

HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ VÜ MECNÛN MESNEVİSİ

[BAĞLAMSAL DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

Tuncay ÖZTÜRK

(Doktora Tezi)

Eskişehir, 2020

**HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ VÜ MECNÛN
MESNEVİSİ
[BAĞLAMSAL DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]**

Tuncay ÖZTÜRK

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

DOKTORA TEZİ

Eskişehir

2020

T.C.
ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Tuncay ÖZTÜRK tarafından hazırlanan Hamdullah Hamdî'nin LEYLÂ VÜ MECNÛN Mesnevisi [Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlük] başlıklı bu çalışma 22/06/2020 tarihinde Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, Jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Doç. Dr. Melike GÖKCAN

Üye.....

Dr. Öğr. Üyesi Tuba Onat ÇAKIROĞLU

(Danışman)

Üye

Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK

Üye.....

Dr. Öğr. Üyesi Sibel KOCAER

Üye.....

Dr. Öğr. Üyesi Halit BİLTEKİN

ONAY

...../...../2020

(İmza)

Prof. Dr. Mesut ERŞAN

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin/projenin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Tuncay ÖZTÜRK

ÖZET

HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ VÜ MECNÛN MESNEVİSİ [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

ÖZTÜRK, Tuncay

Doktora-2020

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Tuba Onat ÇAKIROĞLU

Hamdullah Hamdî, 15. yüzyılda yaşamış klasik Türk edebiyatı şairlerindedir. Onun Leylâ vü Mecnûn mesnevisi 905/1499-1500 tarihinde yazılmıştır ve Türk edebiyatında müstakil olarak yazılmış ikinci Leylâ vü Mecnûn mesnevisidir. Eser, mefâilün mefâilün feûlün vezniyle yazılmıştır. Hamdullah Hamdî'nin bu eseri, tasavvufî bir aşk mesnevisidir. Bu çalışma Hamdullah Hamdî'nin hayatını, eserlerini ve daha önce müstakil olarak ele alınmamış olan Leylâ vü Mecnûn mesevisindeki dil ve üslup özelliklerini, mesnevinin bağlamlı dizinini ve işlevsel sözlüğünü içermektedir. Bu çalışmayla Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin söz varlığı ortaya konmuş, elde edilen veriler ışığında Hamdullah Hamdî'nin eserinin iç ve dış yapısına dair çıkarımlara ulaşılmıştır.

Çalışma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hamdullah Hamdî'nin hayatı ve eserlerinden bahsedilmiştir. İkinci bölüm, Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin tarihçesinden ve Hamdullah Hamdî'nin eserinin dış ve iç yapı incelemesinden oluşmuştur. Bu bölümde Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin özeti, mesnevide kullanılan vezinler ve edebi sanatlar, mesnevide yer alan kahramanlar, mekan unsurları, tamlamalar, dini, tasavvûfî, kültürel ve arkaik unsurlar ile eserin Nizâmî ve Hatîfî'nin mesnevisi ile mukayesesi yer almaktadır. Son kısımda yer alan Ekler bölümünde TEBDİZ sözlüğü yer almaktadır.

HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ VÜ MECNÛN MESNEVİSİ [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK] isimli bu tezle hem bir sözlük çalışması ortaya konmuş, hem de eserden hareketle şairin üslubuna dair bazı tespitlerde bulunulmuştur. Tezin sözlük bölümü alfabetik madde başlıkları altında toplanmıştır. Çalışmada 42.511 adet sözcük tespit edilmiş ve anlamlandırılmıştır. Anlamlandırma aşamasında kullanılan kaynaklar referans olarak gösterilmiştir. Böylece eserdeki söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma, ileride Hamdullah Hamdî üzerine yapılacak herhangi bir çalışma için de bir kaynak teşkil edecektir.

Anahtar Kelimeler: Hamdullah Hamdî, Leylâ vü Mecnûn, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük, Üslup.

ABSTRACT
THE LEYLA VÜ MECNUN MASNAVİ OF HAMDULLAH HAMDİ
[CONCORDANCE AND FUNCTIONAL GLOSSORY]

ÖZTÜRK, Tuncay

Postgraduate – 2020

Department of Turkish Language and Literature

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Tuba Onat Çakıroğlu

Hamdullah Hamdi is one of the classical Turkish literature poets who lived in the 15th century. His Leyla vü Mecnun mesnevi was written on 905 / 1499-1500 and is the second Leyla and Mecnun mesnevi written in Turkish literature. The work was written with the permission of mefaâlun mefâilün feûlun. This work of Hamdullah Hamdi is a mystical love mesnevi. This study includes the life and works of Hamdullah Hamdi and the language and style features of Leyla vü Mecnun mesnevi, the contextual index and functional dictionary of the mesnevi. With this study, the vocabulary of Leylâ vü Mecnûn mesnevi was revealed, and in the light of the data obtained, inferences about the internal and external structure of Hamdullah Hamdi's work were reached.

The study consists of two parts. In the first chapter, the life and works of Hamdullah Hamdi are mentioned. The second part consists of the history of Leyla and Mecnun ven story and the external and internal structure analysis of Hamdullah Hamdi's work. In this part, Hamdullah Hamdi's summary of Leyla vü Mecnnn mesnevi, viziers and literary arts used in the mesnevi, heroes in the mesnevi, place elements, completions, religious, sufistic, cultural and archaic elements, and the comparison of the work with the mesnevi of Nizami and Hatifi. TEBDİZ dictionary is available in the Appendix section in the last section.

With this thesis, HAMDULLAH HAMDİ'S LEYLA VÜ MECNUN MESNEVİ'S [CONTEXTED INDEX AND FUNCTIONAL DICTIONARY] has been put forward, and some determinations have been made on the style of the poet based on the work. Dictionary section of the thesis has been gathered under alphabetical item titles. In the study, 42,511 words were identified and made sense. The sources used in the process of making sense are shown as a reference. Thus, the vocabulary in the work was revealed. This work will be a resource for any work on Hamdullah Hamdi in the future.

Keywords: Hamdullah Hamdi, Leyla vü Mecnun, Contextual Directory, Functional Dictionary, Style.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
EKLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ	xii
ÖNSÖZ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
SÖZLÜK KULLANIMI	3

1. BÖLÜM HAMDULLAH HAMDÎ

1.1. Hamdullah Hamdî'nin Yetiştığı Muhit Olarak Göynük/Bolu	5
1.2. Bolu'da Yetişen Önemli Klasik Türk Edebiyatı Şairleri	5
1.3. Hamdullah Hamdî'nin Hayatı	6
1.4. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN ESERLERİ	8
1.4.1. Divan	8
1.4.2. Yûsuf u Züleyhâ	8
1.4.3. Leylâ vü Mecnûn.....	9
1.4.4. Ahmediyye	9
1.4.5. Tuhfetü'l-Uşşâk.....	10
1.4.6. Kıyâfetnâme	11
1.4.7. Diğer Eserleri	11

2. BÖLÜM LEYLÂ VÜ MECNÛN HİKÂYESİ VE HAMDULLAH HAMDÎ'NİN MESNEVİSİ

2.1. Mesnevi Nazım Şekli ve Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi.....	12
2.2. Arap Edebiyatında Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi	12
2.3. Fars Edebiyatında Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi	14
2.4. Türk Edebiyatında Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi	14
2.5. MESNEVİNİN DIŞ YAPI İNCELEMESİ	16
2.5.1. Vezinler	16
2.5.2. Edat, Bağlaç ve Ünlemler	18
2.5.2.1. Edatlar	18
2.5.2.2. Bağlaçlar	22
2.5.2.3. Ünlemler.....	25
2.5.3. İkillemeler	27
2.5.4. Yinelemeler – Söz Tekrarları	31
2.5.5. Aliterasyon	36
2.5.6. Kalıplaşmış İfadeler	37
2.5.6.1. Atasözleri	39
2.5.6.2. Özlü Sözler	48
2.5.6.3. Deyimler.....	50
2.5.6.4. Kalıp İfadeler.....	61
2.5.6.5. Arkaik Unsurlar	75
2.5.7. Tamlamalar	83
2.5.8. Orijinal Terkipler	85
2.5.9. Alışılmamış Bağdaştırmalar.....	86
2.5.10. EDEBİ SANATLAR.....	88
2.5.10.1. Beyân	89

2.5.10.1.1. Teşbih.....	89
2.5.10.1.2. İstiare.....	90
2.5.10.1.3. Teşhis ve İntak	94
2.5.10.2. Bedî	95
2.5.10.2.1. Mana ile İlgili Sanatlar	95
2.5.10.2.1.1. Tenâsüp	95
2.5.10.2.1.2. İhâm-ı Tenâsüp.....	97
2.5.10.2.1.3. Tezat.....	99
2.5.10.2.1.4. İhâm-ı Tezat	100
2.5.10.2.1.5. Tevriye	101
2.5.10.2.1.6. Mübalağa.....	103
2.5.10.2.1.7. Hüsn-i Talil	104
2.5.10.2.1.8. Leff ü Neşr	105
2.5.10.2.1.9. Rücu'	105
2.5.10.3. Lafız İle İlgili Sanatlar	106
2.5.10.3.1. Cinas.....	106
2.5.10.3.2. Akis	109
2.5.10.3.3. İade	109
2.5.10.3.4. İştikak.....	110
2.5.10.4. Müşterek Malzemeyi Kullanmaya Dayalı Sanatlar	111
2.5.10.4.1. Telmih	111
2.5.10.4.2. İrsâl-i Mesel	112
2.6. MESNEVİNİN İÇ YAPI İNCELEMESİ.....	112
2.6.1. Genel Bilgiler	112
2.6.2. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisinin Özeti	114
2.6.3. Ara Hikâyeler	118
2.6.4. Aşıkların Dilinden Gazeller	126
2.6.5. Hikâyede Yer Alan Kahramanlar.....	135
2.6.5.1. Asıl Kahramanlar veya Birinci Derecedeki Kahramanlar	136
2.6.5.2. Hasım veya Karşı Güç	140
2.6.5.3. Arzu Edilen Varlık/Kişi	142
2.6.5.4. Yönlendirici.....	145
2.6.5.5. Alıcı.....	146
2.6.5.6. Yardımcı Kahraman	147
2.6.5.7. Dekoratif Unsur Konumundaki Kahramanlar.....	150
2.6.6. Mekân Unsurları.....	152
2.6.7. Dinî Unsurlar.....	154
2.6.8. Tasavvuf Unsurları.....	158
2.6.8.1. Aşk	160
2.6.8.2. Seyr ü Sülûk	168
2.6.8.3. Âyine	169
2.6.8.4. Bekâ – Fenâ.....	170
2.6.8.5. Ben-Benlik	171
2.6.8.6. Fakr	171
2.6.8.7. Gurbet – Uzlet –Kanâat.....	172
2.6.8.8. İlim	173
2.6.8.9. İnsân-ı Kâmil.....	173
2.6.8.10. Ölmeden Evvel Ölmek	174
2.6.8.11. Vuslat	175
2.6.8.12. Mecâz ve Hakikat.....	175

2.6.8.13. Vahdet-i Vücûd	176
2.6.9. LEYLÂ İLE MECNÛN HİKÂYESİNİN EPİZOT TAHLİLİ VE MOTİF YAPISI.....	177
2.6.9.1. Epizot Tahlili.....	177
2.6.9.1.1. Kahramanın Ailesi ve Doğumu.....	177
2.6.9.1.2. Kahramanın Yetiştirilmesi ve Tahsili	178
2.6.9.1.3. Kahramanın Sevgili ile Karşılaşması ve Âşık Olması	178
2.6.9.1.4. Kahramanın Gurbete Çıkması.....	179
2.6.9.1.5. Sevgilinin Bir Başkası ile Evlendirilmek İstenmesi ve Kahramanın Bunlardan Haberdar Olması.....	179
2.6.9.2. Motif Yapısı	180
2.6.9.2.1. Olağanüstülük İçeren Motifler	180
2.6.9.2.2. Çocuğu Olmayan Padişah Motifi	184
2.6.9.2.3. Dağ Motifi.....	184
2.6.9.2.4. Yabanî Hayvanlarla Arkadaşlık Kurma Motifi.....	185
2.6.9.2.5. Kılık Değişirme Motifi	185
2.6.9.2.6. Ölüm ve Yas Motifi	186
2.6.9.2.7. Rüya Motifi	192
2.6.9.2.8. Kız İsteme Motifi	195
2.6.9.2.9. Düğün Motifi.....	195
2.6.9.2.10. Karga Motifi.....	198
2.6.10. SOSYAL ve KÜLTÜREL UNSURLAR.....	199
2.6.10.1. Yemek ve Ziyafet Unsurları.....	199
2.6.10.2. Kadının Toplumdaki Yerine Dair	200
2.7. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisinin Nizâmî ve Hâtifi'nin Eserleri ile Karşılaştırılması	202
2.7.1. Nizâmî-i Gencevî'nin Eseri ile Karşılaştırma	203
2.7.2. Hâtifi'nin Eseri ile Karşılaştırma	221
SONUÇ	226
KAYNAKÇA	229
EKLER	236
EK 1: Kelime Sayıları Raporu	236
EK 2. Kelime Grupları Sayıları Raporu	240
EK 3. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ İLE MECNÛN MESNEVİSİ [BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK].....	257

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Eserde Kullanılan Vezinlerin Sıklık Tablosu

Tablo 2. Eserde Kullanılan Ünlem, Edat ve Bağlaçlar ile Bunların Sayısı.

Tablo 3. Mesnevideki Türkçe İkilemeler.

Tablo 4. Mesnevideki Arapça İkilemeler.

Tablo 5. Mesnevideki Farsça İkilemeler.

Tablo 6. Mesnevideki Söz Tekrarları.

Tablo 7. Tekrar Eden Beyitler.

Tablo 8. Mesnevideki Deyim, Kalıp İfade, Atasözü, Âyet, Hadis Kullanım Sıklığı.

Tablo 9. Eserde Yer Alan Deyimler.

Tablo 10. Eserde Yer Alan Kalıp İfadeler.

Tablo 11. Eserdeki Arkaik Kelimelerin Anlamları ve Beyit Numaraları.

Tablo 12. Leylâ ve Mecnûn Hakkında Kullanılan Benzetme Sözcükleri.

Tablo 13. Eserdeki Gazellerin Başlıkları, Yerleri, Vezinleri.

Tablo 14. Hikâyede Sadece İsmen Geçen Kişiler.

Tablo 15. Eserde Bulunan Ayetlerin Yeri ve Sayısı.

Tablo 16. Eserde Bulunan Hadislerin Yeri ve Sayısı.

Tablo 17. Eserde Bulunan Dua İfadelerinin Yeri ve Sayısı.

Tablo 18. Nizamî ile Hamdullah Hamdî'nin Eserlerinde Olay Bölümüne Kadar Olan Başlıklar ve Beyit Sayıları.

Tablo19. Hamdullah Hamdî ile Nizâmî'nin Birbirine Benzeyen Beyitleri.

Tablo 20. Kelime Sayıları Raporu.

Tablo 21. Kelime Grupları Sayıları Raporu.

EKLER LİSTESİ

EK 1: Kelime Sayıları Raporu

EK 2: Kelime Grupları Sayıları Raporu

EK 3: Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisi Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]

KISALTMALAR LİSTESİ

Bak.:	Bakanlığı
bk. :	bakınız
C.:	Cilt
Çev.:	Çeviren
d. :	Doğum Tarihi
Hamdî:	Hamdullah Hamdî
haz.:	Hazırlayan
M. :	Milâdî
MEB:	Milli Eğitim Bakanlığı
nr. :	Numara
ö. :	Ölüm Tarihi
S. :	Sayı
s.s. :	Sayfa Sayısı
[tas.] :	sözlük kısmında, sözcüğün tasavvufî anlamı.
TDK:	Türk Dil Kurumu
TDVİA:	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
TEBDİZ:	Türk Edebiyatının Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü
vb.:	ve benzerleri
vd. :	ve diğerleri
Yay. :	Yayın/Yayınları/Yayınevi
yy. :	Yüzyıl

ÖN SÖZ

15. yüzyıl Klasik Türk Edebiyatı şairi Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, şairin meşhur mesnevisi Yûsuf u Züleyhâ'nın gölgesinde kalmış ve bu eserin dil ve üslûbu hakkında müstakil bir çalışma şimdiye kadar yapılmamıştır. Hamdullah Hamdî, Akşemseddin'in oğlu olması ve döneminde hamse sahibi bir şair olarak anılması sebebiyle Klasik Türk Edebiyatı tarihinde önemli bir yere sahiptir.

Zülfü Güler tarafından tenkitli ve transkripsiyonlu olarak yayımlanan Leylâ ve Mecnûn metnini esas aldığımız çalışmada, Hamdullah Hamdî'nin bu mesnevisi için bağlamli dizin ve işlevsel bir sözlük hazırlanmıştır. Bunun yanında eserin dış ve iç yapısı ile ilgili bilgiler verilmiştir. Böylelikle şairin eserdeki üslûbu ortaya konmuştur. Çalışmamız, Türk dilinin tarihsel gelişimine dair yapılacak araştırmalar için 15. yüzyıl eserleri içerisinde bir kaynak olacaktır. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğü ile 15. yüzyılda kullanılan ve bugün arkaikleşmiş sözcüklerin tespiti, tarihsel sözlük çalışmaları için de bir katkı sağlayacaktır. Ayrıca 15. yüzyıl Osmanlı kültürü ile ilgili olarak ulaşılan folklorik ürünler, sosyal hayat unsurları da alana bir katkı olarak düşünülebilir.

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin bağlamli dizin ve işlevsel sözlüğü hazırlanırken ulaşılan deyimler, kalıp ifadeler, atasözleri ve özlü sözler de Türk dilinin tarihine ışık tutacaktır. Ayrıca, Leylâ ve Mecnûn mesnevisini ilk olarak kaleme alan Nizâmî ve eserini yazarken onu örnek alan Hamdullah Hamdî'nin mesnevilerinin mukayesesi, ileride yapılacak kapsamlı bir araştırmaya da katkı sağlayabilir.

Çalışmamın başlangıç aşamasında bana destek olan Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'a, tez izleme komitesinde bulunan ve elde ettiğim verileri değerlendirmemde bana yardımcı olan Prof. Dr. Ahmet Kartal'a, Dr. Öğr. Üyesi Sibel Kocaer'e, çalışmam süresince önerileri ve telkinleriyle bana sürekli yol gösteren tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Tuba Onat Çakıroğlu'na, çalışmamın manevi yükünü benimle paylaşan eşim Emine Öztürk'e ve çocuklarım Aybige ve İlbilge Öztürk'e teşekkürü bir borç bilirim.

GİRİŞ

Klasik Türk şiirini anlama ve anlamlandırma hususunda teknolojinin gelişmesiyle birlikte yeni yöntemler ortaya çıkmıştır. Çalışmamız da bu tarz bir yöntemin mahsulüdür. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ ve Mecnûn mesnevisinin Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü ile amacımız, eserdeki kelimeleri metin içindeki kullanımlarına göre anlamlandırmak ve böylece eserin özel bir sözlüğünü ortaya çıkarmaktır.

Berke Vardar, bağlamlı dizin kavramını şöyle tanımlar: “bağlamlı dizin (Alm. Konkordanz, Fr. concordance, İng. concordance). Sözlükbilgisinde, bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge. Bağlamlı dizinler, öğelerin işlevlerini belirleme olanağı verdiğinden araştırmacılara büyük kolaylık sağlayan araçlardır.” (Vardar, 1998: 35) Bağlamlı sözlüklerde her bir kelimenin metnin tümünde kaç defa geçtiği, hangi manalarda kullanıldığı, nerede kullanıldığı gibi pek çok bilgiye ulaşılabilmektedir. Böylelikle hem eserin kelime varlığı ortaya çıkarılmış olmakta hem de ileride yapılacak herhangi bir izah veya tahlil çalışması için bir kaynak oluşmaktadır.

Bağlamsal dizin çalışmalarının günümüze uzanan süreci hakkında Furkan Öztürk şunları dile getirir: “Batı’da ilkin kutsal kitapların bağlamlı dizinleri üzerinde çalışılmış, sonraları Shakespeare’den Proust’a değin büyük şair ve yazarların yapıtlarından oluşan külliyatlarının bağlamlı dizinleri ortaya çıkarılmıştır. Batı’da bu çalışmaların gözle görülür derecede bu kadar artmasının bir sebebi de hiç şüphesiz bilgisayar teknolojisindeki büyük gelişme ve bunun sosyal bilimlere alanına yansımalarıdır. Bunun yanında Doğu Edebiyatlarında bağlamlı dizini çıkartılarak işlenmiş çalışma olarak yalnız Hafız Divanı tespit edilebilmiştir.” (Öztürk, 2007: 4) Türkiye’de bu alanda yapılan ilk çalışma ise Furkan Öztürk’ün Baki Divanı Sözlüğü¹’dir.

Bağlamlı dizin, metni derinlemesine anlama ihtiyacından doğmuştur. Özellikle edebi eserlerde ifadeler, kullanıldıkları yerlerde, bir bütün halinde değerlendirilmeye muhtaçtır. “Batı’da bu arayış ve anlayışla oluşturulan concordance tipi sözlükler, sözcüğün metinde kullanıldığı yerde ne ifade ettiğini anlamak için, onu diğer kullanımlarla mukayese imkânı sunmaktadır. Klasik Türk şiiri metinlerinde de okuyucunun metinde geçen sözcüklerin hangi anlama geldiğini bilmemesi, önemli bir problem teşkil etmektedir. Üstelik sözcüklerin hangi bağlamlarda kullanıldığının bilinmemesi de ayrı bir sorun olarak kendini

¹Furkan Öztürk, Baki Divanı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük], Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara, 2007.

göstermekte, yapılan göndermenin tam olarak anlaşılabilmesini güçleştirmektedir.” (Şenödeyici, 2011: 2)

Bağlamlı dizinler, kelimelerin geçtiği bağlamları bütün olarak verdiğiinden ve bunları belirleme kolaylığından dolayı araştırmacılar için büyük bir önem taşımaktadır. Araştırmacı, bir metin içinde geçen kelimenin geçtiği yeri ve bağlamları, fazla zaman harcamadan kolaylıkla görebilme olanağına kavuşmaktadır.

Klasik Türk şiirinde şair, şiir içine yerleştireceği her bir kelimeyi büyük özenle seçer ve bu kelimelerin birden çok anlamda kullanılabilmesi, sanat oluşturabilmesi, vezne uyması gibi pek çok unsuru taşımasına dikkat ederdi. Bu nedenle kelimelerin belli sözlük anlamlarının dışında şairin zihninde oluşturduğu farklı anlamları veya bağlam içinde oluşturduğu anlamları mevcut olabilmektedir. Örneğin “sor-” fiili birbirine çok yakın iki beyitte -üstelik benzer kelimelerle kurulmuş beyitlerde- bağlam içinde farklı anlamlara gelmektedir:

Şormak‘aceb degül **şudağ**uñ la‘1-i kân mıdur (3467)

Mercân **leb**üñe **şordum** idi haste göñlüme (3469)

Sor- kelimesinin iki farklı anlamı bulunur: 1. *Soru sormak*. 2. *Emmek*. Her iki dizede de sanatlı olarak kelimenin her iki anlamı da kastedilir ve bağlamdan hareketle ilk dizedeki kelimeye “emmek” diğer dizedekine ise “soru sormak” ilk anlamı verilebilmektedir. Dolayısıyla kelimelerin bağlam içinde kullanımlarının bilinmesiyle Klasik Türk şiiri çok daha kolay anlaşılabilir olmaktadır. Ele aldığımız eserde şair, pek çok kelimedede böyle kullanımlara gitmiştir. Bu durum da eserin böyle bir sözlüğe ihtiyacı olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmada metin içindeki kelimelerin anlamlandırmaları yapılırken çeşitli sözlüklerden, tezlerden, ansiklopedi ve kitaplardan yararlanılmıştır. Elde bulunan kaynakların yeterli olmadığı durumlarda, beyite ait müstakil anlamlandırmalar beyitteki kullanıma göre tarafımızca yapılmıştır. Bu nedenle bazı kelimelerin anlamlarında az da olsa hata payının bulunabileceği göz ardı edilmemelidir.

SÖZLÜK KULLANIMI

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesevisinin bağlamı dizin ve işlevsel sözlüğü şu biçimde oluşturulmuştur: Çalışmada, Zülfü Güler'in 1982 yılında hazırladığı doktora tezindeki metin esas alınmıştır.² Buna ilaveten Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin üç nüshası³ temin edilmiş ve bu üç nüshadan metin kontrol edilerek metnin transkripsiyonu Word'de oluşturulmuştur. Bu nüshalar şunlardır:

- 1-Süleymaniye Nüshası (Ayasofya, nr. 3901/2),
- 2-İstanbul Üniversitesi Nüshası (TY, nr. 800),
- 3-Millet Kütüphanesi Nüshası (Ali Emîrî Efendi, Manzum, nr. 1164, 1165)

Metinler sisteme yüklenirken Arapça ve Farsça dize veya ibareler de Latin harflerine çevrilerek eklenmiş ve bunlar da anlamlandırılmıştır. Ayrıca eserdeki deyimler, atasözleri, kalıp ifadeler, tamlamalar ve alıntılar da ortaya çıkarılmış ve bunlar bir bütün halinde anlamlandırılmıştır. Örneğin bir tamlama olan bâb-ı aşk ifadesi sözlük içinde şöyle yer almaktadır:

bâb-ı aşk: *Aşk kapısı.*

1. Gelüp kapuña tutdum halkasın uş
Kılup kıddümi halka bâb-ı aşka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 63*). [*bâb-ı aşk, -a*]

Burada ifade tamlama içinde bütün halde anlamlandırılmıştır. Tamlamanın anlamı yan tarafta verilmiş, geçtiği dize veya beyit de altta numaralandırılmıştır. Sistem bunu otomatik olarak yapmaktadır. Beyitin yanındaki parantez içindeki bölüm şunları ifade etmektedir: 'Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin Mesnevi nazım şeklinde yazılmış 21. bölümündeki 63. mısra.' Kelimelerin tamamının anlamları kök halleriyle verilmeye çalışılmıştır. Köşeli parantezde ise kelimenin beyit içinde ekli olarak kullanımı ve ekleri gösterilmektedir. Burada bâb-ı aşk kelimesi metin içinde sadece bir kere kullanıldığı için başka bir madde numarası olmamıştır. Aynı anlamda birden fazla kullanım bulunduğu sistem şöyle sıralamaktadır:

bir: *Bir, belgisiz sıfat.*

1. Bir ölmüş kavmüm adın iylerem yâd
Görem çün yaşlu birkaç dil-figârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 72*). [*bir,]*

²Zülfü Güler, Hamdullah Hamdî: Leylâ ve Mecnûn (İnceleme-Metin), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, basılmamış doktora tezi, Erzurum, 1982.

³1-Süleymaniye (Ayasofya, nr. 3901/2), 2-İstanbul Üniversitesi (TY, nr. 800), 3-Millet (Ali Emîrî Efendi, Manzum, nr. 1164, 1165) Kütüphanesi.

2. Hôş olsa **bir** demi bin yıl gibidür
Zemân-ı ‘ömr kim **bir** hôş-nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 119*). [*bir,]*
3. Beden hâke kavuşdı ğūra kondı
Uçup cân **bir** cihândan **bir** cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [*bir,]*
4. ...

Gerçek anlamı ile değil de bağlam içerisinde kazandığı farklı bir anlam ile kullanılan kelimeler (yan, mecaz vb.) anlamlandırılırken önce kelimenin gerçek anlamı verilmiş, daha sonra araya “II” işareti konularak bağlam içindeki anlamı verilmiştir:

bağır pāresi: *Ciğer parçası. II Evlat.*

1. Didi ağlayup aña şefkatinden
İy bağrum pāresi kana boyandıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 5*). [*bağır pāresi,]*

Bu şekilde metin içindeki her bir sözcük ve sözcük grubu alfabetik olarak sıralanmıştır.

1. BÖLÜM

HAMDULLAH HAMDÎ

1.1. Hamdullah Hamdî'nin Yetiştirdiği Muhit Olarak Göynük/Bolu⁴

Bolu, Kuzey Anadolu'nun batı bölümünde yer alan bir yerleşim yeridir. Tarihi oldukça eskilere dayanan Bolu, Bithynion denilen bir ilk çağ beldesinin yerine kuruludur. Roma devrinden önce bu yerin pek bir ehemmiyeti bulunmamakla birlikte şehrin bugünkü adının Claudiopolis isminin “belde” manasına gelen son parçasından çıkmış olduğu tahmin edilir. Bolu'nun tam olarak Osmanlı Devletine ne zaman katıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Osman Gazi devrinin sonlarında burada hâkimiyetin Osmanlılarda olduğu bilinmektedir. Orhan Gazi devrinde Bolu'ya gelen İbn-i Batuta, burada yalnız Türkmenlerin ikamet ettiğini dile getirmiştir.

Osmanlı idaresi altında Bolu, uzun müddet Anadolu, daha sonra Kastamonu eyaletinin bir sancağı olmuş ve 17. asırdan sonra bir müddet de kaza şeklinde idare edilmiş, 1867'den itibaren Kastamonu vilayetinin sancağı olarak teşkilatlandırılmış, meşrutiyetten sonra müstakil sancak ve cumhuriyet devrinde vilayet haline gelmiştir.

1.2. Bolu'da Yetişen Önemli Klasik Türk Edebiyatı Şairleri⁵

Bolu, Osmanlı döneminde önemli bir kültür merkezi olmuştur. Bu bölgenin kültürel kimliğini kazanmasında Hacı Bayrâm Velî etkin olmuştur. Onun, Akşemseddin aracılığı ile Göynük'te ortaya çıkmasına vesile olduğu tasavvufi hareket, beraberinde şiiri de içine alan bir kültür ortamının oluşmasını sağlamıştır. Akşemseddin ile birlikte kurulmaya başlanan şiir geleneği, bu bölgede pek çok divan şairinin yetişmesine vesile olmuştur.

Bolu'nun yetiştirdiği en büyük şair Hamdullah Hamdî'dir. Diğer şairler Hamdullah Hamdî'nin ulaştığı şöhrete ulaşamamışlardır.

Hamdullah Hamdî ile çağdaş olan Zarîfî de Göynük'te doğmuştur. II. Bâyezid devrinde ölen şairin şiirlerinde kuruluş devri özellikleri görülür.

⁴ Bu bölüm şu eserden özetlenerek verilmiştir: Orhonlu, Cengiz (1979). “Bolu Mad.” *İslam Ansiklopedisi*, 2.cilt, s.s. 708. İstanbul.

⁵ Geniş bilgi için bk.: İsen, Mustafa (1990). “*Bolu'nun Kültür Tarihimizdeki Yeri ve Bolulu Divan Şairleri*”, Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri, Akşemseddin Hazretleri Vakfı Yayınları, Ankara. ; Nermin, Kılıç; Kayapınar, Ayşe; Kaya, Bilge; Kılıç, Fahri; Kayapınar, Levent (2008). *Bolu Livası 1921-1925 Senesi Sâlnâmesi (Giriş-Metin-Tıpkıbasım-Dizin)* Bolu Halk Kültürünü Araştırma ve İnceleme Merkezi Yayınları: I,Bolu. ; Yiğit, Bilge Kaya (2013). *Bolulu Divan ve Tasavvuf Şairleri*, AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Güz 2013, Cilt:13, Sayı:2, Bolu.

Abdullah Efendi (d. 1572-73, ö. 1599-1600), âlim ve şâir bir zât olup divanı, Leylâ vü Mecnûn mesnevisi ve Sâkînâmesi vardır.

Himmet, Bolu'nun yetiştirdiği mutasavvıf şairlerden biri olup aynı zamanda âlim ve bestekârdır. Hece ve aruzla yazdığı şiirlerinde Yunus Emre etkisi görülür. Divanının yanında Tarikat-nâme, Zübdetü'l-Hakâyık ve Manzûme-i Mi'râc isimli eserleri vardır. 1710 tarihinde vefat etmiştir.

Bu isimlerin yanında Bolulu diğer önemli divan şairleri alfabetik olarak şöyle sıralanabilir:

Abdurrahim Tırsî (ö. 1520), Abdüssamed (ö. 1737), Abdüşşekûr Efendi (ö. 1766), Bolulu Mustafa (ö. 1684), Dâvûd-ı Halvetî (ö. 1507-08), Dürrî Mehmed Efendi (ö. 1687), Feyzullah Feyzî Efendi (ö. 1611-12), Fuâdî (ö. 1857), Ganî (ö. 1587), Ganîzâde Mehmed Nâdirî (ö. 1626), Hanîf Mehmed Efendi (ö. 1809), Hayrî Mehmed Efendi (ö. 1789), Sükûnî (ö. 1691-92), Şemsî Ahmed Paşa (ö. 1580), Şeyh Abdülkadir Efendi (ö. 1529-30), Velvele Ömer Efendi (ö. 1870-75?).

1.3. Hamdullah Hamdî'nin Hayatı⁶

Sehî Tezkiresi'nde şairin doğum yeri ve tarihi hakkında bir bilgi bulunmamasıyla birlikte onun Şeyh Akşemseddin'in oğlu olduğundan bahsedilir. Latîfî'de ise onun yine Şeyh Akşemseddin'in oğlu olduğu ve Bursa livâsına tâbi Göynük isimli kasabadan olduğu bilgisi vardır.

Asıl adı **Muhammed Hamdullah** olan Hamdullah Hamdî Çelebi 1449-50 yılında bugün Bolu sınırları içinde kalan Göynük'te doğmuştur. Babası, Fatih Sultan Mehmed'in hocalarından ve Hacı Bayram Veli'nin halifelerinden ünlü mutasavvıf Akşemseddin'dir. Yedi erkek kardeşin en küçüğü olan Hamdullah Hamdî'nin büyükten küçüğe diğer kardeşleri: Muhammed Sadullah, Muhammed Fazlullah, Muhammed Nûrullah, Muhammed Emrullah, Muhammed Nasrullah ve Muhammed

⁶ Bu bölüm oluşturulurken şu eserlerden yararlanılmıştır: İsen, Mustafa (1998). *Sehi Tezkiresi*, Akçağ, Ankara. ; Canım, Rıdvan (2000). *Latîfî Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratu'n-Nuzamâ*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara. ; Yurd, Ali İhsan ve Kaçalın, Mustafa (1994). *Emîr Hüseyin Enîsî, Menâkıb-ı Akşemseddin: Hayatı ve Eserleri*, İstanbul. ; Özyıldırım, Ali Emre (1999). *Hamdullah Hamdî ve Divanı*, Kültür Bak. Yay., Ankara. ; Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi (1997). "Hamdullah Hamdî mad.", 15. Cild, ss 452-454., 1997, İstanbul. ; Çelebioğlu, Amil (1991). *Akşemseddinzade Hamdullah Çelebi ve Pendnâme'si*, Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri, Ankara.

Nûrülhüdâ'dır. Hamdullah Hamdî, ilk eğitimini çocukluğunda babasından almış, Arapça ve Farsçayı da yine küçük yaşta öğrenmiştir. Babasının etkisiyle tasavvufi hayat tarzı ile tanışmış ve bu hayat tarzı bütün ömrü boyunca şair üzerinde etkili olmuştur.

Hamdullah Hamdî on iki yaşında babasını kaybetmiştir. Meşhur mesnevisi Yûsuf u Züleyhâ'nın "sebeb-i te'lîf" bölümünde ağabeylerinden himaye görmediğini, çok eziyet çektiğini, bu yüzden Hz. Yûsuf'un sıkıntılarını daha iyi anladığını ve kendisini birçok yönden ona benzettiğini söyler.

Hamdullah Hamdî, Yûsuf u Züleyhâ mesnevisini II. Bayezid'e sunmuş, fakat beklediği iltifatı görememiştir. Bu sebeple mesneviden padişahı övdüğü kısmı çıkararak yerine kötü talihinden şikâyet eden yeni bir bölüm koymuştur. Hamdullah Hamdî, Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin baş tarafı ile Kıyâfetnâme'sinin sonunda da sanatkâra ve sanat eserlerine pek değer verilmediğini belirterek yaşadığı devirden şikâyette bulunmuş, Nizâmî-i Gencevî Hamse'sini, Firdevsî Şâhnâme'sini bu dönemde yazmış olsaydı, bunlara bile itibar edilmeyeceğini söylemekten kendini alamamıştır. Kınalızâde, Hamdullah Hamdî'nin hiçbir gelirin olmadığı ve zaman zaman Yûsuf u Züleyhâ'sını yazıp satmak suretiyle geçimini sağladığını nakleder. Bütün bunlardan hayatının maddî sıkıntılar içinde geçtiği anlaşılmaktadır. Hamdullah Hamdî'nin Mehmed ve Zeynüddin adlarında iki oğlu olduğu ve babaları gibi mütevazı bir hayat yaşadıkları bilinmektedir.

Enîsî, onun Bursa'da Çelebi Sultan Mehmed Medresesi'nde müderrislik yaptığını, devrin tanınmış âlimlerinden Molla Hayâlî ile ilmî tartışmalarda bulunduğunu belirtir. Ayrıca rüyasında babasının, zâhirî ilimlerden vazgeçmesini ve halifelerinden İbrâhim Tennûrî'den mânen faydalanmasını tavsiye etmesi üzerine Kayseri'ye gidip İbrâhim Tennûrî'ye intisap ettiğini ve hilâfet aldıktan sonra Göynük'e döndüğünü bildirir.

Hamdullah Hamdî memleketine döndükten sonra ölümüne kadar burada adeta bir inziva hayatı yaşamış, bu esnada çeşitli eserler yazmıştır. Şair, 1503 yılında memleketi Göynük'te vefat etmiş ve burada babası Akşemseddin'in yattığı türbeye defnedilmiştir.

1.4. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN ESERLERİ

15. yüzyılın ikinci yarısında yaşamış olan Hamdullah Hamdî, özellikle hamse sahibi olmasıyla meşhurdur. Eserlerinin çoğu manzumdur. M.Fuad Köprülü şairin eserleri hakkında şu değerlendirmede bulunur: “Hamdullah Hamdî’yi 15. asır Osmanlı şairleri arasında en velûd olanlardan biri saymak icap eder. Evliya Çelebi’nin ona yüz yetmiş pare eser atfetmesi, müthiş bir mübalağa mahsulü olmakla beraber, bazı tezkirecilerin onu hamse yani beş mesnevi sahibi saymaları yanlış değildir. Bu mesnevilerinin ve divanının dışında, Mecâlisü’t-Tefâsir adlı tefsire müteallik iki cildlik eseri ile, tasavvufa ve fıkha ait diğer iki eserinden bahsedilse de (Enîsî menakibinde), bunların daha o zaman bile şöhret kazanamadığı anlaşılıyor. Bu bakımdan Hamdullah Hamdî’nin şöhretini temin eden bilhassa manzum eserleridir.” (Köprülü, İA: 1997: 184)

Hamse sahibi olan Hamdullah Hamdî’nin asıl ünü mesnevilerinden gelse de şairin mürettep bir divanı da vardır. Hamdullah Hamdî’nin eserleri şunlardır:

1.4.1. Divan

Hamdullah Hamdî’nin mesnevileri dışında mürettep bir divanı da bulunmaktadır. Amil Çelebioğlu, bu divanın en eski tarihli nüshasının Göynük’te, Akşemseddin Camii vâizi Hüseyin bin Seyyid Muhammed tarafından 999/1590 tarihinde istinsah edilmiş olduğunu belirtir. (Çelebioğlu, 1991: 192) M. Fuat Köprülü, divan hakkında şunları söylemektedir: “16. asır tezkirecilerinin Hamdullah Hamdî’nin mürettep bir divanı olduğundan sarahat ile bahsetmemelerini göz önüne alan Gibb ve ona istinat eden Th. Menzel, onun sair birçok şairler gibi, divan tertip etmediğini ve yalnız bir gazeliyat mecmuası vücuda getirdiğini söylerler. Halbuki Enîsî menakibinde kaside ve gazellerinin hurûf üzere tedvin edildiğinden, yani mürettep divanı olduğundan bahsolunur. Hakikaten Süleymaniye Kütüphanesinde, Esad Efendi kitapları arasında 2626 numarada Hamdullah Hamdî divanının bir nüshasına tesadüf olunmaktadır. 2 münâcât, 6 na’t, bazıları Farsça 182 gazel, 18 kıta, 1 tarih ve 3 beyit ihtiva eden bu nüsha 990’da istinsah edilmiştir.” (Fuat Köprülü, 1997: 185) Divanda devlet ricâli için herhangi bir kasîde bulunmaması dikkat çekicidir. Bu durum Hamdullah Hamdî’nin meşrebi ile örtüşmektedir. Divanı Ali Emre Özyıldırım tarafından yayınlanmıştır.

1.4.2. Yûsuf u Züleyhâ

Hamdullah Hamdî’nin asıl edebi şöhretini sağlayan bu eseridir. Çoğunlukla Câmî’nin aynı adlı mesnevisinden ilham alınarak yazılmıştır. Hamdullah Hamdî, yaşadığı çileli hayat münâsebetiyle kendisini Hz. Yûsuf’a benzetir. Eserini Sultan II. Bâyezid’e sunduğu, fakat padişah tarafından beklediği alakayı göremeyince, eser içindeki medhiye bölümünü çıkardığı rivayet edilir. (Çelebioğlu, 1991: 182)

Tezkireler, bu mesneviyi Hamdullah Hamdî'nin en başarılı eseri olarak kabul etmenin yanında, edebiyatımızdaki Yusuf u Züleyha mesnevilerinin en mükemmeli olarak kabul etmektedir. Bu eser, edebiyatımızda Hamdullah Hamdî'nin adıyla özleşmiştir. Fakat bu eser edebiyatımızda yazılan ilk Yûsuf u Züleyhâ değildir. Eser 1492 yılında tamamlanmıştır. 6241 beyitten oluşan mesnevi “fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

Hamdullah Hamdî'nin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisinin o zamana kadar bu konuda yazılmış en güzel mesnevi olduğu fikrinde bütün tezkireciler hemfikirdir. Riyâzî, Kemalpaşazâde'nin, “Hamdullah Hamdî'nin mesnevisini evvelce görmüş olsaydım bu mevzuya el sürmezdim” dediğini nakletmektedir. (Öztürk, 1997: 453) Fakat bu ifade M.Fuad Köprülüye göre şüphelidir: “Aşık Çelebi ve Hasan Çelebi tezkirelerinde Kemalpaşazade'nin bu eseri her vesile ile tenkit ettiği ve bunda tasavvur olunan ahenk ve selaseti sadece fâilâtün/fâilâtün mefâilün feilün/fa'lün vezni ile yazılmasına isnat eylediği zikrolunur. Hasan Çelebi'nin “insafsızca verilmiş bir hüküm” telakki ettiği bu mütealanın basit bir rekabet hissine dayandığı meydandadır. Buna göre Riyâzî'deki ifadenin doğru addedilemeyeceği kendiliğinden meydana çıkmaktadır.” (Köprülü, 1997: 184)

Kur'ân-ı Kerîm'de Yûsuf Sûresi'nde 3. âyette geçen ve “ahsenü'l-kasas” (kıssaların en güzeli) olarak bilinen bu hikâyeyi Hamdullah Hamdî'den sonra da nazma çekenler olmuş fakat hiçbiri onun kadar başarılı olamamıştır. Eserin yüz civarında yazma nüshasının bulunması ne kadar sevildiğini ve benimsendiğini göstermektedir. Mesnevide Hz. Yûsuf'un doğumundan itibaren başından geçen türlü talihsiz olaylar ve Züleyhâ ile olan aşkları anlatılmaktadır.

Hamdullah Hamdî, mesnevisinde meşhur aşk hikâyesini işleme gayesinin yanında “pend, nükte, rivayet, hikâyet-i münâsiplere” de yer vermiş, sosyal ve ahlaki mesajlar vererek öğretici bir görev de üstlenmiştir. Ayrıca yaşadığı devrin sosyal hayatını, fikir ve kültür hayatını da bu mesneviden öğrenebilmek mümkündür. Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi Naci Onur tarafından yayınlanmıştır.

1.4.3. Leylâ vü Mecnûn

Bu eser hakkında 2. bölümde bilgi verilmiştir.

1.4.4. Ahmediyye

Eserin asıl ismi Risâletü'l-Ahmediyye fi vilâdeti Muhammediyye'dir. Mevlid türünde olan bu manzume 900/1495-96 tarihinde tamamlanmıştır. Eserde kendinden önce yazılan Süleyman Çelebi'nin Vesîletü'n Necât'ının (telifi: 812/1409-10) ve

Yazıcıoğlu Mehmed'in Muhammediyye'sinin (telifi: 853/1449) izleri görülür. (Çelebioğlu, 1991: 179) M. Fuad Köprülü, bu eserin Yazıcıoğlu'nun meşhur Muhammediyye'sine nazîre olarak yazıldığını belirtir. (Köprülü, 1997: 185) Eserin adı Şakâik Tercümesi ile Keşfü'z-zunûn'da Muhammediyye olarak geçmektedir.

Manzume fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün kalıbıyla yazılmıştır ve 1337 beyitten oluşur. Mevlid türünde olan eser Hz. Muhammed'in doğumundan, mucizelerinden, peygamberliğinden, hicretinden, miracından ve vefatından bahsetmektedir. Eser bazı kaynaklarda "Muhammediye" bazı kaynaklarda da "Mevlid-i Hamdî" adıyla geçmektedir.

1.4.5. Tuhfetü'l-Uşşâk

Hamdullah Hamdî'nin diğerlerinden daha hacimsiz olan bu mesnevisinin telif tarihi tam olarak bilinmemektedir. Mefâilün Mefâilün Fe'ûlün vezniyle yazılmış olan mesnevi 950 beyitten oluşur.

Eser, işlediği konu itibarıyla Hamdullah Hamdî'nin en orijinal eseri kabul edilir. (Köprülü, 1997: 185) Mesnevinin konusu şöyledir: "Şeyh Evhâdüddin zamanında Kayseri'de zengin bir tüccarın güzel ve genç bir oğlu vardı. On yaşına gelen çocuk ticaret için seyahate çıkmak isteyince ve bunda ısrar edince anne ve babasının karşı koymaları bir fayda sağlamaz. Ticari emtiası ve hizmetkârlarıyla İstanbul'a gelen bu genç bir handa kalır. Gencin güzelliği Tekfur'un bir vezirinin kulağına kadar gider. Vezir birtakım tertiplerle genci kızına aşık eder. Kızı dahi gence aşık olmuştur. Müslüman genç, aşkının şiddetinden kendinden geçmiş, adamlarının her türlü nasihat ve ikazlarını dinlemez olmuştur. Evlenmek isteyince vezir, krallara bile vermeyi reddettiği kızını ona, ancak dinini değiştirmek şartıyla verebileceğini söyler. Teklifi kabul eden delikanlı kızla evlenir. Bir gün karısıyla Ayasofya'ya giderler. Din değiştirdiği sırada Ayasofya'da gizlediği Kur'ân-ı Kerim'i karısı görür. Ne olduğunu sorunca genç, Allah kelâmı olduğunu söyler ve o kadar medh ü senâda bulunur ki karısı tefe'ül etmek ister. Tefe'ül edince "İman edenlere, vakti gelmedi mi ki kalpleri Allah'ın zikrine ve inen Kur'ân'a saygı ile yumuşasın ve bundan önce kendilerine kitap verilmiş, sonra üzerlerinden uzun zaman geçip de kalpleri katılaştırmış ve çoğu fiska dalmış bulunanlar gibi olmasınlar. (El-Hadîd Sûresi, 16. Âyet) âyetiyle karşılaşsınlar. Duruma şahit olan vezir de kızıyla birlikte müslüman olur. Oğlan da tekrar hidayete erer. Gizlice hep beraber Kayseri'ye gelip selâmet ve saadet içinde yaşarlar." (Çelebioğlu, 1991: 189)

Eserde işlenen konu hakkında A. Emre Özyıldırım şu tespitte bulunur: "Eser işlenen konu itibarıyla her ne kadar tercüme değil telif bir eser görünümündeyse de Attar'ın Mantiku't-tayrındaki Şeyh San'an hikâyesinden izler taşımaktadır. Şair, eserinin sonunda kahramanların bazı soyut kavramları karşıladığını söyleyerek sembolik bir anlatım kullandığını ifade etmiştir." (Özyıldırım, 1999: 8) Eser Doç. Dr. Mustafa Güneş tarafından yayınlanmıştır.

1.4.6. Kıyâfetnâme

Hamdullah Hamdî'nin bu mesnevisi 150 beyit civarındadır ve telif tarihi bilinmemektedir. Bu eseri bilim dünyasına ilk duyuran kişi Amil Çelebioğlu'dur.⁷ Mesnevi aruzun “fâilâtün mefâilün fa'lün” kalıbıyla yazılmıştır. Kâtib Çelebi, Hamdullah Hamdi'nin bu eseri İmam Şâfiî'den tercüme ettiğini söylemektedir. Kaynaklar bu mesnevinin kıyâfet-nâme türündeki eserlerin ilki olduğundan, fakat edebi yönünün çok zayıf olduğundan bahsetmektedir. (Köprülü, 1197: 185; Çelebioğlu, 1991: 190)

Eserin içeriği hakkında A. Çelebioğlu şunları belirtmektedir: “Hamdele, salvele ve na't mahiyetindeki beyitlerden sonra sebep-i te'lif diyebileceğimiz kısımda şairimiz, bu manzumesini, Mevlânâ'nın emrine uyararak yazdığını ifade eder. İnsanların sîrette (iç görünüşte) bir, sûrette farklı yaratıldıklarına, sûretin sîrete nişan olduğuna işaretini müteakip asıl konuya geçilmiştir. Yirmi altı başlık altında renk, yanak, boy, et, hareket, saç, baş, alın, kulak, kaş, göz, burun, ağız, ses, gülmek, dudak, boyun, omuz, çene, sakal, bilek, parmak, el, sırt, karın, baldır, ayak ve ökçe ile ilgili kıyâfet ilmi itibariyle menfi ve müsbet hususlar kısaca zikrolunmuştur. Beyân-ı muâraza kısmında zıt hususiyetler mevcut olduğu takdirde müsbet olanın tercih edileceğinden, Beyân-ı tasfiye bölümünde ise nefis-i emmâre, nefis-i levvâme ve nefis-i mutmainden bahsedilmiştir.” (Çelebioğlu, 1991: 190)

Eserde insanların uzuvları ile karakter özellikleri arasındaki paralellikler üzerinde durulur. Konunun Türkçe'de bilinen ilk örneği olan eser halk arasında büyük ilgi görmüştür. Fakat sanat değeri bakımından bütün bu cins eserler gibi hiçbir ehemmiyeti haiz değildir. (Yıldırım, 1999: 9)

1.4.7. Diğer Eserleri

Hamdullah Hamdî'nin yukarıda sayılan eserleri dışında *Mecalisü't-tefasir* adlı iki ciltlik bir tefsiri bulunmaktadır. Ayrıca Hamdullah Hamdî'nin çeşitli tasavvufî risaleler kaleme aldığı da kaynaklarda belirtilmektedir. Bunların dışında şaire atfedilen Muhammediye ve Pend-name adlı eserlerin ona ait olmadığı kesindir. (Yıldırım, 1999: 9)

Sonuç itibariyle Hamdullah Hamdî, Klasik şiirimizin başlangıç evrelerinde, mesnevileriyle dikkati çeken, kendisini tasavvufî anlamda yetiştirmiş, hamse ve divan sahibi bir şairdir. Kıyâfet-nâme ve Tuhfetü'l-Uşşâk isimli eserleri edebi değer yönünden zayıf olsa da Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi, edebiyatımızda bu alanda yazılan en meşhur eser olarak kabul görmektedir.

⁷ Amil Çelebioğlu'nun Ankara Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi'nde yayımlanan “Kıyâfet İlmi ve Hamdullah Hamdî ile Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Kıyâfetnâmeleri” adlı çalışması bu konuda önemli bir başvuru kaynağıdır.

2. BÖLÜM

LEYLÂ İLE MECNÛN HİKÂYESİ VE HAMDULLAH HAMDÎ'NİN MESNEVİSİ

2.1. Mesnevi Nazım Şekli ve Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi

Mesnevi, klasik edebiyatımızda uzun olay anlatılarında sıklıkla kullanılmış bir nazım şeklidir. Leylâ vü Mecnûn hikayesi aşk mesnevileri arasında en çok tercih edilendir. “Leylâ vü Mecnûn hikayesi, Yusuf u Züleyha, Husrev ü Şirin, Süheyl ü Nevbahar, Vamık u Azra gibi, eski edebiyatın çift aşk kahramanlı hikayelerinden biri, Yusuf u Züleyha’dan sonra en yaygın olanıdır. Leylâ ve Mecnûn hikayesini öteki hikayelerden ayıran başlıca özellikler, bunda kahramanlarını birbirine kavuşturmadan ölüme götüren, ıstıraplarla dolu umutsuz bir aşkın tasvir edilmiş olmasıdır.” (Levend, 1959: 1)

Gönül Alpay Tekin, Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinin çıkış noktasının Arap coğrafyası olduğunu, İslam fütuhâtı ile Arap dili ve kültürlerinin büyük önem kazanması sonucunda diğer İslam ülkelerinde de sevilen ve benimsenen bir hikâye haline geldiğini dile getirir. (Tekin, 2018: 17)

Hikâyenin yüzyıllar boyunca bu denli sevilmesinin nedeni Agâh Sırrı Levend’e göre işlenen aşkın son derece saf ve acıklı olmasıdır: “Leylâ vü Mecnûn’da olay hicretin 1. yüzyılında (M. VII. yüzyıl) Arabistan’da geçer. Her iki kahramanın ailesi ve kabilesi Necd’de çadır hayatı yaşarlar. Kays, Leylâ’ya olan aşkı yüzünden deli olup çöllere düşer. Babası ile anası oğullarını kurtarmak için her çareye başvururlar. Nihayet umutlarını keserek dertlerinden ölürler. Leylâ’nın babası, adını çıkardığı için kızını Mecnûn’a vermemekte inat eder. Leylâ’yı başka bir gençle evlendirir. İki sevgilinin ıstırapı son dereceyi bulur. Bunlar her engele göğüs gererler; her cefaya katlanırlar. Hatta Mecnûn, belanın daha da artmasını diler. O kadar içine kapanır, o derece kendinden geçer ki sonunda yanına gelen Leylâ’yı bile tanımak istemez. O, artık aradığı Leylâ’yı bulmuş, maksadına ermiştir. Nihayet Leylâ hastalanıp ölür. Mecnûn da sevgilisinin kabri üzerine kapanarak can verir. Hiçbir hikâye bunun kadar saf ve acıklı değildir. Hikâyeye sonradan katılan masal öğeleri, hikâyenin aslındaki saflığı bozamamıştır. Böylece Kur’an’da “ahsenü’l-kasas” diye geçen Yusuf kıssası, bir yandan Yusuf’un eşsiz güzelliği, öte yandan Züleyha’nın kendini iftiralara kadar sürükleyen yenilmez ihtirasıyla nasıl ki şairleri ve tefsircileri kendine çekmişse, Mecnûn’u Leylâ’dan Mevlâ’ya götüren bu acıklı aşk hikâyesi de, gerçek aşkın, içten bağlılığın sembolü olarak dillere destan olmuştur.” (Levend, 1959: 1)

2.2. Arap Edebiyatında Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi

Leylâ vü Mecnûn hikâyesi, Müslüman toplumların edebiyatında sıklıkla işlenmiştir. Köken itibariyle Araplara ait bir hikâye olmasına rağmen, Fars ve Türk edebiyatlarında daha fazla işlenmiştir. Hikâyenin ne zaman doğduğu ise kesin olarak bilinmemektedir. Asıl adı Kays olan Mecnûn, Emevîler döneminde Abdülmelik b.

Mervân'ın hilâfeti zamanında yaşamıştır. (Yavuz, 2005: 59) Agâh Sırrı Levend, hikâyenin menşeinin Arap edebiyatı olduğunu, sonradan Mecnûn lakabını alan Kays'ın, sevgilisi Leylâ için söylediği şiirlerle bu şiirleri açıklamak üzere yazılan yorumlardan ve bunlara eklenen söylentilerden meydana geldiğini söyler. Ayrıca hikâyenin esas kişinin Kays olduğunu ve olayların Necd çöllerinde geçtiğini belirtir. (Levend, 1959: 2) Hikâyenin geçtiği coğrafya ile ilgili Kemal Yavuz ise: "Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin geçtiği yer, coğrafi olarak Ürdün'ün doğusuna, oradan da İran körfezi kıyılarına kadar uzanır." demektedir.

Aşkları ile Arap, Fars ve Türk edebiyatlarını etkileyen Kays ve Leylâ'nın hayatları hakkında çeşitli söylentiler bulunmaktadır. Agâh Sırrı Levend, Kays hakkında iki türlü rivayetten söz etmektedir. İlkinde, Kays'ın Arap kaynaklarına göre yaşamış bir şair olarak değerlendirilmediğini, ona atfedilen şiirlerin Emevî veya Mervan soyundan bir gence ait olabileceğini belirtir. Bu genç amcasının kızını sevdiğinden ötürü kendisini gizleme ihtiyacı duyarak söylediği şiirleri Mecnûn'a atfetmiştir. Diğer bir rivayete göre de Kays gerçekte yaşamış ve H.70=M.689 yahut H.80=M.699 da ölmüş bir şairdir. Kays'ın babasının adı Mülevvah, Leylâ'nın babasının adı da Sa'd'dır. Her ikisi de Âmirîlerdendir. (Levend, 1959: 2)

Kemal Yavuz, hikâyenin ortaya çıkışı ve Arap edebiyatında ilk kimler tarafından kullanıldığı hakkında şunları bildirmektedir: "Bilindiği kadarıyla bu hikâye ve kahramanlara ait şiirler, özellikle Mecnûn'a atfedilenler, sözlü kaynaktan gelirken daha sonraları yazıya geçirilmiştir. Bu ilk verimler, İbn Davud el-İsfahanî'nin (öl. 255/870) Kitâbü'z-Zehrâ adlı eseri ile Müslüm b. Kuteybe'nin (öl. 176/890) Kitâbü'ş-Şi'r ve'ş-Şuarâ adlı eserleridir. Bunların hemen arkasından Ebûbekir el-Vâlibî gelmiştir. O, Mecnûn u Leylâ adlı eserini herkes tarafından bilinen, güvenilir râvîlerden aldığı bilgilere dayandırmıştır. Mecnûn'un hayatına yer vermesi ve şiirlerini ilk defa derlemesi, hikâyenin ortaya çıkmasında etkili olduğu gibi daha sonra yazılacak eserlere de kaynaklık etmiştir." (Yavuz, 2005: 58)

Kays b. Mülevvah'ın şiirleri, Arap edebiyatında daha sonraları da açıklamalarıyla birlikte toplanmıştır: "İbnü'l-Müberred Cemâlü'd-din Yûsufü'bnü Hasani'l Makdîsiyyi'l-Hanbelî'nin (ÖL. 909/1503) Nüzhetü'l-Müsâmir fi Ahbâri Mecnûn-ı Benî Âmir adı altında topladığı divan bunlardan birisidir. Şair İbrahim Sadık Fevzi tarafından toplanıp yayınlanan Dîvânü Mecnûni Leylâ ise bunların elimize geçen son şeklidir." (Levend, 1959: 6)

Arap coğrafyasında doğmuş olan bu acılı aşk ve ıstırap serüveni, Arap edebiyatından daha ziyade İran ve Türk edebiyatlarında karşılık bulmuştur. (Doğan, 1996: 1)

2.3. Fars Edebiyatında Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi

Leylâ vü Mecnûn hikâyesi'ni ilk kez müstakil bir eser olarak Genceli Nizâmî (d.1150 - ö.1214) yazmıştır. Ahistan b. Minûçehr, hikâyenin Genceli Nizâmî tarafından yazılmasını istemiştir. Agâh Sırrı Levend, hikâyenin Fars edebiyatına girişi hakkında şunları dile getirir: “Leylâ ve Mecnûn efsanesi İran'da Deylemîlerin egemenliği zamanında 10. yüzyılın sonlarında Kitâbü'l-Aganî ile yayılmış, Kays ile Leylâ'nın eserde yer bulan şiirleri halk arasında büyük ilgi uyandırdığı gibi hikâye kahramanları da gerçek aşkın temsilcileri olarak edebiyata geçmiştir. Daha sonra Gaznelilerle Selçuklular zamanında yazılmış olan şiirlerde de, Leylâ vü Mecnûn'un bu efsaneleşmiş aşkı birer mazmun halinde yer alır. Arap edebiyatındaki bu basit kıssayı ilk defa planlı bir hikâye şekline koyan Genceli Nizâmî'dir.” (Levend, 1959: 11)

Nizâmî'den sonra bu hikâyeyi yazan Fars ve Türk şairlerin pek çoğu, Nizâmî'nin eserini örnek almıştır. (Yavuz, 2005: 59) Fars edebiyatında önemli Leylâ vü Mecnûn mesnevilerinin şairleri ve eserlerin yazılış tarihleri sırasıyla şöyledir:

- 1- Genceli Nizâmî (1188)
- 2- Emîr Husrev (1299)
- 3- Câmî (1484/1485)
- 4- Mektebî (1489)
- 5- Hâtifi (1492'den önce)

2.4. Türk Edebiyatında Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi

Türk edebiyatında Leylâ vü Mecnûn hikâyesi, Klasik Türk Edebiyatının kuruluş yıllarından itibaren karşımıza çıkmaktadır. Gönül Alpay Tekin, Türk edebiyatında Leylâ vü Mecnûn hikâyesinden ilk defa Anadolu'da Gülşehrî'nin *Mantıku't-Tayr*'ında (yazılış tarihi 717/1317) ve Aşık Paşa'nın *Garîb-nâme*'sinde (yazılış tarihi 730/1330) çok kısa bir şekilde bahsettiğini ifade etmektedir. Fakat başlı başına bir mesnevi olarak ilk defa Şâhidî tarafından 883/1478 tarihinde yazıldığını; onu Hamdullah Hamdî (öl. 1503) ve diğerlerinin takip ettiğini belirtmektedir. (Tekin, 2018: 18) Kemal Yavuz ise, Mevlânâ'nın, *Mesnevî*'sinde küçük de olsa bu hikâyeye temas ettiğini söylemektedir. (Yavuz, 2005: 60) Orta Asya Türk edebiyatında ise ilk defa Ali Şîr Nevâî (öl. 1501) hamsesinin üçüncü mesnevisi olarak 1484 yılında Leylâ vü Mecnûn mesnevisini kaleme almıştır.

Türk edebiyatında Leylâ vü Mecnûn mesnevisi yazarlar arasında ismi tespit edilen şairler ve eserlerin yazılış tarihleri şöyledir:

- 1- Şâhidî (1478/1479)
- 2- Ali Şîr Nevâî (1484)
- 3- Hamdullah Hamdî (1499/1500)
- 4- Ahmed Rıdvân (1500'den biraz önce yazıldığı tahmin edilir.)
- 5- Bihiştî Ahmet Sinan Çelebi (ö. 1511-12)
- 6- Celîlî (1512)
- 7- Sevdâî (1514)
- 8- Hakîrî (1524)
- 9- Fuzûlî (1535-1536)
- 10- Lârendeli Hamdî (1542'den sonra)
- 11- Celalzâde Sâlih (1554/1555)
- 12- Halîfe (1572'den önce)
- 13- Atâyî (Azeri bir şair. 16. yy.)
- 14- Fâ'izî (Eser tamamlanamamıştır. Kesin olmamakla birlikte 1623/1624)
- 15- Rıfatî Abdülhay (ö. 1669)
- 16- Örfî (18. yy.)
- 17- Andelîb (1711-1771 yılları arasında)
- 18- Nâkâm (19. yy.)

Bunların haricinde kaynaklarda Leylâ vü Mecnûn mesnevisi yazdığı söylenen fakat eserleri henüz bulunamamış şairler şunlardır: Ahmed Paşa, Hayâtî, Necâtî, Çâkerî, Hayâlî, Ârif, Kadîmî, Halîlî, Sinan Çelebi, Mahvî, Muhyî, Zamîrî, Rif'atî. (Levend, 1959: 13)

Edebiyatımızda en meşhur Leylâ vü Mecnûn mesnevisi Fuzûlî'ye aittir. Genel anlamda Leylâ vü Mecnûn hikâyesi, ikili aşk hikâyeleri içinde Türk halkı tarafından en çok sevilen ve okunan hikâyedir, diyebiliriz. Bunda Fuzûlî'nin eserinin başarısı oldukça etkili olmuştur.

2.5. MESNEVİNİN DIŞ YAPI İNCELEMESİ

2.5.1. Vezinler

Akşemseddin-zâde Hamdullah Hamdî tarafından 15. yy.'da ele alınan **Leylâ ve Mecnûn** adlı eserde;

- 86 Mesnevi
- 16 Gazel
- 1 Kaside

nazım şekli ile yazılmış bölüm bulunmaktadır.

Bu eserde toplamda **12** vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinlerden **Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün** vezni **%81.55** oran ile **84** kez kullanılmış en fazla vezindir.

Vezinler, hangi şiirlerde olduğu, kaç defa geçtiği ve tüm vezinler içindeki oranı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. Eserde Kullanılan Vezinlerin Sıklık Tablosu

Vezin Adı	Kullanım Sayısı	Eserde Oranı	Geçtiği Yerler
Mefâ'îlün mefâ'îlün fe'ülün	84	81.55	G8, K1, M1, M2, M3, M4, M5, M6, M7, M8, M9, M10, M11, M12, M13, M14, M15, M16, M17, M18, M19, M20, M21, M22, M23, M24, M25, M26, M27, M28, M29, M30, M31, M32, M34, M35, M36, M37, M38, M39, M40, M41, M42, M43, M44, M45, M46, M47, M50, M51, M52, M53, M54, M56, M57, M58, M59, M60, M61, M62, M63, M64, M65, M66, M67, M68, M69, M70, M71, M72, M73, M74, M75, M76, M77, M78, M79, M80, M81, M82, M83, M84, M85, M86
Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	3	2.91	G1, G2, G14
Mefâ'ilün Fe'ilâtün Mefâ'ilün	3	2.91	G3, G4, G9

Fe' ilün			
Mef' ulü mefā' ilün fe' ulün	3	2.91	G6, M33, M49
Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	2	1.94	G10, G15
Mef' ulü Mefā' ilün Fe' ulün	2	1.94	M48, M55
Mef' ulü Mefā' ilü Mefā' ilü Fe' ulün	1	0.97	G7
Mefā' ilün fe' ilätün mefā' ilün fe' ilün	1	0.97	G5
Mef' ulü mefā' ilün mef' ulü mefā' ilün	1	0.97	G11
Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün	1	0.97	G12
Mef' ulü Fā' ilätü Mefā' ilü Fā' ilün	1	0.97	G13

Mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ülü fâ'ilün	1	0.97	G16
--	---	------	-----

Bilindiği üzere mesneviler genellikle tek bir vezin ile oluşturulan şiirlerdir. Fakat şair anlatımı ahenkli kılmak, okuyucunun sıkılmasını engellemek ve eserinin sanat değerini artırmak adına eserine farklı nazım şekilleri ile yazılmış bölümler ekleyebilir. Hamdullah Hamdî de eserine 1 kaside ve 16 gazel eklemiş ve bunların çoğunda farklı vezinler kullanmıştır. Böylelikle bir mesnevi içerisinde 12 farklı vezin kullanımını ortaya çıkarmıştır.

2.5.2. Edat, Bağlaç ve Ünlemler

2.5.2.1. Edatlar

Arapça bir kelime olan edat “âlet” ve “vasıta” demektir. Terim olarak da “tek başlarına anlamı olmayan, cümle içinde diğer kelimelerle birliktelik kurarak anlam kazanan kelime” şeklinde tanımlanabilir. Edat, çekime gelmeyen kalıplaşmış sözdür. Bu bakımdan denilebilir ki Türkçede edatlar isim çekim eklerinin gördüğü işlerin de bir kısmını yüklenmiştir. Bu durum Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca ve Almanca için geçerli değildir. Çünkü onlarda bu kelimeler aynı zamanda çekim eki göreviyle kullanılır. Türkçede ise hem hal ekleri hem de edatlar bulunur. Edatı diğer kelime türlerinden ayıran iki temel unsur bulunur: 1. Tek başlarına anlam taşımamaları; 2. Çekime girmemeleri. (Hacıeminoğlu, 1992: 6) Hamdullah Hamdî, beyitler içerisinde kelimelerin bağlantılarını sağlamak amacıyla farklı türden edatlara yer vermiştir. Eser içerisinde yer alan bazı edatlar şunlardır:

ile: -il fiilinin zarf-fiil şeklidir. Eski Türkçedeki *birle*, *bile* yerine kullanılmıştır. (Hacıeminoğlu, 1992: 45) Kelimeler arasında araç, durum, neden gibi bağlantılar kurar:

Didi pîr atañam ben hâste vü zâr

Senün ğavġân **ile** rüsvây-ı bāzâr (485)

Beni қо āh u zâr **ile** öleyin

Belâ-yı derd-i yâr ile öleyin (570)

gibi: Eski Türkçedeki kip (kalıp, misal, örnek) sözüne –i iyelik eki gelerek oluşmuştur. (Hacıeminoğlu, 1992: 55) Benzetme edatı olarak veya cümlenin zarfı durumunda kullanılır. Hamdullah Hamdî, benzetme sanatını kullandığı pek çok yerde bu edattan faydalanmıştır:

Fürûğı ol fürü‘un ıoldı ‘âlem
Güneş **gibi** münevver oldu ‘âlem (120)

Göñülden besler idi cāmı gibi
Şakınup şinede imānı **gibi** (250)

Gice yılduz **gibi** yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez tozını (424)

-vâr: *gibi* manasıyla eserde sıklıkla kullanılır. –vâr, Farsça son ektir.

Çü meclis germ olup ıalmadı huşyâr
Aradan gâ‘ib oldu ol peri-vâr (1272)

Elif gibi iki ıoğru vefâ-dâr
Tolaşdı birbirine lām-elif-vâr (3609)

-veş: Farsça son ek olan bu ifade, *gibi* manasıyla eserde yer alır:

ıKomaz beni yüriyem dâ‘irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre rakı̄b (648)

Gerek kim küh-veş sengin olasın
Temekkün iyleyüp temkijn bulasın (1058)

misâl: Aslen Arapça bir kelimedir. Eser içerisinde *gibi* göreviyle benzetme amacıyla kullanılan bir edattır:

O dil kim ‘aşk odından ola hâlî
Har-ı bi-‘aql u dānişdür **mişâli** (199)

Ol iş kim kār-ı gamdan ola hālī

Hemān bārid demür döğmek **mişāli** (872)

-e/a karşı (karşu): Bu söz çekim edatı olarak Kaşgarlı'dan itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Eski Türkçede *utru* kelimesine denk gelir. (Hacıeminoğlu, 1992: 52) Osmanlı Türkçesinde *nazaran, kıyasen, mukabil, bedel, binaen* gibi anlamlarda kullanılır. Mesnevi içerisinde de bu manalarda kullanılmıştır:

Hayāl-i yāre tolu cām içeydi

Güle **karşu** nebiz-i hām içeydi (1252)

Yarım gün yatdılar ol iki bi-hüş

Yol üzre birbirine **karşu** medhüş (3589)

Kılup mihrāb-ı yāra **karşu** secde

Semā' u vecd ile 'azm itdi Necd'e (1939)

için (içün, uçun, üçün): *hakkında, hususunda, dolayısıyla, sebebiyle* gibi anlamlara gelen bir edattır. Eski Anadolu Türkçesinde *içün* şeklinde kullanılır. (Hacıeminoğlu, 1992: 98) Mesnevi içerisinde de bu anlamlarda ve *içün* biçiminde yer almaktadır:

Çekildi çekmek **içün** ferş-i zibā

Kaṭār ile deve çulları dībā (1985)

Ḳanı ol diz-be-diz olup oturmak

Vefā-yı 'ahd **içün** el ele urmak (2151)

değil (degül): Cümleye olumsuz anlam katması dolayısıyla kullanılan bir edattır:

Niçün ey şubḥ-dem hurrem **degülsin**

Benüm gibi esir-i gam **degülsin** (2339)

Peder çün gördi kim Mecnûn-ı bîmâr

Degüldür kâbil-i işlâh u tîmâr (2499)

mi (mı, mu, mü): Eski Türkçe devrinden beri kullanılan bu edat aslında bir ektir ve soru anlamı taşır. Bu edat uzun süre uyum dışı kalarak mu/mü halinde kullanılsa da Batı Türkçesinin ilk devirlerinde mı/mi şeklinde düzleşir. (Hacıeminoğlu, 1992: 275) Mesnevi içerisinde soru göreviyle kullanılır:

Ṭurup mesken düzersin bu vaṭanda

‘Aceb cān kōrkusı yok **mı** ki sende (2527)

Sege seg olup ādem yidüren beg

‘Aceb **mi** kâfiye olsa aña seg (2678)

çü/çün/çünkü/çünki/çûnki/çûnkim: Cümle başında veya içinde kullanılan Farsça bir edattır. *madem ki, zira, ne zaman ki, -dığı zaman* gibi anlamlarda kullanılır. Eser içerisinde çokça kullanılan edatlardandır:

Ṭapuñdan rahmet umarsam sezādur

Şefî‘üm **çün** ḥabîbüñ Muştafâ’dur (85)

İşitdi **çünki** Mecnûn nām-ı Leylî

Teselli virdi ümmîd-i tecellî (490)

Peder **çünkim** işitdi bu kelāmı

Ḳatı heybet olup virdi selāmı (1021)

(e/a) göre: Batı Türkçesinde sık kullanılan, zarf-fiil menşeli bir edattır. (Hacıeminoğlu, 1992: 42) *nazaran, nisbetle, bakarak* anlamlarında eser içerisinde yer alır:

Didi söz bitüren bostān-ı cānda

Biter devlete **göre** bûstān da (1067)

Ki görüp hāşılıñ yārın içini

Ekine **göre** biçersin biçini (2444)

kani (hani): *nerede* anlamında bir soru edatıdır ve eser içerisinde bu anlamıyla kullanılmıştır:

Ḳani Mecnūn gibi ‘aşk ile fāñi

Ḳani derd ü belāda aña şāñi (3279)

2.5.2.2. Bağlaçlar

Bağlaçlar, söz içinde kelimeleri veya kelime gruplarını birbirine bağlayarak aralarında anlamsal ilgi kuran kelimelerdir. (Korkmaz, 2003: 32) Türkçede *ve, da/de, ile, ki* en sık kullanılan bağlaçlardır. Hamdullah Hamdî'nin eserinde de bu bağlaçların sayısı diğerlerinden fazladır. Bunun yanında aynı kelimenin tekrarıyla oluşan *ne...ne..., geh...geh..., hem... hem..., ya...ya...* gibi bağlaçlar da kullanılmıştır. Böyle bağlaçlar şairin duygu ve düşüncelerini anlam yönünden desteklediği gibi eserin ritmine de katkı sağlamaktadır:

u, ü, vü: Aynı cinsten kelimeleri, kelime gruplarını veya cümleleri birbirine bağlar. Türkiye Türkçesinde ve biçiminde sıklıkla kullanılan bağlaçlardandır. Klasik şiirde kendinden önceki kelimenin durumuna göre *u, ü, vü* şekillerinde kullanılır. Hamdullah Hamdî'nin eserinde de sıklıkla görülen bu bağlaç, kalıp ifadelerde, deyimlerde, atasözlerinde veya eş anlam ve görevli kelimeleri sıralamada kullanılır:

Maḳām oldı aña ol gün ser-i kūh

Sibā ‘ **u** vahş eṭrāfinda enbūh (2732)

Ruḥında zūlf **ü** ḥāli cīm-i mevzūn

Elif toğru boyı egri ḳaşı nūn (2756)

Adum Leylī **vü** rüz-ı ṭāli‘üm leyl

Hemān Mecnūn’a iyler ḥāṭırum meyl (2771)

Bazı beyitlerde bu bağlacın tekrarlanarak kullanıldığını görmekteyiz. Özünlü, dilbilimde bağlaç yinelemesi (polysyndeton) olarak ifade edilen bu hususun, bilinçli olarak yapıldığını ve bunda amacın bazen ritim vermek bazen de aradaki anlam ayrımını pekiştirmek olduğunu belirtir. (Özünlü, 1987: 45) Ayrıca şairler memduhlarını tasvir ve tavsif ederken de onlardaki üstün vasıflara dikkat çekmek için bu tekrarlardan faydalanırlar. (Selçuk, 2014: 3) Aşağıdaki örnekte Hamdullah Hamdî, Leylâ'yı överken, anlamı pekiştirmek ve söze ahenk katmak amacıyla tekrardan faydalanır:

Melek rûy u melek bûy u melek hûy
Ser-i 'âşık saçı çevgânına gûy (287)

ya (veya, ya da): Seçeneği, tercihi veya çeşitliliği belirten bir bağlaçtır. Mesnevi içerisinde 10 defa kullanılmıştır:

Ki ey cân-ı peder ne oldı hâlün
Düşün midür bu mihnet **ya** hayâlün (478)

Kanı bir şâ'ika **ya** şarşar-ı saht
Yıka yağa komaya hâne vü râht (790)

ne...ne...: Cümledeki öğeleri veya cümleleri birbirine bağlayan ve olumsuzluk anlamı veren bu bağlaç *hem... hem...* bağlacının anlamca zıddı olarak kullanılır. Mesnevi içinde de bu göreviyle kullanılmıştır:

Ne harf öğrendi **ne** nokta **ne** mektüb
Hemân sevdâ-yı zülf ü hâl-i maḥbûb (317)

Ḳılurdu perdede ney gibi zârî
Ne yârı var **ne** şabrı **ne** qarârı (380)

hem...hem...: Birden fazla özne, tümleç veya fiili birlikte kabul etmek için bu kelimelerin başına getirilen ve *ne...ne...* bağlacının anlamca zıddı olan bu bağlaç, eserde 20 yerde karşımıza çıkmaktadır:

Ṭaş ursa gündüzin pehlûma ağyâr

Olursın baña **hem** pehlü vü **hem** yâr (720)

Țutup **hem** luş ile ferzendi destin

Silüp **hem** ğam neminden çeşm-i mestin (848)

ya...yâ(hut)...: Cümlede eş görevli kelimeler arasında ya...ya..., ya... veya..., ya...yahut biçiminde tekrarlanarak kullanılan bir bağlaçtır. Farsça kökenli bu bağlaç Hamdî'nin eserinde sıkça kullanılmıştır:

Baña kim müjde idersin vişâli

Yâ düş midür görürdüm **ya** hayâli (493)

Yâ düş misün ki düşüme gelürsin

Yâ baña tavşan uykusın virürsin (494)

geh(gâh)...geh(gâh)...: İki veya daha fazla durumun mukayesesinde kullanılan bir bağlaçtır. bazen... bazen (de) anlamı ile eser içinde vezin gereği farklı varyantlarıyla sıkça kullanılır:

Görüp ferzendini bî-çâre mâder

Dögindi ağladı **geh** sîne **geh** ser (499)

Geh aglar **gâh** iderdi âteşin âh

Geçerdi âb u âteş içre her gâh (1185)

ile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya; cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir bağlaçtır. Mesnevi içerisinde çoğunlukla *ve* anlamıyla kullanılmıştır:

Yöresinden geçerken hâş eger 'âm

Oğurdı aña eş 'âr **ile** peygâm (1196)

'Irâk **ile** Hicâz'a bu terâne

Pür olup ırladı etfâl-ı hâne (1210)

de/da: *dahi* anlamındaki bu bağlaç, eserde ve (u, ü, vü) bağlacından sonra en çok kullanılan bağlaç olarak karşımıza çıkmaktadır:

İkimüz de egerçi âdemî-zâd

Velî ben hâr u has ol serv-i âzâd (1400)

Kızum da ben de uş düşdük yoluña

Virürseñ rāzîyem kemter kuluña (1659)

2.5.2.3. Ünlemler

Coşkunun söze dönüşmesiyle; yani sevinç, korku, üzüntü, acı, şaşma gibi duyguları anlatmaya yarayan sözcüklere ünlem denir. (Gencan: 2007: 533) Köken ve yapı bakımından ya doğadaki seslerin taklidi ya da duyguların yorumlanarak ses biçiminde ifadesiyle meydana gelmişlerdir. (Hacıeminoğlu, 1992: 293) Bunlar da edatlar gibi çoğunlukla tek başlarına bir anlam taşımazlar. Bazı ünlemler klasik edebiyatımızda nida sanatı olarak da kullanılır. Şairler şiire coşkunluk, içtenlik, etkileyicilik katmak gibi amaçlarla ünlemlerden faydalanırlar. Hamdullah Hamdî'nin mesnevisi içinde dikkat çeken ünlemler şunlardır:

ey: Seslenme ünlemidir. Aşağıdaki beyitte mesnevinin tevhid bölümünde yer alan ve Allah'a seslenilen bölümde bu ünlem karşımıza çıkar:

Zemîne dön diseñ **ey** şâh-ı kâhhâr

Döne dönmeye emründen felek-vâr (16)

Aşıklar birbirine seslenirken de çoğunlukla bu ünlem kullanılır:

Ki **ey** lâle-‘izâr u şîb-ğabğab

Baña sensüz cehennem oldu mekteb (395)

Şiirdeki ikinci gazel, Mecnûn dilinden söylenir ve “ey sabâ” rediflidir. Mecnûn burada sabah yeline seslenir:

Âhumı güş iyleyüp cüş iylesen âh şabâ

Çîn-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gâh **ey** şabâ (600)

Altıncı gazel de “ey dôt” rediflidir ve Mecnûn, Leylâ'yı kastederek ona seslenir:

Cānum düşeli belanā **ey** dōst

Raḥat ḳomaz oldı baña **ey** dōst (1141)

Bu ünlemin *eyâ* şeklindeki kullanımını mesnevîde yer almaz fakat *yâ* şeklinde kullanımını bulunmaktadır:

Ne merdüm-ḥvârdur **yâ** Rab zemāne

Amānı yoḳ ne pîre ne civāne (3000)

hey: Seslenme ünlemi olarak iki yerde karşımıza çıkmaktadır:

Başup kāfir raḳîbi tıtduñ anı

Hey ĵmānsuz niçūn virdüñ emānı (1707)

Kanı da 'vā-yı 'aşḳuñ **hey** yalancı

Yalancılarda n'iyler 'aşḳ genci (2153)

âh: Üzüntü ve acıma duygusunu ifade eden bir ünlemdir. Eserde sayısı fazla değildir:

Nitedür ḥāl-i ḥāl-i müşk-dāne

Nicedür **âh** o çeşm-i āhuvāne (3805)

vah vah: Üzüntü ve pişmanlık birdiren bu ünlem eserde bir defa kullanılmıştır:

Eger olsañ 'adūlar gibi bed-ḥvāh

Dimezdüñ şefḳāt idüp baña **vāh vāh** (715)

âferîn: Beğenme, takdir ifade eden bir ünlemdir ve bu anlamda eserde bir defa kullanılmıştır:

Ne yirde kim oḳurdu bir ḳaşıde

İderdi **âferîñ** her âferîde (3249)

Tablo 2. Eserde Kullanılan Ünlem, Edat ve Bağlaçlar ile Bunların Sayısı

<u>ÜNLEMLER ve SAYISI</u>		<u>EDATLAR ve SAYISI</u>		<u>BAĞLAÇLAR ve SAYISI</u>	
âh	60	değil	41	de/da	117

ey	209	gibi	280	ile	20
hey	2	için	51	gah(geh)...gah...	36
vah vah	1	ile	305	hem...hem...	20
yâ	6	mı/mi	36	u/ü/vü	679
âferîn	1	çü/çünkü	263	ya (veya)	10
		göre	9	ya...ya...	30
		hani (kanı)	38		

Şiir içerisinde edat, bağlaç ve ünlem gibi unsurları kullanmak, anlamın daha açık ve kuvvetli aktarılmasına olanak sağlar. Hamdullah Hamdî'nin kullandığı bu kelimeler içerisinde yalnız kendine veya yöresine mahsus bir unsur bulunmamaktadır. Klasik şiir içerisinde yer alan ve diğer şairlerce de kullanılan bu unsurlar arasında *e doğru*, *berü*, *rağmen* gibi sık kullanılan edatlara; *hayf*, *hele* gibi ünlemlere Hamdullah Hamdî'nin eserinde rastlanmaz. Pek çoğu Arapça veya Farsça kökenli bu ifadeler Hamdullah Hamdî'nin eserinde sıklıkla yer verilmesi, şairin eserde kullanılan üslûbunun sıradan olmadığına dair de birer delildir.

2.5.3. İkilemeler

İkilemeler, anlamın güçlenmesi amacıyla birbiriyle aynı, yakın veya karşıt anlamlı kelimelerin yan yana kullanılmasıyla oluşur. Şiirde anlamı pekiştirmenin yanında şiire ahenk de katar. (Macit, 2005: 36) Ayrıca ikilemeler, anlam açısından da beyitin kelime kadrosunu belirler. İkilemeler, günlük konuşma dilinde de sıklıkla kullanılan kalıp ifadelerdir. Hamdullah Hamdî, eserinde Türkçe, Farsça ve Arapça kökenli ikilemelere sıklıkla yer vermiştir. Bunlar arasında Türkçe ikilemeler, diğerlerine oranla daha fazla kullanılmıştır:

Tablo 3. Mesnevideki Türkçe İkilemeler

<u><i>İkileme</i></u>	<u><i>Bulunduğu Beyit</i></u>
biñ biñ	Cihān kim iki yüzlü bir varağdur Anuñ her şafhası biñ biñ sabağdur (3408)
bir bir	Tapuñdan bildüğüm aḥvāli bir bir Didüm anuñ katında evvel āḥir (2789)
çok çok	İde bülbüllere ḥālin ḥikāyet Dikenden güllere çok çok şikāyet (1259)
delük delük	Taşı kuru deri içi kemükdür O daḥi ney gibi delük delük dür (2406)
döne döne	Saña kim döne döne cevr ider devr Uşanmazsın sen andan bu ‘aceb ṭavr (2534)
ive ive	Gicede beñzeyüp dıvāne dıve Ġriy idüp gezerdi ive ive (1838) Ḥaber virdi çağırdı ive ive Müşābih na‘rada dıvāne dıve (2094) Yarağ itdi şavaşa ive ive Buyurdı yüz yavuz dıvāne dıve (1484)
kat kat	Daḥi baḥtım kilimin görmedüm ağ Egerçi yundi kat kat nitekim zāğ (1404) Kaṭār ile katır üştür güzel at İpek bezler ağır altınlu kat kat (1328)
ögüri ögüri	Bu gice bunı bulmazsa ögüri İlenür saña ögüri ögüri (1804)
Sürünü sürünü	Sürünü sürünü yüz üzre çün mār İrüp kuçdı mezārı nitekim yār (3784)
	Didi bunı vü itdi ‘azm-ı ḥāne Yoluma ben de gitdüm yane yane (2805)

yane yane / yana yana	Egerçi oldı ol ‘aşka nişāne Ben oldum bî-nişān uş yane yane (2775) Sen alup başuñı gitdün yabana Yürürsün ‘aşk odına yana yana (1056) Varup Mecnün o şayda yana yana Şan oğlı katına şefkatlu ana (1813)
yap yap	Varup yanına yap yap rikkat ile Başın yüzün şıgadı şefkat ile (2413)
yile yile	Gider ol mest ü bî-ḥūd yile yile Bile yanınca etfāl-ı kabîle (2357) Gezer efgān ile ol yile yile Uluşur vaḥşler yanınca bile (3778)

Tablo 4. Mesnevideki Arapça İkilemeler

<u>İkileme</u>	<u>Bulunduğu Beyit</u>
lebbeyk lebbeyk	Ṭavāf-ı kūy-ı yāre gitdi şan peyk Şafāsından diyüp lebbeyk lebbeyk (623)
Leylî Leylî	Ol anda kaldı yok ağyāra meyli Hemān fikri vü zikri Leylî Leylî (1944)
şaf şaf	Yürise bu emîrāne mükellef Yürürlerdi çeriler gibi şaf şaf (2622)

Tablo 5. Mesnevideki Farsça İkilemeler

<u>İkileme</u>	<u>Bulunduğu Beyit</u>
dāne dāne	Aķar yāriyçün eşki dāne dāne

	Erinüñ öldügi ammā bahāne (3451)
endek endek	Eger şabr idesin şabr ile bî-şek Gelür devlet başuña endek endek (1070)
halka halka	Yatur ol halkada şan halka-i mār Yağūd şan halka halka zülf-i dil-dār (3160)
hāne hāne	‘Arab kavmi içinde bu fesāne Yayılıp söylenürdi hāne hāne (3601) Dil-i nārı pür ider hāne hāne Dem-i dil kaçresiyle dāne dāne (3665) Yidüp gezdürdi anı hāne hāne Ol ilden ğalle dirdi bu bahāne (1903)
kāse kāse	Dökerdi āb-1 çeşmi kāse kāse Söyünmezdi yürekden tāb-1 tase (1186) Yiter mūr-1 za‘ife darb-1 yek-dem Ne hācet kāse kāse nüş ide sem (3769)
pāre pāre	Dilin ol zaħme pāre pāre itdi Kodı ğayrı hitābı yāre itdi Ki ol ilden çıkup āvāre olmuş Dili derdüñle pāre pāre olmuş (3796)
peymāne peymāne	Ki ey peymāne peymāne ićen kan Kanı imān kanı ey mān u peymān (1706)
rize rize	Beyābān gördiler pür tığ u nize Nice başlar ayakda rize rize (1622) Şu ‘aşık kim olupdur rize rize ‘Aceb mi baş açarsa tığ-1 tize (1123)
	Gice çün yağa bir rüşen çerāğı

tāze tāze	Urur bağına tāze tāze dāğı (3003) Nice def'a yudılar tāze tāze Libāsum lāyık olmadı nemāze (3826)
zār u zār	Acıyup zār u zār ağladı ğāyet Kimi ağlatmaz ol resme muşbet (3747) Öpüp kucup bu hāki ol vefā-dār Cigerden zār zār ağlardı tekrār (3834)

Eser içerisinde Türkçe ve Farsça kökenli sözcüklerden oluşan ikilemelerin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Özellikle günümüzde arkaikleşmiş bazı Türkçe kelimelerle oluşturulan ikilemelerin varlığı, eserin mahalli unsurları barındırması hususuna birer göstergedir.

2.5.4. Yinelemeler – Söz Tekrarları

Mesnevi, beyit sayısının sınırsız olduğu bir nazım şeklidir. Bu uzun anlatılarda okuyucunun sıkılmasına mani olmak adına şairler çeşitli yollara başvururlar. Söz sanatları ve mazmunları kullanmanın yanında şiir içinde yinelemelere başvurmak da bu maksatla yapılmaktadır. Klasik Türk şiirinde hâkim olan, söylenilen şeyden ziyâde onun söyleniş tarzıdır. (Tanpınar, 1977: 180) Doğan Aksan şiirde yineleme kullanımına dair şunları dile getirmektedir: “Şiir dilinde belli seslerdeki yinelemelerin yanı sıra bir takım ses öbeklerinin oluşturduğu biçimbirimlerin, sözcük ve sözcük öbeklerinin ve kimi kez bütün bir dize ya da dizelerin de yinelenmesi görülür. Özellikle sözcük ve öbeklerin, bütün bir dizenin yinelenmesi ses açısından bir etkileme sağlamakta, bir uyum, bir ritim oluşturmakta, tıpkı müzik yapıtlarında zaman zaman ana melodinin yinelenmesi ya da çeşitlemelerle anımsatılmasında olduğu gibi, dinleyende uyanan ses imgesini pekiştirmektedir. Öte yandan bu yinelemelerle bellir bir kavram ya da önermenin dinleyen/okuyanın zihninde yer etmesi, pekiştirilmesi de sağlanmaktadır.” (Aksan, 2006: 218)

Mesnevide okuyucunun dikkatini diri tutmak için kullanılan yöntemlerden biri de mesnevi içinde gazel söylemektir. Hamdullah Hamdî de eserinde 16 tane gazel söylemiş ve okuyucuya yeni heyecanlar vermeye, söyleyişine akıcılık katmaya çalışmıştır. Bu gazellerin haricinde de birbirini takip eden sıralı beyitlerde sık sık kelime tekrarlarıyla metnin akıcılığını artırmayı denemiş olduğunu görüyoruz. Klasik Türk şiirinde kelime ve kelime gruplarının tekrarına dayalı bir anlatım tekniğinden

bahsedilebilir. Bu tekrarlar şiirde bir ahenk meydana getirir. (Macit, 2005: 12) Eser içerisinde bu yinelemelerden dikkat çekenleri şunlardır:

Tablo 6. Mesnevideki Söz Tekrarları

<u>Ruh-ı Leyli - Dil-i Mecnūn</u>	<u>Halk – Halka</u>
Ruh-ı Leyli götürmüş perde-dârı Dil-i Mecnūn yile virmiş kararî (630)	Oğul ser-vaḳti gelmişdür niyāzun Yapuş ser- halka sına çāre-sāzun (850)
Ruh-ı Leyli çü ‘arz itdi çerāğın Dil-i Mecnūn eritdi bağırı yağın (631)	Ḳapuda halka gibi var sücūd it Ṭutup halka su’al-i faḳl u cūd it (851)
Ruh-ı Leyli yile virmiş hicābın Dil-i Mecnūn oda yaḳmış kebābın (632)	Yirinden atılup çün halka -i mār El urdı halka yaya şan zūlf-i dil-dār (854)
Ruh-ı Leyli gül-i gül-zāra dönmiş Dil-i Mecnūn ṭuṭışmış nāra dönmiş (633)	Didi yā Rab bu bende halka der-gūş Gelüp ḳapuña tutdum halkasın uş (855)
Ruh-ı Leyli güzellenmiş ziyāde Dil-i Mecnūn yavuz gözden du‘āda (634)	Ḳılup ḳaddūmi halka bāb-ı ‘aşḳa Beni ser- halka ḳıl aşḳāb-ı ‘aşḳa (856)
Ruh-ı Leyli müşerref aya beñzer Dil-i Mecnūn mücevvef nāya beñzer (635)	O halka içre dā’im geçe çağum Yir olsun halk -ı yāra ḳulağum (857)
Ruh-ı Leyli bezenmiş bāğa beñzer Dil-i Mecnūn göyinmiş dāğa beñzer (636)	
Ruh-ı Leyli gül-i nevreste olmuş Dil-i Mecnūn dikenden ḥaste olmuş (637)	
Ruh-ı Leyli çerāğ-ı ‘ālem-efrūz Dil-i Mecnūn aña pervāne pür-sūz (638)	

<p>Ruḥ-ı Leylî ‘ayān itmiş ‘ızārı Dil-i Mecnūn anuñ āyīne-dārı (639)</p> <p>Ruḥ-ı Leylî tarāvetde gül olmuş Dil-i Mecnūn anuñ-çün bülbül olmuş (640)</p>	
<p><u>Dil-i Mecnūn – Niçün Leylî</u></p>	<p><u>Kan</u></p>
<p>Dil-i Mecnūn ki deryā oldu ḳandan Niçün Leylî ḫazer itmeye andan (1285)</p> <p>Dil-i Mecnūn ider āh-ı seḫer-gāh Niçün Leylî degül āhından āgāh (1286)</p> <p>Dil-i Mecnūn yaḳar dāğ üzre dāğı Niçün Leylî teferrüc ide bāğı (1287)</p> <p>Dil-i Mecnūn çeker cevr ü cefāyı Niçün Leylî sürer zevḳ u şafāyı (1288)</p> <p>Dil-i Mecnūn ’a gelmez ḡayr-ı Leylî Niçün Leylî ḳılur aḡyara meyli (1289)</p> <p>Dil-i Mecnūn oda yaḳmış kebābı Niçün Leylî sürer zevḳ-ı şarābı (1290)</p> <p>Dil-i Mecnūn melāle menzil oldu Niçün Leylî neşāta maḫfil oldu (1291)</p>	<p>Şu deñlü şaçdı ḳanı ol diyāra Ki döndi murḡ-zārı lāle-zāra (1564)</p> <p>O şahrā kūha döndi küştelerden Taşup ḳan mevcı aşdı püştelerden (1565)</p> <p>Temevvüc iyledükce ḳan biḫārı Bulut olup göge aḡdı buḫārı (1566)</p> <p>Buḫār-ı ḫūn içinde tiḡ-ı bürrān Bulutlar içre güyā berk-i raḫşān (1567)</p> <p>Buḫaruñ ebri kim göge aḡardı Yire yağmur yerine ḳan yağardı (1569)</p> <p>Yatur cāndan ten ü tenhā bedenler Ḳanup ḳandan yorıldı tiḡ-zenler (1570)</p> <p>O gün ḳan yağdı tā aḫşam olunca Şafaḳ dāmenlerine ḳan ḫolınca (1571)</p>
<p><u>Ne</u></p>	<p><u>Dün – Bugün</u></p>
<p>Ne sen benden ne ben senden ḫaber-dār Ḥapuñ bî-derd ben derde giriftār (1826)</p> <p>Ne nāme var ḳatumda ne ḫamāme</p>	<p>Ḥatā ile eger çekdümse tîri Bu gün uş oldum ol cürmüñ esîri (1917)</p>

<p>Ki şalam tapuna geh geh selāme (1827)</p> <p>Ne per var kim uça bu kuşca cānum Ne yüz var yüzüne bakmağa hānum (1828)</p> <p>İşigünden ne yıl kim almaya toz Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz (1829)</p> <p>Ne yıl kim senden almaz yādīgārı Gerekmez virse bŷy-i nev-bahārı (1830)</p>	<p>El uzatdumsa dŷn urmağa nŷze Bu gŷn boyun uzatdum tŷğ-ı tŷze (1918)</p> <p>Eger dŷn cān alup dŷkdŷm ise kan Bu gŷn uş cān virŷrem virmege cān (1919)</p> <p>Elŷmle dŷn gŷnāh itdŷmse yāre Bu gŷn uş geldŷm ayağumla dāra (1920)</p> <p>Eger dŷn çekdŷm ise ğayre şeş-per Bu gŷn nālemle tŷldı heft kişver (1921)</p>
<u>Esen Kal Sen</u>	<u>Seg</u>
<p>Esen kal sen ki ben kuş gibi uçdum İlŷmden ğurbet iqlŷmine ğŷçdŷm (2509)</p> <p>Esen kal sen ki ben gitdŷm uzağa Ya zŷbā bāğa ya mŷşkil duzāğa (2510)</p> <p>Esen kal sen ki ben hep rahtı dirdŷm Nice dirmek tağıtđum yile virdŷm (2511)</p> <p>Esen kal sen beni şayd iyledi mevt Ben işŷmden işŷm benden olup fevt (2512)</p> <p>Esenleyŷp anı ol pŷr-i maħzŷn Eve gitdi yabānda kaldı Mecnŷn (2513)</p>	<p>Mŷvekkil ğŷnderŷp ol bŷ-gŷnāha İletdi kalb-i segden şadr-ı şāha (2670)</p> <p>Civāna i‘tizār idŷp didi şāh Seni segden ne hoş kurtarmış Allah (2671)</p> <p>Uş on yıldur ki sana kulluğ itdŷm Seg oldum kapaña bu hāle yitdŷm (2674)</p> <p>İte atduñ etŷmle ŷstŷhŷānum Kanı nān u nemek katunda hānum (2675)</p> <p>Bilŷr seg dŷst kadrin bilmedŷñ sen Kıılır seg Hağk’a ħizmet kılmaduñ sen (2676)</p> <p>Segŷñ şulħı olur bir ŷstŷhŷāna Vefāsuz ādemŷnŷñ kaşdı cāna (2677)</p> <p>Sege seg olup ādem yidŷren beg</p>

	‘ Aceb mi kâfiye olsa aña seg (2678) Budur seg kışşasından kâsd-ı râvî Ki ihsân ile olur iylik avı (2679)
<u>Hüner</u>	<u>Aşk - Nice</u>
Zihî Kays-ı hüner -ver merd-i kâmil Ki ol yârûñ sözine oldı kâ’ il (3502) Hüner ehli hüner-perver gerekdür Cevâhir ehliñe cevher gerekdür (3504) Hüner ehli hüner-perver hañâ-püş Hüner medhinde güyâ zemde hâmûş (3505) Şu nâkış kim hasûd u bî-vefâdur Hünerde manzarı hâbt u hañâdur (3506) Hünerden şimdi ‘âlem oldı hâlî Hemân zenbûr kâldı gitdi balı (3509) Hünerden yudılar yüzün cihânuñ Yüzi şuyı dañı kâlmadı anuñ (3510)	Bu ‘ aşk ile şahîh olur saķâmet Nice egrıye virdi istikâmet (3992) Şu kim ‘ aşk âtaşıyle cân eridür Hüner vaķtinde ol meydân eridür (3993) Nice zehre girüp tiryâk ider ‘ aşk Nice nâ-pâke irüp pâk ider ‘ aşk (3994) Nice acılara lezzet virür ‘ aşk Nice ‘âcizlere kudret virür ‘ aşk (3995)

Bu beyitlerin haricinde de eserde yine yinelemeler bulunmaktadır fakat bunlar sıralı 3-4 beyit içerisinde bulunduğundan daha fazla beyitte yapılanları vermekte yetiniyoruz.

Eser içinde farklı bölümlerde aynen tekrar eden bazı beyitler de bulunmaktadır:

Tablo 7. Tekrar Eden Beyitler

<u>Barid demür dögmek</u>	<u>Görüp görmevicek hâletde anı</u>
----------------------------------	--

<p>Nice bir dögesin bârid demüri Söyündürseñ nolur yanmış kömüri (567)</p> <p>Ol iş kim kâr-ı ğamdan ola hâlî Hemân bârid demür döğmek mişâli (872)</p>	<p>Görüp görmeyicek hâletde anı Acıyup her birinüñ yandı cânı (1941)</p> <p>Görüp görmeyicek hâletde anı Yüregi oynadı vü yandı cânı (2404)</p>
---	---

2.5.5. Aliterasyon

Aliterasyon sözlükte “Şiir ve nesirde uyum sağlamak için söz başlarında ve ortalarında aynı ünsüzün ve aynı hecelerin tekrarlanması” (Türkçe Sözlük, 2005: 76) olarak tanımlanmaktadır. Bir nevi yineleme olan aliterasyonun şiirde kullanım amacına dair Doğan Aksan, şunları belirtmektedir: “Ses yinelemelerinin şiir içinde kullanılması, sözleri ve metinleri hatırd tutabilme, kalıcılık olanağı sağlama ve oluşturduğu melodi nedeniyle insana zevk verme gibi özelliklerinden kaynaklanmaktadır.” (Aksan, 2006: 205) Aynı şekilde dizelerde kullanılan aliterasyon da bu görevi üstlenir. Burada ses tekrarlarının her zaman anlamla örtüştüğünü söylemek mümkün değildir. Şairler bazen bu tekrarları yalnızca şiirin musikî değerini artırmak için kullanırlar. (Macit, 2005: 66) Hamdullah Hamdî de eserine bir ritim katmak, okuyucuya estetik zevk vermek amacıyla aliterasyondan faydalanmıştır. Mesnevi içinde dikkati çeken aliterasyon örnekleri şöyledir:

Gezüp āhu gibi āvāre miskîñ

Göñül **göz ğuşşadan ğam-gîñ** ü nem-gîñ (458)

Seni **zıkr** itmeyen dil eb**kem** olsun

Seni her **kim ki kem** sevdi **kem** olsun (47)

Qıla döndüm egerçi hasretinden

Qıl eksilmeye far**q**-ı devletinden (863)

O far**quñ** bir **qılın farq** eylese bād

Qıla cismüm **qılı** biñ dürlü feryād (864)

Odumdan dōstlar pür-dūd olupdur

Odumdan düşmenüm hoşnūd olupdur (793)

Çeküp tiz tığ-ı tizi virdi tābı

Didi ol hastenūñ budur cevābı (966)

Ki bu türvende verde gerd irişdi

Ya dil germinden āh-ı serd irişdi (1335)

Virür bāle belāsı bal u yağı

Vebāl olur olursam bāle yağı (1554)

Didi bu kışşanuñ rāvısi üstād

Revānın revh-ı rahmet iylesün şād (3456)

O dūrlerden ki dūrce derci derdi

Açup dūrce yirinde harc iderdi (3637)

Cihān ‘uşşāka bi-djdar-ı dil-dār

Olur her nūrı nār u her güli hār (3838)

2.5.6. Kalıplaşmış İfadeler

Edebiyatın malzemesi dildir. Türkçe, mecazi söyleyişler bakımından oldukça zengin bir dildir. Türkçe bu özelliği sebebiyle pek çok deyim ve atasözüne sahiptir. “XIII. yüzyılda bir yazı ve edebiyat dili olarak Orta Asya Türk yazı ve edebiyat dilinden ayrılan Oğuzca, Azerbaycan ve Anadolu’da yeni bir yazı ve edebiyat dili olarak gelişmiştir. Anadolu’da Türkçe’nin bir edebî dil olması XVI. yüzyıl tezkirecilerinin değerlendirmelerine göre iki yüz yıllık bir süreç içinde gerçekleşmiştir. Anadolu’daki edebî dilin oluşumunda etkili olan şairler Türkçe’nin

imkânlarını kullanırlarken özellikle şiir dilinde yoğun bir şekilde deyim ve atasözlerinden yararlanmışlardır.” (M. Aksoy, 2007: 141)

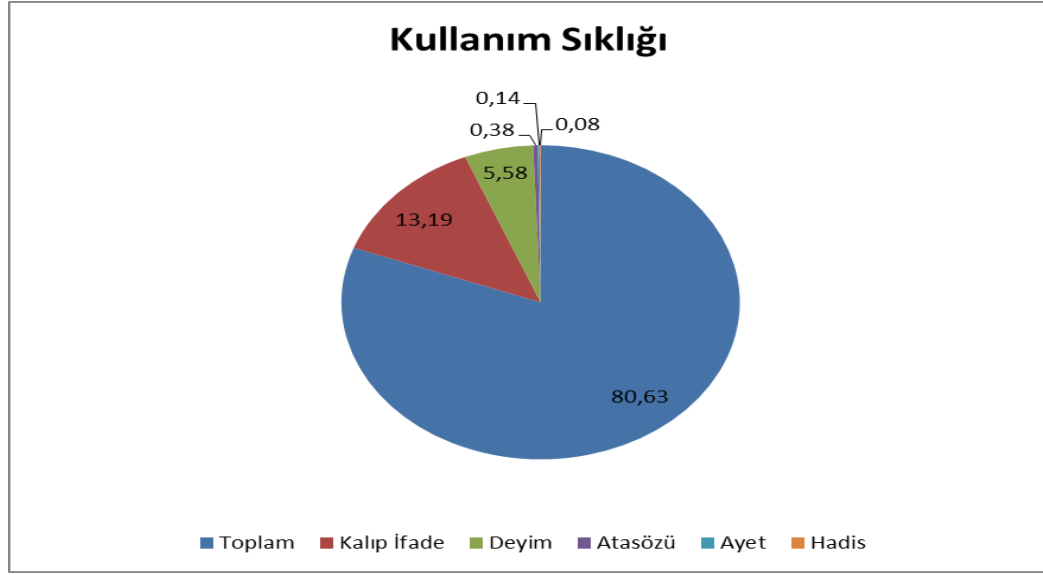
Şiirde, atasözü, deyim veya veciz bir ifade kullanmak, söylenen düşüncüyü ispat etmek, ve pekiştirmek amacıyla yapılır. Bu aynı zamanda bir sanattır. Ahmet Tanyıldız, şiirde atasözü ve deyimlerin kullanılmasının amaçlarını şöyle ifade eder:

- “Şiiri süsleyerek anlatımı güzelleştirmek. Bu hususu edebi sanatlardan irsal-i mesel/irad-i mesel ile bağlantılamak mümkündür.
- Geniş bir muhatap kitlesine hitap etmek.
- Düşüncelerini daha net biçimde ortaya koymak için bir olay veya durumla kıyaslayarak ifade etmek.” (Tanyıldız, 101-102)

15. yüzyıl denildiğinde mahallî ifadeleri kullanmadaki ünüyle akla ilk olarak Necâtî gelse de Hamdullah Hamdî'nin Leylâ ve Mecnûn mesnevisinin de yine bu alanda oldukça zengin bir içeriğe sahip olduğunu söyleyebiliriz. Latifi tezkiresinde, Hamdullah Hamdî'nin dili için şöyle bir değerlendirme yer alır: “Oğuzâne ve kühiyâne elfâz u edâları çokdur.” Latifi, bu değerlendirmesinde doğrudur; Hamdullah Hamdî, Leylâ ve Mecnûn mesnevisinde oldukça fazla atasözü, deyim ve özlü söze yer vermiştir. Eserde toplamda:

- 537 tane Kalıp İfade
 - 328 tane Deyim
 - 24 tane Atasözü
- bulunmaktadır.

Tablo 8. Mesnevideki Deyim, Kalıp İfade, Atasözü, Âyet, Hadis Kullanım Sıklığı

2.5.6.1. Atasözleri

Ö. Asım Aksoy atasözü kavramını şöyle tanımlar: “Atalarımızın, uzun denemelere dayanan yargılarını genel kural, bilgece düşünce ya da öğüt olarak düsturlaştırıp ve kalıplaşmış biçimleri bulunan kamuca benimsenmiş özsözler.” (Aksoy, 1994: 37) E. Kemal Eyüboğlu da atasözü için şöyle bir tanımda bulunur: “Mesel veya atasözü bir fikri savunmada, bir olayı, bir davranışı yorumlamada, yermeye kullanılan etken bir dil aracıdır; ya tam ya da öznesi veya tümleci eksik bir önermedir.” (Eyüboğlu, 1973: 20)

Atasözleri şiir içerisinde anlamı kuvvetlendirmek amacıyla ve söylenen düşünceye delil oluşturma ihtiyacı nedeniyle kullanılır. Atasözleri milletin benliğinin aynasıdır. Ulusun düşünceleri ve kültürü bunlarda en güzel ifadesini bulur. Atasözleri, ulusların zekâlarındaki keskinliği, hayallerindeki genişliği, duygularındaki inceliği belirten en değerli örneklerdir. Bu sözler derin felsefelerden başka güzel buluşlarla, parlak nüktelerle, ince alaylarla, sert taşlamalarla doludur. (Aksoy, 1994: 27)

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn isimli mesnevisinde bizim tespit ettiğimiz 24 adet atasözü bulunmaktadır. Bu atasözlerinin anlamları ve mesnevi içinde kullanımları şöyledir:⁸

⁸ Bu bölüm hazırlanırken atasözlerinin tespiti ve anlamları için şu eserlerden yararlanılmıştır: Kınırdari, Enver (1192). *Açıklamalı Türk Atasözleri*, Çözüm Yay., İstanbul ; Duymaz, Recep (2005). *Ahmet Vefik Paşa Atalar Sözü Müntehabât-ı Durûb-ı Emsâl*, Gökkuşbu Yay., İstanbul. ; Aksungur, M. Aslan (2011). *Atasözleri ve Atasözü Nitelikli Deyimler*, Alka Matbaası, Ankara.

- **boynuz umarken kulağdan çıkmak:**

Elüm şundum saña düşdüm ayakdan

Umarken boynuzı çıkdum kulağdan (1606)

Mecnûn'un Nevfel'in sözünü tutmaması nedeniyle ona söylediği bu söz *Dimyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak*, atasözü ile benzer anlamı taşır. Nevfel, Leylâ'nın kabilesinin askerlerinin fazlalığını görünce onlar ile sulh etmiş, Mecnûn da Leylâ'ya kavuşmayı umarken artık ondan selam bile alamaz olmuştur. Bu söz Şeyhî'nin meşhur eseri Har-nâme'de de geçmektedir. Öküzlerin boynuzunu gören ve onlara özenen eşek, tarlaya girer ve orayı talan eder; işin sonunda tarlanın sahibi de onun kuyruğunu ve kulağını keser. Böylelikle eşek boynuz umarken kulaktan olur:

Bâtıl isteyü haktan ayrıldum

Boynuz umarken kulaktan ayrıldum

- **çağal daği dimiş oğlum güzeldür:**

Oğul kız sevgüsü hüküm-i ezeldür

Çağal daği dimiş oğlum güzeldür (464)

Babası Mecnûn'un âşık olduğunu öğrendiğinde Hamdullah Hamdî, duruma uygun olarak bu atasözünü kullanır. Evlat, bir babanın en kıymetli hazinesidir. Kişi kendi çocuğunu güzel, kendi eserini kusursuz görür. Başkalarına göre ne denli çirkin ve kusurlu olurlarsa olsunlar bu böyledir. Günümüzde bu atasözü *Kuzguna yavrusu anka/şahin/güzel görünür*. biçiminde yaşamaktadır.

- **devlet olmayınca başda rastuğ tırılmaz kaçda:**

Meşeldür devlet olmayınca başda

Tutup tırılmaz imiş rastuğı kaçda (1066)

Huy güzelliği, yüz güzelliği ve akıl olmayınca başta, kendini süsleyip beğendirmeye çalışmışmanın bir değeri olmaz. İnsanın talihi de kendisine yardım etmezse, umduğuna ulaşamayabilir. Babası Mecnûn'u bu sevdadan vazgeçirmek

istemektedir. Hatta bunun için yalanlar dahi söylemektedir. Leylâ'nın kendisini sevmediğini ona söyler. Belki de kendi talihinde Leyla'nın yeri olmadığını ona söyleyip onu çaresizce bu sevdadan döndürmek istemektedir.

- **ekine göre biçersin biçini**

Ne ekersen onu biçersin, şeklinde kullandığımız atasözü, benzer anlamda şiir içinde kullanılmıştır:

Ki görüp hâşılıñ yārın içini

Ekine göre biçersin biçini (2444)

- **eski yāreye yiñi tuz ek:**

Yiñi tuz ekdi eski yāresine

Diler çāre ide bî-çāresine (3549)

Leylâ, kocası İbnüsselâm'ın ölümüne bir süre yas tuttuktan sonra aklına yeniden Mecnûn gelir ve ona kavuşmanın yollarını arar. Üzerinden bir miktar zaman geçtikten sonra tekrardan akla gelen veya getirilen dert ve sıkıntılı durum karşısında kullanılan bu atasözü, Leylâ'nın tek ve en eski derdi olan Mecnûn'u aklına getirmesinden dolayı kullanılmıştır.

- **gendü düşen ağlamaz:**

Niçün bu giryeme ta'ne kılursın

Çü gendü düşen ağlamaz bilürsin (556)

Kendi zararına kendi sebep olanın yakınmaya hakkı olmaz. Felaket başına gelmişse sonucuna da katlanır. Babası Mecnûn'a Leylâ'yı bırakması için nasihatler ederken ona cevaben Mecnûn, kolaysa gir gönlümden onun hayalini sök al, şeklinde cevap verir. Mecnûn kendi isteğiyle âşık olmamıştır, aşk onun gönlüne doğmuştur. Bu yüzden, ağladığına kınanmamalıdır.

- **it ağzını üstüh^vān tutar:**

Kişiye luṭf u iḥsān pāsbandur

Ki it ağzını tutan üstüh^vāndur (2645)

Kötü niyetli kimse küçük bir pay karşılığında suskun hale gelir. Bu söz Mecnûn'un çölde hayvanlarla yaptığı arkadaşlığın anlatıldığı bölümün en sonunda geçer. Mecnûn, çölde tüm vahşi hayvanlarla arkadaş olmuştur. Kendisine gelen yiyecekleri dahi onlara verir. Burada Hamdullah Hamdî, hem Mecnûn'un bu hayvanları nasıl ehlileştirdiğini anlattığını hem de insanoğlunun söz konusu çıkarları olduğunda ne denli güvenilmez olabileceğini de ifade ettiğini görüyoruz.

- **iylik iyle deñize şal:**

Meşeldür iylik iyle deñize şal

Dem ola kim deminde ire fi'l-ḥāl (2541)

Günümüzde, *İyilik et denize at balık bilmezse Hâlik bilir*, şeklinde kullanılan atasözünde, iyilik ederken karşılık beklenmemesi gerektiği anlatılır. Sırası gelince aynı iyilik insanın karşısına çıkabilir. Babası Mecnûn'u evine dönmeye ikna etmeye çalışırken bu iyiliği aslında ikisi için de yapması gerektiğini söyler. Aciz bir babayı mutlu etmenin karşılığını ileride muhakkak göreceğini ona belirtir. Mecnûn'un olumsuz cevabından sonra babası kabilesine döner ve vefat eder.

- **iyü iylik görür yavuz yavuzluk:**

Dimiş ol kim dilinde vardur uzluḡ

İyü iylik görür yavuz yavuzluk (3507)

İyilik edeni herkes sever ve sırası gelince kendisi de iyilik görür. Zeyd, Zeyneb isminde birini sevmektedir fakat bu ikisinin durumu Mecnûn ile Leylâ'nın durumu gibidir. Zeyneb'i kendisine vermeyip başkasıyla evlendirdikleri zaman Zeyd de Mecnûn gibi çöllere düşüp derbeder olmuştur. Leylâ bu kişinin haberini alınca ara sıra onun hal ve hatırını sorup ona yardımlarda bulunur. Zeyd, bu iyiliklere karşılık Mecnûn ile Leylâ arasında mektup taşıyarak onların haberleşmelerine yardım eder. Leylâ'nın kocası İbnüselam ölünce de bu haberi hemen Mecnûn'a verir. Hamdullah

Hamdî buradan yola çıkarak okuyucuya iyilik yapmanın kıymetini anlatmak istemiştir.

- **kime kısmet yimek kime emekdür:**

İşi bî-çārenüñ şabr iylemekdür

Kime kısmet yimek kime emekdür (1340)

İbnüselam Leylâ'yı istetmek için yüklü hediyelerle elçiler gönderir. Leylâ'nın ailesi bu evliliğe onay verir fakat Leylâ'nın Mecnûn'a olan sevdasından ötürü bu işi biraz ertelemek isterler. Elçiler İbnüselam'a biraz sabretmesi gerektiği haberini getirince Hamdullah Hamdî, *çaresiz kişinin işi sabretmektir; kiminin kısmeti yemek kiminin ise emektir*, atasözü ile durumu özetler.

- **kişi didügiñ işidür:**

Bu günbed kim görürsin 'adl işidür

Anuñ-çün kişi didügiñ işidür (2543)

Babasının Mecnûn'u evine dönmeye ikna etmeye çalıştığı bölümde yer alan bu atasözü de yine babasının Mecnûn'dan bir iyilik beklemesi ile ilgilidir. İnsan işi ile anılır ve hayırlı iş işleyenler hayırla anılır. Bu söz Ziya Paşa'nın meşhur sözünü de akla getirmektedir: *Âyinesi iştir kişinin lafa bakılmaz / Şahsın görünür rütbe-i aklı eserinde*.

- **konuğ umduğın yimez bitüdüğün yir:**

Meşel iden konuğ hakkında hûş dir

Ki umduğın yimez bitüdüğün yir (2238)

Misafir, ev sahibinin kendisine çok şeyler ikram etmesini bekleyebilir. Ama ev sahibi ona ancak evinde bulunanları ikram eder. Yani misafir umduğunu değil bulduğunu yer. Mecnûn, Leylâ'nın evlendirildiğini öğrenince ona sitem dolu bir mektup yazar. Çünkü Mecnûn'a bu haberi ulaştıran kişi, Leylâ'nın evliliğinin gerçek olmadığını ona söylemez, tam tersi şekilde anlatır. Leylâ, Mecnûn'un mektubunu alınca ona yazdığı cevapta, evliliğinin gerçek bir evlilik olmadığını, İbnüselam'a her

şeyi anlattığını ve kendisinin rızası olmadan kendisine el sürmeyeceğine söz verdiğini yazar. İbnüselam, Leylâ'nın evinin bir nevi konuğudur ve umduğunu bulamayacaktır.

- **meyvenüñ iyüsin toñuz yir:**

Meşel bustānınuñ ehli ne hōş dir

İyüsin meyvenüñ her dem toñuz yir (3341)

Güzel şeyler çoğu kez onu hak etmeyen ve ona layık olmayan kimselere nasip olur. Günümüzde, *armutun iyisini ayılar yer*, biçiminde kullanılan bu söz, eserde Zeyneb'in Zeyd yerine başka biriyle evlendirilmesi hususunda söylenmiştir.

- **naşib olmayıcağ iş başup olmaz:**

Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz

Naşib olmayıcağ iş başup olmaz (1681)

Zorla güzellik olmaz, ifadesiyle aynı manada olan bu söz mesnevi içinde Nevfel'in Leylâ'nın kabilesiyle yaptığı ve galip geldiği ikinci savaştan sonra dile getirilir. Nevfel savaşı kazanmıştır fakat kızı ailesinin onayı olmadan almaktan yana değildir. Nevfel'in yanındaki arkadaşları da Leylâ'nın babasıyla hemfikir olup Mecnûn'un aklının yerinde olmadığına Nevfel'i ikna ederler. Ardından Nevfel Leylâ'yı almadan oradan ayrılır.

- **şabr ile ҡoruğdan helvā yimek:**

Bu bāğ içre o kim şabr iylemişdür

Қoruğdan şabr ile helvā yimişdür (3411)

Sabırla koruk helva olur. Sabretmesini bilen kişi olmayacakmış gibi görünen işlerde bile başarı sağlar. Sabredilirse ekşi koruk, tatlı üzüm olur. Üzümün pekmezinden de helva yapılır. Leylâ, İbnüselam ile evlendirilmiş fakat onunla hiç birlikte olmamıştır. Çok uzun müddet sabretmiş ve İbnüselam'ın ölümünün ardından Mecnûn ile arasındaki engellerden biri ortadan kalkmıştır. Leylâ, sabrının karşılığını böylece almıştır.

- **şakınduk göze çöp düşer:**

Şular kim tu‘me-i hikmet yimişler

Şakınduk göze çöp düşer dimişler (1036)

Uzun yıllar evlat hasreti çekmiş, bir oğlu olması için dualar etmiş olan babası Mecnûn’un üzerine titremektedir. Onu her kötülükten korumak için mücadele etmiştir. Fakat o sakındıkça Mecnûn aşk hastalığına bir o kadar daha müptela olur. Atasözünde anlatılmak istenen, üzerine çok düşülen şeylerin, aksine kazaya veya zarara daha çok uğradığıdır. Mecnûn’un babası da oğlunu sakındıkça Mecnûn aşk denizinin diplerine doğru yol almıştır. Hiçbir nasihati de fayda vermemiştir.

- **süñü çuvâle sığmaz:**

Bularuñ hâli toldı kıyl u kâle

Süñü sığmadı cehd ile çuvâle (333)

Günümüzde, *mızrak çuvala girmez/sığmaz*, şeklinde karşımıza çıkan bu sözde anlatılmak istenen, herkesin gözü önünde duran gerçeklerin birtakım oyunlarla örtbas edilemeyeceğidir. Hikâyenin başlarında, Mecnûn ve Leylâ her ne kadar aşklarını gizlemeye çalışsalar da bu durumun herkes tarafından farkedildiğini ortaya koymak adına söylenmiştir. Nitekim Leylâ’nın ailesi bu durumu farkedince Leylâ’yı okuldan alır.

- **ıabl üni ırakdan hışdur:**

Yire ur şöhretüñ ıablıñ kucağdan

Dimişler ıabl üni hışdur ırakdan (3887)

Davulun sesi uzaktan hoş gelir, biçiminde günümüzde de kullanılan bu atasözü, işin içinde olmayanın o işi kolay ve kârlı sandığından bahseder. Mecnûn’un Leylâ’nın mezarı üstünde can vermesinin ardından Hamdullah Hamdî, okuyucuya nasihatlerde bulunur. Büyükleme, kibir, şöhret gibi boş dünya heveslerinden el çekip toprak gibi kanaatkâr ve mütevazı olmanın öneminden bahseder.

- **taş yirinde ağır olur:**

Şular kim ni‘met-i hikmet yimişler

Yirinde ağır olur taş dimişler (2431)

Babasının Mecnûn’u evine dönmeye ikna etmeye çalıştığı bölümde babası tarafından Mecnûn’a söylenir. Kişinin değeri kendi muhitinde daha iyi bilinir, hatırı daha çok kendi çevresinde sayılır. Babası da Mecnûn’un gerçek yerinin kabilesi olduğunu, çöllerde başıboş gezmemesi gerektiğini söylese de Mecnûn babasının bu isteğini reddeder.

- **tok aç hâlin bilmez:**

Kişi tok olsa bilmez aç hâlin

Ğanî fehm iylemez muhtâç hâlin (3354)

Varlıklı veya iyi durumda olanlar, yoksulların ve kötü durumda olanların halinden anlamazlar. Zeyd, hikâyenin içinde yardımcı karakter olarak bulunur ve Mecnûn ile Leylâ arasındaki haberleşmeyi sağlar. Zeyd’in bu yardımları yapmasının sebebi ise Mecnûn’u kendisi gibi görmesidir. Mecnûn ile benzer kaderi yaşayan bir âşıktır. Nasıl ki dertlinin halinden dertli, hastalığın eziyetinden hasta olanlar anlarsa, Mecnûn’un halinden de ancak aynı şeyleri yaşamış olan Zeyd anlayabilir.

- **tok ağırlamak güç olur:**

Olar kim h̄vân-ı kıkmekten yidiler

Güç olur tok ağırlamak didiler (992)

Karnı tok olanlara yemek beğendirmek kolay değildir. Mecnûn’un gözü ise ne yemekte ne içmektedir. Karnı yalnız Leylâ’nın sevdası ile doludur. Onun helvası gam, azığı ise mihnettir. Kendisine getirilen yemekleri de etrafındaki hayvanlara dağıtır.

- **uyar yılanuñ kıyruğın başmak:**

Çū başduñ kıyruğın uyar yılanuñ

Emîn olma şakın zehrinden anuñ (1043)

Uyuyan yılanın kuyruğuna basılmaz, biçimindeki atasözüyle, ilişilmedikçe zararı dokunmayacak kimseleri kızdırıp saldırgan duruma getirmenin doğru olmadığı anlatılmak istenmektedir. Mecnûn çöllere düşüp Leyla uğruna şiirler yazmaya başlayıp bu aşkın şöhreti etrafa yayılınca, Leylâ'nın kabilesindekiler, kendi şan ve şerefleinin de ayaklar altında olduğunu Leylâ'nın babasına bildirirler. Kabileden bir kişi Mecnûn'u öldürmek üzere yola çıkar. Babası bu haberi alınca doğru Mecnûn'un yanına gider ve onu bu kişiden korumak üzere evine çağırır. Uyuyan yılanı uyandırdığını ve artık kendisini koruması gerektiğini Mecnûn'a söyler. Fakat Mecnûn, babasının isteğini geri çevirir.

- **yorganuña göre küsül:**

Meşel düzen ne hoş şeker yimişdür

Küsül yorganuña göre dimişdür (3227)

Ayağını yorganına göre uzat, biçiminde günümüzde kullanılan bu atasözü, kişinin geliri kadar harcama yapmasını salık veren bir söz olsa da mesnevi içinde bu anlamıyla kullanılmamıştır. Selâm-ı Bağdâdî isimli Araplarda meşhur bir kişi, Mecnûn'un şiirlerinden çok etkilenir ve onu görmeye çöle gider. Mecnûn'u bulur ve kendisinin de aşk derdinden muztarip olduğunu, kendisini de yanına almasını arzu ettiğini söyler. Fakat Mecnûn, kendi derdinin hiç kimsenin derdiyle mukayese edilemeyeceğini, şiddetini herkesin göğüsleyemeyeceğini söyler ve herkesin yorganına göre uzanmasını söyleyip Selâm-ı Bağdâdî'yi geri çevirir.

- **yuvarlanan kayada yoşun bitmez:**

Ne bitürdün yilüp tağda ovada

Yoşun bitmez yuvalansa kayada (2430)

Yuvarlanan taş yosun tutmaz, şekliyle günümüzde kullanılan atasözünde, durmadan yer yurt değiştiren kişinin mal mülk sahibi olamayacağı, kişinin ancak bir yerde veya işte sebat ederek başarıya ulaşabileceği anlatılmak istenir. Babası Mecnûn'un yanına ölmeden evvel son gidişinde onun artık evine dönüp kabilenin

başına geçmesi gerektiğini, böyle avare gezmekle bir yere varamayacağını oğluna söyler. Fakat Mecnûn babasının tüm çağrılarına olumsuz yanıt verir.

- **zehr-i zenbûruñ belâsın çekenler âkıbet baluñ şafâsın sürerler:**

Çekenler zehr-i zenbûruñ belâsın

Sürerler âkıbet baluñ şafâsın (3412)

Arının belasını çekmeyen bal yiyemez, biçimiyle günümüzde yaşayan atasözünde, bir işin zorluğuna katlanıp, gerekli çaba gösterilmeden umulan faydaya ulaşamayacağı anlatılır. Bu atasözü mesnevîde İbnüselâm'ın ölümü dolayısıyla kullanılır. Leylâ, uzun süre sabretmiş ve İbnüselâm vefat edince Mecnûn ile arasındaki engellerden biri ortadan kalkmıştır.

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, içerdiği atasözleri itibariyle de milli benliğimizi yansıtmaktadır. Yüzyıl içindeki eserlerin bazılarında atasözleri “mesel”, darb-ı mesel” sözcükleri kullanılarak vurgulanmıştır. Bunda temel amaç ifadeye inandırıcılık kazandırmaktır. Çünkü atasözleri toplum tarafından doğruluğu kabullenilmiş yargılardır. Şair hitap ettiği toplum tarafından doğruluğu kabullenilmiş yargıları şiirine alarak daha etkileyici ve inandırıcı bir anlam oluşturmaya çalışmaktadır. (Aksoy, 1994: 155) Hamdullah Hamdî de eserinde atasözü örneği vereceği zaman çoğu beyitte “mesel” diyerek okuyucuya bunun vurgusunu yapmıştır:

Meşel iden konuğ hakkında hûş dir

Ki umduğın yimez bitüdüğün yir (2238)

Meşel bustânınuñ ehli ne hûş dir

İyüsin meyvenüñ her dem toñuz yir (3341)

2.5.6.2. Özlü Sözler

Atasözü, deyim ve kalıp ifadeler dışında kalan, atasözü ve deyim anlamca yakın olan, fakat bunların kalıplaşmış yapısı dışında kalmış, yani kimi sözcükleri değişmiş veya tam olarak söylenmemiş, veciz bir anlama sahip olan bazı sözler bu bölüme dahil edildi. Bu sözler aynı zamanda anlamsal derinliği sebebiyle de izaha

muhtaç sözler olabildiğinden, sözlükte verilen anlamlarla paralel açıklamalar verilmesi uygun görüldü. Mesnevîde dikkati çeken özlü sözler şöyledir:

- *Senin ayağına taş değse benim canım yanar*, şeklinde günümüzde de kullandığımız ifade aşağıdaki beyitte *evladın ayağına diken batsa babanın canına hançer saplanır*, biçiminde kullanılmış:

Ciger-güşe ayağına batan hār

Ata cānına olur hançeri kār (463)

- *Kuzguna yavrsu şahin/anka/güzel görünür*, biçiminde olan söz beyitte benzer anlamı kastedilerek *çakala oğlu güzel görünür* şeklinde kullanılmış:

Oğul kız sevgüsü hüküm-i ezeldür

Çakal daği dimiş oğlum güzeldür (464)

- Yapılan işin boş, anlamsız ve aynı zamanda zor olduğunu belirtmek için *soğuk demiri dövmek* gibi benzetmesi yapılmıştır:

Ol iş kim kār-ı gamdan ola hālî

Hemān bārid demür döğmek mişāli (872)

- Günümüzde her sıkıntının ardından bir ferahlık olacağı, ümidin kaybedilmemesi gerektiğini ifade etmek için kullandığımız *her karanlık gecenin bir sabahı vardır* ifadesi, Hamdullah Hamdî tarafından aynı mana ve biçimde kullanılmıştır:

Nice nevmîd irer āhîr ümîde

Siyeh şeb nîtekim şubh-ı sepîde (1061)

- Kişi bir işte maharetli değilse, o işin nasıl yapılacağını bilmiyorsa o işe asla el atmamalıdır:

Kişi olmayıcağ bir işde māhîr

El urmağ olmaz aña evvel āhîr (1599)

- Ziya Paşa'nın meşhur "*Âyinesi iştir kişinin lafa bakılmaz/Şahsın görünür rütbe-i akli eserinde.*" beytinde var olan anlam, aşağıdaki beyitte de karşımıza *kişi dediğin işidir* ifadesinde çıkmaktadır:

Bu günbed kim görürsin ‘adl işidür

Anuñ-çün kişi didügiñ işidür (2543)

- Kişi, çevresindekilerle iyi geçinebilmek için bazen onlara uymak zorunda kalabilir. Bu mana *vardığın yer körse sen de gözünü kapat* şeklinde aşağıdaki beyitte verilmiştir:

Meşeldür varduğuñ yir çün ola kör

Siñerek gözüñi sen de kapagör (3275)

- Dünya hayatının geçiciliğini vurgulamak için şair *dünya konup göçmek için yapılmış iki kapılı bir tekkedir* demektedir:

Cihân bir tekyedür iki kapusu

Konup göçmege yapılmış yapusu (3384)

- *Yaraya tuz basmak* deyimini, benzer şekilde, üzerinden zaman geçmiş, unutulmaya yüz tutmuş bir acıyı tekrar hatırlatmak, onu yeniden yaşatmak manasında beyitte *eski yaraya yeni tuz ekmek* biçiminde kullanılmıştır:

Yiñi tuz ekdi eski yâresine

Diler çâre ide bi-çâresine (3549)

- Kişinin sevdiği birine yardım veya hizmet etmesi ona güç gelmez. Bu manada *İnsanın sevdiğine hizmet etmesi ona zahmet olmaz*, ifadesi aşağıdaki beyitte karşımıza çıkmaktadır:

Kişi maħbübına çok hizmet iyler

Muħibbe şanma hizmet zaħmet iyler (4007)

2.5.6.3. Deyimler

Şiirde deyim kullanımı da atasözleri gibi aynı amaca hizmet etmektedir:

Söylenen sözü inandırıcı ve etkili kılmak. Deyim, “Bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce.” (Aksoy, 1994: 54) olarak tanımlanabilir. Şair, beyit içerisinde bu ifadeleri kullanarak okuyucunun zihninde olayın etkililiğini artırmayı amaçlar. “Millet dehasının uzun asırların birikimiyle ortaya çıkardığı ve Divan şairlerinin de türlü söz oyunları ile işleyerek malzeme olarak değerlendirdikleri atasözleri, deyimler, deyim dışı kimi tabirler, ikilemeler vs. söz kalıplarının zenginliği, dilin zenginliği ile de doğrudan

ilişkilidir. Çünkü başta deyimler olmak üzere kalıplaşmış sözler veya söz kalıpları, lisanların ikinci dili, ikinci gözüdür; dilin fikre dönüştüğü saha, farklı iklimlere açılan imkânlar kapısıdır. Sözü yeni manalara bürüyen deyimler, kelimelerin emaneten aldıkları anlamlarını en güzel teşbih, mecaz ve istiarelerle süslerler. Bu manada deyimler bir dilin ruhu, ifade kabiliyetinin can damarıdır.” (Köksal, 2003: 332)

Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, bu yönden oldukça zengindir. Hamdullah Hamdî'nin özellikle **baş, can, dil, el, kan** ve **yüz** kelimelerini içeren deyimleri sıklıkla kullanması dikkati çekmektedir. Ayrıca Türkçe kelimelerle Farsça kelimeleri birlikte kullanarak oluşturduğu deyimler de Hamdullah Hamdî'nin üslûbuna ait bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır: Ayağına *hâr* batmak, bağı *hûna* dönmek, *râh* göstermek, yüz suyun *hâk* eylemek...

Eserdeki deyimler ve sözlükte buldukları yerler şöyledir:

Tablo 9. Eserde Yer Alan Deyimler

ağız var dili yok	M54/64
alup başını git	M26/31
amân vir	M47/55
ana neler toğurmuş	M13/16
âteş ur	M13/15
ayağa düş	G4/23
ayağa şal	M36/44
ayağına düş	M50/58, M18/21
ayağına hâr bat-	M13/15
bâda vir	M50/58
bağı hûna dön-	M18/21
bağı tağlu	M17/20
bağruna taş baş	M50/58
bahâ biçmek	M18/21, M18/21

baş aç	M22/26, M24/28, M27/32, M28/33, M36/44, M39/47, M39/47, M51/60
baş ıkar	M54/64
baş eg	M30/36, M68/78, M3/3, M13/16
baş ge	M25/30
baş vir	M39/47, M36/44
baş yol	M48/56
başa kara yazu ol-	M14/17
başdan aş	M56/66
başı ortaya ko	M24/28, M39/47
başı şaşa dög	M50/58
başın al	M39/47
başın ele al	M39/47
başına tc it	M23/27
başına şaş	M8/11
başına üş	M37/45
başta tc ol	M23/27
başu hş ol	M14/17
bel bağla	M73/85
beni benden al	M27/32, M51/60
bıağ snge ir	M48/56
bil bağla	M38/46
bilin bk	M31/37
bir pula alma	M82/98

bir pula degme	M57/67
bön düş	M41/49
borca vir	M74/86
börkin tozut	M24/28
boyun tut	M27/32, M48/56
boyun uzat	M47/55
çāh kız	M55/65
cān al	M47/55
cān at	M24/28, M26/31, M56/66, M59/69, M68/78, M76/89, M86/103
cān çekiş	M39/47
cān karışmağ	M18/21
cān şat	M51/60
cān vir	M47/55, M51/60
cān yağ	M13/15
cāna geç	M27/32
cāndan şovut	M23/27
cānı dehāne gel	M86/103
cānı yan	M47/55, M56/66
cebünü küşāde ol	M26/31
çeşmi yollara tut	M29/35
cihāna gel	M13/16
dāmenüñi çek	M51/60
defterini dür	M56/66, M83/99

dehān şulan	M33/39
dem ağla	M14/17
dem ur	M3/3, M55/65
derde düş	M39/47
derdin dök	M45/53
dest çek	M30/36
dest tut	M20/24
dest ü pādan düş	M36/44
dest ur	M68/78
dest yu	M33/39
dil dök	M63/73
dil şat	M51/60
dil üşür	M54/64
dil uzat	M36/44, M43/51, M51/60, M70/81, M80/94, M84/100
dile düş	M8/11
dile gel	M83/99
diş bile	G5/29, M48/56
diz üzre gel	M18/21
dört göz ile baķ	M18/21
dünyādan geç	M41/49
el bir it	M39/47
el çek	M41/49, M61/71
el götür	M62/72

el şun	M74/86
el tüt	M63/73
el ur	M73/85, M38/46
el üstünde tut	M20/24
el uyu	M86/103
el uzat	M47/55, M49/57
el yu	M23/27, M23/27, M28/33, M28/33, M14/17
elde ol	M27/32
elden düş	M35/42
elden git	M30/36, M30/36, M58/68
elden ile düş	M45/53
elden tüt	M39/47
elinden gel	M28/33
eline düş	M26/31
eline su koy	M13/16
esip şavur	M39/47
etmegi yağa ban	M33/39
fitne uyan	M26/31
ğam yi	M50/58, M51/60, M80/94
gendü elümle düşme	M14/17
gögsin dög	M28/33
gönül çek	M41/49
gönül gözü	M11/14

göñül vir	M84/100, M6/6
göñüle gir	M14/17
göz aç	M86/103
göz çık	M45/53
gözden şaşın	M26/31
göze görün	M24/28
gözi ıştır	M8/11
gözi töl	M9/12
gözi yollara dut	M24/28
gün gör	M30/36
gün göster	M55/65
güş tüt	M29/35
güşa gir	M24/28
güşı süfte ol	M24/28
haste olsa şu virür buln	M20/24
hâtır yık	M88/105
herze yi	M18/21
iki yüzlü	M74/86
İki yüzlü ol	M54/64
ile bakmağa yüz olmamak	M26/31
iş aş	M38/46, M73/85
işi bit	M40/48
itden artuğ ol	M17/20

itlik it	M61/71
қан ағла	M83/99
қан дök	M22/26, M43/51, M47/55
қан гövdeyi гötür	M36/44
қан iç	M18/21, G5/29
қан it	M26/31
қан қарырмақ	M18/21
қан ol	M54/64
қана boyan	M26/31, M58/68
қана gir	M69/80, M35/42
қанı қayna	M13/15
қанı қuru	M54/64
қанın дökmeк	M41/49
қапу қапу gez	M11/14
қапу yap	M18/21
қара yaş	M10/13
kelāma gel	M35/42
kendüzini yitür	M55/65
қıla дөн	M22/26
қыāmet қop	M26/31
қол шal	M76/89
қулақ тұt	M22/26
қушлар қondur	M18/21

mülk-i cihān gözine teng	M29/35
mūmla ara	M56/66
od düş	M84/100
od ur	M86/103
oda şal	M80/94
oda yan	M58/68, M86/103, M4/4, M26/31
pāya düş	M63/73, M63/73
rāh göster	M18/21
rüsvāy-ı hāş u ‘ām	M14/17
selāmı kes	G4/23
semā‘ tüt	M58/68
seng at	M20/24
serden aş	M51/60
şine pāre pāre it	M10/13
söze kuş kondur	M63/73, M18/21
şu başdan aş	M24/28, M36/44
tağa düş	M47/55
taş taşa toğun	M26/31
taşa çal	M80/94
toprak it	M56/66
tuз ek	M53/63
tuзlu söz	M18/21
ümmıdi kes	M24/28

yabāna at	M20/24, M43/51
yād itmez	M2/2
yağmurdan kaçup ʔoluya uğra	M38/46
yağa ʔut	M49/57
yağa yırt	M25/30, M54/64, M13/15
yağaya şal	M54/64
yara üstine ʔuz ekme	M53/63
yara üzre ʔuz saç	M63/73
yarı yolda koy	M33/39
yavuz yıl es	M83/99
yay yaş	M47/55, M56/66
yil gibi geç	M24/28, M67/77
yil ol	M67/77
yile var	M51/60, M86/103
yile vir	M26/31, M45/53, M51/60, M51/60, M58/68, G2/16, M15/18
yire soğ	M28/33
yire ur	M86/103
yiri öp	M39/47
yol bul	M33/39
yola düş	M47/55
yoldan az	M18/21
yolına cān u ser ʔo	M73/85
yoluña baş koy	M20/24

yoluña düş	M39/47
yükiyle gemisi ğarķ olmış	M45/53
yüregi oyna	M56/66, M39/47
yüz bul	M72/83
yüz çevür	M62/72
yüz döndir	M39/47, M62/72, M39/47
yüz dut	M7/8
yüz ğarası	M59/69
yüz sür	M23/27, M25/30, M56/66, M61/71, M80/94
yüz şuyı	M76/89
yüz şuyın ħāk iyle	M18/21
yüz tut	M39/47, M45/53, M62/72, M77/91, M85/102
yüz ur	M31/37, M39/47, M49/57, M59/69, M62/72, M62/72, G2/16
yüz vir	M39/47, M43/51, M70/81
yüzi aĝ ol	G12/84, M10/13
yüzi var	M23/27
yüzi yire düş	M26/31
yüzin dür	M31/37
yüzin yu	M76/89
yüzine ur	M83/99
yüzü aĝ ol	M86/103
yüzü ğül	M55/65
yüzü olmamak	M51/60

yüzüñ ağıt	M38/46
yüzüne bakmağa yüz olmamak	M43/51
yüzüp kuyruğına ir	M39/47
zebāne düş	M24/28
‘aql u hūş başına gel	M68/78
‘aqlı gel	M50/58
‘ilāc ol	M14/17

Mesnevi içerisinde deyimlerin bu denli çok kullanılması, şairin anlatıma akıcılık ve estetik kazandırma amacıyla açıklanabilir. Ayrıca burada Farsça-Türkçe kelimelerle oluşturduğu *hūşı başına gelmek*, *yoluna ser koymak* gibi ifadeler, şairin üslubu için dikkat çekici örneklerdir.

2.5.6.4. Kalıp İfadeler

Hamdullah Hamdî'nin, mesnevîde ayak, can, dil kelimelerini barındıran kalıp sözlere fazla yer vermesi dikkati çekmektedir. Yine bu kalıp ifadeler meydana getirilirken Türkçe-Türkçe, Türkçe-Farsça, Türkçe-Arapça kökenli kelimeler birlikte kullanılmıştır. Kalıp ifadelerin sözlükte buldukları yerler şöyledir:

Tablo 10. Eserde Yer Alan Kalıp İfadeler

āb u reng	M68/78	āgyār yār	M26/31
āb-ı Kevşer	M87/104	āh ü enin	M11/14
ad u şan	M18/21	āh u figān	M18/21
ādem oğlu	M56/66	āhir-i kār	M67/77, M86/103
ādem-zāde seyli	M18/21	al ol	M24/28
adım at	M68/78	Allah şaklasın	M74/86
āferin bād	M76/89	and iç	M51/60

and vir	M70/81
anuñ boynına	M39/47
anuñ ne kārıdur	M39/47
ara yir	M29/35
aradan götür	M37/45
araya al	M61/71
arż u semā	M21/25
āsāna kaç	M48/56
aşl u neseb	M13/16, M18/21
at oynağı	M4/4
at oynat	M63/73
ata ana	M20/24
āteş-i tiz	M17/20
ayağ izi	M43/51
ayağ üstine gel	M30/36
ayağı toziyle	M36/44
ayağumla gel	M47/55
ayağun tozi	M4/4, M51/60
ayağ deri	M68/78
āyin ü ādāt	M7/8
ayru düş	G17/101, M55/65

Ayuñ on dördi	M7/8
bād-ı hazān	M83/99
bād-ı hazānı	M84/100
bād-ı hevā	M70/81
bād-ı şabā	G4/23, M73/85
bād-ı seher-gāh	M7/8
bāğ u bustān	M30/36
bāğ-ı cennet	M65/75
bağır pāresi	M58/68, M59/69
bağrı delük	M79/93
bağrı yağın erit	M17/20
bahtı kara	M42/50
bāl u per	M82/98, M55/65
bal u yağ	M65/75
barmağ ile göster	M29/35
barmağ hisābı	M38/46
baş açuğ	M13/15
baş açup du'āya el götür	M79/93
baş koy	M39/47

baş şal	M76/89
baş ucu	M50/58
baş yazusu	M22/26
başa ağ	M82/98
başa üş	M54/64
başdan ayağa	M47/55, M51/60, M72/83
başına üş	M13/15, M86/103
başuñ sağ ol	M38/46
bāzārı germ it	M18/21
bedr-i tamām	M15/18, M68/78
bedre bedre	M7/8
belādan āzād ol	M18/21
belek düz	M18/21
bend ü kayd	M47/55
bend ü zencir	M20/24, M47/55
berk-i gül	M83/99
berk-i raḥşān	M36/44
bezm ehli	M7/8
bî-şabr ārām	u M18/21

bile uydur	M56/66
bili bük	M59/69
bili ḥam	M23/27
biñ biñ	M29/35
biñde biri	M70/81
bir avuç	M57/67
bir içim şu	M47/55
bir iki gün	M28/33, M70/81
bir loḳma	M66/76
bir nefes	M54/64
bir nefesde	M86/103
bir ol	M70/81, M72/83
bir pul	M70/81, M72/83
bir pula al	M8/11
bir pula geçmez	M39/47
bir zemān	M59/69
birkaç gün	M70/81
bu vech ile	M23/27
bülbül-i güyende	G11/79
büy-ı yār	M50/58
cām-ı bāde	M68/78
cām-ı şabūḥ	M69/80

cān al	M55/65
cān cāna	M50/58
cān gözi	M29/35, M84/100
cān korkusu	M58/68
cān tenden git	M83/99
cān u cihān	M23/27, M76/89
cān u dil	M8/11, M70/81, M73/85
cān u ten	M84/100
cān vir	M51/60, M63/73, M83/99
cāna kaşd it	M14/17
cāndan uşan	M59/69
cānum fedā olsun	M68/78
çarḥ-ı ğaddār	M51/60, M53/63, M63/73
çarḥ-ı ‘ālem	M83/99
ceng cidāl	ü M37/45
çeşm buñarı	M18/21
çeşm-i mest	M58/68
çeşm-i siyeh	M41/49

çeşme-i ḥayvān	M51/60, M86/103	M51/60,
cevr ü cefā çek	M50/58	
çibe şal	M68/78	
ciğerden āh iyle	M18/21	
cihān ālāyişi	M23/27	
cihān terki	M23/27	
cihāna gelme	M26/31	
cism ü cān	M63/73	
cübbe vü destār	M76/89	
çüş u ḥurūş	M36/44	
cüş u ḥurūşa gel	M36/44	
cüst ü çālāk	M70/81	
dāmen-i gül	M76/89	
dāmen-i küh	M54/64, M54/64	
delil ü rehnümā	M68/78	
delü dīvāne	M18/21	
dem ola	G4/23	
dem-i uḥrā	M3/3	
dem-i ‘İşj	M64/74	

derd odı	M53/63
derd ü belā	G9/59, M72/83
derd ü ğam	M6/6, M49/57
derd-i firķat	G17/101
derd-i ‘aşķ	M6/6
derde düş	M8/11
dest ü pāy	M43/51
deste düş	M56/66
destine dest ur	M23/27
destünde firşat ol	M13/16
destür vir	M63/73
devāsuz rence düş	M22/26
devlet hümāsı	M26/31, M33/39
devlet ķapūsı	M39/47
devlet külāhı	M73/85
devr-i felek	G4/23
devr-i Zuħal	M76/89
dil teng it	M56/66
dil tolaşdur	M55/65
dil ü cān	M20/24, M51/60, M86/103

dil yāresi	M18/21
dil-i diyāne	M67/77
dil-i ‘aşıķ	M62/72
dile düş	M56/66
dili ūtul	M84/100
dīnār dīrem	u M7/8, M67/77
diyār-ı yār	M55/65, M60/70
döne döne	M23/27
dü hefte māh	M7/8
dü ‘ālem	M13/16, M47/55, M57/67, M86/103, M88/105
dü-bādām	M10/13
dūd-ı āh	M45/53, M53/63
dūr düş	M59/69
dür-i nā-süfte	M7/8
dürr-i şehvār	M48/56
dürr-i yetīm	M63/73
dūzaħ ‘azābı	M56/66
du ‘āya aç	el M86/103
du ‘āya götür	el M23/27

ecel uğrā	M24/28
ehl-i beyt	M59/69, M59/69
ehl-i dil	M26/31, M70/81
ehl-i hāl	M63/73, M76/89
el götür	M55/65
el ir	M84/100, M84/100
ele al	M48/56
eli irdügi yir	M36/44
elif kıadd	M4/4, M13/16, M20/24
elinden ihtiyārı git	M49/57
em ol	M56/66
emān vir	M39/47
emri yirine götür	M83/99
erre-i sijn	M13/16
Eşe şanduk başa gelür	M40/48
esen kal	M58/68, M63/73, M76/89
eşer it	M7/8
esrār-ı aşk	M8/11, M8/11
eşrāt-ı sâ'at	M79/93
evvel āhir	M63/73
Faḫr-ı ālem	K1/5, M3/3

faḫr sevādu'l-vech fi'd-dāreyn	G12/84
faşl-ı bahār	M54/64
felekten şikāyet it	M10/13
fiğān nāle	u M84/100
fikre ṭal	M62/72
firāḫ odı	M55/65
firāḫ zehri	G4/23
fırkat şarābı	M18/21
fırşat bul	M39/47
fülān yir	M63/73
ḡafletten uyan	M6/6
ḡam degül	M13/16, M57/67
ḡam yi	M29/35, M30/36, M33/39, M57/67
ḡam-ı fırkat	M10/13
ḡazab āteşi	M18/21
gendüm-nümā vü cev-fürüş	M63/73
gice gündüz	M57/67
göge aḡ	M36/44

göge degdür	M30/36
gögüs döğ	M83/99
ğonce-i ter	M54/64
gözden nihān	M63/73, M84/100
göze çek	M83/99
göze görün	M64/74
gözinden yaş yerine қан дök	M13/15
gözine cihān țar	M41/49
gözüm göñlüm	M20/24
gül yüz	G15/95, M54/64, M55/65
gül yüzlü	M73/85, M68/78, M80/94
gül-i gül- zār	M64/74
gül-i nesrīn	M8/11
gül-i nev- reste	M73/85, M17/20
güliñden ayru düşmiş ‘andelīb	M45/53
gün gibi	M8/11, M26/31
gün gibi peydā ol-	M20/24
gün yüzlü	M48/56

ğurbete düş	M70/81
ğuşşa yi	M48/56, M76/89
ğācet degül	M53/63
ğāğ söz	M70/81
ğāk-i pāy	G10/61, M83/99
ğāke düş	M84/100
ğāke yüz sür	M59/69
ğāl şor	M70/81, M75/87, M47/55
ğālī mezdānda	M36/44
ğālīni yoqla	M29/35
ğāmd ü sipās	M64/74
ğāmmāma gir	M33/39
ğār u ħas	M33/39, M51/60
ğār u ğāşāk	M73/85, M83/99
ğārām olsun	M74/86
ğāş u ‘ām	M65/75
ğāğ çek	M70/81
ğāğırdan git	M57/67
ğāyr iş	M18/21
hecā vü	M7/8

ḥarf	
heft kişver	M47/55
Ḥelāl etmeklü	M66/76
hevā-yı nefis	M8/11
hiç şorma	M63/73
ḥinnā yaq	M54/64
ḥōş gör	M68/78
ḥōş-bū	M48/56
Ḥudā şaklaya	M43/51
hümā-yı devlet	M33/39
ḥūn ağla	M50/58
ḥūr ile ğilmān	M87/104
ḥvāb-ı ḥargūş	M61/71
iki üç	M39/47
iki ‘ālem	M22/26, M48/56
ikilik gidüp bir ol	M14/17
iḳrāra gel	M55/65
il katı	M26/31
incü diş	M39/47
ins ü cinn	M63/73
ins ü melek	M86/103

ir giç	M49/57
ıraq düş	M48/56, M51/60
istiğfāra gel	M55/65
istiḳbāl ü iḳrām it	M18/21
it ḥālūme gül	G6/34
it öñine at	M39/47
ite at	M39/47
ive iver	M36/44, M50/58
ḳadd-i ḥurāmān	M54/64
ḳadd-i Ṭübā	M87/104
ḳadem baş	M4/4
ḳalbine şekk düş	M9/12
ḳana ğarḳ ol	M20/24
ḳana ḳana iç	M7/8
ḳanlı yaş	M84/100
ḳapu ḳapu geşt idüp dilen	M11/14
ḳapudan sür	M18/21
kār it	M39/47
kār u bār	M76/89

qara baht	M13/16, M32/38, M45/53, M62/72, M79/93	M30/36, M39/47, M53/63, M66/76,
qara giy	M83/99	
qara gn	M13/16, M51/60	
qara haber	M59/69	
qara toprak	M73/85	
qara yazu	M53/63, M64/74	
qara yir	M26/31, M86/103	
qararı git	M84/100	
Qaşı nn	M7/8	
qatre-i nişan	M7/8	
Ka'be-i ky	M80/94	
kenäre çek	M54/64	
qış uyhusı	M62/72	
qiyāma gel	M48/56	
Qiyāmet gni	M55/65	
qiyāmet qop	M30/36	
qiyasa şıgma	M18/21	
qıyl u qāl	M8/11	
qıyma baqış	M60/70	

qız vir	M39/47	
qoyun srisi	M60/70	
kh-ı Qāf	M58/68	
qum gibi	M21/25	
quru gāvga	M73/85	
ky-ı yār	M11/14, M14/17	
lāf u gzāf	M38/46	
leb-i yār	M54/64	
levh-ı dil	M70/81	
levh-ı ezel	M53/63	
leyl nehār	 M9/12, M33/39	M11/14,
luţf u ihsān	M60/70	
māh u sāl	M56/66, M73/85	
māh-ı nev	M20/24	
maqām-ı cāvidān	M4/4	
māl  mlk	M49/57	
māl u raht	M24/28	
mecnna dn	M18/21	
medh zemm	 M20/24	
mekr  hile	G3/21	
merhem ol	M53/63	

mesken tüt	M54/64
mest ü medhüş	M18/21
mevsim-i hac	M21/25
mihr ile mäh	M7/8, M31/37
mihr ile vefä	M7/8
mihr mäh	M53/63, M55/65, M84/100
mihr meh	M18/21
mihr ü vefä	M6/6, M67/77
mihr-i münevver	M63/73
milh-i evvel	M3/3
min'el-mehd	M67/77
mizâne ur	M56/66
muhabbet çeşmesi	M22/26
Muhabbet ehli	M88/105
muhabbet hali	M8/11
muhabbet mesti	M18/21
muhabbet odı	M13/15
müje tığı	M13/16

mülk-i cihân	G10/61
murğ-ı seher-hiz	M79/93
müşk-i Hıta	M41/49
müşk-i Hoten	M13/16
naş nigâr	u M49/57
nâm neng	u M20/24, M32/38, M48/56
nâm nişân	u M39/47, M56/66
nân nemek	u M61/71
nân ni' met	u M74/86
nâr-ı aşk	M6/6, M8/11
nâz ü ğunc	M8/11
nâz u niyâz	M29/35
nâz yüklen	M18/21
na'ra ur	M82/98
ne aşşı iyleye	M45/53
ne ğam	K1/5
ne ğuşsa	M26/31
ne işi var	M48/56
ne nisbet	M68/78
ne var	M66/76

ne yir ne içer	M63/73
nefh-i Mesihî	M48/56
nemâz kıl	M70/81
nevâ vü nağme	M11/14
ney şeker	M63/73
nice müddet	M50/58
nigâr u nağş	M4/4
nik nâm	M30/36
noқта hâl	M73/85
nür u fer vir	M18/21
nür-ı dide	M67/77
od saç	M55/65
oda at	M47/55
ol sebebden	M51/60
ölmedin öl	M56/66
ölüm döşegi	M14/17
oñulmaz yäre	M21/25, M38/46
oñulmaz yäre	M21/25, M38/46
oturup hây hây ağla	M20/24

özge hâlüne bak	M70/81
özün dir	M56/66
päre päre ol	G3/21
pây-i taht	G10/61
päya düş	M47/55, M56/66
pend tut	M57/67
pir ü civân	M21/25
puşt u penâh	M76/89
rağmet kapusu	M58/68
rağşa gir	M73/85
râz-ı nihân	M83/99
reng ü rüy	M7/8, M24/28
ruğşat vir	M63/73
rüz u leyl	M83/99
rüz u şeb	M20/24, M74/86
rüz-ı kıyâmet	M79/93
rüz-ı şiddet	M3/3
şad päre	M35/42
şaf bağla	M39/47
şafâ sür	M54/64, M65/75
şafâ sürmek	M51/60

sağ u selāme ol	M31/37
şāğ u şol	M23/27
şām u şabāh	M50/58
şām u seher	G14/90, M29/35, G17/101,
şarāb-ı lāle-gün	M53/63
şarāb-ı nāb	M54/64
şatun al	M43/51
şeb kūrı	M69/80
şeb u rüz	M18/21, M45/53, M61/71, M66/76, M70/81, M73/85
şeb-i firqat	M55/65
secde-i sehv	M70/81
şehd ü şeker	G11/79, M7/8
şeker ez	M63/73
selām vir	M66/76
şemşir-i bürrān	M8/11
şemşir-i üryān	M55/65
şem[‘]-i şeb-efrüz	M55/65, M83/99
sen ben	M57/67, M64/74
senden özge	M20/24

ser-i engüşt	M48/56
ser-i küh	M54/64, M63/73
şerha şerha ol	G1/11
serhōş ol	M68/78
şes cihet	M62/72
sevdā-yı meknün	M50/58
şevk odı	M27/32
seyr ü sefer	M63/73
şikeste beste	M70/81
siyeh rü	M47/55
siyeh t̄ali[‘]	M55/65
şohbet-i gül	M76/89
şu gibi şinesi pāk ol	M4/4
şu resme	M51/60
şu saç	M18/21
şüh u şeng	M30/36
sulţān-ı kevneyn	M3/3
şüret degiş	M65/75
tāc-ı ser	M70/81
taht u tāk	M18/21
Takdir’e	M25/30

havāle iyle	
ṭatlu dil	M70/81
ṭavr-ı kadīm	M76/89
ṭavşan uyķusu	M13/15, M63/73
teb-i hicrān	M9/12
temāşā it	M6/6
ter gül	M54/64
ter ü tāze	M13/15, M34/41, M34/41
tesbiḥ oķu	M30/36
teselli bul	M53/63
ṭıfl-ı Ḥabeş	M7/8
ṭiğ çal	M33/39
ṭiğ-ı bürrān	M36/44
ṭiğ-ı tiz	M56/66
ṭır ur	M63/73
ṭır-i firāk	G1/11
ṭiz ḥançer	M13/16
ṭoprağa var	M73/85
ṭuş ol	M33/39, M50/58
ṭut ki	M57/67
ṭuz etmek	M66/76, M66/76, M66/76, M70/81

ṭuzlu söz	M18/21
ümmidi kes	M54/64, M56/66, M58/68
vaḥdet şarābı	M4/4
vālih deng	ü M20/24
vaşl-ı yār	M11/14, M80/94, M86/103
vaṭan ṭut	M58/68, M83/99
vāy ḥālūme	M59/69
vebāli benüm boynuma	M55/65
vücūda gel	K1/5
yabāna at	M50/58, M51/60
yād it	M10/13
yādına gel	M56/66
yādına getür	M30/36
yaluñuz ḳal	M54/64
yār-ı ğār	M18/21
yāra ḳul ol	M24/28
yaş ṭut	M63/73
yavuz göz	M17/20, M75/87
yay yas	M38/46
yaz yağmurı	M33/39

yerlü yirine	M63/73
yil al	M57/67
yil gibi es	M24/28
yile vir	M17/20
yile yile	M55/65
yimek içmek	M70/81
yiñi ay	M20/24
yir tüt	M67/77
yirde gögde	M8/11
yirinden tır	M43/51, M47/55
yoğ iken hest it	M20/24
yolların gözle	M29/35
yurd yuva	M21/25
yüri var	M18/21
yüz qarası	M8/11
yüz kâth gül	M50/58
yüz şuyı	M22/26, M23/27, M26/31, M27/32, M72/83, M73/85
yüz yirde baş elde	M39/47
yüzi kara	G3/21, M53/63

zahm-ı lisân	M53/63
zâr u giryan	M67/77
zâr u zâr	M84/100
zâr zâr ağla	M77/91, M85/102
zât-ı şerif	M56/66, M63/73
zebân-ı hâl	M62/72, M62/72, M86/103
zemân-ı ömr	M56/66,
zemîne baş ço	M68/78
zevk u şafâ	M6/6, M58/68
zir ü zeber	M69/80
zülfi dil-dâr	M70/81
zür-ı bazû	M33/39
‘afv iyle	M50/58
‘âlem-i fahr	K1/5
‘âli neseb	M13/16
‘arz-ı hâl	G1/11, M7/8, M63/73
‘aşk odı	M26/31, M36/44, M57/67, M68/78, M70/81, M80/94
‘aşk u meşk	M8/11
‘aşkun nârı	M27/32

‘ayn-ı haḫā	M57/67
‘ayş u ‘işret	M33/39
‘azāb-ı ḫabr	M24/28
‘ibret al	M67/77
‘ibret gözi	M56/66
‘ilac ol	M53/63
‘ilm ü kitābet	M7/8

‘ilm-i edeb	M7/8
‘izz ü devlet	M87/104
‘ömr ḫāşılı	M84/100
‘ömr-i bāḫi	M7/8, M69/80, M70/81
‘ömrüñ temāma ir	M23/27
‘öZR dile	M50/58
‘Amr vāvı	M80/94

Mesneviler, dili ve işlediği konuların genelliği açısından değerlendirildiğinde halka, divan edebiyatının gazel ve kaside gibi türlerinden daha yakındır denilebilir. Hamdullah Hamdî de eserinin hitap ettiği genel okur kitlesini göz önünde bulundurarak Leylâ ve Mecnûn mesnevisinde atasözü, deyim ve özlü sözlere fazlaca yer vermiştir. Bunun yanında bu ifadelerin güçlü ve derin anlam kabiliyetlerini de kullanarak eserin sanat yönünü artırmayı amaçlamış olması da muhtemeldir.

2.5.6.5. Arkaik Unsurlar

Hamdullah Hamdî’nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi 905/1499-1500 yılında yazıldığından ötürü Türk dilinin tarihi gelişimi göz önünde bulundurulduğunda Eski Anadolu Türkçesi devrinin sonlarına denk gelir. “Eski Anadolu Türkçesi Batı Türkçesinin ilk devresidir. 13. – 15. asırları içine alır.” (Ergin, 2001: 60)

Oğuz Türkçesi XIII, XIV ve XV. yüzyıllarda kullanılmıştır ve siyasi olarak Anadolu Selçuklularının son dönemini, beylikler devrini, Karakoyunlu ve Akkoyunlu devletlerini; Osmanlıların ilk asrını içine alır. (Ercilasun, 2009: 457) “XIII. yüzyıldan itibaren halkın konuşma diline dayalı yeni bir yazı dili olarak filizlenen Oğuz Türkçesi, XIV. yüzyıldan itibaren kendi karakteristik özelliğini koymaya başlamıştır. Böylelikle Oğuzca söyleyişe dayalı bir yazı dili teşekkül etmiştir. XIV. yüzyılda beyliklerin başında bulunan yöneticilerin de katkısıyla bir önceki yüzyıla göre Oğuz Türkçesi sadece halkın işine yarayacak eserlerin yazımında değil; her türlü konuda kullanılacak bir yazı dili olgunluğuna erişmiştir.” (Üstün, 2014: 1)

XV. yüzyılın ikinci yarısından itibaren özellikle İstanbul'un fethiyle birlikte Oğuz Türkçesinin gelişimi farklılık gösterir. Bir önceki yüzyılda Arap ve Fars diline karşı başarılı bir şekilde mücadele eden Oğuz Türkçesi, bu tarihten itibaren Arapça ve Farsça sözcük ve gramer kurallarının etkisine girmeye başlamıştır. Eski Anadolu Türkçesinden Osmanlı Türkçesine geçiş niteliği taşıyan bu dönemde açık, net, anlaşılır olan ve halkın dilinden beslenen yazı dili, yerini yavaş yavaş ağır, süslü ve sanatlı bir yazı diline bırakmıştır. (Üstün, 2014: 2) “Geçiş dönemi diye adlandırılan XV. yüzyılın ikinci yarısında şiirde Necâtî, Ahmet Paşa, Mihrî Hâtun, Mesihî, Hamdullah Hamdî gibi şairlerle, nesirde Sinan Paşa ile klasik devre adım atılmıştır.” (Ercilasun, 2009: 446)

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi bu geçiş dönemine ait bir eser olması hasebiyle içerisinde farklı unsurları bir arada barındırır. Mesnevide Arapça ve Farsça uzun sayılabilecek tamlamalar bulunduğu gibi atasözü, deyim ve arkaik kelimeler gibi mahalli unsurların fazlalığı da dikkati çekmektedir. Mesnevinin içinde bulunan arkaik unsurlar şunlardır⁹

Tablo 11: Eserdeki Arkaik Kelimelerin Anlamları ve Beyit Numaraları

<u>Arkaik Kelime</u>	<u>Kelimenin Beyitteki Anlamı</u>	<u>Beyit Numarası</u>
ağ-	Çıkmak, yükselmek.	(1523)
ağu	Zehir.	(1510)
assı	Yarar, çıkar, kazanç, kâr.	(1600)
barınak	Parmak.	(1767)
baş	Yara.	(4012)
biçin	Ekin biçin, hasat.	(2444)
biliş	Bildik, tanıdık, dost, aşına.	(1656)
biş-	Pişmek.	(1181)

⁹Kelimelerin anlamları için “Türk Dil Kurumu (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara” eserinden faydalanılmıştır. Birden fazla anlamı olan kelimeler için kelimenin sadece beyitte kullanılan anlamları tercih edilmiştir.

biti	Yazılmış şey, mektup.	(2179)
boğmak	Gerdanlık, kolye.	(2027)
bön düş-	Budalalık etmek.	(1775)
börk	Başa giyilen külah, kalpak gibi şeyler.	(973)
çal-	Kesmek üzere vurmak.	(1408)
çav	Şöhret, nam.	(2640)
çeri	Asker.	(1614)
çukal	Eskiden savaşlarda giyilen ve özellikle atlara giydirilen zırh.	(1480)
dep-	Hücum etmek, saldırmak.	(1020)
depret-	Kımıldatmak, sarsmak, harekete getirmek.	(2737)
devşür-	Derlemek, toplamak, bir araya getirmek.	(3815)
dilkülen-	Yaltaklanmak, dalkavukluk etmek.	(2743)
dil üşür-	Bir çok kimse bir sözü aynı biçimde bir ağızdan söylemek.	(2292)
dir-	Yemlenme.	(1522)
dirgür-	Diriltmek, ihya etmek.	(1991)
dirlik	Yaşayış, hayat, sağlık, geçim.	(1936)
döy-	Katlanmak, dayanmak.	(2435)

dürüş-	Çalışmak, çabalamak, sebat etmek.	(2117)
egin	Sırt, arka.	(1572)
em	İlaç, çare, deva.	(2427)
esen	Sağ salim, rahat, sağlığı yerinde.	(1611)
esenle-	Esenlik dilemek, veda etmek, vedalaşmak.	(2513)
esil-	Eksilmek.	(2137)
etmek	Ekmek.	(1396)
gedil-	Eksilmek.	(1629)
geyicek	Geyik.	(2631)
giñ	Geniş.	(3588)
gönel-	Yönelmek, yüzünü döndürmek.	(2463)
gönen-	Nimete, refaha kavuşmak, yararlanmak, sevinmek.	(2178)
gönile-	Kıskanmak.	(2172)
görümlü	Bakmaya mecbur.	(2343)
göynüklü	Bağrı yanık.	(1863)
göyün-	Yanmak.	(923)
ımızgan-	Uyuklamak, azıcık uyumak.	(2721)
ırla-	Şarkı söylemek, terennüm etmek.	(1435)
ilçi	Elçi, haberci.	(1488)

ilen-	Beddua etmek, küfretmek, kötü söylemek.	(886)
ilgü	Engel, mania.	(3574)
iñende	Bir daha asla, sakın.	(2064)
irgür-	Eriştirmek, ulaştırmak.	(1466)
işig	Huzur, makam, kat.	(1829)
kagan	Kızmış, kükremiş, çok öfkeli (aslan, kaplan).	(964)
kalkıt-	Sıçratmak, hoplatmak.	(3389)
kars-	El çırpamak.	(1624)
kayır	Kum, kalın kum, çakıl.	(1987)
kayu	Kaygı, tasa, endişe.	(2081)
kayur-	Sakınmak, çekinmek.	(1782)
kığır-	Çağırarak, davet etmek, seslenmek.	(3551)
kılınç eyle-	Çok tevazu göstermek, yaltaklanmak.	(1549)
kıyma göz	Çekik, koyu ela göz.	(2634)
kiçi	Küçük.	(3233)
konuk	Misafir.	(1754)
kuc-	Kucaklamak.	(1319)
kullukçu	Hizmetçi, köle, bekçi.	(899)
kuskun	Eyer, semer ve palanın arkasında bulunan ve hayvanın kuyruğu	(1685)

	altından geçirilen kuşak.	
od	Ateş.	(1179)
ohşa-	Benzemek.	(2636)
okı-	Çağırarak, davet etmek.	(1612)
oñ-	İyileşmek, şifa bulmak.	(1605)
ögür	Eş, birbirine alışmış olan.	(1804)
savul-	Savmak, defetmek, uzaklaştırmak.	(1955)
sayru	Hasta.	(1092)
seme	Şaşkın, sersemlemiş, sersem, ahmak.	(1685)
sı-	Kırmak, öldürmek, yenmek.	(1640)
sığa-	Okşamak.	(2413)
sır-	Şır şır akmak.	(1746)
sındı	Makas.	(1518)
sınuk	Kırık.	(2911)
sor-	Emmek.	(3467)
söğ-	Küfretmek, sövmek.	(1132)
söyken-	Yaslanmak, güvenmek.	(1702)
söyün-	Sönmek.	(1053)
suvar-	Su vermek, sulamak.	(1471)
subaşı	Zabit, zabıta memuru, komutan.	(973)

süñü	Süngü, kargı, mızrak.	(1510)
süñüg	Kemik.	(2038)
tabanca	Tokat, şamar, sille.	(2556)
tamag	Damak.	(1395)
tamzur	Damlatmak.	(3851)
tan-	Danışmak, bir hususta akıl almak.	(2573)
tap	Yeter, kafi.	(1602)
tapa	Çekiştirilen, başına kakılan, nefret edilen.	(1602)
tapu	Huzur, kat, makam.	(1827)
tapucu	Memur, hizmetçi.	(1602)
tartil-	Çekilmek, sıyrılmak.	(1998)
tay	Hayvanın yükünün bir misali, denk, eş, benzer.	(2209)
tayak	Baston, dayanak.	(1672)
tın-	Söz söylemek, ses çıkarmak.	(1945)
turkur-	Kaldırmak, ayakta tutmak.	(3551)
turul-	Durulaşmak, duru hale gelmek.	(1450)
tuş ol-	Karşılaşmak.	(1360)
tuş gel-	Rast gelmek, karşılaşmak.	(2086)
tümen	On bin, pek çok.	(1983)

tütüz	Tütsü.	(1092)
ugun-	Bayılacak hale gelmek, bayılmak, aklı başından gitmek.	(2057)
uğru	Hırsız.	(3880)
ulak	Haberci.	(1613)
umu	Ümit, emel, istek, arzu.	(2002)
uş	İşte, şimdi.	(1489)
uvat-	Ufaltmak, ufalamak, kırmak.	(2901)
uzluk	Ustalık, maharet, hüner.	(3507)
üğü	Baykuş türünden bir kuş, puhukuşu.	(2115)
ün	Ses, yüksek ses, nida, avaz	(2925)
ür-	Havlamak.	(1211)
üş-	Topluca gelmek, toplanmak.	(1362)
ütül-	Kesilmiş, yolunmuş.	(2138)
üzül-	Kopmak, koparılmak, sökülme.	(2492)
yagı	Düşman.	(1554)
yalñ	Alev.	(1794=
yap yap	Yavaş yavaş.	(2413)
yarag it-	Hazırlık yapmak, levazım düzmek.	(1484)
yarak	Silah.	(1998)
yas-	Yayın kirişini gevşetmek.	(1593)

yavu kıl-	Kaybetmek, yitirmek.	(965)
yavuz	Sert, azgın.	(1756)
yavuz göz	Kötü göz, nazar.	(634)
yazı	Ova, sahra, ıssız kır.	(2408)
yeg	İyi, daha iyi.	(1669)
yerindir-	Tasalandırmak, üzme, yoksun bırakmak.	(1118)
yd-	Çekmek, yedekte götürmek.	(1892)
yil-	Koşmak, acele yürümek, esmek.	(922)
yu-	Yıkamak.	(1541)
yügür-	Koşmak, hızlı gitmek.	(2634)

15. yüzyıl Arapça ve Farsça unsurların çok yoğun olmadığı ama yabancı terkiplerin de kullanıldığı bir devirdir. Bunun yanında Oğuzcaya mahsus öz Türkçe kelimeler de eserlerde görülür. Hamdullah Hamdî, eserinde devrin dil özelliklerini, bilhassa mahalli unsurların kullanımını noktasında kuvvetli biçimde yansıtmıştır. “Bu eser, Fuzûlî’nin eseri gibi sanat yönünden güçlü bir eser olmamakla birlikte, her şeyden önce Türk dilinin gelişmekte olduğu bir devri yansıtmaması bakımından önemlidir. Çünkü Hamdullah Hamdî, yabancı kelimelere eserinde çok yer vermiş olmasına rağmen, on beşinci yüzyılda günlük konuşmalarda geçen pek çok öz Türkçe kelimeyi de kullanmıştır.” (TEKİN, 2018: 27)

2.5.7. Tamlamalar

Hamdullah Hamdî’nin mesnevisi her ne kadar Türkçenin klasik devrinden önce yazılmış olsa da içerisinde Arapça ve Farsça tamlamaların sayıca çok az olmadığı göze çarpmaktadır. Mesnevilerin genel manada olay ağırlıklı şiirler olması durumu da göz önünde tutulduğunda, eserdeki tamlamaların dikkati çektiği söylenebilir. Üstelik bu tamlamalar arasında 3 kelimedenden fazla olanlar, unsurları hem Arapça hem Farsça kökenli kelimelerden oluşanlar gibi çeşitli türde olanlarına rastlanır. Şairin, bu tamlamaları çoğunlukla kişi tariflerinde benzetmeler kurmak

amacıyla yaptığı görülmektedir. Leylâ'nın güzelliğinin anlatıldığı şu beyitlerdeki tamlamalar dikkati çekmektedir:

1. Kitâb-ı hüsn ü 2. fihrist-i leţâfet

3. Çerâğ-efrüz-ı mışbâh-ı feşâhat (1146)

(1. Güzellik kitabı. 2. Güzelliğın fihristi. 3. Güzel konuşma mumunun ışıık saçan aydınlığı.)

1.Şeh-i hūban-ı heft-iklīm-i 'ālem

2. Dür-i şehvār-ı dürc-i şulb-ı ādem (1147)

(1. Cihanın, yedi iklimin güzellerinin şahı. 2. İnsan neslinin kutusundaki en büyük inci.)

1. Şehir-i şehir-i hüsn iklim-i behcet

2. Gül-i gülzâr u 3. gül-geşt-i tarāvet(1148)

(1. Güzellik şehrinin en şöhretlisi. 2. Gül bahçesinin gülü. 3. Tazelik gül bahçesinin seyri. (gibi olan sevgili))

1.Hümā-yı 'işve vü 2. tāvus-ı ceylān

3. Tezerv-i şive vü 4. kebg-i hırāmān (1149)

(1. İşveli bir hüma kuşu (gibi olan sevgili).2. İşveli sülün. 3. Ceylanların en gösterişlisi. 4. Salınan keklik.)

Eser içinde üç kelimededen veya tamlama unsurları arasında Arapça ve Farsça kökenli kelimeler bulunan tamlamalardan dikkati çekenler arasında şu beyitler de gösterilebilir:

1. Zebān-ı hātif-i ğayb-ı hikāyet

Bu vech ile beyān iyler rivāyet (887)

(1. Hikāyenin bilinmeyenlerini anlatanın dili.)

1.Ki ey maħbes-i ħabs-ı kām-ı düşmen

2.EsİR ü mübtelā-yı dām-ı düşmen (1825)

(1.Düşmanın arzu hapsinin hapishanesi. 2.Düşmanın tuzağına müptela ve esir olan.)

Bu 1. bŷy-ı ħôş-nesim-i rŷh-perver

Tenine virdi anuñ reng-i ‘anber (2087)

(1. Ruhü besleyen hoş rüzgârın kokusu.)

Ki şâyed **1.** hışm-ı şâh-ı âşinâ-süz

Yağa kendüyi de bu çevre aînsuz (2649)

(1. Ateşle dost olan şahın öfkesi.)

İy **1.** defter-dâr-ı dîvân-ı sa‘âdet

2. Kilid-i kûfl-ı bâb-ı fetḥ u nuşret (2707)

(1. Mutluluk meclisinin defterdarı. **2.** Zafer ve fetih kapılarının kilidi.)

Anı hem kana boya kim şehîdem

1. Kâtîl-i hançer-i ‘aşk-ı şedîdem (3688)

(1. Şiddetli aşkın hançerinin maktülü.)

Didi ey Hâlık-ı her-âferîde

1.Be-ḥaḥk-ı cümle-ervâḥ-ı güzîde (3854)

(1. tüm seçkin ruhların hakkı için.)

2.5.8. Orijinal Terkipler

Eserde şairin, klasik şiirimizde çok fazla kullanılmamış, ilgi çekici tamlamalar kurduğu da görülmektedir. Bu durum eserin sanat yönünün zayıf olmadığını göstermektedir. Şu beyitte gün doğumu esnasında güneşin ufukta gözlenen ışıkları *gün doğusundan atılan oklar* olarak nitelendirilir:

Seher-geh çünkü **tîr-endâz-ı ḥâver**

Gice zâğın uçurdu tîr atup ter (1883)

Başka bir beyitte de, borçlunun borcunu ödemediği takdirde *alacaklının yan bakışlarını çiviye benzetilmesi* ve bu çivilerin borçlunun bedenine saplanacağıının belirtilmesi dikkati çekmektedir:

Virilmezse emânetle eger vâm

Olur **mismâr-ı dîde mîḥ-ı endâm** (3439)

Leylâ'nın güzelliğinden bahsedildiği şu beyitte de *Leylâ'nın yüzü surete tapanların tapınağı, sarhoşların arzuladığı mihrabın putu* gibi terkiplerle ifade edilir:

Cemâli ka'be-i şüret-perestân

Büt-i mihrâb-ı hâcet-gâh-ı mestân

Son olarak aşağıdaki beyitte de insanın ömrünün hızla geçmesi, *gece ve gündüzlerin insanın ömrünü yiyen bir fareye* benzetilmesi yoluyla verilmesi ilgi çekicidir:

Nice demdür bu iki **müş-ı küstâh**

Ƙılurlar 'ömrüñ anbârını sürâh (3445)

2.5.9. Alışılmamış Bağdaştırmalar

Sözcükler, şiir içerisinde temel anlamlarının dışında kullanılarak yeni anlamlar kazanabilirler. Söz sanatlarının pek çoğunun temelinde kelimenin temel anlamının dışında bir anlamı işaret etmesi yatmaktadır. Alışılmamış bağdaştırma kavramı da kelimenin alışılmış anlam ve bağlamının dışında kullanılmasıdır. Burada kelimenin başka bir kelimeyle öbek halinde olması söz konusudur. Doğan Aksan, alışılmamış bağdaştırma için şöyle bir tarif yapmaktadır: “Dildeki göstergeler genel olarak tek başlarına kullanılmazlar; tamlamalar oluşturarak, birleşimler kurarak, tümceler içinde yer alarak belli düşünce ve duyguları açıklarlar. Bozuk yol, savaş gemisi, evlerimizin mutfakları, mermer eşik gibi değişik nitelikteki tamlamalar kullanıldığında dinleyence çözümlenir, yadırganmayan ve hemen anlaşılabilir tamlamalar olarak algılanır. Bunlara dilde *alışılmış bağdaştırma* denir. Buna karşılık sarı ilgi, yeşil çalışkanlık, kahraman felsefe gibi yadırgatıcı, dilde kullanılmamış ve mantığa aykırı birleştirmelerde anlamsal özellikler ve ayırıcılar arasında uyum sağlanamadığı için bunlara alışılmamış bağdaştırma denir.” (Aksan, 2006: 149-151)

Şiirde alışılmamış bağdaştırma kullanımı şairin bilerek veya bilmeden alışılmışın dışına çıkma durumudur. Dilin kullanımında meydana gelebilecek bu çeşit sapmalar Porzig'e göre başta yanlış kabul edilir: “Baştan itibaren şunu açıkça kabul etmeliyiz ki, dil kullanımında her değişiklik, yani mutata konuşma tarzından her sapma, önce bir yanlıştır. Ve bu, yerleşinceye, yani kabul edilinceye kadar böyle kalır.” (Porzig, 1986: 109) Şairin karşıdaki etkileme maksadıyla başvurduğu bu ifade tarzı, edebi eser için kabul edilir bir durumdur.

Klasik Türk Edebiyatında alışılmamış bağdaştırma olarak adlandırdığımız bu ifadeler çoğunlukla sebk-i hindî şairlerinde görülse de her dönem şairinde belli

oranlarda bulunabilir. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn'unda bu tarz ifadeler az sayıda da olsa yer almaktadır. *ğavğā-yı pend* (nasihat kavgası), *h̄vān-ı kı̄kmet* (Hikmet sofrası) ve *gūş-ı feraḥ* (mutluluk kulağı) tamlamalarında soyut kavramlar olan nasihat, hikmet ve mutluluk ile somut kavramlar olan kavga, sofrası ve kulak kelimesinin bir arada verilmesi; *baḥr-ı āteş* (ateş denizi) tamlamasında da zıt iki unsur olan su ve ateşin birlikteliği bu duruma örnek oluşturur:

Eve varsa düşer **ğavğā-yı pende**

Melāmet yağar üstine çemende (892)

Egerçi āh idüp iñlerdi geh gāh

Velî **gūş-ı feraḥ** çıñlardı geh gāh (2731)

Ki uş irdüm yanumca **baḥr-ı āteş**

Ne āteş katı yilden tünd ü ser-keş (2489)

Olar kim **h̄vān-ı kı̄kmetden** yidiler

Güç olur toḫ ağırlamaḫ didiler (992)

Alışılmamış bağdaştırma ile şair, okuyucunun zihninde daha önce oluşmamış bir şeyi canlandırmayı, birçok yeni tasarımların meydana gelmesini, eserin ve dolayısıyla da kendisinin etkisinin artmasını hedefler. Bu tarz bir anlatıma başvurmak, şiir dilinin önemli bir özelliğidir. Mesnevinin içinde yer alan 9. gazelde, redifi oluşturan “cefa” kelimesinde Hamdullah Hamdî, soyut-somut birlikteliği ile farklı ve alışılmamış benzetmeler meydana getirmiştir:

şarāb-ı cefā (eziyet şarabı) (2141)

kebāb-ı cefā (eziyet kebabı) (2141)

sehāb-ı cefā (eziyet bulutu) (2142)

serāb-ı cefā (eziyet hayali) (2143)

gurāb-ı cefā (eziyet kargası) (2144)

tınāb-ı cefā (eziyet ipi) (2145)

Bazı alışılmamış bağdaştırmalar, özellikle tasavvufi muhtevaya sahip olanlar, itibarî bir ilgiyle kurulur. (Babacan, 2010: 6) Hamdullah Hamdî'nin bu mesnevisinde tasavvufî hava, eserin her yerinde hissedilir. Tasavvufi kavramların pek çoğu, temel anlam üzerine değil, mecaz veya yan anlam üzerine kuruludur. Örneğin perde, "tasavvufta Allah ile insan arasına konmuş çeşitli engel ve merhaleleri temsil eder. Bu perdelerden bir kısmı zulmanî, bir kısmı nuranîdir. Mal, mülk, menfaat, dünya sevgisi, şehvet zulmanî; Allah'a ait tecelliler ise nuranî perdedir." (Cebecioglu, 1997: 577)

Çü sen ben perdesi gitdi aradan

Belâsı düşmenüñ yitdi aradan (2880)

Beyite baktığımızda perde kelimesi zulmanî perde olarak beyitlerde kurduğu birlikteliklerle alışılmamış bağdaştırma özelliği taşır.

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin dili için sanatkarânedir, denilemese de bir mesnevi için, içinde bu ölçüde orijinal terkin ve alışılmamış bağdaştırmanın bulunması önemlidir. Bu durum şairin ve eserin okuru etkileme gücünü artırmaktadır.

2.5.10. EDEBİ SANATLAR

Klasik Türk şiirinde şair, bir sözü kuvvetli söylemek, anlamı etkili kılabilmek için edebi sanatlardan faydalanmıştır. Dil, düşünce ve hayal gibi öğeleri sanatında etkin kılmak isteyen şair, bu alanda marifetini gösterme arzusunda olmuştur. Özellikle İslâm medeniyeti tesiri altında gelişmeye başlayan bu dönemin başlangıcında şairlerimiz Arap ve İran edebiyatlarını örnek almışlardır. Bu ilk dönem şairleri, olgunluk derecesine ulaşmış olan bu edebiyatlara ulaşmaya ve sonra da bunları geçmeye çalışmışlardır. (Küleççi, 1999: 11) Hamdullah Hamdî'nin eseri her ne kadar Osmanlı şiirinin klasik devrine rastlamasa da eser içinde farklı türden pek çok sanatın kullanılması (aks, iade, hüsn-i talil, iham-ı tezat, iham-ı tenasüp vb.) eserin bu yönden başarılı sayılabileceğini bize göstermektedir. Kişilerin ve olayların tasvirinde benzetme sanatının sıklıkla kullanıldığı da dikkati çekmektedir.

Bu bölümde, eser içinde her bir sanat için bulunan tüm örnekleri almak yerine uygun görülen ve dikkati çeken örneklerle yetinildi. İlk bakışta beyitte farkedilen ve anlaşılan, söze ve sözcüğe dayalı sanatları içeren bazı beyitler için ayrıntıya girilmeden kısa açıklamalar verildi. Anlama dayalı sanatları içeren beyitler günümüz

Türkçesine çevrilerek beyitteki sanat daha açık gösterilmeye çalışıldı. Mesnevide kullanılan edebi sanatlar şunlardır:

2.5.10.1. Beyân¹⁰

Beyânın konusunu sözcük ile anlamı arasındaki ilginin açıklık derecesi oluşturur. “Lafzın manaya delaletinde vuzuha kavuşabilmek için gereken melekeyi kazandıran ve bununla ilgili kaidelerin bütününe içine alan bir ilim” (Külekçi, 1999: 10) olarak tanımlanır. Mecaz, kinaye, teşhis gibi sanatlar bu ilim içerisine girmektedir.

2.5.10.1.1. Teşbih

Aralarında çeşitli yönlerden ilgi bulunan şeyler arasında benzerlik kurma sanatıdır. (Külekçi, 1999: 28) Teşbihte müşebbeh (benzeyen) ve müşebbehün bih (kendisine benzetilen) olmak üzere iki taraf bulunur. (SARAÇ, 2014: 129). Klasik Türk Edebiyatında en çok kullanılan sanatlardan biri olan teşbih, bu mesnevide de fazlaca kullanılmıştır. Örneklerden bazıları şunlardır:

Aşağıdaki beyitte “gamdan, aşkın gamından uzak olan iş, soğuk demiri dövmek gibi boş ve faydasızdır”, denilerek teşbih sanatı yapılmıştır:

- Ol iş kim kâr-ı gamdan ola hâlî
Hemân bārid demür döğmek mişâli (872)

Leylâ'nın kabilesi Mecnûn'a öfkeli ve oranın komutanının sinirini tarifen yapılan benzetmede komutan yavrusunu kaybeden aslana benzetilir:

- Kılı tîre dili şemşîre döndi
Enügin yavu kılmış şîre döndi (965)

Nevfel için yapılan bir tarifte de onun cesareti, yiğitliği ve çevikliği “ok ve kılıç” kavramlarına benzetilmiştir:

- Şavaş içinde bulsa düşmene yol

¹⁰Sanatları tasnif ederken “Saraç, M. A. Yekta (2014). *Klasik Edebiyat Bigisi Belagat*, Gökkuşe Yay., İstanbul.” isimli kitapta bulunan tasnif şeklini örnek aldık. Edebiyatımızda bu hususta farklı tasnifler yapılmıştır. Ayrıntılı bilgi için bk. Külekçi, Numan (1999). *Açıklama ve Örneklerle Edebi Sanatlar*, Akçağ Yay., Ankara ; Kocakaplan, İsa (1992). *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, MEB Yay., İstanbul.

Atılmış ok çekilmiş tığ idi ol (1357)

Pek çok yerde gözyaşının fazlalığı anlatılmak istenirken ifadenin yağmura benzetildiği görülür:

- *Kaçan ol cānibūñ ebrin görürdi*
Yaşın yağmur idüp karşı yürürdi (1193)

Şu beyitte de gönül, kapısız ve penceresiz bir eve benzetilir:

- *Göñül bir hānedür bî-bāb u revzen*
Şı dîvār u derin kim ola rüşen (2912)

Aşağıdaki örnekte cihan, ikiyüzlü bir varak olarak nitelendirilir. Burada *ikiyüzlü* ifadesi ile ayrıca tevriyeli bir kullanım yapılmıştır:

- *Cihān kim iki yüzlü bir varağdur*
Anuñ her şafhası biñ biñ sabağdur (3408)

Yine şu beyitlerde de yapılan teşbihler dikkat çekicidir:

- *Ecel bir murğdur minķārı pūlād*
Deler bağrın ne servî dir ne şimşād (3446)

- *Oħūruñ her biri bir nūra beñzer*
Şacı ‘anberteni kāfūra beñzer (3953)

2.5.10.1.2. İstiare

Kelimenin sözlük anlamı ‘*ödünç alma, birinden iğreti bir şey alma*’dır. Edebi sanat olarak “bir şeyi gerçek anlamı dışında, çeşitli yönlerden benzediği başka bir şeyin adıyla anmaktır.” (Külekçi, 1999: 46) İstiare, genellikle kısaltılmış teşbih olarak tanımlanır. (Saraç, 2014: 118)

“Bir sözün istiare olabilmesi için şu üç özelliği taşıması gerekir:

1. Söz gerçek anlamı dışında kullanılmalıdır.

2. Sözüň gerçek anlamda kullanılması imkânsız olmalıdır. Bunu sağlamak için de sözüň gerçek manasının anlaşılmasına engel (karîne-i mânia) bulunmalıdır.
3. Benzetme amacı olmalıdır.” (Külekçi, 1999: 46)

En fazla kullanılan istiare çeşitleri *açık istiare* ve *kapalı istiaredir*. İstiare, zayıf bir varlığı daha kuvvetli göstermek için yapılır. Teşbihten farkı sadece tek öge ile yapılmasıdır. Açık istiare **benzetilen** ile yapılırken, kapalı istiare **benzeyen** unsurla yapılır. (Kocakaplan, 1992: 63-68)

Eserde çoğunlukla benzeyen söylenmeden yapılan istiare ile, yani açık istiare ile karşılaşılır:

- İki *sünbül* iki *nergis* iki *tāk*

Belâda her biri âşüb-ı âfāk (3324) (sünbül-saç / nergis-göz / tāk-kaş)

Eserde başkahramanlar Leylâ ve Mecnûn hakkında birçok benzetme yapılmıştır. Bunların pek çoğu yine açık istiare yoluyla yapılan benzetmelerdir. Bunlardan bazılarını şöylece verebiliriz:

Tablo 12. Leylâ ve Mecnûn Hakkında Kullanılan Benzetme Sözcükleri

<u>Mecnûn'un Benzetildikleri</u>	<u>Leylâ'nın Benzetildikleri</u>
ayun on dördü	türvende verd
haste	yiñi ay
harâb	şekker
bülbül-i mest	tâze gül
tab ^c -ı nâ-mevzûn	serv-i âzâd
delü	pâre-i şim
dıv	bal
gurâb	şerbet

miyān-ı mūr	göl
söyünmiş şem'	şand
ķuru mīl	cülāb
ķıl	melek
ney	serv-i hōş-nāz
mār	māh
hār	şem' -i şeb-efrūz
dürr-i meknūn	burc-ı cemālūñ āfitābı
āhū	serv-i hōş-būy
hazīne-dār-ı genc-i āşināyi	ķütī-suhān
ķerāğ-efrūz-ı bezm-i rūşenāyi	āhū
bedr-i tamāma	ğonce-i reyhān- nefes
ter-ğonca	şeh-i hūbān-ı 'ālem
şehr-i belā iķlīm-i miħnet	boyı naħl
hamāme	perī-veş
toğru tır	perī-peyker
āhū-yı müşķin	perī-zād
serv-i zībā	ķütī-yi şirīn-leb
pervāne	'arūs-ı 'ālem-i hūsn
būlbūl	ķerāğ

nergis	bāğ
ķuru ķānun	genc-i ĥüsn
ķem´	ķem´-i tābān
ĥalka-i mār	ter-gül
mūy-ı miyān-ı mūr	gül
ķurı tanbūr	ķeftālū
genc	genc-i maĥzūn
sāye	zūlf-i dırāz
	serv-i nāz
	kitāb-ı ĥüsn
	fihrist-i leţāfet
	ķerāğ-efrūz-ı mıķbāĥ-ı feķāĥat
	ķeh-i ĥūban-ı heft-iķlīm-i ´ālem
	dūr-i ķehvār-ı dūrc-i ķulb-ı ādem
	ķēĥır-i ķehr-i ĥüsn
	gül-i gülzār
	gül-geķt-i ķarāvet
	ĥümā-yı ´iķve
	ķāvus-ı ceylān
	tezerv-i ķiķve

	kebg-i hırāmān
	ka‘be-i şūret-perestān
	būt-i mihrāb-ı hācet-gāh-ı mestān
	gül-şeker

2.5.10.1.3. Teşhis ve İntak

Teşhis, *kişileştirmek*; intak ise *konuşturmak* anlamlarına gelir. Bu sanatlar dolayısıyla birbirleriyle yakın ilişkilidir. “Teşhis, insan dışındaki canlı ve cansız varlıkları, düşünen, duyan ve hareket eden bir insan kişiliğinde göstermek, kişileştirmektir. Bu sanat yapılırken teşbih, istiare gibi öteki mecaz sanatlarından da yararlanır. İnsan kişiliğinde canlandırılan bu varlıkları konuşturmaya da intak denir.” (Dilçin, 1983a: 419) İntak yapılabilmesi için teşhisin olması şarttır. Yani intak varsa teşhis de vardır. Fakat teşhis sanatının olduğu her yerde intak bulunmak zorunda değildir. (Küleççi, 1999: 114)

Mecnûn çoğu zaman çölde olduğu ve çöldeki hayvanlarla içiçe olduğundan ötürü mesnevîde de bol miktarda kişileştirme ve konuşturma sanatına rastlamak mümkündür:

- O vecd ile ser-âgâz itse Mecnûn

Ana âheng iderdi kûh u hāmûn (1351)

(Mecnûn vecd ile inlemeye başlasa, dağ ve çöl ona eşlik ederdi.)

Mecnûn’un habercisi, kapıcısı ve askeri çöldeki hayvan arkadaşlarıdır:

- Tayansa girde-bâliş yavşan idi

Yürüse peyk önince **tavşan** idi (2625)

- Perî-i tã’ir otursa sâye-bânı

Kapucu **kaplan aşlan** pāsbānı (2626)

- Yürüse **şir** olur çavuş yolına

Yatarsa yaşdanur āhū olına (2623)

Aşağıdaki beyitte teşhis ve intak sanatına birlikte rastlarız:

- Du‘āya el götürse ol eh-i dīn

Dil olup aylasānı diye āmīn (902)

(O dinin ahı dua etmek için ellerini havaya kaldırırsa taylasanı -sarığın ucundan sarkan kısım- dile gelip “amin” der.)

Mecnūn, ölde yürürken bir ağacın üstünde karga görür, onunla konuşur. Karga da kendisi gibi siyahlar giymiş, matemde gibidir. Halvetīler gibi siyahlar giymesi ve oturması yönünden beyitte benzetmeye ve kişileştirmeye rastlarız:

- eküp baş hıraya alvetde āmū
Oturmuş alvetī gibi siyeh-pū (1856)

(-Karga için- Halvetīler gibi hırkasını çekmiş, siyahları giymiş, oturuyor.)

Soyut bir kavram olan “aşk”, aşağıdaki beyitte tövbeyi iitebilen bir insan gibi somutlaştırılmış:

- İrişüp itdi ‘aşk-ı lā’ ubālī

Anuñ ol tevbesine gū-mālī (2472)

(Laubali aşk, anun tövbesini iitince... İfadesinde aşk kişileştirilir.)

2.5.10.2. Bedī

Bir ilim olarak bedī “mana ve lafızla ilgili sanatlar vasıtasıyla sözün süslenmesini öğreten ilim” (Külekçi, 1999: 10) olarak tanımlanır. Belāgat terimi olarak ise sözü güzelleştirme sanatı olarak izah edilebilir.

2.5.10.2.1. Mana ile İlgili Sanatlar

2.5.10.2.1.1. Tenāsüp

Kelime anlamı *uygunluk* olan tenāsüp, edebi bir terim olarak aralarında anlam bakımından bir ilişki bulunan iki veya daha fazla kelimeyi bir ibarede toplama sanatı olarak tanımlanır. Bu ilişki tezdadın dışında bir ilişki olmalıdır. (Saraç, 2014: 160) Tenasüpte en az iki kelime bulunmalı ve bunlar belirli bir düzen içerisinde sıralanmalıdır. Rastgele dizilmiş ifadeler tenāsüp oluşturamaz. (Kocakaplan, 1992: 151) iir, başlı başına kelimeler arası ilgi ve alaka işi olduğu için de bu sanat hem

Klasik Türk Edebiyatında, dolayısıyla da eserimizde bolca karşımıza çıkar. Eserden seçtiğimiz ve aralarında tenasüp bulunan ifadeler koyu harfle gösterilmiştir:

- Nevāya **ney** gibi itsem ser-āgāz
Benümle **rāst** olursın hem-āvāz (719)
- Alınmaz **yüksüzüñ tamğası bācı**
Çü yir vīrān ola olmaz **harācı** (2537)
- Aña virdi **qalem kāğıd mürekkeb**
Kitābet emri esbābın **müretteb** (2853)
- Ki bu nāme ki **pür-tāb** u şererdür
Dil-i **pervānedēn şem**‘e haberdür (2864)
- Şuħan **şarrāfı şāhib-lafz çün zer**
Söze bu resme dizdi **dürr** ü **gevher** (2915)
- Nigāra baş egüp ol pır çün **çeng**
Nevālar **māyesine itdi āheng** (3085)
- Kaçan hem-rāh ola **baykuşa şebbāz**
Ki buña tu‘me **serçedür aña kāz** (3245)
- Eger bir **turş-rūdan** göresin cūş
Gözüñ yum iyle anuñ **sirketin nūş** (3897)

2.5.10.2.1.2. İhâm-ı Tenâsüp

Tenâsüp sanatında birbiriyle ilgili unsurlar mecaz yoluyla bir araya gelirler. İhâm-ı tenâsüpte ise kelimenin ikinci manası ile zorlama bir uygunluk söz konusu olur. Kelimenin ikinci manası benzetme içerisinde yer alır. (Kocakaplan, 1992: 53) “İbarede bulunan kelimelerden birisinin veya birden fazlasının tenasüp ilişkisine kastedilmeyen anlamıyla katılması sonucu oluşur. Diğer bir ifadeyle iki anlamı bulunan bir kelimenin cümlede kastedilmeyen anlamı ile başka kelimelerin anlamları arasında tezat dışında bir ilişki bulunmasıdır.” (Saraç, 2014: 160) Eserde dikkatimizi çeken ihâm-ı tenasüp örnekleri şunlardır:

- Ne **gül-gün** bir belâ-keş bār-gîrem

Yüküm küh-ı mu ‘azzam ben hâkîrem (1095)

Bu za‘file yolında iyilesem hîz

İrişmez tozuma rahş olsa **Şebdiz** (1096)

Şebdiz, Husrev-i Perviz'in atının adıdır. Şirin'in **Gülgün** adlı atı ile aynı kısraktan doğmuştur. Gül-gün ise beyitte ilk akla gelen anlamı olan “gül renkli” anlamı ile kullanılmıştır. Bu nedenle şebdiz ile gülgün kelimesinin ikinci anlamı arasında ihâm-ı tenasüp bulunur.

- Gicenün çün kara **yılanı** kaçdı

Seher **Dahhaki** güldi yüzün açdı (1574)

“Dahhak, İran'ın Pişdâdîyan sülalesinden biridir. İki omuzu üstünde kendisine acı veren iki yılan oturmuş. Bu yılanlara her gün çocuk beyni yedirilirmiş.” (Pala, 2005: 104) **Yılan** ile **Dahhak** arasında ihâm-ı tenasüp vardır. Ayrıca dahhak kelimesinin sözlükteki anlamı “çok gülen” dir. Bu sebeple başka bir yönden bakıldığında da beyitteki **gül** kelimesi ile ihâm-ı tenasüp bulunabilir.

- **Ayağ** elde vü el başda ciger **hün**

Müferrih nüş iderken kalbi mahzün (1977)

Burada **ayag** kelimesi ile akla gelen ilk anlam, yanındaki el kelimesinden ötürü, yürüme organı olan ayaktır. Fakat kelimenin ikinci bir anlamı daha vardır:

kadeh. Beyitteki **hûn** kelimesi renginden ötürü şarap için de kullanılır. Bu açıdan düşünüldüğünde *ayag* kelimesi ile *hûn* arasında ihâm-ı tenâsüp bulunur.

- Saçın meşşâta çün **müşkin** iderdi

Hatâ diyü bu kaçın **çin** iderdi (2025)

Hatâ kelimesi iki anlama gelir. 1. Hata, yanlışlık. 2. Müşkün çıktığı Hita ve Çin ülkesi. Şair iki anlamı olan kelimenin ilk anlamını kastediyor. Bu tevriyeli kullanımdan ötürü **Çin** kelimesi ile aralarında ihâm-ı tenâsüp ortaya çıkar.

- Çü puşt-ı **pîle** çıkdı taht-ı şâhî

Felek **naṭ**‘ında **mât** iyledi mâhı (2051)

Ḳamer ruhlı nice ferzâne-zâde

O pîl önince yürürdü piyâde (2052)

Naṭ‘ sözcüğü satranç demektir. **Fil**, satranç oyununda bir taş, ferzane satranç oyunundaki vezir, piyade ise satranç oyunundaki piyondur. Yani burada tüm bu kelimelerin iki anlamı vardır. Fakat kastedilen anlamlar akla gelen ilk anlamlarıdır. Yani fil ile gerçekten fil kastedilir, piyade ile yaya hal/yürümek kastedilir. Kelimelerin bu anlamları arasında ihâm-ı tenâsüp bulunur.

- ‘**Irâk**’a irişüp şavt u şadâsı

Muhayyer itdi ‘**uşşâkı nevâsı** (3150)

Burada **irak**, **muhayyer**, **uşşâk** ve **nevâ** kelimelerinin hepsi ilk anlamları ile kullanılmış. Hepsinin ikinci anlamı bir musiki makamına karşılık gelmeleridir. Dolayısıyla bunların ikinci anlamları arasında ihâm-ı tenâsüp vardır.

- Egerçi iñledi geh **zîr** ü geh **bam**

Velî **ḳânûnı** bildi oldı epsem (880)

Burada **zîr** ü **bam** kelimelerinin akla gelen ilk anlamı yer ve göktür. Uzak anlamları ise *telli sazların ince ve kalın teli* anlamıdır. **Kanun** kelimesi de hem kural hem de çalgı aleti anlamına sahiptir. Babası Mecnûn’un Kâbe’de ettiği duayı duyar

ve bu aşk kanununu bildiğini ve sessiz kalması gerektiğini söyler. Kelimelerin ikinci anlamları arasında ise ihâm-ı tenâsüp bulunur.

2.5.10.2.1.3. Tezat

Tezat, anlam bakımından birbirine zıt ifadeleri bir ibarede yazma sanatıdır. Bu ortak yanı bulunan kelimelerin biri gerçek diğeri mecaz anlamlı olmalıdır. Böylelikle yapılan çağrışım ifadeye anlam genişliği kazandırır. (Kocakaplan, 1992: 185) Yani gece-gündüz, uzun-kısa, kalın-ince, kuvvetli-zayıf gibi birbirine zıt iki sözcüğün bir arada bulunması her zaman tezat sanatını oluşturmaz. Zıt kavramların aralarında bir ilgi bulunması, bir konuda birleşmeleri gerekir. Birleşilen konularda zıt kavramların birisi hakikat olursa diğeri mecaz anlamı ifade etmelidir. (Külekcî, 1999: 71)

Tezatin şiirde kullanılma amacı, bir fikri zıddı ile vermenin yaratacağı tesirdir. Birbiriyle hiç benzerliği ve yakınlığı olmayan iki rengin yan yana getirilmesi nasıl dikkati çekerse, bir ifade içerisinde de zıt iki fikrin yan yana getirilmesi aynı neticeyi doğurur. (Külekcî, 1999: 71) Mesnevi içinde oldukça fazla yer alan bu sanat için bazı örnekler şöyle verilebilir:

- ‘Adûlar ‘**âkile mecnûn** dimişler

Velî hâşâ ‘aceb herze yimişler (731)

Yukarıdaki beyitte ‘**âkil** ile **mejnûn** kelimeleri arasında tezat sanatı bulunur. Mecnûn kelimesinden kasıt hem *deli* hem de *Mecnûn*’dur.

Aşağıdaki beyitte deyim içerisinde mecazi anlamlarıyla kullanılan gir-çık kelimeleri arasında da tezat bulunur:

- Ne hâşıl cân-ı Kays’a bu haberden

Girürse güşına **çık**dukdâ serden (972)

Şu beyitte ise bülbülün içli içli ötmesi, ağlamak olarak ifade edilmiş ve gülmek eylemi ile tezat oluşturulmuştur:

- Cemâl-i gül **gölüp ağladı** bülbül

Cihân tıddı şadâ-yı şavt-ı gülğul (1214)

Aşağıdaki beyitte de **od** kelimesi “ateşe atmak” deyimini şeklide mecaz ifadeli olarak kullanılarak **su** kelimesi ile tezat oluşturmuştur:

- Dilerseñ şuya at isterseñ **oda**

Öñünde hâzırız uş ben de o da (1660)

Şu beyitte de sevgilinin gözü harâmî/*kan dökücü* olarak tasvir edilip ardından helal kelimesi ile de tezat sanatından yararlanılmıştır:

- **Harâmî**dür gözüñ kim gören anı

Helâl iyler aña itdügi kıanı (2200)

Aşağıdaki beyitte sulh ve ceng kavramları kendi anlamları dışında *iyi olmak*, *iyi geçinmek* / *Kavga, dövüş etmek* anlamlarında kullanılmıştır:

- Baña sen **şulh** olurdun ben saña **ceng**

Baña sen ter gül idün ben saña seng (2580)

Son olarak da aşağıdaki beyitte **leyl** ile **rûz** kelimeleri arasındaki tezatlık durumunu örneklendireceğiz. Leyl, mecazi anlamda *kara baht* olarak kullanılır ve rûz (gündüz, gün) kelimesi ile tezat oluşturur:

- Adum Leylî vü **rûz-ı** tâlî‘üm **leyl**

Hemân Mecnûn’a iyler hâtırım meyl (2771)

2.5.10.2.1.4. İhâm-ı Tezat

İhâm-ı tenâsüpte bulunan ilişkinin tezata uygulanması sonucu meydana gelir. Burada bir benzerlik değil zıtlık söz konusudur. (Kocakaplan, 1992: 54) “İki anlamı bulunan bir kelimenin cümlede kastedilmeyen uzak anlamı ile bir başka kelime arasında karşıtlık olmasıdır.” (Saraç, 2014: 164) Eser içinde az kullanılan sanatlardandır:

- Esirge **köhne piri nev-civânsın**

Acıtma cânımı helvâ-yı cânsın (1045)

Burada acıtma kelimesi ilk anlamı ile yani canını acıtma, üzme anlamıyla kullanılmıştır. Kelimenin uzak anlamı ise acılık vermektir. Beyitteki helva ise bir tatlıdır. Böylelikle ihâm-ı tezat oluşmuştur.

- Hemîşe bendüñ olsun zülf-i Leylî

Çoyup sevdâyı **Mecnûn** ‘âkil olma (1477)

Burada Mecnûn kelimesi hem özel isim hem deli anlamına sahip olmakla birlikte kastedilen anlam Mecnûn özel ismidir. Deli anlamı uzak anlamıdır ve onunla âkil arasında ihâm-ı tezat sanatı bulunur.

2.5.10.2.1.5. Tevriye

Kelimenin sözlük anlamı ‘*bir şeyi arkaya atmak, örtmek*’ demektir. (Küleççi, 1999: 80) Edebi bir terim olarak, “şiiir ve düz yazıda yakın ve uzak iki anlamı bulunan bir lafzın hemen akla gelen yakın anlamını değil uzak anlamını kastetmek” olarak tanımlanır. (Saraç, 2014: 207) Söze muhatap olan, ilk anda sözü yakın anlamıyla anlar. Bu sanatı ihâm sanatı ile aynı görenler olduğu gibi (Küleççi, 1999: 80) farklı kabul edenler de bulunur. (Kocakaplan, 1992: 181) Mesnevi içinde şair bu sanattan şöyle yararlanmıştıır:

- Çü başduñ kıuyruğın uyar yılanuñ

Emîñ olma **şakın** zehrinden anuñ (1043)

Beyitteki sakın kelimesinin iki anlamı vardır: 1.Asla, Sakın ha! 2. Sakınmak, korunmak. Başta ilk anlamı akla gelse de kastedilen kelimenin uzak anlamıdır.

- Gezüp rakş ile Mecnûn lâ’ubâlî

Bu vaşf olan gibi meydānda **hālî** (1558)

Burada hem Mecnûn’un *meydanda hali* ifadesi ilk anda akla hali meydanda/aşıkâr/ortada anlamını getirse de kelimenin uzak anlamı olan *boş, perişan, kimsesiz* kastedilir.

- Gözi tuş oldu şāh üstinde zāğa
Ki beñzer çeşmi **şebde** şeb-çerāğa (1853)

Burada Mecnûn'un rüyasında gördüğü karga söz konusudur. Şeb kelimesi hem çimenlik hem gece manasına gelir. İfadenin akla ilk gelen anlamı, şeb-çerağ kelimesinin verilmiş olmasından, *gecedir*. Fakat ortam gündüz vakti olduğundan ve çimenlik olduğundan aslında kastedilen *çimenlik* anlamıdır.

- Utañmazsañ eger ehl-i vefādan
Cefā itme utan **bārī** Hudā'dan (2187)

Bari sözcüğü akla ilk olarak *hem de, hiç olmazsa* anlamını getirirse de kastedilen, kelimenin ikinci anlamı olan “*Allah*”tır.

- **Şormak** ‘aceb degül tudaguñ la‘l-i kân mıdur
Al iden anı zılm ile itdügi kıan mıdur
- Şeker-lebden **şorup** hāl-i ğarībi
Göñül derdin dimişsin ey tabībi (2872)

Bu iki beyitte kullanılan *sormak* kelimesinin iki anlamı vardır. Beyitte şeker-leb kelimesi verilerek akla ilk olarak *emmek* anlamı getirilmek istenir. Fakat şair aslında *sual etmek* i kasteder.

- Didi bunı vü kodı dest-ber-dest
Dönüp rakşıla necde gitdi ser-mest (3822)

Dönmek kelimesi hem dans etmek, hem de dönüp gitmek anlamına sahiptir. Şair *raks* kelimesinin beyit içinde kullanarak akla ilk anlamın gelmesini arzu etmişse de kastedilen diğer anlamdır.

- Bu key Keyhusrev’üñ kıaddin kıılır dāl
Bu miñnetdür iden Rüstem’leri **zāl** (3867)

Zal kelimesinin iki anlamı bulunur. Yine aynı şekilde şair Rüstem ismini vererek *Zal* ile Meşhur Rüstem'in babası *Zal*'ı akla getirmek istese de kastedilen kelimenin uzak anlamı olan *yaşlı, ihtiyar* anlamıdır.

2.5.10.2.1.6. Mübalağa

Sanatçıyı heyecanlandıran bir durumun sanatçı tarafından büyütülmesi veya küçültülmesi durumudur. “Mübalağa bir niteliğin, fiilin veya durumun gerçekleşmesi zor hatta mümkün olmayan dereceye çıkarılarak, abartılarak ifade edilmesidir. Diğer bir ifade ile bir durumu – olumlu veya olumsuz- nitelemede aşırılığa kaçmaktır.” (Saraç, 2014: 219) Sanatçı heyecanını iki şekilde ifade eder. Ya doğrudan onu büyütür veya küçültür ya da ona uygun bir benzetme oluşturur. Dolayısıyla bu sanat çoğunlukla teşbih ve istiare sanatları ile birlikte kullanılır. (Külekçi, 1999: 124) Eser içinden bu sanata örnek olarak şu beyitler verilebilir:

- İşitdi çün bu pendî haste Mecnûn

Sözi Kevşer ağıtdı gözi Ceyhûn (1084)

Gözyaşı, çokluğu sebebiyle Ceyhun'a benzetilirken mübalağa yapılmıştır.

Aşağıdaki beyitte Nevfel'in, Leylâ'nın kabilesiyle savaşırken çok kişinin öldüğünü belirtmek için kellelerin dolu gibi gökten yağdığı söylenirken mübalağaya başvurulmuştur:

- Ayakdan toz belürdi göge ağdı

Ṭolu mânendi başlar yire yağdı (1523)

Aynı şekilde ölen kişilerin çokluğunu belirtirken söylenen *çöl, cesetlerden dağa dönmüş* ifadesinde mübalağa bulunur:

- Saḥrâ kūha döndi küştelerden

Ṭaşup ḳan mevci aşdı püştelerden (1565)

Aşağıdaki iki beyitte de çekilen ıstırabı anlatmak için kullanılan *âh ateşinin güneşi ve ayı yakması, cihanın tamamını yakması* ifadesinde mübalağa yapılmıştır:

- Diyüp bunı şu resme itdi âhı

Ki yaqđı āhı odı mihr ü māhı (2352)

- Eger cūş iylese āhum tütünü

Cihānuñ yana qalmaya bütünü (3184)

Şu beyitte de coşkunluk hali anlatılırken mübalağa yapılır. O kadar coşkunluk yaşanmış ki yeryüzü titremiş, Necd dağı yıkılmıştır:

- Şafādan eyle itdi cūş vecdi

Ki yıqđı zelzeleden küh-ı Necd’i (2809)

2.5.10.2.1.7. Hüsn-i Talil

İnsanlar, olayları o anda içinde buldukları ruh halleriyle algırlar ve öyle değerlendirirler. Bu da olaylara şahsi yorum getirmelerine neden olur. Hüsn-i talil sanatının oluşma sebebi budur. (Külekçi, 1999: 119) “Bir hadiseye veya bir duruma, ifadeye güzellik katacak tarzda kendi sebebi dışında bir sebep gösterme sanatıdır.” (Saraç, 2014: 231) Bu sanatın temelinde, olayın gerçek nedenini inkâr edip bunun yerine hayali bir neden uydurmak yer alır. Burada şairin sanat kabiliyetini göstermesi gerekir. (Kocakaplan, 1992: 41) Eser içinde bu sanata dair birkaç örnek şöyle verilebilir:

Meger kim h̄aste olmuşdur seherden (1223)

Nergis çiçeğinin ortası göze benzer ve siyahtır. Şair bunu seherde hasta olmasına bağlayarak hüsn-i talil yapmaktadır.

- Çü sūsen b̄j-vefā gördi cihānı

Cihāne t̄iğ-ı t̄iz itdi zebānı (1231)

Sūsenin yani susam çiçeğinin yaprakları şeklen kılıca benzer. Şair, bunu dünyanın vefasızlığından ötürü sūsenin kılıç kuşanma ihtiyacına bağlamıştır.

- Eger bülbüleri kılmasa h̄aste

Gülün evrākı olmazdı şikeste (2188)

Şaire göre yaprakları normalde de kat kat, parçalı halde olan gülün böyle olmasının sebebi, bülbülü kendine âşık ettiği, onları hasta ettiği içindir.

- Kurudur berk-i hüsnin büstānuñ

Anuñ-çün kanı kurur ergüvānuñ (3658)

Erguvanın rengi normalde mordur. Şair, sonbahar sebebiyle kanının kurduğunu söyler. Kanı kuruyan kişi de morarır. Bu yolla hüsn-i talil yapılmış.

- Olur mātem-gede her kūşe-i bāğ

Ƙara tonlar giyüp feryād ider zāğ (3660)

Karga malum olduğu üzere siyah renklidir. Şaire göre karga sonbahar geldiği için siyahlar giymiştir, bu yüzden yas tutmaktadır. Bundan dolayı siyah görünür. Acı ötüşünün, feryadının sebebi de sonbaharın gelişi içindir.

2.5.10.2.1.8. Leff ü Neşr

Leff kelimesinin sözlük anlamı ‘toplama’, neşr kelimesinin ise ‘yayma’dır. Edebi bir terim olarak ise “iki veya daha fazla kelime veya hükmün zikredilmesinden sonra bunlarla aralarında ilişki olan kelime veya hükümlerin sıralanması” (Saraç, 2014: 179) olarak tanımlanır. Diğer bir ifade ile bir beyitin ilk dizesinde bahsedilen kavramlarla ilgili sözleri ikinci dizede kullanma sanatıdır. (Külekçi, 1999: 202) Mesnevi içinde pek fazla karşılaşmadığımız bir sanat olmakla birlikte bu sanat için şu örneği verebiliriz:

Aşağıdaki örnekte la’l (dudak) ile rengi dolayısıyla ahker (ateş kuru) arasında, lû’lû-yı zîver (süslü inci) ile de gözyaşı arasında anlamsal bağ kurulmuş:

- Yüzinde la’l ile lû’lû-yi zîver

Biri göz yaşı oldı biri ahker (1177)

2.5.10.2.1.9. Rücu’

Kelimenin sözlük anlamı ‘geriye dönmek’tir. Edebi bir terim olarak “söylenen bir sözü geri çevirip, onun yerine daha güçlü bir düşünceyi söylemek” (Dilçin, 1983a: 457) olarak tanımlanır. Ancak önceki sözü geri çevirmek, ondan vazgeçmek değildir. Tersine daha önceki sözün anlamını ve gücünü pekiştirerek vermektir. Şair ilk söylediği sözden döndüğünü “yok yok”, “yok öyle değil”, “galat ettim” gibi sözler

kullanarak ifade eder. (Külekçi, 1999: 144) Bu sanat, şiirde şairin heyecanlandığı yerlerde kendisini gösterir. Bu heyecan şairin ruhunda bir dalgalanma başlatır, her bir dalga bir öncekini bastırır. Yani rücu sanatında son söylenenler ilk söylenenlerden daha etkilidir. (Kocakaplan, 1992: 116) Eser içinde fazla örneği bulunmayan bir sanattır. Şu örnekte Mecnûn'un kabilesindeki yiğitlerden bahsedilirken ilk söylenen anlamı kuvvetlendirmek için rücu' sanatına başvurulmuştur:

- Bu yārān cümle A' rābun levendi

Ġalaṭ didüm muḥabbet derd-mendi

2.5.10.3. Lafız İle İlgili Sanatlar

2.5.10.3.1. Cinas

Kelimenin sözlük anlamı “iki veya daha fazla şeyin birbirine benzemesi” (Saraç, 2014: 245) dir. Edebi bir terim olarak şekil ve söyleniş bakımından aynı veya birbirine çok yakın fakat anlamları farklı iki kelimeyi bir ibarede kullanmak (Kocakaplan, 1992: 20) olarak tanımlanır. Eserde çok sayıda cinas örneği bulunmakla birlikte bunlardan bazılarını şöyle verebiliriz:

- Elüñ güldür ne boyarsın **kınaya**

Dimezsın göre bir ḥāsıd **kınaya** (368)

(1. Boya olan kına. 2. Kınamak fiili.)

- Elestde diyeli cānum **belāyı**

El üstünde tutar gönüm **belāyı** (807)

(1. Evet. 2. Dert, sıkıntı.)

- Muşāḥıb oldı çün ol **nāzenıne**

Mübeddel oldı 'ayş u **nāz enıne** (302)

(1. Cilveli, nazlı. 2. İşve; inleme.)

- Otururdı gönül teng ü nefes **teng**

Şanasın ḥaste bülbüldür ḳafes **teng** (1303)

(1. İç darlığı. 2. Geniş olmayan, dar.)

- Yüce pāye büyük sāye uzun **boy**

Kabîle çok bahādır kavm ulu **boy** (1312)

(1. Boy, pos. 2. Bir aşiretin her bir kolu.)

- Her at kim cūşı yiri **şarşar** idi

Deminde şanki bād-ı **şarşar** idi (1521)

(1. Sarsmak. 2. Fırtına.)

- Kefen boynında **yüz yirde baş elde**

Yimişdür zaħmı **yüz yirde baş elde** (1643)

(1. Üzgün biçimde el pençe huzurda durmak. 2. (Yüz yerinden darbe yemiş ve) başı elinde yüzü yerde.)

- Ciger-dār olanuñ cünbişde **kalbi**

Ki düşmen şaflarından boza **kalbı** (1526)

(1. Gönül. 2. Kalıp, düzen.)

- Baña dirsın ki **qara yazu** öğren

Başuma **qara yazu** olmışam ben (558)

(1. Yazı yazmak, yazı öğrenmek. 2. Alın yazısı, kötü kader.)

- Kaçup yağmurdan uğradum **toluya**

Beni yıkmağa tutmuşsın **tolu ya** (1607)

(1. Dolu yağışı. 2. Bir sürü yay-ok aleti manasında.)

- Okuñ nižeñ çü **geçeli** şinelerden

Nola sen de **geçerseñ** kınelerden (1648)

(1. Geçmek, delmek.2. Vazgeçmek.)

- Çıkarma gözlerin kim **sürmelüdür**

O göz çıkısun ki ilden **sürmelüdür** (1761)

(1. Göze çekilen boya. 2. Sürgün etmek, uzaklaştırmak.)

- Dili kaynar harāretten çü şişe

Nigār endişesi **pişinde pişe** (1783)

(1. Ön, huzur. 2. Pişmek.)

- Dir idi çekse ger meşşāta **sürme**

Ŧonuma sür bunu çeşmüme **sürme** (2021)

(1. Göze çekilen boya. 2. Değmek, sürtmek.)

- demde boynına cevherlü **boğmağ**

Ŧağılmağdan yeg idi anı **boğmağ** (2027)

(1. Gerdanlık, kolye. 2. Boğmak fiili.)

- Bilegi şimine altünlu **yāre**

Belā vü zağmet idi şanki **yāre** (2028)

(1. Bilezik. 2. Dost.)

- Gözi Leylî gözine **ohşar** idi

Öpüp gözin anuñ-çün **ohşar** idi (2636)

(1. Benzemek. 2. Okşamak fiili.)

- İrişdi taze cismün rüh iken renc

Gömlüdüñ **genc** iken topraga ey **genc** (3808)

(1.Yaşı küçük. 2. Hazine.)

2.5.10.3.2. Akis

Bir mısranın tersinden okunuşu ile aynı anlamı veren yeni bir mısra meydana getirmek sanatı olarak tanımlanan akis, zihinde cinas ile aynı etkiyi yapar. (Kocakaplan, 1992: 14) Bir mısrayı veya cümleyi veya bunlar içindeki bir ibareyi aynen kullanmak suretiyle oluşturulur. İbarenin sonunu başa, başını sona alarak yeni bir ibare ve tamlama meydana getirmektir. (Saraç, 2014: 267) Metinde az görülen sanatlardandır:

- Ey ‘ālem-i fahr u fahr-ı ‘ālem
Ve ey ādem-i fażl u fażl-ı ādem (162)

2.5.10.3.3. İâde

İâde, beyitte kullanılan son kelimenin diğer beyitin ilk beyti olarak kullanılması sanatıdır. (Küleççi, 1999:244) Eser içinde şu örnekler bulunmaktadır:

- O gonce arturduğca nāz ü guncı
Şarardı çehre-i Qays’uñ **turuncı** (322)

Turuncı ğabğabın gördükçe anuñ

Turunca döndi Qays ol civānuñ (323)

- Hemān biz görmedük bu derdi cānda
Nice ma ‘şūḳ u ‘āşīḳ var **cihānda** (2183)

Cihānda çarḥ-ı ğaddār ideli devr

Nice luṭf u vefā oldı nice cevır (2184)

2.5.10.3.4. İştikak

Kelimenin sözlük anlamı ‘türeme’dir. (Külekcı, 1999:215) İştikak sanatı, bir kök ile o kökten türemiş bir veya daha fazla kelimeyi bir arada kullanma sanatıdır. (Saraç, 2014: 254) Aliterasyon ve asonans gibi âhenk unsurlarıyla da yakındır. (Kocakaplan, 1992: 80) Eserde çok fazla yer almayan sanatlardan olan iştikak için şu örnekleri verebiliriz:

- Kılıç kâr itdi **farḳ**-ı her-**farıḳa**

Çemen döndi Yemen gibi ‘aḳıḳa (1628)

(**Farḳ**: İki şeyin birbirinden ayrılmasını sağlayan değişik taraf, başkalık, farklılık.

Farıḳa: Bir şeyi ayırt etmeye yarayan özellik, ayırıcı alâmet.)

- Yürür şahrâda yok **ünsi enîsi**

Hemân âh u dirîḡ idi celîsi (2085)

(**Üns**: Alışkanlık, alışma, yakınlık, ülfet, ünsiyet.

Enîs: Dost, arkadaş, yâr, hemdem.)

- **Harîf** anuñ çü bildi **hırfeti** ne

Revân haṭ çekdi harf-i cür’etine (3231)

(**Harîf**: Sanat arkadaşı, meslektaş.

Hırfet: Esnaf kollarından her birinin yaptığı iş, meslek, zanaat, esnafın mesleği.)

- Yüzine bensiñ ey âdem cihānuñ

Ne var **maḥbūs** iseñ **ḥabs**ında anuñ (3916)

(**Maḥbus**: Bir yere kapatılmış, hapsedilmiş.

Ḥabs: ışarı çıkmasına izin vermemek üzere bir yere kapatma.)

2.5.10.4. Müşterek Malzemeyi Kullanmaya Dayalı Sanatlar

2.5.10.4.1. Telmih

Sözlük anlamı ‘bir şeye kısaca, göz ucuyla bakmak’ olan kelimenin edebi sanat olarak tanımı, *söz arasında herkesçe bilinen bir olaya işaret etmektir.* (Kocakaplan, 1992: 148) Bir sözde, bir ibarede kıssaya, efsaneye, tarihi bir hâdiseye veya bir ayete, hadise, meşhur bir darb-ı mesele, bir inanışa işaret etmek suretiyle meydana getirilir. (Saraç, 2014: 282) Okuyan kişi, o olaya veya duruma vâkıf olmadığında sanat başarısız olur. Sanatçı telmih yaparken teşbihe de başvurur. Hatta teşbihin unsurlarından biri söylenmediği için açık istiare ile çok yakındır. Telmihte, söylenmeyen şey bir hadise veya haldir. (Külekçi, 1999: 165) Eser içinde atasözleri ve dini unsurlar ayrı bir bölüm olarak ele alındığından burada bunlar dışında kalan bazı örnekler verilecektir.

Aşağıdaki ilk örnekte Şeddâd’tan bahsedilir. “Şeddâd, Hûd peygamber zamanında yaşamış olup Yemen’deki Âd kavminin hükümdarı idi. Zamanında birçok yapılar ve bentler inşa ettirmiş ve kendisine kibir gelip tanrılık iddiasında bulunmuştur. Bunu ispat için Bağ-ı İrem denilen bir bahçe ve içine saray yaptırmıştır. Bu bahçe ve saray o derece güzel ve kıymetli taşlarla yapılmış ki Şeddâd halkına, buranın Cennet’ten daha güzel bir yer olduğunu söylemiş. Bahçenin yapımı bitince Şeddâd ordusuyla oraya giderken yolda helâk olmuştur. Rivayete göre önce Şeddâd ölmüş, sonra ordusu ve yaptırdığı Bağ-ı İrem yok olmuştur.” (Pala, 2005: 423)

- İremdirken İrem kaşrına Şeddâd

Yıkıldı kaşrı kabri oldu âbâd (3011)

Şu beyitte de Hz. İsa’nın nefesiyle ölüyü diriltmesi mucizesine değinilmekte:

- Ölü iş dirgürür kavlı-i faşîhi

Nitekim mürdeyi nefh-i Mesîhî (1991)

Bir diğer örnekte ise Ebucehl’den bahsedilmektedir. “Adı Abdulkerim Amr b. Hişâm b. Muğîre’dir. Kureyş’in reislerinden olup Peygamberimizin en büyük düşmanıdır. Hicretin ikinci yılında Bedr gazasında 70 yaşındayken öldürülür. Peygamberimiz onun kellesini görünce şükretti ve “Bu ümmetin Firavun’u işte budur.” buyurdu. Peygamberimiz aleyhinde girişilen her harekette onun büyük rolü olmuştur. Ebu Cehl (Cehaletin babası) ismi ona Peygamberimiz tarafından takılmıştır.” (Pala, 2005: 132) Beyitte Hz. Muhammed (s.a.v.) için “mecnûn” demesi hadisesine telmih yapılmıştır:

- Ebūcehl'ün çün oldı cehli bî-ḥad

Anuñ-çün didi mecnūndur Muḥammed (3276)

Klasik şiirimizde elest meclisi/bezmi çeşitli vesilelerle sıklıkla kullanılan bir kavramdır. “Elest bezmi: Allah, ruhlar âlemini yarattığı zaman bütün ruhlara hitaben “Elestü bi Rabbiküm (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?)” buyurunca ruhlar “Kalû: Belâ (Evet, Sen bizim rabbimizsin) dediler.” Bu olay Kur’ân’da anlatılır.” (Ârâf/171-172) Aşağıdaki beyitte bu olaya telmih vardır:

- *Elestde diyeli cānum belāyı*

El üstünde tutar gönüm belāyı (807)

2.5.10.4.2. İrsâl-i Mesel

Şiir içerisinde atasözü veya veciz bir ifade kullanmak ile ortaya çıkan bu sanatta amaç bir fikri ispat etmek veya ona bir delil ortaya koymaktır. (Saraç, 2014: 277) İrsâl-i meselde bir düşünce ve bunun pekiştiricisi olan bir veciz ifade bulunur. İkinci taraf, birinciyi temsil yoluyla onaylar. Bu bakımdan birleşik teşbih görünümündedir. (Külekcî, 1999: 41) Bununla ilgili örneklere çalışmamızın atasözleri, özlü sözler bölümünde yer verileceğinden burada yalnızca bir örneği göstermekle yetiniyoruz:

- Niçün bu giryeme ta‘ne kılırsın

Çü gendü düşen ağlamaz bilürsün (556)

Mesnevi içerisinde 18 farklı sanatın bulunması, eserin bu yönden oldukça zengin olduğunu bize göstermektedir. Eserde teşbih, istiare, tenasüp gibi klasik şiirimizde sık kullanılan sanatlara örnekler olmasının yanında leff ü neşr, rücû, akis, iade, iham-ı tezat gibi nispeten az kullanılan sanatlara ait örnekler de bulunmaktadır. Bu durum eserin anlam dünyasına ve sanat değerine olumlu bir katkı yapmaktadır.

2.6. MESNEVİNİN İÇ YAPI İNCELEMESİ

2.6.1. Genel Bilgiler

Türk edebiyatında müstakil olarak yazılmış ikinci Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, Hamdullah Hamdî tarafından **905/1499-1500** tarihinde yazılmıştır. Şair eserin yazılış tarihini son beyitte şöyle vermektedir:

Ṭoḫuz yüz bişde bu nazm-ı cevāḫir

Be-ḥamdillah i Ḥamdî oldı āḥir (4019)

Eser **mefâîlün mefâîlün feûlün** vezniyle yazılmıştır. Eserin az sayıdaki nüshalarının en iyileri Süleymaniye (Ayasofya, nr. 3901/2), İstanbul Üniversitesi (TY, nr. 800) ve Millet (Ali Emîrî Efendi, Manzum, nr. 1164, 1165) kütüphanelerinde bulunmaktadır. Eser 4080 beyittir. Eserde mesnevi nazım biçiminin haricinde **16 tane gazel** ve **bir tane de kaside** nazım biçimiyle yazılmış.

Latîfî tezkiresinde de şairin genellikle Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi övülse de Hamdullah Hamdî'nin hamsesi olduğundan bahsedilmiştir. Latîfî, Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin varlığından söz etse de burada sadece şairin dönemin şiir anlayışını eleştirdiğinden, zamandan şikâyetlerinden bahsettiğini birkaç örnekle açıklamış, bunun haricinde eserle ilgili başka bir değerlendirme yapmamıştır. (Canım, 2000: 236)

Kınalızade Hasan Çelebi'nin tezkiresinde şairin Yûsuf u Züleyhâ mesnevisi övüldükten sonra Leylâ vü Mecnûn eserinin yalnız adından bahsedilir. (Sungurhan, 2017: 311) Aşık Çelebi tezkiresinde de Hamdullah Hamdî'nin gazellerinin makbul olmadığı, ama mesnevide Yûsuf u Züleyhâ'sı ve Leylâ vü Mecnûn'u olduğundan ve bunların içinde de Yûsuf u Züleyhâ'nın hepsinden güzel olduğundan bahsedilir. Leylâ vü Mecnûn mesnevisindeki “seg kıssası”nın meşhur olduğunu söylemesi dışında eseri hakkında başkaca bir değerlendirmede bulunmamıştır. (Kılıç, 2010: 632) Tezkirelerdeki değerlendirmeler ışığında ortaya çıkan husus, Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinin her yönden Yûsuf u Züleyha mesnevisinin gerisinde kaldığıdır. Fakat buna rağmen bu eser de Fuzûlî'nin eseri yazılana kadar severek okunmuştur.

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi temelinde tasavvuf olan bir aşk hikâyesidir. Gönül Alpay Tekin, eserin bu yönünü şöyle izah eder: “Sünnî İslam anlayışına uygun bir felsefî görüş ile Osmanlı toplumunun ahlak anlayışı, gelenek ve inanışları ile beslenmiş bazı prensipler, Leylâ ve Mecnûn mesnevisini yazarken, Hamdullah Hamdî'nin bu hikâyeyi yorumlamasında ve hikâyenin çatısını kurmasında başlıca hareket noktaları olmuştur. Onun bu yorumunu şöyle özetleyebiliriz:

- a. İnsan kaderi önceden çizilmiştir ve bu değiştirilemez.
- b. İnsanlar tek başlarına değil, bir toplum içerisinde yaşarlar. Bir toplum içinde yaşamak için de bazı koşullara uymak zorunluluğu vardır. Aksi halde toplum onları kendi dışına atar.

- c. Sevgi insana verilmiş en köklü duygudur. Eski Türk Edebiyatında mecazi aşk diye adlandırılan bu sevgi, daha büyük ve yüce olan ilahî aşka ulaşabilmek için bir köprüdür.” (Tekin, 2018: 19)

2.6.2. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisinin Özeti

Eserine klasik mesnevi formunda başlayan Hamdullah Hamdî, sırasıyla **tevhîd, münâcat, na't, mi'râc** bölümlerine yer verir. Devamında kasîde biçiminde yazılmış yine bir **na't**ın ardından 218. beyitten itibaren “**DÂSİTÂN-I LEYLÎ VÜ MECNÛN**” başlığıyla hikâyeye giriş yapar.

Leylâ vü Mecnûn Hikâyesi

Arabistan'da Beni Amir adında, malda Karun gibi zengin, güçlü ve akıllı insanlardan oluşan bir kabile vardır. Uzun zamandır çocuk hasretini çeken kabile reisi, kendisine bir erkek evlat vermesi için Allah'a devamlı dualar eder, insanlara paralar dağıtıp hayırlar işler. Bir süre sonra Allah dualarını kabul eder ve bir erkek çocukları dünyaya gelir. Bu çocuk ay gibi güzel yüzlü ve doğuştan aşka meyilli bir çocuktur. Babası ona Kays ismini koyar. 10 yaşına geldiğinde güzelliği tüm Arabistan'da meşhur olur. Babası onun için bir sünnet merasimi hazırlar. Sünnetin ardından Kays'ı ilim tahsil etmesi için okula gönderir. Kays okulda güzeller içinden Leylâ'yı farkederek ve ona vurulur. Çok geçmeden Leylâ da Kays'a gönlünü kaptırır. Artık ikisinin de aklında fikrinde ders değil sevda dolanır.

Mecnûn'un Aşkının Âyân Olup Leylâ'yı Ondan Gizlemeleri

Birbirlerine olan bu sevdaları aşîkâr olunca Leylâ'nın ailesi Leylâ'yı okuldan alır. Kays'ı ona layık görmemektedirler. Kays için ise artık okul cehenneme dönmüştür. Geceleri gizlice sevdiğinin köyüne gider, sabah kimse uyanmadan evinin eşiğini öper.

Bir gün Mecnûn, kör bir dilenci kılığında girerek Leylâ'nın köyüne gider. Leylâ onu uzaktan görür ve tanır. Mecnûn takılır ve yere düşer. Leylâ da hemen yanına gider ve ellerinden tutar. Çadırının önüne getirir ve bir miktar sohbet ederler. Mecnûn, bu hileyi birkaç defa daha kullanarak Leylâ ile görüşür. Fakat yalanı ortaya çıkınca tekrardan Leylâ'dan ayrılmak zorunda kalır.

Mecnûn'un Leylâ'nın Ayrılığı ile İnleyip Çöllere Düşmesi

Artık Kays ağlayarak, inleyerek etrafta dolanmaya başlar. Onu görenler ise “mecnûn” diye taşlarlar. Babası oğlunun bu durumunu öğrenir ve atına binip onu aramaya koyulur. Mecnûn’u perişan vaziyette bulur. Mecnûn başta babasını tanımaz. Onun için bu dünyada yalnız Leylâsı vardır.

Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr

Cihân Leylî’dür andan gayrı kim vâr (486)

Babası da onu Leylâ’nın beklediği yalanını söyler ve Mecnûn’u yanısıra getirir. Mecnûn, kabilesine döndüğünde hepsi başına toplanır ve ona nasihat etmeye başlarlar. Annesi ve babası ona, ilim tahsiliyle uğraşması gerektiğini, böyle yaparak kendisini rezil etmemesi gerektiğini tenbih ederler. Fakat Mecnûn söz dinleyecek halde değildir. Leylâ, der başka bir şey demez. Tekrardan kendini çöllere atar, derbeder gezer. Leylâ’nın aşkıyla inerken takati biter, bayılır. Onu görenler tutup babasının yanına getirirler.

Mecnûn’un Babasının Benî Âmir’in Ulu Kişileri ile Leylâ’yı İstemeye Gitmeleri ve Ümitsizce Dönmeleri

Babası Mecnûn’un durumunu görünce Leylâ’yı babasından istemekten başka çaresinin kalmadığını anlar ve kabilesinin ileri gelenleri ile onu istemeye gider. Fakat Leylâ’nın babası kızını “mecnûn” lakaplı birine vermeyeceğini, akıllı insanın deliye yar olamayacağını söyler. Babası oğlunun sevda yüzünden böyle olduğunu ve aslında deli olmadığını ispat için yanına çağırdığında ise Mecnûn, Leylâ’nın köpeğini görür ve ona “Leylâ” diyerek sarılır. Bu durumdan sonra artık Mecnûn’un babasının yapacağı bir şey kalmaz ve çaresizce geri döner. Mecnûn, yakasını yırtarak tekrardan kendisini çöllere atar. Şiirler okuyup daima ağlar. Günlerce böyle divane dolaşırken perişan düşer ve bayılır. Onu bulanlar tekrardan ailesinin yanına getirirler.

Mecnûn’un Babasının Aşktan Kurtulması İçin Mecnûn’u Kâbe’ye Götürmesi

Kabiledekiler, bu işin tek çaresinin Kâbe’ye gidip dua etmek olduğunu söylerler. Mecnûn, babasının isteğinin tam tersine hareket eder ve Kâbe’ye vardıklarında Allah’tan aşkını artırmasını niyaz eder:

İki ‘âlemde ‘aşk olsun baña dîn

Emîn olsun belâdan diyen âmîn (878)

Babası Mecnûn'un sözlerini duyunca çok üzülür. Kâbe'den döndüklerinde birisi, bir şeyhin olduğundan ve bu şeyhin Mecnûn'u bu dertten kurtaracağından söz eder. Babası bunu duyunca çok sevinir. O şeyhi aramak için Lübnan Dağı'na giderken orada Mecnûn'la karşılaşır. Onu da alıp şeyhin huzuruna varırlar. Mecnûn içeri girer, babası dışarıda kalır. Mecnûn burada da aynı şeyi, yani aşkının artmasını diler; şeyhten bu yönde dua ister. Babası kapıdan bu sözleri duyar ve artık Mecnûn'dan ümidini keser.

Leylâ'nın Kabîlesinin Mecnûn'u Öldürmeyi İstemesi

Mecnûn'un bu vaziyeti artık herkesin dilindedir. Leylâ'nın kabilesinden bazı gammazlar bu durumu Leylâ'nın babasına şikâyet ederler. Mecnûn'un kendi kabilelerinin şerefini iki paralık ettiğini söylerler. Leylâ'nın babası Mecnûn'a öfkelenip onu öldüreceğini söylediği sırada bu konuşulanları Beni Âmir kabilesinden biri duyar ve haberi Mecnûn'un babasına yetiştirir. Mecnûn'un kabilesi Leylâ'nın kabilesinin komutanı Mecnûn'u bulmadan onu bulmak için aramaya başlar fakat bulamazlar. Onu çölde gören bir kişi babasına haber verir ve babası tekrardan Mecnûn'un yanına gider. Babasının geldiğini gören Mecnûn, kendisini geri götürmemesi, orada bırakması gerektiğini söyler. Babası yine de Mecnûn'u ikna etmeye çalışır. Leylâ'nın gerçekten kendisini sevmediğini, peşinde onu öldürmeye gelen biri olduğunu belirtir. Mecnûn gelmeyeceğini, çünkü aşk işinin kişinin elinde olmadığını ifade eder. Kendisini öldürmeye kastetmiş komutandan korkmadığını söyler. Üzgün, perişan haliyle kendisini bırakmasını ister babasından.

Degül çün ihtiyârî kârı 'aşkuñ

Ço bârî câna geçsün nârı 'aşkun (1107)

Leylâ'nın Durumu

Leylâ da büyüdükçe güzelleşmiş, ilde güzelliği meşhur olmuştu. Ama onun da aklında yalnız Mecnûn bulunmaktadır. İki âşık birbirleriyle mektuplaşarak bir süre haberleşirler.

Leylâ'nın Baharın Gelişiyle Gülbahçesinde Gezintiye Çıkması

Leylâ, derdini bülbüllere anlatmak amacıyla yanında güzellerle birlikte bir çimenliğe gezintiye çıkar. Burada dolanırken Mecnûn'un dilinden gazeller okuyan birinin sesini duyar ve aşktan kendinden geçer. Leylâ'nın bu aşk dolu halini gören

yanındakilerden bir kız, bu durumu Leylâ'nın annesine anlatır. Annesinin merhamet etmesini, âşıklara engel olmamasını ister. Annesi kızının bu hallerini işitince, kızının da “mecnûn” olmasından korkar ve bu aşka engel olmaktan el çekmeye karar verir.

Didi ger mâni^c olmağdan çekem dest

Mecnûn oldı olur bu daği mest (1299)

İbnüsselâm'ın Leylâ'yı Babasından İstemesi

Ardından Leylâ'yı Esed kavminden İbnüsselam görür ve beğenir. Leylâ'yı istediğini bildirmesi için yüklü hediyelerle birilerini Leylâ'nın kabilesine gönderir. Leylâ'nın ailesi teklife olumlu cevap verir lakin kızının durumunu izah edip bu işi biraz ertelemesi gerektiğini İbnüsselam'a söyler. Bu esnada Mecnûn çöllerde başıboş dolanmaktadır ve hayvanlar onun tek sırdaşıdır.

Mecnûn'un Nevfel'le Tanışması

Avcı bir bey olan Nevfel, o civarda avlanmaktadır ve onu görür. Nevfel Mecnûn'un durumunu merak eder, yanındakilere sorar. Onun bir kıza âşık olduğunu, o yüzden bu hale geldiğini öğrenir. Mecnûn'un hikâyesini işitince ona çok üzülür ve destek olmak ister. Onun Leylâ'ya kavuşması için elinden geleni yapacaktır. Böylelikle ikisi arkadaş olmuşlardır.

Mecnûn'un Nevfel'e Israrı

İki arkadaş günlerini zevk ü sefa ile geçirirken Mecnûn artık Leylâ için bir şeyler yapılmasını ister. Nevfel'in bu konuda hiçbir şey yapmamasına öfkelenir. Onun sözünden döndüğünü ifade eder. Nevfel Mecnûn'un bu sözlerini işitince öfkelenir ve coşar. Leylâ'nın kabilesine elçi gönderir ve Leylâ'yı kendilerine vermelerini ister, aksi halde kendileriyle savaşarak onu alacağını ifade eder. Leylâ'nın kabilesi Leylâyı bir deliye vermeyeceklerini, gerekirse savaşmaya hazır olduklarını söyler.

Nevfel'in Leylâ'nın Kabilesi ile Savaşması

Nevfel cevap karşısında deliye döner ve saldırır. Leylâ'nın kabilesi de karşılık verir ve iki kabile çok şiddetli çarpışır, çok kan dökülür. Nevfel kendisi için savaşırken Mecnûn'un tek derdi Leylâ'dır ve Nevfel'in ordusunda savaşırken savaşı Leylâ'nın kabilesinin kazanmasını dilemektedir. Kavminden birisi ona niçin böyle davrandığını sorar. Mecnûn şöyle cevap verir:

Dilüm cānum nigārum ol yañadur

Haķıķat cümle varum ol yañadur (1555)

Çün ol cānibdedür dīdār-ı Leylī

Dil-i Mecnūn size eyler mi meyli (1556)

Nevfel Leylâ'nın kabilesinin sayıca fazlalığını anlayınca kaybedeceğini farkeder ve barışmak için bir arabulucu gönderir. Leylâ'nın kabilesi barış teklifini kabul eder.

Nevfel'in İkince Defa Leylâ'nın Kabilesi ile Savaşması ve Galibiyeti

Mecnûn, Leylâ'nın elde edilememesine çok sinirlenir ve Nevfel'e öfkesini ifade eder. Nevfel ise askerinin az olduğunu ve savaşı kaybetme ihtimaline karşı barış teklif ettiğini söyler. Ardından büyük bir ordu toplar ve tekrar Leylâ'nın kabilesi ile savaşa gider. Nevfel bu sefer kabileyi mağlub eder. Leylâ'nın babası Nevfel'e yalvarır, kızını Mecnûn'a vermemesini ister. Aksi halde kızını öldüreceğini söyler. Nevfel de bu durum karşısında zorla güzellik olmayacağını, eğer gönlü yoksa kızını almayacağını söyler:

Eger kız virmeziseñ sen bilürsin

Anı zulm ile alman ben bilürsin (1680)

Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz

Naşib olmayıcaķ iş başup olmaz (1681)

Nevfel Leylâ'yı almadan memleketine geri döner. Mecnûn bu duruma çok kızar ve Nevfel'e veryansın eder. Nevfel yaptığı hatayı anlar ve kendini affettirmek için Mecnûn'a kendi kabilesinden bir kız vermeyi teklif eder. Mecnûn bu sözü duyar duymaz oradan gider ve Nevfel ne kadar uğraşsa da ondan bir iz bulamaz.

Mecnûn'un Avcının Elinden Ceylanları Kurtarması

Mecnûn her şeyden ve herkesten uzak çölde dolanırken tuzağa yakalanmış ceylanları görür ve başında da bir avcı vardır. Mecnûn ceylanların haline çok üzülür

ve onları salması için avcıya yalvarır. Karşılığında atını verir ve ceylanları avcının elinden alır. Mecnûn Leylâ'yı anarak sanki Leylâ'yımış gibi ceylanların gözlerinden öpmeye başlar:

Añup bi-çäre Mecnûn çeşm-i yârı

Öpüp âhû gözin iylerdi zârî (1776)

Daha sonra yolu üstünde bir tuzak daha görür. Burada da tuzağa yakalanmış bir öküz vardır. Bunun da haline acır ve silahını, giysilerini, elinde ne var ne yoksa hepsini avcıya verip satın alır. Mecnûn o hayvanı da özgür bıraktıktan sonra tekrardan çölde avare gezmeye başlar.

Mecnûn'un Bir Ağacın Gölgesine Varması ve Burada Kara Karga'ya Seslenmesi

Çimenlik, sulak bir yere denk gelir. Burada bir dal üstünde karga görür. Karga da kendisi gibi karalar bağlamış, dertlidir. Kargayı halde kendisine benzetir. Daha sonra kargadan kendi durumunu Leylâ'ya ulaştırmasını arzu eder. Fakat karga onu dinlemez ve yanından uçup gider.

Mecnûn'un Boynunda İple Çekilen Birini Görmesi ve Kendisinin O İpi Boynuna Takıp Leylâ'nın Kabilesine Gitmesi

Mecnûn Leylâ'nın diyarına doğru yol alır. Sevgilinin memleketine yaklaştığında karşıdan gelen iki kişi görür. Bunlardan biri yaşlı bir kadındır ve yanı sıra boynuna ip bağlanmış biri vardır. Arkadaşı onun aslında özgür bir kişi olduğunu, ama dilenmek için hile ile boynuna ip taktıklarını söyler. Mecnûn ise o kişinin ayaklarına kapanır ve o ipi kendi boynuna geçirmesini, hem böylelikle hile de yapmamış olacaklarını söyler. Çünkü kendisi kendi fikrinde bu ipi hakeden bir delidir. Bu söz kadının hoşuna gider ve ipi onun boynuna geçirir. Böylece kapı kapı dilenirler. Sonunda Leylâ'nın kapısına ulaşır. Geçmişte yaptığı tüm hatalardan dolayı sevgilisinden özür diler. Onun kabilesi ile savaşmasından ötürü Leylâ'nın kendisine kızgın olduğunu düşünür ve kendisini affetmesini ister. Ardından tekrar Necd'e dönmeye koyulur.

Bu arada babası Leylâ'ya gelir ve Mecnûn'a bir oyun ettiğini, onun Nevfel'le arasını bozduğunu söyler. Leylâ bunu duyunca derin bir üzüntüye kapılır. Babası Leylâ'yı eve hapseder.

Leylâ'nın İbnüsselam ile Evlendirilmesi

Leylâ'nın güzelliği dilden dile yayılmakta ve her vilayetin şöhretli ve zengin kişileri Leylâ'yı istemeye gitmektedir. Bunları öğrenen İbnüsselam da kendisine verilen sözün tutulma zamanının geldiğini söyler. Leylâ'nın halkına pek çok ihsanda bulunur, altınlar saçar. Bir elçiyi yüklü hediyelerle birlikte Leylâ'nın kabilesine gönderir ve kızı ister. Babası her ne kadar bahane aramaya çalışsa da bu laf cambazına boyun eğer ve razı olur. Büyük eğlence ve ziyafet tertib edilerek nikâhları kıyılır. Kabileden biri Leylâ'nın annesine durumu anlatır. Leylâ'nın bu evlilikte hiç gönlü olmadığını söyler. Annesi de Leylâ'nın yanına varıp onunla konuşur. Eğer sen rıza göstermezsen, bizim kabilemiz zarar görür, der. Leylâ ise annesini tersleyip yanından gönderir. Fakat İbnüsselam ile istemeden de olsa evlenmek zorunda kalır.

İbnüsselam bir gece Leylâ'ya el sürmek ister. Leylâ ise ona tokat atar ve kendisine asla el süremeyeceğini, aksi halde ya onun ya da kendinin canına kıyacağını söyler:

Tabanca urdı Leylî eyle muhkem

Ki düşdi merd-i mürde gibi ol dem (2058)

Didi ya bu 'amelden iyle perhîz

Ya seni öldürürem yâ beni tîz (2059)

Leylâ başkasını sevdiğini ima eder. İbnüsselam da özür dileyip o istemediği sürece ona el uzatmayacağını ifade eder. Çünkü ona âşık olmuştur ve onu kaybetmek istememektedir. Leylâ ise her gün yollara düşüp Mecnûn'dan haber almaya çalışmakta, böylece aşkı aşikâr olmaktadır.

Mecnûn'un Leylâ'nın Evlendiğini Öğrenmesi

Mecnûn ise avare bir şekilde çölde dolaşmaktadır. Uzaktan bir atlının geldiğini görür ve olanların hepsini, Leylâ'nın evlendiğini Mecnûn'a anlatır. Hatta işin aslını, yani Leylâ'nın İbnüsselam ile eş olmayıp Mecnûn'u sevdiğini söylediğini Mecnûn'a söylemeyip bunun tam tersini söyler:

Nikâh itdiler anı bir civâna

El urdı merd-i bigâne o kâna (2101)

Girüp döşekde 'üryān cān cāna

Seni göñlün gibi atdı yabāna (2104)

Mecnûn bunları duyunca perişan olur, kendini yerden yere atar. Mecnûn'un bu halini görünce adam pişman olup yalan söylediğini dile getirir.

Mecnûn'un Leylâ'nın Evlenmesinden Ötürü Ona bir Şikâyet-nâme Yazması

Mecnûn ise Leylâ'nın her ne halde olursa olsun evlenmesine çok üzülür ve sevdiğine sitem dolu bir mektup yazar. Mektup Leylâ'ya ulaşır ve o da cevaben bir mektup kaleme alır. Leylâ mektubunda Mecnûn için, sen benim ezelden kaderimsin, senden başkasına yar olmadım, olmam, mealinde cümleler yazar. Nikâhın kendi rızası dışında olduğunu söyler. Leylâ aynı zamanda Mecnûn'a da yakınır. Onun kendisine haksızlık ettiğini, yarasına tuz ektiğini söyler. Leylâ'nın mektubu Mecnûn'a ulaşır, Mecnûn Leylâ'nın zorla nikâhlatıldığını ve İbnüselam ile aralarında bir şey olmadığını öğrenir. Böylelikle biraz sakinleşir.

Mecnûn'un Arkadaşlarının Bahâr Mevsiminde Mecnûn'u Aramaya Çıkmaları

Daha sonra bahar mevsimi gelir. Mecnûn'un dostları, artık Mecnûn'un bu dertten kurtulma zamanının geldiğine inanırlar. Onu aramaya Necd'e giderler. Onu bulduklarında Mecnûn yabancı hayvanlarla arkadaş olmuştur. Onunla biraz sohbet ederler. Ağız birliği edip onu bu sevdadan vazgeçirmeye çalışırlar. Mecnûn ise Leylâ olmadan bir hiç olduğunu söyler. Tekrardan Leylâ'nın yurduna doğru yol alır. Leylâ ile karşılaşılırlar. Leylâ, Mecnûn'un perişan halini görür, kahrolur. Olanların sorumlusu olarak kendisini görür. Mecnûn, Leylâ'nın yüzünü görür ve kendini kaybedip yerlere düşer. Tenha bir yerde sohbet etmeye başlarlar. Fakat rakip – muhtemelen İbnüselam- onları görür ve kılıcını çıkarıp Mecnûn'a saldırmaya yönelir. O anda inanılmaz bir şey olur ve rakibin elleri taş kesilir:

İrişdi çala ol şürîde mesti

Çurudı ol kılıç tutduğı desti (2368)

Alup hem sağ ele tığı yürüdi

Hemân ol kuruyası da kurudı (2369)

Rakip, Mecnûn'un ayaklarına kapanıp af diler. Mecnûn nasihat eder, affeder ve rakibin eli normale döner. Mecnûn tekrardan Necd'e yol alır.

Mecnûn'un Babasının Mecnûn'a Gitmesi

Mecnûn'un babası artık Mecnûn'dan ümidini kesmiş, bir kenara çekilmiş ve dertleriyle başbaşa kalmıştır. Fakat artık iyice yaşlandığı için ölüm korkusu onu sarmıştır. Mecnûn'u bulmak, evi barkı ona emanet etmek ister. Çöle doğru yol alır. Mecnûn'u bulur ama Mecnûn o denli kendinden geçmiştir ki başta babasını tanımaz. Daha sonra babası kendini tanıttınca sarılıp ağlaşırlar. Babası Mecnûn'a eve dönmesi için yalvarır. Fakat Mecnûn bunu reddeder. Çünkü onda artık aşk dışında her şey yanıp kül olmuştur:

Bilürem sen pedersin ben gulâmîñ

Veljkin hâtırumdan gitdi nâmuñ (2484)

Gidersen hâtırumdan gam degül sen

Ki bende 'aşk odına yandı sen ben (2485)

Babası Mecnûn'a Veda Etmesi ve Evine Döndükten Sonra Vefat Etmesi

Babası Mecnûn'a artık ölmeye yaklaştığını söylese de Mecnûn ikna olmaz. Çaresiz baba, vedalaşıp evine döner. Mecnûn çölde kalır. Bir süre sonra babası ölür. Mecnûn babasının ölüm haberini alınca mezarı başında sabaha kadar ağlar. Yaptıklarından pişman olur. Fakat ah ve inlemelerinin sebebi aslında Leylâ'dır. Babasının ölümü ise ona bahanedir:

İşi Leylâ için âh u gam idi

Ara yirde bahâne mâtem idi (2601)

Mecnûn'un Çölde Vahşi Hayvanlarla Arkadaşlık Etmesi

Mecnûn tekrardan Necd'e döner. Çölde vahşi hayvanlarla arkadaşlık etmeye devam eder. O hayvanlar içerisinde bir ceylan vardır ki o ceylanı Leylâ yerine koyar,

onu öpüp koklar. Mecnûn çölde kimi zaman yıldızlarla, gece ile konuşur onlardan dua ve yardım talep eder; kimi zaman sabah yelinden medet umar.

Mecnûn'a Leylâ'dan Haber Gelmesi

Bir gün çölde kendisine doğru gelen bir atlı kişi görür. Bu kişi Leylâ'dan haber getirmiştir. Leylâ, Mecnûn'un aşkı yüzünden perişan olduğunu, aslında sadece onu sevdiğini, kocasıyla yalnızca korkusundan bir arada kaldığını anlatır. O kişi Leylâ'dan Mecnûn'a bir mektup getirmiştir.

Mecnûn'un Leylâ'ya Cevabı

Mecnûn bu habere çok sevinir ve cevaben Leylâ'ya bir mektup yazar. Mektubunda, aşktan mest olduğunu, artık visali değil sadece aşkı arzuladığını söyler. Yani Mecnûn kendini tamamen aşta yitirmiştir:

Baňa ma'nî yiter şüret gerekmez

Baňa vahdet gerek vuşlat gerekmez (2879)

Leylâ bunları okuyunca derin bir üzüntüye kapılır ve ağlar.

Leylâ'nın Ziyafet Düzenlemesi ve Mecnûn'un Çanağını Kırması

Leylâ bir gün bir ziyafet düzenler. Bu ziyafette her türlü yiyecek içecek vardır. Mecnûn bunu haber alınca kılık değiştirerek ziyafete katılır. Leylâ herkese son derece iyi davranıp ihsanlar sunarken Mecnûn'u farkeder ve onun tabağını kırar. Mecnûn ise bu duruma çok sevinir. Çünkü onu herkes gibi, el gibi görmemiştir:

Didi kim baňa yitmez mi tesellî

Beni çün il gibi görmedi Leylî (2905)

Mecnûn'un Dayısı Selîm-i Âmirî'nin Mecnûn'u Görmeye Çöle Gitmesi ve Yanında Mecnûn'un Annesini de Götürmesi

Selîm-i Amirî diye kabilenin önde gelenlerinden bir kişi vardır. Mecnûn'un dayısıdır ve onu korur kollar. Ona devamlı maddi manevi yardımlarda bulunur. Yine bir gün çöle, onu ziyarete gitmiştir. Yanında pek çok yiyecek de götürmüştür. Fakat ne kadar ısrar etse de Mecnûn yemekleri yemez. Hepsini yanında bulunan hayvanlara ikram eder. Çünkü o artık nefse ait her şeyden elini çekmiştir. Sadece ayda bir defa yemek yer, o da ottur. Amirî Mecnûn'un bu haline çok üzülür. Onu ikna etmesi için annesini getirir. Fakat Mecnûn ikna olmaz. Tekrardan dağa döner. Annesi ise evine

döner. Mecnûn'un derdinden daha fazla yaşayamaz, ölür. Mecnûn bu haberi işitince üzülür ve feleğe şikâyetlerini sıralar.

Mecnûn'un Leylâ'nın Huzurunda Gazel Okuması

Leylâ'yı ise kocası evde hapsedmektedir ve başına bir bekçi dikmiştir. Bir gece Leylâ bir fırsatını bulur ve kaçar. Uzak bir yerde, bir yol üstünde oturup Mecnûn'dan haber almayı ümit eder. Yanına bir ihtiyar gelir. Leylâ ona Mecnûn'un halini sorar. O da Mecnûn'un daima Leylâ'sını anarak dolaştığını, kalbinde başka bir şey olmadığını söyler. Leylâ üzerinde bulunan değerli birkaç cevheri bu kişiye verir ve ondan kendisini Mecnûn'la buluşturmasını ister. İhtiyar yola düşer ve bir süre sonra Mecnûn'u bulur. Ona Leylâ'nın durumunu anlatır ve Leylâ'nın kendisiyle görüşmek istediğini söyler. Mecnûn, ihtiyarla birlikte yola çıkar. Leylâ'nın olduğu yere ulaşırlar. Mecnûn burada Leylâ için gazel söyler. Daha sonra Mecnûn Leylâ'ya olan aşkını anlatır. Tutsak kaldığı hisardan kaçıp kendisi gibi mağarada yaşamasını arzu eder. Daha sonra Mecnûn, tekrardan çöle döner.

Selâm-ı Bağdâdî'nin Mecnûn'u Görmeye Gitmesi

Mecnûn'un içli şiirleri meşhur olmuştur. Dört bir yanda okunup söylenmektedir. Bağdat'ın meşhurlarından olan Selam-ı Bağdadî de onun ününü duymuş ve onu görmeye çöle gitmiştir. Selam da aşktan muzdarip biridir. Mecnûn'un yanında kalmak, ona yoldaş olmak ister. Mecnûn ise buna razı olmaz. Çünkü onun çektiği derdi çekmeye kimsenin gücü yetmez. Selam-ı Bağdadî, Mecnûn'u bu aşktan vazgeçirmeye çalışır. Fakat Mecnûn artık aşkla bir olduğunu ve ayrılmanın mümkün olmadığını ifade eder:

Vücüdüm 'aşk olupdur pây-tâ-farq

Kimi kimden idersin ayırup farq (3222)

Böylece Selam, oradan ayrılır ve Bağdat'a döner. Mecnûn yine tek başına çölde yatmaktadır. Bir zaman geçer ve yanına Leylâ gelir. Fakat Mecnûn, o derece kendini kaybetmiştir ki Leylâ'yı tanımaz. Mecnûn artık vahdet aşkıyla yanıp tutuştuğunu, birliğin içinde ise başkasına yer olmadığını söyler. Leylâ, Mecnûn'a ne kadar dil dökse de fayda etmez. Çaresiz, otağına geri döner.

Zeyd ve Zeyneb Hikâyesi ve Zeyd'in Mecnûn'a Vefası

Leylâ'nın kabilesinde yine aşk derdiyle Mecnûn'a hem-hal olan Zeyd adında biri vardır. Amcasının kızını sevmiş fakat amcası paraya tamah eden biri olduğu için kızını ona vermemiştir. O da derdinden çöle düşer. Orada Mecnûn'la karşılaşır. Zeyd, Leylâ'dan Mecnûn'a mektuplar getirir. Zeyd'in Leylâ'dan getirdiği mektuba cevaben Mecnûn, artık kendisinin harabat ehli olduğunu ve nefse ait her şeyden vazgeçtiğini söyler. Zeyd bunu Leylâ'ya iletmek için yola koyulur.

İbnüselam'ın Ölümü

Bu esnada İbnüselam ölmüştür. Leylâ ise zahiren yas tutar, dövünür fakat içten içe Mecnûn'u anıp mutlu olmaktadır. Arap adeti gereği, bir kadının kocası ölürse iki yıl evine çekilip kimse ile görüşmezmiş, Leylâ da bunu bahane ederek evine çekilir.

Zeyd'in İbnüselam'ın Öldüğü Haberini Mecnûn'a İletmesi

Mecnûn'un arkadaşı Zeyd ise bu haberi hemen Mecnûn'a ulaştırır. Mecnûn ise haberi alınca sevinir fakat hakiki aşk ehlinin aşkı teklikte araması gerektiğini söyler ve tekrardan Necd çölüne döner.

Mecnûn ve Leylâ'nın Görüşüp Sohbet Etmeleri

Bu arada Leylâ ise Mecnûn'a kavuşmak için dua eder. Leylâ odasında tek başına oturup Mecnûn'u düşünürken Zeyd'i yanına çağırır. Ona bir gömlek verir ve bunu Mecnûn'a vermesini ister. Zeyd Mecnûn'un yanına gider ve bu giysiyi sunar. Mecnûn zevkten havalara uçar. Zeyd ile birlikte Leylâ'nın otağına giderler. Leylâ vü Mecnûn karşılaşır. Birbirlerine karşı yatarlarken vahşi hayvanlar da etraflarını çevirip yanlarına kimsenin girmesine müsaade etmezler. İki aşık birbirleriyle sabaha kadar karşılıklı yatarlar. Leylâ, Mecnûn'un niçin sustuğunu, hiç konuşmadığını sorar. Mecnûn ise şöyle cevap verir:

Esrâr-ı 'aşka vâkıf olan bî-zebân gerek

Genc-i nihâna mahzen olan bî-nişân gerek (3625)

Hazân Mevsimi ve Leylâ'nın Ölümü

Mecnûn, sabahına tekrar çöle döner. Leylâ artık aşkın neden olduğu bu acılara dayanamaz ve hastalanır. Ölmek üzeredir. Annesini yanına çağırır ve ona, kendisi öldükten sonra Mecnûn'un ayağının toprağını gözlerine sürme yapıp, kendisini öylelikle mezara koymasını vasiyet eder. Yine Mecnûn'un saçlarından bir

tutam da mezarına ister. Ayrıca gömüldüğünde yönünün Mecnûn'a dönük olmasını ister, çünkü Leylâ'nın kiblesi Mecnûn'dur. Mecnûn'dan istediği ise, Allah'ın lutfundan başka bir şeye gönlünü açmaması, ondan başka yar aramamasıdır. Leylâ annesine bu sözleri söyler ve vefat eder. Bütün Arap kavmi Leylâ'nın ölümüne yas tutar.

Mecnûn'un Leylâ'nın Ölümünü İşitip Ağlayıp İnlemesi

Zeyd, Leylâ'nın ölüm haberini alınca Mecnûn'u aramaya gider ve onu bulur. Leylâ'nın öldüğünü haber verir. Mecnûn artık kaderine, feleğe isyan eder. Sevdiği olmadan alacağı her nefesin ona zehir olacağını, artık ölmenin tam zamanı olduğunu söyler.

Mecnûn'un Leylâ'nın Türbesinde Vefat Etmesi

Mecnûn, ağlaya inleye Leylâ'nın mezarına gider. Göğsünü döve döve, şiirler okuya okuya Allah'a canını alması için yalvarır ve Leylâ'nın mezarına sarılarak orada bir yıl yatar ve nihayetinde orada can verir. Etrafını vahşi hayvanlar çevirir ve kimsenin oraya yaklaşmasına izin vermezler. Halk ikisini de aynı yere gömer. Gelen geçen âşık ve hastalar orada dua edip şifa bulurlar.

Zeyd'in Rüyasında Mecnûn ve Leylâ'yı Görmesi

Bir gün Zeyd, Leylâ ve Mecnûn'un durumunu merak eder. Uykusunda hurilerle dolu bir cennet görür. Orada Leylâ ve Mecnûn'u birbirleriyle eğlenirken, mutlu biçimde görür. Hurilerin başı olan pîre bu hali sorunca "Öteki dünyada eziyet çeken bu dünyada sefasını sürer" cevabını alır. Zeyd de Leylâ ve Mecnûn kıssasını böylece herkese anlatır, bu kıssa dilden dile yayılır.

2.6.3. Ara Hikâyeler

Mesneviler, modern öykü ve romanın Tanzimat öncesi dönemde yerini tutan uzun anlatılardır. "Diğer geleneksel tahkiye türlerinde (masal, halk hikâyeleri, meddah hikâyeleri vb.) olduğu gibi mesnevilerin de ortaya çıktıkları dönemde toplumun anlatı ihtiyacını karşıladıkları kabul gören bir görüştür." (Kekeç, 2017: 2) Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, tek bir ana olaya sahip bir aşk mesnevisidir. Tek bir konu üzerinden yazılan binlerce beyitin, okurun dikkatinin dağılmasına, sıkılmasına sebep olabileceği düşüncesiyle şair zaman zaman bu ana olay etrafında gelişen farklı

olaylardan veya duruma uygun kısa hikâyelerden bahsederek okuyucunun dikkatinin diri kalmasına ve eserin sanat gücünün artmasına gayret etmiştir.

Hamdullah Hamdî, mesnevi içerisinde, anlattığı olaylarla ilgili benzer hikâyeler ve anekdotlar paylaşmıştır. Bu hikâyeler çoğunlukla anlatımını desteklemek ve güçlendirmek içindir. Bu anlatıların çoğu ayrı bir başlık altında verilmiştir ve başlıklar birbirine benzerdir: “HİKÂYET-İ MÜNÂSİB”, “HİKÂYET-İ MÜNÂSİB-İ HÂL” vb.

Bu küçük anlatılardan ilki 200. beyitle başlar ve 204. beyitte son bulur. **MESEL-İ MÜNÂSİB-İ HÂL** başlığı ile ayrılan bu bölümde eşeğini kaybetmiş birinden bahsedilir. Bu adam vaize eşeğini görüp görmediğini sorar. Vaiz de halk içinde vaaz verirken “İçinizde hiç aşık olmamış biri var mıdır?” der ve topluluğun içinden birisi el kaldırır. Vaiz de, işte eşek buradadır, mealinde cevap verir. Yani kişi aşk derdinden yoksunsa eşekten farkı yoktur:

İşit ol ħar yitürmiş Türk erini
Meger bir vâ‘ize şormış ħarını (200)

Dimüş vâ‘iz da ħâzır ħalka ol dem
‘Aceb var mı içüñüzde bir Ādem (201)

Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı tuş
Turup bir kimse dimiş ol benem uş (202)

Dimiş vâ‘ız ħar uşda ipi kıanı
O ħar soran ere gösterüñ anı (203)

O cān kim derd ü ħamdān bĭ-ħaberdür
Ne var insān ise ma‘nide ħardur (204)

Şair böylelikle okura, aşkın ne denli önemli olduğunu hissettirir ve bu aşk hikâyesini o gözle okuması gerektiğini hatırlatır.

Bir diğer küçük hikâye ise 1113. beyitte **MESEL** başlığı altında yer alır. Mecnûn, Leylâ'nın hasretiyle durmadan ağlamakta, inlemektedir. Onu görenler niçin hiç gülmediğini sorarlar ve Mecnûn da, eğer ağzımı açarsam korkarım bu “şevk odı” yani aşk ateşi ağzımdan kaçır, der. Bununla ilgili de şöyle bir kısa hikâye anlatılır:

Şu keklik gibi kim kaçdı itdi kana

Ki bir mûrı tutup şokdı dehâna (1113)

Karınca kaħkaħa itdi bu işe

Ki ey keklik saña kandan bu pişe (1114)

Bu tırfa kaħkaħa çün irdi kebge

Cibilli kaħkaħasın virdi kebge (1115)

Açıldı burnı kana girmiş iken

Avı çıkdı dehâna girmiş iken (1116)

Şu gülmek kim alır elden şikârı

Yig andan girye vü efgân u zârî (1117)

Küçük hikâyeye göre bir keklik, karıncayı avlamış, ağzında tutmaktaymış. Karınca durmadan gülüyor ve kekliğe “sen kaħkaħa atamazsın” diyormuş. Keklik de gülmek için ağzını açınca karınca kuşun ağzından çıkmış ve kurtulmuş. Mecnûn, kendisini bu keklik ile bir tutuyor ve içindeki sevda ateşini kaçırmamak için gülmediğini bu yolla ifade ediyor.

Bir başka hikâye de “seg kıssası” yani köpek hikâyesidir. Mecnûn çölde yırtıcı hayvanları beslemiş, onlara şefkat göstermiş ve böylece o tehlikeli hayvanlar onun dostu olmuştur. Mecnûn'u her tehlikeye karşı koruyan bir zırh gibi olmuşlardır. Hamdullah Hamdî, olay akışına bu durumla ilgili bir hikâye ilişirir. **HİKÂYET-İ MÜNÂSİB** başlığı ile verilen bu hikâyede Merv şehrinin hükümdarının yırtıcı ve son

derece vahşi köpekleri olduğundan ve kime sinirlense bu köpeklerin önüne atıp parçalatmasından bahsedilir:

Ḥikāyetdür ki Merve ḥükm iden beg

Ḳatında besledürdi bir nice seg (2646)

Kime ḥışm itse cellāda dir idi

Atardı itlere itler yir idi (2647)

Padişahın nedîmi, bu durumu görür ve kendisine de bir gün sinirleneceğini, sonra bu köpeklerin önüne atacağını düşünerek önceden köpeklerle dost olmak ister. Her gün onlara kendi eliyle yiyecek götürür, onları besler. Düşündüğü gibi olur ve padişah bir gün kendisine de kızıp köpeklerin önüne atar. Fakat köpekler kendisini besleyen bu kişiye saldırmak yerine bütün gece onu herkesten korurlar:

Şu denlü iyledi in ‘ām u iḥsān

Ki ol müşkil iş oldı aña āsān (2652)

Meger bir gün o sulṭān-ı ḡāzab-nāk

Diledi ol nedîmi ide ihlāk (2653)

Buyurdı bir iki it yüzlü zebānı

İte atdılar itlik idüp anı (2654)

Aña segler hücüm itdiler evvel

Bilicek anı andan çekdiler el (2655)

Padişah, sabah olunca yaptığından pişman olur ve köpeklerin nedîmini parçaladığından emin olduğundan derin bir üzüntü yaşar. Orada bulunan köpeklerin bakıcısı ise o kişinin insan değil melek olduğunu, çünkü köpeklerin ona hiçbir şey yapmadığını söyler. Padişah da sevinip nedîmini tekrar yanına çağırır. Adamdan özür diler ve bu işin nasıl olduğunu sorar. O da yıllarca köpekleri beslediğini, onların

da kendilerine yemek veren eli ısırmadıklarını söyler. Padişaha da “On yıldır sana kulluk ettim, kapında köpek oldum ama sen benim kemiklerimi köpeklere attın. Senin katında tuz ekmek hakkı da mı yoktur? Köpek bile kadir kıymet bilirken sen bilmedin. Köpeğe insan yediren kişi köpek değildir de nedir?” şeklinde cevabını verir. Bu kıssadan alınacak hisseyi de şair şöyle verir: İnsan, iyiliğe iyilikle karşılık verendir:

Budur seg kışşasından kâsd-ı râvî

Ki ihsân ile olur iylik avı (2679)

İsâ'et idene iyleren ihsân

Yaraşur ger saña dirlerse insân (2680)

Şairin bu hikâyeyi anlatma amacı da Mecnûn'un çöldeki hayvanları sabah akşam beslemesi ve böylelikle o vahşi hayvanların kendisi ile arkadaş olmalarından ötürü halkın kendisini ayıplaması dolayısıyladır. Hamdullah Hamdî'nin, yapılan her iyiliğin bir gün beklenmedik bir zamanda mükâfatının alınabileceğini bu hikâyeye izah etmesi güzeldir. Nitekim hikâyede Mecnûn ile Leylâ buluştuklarında onları halkın bakışlarından ve müdahalesinden bu vahşi hayvanlar korumuştur.

Mecnûn'un dayısı Selîm-i Âmirî, çöle Mecnûn'u ziyarete gider. Yanında bir takım yiyecekler götürüp ona verir. Fakat Mecnûn yiyeceklerin hiçbirini yemez, yanındaki hayvanlara verir. Selîm-i Âmirî bu hale şaşırır. Mecnûn, kendisinin tek yiyeceğinin bir dirhem ot olduğunu, onu da ayda bir kez yediğini söyler. Şair bunun ardından Mecnûn'un durumuyla mütenasip bir dervişin hikâyesinden bahseder. **HİKÂYET-İ MÜNÂSİB** başlığı altında verilen ve 2949. beyitle başlayan bu küçük hikâyede derviş, uzlete çekilmiş ve sadece ot ile beslenen biridir. Bir gün padişah oradan geçerken o derviş görür ve bu hali sorar. Derviş de yediğinin kendisine ot değil gül-şeker gibi geldiğini belirtir. Ona göre kanaat bir hazinedir, kanaatkâr kişi de bu hazineye sahip gerçek padişahdır:

Meger bir pâdişah seyrân içinde

Görüp bir zâhidi vjırân içinde (2949)

Ta'accüb itdi kim bu merd-i dānā
Nice tutmuş ḥarābe içre me'vā (2950)

Muḥarreb beglerinden itdi teftiṣ
Ki bu vīrānede n'iyler bu dervīṣ (2951)

Ne yir iḥer ne yirdendür ma'āṣı
Od ocaḳ yoḳ ne yirde biṣer aşı (2952)

Didiler merd-i zāhiddür bu meṣhūr
Yiri virāndur ammā ḳalbi ma'mūr (2953)

Ḳarıṣmaz ḥalḳa dā'im 'uzlet iyler
Bu ḥalvetde 'ibādet ṭā'at iyler (2954)

Şeh anuñ ṣoḥbetine oldı ṭālib
Anı da'vet ḳılup gönderdi ḥācib (2955)

Aña gösterdi zāhid bir pāre ot
Ki budur günde bir kez cismüme ḳüt (2957)

Eger ḥizmet ḳılayduñ pādişāha
Esir olmazdı cānuñ bu giyāha (2960)

Didi zāhid ki 'aḳluñ bī-ḥeberdür
Bunı sen ot şanursın gül-şekerdür (2961)

Eger oysaň bunuň sen lezzetinden

alāş olur idün şeh hizmetinden (2962)

anā‘at genc ü āni‘ pādīşāhdur

Bulan bu genci bī-renc ü ‘anādur (2963)

Bu hikāyedeki zahit ile Mecnūn, karakter olarak benzeşmektedir. Mecnūn, en son Leylā’ya yazdığı mektubunda vuslatı değil vahdeti arzuladığını söylemişti. Bunun ardından da böyle bir hikāye ile Mecnūn’un artık dervīşliğe adım attığı okuyucuya hissettiriliyor.

Hamdullah Hamdī, Mecnūn’un aşkının beşeri olmadığını hakikī aşk olduğunu, tasavvufi boyutunun olduğunu eserin sonlarına doğru sık sık okuyucuya hissettirir. İnsanların onu anlamadığını, bu denli yetenekli ve akıllı kimseye “mecnūn” sıfatını yakıştırmakla çok büyük bir hata yaptıklarını belirtir. Ardından bu durumla alakalı da bir hikāye anlatır. Eserdeki son ara hikāye olan ve **HİKĀYET-İ MÜNĀSĪB** başlığı altında 3265. beyitle başlayan bu hikāyede falan yerde yağın yağmurdan içildiğinde kişinin aklını yitirdiğinden bahsedilir. Herkes bu yağmurdan içmiş, bir tek vezir ile sultan içmemiş. Herkes delirmiş ama bu deliler asıl delinin sultan ile vezir olduğunu ve onları öldürmeleri gerektiğini söylemişler. Vezir ve sultan da çaresiz o yağmur suyundan kendileri de içip delirmişler ki böylece canlarını kurtarabilsinler:

Nücūm ehli meger geçmiş zamānda

Dimiş yağmur yağar rūz-ı falānda (3265)

O yağmurdan içen dīvāne ola

Bināsi ‘aqlınuň vīrāne ola (3266)

İl içmişler yağup ol günde bārān

Şaķınmışlar vezīri ile sultān (3267)

Sefîh itmiş re‘âyâ ‘aqlun ol nûş
Vezîr ü şâhda kalmış hemân hûş (3268)

Dimiş halkuñ şağîri vü kebîri
Delürdi öldürüñ şâh u vezîri (3269)

Ol il kim hâkimi dîvâne ola
Gerek kim ‘âkıbet vîrâne ola (3270)

Harâb idince bunca şehr ü dîhi
Nola öldürsenüz iki sefîhi (3271)

Vezîr ol mâcerâdan olup âgâh
Dimiş biz de içelüm şudan ey şâh (3272)

İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı
Sefâhet ceşî açmadın puşûyı (3273)

Bu mecnûnlar bizi mecnûn görürler
Çü mecnûn olmayavuz öldürürler (3274)

Hikâyenin sonunda da “kıssadan hisse” dile getirilir:
Meşeldür varduğñ yir çün ola kör
Siñerek gözünüñi sen de kapagör (3275)

Hamdullah Hamdî, kıssadan hissede söylediği atasözüyle, insanların seni anlamasının imkansız olduğu durumlarda sen de çaresizce kapat gözlerini ve onlara uy, diyerek okuyucuya öğüt verir. Buna mukabil de gerçek aşktan bî-haber insanların Mecnûn'daki aşkı anlamadıklarını ve ona “deli” lakabını taktıklarını belirtir.

Eserde yer alan, olay içinde olay anlatma esasına dayalı ve kendine ait farklı kişi, yer ve zaman öğelerine sahip bu beş küçük hikâye, eserin sanat değerini yükseltmesinin yanında mesnevi-roman ilişkisi açısından da dikkat çekici bir durumdur.¹¹ Hamdullah Hamdî, modern/postmodern romanlarda da kullanılan bu hikaye içinde hikaye anlatma tekniği ile eserine çekicilik ve estetik katmıştır. Bunun yanında eserin okur gözünde inandırıcılığını artırmış ve onu hikâyeye sıkı sıkıya bağlamıştır.

2.6.4. Aşıkların Dilinden Gazeller

Tek bir ana olay üzerinde yazılan mesnevilerde, hikâyeye taze bir soluk katmak, anlatımdaki tek düzeliği ortadan kaldırmak amacıyla, özellikle lirik gazeller söylemek geleneği, Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinde de karşımıza çıkmaktadır. Robert Dankoff'a ve Ahmet Ateş'e göre, aşk mesnevileri içerisinde gazel söyleme geleneği 11. asırda Fars şair Ayyûkî ile başlamış, bunu Türk edebiyatında ilk olarak Yûsuf-ı Meddâh, Varka ve Gülşâh isimli eserinde kullanmıştır. (Dankoff, 2009:184; Ateş, 1969:132) Fakat dinî konulu mesneviler söz konusu olduğunda, mesnevisinde gazele yer veren ilk şair olarak Ahmed Fakîh gösterilmektedir. Onun Kitâbu Evsâf-ı Mesâcidi'ş-Şerîfe adlı mesnevisinde gazel formunda iki manzume bulunmaktadır. (Mazıoğlu, 1974: 23-26)

Mesnevilerde yalnız gazel değil, kasîde, rübâî, kıt'a gibi pek çok nazım şekli kullanılmıştır. İsmail Ünver, mesnevide farklı nazım şekillerinin kullanılmasının amacını şöyle izâh etmektedir:

“1. Bunlar genellikle kahramanların ağzından söylenir. Bu şiirler bazen âşğın sevgilisine gönderdiği aşk mektubudur ya da aşk mektubunda yer alır. İki âşğın karşılıklı olarak şiir söyledikleri de olur. Bazen de asıl kahramanların yanında bulunan olayın geri

¹¹Mesnevi-roman ilişkisine dair ayrıntılı bilgi için bk.: İsmail Kekeç, Tür Edebiyatında Mesnevi ve Roman İlişkisine Dair Görüşler Üzerine Bir Değerlendirme, Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı, ss. 186-194, 2017.; Şerif Aktaş, Roman Olarak Hüsn ü Aşk, Edebiyat ve Edebi Metinler Üzerine Yazılar, Kurgan Edebiyat Yayınları, Ankara, ss. 368-382.; Mehmet Kahraman, Leylâ ve Mecnûn Romanı, Akçağ Yay., Ankara, 2011.

plândaki kahramanları, efendilerinin duygularını dile getirmek üzere şiir söylerler. Mesnevilerde doğrudan doğruya şairin ağzından söylenmiş şiirler de görülebilir.

2. Şair, mesneviden bu tür şiirlere geçmeden önce, son beyitte bunu haber verir. Böylece mesnevi ile araya giren şiir arasında bağlantı kurar.

3. Bu şiirlerden pek azında şairin mahlası ile karşılaşırız. Sonunda kahramanın adı bulunan ya da hiçbir ad bulunmayan şiirler çoğunluktadır. İçinde bulunduğu mesnevi ile aynı vezinde yazılmış nazım şekilleri vardır; ancak değişik vezinle yazılanlar daha çoktur.

4. Mesnevi içinde değişik nazım şekillerinin yer alması, özellikle gazel yazılması İran edebiyatında başlamıştır. Fakat Türk şairlerinin mesnevilerindeki gazeller, hem sayıca çok olmaları, hem de nazım tekniği yönünden gazelin bütün özelliklerini taşımaları bakımından dikkat çekicidir. Hatta, bazı şairlerin mesnevilerdeki gazelleri, divanlarındaki gazeller arasında da görebiliriz.” (Ünver, 1986: 432)

Leylâ vü Mecnûn mesnevisinde 16 tane gazel bulunmaktadır. Bu gazellerin başlıkları ve gazelerde kullanılan beyit sayıları ile vezinler aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Tablo 13. Eserdeki Gazellerin Başlıkları, Yerleri, Vezinleri

<u>Gazelin Adı</u>	<u>Bulunduğu</u> <u>Beyitler</u>	<u>Kullanılan Vezin</u>
GAZEL-İ HÂL-İ MÜNÂSİB	(415-420)	Fâilâtün /Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
GAZEL	(600-604)	Fâilâtün /Fâilâtün / Fâilâtün / Fâilün
GAZEL	(646-650)	Mefâilün/ Feilâtün/Mefâilün/ Feilün
GAZEL	(763-768)	Mefâilün/Feilâtün /Mefâilün /Feilün
GAZEL	(1016-1020)	Mefâilün/Feilâtün /Mefâilün /Feilün
GAZEL	(1141-1145)	Mef'ülü / Mefâ'ilün / Fe'ülün
GAZEL	(1438-1442)	Mef'ülü/Mefa'îlü/Mefa'îlü/Fe'ülün
GAZEL	(1473-1477)	Mefa'îlün/Mefa'îlün/Fe'ülün

GAZEL	(2141-2145)	Mefâilün/ Feilâtün/ Mefâilün/ Feilün
GAZEL	(2214-2220)	Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'îlü/ Fâ'ilün
MECNÛN HUZÛR-I LEYLÂ'DA GAZEL OKUDUGIDUR	(3099-3103)	Mef'ülü/Mefa'îlün/Mef'ülü/Mefa'îlün
GAZEL-İ MÛNÂSİB VE MUVÂFIK	(3302-3308)	Mefâilün/Mefâilün/Mefâilün/Mefâilün
GAZEL	(3467-3471)	Mef'ülü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün
GAZEL	(3619-3623)	Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün
GAZEL	(3625-3629)	Mef'ülü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün
GAZEL	(3824-3828)	Mef'ülü/Fâilâtü/Mefâîlü/Fâilün

Mesnevideki **ilk gazel** 415. beyitle başlar. “firâk” redifli bu gazelde Mecnûn’un Leylâ’dan ayrılığına duyduğu üzüntü dile getirilir. Mecnûn ile Leylâ’nın aşkları herkes tarafından duyulunca ailesi Leylâ’yı okuldan alır ve Mecnûn ilk ayrılığını böylece yaşamış olur:

İrdi çün kavş-ı felekden cānuma tîr-i firāk

Çalmadı ölmekten özge daḥi tedbîr-i firāk (415)

matla’ı ile başlayan gazel, Mecnûn’un dilinden söylenir. Mecnûn, bu ayrılığın tek çaresinin ölüm olduğunu söyledikten sonra, gazelin 4. beyitinde âşıkların gönlünün iki derdi olduğunu, bunların birinin hasret belası diğerrinin de ayrılık olduğunu dile getirir:

Derd-i dil ser-māyesidür iki nesne ‘âşıka

Birisi anuñ belā-yı ḥasret ü biri firāk (418)

Mecnûn’un bu ilk ayrılığın ardından ağlayarak, çaresiz ve kimsesiz bir şekilde avare olur, dağlara düşer:

Şerha şerha oldu şefkatden şanavber şinesi

Ṭağa düşüp itdi Mecnûn şerh-i takrîr-i firâk (420)

Bu ilk gazelde ve diğer gazelerde Hamdullah Hamdî, kendi mahlasını kullanmaz. Şiir kimin dilinden söyleniyorsa, o kişinin mahlası kullanılır, ya da hiç mahlas kullanılmaz. Mecnûn, hikâyede zaten usta bir şair olarak tarif edildiği için mahlas olarak Mecnûn kullanılmıştır.

Mesnevideki **ikinci gazel** de Mecnûn tarafından Leylâ için söylenmiştir. “sabâ” redifli bu gazelde Mecnûn, sabâ yeline seslenir. Çölde başiboş dolanırken Leylâ aklına düşer ve Necd dağına, Leylâ’nın kabilesinin yaşadığı yere gider. Burada vecd halindedir ve sabâ yelinden, ahını Leylâ’ya ulaştırması ister:

Âhumı gûş iyleyüp cûş iylesen âh şabâ

Çin-i zülf-i Leylî’ye varsañ seher-gâh ey şabâ (600)

Sabâ yeli, burada mazmunlaşmış haliyle kullanılmaktadır. Aşğın ağzından çıkan ve bütün cihanı dağlayan âh ateşini, maşuka götürmek, sevgilinin kokusunu aşğa getirmek veya âşıklar arasında haberleşmeyi sağlamak amacıyla sabâ yeli klasik şiirimizin önemli mazmunlarından. Hamdullah Hamdî beş beyitten oluşan bu gazelde herhangi bir mahlas kullanmamıştır.

Mesnevideki **üçüncü gazel** de Mecnûn’un dilinden söylenmiştir ve mahlassızdır. Mecnûn, Leylâ’yı görmek için onun kabilesinin olduğu yere gider ve iki âşık birbirleriyle şevk içinde görüşürler. Fakat kabileden bu görüşmeden haberdar olan kötü niyetli kimseler vardır. “rakîb” redifli bu gazelde Mecnûn, kendisini Leylâ’dan ayıran herkesi rakîb olarak nitelendirir:

İrâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra rakîb

Ḳatuñda sâye gibi kaldı yüzi kara rākîb (646)

Ahmet Talat Onay, klasik şiirimizde kullanılan rakîb mazmûnu hakkında şu ifadeleri kullanmaktadır: “Başkalarının menfaatine engel olarak kendi menfaatine çalışan kimsedir. Edebiyatımızda engel, düşman, ağyâr, hasûd, yabancı gibi manalarda kullanılmıştır.” (Onay, 1993: 339) Hamdullah Hamdî de rakîb için “yüzü kara” ifadesini kullanmaktadır. Kabiledelikler, Mecnûn’un Leylâ’yı görmesine engel olmaktadır. Bu nedenle Mecnûn, gizli bir şekilde Leylâ’nın yanına gelir. Fakat bu durumdan

rahatsızdır. Çünkü sevdiğinin yanına göğsünü gere gere gelmek istemekte, fakat rakîb nedeniyle köşe bucak saklanarak gelmektedir:

Çomaz beni yürüyem dâ'irene ser-gerdân

Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre rakîb (448)

Mesnevideki **dördüncü gazel**, “ümîd” rediflidir. Bu gazelde de herhangi bir mahlas kullanılmamıştır ve Mecnûn'un dilinden söylenmiştir. Mecnûn'un perîşan halini gören babası daha fazla dayanamaz ve Leylâ'yı ailesinden istemeye gider. Fakat Leylâ'nın babası, Mecnûn'un bir deli olduğunu ve kızını bir deliye vermeyeceğini söylemesi üzerine, Leylâ'yı alamadan dönerler. Mecnûn'un babası, oğluna bu sevdadan vazgeçmesini öğütlesse de Mecnûn, içindeki yâre kavuşma ateşini söndüremez:

Ne deñlü ayğa düşsem koman ümîd eteğîn

Recâ elin götürüp iylerem du'â-yı ümîd (768)

Mecnûn'un bu ayrılığa tahammülünü artıran, Leylâ'nın da kendisini seviyor olmasıdır. Ailesi onu zorla kendisinden uzaklaştırmaktadır ve Leylâ'nın gönlü kendisindedir. Aksi olsaydı, Mecnûn, bu haberi sabâ yelinin kendisine getireceğini söylemektedir:

Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr

Gelürdi bād-ı şabâ ile merhabâ-yı ümîd (764)

Mesnevideki **beşinci gazel** “yiter” rediflidir ve Mecnûn'un dilindedir. Mecnûn'un serkeş hali, tüm Arap halkları tarafından duyulunca, Leylâ'nın babası, kendi şereflerini lekelediğini düşünerek Mecnûn'u öldürtmek ister ve bu iş için birini görevlendirir. Mecnûn'un babası bu durumu duyar ve hemen oğluna haber gönderir. Fakat Mecnûn, düşmanın kılıcından korkmamaktadır; Leylâ'nın gamzesinin hayâlinin kendisini koruyacağını söyler:

Havâle iylemesün baña tığı düşmen kim

Hayâl-i gamzesi yâruñ baña havâle yiter (1018)

Mesnevideki **altıncı gazel** “ey döst” rediflidir. Hamdullah Hamdî, bu gazelde Mecnûn mahlasını kullanmıştır. Mecnûn, aşk yolunda tamamen kaybolmuş ve bu

uğurda ailesini de karşısına almıştır. Necd dağında, her fırsatta Leylâ'yı öven, ona aşkını anlatan gazeller söylemeye başlar. Burada, olaydan ayrı bir şekilde, lirizmin kuvvetlenmesi adına söylenmiş bir gazelle karşılaşmaktayız:

Cānum düşeli belanā ey dōst

Raħat ҡomaz oldu baña ey dōst (1141)

Mesnevide **yedinci gazel**, kelime halinde bir redife sahip değildir. Mecnûn'un dilinden söylenen bu gazelde mahlas kullanılmamıştır. Mecnûn, çöle avlanmaya gelen bir bey olan Nevfel'le karşılaşır. Mecnûn'un hikâyesini öğrenen Nevfel, onunla dost olmak, ona yardım etmek ister ve onu iline çağırır. Nevfel, Mecnûn şerefine bir meclis toplar. Mecnûn orada Leylâ'ya olan aşkını anlatan bir gazel okur. Bahtsızlığından yakınan Mecnûn, sevgiliden ayrı olmanın kendisine eziyet olduğunu, fakat âşık kişinin sevdiğinin yüzünü her yerde gönül gözüyle görebileceğini, mesafelerin sevgilinin yüzünün hayaline engel olamayacağını dile getirir:

Her yirde görür cān gözi dīdārını yāruñ

Hā il olımaz bu^cd-ı mekān rü'yet-i cāne (1442)

Mesnevideki **sekizinci gazel**, “olma” rediflidir ve yine Mecnûn'un dilinden söylenmektedir. Mecnûn mahlasıyla yazılan bu gazelde Mecnûn, kendisine Leylâ'yı getirme sözü veren, fakat bu sözünü unutan Nevfel'e dert yanmaktadır. Nevfel'i vefasızlıkla, Mecnûn'un derdini unutmakla suçlamaktadır:

Şakın ey bî-vefā sengin-dil olma

Odından derd-mendüñ ğāfil olma (1472)

Bu gazelin ardından Hamdullah Hamdî, mesnevide olay anlatımını ön plana alır ve bir sonraki gazeli yaklaşık 700 beyitten sonra söyler. Mesnevideki **dokuzuncu gazel**, Mecnûn'un dilindedir ve mahlas kullanılmamıştır. Leylâ'nın İbnüselam ile evlendirildiğini öğrenen Mecnûn, “cefâ” redifli bir şiir söyler. Bu şiirde Leylâ'ya, kaderine, devrâna, feleğe, cihana sitem etmektedir. Cihan, öyle bir vadidir ki orada sevgi ve vefâ şarabı, eziyet serabıdır. Felek, devamlı eziyet kargaları doğuran bir dönektir:

Cihān hārābesi bir vādīdür ki anda dile

Şarāb-ı mihr ü vefā görünür serāb-ı cefā (2143)

Felek didükleri bir beyzā-yı müdevverdür

Ki toğar anuñ içinden nice gurāb-ı cefā (2144)

Mesnevideki **onuncu gazel**, “beni” rediflidir ve Mecnûn’un dilinden söylenir. Fakat bu gazelde ilk defa şair, kendi mahlasını, yani Hamdî’yi kullanır. Leylâ’nın evlendiğini öğrenen Mecnûn, Leylâ’ya sitem dolu bir mektup yazar. Bu mektubu “nesîm”in Leylâ’ya ulaştırması temennisiyle tamamladıktan sonra bir gazel söyler. Başlı başına lirik ifadelerle dolu olan bu gazelde Mecnûn, Leylâ’yı ilk gördüğü gün zaten öldüğünü, daha ne diye kendisini bir daha öldürüp düşmanları ağlattığını Leylâ’ya sorar:

Öldüm seni görüp beni n’iylersin öldürüp

Her biri hāsudı güldürüp ağlatma hā beni (2216)

Mecnûn, Leylâ’ya bağlandıktan beri gözünün hiçbir şey görmediğini, tüm cihana padişah etseler de istemediğini söyler:

Cānāna bende olalı meyl itmezem eger

Mülk-i cihāna iyleyeler pādişā beni (2219)

Bu gazelin son beyitinde Hamdî kendisine seslenir ve hikâyesinin sevgilinin zülüfleri gibi uzun olduğunu, sonunda bu belanın kendisini ne hale getireceğini bilmediğini ifade eder:

Ey Hamdî zülf-i yār ile kışşam dırāzdur

Bilmem ki ‘ākıbet n’idiser bu belā beni (2220)

Mesnevideki **on birinci gazel**, onuncu gazelden yaklaşık 800 beyit sonradır. Olayların akışı içerisinde, aradaki bu beyitlerde Mecnûn’un hem annesi hem de babası vefat eder. Mecnûn, oldukça üzücü bu iki olay için herhangi bir gazel söylememiştir. Mecnûn, tekrardan Leylâ’nın yanına gider ve ona bir gazel okur. Kelime halinde bir redife sahip olmayan bu gazelde Mecnûn mahlası kullanılmıştır. Âşıkane tarzda yazılmış bu gazelde Mecnûn, Leylâ’yı övmektedir. Leylâ’nın la’l

renkli dudakları kadar tatlı bir bal veya şeker olamaz. Güneş ve ay, onun yüzü kadar parlak değildir:

Ne şehd ü şeker vardır la‘lün gibi rüh-efzâ

Ne gün ne kamer vardır yüzün gibi tâbende (3102)

Mesnevideki **on ikinci gazel**, ve Hamdî mahlası kullanılarak söylenmiştir. Mecnûn’un aşkının ilahî boyuta yükseldiğini anlatan bu gazel, aynı zamanda Hamdullah Hamdî’nin ağzından söylenen ilk gazeldir. Leylâ, Mecnûn’u aramaya çöle gider, onu bulur ama Mecnûn, Leylâ’yı tanımaz. Aşk o raddeye ulaşmıştır ki artık vücudu yok olmuş, kendisi baştanbaşa aşk olmuştur. Hamdullah Hamdî de bu durumu tariften:

Zihî Mecnûn ki nâ-pervâ şafâ-yı vaşl-ı Leylâ’dan

Zihî ‘âşık ki müstağnî temâşâ-yı tecellâdan (3302)

beytini söyler. Mecnûn, artık Leylâ’ya ulaşmayı arzu etmemektedir. Gerçek aşkın tecellisini her an gören âşık, beşerî aşktan zevk alamaz:

Cemâl-i ‘aşkı her lahza teferrüc iyleyen ‘âşık

‘Aceb mi olmasa hazzı eger ma‘şûk-ı zîbâdan (3303)

Mesnevideki **on üçüncü gazel**, Zeyd’in dilinden söylenmiştir ve şiirde Zeyd mahlası kullanılmıştır. Zeyd, Mecnûn ile Leylâ arasında haber götüren bir habercidir. O da Mecnûn gibi aşk derdinden muztaribdir. Amcasının kızı Zeyneb’e âşıktır ama amcası kızını Zeyd’e vermemiştir. Onlar da Leylâ vü Mecnûn gibi, gizli gizli buluşup meşk etmektedirler. Yine böyle bir buluşmada Zeyd, Zeyneb’e gazel okur ve kendilerine mani olan rakîbden yakınır:

Küyuñ itinden iylemezem ben tenüm diriğ

Ammâ ki bilimen aña yarar üstühân mıdur (3470)

Mesnevideki **on dördüncü gazel**, Leylâ’nın dilinden söylenmiştir ve mahlas kullanılmamıştır. “olur” redifli bu gazel, **Leylâ’nın dilinden söylenen ilk ve tek gazeldir**. İki âşık yine buluşmuşlardır. Artık aralarındaki engellerden bir olan İbnüsselam da yoktur. Fakat Mecnûn suskundur. Leylâ, sevdiğine kavuşan âşık neden susar, bahar geldiğinde gül ve susam dil ve kulak olur, diyerek Mecnûn’un suskunluğunun sebebini sorar:

Vaşl-ı yâre irişen ‘âşık niçün hāmūş olur

Nev-bahâr irse gül ü süsen zebân u gūş olur (3619)

Mecnûn, Leylâ’nın bu sorusuna yine gazelle cevap verir. Mesnevideki **on beşinci gazel** olan bu gazel, aynı zamanda **diyalog halinde** yazılmış tek gazeldir. “gerek” redifli bu gazelde Mecnûn, aşkın sırlarına vakıf olan kişinin dilsiz olması gerektiğini, çünkü gizli hazinenin bulunduğu yerinin işaretli olmasının lazım geldiğini söyler:

Esrâr-ı ‘aşka vâkıf olan bî-zebân gerek

Genc-i nihâna maḥzen olan bî-nişân gerek (3625)

Aşk, Mecnûn’u harap etmiştir. Onda dil de ağız da bırakmamıştır. Goncaya ciğer kanının nedenini sormanın manasız olduğunu, çünkü derdi söylemek için ağız gerekli olduğunu dile getirir:

Hûn-ı ciğer hikâyetini şorma gönceden

Kim söylemege hâlini evvel dehân gerek (3627)

Mesnevideki **son gazel**, “firâk” rediflidir ve Mecnûn’un ağızından Leylâ’nın ölümü için söylenmiştir. Mesnevideki **ilk ve son gazelin “firâk” redifli olması** dikkat çekicidir. Burada kelimenin tasavvufî olarak değerlendirilmesi gerekmektedir: “Sözlükte “ayırarak, ayırt etmek; ayırt edici nitelik” anlamlarına gelen fark, furkân, firkat ve firâk kelimeleri tasavvufta çeşitli mânalarda kullanılmıştır. Varlıkların Hak ile kul arasında perde oluşturması ve madde âleminin tesiri altında kalan kulun Allah’tan ayrı kalmasına fark-ı evvel, kulun, kendisini Hak’la hissetme haline (cem‘) ulaştıktan sonra yaratıkların Hak ile var olduklarını kavramasına ve birbirini perdelemeksizin çoklukta birliği, birlikte çokluğu görmesine fark-ı sâni denilir. Buna göre sâlikin tasavvufa intisap etmeden önceki hali fark-ı evveldir. “Maddenin etkisi altında bulunma” anlamına gelen bu hal içindeki insan Hak’tan uzaktır. Hakk’a iman etmekle beraber daha çok maddî şeyler ve dürtülerin tesiri altındadır. Ebü’l-Hüseyn en-Nürî, “Hak’la olmak mâsivâdan ayrı olmaktır; mâsivâ ile olmak Hak’tan ayrı kalmaktır”; Cüneyd-i Bağdâdî, “Vecde gelip Hakk’a yaklaşma hali cem‘, beşerî ve maddî varlıkta kalma hali farktır”; Ebû Bekir el-Vâsî, “Kulun rabbine bakması cem‘, nefesine bakması farktır” şeklindeki tarifleriyle bu hale işaret etmişlerdir. (Uludağ, 1995: 171-172) Mecnûn, daha önceden de firâk derdini gördüğünü, fakat bu ayrılığın kendisini bu defa öldürdüğünü dile getirir:

Bir nice def‘a görmüş idüm derd-i firqati

Öldüriser bu kere beni gâlibâ firâk

Mecnûn'daki bu ilk ayrılık daha çok maddenin etkisi altındaki ayrılıktır. Nitekim eserin başında bu bir beşerî aşk hikâyesi gibi verilir ve Mecnûn, Leylâ'dan cismen ayrılmıştır. "Tasavvufa intisap etmenin gayesi fark haline son vermektir. Daha sonra sâlik cem' haline ulaşır. Bu halde iken kesreti vahdette görür. Eşyanın varlığının farkedilmediği bu hal çok önemli olmakla beraber en yüce hal değildir. Bu hal geçtikten sonra sâlik yine bir fark haline döner ve bu ikinci hale fark-ı sâni denir. Bu halde sâlik varlıkları Hak'la kâim olarak görür. Hakkı görmesi varlıkları görmesine, varlıkları görmesi Hakk'ı görmesine engel olmaz. (Kuşeyrî, 1978: 209). Mecnûn'un aşkı zaman içerisinde ilahî aşka dönüşür ve bu ayrılığın bir vakit gelip kendisini vuslata ulaştırabileceğini dile getirir:

Dehrûn vişâl u firqatine kalma ey gönül

Vaqt ola bula vaşl gibi intihâ firāk

Sonuç olarak mesnevi içerisinde gazel kullanımı Fars edebiyatında doğmuş olsa da zaman içerisinde terkedilmiş, buna karşın Türk edebiyatında bir geleneğe dönüşmüş ve sıklıkla kullanılmıştır. Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinde bulunan 16 gazelin, hikâye içerisinde farklı ve kritik yerlere yerleştirilmesi, kurgudaki etkiyi artırdığı gibi hikâyenin lirizmine de büyük katkısı olmuştur. Bu gazellerden biri Hamdullah Hamdî, biri Zeyd ve biri de Leylâ'nın ağzından söylenmiş; diğer tüm gazeller, hikâyede şair olarak da tanıtılan Mecnûn'un ağzından söylenmiştir. Bu gazellerden 12 tanesinde kelime halinde redif kullanılmıştır. Eserdeki gazellerde 11 değişik aruz kalıbının kullanılması, şairin kendi sanatın kabiliyetini de gösterme arzusunda olduğunu hissettirmektedir.

2.6.5. Hikâyede Yer Alan Kahramanlar

Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, günümüz anlatı türleri düşünüldüğünde, anlatmaya bağlı edebi metinlerden öyküye, hatta olay öyküsüne denk gelir. Dolayısıyla bu metinlerde bir şahıs kadrosu bulunmakta ve olaylar bu şahıslar vasıtasıyla okuyucuya verilmektedir. Anlatma esasına bağlı edebî metinlerde şahıs kadrosunun tahlil ve tasnifi farklı şekillerde yapılabilmektedir. Biz Şerif Aktaş'ın yapmış olduğu tasnifi esas aldık. Bu tasnif şu başlıkları ihtiva eder¹²:

1- Asıl kahramanlar veya Birinci Derecedeki Kahramanlar

2- Hasım veya Karşı güç (Antagoniste)

¹² Bu bölümünün yazımında ve çerçevesinin oluşturulmasında: Aktaş, Şerif (1998). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yay., Ankara. isimli eser örnek alınmıştır.

3- Arzu Edilen ve Korku Duyulan Nesne¹³

4- Yönlendirici (destinateur)

5- Alıcı

6- Yardımcı Kahraman (Adjuvant)

7- Dekoratif Unsur Durumundaki Kahramanlar

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinde asıl kahramanlar, mesneviye adını veren kahramanlardır. Leylâ, başkahraman olmasının yanında mesnevi içerisinde Mecnûn tarafından arzu duyulan nesne olarak bulunmaktadır. Bu ikisi dışındaki tüm kahramanlar olayın gelişimine katkıda bulunmak amacıyla bulunur ve merkezde değillerdir. Dolayısıyla bu kahramanların detaylı bir tasviri de eser içinde yapılmamıştır. Çoğunlukla kalıplaşmış ifadelerle tarif edilirler.

2.6.5.1. Asıl Kahramanlar veya Birinci Derecedeki Kahramanlar

Mesnevide ana karakterler Mecnûn ve Leylâ'dır. Bunlara dair tasvirler ayrıntılı verilir. Esas kahraman, olayların merkezindedir ve okuyucunun en çok ilgilendiği kişidir. Eserdeki tüm kahramanlar, olaya dahil oldukları bölümlerde ve bölüm başlarında tarif edilir. Mesnevide ilk olarak tarifi yapılan kişi, Mecnûn'dur:

2.6.5.1.1. Mecnûn

Eserin erkek kahramanıdır. Çoğunlukla psikolojik durumu tasvir edilmiştir. Mehmet Kaplan, Mecnûn'u bir erkeğe yaraşan irade gücüne sahip olmayan, iyileşmek istemeyen bir ruh hastası olarak tanımlamaktadır. (Kaplan, 2011: 141) Mecnûn'un hamuru aşk ile yoğrulduğundan doğuştan güzellere meyilliymiş. Bebek iken bile güzel bir kız görse ağlamayı keser gözlerini açıp ona gülermiş. Güzel bir kız görmediği zaman ise devamlı feryat figan halde ağlarmış. Güzel kızlar onu kucağına aldığı zaman susar, yere bıraktıklarında ise tekrardan ağlamaya başlarmış:

Meger 'aşk ile gelmişti ezelden

Anuñ-çün hazzı var idi güzelden (253)

Hemişe ağlamağ ile geçerdi

Güzel görse gülüp gözin açardı (254)

¹³ Eserde Leylâ'nın işlenişi bu kategori ismine tam olarak uymadığından bölüm adı farklı verilmiştir. Eserde seyr-i sülûk ve bunun mertebeleri anlatıldığından Leylâ, bir menzil, varılmak istenen bir ruhi durumdur.

Görüp hayrân olurdu reng ü rûyı
Güzel görmese efgân idi hûyı (255)

Yire kıosa güzel düşünđan anı
İrerdi göge ağlayup figâkı (258)

Mecnûn, okulda Leylâ'yı görür ve her ikisi birbirlerine âşık olurlar. Aşkları herkes tarafından duyulunca Leylâ okuldan alınır ve Mecnûn, Leylâ'nın hasretinden çöllere düşer. Mehmet Kaplan'a göre bu durum, yani Mecnûn'un evini barkını bırakarak çöle gitmesinde ve hayvanlarla beraber tek başına yaşamayı tercih etmesinin temelinde, ferdî saadetinde engel olan topluma karşı bir isyan duygusu vardır (Kaplan, 2011:129):

Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî
Enişî Leylî'nin hayli hayâli (457)

Gezüp âhu gibi âvâre miskin
Göñül göz guşşadan gam-gün ü nem-gün (458)

Hikâyenin bundan sonrasında Mecnûn'un mekânı çöldür. Annesi ve babasının nasihatlerine rağmen Mecnûn'un eve dönmeyi reddetmesi, Mecnûn'daki başkaldırının örneklerindedir. Birol Emil, Mecnûn'un bu özelliği hakkında şunları dile getirir: "Mecnûn'da modern psikolojinin şahsiyet tasnifinde içe dönük tipin özelliklerini görülür. Aile ve çevresine isyanın temelinde hürriyet ile zaruret arasındaki çatışmanın ve sosyolojik bir zıtlığın (şehir ve çöl) varolduğuna inanır. Mecnûn'un ilâhî aşkla ilişkilendirilmesini aileden, toplumdaki, insanlardan kaçan ferdin, tabiata veya Tanrı'ya sığınmasıyla açıklamak mümkündür." (Emil, 2004: 475-476):

Meger ol pîr-i hûş-rây u hîred-mend
Didi pîrâne itdi oğlına pend (503)

Ki ey nûr-ı dü-djde kıo bu kârı
'Arab ta'niyle tap vir bize 'ârı (504)

...

Beni o h u zr ile leyin

Bel-y1 derd-i yr ile leyin (570)

Mecnn'un ak eserin balarında beşeri bir aşk gibi algılansa da zaman içinde değişime uğrar. Hamdullah Hamd, Mecnn'un zanpara, kadın dkn biri olmadığını, onun hakiki aşka aık, alim bir kişi olduğunu eserin sonlarına doğru okuyucuya belirtir. Mehmet Kaplan, din grun gazi tipine ekil verdiği gibi açık tipine de kuvvetle tesir ettiğini belirtir. (Kaplan, 2011: 129)

Dil zann itme kim Mecnn-1 pr-derd

Ola zen-pre v n-pk u n-merd (3250)

Zarf  arf-i devr idi belki

Her ide manzar-1 gvr idi belki (3252)

Cihn-dde zemne-zmde

Keml-i ilm  hlm ile stde (3253)

Mecnn, usta bir airdir. Gönlü hakikat ak ile doludur. Bu yolda nefisini ldrm ve gönlünü ilahi ak ile doldurmuştur:

Sözi zb idi n sikke-i zer

Latf e ar gy l'l-yi ter (3254)

Mecz telerinden puhte olmq

Hkkat hkmetiyle gönli olmq (3256)

Meger lmezden evvel lmi idi

Be zevkn fenda bulmq idi (3258)

Mecnn, tasavvufi yolculuğa ıkm biridir. Onu anlamayan cahiller onun gibi akıllı birine mecnn sıfatını yakıtırmılardır:

Beden efsürde olmuşdı fenādan

Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan (3259)

Sözin fehmi itmeyüp her cāhil ü dūn

Didi anuñ gibi uşluya mecnūn (3262)

Adı “divâne, mecnūn” olsa da kendisi son derece akıllı biridir. Hakikat aşkından bî-haber olan kişiler, onun içindeki bu cevheri anlasalardı, kendilerinden utanırlardı:

O hōd cümle hünerde kāmīl idi

Adı dīvāne kendü ‘āqīl idi (3263)

Anı her bî-ḥāber mecnūn şanurdı

Eger ḥālin bileydi utanurdı (3264)

Mecnūn, eserin başında genç, yetenekli, zengin ve güçlü kuvvetli biri olarak tasvir edilmişse de aşk derdiyle zaman içinde mum gibi eriyip sonunda yok olur. “Mecnūn’un mesnevideki rolü asıl onun psikolojik görünümüyle değer kazanmakta ve ön plana çıkmaktadır. Leylā vü Mecnūn mesnevisinin değeri de daha çok onun bu psikolojik görünümünden kaynaklanmaktadır. Eserde sevdiği kıza kavuşamayan Mecnūn çektiği ızdıraplar sonucunda dünyadan el etek çekip ruhi arınmayla ilahi aşka erişmiştir.” (Aygün, 1999: 82) Nitekim hikâyenin sonunda Mecnūn, gönlündeki ilahi aşka kavuşmayı, vuslatı ölümden görmüş ve böylece sevdiğine kavuşmuştur.

Bu miḥnetden beni āzād iyle

İrişdür vaşl-ı yāre şād iyle (3855)

Dehānından çıkınca bu du‘āsı

Bile çıkdı anuñla cān hümāsı (3856)

Ḳuçup ol bir nefesde dōst ḥākin

Diyüp ey dōst virdi cān-ı pākin (3857)

Mehmet Kaplan, bu durumun tasavvûfî anlayışa ters olduğunu savunmaktadır: “Leylâ öldükten sonra dünya ile ilgisini kesen Mecnûn, şair tarafından fenâfillah mertebesine ulaştırılır. Bunda hikâyenin mantığına uymayan bir taraf vardır. Leylâ’ya karşı duyduğu büyük aşkın, onu sevgilisine doğru götürmesi gerekirdi. Tasavvuf, felsefî bir doktrindir. Bir insanın dinî bakımdan olgunlaşması ve Tanrı’ya ulaşması apayrı bir disipline bağlıdır. Eski Türk toplumunda bunun yolu çok sıkı kâide ve merasimleri olan bir tarikate intisap etmektir. Mecnûn’u beşeri yapan aşkı ve aşk yüzünden çektiği ızdıraptır.” (Kaplan, 2011: 141-142) Kaplan, şairin, hikâyenin sonunda Mecnûn’u ilahî aşka ulaştırma çabasının, o dönemde beşeri aşkın doğurduğu psikolojik problemleri halletmek amacıyla olduğunu düşünmektedir.

Mecnûn, şair tarafından idealize edilmiş bir kahramandır ve pek çok üstün vasfa sahiptir. Güzeldir, yetenekli bir şairdir, aşka meyillidir, tahammül gücü üst seviyede, sabırlı, dirayetli ve sadık biridir. Bu özellikleri itibariyle eserde bulunan diğer kahramanlarla karşılaştırılır ve onlardan üstünlüğü ifade edilir.

2.6.5.2. Hasım veya Karşı Güç

Mesnevîde çatışmanın ortaya çıkması ve olayın gelişmesi için bulunan ve asıl kahramanın arzu edilen objeye ulaşmasını engelleyen kişilerdir.

2.6.5.2.1. Leylâ’nın Babası

Leylâ’nın babası da Mecnûn’un babası gibi bir kabile reisidir. Güçlü, sözü geçen biridir:

Atası seyyid-i kavm u kabîle
Kim ola hüsnini şerh idebile (284)

Leylâ’nın babası geleneği temsil eden bir tiptir. Karakterinin sınırları bellidir. Eserde özel olarak ismi bulunmaz. Genellikle kız isteme ve bu sebeple ortaya çıkan savaş vb. olaylarda hikâyenin içine girer. Kızının Mecnûn ile evlenmesini istemez ve bunun için elinden geleni yapar. Bunun haricinde belirgin bir fizyolojik ve psikolojik tasviri bulunmamaktadır.

2.6.5.2.2. İbnü’s-Selâm

Esed kavminden oldukça hünerli, Araplar içinde eşi benzeri olmayan, uzun boylu güçlü kevvetli bir yiğittir. Leylâ’nın güzelliği meşhur olunca onu babasından ister. İlk seferinde olmasa da ikinci seferinde Leylâ’yı verirler. Fakat Leylâ hiçbir zaman kendisini sevmez, kendisiyle birlikte olmaz. İbnü’s-Selâm onu tamamen kaybetmemek için Leylâ’nın üzerine bu konuda fazla gitmez. Eserde Leylâ’nın

kocas1 olmas1 dolayısıyla Mecnûn'un rakibi olarak yer alır. Uzun boylu ve güçlü olmasının dışında dış görünüşüne fazla değinilmemiştir:

Meger bir nev-civân kavm-i Esed'den

O cânı gördi nûrânî cesedden (1309)

Hünerde bî-nazîr idi 'Arab'da

Ki ehl-i dil dilîr idi 'Arab'da (1310)

Anuñ a lâ idi her yirde kadri

Bülend idi kamu mahfilde şadı (1311)

Yüce pâye büyük sâye uzun boy

Şabîle çok bahâdır kavm ulu boy (1312)

Cemâl ü mâl ile meşhûr-ı 'âlem

Kemâl ü hâl ile maqbûl-ı âdem (1313)

°Azîz olduğı-çün ilde selâmı

Anuñ İbnü's-selâm olmışdı nâmı (1314)

İbnüselam savaşma kabiliyeti ile Araplar içinde meşhurdur. Savaşa hazırlansa kınından çıkmış kılıç gibidir, savaşlardan yüzünün akıyla çıkar:

Yücedür kaddi gibi nâm u nengi

'Arabda mu'teberdür şulh u cengi (1997)

Şavaşa varsa tartılmış yarağdur

Şılıç gibi şavaşda yüzi ağdur (1998)

Bu yeteneğinin haricinde cömert ve irfan sahibi bir kişidir:

Mürüvvet-kāna ihsān menba'ıdur

Kemāl u faẓl u 'irfān mecma'ıdur (2001)

Eserde Mecnûn'un rakibi olarak bulunur ve Mecnûn, Leylâ ile sohbet ederken Mecnûn'u öldürmek için üzerine yürür. Bu esnada olağanüstü bir hadise gerçekleşir ve elleri taş kesilir. Mecnûn'un duasıyla eli normale döner. İbnüselam'ın ölümü ile Leylâ vü Mecnûn arasındaki engellerden biri ortadan kalkmış olur.

2.6.5.3. Arzu Edilen Varlık/Kişi

Asıl kahramanın ulaşmak istediği varlık/kişidir. İki kahramanlı aşk hikâyelerinde bu kişi genellikle kadın olur.

2.6.5.3.1. Leylâ

Eserde elde edilmek istenen varlıktır. Eserin kadın kahramanıdır. Yine Mecnûn'la birlikte detaylı olarak tarif edilmiş biridir. "Leylâ'nın mesnevideki konumunu belirleyen temel özelliği güzel ve vefalı bir insan oluşudur. Mesnevinin büyük bir bölümünde dışarıdan bir bakışla, yalnızca dış görünüşüyle ele alınan Leylâ zaman zaman psikolojik özellikleriyle de tasvir edilir." (Aygün, 1999: 86) Leylâ doğumundan itibaren değil okulda Mecnûn'la karşılaşmalarından itibaren hikâyede bulunur. Mecnûn onu ilk defa okulda görür. Hamdî, Mecnûn'un çoğunlukla ruhî durumunu tasvir ederken, Leylâ'nın güzelliğinin tasvir edildiği bölümlerde fizikî unsurlardan genişçe bahsedildiği dikkati çekmektedir.

Leylâ, güzellik tasviri açısından divan şiirinin klasik tariflerine uyar. "Kadın ve erkeğin, tabiat ve eşyanın güzelliği eski Türk edebiyatında çok önemli bir yer tutar. O devirde hayatta da güzelliğe ön planda yer verilir. Bunu mimârîde, minyatürde, hat sanatında, musikîde, kılık ve kıyafette, dilin kullanımında da görürüz. Bilindiği üzere eskiler, güzellik ile Tanrı arasında bağlantı kurarlar. Varlık baştanbaşa Tanrı'nın güzelliğinin aynasıdır." (Kaplan, 2011: 132). Hamdullah Hamdî, Leylâ'nın portresini bu sebeplerden özene bezene çizer. Leylâ, baştan sona ay gibi parlak ve güzeldir. O kadar güzeldir ki onun güzelliğini tasvir edebilmek çok zordur:

Anuñ ser-tā-ķadem ay idi cismi

Yaraşur Leylî olsa anuñ ismi (283)

Atası seyyid-i ķavm u ķabile

Kim ola hūsnini şerħ idebile (284)

Servi boylu, melek yüzlü ve melek huyludur:

Boyu serv-i sehî gibi nazar-gâh
Hevâsında yiler bād-ı seher-gâh (286)

Melek rüy u melek bûy u melek hûy
Ser-i 'âşık saçı çevgânına gûy (287)

Kara gözleri cihanı birbirine düşürecek kadar güzeldir. Saçları tavus gibi süslüdür:

Ƙara gözi ki yağmacı 'Arabdur
Cihâna fitne vü şûr u şağabdur (288)

Şacı tāvûs-ı cevlândır meşelde
'Uķâb-ı âfet-i cândur 'amelde (289)

Ağzı bir şeker kutusu gibidir ve her bir sözü bu yüzden şeker gibi tatlıdır. Onun güzelliğine denk bir şeyi Mânî bile çizemez:

Sözi şekker dehâni şekker-engiz
Hayâdan gül yüzi dâ'im 'araķ-riz (294)

Zihî dîdâr-ı dil-ber hûsn-i dil-bend
Ki nakşına yazamaz Mânî mânend (297)

Leylâ büyüdükçe güzelliği artar, ilde meşhur olur. O, güzellik kitabıdır, güzel konuşma mumunun ışık saçan aydınlığıdır:

Kitâb-ı hûsn ü fihrist-i leţâfet
Çerâğ-efrûz-ı mışbâh-ı feşâhat (1146)

Yedi iklimin güzellerinin şahıdır, insanoğlunun en büyük incisidir:

Şeh-i hûban-ı heft-iklîm-i 'âlem
Dür-i şehvâr-ı dürc-i şulb-ı âdem (1147)

Yan bakışı bütün âlemi büyüler ve tüm akıllıların aklını alıp onları mecnûn eder:

Cihāna ğamzesi efsūn iderdi

Cihānuñ ‘ākılın mecnūn iderdi (1156)

Leylâ'nın güzelliği o kadar meşhur olmuştur ki tüm âşıklar onun için şiirler yazmaktadır. Aynı zamanda Leylâ, fesahatte de mahir bir kişi olup çok parlak şiirler yazabilen biridir:

Melâhatde ki Leyli kâmil idi

Feşâhatde daği key ‘âkil idi (1197)

Ġazel nazm itse ğarrâ fikr iderdi

Özi gibi sözün de bkr iderdi (1198)

Leylâ, hikâyede aynı zamanda pek çok talihsizliklere de maruz kalan biridir. Ailesi tarafından okuldan alınması, Mecnûn'la evlenmesine ailesinin razı olmayıp kendisini, istemediği biriyle zorla evlendirmesi bu talihsizliklerin başında gelmektedir. Fakat Leyla, Mecnûn kadar âsî olamamaktadır. Bunda devrin genel anlayışı etkilidir. Leylâ bu olanlar karşısında isteksiz olsa da olayların önüne geçemez, bunları engelleyemez. Başına gelen tüm bu olumsuzluklar, Leylâ'yı üzgün, kendi halinde biri haline getirir:

Dehānı ğonce-veş dem-beste idi

Dili pür-ğün u cānı ğaste idi (1175)

Göñül teng ü dehān teng ü mekân teng

Belādan gözine mülk-i cihān teng (1176)

Leylâ, her daim aşkına sadık biridir. Annesi onu okuldan aldığı da, İbnüselam ile zorla evlendirildiğinde de, her aşamada Mecnûn'a bağlıdır ve ondan başkasına gönül vermez. Leylâ, tasavvufi manada, kulun âşık olduğu Hakk'ı temsil eder. Mecnûn nasıl ki Leylâ'ya âşık olduğunda perişan olursa Leylâ da güzelliğini yitirir, hasta olur. “Mecnûn gibi Leylâ da aşk acılarıyla maddi varlığını kaybederek eser ilerledikçe ruhi arınmayla ilahi aşka yönelir. Ancak Leylâ'nın günden güne sararıp solması, maddi varlığından arınması Mecnûn'da görülen ilahi aşka yönelme gerekçesiyle açıklanamaz. Leylâ'nın yavaş yavaş

ölüme yaklaşması temelde, Mecnûn'a duymuş olduğu mecazi aşktan ve çevre baskısı sonucunda sevdiğine kavuşamamış olmasındandır.” (Aygün, 1999: 89) Leylâ, Mecnûn'dan ümidini kesince hastalanır ve yatağa düşer. Annesine vasiyetinden de anlaşılacağı üzere Leylâ, Mecnûn'un hasretinden ölmektedir. Yine de ölüm döşeginde istediği şeylerin tamamı Mecnûn ile ilgilidir. Bu durum Leylâ'nın aşkının sâfiyetini göstermektedir:

Dilegüm bu durur ey ana senden

Ki ol lahza ki cânım gide tenden (3684)

Nigârün hâk-ı pâyi tütüyâsın

Çeküp gözlerüme andan yumasın (3685)

Kefen kı l zülf-i yâruñ dâmeninden

Gele cân büyü kabrüm gülşeninden (3687)

Yönüm döndür lahidde ol habîbe

Ki dâ'im kıble oldur ben ğariibe (3689)

Eserde Leylâ'nın psikolojik tasvirleri Mecnûn kadar yoğun bulunmaz. Leylâ, Mecnûn'a göre daha dingin bir ruha sahiptir. Bu noktada eser Mecnûn'dan hareketle ilerler.

2.6.5.4. Yönlendirici

Çatışmanın gerçekleştiği dramatik vaziyet, bir yönlendiricinin müdahalesi sayesinde vücut bulabilir, gelişebilir ve çözümlenebilir. Bu, metnin sonunda vakanın istikametini gösteren ibarenin bir tarafa meyletmesini temin eder. (Aktaş, 1998: 154) Mesnevi içinde bu görevi Nevfel yerine getirir.

2.6.5.4.1. Nevfel

Hikâyede Mecnûn'un arkadaşı olarak yer alır. Mecnûn'u çölde görür, onun hikâyesini dinleyince onunla arkadaş olur ve ona yardım etmek ister. Mecnûn için Leylâ'nın kabilesi ile savaşı. Nevfel de yine İbnüsselam gibi tarif edilmiş, Araplar içinde benzeri olmayan yiğit biridir:

Meger Nevfel emîr idi °Arab'da

Hünerde bî-nazîr idi °Arab'da (1354)

Dosta mum gibi yumuşak, düşmana demir gibi serttir.

Şadîka mûm idi ā°dāya āhen

Yanar od idi rezme bezme gülşen (1355)

Nevfel, savaş meydanında yüz başlı bir ejderhadır, azgın ve kendini kaybetmiş bir fil gibidir:

Çuçalı āhenîñ ü kalbi sengin

Şanur gören tenin yüz başlu tinnîñ (1481)

Hurûş u çüş ile çûn pîl-i ser-mest

Ayağa şaldı kime urdîsa dest (1560)

Nevfel, Leylâ'nın kabilesi ile girdiği ikinci savaşı kazanmasına rağmen Leylâ'yı almadan dönmesi olayın akışına etki eder. Bu durum Mecnûn'un aşkını daha da alevlendirir. Tüm bu olanların ardından Mecnûn'un hâlâ Leylâ'yı elde etme arzusu, onun ilahi aşk yolunda tüm engelleri aşan Allah yolcusu olarak da değerlendirilmesine vesile olur.

2.6.5.5. Alıcı

Mesnevîde olayların yönlendiricisi olmayıp olaylardan bir şekilde etkilenen kahramanlar da bulunmaktadır. "Hadiselerin sonucundan her zaman, asıl kahraman kârlı çıkmaz veya endişe duymaz. Tesadüfen de olsa bu sonuç başkalarının işine yarar, sebep olan arzulanan veya endişe duyulan nesneden başkaları da müteessir olur." (Aktaş, 1998: 154) Mesnevîde kendileri dışında gelişen olaylardan en çok etkilenenler Mecnûn'un annesi ve babasıdır.

2.6.5.5.1. Mecnûn'un Babası

Düz bir karakterdir ve eserde ismiyle anılmaz. Mesnevîde Mecnûn'un ailesinden yalnız babası hakkında bir şeyler söylenmektedir. Annesi de olay içinde ölümü vesilesiyle anılır ama bunun haricinde onun hakkında bir tarif yapılmamıştır.

Mecnûn'un babası Araplarda önemli bir kabile olan Benî Âmir kabilesinin reisidir. Eserde bu yönünden ziyade genellikle oğlu için üzülen, onu bu aşktan vazgeçirmeye ve evine döndürmeye çabalayan çaresiz bir baba figürü ile bulunur:

alup bir gūşede ol **ır-i ħaste**

Ciger-kūşe **ġamından dil-şikeste** (2389)

Dilin teng itdi fikr-i ħāne-i teng

Nefes teng iñler ammā nitekim **çeng** (2392)

Oġlunun hasretinden beli bükülmüş, gönlü bu acıdan delinmiş ney gibi olmuştur:

Bilin egmiş belālar **yāya dönmiş**

Dilin delmiş cefālar **nāya dönmiş** (2393)

Mecnûn'un babası, mesnevide olaylara kısmen etkide bulunur. Mecnûn'un doğmasındaki bekleyişi ve dualar neticesinde Mecnûn'a kavuşması, Leylâ'nın istenmesi, oġlunu Kābe'ye götürmesi, Mecnûn'u bu aşktan vazgeçirmek ve evine dödürmek için defalarca onun ayaġına gitmesi ve sonunda oġluna hasret bir şekilde can vermesi, eserin trajik noktalarındandır.

2.6.5.5.2. Mecnûn'un Annesi

Hikâyede geri plandadır. Evladını seven tipik bir anne rolüyle karşımıza çıkmaktadır. "PEDER VE MĀDER MECNŪN'A NAŞİĤAT VE ŐEFAT İTDŪKLERİDŪR" isimli bölümde Mecnûn'u Leylâ'nın sevdasından vazgeçirip eve dönmeye ikna etmek için onun yanına eşiyle birlikte giderler. Fakar burada yer alan beyitlerin tamamı Mecnûn'un babasının aġzından verilmiştir. Dolayısıyla Mecnûn'un annesi, eserin trajik kahramanlarından biri olarak olayların dışında yer almaktadır.

2.6.5.6. Yardımcı Kahraman

Olay içerisinde asıl kahramana, arzu edilen kişiye ve yönlendiricilere yardım eden kahramanlardır.

2.6.5.6.1. Leylâ'nın Annesi

Mesnevide "korumacı" rolüyle ön plana çıkar. Kays ile Leylâ'nın aşkı ayan olduğunda Leylâ'yı okuldan aldırır ve iki aşıġı ayırır. Leylâ'nın annesi, burada iki aşıġın iradesinin arasına giren sosyal baskı unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Kızının Kays'a layık olmadığını düşünmektedir. Ayrıca kızına bu vesileyle akıl verir.

Vaktinden önce gülün açılmaması gerektiğini, böyle olursa gülün güzelliğinin ortaya çıkamayacağını söyler, anne olarak kızını korumak istemektedir:

Kaçan bi-vakt iken açılsa gonca

Bulınmaz reng ü bûy umuldığınca (349)

Kendisini ve ailesini dillere düşürmemesi için ona öğütlerde bulunur. Fakat Leylâ, Mecnûn'a kendini kaptırmıştır ve bu öğütler onda işe yaramaz.

Kadının o dönemde toplum içindeki yerini de Leylâ'nın annesinden, yani yine bir kadının ağzından öğrenmiş oluyoruz. Kız çocuğu annesinin fikrine göre okumamalı, eline asla kalem dahi almamalı, namusunu canı gibi korumalıdır. Aksi halde kınanmayı, taşlanmayı, hatta başının kesilmesini dahi hak eder:

Saña ta'lim-i haş yüz karasıdır

Kalem şemşir-i ta'ne yarasıdır (357)

Didi bir kâtibe kız gördi Lokmân

Kime tiz oldı bu şemşir-i bürrân (358)

Kıza 'âr ehli olursa uzun yaş

Eger bi-'âr olursa başına taş (360)

Kaşı ol duhterün kim vesmelüdür

Başup göz göre başın kesmelüdür (362)

Annesi ve babasının tüm gayretlerine, öğütlerine ve engellemelerine rağmen Leylâ, aşkıdan vazgeçmez. Hatta Leylâ'yı evlendirmeleri de onu aşkıdan ayıramaz. Hikâyenin tamamında arka planda yer almasının yanında hikâyenin sonuna kadar olayın içinde bulunur. Leylâ'nın vefatının anlatıldığı sahnede, Leylâ'nın vasiyetlerini yerine getirmek görevi ona verilir.

2.6.5.6.2. Selîm-i Âmirî

Mecnûn'un dayısıdır. Ara sıra çöle gider, ona devamlı maddi manevi yardımlarda bulunur. Çeşitli vesilelerle kabilesinden Mecnûn'a haber getirir:

Didi ba'zî ruvât-ı hâl-i Mecnûn

Selîm-i 'Âmirî' dür hâl-i Mecnûn (2916)

Helâl etmeklü devletlü er idi

*Benî- 'Âmir içinde server idi (2917)

Selîm olduğı-çün kalb-i halîmi

Ana nâm itdiler ism-i Selîm'i (2918)

İyi kalpliliğı ile bilinen, Mecnûn'la birlikte herkese iyiliğı dokunmuş biridir:

İrerdî 'âleme hayr u şehâsı

Huşûşâ hakk-ı Mecnûn'a vefâsı (2919)

Annesinin ölüm haberini de Mecnûn'a Selîm-i Âmirî getirir.

2.6.5.6.3. Zeyd

Mecnûn ile Leylâ arasında haber götüren bir habercidir. O da Mecnûn gibi aşk derdinden muztaribdir. Amcasının kızı Zeyneb'e âşıktır ve amcası mala mülke değer veren biri olduğı için kızını Zeyd'e vermemiştir. O da kendisini Mecnûn'a yakın görür ve bu nedenle Mecnûn'dan aldığı haberleri Leylâ'ya götürür:

Severdi 'emmüsinüñ duhterin ol

Çomışdı yolına cân u serin ol (3314)

Dilinde küh-ı enbüh idi endüh

Yiri endühdan Mecnûn gibi küh (3317)

Hikâyede Leylâ vü Mecnûn arasındaki mektup alışverişini sağlayan kişidir. Mecnûn'a İbnüsselâm'ın öldüğünü haber veren de Zeyd'dir.

İki âşığın ölümlerinden sonraki durumları hakkında yine Zeyd'den haber alırız. Bir gün rüyasında iki âşığın cennet bahçelerinden birinde mutlu bir şekilde yaşadıklarını görür. Uyandığı zaman rüyasında gördüklerini halka anlatır.

2.6.5.6.4. Selâm-ı Bağdâdî

Adından da anlaşılacağı üzere Bağdatlı biridir. Mecnûn'un şiirleri meşhur olunca onun beyitlerini dinlemek maksadıyla onu görmeye çöle gider. Çünkü kendisi de aşk derdinden muztaribdir. Ömür boyu Mecnûn'un yanında kalmak ve ona hizmet etmek, onun şiirlerini ezberlemek istemektedir. Fakat Mecnûn, bu işin onun boyunu aşacağını, çünkü kendisinininki gibi derdi kimsenin çekemeyeceğini söyleyerek onun bu isteğini reddeder. O da birkaç gün kalıp açlığa dayanamayınca evine geri döner. Hikâye içinde yan karakter olup şairin Mecnûn'un aşkının tasavvufî boyuta evrildiğini ifade edebilmesi için kullandığı bir kişidir:

Zarâfet ehli 'âşık-meşreb idi

Şafâ fenninde şâhib-mezheb idi (3143)

Belâlar seyline olmuşdı hâşâk

Cefâlar sillesinden şinesi çâk (3144)

Selîm idi çü kalb-i hõş-nihâdı

Selâm idi anuñ-çün anuñ adı (3146)

Aşk yolunda çevik biri, şiire hevesli biridir:

Tarîk-ı 'aşk içinde cüst ü çâlâk

Kemâl ü şi'r ü inşâya heves-nâk (3147)

Selâm-ı Bağdâdî'nin hikâyede yer almasının sebebi, dünyada kimsenin aşkının Mecnûn'un aşkıyla boy ölçüşemeyeceği fikrini okuyucuya vermek içindir.

2.6.5.7. Dekoratif Unsur Konumundaki Kahramanlar

Bu kişilerin olay içerisinde herhangi bir etkileri veya rolleri yoktur. Çoğunun herhangi bir şeklî veya ruhî tasviri yapılmamıştır. İsmen bulunmanın ötesine geçmezler.

2.6.5.7.1. Zeyneb

Dekoratif karakterler içerisinde tarifi yapılan tek karakterdir. Zeyd'in sevdiği kız, yani amcasının kızıdır. O da aşk derdinden Leylâ gibi muzdarip olduğundan Leylâ'nın yanında durur ve Mecnûn'a Leylâ'dan haber getirip götürür:

Bu ter duhter ki ahter şüret idi

Adı Zeyneb cemâli ziyet idi (3320)

Yeni açılmış bir gül gibidir, gönül süsleyen bir güzelliği vardır:

Gül-i nev-reste gibi nâzük-endâm

Dil-âşüb u dil-ârâ vü dil-ârâm (3321)

Hikâye’de sadece isimleri geçen kişiler aşağıda tablo halinde verilmiştir:

Tablo 14. Hikâyede Sadece İsmen Geçen Kişiler

<u>İSİM</u>	<u>BULUNDUĞU BEYİT</u>
Hız.Muhammed	Temâm olsa bulur bu söz kabûli Hudâ birdür Muhammed Hâk resûli (106)
Dağhâk	Omuzda tığı güyâ mâr-ı Dağhâk Ecelden gayri yok zehrine tiryâk (1483)
Ebücehl	Ebücehl ’ün çün oldı cehli bî-ğad Anuñ-çün didi mecnûndur Muhammed (3276)
Nizâmî	Nizâmî şimdi düzse penc-gencin Kimesne bir pula almazdı pencin (3641)
Tüşî	Eger Şeh-nâme düzse şimdi Tüşî Aña virmezdi kimse fülûsi (3642)
Câmî	Eger evvel zamânda gelse Câmî Olurdı cümle şâ’irler imâmı (3643)
Loqmân	Bu derdüñ şiddetinden öldi Loqmân Bu âteşden yile vardı Süleymân (3863)
Sikender	Sikender çeşme-i hayvânı n’itdi Hemân zulmet belâsın çekdi gitdi (3865)

Keyhusrev	Bu key Keyhusrev 'ün addın ılur dāl Bu miħnetdūr iden Rūstem 'leri zāl (3867)
Rūstem	Bu key Keyhusrev 'ün addın ılur dāl Bu miħnetdūr iden Rūstem 'leri zāl (3867)
Dāra	Nice Dāħħāk'i bu zār iylemiřdūr Nice Dāra 'yı bu dār iylemiřdūr (3868)
Efrāsyāb	oyup āhe nice Efrāsyāb 'ı Yūrūtdi bařı ūzre āsiyābı (3869)
İmām (Gazālī)	İmām İħyā kitābında dimiřdūr Aña raħmet ne ĥoř řekker yimiřdūr (3996)
Semnūn	Ĥuřūřā 'ař-ı Mecnūn ĥūrmetiyūn Muħibler řeyħi Semnūn ĥūrmetiyūn (4014)

2.6.6. Mekān Unsurları

Anlatma esasına baėlı metinlerde mekān, ana olaya ve bu olaya baėlı diėer olaylara sahne olan yerdir. "Geleneksel anlatı tūrlerinde (destan, masal, mesnevi) mekān, tecrit esasına baėlı olarak eserde yer alırdı. Mekān ve onu tamamlayan varlık ve hādiseleler, harici ālemde gōrūldükleri gibi deėil, bunların insan ūzerinde bıraktıkları intibalar, sebep oldukları haller ifade edilerek tanıtılır." (Aktař, 1983: 100) Hamdullah Hamdī'nin eserinde de bōyle bir mekān anlayıřı bulunur. Mekānlar, gerçek halleriyle deėil zihinde bıraktıkları izlenimleriyle tasvir edilir. Leylā vū Mecnūn hikāyesi bilindiėi gibi Arabistan'da geçmektedir. Hamdī, eserinin bařında hikāyenin Arabistan'da Benī Āmir isimli bir kabiledede geçtiėini ifade eder:

'Arabda bir ulu var idū meřhūr

Benī Āmir ili anuñla ma'mūr (219)

Ḳabā'ilde şehir idi **Arab**'da
Nesebde eşref ü a'lā ḥasebde (221)

Geniş bir coğrafyayı kapsayan Arap yarımadasında olayın tam olarak geçtiği yer belirtilmez, okuyucunun hayaline bırakılır. Zaman zaman mekânla, hadiselerin mahiyeti ve karakterlerin şahsiyeti arasında bir paralellik kurulmaya da çalışılır. Örneğin, Necd Dağı'yla Mecnûn arasında tesis edilmeye çalışılan ilgi böyledir: Mecnûn aşk derdiyle vatanından ayrı kalmış, yalnızlığı tercih etmiş, benzerine az rastlanır biridir. Necd Dağı da kimsenin mekânı olamayacak kadar vahşî, yalnız ama asil bir yerdir. Hatta başındaki dumanlar onun Mecnûn gibi aşk derdine müptela olduğunun delili olarak gösterilir. Sonuç olarak Mecnûn gibi sıradışı birine ancak Necd gibi bir dağ mekân olabilir.

Mesnevîde tespit ettiğimiz mekân unsurları şunlardır:

Kays'ın Evi Eserde bazı mekânlar ayrıntılı tasvir edilirken, bazı mekânların sadece adı anılır. Kays'ın evi de ayrıntılı tasvir edilmeyen mekânlardan biridir. Hikâyede yeri geldikçe saray, gam kulübesi gibi isimlerle de anılır.

Leylâ'nın Evi: Eserde sık sık adı geçen Necd Dağı, Leylâ'nın kabilesinin bulunduğu yer olarak belirtilir:

Meger ol kûh kim Necd idi nāmı

Ol idi ḳavm-i Leylānuñ maḳāmı (593)

Mecnûn, Leylâ'yı görmek için tekrardan yola çıktığında bu sefer Fırat nehri kıyılarına doğru gider. Leylâ'nın evinin bu civarda olduğu belirtilir.

Olup teşne revān oldu Furāta

Sikender gitdi san āb-ı ḥayāta (3069)

Leylâ'nın Kapatıldığı Kale: Kızının Kays'la olan alakasını duyan babanın Leylâ'yı saray içinde kapattığı yerdir.

Necd Dağı: Mecnûn'un her şeyden ve herkesten kaçıp sığındığı yerdir. Burası vahşî hayvanların bulunduğu ıssız bir yerdir. Kays'ın Mecnûn olmasıyla beraber hikâyenin ana mekânı haline gelir.

Kâbe: Mecnûn'u aşk illetinden kurtarmak isteyen babası onu Kâbe'ye duaya götürür. Baba oğlunu Kâbe'ye götürdüğü zaman ona, burada edilen duaların kabul

edileceğini, bu yüzden aşk derdinden kurtulmayı istemesini söyler. Ancak Mecnûn aşkının artması için dua eder.

Bahçe: Leyla, yanına kendi gibi güzelleri alarak bir bahçeye gezintiye çıkar. Bu bahçe öyle bir bahçedir ki her çeşit hayvan ve güzel çiçek burada bulunur. O bahçeye İrem dense layıktır, güzel kokulu ceylanların yaşadığı Çîn diyarına benzemektedir:

İrem ol ravzaya dinse hağ ola
Ki mişli âyet-i lem-yuğlak ola (1265)

Nesim-i büyü ol etrâfa tıldı
Diyâr-ı Çîn'e döndi nâfe tıldı (1270)

Lübnan Dağı: Babası Mecnûn'u bu aşk derdinden kurtaracak yollar ararken, meşhur bir şeyh olduğunu öğrenir ve onu aramaya gider. O şeyhi Lübnan Dağı isimli bir yerde bulur:

Mekân idi o küh ehl-i belâya
Nitekim küh-ı Lübnan evliyâyâ (916)

Bunların haricinde tasviri yapılmayıp yalnızca ismen geçen mekânlar şunlardır: **Nevfel'in Diyarı, Merv, Leylâ vü Mecnûn'un Türbeleri, Ceng Meydânı, Sahra, Hicâz, Irak.**

2.6.7. Dinî Unsurlar

Hamdullah Hamdî'nin eseri tasavvufî yönü olan bir aşk hikâyesidir. Dolayısıyla bazen telmihler yoluyla bazen de direkt olarak verilen çeşitli dini unsurlara rastlamaktayız. Eser gelenek itibarıyla bir aşk hikâyesi olduğundan dini unsurların sayısının da –her ne kadar eserin tasavvufî bir tarafı olsa da- fazla olmadığını söyleyebiliriz.

Türk Edebiyatında klasik mesnevi tertibinde eserlerin giriş kısımlarında şu bölümler bulunur:

1. Besmele
2. Tevhîd
3. Münâcât
4. Na't

5. Mi'râc	8. Padişah için övgü
6. Mu'cizât	9. Devlet büyüğüne övgü
7. Medh-i Çehâr-yâr-ı Güzîn	10. Sebeb-i Te'lif

Hamdullah Hamdî'nin eseri de klasik mesnevi düzeninde başlar. Eserin başında 47 beyitten oluşan ve mesnevi nazım şekli ile yazılmış bir **tevâhid** bölümü vardır. Burada Allah'ın birliğine övgü vardır. Ardından **MÜNÂCÂT-I KÂZİÜ'L-HÂCÂT** başlıklı 37 beyitlik bir **münâcât** kısmı gelmektedir. Klasik münâcât formunda olan bu bölümün ardından **NA'T-I SEYYÎDÜ'L-MÜRSELÎN VE RESÛLU RABBÛ'L-ÂLEMÎN** başlıklı bir **na't** bölümü başlar. 86. Beyitten başlayan bu bölüm 123. beyitle son bulur. Burada aynı zamanda dört halife övgüsü de (**medh-i çehâr-yâr-ı güzîn**) yer almaktadır. 124. Beyitle birlikte **mi'râciyye** bölümü başlar. **SIFAT-I MÎ'RÂC-I RESÛL ALEYHİSSELÂM** başlığıyla ele alınan bu bölüm 161. beyitle son bulur. Ardından **MEDH-İ SEYYÎDÜ'L-ENBİYÂ-İ 'ALEYHİ'S-SALAVATU'S-SELÂM** başlığıyla tekrardan Peygamber efendimizin övgüsüne geçilir. Bu kısım **kasîde** nazım biçimi ile yazılmıştır ve 29 beyitten oluşur. Bu bölümlerin ardından **218. beyitle birlikte hikâyeye giriş yapılır.** Yani daha önce de belirtildiği gibi, herhangi bir padişaha, bir devlet büyüğüne övgü bulunmadığı gibi eserin yazılış amacını klasik manada belirten bir ifadeye, **sebeb-i telif bölümüne de şair tarafından yer verilmemiştir.**

Mesnevide bulunan ayet-hadis-dua ifadeleri ve sayıları şöyledir:

Tablo 15. Eserde Bulunan Ayetlerin Yeri ve Sayısı

<u>Metinde Kullanımı</u>	<u>Adet</u>	<u>Bulunduğu Ayet ve Sure</u>	<u>TEBDİZ Sözlüğü İçindeki Yeri</u>
âyet-i lem-yuḥlaḳ	1	Fecr Suresi 8. Ayet	M30/36
âyet-i ve'l-teffeti's-sâk	1	Kıyâme Suresi 29. Ayet	M74/86
ğıybetde etüñ yir	1	Hucûrât Suresi 12. Ayet	M54/64
Ḳâbe Ḳavseyn	1	Necm Suresi 9. Ayet	M64/74
ḳîle men râḳ	1	Kıyâme Suresi 27. Ayet	M74/86
lâ taḳrabu mâle'l-yetîmî	1	İsrâ Suresi 34. Ayet	M86/103

minnet-i menn	1	Bakara Suresi 61. Ayet	G12/84
nūrun ‘alā-nūr	1	Nūr Suresi 35. Ayet	M4/4, M30/36
ve zeyyennā es-semāe	1	Saffāt Suresi 6. Ayet	M62/72

Tablo 16. Eserde Bulunan Hadislerin Yeri ve Sayısı

Levlāke lemā ḥalaḳtu’l-eflāk	1	K1/5
nāḳışātu’l- ‘aḳl ve’ d-dj̄n	1	M50/58
nişān-ı mā- ‘arafnā	1	G12/84
ölmezden evvel öl	1	M71/82
el-mü’minüne lā-yemütüne	1	M56/66

Tablo 17. Eserde Bulunan Dua İfadelerinin Yeri ve Sayısı

lāmeyn-i v’el-leyl	1	M3/3
--------------------	---	------

Eser tasavvufi bir aşk mesnevi olsa da şair bu durumu semboller vasıtasıyla anlatmış ve olay anlatımında ayet-hadis-dua gibi dini hususlara fazla yer vermemiştir. Beyitlerde geçen diğer dini unsurlar şunlardır:

Senüñ gibisini kim bildi ey pāk

Ki el aczü ani’l idrākun idrāk (44)

(“Onu idrak etmek nedir, biliyor musunuz? Onu idrak edemeyeceğinizi idrak etmektir.”) Hz. Ebubekir’e ait olduğu söylenen bir söz.

Düşicek vecde sa’y iylerdi Necd’e

Diyüp **lebbeyk** ḥacı gibi Ḥac’da (1350)

(Hac sırasında Cenâbihakk’a hitâben söylenen, “Senin emrini yerine getirmeye hazırım, maksadım daima sensin Allah’ım” manasına gelen ifade.)

Aşağıdaki örnekte de oğlunun hasretiyle yanıp tutuşan Mecnûn'un babası Hz. Yûsuf kıssasından telmihle Hz. Yakûb'a, Mecnûn da dolayısıyla Hz. Yûsuf'a benzetiliyor:

Ki Mecnûn'ın atası pîr-i miskîn

Ġam-ı **Yûsuf**'da şan **Ya'kûb**-ı ğam-ğın (2384)

Mecnûn'a Leylâ'dan haber getiren güvercin Hz. Muhammed gibi sözleri mucizeli, Hz. İsa gibi can diriltici nefesli olarak ifade ediliyor:

Anuñ **Ahmed** gibi mu'ciz beyânı

Dem-i **İsî** gibi dirgürdi cānı (2871)

Şu beyitte de "Cennet annelerin ayaklarının altındadır." hadis-i şerîfine telmih vardır:

Senüñ zātuñdan oldı kâr-ı kiştüm

Senüñ ayağüñ altıdur behiştüm (2990)

Yine aşağıdaki beyitte Bakara Suresi 61. ayete telmih yapılmaktadır:

Ne bilsün **tih**-ı ğafletde kalanlar minnet-i **menni**

Piyâz ehli olan 'âmî ne hazz iyleye selvâdan (3307)

(Tih sahrâsında Allah tarafından, "menn" adlı kudret helvası ile birlikte İsrâiloğulları'na indirildiği bildirilen bıldırcına benzer kuş. [Men kelimesiyle birlikte menn ü selvâ şeklinde kullanılmıştır.]

Mecnûn, Leylâ'nın öldüğünü öğrenince onun için şöyle bir duada bulunur:

Gözüme nûr inüp ey ğayret-i hûr

Yirüñ olsun hemişe **beyt-i ma'mûr** (3817)

(Kabe'nin tam üzerinde yedinci kat gökte bulunan ve melekler tarafından tavaf edilen bir köşk.)

Eserin sonunda mesnevinin klasik dua bölümü bulunuyor. Bu bölümde şair Allah'tan "hakiki aşkı" nasip etmesini diliyor:

İlâhî cümle 'aşıklar hâkı-çün

Muhabbet ehli şâdıklar hâkı-çün (4011)

Seherde gözden akan yaşlar için

Cigerde her oñulmaz başlar için (4012)

Belāya şabr iden şābirler için

Belālar yıķduđı hātırlar için (4013)

Huşūşā ‘aşķ-ı Mecnūn hürmetiyçün

Muhibler şeyhi Semnūn hürmetiyçün (4014)

Habībūn Muşţafā hakkı İlāhi

Cemī‘-i enbiyā hakkı İlāhi (4015)

Bize ol ‘aşķuñı iyle müyesser

Dürüst ola ‘ayārı nitekim zer (4016)

2.6.8. Tasavvuf Unsurları

Tasavvufun günümüze kadar pek çok tarifi yapılmıştır. Ömür Ceylan, tasavvufu bir hal ilmi olarak değerlendirir. (Ceylan, 2000: 167) Tasavvuf, İslam dünyasının en uzun düşünce hareketlerindedir ve her dönem kültürümüzde önemli bir yeri olmuştur. “İlahi kaynaklı bir hikmetin bu düşünce sistemine katılmış olanlar tarafından yeni gelenlere onu aktarma geleneğidir. Böylece hem zaman içinde sürüp gitme, hem de sonsuz kaynağı ile ilişkisi nedeniyle ardı arkası kesilmeden devam eden bir yenilenmedir. (Altıntaş, 1986: 1)

Tasavvuf’un ortaya çıkıma sebebi ile ilgili Mahir İz şu değerlendirmede bulunur: Otuz seneyi dolduran hilafet müddeti ve Emevi Devleti’nin teessüsünden sonra İslamın yer yer gelişmesi, tadrîcen servet ve refahın artması, halkın saltanat ve dünya menfaatleri etrafında toplanmasına neden olmuştur. Bu suretle Sadr-ı İslâm’daki safvet, sadelik ve tabîlik kaybolmaya başlamıştır. Abbasî Devletinin kanlı ihtilallerle kuruluşundan sonradır ki, bu münzevî zühd erbabı arasında hal ehli zevat yetişmeye başlamış ve bunların etrafında toplanan kimselerle dergahlar kurulmuştur. Bu sûretle İslamın henüz i’tilâ devrinin başlangıcında tasavvufun temelleri atılmıştır.

(İz, 1981: 27-28) Necip Fazıl Kısakürek, Abdülhakîm Arvasî'den yaptığı özetinde de benzer bir durumdan bahseder. Peygamber'in vefatının ardından insanlar arasında ihtilafların başladığını, dini mertebelerde bozulmalar meydana geldiğini, müminler arasında seçkin olan kimselere zühhâd ve ubbâd gibi isimler verilmesi suretiyle bir takım ayrılıklar çıktığını ve böylelikle sûfî denilen bir grubun oluştuğunu dile getirir. (Kısakürek, 1996: 15)

Tasavvuf kelimesinin menşei ile ilgili de farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı araştırmacılar kelimenin Arapça “sof/sûf” tan geldiğini savunmaktadır: “Tasavvuf, Arapça yün anlamına gelen “sûf”tan türeyen bir kelime olup “yün elbise giymek” demektir. Yün giymek mutasavvıfların tevazu ve ahlakını ifade eden sembolik bir giyim tarzıdır. Gerçekte tasavvuf, bir düşünce ve yaşama şeklinin adıdır, bir hâldir. Tasavvufî bilgi, kâinatın ve Allah'ın hakikatini kalben keşfetmeye dayalı olup ancak nefsin terbiye eden kişilerce elde edilebilir. Elde edilen bu bilgiye “marifetullah”; marifetullaha ulaşan kişiye de “ârif” denilmiştir. Marifet nazariyesi, İslam dininin esası olan Allah'ın birliği (tevhid) ve vücut birliği (vahdet-i vücud) görüşünü temel alıp açıklar. Buna göre mutasavvıflar, görünen ve görünmeyen bütün varlıklar özde “tek”tir, tekten varolmuştur, tek vücuda sahiptirler, derler. Sûfiler de âlemdaki bu yaratılış kanunu anlayıp, fânî âlemden bâkî olan mutlak varlığa sefer eden kişilerdir.” (Tatcı, 1997: 9-10) Kuşeyrî ise bu görüşün yanlış olduğunu, kelimenin Yunanca ‘sofya’ (hikmet) kelimesinden alındığını ve feylesof kelimesindeki ‘sof’la aynı anlama geldiğini söyler. Sofos kelimesinin kısaltılarak ve Arapça tefe’ül bâbiyle söylenerek tasavvuf şekline getirildiğini belirtir. (Kuşeyrî, 1978: 13)

Tasavvufun felsefî bir kavram mı yoksa dini bir yol mu olduğu da tartışma konusudur. “Tasavvuf bir din yolu mudur, yoksa bir felsefe midir? İslâm tasavvufunun benzerine Hristiyan mistisizminde rastladığımız gibi, daha önceki dinlerde / inanışlarda da benzer mistik davranışlar görüyoruz. Hint'in Brahma dininde yogilik vardır. Bunda vücuda ait duygular hazlanma ve üzüntülerden kurtulma egzersizleri yapılır. Budizm'de ise kâinatın ruhu ile birleşme değil, Nirvâna denen yokluğa kavuşmak esastır. Esas itibarıyla tasavvuf da bu önceki mistisizmlerden farksızdır. Dinin özü, manevî yaşayış olduğuna göre, mistisizmin de dinin temeli olması gerekir. Ancak burada mistik hayatın aynı zamanda bir teoriye bağlandığını görüyoruz.” (Kuşeyrî, 1978: 17)

Tasavvuf, insanı dünyadan yüz çevirmeye, geçici zevklerden uzaklaşmaya ve Hakka yönelmeye teşvik eder. Amacı, nefsin arzularından sıyrılmak, güzel ahlak sahibi olma ve böylelikle Hakk'ın rızasını kazanmaktır.

Tasavvuf, İslam'ın yaşandığı tüm coğrafyalarda, özellikle kurduğu tarikatler ile sosyal hayatta bir takım izler bırakmış, insanların hayatlarını etkilemiştir. Bu vesileyle edebiyatın da çeşitli alanlarına nüfûz edebilmiştir. Zamanla bu nüfûz o

raddeye ulaşmıştır ki, edebiyat tasavvufun bir ifade vasıtası haline gelmiştir. (Ceylan, 2000: 168)

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ ve Mecnûn mesnevisinde de böyle bir sefer, bir yolculuk söz konusudur. Kays ile başlayan görünüşte beşeri aşk, zamanla Mecnûn üzerinden ilahî aşka evrilmiştir. Mecnûn, mecazî aşktan sonsuz aşka yönelmiş ve sonunda vuslata ermiştir.

Hamdullah Hamdî, eserinin tasavvufî manada anlaşılması gerektiğini eser içindeki çeşitli beyitlerle okuyucuya belirtirken, tasavvufun insanlar tarafından yanlış anlaşıldığını da dile getirir. Hamdullah Hamdî, kendisine sûfî diyen bir kısım yeni yetmenin tasavvufu gösteriş için, şöhret kazanmak için kullandığını; bunların şeklen sûfî görünse de samimi sûfî olmadıklarını ifade eder:

Taşavvuf hûd taşallut oldu şimdi

Taşannu 'la tekellûf oldu şimdi (3513)

Adın şôfî komuş bir turfe fırka

Kemâli şekl ü şöhret tâc u hırka (3514)

Hamdullah Hamdî, bu kişilerin şiirlerinin de gerçek manada şiir sayılamayacağını, makbul görülecek derecede şiirlerinin çok nadir olduğunu söyler ve bu kişileri ite benzetir:

Eger eş 'âr ise maqbûl nâdir

Egerçi çokdur itden şimdi şâ'ir (3515)

Mesnevi içerisinde pek çok tasavvufî kavram yer almaktadır. Eser içindeki tasavvufî kavramlar şunlardır:

2.6.8.1. Aşk

Arapça “ışk” kökünden gelen bu kelime sözlükte ‘aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevdâ’ şeklinde anlamlandırılır. İslamî kaynaklarda ise aşk genellikle ‘ilahî’ ve ‘beşerî aşk’ olmak üzere iki farklı anlamda kullanılmıştır. Burada ilahî aşk için ‘hakikî aşk’, beşerî aşk için de ‘mecazî aşk’ tabirleri karşımıza çıkmaktadır.

İbnü'l-Arabî ise sevginin üç türünün olduğunu söyler ve bunları ilâhî, ruhanî ve tabiî sevgi şeklinde adlandırır:

“1. İlâhî sevgi: Allah’ın bize duyduğu sevgidir. Ayrıca bizim Allah’a duyduğumuz sevginin de ilâhî sevgi olduğu kabul edilir.

2. Ruhânî sevgi: Sevenin sevgilisini razı ve hoşnut etmeye çalıştığı sevgidir. Sevgilisine karşı olabilecek hiçbir şey kalmaz onda; ne garaz ne de irâde. Dahası, seven, bütünüyle sevgilisinin iradesine bağlı kalır.

3. Tabî sevgi: Tamamen, bütün arzularını tatmin etme yolunu arayanların sevgisidir. Onun bu çabası, sevgilisinin hoşuna gitsin ya da gitmesin hiç önemli değildir.” (İbn Arabî, 2005: 38)

İbnü’l-Arabî, Kays’ın sevgisini iki kişi arasında olan ilgi sebebiyle ruhânî sevgiye, tek bir akideye bağlanma olgusu nedeniyle de ilâhî sevgiye bezetir. (İbn Arabî, 2005: 68) Nitekim Mecnûn’un aşk duygusu eserin başında ve sonunda farklıdır.

Mecnûn’un aşkı zaman içerisinde değişim gösterir ve beşerîlikten ilâhî boyuta evrilir. En sonunda da Mecnûn baştanbaşa aşk içinde yok olur. “Tasavvufta aşk, sevenin sevgilisinde kendisini yok etmesi, aşkın yok sadece maşukun var olması, her şeyin ondan ibaret olması hali, olarak tanımlanabilir. Sevgi ile aşk arasındaki fark şudur: İnsan kalbindeki sevgiye hâkim olur, kalbindeki aşk ise onu hâkimiyeti altına alır, kişinin iradesi elden gider. Tasavvufta aşk, yakıcı özelliği itibarıyla ateşe, sarhoş edici özelliği ile şaraba, çıldırtıcı özelliği itibarıyla deliliğe benzetilir.” (Uludağ, 2001: 50)

Leylâ vü Mecnûn, klasik edebiyatımızın en çok işlenen aşk hikâyesidir. Burada kimi şairler bu aşkı tasavvufî maksatla işlerken kimi şairler de beşerî boyutta ele amışlardır. Hamdullah Hamdi, hikâyeye geçmeden önce ve hikâyenin sonunda aşk ile ilgili fikirlerini okuyucuya aktarır. Hamdullah Hamdî’ye göre özünde aşk olan kişinin başında mutluluk tacı vardır, gönlünde aşk ateşi yanmayan kişi akılsız bir eşek gibidir:

Anuñ kim ‘aşkı vardır cevherinde
Sa‘âdet tâcı konmuşdur serinde (198)

O dil kim ‘aşk odından ola hâlî
Har-ı bî-‘aql u dânişdür mişâli (199)

Hamdullah Hamdî, burada kastettiği aşkın ilahi aşk olduğunu, Allah tarafından makbul olan aşkın da hakikat aşkı olduğunu dile getirir:

Belî ‘aşk ile pürdür cümle eşyâ
Hakîkat ‘aşkıdur makbûl-i Mevlâ (205)

Hamdullah Hamdî, aşk hakkındaki görüşlerini eserin sonunda tekrardan dile getirir ve aşkı ateşe benzetir. Bunun öncesinde okuyuculara tasavvufî aşkın kastedildiğini hissettirecek beyitler verildikten sonra aşk ve âşık hakkında izahlar sunar. Aşk ateşinde canını eriten kişi hünerlidir, yığittir:

Şu kim ‘aşk âteşiyle cân eridür
Hüner vaktinde ol meydân eridür (3993)

Aşk, her zehrin panzehiridir; pis olan şeyler onunla temizlenir. Acı tatları lezzetlendiren, acizlere güç kuvvet veren yine aşktır:

Nice zehre girüp tiryâk ider ‘aşk
Nice nâ-pâke irüp pâk ider ‘aşk (3994)

Nice acılara lezzet virür ‘aşk
Nice ‘âcizlere kudret virür ‘aşk (3995)

Hamdullah Hamdî’ye göre gerçek âşık, hakikat aşkıyla yanıp tutuşan kişidir. Nerede bir bela görse, onu ayakta karşılar. Kendisine ayıplama taşı atanlara yüzünü çevirmez, bilakis başını oraya uzatır. Zaten tasavvufî anlamda âşık, maşukuna ulaşmak için her türlü eziyete katlanan ve bunlara severek göğüs geren kişidir:

Hakîkat ‘aşkını da ‘vâ idenler
Semâ’ı germ idüp gavgâ idenler (4000)

Belâya olsalar bir kez giriftâr
Olurlar ‘aşkıdan biñ kerre bizâr (4001)

Odur ‘aşık ki görse bir belâyı
Varsa karşı ide biñ merhabâyı (4002)

Eger atılsa yüz biñ ta'ne taşı

Yüzün döndürmeye vü tuta başı (4003)

Eserde Mecnûn, bir yönüyle melâmî sayılabilir. Sözlükte, 'kınamak, kötölemek, ayıplamak' gibi anlamlara gelen melâmet kelimesinin tasavvuf literatüründe kazandığı anlam, 'ibâdeti gizleme, hâli halkın kınamasına yol açacak şekilde davranışlarla örtmektir." (Kürkçüoğlu, 1996: 103) Kuşeyrî'ye göre melâmetin üç şekli bulunur: İstikamet, kasd ve terk. Kasd şeklindeki melâmet, halk arasında büyük ve tanınan bir kimsenin –ki Mecnûn kabile resinin tek oğludur- makam ve itibara yüz çevirebilmek için halkın kendisinden nefret etmesine sebep olabilecek, dinen sakıncalı olmayan işler yapmaktır. Halka takındığı bu tavır nedeniyle de kötülenir. (Kuşeyrî, 1978: 383) Kays'ın, Leylâ'dan ayrıldıktan sonraki hareketleri bu kavramla bir yönden örtüşmektedir.

Hamdullah Hamdî, Mecnûn'u bir melâmî gibi yansıtır. O gerçek bir âşıktır. Çünkü Mecnûn da halkın kötöleme ve yermelerine aldırılmaz. Hamdullah Hamdî'ye göre gerçek âşıklar melâmetten kurtulmaya çalışmazlar. "Melâmet neşvesini benimseyen Melâmîler'in özellikleri şunlardır: "İhlâs, samimiyet, riyâdan kaçınmak, iyi işleri halktan gizlemek, kötülükleri açığa vurmak, Hakk'ın makbûlü olmak için halkın merdûdu olmaktan çekinmemek, halkın kınamasına değer vermemek, örf ve âdete önem vermemek." (Kelâbâzî, 1979: 127) Gerçek âşık olmayan kişiler melâmetten kurtulmak için uğraşırlar. Onlar riya aşkını Allah aşkı sandıkları için de başlarına bela geldiğinde usanırlar. Gerçek âşık böyle olamaz:

Şu kim ister melâmetden selâmet

Anuñ başında yokdur bu kıyâmet (4004)

Riyâ 'aşkın Hudâ 'aşkı şanurlar

Belâ gelse anuñ-çün uşanurlar (4005)

Hikâye içinde aşk, ilk olarak Kays'ta kendisini gösterir. Aşkî yüreğinde ilk hisseden Kays'tır. Önce Kays, Leylâ'yı fark eder ve ona vurulur:

Gözi sihriyle meftûn itdi Kays'ı

Şaçı bendiyle mecnûn itdi Kays'ı (299)

Aradan çok zaman geçmeden Leylâ da Mecnûn'a gönül verir:

Olup Leylî de Kays'un mübtelâsı

Țolaşdı boynına zülfi belâsı (303)

Hamdullah Hamdî, eserin başında, kastettiği aşkın ilahi aşk olduğunu belirtse de hikâyenin ortalarına kadar bu aşk okuyucuda beşeri aşk duygusu uyandırır. Nitekim olayların gelişimi bu şekilde verilmiştir. Annesi Leylâ'yı okuldan alınca Mecnûn aşkından çöle düşer, Leylâ'nın güzelliği günden güne artınca İbnüselam onu ister ve nihayetinde Leylâ'nın gönlü olmasa da bu evlilik gerçekleşir. Mecnûn, Leylâ'nın İbnüselam ile evlendiğini öğrenince ona sitem dolu bir mektup yazar. Bu mektupta hem ona sitem eder hem de Leylâ'ya olan aşkını dile getirir. Burada artık okuyucuya aradaki aşkın tasavvufî boyutuna dair bir şeyler hissettirilir. Mecnûn, benlik heveslerinden sıyrılmış, kendini aşka teslim etmiştir:

Beni benden şu resme aldı 'aşkuñ

Ki ben yitdüm yirümde qaldı 'aşkuñ (2194)

Çü bende qalmadı **benlik hevâsı**

Kime izâ ide cevruñ belâsı (2195)

Mecnûn, Leylâ ile mektuplaşırken Leylâ'nın yazdığı mektuba cevabında artık aşkının ilahi aşka evrildiğini, sen ben kavramının ortadan kalktığını, vuslat yerine vahdeti arzuladığını belirtir:

Baña ma'ni yiter şüret gerekmez

Baña **vahdet** gerek vuşlat gerekmez (2879)

Çü sen ben perdesi gitdi aradan

Belâsı düşmenüñ yitdi aradan (2880)

Çü sen ben perdesi ortaya girmez

Seni benden dañi kimse ayırmaz (2881)

Hikâyenin devamında Mecnûn'un dayısı Selîm-i Âmirî çöle, Mecnûn'u ziyarete gider. Yanında bir takım yiyecekler götürüp ona verir. Fakat Mecnûn yiyeceklerin hiçbirini yemez, yanındaki hayvanlara verir. Selîm-i Âmirî bu hale şaşırır. Mecnûn, kendisinin tek yiyeceğinin bir dirhem ot olduğunu, onu da ayda bir

kez yediğini söyler. Bu durum da bize tasavvufi anlayıştaki “**killet-i taam**” (az yemek) kavramını hatırlatır. “Açlık sûfilerin vasıflarında bir vasıf, mücâhedenin erkânından bir rükûn olmuştur. Şüphe yok ki sülûk erbâbı yemeyi bir yana bırakmış ve hikmetin menbalarını açlıkta bulmuşlardır. (Kuşeyrî, 1978: 280)

Budur loğma baña yâhûd yirem ot

Yiter bir ayda bir kez nefsüme kıt (2943)

Şair bunun ardından Mecnûn’un durumuyla mütenasip bir dervişin hikâyesinden bahseder. Derviş de uzlete çekilmiş ve sadece ot ile beslenen biridir. Bir gün padişah oradan geçerken o dervişî görür ve bu hali sorar. Derviş de yediğinin kendisine ot değil gül-şeker gibi geldiğini belirtir. Ona göre kanaat bir hazinedir, kanaatkâr kişi de bu hazineye sahip gerçek padişahdır. Bu hikâyedeki zahit ile Mecnûn, karakter olarak benzeşmektedir. Mecnûn, en son Leylâ’ya yazdığı mektubunda vuslatı değil vahdeti arzuladığını söylemişti. Bunun ardından da böyle bir hikâye ile Mecnûn’un **artık dervişliğe adım attığı** okuyucuya hissettirilir. Ardından Mecnûn, Selam-ı Bağdadî ile konuşurken kendi aşkının nefsanî bir aşk olmadığını, ezeli bir aşk olduğunu anlatır. ‘Beni surete tapan veya şehvet içkisiyle sarhoş olmuş biri sanmayın; ben ezeli aşkın sultanıyım’, diyerek aşkının ilahi aşk olduğunu vurgular:

Didi şanma beni şüret-perestem

Ya şehvet bâdesi nüşîyle mestem (3215)

Beni ‘aşk-ı ezel sultân idüpdür

Hevâmı hükümüne fermân idüpdür (3216)

Beni şanma ki nefsüm bendesiyem

Yahûd bād-ı hevâ efgendesiyem (3218)

Aşk ateşi vücudunu mum gibi eritmiş ve tüm nefsanî heveslerden kendisini arıtmıştır:

Ol âteş kim vücūdum mûm idüpdür

Hevâdan kırtarup ma‘şûm idüpdür (3219)

Mecnûn'un özü baştan başa aşk ile dolmuştur ve aşk, aşık ve sevgili özünde birleşmiş, ayırt edilemez hale dönmüştür:

Bir oldı cümle 'aşk u 'āşık u dōst
Ne var ayru görünse kıāleb ü pōst (3221)

Vücūdum 'aşk olupdur pāy-tā-farq
Kimi kimden idersin ayırup farq (3222)

Hamdullah Hamdî, eserin son bölümlerine doğru Mecnûn'un aşkının samimiyetini anlamayan cahillerin Kays gibi akıllı bir kişiye “mecnûn” sıfatını yakıştırdığını, hâlbuki onun gerçek Hak aşığı olduğunu okuyucuya bildirir. Bu beyitlerde yine tasavvufi kavramlara yer verilmiştir:

Anı şanma hemān Leylā'yı sevdi
O sevdādan geçüp Mevlā'yı sevdi (3280)

O başdan ayaga derd oldı mutlak
Delü şandı anı dıvāne aħmak (3281)

...

Meger **ölmezden evvel ölmüş** idi
Beķā zevkın **fenāda** bulmuş idi (3258)

Beden efsürde olmışdı **fenādan**
Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan (3259)

Hatta Leylā ile karşılaştıklarında bu durum iyiden iyiye ortaya koyulur. Leylā, Mecnûn'u çöle ziyarete gelir fakat Mecnûn'un aşktan sarhoşluğu öyle bir boyuta ulaşmıştır ki artık hiçbir kimseyi gözü görmemektedir. Nitekim Leylā'yı da başta tanımaz. Mecnûn, Allah aşkı ile dolduğunu ve bu saatten sonra Leylā'nın araya girmemesi gerektiğini Leylā'ya söyler:

Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden

Didi Leylā'ya istignā yüzinden (3287)

Mecnûn artık baştan başa aşk olmuş, benliğini unutmuştur:

Didi Mecnûn beni 'aşkuñ alupdur

Vücüdüm **maḥv** idüp kendü alupdur (3295)

Leylā, Mecnûn'un bu durumunu görünce çaresizce geri döner. Hamdullah Hamdî, Mecnûn'un aşkının evrimini ayrıntısıyla okuyucuya vermek istemektedir.

Bu **vaḥdet** şöḥbetine sığmaz ayar

Giren olma yüri bu bezme zinhār (3299)

Mevlānā Celāleddin-i Rumî, gerçek aşığın, aşkı yolunda canını vermesi gerektiğini, böylece edebî hayata ulaşabileceğini dile getirir: "Âşıkların hayâtı (dostun yolunda) ölmektir; gönlü gönül vermekten başka bir şeyle elde edemezsin!" (Rıfāî, 2000: 238/beyit no: 1776) "Nitekim âşkın cânânına verebileceği en büyük servet, hazine canıdır ve feda edilen can ekmeğinin karşılığı Hızır'a da nasip olan 'ebedî hayat' mükâfatıdır." (Rıfāî, 2000: 246) Mecnûn'un aşkı artık son raddesine ulaşır ve âşık ile maşuk bir olmuştur. Eserin son kısmında zaten Mecnûn, can vererek maşukuna manevi olarak ulaşmıştır.

Biñ oldı bir iken Leylî'ye meyli

Gidüp Mecnûn yirine oldı Leylî (3634)

O dem Mecnûn niyāz itdi udā'ya

Gözin yumdı elin açdı du 'āya (3853)

Didi ey ālîk-ı her-āferîde

Be-aḥḳ-ı cümle-ervāḥ-ı güzîde (3854)

Bu miḥnetden beni āzād iyle

İrişdür vaşl-ı yāre şād iyle (3855)

Hamdullah Hamdî, Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin bu denli tesirli olmasının sebebi olarak bu hikâyenin nefsânî aşktan değil hakîki aşktan bahsetmesi olduğunu söyler:

Ki bu ‘aşk-ı hakîkî bî-garâzdur

Bunı şanmañ ki şehvânî marâzdur (3598)

Degüldür bu hevâ-yı nefs-i fâcir

Anuñ-çün oldı bu resme mü’ eñşir (3600)

Mesnevi içinde aşk duygusu Mecnûn üzerinden okuyucuya aktarılır. Leylâ da Mecnûn’a âşıktır fakat bu hikâyenin anlatımında daha geri planda kalır. İbnüselâm’ın Leylâ’ya aşkı, Zeyd’in Zeyneb’e aşkı ise tasavvufî boyutta ele alınmamış, ana hikâyeye destek olması açısından olaylar arasına konulmuştur. Mecnûn’un aşkı elem ve ızdırıp doludur. Hallâc-ı Mansûr’un aşk tanımı Mecnûn’un durumunu özetlemektedir: “Pervânenin mum ışığını görmesi “ilme’l-yakîn”, ona yaklaşıp hararetini hissetmesi “ayne’l-yakîn”, ateşin içinde yanıp kül olması ‘hakke’l-yakîn’ dir. Aşkın en son gayesi yana yakıla yok olmaktır.” (Uludağ, 2005: 12)

2.6.8.2. Seyr ü Sülûk

Seyr kelimesinin sözlük anlamı “gezmek”, sülûkın ise “yürütmek ve gitmek”tir. “Tasavvuf istilahında ise seyr, cehaletten ilme, kötü ve çirkin huylardan güzel ahlâka, kendi vücûdundan Hakk’ın vücûduna doğru hareket, demektir. Sülûk da tasavvuf yoluna girmiş kişiyi Hakk’a vuslata hazırlayan ahlâkî eğitimidir.” (Yılmaz, 2004: 185)

Seyr ve sülûk kavramları çoğunlukla birbirleri ile eş anlamlı olarak kullanılır. “Seyr ü sülûk, genel mânâda tasavvuf ve tarîkata giren kimsenin mânevî makamlarını tamamlayınca kadar geçirdiği safhalara verilen isimdir. “Seyrin evveli sülûk, nihâyeti ise vüsûldür. Seyr ve sülûk birbirinin ayrılmaz parçaları sayılmıştır.” (Yılmaz, 2004: 185) Sülûkun tasavvufta çeşitli mertebeleri bulunmaktadır:

“1. Seyr ilâllah: Kendi vücûdundan, hakîki vücûda, yani ufk-ı mübîne (ulûhiyet makamına) seyr demektir.

2. Seyr fillah: İlmî bir harekettir ki, itibarî olan esmâ ve sıfatın ilimden çıkıp tabir ve tesmiyesi mümkün olmayan bir ilme ulaşmaktır. Tarikat uluları buna bekâbillah der.

3. Seyr maallah: Sâlikin her vâsıl olduğu mertebede Allah ile olan seyridir. Bu mertebede ikilik kalkar, yani sâlik hüviyetini kaybeder, hazret-i ehâdiyyete, huzûr-ı Hakk’a vâsıl olur.

Bu makama ‘makâm-ı kabe kavseyn’ denir. Bu makam, velâyet mertebesinin sonudur.” (İz, 1981: 204)

Hamdullah Hamdî, eserin başında, âşık ile maşûkun vahdetinde ikiliğin ortadan kalkacağını, damar ile deri gibi tek parça haline geleceklerini söyler:

Çü zevk-ı vahdete ire iki döst

Bir olur ikilik gidüp reg ü pöst (582)

Seyr ü sulûktan anlaşılması gerek, mâsivâdan yüz çevirerek Hakk’a yönelmektir. Hikâyede mecaz örtüsünün altında seyr ü sülûk’a çıkmış bir müridin yolculuğu anlatılır. Mecâzî aşkın ilâhî aşka evrilmesi, bu uğurda çekilen türlü zahmetler dile getirilir. Bu hikâyede mürid Kays, Leylâ mutlak güzellik, Necd dağı eziyetlerin çekildiği yer, Kays’ın ve Leylâ’nın ailesi de müridi engellemeye çalışan unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüm bu yolculuk sonunda Kays ve Leylâ’nın ebedî alemde buluşması ile, yani vuslat ile son bulur.

Sefer kavramı da seyr ü sülûk ile birlikte değerlendirilebilir. Tasavvufi bir kavram olarak sefer, “yolculuk, mesafe kat etmek, ilmî hareket ve inkişaf, kötü huyları terk ederek iyi huylar edinmek için harekete geçmek, nefis menziline Hak ve hakikat hedefine doğru yolculuk yapmak, kalbin Hakk’a teveccühü, yönelmesi” (Kelâbâzî, 1979: 297) şeklinde tanımlanır. Kuşeyrî’ye göre sûfîlerin en büyük hususiyeti sefere çıkmalarıdır. Çoğu sûfî, sülûklarının başlangıcında sefere çıkmışlardır. Sonra bir köşeye çekilip oturmuşlardır. Mecnûn, Leylâ’yı kendinden ayırdıklarından sonra bilmediği pek çok yere gitmiş, serserice etrafta, çöllerde dolanmış ve sonunda Necd Dağı’nı kendine mesken tutmuştur. Burada bir mağara içinde uzlete çekilmiştir.

2.6.8.3. Âyine

Tasavvufî manada insân-ı kâmilin saf ve temiz gönlü olarak kabul edilir. (Cebecioğlu, 2005: 22)

Nider **âyine** elvân-ı libâsı

Yiter **âyineye** hil’at cilâsı (3396)

Gönül, Allah’ın tecelli ettiği bir aynadır:

Dilüñ **âyine-i vech-i Hüdâ**’dur

Muhabbet cāmı cānuña ğidādur (3918)

2.6.8.4. Bekâ – Fenâ

Fenâ, sözlükte “geçici olmak, yok olmak, ölmek”, (Eraydın, 2004: 196) bekâ ise “var olma, varlığın devamı” (Kuşeyrî, 1978: 196) olarak tanımlanır. Tasavvufî ıstılahta fenâ kavramı “Sâlikin noksanının zevâlî” (İz, 1981: 188), bekâ kavramı da “Sâlikin kemâlinin kıyâmı” (İz, 1981: 188), şeklinde geçmektedir. “Sûfiler fenâ sözü ile insandaki kötü sıfatların yok olmasına işaret ettikleri gibi, bekâ sözü ile de insanın güzel vasıflar edinerek bunda devam etmesine işaret ederler.” (Kuşeyrî, 1978: 196)

Mecnûn’un aşkı son mertebesine ulaştığında baştanbaşa tüm varlığı aşk olur. “Bir kimseyi hakikat sultanı ve Hakk’ın tecellisi istila eder de başka olan şeylerden hiçbir şeyi, ne maddî bir varlığı ne de onun eserini, ne bir şekli ne de onun gölgesini müşâhede edemezse; o, ‘halktan fânî oldu, Hakk ile bâkî oldu’ denir.” (Kuşeyrî, 1978: 197) İbnü’l-Arabî ise, fenâ kelimesine yedi ayrı anlam verir: “Fenâ, kulu Allah’a ulaştırır. Bu durumda kul, bütün nefsi arzularını terk eder ve kendini Allah’ın irâdesine teslim eder. Fenâ hâli, kulun benliğinin kaybolması ile tevhîdin gerçekleşmesi demektir. Bu hâl, tevhîdin en yüksek derecesidir. Buna fenâ fi’t-tevhîd denilir.” (Cebecioğlu, 2005: 209)

Mecnûn’un tasavvuf yolculuğunun son noktası ise fenâfillah mertebesine ulaşmaktır. “Nefsinden fânî olan, Hak’la bâkî olduğu gibi Allah’ta fânî olan da Allah’la bâkî olur. Allah’ta bâkî olma fikrine bekâbillah, Allah’ta fani olma haline ise fenâfillah denir.” (Uludağ, 2002: 71) “Fenâfillah, kulun beşeri vasıflardan ve aşağı arzularından sıyrılıp ilahi vasıflarla donanmasıdır.” (Uludağ, 2002: 134) Tasavvufta aşğın amacı da ölmeden önce nefsini öldürmek, Allah aşkıyla bir olmaktır. Mecnûn’un aşkta vardığı son radde burası olmuştur:

Meger ölmezden evvel ölmüş idi

Bekâ zevkın **fenâda** bulmuş idi (3258)

Beden efsürde olmışdı **fenâdan**

Anuñ-çün yoğ idi derdi **belâdan** (3259)

Tasavvufî anlayışta kulun Hakk ile rûhen buluşmasının yolu nefsi öldürmekten geçer. Mecnûn da nefsin tüm arzularından sıyrılarak eserin sonunda bekâ makâmına ulaşır.

2.6.8.5. Ben-Benlik

Hakîkî aşka yönelen kişi benliğini bu yolda yok etmelidir. Çünkü nefis, kul ile Allah arasındaki en büyük perdedir. (Kuşeyrî, 1978: 239) Bu perde aradan kalkmadan kul, Allah'a hakiki manada ulaşamaz. "Ben demek şeytan işidir." veya "Ben diyeni irşat mümkün değildir." gibi sözler tasavvufun bu konudaki yaklaşımını yansıtır." (Uludağ, 2002: 72) Mecnûn, benliğin arzusu olan beşerî aşktan öylesine uzaklaşmıştır ki Leylâ'yı tanımaz. Bu durum Mecnûn'un benlik kavramından tamamen uzaklaştığını gösterir:

Çü ben **benlik** bütün **kıldum şikeste**

Yüri var uymazam her büt-pereste (3390)

2.6.8.6. Fakr

Fakr kelimesinin anlamı sözlükte ihtiyaç, mahrumiyet, züğürtlük, yokluk kavramları ile eş anlamlı olarak verilir. Tasavvufî manada "kişinin her bakımdan kendini Allah'a muhtaç hissetmesi" (Kuşeyrî, 1978: 440) "Dervişlik, sâlikin hiçbir şeye mâlik ve sahip olmadığının şuurunda olması, her şeyin gerçek mâlik ve sahibinin Allah olduğunu idrak etmesi. İnsan Allah'ın kulu olduğundan; insan da, ona nispet edilen diğer şeyler de hakikatte onun mevlası olan Allah'ındır. Diğer bir ifadeyle sâlikin kendisini daima Allah'a muhtaç bilmesi, Allah'ın hiçbir şeye ihtiyacı olmadığını kavraması." (Uludağ, 2002: 131) Fakir, iki cihanda da siyah yüzlüdür. Bundan anladığımız siyah yüz Cenab-ı Hakk'ın nurundan başka rengi kabul etmez, demektir. Zira Cemal-i İlahî'nin güzelliği renklerden arınmış kalplerde ziyadesiyle tecelli eder. Kurbet ehli Cemal-i İlahî'ye baktıktan sonra, artık gözleri O'nun cemalinden başkasını görmez olur ve bu suretle Cemal-i İlahî'den başkasına da bakmazlar, bakamazlar. O'nun muhabbetinden, rızasından, vuslatından başka bir şey istemez olurlar. Çünkü Cenab-ı Hakk insanı Zat-ı ilahîsini tanıması için yaratmıştır. İnsan da ne maksadla yaratıldı ise ona göre hareket etmesi vacibtir. Bu kavram çoğunlukla **fenâ** kavramıyla eş anlamlı olarak da kullanılır:

Fenâ fakrıdur ey Hamdî sevâdu'l-vech fi'd-dâreyn

Yüzi ağ olsun anuñ kim başında var bu sevdâdan (3308)

Çü şehler 'âciz olur bu zemânda

Nice râhat ola **fakr ehli** bunda (3645)

Fakr hasletine sahip insanlar Allah'ın kulları arasından seçtiği insanlardır ve bunlara fukarâ denir. Hakk, halkı bu kişiler vasıtasıyla korur ve bunların hürmetine insanların rızkını bollaştırır. Sabırlı fakirler kıyamet günü Allah Teâlâ ile bulunacaklardır. (Kuşeyrî, 1978: 440) Tasavvufta dünya malına ait her şeyden vazgeçmek, varlık olarak yalnız Allah'ın rızasına kail olmak esastır. Hikâyede Kays bir fakr ehlidir. Çünkü babası zengin bir kabile reisi olmasına rağmen Kays hikâyenin hiçbir yerinde mala mülke, paraya önem veren biri olarak karşımıza çıkmaz. Bütün varlığına rağmen bir dağda yarı aç yarı tok bir hayat sürer. Avcının elinden hayvanları kurtarmak için yanında bulunan tüm parasını, hatta kıyafetlerini dahi o avcıya verebilecek kadar geniş gönüllü biridir. Babasının tüm ısrarlarına rağmen evine dönüp kabilesinin başına geçmemesi de onun dünyada makam ve mevki gibi heveslerinin bulunmadığına da bir işarettir.

2.6.8.7. Gurbet – Uzlet – Kanâat

Uzlet, halktan ayrılarak tek başına, ıssız bir yerde bütün alışkanlıklardan feragat ederek yaşamaktır. “Mutasavvıfların uzletten maksatları ihtiyaçtan fazla toplumda kalmamak, ibadet ve tefekkürle zamanı değerlendirmektir.” (Uludağ, 2002: 358) “Uzleti tercih eden bir kimse için hak olan şey, halktan ayrı yaşamaktan maksadın insanların şerrinden selamette olmak değil, insanların kendi şerrinden selâmette bulunmalarına inanmasıdır” (Kuşeyrî, 1978: 240) Mecnûn, Leylâ'dan ayrıldıktan sonra kendisini Necd Dağı'na hapsedmiş ve bir nevi uzlete çekilmiştir. Halkın arasına karışmaz, vaktini ibadet ile geçirir. “Şöyle ki yolun başında olan sâlike, başlangıç halinde uzlet ve işin sonunda da Hak ile ünsiyette olabilmek için halvet, istikâmet yolunun gereklerindendir”: (Kısakürek, 1996: 69)

Karışmaz halka dâ'im 'uzlet iyler

Bu halvetde 'ibâdet tã'at iyler (2954)

Mecnûn, ailesinden ayrılarak gurbete çıktığı, uzlete çekildiği Necd Dağı'nda iken yalnızca hayvanlarla sohbet eder ve yanına gelen birkaç dostu veya anne babası ile konuşur. Gurbetteki yolculuğun amacı ise sevgiliye varmaktır. “Sûfilere göre insanın aslı vatani ruhlar âlemidir. İnsan buraya geçici olarak, misafir olarak gelmiştir. O bu âlemde gariptir, ruh dâima asli vatani olan melekût ve ruhaniler âlemini özlemektedir.” (Uludağ, 2002: 148) Mecnûn, bu dağ içinde bir mağaraya sığınır ve yalnızca aşkını düşünür:

Nice 'uzlet idersin gâr içinde

Nice gül-reng olursın hâr içinde (2984)

Uzlet ve kanaat birbirleriyle yakın anlamlıdır. Kanaat eline geçene yetinmektir. “Tutumlu, gönlü zengin ve tok gözlü olma, hırslı ve açgözlü olmamadır.” (Uludağ, 2002: 204) “Çalışıp bütün gücünü sarfettikten sonra ele geçene şükredip, ihtirasa kapılmamak ve takdire rıza ile boyun eğmektir.” (İz, 1981: 201) “Allah Teâlâ ‘Erkek veya kadın müminlerden sâlih amel işleyenleri hoş bir hayata kavuştururuz.’ (Nahl, 16/97) buyurmuştur. Birçok tefsir âlimi bu âyette geçen ‘hoş hayat’ tabiri ile dünyada kanaatkâr olmanın kastedildiği görüşündedirler.” (Kuşeyrî, 1978: 299) Hamdullah Hamdî, dünyada rahat etmek için bu üç haslete sahip olmak gerektiğini ifade etmektedir:

Dilerseñ olasın bu demde rāhat

Gerekdür ğurbet ü ‘uzlet kanā‘at (3646)

2.6.8.8. İlim

Tasavvûfî manada ilim, “kendini bilmek, sâlikin kendini bilmesi” (Uludağ, 2002: 182) olarak tanımlanmaktadır. Kays, sünnet olduktan sonra babası tarafından ilm tahsil etmesi maksadıyla mektebe gönderilir. Mektep ilmi, yani akli temsil eder. Kays ve Leylâ’nın ise bununla işi yoktur. Eserde aşıkların terbiye edileceği yer mektep değil, aşk okuludur. Fakat mektep ile, âşığın bu yola, yani ilâhî aşka varmaya ilimle başlaması gerektiği vurgulanmaktadır. Mecnûn, Leylâ’yı ilk olarak mektepte görür ve ona orada aşık olur. Mekteptekiler edep ilmini tahsil ederken bu ikisi fitne ve heves peşindedir:

Oqurlar ğayrılar ‘ilm-i edebden

Bularuñ dersi şevk ile şağabdan (313)

Hamdullah Hamdî, devrinde bu kavramın içinin boşaltıldığını söylemektedir:

Eger ‘ilm ise olmışdur izāfet

Gidüp ma‘nāsı hālî kaldı şüret (3511)

2.6.8.9. İnsân-ı Kâmil

Sâlikin, sülûk yolunun sonunda ulaşmak istediği özellikleri kendisinde barındıran insan tipidir. Kâmil insan, “Allah’ın yeryüzündeki halifesi olması itibariyle onun bütün isim ve sıfatlarına mazhar olan ve beş hazreti, yani varlığın esas mertebelerini tümüyle kendisinde toplayan insan” olarak tanımlanır.(Uludağ, 2002: 186) Eserde de kâmil insanın nitelikleri belirtilirken onun Allah’ı tanıyan ve Hakk ehli olan kişileri hayırla anan biri olduğu dile getirilir:

Odur kâmil ki olsa Hakk’dan āgāh

Hemân dir ehl-i Hâk' a bârek-Allah (3503)

Kâmil insan, velî kimsedir. “Velî'nin en son haddine varıncaya kadar ve en mükemmel şekilde Allah Teâlâ'nın hukukuna riâyet etmesi, Allah Teâlâ'nın ise gerek emniyette ve gerek sıkıntıda velisini devamlı olarak muhafaza etmesi lazım gelir.” (Kuşeyrî, 1978: 426) Mecnûn, aşk ile ibadet ettikçe eser içinde bir velîye döner. Velîlerin manevi bir tesir gücü, bir kerâmeti bulunur. Nitekim Mecnûn'da da kerâmete dair unsurlara rastlarız. Onun hayvanlarla konuşması veya kendisine saldıracakken İbnüsselâm'ın elinin taş kesilmesi, böyle hadiselerdendir.

2.6.8.10. Ölmeden Evvel Ölmek

Sâlik, yolun en başında nefisini öldürerek bu yola koyulur. Mâsivâdan yüz çevirerek, Hakk ile alakalı olmayan işlerden, dünyaya ait gailelerden el çeker. Mutasavvıflar “ölmeden evvel ölünüz” hadîs-i şerîfi doğrultusunda kulun nefisini öldürmesi gerektiğine inanırlar. Dünyaya ait her şeyden el çekip yönünü Allah'a çevirmek ve gönülde ondan başka hiçbir şeye yer vermemek, bu fikrin özüdür. “Tasavvuf düşüncesine göre varlık, bir düzen içinde ve tedricen yaratılmıştır. Bu yaratılma bir defaya mahsus olmayıp her an gerçekleşmektedir. Yaratılış tertibine göre önce maddeler, sonra bitkiler daha sonra da hayvanlar âlemi ortaya çıkmıştır. Bu zuhûr sonsuzdur. İnsan bu varlık kademelerinin en üstündedir. İnsan kendisine verilen akıl ve irade gibi iki üstün vasıtayı iyi kullanabilirse, tekrar geldiği yere dönecek, küllî vücud olan Allah'a ulaşacaktır. Sûfilere göre bu kavuşma, zorunlu olan (ihtiyârî) ölümle değil, isteyerek yaşanan (irâdî) ölümle gerçekleşir. Sûfiler bu ölümü “ölmeden önce ölünüz” hadisiyle tanımlarlar ki, esas itibarıyla nefsin terbiyesi ve terkidir. Yûnus bir mısrasında “zinde iken ölmek gerek varup anda ölmez ola” derken, ölmeden önce ölümün gerçekleştirilmesi gerektiğini söyler.” (Tatçı, 1997: 10)

Hikâyede Mecnûn'un babası yaşlanmış ve artık oğlunun bu boş heveslerden vazgeçip kabilesine dönmesi gerektiğini düşünmektedir. Onu çölde bulur ve dönmek için ikna etmeye çalışır. Ona verdiği öğüt de ölmeden kendini öldürmesi, yani derdini kalbine gömmesidir:

Şu cân kim **ölmedin dünyâda öldi**

İçüp âb-ı hayâtı bākî oldı (2448)

Mecnûn, zaten bu dünyada sûretten geçmiş ve hakiki manaya ulaşmış biridir. Hikâyenin sonunda kendi nefisini yok etmiş ve bekâbillah mertebesine ulaşmıştır:

Geçüp âlâyiş-i şüret-peresti

Me'ânî câminuñ olmışdı mesti (3257)

Meger ölmezden evvel ölmüş idi

Beķā zevķın fenāda bulmış idi (3258)

2.6.8.11. Vuslat

Sözlük anlamı ulaşma, kavuşma olan vuslat; tasavvufta yüce sevgiliye, yani Allah'a kavuşma olarak tanımlanır. "Allah'a kavuşma (vuslat), ruhun ölümsüzlük şuuruyla şuurlanması, ilahî bir hayat bulmasıdır. İşte tasavvufun karakteristik yapısı budur. İnsanı ayırdığı bütün olan aslî hüviyetine, yani Allah'a ulaştırmak!" (Tatcı, 1997: 10) Yani vahdet hakikatidir. Eserin sonunda Leylâ'nın ölümünün ardından Mecnûn'un onun mezarına uzanıp aslolan sevgiliye ulaşmak için ölümü dilemesi, tasavvufta vuslatın ancak öbür dünyada olabileceğini okuyucuya hissettirir:

Gerek ben de kıoyam dünyā ħarābın

Varup anda içem vařluñ řarābın (3816)

2.6.8.12. Mecāz ve Hakikat

Tasavvufi anlamda hakikat "zâhirin ardındaki örtülü ve gizli mânâ, dinî hayatın en yüksek seviyede yaşanarak ilâhî sırlara âşinâ olunması" (Demirci, 1997: 178) olarak tanımlanabilir. Mecaz ise bunun tersi durumdur. Mecaz, hakikatin zıddıdır. Hamdullah Hamdî, eserin baş tarafında aşk hakkındaki düşüncelerini okuyuculara aktarırken, mecaz ve beşeriyetten sıyrılıp hakikate yönelmiş aşkın makbul olduğunu, gerçek aşğın gönlü hakikat hikmetleri ile dolu olan kişi olduğunu belirtir:

Mecāzısi ki 'aşkuñ kıanşaradur

Ħakıķı olsa ā' lā manzaradur (195)

Tasavvufta hakikat kavramı, şeriat ile birlikte anılır. "Şeriat halkın mükellefiyetini, hakikat de halkın tasarrufunu belirtir. Şeriat O'na ibadet, hakikat O'na müşahededir. Şeriat emr ile kâim, Hakikat kaza ve kaderi gösterici, her şeyden gizli ve her şeyden açıktır." (Kısakürek, 1996: 63) "Şeriat, emir ile kâim ibadet; hakikat Sırr-ı Ma'bûd'u müşahededir." (İz, 1981: 189) Her ikisi birbiriyle birliktedir ve bir arifte bulunması gerekir. "Âbide, ibadet ve amel hali galip olduğu için şeriat sahibi; ârife ma'bûd ve onu müşahede hali galip olduğu için hakikat sahibi adı verilmiştir. Aslında ibadet ve ma'bûd gibi âbid ile ârifi de yekdiğerinden ayrı düşünmek kabil değildir." (Kuşeyrî, 1978: 217) Mecnûn'da bu iki haslet de bulunur. Onun aşkı

mecazlardan kurtulmuş ve mutlak gerçeği, hakîkati bulmuştur. Mecâzî aşk şehvetin ürünü iken hakîkî aşk kalbe aittir:

Mecâz âteşlerinden puhte olmuş

Haқиқat hikmetiyle gönli tolmış (3256)

Ki bu 'aşk-ı haқиkî bî-garaздur

Bunı şanmañ ki şehvāñi maraздur (3598)

2.6.8.13. Vahdet-i Vücûd

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisi, tasavvuftaki vahdet-i vücûd kavramı üzerine kuruludur. İnsanoğlu varolduğundan beri kendini, evreni, varlığı zihninde sorgulamış ve bir cevap bulmaya çalışmıştır. "Vahdet-i vücûd düşüncesinde, temelde, varlıkta mutlak birlik bulunur. Varlık, Allah'ın sıfatlarının tezahürü ile meydana geldiğinden yaratanla yaratılanın bir olduğu düşüncesi savunulur. Allah tarafından yaratılan her şey O'nunla aynı nitelikten olur, yaratılan yaratanın görüş alanından çıkar, yaratılış Allah'ın özünden fişkırrır ve bu yüzden Allah'ın eseri olan evren O'nun için eksiklik sayılabilecek hiçbir nitelik içermez. O halde tek ve mutlak olan varlık Allah'tır ve bütün varlıkların aslıdır." (Bolay, 1987: 293)

Vahdet-i vücûd kavramı, tasavvufta iki farklı şekilde tecelli eder. Birinci görüş, Kâinata varlık olarak ne varsa hep O'nun kendisidir, görüşü; ikincisi ise, hepsi O'ndandır, düşüncesidir. Yani her şey O'nun yarattığıdır manasına gelmektedir. (İz, 1981: 163-165) Sâlik, bu yolda ilk olarak yaratıcıya ulaşmak adına, ona ait delilleri bulmaya gayret gösterir. Bunlar vasıtasıyla mertebeleri yükselir ve ilahî yaratıcıya ulaşır. Bu mertebeler tevâcud, vecd ve vücûd'dur. "Vecd; aşk ve muhabbettir. Tevâcud ise vecdde yani sevgi ve muhabbette kemâle ermemiş kimsenin, bir nevi kendi iradesiyle vecdi arzulaması, ona talip olmasıdır. Vücûd, vecdin üstünde olarak, onu geçtikten sonra hâsıl olur. Sâlik, Hakk'ın vücûdunda topyekün beşerî sıfatlardan tamamen sıyrıldıktan sonra ona ulaşır. Yani vücûd, Hakk'ın vücûdunda bitip tükenişi belirtir." (Kısakürek, 1996: 41-44)

Vahdet-i vücûdun dayandığı tevhîd inancı, insanların tek ve mutlak varlık olan Allah'ı tanıyıp ona ibadet etmelerini kolaylaştırır. (Ünver: 2009: 539) "Mütefekkirlerin akılları tevhîd bahsinde son hadde ulaştı mı, hayret ve dehşet mertebesine erişmiş olur" (Kuşeyrî, 1978: 415) Mecnûn da hikâyenin sonunda beşerî aşktan sıyrılıp ilahî aşk mertebesine ulaşır. Nitekim kendisini ziyarete gelen Leylâ'yı tanımayıp onu bir yabancı gibi görmesi, artık vahdete yaklaştığını gösterir. Burada beşeriyeti temsil

eden Leylâ da dâhil her şey hakîkati gölgeleyen birer perdedir ve bu perde aradan kalkmadıkça âşık, ilahî nûra erişemez:

Bu vahdet şöhetine sığmaz ağıyar

Giren olma yürü bu bezme zinhâr (3299)

Mecnûn'un tek isteği vahdete ermektir. Yani Allah'a ulaşmaktır:

Baňa ma'ni yiter şüret gerekmez

Baňa vahdet gerek vuşlat gerekmez (2879)

Nitekim eserin sonunda Mecnûn, tüm yolculuğunun mutlak varış noktasına ulaşır. Tüm ikiliklerden, mâsivâdan, ilahî nûru görmesine engel perdelerden, yani kesretten kurtulur. Rûhu, vahdete erer, ilahî aşkla buluşur.

2.6.9. LEYLÂ İLE MECNÛN HİKÂYESİNİN EPİZOT TAHLİLİ VE MOTİF YAPISI

2.6.9.1. Epizot Tahlili

Leylâ vü Mecnûn konusu, edebiyatımızda çoğunlukla mesnevi nazım şekli ile yazılmış olsa da neticede olay anlatan bir hikâyedir. Hikâyeyi inceleme metotlarından biri de hikâyede bulunan epizotların ve motiflerin incelenmesidir. Burada Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin tahlili yapılırken Ali Berat Alptekin'in bir halk hikâyesi olan Kirmanşah Hikâyesi'ni tahlil ederken kullandığı epizot tahlili metodu kullanılmıştır. (Alptekin, 1999: 53-68)

2.6.9.1.1. Kahramanın Ailesi ve Doğumu

Hikâyenin başkahramanı Mecnûn'dur. Mecnûn, Araplar arasında meşhur, büyük bir kabîle olan Benî Âmir kabilesindedir:

‘Arabda bir ulu var idü meşhûr

Benî ‘Âmir ili anuñla ma‘mûr

Mesnevi içerisinde kahramanın ailesinin geniş bir tasviri bulunmamaktadır. Mecnûn'un anne ve babası hikâye boyunca oğullarını bu sevdadan kurtarıp eve döndürmeye ikna etmeye çalışır, fakat bunda başarısız olurlar. Bu cihetle daima kederli bir haldedirler.

Mecnûn'un babası kudretli ve zengin bir kabile reisidir. Tek eksiği bir erkek evladının olmamasıdır. Bunun devamında Klasik şark masallarında rastlanan şekilde bir erkek çocuğa sahip olur. Kays, yani Mecnûn, babasının Tanrıdan bir çocuk

dilemesi sonucu dünyaya gelir. Adını Kays koyarlar. Bu bölüm mesnevi içerisinde fazla uzun tutulmamıştır, tüm bunlar birkaç beyitte anlatılır:

Du‘ā t̄jri eşer itdi hedefde
Dür oldı kıatre-i n̄sān şadefde (239)

Doğuz ay çün tamām oldı vü geçdi
Ayuñ on dördi yüzden perde açdı (240)

Cihāna b̄-kıyās in‘āmı itdi
Gözi nūrına Kays’ı nāmı itdi (248)

Doğar doğmaz Kays’ın geleceği haber verilir, o ezelden aşk ile birlikte dünyaya gelmiştir:

Meger ‘aşk ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün hazzı var idi güzelden (253)

Eserde Leylâ’nın doğumundan ise hiç söz edilmez. Leylâ ile Kays ilk olarak okulda karşılaşır.

2.6.9.1.2. Kahramanın Yetişmesi ve Tahsili

Eserde Kays’ın tahsiline dair geniş bir ayrıntı bulunmamaktadır. Babası, Mecnûn’u sünnet ettirdikten sonra çeşitli ilimleri öğrenmesi için onu okula gönderir:

Çü sünnet emrin irgürdi kemāle
Ol ayı mektebe itdi havāle (278)

Ki tahşil iyleye ‘ilm ü kitābet
Hecā vü harf u tecvīd ü kırā’at (279)

Bu okulda çok güzel kızlar bulunmaktadır ve Kays, Leylâ ile burada karşılaşır. Tahsile dair başka bir anlatı yer almaz.

2.6.9.1.3. Kahramanın Sevgili ile Karşılaşması ve Âşık Olması

Eserde Kays, Leylâ ile okulda karşılaşır ve görür görmez ona âşık olur:

Gözi sihriyle meftûn itdi Kays'ı
Şaçı bendiyle mecnûn itdi Kays'ı (299)

Leylâ'nın güzelliğine vurulan Kays, artık ondan başka bir şey düşünmemektedir. Okul ve derslerle bir ilgisi kalmaz:

Açup Kays'a ğam u sevdâ kıpusın
Kıomadı ders ile fetvâ kıpusın

Kays'un Leylâ'ya âşık olduğunun söylenmesinden birkaç beyit sonra Leylâ'nın da ona gönül verdiği şair tarafından söylenir. Bu ilk görüşte aşk, her iki kahraman için de geçerlidir ve eserin başında, yani Kays Mecnûn olana kadar geçen bölümde, beşerî bir hüviyettir.

2.6.9.1.4. Kahramanın Gurbete Çıkması

Mesnevi içerisinde kahramanın ilk kez yurdundan ayrılmasına sebep olan hadise, Leylâ'nın ailesi tarafından okuldan alınmasıdır. Kays, Leylâ'yı göremeyince derdinden serseri bir şekilde dolanmaya başlar. Onun bu halini görenler artık onu Mecnûn diye çağırmaya başlarlar.

Otur şimden girü şermende hāmūş
Kıo mekteb dersini iyle ferāmūş (366)

Mecnûn'un burada başlayan gurbet yolculuğu, eserin sonuna kadar devam eder. Bir daha annesinin ve babasının çeşitli ısrarlarına rağmen evine dönmez. Mecnûn, hikâyenin sonunda gönlündeki evde, Leylâ'nın mezarının başında can verir. Pek çok aşk hikâyesinde görülen, ailelerin ilişkiyi onaylamama durumu, hikâyelerin temel çıkış noktası olmaktadır.

2.6.9.1.5. Sevgilinin Bir Başkası ile Evlendirilmek İstenmesi ve Kahramanın Bunlardan Haberdar Olması

Mecnûn, ailesini göndertip Leylâ'yı istetse de ailesi bir deliye kız vermeyeceklerini belirtip onları geri çevirir. Leylâ'nın güzelliği meşhur olunca İbnüselam isimli güçlü bir bey, pek çok hediye ve ihsanla beraber Leylâ'yı ailesinden ister. İlkinde Leylâ'nın babası biraz beklemesi gerektiğini belirtse de ikinci kez istediğinde kızını verir. Leylâ istemediği biriyle zorla evlendirilmiş olur. Fakat Leylâ, kendisinin Mecnûn'u sevdiğini söyler ve kendisine dokunmamasını, aksi halde tamamen kendisini elinden yitireceğini söyler. İbnüselam da mecburen bu isteği kabul eder:

İñende meyveye el şunma küstâh

Ki ğayruñ mülkidür bu meyve-i şâh (2064)

Mecnûn, Leylâ'nın haberini çölde rastgele oradan geçen bir adamdan öğrenir. Fakat adam, Leylâ'nın gerçekten İbnüselam'a yar olduğunu ve kendisini tamamen unuttuğunu söyler:

'Adû oldı saña ol bj-vefâ yâr

Saña yâd oldı ğayre âşinâ yâr (2099)

Bunları duyan Mecnûn'un gözünden kanlı yaşlar gelir ve yere düşer. Haberi veren kişi onun öldüğünü zanneder ve yalan söylediği için utanır. Mecnûn'un ayağına kapanıp özür diler ve gerçekleri söyler. Fakat Mecnûn, bu kişinin riyâkâr tavırları karşısında ona güvenini yitirir ve Leylâ'ya sitem dolu bir mektup yazar.

Ali Berat Alptekin'in tahlilinde bulunan "kahramanın eve dönüşü" epizodu, bu hikâyede bulunmamaktadır. Mecnûn, evinden ayrıldıktan sonra bir daha memleketine dönmez ve Leylâ'nın mezarında can verir.

2.6.9.2. Motif Yapısı

Edebi bir terim olarak motif "edebiyat ve sahne eserlerinde, içinde ya da yanındakilerden biçim, yapı ve anlam gibi özelliklerinden biriyle, bir başkalık gösteren, renk, çizgi, ses, söz ve benzeri bağımsız bir kavram ya da varlık." (Akalin, 1996: 106) şeklinde tanımlanır. Stith Thompson'a göre ise masalın dikkati çeken, müstesna özellikleri olan en küçük unsurudur. (Thompson, 1999: 75) Burada masal için yapılan tanım, olay anlatımı odaklı Leylâ vü Mecnûn mesnevisi için de kullanılabilir. Nitekim motiflerin temel kullanım amacı, okuyucu ve dinleyiciyi olaya hazırlamak, onu olaya adapte etmektir.

Hamdullah Hamdî'nin mesnevisinde gerek olağanüstü gerekse klasik edebiyatımızda sıkça işlenen motifler yer almaktadır.

2.6.9.2.1. Olağanüstülük İçeren Motifler

Hamdullah Hamdî'nin Leylâ ve Mecnûn mesnevisinde, çoğu teşhis sanatıyla birlikte örülmüş olağanüstü durumları ifade eden beyitler bulunur. Kuşkusuz teşhis sanatı kendi içinde kısmî olağanüstülük taşır; fakat Hamdullah Hamdî bu beyitlerin

bazılarında okuyucunun gerçekten öyle bir durumun yaşandığını hissetmesini istediği de görülür. Mesnevîde yer alan olağanüstülük barındıran motifler şunlardır:

a) Keramet Motifi: Mecnûn çölde hayvanlarla birlikteken kendisine bir keramet bahşedilir ve vahşi hayvanlar ona hizmet ederler. Bu bölümde de yine teşhis sanatıyla örülmüş bir olağanüstülük hâkimdir:

O 'aşık çün cihândan vahşet itdi
Kerâmet buldı vahşi hizmet itdi (2630)

Yürüse **şir** olur çavuş yolına
Yatarsa yaşdanur **ahû** kolına (2623)

Çü bir yir bezm-gâh-ı şâh olurdu
Aña cârüb-zen **rübâh** olurdu (2624)

Ṭayansa girde-bâliş yavşan idi
Yürüse peyk öñince **ṭavşan** idi (2625)

Perî-i ṭâ'ir otursa sāye-bānı
Ḳapucı **ḳaplan aşlan** pāsbānı (2626)

Burada adı geçen hayvanlardaki durum, teşhis sanatına birer örnek olmakla birlikte, bu hayvanların hikâyede Mecnûn'a daima arkadaşlık etmeleri, Leylâ vü Mecnûn buluştuklarında onların etrafını çevreleyip “ağyar” ve “rakîb” e müsaade etmemeleri, hikâyenin içinde yaşanan olaylar olarak verilir.

Benzer bir durum da Mecnûn ile babası arasında yaşanan bir sohbet esnasında görülür. Mecnûn'un babası artık yaşlanmıştır ve oğlunun eve dönmesi gerektiğini düşünür. Mecnûn'u çölde bulur ve ona durumunu anlatır. Mecnûn bir an aşktan tövbe edip atasıyla eve dönmeyi düşünür. Tam bu esnada “aşk” bunları işitir ve onu bu fikrinden vazgeçirir. Burada aşkın kişileştirilmesinin yanında, soyut bir kavramın

bir insanla konuşup onu fikrinden caydırması olağanüstü bir durumdur. Nitekim bu durum da hikâyede yaşanmış bir olay olarak okuyucuya verilir:

İrişüp itdi ‘aşk-ı lā’ubālî

Anuñ ol tevbesine gūş-mālî (2472)

Ki tevbe ‘āşıkā ‘ayn-ı haṭādur

Anuñ-çün gūş-māl itmek revādur (2473)

Barışmaz tevbe ile ‘aşk-ı ser-keş

Nitekim penbe-i huşk ile âteş (2474)

Yağup tevbe hicābın çāk ider ol

Yığup cümle bināsın hāk ider ol (2475)

b) Taş Kesilme Motifi: Teşhis sanatıyla örülü bu olağanüstülüklerin haricinde Türk halk kültüründe önemli bir yeri olan “elin taş kesilmesi” motifinin yer aldığı bir olağanüstü olay mesnevinin içinde geçmektedir. Leylâ, İbnüselam’la nikahlandıktan sonra Mecnûn, Leylâ’nın yurduna gider. Leylâ ile karşılaşır. Leylâ, Mecnûn’un perişan halini görür, kahrolur. Olanların sorumlusu olarak kendisini görür. Mecnûn, Leylâ’nın yüzünü görür ve kendini kaybedip yerlere düşer. Tenha bir yerde sohbet etmeye başlarlar. Fakat rakip –muhtemelen İbnüselam- onları görür ve kılıcını çıkarıp Mecnûn’a saldırmaya yönelir. O anda inanılmaz bir şey olur ve rakibin **elleri taş kesilir:**

Alup def’i ele şemşir-i ‘üryān

İrüp Mecnûn’a kaçd itdi ala cān (2367)

İrişdi çala ol şūrîde mesti

Qurudı ol kılıç tutduğı desti (2368)

Alup hem sağ ele tığı yürüdi

Hemân ol quruyası da qurudı (2369)

Taş kesilme motifi, diğer anlatı türlerinde de karşımıza çıkmaktadır. “Şekil değiştirme motifi içinde değerlendirilebilecek bir motif olarak “taş kesilme”, insanın, hayvanın veya herhangi bir nesnenin taşa dönüşmesidir. Taş kesilme her şeyden evvel bir şekil değiştirme, dönüşme olup sözlü gelenekte masal ve efsane türü içinde sık rastlanan bir motiftir.” (Feyzioğlu, 2011: 121) Taş kesilme motifinin Türk halk kültüründe önemli bir yeri bulunur. Bu motif Dede Korkut’ta da görülür. “Dede Korkut, hikâyelerde de gördüğümüz gibi töreleri çok iyi bilen, her konuda bilgili, ozan yanı olan, yol gösterici, yaşlı, bilge bir kişidir. Belki bu özelliklerinden dolayı halk ona olağanüstü nitelikler vermiştir. ‘Kam Büre Bey-oğlu Bamsı Beyrek’ hikâyesinde Dede Korkut’un bir kerametiyle karşılaşırız: Baniçiçek’i Bamsı Beyrek’e istemeye giden Dede Korkut’u kızın kardeşi Deli Karçar atla kovalar. Yakaladığında, kolunu yukarı kaldırıp kılıç vurmaya ister. Bunu gören Dede Korkut, ‘İsm-i ‘âzam’ duasını okur ve ‘Çalarsan elin kurusun’ der. Deli Karçar’ın eli havada asılı kalır. Bunun üzerine Deli Karçar aman diler. Günahlarına tövbe edip, kızkardeşini Beyrek’e vermeğe razı olur. O zaman Dede Korkut, tekrar dua eder ve Deli Karçar’ın eli eski durumuna döner. Bu olaydan da anlaşılacağı üzere Dede Korkut, Tanrı’ya yakın, ermiş bir kişi özelliği göstermektedir.” (Derdiyok, 1993: 6) Bu motif, **Hamdullah Hamdî’nin eserini yazarken örnek aldığı Nizâmî’nin eserinde bulunmaz.** Bu taş kesilme hadisesinin devamı da içinde olağanüstülük barındırır. Rakip, Mecnûn’un ayaklarına kapanıp af diler. Mecnûn nasihat eder, affeder ve İbnüselam’ın eli normale döner:

Du‘âsın Hâk kabûl itdi ğarîbüñ

Qurumış desti hûş oldı raqîbüñ (2379)

c) Dua ile Ölme: Son olarak Mecnûn’un ölümünde de olağanüstü bir durumun mevcut olduğu dikkati çeker. Mecnûn, çektiği tüm eziyetlerin ancak ölümle sonlanacağını, bu vesileyle sevdiğine kavuşacağını düşünür. Leylâ’nın mezarına uzanır ve canını alması için Allah’a dua eder, duası anında kabul olur ve can verir. Mecnûn’un Allah’a yalvararak ölmesi durumu da olağanüstüdür:

Bu miñnetden beni âzâd iyle

İrişdür vaşl-ı yâre şâd iyle (3855)

Dehânından çıqınca bu du‘âsı

Bile çıkdı anuñla cān hümāsı (3856)

Ꞑuçup ol bir nefesde dōst hākin

Diyüp ey dōst virdi cān-ı pākin (3857)

Halkın anlatı ihtiyacını karşılayan destan, efsane, masal gibi Halk Edebiyatına ait ürünlerde sık gördüğümüz olağanüstü durumlara, motiflere, bir divan edebiyatı nazım şekli olan mesnevide rastlamak; bu türün de diğer türler gibi bir anlatı türü olması ile açıklanabileceği gibi, mesnevinin diğer divan edebiyatı nazım şekillerine göre daha geniş bir halk kitlesine hitap etme anlayışıyla yazılması gerçeğiyle de açıklanabilir. Hamdî'nin eserinde bulunan olağanüstü bu durumlar, okuyucunun hayal dünyasına hitap eden, onları esere çeken ve eserin de sanatsal yönünü artıran unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.6.9.2.2. Çocuğu Olmayan Padişah Motifi

Çocuğu olmayan padişah/hükümdar/hakan motifi, destan devri Türk edebiyatından itibaren edebiyatımızda sıklıkla kullanılmıştır. Dede Korkut'ta Dirse Han Oğlu Boğaç Han Hikâyesi (Ergin, 1964: 4) ve Bey Böyrek Hikâyesi (Alptekin, 1999: 102) gibi halk edebiyatımızın ilk ürünlerinde karşımıza çıkan bu motif divan edebiyatında Mihr ü Mâh (Külekçi (2), 1999: 106), Mihr ü Müşterî (Külekçi (2), 1999: 94), Şem ü Pervâne (Külekçi (2), 1999: 81) gibi mesnevilerde de kullanılır. Hamdullah Hamdî'nin mesnevisinde de Benî Âmir kabilesinin liderinin bir erkek çocuğu olmamaktadır. Allah'a ettiği dualer neticesinde bir erkek evlada sahip olur.

2.6.9.2.3. Dağ Motifi

Hikâye ve masallarda sık kullanılan motiflerden biri de dağdır. Mecnûn, Leylâ'dan ayrılınca kendisini çöllere vurur. Burada Necd dağına yerleşir. Burası Leylâ'nın kabilesinin yaşadığı yere yakındır.

Meger ol küh kim Necd idi nāmı

Ol idi kavm-i Leylānuñ maķāmı (593)

Mecnûn, tüm acılarını, ruhi olgunlaşmasını burada yaşar. Burada hayvanları kendisine arkadaş eder. Dolayısıyla Mecnûn'un ruhî durumuna en uygun yer bu dağdır. Kendisini ailesinden, insanların kınamasından burası korur.

2.6.9.2.4. Yabanî Hayvanlarla Arkadaşlık Kurma Motifi

Ailesi Leylâ'yı okuldan aldıktan sonra Mecnûn çaresizce etrafta başboş dolandır. Halk tarafından bu hali nedeniyle kendisiyle alay edilir, kınanır. Mecnûn tüm bunlardan kurtulmak ve aşkıyla başbaşa kalmak amacıyla Necd Dağı'na sığınır. İnsanlardan uzaklaşır, burada yaşayan yabanî hayvanlarla arkadaşlık eder. “Bu yabanî hayvanlar yalnızca insanlarla değil, birbirleriyle de bir arada yaşaması mümkün olmayan hayvanlardır: aslanla ceylan, kurtla kuzu Mecnûn'un yanında ahenk içinde yaşarlar. Olayların akışı içerisinde bu yabanî hayvanların Mecnûn'un etrafından hiç ayrılmadıkları ve Mecnûn'u sürekli koruyup kolladıklarına tanık oluruz. Mecnûn eser boyunca farklı zamanlarda ceylanları avcılarının elinden kurtarır. Mecnûn'un bu şekilde yabanî hayvanlarla kurmuş olduğu yakınlık, kendisine ermiş bir çehre izafe etme çabasıyla ilgilidir. Doğumu, eğitimi ve aşkı benzerlerine göre farklı ve olağanüstü olan bir kahraman eşya ve hâdiselerle diyalogunun da farklı olması icap eder. Bu motifle temiz ve saf bir aşkın insana bahşettiği bazı üstünlüklere atıfta bulunulmuştur. Hz. Süleyman ve Hz. Muhammed'in mucizelerinden biri de hayvanlarla konuşmalarıdır.” (Levend, 1984: 137)

Mecnûn ile bu yabanî hayvanlar arasındaki ilişki karşılıklıdır. Yeri geldiğinde Mecnûn yemeğini onlara verir, onlar da Leylâ ile buluşmalarında aralarına rakîbin girmesine mani olur.

2.6.9.2.5. Kılık Değiştirme Motifi

Mecnûn, sevdiğine kavuşmak amacıyla, Leylâ'nın kabilesinden gizlenmek için kılık değiştirerek onun yanına gelir. Bunlardan birinde Mecnûn Leylâ'nın diyarına doğru yol alırken karşıdan boynuna ip bağlı bir şekilde gelen birini görür. Mecnûn bu ipı çeken kişiye o ipi kendi boynuna geçirmesi için yalvarır. Böylece kapı kapı dilenen bir dilenci kılığına girmiş olur.

Uyup Mecnûn yiler boynında urgan

Kimi halkuñ gülüşür kimi giryân (1904)

Sonunda Leylâ'nın kapısına ulaşır. Geçmişte yaptığı tüm hatalardan dolayı sevgilisinden özür diler.

Bir diğer kılık değiştirme de Mecnûn'un Leylâ'nın ziyafetine katılmasında görülür. Leylâ bir gün bir ziyafet düzenler. Mecnûn bunu haber alınca kılık değiştirerek ziyafete katılır. Leylâ herkese son derece iyi davranıp ihsanlar sunarken Mecnûn'u farkeder ve onun tabağını kırar. Mecnûn ise bu duruma çok sevinir. Çünkü onu herkes gibi görmemiştir.

2.6.9.2.6. Ölüm ve Yas Motifi

Ölüm, hayatın bir gerçeğidir ve “Her nefis ölümü tadacaktır” (Al-i İmran, 3/185, Enbiyâ 21/35, Ankebût 29/57) ayeti bunun bir delilidir. İslamiyette ölüm bir son değildir. “Biz Allah’a aidiz ve yine O’na döneceğiz.” (Bakara 2/156) ifadesi, insanın aslî hayatının ölüm ile birlikte başladığını gösterir. “Bu sebeple mutasavvıf şairler ölüme kara gözlüklerle bakmazlar. Onlar için ölüm, dünyada iken gurbette olan insanın asıl vatanına dönüşü veya sevgiliye kavuşulan bir şeb-i arûstur.” (Yeniterzi, 1990: 1) Mutasavvıf şairlerce ölüm bir bayramdır. (Uludağ, 2002: 363)

Benzer fikir Yunus Emre’nin şu dizelerinde de görülür:

Ten fânîdür cân ölmez çün gitdi girü gelmez

Ölür ise ten ölür cânlar ölesi degül (Tatçı, 1990: 167)

Ölüm, insanoğlunun değiştiremeyeceği bir yazgıdır. Bütün insanlar için alınyazısı olan ölüm, edebiyatı da meşgul etmiş ve bu konuyu ele alan bazı edebi türler ortaya çıkmıştır. İslamiyet öncesi dönemde sagu, islami dönemde ağıt ve mersiye bu türlerdendir. Fakat diğer türlerde de bu konu işlenebilmiştir. Divan şairlerinin ölüm konusuna bakışları İslam kültürü ve tasavvufun etkisindedir. Ölüm, kabullenilmesi gereken bir gerçektir. (Savran, 2009: 171)

Hamdullah Hamdî’nin Leylâ vü Mecnûn mesnevisinde, ölüm önemli bir tema olarak ortaya çıkar. Tasavvufta ölüm sayesinde âşık ile maşukun buluştuğu fikri nedeniyle, özellikle Leylâ’nın ve Mecnûn’un ölümleri, eserde ayrıntılı olarak tasvir edilir. Diğer karakterlerin ölümleri üzerine ise pek fazla beyit yazılmamıştır.

2.6.9.2.6.1. Mecnûn’un Babasının Ölümü

Mecnûn’un babası oğlunun dönüşünü yıllarca bekler, artık yaşlanmıştır ve Mecnûn’un yanına gidip ona artık kendi ölümünün yaklaştığını söyler. Eve dönüp babasını mutlu etmesini ister. Mecnûn ise bu isteği reddeder. Babası ise oğlunun ayrılığının acısıyla çölden, Mecnûn’un yanından döndükten birkaç gün sonra ölür:

Ecel nâ-geh hücüm itdi kemînden

Halâş itdi belâ-yı ân u înden (2516)

Mekânın kodı murg-ı lā-mekānî

Cihetden taşra tutdı āşiyānı (2517)

Refîk-ı pāke uçdı cān-ı pāki

Kenār-ı hāke düşdi cism-i hāki (2518)

Uçup cān murğı sūr-ı Şūr'a kondı

Beden hāke kavuşdı gūra kondı (2519)

Uçup cān bir cihāndan bir cihāna

Fenādan göçdi kondı cāvidāna (2520)

Mecnûn'un, babasının ölümünden sonra vicdan azabının da etkisiyle üzüntüsü artar. Derin bir pişmanlık yaşar. Fakat Mecnûn'un bu üzüntüsünde samimi olmadığını şair, bu bölümün son dizisinde belirtir. Aslında onun üzüldüğü yine Leylâ'dır. Babası bu işe bahane olmuştur:

İşi Leylâ için āh u ğam idi

Ara yirde bahāne mātem idi (2601)

2.6.9.2.6.2. Mecnûn'un Annesinin Ölümü

Selim-i Âmirî diye kabilenin önde gelenlerinden bir kişi vardır. Mecnûn'un dayısıdır ve onu korur kollar. Ona devamlı maddi manevi yardımlarda bulunur. Yine bir gün çöle onu ziyarete gitmiştir. Yanında pek çok yiyecek de götürmüştür. Fakat ne kadar ısrar etse de Mecnûn yemekleri yemez. Hepsini yanında bulunan hayvanlara ikram eder. Çünkü o artık nefse ait her şeyden elini çekmiştir. Sadece ayda bir defa yemek yer, o da ottur. Amiri Mecnûn'un bu haline çok üzülür. Onu ikna etmesi için annesini yanına getirir. Fakat Mecnûn ikna olmaz. Tekrardan dağa döner. Annesi ise evine döner. Mecnûn'un derdinden daha fazla yaşayamaz, ölür. Hamdullah Hamdî, bu kısmı çok kısa vermiş, birkaç beyitte Mecnûn'un üzüldüğünden bahsettikten sonra Mecnûn'un felekten şikâyet eden sözlerine yer vermiştir:

Evine gitdi māder zār u giryān

Anuñ derdinde virdi ol daħi cān (2998)

İşidüp anı Mecnûn tutdı mâtem
Ġamın anuñ da çekdi bir nice dem (2999)

Ne merdüm-ġvârdur yâ Rab zemâne
Amâni yoġ ne pîre ne civâne (3000)

2.6.9.2.6.3. İbnüsselam'ın Ölümü

Mecnûn'un eserdeki rakibi konumunda olan İbnüsselam, diġer bazı Leylâ Mecnûn'lardan farklı olarak, Hamdullah Hamdî'nin eserinde vefat eder. Yani aradaki engellerden bir tanesi ölüm yoluyla ortadan kalkar:

Selâmet terk idüp İbnü's-Selâm'ı
Seġâmet şerbetinden içdi cāmı (3426)

Ecel destinden irdi çün bu tiryāk
Emel zehrinden itdi cānımı pāk (3435)

Vücūdı naġdın ol da borca virdi
Bedenden gitdi bākı burca irdi (3436)

İbnüsselam'ın ölümünün ardından Leylâ, Arap geleneġi gereġi –her ne kadar içten, gönülden olmasa da- iki yıl yas tutar. Bu durum Arap geleneġinde eşi ölen kadının yerine getirmesi gereken bir gelenektir:

'Arabda âdet idi bu ezelden
Er ölse oturırdı iki yıl zen (3453)

Bir evde oturırdı terk idüp seyr
Ne ol ġayrı görürdi ne anı ġayr (3454)

Hamdullah Hamdî, her ölüm olayının ardından kendi bakış açısından okuyucuya öğütler verir:

Dilâ her borcî virmekde emîn ol

Dürîş maḥbûb-ı Rabbü'l- 'âlemîn ol (3438)

2.6.9.2.6.4. Leylâ'nın Ölümü

Eserde en uzun anlatılan ölüm, Leylâ'nın ölümüdür. Hamdullah Hamdî, okuyucuyu bu ölüme hazırlamak için mevsimin hazan mevsimi olduğundan ve tabiatın her noktasının bir nevi solup öldüğünden, cihanın kan dökücülüğünden bahseder. Bunları daha sonra Leylâ'nın ölümüyle birleştirir. Leylâ'nın da ömrünün hazan mevsimi gelmiş, ömrü tükenmiş ve kötü ecel yeli onun için de esmiştir:

Ki serv-i nâz-perver a'ni Leylî

Dükendi 'ömrinüñ çün rûz u leyli (3668)

Meger yavuz yil esdi ol çerâğa

Yaḥûd nergis gözi degdi o bâğa (3669)

Teni tâb üzre düşmiş mûya döndi

Sihir zaḥmın yimiş âhûya döndi (3673)

Bu derde mübtelâ oldı çün ol mâh

Ecel yili anıñ-çün iyledi âh (3676)

Leylâ, ölümünün yaklaştığını anlayınca annesine Mecnûn'un ayağının toprağını gözlerine sürme yapıp gözlerini öyle kapatmasını, ölüsünü gözyaşlarıyla yıkmasını, kefenini Mecnûn'un saçlarından yapmasını, aşk şehidi olduğu için onu da kanla boyamasını ve yönünü kible yerine Mecnûn'a döndürmesini vasiyet eder:

Vaşiyyet kıldı aña açdı râzı

Didi ol serv-i nâz itdi niyâzı (3679)

Nigârün ḥâk-ı pâyi tütüyâsın

Çeküp gözlerüme andan yumasın (3685)

Beni yumağa şuyum eşk-i ter kııl

Buğür-ı 'ıtrımı büy-ı ciger kııl (3686)

Kefen kııl zülf-i yāruñ dāmeninden

Gele cān büyü kabrüm gülşeninden (3687)

Anı hem kana boya kim şehidem

Kaṭıl-i hañcer-i 'aşk-ı şedidem (3688)

Yönüm döndür lahidde ol habibe

Ki dā'im kıble oldur ben ğariibe (3689)

Bu isteklerin ardından Mecnûn'un aşkından biraz daha yakını ve can verir. Hamdullah Hamdî Leylâ'nın ölümüyle ilgili tüm bu kısımları okuyucuda hüznün duygusunun hissedilmesi için biraz uzun tutmuş olmalıdır:

Didi bunı vü ağladı o miskin

Virüp emr-i Hudâ'ya cān-ı şırın (3709)

Felek anuñ da dürdi defterini

Söyündürdi anuñ da aḫterini (3718)

Cihān anuñ daḫi yazdı berātın

Tamām iyleyüp anuñ da ḫayātın (3719)

Kaçan Leylî nüzül itdi zemine

Göçüp kondı ḫişār-ı āhenjine (3739)

Arap adetlerine göre ölen kimsenin ardından yakınları baştanbaşa siyah elbise giyerlermiş. Leylâ'nın ölümü için de tüm kabile **karalar giyinmiştir**:

‘Arab kavmi ʔolup anuñ ęamından

Çara giydi ęamusı mâteminden (3740)

Ol ięliımuñ ęamu ‘âmu vü ħâşı

Vefât-ı Leyli için ʔıtdı yaşı (3741)

2.6.9.2.6.5. Mecnûn’un Ölümü

Mecnûn’un ölümü metinde Leylâ’ya oranla kısa tutulmuştur. Mecnûn, Leylâ’nın ölümünden sonra Leylâ’nın mezarına gidip ona kavuşmayı dilemesi ve artık ölmekten başka çaresinin kalmadığını belirtmesi ile kendini ölüme hazırlar. Aslında Mecnûn, Leylâ öldükten sonra ruhen zaten ölmüştü. Bedenen ölümü Leylâ’nın mezarı başında olmuştur. Fakat Mecnûn’un Allah’a yalvararak ölmesi olağanüstüdür:

Bu miğnetden beni âzâd iyle

İrişdür vaşl-ı yâre şâd iyle (3855)

Dehânından çıkınca bu du‘âsı

Bile çıkdı anuñla cân hümâsı (3856)

uçup ol bir nefesde dôt ħâkin

Diyüp ey dôt virdi cân-ı pâkin (3857)

Hamdullah Hamdî, Mecnûn’un ölümünden sonra da yine felekten şikâyet eder, bu derdin devasının olmadığını; olsaydı Lokman’ın, Süleyman’ın, İskender’in Keyhusrev’in, Dahhâk’in, Dârâ’nın, Rüstem’in, Efrâsiyâb’ın, Sâmân’ın bu hikmete erişeceğini söyler.

Hamdullah Hamdî, eserini yazdıktan üç yıl sonra vefat etmiştir. Şair, artık kendi ölümünün de yaklaştığını hissetmiş olacak ki Mecnûn’un vefatının ardından şu beyiti söyler:

O gitdi biz daği gitsek gerekdür

Ƙara yire nüzül itsek gerekdür (3859)

Mutasavvıf şairler, “ölümü soğuk ve tatsız bir olay olarak değil, aşğın sevgili uğrunda canını fedâ etmesi şeklindeki şairane tablolarla ele alır. Çünkü can verilmeden sevgiliye kavuşma ihtimali yoktur ve zaten âşıklara göre can sevgiliye aittir, sahibine verilmesi gerekir.” (Yeniterzi, 1990: 3) Mecnûn da canını gerçek sahibi olan Leylâ’sına feda etmiştir.

2.6.9.2.7. Rûya Motifi

Masal, destan ve hilkayelerde sıklıkla kullanılan motiflerden biri de rûya motifidir. O devirde rüyaların, birtakım olayların olacağına bir işaret oldukları kabul edilirdi. (Tekin, 2018: 25) Eserde yer alan rüyalardan biri Mecnûn’a diğeri de Zeyd’e aittir.

a) Mecnûn’un Rüyası:

Mecnûn, babasının ölümünün ardından tekrar Necd’e dönmüş ve hayvanlarla başbaşa kalmıştır. Burada artık sevda hasretine çare olması için bazen yıldızlarla konuşur bazen geceden medet umar. Bu haldeyken yorgunluktan uykuya dalar ve bir rûya görür. Rüyasında kökü yerde olan, sonu göklere kadar giden bir ağaç vardır. Bu ağacın dalları arasından bir kuş gelir, Mecnûn’un başından mücevherler saçar. Mecnûn rüyadan uyanır ve ne zaman bu rüyayı düşünse mutlu olurdu:

Dil-i Mecnûn’a düş gösterdi bahtı

Ki gördi evce irmiş bir dırahtı (2722)

Uçar bir şu‘besinden murğ-ı hōş-per

Gelür farkında Ƙor tábende gevher (2723)

Seher gibi şafâdan tâze rûyı

Ƙaşup aşmış başından mihr cûyı (2725)

Ƙış uyğusunda Ƙuş düşin Ƙılup yâd

Olurdi Ƙuşca cānı hurrem ü şâd (2726)

Bu rüyadan kısa bir süre sonra da Leylâ'nın mektubu Mecnûn'a ulaşır.

b) Zeyd'in Rüyası

Eserin son kısmında Zeyd'in gördüğü bir rüyadan bahsedilir. Zeyd, Mecnûn ve Leylâ'nın ölümünün üzerinden bir zaman geçtikten sonra, onların öbür dünyadaki hallerini merak eder ve bunu düşünerek uykuya dalar. Rüyasında cennetten bir köşe görür. Her türlü güzelliklerin, hurilerin olduğu bir yerdir. Leylâ vü Mecnûn burada zevk içinde aşklarını yaşamaktadırlar:

Meger kim hâtırından geçdi bir gün

Ki nice oldı hâl-i Leylî Mecnûn (3948)

Firâk idi olaruñ bunda hâli

O yirde buldılar mı ki vişâli (3949)

Aña hûş hûvâb gösterdi ferîşte

Ki varmış ravza-i bâğ-ı behîşte (3951)

O ferş üstinde var iki ferîşte

İkisi de leṭâfetden sirişte (3964)

Teni her birinüñ ser-tâ-ḳadem nûr

Libâsı sebz ü sündüs nitekim hûr (3965)

Elinde mül öniñde gül-cemâli

İderler birbiriyle hûş-maḳâli (3966)

Leb-i cûy leb-i câm u leb-i yâr

Onlara hâşıl olmuş zevḳ-ı tekrâr (3977)

Çekerler geh şarāb-ı hōş-güvārı

Sürerler geh şafā-yi la'l-i yārı (3979)

Bir pîr de bunların hizmetini görür. Zeyd, onlardaki bu zevki görünce bunun sebebini o pîre sorar. Pîr de “Bunların birisi âşık, diğeri maşuktur. Dünyada aşk yüzünden çok eziyet çekmişlerdi, bu yüzden şimdi burada ödüllendiriliyorlar. Dünyada eziyet çeken, ahirette sefasını sürer.” şeklinde cevap verir. Tabii burada âşıktan kastedilen kul, maşuktan kastedilen Allah'tır. Kul dünyada ibadet ettikçe ahirette onu ödülleri beklemektedir:

Turur hizmetde bir pîr-i müşekkel

Cemāli nūr u ferr ile mükemmel (3970)

Çü Zeyd anlarda bu hōş zevkı gördi

Nihānî pîrden anları şordı (3972)

Didi Zeyd'e dönüp ol pîr-i şādık

Biri ma'sūkadur ol biri 'āşık (3975)

Biri Leylî biri Mecnūn lağabdur

Bu zevka bunların 'āşkı sebebdür (3977)

Çekerlerdi bular anda cefāyı

Sürerler bunda anuñ şefāyı (3978)

O 'ālemde o kim çekdi belāyı

Bu 'ālemde sürer beyle şafāyı (3980)

Şu dil kim ol cihānda olmadı şād

Bu 'ālemde olur her ğamdan āzād (3981)

2.6.9.2.8. Kız İsteme Motifi

Ailesi, Mecnûn'u birçok defa sevdasından vazgeçirmeye çalışsa da bunda başarılı olamazlar ve çaresiz bir şekilde Leylâ'yı babasından istemeye ikna olurlar. Mecnûn'un babası Leylâ'yı istemeye gittiklerinde, kız isteme merasimine başlarken diz çöker:

Diz üzre geldi Mecnûn'un atası

Feşâhatdan kırup söze libâsı (679)

Ayrıca kız istemeye giderken hesapsız denecek kadar çok miktarda mal da hediye götürmüşlerdir:

Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr

Hazîne bî-hisâb u zer bihâr-vâr (692)

Leylâ'yi ailesinden isteyen diğer bir kişi de İbnüselam'dır. O devirde de günümüzde olduğu gibi bir evden kız isteme çok önemlidir. İbnüselam da Leylâ'yı istemek için gönderdiği kişilerle birlikte yüklüce hediyeler gönderir:

Kaţâr ile katır üstür güzel at

İpek bezler ağır altünlu kat kat (1328)

Şeker tenginden oldu hâneler teng

Güller çekmekden oldu mâyeler leng (1329)

2.6.9.2.9. Düğün Motifi

Hikâyede Kays'ın babası uzun yıllar evlat bekleyen, bunun için dualar eden biri olarak tarif edilir. Nihayet kendisinin bir oğlu olur ve vakti geldiğinde oğluna kendi şanına yaraşır bir sünnet düğünü tertip eder:

Ataya terbiyet çün vâcib oldu

Pes oğlu sünnetine râġıp oldu (264)

Bu düğüne Kûfe'den, Bağdat'tan tanınmış kişiler çağırılır:

Diyār-ı Kūfe'den tā ḥadd-i Bağdād
İl oꞗudı düğüne itdi bünyād (265)

Oꞗuyup il ü şehri şöhet itdi
‘Arab seyyidlerini da‘vet itdi (266)

Düğüne gelen Arapların seçkin kimseleri, yanlarında pek çok kıymetli
hediyeler getirirler:

Bölük bölük gelüp sādāt-ı A‘rāb
Getürdiler saçular māl u esbāb (267)

Zarīfî tāzîler turfa hecînler
Urüşî bāz u pervāzî şahînler (268)

‘Ubeyd-i zengî vü rümî civārî
Münakkaş ḥülleler altūnlu-vārî (269)

Her türlü âdetin yerine getirildiği, ziyafetin sınırsız olduğu görkemli bir
düğün tasvir edilir:

Ꞗonuklandı ve lîme oldı sādāt
Yirine geldi her āyın ü ādāt (270)

Olup envā‘-ı ‘işretler müheyyā
Muheyyā iyledi ervāḥı ihyā (271)

Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğannîler nevāda şanki bülbül (273)

Öter ney nitekim minḳār-ı kaḳnūs
Odından şîneler olmuş çü fānūs (274)

Şu resme germ idi ol meclis-i hâş
Şarâb ile kebâb olmuşdı rakḳâş (276)

Hikâyedeki ikinci düğün Leylâ'nınkidir. Leylâ ile İbnüselam'ın evlilik merasimlerinde, dönemin düğün geleneği hakkında ipuçlarını görürüz. Her yerden ulu kişilerin katıldığı, **yiyecek ve içeceğin her çeşidinin** bulunduğu, güzel kızların içkiler dağıttığı bir düğün merasimi hazırlanmıştır. Ayrıca adet gereği de nikâhtan sonra bir **hutbe okunmuş** ve hutbeyi okuyan kişinin üzerinden altınlar, paralar saçılmıştır. Bununla birlikte **takı takma** âdetine de rastlıyoruz. Düğüne davet edilen kimseler Leylâ'nın yanına giderek para saçmaktadır:

'Arab mihterleri ḍarb urdı kûsa
Şarâb-ı Tâi' fî ṭoldı kü'ûsa (2008)

Bişer bir yañada elvân-ı ni'met
Olur bir kûşede envâ'-ı 'işret (2010)

Oturup Leylî atasıyla sādât
Yirine geldi cümle resm ü 'ādât (2012)

O meclisde ki ulular oḳundı
Nikâh u 'aḳd olup ḥuṭbe oḳundı (2013)

Ḥatîb-i ḥuṭbe kim kürsiye aḡdı
Başı üzre direm ṭūfânı yaḡdı (2014)

Varup dergâh-ı Leylî'ye her âdem
Nişâr iylerdi dîñâr ile dirhem (2015)

Leylâ, gelin süsleyicisi kadın tarafından süslenir ve ertesi sabah İbnüselam onu babasının evinden almaya gelir:

Çeküp pîl-i sepîde-i Mengelûsi

Aña yükletdiler taht-ı ‘arûsı (2050)

Çü puşt-ı pîle çıkdı taht-ı şâhî

Felek na‘ında mât iyledi mâhı (2051)

Ûamer ruhlı nice ferzâne-zâde

O pîl önince yürürdü piyâde (2052)

2.6.9.2.10. Karga Motifi

Kültürümüzde karganın gerek tuhaf sesi, gerek dış görünüşüne ait özellikleri, gerekse kendisine yüklenen bazı olumsuz anlamlardan dolayı özel bir yeri vardır.

Kargaya ait edebiyatın tarihi Hz. Âdem’in hayatına kadar gider. Hâbil ve Kâbil kıssasında, ilkinin ölümü sonrası defin sırasında diğerine yardım eden kargadır. Karga, insanların zihninde genellikle olumsuz anılan bir figürdür. Sahip olduğu pek çok fiziksel özelliği ya da ona yüklenen bir takım sembolik anlamlar nedeniyle karga pek çok isimle anılmıştır. (Kavak, 2013: 118)

Eser içerisinde bulunan karga “kara karga”dır. Yani simsiyah renklidir, gözleri de siyahtır:

Gözi tuş oldı şâh üstinde zâğa

Ki beñzer çeşmi şebde şeb-çerâğa (1853)

Per-i şeb-rengi ‘Abbâsî ‘alemdür

Ûızıl minķârı bir pâre beķamdur (1854)

Çeküp baş hırķaya ĥalvetde ĥâmûş

Oturmuş ĥalvetî gibi siyeh-pûş (1856)

Mecnûn, çölde avcının elinden hayvanları tek tek kurtardıktan sonra yolu sulak bir yere düşer. Bir ağacın altında serinlerken dalda duran kargayı görür. Karganın siyahlığından ötürü, kendisi gibi dertli ve yas içinde olduğunu düşünür ve

kargayı kendisine halde eş görür. Kendi derdinden ancak onun anlayacağını düşünür ve gidip halini Leylâ'ya bildirmesini ister:

İdicek dūd-ı āhum gibi pervāz
İriş ol yāre ‘arz it bir nice rāz (1868)

Fakat karga onu dinlemez ve uçarak yanından uzaklaşır. Kendine hem-hal gördüğü bu canlının da kendisini terketmesi üzerine Mecnûn'un derdi bir kat daha artar:

Bu derdin dökdi hem-derdin şanup zāğ
Uçup zāğ urdı cāmına yiñi dāğ (1878)

Karga, mesnevi içerisinde de genel algıya paralel olarak geçmektedir. Türk insanının zihninde olumsuz bir yeri olan bu hayvan, eser içerisinde de siyahlığı ve uğursuzluğu ile yer almaktadır.

2.6.10. SOSYAL ve KÜLTÜREL UNSURLAR

2.6.10.1. Yemek ve Ziyafet Unsurları

Yiyecek isimleri, toplum kültürünün önemli unsurlarındandır. Leyla'nın hazırladığı ve Mecnûn'un da kılık değiştirerek gizliden katıldığı ziyafet sofrasında o döneme ait çeşitli yemek isimleri yer alır:

Bu ezhār içre **zerde** şan gül-i zerd
Şekerden hülle giymiş nāz-perverd (2891)

Pilāvuñ vaşfi şābit olduğunca
Şanasın tāze aq gül oldu gonca (2892)

Müzehheb çiniler şimjın sinjiler
İçinde sükkerjiler **rūğānijler** (2894)

Alup anı çü **helvā** vü **kaṭā'if**
Huzūr-ı Leylī'ye iltürdi tuḥfe (3359)

2.6.10.2. Kadının Toplumdaki Yerine Dair

Kadının o dönemde toplum içindeki yerini yine bir kadının ağzından, Leylâ'nın annesinden öğrenmiş oluyoruz. Annesi Leylâ'ya öğütler verirken dönemin kadına bakışına dair genel algıyı da çözümlenmiş oluyoruz. Kız çocukları okumamalı, eline asla kalem dahi almamalı, namusunu canı gibi korumalıdır. Aksi halde kınanmayı, taşlanmayı, hatta başının kesilmesini dahi hak eder:

Saña ta'lim-i haş yüz karasıdır

Çalem şemşir-i ta'ne yarasıdır (357)

Didi bir kâtibe kız gördi Loqmân

Kime tiz oldu bu şemşir-i bürrân (358)

Çalem şemşir olur cellâd duşter

'Ufârid de olursa ol bed-aşter (359)

Kıza 'âr ehli olursa uzun yaş

Eger bi-'âr olursa başına taş (360)

Yiter insâna neng ü 'âr-ı duşter

Huşûşâ kim ola duşter bed aşter (361)

Çaşı ol duşterün kim vesmelüdü

Başup göz göre başın kesmelüdü (362)

Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı

Yire yüz şuyu şu gibi saçıldı (363)

Leylâ'nın İbnüsselam ile nikâhlandığını çölde bir atlıdan öğrenen Mecnûn, o kişinin kadınlar için sözlerini de dinler. Çünkü o kişi olayı yanlış anlatmıştır. Leylâ

evlendikten sonra İbnüselam ile hiç birlikte olmamıştır fakat bu kişi bunun tam tersini söyler. Sonra kendi sözlerine inandırmak için olsa gerek zihnindeki kadın kavramına dair olumsuz ifadeleri bir bir sıralar. Bu durum o dönemde kadına hangi nazarla bakıldığına dair de bir işarettir. Kadın vefasız, her işi hastalıklı, hileci, eziyet etmeyi seven, akıllı ve dini kısas, şeytan tabiatlı, büyücü, karga gibi, bir işi yap desen tam tersini yapan, sen mutsuz olunca o çok mutlu olan bir cinstir:

Zenûñ teftiş olınsa şad-hezârı

Bulunmaz bir vefâda üstüvârı (2108)

Yazıldığda vefâ-yı ‘ahd-nâme

Zen adında şikeste oldu hâme (2109)

Hemân çam gölgesidür zen vefâsı

Sığınma aña kim yokdur beğâsın (2110)

Zenûñ kim sağ işi yok pür-marâzdur

Vefâsı hiledür işi ğarağdur (2111)

Zenûñ çok çekdiler cevr ü cefâsın

Ğarağsuz görmediler hiç vefâsın (2112)

Nisâ hakkında Sultānu’n-nebiyyin

Dimişdürnākışātu’l-‘aql ve’-d-din (2113)

‘Ömer kim zenlere şeytān dimişdür

Zihî Fārūk kim fark iylemişdür (2114)

Nice zen var ise işi bğüdür
Günüzün zāğ olur gice ügüdür (2115)

‘Adāvet kılsa āfetdür cihāna
Şadākatda yiter ol fitne cāna (2116)

Bir işi it diseñ itmez urısur
Eger itme diseñ durmaz dürişür (2117)

Eger sen ğam yiseñ zen hurrem olur
Eger şād olasin ol ğamdan ölür (2118)

Eserde kadına bakış, genellikle olumsuzdur. Bu durumun eser özelindeki nedenleri arasında, toplumda çeşitli sebeplerle meydana gelmiş yanlış bir algı olduğu söylenebilir. Eski Türk toplumlarında kadın, erkek ile eşit değere sahipken İslam inancının kadın hakkındaki korumacı hükümlerinin insanlar tarafından bilerek veya bilmeden yanlış anlaşılması, maalesef böyle hatalı algılara ve olumsuz fikirlere sebebiyet vermiş olabilir.

2.7. Hamdullah Hamdî’nin Leylâ vü Mecnûn Mesnevisinin Nizâmî ve Hâtifi’nin Eserleri ile Karşılaştırılması

Hamdullah Hamdî, eserini H. 905’te (1499-1500) yazmıştır. Bu nedenle kendinden önce gelen Nizâmî, Husrev, Nevâ’î, Câmî ve Hâtifi’nin belki de Şâhidî’nin eserlerini görmüş olabilir. Yine kendinden önce yazılması dolayısıyla Nevâ’î’nin de eserini görmüş olma ihtimali olsa da eserinde onun bir etkisi yoktur. Husrev ile Câmî’nin izleri ise çok azdır. Hamdullah Hamdî, Nizâmî’nin eserini örnek olarak almış ve Hatifi’den çok faydalanmıştır. (Levend, 1959: 188) Bu bölümde Hamdullah Hamdî’nin eserleri ile kendinden önce yazılmış eserleri karşılaştırıp benzerlikleri ve farklılıkları tespit etmeye çalışacağız. Bu karşılaştırmada Hamdullah Hamdî’nin eserini yazarken örnek aldığı Nizâmî’ye ve onun eserine, bununla birlikte Hâtifi’nin eserine biraz daha fazla yer verilmiş, diğer şairlerin eserleriyle fazla bir

ilişki söz konusu olmadığından o eserlerle ilgili yalnızca farklar belirtilmekle yetinilmiştir.

2.7.1. Nizâmî-i Gencevî'nin Eseri ile Karşılaştırma

Leylâ ve Mecnûn mesnevisi ilk defa Nizâmî tarafından manzum büyük bir hikâyeye haline getirilmiştir. (Kartal, 2014: 63) Nizâmî, hamsesinin üçüncü mesnevisi olan Leylâ ve Mecnûn'u 1188'de yazmıştır. Eser (kesin olmamakla beraber) toplam 3654 beyittir.

Türk edebiyatında yazılan Leylâ vü Mecnûn'larda en çok Nizâmî'nin etkisi görülür. "Nizâmî, "penc-genc/hamse" ismi altında toplanan beş mesnevisinde mesnevi nazım şekli ile anlatılan her çeşit konularda, gerek bütün halinde, gerek ayrı ayrı İran ve Türk edebiyatlarında son devirlere kadar tetkik ve taklit edilen örnekler vermiştir." (Ateş, 1969: 130)

Nizâmî, eserinde hikâyeye 804. beyitle başlamaktadır.¹⁴ Hamdullah Hamdî ise 217. beyitle birlikte hikâyeye giriş yapar. Nizâmî ve Hamdullah Hamdî'nin eserlerinde, hikâyenin başlangıcına kadar olan bölümde şu başlıklar bulunur:

Tablo 18. Nizâmî ile Hamdullah Hamdî'nin Eserlerinde Olay Bölümüne Kadar Olan Başlıklar ve Beyit Sayıları

<u><i>Nizâmî'nin Eseri</i></u>	<u><i>Hamdullah Hamdî'nin Eseri</i></u>
1- Tevhîd ve Münâcât (105 beyit)	1- Hazâ Kitâb-ı Leylâ ve Mecnûn (47 beyit)
2- Na't-ı Peygamber-i Ekrem (44 beyit)	2- Münâcât-ı Kâzıu'l-Hâcât (39 beyit)
3- Peygamber'in Mi'râcı (66 beyit)	3- Na't-ı Seyyîdü'l-Mürselîn ve Resûlü Rabbü'l-'âlemîn (38 beyit)
4- Yaratılış Hadisesinin Kesin Delili (10 beyit)	4- Sıfat-ı Mi'râc-ı Resûl Aleyhisselam (38 beyit)

¹⁴ Burada Nizâmî'den vereceğimiz tüm beyit örnekleri Tokmak, Naci (2013). *Nizâmî-yi Gencevî, Leylâ ile Mecnûn*, Say Yay., İstanbul. isimli eserden alınmıştır.

5- Delîlin Başlangıcı (90 beyit)	5- Medh-i Seyyidül-Enbiyâ-yı Aleyhi's-Salavatu's-Selâm (29 beyit)
6- Kitabı Yazma Sebebi (95 beyit)	6- Hasb-i Hâl ü Duhûl-i Kıssa-i Mecnûnu Leylâ (9 beyit)
7- Şâhlarşâhı Ahsitan bin Menûçehr'in Övgüsü (85 beyit)	7- Mesel-i Münâsib-i Hâl (18 beyit)
8- Şâh'a Saygı İçin Yer Öpme (39 beyit)	
9- Nizâmî'nin oğlunu Şirvanşâh'ın Oğluna Teslim Etmesi (32 beyit)	
10- Kıskançlar ve İnkârcılardan Şikâyet Hakkında (54 beyit)	
11- Şikâyet'in Özü (12 beyit)	
12- Oğlu Muhammed Nizâmî'ye Nasihatı Hakkında (27 beyit)	
13- Az Konuşmanın Yararları (9 beyit)	
14- Geçmişlerinden Bazılarını Anma Hakkında (8 beyit)	
15- Babayı hatırlama (6 beyit)	
16- Kürt Asıllı Annem Reîse'yi Hatırlama (7 beyit)	
17- Dayım Hâce Ömer'i Hatırlama (5 beyit)	
18- Geçen Can Dostlarını ve Yeni Can Dostlarını Anma (11 beyit)	

19- Maddî Vücûdu Unutma (7 beyit)	
20- Yücelmeyi Unutma (9 beyit)	
21- Ömrü Unutma (9 beyit)	
22- Alçakgönüllü Davranma ve Kendini Hakir Görme Hakkında (3 beyit)	
23- Temsîl (9 beyit)	
24- Zulme Katlanmamak Gerek (10 beyit)	
25- Padişah Hizmetinden Çekilmek (7 beyit)	
26- Kimsenin Rızıkına ve İşine Karışmamak Gerek (8 beyit)	
27- Mutluluk ve Kanaat (12 beyit)	
28- Halka Neşe içinde Hizmet Etmek (8 beyit)	
29- Yücelmek İçin Mütevâzı Ol (9 beyit)	
30- Yalnızken Şiir Yazmak (7 beyit)	

Görüldüğü üzere, Nizâmî hikâyeye başlamadan önce eserine kısa kısa pek çok bölüm eklemiştir. Hikâyeye girinceye kadarlık bu bölümler Nizâmî’de 803 beyit tutarken Hamdullah Hamdî’de 218 beyit tutmaktadır. Nizâmî’deki bölümlerin çoğu şahsi hayatıyla ilgili ve tanıdıklarına olan vefasını göstermek amacıyla ya da bazı konularda fikir beyan etmek maksadıyla yazılmıştır. Bu anlamdaki bölüm başlıklarına Hamdullah Hamdî’nin eserinde rastlanmaz.

Nizâmî’nin eseri Mefûlü Mefâilün Feûlün vezniyle, Hamdullah Hamdî’nin eseri ise Mefâilün Mefâilün Feûlün vezniyle yazılmıştır.

Her iki eserde de ilk olarak âşık olan Kays'dır. Hamdullah Hamdî'nin eserinde, Kays ile Leylâ'nın aşkı herkes tarafından bilinince Leylâ'yı ailesi okuldan alır. Nizâmî'nin eserinde sadece ayrılıklarından bahseder, kimin ayırdığından söz edilmez. Bu ilk ayrılıklarında Mecnûn, Hamdullah Hamdî'nin eserinde kör bir dilenci kılığına girip tek başına Leylâ'nın köyüne gider. Leylâ onu bu haldeyken tanır ve yanına gider. Halktan gizli görüşmüş olurlar. **Nizâmî'de de Kays'ın ziyaretinden bahsedilir fakat böyle bir kılık değiştirmeden bahsedilmez** ve Kays birkaç arkadaşıyla birlikte buraya gider. Kays –ki her iki eserde de artık mecnûn olmuştur- aşktan sarhoş bir vaziyette Leylâ'nın çadırına girer ve orada görüşürler.

Mecnûn, kendisini Leylâ'dan ayırdıklarında çöle düşer. Bu ilk çölde bulunuşunda Hamdullah Hamdî'nin eserine göre **babası Mecnûn'u bulur ve onu köyüne dönmeye ikna eder.** Onu Leylâ'dan ayırmaya çalışırlar, dersleriyle ilgilenmesi gerektiği yönünde nasihat ederler fakat başarılı olamazlar. **Nizâmî'nin eserinde bunların hiçbiri bulunmaz.** (Ki bu bölüm Hamdullah Hamdî'de 80 beyit tutarındadır.) Ayrıca Hamdullah Hamdî'nin eserinde bunun haricinde Mecnûn birkaç defa daha Leylâ'yı görmeye gider.

Mecnûn'un babası, oğlunun perişan haline dayanamaz ve kabilenin büyükleriyle Leylâ'yı istemeye gider. Yanlarında sayısız hediye ve altın götürürler. Fakat Leylâ'nın babası, Mecnûn'un deli olduğunu ve böylece halk içinde itibarsız bir kişi olduğunu söyleyerek reddeder. Babası ise oğlunun deli olmadığını, âşık olduğunu söyler. Mecnûn'u içeri çağırırlarken kapıdaki köpeği görür ve “Leylâ!” diyerek ona sarılır. Bunu gören Leylâ'nın babası, artık kızını verme fikrini tamamen hatırdan silmiştir. Mecnûn da kendisine edilen nasihatlerle birlikte üzgün bir şekilde kabilesine döner. Nizâmî'nin eseriyle bu kısım oldukça birbirine benzer. **Yalnız Nizâmî'nin eserinde köpek ve onu Leylâ zannetme hadisesi bulunmaz.**

Babasının Mecnûn'u Kâbe'ye götürdüğü bölümde her iki eserde de anlatılanlar birbirine çok benzemektedir. Hatta olayların yanında beyitlerin de bazıları birbirine oldukça benzerdir:

Hamdî: Kıla döndüm egerçi hasretinden

Kıl eksilmeye fark-ı devletinden (863)

(Hasretinden kıl (gibi zayıf) oldum; ama başından bir tek kıl eksilsin istemem.)

Nizâmî: Gerçe şodeem ço mûyeş ez ğem
Yek mûy nexâhem ez sereş kem (1193)

(Gamından oldum sanki saçından bir kıl; Ama istemem eksilsin başından tek bir kıl)

Ardından babasının Mecnûn'a öğüt verdiği bölümde de birbiriyle neredeyse aynı beyitlere rastlanır:

Hamdî: Ol iş kim kâr-ı ğamdan ola hâlî
Hemân bârid demür döğmek mişâli (872)

(Gamdan (aşk derdinden) uzak olan her iş, soğuk bir demiri dövmeye benzer.)

Nizâmî: Benşîn o zel del rehâ kon in derd
An beh ke nekûbî âhen-e serd (1287)

(Otur, düşün, kurtar bu dertten kendini; soğuk demir döverek yorma kendini.)

Hamdullah Hamdî'nin eserinde babası Mecnûn'u aşk derdinden kurtulması için bir şeyhe duaya götürür. Mecnûn burada da Kâbe'de yaptığı gibi aşkının artması için dua eder. **Bu epizot Nizâmî'nin eserinde hiç yer almaz.**

Bu bölümlerin ardından her iki eserde de sırayla Mecnûn'un tekrar çöle gitmesi, dönmesi için babasının onu ikna etmeye çalışması, Mecnûn'un ona olumsuz cevabı ve Leylâ'nın aşkının ve güzelliğinin tarif edildiği kısımlar yer alır. Yine devamında her iki eserde de Leylâ'nın bahçede gezintisi, İbnüselam'ın Leylâ'yı ailesinden istemesi ve Mecnûn'un Nevfel'le tanışıp arkadaş olmaları sırayla gelmektedir. Ardından Nevfel'in Leylâ'nın kabilesi ile savaşması, barışmaya karar vermesi, sonra ikinci kez tekrar savaşması ve sonunda galip gelmesi her iki eserde de birbirini izler. Devamında da Nevfel'in Leylâ'yı almaktan vazgeçmesi anlatılır. **Yalnız Nizâmî'nin eserinde babası bu olayı Leylâ'ya aktarırken yalan söyler, Mecnûn'un kendisinden, aşkından vazgeçtiğini ve kendisini almadan gittiğini anlatır.** Hamdullah Hamdî'nin eserinde babası Nevfel'i ikna etmiştir ve onlar konuşurken ortamda Mecnûn bulunmaz.

Eserlerin devamında Mecnûn'un Nevfel'e kızıp tekrardan çöle gitmesi, çölde bir avcının elinden ceylanları kurtarması birbirini izler. Burada Mecnûn çölde gezerken ikinci bir avcı daha görür. Hamdullah Hamdî'nin eserinde avcının avladığı ve Mecnûn'un kurtardığı hayvan bir öküz (yaban sığırı) iken, Nizâmî'nin eserinde bu hayvan geyiktir.

Mecnûn, Leylâ'nın evlendiğini öğrenince ona bir şikâyet mektubu yazar ve Leylâ da bu mektuba cevap verir. Onunla rızası olmadan evlendirildiğini, yalnız kendisini sevdiğini ve İbnüselam'ın kendisine el sürmesine izin vermediğini Mecnûn'a bildirir. Nizâmî'de Mecnûn, Leylâ'ya hayalinde şikâyette bulunur ve doğal olarak **Leylâ'nın da cevabını içeren bir bölüm yer almaz.**

Daha sonra Hamdullah Hamdî'nin eserinde bir bahar tasviri bölümü bulunur. Bahar mevsiminin ölüyü bile dirilttiği söylenir, bu nedenle Mecnûn'un dostları da artık Mecnûn'un bu dertten kurtulma zamanı geldiğine inanırlar. Onu aramaya Necd'e giderler. Onu bulduklarında Mecnûn yabancı hayvanlarla arkadaş olmuştur. Onunla biraz sohbet ederler. Ağız birliği edip onu bu sevdadan vazgeçirmeye çalışırlar. Mecnûn ise Leylâ olmadan bir hiç olduğunu söyler. Arkadaşları ümitsiz bir halde geri gidince, Mecnûn tekrardan yalnız başına kalır. Bahar mevsimi onun aşkını iyice artırmıştır. Bunun ardından MECNÛN-I HAYVÂN İMTİDÂD ŞEB-İ HİCRÂNDAN NÂLÂN OLDUĞIDUR başlıklı bir bölüm gelir. Burada Mecnûn'un Leylâ'dan ayrılığının Mecnûn'a verdiği hüznü tarif edilir. Mecnûn, bahar gelince tekrardan Leylâ'nın yurduna doğru yol alır. Burada Leylâ ile görüşürler. Leylâ, evliliğinin gerçek bir evlilik sayılmayacağını, hala kendisini sevdiğini Mecnûn'a yüz yüze anlatır. Bu arada kendilerini "rakip" –muhtemelen İbnüselam- görür ve eline kılıcını aldığı gibi Mecnûn'un üstüne yürür. Tam vuracağı anda eli taş kesilir. Ardından kılıcını diğer eline alır, o da taş kesilir. Mecnûn, adama acır ve dua eder. Böylelikle adamın elleri çözülür ve adam Mecnûn'un ayaklarına kapanır, ondan af diler. Ardından ise Mecnûn'un babasının Mecnûn'u görmeye gittiği bölüm gelir. **Bu bölümlerin hiçbiri ve taş kesilme hadisesi Nizâmî'nin eserinde bulunmaz.** Yukarıda bahsedilen bölümden –Mecnûn'un Leylâ'ya sitem ettiği bölüm- sonra Mecnûn'un babasının Mecnûn'u görmeye gittiği bölüme geçilir.

Bunun ardından gelen olaylar ve olayların sırası her iki eserde de benzerdir. Sadece hadiselerin işlenişinde anlatım farkı vardır. Olayların devamında Leylâ vü Mecnûn karşılıklı mektuplaşırlar. Leylâ İbnüselam ile gönül rızası olmadan

evlendiğini, aslında sadece Mecnûn'u sevdiğini söyler. Mecnûn bu mektuba sevinse de Leylâ'ya cevaben yazdığı mektupta artık vuslatı değil vahdeti arzuladığını söyler. Leylâ buna sinirlenir. Bunun devamında Hamdullah Hamdî'nin eserinde Leylâ'nın bir ziyafet düzenlediği bölüm gelir. SIFAT BUDUR Kİ LEYLÂ TA'ÂM PİŞÜRÜP MECNÛN'UN ÇANAĞIN UVATDUĞIDUR başlıklı bu bölümde Leylâ büyük bir ziyafet tertip eder ve buna herkes davetlidir. Her çeşitten yiyecek içecek bulunur. Mecnûn bu ziyafeti haber alınca kılık değiştirerek buraya gelir. Leylâ ise Mecnûn'u tanır ve onun önündeki tabağı kırar. Mecnûn bu duruma çok sevinir. Çünkü kendisini herkes gibi görmediğini, el gibi görmediğini anlamıştır. **Bu ziyafet bölümü de Nizâmî'nin eserinde bulunmaz.**

Hamdullah Hamdî'nin eserinde Mecnûn'un annesinin ölmesi olayı ayrı bir başlık halinde verilmez ve Mecnûn'un annesinin ölümünü kimden işittiğine dair bir bilgi bulunmaz. Ayrıca Mecnûn'un üzüntüsü de sadece iki beyitte verilir ve sonra felekten şikâyet edilen beyitler sıralanır. Burada derin bir yas duygusu okuyucu tarafından hissedilmemektedir. Fakat Nizâmî'nin eserinde ÂGÂHÎ-YE MECNÛN EZ VEFÂT-E MÂDER isimli ayrı bir bölüm bulunur ve Mecnûn'un bu haberi dayısı Selîm-i Âmirî'den öğrendiği belirtilir. Burada Mecnûn'un derin bir yas içinde olduğu, çok üzüldüğü izlenimi vardır. Hatta Mecnûn'un anne ve babasının mezarlarına gidip topraklarına yüzünü sürdüğünden, ağlayıp inlediğinden bahsedilir. Ağlayışını, feryatlarını kabilesindekiler duyup Mecnûn'un yanına gelirler, Mecnûn'u baygın halde bulurlar. Onu kucaklayıp öpmüşler ve evine dönmesi için yalvarmışlar. Fakat Mecnûn yine dağın yolunu tutar. **Bu epizotların hiçbiri Hamdullah Hamdî'nin eserinde yer almaz.**

Hikâyenin devamında Selâm-ı Bağdâdî isimli bir kişi Mecnûn'un şöhretini duyup yanına gider ve onun gibi kendisinin de aşk derdinden muztarip olduğunu ve kendisiyle birlikte çölde yaşamak istediğini söyler. Birkaç gün kaldıktan sonra da açlığa dayanamaz ve tekrar evine döner. Bu bölümler ve olaylar her iki eserde de ortaktır. Fakat bu bölümün ardından Hamdullah Hamdî'nin eserinde TA'RİF-İ MECNÛN isimli bir bölüm gelir ki bu bölüm Mecnûn'un aşkının tasavvufi boyuta evrildiğinin anlatıldığı önemli bir bölümdür. Hamdullah Hamdî, Mecnûn'un aşkının beşeri bir sevda olmayıp Allah aşkı olduğunu okuyucuya alenen bildirir. **Fakat Nizâmî'nin eserinde böyle bir bildirme ve böyle bir bölüm bulunmaz.** Hamdullah Hamdî'nin eserinde bu bölümün ardından HİKÂYET-İ MÛNÂSİB başlığıyla

Mecnûn'un durumu ile ilgili bir hikâye araya serpiştirilir. Bu hikâyede, falan yerde yağın yağmurdan içildiğinde kişinin aklını yitirdiğinden bahsedilir. Herkes bu yağmurdan içmiş, bir tek vezir ile sultan içmemiştir. Herkes delirmiş ama bu deliler asıl delinin sultan ile vezir olduğunu ve onları öldürmeleri gerektiğini söylemiş. Vezir ve sultan da çaresiz o yağmur suyundan kendileri de içip delirmişler ki böylece canlarını kurtarabilsinler. **Böyle bir hikâye Nizâmî'de bulunmamaktadır.** Bunun akabinde Hamdullah Hamdî'nin eserinde Leylâ, Mecnûn'u çöle ziyarete gelir fakat Mecnûn'un aşktan sarhoşluğu öyle bir boyuta ulaşmıştır ki artık hiçbir kimseyi gözü görmemektedir. Nitekim Leylâ'yı da başta tanımaz:

Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden

Didi Leylâ'ya istignâ yüzinden (3287)

Mecnûn artık baştan başa aşk olmuş, benliğini unutmuştur:

Didi Mecnûn beni 'aşkuñ alupdur

Vücüdüm maḥv idüp kendü ḳalupdur (3295)

Leylâ, Mecnûn'un bu durumunu görünce çaresizce geri döner. Hamdullah Hamdî, Mecnûn'un aşkının evrimini ayrıntısıyla okuyucuya vermek istemektedir. **Fakat bu bölüm de, veya bu olay da Nizâmî'nin eserinde bulunmaz.**

Leylâ'nın kocası İbnüselam'ın öldüğü bölümden önce Hamdullah Hamdî'nin eserinde bir başka bölüm daha bulunur. DĀSĪTĀN-I ZEYD Ü ZEYNEB Ü ZEYDÜN MECNŪN ḤAḲḲINDA VEFĀSĪ ḤĀLĪDŪR başlıklı bu hikâyede Zeyd ve Zeyneb'in hikâyesinden bahsedilir. Bu kişiler birbirine âşıktır. Zeyd amcasının kızını ister fakat amcası paraya tamah eden biri olduğundan kızını Zeyd'e vermez. Yani her ikisi de Leylâ ve Mecnûn gibi aşk derdini taşımaktadırlar. Bu nedenle Zeyd Mecnûn'un yanında durur ve Leylâ'ya haber götürür; Zeyneb de Leylâ'nın yanında durup ondan Mecnûn'a haberler götürür. Zaten Mecnûn da İbnüselam'ın öldüğünü Zeyd'den öğrenir. (Sonraki bölümlerde Leylâ'nın öldüğünü de Mecnûn Zeyd'den öğrenir.) **Ama bu kişiler ve bu aşk hikâyesi Nizâmî'nin eserinde yer almamaktadır.** Yani Mecnûn'un Selâm-ı Bağdâdî ile olan durumunun ardından Nizâmî'de hemen İbnüselam'ın öldüğü bölüme geçilir. Nizâmî'nin eserinde bu ölüm haberlerini Mecnûn'un nasıl öğrendiğine dair bir detay yoktur.

Nizâmî'nin eserinde İbnüselam'ın ölümünün ardından hemen Leylâ'nın öldüğü bölüm gelir. Fakat Hamdullah Hamdî'nin eserinde önce HAK TE'ALÂ'YA LEYLÂNÜN NİYÂZİ HİKÂYETİ VE GİCEDEN ŞİKÂYETİDÜR isimli bölümde Leylâ'nın Allah'a yakardığı ve onu Mecnûn'a eriştirmesi için dua ettiği bölüm yer alır. Ardından MECNÛN VE LEYLÂ BE-ŞART-I 'İŞMET MÛLÂKÂT VE MUŞÂHABET İTDÛGİDÜR isimli bölüm gelir. Bu bölümde şunlar anlatılır: Leylâ odasında tek başına oturup Mecnûn'u düşünürken Zeyd'i yanına çağırır. Ona bir gömlek verir ve bunu Mecnûn'a vermesini ister. Zeyd Mecnûn'un yanına gider ve bu giysiyi sunar. Mecnûn zevkten havalara uçar. Zeyd ile birlikte Leylâ'nın otağına giderler. Leylâ vü Mecnûn karşılaşırlar. Birbirlerine karşı yatarlarken vahşi hayvanlar da etraflarını çevirip yanlarına kimsenin girmesine müsaade etmezler. İki âşık birbiriyle sabaha kadar karşılıklı yatarlar. Bunun ardından Leylâ, Mecnûn'a bir gazel okur. Ona niçin suskun olduğunu sorar. Mecnûn da cevabını bir gazelle verir. **Bunlar da Nizâmî'nin eserinde yer almayan olaylardır.**

Hamdullah Hamdî'nin eserinin son kısmında yine **Nizâmî'de hiç bulunmayan Zeyd karakteri** devreye girer. Zeyd'in gördüğü bir rüyadan bahsedilir. Zeyd, Mecnûn ve Leylâ'nın ölümünün üzerinden bir zaman geçtikten sonra, onların öbür dünyadaki hallerini merak eder ve bunu düşünerek uykuya dalar. Rüyasında cennetten bir köşe görür. Her türlü güzelliklerin, hurilerin olduğu bir yerdir. Leylâ vü Mecnûn burada zevk içinde aşklarını yaşamaktadırlar. Bir pîr de bunların hizmetini görür. Zeyd, onlardaki bu zevki görünce bunun sebebini o pîre sorar. Pîr de “Bunların birisi âşık, diğeri maşuktur. Dünyada aşk yüzünden çok eziyet çekmişlerdi, bu yüzden şimdi burada ödüllendiriliyorlar. Dünyada eziyet çeken, ahirette sefasını sürer.” şeklinde cevap verir. **Bu rüya motifi Nizâmî'nin eserinde yer almaz.**

Son olarak, eserlerin “hâtîme” bölümleri birbirlerinden tamamen farklıdır. **Nizâmî, eserini sunduğu padişah Şirvanşah için dua eder. Hamdullah Hamdî ise eserde herhangi bir padişah isminden bahsetmez.** Allah'tan gerçek âşıkların aşkını kendilerine nasip etmesini niyaz eder ve eserin **yazılış tarihini son beyitte verir. Nizâmî, eserinin yazdığı tarihi bu bölümde belirtmemiştir.**

Olay örgüsünde bulunan bu farklılıkların haricinde **Hamdullah Hamdî'nin bazı beyitleri Nizâmî'nin beyitlerine çok benzemektedir.** Şairin Nizâmî'yi örnek aldığı malumdur fakat bu beyitlerde bir **tercüme havası da sezilmektedir.** Birbirine çok benzeyen beyitleri şöyle verebiliriz:

Tablo 19. Hamdullah Hamdî ile Nizâmî'nin Birbirine Benzeyen Beyitleri

<u>Hamdullah Hamdî</u>	<u>Nizâmî</u>
Sözi fikri harîrinden alurdu	Nâ softe durî yo durr hemî soft
Delüksüz dürr iken dürler delerdi (1199)	Çon xod heme beyt-e bikr mî goft (1427) (Kendisi bakireymiş ama inci delermiş; Kendisi gibi bâkir şiirler söylemiş.)
Bular bir yıl esîr olup bu hâle	Bûdend ber in tarîq sâlî
Hayâle kâni^c vü beñzer hayâle (1212)	Qânî be xıyal o çon xiyâli (1443) (Böylece âşıklar bir yılı böyle geçirmişler, Sadece birbirinin hayaliyle yetinmişler.)
Ne şudan yudısa ol gül-^cızârı	Ber her çemeni ke dest mî şost
Bitürdi lâleler güller kenârı (1269)	Şemşâd demîd o serv mî rost (1488) (Çimende elini yıkadığı yerde ağaç bitermiş; Bir yerde şimşîr, başka yerde servi bitermiş.)
İ serv-i nev-civân yâr-ı civân-merd	Ey serv-e cevâne-ye cevânmerd
Belâlardan dili germ ü demi serd (1276)	V'ey bâ del-e germ o bâ den-e serd (1495) (Ey civanmert, servi fidanı sevgilim; Ey yüreği aşk ve ahla dolu sevgilim.)
Degül aña ki biñ yilse yil ile	Âgeh ne eger çe genc bâzed
Çerâğuñ başı hōş olmaz yil ile (1317)	Bâ bâd çerâğ der nesâzed (1533) (Haberî yokmuş, hazîne harcasa da

	alamaz; Çünkü çerağ, esen rüzgârla bağdaşamaz.)
Kelâm-ı nerm ile germ itdi anı	Mî goft fesânehâ-ye germeş
Işınmış mûm-veş nerm itdi anı (1380)	Çendan ke ço mûm kerd nermeş (1585) (Mecnûn'a tatlı tatlı hikâyeler anlatmış; Mecnûn'u sanki mum gibi yumuşatmış.)
Vire mi atası ammâ rızâyı	Û râ suy-e mâ kocâ tavâf est
Delüye virmege ol yîni ayı (1397)	Dîvâne vo mâh-e nov gezâf est (1604) (Leylâ bu taraflara nasıl gelecek ki; Deli Yeni ay ile nasıl bağdaşacak ki?)
Budur havfum ki â dāya uyasın	Endîşe konem ke vaqt-e yârî
Yarım yolda beni tenhâ koyasın (1406)	Der nâme rehem furû gozârî (1608) (Yardım ederken vazgeçmenden korkarım; Beni yarı yolda terk etmenden korkarım.)
Şusuzlıktan ölen hem bula âbı	Hem koşte-ye teşne âb yâbed
İre hem sâkî rûhına şevâbı (1492)	Hem âb resân sevâb yâbed (1666) (Hem susuzluktan ölen suya kavuşacak; Hem de su götüren sevaba nâil olacak.)
Gicenûn çün kara yılanı kaçdı	Çon mâr-e siyâh mohre ber çîd
Seher Dahhâki güldi yüzün açdı (1574)	Zehhâk sepîde dem bexandîd (1723) (Karayılan çöreklenip susunca; Sabah olup Dehhâk gülünce.)
Medîne'den hemân tâ hadd-i Bağdâd	V'angeh ze Medine tâ Beğdâd
Çeri dirdi ulaqlar şaldı çün bād (1616)	Der cem'-e sipâh kes ferestâd (1756) (Deyip Medine'den Bağdat'a her taraftan; Adam göndermiş asker celbi

	için her taraftan.)
Kesilmiş başın anuñ ay gibi İt önüne ataram pây gibi (1677)	Borrem ser-e an ‘erûs-e çon mâh Der pîş-e seg efkenem der in râh (1790) (Dünya güzeli biricik kızımı boğazlarım; Sokaklardaki köpeklerin önüne atarım.)
Seher-geh çünkü çarh-ı laciverdi Zer-efşân itdi yine verd-i zerdi (1841)	Şebgîr ke çerx-e lâciverdî Ârâst kebûdî be zerdî (1952) (Gece lacivert renkli olan gökyüzü; Sabah maviden sarıya dönmüş gökyüzü.)
Menem mâtemde ammâ sen siyeh-pûş Menem od üzre n’iyler sende bu cûş (1861)	Ber âteş-e ğem menem tu cûş Men sûk-zede siyeh to pûş (1971) (Gam ateşinde yanan benim, sen coşuyorsun; Belaya uğrayan benim, sen kara giyiyorsun.)
Kuzuyiçün қаpa gürk-i beyâbân Ne aşşı iyleye feryâd-ı çübân (1873)	Çon gorg bere ze mîş berubûd Feryâd-e şeban kocâ koned sûd (1982) (Kurt kuzuyu kaptıktan sonra anasından; Yarar sağlanır mı çobanın bağırmasından.)
Bu Leylî dise her düşmen atar taş Bu raqş idüp döner dönmez tutar baş (1910)	Leylî goftîy yo seng xerdî Der xorden-e seng raqş kerdî (2020) (Leylâ Leylâ dedikçe taşlanıyormuş; Taşları yedikçe de dans ediyormuş.)
Aña her kim ki ğayri söz açardı Ya tınmaz ya uyurdı yâ kaçardı(1945)	Her kes ke bedû çoz in soxen goft Yâ ten zed yâ gorıxt yâ xoft (2056) (Bir kimse çıkıp da söz etmezse Leylâ’dan; Ya susar, ya uyurmuş, ya

	kaçarmış oradan.)
Peder āhir boyun tūtip rızāya	Ber kerden-e an ‘amel rezâ dād
Mehi virdi dehān-ı ejdehāya (2006)	Meh rā be dehān-e ejdehā dād (2105) (İstemeden o işin olmasına göstermiş rıza; Ay yüzlü Leylâ’yı atmış ejderhanın ağzına.)
Seni yıllar geçer ol iylemez yād	Çon nāverdet be sālâ yād
İñende Leylî diyü itme feryād (2107)	Z’û yād mekon çe kâret oftād (2179) (O anmadı bile seneler senesi senin adını; Ne olacak sanki sen de anma onun adını.)
Bir işi it diseñ itmez urışur	Gûyi ke bokon nemî niyûşed
Eger itme diseñ durmaz dürişür (2117)	Gûyi ke mekon do merde kûşed (2190) (Yap deyince bir şeyi duymazdan gelir; Yapma deyince de işe dört elle girişir.)
Şu resme sevdüñ ol yiñi nedîmi	Bâ yâr-e nov ançonan şodî şād
Ki gelmez göñlüñe yâr-ı qadîm (2164)	K’ez yâr-e qadîm nāverî yād (2231) (Yeni sevgilinle herhalde çok mutlusun; Ki eski sevgilini aklına getirmiyorsun.)
Suñan-gûy u fasiḥ ü pârsî-zād	Dehqân-e fasiḥ-e pârsî-zād
‘Arab ḥālîñ bu resme iyledi yād (2383)	Ez hâl-e ‘arab çenîn koned yād (2275) (Fars kökenli halk bilgisi anlattı; Arapların durumunu şöyle anlattı.)
Ki Mecnûn’uñ atası pîr-i miskîñ	K’an pîr-en peser be bâd dâde
Ġam-ı Yūsuf’da şan Ya’qûb-ı ğam-ġîñ (2384)	Ya’qûb-e ze Yūsif ûftâde (2276) (Oğlunu yitirmiş o perîşân, yaşlı baba; Yūsuf’tan ayrılan Yakup gibi olan baba.)

Şu cān kim ölmedin dünyāda öldi İçüp āb-ı hayātı bāķı oldu (2448)	Ez pence-ye merg can kesî bord K'û pîş ze merg-e xîşten mord (2345) (Bilir misin ölümün elinden kim kurtuldu?; Ölüm gelmeden önce ölen kimse kurtuldu.)
Egerçi saña bu sözler girāndur Velikin haķ budur Haķķ'a 'ayāndur (2459)	Ger ber to ez in soxen gerānist İn hem ze qezā-ye āsımānist (2357) (Eğer bu sözler ağır geliyorsa sana; Bu Allah'ın takdiridir, ibrettir sana.)
Bilürem sen pedersin ben ğulāmıñ Velikin hātırundan gitdi nāmuñ (2484)	Dānem pederî to men ğolāmet V'āġāh niyem ke çîst nāmet (2383) (Ben kölenim sen babamsın biliyorum; Ama senin adını bile hatırlamıyorum.)
Çü sözüñ sūzına tutdum semā'ı Saña baña hemān itdüm veda'ı (2502)	Novmîdî-ye to semā' kerdem Xod râ vo torā vedā' kerdem (2405) (Ümitsiz olduğunu söyledin ben de dinledim; Çaresiz sana da kendime de elveda dedim.)
Alınmaz yüksüzüñ tamġası bācı Çü yir vîrān ola olmaz harācı (2537)	Çon bâret nîst bâc nebved Ber vîrānî xerâc nebved (2440) (Yükü olmayandan gümrük alınmaz; Viran olan yerlerin de vergisi olmaz.)
Oturmuş kulle-i Necd üzre Mecnûn Ser-i tâc üzre ğüyā dürr-i meknûn (2545)	Ber Necd nişeste bûd Mecnûn Çon ber ser-e tâc durr-e meknûn (2451) (Necid Daġı'nda oturuyormuş Mecnûn; Tac üstündeki inci gibiymiş Mecnûn.)

Ṭakarduñ gūşıma sen halka-i zer	To gūş-e merâ ço halqe-ye zer
Saña ben dūr idüm çün halka-i der (2576)	Men dūr ze to ço halqe-ye der (2486) (Sen kulağımdaki altın küpeydin sanki Ben kapı halkası gibi uzağındaydım sanki.)
Meger bir şeb ki gūyâ rûz-ı rûşen	Raxşende şebî ço rûz-e rûşen
Müzeyyen âsmân çün sebz-i gülşen (2681)	Rû tâze felek ço sebz-e gülşen (2613) (Gündüz gibi parıl parıl bir geceymiş; Felek ter ü taze bir gül bahçesiymiş.)
Didi ey Müşteri Zühre gulamuñ	Ey zohre vo müşteri golâmet
Her iş ser-nâmesidür pāk nâmuñ (2712)	Sernâme-ye nâm-e cumle nâmet (2690) (Zührenin de Müşteri'nin de efendisi Tanrı'm; Adı bütün adların üstünde olan Tanrı'm.)
Bu cümle şeş cihet yüce ger alçaq	Ey şeş cihet ez bulend o pestî
Elüñ altında memlûküñdür el-ħaq (2716)	Memlûk torâ be zîr destî (2696) (Ey yükseği ve çukuruyla altı yönün sahibi; Herkes elinin altında, ey her şeyin sahibi.)
Ki gördüm dün fülân yirde seher-gâh	Dey ber gozer-e fulan vetengâh
Oturmuş bir şanem râh üzre çün mâh (2752)	Dîdem sanemî nişeste çon mâh (2737) (Dün falanca yerden geçiyordum; Ay parçası gibi bir güzel gördüm.)
Hey-â-hey ağladı vü itdi feryâd	Begrîst be hâyhây o feryâd
Atañ derdini itdi nevħa da yâd (2799)	Kerd ez pederet be novhe der yâd (2790) (Hüngür hüngür ağladı, dövündü, feryad etti; Ağıtlar yakarak babanın ruhunu şâd

	etti.)
Bu bî-keslikden efgân ne revâdur	Feryâd ze bî kesî ne rây est
Kesi bî-keslerüñ luğf-ı Hudâ'dur (2848)	K'axer kes-e bî-kesân Xodây est (2857) (Kimsem yok diye feryad etmek akıl karı değildir; Sonuç olarak ulu Tanrı kimsesizlerin kimsesidir.)
Didi bende ne kâğıd var ne hâme	Goftâ ke ne kâğez o ne xâme
Cevâb olmağ için yazmağa nâme (2851)	Çon râst konem cevâb-e nâme (2864) (Demiş ne kağıt var ne kalem bende; Söyle nasıl cevap yazayım sevgilime.)
Şuhan şarrâfı şâhib-lafz çün zer	Serrâf-e soxen be lefz-e çon zer
Söze bu resme dizdi dürr ü gevher (2915)	Der rişte çenin keşîd govher (2953) (Sözün sarrafı altın değerindeki sözlerini; İpe şöyle dizmiş inci tanesi gibi sözlerini.)
Beni 'afv itsün erçi pür-günâhem	Bâ in ke ez û siyâh-rûyem
Ki çapusunda Hindü-yi siyâhem (2966)	Hem Hinduk-e siyâh-e ûyem (3017) (Ona karşı mahcubum yüzüm kara; Ben onun Hintli kölesiyim yüzü kara.)
Atañ gitdi cihândan pür-şikâyet	Bogzeşt peder şikâyet-âlûd
Anañ da öldü tut pür-derd ü miñnet (2980)	Men nîz gozeşte gîr hem zûd (3031) (Baban şikâyet ederek göçtü bu dünyadan; Benim de göçmemi yakın bil bu dünyadan.)
Ki ol vahşî-nişîn ü vahşet-âmiz	An vahş-neşîn-e vahşet-âmiz
Kimüñ zikrin ider ola güher-riiz	Ber yâd-e ke mî koned zebân tîz (3127) (İnsandan kaçıp vahşilerle yaşayan

(3035)	Mecnûn; Kimin adını anarak şiir okuyor artık hergün.)
Görem anı ne âb u rengi vardur Vefâ vezninde nice sengi vardur (3051)	Bînem ke çe âb o reng dâred Der vezn-e vefâ çe seng dâred (3144) (Bakayım rengi ruhsarı neye dönmüş; Vefâ terazisinde ne kadar çekiyormuş.)
Revân tağdan tağa sa'y ile çün bād Gezüp gâhî harâbe gâh âbād (3055)	Şod kûh be kûh tîz çon bād Gâhî be xerâb o geh be âbâd (3148) (Dağdan dağa yel gibi koşup onu aramış; Kah harabede kah mamur yerde aramış.)
Bakup meyl iyledi Mecnûn o pîre Şanasın nâ-resîde tıfl-ı şîre (3059)	Mecnûn ço ze dûr dîd der pîr Çon tıfl numûd meyl ber şîr (3152) (Mecnûn uzaktan görür görmez ihtiyarı; Süt isteyen bebek gibi karşılamış ihtiyarı.)
Selâm andan çü gördi bu kıyâmı Zebân-ı luğf ile virdi selâmı (3159)	Çon yâft Selâm ez û kıyâmî Dâdeş ze miyân-e cân selâmî (3272) (Kays'ın ayağa Kaltığını görünce Selâm; Can u gönülden Mecnûn'a vermiş selam.)
Aña kuvvet olur nân ile helvâ Vücûdundan ola cânunda pervâ (3201)	Nîrû-ye kesî be nân o helvâst K'ûra be vücûd-e xîş pervâst (3311) (Ekmekle helvadan güç alıyorsa bir kişi; Kendinden başkasını düşünmez o kişi.)
Dem ola kim olasın sen de hāmûş İdüp bu miñnet ü derdi ferāmûş	Fercâm şevî to nîz xāmûş V'in vâqı2e râ konî ferāmûş (3323) (Gün gelir bu dertten kurtulursun; Olup

(3211)	bitenlerin hepsini unutursun.)
Ꞑamu kār ehline Perverdigāri	Her nukte ke ber nişān-e kārîst
Żarüretden düzüpdür ihtiyāri (3406)	Der vey be zarûret ixtiyârist. (3352) (Yapılan her işin bir hikmeti vardır; O işin yapılmasında bir zarûret vardır.)
Anuñ bir yüzi tedbirüñ hisābı	Z'in sūy-e varaq şomār-e tedbir
Biri ebvāb taqdīrūñ kitābı (3409)	Z'ansūy-e diger hesāb-e taqdīr (3355) (Kağıdın bir yüzünü sayarsan tedbir; Öteki yüzünde de yazılı durur taqdīr.)
Bular dünyāda olmışlardı yek 'ahd	Būdend der in cihan be yek 'ehd
Anuñ-çün oldılar āhirde yek mehd (3937)	Xoftend der an cihan be yek mehd (3604) (Hayattayken birbirlerine hep sadık kalmışlar; Mematta da birlikte aynı kabirde yatacaklar.)

Bu iki eser arasında bulunan **benzer beyitlerin çoğunluğu bölüm başlıklarının altındaki ilk birkaç beyit ve bölüm sonlarında bulunan beyitlerdir.** Tabi olay akışı içinde de benzer beyitler hatırı sayılır miktarda bulunmaktadır. Bu benzerlikler tespit edilirken sadece beyit olarak birbirine çok benzeyenler, tercüme izlenimi verenler teze alındı. Bunun haricinde dize olarak benzeyen onlarca unsur, bu bölüme dâhil edilmedi.

Son olarak da **Hamdullah Hamdî'nin eserinde 16 adet gazel bulunurken Nizâmî'nin eserinde hiç gazel bulunmamaktadır.** Mesnevi içerisinde gazel söyleme geleneği ilk olarak Fars edebiyatında görüldüğü halde daha sonra bu edebiyatta yavaş yavaş sönmüş ve Türk edebiyatında daha yoğun bir biçimde kullanılmıştır. Bu durum için, yani mesnevîde gazel kullanımının amacı hakkında Lokman Turan ve Rıfat Kütük şunları söylemektedir: “Acaba mesnevîlerde gazel formunu kullanma ilk başlarda tercüme yoluyla tanıştığımız mesneviyi kendimize mâl etmenin bir yolu

muydu? Kimi mesnevilerin Farsça asıllarında hiç gazel bulunmamasına rağmen, Türk şairlerinin hikâyenin belli noktalarında gazel söylemeleri, esere telif eser görüntüsü vermek niyetiyle de yapılmış olabilir mi? Şüphesiz bu sorulara cevap vermek oldukça zordur. Bununla birlikte divan şairlerinin mesnevi sahasında üstat kabul ettikleri Nizâmî'nin mesnevilerinde bugünkü anlamda gazele yer vermemiş olmasına karşın, onun Husrev ü Şîrîn, Leylâ vü Mecnûn, Heft-peyker ve İskender-nâme gibi eserlerine nazireler söyleyen Türk şairlerin eserlerinde ziyadesiyle gazel formuna yer vermeleri başka teknik sebepler yanında elbette bu türü, hedef kitle olan Türk okuyucusuna mâl etmek ve esere telif eser hüviyeti kazandırmak anlamına da geliyordu.” (Turan ve Kütük, 2009: 647) Her iki eserde belirttiğimiz ortak noktalar sebebiyle, Hamdullah Hamdî'nin eserinde de böyle bir amacın varlığından söz edilebilir.

2.7.2. Hâtîfî'nin Eseri ile Karşılaştırma¹⁵

Câmî'nin kız kardeşinin oğlu olan Hâtîfî'nin (Ö.H. 9180=M.1512), eserini hangi tarihte yazdığı belli değilse de, eserin sonundaki beyitlerden Câmî'nin o sırada hayatta olduğu anlaşılacağına göre, 898'den önce yazmış olduğu bilinebilir. “Timurluların son döneminde Safevîlerin ilk yıllarında yaşayan Hâtîfî, Nizâmî'nin “penc-genc/hamse” sini örnek alarak bir hamse oluşturmak istemiş, ancak bunun Timur-nâme'nin gösterdiği sıraya göre Leylî vü Mecnûn, Şîrîn ü Hüsrev, Heft Manzar ve Timur-nâme adlı dördünü tamamlayabilmiştir.” (Kartal, 2013, 77)

Hâtîfî, kendinden önce gelenlerin eserlerini göz önünde tutmakla birlikte, hikâyeyi çok değiştirmiş, ona birçok yeni motifler katmıştır. Meselâ babasının Mecnûn'u dervişe götürmesi motifi değişik şekilde Mektebî'de vardır. Hâtîfî'nin eseri kendinden önce gelenlerin eserinden daha kısadır. İçinde yeni motifler bulunmakla birlikte, daha derli topludur. Türk şairleri Hâtîfî'den çok faydalanmışlar, hatta bazıları onu tercüme etmişlerdir.

Hâtîfî'nin esere eklediği motifler şunlardır:

- a) Kays, daha küçükken güzellere düşkündür.
- b) Mecnûn kör dilenci kılığında Leylâ'yı görmeye gider.
- c) Hekimler bazı tavsiyelerde bulunur.
- d) Mecnûn'un babası Leylâ'yı istediği sırada Mecnûn, Leylâ'nın köpeğini görünce ayaklarına kapanır.
- e) Leylâ meşşatanın yüzünü bezemek için yaptığı süsleri yolar.

¹⁵ Bu bölüm oluşturulurken Levend, Agâh Sırrı (1959). *Arap, Fars ve Türk Edebiyatlarında Leylâ ile Mecnûn*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara. isimli eser esas alınmıştır.

- f) İbn-i Selâm Leylâ'yı boşar.
- g) Leylâ, Mecnûn'a "Beni babamdan iste" der.
- h) Kılıçla Mecnûn'a hücum eden rakibin elleri havada kalır, Mecnûn'un duası ile iyi olur.
- i) Nevfel savaştan sonra Leylâ'ya âşık olur, Mecnûn'u zehirlemek isterken kendi zehirlenir.
- j) Mecnûn servi ağacını bahçivandan satın alarak kesilmekten kurtarır.
- k) Leylâ kervanla giderken uyuyakalır, devesi kervandan ayrılır.
- l) Leylâ annesine vasiyet ettikten sonra ölür. Leylâ'nın annesi Mecnûn'u bulur: "Gel birlikte ağlayalım." der.

Nizâmî'nin eseri ile yapılan mukayesede belirtilen farklılıkların pek çoğu Nizâmî'de olmayıp Hâtifi'de olan bu motifler üzerinedir. Hamdullah Hamdî, her iki eserden de çeşitli vesilelerle faydanmıştır. Zira bahsedilen motiflerin neredeyse tamamı Hamdullah Hamdî'nin eserinde de bulunmaktadır.

Hamdullah Hamdî, Nevfel'in Mecnûn'u zehirleyip Leylâ'ya kavuşmayı arzuladığı bölümü Hâtifi'den aldığını eserinde belirtir. Hâtifi'de Nevfel hadisesinin Nizâmî'ninkinden farklı gelişir. NEVFEL MECNÛN'A SEMÂN SUNUP BAŞINA UĞRADUĞIDUR başlığı altında Leylâ'nın kabilesi savaşta kaybedince Leylâ, Mecnûn'a esir düşer. Bu suretle Nevfel Leylâ'yı görür ve ona âşık olur. Leylâ'yı Mecnûn'un elinden almak için bir plan hazırlar. Sâkîsine bir zehir hazırlamasını ve bunu Mecnûn'a içirmesini ister. Zehri yanlışlıkla Nevfel içer ve ölür. Babası da Leylâ'yı kurtarır ve Mecnûn yine Leylâ'sız kalır:

Kitâb-ı Hâtifi'de bu hikâyet

Bu üslûb üzere olundu rivâyet (1722)

Ki mağlûb oldu çün kim Leylihayli

Esir oldu meger Mecnûn'a Leyli (1723)

Görüp Leylâ'yı Nevfel oldu 'âşık

Didi bunuñ vişâli baña lâyıķ (1724)

Eger Mecnûn'a virürsem bu ayı

O vaşl olur çekerem ben belâyı (1725)

Ben alursam eger virmeyüp aña

Cefâ vü ğadr ile ʔa n ola baña (1726)

Hemân budur bu işde fikr-i kâbil

Ki Mecnûn'a içürem zehr-i kâtil (1727)

Buyurdi sâķisine ol cefâkâr

Ki zehr-âlûde bâde kıldı ıhżâr (1728)

Yañılup bezm içinde sâķi-i mest

O zehri Nevfel'e şundı sebük-dest (1729)

İçüp Nevfel anı cân virdi derhâl

Yine cânına geldi itdügi âl (1730)

Ağu içüp çü Nevfel işi bitdi

Atası Leyli'yi kırtardı gitdi (1741)

Kays'ın küçükten güzellere tutkun olması, kör dilenci kılığına girerek Leylâ'yı görmeye gitmesi, Leylâ'nın köpeğini görünce ayaklarına kapanması, babasının Mecnûn'u Kabe'den başka Şeyh'e de götürmesi, Leylâ'nın kendini süsleyen "meşşata"nın yüzübe sürdüğü düzgünü yolması, rakibin kılıçla Mecnûn'a hücum ederken ellerinin kırılması motiflerini, Hamdullah Hamdî,

Hâtifi'den almıştır. Hatta Nevfel'in savaştan sonraki durumunu anlatırken, Nizâmî ile Hâtifi'deki motiflerin her ikisini birlikte anlatır.

Hamdullah Hamdî, Hâtifi'nin eserinde yer alan **hekimlerin tavsiyesi, İbn-i Selâm'ın Leylâ'yı boşaması, Leylâ'nın Mecnûn'a "Beni babamdan iste" demesi, Mecnûn'un bir ağacı kesilmekten kurtarması, Leylâ'nın kervanla giderken uyuyakalması ve Mecnûn'a rastlayarak görüşmesi, Leylâ'nın annesinin Mecnûn'a "Gel birlikte ağlayalım." demesi motiflerini ise eserine almamıştır.** (Levend, 1959: 173)

Hamdullah Hamdî temelde Nizâmî'nin eserini örnek alıp Hâtifi'nin eserinden kısmen yararlanmışsa da Fars edebiyatında yazılmış diğer eserleri de görmüştür. "Leylâ'nın arkadaşlarıyla "çemen-zar" a giderek orada Mecnûn'un gazelini okuyan adama rast gelmesi motifi ile arkadaşlarının Mecnûn'u ziyareti motifi de ilk defa Husrev'de geçer. Husrev'de Mecnûn Leylâ'yı görmek ümidiyle arkadaşlarına uyararak "çemen-zar"a gider. Hamdullah Hamdî'de Mecnûn arkadaşlarının gezme teklifini kabul etmez. İnsanların vefasızlığından şikâyet eder. (Bundan sonraki eserlerde bu motif hep bu şekilde tesbit edilmiştir.)

Hamdullah Hamdî, Câmî'den de "Leylâ'nın fakirlere yemek dağıttığını duyan Mecnûn'un kâse ile Leylâ'ya gelmesi" motifini almıştır.

Hamdullah Hamdî bu hikayeye bazı küçük eklemeler de yapmıştır:

- a) Mecnûn devesine binip Leylâ'yı görmeye gider. Necd'de Leylâ'nın çadırlarını görünce düşer. Deve dönüp gider.
- b) Mecnûn arkadaşlarıyla birlikte Leylâ'ya gider. Çadırının önünde Leylâ ile konuşur. Rakip rahat bırakmaz, Mecnûn'un yolunu kapatır.

Hamdullah Hamdî'de şu motif de vardır: Babası Mecnûn'u eve getirerek nasihat eder. Mecnûn cevap verdiği sırada yeninden kan akmaya başlar. Babası merak eder. Mecnûn:

Meğer nîş urdı kancı dest-i yâra

Bu kan andan irür bî-zahm yara

diye cevap verir. **Bu motif Türk edebiyatında ilk defa Hamdullah Hamdî'nin eserinde görülür.**

Sonuç olarak Hamdullah Hamdî, eserini yazarken Nizâmî'nin eserini temel almıştır. Hatta Hamdullah Hamdî'nin eserinde bulunan hatırı sayılır sayıda beyit, Nizâmî'nin eserinden tercümedir. Nizâmî'nin eserinde olmayıp Hâtifi'nin eserinde bulunan motiflerin tamamına yakını da Hamdullah Hamdî'nin eserinde yer almaktadır. Bunun haricinde Hamdullah Hamdî, Farsçada yazılan önemli Leylâ ve Mecnûn mesnevilerini de görmüş; Husrev'in, Câmî'nin eserlerinden motif eklemiştir. Mecnûn'un babasının nasihatlerine cevap verirken yeninden kan akması motifi ise Türk edebiyatında ilk defa Hamdullah Hamdî'nin eserinde rastladığımız bir motif olmuştur.

SONUÇ

Bu tezle, XV. yüzyıl klasik Türk edebiyatı şairlerinden Hamdullah Hamdî'nin Leylâ vü Mecnûn isimli mesnevisinin söz varlığı ortaya konmuş, bunlar eser bağlamında anlamlandırılarak bir sözlük meydana getirilmiştir. Mesnevide önce kelimeler ve kelime grupları tespit edilip, bunlar internet tabanlı TEBDİZ sistemine kaydedilmiştir. Bu kelime ve kelime grupları tek tek anlamlandırılmış ve son olarak alfabetik bir sıraya konmuştur. Kelime ve kelime gruplarının adlandırılmasında ilk olarak bunların bağlam içindeki anlamları dikkate alınmıştır. Sözcüğe anlam vermede sistemde yer alan karşılıklardan ve çeşitli sözlüklerden yararlanılmıştır. Hazırladığımız çalışma, temelde bağlamı esas aldığı için, sözlüklerde bulunamayan anlamlar için öznel yorumlar eklendiği de olmuştur. Bu manalar da internet tabanlı sisteme kaydedilerek, diğer kullanıcıların erişimine sunulmuş ve sistemin geliştirilmesine katkıda bulunulmuştur. Bu şekilde hazırlanan sözlük, tezin ana mahiyetini oluşturmuştur.

Tez, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Hamdullah Hamdî'nin hayatı ve eserlerinden bahsedilmiştir. İkinci bölüm Leylâ vü Mecnûn hikâyesinin tarihçesinden ve Hamdullah Hamdî'nin eserinin dış ve iç yapı incelemesinden oluşmaktadır. Hamdullah Hamdî, Yûsuf u Züleyhâ mesnevisiyle meşhur olmuş ve bu mesnevisi üzerine çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Fakat Leylâ vü Mecnûn mesnevisine dair eserin dış ve iç yapı incelemesini içeren herhangi bir çalışma literatürde karşımıza çıkmamıştır. Tezin ikinci bölümünü oluşturan bu bölümde mesnevi nazım şekli hakkında genel bilgiler verildikten sonra eserin Arap, Fars ve Türk edebiyatlarındaki yerine değinilmiştir. Ardından eserin dış yapı incelemesine geçilmiş ve burada eserde kullanılan edat, bağlaç ve ünlemlere, ikilemelere, yinelemelere, tamlamalara, orijinal terkiplere, alışılmamış bağdaştırmalara, edebi sanatlara, yineleme ve söz tekrarlarına, arkaik unsurlara, atasözleri ve deyimlere değinilmiştir. Mesnevinin iç yapı incelemesini içeren kısımda ise eserin özetine, eserdeki ara hikâyelere, gazellere, eserde kullanılan vezinlere, hikâyede yer alan kahramanlara, dini ve tasavvufî unsurlara, sosyal ve kültürel unsurlara, hikâyedeki epizotlara ve hikayenin motif yapısına değinilmiştir. Hamdullah Hamdî, eserini yazarken Nizâmî ve Hâtifi'nin eserlerinden de faydalanmıştır. Bu nedenle eserin Nizamî ve Hatifi'nin mesnevisiyle mukayesesi de yapılmıştır. Tezin sonunda TEBDİZ sözlüğünün yer aldığı EKLER bölümü bulunmaktadır.

Eserin müellifi, Fatih Sultan Mehmed'in meşhur hocası Akşemseddin'in oğlu Hamdullah Hamdî'dir. Babasının şöhretinden ötürü tarihi kaynaklarda Akşemseddinzâde Hamdî Çelebi olarak da anılır. Hamdullah Hamdî'nin bir divanı ve hamsesi bulunmaktadır. Eserleri içinde en meşhur olan Yûsuf u Züleyhâ mesnevisidir. Onun Leylâ vü Mecnûn mesnevisi 905/1499-1500 tarihinde yazılmıştır ve Türk edebiyatında müstakil olarak yazılmış ikinci Leylâ vü Mecnûn mesnevisidir. Eser, mefâîlün mefâîlün feûlün vezniyle yazılmıştır. Mesnevide sade bir üslup hâkimdir. Fakat yer yer sanatlı söyleyişlere, Arapça ve Farsça tamlamalara da rastanır. Yazıldığı dönem itibariyle de bugün arkaikleşmiş pek çok Türkçe kelime bulunmaktadır. Eser, tasavvufî bir aşk mesnevisidir. Bu nedenle eserin içinde bulunan tasavvufî unsurlara geniş yer ayırmaya çalışılmıştır. Fakat eserin tasavvufî yapısının tam olarak izahı için bu konuda müstakil bir çalışmaya ihtiyaç vardır.

Klasik Türk edebiyatında mesnevilerin temel amacı -aralarında farklılıklar olmakla birlikte- olay anlatmaktır. Hamdullah Hamdî'nin eserinde de temel amaç hikâyeyi okuyucuya aktarmaktır. Fakat buna rağmen eserin dilinin sanattan uzak olduğunu söyleyemeyiz. Özellikle tevhid, münâcat ve na't bölümlerinde dil, hikâyenin anlatıldığı bölüme göre daha ağırdır. Hikâyenin anlatıldığı bölümlerde de pek çok edebi sanatın kullanıldığı görülmektedir. Burada teşbîh, istiare, tevriye, cinas, tenasüp gibi klasik şiirimizde sık kullanılan sanatların yanında aks, rücû, ihâm-ı tezad ve îade gibi az kullanılan sanatların da eser içerisinde varlığı, eserin sanat değerini yükselten unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Leylâ vü Mecnûn hikâyesini bir mesnevi formunda ilk kez ele alan Genceli Nizâmî'dir. Hamdullah Hamdî, eserini yazarken Nizâmî'nin eserini esas almış ve yine bir başka Fars şairi Hatîfî'nin eserinden faydalanmıştır. Fakat babasının Mecnûn'a nasihat ettiği sırada Mecnûn'un yeninden kan akması motifi sadece Hamdullah Hamdî'nin eserinde görülür. Ayrıca Nizâmî'nin eserinde hiç gazel bulunmazken Hamdullah Hamdî'nin eserinde 16 adet gazel bulunmaktadır.

Bir sözlük hazırlama projesi olan TEBDİZ bünyesinde hazırlanan bu çalışma, özel amaçların yanında bazı genel amaçlara da hizmet etmeyi hedeflemiştir. Osmanlı şiiri sahasında çalışan ve XV. yüzyıl Türk edebiyatı tarihi ile ilgilenen araştırmacılar için alfabetik olmasıyla, sözcüklerin kullanım sıklığını vermesiyle çeşitli faydalar sağlamaktadır. Ayrıca ferdî üslûba yönelik çalışmalarda, mukayeseli bir yol izlenebilmesini kolaylaştırmaktadır. HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ İLE

MECNÛN MESNEVİSİ [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] isimli bu tezle hem bir sözlük çalışması ortaya konmuş, hem de eserden hareketle şairin üslubuna dair bazı çıkarımlara ulaşılmıştır. Çalışmada 42.511 adet sözcük tespit edilmiş ve anlamlandırılmıştır. Bu sözcüklerden 537 tanesi kalıp ifade, 328 tanesi deyim ve 24 tanesi atasözüdür. Böylece eserdeki söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma, ileride Hamdullah Hamdî üzerine yapılacak herhangi bir çalışma için de bir kaynak teşkil edecektir.

Bilgiye ulaşmanın hızının öneminin arttığı günümüzde İnternet tabanlı TEBDİZ projesi ile, günümüz okurlarının ve araştırmacılarının bilgiye hızlı ve kolay ulaşmaları hedeflenmektedir. Buradan hareketle 15. yüzyılda yazılmış olan bir mesneviye ve onun içinde geçen kelimelerin bağlamdaki anlamlarına erişimin hızlı ve kolay olması, ayrıca sistemdeki tüm anlamlara aynı anda ulaşılması, alanda çalışacak araştırmacıların mukayese yapmasına da olanak tanımaktadır. Böylelikle klasik edebiyat çalışmalarında üslûp ve içerik çalışmaları ivme kazanacaktır.

KAYNAKÇA

- Akalın, L. Sami (1996). *Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Varlık Yay. İstanbul.
- Aksan, Doğan (2006). *Şiir Dili ve Türk Şiir Dili*, Engin Kitabevi, Ankara.
- Aksoy, Mustafa (2007). “XVI. Yüzyıl Şuarâ Tezkireleri ile Necâtî'nin Şiirlerine Göre Anadolu Türk Edebî Dilinin Gelişiminde Deyim ve Atasözü Kullanımı”, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* Aralık, Sayı:16, ss. 141-162.
- Aksoy, Ömer Asım (1994). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, İnkılap Kitabevi, Ankara.
- Aksungur, M. Aslan (2011). *Atasözleri ve Atasözü Nitelikli Deyimler*, Alka Matbaası, Ankara.
- Aktaş, Şerif (1983). *Roman Olarak Hüsn ü Aşk, Türk Dünyası Araştırmaları*, Aralık 1983.
- Aktaş, Şerif (1998). *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş*, Akçağ Yay., Ankara
- Aktunç, Hulki (1998). *Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü (Tanıklarıyla)*, YKY Yay., İstanbul.
- Alptekin, Ali Berat (1999). *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Akçağ Yay., Ankara.
- Altıntaş, Hayrani (1986). *Tasavvuf Tarihi*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yay., Ankara.
- Ateş, Ahmed (1969). “Mesnevi” mad., *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, s.127-32.
- Aygün, Zeynel Abidin (1999). “Bihîştî'nin Leylâ ve Mecnûn Mesnevisi (İnceleme-Metin)”, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Basılmamış Doktora Tezi, Adana.
- Babacan, İsrail (2017). “Hüsn ü Aşk'ta Sebki Hindî Tesiri”, *Türkbilig*, 2010/19: 1-24.
- Bolay, S. Hayri (1987). *Felsefi Terimler Sözlüğü*, Akçağ Yay. Ankara.
- Canım, Rıdvan (2000). *Latîfî Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratu'n-Nuzamâ*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara.
- Cebecioğlu, Ethem (1997). *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Rehber Yay., Ankara.
- Ceylan, Ömür (2000). *Tasavvufi Şiir Şerhleri*, Kitabevi Yay. İstanbul.

Çelebioğlu, Amil (1991). *Akşemseddinzade Hamdullah Çelebi ve Pendnâme'si*, Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri, Ankara.

Çelebioğlu, Amil (1998). *Kıyâfet İlmi ve Akşemseddinzâde Hamdullah Hamdî ile Erzurumlu İbrahim Hakkı'nın Kıyâfetnâmeleri*, Eski Türk Edebiyatı Araştırmaları, Milli Eğitim Bakanlığı Yay., Ankara.

Dankoff, Robert (2014). "Aşk Hikâyelerinde Lirizm: Farsça ve Türkçe Mesnevilerde Gazelin Kullanımı", *UHİVE*, Güz Dönemi Cilt 2, Sayı 5.

Demirci, Mehmet (1997). "Hakikat", *DİA*, C.15, İstanbul.

Derdiyok, İbrahim Çetin (1993). "Dede Korkut Hikâyelerindeki Olağanüstü Motifler ve Kaynakları", *İçel Kültürü-Mersin Halk Eğitimi Merkezi ve Akşam Sanat Okulu Müdürlüğü Yayın Organı*, Yıl: 7, Sayı 27, Mersin.

Develi, Hayati (2009). *Osmanlı Türkçesi Kılavuzu I-II*, Kesit Yayınları, İstanbul.

Devellioğlu, Ferit (2005). *Osmanlıca-Türkçe Lûgat*, Aydın Yayınları, Ankara.

Dilçin, Cem (1983a). *Örnekleriyle Türk Şiir Bilgisi*, Sevinç Basımevi, Ankara.

Dilçin, Cem (1983b). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.

Dilçin, Dehri (2000). *Edebiyatımızda Atasözleri*, TDK Yayınları. Ankara.

Doğan, Muhammed Nur (1996). *Fuzûlî Leylâ ve Mecnûn*, İstanbul Fakültesi Basımevi, İstanbul.

Duymaz, Recep (2005). *Ahmet Vefik Paşa Atalar Sözü Müntehabât-ı Durûb-ı Emsâl*, Gökkuşbu Yay., İstanbul.

Emil, Birol (2004). *Türk Kültür ve Edebiyatından Şahsiyetler*, Akçağ Yay., Ankara.

Eraydın, Selçuk, *Tasavvuf ve Tarikatlar*, 7. Baskı, MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay., İstanbul 2004.

Ercilasun, Ahmet Bican (2004). *Başlangıçtan Yirminci Yüzyıla Türk Dili Tarihi*, Akçağ Yay. Ankara.

Eren, Hasan (1999). *Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.

Ergin, Muharrem (1964). *Dede Korkut Kitabı*, Türk Kültürünü Araştırma Ens. Yay., Ankara.

Ergin, Muharrem (2001). *Üniversiteler İçin Türk Dili*, Bayrak Yayınevi, İstanbul.

Eyüboğlu, E. Kemal (1973). *Şiirde ve Halk Dilinde Atasözleri ve Deyimler*, Doğan Kardeşler Matbaacılık, İstanbul.

Feyzioğlu, Nesrin (2011). “Gelin Kayası Efsaneleri ve Taş Kesilme Motifi Üzerine Bir Değerlendirme”, *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, cilt 1, sayı 9, ss. 115 – 133.

Gabain, A. Von (2007). *Eski Türkçenin Grameri*, (Çev. Mehmet Akalın), TDK Yay. Ankara.

Gencan, Tahir Nejat (2007). *Dilbilgisi*, Tek Ağaç Yay., Ankara.

Güler, Zülfü (1982). “Hamdullah Hamdi: Leylâ ve Mecnûn (İnceleme-Metin)”, Basılmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Ed. Fak., Erzurum.

Gülsevin, Gürer, (1997). *Eski Anadolu Türkçesinde Ekler*, TDK Yayınları Ankara.

Hacıeminoğlu, Necmettin (1992). *Türk Dilinde Edatlar*, MEB Yay., İstanbul.

İbn Arabî (2005). *İlâhî Aşk*, Mahmut Kanık (çev.), İnsan Yay., İstanbul.

İsen, Mustafa (1990). “*Bolu'nun Kültür Tarihimizdeki Yeri ve Bolulu Divan Şairleri*”, Akşemseddin Sempozyumu Bildirileri, Akşemseddin Hazretleri Vakfı Yayınları, Ankara.

İsen, Mustafa (1998). *Sehi Tezkiresi*, Akçağ Yay., Ankara.

İz, Mahir (1981). *Tasavvuf, Mahiyeti, Büyüklüğü ve Tarikatler*, Med Yay., İstanbul.

Kaplan, Mehmet (2011). *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar-3 Tip Tahlilleri*, Dergah Yay., İstanbul.

Kartal, Ahmet (2014). *Doğu'nun Uzun Hikâyesi*, Doğu Kütüphanesi Yayınları, İstanbul.

Kartal, Ahmet (2007). “Eski Türk Edebiyatında Mesnevi”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, C.5, Sayı 10, s.353-432.

Kavak, Fadime (2013). “Klasik Arap Edebiyatı Kaynaklarında Karga Motifi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, C: 22 Sayı: 1.

Kekeç, İsmail (2017). “Türk Edebiyatında Mesnevi ve Roman İlişkisine Dair Görüşler Üzerine Bir Değerlendirme”, *Hikmet-Akademik Edebiyat Dergisi Gelenek ve Postmodernizm Özel Sayısı*, ss. 186-194.

Kelâbâzî (1979). *Doğuş Devrinde Tasavvuf Ta'arruf*, Süleyman Uludağ (hzl.), Dergah Yay., İstanbul.

Kılıç, Filiz (2010). *Âşık Çelebi Meşâirü'ş-Şu'arâ İnceleme-Metin*, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

Kılıç, Nermin; Kayapınar, Ayşe; Kaya, Bilge; Kılıç, Fahri; Kayapınar, Levent (2008). *Bolu Livası 1921-1925 Senesi Sâlnâmesi (Giriş-Metin-Tıpkıbasım-Dizin)* Bolu Halk Kültürünü Araştırma ve İnceleme Merkezi Yayınları: I,Bolu.

Kımıldari, Enver (1192). *Açıklamalı Türk Atasözleri*, Çözüm Yay., İstanbul

Kısakürek, Necip Fazıl (1996). *Tasavvuf Bahçeleri (Abdülhakîm Arvasî'den Özet)*, b.d. Yay., İstanbul.

Kocakaplan, İsa (1992). *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, MEB Yay., İstanbul.

Korkmaz, Zeynep (2003). *Gramer Terimleri Sözlüğü*, (Genişletilmiş İkinci Baskı), TDK Yay., Ankara.

Kocakaplan, İsa (1992). *Açıklamalı Edebi Sanatlar*, MEB Yay., İstanbul.

Kocatürk, Vasfi Mahir (1970). *Türk Edebiyat Tarihi*, Ankara.

Köksal, M. Fatih (2003). "Edebiyatımızda Kalıp Sözler ve Divan Şiirinden Dört Örnek", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 30 , Sayı 0 , Ocak 2003, ss. 331 – 348.

Köprülü, M. Fuad (1997). "Hamdullah Hamdi mad." *İslam Ansiklopedisi*, 5/1 cild, MEB Yayınları, Ankara.

Kuşeyrî, Abdülkerim (1978). *Tasavvuf İlimine Dair Kuşeyrî Risâlesi*, Dergah Yay., İstanbul.

Kürkçüoğlu, Kemâl Edib (1996). *Osman Şems Efendi Dîvânı'ndan Seçmeler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul.

Külekçi, Numan (1999). (1) *Açıklamalar ve Örneklerle Edebi Sanatlar*, Akçağ Yay., Ankara.

Külekçi, Numan (1999). (2) *XI-XX, Yüzyıllar El Yazması Metinler ve Özetleriyle Mesnevi Edebiyatı Antolojisi*, C. 2, Aktif Yayınevi, Erzurum.

Levend, Ağâh Sırrı (1959). *Arap-Fars-Türk Edebiyatlarında Leylâ ve Mecnûn Hikâyesi*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

Levend, Ağâh Sırrı (1984). *Divân Edebiyatı, Kelimeler ve Remizler, Mazmunlar ve Mefhumlar*, Enderun Kitabevi, İstanbul.

Macit, Muhsin (2005). *Divan Şiirinde Ahenk Unsurları*, Kapı Yay., İstanbul.

Mutçalı, Serdar (1995). *Arapça-Türkçe Sözlük*, Dağarcık Yay., İstanbul.

Onay, Ahmet Talât (1993). *Eski Türk Edebiyatında Mazmûnlar ve İzahı*, Türkiye Diyanet Vakfı Yay., Ankara.

Onay, Ahmet Talât (2013). *Açıklamalı Divan Şiiri Sözlüğü*, Haz. Cemal Kurnaz, Birleşik Yayınevi, Ankara.

Orhonlu, Cengiz (1979). “Bolu Mad.” *İslam Ansiklopedisi*, 2.cilt, s.s. 708. İstanbul.

Öztürk, Furkan (2007). “Baki Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]”, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Ankara.

Öztürk, Zehra (1997). “Hamdullah Hamdi mad.” *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 15. Cild, ss 452-454., 1997, İstanbul.

Özünü, Ünsal (1987). “Dilbilim ve Edebiyat Konusu Olarak Yinelemeler”, *1. Dilbilim Sempozyumu*, Hacettepe Üniversitesi Yay., ss. 44-51., Ankara.

Özyıldırım, Ali Emre (1999). *Hamdullah Hamdî ve Divanı*, Kültür Bak. Yay., Ankara.

Pakalın, Zeki Mehmed (1983). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul.

Pala, İskender (2005). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yay., İstanbul.

Porzig, Walter, (1986). *Dil Denen Mucize II*, (Çeviren: Vural Ülkü), Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Rifaî, Ken'an , *Şerhli Mesnevî-i Şerif*, II. Baskı, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2000.

Sami, Şemseddin (2005). *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.

Saraç, M. A. Yekta (2014). *Klasik Edebiyat Bigisi Belagat*, Gökkube Yay., İstanbul.

Savran, Ömer (2009). “Klasik Şiirimizde Ölüm Teması ve Ölümle İlgili Bazı Adetler”, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. Sayı: 2.

Selçuk, Bahir (1987). “Divan Şiirinde Ritmik Bir Unsur: Atıf Terkipleri”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c: 24, Sayı: 1.

Sungurhan, Aysun (2017). *Kınalızade Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Şuarâ*, Kültür Turizm Bak. e-kitap, Ankara.

Şenödeyici, Özer (2011). “Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara.

Tanpınar, Ahmet Hamdi (1977), *Edebiyat Üzerine Makaleler*, Dergah Yay., İstanbul.

Tanyeri, M. Ali (1999). *Örnekleriyle Divan Şiirinde Deyimler*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Tanyıldız, Ahmet (2007). “Klasik Dönem Türk Şiirinde Atasözü ve Deyim Kullanımı Bir Akımın Göstergesi midir?” *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, Sayı 6, Oca 2007, ss. 93 – 105.

Tatcı, Mustafa (1997). *Edebiyattan İçeri, Dini Tasavvufî Türk Edebiyatı Üzerine Yazılar*, Akçağ Yay., Ankara.

Tatcı, Mustafa (1990). *Yûnus Emre Dîvânı*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay. C.2, Ankara.

Tekin, Arslan (2010). *Edebiyatımızda İsimler ve Terimler Sözlüğü*, Bilgeoğuz Yayınları, İstanbul.

Tekin, Gönül Alpay (2018) *Leylâ ve Mecnûn Makaleler*, Yeditepe Yay., İstanbul.

Thomson, Stith (1999). *The Folktale*, New York 1951, naklen, Saim Sakaoglu, *Masal Araştırmaları*, Akçağ Yay., Ankara.

Tokmak, A. Naci (2013). *Nizâmî-yi Gencevî Leylâ ile Mecnûn*, Say Yayınları, Ankara.

Turan, Lokman ve Kütük, Rıfat (2009). “Türk Mesnevi Geleneğinde Gazelin Kullanımı”, *Turkish Studies*, Volume 4/7, Fall.

Türk Dil Kurumu (1993). *Derleme Sözlüğü*, 12 Cilt, Ankara.

Türk Dil Kurumu (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara.

Türk Dil Kurumu (1983). *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara.

Uludağ, Süleyman (1995). “firak mad.”, *TDVİA*, 12. Cilt. İstanbul.

Uludağ, Süleyman (2002). *Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*, Kabalcı Yay., İstanbul.

Ünver, İsmail (1986). “Mesnevi”, *Türk Dili Dergisi*, *Türk Şiiri Özel Sayısı II (Divan Şiiri)*, s.s.415-417.

Ünver, İsmail (2008). “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Turkish Studies*, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 3/6 Fall 2008, İstanbul.

Ünver, İsmail (2009). “Nesîmî ve Vahdet-i Vücûd”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 39, Prof. Dr. Hüseyin Ayan Özel Sayısı, Erzurum.

Üstün, Mehmet Cihat (2014). “Hamdullah Hamdi’nin Yûsuf u Zelîhâ Mesnevisi (Gramer-Metin-Dizin)”, *Basılmamış Doktora Tezi*, Atarük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Vardar, Berke (1998). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, ABC Kitabevi, İstanbul.

Yavuz, Kemal (2005). “Leylâ ile Mecnûn Hikâyesinin Edebiyattaki Yeri”, *Modern Türklük Araştırmaları Dergisi*, C.2, Sayı 4., Ankara.

Yeniterzi, Emine (1990). “Divan Şiirinde Ölüme Dair Bazı Hususlar”, *SÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı:4, ss. 87-103.

Yılmaz, H.Kâmil (2004). *Anahatlarıyla Tasavvuf ve Tarîkatlar*, 10. Baskı, Ensar Neşriyat, İstanbul.

Yiğit, Bilge Kaya (2013). “Bolulu Divan ve Tasavvuf Şairleri”, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Güz 2013, Cilt:13, Sayı:2, Bolu.

Yurd, Ali İhsan ve Kaçalın, Mustafa (1994). *Emîr Hüseyin Enîsî, Menâkıb-ı Akşemseddin: Hayatı ve Eserleri*, M.Ü.İ.F. Yay., İstanbul.

EKLER

EK 1: Kelime Sayıları Raporu

Tablo 20. Kelime Sayıları Raporu

Eser Adı	Tipi	Eser Sıra Numarası	Eserde Bulunan Kelime Sayısı
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	1	82
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	2	73
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	3	65
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	4	76
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	5	69
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	6	55
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	7	63
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	8	47
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	9	65
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	10	88
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	11	71
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	12	102
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	13	66
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	14	64
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	15	73
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	16	58
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	17	67
Leylâ vü Mecnûn	Kaside	1	256
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	1	467
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	2	389
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	3	368
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	4	373
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	5	97

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	6	187
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	7	1007
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	8	557
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	9	203
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	10	252
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	11	393
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	13	971
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	14	343
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	15	292
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	17	269
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	18	1472
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	19	141
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	20	597
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	21	362
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	22	269
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	23	647
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	24	701
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	25	103
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	26	540
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	27	287
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	28	301
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	29	672
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	30	940
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	31	379
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	32	136
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	33	876
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	34	128
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	35	167

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	36	979
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	37	167
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	38	264
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	39	1112
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	40	227
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	41	441
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	42	67
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	43	440
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	44	69
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	45	402
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	46	42
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	47	680
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	48	1043
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	49	373
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	50	600
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	51	685
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	52	40
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	53	474
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	54	618
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	55	567
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	56	906
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	57	319
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	58	488
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	59	639
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	60	431
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	61	376
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	62	462
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	63	1337

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	64	305
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	65	295
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	66	352
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	67	737
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	68	859
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	69	394
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	70	1137
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	71	149
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	72	384
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	73	1006
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	74	505
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	75	106
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	76	524
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	77	95
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	78	21
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	79	196
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	80	838
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	81	9
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	82	183
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	83	1005
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	84	845
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	85	110
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	86	1092
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	87	552
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	88	238
Toplam Kelime Sayısı			42511

EK 2. Kelime Grupları Sayıları Raporu

Tablo 21. Kelime Grupları Sayıları Raporu

Eser Adı	Tipi	Eser Sıra Numarası	Grup Tipi	Sayısı
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	1	-	15
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	1	Kalıp İfade	3
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	2	-	17
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	2	Deyim	2
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	3	-	10
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	3	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	4	-	19
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	4	Deyim	2
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	4	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	5	-	10
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	5	Deyim	4
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	6	-	4
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	6	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	7	-	12
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	7	Kalıp İfade	1

Leylâ vü Mecnûn	Gazel	8	-	4
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	9	-	11
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	9	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	10	-	9
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	10	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	11	-	9
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	11	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	12	-	14
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	12	Ayet	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	12	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	12	Hadis	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	12	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	13	-	8
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	14	-	6
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	14	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	15	-	8
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	15	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	16	-	8
Leylâ vü	Gazel	17	-	6

Mecnûn				
Leylâ vü Mecnûn	Gazel	17	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Kaside	1	-	43
Leylâ vü Mecnûn	Kaside	1	Hadis	1
Leylâ vü Mecnûn	Kaside	1	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	1	-	42
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	2	-	27
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	2	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	3	-	40
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	3	Deyim	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	3	Dua İfadesi	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	3	Kalıp İfade	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	4	-	47
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	4	Ayet	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	4	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	4	Kalıp İfade	14
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	5	-	10
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	5	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	6	-	25

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	6	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	6	Kalıp İfade	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	7	-	123
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	7	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	7	Kalıp İfade	25
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	8	-	79
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	8	Atasözü	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	8	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	8	Kalıp İfade	18
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	9	-	32
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	9	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	9	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	9	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	10	-	34
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	10	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	10	Kalıp İfade	7
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	11	-	63
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	11	Deyim	3
Leylâ vü	Mesnevi	11	Kalıp	8

Mecnûn			İfade	
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	13	-	157
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	13	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	13	Deyim	9
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	13	Kalıp İfade	25
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	14	-	46
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	14	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	14	Deyim	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	14	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	15	-	48
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	15	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	15	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	17	-	55
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	17	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	17	Kalıp İfade	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	18	-	197
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	18	Deyim	20
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	18	Kalıp İfade	39
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	19	-	29

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	20	-	75
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	20	Deyim	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	20	Kalıp İfade	21
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	21	-	52
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	21	Kalıp İfade	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	22	-	34
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	22	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	22	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	22	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	23	-	99
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	23	Deyim	7
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	23	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	24	-	88
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	24	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	24	Deyim	16
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	24	Kalıp İfade	9
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	25	-	14
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	25	Deyim	3
Leylâ vü	Mesnevi	25	Kalıp	2

Mecnûn			İfade	
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	26	-	68
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	26	Atasözü	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	26	Deyim	16
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	26	Kalıp İfade	11
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	27	-	31
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	27	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	27	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	28	-	38
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	28	Deyim	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	28	Kalıp İfade	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	29	-	86
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	29	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	29	Kalıp İfade	11
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	30	-	136
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	30	Ayet	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	30	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	30	Kalıp İfade	12
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	31	-	48

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	31	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	31	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	31	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	32	-	20
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	32	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	32	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	33	-	107
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	33	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	33	Kalıp İfade	12
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	34	-	21
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	34	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	35	-	21
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	35	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	35	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	36	-	137
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	36	Deyim	7
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	36	Kalıp İfade	11
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	37	-	15
Leylâ vü	Mesnevi	37	Deyim	1

Mecnûn				
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	37	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	38	-	25
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	38	Atasözü	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	38	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	38	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	39	-	100
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	39	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	39	Deyim	22
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	39	Kalıp İfade	19
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	40	-	31
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	40	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	40	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	40	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	41	-	57
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	41	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	41	Kalıp İfade	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	42	-	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	42	Kalıp İfade	1

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	43	-	52
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	43	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	43	Kalıp İfade	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	44	-	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	45	-	44
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	45	Deyim	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	45	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	46	-	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	47	-	83
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	47	Deyim	10
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	47	Kalıp İfade	12
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	48	-	119
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	48	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	48	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	48	Kalıp İfade	13
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	49	-	63
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	49	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	49	Kalıp İfade	5
Leylâ vü	Mesnevi	50	-	51

Mecnûn				
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	50	Deyim	7
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	50	Hadis	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	50	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	51	-	74
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	51	Deyim	16
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	51	Kalıp İfade	19
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	52	-	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	53	-	55
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	53	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	53	Deyim	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	53	Kalıp İfade	16
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	54	-	85
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	54	Ayet	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	54	Deyim	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	54	Kalıp İfade	22
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	55	-	64
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	55	Deyim	7
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	55	Kalıp İfade	24

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	56	-	69
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	56	Atasözü	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	56	Ayet	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	56	Deyim	9
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	56	Kalıp İfade	24
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	57	-	38
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	57	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	57	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	58	-	52
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	58	Atasözü	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	58	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	58	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	59	-	69
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	59	Deyim	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	59	Kalıp İfade	10
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	60	-	34
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	60	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	60	Kalıp İfade	5
Leylâ vü	Mesnevi	61	-	47

Mecnûn				
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	61	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	61	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	62	-	57
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	62	Ayet	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	62	Deyim	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	62	Kalıp İfade	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	63	-	122
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	63	Deyim	8
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	63	Kalıp İfade	36
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	64	-	38
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	64	Ayet	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	64	Kalıp İfade	7
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	65	-	35
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	65	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	66	-	36
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	66	Kalıp İfade	11
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	67	-	72
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	67	Deyim	2

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	67	Kalıp İfade	11
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	68	-	83
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	68	Deyim	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	68	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	69	-	46
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	69	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	69	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	70	-	114
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	70	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	70	Deyim	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	70	Kalıp İfade	29
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	71	-	14
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	71	Hadis	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	71	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	72	-	31
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	72	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	72	Kalıp İfade	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	73	-	100
Leylâ vü	Mesnevi	73	Atasözü	2

Mecnûn				
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	73	Deyim	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	73	Kalıp İfade	14
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	74	-	64
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	74	Atasözü	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	74	Ayet	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	74	Deyim	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	74	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	75	-	14
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	75	Kalıp İfade	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	76	-	68
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	76	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	76	Deyim	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	76	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	77	-	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	77	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	77	Kalıp İfade	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	78	-	2
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	78	Kalıp İfade	1

Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	79	-	29
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	79	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	79	Kalıp İfade	10
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	80	-	106
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	80	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	80	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	80	Kalıp İfade	6
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	81	-	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	82	-	13
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	82	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	82	Kalıp İfade	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	83	-	95
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	83	Deyim	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	83	Kalıp İfade	21
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	84	-	89
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	84	Deyim	4
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	84	Kalıp İfade	15
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	85	-	15
Leylâ vü	Mesnevi	85	Deyim	1

Mecnûn				
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	85	Kalıp İfade	3
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	86	-	96
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	86	Atasözü	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	86	Ayet	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	86	Deyim	10
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	86	Kalıp İfade	13
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	87	-	63
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	87	Kalıp İfade	5
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	88	-	26
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	88	Deyim	1
Leylâ vü Mecnûn	Mesnevi	88	Kalıp İfade	2
Toplam Kelime Grupları Sayısı				6253

HAMDULLAH HAMDÎ'NİN LEYLÂ İLE MECNÛN MESNEVİSİ

[BAĞLAMSAL DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]

A

a: O II Allah.

1. Müsebbih **aña** her şey'ün zebânı
Zihî rahmet zihî ni'met kemâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 172*). [*aña, -ña*]
2. Zihî sulţân ki 'âlem **aña** fermân
Nihân 'ilmi kıatında günden izhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 2*). [*aña, -ña*]
3. Şifâ **andan** bulurlar derd-mendân
Yazup ser-nâmede hâmd ü sipâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 14*). [*andan, -n, -dan*]
4. Nehâra leyli vü leyle nehârî
Gül-i gül-zâr **anuñ** luţfiyle hândân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 13*). [*anuñ, -nuñ*]

a: O, 3. tekil şahıs zamiri.

1. Kaldı gören **anı** tañe ey döst
Sen şâhid için şehîd olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 6*). [*anı, -nı*]
2. Yüzi ağ olsun **anuñ** kim başında var bu sevdâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [*anuñ, -nuñ*]
3. Cihân kim bir muhabbet kışşasıdır
Belâ 'uşşâka **andan** hişşesidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 52*). [*andan, -(n)dan*]
4. Bu biş vaqt ol kapuda nevbetüñdür
Aña kim bâb-ı tevfiķun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 13*). [*aña, -ña*]
5. Ki çarhuñ çekmediyidi kaçârı
Cibâlün hem cemâli 'âciz **andan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 25*). [*andan, -(n)dan*]
6. Odur maķşüd **aña** 'âlem tufeyli
'Urüc-ı 'arş-ı ev-ednâ anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 74*). [*aña, -ña*]
7. Anuñ tevķi'îdur hâtmü'n-nebiyyîn
Fesâhatde **aña** nükte iden er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 13*). [*aña, -ña*]
8. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne şem'ün kim degül **andan** ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 49*). [*andan, -(n)dan*]
9. Anı meydân-ı 'arşa hâzır itdi
O meydân anuñ atı oynadıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 58*). [*anı, -nı*]
10. Dimiş vâ'ız hâr uşda ipi kıanı
O hâr soran ere gösterüñ **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 8*). [*anı, -n, -ı*]
11. Çiçek gerçi dırahta zib ü ferdür
Velî maķşüd olan **andan** şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 24*). [*andan,]*
12. Velîkin ol veled kim nâ-halefdür
Anuñ taķşilinün sa'yi telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 28*). [*anuñ, -nuñ*]
13. Anuñ ser-tâ-ķadem ay idi cismi
Yaraşur Leyli olsa anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 133*). [*anuñ, -(n)uñ*]
14. Anuñ ser-tâ-ķadem ay idi cismi
Yaraşur Leyli olsa **anuñ** ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 134*). [*anuñ, -nuñ*]
15. Zihî tãvüs-ı gülzâr-ı cinânî
Ki Firdevs olmuş **anuñ** âşîyanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 148*). [*anuñ, -nuñ*]
16. 'Arabda bir ulu var idü meşhür
Benî 'Âmir ili **anuñla** ma'mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 4*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
17. Ki iştdüm fülân yirde fülânı
Seni sevmiş didiler hem sen **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 58*). [*anı, -nı*]

18. Felek çün itdi yârından **anı** ferd
Teb-i hicrân yüzün itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 19*). [*anı, -nı*]
19. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî'dür **andan** ğayrı kim vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 54*). [*andan, -(n)dan*]
20. Peder bu hâlet ile görüp **anı**
Gözinden yaş yerine dökdi kanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 57*). [*anı, -nı*]
21. Perî kim çok seversin anı cândan
Şağın 'ifrît-i pür-âfetdür **andan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 50*). [*andan, -(n)dan*]
22. Perî kim çok seversin **anı** cândan
Şağın 'ifrît-i pür-âfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 49*). [*anı, -nı*]
23. Sen **anı** istemekde eşk-rizân
O senden göz yaşı gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 79*). [*anı, -nı*]
24. Bulunca tâ ki bir 'âlî-nijâdi
İdelüm **anı** saña nâm-zâdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 96*). [*anı, -nı*]
25. Sen **anuñ** ğuşşasından zâr u dil-teng
O saña döst olmağdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 77*). [*anuñ, -nuñ*]
26. Gönül çek aña hergiz nâm-ı Leylî
Ki **anuñ** saña yok kalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 82*). [*anuñ, -nuñ*]
27. Anuñ gibi firâz kızlar bulınur
Kimi dilersen istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 97*). [*anuñ, -nuñ*]
28. Meger niş urdı kaçncı dest-i yâre
Bu kan **andan** aklar bî-zağm u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 60*). [*andan, -(n)dan*]
29. Çü gönülüm yitdi **anı** bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın **anı** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 17*). [*anı, -nı*]
30. Çü gönülüm yitdi **anı** bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın **anı** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 18*). [*anı, -nı*]
31. Bilürsin gitdi gönülüm kûy-ı yâre
Bulursın şâyed **anı** anda ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 20*). [*anı, -nı*]
32. Anı isteyü varsan kûy-ı yâre
Bulunaydı ya dil ya derde çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 21*). [*anı, -nı*]
33. Peder biçâre çün gördi bu kanı
Tevehhüm muğtarib iyledi **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 56*). [*anı, -nı*]
34. Dilerseñ sevmeyen Leylî cemâlin
Çıkar gir gönlüme **anuñ** hayâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 16*). [*anuñ, -nuñ*]
35. Şığardı a'nî fi-semmi'l-hıyâti
Nizâr idüp **anı** firkat ribâti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 26*). [*anı, -nı*]
36. Anuñ küçek ğamından yok kararı
Nice şabr idem aña ben nigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 17*). [*anuñ, -nuñ*]
37. Ruğ-ı Leylî 'ayân itmiş 'ızârı
Dil-i Mecnûn **anuñ** âyîne-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 42*). [*anuñ, -nuñ*]
38. Muğabbet mestidir divâne şanma
Bu sū-i zann ile **andan** uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112*). [*andan, -(n)dan*]
39. Belâdan olmaz ise servüñ âzâd
Anı var bu çemende iyleme yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 150*). [*anı, -nı*]
40. O servüñ kim hevâsı bed-hevâdur
Bu bustâna **anı** dikmek hağâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 152*). [*anı, -nı*]
41. Unut Leylâ'yı kim leylî siyehdür
Anuñ mihrinde yan kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 190*). [*anuñ, -nuñ*]
42. Cihân halkı kamu hayrânı **anuñ**
Ne nâmüs u ne nâm u neng ü töhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 4*). [*anuñ, -nuñ*]
43. Öürse istemez **andan** halâşı
Değül 'aşğ ol ki cismâni ğarâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 2*). [*andan, -(n)dan*]

44. Silüp hem gam neminden çeşm-i mestin
Getürüp **anı** Ka'be sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 49*). [*anı, -nı*]
45. Şebâb ehline şehvânî marâzdur
Anuñ kim hüsnî hâdiş dil-beridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 5*). [*anuñ, -nuñ*]
46. Anuñ 'aşkı hayâl-i serseridür
Mağabbet oldur ola cavidânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 6*). [*anuñ, -nuñ*]
47. 'Îlâca sa'y idüp **anuñla** bile
Ki çâre ideler bî-çâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 20*). [*anuñla, -(n)uñ, -la*]
48. Beni anuñ niyâzı kıldı ser-mest
O dem bir zemzeme güş itdüm **andan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 47*). [*andan, -(n)dan*]
49. Velî kânûnı bildi oldı epsem
Anı bildi devâsuz rence düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 41*). [*anı, -nı*]
50. Anı bilmez ki bâkî gence düşmiş
Dönüp hacdan göricek akrabâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 42*). [*anı, -nı*]
51. Beni **anuñ** niyâzı kıldı ser-mest
O dem bir zemzeme güş itdüm **andan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 46*). [*anuñ, -nuñ*]
52. Bulursa bulur **andan** ol necâtı
Ola kim himmeti yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 34*). [*andan, -(n)dan*]
53. Döne döne hikâyet itdi anı
Didi yüz şuyı ile **andan** el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 115*). [*andan, -(n)dan*]
54. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl **andan** kim selâmet olmak ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 117*). [*andan, -(n)dan*]
55. Anı cândan şovutdı âh-ı serdi
Dü dide pür-sirişk ü dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 8*). [*anı, -nı*]
56. Hâk itmiş **anı** vahşiler turağı
Yılı çün âh-ı serd-i mest-mendân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 50*). [*anı, -nı*]
57. Gözine zâhîr oldı küh-ı endüh
Anı gördi kesilmiş nik ü bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 63*). [*anı, -nı*]
58. Yüzi şuyından el yumış **anı** koñ
İl **andan** kim selâmet olmak ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 116*). [*anı, -nı*]
59. Velâyetden kerâmetden eli var
Du'â miftâhidur **anuñ** zebânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 19*). [*anuñ, -nuñ*]
60. İde ol hasteyi bî-zağmet ü derd
O mecrûh irse ger pîşine **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 37*). [*anuñ, -nuñ*]
61. Anı gamz itdi aña bir iki nâşî
Çatı hün-rîzdür şemşîr gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 44*). [*anı, -nı*]
62. Ki senden dūr ola derd-i dil-ârâm
Kim **andan** bâri âhîr gâh gâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 49*). [*andan, -(n)dan*]
63. Yürürsin 'aşk odına yana yana
Anuñ kim şabr u temkin ola rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [*anuñ, -nuñ*]
64. Sa'âdetden kaçanlar oldı maħrûm
Anuñ kim hem-demi bî-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 65*). [*anuñ, -nuñ*]
65. Elinden gelmez anuñ cân dirîği
Ne baş kim gelmez **andan** tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 25*). [*andan, -(n)dan*]
66. Kimin hâtır kimin hâme yazardı
Giderdi tuhfê **andan** her mağâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 55*). [*andan, -(n)dan*]
67. Kes **anı** kim olasin merd-i gâzî
Şu 'aşık kim ola qurbân-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 26*). [*anı, -nı*]
68. Elinden gelmez **anuñ** cân dirîği
Ne baş kim gelmez **andan** tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 24*). [*anuñ, -nuñ*]
69. Niçün Leylî hâzer itmeye **andan**
Dil-i Mecnûn ider âh-ı seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 146*). [*andan, -(n)dan*]
70. Biri Nevfel'dür işit vaşfın **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 26*). [*anuñ, -nuñ*]

71. Kılur mı yār ile ol kārī zārī
Anı kim yāy idüp dūr yār derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 141*). [*anı, -nı*]
72. Şavaşa **anuñ** ile bile bindi
Uçar kuşa binüp yıl gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 16*). [*anuñ, -n, -uñ*]
73. Siper olur hadeng ü tiğa dilber
Anuñ kim her dem ola kārī zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 139*). [*anuñ, -nuñ*]
74. Naşib olmağdan ol dīvāne dīve
Çü gördi Nevfel **anı** böyle ‘aciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 125*). [*anı, -nı*]
75. İt öñine ataram pāy gibi
Baña **anuñ** nice bed-nām u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 121*). [*anuñ, -nuñ*]
76. Anuñ-çün ağlayup şaçdı **aña** hāk
O demde boynına cevherlü boğmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 162*). [*aña, -n, -a*]
77. Ki **andan** alalar zevk-ı vişāli
Yürür dellāle biñ biñ der-miyāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 48*). [*andan, -(n)dan*]
78. Nitekim mürdeyi nefh-i Mesīhī
Anuñla piş-keş koşdı leṭā’if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 93*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
79. Aña yükletdiler taht-ı ‘arūsı
Çü puşt-ı pile çıkdı taht-ı şāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 8*). [*aña, -ñ, -a*]
80. Anuñla zindegāni iyledi hōş
Görüp anı muhabbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 42*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
81. Dağı boynına kol şalmış degüldür
Anı Mecnûn çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 109*). [*anı, -nı*]
82. Gönilerdi seni **andan** da hānum
Siyeh hālün ki gözümde güm oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 56*). [*andan, -(n)dan*]
83. Anuñ zülfi gibi ben bahtı kara
Kulāğına egilüp söylerem rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 68*). [*anuñ, -nuñ*]
84. Çü yir virān ola olmaz hārācı
Anuñ kim bārī yok çün serv-i şimşād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 79*). [*anuñ, -nuñ*]
85. Ki ol müşkil iş oldu **aña** āsān
Meger bir gün o sultān-ı ğazab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 14*). [*aña, -n, -a*]
86. İte atdılar itlik idüp anı
Aña segler hücum itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 19*). [*aña, -n, -a*]
87. ‘Aceb mi kâfiye olsa **aña** seg
Budur seg kışşasından kasd-ı rāvī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 66*). [*aña, -n, -a*]
88. Bilicek anı **andan** çekdiler el
Anuñ katına ki her seg tolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 20*). [*andan, -n, -dan*]
89. İte atdılar itlik idüp **anı**
Aña segler hücum itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 18*). [*anı, -nı*]
90. Bilicek **anı** andan çekdiler el
Anuñ katına ki her seg tolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 20*). [*anı, -nı*]
91. Kimi havlısı kimi pāsbāni
Anı hıfz itdiler çün yār-ı dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 27*). [*anı, -nı*]
92. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ katına ki her seg tolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 21*). [*anuñ, -nuñ*]
93. Düşer her murğ u māhī cevri dāma
Aña kim tu‘me bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 67*). [*aña, -n, -a*]
94. Ne yirsin bu hārābe gār içinde
Aña gösterdi zāhid bir pāre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 19*). [*aña, -n, -a*]
95. Aña hem māderinüñ şordı hālīn
Didi hālī nedür ol derd-mendün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 32*). [*aña, -n, -a*]
96. Aña bir dem gibi geçmezdi biñ yıl
Yıl olmasa eger ‘ömriñ bināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 116*). [*aña, -n, -a*]
97. Bil **andan** ādemilik selb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 138*). [*andan, -n, -dan*]

98. Anı da'vet kıllup gönderdi hâcib
Didi hâcib varup zâhid katına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 14*). [*anı, -nı*]
99. Bu hâlvette 'ibâdet tã'at iyeler
Şeh **anuñ** şöhetine oldı tãlib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 13*). [*anuñ, -nuñ*]
100. Eger görseñ dañi artardı zevkuñ
Didi Mecnûn **ana** ey fitne-sâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 157*). [*ana, -ñ, -a*]
101. Dehânın açdı keşf-i râz itdi
Ki **andan** şordı hâl-i derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 33*). [*andan, -n, -dan*]
102. İdüp 'azm-i diyâr-ı put-perestân
Anuñla hõş müdürâ iyeler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 15*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
103. Ğidâ h'ân-ı tenümden yidüm evvel
Aña kuvvet olur nân ile helvâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 119*). [*aña, -n, -a*]
104. Tecelli itmez **andan** rüy-ı cãnân
Benüm bādāma dönmişdür mişālim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 178*). [*andan, -n, -dan*]
105. Ol **anı** rıfık ile iylerdi te'dib
Didi Zeyd'e ki germ olma ziyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 132*). [*anı, -nı*]
106. Olup nāçār nūş-ı zehr iderdi
Aña dek kim sipih-rı bî-müdüârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 39*). [*aña, -n, -a*]
107. Anı mecnûn şanur her ehl-i tedbir
Çerağ-ı hüsñ iken didar-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 16*). [*anı, -(n)ı*]
108. Ne ol gayrı görürdi ne **anı** gayr
Bahāne oldı Leylâ'ya bu ādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [*anı, -nı*]
109. Dil-i bīmāra hõş virdüñ cevābı
Anuñ kim yārı ehl-i hâl olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 59*). [*anuñ, -nuñ*]
110. Anasın hem katına da'vet itdi
Vaşiyet kıldı **aña** açdı râzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 65*). [*aña, -n, -a*]
111. Çamu ağlaşdular **anuñla** bile
Getürüp emrini cümle yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 138*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
112. Gözüñ yum iyle **anuñ** sirkessin nūş
Ğidâ itme hārāmı cāna zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 118*). [*anuñ, -nuñ*]
113. Anuñ başında yokdur bu kıyāmet
Riyā 'aşkın Ğudā 'aşkı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 18*). [*anuñ, -nuñ*]

a: "O" işaret zamiri.

1. Derd-i dil ser-māyesidür iki nesne 'āşıkā
Birisi **anuñ** belâ-yı hasret ü biri firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 8*). [*anuñ, -nuñ*]
2. Şakın **anuñ** söziyle 'āmil olma
Hemişe bendüñ olsun zülf-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 8*). [*anuñ, -nuñ*]
3. Ki çoğar **anuñ** içinden nice ğurāb-ı cefā
Cihān didükleri bir köhne haymedür kim **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 8*). [*anuñ, -nuñ*]
4. Ki çoğar **anuñ** içinden nice ğurāb-ı cefā
Cihān didükleri bir köhne haymedür kim **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [*anuñ, -nuñ*]
5. Ben nice irem **ana** ol kande vü ben kande
Ne şehd ü şeker vardur la'lün gibi rüh-efzā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [*ana, -ña*]
6. Ammā ki bilimen **aña** yarar üstühān mıdur
Ey Zeyd 'Amr vāvı gibi yārdan raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [*aña, -ña*]
7. Al iden **anı** zulm ile itdügi kân mıdur
Oldum hayāl-i hüsñüne müstağrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*anı, -n, -ı*]
8. Mühr gibi her sözüñ irse **aña** mengüş olur
Dil firākuñda lebüñ nūşına irdi nā-gehān (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*aña, -ña*]

9. Ümmîd odur **aña** varduğuñ dem
Meddâhına diye hayr-ı maqdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 57*). [*aña, -ña*]
10. İlâhî başladum nâmuñla nâme
İrişdür hayr ile **anı** tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 6*). [*anı, -n, -ı*]
11. Bu kışsa hâşılı hubb-ı ezeldür
Anuñ mahebûbı hüsn-i lem-yezeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 54*). [*anuñ, -nuñ*]
12. Cemâl-ı luţfunuñ hem ‘âşıkıdur
Ben itdüm **anı** kim baña sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 57*). [*anı, -n, -ı*]
13. Ter iyle âb-ı zikrûñle dehânım
O târik ev ki ismidür **anuñ** kabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 63*). [*anuñ, -nuñ*]
14. Der ü divârını pür-genc idüpdür
Hem ihlâşı **aña** sakf iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 55*). [*aña, -ña*]
15. Dil ehli almadı bir pula **anı**
Ne şem‘ün kim degül andan ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 48*). [*anı, -n, -ı*]
16. İki zülfi **anun** lâmeyn-i v‘el-leyl
Şehenşâh-ı Kıreys-i kâbe-kavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 6*). [*anun, -nuñ*]
17. Anuñ tevki‘idur hâtmü’n-nebiyyin
Fesâhatde aña nükte iden er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 12*). [*anuñ, -nuñ*]
18. Baş eğmezse **anuñ** gibi faşîha
Zihî dürr-i yetim-i bañr-ı mevâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 16*). [*anuñ, -nuñ*]
19. Cemâlüñ Ka‘bedür **anı** harem kıl
Muhammed çün ‘urûca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 38*). [*anı, -n, -ı*]
20. Anuñ kim ‘aşkı vardur cevherinde
Sa‘âdet tâcı konmuşdur serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 15*). [*anuñ, -nuñ*]
21. Yire kosa güzel düşünandan **anı**
İrerdı göge ağlayup figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 83*). [*anı, -n, -ı*]
22. Yâhûd cennet hümâsı sâye şalmış
Zihî sâye ki **anı** aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 150*). [*anı, -n, -ı*]
23. Kimüñ ferzendi kâlsa yâdigârı
Cihânda geçmez **anuñ** rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 22*). [*anuñ, -nuñ*]
24. Tolaşurdu kucup aq boynıñ **anuñ**
Görenler tañlaşurdu oynın **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 81*). [*anuñ, -nuñ*]
25. Tolaşurdu kucup aq boynıñ **anuñ**
Görenler tañlaşurdu oynın **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 82*). [*anuñ, -nuñ*]
26. Bu **anuñ** şöhetinden mest ü hayrân
Bu **anuñ** ol vuşlatından şâd u handân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 185*). [*anuñ, -nuñ*]
27. Bu **anuñ** şöhetinden mest ü hayrân
Bu **anuñ** ol vuşlatından şâd u handân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [*anuñ, -nuñ*]
28. Bu **anuñ** kâni‘ olmuş şöhetine
Bunuñ ol ‘âşık olmuş şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 187*). [*anuñ, -nuñ*]
29. Hayâl itdi **anı** ebrü-yı Leylî
Hayâl itdi anuñ-çün Leylî haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 17*). [*anı, -n, -ı*]
30. Turıncı ğabğabın gördükçe **anuñ**
Turunca döndi Kays ol civânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 11*). [*anuñ, -nuñ*]
31. Görüp **anı** irakdan bildi Leylî
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 27*). [*anı, -n, -ı*]
32. Anı har-gâh öñine da‘vet itdi
Dil olup gamze bir dem şöhet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 39*). [*anı, -n, -ı*]
33. Peder yüzün görüp kaydı kâni
Velî bilmedi bi-hüdlıkdan **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 48*). [*anı, -n, -ı*]
34. Bu gün ‘ömrüñ bahârı müddetidür
Kemâle şarf it **anı** fırsatıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 32*). [*anı, -n, -ı*]

35. Vefā umma bitürmez **anı** zenler
Nitekim şura yirde yâsemenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 47*). [*anı, -n, -ı*]
36. Şağın şanma **anı** kân-ı melâhât
Olur âhir sana bin dürlü âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 57*). [*anı, -n, -ı*]
37. Seni dil-teng ider dil-ber dehâni
Nazar kıl önce-i mîme ço **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 76*). [*anı, -n, -ı*]
38. O göz kim kör olmuşdur kaçâdan
Ne hâşıl **aña** kuhl-ı tütüyâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 28*). [*aña, -ña*]
39. O derd-i dil ki virdi dilber **anı**
Gidermez şerbet-i nîlüfer **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 25*). [*anı, -n, -ı*]
40. O derd-i dil ki virdi dilber **anı**
Gidermez şerbet-i nîlüfer **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 26*). [*anı, -n, -ı*]
41. Görüp ol nâkayı yârân-ı Mecnûn
Bulurlardı **anı** üftâde meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 10*). [*anı, -n, -ı*]
42. Çeker ol **anı** ben Leylî cefâsın
Bilür her kimse çekdüğü belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 19*). [*anı, -n, -ı*]
43. Bu gelmekden bize dek noldu hâcet
Aña sa'y idelüm olduça tākāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*aña, -ña*]
44. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen **aña** biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112*). [*aña, -ña*]
45. Bu gelmekden bize dek noldu hâcet
Aña sa'y idelüm olduça tākāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*aña, -ña*]
46. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen **aña** biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 102*). [*aña, -ña*]
47. Zülâl oldur şusızlar içe **anı**
Du'âdan añıla saqqā revāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [*anı, -n, -ı*]
48. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [*anı, -n, -ı*]
49. Zülâl oldur şusızlar içe **anı**
Du'âdan añıla saqqā revāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [*anı, -n, -ı*]
50. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 101*). [*anı, -n, -ı*]
51. Peder-i Leylî bakup bu dâsitâne
Gülüp gösterdi **anı** dōstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 142*). [*anı, -n, -ı*]
52. Anuñ 'özrin diler luţf-ı 'ızāruñ
Çanı çandesin ey rûh-ı revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 94*). [*anuñ, -nuñ*]
53. Çün ölem yine **anuñ** mürdesi kıl
İki 'âlemde 'aşq olsun baña dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 34*). [*anuñ, -nuñ*]
54. Döne döne hikâyet itdi **anı**
Didi yüz şuyı ile andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 114*). [*anı, -n, -ı*]
55. Ne izhâr ide **anı** sa'y-ı merdüm
Göze gözlük ki virür tiz-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 122*). [*anı, -n, -ı*]
56. 'Îlac iylerdi her rîşine **anuñ**
Peder-i Mecnûn sevindi bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 38*). [*anuñ, -nuñ*]
57. Serin açmayan **ana** serseridür
Ne nân u nuşı var ne setr-i püşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 72*). [*ana, -ña*]
58. Anuñ tâbiyle tölmiş ol hârâbe
O şerbet kim **aña** düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 79*). [*aña, -ña*]
59. Belâ bendine muhkem rismândur
Kime bend ursa mecnûn iyler **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 105*). [*anı, -n, -ı*]
60. Anuñ tâbiyle tölmiş ol hârâbe
O şerbet kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 78*). [*anuñ, -nuñ*]

61. Emîn olma şaşkın zehrinden **anuñ**
İnen depme vaķârüm ĩara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 26*). [*anuñ, -nuñ*]
62. Gören **anı** şanur kim ĩande iyler
Baña dirlir niçün yok sende ĩande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 52*). [*anı, -n, -ı*]
63. ĩılurdı **aña** yüz yüz merĥabâyı
ĩaçan ol cânibûn ebrin görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 94*). [*aña, -ña*]
64. Bulanlar okıyup düşerdi vecde
Virürdi irişüp Mecnûn'a **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 117*). [*anı, -n, -ı*]
65. ĩılurdı fitne ol meftûna **anı**
Revân ol da bedihî nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 118*). [*anı, -n, -ı*]
66. O rengin beyti **anuñla** yazardı
O mektûbı atardı râh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 114*). [*anuñla, -n, -uñ, -la, -ı*]
67. Aña bülbül du 'â efsûn okurdu
Meger sünbül ser-i nâfe açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 16*). [*aña, -ña*]
68. Ki meftûn ola **andan** nice miskîn
Çeküp nergislerine sürme-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 64*). [*andan, -n, -dan*]
69. O naĥlistâna vardılar ĥırâmân
Şafâ bulup çemende gülden **anlar** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 109*). [*anlar, -n, -lar*]
70. Gül anlardan ĩızardı mülden **anlar**
Ne servûn sâyesine varsa Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 110*). [*anlar, -n, -lar*]
71. Ki ya'ni ĩurfedür aĥvâl-ı devrân
Yaĥûd ol ĩahķaha itdügi **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 45*). [*anuñ, -nuñ*]
72. Ne gûşı var **anuñ** cânında ne hûş
Başında hüdhüdün pirâne efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [*anuñ, -nuñ*]
73. Güli bi-ĥaşr u ĥadd bustânı maĥşür
Bulınmaz bâdiye **anuñ** mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 103*). [*anuñ, -nuñ*]
74. Anı nûş iyledi bir nice eyyâm
İşi bi-çârenün şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 70*). [*anı, -n, -ı*]
75. Virür lezzet eger dönmezse laĥa
Bu bal söz kim dehân **andan** şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 85*). [*andan, -n, -dan*]
76. Pür-âteş berķ olup ĩarşular **anı**
Sözi ĩikri 'izâr u zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 34*). [*anı, -n, -ı*]
77. Anı gûş iyemez ger maĥz u ger pöst
Ne sözi kim ĩatında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [*anı, -n, -ı*]
78. Meger ol söz ki ola ĩkr-i Leyli
Ne söz kim maĥzı **anuñ** olmaya döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [*anuñ, -nuñ*]
79. Aña demren olurdu bulsa dermân
O cânibden eger toĥrulsa yelmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 114*). [*aña, -ña*]
80. 'Ivaż ĩılsam yaraşur **aña** cânı
Çün ata döst desti 'aşıķa taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 150*). [*aña, -ña*]
81. Ne cânı var ki **andan** kaçura baş
Virür bâle belâsı bal u yaĥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [*andan, -n, -dan*]
82. Anı yurdu aķıdup dâdeden âb
Eger aşĥâbı kuvvet bulsa deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 128*). [*anı, -n, -ı*]
83. İçürmeñ bârî zehr-âlûde nûşı
Ĥoş itmezsis çün ol nûş ile **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [*anı, -n, -ı*]
84. Baña aşşın budur **andan** kesildüm
Gelürdi döstuñ geh geh selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 24*). [*andan, -n, -dan*]
85. Anı da kesdi vü küsdi tamâmî
Ĥapucılar baña oldu ĩapacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [*anı, -n, -ı*]
86. Ola **anda** ĥalel sende ĥacâlet
Çü biz da'vâ-yı nâm u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 160*). [*anda, -n, -da*]

87. anı imān anı ey mān u peymān
Başup kāfir raıbi utduñ **anı** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 185*). [*anı, -n, -ı*]
88. Olur **anuñla** muhkem her ‘alāa
Ne deñlü ıl za‘ıf olursa atı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 48*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
89. Aña āhir od urur āh-ı bülbül
Sitemden mülk-i devlet olmaz ābād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 40, Mısra 30*). [*aña, -ña*]
90. O zehri Nevfel’e şundi sebük-dest
İçüp Nevfel **anı** cān virdi derhāl (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 40, Mısra 17*). [*anı, -n, -ı*]
91. Urur mısın **anı** püşt-i zemīne
Bu urfe sözden ol avcı utup da (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 48*). [*anı, -n, -ı*]
92. Anı bön düşdi şanur ehl-i bāzār
Añup bī-çāre Mecnūn çeşm-i yāri (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 66*). [*anı, -n, -ı*]
93. Anuñ kes boynımı kim bī-vefādur
Çıkarma gözlerin kim sürmelüdür (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 36*). [*anuñ, -nuñ*]
94. Anuñ anın yire dökme atādur
Yük urılmaz o püşt-i nāzenīne (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 46*). [*anuñ, -nuñ*]
95. Dir idi **aña** rıf u rıfat ile
Ki ey bencileyin āvāre rencūr (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [*aña, -ña*]
96. Seni şayyād idüpdür **anı** nacır
Görüp şayyād o a‘n-ı āşıkārı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 34*). [*anı, -n, -ı*]
97. O Şayyād ola sen **añun** şikārı
Hüdā‘ya şükr ü minnet ıl ki tadır (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 32*). [*añun, -nuñ*]
98. Olup ser-geşte gāfil her aberden
Yürür **anuñ** gibi Mecnūn-ı ‘Amir (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 44, Mısra 5*). [*anuñ, -nuñ*]
99. O kim ‘āridür **andan** yāri n‘iyler
Çü arşu geldi büy-ı küy-ı dil-ber (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 10*). [*andan, -n, -dan*]
100. Yürür şan kim delürmiş aa düşmiş
Yider ‘avret **anı** boynında urğan (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 19*). [*anı, -n, -ı*]
101. Anı ismet ıluruz iki yāri
Didi Mecnūn düşüp pāyına fi‘l-āl (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 30*). [*anı, -n, -ı*]
102. Semā‘ u vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İşidüp **anı** göre vardı her ı‘ış (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 115*). [*anı, -n, -ı*]
103. Baña ak bağı boynından **anuñ** al
Ki mecnūna yaraşur bend ü zencir (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 32*). [*anuñ, -nuñ*]
104. İdüp **anı** hazine-dāra teslim
urup soñra kilid-i oş-zebānı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 96*). [*anı, -n, -ı*]
105. Şadef atında **anuñ** ne işi var
Bu tiri iyleyüp pertāb o pür-tāb (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 200*). [*anuñ, -nuñ*]
106. Yüzüm levı bulur **anuñla** şüret
Senünle de ane yok şimdi kārūm (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 196*). [*anuñla, -n, -uñ, -la, -*]
107. Aña irişmeye aғыār desti
Çün irmez bāgbāna meyve-i bāğ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 49, Mısra 32*). [*aña, -ña*]
108. Aña daı rızā virürseñ ey māh
Ecel yaam utinca ir eger giç (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 49, Mısra 52*). [*aña, -ña*]
109. Niçün yir rāyegānı **anı** her zāğ
İñende meyveye el şınma küstāh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 49, Mısra 34*). [*anı, -n, -ı*]
110. Şığınma **aña** kim yokdur beası
Zenün kim şağ işi yok pür-marazdur (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 58*). [*aña, -ña*]
111. Helāl iyle **aña** itdügi anı
Ne sihr iyle ‘aceb gāmzeñ kim anı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 110*). [*aña, -ña*]
112. Aña sımın serir olmak ne oşdur
amer kim beyle nūrānı cebindür (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 118*). [*aña, -ña*]

113. ‘İzāruñ luṭfi iyler i‘tizāri
Ḥarāmīdür gözüñ kim gören **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 109*). [*anı, -n, -ı*]
114. Helâl iyler aña itdügi şanı
Ne sıhr iyler ‘aceb ğamzeñ kim **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 111*). [*anı, -n, -ı*]
115. Şımazdı kimse **anuñ** şışesine
Nice gülsün şapuñdan dil çerāĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 88*). [*anuñ, -nuñ*]
116. Bu nūr içredür **anuñ** yiri zülmet
Tenüñ ol resme nāzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 124*). [*anuñ, -nuñ*]
117. Anuñla dil-berine nāme yazdı
Ki ey sevgülü cüftüñ ğam-güsārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 8*). [*anuñla, -n, -uñ, -la, -ı*]
118. Alup peyk **anı** uçdı şan ḥamāme
Çü Leylî gördi yāruñ nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 2*). [*anı, -n, -ı*]
119. Ki **aña** ta’n eliyle şuz ekersin
Senüñ pāyuña degse ḥār u ḥāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 40*). [*aña, -ña*]
120. Anı yakma urup bārī odını
Eger olmazsañ üftāde şayaĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 80*). [*anı, -n, -ı*]
121. Ulaşdırdı **anı** Mecnûn’a kâşıd
Açup gül gibi yāruñ ruĝ‘asını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 88*). [*anı, -n, -ı*]
122. Qarardur rüzümü **anuñ** siyāhı
Umaram ben olasin derde çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 46*). [*anuñ, -nuñ*]
123. ‘Aşā-yı sebz **aña** ammā ne lāyık
Meger bīmār idüpdür baĝrı dāĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 8*). [*aña, -ña*]
124. Gül aĝzın açdı kaldı **aña** ḥayrān
Virür elḥāmı her eṭrāfa revnāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 56*). [*aña, -ña*]
125. Virür her za‘ferān **aña** acı dil
Görüp bu cünbişin serv-i revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 64*). [*aña, -ña*]
126. Ana şanı şurudı erĝuvānuñ
İşit bu pendı sen de ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 66*). [*ana, -ña*]
127. Olur zindān **aña** eṭrāf-ı gülşen
Çü rüy-ı yār ile olmaya dil ḥôş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 84*). [*aña, -ña*]
128. Aña düzah olur gülşen gül āteş
Baña nergis gözi bī-dide-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 86*). [*aña, -ña*]
129. Kenāre çekmiş **anı** lāle küstāḥ
Olup güyende-i meclis ‘anādil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 18*). [*anı, -n, -ı*]
130. Şuvārur **anı** cüy-ı āb-ı ḥayvān
Şu resme dāstān h‘ān oldı dostān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 54*). [*anı, -n, -ı*]
131. İnanmazsañ göre dendānın **anuñ**
Gelincik gibi al giymiş şakāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 6*). [*anuñ, -nuñ*]
132. Olur gonce **anuñ** baĝrına peykān
Olur olmasa ol kadd-i ḥırāmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 92*). [*anuñ, -nuñ*]
133. O düşmez sen düşersin **aña** nā-ĝāh
İli incitmeĝi idinme pīşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 94*). [*aña, -ña*]
134. Şoqarken öldürürler **anı** ekşer
Bu resme pend idüp luṭf ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 98*). [*anı, -n, -ı*]
135. Ki ey cān-ı peder terk iyle ĝaflet
O yol kim **aña** miḥnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83*). [*aña, -ña*]
136. Müsāfir olmaz **ana** merd-i ‘āķil
Niçün itmezsin ol yirden girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 84*). [*ana, -ña*]
137. Nice olur **ana** cānun nişāne
O ḥançer kim em olmaz yāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 88*). [*ana, -ña*]
138. Velî toprak şaçup yañmadı **anı**
Qalup bir ĝüşede ol pır-i ḥaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 12*). [*anı, -n, -ı*]

139. ‘Ayāndur kim **anı** sevmek ziyāndur
Kaçarsın ādemiden ādem iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 112*). [*anı, -n, -1*]
140. Ki mizāne ururlar **anı** yārın
Şu cān kim ölmedin dünyāda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 130*). [*anı, -n, -1*]
141. Göbekden dize dek **anın** da varı
Cihān içinde yārı dilde yek dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 54*). [*anın, -nıñ*]
142. Bitüp ser-sebz olur **anunı** nebātı
Bu derdi kim çekersin sabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 104*). [*anunı, -nunı*]
143. İçüp āb-ı hayātı bākı oldı
Bu nüş **anunı** ki olmadı şafāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 133*). [*anunı, -nunı*]
144. Anı güş itmemek ‘ayn-ı haṭādur
Velî bend ehli bilmez kadr-i pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 18*). [*anı, -n, -1*]
145. Ben itdüm **anı** kim güldi saña il
Yimezdün büstānum hıṣṣasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [*anı, -n, -1*]
146. Helāl itmezseñ **anı** hālūme vāy
Benüm kōrkum bu yarın ṭuta kâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 84*). [*anı, -n, -1*]
147. Bu **aña** müşfik ol buña mülâ’im
İl anuñ tañlar idi bu hısbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 74*). [*aña, -ña*]
148. Dizinden **anı** indürmezdi her bār
Gidermezdi kâttından **anı** dā’im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 73*). [*anı, -n, -1*]
149. Huşuşā cins-i āhūlardan **anı**
Gözi Leylî gözine oḥşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 68*). [*anı, -n, -1*]
150. Dizinden **anı** indürmezdi her bār
Gidermezdi kâttından **anı** dā’im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 72*). [*anı, -n, -1*]
151. Öpüp gözin anuñ-çün oḥşar idi
Görüp çeşmin **anunı** āyine-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 71*). [*anunı, -nunı*]
152. Nice yimişdür **anı** kelb-i hūn-hvār
Çü segbān bu haberden oldı āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 34*). [*anı, -n, -1*]
153. Niyāz itdi **aña** Mecnûn-ı şeydā
Didi ey Müşterî ey ṭālî’-i sa’d (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 50*). [*aña, -ña*]
154. Burūca pāsbān olmış melekler
Zihî kal’a zihî şeh yapmış **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 7*). [*anı, -n, -1*]
155. Anuñ öñinde varı pîş-keşdür
Ḳarîb olsa ‘aceb mi ol nedime (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 22*). [*anunı, -nunı*]
156. Añun şahfı zemāne defteridür
Temāşā iyleyüp Mecnûn bu bezmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 36*). [*añun, -nunı*]
157. Anı ey dōst hergiz kılma maḳbūl
O guşsa kim kılur düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 234*). [*anı, -n, -1*]
158. Ḳo **anı** kim olasın gamdan āzād
Bu gün saña bitüren guşsa hārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 236*). [*anı, -n, -1*]
159. Ki zūlmetde geçer **anunı** zemānı
Ne hāsıl aḳsa āb-ı zinde-gānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 192*). [*anunı, -nunı*]
160. Vücūduñ āb-ı cāndur ten **ana** pōst
Çü ma’nî ḳurbı ola Ḳābe Ḳavseyn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 36*). [*ana, -ña*]
161. Raḳîb **aña** ne deñlü ola hā’il
Beni mest ideli hūsnuñ hayālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 40*). [*aña, -ña*]
162. Gelüp virdi bu vahşî cāna ünsi
Anunı Aḥmed gibi mu’ciz beyānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 31*). [*anunı, -nunı*]
163. Ki **aña** hādım ola şāh-ı hūbān
Buyurdi fahr-i ‘ālem seyyidü’l-ḳavm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 22*). [*aña, -ña*]
164. Hudā göñlünde **anunı** hāzır olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 58*). [*anunı, -nunı*]
165. Anuñ derdinde virdi ol daḥî cān
İşidüp **anı** Mecnûn ṭıtdı mātem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 101*). [*anı, -n, -1*]

166. Ne nevreste civāna şefkati var
Meger yokdur **anufñ** mihr ü vefāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 107*). [*anufñ, -nuñ*]
167. Anufñ üstinde kimse tutmadı yir
O kim ğayr etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 136*). [*anufñ, -nuñ*]
168. atuma gel bahāne itme **anı**
Ne hōşdur ger düşerse ittifākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 22*). [*anı, -n, -ı*]
169. Ki ejderhādur **anufñ** mūr u mārı
Diyār-ı ğāra göç ol hurrem ü şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 48*). [*anufñ, -nuñ*]
170. Hevāmı hūkmūme fermān idüpdür
Maħabbet nārdur ben **ana** ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 151*). [*ana, -ña*]
171. Ki buña tu‘me serçedür **aña** k̄az
Dükendi şofrada çünkim nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 208*). [*aña, -ña*]
172. Ben **anı** cān u dilden iyleyem yād
Haṭā kılsam eger ‘afv u ‘atā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 54*). [*anı, -n, -ı*]
173. Dileyem secde-i sehvümde **anı**
Niyāzında şu deñlü itdi cehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 108*). [*anı, -n, -ı*]
174. Kimesne bir pula almazdı **anı**
ışadur çün zebāmı za‘ferānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 188*). [*anı, -n, -ı*]
175. Anı küstāh çekemez merd-i hōş-baht
Ki nā-geh saht olursa zī-ħacālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 192*). [*anı, -n, -ı*]
176. Alurlar dirhemini açeye **anufñ**
Eger ola kemān süst ü eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 190*). [*anufñ, -nuñ*]
177. Laṭif eş‘ārı gūyā lü‘lü-yi ter
Bilür ‘ākil ki **añlarufñ** gibi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 11*). [*añlarufñ, -ñ, -lar, -ufñ*]
178. Niçün fehm itmeye būyından **anı**
Didi Mecnûn beni ‘aşķuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 60*). [*anı, -n, -ı*]
179. Anufñ ğayrın nice fehm ide hūşum
Didi Leyli benem maṭlūbuñ ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 50*). [*anufñ, -nuñ*]
180. Semen-bū lāle-rū serv-i revān-ad
‘Abir-i Mekkidür būyi ki **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 29*). [*anı, -n, -ı*]
181. Alup **anı** çü helvā vü atā‘if
Huzūr-ı Leyli‘ye iltürdi tuhfе (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 102*). [*anı, -n, -ı*]
182. Libāsın **anufñ** iylerdi edebden
Hemān iltüp götürmek oldı kārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 190*). [*anufñ, -nuñ*]
183. Virür āḫir edā-yı borca **anı**
Dilā her borcu virmekde emīn ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 64*). [*anı, -n, -ı*]
184. Anufñ her şafḫası biñ biñ sabadur
Anufñ bir yüzi tedbīrūñ ḫisābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 6*). [*anufñ, -nuñ*]
185. Anufñ her şafḫası biñ biñ sabadur
Anufñ bir yüzi tedbīrūñ ḫisābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 7*). [*anufñ, -nuñ*]
186. Anufñ bir ḫarfi ammā key ḫatādur
Didüñ öldi falān odı cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 36*). [*anufñ, -nuñ*]
187. Yüzi şuyı daḫi çalmadı **anufñ**
Eger ‘ilm ise olmuşdur izāfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 78*). [*anufñ, -nuñ*]
188. Meger at‘ itdi boynın çarḫ-ı hūn-riz
Eger at‘ iyleye bu hūnı **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 21*). [*anı, -n, -ı*]
189. Tehi diller niye şalarlar **anı**
Bu dem bağrı delükler kim ider cūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 26*). [*anı, -n, -ı*]
190. Alup Zeyd **anı** uçdı çün ḫamāme
İrişüp burc-ı ğār-ı yāre ondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 44*). [*anı, -n, -ı*]
191. apardı kehrübā gibi **anı** Zeyd
O dürlerden ki dürce derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 14*). [*anı, -n, -ı*]

192. Yazardı Zeyd **anı** turup kafâda
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 12*). [*anı, -n, -ı*]
193. Dil-i Mecnûn gibi pür-hûn ider ol
Aşar âvenge **anı** hânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 35*). [*anı, -n, -ı*]
194. Gele cân büyü kabrüm gülşeninden
Anı hem kana boya kim şehidem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 83*). [*anı, -n, -ı*]
195. Ki âhîr sürmedi **anı** kenâre
Bu yir bitürmedi bir tâze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 162*). [*anı, -n, -ı*]
196. Ki **anı** itmedi âhîrde toprak
Ne yirde bitdi bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 164*). [*anı, -n, -ı*]
197. Bu gönülüm bâğı gibi yakdı **anı**
Gülistânımda bir gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 96*). [*anı, -n, -ı*]
198. Anuñ kufli el irmekden emîndür
El irmezdi saña ey genc-i mahzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 130*). [*anuñ, -nuñ*]
199. Aña tap kim yoğ olmaz pāk zâtı
Cemâl-i hâke meyl itme hebâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 166*). [*aña, -ña*]
200. Anı menzil idinme kim haţâdur
Ki ejderhâ gibi cüş itse deryâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 72*). [*anı, -n, -ı*]
201. Her üstünü **anuñ** bir ejdehadur
Müdevver kehrübâdandır bu hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 86*). [*anuñ, -nuñ*]
202. Virisersin hisâbın âhîr **anuñ**
Ne deñlü cem' iderseñ mâl u dinâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 122*). [*anuñ, -nuñ*]
203. Ne var maĥbûs iseñ ĥabsında **anuñ**
Yanar kerrübî bezminde çerâğuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 156*). [*anuñ, -nuñ*]
204. Bile çıkdı **anuñla** cân hümâsı
Çuçuğ ol bir nefesde döst ĥâkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 36*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
205. Sürerler bunda **anuñ** şafâyı
Bir iki gün cefâ oldı bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 72*). [*anuñ, -nuñ*]
206. Şafâ-yı la'l-i Leyli nüş-i şîrîn
Zihî lezzet ki yok yok **anuñ** fenâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [*anuñ, -nuñ*]
207. Olur deryâ dibinde dürr-i şehvâr
Eger **anuñla** yâr olursa ef'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 147*). [*anuñla, -nuñ, -la*]

a: O II Hz.Muhammed (sav).

1. Ĥalîfe oldı **ana** çâryârı
Bular kim her biri bî-şek velidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 58*). [*ana, -na*]
2. Anı zîkr itmeyen olmaz müselmân
Temâm olsa bulur bu söz kabûli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 40*). [*anı, --(n)ı*]
3. Ki oldur enbiyâya dürrütü't-tâc
Anuñ zikri du'âsıdur Ĥalil'üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 19*). [*anuñ, -nuñ*]
4. Anuñ bâğ-ı cemâli hüşe-çîni
O bâğıñ gülleri luţf u vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 36*). [*anuñ, --(n)uñ*]
5. Mu'allâ serv-ğaddi Muştafâ'dur
Mübârek ismi **anuñ** mühr-i imân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 39*). [*anuñ, --(n)uñ*]
6. Güneş gibi münevver oldı 'âlem
Anuñ iksîri virdi ĥâke levni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 71*). [*anuñ, -nuñ*]
7. Riyâz u merta'ı bâğ-ı cinândur
Leb-i kevşerden oldı **aña** meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 49*). [*aña, -na*]
8. Muĥâmmed işiginde ĥâk olasın
Oda yansun **aña** ĥâk olmayan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 73*). [*aña, -(ñ)a*]

9. Anı meydān-ı ‘arşa hāzır itdi
O meydān **anuñ** atı oynadıdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 59*). [*anuñ, -(n)uñ*]
10. Mübeşşirdür **aña** rûhî Celil’üñ
Muķırr-ı keşti-i Nûh oldu cûdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 20*). [*aña, -a*]
11.
a: "A-nda: o-nda". Üçüncü teklik şahıs zamirinin bulunma hâl eki almış biçimi.
1. Cihānda sārīdür esrār-ı ‘aşķuñ
Ne dil var kim yoğ **anda** nār-ı ‘aşķuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 48*). [*anda, -(n)da*]
2. Anunçün cûdına nisbet vücûdı
O dem kim ‘āciz ola **anda** Loķmān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [*anda, -(n)da*]
3. Nice dermānde **anda** bula dermān
O dem dem-beste ķala ibn-i Meryem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 24*). [*anda, -(n)da*]

a: O. II Mecnun'un babası.

1. Şaķın bir gün añarsın şonra **anı**
Urup el-ķışsa Mecnûn destine dest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 80*). [*anı, -nı*]
2. Anı fehmi itmeyüp kaçdı kenāre
O kim yādına gelmez kendü cāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 68*). [*anı, -nı*]
3. Bu **anı** ol bunı itdi der-āğüş
Buluşup iki müştāk iki ķasret (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 74*). [*anı, -nı*]
4. Fenādan göçdi ķondı cāvidāna
Cihān **anuñ** dahı işin ķayurdu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 45*). [*anuñ, -nuñ*]
5. Ki **añsuz** ben ğaribi öksüz itdün
Baña miñnet deminde yār idün sen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 46*). [*añsuz, -ñ, -suz*]

a: O. II Leyla.

1. Düşüp ikisi de şevķ ile vecde
Bu **aña** ol buña iylerdi secde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 20*). [*aña, -ña*]
2. Buña **andan** nihāyetsüz mevāni‘
Bu **andan** dem-be-dem bir bûya ķāni‘ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 45*). [*andan, -ndan*]
3. Buña **andan** nihāyetsüz mevāni‘
Bu **andan** dem-be-dem bir bûya ķāni‘ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 46*). [*andan, -ndan*]
4. Bu **anı** gördi beñzi lāle oldu
Bunı ol gördi hāli nāle oldu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 21*). [*anı, -nı*]
5. Anuñ taş bağrı bađruñda senün taş
O senden fāriğ ü sen **aña** meşğül (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [*aña, -ña*]
6. Anuñ taş bağrı bađruñda senün taş
O senden fāriğ ü sen aña meşğül (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 88*). [*anuñ, -nuñ*]
7. Anuñ derdinden ağlarsın güler ol
Bu yol kim sen yürürsün pür-ķaťardur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 90*). [*anuñ, -nuñ*]
8. Oķurdu **aña** eş‘ār ile peyğām
Melāķatde ki Leyli kāmili idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 102*). [*aña, -ña*]
9. Söyünmezdi yürekden tāb-ı tase
Yir idi **anı** ğam ol ğam yimezdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 83*). [*anı, -nı*]
10. Anuñ medħinde şı‘r oķurdu ‘uşşāk
Bir oğlan ırlasa bāzār içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 98*). [*anuñ, -nuñ*]

11. Anuñ meftûlına olmışdı meftûn
O gonca bunca ehl-i perde iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 46*). [anuñ, -nuñ]
12. Aña dürler nişâr iyerler gazelden
Görüp ol yañadan ebr-i girâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 32*). [aña, -ña]
13. Virem anı bulup bir **aña** lâyıķ
Şusuzlıķdan ölen hem bula âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 28*). [aña, -ña]
14. Raķibiyle çekişse tañ mı **anı**
Sipâh el bir idüp çün urdılar tiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 42*). [anı, -nı]
15. Anı zûlm ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 132*). [anı, -nı]
16. Kıluram Leylî'yi vallâh maqtûl
Kesilmiş başın **anuñ** ay gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 119*). [anuñ, -nuñ]
17. Nişâr-ı dirhemi derhem şayardı
Aña her kim gül-âb-ı ter şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 143*). [aña, -ña]
18. Cemâlin medh iderdı her kabîle
İşidüp **anı** halkûñ nâm-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 45*). [anı, -nı]
19. Taķılmaķdan yeg idi **anı** boğmaķ
Bilegi sîmine altûnlu yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 164*). [anı, -nı]
20. Dibinden def'î kesmek oldı def'i
Dögün oldı dügün câmına **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 173*). [anuñ, -nuñ]
21. Anuñla şöhbete germ oldı varı
Vilâyet uluları virdi mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 46*). [anuñla, -nuñ, -la]
22. İletdi 'alî kaşra 'izzet ile
Aña teslim idüp her mülk ü mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 15*). [aña, -ña]
23. Kana'at iyledi geh geh kelâma
Anı bildi ki meyl itmez bu cem'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 39*). [anı, -nı]
24. Anuñla zindegâñi iyledi hûş
Görüp **anı** muhabbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 43*). [anı, -nı]
25. Anuñ hükminde oldı cümle hâli
Şu deñlü iyledi ihsânı vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 16*). [anuñ, -nuñ]
26. Ki pervâne olupdur gayrı şem'e
Bu da **anuñ** gibi olmadı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 41*). [anuñ, -nuñ]
27. Aduñ yâd iyemez yâr oldı yâda
Nikâh itdiler **anı** bir civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 39*). [anı, -nı]
28. Sen **anuñ** gibi yârı yoğa şay var
Kanı ol döst kim zehrin yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 32*). [anuñ, -nuñ]
29. Seni göñlün gibi atdı yabâna
Anuñla sine-ber-sîne bir evbâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 47*). [anuñla, -nuñ, -la]
30. Olur boynuma sünbül rişte-i dâm
Çü hâlî ola hâlinden **anuñ** bâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 97*). [anuñ, -nuñ]
31. Kõdi 'ırzı cemâlin iyledi 'arz
Görüp Mecnûn **anuñ** zibâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 67*). [anuñ, -nuñ]
32. Dilinden atdı aña bir nice tîr
Ki ey fâriğ unutduñ **anı** haylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 7*). [anı, -nı]
33. Ney olmuş kaddi ammâ ney şekerdür
Aña virmiş maħabbet bir 'aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 75*). [aña, -ña]
34. Şanasın ay ile ülker konuşdı
Göyüñdi **aña** özüm çünki gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 83*). [aña, -ña]
35. Anuñ 'ıtrı cihân u câna besdür
Çınâr-ı kâmetin 'arz itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 64*). [anuñ, -nuñ]
36. Ki zevcinden dilin itmiş **anuñ** ferd
Ümîd-i yâre göñliñ bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 76*). [anuñ, -nuñ]

37. Didüm **anuñ** katında evvel āhir
Ki ol ilden çıkup āvāre olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 124*). [*anuñ, -nuñ*]
38. Saña **andan** şafâ vü şādî vardur
Bu va‘de iyledi Mecnûn’ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 100*). [*andan, -ndan*]
39. Ki mihmân oldı **anuñ** gibi müya
Şınayup ‘aşığı pîr-i hevâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 148*). [*anuñ, -nuñ*]
40. Ki uyan üstüne gün geldi ey yār
Anı fehmi itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 45*). [*anı, -nı*]
41. Çatı müşkil olur şaklasın Allah
Felek **aña** bu resme kahr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 37*). [*aña, -ña*]
42. Ki cāmı Leylî’ye İbnü’s-selâm’uñ
Cihân oldur **aña** biñ cān gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 41*). [*aña, -ña*]
43. Benüm cānum **aña** kurbān gerekdür
O var iken katumda aña cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 42*). [*aña, -ña*]
44. Nice itsün ol idi **anuñ** da varı
Çün āhir iyledi er māteminini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 18*). [*anuñ, -nuñ*]
45. Hemān ‘aşkuñ idi varı vü kārı
Esüp bād-ı ecel çün aldı **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 101*). [*anı, -nı*]
46. Yidi bir dāne tut gibi **anı** hāk
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [*anı, -nı*]
47. ‘Aşābe şardı derdinden serine
Behî bedri hilāle döndi **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 49*). [*anuñ, -nuñ*]
48. Sehî servi hilāle döndi **anuñ**
İrüp şimşāde zahm-ı dest-i nireng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 50*). [*anuñ, -nuñ*]
49. Olupdur bûy-ı zülfüñ yādīgārı
Şu süsen kim biter hākinden **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 115*). [*anuñ, -nuñ*]
50. Yidi bir dāne tut gibi anı hāk
Felek **anuñ** da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 143*). [*anuñ, -nuñ*]
51. Söyündürdi **anuñ** da aḥterini
Cihân **anuñ** daḥi yazdı berātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 144*). [*anuñ, -nuñ*]
52. Söyündürdi **anuñ** da aḥterini
Cihân **anuñ** daḥi yazdı berātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 145*). [*anuñ, -nuñ*]
53. Tamām iyleyüp **anuñ** da ḥayātın
Ne evvel var cihānda olmaz āhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 146*). [*anuñ, -nuñ*]
54. Göçüp kondı ḥişār-ı āhenine
‘Arab kavmi tolu **anuñ** ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 187*). [*anuñ, -nuñ*]
55. Ecel gürki aradan kapdı **anı**
Yıkıldı ravza-i ḥüsnüñ nihāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 34*). [*anı, -nı*]
56. Çanı Leylî çanı **anuñ** cemāli
Çanı ol ḥusrev-i ḥüsn ü büt-i çin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 36*). [*anuñ, -nuñ*]
57. Çılam **anı** senüñle hem-terāzū
Eger keklik olup iylerse pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 74*). [*anı,]*
58. Demür olup çıkaram taşdan **anı**
Saña me’nūs olunca ol ğazāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 78*). [*anı,]*
59. Virem **anı** bulup bir aña lāyık
Şusuzlıktan ölen hem bula ābi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 28*). [*anı,]*

a: O. II İbnü’sselam.

1. Anuñ İbnü’s-selâm olmuşdı nāmı
Göründi çün **aña** ol şem‘-i tābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 21*). [*aña, -ña*]

2. Ki tā cem‘ iyleye şem‘ ile bādi
Degül **aña** ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [*aña, -ña*]
3. Ki sa‘y ile ꞗuculmaz mihr ile māh
Anı da kıldı mecnûn ‘aşk-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 31*). [*anı, -nı*]
4. Ki ehl-i dil dilîr idi ‘Arab’da
Anuñ a‘lâ idi her yirde qadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 13*). [*anuñ, -nuñ*]
5. Anuñ İbnü’s-selām olmışdı nāmı
Göründi çün aña ol şem‘-i tībān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 20*). [*anuñ, -nuñ*]
6. Emek baña yimek **aña** bitidi
Vişāle yoğ imiş sa‘y ile çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 68*). [*aña, -ña*]
7. Re‘is-i ehl-i hāl ü vecd tevbe
Görüp **anı** taraḥḥum itdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 87*). [*anı, -nı*]
8. Senüñ-çün hālî kıldı şoḥbet-i gül
Ecel cāmın içürdi **aña** sākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 21*). [*aña, -ña*]

a: O. II Mecnun.

1. Yatur Mecnûn düşüp bir yana ‘uryān
Yine **anı** iletđi ḥānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 37*). [*anı, -nı*]
2. Ana āheng iderdi kūh u hāmūn
Zihî bülbül ki gūş iden nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 22*). [*ana, -na*]
3. Vay **aña** kim yiledür i‘timādı
Buña yil bû getürse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 30*). [*aña, -ña*]
4. Ri‘āyet iyledi olduqca ṭākat
Kelām-ı nerm ile germ itdi **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 53*). [*anı, -nı*]
5. Işınmış mūm-veş nerm itdi **anı**
Anı gördi ki yoğ bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 54*). [*anı, -nı*]
6. Işınmış mūm-veş nerm itdi **anı**
Anı gördi ki yoğ bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [*anı, -nı*]
7. Añup Leyla’yı **anı** şād iderdi
Kaçan zıkr itse bir efsāne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 60*). [*anı, -nı*]
8. Bedihî şî‘r ü nāzük ter-terāne
Yir içerdi **anuñla** hoş geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 67*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
9. Velî ‘āşıklara kūh-i girāndur
Anı yüz nāz ile beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 19*). [*anı, -nı*]
10. Muḥayyel şî‘r okurlardı müselsel
Ele almazdı **ansuz** bāde cāmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 21*). [*ansuz, -n, -suz*]
11. Yimezdi **ansuz** olursa ṭa‘āmin
Elinden cām-ı saḥbā nūş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 22*). [*ansuz, -n, -suz*]
12. Şuvar **anı** deminde girme kıana
Baña bend iylemezseñ zülf-i yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 32*). [*anı, -nı*]
13. İder tekbîr-i fetḥi dilde tekrār
Didi bir yār **aña** kim niçün ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [*aña, -na*]
14. Ḥadeng-i dilber **aña** armağāndur
Çü dilber göndere ol armağānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 148*). [*aña, -na*]
15. Kesilmekten yoğ **anda** baş dirîğı
Dil-āzār olmamağa dilberine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 106*). [*anda, -nda*]
16. Aña yitmez mi ol bend-i ‘āzābı
Melek n’itsün per ṭutmuş delüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 98*). [*aña, -na*]
17. Hemān ṭavşına ger ger kelbe beñzer
Aña daḥi ne kıskun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 141*). [*aña, -na*]

18. odı nevmid **anı** yine sitāre
 Őular kim bī-vefādan ‘ahd umarlar (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 170*). [*anı, -nı*]
19. Perī gibi aradan yitdi Mecnūn
 Ne deñlü kim aratdı Nevfel **anı** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 213*). [*anı, -nı*]
20. Seme serseme uymaz ol ki serdür
Anuñla cüft olup giren döŐege (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 143*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
21. O vaş olur çekerem ben belāyı
 Ben alursam eger virmeyüp **aña** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 40, Mısra 9*). [*aña, -na*]
22. Ki ĥālin ağlamaya **aña** tekrār
 Giderken iyleyüp efgān u āh o (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 12*). [*aña, -na*]
23. Ki **aña** yatduğı yir āteŐ idi
 Anuñ-ün nāle olup yār-ı ğārı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 42, Mısra 10*). [*aña, -na*]
24. açup **andan** muĥātab itdi perhīz
 Bu derdin dökdi hem-derdin Őanup zāğ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 45, Mısra 74*). [*andan, -ndan*]
25. Hemān fikri vü zikri Leyli Leyli
Aña her kim ki ğayri söz açardı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 125*). [*aña, -na*]
26. Buña urdı alup ol bend ü aydı
 Yidüp gezdürdi **anı** ĥāne ĥāne (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 41*). [*anı, -nı*]
27. Peder māder bile dil-ĥaste dil-rīŐ
 Görüp görmeyicek ĥāletde **anı** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 117*). [*anı, -nı*]
28. Güc idüp **aña** ben āsāna açdum
 Anı añdum iŐümi ben bitürdüm (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 12*). [*aña, -na*]
29. Güc idüp aña ben āsāna açdum
Anı añdum iŐümi ben bitürdüm (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 13*). [*anı, -nı*]
30. Bulup maŐudumu **anı** yitürdüm
 İriŐün Nevfel’e ĥa’dan murādı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 14*). [*anı, -nı*]
31. Aña yüz atlı gülden ĥōŐ gelürdi
 Bu bñy-ı ĥōŐ-nesīm-i rñĥ-perver (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 10*). [*aña, -na*]
32. Döğünmekden ten oldı pāre pāre
 O bed-baĥt **anı** görüp öldi Őandı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 85*). [*anı, -nı*]
33. Ouyup yadı āhı bu‘asını
 ü ma’lüm oldı **aña** ĥāl-i Leyli (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 53, Mısra 91*). [*aña, -na*]
34. Añup **anı** didiler cümle maĥzūn
 Ki ol üftāde vü meĥcūr u nā-Őād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 22*). [*anı, -nı*]
35. Şurup ‘azm iylediler Necd’e yārān
 Ararken buldılar **anı** pür-endüh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 27*). [*anı, -nı*]
36. O da vaş-ı ğazāle āni‘ oldı
 Yaaya Őaldı **anı** ünkü endüh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 37*). [*anı, -nı*]
37. Dilinde oldı her endühi efvñn
Anuñla anda Őoĥbet iylediler (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 43*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
38. Bile yanınca efāl-ı abīle
 afāsından atarlar **aña** sengi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 59*). [*aña, -na*]
39. İrişdi cilve-ğāh-ı yāre derĥāl
 Didi Leyli görüp **anda** bu ĥāli (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 63*). [*anda, -nda*]
40. Aıtdı gül yüzine eşk-i gül-ğün
Anı tenhā huñūra da‘vet itdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 71*). [*anı, -nı*]
41. Anuñla hem nihāni Őoĥbet itdi
 Geñi nāz ile ‘arz itdi ‘ızārın (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 72*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
42. Ter ince pīrehen tāze ‘imāme
 Hem itdi **aña** pīrāne naŐıĥat (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 81*). [*aña, -na*]
43. Bulup ide **anı** ā’im-maāmı
 Budur ĥavfi ki öle nā-geñāni (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 26*). [*anı, -nı*]

44. Bile uydurdu bir nice civānı
Aradı **anı** her arada gezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 31*). [*anı, -nı*]
45. Didi gördüm fülân vâdide **anı**
Adı vâdidür ammâ gūra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 36*). [*anı, -nı*]
46. Anı beyle iden vire cevābın
Çü Mecnûn'un maqāmı oldı ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 40*). [*anı, -nı*]
47. Hemān cān atdı irdi pîr-i mazlûm
Görüp görmeyicek hâletde **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 43*). [*anı, -nı*]
48. O dañı ney gibi delük delükdür
Hayâl itmiş **anı** yârûn hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 49*). [*anı, -nı*]
49. Didi ağlayup **aña** şefkatinden
İy bağrum pâresi kana boyandıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 4*). [*aña, -na*]
50. Ben işümden işüm benden olup fevt
Esenleyüp **anı** ol pîr-i mañzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 29*). [*anı, -nı*]
51. Dilinden atdı **aña** bir nice tîr
Ki ey fâriğ unuttuñ anı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 6*). [*aña, -na*]
52. Gürûh-ı vañşuñ **aña** intisābın
İşidüp çāvını her ehl-i idrāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 76*). [*aña, -na*]
53. Aña hizmetde olmışlar şitābān
Çamu olmışlar aña bende-fermān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 32*). [*aña, -na*]
54. Aña hizmetde olmışlar şitābān
Çamu olmışlar **aña** bende-fermān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 33*). [*aña, -na*]
55. Aña cārüb-zen rübāh olurdu
Çayansa girde-bālîş yavşan idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 46*). [*aña, -na*]
56. Gelürdi görmege **anı** heves-nāk
Çatından eksük olmazdı müsāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 78*). [*anı, -nı*]
57. Tırāş itdi refiķi kendü kaldı
Didi **anı** gören kim bu ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [*anı, -nı*]
58. Velî güş-ı ferañ çıñlardı geh gāh
Maqām oldı **aña** ol gün ser-i küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 9*). [*aña, -na*]
59. Vekîl-ħarcı gibi def'îdür inci
Aña virdi çalem kâğıd mürekkeb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 251*). [*aña, -na*]
60. Velî **andan** beter bu derd-i mestür
Egerçi oldı ol 'aşka nişāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 94*). [*andan, -ndan*]
61. Kimüñle seyr ider çanda mekāmı
Çaber var ise **andan** sende zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 119*). [*andan, -ndan*]
62. Ki yıkdı zelzeleden küh-ı Necd'i
Anı mest itdi eyle şevķ-ı nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 165*). [*anı, -nı*]
63. Çuşuşā ħaķķ-ı Mecnûn'a vefāsı
Her ay **aña** libāsı vü çā'mı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 11*). [*aña, -na*]
64. Vücüdün her libāsın iyleye çāk
Selîm **aña** o deñlü itdi ibrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 35*). [*aña, -na*]
65. Bu bir loķma yimedi hep yidi vañş
Selîm **aña** didi kim ey ciğer-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 43*). [*aña, -na*]
66. Aradı buldı **anı** iyleyüp geşt
Yatur bir küh içinde zār u ħaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 16*). [*anı, -nı*]
67. Yanına aldı gāyet ħürmet itdi
Selîm **anı** çü 'üryān gördi gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 29*). [*anı, -nı*]
68. Urur bağrına tāze tāze dāğı
Çün ola şubħ-dem urur **aña** dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 111*). [*aña, -na*]
69. Aña göstermez illā rüy-ı serdi
Serāy-ı Leylî bir şeb ol 'asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 18*). [*aña, -na*]

70. Ki mihr ile nazār idem ol aya
Baña da‘vet idicek **anı** hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 63*). [*anı, -nı*]
71. Nazār iyileym ol bedr-i tamāma
Görem **anı** ne āb u rengi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 67*). [*anı, -nı*]
72. Bulınmadı ne nāmı ne nişānı
Anı buldı ol āhır iyileyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 79*). [*anı, -nı*]
73. Nevālar māyesine itdi āheng
Anı gördi ki yatur bī-dil ü hūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 137*). [*anı, -nı*]
74. Selām itmege **aña** sürdi nāka
Beriyye içre gitti nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 22*). [*aña, -na*]
75. Eşer itmedi **aña** seng-i küdek
Didi şanma beni şüret-perestem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 146*). [*aña, -na*]
76. Selām’a olmayalar tā ki hā’ıl
Selām **andan** çü gördi bu kıyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 35*). [*andan, -ndan*]
77. Aradı seyr idüp geh küh u geh seng
Bir arada **anı** buldı yalıncağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 25*). [*anı, -nı*]
78. Çuşatmışlar **anı** şan hālka-i tavğ
Yatur ol hālka şan hālka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 28*). [*anı, -nı*]
79. Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan
Anı Hağ hālka hüccet iylemiştü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 21*). [*anı, -nı*]
80. Adı dīvāne kendü ‘ākıl idi
Anı her bī-hāber mecnûn şanurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 29*). [*anı, -nı*]
81. Qanı derd ü belāda **aña** sānī
Anı şanma hemān Leylā’yı sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 30*). [*aña, -na*]
82. Qanı derd ü belāda aña sānī
Anı şanma hemān Leylā’yı sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 31*). [*anı, -nı*]
83. Delü şandı **anı** dīvāne aħmaq
Rivāyet olnur bir demde Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 34*). [*anı, -nı*]
84. Cihānuñ bir pula almaz zerin ol
Maħabbet eyle bī-hūş itmiş **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 41*). [*anı, -nı*]
85. Ĥarīf oldı **aña** ġam Ĥurfetinde
Çün oldı Zeyd Mecnûn’uñ celīsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 98*). [*aña, -na*]
86. Edebden taşra girmezdi cevābı
Maħabbetde **anı** kim kılsa tekzīb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 131*). [*anı, -nı*]
87. Anuñla yanışurdu bulsa hālī
Biri nāy olup eġānda biri çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 82*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
88. Aña Ĥarc iyledi sa’y-ı vefāyı
Vefālar itdi kim olınsa ger yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 4*). [*aña, -na*]
89. Oturup baş şalar geh ‘ibretinden
Aña bir vech ile Ĥoş geldi ol kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 29*). [*aña, -na*]
90. Sürem **anuñla** bākī rüzġarı
O gice bu du‘āyı tā seħer-ġāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 36*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
91. Bu ‘aşqum müşkin **aña** āşikār it
Getür serv-i Ĥilāfı bī-Ĥilāf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 34*). [*aña, -na*]
92. Şafādan dōst destine urup dest
İletdi Ĥayme-i Ĥāsa hem **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 109*). [*anı, -nı*]
93. Gōñül miħmānını Ĥoş gördü Ĥaylī
Müşerref itdi **anı** vuşlat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 131*). [*anı, -nı*]
94. Şakın Ĥōr añlama ol yāri zinhār
İdesin hem **aña** benden selāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 93*). [*aña, -na*]
95. O süsen ‘uğdesinden gel Ĥaber al
Didi hem **aña** di benden bu pendü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [*aña, -na*]

96. Oturup **aña** karşı kıldı zāri
Dögüp ağlayu ağlayu başın ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 16*). [*aña, -na*]
97. Aña âb ile âteş içre menzil
Bu hâletde olup âvâre gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 74*). [*aña, -na*]
98. Boyamış reng-i nîle **anı** mâtem
Hem itmiş seyl-i eşk ü şu'le-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 72*). [*anı, -nı*]
99. Ki âh odından **anda** yok şerâre
Göñülde gâlib olsa Leyli'ye meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 6*). [*anda, -nda*]
100. Sibâ' anı qorurlar şan 'asesler
İraqdan her ki **aña** olsa nâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 179*). [*aña, -na*]
101. Sibâ' **anı** qorurlar şan 'asesler
İraqdan her ki aña olsa nâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 178*). [*anı, -nı*]
102. Anı beklerdi nice üstüñ'ân-h'âr
Görün ol üstüñ'ân- h'ârûnı vefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 182*). [*anı, -nı*]
103. Tağıldılar siba'lar çuydılar il
O yirde hâzır olan gördi **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 187*). [*anı, -nı*]
104. Anuñ-çün itdiler efgân vü feryâd
Akıdup göz yaşın **anı** yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 193*). [*anı, -nı*]
105. Hudâ **aña** ne itdügin şorıldı
Didi Mecnûn baña Hak rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 4*). [*aña, -na*]
106. Anı gördi yatur ser-mest ü medhüş
Harâb olmuş yatur yiri harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 96*). [*anı, -ı*]
107. Qoyup **anı** geçüp yil gibi esdi
Varup 'Amir iline ol seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 110*). [*anı, -ı*]
108. Yaşum geçsün kuru endişem ile
Görüp Nevfel katı bi-çâre **anı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 119*). [*anı, -ı*]
109. Hemân âh oldı Mecnûn'un cevâbı
Sözinden çün **anuñ** ümmîdi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 109*). [*anuñ,]*
110. Olurlar güş idenler mest ü medhüş
İle şordı **anuñ** hüyün hüşâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 21*). [*anuñ,]*
111. Anuñ sa'yı der-i Leyli tavâfi
Şavaşda her kişi ber-kâr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 102*). [*anuñ,]*
112. Kılınç iyler kılıca oğa dir oğ
Anuñ kim oldı bağır pür-cerâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 145*). [*anuñ,]*
113. Bulur dilber oqından anca râhat
Anuñ kim hicr elinden bağır kâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 147*). [*anuñ,]*
114. Yeg andan kim qala 'âlemde nenge
Virürseñ destine **anuñ** zimâmum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 113*). [*anuñ,]*
115. O düşmen fetihine iylerdi tekbîr
Biz **anuñ** yolına olduk fedâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 153*). [*anuñ,]*
116. O bulsa nizesin ururdı bize
Degül ef'âli **anuñ** 'âkılâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 157*). [*anuñ,]*
117. Revân oldı diyâr-ı yâre bi-'âr
Anuñ kim derdi vardur 'arı n'iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 9*). [*anuñ,]*
118. Tenine virdi **anuñ** reng-i 'anber
Bu 'anberden müferrih düzdı ma'cün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 12*). [*anuñ,]*
119. İtüñ hûd bâri ağzı var dili yok
Çü yârân gördiler **anuñ** hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 113*). [*anuñ,]*
120. Benüm boynumadur bunun vebâli
Anuñ rızası bildi kendüye farz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 65*). [*anuñ,]*
121. Anuñ derdi gamından çekdi renci
Talebde yil gibi yildi vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 6*). [*anuñ,]*

122. Anuñ ol tevbesine güş-mālī
Ki tevbe ‘āşıka ‘ayn-ı hıtañdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 8*). [anuñ,]
123. Degüldür kâbil-i işlâh u tımâr
Ümîdin kesdi **anuñ** şoñbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 3*). [anuñ,]
124. atına varamazdı kimse **anuñ**
İcâzetsüz o yire gelse bir yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 52*). [anuñ,]
125. Bu aña müşfik ol buña mülâ’im
İl **anuñ** tañlar idi bu hisâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 75*). [anuñ,]
126. Ki Mecnûn’dan dañi Mecnûnraqdur
Anuñ derdinden artu oldu derdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 91*). [anuñ,]
127. Benüm uşça cānum çıkmaz kafesden
Anuñ hem-rāhı bir aç cānverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 101*). [anuñ,]
128. Benüm hem-şoñbetüm āh-ı seherdür
Anuñ hem-şoñbeti gürk ü azāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 103*). [anuñ,]
129. Anuñ hiç şorma öldüm uşşasından
Okur geh mersiye ol mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 134*). [anuñ,]
130. Ser-i sevdāsına hüsniñ müferrih
Hıtañbuñ depredür zencirin **anuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 23*). [anuñ,]
131. ‘Itābuñ āteş iyler yirin **anuñ**
Yiri od olmasun mı ol aribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 24*). [anuñ,]
132. Gücüm yitse varurdum hizmetine
Selīm **anuñ** bakup bu asretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 39*). [anuñ,]
133. Getürdi mâderin **anuñ** atına
Buluşdı gördi mâder nūr-ı çeşmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 40*). [anuñ,]
134. Anuñ derdinde virdi ol dañi cān
İşidüp anı Mecnûn tıtdı mâtem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 100*). [anuñ,]
135. Didi ben asteyem **anuñ** refiı
am içre baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 48*). [anuñ,]
136. Anuñ hem-sāzi ben ol baña hem-süz
İkimüz de belā deryāsına ar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 52*). [anuñ,]
137. Aramuzda bu deñlüdür hemān fark
Ki **anuñ** sūzi ocağı beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 55*). [anuñ,]
138. Kim ola iyleye a sözi tekzib
arif **anuñ** çü bildi ırfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 179*). [anuñ,]
139. Didi **anuñ** gibi uşluya mecnûn
O hūd cümle hünerde kāmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 26*). [anuñ,]
140. Gemürmezdi varup **anuñ** kafāsın
Bu ālet üzre çünkim geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 184*). [anuñ,]
141. Tağılmış cismi almış üstüñvāni
Felek **anuñ** da bozmuş hey’etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 189*). [anuñ,]

a: O. II Nevfel.

- İderdi **aña** Leylī ışşasın mağz
Anuñ-çün oldı Mecnûn Nevfel’e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 62*). [aña, -ña]
- İşi **anuñla** ‘ayş u ‘işret oldı
azeller idüp ırlardı terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 162*). [anuñla, -nuñ, -la]

a: O. II Selim-i Amiri.

1. Ana nām itdiler ism-i Selīm'i
İrerdı ʿāleme ḥayr u seḥāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 8*). [*ana, -na*]
2. Kāra baḥtum yüzüñden iyledi dūr
Çü bildi **anı** Mecnûn daʿvet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 27*). [*anı, -nı*]
3. İraqdan virdi Mecnûn'a selāmı
Anuñ güş iyleyüp Mecnûn selāmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 21*). [*anuñ, -nuñ*]

a: O. II Mecnun'un annesi.

1. Ki kâpusında Hindû-yi siyâhem
Kâtı müştâkem **anuñ** şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 37*). [*anuñ, -nuñ*]
2. Ğamın **anuñ** da çekdi bir nice dem
Ne merdüm-ḥ'ârdur yâ Rab zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 102*). [*anuñ, -nuñ*]

a: O. II Şeddad.

1. Şeh iken **aña** kullar derhem itdi
Anı kim bu şıfat ḥ'âr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 130*). [*aña, -ña*]
2. Hemân zıkr olunur cevri ile cem'ı
Ṭama' **anı** ki 'abdu'd-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 129*). [*anı, -nı*]
3. Şeh iken aña kullar derhem itdi
Anı kim bu şıfat ḥ'âr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 131*). [*anı, -nı*]

a: O. II Selam-ı Bağdadî.

1. Anı görmege itdi iştiyâkı
Düşüp cân-ı Selâm ol iştiyâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 20*). [*anı, -nı*]
2. Selâm idi anuñ-çün **anuñ** adı
Ṭarîk-ı 'aşk içinde cüst ü çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 10*). [*anuñ, -nuñ*]
3. Kõmadı şabr-ı cü' **anuñ** mecâlin
Kaçan hem-râh ola baykuşa şehbâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 206*). [*anuñ, -nuñ*]
4. Anuñlaydı selâmı vü kelâmı
Kaçan bir beyt okısa ol cihân-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 200*). [*anuñlaydı, -nuñ, -la, -ydı*]

a: "O", üçüncü teklik şahıs zamirinin belirtme durum eki almış hali.

1. Şoñ ucı kâh gibi kâpdı **anı**
Ululanmağ kuşurından nüzül it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 90*). [*anı, -(n)ı*]
2. Anı vaşf itmez illâ 'âlimü'l-ğayb
O ḥürüñ her biri bir nûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 20*). [*anı, -(n)ı*]

a: O. II Zeyd (Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.).

1. Rı'âyetler kılup sultâni gibi
Bu **aña** ol buña mâ'sûk u 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [*aña, -ña*]
2. Kızın da virmedi **aña** ucuz hem
Budur 'âdet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 56*). [*aña, -ña*]

3. omişdı yolına cān u serin ol
Anı ol da severdi cānı gibi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 13*). [*anı, -nı*]
4. un iken baqladı Şekl-i hilālī
Olup Leylī **anuñ** hālinden āgāh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 79*). [*anuñ, -nuñ*]
5. Anuñla gōnderürdi ol dil-ārām
Çün oldı Leylī ve Mecnūn'a hem-hāl (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 86*). [*anuñla, -nuñ, -la*]
6. Buluşurdu nihānī **aña** geh gāh
Biriniñ Őoĥbetine ol perī-vār (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 75, Mısra 12*). [*aña, -ña*]
7. Ki **anı** gōrenüñ gitdi arārı
Hemān ol ravzadan çün bād-ı pūyān (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 12*). [*anı, -nı*]
8. Akıtdı dīdeden anlı yaşın ol
Görüp Mecnūn **anuñ** bu āb-rengin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 19*). [*anuñ, -nuñ*]
9. Cemāl-i 'ālem üzre mūŐk Őaçdı
Aña hōŐ h'āb gōsterdi ferīŐte (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 17*). [*aña, -ña*]
10. Anuñ hıfzı amu hazm iylemişdür
O dūrden gūŐ-ı cān bulsa akardı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 6*). [*anuñ, -nuñ*]
11. Anuñ lafzından oldı āŐikārā
Meger kim hātırından geçdi bir un (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 10*). [*anuñ, -nuñ*]

a: *O. II İmam Gazali.*

1. Aña rahmet ne hoş Şekker yimişdür
Ki Mecnūn fevt olup dūŐde gōrildi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 86, Mısra 2*). [*aña, -na*]

āb: *Yaĥmur, su.*

1. Ğarībūñ aĝzına amzurdu **ābı**
Hemān yārānı ra' d u ber u bārān (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 26*). [*ābı, -ı*]

āb: *Su.*

1. Virür almag içün ervāh-ı aĥbāb
Mūje tiĝına zehr-i ahrardan **āb** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 13, Mısra 64*). [*āb,]*
2. Güle luf-ı semenden **āb** virdi
Gümān-ı fitneye toz itdi mūŐkin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 62*). [*āb,]*
3. ülinden lāleye feyz ide **ābı**
Boyı nāz ögrede ülŐende serve (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 82*). [*ābı, -ı*]
4. Virem anı bulup bir aña lāyık
Őusuzlıdan ölen hem bula **ābı** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 29*). [*ābı, -ı*]
5. Belüñden gelmedi ya atre **ābuñ**
azup bir gūri aĝla üstine var (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 57, Mısra 50*). [*ābuñ, -uñ*]
6. Girem ol āb-ı rūy ile türāba
Vücūdum çün ola **āb** ile pāk (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 58, Mısra 15*). [*āb,]*
7. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tā ĝusl-ı kefen idiup ol **āba** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 58, Mısra 13*). [*āba, -a*]
8. O tozdan yüz çevüren başına hāk
Vücūdum hāk-i ĝamdan döndi **āba** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 62, Mısra 75*). [*āba, -a*]
9. Deñizden **āb** u āteŐden gide nūr
Çü bulduñ Őoĥbetüme firŐat u rāh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 164*). [*āb,]*

10. Çehinden tamlamış bir kaçre **ābı**
Ol ābuñ kaçresinden kudret-i Hağ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 38). [ābı, -ı]
11. Çehinden tamlamış bir kaçre ābı
Ol **ābuñ** kaçresinden kudret-i Hağ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 39). [ābuñ, -un]
12. Ya iki şehd eriyüp oldu bir **āb**
Bular bir cān idi evvel iki cism (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 144). [āb,]
13. Bunuñ hāki siyehdür **ābı** tīre
Bu bahruñ nef'inüñ yoğdur şümārı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 178). [ābı, -ı]
14. Aña **āb** ile āteş içre menzil
Bu hāletde olup āvāre gitdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 74). [āb,]

āb: Gözyaşı.

1. Benefşe kāküline tāb virdüñ
Güle gülşende reng ü **āb** virdüñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 62). [āb,]
2. Geçerdi **āb** u āteş içre her gāh
Dökerdi āb-ı çeşmi kāse kāse (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 80). [āb,]
3. Anı yurdu ağıdup dīdeden **āb**
Eger aşhābı kuvvet bulsa deste (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 128). [āb,]
4. Güle göz şişesinden saçdı **ābı**
Görüp ya'ni bu hālin rikkat itdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 62). [ābı, -ı]

āb: Su II akarsu, nehir, göl.

1. Mesih-i rūh-perver gibi hōş-dem
Çemen üzre hırāmān olmağa **āb** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 3). [āb,]

āb u hevādan: Su ve hava.

1. İçüm ser-tā-kađem memlū hevādur
Geçür ben kalmış **āb u hevādan** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 43). [āb u hevādan, -dan]

āb u reng: Suret, şekil.

1. Nağar iyleyem ol bedr-i tamāma
Görem anı ne āb u rengi vardur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 67). [āb u reng, -ı]

‘abā: Yünden mamul kaba kumaş.

1. Ne peşmīne ‘abāsı var ne peşmi
Yatur ‘üryan u biryān dil pür-āzer (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 42). [‘abāsı, -s, -ı]

ābād: Bakımlı, bayındır.

1. Gezüp gāhī harābe gāh **ābād**
Bir iki gün aradı her mekānı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 76). [ābād,]

ābād it: Şenlendirmek.

1. Nevāsi meclisi ābād iderdi
Ġazelde nakşını ta'rif iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 166*). [*ābād it, -er, -di*]

ābād it: Bayındır duruma getirmek II yüzünü güldürmek, mesut etmek; artırmak, fazlalaştırmak.

1. Ķamu vīrānesin ābād ider ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 172*). [*ābād it, -er*]

ābād it: Bayındır hale getirmek.

1. Dilerseñ ger ħişār itmeyin ābād
Beni öldürme nāz idüp iraqdan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 50*). [*ābād it, -me, -yin*]

ābād iyle: Mamur, bayındır etmek.

1. Yiter söyünmege başda hevāsı
Sarāy-ı dīni ābād iyleyen ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 51*). [*ābād iyle,*]

ābād ol: Bayındır hale gelmek, imar olmak.

1. Aña āĥir od urur āh-ı bülbül
Sitemden mülk-i devlet olmaz ābād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 31*). [*ābād ol, -maz*]
2. Yıkıldı kaşrı kabri oldu ābād
Ne cem'î kaldı 'ālemde ne şem'î (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 126*). [*ābād ol, -dı*]

ābād ol: Şenlenmek, bayındır olmak.

1. Ĥarāb olmasam ābād olmazam ben
Beni benden şu resme aldı 'aşkuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 96*). [*ābād ol, -maz, -am*]

ābād-ı hestī: Mevcudiyetī, varlığı mamur kılmak, zenginleştirmek.

1. Zihī kudret urup bünyād-ı hestī
Dü ħarf ile kıılır **ābād-ı hestī** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 12*). [*ābād-ı hestī,*]

ābanūs: Bir çeşit ağaç.

1. Beķam aşlandı güyā **ābanūsa**
Çeküp baş ħırķaya ħalvetde ħāmūş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 30*). [*ābanūsa, -a*]

'abbāsi 'alem: Abbasilere özgü bayrak. II Abbasilerin bayrağı siyah renkli olduğundan siyah renk manasında kullanılır.

1. Ki beñzer çeşmi şebde şeb-çerāğa
Per-i şeb-rengi ‘Abbāsī ‘alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 27*). [*‘abbāsī ‘alem, -dür*]

abdāl: *Gezgin derviş.*

1. Oturmuş hâlveti gibi siyeh-püş
O zâğı çün bu ‘aşk **abdāl** gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [*abdāl, -i*]

abdāl: *Derviş II perişan âşık.*

1. İder ol tâli‘-i şüm ile cengi
Bu ahvâl ile ol ser-mest ü **abdāl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [*abdāl,]*

‘abdu’d-dirhem: *Paranın kölesi.*

1. Hemân zıkr olunur cevr ile cem‘i
Tâma‘ anı ki **‘abdu’d-dirhem** itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 129*). [*‘abdu’d-dirhem,]*

âb-efşân: *Su saçan.*

1. Bulutlar gibi **âb-efşân** hurüşân
Şu deñlü nevha itdi kıldı zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 10*). [*âb-efşân,]*

‘abes: *Boş, anlamsız, gereksiz.*

1. ‘Abeş isrâf destin urma pende
‘İlâc olmaz devâsuz derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 33*). [*‘abes,]*

âb-ı cân: *Can suyu.*

1. Vücüdün âb-ı cândur ten ana pöst
Çü ma‘nî kurbı ola Kâbe Kâvseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 36*). [*âb-ı cân, -dur*]

âb-ı çeşm: *Gözyaşı.*

1. Geçerdi âb u âteş içre her gâh
Dökerdi âb-ı çeşmi kâse kâse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 81*). [*âb-ı çeşm, -i*]
2. Aşkardı âb-ı çeşmi eşme gibi
Umardı şarf-ı yârinden peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 88*). [*âb-ı çeşm, -i*]

âb-ı dîde: *Göz yaşı.*

1. Gıdâsı guşşa **âb-ı dîde** nüşı
Hemân cirm-i güneşdür kûrş-ı hûş-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 74*). [*âb-ı dîde,]*

āb-1 ešk: Gözyaşı.

1. Añup yârin ğamın yir âşikârâ
Gözinde **āb-1 ešk** ü dilde āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 11*). [*āb-1 ešk,]*

āb-1 ğarık: Suyu batmış.

1. Ki **āb-1 ğarık** itdi āfitâbı
Gözinden kaçtreler kim yüze düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 80*). [*āb-1 ğarık,]*

āb-1 hayât: İçeni ölümsüzlüğe ulaştıran ve nerede olduğu bilinmeyen bir kaynağın suyu.

1. İçüp āb-1 hayâtı bâkî oldı
Bu nüş anuñ ki olmadı şafâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 132*). [*āb-1 hayât, -1]*
2. Sikender gitdi san āb-1 hayâta
O gice Hızr gibi pîr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 104*). [*āb-1 hayât, -a]*

āb-1 hayvân: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

1. Didi ey pîr-i zinde Hızr-girdâr
Sözinde **āb-1 hayvân** çeşmesi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 64*). [*āb-1 hayvân,]*

āb-1 hızr: İçene ebedî hayat başıslayan efsanevî su, āb-1 hayat.

1. Sen āb-1 Hızra irem mi ‘aceb ben
Çapuñ mihr-i münevverdür ben ayem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 208*). [*āb-1 hızr, -a]*

āb-1 ‘ineb: Üzüm suyu. // Şarap.

1. Cihâni kıldı mest āb-1 ‘inebden
Cihâna ğamzesi efsûn iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 20*). [*āb-1 ‘ineb, -den]*

āb-1 kevser: Cennette bulunduğuna ve içenin bir daha susuzluk çekmeyeceğine inanılan kutsal su.

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 35*). [*āb-1 kevser,]*

āb-1 kevser: Cennette bulunan kutsal havuzun suyu. II Cana can katan, hayat veren, saf, temiz, tatlı su.

1. Fiğân u nâle iyler bülbül-i mest
Münevver havza tölmiş **āb-1 Kevser** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 35*). [*āb-1 kevser,]*

āb-1 mu‘allak: Asılı kalmış su damlası II sevgilinin çene altı, gedanı.

1. Yaratmış ğabğabın **āb-1 mu'allak**
Lebi şekker-şiken sözi şekere-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 40*). [*āb-1 mu'allak,]*

āb-1 rûy: Şeref, haysiyet.

1. Saña anuñ-çün itdüm arzûyı
Bulam ħāk-i 'Arab'da āb-1 rûyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 6*). [*āb-1 rûy, -1]*
2. Girem ol **āb-1 rûy** ile türāba
Vücüdüm çün ola āb ile pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 14*). [*āb-1 rûy,]*

āb-1 rûy: Göz yaşı.

1. Ulular cem' olup araya düşdi
Şaķındı āb-1 rûyı rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*āb-1 rûy, -1]*
2. Ulular cem' olup araya düşdi
Şaķındı āb-1 rûyı rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*āb-1 rûy, -1]*

āb-1 tîğ: Özellikle düşman hakkında geliştiri-len alaycı ifadelerde "āb-i tîğ" yıkayıp temizleyen bir suya benzetilir. II kılıç suyu bkz. ŞENTÜRK, A. A: Osmanlı Şiir Kılavuzu, ab-1 tîğ mad.

1. Aña şerbet vireyin āb-1 tîği
Bunı bir 'Āmiri çünkim işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 38*). [*āb-1 tîğ, -1]*

āb-1 vuzū': Abdest suyu.

1. İder **āb-1 vuzū'** ile zirā'at
Du'āya el götürse ol şeh-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 30*). [*āb-1 vuzū',]*

āb-1 zeheb: Altın suyu.

1. Toli **āb-1 zeheb** itdü devātın
Hem almış sāzını Zühre kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 24*). [*āb-1 zeheb,]*

āb-1 zikrūñle: Zikrin suyu (Allah'ın adını anmanın tazeliği, ferahlığı anlamında).

1. Ter iyle **āb-1 zikrūñle** dehānum
O tārîk ev ki ismidür anuñ ħabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 62*). [*āb-1 zikrūñle, -üñ, -le]*

āb-1 zindegāñi: Hayat veren su II ab-1 hayat.

1. Benüm rūzum bu ħabs-i teng içinde
Mişalüñdür ol **āb-1 zindegāñi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 191*). [*āb-1 zindegāñi,]*
2. Ki zülmetde geçer anuñ zemāni
Ne ħāsıl aķsa **āb-1 zinde-gāñi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 193*). [*āb-1 zinde-gāñi,]*

‘abir: (Ar.) Ak sandal kökü, sümbül kökü, kırmızı gül, turunc ve iğde çiçekleri, ve misk karıştırılarak yapılan güzel koku.

1. Şarulup ğark idem müşk ü ‘abire
Çıkarıdı mefreşinden ħazz-ı dibā (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 40). [‘abire, -e]

‘abir-i mekkî: Mekke miski.

1. Semen-bū lāle-rū serv-i revān-ķad
‘Abir-i Mekkidür büyü ki anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 29). [‘abir-i mekkî, -dür]

āb-reng: Su rengi, gözyaşı rengi.

1. Akitdı dîdeden ķanlı yaşın ol
Görüp Mecnûn anuñ bu āb-rengin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 19). [āb-rengin, -in]

aç: Örtüsünü veya kapağını kaldırmak.

1. Serin açmayan ana serserîdür
Ne nān u nüşı var ne setr-i püşı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 72). [açmayan, -ma, -(y)an]

aç: Kapalı şeyi açık hâle getirmek.

1. Eger açmasa tevfiķuñ cemāli
Açılmaz sa‘y ile ‘aķluñ ‘ıķāli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 83). [açmasa, -ma, -sa]
2. Hemîşe ağlamağ ile geçerdi
Güzel görse gülp gözün açardı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 76). [açardı, -ar, -dı]
3. Ezelden baña kısmet āh enîndür
Kimesne pendile açmaz bu bendi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 15). [açmaz, -maz]
4. Beni nakz itdi ‘ahd-i nā-tamāmuñ
Açamazsın el urma bu ķapuya (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 31). [açamazsın, -a, -maz, -sın]
5. Şafā vü mihr ile mührin götürdi
Okıdı açup ol mektüb-ı yāri (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 169). [açup, -up]

aç: Açmak, göstermek.

1. Tõkuz ay çün tamām oldu vü geçdi
Ayuñ on dördi yüzden perde açdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 46). [açdı, -dı]

aç: Söylemek, açıklamak.

1. Selām ortaya ķodı ħõş ta‘āmı
Didi kim tuzlu söze tatlul dil aç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 113). [aç,]

aç: Aç / Tok karşıtı.

1. apunda bir gedā vü pādīshāhī
ilāhī müflis ü **ac** u gedāyem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 37*). [*ac,]*
2. uz etmek yi benümle yürüme **aç**
Egerçi ‘aşk-ı ‘aşı kuvvet-i cāndur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 114*). [*aç,]*

aç: Açmak.

1. arılıp kundağa ol once-i ter
Açup dāye dehānın şundi şekker (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 52*). [*açup, -up]*
2. Açup ays’a am u sevdā apusın
omadı ders ile fetvā ayusun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 169*). [*açup, -up]*
3. Muabbet def’a def’a şundi cāmı
Açup rüyı götürdi hūy-ı hāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 182*). [*açup, -up]*
4. Nişāne göz yaşıdur derd-mende
Budur hāvfum ki hānde ağızum **aça** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 55*). [*aça, -a]*
5. omadı gide Mecnûn’ı atından
Açup sofrā öñinde odı nı‘met (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 51*). [*açup, -up]*
6. Saña devlet apūsın **aça** mālī
Bu sözi kim didi ol merd-i addār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 208*). [*aça, -a]*
7. Ulaşdırdı anı Mecnûn’a āşid
Açup gül gibi yāruñ ru‘asını (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 89*). [*açup, -up]*
8. Didi **açup** zebān-ı āteş-engiz
Ki siz de am gibi başuma üşmeñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 78*). [*açup, -up]*
9. Açup ‘ibret gözin bu hālūme ba
Beni dā‘im du‘ādan yād idesin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 168*). [*açup, -up]*
10. Eger opra gerekse gel tenüm **aç**
Baña dırsin du‘ādan an revānum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 56*). [*aç,]*
11. Açup ışsa yüzinden perde-i rāz
Ki ol şahrā-bisāt u küh-bālīn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 2*). [*açup, -up]*
12. Dönüp didi getir ortaya neñ var
Haber ehli haber yükün çün **açdı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 47*). [*açdı, -dı]*
13. Metā‘uñ **açma** kim yokdur hāridār
Bu nükte irdi çün ol rāst-rāya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 36*). [*açma, -ma]*
14. Gözüñi **aç** cihānuñ hālīne ba
Vu hūşuñ hem uyūruñ var mekāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 66*). [*aç,]*
15. Açup Mecnûn ceride-ber-ceride (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 1*). [*açup, -up]*
16. Sefāhet ceysi **açmadın** puşūyı
Bu mecnûnlar bizi mecnûn görürler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 18*). [*açmadın, -madın]*
17. Varam oprağa bu opra maalden
Bu resme nice dürc-i hikmet **açdı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 185*). [*açdı, -dı]*
18. Hemān **açdı** zebān-ı āteş-ālūd
Ki eyvāh n’ideyin bī-çāre aldum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 86*). [*açdı, -dı]*
19. Ciger-üşesi üzre çeşm-i terden
Açup Mecnûn gözin dirdi özini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 65*). [*açup, -up]*

aç: Açık tutmak, uyanık olmak.

1. Çemende oıya tarİR ü tarİR
Gözün **aç** sen daı ey ehl-i hikmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 71*). [*aç,]*

aç: (Ağzı) Açmak.

1. Gül ağzın **açdı** kaldı aña hayrân
Virür elhânı her eṭrâfa revnâk (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 56). [açdı, -dı]
2. Dehânın **açdı** keşf-i râz itdi
Ki andan şordı ḥâl-i derd-mendi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 32). [açdı, -dı]
3. Anasın hem katına da‘vet itdi
Vaşiyet kıldı aña **açdı** râzı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 65). [açdı, -dı]
4. O yırde buldılar mı ki vişâli
Gice çün kim dehân-ı nâfe **açdı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 15). [açdı, -dı]

aç: (Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca hâlınden çıkmak; kendine getirmek, ferahlık vermek.

1. ‘Urûk-ı erguvânuñ kanı geldi
Çün **açdı** yâsemem simâ-yı simîn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 33). [açdı, -dı]
2. Velî ak güller **açıldı** hezârân
Görüp anları Mecnûn itdi feryâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 4). [açıldı, -ıl, -dı]

aç-: Açmak, göstermek.

1. Kime dâmân-ı ümmîdüm **açayın**
Ğazab rahşın geçer luṭfuñ semendi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 52). [açayın, -ayın]

aç-: (Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

1. Hevâ adın götür ‘aşk-ı ezelden
Hiçâbı **aç** cemâl-i lem-yezelden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 16). [aç,]
2. Bunuñ keklükleri kim çan içerler
Ğaribe çahçaha nâzin **açarlar** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 188). [açarlar, -ar, -lar]
3. Çanağın pür-zer itdi her dilenci
Çayurmayup sehâ hemyânın **açdı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 45). [açdı, -dı]
4. Şafâ vü Merve vü Rükñ ü Maḳâma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 43). [açup, -up]
5. Ayağına düşer zülf-i dirâzı
Baş egdi ğonce **açup** perde-dârı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 13). [açup, -up]
6. Aña bülbül du ‘â efsûn oçurdu
Meger sünbül ser-i nâfe **açardı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 17). [açardı, -ar, -dı]
7. Demürden çapu **açmak** benden olsun
Hemîşe hem-dem ol ‘ağıller ile (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 142). [açmak, -maç]
8. Açar çan içmege yâḳütî minḳâr
Boyamışdur dehâni çan içerken (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 68). [açar, -ar]
9. Ço nefsi câna rahmet çapusun **aç**
Alınmaz yûksüzüñ tamğası bâcı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 76). [aç,]
10. Ben oldum bî-nişân uş yane yane
Açar ol göñlini seyr ü seferde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 97). [açar, -ar]
11. Adın teftiş idüp ḥâlîni şordum
Şeker tengini **açup** ol şeker-bâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 85). [açup, -up]

12. Gözüñ **aç** ‘ibret al kaşr-ı İremden
İrem dirken İrem kaşırına Şeddād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 124*). [*aç,]*
13. Kimüñ zikrin ider ola güher-rîz
Didi mihr ile mühr **açup** ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [*açup, -up]*
14. Açup dürci yirinde hârc iderdi
Eger gevher-şinâsa düşse gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 16*). [*açup, -up]*
15. Figân itdi başına şaçdı âzer
Açup ak pürçeğinden mi‘cerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 129*). [*açup, -up]*

ac ol: Aç olmak II Acıkmak.

1. ‘Ayālüm çok ta‘amumdur hemân bu
‘Ayâli çok olup ac olsa şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 55*). [*ac ol, -sa]*

‘acâ’ib: Tuhaf, İlginç, şaşırtıcı.

1. ‘Acâ’ib hõş kaşâ’id iyleyüp yâd
Ne yirde kim okurdu bir kaşide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 214*). [*‘acâ’ib,]*

‘aceb: Acaba.

1. Nevâ vü ni‘met olur mı **‘aceb** bu hâle yiter
Raķīb havfı ile zâ’il itmezem ğamumı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*‘aceb,]*
2. Dimüş vâ’iz da hâzır halka ol dem
‘Aceb var mı içüñüzde bir Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 4*). [*‘aceb,]*
3. Helâl iyeler aña itdüğü kani
Ne sihr iyeler **‘aceb** ğamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 111*). [*‘aceb,]*
4. ‘Aceb cân korkusı yok mı ki sende
Zihî ahmaķ ol âdem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 58*). [*‘aceb,]*
5. Sen âb-ı Hızra irem mi **‘aceb** ben
Taṭpuñ mihr-i münevverdür ben ayem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 208*). [*‘aceb,]*
6. Şeker ağzuñ ya kanda tenge girdi
‘Aceb ol kand-ı şirîn kanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 119*). [*‘aceb,]*
7. Yataķdan nefret itdürmiş nefiri
‘Acebdür uydı âdemden kaşanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 75*). [*‘acebdür, -dür]*
8. Kamûsı gerçi rüsvâ-yı ‘Arab’ dur
Velî Mecnûn melâmetde **‘acebdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20*). [*‘acebdür, -dür]*
9. ‘Aceb ‘aşka düşürdi ol civânı
Düşüp bu her iyü yavuz zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 4*). [*‘aceb,]*

‘aceb: Garip, acayip, tuhaf, şaşırtıcı.

1. Kemâle irmedin ol serv-i tâze
‘Acebdür taldı ‘uşşâķı Hicâz’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 164*). [*‘acebdür, -dür]*
2. Meh-i nev artururdu her cünümü
‘Acebdür firkaķı arturdu bunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 64*). [*‘acebdür, -dür]*
3. ‘Adûlar ‘âķile mecnûn dimişler
Velî hâşâ **‘aceb** herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 162*). [*‘aceb,]*

4. Kamūsü gerçi rüsvā-yı ‘Arab’dur
Velî Mecnûn melâmetde **‘acebdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20*). [*‘acebdür, -dür*]
5. ‘Acebdür kim aña ol merd-i ‘âşık
Bu resme görünürdi nâ-muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 157*). [*‘acebdür, -dür*]
6. Dir idi hâlin añup iyleyüp âh
‘Aceb âvâre düşdüm hânümândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 21*). [*‘aceb,]*
7. ‘Aceb hem hûş-gazeldür hem hûş-âvâz
Urur âhi odı Leylâ’ya dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 24*). [*‘aceb,]*
8. ‘Aceb gavgâ odı yandı başuña
Raķibe ta’ne yâra cân atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 20*). [*‘aceb,]*
9. Uşanmazsın sen andan bu **‘aceb** tavr
Ger aşlun tâzi ise ey yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 72*). [*‘aceb,]*
10. Kılına degmemişler bu **‘aceb** sır
Civân hâķkın bilüp segbân-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 42*). [*‘aceb,]*
11. Ney olmuş kaddi ammâ ney şekerdür
Aña virmiş maķabbet bir **‘aceb** derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 75*). [*‘aceb,]*
12. ‘Acebdür şüretâ olduğı hāmūş
Meger maķmürdur nevbet-zen-i şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 28*). [*‘acebdür, -dür*]
13. Kafa döndürdüğidir hâlka her dem
‘Aceb yildür bu devr-i rüzgârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 159*). [*‘aceb,]*
14. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel yolu **‘aceb** yoldur ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 43*). [*‘aceb,]*

‘aceb degül: Şaşılmaz, Garip değil.

1. Şormaķ **‘aceb degül** tudağun la’l-i kân midur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 1*). [*‘aceb degül,]*

‘aceb mi: Şaşılır mı, tuhaf mı.

1. ‘Aceb mi olmasa hazzı eger ma’şūk-ı zibâdan
O kim pertâb ider himmet oķın meydân-ı ‘irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 4*). [*‘aceb mi,]*
2. Kōlay itse **‘aceb mi** kâr-ı saħtı
Niçün nevmid olursın çäre iste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 57*). [*‘aceb mi,]*
3. ‘Aceb mi baş açarsa tiğ-ı tîze
Tutarsan ‘âşıkun başuña tiğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 22*). [*‘aceb mi,]*
4. ‘Aceb mi çıksa etmek kuru taşdan
Zafer bulur el uran ittifâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 46*). [*‘aceb mi,]*
5. Niçün göynüklüden beyle kaçarsın
‘Aceb mi zengî kûl gibi kaçasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 47*). [*‘aceb mi,]*
6. ‘Aceb midür muṭî‘ itse sibâ’ı
Süpürdürdi sibâ’a buyruğ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 32*). [*‘aceb midür,]*
7. ‘Aceb mi kâfiye olsa aña seg
Budur seg kışasından kasd-ı râvî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 66*). [*‘aceb mi,]*
8. Anuñ öninde varı piş-keşdür
Karıb olsa **‘aceb mi** ol nedime (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 23*). [*‘aceb mi,]*
9. ‘Aceb mi ma’reke olursa bâzâr
Bu harf ile harifi itdi te’dib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 176*). [*‘aceb mi,]*
10. ‘Aceb midür iderse sa’y-ı timâr
Kişi toķ olsa bilmez aç hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 90*). [*‘aceb mi, -dür*]

acı: Elem, sıkıntı.

1. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nāme
Acı şabr ağusından taldurup cām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 69*). [*acı,]*
2. Çün acıdur baña mihrüñ tıp **acı**
Bülend iken cihānda bunca nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [*acı,]*
3. Çün **acıdur** baña mihrüñ tıp acı
Bülend iken cihānda bunca nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [*acıdur, -dur]*
4. Şeker-lebden tız ekme sen de zinhār
Meger zaħm **acısından** bî-ħabersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 39*). [*acısından, -sı, -ndan]*
5. Unutdı **acıdan** tatlú giyāhı
Enis olmış beyābānuñ vuħūşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 68*). [*acıdan, -dan]*
6. Nice nā-pāke irüp pāk ider ‘aşk
Nice **acılara** lezzet virür ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 105*). [*acılara, -lar, -a]*

acı: Başkasının durumuna üzölmek, şefkat göstermek, merhamet etmek.

1. Belā-yı ħüsni ol ğonce dehānun
Görüp **acıdı** içi za‘ferānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 22*). [*acıdı, -dı]*
2. Acıyup her birinüñ yandı cānı
Ol anlardan ferāğat ‘āleminde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 118*). [*acıyup, -yup]*
3. Acıdı tınmadı ammā ħazerden
Belürdükke tıtuşmış perdeden āħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 22*). [*acıdı, -dı]*
4. Ki meyden serħōş olmuş itmedin nüş
Görüp **acıdı** ol mest ü ħarābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 139*). [*acıdı, -dı]*
5. Ĥusūf irdüğine ol māha nā-ğāħ
Acıyup zār u zār ağladı ğāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 5*). [*acıyup, -yup]*

acı: Tadı ağızda yakıcı bir etki bırakan, dille alınan duygulardan tatlının karşıtı olan.

1. Acıdur za‘ferān gibi zebānuñ
Olur merhem cerāħāt-ı sināna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 54*). [*acıdur, -dur]*
2. Virür her za‘ferān āna **acı** dil
Görüp bu cünbişin serv-i revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 64*). [*acı,]*

açıl: Ferahlamak, rahatlamak.

1. Ala yār-ı ğarībinden nişānı
Ya bārī ħalbi bir dem **açılardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 97*). [*açılardı, -ardı]*

açıl: Açık hale gelmek, açılmak.

1. Eger açmasa tevfiķuñ cemāli
Açılmaz sa‘y ile ‘aķluñ ‘ıķāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 84*). [*açılmaz, -maz]*

2. Bu biş vaqt ol kápuda nevbetüñdür
Aña kim bāb-ı tevfiķun **açıldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 13*). [açıldı, -dı]
3. Dil olur kúfl her sırr-ı nihāna
Bu dilsüz **açılan** genc-i nihānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 47*). [açılan, -an]
4. Çü gül yüzlü kızun yüzi **açıldı**
Yire yüz şuyu şu gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 91*). [açıldı, -dı]
5. Cibillî kâhkahasın virdi kebge
Açıldı burnı kana girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 7*). [açıldı, -dı]
6. Açılmaz çün elünden genç bābı
Bu mıdur sürdigiñ devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 14*). [açılmaz, -ma, -z]
7. Gice zāğın uçurdu tır atup ter
Açıldı her gözüñ uyħusu bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 3*). [açıldı, -dı]
8. Gözine toz görindi tütüya-reng
Açıldı bürkaı çün ol ğubāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 13*). [açıldı, -dı]
9. Dürülmüş yüzi **açıldı** çü nāme
Şafādan eyle itdi cūs vecdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 162*). [açıldı, -dı]
10. İyü iylik görür yavuz yavuzlık
Kime **açılma** bād-ı hikmet-i ğayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 73*). [açılma, -sa]
11. Müzeyyen şan cemāl-i ‘ıyd-ı nevrüz
Meger kim mühr-i dürc-i mihr **açıldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 5*). [açıldı, -dı]
12. Açılma ey dehen rāh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şād itme zātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 62*). [açılma, -ma]

açıl: (Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

1. Kaçan bî-vaqt iken **açılma** gonca
Bulnmaz reng ü büy umuldıgınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 63*). [açılma, -sa]
2. Gül-i türvende **açıldı** çemende
Gülüp güller gülistān ħurrem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 10*). [açıldı, -dı]

açıl-: (Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

1. Öter farkında her servüñ tezervi
Açılmış taze güller cām-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 33*). [açılmış, -mış]

acıt: Incitmek.

1. Acıtma cānını ħelvä-yı cānsın
Şavurduñ ħırmıñ-i kadrüm yabaña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 30*). [acıtma, -ma]

‘aciz: Yetersiz, zayıf.

1. Senüñ **‘acizliğıña** rahmet ide
Dilüñ ħāk it ki āħir olısr ħāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 94*). [‘acizliğıña, -lığ, -ı, -ña]

‘aciz: Güçsüz, zayıf, beceriksiz.

1. apunda ‘**ciz** ü efgende ayru
Senü ayrua Şehlik tat u tc (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 8*). [**ciz,**]
2. Ki aru çekmediyidi aar
Cibl hem cemli ‘**ciz** andan (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 25*). [**ciz,**]
3. Anun cüma nisbet vüüdi
O dem kim ‘**ciz** ola anda Lomn (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [**ciz,**]
4. NaŐb olmakdan ol dvne dve
ü gördi Nevfel an böyle ‘**ciz** (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 125*). [**ciz,**]
5. Nazar l lufu ile bu arba
ulunam ‘**ciz** itme ben aribi (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 77*). [**ciz,**]
6. Nice ‘**cizlere** udret virür ‘aş (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 106*). [**cizlere, -ler, -e**]

ciz al: *Aciz kalmak, ücü yetmemek, çaresiz duruma düşmek.*

1. Ki mla meyl ider bamaz kemle
ü ‘ciz ald ol miskn aridr (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 59*). [**ciz al, -d**]

ciz ol: *Aciz kalmak.*

1. Cevbndan szn oldu ‘ciz
O yüzsüz dillüye yüz virdi Nevfel (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 126*). [**ciz ol, -d**]
2. Ne ğayr umar kişi ir zemndan
ü Şehler ‘ciz olur bu zemnda (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 31*). [**ciz ol, -ur**]

acz: *Acizlik, iktidarsızlık, el yetmeme, zayıf ve kuvvetsiz olma.*

1. O lib kim apunda mu‘tekifdür
Seni bilmekte ‘**cze** mu‘terifdür (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 86*). [**cze, -e**]

ad: *sim, nam.*

1. Őaın aşl u neseble olma marür
Ki ademlikden **adu** olmaya dür (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 38*). [**adu, -u, -**]
2. Kişi gendüini bed-nm ider mi
Adın rüsvy- hŐ u ‘m ider mi (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 12*). [**adın, -n**]
3. Ceml-i ‘leme bedür sevdu
Cihnda zkr olunur yahşi **adu** (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 6*). [**adu, -u, -**]
4. İlüm ma‘mür u ‘mirdür aznem
Adum meşhür açılır mihr ü knem (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [**adum, -um**]
5. İlüm ma‘mür u ‘mirdür aznem
Adum meşhür açılır mihr ü knem (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [**adum, -um**]
6. Ki Őnd cm- nm u Şişe-i neng
amu dillerde Mecnûn oldu **adum** (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 27*). [**adum, -um**]
7. amu illerde ma‘n oldu **adum**
Őikr itdi beni sevd-y Leyl (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 28*). [**adum, -um**]
8. Bel-y ‘aş- Leyl’den alŐ it
ü ‘aŐu **adn** Mecnûn işitdi (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 57*). [**adn, -, -n**]

9. Geçer yıllar dilinden geçmez **aduñ**
O pinhân sen anuñ-çün ‘âleme fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 86*). [*aduñ, -u, -ñ*]
10. Bilürsin ‘âşık-ı bî-ihtiyârem
Adum Mecnûn u bendüm âhenîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 13*). [*adum, -um*]
11. Delüye uyma şıgmaz **ad** u şane
Zihî müşkil fazâhat zî-melâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 158*). [*ad,]*
12. Ki **adin** duñterümüñ iylemez yâd
Kişi bed-nâm olunca ölse yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 108*). [*adin, -ın*]
13. Esîr ü nâ-tüvân u pîr ü haste
Adum bed-nâm u rüsvây-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 79*). [*adum, -um*]
14. Çeker Mecnûn-ı mest âvâzesini
Ğazelde Leylî **adin** yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 53*). [*adin, -(ı)n*]
15. Ki dâd idüp kızandı yañşî **adi**
Ki dest-i hırşî senden ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 16*). [*adi, -ı*]
16. Zen **adında** şikeste oldu hâme
Hemân çam gölgesidür zen vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 56*). [*adında, -ın, -da*]
17. Aduñ yâd iylemez yâr oldu yâda
Nikâh itdiler anı bir civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 38*). [*aduñ, -(u)ñ*]
18. Bir ölmüş kavmüm **adin** iylere yâd
Görem çün yaşlı birkaç dil-figârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 72*). [*adin, -ın*]
19. Yavuz **ad** ile geçse şadı yoğdur
Zemân-ı ‘ömr egerçi yıl gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 116*). [*ad,]*
20. Didi gördüm fülân vâdide anı
Adı vâdidür ammâ gûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 37*). [*adı, -ı*]
21. Hemân Mecnûn’a iyler hâtırım meyl
O mecnûn **adi** bu Leylâ’ya hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 89*). [*adı, -ı*]
22. Adın teftiş idüp hâlîni şordum
Şeker tengini açup ol şeker-bâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 84*). [*adin, -ın*]
23. Didi ey yaram üzre tuz şaçan yâr
Adum Leylî vü rûz-ı tâlî’üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 87*). [*adum, -um*]
24. Selâm idi anuñ-çün anuñ **adi**
Tariğ-ı ‘aşk içinde cüst ü çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 10*). [*adı, -ı*]
25. Adı dîvâne kendü ‘âkil idi
Anı her bî-hâber mecnûn şanurdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 28*). [*adı, -ı*]
26. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Tolupdur ‘aşk ile bu çeşm ü güşüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 48*). [*aduñ, -uñ*]
27. Kaşâ’id nazm iderdi nitelim dür
Adı Zeyd ille çâpük ‘Amr’e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 7*). [*adı, -ı*]
28. Adı Zeyneb cemâli ziyet idi
Gül-i nev-reste gibi nâzûk-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 24*). [*adı, -ı*]
29. Adın Zeyneb dinürken ziyet itdi
Nühüfte mür çeşminden dehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 34*). [*adin, -ın*]
30. Pür olur kûbbe-i eflâke çün dūd
Bu iki dem ki **adi** rûz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 75*). [*adı, -ı*]
31. Taşannu’la tekellüf oldu şimdi
Adın şofî komış bir türfe fırka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 85*). [*adin, -ı, -n*]
32. Olur ol ‘âkil iken **adi** mecnûn
Didi bumı vü ağladı o miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 124*). [*adı, -ı*]

ad u şan: *Ad ve ün, şöhet.*

1. Bu dīvāne bizüm dīvāna sıgmaz
Bunuñ aḥvāli ad u şana sıgmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 146*). [*ad u şan, -a*]

a‘dā: *Düşman, hasım.*

1. Hünerde bî-naẓîr idi ‘Arab’da
Şadîka mûm idi **a‘dāya** âhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 3*). [*ā‘dāya, -y, -a*]
2. Zihî kuvvetlü dest ü kutlu himmet
Budur ḥavfum ki **a‘dāya** uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 105*). [*ā‘dāya, -y, -a*]
3. Tehî ḳalbüñ ola **a‘dāya** mâ’il
Bu ‘ahd üzre eger ṭurursañ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 112*). [*a‘dāya, -y, -a*]
4. Bu mıdur atduḡuñ ḥimmet kemendi
Bu resme mi olur **a‘dā** ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 17*). [*ā‘dā,]*
5. Şıdı kırdı bulup **a‘dāya** fırşat
Kimi başın alup ḳaçdı yabāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 52*). [*ā‘dāya, -y, -a*]

‘adāvet: *Düşmanlık.*

1. Degül ‘arıflere maḥfi bu ḥālet
Ezeldendür **‘adāvet** hem şadāḳat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 160*). [*‘adāvet,]*
2. ‘Adāvet ḥāli olsa dilde ḡālib
Meşālib görinür cümle menākib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 163*). [*‘adāvet,]*
3. Günüzün zāḡ olur gece üḡdür
‘Adāvet ḳılsa âfetdür cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 69*). [*‘adāvet,]*

‘aded: *Sayı, tane.*

1. Dirîḡ itme **‘aded** naḳdın aḥadden
Şaḥna bed iylemez her kim bed iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 82*). [*‘aded,]*

‘adem: *Yokluk.*

1. Deler baḡrın ne servî dir ne şımşād
Bu seyrüñ kim ser-encāmı **‘ademdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 83*). [*‘ademdür, -dür*]

ādem: *İnsan, adam.*

1. Dimüş vā‘iz da ḥāzır ḥalḳa ol dem
‘Aceb var mı içünüzde bir **Ādem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 4*). [*ādem,]*
2. Egerçi **ādem** olmaz ‘āşık olmaz
Velî Mecnûn mişāli şādık olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 31*). [*ādem,]*
3. Şafā vü şevḳ ile endāmı ṭoldı
Muḥabbet şan mücesssem **ādem** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 88*). [*ādem,]*
4. Esirger cān o kim imānı vardur
Yavuz ḳurd olma ey **ādem** ki **ādem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27*). [*ādem,]*
5. Esirger cān o kim imānı vardur
Yavuz ḳurd olma ey **ādem** ki **ādem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27*). [*ādem,]*

6. Başı üzre direm tûfânı yağdı
Varup dergâh-ı Leylî'ye her **âdem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 139*). [*âdem,]*
7. Yeg andan ma'nide kelb-i muvâfık
Nice **âdem** ki nân u ni'metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [*âdem,]*
8. Bulınmadı ne nâm u ne nişâne
Bir **âdem** 'âkıbet virdi nişânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 35*). [*âdem,]*
9. Bir **âdem** gördi oğşar kendüzini
Peder didârına itdi nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 66*). [*âdem,]*
10. 'Ayândur kim anı sevmek ziyândur
Kaçarsın âdemiden **âdem** iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 113*). [*âdem,]*
11. İtüñ var dirligi ammâ senün yok
Çü **âdem** oğlın **âdem** gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 141*). [*âdem,]*
12. 'Aceb cân korqusı yok mı ki sende
Zihî ahmaq ol **âdem** ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 59*). [*âdem,]*
13. Güzel **âdem** gibi nâzûk çarab-nâk
Kara gözler ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 60*). [*âdem,]*
14. Varup dergâh-ı şâha didi ey şâh
Bu şahş **âdem** degül belki firişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 37*). [*âdem,]*
15. Vefâsuz âdemîñüñ kaçdı câna
Sege seg olup **âdem** yidüren beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 65*). [*âdem,]*
16. Sen **âdemsin** maqâmuñ kanda qanı
Nice bir ilden olursın nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 68*). [*âdemsin, -sin]*
17. Gidüp ârâmı kendü itdi ârâm
Buyurdu pîre kim ey hõş-dem **âdem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 117*). [*âdem,]*
18. Degül **âdem** kaçar benden perî de
Helâk esbâbı bende müctemî'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 74*). [*âdem,]*
19. Gerekdür **âdem** olan kişide şerm
Ola çün ehli bâzârüñ dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 174*). [*âdem,]*
20. Melek-sîret mubaşşır **âdem** idi
İşitse bî-edeblerden 'ıtâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 128*). [*âdem,]*
21. Gören bu hâlî düşdi ihtiyâta
Nice **âdem** gelüp ol ictimâ'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 97*). [*âdem,]*
22. Yatakdan nefret itdürmiş nefîri
'Acebdür uydı **âdemden** kaçanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 75*). [*âdemden, -den]*
23. Gözedür muhlîşi kaçmağa kâbil
Yüzine bensîñ ey **âdem** cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 155*). [*âdem,]*

âdem: Hz. Adem Peygamber.

1. Meyl iyledi gendüm-i behişte
Yüzünde çü gördi hâlüñ **Âdem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 30*). [*âdem,]*
2. Yirün 'âlemeddür 'âlem gibi ol
Çü **Âdem** aşlıdur zât-ı şerîfüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 143*). [*âdem,]*

âdem oğlu: İnsanoğlu.

1. Yimişi âdem oğlunuñ veleddür
Veled olmasa yimişsüz sepeddür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 25*). [*âdem oğlu, -nuñ]*
2. İtüñ var dirligi ammâ senün yok
Çü âdem oğlın âdem gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 141*). [*âdem oğlu, -sın]*

ādemī: *İnsanoğlu.*

1. Meger ol **ādemī** kim ola bīmār
Teraḥḥum iyleyüp hem-sāline ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 126*). [*ādemī,]*
2. Dilüme ğudde-i t̄ā‘ün olur sib
Çü görmen **ādemilerden** vefâ ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 103*). [*ādemilerden, -ler, -den]*
3. ‘Ayāndur kim anı sevmek ziyāndur
Kaçarsın **ādemiden** ādem iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 113*). [*ādemiden, -den]*
4. Vefâsuz **ādemîniñ** qaşdı cāna
Sege seg olup ādem yidüren beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 64*). [*ādemîniñ, -niñ]*
5. Müdārā iyler ol kim **ādemidür**
Şu taş kim ayağundan düşüre nâ‘l (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 114*). [*ādemidür, -dür]*

ādem-i fazl: *Olgunluğun insanı.*

1. Ve ey **ādem-i fazl** u fazl-ı ādem
Āyine-i vech-i zāt-ı ‘ālî (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 2*). [*ādem-i fazl,]*

ādemîlik: *İnsanlık.*

1. Bil andan **ādemîlik** selb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 138*). [*ādemîlik,]*

ādemî-zād: *İnsanoğlu.*

1. Nitekim tâze gül şaçmak türâba
İkimüz de egerçi **ādemî-zād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 93*). [*ādemî-zād,]*
2. Çuru toprak döşek yaşduk kara taş
Vaşiyet kıлмаğa yok **ādemî-zād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 23*). [*ādemî-zād,]*

ādemlik: *İnsanlık (insanca davranma durumu).*

1. Şaқın aşl u neseble olma mağrūr
Ki **ādemlikden** aduñ olmaya dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 38*). [*ādemlikden, -den]*

ādem-zāde: *İnsanoğlu.*

1. Benî ‘Āmir’den **ādem-zāde** seyli
Temevvüc iyledi t̄ā ḥayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 47*). [*ādem-zāde,]*
2. Anuñ-çün vaḥşe oldum āşinâ ben
Ol **ādem-zāde** kim ola münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 105*). [*ādem-zāde,]*
3. İki yüzlü kılıç olur kaşada
Ol **ādem-zādeden** it yeg durur çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 111*). [*ādem-zādeden, -den]*

ādem-zāde seyli: *İnsan seli, çok fazla insanın olması.*

1. Benî ‘Âmir’den **âdem-zâde seyli**
Temevvüc iyledi tâ hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 47*). [*âdem-zâde seyli,]*

âdet: *Alışkanlık haline getirilen davranış.*

1. Hemîşe **âdeti** lût-ı let ola
Meşeldür devlet olmayınca başda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 66*). [*âdeti, -i]*

âdet: *Toplum içinde yapıla yapıla alışılmış olan; usul; kaide; anane; gelenek; görenek; örf; teamül; töre; yapılageliş.*

1. Yolarken hasret-i yâr ile müyî
‘Arabda **âdet** idi bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 95*). [*âdet,]*
2. Ne ol ğayrı görürdi ne anı ğayr
Bahâne oldu Leylâ’ya bu **âdet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 99*). [*âdet,]*

‘âdet: *Alışılmış şey, gelenek.*

1. Kızın da virmedi aña ucuz hem
Budur **‘âdet** ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 57*). [*‘âdet,]*

‘âdet: *Adet etmek. Alışılmış bir davranış haline getirmek.Huy, tabiat.*

1. Yakîn gelmez budur ‘ayyâra **‘âdet**
Yakîn olmadığı cismüme cânân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 18*). [*‘âdet,]*

adım: *Adım, kadem.*

1. Biñ **adım** da olursa bir kademdür
Bu dâruñ kim binâsı hâr u hasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 84*). [*adım,]*
2. Bir **adım**da iderdi iki secde
İki secde iderse n’ola sâcid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 60*). [*adım*da, -da]

adım at: *Adım atmak II çok az da olsa meyletmek, o tarafa yönelmek.*

1. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur ğâfil o çiftüm gerçi hufte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 118*). [*adım at, -am]*

adın: *Adını, ismini.*

1. Hevâ **adın** götür ‘aşk-ı ezelden
Hiçbâbı aç cemâl-i lem-yezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 15*). [*adın,]*

adını koy-: *Adını vermek (nam vermek).*

1. O kızlardan iderseñ kime meyli
Alalum koyalum adımı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 102*). [*adını koy-, -a, -lum*]

‘adl: *Adalet, doğruluk, hakkaniyet.*

1. Şadâ-yı günbed-i devrân-ı ‘âlem
Bu günbed kim görürsin ‘adl işidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 89*). [*‘adl,]*

‘adû: *Düşman.*

1. Eger olsañ ‘adûlar gibi bed-ḥ’âh
Dimezdüñ şefkât idüp baña vâh vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 129*). [*‘adûlar, -lar*]
2. ‘Adû kaḥrına qarşu gitdi maḡbûn
‘Adûlar gözlerine toz idüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 58*). [*‘adû,]*
3. ‘Adû kaḥrına qarşu gitdi maḡbûn
‘Adûlar gözlerine toz idüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 59*). [*‘adûlar, -lar*]
4. Nihân itdi adû sen yiñi ayı
Demidür olasın gün gibi peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 106*). [*adû,]*
5. ‘Ādû mekrine aḡreb dōstdan dūr
Miyân-ı âdemiden vaḥşî düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 16*). [*‘ādû,]*
6. ‘Adüya tiḡ tarta dōsta sîm
Ne yiye içe ne şabr ide ne ḥ’âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 134*). [*‘adüya, -y, -a*]
7. Kılursın sen ‘adû ḥayline meyli
Didi çün ‘aşıḡa ḥaşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 136*). [*‘adû,]*
8. Ururdi gendünün puştınañ muştı
Eger baş kesse ḡavminden ‘adûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 125*). [*‘adûsı, -sı*]
9. İderdi ol ‘adüya dest-bûsı
Eger öldürse Leylî ḥaylin aşḡâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 126*). [*‘adüya, -y, -a*]
10. Yüzün ağ itdi ceng ile sipâhuñ
‘Adûlar üstine ya’ni iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 9*). [*‘adûlar, -lar*]
11. ‘Adûlar gibi ammâ bî-amânsın
Egerçi pistedür şîrin dehânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 52*). [*‘adûlar, -lar*]
12. Ki ben baña ‘adüyam sen saña dōst
Benüm tâc-ı serüm ḡâk-i melâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [*‘adüyam, -yam*]

‘adû: *Düşman II Rakip.*

1. ‘Adûlar ‘âḡile mecnûn dimişler
Velî ḡâşâ ‘aceb herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 161*). [*‘adûlar, -lar*]
2. Diken de dōşenürse raḡâḡ oldı
O girye kim ‘adûlar güldürür ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 233*). [*‘adûlar, -lar*]

‘adû ol: *Düşman olmak.*

1. Saña ol düşmen ola mı dir idüñ
‘Adû oldı saña ol bî-vefâ yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 35*). [*‘adû ol, -dı*]

āfāk: *Ufuklar, her taraf.*

1. Yaşın yağmur idüp karşı yürürdi
Tolup vaşf-ı cemāl-i Leylî **afāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 97*). [*afāk,*]
2. Gazeller idilüp olındı ta'rif
Cemālî medh olup **āfāka** taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 7*). [*āfāka, -a*]
3. Mu'athtar hem münevver oldı **āfāk**
Oğur yıldız zebân-ı hâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 16*). [*āfāk,*]

āferide: *Yaratılmış, mahlûk, yaratık.*

1. İderdi āferin her **āferide** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 216*). [*āferide,*]

āferin bād: *Aferin olsun, tebrik olsun.*

1. Diridi gūş idenler **āferin bād**
Senün de hûb ise ey dil hışâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 6*). [*āferin bād,*]

āferin it: *Beğenilmek, alkışlanmak.*

1. İderdi āferin her āferide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 216*). [*āferin it, -er, -di*]

āferin-bād it: *Takdir etmek, övmek.*

1. Nigāruñ kara gözinden eşerdür
İdüp her bir gazāle āferin-bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 71*). [*āferin-bād it, -üp*]

āfet: *Bela, musibet, felaket.*

1. Nazar fitne göz **āfet** ğamze ğammāz
Dil-i 'āşık ne deñlü şaklaya rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 41*). [*āfet,*]
2. Şakın şanma anı kân-ı melāhat
Olur āhîr sana bin dürlü **āfet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 58*). [*āfet,*]
3. Beni öldürmege aña şefi'em
Kanı **āfet** ki irse nā-gehānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 41*). [*āfet,*]
4. Demişlerdür fi't-te'hîr **āfet**
Urursañ puştum üzre darb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 86*). [*āfet,*]
5. Biri oldı selâsil biri aġlâl
Belâ vü **āfet** olsa cāna tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 169*). [*āfet,*]
6. Günüzin zāğ olur gice üğüdür
'Adâvet kılsa **āfetdür** cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 69*). [*āfetdür, -dür*]

āfitâb: *Güneş.*

1. Ki āb-ı ğarîk itdi **āfitābı**
Gözinden kaçtreler kim yüze düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 80*). [*āfitābı, -ı*]

āftāb: Güneş.

1. Bularuñ arasında nice duñter
Kimisi **āftāb** u kimi aħter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 130*). [*āftāb,]*

‘afv: Af, bağışlama.

1. Saña lâyıķ olan **‘afv** u aţādur
Egerçi ayaĝa düşdüm ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 58*). [*‘afv,]*
2. Olara **‘afvı** ile minnet itdi
Buyurdi kim getürüñ ğanı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 70*). [*‘afvı, -ı*]
3. Ben anı cān u dilden iyleyem yād
Ĥaţā kılsam eger **‘afv** u ‘atā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [*‘afv,]*

‘afv it: Affetmek.

1. Ne müşkildür ki ‘afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm ĥalka rüsvāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 82*). [*‘afv it, -me, -ye*]
2. O bî-ĉāre za‘if ü müstemendüñ
Beni ‘afv itsün erçi pür-günāhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 35*). [*‘afv it, -sün*]

‘afv iyle: Affetmek.

1. Beni **‘afv iyle** kim luţf ehlinin sen
Saña gerĉek ĥaber budur ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 92*). [*‘afv iyle,]*

‘afveyle: Affet.

1. Bizi **‘afveyle** el-ecr-i ‘aliyullah
Oĥuñ irdi nişāna yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 64*). [*‘afveyle,]*

aĝ: Ak, aklık, beyaz.

1. Libāsum lâyıķ olmadı nemāze
Daĥı baĥtım kilimin görmedüm **aĝ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 101*). [*aĝ,]*
2. Niĉün cāmeñ siyāh ey nāmesi **aĝ**
Niĉün şeb-reng olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 36*). [*aĝ,]*
3. Bu gendüyi döĝüp başın yoldı
Ne beñ kim ĥonsa yüzi **aĝı** üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [*aĝı, -ı*]

aĝ: Yükselmek, çıkmak.

1. Nikāh u ‘aḳd olup ḥuṭbe oḳundu
Ḥaṭīb-i ḥuṭbe kim kürsiye **aḡdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 137*). [*aḡdı, -dı*]
2. Çü tahta **aḡdı** şubḥuñ şehriyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [*aḡdı, -dı*]

aḡ: Ağ.

1. Cihān şan ḳara **aḡ** ile bürüñdi
Felek yıldızları döñdi çerāḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 2*). [*aḡ,]*
2. Ya ḳara **aḡ** içinde çeşm-i zāḡa
Yatur Mecnûn söyünmiş dil çerāḡı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 4*). [*aḡ,]*

aḡ şakal: Ak sakal, yaşlılık alameti.

1. Şakal aḡına baḳ cevri itme pîre
Esirge köhne pîri nev-civānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 28*). [*aḡ şakal,]*

āḡāh: Haberi olan, haberdar.

1. Niçün Leyl î degül āhından **āḡāh**
Dil-i Mecnûn yaḳar dāḡ üzre dāḡı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 148*). [*āḡāh,]*
2. Vişāline o māhuñ ṭāmi‘ oldı
Degül bu nükteden bi-çāre **āḡāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 29*). [*āḡāh,]*
3. Bu kim mālin virüp ala ‘arūsı
Oḳudı çün bu efsûnı ol **āḡāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 115*). [*āḡāh,]*

āḡāh it: Haberdar etmek, bildirmek.

1. Ten ü tenhā ḳatından vaḥşlar dūr
Varup Leylâ’yı āḡāh idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 111*). [*āḡāh it, -icek*]

āḡāh ol: Haberdar olmak.

1. Kim ola olmaya bu ḡamdan āḡāh
Eger elde olaydı ḡuşşa şādî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 34*). [*āḡāh ol, -ma, -ya*]
2. Ola aḡvāline Mecnûn’un āḡāh
O yola nā-gehān uğradı bir pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 26*). [*āḡāh ol, -a*]
3. Bu resme itdi ol mātemde nevḥa
Ki çün Zeyd-i vefā-dār oldı āḡāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 3*). [*āḡāh ol, -dı*]
4. Gelüp şıḥḥat bulurdu anda rencūr
Bu ḥāle çünki ḥalḳ āḡāh oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 201*). [*āḡāh ol, -dı*]
5. Raḳīb-i serd o ḥāle oldı āḡāh
Alup def‘i ele şemşir-i ‘üryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 76*). [*āḡāh ol, -dı*]
6. Nice yimişdür anı kelb-i ḥün-ḥ‘ār
Çü seḡbān bu ḥaberden oldı āḡāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 35*). [*āḡāh ol, -dı*]
7. Nola öldürsenüz iki sefihi
Vezir ol mācerādan olup āḡāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 15*). [*āḡāh ol, -up*]

8. Ki ol yāruñ sözine oldu kâ'il
Odur kâmil ki olsa Hâk'dan āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 63*). [*āgāh ol, -sa*]
9. Gün iken bağladı şekl-i hilâli
Olup Leylî anuñ hâlinden āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 79*). [*āgāh ol, -up*]
10. 'Azm iderdüñ yollarına döne döne dolanup
Büy-i Leylî şemmesinden olsañ āgāh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 8*). [*āgāh ol-, -sañ*]
11. Peder-i Mecnûn bu müşkil hâle nâ-gāh
İşidüp il dilinden oldu āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 4*). [*āgāh ol-, -dı*]
12. O pîr āgāh olıcağ bu haberden
Türup ile haber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 11*). [*āgāh ol-, -ıcak*]
13. Çün āgāh oldılar kavm-i dil-ārām
İdüp anlara istiğbâl ü ikrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 49*). [*āgāh ol-, -dı, -lar*]
14. Çün āgāh oldılar kavm-i dil-ārām
İdüp anlara istiğbâl ü ikrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 49*). [*āgāh ol-, -dı, -lar*]

ağar: Ağarmak, Aklaşmak.

1. Ağarmaz olmasam 'uryān cemālim
Benüm yüzüm şuyudur çara toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 180*). [*ağarmaz, -maz*]

ağır: Ağır, fazla.

1. İpek bezler ağır altünlu kat kat
Şeker tenginden oldu hāneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 48*). [*ağır,]*

ağız: Ağız.

1. Nişāne göz yaşıdır derd-mende
Budur hāvum ki hānde ağızum aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 55*). [*ağızum, -um*]
2. Bir ağır gelmedi gonceñ kelāma
İrişdi sīneme şad yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 18*). [*ağız,]*
3. Türurdu diñleyüp ağızında barınmağ
Didi ger faqr u fāqum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 50*). [*ağızında, -ı, -nda*]
4. Olur dendān gibi ağızında zāhîr
Bu resme germ iken bād-ı hāzāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 40*). [*ağızında, -ı, -nda*]

ağız: Ağız. II Gülün yaprakları.

1. Gül ağızın açdı kaldı aña hayrān
Virür elhāmı her eṭrāfa revnāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 56*). [*ağızın, -ın*]

ağ(i)z: İnsan ve hayvanlarda yemek yemeye ve konuşmaya mahsus uzuv.

1. Ki olmuşdur kerāmetden sirişte
Ol āhū segler ağızında nişteste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 39*). [*ağızında, -ı, -n, -da*]

ağla: Ağlamak, gözyaşı dökmek.

1. Düşmen olup ilden beni ıtarh itdi yabâne
Ağlamağa da ıomadı gülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 7*). [ağlamağa, -mağ, -a]
2. Yire ıosa güzel düşünan anı
İrerdi göge **ağlayup** figâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 84*). [ağlayup, -yup]
3. Dögindi **ağladı** geh sine geh ser
Kucup öpdı biraz boynın ıızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 80*). [ağladı, -dı]
4. Girüp gam-hâneye **ağlardı** halvet
Gürüh-i Leylî'den bir nice gammâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 8*). [ağlardı, -r, -dı]
5. Anuñ derdinden **ağlarsın** güler ol
Bu yol kim sen yürürsin pür-ıaıardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 90*). [ağlarsın, -r, -sın]
6. Gören **ağlardı** ol âşufte hâli
Tırup ıâk itdi bir gün perde vü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 42*). [ağlardı, -r, -dı]
7. O şem' **ağlardı** hânde şüretinden
Güler şem'ı ferah nûrı söyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 66*). [ağlardı, -r, -dı]
8. Yoğ idi sâyesinden ıogrı yâri
Gice **ağlasa** hâlin sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 77*). [ağlasa, -sa]
9. Hezârüñ haste gönlin derde çekdi
Cemâl-i gül gülüp **ağladı** bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 3*). [ağladı, -dı]
10. Ki hâlin **ağlamaya** aña tekrâr
Giderken iyleyüp efgân u âh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 12*). [ağlamaya, -ma, -ya]
11. Dönüp **ağlayu** itdi azm-i har-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 74*). [ağlayu, -y, -u]
12. Ziyâde oldı Zeyd'ün derd ü renci
Okıyup **ağlar** idi şı'r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 69*). [ağlar, -r]
13. Gamâme döndi **ağlar** ol gam için
İrişüp ravza-i Leylî'ye cüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 8*). [ağlar, -r]
14. Ayağ üzre ıurup maıhrüm u mağmüm
Yanup odlara **ağlar** nitekim müm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 12*). [ağlar, -r]
15. Ol âhü ıeşm için **ağlar** iken ben
Benüm-çün gülmedün itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 131*). [ağlar, -r]
16. Bu resme şı'r okıyup **ağlar** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 1*). [ağlar, -r]
17. Figânum halkı bizâr itdi benden
Ne **ağlar** bulunur şonumda ölse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 53*). [ağlar, -r]
18. Gözi **ağlar** il yüzine şuyı ııkmaz
Şu resme iyledi pinhân özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 72*). [ağlar, -r]
19. ıomazdı uyıuyı hem-sâyesine
Geh **ağlar** gâh iderdi âteşin âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 79*). [ağlar, -r]
20. Hâyâl-i yâri yâdına getürdi
Hııtab itdi nigârâ **ağlayup** zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 123*). [ağlayup, -y, -up]
21. İdüp **ağladı** bulduıca mecâli
Kesüp ol gâv-ı deştinün ıuzağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 82*). [ağladı, -dı]
22. Yire sürüp yüzün **ağladı** Mecnûn
Didi yâre ki ey Bağdâd-ı ihşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 60*). [ağladı, -dı]
23. Kime **ağlayayın** ben bu cefâyi
Senün deşneñ şuyına teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 94*). [ağlayayın, -ya, -yın]
24. Anuñ-çün **ağlayup** şadı aña hâk
O demde boynına cevherlü boğmaı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 162*). [ağlayup, -y, -up]
25. Gamuñdan **ağlaram** olur behâne
Bu deñlü miñnet ile ey cefâ-kış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 76*). [ağlaram, -r, -am]
26. Belünden gelmedi ya ıatre âbuñ
Kazup bir gürı **ağla** üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 51*). [ağla,]

27. Saña baña hemân itdüm veda'ı
Peder bî-çäre elden gitdi **ağla** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 9*). [*ağla,]*
28. Ecel geldi 'amelden gitdi **ağla**
Ĥamâ'il iyle gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 10*). [*ağla,]*
29. Didi **ağlayup** aña şefkatinden
İy bağrum pâresi kıana boyanduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 4*). [*ağlayup, -y, -up]*
30. Güliken şüreti toprağa döndi
Hey-â-hey **ağladı** vü itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 143*). [*ağladı, -dı]*
31. Dögindi **ağladı** cüş itdi muhkem
Biraz kim **ağladı** vü itdi zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 146*). [*ağladı, -dı]*
32. Dögindi **ağladı** cüş itdi muhkem
Biraz kim **ağladı** vü itdi zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 147*). [*ağladı, -dı]*
33. Tıtuşmış sineden çāk iyledi pōst
Resül öninde **ağlayup** hey-â-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 245*). [*ağlayup, -y, -up]*
34. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyāde
Senüñ gibi nice çoğ **ağladum** ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 123*). [*ağladum, -du, -m]*
35. Oturup yāriyçün **ağladı** ĥalvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 100*). [*ağladı, -dı]*
36. Hem **ağlayup** yanışdı şem'a ile
Düzüp pervāne gibi tīb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [*ağlayup, -y, -up]*
37. Olur ol 'ākīl iken adı mecnûn
Didi bunu vü **ağladı** o miskīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 125*). [*ağladı, -dı]*
38. Ĥusūf irdüğine ol māha nā-gāh
Acıyup zār u zār **ağladı** gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 5*). [*ağladı, -dı]*
39. İrişüp sāye-vār oldu fütāde
Kuçup **ağladı** ol ĥāk-i mezārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 17*). [*ağladı, -dı]*

ağlāl: *Kelepçe.*

1. Biri oldı selāsıl bīri **ağlāl**
Belā vü āfet olsa cāna tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 168*). [*ağlāl,]*

ağlamağ: *Ağlamak.*

1. Hemīşe **ağlamağ** ile geçerdi
Güzel görse gülüp gözün açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 75*). [*ağlamağ,]*

ağlaş: *Hep birlikte gözyaşı dökmek.*

1. Kāmu **ağlaşdular** anuñla bile
Getürüp emrini cümle yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 138*). [*ağlaşdular, -du, -lar]*
2. Kāmu **ağlaşdular** pīr ile bile
Velī Mecnûn pūr-sevdā vü pūr-renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 62*). [*ağlaşdular, -dı, -lar]*

ağlat: *Birisinin ağlamasına sebep olmak, üzlemek, kederlendirmek.*

1. Her biri ĥasūdı güldürüp **ağlatma** hā beni
Sultān-ı 'aşkuñuñ ezeli pāy-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 6*). [*ağlatma, -ma]*

2. Nice bir **ağladursız** koñ avınsun
Didi Leylî atası zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 74*). [*ağladursız, -ur, -sız*]
3. Vire **ağlatduğı** miqdârı ħande
Belâdan ben daĥi dil-ĥaste idüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 134*). [*ağlatduğı, -duğı*]
4. Kimi **ağlatmaz** ol resme muşibet
Siyeh-puş oldı ol da mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 6*). [*ağlatmaz, -ma, -z*]

ağlayu: Ağlaya ağlaya.

1. Kılurdi **ağlayu** ‘azm-i güzer-gâh
Gezüp yollarda çün kebk-i ĥırāmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 62*). [*ağlayu,]*
2. Oturup aña karşu kıldı zâri
Dögüp **ağlayu ağlayu** başın ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 17*). [*ağlayu ağlayu,]*

ağu: Zehir.

1. Peder Leylî işitdi bu ĥiṭâbı
Şeker alup **ağu** virdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 96*). [*ağu,]*
2. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nâme
Acı şabr **ağusından** taldurup cām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 69*). [*ağusından, -sı, -ndan*]
3. Ağu nüş itdürüp niş-i cevâba
Ki Leylî şanma bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 34*). [*ağu,]*
4. Şan **ağu** şışesinden şehd umarlar
Şarâb isteyü ‘azm iden serâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 172*). [*ağu,]*
5. Hemân zıkr olunur ol kışşa-i dūn
Ağu içüp çü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 39*). [*ağu,]*
6. Ağu da içsem ol ‘aşka olur nüş
Zihî ‘işret ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 66*). [*ağu,]*

ağu saç-: Zehir saçmak.

1. Katında oturup ĥışm ile mâder
Yüzinden ağu saçdı sözden âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 56*). [*ağu saç-, -dı*]

ağula: Zehirlemek.

1. Ağular her kimi şokarsa defî
Ĥanatlu kuş gibi tiz-reftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 66*). [*ağular, -r*]

ağyâr: Başkaları; yabancılar.

1. Yakup şabrı yile virdi qarârı
Yürür âvare yoĥ **ağyâra** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 17*). [*ağyâra, -a*]
2. Velî bî-ĥad idi bağrında qanı
Yir içer ol da **ağyâra** müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 61*). [*ağyâra, -a*]
3. Qanı Mecnûn ki ide meyl-i Leylî
Bu vaĥdet şoĥbetine sıgmar **ağyar** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 69*). [*ağyar,]*

ag̃yār: Rakip, yabancı // Sevgilinin aşık dışında dost edindiği kimseler.

1. Niçün Leylî kılor **ag̃yara** meyli
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 154*). [*ag̃yara, -a*]

ag̃yār: Başkaları, gayrılar II Rakip.

1. Taş ursa gündüzün pehlüma **ag̃yār**
Olursın baña hem pehlü vü hem yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 139*). [*ag̃yār,]*
2. Vara **ag̃yāra** ‘aşık kıala nāçār
Baña kıalmadı bundan özge ħile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 132*). [*ag̃yāra, -a*]

ag̃yār: Yabancılar, başkaları.

1. Ğarīb ü bī-nevā vü müstemendi
Ol anda kıaldı yok **ag̃yāra** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 123*). [*ag̃yāra, -a*]
2. Aña irişmeye **ag̃yār** desti
Çün irmez bāğbāna meyve-i bāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 32*). [*ag̃yār,]*
3. Varurdi sırr ile ŧuymazdı **ag̃yar**
Niyāz ile varup ol dil-nüvāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 14*). [*ag̃yar,]*

ag̃yār: Sevgili dışında herkes.

1. Kıul olmuş yāra **ag̃yārından** āzād
Zihī ğam kim aña virmüş berātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 90*). [*ag̃yārından, -ı, -ndan*]

ag̃yār yār: Dost düşman.

1. Düşürdüñ ŧa’n eline dāmenümi
İle bakmağa ag̃yār u eger yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 35*). [*ag̃yār yār,]*

ag̃yār-ı bed-ħ’āh: Kötü huylu düşman II kötü mizaçlı rakip.

1. Seħer olsa idüp āh-ı seħer-ĝāh
Uyanmadun daħi **ag̃yār-ı bed-ħ’āh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 14*). [*ag̃yār-ı bed-ħ’āh,]*
2. Şorarken ħālın ol gül ‘andelibün
İşitmesün diyü **ag̃yār-ı bed-ħ’āh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 57*). [*ag̃yār-ı bed-ħ’āh,]*

ag̃z: Ağız.

1. Şoқdı dü-ħayretten kıalem barmağın **ag̃zına** devāt
Yāra ‘arz-ı ħāl için itdüm çü taħrİR-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 9*). [*ag̃zına, -ı, -n, -a*]
2. Rākīb olur ĝarİbe itden artuқ
İtün ħod **ag̃zı** var ise dili yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [*ag̃zı, -ı*]

3. Şeker **ağzuñ** ya kıanda tenge girdi
‘Aceb ol kıand-ı şırın kıanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 118*). [*ağzuñ, -u, -ñ*]
4. Ğarībün **ağzına** tamzurdı abı
Hemân yârânı ra‘d u berķ u bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 26*). [*ağzına, -ına*]

ağzı var dili yok: Ağzı var dili yok 1) □pek sessiz, kendi hâlinde□ anlamında kullanılan bir söz. 2) □konuşamayan, derdini anlatamayan□ anlamında kullanılan bir söz.

1. İtüñ hûd bārī **ağzı var dili yok**
Çü yârân gördiler anuñ hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 112*). [*ağzı var dili yok,]*

âh: Ah etme, inleme.

1. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen **âh** şabâ
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 1*). [*âh,]*
2. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen âh şabâ
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 1*). [*âhumı, -um, -ı*]
3. Öldürse bu kerre meni ğâlibâ firâķ
Her yaña **âhum** odları oķ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [*âhum, -ım*]
4. Öldüriser bu kere beni ğâlibâ firâķ
Her yaña **âhum** odları oķ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 7*). [*âhum, -um*]
5. Gice gündüz işi **âh** oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ çâh oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*âh,]*
6. Gice gündüz işi **âh** oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ çâh oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*âh,]*
7. Ne cürmüm var ki artar her gün **âhum**
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72*). [*âhum, -um*]
8. Rebâb-ı süz u zârî nây-ı nâliş
Enîn ü **âha** çeng eġgâna kıanun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 5*). [*âha, -a*]
9. Hemân **âhından** artuķ hem-demi yok
Ğarīb ü derd-mend ü zâr u miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 66*). [*âhından, -ı, -(n)dan*]
10. Hemân **âh** oldu Mecnûn'un cevâbı
Sözinden çün anuñ ümmîdi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 108*). [*âh,]*
11. Ezelden baña kısmet **âh** enîndür
Kimesne pendile açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 14*). [*âh,]*
12. Kııurdı nîm-şebde hufyeten **âh**
Dehâni ğonce-veş dem-beste idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 58*). [*âh,]*
13. İde ol derd-mend âvâre **âhı**
İde bülbüllere hâlin hikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 92*). [*âhı, -ı*]
14. Niçün Leyl î degül **âhından** âġâh
Dil-i Mecnûn yaķar dâġ üzre dâġı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 148*). [*âhından, -ı, -(n)dan*]
15. Ki hâlin ağlamaya aña tekrâr
Giderken iyleyüp eġġân u **âh** o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 13*). [*âh,]*
16. Gezerdi **âh** ile deşt ü beyâbân
Silâh u âleti bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 74*). [*âh,]*
17. Tarîķında refiķi nâle vü **âh**
Giderken irdi nâ-geh bir maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 12*). [*âh,]*
18. Şaķın kâr ider **âhı** dert-mendüñ
Şaķın irüp kıyâmet rüzġârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 30*). [*âhı, -ı*]

19. Acıdı tınmadı ammā hāzerden
Belürdükçe tıtuşmış perdeden **āh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 23*). [*āh,]*
20. Didi āh iyleyüp ey miskîn āne
Size **āhum** irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 185*). [*āhum, -um]*
21. Getüre armağān kuhl-i ğubārı
Çıķup har-gāhdan **āh** ile her gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 61*). [*āh,]*
22. Hemān **āh** u dirġ idi celisi
Ne dem kim bŷy-ı yāre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 8*). [*āh,]*
23. Tıtuşup ‘aşķuña **āhı** tütündür
Vişāli bāğna yād irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 104*). [*āhı, -ı]*
24. Çeküp çāk itdi ġamdan cāmesini
Düzüp **āhı** duġānından midādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 5*). [*āhı, -ı]*
25. Okuyup yaķdı **āhı** buk‘asını
Çü ma‘lŷm oldu āna hāl-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 90*). [*āhı, -ı]*
26. Yanarsın yok dilŷnde **āh** u āvāz
Keserler başuñı **āh** iylemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 38*). [*āh,]*
27. Ki yaķdı āhı odı mihr ü māhı
Ol **āhuñ** sŷzişi cāna boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 49*). [*āhuñ, -uñ]*
28. Velî hiç bilmedŷm ķadrŷñ ben aġmak
Bu eksŷklŷk suçın **āh** ey peder **āh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [*āh,]*
29. Velî hiç bilmedŷm ķadrŷñ ben aġmak
Bu eksŷklŷk suçın **āh** ey peder **āh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [*āh,]*
30. Yoğ idi bende hiç ŷmmid-vārī
Bu resme ķıldı Mecnŷn **āh** u sŷzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 93*). [*āh,]*
31. Cān atdı ķulle-i Necd ŷzre ġam-nāk
İşi Leylâ ićŷn **āh** u ġam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 115*). [*āh,]*
32. Firākŷ u derd elinden **āha** gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 76*). [*āha, -a]*
33. Benŷm şaġşum demŷr dŷymez kŷmŷrdŷr
Eger cŷş iylese **āhum** tŷtŷni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 85*). [*āhum, -um]*
34. Yŷzŷni zerd ŷ **āhuñ** serd idŷpdŷr
Yanarken āteş-i şekvā yŷzŷmden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 54*). [*āhuñ, -uñ]*
35. Yaġŷd **āhum** irişdi oda yandı
Nićŷn ŷtmez aceb murğ-ı seġer-hiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*āhum, -um]*
36. Nicedŷr **āh** o çeşm-i āhuvāne
Gŷl endāmuñ ter idi yāsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 122*). [*āh,]*
37. Ki **āhuñ** dŷdesi olmış pŷr-āzer
Nićŷn yırtup yŷzŷñ iylersin āhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 22*). [*āhuñ, -uñ]*
38. Olur ol bād-ı ġavġā-yı ķiyāmet
Ĥaçālet añup itsen bir nefes **āh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 171*). [*āh,]*

āh çek-: *Āh etmek, hasret çekmek, inlemek.*

1. Çekerdi geh nŷhŷfte sineden āh
Ki dŷşmen hālne olmaya āġāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 35*). [*āh çek-, -er, -di]*

āh it: *Ah etmek, inlemek, feryat etmek; yanmak.*

1. omazdı uyuyı hem-sāyesine
Geh aglar gāh iderdi āteřin āh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 79*). [*āh it, -er, -di*]
2. Dilin sūsen gibi hāmūř iderdi
aan kim yārin açup āh iderdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 74, Mısra 29*). [*āh it, -er, -di*]
3. (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 76, Mısra 113*). [*ah it,]*
4. atı hıfz itdi aşdan şişe-i nām
Nūhūfte perdeden ūn āh iderdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 57*). [*āh it, -er, -di*]
5. Meger kim zehr-i ahrundan aarlar
Diyūp bunu řu resme itdi āhı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 47*). [*āh it, -di*]
6. Kesūp ūmmīdi āh itdi ciğerden
Dōnicek avmine ol pīr-i fānī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 112*). [*āh it, -di*]
7. Anu-ūn hāste Mecnūn hurrem idi
Egerçi āh idūp inlerdi geh gāh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 7*). [*āh it, -ūp*]
8. Vuūřı kūh-ı Necd'ūn vecde dūřdi
Nice āhū-yı miskīn itdi āhı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 67*). [*āh it, -di*]
9. Dōnūp ras ile Necd'e gitdi ser-mest
Giderken āh idūp gōgsin ourdu (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 157*). [*āh it, -ūp*]

āh iyle: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

1. Didi āh iyleyūp ey miskīn āne
Size āhum iriřmez irdi gōge (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 184*). [*āh iyle, -(y)ūp*]
2. Yanarsın yok dilūnde āh u āvāz
Keserler bařunı āh iylemezsin (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 39*). [*āh iyle, -mez, -sin*]
3. asā'id nazm iderdi iyleyūp āh
Yine ūn hātifi řubhu dem urdu (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 106*). [*āh iyle, -yūp*]
4. Serine mağz-ı 'aşku pōst olma
Didi bunu vū geçdi iyleyūp āh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 60, Mısra 25*). [*āh iyle, -yūp*]
5. Gōrūp āh iyledi bī-çāre māder
Yudu geh gōzleri yařıyla rūyın (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 44*). [*āh iyle, -di*]
6. Dilinde vird idindi iyledi āh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 77, Mısra 38*). [*āh iyle, -di*]
7. Ecel yili anı-ūn iyledi āh
Turunca dōndi ūn sib-i gūl-ābı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 60*). [*āh iyle, -di*]
8. Ki āhu dūdesi olmiř pūr-āzer
Niūn yirtup yūzūn iylersin āhı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 23*). [*āh iyle, -r, -sin*]
9. Dir idi hālīn açup iyleyūp āh
'Aceb āvāre dūřdūm hānūmāndan (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 20*). [*āh iyle-, -(y)ūp*]

āh odi: *Ah ateşi.*

1. Vūcūdı sengini āhir kūl ider āhum odi
Eger girūrse demūrden daı hiřāra raīb (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 3, Mısra 7*). [*āh odi,]*
2. 'Aceb hem hōř-azel dūr hem hōř-āvāz
Urur āhı odi Leylā'ya dağı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 25*). [*āh odi,]*
3. Ki yadı āhı odi mihr ū māhı
Ol āhu sūziři cāna boyandı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 48*). [*āh odi,]*
4. Ki āh odından anda yok řerāre
Gōnūlde gālīb olsa Leylā'ye meyl (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 83, Mısra 6*). [*āh odi, -ndan*]

āh ü enîn: *Ah edip inleme.*

1. Görüp birbirini bir dem iki yār
Enîn ü āh ile olundu bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 56*). [*āh ü enîn,]*

āh u figān: *Ağlayıp inlemek.*

1. Senüñ āh u figānuñ her seher-gāh
Nice yoldan azana gösterür rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 125*). [*āh u figān, -uñ]*

āh u zār: *Ağlama, inleme, feryat etme, sızlanma.*

1. Beni ço **āh u zār** ile öleyin
Belā-yı derd-i yār ile öleyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 37*). [*āh u zār,]*

ahad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Dirîğ itme ‘aded nakdin **ahadden**
Şaňa bed iyemez her kim bed iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 82*). [*ahadden, -den]*

‘ahd: *Söz, yemin.*

1. Her yañadan uzatdı zebān gibi zebāne
Tutup elümi nice vefā ‘**ahdin** iden dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [*ahdin, -i, -n]*
2. Tehî kalbūñ ola a‘dāya mā’il
Bu ‘**ahd** üzre eger tūrursañ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [*‘ahd,]*
3. Zihî aşşı zihî haqqıyle bāzār
Serāb olursa ger ‘**ahdüñ** şarābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 115*). [*‘ahdüñ, -üñ]*
4. İdersin tatlu dilden dil-firibi
Çoğ idi ‘**ahde** süsenden zebānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 15*). [*‘ahde, -e]*
5. Niçün gönca gibi tūtduñ dehānuñ
İrişdi müddeti ‘**ahdüñ** tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 17*). [*‘ahdüñ, -üñ]*
6. Kōdı nevmid anı yine sitāre
Şular kim bī-vefādan ‘**ahd** umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 171*). [*‘ahd,]*
7. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Sōze uyup çü Nevfel kōdı ‘**ahdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 163*). [*‘ahdi, -i]*
8. Yalancılarda n’iyler ‘aşğ genci
Çü terk itdüñ geçen ‘**ahd** u qarārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 17*). [*‘ahd,]*
9. İrişmez defteri ‘**ahdüñ** tamāme
Beni sen mümkin olmaz idesin şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 92*). [*‘ahdüñ, -üñ]*
10. Saňa ‘arz iylerem diñle sözümi
O ‘**ahdi** kim senüñle itdüm ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [*‘ahdi, -i]*
11. Benümle kıldı hem ‘**ahd** ü qarārı
Ki ey kân-ı şafā vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 148*). [*‘ahd,]*
12. Ki cānun bula bī-endāze aşşı
Şınuğ olsa göñül ‘**ahdi** bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 51*). [*‘ahdi, -i]*

13. Ki tā Mecnûn kabûl itdi o **‘ahdi**
Çü maqbûl iyledi Mecnûn Selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 110*). [*‘ahdi, -i*]
14. Ki bir yirde olalar mest ü sâkı
Bular dñnyâda olmışlardı yek **‘ahd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 197*). [*‘ahd,]*

‘ahd it: Söz vermek, yemin etmek.

1. Ya dilde döstlik da‘vâsı kanı
Vefâya çün benümle ‘ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 21*). [*‘ahd it, -er, -sin*]
2. Be-şüret ol şevâba cehd iderdi
Be-ma‘nî yine yiñi ‘ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 36*). [*‘ahd it-, -er, -di*]

‘ahde vefâ: Sözünü tutmak.

1. Televvün ehli bed-ğūya inanma
Kişi itmeyicek ‘ahde vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 177*). [*‘ahde vefâ, -yı*]

‘ahd-i muhkem: Sağlam söz, güvenilir yemin.

1. Yapuşdı döstunuñ destine ol dem
Yine tecdid olundu **‘ahd-i muhkem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 34*). [*‘ahd-i muhkem,]*

‘ahd-i mühmel: Tutulmamış söz, yerine getirilmemiş yemin.

1. Hemân zıkr olunur ol **‘ahd-i mühmel**
Sürüp Nevfel katına geldi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 180*). [*‘ahd-i mühmel,]*

‘ahd-i nâ-tamâm: Yarım kalmış, yerine getirilmemiş söz.

1. Beni nakz itdi ‘ahd-i nâ-tamāmuñ
Açamazsın el urma bu çapuya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 36*). [*‘ahd-i nâ-tamâm, -uñ*]

‘ahd-i nihân: Gizli sözleşme.

1. Selâmıñdan iñen unutmā bārī
Unutduñ şıtalum ‘ahd-i nihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 19*). [*‘ahd-i nihân, -ı*]

āhen: Demir.

1. İrişdi Necd’e gūyā bedr-i ser-mest
Elinde seng ü **āhen** ayağında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 47*). [*āhen,]*
2. Hünerde bī-naẓīr idi ‘Arab’da
Şadika mūm idi ā‘dāya **āhen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 3*). [*āhen,]*
3. Ne taş döyer belāsına ne **āhen**
Bu yolda ne serün kaldı ne cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 106*). [*āhen,]*

āheng: Kulağa hoş gelen ses uygunluğu, hoş seda, ezgi, nağme.

1. Ara yirde oda yaqdı cihāni
Ol iki sāz u yek sōz u dū **āheng** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [*āheng,]*

āheng it: Şakımak, birlikte şarkı söylemek.

1. Ana āheng iderdi kūh u hāmūn
Zihī bülbül ki gūş iden nevāsın (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 32, Mısra 22*). [*āheng it, -er, -di]*
2. Nevālar māyesine itdi āheng
Anı gördi ki yatur bī-dil ü hūş (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 136*). [*āheng it, -di]*

āheng it-: Karşılık vermek // Sesin yankılanması.

1. Çıkup kūha ser-āgāz itse Mecnūn
Aña āheng iderdi kūh u hāmūn (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 15, Mısra 26*). [*āheng it-, -er, -di]*

āheng iyle: Toplanmak, birlikte olmak.

1. Hemān cümle ğanisi vū gedāsi
Dirilüp cenge āheng iylediler (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 9*). [*āheng iyle, -di, -ler]*

āheng tut: Aynı āhenge katılmak, āhenge iştirak etmek, refâkat etmek.

1. Birbirine tutarlardı āheng
Çaçan Mecnūn'a irsal itse peygām (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 84*). [*āheng tut, -ar, -lar, -dı]*

āhen-i serd: Soğuk bir demir.

1. Şovut gönlünü dögme **āhen-i serd**
Tütalum yok dilünde şabr u ārām (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 26, Mısra 46*). [*āhen-i serd,]*

āhenin: Demirden.

1. Bilürsin ‘āşık-ı bī-ihtiyārem
Adum Mecnūn u bendüm **āhenindür** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 27, Mısra 13*). [*āhenindür, -dür]*
2. At üstüne atıldı şanki efī
Çuçalı **āhenin** ü kalbi sengin (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 7*). [*āhenin,]*
3. Ne yarı var ki diye kışşasımı
Çapu bağılu ayakda **āhenin** bend (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 39*). [*āhenin,]*

āh-ı ‘āşık: Aşğın ahı.

1. atı yağmuru eşk-i derd-mendān
Meger kim āh-ı aŐıkdur umamı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 53*). [*āh-ı aŐık, -dur*]

āh-ı bűlbűl: *Bűlbűlűn ahı.*

1. Aña āhir od urur **āh-ı bűlbűl**
Sitemden műlk-i devlet olmaz ābād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 40, Mısra 30*). [*āh-ı bűlbűl,]*

āh-ı seher: *Seher vakti feryadı.*

1. Benűm hem-ŐoŐbetűm āh-ı seherdűr
Anuñ hem-ŐoŐbeti gűrk ű gāzāle (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 102*). [*āh-ı seher, -dűr*]
2. Siġrdűr key šaŐın āh-ı seherden
Őa'ife hayfı o ġavf iyle Rab'dan (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 40, Mısra 24*). [*āh-ı seher, -den*]
3. Dűzűp āh-ı seher-gāhı nevāya
ġitāb iylerdı bu resme šabāya (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 15, Mısra 31*). [*āh-ı seher-gāh, -ı*]
4. Seher olsa idűp **āh-ı seher-gāh**
Uyanmadun daġı ađyār-ı bed-ġāh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 11, Mısra 13*). [*āh-ı seher-gāh,]*
5. Niġűn Leyli ġazer itmeye andan
Dil-i Mecnűn ider **āh-ı seher-gāh** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 147*). [*āh-ı seher-gāh,]*

āh-ı serd: *Sođuk feryat II insanın iġini űrperten inilti.*

1. Anı cāndan šovutdı āh-ı serdi
Dű dide pűr-siriŐk ű dil pűr-āzer (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 8*). [*āh-ı serd, -ı*]
2. Ya dil germinden **āh-ı serd** irişdi
Eger bu uġdeden bula felāġı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 31, Mısra 62*). [*āh-ı serd,]*

āh-ı serd-i mest-mendān: *Kendinden geġmiŐlere űzgű sođuk ah.*

1. ġaŐ itmiş anı vaġŐiler urağı
Yili űn **āh-ı serd-i mest-mendān** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 51*). [*āh-ı serd-i mest-mendān,]*

āhir: *űteki dűnya, ahiret.*

1. Velı bilmem n'olur **āhirde** ġāli
Benűm boynuma yűkletdűñ o bārı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 22*). [*āhirde, -de*]
2. Anuñ-ġűn oldılar **āhirde** yek mehd
Hem ol mehd-i műbārek oldı meŐŐűr (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 198*). [*āhirde, -de*]

āhir: *Nihayet, son olarak.*

1. Vűcűdı sengini **āhir** kűl ider āhum odı
Eger girűrse deműrden daġı ġiŐāra raŐıb (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 3, Mısra 7*). [*āhir,]*
2. Cihān evvel šekker šunar dehāna
iġűrűr zehri **āhir** ana ana (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 56*). [*āhir,]*

3. Dilendi kapu kapu gezdi vâfir
Der-i ħar gâh-ı yâra geldi **âhîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 24*). [*âhîr,]*
4. Perî şanup seven dîv-i sepîdi
Olur **âhîr** o ‘aşkun nâ-bedîdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 52*). [*âhîr,]*
5. Şaĥın şanma anı kân-ı melâĥat
Olur **âhîr** sana bin dürlü âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 58*). [*âhîr,]*
6. Bulup merhem oñulmaz yâresine
Olındı ittifaĥ **âhîr** bu rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 23*). [*âhîr,]*
7. Bu bād öldürür **âhîr** ol çerāġı
Ĥicâb-ı ‘ırzumuz çâk itdi şî‘ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 26*). [*âhîr,]*
8. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārām
Kim andan bâri **âhîr** gâh gâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 49*). [*âhîr,]*
9. Her arada ümidüñ ara iste
Nice nevmîd irer **âhîr** ümîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 57*). [*âhîr,]*
10. El urmak olmaz aña evvel **âhîr**
Ulaşdum saña cānāndan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 22*). [*âhîr,]*
11. Aña **âhîr** od urur âh-ı bülbül
Sitemden mülk-i devlet olmaz âbād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 30*). [*âhîr,]*
12. Çün irdi dōst ĥapusına **âhîr**
Revān zencîr ü bend ile çü Ceyĥûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 58*). [*âhîr,]*
13. Getürdi ĥutup ikrârı miyāne
Peder **âhîr** boyun ĥutup rızāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 121*). [*âhîr,]*
14. Yir **âhîr** sille-i merki ĥafası
Nübüvvet mülkine şâh-ı hümâyûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 134*). [*âhîr,]*
15. Nedür saña ġidâ **âhîr** şeb ü rüz
Didi olmaz ġidâ olmasa ĥayvān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 44*). [*âhîr,]*
16. Girüp topraġa **âhîr** yilden indi
Cihānda ‘ömr-i âdem olmasa yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 114*). [*âhîr,]*
17. Bulınmadı ne nāmı ne nişānı
Anı buldı ol **âhîr** iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 79*). [*âhîr,]*
18. Kime ġuşsa virür kim **âhîr** olmaz
Felek kim yok şebāt üzre bināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 130*). [*âhîr,]*
19. Belüm **âhîrde** şabra bağladum ben
Belâ pîrine ol tıfl-ı ĥarîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 124*). [*âhîrde, -de]*
20. Virür **âhîr** edâ-yı borca anı
Dilâ her borcu virmekte emîn ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 64*). [*âhîr,]*
21. O da yüz tutdı **âhîr** irtiĥāle
Cihān-ı ‘uşşāka dîzâr-ı dildâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [*âhîr,]*
22. Tamām iyleyüp anuñ da ĥayâtın
Ne evvel var cihānda olmaz **âhîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 147*). [*âhîr,]*
23. Ne bey^c ola kim **âhîr** fâsid olmaz
Cihān ‘ayyârdur dâ’im işi rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [*âhîr,]*
24. Ki **âhîr** sürmedi anı kenāre
Bu yir bitürmedi bir tâze yapraĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 162*). [*âhîr,]*
25. Ki **âhîr** olmadı ol taĥta-i der
Nice ġiysü-yi zîbâ zülf-i dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 166*). [*âhîr,]*
26. Ki anı itmedi **âhîrde** topraĥ
Ne yirde bitdi bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 164*). [*âhîrde, -de]*
27. Varup **âhîr** mezâr-ı yâre gitdi
İraĥdan görüp ol ĥâki bu meĥcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 76*). [*âhîr,]*
28. O da yüz tutdı **âhîr** irtiĥāle
Cihān ‘uşşāka bî-dîdâr-ı dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 18*). [*âhîr,]*

29. Ne cān vardur ki **āh̄ir** göçmez andan
O gitdi biz daḡi gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [*āh̄ir,]*
30. Senüñ ‘acizliḡına raḡmet ide
Dilüñ ḡāk it ki **āh̄ir** olısar ḡāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 95*). [*āh̄ir,]*
31. Virisersin ḡisābın **āh̄ir** anuñ
Ne deñlü cem‘ iderseñ māl u dīnār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 122*). [*āh̄ir,]*
32. Nitekim kışsa-i Mecnûn u Ferhād
Olur **āh̄ir** deminde aña ta‘yīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 85*). [*āh̄ir,]*

āh̄ir iyle: *Sonlandırmak.*

1. Nice itsün ol idi anuñ da varı
Çün āh̄ir iyledi er mātēmīni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 19*). [*āh̄ir iyle, -di]*

āh̄ir ol: *Bitmek, sona ermek.*

1. Didi bu kışsa böyle oldı āh̄ir
Ki ol firḡat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [*āh̄ir ol, -dı]*
2. Didi bu kışsa böyle oldı āh̄ir
Ki ol firḡat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 2*). [*āh̄ir ol, -dı]*
3. Be-ḡamdillāh i ḡamdī oldı āh̄ir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 48*). [*āh̄ir ol, -dı]*
4. Bu bed-baḡtum bilürem āh̄ir olmaz
Senüñ müjdeñ ḡayālī zāh̄ir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 71*). [*āh̄ir ol-, -maz]*

āh̄ir zemān: *Yaşanılan dünya, hayatın son demleri olmak.*

1. Ne ḡayr umar kişi āh̄ir zemāndan
Çü şehler ‘aciz olur bu zemānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 30*). [*āh̄ir zemān, -dan]*

āh̄ir-i kār: *İşin sonu, sonunda, nihayetinde.*

1. Ḳonup göçmege yapılmış yapısı
Ümīdüm var olıcaḡ **āh̄ir-i kār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 153*). [*āh̄ir-i kār,]*
2. Geçer yıl sen düşersin **āh̄ir-i kār**
Nice yile uyan düşdi çü yapraḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 120*). [*āh̄ir-i kār,]*
3. Dilüñe dāḡ olısar **āh̄ir-i kār**
Eger cevr ile cem‘ itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 124*). [*āh̄ir-i kār,]*

āḡker: *Ateş kuru.*

1. Biri göz yaşı oldı biri **āḡker**
Raḡībün dehşet idüp heybetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 64*). [*āḡker,]*
2. Yakīn olmazdı gönli kār u bāra
Başına la‘l-i efs̄er **āḡker** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 147*). [*āḡker,]*

3. Beni odlara yaqdı **aḥker** oldu
Düşüp ben pîrehan gibi kenâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 60*). [*aḥker,]*

aḥmak: *Budala, akılsız, şaşkın.*

1. ‘Aceb cân korqısı yoq mı ki sende
Zihî **aḥmak** ol âdem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 59*). [*aḥmak,]*
2. Velî hiç bilmedüm qadrüñ ben **aḥmak**
Bu eksüklük şuçın âh ey peder âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 80*). [*aḥmak,]*
3. Müdebbirler maqâmın tuta **aḥmak**
Qanı Mecnûn gibi ‘aşq ile fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 28*). [*aḥmak,]*
4. Delü şandı anı dîvâne **aḥmak**
Rivâyet olunur bir demde Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 34*). [*aḥmak,]*

Aḥmed: *Çok övülmüş kimse; Hz. Muhammed.*

1. Gelüp virdi bu vahşî cânâ ünsi
Anuñ **Aḥmed** gibi mu‘ciz beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 31*). [*aḥmed,]*

aḥşam: *Akşam.*

1. Qanup qandan yorıldı tîg-zenler
O gün qan yağdı tã **aḥşam** olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 187*). [*aḥşam,]*

aḥsent: *Aferin, güzel yaptın!.*

1. Tırup çekdi hemân Zeyd’i kenâra
Didi **aḥsent** zihî hûş-rây u hûş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 55*). [*aḥsent,]*

aḥsente: *Aferin, güzel yaptın!.*

1. Urup dil nîzesin hiddetler itdi
Didi **aḥsente** zî-ümmid-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 5*). [*aḥsente,]*

aḥter: *Yıldız, kevkeb.*

1. Bularuñ arasında nice duḥter
Kimisi âftâb u kimi **aḥter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 130*). [*aḥter,]*
2. Güzel ğılmân u ter-duḥter cevârî
Ziyâda ay ile **aḥterce** varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*aḥterce, -ce]*
3. Güzel ğılmân u ter-duḥter cevârî
Ziyâda ay ile **aḥterce** varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*aḥterce, -ce]*
4. Qiyâmet qopdı şan şarf-ı ‘Arab’dan
Bu **aḥterlerde** Leylî meh şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 75*). [*aḥterlerde, -ler, -de]*
5. Felekde **aḥterüñ** tâbende olsun
Cihândan ben gönildüm sen esen qal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 160*). [*aḥterüñ, -üñ]*

6. Olur müstağni efsûn u du‘âdan
Bu ter duhter ki **ahter** şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [*ahter,]*

ahter: *Yıldız II talih, baht.*

1. Felek urdı zemîne **ahterümi**
Küşâde defterûn pâyende olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 158*). [*ahterümi, -üm, -i]*
2. Söyündürdi anuñ da **ahterini**
Cihân anuñ dañı yazdı berâtın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 144*). [*ahterini, -i, -ni]*

âhû: *Ceylan.*

1. Gezüp **âhu** gibi âvâre miskîn
Gönül göz guşşadan ğam-gîn ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 75*). [*âhu,]*
2. Bürehne cismi ince müya dönmiş
Tenin mü kaplamış **âhüya** dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 30*). [*âhüya, -y, -a]*
3. Olur hem nâfe hem **âhû** şikârı
Müselsel zülfi olsa vaqt-i naħcîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 30*). [*âhû,]*
4. İrağdan gördi birkaç miskîn **âhû**
Dil-i ‘âşik gibi düşmiş tuzâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 14*). [*âhû,]*
5. Döke **âhû** kanın niteki cellâd
Şefâ‘at itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 18*). [*âhû,]*
6. İnüp virdi atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıçratdı **âhû** gibi şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 61*). [*âhû,]*
7. Bu aldı bir kaç **âhû** ol da ħurde
Geçüp dünyâdan ucuz satsa bizâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 64*). [*âhû,]*
8. Öpüp **âhû** gözin iylerdi zârî
Ki bu çeşm-i siyeh kim ħûb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 68*). [*âhû,]*
9. Öpüp iki gözinden itdi âzâd
Yilüp **âhûlar** ardınca şitâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 73*). [*âhûlar, -lar]*
10. İdüp **âhûları** ħırşından âzâd
O kaçdı ya‘ni geçdi buña ħurde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 62*). [*âhûları, -lar, -ı]*
11. Ser-i tâc üzre gūyâ dürr-i meknûn
Ol **âhūyı** görüp bu tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [*âhūyı, -y, -ı]*
12. Siba‘dan yırtıcı ħūyın giderdi
Ķatında şîr ile **âhū** barişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 37*). [*âhū,]*
13. Yatarsa yaşdanur **âhū** kılına
Çü bir yir bezm-gâh-ı şâh olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 44*). [*âhū,]*
14. Ki olmışdur kerâmetden sirişte
Ol **âhū** segler ağzında nişeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 39*). [*âhū,]*
15. Yakından göricek bildi yalandı
Ol **âhūyı** alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 23*). [*âhūyı, -y, -ı]*
16. Birine kullarından kıldı fermân
Didi ol bî-günâh **âhūyı** gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 33*). [*âhūyı, -y, -ı]*
17. Anuñ-çün cân gibi gözden nihânem
Güzel **âhūya** beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 61*). [*âhūya, -y, -a]*
18. Anuñ-çün hem-demüm **âhū** idüpdür
Boyı gerçi kemân olmuş esîrem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 142*). [*âhū,]*
19. Siħîr zaħmın yimiş **âhūya** döndi
Zeneħdâni tenür-i âteş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 54*). [*âhūya, -y, -a]*

āhū: *Ceylan II güzel sevgili.*

1. Gönendi altabān azandı altak
Raıb **āhūy**ı avladı itidi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 67*). [*āhūy*, -y, -ı]
2. Ki ol **āhūy**ı nice iyleye ayd
ekerci dūrlū dūrlū renc ü derdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 48*). [*āhūy*, -y, -ı]

āhū em: *Ceylan gōzlū.*

1. Ol **āhū çeşm** için alar iken ben
Benūm-ūn gūlmedūn itler gibi sen (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 131*). [*āhū çeşm*,]

āhuvān: *Ceylanlar.*

1. Yūrūr yiler çemende yile bezer
Severdi hāste Mecnūn **āhuvān**ı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 60, Mısra 67*). [*āhuvān*, -ı]
2. İçi am ei vah u **āhuvāndur**
Senūn yūkūn çekerken ol giriftār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 128*). [*āhuvāndur*, -dur]

āhū-yı çeşm-i nāfe-dār: *Gūzel kokan gōze sahip ahu. II Sevgili.*

1. Kemendinden hālā olmazdı aydı
Gōr ol āhū-yı çeşm-i nāfe-dārı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 29*). [*āhū-yı çeşm-i nāfe-dār*, -ı]

āhū-yı miskīn: *Misk ahusu, ceylanı.*

1. Vuūı kūh-ı Necd'ūn vecde dūdı
Nice **āhū-yı miskīn** itdi āhı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 67*). [*āhū-yı miskīn*,]

āhū-yı mūkīn: *Misk kokulu ceylan. II Sevgili.*

1. Mūkedder gōnlini luf ile āf it
Var ol āhū-yı mūkīni ikār it (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 33*). [*āhū-yı mūkīn*, -ı]

āhū-yı zebūn: *Gūsūz, zayıf ceylan.*

1. Nitekim ır āhū-yı zebūnı
Diler ol bī-gūnehden dōke anı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 18*). [*āhū-yı zebūn*, -ı]

ahvāl: *"hal, durum, vaziyet" kelimelerini karşılayan okluk bildiren kelime.*

1. Ourlar ayrılar esmā vū ef'āl
Bularuñ dersi 'a u derd ü **ahvāl** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [*ahvāl*,]

2. Bu divâne bizüm divâna sığmaz
Bunuñ **aḥvâli** ad u şana sığmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 146*). [*aḥvâli, -i*]
3. İnanmazsañ kıgır **aḥvâlini** şor
Eger divâne ise kapudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*aḥvâlini, -ini*]
4. Bu ğamdan özge **aḥvâli** gerekmez
Siyehdür didiler Leylî cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 70*). [*aḥvâli, -i*]
5. Ebed **aḥvâlin** itdi anda taḥrîr
O levḥe yazılan ħara yazumu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 6*). [*aḥvâlin, -i, -n*]
6. İder ol tâli‘-i şüm ile cengi
Bu **aḥvâl** ile ol ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [*aḥvâl,]*
7. Mürüvvet görmedüm olmağı ḥâmûş
Ṭapuñdan bildüğüm **aḥvâli** bir bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 123*). [*aḥvâli, -i*]
8. Buluşmayınca geçme ben ḥaḳîre
Yazam **aḥvâli** baġrum pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 153*). [*aḥvâli, -i*]
9. Ḳılarum ‘arz-ı ḥâli ben şikeste
Nedür **aḥvâlüñ** ey yâr-ı ḳadimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 183*). [*aḥvâlüñ, -ün*]
10. Dönüp **aḥvâlin** itdi ‘arz u tekrîr
Ki ey iḳlîm-i ‘aşḳuñ pâdişâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 88*). [*aḥvâlin, -in*]
11. Ola **aḥvâline** Mecnûn’un âġâh
O yola nâ-gehân uğradı bir pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 26*). [*aḥvâline, -i, -n, -e*]
12. Didi **aḥvâli** ol esbâbı şundi
Semâ‘ itdi çün ol peygâma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 46*). [*aḥvâli, -i*]

aḥvâl-ı devrân: *Feleġin halleri.*

1. Ki ya‘ni ṭurfedür **aḥvâl-ı devrân**
Yahûd ol ḳaḫḳaha itdüġi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 44*). [*aḥvâl-ı devrân,]*

aḥvâl-i mecnûn: *Mecnûn’un halleri.*

1. Dilâ ta‘lîm-i ‘aşḳ iyle cihâne
Ḳılup aḥvâl-i Mecnûn’ı behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 26*). [*aḥvâl-i mecnûn, -i*]

aḥvâl-i sūziş-i ciger: *Yanık ciġerin hali, aşġın yanık gönlünün hali.*

1. Pervâne-vâr ‘âşîḳ olan bî-fiġân gerek
Aḥvâl-i sūziş-i cigeri şorma şem‘adan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 9*). [*aḥvâl-i sūziş-i ciger, -i*]

ak-: *Akmak, coşmak.*

1. İzinden yola dirhemler döşerdi
Aḳardı seyl-i üştür mevc-der-mevc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 39*). [*aḳardı, -ar, -dı*]

ak-: *(Sıvılar veya ufak tâneli maddeler için) Bulunduġu yerden daha alçak bir yere doġru gitmek,.*

1. İrişdi şabr olunmaz bir muşîbet
Ḳara yirden ħara şu çıġdı **aḳdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 27*). [*aḳdı, -dı*]

ak-: Akmak, dökülmek, yayılmak.

1. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya bakdı
Aña tuzlu sözinden şekker **ağdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*ağdı, -dı*]
2. Meger niş urdı kaçncı dest-i yâre
Bu kaçan andan **ağar** bî-zağm u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 60*). [*ağar, -ar*]

ak: Akmak II dökülmek.

1. O feyz ile çün **ağdı** ‘ayn a‘yân
Vücûda geldi bağr-i ‘âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [*ağdı, -dı*]
2. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya bakdı
Aña tuzlu sözinden şekker **ağdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*ağdı, -dı*]
3. Çekildi üstünüze tiğ-i tizüm
Ağup üstünüze kaçan bahri irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 47*). [*ağup, -up*]
4. Ki zulmetde geçer anuñ zemâni
Ne hâsıl **ağsa** âb-ı zinde-gâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 193*). [*ağsa, -sa*]

ak: Akmak // Göz yaşı dökmek.

1. Kaçan kim Leylî'den dūr oldı Mecnûn
İki çeşminden **ağdı** Nil ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 2*). [*ağdı, -dı*]
2. İçinden dōst derdin yād iderdi
Ağar yarıyçün eşki dâne dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 91*). [*ağar, -ar*]
3. Ağardı âb-ı çeşmi eşme gibi
Umardı taraf-ı yârinden peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 88*). [*ağardı, -ar, -dı*]
4. Anı yurdu **ağdup** dîdeden âb
Eger aşhâbı kuvvet bulsa deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 128*). [*ağdup, -ıd, -up*]
5. Ağup yaşı gözinden pāya düşdi
Yürürken deşt içinde rāh u bî-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 10*). [*ağup, -up*]
6. Yaşı nergislerini itdi gül-gün
Deñizler **ağdup** ol eşk-bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 27*). [*ağdup, -ıd, -up*]
7. Ağıtdı gözlerinden hün-ı şâfi
Te'essüf gamları başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 78*). [*ağıtdı, -ıt, -dı*]
8. Ağıtdı gül yüzine eşk-i gül-gün
Anı tenhâ huzûra da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 70*). [*ağıtdı, -ıt, -dı*]
9. Muhabbet ehli şâdıklar haqı-çün
Seherde gözden **ağkan** yaşlar için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 33*). [*ağkan, -an*]

ak: Beyaz.

1. Tolaşurdu kucup **ağ** boynıñ anuñ
Görenler tañlaşurdu oynın anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 81*). [*ağ,]*
2. Şanasın taze **ağ** gül oldı gönca
Şurâhî beñzemiş ser-sebz serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 14*). [*ağ,]*
3. Didi giysün bunı ol serv-i zibâ
Semenden gönlek **ağ** gülden ‘imāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 43*). [*ağ,]*

4. Fiğān itdi başına saçdı āzer
Açup **ak** pürçeginden mi'cerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 129*). [**ak**,]

ak gül: Beyaz gül.

1. Velî ak güller açıldı hezārān
Görüp anları Mecnûn itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 4*). [**ak gül**, -ler]

ak gül: Beyaz gül. II Sevgilinin beyaz teni.

1. Meğer Leylâ'nuñ itdi ak gülin yād
Didi eyvah dirigā kim ğaribem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 6*). [**ak gül**, -in]

ak yüz: Beyaz yüz.

1. Meşelde **ak yüz** üzre zülf-i pür-çin
Tağup ol mäh-rûlar halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 42*). [**ak yüz**,]

akār: Mal mülk, gelir getiren ev.

1. Üşe başuña zenbûrı vebālı
Eger ğaşb idesin 'arz u **akārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 135*). [**akārı**, -ı]

akçe: Para, gümüş para.

1. Karı illerden **akçe** pul dilerdi
Tağup boynına urğan gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 48*). [**akçe**,]
2. Alurlar dirhemini **akçeye** anuñ
Eger ola kemān süst ü eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 190*). [**akçeye**, -y, -e]

akd: 1.söz, yemin 2. bağlama, düğümleme.

1. Ne var ğayra olundıysa nikāhı
Nice müddetdür olup ğayra **akdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 101*). [**akdi**,]

akd: Nikah, sözlenme.

1. Ki maṭlûbın dileye ṭālibine
Nikāh u **akd** için ḥarc iyledi naḡd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 35*). [**akd**,]
2. Ki ḥarc-ı naḡd ile ḥall olunur **akd**
Vefā vü mihr ile mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 36*). [**akd**,]
3. Olur şükranesi **akd** u nikāhı
Şu demde kim ola sağ u selāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 64*). [**akd**,]

4. Nikāh u **‘aḳd** olup hıṭbe oḳundu
Hıṭib-i hıṭbe kim kürsiye aḳdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 136*). [**‘aḳd,**]

‘aḳbet: İşin sonu, neticede, sonuçta.

1. Bilmem ki **‘aḳbet** n’idiser bu belâ beni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [**‘aḳbet,**]
2. Şavuldu **‘aḳbet** elḥamdülillah
Bunı Leylî işitdi çün pederden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 20*). [**‘aḳbet,**]
3. Du‘â kıldı götürüp **‘aḳbet** el
Du‘âsın Hıḳ kabül itdi ğaribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 100*). [**‘aḳbet,**]
4. Bulınmadı ne nām u ne nişâne
Bir âdem **‘aḳbet** virdi nişâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 35*). [**‘aḳbet,**]
5. Gerek kim **‘aḳbet** virâne ola
Hıṭâb idince bunca şehri ü dihi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 12*). [**‘aḳbet,**]
6. Olurlar **‘aḳbet** cāna veremler
Eger zer ğaşbına olursa zūruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 126*). [**‘aḳbet,**]

akıd: Akıtmak, akmasını sağlamak. // Gözyaşı dökmek.

1. Anuñ-çün itdiler efgān vü feryād
Akıdup göz yaşın anı yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 193*). [**akıdup,** -up]

‘akık: Değerli kırmızı taş.

1. Çemen döndi Yemen gibi **‘akıka**
Kılıç dendānı kesmekden gedildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 28*). [**‘akıka,** -a]
2. Hıyâdan beñzedür yüzüm **‘akıka**
Eger bu ṭālîc’ olmasa Süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 86*). [**‘akıka,** -a]
3. Nihālî nâleden beñzerdi nâle
Şaçup sım üzre nâsüfte **‘akıki** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 47*). [**‘akıki,** -ı]

‘akıl: Akıllı kimse, arif, irfan sahibi, olgun insan.

1. Ɔoyup sevdāyı Mecnûn **‘akıl** olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 10*). [**‘akıl,**]
2. Velî yār olmaz mecnûna **‘akıl**
Hıuşüşâ olmaya işlâḥa ḳâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [**‘akıl,**]
3. Velî yār olmaz mecnûna **‘akıl**
Hıuşüşâ olmaya işlâḥa ḳâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107*). [**‘akıl,**]
4. ‘Adûlar **‘akile** mecnûn dimişler
Velî ḥâşâ ‘aceb herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 161*). [**‘akile,** -e]
5. Muḥâle sa‘y iden **‘akıl** degüldür
Seni görmek ödinden oda düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 12*). [**‘akıl,**]
6. İder **‘akıl** şalâḥ-ı dil-nüvâzı
Didi sizden murâdum vuşlat idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 20*). [**‘akıl,**]
7. Eşe şanduk başa gelür didiler
Ey **‘akıl** i‘tibâr it bu ḥaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 23*). [**‘akıl,**]
8. Hûş itsün ḳışşasın ‘âlemde **‘akıl**
Ne Nevfel ḳaldı ‘âlemde ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 36*). [**‘akıl,**]

9. Giyer kürki zemāna göre **‘ākil**
Çü gördük dest-i ‘ālemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 228*). [**‘ākil,**]
10. Laţif eş‘ârı güyâ lü’lû-yi ter
Bilür **‘ākil** ki añlaruñ gibi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 11*). [**‘ākil,**]
11. Adı divāne kendü **‘ākil** idi
Anı her bî-hāber mecnûn şanurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 28*). [**‘ākil,**]
12. Yüri var uymazam her büt-pereste
Çeker **‘ākil** olan cām-ı muğāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 165*). [**‘ākil,**]
13. Sürerler ākıbet baluñ şafāsın
İder **‘ākil** özin teslīm-i Takdīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 15*). [**‘ākil,**]
14. Kaçup mecnûn didi **‘ākil** geçenler
Haber itdi irişdi Leylî’ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 76*). [**‘ākil,**]
15. Olur ol **‘ākil** iken adı mecnûn
Didi bunu vü ağladı o miskīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 124*). [**‘ākil,**]
16. Feşāhatde dañi key **‘ākil** idi
Gazel nazm itse ğarrā fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 104*). [**‘ākil,**]
17. Cihānuñ **‘ākılın** mecnûn iderdi
Kemend-i zülfi cāna fitne oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 22*). [**‘ākılın,** -in]
18. Demürden kapu açmak benden olsun
Hemişe hem-dem ol **‘ākıller** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 143*). [**‘ākıller,** -ler]

‘ākılāne: Akıllıca, mantıklı.

1. O bulsa nīzesin ururdu bize
Degül ef‘ālî anuñ **‘ākılāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 157*). [**‘ākılāne,**]

‘ākil-merd: Akıllı kimse.

1. İderler girye **‘ākil-merd** olanlar
O zincire boyun şutup yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 46*). [**‘ākil-merd,**]

akış: Akıtmak, dökmek.

1. Yüğürsen yil yürise şu **akışlu**
Çemende oynanın çāpük şarab-sāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 62*). [**akışlu,** -lu]

akıt: Akıtmak, dökmek.

1. Sözi Kevşer **akıtdı** gözi Ceyhūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 104*). [**akıtdı,** --dı]
2. Gözinden **akıdur** şahrāya deryā
Hārāretnden nefes şokurdu geh ğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 16*). [**akıdur,** -ur]
3. Dilinden **akıdup** şaţţ-ı hikāyet
Didi ol māh-ı nevden ayru Mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 2*). [**akıdup,** -up]
4. Kara bağı gibi itdi der-āğuş
Şaçup dökerdi **akıdup** yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 33*). [**akıdup,** -up]
5. Kefen gibi yaşamı iyledüm çāk
İki gözden **akıtdum** iki rüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 215*). [**akıtdum,** -dum]

6. Akıtdı dideden anlu yaın ol
Görüp Mecnûn anuñ bu b-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 18*). [*akıtdı, -dı*]

akıt-: Akıtmak, dökme.

1. Akıtdı dilden te dideden hûn
Ki ey peymâne peymâne içen an (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 182*). [*akıtdı, -dı*]
2. Baın yüzün ıgadı efat ile
Akıtdı hem ciger çanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 63*). [*akıtdı, -dı*]

akl: Akıl, düşünme, anlama ve kavrama gücü.

1. kl-ı pay u akl u dide trik
Yol eyle ince güya müy-ı brik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 81*). [*akl,]*
2. O yol saliklerinin nola hali
Ki aklı ola payınun ikali (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 80*). [*aklı, -ı*]
3. Eger açmasa tevfiuñ cemali
Açılmaz sa'y ile akluñ ikali (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 84*). [*akluñ, -uñ*]
4. Daıtma akluñuñ ıfte olma
Uyan devlet demidür hufte olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 29*). [*akluñı, -uñ, -ı*]
5. Taıldı fikri prûñ aklı adı
Egerçi toprak itdi hanümanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 10*). [*aklı, -ı*]
6. Senûñ ayauñ altıdur behitüm
Bilürsin bende yodur akl u hûşyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 85*). [*akl,]*
7. Esir olmazdı canuñ bu giyaha
Didi zahid ki akluñ bi-heberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 25*). [*akluñ, -uñ*]
8. Binası aklınuñ vrane ola
l imiler yaup ol günde bran (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 4*). [*aklınuñ, -ı, -nuñ*]
9. aınmilar veziri ile sultan
Sefih itmiş reay aklın ol nû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 7*). [*aklın, -uñ*]

akl u hû başına gel: Ayılmak, kendine gelmek.

1. Yüzine dideden adı gül-abı
Başına ün ki akl u hû geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 141*). [*akl u hû başına gel, -dı*]

aklı gel: uurun gelmesi, aklı başına gelmek.

1. Yine aklı gelüp urınca Mecnûn
Yalanından ol utanmaz utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 88*). [*aklı gel, -üp*]

akrab: Aralarında soy yakınlığı olanlar.

1. Odumdan dmenüm honüd olupdur
Uandı akrab r itdi benden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 51*). [*akrab,]*
2. Anı bilmez ki bı gence dmi
Dönüp hacdan göricek akrabsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 43*). [*akrabsın, -sın*]

akrân: *Mevki, rütbe ve durumları birbirine uygun olanlar, emsal.*

1. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da azdur **akrân**um hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*akrân*um, -um]
2. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da azdur **akrân**um hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*akrân*um, -um]

akreb: *Daha yakın, daha karîb.*

1. Zihî bed-ṭālî‘ ü bed-hâl ü bed-baht
Raķîbüñ zehri saña **akreb** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 15*). [*akreb*,]
2. ‘Âdû mekrîne **akreb** dôstdan dūr
Miyân-ı âdemîden vahşî düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 16*). [*akreb*,]
3. Şusuz cân virmege **akreb** şudan dūr
Ciger қaniyle teşne nice қana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 30*). [*akreb*,]
4. Ğama **akreb** şafâ vü şâdiden dūr
Nice bir mübtelâsın hecr-i yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 46*). [*akreb*,]

‘akreb: *Burçlardan birisi.*

1. Meger burc-ı sitâreñ **‘akreb** oldı
Şovumazsın eser bād-ı melâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 16*). [*‘akreb*,]

al: *Almak.*

1. Alup virmekde başı bî-dirîğuz
Dönüp bu tiz haberle ilçi çün tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 40*). [*alup*, -up]
2. Alup ol cevheri gevher vireydüm
Eger var ise bu râyüñ şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 24*). [*alup*, -up]
3. Ki bu eksüklüğe idem mükâfât
Ki **alam** bu diyârımdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 201*). [*alam*, -am]
4. O vaşl olur çekerem ben belâyı
Ben **alursam** eger virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 9*). [*alursam*, -ur, -sam]
5. Ne yüz var yüzüñe bakmağa hânım
İşigüñden ne yil kim **almaya** toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 77*). [*almaya*, -ma, -, -a]
6. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yil kim senden **almaz** yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 79*). [*almaz*, -maz]
7. Baña hâbbe gerekmez cümlesin **al**
Görüp şâd oldı ol ‘avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 38*). [*al*,]
8. Buña urdı **alup** ol bend ü kaydı
Yidüp gezdürdi anı hâne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 40*). [*alup*, -up]
9. Çü bu sihr-âferîñüñ sözün **aldı**
Ne deñlü kaçdısı idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 118*). [*aldı*, -dı]
10. Alup peyk anı uçdı şan hāmāme
Çü Leylî gördi yāruñ nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 2*). [*alup*, -up]
11. Dirin baña virürseñ söze destür
Eger ruḫşat virürseñ söze haber **al** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 43*). [*al*,]

12. Öpüp pîr önine kodi sebük-dest
Ki **al** bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 59*). [*al,]*
13. Benüm nâlem bucağı ça'r-ı zindân
Alup birkaç güher güşından ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 57*). [*alup, -up]*
14. Hemân 'aşkuñ idi varı vü kârı
Esüp bād-ı ecel çün **aldı** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 101*). [*aldı, -dı]*

al: *Hile, düzen, aldatma.*

1. Çü Mecnûn'ı bu hîle iyledi şād
Yine bir dürlü **äle** itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 44*). [*äle, -e]*

al: *Kırmızı.*

1. Al iden anı zulm ile itdügi kan mıdur
Oldum hayāl-i hüsnüñe müstağrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*al,]*

al: *Ele geçirmek, fethetmek, zaptetmek.*

1. Niçün fehm itmeye bûyından anı
Didi Mecnûn beni 'aşkuñ **alupdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 61*). [*alupdur, -up, -dur]*

al: *Satın almak.*

1. Dil ehli **almadı** bir pula anı
Ne şem'ün kim degül andan ziyāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 48*). [*almadı, -madı]*
2. Bu **aldı** bir kaç āhū ol da hurde
Geçüp dünyādān ucuz satsa bîzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 64*). [*aldı, -dı]*
3. Kimesne bir pula **almazdı** anı
Kışadur çün zebānı za'ferānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 188*). [*almazdı, -maz, -dı]*
4. Alurlar dirhem in akçeye anuñ
Eger ola kemān süst ü eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 190*). [*alurlar, -urlar]*
5. Cihānuñ bir pula **almaz** zer in ol
Maḥabbet eyle bî-hüş itmiş anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 40*). [*almaz, -maz]*

al: *Almak, tutmak.*

1. Düşe bî-gāne destine mekānı
Ele **alup** 'aşā-yı nā-tüvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 29*). [*alup, -up]*
2. Kadeḥ **almağa** yokdur kudret-i dest
Elüñden nüş idem deryāyı sākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 62*). [*almağa, -mağ, -a]*

al: *Almak.*

1. Dil-i Ferhād'tan **almaz** ḥayāl in
Bu vîrāndan ṭapuñ devşürdi raḥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 140*). [*almaz, -maz]*

al: *Almak II Kapmak.*

1. Beni **alsun** yitürsün Nile meyli
Ulaşdur ‘ömrüm ol zülf-i dirāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 2*). [*alsun, -sun*]
2. Anuñ-çün kani kıurur ergüvānuñ
Alur tesbîhini elden çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 25*). [*alur, -ur*]

al: *Ar. Nümayiş, hile, düzen.*

1. Melek şüretde ammā ma’nide div
Cihān ‘ayyārınıñ **āl** itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 155*). [*āl,]*

al: *Far. Açık kırmızı, al.*

1. İnanmazsañ göre dendānın anuñ
Gelincik gibi **al** giymiş şakāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 7*). [*al,]*

al: *(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.*

1. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin cān-pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 38*). [*ala, -a*]
2. Ala yār-ı ğaribinden nişānı
Ya bārī k̄albi bir dem açılardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 96*). [*ala, -a*]

al: *Almak II Fethetmek.*

1. Raĥat kıomaz oldu baña ey dōst
Çün hāĥıruñ oldu ğönlüm **alduñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 3*). [*alduñ, -dun*]

al: *Kabul etmek.*

1. Yanına **aldı** ğāyet ĥürmet itdi
Selim anı çü ‘üryān ğördi ğāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 28*). [*aldı, -dı*]

al: *Almak II duymak.*

1. Çü **aldı** bu cevābı p̄ir-i maĥzūn
Didi ‘āşıkdur oĝlum şanma mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 109*). [*aldı, -dı*]
2. Ya yolından ğidūñ ya ğarĥa virdi
Yine Nevfel çün **aldı** bed cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 49*). [*aldı, -dı*]

al: *Almak, tutmak.*

1. Alup Zeyd anı uçdı çün hamāme
İrişüp burc-ı gār-ı yāre kōndı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 44*). [*alup, -up*]

al: Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

1. Kim **aldı** varumu daği kōmaz baña beni
Cānāna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*aldı, -dı*]
2. Hezâr nâz-ı na‘îmle **aldı** dāye
Kılup şehd ü şekkerler aña mâye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 53*). [*aldı, -dı*]
3. Virür **almaq** içün ervāh-ı aḥbāb
Müje tiğına zehr-i kâhrdan āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 63*). [*almaq, -maq*]
4. O derd-i dil ki **aldı** ben gārîbi
‘îlâcından uşandırdı tabîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 23*). [*aldı, -dı*]
5. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin cān-pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 38*). [*ala, -a*]
6. Çü **aldı** bu cevābı pîr-i maḥzûn
Didi ‘āşıkdur oğlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119*). [*aldı, -dı*]
7. Benî ‘Āmir çün **aldılar** cevābı
Hemān dönmeğe gördiler şavābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 165*). [*aldılar, -dılar*]
8. Gül-i bostān-ı ‘ömre gitdi çün bād
Ki **ala** şolmadın ḥoryād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 55*). [*ala, -a*]
9. Özi gibi sözün de bîkr iderdi
Sözi fikri ḥarîrinden **alurdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 107*). [*alurdı, -ur, -dı*]
10. Şalınmaq göstere kebg ü tezerve
Ala mülk-i çemenden hem ḥarācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 85*). [*ala, -a*]
11. Hemān yilden **alur** bûy-ı niğārı
Naşîbi yārdan geh geh kōkudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 26*). [*alur, -ur*]
12. Degül kuru gülîçe kûrs-ı mehdür
Seg **almaz** ürmek ile kûrs-ı māhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 37*). [*almaz, -maz*]
13. Çeri dirdi ulaqlar şaldı çün bād
Alup bunca çeriye yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 51*). [*alup, -up*]
14. Ki dür ṭālibleri **ala** hızāne
Kim el açar **ala** ol māh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 50*). [*ala, -a*]
15. Ki dür ṭālibleri **ala** hızāne
Kim el açar **ala** ol māh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 51*). [*ala, -a*]
16. Bu kim mālın virüp **ala** ‘arûsı
Oқudı çün bu efsûnı ol āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 114*). [*ala, -a*]
17. Ki andan **alalar** zevk-ı vişāli
Yürür dellāle biñ biñ der-miyāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 48*). [*alalar, -a, -lar*]
18. Ki yaza nāme-i şerḥ-i vidādi
Ele barmağı gibi **aldı** ḥāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 7*). [*aldı, -dı*]
19. Oқı levḥ-i çemende ḥaṭṭ-ı ‘ibret
Bu mevsimde bu üçden lezzet **al** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [*al*]
20. Ne resme üns **ala** insān yüzümden
O kim ola enis-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 36*). [*ala, -a*]
21. Қo nefsi cāna rahmet kâpusın aç
Alınmaz yüksüzün tamğası bācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 77*). [*alınmaz, -ın, -maz*]
22. Bir arada yazılmış Leylî Mecnûn
Yirinden el urup ol nakşı **aldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 11*). [*aldı, -dı*]
23. Ṭa‘ām umup **alurdı** māl u genci
Meger Mecnûn o gün şüret değışdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 26*). [*alurdı, -ur, -dı*]

24. Gerilmiş ‘ırķ u pey zāhir çün evtār
Alup māder diz üzre mālīş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 49*). [*alup, -up*]
25. Alam geh bûşe nuķl iķin gehi mey
Bu zībā māl-hūlyā vü güzel rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*alam, -am*]
26. İyüsin meyvenüñ her dem çoñuz yir
Çaçan kim ejdehā **aldı** o genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 67*). [*aldı, -dı*]
27. Dikenden **almağa** ol tāze verdi
Zebûn idi veli bu yolda hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 50*). [*almağa, -mağa*]
28. Anuñla muķkem olur ten hişārı
Hişārı **aldı** çün ceyš-i seķāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 51*). [*aldı, -dı*]
29. O süsen ‘uķdesinden gel haber **al**
Didi hem aña di benden bu pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 118*). [*al,]*
30. Uçar pervane gözinde hayālün
Bu gülşenden seni ey gül kim **aldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [*aldı, -dı*]
31. Onlara hāşıl olmış zevķ-i tekrār
Alurlar birbirinden zevķ-i būsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 51*). [*alurlar, -ur, -lar*]
32. Peder Leylî işitdi bu hiķābı
Şeker **alup** aģu virdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 96*). [*alup, -up*]

al: (Eline) almak.

1. Tozuñ kuķlin **alur** çeşmine ğālib
Turur bām-ı sipih üstinde Keyvān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 32*). [*alur, -ur*]

al: Almak, aktarmak, nakletmek.

1. Toli āb-ı zeheb itdü devātın
Hem **almış** sāzını Zühre kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 25*). [*almış, -miş*]

al: Kabul etmek.

1. Selāmın **aldılar** İbnü’s-Selām’uñ
Didiler yoķ ķabüle bizde taķşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 58*). [*aldılar, -dı, -lar*]

al: Çıkarmak.

1. Baña şak bağı boynından anuñ **al**
Ki mecnûna yaraşur bend ü zencir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 32*). [*al,]*

al-: Bürümek, sarmak, kaplamak.

1. Imızğandı gözini uyķu **aldı**
Dil-i Mecnûn’a düş gösterdi baķtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 82*). [*aldı, -dı*]

al-: Bir şeyi veya kimseyi bulunduğu yerden ayırmak.

1. Bize bu harf-i ta'ne hoş şabağdur
Seni mektebden **almak** bil ki hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 78*). [*almağ, -mağ*]

al-: (ele bir şey) almak.

1. Rağib-i serd o hâle oldu ağâh
Alup def'i ele şemşir-i üryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 77*). [*alup, -(u)p*]
2. Çurudı ol kılıç çutduğı desti
Alup hem sağ ele tığı yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 81*). [*alup, -(u)p*]

al-: Almak, elde etmek, ele geçirmek, tutmak.

1. Bunuñ da cüş iderdi hâl-i vecdî
Alup Necd'ün nesiminden şafâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 93*). [*alup, -up*]
2. Anı zulm ile **alman** ben bilürsin
Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 132*). [*alman, -man*]
3. Alup yolına gitdi nitekim bād
Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 44*). [*alup, -up*]
4. Biraz nerm oldu tā kim seng-i hātır
Ruğab **almağ** içün bir gice küstāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 19*). [*almağ, -mağ*]
5. Kimesne meyvesini dirmemişdür
Şovuğ el almasın **almış** degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 107*). [*almış, -miş*]
6. Ki virem cānumı yoluñda yile
Nesim-i küyuñ **alup** bu nişārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 135*). [*alup, -up*]
7. Ki rağş itdi şafādan şan hamāme
Birazdan nāmeyi **aldı** oturdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 167*). [*aldı, -dı*]
8. Varup sa'y it vişāl-i dil-ber içün
Baña **al** gel varup olduğı cāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 61*). [*al,*]
9. Alup anı çü helvā vü kağā'if
Huğür-ı Leylî'ye iltürdi tuğfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 102*). [*alup, -up*]

al-: Eş, zevce olarak almak.

1. O kızlardan iderseñ kime meyli
Alalum koyalum adını Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 102*). [*alalum, -a, -lum*]

al-: Almak. II Kız almak.

1. Anuñ gibi firāz kızlar bulınur
Kimi dilersen istenür **alınur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 98*). [*alınur, -ın, -ur*]

āl it: Hile yapmak.

1. Yine cānına geldi itdüğü āl
Şular kim meyve-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 18*). [*āl it, -düğü, -*]

al ol: Kızarmak. II Kan olmak.

1. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi gezdiler çok tağ u şahrā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 56*). [*al ol, -madın*]

a'lä: Daha güzel, daha üstün.

1. Mecâzisi ki 'aşkuñ kıntaradur
Haķikî olsa **a'lä** manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 10*). [*a'lä,*]

a'lä: (Daha, en, pek) yüksek.

1. Qabā'ilde şehîr idi Arab'da
Nesebde eşref ü **a'lä** hesabde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 8*). [*a'lä,*]

a'lä: Çok şerefli, pek yüce, aziz.

1. Ki ehl-i dil dilîr idi 'Arab'da
Anuñ **a'lä** idi her yirde kıdri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 13*). [*a'lä,*]

'alāka: İlgî.

1. Olur anuñla muhkem her **'alāka**
Ne deñlü kıl za'if olursa kıatı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 48*). [*'alāka,*]

'alāme: Belirti, işaret.

1. Bunuñ kıtîsine oldur **'alāme**
Ki kıuşlar kıondurur şāh-ı kelāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 185*). [*'alāme,*]

ālāt: Aletler, aygıtlar.

1. Getürürlerdi lüt **ālātı** vāfir
Yir idi kendü bir zerre nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 80*). [*ālātı, -ı*]

ālāyış-i şüret-perest: Surete tapmanın gösterişi, dış güzelliğe önem vermenin debdebesi.

1. Haķikat hikmetiyle gönüli kıolmuş
Geçüp ālāyış-i şüret-peresti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 15*). [*ālāyış-i şüret-perest, -ı*]

alçak: Yere yakın.

1. Tapuñ mevlâ vü gayrun saña bende
Bu cümle şeş cihet yüce ger **alçaq** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 71*). [*alçaq,]*

aldan: *aldanmak, kanmak, kapılmak, oyuna gelmek.*

1. Eger olsa hamâkatdan nişândur
Şakın **aldanma** kallâş-ı zamâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 83*). [*aldanma, -ma]*

‘âlem: *Sancak, bayrak.*

1. ‘Alemler dikdi ‘âlemde dü rengi
Tolup berk ü nevâdan bâğ u bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 6*). [*‘alemler, -ler]*
2. Siyâdet burcına ‘âlî **‘âlemdür**
Yücedür kıddi gibi nâm u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 102*). [*‘âlemdür, -dür]*
3. Ki ‘âlemde **‘âlem** oldı cemâle
Cemâlin cân göziyle görmeli oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 14*). [*‘âlem,]*

‘âlem: *Bayrak, sancak II Nişan.*

1. Muḥabbet cāmına Mecnûn ki Cem’dür
Kemâl-i ‘aşkı ‘âlemde **‘âlemdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 34*). [*‘âlemdür, -dür]*

‘âlem: *Evren, kainat II dünya.*

1. Yirün **‘âlemdedür** ‘âlem gibi ol
Çü Âdem aşıldur zât-ı şerifün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 142*). [*‘âlemdedür, -de, -dür]*

‘âlem: *Âlem, ortam.*

1. Tahayyür **‘âleminde** rikḳat ile
Gönül taḥtı gibi baḥtı yıkıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 166*). [*‘âleminde, -i, -n, -de]*
2. Yine kaçdı tekellüf **‘âleminden**
Gezerken bir gün ol eṭrâf-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 6*). [*‘âleminden, -i, -n, -den]*
3. Demidür göçesin ey yâr ğâra
Tekellüf **‘âleminden** taşradur ğâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 39*). [*‘âleminden, -i, -n, -den]*
4. Yigitlik âteşinden bir eşerdür
Yigitlik **‘âleminden** çün geçe merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 143*). [*‘âleminden, -i, -n, -den]*
5. Dil ü cân **‘âleminde** kırdı taḥtı
Yatup ol ḥâlet üzre kıldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 174*). [*‘âleminde, -i, -n, -de]*

‘âlem: *İçinde bulunulan yaşam dairesi, ortam.*

1. Acıyup her birinün yandı cânı
Ol anlardan ferâğat **‘âleminde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 119*). [*‘âleminde, -i, -n, -de]*

‘ālem: Dünya, cihan, kainat.

1. Āvāre gibi bencileyin yār-ı nihāne
‘Arz itmek için sūzişini **‘āleme** hürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 3*). [**‘āleme, -e**]
2. Gün **‘ālemi** geşt iylediği hāne-be-hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 1*). [**‘ālemi, -i**]
3. ‘Ālem yüzini münevver itdün
Ey çeşm-i çerāğ-ı her-dü-‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 25*). [**‘ālem,]**
4. Ümmî didiler ıpuna ammā
‘Ālemde olur mı senden a‘lem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 44*). [**‘ālemde, -de**]
5. Nefāz-ı emrüne **‘ālem** musahhar
Hevā üstinde hükümüne muqarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 19*). [**‘ālem,]**
6. Kāmu sīrāb-ı āb-ı ihtidādur
Fūrūği ol fūrū‘un ıoldı **‘ālem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 69*). [**‘ālem,]**
7. Güneş gibi münevver oldu **‘ālem**
Anuñ iksiri virdi hāke levni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 70*). [**‘ālem,]**
8. Odur maqşūd aña **‘ālem** tufeyli
‘Urūc-ı ‘arş-ı ev-ednā anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 74*). [**‘ālem,]**
9. Muḥabbet cāmına Mecnûn ki Cem’dür
Kemāl-i ‘aşkı **‘ālemde** ‘alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 34*). [**‘ālemde, -de**]
10. Şaḫın yüz virme āyine yüzine
Mişālün gösterür **‘ālem** gözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 104*). [**‘ālem,]**
11. Kādem başma işükden ıaşra ey nūr
Olursun gün gibi **‘ālemde** meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 106*). [**‘ālemde, -de**]
12. Müjeñden gül yüzüne çeşm-bend it
Teferrüc **‘āleminden** çeşmi bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 100*). [**‘āleminden, -i, -nden**]
13. ıTutulmaz kılsa **‘ālem** fikr ü rāyı
Hevā bend ile pend ile havāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [**‘ālem,]**
14. ıTutulmaz kılsa **‘ālem** fikr ü rāyı
Hevā bend ile pend ile havāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [**‘ālem,]**
15. Ğam-ı Leylî ola **‘ālemde** kārūm
Cihān ālāyişinden çün olam pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 102*). [**‘ālemde, -de**]
16. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O pinhān sen anuñ-çün **‘āleme** fāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 87*). [**‘āleme, -e**]
17. Ki **‘ālemde** ‘alem oldu cemāle
Cemālin cān göziyle görmeli oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 14*). [**‘ālemde, -de**]
18. ‘Alemler dikdi **‘ālemde** dü rengi
ıTolup berk ü nevādan bağ u bustān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 6*). [**‘ālemde, -de**]
19. Arada ḫaste Mecnûn cān çekişdi
Hemān Leylâ idi **‘ālemde** cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 41*). [**‘ālemde, -de**]
20. Yeg andan kim kıala **‘ālemde** nenge
Virürseñ destine anuñ zimāmum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 112*). [**‘ālemde, -de**]
21. Ḥôş itsün kışşasın **‘ālemde** ‘ākil
Ne Nevfel kıaldı **‘ālemde** ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 36*). [**‘ālemde, -de**]
22. Ḥôş itsün kışşasın **‘ālemde** ‘ākil
Ne Nevfel kıaldı **‘ālemde** ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 37*). [**‘ālemde, -de**]
23. Nazarlar gördiler **‘ālem** içini
Ḥayāl āyine-dārı a‘ni Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 4*). [**‘ālem,]**
24. Hemān menzil ferāğat **‘ālemidür**
Velî bu kıuşça cān itdükde pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 18*). [**‘ālemidür, -i, -dür**]
25. Zihî sultān kı **‘ālem** aña fermān
Nihān ‘ilmi kıatında günden izhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 2*). [**‘ālem,]**

26. Ana nām itdiler ism-i Selīm'i
İrerdi **‘āleme** hayr u sehāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 9*). [**‘āleme**, -e]
27. Yıkıldı kaşrı kabri oldı ābād
Ne cem'î kaldı **‘ālemde** ne şem'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 127*). [**‘ālemde**, -de]
28. Bu bendüñ bendesi **‘ālemde** şehdür
Eger çehden bulam dirseñ necâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 160*). [**‘ālemde**, -de]
29. Görüp gaybı Hudâ'dur diye bî-‘ayb
Hünerden şimdi **‘ālem** oldı hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 75*). [**‘ālem**,]
30. Ki **‘ālem** üstine rahmet saçıldı
Dil-i Leylî güşâde çün şehir-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 6*). [**‘ālem**,]
31. Bu yıl üzre tutar **‘ālem** kararı
Toğurmadı bu gerdün bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 160*). [**‘ālem**,]
32. Boyanur **‘ālemüñ** sîmâsı çana
Cihân kim hünîdür yokdur amânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 2*). [**‘ālemüñ**, -üñ]
33. Yüzüñi yırtana māl u ni‘am vir
Müdārâ kıl müdārâ **‘ālemidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 113*). [**‘ālemidür**, -i, -dür]
34. Biri ma‘şūkadur ol biri ‘āşık
Biri **‘ālemde** ‘āşıklar şehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 67*). [**‘ālemde**, -de]
35. İrişdiler şafâ-yı cavidâne
O **‘ālemde** o kim çekdi belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 75*). [**‘ālemde**, -de]
36. Bu **‘ālemde** sürer beyle şafâyı
Şu dil kim ol cihânda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 76*). [**‘ālemde**, -de]
37. Bu **‘ālemde** olur her gamdan āzād
Çü rüşen oldı şubh-ı ‘ālem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 78*). [**‘ālemde**, -de]
38. Bekâ **‘ālemlerinde** hest olalum
Dü ‘ālemde bizi mest it müdāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 44*). [**‘ālemlerinde**, -ler, -, -nde]

‘ālem: Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.

1. ‘Alem dikdi çü şubh-ı ‘ālem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 1*). [**‘ālem**,]

‘ālem: Dünya, cihan; halk, insanlar.

1. İde **‘ālem** senüñ de zikrünüñ hayr
Şu dem kim gayra çala kâr u bāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 10*). [**‘ālem**,]

‘ālem: Âlem, dünya II Herkes.

1. Yirün ‘ālemedür **‘ālem** gibi ol
Çü Âdem aşıldur zât-ı şerîfüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 142*). [**‘ālem**,]

a‘lem: Alim, bilge.

1. Ümmî didiler tapuna ammā
‘Ālemde olur mı senden **a‘lem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 44*). [**a‘lem**,]

‘ālem-efrüz: Cihani, dünyayı aydınlatan.

1. Meger bir gün nice gün **‘ālem-efrūz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 1*). [**‘ālem-efrūz,**]

‘ālem-i bālā: *Yücelerin bayrağı.*

1. Ben hūd senüñem ammā kimüñsin ola sen de
Çaddün **‘ālem-i bālā** mānend-i çad-i tūbā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 5*). [**‘ālem-i bālā,**]

‘ālem-i fahr: *Âlemin, kâinâtın iftihar kaynağı, övünme sebebi olan Hz. Muhammed.*

1. Ey **‘ālem-i fahr** u fahr-ı ‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 1*). [**‘ālem-i fahr,**]

‘ālem-i gayb: *Gayb âlemi, görünmeyen, bilinmeyen âlem.*

1. Çamu mülk-i şehâdet **‘ālem-i gayb**
Senüñ şun‘ınla mevcūd oldı lâ-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 21*). [**‘ālem-i gayb,**]

‘ālem-i hākī: *Toprak âlemi. II Yeryüzü.*

1. Zihî ni‘met ki olmaz intihâsı
Çal ey dil ‘ālem-i hākīde pākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 89*). [**‘ālem-i hākī, -de**]

‘ālem-i hüccet-i ilāhī: *İlahi deliller âlemi.*

1. Ey **‘ālem-i hüccet-i ilāhī**
Şer‘in yoludur çarīç-ı eslem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 10*). [**‘ālem-i hüccet-i ilāhī,**]

‘ālem-i rāz: *Sırlar âlemi.*

1. Olur yurdu yuvası **‘ālem-i rāz**
Bu derdi derdi olmayan şanur ‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 12*). [**‘ālem-i rāz,**]

‘ālem-perestī: *Dünyaya tapmak, dünya malına tamah.*

1. Ne lâyıkdur sana **‘ālem-perestī**
Cihāna çapma kim yokdur şebātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 164*). [**‘ālem-perestī,**]

ālet: *Bir işi yapmak için kullanılan nesne, araç, makine, aygıt.*

1. Saña ger erre-i sîn ola **ālet**
Kesersin komayup ‘ırç-ı cehālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 21*). [**ālet,**]
2. Gezerdi āh ile deşt ü beyābān
Silāh u **āleti** bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 75*). [**āleti, -i**]

âlet: Âlet, araç, makine.

1. Geçer ğam çekmedin tutar kenâre
Bu hâlet ki **âleti** ‘aşk u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [*âleti, -i*]

‘alî: Hz. ‘Alî.

1. Ebübekr ü ‘Ömer ‘Osmân **‘Alîdür**
Şerî‘at bunlaruñ mezhebleridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 60*). [*‘alîdür, -dür*]

‘alî: Yüce, ulu, yüksek.

1. Siyâdet burcına **‘alî** ‘alemdür
Yücedür kıddi gibi nâm u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 102*). [*‘alî,]*
2. İletdi **‘alî** kaşra ‘izzet ile
Aña teslim idüp her mülk ü mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 14*). [*‘alî,]*

‘alî neseb: Soylu aile.

1. Ne duhterler bulunur bu ‘Arab’da
Çamu ‘alî nesebde hem hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 88*). [*‘alî neseb, -de*]

‘alim: Âlim, bilgin.

1. Biri ebvâb taqdîrûñ kitâbı
Nice **‘alim** olan ‘ilm ü hesâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 9*). [*‘alim,]*

‘alimü’l-ğayb: Gaybı bilen; Allah.

1. Bu sırrı bilmez illâ **‘alimü’l-ğayb**
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 14*). [*‘alimü’l-ğayb,]*
2. Anı vaşf itmez illâ **‘alimü’l-ğayb**
O hûruñ her biri bir nûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 20*). [*‘alimü’l-ğayb,]*

alın: Alma eylemi.

1. Alınmaz püştinüñ bir kez palâni
Çü biñ biñ ölmüşem ğam çarbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 18*). [*alınmaz, -maz*]

‘alî-nijâd: Yüksek yaratılışlı, asil.

1. Bulunca tâ ki bir **‘alî-nijâd**
İdelüm anı saña nâm-zâdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 95*). [*‘alî-nijâd, -i*]

‘aliyullah: *Yüce Allah.*

1. Hâk ecriñ vire Allah **‘aliyullah**
Didi buñi atıldı nitekim tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 110*). [*‘aliyullah,]*

alkış it-: *Dua etmek.*

1. Gören ol hüsni ü hulk-ı meh-liqâyı
İderdi alkış oğurdu du‘âyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 94*). [*alkış it-, -er, -di]*

allâh: *Allâh, Hüdâ.*

1. Egerçi ğamzeden dil vire **Allah**
Kaşıyle ‘âşikuñ hâlini yoğlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 38*). [*allah,]*
2. Hâk ecriñ vire **Allah** ‘aliyullah
Didi buñi atıldı nitekim tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 110*). [*allah,]*
3. Ne müşkildür ki ‘afv itmeye **Allah**
Seni incitdüm itdüm halka rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 82*). [*allah,]*
4. Seni segden ne hoş kırtarmış **Allah**
Didi kim uğramadın ben bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 52*). [*allah,]*

allah şaklasın: *Allah esirgesin, Allah korusun.*

1. Kati müşkil olur şaklasın Allah
Felek aña bu resme kıahr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 36*). [*allah şaklasın,]*

Allahu ekber: *Allah büyüktür.*

1. Zihî ‘ıyd-ı hilâl **Allahu ekber**
Hüdâ kim bezm-i ‘aşkuñ cem‘ idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 100*). [*allahu ekber,]*

alma: *Elma.*

1. Kimesne meyvesini dirmemişdür
Şovuğ el **almasın** almış degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 107*). [*almasın, -sın]*

almak: *Elde etmek.*

1. Olup taşıl-i vaşla itikâdı
İrişdi **almağa** mihr ile mâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 73*). [*almağa, -a]*

aln: *Alın.*

1. Alnuñ güneşi ki ve'd-đuhādur
Mihrāb-ı zemīn ü āsman hem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 23*). [*alnuñ, -uñ*]

alt: *Alt, alt kısmı.*

1. İrer andan benüm cismüme yāre
Çabarsa ayağūñ **altında** her pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 43*). [*altında, -da, -n, -ı*]
2. Elüñ **altında** memlüküñdür el-ħağ
Yoluñda toz olan zī-gevher-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 72*). [*altında, -da, -n, -ı*]
3. Müşerref ola senden gülşen ü bāğ
Ayağ **altında** ħāk ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 111*). [*altında, -ın, -da*]
4. Senüñ ayağūñ **altıdur** behiştüm
Bilürsin bende yoğdur ‘aql u ħüşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 84*). [*altıdur, -du*]

altun: *Altın.*

1. Gümüş küh üzre **altundan** kemer-vār
Çağār ile katır üstür güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 46*). [*altundan, -dan*]
2. İpek bezler ağır **altınlu** kat kat
Şeker tenginden oldı ħāneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 48*). [*altınlu, -lu*]
3. Tağılmağdan yeg idi anı boğmaq
Bilegi sımine **altınlu** yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 165*). [*altınlu, -lu*]
4. Belâ vü zaħmet idi şanki yāre
Muraşsa‘ heykel ü **altınlu** ħalħāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 167*). [*altınlu, -lu*]
5. Yağūd nergis gözi degdi o bāğa
Götürüp **altın** üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 47*). [*altın,]*

altun başlu: *Altın taç.*

1. Cihāz u ħürmet ile dürr-i nā-süft
Gümüş gövdelü **altun başlu** duğter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 203*). [*altun başlu,]*

altınlu-vārī: *Altın işlemeli.*

1. ‘Ubeyd-i zengī vü rümī cevārī
Münağğaş ħülleler **altınlu-vārī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 106*). [*altınlu-vārī,]*

ālūde-i ħūn: *Kan karışmış.*

1. Dür-i şāhī şadefden oldı birün
Gül-i taze gibi **ālūde-i ħūn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 48*). [*ālūde-i ħūn,]*

alup başunu git: *Çekip gıtmek.*

1. Gelüp ben ħasteye itseñ nigāhı
Sen alup başunu gıtdün yabāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 51*). [*alup başunu git, -dü, -n*]

2. (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53). [alup başuñı git,]

‘ām: *Umum, genel, halk.*

1. Ögerdi Leylî’yi eş‘âr içinde
Yöresinden geçerken hâş eger **‘ām** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 101). [‘ām,]
2. Kara giydi kâmusı mâteminden
Ol iklîmuñ kâmu **‘āmu** vü hâşı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 189). [‘āmu, -û]

a‘mā: *Kör, gözleri görmeyen.*

1. Tutar **a‘mā** gibi elde tayağı
Düşüp kaş ile tayanı ayağı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 25). [a‘mā,]
2. Ki şol üftâde **a‘mā** düşdi yire
Nola ger dest-gîr olsam çarîre (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 29). [ā‘mā,]

ama: *Fakat, lakin.*

1. Belâ nağşından **ama** bî-ğabersin
Baña sen gerçi dîvâne didüñ nâm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 136). [ama,]

amān: *Yardım istenildiğini anlatan söz, imdat.*

1. Amānı yok ne pîre ne civâne
Ne bir dil-ħaste pîre ħürmeti var (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 104). [amānı, -ı]
2. Boyanur ‘ālemüñ simâsı kana
Cihân kim ħünidür yokdur **amānı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 3). [amānı, -ı]

amān vir: *Canını bağıslamak, öldürmemek, merhamet etmek.*

1. Dilüñe iyemez mi nâle te’sîr
Amān virseñ n’ola bu derd-mende (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 25). [amān vir, -se, -ñ]
2. Amān virdi ħodı elden şikârı
Didi rây ile ħurtarduñ bu cāmı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 36). [amān vir, -dı]
3. Amān virme başın ħat‘ iyle şem‘ün
Baña ħôşdur öñüñde mürde yatam (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 104). [amān vir, -me]

amān vir: *Rahat vermek, serbest bırakmak.*

1. Amān vir ey ecel müsta‘cil olma
Temâyül yaraşur sen serve ammā (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 4). [amān vir,]

‘amel: *İş, davranış, eylem.*

1. Şacı tāvüs-ı cevlandıır meşelde
‘Uğâb-ı âfet-i cāndur **‘amelde** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 146). [‘amelde, -de]

2. İrişmez merhemi bir pāre senden
Dükendi tākatum kaldum **‘amelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 21*). [*‘amelden, -den*]
3. Ki düşdi merd-i mürde gibi ol dem
Didi ya bu **‘amelden** iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 25*). [*‘amelden, -den*]
4. Eger şandal eger ‘anber eger ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 129*). [*‘amel,]*
5. Hevâ ile geçerse yok hevesdür
Bu gün ‘ömrün ki dihkānî **‘ameldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 121*). [*‘ameldür, -dür*]
6. Ecel geldi **‘amelden** gitdi ağla
Ĥamā’il iyle gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 10*). [*‘amelden, -den*]
7. Saña lâyıķ olan ‘afv u aţādur
Egerçi ayaĝa düşdüm **‘amelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 59*). [*‘amelden, -den*]

‘āmî: *Umum, genel, halk.*

1. Eger Mecnûn diyü çağırsa **‘āmî**
Uyuvürürdi kesmezdi kelāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 49*). [*‘āmî,]*

‘āmî: *Avamca, ileri gelenlerden olmayan, cahil, avama ait.*

1. Piyāz ehli olan **‘āmî** ne ĥazţ iyleye selvādan
Fenā faķrıdur ey Ĥamdî sevādu’l-vech fi’d-dāreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [*‘āmî,]*

‘āmîl: *Amel eden; bildiklerini uygulayan, ibadet ve diĝer kulluk görevlerini eksiksiz yerine getiren.*

1. Şakın anuñ söziyle **‘āmîl** olma
Hemîşe bendüñ olsun zülf-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 8*). [*‘āmîl,]*

āmîn: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.*

1. Emîn olsun belādan diyen **āmîn**
Ĥulaķ tıttup bu kavle pîr-i maĥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 36*). [*āmîn,]*
2. Ğariķ-ı rahmet olsun diyen **āmîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 208*). [*āmîn,]*

āmîn di: *"Öyle olsun, Allah kabul etsin" anlamlarında, duaların arasında ve sonunda kullanılan bir söz.*

1. Dil olup tıaylasānı diye **āmîn**
Du‘āsı ĥall ider her müşkilâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 32*). [*āmîn di, -ye*]

‘āmîr: *Beni Amir kabilesi.*

1. İlüm ma‘mûr u **‘Āmirdür** ĥazînem
Adum meşhûr añılır mihr ü kînem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [*‘āmirdür, -dür*]
2. İlüm ma‘mûr u **‘āmirdür** ĥazînem
Adum meşhûr añılır mihr ü kînem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [*‘āmirdür, -dür*]

‘āmir ili: *Beni Amir kabilesinin yaşadığı yer.*

1. Koyup anı geçüp yıl gibi esdi
Varup ‘Āmir iline ol seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 111*). [*‘āmir ili, -ne*]

‘āmiri: *Beni Amir kabilesindekiler.*

1. ‘Arabda ‘Āmirî olan güzelden
Güzel olmaz muḳarrerdür ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 183*). [*‘āmiri,]*
2. Bilürsin her şanem kim ‘āmîrîdür
‘Arabda ḥüsn ü ḥulkuñ sāḥirîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 179*). [*‘āmîrîdür, -dür*]
3. Kõdılar ‘āmîrîler taḥt u tâcı
O yola kim olur Mecnûn ‘ilâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 171*). [*‘āmîrîler, -ler*]
4. Aña şerbet vireyin âb-ı tîği
Bunı bir ‘Āmirî çünkim iştîdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 39*). [*‘āmîrî,]*
5. Bu ğavġâyı ḥikâyet iylediler
Ki ol mecnûn fetâ kim ‘Āmirî’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 13*). [*‘āmîrî’dür, -dür*]

ammâ: *Ama, ancak, fakat.*

1. Amân vir ey ecel müsta‘cil olma
Temâyül yaraşur sen serve ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 5*). [*ammâ,]*
2. Ben ḥõd senüñem ammâ kimürsin ola sen de
Ḳaddûn ‘alem-i bâlâ mânend-i ḳad-i ṭübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*ammâ,]*
3. Ammâ ki bilimen aña yarar üstühân mıdur
Ey Zeyd ‘Amr vâvı gibi yârdan raḳîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [*ammâ,]*
4. Ümmî didiler ṭapuna ammâ
‘Ālemdede olur mı senden a‘lem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 43*). [*ammâ,]*
5. Egerçi nâr-ı ‘aşkuñ külḥanıdır
Riyâz-ı cânuñ amma gülşenîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 24*). [*amma,]*
6. Ḥalife-vâr egerçi nâmi meşhûr
Ḥalefsuzluḳda ammâ şem‘-i bî-nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 14*). [*ammâ,]*
7. Olur gerçi dehâmî nâfenüñ ḥuşk
Nihân olınmaz ammâ nefḥa-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 26*). [*ammâ,]*
8. İdüp bir yüzden ammâ ihtiyâṭı
Yüzine baġladı bâb-ı neşâṭı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 11*). [*ammâ,]*
9. Dü ğamze oldılar remz ile ġammâz
Raḳîbe ġâ’ib ammâ şüret-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 42*). [*ammâ,]*
10. Kelâmıñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm ġayret odı ammâ ṭoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*ammâ,]*
11. Kelâmıñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm ġayret odı ammâ ṭoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 100*). [*ammâ,]*
12. İdüñ ammâ biraz bu ḥayrı te’ḥîr
Ki bu türvende verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 60*). [*ammâ,]*
13. Olursa etmegümi yaġa bandı
Vire mi atası ammâ rızâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 87*). [*ammâ,]*
14. Yabâna gitmez ammâ râyegânî
Hemân vech-i ma‘âşum budur ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 38*). [*ammâ,]*

15. Niçün olduñ siyeh bāl u siyeh hāl
Menem mâtemde **ammā** sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 41*). [*ammā,]*
16. Senüñ katuñda **ammā** ol hâşâdur
Ümidüm var ki kaçdun ola câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 90*). [*ammā,]*
17. Acıdı tınmadı **ammā** hâzerden
Belürdüke çutuşmış perdeden âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 22*). [*ammā,]*
18. Oturur derd-mend ol yâr-ı dil-bend
Nesim-i şavtı **ammā** tâzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 41*). [*ammā,]*
19. Gözinden yaşını şabr ile sildi
Uçarken konda **ammā** per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 113*). [*ammā,]*
20. ‘Adûlar gibi **ammā** bî-amânsın
Egerçi pistedür şîrîn dehânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 52*). [*ammā,]*
21. ‘Aşâ-yı sebz aña **ammā** ne lâyıķ
Meger bîmâr idüpdür bağrı dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 8*). [*ammā,]*
22. Ciger-küşe ğamından dil-şikeste
Tağıtdı mâlı **ammā** dirdi hüşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 15*). [*ammā,]*
23. Nefes teng iñler **ammā** nitekim çeng
Bilin egmiş belâlar yâya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 20*). [*ammā,]*
24. Didi gördüm fülân vâdide anı
Adı vâdidür **ammā** gûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 37*). [*ammā,]*
25. İtüñ var dirliği **ammā** senün yok
Çü âdem oğlın âdem gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 140*). [*ammā,]*
26. Melek şüretde **ammā** ma‘nâda dîv
Be-şüret Yûsuf-ı dil-dâra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 48*). [*ammā,]*
27. Ney olmuş kaddi **ammā** ney şekerdür
Aña virmiş maħabbet bir ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 74*). [*ammā,]*
28. Yiri virândur **ammā** kâlbi ma‘mûr
Karışmaz halka dâ‘im ‘uzlet iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 10*). [*ammā,]*
29. Erinüñ öldüğü **ammā** bahâne
Añar şivende ol pür-şive şüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 92*). [*ammā,]*
30. Anuñ bir harfi **ammā** key hâşâdur
Didüñ öldi falân kodi cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 36*). [*ammā,]*
31. Yirinde sen esen kâl saña cânı
Diseñ **ammā** şahiķ idi kemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 39*). [*ammā,]*
32. Yayılıp söylenürdi hâne hâne
Gül-i gülzâr u havlı pürdür **ammā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 127*). [*ammā,]*
33. Melek şüretde **ammā** ma‘nide dîv
Cihân ‘ayyarınuñ âl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 154*). [*ammā,]*
34. Necât isterseñ **ammā** tut kenârı
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 180*). [*ammā,]*
35. Değül hüşnüñden **ammā** cân gözi dür
Kazındı şüretün naķşı cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 136*). [*ammā,]*
36. Kazınmaz ‘aşķun **ammā** levh-i cândan
Bozar taşdan zemân şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 138*). [*ammā,]*

‘amr: *Amr bin Hişam veya Müslümanlarca bilinen adıyla Ebû Cehil.*

1. Kimi ‘Anter kimisi **‘Amr** u Ma‘dî
Buħaruñ ebri kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 182*). [*‘amr,]*
2. Kaşâ‘id nazm iderdi nitekim dür
Adı Zeyd ille çâpük **‘Amr’e** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 7*). [*‘amr’e,]*

'amr vāvi: 'Amr ismi yazılırken ismin sonunda bir vav harfi bulunur. □□□□ şeklinde yazılır.

1. Mülâzım **'Amr vāvi** gibi dā'im
Sibā' anları kaplayup çü halka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 112*). [*'amr vāvi,]*
2. Ammā ki bilimen aña yarar üstülhân mıdur
Ey Zeyd **'Amr vāvi** gibi yârdan raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 9*). [*'amr vāvi, -i]*

'amûd: Ar. is. Direk, sütun.

1. 'Amûdi derd ü ğam u ğuşşadur tınâb-ı cefâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 10*). [*'amûdi, -i]*

añ: Dile getirmek, söylemek, hatırlatmak, yad etmek.

1. Mecnûn'ı da bir gün **aña** ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 10*). [*aña, -a]*
2. Añub rahmetden iyle cānumı şād
Tapuñdan rahmet umarsam sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 74*). [*añub, -ub]*
3. Göñül çek **añma** hergiz nām-ı Leyli
Ki anuñ saña yok kalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 81*). [*añma, -ma]*
4. Anuñ küçek ğamından yok kararı
Nice şabr idem **añup** ben nigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 18*). [*añup, -up]*
5. İlüm ma'mûr u 'āmirdür ğazinem
Adum meşhûr **añulur** mihr ü kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*añulur, -ıl, -ur]*
6. Ğazel oğur **añar** yâr-ı ğazâli
Ne şî'ri kim getirürdi zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 24*). [*añar, -ar]*
7. Buğârı iyledi ya'ni biğâre
Añduķça derünün derd-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 7*). [*añduķça, -duķça]*
8. Şaķın bir gün **añarsın** sonra anı
Urup el-ķışşa Mecnûn destine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 80*). [*añarsın, -ar, -sın]*
9. Añup Leyla'yı anı şād iderdi
Kaçan zıkr itse bir efsâne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 60*). [*añup, -up]*
10. Güc idüp aña ben âsâna kaçdum
Anı **añdum** işümi ben bitürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 13*). [*añdum, -dum]*
11. Ya seni öldürürem yâ beni tiz
Yemin itdi **añup** ol Kirdğâr'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 27*). [*añup, -up]*
12. Añup anı didiler cümle mağzûn
Ki ol üftâde vü mehcûr u nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 22*). [*añup, -up]*
13. Eger toprak gerekse gel tenüm aç
Baña dirsın du'âdan **an** revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 57*). [*an,]*
14. Kim andan bārī **añup** dökmedüñ yaş
Şağ iken itmedüñ ol pîre yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 18*). [*añup, -up]*
15. Belâdan başına ğavğâlar üşmez
Ev **añma** baña kim cāna kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 93*). [*añma, -ma]*
16. Ne ğoş **añduñ** vefâdan ben gedâyı
Benem bî-râĥat u bî-yâr u bî-'âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 4*). [*añduñ, -duñ]*
17. Erinüñ öldügi ammā bahâne
Añar şivende ol pür-şive şüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 93*). [*añar, -ar]*
18. Dilin süsen gibi ğāmüş iderdi
Kaçan kim yârin **añup** âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 29*). [*añup, -up]*

19. Benüm cānum aña kurbān gerekdür
O var iken katumda **añma** cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 43*). [*añma, -ma*]
20. Añup yārin ğamın yir aşikārā
Gözinde āb-ı eşk ü dilde āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 10*). [*añup, -up*]
21. Hırāmān şanki Firdevsün tezervi
Añup mazīyi şükri-i hāle geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 85*). [*añup, -up*]
22. Añup ol gevherün hüsünin ögerdi
O nevha kim kan ağladurdi sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 132*). [*añup, -up*]
23. Añup itdi o la‘li lāle-rengi
Ol efgān kim delerdi taş u tağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 134*). [*añup, -up*]
24. Yirün **añduñ** revān olduñ cināne
Güzel tūbā idi kadd-i hırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 150*). [*añduñ, -duñ*]
25. Olur ol bād-ı ğavġā-yı kıyāmet
Hacālet **añup** itsen bir nefes āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 171*). [*añup, -up*]
26. Düşüp ħalurdı ol şūrīde vü süst
Dönerdi nāka **añup** küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 8*). [*añup, -up*]
27. Ki düşsem ġarķ olup ben iştiyāka
Döner **añup** küçegin def‘i nāka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 14*). [*añup, -up*]
28. Dir idi hālin **añup** iyleyüp āh
‘Aceb āvāre düşdüm hānümāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 20*). [*añup, -up*]
29. Anı bön düşdi şanur ehl-i bāzār
Añup bī-çāre Mecnûn çeşm-i yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 67*). [*añup, -up*]
30. Çerāġın **andı** şan pervāne-i mest
Düşüp yola yüz üzre rāst çün mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 6*). [*andı, -dı*]
31. Atañ derdini itdi nevha da yād
Senün bu ġurbetün hālün **añup** hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 145*). [*añup, -up*]

ana: "A-na: o-na". Üçüncü teklık şahıs zamirinin yönelme hâl eki almış biçimi.

1. Yüz urup diseñ **aña** kim yile virdüğün göñül
Hūy idindi yilmegi büyuñla her ġāh her şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 3*). [*aña,]*
2. Ola mı müyesser **aña** ey dōst
Düşmenlerüm ile dōst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 8*). [*aña,]*
3. Aña bindi çü kevineynün imāmı
Yidi meydānını çarġuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 56*). [*aña,]*
4. Hezār nāz-ı na‘imle aldı dāye
Ķılup şehd ü şekkerler **aña** māye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 54*). [*aña,]*
5. Peder çün gördi ferzendi cemālin
Aña şükreane virdi bunca mālın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 58*). [*aña,]*
6. Güzellendükçe günden güne Leylī
Ziyāde oldı Ķays’uñ **aña** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 6*). [*aña,]*
7. Didi tutup elin tūr ey hevā-dār
Seni Leylī taleb iyer **aña** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 60*). [*aña,]*
8. Nasīhat iylediler **aña** muħkem
Dimişlerdür yevminden ya bir oġuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 86*). [*aña,]*
9. Benüm gibi çü yārın olasın pīr
Geçer fırsat bulunmaz **aña** tedbīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 34*). [*aña,]*
10. Çü Ken‘ān ola ġarķ-ı mevc-i hā‘il
Aña Nūh’uñ gemisinden ne hāşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 44*). [*aña,]*
11. Ķarīn oldı **aña** bir nice ġam-ġin
Belāda gendü gibi vāķı‘a-bīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 11*). [*aña,]*

12. Yile virse qararın bād-ı endüh
Muķırr olmazdı **aña** illa ol küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 24*). [*aña,]*
13. Çıkup kûha ser-âgâz itse Mecnûn
Aña âheng iderdi küh u hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 26*). [*aña,]*
14. Aña kûçek kayusu Qays'a Leylî
Olur her hâtıruñ bir yâre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 15*). [*aña,]*
15. Ruḥ-ı Leylî çerâğ-ı 'âlem-efrûz
Dil-i Mecnûn **aña** pervâne pür-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 40*). [*aña,]*
16. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya baķdı
Aña tuzlu sözinden şekker aķdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*aña,]*
17. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya baķdı
Aña tuzlu sözinden şekker aķdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*aña,]*
18. 'Acebdür kim **aña** ol merd-i 'âşık
Bu resme görünürdi nâ-muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 157*). [*aña,]*
19. Beni öldürmege **aña** şefî'em
Qanı âfet ki irse nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 40*). [*aña,]*
20. Du'â itdi **aña** gendüye ilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 52*). [*aña,]*
21. Aña şerbet vireyin âb-ı tîği
Bunu bir 'Âmiri çünkim iştidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 38*). [*aña,]*
22. Anı ğamz itdi **aña** bir iki nâşî
Qatı ḥûn-rîzdür şemşîr gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 44*). [*aña,]*
23. Ne pervâ-yı şarâb u ne ğam-ı nân
Meger **aña** ğıdâ rûḥâni idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 83*). [*aña,]*
24. Qul olmuş yâra ağyarından âzâd
Zihî ğam kim **aña** virmüş berâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 91*). [*aña,]*
25. Yoğ ise uşda tîğ uş lâ'ubâli
İdem **aña** nevâziş baña lâyıķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 27*). [*aña,]*
26. El urmak olmaz **aña** evvel âḥîr
Ulaşdum saña cānāndan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 22*). [*aña,]*
27. Aña da qatı yiller oldı buyruk
Anuñ-çün biz kıılırduķ dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 148*). [*aña,]*
28. Aña itmeye Nevfel' den şikâyet
Beyâbānda ne ḥāre qaldı ne ḥār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 10*). [*aña,]*
29. Dil uzatdı **aña** çün niş-i faşşād
Ki ey zālîm seği gibi zebûn-ĝir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 22*). [*aña,]*
30. Ne ḥâşıl olur **aña** tütüyādan
Quzuyıçün qapa ĝürk-i beyâbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 64*). [*aña,]*
31. Aña virmezdi kimse fülûsi
Eger evvel zamānda gelse Cāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 26*). [*aña,]*
32. Nitekim kışşa-i Mecnûn u Ferhād
Olur âḥîr deminde **aña** ta'yîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 85*). [*aña,]*

ana: Anne.

1. Ben o miḥnet zādeyem kim dāye-i devrān beni
Besler **anamdan** toğaldan emzürüp şîr-i firâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 4*). [*anamdan, -m, -dan]*
2. Resm ile tecāhül itdi Leylî
O miskîn **anaya** virdi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 8*). [*anaya, -y, -a]*
3. Görüp anı irâqdan bildi Leylî
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 28*). [*anasına, -sı, -n, -a]*

4. Varup Leylî **anasına** didi tîz
Ki tâ şefkat ide cān pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 168*). [*anasına, -sı, -n, -a*]
5. Yüz urup istedi soñra ‘arūsı
Atası **anası** ol hōş-ħırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 57*). [*anası, -sı*]
6. Şan oğlı katına şefkatlu **ana**
Sürüp yüzine destin dōstāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 46*). [*ana,*]
7. Çü vaşlı müşkil oldı yār-ı cānuñ
Anasına didi bir kimse Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 175*). [*anasına, -sına*]
8. Yiter saña cihānda meyl-i Leylî
Ne atañı **anañı** yād idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 9*). [*anañı, -nı*]
9. Ayağından çeküp geh nevk-i ħārın
Oğula **ana** miskîn şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 55*). [*ana,*]
10. Anañ da öldü ħut pür-derd ü miñnet
Evñie gel atañ ocağımı yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [*anañ, -ñ*]
11. Qabûl iyle sehl iş gibi ħutma
Dileğüm bu durur ey **ana** senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 75*). [*ana,*]
12. Anasın hem katına da‘vet itdi
Vaşıyyet kıldı aña açdı rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 64*). [*anasın, -sın*]

aña göre: *Ona göre.*

1. Nitekim ħu‘m-ı şerbet bala göre
Ne tüterseñ **ana göre** kōkar dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 127*). [*ana göre,*]
2. Ĥarîr **aña göre** gūyā dikendür
Cihānda tābda üç nūra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 126*). [*aña göre,*]

ana neler toğurmuş: *Analar neler doğurmuş, ne güzeller ne yiğitler doğurmuş. Aşırı beğenme ifade eden bir deyim.*

1. Bu dünyādur neler toğurmuş ana
Hemān Leylâ mı gelmiş bu cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 91*). [*ana neler toğurmuş, -miş*]

‘anādil: *Bülbüller.*

1. Kenāre çekmiş anı lāle küstāħ
Olup gūyende-i meclis **‘anādil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 19*). [*‘anādil,*]

anahtar: *Kilit açacak alet.*

1. Sa‘adet bābı kuflına **anahtar**
Baña iyle vefā ile nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 56*). [*anahtar,*]

anbār: *Ambar; genellikle tahıl saklanan yer.*

1. Qılurlar ‘ömrüñ **anbārını** sürāħ
Ecel bir murğdur minqārı pülād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 80*). [*anbārını, -ı, -nı*]

‘anber: *Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan ve misk gibi kokan madde, güzel koku.*

1. Şaçı ‘anber teni kâfûra beñzer
Cemâli cân gülinden tâze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 22*). [*‘anber,]*
2. Tenine virdi anuñ reng-i ‘anber
Bu ‘anberden müferrih düzdi ma‘cûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 13*). [*‘anberden, -den]*
3. Şaçı ‘anber қоһусı ‘anber-âmîz
İderse bir ağız ol ğonca güftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 42*). [*‘anber,]*
4. Eger şandal eger ‘anber eger ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 128*). [*‘anber,]*

‘anber-âmîz: *Amberlenmiş, amber sürülmüş (saç).*

1. Şaçı ‘anber қоһусı ‘anber-âmîz
İderse bir ağız ol ğonca güftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 42*). [*‘anber-âmîz,]*

‘anber-âmîz: *Amber kokusu saçan.*

1. Benefşe tâze bitdi ‘anber-âmîz
Şabâ yiliyle sünbül itse bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 10*). [*‘anber-âmîz,]*

anca: *Ancak, yalnızca, sadece.*

1. Bulur dilber oқından anca râhat
Anuñ kim hicr elinden bağırı қандur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 146*). [*anca,]*
2. Hemân yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi Nevfel idüp anca mürâ ‘ât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 199*). [*anca,]*
3. Tehî dilden figân iyledi anca
Қoyup şabr u қарарı zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 26*). [*anca,]*

ancak: *Ancak, yalnızca, sadece.*

1. Düşmen olup ilden beni тарһ itdi yabâne
Ağlamağa da қomadı gülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 7*). [*ancak,]*
2. Yoğ idi һarca ancak genc ü mâlı
Bu derviş idi ‘emmüsi түvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [*ancak,]*

and iç: *Yemin etmek.*

1. Belâ-yı ğuşşada hem-һâline ol
Revân ğam yimeyüp and içdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 129*). [*and iç, -di]*
2. Şon ucı қahr idüp mağbün düşürdüñ
Elüm şutup şu deñlü içdüñ andı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 35*). [*and iç, -dü, -ñ]*

and vir: *Söz vermek.*

1. Virüp andı didi ol arzū-mend
Hudā için ki yaratdı cihāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 102*). [*and vir, -üp*]

anda: *O anda, o sırada.*

1. Dürüş taqvāya oldur **anda** zāduñ
Bu dünyā kim işüñi gevher iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 144*). [*anda,]*

anda: *Onda / Orada // O, işaret zamiri.*

1. Zihî ‘aşk u kerāmet Bārek-Allāh
Koyup Leylâ’yı **anda** haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 105*). [*anda,]*
2. Saña **anda** ne menzil qor ne me’vā
Sefer ehli iseñ tur yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 74*). [*anda,]*
3. Zerüñ **anda** şına ref’iyle şekki
Riyā gışşından olursañ selāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 28*). [*anda,]*

anda: *Orada, o yerde.*

1. Başuma yağduralı yağmurın şehāb-ı cefā
Cihān hārābesi bir vādidür ki **anda** dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 5*). [*anda,]*
2. Bilürsin gitdi göñlüm küy-ı yāre
Bulürsin şāyed anı **anda** ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 20*). [*anda,]*
3. Şusuzlar nüş idüp nice qanardı
Yatur Mecnûn-ı ‘üryān **anda** bir yān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 81*). [*anda,]*
4. Derülüp güş iderlerdi güzeller
Hālāyıq her tarafdan **anda** enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 51*). [*anda,]*
5. İderken **anda** cüst ü cū-yı naħcır
Tuş oldı kühdā Mecnûn’a nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 12*). [*anda,]*
6. Haber gönderdi gendü **anda** kaldı
Ki uş irdüm yanumca baħr-ı āteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 22*). [*anda,]*
7. Du’ā tozin veli **anda** şaçardı
O cānibden atılsa tır-i bürrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 112*). [*anda,]*
8. Ğarīb ü bī-nevā vü müstemendi
Ol **anda** kaldı yoq agyāra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 123*). [*anda,]*
9. Ebed aħvālin itdi **anda** taħrİR
O levhe yazılan qara yazumu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 6*). [*anda,]*
10. Dilinde oldı her endühi efvün
Anuñla **anda** şoħbet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 43*). [*anda,]*
11. Maħabbet gösterüp iħsān kılışdı
İledüp günde **anda** bir koyumu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 11*). [*anda,]*
12. Ne şerm-i yār var ne ħavf-ı agyār
Eger **anda** tūrasın oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 41*). [*anda,]*
13. Varup iylerler idi **anda** zārİ
Behişt-i dōstān oldı o ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 194*). [*anda,]*
14. Varam **anda** içem vaşluñ şarābın
Gözüme nūr idüñ ey ğayret-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 144*). [*anda,]*
15. Gelüp şihħat bulurdi **anda** rencūr
Bu hāle çünki ħalk āĝāh oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 200*). [*anda,]*

16. Şanasın her biri lū'lū²-yi menşūr
Sebil itmiş Hâk **anda** selsebili (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 27*). [anda,]
17. Bu zevka bunların aşkı sebebdür
Çekerlerdi bular **anda** cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 71*). [anda,]

anda / onda / o: *Ondan, oradan.*

1. Anuñ-çün hâşıl olmaz **anda** dâne
Ola çün dânenün yirde sebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 102*). [anda,]
2. Veli aşkum yolında toğru tirem
Ol oğ kim **anda** yokdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 145*). [anda,]
3. Ne deñlü ola **anda** revnağ u nür
Ço harf-i ta'nı kim devr-i Zuhaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 90*). [anda,]
4. Ne bâl u per kalur **anda** ne pervâz
Hüner 'arız iylemek şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 20*). [anda,]

andan / ondan / o: *Ondan, oradan.*

1. İrer **andan** benim cismüme yâre
Çabarsa ayağın altında her pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 42*). [andan, -dan]
2. Müşerref oldı **andan** güş-ı zanbağ
Zemîn-i sebz güyâ âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 58*). [andan, -dan]
3. Yeg **andan** ma'nide kelb-i muvâfık
Nice âdem ki nân u ni'metün yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 106*). [andan, -dan]
4. Uşanmazsın sen **andan** bu 'aceb tavır
Ger aşlun tâzî ise ey yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 72*). [andan, -dan]
5. Kim **andan** bârî añup dökmedün yaş
Şağ iken itmedün ol pîre yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 18*). [andan, -dan]
6. Niçün ol gitdi sen çaldun nişânı
Didi çayret degül mi **andan** ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [andan, -dan]
7. Sunup **andan** yimedi bir nevâle
Çurup ol h'ânı vahşe iyledi bağş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 40*). [andan, -dan]
8. Uvat kim gelmez **andan** kâr-sâzî
Beni seyl-i belâ şalmaz kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 146*). [andan, -dan]
9. Şunuñ kârüresin hem serd ider ol
Şikest olur semen simâsı **andan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 17*). [andan, -dan]
10. Gider ol revnağ-ı zîbâsı **andan**
Gezer reh-zen gibi küh u beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 18*). [andan, -dan]
11. Çeküp gözlerüme **andan** yumasın
Beni yumağa şuyum eşk-i ter kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 78*). [andan, -dan]
12. Diler çıkmâğa **andan** bir behâne
Zebân-ı hâlden tıydu işâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 12*). [andan, -dan]
13. Ne cân vardur ki âhîr göçmez **andan**
O gitdi biz dağı gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [andan, -dan]
14. Ki **andandur** ümîd-i fetî-i bâbum
Odur sultân-ı şer' ü kâzî-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 10*). [andandur, -dur]
15. Şeker ağzında şükr-i şehd-i Çuddüs
Geçüp **andan** 'urüc-ı sermediye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 63*). [andan,]

16. Revân zezem gibi cūş itdüm **andan**
O merdüm ‘arz idüp ihlâş-ı hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 48*). [*andan,]*
17. Dönüp **andan** eve ‘azm iylediler
O râzî şaklamadı ol güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 166*). [*andan,]*
18. Ya **andan** uçdı bir âvâre bülbül
Çazındı tüt ki bir hârfi kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 48*). [*andan,]*

andan yeg: *Ondan (daha) iyi.*

1. Yeg andan kim ide benden kenâre
Yüz urup öpdi pây-ı serv-i nâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 48*). [*andan yeg,]*

andan yig: *Geriye kalan.*

1. Yig andan girye vü efgân u zârî
Çaçan kim hânde olmaya yirinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 10*). [*andan yig,]*

‘andel: *Bülbül.*

1. Kuru gâvğa çeker bî-çare **‘andel**
Meşel bustânınuñ ehli ne hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 64*). [*‘andel,]*

‘andelib: *Bülbül II Aşık.*

1. Şorarken hâlin ol gül **‘andelibüñ**
İşitmesün diyü ağıâr-ı bed-h’âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 56*). [*‘andelibüñ, -üñ]*
2. Gülinden ayru düşmiş **‘andelibem**
Şeb-i firçat uzun çün zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 8*). [*‘andelibem, -em]*

‘andelib: *Bülbül.*

1. Kim söylemege hâlini evvel dehân gerek
Da’vâ-yı ‘aşk itme ço gâvgâyı **‘andelib** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 7*). [*‘andelib,]*

ane: *Anne.*

1. Didi âh iyleyüp ey miskîn **âne**
Size âhum irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 184*). [*âne,]*
2. Yüzüm levhî bulur anuñla şüret
Senüñle de **ane** yok şimdi kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 197*). [*ane,]*

a’ni: *Arapça’da “demek istiyorum ki” anlamındaki kelime, eski metinlerde ya’nî yerine ve a’nî bihî (Bununla şunu kastediyorum) şeklinde nâdiren kullanılmıştır.*

1. amusı bir şudan ser-sebz ü teze
Bular **a'ni** fūr-ı Mutafa'dur (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 67*). [*a'ni,*]
2. Cihnun fitnesiyle yre meftûn
Esir-i zülf-i Leyli **a'ni** Mecnûn (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 10*). [*a'ni,*]
3. ıgardı **a'ni** fi-semmi'l-hıytı
Nizr idüp anı firat ribtı (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 25*). [*a'ni,*]
4. Esir-i 'a-ı Leyli **a'ni** Mecnûn
Ziyde oldu günden güne derdi (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 6*). [*a'ni,*]
5. Büt-i mihrb-ı hcet-gh-ı mestn
abib-i derd-i Mecnûn **a'ni** Leyli (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 11*). [*a'ni,*]
6. Nazarlar gördiler 'alem iini
ayl yine-dri **a'ni** Mecnûn (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 5*). [*a'ni,*]
7. eh-i hubn-ı 'alem **a'ni** Leyli (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 1*). [*a'ni,*]
8. Zer ü dürr ile zeyn itdi müretteb
'Ars-ı 'alem-i hüsün **a'ni** Leyli (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 3*). [*a'ni,*]
9. arb itdi nazr bir glsitnı
Ki serv-i nz-perver **a'ni** Leyli (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 43*). [*a'ni,*]

ail: Anılmak, zikredilmek, anımsanmak.

1. Zll oldu usuzlar ie anı
Du'adan **aila** sa revnı (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [*aila, -a*]
2. Zll oldu usuzlar ie anı
Du'adan **aila** sa revnı (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [*aila, -a*]
3. İlm ma'mr u 'mirdr hznem
Adum mehr **ailur** mihr ü knem (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*ailur, -ur, -*]

ail: Hatırlanmak; bahsedilmek II hissedilmek.

1. aan gybetde **ailsai** etn yir
ılın iylere yüzüne merabda (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 108*). [*ailsai, -sa, -i*]

anu-n: Bu sebepten dolayı, bu nedenle.

1. Ecel yili **anu-n** iyledi h
Turunca döndi n sib-i gül-bı (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 60*). [*anu-n,*]

aila: Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

1. ninden **ailamayup** ordı nmın
Didi kim ben Selim-i 'amir'yem (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 22*). [*ailamayup, -mayup*]

aila: Sanmak, zannetmek.

1. Anu-n didi mecnndur Muammed
Mselmnı sefi **ailar** mnfı (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 25*). [*ailar, -r*]

2. Velî divâne oldur ola hûd-kâm
Beni div **añlama** kim div-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 139*). [*añlama, -ma*]
3. Şağın hûr **añlama** ol yâri zinhâr
İdesin hem aña benden selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 92*). [*añlama, -ma*]

añla: Zannetmek // düşünmek.

1. Uyan ğafletten ey ğâfil hevâyî
Hevâ mı **añladuñ** ‘aşk-ı Hudâ’yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 14*). [*añladuñ, -du, -ñ*]

añla: Onla.

1. İlâ ey der-mend-i lâ’ubâlî
İrüşdüñ kadre **añla** kadr-i hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 2*). [*añla,*]

anlar: Onlar, 3. çoğul şahıs zamiri.

1. Biri Leylâ’ya **anlaruñ** baş egmez
Eline Leylî su koymağa degmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 89*). [*anlaruñ, -uñ*]
2. Çün âğâh oldılar kavm-i dil-ârâm
İdüp **anlara** istikbâl ü ikrâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 50*). [*anlara, -a*]
3. Acıyup her birinüñ yandı câmı
Ol **anlardan** ferâğat ‘aleminde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 119*). [*anlardan, -dan*]
4. Anuñ-çün oldı **anlaruñ** muṭâ’ı
Kişiye luṭf u ihsân pâsbândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 86*). [*anlaruñ, -uñ*]
5. Ara yirde uçardı şan hamâme
Virürdi **anlara** şevkı bu güyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 107*). [*anlara, -a*]
6. Getürdi cüşa deryâ-yı vuhüşı
Vuhüş itdiler **anları** ihâṭa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 95*). [*anları, -ı*]
7. Mülâzım ‘Amr vâvı gibi dâ’im
Sibâ’ **anları** kâplayup çü halka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 113*). [*anları, -ı*]
8. Nişâr iyler ol iki serv-i nâze
Çü Zeyd **anlarda** bu hûş zevkı gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 59*). [*anlarda, -da*]
9. Nihâni pîrden **anları** şordı
Ki bunlar kim sürerler zevk-ı câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 60*). [*anları, -ı*]
10. Çün âğâh oldılar kavm-i dil-ârâm
İdüp **anlara** istikbâl ü ikrâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 50*). [*anlara, -a*]

anlar: Onlar, işaret zamiri.

1. Gül **anlardan** kızardı mülden anlar
Ne servüñ säyesine varsa Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 110*). [*anlardan, -dan*]
2. Görüp Mecnûn bu şahşî kaldı hayrân
Revân **anlara** qarşu vardı turdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 21*). [*anlara, -a*]
3. Velî aq güller açıldı hezârân
Görüp **anları** Mecnûn itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 5*). [*anları, -ı*]
4. Ol **anlara** musallaṭ çün Süleymân
Gürüh-ı vahşe eyle hüküm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 34*). [*anlara, -a, -lar*]

5. Tuz etmek bulsam **anlara** virürem
Yimek hırşından oldı çün tenüm dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 62*). [*anlara, -a, -lar*]

ansuz: *O'nsuz // Sevgili olmadan.*

1. Ğaminsuz olmasun cānum cihānda
Belādūr cānuma **ansuz** cihān da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 42*). [*ansuz,*]
2. Ben **ansuz** oluram bî-çāre bî-kes
Musallaṭ iyleyen baña hevāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 96*). [*ansuz,*]

ansuz: *Ansızın, birden bire.*

1. Yağa kendüyi de bu cevre **añsuz**
Varup segbān-ı şāh ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 8*). [*añsuz,*]

‘anter: *Muallaka şairlerinden olup asıl adı Antere b. Şeddād b. Amr el-Absî (ö. m. 614 [?]) olan Arap şairidir.*

1. Kimi **‘Anter** kimisi ‘Amr u Ma‘dī
Buḥaruñ ebri kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 182*). [*‘anter,*]

anuñ: *Onundur. (Hz. Muhammed'in).*

1. Odur maqşūd aña ‘ālem tufeylī
‘Urūc-ı ‘arş-ı ev-ednā **anuñdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 75*). [*anuñdur, -dur*]
2. Hürūc-ı ‘ālem-i ‘alā **anuñdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 76*). [*anuñdur, -dur*]

anuñ / onun / o: *İşaret zamiri.*

1. Eteğüñe daḥi el urmayam hiç
Geçüp **anuñla** bunca rüzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 55*). [*anuñla, -la, -nun*]
2. Felek **anuñla** gūyā tāze gülşen
O gıce çeşm-i Mecnûn-ı şadef-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 102*). [*anuñla, -la, -nun*]
3. Anuñla muḥkem olur ten ḥişārı
Ḥişārı aldı çün ceşş-i seḳāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 50*). [*anuñla, -la, -nun*]

anuñ boynına: *Onun yüzünden, günahı onun boynuna.*

1. Bu olan kanlar anuñ boynınadır
Meded bu baḥt-ı bî-bünyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 82*). [*anuñ boynına, -dur*]

anuñ daḥi: *Onun da.*

1. Hemān kara saçı ḳalmış libāsı
Anuñ daḥi perişān her pelāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 32*). [*anuñ daḥi,*]

anuñ ne kārıdur: *Onun karı mıdır, onun haddine mi?*

1. Ne kārıdur anuñ bu kethudāyī
Varı üç iki kanat biri kuyruk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 146*). [anuñ ne kārıdur,]

anuñ-çün: *Onun için, o sebeple.*

1. Anuñ-çün itdi Hālîk mülk kevnı
Odur sultân cihânda halk-ı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 72*). [anuñ-çün,]
2. Añuñ-çün mâlı harc itdü firāvân
Faķire çok ‘atâlar itdi ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 61*). [añuñ-çün,]
3. Meger ‘aşk ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün hazzı var idi güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 74*). [anuñ-çün,]
4. Kaşı nümü dilinde oldı meknûn
Anuñ-çün didiler Mecnûn'a mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 168*). [anuñ-çün,]
5. Hâyâl itdi anı ebrü-yı Leylî
Hâyâl itdi **anuñ-çün** Leylî haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 18*). [anuñ-çün,]
6. Saña **anuñ-çün** itdüm ârzüyü
Bulam hâk-i ‘Arab’da âb-ı rüyü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 5*). [anuñ-çün,]
7. Hâyâtumdur benüm yar için ölmek
Benüm fahrumdur **anuñ-çün** döğölmek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 40*). [anuñ-çün,]
8. Başum hûş olduğı gözümle her dem
Anuñ-çündür ki ağlar yâr için dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 50*). [anuñ-çündür, -dür]
9. Ruĥ-ı Leylî tarâvetde gül olmış
Dil-i Mecnûn **anuñ-çün** bülbül olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 44*). [anuñ-çün,]
10. Bu sırrı bilmez illâ ‘âlimü’l-ğayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 15*). [anuñ-çün,]
11. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O pinhân sen **anuñ-çün** ‘âleme fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 87*). [anuñ-çün,]
12. Meger kim haste olmuşdur seherden
Anuñ-çün yire başmağa ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 23*). [anuñ-çün,]
13. Anuñ-çün minber-i ağşâna çıktı
Elhâna ki zanbak güş olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 28*). [anuñ-çün,]
14. İderdi aña Leylî kışşasın mağz
Anuñ-çün oldı Mecnûn Nevfel’e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 63*). [anuñ-çün,]
15. Anuñ-çün iyledüm şulĥ ile ĥile
Gelüp çün şağ esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 44*). [anuñ-çün,]
16. Aña da katı yıllar oldı buyruk
Anuñ-çün biz kıılurduk dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 149*). [anuñ-çün,]
17. O düşmen fetĥine açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk düşmene tir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 151*). [anuñ-çün,]
18. Kıılır ol kavm-i Leylâ’ya du‘ayı
Biz **anuñ-çün** ururuz tîğ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 155*). [anuñ-çün,]
19. Ki aña yatduğı yir âteş idi
Anuñ-çün nâle olup yâr-ı ġârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 11*). [anuñ-çün,]
20. Felek Mecnûni düşdi yiñi derde
Anuñ-çün gözlerin yummaz seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 3*). [anuñ-çün,]
21. Anuñ-çün gözleri bîmâra döndi
Dir idi çekse ger meşşâta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 150*). [anuñ-çün,]

22. Anuñ-çün ağlayup saçdı aña hāk
O demde boynına cevherlü boğmaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 162*). [anuñ-çün,]
23. Sen **anuñ-çün** başarsın bağıruna taş
İrağ oldı saña ol nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 48*). [anuñ-çün,]
24. Anuñ-çün kimse katında yüzüm yok
Hemân biz görmedük bu derdi cānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 74*). [anuñ-çün,]
25. Ğam u derd ü belâ-yı intizāre
Sen **anuñ-çün** dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 49*). [anuñ-çün,]
26. Anuñ-çün vaḥşe oldum ašinâ ben
Ol âdem-zāde kim ola münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 104*). [anuñ-çün,]
27. Biter ḥāşıl **anuñ-çün** her birinden
Gider uyup şamân yile yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 100*). [anuñ-çün,]
28. Anuñ-çün ḥāşıl olmaz anda dāne
Ola çün dānenün yirde şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 102*). [anuñ-çün,]
29. Anuñ-çün gūş-māl itmek revādur
Barışmaz tevbe ile ‘aşk-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 10*). [anuñ-çün,]
30. Anuñ-çün kişi didügiñ işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 90*). [anuñ-çün,]
31. Öpüp gözün **anuñ-çün** oḥşar idi
Görüp çeşmin anuñ âyine-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 70*). [anuñ-çün,]
32. Anuñ-çün oldı anlaruñ muṭā’ı
Kişiye luṭf u iḥsân pāsbāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 86*). [anuñ-çün,]
33. Anuñ-çün ḥaste Mecnûn ḥurrem idi
Egerçi āh idüp inlerdi geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 6*). [anuñ-çün,]
34. Anuñ-çün cān gibi gözden nihānem
Güzel āhüya beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 60*). [anuñ-çün,]
35. Anuñ-çün beñzedi nesrine verdüm
Egerçi ‘aşk ile ol oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 92*). [anuñ-çün,]
36. Tuz etmek yimez oldum ben daḥi uş
Anuñ-çün vaḥş ile dā’im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 61*). [anuñ-çün,]
37. Anuñ-çün şaşt şāha lāyık oldı
Dil-i dil-ber ki ‘āşıkdur tamāmī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 128*). [anuñ-çün,]
38. Selām idi **anuñ-çün** anuñ adı
Ṭariḳ-ı ‘aşk içinde cüst ü çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 10*). [anuñ-çün,]
39. Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan
Anı Ḥaḳ ḥalka hüccet iylemişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 20*). [anuñ-çün,]
40. Anuñ-çün didi mecnūndur Muḥammed
Müselmāni sefhil añlar münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 24*). [anuñ-çün,]
41. Anuñ-çün virmez idi Zeyd’e duḥter
O māl istedi virdi ‘emmüsi ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 54*). [anuñ-çün,]
42. Anuñ-çün hem-demüm āhü idüpdür
Boyi gerçi kemān olmuş esirem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 142*). [anuñ-çün,]
43. Anuñ-çün üstine düşdüm çü yaprak
Çün āvāz-ı raḥil ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 182*). [anuñ-çün,]
44. Anuñ-çün sūzişi oddan beterdür
Meger eşrāṭ-ı sâ’at gicesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [anuñ-çün,]
45. Anuñ-çün ḥaddi yok bi-intihādur
Kara baḥtum midur kim ğāyeti yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14*). [anuñ-çün,]
46. Anuñ-çün oldı bu resme mü’essir
‘Arab kavmi içinde bu fesāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 124*). [anuñ-çün,]
47. Anuñ-çün kanı kurur ergüvanuñ
Alur tesbīḥini elden çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 24*). [anuñ-çün,]
48. Anuñ-çün itdiler efgān vü feryād
Aḳıdup göz yaşın anı yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 192*). [anuñ-çün,]

49. Anuñ-çün oldılar āhirde yek mehd
Hem ol mehd-i mübārek oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 198*). [anuñ-çün,]
50. Belâ gelse **anuñ-çün** uşanurlar
Olur hıızmet Muħabbet olsa maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 20*). [anuñ-çün,]
51. Ėaber vir cānun için ey Ėaber-dār
Anuñ çün bu niyāzın iyledüm gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 121*). [anuñ çün,]
52. Anuñ çün dīve beñzer cümle Ėūyi
Ne lāyıkdur gurāba tu‘me-i bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 100*). [anuñ çün,]
53. O da vahş ile tıtdı dāmen-i kūh
Ser-i kūhuñ **anuñ çün** tacı oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 39*). [anuñ çün,]
54. Neñ öldi kim giyersin bu siyāhı
Didi **anuñ için** kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 25*). [anuñ için,]
55. Anuñçün cūdına nisbet vücūdı
O dem kim ‘āciz ola anda Loħmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 22*). [anuñçün,]
56. Anuñçün yıl gibi geçmezdi şafāsı
Tır ey gāfil yile söygenme zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 118*). [anuñçün,]

‘ār: *Utanç duygusu, utanma, çekinme.*

1. Ciger-gūşem Ėanı **‘ār** ile Ėayret
Saña lāyık degüldür bu fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 59*). [‘ār,]
2. Ėam-ı yāra düşen gözler mi **‘ārı**
Meger yārı Ėamından olan ‘ārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 47*). [‘ārı, -ı]
3. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Ėanı ‘ırz u Ėanı Ėayret Ėanı **‘ār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [‘ār,]
4. Belâ odında sen ben **‘ār** içinde
Otur dilden söyünsün āteş-i derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 44*). [‘ār,]
5. Ėara baħtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dārı var ne yārı var ne **‘ārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [‘ārı, -ı]
6. Ėanı **‘ār** u Ėanı nām u Ėanı neng
Çün iyer rāyuña rāyet Ėilāfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [‘ār,]
7. Revān oldı diyār-ı yāre bī-‘ār
Anuñ kim derdi vardur **‘ārı** n’iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 9*). [‘ārı, -ı]
8. Ne bir gün ehl-i beytūñ şād idersin
Ne nāmūsūñ ne **‘ārūñ** Ėayretūñ var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 11*). [‘ārūñ, -uñ]
9. Velı olmaz tekebbūr **‘ār** ehli
Ėişāra varma ey yār-ı Ėişāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 46*). [‘ār,]

‘ār ehli: *Ar namusa önem verenler, zahidler.*

1. Kıza **‘ār ehli** olursa uzun yaş
Eger bī-‘ār olursa başına aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 85*). [‘ār ehli,]

‘ār it-: *Utanmak.*

1. Odumdan düşmenüm Ėoşnūd olupdur
Uşandı aħrabā ‘ār itdi benden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 51*). [‘ār it-, -dı]

‘ār iyle-: *Utanmak.*

1. O hûd ‘ār iylemezdi ol laqâbdan
Eger gûş itse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 45*). [*‘ār iyle-, -mez, -di*]

ara: *Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

1. Binüp sürdi revân biri bād-pâyı
Arayup Qays’ı gezdi her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 22*). [*arayup, -y, -up*]
2. Bilürsin gitdi göñlüm kûy-ı yâre
Bulursın şâyed anı anda **ara** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 20*). [*ara,]*
3. Araduğı remide nür-ı dîde
Arayup seyr iderken şağ u şolı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 46*). [*araduğı, -duk, -ı*]
4. Nitekim küh-ı Lübnan evliyâyâ
Ararken pîr-i mañzûn seyr idüp küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 61*). [*ararken, -r, -ken*]
5. Her arada ümîdüñ **ara** iste
Nice nevmîd irer âhir ümîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 56*). [*ara,]*
6. Eger **aransa** şahrâ vü cibâli
İrem ol ravzaya dinse hağ ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 104*). [*aransa, -n, -sa*]
7. Tırup ‘azm iylediler Necd’e yârân
Ararken buldılar anı pür-endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 27*). [*ararken, -r, -ken*]
8. Bile uydurdu bir nice civânı
Aradı anı her arada gezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 31*). [*aradı, -dı*]
9. İki gören biri eñvel kişidür
Odur ‘aşığ ki ger **aransa** varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 17*). [*aransa, -n, -sa*]
10. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir küh içinde zâr u haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 16*). [*aradı, -dı*]
11. Arayu gitdi ol merd-i Hüdâ’yı
Segirdüp bād-pâyı deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 14*). [*arayu, -y, -u*]
12. Gezüp gâhî harâbe gâh âbâd
Bir iki gün **aradı** her mekânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 77*). [*aradı, -dı*]
13. Aradı seyr idüp geh küh u geh seng
Bir arada anı buldı yalıncağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 24*). [*aradı, -dı*]
14. Meger Mecnûn’a müştâk oldı haylî
Aradı buldı Mecnûn’ı fütâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 37*). [*aradı, -dı*]

ara: *-da/-de, içinde.*

1. Bularuñ **arasında** nice duğter
Kimisi âftâb u kimi ağter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 129*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
2. Ki gül-gün itdi cümle tağ u taşu
Yatur seng **arasında** şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 83*). [*arasında, -sı, -n, -da*]
3. Nice vahşî **arasında** geçersin
Nice cevrin çekersin taş u tağıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 74*). [*arasında, -sı, -n, -da*]

ara: *Ara, orta.*

1. Kimi Mecnûn kimi Ferhâd-ı miskîn
Bahâne **arada** Leylî vü Şîrîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 50*). [*arada, -da*]
2. Gidüp benlik bir oldum yâr ile bil
Ço kâli kim şığışmaz **araya** kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 64*). [*araya, -ya*]
3. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 58*). [*arada, -da*]
4. Senüñle gerçi hoşdur cân karışmak
Düñür olmak **arada** kan karışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*arada, -da*]
5. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 58*). [*arada, -da*]
6. Senüñle gerçi hoşdur cân karışmak
Düñür olmak **arada** kan karışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 106*). [*arada, -da*]
7. Miyâncı buldı şulh **araya** düşdi
Kaçan ire fesâda tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 18*). [*araya, -ya*]
8. Döner **arada** câm-ı tiğ u hançer
Kılıç kâr itdi fark-ı her ferîka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 26*). [*arada, -da*]
9. Arada haste Mecnûn cân çekişdi
Hemân Leylâ idi ‘âlemde cânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 40*). [*arada, -da*]
10. Arada ihtilâf olmak ne müşkil
Senüñ ben mihrüñe cândan harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 26*). [*arada, -da*]
11. Arada var velî havf-ı münâfîk
Tenüm ma‘zûr tüt ger olsa mehcûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 218*). [*arada, -da*]
12. Diyâr-ı ‘âşîka peygâm-ı yârı
Gül ile bülbül **arasında** bî-kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 193*). [*arasında, -sında*]

ara: *Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak; araştırmak, yoklamak.*

1. Aradı gündünüñ divânesini
Gezerken deşti çün bād-ı şehër-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 126*). [*aradı, -dı*]

ara: *Ara, orta, iç ll dünya.*

1. Ecel gürki **aradan** kapdı anı
Yıkıldı ravza-i hüsnüñ nihâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 34*). [*aradan, -dan*]

ara: *Yer, mevki, mahal.*

1. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol **araya**
Bu şöhrret irdi çün İbnü’s-Selâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 68*). [*araya, -(y)a*]
2. Aradı seyr idüp geh küh u geh seng
Bir **arada** anı buldı yalıncağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 25*). [*arada, -da*]

ara: *İki kişi arasındaki ilişki, ilgi, alaka.*

1. Aramızda bu deñlüdür hemân fark
Ki anuñ süzi ocağı beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 54*). [*aramuzda, -muz, -da*]

ara-: *Bazen, vakit vakit, ara sıra.*

1. Belā-yı nāgehānī atdı düşmen
Yitürdiler beni **arama** ey dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 63*). [*arama, -ma*]

ara-: *Bulmaya çalışmak.*

1. Felek kim cünbişi devri **aradı**
Sücüdü dâ'im itmekdür murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 33*). [*aradı, -dı*]

ara-: *Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.*

1. Aradığı remide nür-ı dide
Arayup seyr iderken sağ u şolı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 47*). [*arayup, -y, -up*]

ara yir: *Ara yerde; arada.*

1. Ara yirde rakîb itden çoğ idi
Ol iki 'āşika rāhat yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 49*). [*ara yir, -de*]
2. Vücüdü ara yirde hürd u haşhâş
Yehūd şan lāledür bağrında dāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 12*). [*ara yir, -de*]
3. Ara yirde oda yaqdı cihānı
Ol iki sâz u yek söz u dü āheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 124*). [*ara yir, -de*]

ara yirde: *Ara yerde; arada.*

1. Ara yirde bahāne mātem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 116*). [*ara yirde,]*
2. Ara yirde ne Leylî var ne Mecnûn
Hemān kendüyedür 'aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 66*). [*ara yirde,]*
3. Ara yirde uçardı şan hamāme
Virürdi anlara şevkı bu güyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 106*). [*ara yirde,]*

arab: *Arabistan.*

1. Qabā'ilde şehîr idi **Arab'da**
Nesebde eşref ü a'lâ hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 7*). [*arab'da, -da*]
2. Oquyup il ü şehri şöhet itdi
'Arab seyidlerini da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 100*). [*arab,]*
3. 'Arabda bir ulu var idü meşhür
Benî 'Āmir ili anuñla ma'mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 3*). [*'arabda, -da*]
4. Meger Nevfel emîr idi **'Arab'da** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 1*). [*'arab'da, -da*]
5. Hünerde bî-naẓîr idi **'Arab'da**
Şadîka mûm idi ā'dāya āhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 2*). [*'arab'da, -da*]
6. Beni de gendüyi de kıldı bed-nām
'Arab hâkinde tā ki qalmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 107*). [*'arab,]*

7. Ele gül gibi aldı cām-ı gül-gün
‘Arab mihterleri darb urdı kūsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 125*). [*‘arab,]*
8. ‘Arabda mu‘teberdür şulh u cengi
Şavaşa varsa şartılmış yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 104*). [*‘arabda, -da]*
9. Göçüp kondı hişâr-ı âhenine
‘Arab kavmi toplup anuñ ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 187*). [*‘arab,]*

‘arab: Arap kavminin genel adı.

1. Bizi rüsvây-i hâş u ‘âm idersin
‘Arab ta‘m ile bed-nâm idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 76*). [*‘arab,]*
2. Ki ey nūr-ı dü-dide қо bu kârı
‘Arab ta‘niyle tap vir bize ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 4*). [*‘arab,]*
3. ‘Arab tavrı şarındı ter ‘imāme
Hemîşe Nevfel’e hem-şoĥbet oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 160*). [*‘arab,]*
4. Şavaş ĥadden geçüp şu baştan aşdı
‘Arab seyyidlerî çün şir-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 95*). [*‘arab,]*
5. Bulutlar içre güyâ berk-i raĥşân
Ol ebrin her ‘Arab aşlânı ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 181*). [*‘arab,]*
6. Işığdan şu‘le çıkdı gülleden қan
‘Arablar sinesin şemşir-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 81*). [*‘arablar, -lar]*
7. Ne duĥterler bulunur bu ‘Arab’da
Қamu ‘âlî nesebde hem ĥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 87*). [*‘arab’da, -da]*
8. Yañılsam bu ĥaĥāya itsem ikdām
‘Arab iyeler beni ta‘niyle bed-nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 154*). [*‘arab,]*
9. Bilürsin her şanem kim ‘āmirîdür
‘Arabda ĥüsni ü ĥulkuñ sāhirîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 180*). [*‘arabda, -da]*
10. ‘Arabda ‘Āmirî olan güzelden
Güzeli olmaz muқarrerdür ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 183*). [*‘arabda, -da]*
11. Bilürsin küfvüñem aş u nesebde
‘Arab’da azdur aқrānum ĥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*‘arab’da, -da]*
12. Bilürsin küfvünem aş u nesebde
‘Arab’da azdur aқrānum ĥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*‘arab’da, -da]*
13. Çerāğ-ı aĥter-i burc-ı sa‘âdet
‘Arab sādātınıñ ser-defterisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 3*). [*‘arab,]*
14. Ki ehl-i dil dilir idi ‘Arab’da
Anuñ a‘lâ idi her yirde қadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 12*). [*‘arab’da, -da]*
15. O cānı gördi nūrānî cesedden
Hünerde bî-nażir idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 11*). [*‘arab’da, -da]*
16. ‘Arab ĥālın bu resme iyledi yād
Ki Mecnûn’uñ atası pîr-i miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 2*). [*‘arab,]*
17. Yolarken ĥasret-i yār ile müyi
‘Arabda âdet idi bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 95*). [*‘arabda, -da]*
18. Anuñ-çün oldu bu resme mü’essir
‘Arab kavmi içinde bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 125*). [*‘arab,]*
19. Қара gözi ki yağmacı ‘Arabdur
Cihāna fitne vü şür u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 143*). [*‘arabdur, -dur]*

a‘rāb: Arap kimse II siyah tenli Arap ırkına mensup kimse.

1. Bu kışşa düşdi iller dillerine
Perişân oldu **A'râb** illerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 30*). [*a'râb,]*

a'râb: *Arap halkı.*

1. Naşihat bu ki **A'râb** içre meşhûr
Benî Âmir ili hüsniyle ma'mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 177*). [*a'râb,]*
2. Bu yârân cümle **A'râbun** levendi
Ğalağ didüm muhabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [*a'râbun, -un]*
3. Bu yârân cümle **â'râbun** levendi
Ğalağ didüm muhabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [*â'râbun, -un]*
4. Ki **A'râb** ili yandı hâne hâne
Büt-i Yûsuf-cemâlûñ hüsni kâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 32*). [*a'râb,]*

'arab tavrınca otur-: *Yere bağdaş kurarak oturmak.*

1. Oturmuşdı 'Arab tavrınca ol mäh
Götürmüşdi hicâb-ı bâb-ı har-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 15*). [*'arab tavrınca otur-, -miş, -di]*

arada: *Arada.*

1. Getüren şuyı od ile giderdi
Bu resme **arada** odlu haberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 121*). [*arada,]*
2. Arada pârelendi şulh câmı
Didiler kavm-i Leyli bu hiğâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 32*). [*arada,]*

aradan: *Bulunulan yerden, ortalıktan.*

1. Aradan ğâ'ib oldı ol perî-vâr
Varup tenhâ bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 120*). [*aradan,]*

aradan: *Oradan.*

1. Perî gibi **aradan** yitdi Mecnûn
Ne deñlü kim aratdı Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 212*). [*aradan,]*

aradan git: *Ortadan kaybolmak, yok olmak, bitmek.*

1. Baña vahdet gerek vuşlat gerekmez
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 49*). [*aradan git, -di]*

aradan götür: *Ortadan kaldırmak.*

1. Götürdi aradan ceng ü cidâli
Çekildi tîr-i kîne sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 32*). [*aradan götür, -di]*

aradan yit: Ortadan kaybolmak, yok olmak.

1. Belâsı düşmenüñ yitdi aradan
Çü sen ben perdesi ortaya girmez (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 50). [aradan yit, -di]

‘arak-rîz: Terleyen, ter döken.

1. Sözi şekker dehâni şekker-engîz
Hayâdan gül yüzi dâ'im ‘arak-rîz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 156). [‘arak-rîz,]

ārām: Durma, dinlenme, rahat, huzur.

1. Mecālüm kalmadı ārāma ey dōst
İñen üftâde oldı cān-ı mestüm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 64). [ārāma, -a]
2. Şovut göñlüñi döğme āhen-i serd
Tıtalum yok dilüñde şabr u ārām (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 47). [ārām,]
3. Ki ‘ömri geçdi terk itmez o geşti
Kılur bed-nāmlar bezminde ārām (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 105). [ārām,]
4. Enîs ü rām u ārām u za‘îf ol
Bir iki gün ki mihmānam cihāna (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146). [ārām,]
5. Gidüp ārāmı kendü itdi ārām
Buyurdi pîre kim ey hōş-dem ādem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 116). [ārāmı, -ı]

ārām: Issız yer.

1. Revān oldı remîde āramîde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 86). [āramîde,]

ārām it: Dinlenmek, istirahat etmek.

1. Gidüp ārāmı kendü itdi ārām
Buyurdi pîre kim ey hōş-dem ādem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 116). [ārām it, -di]

ārām it: Durmak, dinlenmek; rahat etmek; karar kılmak.

1. Çerā-gāhuñ olıcağ gülşen-i dōst
O gülşende biraz ārām idesin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 67). [ārām it, -e, -sin]

ārām kıl: Durgunlaşmak, sakin olmak.

1. İrişmez tozuma rahş olsa Şebdîz
Ne kılam n’ileyem kılmaz dil ārām (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 25). [ārām kıl, -maz]

arat-: Bir şeyi bulma işini başkasına yaptırmak, başkası eliyle buldurmaya çalışmak.

1. Perî gibi aradan yitdi Mecnûn
Ne deñlü kim **aratdı** Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 213*). [*aratdı, -dı*]

araya al: Kuşatmak, etrafını sarmak.

1. Yakından göricek bildi yalandı
Ol âhüyü alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 23*). [*araya al, -up*]

araya düş-: Fikir ayrılığı.

1. Ulular cem' olup araya düşdi
Şaķınıdı âb-ı rüyı rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 35*). [*araya düş-, -dı*]
2. Ulular cem' olup araya düşdi
Şaķınıdı âb-ı rüyı rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 35*). [*araya düş-, -dı*]

ārāyış: Zinet, süs.

1. Yüzün **ārāyışidür** heft bağuñ
Dilün āyine-i vech-i Ĥudâ'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 158*). [*ārāyışidür, -i, -dür*]

ard: Art, geri, arka.

1. Sen de baña tolaşmañ ey **ardıma** firāk
Zülf ü ruħından ayru düşelden ĥabibün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*ardıma, -ım, -a*]

ardınca: Arkasından, arkası sıra, peşinden.

1. Uyup **ardınca** bir kaç vahşî üşmiş
Neşid okur o ĥôş-āvāz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 18*). [*ardınca,]*
2. Öpüp iki gözinden itdi āzād
Yilüp āhûlar **ardınca** şitābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 73*). [*ardınca,]*

ārī: Arınmış.

1. O kim **ārīdür** andan yāri n'iylar
Çü qarşu geldi büy-ı küy-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 10*). [*ārīdür, -dür*]

ārī: (Bir şeyden) Kurtulmuş, soyunmuş olan, (o şeyi) üzerinden atmış bulunan.

1. Cihān pervālarından cānı **ārī**
Yanınca mūnis olmuş vahş-ı şahrā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 14*). [*ārī,]*

ārī: Utanma, çekinme.

1. Ki ey nür-ı dü-dide ço bu kârı
‘Arab ta’niyle tap vir bize **‘ârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 4*). [*‘ârı,]*

‘ârı ol-: *Temizlenmek, uzak olmak, kurtulmak.*

1. Ğam-ı yâra düşen gözler mi ‘ârı
Meger yârı ğamından olan ‘ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 48*). [*‘ârî ol-, -an]*

‘ârif: *Ârif, bilge kişi.*

1. Degül **‘âriflere** maḥfi bu ḥâlet
Ezeldendür ‘adâvet hem şadâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 159*). [*‘âriflere, -ler, -e]*

‘ârif-i devr: *Zamanın bilgini.*

1. Hevâyî vü zağal mağlûb-ı şehvet
Zarîf ü **‘ârif-i devr** idi belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 5*). [*‘ârif-i devr,]*

arın: *Arınmak, temizlenmek.*

1. Kerâmetle kıılır ma‘şûkî ‘âşık
Arınsa ‘aşq eger güll u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 21*). [*arınsa, -sa]*

arıt-: *Yıkamak, temizlemek.*

1. Hem ildi dikdi hem yudı **arıtđı**
Naşîhat itdi kim ey nür-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 56*). [*arıtđı, -dı]*

arka: *Sirt, arka.*

1. Öperdi çeşm-i mestin ‘âşıkâne
Hem **arkasın** kaçurđı şefkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 49*). [*arkasın, -sı, -n]*

armagan: *Armağan, hediye.*

1. Ḥadeng-i dilber aña **armağândur**
Çü dilber göndere ol armağâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 148*). [*armağândur, -dur]*
2. Ḥadeng-i dilber aña armağândur
Çü dilber göndere ol **armağâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 149*). [*armağâni, -ı]*
3. Ḳabile ḥalkına ilk **armağâni**
Çekildi çekmek için ferş-i zibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 78*). [*armağâni, -ı]*
4. Getüre **armağân** kuḥl-i ğubârı
Çıqıp ḥar-gâhdan âh ile her gâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 60*). [*armağân,]*
5. Ayağun tozı tâze **armağândur**
Tapun ḥaḍrâ-dimen ey Ḥızr-dâmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 206*). [*armağândur, -dur]*

6. Kılur bad-ı şābā Çin **armağāni**
iki sünbül iki nerğis iki tāk (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 30). [armağāni, -ı]

‘arş: Gökyüzü.

1. Zemîn ferşi bisat-ı hikmetüñdür
Semā ‘arşı binā-yı kudretüñdür (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 24). [‘arşı, -ı]
2. Zihî ‘arş-ı mu‘allā ferş-i menküş
İder ‘arşı şebāt ile mu‘ayyen (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 9). [‘arşı, -ı]

‘arsa: Yer, zemîn, toprak.

1. Haşr u neşrûñ ‘arşasın yarın pür-āteş iyleyem
Ger bu gün gitmezse sinemden bu te’sir-i firāk (Leylā vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 5). [‘arşasın, -sı, -n]

‘arş-ı mu‘allā: Yüce arş (İslām inancına göre göğün en yüksek katı)ın kubbesi.

1. Zihî ‘arş-ı mu‘allā ferş-i menküş
İder ‘arşı şebāt ile mu‘ayyen (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 8). [‘arş-ı mu‘allā,]

arşlān: Aslan.

1. Olup pençe-be-pençe dest-ber-dest
Bu mest arşlānlaruñ şavt-ı şedidi (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 97). [arşlānlaruñ, -lar, -uñ]
2. Şanasın mest arşlān gezdürürdi
Gezer ‘avret ilüñ dervāzesini (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 50). [arşlān,]

art: Fazlaşmak, çoğalmak.

1. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behāsın biñ biñ artur müşteriyüz (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80). [artur, -u, -r]
2. Beni ol cem‘ içinde şem‘ idüpdür
Dilerseñ kim ziyāsı arta cem‘ün (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 103). [arta, -a]
3. Ğam u ğuşşa dilinde oldı tāze
Göñül sevdāsı artup aşdı serden (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 5). [artup, -up]
4. Hem artar od gibi ‘aşq-ı nihānum
Bu odı kim ne taş örter ne toprak (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 110). [artar, -ar]
5. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behāsın biñ biñ artur müşteriyüz (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80). [artur, -ur]
6. Ne cürmüm var ki artar her gün āhum
Seni sevmek günāh olursa şāhum (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72). [artar, -ar]
7. Eger görseñ daħı artardı zevkuñ
Didi Mecnûn ana ey fitne-sāzī (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 156). [artardı, -ar, -dı]

artık: Bundan böyle, nihayet, artık.

1. amu alibde Mecn n'un miŐali
Vel  Mecn n'un **artu** albi hali (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*artu,]*
2. amu alibde Mecn n'un miŐali
Vel  Mecn n'un **artu** albi hali (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*artu,]*
3. Yanaram bir adım ger **artu** atam
Yatur g fil o ut m gerçi hute (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 118*). [*artu,]*

artuk: *Başka.*

1. Esire yaraşur zencir   zindan
Seni sevmekten **artu** yok g n hum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 71*). [*artu,]*
2. Heman ahından **artu** hem-demi yok
Garib   derd-mend   zar u miskin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 66*). [*artu,]*

artuk: *Fazla.*

1. Bir **artu** oldu ut atunda vahşi
ul idinmek benim gibi civani (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 58*). [*artu,]*
2. IŐinden artu oldu s zi Şad-bar
Bulut gibi ararup gitdi Mecn n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 210*). [*artu ol, -dı]*
3. Ki Mecn n'dan daŐi Mecn nradur
AnuŐ derdinden artu oldu derdüm (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 91*). [*artu ol, -dı]*

artur: *Arttırmak, oŐaltmak, ziyadeleŐtirmek.*

1. Meh-i nev artururdu her c n ni
 Acebd r firati **arturdu** bunu (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 11, Mısra 64*). [*arturdu, -dı]*
2. Meh-i nev **artururdu** her c n ni
 Acebd r firati arturdu bunu (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 11, Mısra 63*). [*artururdu, -urdu]*
3. O  aŐı **artur** itdükce beni hest
Diri olduca gam perverdesin ıl (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 22, Mısra 32*). [*artur,]*
4. Dilümde  aŐuŐ **arturdu** hararet
Başa ma'ni yiter Şuret gerekmez (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 64, Mısra 46*). [*arturdu, -dı]*
5. O gonce **arturduca** naz   gunci
Şarardı ehre-i ays'uş turuncu (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 9*). [*arturduca, -du, -ca]*

aru: *Arı hayvanı.*

1. Ki incinmeysin ilden hemişe
Aru kim götürür Őomaa neşter (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 97*). [*aru,]*

 ar s: *S slenmiŐ gelin.*

1. D zen iŐŐa   ar sınuŐ cemalin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 31, Mısra 1*). [* ar s, -i, -nuŐ]*

‘arūs: *Gelin.*

1. Ne fer vire ‘arūsa ḥüsn-i māder
Çün ola zıst-şüret ey birāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 39*). [‘arūsa, -a]
2. Bu zīverden ufuk döndi ‘arūsa
Hiçāb aşdı gice vech-i ‘abūsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 3*). [‘arūsa, -a]
3. Yüz urup istedi soñra ‘arūsi
Atası anası ol ḥôş-ḥırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 56*). [‘arūsi, -ı]
4. Bu kim mālın virüp ala ‘arūsi
Oқudı çün bu efsūnı ol āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 114*). [‘arūsi, -ı]
5. Götüren söz ‘arūsından niķābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 1*). [‘arūsından, -ın, -dan]
6. Revān seyr itdi ḥürşidün ‘arūsi
Ṭurup İbnü’s-Selām āsüde ḥôş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 4*). [‘arūsi, -ı]
7. ‘Arūsiçün müzeyyen kıldı maḥmil
Çeküp pıl-i sepīde-i Mengelūsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 6*). [‘arūsiçün, -ı, -(y)çün]
8. Yüzine jāleden lü’lü ṭaқınmış
‘Arūsa beñzemiş gülşende ol şāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 17*). [‘arūsa, -a]
9. Mü’ezzin yā kenār itdi ‘arūsi
Niçün dem-beste ola ṭabl-ı şāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 24*). [‘arūsi, -ı]
10. Biri Rıḍvān biri cennet ‘arūsi
Çekerler geh şarāb-ı ḥôş-güvārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 52*). [‘arūsi, -ı]

‘arūs-ı ‘ālem-i ḥüsn: *Güzellik aleminin gelini.*

1. Zer ü dürr ile zeyn itdi müretteb
‘Arūs-ı ‘ālem-i ḥüsn a’nī Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 3*). [‘arūs-ı ‘ālem-i ḥüsn,]

‘arūs-ı çerḥ: *Felek gelini.*

1. ‘Arūs-ı çerḥi çün meşşāta-i şeb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [‘arūs-ı çerḥ, -ı]

‘arūs-ı mihr-i gerdün: *Dünya güneşinin gelini.*

1. Mehi virdi dehān-ı ejdehāya
Seḥer-geh çün ‘arūs-ı mihr-i gerdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 123*). [‘arūs-ı mihr-i gerdün,]

‘arż: (□□□) *i. (Ar. arż) 1. Yeryüzü, dünya.*

1. Üşe başuña zenbūrı vebālı
Eger ğaşb idesin ‘arż u ‘aқarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 135*). [‘arż,]

‘arż it: *Arz etmek, sunmak.*

1. Revān zezem gibi cūş itdüm andan
O merdüm ‘arż idüp ihlāş-ı ḥāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 49*). [‘arż it, -üp]

2. İriş ol yâre **‘arz it** bir nice rāz
Ki şorarsan eger hāl-i ğarībi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 56*). [*‘arz it,]*
3. Dilüm yok ‘arz ide hālümü saña
Tıtalum başdan ayağa cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 102*). [*‘arz it, -e]*
4. Anuñ ‘ıtrı cihân u cāna besdür
Çınâr-ı kâmetin ‘arz itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 65*). [*‘arz it, -se]*
5. Dönüp aĥvâlin itdi ‘arz u tekrîr
Ki ey iklîm-i ‘aşkuñ pâdişâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 88*). [*‘arz it, -di]*
6. Ki künc-i gencüñi tolu zer iyeler
Ĥabîşedür ki ‘arz itse özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 147*). [*‘arz it, -se]*
7. Rûh-ı Leylî çü ‘arz itdi çerâğın
Dil-i Mecnûn eritdi bağı yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 25*). [*‘arz it-, -di]*

‘arz it: Göstermek, sunmak.

1. Anuñla hem nihâni şöĥbet itdi
Gehî nâz ile ‘arz itdi ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 73*). [*‘arz it, -di]*
2. Āvâre gibi bencileyin yâr-ı nihâne
‘Arz itmek için süzişini ‘âleme ĥurşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 3*). [*‘arz itmek,]*

‘arz iyle: Sunmak. II Açmak.

1. Ėodı ‘ırzı cemâlin iyledi ‘arz
Görüp Mecnûn anuñ zibâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 66*). [*‘arz iyle, -di]*

‘arz iylemek: Sunmak, ifade etmek.

1. Ne bāl u per ħalur anda ne pervâz
Hüner **‘arz iylemek** şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 21*). [*‘arz iylemek, -mek]*
2. Ne bāl u per ħalur anda ne pervâz
Hüner **‘arz iylemek** şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 21*). [*‘arz iylemek, -mek]*
3. Saña ‘arz iyelerem diñle sözümi
O ‘ahdi kim senüñle itdüm ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 8*). [*‘arz iyle, -r, -em]*

arz u semâ: Yer ve gök.

1. Du‘â miĥrâbidur arz u semâya
Ėaçan kim mevsim-i ĥac irdi ol yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 26*). [*arz u semâ, -(y)a]*

‘arz-ı hâl: Hâlini arz etmek. Gönlüñün dileğini söylemek, içini açmak.

1. Şoĥdı dü-ĥayretten ħalem barmağın ağızına devât
Yâra **‘arz-ı hâl** için itdüm çü taĥrîr-i firâĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 10*). [*‘arz-ı hâl,]*
2. Nigâra **‘arz-ı hâl** için pey-â-pey
Dehân olmuş öter ser-tâ-ħadem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 119*). [*‘arz-ı hâl,]*
3. Gerekmez virse büy-i nev-bahârı
Bu resme nice biñ biñ ‘arz-ı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 81*). [*‘arz-ı hâl, -i]*

4. Kılarum ‘arz-ı hâli ben şikeste
Nedür aḥvâlûñ ey yâr-ı qadimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 182*). [*‘arz-ı hâl, -i*]

arz-ı mefrûş: Döşenmiş yeryüzü.

1. Şifâsında ne ḥâcet ḥaste nabzı
Bisâṭ-ı başıdır bu **arz-ı mefrûş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 7*). [*arz-ı mefrûş,]*

ârzû: Ar. İstek, gönül meyli.

1. Odından derd-mendûñ ğâfil olma
Baña didâr-ı dilber **ârzûdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 3*). [*ârzûdur, -dur*]

ârzû it-: İstemek, arzu etmek, meyletmek.

1. Saña anuñ-çün itdüm ârzûyı
Bulam ḥâk-i ‘Arab’da âb-ı rûyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 5*). [*ârzû it-, -düm*]
2. İderler ârzû ol gül-şekerden
Şaçı la’lin umana pāk ider rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 36*). [*ârzû it, -er, -ler*]

ârzû-mend: Arzulu, hevesli, istekli.

1. Virüp andı didi ol **ârzû-mend**
Ḥudâ için ki yaratdı cihâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 102*). [*ârzû-mend,]*

aş-: Asmak, bir yere tutturmak.

1. Gice Leylâsı çünkim **aşdı** perde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 1*). [*aşdı, -dı*]
2. Gelüp uş pāya düşdüm pāye gibi
Dilerseñ baş dilerseñ dāruña **aş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 67*). [*aş,]*
3. Atarsañ tîrûñi ḥâzır ciger de
Aşarsañ dāra bārî zülfüne **aş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 83*). [*aş,]*
4. Olur pür-derd nice nāz-perverd
Aşar ayvāyı müşkîn perçeminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 31*). [*aşar, -ar*]
5. Dil-i Mecnûn gibi pür-ḥûn ider ol
Aşar âvenge anı ḥânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 35*). [*aşar, -ar*]
6. Seḥer-geh çünki şarḫ-ı kırmızı-püş
Müzehheb güş-vārî **aşdı** der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 2*). [*aşdı, -dı*]
7. Bu zîverden ufuk döndi ‘arûsa
Ḥicāb **aşdı** gice vech-i ‘abûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 4*). [*aşdı, -dı*]

aş-: -den Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.

1. Taşup kan mevci **aşdı** püştelerden
Temevvüc iyledükce kan biḥārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 176*). [*aşdı, -dı*]

as: Yemek, aş.

1. Od ocağ yok ne yirde bişer **aşı**
Didiler merd-i zāhiddür bu meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 8*). [*aşı, -i*]
2. Velî ten kuvvetinüñ aşı nāndur
Didi ‘aşk **aşına** ben şunıcağ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 117*). [*aşına, -i, -n, -a*]

as: Bir kimseyi boğazına ip geçirip ayaklarını yerden keserek sallandırmak suretiyle öldürmek, idam etmek.

1. Atarsañ tirüni hāzır ciğer de
Aşarsañ dāra bāri zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 83*). [*aşarsañ, -ar, -sa, -n*]

as: Haddinden fazla olmak, belirlenen sınırı, yada yeri geçmek.

1. Taşup **aşmış** başından mihr cūyı
Kış uyhusında kuş düşin kılup yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 90*). [*aşmış, -mış*]

‘asā: Uzun çomak, el değneği.

1. ‘Aşāsıdur sütün-ı dîn ü millet
Kaşı cān kıblesine tāk-ı mihrāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 30*). [*‘aşāsıdur, -sı, -dur*]
2. Elif başuma kıddüñsüz **‘aşādur**
Elemler başı pāyān-ı belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 13*). [*‘aşādur, -dur*]
3. Elif hārfın bu güç yolda **‘aşā** kıl
Dehende Mūsā gibi ejdehā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 11*). [*‘aşā,]*
4. ‘Aşā olmasa durmazdı ayağı
Çiçekden baş çıkarmış gonce-i ter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 10*). [*‘aşā,]*

‘aşābe: Bir çeşit baş sarığı.

1. ‘Aşābe şardı derdinden serine
Behî bedri hilāle döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 48*). [*‘aşābe,]*

āsān: Kolay, kolayca, zahmetsiz.

1. Ne var **āsān** okursañ zāhirin sen
Benümle yār olan bî-hād gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 70*). [*āsān,]*

āsān iyle: Kolaylaştırmak.

1. Ki āsān iyledüñ düşvār kārı
Başuñ şağ ola yüceldi külāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 6*). [*āsān iyle, -dü, -ñ*]

āsān ol: Kolay, zahmetsiz olmak.

1. Ki ol müşkil iş oldı aña āsān
Meger bir gün o sultān-ı gāzab-nāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 14*). [*āsān ol, -dı*]

āsāna kaç: *Kolaya kaçmak, kolayı seçmek.*

1. Güc idüp aña ben āsāna kaçdum
Anı aındum işümi ben bitürdüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 12*). [*āsāna kaç, -dum*]

‘aşā-yı nā-tüvān: *Güçsüz asa, dayanıksız değnek.*

1. Düşe bī-gāne destine mekānı
Ele alup ‘aşā-yı nā-tüvāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 29*). [*‘aşā-yı nā-tüvān, -ı*]

‘aşā-yı sebz: *Çimenliğin asası.*

1. ‘Aşā-yı sebz aña ammā ne lāyık
Meger bīmār idüpdür bağırı dāğı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 8*). [*‘aşā-yı sebz,]*

‘ases: *Gece bekçisi.*

1. Ben oldum mübtelā-yı habs-ı perde
O fāriğ pāsbān ile ‘asesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 99*). [*‘asesden, -den*]
2. Aña göstermez illā rüy-ı serdi
Serāy-ı Leylī bir şeb ol ‘asesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 19*). [*‘asesden, -den*]
3. Sibā‘ anı qorurlar şan ‘asesler
Irakdan her ki aña olsa nāzır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 178*). [*‘asesler, -ler*]

aşhāb: *Dost.*

1. İderdi ol ‘adüya dest-büsü
Eger öldürse Leylī haylin aşhāb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 127*). [*aşhāb,]*
2. Anı yurdu aqıdup dīdeden āb
Eger aşhābı kuvvet bulsa deste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 129*). [*aşhābı, -ı*]

aşhāb: *Bir şeyle ilgili olanlar, bir şeye veya bir kimseye mensup bulunanlar.*

1. Şadā-yı na‘ra tıldı āsumāna
Öz aşhābiyle sālār-ı qabile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 13*). [*aşhābiyle, -i, -(y)le*]

aşhāb-ı ‘aşk: *Aşıklar.*

1. Beni ser-ħalkā kıl aşhāb-ı ‘aşka
O ħalkā içre dā‘im geçe çağım (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 64*). [*aşhāb-ı ‘aşk, -a*]

ashāb-ı nevfel: *Nevfel'in kişileri. II Nevfel'in ordusu.*

1. Şalup **aşhāb-ı Nevfel** üzre tâzi
Mübârizler hürüş u cüşa geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 58*). [*aşhāb-ı nevfel,*]

‘āsî: *Allah'ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).*

1. Ne geldi bilmezem benden cevâbı
Bu dem kim **‘āsî** nefsum pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 19*). [*‘āsî,*]

‘āsî: *İsyan eden, itaat etmeyen.*

1. Şefâ'atden dem ura Fahr-ı ‘âlem
Za‘îf ümmetlerinden cümle **‘āsî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 27*). [*‘āsî,*]

āsîb: *Belâ, âfet, musibet, kötülük, felâket, zarar.*

1. Kân olsun lezzet alursam ruţabdan
Fırâk-ı ğabğabından görsem **āsîb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 101*). [*āsîb,*]
2. Ne şu virür bulunur haste olsam
Beni öldürse bir hûn-h‘âr **‘āsî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 55*). [*‘āsî,*]

‘āşık: *Âşık, seven kişi.*

1. Derd-i dil ser-mâyesidür iki nesne **‘āşıkā**
Birisi anuñ belâ-yı hasret ü biri firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 7*). [*‘āşıkā, -a*]
2. Zihî **‘āşık** ki müstağni temâşâ-yı tecellâdan
Cemâl-i ‘aşkı her lahza teferrüc iyleyen **‘āşık** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 2*). [*‘āşık,*]
3. Zihî **‘āşık** ki müstağni temâşâ-yı tecellâdan
Cemâl-i ‘aşkı her lahza teferrüc iyleyen **‘āşık** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 3*). [*‘āşık,*]
4. Vaşl-ı yâre irişen **‘āşık** niçün hâmüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*‘āşık,*]
5. Pervâne-vâr **‘āşık** olan bî-fiğân gerek
Ahvâl-i süziş-i cigeri şorma şem‘adan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 8*). [*‘āşık,*]
6. Kâmu **‘āşık** irer maĥbûba senden
Taleb kuldân inâyet ĥâzretüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 4*). [*‘āşık,*]
7. Cemâl-i luţfunuñ hem **‘āşıkıdur**
Ben itdüm anı kim baña sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 56*). [*‘āşıkıdur, -ı, -dur*]
8. Günüñ ‘ıyd u giceñ kâdr oldı **‘āşık**
Eger ħalbüñ ola çün şubĥ-ı şâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [*‘āşık,*]
9. Egerçi âdem olmaz **‘āşık** olmaz
Velî Mecnûn mişâli şâdık olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 31*). [*‘āşık,*]
10. Kâpuñda tutalım biñ ola **‘āşık**
Tâpuña nâm-ı ma‘şûka ne lâyıĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 73*). [*‘āşık,*]
11. Didi bilmem daĥi ben Tañrı çanıĥ
Nedür ma‘şûka n‘olur ‘aşk u **‘āşık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 2*). [*‘āşık,*]
12. Görüb birbirini ol iki **‘āşık**
İki yâr-ı muvâfık iki sâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 17*). [*‘āşık,*]

13. Ara yirde rakib itden çoğ idi
Ol iki **‘aşıka** rāhat yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 50*). [**‘aşıka**, -a]
14. Kalendar-meşreb ü laübali **‘aşıq**
Belādan pür şafādan hāli **‘aşıq** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [**‘aşıq**,]
15. Kalendar-meşreb ü laübali **‘aşıq**
Belādan pür şafādan hāli **‘aşıq** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [**‘aşıq**,]
16. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yarı
Gice bir nice **‘aşıq** yār-ı gārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [**‘aşıq**,]
17. Kalendar-meşreb ü levbali **‘aşıq**
Belādan pür şafādan hāli **‘aşıq** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [**‘aşıq**,]
18. Kalendar-meşreb ü levbali **‘aşıq**
Belādan pür şafādan hāli **‘aşıq** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [**‘aşıq**,]
19. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yarı
Gice bir nice **‘aşıq** yār-ı gārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [**‘aşıq**,]
20. Çü aldı bu cevābı pîr-i maḥzûn
Didi **‘aşıkdur** oğlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [**‘aşıkdur**, -dur]
21. Çü aldı bu cevābı pîr-i maḥzûn
Didi **‘aşıkdur** oğlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [**‘aşıkdur**, -dur]
22. Zihî **‘aşıq** ki bulup ‘aşk-ı hāşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 1*). [**‘aşıq**,]
23. Vücüdumdan hevāsın neşr ide Ḥak
Belādur **‘aşıka** her zindegānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 107*). [**‘aşıka**, -a]
24. Baş açup karşı varur gerd-i yāra
Ki ol toz **‘aşıkun** tāk-ı seridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 71*). [**‘aşıkun**, -uñ]
25. Ne derdüm var rakibüñ ḥarbesinden
Şu **‘aşıq** kim olupdur rize rize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 21*). [**‘aşıq**,]
26. Kes anı kim olasın merd-i gāzî
Şu **‘aşıq** kim ola ḳurbān-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 27*). [**‘aşıq**,]
27. ‘Aceb mi baş açarsa tiğ-i tize
Tutarsan **‘aşıkuñ** başña tiği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 23*). [**‘aşıkuñ**, -uñ]
28. Egerçi **‘aşıka** efsūs iderdi
Zenaḥdānı ki mihmāna ḳuyudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 42*). [**‘aşıka**, -a]
29. Egerçi ḡamzeden dil vire Allah
Ḳaşıyle **‘aşıkuñ** hālını yoḳlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 39*). [**‘aşıkuñ**, -uñ]
30. Kimin nāy itdi ‘uşşākuñ kimin çeng
Ol iki **‘aşıkuñ** nāz u niyāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 127*). [**‘aşıkuñ**, -uñ]
31. ‘İmāret iyer idi ol ḥarābı
Ki ey āvāre **‘aşıq** itme ta‘cîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 71*). [**‘aşıq**,]
32. Velî **‘aşıklara** kūh-i girāndur
Anı yüz nāz ile beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 18*). [**‘aşıklara**, -lar, -a]
33. Ḳılursın sen ‘adū ḥayline meyli
Didi çün **‘aşıka** ḥaşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 137*). [**‘aşıka**, -a]
34. ‘İvāz ḳılsam yaraşur aña cānı
Çün ata dōst desti **‘aşıka** taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 151*). [**‘aşıka**, -a]
35. Nice ma‘şūḳ u **‘aşıq** var cihānda
Cihānda çarḥ-ı ḡaddār ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 76*). [**‘aşıq**,]
36. Vara āḡyāra **‘aşıq** ḳala nāçār
Baña ḳalmadı bundan özge ḥile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 132*). [**‘aşıq**,]
37. Olur **‘aşıklara** pür-ḥūn piyāle
Dehān-ı yārdan çün dūr ola cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 90*). [**‘aşıklara**, -lar, -a]
38. Gōmüldi tūt ki bu **‘aşıq** giriftār
Baña dırsın iriş vaḳt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 52*). [**‘aşıq**,]
39. Anuñ ol tevbesine ḡuş-mālî
Ki tevbe **‘aşıka** ‘ayn-ı ḥaḫādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 9*). [**‘aşıka**, -a]

40. Kõmadı ‘**āşıka** tevbe naşūhı
Sürüp hāke yüzün ol ‘āşık-ı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 112*). [‘**āşıka**, -a]
41. Yetim ü ‘**āşık** u Mecnûn-ı miskin
Çü fāriğ oldı pirün māteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 4*). [‘**āşık**,]
42. İki gören biri eḫvel kişidür
Odur ‘**āşık** ki ger aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 17*). [‘**āşık**,]
43. Ki ‘**āşık** mağz olup ma‘şūk ola pōst
Baña hōşdur niķāb-ı dōst olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 22*). [‘**āşık**,]
44. İderlerdi olarda merḫabāyı
O ‘**āşık** çün cihāndan vahşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 57*). [‘**āşık**,]
45. Eger virmezseñ uş gitdüm esen kal
Ḫaberden ‘**āşık** oldı çün ḫaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 45*). [‘**āşık**,]
46. Yaşın tutmağ için giydüm kebūdı
Saña ben ‘**āşıkam** şadık muvāfiķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 217*). [‘**āşıkam**, -am]
47. Vişāle ḫā’il olmaz şüret-i beyn
Çü ‘**āşık** tuta Ev-ednāda menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 39*). [‘**āşık**,]
48. Seni benden daḫi kimse ayırmaz
Olup ma‘şūk u ‘**āşık** ‘aşķ ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 53*). [‘**āşık**,]
49. Baña ḫil‘at yiter sevdā-yı dūdum
Şafāsı ‘**āşıkun** ol dem olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 33*). [‘**āşıkun**, -uñ]
50. Olur bi-çāre ‘uşşākuñ nevāsı
Seḫerde ‘**āşıkun** dil-ḫaste rūḫı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 49*). [‘**āşıkun**, -uñ]
51. Anuñ-çün şaşt şāha lāyık oldı
Dil-i dil-ber ki ‘**āşıkdur** tamāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 129*). [‘**āşıkdur**, -dur]
52. Ki mihmān oldı anuñ gibi mūya
Şınayup ‘**āşıkı** pir-i hevāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 149*). [‘**āşıkı**, -ı]
53. Vücüdum ḫānesinde ḫalmadı raḫt
Bir oldı cümle ‘aşķ u ‘**āşık** u dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [‘**āşık**,]
54. O ‘**āşık** itmedi Leyli’ye meyli
Ḫaçan yüz bulmadı yārından ol māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 72*). [‘**āşık**,]
55. O ‘aşr içre meğer bir tāze ‘**āşık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 1*). [‘**āşık**,]
56. Ri‘āyetler kılup sultāni gibi
Bu aña ol buña mā‘şūk u ‘**āşık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [‘**āşık**,]
57. Kerāmetle kılur ma‘şūķı ‘**āşık**
Arınsa ‘aşķ eger ḫill u hevādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 20*). [‘**āşık**,]
58. Şudan od yağdurur ol la’-i dūr-bār
İşidüp ‘**āşık** ol āvāz-ı nāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 45*). [‘**āşık**,]
59. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuḫfe
İledüp ‘**āşık** u ma‘şūķa nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 105*). [‘**āşık**,]
60. Biri ma‘şūķadur ol biri ‘**āşık**
Biri ‘ālemde ‘āşıklar şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 66*). [‘**āşık**,]
61. Biri ma‘şūķadur ol biri ‘āşık
Biri ‘ālemde ‘**āşıklar** şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 67*). [‘**āşıklar**, -lar]
62. Olurlar ‘aşķdan biñ kerre bizār
Odur ‘**āşık** ki görse bir belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 13*). [‘**āşık**,]
63. Beni ‘**āşıklar** üzre ḫüccet itdi
Severken ya’ni Mecnûn ḫüsn-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 6*). [‘**āşıklar**, -lar]
64. Bu yolda yok saña ḫa’n u melāmet
İlāhı cümle ‘**āşıklar** ḫaķı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 31*). [‘**āşıklar**, -lar]

‘āşık ol: Sevmek, tutulmak.

1. EsİR oldu meger Mecnûn'a Leylİ
Görüp Leylâ'yı Nevfel oldu 'âşık (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 5). [‘âşık ol, -dı]
2. Bu anuñ kâni‘ olmuş şoĥbetine
Bunuñ ol ‘âşık olmuş şüretine (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 188). [‘âşık ol-, -mış]

‘âşıkâne: Âşıĥa yaraşır şekilde II konusu aşk olan.

1. Bir iki beyt okıdı **‘âşıkâne**
Ki ey fâriĥ unutulduñ derd-i yârı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 4). [‘âşıkâne,]

‘âşıkâne: Aşık gibi, kendinden geçmişesine.

1. Öperdi çeşm-i mestin **‘âşıkâne**
Hem arĥasın ĥaşurdi şefĥat ile (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 48). [‘âşıkâne,]

âşikâr: Aşıkarca, alenen, açıkça.

1. Bu ‘aşkum müşkin aña **âşikâr** it
Getür serv-i ĥilâfi bi-ĥilâf it (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 34). [âşikâr,]
2. Şafâ-yı bātın ile **âşikâr** ol
Yüceldüĥüñce meylüñ zire olsun (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 106). [âşikâr,]
3. Muĥabbet **âşikârâ** iyler idi
Velî Leylî dilinde yâr-ı derdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 16). [âşikârâ,]
4. Bu cünbişden de döndi **âşikâra**
Selâmet terk idüp İbnü’s- Selâm'ı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 40). [âşikâra,]
5. Añup yârın ĥamın yir **âşikârâ**
Gözinde âb-ı eşk ü dilde âzer (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 10). [âşikârâ,]
6. Anuñ lafzından oldu **âşikârâ**
Meger kim ĥâtırından geçdi bir gün (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 10). [âşikârâ,]

‘âşık-ı bi-iĥtiyâr: İhtiyarı, akli başından ĥitmiş aşık.

1. Bilürsin ‘âşık-ı bi-iĥtiyârem
Adum Mecnûn u bendüm âhenindür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 12). [‘âşık-ı bi-iĥtiyâr, -em]

‘âşık-ı miskîn: Âciz, zavallı âşık.

1. Nevâle ‘âşık-ı miskîne ĥâl-i nâle yiter (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 1). [‘âşık-ı miskîn, -e]

‘âşık-ı pāk: Saf aşık.

1. Ėomadı ‘âşıkâ tevbe naşühı
Sürüp ĥâke yüzün ol **‘âşık-ı pāk** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 113). [‘âşık-ı pāk,]

‘âşık-meşreb: Aşık yaratılışlı.

1. Var idi bir fetā ferzend-i Bağdād
Zarāfet ehli ‘**āşık-meşreb** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 3*). [*‘āşık-meşreb,]*

as(ı): *Asıl, esas, temel.*

1. Veli ten kuvvetinüñ **aşlı** nândur
Didi ‘aşk aşına ben şuncak el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 116*). [*aşlı,]*

âşinâ: *Bildik, tanıdık, dost.*

1. Belâsuz olımaş ‘aşk **âşinâsı**
Ezelden ben ğaribüñ kütü ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 16*). [*âşinâsı, -sı]*
2. Saña yâd oldı ğayre **âşinâ** yâr
Güli gibi seni de virdi bâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 36*). [*âşinâ,]*
3. Üşüp yırtarlar idi şanki cellâd
Bu da‘vet etse görüp **âşinâyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 55*). [*âşinâyı, -y, -ı]*
4. Ğaribem luţfuñ ile **âşinâ** kıl
Neşidüñden baña luţf iyle bahşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 56*). [*âşinâ,]*
5. Senüñle ol sebebden **âşinâyem**
Gülüp şem‘a gibi Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 62*). [*âşinâyem, -yem]*

âşinâ ol: *Dost olmak, tanıdık olmak, anlamak.*

1. Anuñ-çün vaḥşe oldum âşinâ ben
Ol âdem-zâde kim ola münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 104*). [*âşinâ ol, -dum]*
2. Ya olmaz kimse hergiz âşinâsı
Gice çün yağa bir rüşen çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 108*). [*âşinâsı ol, -maz]*

âşinâyı: *Bildik, tanıdık, dost.*

1. Didi sizden murâdım **âşinâyı**
Arada dürlü dürlü rüşenâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*âşinâyı,]*
2. Didi sizden murâdım **âşinâyı**
Arada dürlü dürlü rüşenâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*âşinâyı,]*

âsitân: *Tekke, dergah.*

1. İlüñ ḥâcet-gehidür **âsitânı**
Cihân terkin başına tâc idinmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 20*). [*âsitânı, -ı]*

âsiyâb: *Değirmen, su değirmeni.*

1. Yürütdi başı üzre **âsiyâbı**
Nice Sâman’ı bî-sâmân idüptür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 62*). [*âsiyâbı, -ı]*

āşiyān: Yuva, ev, mesken.

1. Der-i lütfuñda ʔutsun **āşiyāne**
Eger luţf idesin halka eger ʔahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 32*). [*āşiyāne, -e*]
2. Zihî ʔāvūs-ı gülzâr-ı cinānî
Ki Firdevs olmış anuñ **āşiyānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 148*). [*āşiyānı, -ı*]
3. Cihetden ʔaşra ʔutdı **āşiyānı**
Refîḳ-ı pāke uçdı cān-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 38*). [*āşiyānı, -ı*]

‘aşk: Aşk, candan sevme, muhabbet.

1. Genc-i nihāna maḥzen olan bî-nişān gerek
Dil bende n’iylesün beni **‘aşk** iyledi ḥarāb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 3*). [*‘aşk,]*
2. O dil kim **‘aşk** odından ola ḥālî
Ḥar-ı bî- ‘aḳl u dānişdür mişālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [*‘aşk,]*
3. Gel ey ʔālib ne şanursın bu **‘aşkı**
Olur mı gön demür gibi dimişḳî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [*‘aşkı, -ı*]
4. Anuñ kim **‘aşkı** vardur cevherinde
Sa’ādet tâci ḳonmuşdur serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 15*). [*‘aşkı, -ı*]
5. Mecāzisi ki **‘aşkuñ** ʔaṅtaradur
Ḥaḳîḳî olsa ā’lā manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 9*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
6. Belî **‘aşk** ile pürdür cümle eşyā
Ḥaḳîḳat ‘aşkıdur maḳbül-i Mevlā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 11*). [*‘aşk,]*
7. Dilerseñ olasın **‘aşk** ile şeydā
Oḳı efsāne-i Mecnûn u Leylā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 19*). [*‘aşk,]*
8. Cihānda gerçi **‘aşka** ḳışsa çoḳdur
Ġam-ı Mecnûn’a benzer ġuşşa yoḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 29*). [*‘aşka, -a*]
9. Belî ‘aşk ile pürdür cümle eşyā
Ḥaḳîḳat **‘aşkıdur** maḳbül-i Mevlā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 12*). [*‘aşkıdur, -ı, -dur*]
10. İden didārını **‘aşkuñ** temāşā
Cemāl-i ġayra gönliñ vire ḥāşā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 17*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
11. Meger **‘aşk** ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün ḥazḳı var idi güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 73*). [*‘aşk,]*
12. Oḳurlar ġayrılar esmā vü ef’āl
Bularuñ dersi **‘aşk** u derd ü aḥvāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [*‘aşk,]*
13. Deberdüldükçe bu **‘aşkuñ** peyāmı
Pür itdi müşḳ gibi her meşāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 33*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
14. Didi bilmem daḳı ben Tañrı ʔanıḳ
Nedür ma’şūḳa n’olur **‘aşk** u ‘aşıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 2*). [*‘aşk,]*
15. Baña hiç **‘aşk** ile töhmet dinür mi
Daḳı ben bilmezem ‘aşkı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [*‘aşk,]*
16. Baña hiç ‘aşk ile töhmet dinür mi
Daḳı ben bilmezem **‘aşkı** yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 6*). [*‘aşkı, -ı*]
17. Ḳodum naḳş-ı ḥurūfî sāde oldum
Çü **‘aşkun** derdine üftāde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 38*). [*‘aşkun, -uñ*]
18. Gel ey cān-ı peder ‘avn iste Ḥaḳ’dan
Ḳazı **‘aşk** u hevā ḥarfin sabaḳdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 68*). [*‘aşk,]*
19. Perî şanup seven dīv-i sepīdi
Olur āḫir o **‘aşkun** nā-bedīdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 52*). [*‘aşkun, -uñ*]

20. Belānuñ bendesi **‘aşkuñ** esîri
Ĝam ile ğuşşa şehrinüñ şehîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 5*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
21. Bular birbirinüñ **‘aşkında** hayrân
Raķîb ortada fitne şanki şeytân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 47*). [**‘aşkında, -i, -n, -da**]
22. Görenler rahm idüp üstine üşdi
Üşüp ol **‘aşk** u ğam divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 111*). [**‘aşk,]**
23. El üstünde tutar gönlüm belâyı
Vücüdüm **‘aşkınuñ** perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 79*). [**‘aşkınuñ, -i, -nuñ**]
24. Öürse istemez andan halâşı
Deĝül **‘aşk** ol ki cismāni ğarâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 3*). [**‘aşk,]**
25. Anuñ **‘aşkı** hayâl-i serseridür
Maĥabbet oldur ola cavidāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 6*). [**‘aşkı, -i**]
26. Belâ-yı ‘aşk-ı Leyli’den halâş it
Çü **‘aşkuñ** adını Mecnûn işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 57*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
27. Belâsuz olımaz **‘aşk** āşinâsı
Ezelden ben ğaribüñ kütü ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 16*). [**‘aşk,]**
28. Beni kandur o nürün eşmesinden
Nitekim iyledün **‘aşk** ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 31*). [**‘aşk,]**
29. Çün ölem yine anuñ mürdesi kıl
İki ‘âlemdede **‘aşk** olsun baña dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 35*). [**‘aşk,]**
30. O **‘aşkı** artur itdükce beni hest
Diri olduĝça ğam perverdesin kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 32*). [**‘aşkı, -i**]
31. Dileye ‘aşk-ı Leyli’den halâşı
O hûd başın açup **‘aşkın** dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 51*). [**‘aşkın, -in**]
32. Yitem ben kıla **‘aşkum** bi’s-selâma
Ziyâ feyz it muĥabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 28*). [**‘aşkum, -um**]
33. Kûlına luţf idici pâdişâhi
Beni **‘aşkumda** irgür ol maĥâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 27*). [**‘aşkumda, -um, -da**]
34. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña dirler ki geç **‘aşk** u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [**‘aşk,]**
35. Ne hûş ol kim belâda ola dil-hûş
Deĝül çün ihtiyâri kârı **‘aşkuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 45*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
36. Oturmuş halveti gibi siyeh-püş
O zâĝı çün bu **‘aşk** abdâli gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [**‘aşk,]**
37. Müşâbih na’rada divâne dîve
Ki ey büt **‘aşkınuñ** divâne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 27*). [**‘aşkınuñ, -i, -nuñ**]
38. Tütüşüp **‘aşkıña** âhi tütündür
Vişâli bâĝına yâd irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 104*). [**‘aşkıña, -uñ, -a**]
39. Yalancılarda n’iyler **‘aşk** genci
Çü terk itdün geçen ‘ahd u qarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 16*). [**‘aşk,]**
40. Belâ-yı ğamdan âzâd itmedün hiç
Senüñ **‘aşkuñ** yolında geçdi çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 43*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
41. Hârâb olmasam âbâd olmazam ben
Beni benden şu resme aldı **‘aşkuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 97*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
42. Ki ben yitdüm yirümde qaldı **‘aşkuñ**
Çü bende qalmadı benlik hevâsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 98*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
43. Zihî **‘aşk** u kerâmet Bârek-Allâh
Koyup Leylâ’yı anda ĥaste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 104*). [**‘aşk,]**
44. Olur vahşî tabî’at ehl-i nefret
Beni ser-tâ-ĥadem **‘aşk** âteş itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 39*). [**‘aşk,]**
45. Ciger-ĝüşen muĥîm-i ĝüşe-i nâr
Eger **‘aşk** itmeseydi itizârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 91*). [**‘aşk,]**

46. Ki iyler cevherinden toprağı zer
Seher-gehden irüp **‘aşkuñ** şabūhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 111*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
47. Tırâş olup ol şüret bu kıla bir
Didi bu **‘aşk** işi birlik işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 15*). [*‘aşk,]*
48. Anuñ-çün beñzedi nesrine verdüm
Egerçi **‘aşk** ile ol oldı meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 93*). [*‘aşk,]*
49. İlet luğf it o **‘aşk** âvâresine
Didi bumı vü itdi ‘azm-ı hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 154*). [*‘aşk,]*
50. Velî andan beter bu derd-i mestür
Egerçi oldı ol **‘aşka** nişâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 95*). [*‘aşka, -a*]
51. Atası mâtemi de oldı ser-bâr
Senün **‘aşkundan** olmışdı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 131*). [*‘aşkundan, -un, -dan*]
52. Seni benden dağı kimse ayırmaz
Olu ma‘şûk u ‘âşık **‘aşk** ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 53*). [*‘aşk,]*
53. Dilümde **‘aşkuñ** arturdı harâret
Baña ma‘nî yiter şüret gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 46*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
54. Tapunuñ **‘aşk** içinde nâşırıyem
Egerçi hâluñam ben haste rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 24*). [*‘aşk,]*
55. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun gibi belâ vü **‘aşk** u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 87*). [*‘aşk,]*
56. Senüñ **‘aşkuñda** pür-şevk u şeğabdur
Senüñle şöhbete mi‘âdi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 98*). [*‘aşkuñda, -uñ, -da*]
57. Ağı da içsem ol **‘aşka** olur nüş
Zihî ‘işret ki cämundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 66*). [*‘aşka, -a*]
58. Kõmayam nîm cür‘a kıla bâkî
Mey olmaz **‘aşkuna** nüş iyilesem hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 65*). [*‘aşkuna, -uñ, -a*]
59. Velî ten kuvvetinüñ aşı nândur
Didi **‘aşk** aşına ben şunicak el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 117*). [*‘aşk,]*
60. Vücüdüm hânesinde kalmadı raht
Bir oldı cümle **‘aşk** u ‘âşık u dõst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [*‘aşk,]*
61. Ne var ayru görinse kâleb ü põst
Vücüdüm **‘aşk** olupdur pây-tâ-fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 161*). [*‘aşk,]*
62. Müdebbirler maķâmın tuta aħmak
Kanı Mecnûn gibi **‘aşk** ile fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 29*). [*‘aşk,]*
63. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Tõ olupdur **‘aşk** ile bu çeşm ü güşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [*‘aşk,]*
64. Muħibbümsin benem maħbûbuñ ey dõst
Benüm **‘aşkum** seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 53*). [*‘aşkum, -um*]
65. Niçün fehm itmeye bũyından anı
Didi Mecnûn beni **‘aşkuñ** alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 61*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
66. Ara yirde ne Leylî var ne Mecnûn
Hemân kendüyedür **‘aşkuñ** çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 67*). [*‘aşkuñ, -uñ*]
67. Olur ‘aşkuñ şafâsı bî-‘inâyet
Mücerredür bu kim **‘aşk** olsa şâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 19*). [*‘aşk,]*
68. Kerâmetle kıtur ma‘şûkî ‘âşık
Arırsa **‘aşk** eger gill u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 21*). [*‘aşk,]*
69. Geçer ğam çekmedin tatar kenâre
Bu hâlet ki âleti **‘aşk** u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [*‘aşk,]*
70. Velî **‘aşkum** yolında toĝru tîrem
Ol oķ kim anda yoķdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 144*). [*‘aşkum, -um*]
71. Olur **‘aşkuñ** şafâsı bî-‘inâyet
Mücerredür bu kim ‘aşk olsa şâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 18*). [*‘aşkuñ, -uñ*]

72. Didüñ kim **‘aşk** her çüfti kıılır tek
Gözetdüm ben de ol ıavr-ı qadımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [**‘aşk,**]
73. Bu **‘aşkum** müşkin aña âşikâr it
Getür serv-i hilâfı bî-hilâf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 34*). [**‘aşkum, -um**]
74. Hemân **‘aşkuñ** idi varı vü kârı
Esüp bād-ı ecel çün aldı anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 100*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
75. Senüñ **‘aşkuña** virdi cân-ı pâki
Eğer teftiş idersen ol ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 96*). [**‘aşkuña, -uñ, -a**]
76. Sebük-pây iyledi ‘azm-i beyâbân
O **‘aşk** âvâresini buldı yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 15*). [**‘aşk,**]
77. Qazınmaz **‘aşkun** ammâ levh-i cândan
Bozar taşdan zemân şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 138*). [**‘aşkun, -uñ**]
78. Hikâyet kıldı halka ol haber-dâr
Ki dünyâda olan **‘aşk** ile nâ-şad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 83*). [**‘aşk,**]
79. Olur şâyeste şast-ı şehriyâra
Bu **‘aşk** ile şahîh olur saqâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 99*). [**‘aşk,**]
80. Nice egriye virdi istikâmet
Şu kim **‘aşk** âteşiyle cân eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 101*). [**‘aşk,**]
81. Hüner vaqtinde ol meydân eridür
Nice zehre girüp tiryâk ider **‘aşk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 103*). [**‘aşk,**]
82. Nice nâ-pâke irüp pâk ider **‘aşk**
Nice acılara lezzet virür **‘aşk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 104*). [**‘aşk,**]
83. Nice nâ-pâke irüp pâk ider **‘aşk**
Nice acılara lezzet virür **‘aşk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 105*). [**‘aşk,**]
84. Nice ‘âcizlere kudret virür **‘aşk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 106*). [**‘aşk,**]
85. Bu zevqa bunlaruñ **‘aşkı** sebebdür
Çekerlerdi bular anda cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 70*). [**‘aşkı, -ı**]
86. Olurlar **‘aşkdan** biñ kerre bizâr
Odur ‘aşık ki görse bir belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 12*). [**‘aşkdan, -dan**]
87. Anuñ başında yokdur bu kıyâmet
Riyâ ‘aşkın Hudâ **‘aşkı** şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 19*). [**‘aşkı, -ı**]
88. Anuñ başında yokdur bu kıyâmet
Riyâ **‘aşkın** Hudâ ‘aşkı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 19*). [**‘aşkın, -ıñ**]
89. Yolında sâbit oldı çekdi zaħmet
Hakîkat **‘aşkı** da‘vâ idenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 9*). [**‘aşkı, -ı, -ıñ**]
90. Gel inşâf it hâzirdur haber-dâr
Melâmet sengidür **‘aşkuñ** mihengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 27*). [**‘aşkuñ, -uñ**]
91. Cemî‘i enbiyâ hakķı ilâhî
Bize ol **‘aşkuñı** iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 41*). [**‘aşkuñı, -uñı**]

‘aşk odı: *Aşk ateşi.*

1. Yürirsin ‘aşk odına yana yana
Anuñ kim şabr u temkîn ola raħtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 52*). [**‘aşk odı, -na**]
2. Atar mı yârına tîr-i neberdi
O cân kim oldı ‘aşk odıyla maṭbûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 143*). [**‘aşk odı, -(y)le**]
3. Ki bende ‘aşk odına yandı sen ben
Ben ürküp yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 34*). [**‘aşk odı, -na**]
4. Gül-i gülzâr ile ıolsa kenârüñ
Eritdi **‘aşk odı** kıldı seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 153*). [**‘aşk odı,**]

5. Vücūdundan ola cānunda pervā
Yakup **‘aşk odı** idelden beni hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 121*). [*‘aşk odı,]*
6. Şorardı yārini kimi görürdi
Dilin **‘aşk odı** eyle iyledi germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 15*). [*‘aşk odı,]*

‘aşk u meşk: *Aşk ve meşk.*

1. Fünün-i derd-i ‘aşkuñ nükte-dānı
Dimiş kim **‘aşk u meşk** olmaz nihānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 2*). [*‘aşk u meşk,]*

‘aşka düş: *Âşık olmak, sevdalanmak.*

1. ‘Aceb ‘aşka düşürdi ol civānı
Düşüp bu her iyü yavuz zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 4*). [*‘aşka düş-, -ür, -di]*

‘aşka düş-: *Âşık olmak.*

1. Hemān zikri dilinde Leylî Leylî
Düşüp ‘aşka melāmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 19*). [*‘aşka düş-, -üp]*

âşkâr: *Gizli değil, belli, meydanda, zahir.*

1. Behāsın vir şatun al **âşkäre**
Çü virdi bu cevābı ol tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 58*). [*âşkäre, -a]*

âşkārā: *Açığa vurmak, gizlenmeden yapmak.*

1. Çeker pinhānī sāğar **âşkārā**
Ayağ elde vü el başda ciğer hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 62*). [*âşkārā,]*

‘aşk-bāz: *Aşk oyunu, aşkla uğraşmak.*

1. Hōş öğretti cihāna **‘aşk-bāzī**
‘Irāk ile Hicāz’a bu terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 128*). [*‘aşk-bāzı, -ı]*
2. Bu yazıdır degüldür **‘aşk-bāzī**
Uzatmadın ecel cellādı desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 60*). [*‘aşk-bāzı,]*

‘aşk-ı ‘āşık: *Aşığın aşkı.*

1. Güneşdür **‘aşk-ı ‘āşık** cān u dilden
Kaçan mestūr ola bir pāre gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 3*). [*‘aşk-ı ‘āşık,]*
2. Tuz etmek yi benümle yürüme aç
Egerçi **‘aşk-ı ‘āşık** kuvvet-i cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 115*). [*‘aşk-ı ‘āşık,]*

‘aşk-1 ezel: Başlangıcı olmayan aşk.

1. Hevâ adın götür ‘aşk-1 ezelden
Hiçbâbı aç cemâl-i lem-yezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 15*). [*‘aşk-1 ezel, -den*]
2. Ya şehvet bâdesi nûşiyle mestem
Beni ‘aşk-1 ezel sultân idüpüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 149*). [*‘aşk-1 ezel,]*

‘aşk-1 hakikî: Gerçek aşk.

1. Görendir tañlayup lâ-ğavle kavli
Ki bu ‘aşk-1 hakikî bî-ğarazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 119*). [*‘aşk-1 hakikî,]*

‘aşk-1 hâs: Gerçek aşk, saf aşk.

1. Zihî ‘âşık ki bulup ‘aşk-1 hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 1*). [*‘aşk-1 hâş, -1*]

‘aşk-1 hudâ: Allah aşkı.

1. Uyan ğafletten ey ğâfil hevâyî
Hevâ mı anladañ ‘aşk-1 Hudâ’yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 14*). [*‘aşk-1 hudâ, -yı*]

‘aşk-1 lâ’ubâlî: Ciddiyetsiz aşk. Ciddi olmayan sevgi.

1. Ata dede yolınca çoğru gide
İrişüp itdi ‘aşk-1 lâ’ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 7*). [*‘aşk-1 lâ’ubâlî,]*

‘aşk-1 leyli: Leyla'nın aşkı. Leyla'ya duyulan aşk.

1. Çalış ‘ilm ü kemâle bu kemâli
Düşer mi şanuña ‘aşk-1 Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 16*). [*‘aşk-1 leyli,]*
2. Dileye ‘aşk-1 Leyli’den halâşî
O hûd başın açup ‘aşkın dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 50*). [*‘aşk-1 leyli, -den*]
3. Ki sa’y ile kuculmaz mihr ile mâh
Anı da kıldı mecnûn ‘aşk-1 Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 31*). [*‘aşk-1 leyli,]*

‘aşk-1 mecnûn: Mecnun'un aşkı.

1. Belâlar yıkdığı hâtırlar için
Huşûşâ ‘aşk-1 Mecnûn hürmetiyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 37*). [*‘aşk-1 mecnûn,]*
2. Belâlar yıkdığı hâtırlar için
Huşûşâ ‘aşk-1 Mecnûn hürmetiyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 37*). [*‘aşk-1 mecnûn,]*

‘aşk-1 nihân: Gizli aşk.

1. Hem artar od gibi ‘aşk-ı nihānum
Bu odi kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 110*). [*‘aşk-ı nihān, -um*]

‘aşk-ı şâfi: *Saf, temiz, halis aşk.*

1. Gül ile yāsemīni hem-liḥāf it
Ġalaṭ didüm o resme ‘aşk-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 37*). [*‘aşk-ı şâfi,*]

‘aşk-ı ser-keş: *İnatçı aşk.*

1. Anuñ-çün gūş-māl itmek revādur
Barışmaz tevbe ile ‘aşk-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 11*). [*‘aşk-ı ser-keş,*]

‘aşk-ı tamām: *Bütün aşk, tam aşk. II Gerçek aşk.*

1. Bunu şanmañ ki şehvānī marāzdur
O kim taḥşil ide ‘aşk-ı tamāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 121*). [*‘aşk-ı tamām, -ı*]

‘aşkun nārı: *Aşk ateşi.*

1. o bārı cāna geçsün nārı ‘aşkun
Boyun utdum belāya başum açdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 46*). [*‘aşkun nārı,*]

aşl: *Asıl, temel, esas, hakiki, başlangıç.*

1. Yirün ‘ālemeddür ‘ālem gibi ol
Çü Ādem aşıldur zāt-ı şerifüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 143*). [*aşıldur, -ı, -dur*]

aşl: *Soy, nesep.*

1. Uşanmazsın sen andan bu ‘aceb tavr
Ger aşıln tāzı ise ey yegāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 73*). [*aşıln, -uñ*]

aşl u neseb: *Soy sop.*

1. Şaķın aşı u neseble olma mağrūr
Ki ādemlikden aduñ olmaya dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 37*). [*aşı u neseb, -le*]
2. Bilürsün küfvüñem aşı u nesebde
‘Arab’da azdur aķrānum ḥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 73*). [*aşı u neseb, -de*]
3. Bilürsün küfvünem aşı u nesebde
‘Arab’da azdur aķrānum ḥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 73*). [*aşı u neseb, -de*]

aşla: *Asla, hiç bir zaman.*

1. Firâk u vaşla **aşlâ** kalmadı yir
Gül-i hüsnüñ hemîşe hânde itsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 54*). [*aşlâ,*]

aşla: Ağaç aşlamak.

1. Bekam **aşlandı** güyâ abanûsa
Çeküp baş hırkaya hâlvetde hâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 30*). [*aşlandı, -n, -dı*]

aşlân: Aslan.

1. Bulutlar içre güyâ berk-i rahşân
Ol ebrin her ‘Arab **aşlânı** ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 181*). [*aşlânı, -ı*]
2. Kaşpucu kaşlan **aşlan** pâsbânı
Hücümü heybetinden pâsbânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 50*). [*aşlan,*]

aşlan-: Bitki aşılması.

1. N’ola ger naşluña **aşlansa** servüm
Serâyüñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*aşlansa, -sa*]
2. N’ola ger naşluña **aşlansa** servüm
Serâyüñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*aşlansa, -sa*]

âsmân: Gök, sema.

1. Yiri taht-ı du‘ânüñ **âsmândur**
Bitürse bitdüğü gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 39*). [*âsmândur, -dur*]
2. Müşerref oldı andan güş-ı zanbağ
Zemîn-i sebz güyâ **âsmândur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 59*). [*âsmândur, -dur*]
3. Müzeyyen **âsmân** çün sebz-i gülşen
Kevâkib çün kevâ‘ib zer-hamâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 2*). [*âsmân,*]

âşnâyî: Dostluk.

1. Olup gün gün ziyâde **âşnâyî**
Göñülde taldı şevk-ı rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 183*). [*âşnâyî,*]

‘aşr: Devr, zaman, çağ.

1. O **‘aşr** içre meğer bir tâze ‘aşığ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 1*). [*‘aşr,*]

aşşı: Fayda, yarar.

1. Zihî **aşşı** zihî haqqıyle bâzâr
Serâb olursa ger ‘ahdüñ şarâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 114*). [*aşşı,*]

2. Baña **aşşırî** budur andan kesildüm
Gelürdi dôstuñ geh geh selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 24*). [*aşşırî, -rî*]
3. Ki cânun bula bî-endâze **aşşı**
Şınuğ olsa gönül ‘ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 50*). [*aşşı,]*

astar: *Elbisenin altına kaplanan bez.*

1. Gidüp ma’nâsı hâlî kaldı şüret
Bu zıba hüllenüñ **astarı** kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 81*). [*astarı, -ı*]

aşüb-ı âfâk: *Her yeri karıştıran, etrafta kargaşa çıkaran.*

1. Belâda her biri **aşüb-ı âfâk**
Çü nokta hâlî zeyn-i şüret itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 32*). [*aşüb-ı âfâk,]*

âsüde: *Mutlu, rahat, sıkıntı ve üzüntülerden uzak.*

1. abül itmekdedür bildi şavâbı
Giderdi vahşetin **âsüde** kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 151*). [*âsüde,]*
2. Revân seyr itdi hürşidüñ ‘arûsı
Tırup İbnü’s-Selâm **âsüde** hûş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 5*). [*âsüde,]*
3. Beyâbânda ne **âsüde** ne hufte
Nice ‘uzlet idersin gâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 70*). [*âsüde,]*

âşüfte: *Çılgın gibi seven, aşktan perişan olan, sevdalı kimse, meftun.*

1. Tarahhüm iyleyüp divânesine
Söger **âşufte** Mecnûn şür-ı bahta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 39*). [*âşufte,]*
2. Küşâde oldı sen de olma maħzûn
Ol **âşufte** olup bu nükteden tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 77*). [*âşufte,]*
3. Niçün sen süfte-dil **âşüfte** ola
Gider başdan gam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 114*). [*âşüfte,]*

âşüfte ol-: *Aşık olmak, meftun olmak, perişan olmak.*

1. Dağıtma ‘aqluñı âşüfte olma
Uyan devlet demidür hufte olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 29*). [*âşüfte ol-, -ma*]

âşufte-hâl: *Perişan hal. II Mecnun.*

1. Gören ağlardı ol âşufte hâlî
Tırup çäk itdi bir gün perde vü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 42*). [*âşufte-hâl, -ı*]

âsumân: *Gökyüzü.*

1. Ki bilmez **āsumāndan** rīsmānı
Şorup hālin o şahş itdi hıttābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 106*). [*āsumāndan, -dan*]
2. Şadā-yı na'ra tıldı **āsumāna**
Öz aşhābiyle sālār-ı kabīle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 12*). [*āsumāna, -a*]
3. Ki bilmez **āsumāndan** rīsmānı
Varup çağırđı ol yār-ı vefā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 42*). [*āsumāndan, -dan*]

at: Binek, yük ve koşu amacıyla yetiştirilen ve beslenen evcil hayvan.

1. Binüp sürdi revān Zeyd ol gün **atı**
Cān atup cānib-i Mecnûn'a hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 14*). [*atı, -ı*]

at: Atmak, fırlatmak.

1. Öldüriser bu kere beni ğālibā fırāk
Her yaña āhum odları oğ gibi **atılır** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 7*). [*atılır, -ıl, -ur*]
2. Rücüm-ı kahr ile şeytān **atarsın**
Çü ta'nuñ taşı källāşa tıokundı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 22*). [*atarsın, -a, -r, -sın*]
3. O rengin beyti anuñla yazardı
O mektûbı **atardı** rāh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 115*). [*atardı, -ar, -dı*]
4. Atılmış oğ çekilmiş tiğ idi ol
Kāvı olduğı-çün kalb ü silāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 8*). [*atılmış, -ıl, -miş*]
5. 'Ivaz kılsam yaraşur aña cānı
Çün **ata** dōst desti 'aşıka taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 151*). [*ata, -a*]
6. Du'ā tızın veli anda şaçardı
O cānibden **atılsa** tır-i bürrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 113*). [*atılsa, -ıl, -sa*]
7. Oğ **atmadın** dağı yayuñı yasduñ
Zer zūri ki böyle hārc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 10*). [*atmadın, -madın*]
8. Virürseñ rāziyem kemter kuluña
Dilerseñ şuya **at** isterseñ oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 91*). [*at,]*
9. Ne hāşıl yağsa yağmur yirine dūr
Bu **atdukça** suhan tırini küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 71*). [*atdukça, -duk, -ça*]
10. Başarsañ nār-ı dāğı cānuma baş
Atarsañ oda te'hir iyleme **at** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 85*). [*at,]*
11. Atarsañ tırüni hāzır ciger de
Aşarsañ dāra bāri zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 82*). [*atarsañ, -a, -r, -sa, -ñ*]
12. Bile yanınca etfāl-ı kabīle
Kafāsından **atarlar** aña sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 59*). [*atarlar, -ar, -lar*]
13. Atardı itlere itler yir idi
Meger kim bir civān şāhuñ nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 4*). [*atardı, -ar, -dı*]
14. Seg oldum kapuña bu hāle yitdüm
İte **atduñ** etümle üstüñ 'ānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 59*). [*atduñ, -duñ*]
15. Şihāb ile **atarlar** dārb-zenler
Atıldukça rücüm-ti zü ü hā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 10*). [*atarlar, -ar, -lar*]
16. Hemān **atmak** gibidür kulleye koz
Dil uzadur çü süsen bāğa küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 184*). [*atmak, -mak*]
17. Cevāhır **atmağa** beñzer yabāna
Nizāmī şimdi düzse penc-gencin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 22*). [*atmağa, -ma, -ğa*]
18. Varsa karşı ide biñ merhābāyı
Eger **atılsa** yüz biñ ta'ne taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 15*). [*atılsa, -ıl, -sa*]

19. Belā-yı nāgehānī **atdı** düşmen
Yitürdiler beni arama ey dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 62*). [*atdı, -dı*]
20. Bu mıdur **atduğuñ** himmet kemendi
Bu resme mi olur ā'dā ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 16*). [*atduğuñ, -duğ, -(u)ñ*]
21. Uçardı zāğ ürküp şāh-be-şāh
Bu peykān-ı hıttābı **atdı** çün tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 73*). [*atdı, -dı*]
22. Dilinden **atdı** aña bir nice tır
Ki ey fāriğ unuttuñ anı haylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 6*). [*atdı, -dı*]
23. İte **atdılar** itlik idüp anı
Aña segler hücüm itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 18*). [*atdılar, -dı, -lar*]

at: At, binek hayvanı.

1. Teni **at** vü yüzi insāna beñzer
Cemāli dil-ber ü zülfi dil-āviz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 42*). [*at,]*
2. Külāh-ı baht ol **atuñ** toynağıdur
Sözinde tütü cevlanında tāvūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 60*). [*atuñ, -uñ*]
3. Gümüş küh üzre altundan kemer-vār
Çağār ile katır üstür güzel **at** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 47*). [*at,]*
4. Zihî tālî' ki simurğ oldu şaydum
Atıldı yire cüst indi **atından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 49*). [*atından, -ı, -n, -dan*]
5. Ayağa şaldı kime urdısā dest
Süleymān gibi yilden bindüğü **at** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 167*). [*at,]*
6. At üstüne atıldı şanki efî
Çuğalı āhenin ü ħalıbı sengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 6*). [*at,]*
7. Giderdi nice fersağ yire ħaylı
Her **at** kim cūşı yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [*at,]*
8. Nice ħ'āce esir oldu gedāya
İrenler na'rası **atlar** süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 85*). [*atlar, -lar*]
9. Geçemezsin **atuñı** depme şuya
O merdüm-zādeyi bî-çāre itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 32*). [*atuñı, -uñ, -ı*]
10. Dürilse nice çatı bağlar **atı**
Çün irdi Nevfel'e fāl-ı sa'ādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 50*). [*atı, -ı*]
11. Yürekler oynadur tenlerde maḥsūs
Atuñ oynadığı yir şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 19*). [*atuñ, -uñ*]
12. İnüp virdi **atın** Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıçratdı āhū gibi şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 60*). [*atın, -ın*]
13. O pıl öñince yürürdü piyāde
O şāhî **at** u fil ü ziyet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [*at,]*
14. İraqdan oldu **atından** piyāde
Göricek bildi Mecnûn ol ħarîfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 16*). [*atından, -ı, -n, -dan*]
15. Cihān ħandağlarından ħalkıd **atı**
Çü ben benlik bütün ħıldum şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 162*). [*atı, -ı*]

at: (Ok için) Atmak, fırlatmak.

1. Atar mı yārına tır-i neberdi
O cān kim oldu 'aşğ odıyla maḥbūḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 142*). [*atar, -ar*]
2. Atardı gendü ħalkanına tiri
Eli irdüğü yirde olsa puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 122*). [*atarı, -a, -r, -dı*]

3. Çatup tedbîr iderler başlarını
Budur tedbîr **atup** tîr-i kaçâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 77*). [*atup, -up*]

at oynadı: *At oynatılan yer.*

1. Anı meydân-ı ‘arşa hâzîr itdi
O meydân anuñ atı oynadıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 59*). [*at oynadı, -dur*]

at oynat: *At koşturmak, at sürmek.*

1. Göründi meh yüzi bir şeh-süvâruñ
At oynadu gelüp ol şah-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 15*). [*at oynat, -u*]

at sür: *Atla ilerlemek, atla ileri doğru hamle yapmak.*

1. Döke âhû kıanın niteki cellâd
Şefâ‘at itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 19*). [*at sür, -di*]

‘atâ: *Bağış, ihsan.*

1. Añuñ-çün mâli harc itdü firāvân
Faķire çok **‘atâlar** itdi ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 62*). [*‘atâlar, -lar*]
2. Ben anı cân u dilden iyleyem yâd
Haťâ kılsam eger ‘afv u **‘atâ** kııl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [*‘atâ,]*

ata: *Baba.*

1. Atası seyyid-i kıavm u kıabile
Kim ola hüsniñi şerh idebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 135*). [*atası, -sı*]
2. Veled çünkim ola bed-hulk sıret
Ataya renc olur gendüye miñnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 30*). [*ataya, -y, -a*]
3. Ataya terbiyet çün vâcib oldı
Pes oğlı sünnetine râğıp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 95*). [*ataya, -(y)a*]
4. Ciger-güşe ayağına batan hâr
Ata cânına olur hançeri kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 8*). [*ata,]*
5. Yitürdüm ben beni ne **ata** meyli
Çıkaldan hâtrımdan ğayr-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 55*). [*ata,]*
6. Didi pîr **atañam** ben haste vü zâr
Senüñ ğavgân ile rüsväy-ı bāzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [*atañam, -ñ, -am*]
7. Uyup **atasına** oldı revâne
İnandırmadı gerçi bu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 75*). [*atasına, -sı, -na*]
8. Beyân-ı hâl iderken haste Mecnûn
Atasınıñ kıatında dide pür-hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 52*). [*atasınıñ, -sınun*]
9. Diz üzre geldi Mecnûn’un **atası**
Feşâhatdan kılup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 55*). [*atası, -sı*]
10. Diz üzre geldi Mecnûn’un **atası**
Feşâhatdan kılup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 55*). [*atası, -sı*]

11. İletdiler **atası** hânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 112*). [*atası, -sı*]
12. Bu sırrı bilmez illâ ‘âlimü’l-ğayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn **atası** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 15*). [*atası, -sı*]
13. Atasına didiler ittifâkî
Fülân gâr içre bir zâhid velî var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 16*). [*atasına, -sı, -na*]
14. İrüp börkin tozutmadın şubaşı
Bu sözi güş idicek miskîn **ata** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 51*). [*ata,]*
15. Diledi hâşıl-ı ‘ömre cân **ata**
Bile uydurdu bir kaç yâr-ı hem-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 52*). [*ata,]*
16. Atası bağırmuñ yandı kebâbı
Peder bir küşede oturdu giryan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 34*). [*atası, -sı*]
17. Yüz urup istedi soñra ‘arûsı
Atası anası ol hûş-ıhîrâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 57*). [*atası, -sı*]
18. Olursa etmegümi yağa bandı
Vire mi **atası** ammâ rızâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 87*). [*atası, -sı*]
19. Nice bir ağladursız çoñ avınsun
Didi Leylî **atası** zâr u giryan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 75*). [*atası, -sı*]
20. İdüp Leylâ’nuñ **atasına** yârî
Ki bu Mecnûn ki Leylâ’ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 136*). [*atasına, -sı, -na*]
21. Atası Leylî ‘yi kırtardı gitdi
Selâmet qaldı Mecnûn ille maħrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 40*). [*atası, -sı*]
22. İrişdi ya’nî yâra gitdi hârî
Atası geldi pür-şür u şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 7*). [*atası, -sı*]
23. Kimisi diş biler yiye o şehdi
Atası illâ gâyet hîşmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 53*). [*atası, -sı*]
24. İşidenler didiler bârek-Allah
Atası Leylî’nüñ dermânde qaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 117*). [*atası, -sı*]
25. Şafâ taldı yemîn ile şimâle
Oturup Leylî **atasıyla** sâdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 133*). [*atasıyla, -sı, -yle*]
26. Qomadı **ata** havfı er qayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 70*). [*ata,]*
27. ‘Arab hâlin bu resme iyledi yâd
Ki Mecnûn’uñ **atası** pîr-i miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 3*). [*atası, -sı*]
28. Revânum qabr içinde şâd idesin
Oğul oldur **atasın** yâd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 171*). [*atasın, -sın*]
29. Ata dede yolınca toğru gide
İrişüp itdi ‘aşq-ı lâ’ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 6*). [*ata,]*
30. Didi **atasına** Mecnûn-ı hâste
Senüñ pendüñ ki baña cân-fezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 16*). [*atasına, -sı, -na*]
31. Dir idi hem döğüp seng ile sine
Ki ey şefkatlu **ata** qande gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 45*). [*ata,]*
32. Ki soñında senüñ gibi halefdür
Atañdan sağ iken kim dür olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 15*). [*atañdan, -ñ, -dan*]
33. Yiter saña cihânda meyl-i Leylî
Ne **atañı** anañı yâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 9*). [*atañı, -ñı*]
34. Ne ehl-i beytün üzre şefkatün var
Ol **atanuñ** kamu sa’yı telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 13*). [*atanuñ, -nuñ*]
35. Ki uçduñ cennete açduñ cenâhı
Atasuzlığı ben sehl ola şandum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 51*). [*atasuzlığı, -suz, -lığı, -i*]
36. Atañ derdini itdi nevha da yâd
Senüñ bu ğurbetün hâlün añup hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 144*). [*atañ, -ñ*]
37. Atası mâtemi de oldı ser-bâr
Senün ‘aşqundan olmışdı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 130*). [*atası, -sı*]

38. Uyar sekr-i hevādan cān-ı mesti
Ataň gitdi cihāndan pür-şikāyet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 63*). [ataň, -ň]
39. Anaň da öldü ũut pür-derd ü miňnet
Evüñe gel **ataň** ocağını yak (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 65*). [ataň, -ň]

ata: 1. Cömertçe verme, ihsan, bağış.
2. Bağışlama, af.

1. Saňa lāyık olan ‘afv u **aťadur**
Egerçi ayađa dűşdüm ‘amelden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 58*). [aťadur, -dur]

ata ana: Baba, anne.

1. Atam anam ũaleb kılmaz kışaşı
Esen çalun siz ey yārān ki Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 56*). [ata ana, -m]

‘atā iyle-: Hediye etmek, bağışlamak.

1. İderdi bu ũama‘da çok keremler
‘Aťā iylerdı dınār u diremler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 32*). [‘aťā iyle-, -r, -di]

āteř: 1. Ateş. 2. Hiddetli, şiddetli.

1. şu gibi řāfi-dil ol **āteř** olma
Güli gözölük idinmiş nergis-i pır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 68*). [āteř,]

āteř: Ateş.

1. Ne **āteř** katı yilden tünd ü ser-keş
Virüñ Leylā’yı şon ceng ü cidāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [āteř,]
2. Dilinden cűřa geldi hıřm tābı
Ol **āteř** leşkeriyle çekdi şemşir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 51*). [āteř,]
3. Görüp Mecnûn bu řulđu **āteř** oldu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 1*). [āteř,]
4. Aķıtdı dilden **āteř** dıdeden hűn
Ki ey peymāne peymāne ićen řan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 182*). [āteř,]
5. Ki aňa yatduđu yir **āteř** idi
Anuñ-çűn nāle olup yār-ı ğārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 10*). [āteř,]
6. Aňa dűzah olur gülřen gül **āteř**
Baňa nergis gözi bī-dıde-i yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 86*). [āteř,]
7. Nitekim penbe-i hűřk ile **āteř**
Yaķup tevbe hıćabın çāk ider ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 12*). [āteř,]
8. Olur vaħřı şabı‘at ehl-i nefret
Beni ser-tā-ķadem ‘ařķ **āteř** itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 39*). [āteř,]
9. Çıķardı heybesinden virdi hıl‘at
Didi **āteř** řabı‘atdur vűcűdum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 31*). [āteř,]
10. Yaraşmaz sen oturasın türābe
Senüñ ter-penbedür cisműñ ben **āteř** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 79*). [āteř,]

11. Yaḥūd bād-ı hevā efgendesiyem
Ol **āteş** kim vücūdum mūm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 155*). [*āteş,]*
12. Deñizden āb u **āteşden** gide nūr
Çü bulduñ şoḫbetüme fırşat u rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 164*). [*āteşden, -den]*
13. Yigitlik **āteşinden** bir eşerdür
Yigitlik ‘āleminden çün geçe merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 142*). [*āteşinden, -i, -n, -den]*
14. Melāmet **āteşine** sen de ıap yak
Sözün miḫdārına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 168*). [*āteşine, -i, -n, -e]*
15. Düzilmez söze bî-‘aql u tefekkür
Mecāz **āteşlerinden** puḫte olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 13*). [*āteşlerinden, -ler, -i, -nden]*
16. Aña āb ile **āteş** içre menzil
Bu ḫāletde olup āvāre gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 74*). [*āteş,]*
17. Nice **āteş** olasın ey ḡazab-nāk
Yire ur şöhretüñ ḫabln kucaḫdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 96*). [*āteş,]*
18. Nice egriye virdi istikāmet
Şu kim ‘aşḫ **āteşyle** cān eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 101*). [*āteşyle, -i, -yle]*

āteş: *Ateş, gönül ateşi.*

1. Naşīḫat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi **āteş** ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*āteş,]*
2. Naşīḫat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi **āteş** ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*āteş,]*
3. ‘İtābuñ **āteş** iyer yirin anuñ
Yiri od olmasun mı ol ḡarībūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 24*). [*āteş,]*
4. *Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.*
5. Geçerdi āb u **āteş** içre her ḡāh
Dökerdi āb-ı çeşmi kāse kāse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 80*). [*āteş,]*
6. Bu **āteşden** yile vardı Süleymān
Ki ḫükm ü ḫikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 50*). [*āteşden, -den]*

āteş pāresi: *Ateş parçası; Çok güzel.*

1. Miyān-ı mehde girdi māh-pāre
Nice meh-pāre āteş pāresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 33*). [*āteş pāresi, -dür]*

āteş ur-: *Ateş vurmak. Yakmak, ateşe vermek II keder, sıkıntı vermek.*

1. Übüvvet mihri urdı cāna āteş
Ki oldu dil-figār u dil-müşevves (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 5*). [*āteş ur-, -dı]*

āteş ur: *Ateşlemek, ateşe vermek.*

1. Cihānuñ ḫırmenine urur āteş
Görürsin her gice bu zıll-ı memdūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 72*). [*āteş ur, -ur]*

ateş-āvāz: *Ateş sesli.*

1. Ney-i dil-süza beñzer **ateş-āvāz**
Dür-i fazl ile dürc-i sinesi pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 4*). [*ateş-āvāz,]*

āteş-engîz: Ateş veren.

1. Bedihî didi bir şî'r **āteş-engîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 160*). [*āteş-engîz,]*
2. Zebāni çün zebāna **āteş-engîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 2*). [*āteş-engîz,]*

āteş-gede: Ateşhane.

1. Kimi sevdüñ kime sevdā-zedesin
Muḥabbet odına **āteş-gedesin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 40*). [*āteş-gedesin, -sin]*
2. Hemān **āteş-gededür** dūd-ı bî-māy
Nice demdür bu iki müş-ı küstāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 78*). [*āteş-gededür, -dür]*

āteş-i derd: (aşk) derdinin ateşi.

1. Belā odında sen ben ʿār içinde
Otur dilden söyünsün **āteş-i derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 45*). [*āteş-i derd,]*

āteş-i ruḥsār: (Sevgilinin) yanağının ateşi.

1. Sözinüñ şîrîn cülābı ḥaste cāna nūş olur
Hümā döndi āteş-i ruḥsāruña qarşu gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [*āteş-i ruḥsār, -uñ, -a]*

āteş-i rüz: Gündüzün sıcaklığı.

1. Yakup şeb ḥırmenini **āteş-i rüz**
Ṭurup Zeyd uyḥusundan oldı bîdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 80*). [*āteş-i rüz,]*

āteş-i şekvā: Şikayet ateşi.

1. Yüzünü zerd ü āhuñ serd idüpdür
Yanarken **āteş-i şekvā** yüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 55*). [*āteş-i şekvā,]*

āteş-i süz: Yakıcı ateş.

1. Yürekde sâkin olsa **āteş-i süz**
Mecāl olmaz ise bārî vişāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 132*). [*āteş-i süz,]*

āteş-i tîz: Keskin ateş.

1. Ṭurup pür-şevḳ Mecnûn-ı seḥer-ḥîz
O birkaç yār ile çün **āteş-i tîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 8*). [*āteş-i tîz,]*

āteşin: Ateşli, yakıcı.

1. omazdı uykuyu hem-sāyesine
Geh aglar gāh iderdi **āteşin** āh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 79*). [*āteşin,]*

atıl-: Atılmak.

1. Ki gün göstermez oldun ile şehre
Bu encüm kim **atılup** od şaçarlar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 45*). [*atılup, -up]*

atıl-: Bir şeye doğru birden gitmek, birden bir davranışta bulunmak.

1. Gülerken şem‘ gibi girye itdi
Yirinden **atılup** çün halka-i mār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 59*). [*atılup, -up]*
2. At üstüne **atıldı** şanki ef‘i
Çuçalı āhenin ü albi sengin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 6*). [*atıldı, -dı]*
3. Hā ecrüñ vire Allah ‘aliyullah
Didi buñı **atıldı** nitekim tır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 111*). [*atıldı, -dı]*

atıl: Atılmak (top), ateşlenmek.

1. Şihāb ile atarlar arb-zenler
Atılduça rücum-ı tiz ü hā‘il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 11*). [*atılduça, -duça]*

atıl: Bir şey bir hedefe veya bir tarafa doğru fırlatılmak; saçılmak, serpilmek.

1. Öldürse bu kerre meni gālibā firā
Her yaña āhim odları o gibi **atılır** (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [*atılır, -ur]*

atlas: İpekten sık dokunmuş, yüzü parlak, dâima düz renkli, üstünde motif bulunmayan, sertçe, tüysüz, makbul bir kumaş çeşidi.

1. Hārif iseñ eger bismillah ey yār
Ben **atlas** āk idici hırça-püşem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 7*). [*atlas,]*
2. Cemālün görmege biñ biñ gözi var
Felek **atlas** döşendi başasın pāy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 21*). [*atlas,]*
3. Ki olmuş pāsbān-ı asr-ı sulān
Ol **atlas** üzre var seyrān senüñdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 35*). [*atlas,]*

av: Av, şikar.

1. Avı ıdı dehāna girmiş iken
Şu gülmek kim alur elden şikārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 8*). [*avı, -ı]*
2. Ki ihsān ile olur iylik **avı**
İsā‘et idene iyleren ihsān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 68*). [*avı, -ı]*

a'vām: Halk, herkes; eğitimsiz, ayaktakımından kişiler.

1. Tecessüs iylerüz eṭrâf u eknâf
Ḳabâ'ilden gerek **a'vām** u ešnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 94*). [*a'vām,]*

āväre: Perişan, derbeder, zavallı // Aşık.

1. Āväre gibi bencileyin yâr-ı nihâne
‘Arz itmek için süzişini ‘äleme ḥurşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 2*). [*āväre,]*
2. O kim ol cünbişüñ seyyâresidür
Cemâlûñ şevḳınıñ **āvâresidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 38*). [*āvâresidür, -si, -dür]*
3. Ḥabâb-ı baḥr-ı cürmem pür-hevâyem
O baḥr üzre işüm **āvâreliḳdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 39*). [*āvâreliḳdur, -liḳ, -dur]*
4. Bu resme zâr olup **āväre** Mecnûn
Yürürdi bî-kes ü bî-çäre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 1*). [*āväre,]*
5. Gezüp **āväre** bâzârı be-zârı
Dilinde nâleler gönlinde yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 67*). [*āväre,]*
6. Gezüp âhu gibi **āväre** miskîn
Gönül göz ḡuşşadan ḡam-gîn ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 75*). [*āväre,]*
7. İçüp firḳat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür **āväre** Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*āväre,]*
8. İçüp firḳat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür **āväre** Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*āväre,]*
9. Yaḳup şabrı yile virdi ḳarârı
Yürür **āväre** yoḳ aḡyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 17*). [*āväre,]*
10. Cemâl-i Leylî'nün **āvâresidür**
Gönüldi ḥâcılar sa'y-ı şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 34*). [*āvâresidür, -si, -dür]*
11. Ṭolaşmış mâra dönmiş seng içinde
Ġarib ü bî-kes ü **āväre** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 115*). [*āväre,]*
12. Vaṭandan iyledi **āväre** piri
Ki ibn oldu eb-i Mecnûn sebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 122*). [*āväre,]*
13. İde ol derd-mend **āväre** âhı
İde bülbüllere ḥâlin ḥikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 92*). [*āväre,]*
14. Delü gönülüm gibi **āväre** yârum
İ serv-i nev-civân yâr-ı civân-merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 126*). [*āväre,]*
15. ‘İmâret iyler idi ol ḥarâbı
Ki ey **āväre** ‘âşık itme ta'cîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 71*). [*āväre,]*
16. Bu **āväre** daḡı **āväre** oldu
Getürüp bu diyâra ben ḡaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 12*). [*āväre,]*
17. Bu **āväre** daḡı **āväre** oldu
Getürüp bu diyâra ben ḡaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 12*). [*āväre,]*
18. Yaraşur mı ḥarâba serv-i ḥôş-nâz
N'ider gül-geşti ol **āväre** deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 103*). [*āväre,]*
19. Cihân ḥalvet ḳalup il girdi dâra
Beyâbânda yürür **āväre** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 3*). [*āväre,]*
20. Dir idi aña rıfḳ u riḳḳat ile
Ki ey bencileyin **āväre** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 51*). [*āväre,]*
21. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
Ol **āväre** tuş oldu bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 21*). [*āväre,]*

22. Belālu bülbülü **āvāre** düşdi
Girüp ‘üryān döşekde ol kenāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 42*). [*āvāre,]*
23. Ya andan uçdı bir **āvāre** bülbül
Çazındı tüt ki bir ħarfi kitābuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 48*). [*āvāre,]*
24. Yüzin döndirdi ol **āvārelerden**
Çodı dāmānın elden ħoħħābazuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 60*). [*āvārelerden, -ler, -den]*
25. Kesildi ħ‘āb u ħūr-veşden şeb ü rüz
Olup Mecnûn-şifat **āvāre** ser-mest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 71*). [*āvāre,]*
26. Ki dā‘im kıble oldur ben ħarībe
İşidüp çün gele **āvāre** yārum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 87*). [*āvāre,]*
27. Aña āb ile āteş içre menzil
Bu ħāletde olup **āvāre** gitdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 75*). [*āvāre,]*
28. Ne yire varayın **āvāre** kıaldum
Yile vardı dirīgā şem‘-i tabān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 88*). [*āvāre,]*
29. Çodı pervānesin **āvāre** ħayrān
Dirīgā ħāke düşdi tāze ter-gül (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 90*). [*āvāre,]*
30. Ki ħaste bülbülüñ **āvāre** kıaldı
Nice bāġa revāne oldı servüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 114*). [*āvāre,]*
31. Sebük-pāy iyledi ‘azm-i beyābān
O ‘aşħ **āvāresini** buldı yāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 15*). [*āvāresini, -si, -ni]*
32. Vuħüş ile gehi **āvāre** oldı
Düşüp bir nice gün bu resme ħāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 16*). [*āvāre,]*
33. İlet luħt it o ‘aşħ **āvāresine**
Didi bumı vü itdi ‘azm-ı ħāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 154*). [*āvāresine, -(s)i, -(n)e]*

āvāre düş: *Perişan, şaşkın olmak, başıboş ve kararsız hale gelmek.*

1. Belā-keş bülbülüñ āvāre düşdi
Çü düşdüñ ey şeker çeng-i ħurāba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 48*). [*āvāre düş, -di]*
2. Dir idi ħālın añup iyleyüp āħ
‘Aceb āvāre düşdüm ħānümāndan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 21*). [*āvāre düş-, -dü, -m]*

āvāre ol: *Başı boş gezer olmak II perişan hale gelmek.*

1. Ne görse söylemez iyler ferāmüş
Olur āvāre gerçi ħār ehli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 45*). [*āvāre ol, -ur]*
2. Vuħüşile gehi āvāre oldı
Düşüp bir niçe gün bu resme ħāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14*). [*āvāre ol, -dı]*

āvāre ol: *Daġnık, perişan, derbeder hale gelmek.*

1. Didüm anuñ kıatında evvel āħir
Ki ol ilden çıkup āvāre olmış (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 125*). [*āvāre ol, -mış]*

āvāz: *Ses, feryat, baġırma.*

1. İrüp gül gülşenine bülbül-i rāz
Gedāyāne bülend iyledi **āvāz** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 50*). [*āvāz,]*

2. İşidüp Leyli **āvāzın** o zāruñ
Didi dervişsin saña Hâk vire yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 51*). [*āvāzın, -ın*]
3. Oğur tesbih **āvāzın** idüp tiz
Hevâda tâc u şavk ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 40*). [*āvāzın, -ın*]
4. Budur havfum işi de nâşi **āvāz**
Senüñ-çün iyilesem zārî vü feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 70*). [*āvāz,]*
5. Yanarsın yok dilüñde âh u **āvāz**
Keserler başuñi âh iyilemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 38*). [*āvāz,]*
6. Ol **āvāzi** işidüp ben fütâde
O süfte dürleri cibe şalup pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 72*). [*āvāzi, -i*]
7. Çeker Mecnûn-ı mest **āvāzesini**
8. Gâzede Leyli adın yād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 52*). [*āvāzesini, -si, -ni*] Nefâ vezninde nice
sengi vardur
Ola kim germ idüp **āvāzesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 69*). [*āvāzesini, -si, -ni*]

āvāzelen: Duyulmak, işitilmek.

1. Ne deñlü kim haber **āvāzelendi**
O deñlü derdi Kaşs'ıñ tāzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 35*). [*āvāzelendi, -di*]
2. Cemâli şöhreti **āvāzelendi**
Bu hōş bû yayılaldan ilden ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 42*). [*āvāzelendi, -di*]

āvāz-ı nâz: İşveli ses.

1. Şudan od yağdurur ol la'-i dür-bār
İşidüp 'āşık ol āvāz-ı nâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 45*). [*āvāz-ı nâz, -ı*]

āvāz-ı rahîl: Göç sesi, ölüm çığlığı.

1. Anuñ-çün üstine düşdüm çü yaprak
Çün **āvāz-ı rahîl** ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 183*). [*āvāz-ı rahîl,]*

avcı: Avcı.

1. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu şurfe sözden ol **avcı** şutup dağk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [*avcı,]*
2. Tozuña irmesün **avcı** semendi
Ayağuş izine gerd irmesün hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 60*). [*avcı,]*
3. Ol **avcıdan** şatun aldı şikârın
Görüp şād oldı bu esbâbi şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 42*). [*avcıdan, -dan*]
4. Görür Necd'e çıkup bir **avcı** nâ-gâh
Oturmuş kulle-i Necd üzre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 2*). [*avcı,]*

āveng: Heveng, asılıp aşığı sarkan şey, çamaşır ipi.

1. Dil-i Mecnûn gibi pür-hün ider ol
Aşar **āvenge** anı hânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 35*). [*āvenge, -e*]

avin: *Avunma.*

1. Nice bir ağladursız koñ **avinsun**
Didi Leylî atası zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 74*). [*avinsun, -sun*]
2. Gözi giryân iken göñli **avındı**
Şınup kâse egerçi oldı hâste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 34*). [*avındı, -dı*]

avla: *Avlamak, ele geçirmek.*

1. Ne cân cümle cihâne fitne oldı
Geh **avlar** ğamzesi bağlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 25*). [*avlar, -r*]
2. Gönendi altabân azandı alta
Raıb âhüyü **avladı** itidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 67*). [*avladı, -dı*]

‘avn iste-: *Yardım istemek.*

1. Gel ey cân-ı peder ‘avn iste Hâ’dan
azı ‘aş u hevâ hârfın sabadan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 67*). [*‘avn iste-,*]

‘avret: *Kadın.*

1. Ölüye şan hayât-ı tâze virdi
Meger gördi gelür bir pîre **‘avret** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 15*). [*‘avret,]*
2. Yürür şan kim delürmiş aa düşmiş
Yider **‘avret** anı boynında uran (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 19*). [*‘avret,]*
3. Baña habbe gerekmez cümlesin al
Görüp şâd oldı ol **‘avret** bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 39*). [*‘avret,]*
4. Şanasın mest arşlân gezdürürdi
Gezer **‘avret** ilüñ dervâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 51*). [*‘avret,]*
5. o yıılsun ki ma‘nide afesdür
Helâli öldüğün isterse **‘avret** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 87*). [*‘avret,]*

avuc: *Avuç, elin iç kısmı.*

1. Ki yil aldı **avuçda** gözde opraq
Dile dâ urma dînâr u diremden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 122*). [*avuçda, -da*]

avut: *Sıkıntısını, acısını unutturmak, yatıştırmak, teselli ve teskin etmek.*

1. Avutdılar dil-i âvâresini
Ki buldı şöbetine Zeyneb’üñ râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 10*). [*avutdılar, -dı, -lar*]

ay-: *Söylemek.*

1. Belā-yı firqat olsa cāna gālib
Gazel **aydurdu** hālīne münāsib (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 48*). [*aydurdu, -dur, -dı*]

ay: Yakalaşık otuz günlük zaman dilimi.

1. Yiter bir **ayda** bir kez nefsüme küt
Çün olmadum tuz etmek gözlere tuş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 58*). [*ayda, -da*]

ay: Ay. II Sevgili. (Sevgiliyi aya benzetme bağlamında).

1. Anuñ ser-tā-kağem **ay** idi cismi
Yaraşur Leylī olsa anuñ ismi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 133*). [*ay,]*
2. Güzel ğılmān u ter-duşter cevārī
Ziyāda **ay** ile aşterce varı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*ay,]*
3. ıluram Leylī'yi vallāh maqtūl
Kesilmiş başın anuñ **ay** gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 119*). [*ay,]*
4. Didi bunuñ viřālī baña lāyık
Eger Mecnûn'a virürsem bu **ayı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 7*). [*ayı, -ı*]
5. Taşı ĥandān ii pür-girye vü süz
Mulāzım müşterilerden ol **aya** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 67*). [*aya, -a*]
6. Ki mihr ile naşar idem ol **aya**
Baña da'vet idicek anı hālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 62*). [*aya, -a*]

ay: Ay, kamer.

1. Cemālūñ **ayı** ser-gerdān idüpdür
Gözün her yıldızuñ ĥayrān idüpdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 39*). [*ayı, -ı*]
2. apuña girde-bālīř oldu hem **ay**
'Uşarid yazmaĥa ĥüsnün řifātın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 22*). [*ay,]*
3. Yāĥūd cennet ĥümāsı sāye řalmıř
Zihī sāye ki anı **aya** şalmış (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 150*). [*aya, -a*]
4. Çü sünnet emrin irgürdi kemāle
Ol **ayı** mektebe itdi ĥavāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 124*). [*ayı, -ı*]
5. Ziyāsı her ne deñlü olsa vāfir
İrişmez **aya** yıldız ferri zāhir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 72*). [*aya, -a*]
6. Ruĥ-ı Leylī müşerref **aya** beñzer
Dil-i Mecnûn mücevvef nāya beñzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 33*). [*aya, -a*]
7. Güzel ğılmān u ter-duşter cevārī
Ziyāda **ay** ile aşterce varı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*ay,]*
8. Velī şabr iylemekde yimedi ĥam
Bucaĥda perde aşup Leylī **aye** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 179*). [*aye, -e*]
9. Ve ger ne i ĥara taş u i ĥardař
Ne şu'le vire **aya** dü bürāder (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 193*). [*aya, -a*]
10. Biri Leylī biri Gün birisi **Ay**
Bu resme yārdan Mecnûn-ı bī-dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 128*). [*ay,]*
11. şanasın **ay** ile ülker şonuşdı
Göyüñdi aña özüm çünkü gördüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 82*). [*ay,]*
12. Sen āb-ı ĥızra irem mi 'aceb ben
apuñ mihr-i münevverdür ben **ayem** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 209*). [*ayem, -em*]

13. Didi Leylā'ya istignā yüzinden
Ferāğum var benüm **ay** ile günden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 47*). [*ay,]*
14. Güne gitmedin **aya** döndi evvel
Şarındı şemsi dülbendin çün ol şāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 50*). [*aya, -a]*
15. Görüp hem-ḥālin istikbāle geldi
Gözi göñli gibi çün **aya** düşdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 87*). [*aya, -a]*

aya: *Avuç içi.*

1. Bu lu^çbe-senc **ayasin** qarşar idi
Sipāhiler şavaşda şaf düzüp düz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 20*). [*ayasin, -sı, -n]*

ayağ: *Ayak.*

1. Hevālar başda vü taşda **ayağı**
Taş içinde yatur toprak gibi zār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 14*). [*ayağı, -ı]*
2. İrişdi Necd'e gūyā bedr-i ser-mest
Elinde seng ü āhen **ayağında** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 47*). [*ayağında, -ın, -da]*
3. Niçün şalduñ **ayağa** irdise el
Gice kim yār idüñ yanumca çālāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 190*). [*ayağa, -a]*
4. Serüñe sağ olup derd irmesün hiç
Göze kim toğrıdur simin **ayağın** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 63*). [*ayağın, -uñ]*
5. Gözüm yaşı kapuñda Dicle-i kıan
Elüm boynum **ayağum** bende bağlu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 63*). [*ayağum, -um]*
6. Döşerdi çarb-ı desti servi **ayağa**
Velī ol māha düşmiş ğam nişānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 66*). [*ayağa, -a]*
7. Ayağın tozu tāze armağandır
Taпуñ ḥadrā-dimen ey Hızr-dāmen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 206*). [*ayağın, -uñ]*
8. Ayağından çeküp geh nevk-i ḥārın
Oğula ana miskīn şefkat itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 54*). [*ayağından, -ı, -n, -dan]*
9. Döşegüñde uzat bir dem **ayağın**
Degül taşdan demürden baş cānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 76*). [*ayağın, -uñ]*
10. Senüñ **ayağın** altıdur behiştüm
Bilürsin bende yokdur 'aql u hūşyār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 84*). [*ayağın, -uñ]*
11. Müşerref ola senden gülşen ü bāğ
Ayağ altında ḥāk ol nitekim yir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 111*). [*ayağ,]*
12. Müdārā iyler ol kim ādemidür
Şu taş kim **ayağundan** düşüre nā'ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 115*). [*ayağundan, -uñ, -dan]*
13. Gözinden öpdi kırtardı **ayağın**
Çün ürküp kaçdı vahş-ı dām-dide (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 84*). [*ayağın, -ı, -n]*
14. Elüm tuta didüm tütduñ **ayağum**
Düşürdüñ eyle kıalmadı tayağum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 7*). [*ayağum, -um]*

ayağ: *Kadeh.*

1. Zer **ayağ** ile simin-sāk sākī
Virür rāh ile rūḥa 'ömr-i bākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 111*). [*ayağ,]*
2. Çeker pinhānī sāğar āşkārā
Ayağ elde vü el başda ciger ḥün (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [*ayağ,]*

ayağ: *Ayak II ağaç kökü.*

1. Ayağına düşer zülf-i dırâzı
Baş egdi ğonce açup perde-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 12*). [ayağına, -i, -n, -a]

ayağ: *(sevgilinin) ayağı.*

1. İrer andan benüm cismüme yâre
Çabarsa **ayağ** altında her pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 43*). [ayağ, -(u)ñ]

ayağ: *Hayvanların yürüme organı.*

1. Ayağın dâma tutmuş tığa püşti
O miskîni başup şayyâd-ı hünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 16*). [ayağın, -m]

ayağ izi: *Ayak izi.*

1. Tozuña irmesün avcı semendi
Ayağın izine gerd irmesün hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 61*). [ayağ izi, -i, -n, -e-ne]

ayağ üstüne gel: *Ayak üstüne gelmek, ayağa kalkmak.*

1. Göge degdürdi zerrîn tâci nesrîn
Ayağ üstüne geldi serv-i ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 35*). [ayağ üstüne gel, -di]

ayağ üzre tur-: *Ayakta durmak.*

1. Ayağ üzre turup maħrûm u mağmûm
Yanup odlara ağlar nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 11*). [ayağ üzre tur-, -up]

ayağa düş: *Ayağa kapanmak.*

1. Düşüp ayağına yüz sürdi Mecnûn
Didi katuñda pür-cürm ü günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 4*). [ayağa düş, -üp]
2. Ayağa düşdi istiğfâra geldi
Ki ey küşe-nişîn-i Necd tevbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 84*). [ayağa düş, -di]
3. Kerem kıl sen daħi geç bu hevesden
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 97*). [ayağa düş, -di]

ayağa düş-: *Acz içinde kalmak, kuvvetten düşmek, kıymetini kaybetmek, hakir olmak.*

1. Fezâ-yı dilde ħarâb olmaya binâ-yı ümid
Ne deñlü ayağa düşsem koman ümid eteğün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 11*). [ayağa düş-, -se, -m]

ayağa düşdüm: Değerini ve önemini kaybetmiş II Muhtaçlık içindeki kimse.

1. Saña lâyık olan ‘afv u a‘âdur
Egerçi **ayağa düşdüm** ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 59*). [*ayağa düşdüm, -dü, -m*]

ayağa sal: Ayak altına almak, değersiz kılmak.

1. Ayağa şaldı kime urdısâ dest
Süleymân gibi yilden bindügi at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 166*). [*ayağa sal, -dı*]

ayağı taya-: Ayağını dayamak.

1. Tutar a‘mâ gibi elde tayağı
Düşüp kaşd ile tayıandı ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 26*). [*ayağı taya-, -n, -dı*]

ayağı toziyle: Gelir gelmez.

1. Yine gönderdi **ayağı toziyle**
Ki ey gâfil çabile irdi hîzüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 44*). [*ayağı toziyle,]*

ayağına düş: Çok yalvarmak (ADS).

1. Düşüp ayağına ‘özin dilendi
Didi saña la‘ife iyledüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 90*). [*ayağına düş-, -üp*]
2. Yirinden tırdu çün serv-i hürâmân
O kelbün ayağına düşdi giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*ayağına düş-, -di*]

ayağına hâr bat-: Başına sıkıntı, dert gelmesi.

1. Ciger-gūşe ayağına batan hâr
Ata cânına olur hañçeri kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 7*). [*ayağına hâr bat-, -an*]

ayağı etege çek: Oturmak.

1. Gerek şüridelikden yuyasın dest
Etege çek ayağına tağ gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 139*). [*ayağı etege çek,]*

ayağımla gel: Kendi isteğiyle gelmek.

1. Bu gün uş geldüm ayağımla dâra
Eger dün çekdüm ise gayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 76*). [*ayağımla gel, -dü, -m*]

ayağı tozi: Sevgilinin ayağının tozu.

1. Ayağın tozına iletse bārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 136*). [ayağın tozu, -na]

ayağın tozu: Ayağın tozu. (Hz. Muhammed'in).

1. Ayağın tozına hep muntazırdur
Felek kim niçe rüşen yıldızı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 18*). [ayağın tozu, -na]

ayak: Ayak.

1. Civân iken daği pîrâne kıldı
Ne **ayak** bulunur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [ayak,]
2. Meger kim haste olmuşdur seherden
Anuñ-çün yire başmağa **ayağı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 23*). [ayağı, -ı]
3. Baş vü cânı tārū gibi dirdi
Ayağdan toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 91*). [ayağdan, -dan]
4. Nice başlar **ayakda** rîze rîze
Nefir ü bāng u taḅl u na'ra-i kūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 16*). [ayakda, -da]
5. Ne yārı var ki diye kışşasını
Kaḅu bağlu **ayakda** ahenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 39*). [ayakda, -da]
6. Sebeb olma ḅayanmağa **ayağı**
Gücüm yitdükce itdüm ḅālî i'ḅlām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 82*). [ayağı, -ı]
7. 'Aşā olmasa durmazdı **ayağı**
Çiçekden baş çıkarmış gönce-i ter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 10*). [ayağı, -ı]
8. Elüm ḅut oldum üftâde **ayakdan**
İrağdan baña çeşme gösterürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 52*). [ayakdan, -dan]

ayak deri: Ayak teri, bir işin yapılması karşılığında verilen emeğe binaen.

1. Öpüp pîr önine kodı sebük-dest
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 59*). [ayak deri, -çün]

ayakda: Ayaklar altında.

1. Hemîşe ilde rüsvây ola nāmum
Elüm ḅut kaldum üftâde **ayakda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 115*). [ayakda,]

ayakda kal-: Ayaklar altında ezilmek, hor ve hakir olmak, perişan olmak.

1. Hırāmān servi itse cerr zeyli
Ayakda ḅala zeyli gibi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 182*). [ayakda kal-, -a]

ayakdan düş: İktidarını kaybetmek, takatsız kalmak, elden ayaktan düşmek.

1. Oñulmaz yāreyi şad-pāre itdün
Elüm şundum saña düşdüm ayakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 41*). [ayakdan düş-, -dü, -m]

‘ayāl: Ar. is. Bir evde sakin ve iâşeleri bir adama münhasır olan insanların mecmuu, aile, zevce ve çocuklar.

1. ‘Ayālüm çok ta‘amumdur hemân bu
‘**Ayâli** çok olup ac olsa şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 55*). [*‘ayâli, -i*]
2. ‘Ayālüm çok ta‘amumdur hemân bu
‘Ayâli çok olup ac olsa şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 54*). [*‘ayâlüm, -üm*]

‘ayân: Açık, aşikar, gözle görülür, belli.

1. Qanı ol manzaradan çeşm-i nâzır
‘**Ayân** didâr-ı Hâkq’ı göre hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 12*). [*‘ayân,]*
2. Muhabbet hâlini vehm iylediler
Ne vehm itmek ‘**ayân** fehmi iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 20*). [*‘ayân,]*
3. ‘Ayândur kim anı sevmek ziyândur
Qaçarsın âdemiden âdem iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 112*). [*‘ayândur, -dur*]
4. Velikin hâk budur Hâkq’a ‘**ayândur**
Yâkîn oldı cihândan irtihâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 154*). [*‘ayândur, -dur*]

a‘yân: Bir yerin önde gelenleri II Eşraf.

1. İder a‘yâna her dem feyz-i aqdes
‘Aziz ismüñ te‘âlî vü taqaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 13*). [*a‘yâna, -a*]

a‘yân: Hakikat.

1. O feyz ile çün aqdı ‘ayn a‘yân
Vücûda geldi baqr-i ‘âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [*a‘yân,]*

‘ayân it-: Göstermek, açıklamak.

1. Ruq-ı Leylî ‘ayân itmiş ‘ızârı
Dil-i Mecnûn anuñ âyîne-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 41*). [*‘ayân it-, -miş*]

‘ayâr: Ölçü, değer.

1. Eger şandal eger ‘anber eger ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘**ayârın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 129*). [*‘ayârın, -ın*]
2. Dürüst ola ‘**ayârı** nitekim zer
İçür câm-ı maqabbet mest olalum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 42*). [*‘ayârı, -ı*]

âyât: Ayetler.

1. Kelâmu’llah’un âyâtı hâkıyçün
Ki itmeye dirig ü çekmeye bîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 132*). [*âyâtı, -ı*]

‘ayb: *Ayıp, kusur, utanılacak şey.*

1. Olur yurdu yuvası ‘âlem-i rāz
Bu derdi derdi olmayan şanur **‘ayb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 13*). [*‘ayb,*]

‘ayb-nāk: *Ayıplı, günahkar.*

1. Diyānet mezhebinde **‘ayb-nākem**
Giderseñ toğrı yola egriden geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 124*). [*‘ayb-nākem, -em*]

āyende: *Gelici, gelen.*

1. Revende ‘ömrini **āyende** şanma
Çaçan Leylî nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 184*). [*āyende,*]

āyet: *Kur'an surelerini oluşturan kısımlardan her biri, ayetler.*

1. Ve zeyyennâ es-semâe **āyetinden**
Kimi seyyâredür kimi şevâbit (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 18*). [*āyetinden, -i, -nden*]

āyet-i lem-yuhlak: *Fecr Suresi 8. ayet: Elletî lem yuhlak misluhâ fil bilâd(bilâdi). Meal: Öyle bir kavim ki, memleketler içinde (boy ve kuvvetçe), onun gibisi yaratılmamıştı.*

1. Ki mişli **āyet-i lem-yuhlak** ola
Yanınca Leylînüñ ol cem‘-i hûbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 106*). [*āyet-i lem-yuhlak,*]

āyet-i ve’l-teffeti’s-sāk: *Kiyame suresi 29. ayet: "Ve ayakları birbirine dolaşmıştır."*

1. Oğundı **āyet-i ve’l-teffeti’s-sāk**
Tabîb el şunmaz oldı kabz-ı nabza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 54*). [*āyet-i ve’l-teffeti’s-sāk,*]

ayıl: *Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.*

1. Hemân manend-i nakş-ı Mânî hāmüş
Birazdan kim **ayıldı** ol büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 107*). [*ayıldı, -dı*]

āyîn ü ādât: *Örf adet.*

1. Konuqlandı ve lime oldı sādāt
Yirine geldi her **āyîn ü ādāt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 108*). [*āyîn ü ādāt,*]

āyîne: *Ayna.*

1. Şağın yüz virme **âyine** yüzine
Mişâlûñ gösterür ʿâlem gözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 103*). [*âyine,]*
2. Meger **âyine** görürdi yüzini
O servüñ olmağ için râzdârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 74*). [*âyine,]*
3. Hôş **âyine** velî jeng iylemiş hûn
Yirinden tûrdı gûyâ dūd-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 6*). [*âyine,]*
4. Meger **âyine** ol dañi mişâlûm
Yüzüñden gayriye itmen nigâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 18*). [*âyine,]*

âyine: *Ayna II Tasavvufi manada insan-ı kamilin saf ve temiz gönlü.*

1. Degüldür ille envâʿ-ı libâsum
Nider **âyine** elvân-ı libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 175*). [*âyine,]*
2. Yiter âyineye hilʿat cilâsı
Eger kim olmaya **âyine** ʿüryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 177*). [*âyine,]*
3. Yiter **âyineye** hilʿat cilâsı
Eger kim olmaya âyine ʿüryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 176*). [*âyineye, -y, -e]*

âyine-dâr: *Ayna tutucu, tutan.*

1. Ruḥ-ı Leylî ʿayân itmiş ʿızârı
Dil-i Mecnûn anuñ **âyine-dârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 42*). [*âyine-dârı, -ı]*
2. Nazarlar gördiler ʿâlem içini
Ḥayâl **âyine-dârı** aʿni Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 5*). [*âyine-dârı, -ı]*

âyine-i ceşm-i ḥumâr: *Mahmur gözün aynası.*

1. Gözüñ âyine-i ceşm-i ḥumârı
Ḥalâş olup tûzağdan dest ü pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 56*). [*âyine-i ceşm-i ḥumâr, -ı]*

âyine-i çîn: *Tunçtan mamul çin aynası.*

1. Kesildi gitdi ḫurbumdan ḫarâbât
Ben ol âyine-i çînem ki pâsum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 173*). [*âyine-i çîn, -em]*

âyine-i vech-i ḥudâ: *Hakkın tecelli aynası.(Gönül Allah'ın tecellisi olarak düşünölmüş).*

1. Yüzüñ arâyişidür heft bâğuñ
Dilüñ âyine-i vech-i Ḥudâʿdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 159*). [*âyine-i vech-i ḥudâ, -dur]*

âyine-i vech-i zât-ı ʿâlî: *Yüce kişiliği tertemiz ayna gibi.*

1. Ve ey âdem-i fazl u fazl-ı âdem
Âyine-i vech-i zât-ı ʿâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 3*). [*âyine-i vech-i zât-ı ʿâlî,]*

āyīne-i yār: *Dost aynası.*

1. Öpüp gözin anuñ-çün oğşar idi
Görüp çeşmin anuñ **āyīne-i yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 71*). [*āyīne-i yār,*]

ayır: *Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.*

1. Şikâyet nice itmeyen felekten
Ki **ayırđı** senüñ gibi melekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 40*). [*ayırđı, -dı*]
2. Kūçegin nâķasından **ayırurđı**
Binüp Leylî diyârına yürürđi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 3*). [*ayırurđı, -ur, -dı*]
3. Yiter ‘uşşâķa vaşl-ı ‘âlem-i dil
Beni senden **ayırđı** çarķ-ı ğaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 223*). [*ayırđı, -dı*]
4. Kimi kimden idersin **ayırup** fark
Ben ol dem oluram bu ğuşşadan dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 162*). [*ayırup, -up*]
5. Zülâlünden **ayırma** teşne cânı
Kerem iyle ķo bu ehl-i niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 104*). [*ayırma, -ma*]

ayır: *Ayırma.*

1. Dilinden yârinüñ zikrin **ayırma**
Dili ķaynar ģarâretten çü şışe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 80*). [*ayırma, -maz*]
2. Seni benden daģı kimse **ayırma**
Olup ma‘şūk u ‘âşık ‘aşķ ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 52*). [*ayırma, -maz*]

‘ayn: *Bir şeyin aslı, kendisi, zâtı.*

1. O feyz ile çün aķdı **‘ayn** a‘yân
Vücûda geldi baģr-i ‘âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [*‘ayn,*]

‘ayn-ı ‘adü: *Düşman gözü.*

1. Olur **‘ayn-ı ‘adü** gibi dil-âzâr
Nigârün gül yüzi olmasa lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 88*). [*‘ayn-ı ‘adü,*]

‘ayn-ı cân: *Canın gözü; canın tıpkısı.*

1. Elif toģru boyı egri ķaşı nün
Ki ya‘nî naķşum ile ‘ayn-ı cânem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 59*). [*‘ayn-ı cân, -em*]

‘ayn-ı ģatâ: *Yanlışın ta kendisi.*

1. Anuñ ol tevbesine ģuş-mâlî
Ki tevbe ‘âşıkā ‘ayn-ı ģatâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 9*). [*‘ayn-ı ģatâ, -dur*]

2. Anı gūş itmemek ‘ayn-ı hāṭādur
Velī bend ehli bilmez ḳadr-i pendī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 18*). [*‘ayn-ı hāṭā, -dur*]

‘ayn-ı şavâb: *Sevabın tıpkısı. tıpkı sevab.*

1. Zihî nefis-i nefis hōş-zāt u hōş-büy
Hāṭādān fark idüp ‘ayn-ı şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 57*). [*‘ayn-ı şavâb, -ı*]

‘ayn-ı sebeb: *Sebep kaynağı, sebebi yaratan.*

1. Ḳara gözi ki yağmacı ‘Arab’dur
Bu ḳara baḫtuña ‘ayn-ı sebebdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 62*). [*‘ayn-ı sebeb, -dür*]

‘ayn-ı vefâ: *Vefa gözü/kaynağı.*

1. Ola rıfḳ u vefâ ḳarb-ı dürrüstī
Elüñ degmek baña ‘ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 89*). [*‘ayn-ı vefâ, -dur*]

‘ayn-ı zarar: *Zararın kendisi.*

1. Çıḳ ey göz kim baña ‘ayn-ı zararısın
Ṭutul ey dil ki ğavgâ-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 60*). [*‘ayn-ı zarar, -sın*]

ayrıl: *Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.*

1. Bilmem ṭapuñdan **ayrılalı** çok zemân mıdur
Mercân lebüñe şordum idi ḫaste göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 4*). [*ayrılalı, -alı*]
2. Ayrılmaz oldu saña bu ḫal ziyân mıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 10*). [*ayrılmaz, -maz*]

ayrılığ: *Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.*

1. Dirigâ vü dirigâ vü dirigâ
Ki pâyân olmaz imiş **ayrılığa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 28*). [*ayrılığa, -a*]

ayru: *(Sevgiliden) ayrı, uzak.*

1. Cānum daḫi uşda saña ey dōst
İt ḫālūme güldi senden **ayru** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 5*). [*ayru,]*
2. Dilinden aḳıdup şaṭṭ-ı ḫikâyet
Didi ol mäh-ı nevden **ayru** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 3*). [*ayru,]*
3. Ne var **ayru** görinse ḳaleb ü pōst
Vücüdüm ‘aşḳ olupdur pây-tâ-farḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 160*). [*ayru,]*

ayru düş: *Ayrı kalmak, uzak düşmek, ayrılmak.*

1. Sen de baña tolaşmasañ ey ejdehâ firâk
Zülf ü ruḥından ayru düşelden ḥabîbümüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 3*). [*ayru düş, -el, -den*]
2. Sen de baña tolaşmañ ey ardıma firâk
Zülf ü ruḥından ayru düşelden ḥabîbünüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*ayru düş, -el, -den*]
3. Gülınden ayru düşmiş ‘andelibem
Şeb-i firqat uzun çün zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 8*). [*ayru düş, -miş*]

ayru ol: *Uzak kalmak, ayrı düşmek.*

1. Ğam-ı cānāndan ayru olsa cānı
Du‘ā it kim ziyāde ola her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 108*). [*ayru ol, -sa*]

‘ays: *Eğlence, zevk, safâ.*

1. Muşâhib oldı çün ol nāzenîne
Mübeddel oldı ‘ays u nāz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 172*). [*‘ays,]*
2. Kızardı ‘ays ile perverde verdi
Çü rāḥat buldı giymekden yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 2*). [*‘ays,]*

‘ays it: *Yemek içmek.*

1. Zihî ol kavme kim ‘ays itdi ol yevm
Çanağın kim şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 24*). [*‘ays it, -di*]
2. Bulursın ejdehâ farkında cāyuñ
Yılan farkında ‘ays itmek yalandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 81*). [*‘ays itmek,]*

‘ays u ‘işret: *Eğlenme ve yeme içme (zevk u sefa).*

1. İşi anuñla ‘ays u ‘işret oldı
Ğazeller idüp ırlardı terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 162*). [*‘ays u ‘işret,]*

ayt: *Söylemek.*

1. Ğidā-yı rüḥı bî-kāse yimişdür
Yaḥūd aydur ki göñlün kâsesin şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 49*). [*aydur, -ur*]

ayuñ on dördi: *Ayın on dördü. Kamerin en dolgun olduğu dolunay zamanı.*

1. Toḳuz ay çün tamām oldı vü geçdi
Ayuñ on dördi yüzden perde açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 46*). [*ayuñ on dördi,]*

ayur-: *Ayırmak, ayrı düşürmek.*

1. İşinden ḳodı eşinden ayurdı
Cihān kim ḥālî her dem ḥile vü rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 46*). [*ayurdi, -di*]

ayvā: Sonbaharın habercisi, iri, sarı ve sulu bir meyve.

1. Olur pür-derd nice nāz-perverd
Aşar **ayvāy**ı müşkîn perçeminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 31*). [*ayvāy, -yı*]

‘ayyār: Hilekâr, dolandırıcı.

1. Kara gözi gibi uğrı vü **‘ayyār**
Nedür bu şive gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 14*). [*‘ayyār,]*
2. Yakîn gelmez budur **‘ayyāra** ‘âdet
Yakîn olmadığı cismüme cânân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 18*). [*‘ayyāra, -a*]
3. Ne bey‘ ola kim âhîr fâsîd olmaz
Cihân **‘ayyârdur** dâ‘im işi rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 153*). [*‘ayyârdur, -dur*]
4. Melek şüretde ammâ ma‘nide dîv
Cihân **‘ayyârınıñ** âl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 155*). [*‘ayyârınıñ, -ı, -nuñ*]

az: Az, azıcık.

1. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da **azdur** akrânüm hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*azdur, -dur*]
2. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da **azdur** akrânüm hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*azdur, -dur*]
3. Cefâsı çok vefâ vü şefkati **az**
İl ıssına şikâyet ilediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 10*). [*az,]*
4. Nevâzişler kılup güldi yüzine
Ki **azdur** leşkerüm yanumca bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 43*). [*azdur, -dur*]
5. Dirîgâ yol uzağ u azığum **az**
Esen ħal sen ki ben kuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 20*). [*az,]*
6. Vefâsı **az** cefâ vü mihneti çok
Meger kim mihver-i gerdün uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [*az,]*

‘azâ: Ar. yas.

1. Senüñ derdüñle virdi cân-ı şîrîn
Çü Mecnûn bu **‘azâyı** iledi güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 39*). [*‘azâyı, -yı*]

‘azâb-ı kabr: Kabir azabı II Büyük sıkıntı.

1. ‘Azâb-ı kabre uğramış ölüdür
Bu söz bi-şabr idüp bi-çäre pîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 120*). [*‘azâb-ı kabr, -e*]

âzâd: Bağlarından kurtulmuş, özgür.

1. Ķul olmuş yâra ağıyarından **âzâd**
Zihî ħam kim aña virmüş berâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 90*). [*âzâd,]*

2. Țul oldum bencileyin bu h akire
Riz asıyle esir olup bu ** az ad** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 25*). [* az ad,]*
3. H arid r-ı bel  v  c n-fürüşem
Zem ne  ulluğından c num ** az ad** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 9*). [* az ad,]*

 az ad it: *Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.*

1. Őik r  z ad idüp  alur mı bi-z ad
Eğer Şefkat idersen bu Őik re (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 56*). [* az ad it, - p]*
2.  p p iki gözinden itdi  z ad
Yil p  h lar ardınca Őit b n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 72*). [* az ad it, -di]*
3. Bel -yı  amdan  z ad itmedün hiç
Sen n  aşku n yolında geçdi  ağum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 51, Mısra 42*). [* az ad it, -me, -d , -n ]*

 az ad it: *Kurtarmak.*

1.  d p  h ları hırşından  z ad
O  adı ya ni geçdi bu na hürde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 62*). [* az ad it, - p]*

 z ad iyle: *Kurtarmak,  zg r bırakmak.*

1. Be- ağ -ı cümle erv h-ı güzide
Bu mi netden beni ** z ad iyle** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 33*). [* z ad iyle,]*

 z ad ol: *Kurtulmuş olmak, uzak olmak.*

1. Demidür ola bu dem  amdan  z ad
Zem n-ı hürrem   faş-ı bah r n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 54, Mısra 24*). [* z ad ol, -a]*
2. Seri seng-i zem ndan olur  z ad
 il iylik iyleme endişe bedden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 58, Mısra 80*). [* z ad ol, -ur]*
3. Bu  alemden olur her  amdan  z ad
   r şen oldu Őub -ı  alem-efr z (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 78*). [* z ad ol, -ur]*
4.  o anı kim olasın  amdan  z ad
Bu gün sa na bitüren  uşsa h r n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 236*). [* z ad ol, -a, -sın]*

 z ade: *Bağlarından kurtulmuş,  zg r.*

1. Boyın barmağ ile göstermeli oldu
Nice ** z ade** servi bende  ıldı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 17*). [* z ade,]*
2. Olursa  mm-i  yil n ola m der
Yürür ** z ade** f riğ c n u başdan (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 19*). [* z ade,]*
3. Cef lar sillesinden sinesini  ak
Eğer i  am-zede ** z ade** idi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 7*). [* z ade,]*

 z ade-i  am ol: * amdan kurtulmuş bir Şekilde olmak. Gamsızlık hali.*

1. Bu meşelli yola gitme hayā it
Otur āzāde-i ğam ol şafā it (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 14*). [*āzāde-i ğam ol-,*]

ā'zam: *En büyük.*

1. Olmadı cihānda senden eşref
Gelmedi vücūda senden **ā'zam** (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 42*). [*ā'zam,*]

āzer: *Ateş.*

1. Kātında oturup hışm ile māder
Yüzinden aġu şaçdı sözden **āzer** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 56*). [*āzer,*]
2. İde çāre dil-i āvāresine
Dil-i māder tūtuşdı **āzer** oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 171*). [*āzer,*]
3. Yakardı şanasın **āzer** şaçardı
İraq düşdüġi-çün sevgülü yāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 144*). [*āzer,*]
4. Şanasın nāy içine düşdi **āzer**
Didi ey gevherümüñ pāk dürci (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 80*). [*āzer,*]
5. Añup yārin ğamın yir āşikārā
Gözinde āb-ı eşk ü dilde **āzer** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 11*). [*āzer,*]
6. Fiġān itdi başına şaçdı **āzer**
Açup aq pürçeginden mi'cerini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 128*). [*āzer,*]

āzer: *Ateş; aşk ateşi.*

1. Çıkup ġuşşa gibi Mecnûn serine
Şu şaçmak istediler **āzerine** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 176*). [*āzerine, -i, -ne*]

azıġ: *Azık, yiyecek.*

1. Dirigā yol uzaġ u **azıġum** az
Esen ħal sen ki ben kuş gibi uçdum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 20*). [*azıġum, -um*]

aziz: *(Ar.) Değerli.*

1. Ri'āyet idesin ol yādigāri
'Aziz idi baña cānumdan ol yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 91*). [*'aziz,*]

'aziz: *1. Yüce, kıymetli, değerli, mukaddes, muazzez. 2. Saygı duyulan, hürmet edilen, sevgili, dost.*

1. İder a'yāna her dem feyz-i aġdes
'Aziz ismüñ te'ālī vü taġaddes (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 14*). [*'aziz,*]
2. Kemāl ü ħāl ile maġbül-i ādem
'Aziz oldıġı-çün ilde selāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 19*). [*'aziz,*]

‘azm: Kasıt, niyet, karar.

1. ula ‘azm u hidāyet hāzretūnden
Sen ol Őehsin ki saña bende ğayruñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 6*). [‘azm,]
2. Silāh-dār ola tā ‘azm itse sultān
Tırur hem MüŐterī ‘azmuña rāğıb (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 4, Mısra 31*). [‘azmuña, -uñ, -a]
3. Henüz ‘azminde muhkemdür ‘inānuñ
NiŐānuñ kalmadı çün yayunı yaŐ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 108*). [‘azminde, -in, -de]
4. Gürūh-ı vaĥŐ yanınca yürürdi
Gehī ‘azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [‘azmi, -i]
5. GüneŐden yaña ‘azmi dūd gibi
Ĝazel-güyān u mest ü lā‘ubālī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 56*). [‘azmi, -i]
6. Gürūh-ı vaĥŐ yanınca yürürdi
Gehī ‘azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 83, Mısra 15*). [‘azmi, -i]
7. Bu yol ‘azminde olurlar berāber
Cihānda her kaçar vaĥŐ uçar kuŐ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 46*). [‘azminde, -i, -n, -de]

‘azm it: Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

1. Silāh-dār ola tā ‘azm itse sultān
Tırur hem MüŐterī ‘azmuña rāğıb (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 4, Mısra 30*). [‘azm it, -se]
2. Şan ağu Şişesinden Şehd umarlar
Őarāb isteyü ‘azm iden serāba (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 173*). [‘azm it, -en]
3. Semā‘ u vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İŐidüp anı ğöre vardı her ħ‘iŐ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 114*). [‘azm it, -di]
4. Revān ‘azm itdi dilden kim tıutup pend
Ri‘āyet iyleye koyup hevāsın (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 57, Mısra 2*). [‘azm it, -di]
5. Peder ğürına dek ‘azm itdi püyān
Ĝörüp ol ħāki beñzi oldı topraĥ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 28*). [‘azm it, -di]
6. Niyāz ile du‘āya itdi ‘azmi
Cemāl-i Zühreye yüz tıtdı evvel (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 62, Mısra 38*). [‘azm it, -di]
7. ‘Azm iderdüñ yollarına döne döne dolanup
Büy-i Leylī Őemmesinden olsañ āĝāh ey Őabā (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 2, Mısra 7*). [‘azm it-, -er, -düy]

‘azm iyle: Yönelmek, gitmek.

1. Dönüp andan eve ‘azm iylediler
O rāzi Őaĥlamadı ol ğüzel kız (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 166*). [‘azm iyle, -di, -ler]
2. Tırurup ‘azm iylediler Necd’e yārān
Ararken buldılar anı pür-endūh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 26*). [‘azm iyle, -di, -ler]
3. Tırur imdi çāre iyle vaşl-ı yāra
Őanavber isteyü ‘azm iyle taĝa (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 29*). [‘azm iyle,]

‘azm-i baĝdād it: Baĝdat'a gitmek, yönelmek.

1. O gitdi kaldı Mecnūn’a sibā‘ı
Koyup Mecnūn’ı itdi ‘azm-i Baĝdād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 213*). [‘azm-i baĝdād it, -di]

‘azm-i beyābān: Çöle doğru yol almak.

1. Sebük-pāy iyledi **‘azm-i beyābān**
O ‘aşk āvāresini buldı yāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 14*). [*‘azm-i beyābān,]*

‘azm-i diyār-ı put-perestān it: Puta tapanların ülkesine gitmek.

1. İdüp ‘azm-i diyār-ı put-perestān
Anuñla hōş müdārā iyler idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 14*). [*‘azm-i diyār-ı put-perestān it, -üp]*

‘azm-i güzer-gāh: Yolda yürümek.

1. Kılurdu ağlayu **‘azm-i güzer-gāh**
Gezüp yollarda çün kebk-i hırāmān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 62*). [*‘azm-i güzer-gāh,]*

‘azm-ı hāne: Eve gitmek.

1. İlet luṭf it o ‘aşk āvāresine
Didi bumı vü itdi **‘azm-ı hāne** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 155*). [*‘azm-ı hāne,]*

‘azm-i hār-gāh: Otağın yoluna yönelmek.

1. Dönüp ağlayu itdi **‘azm-i hār-gāh** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 74*). [*‘azm-i hār-gāh,]*

‘azm-ı leylī: Leyla'ya doğru gitmek.

1. Şivān itdi biraz çırpındı haylī
İdüp ol ṭasa ile **‘azm-ı Leylī** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 54*). [*‘azm-ı leylī,]*

‘azm-i mī‘ād: Söz verilen şeye yönelme, gitme.

1. Uyup ol pīre itdi **‘azm-i mī‘ād**
Olup teşne revān oldı Furāta (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 102*). [*‘azm-i mī‘ād,]*

‘azm-i sarāy-ı ümmühānī: Ümmühan'ın sarayına yönelmek, oraya gitmek.

1. İdüp **‘azm-i sarāy-ı Ümmühānī**
Resülüllāha virdi Hāk selāmın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 10*). [*‘azm-i sarāy-ı ümmühānī,]*

‘azrā’īl: Azrail; can alıcı melek.

1. Ecel şemşir ü **‘Azrā’īl** cellād
O dem penbe olup rahmet şehābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 24*). [*‘azrā’īl,]*

B

bā: *Be harfinin ismidir.*

1. Belâlar başı olur üstüme **bā**
İki tây olur iki nokta-i tâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 15*). [*bā,]*

bâb: *Kapı.*

1. Bisât-ı izzetin bālâya şaldı
Sa'âdet **bâbınuñ** miftâhını Hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 73*). [*bâbınuñ, -i, -nun]*
2. Açılmaz çün elünden genç **bâbı**
Bu mıdur sürdigiñ devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 14*). [*bâbı, -i]*
3. Sa'âdet **bâbı** kuflına anahtar
Baña iyle vefâ ile nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 56*). [*bâbı, -i]*

bâb-ı aşk: *Aşk kapısı.*

1. Gelüp kapuña tutdum halkasın uş
Kılıp kaddümi halka bâb-ı aşka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 63*). [*bâb-ı aşk, -a]*

bâb-ı kasr-ı kürbetüñdür: *Sana (Allah'a) yakınlık sarayının kapısı.*

1. Şeh olmak gibidür satranç ağacı
Şerî'at **bâb-ı kasr-ı kürbetüñdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 11*). [*bâb-ı kasr-ı kürbetüñdür, -üñ, -dür]*

bâb-ı kerem: *Cömertlik kapısı.*

1. Bâb-ı keremüñi buldı meftûh
Her kim ola ümmetüñe munzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 36*). [*bâb-ı kerem, -üñ, -i]*

bâb-ı neşât: *Sevinç kapısı.*

1. İdüp bir yüzden ammâ ihtiyâtı
Yüzine bağladı bâb-ı neşâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 12*). [*bâb-ı neşât, -i]*

bâb-ı tevfiķun: *Yardım kapısı.*

1. Bu biş vakt ol kapuda nevbetüñdür
Aña kim **bâb-ı tevfiķun** açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 13*). [*bâb-ı tevfiķun, -un]*

bâbûna: *Papatya.*

1. Döşedi ter-benefşe ferş-i sincâb
Güler **bâbüna** rîşine cihânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 5*). [*bâbüna,]*

bâc: Vergi.

1. Vire hem nâfesinden gonce **bâcı**
Çılup servi gül üzre nahl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 86*). [*bâcı, -ı]*
2. Ço nefsi cânâ rahmet çapusun aç
Alınmaz yüksüzüñ tamğası **bâcı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 77*). [*bâcı, -ı]*

bâd: Yel, Rüzgar.

1. Çıl eksilmeye fark-ı devletinden
O farküñ bir kılıñ fark eylese **bâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 7*). [*bâd,]*
2. Gül-i bostân-ı ‘ömre gitdi çün **bâd**
Ki ala şolmadın horyâd elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 54*). [*bâd,]*
3. Ki tâ cem‘ iyleye şem‘ ile **bâdı**
Degül aña ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 24*). [*bâdı, -ı]*
4. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ ile güli kim vire **bâde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 89*). [*bâde, -e]*
5. O da yilden gelür bir şemme bûdur
Gice gündüz ümid idindi **bâdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 29*). [*bâdı, -ı]*
6. Çeri dirdi ulaqlar şaldı çün **bâd**
Alup bunca çeriyi yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [*bâd,]*
7. Beni de gendüyi de kıldı bed-nâm
‘Arab hâkinde tâ ki kalmadı **bâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 107*). [*bâd,]*
8. Binâ bünyâdı olmaz nitekim **bâd**
Cihâna hüküm iden dâd ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 32*). [*bâd,]*
9. Alup yolına gitdi nitekim **bâd**
Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 44*). [*bâd,]*
10. Çatımda bir pula degmez dü ‘âlem
Hevâ-yı yâr idelden varlıgum **bâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 25*). [*bâd,]*
11. İrişdi cânib-i Leylâ’ya çün **bâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 256*). [*bâd,]*
12. İçer şubhuñ nesiminden şabûhı
Getürse zülf-i yârüñ büyüm **bâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 51*). [*bâd,]*
13. Dür-i nâ-süfte için kıldı tedbîr
Revân tağdan tağa sa’y ile için **bâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [*bâd,]*
14. Be-ma‘nî reng ü şüretden girizân
Çaçar hâk olmağa bir **bâda** döyemez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 7*). [*bâda, -a]*

bâd: Rüzgar. II Aşğın ahından kinayedir.

1. Bu **bâd** öldürür âhir ol çerâğı
Hiçbâ-ı ‘ırzumuz çak itdi şî’ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 26*). [*bâd,]*

bâda vir: Rüzgara vermek, uçurmak II bozmak; boşa harcamak, ziyan etmek.

1. Beni hıřmuñ odı da virse bāda
Felek ger toprağumdan düze desti (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 30*). [*bāda vir, -se*]
2. Saña yād oldı ğayre āşınā yār
Güli gibi seni de virdi bāda (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 37*). [*bāda vir, -di*]

bādām: *Badem.*

1. Tecelli itmez andan rüy-ı cānān
Benüm **bādāma** dönmişdür mişālim (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 179*). [*bādāma, -a*]

bāde: *Şarap.*

1. Muħayyel şıfır okurlardı müselsel
Ele almazdı ansuz **bāde** cāmın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 21*). [*bāde,]*
2. Ki zehr-ālūde **bāde** kıldı ihzār
Yañılıp bezm içinde sākī-i mest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 14*). [*bāde,]*
3. Vücūdum cev cev oldı hem-çü hālün
Eliñnden **bāde** şun ey yār-ı sākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 57*). [*bāde,]*
4. Ya şehvet **bādesi** nüşile mestem
Beni ‘aşk-ı ezel sulţān idüpdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 148*). [*bādesi, -si*]

bāde-i firdevs-i ā‘lā: *Yüce Firdevs'in içeceğı.*

1. Nitekim **bāde-i Firdevs-i ā‘lā**
Büyuñ birle ki eyle olmuşam mest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 60*). [*bāde-i firdevs-i ā‘lā,]*

bād-ı beyābān: *Çöl rüzgarı.*

1. Ki irmez tozına **bād-ı beyābān**
Gözi yaşı yüzinden şırlar idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 6*). [*bād-ı beyābān,]*

bād-ı ecel: *Ecel rüzgârı.*

1. Hemān ‘aşkuñ idi varı vü kārı
Esüp **bād-ı ecel** çün aldı anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 101*). [*bād-ı ecel,]*

bād-ı endüh: *Gam rüzgarı.*

1. Yile virse kararın **bād-ı endüh**
Muķırr olmazdı aña illa ol küh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 23*). [*bād-ı endüh,]*

bād-ı ğār: *Mağara esintisi.*

1. Tıtarđı rāh-ı yāre çeşm-i rüşen
Ki irüp bād-ı ğārı yār-ı ğārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 59*). [*bād-ı ğār, -ı*]

bād-ı ğavġā-yı kıyāmet: *Kıyamet kavgasının rüzgarı.*

1. Olur ol **bād-ı ğavġā-yı kıyāmet**
Hacālet añup itsen bir nefes āh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 170*). [*bād-ı ğavġā-yı kıyāmet,]*

bād-ı ğurūr: *Kibir rüzgarı.*

1. Virüp bād-ı ğurūra ben ğubārı
Benüm derdüm niçün yād iylemezsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 6*). [*bād-ı ğurūr, -a]*

bād-ı ħazān: *Sonbahar rüzgarı.*

1. İver eyle ki birbirine göymez
Esüp bād-ı ħazānı ġāh ġāhī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 9*). [*bād-ı ħazān, -ı]*
2. Olur dendān gibi ağzında zāġir
Bu resme germ iken bād-ı ħazānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 41*). [*bād-ı ħazān, -ı]*
3. Göñül virdüm görüp bir serve ben de
İrüp **bād-ı ħazānī** nā-ġehānī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 95*). [*bād-ı ħazānī,]*

bād-ı hevā: *Heves rüzgarı.*

1. Yahūd **bād-ı hevā** eġendesiyem
Ol āteş kim vücüdüm müm idüpdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 154*). [*bād-ı hevā,]*

bād-ı ħikmet-i ġayb: *Bilinmezliġin hikmetli yeli.*

1. İyü iylük görür yavuz yavuzlık
Kime açılsa **bād-ı ħikmet-i ġayb** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 73*). [*bād-ı ħikmet-i ġayb,]*

bād-ı lā'ubālī: *Kayıtsız rüzgar, nereden estiġi belli olmayan rüzgar.*

1. Revān irdi çü **bād-ı lā'ubālī**
Didi Mecnûn'a uçdı bağdan zāġ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 16*). [*bād-ı lā'ubālī,]*

bād-ı melāmet: *Kınama rüzgarı.*

1. Meger burc-ı sitāreñ 'akreb oldı
Şovumazsın eser **bād-ı melāmet** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 17*). [*bād-ı melāmet,]*

bād-ı meş'üm: *Uġursuz rüzgar.*

1. Cemālī ħôş kemāle yitmiş idi
Baña bī-dād idüp bir **bād-ı meş'üm** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 99*). [*bād-ı meş'üm,]*

bād-ı muhālif: Uygun olmayan rüzgar, ters esen rüzgar.

1. Kapılır nice ser-sebzüñ külâhı
Esicek rāstı **bād-ı muhālif** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 11*). [*bād-ı muhālif,]*

bād-ı necdî: Necd rüzgarı.

1. Müheyyâ iyleyüp biñ biñ selâmı
Ne dem kim cüş ideydi **bād-ı Necdî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 91*). [*bād-ı necdî,]*

bād-ı püyân: Hızlı koşan rüzgar (gibi).

1. Ki anı görenüñ gitdi qarârı
Hemân ol ravzadan çün **bād-ı püyân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 13*). [*bād-ı püyân,]*

bād-ı şabâ: Sabah rüzgarı.

1. Gelürdi **bād-ı şabâ** ile merhabâ-yı ümîd
Fırâķ zehri beni päre päre iyleyiser (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 4*). [*bād-ı şabâ,]*
2. Kılur **bād-ı şabâ** Çin armağânı
İki sünbül iki nerğis iki tāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 30*). [*bad-ı şabâ,]*

bād-ı şarşar: Şiddetli rüzgar.

1. Deminde şanki **bād-ı şarşar** idi
Ne yire kim ecel minķârı irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 88*). [*bād-ı şarşar,]*

bād-ı seher-gâh: Seher yeli.

1. Boyı serv-i sehî gibi nażar-gâh
Hevâsında yiler **bād-ı seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 140*). [*bād-ı seher-gâh,]*
2. Aradı gendünüñ dīvânesini
Gezerken deşti çün **bād-ı seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 127*). [*bād-ı seher-gâh,]*

bād-ı semûm: Samyeli rüzgarı.

1. Hem oldu cân dürinden қatre gabgab
Ne disün berk-i gül bād-ı semûma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 57*). [*bād-ı semûm, -a]*

bādiye: Ar. is. Çöl, ova, kır, sahra.

1. Güli bî-ħaşr u ħadd bustānı maḥşûr
Bulnmaz **bādiye** anuñ mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 103*). [*bādiye,]*

bād-pāy: *Suratli ve çevik at.*

1. Binüp sürdi revân biri **bād-pāyı**
Arayup Qays'ı gezdi her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 21*). [*bād-pāyı, -ı*]
2. Ne yirde olsa iltürdi tamāmī
Binüp bir gün sürüp bir **bād-pāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 13*). [*bād-pāyı, -ı*]
3. Arayu gitdi ol merd-i Hudā'yı
Segirdüp **bād-pāyı** deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 15*). [*bād-pāyı, -ı*]

bāğ: *Bağlamak, kapanmak.*

1. Kapusu **bağlu** yârı kârı gibi
Be-şüret gevher idi genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 6*). [*bağlu, -lu*]

bāğ: *Bağ, ip.*

1. Tutulmuş pāyi muhkem bend ü **bağa**
Bıçak almış ele hırş ile şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 16*). [*bağa, -a*]
2. Bile bir şahş var divâne hey'et
Teni başdan ayağa **bağa** düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 17*). [*bağa, -a*]
3. Gice zâğın uçurdu tîr atup ter
Açıldı her gözüñ uyhusı **bağı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 3*). [*bağı, -ı*]
4. Baña tak **bağı** boynından anuñ al
Ki mecnûna yaraşur bend ü zencîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 32*). [*bağı, -ı*]

bāğ: *Bahçe, sebze ve meyve ekilip dikilen ve üretilen yer II sevgilinin bulunduğu yer.*

1. Revân irdi çü bād-ı lâ'ubālî
Didi Mecnûn'a uçdı **bāğdan** zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 17*). [*bāğdan, -dan*]
2. Yağūd nergis gözi degdi o **bāğa**
Götürüp altün üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 46*). [*bāğa, -a*]

bāğ: *Bağ, bahçe II âlem.*

1. Anuñ bāğ-ı cemāli hüşe-çini
O **bāğın** gülleri luţf u vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 37*). [*bāğın, -ı, -n*]
2. Hēsābın uyduramaz ol kitāba
Bu **bāğ** içre o kim şabr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 11*). [*bāğ,]*

bāğ: *Bağ, bahçe.*

1. Zihî kuhl u zihî nergis zihî **bāğ**
Behişt-i heşt-Rıdvānun emîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [*bāğ,]*
2. Nübüvvet çeşmesi meşreberidür
Diyānet **bāğ** u bunlar bāğbāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 63*). [*bāğ,]*

3. Di ne gülzâre varam ya ne **bāğa**
‘İlâc olmağa ‘ıtrı bu dimāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [*bāğa, -a*]
4. Ruḥ-ı Leylî bezenmiş **bāğa** beñzer
Dil-i Mecnûn göyinmiş dāğa beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 35*). [*bāğa, -a*]
5. Belâlardan dili germ ü demi serd
N’olaydı seyr idegelseñ bu **bāğa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 129*). [*bāğa, -a*]
6. Niçün Leylî teferrüc ide **bāğı**
Dil-i Mecnûn çeker cevr ü cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 150*). [*bāğı, -ı*]
7. Çararmış gönlinüñ hem-ḥâlî gördi
Didi ḥâlün ferâğ u menzilün **bâğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 35*). [*bâğ,]*
8. Geçerken rüz-ı ni‘metde şeb ü rüz
Uçarken **bâğ** içinde fâriğü’l-bâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 39*). [*bâğ,]*
9. Tütüşüp ‘aşkuña âhı tütündür
Vişâli **bāğına** yâd irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 105*). [*bāğına, -ı, -n, -a*]
10. Olur boynuma sünbül rişte-i dām
Çü ḥâlî ola ḥâlinden anuñ **bâğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 97*). [*bâğ,]*
11. Cihānuñ **bāğı** pür-berk ü nevâdur
Bu dem Hızra dönüp ḥâdra-yı bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 52*). [*bāğı, -ı*]
12. Ya zibâ **bāğa** ya müşkil duzāğa
Esen ḳal sen ki ben hep raḥtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 24*). [*bāğa, -a*]
13. Anuñ ‘ıtrı cihân u cāna besdür
Çınâr-ı kâmetin ‘arz itse **bāğa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 65*). [*bāğa, -a*]
14. Olayduñ ey hümâ hem-âşiyānum
Naşibi tire zāğun **bāğa** düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 203*). [*bāğa, -a*]
15. Hevâ-yı yâr ile pür-cüş geldi
Didi ne nev-behâr irdi bu **bāğa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 143*). [*bāğa, -a*]
16. Hemân atmağ gibidür ḳulleye ḳoz
Dil uzadur çü süsen **bāğa** küstâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 185*). [*bāğa, -a*]
17. Yanınca şîr ü vaḥş ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet yiñi sevdâ yiñi **bâğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 7*). [*bâğ,]*
18. İdüp yâd iyledi ol tâze **bāğı**
Olup mâtem-zede ḳavm u ḳabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 136*). [*bāğı, -ı*]
19. Ne cān ḳoydı saña ne sen cihāna
Dil-ārâ **bâğ** idüñ olduñ ḥarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 107*). [*bâğ,]*
20. Ki ḥaste bülbülün âvâre ḳaldı
Nice **bāğa** revâne oldı servüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 115*). [*bāğa, -a*]
21. Bu gönülüm **bāğı** gibi yaḳdı anı
Gülistānumda bir gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 96*). [*bāğı, -ı*]
22. Müşerref ola senden gülşen ü **bâğ**
Ayağ altında ḥâk ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 110*). [*bâğ,]*
23. Yüzün ârâyişidür heft **bāğun**
Dilün âyine-i vech-i Ḥudâ’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 158*). [*bāğun, -un*]

bāğ: Bahçe. II Aşğın gönli.

1. Hevâñ odında yile vardı **bāğum**
Naşib ḥâr u ḥasdur dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 44*). [*bāğum, -um*]

bâğ: Bahçe. II Sevgili.

1. Kemer çekdi miyānuñi kenāre
Çekerken bāḡbān **bāḡuñ** belāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 63*). [*bāḡuñ, -uñ*]

bāḡ u bustān: *Bağ ve bahçe.*

1. ‘Alemler dikdi ‘ālemde dü rengi
Tolup berk ü nevādan **bāḡ u bustān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 7*). [*bāḡ u bustān,]*

bāḡbān: *Bağcı, bahçıvan.*

1. Nübüvvet çeşmesi meşreberidür
Diyānet bāḡ u bunlar **bāḡbānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 63*). [*bāḡbānı, -ı*]
2. Aña irişmeye aḡyār desti
Çün irmez **bāḡbāna** meyve-i bāḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 33*). [*bāḡbāna, -a*]

bāḡbān: *Bahçıvan, âşık.*

1. Kemer çekdi miyānuñi kenāre
Çekerken **bāḡbān** bāḡuñ belāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 63*). [*bāḡbān,]*

bāḡdād-ı ihsān: *Lütuf Bağdadı, ihsan başkenti.*

1. Yire sürüp yüzün aḡladı Mecnûn
Didi yāre ki ey **Bāḡdād-ı ihsān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 61*). [*bāḡdād-ı ihsān,]*

bāḡ-ı cemāl: *Güzellik bağı.*

1. Anuñ bāḡ-ı cemālî hüşe-çini
O bāḡıñ gülleri luḡ u vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 36*). [*bāḡ-ı cemāl, -i*]

bāḡ-ı cennet: *Cennet bahçesi.*

1. Bişürdi dürlü ni‘metler mükellef
Müzeyyen bezm gūyā **bāḡ-ı cennet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 9*). [*bāḡ-ı cennet,]*

bāḡ-ı cinān: *Cennet bahçesi.*

1. Riyāz u merta‘ı bāḡ-ı cināndur
Leb-i kevserden oldı aña meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 48*). [*bāḡ-ı cinān, -dur*]

bāḡ-ı leyli: *Leyla'nın bağı. II Leyla'ya duyulan aşktan ötürü onun aşkının zinciri, bağı.*

1. Dil-i Mecnûn'ı tıtdı **bāḡ-ı Leylî**
Leb-i şirini bağrum hūn idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 18*). [*bāḡ-ı leyli,]*

bāğ-ı ziyinet: Süs bahçesi, güzellik bağı.

1. Nazardan gayrı hiç olmadı kârı
Velî ol **bāğ-ı ziyinet** şem‘i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 57*). [*bāğ-ı ziyinet,]*

bağır: Göğüs, sine.

1. Vücûdî ara yirde hürd u haşhâş
Yehûd şan lâledür **bağırında** dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 13*). [*bağırında, -ın, -da]*
2. Muţî‘em döke **bağrum** yâre kıanum
Başumdan gîtmesün Leylî belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 14*). [*bağrum, -um]*
3. Atası **bağırnuñ** yandı kebâbı
Peder bir küşede oturdu giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 34*). [*bağırnuñ, -ı, -nuñ, -]*
4. Başından od yanar **bağrı** göyinmiş
Yağar ser-tâ-ka-dem nâr-ı cüdâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 68*). [*bağrı, -ı]*
5. Ne düd-ı sîne var ne rüşenâyî
Bişer **bağrı** kebâbı büyü çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 71*). [*bağrı, -ı]*
6. Kılınç iyler kılıca oğa dir oğ
Anuñ kim oldu **bağrı** pür-çerâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 145*). [*bağrı, -ı]*
7. Bulur dilber okından anca râhat
Anuñ kim hicr elinden **bağrı** kıandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 147*). [*bağrı, -ı]*
8. Yanardı nitekim **bağırında** yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 14*). [*bağırında, -ı, -n, -da]*
9. Erür her dem oduñdan **bağrı** yağı
Dürildi ‘ömrüm eyyâmî çü nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 90*). [*bağrı, -ı]*
10. Kara **bağrı** gibi itdi der-âgüş
Şaçup dökerdi akıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 32*). [*bağrı, -ı]*
11. Yarın hışmuñdan urma **bağruma** tîr
Dileme ola ey merd-i ciger-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 88*). [*bağruma, -um, -a]*
12. Buluşmayınca geçme ben hâkîre
Yazam aĥvâlî **bağrum** pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 153*). [*bağrum, -um]*
13. Yanardı **bağrı** her dem nâr-ı dâğa
Nice râhat bula bülbül kafesde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 20*). [*bağrı, -ı]*
14. Deler **bağrın** ne servî dir ne şimşâd
Bu seyrüñ kim ser-encâmî ‘ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [*bağrın, -ı, -n]*
15. Olur gonce anuñ **bağrına** peykân
Olur olmasa ol kıadd-i ĥırâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 92*). [*bağrına, -ına]*

bağır pâresi: Ciğer parçası. II Evlat.

1. Didi ağlayup aña şefkatinden
İy bağrum pâresi kıana boyanduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 5*). [*bağır pâresi,]*
2. Țapuñ çün bendeden olmaya râzî
Bu gün bağrum pâresi dirdün ey pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 87*). [*bağır pâresi,]*
3. Țapuñ çün bendeden olmaya râzî
Bu gün bağrum pâresi dirdün ey pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 87*). [*bağır pâresi,]*

bağla-: Sarmak, kuşatmak, kaplamak.

1. Şafâ-yı sa'ya maḥmil **bağladı** il
Peder-i Mecnûn müzeyyen kıldı maḥmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 28*). [*bağladı, -dı*]

bağla: Bağlamak.

1. Ne cān cümle cihāne fitne oldı
Geh avlar ğamzesi **bağlardı** zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 25*). [*bağlardı, -r, -dı*]
2. Güller çekmekden oldı mâyeler leng
Miyāncı **bağlayup** muḥkem miyānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 51*). [*bağlayup, -y, -up*]
3. Dürilse nice katı **bağlar** atı
Çün irdi Nevfel'e fâl-ı sa'âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 50*). [*bağlar, -r*]
4. Gün iken **bağladı** şekl-i hilālî
Olup Leylî anuñ ḥālinden āġāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 78*). [*bağladı, -dı*]
5. İdüp bir yüzden ammā ihtiyātı
Yüzine **bağladı** bāb-ı neşātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 12*). [*bağladı, -dı*]

bağla: Bağlamak, düşümlemek.

1. Ki zevcinden dilin itmiş anuñ ferd
Ümîd-i yāre gönliñ **bağlamış** pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 77*). [*bağlamış, -miş*]

bağlan: Bağlanmak.

1. Od oldı perdesinde nāy u çengüñ
Uşulî naqşına **bağlandı** taşnif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 5*). [*bağlandı, -dı*]

bağlu: Bağlı, bağlanmış durumda.

1. Varup ḥar-ġāh-ı yāre baġrı taġlu
Başı elde eli gögsinde **bağlu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 14*). [*bağlu,]*
2. Gözüm yaşı қаpuñda Dicle-i қan
Elüm boynum ayaġum bende **bağlu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 63*). [*bağlu,]*
3. Ne yārı var ki diye kışşasını
Қapu **bağlu** ayakda āhenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 39*). [*bağlu,]*

baġr: Göğüs, sine.

1. Oқurlar ġayrılar levḥ-i seyyāre
Bularuñ ġamzeden **baġrı** se-pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 194*). [*baġrı, -ı*]
2. Çıkar her bir delükden bir nevā tiz
İder 'uşşāķ **baġrın** rize ney-riz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 118*). [*baġrın, -ı, -n*]
3. Peder miskin ki **baġrı** ḥūna döndi
Ġām-ı Mecnūn ile mecnūna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [*baġrı, -ı*]
4. Anuñ taş baġrı **baġruñda** senün taş
O senden fāriġ ü sen aña meşġül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 88*). [*baġruñda, -uñda*]
5. Dil-i Mecnūn'ı tıtdı baġ-ı Leylî
Leb-i şirini **baġrum** ḥūn idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 19*). [*baġrum, -(u)m*]

6. Nice içmiş ciğerden tiz geçerken
Her oğ kim yay **bağrından** çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 71*). [*bağrından, -ın, -dan*]
7. Veli bî-ḥad idi **bağrında** kanı
Yir içer ol da ağyāra müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 60*). [*bağrında, -ın, -da*]
8. ‘Aşā-yı sebz aña ammā ne lâyiğ
Meger bîmār idüpdür **bağrı** dāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 9*). [*bağrı, -ı*]
9. Urur **bağrına** tâze tâze dāğı
Çün ola şubḥ-dem urur aña dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 110*). [*bağrına, -ı, -n, -a*]
10. Ki beñzer saña bu **bağrumdaki** dağ
Konup üstümdeki ser-sebz dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 50*). [*bağrumdaki, -(u)m, -da, -ki*]

bağrı delük: *Bağrı yanık, dertli.*

1. Tehî diller niye şaqlarlar anı
Bu dem bağrı delükler kim ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 27*). [*bağrı delük, -ler*]

bağrı ḥûna dön-: *Dertten, sıkıntıdan içi kan ağlamak.*

1. Peder miskîn ki bağrı ḥûna döndi
Ġām-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [*bağrı ḥûna dön-, -dı*]

bağrı tağlu: *Bağrı yanık, çok dertli.*

1. Varup ḥar-gāh-ı yāre **bağrı tağlu**
Başı elde eli gögsinde tağlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 13*). [*bağrı tağlu,]*

bağrı taş: *Taş bağırlı, taş kalpli, merhametsiz // sevgili.*

1. Anuñ taş bağrı bağruñda senün taş
O senden fāriğ ü sen aña meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 88*). [*bağrı taş,]*

bağrı yağın erit-: *Çok üzölmek, içinin yağları erimek.*

1. Rūh-ı Leylî çü ‘arz itdi çerāğın
Dil-i Mecnûn eritdi bağrı yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 26*). [*bağrı yağın erit-, -di-n*]

bağrum pâresi: *Gönül parçası. II Evlat.*

1. Cefādan gül gibi dāmen deride
İy **bağrum pâresi** kana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 3*). [*bağrum pâresi,]*

bağruna taş bas: *Sesini çıkarmaksızın her türlü acıya katlanmak.*

1. Sen anuñ-çün başarsın bağruna taş
İrağ oldu saña ol nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 48*). [*bağruna taş bas, -ar, -sın*]

bahā biçmek: Değer vermek, fiyat biçmek.

1. İde çün müşteri bāzārını germ
Bahā biçmekle bāyî' iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 82*). [*bahā biçmek, -le*]
2. İde çün müşteri bāzārını germ
Bahā biçmekle bāyî' iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 82*). [*bahā biçmek, -le*]

bahâdır: Yiğit, cesur, kahraman.

1. Qabile çok **bahâdır** kavm ulu boy
Cemâl ü māl ile meşhûr-ı âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 16*). [*bahâdır,]*

bahâne: Bahane, sebep.

1. Kimi Mecnûn kimi Ferhâd-ı miskîn
Bahâne arada Leylî vü Şîrîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 50*). [*bahâne,]*
2. Uyup atasına oldı revâne
İnandırmadı gerçi bu **bahâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 76*). [*bahâne,]*
3. Yiñinden tâze qan oldı revâne
Ne nişter çarbu var ne bir **bahâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [*bahâne,]*
4. Şalınmağa bahâr oldı **bahâne**
Qıyâma geldiler şevq u şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 72*). [*bahâne,]*
5. Ol ilden galle dirdi bu **bahâne**
Uyup Mecnûn yiler boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 42*). [*bahâne,]*
6. Ara yirde **bahâne** mâtem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 116*). [*bahâne,]*
7. Erinüñ öldüğü ammâ **bahâne**
Añar şivende ol pür-şive şüyü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 92*). [*bahâne,]*

bahâne bul-: Bir işi yapmak veya yapmamak için sözde sebep göstermek.

1. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 98*). [*bahâne bul-, -ur*]
2. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 102*). [*bahâne bul-, -ur*]

bahâne it: Herhangi bir şeyi sebep olarak ileri sürmek.

1. Qatuma gel bahâne itme anı
Ne hoşdur ger düşerse ittifaķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 22*). [*bahâne it, -me*]
2. Çü bu sihr-âferinüñ sözün aldı
Ne deñlü kaçdisa idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 119*). [*bahâne it, -üp*]

bahâne iyle-: Bahane etmek.

1. Bahâne iyleyüp ol gül seherden
Dir idi kim ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 27*). [*bahâne iyle-, -(y)üp*]

2. Bahâne iyleyüp Mecnûn-ı rencûr
Gözün bağladı bir gün nitekim kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 17*). [*bahâne iyle-, -(y)üp*]

bahâne kıl-: Gerçekte mazeret olmayan bir şeyi mazeret olarak ileri sürmek.

1. ılup her günde yüz dürlü bahâne
İderdi Leylî'yi maħbûs-ı ħâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 13*). [*bahâne kıl-, -up*]

bahâne ol: Bahanesi olmak, sebebi olmak.

1. Sürerler bunda anuñ şafâyı
Bir iki gün cefâ oldu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 73*). [*bahâne ol, -dı*]
2. Ne ol ħayrı görürdi ne anı ħayr
Bahâne oldu Leylâ'ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 99*). [*bahâne ol, -dı*]
3. Çü bu resme bahâne oldu bisyâr
Raķıb ol ħileden oldu ħaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 57*). [*bahâne ol-, -dı*]

bahâne ol: Araç, vasıta olmak.

1. Eliñ degmege olurdu bahâne
Yañılıp iylemezsen ol ħaťâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 92*). [*bahâne ol, -ur, -dı*].

bahâr: Bahar mevsimi.

1. Şalınmaħa **bahâr** oldu bahâne
ıyâma geldiler şevķ u şaħabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 72*). [*bahâr,]*
2. Mu'atťar büyü bü-yı nev-bahâra
Ri'âyet iyleyüp yâr u **bahârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 33*). [*bahârı, -ı*]
3. Nice toprak ser-i şeh-zâde idi
Nice sebze ki ħüsnidür **bahârıuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 171*). [*bahârıuñ, -uñ*]

bahâr: Bahar mevsimi II eğlence ve kavuşma zamanı.

1. Bu gün 'ömrüñ **bahârı** müddetidir
Kemâle şarf it anı fırsatıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 31*). [*bahârı, -ı*]

bahâr: Bahar II güzellik.

1. İşidüp Leylî ħurrem oldu ħâyet
Gülerdi gül gibi ħüsn ü **bahârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 5*). [*bahârı, -ı*]

bahâr: Bahar mevsimi II iyi ve huzurlu günler.

1. Senün ħüsnün mehi irsün kemâle
Benüm irdi ħazânım sen **bahâr** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 165*). [*bahâr,]*

bahār-ı büstān: Bahar bahçesi.

1. Bahār-ı büstān oldu o ravza (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 196). [bahār-ı büstān,]

baħr: Deniz, derya.

1. Ĥabāb-ı baħr-ı cürmem pür-hevāyem
O **baħr** üzre işüm āvāreliḡdur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 39). [baħr,]
2. İrişdi baħr-ı sırr-ı Aħmedî'ye
O **baħra** ġarḡ idüp imkân-ı şükri (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 65). [baħra, -a]
3. Çekildi üstüñüze tıġ-i tizüm
Aḡup üstüñüze ḡan **baħri** irdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 47). [baħri, -i]
4. Bunuñ ḡāki siyehdür ābı tîre
Bu **baħruñ** nef'inüñ yoḡdur şümārı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 179). [baħruñ, -uñ]

baħr-i 'ālem-i cān: Can aleminin denizi.

1. O feyz ile çün aḡdı 'ayn a'yān
Vücüda geldi **baħr-i 'ālem-i cān** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 16). [baħr-i 'ālem-i cān,]

baħr-ı āteş: Ateş denizi.

1. Ĥaber gönderdi gendü anda ḡaldı
Ki uş irdüm yanumca **baħr-ı āteş** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 23). [baħr-ı āteş,]

baħr-ı sırr-ı aħmedî: Hz. Muhammed'in sır denizi.

1. İrişdi baħr-ı sırr-ı Aħmedî'ye
O baħra ġarḡ idüp imkân-ı şükri (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 64). [baħr-ı sırr-ı aħmedî, -ye]

baħş: Verme, baġış, ihsan, hîbe.

1. Ġarîbem luṡfuñ ile āşinā ḡıl
Neşidüñden baña luṡf iyle **baħşı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 57). [baħşı, -ı]

baħş it: Baġışlamak, ihsan etmek.

1. Varup dervişler içre ḡarışdı
Ṭa'āmın baħş iderken Leyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 29). [baħş it, -er, -ken]

baħş iyle: Baġışlamak.

1. Sunup andan yimedi bir nevāle
Ṭurup ol ḡ'ānı vaḡşe iyledi baħş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 41). [baħş iyle, -di]

baht: *Kısmet, talih, şans, mutluluk.*

1. Bu hasretde ki nā-geh ire **bahtı**
Bitüre şāh-ı ser-sebzi dırahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 17*). [*bahtı, -ı*]
2. Ki **bahtum** gibi rahtum olsa fânî
Kanı bir şā'ıka ya şarşar-ı saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 42*). [*bahtum, -um*]
3. Tıtuşmuş cān u ten tāb-ı serāba
Karışmış reng ü rüyı **bahtı** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 99*). [*bahtı, -ı*]
4. Şakınuğ göze çöp düşer dimişler
Cihāna gelmedi **bahtuñ** gibi saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 13*). [*bahtuñ, -uñ*]
5. Libāsum lāyık olmadı nemāze
Dağı **bahtum** kilimin görmedüm ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 101*). [*bahtum, -ım*]
6. Tahayyür 'āleminde rıkkat ile
Göñül tahtı gibi **bahtı** yıkıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 167*). [*bahtı, -ı*]
7. Imızgandı gözini uyhu aldı
Dil-i Mecnûn'a düş gösterdi **bahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 83*). [*bahtı, -ı*]
8. Yanınca leşkeri vahşi dirende
Sa'ādet reh-nümā vü **baht** münkād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 107*). [*baht,]*
9. Sütünü 'izz ü devlet tahtası **baht**
O taht üzere döşenmiş ferş-i dibā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 40*). [*baht,]*

baht-ı bî-bünyād: *Esası olmayan talih.*

1. Bu olan kanlar anuñ boynınadur
Meded bu **baht-ı bî-bünyād** elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 83*). [*baht-ı bî-bünyād,]*

bahtı kara: *Talihsiz, bahtsız, kötü talihli.*

1. Gicesi gibi **bahtı kara** Mecnûn
Miyān-ı mür gibi cismi bārik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 4*). [*bahtı kara,]*

baht-ı müsā'id: *(Kişiy e işlerinin iyi gıtmesi için) yardımcı olan talih.*

1. Zihî tālî' zihî **baht-ı müsā'id**
Çolından boynına taqdı hamā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 134*). [*baht-ı müsā'id,]*

baht-ı pîrüz: *Uğurlu baht. Kutlu talih.*

1. İy şem'-cem' ü bezm ü **baht-ı pîrüz**
İy mihr-i bāb-ı kaşr-ı tāc-dārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 42*). [*baht-ı pîrüz,]*

bā'is-i cān: *Canları yaratan.*

1. İy vehhāb-ı 'uqūl u **bā'is-i cān**
Senūñ hükümüñe var yođ cümle yeksān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 71*). [*bā'is-i cān,]*

bak-: Bakmak, görmek.

1. Öpüp ter-gül gibi şundi sebük-dest
Bakup Mecnûn bu mektûba kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 161*). [*bakup, -up*]
2. Gücüm yitse varurdum hizmetine
Selim anuñ **bakup** bu hasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 39*). [*bakup, -up*]
3. Felek devrinde **bakup** kıldı nâle
Tırup haykırdı ol resme şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 24*). [*bakup, -up*]
4. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya **bağdı**
Aña tuzlu sözinden şeker ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [*bağdı, -dı*]
5. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya **bağdı**
Aña tuzlu sözinden şeker ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [*bağdı, -dı*]
6. Peder-i Leyli **bakup** bu dâsitâne
Gülüp gösterdi anı döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 141*). [*bakup, -up*]
7. Nazar-gâha çıkup **bağdılar** ile
Beyâbân gördiler pür tiğ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 14*). [*bağdılar, -dı, -lar*]
8. Didüm bu demde bu harf-i 'azîmi
Bakup Mecnûn bu kavlı-i üstüvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 53*). [*bakup, -up*]
9. Muqarrerdür ki olmazlar münevver nûr-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm olsun o kim **bakmaz** cihâna nûr-ı Hakk ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [*bakmaz, -maz*]
10. Şağal ağına **bağ** cevri itme pîre
Esirge köhne pîri nev-civânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 28*). [*bağ,]*
11. Açup 'ibret gözün bu hâlûme **bağ**
Beni dâ'im du'âdan yâd idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 168*). [*bağ,]*
12. Ben ocağam yanaram hâlûme **bağ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 60*). [*bağ,]*
13. Gözüñi aç cihânuñ hâlûme **bağ**
Vuşuşuñ hem tıyûruñ var mekâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 66*). [*bağ,]*
14. Yiñi miñnetde eski töresinde
Bakup meyl iledi Mecnûn o pîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 83*). [*bakup, -up*]

bak: Aldırış etmek, ciddiye almak.

1. Ki mâla meyl ider **bakmaz** kemâle
Çü 'âciz kaldı ol miskîn harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 58*). [*bakmaz, -maz*]

bâki: Kalan, diğer.

1. İderdi **bâkisin** vahşe havâle
Bu hâletde geçerdi yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 82*). [*bâkisin, -sin*]

bâki: Dâimî, kalıcı.

1. Anı bilmez ki **bâki** gence düşmiş
Dönüp hacdan göricek akrabâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 42*). [*bâki,]*
2. Kõmayam nîm cür'a kıla **bâki**
Mey olmaz 'aşkuna nüş iyilesem hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 64*). [*bâki,]*
3. Bedenden gitdi **bâki** burca irdi
Cihân borca içer çün câm-ı câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 62*). [*bâki,]*

4. Sürem anuñla **bākī** rüzgārı
O gice bu du‘āyı tã seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 36*). [*bākī,]*
5. Şafâ cāmıyle şun **bākī** müdāmı
Toğuz yüz bişde bu nazm-ı cevāhır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 46*). [*bākī,]*

bākī ol: *Daimi, devamlı, sonsuz olmak.*

1. İçüp āb-ı hayātı bākī oldı
Bu nüş anuñ ki olmadı şafāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 132*). [*bākī ol, -dı]*
2. Saña cāmı sen ol yirinde bākī
Çü Mecnûn'a irişdi bu nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 22*). [*bākī ol,]*

bal: *Bal, arının yaptığı tatlı madde.*

1. Ne cāmı var ki andan kaçura baş
Virür bāle belāsı **bal** u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 153*). [*bal,]*
2. Nitekim tu‘m-ı şerbet **bala** göre
Ne tüterseñ ana göre қоқар düd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 126*). [*bala, -a]*
3. Hemān şormağa hālın kānı‘ idi
Revān idüp şekerden şatlu **balı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 21*). [*balı, -ı]*
4. Hemān zembür kaldı gitdi **balı**
Hünerden yudılar yüzün cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 76*). [*balı, -ı]*
5. Getür sa‘y it qarışdur **balı** yağa
Niğaruñ Ka‘be-i küyün tavāf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 30*). [*balı, -ı]*
6. Cefā yağı ile şem‘ oldı yandı
Eger cem‘ iyleseñ cevır ile **balı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 133*). [*balı, -ı]*

bal: *Kalp, gönül, yürek.*

1. Ne cāmı var ki andan kaçura baş
Virür **bāle** belāsı bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 153*). [*bāle, -e]*

bal: *Kanat.*

1. Niçün olduñ siyeh **bāl** u siyeh hāl
Menem mātemde ammā sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40*). [*bāl,]*

bal: *Tatlı, hoşça giden, memnuniyet veren.*

1. Virür lezzet eger dönmezse lağa
Bu **bal** söz kim dehān andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 85*). [*bal,]*

bal: *Bal. II Sevgili.*

1. Vebāl olur olursam **bāle** yağı
Dilüm cānum niğarum ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 154*). [*bāle, -e]*

bāl u per: *Kol ve kanat.*

1. Ne **bāl u per** kalur anda ne pervāz
Hüner ‘arz iylemek şimdi cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 20*). [*bāl u per,]*

bāl u perr: *Kanatlar.*

1. Eger ötmez isen bu demde birkaç
Başuña tiğ olsun bāl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 19*). [*bāl u perr, -üñ]*

bal u yağ: *Bal ve yağ.*

1. ılup şive tegāfûl itdi Leyli
İle in‘ām iderken bal u yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 31*). [*bal u yağ, -ın]*

bālā: *Yüksek, yüce gök; göğün en yüksek katı.*

1. Bisāṭ-ı ‘izzetin **bālāya** şaldı
Sa‘ādet bābınuñ miftāhını Hāq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 72*). [*bālāya, -(y)a]*

bālīs: *Yastık.*

1. Bu vech ile beyān iyler rivāyet
Ki ol hākī bisāṭ u seng **bālīs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 3*). [*bālīs,]*

bam: *Çatı, dam, kubbe.*

1. Ki maḥzûn idi ol meftûnı içün
Çıķup **bām** üzre maḥfı ol dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 51*). [*bām,]*

bam: *Gökyüzü. II Tellî sazlarda en kalın tel.*

1. Ciğerden iñledi çün çeng ü kânûn
Egerçi iñledi geh zîr ü geh **bam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 39*). [*bam,]*

bām-ı sipihr: *Gökyüzünün çatısı, kubbesi.*

1. Tozuñ kuḥlin alur çeşmine gālib
Turur **bām-ı sipihr** üstinde Keyvān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 33*). [*bām-ı sipihr,]*

ban: *Batırmak bulaşmak.*

1. O yağ ile yanasın nitekim şem^c
Şu kim cānı şafā yağına **bandı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 131*). [*bandı, -dı*]

baña yit-: *Bana ... olarak bu yeter. Bana bu kafi gelir.*

1. Ölüm döşegine düşsem eger zār
Baña yaşadık yiter seng-i der-i yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 36*). [*baña yit-, -er*]

bāng: *Ses, seda, haykırma.*

1. Nice başlar ayakda rīze rīze
Nefir ü **bāng** u ṭabl u na'ra-i kūs (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [*bāng,]*

bānū-yı hayy: *Diri kadın. II Genç, taze kadın.*

1. K̄ara yazı ile ol **bānū-yı hayy** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 60*). [*bānū-yı hayy,]*

bānū-yı hişārī: *Tutsak sevgili.*

1. Bu hāl ile o **bānū-yı hişārī**
Geçerdi ḥabs ile leyl ü nehārī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 37*). [*bānū-yı hişārī,]*

bānū-yı sarāy-ı kām-kārī: *Muradına erenler sarayının güzel kadını.*

1. İy **bānū-yı sarāy-ı kām-kārī**
Baña luṭf iyle kim luṭfuñ demürdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 44*). [*bānū-yı sarāy-ı kām-kārī,]*

bār: *Yük (Meyve).*

1. Dilenüp cem^c iderüz kūt-ı yevmi
Ne ḥāşıl olsa bu yār ile **bārı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 29*). [*bārı, -ı*]
2. Çü yir virān ola olmaz ḥarācı
Anuñ kim **bārı** yok çün serv-i şimşād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 79*). [*bārı, -ı*]
3. Benī-nev'ün taleb kıl cinse **bār** ol
Ṭatalum kim tenüm ṭaşdur demürdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 82*). [*bār,]*

bār: *Vakit, zaman.*

1. Dizinden anı indürmezdi her **bār**
Gidermezdi katından anı dā'im (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 72*). [*bār,]*

bār: *Yük, zahmet, eziyet, sıkıntı.*

1. omadı bende alka meyl ü cüşü
Senüñ de ile ise **bāruñ** ey yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [*bāruñ, -uñ*]
2. Bu **bāri** çekse nāam olsa şābir
Cehennemden ıkarđı cümle kāfir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 23*). [*bāri, -i*]
3. Velī bilmem n'olur āırde ālī
Benüm boynuma yükletdüñ o **bāri** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 23*). [*bāri, -i*]
4. Götürmek bu za'if ol yüki andan
Götürmege o sengin **bāri** bāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 27*). [*bāri, -i*]
5. Nedür bu mübtelāya yine bu cevır
Ki yükletdüñ za'ife bunca **bāri** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 47*). [*bāri, -i*]

bārān: Yağmur.

1. Bināsi 'aqlınuñ vīrāne ola
İl içmişler yağup ol günde **bārān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 5*). [*bārān,]*
2. Ğarībün ağzına amzurđı ābı
Hemān yārānı ra'ıd u ber u **bārān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [*bārān,]*

bār-bīn: Görmeye yük olan, görmeyi zorlaştıran.

1. Olur bī-çerşm olana **bār-bīni** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 124*). [*bār-bīni, -i*]

bārekallāh: Beğeni ve övgüyü dile getirmek için 'Allah mübarek etsin, hayırlı uğurlu olsun, maşallah' anlamında bir dua sözü.

1. Zihī mülk ü zihī üküm ü zihī şāh
Zihī tertīb-i kāmīl **bārekallah** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 70*). [*bārekallah,]*
2. İşidenler didiler **bārek-Allah**
Atası Leylī'nün dermānde aldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 116*). [*bārek-allah,]*
3. Zihī 'aş u kerāmet **Bārek-Allāh**
oyup Leylā'yı anda aste Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 104*). [*bārek-allāh,]*
4. Hemān dir ehl-i a'a **bārek-Allah**
Hüner ehlī hüner-perver gerekdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 64*). [*bārek-allah,]*

bār-gīr: Beygir, yük hayvanı.

1. Beni ol çün ile gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir belā-keş **bār-gīrem** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 21*). [*bār-gīrem, -em*]

bāri: Bari, hiç olmazsa.

1. Götürmek bu za'if ol yüki andan
Götürmege o sengin bāri **bāri** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 27*). [*bāri,]*
2. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārām
Kim andan **bāri** āır gāh gāhī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 49*). [*bāri,]*
3. o **bāri** cāna geçsün nāri 'aşun
Boyun ıtdum belāya başum açdum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 46*). [*bāri,]*

4. Ala yār-ı ğarībinden nişānı
Ya **bārī** kalbi bir dem açılardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 97*). [*bārī,]*
5. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl olmaz ise **bārī** vişâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 133*). [*bārī,]*
6. Yine âşüfte olayın ço **bārī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 34*). [*bārī,]*
7. İçürmeñ **bārī** zehr-âlûde nüşı
Hôş itmezsiz çün ol nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 28*). [*bārī,]*
8. Ço itme **bārī** bu lâf u güzâfi
Kişi olmayıcağ bir işde mâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 20*). [*bārī,]*
9. Ğarîbe itmesün **bārī** cefâyı
Ne Mecnûn ğaldı dünyâda ne Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 178*). [*bārī,]*
10. Atarsañ tîrûñi ħâzır ciger de
Aşarsañ dâra **bārī** zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 83*). [*bārī,]*
11. Selâmından inen unutm **bārī**
Unutduñ tütalum ‘ahd-i nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 18*). [*bārī,]*
12. Ayağñ tozına iletse **bārī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 136*). [*bārī,]*
13. Anı yağma urup **bārī** odını
Eger olmazsañ üftâde şayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 80*). [*bārī,]*
14. İtüñ ħôd **bārī** ağzı var dili yok
Çü yârân gördiler anuñ hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 112*). [*bārī,]*
15. Kıyâmet günine ğaldı meğr şubĥ
Uyan sen **bārī** ey şem‘-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 29*). [*bārī,]*
16. Kim andan **bārī** añup dökmedüñ yaş
Şağ iken itmedüñ ol pîre yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 18*). [*bārī,]*
17. Var ölüsün ziyâret iyle **bārī**
Gerekdür kim mezârına varasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 20*). [*bārī,]*
18. Kem itme **bārī** ğadr ü ħürmetini
Nedim idindi çün Mecnûn Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 198*). [*bārī,]*

bārī: *Allah.*

1. Ķıl ey luğf ehli **Bārī** bana yârî
Çıkar çâh-ı şaĳvetden vücüdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [*bārī,]*
2. Ķılur ferşi nebât ile müzeyyen
Ķoyar ol ĳudret ü ‘ilm issi **Bārī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [*bārī,]*

bārī: *Hiç olmazsa II Tanrı.*

1. Cefâ itme utan **bārī** Ĥudâ’dan
Eger bülbülleri ĳılmasa ĳaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 84*). [*bārī,]*

bār-ı firāk: *Ayrılık yükü.*

1. Nice şabr iyleyem bār-ı firâka
Ki döymez ol yükü çekmeğ nâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 21*). [*bār-ı firāk, -a]*

bārid: *Soğuk, tatsız, nahoş.*

1. Şafâ feyziyle cenb-i Kibriyâdan
Şafâsuz şüfi gibi **bârid** itme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 45*). [*bârid,]*
2. Nice bir dögesin **bârid** demüri
Söyündürseñ nolar yanmış kömüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 31*). [*bârid,]*
3. Gözetmez hâlin ol göz kim kavîdür
Zamân çün göstere **bârid** şemâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 227*). [*bârid,]*

bârid demür döğmek misâli: Soğuk demir dövmeğ gibi boş, faydasız.

1. Hemân **bârid demür döğmek mişâli**
İlâhî haqlığın Haqq'ı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 24*). [*bârid demür döğmek mişâli,]*

bârik: Ince.

1. Gicesi gibi bahtı kıra Mecnûn
Miyân-ı mür gibi cismi **bârik** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 5*). [*bârik,]*

barınak: Parmak.

1. Tıururdu diñleyüp ağızında **barınak**
Didi ger faqr u fâqum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 50*). [*barınak,]*

barış: Barışmak, anlaşmak, uzlaşmak.

1. Olur bildi **barışmasa** ziyânı
Çü gördi kim cihân başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 16*). [*barışmasa, -ma, -sa]*
2. Anuñ-çün güş-mâl itmek revâdur
Barışmaz tevbe ile 'aşk-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 11*). [*barışmaz, -maz]*
3. Siba'dan yırtıcı hūyın giderdi
Kātında şir ile âhū **barışdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 37*). [*barışdı, -dı]*

barmağ: Parmak.

1. Şokdı dü-hayretten kalem **barmağın** ağızına devât
Yāra 'arz-ı hâl için itdüm çü taħrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 9*). [*barmağın, -ın]*
2. Ki yaza nāme-i şerh-i vidâdı
Ele **barmağı** gibi aldı hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 7*). [*barmağı, -ı]*

barmağ ile göster-: İşaret etme, kıymet verme.

1. Boyın barmağ ile göstermeli oldu
Nice āzāde servi bende kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 16*). [*barmağ ile göster-, -meli]*

barmak hesabı: Alacaklı borçluya müracaat ettiğî zaman alacaklının "zamanında sana şunu verdim, bunu verdim" şeklinde parmaklarıyla sayarak alacaklıyı kendine borçlu hale getirmesi. T.

1. Ne mümkün genci dürce derc idesin
Benümle iyleme **barmaq hisābı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 19*). [*barmaq hisābı,*]

bārū: Kale duvarı, hisar burcu, sur.

1. Gül it nārın Halilüñ haqqı cāne
Beden müşkine **bārū** çek laħdden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 67*). [*bārū,*]

baş: Baş, kafa.

1. Meded yitürmez ise cānuma devā-yı ümüd
Başumda gerçi yuva yapdı laqlaql-ı firqat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 7*). [*başumda, -um, -da*]
2. Od ile penbenüñ olmaz **başı** hōş
Beni qo vaħşiyem sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 80*). [*başı, -ı*]

baş: Yere basmak.

1. Hızān vaqti qadem **başsa** cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 1*). [*başsa, -şa*]

baş: Ayakla çığnemek, ayak altına almak.

1. Bizi **başduñ** gāzab nefsin daħi baş
Okuñ nīzeñ çü geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 66*). [*başduñ, -duñ*]

baş: Kişinin kendi şahsı, zâtı.

1. Yüzi ağ olsun anuñ kim **başında** var bu sevdādan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [*başında, -ı, -nda*]
2. Muñı'em döke bağrum yāre qanum
Başumdan gitmesün Leylî belāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 15*). [*başumdan, -um, -dan*]
3. Qıyām it **başuñia** qopdı kıyāmet
Uyursın fitne uyandı **başuñia** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 18*). [*başuñia, -u, -ñ, -a*]
4. Qıyām it **başuñia** qopdı kıyāmet
Uyursın fitne uyandı **başuñia** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 19*). [*başuñia, -u, -ñ, -a*]
5. ‘Aceb gāvġā odı yandı **başuñia**
Raķibe ta‘ne yāra cān atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 20*). [*başuñia, -u, -ñ, -a*]
6. Siyādet sikkesini ebter itdūñ
Başuñia çün belā qaķmađı qaķduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 41*). [*başuñia, -u, -ñ, -a*]
7. Gelür devlet **başuñia** endek endek
Dirüldi qaķreden deryā-yı enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 76*). [*başuñia, -u, -ñ, -a*]
8. Beni de **başuñı** da oda yaķduñ
Yanaruz ikimüz de nār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 42*). [*başuñı, -u, -ñı*]
9. Başından gitmedi sevdā-yı meknün
Otursa sāyebāni ümm-i ġıylān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 14*). [*başından, -ından*]
10. Belādan **başına** gāvġālar üşmez
Ev añma baña kim cāna qaķesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 92*). [*başına, -ı, -n, -a*]
11. Yir idi illā Mecnûn ġıdasını
Qoyup kendü **başındağı** belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 3*). [*başındağı, -ın, -da, -đı*]

baş: Yara.

1. Cigerde her oñulmaz **başlar** için
Belāya şabr iden şābirler için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 34*). [*başlar, -lar*]

baş: Basmak.

1. Zihî luṭf u vefâ vü mihr-i bî-ḥad
Kenâr itdi **başup** pehlûye küstâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 139*). [*başup, -up*]
2. Bizi başduñ ğazab nefsin daḥi **baş**
Okuñ nîzeñ çü geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 66*). [*baş,]*

baş: Baş. // *Beden.*

1. Tağıldı şaff-ı düşmen nitekim miğ
Geçilse ittifākî cān u **başdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 45*). [*başdan, -dan*]
2. İdüp her yara üzre bir iki nāle
Başından gāḥ silkerdi ğubārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 53*). [*başından, -ı, -n, -dan*]

baş: Akıl, sevda.

1. Ne **başdan** taş seçer ne başı taşdan
Ol āvāre çuş oldı bir süvāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [*başdan, -dan*]

baş: Bir işin başı.

1. Elif başuma ḳaddüñsüz ‘aşādur
Elemler **başı** pāyān-ı belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 14*). [*başı, -ı*]

baş: Baskın yapmak, yakalamak.

1. Ayağın dāma ṭutmuş tîga püşti
O miskini **başup** şayyād-ı ḥünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 17*). [*başup, -up*]

baş: Baş; başına. *İnsanın şahsına.*

1. O tozdan yüz çevüren **başına** ḥāk
Vücüdüm ḥāk-i ğamdan döndi āba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 74*). [*başına, -ıñ, -a*]

baş: Baş II üzeri.

1. Başından od yanar bağı göyinmiş
Yaḳar ser-tā-ḳadem nār-ı cüdāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 68*). [*başından, -ından*]

baş: Kişinin kendi şahsı, zatı.

1. Yıkma cefâ ile **başuñ** için şehâ beni
Yağmacı gözlerüñ ne ‘aceb bî-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [*başuñ, -uñ*]
2. Şu dem kim olmaya destüñde fırsat
Ne işşı **başuna** hâk-i nedâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 36*). [*başuna, -uñ, -a*]
3. Eger ötmez isen bu demde birkaç
Başuña tiğ olsun bâl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 19*). [*başuña, -uñ, -a*]

baş: Baş, kafa.

1. Yiter söyünmege **başda** hevâsı
Sarây-ı dîni âbâd iyleyen ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 50*). [*başda, -da*]
2. Elif **başuma** kaddüñsüz ‘aşâdur
Elemeler başı pâyân-ı belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 13*). [*başuma, -um, -a*]
3. Hevâlar **başda** vü taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak gibi zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 14*). [*başda, -da*]
4. Girürse güşına çıkdukdâ serden
Meded kıl var iken borkinde **başı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 49*). [*başı, -ı*]
5. Başuñ şakla ki taş taşta toğkundi
Çü başduñ kuyruğın uyar yılanuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 24*). [*başuñ, -uñ*]
6. Gider elden ya **başuñ** ya külâhuñ
Süvâr ol rahş-ı râya devlet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 96*). [*başuñ, -uñ*]
7. Elinden gelmez anuñ cân dirîği
Ne **baş** kim gelmez andan tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 25*). [*baş,]*
8. ‘Aceb mi baş açarsa tiğ-ı tîze
Tutarsan ‘âşıkun **başuña** tiği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 23*). [*başuña, -ın, -a*]
9. Ne güşı var anuñ cânında ne hüş
Başında hüdhüdüñ pirâne efsar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 51*). [*başında, -ı, -n, -da*]
10. Muğayyed olmayasın bend ü kayda
Çalup düşmen **başına** tiğ çün berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 109*). [*başına, -ın, -a*]
11. Kesilmekden yoğ anda **baş** dirîği
Dil-âzâr olmamağa dilberine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 106*). [*baş,]*
12. Ne cânı var ki andan kaçura **baş**
Virür bâle belâsı bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [*baş,]*
13. Başı vü cânı târû gibi dirdi
Ayakdan toz belürdi göge ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 90*). [*başı, -ı*]
14. Tolu mânendi **başlar** yire yağdı
Götürdü gövdeyi kan seyli taşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 92*). [*başlar, -lar*]
15. Çatup tedbir iderler **başlarını**
Budur tedbir atup tîr-i kazâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 76*). [*başlarını, -lar, -ı, -nı*]
16. Gedâ giymek ne lâyıķ tâc-ı şâhî
Gözüne nâvek ü **başuña** tiğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 39*). [*başuña, -uñ, -a*]
17. Yimişdür zağmı yüz yirde **baş** elde
Bile yanınca pirân-ı kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 58*). [*baş,]*
18. Kıluram Leylî’yi vallâh maqtûl
Kesilmiş **başın** anuñ ay gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 119*). [*başın, -nı*]
19. Nice **başlar** ayakda rîze rîze
Nefîr ü bâng u taḫl u na’ra-i kûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 16*). [*başlar, -lar*]

20. Refiķuñ sâyesinde ola câyuñ
Başuñdan dūr olup şehler kemendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 59*). [*başuñdan, -u, -n, -dan*]
21. Beķam aşılandı gūyâ ābanūsa
Çeküp **baş** hırķaya hâlvetde hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 31*). [*baş,]*
22. Amān virme **başın** kat‘ iyle şem‘ün
Baña hōşdur öñüñde mürde yatam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 104*). [*başın, -ın*]
23. Çeker pinhānī sāgar āşkārā
Ayağ elde vü el **başda** ciger hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [*başda, -da*]
24. Yakīn olmazdı göñli kār u bāra
Başına la‘l-i efser aķker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 147*). [*başına, -ın, -a*]
25. Ne başdan taş seçer ne **başı** taşdan
Ol āvāre ʃuş oldı bir süvāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [*başı, -ı*]
26. Teheccüd ehlin uyarsun figānuñ
Olu erre **başuñı** kessün ol tāç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 17*). [*başuñı, -uñ, -ı*]
27. Yanarsın yok dilüñde āh u āvāz
Keserler **başuñı** āh iyilemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 39*). [*başuñı, -uñ, -ı*]
28. Başın yüzün şıgadı şefkat ile
Aķıtdı hem ciger ķanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 62*). [*başın, -ın*]
29. Başına hāki vü hāke başını
Esīr-i ‘aşķ iken bī-çāre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 34*). [*başına, -ın, -a*]
30. Başına hāki vü hāke **başını**
Esīr-i ‘aşķ iken bī-çāre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 34*). [*başını, -ın, -ı*]
31. Taşup aşmış **başından** mihr cūyı
Kış uyķusında ķuş dūşin ķılu p yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 90*). [*başından, -ı, -n, -dan*]
32. Dōşegüñde uzat bir dem ayağūñ
Degül taşdan demürden **baş** cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 77*). [*baş,]*
33. Senüñ **başuñda** efser tāc-ı devlet
Senüñ cismüñde nāzük pīrehen var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 94*). [*başuñda, -(u)ñ, -da*]
34. Başından ʃutdı dil-dārı ğamını
Yiñi ʃuz ekdi eski yāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 20*). [*başından, -ın, -dan*]
35. Figān itdi **başına** şaçdı āzer
Açup aķ pūrçeginden mi‘cerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 128*). [*başına, -ın, -a*]
36. Oturup aña karşu ķıldı zāri
Dōğüp ağlayu ağlayu **başın** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 17*). [*başın, -ıñ*]
37. Yüzün döñdürmeye vü ʃuta **başı**
Şu kim ister melāmetden selāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 16*). [*başı, -ı*]

baş: Baş, ön, uç.

1. Çerāğūñ **başı** hōş olmaz yil ile
Seferden çün iline rāci‘ oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 26*). [*başı, -ı*]

baş: Baş, düşünce, fikir, zihin.

1. Başında od yaķar ķahruñ hevānuñ
Yüregin şu ider kūh-ı girānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 65*). [*başında, -ı, -n, -da*]
2. Başumda rüz u şeb ğavġa-yı Leylī
Beni ol kim yoğ iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 30*). [*başumda, -um, -da*]
3. Olursa ümm-i ğıylān ola māder
Yürür āzāde fāriğ cān u **başdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 19*). [*başdan, -dan*]

4. Niçün sen süfte-dil aşüfte ola
Gider **başdan** ğam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 115*). [*başdan, -dan*]

baş: *Baş, kafa II Kader, alınyazısı.*

1. Anuñ **başında** yoǵdur bu kıyâmet
Riyâ ‘aşkın Ğudâ ‘aşkı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 18*). [*başında, -ı, -n, -da*]

baş: *1. Ayağı, üzerine vücûdun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemîne yâhut herhangi bir yere koymak 2. Ayak altına almak, çiğnemek.*

1. Cemâlün görmege biñ biñ gözi var
Felek atlas döşendi **başasın** pây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 21*). [*başasın, -a, -sın*]

baş: *Alt etmek, yenmek.*

1. Qanı imân qanı eymân u peymân
Başup kâfir raķibi řutduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 185*). [*başup, -up*]

baş: *Yara.*

1. Taşı **baş** toprağı yanmış cigerdür
Der ü der-bendi muhkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 92*). [*baş,*]

baş: *En önde gelen.*

1. Belâlar **başı** olur üstüme bā
iki tây olur iki nokta-i tā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 15*). [*başı, -ı*]

baş: *Baş II Kişinin kendi bedeni.*

1. Başuma yağduralı yağmurın seĥâb-ı cefâ
Cihân ĥarâbesi bir vâdidür ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 4*). [*başuma, -um, -a*]
2. Geçer ĥabs ile her dem rüzgârum
Ĥavâle **başuma** ğavġâ-yı mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 63*). [*başuma, -um, -a*]

baş: *Basmak, dağlamak.*

1. Başarsañ nâr-ı dâğı cānuma **baş**
Atarsañ oda te‘hîr iyleme at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 84*). [*baş,*]

baş: *(Ayak) basmak.*

1. Gelüp uş pāya düşdüm pāye gibi
Dilerseñ **baş** dilerseñ dāruña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 67*). [*baş,]*

baş: *Tepe.*

1. Refiķından ğarib ü yārdan dūr
Yüce ıağlar **başidur** cilve-gāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 53*). [*başidur, -i, -dur]*

baş: *Yaralamak. Ateş basmak.*

1. Başarsañ nār-ı dāğı cānuma baş
Atarsañ oda te'hîr iyleme at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 84*). [*başarsañ, -ar, -sañ]*

baş: *Ayakla çiğne, ayak altına al.*

1. Perî sevmekden uşan dîvüni **baş**
Perî kim şüreti gözden nihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 110*). [*baş,]*

baş aç: *Pervasız, korkusuz.*

1. Dileye ‘aşk-ı Leylî’den hālāşı
O hūd başın açup ‘aşkın dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 51*). [*baş aç, -up]*
2. Ƙo bārî cāna geçsün nārî ‘aşkun
Boyun ıtıtdum belāya başum açdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 47*). [*baş aç, -du, -m]*
3. Şaçı gönli gibi olmış perişān
Baş açuk nitekim gül-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 16*). [*baş açuk,]*

baş aç: *Başını açmak (İnsanların dua ederken samimiyetlerini ifade etmek için başlarındaki serpuşu çıkarmaları bağlamında).*

1. Baş açup iylemek vuşlat du‘āsın
Kanı da‘vā-yı ‘aşkuñ hey yalancı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 14*). [*baş aç, -up]*

baş aç: *Bir işi yapmaya büyük bir istekle koşmak.*

1. ‘Aceb mi baş açarsa tiğ-ı tîze
Ƙutarsan ‘āşkuñ başına tiğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 22*). [*baş aç, -ar, -sa]*
2. Gürüh-ı Leylî’ye nuşret dilerdi
Du‘āya bu ıarafda baş açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 111*). [*baş aç, -ar, -dı]*
3. Tazarru‘ bāşın açup dirler idi
Ne hāşıl ıanumuzdan saña ey şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 62*). [*bāş aç, -up]*
4. O düşmen fetħine açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk düşmene tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 150*). [*baş aç, -ar, -dı]*
5. Baş açup ıarşu varur gerd-i yāra
Ki ol toz ‘āşkuñ tāt-ı seridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 70*). [*baş aç, -up]*

baş aç-: *Korkusuz, pervasız abdal.*

1. Belā-yı aşka açdı öyle başı
İren mecnûn diyü atardı taşu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 69*). [*baş aç-, -dı*]

baş açup du'āya el götür: *Dua etmek amaçlı ellerini açmak, baştaki takke vb. çıkarmak.*

1. Ya istiğfāra gelmişdür seher-gāh
Baş açup el götürdi hem du'āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 31*). [*baş açup du'āya el götür, -di*]

baş çıkar: *Baş çıkarmak; Belirmek, ortaya çıkmak.*

1. 'Aşā olmasa durmazdı ayağı
Çiçekden baş çıkarmış gönce-i ter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 11*). [*baş çıkar, -mı*]

baş dön: *Başı dönmek.*

1. Bu rakş idüp döner dönmez tatar baş
Cefâ vü cevr-i düşmen çekdi vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 56*). [*baş dön, -mez*]

baş eg: *Boyun eğmek, boyun bükmek.*

1. Ayağına düşer zülf-i dırāzi
Baş egdi gönce açup perde-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 13*). [*baş eg, -di*]
2. O cām-ı bāde şuna ben kılam nüş
Nigāra baş egüp ol pîr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 135*). [*baş eg, -üp*]

baş eğ-: *Güçlünün buyruğuna uymayı kabul etmek.*

1. Baş eğmezse anuñ gibi faşihā
Zihî dürr-i yetim-i baħr-ı mevvac (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 16*). [*baş eğ-,*]

baş eğ-: *Boyun eğmez. II Güzellikte aşığı kalmaz.*

1. Biri Leylā'ya anlaruñ baş egmez
Eline Leylî su kıymağa degmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 89*). [*baş eg-, -mez*]

baş geç: *Basıp geçmek, yok saymak.*

1. Beni götürme baş geç pāye gibi
Götürmek sāyeyi kıabil degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 10*). [*baş geç,*]

baş kes: *Baş kesmek; öldürmek.*

1. Ururdi gendünün puştınañ muştı
Eger baş kesse kavminden ‘adūsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 125*). [*baş kes, -se*]
2. Du‘â-yı şulhı ol tekrâr iderdi
Şalar baş kesmege her kişi tiğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 105*). [*baş kesmeg, -e*]

baş ko-: *Secde etmek.*

1. Öpüp yârı işigin kordı başı
Kuçardı şöyle kim tuymazdı taşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 15*). [*baş ko-, -r, -dı*]

baş koy: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

1. Yüz urup baş koyup hâk-i sebile
İdüp feryâd dâd isterler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 60*). [*baş koy, -up*]

baş sal: *Baş eğmek, baş koymak.*

1. Oturup baş şalar geh ‘ibretinden
Aña bir vech ile hûş geldi ol kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 28*). [*baş sal, -ar*]

baş uci: *Baş ucu. Yatılan bir yerin baş konulan yönü veya yakını.*

1. O herze sözlerinden hem utandı
Varup başı ucında ağladı hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 87*). [*baş uci, -nda*]

baş vir: *Kendini feda etmek, bir amaç uğruna ölmek.*

1. Kimi baş virdi tiğ-ı bî-amâna
Alup başın ele kavmuñ emiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 54*). [*baş vir, -dı*]

baş virmek: *Ölmek.*

1. Alup virmekte başı bî-dirîguz
Dönüp bu tîz haberle ilçi çün tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 40*). [*baş virmek, -de*]

baş yazısı: *Alın yazısı, kader.*

1. Başumuñ yazısı yüzüm şuydur
Egerçi guşşadan pür-derd ü süzem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 20*). [*baş yazısı,*]

baş yol: *Saçını başını yolmak, çok üzölmek.*

1. Bu gendüyi döğüp başın yolardı
Ne beñ kim kónsa yüzi ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 156*). [*baş yol, -ar, -dı*]

başa ağ: *Başına çıkmak, yükseğe çıkmak.*

1. Od olup başa ağdı sine düdü
Cigerden na'ra urup deşte gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 2*). [*başa ağ, -dı*]

başa kara yazı ol-: *Alnına kara yazı olmak, bedbaht, talihsiz olmak.*

1. Baña dirsın ki kara yazı öğren
Başuma kara yazı olmuşam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 14*). [*başa kara yazı ol-, -mış, -am*]

başa üş: *Başına toplanmak, üşüşmek.*

1. Didi açup zebân-ı âteş-engîz
Ki siz de gam gibi başuma üşmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 79*). [*başa üş, -me, -ñ*]

başdan aş: *Baştan aşmak, kendinden geçmek.*

1. Çü gördi çäre yoq ümmîdi kesdi
Çü Ceyhûn gibi Mecnûn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 9*). [*başdan aş, -dı*]

başdan ayağa: *Bütünüyle, tamamıyla.*

1. Bile bir şahş var divâne hey'et
Teni **başdan ayağa** bağa düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 17*). [*başdan ayağa,]*
2. Dilüm yok 'arz ide hâlümü saña
Tıtalum **başdan ayağa** cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 103*). [*başdan ayağa,]*
3. O sevdâdan geçüp Mevlâ'yı sevdi
O **başdan ayağa** derd oldı mutlak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 33*). [*başdan ayağa,]*

başı elde eli gögsinde: *Ah vah etmek, dövünmek, çok üzölmek.*

1. Varup har-gâh-ı yâre bağıri tağılu
Başı elde eli gögsinde bağılu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 14*). [*başı elde eli gögsinde,]*

başı ortaya ko: *Başını ortaya koymak, canını feda etmeyi göze almak.*

1. Yüzümüz şuyımı hâk itdi şî'ri
Kodı ortaya ol bu yolda başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 29*). [*başı ortaya ko, -dı*]
2. Kômış Mecnûn için ortaya başı
Düşüp ol derd için gavgâ vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 34*). [*başı ortaya ko, -mış*]

başı taşa döğ: *Başını taşlara vurmak; çok üzgün olmak.*

1. Hemân maşru'ca döndi yire düşdi
Şu deñlü döğdi ğamdan taşa başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 81*). [*başı taşa döğ, -di*]

başı üzre: *Başı üstüne, başı üzerine.*

1. Başı üzre direm tûfânı yağdı
Varup dergâh-ı Leylî'ye her âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 138*). [*başı üzre,]*
2. Yürüttdi **başı üzre** âsiyâbı
Nice Sâman'ı bî-sâmân idüptür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 62*). [*başı üzre,]*

başın aç-: *Kafası kazınmış; başına bir şey takılı olmayan; baş açık yalın ayak perişan bir hâlde olmak.*

1. Hemân zikri dilinde Leylî Leylî
Düşüp 'aşka melâmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 19*). [*başın aç-, -dı*]

başın al: *İzin almadan ve gideceği yeri bildirmeden gitmek, savuşmak.*

1. Şıdı kırdı bulup â'dâya fırsat
Kimi başın alup kaçdı yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 53*). [*başın al, -up*]

başın ele al: *Başını ellerinin arasına almak, düşünmek.*

1. Kimi baş virdi tîğ-ı bî-amâna
Alup başın ele kavmuñ emîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 55*). [*başın ele al, -üp*]

başın kes-: *Başını keserek öldürmek.*

1. Kaşı ol duhterüñ kim vesmelüdü
Başup göz göre başın kesmelüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 90*). [*başın kes-, -meli, -dür*]
2. Kaşı ol duhterüñ kim vesmelüdü
Başup göz göre başın kesmelüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 90*). [*başup, -meli, -dür*]

başına tãc it: *Çok değer vermek, ilgi göstermek.*

1. İlüñ hãcet-gehidür âsitânı
Cihân terkin başına tãc idinmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 21*). [*başına tãc it, -in, -miş*]

başına taş: *Başına taş vurmak; Değersiz görmek, aşağılamak.*

1. Kıza 'âr ehli olursa uzun yaş
Eger bî-'âr olursa **başına taş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 86*). [*başına taş,]*

başına üş-: *Başına üşüşmek, başına toplanmak.*

1. Yuyup cismi gubarın iyledi pāk
Üşüp başına kavmi nitekim gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 85*). [*başına üş-, -üp*]
2. Olur bildi barışmasa ziyānı
Çü gördi kim cihān başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 17*). [*başına üş-, -di*]
3. Akıtdı gözlerinden hūn-ı şāfi
Te'essūf gamları başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 79*). [*başına üş-, -di*]

başla: *Başlamak.*

1. Ğazel **başladı** yolda bir hōş-āvāz
Hōş-āyende nitekim dürr-i meknūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 138*). [*başladı, -dı*]

başla: *Bir işi yapmak üzere harekete geçmek, bir işe girişmek, şürû etmek.*

1. İlāhî **başladum** nāmuñla nāme
İrişdür hayr ile anı tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 5*). [*başladum, -du, -m*]

başma: *Basmak, "ayak basmak bağlamında."*

1. Revān haṭ çekdi harf-i cür'etine
Şaḡın **başma** edebden ṭaşra pāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 181*). [*başma, -ma*]

başmağ: *Ayağı, üzerine vücudun veya bacağın ağırlığını verecek şekilde zemine yahut herhangi bir yere koymak.*

1. Meger kim haste olmuşdur seherden
Anuñ-çün yire **başmağa** ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 23*). [*başmağa, -a*]

başta tāt ol: *Çok sevmek ve saymak, el üstünde tutmak.*

1. Bu sevdā tāt ola başumda her-gāh
Geçince devr-i 'ömr-i rüzigārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 100*). [*başta tāt ol, -a*]

başu hōş ol-: *İyi anlaşmak.*

1. Başum hōş olduğu gözümle her dem
Anuñ-çündür ki ağlar yār için dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 49*). [*başu hōş ol-, -duğı*]

başuñ sağ ol: *Sen sağ ol, sen var ol.*

1. Ki āsān iyledüñ düşvār kārı
Başuñ sağ ola yüceldi külāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 13*). [*başuñ sağ ol, -a*]

başuña üş: *Başına toplanmak, başına üşüşmek.*

1. Üşe başuña zenbûri vebâli
Eger gaşb idesin ‘arz u ‘akârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 134*). [*başuña üş, -e*]

bay: *Zengin, paralı, mal mülk sahibi, varlıklı kimse.*

1. O yola gitmemeye yoktur imkân
Çamu **bay** u fâkir ü şâh u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [*bay,]*

bayağı: *Eskisi gibi.*

1. Yarındası yine şüret **bayağı**
Nemed-püş u gedâ elde çayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 45*). [*bayağı,]*

bâyi’: *Satan, satıcı.*

1. İde çün müşteri bazarını germ
Bahâ biçmekle **bâyi’** iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 82*). [*bâyi’,]*
2. İde çün müşteri bazarını germ
Bahâ biçmekle **bâyi’** iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 82*). [*bâyi’,]*

baykuş: *Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı; baykuş.*

1. Ölürse kimseye hâlin dimezdi
Yatup vîrandâ ol keklîk çü **bayküş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 85*). [*bayküş,]*
2. Muṭavvaḫ şüfiler gibi kebüter
Bu efser ṭavḫ ile **baykuşa** haḫdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 53*). [*baykuşa, -a*]
3. Çomadı şabr-ı cü’ anuñ mecâlin
Çaçan hem-râh ola **baykuşa** şehbâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 207*). [*baykuşa, -a*]

bâz: *"Doğan" denilen yırtıcı kuş.*

1. Zârîfî tâzîler ṭurfa hecînler
Urûsî **bâz** u pervâzî şahînler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 104*). [*bâz,]*
2. Vücûdına şafâ revhânî idi
Çaçan pervâ-yı ṭu’me kılmasa **bâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 85*). [*bâz,]*

bâzâr-: *Pazar, çarşı, alışveriş yeri.*

1. Gerekdür âdem olan kişide şerm
Ola çün ehli **bâzârûñ** dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 175*). [*bâzârûñ, -(u)ñ*]
2. Gezer dil-dâde dil-ḫaste dil-efgâr
Gehî şahrâ vü kûh u gâh **bâzâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 66*). [*bâzâr,]*
3. Gezüp âvâre **bâzârî** be-zârî
Dilinde nâleler gönünde yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 67*). [*bâzârî, -î*]
4. İde çün müşteri **bâzârını** germ
Bahâ biçmekle bâyi’ iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [*bâzârını, -î, -(n)ı*]

5. Anuñ medhinde şî'r okurdi 'uşşâk
Bir oğlan ırlasa **bâzâr** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 99*). [*bâzâr,]*
6. Zihî aşşı zihî haqqıyle **bâzâr**
Serâb olursa ger 'ahdüñ şarâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 114*). [*bâzâr,]*
7. Yılan gibi şokar **bâzâr** içinde
Yılândur ol degüldür merd-i çälâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 62*). [*bâzâr,]*
8. 'Aceb mi ma'reke olursa **bâzâr**
Bu harf ile harifî itdi te'dib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 176*). [*bâzâr,]*
9. Ne kâmet ola kim görmez kıyâmet
Ne **bâzâr** ola kim ol kâsid olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [*bâzâr,]*

bâzâr it: *Alışveriş etmek.*

1. Güli hâr ile itdi 'emmi bâzâr
Çü çeng-i zâğa düşdi dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 60*). [*bâzâr it, -di]*

bâzâr it: *Söz alışverişinde bulunmak, sohbet etmek.*

1. Nazardan gayri itmezlerdi bâzâr
Egerçi la'l-i yâre tami' idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 18*). [*bâzâr it, -mez, -ler, -di]*

bâzâr iyle: *Alışveriş yapmak, karşılıklı bir şey alıp vermek.*

1. Niçün sen iyledüñ gayr ile bâzâr
Tarahhum gösterüp bîdâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 28*). [*bâzâr iyle, -dü, -ñ]*

bâzâr olun-: *Alışveriş etmek.*

1. Görüp birbirini bir dem iki yâr
Enin ü âh ile olundu bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 56*). [*bâzâr olun-, -dı]*

bâzâr-ı 'aşk: *Aşk pazarı.*

1. Girüp bâzâr-ı 'aşka oldı dellâl
Bilür çün miñnet-i bîmârî bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 88*). [*bâzâr-ı 'aşk, -a]*

bâzârı germ it-: *Pazarı hararetlendirmek, coşturmak, bereket katmak.*

1. İde çün müşterî bâzârını germ
Bahâ biçmekle bâyi' iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [*bâzârı germ it-, -e]*

bâzâr-ı güzeşte: *Geçmiş pazar, eski pazar.*

1. Ki **bâzâr-ı güzeşte** germ ola tiz
Boyu nañ u lebi şîrin ruñabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 96*). [*bâzâr-ı güzeşte,]*

bāzi: *Oyun, dans.*

1. Benefşe tāze bitdi ‘anber-āmiz
Şabā yiliyle sünbül itse **bāzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 11*). [*bāzi,*]

ba‘zi: *Bazı, bir kısım.*

1. Oğur **ba‘zi** cemā‘at **ba‘zi** sāmī‘
Hâṭib oldı hezār elḥāna çıkdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 26*). [*ba‘zi,*]
2. Oğur **ba‘zi** cemā‘at **ba‘zi** sāmī‘
Hâṭib oldı hezār elḥāna çıkdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 26*). [*ba‘zi,*]
3. Söze bu resme dizdi dürr ü gevher
Didi **ba‘zi** ruvāt-ı ḥāl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 3*). [*ba‘zi,*]

bāzū: *Pazu, kol.*

1. Geh el çiynerdi ğamdan ğāh **bāzū**
Dökerdi dīdesinden ḥūn-ı şāfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 30*). [*bāzū,*]

be-‘aşk-ı la‘l-i leyli: *Leyla'nın kırmızı dudağının aşkı.*

1. Olur ol da **be-‘aşk-ı la‘l-i Leyli**
Çü Nevfel kıldı Mecnûn ḥālını ğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 42*). [*be-‘aşk-ı la‘l-i leyli,*]

bed: *Kötü, fena.*

1. Ya yolından gidüñ ya ğarğa virdi
Yine Nevfel çün aldı **bed** cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 49*). [*bed,*]
2. Dirîĝ itme ‘aded nağdin aḥadden
Şaña **bed** iylemez her kim **bed** iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 83*). [*bed,*]
3. Dirîĝ itme ‘aded nağdin aḥadden
Şaña **bed** iylemez her kim **bed** iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 83*). [*bed,*]
4. Seri seng-i zemāndan olur āzād
Kıl iylük iyleme endişe **bedden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 81*). [*bedden, -den*]

bed aḥter: *Kötü talih. Talihsiz.*

1. Yiter insāna neng ü ‘ār-ı duḥter
Huşüşā kim ola duḥter **bed aḥter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 88*). [*bed aḥter,*]
2. Kalem şemşir olur cellād duḥter
‘Uṭārid de olursa ol **bed-aḥter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 84*). [*bed-aḥter,*]

bed-āyin: *Kötü tabiatlı.*

1. Țurup ȇarȇa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi'l ü **bed-āyīn** ü bed-devr (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [*bed-āyīn,]*

bed-baht: *Kötü bahtlı, talihsiz.*

1. Bu **bed-bahtum** bilürem āhir olmaz
Senūñ müjdeñ hayālī zāhir olmaz (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 12, Mısra 71*). [*bed-bahtum, -um]*
2. Zihī bed-ṭālī' ü bed-hāl ü **bed-baht**
Raķībūñ zehri saña akreb oldu (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 26, Mısra 14*). [*bed-baht,]*
3. Döşegi hār ola vü yaşduğı seng
Hemān **bed-bahtum** ister bu belāyī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 27, Mısra 39*). [*bed-bahtum, -um]*
4. Yanından gećdi beñzer tünd-māra
Çün uğradı bu bī-bahta o **bed-bāht** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 23*). [*bed-bāht,]*
5. Dögünmekden ten oldı pāre pāre
O **bed-baht** anı görüp öldi şandı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 85*). [*bed-baht,]*

bed-devr: *Kötü dönüşlü.*

1. Țurup ȇarȇa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi'l ü bed-āyīn ü **bed-devr** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [*bed-devr,]*

beden: *Vücut, gövde.*

1. Gül it nārın Halīlūñ haķķı cāne
Beden müşķine bārū ćek laħdden (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 67*). [*beden,]*
2. Yire yağmur yerine ķan yağardı
Yatur cāndan ten ü tenhā **bedenler** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 185*). [*bedenler, -ler]*
3. Beden burcunda boynı ṭāķa beñzer
Yazuķdur ol yüce ćardāķı yıķma (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 42*). [*beden,]*
4. Bu nūr içredür anuñ yiri zulmet
Tenūñ ol resme nāzik-ter **bedendür** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 125*). [*bedendür, -dür]*
5. Beden hāke ķavuşdı ķūra ķondi
Ućup cān bir cihāndan bir cihāna (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 58, Mısra 42*). [*beden,]*
6. Beķā zevķın fenāda bulmuş idi
Beden efsürde olmuşdı fenādan (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 71, Mısra 19*). [*beden,]*
7. Bedenden gitdi bāķī burca irdi
Cihān borca içer ćün cām-ı cāmı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 74, Mısra 62*). [*bedenden, -den]*
8. Baña bu derd ile ölmek muħaldür
Çıķ ey cān ȇurma cānānsuz **bedenden** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 57*). [*bedenden, -den]*

beden: *Kale bedeni.*

1. Ki burcınūñ melekdür pāsbanı
Melekler hıfz idüp burc u **bedenler** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 62, Mısra 9*). [*bedenler, -ler]*

beden-i burcın: *Beden, vücut kalesi.*

1. Beden-i burcın yıkup vîrâne olmuş
Düşüp şahrâlara dîvâne olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 17*). [*beden-i burcın, -in*]

bed-fikr: *Kötü fikir, kötü düşünce.*

1. Bu **bed-fikri** getürmek kalbe hâşâk
Cihân bir tekyedür iki kâpusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 150*). [*bed-fikri, -i*]

bed-fi'l: *Kötü amelli, kötülük eden.*

1. Turup çarha dil uzatdı didi cüst
Ki ey **bed-fi'l** ü bed-âyîn ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [*bed-fi'l,]*

bed-hâl: *Kötü hâl.*

1. Zihî bed-ţâlî' ü **bed-hâl** ü bed-baht
Raķibüñ zehri saña aķreb oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 14*). [*bed-hâl,]*
2. Bu bed-nâma kara bahtum sebebdür
Bu bed-ţâlî' ki **bed-hâle** binâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 81*). [*bed-hâle, -e*]

bed-hevâ: *Kötü istek.*

1. O servüñ kim hevâsı **bed-hevâdur**
Bu bustâna anı dikmek haţâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 151*). [*bed-hevâdur, -dur*]

bed-hûlk: *Kötü huylu, huysuz.*

1. Veled çünkim ola **bed-hûlk** sîret
Ataya renc olur gendüye miñnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 29*). [*bed-hûlk,]*

bed-hûy: *Kötü huylu, huysuz.*

1. Televvün ehli **bed-hûya** inanma
Kişi itmeyicek 'ahde vefâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 176*). [*bed-hûya, -a*]

bed-h'âh: *Başkasının kötülüğünü isteyen, kötü yürekli.*

1. O naħle el uzatdı nite kim şâħ
Ruţab umdı diken yidi o **bed-h'âh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 21*). [*bed-h'âh,]*

bed-h'âh ol-: *Kötü kalpli olmak.*

1. Eger olsañ 'adûlar gibi bed-h'âh
Dimezdüñ şefkât idüp baña vâh vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 129*). [*bed-h'âh ol-, -sa, -ñ*]

bedihî: *Aşîkar, belli ve açık olma.*

1. Kılurdu fitne ol meftûna anı
Revân ol da **bedihî** nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 119*). [*bedihî, -dir*]
2. Bedihî şî'r ü nâzûk ter-terâne
Yir içerdi anuñla hoş geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 66*). [*bedihî, -dir*]
3. Bedihî didi bir şî'r âteş-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 160*). [*bedihî, -dir*]

bed-nâm: *Kötü şöhretli.*

1. Bizi rüsvây-i hâş u 'âm idersin
'Arab ta'ını ile **bed-nâm** idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 76*). [*bed-nâm,]*
2. Kişi gendüzini **bed-nâm** ider mi
Adın rüsvây-ı hâş u 'âm ider mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 11*). [*bed-nâm,]*
3. Hemân gendü gibi **bed-nâm** idüpdür
Gelür her gün ser ü pâyı bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 16*). [*bed-nâm,]*
4. Beni de gendüyi de kıldı **bed-nâm**
'Arab hâkinde tâ ki kâlmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 106*). [*bed-nâm,]*
5. Ki adın duhterümüñ iylemez yād
Kişi **bed-nâm** olunca ölse yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 109*). [*bed-nâm,]*
6. İt öñine ataram pây gibi
Baña anuñ nice **bed-nâm** u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 121*). [*bed-nâm,]*
7. Esîr ü nâ-tüvân u pîr ü hâste
Adum **bed-nâm** u rüsvây-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 79*). [*bed-nâm,]*
8. Ki 'ömri geçdi terk itmez o geşti
Kılur **bed-nâmlar** bezminde ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 105*). [*bed-nâmlar, -lar*]

bed-nâm: *Kötü namlık (isminin olumsuz anılması).*

1. Bu **bed-nâma** kara bahtum sebebdür
Bu bed-ţālî' ki bed-hâle binâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 80*). [*bed-nâma, -a*]

bed-nâm iyle-: *Kötü şöhretli etmek.*

1. Yañılsam bu hâţâyâ itsem içdām
'Arab iyler beni ta'niyle bed-nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 154*). [*bed-nâm iyle-, -r*]

bedr: *Dolunay.*

1. Nazar itdükce mihr ile o **bedre**
Gedâya zer virürdi **bedre** bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 59*). [*bedre, -e*]

bedr: *Dolunay. II Sevgilinin yüzü.*

1. 'Aşābe şardı derdinden serine
Behî **bedri** hilāle döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 49*). [*bedri, -i*]

bedre bedre: *Kova kova.*

1. Nazar itdükce mihr ile o bedre
Gedāya zer virürdi **bedre bedre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 60*). [*bedre bedre, -e*]

bedr-i ser-mest: *Kendini kaybetmiş ay.*

1. İrişdi Necd'e gūyā **bedr-i ser-mest**
Elinde seng ü āhen ayagında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 46*). [*bedr-i ser-mest,]*

bedr-i tamām: *Dolunay.*

1. Muḥabbet burcınıñ bedr-i tamāmı
Gürüh-ı mezheb-i 'aşkun imāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 1*). [*bedr-i tamām, -ı*]
2. Nazar iyleyem ol bedr-i tamāma
Görem anı ne āb u rengi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 66*). [*bedr-i tamām, -a*]

bed-ṭālî: *Kötü talih.*

1. Zihî **bed-ṭālî** ü bed-ḥāl ü bed-baḥt
Raḳībün zehri saña aḳreb oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 14*). [*bed-ṭālî,]*
2. Bu bed-nāma ḳara baḥtum sebebdür
Bu **bed-ṭālî** ki bed-ḥāle binādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 81*). [*bed-ṭālî,]*

beg: *Bey, hükümdar.*

1. Ḥikāyetdür ki Merve ḥükm iden **beg** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 1*). [*beg,]*
2. Vefāsuz ādemünüñ ḳaşdı cāna
Sege seg olup ādem yidüren **beg** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 65*). [*beg,]*
3. Nice ṭutmuş ḥarābe içre me'vā
Muḳarreb **beglerinden** itdi teftiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 5*). [*beglerinden, -ler, -i, -nden*]

behā: *Paha, karşılık, ücret.*

1. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behāsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80*). [*behāsın, -sın*]
2. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behāsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80*). [*behāsın, -sın*]
3. Bu divāne civāna şerbet idi
Size şerbet **behā** çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 23*). [*behā,]*
4. Behāsın vir şatun al āşkäre
Çü virdi bu cevābı ol tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 58*). [*behāsın, -sın*]

be-hakk-ı cümle-ervāh-ı güzide: *Tüm seçkin ruhların hakkı için.*

1. Be-ḥaḳḳ-ı cümle ervāḥ-ı güzide
Bu miḥnetden beni āzād iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 32*). [*be-ḥaḳḳ-ı cümle-ervāḥ-ı güzide,]*

be-ḥamdillah: *Allah'a şükür olsun.*

1. Be-ḥamdillah i Ḥamdî oldu āḥir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 48*). [*be-ḥamdillah,]*

behâne: *Vesile, sebep.*

1. Diler çıkmaya andan bir **behâne**
Zebân-ı ḥâlden ṭuydı işâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 12*). [*behâne,]*

behâne kırup: *Bahane etmek.*

1. Dilâ ta'lim-i 'aşḳ iyle cihâne
Kırup aḥvâl-i Mecnûn'ı behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 27*). [*behâne kırup, -ur]*

behâne ol: *Vesile olmak, sebep olmak.*

1. Ğamuñdan aḡlaram olur behâne
Bu deñlü miḥnet ile ey cefâ-kış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 76*). [*behâne ol, -ur]*

be-her-vār: *Her ne varsa, hepsi.*

1. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Ḥazîne bî-ḥisâb u zer **be-her-vār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [*be-her-vār,]*
2. Tümen dürr ü semen şekker **be-her-vār**
Nice yüz ṭabla nâfe la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 76*). [*be-her-vār,]*

behî: *Şirin, latif, gökçek.*

1. 'Aşâbe şardı derdinden serine
Behî bedri hilâle döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 49*). [*behî,]*

behişt: *Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan, cennet.*

1. Senüñ ayaḡuñ altıdur **behiştüm**
Bilürsin bende yoḡdur 'aḳl u hüşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 84*). [*behiştüm, -üm]*
2. Behişt olmak yaraşurdu maḳâmuñ
Mizâc-ı la'l-i nâbuñ kevsereñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 152*). [*behişt,]*

behişt-i döstân: *Dostların cenneti.*

1. Varup iylerler idi anda zārī
Behişt-i dōstān oldı o ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 195*). [*behişt-i dōstān,]*

behişt-i heşt-riđvān: *Sekiz cennet.*

1. Zihī kuĥl u zihī nergis zihī bāğ
Behişt-i heşt-Riđvānun emīni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 35*). [*behişt-i heşt-riđvān, -un]*

bekā: *Bâkîlik, kalıcılık.*

1. Şığınma aña kim yoğdur **beķāsı**
Zenüñ kim şağ işi yok pür-maraızdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 58*). [*beķāsı, -(s)ı]*
2. Bekā zevķın fenāda bulmuş idi
Beden efsürde olmışdı fenādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 18*). [*beķā,]*
3. Bekā ‘ālemlerinde hest olalum
Dü ‘ālemdede bizi mest it müdāmī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 44*). [*beķā,]*

bekam: *Kızılağaç, kızıl.*

1. Bekam aşlandı gūyā ābanūsa
Çeküp baş hırķaya ĥalvetde ĥāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 30*). [*bekam,]*
2. Kızıl minķarı bir pāre **beķamdur**
O la‘lın burnı kim düşmiş göğüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 28*). [*beķamdur, -dur]*

bekle: *Beklemek, durmak.*

1. Anı **beklerdi** nice üstüĥ‘ān-ĥ‘ār
Görün ol üstüĥ‘ān- ĥ‘āruñ vefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 182*). [*beklerdi, -r, -di]*

bel: *Bel.*

1. Mecnûn oldı olur bu daĥı mest
Ve ger şabrum kuşağı gide **belden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 175*). [*belden, -den]*
2. Hilāl ü mähı itdiler hem-āğüş
Belinde her perī-rūyuñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 45*). [*belinde, -inde]*
3. Libās emrinde varı **belde** yek pōst
Yatur ĥār içre ‘üryān māra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 56*). [*belde, -de]*
4. Belüñden gelmedi ya ķatre ābuñ
Ķazup bir gūri ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 50*). [*belüñden, -üñ, -den]*
5. Beli za‘f ile egrı toğru tedbır
Delil ü reh-nümā çün Ĥızır-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 28*). [*beli, -i]*
6. Taşı ‘üryān **belinde** bir çürük pōst
Hemān varlıķda bir cān ķaldı ģam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 74*). [*belinde, -inde]*

bel bağla: *Bir kimsenin kendisine yardım edeceğine inanmak, güvenmek; hizmetine girmek.*

1. Belüm âhırde şabra bağladum ben
Belâ pîrine ol ıfıl-ı ıarıkât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 124*). [*bel bağla, -du, -m*]

belâ: *Evet. Allah, ruhlar âlemini yarattığında, ruhlara “elestü bi-Rabbiküm (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?)” diye sorar. Ruhlar, bu soruya “belâ (evet)” cevabını verirler (Kur’ân-ı Kerîm 7/172).*

1. Daği lâ dimedüm ben bu belâya
Elestde diyeli cânüm **belâyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 77*). [*belâyı, -yı*]

belâ: *Musibet, felaket, dert, gam, keder.*

1. Bilmem ki ‘âkıbet n’idiser bu **belâ** beni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [*belâ,]*
2. Sevdâ-yı zülf dost yitürdi **belâ** firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*belâ,]*
3. Sevdâ-yı zülf-i döst yitürdi **belâ** firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 1*). [*belâ,]*
4. Olup Leylî de ıays’un mübtelâsı
Tolaşdı boynına zülfî **belâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 174*). [*belâsı, -sı*]
5. Dil üzre dâl zülfüñsüz **belâdur**
Seri derd ü dehâni ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 23*). [*belâdur, -dur*]
6. Belâlar başı olur üstüme bâ
İki tây olur iki nokta-i tâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 15*). [*belâlar, -lar*]
7. Ğaminsuz olmasun cânüm cihânda
Belâdur cânuma ansuz cihân da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 42*). [*belâdur, -dur*]
8. Şafâ divânına sulţân-ı â‘zam
Belâ fenninde burhân-ı müselleme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 4*). [*belâ,]*
9. ıarîñ oldu aña bir nice Ğam-Ğîn
Belâda gendü gibi vâkı‘a-bîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 12*). [*belâda, -da*]
10. Belânuñ bendesi ‘aşkuñ esîri
Ğam ile Ğuşşa şehrinüñ şehîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 5*). [*belânuñ, -nuñ*]
11. ıalender-meşreb ü levbâli ‘âşık
Belâdan pür şafâdan hâlî ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [*belâdan, -dan*]
12. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi **belâlar** mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [*belâlar, -lar*]
13. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi **belâlar** mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [*belâlar, -lar*]
14. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [*belâsı, -sı*]
15. Daği lâ dimedüm ben bu **belâya**
Elestde diyeli cânüm belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 76*). [*belâyı, -(y)a*]
16. Emîn olsun **belâdan** diyen âmîn
ıulağ tutup bu kavle pîr-i maşzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 36*). [*belâdan, -dan*]
17. Öter iñler ıurı ıanbûra döndi
Belâsı Ğuş-mâli ol habîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 11*). [*belâsı, -sı*]
18. Belâsuz olımağ ‘aşk âşinâsı
Ezelden ben Ğarîbüñ kütü Ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 16*). [*belâsuz, -suz*]
19. Vücüdumdan hevâsın neşr ide Hağ
Belâdur ‘âşıkâ her zindeĞânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 107*). [*belâdur, -dur*]
20. Belâ bendine muhkem rismândur
Kime bend ursa mecnûn iyler anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 104*). [*belâ,]*
21. Siyâdet sikkesini ebter itdüñ
Başuña çün **belâ** çağmağı çağduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 41*). [*belâ,]*

22. Ne h ş ol kim **bel da** ola dil-h ş
Degül c n i tiy ri k ri ‘a ku  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 44). [bel da, -da]
23.  o b ri c na geçsün n ri ‘aşkun
Boyun  ttdum **bel ya** ba um açdum (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 47). [bel ya, -(y)a]
24. Döşegi h r ola v  ya duğı seng
Hem n bed-ba tum ister bu **bel y ** (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 39). [bel y , -y, -ı]
25. Yükinden c nına za m olmaz eks k
Bel  yolunda virmeyince c nı (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 28, Mısra 17). [bel ,]
26. Bel lardan dili germ   demi serd
N’olaydı seyr idegelse n bu b ga (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 128). [bel lardan, -lar, -dan]
27. Bel  v  za met idi  anki y re
Muraşsa‘ heykel   alt nlu halh l (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 166). [bel ,]
28. Biri oldu sel sil biri ağl l
Bel  v   fet olsa c na tiry k (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 169). [bel ,]
29. Yi ni yi ni **bel dan**  ayru Mecn n
Isuz vir neler mihm n  Mecn n (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 4). [bel dan, -dan]
30. Kime iz  ide cevru n **bel s **
Deh num yo  dil uz da cef na (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 51, Mısra 100). [bel s , -s ]
31. Bel dan k h olup üstüme d  me n
 am ile  ad-m nem ben hemişe (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 54, Mısra 80). [bel dan, -dan]
32. Bel  v  mi net n oranı vardur
Hem n it gibi h l n meskenün yo  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 138). [bel ,]
33. Nefes teng i nler amm  nitekim eng
Bilin egmi  **bel lar** y ya dönmiş (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 21). [bel lar, -lar]
34. Geçer sana  am ile m h u s li
Bu de nl  kim **bel larda** yilersin (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 93). [bel larda, -lar, -da]
35. Ne  a  d yer **bel sına** ne  hen
Bu yolda ne ser n  aldı ne c nu  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 106). [bel sına, -s , -n, -a]
36. Bel  dery sınu  dürr-i yetimi
er g-efr z-ı bezm-i r  en yi (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 184). [bel ,]
37. Bel s  d  men n yitdi aradan
  sen ben perdesi ortaya girmez (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 64, Mısra 50). [bel s , -s, -ı]
38. Mükellef olmayan olmaz günah-k r
Bunun gibi **bel ** v  ‘a k u z ri (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 87). [bel ,]
39. Bel dan başına  av alar   mez
Ev açma ba a kim c na ka esd r (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 92). [bel dan, -dan]
40. Zih  mi kil **bel dur** saça bu derd
Eger hi zmet kılaydu n p di aha (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 22). [bel dur, -dur]
41. Anu  hem-s z  ben ol ba a hem-s z
 kim z de **bel ** dery sına  ar  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 53). [bel ,]
42.  kim z de **bel dan** olmadu  ferd
Benem ol Leyli diduğı siyeh-r z (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 50). [bel dan, -dan]
43. Bel ya m bte  derde  ufeyli
 am-ı y rından oldu  n demi t r (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 2). [bel ya, -y, -a]
44. Vire ağlatduğı mi darı h nde
Bel dan ben dağı dil-h ste idüm (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 135). [bel dan, -dan]
45.  af  fenninde   hib-mezheb idi
Bel lar seyline olmuşdı h  ak (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 5). [bel lar, -lar]
46. Anu - n yoğ idi derdi **bel dan**
Anı H k h lka h cett iylemi di (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 71, Mısra 20). [bel dan, -dan]
47. Bel  na  ından ama bi-h bersin
Ba a sen gerçi div ne didu n n m (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 136). [bel ,]

48. Belāda her biri āşüb-ı āfāk
Çü nokta hāli zeyn-i şüret itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 32*). [*belāda, -da*]
49. Niçün qor üstüne nokta fezāhat
Ne deñlü pişe-kār iseñ **belāda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 121*). [*belāda, -da*]
50. Yir idi illā Mecnûn ğidasını
Koyup kendü başındağı **belāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 3*). [*belāyı, -y, -ı*]
51. Urursañ yara ur endāmı deñlü
Za‘ifem döymezem ben bu **belāya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 53*). [*belāya, -y, -a*]
52. Ne rāhat kaldı cānda ne ħuzūrı
Belālardan gelüp cānı dehāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 11*). [*belālardan, -lar, -dan*]
53. Hemān zulmet **belāsın** çekdi gitdi
Ne turfe derd olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 54*). [*belāsın, -sı, -n*]
54. İrişdiler şafā-yı cāvidāne
O ‘ālemde o kim çekdi **belāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 75*). [*belāyı, -yı*]
55. Belālar yıkdığı ħātırılar için
Ĥuşūşā ‘aşk-ı Mecnûn ħürmetiyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 36*). [*belālar, -lar*]
56. Semā‘ı germ idüp ğavġā idenler
Belāya olsalar bir kez giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 11*). [*belāya, -y, -a*]
57. Cigerde her oñulmaz başlar için
Belāya şabr iden şābirler için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 35*). [*belāya, -y, -a*]
58. Olurlar ‘aşkdan biñ kerre bizār
Odur ‘aşık ki görse bir **belāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 13*). [*belāyı, -y, -ı*]
59. Diyüp ey dōst virdi cān-ı pākin
O da göçdi **belā** ile cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 39*). [*belā,]*
60. Qalender-meşreb ü läübāli ‘aşık
Belādan pür şafādan hāli ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [*belādan, -dan*]
61. Belādan her biri gerçi meşeldür
Velī Mecnûn belāsi bi-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [*belādan, -dan*]
62. Belādan her biri gerçi meşeldür
Velī Mecnûn belāsi bi-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [*belādan, -dan*]
63. Belāsi yiñi vü eski pelāsi
Yiñi yiñi belālar mübtelāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [*belāsi, -sı*]
64. Belādan her biri gerçi meşeldür
Velī Mecnûn **belāsi** bi-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18*). [*belāsi, -sı*]
65. Belādan her biri gerçi meşeldür
Velī Mecnûn **belāsi** bi-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18*). [*belāsi, -sı*]
66. Muṭi‘em dōke baġrum yāre qanum
Başumdan gitmesün Leyli **belāsi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 15*). [*belāsi, -sı*]
67. Belā def^c olına diyü püserden
Ṭurup himmet biline pır-i ħoş-rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 40*). [*belā,]*
68. Baña olsun **belāsi** mūnis-i ħāk
Beni çün topraġumdan ħaşr ide Ĥaġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 104*). [*belāsi, -sı*]
69. Belādan gözine mülk-i cihān teng
Yüzinde la‘l ile lū‘lū-yi ziver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 62*). [*belādan, -dan*]
70. Ne cānı var ki andan kaçura baş
Virür bāle **belāsi** bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 153*). [*belāsi, -sı*]
71. Yiñi sevdāda ol gice müsāfir
Yürürdi ol **belā** Mısrı ħurūşān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 7*). [*belā,]*
72. ‘İlac olmaz velī zaġm-ı lisāna
Ṭapuñ gerçi **belā** ehline serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 57*). [*belā,]*
73. Şavulmaz bildiler hergiz **belāsın**
Kesüp ümmīdi gitdiler o yārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 114*). [*belāsın, -sı, -n*]

74. Hilāl itmiş **belā** ol nātüvānı
Olup nîreng-i ğamdan cismi nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 68*). [*belā,]*
75. Hālâş itdi **belâdan** haste cāmı
Dem ola kim olasın sen de hāmûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 138*). [*belâdan, -dan]*
76. Belüm âhîrde şabra bağladum ben
Belā pîrine ol tıfl-ı t̄arîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 125*). [*belā,]*
77. Cihāñ t̄urduqca zikr ola kemālūñ
Qoyup kendü **belāñı** gözleseñ ğayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 9*). [*belāñı, -ñı]*
78. Cihān kim bir muhābbet kışşasıdır
Belā ‘uşşāka andan hışşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 52*). [*belā,]*
79. Belā vü ders ile bî-çārelıkdur
Vücüdüm zāhîrā bir kıatre mādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 40*). [*belā,]*
80. Belā gelse anuñ-çün uşanurlar
Olur hızm̄et Muhābbet olsa maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 20*). [*belā,]*
81. Cānum dūşeli **belanā** ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 1*). [*belanā, -ñ, -a]*
82. El üstünde tutar gönülüm **belāyı**
Vücüdüm ‘aşşınuñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 78*). [*belāyı, -(y)ı]*
83. O vaşl olur çekerem ben **belāyı**
Ben alursam eger virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 8*). [*belāyı, -(y)ı]*

belā: *Evet.*

1. Cevābum ol hıţābuña belādur
Belā olur belı mü'min maķālı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 21*). [*belā,]*
2. Cevābum ol hıţābuña **belādur**
Belā olur belı mü'min maķālı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 20*). [*belādur, -dur]*

belā çek-: *Sıkıntı çekmek, zorluk yaşamak; üzölmek.*

1. Çeker ol anı ben Leylî cefāsın
Bilür her kimse çekdüği belāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 20*). [*belā çek-, -düğ, -i]*

belā çek-: *Sıkıntı çekmek, zorluk yaşamak.*

1. ‘İlācıçün belā çekdi yitesi
Ne hācet-ğah kōdı ne bu mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 16*). [*belā çek-, -di]*
2. Kemer çekdi miyānuñı kenāre
Çekerken bāğbān bāğuñ belāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 63*). [*belā çek, -er, -ken]*

belā odi: *Bela ateşı. II Aşık ateşı.*

1. Belā odında sen ben ‘ār içinde
Otur dilden söyünsün āteş-i derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 44*). [*belā odi, -nda]*

belā ol: *Bela olmak, sıkıntı vermek.*

1. Belā oldı ol iki mübtelāya
Bular bir yıl esİR olup bu hāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 132*). [*belā ol, -dı*]

belādan āzād ol-: *Dertten uzak olmak.*

1. Belādan olmaz ise servüñ āzād
Anı var bu çemende iyleme yād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 149*). [*belādan āzād ol-, -maz*]

belā-keş: *Bela çeken, eziyet, sıkıntı ve mihnet çekmiş olan.*

1. Yoğ idi eksügi divānelikte
Belā-keşlikde vü mestānelikte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 72*). [*belā-keşlikde, -lik, -de*]
2. Beni ol hūn ile gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir **belā-keş** bār-girem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 21*). [*belā-keş,]*
3. Sitāremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez hōş-dil olmak ben **belā-keş** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 43*). [*belā-keş,]*
4. Belā-keş bülbülüñ āvāre düşdi
Çü düşdüñ ey şeker çeng-i gurāba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 48*). [*belā-keş,]*

belālu: *Dertli, musibeti eksik olmayan, zavallı; aşık.*

1. Belālu bülbülü āvāre düşdi
Girüp ‘üryān döşekde ol kenāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 42*). [*belālu,]*

belā-yı ān u in: *Şu ve bu beladan.*

1. Hālāş itdi belā-yı ān u inden
Mekānın kodı murğ-ı lā-mekānī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 36*). [*belā-yı ān u in, -den*]

belā-yı ‘aşk: *Aşk belası.*

1. Belā-yı ‘aşka açdı öyle başı
İren mecnûn diyü atardı taşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 69*). [*belā-yı ‘aşk, -a*]
2. Saña ma‘lūmdur virmez ziyānı
Belā-yı ‘aşka ben de mübtelāyem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 61*). [*belā-yı ‘aşk, -a*]

belā-yı ‘aşk-ı leyli: *Leyla'nın aşkının derdi, belası.*

1. Belā-yı ‘aşk-ı Leyli'den hālāş it
Çü ‘aşkuñ adını Mecnûn işitdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 56*). [*belā-yı ‘aşk-ı leyli, -den*]

belā-yı derd-i yār: *Sevgilinin aşkının belası.*

1. Beni қо āh u zār ile öleyin
Belā-yı derd-i yār ile öleyin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 38*). [*belā-yı derd-i yār,]*

belā-yı firkat: *Ayrılık belası.*

1. Belā-yı firkat olsa cāna gālib
Ġazel aydurdı hāline münāsib (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 47*). [*belā-yı firkat,]*

belā-yı ğam: *Aşkın dert belası.*

1. Belā-yı ğamdan āzād itmedüñ hîç
Senüñ ‘aşkuñ yolında geçdi çağum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 42*). [*belā-yı ğam, -dan]*
2. Belā-yı ğamda Mecnûn’a muvāfık
Diyār-ı Leylî’den ħopdı ħôş-āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 2*). [*belā-yı ğam, -da]*

belā-yı ğuşsa: *Derdin belası. II Aşk derdinin belası.*

1. Belā-yı ğuşsada hem-ĥāline ol
Revān ğam yimeyüp and içdi Nevfel (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 128*). [*belā-yı ğuşsa, -da]*

belā-yı ħasret: *Özlem belası.*

1. Derd-i dil ser-māyesidür iki nesne ‘āşıķa
Birisini anuñ **belā-yı ħasret** ü biri firāk (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 8*). [*belā-yı ħasret,]*

belā-yı ħüsn: *Güzellik belası.*

1. Belā-yı ħüsnî ol ğonce dehānun
Görüp acıdı içi za‘ferānun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 21*). [*belā-yı ħüsn, -i]*

belā-yı intizār: *Bekleyiş belası. II Sevgilinin yolunu gözleme derdi.*

1. Ġam u derd ü belā-yı intizāre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 48*). [*belā-yı intizār, -e]*

belā-yı nāgehānî: *Ansızın gelen bela.*

1. Belā-yı nāgehānî atdı düşmen
Yitürdiler beni arama ey dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 62*). [*belā-yı nāgehānî,]*

belā-yı teng: *Darlık belası, sıkıntı derdi.*

1. Uçarken göñli gülzār-ı hevesde
Geçerdi ol **belā-yı teng** içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 23*). [*belā-yı teng,]*

belek düz-: *Hediye vermek.*

1. Düzüp seyyidlere lâyıķ belekler
Yidüb maħmiller öñince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 41*). [*belek düz-, -ler-üp*]
2. Düzüp seyyidlere lâyıķ belekler
Yidüb maħmiller öñince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 41*). [*belek düz-, -üp*]

beli: (*Tasdik manasında*) *Öyle değil mi!*

1. Cevābum ol hıķābuña belādur
Belā olur **beli** mü'min maķāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 21*). [*beli,*]

beli: *Elbette.*

1. Belī ‘aşķ ile pürdür cümle eşyā
Haķıķat ‘aşķıdur maķbül-i Mevlā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 11*). [*beli,*]

belki: *Belki, bir ihtimal.*

1. Vücüd-ı Şems cüduñ çeşmesidür
Ne çeşme **belki** kemter eşmesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 28*). [*belki,*]
2. Varup dergāh-ı Őāha didi ey Őāh
Bu ŞağŞ ādem degül **belki** firişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 37*). [*belki,*]
3. Gül-i Őādi bi türür **belki** yarın
Peder öldi ğaribem dime zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 238*). [*belki,*]
4. Hevāyī vü zağal mağlüb-ı Şehvet
Zarīf ü ‘arīf-i devr idi **belki** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 5*). [*belki,*]
5. Her işde manzar-ı ğavr idi **belki**
Cihān-dide zemāne-āzmüde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 6*). [*belki,*]

bellü: *Belli, açık.*

1. Bilürsin **bellü** ħālüm saña cümle
Ki düşmedüm bu ħāle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 7*). [*bellü,*]

belür: *Belirmek, ortaya çıkmak.*

1. BaŐı vü cānı tārū gibi dirdi
Ayaķdan toz **belürdi** göğe ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 91*). [*belürdi, -di*]
2. Acıdı Őınmadı ammā ħazerden
Belürdükce ŐutuŐmŐ perdeden āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 23*). [*belürdükce, -dükce*]
3. Ki bir ğam küşesine ķānī‘ oldun
Var imişŐe **belüreydi** eger Őubĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 27*). [*belüreydi, -e, -ydi*]

be-ma‘nī: *Bu anlamda, bundan dolayı.*

1. Be-Şüret ol Őevāba ceħd iderdi
Be-ma‘nī yine yiñi ‘ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 36*). [*be-ma‘nī,*]

be-ma'ni: Gerçekte.

1. Be-ma'ni gürk-i merdüm-h'vâra beñzer
Var ey gâfil yürüyen lâf içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 50*). [*be-ma'ni,*]
2. Esîr idi **be-ma'ni** renc içinde
Egerçi gencinüñ çoğ idi nef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 8*). [*be-ma'ni,*]
3. Be-ma'ni reng ü şüretten girizân
Kaçar hâk olmağa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 6*). [*be-ma'ni,*]
4. Be-ma'ni hem-dem-i cân u cenânsın
Irakdur gerçi senden çeşm-i rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 134*). [*be-ma'ni,*]

ben: T. is. Yüzde ve vücutta bulunan tabîî ufak ve siyah noktalar, ben, hâl.

1. Cemâl-i 'âleme **beñdür** sevâduñ
Cihânda zîkr olunur yahşi aduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 5*). [*beñdür, -dür*]
2. Gözedür muhlişi kaçmağa kâbil
Yüzine **bensiñ** ey âdem cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 155*). [*bensiñ, -siñ*]

ben: Birinci teklîk şahıs zamiri II âşik.

1. Beni koyup rakîbe mâ'il olma
Rakîb-i ehremen şeytan-'ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 6*). [*beni, -i*]

ben: Ben, 1. tekil şahıs zamiri.

1. Ben o miñnet zâdeyem kim dâye-i devrân beni
Besler anamdan toğaldan emzürüp şîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 3*). [*ben,*]
2. Ben o miñnet zâdeyem kim dâye-i devrân **beni**
Besler anamdan toğaldan emzürüp şîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 3*). [*beni, -i*]
3. Irâğ idüp **beni** sen serv-i nev-bahâra rakîb
Kaţuñda sâye gibi qaldı yüzi kara rākib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 1*). [*beni, -i*]
4. Komez **beni** yürüyem dâ'irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre rakîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 5*). [*beni, -i*]
5. Cefâ deminde irerdi **baña** vefâ-yı ümîd
Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 2*). [*baña, -a*]
6. Çü 'ömrümüñ güneşi vaqt ile zevâle yiter
Havâle iyemesün **baña** tîğî düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 5*). [*baña, -a*]
7. Hayâl-i ğamzesi yâruñ **baña** havâle yiter
Hâsüd diş bileme kanum içmege şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 6*). [*baña, -a*]
8. Raĥat komez oldı **baña** ey dōst
Çün hâţruñ oldı gönliüm alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 2*). [*baña, -a*]
9. Odından derd-mendüñ gâfil olma
Baña didâr-ı dilber ârzüdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 3*). [*baña, -a*]
10. Sen de **baña** tolaşmañ ey ardıma firâk
Zülf ü ruĥından ayru düşelden ĥabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*baña, -a*]
11. Kıl ey luţf ehli Bâri **bana** yârî
Çıkar çâh-ı şakâvetden vücüdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [*bana, -a*]

12. Cemāl-ı luḡfunuñ hem ‘aşıkıdır
Ben itdüm anı kim **baña** sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 57*). [*baña, -a*]
13. İçüm ser-tâ-ḳadem memlü hevādur
Geçür **ben** ḳalmıñı āb u hevādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 43*). [*ben,]*
14. Cemāl-ı luḡfunuñ hem ‘aşıkıdır
Ben itdüm anı kim baña sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 57*). [*ben,]*
15. Ne geldi bilmezem **benden** cevābı
Bu dem kim ‘aşı nefsum pür-belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 18*). [*benden, -den*]
16. Ḳatuñda ehl-i nār olmaya ismüm
Beni yād itmez olduḳda biliş yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 73*). [*beni, -i*]
17. Velî bilmem n’olur āḫirde ḫālî
Benüm boynuma yükletdüñ o bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 23*). [*benüm, -üm*]
18. Ki derd-i ‘aşḳa hergiz olmadı tuş
Ṭurup bir kimse dimiş ol **benem** uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 6*). [*benem, -em*]
19. Baña itmeñ bunuñ gibi laṭife
Baña böyle laṭife ne vazife (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 3*). [*baña, -a*]
20. Baña itmeñ bunuñ gibi laṭife
Baña böyle laṭife ne vazife (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 4*). [*baña, -a*]
21. Baña hiç ‘aşḳ ile töhmet dinür mi
Daḫi ben bilmezem ‘aşḳı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [*baña, -a*]
22. Didi bilmem daḫi **ben** Tañrı ṭanıḳ
Nedür ma‘şūḳa n’olur ‘aşḳ u ‘aşıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 1*). [*ben,]*
23. Baña hiç ‘aşḳ ile töhmet dinür mi
Daḫi **ben** bilmezem ‘aşḳı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 6*). [*ben,]*
24. Ki ey lāle-‘izār u sīb-ḡabḡab
Baña sensüz cehennem oldı mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 10*). [*baña, -a*]
25. Bu firḳat derdi çünkim bî-devādur
Baña şimden girü ölmek revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 44*). [*baña, -a*]
26. Ger ola ḡonce-i ḫôş-büy u ḫôş-reng
Deḫānuşuz **beni** mīm ide dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 34*). [*beni, -i*]
27. O yāre **bende** bendi yāre māni‘
İkisi birbirinden būya ḳāni‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 5*). [*bende, -de*]
28. Baña kim müjde idersin vişālî
Yā düş midür görürdüm ya ḫayālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 67*). [*baña, -a*]
29. Yā düş misün ki düşüme gelürsin
Yā **baña** ṭavşan uyḳusun virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 70*). [*baña, -a*]
30. Didi pîr atañam **ben** ḫaste vü zār
Senüñ ḡavḡān ile rüsvāy-ı bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [*ben,]*
31. Yitürdüm **ben** beni ne ata meyli
Çıḳaldan ḫātrımdan ḡayr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 55*). [*ben,]*
32. Yitürdüm ben **beni** ne ata meyli
Çıḳaldan ḫātrımdan ḡayr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 55*). [*beni, -i*]
33. Benüm gibi çü yārın olasın pîr
Geçer firşat bulunmaz aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 33*). [*benüm, -üm*]
34. Baña dirsın ki ḳara yazu öğren
Başuma ḳara yazu olmışam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 13*). [*baña, -a*]
35. Baña dirsın ki ḳara yazu öğren
Başuma ḳara yazu olmışam **ben** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 14*). [*ben,]*
36. Çü ḡöñlüm yitdi anı bulmazam **ben**
Bulup nice çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 17*). [*ben,]*
37. O derd-i dil ki aldı **ben** ḡarîbi
‘İlâcından uşandırdı ṭabîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 23*). [*ben,]*

38. O yegdür kim beni baña koyasın
Yüzüñ şuyiyle **benden** el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 30*). [*benden, -den*]
39. Beni ço âh u zâr ile öleyin
Belâ-yı derd-i yâr ile öleyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 37*). [*beni, -i*]
40. Ki düşsem garķ olup **ben** iştıyaķa
Döner añup küçegin def'i nâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 13*). [*ben,]*
41. Anuñ küçek ğamından yok ķarârı
Nice şabr idem añup **ben** nigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 18*). [*ben,]*
42. Çeker ol anı **ben** Leylî cefâsın
Bilür her kimse çekdüği belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 19*). [*ben,]*
43. Nola biñ cân ile sevsem seni ben
Ki dört göz ile baķarsın **baña** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 128*). [*baña, -a*]
44. Eger olsañ ‘adûlar gibi bed-ĥ’âh
Dimezdüñ şefķât idüp **baña** vâh vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 130*). [*baña, -a*]
45. Şutup dâmânumı da‘vet idersin
Baña sâlâr iken ‘izzet idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 136*). [*baña, -a*]
46. Şaş ursa gündüzin pehlûma ağyâr
Olursın **baña** hem pehlû vü hem yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 140*). [*baña, -a*]
47. Nola biñ cân ile sevsem seni **ben**
Ki dört göz ile baķarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [*ben,]*
48. Ol âhû çeşm için ağlar iken **ben**
Benüm-çün gülmedüñ itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 131*). [*ben,]*
49. Gice küyüñde görseñ **ben** gedâyı
Gelüp ķarşu idersin merĥabâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 133*). [*ben,]*
50. Yañılsam bu ĥaťâya itsem ikdâm
‘Arab iyeler **beni** ta‘niyle bed-nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 154*). [*beni, -i*]
51. Nevâya ney gibi itsem ser-âğâz
Benümle râst olursın hem-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 138*). [*benümle, -üm, -le*]
52. Velî yok **baña** senden özge bir yâr
Beni ey mâh-ı nev Mecnûn sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 102*). [*baña, -a*]
53. Cihân benden uşandı **ben** cihândan
Ne püştüm var ğarîbem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 22*). [*ben,]*
54. Daĥi lâ dimedüm **ben** bu belâyâ
Eleste diyeli cânüm belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 76*). [*ben,]*
55. Odumdan düşmenüm ĥoşnüd olupdur
Uşandı aķrabâ ‘âr itdi **benden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 51*). [*benden, -den*]
56. Fiğânüm ĥalkı bizâr itdi **benden**
Ne ağlar bulunur şoñumda ölseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 52*). [*benden, -den*]
57. Senüñ boynunda n’iyler bend ü zencîr
Benem her dem esîr-i zülf-i cânân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 69*). [*benem, -em*]
58. Giriftâr idemez bend ile zencîr
Delürdelden **beni** ol yâr-ı dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 35*). [*beni, -i*]
59. Yılan sevmedüği yarpuz idüm ben
Beni yolup yabâna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 61*). [*beni, -i*]
60. Belâ-yı nâgehânî atdı düşmen
Yitürdiler **beni** arama ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 63*). [*beni, -i*]
61. Velî ben ĥasteden divânesi yok
Saña biñ biñ **benüm** gibi giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 101*). [*benüm, -üm*]
62. Yir olsun ĥalka-i yâra ķulağum
Baña dirler ki ķo ğavğâ-yı ‘aşķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 67*). [*baña, -a*]
63. Şutup ĥalka su‘al-i fazl u cüd it
Di yâ Rab **ben** ğaribe luťf-ı ĥaş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 55*). [*ben,]*

64. Beni ser-ḥalka kıl aşḥāb-ı ‘aşka
O halka içre dā’im geçe çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 64*). [*beni, -i*]
65. Çün ölem yine anuñ mürdesi kıl
İki ‘âlemde ‘aşk olsun **baña** din (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 35*). [*baña, -a*]
66. Belâsuz olımaz ‘aşk âşinâsı
Ezelden **ben** ğaribûñ kütî ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 17*). [*ben,]*
67. Vücüdüm gencinüñ yâķütî ğamdur
Ezelden **ben** faķirüñ gam hüyıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 19*). [*ben,]*
68. Yitem **ben** kıala ‘aşkum bi’s-selâma
Ziyâ feyz it muḥabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 28*). [*ben,]*
69. Beni alsun yitürsün Nîle meyli
Ulaşdur ‘ömrüm ol zülf-i dirâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 2*). [*beni, -i*]
70. Kılına luḥf idici pâdişâhî
Beni ‘aşkımda irgür ol maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 27*). [*beni, -i*]
71. Beni ķandur o nürün eşmesinden
Nitekim iyledün ‘aşk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 30*). [*beni, -i*]
72. O ‘aşkı artur itdükce **beni** hest
Diri olduķça ğam perverdesin kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 32*). [*beni, -i*]
73. Beni anuñ niyâzı kıldı ser-mest
O dem bir zemzeme ğuş itdüm andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 46*). [*beni, -i*]
74. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña dirler ki geçe ‘aşk u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [*baña, -a*]
75. Şeker ḥaṭṭı gider mi hiç megesden
Baña dirler ki ğamdan gönlünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 95*). [*baña, -a*]
76. Ben ansuz oluram bî-çâre bî-kes
Musallaṭ iyleyen **baña** hevâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 97*). [*baña, -a*]
77. Hevâ üstinde yapmışdur binâmı
Du‘â iyle **baña** ey mürşid-i râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 99*). [*baña, -a*]
78. Baña olsun belâsı münis-i ḥâķ
Beni çün toprağumdan ḥaşr ide Ḥaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 104*). [*baña, -a*]
79. Ben ansuz oluram bî-çâre bî-kes
Musallaṭ iyleyen baña hevâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 96*). [*ben,]*
80. Yimişüñ göynüdi sen daḥî ḥâmsın
Niçün bir gün **beni** yâd iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 75*). [*beni, -i*]
81. Baña olsun belâsı münis-i ḥâķ
Beni çün toprağumdan ḥaşr ide Ḥaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 105*). [*beni, -i*]
82. Beni götürme baş geçe pâyeye gibi
Götürmek sâyeyi ķâbil degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 10*). [*beni, -i*]
83. Beni böyle ğarib itmezdi yârum
Nazar kıldı peder çün bu kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 18*). [*beni, -i*]
84. Belâ odında sen **ben** ‘âr içinde
Oturdı dilden söyünsün âteş-i derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 44*). [*ben,]*
85. Gelüp **ben** ḥasteye itseñ niğâhı
Sen alup başını gitdün yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 50*). [*ben,]*
86. Ne **bende** yüz ne sende yüz şuyı var
Ķanı ‘ırz u ķanı ğayret ķanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [*bende, -de*]
87. Beni de başuñı da oda yaķduñ
Yanaruz ikimiz de nâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 42*). [*beni, -i*]
88. Ezelden **baña** kısmet âh enindür
Kimesne pendile açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 14*). [*baña, -a*]
89. Düşelden cânıma derd-i dil-ârâm
Baña bu şâ’ika kim indi nâ-ğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 27*). [*baña, -a*]

90. Gören anı şanur kim h̄ande iyler
Baňa dirler niçün yok sende h̄ande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 53*). [baňa, -a]
91. Eger derhem de itseñ merhemümdür
Velî **ben** haste-dil kim bi-ķarârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 11*). [ben,]
92. Yükiim küh-ı mu‘azzam **ben** h̄âķirem
Bu za‘file yolında iyleşem h̄iz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 22*). [ben,]
93. Benüm gibi olupdur nice h̄âşâķ
Yaluñuz **ben** degülem cevr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 31*). [ben,]
94. Sitâremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez h̄ôş-dil olmak **ben** belâ-ķeş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 43*). [ben,]
95. Beni ol h̄ün ile gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir belâ-ķeş bār-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 20*). [beni, -i]
96. Benüm gibi olupdur nice h̄âşâķ
Yaluñuz ben degülem cevr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 30*). [benüm, -üm]
97. Hilâl-i ‘ıyd olur cânına h̄ançer
Hevâ yili taġıtdı **ben** hebâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 29*). [ben,]
98. Velî **ben** h̄âr u h̄as ol serv-i âzâd
Şehinşeh-zâde ķanda bende ķanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 94*). [ben,]
99. Demürden ķapu açmak **benden** olsun
Hemişe hem-dem ol ‘aķıller ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 142*). [benden, -den]
100. Yarım yolda **beni** tenhâ ķoyasın
Tutulmadın gazâle bend-i şayda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 106*). [beni, -i]
101. Şevâbuñ saña yapmaz bu h̄arâbı
Beni terk it ķo eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 117*). [beni, -i]
102. Serine düşmeninüñ muşt olayın
Şikâr idi **benim** bu ilde ķaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 47*). [benim, -im]
103. Şuvar anı deminde girme ķana
Baňa bend iylemezeñ zülf-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 33*). [baňa, -a]
104. Virüp bād-ı ġurûra **ben** ġubârı
Benüm derdüm niçün yād iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 6*). [ben,]
105. Bu âvâre daġı âvâre oldu
Getürüp bu diyâra **ben** ġarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 13*). [ben,]
106. Yoġ ise uşda tîġ uş lâ’ubâli
İdem aña nevâziş **baňa** lâyıķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 27*). [baňa, -a]
107. Baňa aşşın budur andan kesildüm
Gelürdi dōstuñ geh geh selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 24*). [baňa, -a]
108. Anı da kesdi vü küsdi tamâmı
Tıpucılar **baňa** oldu tıpacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 27*). [baňa, -a]
109. Çün acıdur **baňa** mihrüñ tıpacı
Bülend iken cihânda bunca nâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [baňa, -a]
110. Beni naķz itdi ‘ahd-i nâ-tamâmuñ
Açamazsın el urma bu ķapuya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 30*). [beni, -i]
111. Beni yıķmaġa tıtmışsın tōlu ya
Yıķup bünyâdumu vîrân sen itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 38*). [beni, -i]
112. Ne mümkün genci dūrce derc idesin
Benümle iyleme barmak h̄isâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 13*). [benümle, -üm, -le]
113. İt öñine ataram pây gibi
Baňa anuñ nice bed-nâm u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 121*). [baňa, -a]
114. Tūlū‘ itmezdi benden mäh-ı Leyli
Ķızum da **ben** de uş düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 89*). [ben,]
115. Öñüñde hâzîruz uş **ben** de o da
Egerçi tâze ġülşendür rebî‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [ben,]

116. Anı zulm ile alman **ben** bilürsin
Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 132*). [ben,]
117. Tûlû‘ itmezdi **benden** mâh-ı Leylî
Kızum da ben de uş düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 88*). [benden, -den]
118. Ki ey cân-ı mürüvvet kân-ı ihsân
Benem devrân elinden dil-şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 77*). [benem, -em]
119. Beni yakdı biliş ü yâd elinden
Süheylîymiş sitârem bi'l-ħaķiķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 84*). [beni, -i]
120. Beni de gendüyi de kıldı bed-nâm
‘Arab ħâkinde tâ ki ħalmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 106*). [beni, -i]
121. Didi bunuñ vişâli **baña** lâyıķ
Eger Mecnûn’a virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 6*). [baña, -a]
122. Cefâ vü ħadr ile ta‘n ola **baña**
Hemân budur bu işde fikr-i ħâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 10*). [baña, -a]
123. O vaşl olur çekerem **ben** belâyı
Ben alursam eger virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 8*). [ben,]
124. O vaşl olur çekerem ben belâyı
Ben alursam eger virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 9*). [ben,]
125. Esîr ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen
Ne sen benden ne **ben** senden ħaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [ben,]
126. Tapuñ bi-derd **ben** derde giriftâr
Ne nâme var ħatumda ne ħamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 72*). [ben,]
127. Esîr ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen
Ne sen **benden** ne ben senden ħaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [benden, -den]
128. Ķara baħtum gibi oldun ħavâle
Velî olsañ **baña** ħara sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 53*). [baña, -a]
129. Ķarâb olmaĝa yüz tıtdı ħalelden
Diridüñ saña ĝam irse irem **ben** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 61*). [ben,]
130. Baña ħak baĝı boynından anuñ al
Ki mecnûna yaraşur bend ü zencîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 32*). [baña, -a]
131. Baña ħabbe gerekmez cümlesin al
Görüp şâd oldı ol ‘avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 38*). [baña, -a]
132. Ola rıfķ u vefâ ħarb-ı düürüstî
Elüñ degmek **baña** ‘ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 89*). [baña, -a]
133. Hilâl-i ‘ıyd olur **baña** o deşne
İrerse cânuma nâ-ĝâh o ħançer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 98*). [baña, -a]
134. Ķarıya yalvarup ħâlini şordı
Didi bir tûl ħarıyam **ben** fâķîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 23*). [ben,]
135. İşüñ hem gerçek olsun itme tezvîr
Ben ehl-i ħayd u bendem ol degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 35*). [ben,]
136. Düşüp ayaĝına ‘özrin dilendi
Didi saña laťife iyledüm **ben** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 91*). [ben,]
137. Beni ‘afv iyle kim luťf ehlisin sen
Saña gerçek ħaber budur ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 92*). [beni, -i]
138. Baña olmadılar bu dem ħavâle
Uş on yıldur ki sana ħulluĝ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 56*). [baña, -a]
139. Seni segden ne ħoş ħurtarmış Allah
Didi kim uğramadın **ben** bu ħâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 53*). [ben,]
140. Virürdüm itlere elden nevâle
Yidiler çün o dem **benden** nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 55*). [benden, -den]
141. Dirin **baña** virürseñ söze destür
Eger ruħşat virürseñ söze ħaber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 42*). [baña, -a]

142. Nihāni **baña** teslīm itdi nāme
Çıkarđı nāmeyi ol bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 158*). [*baña, -a*]
143. Nice şoğdurdılar **ben** bî-günāhi
Nice segler gelüp dilkülenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 28*). [*ben,]*
144. Yoluma **ben** de gitdüm yane yane
Yolum kim uğradı dün ol maķāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 156*). [*ben,]*
145. Benümle kıldı hem ‘ahd ü kararı
Ki ey kân-ı şafâ vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 148*). [*benümle, -üm, -le*]
146. Didüñ kim ‘aşq her çüfti kılor tek
Gözetdüm **ben** de ol ‘avır-ı kadimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 51*). [*ben,]*
147. Düşmen olup ilden **beni** tarh itdi yabāne
Ağlamağa da kıomadı gülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 6*). [*beni, -i*]

ben: Deri üzerindeki siyah lekeler.Hal.

1. Bu gendüyi döğüp başın yolardı
Ne **beñ** kim kıonsa yüzi ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [*beñ,]*

ben: Ben. II Leyla.

1. Vişālüñ merhem olsa dilde dāğa
Tapuñ gün görse **ben** mäh-ı dil-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 131*). [*ben,]*
2. Tıonuma sür bunı çeşmüme sürme
Ki **baña** yārsuz mātem gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 153*). [*baña, -a*]
3. Baña kıble yiter didār-ı yārum
Peder baña ne hācet kim ola yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 188*). [*baña, -a*]
4. Baña kıble yiter didār-ı yārum
Peder **baña** ne hācet kim ola yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 189*). [*baña, -a*]
5. Hıorōsun beyza ile ne işi var
Baña kıardaş odur kim ola hāl-dāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 191*). [*baña, -a*]
6. Baña besdür iki ‘ālemde yārum
İre çün cevheriye dürr-i şehvār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 198*). [*baña, -a*]
7. Sözi kes kim bıçaq irdi süñüğe
Benüm yokdur kıabile birle kārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 187*). [*benüm, -üm*]
8. Muķābil olmaya çün mihr-i hāver
Benüm hālüm o noķtadur hāķıkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 195*). [*benüm, -üm*]
9. Ki hāke virdi bu naķş u nigārı
Ki **benden** irmeyisersin murāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 29*). [*benden, -den*]
10. Ya seni öldürürem yā **beni** tiz
Yemin itdi añup ol Kırdgār’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 26*). [*beni, -i*]
11. Beni hışmuñ odi da virse bāda
Felek ger toprağumdan düze desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 30*). [*beni, -i*]
12. Baña ta’n itme ey yār-ı kıadimüm
O kim şābit şanursın şoħbetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 24*). [*baña, -a*]
13. Sükütumdan rızā fehm itdi nādān
Baña ol dem nikāh-ı fāsıd olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 33*). [*baña, -a*]
14. İdersin sen de düşmen gibi derhem
Egerçi **baña** yār-ı mihribānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 51*). [*baña, -a*]
15. Urursın sen de **baña** ta’n ile niş
Söyündürmezse raħmuñ derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 78*). [*baña, -a*]

16. arardur r zumı anuğ siy hi
Umaram **ben** olasin derde çare (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 47*). [*ben,]*
17. Urursın sen de y rem üzre y re
Umaram **ben** olasin zahme merhem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 49*). [*ben,]*
18. Anuğ zülfi gibi **ben** bağtı ara
ul gına egilüp söylerem r z (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 68*). [*ben,]*
19. Ki iderler bir mez r üstinde z rı
Varuram **ben** de giry n ol miy na (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 75*). [*ben,]*
20. Bir iki yüzi ara Şahid olmuş
Beni bu işde bil b -iğtiy rem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 35*). [*beni, -i]*
21. Benüm derdüm veli senden beterdür
Sen n var derd ni yanmağa y ruğ (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 58*). [*benüm, - m]*
22. Ne iylersen  el nde iğtiy ruğ
Benüm ne r z-d rum var ne y rum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 61*). [*benüm, - m]*
23. Bağa olmuşdur ejderh  hav le
Bu ben b -çare kim m Şt k-ı y rem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 104*). [*bağa, -a]*
24. Ben oldum b -niŐ n uş yane yane
Aar ol gönlini seyr   seferde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 96*). [*ben,]*
25. Ben oldum m btel -yı abs-ı perde
O f riğ p sb n ile asesden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 98*). [*ben,]*
26. Bağa olmuşdur ejderh  hav le
Bu **ben** b -çare kim m Şt k-ı y rem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 105*). [*ben,]*
27. El m ut p ya düşdüm **ben** kemine
Yine uğraya yoluğ  n bu yire (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 150*). [*ben,]*
28. Buluşmayınca geçme **ben** akire
Yazam ağv li bağrum p resine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 152*). [*ben,]*
29. ıllarum arz-ı  li **ben** Şikeste
Nedür ağv l n ey y r-ı adimi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 182*). [*ben,]*
30. Veli cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm **ben** ki geçdükce zam num (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 201*). [*ben,]*
31. Sen  b-ı ızra irem mi aceb **ben**
apuğ mihr-i münevverdür **ben** ayem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 208*). [*ben,]*
32. Sen  b-ı ızra irem mi aceb **ben**
apuğ mihr-i münevverdür **ben** ayem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 209*). [*ben,]*
33. Ki n ruğla ırakdan p r-ziy yem
Eger bir çare bulsam **ben** girift r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 211*). [*ben,]*
34. Yaşın utmağ içün giydüm keb di
Saça **ben** aŐıkam Şadık muv fık (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 217*). [*ben,]*
35. Yiter uŐŐ ka vaşl-ı alem-i dil
Beni senden ayırdı çarh-ı add r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 223*). [*beni, -i]*
36. Ki **bensüz**  li ol y ruğ nicedür
Ne yir ne içer nice geçer zem nı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 116*). [*bensüz, -s z]*
37. Sikender teşne-leb  n vire c nı
Sen n **bensüz** yirün k h u bey b n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 195*). [*bensüz, -s z]*
38. Benüm uŐ a c num çıkmaz afesden
Anuğ hem-r hı bir a c nverd r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 100*). [*benüm, - m]*
39. Benüm hem-Őođbet m  h-ı seherdür
Anuğ hem-Şoğbeti gürk   g z le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 102*). [*benüm, - m]*
40. Benüm r zum bu abs-i teng içinde
MiŐal nd r ol  b-ı zindeg nı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 190*). [*benüm, - m]*
41. Benüm sensüz ma mum beytü'l-ağz n
Sen n c nuğla c num olalı cüft (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 196*). [*benüm, - m]*

42. Didi ben ḥasteyem anuñ refiķı
Ġam içre **baña** oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [*baña, -a*]
43. Anuñ hem-sâzi ben ol **baña** hem-süz
İkimüz de belâ deryâsına ğarķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 52*). [*baña, -a*]
44. Varup sa'ÿ it vişâl-i dil-ber için
Baña al gel varup olduĝı cāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 61*). [*baña, -a*]
45. Ki mihr ile nażar idem ol aya
Baña da'vet idicek anı ḥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 63*). [*baña, -a*]
46. Fülân me'vâda ḥâzır iyle ḥâlî
Baña gel ben de varam ol maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [*baña, -a*]
47. Didi **ben** ḥasteyem anuñ refiķı
Ġam içre baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 48*). [*ben,]*
48. Anuñ hem-sâzi **ben** ol baña hem-süz
İkimüz de belâ deryâsına ğarķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 52*). [*ben,]*
49. Fülân me'vâda ḥâzır iyle ḥâlî
Baña gel **ben** de varam ol maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [*ben,]*
50. Ol âvâzi işidüp **ben** fütâde
O süfte dürleri cibe şalup pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 72*). [*ben,]*
51. İde teşrif okıyup şî'r çün ķand
Ol ebyât okıya **ben** iyleyem güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 133*). [*ben,]*
52. O cām-ı bâde şuna **ben** kılam nüş
Nigâra baş egüp ol pîr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 134*). [*ben,]*
53. İkimüz de belâdan olmaduķ ferd
Benem ol Leylî didüĝi siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 51*). [*benem, -em*]
54. Benüm nâlem bucaĝı ķa'r-ı zindân
Alup birķaç güher güşından ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 56*). [*benüm, -üm*]
55. Anuñ ğayrın nice fehm ide hüşum
Didi Leylî **benem** maḥlûbuñ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 51*). [*benem, -em*]
56. Muḥıbbümsin **benem** maḥbûbuñ ey döst
Benüm 'aşķum seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 52*). [*benem, -em*]
57. Beni fehm itmek ṭurfa sözümden
Yaķarken sinede pervâne daĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 56*). [*beni, -i*]
58. Muḥıbbümsin benem maḥbûbuñ ey döst
Benüm 'aşķum seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 53*). [*benüm, -üm*]
59. Rî'âyet idesin ol yâdigâri
'Azîz idi **baña** cānumdan ol yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 91*). [*baña, -a*]
60. Ki dâ'im kıble oldur **ben** ğarîbe
İşidüp çün gele âvâre yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 86*). [*ben,]*
61. Şaķın ḥôr añlama ol yâri zinhâr
İdesin hem aña **benden** selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 93*). [*benden, -den*]
62. O süsen 'uķdesinden gel ḥaber al
Didi hem aña di **benden** bu pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [*benden, -den*]
63. Çeküp gözlerüme andan yumasın
Beni yumaĝa şuyum eşk-i ter kı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 79*). [*beni, -i*]
64. Ziyâret kıлмаĝa ḥâk-i mezârum
Benüm kâ'im-maķâmum kı il o yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 89*). [*benüm, -üm*]

ben: Ben. II Leyla'nın babası.

1. Güc idüp aña **ben** âsâna kaçdum
Anı ańdum işümi **ben** bitürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 12*). [*ben,]*

2. Güc idüp aña **ben** āsāna kaçdum
Anı aındum işümi **ben** bitürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 13*). [*ben,]*

ben: *Ben. II İbnüsselam.*

1. Elinden ihtiyârı gitmiş idi
Didi hicrûñ **baña** çün derd ü ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 45*). [*baña, -a]*
2. Yeg andan kim ide **benden** kenāre
Yüz urup öpdî pây-ı serv-i nāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 48*). [*benden, -den]*

ben: *Ben. II Mecnun'un babası.*

1. Niçün gül-ı beyābāndur ħarîfûñ
Senûñ cinsûñ benem **baña** ħarîf ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 145*). [*baña, -a]*
2. Baña idbār irişdi saña iqbāl
Benüm 'ömrüm günü irdi zevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 162*). [*baña, -a]*
3. Baña irdi ħalel sen pây-dār ol
Çapumî yapma zinhār ocağum yağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 166*). [*baña, -a]*
4. Felekde aĥterûñ tâbende olsun
Cihāndan **ben** gönildüm sen esen ħal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 161*). [*ben,]*
5. Niçün gül-ı beyābāndur ħarîfûñ
Senûñ cinsûñ **benem** baña ħarîf ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 145*). [*benem, -em]*
6. Açup 'ibret gözin bu ħālûme bağ
Beni dā'im du'ādan yād idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 169*). [*beni, -i]*
7. Zā'if olmuş durur ğāyetde ħālüm
Cihān dürdi **benüm** de defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 157*). [*benüm, -üm]*
8. Baña idbār irişdi saña iqbāl
Benüm 'ömrüm günü irdi zevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 163*). [*benüm, -üm]*
9. Senün ħüsnün mehi irsün kemāle
Benüm irdi ħazānum sen bahār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 165*). [*benüm, -üm]*
10. Saña **baña** hemān itdüm veda'ı
Peder bî-çāre elden gitdi ağla (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 8*). [*baña, -a]*
11. Çayurman ħāk içinde ger olam ħāk
Baña şimden girü rihlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 17*). [*baña, -a]*
12. Dirîğā yol uzağ u azıgum az
Esen ħal sen ki **ben** kuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21*). [*ben,]*
13. İlümden ğurbet iqlîmine göçdüm
Esen ħal sen ki **ben** gitdüm uzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 23*). [*ben,]*
14. Ya zîbā bāğa ya müşkil duzāğa
Esen ħal sen ki **ben** hep raĥtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25*). [*ben,]*
15. Ben işümden işüm benden olup fevt
Esenleyüp anı ol pîr-i maĥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 28*). [*ben,]*
16. Ben işümden işüm **benden** olup fevt
Esenleyüp anı ol pîr-i maĥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 28*). [*benden, -den]*
17. Nice dirmek tağıtdum yile virdüm
Esen ħal sen **beni** şayd iyledi mev't (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 27*). [*beni, -i]*

ben: *Ben. II Selim-i Amiri.*

1. Üninden anlamayup şordı nâmin
Didi kim **ben** Selim-i ‘Amirî’yem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 23*). [*ben,]*
2. Tapunuñ ‘aşk içinde nâşırıyem
Egerçi hâluñam **ben** haste rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 25*). [*ben,]*

ben: *Ben. II Selam-ı Bağdadî.*

1. Ki ebyât-ı ğaribûñ iyleyem güş
Bi-ħamdillah ki **baña** oldı rûzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 47*). [*baña, -a]*
2. Ğaribem luţfuñ ile aşinâ kıl
Neşidüñden **baña** luţf iyle bahşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 57*). [*baña, -a]*
3. Ben anı cân u dilden iyleyem yâd
Ĥaţâ kılsam eger ‘afv u ‘atâ kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 54*). [*ben,]*
4. Saña ma‘lûmdur virmez ziyânı
Belâ-yı ‘aşka **ben** de mübtelâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 61*). [*ben,]*
5. Vire ağlatduğı miqdârı ĥande
Belâdan **ben** daĥi dil-ħaste idüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 135*). [*ben,]*
6. Bir artuğ oldı ĥut ĥatuñda vahşî
Ĥul idinmek **benüm** gibi civânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 59*). [*benüm, -üm]*
7. Ĥuz etmek yi **benümle** yürüme aç
Egerçi ‘aşk-ı ‘aşık ĥuvvet-i cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 114*). [*benümle, -üm, -le]*

ben: *Ben. II Zeyd. (Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.)*

1. Cânımdan uyuvirdi **baña** yoksa cân mıdur
Küyuñ itinden iylemezem ben tenüm dirîğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 6*). [*baña, -a]*
2. Cânımdan uyuvirdi baña yoksa cân mıdur
Küyuñ itinden iylemezem **ben** tenüm dirîğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 7*). [*ben,]*
3. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyâde
Senüñ gibi nice çoğ ağladım **ben** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 123*). [*ben,]*
4. Belüm âĥirde şabra bağladım **ben**
Belâ pîrine ol ĥıfl-ı ĥarîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 124*). [*ben,]*

ben: *Ben. II Mecnun.*

1. Cefâ deminde irerdi baña vefâ-yı ümîd
Eger selâmını **benden** keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 3*). [*benden, -den]*
2. Gelürdi bād-ı şabâ ile merĥabâ-yı ümîd
Fırâĥ zehri **beni** pâre pâre iyleyiser (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 5*). [*beni, -i]*
3. Şun ey sâkî-yi devrân **baña** şarâb-ı cefâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 1*). [*baña, -a]*
4. Kim aldı varumu daĥi ĥomaz **baña** beni
Cânâna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*baña, -a]*
5. Ĥanı ecel ki öldürüp ide hebâ **beni** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 1*). [*beni, -i]*
6. Şâyed ki küyuña iledeydi şabâ **beni**
Ger ĥâk-i pâyüña ĥarışursam ĥubâr olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 2*). [*beni, -i]*
7. Ehl-i nazar ĥılır gözine tütüya **beni**
Öldüm seni görüp **beni** n’iylersin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 4*). [*beni, -i]*
8. Ehl-i nazar ĥılır gözine tütüya **beni**
Öldüm seni görüp **beni** n’iylersin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 5*). [*beni, -i]*

9. Her biri hasûdı güldürüp ağlatma hâ **beni**
Sultân-ı ‘aşkuñuñ ezeli pây-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 6*). [*beni, -i*]
10. Yıkma cefâ ile başuñ için şehâ **beni**
Yağmacı gözleruñ ne ‘aceb bî-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [*beni, -i*]
11. Kim aldı varumu dañi kıomaz baña **beni**
Cânâna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*beni, -i*]
12. Mülk-i cihâna iyleyeler pâdişâ **beni**
Ey Hâmî zülf-i yâr ile kışşam dırâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 12*). [*beni, -i*]
13. Bilmem ki ‘âkıbet n’idiser bu belâ **beni** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [*beni, -i*]
14. Ben hõd senüñem ammâ kimüñsin ola sen de
Kaddûn ‘alem-i bâlâ mânend-i kad-i tûbâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*ben,]*
15. Ben nice irem ana ol kânde vü ben kânde
Ne şehd ü şeker vardur la’lün gibi rûh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [*ben,]*
16. Ben nice irem ana ol kânde vü **ben** kânde
Ne şehd ü şeker vardur la’lün gibi rûh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [*ben,]*
17. Genc-i nihâna mañzen olan bî-nişân gerek
Dil **bende** n’iylesün beni ‘aşk iyledi harâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 3*). [*bende, -de*]
18. Genc-i nihâna mañzen olan bî-nişân gerek
Dil bende n’iylesün **beni** ‘aşk iyledi harâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 3*). [*beni, -i*]
19. Sen de **baña** tolaşmasañ ey ejdehâ firâk
Zülf ü ruñından ayru düşelden habîbümüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 2*). [*baña, -a*]
20. Öldüriser bu kere **beni** gâlibâ firâk
Her yaña âhum odları oğ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 6*). [*beni, -i*]
21. Baña sem virse ol semden ben ölsem
Odumdan dõstlar pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 48*). [*baña, -a*]
22. Ne **ben** pendî tütaram ne beni bend
Harâb oldı yıkıldı cümle vârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 36*). [*ben,]*
23. Baña sem virse ol semden **ben** ölsem
Odumdan dõstlar pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 48*). [*ben,]*
24. ‘Adû kahrına karşı gitdi mağbûn
‘Adûlar gözlerine toz idüm **ben** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 59*). [*ben,]*
25. Yılan sevmedügi yarpuz idüm **ben**
Beni yolup yabâna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 60*). [*ben,]*
26. Velî **ben** hasteden divânesi yok
Saña biñ biñ benüm gibi giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 100*). [*ben,]*
27. Bu bi-had fitneye meftûn sen itdüñ
Delürdüp **ben** ğarib-i bî-nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 105*). [*ben,]*
28. Cihân **benden** uşandı ben cihândan
Ne püştüm var ğaribem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 22*). [*benden, -den*]
29. Kâmu illerde mañ‘ün oldı adum
Şikâr itdi **beni** sevdâ-yı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 29*). [*beni, -i*]
30. Başumda rûz u şeb ğavğa-yı Leylî
Beni ol kim yoğ iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 31*). [*beni, -i*]
31. Hevâ-yı Leylî’den ser-mest idüpdür
Beni ol resme Mecnûn itdi tağdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 33*). [*beni, -i*]
32. Ne ben pendî tütaram ne **beni** bend
Harâb oldı yıkıldı cümle vârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 36*). [*beni, -i*]
33. Beni öldürmege aña şefî‘em
Kanı âfet ki irse nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 40*). [*beni, -i*]
34. Ne şu virür bulunur haste olsam
Beni öldürse bir hûn-ğ‘âr ‘âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 55*). [*beni, -i*]
35. Demidür tutasın ey dõst destüm
Beni itdi delü sevdâ-yı dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 67*). [*beni, -i*]

36. Beni ser-tā-kađem kađlar gūnāhum
Elif kađdūm ğamuñdan döndi lāya (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 74*). [*beni, -i*]
37. uluñ miskīne raĥmet iyler isen
Beni yıkdı ğamuñ vīrāne ıldı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 89*). [*beni, -i*]
38. Velī yok baña senden özge bir yār
Beni ey māh-ı nev Mecnūn sen itdüñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 103*). [*beni, -i*]
39. Amān virme başın at‘ iyle şem‘ün
Baňa ĥôřdur öññnde mürde yatam (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 105*). [*baňa, -a*]
40. Nice bir hicr ile pejmürde yatam
Dü ‘ālem **baňa** sensüz derd-i serdür (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 107*). [*baňa, -a*]
41. Kime ağlayayın **ben** bu cefāyı
Senüñ deřneñ řuyına teřneyem **ben** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 94*). [*ben,]*
42. Kime ağlayayın **ben** bu cefāyı
Senüñ deřneñ řuyına teřneyem **ben** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 95*). [*ben,]*
43. Beni ol cem‘ içinde şem‘ idüpdür
Dilerseñ kim ziyāı arta cem‘ün (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 102*). [*beni, -i*]
44. apuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden urtar ey māh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 109*). [*beni, -i*]
45. Niçün ğayre vefāda cehd idersin
Senüñ iřüñ **baňa** dil řatmađ imiř (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 23*). [*baňa, -a*]
46. Elüm utup yabāna atmağ imiş
Saňa ben cān řataram sen **baňa** dil (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 25*). [*baňa, -a*]
47. Emek **baňa** yimek aña bitidi
Viřāle yođ imiř řa’y ile çāre (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 68*). [*baňa, -a*]
48. Vara ađyāra ‘aşık çala nāçār
Baňa çalmadı bundan özge ĥile (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 133*). [*baňa, -a*]
49. Elüm utup yabāna atmağ imiş
Saňa **ben** cān řataram sen baňa dil (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 25*). [*ben,]*
50. Arada iĥtilāf olmağ ne müşkil
Senüñ **ben** mihrüñe cāndan ĥaridār (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 27*). [*ben,]*
51. ıluram ol sebebden ğirye **ben** de
Beni luřfuñla evvel bün düřürdüñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 32*). [*ben,]*
52. Beni odlara yağdı aĥker oldı
Düřüp **ben** pīrehen gibi kenāre (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 61*). [*ben,]*
53. Seni **ben** mūnteni‘dür itmeyem yād
Ĝamuñsuz olicađ řād olmazam **ben** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 94*). [*ben,]*
54. Seni **ben** mūnteni‘dür itmeyem yād
Ĝamuñsuz olicađ řād olmazam **ben** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 95*). [*ben,]*
55. Ĥarāb olmasam ābād olmazam **ben**
Beni benden řu resme aldı ‘ařkuñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 96*). [*ben,]*
56. Ki **ben** yitdüm yirümde aldı ‘ařkuñ
Çü bende almadı benlik hevāı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 98*). [*ben,]*
57. Ki ben yitdüm yirümde aldı ‘ařkuñ
Çü **bende** almadı benlik hevāı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 99*). [*bende, -de*]
58. ıluram ol sebebden ğirye ben de
Beni luřfuñla evvel bün düřürdüñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 33*). [*beni, -i*]
59. Beni odlara yağdı aĥker oldı
Düřüp ben pīrehen gibi kenāre (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 60*). [*beni, -i*]
60. Ki ‘ömrümsin vefā ‘ömrümde yoğdur
Beni ey ‘ömrüm iden çapuña yād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 81*). [*beni, -i*]
61. İrişmez defteri ‘ahdüñ tamāme
Beni sen mūmkin olmaz idesin řād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 93*). [*beni, -i*]

62. Ya dilde dōstlık da‘vāsı kani
Vefāya çün **benümle** ‘ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 21*). [*benümle, -üm, -le*]
63. Yiter bî-kâr olmak **baña** pişe
O bülbül kim kâfesinde çuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 82*). [*baña, -a*]
64. Aña dūzağ olur gülşen gül âteş
Baña nergis gözi bî-dide-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 87*). [*baña, -a*]
65. Belâdan küh olup üstüme düşmeñ
Ğam ile şād-mānem **ben** hemişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 81*). [*ben,]*
66. Dilüme ğudde-i tã‘ün olur sîb
Çü görmen âdemilerden vefâ **ben** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 103*). [*ben,]*
67. Anuñ-çün vağşe oldum aşinâ **ben**
Ol âdem-zāde kim ola münāfîk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 104*). [*ben,]*
68. Dilüni şevka kütâh iyemezsin
Dön ey devrân **baña** cevri iyemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 41*). [*baña, -a*]
69. Didi atasına Mecnûn-ı ğaste
Senüñ pendüñ ki **baña** cân-fezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 17*). [*baña, -a*]
70. Beyâbâni **baña** menzil ğoş itdi
Ocağun yağmağa iltüp bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 40*). [*baña, -a*]
71. Ğarâbe **baña** lâyiğ menzil oldı
Kem oldı tüt ki kiştünde giyâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 44*). [*baña, -a*]
72. Gömüldi tüt ki bu ‘aşîğ giriftâr
Baña dirsin iriş vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 53*). [*baña, -a*]
73. Ecel ben ğasteyem **baña** muğaldur
Baña dirsin ölürem tōprağum şaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 54*). [*baña, -a*]
74. Ecel ben ğasteyem baña muğaldur
Baña dirsin ölürem tōprağum şaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 55*). [*baña, -a*]
75. Eger tōprağ gerekse gel tenüm aç
Baña dirsin du‘âdan an revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 57*). [*baña, -a*]
76. Benüm yāduma gelmez kendü cânüm
Baña dirsin şoñumda ocağum yağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 59*). [*baña, -a*]
77. Bilimezdüm bu gün dün yidüğüüm hem
Bilürem sen pedersin **ben** ğulâmiñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 31*). [*ben,]*
78. Ki bende ‘aşğ odına yandı sen ben
Ben ürküp yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 35*). [*ben,]*
79. Ecel **ben** ğasteyem baña muğaldur
Baña dirsin ölürem tōprağum şaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 54*). [*ben,]*
80. Ben ocağam yanaram ğâlüme bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 60*). [*ben,]*
81. Ki **bende** ‘aşğ odına yandı sen ben
Ben ürküp yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 34*). [*bende, -de*]
82. Olur vağşi tãbî‘at ehl-i nefret
Beni ser-tā-kağem ‘aşğ âteş itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 39*). [*beni, -i*]
83. Ki añsuz ben ğaribi öksüz itdüñ
Baña miğnet deminde yâr idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 47*). [*baña, -a*]
84. Zã‘if iken daği rencür düşdüüm
Baña her pişede üstâd idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 55*). [*baña, -a*]
85. Saña ben dūr idüm çün ğalka-i der
Senüñ pendüñ **baña** zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 67*). [*baña, -a*]
86. Mübârek ğâñruña gerd olurduüm
Baña sen şādî idüñ ben saña ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [*baña, -a*]
87. Saña ben derd idüm sen **baña** merhem
Baña sen şulğ olurduüm ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [*baña, -a*]
88. Saña ben derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulğ olurduüm ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [*baña, -a*]

89. Baña sen ter gül idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [baña, -a]
90. Yir idün gerçi vâfir guşşasından
Baña sen bî-ğaraz yâr idün el-ğak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 79*). [baña, -a]
91. Ki ańsuz **ben** ğaribi öksüz itdüñ
Baña miñnet deminde yâr idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 46*). [ben,]
92. Ki uçduñ cennete açduñ cenâhı
Atasuzlığı **ben** sehl ola şandum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 51*). [ben,]
93. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni **ben** bilmedüm ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 61*). [ben,]
94. Çü bildüm bulmadum bî-çäre kıaldum
Ne bir gün **ben** saña rāhat getürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 63*). [ben,]
95. Saña **ben** dūr idüm çün halka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 66*). [ben,]
96. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen **ben** serd olurdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 69*). [ben,]
97. Mübârek hâtıruña gerd olurduñ
Baña sen şadî idüñ **ben** saña ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [ben,]
98. Saña **ben** derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulh olurduñ **ben** saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [ben,]
99. Saña **ben** derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulh olurduñ **ben** saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [ben,]
100. Baña sen ter gül idün **ben** saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [ben,]
101. Ben itdüm anı kim güldi saña il
Yimezdüñ büstānum hışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [ben,]
102. Velî hiç bilmedüm kıadrüñ **ben** aħmak
Bu eksüklük şuçın āh ey peder āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 80*). [ben,]
103. Yoĝ idi **bende** hiç ümmid-vārî
Bu resme kıldı Mecnûn āh u sūzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 92*). [bende, -de]
104. Beni ma‘mūr iden bünyād idüñ sen
Yıkıldı şimdi bünyādum dirigā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 56*). [beni, -i]
105. Ki ‘aşık maĝz olup ma‘şūk ola pōst
Baña hōşdur niķāb-ı dōst olmaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 23*). [baña, -a]
106. İy bānū-yı sarāy-ı kām-kārî
Baña luţf iyle kim luţfuñ demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 45*). [baña, -a]
107. Sa‘adet bābı kıuflına anahtar
Baña iyle vefā ile nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 57*). [baña, -a]
108. Nazar kıl luţfuñ ile bu harāba
Kıluñam ‘āciz itme **ben** ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 77*). [ben,]
109. Kıomadı **bende** halka meyl ü cüşı
Senüñ de hile ise bāruñ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 34*). [bende, -de]
110. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pāy
Didi **bende** ne kāĝid var ne hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [bende, -de]
111. Dilümde ‘aşkıñ arturdu harāret
Baña ma‘nî yiter şüret gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 47*). [baña, -a]
112. Baña vahdet gerek vuşlat gerekmez
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 48*). [baña, -a]
113. Seni **benden** daħi kimse ayırmaz
Olup ma‘şūk u ‘aşık ‘aşķ ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 52*). [benden, -den]
114. Raķīb aña ne deñlü ola hā‘il
Beni mest ideli hüsñüñ hayāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 41*). [beni, -i]

115. Saña cevri itdi sürersin şafâyı
Didi kim **baña** yitmez mi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 39*). [*baña, -a*]
116. Uvatmağdan çanağın **ben** ğarîbüñ
Vücüdün kâsesin kesr iyle ya'nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 44*). [*ben,]*
117. Beni çün il gibi görmedi Leyli
Egerçi şüretâ bu iş cefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 40*). [*beni, -i*]
118. Baña hil'at yiter sevdâ-yı düdüm
Şafâsı 'aşıkun ol dem olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 32*). [*baña, -a*]
119. Virürem kazıyup şamğ-ı dirahtı
Budur loğma **baña** yâhüd yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 57*). [*baña, -a*]
120. Tuz etmek yimez oldum **ben** daği uş
Anuñ-çün vaş ile dâ'im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 60*). [*ben,]*
121. Belâdan başına ğavğalar üşmez
Ev aña **baña** kim cāna kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 93*). [*baña, -a*]
122. Senüñ ayağüñ altıdur behiştüm
Bilürsin **bende** yokdur 'aql u hüşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 85*). [*bende, -de*]
123. O bî-çāre za'if ü müstemendüñ
Beni 'afv itsün erçi pür-günāhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 35*). [*beni, -i*]
124. Dil-i divāneye virāne besdür
Benim murğum uçupdur ol kafesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 95*). [*benim, -im*]
125. Elüm tüt oldum üftāde ayağdan
Irakdan **baña** çeşme gösterürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 53*). [*baña, -a*]
126. Bulam her cür'ada biñ biñ fütüñi
İlāhi **baña** bu devletlü ruzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 71*). [*baña, -a*]
127. Ne hōş añduñ vefādan **ben** gedāyı
Benem bî-rāhat u bî-yār u bî-'ār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 4*). [*ben,]*
128. Hārif iseñ eger bismillah ey yār
Ben aţlas çāk idici hırka-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 7*). [*ben,]*
129. Benümle ğam feraḥ **ben** ğuşşadan şād
Dilüm teşne egerçi ğarḳ-ı ābem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 10*). [*ben,]*
130. Sığışmaz bir tane ya'nî iki cān
Fedā iylemişem **ben** sana cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 21*). [*ben,]*
131. Ne hōş añduñ vefādan ben gedāyı
Benem bî-rāhat u bî-yār u bî-'ār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 5*). [*benem, -em*]
132. Dilerseñ ger hişār itmeyin ābād
Beni öldürme nāz idüp irakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 51*). [*beni, -i*]
133. Güneş gibi şaḳın ḳana girürsin
Beni leb-teşne idelden zülālüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 55*). [*beni, -i*]
134. Benümle ğam feraḥ ben ğuşşadan şād
Dilüm teşne egerçi ğarḳ-ı ābem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 10*). [*benümle, -üm, -le*]
135. Ḳonuḳ olmaḳ **baña** sen ne revādur
Ey ferzend-i büzürg ehl-i nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 88*). [*baña, -a*]
136. Dil-i 'uşşāḳa nice yār olasın
Yaraşmaz olasın sen **baña** hem-pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 91*). [*baña, -a*]
137. Ki ben **baña** 'adüyam sen saña dōst
Benüm tāc-ı serüm ḥāk-i melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [*baña, -a*]
138. Yaraşmaz sen oturasın türābe
Senüñ ter-penbedür cismüñ **ben** āteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 79*). [*ben,]*
139. Ki **ben** baña 'adüyam sen saña dōst
Benüm tāc-ı serüm ḥāk-i melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [*ben,]*
140. Velî ten ḳuvvetinüñ aşlı nāndur
Didi 'aşḳ aşına **ben** şunıcaḳ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 117*). [*ben,]*

141. Hevâmi hükümüne fermân idüpdür
Maḥabbet nârdur **ben** ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 151*). [*ben,]*
142. Kimi kimden idersin ayırup fark
Ben ol dem oluram bu ğuşşadan dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 163*). [*ben,]*
143. Degül âdem kaçır benden perî de
Helâk esbâbı **bende** müctemi‘dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 75*). [*bende, -de]*
144. Degül âdem kaçır **benden** perî de
Helâk esbâbı bende müctemi‘dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 74*). [*benden, -den]*
145. Od ile penbenüñ olmaz başı hōş
Beni ço vaḥşiyem sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [*beni, -i]*
146. Vücûdundan ola cânunda pervâ
Yaḫup ‘aşk odı idelden **beni** hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 121*). [*beni, -i]*
147. Eger itmedi aña seng-i küdek
Didi şanma **beni** şüret-perestem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 147*). [*beni, -i]*
148. Ya şehvet bâdesi nüşiyile mestem
Beni ‘aşk-ı ezel sultân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 149*). [*beni, -i]*
149. Hevâya uymazam gerçi ki düdem
Beni şanma ki nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 153*). [*beni, -i]*
150. Melâmetden zebânuñ iyle kütâh
Beni ço var sen özge ḫâlûñe bak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 167*). [*beni, -i]*
151. Ne var âsân oḫursañ zâḫirin sen
Benümle yâr olan bî-ḫad gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 71*). [*benümle, -üm, -le]*
152. Benümle sen derilmek mümteni‘dür
Benüm her şeb yataḫum bir ḫarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 76*). [*benümle, -üm, -le]*
153. Niçün fehmi itmeye bûyından anı
Didi Mecnûn **beni** ‘aşkuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 61*). [*beni, -i]*
154. Vücûdüm maḫv idüp kendü ḫalupdur
Beni deryâ-yı ‘aşkuñ ideli garḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 63*). [*beni, -i]*
155. Belâ naḫşından ama bî-ḫabersin
Baña sen gerçi divâne didüñ nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 137*). [*baña, -a]*
156. Yapış dirsın **baña** sen şah-ı ḫâra
Bu seyle maḫlaş olmaz ḫâr u ḫâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 148*). [*baña, -a]*
157. Cihân ḫandaḫlarından ḫalkıd atı
Çü **ben** benlik bütün ḫıldum şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 163*). [*ben,]*
158. Kesildi gitdi ḫurbumdan ḫarâbât
Ben ol âyine-î Çinem ki pâsum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 173*). [*ben,]*
159. Velî divâne oldur ola ḫôd-kâm
Beni divânılama kim div-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 139*). [*beni, -i]*
160. Ferište hırzı gibi bî-gezendem
Beni ḫahr-ı belâ hōş-hü idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 141*). [*beni, -i]*
161. Uvat kim gelmez andan kâr-sâzî
Beni seyl-i belâ şalmaz kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 147*). [*beni, -i]*
162. Demüñ içmege iki teşne lebdür
İşâretdür **baña** kim ḫurduguñ cây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 77*). [*baña, -a]*
163. O besdür **baña** ço cân u cihâni
Didi Zeyd iyledi bu müşkili ḫall (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 44*). [*baña, -a]*
164. Baña bu derd ile ölmek muḫaldür
Çıḫ ey cân ḫurma cânânsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 56*). [*baña, -a]*
165. Çıḫ ey göz kim **baña** ‘ayn-ı zârarsın
ḫutul ey dil ki ğavġâ-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 60*). [*baña, -a]*
166. Gerekmez **baña** dil-bersüz ḫayâtı
Düşüp şahrâ-be-şahrâ deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 64*). [*baña, -a]*

167. Cemāli hōş kemāle yitmiş idi
Baňa bī-dād idüp bir bād-ı meş'üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 99*). [*baňa, -a*]
168. Urursañ yara ur endāmı deñlü
 Za'ifem döymezem **ben** bu belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 53*). [*ben,]*
169. Ki bīzār olmışam **ben** cān u tenden
 Kesil ey ser ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 58*). [*ben,]*
170. Gönül virdüm görüp bir serve **ben** de
 İrüp bād-ı hāzānī nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 94*). [*ben,]*
171. Varup cennetde ķurdı taht-ı bahtı
 Gerek **ben** de ķoyam dünyā hārabın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 143*). [*ben,]*
172. Be-ħaķķ-ı cümle ervāh-ı güzide
 Bu miħnetden **beni** āzād iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 33*). [*beni, -i*]
173. Ĥudā aña ne itdüğün şorıldı
 Didi Mecnûn **baňa** Ĥak rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 5*). [*baňa, -a*]
174. Beni 'aşıkķlar üzre Ĥüccet itdi
 Severken ya'nī Mecnûn Ĥüsn-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 6*). [*beni, -i*]
175. Benüm gibi esir-i ġam degülsin
 Yüzüñ gülmez meger kim ġam-zedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 22*). [*benüm, -(ü)m*]
176. Ķara giydüñ meger mātem-zedesin
Benüm gibi meger bī-ťāli' oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 25*). [*benüm, -(ü)m*]
177. Benüm yāduma gelmez kendü cānum
 Baňa dirsin şoñumda ocağum yaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 58*). [*benüm, -(ü)m*]
178. Ĥelāl itmezseñ anı Ĥālūme vāy
Benüm ķorķum bu yarın Ĥuta ķāzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 85*). [*benüm, -(ü)m*]
179. Ki beñzer bu nesim-i zülf-i yāra
Benüm cānum fedā olsun bu büya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 147*). [*benüm, -(ü)m*]
180. Benümle sen derilmek mümteni'dür
Benüm her şeb yatağum bir Ĥarābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 77*). [*benüm, -(ü)m*]
181. Benüm şaħşum demür döymez kömürdür
 Eger cūş iylese āhum tütüni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 84*). [*benüm, -(ü)m*]
182. Ki ben baňa 'adūyam sen saña dōst
Benüm tāc-ı serüm Ĥāk-i melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 93*). [*benüm, -(ü)m*]
183. Benüm 'üryān ne ġür u ne kefen var
 Muşāħib olıma mest ile Ĥuşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [*benüm, -(ü)m*]
184. Didi Leylā'ya istiğnā yüzinden
 Ferāğum var **benüm** ay ile ġünden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 47*). [*benüm, -(ü)m*]
185. Ki bundan ġayri yok imin vilāyet
Benüm kim menzilüm oldı Ĥarābāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 171*). [*benüm, -(ü)m*]
186. Tecelli itmez andan rüy-ı cānān
Benüm bādāma dönmişdür mişālim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 179*). [*benüm, -(ü)m*]
187. Ağarmaz olmasam 'uryān cemālim
Benüm yüzüm şuyıdır Ĥara Ĥopraķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 181*). [*benüm, -(ü)m*]
188. Benüm cānum aña ķurbān gerekdür
 O var iken ķatumda añma cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 42*). [*benüm, -(ü)m*]

bencileyin: *Benim gibi, bana benzer.*

1. Āvāre gibi **bencileyin** yār-ı nihāne
 'Arz itmek için süzişini 'āleme Ĥurşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 2*). [*bencileyin,]*
2. Dir idi aña rıfķ u riķķat ile
 Ki ey **bencileyin** āvāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 51*). [*bencileyin,]*

3. Țul oldum **bencileyin** bu h akire
Riz asıyla esir olup bu  z ad (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 24*). [*bencileyin,]*

bend: Bağ, düğüm.

1. Şakin anu  söziyle  amil olma
Hemişe **bend n** olsun zülf-i Leyli (*Leyl  v  Mecn n, Gazel 8, Mısra 9*). [*bend n, - n]*
2. O y re bende **bendi** y re m ni 
 kisi birbirinden b ya k ni  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 11, Mısra 5*). [*bendi, -i]*
3. Țutulmaz kılsa  alem fikr   r yi
Hev  **bend** ile pend ile hav yi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*bend,]*
4. Țutulmaz kılsa  alem fikr   r yi
Hev  **bend** ile pend ile hav yi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*bend,]*
5. Girift r idemez **bend** ile zencir
Delürdelden beni ol y r-ı dil-bend (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 34*). [*bend,]*
6. Ne ben pend i Țutaram ne beni **bend**
Ėar b oldu yıkıldı cümle v rum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 36*). [*bend,]*
7. Bel  **bendine** muğkem rism ndur
Kime bend ursa mecn n iyeler anı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 104*). [*bendine, -i, -n, -e]*
8. Ezelden ba a kismet  h enindür
Kimesne pendile açmaz bu **bendi** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 15*). [*bendi, -i]*
9. Bilürsin  aŐık-ı b -iğtiy rem
Adum Mecn n u **bendüm**  henind r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 13*). [*bendüm, - m]*
10. Urur bi  Şir-i meste **bend**   zencir
Yüzinden g l sözinden d zdi Şekker (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 32*). [*bend,]*
11. Mu ayyed olmayasın **bend**   kayda
 alup düşmen başına tiğ  un ber  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 108*). [*bend,]*
12. Vef -yı va de-i ma h de  aldı
Tağamm l **bendi** ile p yi beste (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 153*). [*bendi, -i]*
13. ȚutulmuŐ p yi muğkem **bend**   bağa
Bıçak almış ele ĖırŐ ile Őayy d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 16*). [*bend,]*
14. İlenür saça  g ri  g ri
İnende b -g n ha urma **bend n** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 43, Mısra 29*). [*bend n, - n]*
15.  un irdi d st  apusına  Ğir
Rev n zencir   **bend** ile    CeyĖ n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 59*). [*bend,]*
16. Gözüm yaşı  apu nda Dicle-i  an
El m boynum ayağum **bende** bağlu (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 63*). [*bende, -e]*
17. Ne y rı var ki diye kışsasını
 apu bağlu ayağda  henin **bend** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 39*). [*bend,]*
18. Bu **bend n** bendesi  alemde Şehdür
Eger  ehden bulam dirse  nec tı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 160*). [*bend n, - n]*
19. Miy n **bendümden**  zge ol da bir  at
Daği n -süftedür dürr-i yetimüm (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 22*). [*bendümden, - m, -den]*

bend  ek: Sınır çekmek, engel çekmek.

1. Kesüp yol virmediler gayr Ėalk a
Dirende nefsin ol kim çekdi bende (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 115*). [*bend  ek, -di-e]*

bend ehli: Bağlı kişi. II Gönlü bağlı, aşık kişi.

1. Anı gūş itmemek ‘ayn-ı haṭādur
Velî **bend ehli** bilmez ḳadr-i pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 19*). [*bend ehli,]*

bend it-: Bağlamak, hükmü altına almak.

1. Düriş ser-ḥalka-i cîmi kemend it
Recîm-i nefsiñüñ boynına bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 18*). [*bend it-,]*

bend iyle: Bağ haline getirmek.

1. Şuvar anı deminde girme ḳana
Baña bend iylemezseñ zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 33*). [*bend iyle, -mez, -se, -ñ]*

bend ü kayd: İp ve zincir.

1. Buña urdı alup ol bend ü kaydî
Yidüp gezdürdi anı ḥâne ḥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 40*). [*bend ü kayd, -1]*

bend ü zencir: Bağ, zincir.

1. Senüñ boynunda n’iyler **bend ü zencir**
Benem her dem esîr-i zülf-i cānān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 68*). [*bend ü zencir,]*
2. Baña ṭak bağı boynından anuñ al
Ki mecnûna yaraşur **bend ü zencir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 33*). [*bend ü zencir,]*

bend ü zencir ur: Bağ ve zincir vurmak.

1. Nice mecnûna urdı bend ü zencir
Meger bir nev-civān ḳavm-i Esed’den (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 8*). [*bend ü zencir ur, -dı]*

bend ur: Bağlamak.

1. Belā bendine muḥkem rismāndur
Kime bend urşa mecnûn iyler anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 105*). [*bend ur, -sa]*

bende: Köle, bağlı kimse.

1. Ḳula ‘azm u hidāyet ḥazretüñden
Sen ol şehsin ki saña **bende** ḡayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [*bende,]*
2. Belānuñ **bendesî** ‘aşḳuñ esîri
Ḡam ile ḡuşşa şehrinüñ şehîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 5*). [*bendesî, -sî]*

3. El urdı ھاڭkaya Şan zülf-i dil-dār
Didi yā Rab bu **bende** ھاڭka der-gūŐ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 61). [bende,]
4. Veli ben ھاr u ھاs ol serv-i āzād
Şehinşeh-zāde ھاnda **bende** ھاnda (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 95). [bende,]
5. Őapuñ çün **bendeden** olmaya rāzī
Bu gün bağrum pāresi dirdün ey pīr (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 86). [bendeden, -den]
6. Őapuñ mevlā vü ھاyrun saña **bende**
Bu cümle Şeş cihet yüce ger alçağ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 70). [bende,]
7. Hevāya uymazam gerçi ki düdem
Beni Şanma ki nefşüm **bendesiyem** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 153). [bendesiyem, -siyem]
8. Bu bendüñ **bendes**i ‘ālemde Şehdür
Eger çehden bulam dirseñ necātı (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 160). [bendes, -si]

bende kıl: Kul ve köle haline getirmek.

1. Boyın barmağ ile göstermeli oldu
Nice āzāde servi bende kıldı (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 17). [bende kıl, -dı]

bende ol: Kul olmak.

1. Kim aldı varumu dağı ھاmaz baña beni
Cānāna bende olalı meyl itmezem eger (Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 11). [bende ol, -alı]

bende-fermān ol: Emir kulu olmak.

1. Aña ھاizmetde olmuşlar Őitābān
Şamu olmuşlar aña bende-fermān (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 33). [bende-fermān ol, -muş, -lar]

bende-i ھاızret-i mu‘azzam: Büyük kişilerin kölesi.

1. Ey seyyid-i bār-gāh-ı ā‘li
Ve ey **bende-i ھاızret-i mu‘azzam** (Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 15). [bende-i ھاızret-i mu‘azzam,]

bend-i ‘āzāb: Azap bağı.

1. Aña yitmez mi ol bend-i ‘āzābı
Melek n’itsün per ھاtmuŐ delüyi (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 98). [bend-i ‘āzāb, -ı]

bend-i mecnûn: Mecnûn’un bağı/ipi.

1. Dem-i vaŐluñ dil-i bīmāre dermān
ViŐālũñ bend-i Mecnûn’a müfettiğ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 21). [bend-i mecnûn,]

bend-i Şayd: Av ipi.

1. Yarım yolda beni tenhâ koyasın
Tutulmadın gazâle bend-i şayda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 107*). [*bend-i şayd, -a*]

benefşe: Ekseriya mor renkte olan güzel kokulu çiçek, menekşe.

1. Benefşe kâkûline tâb virdün
Güle gülşende reng ü âb virdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 61*). [*benefşe,]*
2. Benefşe tâze bitdi ‘anber-âmiz
Şabâ yiliyle sünbül itse bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 10*). [*benefşe,]*
3. Güle karşı nebîz-i hâim içeydi
Benefşe sünbülinden vire tâbî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 81*). [*benefşe,]*
4. Ter ü tâze teni şan dürr-i meknûn
Benefşe dâîre çekdi semende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 9*). [*benefşe,]*
5. Yüzine şu şaçar düşdüke bî-hüş
Benefşe kaddi gibi kâmeti hâim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 71*). [*benefşe,]*

benî âmir: Leyla ile Mecnun'un kabilesi.

1. Naşihat bu ki A‘râb içre meşhûr
Benî Âmir ili hüsniyle ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 178*). [*benî âmir,]*

benî ‘âmir: Leyla ile Mecnun'un kabilesi.

1. ‘Arabda bir ulu var idü meşhûr
Benî ‘Âmir ili anuñla ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 4*). [*benî ‘âmir,]*
2. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi tâ hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 47*). [*benî ‘âmir, -den*]
3. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi tâ hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 47*). [*benî ‘âmir, -den*]
4. Benî ‘Âmir çün aldılar cevâbı
Hemân dönmede gördiler şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 165*). [*benî ‘âmir,]*
5. Benî-‘Âmir içinde server idi
Selîm olduğı-çün kalb-i hâlimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 6*). [*benî-‘âmir,]*

beni baña koy-: Kendi başına, yalnız kalmak.

1. O yegdür kim beni baña koyasın
Yüzün şuyiyle benden el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 29*). [*beni baña koy-, -a, -sın*]

beni benden al: Benliğinden vazgeçmek.

1. Nice kühî yakupdur nitekim kâh
O seyl aldı beni benden yudı pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 29*). [*beni benden al, -dı*]

beni benden al: Kendini kaybetmek, benliğinden vazgeçmek; müptela olmak.

1. Hārāb olmasam ābād olmazam ben
Beni benden şu resme aldı ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 97*). [*beni benden al, -dı*]

benī-nev’: *Kendi sınıfında.*

1. Benī-nev’ün taleb kıl cinse bār ol
Tutalum kim tenüm taşdur demürdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 82*). [*benī-nev’ün, -ün*]

beñiz: *Yüz rengi, yüz.*

1. Bu anı gördi **beñizi** lāle oldu
Bunu ol gördi hāli nāle oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 21*). [*beñizi, -i*]

benlik: *Kişilik, öz varlık // nefis; kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvani arzularının, zaaflarının merkezi.*

1. Gidüp **benlik** bir oldum yār ile bil
Ço kālî kim şığışmaz araya kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 63*). [*benlik,]*
2. Ki ben yitdüm yirümdede kaldı ‘aşkuñ
Çü bende kalmadı **benlik** hevāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 99*). [*benlik,]*
3. Cihān hāndaqlarından kalkıd atı
Çü ben **benlik** bütün kıldum şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 163*). [*benlik,]*

benüm: *1. tekil iyelik zamiri, benim.*

1. Ğam-ı firşat bu ise kim **benüm** var
Fırāka düşmesün kâfir de ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 41*). [*benüm,]*
2. Benüm bu pendümi güş-ı derün it
O sevdādan geçüp def’-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 99*). [*benüm,]*
3. Hāyātumdur **benüm** yar için ölmek
Benüm fahrumdur anuñ-çün döğölmek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 39*). [*benüm,]*
4. Hāyātumdur benüm yar için ölmek
Benüm fahrumdur anuñ-çün döğölmek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 40*). [*benüm,]*
5. Virüp bād-ı gurūra ben gubāri
Benüm derdüm niçün yād iylemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 7*). [*benüm,]*

benüm-çün: *Benim için.*

1. Ol āhū çeşm için ağlar iken ben
Benüm-çün gülmedün itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 132*). [*benüm-çün,]*
2. Benüm-çün dil seni ğam yiye şandı
Şu resme sevdün ol yiñi nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 36*). [*benüm-çün,]*
3. Yazukdur ğayrılar sürmek şafāsın
Benüm-çün bu meşel oldu muhākkağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 65*). [*benüm-çün,]*

beñiz: *Beniz, yüz, yüzün rengi.*

1. Peder gürına dek ʿazm itdi püyân
Görüp ol hâki **beñzi** oldı toprağ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 29). [beñzi, -i]

beñze-: Benzemek, andırmak.

1. Ey tütü-yi şirin-leb **beñzer** dehenüñ kande (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 1). [beñzer, -r]
2. Anuñ çün dıve **beñzer** cümle hūyi
Ne lâyıkdur gurâba tuʿme-i bâz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 100). [beñzer, -r]
3. Qolayına fiğân iyler ceresdür
Sözi bir pula geçmez qalba **beñzer** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 139). [beñzer, -r]
4. Hemân tavşına ger ger kelbe **beñzer**
Aña dañı ne kuşkun bir semerdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 140). [beñzer, -r]
5. Günehsüz cân-ı hayvân incidesin
Güzel gözleri **beñzer** çeşm-i yâra (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 31). [beñzer, -r]
6. Oda girmek ne lâyıkdur kebâbı
Yüce boynuzları çârdâka **beñzer** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 41). [beñzer, -r]
7. Beden burcunda boynı tãka **beñzer**
Yazuğdur ol yüce çârdâkı yıqma (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 42). [beñzer, -r]
8. Yanından geçdi **beñzer** tünd-mâra
Çün uğradı bu bi-bahta o bed-bâht (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 22). [beñzer, -r]
9. Didi gördüm fülân vâdide anı
Adı vâdidür ammâ gûra **beñzer** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 37). [beñzer, -r]
10. Taşı toprağı kızmış qora **beñzer**
O vâdide çeker düzağ ʿazâbı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 38). [beñzer, -r]
11. Melek şüretde ammâ maʿnâda dıv
Be-şüret Yüsuf-ı dil-dâra **beñzer** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 49). [beñzer, -r]
12. Be-maʿnî gürk-i merdüm-hʿâra **beñzer**
Var ey gâfil yürüyen lâf içinde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 50). [beñzer, -r]
13. Yalan ile yılanda cemʿ ider genc
Tamaʿda mûra **beñzer** mâr içinde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 61). [beñzer, -r]
14. Çemen-efrüz u zibâ gerden-efrâz
Güzel boynuz gümüşden mile **beñzer** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 65). [beñzer, -r]
15. Yürür yiler çemende yile **beñzer**
Severdi haste Mecnûn âhuvânı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 66). [beñzer, -r]
16. Anuñ-çün cân gibi gözden nihânem
Güzel âhûya **beñzer** çeşm-i mesti (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 61). [beñzer, -r]
17. Ki **beñzer** bu nesim-i zülf-i yâra
Benüm cânım fedâ olsun bu büya (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 146). [beñzer, -r]
18. Nihâli nâleden **beñzerdi** nâle
Şaçup sim üzre nâsüfte ʿağıkı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 46). [beñzerdi, -r, -di]
19. Cevâhîr atmağa **beñzer** yabâna
Nižâmî şimdi düzse penc-gencin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 22). [beñzer, -r]
20. Libâsı nil ü gendü Nîl-i cüşân
Gicede **beñzeyüp** divâne dıve (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 9). [beñzeyüp, -yüp]
21. Hayâdan **beñzedür** yüzüm ʿağıkâ
Eger bu tâliʿ olmasa Süheylî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 86). [beñzedür, -dür]
22. Ziyâde şeb-çerâğa **beñzemiş** kim
Teni ser-tâ-ka-dem rûh-ı revândur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 46). [beñzemiş, -miş]
23. Burâğ-ı berç-pâyı çekdi Cibrîl
Burâğ ol cân-verdür câna **beñzer** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 41). [beñzer, -r]

24. Teni at vü yüzi insāna **beñzer**
Cemāli dil-ber ü zülfi dil-āviz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 42*). [beñzer, -r]
25. Zihî efsâne kim efsûna **beñzer**
Pür-âteşdür dil-i Mecnûn'a benzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 21*). [beñzer, -r]
26. Zihî efsâne kim efsûna beñzer
Pür-âteşdür dil-i Mecnûn'a **benzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 22*). [benzer, -r]
27. Cihānda gerçi 'aşka kışşa çokdur
Ġam-ı Mecnûn'a **benzer** guşşa yoçdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 30*). [benzer, -r]
28. Ruġ-ı Leylî müşerref aya **beñzer**
Dil-i Mecnûn mücevvef nāya **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 33*). [beñzer, -r]
29. Ruġ-ı Leylî müşerref aya **beñzer**
Dil-i Mecnûn mücevvef nāya **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 34*). [beñzer, -r]
30. Ruġ-ı Leylî bezenmiş bāğa **beñzer**
Dil-i Mecnûn göyinmiş dāğa **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 35*). [beñzer, -r]
31. Ruġ-ı Leylî bezenmiş bāğa **beñzer**
Dil-i Mecnûn göyinmiş dāğa **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 36*). [beñzer, -r]
32. Her ulu nūr u fer virmiş cemāle
Cemāli maġmili **beñzer** cibāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 46*). [beñzer, -r]
33. Her ulu nūr u fer virmiş cemāle
Cemāli maġmili **beñzer** cibāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 46*). [beñzer, -r]
34. O da ħôş kār ider şan pāre-i nār
Serāb idi hemān **beñzer** şarāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 77*). [beñzer, -r]
35. Ĥayāle kâni' vü **beñzer** ħayāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 134*). [beñzer, -r]
36. Ne ola **beñzeye** lezzetde kıanda
Degüldür zer gibi kıymetde zırnıġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 96*). [beñzeye, -y, -e]
37. Siperler taġılu serler dirildi
Kaġan arslāna **beñzer** Nevfel-i gürd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 31*). [beñzer, -r]
38. Ki **beñzer** çeşmi şebde şeb-çerāğa
Per-i şeb-rengi 'Abbāsī 'alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 26*). [beñzer, -r]
39. Ki **beñzer** saña bu baġrumdaki daġ
Konup üstümdeki ser-sebz dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 50*). [beñzer, -r]
40. Uçup kaçmış elinden şabr zāġı
Yatur yirde söyünmüş şem'e **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 7*). [beñzer, -r]
41. Ĥuzūr-ı dil perişān cem'e **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 8*). [beñzer, -r]
42. Ütülmiş murġa **beñzer** ser şikeste
Dür-i nā-süftesinden sine süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 114*). [beñzer, -r]
43. Yüzine jāleden lü'lü taķınmış
'Arūsa **beñzemiş** gülşende ol şāġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 17*). [beñzemiş, -miş]
44. Depeñden beyle çıkmazdı duġānuñ
Saña **beñzer** kıanı şevķ ehli ser-bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 37*). [beñzer, -r]
45. Anuñ-çün **beñzedi** nesrine verdüm
Egerçi 'aşķ ile ol oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 92*). [beñzedi, -di]
46. Şanasın tāze aķ gül oldı ġonca
Şurāġi **beñzemiş** ser-sebz serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 15*). [beñzemiş, -miş]
47. Hilāle **beñzedi** ser-tā-ķadem nūr
Esir olduġı-çün ġırş-ı ta'āma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 64*). [beñzedi, -di]
48. Ney-i dil-sūza **beñzer** ateş-āvāz
Dür-i faż ile dürc-i sinesi pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 4*). [beñzer, -r]
49. Kaşā'id nazm iderdi nitekim dür
Adı Zeyd ille çāpük 'Amr'e **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 7*). [beñzer, -r]
50. Şaçı 'anber teni kāfūra **beñzer**
Cemāli cān gülingen tāze yapraķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 22*). [beñzer, -r]

51. Gice göz yummayan ‘uşşāka **beñzer**
Seher bi-hūd yatan müştāka **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 43*). [*beñzer,]*
52. Gice göz yummayan ‘uşşāka **beñzer**
Seher bi-hūd yatan müştāka **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 44*). [*beñzer,]*
53. Kelâm u şî’ri şîrin temre **beñzer**
Dilinde küh-ı enbüh idi endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 8*). [*beñzer,]*
54. Anı vaşf itmez illâ ‘âlimü’l-ğayb
O hürüñ her biri bir nûra **beñzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 21*). [*beñzer,]*

berâber: Aynı anda, birlikte.

1. Bu yol ‘azminde olurlar **berâber**
Cihânda her kaçar vaşî uçar kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 46*). [*berâber,]*

berât: Ferman, buyruk.

1. Söyündürdi anuñ da ahterini
Cihân anuñ dañi yazdı **berâtın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 145*). [*berâtın, -i, -n]*
2. ul olmuş yâra ağıyarından âzâd
Zihî ğam kim aña virmüş **berâtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 91*). [*berâtı, -i]*

berg: Yaprak.

1. a-ı ser-sebzidür bir gül-‘izâruñ
Nice yaprak ki **bergidür** çenâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 173*). [*bergidür, -i, -dür]*
2. azân **bergi** gibi pejmürde olmuş
Teninden gitdi gündün güne kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 6*). [*bergi, -i]*

beri: Arınmış, temizlenmiş.

1. Bu derde irse dermândan **beridür**
Yidi asdan geçen zehr-i helâhil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 66*). [*beridür, -dür]*

beriyye: Çöl, susuz sahra, çok kurak yer.

1. Selâm itmege aña sürdi nâa
Beriyye içre gitdi nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 23*). [*beriyye,]*

berk: Şimşek.

1. Bu ra‘d-ı hâ’il ü **berk** u zelâzil
Celâlüh ahrına zâhir delâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 67*). [*berk,]*
2. utuşdum yüz şuyın opraa şaçdum
Yaup şeva vücüdüm iyledüm **berk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 49*). [*berk,]*
3. Ki tâ şevum cihânı iyleye ğar
Bu **berkı** şev odı rahşende iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 51*). [*berkı, -i]*

4. Pür-âteş **berk** olup karşular anı
Sözi zikri ‘izâr u zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 34*). [*berk,*]
5. Muqayyed olmayasın bend ü kayda
Çalup düşmen başına tiğ çün **berk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 109*). [*berk,*]
6. Ki hem üftâde hem pür-tâb çün **berk**
Yatup bu hâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [*berk,*]
7. Ğaribûñ ağızına tãnzurdi âbı
Hemân yârânı ra‘d u **berk** u bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [*berk,*]

berk: *Yaprak.*

1. Nevâ vü **berk** ile şürîde destân
Civân itdi cihânı sebz-i nev-ñiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 8*). [*berk,*]
2. ‘Alemler dikdi ‘âlemde dü rengi
Tolup **berk** ü nevâdan bâğ u bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 7*). [*berk,*]

ber-kâr it: *Uğraşmak, mücadele etmek.*

1. Anuñ sa‘yı der-i Leylî tavâfı
Şavaşda her kişi ber-kâr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 103*). [*ber-kâr it, -er, -di*]

berk-i gül: *Gül yaprağı.*

1. Hem oldu cãn dürinden katre ğabğab
Ne disün **berk-i gül** bād-ı semûma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 57*). [*berk-i gül,*]

berk-i hüsn: *Güzellik yaprağı.*

1. Şoyar hem hülle-i sebz-i giyâhı
Çurudur berk-i hüsnin büstânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 23*). [*berk-i hüsn, -i*]

berk-ı miğfer: *Miğferin şimşegi.*

1. Şanur gören tenin yüz başlu tinnîn
Görinür farkı üzre **berk-ı miğfer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 9*). [*berk-ı miğfer,*]

berk-i rahşân: *Parlak şimşek.*

1. Bulutlar içre güyâ **berk-i rahşân**
Ol ebrin her ‘Arab aşlânı ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 180*). [*berk-i rahşân,*]

berk-i rızân: *Dökülen yapraklar.*

1. Ururlar yüzine itdüğü çanı
Be-şüret gerçi rengin **berk-i rızân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 5*). [*berk-i rızân,*]

bes: *Kafi, yeter, yetişir.*

1. Baña **besdür** iki ‘âlemde yârum
İre çün cevheriye dürr-i şehvâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 198*). [*besdür, -dür*]
2. Anuñ ‘ıtrı cihân u câna **besdür**
Çınâr-ı kâmetin ‘arz itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 64*). [*besdür, -dür*]
3. Dil-i divâneye vîrâne **besdür**
Benim murğum uçupdur ol kafesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 94*). [*besdür, -dür*]
4. O **besdür** baña ço cân u cihânı
Didi Zeyd iyledi bu müşkili hâll (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 44*). [*besdür, -dür*]

beşâret: *İyi haber, müjde, muştı.*

1. Diler bir dem yüzün görmege destür
İrişdi Leylî’ye çün bu **beşâret** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 81*). [*beşâret,]*
2. Ki iyler vaşl-ı yâr ile **beşâret**
Mezâr-ı yâre cân atdı piyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 14*). [*beşâret,]*

besle: *Büyütmek, yetiştirmek, yedirip içirmek.*

1. Ben o miñnet zâdeyem kim dâye-i devrân beni
Besler anamdan toğaldan emzürüp şîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 4*). [*besler, -r*]
2. Göñülden **besler** idi cânı gibi
Şaķınup sinede imânı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 67*). [*besler, -r*]
3. Fedâ-yı yâr için **besler** dil bu cânı
N’ider yâr olmasa cân u cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 45*). [*besler, -r*]
4. Velî ‘âşıklara küh-i girândur
Anı yüz nâz ile **beslerdi** Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 19*). [*beslerdi, -r, -di*]
5. atında **besledürdi** bir nice seg
Kime hışm itse cellâda dir idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 2*). [*besledürdi, -dür, -di*]
6. Yiridür ger olursa menzili nâr
Nice hârı ki **besler** sâye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 29*). [*besler, -r*]
7. Ruħı devrinde hâli haylı hõşdur
Haremde **beslenür** tıfl-ı Hâbeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 160*). [*beslenür, -ür*]

beste: *Bağlanmış, bağlı; kapalı.*

1. Vefâ-yı va‘de-i ma‘hûde aldı
Taħammül bendi ile pâyı **beste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 153*). [*beste,]*
2. Gezerdi âh ile deşt ü beyâbân
Silâh u âleti bilinde **beste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 75*). [*beste,]*
3. Dehânı seglerün mühr ile **beste**
Dehân-ı segde ol kıl gibi hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 40*). [*beste,]*

be-şüret: *Bu yüzden.*

1. Be-şüret ol şevāba cehd iderdi
Be-ma'nî yine yiñi 'ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 35*). [*be-şüret,]*

be-şüret: Görünüşte.

1. Melek şüretde ammā ma'nāda dīv
Be-şüret Yūsuf-ı dil-dāra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 49*). [*be-şüret,]*
2. Çapusu bağlu yāri kārı gibi
Be-şüret gevher idi genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 7*). [*be-şüret,]*
3. Ururlar yüzine itdüği çanı
Be-şüret gerçi rengin berk-i rızān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 5*). [*be-şüret,]*
4. Niçün gencineñ oldu beyle medfün
Be-şüret cān gibi gözden nihānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 133*). [*be-şüret,]*

be-şüret-i ceng: Savaş yüzünden.

1. Siper şaldı şuya **be-şüret-i ceng**
Çararmış dide-i nergis seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 20*). [*be-şüret-i ceng,]*

beter: Çok fena, daha fena, çok kötü.

1. Tapınsuz dirlik ölmekden **beterdür**
Beni bu derd-i serden kırtar ey mäh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 108*). [*beterdür, -dür]*
2. Benüm derdüm veli senden **beterdür**
Senüñ var derdüñi yanmağa yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 58*). [*beterdür, -dür]*
3. Velî andan **beter** bu derd-i mestür
Egerçi oldu ol 'aşka nişāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 94*). [*beter,]*
4. Anuñ-çün sūzişi oddan **beterdür**
Meger eşrāt-ı sâ'at gicesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [*beterdür, -dür]*

bey': Satış, alışveriş.

1. Temāşā-yı gülistān itdi Leylî
Gülüñ gülşende **bey'in** fāsıd itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 5*). [*bey'in, -i, -n]*
2. Ne **bey'** ola kim āhır fāsıd olmaz
Cihān 'ayyārdur dā'im işi rīv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [*bey',]*

bey' it: Satmak.

1. Olur pür-'uqde 'uqde şāh-ber-şāh
Eger bey' itseler ol deh zebāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 187*). [*bey' it, -se, -ler]*

beyābān: Sahra, çöl.

1. Nazar-gāha çıkup bakdılar ile
Beyābān gördiler pür tiğ u nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 15*). [*beyābān,]*

2. Gezerdi āh ile deşt ü **beyābān**
Silāh u āleti bilinde beste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 74*). [*beyābān,]*
3. Aña itmeye Nevfel' den şikāyet
Beyābānda ne hāre ƣaldı ne hār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 11*). [*beyābānda, -da]*
4. Cihān hālvet ƣalup il girdi dāra
Beyābānda yürür āvāre Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 3*). [*beyābānda, -da]*
5. Beyābānı baña menzil hōş itdi
Ocağūñ yağmağa iltüp bu odı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 40*). [*beyābānı, -ı]*
6. Sikender teşne-leb çün vire cānı
Senūñ bensüz yirūñ küh u **beyābān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 195*). [*beyābān,]*
7. Beyābānda ne āsüde ne hufte
Nice 'uzlet idersin gār içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 70*). [*beyābānda, -da]*
8. Aramuzda bu deñlödür hemān farƣ
Ki anuñ sūzı ocağı **beyābān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 55*). [*beyābān,]*
9. Unutdı acıdan ƣatlu giyāhı
Enis olmış **beyābānuñ** vuhūşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 69*). [*beyābānuñ, -uñ]*
10. Gider ol revnaƣ-ı zībāsı andan
Gezer reh-zen gibi küh u **beyābān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 19*). [*beyābān,]*

beyān: Açıklama, anlatma, söyleme.

1. Vücüdında bulunmaz ģayr-ı yārı
Didiler ƣıl bu şırma hem **beyānı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 19*). [*beyānı, -ı]*
2. Gelüp virdi bu vahşī cāna ünsi
Anuñ Aħmed gibi mu'ciz **beyānı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 31*). [*beyānı, -ı]*
3. Dönüp hālın beyān itmiş mufaşşal
Dimiş bu nāme kim yazıldı ƣandan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 178*). [*beyān it, -miş]*

beyān iyle: Anlatmak, ifade etmek.

1. Bu vech ile beyān iyle rivāyet
Ki ol hākī bisāt u seng bālīş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 2*). [*beyān iyle, -r]*

beyān-ı hāl it-: Vaziyeti anlatmak.

1. Beyān-ı hāl iderken hāste Mecnûn
Atasınūñ ƣatında dide pür-hün (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 51*). [*beyān-ı hāl it-, -er, -ken]*

beyit: Dîvan edebiyâtında nazım birimi olarak kabul edilen iki mısradan ibâret nazım parçası.

1. O rengin **beyti** anuñla yazardı
O mektübü atardı rāh-ı Necd'e (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 114*). [*beyti, -i]*

beyle: Böyle, bu şekilde.

1. Niçün göynüklüden **beyle** ƣaçarsın
'Aceb mi zengī ƣul gibi ƣaçasın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 46*). [*beyle,]*

2. Aña sîmîn serîr olmak ne hoşdur
Kamer kim **beyle** nûrânî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 119*). [*beyle,]*
3. Depeñden **beyle** çıkmazdı duĥânuñ
Saña beñzer kıanı şevk ehli ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 36*). [*beyle,]*
4. Anı **beyle** iden vire cevâbın
Çü Mecnûn'un maķâmı oldı ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 40*). [*beyle,]*
5. Cevâbı **beyle** virdi ol şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 1*). [*beyle,]*
6. Niçün gencîneñ oldu **beyle** medfûn
Be-şuret cân gibi gözden nihânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 132*). [*beyle,]*
7. Bu 'âlemde sürer **beyle** şafâyı
Şu dil kim ol cihânda olmadı şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 76*). [*beyle,]*

beyt: İki mısradan oluşan nazım. II Şiir.

1. İçinde zikr olınsa hâl-i Mecnûn
Yazardı def'î ol **beyte** cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 111*). [*beyte, -e]*
2. Bir iki **beyt** okıdı 'aşıkâne
Ki ey fâriğ unutulduñ derd-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 4*). [*beyt,]*
3. Bir iki **beyt** okudum iyledi güş
Münâsib olduĥı-çün hâle ebyât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 138*). [*beyt,]*
4. Bu birkaç **beyti** itdi hoş ser-âĥâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 162*). [*beyti, -i]*
5. Anuñlaydı selâmı vü kelâmı
Kaçan bir **beyt** okısa ol cihân-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 201*). [*beyt,]*
6. Bir iki **beyt** okıyup kıldı zâri
Ėarib ü bî-kes ü tenhâ vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 18*). [*beyt,]*

beyt: Ev.

1. Diyârım terk idüp gitmiş degüldüm
Koyup **beytümi** düşdüm ĥurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 45*). [*beytümi, -üm, -i]*

beyt-i ma'mûr: Kabe'nin tam üzerinde yedinci kat gökte bulunan ve melekler tarafından tavaf edilen bir köşk.. Mamur ve mukaddes bir beyit.

1. Yirüñ olsun hemişe **beyt-i ma'mûr**
Ėudâ kıandil-i 'arş itsün revânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 146*). [*beyt-i ma'mûr,]*

beyt-i mevzûn: Vezinli beyit.

1. Delüksüz dürr iken dürler delerdi
Ėuzûrında okına **beyt-i mevzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 109*). [*beyt-i mevzûn,]*

beytü'l-aĥzân: Hüzünler evi II Hz. Yakup'un kapandıĥı ev.

1. Benüm sensüz maķâmum **beytü'l-aĥzân**
Senüñ cânuñla cânım olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 196*). [*beytü'l-aĥzân,]*

beytü'l-ḥarām: Kabe.

1. Revāhilde kavāfil fevc-der-fevc
Kaçan kim geldiler **Beytü'l-ḥarāma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 41*). [*beytü'l-ḥarāma, -a*]

beyza: Yumurta.

1. Ḥorôsun **beyza** ile ne işi var
Baña kırdaş odur kim ola ḥâl-dâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 190*). [*beyza,]*
2. Nitekim **beyzâdan** tûṭî-beçe ser
Bitürmiş dâmen-i kûh eyle ter gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 12*). [*beyzâdan, -dan*]

beyzâ-yı müdevver: Devamlı dönen aydınlık.

1. Şarâb-ı mihr ü vefâ görünür serâb-ı cefâ
Felek didükleri bir beyzâ-yı müdevverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 7*). [*beyzâ-yı müdevver, -dür*]

bez: Bıkmak, usanmak, bîzar olmak, gınâ gelmek.

1. Zerinden **bezesin** görseñ yüzini
Yüzin göstermese şan bir hümâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 148*). [*bezesin, -esin*]

bez: Bez, keten.

1. İpek **bezler** ağır altünlu kat kat
Şeker tenginden oldı ḥâneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 48*). [*bezler, -ler*]
2. Yiñi tiz iğne gūyâ eski **beze**
Kaşıdı ol iki ‘ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 38*). [*beze, -e*]

be-zârî: Ağlayıp inlemek.

1. Gezüp âvâre bâzârî **be-zârî**
Dilinde nâleler gönlinde yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 67*). [*be-zârî,]*

beze-: Süslemek.

1. Ruḥ-ı Leylî **bezenmiş** bâğa beñzer
Dil-i Mecnûn göyinmiş dâğa beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 35*). [*bezenmiş, -n, -miş*]
2. Tölup ehl-i temâşâ dâmen-i kûh
Kaçan Leylâ'yı medḥ ile **bezerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 53*). [*bezerdi, -r, -di*]

bezm: Eğlence meclisi.

1. Yanar od idi rezme **bezme** gülşen
Hem ehl-i ھاşmet idi hem ھاşım-dār (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 4). [bezme, -e]
2. Ki zehr-âlûde bâde kıldı ıhżār
Yañılıp **bezm** içinde sākî-i mest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 15). [bezm,]
3. Ki ola târ-ı çeng ü ‘ûd-ı Nâhîd
Zihî **bezm** ü zihî dîvân-ı âbâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 33). [bezm,]
4. İy şem‘-cem‘ ü **bezm** ü baht-ı pîrüz
İy mihrî-i bâb-ı kaşr-ı tâc-dârî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 42). [bezm,]
5. Añun şaħfî zemâne defteridür
Temâşâ iyleyüp Mecnûn bu **bezmi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 37). [bezmi, -i]
6. Zuħaldur päsban Mirrîh-i cellâd
Vekîl-ħarcı o **bezmüñ** Müşteridür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 35). [bezmüñ, -üñ]
7. Ğarîk-i ni‘met itdi ħâş u ‘âmı
Ulu **bezm** itdi şâhâne müşerref (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 7). [bezm,]
8. Bişürdi dürlü ni‘metler mükellef
Müzeyyen **bezm** güyâ bâğ-ı cennet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 9). [bezm,]
9. İçinde sükkeriler rûğâniler
O gün ol **bezme** ħâdim oldı Leyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 19). [bezme, -e]
10. Ki ölmedin bulam tâ ‘ömr-i bâkî
Ĥuceste fâldur **bezmüñde** şaħbâ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 59). [bezmüñde, -üñ, -de]
11. Ne var maħbûs iseñ ħabsında anuñ
Yanar kerrübî **bezminde** çerâğuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 157). [bezminde, -i, -n, -de]

bezm: Meclis, ortam, buluşma ve görüşme yeri.

1. Giren olma yüri bu **bezme** zinhâr
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 70). [bezme, -e]
2. Elinde şür u şer şemşir olmış
Ol el kim **bezm** içinde zer şaçardı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171). [bezm,]
3. Şeh-i ‘âlî-cenâb ile cenâ‘ib
Şehüñ **bezmine** Zühre muţrib olmış (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 29). [bezmine, -i, -n, -e]
4. Ki ‘ömri geçdi terk itmez o geşti
Ĥılır bed-nâmlar **bezminde** ârâm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 105). [bezminde, -i, -n, -de]

bezm ehli: Eğlence meclisine katılan kişi.

1. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler nevâda şanki bülbül (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 113). [bezm ehli, -ne]

bezm-gâh-ı şâh: Şah meclisi, padişahlara yakışır meclis.

1. Yatarsa yaşdanur âhü kolinâ
Çü bir yir **bezm-gâh-ı şâh** olurdu (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 45). [bezm-gâh-ı şâh,]

bezm-i ‘aşk: Aşk meclisi.

1. Zihî ‘ıyd-ı hilâl Allahu ekber
Ĥudâ kim bezm-i ‘aşkuñ cem‘ idüpdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 101). [bezm-i ‘aşk, -uñ]

bezm-i maḥabbet: *Aşk, sohbet meclisi.*

1. Ki ey **bezm-i maḥabbet** naḥl-bendi
Şaḫın şimden girü itme nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 120*). [*bezm-i maḥabbet,]*

bezm-i mübârek: *Kutlu meclis.*

1. İle in‘ām u iḥsân itdi ḫaylî
Zihî **bezm-i mübârek** ‘işret-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 21*). [*bezm-i mübârek,]*

bezm-i tenhâ: *Tenhada bir arada olmak, kuytuya çekilmek.*

1. İderdi bülbül ile **bezm-i tenhâ**
O gün her-gâh içinde ya’ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 128*). [*bezm-i tenhâ,]*

bî-‘aql: *Akılsız.*

1. Düzilmez söze **bî-‘aql** u tefekkür
Mecâz âteşlerinden puḫte olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 12*). [*bî-‘aql,]*

bî-amân: *Amansız, aman vermeyen, insafsız, merhametsiz.*

1. Yıkma cefâ ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı gözleruñ ne ‘aceb **bî-amân** imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 9*). [*bî-amân,]*
2. ‘Adûlar gibi ammâ **bî-amânsın**
Egerçi pistedür şîrîn dehânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 52*). [*bî-amânsın, -sın]*
3. Bitürür ot yirine tiğ-i tîzi
Ol oḫ kim **bî-amândur** irse câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 87*). [*bî-amândur, -dur]*

bî-‘ār: *Arsız, utanmaz.*

1. Revân oldı diyâr-ı yâre **bî-‘ār**
Anuñ kim derdi vardur ‘ârı n’iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 8*). [*bî-‘ār,]*
2. Ne ḫōş añduñ vefâdan ben gedâyı
Benem bî-râḫat u bî-yâr u **bî-‘ār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 5*). [*bî-‘ār,]*

bî-‘ār ol-: *Utanmaz olmak.*

1. Kıza ‘ār ehli olursa uzun yaş
Eger bî-‘ār olursa başına taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 86*). [*bî-‘ār ol-, -ur, -sa]*

bî-‘ayb: *Ayıpsız, kusursuz, hatasız.*

1. Görüp gaybı Hudâ'dur diye **bî-ayb**
Hünerden şimdi 'âlem oldı hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 74*). [*bî-ayb,]*

bî-bâb u revzen: *Kapısız ve penceresiz.*

1. Bulınmaz ol gönül ilde tütündür
Gönül bir hânedür **bî-bâb u revzen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 53*). [*bî-bâb u revzen,]*

bî-bahâne kal-: *Sebepsiz, bahanesiz kalmak.*

1. Çü kaldı bî-bahâne rây-ı Mecnûn
Yiñilendi yine sevdâ-yı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 59*). [*bî-bahâne kal-, -dı]*

bî-baht: *Talihsiz, kısmetsiz.*

1. Veli hem guşşasuz **bî-baht** u rüzem
Ol iş kim kâr-ı gâmdan ola hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 22*). [*bî-baht,]*
2. Yanından geçdi beñzer tünd-mâra
Çün uğradı bu **bî-bahta** o bed-bâht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 23*). [*bî-bahta, -a]*

bî-bâk: *Korkusuz.*

1. El ura çün güher gencine hakkâk
Güher delmekde hergiz ide **bî-bâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 94*). [*bî-bâk,]*

bî-bedel: *Eşsiz, bedelsiz.*

1. Belâdan her biri gerçi meşeldür
Velî Mecnûn belâsı **bî-bedeldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18*). [*bî-bedeldür, -dür]*
2. Belâdan her biri gerçi meşeldür
Velî Mecnûn belâsı **bî-bedeldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18*). [*bî-bedeldür, -dür]*

bî-behâne: *Bahanesiz, sebepsiz.*

1. Kara tağda yeşil şahrâda gezdi
Ne deñlü istediye **bî-behâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 33*). [*bî-behâne,]*

biç: *Hasat etmek, devşirip toplamak.*

1. Ekine göre **biçersin** biçini
Olur rıbh-ı ticâret mâla göre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 124*). [*biçersin, -er, -sin]*
2. Nedür bu fitne ekmedin **biçersin**
İrağdan itmeyince cânı gâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 16*). [*biçersin, -er, -sin]*

bıçak süñüğe ir: *Bıçak kemiğe dayanmak, çekilen sıkıntı artık katlanılamayacak bir duruma gelmek.*

1. Sözi kes kim bıçak irdi süñüğe
Benüm yokdur kıabile birle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 186*). [*bıçak süñüğe ir, -di*]

bıçak: *Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici âlet.*

1. Tutulmuş pâyı muhkem bend ü bağa
Bıçak almış ele hırış ile şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 17*). [*bıçak,*]

bıçâre: *Çaresiz, düşkün, zavallı.*

1. Peder **bıçâre** çün gördi bu kıamı
Tevehhüm mużtarib iyledi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 55*). [*bıçâre,*]

bî-çâre: *Çaresiz, aciz, zavallı.*

1. Belâ vü ders ile **bî-çârelikdur**
Vücüdüm zâhirâ bir kıatre mâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 40*). [*bî-çârelikdur, -lık, -dur*]
2. Bu resme zâr olup âvâre Mecnûn
Yürürdi bî-kes ü **bî-çâre** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 2*). [*bî-çâre,*]
3. Eve varınca oldı reh-nümünü
Görüp ferzendini **bî-çâre** mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 79*). [*bî-çâre,*]
4. ‘İlâca sa’y idüp anuñla bile
Ki çâre ideler **bî-çâresine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 21*). [*bî-çâresine, -si, -ne*]
5. Ben ansuz oluram **bî-çâre** bî-kes
Musallağ iyleyen baña hevâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 96*). [*bî-çâre,*]
6. ‘Azâb-ı kıabre uğramış ölüdür
Bu söz bî-şabr idüp **bî-çâre** pîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 121*). [*bî-çâre,*]
7. Vişâline o mâhuñ ‘tâmi’ oldı
Degül bu nükteden **bî-çâre** âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 29*). [*bî-çâre,*]
8. Anı nüş iyledi bir nice eyyâm
İşi **bî-çârenüñ** şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 71*). [*bî-çârenüñ, -nüñ*]
9. Gözi pür-âb-ı eşk ü sine pür-âh
Ğarib ü bî-kes ü **bî-çâre** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 15*). [*bî-çâre,*]
10. Yaşum geçsün kıuru endişem ile
Görüp Nevfel kıatı **bî-çâre** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 119*). [*bî-çâre,*]
11. Geçemezsin atuñı depme şuya
O merdüm-zâdeyi **bî-çâre** itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 33*). [*bî-çâre,*]
12. Dönüp iline gitmek oldı cehdi
Tırup **bî-çâre** Mecnûn kıasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 165*). [*bî-çâre,*]
13. Anı bön düşdi şanur ehl-i bâzâr
Añup **bî-çâre** Mecnûn çşem-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 67*). [*bî-çâre,*]
14. Saña baña hemân itdüm veda’ı
Peder **bî-çâre** elden gitdi ağla (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 9*). [*bî-çâre,*]
15. Başına hâki vü hâke başını
Esîr-i ‘aşk iken **bî-çâre** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 35*). [*bî-çâre,*]

16. Baña olmuşdur ejderhâ havâle
Bu ben **bî-çâre** kim müştâk-ı yârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 105*). [*bî-çâre,]*
17. Olur **bî-çâre** ‘uşşâkuñ nevâsı
Seherde ‘aşıkuñ dil-ğaste rûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 48*). [*bî-çâre,]*
18. O **bî-çâre** za‘îf ü müstemendüñ
Beni ‘afv itsün erçi pür-günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 34*). [*bî-çâre,]*
19. Görüp âh iyledi **bî-çâre** mâder
Yudı geh gözleri yaşıyla rüyın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 44*). [*bî-çâre,]*
20. Çuru gavğa çeker **bî-çare** ‘andel
Meşel bustânınuñ ehli ne hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 64*). [*bî-çare,]*
21. Diler çâre ide **bî-çâresine**
Taşa çaldı melâmet şîşesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 22*). [*bî-çâresine, -s, -i, -n, -e]*
22. Bil ey **bî-çâre** Leylî’nüñ habibi
Geçürdükçe cihânda rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 98*). [*bî-çâre,]*
23. Virüp emr-i Hudâ’ya cân-ı şîrîn
Bu derde uğrayup **bî-çâre** mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 127*). [*bî-çâre,]*
24. Hemân açdı zebân-ı âteş-âlûd
Ki evyâh n’ideyin **bî-çâre** kıldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 87*). [*bî-çâre,]*

bî-çâre kal: Biçare, çaresiz (bir biçimde) kalmak.

1. Çü bildüm bulmadum bî-çâre kıldum
Ne bir gün ben saña râhat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 62*). [*bî-çâre kal, -du, -m]*

bî-çeşm: Kör, gözleri görmeyen.

1. Olur **bî-çeşm** olana bâr-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 124*). [*bî-çeşm,]*

biçin: Ekin biçmek, hasat.

1. Ekine göre biçersin **biçini**
Olur ribh-ı ticâret mâla göre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 124*). [*biçini, -i]*

bî-cüft: Çifti olmayan, eşi bulunmayan, tek.

1. Tenüm **bî-cüftdür** çün dürr-i nâsüft
Egerçi gayr ile cüft oldı ismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 198*). [*bî-cüftdür, -dür]*

bî-dâd: Adaletsiz (kimse), zalim.

1. Velî yok kâlbümüñ **bî-dâde** meyli
Eger kız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 130*). [*bî-dâde, -e]*
2. Cemâli hûş kemâle yitmiş idi
Baña **bî-dâd** idüp bir bād-ı meş’üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 99*). [*bî-dâd,]*

bîdâd it: Haksızlık etmek.

1. Niçün sen iyledüñ gayr ile bāzār
Taraḥḥum gösterüp bīdād idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 29*). [*bīdād it, -er, -sin*]

bī-dād iyleyen: *Zulmeylemek.*

1. Ḥarāb-ı bābı **bī-dād iyleyen** ol
‘İmādın ol sārayuñ penç idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 52*). [*bī-dād iyleyen, -(y)en*]

bī-dāğ: *Yarasız.*

1. Ğanī fehmi iylemez muḥtāç ḥālīn
Ne bilsün sūzişi **bī-dāğ** olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 93*). [*bī-dāğ,*]

bī-dām: *Damsız, çatisız.*

1. Der ü dāmı kılup **bī-dām** u maḥbūs
Sibā‘-ı nefsinüñ olan muḥā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [*bī-dām,*]

bīdār: *Uyanık, uykusu kaçmış.*

1. Yakup şeb ḥırmenini āteş-i rüz
Ṭurup Zeyd uyḥusundan oldı **bīdār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 81*). [*bīdār,*]

bī-derd: *Dertsiz, derdi olmayan.*

1. Ṭapuñ **bī-derd** ben derde giriftār
Ne nāme var ḫatumda ne ḥamāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 72*). [*bī-derd,*]
2. Kimi ḫalkuñ gülişür kimi giryān
Gülerler ğāfil ü **bī-derd** olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 45*). [*bī-derd, -bī*]
3. Olurdi cānı cümle yirde **bī-derd**
Meşel düzen ne ḥōş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 170*). [*bī-derd,*]

bī-devā: *Dermansız, çaresiz, şifasız.*

1. Bu firḫat derdi çünkim **bī-devādur**
Baña şimden girü ölmek revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 43*). [*bī-devādur, -dur*]

bī-devlet ol: *Talihsiz olma, uğursuzluk.*

1. Sa‘ādetden ḫaçanlar oldı maḥrūm
Anuñ kim hem-demi bī-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 65*). [*bī-devlet ol, -a*]

bī-dīdār-ı dil-dār: *Sevgilinin yüzü olmadan.*

1. O da yüz tutdı āhir irtiḥāle
Cihān ‘uşşāka **bī-dīdār-ı dil-dār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 19*). [*bī-dīdār-ı dil-dār,]*

bī-dīde-i yār: *Sevgilin gözü olmadığında. Sevgilin gözü değilse.*

1. Aña düzah olur gülşen gül âteş
Baña nergis gözi **bī-dīde-i yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 87*). [*bī-dīde-i yār,]*

bī-dil: *Kalpsiz, gönülsüz.*

1. Oturup bī -dil ü bī-şabr u bī-yār
Od urdı perdesine nām u nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 2*). [*bī-dil,]*

bī-dil ü hüş: *Akılsız ve gönülsüz.*

1. Nevālar māyesine itdi āheng
Anı gördi ki yatur **bī-dil ü hüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 137*). [*bī-dil ü hüş,]*

bī-dirîg: *Far. acımasızca, merhamet etmeden.*

1. Alup virmekde başı **bī-dirîguz**
Dönüp bu tiz ḥaberle ilçi çün tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 40*). [*bī-dirîguz, -uz]*

bī-edeb: *Edepsiz.*

1. O ḥôd ‘ār iyemezdi ol laḳabdan
Eger güş itse biñ **bī-edebden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 46*). [*bī-edebden, -den]*
2. Melek-sîret mubaşşır âdem idi
İşitse **bī-edeblerden** ‘ıtâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 129*). [*bī-edeblerden, -ler, -den]*

bī-endāze: *Far. Ölçüsüz, hadden müteceviz.*

1. Ki cānun bula **bī-endāze** aşşı
Şınuḳ olsa gönül ‘ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 50*). [*bī-endāze,]*

bī-fer: *Güçsüz, kuvvetsiz.*

1. Bu ğam-perver ḥaberdan **bī-fer** oldı
Didi ger mâni‘ olmaḳdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 172*). [*bī-fer,]*

bī-fermān: *Emirsiz, buyruksuz.*

1. Nice sultānı **bī-fermān** idüptür
Eger ins ü melek dīv ü peridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 64*). [*bī-fermān,]*

bī-fiğān: Feryatsız, inlemesiz.

1. Pervâne-vār ‘aşık olan **bī-fiğān** gerek
Ahvāl-i süziş-i cigeri şorma şem‘adan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 8*). [*bī-fiğān,]*

bī-gam-güsār: Gam dağıtıcıdan mahrum olmak, dert arkadaşı olmamak.

1. Dağlı müşkil budur **bī-gam-güsārem**
Ne çārem var ne şabrum ne mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 106*). [*bī-gam-güsārem, -em]*

bī-gāne: Yabancı.

1. Düşe **bī-gāne** destine mekānı
Ele alup ‘aşā-yı nā-tüvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 28*). [*bī-gāne,]*

bī-garaz: 1. garezsiz. 2. tarafsız, taraf tutmayan.

1. Görendir tañlayup lâ-ħavle kavli
Ki bu ‘aşk-ı ĥakikī **bī-garazdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 119*). [*bī-garazdur, -+dur]*

bī-garaz: Art niyet olmadan, garazsız.

1. Yir idün gerçi vāfir guşşasından
Baña sen **bī-garaz** yār idün el-ħağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 79*). [*bī-garaz,]*

bī-gezend: Zararsız.

1. Ferište ĥırzı gibi **bī-gezendem**
Beni ĥahr-ı belâ ĥôş-hü idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 140*). [*bī-gezendem, -em]*

bī-günāh: Suçsuz, günahsız, masum.

1. İlenür saña ögürü ögürü
İnende **bī-günāha** urma bendün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 29*). [*bī-günāha, -a]*
2. Birine ĥullarından ĥıldı fermān
Didi ol **bī-günāh** āhūyı gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 33*). [*bī-günāh,]*
3. Ki itlerden nice buldı ĥalāşı
Müvekkil gönderüp ol **bī-günāha** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 49*). [*bī-günāha, -a]*
4. Nice şoğdurdılar ben **bī-günāhi**
Nice segler gelüp dilküenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 28*). [*bī-günāhi, -ı]*
5. Nitekim şir āhū-yı zebūnı
Diler ol **bī-günehden** dōke ĥanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 19*). [*bī-günehden, -den]*

bī-ħaber: Habersiz.

1. O cān kim derd ü ğamdan **bī-ḥaberdür**
Ne var insān ise ma'nide ḥardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 9*). [*bī-ḥaberdür, -dür*]
2. Cihāndan **bī-ḥaber** Leyli ğamında
Dönüp terk itdiler ol derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 120*). [*bī-ḥaber,]*
3. Şeker-lebden tuz ekme sen de zinhār
Meger zaḥm acısından **bī-ḥabersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 39*). [*bī-ḥabersin, -sin*]
4. Belā naḳşından ama **bī-ḥabersin**
Baña sen gerçi dīvāne didüñ nām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 136*). [*bī-ḥabersin, -sin*]

bī-ḥaber: *Bilgisiz // cahil; vurdumduymaz.*

1. Adı dīvāne kendü 'āqil idi
Anı her **bī-ḥāber** mecnûn şanurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 29*). [*bī-ḥāber,]*

bī-ḥad: *Hadsiz, hadsiz hudutsuz, pek çok.*

1. Bu **bī-ḥad** fitneye meftûn sen itdüñ
Delürdüp ben ğarib-i bī-nevāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 104*). [*bī-ḥad,]*
2. Kilebdān saçlu incü dişlü dilber
Cemāli bī-nihāyet mālī **bī-ḥad** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 205*). [*bī-ḥad,]*
3. Velī **bī-ḥad** idi baĝrında kanı
Yir iĉer ol da aĝyāra müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 60*). [*bī-ḥad,]*
4. Ne var āsān oĝursañ zāḥirin sen
Benümle yār olan **bī-ḥad** gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 71*). [*bī-ḥad,]*
5. Siñerek gözüñi sen de kaĝagör
Ebücehl'üñ çün oldı cehli **bī-ḥad** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 23*). [*bī-ḥad,]*

bī-ḥamdillāh: *Allah'a şükür olsun.*

1. Ki ebyāt-ı ğaribüñ iyleyem ĝuş
Bī-ḥamdillāh ki baña oldı rüzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 47*). [*bī-ḥamdillāh,]*

bihār: *Denizler.*

1. Buḥārı iyledi ya'ni **bihāre**
Añduĝça derünin derd-i yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 6*). [*bihāre, -e*]
2. Taşup kan mevci aşdı püştelerden
Temevvüc iyledükce kan **bihārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 177*). [*bihārı, -ı*]

bī-ḥarf u āvāz: *Sessizce ve konuşmadan.*

1. Dile ilhām ider **bī-ḥarf u āvāz**
Çeküp levḥ-ı ezelde kil-k-i taĝdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 4*). [*bī-ḥarf u āvāz,]*

bihar-vār: *Deniz gibi; pek çok.*

1. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne bî-hisâb u zer **biḥar-vâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [*biḥar-vâr,]*

bi-ḥaşr: Noksansız.

1. Güli **bi-ḥaşr** u ḥadd bustâni maḥşür
Bulunmaz bâdiye anuñ mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 102*). [*bi-ḥaşr,]*

bi-ḥeber: Habersiz, bilgisiz.

1. Esîr olmazdı cânuñ bu giyâha
Didi zâhid ki ‘aqluñ **bi-ḥeberdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 25*). [*bi-ḥeberdür, -dür]*

bi-ḥilâf: Şüphesiz.

1. Bu ‘aşkum müşkin aña âşikâr it
Getür serv-i hilâfi **bi-ḥilâf** it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 35*). [*bi-ḥilâf,]*

bi-hisâb: Hesapsız, sayısız, çok fazla.

1. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne **bi-hisâb** u zer be-her-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [*bi-hisâb,]*
2. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne **bi-hisâb** u zer biḥar-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [*bi-hisâb,]*

bi-ḥüd: Kendinden geçmiş.

1. Gözün yummaz gice şevk-ı seḥerden
Olur esrük gibi **bi-ḥüd** seḥerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 42*). [*bi-ḥüd,]*
2. Gice göz yummayan ‘uşşâka beñzer
Seḥer **bi-ḥüd** yatan müştâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 44*). [*bi-ḥüd,]*
3. Peder yüzün görüp kaydadı kıanı
Velî bilmedi **bi-ḥüdlükdan** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 48*). [*bi-ḥüdlükdan, -lık, -dan]*
4. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider ol mest ü **bi-ḥüd** yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 57*). [*bi-ḥüd,]*
5. Raḳîb-i dîve tâ kim ola ḥâ’il
Şarâb-ı büse ile kıldı **bi-ḥüd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 137*). [*bi-ḥüd,]*

bi-ḥüd ol: Kendinden geçmek.

1. Olup bi-ḥüd çü sâye pâye düşdi
Görüp Mecnûn da yârin düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 88*). [*bi-ḥüd ol, -up]*
2. Görüb ol ziveri seyyâr-ı gerdün
Şafâdan bi-ḥüd oldı şanki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 6*). [*bi-ḥüd ol-, -dı]*

bî-hûş: Akli başından gitme, kendinden geçme.

1. Yatur **bî-hûş** fâriğ her ehaden
Çam-ı dil-berden özge mahremi yok (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 64). [bî-hûş,]
2. Düşüp üstine ditrer şanki yaprak
Kara toprağı üzre düşdi **bî-hûş** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 31). [bî-hûş,]
3. Cihānuñ bir pula almaz zerin ol
Maħabbet eyle **bî-hûş** itmiş anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 41). [bî-hûş,]
4. Yakîn gelmezdi giñ yirde kalurdi
Yarım gün yatdılar ol iki **bî-hûş** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 101). [bî-hûş,]
5. Biraz dem ditredi vü düşdi **bî-hûş**
Şan indi deldi gökden şâ'ika fark (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 40). [bî-hûş,]
6. Yüzine şu saçar düşdükce **bî-hûş**
Benefşe kıddi gibi kımeti ħam (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 70). [bî-hûş,]

bî-hûş ol: Şaşkın ve kendini kaybetmiş hale gelmek.

1. Yatur bî-hûş olup bî-nûş-ı bâde
Ferâğat cibine çekmiş serin ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 38). [bî-hûş ol, -up]

bî-ihtiyâr: Elinde olmayarak, istemsiz bir biçimde.

1. Bir iki yüzi kıara şahid olmuş
Beni bu işde bil **bî-ihtiyârem** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 35). [bî-ihtiyârem, -em]

bî-'inâyet: Yardım olmadan.

1. Olur 'aşkuñ şafâsı **bî-'inâyet**
Mücerredür bu kim 'aşk olsa şâdıķ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 18). [bî-'inâyet,]

bî-intihâ: Nihayetsiz.

1. Anuñ-çün ħaddi yok **bî-intihâdur**
Kıara baħtum mıdur kim ħâyeti yok (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14). [bî-intihâdur, -dur]

bî-kabza: Sapsız, tutacak yersiz.

1. Cihān her ħükmine fermān musaħħar
Felek yayın eger **bî-kabza** kabzı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 5). [bî-kabza,]

bî-kadd-i leyli: Leyla'nın uzun boyu olmadan.

1. Elif beye iderler ħayri meyli
Dil-i Kıays olamaz **bî-kadd-i Leyli** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 198). [bî-kadd-i leyli,]

bī-kār: Herhangi bir meşguliyeti olmayan, işsiz, başıboş.

1. Yiter **bī-kār** olmak baña pişe
O bülbül kim kafesde çuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 82*). [*bī-kār,]*

bī-karâr: Karasız, huzursuz, tedirgin.

1. Nazar idüp bu miskîn **bī-ķarāra**
Getürürler şarabı vü ta‘āmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 38*). [*bī-ķarāra, -a]*
2. Ķarāra yaķdı Mecnûn **bī-ķarārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 84*). [*bī-ķarārı, -ı]*
3. Eger derhem de itseñ merhemümdür
Velî ben ĥaste-dil kim **bī-ķarārem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 11*). [*bī-ķarārem, -em]*

bī-kāse: Kasesiz.

1. Ğidā-yı rūĥı **bī-kāse** yimişdür
Yahûd aydur ki gönlün kāseseñ şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 48*). [*bī-kāse,]*

bī-kayd: Kayıtsız il baĝlı olmadan, özgür.

1. Diyār-ı ‘aşıķa peygām-ı yārı
Ğül ile bülbül arasında **bī-ķayd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 193*). [*bī-ķayd,]*
2. Ki geldi Ķapuña ol şayd **bī-ķayd**
İşigde sāye-veş yüz sürer ol nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 78*). [*bī-ķayd,]*

bī-kes: Kimsesiz, yalnız.

1. Bu resme zār olup āvāre Mecnûn
Yürürdi **bī-kes** ü bī-ķāre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 2*). [*bī-kes,]*
2. Ben ansuz oluram bī-ķāre **bī-kes**
Musallať iyleyen baña hevāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 96*). [*bī-kes,]*
3. Ğolaşmış māra dönmiş seng içinde
Ğarîb ü **bī-kes** ü āvāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 115*). [*bī-kes,]*
4. Gözi pür-āb-ı eşķ ü sine pür-āh
Ğarîb ü **bī-kes** ü bī-ķāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 15*). [*bī-kes,]*
5. Kesi **bī-keslerüñ** luťf-ı Ğudā’dur
Oķudı çünkü Mecnûn nāme-i dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 242*). [*bī-keslerüñ, -ler, -üñ]*
6. Bir iki beyt oķıyup ķıldı zārı
Ğarîb ü **bī-kes** ü tenhā vü ĥaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 19*). [*bī-kes,]*

bī-kes ü ferd: Kimsesiz, tek başına.

1. Diyār-ı yāre ĝitdi **bī-kes ü ferd**
Perî pervāz uçar pervāne gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 54*). [*bī-kes ü ferd,]*

bī-keslik: *Kimsesizlik.*

1. Ğarīb oldur ki saña olmadı yār
Bu **bī-keslikden** efgān ne revādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 241*). [*bī-keslikden, -den*]

bī-kıyās: *Kıyasa gelmez, ölçüsüz.*

1. Cihāna **bī-kıyās** in‘āmı itdi
Gözi nūrına Kıyas’ı nāmı itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 63*). [*bī-kıyās,]*

bıkr: *El değmemiş, dokunulmamış; temiz.*

1. Özi gibi sözün de **bıkr** iderdi
Sözi fikri hārīrinden alırdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 106*). [*bıkr,]*

bil: *Vücutun orta yeri, bel.*

1. Ger olursa cihānuñ mihr ü māhı
Bilümi kim kenār iyleye heyhāt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 21*). [*bilümi, -üm, -i*]
2. Belā def‘ olına diyü püserden
Tırup himmet **biline** pır-i hoş-rāy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 41*). [*biline, -i, -(n)e*]
3. Yüzi şuyı ile oldı nişeste
Taḥammülden kemer düzdi **biline** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 155*). [*biline, -i, -(n)e*]
4. Nefes teng iñler ammā nitekim çeng
Bilin egmiş belālar yāya dönmiş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 21*). [*bilin, -iñ*]
5. Gezerdi āh ile deşt ü beyābān
Silāḥ u āleti **bilinde** beste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 75*). [*bilinde, -i, -(n)de*]

bil: *Bilgi sahibi olmak, öğrenmek.*

1. Didi ne kimsesin kıandan gelürsin
Bilişlikden gibi def‘i **bilürsin** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 50*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
2. Dilinde mest bülbül gibi efgān
Şorup ilden **bilürdi** ḥāl-i yāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 65*). [*bilürdi, -ür, -di*]
3. Eger ḥālın **bileydi** utanırdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 30*). [*bileydi, -e, -y, -di*]

bil: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

1. Ne şey olsun o kim görmez o nūrı cümle eşyādan
Ne **bilsün** tih-ı gāffetde kıalanlar minnet-i menni (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 11*). [*bilsün, -sün*]
2. Ammā ki **bilimen** aña yarar üstüḥān mıdur
Ey Zeyd ‘Amr vāvı gibi yārdan raķīb (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [*bilimen, -i, -men*]
3. O ṭālīb kim kıapuñda mu‘tekidür
Seni **bilmekte** ‘acze mu‘terifdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 86*). [*bilmekte, -mekte*]
4. Velī **bilmem** n’olur āḥirde ḥālī
Benüm boynuma yükletdüñ o bārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 22*). [*bilmem, -me, -m*]

5. Ne geldi **bilmezem** benden cevâbı
Bu dem kim ‘âsî nefsum pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 18*). [*bilmezem, -mez, -em*]
6. Didi **bilmem** daħi ben Tañrı ÷anıķ
Nedür ma‘şûķa n’olur ‘aşķ u ‘aşıķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 1*). [*bilmem, -me, -m*]
7. Baña hiç ‘aşķ ile töhmet dinür mi
Daħi ben **bilmezem** ‘aşķı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 6*). [*bilmezem, -mez, -em*]
8. Peder yüzün görüp kaynadı ķanı
Velî **bilmedi** bî-ħüdhıķdan anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 48*). [*bilmedi, -me, -di*]
9. Bu bed-baħtum **bilürem** âħir olmaz
Senüñ müjdeñ ħayâli zâhir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 71*). [*bilürem, -ür, -em*]
10. Gidüp benlik bir oldum yâr ile **bil**
Ķo ķâli kim şıģışmaz araya ķil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 63*). [*bil,*]
11. Bilürsin bellü ħâlüm saña cümle
Ki düşmedüm bu ħâle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 7*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
12. Niçün bu giryeme ÷a‘ne ķılürsin
Çü gendü düşen ağlamaz **bilürsin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 10*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
13. Bilürsin gitdi göñlüm kûy-ı yâre
Bulürsin şâyed anı anda ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 19*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
14. Çeker ol anı ben Leylî cefâsın
Bilür her kimse çekdüģi belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 20*). [*bilür, -ür*]
15. Bilürsin küfvüñem aşl u nesebde
‘Arab’da azdur aķrânüm ħasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 73*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
16. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da azdur aķrânüm ħasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 73*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
17. Bilürsin her şanem kim ‘âmirîdür
‘Arabda ħüsn ü ħulķuñ sâħirîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 179*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
18. Ki **bilmez** âsumândan rîsmânı
Şorup ħâlin o şaħş itdi ħiţâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 106*). [*bilmez, -mez*]
19. Siyâh oldı yüzüm şan düda düşdüüm
Degül elde **bilürsin** rişte-i ķâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 15*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
20. Ķabül itmekdedür **bildi** şavâbı
Giderdi vaħşetin âsüde ķaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 150*). [*bildi, -di*]
21. Bilürdi ol da derd-i hicr-i yârı
Kim olur ħaste derdinden ħaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 124*). [*bilürdi, -ür, -di*]
22. Şafâdan yelmesüzdi virmege cân
Eger ÷a‘n itmese **bilmez** bu derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 117*). [*bilmez, -mez*]
23. Olur **bildi** barışmasa ziyânı
Çü gördi kim cihân başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 16*). [*bildi, -di*]
24. Anı zûlm ile alman ben **bilürsin**
Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 132*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
25. Ķana‘at iyledi geh geh kelâma
Anı **bildi** ki meyl itmez bu cem‘e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 39*). [*bildi, -di*]
26. Bir iki yüzi ķara şâhid olmış
Beni bu işde **bil** bî-iħtiyârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 35*). [*bil,*]
27. Ki umduğın yimez bitüdüğün yir
Bilürsin saña zâhir cümle ķârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 29*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
28. Şavulmaz **bildiler** herģiz belâsın
Kesüp ümmîdi gitdiler o yârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 114*). [*bildiler, -di, -ler*]
29. Benüm boynumadur bunun vebâli
Anuñ rızası **bildi** kendüye farz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 65*). [*bildi, -di*]
30. Anı güş itmemek ‘ayn-ı ħaţâdur
Velî bend ehli **bilmez** ķadr-i pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 19*). [*bilmez, -mez*]

31. Bilimezdüm bu gün dün yidügüm hem
Bilürem sen pedersin ben gulâmiñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 31*). [*bilürem, -ür, -em*]
32. Bu sözden şaha virdi h'âb-ı hargüş
Seg ü segbân çü **bildi** haqq-ı nânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 45*). [*bildi, -di*]
33. Çanı nân u nemek katunda hânum
Bilür seg döst qadrin **bilmedüñ** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 61*). [*bilmedüñ, -me, -dü, -ñ*]
34. Mürüvvet görmedüm olmağı hāmüş
Tapuñdan **bildügüm** ahvâli bir bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 123*). [*bildügüm, -düg, -üm*]
35. Göñül derdin dimişsin ey tabibi
Bilürsin haste hâlin diñle ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 35*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
36. Velî ma'nî yüzinden merhabâdur
Ne **bildüñüz** nedür çaşdı habibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 43*). [*bildüñüz, -dü, -ñüz*]
37. Çara bahtum yüzüñden iyledi dür
Çü **bildi** anı Mecnûn da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 27*). [*bildi, -di*]
38. Bil andan âdemilik selb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 138*). [*bil,]*
39. Senüñ ayağın altıdur behiştüm
Bilürsin bende yokdur 'aql u hüşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 85*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
40. Bilürem ol da hōş görmez hārâmı
Dilek it var ki ol dil-dâr u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 130*). [*bilürem, -ür, -em*]
41. Odur **bildi** nişânından bulıncağ
Var eñrafında vahşî cinsi bir cevğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 26*). [*bildi, -di*]
42. Kim ola iyleye haq sözi tekzib
Harîf anuñ çü **bildi** hırfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 179*). [*bildi, -di*]
43. Hümâ girse elüñe serçe şañma
Bilimezseñ cevâhir kıymetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 197*). [*bilimezseñ, -i, -mez, -se, -ñ*]
44. Bilürem şübhesüz çuramaz kaçarsın
Selâm'ın görñline güç geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 100*). [*bilürem, -ür, -em*]
45. Lañif eş'arı güyâ lü'lü-yi ter
Bilür 'âkil ki añlaruñ gibi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 11*). [*bilür, -ür*]
46. Ki **bilmez** âsumândan rismânı
Varup çağırıldı ol yâr-ı vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 42*). [*bilmez, -mez*]
47. Niçün **bilmez** şu'â'ından çerâğı
Gül için bülbül iylerken figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 58*). [*bilmez, -mez*]
48. Hemân **bildi** süküt imiş şavâbı
Nice söz tıflı kim çoğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 188*). [*bildi, -di*]
49. Ğanî fehmi iylemez muhtâç hâlin
Ne **bilsün** sūzişi bî-dâğ olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 93*). [*bilsün, -sün*]
50. Girüp bāzār-ı 'aşka oldı dellâl
Bilür çün miñnet-i bîmârî bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 89*). [*bilür, -ür*]
51. Şu yirinde ciger çanın içerdı
Bilüp yârânı vü kavmi bu rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 7*). [*bilüp, -üp*]
52. Bil ey bî-çäre Leyli'nüñ habibi
Geçürdükçe cihânda rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 98*). [*bil,]*
53. Zebân-ı hâlidür ol mürde cânuñ
Bilem dirseñ nedür göñlindeki hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 117*). [*bilem, -em*]
54. Senüñ gibisini kim **bildi** ey pāk
Seni kim zıkr ider vaşfuñca heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 87*). [*bildi, -di*]

bil: Farkında olmak, tanımak.

1. Unudup **bilmese** tañ mı cihānı
Peder Mecnûn'a çün bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 70*). [*bilmese, -me, -se*]
2. İrağdan oldı atından piyāde
Göricek **bildi** Mecnûn ol ħarîfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 17*). [*bildi, -di*]

bil: *Bil! İ düşün!*

1. Cemālûñ Ka'bedür anı ħarem kıl
Muħammed çün 'urūca bağladı **bil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 39*). [*bil,]*]

bil-: *Anlamak, kavramak, idrak etmek.*

1. Bilmem ki 'ākıbet n'idiser bu belā beni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [*bilmem, -me, -m*]
2. Bilmem çapıñdan ayrıralı çok zemān mıdur
Mercān lebüñe şordum idi ħaste gönlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 4*). [*bilmem, -me, -m*]
3. Ne **bilem** kıandan olam gedāyī
O dem ki itdüñ elest ile ħiṭābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 16*). [*bilem, -em*]
4. Bile bir ħ'ācede ğilmān u vildān
Ķamūsı gül-'ızār u bülbül-elħān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 127*). [*bile, -e*]
5. Görüp anı İrağdan **bildi** Leylī
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 27*). [*bildi, -di*]
6. Bu sırrı **bilmez** illā 'ālimü'l-ğayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 14*). [*bilmez, -mez*]
7. Velī kıānūnı **bildi** oldı epsem
Anı **bildi** devāsuz rence düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 40*). [*bildi, -di*]
8. Velī kıānūnı **bildi** oldı epsem
Anı **bildi** devāsuz rence düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 41*). [*bildi, -di*]
9. Anı **bilmez** ki bākī gence düşmiş
Dönüp ħacdan göricek akrabāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 42*). [*bilmez, -mez*]
10. Bilürsin 'āşık-ı bī-iḥtiyārem
Adum Mecnûn u bendüm āhenındür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 12*). [*bilürsin, -ür, -sin*]
11. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu ħālī ol teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 159*). [*bilüp, -üp*]
12. Çü **bildüm** bulmadum bī-çāre kıaldum
Ne bir gün ben saña rāḫat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 62*). [*bildüm, -dü, -m*]
13. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni ben **bilmedüm** ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 61*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]
14. Velī ħiç **bilmedüm** kıadrüñ ben aḫmağ
Bu eksüklük şuçın āḫ ey peder āḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 80*). [*bilmedüm, -me, -dü, -m*]
15. Yakından göricek **bildi** yalandı
Ol āḫüyı alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 22*). [*bildi, -di*]
16. Kılına degmemişler bu 'aceb sır
Civān ħağkıñ **bilüp** seğbān-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 43*). [*bilüp, -üp*]
17. Bilürsin kim degüldir iḥtiyārī
Bu miḫnet kim naşībümdür min'el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 88*). [*bilürsin, -ür, -sin*]

bil bağla: *Hazırlanmak, azmetmek.*

1. Bu işe bağlayup muhkem bilümi
Okıyup her kabîle leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 52*). [*bil bağla, -(y)up*]

bil ki: *Bil ki, anla ki.*

1. Bize bu harf-i ta'ne hoş sabakdur
Seni mektebden almağ **bil ki** hakdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 78*). [*bil ki,]*

bildür: *Bildirmek, göstermek.*

1. Unudup bilmese tañ mı cihānı
Peder Mecnûn'a çün **bildürdi** özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 71*). [*bildürdi, -di*]

bile: *Birlikte, beraber, yanında.*

1. 'İlāca sa'y idüp anuñla **bile**
Ki çäre ideler bî-çāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 20*). [*bile,]*
2. Kamu ağlaşdılar pîr ile **bile**
Velî Mecnûn pür-sevdâ vü pür-renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 62*). [*bile,]*

bile: *"...bir de..."*

1. Bile çıkdı anuñla cān hümāsı
Çuçup ol bir nefesde dōst hākin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 36*). [*bile,]*

bile: *Bile, üstelik.*

1. Bile tāk-ı tarinün pādīşāhı
Getürdi çok hazîne māl-i bisyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 74*). [*bile,]*

bile: *Bile, dahi.*

1. Tavāf-ı küy-ı yāre her seher-gāh
Varurlardı **bile** bir iki hem-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 14*). [*bile,]*
2. Nevāzişler kılup güldi yüzine
Ki azdur leşkerüm yanumca **bile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 43*). [*bile,]*
3. Metāc-ı Rüm u Şām u Mısr u Tā'if
Gelüp kâşid **bile** genc ü zer ü sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [*bile,]*

bile: *Berber, birlikte.*

1. Şavaşa anuñ ile **bile** bindi
Uçar çuşa binüp yil gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 16*). [*bile,]*
2. Bile bir şaḥş var dīvāne hey'et
Teni başdan ayağa bağa düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 16*). [*bile,]*

3. Bile yanınca eṭfāl-ı kabîle
Kaḫāsından atarlar aña sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 58*). [*bile,]*
4. Kâmu ağlaşdular anuñla **bile**
Getürüp emrini cümle yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 138*). [*bile,]*
5. Uluşur vaḫşler yanınca **bile**
Yanınca Zeyd ü çün sâye siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 68*). [*bile,]*
6. Diledi ḫâşıl-ı ‘ömre cân ata
Bile uydurdu bir kaç yâr-ı hem-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 53*). [*bile,]*
7. Peder mâder **bile** dil-ḫaste dil-rîş
Görüp görmeyicek ḫâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 116*). [*bile,]*

bile: *Ayrıca, üstelik.*

1. Yimişdür zaḫmı yüz yirde baş elde
Bile yanınca pîrân-ı kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 59*). [*bile,]*

bile uydur: *Berberinde götürmek, yanına uydurmak.*

1. Bile uydurdu bir nice civânı
Aradı anı her arada gezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 30*). [*bile uydur, -dı]*

bilek: *Bilek.*

1. Taḫılmaḫdan yeg idi anı boḫmaḫ
Bilegi sîmine altünlu yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 165*). [*bilegi, -i]*

bi'l-ḫaḫık: *Gerçekten, gerçek olarak.*

1. Beni yaḫdı biliş ü yâd elinden
Süheylîymiş sitârem **bi'l-ḫaḫıka** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 85*). [*bi'l-ḫaḫıka, -a]*

bili: *Bilmek, bilgi sahibi olmak.*

1. Bilimezdüm bu gün dün yidüğüm hem
Bilürem sen pedersin ben gülâmıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 30*). [*bilimezdüm, -mez, -düm]*

bili bük: *Beli bükülmek, öne doğru eğilmek.*

1. Bilini bükdi eḫḫân itdi çün çeng
Yüzine def gibi urdı tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 24*). [*bili bük, -di]*

bili ḫam: *Beli bükülmüş.*

1. Nice yirden ḫuşandı nitekim nây
Egerçi çeng-veş ḫamdan **bili ḫam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 43*). [*bili ḫam,]*

bilicek: *Bilince.*

1. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ katına ki her seg tolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 20*). [*bilicek,]*

bilin bük: *Çok üzölmek, dermansız bırakmak.*

1. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nâme
Acı şabr agusından toldurup cām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 68*). [*bilin bük, -di]*

bilış: *Tanışmak, anlaşmak.*

1. Yağa kendüyi de bu cevre añsuz
Varup segbân-ı şâh ile **bilışdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 9*). [*bilışdi, -di]*

bilış: *Bildik, tanıdık, dost, aşına.*

1. Çatuñda ehl-i nâr olmaya ismüm
Beni yād itmez olduğa **bilış** yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 73*). [*bilış,]*
2. Bilış dil-berlere kapu yaparsın
Büt-i bigâneye niçün çaparsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 195*). [*bilış,]*
3. Ne **bilış** kaldı yādumda ne hōd yād
İçüm taşum şu resme çutdı yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26*). [*bilış,]*
4. Cihāna ‘ibret itmiş şüretini
Bu hāle muṭṭalī‘ olup **bilış** yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 191*). [*bilış,]*

bilış ü yād: *Dost düşman herkes, tanıdık ve yabancı kimseler.*

1. Beni yakdı **bilış ü yād** elinden
Süheylîymiş sitārem bi’l-ḥaḳıḳa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 84*). [*bilış ü yād,]*

bilışlik: *Tanışıklık. Birbiriyle tanışmış bulunma, birbirini tanımış olma durumu.*

1. Didi ne kimsesin çandan gelürsin
Bilışlikden gibi defî bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 50*). [*bilışlikden, -den]*

bīm çek: *Korkuya kapılmak, tasalanmak.*

1. Kelāmu’llah’un āyātî ḥaḳıyçün
Ki itmeye dirîğ ü çekmeye bīm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 133*). [*bīm çek, -me, -ye]*

bīmār: *Hasta.*

1. Anuñ-çün gözleri **bimāra** döndi
Dir idi çekse ger meşşāta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 150*). [*bimāra, -a*]
2. ‘Aşā-yı sebz aña ammā ne lāyık
Meger **bimār** idüpdür bağırı dāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 9*). [*bimār,]*
3. Ṭabī‘atda kōmadı istiķāmet
İrüp **bimāra** vaķt-i ķile men rāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 53*). [*bimāra, -a*]
4. ‘İlāc itdi şifā virdi devāsi
Çaçan perhizi **bimāruñ** bozuldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 47*). [*bimāruñ, -uñ*]

bimār: *Hasta II aşk hastası: âşık.*

1. Girüp bāzār-ı ‘aşka oldı dellāl
Bilür çün miħnet-i bimāri **bimār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 89*). [*bimār,]*

bimār ol: *Hastalanmak.*

1. Kimüñ ħāri ṭolaşdı dāmenüne
Şaķınuķca gözüm bimār olursın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 9*). [*bimār ol, -ur, -sın*]
2. Meger ol ādemī kim ola bimār
Terahħhum iyleyüp hem-sāline ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 126*). [*bimār ol, -a*]

bī-mūdārā: *Riyakar olmadan, saħih, gerçekten.*

1. Ne ğavġā-yı ‘ases ne ħabs-ı ħargāħ
İder göñlin murādın **bī-mūdārā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 9*). [*bī-mūdārā,]*

biñ: *(Bir şeyin veya bir hayvanın üzerine çıkıp) Ayakları sarkıtarak oturmak.*

1. Binüp sürdi revān biri bād-pāyı
Arayup Ķays’ı gezdi her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 21*). [*binüp, -üp, -*]
2. Kūçegin nāķasından ayırurdı
Binüp Leylī diyārına yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 4*). [*binüp, -üp, -*]
3. Şavaşa anuñ ile bile bindi
Uçar kuşa **binüp** yil gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 17*). [*binüp, -üp, -*]
4. İnüp virdi atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıçratdı āħū gibi şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 61*). [*binüp, -üp, -*]
5. Ne yirde olsa iltürdi tamāmī
Binüp bir gün sürüp bir bād-pāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 13*). [*binüp, -üp, -*]
6. Söyünür eyle kim yanmadı bir dem
Şular kim bu cihānda yile **bindi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 113*). [*bindi, -di*]
7. Binüp sürdi revān Zeyd ol gün atı
Cān atup cānib-i Mecnûn’a ħāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 14*). [*binüp, -üp, -*]

biñ: *Binmek.*

1. Buyurdi yüz yavuz divāne dīve
Ki her biri od olup yile **bindi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 15*). [*bindi, -di*]

2. Şavaşa anuñ ile bile **bindi**
Uçar kuşa binüp yil gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 16*). [*bindi, -di*]
3. Ayağa şaldı kime urdıs dest
Süleymân gibi yilden **bindügi** at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 167*). [*bindügi, -düg, -i*]
4. Eşekden düşe ya **bine** eşege
Eser yildür uçar kuşdur hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 144*). [*bine, -e*]
5. Çün oldı Nevfelî'lerden büride
Binüp yile yiler eyle şitâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 5*). [*binüp, -üp*]

biñ: *Atın üstüne çıkmak, süvar olmak.*

1. Aña **bindi** çü kevneynüñ imâmi
Yidi meydânını çarhuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 56*). [*bindi, -di*]
2. Seher Dâhhâki güldi yüzün açdı
Mübârizler şavaşa **bindi** çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 7*). [*bindi, -di*]
3. Kümeyt-i kîne **bindi** ser-keş oldı
Tolaşdı Nevfel'e töhmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 2*). [*bindi, -di*]

biñ: *"Pek çok, sayıca çok" anlamlarını içeren sayı sıfatı.*

1. Cemâlün görmege **biñ** biñ gözi var
Felek atlas döşendi başasın pây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 20*). [*biñ,]*
2. Cemâlün görmege **biñ** biñ gözi var
Felek atlas döşendi başasın pây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 20*). [*biñ,]*
3. O hûd 'âr iylemezdi ol lağabdan
Eger güş itse **biñ** bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 46*). [*biñ,]*
4. Nola **biñ** cân ile sevsem seni ben
Ki dört göz ile baqarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [*biñ,]*
5. Urur **biñ** şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzinden gül sözinden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 32*). [*biñ,]*
6. Ki tâ cem' iyleye şem' ile bâdı
Degül aña ki **biñ** yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [*biñ,]*
7. Şunarlar destine pür-bâde câmı
İder **biñ** cehd ile bir câma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 41*). [*biñ,]*
8. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O zer kim biri **biñ** sime geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [*biñ,]*
9. Tutar **biñ** şîr-i mesti çarb-ı desti
Dehâni gonce-i reyhân- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 62*). [*biñ,]*
10. Ki câmı Leylî'ye İbnü's-selâm'uñ
Cihân oldur aña **biñ** cân gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 41*). [*biñ,]*
11. Ne şahrâ katlanur cüşına ne tağ
Biñ oldı bir iken Leylî'ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 9*). [*biñ,]*
12. Varsa karşı ide **biñ** merhabâyı
Eger atılsa yüz **biñ** ta'ne taşu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 14*). [*biñ,]*
13. Biñ adım da olursa bir çademdür
Bu dâruñ kim binâsı hâr u hasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 84*). [*biñ,]*

biñ biñ: *Binlerce, pek çok.*

1. Velî yümn-i mübârek oldı bu söz
Peder-i miskîn idüp **biñ biñ** füsünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 77*). [*biñ biñ,]*
2. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behâsın **biñ biñ** artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80*). [*biñ biñ,]*
3. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen aña **biñ biñ** bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 98*). [*biñ biñ,]*
4. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behâsın **biñ biñ** artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80*). [*biñ biñ,]*
5. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur düşmen aña **biñ biñ** bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 102*). [*biñ biñ,]*
6. Velî ben hasteden dīvānesi yok
Saña **biñ biñ** benüm gibi giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 101*). [*biñ biñ,]*
7. Alınmaz püştinüñ bir kez palâni
Çü **biñ biñ** ölmüşem ğam çarbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 19*). [*biñ biñ,]*
8. Müheyyâ iyleyüp **biñ biñ** selâmı
Ne dem kim cüş ideydi bād-ı Necdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 90*). [*biñ biñ,]*
9. Gerekmez virse bûy-i nev-bahârı
Bu resme nice **biñ biñ** ‘arz-ı ħâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 81*). [*biñ biñ,]*
10. Ki andan alalar zevk-ı vişâli
Yürür dellâle **biñ biñ** der-miyâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 49*). [*biñ biñ,]*
11. Nebât-ı tûñi çeng-i zâga düşdi
Çatımda her kılon **biñ biñ** cihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 205*). [*biñ biñ,]*
12. Bulam her cür‘ada **biñ biñ** fütûhı
İlâhî baña bu devletlü rûzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 70*). [*biñ biñ,]*
13. Anuñ her şafhâsı **biñ biñ** sabağdur
Anuñ bir yüzi tedbirüñ ħisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 6*). [*biñ biñ,]*
14. İrer feryâda **biñ biñ** rahmetu’llah
Çaçan Mecnûn cihândan dürdi raĥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 172*). [*biñ biñ,]*

bin dürlü: *Bir türlü, bin çeşit.*

1. Şaĥın şanma anı kân-ı melâĥat
Olur âĥir sana **bin dürlü** âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 58*). [*bin dürlü,]*
2. Kıla cismüm kılı **biñ dürlü** feryâd
Tenüm müy-ı miyân-ı mûra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 8*). [*biñ dürlü,]*

biñ kerre: *Bin defa, pek çok.*

1. Olurlar ‘aşğdan **biñ kerre** bîzâr
Odur ‘aşık ki görse bir belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 12*). [*biñ kerre,]*

biñ ol-: *Binlerce, pek çok olmak.*

1. Çapuñda tütalim biñ ola ‘aşık
Çapuña nâm-ı ma‘şûka ne lâyıĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 73*). [*biñ ol-, -a]*

bin yıl: *Bin yıl, çok uzun zaman.*

1. Hôş olsa bir demi **bin yıl** gibidür
Zemân-ı ‘ömr kim bir hōş- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 118*). [*bin yıl,]*
2. Aña bir dem gibi geçmezdi **biñ yıl**
Yıl olmasa eger ‘ömrüñ binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 116*). [*biñ yıl,]*

binâ: Bina, yapı.

1. Temevvüc itdürüp deryâ-yı cāna
Şu üstinde **binâ** urduñ cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 18*). [*binâ,]*
2. Hevâ üstinde yapmışdur **binâmi**
Du‘â iyle baña ey mürşid-i rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 98*). [*binâmi, -mı]*
3. Bu bed-nāma kara bahtum sebebdür
Bu bed-ṭālî‘ ki bed-ḥāle **binâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 81*). [*binâdur, -dur]*
4. Binâ bünyādı olmaz nitekim bād
Cihāna hüküm iden dād ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 32*). [*binâ,]*
5. Yıķup cümle **binâsın** ḥāk ider ol
Zebân-ı tevbe çün oldı Şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 14*). [*binâsın, -sı, -n]*
6. Aña bir dem gibi geçmezdi biñ yıl
Yıl olmasa eger ‘ömrüñ **binâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 117*). [*binâsı, -sı]*
7. Kime guşşu virür kim āḥir olmaz
Felek kim yok Şebât üzre **binâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 131*). [*binâsı, -sı]*
8. Binâsı ‘aķlınuñ vîrâne ola
İl içmişler yağup ol günde bārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 4*). [*binâsı, -sı]*
9. Biñ adım da olursa bir ḳademdür
Bu dāruñ kim **binâsı** ḥār u ḥasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 85*). [*binâsı, -sı]*

binâ-yı kudretüñdür: Kudret yapısı, güç ve kabiliyet eseri.

1. Zemîn ferşî bisât-ı ḥikmetüñdür
Semâ ‘arşî **binâ-yı ḳudretüñdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 24*). [*binâ-yı ḳudretüñdür, -üñ, -dür]*

binâ-yı ümîd: Ümit binası.

1. Fezâ-yı dilde ḥarâb olmaya **binâ-yı ümîd**
Ne deñlü ayağa düşsem koman ümîd eteğün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 10*). [*binâ-yı ümîd,]*

bî-nazîr: Eşî benzeri olmayan, benzersiz.

1. O cānı gördi nūrānî cesedden
Hünerde **bî-nazîr** idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 11*). [*bî-nazîr,]*
2. Hünerde **bî-nazîr** idi ‘Arab’da
Şadîka mûm idi ā‘dāya āhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 2*). [*bî-nazîr,]*

biñde biri: Binde bir.

1. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu ḥarfüñ ṭuymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 69*). [*biñde biri, -n]*

bī-nevā: *Nasipsiz, çaresiz, zavallı.*

1. Ğarīb ü **bī-nevā** vü müstemendi
Ol anda qaldı yoq ağıyara meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 122*). [*bī-nevā,*]
2. Cihānuñ yana qalmaya bütünü
Tenüm ‘üryān u müflis **bī-nevādur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 87*). [*bī-nevādur, -dur*]

bī-nihāyet: *Nihayetsiz, sonsuz.*

1. Dil-ārā Hindü vü Rümī dil-efrüz
Şağışda **bī-nihāyet** çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88*). [*bī-nihāyet,*]
2. Dil-ārā Hindü vü Rümī dil-efrüz
Şağışda **bī-nihāyet** çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88*). [*bī-nihāyet,*]
3. Kilebdān saçlu incü dişlü dilber
Cemālī **bī-nihāyet** mālī bī-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 205*). [*bī-nihāyet,*]
4. Kenār u büse oldı **bī-nihāyet**
Peder gördi ki Mecnûn mest ü hayrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 76*). [*bī-nihāyet,*]

bī-nişān: *Belirsiz, görünmeyen, kayıp olan.*

1. Genc-i nihāna maḥzen olan **bī-nişān** gerek
Dil bende n’iylesün beni ‘aşq iyledi ḥarāb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 2*). [*bī-nişān,*]
2. Ben oldum **bī-nişān** uş yane yane
Açar ol gönlini seyr ü seferde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 96*). [*bī-nişān,*]

bī-nüş-ı bāde: *Susuz, su içmeden, aç susuz.*

1. Yatur bī-hüş olup **bī-nüş-ı bāde**
Ferāğat cībine çekmiş serin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 38*). [*bī-nüş-ı bāde,*]

bī-penāh: *Evsiz barksız.*

1. Mürüvvet mevci dilde iyledi cüş
Didi bu **bī-penāha** puşt olayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 45*). [*bī-penāha, -a*]

bī-perde: *Perdesiz, açık, aşikar.*

1. Ne deñlü kim ḥaber **bī-perde** düşdi
O denlü Ḳays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 37*). [*bī-perde,*]
2. Setīre göncesin **bī-perde** olma
Hevā-yı nefis ile perverde olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 61*). [*bī-perde,*]

bir: *Bir, belgisiz sıfat.*

1. Bir ölmüş kavmüm adın iylerem yād
Görem çün yaşlu birkaç dil-figārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 72*). [bir,]
2. Hôş olsa **bir** demi bin yıl gibidür
Zemân-ı ‘ömr kim **bir** hōş- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 119*). [bir,]
3. Beden hâke kavuşdı gûra kōndı
Uçup cân **bir** cihândan **bir** cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [bir,]
4. Beden hâke kavuşdı gûra kōndı
Uçup cân **bir** cihândan **bir** cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [bir,]
5. Rivâyet olunur kim **bir** seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 1*). [bir,]
6. Görür Necd’e çıkup **bir** avcı nâ-gâh
Oturmuş kulle-i Necd üzre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 2*). [bir,]
7. Dikince gîce sancâğ-ı siyâhı
Gice kim **bir** şadefdür kara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 97*). [bir,]
8. Dehenden cümle dürlür taşra düşdi
Ne dürlür her biri **bir** dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 101*). [bir,]
9. Kerâmet buldı vahşî hizmet itdi
Var idi **bir** geyicek key şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 59*). [bir,]
10. Atardı itlere itler yir idi
Meger kim **bir** civân şahuñ nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 5*). [bir,]
11. Meger **bir** şeb ki güyâ rüz-ı rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 1*). [bir,]
12. Ki gördi evce irmiş **bir** dirahtı
Uçar **bir** şu’besinden murğ-ı hōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 84*). [bir,]
13. Göründi meh yüzi **bir** şeh-süvârũñ
At oynadu gelüp ol şah-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 14*). [bir,]
14. Oturmuş **bir** şanem râh üzre çün mâh
Ne meh burc-ı cemâlũñ âfitâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [bir,]
15. Ney olmuş kaddi ammâ ney şekerdür
Aña virmiş maħabbet **bir** ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 75*). [bir,]
16. Nice setr ıleye **bir** kuru yaprak
Görürken bunca gavğâsın raķibũñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 112*). [bir,]
17. Hikâyet ni‘metin **bir** ehl-i in‘âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 1*). [bir,]
18. Bulınmaz ol gönül ilde tütündür
Gönül **bir** hânedür bî-bâb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 53*). [bir,]
19. Ne yirde olsa iltürdi tamâmı
Binüp **bir** gün sürüp **bir** bād-pâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 13*). [bir,]
20. Meger **bir** pâdişah seyrân içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 1*). [bir,]
21. Görüp **bir** zâhidi vîrân içinde
Ta‘accüb itdi kim bu merd-i dâñâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 2*). [bir,]
22. Amânı yok ne pîre ne civâne
Ne **bir** dil-ħaste pîre hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 105*). [bir,]
23. Ya olmaz kimse hergiz âşinâsı
Gice çün yaķa **bir** rüşen çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 109*). [bir,]
24. İkisi de leṭâfetden sirişte
Teni her **birinüñ** ser-tâ-ķadem nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 45*). [birinüñ, -i, -nüñ, -]

bir: "Öyle, çok, pek" gibi anlamları karşılayan pekiştirme sıfatı.

1. Bir mâhdurur yüzüñ münevver
Bir rühdurur ṭapuñ mücessem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 21*). [bir,]
2. Bir mâhdurur yüzüñ münevver
Bir rühdurur ṭapuñ mücessem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 22*). [bir,]

bir: Aynı, denk, eşit.

1. Senüñ **birdir** katuñda nüş ile zehr
Tıpuñ ol resme müstağnî ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 34*). [*birdir, -dir*]
2. Kaçuñda **bir** gedâ vü pâdişâhî
ilâhî müflis ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 36*). [*bir,]*
3. Kaçmusı **bir** şudan ser-sebz ü tâze
Bular a'nî fûrû'-ı Muştafâ'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 66*). [*bir,]*

bir: Bir tek, biricik, bir tane.

1. Tırâş olup ol şüret bu kıla **bir**
Didi bu 'aşk işi birlik işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 14*). [*bir,]*
2. Taşı 'üryân belinde **bir** çürük pôst
Hemân varlıkda **bir** cân kıldı ğam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 75*). [*bir,]*
3. Ne kârîdur anuñ bu kethudâyî
Varı üç iki kanat **biri** kuyruk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 147*). [*biri, -i*]

bir: "Bir" sayı sıfatı.

1. Ki degmen il katında **bir** şamana
Şavurduñ yile virdüñ hırmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 32*). [*bir,]*
2. Belâ oldı ol iki mübtelâya
Bular **bir** yıl esir olup bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 133*). [*bir,]*
3. Yil aldı ya **bir** avuç hâk-i râhuñ
Üzüldi gülşenüñden tüt ki **bir** gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 47*). [*bir,]*
4. Ya andan uçdı **bir** âvâre bülbül
Kaçındı tüt ki **bir** harfi kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 49*). [*bir,]*
5. Mağabbet gösterüp ihsân kılışdı
İledüp günde anda **bir** koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 11*). [*bir,]*
6. Kılur seg Hâk'â hizmet kılmaduñ sen
Següñ şulhı olur **bir** üstüh'âna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 63*). [*bir,]*
7. Bu **bir** loğma yimedi hep yidi vahş
Selim aña didi kim ey ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [*bir,]*
8. Yiter **bir** ayda **bir** kez nefsüme küt
Çün olmadum tuz etmek gözlere tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 58*). [*bir,]*
9. Yanaram **bir** adım ger artuğ atam
Yatur gâfil o çüftüm gerçi huftu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 118*). [*bir,]*
10. Sığışmaz **bir** tane ya'nî iki cân
Fedâ iylemişem ben sana cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 20*). [*bir,]*
11. Bir artuğ oldı tüt katuñda vahşî
Kul idinmek benim gibi civânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 58*). [*bir,]*
12. Biñ adım da olursa **bir** kademdür
Bu dâruñ kim binâsı hâr u hasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 84*). [*bir,]*
13. Anuñ **bir** harfi ammâ key hañadur
Didüñ öldi falân kodı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 36*). [*bir,]*
14. Hemân **bir** cübbe vü destârı kıldı
Taşavvuf hûd taşallut oldı şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 82*). [*bir,]*

15. Bir adımda iderdi iki secde
İki secde iderse n'ola sâcîd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 60*). [bir,]
16. İki ter gül bitürdi şanki **bir** şâh
Elif gibi iki çoğru vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [bir,]
17. Tolaşdı birbirine lâm-elif-vâr
İki rişte şanasın oldu **bir** tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 143*). [bir,]
18. Ya iki şehd eriyüp oldu **bir** âb
Bular **bir** cân idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 144*). [bir,]
19. Ya iki şehd eriyüp oldu **bir** âb
Bular **bir** cân idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [bir,]
20. Bu resme kaldılar **bir** gice **bir** gün
İki sâye gibi çün ol iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 148*). [bir,]
21. Bu resme kaldılar **bir** gice **bir** gün
İki sâye gibi çün ol iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 148*). [bir,]
22. Be-ma'nî reng ü şüretden girizân
Kaçar hâk olmağa **bir** bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 7*). [bir,]
23. Hârâb itdi nażar **bir** gülsitâni
Ki serv-i nâz-perver a'nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 42*). [bir,]
24. Yidi **bir** dâne tut gibi anı hâk
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [bir,]
25. Bu yıl üzre tutar 'âlem qarârı
Togurmadı bu gerdün **bir** sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 161*). [bir,]
26. Dil ü cân 'âleminde kurdu tahtı
Yatup ol hâlet üzre kaldı **bir** yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [bir,]
27. Gemürmezdi varup anuñ kafâsın
Bu hâlet üzre çünkim geçdi **bir** yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [bir,]
28. Anı vaşf itmez illâ 'âlimü'l-ğayb
O hürüñ her biri **bir** nûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 21*). [bir,]
29. Münevver her birinüñ şeb-çerâğı
Bitürmiş her çemen **bir** tâze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 31*). [bir,]
30. Sürerler geh şafâ-yi la'l-i yârı
Türur hizmetde **bir** pîr-i müşekkel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 55*). [bir,]

bir: Aynı, benzer; farksız, eş; eşi bulunmayan, tek olan (Allah için).

1. Hüdâ **birdür** Muhammed Hâk resûli
Bu mühr ol sine şandukına lâyıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 42*). [birdür, -dür]

bir: "Herhangi" anlamında belgisiz sıfat.

1. Derd-i dil ser-mâyesidür iki nesne 'aşıkâ
Birisi anuñ belâ-yı hasret ü **biri** firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 8*). [biri, -i]
2. Başuma yağduralı yağmurın şehâb-ı cefâ
Cihân hârâbesi **bir** vâdidür ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 5*). [bir,]
3. Şarâb-ı mihr ü vefâ görünür serâb-ı cefâ
Felek didükleri **bir** beyzâ-yı müdevverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 7*). [bir,]
4. Ki çoğar anuñ içinden nice gurâb-ı cefâ
Cihân didükleri **bir** köhne haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [bir,]
5. Cihân kim **bir** muhabbet kışşasıdır
Belâ 'uşşâka andan hişşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 51*). [bir,]

6. Belā vü ders ile bî-çāreliḳdur
Vücüdüm zāhirā **bir** katre mādūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 41*). [bir,]
7. Dil ehli almadı **bir** pula anı
Ne şem‘ün kim degül andan ziyāsı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 48*). [bir,]
8. Gelüp kim yirse yisün rāyegānī
Fidānlardur bular **bir** serv-i nāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 65*). [bir,]
9. Meger kim **bir** gice nūr-ı Celālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 1*). [bir,]
10. İşit ol ḫar yitürmiş Türk erini
Meger **bir** vā‘ize şormış ḫarını (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 2*). [bir,]
11. Dimüş vā‘iz da ḫāzır ḫalka ol dem
‘Aceb var mı içünüzde **bir** Âdem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 4*). [bir,]
12. ‘Arabda **bir** ulu var idü meŝhūr
Beni ‘Âmir ili anuñla ma‘mūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 3*). [bir,]
13. Zamāne yıḳsa serv-i büstānı
Yirin ŧutar bitürse **bir** fidānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 20*). [bir,]
14. Didi **bir** kātibe kız gördi Loḳmān
Kime tiz oldı bu şemşir-i bürrān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 81*). [bir,]
15. Didi **bir** ŝaḫŝ-ı rindāne-revende
Fülān yirde şataşdum ol levende (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 13*). [bir,]
16. Nasīhat iylediler aña muḫkem
Dimişlerdür yevminden ya **bir** oḡuz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 74*). [bir,]
17. Binüp sürdi revān **biri** bād-pāyı
Arayup Ḳays’ı gezdi her arayı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 21*). [biri, -i]
18. Bulunca tā ki **bir** ‘ālī-nijādı
İdelüm anı saña nām-zādī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 95*). [bir,]
19. Biri Leylā’ya anlaruñ baş egmez
Eline Leylī su ḳoymaḡa degmez (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 89*). [biri, -i]
20. Yiñinden tāze ḳan oldı revāne
Ne nişter đarby var ne **bir** bahāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [bir,]
21. Ṭavāf-ı küy-ı yāre her seḫer-gāḫ
Varurlardı bile **bir** iki hem-rāḫ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 14*). [bir,]
22. Aña küçek ḳayusı Ḳays’a Leylī
Olur her ḫāturuñ **bir** yāre meyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 16*). [bir,]
23. Buña andan nihāyetsüz mevāni‘
Bu andan dem-be-dem **bir** būya ḳāni‘ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 46*). [bir,]
24. Ki baḫtum gibi raḫtum olsa fānī
Ḳanı **bir** ŝā‘iḳa ya şarşar-ı ŝaḫt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 43*). [bir,]
25. Yıḳa yaḳa ḳomaya ḫāne vü rāḫt
Ḳanı **bir** şir öleydim pençesinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 45*). [bir,]
26. Ḫalāŝ olup cihān işkencesinden
Ḳanı **bir** ejdehā-yı āteŝin-dem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 47*). [bir,]
27. Ne şu virür bulunur ḫaste olsam
Beni öldürse **bir** ḫün-ḫ‘ār ‘āŝī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 55*). [bir,]
28. Velī yok baña senden özge **bir** yār
Beni ey māḫ-ı nev Mecnûn sen itdüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 102*). [bir,]
29. Ki varup Ka‘be’ye ḫall ide müşkil
Ḳayurdi Ḳays içün **bir** ḫôŝ mehāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 31*). [bir,]
30. Ḳıl eksilmeye farḳ-ı devletinden
O farḳuñ **bir** ḳılın farḳ eylese bād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 7*). [bir,]
31. Beni anuñ niyāzı ḳıldı ser-mest
O dem **bir** zemzeme güş itdüm andan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 47*). [bir,]
32. Yanar **bir** nār olmiş şanki pür-nār
Ne küy-ı yāre varmaḡa yüzi var (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 10*). [bir,]

33. Atasına didiler ittifākī
Fülān gār içre **bir** zāhid velī var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [bir,]
34. Aña şerbet vireyin âb-ı tîği
Bunı **bir** ‘Âmiri çünkim işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 39*). [bir,]
35. Yaturdı **bir** harābe içre çün genc
İdüp **bir** küşede gencin nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 64*). [bir,]
36. Yaturdı **bir** harābe içre çün genc
İdüp **bir** küşede gencin nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 65*). [bir,]
37. Şusuzlar nüş idüp nice çanardı
Yatur Mecnûn-ı ‘üryân anda **bir** yân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 81*). [bir,]
38. Çatına uğradı **bir** şahş-ı ma’di
Geçerken oldı Mecnûn’a gözi tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 94*). [bir,]
39. Ne ‘izzet kaldı ne hürmet ne **bir** yār
Çaçan kim sım sımāñı zer itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [bir,]
40. Tolaşmasa eger rāy ile ilgü
Cihānda **bir** vefāszudur murāduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 85*). [bir,]
41. Beni ol hūn ile gül-gūn idüpdür
Ne gül-gūn **bir** belā-keş bār-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 21*). [bir,]
42. Ki **bir** mūrī tutup şokdı dehāna
Çarınca çahçaha itdi bu işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 2*). [bir,]
43. Atası bağrınıñ yandı kebābı
Peder **bir** küşede oturdı giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 35*). [bir,]
44. Anuñ medhinde şı’r okurdı ‘uşşāk
Bir oğlan ırlasa bāzār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 99*). [bir,]
45. Ne seyr-i serv ü ne şimşād u şādī
Murādı bu ki bulup **bir** penāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 91*). [bir,]
46. Odı **bir** pāre dilden şaçıdaydı
Meğer **bir** tāze nahlistān var idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 99*). [bir,]
47. Firāk u hasret irmezse kemāle
Zebānından n’ola **bir** nīk nāmūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 135*). [bir,]
48. Gāzel başladı yolda **bir** hōş-āvāz
Hōş-āyende nitekim dürr-i meknūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 138*). [bir,]
49. Getürdi cūşa deryā-yı bükāyı
O kızlardan meğer **bir** serv-i nāzük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 161*). [bir,]
50. Nice mecnūna urdı bend ü zincir
Meğer **bir** nev-civān kavm-i Esed’dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 9*). [bir,]
51. Didiler her ne ise vaşf-ı hālin
Ki **bir** duhter bunı dīvāne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 23*). [bir,]
52. Şunarlar destine pür-bāde cāmı
İder biñ cehd ile **bir** cāma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 41*). [bir,]
53. Işınmış mūm-veş nerm itdi anı
Anı gördi ki yok **bir** söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [bir,]
54. Añup Leylâ’yı anı şād iderdi
Çaçan zıkr itse **bir** efsāne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 61*). [bir,]
55. Ğaribe mihrībān idi o da hem
Severdi ol daħi **bir** gül-‘izārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 123*). [bir,]
56. Bir ağız gelmedi gonçeñ kelāma
İrişdi sineme şad yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 18*). [bir,]
57. Virem anı bulup **bir** aña lāyık
Şusuzlıkdan ölen hem bula ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 28*). [bir,]
58. Ağu nüş itdürüp niş-i cevāba
Ki Leylî şanma **bir** leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 35*). [bir,]

59. Dökerdi dōst çanın bulsa anda
Kemān Őunsa eger **bir** dest-gīri (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 121*). [bir,]
60. İder tekbīr-i fetħi dilde tekrār
Didi **bir** yār aña kim niın ey yār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [bir,]
61. o itme bārī bu lāf u gūzāfi
KiŐi olmayıca **bir** iŐde māħir (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 38, Mısra 21*). [bir,]
62. Hemān avŐına ger ger kelbe beñzer
Aña daħi ne uŐkun **bir** semerdūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 141*). [bir,]
63. Dili gıbi yolu da teng ũ tārık
Perī gibi yūrürken buldı **bir** gār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 42, Mısra 7*). [bir,]
64. arıında refıı nāle vū āh
Giderken irdi nā-geh **bir** maāma (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 13*). [bir,]
65. Ölüye Şan ayāt-ı tāze virdi
Meger gördi gelūr **bir** pīre ‘avret (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 15*). [bir,]
66. Bile **bir** ŐaŐı var dīvāne hey’et
Teni baŐdan ayağa baa dūŐmiŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 16*). [bir,]
67. arıya yalvarup ālını Şordı
Didi **bir** ul arıyam ben fāire (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 23*). [bir,]
68. Pes oldı āŐıd u maŐūda meŐgūl
Bulup **bir** dilde cādū sözde ũstād (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 89*). [bir,]
69. Ne başdan aş seçer ne baş aŐdan
Ol āvāre uŐ oldı **bir** sūvāra (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 21*). [bir,]
70. İŐūñ ŐuĐlun hemiŐe büt-perestī
Saña her dem nice **bir** büt cefāŐı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 29*). [bir,]
71. Aduñ yād iylemez yār oldı yāda
Nikāħ itdiler anı **bir** civāna (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 39*). [bir,]
72. Seni gōñlūn gibi atdı yabāna
Anuñla sīne-ber-sīne **bir** evbāŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 47*). [bir,]
73. Bulunmaz **bir** vefāda ũstūvārı
Yazıldıda vefā-yı ‘ahd-nāme (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 54*). [bir,]
74. Őadāatda yiter ol fitne cāna
Bir iŐi it diseñ itmez urıŐur (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 71*). [bir,]
75. Miyān bendūmden özge ol da **bir** at
Daħi nā-sūftedūr dürr-i yetimūm (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 53, Mısra 22*). [bir,]
76. Olubdur burc-ı absum pāŐbāni
Eger ālūm disem **bir** rāz-dāra (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 53, Mısra 67*). [bir,]
77. Cemāl-i verd-i zehri ıldı ğā’ib
Egerçi **bir** gül-i zerd oldı pinhān (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 3*). [bir,]
78. Ki **bir** ğam kūŐesine āni’ oldun
Var imiŐse belūreydi eger Őubħ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 26*). [bir,]
79. Velī oprak Őaup yañmadı anı
alup **bir** gūŐede ol pīr-i aste (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 13*). [bir,]
80. Bulınmadı ne nām u ne niŐāne
Bir ādem ‘āıbet virdi niŐāmı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 35*). [bir,]
81. Gören vehm ider ol Őūrīde ālī
Vücūdī **bir** nefes yil gibi ol da (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [bir,]
82. Teninde her ılı **bir** āra dönmiş
Ser ile sīne pūr-sevdā vū pūr-cūŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 58*). [bir,]
83. Bir ādem gördi oħŐar kendūzini
Peder didārına itdi nazāre (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 66*). [bir,]
84. ĪoŐ olsa **bir** demi bin yıl gibidūr
Zemān-ı ‘ōmr kim **bir** ĪoŐ-nesfedūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 118*). [bir,]

85. Belünden gelmedi ya katre ābuñ
 Kazup **bir** gūrı ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 51*). [bir,]
86. Cihânda qalması **bir** dest-giri
 Yüzini **bir** zemân sürdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 42*). [bir,]
87. Yatarsa yaşdanur āhū kōluna
 Çü **bir** yir bezm-gāh-ı şāh olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 45*). [bir,]
88. Qatına varamazdı kimse anuñ
 İcāzetsüz o yire gelse **bir** yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 53*). [bir,]
89. İki gören **biri** eḫvel kişidür
 Odur ‘āşık ki ger aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 16*). [biri, -i]
90. Ki gördi evce irmiş **bir** dirahtı
 Uçar **bir** şu‘besinden murğ-ı ḫōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 85*). [bir,]
91. Ne ḫālüm yanmağa **bir** ehl-i ḫālüm
 Quru yaprağa döndi cism ü cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 108*). [bir,]
92. Ki nūruñla ırakdan pür-ziyāyem
 Eger **bir** çāre bulsam ben giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 211*). [bir,]
93. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
 Yatur **bir** küh içinde zār u ḫaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [bir,]
94. Sunup andan yimedi **bir** nevāle
 Tūrup ol ḫ‘āmı vaḫşe iyledi baḫş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 40*). [bir,]
95. Dili meşgūl-i dil-ber fāriḡ erden
 Varup oturdu **bir** yol üzre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 23*). [bir,]
96. Ola aḫvāline Mecnūn’un āgāh
 O yola nā-gehān uğradı **bir** pīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 27*). [bir,]
97. Aradı seyr idüp geh küh u geh seng
Bir arada anı buldı yalıncaḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 25*). [bir,]
98. Anuñlaydı selāmı vü kelāmı
 Qaçan **bir** beyt okısa ol cihān-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 201*). [bir,]
99. ‘Acā’ib ḫōş qaşā’id iyleyüp yād
 Ne yirde kim oqurdu **bir** qaşide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 215*). [bir,]
100. Er ölse oturırdı iki yıl zen
Bir evde oturırdı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 97*). [bir,]
101. Ne şaḫrā katlanur cūşına ne taḡ
 Biñ oldu **bir** iken Leylī’ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 9*). [bir,]
102. Ki āḫir sürmedi anı kenāre
 Bu yir bitürmedi **bir** tāze yapraḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 163*). [bir,]
103. Ki anı itmedi āḫirde topraḡ
 Ne yirde bitdi **bir** serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 165*). [bir,]
104. Ḥaḡ-ı ser-sebzidür **bir** gül-‘izāruñ
 Nice yapraḡ ki bergidür çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 172*). [bir,]
105. Tehī desti durur **bir** māl-dāruñ
 Nice gül kim bitürür luḡf ile ḫāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 174*). [bir,]
106. İrişdi şabr olunmaz **bir** muşibet
 Qara yirden qara şu çıkdı aḡdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 26*). [bir,]
107. Yalıñ od düşdi devlet ḫirmenine
 Qazādān nāzil oldu **bir** zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 31*). [bir,]
108. Gōñül virdüm görüp **bir** serve ben de
 İrüp bād-ı ḫazānī nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 94*). [bir,]
109. Bu gōñlüm bāḡı gibi yaḡdı anı
 Gūlistānumda **bir** gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 97*). [bir,]
110. Cemālī ḫōş kemāle yitmiş idi
 Baña bī-dād idüp **bir** bād-ı meş’üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 99*). [bir,]

111. Seriyle sürmeye döndürdi sengi
Yolında kalmadı **bir** h̄ār u h̄āre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 5*). [*bir,]*
112. Diler çıkmaya andan **bir** behâne
Zebân-ı hâlden tıydu işâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 12*). [*bir,]*
113. İnanma uğrıdır düzd-i cihâne
Cihân **bir** h̄ānedür kim pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 85*). [*bir,]*
114. Her üstünü anuñ **bir** ejdehâdur
Müdevver kehrübâdandır bu h̄āne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 86*). [*bir,]*
115. İnanmazsañ nazar kıll keheşâne
Şu kim **bir** kâhe şaymazdı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 89*). [*bir,]*
116. Getür öp sür yüzüne di zihî la'ı
Eger **bir** turş-rûdan göresin cûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 117*). [*bir,]*
117. Zerinden bezesin görseñ yüzini
Yüzün göstermese şan **bir** hümâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 149*). [*bir,]*
118. Biri Rıd̄vân biri cennet 'arûsı
Çekerler geh şarâb-ı h̄ôş-güvârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 52*). [*biri, -i]*
119. Biri Rıd̄vân **biri** cennet 'arûsı
Çekerler geh şarâb-ı h̄ôş-güvârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 52*). [*biri, -i]*
120. Olurlar 'aşqdan biñ kerre bizâr
Odur 'aşık ki görse **bir** belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 13*). [*bir,]*

bir: Herhangi anlamında belgisiz sıfat.

1. Eliñ güldür ne boyarsın kınyaya
Dimezsın göre **bir** h̄āsıd kınyaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 102*). [*bir,]*

bir adımda: Bir adım mesafesi.

1. Bir adımda bırağdı şeş cihâti
Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 22*). [*bir adımda, -da]*

bir ağız: Bir defa, bir kere, bir defacık.

1. Şacı 'anber koğusu 'anber-âmiz
İderse **bir ağız** ol gonca güftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 43*). [*bir ağız,]*

bir ara: Bir yer.

1. Aradan gâ'ib oldı ol perî-vâr
Varup tenhâ bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 121*). [*bir ara, -da]*

bir arada: Beraber.

1. Bir arada yazılmış Leylî Mecnûn
Yirinden el urup ol nakşı aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 10*). [*bir arada,]*

bir avuç: *Bir avuç, azıcık.*

1. Yıl aldı ya **bir avuç** hâk-i rāhuñ
Üzüldi gülşenüñden tut ki bir gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 46*). [*bir avuç,]*

bir bir: *Tek tek, Birer birer.*

1. Mürüvvet görmedüm olmağı hāmūş
Tapuñdan bildügüm ahvâli **bir bir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 123*). [*bir bir,]*

bir dağı: *Bir daha, yeniden, tekrar.*

1. Yüregi üzre çomış **bir dağı** seng
Cihânda cümle varı ol iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 10*). [*bir dağı,]*

bir dem: *Bir nefeslik zaman, bir an.*

1. Görüp birbirini **bir dem** iki yār
Enñ ü āh ile olundu bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 55*). [*bir dem,]*
2. Ala yār-ı garibinden nişāni
Ya bārī kalbi **bir dem** açılardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 97*). [*bir dem,]*
3. Nice menzilleri bir demde kesdi
Sürtüp Leylî iline nāgehāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 18*). [*bir dem, -de]*
4. Aña **bir dem** gibi geçmezdi biñ yıl
Yıl olmasa eger cömruñ bināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 116*). [*bir dem,]*
5. Diler **bir dem** yüzüñ görmege destür
İrişdi Leylî'ye çün bu beşāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 80*). [*bir dem,]*
6. Döşegüñde uzat **bir dem** ayağūñ
Degül taşdan demürden baş cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 76*). [*bir dem,]*
7. Meger kim nev-bahār irmişdi **bir dem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 1*). [*bir dem,]*
8. Söyünür eyle kim yanmadı **bir dem**
Şular kim bu cihânda yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 112*). [*bir dem,]*
9. Anı har-gāh öñine da'vet itdi
Dil olup gamze **bir dem** şöhet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 40*). [*bir dem,]*
10. Delü şandı anı divāne ahmağ
Rivāyet olunur bir demde Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 35*). [*bir dem, -de]*

bir dürlü: *Bir çeşit.*

1. Çü Mecnûn'ı bu hîle iyledi şād
Yine **bir dürlü** âle itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 44*). [*bir dürlü,]*

bir elde: *Bir elinde.*

1. O kavme hamle itdi nitekim şîr
Bir elde çini kalkanı muşaykal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 53*). [*bir elde,]*

2. Bir elde tığ-i Hindî şanki meş'al
Olarda ser-keş olup nitekim küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 54*). [*bir elde,]*

bir gece: *Bir gece (liğine de olsa).*

1. Ne **bir gece** kenârunda oturdum
Çakarduñ güşima sen halka-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 64*). [*bir gece,]*

bir gece: *Herhangi bir gece.*

1. Güle havlı idüp hem hâre hem hâr
Ki tâ kaçmaya **bir gece** çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 13*). [*bir gece,]*
2. Biraz nerm oldu tâ kim seng-i hâtır
Ruṭab almağ için **bir gece** küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 19*). [*bir gece,]*

bir gün: *Sonra, ilerde, eninde sonunda, mutlaka.*

1. Ol cân viriser **bir gün** ‘ömrün ola pâyende (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 10*). [*bir gün,]*
2. Gözin yummaz gözedür dâ’ima yol
Umar kim nâ-gehân **bir gün** iresin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 109*). [*bir gün,]*

bir gün: *Bir gün, bir zaman.*

1. Mecnûn’ı da **bir gün** aña ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 10*). [*bir gün,]*
2. Bahâne iyleyüp Mecnûn-ı rencür
Gözin bağladı **bir gün** nitekim kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 18*). [*bir gün,]*
3. Yimişüñ göynüdi sen dağı hâmsın
Niçün **bir gün** beni yâd iyemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 75*). [*bir gün,]*
4. Şağın **bir gün** añarsın sonra anı
Urup el-kişşa Mecnûn destine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 80*). [*bir gün,]*
5. Gören ağlardı ol âşufta hâli
Çurup çak itdi **bir gün** perde vü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 43*). [*bir gün,]*
6. Şikârı oldu **bir gün** ol nevâhî
Ki varup küh-ı Necd’e Nevfel-i şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 10*). [*bir gün,]*
7. Meğer **bir gün** ki Mecnûn ile Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 1*). [*bir gün,]*
8. Çü bildüm bulmadum bî-çäre ḳaldum
Ne **bir gün** ben saña râḫat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 63*). [*bir gün,]*
9. Yine kaçdı tekellüf ‘âleminden
Gezerken **bir gün** ol eṭrâf-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 7*). [*bir gün,]*
10. Ki ol müşkil iş oldu aña âsân
Meger **bir gün** o sulṭân-ı ğazab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 15*). [*bir gün,]*
11. Meger **bir gün** nice gün ‘âlem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 1*). [*bir gün,]*
12. Rivâyet kâsesinden kıldı iṭ‘âm
Didi **bir gün** velime itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 3*). [*bir gün,]*
13. Ne yirde olsa iltürdi tamâmî
Binüp **bir gün** sürüp bir bād-pâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 13*). [*bir gün,]*
14. Dil ü cândan uyuvürürdi güyâ
Meger **bir gün** hûş olup vaqt-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 109*). [*bir gün,]*

15. Anuñ lafzından oldu aşikārā
Meger kim hâtırından geçdi **bir gün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 11*). [bir gün,]
16. Ne **bir gün** ehl-i beytün şād idersin
Ne nāmüsuñ ne ‘aruñ gayretün var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 10*). [bir gün,]

bir içim su: *Bir yudum su.*

1. O bir içim şuyı da şunmadun sen
Eger kırbân olursa cān-ı teşne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 96*). [bir içim su, -y1]

bir iki: *Birkaç.*

1. Anı ğamz itdi aña **bir iki** nāşī
Kaṭı hūn-rızdūr şemşir gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 44*). [bir iki,]
2. Bir iki beyt okıdı ‘aşıkāne
Ki ey fāriğ unutulduñ derd-i yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 4*). [bir iki,]
3. Bir iki yüzi kıra şāhid olmuş
Beni bu işde bil bī-ihtiyārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 34*). [bir iki,]
4. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdu **bir iki** it yüzli zebānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 17*). [bir iki,]
5. Bir iki beyt okudum iyledi gūş
Münāsib olduğı-çün hāle ebyāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 138*). [bir iki,]
6. Kaṭında **bir iki** vaḥşī var nişeste
Siba’dan iyleyüp dehşet tamāmī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 18*). [bir iki,]
7. İdüp her yara üzre **bir iki** nāle
Başından gāh silkerdi ğubārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 52*). [bir iki,]
8. Bir iki beyt okıyup kıldı zāri
Ġarib ü bī-kes ü tenhā vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 18*). [bir iki,]
9. Kaṭında **bir iki** vaḥşī var nişeste
Yatur yok ħizmetinde yār u kıardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 20*). [bir iki,]
10. Hemān kendü yüküñi götüresin
Enisün **bir iki** vaḥşī ol da hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 43*). [bir iki,]
11. Tuzağdan **bir iki** miskini ħalāş it
Elüñ çek cānverden cānı vārdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 24*). [bir iki,]

bir iki gün: *Kısa bir zaman dilimini ifade etmek için kullanılır.*

1. Düşüp şabr ile cānı derd-i saḫta
Bir iki gün şikence çekdi ḫālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 41*). [bir iki gün,]
2. Şafā sürsün **bir iki gün** çemende
Bu gice bumı bulmazsa öğürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 26*). [bir iki gün,]
3. Enis ü rām u ārām u za‘if ol
Bir iki gün ki mihmānam cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 147*). [bir iki gün,]
4. Bir iki gün kaṭından olma ḫālī
Nice kıoyup gidesin pīr ü mazlūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 150*). [bir iki gün,]
5. Yakīn oldu ki cān tenden ola dūr
Bir iki gün vücūd-ı nā-tüvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 33*). [bir iki gün,]
6. Gezüp gāhī ḫarābe gāh ābād
Bir iki gün aradı her mekānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 77*). [bir iki gün,]

7. İşüm hoş gelmedin yirüñe hoş var
Bir iki gün ki miñnetde geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 99*). [bir iki gün,]
8. Sürerler bunda anuñ şafâyı
Bir iki gün cefâ oldu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 73*). [bir iki gün,]
9. Ki kız kavminüñ oldı taşu da nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 87*). [bir iki gün,]

bir it-: Eşit, aynı seviyeye getirmek. II yırtmak, parçalamak.

1. Aña bindi çü kevneynüñ imâmı
Yidi meydânını çarhuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 57*). [bir it-, -di]

bir it: Bir araya getirmek, bir etmek.

1. Ki düşmen şaflarından boza kalbı
İki kalbı bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 25*). [bir it, -üp]

bir kaç: Biraz, birkaç.

1. Diledi hâşıl-ı ‘ömre cân ata
Bile uydurdu **bir kaç** yâr-ı hem-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 53*). [bir kaç,]
2. Uyup ardınca **bir kaç** vahşî üşmiş
Neşid okur o hoş-âvâz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 18*). [bir kaç,]
3. Bu aldı **bir kaç** âhû ol da hurde
Geçüp dünyâdan ucuz satsa bîzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 64*). [bir kaç,]
4. Benüm kuşça cânım çıkmaz kafesden
Anuñ hem-râhı **bir kaç** cânverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 101*). [bir kaç,]

bir katre: Bir damla.

1. Leb-i yâkütü şanma küt-ı cāndur
Ki hūn-ı dîdeden **bir katre** kandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 56*). [bir katre,]
2. Çehinden tamlamış **bir katre** âbı
Ol âbuñ kaşresinden kudret-i Hağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 38*). [bir katre,]

bir kez: Bir defa, bir kerelik, bir defa olsun.

1. Alınmaz püştinüñ **bir kez** palâmı
Çü biñ biñ ölmüşem gam darbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 18*). [bir kez,]
2. Yiter bir ayda **bir kez** nefsüme küt
Çün olmadum tuz etmek gözlere tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 58*). [bir kez,]
3. Semâ’ı germ idüp gavgâ idenler
Belâya olsalar **bir kez** giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 11*). [bir kez,]
4. Ki budur günde **bir kez** cismüme küt
Didi hâcib gurürından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 20*). [bir kez,]

bir kimse: *Herhangi biri.*

1. Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı tuş
Tırup **bir kimse** dimiş ol benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 6*). [*bir kimse,*]
2. Çü vaşlı müşkil oldı yâr-ı cânuñ
Anasına didi **bir kimse** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 175*). [*bir kimse,*]

bir küşede: *(Herhangi) bir köşede, kenarda.*

1. Olur **bir küşede** envâ‘-ı ‘işret
Sürüp gül yüzlüler gül-gün piyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 130*). [*bir küşede,*]

bir loğma: *Azıcık.*

1. Düşer her murğ u mâhî cevr-i dâma
Aña kim tu‘me **bir loğma** giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 67*). [*bir loğma,*]

bir nefes: *Bir an.*

1. İşide **bir nefes** şîrîn makâlûñ
Gâzeller okıyasın hâlet-engîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 94*). [*bir nefes,*]
2. Olur ol bād-ı gavgâ-yı kıyâmet
Hâcâlet añup itsen **bir nefes** âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 171*). [*bir nefes,*]

bir nefes: *Bir nefes, bir an, bir soluk.*

1. Gözüñ yaşı gibi senden kaçar ol
Şafâ sür **bir nefes** vâkt-i şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 51*). [*bir nefes,*]
2. Bile çıkdı anuñla cân hümâsı
Çuçup ol **bir nefesde** döst hâkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 37*). [*bir nefesde,*]

bir nice: *Birtakım.*

1. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yârı
Gice **bir nice** ‘âşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [*bir nice,*]
2. Girüp ğam-hâneye ağlardı hâlvat
Gürüh-i Leylî den **bir nice** ğammâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 9*). [*bir nice,*]
3. Ki tâ Rüstem olasın kuvvet ile
Refîk it döldan **bir nice** hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 99*). [*bir nice,*]
4. Naşîb olmayıcağ iş başup olmaz
Didiler Nevfel’üñ **bir nice** yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 135*). [*bir nice,*]
5. İriş ol yâre ‘arz it **bir nice** râz
Ki şorarsan eger hâl-i ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 56*). [*bir nice,*]
6. Bile uydurdu **bir nice** civânı
Aradı anı her arada gezdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 30*). [*bir nice,*]

bir nice: *Bir kaç, bir çok, pek çok.*

1. Anı nüş iyledi **bir nice** eyyām
İşi bî-çāreniün şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 70*). [*bir nice,]*
2. Dilinden atdı aña **bir nice** tîr
Ki ey fāriğ unutduñ anı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 6*). [*bir nice,]*
3. Vuḥûş ile gehî āvāre oldı
Düşüp **bir nice** gün bu resme ḥāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 17*). [*bir nice,]*
4. atında besledürdi **bir nice** seg
Kime ḥışm itse cellāda dir idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 2*). [*bir nice,]*
5. Şām u seḥer zebānıma vird oldı vā-firāk
Bir nice def‘a görmüşdüm derd-i firati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*bir nice,]*
6. arın oldı aña **bir nice** ğam-gın
Belāda gendü gibi vāı‘a-bın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 11*). [*bir nice,]*
7. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yārı
Gice **bir nice** ‘āşık yār-ı ğārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [*bir nice,]*
8. Ğamın anuñ da çekdi **bir nice** dem
Ne merdüm-ḥ‘ardur yā Rab zemāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 102*). [*bir nice,]*

bir nice def‘a: *Bir kaç kere.*

1. Şām u seḥer zebānuma virdü oldı vā firāk
Bir nice def‘a görmüş idüm derd-i firati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 5*). [*bir nice def‘a,]*

bir nice dem: *Birçok, pek çok, çok zaman.*

1. Ki hem üftāde hem pür-tāb çün ber
Yatup bu ḥāl ile **bir nice dem** süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 43*). [*bir nice dem,]*

bir nice gün: *Bir süre, birkaç gün.*

1. Vuḥûşile gehi āvāre oldı
Düşüp **bir nice gün** bu resme ḥāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*bir nice gün,]*

bir ol: *Aynı olmak, benzer olmak.*

1. Bir oldı yār u aĝyar itmezsem fark
Maḥabbet eyledi kendüye meftün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 64*). [*bir ol, -dı]*
2. Vücüdüm ḥānesinde çalmadı raḥt
Bir oldı cümle ‘aş u ‘āşık u dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [*bir ol, -dı]*
3. Seni benden daḥi kimse ayırmaz
Olup ma‘şū u ‘āşık ‘aş ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 53*). [*bir ol, -up]*
4. Gidüp benlik bir oldum yār ile bil
o ālî kim şıĝısmaz araya il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 63*). [*bir ol-, -du, -m]*
5. Bir olmaz pāre-i sim ü ser-i mîḥ
Nice def‘a yudılar tāze tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 98*). [*bir olmaz,]*

bir pāre: *Birazcık.*

1. Güneşdür ‘aşk-ı ‘āşık cān u dilden
Kaçan mestür ola **bir pāre** gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 4*). [*bir pāre,]*
2. Kılınc gibi hem iki yüzlü gördi
Odı göñliñde **bir pāre** esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 111*). [*bir pāre,]*

bir pāre: *Bir parça.*

1. Odı **bir pāre** dilden saçıdaydı
Meğer bir tāze naḥlistān var idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 98*). [*bir pāre,]*
2. İrişmez merhemi **bir pāre** senden
Dükendi ṭākatum ḳaldum ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 20*). [*bir pāre,]*
3. Kızıl minḳārı **bir pāre** beḳamdur
O la‘lın burnı kim düşmiş göğüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 28*). [*bir pāre,]*
4. Ne yirsin bu ḥarābe ḡār içinde
Aña gösterdi zāhid **bir pāre** ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 19*). [*bir pāre,]*

bir pul: *Bir pul, akçe değeri.*

1. Cihānuñ bir pula almaz zerin ol
Maḥabbet eyle bī-hüş itmiş anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 40*). [*bir pul, -a]*

bir pul: *Bedava bile olsa almama anlamında II değer vermemek.*

1. Kimesne bir pula almazdı anı
Ḳışadur çün zebānı za‘ferānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 188*). [*bir pul, -a]*

bir pula al-: *Bedava bile olsa almama anlamında II değer vermemek.*

1. Şekerden ṭatlu olsa sib şad-bār
Gedilse bir pula almaz ḥarīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 96*). [*bir pula al-,]*
2. Kimesne bir pula almazdı pencin
Eger Şeh-nāme düzse şimdi Ṭūsī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 24*). [*bir pula alma, -z, -dı]*

bir pula degmez: *Beş para etmez, çok kıymetsiz.*

1. Ḳatumda **bir pula degmez** dü ‘ālem
Hevā-yı yār idelden varlıḡum bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 24*). [*bir pula degmez, -mez]*

bir pula geçmez: *"Hiçbir değeri yoktur. Değersizdir." anlamlarında kullanılan bir söz grubu.*

1. Ḳolayına fiḡān iyler ceresdür
Sözi **bir pula geçmez** ḳalba beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 139*). [*bir pula geçmez,]*

bir resme: Öyle bir.

1. Ki düşe üstüne zıll-ı hümāyī
Çü var ʔab‘uñda **bir resme** feşāḥat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 119*). [*bir resme,]*

bir şeb: Bir gece.

1. Aña göstermez illā rûy-ı serdi
Serāy-ı Leyli **bir şeb** ol ‘asesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 19*). [*bir şeb,]*

bir şemme: Bir kez koklayacak kadar.

1. O da yilden gelür **bir şemme** bûdur
Gice gündüz ümîd idindi bādı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 28*). [*bir şemme,]*

bir vech ile: Bir nedenle, bir şekilde.

1. Oturup baş şalar geh ‘ibretinden
Aña **bir vech ile** ḥôş geldi ol kār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 29*). [*bir vech ile,]*

bir yana: Bir taraf.

1. Yatur Mecnûn düşüp **bir yana** ‘uryān
Yine anı iletđi ḥānesine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 36*). [*bir yana,]*

bir yañada: Bir yandan, bir taraftan.

1. Düğüne itdiler sādātı da‘vet
Bişer **bir yañada** elvān-ı ni‘met (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 129*). [*bir yañada,]*

bir yir: Bir araya gelmek.

1. Ki bir yirde olalar mest ü sākī
Bular dünyāda olmışlardı yek ‘ahd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 196*). [*bir yir, -de]*

bir yüzden: Bir sebeple.

1. Ki kesdi dāmen-i gülden elin ḥār
Velī **bir yüzden** itđi bu şümārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 31*). [*bir yüzden,]*
2. İdüp **bir yüzden** ammā iḥtiyāḥı
Yüzine bağladı bāb-ı neşāḥı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 11*). [*bir yüzden,]*

bir yüzi: Bir tarafı.

1. Anuñ her şafhası biñ biñ sabağdur
Anuñ **bir yüzi** tedbirüñ hisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 7*). [*bir yüzi,]*

bir zemân: *Bir süre.*

1. Cihânda qalması bir dest-giri
Yüzini **bir zemân** sürdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 43*). [*bir zemân,]*

bir zerre: *Birazcık.*

1. Getürürlerdi lût âlatı vâfir
Yir idi kendü **bir zerre** nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 81*). [*bir zerre,]*

birâder: *Kardeş(im), dost(um).*

1. Fiğân u süzişle hâl-i tengin
Didi saña ne irdi ey **birâder** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 21*). [*birâder,]*

birâder: *"Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.*

1. Ne fer vire ‘arüsa hüsni-mâder
Çün ola zıst-şüret ey **birâder** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 40*). [*birâder,]*
2. Didi ol düşmenine ey **birâder**
Dilerseñ ıresin her yirde hayra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 90*). [*birâder,]*

birâder: *Erkek kardeş, kardeş.*

1. Olur senden qabileñ cümle bizâr
Olur mâder peder h’ış u **birâder** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 181*). [*birâder,]*
2. Yürürse yoldaşı gül-i beyâbân
Qatında ne peder var ne **birâder** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 17*). [*birâder,]*

bi-râh: *Yolsuz, yolundan sapan.*

1. Aqıp yaşı gözinden pāya düşdi
Yürürken deşt içinde rāh u **bi-râh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 11*). [*bi-râh,]*
2. Qavî yil gibi esdi rāh **bi-râh**
İder şahrâda mestâne sürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 26*). [*bi-râh,]*
3. O sensüz yürüyen **bi-râh** u pür-âh
Yürüyüp çağırur güyâ münâdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 38*). [*bi-râh,]*

bi-râhat: *Rahatsız, huzursuz.*

1. Ne hoş añduñ vefâdan ben gedâyı
Benem **bi-râhat** u bi-yâr u bi-‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 5*). [*bi-râhat,]*

birak: *Bırakmak, koymak.*

1. Bırakdı mīm-i imkānı Muḥammed
Dilerseñ Ḥamdī ğamdan pāk olasin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 70*). [*bırakdı, -dı*]
2. Bir adımda **bırakdı** şeş cihâtı
Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 22*). [*bırakdı, -dı*]

biraz: *Bir parça, azıcık.*

1. Şivân itdi **biraz** çırpındı ḥaylî
İdüp ol şasa ile 'azm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 53*). [*biraz,]*
2. Dögindi ağladı geh sîne geh ser
Kucup öpdi **biraz** boynın 'ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 81*). [*biraz,]*
3. İdüñ ammâ **biraz** bu ḥayrı te'ḥîr
Ki bu türvende verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 60*). [*biraz,]*
4. Şevâbuñ kanı meyliñ zenbe itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 197*). [*biraz,]*
5. Çerâ-gâhuñ olıcağ gülşen-i döst
O gülşende **biraz** ârâm idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 67*). [*biraz,]*
6. Biraz nerm oldı tâ kim seng-i ḥâtır
Ruṭab almağ içün bir gice küstâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 18*). [*biraz,]*
7. Dögindi ağladı cüş itdi muḥkem
Biraz kim ağladı vü itdi zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 147*). [*biraz,]*
8. Biraz sâkin olurdu odı tâ ki
Öpüp koçup o ḥâlî bu vefâdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*biraz,]*
9. Gözi yaşı gibi şaçdı gül-âbı
Biraz vaqt oldılar bunlar gidüp hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 105*). [*biraz,]*
10. Biraz sâkin olurdu odı tâ ki
Öpüp kucup bu ḥâki ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 10*). [*biraz,]*

biraz dem: *Biraz zaman.*

1. Biraz dem ditredi vü düşdi bî-hüş
Şan indi deldi gökden şâ'ika fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 40*). [*biraz dem,]*

birazdan: *Az sonra.*

1. Ki raqş itdi şafâdan şan ḥamâme
Birazdan nâmeyi aldı oturdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 167*). [*birazdan,]*
2. Hemân manend-i naqş-ı Mânî ḥâmûş
Birazdan kim ayıldı ol büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 107*). [*birazdan,]*

birbiri: *Birbiri.*

1. Olup **birbirinüñ** câmiyle ser-mest
Şafâda hem-ḳadeḥ vuşlatda hem-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 177*). [*birbirinüñ, -n, -üñ*]

2. O yāre bende bendi yāre māni‘
İkisi **birbirinden** būya kâni‘ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 6). [birbirinden, -nden]
3. Görüp **birbirini** bir dem iki yār
Enîn ü āh ile olundu bāzār (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 55). [birbirini, -ni]
4. Görüb **birbirini** ol iki ‘aşık
İki yār-ı muvâfık iki sâdıķ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 17). [birbirini, -ni]
5. Bular **birbirinüñ** ‘aşkında hayrân
Raķīb ortada fitne şanki şeytân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 47). [birbirinüñ, -n, -üñ]
6. Libās-ı mâte mi egnine giydi
Ol iki fitne döndi **birbirinden** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 3). [birbirinden, -nden]
7. İver eyle ki **birbirine** göymez
Esüp bād-ı hazāni gāh gāhi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 8). [birbirine, -ne]
8. Onlara hāşıl olmuş zevķ-ı tekrār
Alurlar **birbirinden** zevķ-ı būsı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 51). [birbirinden, -nden]
9. İderler **birbiriyle** hōş-maķāli
Leb-i cūy leb-i cām u leb-i yār (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 48). [birbiriyle, -y, -le]

birbiri: Birbiri ile, karşılıklı olarak.

1. Olup **birbirine** küvf ü muvâfık
İki cānibden olıcaķ maķabbet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 16). [birbirine, -n, -e]
2. Birbirine tutarlardı āheng
Kačan Mecnûn’a irsal itse peygām (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 84). [birbirine, -n, -e]
3. Zebān kise dehāni gibi hāmüş
Birbirine karşı iki gülşen (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 155). [birbirine, -n, -e]
4. Yol üzre **birbirine** karşı medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden türābı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 102). [birbirine, -n, -e]
5. Tolaşdı **birbirine** lām-elif-vār
İki rişte şanasın oldu bir tāb (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 142). [birbirine, -n, -e]
6. Bu vaħdet şūretinden oldular dūr
Turlurlar **birbirine** karşı yok dil (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 151). [birbirine, -n, -e]

bī-renc ü ‘anā: Sıkıntısız ve zahmetsiz.

1. Bulan bu genci bī-renc ü ‘anādur
O meclisde ki Mecnûn gördi hālin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 30). [bī-renc ü ‘anā, -dur]

bī-reng: Renksiz.

1. Büt-i gül-rengi tebden oldu **bī-reng**
Teni tāb üzre düşmiş müya döndi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 52). [bī-reng,]

biri: Bir tanesi, belgisiz zamir.

1. Derd-i dil ser-māyesidür iki nesne ‘aşıkā
Birisi anuñ belā-yı hasret ü biri firāķ (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 8). [birisi, -si]
2. Biri duħterlerüñ hūb idi hayli
Şaçınuñ damı leyl ü nāmı Leyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 131). [biri,]

3. Biri göz yaşını aldı biri ahker
Raķībūn dehšet idüp heybetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 64*). [*biri, -i*]
4. Biri göz yaşını aldı **biri** ahker
Raķībūn dehšet idüp heybetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 64*). [*biri, -i*]
5. Biri Nevfel'dür işit vaşfın anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 26*). [*biri,]*
6. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O zer kim **biri** biñ sime geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [*biri,]*
7. Biri oldu selâsil biri ağlâl
Belâ vü âfet olsa cāna tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 168*). [*biri,]*
8. Biri oldu selâsil **biri** ağlâl
Belâ vü âfet olsa cāna tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 168*). [*biri,]*
9. Biri Leyli biri Gün birisi Ay
Bu resme yārdan Mecnûn-ı bî-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 128*). [*biri,]*
10. Biri Leyli **biri** Gün birisi Ay
Bu resme yārdan Mecnûn-ı bî-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 128*). [*biri,]*
11. Biri Leyli biri Gün **birisi** Ay
Bu resme yārdan Mecnûn-ı bî-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 128*). [*birisi, -(s)i*]
12. Birine kullarından kıldı fermān
Didi ol bî-günāh āhūyî gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 32*). [*birine, -n, -e*]
13. Buluşurdu nihānî aña geh gāh
Birinüñ şöhetine ol perî-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 13*). [*birinüñ, -n, -ün*]
14. Birisi naķş-ı Leyli **biri** Mecnûn
Varağdan Leyli'nüñ resmin kılpup hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 48*). [*biri,]*
15. Birisi naķş-ı Leyli biri Mecnûn
Varağdan Leyli'nüñ resmin kılpup hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 48*). [*birisi, -si*]
16. Biri ma'sûqadur ol biri 'aşık
Biri 'ālemde 'aşıklar şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 66*). [*biri, -i*]
17. Biri ma'sûqadur ol **biri** 'aşık
Biri 'ālemde 'aşıklar şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 66*). [*biri,]*
18. Biri ma'sûqadur ol biri 'aşık
Biri 'ālemde 'aşıklar şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 67*). [*biri,]*
19. Biri hüs-n-āsmān-inüñ mehidür
Biri Leyli biri Mecnûn laķabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 68*). [*biri,]*
20. Biri hüs-n-āsmān-inüñ mehidür
Biri Leyli biri Mecnûn laķabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 69*). [*biri,]*
21. Biri hüs-n-āsmān-inüñ mehidür
Biri Leyli **biri** Mecnûn laķabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 69*). [*biri,]*
22. Cihānda her **birinüñ** n'ola nāmı
Neden tüş oldılar bu hōş şafāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 62*). [*birinüñ, -n, -ün*]
23. Biri ebvāb taķdirüñ kitābı
Nice 'ālim olan 'ilm ü hēsāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 8*). [*biri,]*
24. Anuñla yanışurdu bulsa hālî
Biri nāy olup efgānda biri çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 83*). [*biri,]*
25. Anuñla yanışurdu bulsa hālî
Biri nāy olup efgānda **biri** çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 83*). [*biri,]*

biri: Bir tanesi; bilinmeyen bir kimse II hiçbiri.

1. Birinde yok yüz erden döndire yüz
Ciger-dār olanuñ cünbişde ķalbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 22*). [*birinde, -n, -de*]

biribiri: *Birbiri.*

1. Nevâzişler kılurdu tâze tâze
Biri biriyle ol iki ħarîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 17*). [*biribiri, -yle*]
2. İki serv-i semen-ber iki gülzâr
Biri birine oldılar hevâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 176*). [*biri birine,*]

birik-: *Birilmek.*

1. Birikdi cân u ten ħaldı iki ism
Çucuşup mest ü ħayrân Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [*birikdi, -di*]

birkaç: *Çok olmayan, az sayıda, az.*

1. Geçür ħamdı bu **birkaç** müstemendi
Egerçi ħamdî ħahruñ lâyıkıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 54*). [*birkaç,*]
2. Tırup pür-şevħ Mecnûn-ı seher-ħiz
O **birkaç** yâr ile çün âteş-i tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 8*). [*birkaç,*]
3. Bu söz güç geldi **birkaç** ehl-i ‘âra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [*birkaç,*]
4. Bu söz güç geldi **birkaç** ehl-i ‘âra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [*birkaç,*]
5. İraħdan gördi **birkaç** miskîn âhû
Dil-i ‘âşık gibi düşmiş tızaħa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 14*). [*birkaç,*]
6. Bir ölmüş ħavmüm adın iylerem yâd
Görem çün yaşlu **birkaç** dil-figârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 73*). [*birkaç,*]
7. Eger ötmez isen bu demde **birkaç**
Başuña tıħ olsun bâl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 18*). [*birkaç,*]
8. Benüm nâlem bucaħı ħa‘r-ı zindân
Alup **birkaç** güher güşından ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 57*). [*birkaç,*]
9. Bu **birkaç** beyti itdi ħoş ser-âħâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 162*). [*birkaç,*]

birkaç gün: *Birkaç gün.*

1. Ķıla ħibleñde **birkaç gün** nemâzı
Eger sehv iyler olsam nâ-geħânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 106*). [*birkaç gün,*]

birle: *İle, birlikte.*

1. Sözi kes kim bıçak irdi süñüħe
Benüm yokdur ħabile **birle** kârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 187*). [*birle,*]
2. Nitekim bâde-i Firdevs-i â‘lâ
Büyüñ **birle** ki eyle olmuşam mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 61*). [*birle,*]

birlik: *Bir ve tek olma.*

1. Tırâş olup ol şüret bu kıla bir
Didi bu ‘aşk işi **birlik** işidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 15*). [*birlik,]*

birün ol-: *Dışarı çıkmak.*

1. Dür-i şâhî şadefden oldı birün
Gül-i tâze gibi âlûde-i hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 47*). [*birün ol-, -dı]*
2. Pederden perdesin hıfz itdi her gâh
Peder çün perdesinden oldı birün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 25*). [*birün ol, -dı]*

biryân: *Kebab gibi; yanmış, kavrulmuş.*

1. Ne peşmîne ‘abâsı var ne peşmi
Yatur ‘üryan u **biryân** dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 43*). [*biryân,]*

biş: *Beş.*

1. Şafâ cāmıyle şun bâkî müdâmı
Toğuz yüz **bişde** bu nazm-ı cevâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 47*). [*bişde, -de]*

biş: *(Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmek.*

1. Ne düd-ı sîne var ne rüşenâyî
Bişer bağırı kebâbı büyü çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 71*). [*bişer, -er]*
2. Od ocağ yok ne yirde **bişer** aşı
Didiler merd-i zâhiddür bu meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 8*). [*bişer, -er]*

biş: *Beş, dördten sonra gelen sayı.*

1. Bu **biş** vakt ol kapuda nevbetüñdür
Aña kim bâb-ı tevfiqun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 12*). [*biş,]*

biş: *Pişmek: (Yiyecekler) Isı etkisiyle çiğliği ve hamlığı giderek yenilebilir duruma gelmek.*

1. Dil-i tütî **bişüp** döndi kebâba
Çü düşmişden çekersin dâmenüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 50*). [*bişüp, -üp]*
2. Düğüne itdiler sâdâtı da‘vet
Bişer bir yañada elvân-ı ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 129*). [*bişer, -er]*

bî-şabr: *Sabırsız.*

1. ‘Azâb-ı kabre uğramış ölüdür
Bu söz **bî-şabr** idüp bî-çâre pîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 121*). [*bî-şabr,]*
2. Oturup bî -dil ü **bî-şabr** u bî-yâr
Od urdı perdesine nâm u nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 2*). [*bî-şabr,]*

bî-şabr u ārām: Sabırsız ve huzursuz.

1. Yürürsün şu gibi **bî-şabr u ārām**
Kenârũnda gerek serv-i dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 191*). [*bî-şabr u ārām,]*

bî-sāmān: Huzursuz.

1. Yürüttdi başı üzre āsiyābı
Nice Sāmān'ı **bî-sāmān** idüptür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 63*). [*bî-sāmān,]*

bisât: Döşeme, kilim, halı.

1. Bu vech ile beyân iyler rivāyet
Ki ol hākî **bisât** u seng bāliš (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 3*). [*bisât,]*

bisât-ı bast: Serilmiş kilim.

1. Şifasında ne hâcet hâste nabzı
Bisât-ı başıdır bu arz-ı mefrûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 7*). [*bisât-ı bast, -ı, -dur]*

bisât-ı hikmetüñdür: Hikmet örtüsü, yaygısı.

1. Zemin ferşi **bisât-ı hikmetüñdür**
Semâ 'arşı binâ-yı kudretüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 23*). [*bisât-ı hikmetüñdür, -üñ, -dür]*

bisât-ı 'izzet: Yücelik kilimi.

1. Bisât-ı 'izzetin bālāya şaldı
Sa'âdet bâbınuñ miftâhını Hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 72*). [*bisât-ı 'izzet, -ı, -n]*

bî-şek: Kuşkusuz.

1. Hâlif e oldı ana çäryârı
Bular kim her biri **bî-şek** velidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 59*). [*bî-şek,]*
2. Düzüp devlet cebinde kor muhakkak
Eger şabr idesin şabr ile **bî-şek** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 75*). [*bî-şek,]*
3. Söyünüp küre-i derdi olur serd
Dil-i Mecnûn ki deryâ idi **bî-şek** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 145*). [*bî-şek,]*

bismillah: "Allah'ın adıyla" manasında "Bismillâhirrahmânirrahim" sözünün kısaltılmış şekli.

1. Hârif iseñ eger **bismillah** ey yâr
Ben aţlas çäk idici hırka-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 6*). [*bismillah,]*

bi's-selām: *Selamet ile.*

1. Yitem ben kıala ‘aşkıum **bi's-selāma**
Ziyā feyz it muḥabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 28*). [*bi's-selāma, -a*]

bişür: *Bir besin maddesini gerektiği kadar ısıda tutarak yenebilecek bir duruma getirmek, pişirmek.*

1. Bişürdi dürlü ni‘metler mükellef
Müzeyyen bezm güyâ bâğ-ı cennet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 8*). [*bişürdi, -di*]

bisyār: *Çok.*

1. Çü bu resme bahāne oldu **bisyār**
Raķīb ol ḫileden oldu ḫaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 57*). [*bisyār,]*

bit-: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

1. Vefā umma **bitürmez** anı zenler
Nitekim şura yirde yāsemenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 47*). [*bitürmez, -ür, -mez*]

bit-: *Oluşmak, meydana gelmek.*

1. Getürdim kim **bite** kıātuñda bu kār
Ḥazīne bī-ḫisāb u zer biḫar-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [*bite, -e*]

bit-: *Bitmek, yok olmak.*

1. Getürdim kim **bite** kıātuñda bu kār
Ḥazīne bī-ḫisāb u zer be-her-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [*bite, -e*]

bit: *Ortaya çıkmak, yetişmek.*

1. Yiri taḫt-ı du‘ānuñ āsmāndur
Bitürse **bitdügi** gözden nihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 40*). [*bitdügi, -düg, -i*]
2. Zamāne yıķsa serv-i büstāni
Yirin ūtar **bitürse** bir fidāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 20*). [*bitürse, -ür, -se*]
3. Meger kim ḫabbetü’s-sevdādur ol ḫāl
Ki sevdālar **bitürür** dilde fi’l-ḫāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 154*). [*bitürür, -ür, -ür*]
4. Neye irdün ne buldun ne dilersin
Ne **bitürdün** yilüp tağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 95*). [*bitürdün, -ür, -dü, -ñ*]
5. Ki āḫir sürmedi anı kenāre
Bu yir **bitürmedi** bir tāze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 163*). [*bitürmedi, -ür, -me, -di*]

bit: *Büyüme, yetişme, ortaya çıkmak.*

1. Yidükçe şîr ü şekerden gıdâlar
Biterdi tende mihr ile vefâlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 70*). [*biterdi, -er, -di*]
2. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebâti
Bu derdi kim çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 104*). [*bitüp, -üp*]
3. Gül-i şâdi bi türür belki yarın
Peder öldi ğarîbem dime zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 238*). [*bit, -ür, -ür*]

bit: (Tohum için) Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyümek.

1. Ruĥı nilüferi kim ferre yitmiş
Zî nilüfer ki yüz şuyında **bitmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 158*). [*bitmiş, -miş*]
2. Ciger kaniyle **bitmiş** lâle-zârı
Mekân idi o küh ehl-i belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 58*). [*bitmiş, -miş*]
3. Biter devlete göre büstân da
Kime devlet hümâsı sâye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 70*). [*biter, -er*]
4. Şuyı pāk u muṭahhar şanki Kevşer
Kenâr-ı havza **bitmiş** tâze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 17*). [*bitmiş, -miş*]
5. Biter hâşıl anuñ-çün her birinden
Gider uyup şamân yile yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 100*). [*biter, -er*]
6. Qo anı kim olasın ğamdan âzâd
Bu gün saña **bitüren** ğuşşa hârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 237*). [*bitüren, -ür, -en*]
7. Senüñ vaşluña câni muntazırdur
Mezârında **biten** nergis gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 107*). [*biten, -en*]
8. Olupdur bûy-ı zülfüñ yâdigârı
Şu süsen kim **biter** hâkinden anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 115*). [*biter, -er*]
9. Bu gönüm bâĝı gibi yaĝdı anı
Gülistânımda bir gül **bitmiş** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 97*). [*bitmiş, -miş*]
10. Şovuĝ ħardan şekerden ta'mı hûş-ter
Leb-i Kevşerde **bitmiş** ħadd-i Tübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 37*). [*bitmiş, -miş*]
11. Ki anı itmedi âĥirde toprak
Ne yirde **bitdi** bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 165*). [*bitdi, -di*]
12. Benefşe tâze **bitdi** 'anber-âmiz
Şabâ yiliyle sünbül itse bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 10*). [*bitdi, -di*]
13. Nitekim beyzâdan ŧüŧi-beçe ser
Bitürmiş dâmen-i küh eyle ter gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 13*). [*bitürmiş, -ür, -miş*]
14. Münevver her birinüñ şeb-çerâĝı
Bitürmiş her çemen bir tâze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 31*). [*bitürmiş, -ür, -miş*]

bî-tâli': Bahtsız, kısmetsiz, şanssız.

1. Qara giydüñ meger mâtem-zedesin
Benüm gibi meger **bî-tâli'** oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 25*). [*bî-tâli',*]

biti-: Yazmak.

1. Emek baña yimek aña **bitidi**
Vişâle yoĝ imiş sa'y ile çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 68*). [*bitidi, -di*]

bî-tîmâr: Bakımsız, düşkün.

1. Ekâbirden revâ mıdur erâcîf
Menem bî-yâr u **bî-tîmâr** u rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 29*). [*bî-tîmâr,]*

bitür: Ortaya çıkarmak, yetiştirmek, büyütme.

1. Tütüp tırmaz imiş rastuğı kaçda
Didi söz **bitüren** bostân-ı cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 69*). [*bitüren, -en]*

bitür: Yetiştirmek. II açmak.

1. Gönül harâb-ı belâdur ciger kebâb-ı cefâ
Dilümde derd ü belâ hâşılın **bitürmişdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 3*). [*bitürmişdür, -miş, -dür]*
2. Senüñ mihrüñ odından oldı pür-süz
Şu reyhan kim **bitürmişdür** mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 113*). [*bitürmişdür, -miş, -dür]*

bitür: Tamamlamak, sonuçlandırmak.

1. Güc idüp aña ben âsâna kaçdum
Anı aındum işümi ben **bitürdüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 13*). [*bitürdüm, -dü, -m]*

bitür: Filizlenip topraktan dışarıya çıkmak, yeşermek, yetişmek, büyüme.

1. Süsen zebân **bitürmek** için büstân gerek
Hün-ı ciger hikâyetini şorma gönceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 4*). [*bitürmek, -mek]*
2. Bitürdi lâleler güller kenârı
Nesim-i büyü ol etrafâ taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 114*). [*bitürdi, -di]*
3. Bitürür ot yirine tığ-ı tizi
Ol oğ kim bî-amândur irse câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 86*). [*bitürür, -ür]*
4. Yiri taht-ı du'ânuñ âsmândur
Bitürse bitdügi gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 40*). [*bitürse, -se]*
5. İki ter gül **bitürdi** şanki bir şâh
Elif gibi iki çoğru vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [*bitürdi, -di]*
6. Tehî desti durur bir mâl-dâruñ
Nice gül kim **bitürür** lutf ile hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [*bitürür, -ür]*

bitür-: Bitirmek, Yetiştirmek, büyütme.

1. Bu hasretde ki nâ-geh ire bahtı
Bitüre şâh-ı ser-sebzi dirahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 18*). [*bitüre, -e]*

bî-vakt: Zamansız, vakitsiz.

1. Kaçan **bî-vakt** iken açılma gonca
Bulmaz reng ü bûy umuldığınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 63*). [*bî-vakt,]*

bî-vefâ: Vefasız, sadakatsiz.

1. Şakin ey **bî-vefâ** sengin-dil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 1*). [*bî-vefâ,]*
2. Çü hem-ser bulmadı nâz iyledi hõş
Çü süsen **bî-vefâ** gördi cihâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 37*). [*bî-vefâ,]*
3. Kõdı nevmîd anı yine sitâre
Şular kim **bî-vefâdan** ‘ahd umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 171*). [*bî-vefâdan, -dan]*
4. Anuñ kes boynımı kim **bî-vefâdur**
Çıkarma gözlerin kim sürmelüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 36*). [*bî-vefâdur, -dur]*
5. Saña ol düşünmen ola mı dir idüñ
‘Adü oldı saña ol **bî-vefâ** yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 35*). [*bî-vefâ,]*
6. Hüner medhinde güyâ zemde hãmüş
Şu nâkış kim hasüd u **bî-vefâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 69*). [*bî-vefâdur, -dur]*

bî-yâr: Yarsız, sevgilisiz.

1. Oturup bî -dil ü bî-şabr u **bî-yâr**
Od urdı perdesine nâm u nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 2*). [*bî-yâr,]*
2. Ekâbirden revâ midur erâcîf
Menem **bî-yâr** u bî-timâr u rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 29*). [*bî-yâr,]*
3. Ne hõş añduñ vefâdan ben gedâyı
Benem bî-râhat u **bî-yâr** u bî-‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 5*). [*bî-yâr,]*

biz: "Biz" birinci çoğul şahıs zamiri.

1. Bu diyâra çün dönesin tütüyâ-yı çeşm için
Bizlere öñünde olsun hâk-i dergâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 10*). [*bizlere, -ler, -e]*
2. Bize bu hârf-i ta‘ne hoş şabağdur
Seni mektebden almağ bil ki hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 77*). [*bize, -e]*
3. Bizi rüsvây-i hâş u ‘âm idersin
‘Arab ta‘nı ile bed-nâm idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 75*). [*bizi, -i]*
4. Ki ey nür-ı dü-dide ço bu kârı
‘Arab ta‘niyle tap vir **bize** ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 4*). [*bize, -e]*
5. Bize kavm-i ‘Arab’da çok kabile
Kabile içre çok duğter cemîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 85*). [*bize, -e]*
6. Güher şaticısın **biz** müşteriyüz
Behâsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*biz,]*
7. Güher şaticısın **biz** müşteriyüz
Behâsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*biz,]*
8. Bu gelmekden **bize** dek noldu hâcet
Aña sa‘y idelüm oldukça tãkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*bize, -e]*
9. Bu divâne **bizüm** divâna sıgmaz
Bunuñ ahvâli ad u şana sıgmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 145*). [*bizüm, -üm]*
10. Ne mecnûn nazm-ı şî‘rûñ sâhîridür
Bizi rüsvây-ı hâş u ‘âm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 15*). [*bizi, -i]*

11. Selâmın aldılar İbnü's-Selâm'uñ
Didiler yok kabûle **bizde** taķşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 59*). [*bizde, -de*]
12. Dönersin dôsttan çün devr-i ğaddâr
Biz olduk saña nuşretde ÷ufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 135*). [*biz,]*
13. Aña da katı yiller oldı buyruk
Anuñ-çün **biz** kıılurduk dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 149*). [*biz,]*
14. O düşmen fetħine açardı başı
Anuñ-çün **biz** atarduk düşmene tir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 151*). [*biz,]*
15. O düşmen fetħine iylerdi tekbir
Biz anuñ yolına olduk fedâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 153*). [*biz,]*
16. Kılur ol kavm-i Leylâ'ya du'ayı
Biz anuñ-çün ururuz tiğ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 155*). [*biz,]*
17. Ola anda ħalel sende ħacâlet
Çü **biz** da'vâ-yı nâm u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 161*). [*biz,]*
18. O bulsa nîzesin ururdı **bize**
Degül ef'âli anuñ 'âkılâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 156*). [*bize, -e*]
19. Bizi 'afveyle el-ecr-i 'aliyullah
Okuñ irdi nişâna yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 64*). [*bizi, -i*]
20. Bizi başduñ ğazab nefsin daħi baş
Okuñ nîzeñ çü geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 66*). [*bizi, -i*]
21. Anuñ-çün kimse katında yüzüm yok
Hemân **biz** görmedük bu derdi cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 75*). [*biz,]*
22. Bize çâre hemân şabr oldı nâ-çâr
Çü dünyâ menzili rihlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 224*). [*bize, -e*]
23. Dimiş **biz** de içelüm şudan ey şâh
İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [*biz,]*
24. Sefâhet ceysi açmadın puşuyı
Bu mecnûnlar **bizi** mecnûn görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 19*). [*bizi, -i*]
25. Ne cân vardur ki âħir göçmez andan
O gitdi **biz** daħi gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 41*). [*biz,]*
26. Kıyâmet ğamlarından hem emîn it
Dü 'âlemde **bizi** de itme ğam-ġin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 207*). [*bizi, -i*]
27. Cemî'î enbiyâ ħakķı ilâhî
Bize ol 'aşķuñı iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 41*). [*bize, -e*]
28. Bekâ 'âlemlerinde hest olalum
Dü 'âlemde **bizi** mest it müdâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 45*). [*bizi, -i*]

bî-zâd kal: Azıksız kalmak, aç kalmak.

1. Şikâr âzâd idüp kalur mı bî-zâd
Eğer şefkat idersen bu şikâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 56*). [*bî-zâd kal, -ur*]

bî-zahm u yara: Yarasız beresiz, darbe olmadan.

1. Meger niş urdı ķancı dest-i yâre
Bu ķan andan aķar **bî-zahm u yara** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 60*). [*bî-zahm u yara,]*

bî-zahmet ü derd: Dertsiz ve zahmetsiz. II Aşk derdi kastedilmekte.

1. İde ol hasteyi **bî-zaḥmet ü derd**
O mecrûḥ irse ger pîşine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 36*). [*bî-zaḥmet ü derd,*]

bizâr: *Rahatsız, bıkkın.*

1. Bu aldı bir kaç âhû ol da ḥurde
Geçüp dünyâdan ucuz satsa **bizâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 65*). [*bizâr,*]

bizâr it-: *Rahatsız etmek, bıktırmak, usandırmak.*

1. Fiğānum ḥalkı bizâr itdi benden
Ne ağlar bulunur şoñumda ölse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 52*). [*bizâr it-, -di*]

bizâr ol: *Bıkmak, usanmak; rahatsız olmak.*

1. Olur senden ḳabileñ cümle bizâr
Olur mâder peder ḥ'ış u birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 180*). [*bizâr ol, -ur*]
2. Ki bizâr olmışam ben cân u tenden
Kesil ey ser ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 58*). [*bizâr ol, -mıṣ, -am*]
3. Olurlar 'aşḳdan biñ kerre bizâr
Odur 'aşḳ ki görse bir belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 12*). [*bizâr ol, -ur, -lar*]

bize dek: *Bize kadar.*

1. Bu gelmekden **bize dek** noldu ḥâcet
Aña sa'y idelüm olduḳça ṫâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*bize dek,*]

bî-zebân: *Dilsiz olmak, hiç konuşmamak.*

1. Esrâr-ı 'aşḳa vâḳıf olan **bî-zebân** gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 1*). [*bî-zebân,*]
2. Ṭururlar **bî-zebân** çün şubḥ-ı rüşen
Çü gice şoḫbetinüñ şem'i yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 156*). [*bî-zebân,*]

bî-zür ol: *Güçsüz olmak.*

1. Nizâr u zâr u bî-zür oldı ḡâyet
Ne şabrı ḳaldı dilde ne sürüru (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 8*). [*bî-zür ol, -dı*]

boḡ: *Bir canlıyı, soluk almasına engel olarak öldürmek.*

1. Ṭaḳılmaḳdan yeg idi anı **boḡmaḳ**
Bileḡi sîmine altünlu yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 164*). [*boḡmaḳ, -maḳ*]

boḡmak: *Gerdanlık, kolye.*

1. Anuñ-çün ağlayup saçdı aña hāk
O demde boynına cevherlü **boğmak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 163*). [*boğmak,]*

bol: Çok, fazla.

1. Egerçi şüretâ yol gösterürdi
Vefâyı ma'nide **bol** gösterürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 38*). [*bol,]*
2. Ğam u derd ü belâ-yı intizâre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın **bol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 49*). [*bol,]*

bol ol: Fazla olmak.

1. Tırurdu diñleyüp ağzında barınak
Didi ger faqr u fâqum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 51*). [*bol ol, -ma, -sa]*

bölük bölük: Grup grup.

1. Bölük bölük gelüp sādât-ı A'rāb
Getürdiler saçular māl u esbāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 101*). [*bölük bölük,]*

bön düş: Budalalık etmek.

1. Anı bön düşdi şanur ehl-i bāzār
Añup bî-çäre Mecnûn çeşm-i yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 66*). [*bön düş, -di]*

borc: Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi kabul ve taahhüt edilen para yâhut şey.

1. Bedenden gitdi bākī burca irdi
Cihān **borca** içer çün cām-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 63*). [*borca, -a]*

borc: Birine karşı bir şeyi yerine getirme yükümlülüğü, vecibe.

1. Virür āhîr edā-yı borca anı
Dilā her **borc**ı virmekde emîn ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 65*). [*borc, -ı]*
2. Olur mismār-ı dide mîh-ı endām
Tenüñ ne **borc**ı kalur çün ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [*borc, -ı]*
3. N'idersin şaklayup dürcüñde **borc**ı
Görürsin her seher bu şubh-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 70*). [*borc, -ı]*

borca vir: Ödünç vermek.

1. Emel zehrinden itdi cānını pāk
Vücüdi naqđın ol da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 61*). [*borca vir, -di]*

börk: Başlık, külah.

1. Girürse güşına çıkdıkdā serden
Meded kıl var iken **börkinde** başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 49*). [*börkinde, -i, -nde*]

börkin tozut: Öldürmek.

1. İrüp börkin tozutmadın şubaşı
Bu sözi güş idicek miskîn ata (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 50*). [*börkin tozut, -madın-madın, -*]

boşal-: Boşalmak.

1. Ğam-ı cāndan **boşalmış** kalbi zarfi
Düşüp seng üzre yatur vālih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 8*). [*boşalmış, -mış*]
2. Boşaldı künc-i sine kinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 34*). [*boşaldı, -al, -dı*]

boşan: Serbest kalmak.

1. Hāyāl-i Leylî'ye okur dūrūdı
Boşanmış vahşî gibi nefret iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 29*). [*boşanmış, -mış*]

bostān-ı cān: Can bahçesi. II Gönül.

1. Tütup ũrmaz imiş rastuğı şaşda
Didi söz bitüren bostān-ı cānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 69*). [*bostān-ı cān, -da*]

boy: Vücut, beden.

1. Bülend idi kamu maħfilde şadrı
Yüce päye büyük sāye uzun **boy** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 15*). [*boy,*]

boy: Boy.

1. Boyı serv-i sehî gibi naşar-gāh
Hevāsında yiler bād-ı seşer-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 139*). [*boyı, -ı*]
2. Boyın barmağ ile göstermeli oldı
Nice āzāde servi bende kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 16*). [*boyın, -ın*]
3. Gülinden lāleye feyz ide ābı
Boyı nāz ögrede gülşende serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 83*). [*boyı, -ı*]
4. Elif şoğru **boyı** egri çaşı nün
Ki ya'nî naşşum ile 'ayn-ı cānem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 58*). [*boyı, -ı*]
5. Anuñ-çün hem-demüm āhū idüpdür
Boyı gerçi kemān olmış eširem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 143*). [*boyı, -ı*]

boy: Boy (sevgilinin boyu bağlamında).

1. Ki bāzār-ı güzeşte germ ola tiz
Boyu naḥl u lebi şîrîn ruṭabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 97*). [boyı, -ı]

boy: Bir aşiretin kollarından her biri.

1. Kâbîle çok bahâdır kavm ulu **boy**
Cemâl ü mâl ile meşhûr-ı ʿâlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 16*). [boy,]

boya-: Boyanmak II bürünmek, kaplanmak.

1. Boyanur ʿâlemüñ sîmâsî kâna
Cihân kim hûnîdür yokdur amâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 2*). [boyanur, -n, -ur]

boya: Boyamak.

1. Eliñ güldür ne **boyarsın** kınaya
Dimezsın göre bir ḥâsîd kınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 101*). [boyarsın, -rsın]
2. Açar kân içmege yâkûti minkâr
Boyamışdur dehâni kân içerken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 69*). [boyamışdur, -miş, -dur]
3. Gele cân büyü kabrüm gülşeninden
Anı hem kâna **boya** kim şehîdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 83*). [boya,]
4. Boyamış reng-i nîle anı mâtem
Hem itmiş seyl-i eşk ü şuʿle-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 72*). [boyamış, -miş]

boyan: Erişmek, uzanmak II Bulaşmak, karışmak.

1. Ki yakdı âhı odı mihr ü mâhı
Ol âhuñ süzişi câna **boyandı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 49*). [boyandı, -dı]

boyan: Bürünmek, kaplanmak.

1. Şafağ gibi cihân kâna **boyandı**
Hevâ müşkîn iken kâfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 50*). [boyandı, -dı]

böyle: "böyle, bu şekilde" anlamlarına gelen durum zarfı.

1. Yüri var iyle bu fikri ferâmüş
Bunu **böyle** didi vü oldı ḥâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 156*). [böyle,]
2. Beni **böyle** ğarîb itmezdi yârum
Nazar kıldı peder çün bu kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 18*). [böyle,]
3. Oğ atmadın daḥi yayuñı yasduñ
Zer zürî ki **böyle** ḥarc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 11*). [böyle,]

4. Naşib olmakdan ol dīvāne dīve
Çü gördi Nevfel anı **böyle** ‘āciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 125*). [böyle,]
5. Kerem kıl sen daħi geç bu hevesden
Bunı **böyle** diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 97*). [böyle,]
6. Bu kem ħarfı ħoma levĥuñda ħazı
Çün oldun bü-yı meyden **böyle** ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 159*). [böyle,]
7. Cevābı **böyle** virdi ol sözine
Didi ey serv-i nāz u nāz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 64*). [böyle,]
8. Didi bu kışşa **böyle** oldu āħir
Ki ol firħat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [böyle,]
9. Didi bu kışşa **böyle** oldu āħir
Ki ol firħat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 2*). [böyle,]
10. Baña itmeñ bunuñ gibi laťife
Baña **böyle** laťife ne vazife (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 4*). [böyle,]

boyn: Boyun. (Bir ħakkın kişinin üzerine yüklenilmesi bağlamında).

1. Velî bilmem n’olur āħirde ħālî
Benüm **boynuma** yükletdün o bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 23*). [boynuma, -um, -a]

boynuz: T. is. Bazı hayvanların başında bulunan iki uzun ve büyük tırnak gibi bir madde.

1. Oda girmek ne lâyıħdur kebābı
Yüce **boynuzları** çārdāka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 41*). [boynuzları, -la, -rı]
2. Çemen-efrüz u zibā ħerden-efrāz
Güzel **boynuz** gümüşden mile beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 65*). [boynuz,]

boynuz umarken kulaħdan çık: Boynuz umarken kulaktan olmak, Midyat'a pirince giderken evdeki bulgurdan olmak sözü ile aynı anlamda bir atasözü. Fazlasını umarken elindekini de yitirmek.

1. Umarken boynuzı çıħdum kulaħdan
ħaçup yağmurdan uğradum ŧoluya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 42*). [boynuz umarken kulaħdan çık, -du, -m]

boy(u)n: Boyun.

1. Olur cim olmasa ol zülf ü kākül
Hemişe **boynuma** şan ħalka-ı ħul (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 20*). [boynuma, -um, -a]
2. řaçuñsuz ħā vü ħā ħarfeyni ey yār
Olurlar **boynuma** çün ħalka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 22*). [boynuma, -um, -a]
3. Gözüm yaşı ħapuñda Dicle-i şan
Elüm **boynum** ayaħum bende bağlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 63*). [boynum, -um]
4. Olur **boynuma** sünbül rişte-i dām
Çü ħālî ola ħālinden anuñ bāħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 96*). [boynuma, -um, -a]
5. Ecel geldi ‘amelden gitdi aħla
ħamā’il iyle gel **boynuma** destün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 11*). [boynuma, -um, -a]
6. Anuñ kes **boynunu** kim bi-vefādur
Çıħarma gözlerin kim sürmelüdüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 36*). [boynunu, -m, -ı]

7. Țolaşurdi Țucup aȚ **boynuñ** anuñ
Görenler Țañlaşurdi oynın anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 81*). [*boynuñ, -ı, -n*]
8. Olup Leylî de Țays'un mübtelâsı
Țolaşdı **boynına** zülfi belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 174*). [*boynına, -ın, -a*]
9. Keserse **boynumu** dendâni sinüñ
Gerekmez Țarfi sensüz sîn ü şinuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 29*). [*boynumu, -u, -m, -ı*]
10. Dögindi ağladı geh sîne geh ser
Țucup öpdî biraz **boynın** Țızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 81*). [*boynın, -ı, -n*]
11. Dürîş ser-Țalkâ-i cîmi kemend it
Recîm-i nefsiñüñ **boynına** bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 18*). [*boynına, -ın, -a*]
12. Senüñ **boynunda** n'iyler bend ü zencîr
Benem her dem esîr-i zülfi-i cânân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 68*). [*boynunda, -un, -da*]
13. Varup Nevfel öñinde öpdî yiri
Kefen **boynunda** yüz yirde baş elde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 57*). [*boynunda, -ı, -n, -da*]
14. Beden burcunda **boynı** Țâka beñzer
Yazukdur ol yüce çârdâkı yıkma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 42*). [*boynı, -ı*]
15. Țo bu cân ile bu miskin şikârı
Bunuñ **boynına** Țançer ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 35*). [*boynına, -ın, -a*]
16. Țarı illerden aȚçe pul dilerdi
Țakup **boynına** urğân gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 49*). [*boynına, -ın, -a*]
17. Yürür şan kim delürmiş Țağa düşmiş
Yider Ț'avret anı **boynında** urğân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 19*). [*boynında, -ı, -n, -da*]
18. Ol ilden ğalle dirdi bu bahâne
Uyup Mecnûn yiler **boynunda** urğân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 43*). [*boynunda, -ı, -n, -da*]
19. Baña Țak bağı **boynundan** anuñ al
Ki mecnûna yaraşur bend ü zencîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 32*). [*boynundan, -ı, -n, -dan*]
20. ȚaȚâ diyü bu Țaşım çîn iderdî
Şaçı **boynına** oldı mâr-ı DağȚâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 161*). [*boynına, -ın, -a*]
21. Anuñ-çün ağlayup saçdı aña ĥâk
O demde **boynına** cevherlü boğmaȚ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 163*). [*boynına, -ın, -a*]
22. Dağı **boynına** Țol şalmış degüldür
Anı Mecnûn çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 108*). [*boynına, -ın, -a*]
23. Olup **boynumda** ȚavȚum ĥükm-i râyuñ
Țapuñ her şî're kim iyleye bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 52*). [*boynumda, -um, -da*]
24. Meger ȚaȚ' itdi **boynın** çarȚı-ı ĥün-rîz
Eger ȚaȚ' iyleye bu ĥünî anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 20*). [*boynın, -ı, -n*]
25. Düşerdî maşrıkuñ **boynına** Țanı
Țütalum dîlkü şayd itdi ĥorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 22*). [*boynına, -ın, -a*]
26. Zihî Țâli' zihî baȚt-ı müsâ'id
Țolından **boynına** Țakdı ĥamâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 135*). [*boynına, -ın, -a*]

boyun tut: *îtaat etmek, rıza göstermek.*

1. Țo bârî cânâ geçsün nârî Țaşkun
Boyun Țutdum belâya başum açdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 47*). [*boyun Țut, -du, -m*]
2. Getürdi Țutup ikrârı miyâne
Peder âĥir boyun Țutup rızâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 121*). [*boyun Țut, -up*]
3. İderler girye Țâkil-merd olanlar
O zincire boyun Țutup yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 47*). [*boyun Țut, -up*]

boyun uzat: Boynunu uzatmak, ölmeyi göze almak.

1. Bu gün boyun uzatdum tığ-ı tize
Eger dün cân alup dökdüm ise kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 72*). [*boyun uzat, -du, -m*]

boz: Düzgün bir şeyi düzensiz duruma sokmak, düzgünlüğünü gidermek.

1. Uşûli **bozmasa** darb-ı zemâne
İnen şürîde-ser itme garîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 34*). [*bozmasa, -ma, -sa*]
2. Tağılmış cismi kalmış üstüh'ânı
Felek anuñ da **bozmuş** hey'etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 189*). [*bozmuş, -mış*]
3. Kazınmaz aşkun ammâ levh-i cândan
Bozar taşdan zemân Şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 139*). [*bozar, -ar*]

boz: Düşmanı bozguna uğratmak, dağıtmak.

1. Ki düşmen şaflarından **boza** kalbı
İki kalbı bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 24*). [*boza, -a*]

bozul: Bozulmak, işlemez, işe yaramaz duruma gelmek, ârızalanmak.

1. Bozulmaya **bozıla** çarh-ı ğaddâr
Şafağ gibi demüm dökerse düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 10*). [*bozıla, -a*]
2. 'İlâc itdi şifâ virdi devâsı
Kaçan perhîzi bimâruñ **bozuldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 47*). [*bozuldı, -dı*]
3. Bozulmaya bozıla çarh-ı ğaddâr
Şafağ gibi demüm dökerse düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 10*). [*bozulmaya, -ma, -y, -a*]

bu: Bu, işaret zamiri.

1. Bulardan ğayrı ders ü ilme meşğül
Bularun dilleri şevk ile meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 189*). [*bulardan, -lar, -dan*]
2. Bularuñ arasında nice duhter
Kimisi âftâb u kimi ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 129*). [*bularuñ, -lar, -uñ*]
3. Bu zevka **bunlaruñ** aşkı sebebdür
Çekerlerdi bular anda cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 70*). [*bunlaruñ, -n, -lar, -(u)ñ*]

bu: Koku.

1. O yâre bende bendi yâre mâni'
İkisi birbirinden **büya** kâni' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 6*). [*büya, -y, -a*]
2. Vay aña kim yiledür i'timâdı
Buña yil **bü** getürse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 31*). [*bü,]*
3. O da yilden gelür bir şemme **büdur**
Gice gündüz ümid idindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 28*). [*büdur, -dur*]

4. Oturdu ser-be-dest ü dest-ber-ser
Dil ü cāna bu **būdan** rāḥat irdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 13*). [*būdan, -dan*]

bu: *Bu kişiler.*

1. Ki bir yirde olalar mest ü sākī
Bular dünyāda olmışlardı yek ‘ahd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 197*). [*bular, -lar*]
2. Bu zevka bunlaruñ ‘aşkı sebebdür
Çekerlerdi **bular** anda cefâyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 71*). [*bular, -lar*]

bu: *Güzel koku.*

1. Ki bŷy-ı cān-fezā virdi dimāga
Ne nisbet ola bu **bū** nev-behāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 145*). [*bū,]*

bu: *"Bu" işaret sıfatı.*

1. Ḥaşr u neşrŷn ‘arşasın yarın pür-āteş iyleyem
Ger **bu** gün gitmezse sīnemden **bu** te’sir-i firāk (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 6*). [*bu,]*
2. Bu diyāra çün dönesin tütüyā-yı çeşm için
Bizlere öñüñde olsun ḥāk-i dergāh ey şabā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 9*). [*bu,]*
3. Nevā vü ni‘met olur mı ‘aceb **bu** ḥāle yiter
Raķīb ḥavfı ile zā’il itmezem ğamumı (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*bu,]*
4. Kim kanum içmege la‘indeki piyāle yiter
Bu ḥaste cāne ne ḥācet ki gürz-i qahr urasın (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [*bu,]*
5. Bilmem ki ‘āķibet n’idiser **bu** belā beni (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [*bu,]*
6. Yüzi ağ olsun anuñ kim başında var **bu** sevdādan (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [*bu,]*
7. Ayrılmaz oldu saña **bu** ḥal ziyān mıdur (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 10*). [*bu,]*
8. Hızr da **bu** şerbete zŷlmetde qanda tŷş olur (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*bu,]*
9. Bu kışsa ḥāşılı ḥubb-ı ezeldür
Anuñ maḥbŷbŷ ḥŷsn-i lem-yezeldür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 53*). [*bu,]*
10. Bu ra‘d-ı hā’il ü berķ u zelāzil
Celālŷn qahrına zāhir delā’il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 67*). [*bu,]*
11. Bu biş vaķt ol qapuda nevbetüñdür
Aña kim bāb-ı tevfiķun açıldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 12*). [*bu,]*
12. Ne geldi bilmezem benden cevābı
Bu dem kim ‘āşī nefşüm pür-belādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 19*). [*bu,]*
13. Götürmek **bu** za‘if ol yŷki qandan
Götürmege o sengin bāri bāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 26*). [*bu,]*
14. Qabŷl it sehv ile olan sŷcudŷm
Olup **bu** murĝ-ı cāna saça dāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 31*). [*bu,]*
15. Geçür ğamdan **bu** birkaç müstemendi
Egerçi Ḥamdī qahrŷn lāyıkıdır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 54*). [*bu,]*
16. Mucib iyle **bu** lāl-i pür-kelāli
Ki yüz şuyıyla toprak ola cismŷm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 70*). [*bu,]*
17. Re’is-i enbiyā sulṫān-ı kevneyn
Dilā ol seydidür **bu** ḥitābum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 9*). [*bu,]*
18. Anı zikr itmeyen olmaz müselmān
Temām olsa bulur **bu** söz qabŷli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 41*). [*bu,]*

19. Hüdâ birdür Muḥammed Ḥaḳ resüli
Bu mühr ol sine şandukına lâyıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 43*). [bu,]
20. Ki māl-â-māl ola māl-ı ḥaḳâyıḳ
Bu mühri Ḥaḳ naşib itse zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 45*). [bu,]
21. Dil olur ḳufl her sırr-ı nihâna
Bu dilsüz açılan genc-i nihânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 47*). [bu,]
22. Bu miskîn ümmete vaḳf iylemişdür
 Hâlelden hıfz için dâ'im o dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 56*). [bu,]
23. Gel ey ṭâlib ne şanursın **bu** aşḳı
 Olur mı gön demür gibi dımışḳı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [bu,]
24. Dür-i efsâneye viren nizâmı
Bu üslûb üzre nazm itdü kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 2*). [bu,]
25. Bu ḥasretde ki nâ-geh ire baḥtı
 Bitüre şâḥ-ı ser-sebzi dirahṭı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 17*). [bu,]
26. İderdi **bu** ṭama'da çok keremler
 'Aṭâ iylerdi dinâr u diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 31*). [bu,]
27. Bu ḳışsa düşdi iller dillerine
 Perîşân oldu A'râb illerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 29*). [bu,]
28. Deberdüldükçe **bu** aşḳuñ peyâmı
 Pür itdi müşḳ gibi her meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 33*). [bu,]
29. Şu kim **bu** fitneye olmadı meftûn
 Didi ḡybet dilinden Ḳays'a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 43*). [bu,]
30. Dile alup **bu** râzı nice ḡammâz
 Dinildi mâder-i Leylî'ye **bu** râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 51*). [bu,]
31. Dile alup **bu** râzı nice ḡammâz
 Dinildi mâder-i Leylî'ye **bu** râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 52*). [bu,]
32. Ciger-güşem ḳanı 'âr ile ḡayret
 Saña lâyıḳ degüldür **bu** fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 60*). [bu,]
33. Bize **bu** ḥarf-i ṭa'ne hoş şabaḳdur
 Seni mektebden almaḳ bil ki ḥaḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 77*). [bu,]
34. Didi bir kâtibe ḳız gördi Loḳmân
 Kime tîz oldı **bu** şemşir-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 82*). [bu,]
35. Ḳodı **bu** ṭa'ını düşdi ḳalbine şekk
 Yaḳîn ḥarfın gönülden iyledi ḥaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 9*). [bu,]
36. Bu ḥâle lâlenüñ göyündi özi
 Ṭolup nergislerüñ yaş ile gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 23*). [bu,]
37. Ḳaçan **bu** şiveye bünyâd iderdi
 Ṭurup şiven urup feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 31*). [bu,]
38. Bu ḥâl ile o bânü-yı ḥişârî
 Geçerdi ḥabs ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 37*). [bu,]
39. Bu firḳat derdi çünkim bî-devâdur
 Baña şimden girü ölmek revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 43*). [bu,]
40. Çü Mecnûn'ı **bu** ḥile iyledi şâd
 Yine bir dürlü âle itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 43*). [bu,]
41. Bu ḥâl ile geçerdi rüzḡârı
 Firâḳ-ı Leylî'de leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 77*). [bu,]
42. Peder-i Mecnûn **bu** müşkil ḥâle nâ-gâh
 İşidüp il dilinden oldı âḡâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 3*). [bu,]
43. O pîr âḡâh olıcaḳ **bu** ḥaberden
 Ṭurup ile ḥaber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 11*). [bu,]
44. İrüp **bu** ḥaberden pîr-i mazlûm
 Ṭutuşdı nâr-ı 'âra nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 19*). [bu,]

45. Ki ey cān-ı peder ne oldı hālün
Düşüñ midür **bu** miñnet ya hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 38*). [bu,]
46. Di ne gülzâre varam ya ne bâğa
‘İlâc olmağa ‘ıtrı **bu** dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 44*). [bu,]
47. Peder **bu** hâlet ile görüp anı
Gözinden yaş yerine dökdi kanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 57*). [bu,]
48. Bu bed-bahtum bilürem âhîr olmaz
Senüñ müjdeñ hayâli zâhir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 71*). [bu,]
49. Velî yümñ-i mübârek oldı **bu** söz
Peder-i miskîñ idüp biñ biñ füsûñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 73*). [bu,]
50. Uyup atasına oldı revâne
İnandırmağı gerçi **bu** bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 76*). [bu,]
51. Ki ey nür-ı dü-dide ço **bu** kârı
‘Arab ta’niyle tap vir bize ‘arı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 3*). [bu,]
52. Elif harfin **bu** güç yolda ‘aşâ kıl
Dehende Mûsâ gibi ejdehâ kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 11*). [bu,]
53. Çalış ‘ilm ü kemâle **bu** kemâli
Düşer mi şânuña ‘aşk-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 15*). [bu,]
54. Ebü Cehl’e peder olursa fâzil
O cehle **bu** fâziletten ne hâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 42*). [bu,]
55. Kara gözi ki yağmacı ‘Arab’dur
Bu kara bahtuña ‘ayn-ı sebebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 62*). [bu,]
56. Ne duhterler bulunur **bu** ‘Arab’da
Kamu ‘âlî nesebde hem hâşebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 87*). [bu,]
57. Bu dünyâdur neler toğurmuş ana
Hemân Leylâ mı gelmiş bu cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 91*). [bu,]
58. Bu dünyâdur neler toğurmuş ana
Hemân Leylâ mı gelmiş **bu** cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 92*). [bu,]
59. Benüm **bu** pendümi güş-ı derün it
O sevdâdan geçüp def’-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 99*). [bu,]
60. Bu pendî güş idüp Mecnûn-ı hayrân
Dehen dürcinden oldı gevher-efşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 1*). [bu,]
61. Bilürsin bellü hâlüm saña cümle
Ki düşmedüm **bu** hâle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 8*). [bu,]
62. Niçün **bu** giryeme ta’ne kılursın
Çü gendü düşen ağlamaz bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 9*). [bu,]
63. Fedâ-yı yâr için besler dil **bu** cāmı
N’ider yâr olmasa cān u cihāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 45*). [bu,]
64. Peder biçâre çün gördi **bu** kanı
Tevehhüm muhtarib iyledi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 55*). [bu,]
65. Meger niş urdı kancı dest-i yâre
Bu kan andan aqar bî-zahm u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 60*). [bu,]
66. Bu söz olmasa sözüñ fetḥ-i bâbı
Ne diñlerdi ne virürdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 17*). [bu,]
67. Bu bârı çekse nâkam olsa şâbir
Cehennemden çıkardı cümle kâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 23*). [bu,]
68. Bu ziverden ufuk döñdi ‘arûsa
Hiçâb aşdı gice vech-i ‘abûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 3*). [bu,]
69. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘âra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [bu,]
70. Bu yârân cümle A’râbun levendi
Galaṭ didüm muhabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [bu,]

71. Perişân oldı halka **bu** hikâyet
Hikâyetden kabîle pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [bu,]
72. Bu hâli güş idüp mahremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [bu,]
73. Ulular maşlaḫat görüp **bu** râyı
Dileyü gitdiler derde devâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [bu,]
74. Bu gelmekden bize dek noldu ḫâcet
Aña sa'y idelüm olduḫa ḫâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [bu,]
75. Bu ḫâhir şu ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [bu,]
76. N'ola ger naḫluña aşlansa servüm
Serâyüñ murġı olsa **bu** tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [bu,]
77. Getürdim kim bite kâtuñda **bu** kâr
Ḥazîne bî-ḫisâb u zer be-her-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [bu,]
78. Çü aldı **bu** cevâbı pîr-i maḫzûn
Didi 'âşıkdur oġlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119*). [bu,]
79. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i 'âra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [bu,]
80. Bu yârân cümle â'râbun levendi
Ġalaḫ didüm muḫabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [bu,]
81. Perişân oldı halka **bu** hikâyet
Hikâyetden kabîle pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [bu,]
82. Bu hâli güş idüp mahremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [bu,]
83. Ulular maşlaḫat görüp **bu** râyı
Dileyü gitdiler derde devâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [bu,]
84. Bu ḫâhir şu ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [bu,]
85. N'ola ger naḫluña aşlansa servüm
Serâyüñ murġı olsa **bu** tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [bu,]
86. Getürdim kim bite kâtuñda **bu** kâr
Ḥazîne bî-ḫisâb u zer biḫar-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [bu,]
87. Peder Leylî iştidi **bu** ḫiḫâbı
Şeker alup aġu virdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 95*). [bu,]
88. Çü aldı **bu** cevâbı pîr-i maḫzûn
Didi 'âşıkdur oġlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 109*). [bu,]
89. Muḫabbet mestidir divâne şanma
Bu sũ²-i zann ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112*). [bu,]
90. Peder-i Leylî bakup **bu** dâsitâne
Gülüp gösterdi anı döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 141*). [bu,]
91. Bu divâne bizüm divâna sıġmaz
Bunuñ aḫvâli ad u şana sıġmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 145*). [bu,]
92. Belâdan olmaz ise servüñ âzâd
Anı var **bu** çemende iyleme yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 150*). [bu,]
93. O servüñ kim hevâsı bed-hevâdur
Bu bustâna anı dikmek ḫaḫâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 152*). [bu,]
94. Yañılsam **bu** ḫaḫâyâ itsem iḫdâm
'Arab iyler beni ḫa'niyle bed-nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 153*). [bu,]
95. Yüri var iyle **bu** fikri ferâmüş
Bunu böyle didi vü oldı ḫâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 155*). [bu,]
96. Degül 'âriflere maḫfî **bu** ḫâlet
Ezeldendür 'adâvet hem şadâḫat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 159*). [bu,]

97. Naşihat **bu** ki A‘râb içre meşhûr
Benî Âmir ili hûsniyle ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 177*). [bu,]
98. Bu pendî gûş idüp Mecnûn-ı hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 1*). [bu,]
99. Daħi lâ dimedüm ben **bu** belâya
Eleste diyeli cânüm belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 76*). [bu,]
100. Gözüm gönlüm hayâlün perdesidür
Nazar kı **bu** hayâlün perdesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 81*). [bu,]
101. Bu bi-ħad fitneye meftün sen itdüñ
Delürdüp ben ğarib-i bi-nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 104*). [bu,]
102. Maħabbet murġ-ı cânüñ şehperidür
Ne cân kim ide **bu** perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 11*). [bu,]
103. Olur yurdu yuvası ‘âlem-i râz
Bu derdi derdi olmayan şanur ‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 13*). [bu,]
104. Bu sırrı bilmez illâ ‘âlimü’l-ġayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 14*). [bu,]
105. ‘İlâciyçün belâ çekdi yitesi
Ne hâcet-ġah ğodi ne **bu** mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 17*). [bu,]
106. Bulup merhem oñulmaz yâresine
Olındı ittifaġ âħir **bu** râya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 23*). [bu,]
107. El urdu ħalkaya şan zülf-i dil-dâr
Didi yâ Rab **bu** bende ħalka der-gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 61*). [bu,]
108. Şafâ-yı Leylî’yi sevdâ-yı ‘aşkı
Bu ġavġâdan serüm ħâlî gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 69*). [bu,]
109. Bu ġamdan özge aħvâli gerekmez
Siyehdür didiler Leylî cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 70*). [bu,]
110. Bu sâza dâ‘imâ olsun naşibün
Fedâ olsun cemâl-i yâra cânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 12*). [bu,]
111. Emîn olsun belâdan diyen âmîn
Kulaġ tutup **bu** kavle pîr-i maħzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 37*). [bu,]
112. Melâmet yaġar üstine çemende
Görüp ħavmi **bu** süz u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 15*). [bu,]
113. ‘İlac iylerdi her rişine anuñ
Peder-i Mecnûn sevindi **bu** ħaberdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 39*). [bu,]
114. Bu ġam-gîn gönlümi şâd iylemezsin
Bu resme kim za‘if ü pîrânunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 76*). [bu,]
115. Yakînüm bu dürür mevte yakînem
Bu derd ile ölicecek pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 79*). [bu,]
116. İletdi ħâne-kâh-ı şeyħe ser-mest
Didi cân-ı peder yüz sür **bu** yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 83*). [bu,]
117. Bu sevdâ tâc ola başumda her-ġah
Geçince devr-i ‘ömr-i rûziġarum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 100*). [bu,]
118. Ğam-ı Mecnûnu ol hûsn-i dil-efrüz
Peder **bu** ħavli gûş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 111*). [bu,]
119. İyü yavuz ħaber töldi cihâne
Yakup Leylî dilin **bu** ta‘n u ġaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 7*). [bu,]
120. Bu ġavġâyı ħikâyet iylediler
Ki ol mecnûn fetâ kim ‘Âmirî’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 12*). [bu,]
121. Bu bād öldürür âħir ol çerâġı
Ĥicâb-ı ‘ırzumuz çâk itdi şî‘ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 26*). [bu,]
122. Yüzümüz şuyını ħâk itdi şî‘ri
Ėodi ortaya ol **bu** yolda başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 29*). [bu,]
123. Şu başdan aşdı tınmazsa şubaşı
Kaġan **bu** kışşayı gûş itdi şîħne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 31*). [bu,]

124. İrer çün menziline tîr gibi
Ne hâşıl cân-ı Kays'a **bu** haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 47*). [bu,]
125. İrüp börkin tozutmadın şubaşı
Bu sözi güş idicek miskîn ata (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 51*). [bu,]
126. 'Azâb-ı kabre uğramış ölüdür
Bu söz bî-şabr idüp bî-çäre pîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 121*). [bu,]
127. Peder çünkim işitdi **bu** kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 1*). [bu,]
128. Qabûl it 'özümi kim 'özü-h'âhem
Nazar iyle sebep şorma **bu** hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 7*). [bu,]
129. Bu hâli iyle Takdîr'e havâle
Siyeh rüyem fütâde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 8*). [bu,]
130. Beni böyle ğarîb itmezdi yârum
Nazar kıldı peder çün **bu** kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 19*). [bu,]
131. Anuñ derdinden ağlarsın güler ol
Bu yol kim sen yürürsin pür-ğağardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 91*). [bu,]
132. Ne güşşa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün **bu** pendî haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 103*). [bu,]
133. Ezelden baña kısmet âh enîndür
Kimesne pendile açmaz **bu** bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 15*). [bu,]
134. Yükküm küh-ı mu'azzam ben hâkîrem
Bu za'file yolında iyilesem hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 23*). [bu,]
135. Düşelden cânuma derd-i dil-ârâm
Baña **bu** şâ'îka kim indi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 27*). [bu,]
136. Kim ola olmaya **bu** ğamdan âĝâh
Eger elde olaydı güşşa şādî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 34*). [bu,]
137. Döşegi hâr ola vü yaşduğı seng
Hemân bed-bağtum ister **bu** belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 39*). [bu,]
138. Ki tâ şevküm cihânı iyleye ğarğ
Bu berğ şevk odî rahşende iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 51*). [bu,]
139. Bu şevk odî içümden taşra kaçâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 56*). [bu,]
140. Ki bir mûri çutup şokdı dehâna
Çarınca çahçaha itdi **bu** işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 3*). [bu,]
141. Ki ey keklik saña kandan **bu** pîşe
Bu çurfa çahçaha çün irdi kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [bu,]
142. Muğavvağ şüfîler gibi kebüter
Bu efsere çavğ ile baykuşa hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 53*). [bu,]
143. Varup gelse peyâmuñla selâmuñ
İderken **bu** niyâzı ol büt-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 137*). [bu,]
144. Niçün Leylî neşâta mağfil oldı
Semâ' itdi çü Leylî **bu** nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 159*). [bu,]
145. Bu ğam-perver haberden bî-fer oldı
Didi ger mâni' olmağdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 172*). [bu,]
146. Bu şüret üzre düzdi zülf ü hâlin
Ki ol günde ki seyrân itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [bu,]
147. İdüñ ammâ biraz **bu** hayrı te'hîr
Ki **bu** türvende verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 60*). [bu,]
148. İdüñ ammâ biraz **bu** hayrı te'hîr
Ki **bu** türvende verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 61*). [bu,]
149. Ya dil germinden âh-ı serd irişdi
Eger **bu** 'uğdeden bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 63*). [bu,]
150. Mübârek olsun ol İbnü's-Selâm'e
Çün irdi **bu** haber İbn ü's-Selâm'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 67*). [bu,]

151. Tehî albũn ola a‘dāya mā’il
Bu ‘ahd űzre eger urursa ey yār (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [bu,]
152. Őevābu saça yapmaz **bu** arābı
Beni terk it o eski piŐem ile (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 116*). [bu,]
153. Bulınmayınca **bu** malűb-ı nā-yāb
Didi Mecnűn’a hem ey bűlbűl-i mest (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 136*). [bu,]
154. Vűcűdı zehr-i ātıl ola def’ı
ű Mecnűn aste gűrdi **bu** cevābı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 149*). [bu,]
155. Geçer **bu** āl ile leyl ű nehārı
Műsāfirler gelűrler **bu** diyāra (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 37*). [bu,]
156. Nazar idűp **bu** miskın bı-arāra
Getűrűrlere arabı vű a‘āmı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 38*). [bu,]
157. Műrűvvet mevci dilde iyledi cűŐ
Didi **bu** bı-penāha puŐt olayın (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 45*). [bu,]
158. Serine dűŐmeninűn muŐt olayın
Őikār idi benim **bu** ilde aydum (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 47*). [bu,]
159. Kemend-i Şaydumı ılam avāle
Bu sűz zevıyla Mecnűn dűŐdi vecde (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 81*). [bu,]
160. Bu va‘de iyledi Őűkrāne secde
Didi bu sűz Őeker ezdi amaa (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 82*). [bu,]
161. Bu va‘de iyledi Őűkrāne secde
Didi **bu** sűz Őeker ezdi amaa (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 83*). [bu,]
162. Virűr lezzet eger dűnmezse laa
Bu bal sűz kim dehān andan Őulandı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 33, Mısra 85*). [bu,]
163. Dilinden zev-ı ma‘nā gűŐ iderdi
Bu āl ile geűrűp rűzgārı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 34, Mısra 25*). [bu,]
164. Bu am-gın gűnlűmi Őād iylemezsin
Egerçi va‘deler itdűn Őafāya (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 35, Mısra 8*). [bu,]
165. Bu āvāre daı āvāre oldu
Getűrűp bu diyāra ben arıbı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 35, Mısra 12*). [bu,]
166. Bu āvāre daı āvāre oldu
Getűrűp **bu** diyāra ben arıbı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 35, Mısra 13*). [bu,]
167. Dűnűp gűstermek ol lāfa ılāfı
Bu aŐlet merd olana lāyık olmaz (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 35, Mısra 25*). [bu,]
168. İre hem sākı rűına Őevābı
İriŐdűrdi űn ilçi **bu** peyāmı (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 31*). [bu,]
169. Arada pārelendi Şul cāmı
Didiler avm-i Leyli **bu** ıāba (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 33*). [bu,]
170. Alup virmekde başı bı-diriguz
Dűnűp **bu** tiz haberle ilçi űn tır (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [bu,]
171. Olup pençe-be-pençe dest-ber-dest
Bu mest arŐlānlaru Őavt-ı Őedidi (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 97*). [bu,]
172. Őafādan yelmesűzdi virmege cān
Eger a‘n itmese bilmez **bu** derdi (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 117*). [bu,]
173. Dil-i Mecnűn size eyler mi meyli
Bilűp **bu** āl ol teftiŐ iden merd (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 159*). [bu,]
174. Bu vaş olan gibi meydānda ālı
Girűp meydāna Nevfel elde ŐemŐir (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 162*). [bu,]
175. O gűn **bu** rezm içinde ser Őaardı
Őu delű Őadı anı ol diyāra (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 36, Mısra 172*). [bu,]
176. Dirildi űlmiŐ iken ayy-ı Leyli
Bu çok leŐker bulut gibi yűridi (*Leylā vű Mecnűn, Mesnevi 37, Mısra 13*). [bu,]

177. Okı yağmur idüp haşımı büridi
Çü Nevfel gördi **bu** cem^c-i girāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 15*). [bu,]
178. Bu divâne civāna şerbet idi
Size şerbet behā çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 22*). [bu,]
179. Alup ol cevheri gevher vireydüm
Eger var ise **bu** rāyuñ şavābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 25*). [bu,]
180. Virüñ **bu** hasteye şirîn cevābı
Eger kılmazsañuz şerbet-fürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 26*). [bu,]
181. Görüp Mecnûn **bu** şulhu âteş oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 1*). [bu,]
182. Ço itme bārī **bu** lāf u güzāfı
Kişi olmayıcağ bir işde mähir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 20*). [bu,]
183. Beni nakz itdi ‘ahd-i nā-tamāmuñ
Açamazsın el urma **bu** kapuya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 31*). [bu,]
184. Bu mecnûn hasteyi hayrân sen itdün
Muqayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [bu,]
185. Bu işe bağlayup muhkem bilümi
Okıyup her kabîle leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 46*). [bu,]
186. Bu lu^cbe-senc ayasın qarşar idi
Sipâhiler savaşda şaf düzüp düz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 20*). [bu,]
187. Bu bed-nāma kara bahtum sebebdür
Bu bed-ṭālī^c ki bed-ḥāle binādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 80*). [bu,]
188. Bu bed-nāma kara bahtum sebebdür
Bu bed-ṭālī^c ki bed-ḥāle binādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 81*). [bu,]
189. Bu olan kanlar anuñ boynınadur
Meded bu baht-ı bī-bünyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 82*). [bu,]
190. Bu olan kanlar anuñ boynınadur
Meded **bu** baht-ı bī-bünyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 83*). [bu,]
191. Hayādan beñzedür yüzüm ‘aķıka
Eger **bu** ṭālī^c olmasa Süheylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 87*). [bu,]
192. Bu gün fermānuñuñ oldı muṭī^c
Velī **bu** şerbeti Mecnûn’a virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 95*). [bu,]
193. Güli ol ṭab^c-ı nā-mevzūna virmen
N’ider divâne **bu** kand u cülābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 97*). [bu,]
194. İdüp Leylâ’nuñ atasına yārī
Ki **bu** Mecnûn ki Leylâ’ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 137*). [bu,]
195. Ne kārıdur anuñ **bu** kethudāyī
Varı üç iki kanat biri kuyruk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 146*). [bu,]
196. Ki **bu** eksüklüğe idem mükāfāt
Ki alam **bu** diyārumdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 200*). [bu,]
197. Ki **bu** eksüklüğe idem mükāfāt
Ki alam **bu** diyārumdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 201*). [bu,]
198. Saña devlet kapūsın açā mālī
Bu sözi kim didi ol merd-i ğaddār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 209*). [bu,]
199. Didi bunuñ vişāli baña lāyık
Eger Mecnûn’a virürsem **bu** ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 7*). [bu,]
200. Cefā vü ğadr ile ṭa^cn ola baña
Hemān budur **bu** işde fikr-i kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 11*). [bu,]
201. Eşe şanduk başa gelür didiler
Ey ‘âkil iṭtibār it **bu** haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 23*). [bu,]
202. Kitāb-ı Hâtifide **bu** hikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 1*). [bu,]
203. Bu üslüb üzre olundı rivāyet
Ki mağlûb oldı çün kim Leylī hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 2*). [bu,]

204. Bu tertîb üzere nazm itdi cevâhir
Didi ol nâ-bedîd olan remîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 2*). [bu,]
205. Kõ bu cãn ile bu miskin şikârı
Bunuñ boynına hãnçer ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [bu,]
206. Kõ bu cãn ile bu miskin şikârı
Bunuñ boynına hãnçer ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [bu,]
207. Hãrãb itme bu burcı tãkı yıkma
Mu'aţţar nãfesi müşk-i Hıţãdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 44*). [bu,]
208. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu tũrfe sözden ol avcı tũtup daķķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [bu,]
209. Kãtumda bu sözüñ olurdu maķbũl
İki ay şayd-ı dãmumdur hemãn bu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 52*). [bu,]
210. 'Ayãlũm çok ta'amumdur hemãn bu
'Ayãli çok olup ac olsa şayyãd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 54*). [bu,]
211. Şikãr azãd idũp kãlur mı bĩ-zãd
Eğer şefkãt idersen bu şikãre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 57*). [bu,]
212. Behãsın vir şatun al aşkãre
Çũ virdi bu cevãbı ol tehĩ-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 59*). [bu,]
213. Öpũp ahũ gözün iylerdi zãri
Ki bu çeşm-i siyeh kim hũb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 69*). [bu,]
214. Dilũñe iyemez mi nãle te'sĩr
Amãn virseñ n'ola bu derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 25*). [bu,]
215. Amãn virdi kodi elden şikãri
Didi rãy ile kũrtarduñ bu cãni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 37*). [bu,]
216. Ol avcıdan şatun aldı şikãrın
Görũp şãd oldu bu esbãbı şayyãd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 43*). [bu,]
217. Ki şalam tãpuna geh geh selãme
Ne per var kim uça bu kũşca cãnũm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [bu,]
218. Oturmuş hãlvetĩ gibi siyeh-pũş
O zãġi çũn bu 'aşķ abdãli görđi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [bu,]
219. Menem od üzere n'iyler sende bu cũş
Seni kim yaķdı kime mübtelãsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 42*). [bu,]
220. Ki beñzer saña bu baġrumdaki daġ
Konup üstũmdeki ser-sebz dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 50*). [bu,]
221. Uçardı zãġ ũrkũp şãh-be-şãh
Bu peykãn-ı hıţãbı atdı çũn tĩz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 73*). [bu,]
222. Oturđı ser-be-dest ũ dest-ber-ser
Dil ũ cãna bu bũdan rãhãt irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 13*). [bu,]
223. Görũp Mecnũn bu şahşĩ kãldı hayrãn
Revãn anlara kãrşũ vardı turđı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 20*). [bu,]
224. Tũl oldum bencileyin bu hãķire
Rızãsiyle esĩr olup bu azãd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 24*). [bu,]
225. Tũl oldum bencileyin bu hãķire
Rızãsiyle esĩr olup bu azãd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 25*). [bu,]
226. Gezũp cerr iderem ilden buña zãd
Gezũp bu hĩle ile cũmle kãvmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 27*). [bu,]
227. Dilenũp cem' iderũz kũt-ı yevmi
Ne hãşĩl olsa bu yãr ile bãri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 29*). [bu,]
228. Baña hãbbe gerekmez cũmlesin al
Görũp şãd oldu ol 'avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 39*). [bu,]
229. Ol ilden ġalle dirdi bu bahãne
Uyup Mecnũn yiler boynında urġan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 42*). [bu,]

230. Kime ağlayayın ben **bu** cefāyı
Senüñ deşneñ şuyına teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 94*). [bu,]
231. Țapuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni **bu** derd-i serden kırtar ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 109*). [bu,]
232. Nişâr itdi **bu** lülü-yı hûş-âbı
Didi ol gün ki Nevfel buldı fırsat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 2*). [bu,]
233. Cemâli şöhreti âvâzelendi
Bu hûş bû yayılaldan ilden ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 43*). [bu,]
234. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol araya
Bu şöhret irdi çün İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 69*). [bu,]
235. Güşâde iyledi genc-i nihâni
Ki **bu** vech-i 'Arab hem püşt-i leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 99*). [bu,]
236. Bu kim mâlin virüp ala 'arûsı
Oğudı çün **bu** efsûni ol âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 115*). [bu,]
237. Çü **bu** sihr-âferinüñ sözün aldı
Ne deñlü kaçdısa idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 118*). [bu,]
238. Bu erden incinür yoğ buña meyli
Perişân oldı gönli bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 176*). [bu,]
239. Bu erden incinür yoğ buña meyli
Perişân oldı gönli **bu** haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 177*). [bu,]
240. Varup pend itdi Leylâ'ya hâzerden
Ki râzî olmasañ olmağa **bu** kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 179*). [bu,]
241. Bu kâr olmayıcağ sana pür-âzer
Yakup Leylî derünin bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 182*). [bu,]
242. Bu kâr olmayıcağ sana pür-âzer
Yakup Leylî derünin **bu** fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 183*). [bu,]
243. Şâdef katında anuñ ne işi var
Bu tiri iyleyüp pertâb o pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 201*). [bu,]
244. Ki düşdi merd-i mürde gibi ol dem
Didi ya **bu** 'amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 25*). [bu,]
245. Ki hâke virdi **bu** nağş u nigârı
Ki benden irmeyisersin murâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 28*). [bu,]
246. Ki ğayruñ mülkidür **bu** meyve-i şâh
Çün irdi **bu** haber İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 36*). [bu,]
247. Ki ğayruñ mülkidür **bu** meyve-i şâh
Çün irdi **bu** haber İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 37*). [bu,]
248. Țana'at iyledi geh geh kelâma
Anı bildi ki meyl itmez **bu** cem'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 39*). [bu,]
249. Aña yüz katlı gülden hûş gelürdi
Bu bûy-ı hûş-nesim-i rûh-perver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 11*). [bu,]
250. Tenine virdi anuñ reng-i 'anber
Bu 'anberden müfferih düzdi ma'cün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 13*). [bu,]
251. Yanından geçdi beñzer tünd-mâra
Çün uğradı **bu** bi-bahta o bed-bâht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 23*). [bu,]
252. Eger şâd olasın ol ğamdan ölür
Bu sözler togru zen hakkında hâkdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 75*). [bu,]
253. Zen egri olsa evşâfi uzakdur
İşidüp haste Mecnûn **bu** güzâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 77*). [bu,]
254. Didi **bu** kışşayın inşa iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 1*). [bu,]
255. Țatı şüride oldı ol haberden
Bu sevdâdan midâd-ı tâze ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 7*). [bu,]
256. Yazukdur ğayrılar sürmek şafâsın
Benüm-çün **bu** meşel oldı muhâkkağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 65*). [bu,]

257. Anuñ-çün kimse katında yüzüm yok
Hemân biz görmedük **bu** derdi cānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 75*). [bu,]
258. Ki virem cānumı yoluñda yile
Nesim-i küyüñ alup **bu** nişarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 135*). [bu,]
259. Tamâm oldı dürüldi çün **bu** nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 1*). [bu,]
260. Ki yokdur **bu** nikāha ihtiyārum
Meger oldum o dem dem-beste hayrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 30*). [bu,]
261. Bir iki yüzi kara şahid olmış
Beni **bu** işde bil bi-ih̄tiyārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 35*). [bu,]
262. Melāmet iyleme kim şerm-sārem
Bu müşkil yaramuñ üstine ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 37*). [bu,]
263. Güli deff itmiş evrākın celācil
Bu meclisde meger yārān-ı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 21*). [bu,]
264. Virür her za‘ferān aña acı dil
Görüp **bu** cünbişin serv-i revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 65*). [bu,]
265. Anakanı kurudi erğuvānuñ
İşit **bu** pendisi sen de ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [bu,]
266. Okı levh-i çemende haṭṭ-ı ‘ibret
Bu mevsimde bu üçden lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [bu,]
267. Okı levh-i çemende haṭṭ-ı ‘ibret
Bu mevsimde **bu** üçden lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [bu,]
268. Küşāde oldı sen de olma maḥzûn
Ol āşufte olup **bu** nükteden tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 77*). [bu,]
269. İrişdi cilve-gāh-ı yāre derḥāl
Didi Leyli görüp anda **bu** ḥāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 63*). [bu,]
270. Niyāz ile geh itdi i‘tizārın
Bu şöḥbet germ iken ol demde nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 75*). [bu,]
271. Bu üç zulmet içinde ḳalmışam zār
Niçün ötmesin ey şubḥuñ ḥorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 12*). [bu,]
272. Ki gün göstermez oldun ile şehre
Bu encüm kim atılop od şaçarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 45*). [bu,]
273. İder ol tāli‘-i şüm ile cengi
Bu aḥvāl ile ol ser-mest ü abdāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [bu,]
274. Diline düşdi **bu** tedbîr-i puḥte
Ki isteyü gide ferzend-i ḥāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 24*). [bu,]
275. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebātı
Bu derdi kim çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 105*). [bu,]
276. Ne taş döyer belāsına ne āhen
Bu yolda ne serün ḳaldı ne cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107*). [bu,]
277. İçüp āb-ı ḥayātı bākı oldı
Bu nüş anuñ ki olmadı şafāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 133*). [bu,]
278. Nice zehr içürürsin ḥaste cāna
Esirge **bu** za‘if ü ḥaste-ḥāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 149*). [bu,]
279. Dem ola kim arayasın Yaḳūb mūm
Egerçi saña **bu** sözler girāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 153*). [bu,]
280. Açup ‘ibret gözün **bu** ḥālūme bak
Beni dā‘im du‘ādan yād idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 168*). [bu,]
281. Beyābānı baña menzil ḥoş itdi
Ocaḡuñ yaḳmaḡa iltüp **bu** odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 41*). [bu,]
282. Gömüldi ṭut ki **bu** ‘aşık giriftār
Baña dirsün iriş vaḳt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 52*). [bu,]
283. Tek ü tāz it yimedün tāziyāne
Bu virāndan yire ur yüküñi ḳaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 75*). [bu,]

284. Şadâ-yı günbed-i devrân-ı ‘âlem
Bu günbed kim görürsin ‘adl işidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 89*). [bu,]
285. Hemân menzil ferâgat ‘âlemidür
 Velî **bu** kuşça cân itdükde pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 19*). [bu,]
286. Vücûdun nokta iken kâf içinde
Bu söz olur kişiye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 53*). [bu,]
287. Vaţan tutan dehân-ı ejdehâda
 Tırup mesken düzersin **bu** vaţanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 57*). [bu,]
288. Ser-i tâc üzre gÿyâ dürr-i meknûn
 Ol âhÿyî görüp **bu** tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [bu,]
289. Dilenesin yüz urup yüz kırasın
Bu kılı gÿş idüp Mecnûn-ı dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 23*). [bu,]
290. Bu ğam ğam yÿki üzre oldu ser-bâr
 Şan eski hasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 38*). [bu,]
291. Olup kıra haberden kıra rÿzı
Bu nevbet nevbet urdı taţl-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 95*). [bu,]
292. Tırâş olup ol şÿret **bu** kıala bir
 Didi **bu** ‘aşk işi birlik işidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 15*). [bu,]
293. Vücûdında bulunmaz ğayr-ı yârı
 Didiler kıl **bu** şırta hem beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 19*). [bu,]
294. İderdi bâkîsin vahşe havâle
Bu hâletde geçerdı yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 83*). [bu,]
295. Görüp havf itdi **bu** cevri ‘azîmi
 Ki şâyed hışm-ı şâh-ı âşinâ-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 6*). [bu,]
296. Yaķa kendÿyi de **bu** cevri ańsuz
 Varup seğbân-ı şâh ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 8*). [bu,]
297. Bu hâlet üzre geçdi yek şeb ü rÿz
 Sa‘âdet şubhı çünkim rÿşen oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 28*). [bu,]
298. Nice yimişdür anı kelb-i hÿn-h‘âr
 Çü seğbân **bu** haberden oldu âĝâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 35*). [bu,]
299. Varup dergâh-ı şâha didi ey şâh
Bu şahş âdem degÿl belki firişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 37*). [bu,]
300. Bu sözden şâha virdi h‘âb-ı hargÿş
 Seg ü seğbân çü bildi haķķ-ı nânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 44*). [bu,]
301. Seni seğden ne hoş kırtarmış Allah
 Didi kim uĝramadın ben **bu** hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 53*). [bu,]
302. Seg oldum kıapuņa **bu** hâle yitdüm
 İte atduń etÿmle üstÿh ‘ânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 58*). [bu,]
303. Zemîni gevherr-i mâh itmiş enver
 Tırup **bu** nâfe gevherr kıasr-ı şeş-ţâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 15*). [bu,]
304. Döner za‘f ile ‘urcÿn-ı kıadîme
 Zebân-ı hâl ile **bu** remzi kıâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 25*). [bu,]
305. Ańnun şahfi zemâne defteridür
 Temâşâ iyleyÿp Mecnûn **bu** bezmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 37*). [bu,]
306. Tıpuń mevlâ vü ğayrun sańa bende
Bu cÿmle şeş cihet yÿce ger alķaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 71*). [bu,]
307. Nazar kıl luţfuń ile **bu** harâba
 Kıuluńam ‘âciz itme ben ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 76*). [bu,]
308. Metâ‘uń aķma kim yokdur haridâr
Bu nÿkte irdi çün ol râst-râya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 37*). [bu,]
309. Hemân Mecnûn’a iyler hâtırım meyl
 O mecnûn adı **bu** Leylâ’ya haķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 89*). [bu,]

310. Velî andan beter **bu** derd-i mestür
Egerçi oldı ol ‘aşka nişâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 94*). [bu,]
311. Baña olmuşdur ejderhâ havâle
Bu ben bî-çäre kim müştâk-ı yârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 105*). [bu,]
312. Hem artar od gibi ‘aşk-ı nihânum
Bu odı kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [bu,]
313. Çekerem guşşasın hem ol garibüñ
Günüm **bu** guşşadan dâ’im gicedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 115*). [bu,]
314. Haber vir cânun için ey haber-dâr
Anuñ çün **bu** niyâzın iyledüm güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 121*). [bu,]
315. Atañ derdini itdi nevha da yâd
Senüñ **bu** gurbetüñ hâlüñ añup hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 145*). [bu,]
316. Elüm tüt pâyâ düşdüm ben kemîne
Yine uğraya yoluñ çün **bu** yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 151*). [bu,]
317. Öpüp ter-gül gibi şundi sebük-dest
Bağup Mecnûn **bu** mektûba kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 161*). [bu,]
318. Dönüp hâlin beyân itmiş mufaşşal
Dimiş **bu** nâme kim yazıldı kandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 179*). [bu,]
319. Benüm rûzum **bu** habs-i teng içinde
Mişalüñdür ol âb-ı zindegâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 190*). [bu,]
320. Garib oldur ki saña olmadı yâr
Bu bi-keslikden efgân ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 241*). [bu,]
321. Yaraşmaz sen şanem gelmege **bu** deyr
Yüzünde gerçi zâhir dil-nüvâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 24*). [bu,]
322. Şifâsında ne hâcet haste nabzı
Bisât-ı başıdur **bu** arz-ı mefrüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 7*). [bu,]
323. Dimiş şonra cefâ-yı bî-kıyâsı
Ki **bu** nâme ki pür-tâb u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [bu,]
324. Gelüp virdi **bu** vahşî câna ünsi
Anuñ Aḥmed gibi mu‘ciz beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 30*). [bu,]
325. Çiçekler gibi reng-â-reng ni‘met
Bu ezhâr içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 11*). [bu,]
326. Uvatdı urdı Mecnûn’ un çanağın
Bu hâle haste Mecnûn key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 33*). [bu,]
327. Beni çün il gibi görmedi Leylî
Egerçi şüretâ **bu** iş cefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 41*). [bu,]
328. Ki sığmaz kâseye deryâ-yı ma‘nî
Şu kim **bu** kâseyi kesr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 47*). [bu,]
329. Görüp bir zâhidi vîrân içinde
Ta‘accüb itdi kim **bu** merd-i dâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 3*). [bu,]
330. Ki **bu** vîrâne n’iyler **bu** dervîş
Ne yir içre ne yirdendür ma‘âşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 6*). [bu,]
331. Ki **bu** vîrâne n’iyler **bu** dervîş
Ne yir içre ne yirdendür ma‘âşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 6*). [bu,]
332. Bu hâlvette ‘ibâdet tã‘at iyeler
Şeh anuñ şöhetine oldı tãlib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 12*). [bu,]
333. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günüñ geçdi **bu** müşkil kâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 17*). [bu,]
334. Ne yirsin **bu** hârâbe gâr içinde
Aña gösterdi zâhid bir pâre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 18*). [bu,]
335. Zihî müşkil belâdur saña **bu** derd
Eger hizmet kılayduñ pâdişâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 22*). [bu,]

336. Esir olmazdı cânıñ **bu** giyāha
Didi zāhid ki ‘aqlıñ bî-ḥeberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 24*). [bu,]
337. Bulan **bu** genci bî-renc ü ‘anādur
O meclisde ki Mecnûn gördi ḥālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 30*). [bu,]
338. Gücüm yitse varurdum hizmetine
Selīm anuñ bakup **bu** ḥasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 39*). [bu,]
339. Bilürsin kim degüldir ihtiyārī
Bu miḥnet kim naşībümdür min’el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 89*). [bu,]
340. Kerem kıl sen daḥi geç **bu** hevesden
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 96*). [bu,]
341. Söyünür eyle kim yanmadı bir dem
Şular kim **bu** cihānda yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 113*). [bu,]
342. Şeh iken aña kullar derhem itdi
Anı kim **bu** şıfat ḥ’ār iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 131*). [bu,]
343. Dili pür-Leylidür yok gayra meyli
Bu kışşa oldı çün Leylâ’ya ma’lüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 43*). [bu,]
344. Öpüp pîr önine kodı sebük-dest
Ki al **bu** dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 59*). [bu,]
345. Oқыya nazm u şî’rün tāzesini
Ola kim ola **bu** göñlüm güşāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 71*). [bu,]
346. Saña andan şafā vü şādī vardur
Bu va’de iledi Mecnûn’ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 101*). [bu,]
347. Hevā-yı yār ile pür-cüş geldi
Didi ne nev-behār irdi **bu** bāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 143*). [bu,]
348. Ki büy-ı cān-fezā virdi dimāğa
Ne nisbet ola **bu** bû nev-behāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 145*). [bu,]
349. Ki beñzer **bu** nesim-i zülf-i yāra
Benüm cānum fedā olsun **bu** bûya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 147*). [bu,]
350. Didi kim key ḥaṭādur **bu** cüdāyī
N’ola gelse kenāruna nigāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 150*). [bu,]
351. Bu kem ḥarfı koma levḥuñda qazı
Çün oldun büy-ı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 158*). [bu,]
352. Bu birkaç beyti itdi ḥōş ser-āğāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 162*). [bu,]
353. Qara gözi gibi uğrı vü ‘ayyār
Nedür **bu** şive gelmedin qaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 15*). [bu,]
354. Nedür **bu** fitne ekmedin biçersin
İraqdan itmeyince cānı gāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 16*). [bu,]
355. Alam geh bûşe nuql için gehī mey
Bu zibā māl-ḥülyā vü güzel rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 31*). [bu,]
356. Eger vāki’ olursa vāy ne ḥōş hāy
Ne rüh-efzā idi **bu** ter-terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 33*). [bu,]
357. Bulam her cür’ada biñ biñ fütūḥı
İlāhī baña **bu** devletlü rüzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 71*). [bu,]
358. Selām’a olmayalar tā ki ḥā’ıl
Selām andan çü gördi **bu** kıyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 35*). [bu,]
359. Ḥüzürunda geçe **bu** ‘ömr-i bākī
Ki ola secde-gāhum ḥāk-i pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 50*). [bu,]
360. Saña lāyık degüldür kûşe-i derd
Bu yol pür-cevr ü gavğa vü ḥaṭādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [bu,]
361. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu ḥarfüñ ṭuymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 68*). [bu,]
362. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu ḥarfüñ ṭuymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 69*). [bu,]

363. Bilürem şübhesüz tırmar kaçarsın
Selâm'ıñ görline güç geldi **bu** pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 101*). [bu,]
364. Zülâlünden ayırma teşne cânı
Kerem iyle ço **bu** ehl-i niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 105*). [bu,]
365. Ki ey şehri belâ iklim-i miḥnet
Hemişe **bu** cihân bir hâle kalmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 129*). [bu,]
366. İdüp **bu** miḥnet ü derdi ferâmüş
Bu şu'le kim ciger yaqar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 140*). [bu,]
367. İdüp bu miḥnet ü derdi ferâmüş
Bu şu'le kim ciger yaqar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 141*). [bu,]
368. Kimi kimden idersin ayırup fark
Ben ol dem oluram **bu** guşşadan dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 163*). [bu,]
369. 'Aceb mi ma'reke olursa bâzâr
Bu harf ile harîfi itdi te'dîb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 177*). [bu,]
370. Dimiş biz de içelüm şudan ey şâh
İçelüm yüz şuyı ile **bu** şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 17*). [bu,]
371. Sefâhet ceysi açmadın puşuyı
Bu mecnûnlar bizi mecnûn görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 19*). [bu,]
372. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Tolupdur 'aşk ile **bu** çeşm ü güşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [bu,]
373. Qanı Mecnûn ki ide meyl-i Leylî
Bu vahdet şöhetine sızmaz ağıyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 69*). [bu,]
374. Giren olma yürü **bu** bezme zinhâr
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 70*). [bu,]
375. Olur müstağni efsûn u du'âdan
Bu ter duḥter ki aḥter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [bu,]
376. Dikenden almağa ol tâze verdi
Zebûn idi velî **bu** yolda hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 51*). [bu,]
377. İş aşmazsın **bu** Zeyd üzre ziyâde
Senüñ gibi nice çoğ ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 122*). [bu,]
378. Daḥi puḥte degülsin **bu** hevâda
Nigârumdan haber virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 134*). [bu,]
379. Yapış dirsın baña sen şah-ı hâra
Bu seyle maḥlaş olmaz hâr u hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 149*). [bu,]
380. Bu bed-fikri getürmek qalbe hâşâk
Cihân bir tekyedür iki qapısı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 150*). [bu,]
381. Çıqam merdâne **bu** evden ne mirdâr
Cihân kim mâr ile çâhî töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 154*). [bu,]
382. Bu bendüñ bendesi 'âlemde şehdür
Eger çeḥden bulam dirseñ necâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 160*). [bu,]
383. Geçer ğam çekmedin tutar kenâre
Bu hâlet ki âleti 'aşk u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [bu,]
384. Taşı miḥnet içi zevk u şafâdur
Bu hâletden niçün idem şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 169*). [bu,]
385. Varam toprağa **bu** toprak maḥalden
Bu resme nice dürc-i hikmet açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 184*). [bu,]
386. Zârüretten düzüpdür ihtiyârı
Ne te'siri ola **bu** ihtiyârıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 3*). [bu,]
387. Heşâbın uyduramaz ol kitâba
Bu bâğ içre o kim şabr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 11*). [bu,]
388. Bu cünbişden de döndi aşkâra
Selâmet terk idüp İbnü's- Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 40*). [bu,]

389. Olur tiryāk-i ekber ḥasteye mevt
Ecel destinden irdi çün **bu** tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 59*). [bu,]
390. N'idersin şaklayup dürcünde borcu
Görürsin her seher **bu** şubḥ-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 71*). [bu,]
391. Cihānuñ ḥırmenine urur âteş
Görürsin her gice **bu** zıll-ı memdûd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 73*). [bu,]
392. Pür olur ḳubbe-i eflâke çün dūd
Bu iki dem ki adı rûz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 75*). [bu,]
393. Hemân âteş-gededür dūd-ı bî-mây
Nice demdür **bu** iki müş-ı küstâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 79*). [bu,]
394. Deler bağrın ne servî dir ne şımşād
Bu seyrüñ kim ser-encâmî 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 83*). [bu,]
395. Bîñ adım da olursa bir ḳademdür
Bu dāruñ kim bināsı ḥār u ḥasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 85*). [bu,]
396. Ne ol gayrı görürdi ne anı gayr
Bahâne oldı Leylâ'ya **bu** âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 99*). [bu,]
397. Didi **bu** ḳışşanuñ rāvîsi üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 1*). [bu,]
398. Şu yirinde ciger ḳanın içerde
Bilüp yārāmı vü ḳavmi **bu** rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 7*). [bu,]
399. Saña cānı sen ol yirinde bākî
Çü Mecnûn'a irişdi **bu** nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 23*). [bu,]
400. Ki kesdi dāmen-i gülden elin ḥār
Velî bir yüzden itdi **bu** şümārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 31*). [bu,]
401. O besdür baña ḳo cān u cihānı
Didi Zeyd iyledi **bu** müşkili ḥall (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 45*). [bu,]
402. Ki **bu** sünnet ḫapuñdan oldı evvel
O gün kim gördüñ iki naḳş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 46*). [bu,]
403. Didüm **bu** demde **bu** ḫarf-i 'azîmi
Baḳup Mecnûn **bu** ḳavl-i üstüvāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 52*). [bu,]
404. Didüm **bu** demde **bu** ḫarf-i 'azîmi
Baḳup Mecnûn **bu** ḳavl-i üstüvāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 53*). [bu,]
405. Gidüp ma'nāsı ḫālî ḳaldı şüret
Bu ziba ḫüllenuñ astārı ḳaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 81*). [bu,]
406. Biraz sâkin olurdu odı tā ki
Öpüp ḳoçup o ḫālî **bu** vefādār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [bu,]
407. Şikāyet ḳıldı yandı şem'a şebden
Didi **bu** şeb meger dūd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [bu,]
408. Meger ḳaç' itdi boynın çarḫ-ı ḫûn-rîz
Eger ḳaç' ıleye **bu** ḫünî anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 21*). [bu,]
409. Devâ ḳıl luḫ ile **bu** derd-i dağa
Müyesser iyle yā Rab vaşl-ı yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 34*). [bu,]
410. Sürem anuñla bākî rüzgārı
O gice **bu** du'âyı tā seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 37*). [bu,]
411. Bu 'aşḳum müşkin aña âşikār it
Getür serv-i ḫilāfı bî-ḫilāf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 34*). [bu,]
412. Diler bir dem yüzüñ görmege destür
İrişdi Leylî'ye çün **bu** beşâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 81*). [bu,]
413. Gören **bu** ḫālî düşdi ihtiyāta
Nice âdem gelüp ol ictimā'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 96*). [bu,]
414. Giriftār oldılar çeng-i sibā'a
Bu heybetden o kim 'ibret alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 99*). [bu,]
415. Görendir tañlayup lâ-ḫavle ḳavli
Ki **bu** 'aşḳ-ı ḫāḳikî bî-ğaraždur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 119*). [bu,]

416. Anuñ-çün oldı **bu** resme mü'essir
 'Arab kavmi içinde **bu** fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 125*). [bu,]
417. Bu vahdet şüretinden oldular dür
 Tıururlar birbirine karşı yok dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 150*). [bu,]
418. Didi **bu** kışşa böyle oldı âhir
 Ki ol firkat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [bu,]
419. Elinde nûşı var yîñinde nîşi
 Hemîşe döndüğü **bu** çarh-ı 'âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 157*). [bu,]
420. Ki âhir sürmedi anı kenâre
Bu yir bitürmedi bir tâze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 163*). [bu,]
421. Yanar kâhr ile olup hâr u hâşâk
 Miyân-ı baħr-ı ğamdur **bu** cezîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 177*). [bu,]
422. Bunuñ hâki siyehdür âbı tîre
Bu bahruñ nef'inüñ yokdur şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 179*). [bu,]
423. Necât isterseñ ammâ tüt kenârı
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 181*). [bu,]
424. Neñ öldi kim giyersin **bu** siyâhı
 Didi anuñ için kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 24*). [bu,]
425. Senüñ derdüñle virdi cân-ı şîrîn
 Çü Mecnûn **bu** 'azâyı iyledi ğuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 39*). [bu,]
426. Urursañ yara ur endâmi deñlü
 Zâ'ifem döymezem ben **bu** belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 53*). [bu,]
427. Baña **bu** derd ile ölmek muħaldür
 Çık ey cân tırma cânânsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 56*). [bu,]
428. Aña âb ile âteş içre menzil
Bu hâletde olup âvâre gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 75*). [bu,]
429. O 'ömrüm hâşılından kıldı maħrûm
 Tütarken sine **bu** ğam zahmesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 101*). [bu,]
430. Uçar pervane gözinde hayâlün
Bu ğülşenden seni ey ğül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [bu,]
431. Didi **bu** kışşa böyle oldı âhir
 Ki ol firkat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 2*). [bu,]
432. Bu yol 'azminde olurlar berâber
 Cihânda her kaçar vahşî uçar kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 46*). [bu,]
433. Gözüm görmek içündür kadd-i yârı
 O servisüz n'iderem **bu** buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 48*). [bu,]
434. Ki ey keklik saña kandan bu pîşe
Bu tırfa kâhkaħa çün irdi kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 5*). [bu,]
435. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
 Didi çün haste Mecnûn **bu** cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 33*). [bu,]
436. Hôş öğretti cihâna 'aşk-bâzi
 'İrâk ile Hicâz'a **bu** terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 129*). [bu,]
437. Belâ oldı ol iki mübtelâya
 Bular bir yıl esîr olup **bu** hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 133*). [bu,]
438. Şaħalma gülerdi **bu** cihânüñ
 Gice zikri öğünük ismi hû hû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 46*). [bu,]
439. Seħerde fâhte evrâdi ğü ğü
 İşidüp **bu** hitâbı itmeyen cûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 49*). [bu,]
440. Kıyâmet kopardı şan taraf-ı 'Arab'dan
Bu aħterlerde Leyli meh şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 75*). [bu,]
441. Belâlardan dili germ ü demi serd
 N'olaydı seyr idegelseñ **bu** bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 129*). [bu,]

442. Hicāb olmazdı cāna **bu** ten ü pōst
Dil-i Mecnûn ki deryā oldu kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [bu,]
443. Vişâline o mâhuñ tāmîc oldu
Degül **bu** nükteden bî-çâre āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 29*). [bu,]
444. Geçer **bu** hâl ile leyl ü nehârı
Müsâfirler gelürler **bu** diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 36*). [bu,]
445. Çü Nevfel **bu** hitâbı iyledi gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 1*). [bu,]
446. Hemân ihmâle yüz tıtdı o mühmel
Didi gerçi dirüp geldüm **bu** haylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 129*). [bu,]
447. Bu aña müşfik ol buña mülâ'im
İl anuñ tañlar idi **bu** hisâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 75*). [bu,]
448. Çü Mecnûn sineden şaçdı **bu** odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 1*). [bu,]
449. Ne hayr umar kişi âhîr zemândan
Çü şehler 'âciz olur **bu** zemânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 31*). [bu,]
450. Virüp emr-i Hudâ'ya cân-ı şîrîn
Bu derde uğrayup bî-çâre mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 127*). [bu,]
451. Kafâ döndürdügidir halka her dem
'Aceb yildür **bu** devr-i rüzgârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 159*). [bu,]
452. Bu yıl üzre tutar 'âlem kararı
Toğurmadı bu gerdün bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 160*). [bu,]
453. Bu yıl üzre tutar 'âlem kararı
Toğurmadı **bu** gerdün bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 161*). [bu,]
454. Çerâğ-ı 'âlem iken döndi mûma
Bu derde mübtelâ oldu çün ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 59*). [bu,]
455. Güle göz şîşesinden şaçdı âbı
Görüp ya'ni **bu** hâlin rikkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 63*). [bu,]
456. Hâzân irdi geçüp nevrüz-ı 'ömrüm
Dehâne irdi çün **bu** haste cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 69*). [bu,]
457. Diyesin hâzretine **bu** kelâmı
Ki terk itdükte Leylî cism-i hâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 94*). [bu,]
458. O süsen 'ukdesinden gel haber al
Didi hem aña di benden **bu** pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [bu,]
459. Yazan **bu** mâtem-i Leylî'yi levha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 1*). [bu,]
460. Akıtdı dîdeden kanlu yaşın ol
Görüp Mecnûn anuñ **bu** âb-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 19*). [bu,]
461. Ki hem üftâde hem pür-tâb çün berç
Yatup **bu** hâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 43*). [bu,]
462. Nedür **bu** mübtelâya yine **bu** cevr
Ki yükletdün za'ife bunca bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 46*). [bu,]
463. Nedür **bu** mübtelâya yine **bu** cevr
Ki yükletdün za'ife bunca bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 46*). [bu,]
464. Ne hâcet kâse kâse nüş ide sem
İçür kanı **bu** cānı cāmı deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 51*). [bu,]
465. Kime itsün şikâyet haste bülbül
Dîriğâ seyr iderken **bu** çemende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 93*). [bu,]
466. Bu gönülüm bâğı gibi yaqdı anı
Gülistānumda bir gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 96*). [bu,]
467. Nedür şimdi **bu** lahd içinde hâlün
Ne cem'ün şem'idür cemâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 110*). [bu,]
468. Dil-i Ferhād'tan almaz hayâlin
Bu vîrāndan tapuñ devşirdi rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 141*). [bu,]
469. Biraz sâkin olurdu odı tâ ki
Öpüp kucup **bu** hâki ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 11*). [bu,]

470. Be-ḥaḳḳ-ı cümle ervāḥ-ı güzide
Bu miḥnetden beni āzād iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 33*). [bu,]
471. İrişdür vaşl-ı yâre şād iyle
Dehânından çıkınca **bu** du‘âsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 35*). [bu,]
472. Ne deñlü kaçsa **bu** dâma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi Loḳmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 48*). [bu,]
473. Ne deñlü kaçsa bu dâma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi Loḳmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 49*). [bu,]
474. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki ḥük ü ḥikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 50*). [bu,]
475. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki ḥük ü ḥikmet ile gitse **bu** derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [bu,]
476. Hemân zulmet belâsın çekdi gitdi
Ne turfe derd olur **bu** miḥnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 55*). [bu,]
477. ılur dîv-i sepidi kehrübâ-reng
Bu key Keyḥusrev’üñ addın ılur dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 57*). [bu,]
478. Bu miḥnetdür iden Rüstem’leri zâl
Nice aḥḥâk’i bu zâr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 58*). [bu,]
479. Bu miḥnetdür iden Rüstem’leri zâl
Nice aḥḥâk’i **bu** zâr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 59*). [bu,]
480. Nice Dâra’yı **bu** dâr iylemişdür
oyup çâha nice Efrâsyâb’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 60*). [bu,]
481. Bu derde irse dermândan berîdür
Yidi asdan geçen zehr-i helâhil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 66*). [bu,]
482. Tiz ol kim kâr-bân göçmişdür irden
Bu yidi başlu ejderhâ-yı ḥûn-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 77*). [bu,]
483. Her üstünü anuñ bir ejdehâdur
Müdevver kehrübâdandur **bu** ḥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 87*). [bu,]
484. Dürüş taḳvâya oldur anda zâduñ
Bu dünyâ kim işüñi gevher iyles (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 145*). [bu,]
485. Gemürmezdi varup anuñ afâsın
Bu ḥâlet üzre çünkim geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [bu,]
486. Cihâna ‘ibret itmiş şüretini
Bu ḥâle muḫḫâlî‘ olup biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 191*). [bu,]
487. Gelüp şıḫḫat bulurdi anda rencür
Bu ḥâle çünki ḥalk âgâḥ oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 201*). [bu,]
488. Nişâr iyles ol iki serv-i nâze
Çü Zeyd anlarda **bu** ḥôş zevḳı gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 59*). [bu,]
489. Cihânda her birinüñ n’ola nâmi
Neden tuş oldılar **bu** ḥôş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 63*). [bu,]
490. Bu zevḳa bunlaruñ ‘aşḳı sebebdür
Çekerlerdi bular anda cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 70*). [bu,]
491. Bu ‘âlemde sürer beyle şafâyı
Şu dil kim ol cihânda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 76*). [bu,]
492. Bu ‘âlemde olur her amdan āzād
Çü rüşen oldı şubḥ-ı ‘âlem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 78*). [bu,]
493. Olur şâyeste şast-ı şehriyâra
Bu ‘aşḳ ile şaḫîḫ olur saḳâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 99*). [bu,]
494. Anuñ başında yokdur **bu** ıyâmet
Riyâ ‘aşḳın Ḥudâ ‘aşḳı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 18*). [bu,]
495. Muḫibbe şanma ḫizmet zaḫmet iyles
Var ey kâzib ko **bu** da‘vâyı zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 25*). [bu,]

496. Bu yolda yok saña ʔa'n u melâmet
ilâhî cümle ʔaşıklar haķı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [bu,]
497. Şafâ cāmıyle şun bâķi müdâmı
Tõkuz yüz bişde **bu** nazm-ı cevâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 47*). [bu,]

bu: "Bu" işaret zamiri.

1. Bu anuñ şoĥbetinden mest ü ĥayrân
Bu anuñ ol vuşlatından şâd u ĥandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 185*). [bu,]
2. Ki nice oldu ĥâl-i Leylî Mecnûn
Fırâķ idi olaruñ **bunda** ĥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 13*). [bunda, -(n)da]
3. Bu anuñ şoĥbetinden mest ü ĥayrân
Bu anuñ ol vuşlatından şâd u ĥandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [bu,]
4. Bu anuñ ķāni' olmış şoĥbetine
Bunuñ ol ʔaşık olmış şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 187*). [bu,]
5. Bulardan ĥayrı ders ü ilme meşĥûl
Bularun dilleri şevk ile meşĥûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 190*). [bularun, -lar, -uñ]
6. Oķurlar ĥayrılar ʔilm-i edebden
Bularuñ dersi şevķ ile şaĥabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 192*). [bularuñ, -lar, -uñ]
7. Oķurlar ĥayrılar levĥ-i seyyâre
Bularuñ ĥamzeden baĥrı se-pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 194*). [bularuñ, -lar, -uñ]
8. Oķurlar ĥayrılar esmâ vü ef'âl
Bularuñ dersi ʔaşķ u derd ü aĥvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [bularuñ, -lar, -uñ]
9. Bu anuñ ķāni' olmış şoĥbetine
Bunuñ ol ʔaşık olmış şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 188*). [bunuñ, -nuñ]
10. Olaruñ fikri ĥavĥâ-yı elif lâm
Bunuñ sevdâsi ĥisû-yı dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 200*). [bunuñ, -nuñ]
11. İşidüp **bunu** ol serv-i temâyül
İdüp ʔirfâni yüzinden tecâhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 107*). [bunu, -nu]
12. Baña itmeñ **bunuñ** gibi laṫife
Baña böyle laṫife ne vazife (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 3*). [bunuñ, -nuñ]
13. Ėam-ı firķat **bu** ise kim benüm var
Fırâķa düşmesün kâfir de ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 41*). [bu,]
14. Meh-i nev artururdu her cününü
ʔacebdür firķati arturdu **bunu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 64*). [bunu, -nu]
15. Didi Mecnûn ĥayurma ĥam degüldür
Ki **bu** râhat demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 58*). [bu,]
16. Bu gelmekden bize dek noldu ĥacet
Aña sa'y idelüm olduķça ṫakat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [bu,]
17. Ėusûrum görüp itme luṫfi taķşîr
Bu ĥayr işdür kerem kıl kılma te'ĥîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [bu,]
18. Ėoķub gül gibi sürdi pâyine rû
Ki ĥâk-i küy-ı dil-berden gelür **bü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 122*). [bü,]
19. Didi ger **bunda** olsa şemme-i ĥuş
Seg-i bed-büya olmazdı hem-âĥûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 143*). [bunda, -(n)da]
20. Yüri var iyle bu fikri ferâmüş
Bunu böyle didi vü oldu ĥâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 156*). [bunu, -nu]
21. Bu divâne bizüm divâna sıĥmaz
Bunuñ aĥvâlî ad u şana sıĥmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 146*). [bunuñ, -nuñ]
22. Bunuñ ṫütisine oldur ʔalâme
Ki ĥuşlar kondurur şâĥ-ı kelâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 185*). [bunuñ, -nuñ]

23. Bunuñ keklükleri kim an ıerler
aribe ahaha nzın açarlar (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 187*). [*bunuñ, -nuñ*]
24. Didi ol astenn **budur** cevbı
O Mecnn'ı buluñ itmeñ diriqi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 36*). [*budur, -dur*]
25. Aña şerbet vireyin b-ı tiki
Buni bir Amiri nkim iitdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 39*). [*buni, -nı*]
26. Niane gz yaıdur derd-mende
Budur avfum ki ande azum aa (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 27, Mısra 55*). [*budur, -dur*]
27. Seerden yolların gözlerdi t şm
Murdi **bu** ki Mecnn'ı göreydi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 29, Mısra 53*). [*bu,]*
28. İde sünbüller ile riş-andi
ala didm degüldi **bu** murdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 89*). [*bu,]*
29. Ne seyr-i serv  ne şimşd u şdi
Murdi **bu** ki bulup bir penhı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 91*). [*bu,]*
30. Yolında yil gibi oldu şitbn
Budur yil gibi yilmekden murdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 31, Mısra 23*). [*budur, -dur*]
31. Zih kuvvetli dest  utlu himmet
Budur avfum ki dya uyasın (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 105*). [*budur, -dur*]
32. atup tedbir iderler balarını
Budur tedbir atup tr-i azy (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 77*). [*budur, -dur*]
33. Baña aşn **budur** andan kesildüm
Gelürdi dstun eh eh selm (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 38, Mısra 24*). [*budur, -dur*]
34. An zlm ile alman ben bilürsin
Meşeldür **bu** meşel gl gibi şolmaz (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 133*). [*bu,]*
35. Nola sen de geçerseñ kinelerden
İşidüp **buni** Nevfel şefat itdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 69*). [*buni, -nı*]
36. Cef v adr ile a'n ola baña
Hemn **budur** bu işde fikr-i bil (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 40, Mısra 11*). [*budur, -dur*]
37. atumda **bu** sözün olurdu mabl
İki ay şayd-ı dmumdur hemn **bu** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 41, Mısra 53*). [*bu,]*
38. o bu cn ile bu miskin şikr
Bunuñ boynına aner ne revdur (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 41, Mısra 35*). [*bunuñ, -nuñ*]
39. Yabna gitmez amm ryegn
Hemn vech-i maşum **budur** ey yr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 43, Mısra 39*). [*budur, -dur*]
40. Şaf sürsün bir iki gün çemende
Bu gice **buni** bulmazsa gri (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 43, Mısra 27*). [*buni, -nı*]
41. Ne şl yasa yağmur yirine dr
Bu atduca suan trini ksth (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 45, Mısra 71*). [*bu,]*
42. aup andan mutab itdi perhz
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup z (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 45, Mısra 75*). [*bu,]*
43. Gezüp cerr iderem ilden **buña** zd
Gezüp bu ile ile cümle avmi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 47, Mısra 26*). [*buña, -n, -a*]
44. a ecrn vire Allah aliyullah
Didi **buñ** atıldı nitekim tr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 47, Mısra 111*). [*buñ, -n*]
45. Bu kim mln virüp ala ars
Oud n bu efsm ol h (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 114*). [*bu,]*
46. Şavuldu bet elamdllillah
Buni Leyl işitdi n pederden (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 21*). [*buni, -nı*]
47. Tönuma sr **buni** eşmme sürme
Ki baña yrsuz mtem gerekdür (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 152*). [*buni, -nı*]
48. Ki pervne olupdur ayr şeme
Bu da anuñ gibi olmadı ser-keş (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 49, Mısra 41*). [*bu,]*

49. Beni ‘afv iyle kim luṭf ehlinin sen
Saña gerçək haber **budur** ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 93*). [budur, -dur]
50. Bu nûr içredür anuñ yiri zülmet
Tenüñ ol resme nâzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 124*). [bu,]
51. Vara ağyâra ‘aşık kıla nâçâr
Baña kıalmadı **bundan** özge hîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 133*). [bundan, -(n)dan]
52. Budur ḥavfum işi de nâşî âvâz
Senüñ-çün iyilesem zârî vü feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 70*). [budur, -dur]
53. Meger kim zehr-i kıahrûndan kaçarlar
Diyüp **bunı** şu resme itdi âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 47*). [bunı, -nı]
54. Bulup ide anı kıâ'im-maķâmı
Budur ḥavfı ki öle nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 27*). [budur, -dur]
55. Velikin ḥaķ **budur** Ḥaķķ'a ‘ayândur
Yakın oldu cihândan irtiḥâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 154*). [budur, -dur]
56. Budur kıorķum cihânı yaķa düdı
Vücüdüm çün ḥarâba mâ'il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 42*). [budur, -dur]
57. Uşanmazsın sen andan **bu** ‘aceb ṭavr
Ger aşlun tâzî ise ey yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 72*). [bu,]
58. Veli hiç bilmedüm kıadrüñ ben aḥmak
Bu eksüklük suçın âh ey peder âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [bu,]
59. Ḥelâl itmezseñ anı ḥâlüme vây
Benüm kıorķum **bu** yarın ṭuta kıâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 85*). [bu,]
60. Tırâş itdi refiķı kendü kıaldı
Didi anı gören kim **bu** ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [bu,]
61. Serine mağz-ı ‘aşkuñ pöst olmaķ
Didi **bunı** vü geçdi iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 25*). [bunı, -nı]
62. Kıılına degmemişler **bu** ‘aceb sır
Civân ḥaķķın bilüp segbân-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 42*). [bu,]
63. ‘Aceb mi kıâfiye olsa aña seg
Budur seg kıışasından kıasd-ı râvî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 67*). [budur, -dur]
64. Daḥi müşkil **budur** bî-ğam-güsârem
Ne çârem var ne şabrüm ne mecâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 106*). [budur, -dur]
65. İlet luṭf it o ‘aşķ âvâresine
Didi **bunı** vü itdi ‘azm-ı ḥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 155*). [bunı, -nı]
66. Virürem kıazıyup şamğ-ı dıraḥtı
Budur loķma baña yâhüd yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 57*). [budur, -dur]
67. Od ocaķ yok ne yirde bişer aşı
Didiler merd-i zâhiddür **bu** meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 9*). [bu,]
68. Bu yazıdır degüldür ‘aşķ-bâzî
Uzatmadın ecel cellâdı desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 60*). [bu,]
69. Ki **budur** günde bir kez cismüme kıüt
Didi ḥâcib gurûrından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 20*). [budur, -dur]
70. Bunı sen ot şanursın gül-şekerdür
Eger ṭoysañ bunuñ sen lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 26*). [bunı, -nı]
71. Kerem kııl sen daḥi geç bu hevesden
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 97*). [bunı, -nı]
72. Bunı sen ot şanursın gül-şekerdür
Eger ṭoysañ **bunuñ** sen lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 27*). [bunuñ, -nuñ]
73. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun gibi belâ vü ‘aşķ u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 87*). [bunun, -nuñ]
74. Ki beñzer **bu** nesîm-i zülfi yâra
Benüm cânüm fedâ olsun **bu** büya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 146*). [bu,]

75. Yakın gelmez **budur** ‘ayyāra ‘ādet
Yakın olmadığı cismüme cānān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 18*). [*budur, -dur*]
76. Dilerem ol şanemden iyle rüzî
Didi **bunı** vü tütdu rāh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 73*). [*bunı, -nı*]
77. Ki **buña** tu‘me serçedür aña kâz
Dükendi şofrada çünkim nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 208*). [*buña, -ñ, -a*]
78. Ri‘āyetler kılup sultānı gibi
Bu aña ol buña mā‘şûk u ‘āşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [*bu,]*
79. Olur ‘aşkuñ şafāsı bi-‘ināyet
Mücerrebdür **bu** kim ‘aşk olsa şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 19*). [*bu,]*
80. Kızın da virmedi aña ucuz hem
Budur ‘ādet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 57*). [*budur, -dur*]
81. Kaçan zencirden **bunda** delüdüdür
Tüt elde halka-i zenciri zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 156*). [*bunda, -(n)da*]
82. Yolarken hāsret-i yār ile müyî
‘Arabda ādet idi **bu** ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 95*). [*bu,]*
83. Sibā‘ u vaḥş olursa tañ mı rāmı
Degüldür **bu** hevā-yı nefsi-fācir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 123*). [*bu,]*
84. Ya iki şehd eriyüp oldu bir āb
Bular bir cān idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [*bular, -lar*]
85. Didi giysün **bunı** ol serv-i zibā
Semenden gönlek aq gülden ‘imāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 42*). [*bunı, -nı*]
86. Bunı şanmañ ki şehvānī marāzdu
O kim taḥşil ide ‘aşk-ı tamāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 120*). [*bunı, -nı*]
87. Gözi yaşı gibi şaçdı gül-ābı
Biraz vaqt oldılar **bunlar** gidüp hūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 105*). [*bunlar, -n, -lar*]
88. Yazardı Zeyd anı tūrup káfāda
Ne dürr kim **bu** iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [*bu,]*
89. Nice rāḥat ola faqr ehli **bunda**
Dilerseñ olasin bu demde rāḥat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 32*). [*bunda, -(n)da*]
90. Olur ol ‘ākil iken adı mecnûn
Didi **bunı** vü ağladı o miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 125*). [*bunı, -nı*]
91. Bunun ħāki siyehdüür ābı tīre
Bu bahruñ nef’inüñ yoqdu şümārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 178*). [*bunuñ, -nuñ*]
92. Riyāz-ı cennet-i me‘vā yiridür
Didi **bunı** vü qodı dest-ber-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 155*). [*bunı, -nı*]
93. Getürüp Leylî katında qodular
Bunı ḥôş gördiler halk ittifākı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 195*). [*bunı, -nı*]
94. Kılurdı nāle vü efgān u zārī
Şu dürlər kim **bular** nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 5*). [*bular, -lar*]
95. Mürid iyle yoluñda mārīd itme
Budur senden ümidüm yā ilāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 47*). [*budur, -dur*]

bu: Bu kişi. II Mecnun.

1. Düşüp ikisi de şevk ile vecde
Bu aña ol buña iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 20*). [*bu,]*
2. Bu anı gördi beñzi lāle oldı
Bunı ol gördi ḥālī nāle oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 21*). [*bu,]*
3. Buña andan nihāyetsüz mevāni‘
Bu andan dem-be-dem bir būya kāni‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 46*). [*bu,]*

4. Düşüp ikisi de şevk ile vecde
Bu aña ol **buña** iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 20*). [buña, -ña]
5. Buña andan nihâyetsüz mevânî‘
Bu andan dem-be-dem bir bûya kıanı‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 45*). [buña, -ña]
6. Bu anı gördi beñzi lâle oldı
Buni ol gördi hâli nâle oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 22*). [buni, -nı]
7. Bu rüsvây u melâmet olmağ ister
O lahza kim du‘â tiri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 118*). [bu,]
8. İder Hâk‘dan **bu** yây olmağı der-h‘âst
Kaçan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 120*). [bu,]
9. ‘Aceb ‘aşka düşürdi ol civânı
Düşüp **bu** her iyü yavuz zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 5*). [bu,]
10. Vay aña kim yiledür i‘timâdı
Buña yil bû getirse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 31*). [buña, -ña]
11. Didiler her ne ise vaşf-ı hâlin
Ki bir duhter **buni** dîvâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 23*). [buni, -nı]
12. Bu aldı bir kaç âhû ol da hürde
Geçüp dünyâdan ucuz satsa bîzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 64*). [bu,]
13. İdüp âhûları hırşından âzâd
O kaçdı ya‘ni geçdi **buña** hürde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 63*). [buña, -ña]
14. Ser-âgâz iyleyüp feryâd iderdi
Bu Leylî dise her düşmen atar taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 55*). [bu,]
15. Bu raqş idüp döner dönmez çutar baş
Cefâ vü cevr-i düşmen çekdi vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 56*). [bu,]
16. Buña urdı alup ol bend ü kaydı
Yidüp gezdürdi anı hâne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 40*). [buña, -ña]
17. Benüm boynumadur **bunun** vebâli
Anuñ rîzâsı bildi kendüye farz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 64*). [bunun, -nun]
18. Bu anı ol buni itdi der-âgûş
Buluşup iki müştâk iki hasret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 74*). [bu,]
19. Bu anı ol **buni** itdi der-âgûş
Buluşup iki müştâk iki hasret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 74*). [buni, -nı]
20. Tırâş olup ol şüret **bu** kıala bir
Didi **bu** ‘aşk işi birlik işidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 14*). [bu,]
21. Dil-i âhûya kullâb-ı maħabbet
Yürise **bu** emîrâne mükellef (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 41*). [bu,]
22. Üşüp yırtarlar idi şanki cellâd
Bu da‘vet etse görüp âşinâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 55*). [bu,]
23. Bu aña müşfik ol buña mülâ‘im
İl anuñ tañlar idi bu hisâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 74*). [bu,]
24. Bu aña müşfik ol **buña** mülâ‘im
İl anuñ tañlar idi bu hisâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 74*). [buña, -ña]
25. Bu bir loğma yimedi hep yidi vahş
Selîm aña didi kim ey ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [bu,]
26. Yimek içmek ğamından iyledi pāk
Çü gördi ol civân kim **bu** ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [bu,]
27. Yanınca leşker idinmiş sibâ‘ı
Bu ol demden ki kûh-ı Necd’e düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 65*). [bu,]
28. Uluşurlar olar **bu** itse cûşı
Düşüp dîvânelik dilkü içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 70*). [bu,]
29. Varup âhîr mezâr-ı yâre gitdi
İrağdan görüp ol hâki **bu** mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 77*). [bu,]

bu: Bu. II Leyla.

1. Bunuñ da cüş iderdi hâl-i vecdî
Alup Necd'üñ nesiminden şafâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 92*). [bunuñ, -nuñ]
2. Mecnûn oldu olur **bu** dañi mest
Ve ger şabrum kuşağı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 174*). [bu,]
3. O elden gitdi gider **bu** da elden
Yidi Leylî için gam guşsa muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 176*). [bu,]
4. Didi **bunuñ** vişâli baña lâyıķ
Eger Mecnûn'a virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 6*). [bunuñ, -nuñ]
5. Bu gendüyi döğüp başın yolarđı
Ne beñ kim çonsa yüzi ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 156*). [bu,]
6. Haţâ diyü **bu** kaşın çin iderdi
Şacı boynına oldu mâr-ı Dağhâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 160*). [bu,]

bu: Bu. II İbnüselam.

1. Bu erden incinür yok **buña** meyli
Perişân oldu gönli bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 176*). [buña, -ña]

bu: Bu kişi. II Zeyd. (*Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.*)

1. Yoğ idi harca ancak genc ü mâli
Bu derviş idi 'emmüsi tûvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 53*). [bu,]
2. Ara yirde uçardı şan hamâme
Virürdi anlara şevķi **bu** güyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 107*). [bu,]
3. Ri'âyetler kılup sultânı gibi
Bu aña ol **buña** mâ'sûķ u 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [buña, -ña]

bu dem: Bu zaman.

1. Baña olmadılar **bu dem** havâle
Uş on yıldur ki sana kulluğ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 56*). [bu dem,]
2. Kığırdı halvetine ya'nî Zeyd'i
Ki **bu dem** dem degüldür intizâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 27*). [bu dem,]
3. Nice râhat ola faķr ehli bunda
Dilerseñ olasın bu demde râhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 33*). [bu dem, -de]
4. Didüm bu demde bu harf-i 'azîmi
Baķup Mecnûn bu kavlı-i üstüvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 52*). [bu dem, -de]
5. Tehî diller niye şaklarlar anı
Bu dem bağı delükler kim ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 27*). [bu dem,]
6. Ki bîzâr olmışam ben cân u tenden
Kesil ey ser ki **bu dem** derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 59*). [bu dem,]

bu dem: Şimdi.

1. Demidür ola **bu dem** gamdan āzād
Zemān-ı hurrem ü faşl-ı bahārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 24*). [bu dem,]
2. Eger ötmez isen bu demde birkaç
Başuña tığ olsun bāl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 18*). [bu dem, -de]
3. Bu dem dem urmağa yoğ ise ferrüñ
Niçün ey şubh-dem hurrem degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 20*). [bu dem,]
4. Cihānuñ bāğı pür-berk ü nevādur
Bu dem Hızra dönüp hādra-yı bustān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 53*). [bu dem,]
5. Leb-i cām u leb-i cüy u leb-i yār
Bu dem her gonce-i dil-teng ü pür-hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 75*). [bu dem,]

bu deñlü: *Bu kadar çok, bu şekilde.*

1. Ğamuñdan ağlaram olur behāne
Bu deñlü miñnet ile ey cefā-kış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 77*). [bu deñlü,]
2. Geçer sana ğam ile māl u sālī
Bu deñlü kim belālarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 93*). [bu deñlü,]
3. Sipas it Hāmdī **bu deñlü** niżāma
Ķo mecnūnlar yisün il ğuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 94*). [bu deñlü,]
4. Kemāl u fażl u ‘irfān mecma‘ıdur
Bu deñlü fażl ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 113*). [bu deñlü,]
5. Aramuzda bu deñlüdür hemān fark
Ki anuñ sūzı ocağı beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 54*). [bu deñlü, -dür]

bu dürr: *Budur.*

1. Yakīnüm **bu dürr** mevte yakīnem
Bu derd ile ölicecek pīr-i fānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 78*). [bu dürr,]
2. Ķabül iyle sehl iş gibi çutma
Dileğüm **bu durur** ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 75*). [bu durur,]

bu gice: *Bu gece.*

1. Şafā sürsün bir iki gün çemende
Bu gice bunı bulmazsa öğüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 27*). [bu gice,]

bu gün: *Bugün.*

1. Bu gün ‘ömrüñ bahārı müddetidür
Kemāle şarf it anı fırsatıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 31*). [bu gün,]
2. Bu gün fermānuñuñ oldı muñı
Velī bu şerbeti Mecnūn’a virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 94*). [bu gün,]
3. Bu gün uş oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün urmağa nīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 70*). [bu gün,]
4. Bu gün boyun uzatdum tığ-ı tīze
Eger dün cān alup döküdüm ise Ķan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 72*). [bu gün,]
5. Bu gün uş cān virürem virmege cān
Elümle dün günāh itdümse yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 74*). [bu gün,]

6. Bu gün uş geldüm ayağumla dāra
Eger dün çekdüm ise ğayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 76*). [bu gün,]
7. Sözi dilde hadeng-i tire dönmiş
Ki **bu gün** ol delüye nakş geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 11*). [bu gün,]
8. o anı kim olasın ğamdan āzād
Bu gün saña bitüren ğuşsa hārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 237*). [bu gün,]
9. İrüp gördüm **bu gün** sen dil-firūzı
Eger olursa tadİRün vifāı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 48*). [bu gün,]
10. Ki ey puşt u penāh olan zebūne
Bu gün levh-ı peyāmuñ pür-şafādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 35*). [bu gün,]
11. Hevā-yı ‘aşkuñ ile virdi cānı
Bu gün kim öldi hāk oldı niābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 103*). [bu gün,]
12. Haşr u neşrūñ ‘arşasın yarın pür-āteş iyleyem
Ger **bu gün** gitmezse sīnemden bu te’sir-i firā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 6*). [bu gün,]
13. Bu gün nālemlle oldı heft kişver
Cezāsın iyler iseñ her günāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 78*). [bu gün,]

bu gün: *Şimdi, şu zaman.*

1. Hevā ile geçerse yo hevesdür
Bu gün ‘ömrün ki dihānı ‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 121*). [bu gün,]
2. Bilimezdüm **bu gün** dün yidüğüm hem
Bilürem sen pedersin ben ğulāmiñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 30*). [bu gün,]
3. apuñ çün bendeden olmaya rāzı
Bu gün bağrum pāresi dirdün ey pİR (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 87*). [bu gün,]

bu kere: *Bu kez, bu defa.*

1. Öldüriser **bu kere** beni ğālibā firā
Her yaña āhum odları o gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 6*). [bu kere,]
2. Öldürse **bu kerre** meni ğālibā firā
Her yaña āhum odları o gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [bu kerre,]

bu kez: *Bu defa.*

1. Yigitlik var idi ma‘zūr olurduñ
Bu kez şimdi kim oldı saña ço yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 17*). [bu kez,]
2. Yetim oldı **bu kez** ol dürr-i meknūn
Yetim oldı esir-i zülf-i dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 36*). [bu kez,]

bu meselli: *Bu gibi, buna benzer.*

1. Bu meşelli yola gitme hayā it
Otur āzāde-i ğam ol şafā it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 13*). [bu meşelli,]

bu midur: *Bir anlamda şaşkınlık, bir hayal kırıklığı ya da anlamamışlık ifadesi olarak kullanılır.*

1. Açılmaz çün elünden genç bābı
Bu mıdur sürdigiñ devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 21*). [bu mıdur,]
2. Bu mıdur atduğıñ hımmet kemendi
Bu resme mi olur ā'dā ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 22*). [bu mıdur,]

bu resme: Bu şekilde, böylece.

1. Bu resme kim hıttāb iylerdi yāre
İderdi sinesini pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 45*). [bu resme,]
2. Bu resme zār olup āvāre Mecnûn
Yürürdi bī-kes ü bī-çāre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 1*). [bu resme,]
3. Çü **bu resme** bahāne oldu bisyār
Raķīb ol hīleden oldu haber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 57*). [bu resme,]
4. Peder Mecnûn'ı çün **bu resme** gördi
Hemān yırtup yaķasın na'ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 35*). [bu resme,]
5. Düzüp āh-ı seher-gāhı nevāya
Hıttāb iylerdi **bu resme** şabāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 32*). [bu resme,]
6. Tırup Mecnûn yirinden mest ü medhüş
Bu resme nevha iylerdi kıllup cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 12*). [bu resme,]
7. 'Acebdür kim aña ol merd-i 'aşık
Bu resme görünürdi nā-muvāfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 158*). [bu resme,]
8. Bu resme şır okuyup ağlar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 1*). [bu resme,]
9. Nice bir yürüyem şüride şeydā
Bu resme nāle idüp yire düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 109*). [bu resme,]
10. Bu ğam-gın gönlümi şād iylemezsın
Bu resme kim za'f ü pırānunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 77*). [bu resme,]
11. Getüren şuyı od ile giderdi
Bu resme arada odlu haberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 121*). [bu resme,]
12. Bu mıdur atduğıñ hımmet kemendi
Bu resme mi olur ā'dā ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 23*). [bu resme,]
13. Gereemez virse bŷy-i nev-bahārı
Bu resme nice biñ biñ 'arz-ı hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 81*). [bu resme,]
14. Biri Leylī biri Gün birisi Ay
Bu resme yārdan Mecnûn-ı bī-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 129*). [bu resme,]
15. Irāk düşmek kaçtı düşvār u müşkil
Ne müşkildür **bu resme** sevgülü yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 131*). [bu resme,]
16. Şokarken öldürürler anı ekşer
Bu resme pend idüp luft ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 99*). [bu resme,]
17. 'Arab hālīn **bu resme** iyledi yād
Ki Mecnûn'ın atası pır-i miskīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 2*). [bu resme,]
18. Yoğ idi bende hiç ümmīd-vārī
Bu resme kıldı Mecnûn āh u sŷzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 93*). [bu resme,]
19. Kemāl-i 'aql ile 'irfān viren ol
Şeker ezmiş **bu resme** sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 177*). [bu resme,]
20. Söze **bu resme** dizdi dürr ü gevher
Didi ba'zı ruvāt-ı hāl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 2*). [bu resme,]
21. Bu resme iyledi pend ü naşihat
Velī Mecnûn ki rind-i 'ālem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 126*). [bu resme,]
22. Varam toprağa bu toprak maħalden
Bu resme nice dürc-i hikmet açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 185*). [bu resme,]

23. atı müşkil olur Őalasın Allah
Felek aa **bu resme** ahr iderdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 74, Mısra 37*). [*bu resme,]*
24. Şoruşurlar idi **bu resme** hali (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 75, Mısra 22*). [*bu resme,]*
25. Vuile gehi vre oldu
Düşüp bir niçe gün **bu resme** hale (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*bu resme,]*
26. Anu-n oldu **bu resme** m'eŐsir
'Arab avmi içinde bu fesne (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 124*). [*bu resme,]*
27. Bu resme aldılar bir gice bir gün
iki sye gibi n ol iki nr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 148*). [*bu resme,]*
28. Olur dendn gibi ağzında zhir
Bu resme germ iken bd-ı haznı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 81, Mısra 41*). [*bu resme,]*
29. Bu resme itdi ol mtemde neva
Ki n Zeyd-i vef-dr oldu gh (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 82, Mısra 2*). [*bu resme,]*
30. VuŐ ile gehi vre oldu
Düşüp bir nice gün **bu resme** hale (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 83, Mısra 17*). [*bu resme,]*

bu taraf: *Bu taraf.*

1. Grh-ı Leyli'ye nuşret dilerdi
Du'ya bu arafda baş açardı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 111*). [*bu araf, -da]*

bu vech ile: *Bunun gibi, böyle.*

1. Bu vech ile beyn iylere rivyet
Ki ol haki bist u seng bliŐ (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 23, Mısra 2*). [*bu vech ile,]*

buca: *Bucak, kŐe, yer.*

1. Benüm nlem **bucaı** a'r-ı zindn
Alup bira güher gŐindn ol mest (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 68, Mısra 56*). [*bucaı, -ı]*

bucak: *KŐe, zaviye, kenar.*

1. Veli Şabr iylemekde yimedi gm
Bucada perde aşup Leyli aye (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 179*). [*bucada, -da]*

bu'd-ı mekn: *Mekan uzaklığı.*

1. Hil olmaz **bu'd-ı mekn** r'yet-i cne (*Leyl v Mecnn, Gazel 7, Mısra 10*). [*bu'd-ı mekn,]*

bu'd-ı Őret: *Yüze uzaklık. II Sevgilinn yüzüne uzaklık.*

1. Ira olduça te'siri avidr
Ziyde olduınca **bu'd-ı Őret** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 64, Mısra 45*). [*bu'd-ı Őret,]*

bügü: Büyü.

1. Zihî Fârûk kim fark iylemişdür
Nice zen var ise işi **bügüdüdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 67*). [*bügüdüdür, -dür*]

buhâr: Buhar, buğu.

1. Buḥârı iyledi ya'ni biḥâre
Añduqça derûnın derd-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 6*). [*buḥârı, -ı*]
2. Çıka her yara yirinden **buhârı**
Ḥurûc itdi kabâ vü pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 8*). [*buḥârı, -ı*]
3. Bulut olup göge ağdı **buhârı**
Buḥâr-ı ḥûn içinde tiğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 178*). [*buḥârı, -ı*]
4. Kimi 'Anter kimisi 'Amr u Ma'dî
Buḥaruñ ebri kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 183*). [*buḥaruñ, -uñ*]
5. Nigâr endîşesi pişinde pişe
Çıqup ol şîşenüñ geh geh **buhârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 83*). [*buḥârı, -ı*]
6. Buḥârından dimâğuñ huşk olup leb
Bulup bir nabz-ı kârûre-şinâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 44*). [*buḥârından, -ı, -n, -dan*]

buhâr-ı ḥûn: Kan buharı.

1. Bulut olup göge ağdı buḥârı
Buḥâr-ı ḥûn içinde tiğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 179*). [*buḥâr-ı ḥûn,]*

buḥtî: İki hörgüçlü deve.

1. Kaṭâr ile deve çulları dibâ
Çekildi tâzî vü **buḥtî** tonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 81*). [*buḥtî,]*

buhûr-ı 'ıtr: Güzel koku tütsüsü.

1. Buḥûr-ı 'ıtrımı büy-ı ciger kıl
Kefen kıl zülfi yârûñ dâmeninden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 80*). [*buḥûr-ı 'ıtr, -um, -ı*]

bük: Eğmek.

1. 'Uṭârid ehl-i defter kâtib olmuş
Büker zerrîn-ter çarḥ ile Ḥürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 31*). [*büker, -er*]

buk'a: Ağlama, girye, nale.

1. Okuyup yakdı âhı **buk'asını**
Çü ma'lûm oldu aña ḥâl-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 90*). [*buk'asını, -sı, -nı*]

bükül: Eğilmek, eğrilmek.

1. Yalan olduñ çün irdi subh-ı sâdik
Bükülmüş ipi yine penbe itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 195*). [*bükülmüş, -miş*]

bul: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

1. Kevşer sözüñ ile **buldı** lezzet
Cennet yüziñ ile oldu hurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 27*). [*buldı, -dı*]
2. Bâb-ı keremüñi **buldı** meftûh
Her kim ola ümmetüñe munzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 37*). [*buldı, -dı*]
3. İçüp vahdet şarâbın **buldı** sekri
‘Urûci harf-ı haţţ çekdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 66*). [*buldı, -dı*]
4. Şadefler iyleyüp nîsân ile pür
Deñizler harc iderdi **bulmağa** düür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 16*). [*bulmağa, -ma, -ğa*]
5. Saña anuñ-çün itdüm ârzüyi
Bulam hâk-i ‘Arab’da âb-ı rüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 6*). [*bulam, -a, -m*]
6. Benüm gibi çü yârın olasın pür
Geçer fırsat **bulınmaz** aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 34*). [*bulınmaz, -ı, -n, -maz*]
7. Ne duhterler **bulınur** bu ‘Arab’da
Çamu ‘âlî nesebde hem hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 87*). [*bulınur, -ı, -n, -ur*]
8. Anuñ gibi firâz kızlar **bulınur**
Kimi dilersen istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 97*). [*bulınur, -ı, -n, -ur*]
9. Bulunca tâ ki bir ‘âlî-nijâdı
İdelüm anı saña nâm-zâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 95*). [*bulunca, -unca*]
10. Çü gönülüm yitdi anı **bulmazam** ben
Bulup nice çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 17*). [*bulmazam, -maz, -am*]
11. Çü gönülüm yitdi anı bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 18*). [*bulup, -up*]
12. Bulursa **bulur** andan ol necâtı
Ola kim himmeti yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 34*). [*bulur, -ur*]
13. Bulursa bulur andan ol necâtı
Ola kim himmeti yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 34*). [*bulursa, -ur, -sa*]
14. Didi ol hastenüñ budur cevâbı
O Mecnûn’ı **buluñ** itmeñ dirîği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 37*). [*buluñ, -uñ*]
15. Bulurdu her kişi her dem murâdı
Kim ister kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 36*). [*bulurdu, -ur, -dı*]
16. Bulanlar okıyup düşerdi vecde
Virürdi irişüp Mecnûn’a anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 116*). [*bulanlar, -an, -lar*]
17. Güli bî-ğaşr u hadd bustâni maşşür
Bulınmaz bâdiye anuñ mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 103*). [*bulınmaz, -ın, -maz*]
18. Çü hem-ser **bulmadı** nâz iyledi hûş
Çü süsen bî-vefâ gördi cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 36*). [*bulmadı, -ma, -dı*]
19. Ne seyr-i serv ü ne şimşâd u şâdı
Murâdı bu ki **bulup** bir penâhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 91*). [*bulup, -up*]
20. Dikenden güllere çok çok şikâyet
Bulup şâyed nesim-i gülsitâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 95*). [*bulup, -up*]
21. Virem anı bulup bir aña lâyıķ
Şusuzlıķdan ölen hem **bula** âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 29*). [*bula, -a*]

22. Dökerdi dōst çanın **bulsa** anda
Kemān Őunsa eger bir dest-gīri (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 120*). [*bulsa, -sa*]
23. DūŐerdi dest ũ pādan zār u aste
Eger nuŐret **bulursa** cānib-i yār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 131*). [*bulursa, -ur, -sa*]
24. Miyāncı **buldı** Őul araya dūŐdı
aan ire fesāda ti-bāzī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 37, Mısra 18*). [*buldı, -dı*]
25. O **bulsa** nīzesin ururdi bize
Degūl ef‘ali anuñ ‘āilāne (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 156*). [*bulsa, -sa*]
26. İdūp ağladı **bulduca** mecālī
Kesūp ol gāv-ı deŐtīnūñ uzaın (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 82*). [*bulduca, -duca*]
27. Őafā sūrsūn bir iki gūn çemende
Bu gice bumı **bulmazsa** Őgūri (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 43, Mısra 27*). [*bulmazsa, -maz, -sa*]
28. Oturdu sāyeye **bulup** dıratı
oyu gölge dıratı sebz ũ ‘ālī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 45, Mısra 12*). [*bulup, -up*]
29. Bulup maŐudumu anı yitūrdūm
İriŐsūn Nevfel’e a’dan murādī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 14*). [*bulup, -up*]
30. Pes oldu āŐıd u maŐūda meŐgūl
Bulup bir dilde cādū sōzde ũstād (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 89*). [*bulup, -up*]
31. Yūzūm levı **bulur** anuñla Őūret
Senūñle de ane yo Őimdi kārūm (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 196*). [*bulur, -ur*]
32. urup ‘azm iylediler Necd’e yārān
Ararken **buldılar** anı pūr-endūh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 27*). [*buldılar, -dı, -lar*]
33. Neye irdūn ne **buldun** ne dilersin
Ne bitūrdūn yilūp ada ovada (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 94*). [*buldun, -duñ*]
34. Bulup ide anı ā’im-maāmı
Budur avfı ki Őle nā-gehānī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 26*). [*bulup, -up*]
35. Odum cūŐ iylese kime yanayın
Seni ben bilmedūm ol dem ki **buldum** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 61*). [*buldum, -du, -m*]
36. Ki nūruñla iraqdan pūr-ziyāyem
Eger bir çāre **bulsam** ben giriftār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 211*). [*bulsam, -sa, -m*]
37. Ki cānun **bula** bī-endāze aşŞı
Őınu olsa gōñūl ‘ahdi bütündür (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 65, Mısra 50*). [*bula, -a*]
38. Aradı **buldı** anı iyleyūp geŐt
Yatur bir kūh içinde zār u aste (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 66, Mısra 16*). [*buldı, -dı*]
39. uz etmek **bulsam** anlara virūrem
Yimek ırŐından oldu ūn tenūm dūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 66, Mısra 62*). [*bulsam, -sa, -m*]
40. Bulınmadı ne nāmı ne niŐānı
Anı **buldı** ol āir iyleyūp geŐt (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 79*). [*buldı, -dı*]
41. Ki Ölmedin **bulam** tā ‘ōmr-i bāı
uceste fāldur bezmūñde Őabā (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 69, Mısra 58*). [*bulam, -am*]
42. Bulam her cūr‘ada biñ biñ fūtūı
İlāhī baña bu devletlū rūzı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 69, Mısra 70*). [*bulam, -a, -m*]
43. Aradı seyr idūp geh kūh u geh seng
Bir arada anı **buldı** yalınca (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 25*). [*buldı, -dı*]
44. Odur bildi niŐānından **bulınca**
Var erafında vaŐı cinsi bir cev (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 26*). [*bulınca, -ın, -ca*]
45. Eger sūst ola virūr hem melālet
Gūher **bulsañ** yabānda Őıra Őanma (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 195*). [*bulsañ, -sañ*]
46. Meger Mecnūn’a mūŐtā oldu aylī
Aradı **buldı** Mecnūn’ı fūtāde (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 72, Mısra 37*). [*buldı, -dı*]
47. Anuñla yanışurdu **bulsa** ālī
Biri nāy olup efānda biri eng (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 82*). [*bulsa, -sa*]

48. Buḥārından dimāḡuñ ḥuşk olup leb
Bulup bir nabz-ı kārüre-şināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 45*). [*bulup, -up*]
49. Gelüp şihḡat **bulurdu** anda rencūr
 Bu ḥāle çünki ḥalk āḡāḥ oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 200*). [*bulurdu, -ur, -dı*]
50. Anuñ ḥıfzı kamu ḥazm iylemiştir
 O dürden gūş-ı cān **bulsa** ṭaḡardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 7*). [*bulsa, -sa*]

bul-: (Arayarak veya rastgele) Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak, bulmak II ermek, elde etmek, ulaşmak.

1. Vaḡt ola **bula** vaşl gibi intihā firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*bula, -a*]
2. Vaḡt ola **bula** vaşl gibi intihā firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 10*). [*bula, -a*]
3. Ki cān maḡlaş **bula** ḡavḡā-yı bedden
 Şora çün cānuma münkir suʿālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 68*). [*bula, -a*]
4. Nice dermānde anda **bula** dermān
 O dem dem-beste ḡala ibn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 24*). [*bula, -a*]
5. Bulalar rūz-ı şiddetden ḡalāşı
 Ridāsı perde-i sırr-ı ḡaḡıḡat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 28*). [*bulalar, -a, -lar*]
6. Fezāḡat noḡtasın **buldı** muḡarrer
 O nükte noḡta olur ol fazīḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 14*). [*buldı, -dı*]
7. Güneş **bulmuş** saʿādet sāyesinden
 Ḳamer ḡadre irişmiş pāyesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 151*). [*bulmuş, -muş*]
8. Bilürsin gitdi ḡönlüm kūy-ı yāre
Bulursın şāyed anı anda ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 20*). [*bulursın, -(u)r, -sın*]
9. Görüp ol nāḡayı yārān-ı Mecnûn
Bulurlardı anı üftāde meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 10*). [*bulurlardı, -ur, -lar, -dı*]
10. Zihî ʿāşık ki **bulup** ʿaşḡ-ı ḡāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 1*). [*bulup, -up*]
11. Bulup merhem oñulmaz yāresine
 Olındı ittifāk āḡir bu rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 22*). [*bulup, -up*]
12. Ki **bula** ḡayri ḡamlardan necāti
 Yaturken kıvrılıp çün mūy-i caʿdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 92*). [*bula, -a*]
13. Aña demren olurdu **bulsa** dermān
 O cānibden eger ṭoḡrulsā yelmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 114*). [*bulsa, -sa*]
14. Anı yurdu aḡıdup dīdeden āb
 Eger aşḡābı ḡuvvet **bulsa** deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 129*). [*bulsa,]*
15. Virem anı **bulup** bir aña lāyık
 Şusuzlıḡdan ölen hem bula ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 28*). [*bulup, -up*]
16. ʿAceb mi çıḡsa etmek ḡuru ṭaşdan
 Zāfer **bulur** el uran ittifāḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 47*). [*bulur, -(u)r*]
17. Dili gibi yolu da teng ü tārik
 Perī gibi yürürken **buldı** bir ḡār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 7*). [*buldı, -dı*]
18. Çü bildüm **bulmadum** bī-çāre ḡaldum
 Ne bir gün ben saña rāḡat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 62*). [*bulmadum, -ma, -du, -m*]
19. Kerāmet **buldı** vahşī ḡizmet itdi
 Var idi bir geyicek key şeḡab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 58*). [*buldı, -dı*]
20. Ki itlerden nice **buldı** ḡalāşı
 Müvekkil gönderüp ol bī-günāha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 48*). [*buldı, -dı*]
21. Şifā andan **bulurlar** derd-mendān
 Yazup ser-nāmede ḡamd ü sipāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 14*). [*bulurlar, -ur, -lar*]
22. Bulan bu genci bī-renc ü ʿanādur
 O meclisde ki Mecnûn ḡördi ḡālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 30*). [*bulan, -an*]

23. Beḳā zevḳın fenāda **bulmuş** idi
Beden efsürde olmuşdı fenādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 18*). [*bulmuş, -miş*]
24. Sebük-pāy iyledi ‘azm-i beyābān
O ‘aşḳ âvâresini **buldı** yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 15*). [*buldı, -dı*]
25. Devā **bulurlar** idi ol iki merd
Sikender çeşme-i ḥayvānı n’itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 52*). [*bulurlar, -ur, -lar*]
26. Bulursın ejdehâ farkında cāyuñ
Yılan farkında ‘ayş itmek yalandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 80*). [*bulursın, -ur, -sın*]
27. O yirde **buldular** mı ki vişâli
Gice çün kim dehân-ı nâfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 14*). [*buldular, -dı, -lar*]

bular: Bunlar, bu kişiler.

1. Gelüp kim yirse yisün rāyegānı
Fidānlardur **bular** bir serv-i nāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 65*). [*bular,]*
2. Ḳamusı bir şudan ser-sebz ü tāze
Bular a’nı fūrū’-ı Muştāfā’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 67*). [*bular,]*
3. Bular setr iyledükçe nār-ı ‘aşḳı
Bürehne itdiler esrār-ı ‘aşḳı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 23*). [*bular,]*
4. Bular birbirinüñ ‘aşḳında ḥayrān
Raḳīb ortada fitne şanki şeytān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 47*). [*bular,]*
5. Belā oldu ol iki mübtelāya
Bular bir yıl esir olup bu ḥāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 133*). [*bular,]*
6. Ḥalife oldu ana çāryarı
Bular kim her biri bî-şek velidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 59*). [*bular,]*
7. Bularuñ ḥālî ṭoldı kıyl u ḳāle
Sünüñ siğmadı cehd ile çuvāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 31*). [*bularuñ, -uñ*]

bülbül: Bülbül. // Aşık.

1. Güle **bülbül** ḡamın i’lām idesin
Ki ey maḥbes-i ḥabs-ı kām-ı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 68*). [*bülbül,]*
2. Hemān ḡavḡā çeker şūrīde **bülbül**
Gül-i vaşluñ çü dest-i ḥāra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 46*). [*bülbül,]*
3. Cefā itme utan bārī Ḥudā’dan
Eger **bülbülleri** kılmasa ḥaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 85*). [*bülbülleri, -ler, -i*]
4. Belā-keş **bülbülün** âvāre düşdi
Çü düşdüñ ey şeker çeng-i ḡurāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 48*). [*bülbülün, -ün*]
5. Ki görürse yaḳasın yırtā **bülbül**
Eline şāḥ-ı gül ḥınnā yakınmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 14*). [*bülbül,]*
6. Yiter bî-kār olmak baña pişe
O **bülbül** kim ḳafesde ṭuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 83*). [*bülbül,]*
7. Delürdi ṭaḡa düşdi ḥaste **bülbül**
Diken urur ezelden ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 62*). [*bülbül,]*
8. Diyār-ı ‘āşıḳa peyḡām-ı yârı
Gül ile **bülbül** arasında bî-ḳayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 193*). [*bülbül,]*
9. Yanardı baḡrı her dem nār-ı dāḡa
Nice rāḥat bula **bülbül** ḳafesde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 21*). [*bülbül,]*
10. Ki ol İbnü’s Selām öldi sen ol saḡ
Ḳurudı gitdi ḥār ey ḥaste **bülbül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 19*). [*bülbül,]*

11. İderdi **bülbül** ile bezm-i tenhâ
O gün her-gâh içinde ya'ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 128*). [*bülbül,]*
12. Kime itsün şikâyet haste **bülbül**
Diriğâ seyr iderken bu çemende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 92*). [*bülbül,]*
13. Ki haste **bülbülüñ** âvâre kaldı
Nice bâğa revâne oldı servüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 114*). [*bülbülüñ, -üñ]*

bülbül: *Bülbül.*

1. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler nevâda şanki **bülbül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 114*). [*bülbül,]*
2. Hezâruñ haste gönlin derde çekdi
Cemâl-i gül gülüp ağladı **bülbül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 3*). [*bülbül,]*
3. Aña **bülbül** du ‘â efsûn okurdu
Meger sünbül ser-i nâfe açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 16*). [*bülbül,]*
4. Şanasın haste **bülbüldür** kafes teng
Geçerdi şür ile ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 182*). [*bülbüldür, -dür]*
5. İde ol derd-mend âvâre âhı
İde **bülbüllere** hâlin hikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 93*). [*bülbüllere, -ler, -e]*
6. Ana âheng iderdi küh u hāmūn
Zihî **bülbül** ki gūş iden nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 23*). [*bülbül,]*
7. Dilinde mest **bülbül** gibi efgān
Şorup ilden bilürdi hāl-i yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 64*). [*bülbül,]*
8. Belālu **bülbüli** âvâre düşdi
Girüp ‘üryān döşekde ol kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 42*). [*bülbüli, -i]*
9. Ya andan uçdı bir âvâre **bülbül**
Çazındı tut ki bir harfi kitābuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 48*). [*bülbül,]*
10. Niçün bilmez şu‘â’ından çerāğı
Gül için **bülbül** iylerken fiğāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 59*). [*bülbül,]*

bülbül ol-: *Bülbül olmak, âşık olmak.*

1. Ruḥ-ı Leylî tarâvetde gül olmuş
Dil-i Mecnûn anuñ-çün bülbül olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 44*). [*bülbül ol-, -muş]*

bülbül-âvâz: *Bülbül sesli.*

1. Nevâda **bülbül-âvâz** idi Mecnûn
Neşidin işiden olurdu meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 29*). [*bülbül-âvâz,]*
2. Meye ne kudretim var kim uram dest
Güle çarşu revān ol **bülbül-âvâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 161*). [*bülbül-âvâz,]*

bülbül-elhân: *Bülbül sesli.*

1. Bile bir ḥ’âcede gilmān u vildān
Çamūsı gül-‘izār u **bülbül-elhân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 128*). [*bülbül-elhân,]*

bülbül-i güyende: Söyleyen bülbül, şakıyan bülbül.

1. Hüsnuñ güline karşı cān **bülbül-i güyende**
Ey cān-ı cihān-ārā vey dil-ber-i bī-hemtā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 2*). [*bülbül-i güyende,*]

bülbül-i mest: Aşktan akli başından gitmiş bülbül, aşk sarhoşu bülbül.

1. Gelüp varurdu her şām u seherler
Ol iki bülbül-i mestüñ fiğānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 123*). [*bülbül-i mest, -iñ*]
2. Bulunmayınca bu matlûb-ı nā-yāb
Didi Mecnûn'a hem ey **bülbül-i mest** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 137*). [*bülbül-i mest,*]
3. Fiğān u nāle iyler **bülbül-i mest**
Münevver havza tolmış āb-ı Kevşer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 34*). [*bülbül-i mest,*]
4. Nihānı baña teslim itdi nāme
Çıkarıdı nāmeyi ol **bülbül-i mest** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 159*). [*bülbül-i mest,*]

bülbül-i rāz: Sır bülbülü.

1. İrüp gül gülşenine **bülbül-i rāz**
Gedāyāne bülend iyledi āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 49*). [*bülbül-i rāz,*]

bülbül-i şürîde: Çılgın bülbül.

1. Nev-bahār irse gül ü süsen zebān u güş olur
Büy-ı gülden **bülbül-i şürîde** kim ser-mest idi (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*bülbül-i şürîde,*]

bülend: Yüce, yüksek.

1. Bülend idi kamu maḥfilde şadrı
Yüce pāye büyük sāye uzun boy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 14*). [*bülend,*]
2. Çün acıdur baña mihrüñ ṭap acı
Bülend iken cihānda bunca nāmuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 29*). [*bülend,*]

bülend iyle-: Yüksekçe çıkmak.

1. İrüp gül gülşenine bülbül-i rāz
Gedāyāne bülend iyledi āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 50*). [*bülend iyle-, -dı*]

bulın-: Bulunmak, var olmak.

1. Fiğānum ḥalkı bīzār itdi benden
Ne ağlar **bulınur** soñumda ölse (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 53*). [*bulınur, -ur*]
2. Cīvān iken daḥi pīrāne kıldı
Ne ayak **bulınur** yarar ne ser var (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [*bulınur, -ur*]
3. Bulunmadı ne nām u ne nişānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 214*). [*bulunmadı, -ma, -dı*]

4. Bulunmaz ol gönül ilde tütündür
Gönül bir hânedür bî-bâb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 52*). [*bulunmaz, -maz*]
5. Kaçan bî-vaqt iken açılsa gönca
Bulunmaz reng ü büy umuldıgınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 64*). [*bulunmaz, -maz*]
6. Velî **bulunmadı** Mecnûn-ı şeydâ
Didiler ya ecel uğradı yâ şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 58*). [*bulunmadı, -ma, -dı*]
7. Bulunmayınca bu maflüb-ı nâ-yâb
Didi Mecnûn'a hem ey bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 136*). [*bulunmayınca, -ma, -(y)ınca*]
8. Bulunmadı ne nâm u ne nişâne
Bir âdem 'âkıbet virdi nişanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 34*). [*bulunmadı, -ma, -dı*]
9. Bulunmadı ne nâmı ne nişanı
Anı buldı ol âhîr iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 78*). [*bulunmadı, -ma, -dı*]

buluş: *Buluşmak, bir araya gelmek, kavuşmak.*

1. Dileyü geldi yâr-ı dil-sitâni
Buluşdı seyyidine ol maqâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 53*). [*buluşdı, -dı*]

bü'l-kâsım: *Hız. Muhammed // Kasım adlı bir oğlu olduğu için Ebu'l Kasım adıyla anılmaktadır.*

1. Bü'l-Şâsım'ı künyet itdi saña
Elîâfuñi iyleyen muşassem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 47*). [*bü'l-şâsım'ı, -ı*]

bulun: *Bulunmak, var olmak.*

1. Bulunmaz bir vefâda üstüvârı
Yazıldığda vefâ-yı 'ahd-nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 54*). [*bulunmaz, -maz*]
2. Vücüdında **bulunmaz** gayr-ı yârı
Didiler kıl bu şırta hem beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 18*). [*bulunmaz, -maz*]

buluş-: *Buluşmak, bir araya gelmek, kavuşmak.*

1. Bu anı ol bunı itdi der-âğüş
Buluşup iki müştâk iki şasret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 75*). [*buluşup, -up*]

buluş: *Buluşmak, bir araya gelmek, kavuşmak.*

1. Ciger pür-yara irmez vaşl-ı yâre
Gönül pür-ğam **buluşmaz** ğam-güsâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 4*). [*buluşmaz, -ma, -z*]
2. Değerken her yirün vîrânesine
Buluşdı gündünün dîvânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 24*). [*buluşdı, -dı*]
3. Buluşmayınca geçme ben hâkîre
Yazam ahlvâli bağrum pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 152*). [*buluşmayınca, -ma, -yınca*]
4. Getürdi mâderin anuñ katına
Buluşdı gördi mâder nür-ı çeşmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 41*). [*buluşdı, -dı*]
5. Buluşurdu nihânî aña geh gâh
Biriniñ şoşbetine ol perî-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 12*). [*buluşurdu, -ur, -dı*]

bulut: *Bulut.*

1. Güneş yüzüne nazar itmeğe hicâb oldu
Bulut gibi göreyin ola pâre pâre rakîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 4*). [*bulut,]*
2. Bulut olup göge ağdı buhârı
Buhâr-ı hûn içinde tiğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 178*). [*bulut,]*
3. Bulutlar içre güyâ berk-i raşşân
Ol ebrin her ‘Arab aşlânı ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 180*). [*bulutlar, -lar]*
4. Dirildi ölmüş iken hayy-ı Leylî
Bu çok leşker **bulut** gibi yürüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 13*). [*bulut,]*
5. İşinden artuğ oldu sözi şad-bâr
Bulut gibi kararup gitdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 211*). [*bulut,]*
6. Bulutlar gibi âb-efşân hurûşân
Şu deñlü nevha itdi kıldı zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 10*). [*bulutlar, -lar]*

bün: *Dip.*

1. Kıluram ol sebebden girye ben de
Beni luftuñla evvel **bün** düşürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 33*). [*bün,]*

buñar: *Pınar.*

1. Gözüm görmek içündür kıadd-i yârı
O servisüz n’iderem bu **buñarı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 48*). [*buñarı, -ı]*
2. Güline jâle düşmüş eşk-i terden
Şanasın çeşm-i ‘aşıkdur **buñarı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 57*). [*buñarı, -ı]*

bunca: *Bu kadar çok, böylesi.*

1. Peder çün gördi ferzendi cemâlin
Aña şükreane virdi **bunca** mâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 58*). [*bunca,]*
2. Anuñ meftûluna olmışdı meftûn
O gonca **bunca** ehl-i perde iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 47*). [*bunca,]*
3. Meded ırgürmez iseñ düşdüm elden
Vefâya evvel urmağ **bunca** lâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 23*). [*bunca,]*
4. Çün acıdur baña mihrüñ şap acı
Bülend iken cihânda **bunca** nâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 29*). [*bunca,]*
5. Çeri dirdi ulağlar şaldı çün bād
Alup **bunca** çeriye yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 51*). [*bunca,]*
6. Eteğüñe dañi el urmayam hiç
Geçüp anuñla **bunca** rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 55*). [*bunca,]*
7. Nice setr iyleye bir kuru yaprak
Görürken **bunca** gavğâsın rakîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 113*). [*bunca,]*
8. Gerek kim ‘akîbet vîrâne ola
Hârâb idince **bunca** şehri ü dihi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 13*). [*bunca,]*
9. Nedür bu mübtelâya yine bu cevri
Ki yükletdüñ za‘ife **bunca** bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 47*). [*bunca,]*

bunda: *Burada.*

1. Sürerler **bunda** anuñ şafâyı
Bir iki gün cefâ oldu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 72*). [*bunda,]*

bundan ğayri: *Bundan başka, bunun dışında.*

1. Ki **bundan ğayri** yok imîn vilâyet
Benüm kim menzilüm oldu ħarâbât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 170*). [*bundan ğayri,]*

bunlar: *Bunlar, bu insanlar.*

1. Nübüvvet çeşmesi meşreberidür
Diyânet bağ u **bunlar** bağbâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 63*). [*bunlar,]*
2. Ebübekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘Alidür
Şerî‘at **bunlaruñi** mezhebberidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 61*). [*bunlaruñ, -uñ]*
3. Nihâni pirden anları şordı
Ki **bunlar** kim sürerler zevk-ı câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 61*). [*bunlar,]*

bünyâd: *Asıl, esas, temel.*

1. Binâ **bünyâdı** olmaz nitekim bād
Cihâna ħükm iden dād ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 32*). [*bünyâdı, -ı]*
2. Ne aşşı iyleye feryâd-ı çübân
Ola çün seyl ile vîrâne **bünyâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 67*). [*bünyâd,]*
3. Yakarsın ‘ömrünü hoş-‘âlem iken
Zemân-ı ‘ömr kim **bünyâdı** yokdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 115*). [*bünyâdı, -ı]*
4. Beni ma‘mûr iden **bünyâd** idüñ sen
Yıkıldı şimdi bünyâdum dirîgâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 56*). [*bünyâd,]*
5. Olup boynumda tavkum ħük-m-i râyüñ
Tavpuñ her şi‘re kim iyleye **bünyâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 53*). [*bünyâd,]*
6. Beni yıkmağa tutmuşın tolu ya
Yıkup **bünyâdumu** vîrân sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 39*). [*bünyâdumu, -um, -ı]*

bünyâd-: *Temel, bina. II gönül.*

1. Beni ma‘mûr iden bünyâd idüñ sen
Yıkıldı şimdi **bünyâdum** dirîgâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 57*). [*bünyâdum, -(u)m]*

bünyâd it-: *Vücuda getirmek, oluşturmak.*

1. Diyâr-ı Küfe’den tâ ħadd-i Bağdād
İl oqudı düğüne itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 98*). [*bünyâd it-, -dı]*
2. Çü Mecnûn’ı bu ħile iyledi şād
Yine bir dürlü âle itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 44*). [*bünyâd it-, -dı]*

bünyād it-: *Bina etmek.*

1. Kaçan bu şiveye bünyād iderdi
Türup şiven urup feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 31*). [*bünyād it-, -er, -di*]

bünyād ur: *Temelini atmak.*

1. Periler meclisine urdı bünyād
Çü meclis germ olup qalmadı huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 118*). [*bünyād ur, -dı*]

bünyād-ı hestî: *Varlık yapısı, cihan.*

1. Zihî kudret urup **bünyād-ı hestî**
Dü harf ile kılar âbād-ı hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 11*). [*bünyād-ı hestî,]*

bünyād-ı muhālîf: *Ters yapı, sağlam olmayan ev.*

1. Yıkılsa tañ mı **bünyād-ı muhālîf**
Odur serd iyleyen şab^c-ı zemānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 12*). [*bünyād-ı muhālîf,]*

bürāder: *Kardeş.*

1. Ve ger ne çi kara taş u çi çardaş
Ne şu^cle vire aya dü **bürāder** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 193*). [*bürāder,]*

burāk: *Hız Muhammed'in Mî-raç'ta bindiği binek.*

1. Burāk-ı berç-pāyı çekdi Cibril
Burāk ol cān-verdür cāna beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 41*). [*burāk,]*

burāk-ı berk-pāy: *Yıldırım gibi hızlı olan Burak.*

1. Burāk-ı berç-pāyı çekdi Cibril
Burāk ol cān-verdür cāna beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 40*). [*burāk-ı berç-pāy, -ı*]

burc: *Gökte Zodyak üzerinde bulunan on iki takım yıldızına verilen ad.*

1. Şadākat **burcınıñ** tábende mähı
Seni şordı selām iyledi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 90*). [*burcınıñ, -ı, -n, -un*]
2. Bedenden gitdi bākî **burca** irdi
Cihān borca i çer çün cām-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 62*). [*burca, -a*]
3. Nücüm-ı devletümün yüce **burcı**
Senün zātuñdan oldı kār-ı kiştüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 82*). [*burcı, -ı*]

burc: Kale duvarlarından daha yüksek, yuvarlak, dört köşe veya çok köşeli kale çıkıntısı.

1. Muhabbet **burcınıñ** bedr-i tamāmı
Gürüh-ı mezheb-i aşkun imāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 1*). [*burcınıñ, -ı, -nuñ*]
2. Hārâb itme bu **burc**ı tākı yıkma
Mu‘aṭṭar nāfesi müşk-i Hıṭâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 44*). [*burc*, -ı]
3. Beden **burcunda** boynı tākâ beñzer
Yazuḡdur ol yüce çârdâkı yıkma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 42*). [*burcunda, -un, -da*]
4. Siyâdet **burcına** ‘ālî ‘alemdür
Yücedür ḡaddi gibi nām u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 102*). [*burcına, -ı, -n, -a*]
5. Ki burcınıñ melekdür pāsbānı
Melekler hıfz idüp **burc** u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 9*). [*burc*,]
6. Ki **burcınıñ** melekdür pāsbānı
Melekler hıfz idüp burc u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 8*). [*burcınıñ, -ı, -nuñ*]

burc-ı cemālūñ âfitâbı: Güzellik burcunun güneşi.

1. Oturmuş bir şanem rāh üzre çün māh
Ne meh **burc-ı cemālūñ âfitâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 51*). [*burc-ı cemālūñ âfitâbı,]*

burc-ı ḡâr-ı yâr: Dostun mağarasının kalesi.

1. Alup Zeyd anı uçdı çün ḡamāme
İrişüp burc-ı ḡâr-ı yâre ḡondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 45*). [*burc-ı ḡâr-ı yâr, -e*]

burc-ı ḡabs: Hapis kalesi.

1. Olubdur burc-ı ḡabsum pāsbānı
Eger ḡālüm disem bir rāz-dāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 66*). [*burc-ı ḡabs, -um*]

burc-ı sitāre: Yıldız burcu.

1. Meger burc-ı sitāreñ ‘akreb oldı
Şovumazsın eser bād-ı melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 16*). [*burc-ı sitāre, -ñ*]
2. Siyeh-rūlîḡda olam tā ki tayı
Esed oldı meger burc-ı sitārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 41*). [*burc-ı sitāre, -m*]

bürehne: Çıplak.

1. Bürehne cismi ince mūya dönmiş
Tenin mū ḡaplamış āhūya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 29*). [*bürehne,]*
2. Hemān gendü gibi bed-nām idüpdür
Gelür her gün ser ü pāyi **bürehne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 17*). [*bürehne,]*

bürehne it-: Aḡaçık, ortaya çıkarmak.

1. Bular setr iyledükçe nâr-ı ‘aşkı
Bürehne itdiler esrâr-ı ‘aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 24*). [*bürehne it-, -di, -ler*]

burhân-ı müselleme: Doğruluğu herkesçe kabul edilmiş delil.

1. Şafâ divânına sultân-ı â‘zam
Belâ fenninde **burhân-ı müselleme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 4*). [*burhân-ı müselleme,*]

bürî: Sarmak, kaplamak, örtmek.

1. Okı yağmur idüp haşımı **bürîdi**
Çü Nevfel gördi bu cem‘i girâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 14*). [*bürîdi, -di*]

bürîde ol: Kesilmek.

1. Çün oldı Nevfelî’lerden bürîde
Binüp yile yiler eyle şitâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 4*). [*bürîde ol, -dı*]

bürka‘: Kadınların örtündükleri peçe, tül, yaşmak, yüzörtüsü.

1. Gözine toz görindi tütüya-reng
Açıldı **bürka‘ı** çün ol gubâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 13*). [*bürka‘ı, -ı*]

burūc: Burçların yer aldığı gök tabakası.

1. Burūca pāsbān olmuş melekler
Zihî kal‘a zihî şeh yapmış anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 6*). [*burūca, -a*]

bur(u)n: Burun.

1. Kızıl minķarı bir pāre beķamdur
O la‘lîn **burnı** kim düşmiş gögüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 29*). [*burnı, -ı*]
2. Cibillî qahķahasın virdi kebe
Açıldı **burnı** ķana girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 7*). [*burnı, -ı*]

bürün: Kaplanmak.

1. Gice çün perr-i zāğ ile **büründi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 1*). [*büründi, -di*]
2. Cihān şan ķara ağ ile **büründi**
Felek yıldızları döndi çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 2*). [*büründi, -di*]

būse: Öpme, öpücük.

1. Kenār u **būse** oldı bī-nihāyet
Peder gördi ki Mecnûn mest ü hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 76*). [*būse,*]
2. Alam geh **būşe** nuql için gehi mey
Bu zîbâ māl-hülyâ vü güzel rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*būşe,*]
3. Şarâb u **būse** vü cām-ı beķāya
Didi Zeyd'e dönüp ol pîr-i şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 64*). [*būse,*]

būstān: Baĝ, bahçe.

1. Sūsen zebān bitürmek için **būstān** gerek
Hün-ı ciger hikāyetini şorma gönceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 4*). [*būstān,*]
2. O servüñ kim hevāsı bed-hevādur
Bu **būstāna** anı dikmek haţādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 152*). [*būstāna, -a*]
3. Yaban servî için yüklenme nāzı
Getür **būstāna** serv-i dil- nūvāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 194*). [*būstāna, -a*]
4. Biter devlete göre **būstān** da
Kime devlet hūmāsı sāye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 70*). [*būstān,*]
5. Güzel ter-sebz hōş **būstān** var idi
Yeşil hülle giyer her naḥl şan hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 100*). [*būstān,*]
6. Kerāmetle geçer **būstānda** ‘ömri
Ser-i serv ü çinār üstinde dürrāc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 56*). [*būstānda, -da*]
7. Güli bī-ḥaşr u ḥadd **būstāni** maḥşūr
Bulınmaz bādiye anuñ mişāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 102*). [*būstāni, -ı*]
8. Ben itdüm anı kim güldi saña il
Yimezdüñ **būstānum** ḥışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 77*). [*būstānum, -um*]
9. Kuru ğavĝa çeker bī-çare ‘andel
Meşel **būstānuñ** ehli ne hōş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 65*). [*būstānuñ, -ı, -nuñ*]
10. Şoyar hem hülle-i sebz-i giyāhi
Çurudur berk-i ḥüsnin **būstānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 23*). [*būstānuñ, -uñ*]

büt: Put.

1. Cihān ḥandaĝlarından ḳalkıd atı
Çü ben benlik **bütin** ḳıldum şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 163*). [*bütin, -in*]

büt: Put // Güzel, sevgili.

1. Müşābih na‘rada divāne dīve
Ki ey **büt** ‘aşkınuñ divāne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 27*). [*büt,*]
2. İşüñ şuĝlun hemişe büt-peresti
Saña her dem nice bir **büt** cefāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 29*). [*büt,*]
3. Bütü hīç sevme kim yoĝdur vefāsı
Cihānda yoĝa dönse var iken yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 30*). [*bütü, -ü*]
4. Hemān manend-i naḳş-ı Māni ḥāmūş
Birazdan kim ayıldı ol **büt** mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 107*). [*büt,*]

büt-i bigāne: Yabancı güzel.

1. Biliş dil-berlere kapu yaparsın
Büt-i bigâneye niçün çaparsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 196*). [büt-i bigâne, -ye]

büt-i çin: Çin putu (güzellik bağlamında) II Çin güzeli.

1. Kanı Leyli kanı anuñ cemâli
Kanı ol husrev-i hüsn ü **büt-i çin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 37*). [büt-i çin,]

büt-i gül-reng: Gül renkli (put gibi güzel) sevgili.

1. Büt-i gül-rengi tebden oldu bî-reng
Teni tâb üzre düşmiş müya döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 52*). [büt-i gül-reng, -i]

büt-i mihrâb-ı hâcet-gâh-ı mestân: Sarhoşların arzuladıkları mihrabın putu. II Sevgili.

1. Büt-i mihrâb-ı hâcet-gâh-ı mestân
Tabîb-i derd-i Mecnûn a'nî Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 10*). [büt-i mihrâb-ı hâcet-gâh-ı mestân,]

büt-i nâz: Nazlı, put gibi güzel sevgili.

1. Varup gelse peyâmuñla selâmuñ
İderken bu niyâzı ol **büt-i nâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 137*). [büt-i nâz,]

büt-i yūsuf-cemâl: Yusuf gibi güzel yüzlü sevgili.

1. Ki A'râb ili yandı hâne hâne
Büt-i Yūsuf-cemâlün hüsnü kanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 33*). [büt-i yūsuf-cemâl, -üñ]

büt-perest: Putperest, puta tapan.

1. İşün şuglun hemişe **büt-peresti**
Saña her dem nice bir büt cefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 28*). [büt-peresti, -i]
2. Yüri var uymazam her **büt-pereste**
Çeker 'âkil olan câm-ı muğâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 164*). [büt-pereste, -e]

bütün: Hep, tamamen.

1. Bütün ne kalb u şaf kodı ne perde
Kime ursa geçerdi darb-ı nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [bütün,]
2. Cihânuñ yana kalmaya **bütünü**
Tenüm üryân u müflis bî-nevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 86*). [bütünü, -i]

bütün: Eksiksiz, tam.

1. Dağı mühriyle durur genc-i nağdi
Dağı mihri gibi mühri **bütündür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 103*). [*bütündür, -dür*]
2. Ki cânun bula bî-endâze aşşı
Şınık olsa gönül ‘ahdi **bütündür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 51*). [*bütündür, -dür*]

büy: Güzel koku.

1. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün gönül
Hüy idindi yilmegi **büyüñla** her gâh her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 4*). [*büyüñla, -uñ, -la*]
2. Buña andan nihâyetsüz mevânî‘
Bu andan dem-be-dem bir **büya** kânî‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 46*). [*büya, -a*]
3. Mu‘atţar **büyü** bü-yı nev-bahâra
Ri‘âyet iyleyüp yâr u bahârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 32*). [*büyü, -ı*]
4. İçer şubhuñ nesiminden şabûhı
Getürse zülf-i yârûñ **büyüm** bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 51*). [*büyüm, -ım, -ı*]
5. Ki beñzer bu nesim-i zülf-i yâra
Benüm cânun fedâ olsun bu **büya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 147*). [*büya, -a*]
6. Nitekim bâde-i Firdevs-i â‘lâ
Büyüñ birle ki eyle olmuşam mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 61*). [*büyüñ, -uñ*]
7. Niçün fehmi itmeye **büyüñdan** anı
Didi Mecnûn beni ‘aşkuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 60*). [*büyüñdan, -ı, -n, -dan*]
8. Semen-bü lâlê-rü serv-i revân-şad
‘Abîr-i Mekkidür **büyü** ki anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 29*). [*büyü, -ı*]
9. Gele cân **büyü** kabrüm gülşeninden
Anı hem şana boya kim şehîdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 82*). [*büyü, -ı*]

büy-ı ‘abîr: Güzel koku.

1. Şan oldı şems farķı maţla‘-ı mâh
Tenin ğarķ iyleyüp bü-yı ‘abîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 53*). [*büy-ı ‘abîr, -e*]

büy-ı cân-fezâ: Mutluluk arttıran koku II can veren koku.

1. Ki **büy-ı cân-fezâ** virdi dimâĝa
Ne nisbet ola bu bü nev-behâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 144*). [*büy-ı cân-fezâ,*]

büy-ı ciger: Ciĝer kokusu. (Yanmış gönül bağlamında).

1. Buñür-ı ‘ıtrımı **büy-ı ciger** kııl
Kefen kııl zülf-i yârûñ dâmeninden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 80*). [*büy-ı ciger,*]

büyü çık: Kokusu çıkmak, kokmak.

1. Ne düd-ı sîne var ne rüşenâyî
Bişer baĝrı kebâbı büyü çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 71*). [*büyü çık, -maz*]

büy-1 gül: *Gül kokusu.*

1. Nev-bahār irse gül ü süsen zebān u gūş olur
Büy-1 gülden bülbül-i şūrīde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*büy-1 gül, -den*]

büy-1 hōş-nesīm-i rûh-perver: *Ruhu okşayan güzel koku.*

1. Aña yüz katlı gülden hōş gelürdi
Bu **büy-1 hōş-nesīm-i rûh-perver** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 11*). [*büy-1 hōş-nesīm-i rûh-perver,]*

büy-1 kûy-1 dil-ber: *Sevgilinin yaşadığı yerin kokusu.*

1. O kim ‘aridür andan yāri n’iyler
Çü karşı geldi **büy-1 kûy-1 dil-ber** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 11*). [*büy-1 kûy-1 dil-ber,]*

büy-1 leylî: *Leyla'nın kokusu.*

1. ‘Azm iderdüñ yollarına döne döne dolanup
Büy-1 Leylî şemmesinden olsañ ağāh ey şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 8*). [*büy-1 leylî,]*

büy-1 mey: *İçkinin kokusu.*

1. Bu kem hārfi koma levhuñda kızı
Çün oldun büy-1 meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 159*). [*büy-1 mey, -den*]

bü-yı nev-bahār: *İlkbahar kokusu.*

1. Mu‘athtar büyü bü-yı nev-bahāra
Ri‘āyet iyleyüp yār u bahārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 32*). [*bü-yı nev-bahār, -a*]
2. Gerekmey virse bü-yı nev-bahārı
Bu resme nice biñ biñ ‘arz-ı hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 80*). [*bü-yı nev-bahār, -ı*]

büy-1 nigār: *Sevgili kokusu.*

1. Hemān yilden alur bü-yı nigārı
Naşibi yārdan geh geh kōkudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 26*). [*büy-1 nigār, -ı*]
2. Çemende yāsemenlerdür giyāhuñ
Kōkuñ bü-yı nigāruñ yādīgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 55*). [*büy-1 nigār, -uñ*]

büy-1 yār: *Sevgilinin kokusu.*

1. Hemān āh u dirīg idi celisi
Ne dem kim bü-yı yāre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 9*). [*büy-1 yār, -e*]

būy-ı zūlf: Saçının kokusu.

1. Olupdur būy-ı zūlfūñ yādigāri
Şu süsen kim biter hākinden anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 114*). [*būy-ı zūlf, -üñ*]

buyruğ: Buyruk, emir, hüküm.

1. Uyarsın ħar raķibūñ **buyruğına**
Elüm ħutduñ elüm ħutmağā evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 188*). [*buyruğına, --ı, --n, --a*]
2. ‘Aceb midür muṭî’ itse sibā’ı
Süpürdürdi sibā’a **buyruğ** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 33*). [*buyruğ,]*

buyruk: Buyruk, emir, hüküm.

1. Aña da ħatı yıller oldı **buyruk**
Anuñ-çün biz ħılrduğ dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 148*). [*buyruk,]*

büyük: Büyük.

1. Bülend idi ħamu maħfilde şadı
Yüce päye **büyük** säye uzun boy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 15*). [*büyük,]*

buyur: Emretmek, söylemek.

1. Buyurdi yüz yavuz divāne dīve
Ki her biri od olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 14*). [*buyurdi, -dı*]
2. Ki Mecnûn’a içürem zehr-i ħātil
Buyurdi sākisine ol cefākār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 13*). [*buyurdi, -dı*]
3. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdi bir iki it yüzlü zebānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 17*). [*buyurdi, -dı*]
4. Ki aña ħādım ola şāh-ı ħübān
Buyurdi faħr-i ‘ālem seyyidü’l-ħavm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 23*). [*buyurdi, -dı*]
5. Gidüp ārāmı kendü itdi ārām
Buyurdi pīre kim ey ħōş-dem ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 117*). [*buyurdi, -dı*]
6. Olara ‘afvı ile minnet itdi
Buyurdi kim getürün ħanı Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 71*). [*buyurdi, -dı*]

C

cā: Yer, makam, mahal, mevki.

1. Güzel dūşın o tıfla iylese **cā**
Güzel zūlfı gibi olurdı şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 79*). [*cā,]*
2. Varup sa’ıy it vişāl-i dil-ber için
Baña al gel varup olduğı **cāya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 61*). [*cāya, -ya*]

cādū: Büyücü, cadı.

1. Pes oldı kâşid u maşşūda meşşūl
Bulup bir dilde **cādū** sözde üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 89*). [*cādū,]*

cāhil: Bilgisiz, cahil.

1. Maḥabbet da'vîsin kılmaya nâ-merd
Sözün fehmi itmeyüp her **cāhil** ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 25*). [*cāhil,]*

cām: Kadeh. II Şarap.

1. Muḥabbet def'a def'a şundi **cāmı**
Açup rûyı götürdi ḥûy-ı ḥāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 181*). [*cāmı, -ı]*
2. Ola hem sâye-bānı sâye-i gül
Ḥayâl-i yâre tolu **cām** içeydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 79*). [*cām,]*
3. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nāme
Acı şabr ağusından taldurup **cām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 69*). [*cām,]*
4. Şunarlar destine pür-bāde cāmı
İder biñ cehd ile bir **cāma** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 41*). [*cāma, -a]*
5. Şunarlar destine pür-bāde **cāmı**
İder biñ cehd ile bir cāma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 40*). [*cāmı, -ı]*
6. Muḥayyel şi'r okurlardı müselsel
Ele almazdı ansuz bāde **cāmın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 21*). [*cāmın, -ın]*
7. Arada pārelendi şulḥ **cāmı**
Didiler ḳavm-i Leyli bu ḥiṭāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 32*). [*cāmı, -ı]*
8. Ecel **cāmı** müheyyā nūşa geldi
Ḳılıç **cāmı** ki cāna ḳan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 60*). [*cāmı, -ı]*
9. Ecel **cāmı** müheyyā nūşa geldi
Ḳılıç **cāmı** ki cāna ḳan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 61*). [*cāmı, -ı]*
10. Tūrāba cür'a-i merdān içürdi
O **cāmıñ** nūş idenler şişesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 63*). [*cāmıñ, -ıñ]*
11. Ağu da içsem ol 'aşka olur nūş
Zihî 'işret ki **cāmından** olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 67*). [*cāmından, -un, -dan]*
12. Me'ānî **cāmınuñ** olmuşdı mesti
Meger ölmezden evvel ölmüş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 16*). [*cāmınuñ, -ı, -nuñ]*
13. Seḳāmet şerbetinden içdi **cāmı**
Eşer itdi tenine tâbiş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 42*). [*cāmı, -ı]*
14. Senüñ-çün ḥālî ḳaldı şoḥbet-i gül
Ecel **cāmın** içürdi aña sākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 21*). [*cāmın, -ı, -n]*
15. Ne ḥācet kāse kāse nūş ide sem
İçür ḳanı bu cāmı **cāmı** deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 51*). [*cāmı, --ı]*
16. Muḥabbet **cāmı** cānuña ğidādur
Sen ol gencinesin cāndur tılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 160*). [*cāmı, -ı]*

cām: Çamgillerin örnek bitkisi olan, dört mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı bir orman ağacı.

1. Zen adında şikeste oldu hāme
Hemān **çam** gölgesidir zen vefāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 57*). [*çam,]*

cām-be-dest: *Elinde kadeh.*

1. Öter farkında her servüñ tezervi
Açılmış taze güller **cām-be-dest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 33*). [*cām-be-dest,]*

cāme: *Elbise.*

1. Giceler şubh olunca zār u ğam-gīn
İderdi **cāmesin** eşk ile nem-gīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 26*). [*cāmesin, -sin]*
2. Kışup kenze keniz-i sīm-çehre
Kimi ğilmān-ı zengi **cāme** gül-gūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 39*). [*cāme,]*
3. El urdı devletüñ pīrāyesine
Girüp hāmmāma çıkdı giydi **cāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 159*). [*cāme,]*
4. Niçün **cāmeñ** siyāh ey nāmesi ağ
Niçün şeb-reng olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 36*). [*cāmeñ, -ñ]*
5. Çeküp çāk itdi ğamdan **cāmesini**
Düzüp āhi duhānından midādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 4*). [*cāmesini, -si, -n, -i]*
6. Teni ehl-i kıyāmet gibi ‘üryān
Çıkarup hegbeden giydürdi **cāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 79*). [*cāme,]*
7. Yudı göz yaşı ile **cāmesini**
İderdi nāme gibi ‘ömrini tayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 58*). [*cāmesini, -si, -n, -i]*

cāmī: *İran'ın 15. asırda yetişmiş büyük mutasavvıf, mütefekkir, ve âlim şairi.*

1. Aña virmezdi kimse fülüsi
Eger evvel zamānda gelse **Cāmī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 27*). [*cāmī,]*

cāmī': *Cami.*

1. Kıyām itmez tayanmasa tayağı
Çemen şahını meger kim oldu **cāmī'** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 25*). [*cāmī',]*

cām-ı bāde: *Şarap kadehi.*

1. O **cām-ı bāde** şuna ben kılam nüş
Nigāra baş egüp ol pīr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 134*). [*cām-ı bāde,]*

cām-ı beķā: *Ölümsüzlük kadehi.*

1. Şarāb u büse vü cām-ı beķāya
Didi Zeyd'e dönüp ol pīr-i şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 64*). [*cām-ı beķā, -ya]*

cām-1 cān: *Can kadehi II Beden.*

1. Bedenden gitdi bākī burca irdi
Cihān borca içer çün cām-1 cānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 63*). [*cām-1 cān, -1*]

cām-1 gül-gün: *Gül renkli kadeh, (şarap kadehi).*

1. Ele gül gibi aldı **cām-1 gül-gün**
‘Arab mihterleri arb urdı kūsa (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 124*). [*cām-1 gül-gün,]*

cām-1 mahabbet: *Muhabbet kadehi.*

1. Dürüst ola ‘ayārı nitekim zer
İçür **cām-1 mahabbet** mest olalum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 43*). [*cām-1 mahabbet,]*

cām-1 muğāne: *Meyhane kadehi, içkisi.*

1. Yüri var uymazam her büt-pereste
eker ‘ākıl olan **cām-1 muğāne** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 165*). [*cām-1 muğāne,]*

cām-1 nām: *İsim, şan şöhrat camı.*

1. Ki şındı **cām-1 nām** u şışe-i neng
amu dillerde Mecnûn oldı adum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 26*). [*cām-1 nām,]*

cām-1 şabūh: *Sabahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarap.*

1. Uram ser-alkasına zülfünüñ dest
Lebünüden nüş idem cām-1 şabūhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 69*). [*cām-1 şabūh, -1*]

cām-1 şafā: *Neşe ve zevk şarabı.*

1. Dilerseñ ol Cem‘üñ cām-1 şafāsın
İşit efsāne-i ‘aşkuñ vefāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 35*). [*cām-1 şafā, -sın*]

cām-1 sahbā: *İçki kadehi.*

1. Yimezdi ansuz olursa a‘āmin
Elinden **cām-1 sahbā** nüş iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 23*). [*cām-1 sahbā,]*

cām-1 tıg: *Kılıcın kadehi, şarabı.*

1. Döner arada **cām-ı tığ** u hancıer
Kılıç kâr itdi fark-ı her ferîka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 26*). [*cām-ı tığ,]*

cāmıyle: *Kadeh. II Şarap.*

1. Olup birbiriniñ **cāmıyle** ser-mest
Şafâda hem-kadeh vuşlatda hem-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 177*). [*cāmıyle, -ı, -(y)le]*
2. Şafâ **cāmıyle** şun bâkî müdâmı
Tokuş yüz bişde bu nazm-ı cevâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 46*). [*cāmıyle, -ı, -(y)le]*

cân: *Sevgili.*

1. O **cânı** gördi nürânî cesedden
Hünerde bî-nazîr idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 10*). [*cânı, -ı]*

cân: *Kişi, kimse, fert.*

1. O demde hem-zebân ol haste **câna**
Dehenden cân yakup çıkan zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 33*). [*câna, -a]*
2. O **cân** kim derd ü ğamdan bî-ğaberdür
Ne var insân ise ma’ñide ğardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 9*). [*cân,]*
3. Esirger **cân** o kim imâni vardur
Yavuz ğurd olma ey âdem ki âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 26*). [*cân,*

cân: *Beden, ruh, insanın maddi ve manevi varlığı.*

1. İrdi çün kavş-ı felekden **cânuma** tîr-i firâk
Ķalmadı ölmekten özge daĶi tedbir-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 1*). [*cânuma, -um, -a]*
2. Çok zamândur kim dil-i miskine meskendür o çîn
Cân daĶi olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 6*). [*cân,]*
3. Meded yitürmez ise **cânuma** devâ-yı ümid
Başumda gerçi yuva yapıdı laĶlaĶ-ı firkat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 6*). [*cânuma, -um, -a]*
4. Kim Ķanum içmege la’lindeki piyâle yiter
Bu haste **câne** ne hâcet ki ğürz-i Ķahr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [*câne, -e]*
5. Cânım düşeli belanâ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 1*). [*cânım, -um]*
6. Cânım daĶi uşda saña ey döst
İt Ķâlûme ğüldi senden ayru (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 4*). [*cânım, -um]*
7. Cânımdan uyuvirdi baña yoksa cân midur
Küyuñ itinden iylemezem ben tenüm dirîĶ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 6*). [*cânımdan, -um, -dan]*
8. Sözinüñ şîrin cülâbı haste **câna** nüş olur
Hümâ döndi âteş-i ruhsârûña Ķarşu ğönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [*câna, -a]*
9. Ķül it nârın Ķalîlün ĶaĶkı **câne**
Beden müşĶine bârü çek laĶdden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 66*). [*câne, -e]*
10. Ki cân maĶlaş bula ĶavĶâ-yı bedden
Şora çün **cânuma** münkir su’âli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 69*). [*cânuma, -um, -a]*
11. Añub raĶmetden iyle **cânımı** şâd
Tapañdan raĶmet umarsam sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 74*). [*cânımı, -um, -ı]*

12. Burāk-ı berķ-pāyı çekdi Cibril
Burāk ol cān-verdür **cāna** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 41*). [*cāna, -a*]
13. Olur üç nokta-i şā **cāna** üç dāğ
Siyeh hālûnsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 17*). [*cāna, -a*]
14. Belā-yı firķat olsa **cāna** gālib
Ėazel aydurdı hāline münāsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 47*). [*cāna, -a*]
15. Übüvvet mihri urdı **cāna** āteş
Ki oldu dil-figār u dil-müşevveş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 5*). [*cāna, -a*]
16. Ciger-güşe ayağına batan hār
Ata **cānna** olur hānçeri kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 8*). [*cānna, -ın, -a*]
17. Sepīd olduğı-çün sevme tenini
Ėara günler getirür **cāna** kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 54*). [*cāna, -a*]
18. Perī kim çok seversin anı **cāndan**
Şaķın ‘ifrīt-i pür-āfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 49*). [*cāndan, -dan*]
19. Fedā-yı yār için besler dil bu **cānı**
N’ider yār olmasa cān u cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 45*). [*cānı, -ı*]
20. Ėaminsuz olmasun **cānum** cihānda
Belādūr cānuma ansuz cihān da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 41*). [*cānum, -um*]
21. Ėaminsuz olmasun cānum cihānda
Belādūr **cānuma** ansuz cihān da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 42*). [*cānuma, -um, -a*]
22. Nola biñ **cān** ile sevsem seni ben
Ki dört göz ile baķarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [*cān,]*
23. Meded kıl var iken cismümde **cānum**
Şusuzlıķdan ciğer Ėarķ oldu ķana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 96*). [*cānum, -um*]
24. Bu sāza dā‘imā olsun naşībün
Fedā olsun cemāl-i yāra **cānum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 13*). [*cānum, -um*]
25. Ėam-ı cānāndan ayru olsa **cānı**
Du‘ā it kim ziyāde ola her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 108*). [*cānı, -ı*]
26. Diledi hāşıl-ı ‘ömrre **cān** ata
Bile uydurdı bir kaç yār-ı hem-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 52*). [*cān,]*
27. Ėurumaķdan teni tābūta dönmiş
O tābūt içre **cān** kim ķayĖuludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 119*). [*cān,]*
28. Acıtma **cānını** helvā-yı cānsın
Şavurduñ hırmen-i ķadrüm yabaña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 30*). [*cānını, -ı, -n, -ı*]
29. Dil ü **cānum** gibi odlara yanmış
Nice gözden kelāl oldu cemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 4*). [*cānum, -um*]
30. Ölen şayruya şap tütüz sipendi
Urıldı **cānuma** çün dāĖ-ı Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 17*). [*cānuma, -uma*]
31. Düşelden **cānuma** derd-i dil-ārām
Baña bu şā‘iķa kim indi nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 26*). [*cānuma, -uma*]
32. Elinden gelmez anuñ **cān** dirīgi
Ne baş kim gelmez andan tiğ-bāzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 24*). [*cān,]*
33. Düşüp şabr ile **cānı** derd-i saħta
Bir iki gün şikence çekdi hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 40*). [*cānı, -ı*]
34. Yükinden **cānna** zaħm olmaz eksük
Belā yolunda virmeyince cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 16*). [*cānna, -ı, -n, -a*]
35. Hilāl-i ‘ıyd olur **cānna** hānçer
Hevā yili şağıtdı ben hebāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 28*). [*cānna, -ın, -a*]
36. Cihānuñ ‘āķilin mecnûn iderdi
Kemend-i zülfi **cāna** fitne oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 23*). [*cāna, -a*]
37. Dili pür-hün u **cānı** hāste idi
Göñül teng ü dehān teng ü meķān teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 60*). [*cānı, -ı*]

38. Hicāb olmazdı **cāna** bu ten ü pōst
Dil-i Mecnûn ki deryâ oldu kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [*cāna, -a*]
39. Ne gūşı var anuñ **cānında** ne hūş
Başında hūdhūdūñ pīrāne efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [*cānında, -i, -n, -da*]
40. Cihān pervālarından **cānı** ‘ārī
Yanınca mūnis olmış vahş-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 14*). [*cānı, -ı*]
41. Ecel cāmı müheyyâ nūşa geldi
Kılıç cāmı ki **cāna** kıan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 61*). [*cāna, -a*]
42. Yire yağmur yerine kıan yağardı
Yatur **cāndan** ten ü tenhâ bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 185*). [*cāndan, -dan*]
43. Başı vü **cānı** tārū gibi dirdi
Ayağından toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 90*). [*cānı, -ı*]
44. Ne **cānı** var ki andan kaçura baş
Virür bāle belası bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [*cānı, -ı*]
45. Tağıldı şaff-ı düşmen nitekim miğ
Geçilse ittifākı **cān** u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 45*). [*cān,]*
46. Olupdur ‘ilm ü hilm ile mükerrerem
Nice gönlüñ çeker **cān** incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 29*). [*cān,]*
47. Kıo bu **cān** ile bu miskin şikārı
Bunuñ boynına hānçer ne revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [*cān,]*
48. Tuzakdan bir iki miskini hālāş it
Elüñ çek cānverden **cānı** vārdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 25*). [*cānı, -ı*]
49. Şan olmışdur yükiyle gemisi ğarķ
Yarım günde güneşden **cānı** kıızdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 9*). [*cānı, -ı*]
50. Uçup zāğ urdı **cānına** yiñi dāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 76*). [*cānına, -ı, -n, -a*]
51. Oturdu ser-be-dest ü dest-ber-ser
Dil ü **cāna** bu būdan rāhat irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 13*). [*cāna, -a*]
52. Senüñ kıatuñda ammā ol hāţādur
Ümidüm var ki kıaşdun ola **cāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 91*). [*cāne, -e*]
53. Başarsañ nār-ı dāğı **cānuma** baş
Atarsañ oda te’hīr iyleme at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 84*). [*cānuma, -um, -a*]
54. Hilāl-i ‘ıyd olur baña o deşne
İrerse **cānuma** nā-gāh o hānçer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 99*). [*cānuma, -uma*]
55. Biri oldu selāsil biri ağlāl
Belâ vü āfet olsa **cāna** tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 169*). [*cāna, -a*]
56. Dibinden def‘i kesmek oldu def‘i
Dögün oldu düğün **cānına** anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 173*). [*cānına, -ı, -na*]
57. Şadākatda yiter ol fitne **cāna**
Bir işi it diseñ itmez urışur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 70*). [*cāna, -a*]
58. Anuñ-çün kimse kıatında yüzüm yok
Hemān biz görmedük bu derdi **cānda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 75*). [*cānda, -da*]
59. İşidür oldu illerden sözüñi
Geçerken hōş-göñül sāyeñde **cānum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 55*). [*cānum, -um*]
60. Ki virem **cānumı** yoluñda yile
Nesīm-i küyuñ alup bu nişārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 134*). [*cānumı, -um, -ı*]
61. Olur ‘āşıklara pūr-hūn piyāle
Dehān-ı yārdan çün dūr ola **cān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 91*). [*cān,]*
62. Ki yağıdı āhı odı mihr ü māhı
Ol āhuñ sūzişi **cāna** boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 49*). [*cāna, -a*]
63. Uyarsañ n’ola ğafletden nüfusi
Kıo uyhuyı uyan var ise **cānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 15*). [*cānuñ, -uñ*]
64. Eritmezdüñ ciger yağın çü mehcūr
Firāk odlarına yanmasa **cānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 35*). [*cānuñ, -uñ*]

65. Nice zehr içirürsin hâste **cāna**
Esirge bu za‘îf ü hâste-hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 148*). [*cāna, -a*]
66. Bitürür ot yirine tîğ-ı tîzi
Ol oğ kim bî-amândur irse **cāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 87*). [*cāne, -e*]
67. Anı fehm itmeyüp kaçdı kenâre
O kim yâdına gelmez kendü **cāni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 69*). [*cāni, -ı*]
68. Nice olur ana **cānun** nişâne
O hânçer kim em olmaz yâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 88*). [*cānun, -uñ*]
69. Ne taş döyer belâsına ne âhen
Bu yolda ne serûn kaldı ne **cānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107*). [*cānuñ, -uñ*]
70. Beden hâke kavuşdı gûra konda
Uçup **cān** bir cihândan bir cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [*cān,]*
71. Ɔo nefsi **cāna** rahmet kapusun aç
Alınmaz yüksüzün tamğası bâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 76*). [*cāna, -a*]
72. Vefâsuz âdemînün kaçdı **cāna**
Sege seg olup âdem yidüren beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 64*). [*cāna, -a*]
73. Olurdi kuşca **cāni** hurrem ü şâd
Dil-i ‘âşık kim olmışdur gam-âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 92*). [*cāni, -ı*]
74. Nesîminden mu‘athtar **cān** dimağı
Hevâsı ol günün ‘İsî-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 4*). [*cān,]*
75. Anuñ-çün **cān** gibi gözden nihânem
Güzel âhûya beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 60*). [*cān,]*
76. Vazîfe-h‘ârîdur her murğ u mâhî
Cihânda ins ü cinne **cān** viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 175*). [*cān,]*
77. Anuñ ‘ıtrı cihân u **cāna** besdür
Çinâr-ı kâmetin ‘arz itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 64*). [*cāna, -a*]
78. Hâberdür derd-mende hâste **cāndan**
Tâpuña ya‘nî ey dermânde hâste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 180*). [*cāndan, -dan*]
79. Benüm sensüz maķâmum beytü’l-ahzân
Senün cānuñla **cānum** olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 197*). [*cānum, -um*]
80. Ki **cānum** her zaman senden degül dūr
Ola çün vaşl-ı cismânîye hâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 220*). [*cānum, -um*]
81. Hâber vir **cānun** için ey haber-dâr
Anuñ çün bu niyâzin iyledüm güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 120*). [*cānun, -uñ*]
82. Benüm sensüz maķâmum beytü’l-ahzân
Senün **cānuñla** cānum olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 197*). [*cānuñla, -uñ, -la*]
83. Gelüp virdi bu vaḥşî **cāna** ünsi
Anuñ Aḥmed gibi mu‘ciz beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 30*). [*cāna, -a*]
84. Dem-i ‘İsî gibi dirgürdi **cāni**
Şeker-lebden şorup hâl-i ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 32*). [*cāni, -ı*]
85. Ki **cānun** bula bî-endâze aşşı
Şınuğ olsa gönül ‘ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 50*). [*cānun, -uñ*]
86. Olur **cānuma** kuvvet cismüme zâd
Tenüm perhîz ile efsürde oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 52*). [*cānuma, -um, -a*]
87. Belâdan başına ğavğâlar üşmez
Ev añma baña kim **cāna** kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 93*). [*cāna, -a*]
88. Esîr olmazdı **cānuñ** bu giyâha
Didi zâhid ki ‘aķluñ bî-ḥeberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 24*). [*cānuñ, -uñ*]
89. Döşegüñde uzat bir dem ayağuş
Degül taşdan demürden baş **cānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 77*). [*cānuñ, -uñ*]
90. Gül iken menzilin hâr iylemişdür
Tama‘ ḥ‘ârına **cānuñ** olmasun yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 133*). [*cānuñ, -uñ*]

91. Tütüşdi yandı **cānı** nitekim mūm
Gül-i nesrine döndi reng-i lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 44*). [*cānı, -ı*]
92. Nedür bu fitne ekmedin biçersin
Irakdan itmeyince **cānı** gâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 17*). [*cānı, -ı*]
93. Zülâlünden ayırma teşne **cānı**
Kerem iyle ço bu ehl-i niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 104*). [*cānı, -ı*]
94. Hâlâş itdi belâdan haste **cānı**
Dem ola kim olasın sen de hāmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 138*). [*cānı, -ı*]
95. Olurdi **cānı** cümle yirde bî-derd
Meşel düzen ne hoş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 170*). [*cānı, -ı*]
96. Vücûdundan ola **cānunda** pervâ
Yağup ‘aşk odı idelden beni hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 120*). [*cānunda, -un, -da*]
97. Taşı ‘üryân belinde bir çürük pöst
Hemân varlıkda bir **cān** kaldı ğam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 75*). [*cān,]*
98. Ɩoşuđı yolına cān u serin ol
Anı ol da severdi **cānı** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 13*). [*cānı, -ı*]
99. Emel zehrinden itdi **cānını** pāk
Vücûdi nağdin ol da borca viridi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 60*). [*cānını, -ı, -n, -ı*]
100. Saña **cānı** sen ol yirinde bākī
Çü Mecnûn’a irişdi bu nevale (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 22*). [*cānı, -ı*]
101. Yirinde sen esen Ɩal saña **cānı**
Diseñ ammâ şaħiħ idi kemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 38*). [*cānı, -ı*]
102. Ki **cānı** Leylî’ye İbnü’s-selâm’uñ
Cihân oldur aña biñ cān gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 40*). [*cānı, -ı*]
103. Benüm cānum aña Ɩurbān gerekdür
O var iken Ɩatumda añma **cānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 43*). [*cānı, -ı*]
104. Münacāt itdi yalvardı Ğudā’ya
Ki yā Rab **cānı** irgür ol çerāĝa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 33*). [*cānı, -ı*]
105. Cigerden zār zār aĝlardı nā-çār
O derdile gezüp **cānın** sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [*cānın, -ın*]
106. Ya iki şehd eriyüp oldu bir āb
Bular bir **cān** idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [*cān,]*
107. Cihāndan şoyup **cāndan** uşanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [*cāndan, -dan*]
108. Hem ol cānānına şadr itdi **cānı**
Olup ğizmetlerinde Zeyd Ɩā’im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 110*). [*cānı, -ı*]
109. Senün vaşluña **cānı** muntazırdur
Mezārında biten nergis gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 106*). [*cānı, -ı*]
110. Ğazān irdi geçüp nevrüz-ı ‘ömrüm
Dehāne irdi çün bu haste **cānum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 69*). [*cānum, -um*]
111. Rı’āyet idesin ol yādigāri
‘Aziz idi baña **cānumdan** ol yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 91*). [*cānumdan, -um, -dan*]
112. Zebān-ı ğālīdür ol mürde **cānuñ**
Bilem dirseñ nedür ğöñlindeki ğāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 116*). [*cānuñ, -uñ*]
113. Ne **cān** Ɩoydı saña ne sen cihāna
Dil-ārā bağ idün olduñ ğarābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [*cān,]*
114. Niçün gencineñ oldu beyle medfün
Be-şuret **cān** gibi ğözden nihānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 133*). [*cān,]*
115. Kızıl od yağdı ğöğden **cānı** yağdı
Ɩolu yağdı melāħat ğülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 28*). [*cānı, -ı*]
116. Ne ğacet kāse kāse nüş ide sem
İçür Ɩanı bu **cānı** cāmı deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 51*). [*cānı, -ı*]
117. Cigerden zār zār aĝlardı tekrār
Gezüp ol derd ile **cānın** sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 13*). [*cānın, -ın*]

118. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel yolu ‘aceb yoldur ki **cân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 43*). [*cân,]*
119. Gözüñ yum iyle anuñ sirkessin nüş
Gidâ itme harâmı **câna** zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 119*). [*câna, -a]*
120. Olurlar ‘âkıbet **câna** veremler
Eger zer gâşbına olursa zûruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 126*). [*câna, -a]*
121. Ne râhat kaldı **cânda** ne huzûrı
Belâlardan gelüp cânı dehâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 10*). [*cânda, -da]*
122. Muhabbet cânı cânuña gıdâdur
Sen ol gencînesin **cândur** tılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 161*). [*cândur, -dur]*
123. O yağ ile yanasın nitekim şem^c
Şu kim **cânı** şafâ yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 131*). [*cânı, -ı]*
124. Muhabbet cânı **cânüña** gıdâdur
Sen ol gencînesin cânur tılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 160*). [*cânüña, -u, -ñ, -a]*
125. Şaçı ‘anber teni kâfûra beñzer
Cemâli **cân** gülinden tâze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 23*). [*cân,]*
126. Hüsnüñ güline qarşu **cân** bülbül-i güyende
Ey cân-ı cihân-ârâ vey dil-ber-i bî-hemtâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 2*). [*cân,]*
127. Ki **cân** mañlaş bula gâvgâ-yı bedden
Şora çün cânuma münkir su’âli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 68*). [*cân,]*
128. Qoman dâmân-ı luţfuñ hergiz elden
Şu dem kim huşk ola cismümde **cânum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [*cânum, -um]*
129. Fedâ-yı yâr için besler dil bu cânı
N’ider yâr olmasa **cân** u cihâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 46*). [*cân,]*
130. Selâmetlik yüzi şuyını şaçdı
Kesüp **cân** u cihandan iltifâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 21*). [*cân,]*
131. Dağı lâ dimedüm ben bu belâya
Elestde diyeli **cânum** belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 77*). [*cânum, -um]*
132. Mañabbet murğ-ı cânuñ şehperidür
Ne **cân** kim ide bu perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 11*). [*cân,]*
133. Tütüşmiş **cân** u ten tâb-ı serâba
Qarışmış reng ü rüyı bahtı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 98*). [*cân,]*
134. Yüzün düşer yire çün mâr-ı bî-pây
Halâş itmezdi segden **cânı** dilkü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 83*). [*cânı, -ı]*
135. Gelüp kime idersin merhabâyı
Qo şol **cânı** ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 31*). [*cânı, -ı]*
136. Ne **cân** cümle cihâne fitne oldı
Geh avlar gânzesi bağlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 24*). [*cân,]*
137. Gül ile çün şeker oldı mükerrer
Nice dil-ğasteler **cân** u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 35*). [*cân,]*
138. Tekellümden dili hâmûş olupdur
Zemîn-i bî-ğayâtuñ **cânı** geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 31*). [*cânı, -ı]*
139. Ki ey yâr-ı cefâ-kâr u dil-fikâr
İ **cânum** gibi bahtı kara yârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 125*). [*cânum, -um]*
140. Atar mı yârına tîr-i neberdi
O **cân** kim oldı ‘aşk odıyle mañbûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 143*). [*cân,]*
141. ‘İvaz kılsam yaraşur aña **cânı**
Çün ata döst destı ‘âşıkâ taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 150*). [*cânı, -ı]*
142. Vebâl olur olursam bâle yağı
Dilüm **cânum** nigârüm ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 155*). [*cânum, -um]*
143. Yine **cânına** geldi itdüğü âl
Şular kim meyve-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 18*). [*cânına, -ın, -a]*

144. Amān virdi ƙodı elden ŧikārı
Didi rāy ile ƙurtarduñ bu **cāni** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 37*). [*cāni, -i*]
145. Ki ŧalam Ƨapuna geh geh selāme
Ne per var kim uça bu Ƨuŧca **cānum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [*cānum, -um*]
146. MuƧı'em cümle fermānına ŧāhuñ
Çekerseñ tiğūñı uŧ **cān** u serde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 81*). [*cān,]*
147. Olursa ümm-i ğıylān ola māder
Yürür āzāde fāriğ **cān** u baŧdan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 19*). [*cān,]*
148. Niçün yile virürsin ħurmenüñi
Gönilerken gönül **cāndan** yüzüñi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 53*). [*cāndan, -dan*]
149. Ki mizāne ururlar anı yārın
ŧu **cān** kim ölmedin dünyāda öldi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 131*). [*cān,]*
150. Benüm yāduma gelmez kendü **cānum**
Baña dirsin ŧoñumda ocağum yağ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 58*). [*cānum, -um*]
151. Hemān menzil ferāğat 'ālemdir
Velī bu Ƨuŧca **cān** itdükke pervāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 19*). [*cān,]*
152. Yağın oldı ki **cān** tenden ola dūr
Bir iki gün vücūd-ı nā-tüvāni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 32*). [*cān,]*
153. Benüm Ƨuŧca **cānum** ƧıƧmaz Ƨafesden
Anuñ hem-rāhi bir Ƨaç cānverdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 100*). [*cānum, -um*]
154. Sığıŧmaz bir tane ya'nı iki **cān**
Fedā iylemişem ben sana cāni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 20*). [*cān,]*
155. Sığıŧmaz bir tane ya'nı iki cān
Fedā iylemişem ben sana **cāni** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 21*). [*cāni, -i*]
156. Ħarīdār-ı belā vü cān-fürüşem
Zemāne Ƨulluğından **cānum** āzād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 9*). [*cānum, -um*]
157. ŧadā mevcıyle Ƨoldı evc-i eflāk
Ƨurup geh Ƨol ŧalar **cān** selvetinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 27*). [*cān,]*
158. Ki cāni Leyli'ye İbnü's-selām'uñ
Cihān oldur aña biñ **cān** gerekdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 41*). [*cān,]*
159. Benüm **cānum** aña Ƨurbān gerekdür
O var iken Ƨatumda añma cāni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 42*). [*cānum, -um*]
160. Birikdi **cān** u ten Ƨaldı iki ism
Ƨucuŧup mest ü ħayrān Leyli Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [*cān,]*
161. Hem oldu **cān** dürinden Ƨatre ğabğab
Ne disün berk-i güil bād-ı semūma (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 56*). [*cān,]*
162. Gele **cān** bŧyı Ƨabrüm güleşeninden
Anı hem Ƨana boya kim ŧehīdem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 82*). [*cān,]*
163. Baña bu derd ile ölmek muğaldür
ÇıƧ ey **cān** Ƨurma cānānsuz bedenden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 57*). [*cān,]*
164. Bile ƧıƧdı anuñla **cān** hümāsı
Ƨuçup ol bir nefesde dōst ħākin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 36*). [*cān,]*
165. Ne **cān** vardur ki āħir göçmez andan
O gitdi biz daħi gitsek gerekdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [*cān,]*
166. Uçur **cān** murğını ħabs-ı Ƨafesden
Leb-i deryā dehān-ı ejdehādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 70*). [*cān,]*
167. Cihāndan ŧovuyup **cāndan** uŧanmış
Vücūdı seng-i ğamdan ħurde olmış (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 4*). [*cāndan, -dan*]
168. İrerdüñ dāmen-i Ƨūba-yı pāka
Ƨoma dāmān-ı 'aŧı **cān** elinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 93*). [*cān,]*
169. Nice egriye virdi istiğāmet
ŧu kim 'aŧğ āteŧıyle **cān** eridür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 101*). [*cān,]*

cān: *Cān // Sevgili.*

1. Cānumdan uyuvirdi baña yoksa **cān** midur
Kūyuñ itinden iyilemezem ben tenüm dirîğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 6*). [*cān,]*

cān: *(can kadar çok sevilen) sevgili.*

1. Görülden besler idi **cānı** gibi
Şaķınup sinede imānı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 67*). [*cānı, -ı]*
2. Arada hāste Mecnûn cān çekişdi
Hemān Leylâ idi ‘ālemde **cānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 41*). [*cānı, -ı]*

cān: *İnsanlar.*

1. Cigerler pāresin hālķa tıķardı
Ölüm ceysi ki **cānlar** tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 73*). [*cānlar, -lar]*

cān al: *Öldürmek.*

1. Bu gün boyun uzatdum tîğ-ı tîze
Eger dün cān alup döküdüm ise ķan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 73*). [*cān al, -up]*
2. İrüp Mecnûn’a ķaşd itdi ala cān
İrişdi ķala ol şüride mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 78*). [*cān al, -a]*

cān at: *Şiddetle arzu etmek, çok istemek.*

1. ‘Aceb ğavġā odı yandı başuñā
Raķibe şa’ne yāra cān atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 21*). [*cān at, -ar, -sın]*
2. O řoġru yār o dem cān atdı ķün tır
Peri-veş ol peri-peyker peri-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [*cān at, -dı]*
3. Hemān-dem ķavmine cān atdı gitdi
Geķüp yıl gibi nice kūh u hāmūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 40*). [*cān at, -dı]*
4. Hemān cān atdı irdi pır-i mazlūm
Görüp görmeyiceķ hāletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 42*). [*cān at, -dı]*
5. Binüp sūrdi revān Zeyd ol gün atı
Cān atup cānib-i Mecnûn’a hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 15*). [*cān at, -up]*
6. Cān atdı ķulle-i Necd üzre ġam-nāk
İşi Leylâ için āh u ġam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 114*). [*cān at, -dı]*
7. Ki iyler vaşl-ı yār ile beşāret
Mezār-ı yāre cān atdı piyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 15*). [*cān at, -dı]*

cān cāna: *Baş başa kalmak, sarılmak.*

1. Seni ġöñlüñ gibi şaldı kenāra
Girüp dōşekde ‘üryān **cān cāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 45*). [*cān cāna,]*

cān çekiş: *Son nefesini vermek veya ölmek üzere olmak; tükenmek, bitmek.*

1. Arada hāste Mecnûn cān çekişdi
Hemān Leylā idi ‘ālemde cānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 40*). [*cān çekiş, -di*]

cān gözi: *İnsanda gözle görünmeyen gören, sezen, hissededen mânevî güç, uyanıklılık, basîret.*

1. Yâ Rab ne günâh itdüm ola devr-i zemāne
Her yırde görür **cān gözi** didārını yāruñ (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 9*). [*cān gözi,]*
2. Ki ‘ālemde ‘alem oldu cemāle
Cemālin cān göziyle görmeli oldu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 15*). [*cān gözi, -yle*]
3. Değül hüsniñden ammā **cān gözi** dūr
Çazındı şüretün naqşı cihāndan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 136*). [*cān gözi,]*

cān karışmak: *Bir olmak, aile olmak, canı birbirine karışmak.*

1. Senünle gerçi hoşdur **cān karışmak**
Düñür olmak arada çan karışmak (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 105*). [*cān karışmak,]*

cān kıblesi: *Gönül ve can kıblesi olmak.*

1. ‘Aşāsıdır sütün-ı dîn ü millet
Çaşı cān kıblesine tāk-ı mihrāb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 31*). [*cān kıblesi, -ne*]

cān korkusu: *Ölüm korkusu.*

1. ‘Aceb **cān korkusu** yok mı ki sende
Zihî ahmaq ol âdem ki çeküp renc (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 58*). [*cān korkusu,]*

cān murğı: *Gönül kuşu.*

1. Kenār-ı hāke düşdi cism-i hāki
Uçup **cān murğı** sūr-ı Şūr’a çondı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 41*). [*cān murğı,]*

cān pāresi: *Can parçası. II Evlat.*

1. Varup Leylī anasına didi tiz
Ki tā şefkat ide cān pāresine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 169*). [*cān pāresi, -ne*]

cān şat: *Can atmak, çok istemek.*

1. Elüm tütup yabāna atmağ imiş
Saña ben cān şataram sen baña dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 25*). [*cān şat, -ar, -am*]

cān tenden git: Ölmek.

1. Ki ol lahza ki cānum gide tenden
Nigārun ḥāk-ı pāyi tütüyāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 76*). [*cān tenden git, -e*]

cān u cihān: Tüm canlılar ve dünya, her şey.

1. Ki yaçar serd iken cān u cihānı
Güli vü lālesi ḥūn-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 54*). [*cān u cihān, -ı*]
2. O besdür baña ço cān u cihānı
Didi Zeyd iyledi bu müşkili ḥall (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 44*). [*cān u cihān, -ı*]

cān u dilden: Candan, gönülden, yürekten.

1. Nice üftāde şayd itmek ḥūyudur
Ḥuşūşā cān u dilden ḥaste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 45*). [*cān u dilden,]*
2. Güneşdür ‘aşk-ı ‘āşık cān u dilden
Çaçan mestür ola bir pāre gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 3*). [*cān u dil, -den*]
3. Ben anı cān u dilden iyleyem yād
Ḥaṭā kılsam eger ‘afv u ‘atā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 54*). [*cān u dil, -den*]
4. Dil ü cāndan uyuvürürdi gūyā
Meger bir gün ḥoş olup vaqt-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 108*). [*cān u dil, -den*]

cān u ten: Can ve beden.

1. Ki bîzār olmışam ben cān u tenden
Kesil ey ser ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 58*). [*cān u ten, -den*]

cān vir: Ölmek, ruhunu teslim etmek.

1. Ol cān viriser bir gün ‘ömrüñ ola pāyende (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 10*). [*cān vir, -iser*]
2. Yükinden cānına zaḥm olmaz eksük
Belā yolunda virmeyince cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 17*). [*cān vir, -me, -(y)ince*]
3. O zehri Nevfel’e şundi sebük-dest
İçüp Nevfel anı cān virdi derḥāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 17*). [*cān vir, -dı*]
4. Gören dil cān virür virmege cānı
Leṭāfet māhı ḥüsnünde kemāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 112*). [*cān vir, -meg, -e*]
5. Sikender teşne-leb çün vire cānı
Senüñ bensüz yirüñ küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 194*). [*cān vir, -e*]
6. Anuñ derdinde virdi ol daḥi cān
İşidüp anı Mecnûn tıtdi mātem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 100*). [*cān vir, -di*]

cān vir: Ölmek.

1. Hevā-yı ‘aşkuñ ile virdi cānı
Bu gün kim öldi ḥāk oldı niķābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 102*). [*cān vir, -di*]

2. Şusuz cān virmege aḳreb şudan dūr
Ciger ḳaniyle teşne nice ḳana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 30*). [*cān virmeg, -e*]
3. Bu gün uş cān virürem virmege cān
Elümle dün günāh itdümse yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 74*). [*cān virmek, -e*]
4. Şafādan yelmesüzdi virmege cān
Eger ṯa'n itmese bilmez bu derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 116*). [*cān virmek, -e*]

cān vir: *Can atmak, çok istemek.*

1. Bu gün uş cān virürem virmege cān
Elümle dün günāh itdümse yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 74*). [*cān vir, -ür, -em*]
2. Gören dil cān virür virmege cānı
Leṯāfet māhı hüsnünde kemāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 112*). [*cān vir, -ür*]

cān yak-: *Üzmek, acı vermek; zulmetmek, eziyet etmek.; bir kimseyi büyük zarar ve ziyana sokmak.*

1. O demde hem-zebān ol ḥaste cāna
Dehenden cān yaḳup ḳıḳan zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 34*). [*cān yak-, -up*]

cāna geç: *Cana geçmek. Yüreğinin bir tarafından girip diğey yanından ḳıḳmak II canına geçmek. Çok etkilemek.*

1. Ḳo bārī cāna geçsün nārī 'aşḳun
Boyun ṯudum belāya başum aḳdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 46*). [*cāna geç, -sün*]

cāna ḳaşd it-: *Öldürmeye niyet etmek.*

1. Ne gün kim cānuma ḳaşd ide cānān
Zihi 'ıyd-ı mübārek ḳutlu ḳurbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 43*). [*cāna ḳaşd it-, -e*]

cānān: *Sevgili.*

1. Kim aldı varumu daḥi ḳomaz baña beni
Cānāna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 11*). [*cānāna, -a*]
2. Ne gün kim cānuma ḳaşd ide **cānān**
Zihi 'ıyd-ı mübārek ḳutlu ḳurbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 43*). [*cānān,*]
3. El urmak olmaz aña evvel āḥir
Ulaşdum saña **cānāndan** kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 23*). [*cānāndan, -dan*]
4. Yakīn gelmez budur 'ayyāra 'ādet
Yakīn olmaduğı cismüme **cānān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 19*). [*cānān,*]
5. Hem ol **cānānıma** şadr itdi cānı
Olup ḥizmetlerinde Zeyd ḳā'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 110*). [*cānānına, -ı, -na*]
6. Baña bu derd ile ölmek muḥaldür
Ḳıḳ ey cān ṯurma **cānānsuz** bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 57*). [*cānānsuz, -suz*]

cāndan: *Büyük bir samimiyetle, yürekten.*

1. Arada ihtilâf olmak ne müşkil
Senüñ ben mihrüñe **cāndan** hārīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 27*). [*cāndan,]*

cāndan şovut: *Canından bezmek, kendinden soğumak.*

1. Anı cāndan şovutdı āh-ı serdi
Dü dide pür-sirişk ü dil pür-āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 8*). [*cāndan şovut, -dı]*

cāndan uşan: *Canından bezmek/bıkmak/usanmak: Çekilen sıkıntılar sebebiyle yaşamaktan usanç duyar hale gelmek.*

1. Güc imiş eyle kim cāndan uşandım
Yağında kim tapuñdan dūr düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 52*). [*cāndan uşan, -du, -m]*

cān-fezā: *Cana hayat veren, iç açan.*

1. Didi atasına Mecnûn-ı hāste
Senüñ pendüñ ki baña **cān-fezādur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 17*). [*cān-fezādur, -dur]*

cān-fürüş: *Can satan, can veren.*

1. Hārīdār-ı belā vü **cān-fürüşem**
Zemāne kulluğından cānum āzād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 8*). [*cān-fürüşem, -em]*

cān-ı cihān-ārā: *Cihani süsleyen can, kainatı süsleyen sevgili.*

1. Hüsnüñ güline karşı cān bülbül-i güyende
Ey **cān-ı cihān-ārā** vey dil-ber-i bī-hemtā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 3*). [*cān-ı cihān-ārā,]*

cānı dehāne gel: *Canı ağzına gelmek. Bezemek, bıkmak.*

1. Ne rāhat kaldı cānda ne huzūrı
Belālardan gelüp cānı dehāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 11*). [*cānı dehāne gel, -üp]*

cān-ı hayvān: *Hayvanın canı.*

1. Günehsüz **cān-ı hayvān** incidesin
Güzel gözleri beñzer çeşm-i yāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 30*). [*cān-ı hayvān,]*

cān-ı kays: *Mecnun'un canı.*

1. İrer çün menziline tır gibi
Ne hāşıl cān-ı Kays'a bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 47*). [*cān-ı kays, -a]*

cān-ı mest: *Sarhoş gönül; Aşktan hayran olmuş gönül.*

1. Mecālüm kalmadı ārāma ey dōst
İñen üftāde oldı cān-ı mestüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 65*). [*cān-ı mest, -üm*]
2. Uyar sekr-i hevādan cān-ı mesti
Ataň gitdi cihāndan pür-şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 62*). [*cān-ı mest, -i*]

cān-ı mürüvvet: *Cömertliğin canı, timsali.*

1. Ki ey **cān-ı mürüvvet** kân-ı ihsân
Benem devrân elinden dil-şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 76*). [*cān-ı mürüvvet,]*.

cān-ı pāk: *Temiz can.*

1. Senüñ ‘aşkuña virdi cān-ı pāki
Eğer teftiş iderseñ ol ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 96*). [*cān-ı pāk, -i*]
2. Diyüp ey dōst virdi cān-ı pākin
O da göçdi belâ ile cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 38*). [*cān-ı pāk, -in*]
3. Cihetden taşra tütüdi āşiyāni
Refîk-ı pāke uçdı cān-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 39*). [*cān-ı pāk, -i*]

cān-ı peder: *Babanın canı. II Evlat.*

1. İletdi hāne-kāh-ı şeyhe ser-mest
Didi **cān-ı peder** yüz sür bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 83*). [*cān-ı peder,]*
2. Ki ey **cān-ı peder** terk iyle ğaflet
O yol kim aña miñnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 82*). [*cān-ı peder,]*
3. Ki ey **cān-ı peder** ne oldı hālün
Düşüñ midür bu miñnet ya hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 37*). [*cān-ı peder,]*
4. Gel ey **cān-ı peder** ‘avn iste Hāk’dan
Qazı ‘aşq u hevâ ħarfin sabaqdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 67*). [*cān-ı peder,]*

cān-ı selām: *Selam-ı Bağdadî'nin canı, kendisi.*

1. Anı görmege itdi iştiyākı
Düşüp **cān-ı Selām** ol iştiyāka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 21*). [*cān-ı selām,]*

cān-ı şîrîn: *Tatlı can -sevgili-*

1. Senüñ derdüñle virdi **cān-ı şîrîn**
Çü Mecnûn bu ‘azâyı iyledi güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 38*). [*cān-ı şîrîn,]*

cān-ı şîrîn: *Tatlı can.*

1. Virüp emr-i Hudâ'ya **cân-ı şîrîn**
Bu derde uğrayup bî-çâre mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 126*). [*cân-ı şîrîn,]*

cân-ı teşne: *Susamış gönül.*

1. O bir içim şuyı da şunmadun sen
Eger kırbân olursa **cân-ı teşne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 97*). [*cân-ı teşne,]*

cânı yan: *Canı yanmak, acı çekmek; üzülmek.*

1. Acıyup her birinüñ yandı cânı
Ol anlardan ferâgat 'âleminde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 118*). [*cânı yan, -dı]*
2. Yüregi oynadı vü yandı cânı
Kara vâdide kuru mile dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 44*). [*cânı yan, -dı]*

cânib: *Taraf, cihet, yan.*

1. O sevdâda geçürdi yevm ü leyli
Kişi gönderdi Leylî **cânibine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 33*). [*cânibine, -i, -n, -e]*
2. Düşüp pâyına Mecnûn sürdi yüzün
İki **cânibde** oldu girye vü cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 73*). [*cânibde, -de]*

cânib-i dil-dâr: *Sevgilinin yanı, sevgili tarafı.*

1. Sibâ' u vaḥş eṭrâfında enbüh
Degerken cânib-i dil-dâre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 11*). [*cânib-i dil-dâr, -e]*

cânib-i leylâ: *Leyla'nın yanı.*

1. İrişdi cânib-i Leylâ'ya çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 256*). [*cânib-i leylâ, -ya]*

cânib-i mecnûn: *Mecnun'un yanı, yakını.*

1. Binüp sürdi revân Zeyd ol gün atı
Cân atup cânib-i Mecnûn'a hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 15*). [*cânib-i mecnûn, -a]*

cânib-i yâr: *Sevgili tarafı.*

1. Düşerdi dest ü pâdan zâr u ḥaste
Eger nuşret bulursa **cânib-i yâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 131*). [*cânib-i yâr,]*

cân-pâre: *Can parçası.*

1. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin **cān-pāresine** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 38*). [*cān-pāresine, -si, -ne*]
2. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin **cān-pāresine** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 38*). [*cān-pāresine, -si, -ne*]

cānum fedā olsun: *Uğruna canını vermek.*

1. Ki beñzer bu nesīm-i zülf-i yāra
Benüm **cānum fedā olsun** bu būya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 147*). [*cānum fedā olsun,]*

cānver: *Yabani hayvan.*

1. Tuzakdan bir iki miskīni hālāş it
Elüñ çek **cānverden** cānı vārdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 25*). [*cānverden, -den*]
2. Benüm kuşça cānum çıkmaz kafesden
Anuñ hem-rāhı bir kaç **cānverdür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 101*). [*cānverdür, -dür*]
3. Burāk-ı berç-pāyı çekdi Cibril
Burāk ol **cān-verdür** cāna beñzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 41*). [*cān-verdür,]*

cārüb-zen: *Süpürücü, çöpçü.*

1. Aña **cārüb-zen** rübāh olurdu
Tayansa girde-bāliš yavşan idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 46*). [*cārüb-zen,]*

cāvidān: *Ebedi, sonsuz.*

1. Fenādan göçdi qondu **cāvidāna**
Cihān anuñ dañı işin qayurdu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 44*). [*cāvidāna, -a*]

cāvidānī: *Sonsuza kadar.*

1. Anuñ ‘aşkı hayāl-i serserīdür
Mağabbet oldur ola **cāvidānī** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 7*). [*cāvidānī,]*

cāy: *Yer, mahal, makam.*

1. Refiķuñ sāyesinde ola **cāyuñ**
Başuñdan dūr olup şehler kemendi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 58*). [*cāyuñ, -uñ*]
2. Demüñ içmege iki teşne lebdür
İşāretdür baña kim tırduguñ **cāy** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 77*). [*cāy,]*
3. Bulursın ejdehā farkında **cāyuñ**
Yılan farkında ‘ayş itmek yalandur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 80*). [*cāyuñ, -uñ*]
4. Zamānuñ farkı fevķı ola **cāyuñ**
Tevāzu‘ her kimüñ kim ola zeyni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 102*). [*cāyuñ, -uñ*]

ceb: Kıyafetlerin yanında bulunan içine bir şey koymaya yarayan küçük yer.

1. Düzüp devlet **cebinde** kor muhakkak
Eger şabr idesin şabr ile bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 74*). [*cebinde, -i, -nde*]

cebîn: Alın.

1. Aña sîmîn serîr olmak ne hoşdur
Kamer kim beyle nûrânî **cebîndür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 119*). [*cebîndür, -dür*]
2. Şeker şîrîn-zebân ise şekersin
Cebînüñ hâli sultân-ı Hâbeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 117*). [*cebînüñ, -üñ*]

cebînü küşâde ol: Başî dik almî açık olmak.

1. Küşâde ola gün gibi cebînüñ
Uşanma ehl-i diller şoĥbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 60*). [*cebînü küşâde ol, -a*]

cebr: Zorlama, zor kullanma, zor.

1. Cefâ vü cevr ü **cebr** için olupdur
Mişâlüm pîr-i ĥardur kim çeker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 14*). [*cebr,*]

ced-ber-ced: Nesiller boyunca, soyca.

1. Ĥasîbe vü nesîbe **ced-ber-ced**
Sürür u nûr olup ĥüsn ü cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 206*). [*ced-ber-ced,*]

cefâ: Eziyet, sıkıntı, acı.

1. Cefâ deminde irerdi baña vefâ-yı ümîd
Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 2*). [*cefâ,*]
2. Yıkma **cefâ** ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı gözlerüñ ne ‘aceb bî-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [*cefâ,*]
3. Cefâsı çok vefâ vü şefkati az
İl issına şikâyet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 10*). [*cefâsı, -sı*]
4. Cefâdan gül gibi dâmen derîde
İy bağrum pâresi kana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 2*). [*cefâdan, -dan*]
5. Ĥarîbe itmesün bârî **cefâyı**
Ne Mecnûn ĥaldı dünyâda ne Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 178*). [*cefâyı, -y, -ı*]
6. Cefâ vü ĥadr ile ta'n ola baña
Hemân budur bu işde fikr-i kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 10*). [*cefâ,*]
7. Kime ağlayayın ben bu **cefâyı**
Senüñ deşneñ şuyına teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 94*). [*cefâyı, -y, -ı*]
8. İşüñ şuglun hemîşe büt-perestî
Saña her dem nice bir büt **cefâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 29*). [*cefâsı, -s, -ı*]

9. Ğam u ğavġā uyandı şabr hufte
İdüp yāruñ **cefāsından** şikāyet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 117*). [*cefāsından, -(s)i, -(n)dan*]
10. Kime îzā ide cevruñ belası
Dehānum yok dil uzāda **cefāña** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 101*). [*cefāña, -ña*]
11. Dilüm yok ‘arz ide hālümü saña
Tūtalum başdan ayaġa **cefāsın** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 103*). [*cefāsın, -sı, -n*]
12. Dilin delmiş **cefālar** nāya dönmiş
Yaturken za‘f ile ol pîr-i puhte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 22*). [*cefālar, --lar*]
13. Beni çün il gibi görmedi Leylî
Egerçi şüretā bu iş **cefādur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 41*). [*cefādur, -dur*]
14. Cefālar sillesinden sinesi çāk
Egerçi ğam-zede āzāde idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 6*). [*cefālar, --lar*]
15. Vefāsı az **cefā** vü mihneti çok
Meger kim mihver-i gerdün uvandı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [*cefā,]*
16. Cefā yaġı ile şem‘ oldı yandı
Eger cem‘ iyleseñ cevr ile balı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 132*). [*cefā,]*
17. Sürerler bunda anuñ şafāyı
Bir iki gün **cefā** oldı bahāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 73*). [*cefā,]*
18. Bu zevka bunlaruñ ‘aşkı sebebdür
Çekerlerdi bular anda **cefāyı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 71*). [*cefāyı, -y, -i*]

cefā çek-: Zulüm görmek, sıkıntı çekmek.

1. Çeker ol anı ben Leylî cefāsın
Bilür her kimse çekdüġi belāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 19*). [*cefā çek-, -er*]

cefā it: Eziyet etmek, üzme, acı çektirmek.

1. Cefā itme utan bārî Hūdā’dan
Eger bülbülleri kılmasa haste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 84*). [*cefā it, -me*]

cefā vü cevr: Eziyet ve azap.

1. Cefā vü cevr ü cebr için olupdur
Mişālüm pîr-i hārdur kim çeker yük (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 14*). [*cefā vü cevr,]*

cefā vü cevr-i düşmen çek: Düşmanın eziyet ve sıkıntısına katlanmak, maruz kalmak.

1. Bu raqş idüp döner dönmez tatar baş
Cefā vü cevr-i düşmen çekdi vāfir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 57*). [*cefā vü cevr-i düşmen çek,]*

cefākār: Cefa çeken, eziyet ve sıkıntıya katlanan.

1. Ki Mecnûn’a içürem zehr-i kätil
Buyurdi sākisine ol **cefākār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 13*). [*cefākār,]*

cefâ-kîş: Eziyet eden.

1. Ğamuñdan ağlarım olur behâne
Bu deñlü miñnet ile ey **cefâ-kîş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 77*). [*cefâ-kîş,]*

cefâ-yı bî-kıyâs: Kıyaslaması yapılamayacak kadar fazla eziyet.

1. Dimiş soñra cefâ-yı bî-kıyâsı
Ki bu nâme ki pür-tâb u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 16*). [*cefâ-yı bî-kıyâs, -ı]*

cefâ-yı bî-şümâr it: Sayısız eziyet etmek.

1. Ğara günde yolum görmege gündür
Ğaçan itseñ cefâ-yı bî-şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 107*). [*cefâ-yı bî-şümâr it, -se, -ñ]*

cehd: Ğaba, gayret, uğraş.

1. Bularuñ Ğâli taldı kıyl u Ğâle
Sünüñ sığmadı **cehd** ile çuvâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 32*). [*cehd,]*
2. Şunarlar destine pür-bâde câmı
İder biñ **cehd** ile bir câma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 41*). [*cehd,]*
3. Dönüp iline Ğitmek oldı **cehdi**
Tırup bî-çâre Mecnûn Ğasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 164*). [*cehdi, -i]*
4. Ğalâşından ne aşşı iyleye **cehd**
Kişi kendülügiyle oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 90*). [*cehd,]*

cehd it: Ğalışıp çabalamak.

1. Niçün Ğayre vefâda cehd idersin
Senüñ işüñ baña dil şatmağ imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 22*). [*cehd it, -er, -sin]*
2. Dileyem secde-i sehvümde anı
Niyâzında şu deñlü itdi cehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 109*). [*cehd it, -di]*
3. Be-şüret ol şevâba cehd iderdi
Be-ma'ñi yine yiñi 'ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 35*). [*cehd it-, -er, -di]*
4. Bu sırrı bilmez illâ 'âlimü'l-ğayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 15*). [*cehd it-, -üp]*

cehennem: Ahirette Ğunahkârların ceza ve azap görecekleri yer.

1. Ki ey lâle-'izâr u sib-ğabğab
Baña sensüz **cehennem** oldı mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 10*). [*cehennem,]*
2. Bu bârı çekse nâğam olsa şâbir
Cehennemden çıkardı cümle kâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 24*). [*cehennemden, -den]*

cehl: Bilgisizlik, cahillik.

1. Ebū Cehl'e peder olursa fāzıl
O **cehle** bu fāziletten ne hāşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 42*). [*cehle, -e*]
2. Siñerek gözüñi sen de kapagör
Ebücehl'üñ çün oldı **cehli** bi-ħad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 23*). [*cehli, -i*]

celācil: *Küçük çanlar, çingiraklar.*

1. Güli deff itmiş evrākın **celācil**
Bu meclisde meger yārān-ı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 20*). [*celācil,]*

celāl: *Allah'ın "kahhar, cebbar, mütekebbir" gibi sertlik ve büyüklük ifade eden sıfatlarının tecellisi.*

1. Nitekim nūr-ı rahmetdür cemālūñ
Cihāna ħahr-ı heybetdür **celālūñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 64*). [*celālūñ, -üñ*]
2. Bu ra'ḍ-ı hā'ıl ü berķ u zelāzil
Celālūñ ħahrına zāhir delā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 68*). [*celālūñ, -üñ*]

celil: *Allah, Ar. Celāletli, büyük; makam-ı celil, nezâret-i celile.*

1. Mübeşşirdür aña rūhı **Celil'üñ**
Muķırr-ı keşti-i Nüh oldı cüdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 20*). [*celil'üñ, -üñ*]

celis: *Beraber, birlikte oturan, refik.*

1. Hemān āh u dirig̃ idi **celisi**
Ne dem kim büy-ı yāre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 8*). [*celisi, -i*]
2. Ĥarif oldı aña ħam ħırfetinde
Çün oldı Zeyd Mecnûn'ıñ **celisi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 99*). [*celisi, -i*]

cellād: *Can alan kimse.*

1. Ķalem şemşir olur **cellād** duħter
'Uḥarid de olursa ol bed-aħter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 83*). [*cellād,]*
2. Döke āhū ħanın niteki **cellād**
Şefā'at itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 18*). [*cellād,]*
3. Üşüp yırtarlar idi şanki **cellād**
Bu da'vet etse görüp āşināyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 54*). [*cellād,]*
4. Ecel şemşir ü 'Azrā'il **cellād**
O dem penbe olup rahmet şehābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 24*). [*cellād,]*
5. Ķatında besledürdi bir nice seg
Kime ħışm itse **cellāda** dir idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 3*). [*cellāda, -a*]
6. Bu yazıdur degüldür 'aşķ-bāzī
Uzatmadın ecel **cellādı** desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 61*). [*cellādı, -ı*]

cem: *İran'ın Pişdadiyan sülâsinden gelen ve şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.*

1. Dilerseñ ol **Cem'üñ** cām-ı şafāsın
İşit efsāne-i 'aşkuñ vefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 35*). [*cem'üñ, -üñ*]
2. Muḥabbet cāmına Mecnûn ki **Cem'dür**
Kemāl-i 'aşkı 'ālemde 'alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 33*). [*cem'dür, -dür*]

cem': *Cemaat, topluluk.*

1. Huzūr-ı dil perişān **cem'e** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 8*). [*cem'e, -e*]
2. Beni ol **cem'** içinde şem' idüpdür
Dilerseñ kim ziyāsı arta cem'ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 102*). [*cem',*]
3. Beni ol cem' içinde şem' idüpdür
Dilerseñ kim ziyāsı arta **cem'ün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 103*). [*cem'ün, -üñ*]
4. Nedür şimdi bu laḥd içinde ḥālüñ
Ne **cem'üñ** şem'idür cemälüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 111*). [*cem'üñ, -üñ*]

cem': *Birliktelik, birlikte olmak.*

1. Kana'at iyledi geh geh kelāma
Anı bildi ki meyl itmez bu **cem'e** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 39*). [*cem'e, -e*]

cem' it: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Virisersin ḥisābın āḥir anuñ
Ne deñlü cem' iderseñ māl u dinār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 123*). [*cem' it, -er, -señ*]
2. Dilüñe dāğ olısar āḥir-i kār
Eger cevri ile cem' itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 125*). [*cem' it, -señ*]
3. Kızıl ḳor olup ol zer ḳola gürüñ
Eger kim zulum ile yağ idesin cem' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 129*). [*cem' it, -e, -sin*]
4. ḳılıç gibi şavaşda yüzi aḳdur
Yürürse cem' idüp ceş ü silāḥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 107*). [*cem' it, -üp*]
5. Ki tā cem' iyleye şem' ile bādi
Degül aña ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 24*). [*cem' iyle, -ye*]
6. Cefā yağı ile şem' oldı yandı
Eger cem' iyleseñ cevri ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 133*). [*cem' iyle, -señ*]
7. Şavaşa cem' idüp her ceng erini
Medīne'den hemān tā ḥadd-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 54*). [*cem' it, -üp*]
8. Dilenüp cem' iderüz ḳüt-ı yevmi
Ne ḥāşıl olsa bu yār ile bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 28*). [*cem' it, -er, -üz*]
9. Zihī 'ıyd-ı hilāl Allahu ekber
Ḥudā kim bezm-i 'aşkuñ cem' idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 101*). [*cem' it, -üp, -dür*]
10. Yalan ile yılanda cem' ider genc
Ṭama'da mūra beñzer mār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 60*). [*cem' it, -er*]

cem' ol-: *Toplamak, bir araya getirmek.*

1. Ulular cem' olup araya düşdi
Şaḳındı āb-ı rüyı rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 35*). [*cem' ol-, -up*]

2. Ulular cem^c olup araya düşdi
Şaķınıdī āb-ı rŭyī rāya düşdi (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 18, Mısra 35*). [*cem^c ol-, -up*]

cemā^cat: *Cemaat, topluluk.*

1. Oķur ba^czī **cemā^cat** ba^czī sāmī^c
Ĥaķıb oldı hezār elĥāna çıķdı (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 30, Mısra 26*). [*cemā^cat,*]

cemāl: *Gŭzel yŭz.*

1. Teni at vŭ yŭzi insāna beņzer
Cemāli dil-ber ũ zŭlfi dil-āvīz (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 4, Mısra 43*). [*cemāli, -i*]
2. Kaķan kim ‘ōmrinŭnŭ on oldı sālī
Ĥikāyet oldı illerde **cemāli** (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 7, Mısra 92*). [*cemāli, -i*]
3. Peder çŭn gōrdi ferzendi **cemālin**
Aña şŭkrāne virdi bunca mālın (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 7, Mısra 57*). [*cemālin, -in*]
4. Dilerseņ sevmeyen Leylī **cemālin**
Çıķar gir gōnlŭme anuņ ĥayālīn (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 14, Mısra 15*). [*cemālin, -in*]
5. Didi ey ĥurde-dān u ĥōş şemā^cil
Cemālŭn ķible-i ķavm u ķabā^cil (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 14, Mısra 4*). [*cemālŭn, -ŭn*]
6. Her ulu nŭr u fer virmiş **cemāle**
Cemāli maĥmili beņzer cibāle (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [*cemāle, -e*]
7. Her ulu nŭr u fer virmiş **cemāle**
Cemāli maĥmili beņzer cibāle (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [*cemāle, -e*]
8. Her ulu nŭr u fer virmiş cemāle
Cemāli maĥmili beņzer cibāle (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 18, Mısra 46*). [*cemāli, -i*]
9. Her ulu nŭr u fer virmiş cemāle
Cemāli maĥmili beņzer cibāle (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 18, Mısra 46*). [*cemāli, -i*]
10. Zŭlālŭne ũmidŭm var ki ķana
Cemālŭn şem^cinŭnŭ pervānesi çōķ (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 20, Mısra 99*). [*cemālŭn, -ŭn*]
11. Bu ģamdan ōzge aĥvāli gerekmez
Siyehdŭr didiler Leylī **cemāli** (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 21, Mısra 71*). [*cemāli, -i*]
12. Dil ũ cānum gibi odlara yanmış
Nice gōzden kelāl oldı **cemālŭn** (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 26, Mısra 5*). [*cemālŭn, -ŭn*]
13. Ki ‘ālemde ‘alem oldı **cemāle**
Cemālin cān gōziyle gōrmeli oldı (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 29, Mısra 14*). [*cemāle, -e*]
14. Tezerv-i şīve vŭ kebg-i ĥırāmān
Cemāli ka^cbe-i şŭret-perestān (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 29, Mısra 9*). [*cemāli, -i*]
15. Cemāli ilde meşhŭr oldı ĥaylī
İrişdi serv-i bālāsı kemāle (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 29, Mısra 12*). [*cemāli, -i*]
16. Ki ‘ālemde ‘alem oldı cemāle
Cemālin cān gōziyle gōrmeli oldı (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 29, Mısra 15*). [*cemālin, -in*]
17. Cemālin iyledi nŭrun ‘alā-nŭr
Ĥızılca gŭl yŭze ĥacet degŭldŭr (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 30, Mısra 68*). [*cemālin, -in*]
18. Ĥabile çōķ bahādır ķavm ulu boy
Cemāl ũ māl ile meşhŭr-ı ‘ālem (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 31, Mısra 17*). [*cemāl,*]
19. Dŭzen ķışşa^c arŭsinŭnŭ **cemālin** (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 31, Mısra 1*). [*cemālin, -i, -n*]
20. Ėazeller idilŭp olındı ta^crīf
Cemāli medĥ olup āfāķa tōldı (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 32, Mısra 7*). [*cemāli, -i*]

21. Kılıbdân saçlu incü dişlü dilber
Cemâli bî-nihâyet mâli bî-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 205*). [*cemâli, -i*]
22. Hâsibe vü nesibe ced-ber-ced
Sürûr u nûr olup hüsni ü **cemâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 207*). [*cemâli, -i*]
23. Cemâli şöhreti âvâzelendi
Bu hûş bû yayılaldan ilden ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 42*). [*cemâli, -i*]
24. Cemâlin medh iderdi her kabîle
İşidüp anı halkûñ nâm-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 44*). [*cemâlin, -in*]
25. Cemâlûñ hürmenine hûşe-çindür
Gül ile lâleñe sünbül külâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 120*). [*cemâlûñ, -üñ*]
26. Cemâl oldukça cîm ü mîm elif lâm
Yazıldı nâme çün tayy oldu kâğıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [*cemâl,]*
27. Leb-i küze meger ol dañi nâçâr
Yüze yüz görmedî ğayruñ **cemâlüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 17*). [*cemâlüm, -üm*]
28. Dañi hâcet degül ilhâh u ibrâm
Cemâlûñ hürrem olsun ey dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 85*). [*cemâlûñ, -üñ*]
29. Ğodı ‘ırzı **cemâlin** iyledi ‘arz
Görüp Mecnûn anuñ zibâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 66*). [*cemâlin, -in*]
30. Dil-i pervânenen şem’e haberdür
Ki ey Ka’be **cemâlûñ** kıble-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 19*). [*cemâlûñ, -ün*]
31. Kenârûñda yaraşur serv-i dil-cü
Cemâlin görmedin germ oldu şevkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 155*). [*cemâlin, -in*]
32. Senüñle şöhbete var meyli haylî
Sana müştâkdur göre **cemâlûñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 93*). [*cemâlûñ, -üñ*]
33. Adı Zeyneb **cemâli** ziyet idi
Gül-i nev-reste gibi nâzûk-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 24*). [*cemâli, -i*]
34. Ağarmaz olmasam ‘uryân **cemâlîm**
Benüm yüzüm şuyudur kara toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 180*). [*cemâlîm, -im*]
35. Cemâli güldi şan gül-berg-i cennet
Sütün-ı hayme gibi tütü servî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 82*). [*cemâli, -i*]
36. Ğanı Leylî Ğanı anuñ **cemâli**
Ğanı ol hüsrev-i hüsni ü büt-i çin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 36*). [*cemâli, -i*]
37. Cemâli hûş kemâle yitmiş idi
Baña bî-dâd idüp bir bād-ı meş’üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 98*). [*cemâli, -i*]
38. Muğarrâ verd idüñ düşdün türâbe
Cihânda mâh u mihr idi **cemâlûñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 109*). [*cemâlûñ, -üñ*]
39. Nedür şimdi bu lahd içinde hâlûñ
Ne cem’üñ şem’idür **cemâlûñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 111*). [*cemâlûñ, -üñ*]
40. Saçı ‘amber teni kâfûra beñzer
Cemâli cân gülden taze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 23*). [*cemâli, -i*]
41. Cemâli nûr u ferr ile mükemmel
Gül ü reyhân elinde taze taze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 56*). [*cemâli, -i*]

cemâl: Allah’ın lutfedicî sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellîsi.

1. O hüsne maşhar itdüñ kâ’inâtı
Cemâl ile pür itdüñ şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 56*). [*cemâl,]*
2. Eger açmasa tevfiķuñ **cemâli**
Açılmaz sa’y ile ‘akluñ ‘ıķâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 83*). [*cemâli, -i*]
3. O kim ol cünbişüñ seyyâresidür
Cemâlûñ şevķınıñ âvâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 38*). [*cemâlûñ, -üñ*]

4. Cemālün ayı ser-gerdân idüpdür
Gözün her yıldızuñ hayrân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 39*). [*cemālün,]*
5. Nitekim nür-ı rahmetdür **cemālün**
Cihâna kahr-ı heybetdür celâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 63*). [*cemālün,]*
6. Münevver çün **cemâli** subh-ı şâdık
Zihî şeb zıll-ı nür-ı sermedidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 6*). [*cemâli, -i]*
7. Cemālün görmege biñ biñ gözi var
Felek atlas döşendi başasın pây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 20*). [*cemālün,]*
8. Cemālün Ka'bedür anı harem kıl
Muhammed çün 'urüca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 38*). [*cemālün, -ün]*

cemâli: Allah'ın güzellik ve rahmetle tecellisi.

1. Ki çarhuñ çekmediyidi kaçarı
Cibâlün hem **cemâli** 'aciz andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 25*). [*cemâli,]*

cemâl-i 'âlem: Dünyanın süsü olan güzellik.

1. Cemâl-i 'âleme beñdür sevâduñ
Cihânda zıkr olunur yahşi aduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 5*). [*cemâl-i 'âlem, -e]*
2. Cemâl-i 'âlem üzre müşk saçdı
Aña hõş h'âb gösterdi ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 16*). [*cemâl-i 'âlem,]*

cemâl-i 'aşk: Aşkın güzel yüzü.

1. Zihî 'âşık ki müstağni temâşâ-yı tecellâdan
Cemâl-i 'aşkı her lahza teferrüc iyleyen 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 3*). [*cemâl-i 'aşk, -ı]*

cemâli ayı: Ay yüzü.

1. Dü hefte mâh olunca heft-sâle
Cemâli ayı yüz dutdı kemâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 86*). [*cemâli ayı,]*

cemâl-i baht-ı pîrüz: Firuze taşının bahtının güzel yüzü.

1. Münevver çün **cemâl-i baht-ı pîrüz**
Yağardı şubh cennetden çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 2*). [*cemâl-i baht-ı pîrüz,]*

cemâl-i cîm ü lâm: Cîm ve lam harfinin güzelliği. (Sevgilinin saçlarının kıvrımı bağlamında).

1. Kaçan yâd iylesen zülfi siyâhı
Cemâl-i cîm ü lâme kıl nigâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 72*). [*cemâl-i cîm ü lâm, -e]*

cemâli dil-sitâni: Gönül alan sevgilinin güzelliği.

1. Zebân-ı ta‘n uzatdı nice evbâş
Ki Leylî'nün **cemâli dil-sitâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 3*). [*cemâli dil-sitâni, -i*]

cemâl-i ğayr: *Başka yüz.*

1. İden didârını ‘aşkuñ temâşâ
Cemâl-i ğayra gönliñ vire hâşâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 18*). [*cemâl-i ğayr, -a*]

cemâl-i gül: *Gülün yüzü, çehresi.*

1. Hezâruñ haste gönlin derde çekdi
Cemâl-i gül gülüp ağladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 3*). [*cemâl-i gül,]*

cemâl-i hâk: *Toprağın yüzü.*

1. Aña tap kim yoğ olmaz pâk zâtı
Cemâl-i hâke meyl itme hebâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 167*). [*cemâl-i hâk, -e*]

cemâl-i ‘ıyd-ı nevrüz: *Nevruz bayramının yüzü.*

1. Müzeyyen şan **cemâl-i ‘ıyd-ı nevrüz**
Meger kim mühr-i dürc-i mihr açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [*cemâl-i ‘ıyd-ı nevrüz,]*

cemâli ka‘besi: *Kabe gibi mübarek ve kutlu yüz.*

1. Meger kim da‘vet itmişdür halili
Cemâli ka‘besinden ol zelili (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 12*). [*cemâli ka‘besi, -n, -den*]

cemâl-i kevn: *Kainatın güzellik güneşi // Hz. Muhammed.*

1. Cemâl-i keвне virdi zülf ü hâlî
Siyeh gerçi nitekim kâkül-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 2*). [*cemâl-i kevn, -e*]

cemâl-i lem-yezel: *Sonsuz güzellik olan Allah'ın güzelliği.*

1. Hevâ adın götür ‘aşq-ı ezelden
Hiçabı aç cemâl-i lem-yezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 16*). [*cemâl-i lem-yezel, -den*]

cemâl-i leylî: *Leyla'nın güzel yüzü.*

1. Cemâl-i Leylî'nün âvâresidür
Gönüldi hâcılar sa‘y-ı şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 34*). [*cemâl-i leylî, -nüñ*]
2. Cemâl-i Leylî gibi hürrem oldu
Hâzâne uğramış gül gibi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 4*). [*cemâl-i leylî,]*

cemāl-i lutf-ı hak: Allah'ın lutfunun güzelliği.

1. Cemāl-i lutf-ı Hak'dan özge yāre
Ġalaṭ idüp olan maḥlûka meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 122*). [*cemāl-i lutf-ı hak, -dan*]

cemāl-i lutfunuñ: Allah'ın bir ihsanı olan güzellik.

1. Cemāl-i lutfunuñ hem ‘âşıkıdur
Ben itdüm anı kim baña sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 56*). [*cemāl-i lutfunuñ, -u, -nuñ*]

cemāl-i verd-i zehr: Zehrin gül yüzü.

1. Cemāl-i verd-i zehri kıldı gâ'ib
Egerçi bir gül-i zerd oldı pinhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 2*). [*cemāl-i verd-i zehr, -i*]

cemāl-i yār: Sevgilinin güzel yüzü.

1. Bu sâza dâ'imâ olsun naşibûñ
Fedâ olsun cemāl-i yāra cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 13*). [*cemāl-i yār, -a*]

cemāl-i zühre: Zühre'nin yüzü.

1. Niyâz ile du'āya itdi 'azmi
Cemāl-i Zühreye yüz ũtdı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 39*). [*cemāl-i zühre, -ye*]

cem'ı: Cemaat, topluluk.

1. Yıkıldı kaşrı kabri oldı âbād
Ne cem'ı kaldı 'âlemde ne ũem'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 127*). [*cem'ı,]*
2. Hemân zıkr olunur cevri ile cem'ı
Ťama' anı ki 'abdu'd-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 128*). [*cem'ı,]*

cem'ı girân: Bütük topluluk, kalabalık.

1. Okı yağmur idüp haşmı büridi
Çü Nevfel gördi bu cem'ı girânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 15*). [*cem'ı girân, -ı*]

cem'ı hübân: Güzeller topluluğu.

1. Ki mişli âyet-i lem-yuḥlaḳ ola
Yanınca Leylinüñ ol cem'ı hübân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 107*). [*cem'ı hübân,]*

cemî-i enbiyâ: Peygamberlerin tamamı.

1. Cemî'-i enbiyâ hâkkı ilâhî
Bize ol 'aşkuñı iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 40*). [*cemî'-i enbiyâ,]*

cemîle: *Güzel.*

1. Bize kavm-i 'Arab'da çok kabile
Kabîle içre çok duñter **cemîle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 86*). [*cemîle,]*

cenâh: *Kanat.*

1. Tağılur düşmenüñ kalb ü **cenâhı**
Eger şulh u şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 108*). [*cenâhı, -ı]*

cenâh aç: *Kanat açmak.*

1. Ki uçduñ cennete açduñ cenâhı
Atasuzluğu ben sehl ola şandum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 50*). [*cenâh aç, -du, -ñ-ı]*

cenâ'ib: *Yedek hayvanlar, binekler.*

1. Şeh-i 'âlî-cenâb ile **cenâ'ib**
Şehün bezzime Zühre muñrib olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 28*). [*cenâ'ib,]*

cenb-i kibriyâdan: *Allah tarafından, Allah'tan.*

1. Şafâ feyziyle **cenb-i Kibriyâdan**
Şafâsuz şüfi gibi bârid itme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 44*). [*cenb-i kibriyâdan, -dan]*

ceng it: *Savaşmak.*

1. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Söze uyup çü Nevfel kodı 'ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 162*). [*ceng it, -evüz]*
2. İder ol tâli'-i şüm ile cengi
Bu ahvâl ile ol ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 60*). [*ceng it, -er]*

ceng iyle: *Savaşmak.*

1. İrüp şaf bağlayup ceng iylediler
İrişdi zelzele şakf-ı cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 10*). [*ceng iyle, -di, -ler]*

ceng ü cidâl: *Savaş ve mücadele.*

1. Götürdi aradan ceng ü cidâli
Çekildi tîr-i kîne sînelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 32*). [*ceng ü cidâl, -ı]*

2. Ne âteş katı yilden tünd ü ser-keş
Virüñ Leylâ'yı kon ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 25*). [*ceng ü cidâl, -i*]

cennet: Allah'ın mümin, sadık kullarına vaat ettiği içinde ebedi kalınacak olan mekan; refah, huzur verici çiçeklerle bezenmiş (yer).

1. Çün luţfuña hüşe-çin olupdur
Cennetden eger çıkarsa ne ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 32*). [*cennetden, -den*]
2. Yâhûd **cennet** hümâsı sâye şalmış
Zihî sâye ki anı aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 149*). [*cennet,]*
3. Gider evvel 'ilâc it cinnetini
Taleb kıl soñra vuşlat **cennetini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 148*). [*cennetini, -i, -ni*]
4. Ki uçduñ **cennete** açduñ cenâhı
Atasuzluğu ben sehl ola şandum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 50*). [*cennete, -e*]
5. Münevver çün cemâl-i baht-ı pîrüz
Yağardı şubh **cennetden** çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 3*). [*cennetden, -den*]
6. Varup **cennetde** kurdı taht-ı bahtı
Gerek ben de koyam dünyâ harâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 142*). [*cennetde, -de*]
7. Biri Rıdvân biri **cennet** 'arûsı
Çekerler geh şarâb-ı hûş-güvârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 52*). [*cennet,]*

cennet yüz: Cennet gibi güzel yüz.

1. Kevşer sözüñ ile buldı lezzet
Cennet yüzüñ ile oldı hurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 27*). [*cennet yüz, -iñ*]

cerâhât-ı sinân: Mızrak yarası.

1. Acıdur za'ferân gibi zebânuñ
Olur merhem cerâhât-ı sinâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 55*). [*cerâhât-ı sinân, -a*]

ceres: Çan, çingirak.

1. Kōlayına fiĝân iyler **ceresdür**
Sözi bir pula geçmez kalba beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 138*). [*ceresdür, -dür*]

ceride-ber-ceride: Sayfa içinde sayfa, sayfa üstüne sayfa.

1. Açup Mecnûn **ceride-ber-ceride** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 1*). [*ceride-ber-ceride,*]

cerr it: Dilenmek.

1. Gezüp cerr iderem ilden buña zād
Gezüp bu hîle ile cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 26*). [*cerr it, -er, -em*]

cerr it-: Kendine doğru çekmek.

1. Hırāmān servi itse cerr zeyli
Ayağda kıala zeyli gibi Leylā (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 181). [cerr it-, -se]

cesed: Vücut, beden.

1. O cānı gördi nūrānī **cesedden**
Hünerde bī-naẓır idi ‘Arab’da (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 10). [cesedden, -den]

cev’: Arpa tanesi.

1. Tabī’at iştiḥāsı mürde oldu
Kaçan **cev’ile** nefsüm ide saḥtī (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 55). [cev’ile, -ile]
2. Giyāhı sünbüle cevzā olur **cev**
Zebercedden müzeyyen ḥāne-i zīn (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 52). [cev,]

cev cev ol: Tane tane olmak.

1. Vücüdüm cev cev oldu hem-çü ḥālün
Elünden bāde şun ey yār-ı sākī (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 56). [cev cev ol, -dı]

cevāb: Bir soruya, bir söz veya yazıya, bir durum ve ihtiyaca söz, yazı veya başka bir ifade yoluyla verilen karşılık, yanıt.

1. Ne geldi bilmezem benden **cevābı**
Bu dem kim ‘āşī nefsüm pür-belādur (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 18). [cevābı, -ı]
2. Cevābum ol ḥıṭābuña belādur
Belā olur belī mü’min maḳālī (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 20). [cevābum, -um]
3. Çü aldı bu **cevābı** pīr-i maḥzūn
Didi ‘āşıḳdur oğlum şanma mecnūn (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119). [cevābı, -ı]
4. Çü aldı bu **cevābı** pīr-i maḥzūn
Didi ‘āşıḳdur oğlum şanma mecnūn (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 109). [cevābı, -ı]
5. Benī ‘Āmir çün aldılar **cevābı**
Hemān dönmeḳde gördiler şavābı (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 165). [cevābı, -ı]
6. Hemān āh oldu Mecnūn’un **cevābı**
Sözinden çün anuñ ümmīdi kesdi (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 108). [cevābı, -ı]
7. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi çün ḥaste Mecnūn bu **cevābı** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 33). [cevābı, -ı]
8. İçinde zıkr olınsa ḥāl-i Mecnūn
Yazardı def’i ol beyte **cevābı** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 111). [cevābı, -ı]
9. Düzerdi ḥaste Mecnūn’a **cevābı**
Midād idüp ciger kanın ezerdi (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 112). [cevābı, -ı]
10. Vücüdi zehr-i ḳātil ola def’i
Çü Mecnūn ḥaste gördi bu **cevābı** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 149). [cevābı, -ı]
11. Ya yolından gidüñ ya ğarḳa virdi
Yine Nevfel çün aldı bed **cevābı** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 49). [cevābı, -ı]

12. Viriün bu hasteye şirin **cevābı**
Eger kılmazsañuz şerbet-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 26*). [cevābı, -ı]
13. Cevābından sözünüñ oldı ‘aciz
O yüzsiüz dillüye yüz virdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 126*). [cevābından, -ın, -dan]
14. Cevābıyçün nigāra yazdı nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 8*). [cevābıyçün, -ıyçün]
15. Cevāb olmağ için yazmağa nāme
Miyānından çıkardı ol miyāncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 248*). [cevāb,]
16. Yazup dürdi **cevābuñ** nāmesini
Çü virdi kâşıda kâşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 254*). [cevābuñ, -(u)ñ]
17. Cevābı böyle virdi ol sözine
Didi ey serv-i nāz u nāz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 64*). [cevābı, -ı]
18. Edebden taşra girmezdi **cevābı**
Maħabbetde anı kim kılsa tekzib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 130*). [cevābı, -ı]
19. Dil-i Zeyd’e naşihat dūrri şaçdı
İşidüp haste Zeyd ol hōş **cevābı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 187*). [cevābı, -ı]
20. Didi ol hastenüñ budur **cevābı**
O Mecnûn’ı bulnuñ itmeñ dirîği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 36*). [cevābı, -ı]

cevāb vir: Karşılık vermek, icabet etmek.

1. Ğazeller okuyup dūrler şaçardı
Virüp ol hasteye Nevfel cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 69*). [cevāb vir, -üp]
2. Behāsın vir şatun al aşkäre
Çü virdi bu cevābı ol tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 59*). [cevāb vir, -di]
3. Cevābı beyle virdi ol şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 1*). [cevāb vir, -di]
4. Anı beyle iden vire cevābın
Çü Mecnûn’un maħamı oldı ma’lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 40*). [cevāb vir, -e]
5. Dil-i bīmāra hōş virdüñ cevābı
Anuñ kim yarı ehl-i ħāl olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 58*). [cevāb vir, -dü, -n]
6. Bu söz olmasa sözüñ fetħ-i bābı
Ne diñlerdi ne virürdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 18*). [cevāb vir-, -ür, -di]
7. Peder Leylî işitdi bu ħiṭābı
Şeker alup ağı virdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 96*). [cevāb vir-, -di]

cevāhir: Cevherler.

1. Şeh üzre tā nişār ide **cevāhir**
Ṭutar Mirrîḫ elinde tiğ-ı bürrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 28*). [cevāhir,]
2. Bu tertib üzre naẓm itdi **cevāhir**
Didi ol nā-bedid olan remide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 2*). [cevāhir,]
3. Hümā girse elüñe serçe şañma
Bilimezseñ **cevāhir** kıymetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 197*). [cevāhir,]
4. Cevāhir ehliñe cevher gerekdür
Hüner ehli hüner-perver ħaṭā-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 66*). [cevāhir,]
5. Cevāhir atmağ beñzer yabāna
Niẓāmî şimdi düzse penc-gencin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 22*). [cevāhir,]

cevāri: Cariyeler ve erkek köleler.

1. ‘Ubeyd-i zengî vü rûmî **cevârî**
Münaqqaş hülleler altünlu-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 105*). [*cevârî,]*
2. Güzel ğilmân u ter-duhter **cevârî**
Ziyâda ay ile ahterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [*cevârî,]*
3. Güzel ğilmân u ter-duhter **cevârî**
Ziyâda ay ile ahterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [*cevârî,]*

cevf-i lâle: *Lalenin oyduğu, çukuru.*

1. Şukûfe nakşî zeyn-i kehkeşândur
Pür olmuş jâle ile **cevf-i lâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 61*). [*cevf-i lâle,]*

cevher: *Var olan bir şeyin özü, esâsı, varlığındaki maya, gevher.*

1. Anuñ kim ‘aşkı vardur **cevherinde**
Sa‘âdet tâci konmuşdur serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 15*). [*cevherinde, -i, -n, -de]*
2. Muhabbet zâhir oldı gevherinde
Ezelden var idi çün **cevherinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 90*). [*cevherinde, -i, -n, -de]*

cevher: *Mücevher, cevher.*

1. Alup ol **cevheri** gevher vireydüm
Eger var ise bu râyuñ şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 24*). [*cevheri, -i]*
2. Anuñ-çün ağlayup saçdı aña hâk
O demde boynına **cevherlü** boğmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 163*). [*cevherlü, -lü]*
3. Ki iyler **cevherinden** toprağı zer
Seher-gehden irüp ‘aşkuñ şabûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 110*). [*cevherinden, -i, -n, -den]*
4. Didi söz **cevherin** nazm iden üstâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 1*). [*cevherin, -in]*
5. Cevâhir ehliñe **cevher** gerekdür
Hüner ehli hüner-perver haţâ-puş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 66*). [*cevher,]*

cevherî: *Kuyumcu, cevherci.*

1. Baña besdür iki ‘âlemde yârüm
İre çün **cevheriye** dürr-i şehvâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 199*). [*cevheriye, -ye]*

cevk: *Hayvan.*

1. Odur bildi nişânından bulıncağ
Var eţrâfında vahşî cinsi bir **cevk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 27*). [*cevk,]*

cevlân: *Dolaşma, gezinme.*

1. Külâh-ı baht ol atuñ toynağıdur
Sözinde tûti **cevlânında** fâvûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 61*). [*cevlânında, -ın, -da]*

cevr: Eza, cefa, eziyet.

1. Benüm gibi olupdur nice hâşâk
Yaluñuz ben degülem **cevr** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 31*). [*cevr,]*
2. Nice luţf u vefâ oldı nice **cevr**
Ŧapuñuñ yoğ vefâsı cevri çoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [*cevr,]*
3. Nice luţf u vefâ oldı nice cevr
Ŧapuñuñ yoğ vefâsı **cevri** çoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 79*). [*cevri, -i]*
4. Kime izâ ide **cevrüñ** belâsı
Dehânum yoğ dil uzâda cefâña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 100*). [*cevrüñ, -üñ]*
5. Uşan **cevri** saña Ŧavr iylemekden
Meger mihrüñ mübeddel oldı Ŧahra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 42*). [*cevri, -i]*
6. Yağa kendüyi de bu **cevre** añsuz
Varup segbân-ı şâh ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 8*). [*cevre, -e]*
7. Hemân zıkr olınur **cevr** ile cem'ı
Ŧama' anı ki 'abdu'd-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 128*). [*cevr,]*
8. Nice vahşî arasında geçersin
Nice **cevrin** çekersin Ŧaş u Ŧađuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 75*). [*cevrin, -in]*
9. Nedür bu mübtelâya yine bu **cevr**
Ki yükletdüñ za'ife bunca bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 46*). [*cevr,]*
10. Dilüñe dâğ olısar âhîr-i kâr
Eger **cevr** ile cem' itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 125*). [*cevr,]*
11. Cefâ yağı ile şem' oldı yandı
Eger cem' iyleseñ **cevr** ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 133*). [*cevr,]*

cevr it: Eziyet etmek.

1. Şağal ağına bağ cevr itme pîre
Esirge köhne pîri nev-civânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 28*). [*cevr it, -me]*
2. Yiyessin tâzi gibi tâziyâne
Saña kim döne döne cevr ider devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 71*). [*cevr it, -er]*
3. Saña cevr itdi sürersin şafâyı
Didi kim baña yitmez mi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 38*). [*cevr it, -di]*

cevr iylemek: Eziyet etmek, fenalık yapmak.

1. Dilüñi şevĶa kütâh iylemezsın
Dön ey devrân baña cevr iylemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 41*). [*cevr iylemek, -den]*

cevr ü cefâ çek: Eziyet ve sıkıntı çekmek, eziyet ve sıkıntıya katlanmak.

1. Niçün Leyli teferrüc ide bâğı
Dil-i Mecnûn çeker cevr ü cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 151*). [*cevr ü cefâ çek, -er]*
2. Vefâsı hiledür işi Ķarâzdur
Zenüñ çoğ çekdiler cevr ü cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 61*). [*cevr ü cefâ çek, -di, -ler]*

cevr-i 'azîm: Büyük eziyet.

1. Görüp havf itdi bu cevri-‘azîmi
Ki şâyed hışm-ı şâh-ı âşinâ-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 6*). [cevr-i ‘azîm, -i]

cevr-i dâm: Tuzağın eziyeti.

1. Düşer her murğ u mâhî cevri-i dâma
Aña kim şu‘me bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 66*). [cevr-i dâm, -a]

cevzâ: İkizler burcu (semanın kuzey yarım küresinde görünen iki parlak yıldızlı bir burçtur).

1. Giyâhı sünbüle **cevzâ** olur cev
Zebercedden müzeyyen hâne-i zîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 52*). [cevzâ,]

ceyhûn: Irmak, büyük nehir II Ceyhun nehri.

1. Kaçan kim Leylî‘den dür oldı Mecnûn
İki çeşminden aqđı Nîl ü **Ceyhûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 2*). [ceyhûn,]
2. Sözi Kevşer aqđıdı gözi **Ceyhûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 104*). [ceyhûn,]
3. Çün irdi döst qapusına âhîr
Revân zencîr ü bend ile çü **Ceyhûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 59*). [ceyhûn,]
4. Çü gördi çäre yok ümmîdi kesdi
Çü **Ceyhûn** gibi Mecnûn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 9*). [ceyhûn,]

ceyş: Asker, ordu.

1. Cigerler pâresin halka tıqardı
Ölüm **ceyş** ki cânlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 73*). [ceyş, -i]
2. Kılıç gibi şavaşda yüzi aqđdur
Yürürse cem‘ idüp **ceyş** ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 107*). [ceyş,]
3. Sefâhet **ceyş** açmadın puşûyı
Bu mecnûnlar bizi mecnûn görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 18*). [ceyş, -i]

ceyş-i sekâmet: Hastalığın ordusu.

1. Anuñla muhkem olur ten hışârı
Hışârı aldı çün **ceyş-i sekâmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 51*). [ceyş-i sekâmet,]

cezâ: Ceza, kötü karşılık.

1. Bu gün nâlemlerle taldı heft kişver
Cezâsın iyeler iseñ her günâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 79*). [cezâsın, -sı, -n]

cezîre: Ada.

1. Yanar ahr ile olup ar u aak
Miyân-ı bar-ı amdur bu **cezire** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 177*). [*cezire,]*

cib: Cep.

1. Yatur bî-hu olup bî-nu-ı bade
Ferâgat **cibine** ekmi serin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 39*). [*cibine, -i, -n, -e]*

cibâl: Cebeller, dağlar.

1. Ki arun çekmediyidi aarı
Cibâlûn hem cemâli ‘âciz andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 25*). [*cibâlûn, -ûn]*
2. Her ulu nûr u fer virmiş cemâle
Cemâli mamili bezer **cibâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 46*). [*cibâle, -e]*
3. Her ulu nûr u fer virmiş cemâle
Cemâli mamili bezer **cibâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 46*). [*cibâle, -e]*
4. Eger aransa arâ vü **cibâli**
İrem ol ravzaya dinse a ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 104*). [*cibâli, -i]*

cibe sal: Cebe atmak.

1. Ol âvâzi işidüp ben fütâde
O süfte dürleri cibe alup pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 73*). [*cibe al, -up]*

cibilli: Cibilliyet. Yaratılıtan olan.

1. Cibilli aahasın virdi kebege
Açıldı burmı ana girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 6*). [*cibilli,]*

cibril: Cebrail, tabir olunan dört büyük melekten peygamberlere vahiy indirmekle görevli olanı. İlahî emirleri meleklerle ve peygamberlere ulaştıran vahiy melei II miraç gecesinde Hz. Muhammed ile birlikte sidretü'l- münteha noktasına kadar gittiğine inanılan melek.

1. Burâ-ı ber-pâyı çekdi **Cibril**
Burâ ol cân-verdür cânâ bezer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 40*). [*cibril,]*

ciger: Baır, yürek.

1. Göñül arâb-ı belâdur **ciger** kebâb-ı cefâ
Dilümde derd ü belâ aılın bitürmüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 2*). [*ciger,]*
2. Ciger pür-yara irmez va-ı yâre
Göñül pür-am bulumaz am-üsâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 3*). [*ciger,]*
3. Gice varup nihâni küy-ı yâre
Ciger asret elinden pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 10*). [*ciger,]*
4. Yazardı u iden lev-ı cenâna
Ciger anıyle nû ider nebizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 27*). [*ciger,]*

5. Meded kıl var iken cismümde cānum
Şusuzlıktan **çiğer** garķ oldu kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 97*). [*çiğer,]*
6. Çiğerden inledi çün çeng ü kânûn
Egerçi inledi geh zîr ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 38*). [*çiğerden, -den]*
7. Kesüp ümmîdi âh itdi **cigerden**
Dönicek kavmine ol pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 112*). [*cigerden, -den]*
8. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Haber gelse şabâdan ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 68*). [*cigerde, -de]*
9. Taşı baş toprağı yanmış **cigerdür**
Der ü der-bendi muhkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 92*). [*cigerdür, -dür]*
10. Düzerdi haste Mecnûn'a cevâbı
Midâd idüp **ciger** kanın ezerti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 113*). [*ciger,]*
11. Gül ile çün şeker oldu mükerrer
Nice dil-hasteler cān u **cigerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 35*). [*cigerden, -den]*
12. Cigerler yakıcı eş'âr-ı Mecnûn
Didi ey perdede perverde yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 140*). [*cigerler, -ler]*
13. Nice içmiş **çiğerden** tîz geçerken
Her oķ kim yay bağından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 70*). [*çiğerden, -den]*
14. Cigerler pâresin halka tıķardı
Ölüm ceysi ki cānlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 72*). [*cigerler, -ler]*
15. Atarsañ tirüñi hâzîr **ciger** de
Aşarsañ dâra bârî zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 82*). [*ciger,]*
16. Yaķardı Leylî odından cihānı
Ciger yaķar ğazel okurdi ya'ni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 35*). [*ciger,]*
17. Çeker pinhānî sāĝar âşķārā
Ayaĝ elde vü el başda **ciger** hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [*ciger,]*
18. Cigerde dāĝ olurdu dāĝı üzre
Şaçın meşşāta çün müşķin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 158*). [*cigerde, -de]*
19. Tene rāĝat dil ü cāna şafāsın
Cigerde derd-i aşķuñ kim düĝündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 105*). [*cigerde, -de]*
20. Eritmezdüñ **ciger** yaĝın çü mehcūr
Firāķ odlarına yanmasa cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 34*). [*ciger,]*
21. Revāne oldu Necd'e zār u maĝzūn
Yaşı gibi **ciger** kaniyla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 107*). [*ciger,]*
22. Başın yüzün şıĝadı şefķat ile
Aķıtdı hem **ciger** kanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 63*). [*ciger,]*
23. Başın yüzün şıĝadı şefķat ile
Aķıtdı hem ciger kanın **cigerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 63*). [*cigerden, -den]*
24. Hâzîne-dâr-ı genc-i âşināyî
Ciger kanı virelden cismüne reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 187*). [*ciger,]*
25. Cigerde ķan dimāĝ-ı serde sevdā
Hem ol serv-i revān ĝar-gāha gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 74*). [*cigerde, -de]*
26. İdüp bu miĝnet ü derdi ferāmüş
Bu şu'le kim **ciger** yaķar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 141*). [*ciger,]*
27. Şu yirinde **ciger** kanın içerti
Bilüp yārānı vü ķavmi bu rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 6*). [*ciger,]*
28. Cigerden zār zār aĝlardı nā-ķār
O derdile gezüp cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [*cigerden, -den]*
29. Od olup başa aĝdı sine düdi
Cigerden na'ra urup deşte gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 3*). [*cigerden, -den]*
30. Ciger kanın çekerken dānelerde
Dil-i nārı pür ider hāne hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 36*). [*ciger,]*

31. Cigerden zār zār ağlardı tekrār
Gezüp ol derd ile cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 12*). [*cigerden, -den*]
32. Cigerde her oñulmaz başlar için
Belāya şabr iden şābirler için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 34*). [*cigerde, -de*]

ciger kanı: *Ciğer kanı, gönül acısı.*

1. Şusuz cān virmege akreb şudan dūr
Ciger kaniyle teşne nice kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 31*). [*ciger kani, -(y)le*]
2. Ciger kaniyle bitmiş lāle-zārı
Mekān idi o küh ehl-i belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 58*). [*ciger kani, -(y)le*]

ciger-dār: *Yürekli, cesaretli.*

1. Birinde yok yüz erden döndire yüz
Ciger-dār olanuñ cünbişde kalbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 23*). [*ciger-dār,]*

ciğerden āh iyle-: *İçten gelen bir ah.*

1. Ol eşnāda seg-i Leylâ'yı nā-gāh
Görüb Mecnûn ciğerden iyledi āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 118*). [*ciğerden āh iyle-, -di*]

ciger-güşe: *Sevgili.*

1. Tolaşdurma dilüñ sözde revān ol
Ciger-güşeñden olmasan eger dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 33*). [*ciger-güşeñden, -ñ, -den*]

ciger-güşe: *Ciğerpare, evlat.*

1. Ciger-güşem kani 'ār ile gayret
Saña lāyık degüldür bu fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 59*). [*ciger-güşem, -m*]
2. Ciger-güşe ayağına batan hār
Ata cānına olur hañçeri kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 7*). [*ciger-güşe,]*
3. Ciger-güşem nice bir teşne yana
Zülāl-i çeşmüñe vaqt oldı kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*ciger-güşem, -m*]
4. Ciger-güşem nice bir teşne yana
Zülāl-i çeşmüñe vaqt oldı kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*ciger-güşem, -m*]
5. Ciger-güşeñ senüñ Mecnûn lağabdur
Delü divāne rüsvāy-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*ciger-güşeñ, -ñ*]
6. Ciger-güşeñ senüñ Mecnûn lağabdur
Delü divāne rüsvāy-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 103*). [*ciger-güşeñ, -ñ*]
7. Ciger-güşesi üzre çeşm-i terden
Açup Mecnûn gözin dirdi özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 64*). [*ciger-güşesi, -si*]
8. Ciger-güşen muķim-i güşe-i nār
Eger 'aşk itmeseydi itizārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 90*). [*ciger-güşen, -ñ*]
9. Ciger-küşe ğamından dil-şikeste
Tağıtdı mālı ammā dirdi hüşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 14*). [*ciger-küşe,]*

ciger-süz: *Gönül yakan.*

1. Bu bir loğma yimedi hep yidi vahş
Selim aña didi kim ey **ciger-süz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 43*). [*ciger-süz,]*
2. Yimek içmek gamından iyledi pāk
Çü gördi ol civân kim bu **ciger-süz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [*ciger-süz,]*

ciger-tab: *Acısı olan.*

1. Yiñi yüz şuyı virmiş ravza havza
Kenâr-ı havza varup ol **ciger-tab** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 19*). [*ciger-tab,]*

cihân: *Dünyâ, âlem // Herkes, tüm insanlar.*

1. Cihân benden uşandı ben cihândan
Ne püştüm var garîbem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 22*). [*cihân,]*
2. Hâlâş olup **cihân** işkencesinden
Çanı bir ejdehâ-yı âteşin-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 46*). [*cihân,]*
3. Cihân benden uşandı ben **cihândan**
Ne püştüm var garîbem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 22*). [*cihândan, -dan]*
4. İşiden derd-mendi tağlar idi
O fâriğ medh ü zemminden **cihânuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 3*). [*cihânuñ, -uñ]*
5. İyü yavuz haber töldi **cihâne**
Yağup Leyli dilin bu ta'n u gaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 6*). [*cihâne, -e]*
6. Olur bildi barışmasa ziyânı
Çü gördi kim **cihân** başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 17*). [*cihân,]*
7. Günüzin zâğ olur gice ügüdür
‘Adâvet kılsa âfetdür **cihâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 69*). [*cihâna, -a]*
8. İderlerdi olarda merhabâyı
O ‘aşık çün **cihândan** vahşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 57*). [*cihândan, -dan]*
9. Kemâl ü şî‘r ü inşâyâ heves-nāk
Cihânda çünki Mecnûn oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 13*). [*cihânda, -da]*
10. Ne bâl u per kalur anda ne pervâz
Hüner ‘arz iylemek şimdi **cihâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 21*). [*cihâna, -a]*
11. Cihân halkına hâcet-gâh oldı
İlâhî ol iki pāk ü iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 202*). [*cihân,]*
12. Cihâna ‘ibret itmiş şüretini
Bu hâle muṭṭalî‘ olup biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 190*). [*cihâna, -a]*
13. Nice ‘uşşâkı güşından yağardı
Cihâna kışsa-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 9*). [*cihâna, -a]*
14. Cihânda her birinüñ n’ola nâmi
Neden tûş oldılar bu hûş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 62*). [*cihânda, -da]*
15. Nitekim nûr-ı rahmetdür cemâlün
Cihâna kahr-ı heybeddür celâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 64*). [*cihâna, -a]*

cihân: *Dünya, âlem, kâinat.*

1. Başuma yağduralı yağmurın şehâb-ı cefâ
Cihân hârâbesi bir vâdidür ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 5*). [*cihân,]*
2. Ki toğar anuñ içinden nice gurâb-ı cefâ
Cihân didükleri bir köhne haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [*cihân,]*
3. Muqarrerdür ki olmazlar münevver nür-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz **cihâna** nür-ı Hakk ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [*cihâna, -a]*
4. Olmadı **cihânda** senden eşref
Gelmedi vücûda senden âzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 41*). [*cihânda, -da]*
5. Cihân kim var olupdur kudretüñden
Tolu 'ibret olupdur hikmetüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 9*). [*cihân,]*
6. Cihân kim nür-ı hüsnüñ perdesidür
Nevâ-yı ni'metüñ perdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 45*). [*cihân,]*
7. Cihân kim bir muhabbet kışşasıdur
Belâ 'uşşâka andan hişşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 51*). [*cihân,]*
8. Ka puñ yâ Rab tahayyür dergehidür
Cihân senden ne tolu ne tehîdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 74*). [*cihân,]*
9. Temevvüc itdürüp deryâ-yı câna
Şu üstinde binâ urduñ **cihâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 18*). [*cihâna, -a]*
10. Cihânda sârîdür esrâr-ı 'aşkuñ
Ne dil var kim yoğ anda nâr-ı 'aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 47*). [*cihânda, -da]*
11. Anuñ-çün itdi Hâlîk mülk kevni
Odur sulţân **cihânda** halk-ı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 73*). [*cihânda, -da]*
12. İçüp vaħdet şarâbın buldı sekri
'Urücü harf-ı haţţ çekdi **cihâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 67*). [*cihâna, -a]*
13. Cihânda gerçi 'aşka kışşa çokdur
Gam-ı Mecnûn'a benzer guşşa yokdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 29*). [*cihânda, -da]*
14. Dilâ ta'lîm-i 'aşk ile **cihâne**
Kılup ahvâl-i Mecnûn'ı behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 25*). [*cihâne, -e]*
15. Cihân evvel şekker şunar dehâna
İçürür zehri âhir kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 55*). [*cihân,]*
16. Cihâna bî-kıyâs in'âmı itdi
Gözi nûrına Kays'ı nâmı itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 63*). [*cihâna, -a]*
17. Kara gözi ki yağmacı 'Arabdur
Cihâna fitne vü şür u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 144*). [*cihâna, -a]*
18. Kimüñ ferzendi kâlsa yâdigârı
Cihânda geçmez anuñ rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 22*). [*cihânda, -da]*
19. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî'dür andan gayrı kim vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 54*). [*cihân,]*
20. Gâminsuz olmasun cānum cihânda
Belâdur cānuma ansuz **cihân** da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 42*). [*cihân,]*
21. Cemâl-i 'âleme beñdür sevâduñ
Cihânda zikr olunur yahşi aduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 6*). [*cihânda, -da]*
22. Gâminsuz olmasun cānum **cihânda**
Belâdur cānuma ansuz cihân da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 41*). [*cihânda, -da]*
23. Fedâ-yı yâr için besler dil bu cānı
N'ider yâr olmasa cān u **cihâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 46*). [*cihâni, -i]*
24. Cihânun fitnesiyle yâre meftûn
Esîr-i zülf-i Leylî a'nî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 9*). [*cihânun, -uñ]*
25. Selâmetlik yûzi şuyını şaçdı
Kesüp cān u **cihandan** iltifâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 21*). [*cihandan, -dan]*
26. Yüregi üzre komış bir daħi seng
Cihânda cümle varı ol iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 11*). [*cihânda, -da]*

27. Ne h d h vf u ne  a'n u ne mel met
Tır ş olmuş **cih ndan** n mi h rfi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 7*). [*cih ndan, -dan*]
28. Cih nu n  hlerin muht c idinmi 
 ehens h-ı serir-i mülk-i d nd r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 22*). [*cih nu n, -u n*]
29.  ola masa eger r y ile ilgili
Cih nda bir vefasuzdur mur du  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 26, Mısra 85*). [*cih nda, -da*]
30. Ki t   evk m **cih n ** iyleye  ark 
Bu ber i  evk  odı ra şende iyleyler (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 50*). [*cih n , -ı*]
31. Cih n  kıldı mest  b-ı  inebden
Cih na  amzesi efs n iderdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 21*). [*cih na, -a*]
32. H    gretti **cih na**  a k-b zı
 Ir k ile Hic z'a bu ter ne (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 128*). [*cih na, -a*]
33. Ne c n cümle **cih ne** fitne oldu
Geh avlar  amzesi ba lardı zülfi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 24*). [*cih ne, -e*]
34. Cih n  kıldı mest  b-ı  inebden
Cih na  amzesi efs n iderdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 20*). [*cih n , -ı*]
35.  ik r n na'ı ile  a lardı zülfi
Cih n  muhtak  sayd itdi kaydı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 27*). [*cih n , -ı*]
36. Ara yirde oda ya dı **cih n **
Ol iki s z u yek s z u d   heng (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 124*). [*cih n , -ı*]
37. Cih nu n  a kılın mecn n iderdi
Kemend-i zülfi c na fitne oldu (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 22*). [*cih nu n, -u n*]
38. Cih n  oldı  ad -yı savt-ı  ul ul
G l   nesrinler n her  uh u  engi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 4*). [*cih n,]*
39. Cih na perçemi h  -b   a ardı
D  p n l fer üzre t b-ı çul-reng (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 18*). [*cih na, -a*]
40. Cih ne t  -ı t z itdi zeb n 
Se erden   ş idüp mur -ı seçer- iz (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 38*). [*cih ne, -e*]
41. Nev  v  berk ile  uride dest n
Civ n itdi **cih n ** sebz-i nev- iz (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 9*). [*cih n , -ı*]
42.    hem-ser bulmadı n z iyledi h  
   süsen b -vef  gördi **cih n ** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 37*). [*cih n , -ı*]
43.  a alına   lerdi bu **cih nu n **
Gice zikri ögünük ismi h  h  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 46*). [*cih nu n, -u n*]
44. Cih n perv larından c n   ari
Yanınca m nis olmuş vah -ı  ahr  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 32, Mısra 14*). [*cih n,]*
45. H l ş oldu **cih n** endi sesinden
Dil uzatmı  s n  g y  ki ef'i (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 36, Mısra 64*). [*cih n,]*
46. Cih n kim  eb lib sın yine giydi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 37, Mısra 1*). [*cih n,]*
47.   n acıdur ba na mihr n  ap acı
Bülend iken **cih nda** bunca n mu  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 38, Mısra 29*). [*cih nda, -da*]
48. Cih na to m-ı  av   ekdi ol  un
 u resme  opdı  av  -yı  Ir k  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 4*). [*cih na, -a*]
49. Bin  b ny dı olmaz nitekim b d
Cih na h km iden d d ile itdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 40, Mısra 33*). [*cih na, -a*]
50. Cih n h lvet  alup il girdi d ra
Bey b nda yürür  v re Mecn n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 42, Mısra 2*). [*cih n,]*
51. Zer-ef  n itdi yine verd-i zerdi
Cih n yüzi kızıl çul gibi   ldi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 45, Mısra 3*). [*cih n,]*
52. Cih n  an  ara    ile büründi
Felek yilduzları döndi  er  a (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 46, Mısra 2*). [*cih n,]*
53. Cih ndan b - aber Leyl   amında
Dönüp terk itdiler ol derd-mendi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 120*). [*cih ndan, -dan*]

54. Yağardı Leylî odından **cihāni**
Ciger yağar gazel okurdu ya'nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 34*). [*cihāni, -i*]
55. Bütü hîç sevme kim yokdur vefâsı
Cihānda yoğa dönse var iken yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 31*). [*cihānda, -da*]
56. Nice ma'sûk u 'âşık var **cihānda**
Cihānda çarh-ı ğaddâr ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 76*). [*cihānda, -da*]
57. Nice ma'sûk u 'âşık var cihānda
Cihānda çarh-ı ğaddâr ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 77*). [*cihānda, -da*]
58. Harîr aña göre güyâ dikendür
Cihānda tâbda üç nûra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 127*). [*cihānda, -da*]
59. Ger olursa **cihānuñ** mihr ü mâhı
Bilümi kim kenâr iyleye heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 20*). [*cihānuñ, -uñ*]
60. Döşedi ter-benefşe ferş-i sincâb
Güler bâbüna rişine **cihānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 5*). [*cihānuñ, -uñ*]
61. Cihānuñ bağı pür-berk ü nevâdur
Bu dem Hızra dönüp hâdra-yı bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 52*). [*cihānuñ, -uñ*]
62. Şafağ gibi **cihān** kana boyandı
Hevâ müşkin iken kâfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 50*). [*cihān,]*
63. Göbekden dize dek anın da varı
Cihān içinde yârı dilde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 55*). [*cihān,]*
64. İrüp saña nice bir yara sine
Cihān kim mâzîdür ma'nide hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 91*). [*cihān,]*
65. Zâ'if olmuş durur ğâyetde hâlüm
Cihān dürdi benüm de defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 157*). [*cihān,]*
66. Enis ü râm u ârâm u za'if ol
Bir iki gün ki mihmānam **cihāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 147*). [*cihāna, -a*]
67. Didi el-mü'minüne lâ-yemü tüne
Cihānda her ğamun pâyâmı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 137*). [*cihānda, -da*]
68. Velikin hağ budur Hağk'a 'ayândur
Yakîn oldı **cihāndan** irtilhâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 155*). [*cihāndan, -dan*]
69. Felekde ahterüñ tâbende olsun
Cihāndan ben gönildüm sen esen ğal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 161*). [*cihāndan, -dan*]
70. Unudup bilmese tañ mı **cihāni**
Peder Mecnûn'a çün bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 70*). [*cihāni, -i*]
71. Budur qorqum **cihāni** yağa düdi
Vücüdüm çün harâba mâ'il oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 42*). [*cihāni, -i*]
72. Fenâdan göçdi qondı cavidâna
Cihān anuñ dağı işin kayurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 45*). [*cihān,]*
73. İşinden qodı eşinden ayurdu
Cihān kim hâli her dem hîle vü rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [*cihān,]*
74. Beden hâke qavuşdı ğūra qondı
Uçup cān bir cihāndan bir **cihāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [*cihāna, -a*]
75. Beden hâke qavuşdı ğūra qondı
Uçup cān bir **cihāndan** bir cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [*cihāndan, -dan*]
76. Yiter saña **cihānda** meyl-i Leylî
Ne atañı anañı yâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 8*). [*cihānda, -da*]
77. Cihānda qalmadı bir dest-giri
Yüzini bir zemân sürdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 42*). [*cihānda, -da*]
78. Anuñ 'ıtrı **cihān** u cāna besdür
Çınâr-ı qametin 'arz itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 64*). [*cihān,]*
79. Vazîfe-h'ârıdur her murğ u mâhı
Cihānda ins ü cinne cān viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 175*). [*cihānda, -da*]

80. Nebāt-ı tūṭī çeng-i zāga düşdi
 atımda her ılun biñ biñ **cihāndur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 205*). [*cihāndur, -dur*]
81. Cihān her hūkmine fermān musahar
 Felek yayın eger bī-abza abzı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 4*). [*cihān,]*
82. Söyünür eyle kim yanmadı bir dem
 Şular kim bu **cihānda** yile bindi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 113*). [*cihānda, -da*]
83. Girüp opraa āır yilden indi
Cihānda ömr-i ādem olmasa yıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 115*). [*cihānda, -da*]
84. Uyar sekr-i hevādan cān-ı mesti
 Atañ gitdi **cihāndan** pür-şikāyet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 63*). [*cihāndan, -dan*]
85. Gözüñi aç **cihānuñ** hāline ba
 Vuuşuñ hem uyūruñ var mekāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 66*). [*cihānuñ, -uñ*]
86. Çekersin şiddetin her dem **cihānuñ**
 Naşihat itdi çün Mecnûn'a māder (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 78*). [*cihānuñ, -uñ*]
87. Ki ey şehir-i belā ilīm-i minet
 Hemişe bu **cihān** bir hāle almaz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 129*). [*cihān,]*
88. Virüp andı didi ol arzū-mend
 Hūdā için ki yaratdı **cihānı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 103*). [*cihānı, -ı*]
89. Cihānuñ yana almaya bütünü
 Tenüm uryān u müflis bī-nevādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 86*). [*cihānuñ, -uñ*]
90. Degül çün hāli hāline muvāfi
Cihān ol dem harāb olur muaa (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 27*). [*cihān,]*
91. Cihānuñ bir pula almaz zerin ol
 Maabbet eyle bī-huş itmiş anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 40*). [*cihānuñ, -uñ*]
92. Bu bed-fikri getürmek albe hāşā
Cihān bir tekyedür iki apusı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 151*). [*cihān,]*
93. Çıam merdāne bu evden ne mirdār
Cihān kim mār ile çāhı oludur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 155*). [*cihān,]*
94. Cihān hāndalarından alkıd atı
 Çü ben benlik bütin ıldum şikeste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 162*). [*cihān,]*
95. Murādi olmasa Perverdigār'uñ
Cihān kim iki yüzlü bir varadur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 5*). [*cihān,]*
96. Bedenden gitdi bāı burca irdi
Cihān borca içer çün cām-ı cāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 63*). [*cihān,]*
97. Cihānuñ hırmenine urur āteş
 Görürsin her gice bu zıll-ı memdūd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 72*). [*cihānuñ, -uñ*]
98. Cihān urduca zikr ola kemālūñ
 oyup kendü belāñı gözleseñ gayr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 8*). [*cihān,]*
99. Ki cāmı Leylī'ye İbnü's-selām'uñ
Cihān oldur āna biñ cān gerekdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 41*). [*cihān,]*
100. Anuñ bir harfi ammā key hāādur
 Didüñ öldi falān odı **cihānı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 37*). [*cihānı, -ı*]
101. Hemān zenbūr aldı gitdi balı
 Hünerden yudılar yüzün **cihānuñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 77*). [*cihānuñ, -uñ*]
102. İki yār u iki müştā u mehcür
Cihāna oldı efgānun hırūşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 93*). [*cihāna, -a*]
103. Cihāndan şoyup cāndan uşanmış (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [*cihāndan, -dan*]
104. Boyanur ālemūñ sīmāsı ana
Cihān kim hūnīdür yodur amāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 3*). [*cihān,]*
105. Söyündürdi anuñ da aterini
Cihān anuñ daı yazdı berātın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 145*). [*cihān,]*
106. Ne bey ola kim āır fāsīd olmaz
Cihān ayyārdur dā'im işi rīv (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 153*). [*cihān,]*

107. Melek şüretde ammā ma'nide dīv
Cihān 'ayyārınunñ āl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 155*). [*cihān,]*
108. Hāzān vakti kadem başsa **cihāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 1*). [*cihāna, -a]*
109. Bil ey bî-çāre Leylî'nünñ hābibi
Geçürdükçe **cihānda** rüzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 99*). [*cihānda, -da]*
110. Tamām iyleyüp anuñ da hāyātın
Ne evvel var **cihānda** olmaz āhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 147*). [*cihānda, -da]*
111. Ne cān foydı saña ne sen **cihāna**
Dil-ārā bağ idüñ olduñ hārābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [*cihāna, -a]*
112. Muṭarrā verd idüñ düşdün türābe
Cihānda māh u mihr idi cemālünñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 109*). [*cihānda, -da]*
113. Değül hüsniñden ammā cān gözi dūr
Kazındı şüretün nakşı **cihāndan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 137*). [*cihāndan, -dan]*
114. Cinān olsun maḳām-ı cāvidānuñ
Güzel hūrī idüñ geldüñ **cihāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 149*). [*cihāne, -e]*
115. O da yüz tutdı āhir irtihāle
Cihān 'uşşāka bî-dīdār-ı dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 19*). [*cihān,]*
116. İnanma uğrıdur düzd-i cihāne
Cihān bir hānedür kim pür-belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 85*). [*cihān,]*
117. Ne lāyıkdur sana 'ālem-perestī
Cihāna ṭapma kim yokdur şebātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 165*). [*cihāna, -a]*
118. Bu yol 'azminde olurlar berāber
Cihānda her kaçar vahşī uçar kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 47*). [*cihānda, -da]*
119. Cihāndan şovuyup cāndan uşanmış
Vücüdi seng-i ğamdan hürde olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 4*). [*cihāndan, -dan]*
120. Diyüp ey dōst virdi cān-ı pākin
O da göçdi belā ile **cihāndan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 39*). [*cihāndan, -dan]*
121. İrer feryāda biñ biñ rahmetu'llah
Kaçan Mecnûn **cihāndan** dürdi rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 173*). [*cihāndan, -dan]*
122. İnanmazsañ nāzar kıl kehkeşāne
Şu kim bir kāhe şaymazdı **cihānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 89*). [*cihānı, -ı]*
123. Kaṭık idinme ḳanı nāna zinhār
Yidüñ tut mālını cümle **cihānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 121*). [*cihānuñ, -uñ]*
124. Gözedür muḳlişi kaçmağa ḳābil
Yüzine bensinñ ey ādem **cihānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 155*). [*cihānuñ, -uñ]*
125. Bu 'ālemde sürer beyle şafāyi
Şu dil kim ol **cihānda** olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 77*). [*cihānda, -da]*

cihān: *Alem, dünya, cihan. II felek bağlamında.*

1. Olurdu cümle şā'irler imāmı
Şikāyet iyleme Ḥamdī **cihāndan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 29*). [*cihāndan, -dan]*

cihān ālāyişi: *Alemin süsü, gösterişi.*

1. Ğam-ı Leylî ola 'ālemde kārüm
Cihān ālāyişinden çün olam pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 103*). [*cihān ālāyişi, -nden]*

cihān ḥalkı: *İnsanlar. Bu dünyada yaşayanlar.*

1. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
Ne nâmûs u ne nâm u neng ü töhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 4*). [*cihân halkı,*]

cihân terki: *Veli ve dervişlerin dünyaya ait her şeyden el çekmeleri.*

1. İlüñ hâcet-gehidür âsitâni
Cihân terkin başına tâc idinmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 21*). [*cihân terki, -n*]

cihâna gel-: *Doğmak II meydana gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Bu dünyâdur neler toğurmuş ana
Hemân Leylâ mı gelmiş bu cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 92*). [*cihâna gel-, -miş*]

cihâna gelme: *Benzeri dünyaya gelmemek II Eşi benzeri olmamak.*

1. Şaķınduķ göze çöp düşer dimişler
Cihâna gelmedi bahtuñ gibi saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 13*). [*cihâna gelme, -di*]

cihân-dâr: *Cihanı tutan hükümdar.*

1. İlâhî kârdan kad pervâz
Cihân-dâr u cihân-perver cihân-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 8*). [*cihân-dâr,*]

cihân-dîde: *Dünyayı gören, görmüş geçirmiş.*

1. Her işde manzar-ı gavır idi belki
Cihân-dîde zemâne-âzmüde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 7*). [*cihân-dîde,*]

cihân-gerd: *F. dünyayı dolaşan/gezen.*

1. Anuñlaydı selâmı vü kelâmı
Kaçan bir beyt okısa ol **cihân-gerd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 201*). [*cihân-gerd,*]

cihân-ı ‘uşşâk: *Aşıkların dünyası.*

1. O da yüz tütüdi âhîr irtihâle
Cihân-ı ‘uşşâka dîzâr-ı dildâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 17*). [*cihân-ı ‘uşşâk, -a*]

cihân-perver: *Dünyayı besleme.*

1. İlâhî kârdan kad pervâz
Cihân-dâr u **cihân-perver** cihân-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 8*). [*cihân-perver,*]

cihân-sâz: *Cihâm düzenleyen.*

1. İlâhî kârdan kad pervâz
Cihân-dâr u cihân-perver **cihân-sâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 8*). [*cihân-sâz,]*

cihâz: *Gelin olacak kız için hazırlanan her türlü eşya, çeyiz.*

1. Cihâz u hürmet ile dürr-i nâ-süft
Gümüş gövdelü altun başlu duhter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 202*). [*cihâz,]*

cihet: *Taraf, yön.*

1. Cihetden taşra tütüdi âşiyânı
Refîk-ı pâke uçdı cân-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 38*). [*cihetden, -den]*

cilâ: *Parlaklık, ışıltı.*

1. Yiter âyineye hil'at **cilâsı**
Eger kim olmaya âyine 'üryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 176*). [*cilâsı, -sı]*

cilve-gâh: *Görünme, tecellî ve zuhur etme yeri, tecellî yeri.*

1. Refîkından garîb ü yârdan dür
Yüce taşlar başıdur **cilve-gâhuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 53*). [*cilve-gâhuñ, -uñ]*

cilve-gâh-ı yâr: *Sevgilinin cilve yeri.*

1. İrişdi cilve-gâh-ı yâre derhâl
Didi Leylî görüp anda bu hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 62*). [*cilve-gâh-ı yâr, -e]*

cîm: *Cim, Arap alfabesinin beşinci harfi.*

1. Olur **cîm** olmasa ol zülf ü kâkül
Hemişe boynuma şan hâlka-ı gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19*). [*cîm,]*

cîm: *Arap alfabesindeki cim harfi II Sevgilinin cim harfi gibi kıvrımlı saçı.*

1. Cemâl oldukça **cîm** ü mîm elif lām
Yazıldı nâme çün tayıy oldu kâğıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [*cîm,]*

cîm-i mevzûn: *Düzgün mim (harfi gibi saç).*

1. Şekerden dür şaçar şîrîn dehendür
Ruĥında zülf ü ĥâlî **cîm-i mevzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 57*). [*cîm-i mevzûn,]*

cinân: *Cennetler.*

1. Cinân olsun maĥâm-ı câvidânûñ
Güzel ĥürî idüñ geldüñ cihâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 148*). [*cinân,]*
2. Yirüñ añduñ revân olduñ **cinâne**
Güzel tûbâ idi ĥadd-i ĥırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 150*). [*cinâne, -e]*

cinnet: *Delilik, cûnun.*

1. Gider evvel ʿilâc it **cinnetini**
Taleb kıl soñra vuşlat cennetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 147*). [*cinnetini, -i, -ni]*
2. Yanınca şîr ü vaĥş ol şîr-i merdân
Yiñi **cinnet** yiñi sevdâ yiñi baĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 7*). [*cinnet,]*

cins: *Aynı tür, türdeş.*

1. Benî-nev'ün taleb ĥıl **cinse** bâr ol
Tutalum kim tenüm taşdur demürdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 82*). [*cinse,]*

cins: *Tür, çeşit.*

1. Niçün gül-ı beyâbândur ĥarîfüñ
Senüñ **cinsüñ** benem baña ĥarîf ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 145*). [*cinsüñ, -ün]*
2. Odur bildi nişânından bulıncaĥ
Var eṭrâfında vaĥşî **cinsi** bir cevĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 27*). [*cinsi, -i]*

cins-i âhû: *Ceylan türü, ceylan çeşidi.*

1. Ĥuşûşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi Leylî gözine oĥşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 68*). [*cins-i âhû, -lar, -dan]*

cirm-i güneş: *Güneş yıldızı.*

1. Ġidâsı ĥuşşa âb-ı dîde nüşî
Hemân cirm-i güneşdür ĥurş-ı ĥôş-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 75*). [*cirm-i güneş, -dür]*

cism: *Beden, gövde.*

1. Ķoman dâmân-ı luṭfuñ hergiz elden
Şu dem kim ĥuşĥ ola **cismümde** cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [*cismümde, -üm, -de]*
2. Olur ĥülzâr u nâr u mü'min ü gebr
Ola çün **cismüme** merĥad o ĥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 65*). [*cismüme, -üm, -e]*

3. Velî cüft olmadı **cismine** cismüm
Dilerdüm ben ki geçdükce zamānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 200*). [*cismine, -i, -n, -e*]
4. Anuñ ser-tâ-kağem ay idi **cismi**
Yaraşur Leylî olsa anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 133*). [*cismi, -i*]
5. Bürehne **cismi** ince müya dönmiş
Tenin mü kaplamış āhüya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 29*). [*cismi, -i*]
6. Yuyup **cismi** ğubarın iyledi pāk
Üşüp başına kavmi nitekim ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 84*). [*cismi, -i*]
7. Meded kıl var iken **cismümde** cānum
Şusuzlıkdan çiĝer ğarķ oldu kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 96*). [*cismümde, -üm, -de*]
8. Kıla **cismüm** kılı biñ dürlü feryād
Tenüm müy-ı miyān-ı mūra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 8*). [*cismüm, -üm*]
9. Gicesi gibi bahtı kara Mecnün
Miyān-ı mür gibi **cismi** bārik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 5*). [*cismi, -i*]
10. Hilāl itmiş belā ol nātüvānı
Olup nireng-i ğamdan **cismi** nireng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 69*). [*cismi, -i*]
11. Velî cüft olmadı cismine **cismüm**
Dilerdüm ben ki geçdükce zamānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 200*). [*cismüm, -üm*]
12. Hāzīne-dār-ı genc-i āşināyī
Ciger kanı virelden **cismüñe** reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 187*). [*cismüñe, -üñ, -e*]
13. Olur cānuma kuvvet **cismüme** zād
Tenüm perhiz ile efsürde oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 52*). [*cismüme, -üm, -e*]
14. O kânün gibi inler nāliş eyler
Sürüp şefkat elin **cismi** çü nāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 51*). [*cismi, -i*]
15. Ki budur günde bir kez **cismüme** küt
Didi hācib ğurürından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 20*). [*cismüme, -(ü)m, -e*]
16. Yakın gelmez budur ‘ayyāra ‘ādet
Yakın olmaduĝı **cismüme** cānān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 19*). [*cismüme, -üm, -e*]
17. İçi mürde taşu merķad gerekdür
Dirende yoldaşum **cismüm** deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 73*). [*cismüm, -üm*]
18. Yaraşmaz sen oturasın türābe
Senüñ ter-penbedür **cismüñ** ben āteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 79*). [*cismüñ, -üñ*]
19. Senüñ başuñda efser tāk-ı devlet
Senüñ **cismüñde** nāzük pīrehen var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 95*). [*cismüñde, -üñde*]
20. Ya iki şehd eriyüp oldu bir āb
Bular bir cān idi evvel iki **cism** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [*cism,]*
21. Meger döndi kuru yapraĝa şimdi
İrişdi taze **cismün** rüh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 127*). [*cismün, -ün*]
22. Taĝılımış **cismi** kalmış üstüñvānı
Felek anuñ da bozmış hey’etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 188*). [*cismi, -i*]

cism ü cān: *Beden ve ruh.*

1. Ne hālüm yanmaĝa bir ehl-i hālüm
Kuru yapraĝa döndi cism ü cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 109*). [*cism ü cān, -um*]

cismānī: *Bedenle, vücutla ilgili olan.*

1. Ölürsen istemez andan hālāşı
Deĝül ‘aşķ ol ki **cismānī** ğarazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 3*). [*cismānī,]*

cism-i hāk: Topraktan oluşmuş vücut.

1. Diyesin hāzretine bu kelāmı
Ki terk itdükte Leylī cism-i hāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 95*). [*cism-i hāk, -i*]

cism-i hāk: Perişan beden.

1. Kenār-ı hāke düşdi cism-i hāki
Uçup cān murğı sūr-ı Şūr'a çondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 40*). [*cism-i hāk, -i*]

cismüm: Beden, gövde.

1. Mucib iyle bu lāl-i pür-kelāli
Ki yüz şuyıyla toprak ola **cismüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 71*). [*cismüm,]*

civān: Genç, taze delikanlı.

1. Turıncı ğabğabın gördükçe anuñ
Turunca döndi Qays ol **civānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 12*). [*civānuñ, -uñ*]
2. Civān iken daħi pırāne kıldı
Ne ayak bulunur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 90*). [*civān,]*
3. Dirīğa ol **civān** kanı didi pır
Qayurdi Qays'ı her kavm ü kabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 60*). [*civān,]*
4. 'Aceb 'aşka düşürdi ol **civāni**
Düşüp bu her iyü yavuz zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 4*). [*civāni, -i*]
5. Nevā vü berk ile şūrīde destān
Civān itdi cihāni sebz-i nev-ħız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 9*). [*civān,]*
6. İçüp eş'ār oqurlardı muħayyel
Şikāyet-güne Mecnûn ol **civāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 3*). [*civāna, -a*]
7. Bu dīvāne **civāna** şerbet idi
Size şerbet behā çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 22*). [*civāna,]*
8. Aduñ yād iyemez yār oldı yāda
Nikāħ itdiler anı bir **civāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 39*). [*civāna,]*
9. Bile uydurdu bir nice **civāni**
Aradı anı her arada gezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 30*). [*civāni, -i*]
10. Atardı itlere itler yir idi
Meger kim bir **civān** şāhuñ nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 5*). [*civān,]*
11. Kılına degmemişler bu 'aceb sır
Civān haqkın bilüp segbān-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 43*). [*civān,]*
12. İletdi kalb-i segden şadr-ı şāha
Civāna i'tizār idüp didi şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 51*). [*civāna,]*
13. Halāş itdiler ol miskīn **civāni**
Ta'accüb itdi şāh ol merd-i hāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 46*). [*civāni, -i*]
14. Ne nevreste **civāna** şefkati var
Meger yokdur anuñ mihr ü vefāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 106*). [*civāna,]*
15. Amāni yok ne pīre ne **civāne**
Ne bir dil-ħaste pīre hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 104*). [*civāne, -e*]

16. Yimek içmek gâmından iyledi pāk
Çü gördi ol **civān** kim bu ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [*civān,]*
17. Bir artuğ oldu tüt katuñda vahşî
Kul idinmek benim gibi **civām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 59*). [*civāni, -i]*

civān-merd: Mert yaradılışlı, yüce gönüllü, yiğit.

1. Yazardı levh-ı dilde ol **civān-merd**
Ten-i Mecnûn'ı dâ'im za'f-ı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 202*). [*civān-merd,]*

cübbe vü destâr: Cüppe ve sarık.

1. Hemân bir cübbe vü destârı kaldı
Taşavvuf hûd taşallut oldu şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 82*). [*cübbe vü destâr, -i]*

cüd: Cömertlik.

1. Vücüd-ı şems **cüduñ** çeşmesidür
Ne çeşme belki kemter eşmesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 27*). [*cüduñ, -(u)ñ]*
2. Mübeşşirdür aña rûhı Celil'üñ
Muķırr-ı keşti-i Nüh oldu **cüdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 21*). [*cüdi, -i]*
3. Anunçün **cüdına** nisbet vücüdi
O dem kim 'âciz ola anda Loķmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 22*). [*cüdına, -i, -(n)a]*

cüdâyî: Ayrılık, sevgiliden ayrı düşme.

1. Didi kim key haţâdur bu **cüdâyî**
N'ola gelse kenâruna nigârüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 150*). [*cüdâyî,]*

cüft ol: Çift olmak, eş olmak.

1. Seme serseme uymaz ol ki serdür
Anuñla cüft olup giren döşege (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 143*). [*cüft ol, -up]*
2. Benüm sensüz maķāmum beytü'l-aķzān
Senüñ cânuñla cânım olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 197*). [*cüft ol, -alı]*
3. Tenüm bî-cüftdür çün dürr-i nāsüft
Egerçi ğayr ile cüft oldu ismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 199*). [*cüft ol, -dı]*
4. Velî cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm ben ki geçdükc zamānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 200*). [*cüft ol, -ma, -dı]*
5. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [*cüft ol-, -sa]*
6. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [*cüft ol-, -sa]*

cülâb: Gülsuyu.

1. Sözinüñ şîrîn **cülâbı** haste cāna nüş olur
Hümā döndi āteş-i ruhsāruña qarşu gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [cülâbı, -ı]
2. Güli ol řab^c-ı nā-mevzūna virmen
N'ider dīvāne bu şand u **cülâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 97*). [cülâbı, -ı]

cülüs it: *Oturmak; tahta çıkmak, hükümdar olmak II sahip olmak, elde etmek.*

1. Felek puştında zeyn itdi 'imārı
İdüp şadr-ı 'imārīde cülüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 3*). [cülüs it, -üp]

cümle: *Bütün, hep, müstesnası olmayarak, tamamen.*

1. Ne şey olsun o kim görmez o nürü **cümle** eşyādan
Ne bilsün tih-ı ğafletde çalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [cümle,]
2. İy vehhāb-ı 'uķül u bā'is-i cān
Senüñ hūkmüne var yok **cümle** yeksān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 72*). [cümle,]
3. Senüñ zikründe dildür **cümle** zerrāt
Senüñ zikrüne ğidā-yı 'aķl u cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 90*). [cümle,]
4. Şefā'atden dem ura Fahr-ı 'ālem
Za'if ümmetlerinden **cümle** 'āşī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 27*). [cümle,]
5. Belī 'aşķ ile pürdür **cümle** eşyā
Ĥaķīķat 'aşķıdur maķbül-i Mevlā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 11*). [cümle,]
6. Ne denlü şarsalar oda pelāsi
Olur 'üryān yaķar **cümle** libāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 28*). [cümle,]
7. Meded olursa saña mīm ile dāl
Demünde **cümle** ĥayre olasın dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 28*). [cümle,]
8. Bilürsin bellü ĥālüm saña **cümle**
Ki düşmedüm bu ĥāle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 7*). [cümle,]
9. Bu bārı çekse nāķam olsa řābir
Cehennemden çıkardı **cümle** kāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 24*). [cümle,]
10. Bu yārān **cümle** A'rabun levendi
Ĝalař didüm muĥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [cümle,]
11. Bu yārān **cümle** ā'rabun levendi
Ĝalař didüm muĥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [cümle,]
12. 'Adāvet ĥāli olsa dilde ğālib
Meşālib görünür **cümle** menāķib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 164*). [cümle,]
13. Ne ben pendi şutaram ne beni bend
Ĥarāb oldu yıķıldı **cümle** vārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 37*). [cümle,]
14. Varalar Ka'be'ye sa'y-ı du'āya
Ki ĥacet-ĝāh odur **cümle** du'āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 25*). [cümle,]
15. Ne cān **cümle** cihāne fitne oldu
Geh avlar ĝamzesi baĝlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 24*). [cümle,]
16. Ĥaķīķat **cümle** varum ol yañadur
Ĥün ol cānibdedür didār-ı Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 156*). [cümle,]
17. Hemān **cümle** ĝanisi vü ĝedāsi
Dirilüp cenge āheng ilediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 8*). [cümle,]
18. Anuñ Ĥün dīve beñzer **cümle** ĥūyi
Ne lāyıkdur ĝurāba şu'me-i bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 100*). [cümle,]
19. Gezüp cerr iderem ilden buña zād
Gezüp bu ĥile ile **cümle** ķavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 27*). [cümle,]

20. Muṭī'em **cümle** fermânına şâhuñ
Çekerseñ tıǵuñı uş cān u serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 80*). [cümle,]
21. Baña ḥabbe gerekmez **cümlesin** al
Görüp şād oldı ol 'avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 38*). [cümlesin, -sin]
22. Yirine geldi **cümle** resm ü 'ādāt
O meclisde ki ulular oқundı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 134*). [cümle,]
23. Olur senden qabileñ **cümle** bızār
Olur māder peder ḥıış u birāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 180*). [cümle,]
24. Anuñ ḥükminde oldı **cümle** ḥāli
Şu deñlü iyledi iḥsānı vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 16*). [cümle,]
25. Ki gül-gün itdi **cümle** ṭağ u ṭaşı
Yatur seng arasında şanki ḥāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 82*). [cümle,]
26. Ki umduǵın yimez bitüdüǵın yir
Bilürsin saña zāhir **cümle** kārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 29*). [cümle,]
27. Añup anı didiler **cümle** maḥzūn
Ki ol üftāde vü mehcūr u nā-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 22*). [cümle,]
28. Yıqup **cümle** bināsın ḥāk ider ol
Zebān-ı tevbe çün oldı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 14*). [cümle,]
29. Dehenden **cümle** dürlər ṭaşra düşdi
Ne dürlər her biri bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 100*). [cümle,]
30. İy **cümle** va' desinde şādıku'l-va'd
İy defter-dār-ı dīvān-ı sa'ādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 52*). [cümle,]
31. Ṭapuñ mevlâ vü ḡayrun saña bende
Bu **cümle** şeş cihet yüce ger alçaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 71*). [cümle,]
32. Yazılmış evvelinde nām-ı Bārī
Ki oldur **cümle** kārūn kār-dānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 171*). [cümle,]
33. Olup eş'arı ḡüyā dürr-i menşūr
Oқındı **cümle** dilde şı'r-i pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 15*). [cümle,]
34. Vücüdüm ḥānesinde qalmadı raḥt
Bir oldı **cümle** 'aşq u 'āşık u dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [cümle,]
35. Olurdi cānı **cümle** yirde bī-derd
Meşel düzen ne ḥōş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 170*). [cümle,]
36. Didi anuñ gibi uşluya mecnūn
O ḥōd **cümle** hünerde kāmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 27*). [cümle,]
37. Olurdi **cümle** şā'irler imāmı
Şikāyet iyleme Ḥamdī cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 28*). [cümle,]
38. Qamu aǵlaşdular anuñla bile
Getürüp emrini **cümle** yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 139*). [cümle,]
39. Ki ḥāk-i ravza oldı **cümle** gül-gün
Ṭurup süsen gibi qabr üzre miskīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 82*). [cümle,]
40. Qatıq idinme qanı nāna zinhār
Yidüñ ṭut mālını **cümle** cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 121*). [cümle,]
41. Müsemmasın ki kevnə şıǵmaz ismüñ
Senüñ-çün ḥālk olundu **cümle** hestī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 163*). [cümle,]
42. Bu yolda yoq saña ṭa'n u melāmet
İlāhī **cümle** 'āşıklar ḥāki-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 31*). [cümle,]

cümle varı: *Bütün mal, varlık.*

1. Yüregi üzre qomış bir daḡi seng
Cihānda **cümle varı** ol iki ṭaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 11*). [cümle varı,]

cünbiş: *Salınma, dilbercesine nazlı hareket etme.*

1. Virür her za‘ferân aña acı dil
Görüp bu **cünbişin** serv-i revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 65*). [*cünbişin, -in*]

cünbiş: *Hareket.*

1. Kapuñdur secde-gâhı ol sücûduñ
Zihî **cünbiş** ki maḥzâ fazl-ı cûdun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 36*). [*cünbiş,]*
2. Felek kim **cünbişi** devri aradı
Sücûdi dâ‘im itmekdür murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 33*). [*cünbişi, -i*]
3. Birinde yok yüz erden döndire yüz
Ciger-dâr olanuñ **cünbişde** kalbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 23*). [*cünbişde, -de*]
4. Hem urup yâra hem feryâd idersin
Görinür **cünbişünde** riş-ḥande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 31*). [*cünbişünde, -üñ, -de*]
5. Bu **cünbişden** de döndi aşıkâra
Selâmet terk idüp İbnü’s- Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 40*). [*cünbişden, -den*]
6. O kim ol **cünbişüñ** seyyâresidür
Cemâlüñ şevḳınuñ âvâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 37*). [*cünbişüñ, -üñ*]

cünün: *Çılgınlık, delilik.*

1. Meh-i nev artururdu her **cününü**
‘Acebdür fırḳati arturdu bunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 63*). [*cününü, -ı*]

cür‘a: *Bir damla, bir yudum.*

1. Ḳomayam nîm **cür‘a** ḳala bâḳî
Mey olmaz ‘aşḳuna nûş iyilesem hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 64*). [*cür‘a,]*
2. Bulam her **cür‘ada** biñ biñ fütûḥı
İlâhî baña bu devletlü ruzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 70*). [*cür‘ada, -da*]

cür‘a-i merdân: *Yiğitlerin damla damla kanı.*

1. Türâba **cür‘a-i merdân** içürdi
O câmuñ nûş idenler şîşesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 62*). [*cür‘a-i merdân,]*

cürm: *Suç, günah.*

1. Ne **cürmüm** var ki artar her gün âhum
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72*). [*cürmüm, -üm*]
2. Bu gün uş oldum ol **cürmüñ** esiri
El uzatdumsa dün urmaḡa nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 70*). [*cürmüñ, -üñ*]

cüş: *Coşma, taşma, kaynama, coşkunluk, galeyan.*

1. Giderdi nice fersaḥ yire ḥayli
Her at kim **cūṣı** yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [*cūṣı, -ı*]
2. Menem od üzre n'iyler sende bu **cūṣ**
Seni kim yaqdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 42*). [*cūṣ,]*
3. Ğamāme döndi çeşmi ol ğam için
Senün mestāne nazmuñdan gelüp **cūṣ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 137*). [*cūṣ,]*
4. Ğomadı bende ḥalka meyl ü **cūṣı**
Senüñ de ḥile ise bâruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 34*). [*cūṣı, -ı*]
5. Ne şahrâ katlanur **cūṣına** ne tağ
Biñ oldı bir iken Leylî'ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 8*). [*cūṣına, -ı, -n, -a*]
6. Getür öp sür yüzüne di zihî la'ı
Eger bir turş-rüdan göresin **cūṣ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 117*). [*cūṣ,]*

cūṣ it: Coşmak.

1. Revān zemzem gibi cūṣ itdüm andan
O merdüm 'arz idüp ihlâş-ı ḥâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 48*). [*cūṣ it, -dü, -m*]
2. Cihāne tiğ-ı tiz itdi zebānı
Seḥerden cūṣ idüp murğ-ı seḥer-ḥiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 39*). [*cūṣ it, -üp*]
3. Dürülmüş yüzi açıldı çü nāme
Şafādan eyle itdi cūṣ vecdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 163*). [*cūṣ it, -di*]
4. Müheyyā iyleyüp biñ biñ selāmı
Ne dem kim cūṣ ideydi bād-ı Necdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 91*). [*cūṣ it, -e, -(y)di*]
5. Bunuñ da cūṣ iderdi ḥāl-i vecdî
Alup Necd'üñ nesiminden şafāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 92*). [*cūṣ it, -er, -di*]
6. Döğindi ağladı cūṣ itdi muḥkem
Biraz kim ağladı vü itdi zārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 146*). [*cūṣ it, -di*]
7. Tehî diller niye şaqlarlar anı
Bu dem bağı delükler kim ider cūṣ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 27*). [*cūṣ it, -er*]
8. Anı menzil idinme kim ḥaṭādur
Ki ejderhā gibi cūṣ itse deryā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 73*). [*cūṣ it, -se*]
9. Seḥerde fāḥte evrādı gū gū
İşidüp bu ḥiṭābı itmeyen cūṣ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 49*). [*cūṣ it, -me, -(y)en*]
10. Kağan arslan gibi cūṣ itdi şihne
Kılı tîre dili şemşîre döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 32*). [*cūṣ it, -di*]

cūṣ it: Coşmak, birdenbire çoğalıp hızlanmak.

1. Eri tuya diyü kütāh iderdi
Ol evden gitse cūṣ iderdi düdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 31*). [*cūṣ it, -er, -di*]

cūṣ it: Duygu, düşünce ve fikirlerini kuvvetle ve heyecanla dışa vurmak, galeyana gelmek, huruş etmek.

1. Uluşurlar olar bu itse cūṣı
Düşüp divānelik dilkü içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 70*). [*cūṣ it, -se*]

cūṣ iyle: Coşmak.

1. Mürüvvet mevcî dilde iyledi cüş
Didi bu bî-penâha puşt olaym (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 44*). [cüş iyile, -di]
2. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni ben bilmedüm ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 60*). [cüş iyile, -se]
3. Benüm şahşum demür döymez kömürdür
Eger cüş iylese âhum tütünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 85*). [cüş iyile, -se]
4. Âhumı güş iyleyüp cüş iylesen âh şabâ
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 1*). [cüş iyile-, -se, -n]

cüş kıl-: Coşmak, galeyana gelmek.

1. Țurup Mecnûn yirinden mest ü medhûş
Bu resme nevha iylerdi kılup cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 12*). [cüş kıl-, -up]

cüş ol: Coşmak, galeyana gelmek.

1. Düşüp pâyına Mecnûn sürdi yüzün
İki cânibde oldu girye vü cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 73*). [cüş ol, -di]

cüş u hurûşa gel: Coşup taşmak.

1. Şalup aşhâb-ı Nevfel üzre tâzi
Mübârizler hurûş u cüşa geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 59*). [cüş u hurûşa gel, -di]

cüşa gel: Coşmak, galeyana gelmek.

1. Dilinden cüşa geldi hışm tâbı
Ol âteş leşkeriyle çekdi şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 50*). [cüşa gel, -di]

cüşa getir: Coşturmak, heyecanlandırmak.

1. Getürdi cüşa deryâ-yı vuḥûşı
Vuḥûş itdiler anları ihâta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 94*). [cüşa getir, -di]
2. Getürdi cüşa deryâ-yı bükâyı
O kızlardan meger bir serv-i nâzûk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 160*). [cüşa getir, -di]

cüşân: Coşkun.

1. Ğamâme döndi ağlar ol Ğam için
İrişüp ravza-i Leylî'ye cüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 9*). [cüşân,]

cüş-ber-cüş: Çok coşkulu olmak.

1. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Ḥaber gelse şabâdan ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 68*). [cüş-ber-cüş,]

cüst: Çabuk, hareketli, çevik.

1. Düşüp kalırdı ol şürîde vü süst
Dönerdi nâka añup küçegin **cüst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 8*). [*cüst,]*
2. Zihî tâlî' ki simurğ oldu şaydum
Atıldı yire **cüst** indi atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 49*). [*cüst,]*
3. Tırup çarha dil uzatdı didi **cüst**
Ki ey bed-fi'l ü bed-âyîn ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 44*). [*cüst,]*

cüst ü çālāk: Hareketli ve çevik.

1. Selâm idi anuñ-çün anuñ adı
Tariğ-i 'aşk içinde **cüst ü çālāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 11*). [*cüst ü çālāk,]*

cüst ü cū-yı naħcîr it: Av için etrafta dolanmak.

1. İderken anda cüst ü cū-yı naħcîr
Tuş oldu kühda Mecnûn'a nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 12*). [*cüst ü cū-yı naħcîr it, -er, -ken]*

cüy: Akarsu, nehir.

1. Taşup aşmış başından mihr **cüy**
Kış uyhusında kuş düşün kılup yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 90*). [*cüy, -i]*

cüy-i âb-ı hayvân: Ölümsüzlük suyunun ırmağı.

1. Şuvârur anı **cüy-i âb-ı hayvân**
Şu resme dâstân h'ân oldu dostân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 54*). [*cüy-i âb-ı hayvân,]*

Ç

çağ: Zaman.

1. Beni ser-ħalka kıl aşħâb-ı 'aşka
O ħalka içre dâ'im geçe **çağum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 65*). [*çağum, -um]*
2. Belâ-yı ğamdan âzâd itmedüñ hiç
Senüñ 'aşkuñ yolında geçdi **çağum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 43*). [*çağum, -um]*

çağır: Çağırarak, seslenmek.

1. Çeküp tıtdı zimâm-ı nâkasın saħt
Ĥaber virdi **çağırđı** ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 25*). [*çağırđı, -dı]*
2. O sensüz yürüyen bî-râh u pür-âh
Yürüiyüp **çağırur** güyâ münâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 39*). [*çağırur, -ur]*

3. Ki bilmez āsumāndan rīsmānı
Varup **çağırdı** ol yār-ı vefā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 43*). [*çağırdı, -dı*]
4. Gelür bir nev-civān çün serv-i mevzûn
Çağırdı ol sibā'-ı vahşe hā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 33*). [*çağırdı, -dı*]

çağır-: ...adıyla seslenmek.

1. Eger Mecnûn diyü **çağırsa** 'āmī
Uyuvirürdi kesmezdi kelāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 49*). [*çağırsa, -sa*]

çāh: Kuyu, çukur.

1. Gice gündüz işi āh oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ **çāh** oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*çāh,]*
2. Gice gündüz işi āh oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ **çāh** oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*çāh,]*
3. Çıķam merdāne bu evden ne mirdār
Cihān kim mār ile **çāhı** ıoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 155*). [*çāhı, -ı*]
4. Nice Dāra'yı bu dār iylemişdür
Koyup **çāha** nice Efrāsyāb'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 61*). [*çāha, -a*]
5. Tābī'at **çāhına** düşmek hāṭādur
Nefes nefsanī olsa zī hācālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 168*). [*çāhına, -ı, -n, -a*]

çāh kaz: Birinin yıkımına çalışmak, kötü duruma düşmesini istemek.

1. Hazer iyle şakin şer şanma ğayra
Kazarsañ kardaşuñ düşmek için çāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 93*). [*çāh kaz, -ar, -sa, -ñ*]

çāh-ı şakāvetden: Bela kuyusu.

1. Kıl ey luṭf ehli Bārī bana yārī
Çıķar **çāh-ı şakāvetden** vücūdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 29*). [*çāh-ı şakāvetden, -den*]

çak: Parça parça, yarık, yırtık.

1. Cefālar sillesinden sinesi **çāk**
Egerçi ğam-zede āzāde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 6*). [*çāk,]*

çak: Ateşlemek.

1. Siyādet sikkesini ebter itdüñ
Başuña çün belā çakmağı **çakduñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 41*). [*çakduñ, -duñ*]

çāk it: Yırtmak, parçalamak.

1. Bu bād öldürür aḥir ol çerāḡı
Hicāb-ı ırzumuz çāk itdi şî'ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 27*). [çāk it, -di]
2. Gören ağlardı ol āşufte ḡālî
Tırup çāk itdi bir gün perde vü pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 43*). [çāk it, -di]
3. Çeküp çāk itdi ğamdan cāmesini
Düzüp āhî duḡānından midādî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 4*). [çāk it, -di]
4. Nitekim penbe-i ḡuşk ile āteş
Yaḡup tevbe hicābın çāk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 13*). [çāk it, -er]
5. Çeküp çāk itdi gül gibi giriban
Dögüp göğsin iderdi pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 4*). [çāk it-, -di]
6. Ḥarîf iseñ eger bismillah ey yār
Ben atlas çāk idici ḡırka-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 7*). [çāk it, -ici]

çāk iyle: *Yaka yırtmak. Çok üzüntülü, vecd hali anlatır.*

1. Tıtuşmış sineden çāk iyledi pōst
Resûl öninde ağlayup hey-ā-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 244*). [çāk iyle, -di]
2. Vücüdün her libāsın iyleye çāk
Selîm aña o deñlü itdi ibrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 34*). [çāk iyle, -ye]

çakal daḡi dimiş oğlum güzeldür: *Kuzguna yavrusu anka görünür mealinden bir atasözü.*

1. Oğul kız sevgüsü ḡükm-i ezeldür
Çakal daḡi dimiş oğlum güzeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 10*). [çakal daḡi dimiş oğlum güzeldür,]

çāker: *Köle.*

1. O yola gitmemeye yoḡdur imkân
Ḳamu bay u fākîr ü şāh u çāker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [çāker,]

çakmaḡ: *Tabanca veya tüfeklerde bulunan tetik düzeni.*

1. Siyādet sikkesini ebter itdüñ
Başuña çün belā çakmaḡı çakduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 41*). [çakmaḡı, -ı]

çal: *Çalmak (Bir müzik aleti bağlamında).*

1. Çalındı kūs ‘uşşāk u ḡicāza
Yürür Mecnûn da ḡayrān deşte düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 10*). [çalındı, -ı, -n, -dı]

çal: *(Mûsikî âletlerinin veya ses çıkarmaya yarayan boru, çan, çingirak, kampana vb.nin) Vurmak, üflemek veya gerekeni yapmak sûretiyle ses çıkarmasını sağlamak.*

1. Çala şādî-ḡudümün şehriyāra
Günüñ zerrin ḡabaḡ farkında ḡāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 26*). [çala, -a]

çal: Vurmak, (kılıç) saplamak.

1. İrüp Mecnûn'a kaçd itdi ala cân
İrişdi **çala** ol şürîde mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 79*). [*çala, -a*]

çalâk: Çabuk, hemen.

1. Seher Dâhhâki güldi yüzün açdı
Mübârizler şavaşa bindi **çalâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 7*). [*çalâk,]*

çalâk: Hareketli, çevik.

1. Niçün şalduñ ayağa irdise el
Gice kim yâr idüñ yanumca **çalâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 191*). [*çalâk,]*

çalış: Gayret etmek, çabalamak; savaşmak, mücadele etmek.

1. Çalış 'ilm ü kemâle bu kemâli
Düşer mi şânuña 'aşk-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 15*). [*çalış,]*

çamur: Su ile karışıp bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak, balçık.

1. Eşegi sürme kim çıkmaz **çamurdan**
Reh-i der-bend olursa h'âb-gâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 94*). [*çamurdan, -dan*]

çanağ: Çanak, tas.

1. Çanağın pür-zer itdi her dilenci
Çayurmayup seḫâ hemyânın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 44*). [*çanağın, -ın*]
2. Zihî ol kavme kim 'ayş itdi ol yevm
Çanağın kim şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 25*). [*çanağın, -ın*]
3. Uvatdı urdı Mecnûn' un **çanağın**
Bu hâle ḫaste Mecnûn key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 32*). [*çanağın, -ın*]
4. Uvatmağdan **çanağın** ben garîbüñ
Vücûdun kâsesin kesr iyle ya'nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 44*). [*çanağın, -ın*]

çâpük: Çevik, hızlı.

1. Gözetdi Leylî'yi pinhân u **çâpük**
Ki firḫatdan ne resme ḫaste-cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 162*). [*çâpük,]*
2. Yügürse yil yürise şu aşışlu
Çemende oynanın **çâpük** ḫarab-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 63*). [*çâpük,]*
3. Kaşâ'id nazm iderdi nitekim dür
Adı Zeyd ille **çâpük** 'Amr'e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 7*). [*çâpük,]*

çārdāk: Dört kemer teşkil eden ufak köşk üstü. Sarmaşıklı ağaç ve nebatlar sarılmış bir direkten yapılmış gölgelik.

1. Oda girmek ne lāyıkdur kebābı
Yüce boynuzları **çārdāka** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 41*). [çārdāka, -a]
2. Beden burcunda boynı tākā beñzer
Yazuğdur ol yüce **çārdākı** yıqma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 43*). [çārdākı, -ı]

çāre: Çare, çözüm, çıkar yol.

1. Kōlay itse ‘aceb mi kār-ı sahtı
Niçün nevmid olursın **çāre** iste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 55*). [çāre,]
2. İde **çāre** dil-i āvāresine
Dil-i māder tūtuşdı āzer oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 170*). [çāre,]
3. Emek baña yimek aña bitidi
Vişāle yoğ imiş sa’y ile **çāre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 69*). [çāre,]
4. Eğer var ise **çāreñ** iyle çāre
Çü görđi çāre yoğ seyyārelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 58*). [çāreñ, -n]
5. Çü görđi **çāre** yoğ ümmidi kesdi
Çü Ceyhūn gibi Mecnūn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 8*). [çāre,]
6. Eğer var ise çāreñ iyle **çāre**
Çü görđi **çāre** yoğ seyyārelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 58*). [çāre,]
7. Eğer var ise çāreñ iyle **çāre**
Çü görđi **çāre** yoğ seyyārelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 59*). [çāre,]
8. Ki nūruñla ırakdan pūr-ziyāyem
Eğer bir **çāre** bulsam ben giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 211*). [çāre,]
9. Bize **çāre** hemān şabr oldı nā-çār
Çü dünyā menzili riħlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 224*). [çāre,]
10. Daħi müşkil budur bī-ğam-güsārem
Ne **çārem** var ne şabrum ne mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [çārem, -m]
11. Diler **çāre** ide bī-çāresine
Tāşa çaldı melāmet şişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 22*). [çāre,]
12. Tūr imdi **çāre** iyle vaşl-ı yāra
Şanavber isteyü ‘azm iyle tāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 28*). [çāre,]

çāre bul: Bir meseleyi halletmeye çalışmak, çözüm yolu aramak.

1. Kāmu olmışlar idi çāre-sāzı
Bulup ol derd-mendūñ çāresini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 9*). [çāre bul, -up]
2. Anı isteyü varsan kūy-ı yāre
Bulınaydı ya dil ya derde çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 22*). [çāre bul-, -ına, -(y)dı]

çāre it-: Yardım etmek.

1. ‘İlāca sa’y idüp anuñla bile
Ki çāre ideler bī-çāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 21*). [çāre it-, -e, -ler]

çāre ol: Çare olmak, derman olmak, soruna çözüm bulmak, sıkıntıyı geçirmeye çare göstermek.

1. Karardur rüzümü anuñ siyâhı
Umaram ben olasin derde çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 47*). [*çäre ol, -a, -sın*]

çäre-sâz: Çare yapan, çare ve tedbir düşünen, bulan; çözüm bulan, çözüm yolu bulan (Allah).

1. Yapuş ser-ħalkasına çäre-sâzuñ
Çapuda ħalka gibi var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 52*). [*çäre-sâzuñ, -uñ*]
2. Yüz urdı ħazretine çäre-sâzuñ
Didi ey Müşterî Zühre ħulâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 62*). [*çäre-sâzuñ, -uñ*]

çäre-sâz: Çare bulan, çare bulucu.

1. Kamu olmışlar idi çäre-sâzı
Bulup ol derd-mendûñ çâresini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 8*). [*çäre-sâzi, -ı*]

çarĥ: Felek, âlem, dünya.

1. Aña bindi çü kevneynüñ imâmi
Yidi meydânını çarĥuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 57*). [*çarĥuñ, -uñ*]
2. ‘Uṭârid ehl-i defter kâtib olmış
Büker zerrîn-ter çarĥ ile Ĥürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 31*). [*çarĥ,]*

çarĥ: Baht, talih, felek.

1. Ki çarĥuñ çekmediyidi kaçârı
Cibâlûñ hem cemâli ‘âciz andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 24*). [*çarĥuñ, -uñ*]
2. Ṭurup çarĥa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi’l ü bed-âyin ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 44*). [*çarĥa, -a*]
3. Dil uzatdı vü çarĥa itdi nefrîn
Yanup ol türbe üzre nitekim ‘üd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 84*). [*çarĥa, -a*]

çarĥ-ı ‘âlem: Dünyânın dönmesi.

1. Elinde nüşı var yiñinde nüşı
Hemîşe döndüğü bu çarĥ-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 157*). [*çarĥ-ı ‘âlem,]*

çarĥ-ı ğaddâr: Merhametsiz felek.

1. Yiter ‘uşşâka vaşl-ı ‘âlem-i dil
Beni senden ayırdı çarĥ-ı ğaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 223*). [*çarĥ-ı ğaddâr,]*
2. Nice ma’sûĥ u ‘âşık var cihânda
Cihânda çarĥ-ı ğaddâr ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 77*). [*çarĥ-ı ğaddâr,]*
3. Bozulmaya bozıla çarĥ-ı ğaddâr
Şafaĥ gibi demüm dökerse düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 10*). [*çarĥ-ı ğaddâr,]*

çarh-ı h n-riz: Kan dökücü felek, kan döken dünya.

1. Meger ka c itdi boynın **çarh-ı h n-riz**
Eger ka c iyleye bu h n  anı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 77, Mısra 20*). [*çarh-ı h n-riz,]*

çarh-ı laciverdi: Lacivert renkli gökyüzü.

1. Seher-geh c nki **çarh-ı laciverdi** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 45, Mısra 1*). [*çarh-ı laciverdi,]*

c ry r: Dört dost, dört halife (Hz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali).

1. Halife oldı ana **c ry rı**
Bular kim her biri b - ek velidür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 58*). [*c ry rı, -ı]*

 at: Birbirine bağlamak, tutturmak.

1.  atup tedbir iderler bağlarını
Budur tedbir atup t r-i ka z yı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 36, Mısra 76*). [* atup, -up]*

 av:   hret.

1. G r h-ı vah su  a a intis bın
İşidüp ** avını** her ehl-i idr k (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 77*). [* avını, -ı, -mı]*

Çavuş: Orduda onba ıdan sonra gelen erba .

1. Yürürlerdi  eriler gibi  af  af
Yürüse  ir olur ** avuş** yolına (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 43*). [* avuş,]*

 eh: Kuyu.

1. Ki ol ** ehden**  ıkasın ey girift r
O hal a hal a-i zülf-i siyehdür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 158*). [* ehden, -den]*
2. Bu bend n bendesi  alemde  ehd r
Eger ** ehden** bulam dirse  nec tı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 161*). [* ehden, -den]*

 eh: Kuyu,  ukur // gamze.

1.  ehinden  amlamı  bir ka re  b 
Ol  bu  kaçresinden kudret-i Ha  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 38*). [* ehinden, -in, -den]*

Çehre: Yüz, sima.

1. O gonce arturduğca nâz ü guncı
Şarardı **çehre-i** Kays' uñ turuncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 10*). [*çehre-i, --i*]
2. Olup yaşduğla döşek hâre vü hâr
Yiri hâk ü ğubâr u **çehre** hâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 17*). [*çehre,]*

çek-: Taşımak.

1. Yidiler tâziler dest-i hademde
Çeküp dinâri esterler diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*çeküp, -üp*]
2. 'Arûsiyçün müzeyyen kıldı maħmil
Çeküp pîl-i sepide-i Mengelüsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 7*). [*çeküp, -üp*]

çek-: Bir şeyi kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

1. Hemân ğavġâ **çeker** şüride bülbül
Gül-i vaşluñ çü dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 46*). [*çeker, -er*]

çek-: Yük çekmek.

1. Bu bârı **çekse** nâkam olsa şâbir
Cehennemden çıkardı cümle kâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 23*). [*çekse, -se*]

çek: Katlanmak, tahammül etmek.

1. Ki çarhuñ **çekmediyidi** kaçarı
Cibâlûñ hem cemâli 'âciz andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 24*). [*çekmediyidi, -me, -, -(y)idi*]
2. Şarardur korqudan div-i sepidi
Çekerdî her kişi derd-i neberdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 99*). [*çekerdi, -er, -di*]
3. O vaş olur **çekerem** ben belâyı
Ben alursam eger virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 8*). [*çekerem, -e, -r, -e, -m*]
4. Taşı toprağı kızmış kıra beñzer
O vâdide **çeker** düzağ 'azâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 39*). [*çeker, -er*]
5. Çekerem ğuşşasın hem ol garibüñ
Günüm bu ğuşşadan dâ'im gicedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 114*). [*çekerem, -e, -r, -e, -m*]
6. İşi ğam eşi vahş u âhuvândur
Senüñ yüküñ **çekerken** ol giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 129*). [*çekerken, -erken*]
7. Dile gelse n'ola râz-ı nihânum
Çekerdüm genc-i râzı hıfz için renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 71*). [*çekerdüm, -er, -dî, -m*]
8. Ciger kanın **çekerken** dânelerde
Dil-i nârı pür ider hâne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 36*). [*çekerken, -erken*]
9. Bu zevka bunlaruñ 'aşkı sebebdür
Çekerlerdi bular anda cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 71*). [*çekerlerdi, -er, -ler, -di*]
10. İrişdiler şafâ-yı câvidâne
O 'âlemde o kim **çekdi** belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 75*). [*çekdi, -di*]
11. Kuru ğavğa **çeker** bî-çare 'andel
Meşel bustâmnunñ ehli ne hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 64*). [*çeker, -(e)*]
12. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebâti
Bu derdi kim **çekersin** şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 105*). [*çekersin, -er, -sin*]

13. Ğamın anuñ da **çekdi** bir nice dem
Ne merdüm-ı̇yârdur yâ Rab zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 102*). [*çekdi, -di*]
14. Nice vahşî arasında geçersin
Nice cevrin **çekersin** taş u tağuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 75*). [*çekersin, -er, -sin*]
15. Çekersin şiddetin her dem cihânuñ
Naşihat itdi çün Mecnûn'a mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 78*). [*çekersin, -er, -sin*]
16. Hemân zulmet belâsın **çekdi** gitdi
Ne turfe derd olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 54*). [*çekdi, -di*]
17. Ki ol âhüyü nice iyleye şayd
Çekerdi dürlü dürlü renc ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 49*). [*çekerdi, -er, -di*]

çek: Çekmek.

1. Eger çengâliñ olursa ser-i kâf
Yirinden kopa **çekseñi** kulle-i Kâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 26*). [*çekseñ, -sen*]
2. Güller **çekmekden** oldı mâyeler leng
Miyâncı bağlayup muhkem miyâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 50*). [*çekmekden, -mek, -den*]
3. Dile ilhâm ider bî-harf u âvâz
Çeküp levh-ı̇ ezelde kilik-i tağdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 5*). [*çeküp, -üp*]
4. Yatur bî-hüş olup bî-nüş-ı̇ bâde
Ferâgat cibine **çekmiş** serin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 39*). [*çekmiş, -miş*]

çek: Sürme çekmek.

1. Ki meftûn ola andan nice miskîn
Çeküp nergislerine sürme-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 65*). [*çeküp, -üp*]

çek: Açmak, kaldırmak.

1. Çeküp çâk itdi gül gibi giriban
Dögüp göğsin iderdi pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 4*). [*çeküp, -üp*]

çek: (Bir şeyi bulunduğu yerden) Kendine doğru getirmek, kendine yaklaştırmak.

1. Hezâruñ haste göñlin derde **çekdi**
Cemâl-i gül gülüp ağladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 2*). [*çekdi, -di*]

çek: Getirmek.

1. Söze dür düzdi dürc-i sînesinden
Didi Nevfel ki leşker **çekdi** ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 3*). [*çekdi, -di*]

çek: Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.

1. Burâk-ı̇ berç-pâyı **çekdi** Cibril
Burâk ol cân-verdür câna beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 40*). [*çekdi, -di*]

2. Yidiler t ziler dest-i hademde
ek p d n r  esterler diremde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*ek p, - p*]

ek: ekmek, kapatmak.

1. Gönül **ek** a nma hergiz n m-ı Leyli
Ki anu  sa na yok  albinde meyli (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 13, Mısra 81*). [*ek,]*

ek: Germek.

1. Anı k st h **ekemez** merd-i h ş-baht
Ki n -geh saht olursa z -hac let (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 192*). [*ekemez, -emez*]

ek: ekmek, çıkartmaya çalışmak.

1. Ayağından **ek p** geh nevk-i h r n
Oğula ana misk n şef at itdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 54*). [*ek p, - p*]

ek: ekmek, çekiştirmek.

1. ek p  ttd  zim m-ı n kas n saht
H ber virdi çağırdı ive ive (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 24*). [*ek p, - p*]
2. ek p  k itdi ɡamdan c mesini
Düzüp  hi duh nından mid d  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 52, Mısra 4*). [*ek p, - p*]

ek: (Bir şeyi veya bir kimseyi hareket ettirerek bulunduğu yerden) Başka bir yere doğru götürmek, hareket ettirip sürüklemek.

1. eker Mecn n-ı mest  v zesini
 azelde Leyli adın y d iderdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 52*). [*eker, -er*]

ek: (İçki) İçmek.

1. eker pinh n  s ğar  şk r 
Ayağ elde v  el başda piger h n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 62*). [*eker, -er*]
2. Y ri var uymazam her b t-pereste
eker  ağil olan c m-ı muğ ne (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 165*). [*eker, -er*]
3. Biri Rığv n biri cennet  ar sı
ekerler geh şar b-ı h ş-đ v r  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 53*). [*ekerler, -er, -ler*]

ek: ( zerinde bulunan bıçak, kılıç, tabanca gibi sil hlari) Kullanmak üzere çıkarıp eline almak, kullanmaya davranmak.

1. En ğin yavu  ılmış şire döndi
ek p tiz tiğ-ı tizi virdi t b  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 35*). [*ek p, - p*]

çek: Çekmek, uzatmak.

1. Kemer **çekdi** miyānuñı kenāre
Çekerken bāğbān bāğūñ belāsım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 62*). [*çekdi, -di*]

çek: Giymek.

1. Beķam aşlandı gūyā ābanūsa
Çeküp baş hırķaya ĥalvetde ĥāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 31*). [*çeküp, -üp*]

çek: Yazmak, çizmek II yaymak, dağıtmak.

1. İçüp vahdet şarābın buldı sekri
‘Urūci ĥarf-ı ĥaṭṭ **çekdi** cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 67*). [*çekdi, -di*]

çek: Yapmak, dirmek, inşa etmek.

1. Gül it nārın ĥalilūñ ĥaķķı cāne
Beden müşķine bārū **çek** laĥdden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 67*). [*çek,]*

çek: Kılıç çekmek.

1. Çekildi üstüñüze tiğ-i tizüm
Aķup üstüñüze ķan bahri irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 46*). [*çekildi, -il, -di*]

çekil: Çekilmek; bulunduğu yerden uzaklaşmak.

1. Götürdi aradan ceng ü cidāli
Çekildi tır-i kine sīnelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 33*). [*çekildi, -di*]
2. Ķabile ĥalkına ilk armağāni
Çekildi çekmek için ferş-i zibā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 79*). [*çekildi, -di*]

çekil: Bir yerde toplanmak.

1. Ķaṭār ile deve çulları dībā
Çekildi tāzi vü buḥṭi ṭonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 81*). [*çekildi, -di*]

çekil: (Kılıç, hançer vb. şeyler) Kullanılmak üzere ele alınmak.

1. Atılmış oķ **çekilmiş** tiğ idi ol
Ķavı olduğu-çün ķalb ü silāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 8*). [*çekilmiş, -miş*]

çekiş: Anlaşmazlık içinde bulunmak, tartışmak, münâkaşa etmek:.

1. Rakibiyle **çekişse** tañ mı anı
Sipāh el bir idüp çün urdılar tiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 42*). [*çekişse, -se*]

çekis: *Kavga etmek, döğüşmek.*

1. Yiñi tiz iğne güyâ eski beze
Çarışdı ol iki ‘ummān **çekişdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 39*). [*çekişdi, -di*]

çemen: *Ağaçlı, çiçekli, yeşillik olan yer, bahçe.*

1. Belâdan olmaz ise servüñ âzâd
Anı var bu **çemende** iyleme yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 150*). [*çemende, -de*]
2. Kıyâm itmez çayanmasa çayağı
Çemen şahnı meger kim oldı cāmî’ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 25*). [*çemen,]*
3. Melâmet yağar üstine **çemende**
Görüp kavmi bu süz u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 14*). [*çemende, -de*]
4. O nahlistâna vardılar hırâmân
Şafâ bulup **çemende** gülden anlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 109*). [*çemende, -de*]
5. Diyâr-ı Çîn’e döndi nâfe taldı
Çemende ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 117*). [*çemende, -de*]
6. Gül-i türvende açıldı **çemende**
Gülüp güller gülistân hürrem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 10*). [*çemende, -de, -*]
7. Çemen döndi Yemen gibi ‘akîka
Kılıç dendanı kesmekden gedildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 28*). [*çemen,]*
8. Şafâ sürsün bir iki gün **çemende**
Bu gice bunı bulmazsa öğürî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 26*). [*çemende, -de*]
9. Çemende yâsemenlerdür giyâhuñ
Koquñ bûy-i nigârûñ yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 54*). [*çemende, -de*]
10. Mesîh-i rûh-perver gibi hûş-dem
Çemen üzre hırâmân olmağa âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 3*). [*çemen,]*
11. Çemende okıya tañrîr ü tañrîr
Gözün aç sen dahî ey ehl-i hikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 70*). [*çemende, -de*]
12. Yılana yaraşur çün hâk rûzî
Var ey serv ol **çemende** tütma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 67*). [*çemende, -de, -*]
13. Yüğürsen yıl yürise şu ağışlu
Çemende oynanın çâpük tarab-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 63*). [*çemende, -de*]
14. Yürür yiler **çemende** yile beñzer
Severdi haste Mecnûn âhuvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 66*). [*çemende, -de*]
15. Kime itsün şikâyet haste bülbül
Dirigâ seyr iderken bu **çemende** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 93*). [*çemende, -de, -*]
16. Münevver her birinün şeb-çerâğı
Bitürmiş her **çemen** bir tâze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 31*). [*çemen,]*

çemen-efrüz: *Bahçeyi aydınlatan.*

1. Çemen-efrüz u zibâ gerden-efrâz
Güzel boynuz gümüşden mile beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 64*). [*çemen-efrüz,]*

çenâr: Çınar ağacı. II Sevgilinin endamı.

1. Yüzi tâbende gūyâ şem‘-i hânde
Revân serv ü **çenârı** nâz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 31*). [*çenârı, -ı*]

çenâr: Çınar ağacı.

1. Hâṭ-ı ser-sebzidür bir gül-‘izâruñ
Nice yaprak ki bergidür **çenârıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 173*). [*çenârıñ, -ıñ*]

çenâr: Uzun ömürlü, geniş gövdeli, uzun bir ağaç.

1. Anuñ-çün kanı kurur ergüvânuñ
Alur tesbîhini elden **çenârıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 25*). [*çenârıñ, -ıñ*]

çeng: Savaş.

1. Yüzüñ ağ itdi **çeng** ile sipâhuñ
‘Adûlar üstine ya‘nî iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 8*). [*çeng,]*
2. Bu mıdur atduğun hîmnet kemendi
Bu resme mi olur â‘dâ ile **çeng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 17*). [*çeng,]*
3. Şavaşa cem‘ idüp her **çeng** erini
Medîne‘den hemân tâ hadd-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 48*). [*çeng,]*
4. Hemân cümle ğanîsi vü gedâsi
Dirilüp **çenge** âheng yilediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 9*). [*çenge, -e*]
5. Hemîşe neng için şulhı vü **çengi**
İte atılsa yeg ol tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 122*). [*çengi, -i*]
6. ‘Arabda mu‘teberdür şulh u **çengi**
Şavaşa varsa tartılmış yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 104*). [*çengi, -i*]
7. Saña ben derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulh olurdun ben saña **çeng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [*çeng,]*

çeng: Klâsik Türk müziğinde 18. yüzyıla kadar kullanılmış telli çalgı. Parmakla veya mızrapla çalınan farklı sayılardaki pek çok telden meydana getirilmiştir.

1. Ciğerden iñledi çün **çeng** ü kânûn
Egerçi iñledi geh zîr ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 38*). [*çeng,]*
2. Rebâb-ı süz u zârî nây-ı nâliş
Enîn ü âha **çeng** efgâna kânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 5*). [*çeng,]*
3. Kimin nây itdi ‘uşşâkuñ kimin **çeng**
Ol iki ‘aşıkuñ nâz u niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 126*). [*çeng,]*
4. Od oldı perdesinde nây u **çengüñ**
Uşûlî nağsına bağlandı taşnif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 4*). [*çengüñ, -üñ*]
5. Nefes teng iñler ammâ nitelim **çeng**
Bilin egmiş belâlar yâya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 20*). [*çeng,]*
6. Bilini bükdi efgân itdi çün **çeng**
Yüzine def gibi urdı tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 24*). [*çeng,]*

7. Eğilmiş kaddi iñler nitekim **çeng**
Okı üstine düşmiş yâ nişâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 70*). [çeng,]
8. O cām-ı bâde şuna ben kılam nüş
Nigāra baş egüp ol pîr çün **çeng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 135*). [çeng,]
9. Anuñla yanışurdu bulsa hālî
Biri nāy olup efgānda biri **çeng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 83*). [çeng,]

çengāl: *Yırtıcı hayvan veya kuş pençesi. Çengel.*

1. Eger **çengālūñ** olursa ser-i kâf
Yirinden kopa çekseñ kulle-i Kâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 25*). [çengālūñ, -ūñ]

çengel: *Bir yere takılmaya, geçirilmeye yarayan eğri ve ucu sivri demir.*

1. Ecel **çengeli** tiz uzatdı kabza
Marazdan çün şifâ vakti ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 56*). [çengeli, -i]

çeng-i gürāb: *Karganın pençesi.*

1. Belā-keş bülbülūñ āvāre düşdi
Çü düşdüñ ey şeker çeng-i gürāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 49*). [çeng-i gürāb, -a]

çeng-i neheng: *Timsah pençesi.*

1. Melāmetden selāmet olsa yegdür
Şikār olmak kişi çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 111*). [çeng-i neheng, -e]

çeng-i sibāʿ: *Vahşi hayvanların pençesi.*

1. Giriftār oldılar çeng-i sibāʿa
Bu heybetden o kim ʿibret alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 98*). [çeng-i sibāʿ, -a]

çeng-i zāğ: *Karganın pençesi.*

1. Nebāt-ı tūṭî çeng-i zāğa düşdi
Katumda her kılon biñ biñ cihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 204*). [çeng-i zāğ, -a]
2. Güli hār ile itdi ʿemmî bāzār
Çü çeng-i zāğa düşdi dāmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 61*). [çeng-i zāğ, -a]

çeng-ves: *Çeng gibi (Çeng; Türk musikisinde vaktiyle kullanılmış çalgı aleti).*

1. Nice yirden kuşandı nitekim nāy
Egerçi **çeng-ves** gamdan bili ham (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 43*). [çeng-ves,]

çerâğ: Mum, kandil. // Sevgili.

1. Bu bād öldürür âhir ol **çerâğı**
Hicâb-ı ırzumuz çâk itdi şî'ri (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 26). [çerâğı, -ı]
2. Dükendi 'ömrünüñ çün rûz u leyli
Meger yavuz yil esdi ol **çerâğa** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 45). [çerâğa, -a]

çerâğ: Fıtıl, mum, kandil.

1. Rûh-ı Leylî çü 'arz itdi **çerâğın**
Dil-i Mecnûn eritdi bağı yağın (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 25). [çerâğın, -ın]
2. Çerâğın başı hûş olmaz yil ile
Seferden çün iline rāci' oldı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 26). [çerâğın, -ın]
3. Cihân şan kıra ağ ile büründi
Felek yıldızları döndi **çerâğa** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 3). [çerâğa, -a]
4. Ya kıra ağ içinde çeşm-i zâğa
Yatur Mecnûn söyünmiş dil **çerâğı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 5). [çerâğı, -ı]
5. Çerâğın andı şan pervâne-i mest
Düşüp yola yüz üzre rāst çün mār (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 6). [çerâğın, -ın]
6. Şımadı kimse anuñ şışesine
Nice gülsün şapuñdan dil **çerâğı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 89). [çerâğı, -ı]
7. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider ol mest ü bî-hûd yile yile (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 56). [çerâğın, -ın]
8. Münevver çün cemâl-i baht-ı pîrüz
Yakardı şubh cennetden **çerâğı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 3). [çerâğı, -ı]
9. Ya olmaz kimse hergiz aşınası
Gice çün yağa bir rüşen **çerâğı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 109). [çerâğı, -ı]
10. Niçün bilmez şu'â'ından **çerâğı**
Gül için bülbül iylerken figâmı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 58). [çerâğı, -ı]
11. Eritdi şabr elinden yağı hayli
Eri pervâne idi ol **çerâğa** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 19). [çerâğa, -a]
12. Münâcât itdi yalvardı Hudâ'ya
Ki yâ Rab cāmı ırgür ol **çerâğa** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 33). [çerâğa, -a]
13. Ne var maḥbûs iseñ ḥabsında anuñ
Yanar kerrübî bezminde **çerâğın** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 157). [çerâğın, -ın]

çerâ-gâh: Hayvan otlayacak yer, otlak, mera.

1. Çerâ-gâhuñ olicağ gülşen-i dōst
O gülşende biraz ârām idesin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 66). [çerâ-gâhuñ, -uñ]

çerâğ-efrüz-ı bezm-i rüşenâyi: Aydınlık meclisi aydınlatan mum.

1. Belâ deryâsınuñ dürr-i yetimi
Çerâğ-efrüz-ı bezm-i rüşenâyi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 185). [çerâğ-efrüz-ı bezm-i rüşenâyi,]

çerâğ-efrüz-ı mışbâh-ı fesâhat: Güzel konuşma mumunun ışık saçan aydınlığı.

1. Çerâğ-efrûz-ı müşbâh-ı feşâhat
Şeh-i hûban-ı heft-iqlim-i 'âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 2*). [*çerâğ-efrûz-ı müşbâh-ı feşâhat,]*

çerâğ-ı ahter-i burc-ı sa'âdet: *Mutluluk burcunun yıldızının mumu.*

1. Çerâğ-ı ahter-i burc-ı sa'âdet
'Arab sâdâtınıñ ser-defterisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 2*). [*çerâğ-ı ahter-i burc-ı sa'âdet,]*

çerâğ-ı 'âlem: *Âlemi aydınlatan mum.*

1. Çerâğ-ı 'âlem iken döndi mûma
Bu derde mübtelâ oldu çün ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 58*). [*çerâğ-ı 'âlem,]*

çerâğ-ı 'âlem-efrûz: *Âlemi aydınlatan mum.*

1. Ruḥ-ı Leylî çerâğ-ı 'âlem-efrûz
Dil-i Mecnûn aña pervâne pür-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 39*). [*çerâğ-ı 'âlem-efrûz,]*

çerâğ-ı hüsni: *Güzellik kandili.*

1. Anı mecnûn şanur her ehl-i tedbîr
Çerâğ-ı hüsni iken didar-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 17*). [*çerâğ-ı hüsni,]*

çerâğ-ı leylî: *Leyla'nın mumu.*

1. Çerâğ-ı Leylî ḥayretten uyandı
Dil uzatdı zebân-ı 'âşıka tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 158*). [*çerâğ-ı leylî,]*

çerâğ-ı nûr-ı mişkât-ı cenândur: *Cennetlerin kandilinin ışığı.*

1. Çerâğ-ı nûr-ı mişkât-ı cenândur
Seni zikr itmeyen dil ebkem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 92*). [*çerâğ-ı nûr-ı mişkât-ı cenândur, --dur]*

çerâğ-ı şubḥ-ı rûz-efrûz: *Günü aydınlatan sabah mumu.*

1. Çerâğ-ı şubḥ-ı rûz-efrûz uyandı
Seher gibi şafadan tâze rûyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 88*). [*çerâğ-ı şubḥ-ı rûz-efrûz,]*

çerâğ-ı şu'le-i ilme'l-yakîn: *İlme'l-yakîn mumunun alevi. Tasavvufta ilme'l-yakîn: Bir şeyi bilmenin ilk basamağı, akıl yoluyla bir şeyin bilgisini kavramak.*

1. Çerâğ-ı şu'le-i ilme'l-ya kindür
Olup dünyâ zelilî ḥapusında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 24*). [*çerâğ-ı şu'le-i ilme'l-yakîn, -dür]*

çerh-ı gerdân: Dünya, felek.

1. Yiñi sevdâ ile ser-geşte gitdi
Semâ' u rağs ile çün **çerh-ı gerdân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 5*). [*çerh-ı gerdân,]*

çeri: Asker, ordu.

1. Çeri dirdi ulaqlar şaldı çün bād
Alup bunca çeriyi yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [*çeri,]*
2. Çeri dirdi ulaqlar şaldı çün bād
Alup bunca **çeriyi** yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 51*). [*çeriyi, -yi]*
3. Yürürlerdi **çeriler** gibi şaf şaf
Yürüse şîr olur çāvuş yolına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 42*). [*çeriler, -ler]*

çeşm: Göz.

1. Muqarrerdür ki olmazlar münevver nür-ı Mevlâ'dan
Ne **çeşm** olsun o kim bakmaz cihâna nür-ı Haqq ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [*çeşm,]*
2. Tozuñ kuhlın alur **çeşmine** gâlib
Turur bâm-ı sipihr üstinde Keyvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 32*). [*çeşmine, -i, -n, -e]*
3. Kaçan kim Leylî'den dūr oldı Mecnûn
İki **çeşminden** aqdı Nil ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 2*). [*çeşminden, -i, -n, -den]*
4. Yüzün levhisüz ey dil-dâr-ı dil-cüy
Sebağ **çeşmüme** olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 12*). [*çeşmüme, -üm, -e]*
5. Ki beñzer **çeşmi** şebde şeb-çerâğa
Per-i şeb-rengi 'Abbâsî 'alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 26*). [*çeşmi, -i]*
6. Tönuma sür bunı **çeşmüme** sürme
Ki baña yârsuz mâtem gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 152*). [*çeşmüme, -üm, -e]*
7. Hâbâb-ı eşk olur **çeşmüme** ey dōst
Kaçan sen zâhîr itseñ dūd-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 44*). [*çeşmüme, -üm, -e]*
8. Ecel yolına tüttdı **çeşm** ü gūşı
Ki pîrî vü za'îfi vü zebünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 16*). [*çeşm,]*
9. Öpüp gözün anuñ-çün oğşar idi
Görüp **çeşmin** anuñ âyine-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 71*). [*çeşmin, -in]*
10. Gamâme döndi **çeşmi** ol gam için
Senün mestâne nazmuñdan gelüp cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 136*). [*çeşmi, -i]*
11. Aduñ söyle seni fehmi itmen ünden
Tolupdur 'aşk ile bu **çeşm** ü gūşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [*çeşm,]*
12. Adın Zeyneb dinürken ziynet itdi
Nühüfte mür **çeşminden** dehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 35*). [*çeşminden, -i, -n, -den]*

çeşm: Göz; kaynak.

1. Pür oldı eşk ile **çeşmi** kuyusu
Kıyasa şıgmayub Kıyas'ın kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [*çeşmi, -i]*

çeşm buñarı: Göz pınarı.

1. Gice gündüz işi âh oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ çâh oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*çeşm buñarı,]*
2. Gice gündüz işi âh oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ çâh oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*çeşm buñarı,]*

çeşm-bend it-: Göze göz örtüsü yapma.

1. Müjeñden gül yüzüne çeşm-bend it
Teferrüc âleminden çeşmi bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 99*). [*çeşm-bend it-,]*

çeşme: Pınar, kaynak.

1. Vücüd-ı şems cüduñ çeşmesidür
Ne **çeşme** belki kemter eşmesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 28*). [*çeşme,]*
2. Vücüd-ı şems cüduñ **çeşmesidür**
Ne çeşme belki kemter eşmesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 27*). [*çeşmesidür, -si, -dür]*
3. Nübüvvet **çeşmesi** meşreberidür
Diyânet bâğ u bunlar bâğbâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 62*). [*çeşmesi, -si]*
4. Didi ey pîr-i zinde Hızır-girdâr
Sözinde âb-ı hayvân **çeşmesi** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 64*). [*çeşmesi, -si]*
5. Bu tâhir şu ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün **çeşmesine** teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 66*). [*çeşmesine, -si, -ne]*
6. Bu tâhir şu ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün **çeşmesine** teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 66*). [*çeşmesine, -si, -ne]*
7. Tutarı halkâ gibi kapuya güş
Tutup yollara çeşmin **çeşme** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 87*). [*çeşme,]*
8. Elüm tüt oldum üftâde ayakdan
Irakdan baña **çeşme** gösterürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 53*). [*çeşme,]*
9. Şafâsından semâ' itdi çü gerdün
Mağâbet **çeşmesinden** yundi evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 49*). [*çeşmesinden, -(s)i, -(n)den]*

çeşme-i hayvân: İçeni ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan hayat suyu.

1. Lebüne **çeşme-i hayvân** ğusâle
Lebüne **çeşme-i hayvân** ne nisbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 122*). [*çeşme-i hayvân,]*
2. Lebüne **çeşme-i hayvân** ğusâle
Lebüne **çeşme-i hayvân** ne nisbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 123*). [*çeşme-i hayvân,]*
3. Devâ bulurlar idi ol iki merd
Sikender çeşme-i hayvânı n'itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 53*). [*çeşme-i hayvân, -ı]*

çeşm-i âhuvâne: Ceylan gözlü.

1. Nicedür âh o **çeşm-i âhuvâne**
Gül endâmuñ ter idi yâsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 122*). [*çeşm-i âhuvâne,]*

çeşm-i aşık: Aşığın gözü.

1. Güline jâle düşmüş eşk-i terden
Şanasın çeşm-i ‘âşıkdur buñârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 57*). [*çeşm-i ‘âşık, -dur*]

çeşmi bend it- Gözü kapatmak, örtmek.

1. Müjeñden gül yüzüne çeşm-bend it
Teferrüc ‘âleminden çeşmi bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 100*). [*çeşmi bend it-,*]

çeşm-i çerâğ-ı her-dü-‘âlem: Her iki alemin ışığının gözü.

1. ‘Âlem yüzini münevver itdün
Ey **çeşm-i çerâğ-ı her-dü-‘âlem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 25*). [*çeşm-i çerâğ-ı her-dü-‘âlem,*]

çeşm-i cevşen: Zırhın gözü.

1. Gözine ıar cihân çün **çeşm-i cevşen**
Yürür kızmış kum içinde kayurmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 78*). [*çeşm-i cevşen,*]

çeşmi kuyusu: Çok ağladığından mütevellit kuyuya benzetilen göz.

1. Pür oldı eşk ile **çeşmi kuyusu**
Kıyasa şıgmayub Kays’uñ kuyusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [*çeşmi kuyusu,*]

çeşm-i mecnûn-ı sadef-reng: İnci renkli Mecnun’un gözleri.

1. Felek anuñla gūyā taze gülşen
O gece **çeşm-i Mecnûn-ı sadef-reng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 103*). [*çeşm-i mecnûn-ı sadef-reng,*]

çeşm-i mest: Baygın, sarhoş göz; sevgilinin baygın bakan, kan içici, merhametsiz gözü.

1. Anuñ-çün cān gibi gözden nihānem
Güzel āhūya beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 61*). [*çeşm-i mest, -i*]

çeşm-i mest: Mahmur/baygın göz.

1. Öperdi çeşm-i mestin ‘âşıkāne
Hem arkasın kaşurdı şefkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 48*). [*çeşm-i mest, -in*]
2. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tā ğusl-ı kefen idüp ol āba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 12*). [*çeşm-i mest, -üñ*]
3. Silüp hem ğam neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı Ka’be sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 48*). [*çeşm-i mest, -in*]

çeşm-i nâzır: Gözeten göz. // Bekçi.

1. Kaını ol manzaradan **çeşm-i nâzır**
‘Ayân didâr-ı Hakk’ı göre hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 11*). [*çeşm-i nâzır,]*

çeşm-i nigâr: *Sevgilinin gözü.*

1. Kaçan **çeşm-i nigâr** olsa murâduñ
Yiter manzar gözüñe ‘aynı şâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 73*). [*çeşm-i nigâr,]*

çeşm-i rencür: *Hasta aşığın gözü.*

1. Be-ma’ni hem-dem-i cân u cenânsın
Irakdur gerçi senden **çeşm-i rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 135*). [*çeşm-i rencür,]*

çeşm-i rüşen: *Parlak göz.*

1. Tıtaradı râh-ı yâre **çeşm-i rüşen**
Ki irüp bād-ı ğârı yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 58*). [*çeşm-i rüşen,]*

çeşm-i siyeh: *Kara göz.*

1. Öpüp âhü gözin iylerdi zârî
Ki bu **çeşm-i siyeh** kim hûb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 69*). [*çeşm-i siyeh,]*

çeşm-i ter: *Yaşlı göz.*

1. Ciger-güşesi üzre çeşm-i terden
Açup Mecnûn gözin dirdi özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 64*). [*çeşm-i ter, -den]*

çeşm-i yâr: *Sevgilinin gözü.*

1. Günehsüz cân-ı hayvân incidesin
Güzel gözleri beñzer çeşm-i yâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 31*). [*çeşm-i yâr, -a]*
2. Anı bön düşdi şanur ehl-i bāzâr
Añup bî-çâre Mecnûn çeşm-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 67*). [*çeşm-i yâr, -ı]*

çeşmi yollara tut: *Gözünü yollara dikmek, dört gözle beklemek.*

1. Tıtaradı halka gibi çapuya güş
Tıttup yollara çeşmin çeşme gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 87*). [*çeşmi yollara tut, -up]*

çeşm-i zâğ: *Karganın gözü.*

1. Ya kara ağ içinde çeşm-i zâğa
Yatur Mecnûn söyünmiş dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 4*). [*çeşm-i zâğ, -a]*

çevgân: *Cirirt oyununda kullanılan ucu eğri değnek.*

1. Melek rüy u melek büy u melek hüy
Ser-i ‘âşık şacı **çevgânına** güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 142*). [*çevgânına, -ına*]

çevür: *Döndürmek.*

1. Hemân yüz döndürüp dizgin **çevürdi**
Didi Nevfel idüp anca mürâ ‘ât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 198*). [*çevürdi, -di*]

çi: *(Fa.) Ne.*

1. Ve ger ne **çi** kara taş u **çi** kırdaş
Ne şu‘le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [*çi,]*
2. Ve ger ne **çi** kara taş u **çi** kırdaş
Ne şu‘le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [*çi,]*

çiçek: *Çiçek.*

1. Çiçek gerçi dirahhta zib ü ferdür
Velî maşşûd olan andan şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 23*). [*çiçek,]*
2. ‘Aşâ olmasa durmazdı ayağı
Çiçekden baş çıkarmış gönce-i ter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 11*). [*çiçekden, -den*]
3. Çiçekler gibi reng-â-reng ni‘met
Bu ezhar içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 10*). [*çiçekler, -ler*]
4. Tadı şeker mizâcı zencebîli
Tonatmış ter **çiçekler** şahn-ı bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 29*). [*çiçekler, -ler*]

çık: *Çıkma, Ayrılmak.*

1. Bu bârı çekse nâkam olsa şâbir
Cehennemden **çıkardı** cümle kâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 24*). [*çıkardı, -ar, -dı*]
2. Oğur ba‘zî cemâ‘at ba‘zî sâmi‘
Hâtîb oldı hezâr elhâna **çıkıdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 27*). [*çıkıdı, -dı*]
3. Nice içmiş ciğerden tiz geçerken
Her oğ kim yay bağrından **çıkardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 71*). [*çıkardı, -ar, -dı*]
4. Işıktan şu‘le **çıkıdı** gülleden kan
‘Arablar sînesin şemşîr-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 80*). [*çıkıdı, -dı*]
5. Dil-i ‘âşık gibi rüz oldı pür-süz
Gılâfından **çıkup** mir‘ât-i Çînî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 3*). [*çıkup, -up*]
6. Getüre armağan kuhl-i gubârı
Çıkup har-gâhdan âh ile her gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 61*). [*çıkup, -up*]
7. İrişdür vaşl-ı yâre şâd iyle
Dehânından **çıkınca** bu du‘âsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 35*). [*çıkınca, -ınca*]
8. Benüm kuşça cânım **çıkamaz** kafesden
Anuñ hem-râhı bir kaç cânverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 100*). [*çıkamaz, -maz*]

9. Çık ey göz kim baña ‘ayn-ı zararısın
Tutul ey dil ki gavgâ-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 60*). [çık,]
10. Çıkam merdâne bu evden ne mirdâr
Cihân kim mâr ile çâhî töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 154*). [çıkam, -am]
11. Diler **çıkmağa** andan bir behâne
Zebân-ı hâlden tıydu işâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 12*). [çıkmağa, -mağ, -a]

çık: (Bir yerden) Uzaklaşmak, ayrılmak, (bir yeri) terketmek.

1. Avı **çıkdı** dehâna girmiş iken
Şu gülmek kim alur elden şikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 8*). [çıkdı, -dı]
2. El urdu devletüñ pîrâyesine
Girüp hâmmâma **çıkdı** giydi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 159*). [çıkdı, -dı]
3. Didüm anuñ katında evvel âhîr
Ki ol ilden **çıkup** âvâre olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 125*). [çıkup, -up]
4. Bile **çıkdı** anuñla cân hümâsı
Çuçup ol bir nefesde döst hâkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 36*). [çıkdı, -dı]

çık: Ortaya çıkmak.

1. O demde hem-zebân ol hâste câna
Dehenden cân yakup **çıkan** zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 34*). [çıkan, -an]
2. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var **çıkmadı** yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [çıkmadı, -ma, -dı]
3. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var **çıkmadı** yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [çıkmadı, -ma, -dı]

çık: Çıkmak, elde edilmek, belirlemek.

1. Çün luftuña hüşe-çin olupdur
Cennetden eger **çıkarsa** ne gam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 32*). [çıkarsa, -ar, -sa]

çık: Çıkarmak, dışarı atmak.

1. O göz **çıkusun** ki ilden sürmelüdür
Şalarken pâyı reşke sîm-i nâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 38*). [çıkusun, -sun]

çık: Bir şeyin üst kısmına çıkmak II yukarı doğru gitmek.

1. Ki mahzûn idi ol meftûnı için
Çıkup bâm üzre mahfî ol dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 51*). [çıkup, -up]
2. Görür Necd’e **çıkup** bir avcı nâ-gâh
Oturmuş şulle-i Necd üzre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 2*). [çıkup, -up]

çık: Akmak (Gözyaşı bağlamında).

1. Gözi ağlar il yüzine şuyı **çıkamaz**
Şu resme iyledi pinhân özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 72*). [*çıkamaz, -maz*]

çık: Bir şeyin yukarisına doğru yürümek.

1. Çıkup kûha ser-âgâz itse Mecnûn
Aña âheng iderdi kûh u hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 25*). [*çıkup, -up*]
2. Nazar-gâha **çıkup** bakdılar ile
Beyâbân gördiler pür tîğ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 14*). [*çıkup, -up*]

çık: Çıkmak, kurtulmak.

1. Eşegi sürme kim **çıkamaz** çamurdan
Reh-i der-bend olursa h'âb-gâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 94*). [*çıkamaz, -maz*]

çık: Sesin çıkması.

1. Çıkar her bir delükden bir nevâ tîz
İder 'uşşâk bağrın rîze ney-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 117*). [*çıkar, -ar*]

çık: Yukarı doğru gitmek, yüksekteki bir yere erişmek; etrafa yayılmak, dağılmak; duyulmak.

1. Depeñden beyle **çıkamazdı** duhânuñ
Saña beñzer xanı şevk ehli ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 36*). [*çıkamazdı, -maz, -dı*]

çık: Çıkmak, çıkıp gitmek.

1. Ki ol çehden **çıkasın** ey giriftâr
O hâlka hâlka-i zülf-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 158*). [*çıkasın, -asın*]

çık: Bitmek, büyümek; görünür veya belli bir durumda bulunmak; elde edilmek, sağlanmak.

1. 'Aceb mi **çıkısa** etmek kuru taşdan
Zafer bulur el uran ittifâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 46*). [*çıkısa, -sa*]

çık: Bir nesneyi bulunduğu yerden dışarıya çıkarmak; söküp almak.

1. Kıl ey luţf ehli Bârî bana yârî
Çıkar çâh-ı şâkâvetden vücüdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 29*). [*çıkar, -ar*]

çık: Çıkmak, yükselmek.

1. Anuñ-çün minber-i ağısâna **çıkı**
Elhâna ki zanbağ güş olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 28*). [*çıkı, -tı*]

çık: Çık, ayrıl, uzaklaş.

1. Baña bu derd ile ölmek muhaldür
Çık ey cân tırma cânânsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 57*). [çık,]

çık: (Bulunduğu yerden) Dışarıya varmak, içeriden dışarıya doğru gitmek.

1. Olup hâlî şeker gibi megesden
Perî gibi nihâni **çıkdı** derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 21*). [çıkdı,]
2. İrişdi şabr olunmaz bir muşibet
Çara yirden çara şu **çıkdı** ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 27*). [çıkdı,]

çık: Binmek.

1. Aña yükletdiler taht-ı ‘arûsı
Çü puşt-ı pile **çıkdı** taht-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 9*). [çıkdı, -dı]

çık-: Çıkmak, belirmek.

1. Çıka her yara yirinden buhârî
Hürûc itdi kabâ vü pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 8*). [çıka, -a]

çık-: Çıkmak // yükselmek.

1. Nigâr endîşesi pîşinde pîşe
Çıkup ol şîşenüñ geh geh buhârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 83*). [çıkup, -up]

çıkâr: Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak.

1. Demür olup **çıkaram** taşdan anı
Saña me’nûs olunca ol gâzâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 78*). [çıkaram, -am]

çıkâr: Ortaya koymak.

1. Çü gönülüm yitdi anı bulmazam ben
Bulup nice **çıkârursın** anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 18*). [çıkârursın, -ur, -sın]

çıkâr: Çıkartmak.

1. Anuñ kes boynını kim bî-vefâdur
Çıkarma gözlerin kim sürmelüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 37*). [çıkarma, -ma]
2. Nihâni baña teslim itdi nâme
Çıkardı nâmeysi ol bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 159*). [çıkardı, -dı]

3. Çıkardı heybesinden virdi hil'at
Didi âteş tabî'atdur vücūdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 30*). [çıkardı, -dı]
4. Şarulup ğarķ idem müşk ü 'abîre
Çıkardı mefreşinden ħazz-ı dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 41*). [çıkardı, -dı]

çıkâr- (Bulunduğı yerden) Dışarıya varmak.

1. Teni ehl-i kıyâmet gibi 'üryân
Çıkarup hegbeden giydürdi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 79*). [çıkarup, -up]

çıkâr- Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, dışarı atmak, sökmek.

1. Dilerseñ sevmeyen Leylî cemâlin
Çıkar gir gönlüme anuñ ħayâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 16*). [çıkar,]

çıkâr- Açığa çıkarmak.

1. Cevâb olmağ için yazmağa nâme
Miyânından **çıkardı** ol miyâncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 249*). [çıkardı, -dı]

çîn: Buruşuk, çatık.

1. Ħaţâ diyü bu kaçın **çîn** iderdi
Şaçı boynına oldı mâr-ı Daĥĥâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 160*). [çîn,]

çîn: Kıvrım, büklüm.

1. Çok zamândur kim dil-i miskine meskendür o **çîn**
Cân daĥi olsun dilerseñ saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 5*). [çîn,]

çîn: Çin ülkesi.

1. Kılur bad-ı şabâ **Çîn** armağâni
iki sünbül iki nerĝis iki tāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 30*). [çîn,]

çîn it: Kıvrımlı hale getirmek.

1. Kemîn-gâhı kemânlar küşesidür
Kemânlar çîn iderler kaçlarını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 75*). [çîn it, -er, -ler]

çinâr: Çınar ağacı.

1. Kerâmetle geçer büstânda 'ömri
Ser-i serv ü **çinâr** üstinde dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 57*). [çinâr,]

çinâr-ı kâmet: Boyunun çınarı. II Uzun boy.

1. Anuñ ʿıtrı cihân u cāna besdür
Çinâr-ı kâmetin ʿarż itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 65*). [*çinâr-ı kâmet, -in*]

çini: Çini, bakır.

1. O kavme hamle itdi nitekim şîr
Bir elde **çini** kalkanı muşaykal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 53*). [*çini,*]

çini: Pişmiş kilden yapılan, üstü sırlı ve süslü (eşya).

1. Şurâhî üzre peymâne tezerve
Müzehheb **çiniler** simin siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 17*). [*çiniler, -ler*]

çin-i zülf-i leylî: Leyla'nın zülfünün kıvrımı.

1. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen āh şabā
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gāh ey şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 2*). [*çin-i zülf-i leylî, -ye*]

çifla: Çın diye ses çıkarmak, yankı vermek. II. Uğuldamak.

1. Veli güş-ı feraḥ **çiflardı** geh gāh
Maḳām oldı aña ol gün ser-i kūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 8*). [*çiflardı, -r, -dı*]

çirpın-: Çirpınmak, dövünmek.

1. Şivān itdi biraz **çirpındı** ḥaylî
İdüp ol ḫasa ile ʿazm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 53*). [*çirpındı, -dı*]

çiyne: Ağza alınan bir şeyi dişler arasında ezme, öğütmek.

1. Geh el **çiynerdi** ḡamdan gāh bāzū
Dökerdi didesinden ḥün-ı şāfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 30*). [*çiynerdi, -r, -dı*]

çoğ: Çok, fazla.

1. İdersin ḫatlu dilden dil-firibi
Çoğ idi ʿahde sūsenden zebānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 15*). [*çoğ,*]
2. Esîr idi be-maʿnî renc içinde
Egerçi gencinüñ **çoğ** idi nefʿi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 9*). [*çoğ,*]
3. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyāde
Senüñ gibi nice **çoğ** ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 123*). [*çoğ,*]

çoğ idi: Çoktu.

1. Ara yirde rakīb itden **çoğ idi**
Ol iki ‘aşıka rāhat yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 49*). [*çoğ idi,]*

çok: Çok, fazla.

1. Bilmem tapuñdan ayrıralı **çok** zemān mıdur
Mercān lebüñe şordum idi haste göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 4*). [*çok,]*
2. Cihānda gerçi ‘aşka kışşa **çokdur**
Ġam-ı Mecnûn’a benzer ġuşşa yoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 29*). [*çokdur, -dur]*
3. İderdi bu tama‘da **çok** keremler
‘Aṭā iylerdi dīnār u diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 31*). [*çok,]*
4. Añuñ-çün mālī ḥarc itdü firāvān
Faḳīre **çok** ‘aṭālar itdi iḥsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 62*). [*çok,]*
5. Perī kim **çok** seversin anı cāndan
Şaḳın ‘ifrīt-i pūr-āfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 49*). [*çok,]*
6. Bize ḳavm-i ‘Arab’da **çok** ḳabile
Ḳabile içre çok duḫter cemīle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 85*). [*çok,]*
7. Bize ḳavm-i ‘Arab’da çok ḳabile
Ḳabile içre **çok** duḫter cemīle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 86*). [*çok,]*
8. Zülālüne ümidüm var ki ḳana
Cemālün şem‘inün pervānesi **çok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 99*). [*çok,]*
9. Cefāsı **çok** vefā vü şefḳati az
İl issına şikāyet ilyediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 10*). [*çok,]*
10. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi gezdiler **çok** ṭağ u şaḥrā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 57*). [*çok,]*
11. Ḳabile **çok** bahādır ḳavm ulu boy
Cemāl ü māl ile meşhūr-ı ‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 16*). [*çok,]*
12. Dirildi ölmüş iken ḥayy-ı Leylī
Bu **çok** leşker bulut gibi yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 13*). [*çok,]*
13. Bu divāne civāna şerbet idi
Size şerbet behā **çok** zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 23*). [*çok,]*
14. ‘Ayālüm **çok** ṭa‘amumdur hemān bu
‘Ayālī **çok** olup ac olsa şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 54*). [*çok,]*
15. ‘Ayālüm **çok** ṭa‘amumdur hemān bu
‘Ayālī **çok** olup ac olsa şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 55*). [*çok,]*
16. Günāhum **çok** gerek öldür gerek ḳo
Siyeh rüyem öñüñde sāye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 64*). [*çok,]*
17. Bile ṭāk-ı ṭarinün pādīşāhı
Getürdi **çok** ḥazine māl-i bisyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 75*). [*çok,]*
18. Dileyüp ‘özrin itdi **çok** niyāzı
Ki senden ḳāni‘em dīdāra geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 50*). [*çok,]*
19. Vefāsı ḥiledür işi ḡarāzdur
Zenüñ **çok** çekdiler cevri ü cefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 61*). [*çok,]*
20. Nice luṭf u vefā oldu nice cevri
Ṭapuñuñ yoğ vefāsı cevri **çokdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 79*). [*çokdur, -dur]*
21. İki yüzlü ḳılıç olur ḳafāda
Ol ādem-zādeden it yeg durur **çok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 111*). [*çok,]*

22. Yigitlik var idi ma‘zûr olurduñ
Bu kez şimdi kim oldu saña **çok** yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 17*). [**çok**,]
23. Egerçi **çokdur** itden şimdi şâ‘ir
O hüsnüñ kim ola meşşâtası zûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 88*). [**çokdur**, -dur]
24. Vefâsı az cefâ vü mihneti **çok**
Meger kim mihver-i gerdün uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [**çok**,]
25. Eger hâdim degülseñ kışşa ma‘lûm
Kişi maḥbûbına **çok** hizmet iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 23*). [**çok**,]

çok çok: Fazla fazla.

1. Dikenden güllere **çok çok** şikâyet
Bulup şâyed nesim-i gülsitâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 94*). [**çok çok**,]

çok zamândur: Uzunca bir süredir.

1. Çok zamândur kim dil-i miskine meskendür o çin
Cân daḥi olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 5*). [**çok zamândur**,]

çü: Çünkü, bundan dolayı.

1. Meyl iyledi gendüm-i behište
Yüzünde **çü** gördi ḥâlîñ Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 30*). [**çü**,]
2. Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı
Yire yüz şuyu şu gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 91*). [**çü**,]
3. Çü bu resme bahâne oldu bisyâr
Raķib ol ḥileden oldu ḥaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 57*). [**çü**,]
4. Çü kaldı bî-bahâne rây-ı Mecnûn
Yiñilendi yine sevdâ-yı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 59*). [**çü**,]
5. Benüm gibi **çü** yârın olasın pîr
Geçer fırsat bulunmaz aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 33*). [**çü**,]
6. Çü Ken‘ân ola ğarķ-ı mevc-i ḥâ‘il
Aña Nûh’uñ gemisinden ne ḥâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 43*). [**çü**,]
7. Niçün bu giryeme ṯa‘ne kılırsın
Çü gendü düşen ağlamaz bilirsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 10*). [**çü**,]
8. Çü göñlüm yitdi anı bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 17*). [**çü**,]
9. Çü zevķ-ı vaḥdete ire iki dôtst
Bir olur ikilik gidüp reg ü pôt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 61*). [**çü**,]
10. Rûh-ı Leylî **çü** ‘arz itdi çerâĝın
Dil-i Mecnûn eritdi baĝrı yaĝın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 25*). [**çü**,]
11. Çü aldı bu cevâbı pîr-i maḥzûn
Didi ‘âşıkdur oĝlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119*). [**çü**,]
12. Çü aldı bu cevâbı pîr-i maḥzûn
Didi ‘âşıkdur oĝlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 109*). [**çü**,]
13. Belâ-yı ‘aşķ-ı Leylî’den ḥalâş it
Çü ‘aşķuñ adını Mecnûn işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 57*). [**çü**,]
14. Rücüm-ı kahr ile şeyṯân atarsın
Çü ṯa‘nuñ ṯaşı kállâşa ṯoķundi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 23*). [**çü**,]

15. Başuñ şakla ki taş taşta tokundu
Çü başduñ kuyruğın uyar yılanuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 25*). [çü,]
16. Alınmaz püştinüñ bir kez palâmı
Çü biñ biñ ölmüşem ğam darbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 19*). [çü,]
17. Öter konmuş nitekim dürrütü't-tâc
Çü faşl-ı nev-bahârı gördi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 59*). [çü,]
18. Periler meclisine urdı bünyâd
Çü meclis germ olup qalmadı huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 119*). [çü,]
19. Niçün Leylî neşâta mahfil oldu
Semâ' itdi **çü** Leylî bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 159*). [çü,]
20. Vücüdî zehr-i kıtîl ola def'î
Çü Mecnûn haste gördi bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 149*). [çü,]
21. Kızardı 'aış ile perverde verdi
Çü râhat buldı giymekden yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 3*). [çü,]
22. Hâdeng-i dilber aña armağândur
Çü dilber göndere ol armağânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 149*). [çü,]
23. Bizi başduñ ğazab nefsin daħi baş
Okuñ nîzeñ **çü** geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 67*). [çü,]
24. Ola anda hâlel sende hacâlet
Çü biz da'vâ-yı nâm u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 161*). [çü,]
25. Yılan olduñ **çü** irdi subh-ı Daħhâk
Gice yanumca yâr idüñ muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 192*). [çü,]
26. Behâsın vir şatun al âşkâre
Çü virdi bu cevâbı ol tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 59*). [çü,]
27. Silâhından gül-i ter gibi haste
Velî pür-'uqde tiğından **çü** süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 77*). [çü,]
28. Dilinden yârinüñ zikrin ayırmaz
Dili kaynar harâretten **çü** şişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 81*). [çü,]
29. Çü gice hâlvet isî giydi kara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [çü,]
30. Çü perde yoğ idi her yanı kızdı
Yoğ idi sâye gibi hiç rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 10*). [çü,]
31. Ğam irdi yile virdi irmedüñ sen
Çü ilden göz çıka derd-i 'amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 63*). [çü,]
32. O kim 'âridür andan yâri n'iyler
Çü karşı geldi büy-ı küy-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 11*). [çü,]
33. Yunup gitmedi qalbinden ğubârı
Çü yitdi gevherine hem terâzû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 29*). [çü,]
34. Çü bu sihr-âferinüñ sözin aldı
Ne deñlü kaçdısa idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 118*). [çü,]
35. Gözüm kuħli nider pür-nem gerekdür
Çü meşşâta düzüp qaşın yoldardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 155*). [çü,]
36. Hemân ğavġâ çeker şüride bülbül
Gül-i vaşluñ **çü** dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 47*). [çü,]
37. Ki ben yitdüm yirüimde qaldı 'aşkuñ
Çü bende qalmadı benlik hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 99*). [çü,]
38. Dilese yollarını kuyruğ ile
Çü yâre it raķibi mâni 'oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 35*). [çü,]
39. Kâmu vaħşileri muħtâcî oldu
Çü gördi keşret-i yârâmı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 41*). [çü,]
40. Olur zindân aña eţrâf-ı ğülşen
Çü rüy-ı yâr ile olmaya dil hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 85*). [çü,]
41. Dilüme ğudde-i tã'un olur sîb
Çü görmen âdemilerden vefâ ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 103*). [çü,]

42. İtūñ ḥôd bârî ağzı var dili yok
Çü yārān gördiler anuñ hevāsım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 113*). [çü,]
43. Eritmezdüñ ciger yağın **çü** mehcür
 Firāk odlarına yanmasa cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 34*). [çü,]
44. Çü gördi çäre yok ümmîdi kesdi
Çü Ceyhün gibi Mecnûn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 9*). [çü,]
45. Anı beyle iden vire cevābın
Çü Mecnûn'un maqāmı oldı ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 41*). [çü,]
46. Yirün 'ālemeddür 'ālem gibi ol
Çü Âdem aşıldır zāt-ı şerifüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 143*). [çü,]
47. Çü bildüm bulmadum bî-çäre kıldum
 Ne bir gün ben saña rāḥat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 62*). [çü,]
48. Yetim ü 'āşık u Mecnûn-ı miskin
Çü fariğ oldı pîrün mātēminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 5*). [çü,]
49. Nice yimişdür anı kelb-i ḥün-ḥ'ār
Çü segbān bu ḥaberden oldı āgāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 35*). [çü,]
50. Bu sözden şāḥa virdi ḥ'āb-ı ḥargūş
 Seg ü segbān **çü** bildi ḥaḳḳ-ı nānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 45*). [çü,]
51. Dürülmüş yüzi açıldı **çü** nāme
 Şafādan eyle itdi cūs vecdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 162*). [çü,]
52. Bize çäre hemān şabr oldı nā-çār
Çü dünyā menzili rıḥlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 225*). [çü,]
53. Giyer kürki zemāna göre 'āḳil
Çü gördük dest-i 'ālemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 229*). [çü,]
54. Yazup dürdi cevābuñ nāmesini
Çü virdi ḳāşıda ḳāşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 255*). [çü,]
55. Baña vaḥdet gerek vuşlat gerekmez
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 49*). [çü,]
56. Belāsi düşmenüñ yitdi aradan
Çü sen ben perdesi ortaya girmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 51*). [çü,]
57. Yanına aldı gāyet ḥürmet itdi
 Selīm anı **çü** 'üryān gördi gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 29*). [çü,]
58. O ḳānūn gibi iñler nāliş eyler
 Sürüp şefḳat elin cismi **çü** nāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 51*). [çü,]
59. Geçer yıl sen düşersin āḥir-i kār
 Nice yile uyan düşdi **çü** yapraḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 121*). [çü,]
60. Güle ḥavlı idüp hem ḥāre hem ḥār
 Ki tā ḳaçmaya bir gice **çü** mestān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 13*). [çü,]
61. Velî nām ehli merdüm-zāde idi
 Selīm idi **çü** ḳalb-i ḥōş-nihādi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 9*). [çü,]
62. Selām'a olmayalar tā ki ḥā'ıl
 Selām andan **çü** gördi bu ḳiyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 35*). [çü,]
63. Kim ola iyleye ḥaḳ sözi tekzīb
 Ḥarīf anuñ **çü** bildi ḥırfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 179*). [çü,]
64. Hemān atmaḳ gibidür ḳulleye ḳoz
 Dil uzadur **çü** süsen bāḡa küstāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 185*). [çü,]
65. Ara yirde ne Leylî var ne Mecnûn
 Hemān kendüyedür 'aşḳuñ **çü** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 67*). [çü,]
66. Alup anı **çü** ḥelvā vü ḳatā'if
 Ḥuzūr-ı Leylî'ye iltürdi tuḥfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 102*). [çü,]
67. Cihān ḥandaḳlarından ḳalḳıd atı
Çü ben benlik bütin kıldum şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 163*). [çü,]

68. Anuñ-çün üstine düşdüm **çü** yaprak
Çün âvâz-ı raḥîl ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 182*). [çü,]
69. Revân irdi **çü** bād-ı lâ'ubālî
Didi Mecnûn'a uçdı bağdan zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 16*). [çü,]
70. Şafâsından semâ' itdi **çü** gerdün
Maḥabbet çeşmesinden yundı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 48*). [çü,]
71. Olup bî-ḥüd **çü** sâye pāye düşdi
Görüp Mecnûn da yârin düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 88*). [çü,]
72. Mülâzım 'Amr vâvî gibi dâ'im
Sibâ' anları kâpılayup **çü** ḥalkâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 113*). [çü,]
73. Çü Mecnûn sineden saçdı bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 1*). [çü,]
74. Ne ḥayr umar kişi âḥîr zemândan
Çü şehler 'âciz olur bu zemânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 31*). [çü,]
75. Çü nefsanî hevâdan oldılar dūr
Olari luṭfuña her dem yaḳîn it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 204*). [çü,]
76. Bu 'âlemde olur her gamdan âzâd
Çü rüşen oldı şubḥ-ı 'âlem-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 79*). [çü,]

çü: *Ancak, fakat.*

1. Çü gencine yııldı tağulur genc
Vaşiyet iylersem zinhâr unutmâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 72*). [çü,]

çü: *Böylece.*

1. Kitâbet emri esbâbın müretteb
Ele aldı **çü** Mecnûn ḥâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 253*). [çü,]
2. Uğurlandı nazardan ṭuymanın yâd
Yaḳîn oldı **çü** dil-dâra dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 115*). [çü,]
3. Saña cāmî sen ol yirinde bâḳî
Çü Mecnûn'a irişdi bu nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 23*). [çü,]
4. Ṭururlar bî-zebân çün şubḥ-ı rüşen
Çü gîce şoḥbetinüñ şem'i yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 157*). [çü,]

çü: *Gibi, benzer.*

1. Öter ney nitekim minḳâr-ı kaḳnûs
Odından sineler olmuş **çü** fânûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 116*). [çü,]
2. Ölürse kimseye ḥâlin dimezdi
Yatup vîrandâ ol keklîk **çü** baykûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 85*). [çü,]
3. Çün irdi dōst ḳapusına âḥîr
Revân zencîr ü bend ile **çü** Ceyḥûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 59*). [çü,]
4. Erür her dem oduñdan bağrı yağı
Dürildi 'ömrüm eyyâmî **çü** nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 91*). [çü,]

çü: *"Ayrıca, bundan başka" anlamında bağlaç.*

1. Çü Mecnûn'ı bu hîle iyledi şād
Yine bir dürlü âle itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 43*). [çü,]

çü: "Ki bağlacı" gibi kullanılmıştır.

1. Çü 'ömrümüñ güneşi vaqt ile zevāle yiter
Havāle iylemesün baña tiği düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [çü,]
2. Kõdum naqş-ı hürufi sāde oldum
Çü 'aşkun derdine üftāde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 38*). [çü,]
3. Çü hem-ser bulmadı nāz iyledi hõş
Çü süsen bî-vefā gördi cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 36*). [çü,]
4. Dil-i tütî bişüp döndi kebāba
Çü düşmişden çekersin dāmenüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 51*). [çü,]
5. Vücüdün āb-ı cāndur ten ana pōst
Çü ma'nî kurbı ola Kābe Kavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 37*). [çü,]
6. Belāda her biri āşüb-ı āfāk
Çü nokta hāli zeyn-i şüret itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 33*). [çü,]
7. Ki māla meyl ider bakmaz kemāle
Çü 'āciz kaldı ol miskīn hāridār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 59*). [çü,]
8. Güli hār ile itdi 'emmi bāzār
Çü çeng-i zāga düşdi dāmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 61*). [çü,]
9. Gāzeller söyledi çün dürr-i meknūn
Çü gördi Zeyd ol dürr-i hõş-ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 111*). [çü,]
10. Revānın revh-ı rahmet iylesün şād
Çü kaldı hāset ile Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 3*). [çü,]
11. Çü tahta ağdı şubhuñi şehriyārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [çü,]

çü: "-dığında, -dığı zaman" anlamında.

1. Çü sünnet emrin irgürdi kemāle
Ol ayı mektebe itdi havāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 123*). [çü,]
2. Ğam-ı Mecnūnu ol hūsn-i dil-efrūz
Peder bu kavli gūş itdi **çü** derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 111*). [çü,]
3. Çü şahrā şahnına gül perde çekdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 1*). [çü,]
4. Çü Nevfel bu hitābı iyledi gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 1*). [çü,]
5. Naşīb olmağdan ol divāne dīve
Çü gördi Nevfel anı böyle 'āciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 125*). [çü,]
6. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Söze uyup **çü** Nevfel kodı 'ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 163*). [çü,]
7. Çü gice hāvetisi giydi kara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [çü,]
8. 'Alem dikdi **çü** şubh-ı 'ālem-efrūz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 1*). [çü,]
9. Günehsüze țarahhūm ehli qanı
Çü Mecnūn'a görindi kaşd-ı sayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 21*). [çü,]
10. Alup peyk anı uçdı şan hāmāme
Çü Leylî gördi yāruñ nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 3*). [çü,]
11. Gelür farkında kōr tābende gevher
Çü Mecnūn nergisi uyhuya kandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 87*). [çü,]
12. Vişāle hā'il olmaz şüret-i beyn
Çü 'āşık tuta Ev-ednāda menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 39*). [çü,]

13. Hüdā tābendeñi efgende itsün
Çü gördi Leylî Mecnûn nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 57*). [çü,]
14. Senüñ derdüñle virdi cân-ı şîrîn
Çü Mecnûn bu ‘azâyı iyledi güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 39*). [çü,]

çü: "Madem, mademki" anlamı katmıştır.

1. İtüñ var dirliği ammâ senün yok
Çü âdem oğlın âdem gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 141*). [çü,]
2. Hevâ germiyyetinden oda yandıñ
Çü sözüñ süzına tütüm semâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 7*). [çü,]

çü: "İçin, sebebiyle" anlamı katmıştır.

1. Eğer var ise çäreñ iyle çäre
Çü gördi çäre yok seyyârelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 59*). [çü,]

çü: Eğer.

1. Çü şādık ola kalbüñ şubh-gāhî
Olur ol maṭla‘-ı nūr-ı ilāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 5*). [çü,]
2. Yatarsa yaşdanur āhū kōlina
Çü bir yir bezm-gāh-ı şāh olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 45*). [çü,]

çü: Çünkü, zira; ne zaman ki II -diğİ için.

1. Dil-i Mecnûn’a nice miḥribāndur
Çü terk-i ‘işret ü bezm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 165*). [çü,]

çü: "Bu vesileyle" anlamındadır.

1. Olur ol da be-‘aşk-ı la‘l-i Leylî
Çü Nevfel kıldı Mecnûn ḥālini güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 43*). [çü,]
2. Kāra baḥtum yüzüñden iyledi dūr
Çü bildi anı Mecnûn da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 27*). [çü,]
3. Ki tā Mecnûn qabûl itdi o ‘ahdi
Çü maqbûl iyledi Mecnûn Selām‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 111*). [çü,]
4. Yimek içmek ğamından iyledi pāk
Çü gördi ol civān kim bu ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [çü,]
5. Deñizden āb u āteşden gide nūr
Çü bulduñ şoḥbetüme fırşat u rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 165*). [çü,]

çü: Zira, çünkü.

1. Yüzün dürdi bilin bükdi **çü** nāme
Acı şabr āğusından tōldurup cām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 68*). [çü,]

2. Yalancılarda n'iyler 'aşk genci
Çü terk itdün geçen 'ahd u kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 17*). [çü,]
3. Çü yir virân ola olmaz harâcı
Anuñ kim bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 78*). [çü,]
4. Ki göynüklü gibi yüzi karasın
Kara giydün **çü** göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 45*). [çü,]
5. Çü hem-ser bulmadı nâz iyledi hûş
Çü süsen bî-vefâ gördi cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 37*). [çü,]
6. Ki düşe üstüne zıll-ı hümâyî
Çü var şab'unda bir resme feşâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 119*). [çü,]
7. Irâğ oldı **çü** Mecnûn mâh-ı nevden
Düşüp şahrâlara dür oldı evden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 61*). [çü,]

çü: -diğında, -diği zaman; -diği için.

1. Olur boynuma sünbül rişte-i dâm
Çü hâlî ola hâlınden anuñ bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 97*). [çü,]
2. Çü gördi çäre yok ümmîdi kesdi
Çü Ceyhûn gibi Mecnûn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 8*). [çü,]

çüft: Çift, eş.

1. Hemân **çüftiyle** havfından şurur tek
Gül üzre şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 78*). [çüftiyle, -i, -yle]
2. Didi ben hasteyem anuñ refîkı
Gam içre baña oldur **çüft** ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [çüft,]
3. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur gâfil o **çüftüm** gerçi huftu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 119*). [çüftüm, -üm]
4. Didün kim 'aşk her **çüfti** kılar tek
Gözetdüm ben de ol şavr-ı kadîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [çüfti, -i]
5. Ki bu eksüklüğe idem mükâfât
Ki alam bu diyârumdan saña **çüft** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 201*). [çüft,]
6. Anuñla dil-berine nâme yazdı
Ki ey sevgülü **çüftün** gam-güsârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 9*). [çüftün, -ün]

çukal: Eskiden savaşlarda giyilen ve özellikle atlara giydirilen zırh.

1. At üstüne atıldı şanki ef'î
Çukalı âhenin ü kâlbi sengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 7*). [çukalı, -ı]
2. Yirinden şıçradı çün div-zâde
Çukalın giydi tiğın çekdi def'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 5*). [çukalın, -ın]

çul: Kıldan veya yünden hayvan örtüsü. II. Elbise.

1. Kaşâr ile deve **çulları** dibâ
Çekildi tâzî vü buhtî ŋonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 80*). [çulları, -lar, -ı]

çün: -diği için, nedeniyle.

1. Hâkikatde velî nûrun ‘alâ-nûr
Müfesser **çün** duhân-ı âh-ı ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 5*). [çün,]
2. Maḥall-i rāḥata ğavġā yirinden
Gicenüñ **çün** kara yılamı kaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 5*). [çün,]
3. Dürilse nice katı bağlar atı
Çün irdi Nevfel’e fâl-ı sa‘âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 51*). [çün,]
4. Ki gelmez gönülüne yâr-ı kâdim
Yiñi yâr ile **çün** olduñ hem-âġüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 39*). [çün,]
5. Ki ‘âlem üstine rahmet saçıldı
Dil-i Leylî güşâde **çün** seḫer-ġāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 7*). [çün,]

çün: "Amacıyla, maksadıyla" anlamlarında edat.

1. Bu diyâra **çün** dönesin tütüyâ-yı çeşm için
Bizlere önünde olsun ḥāk-i dergāḥ ey şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 9*). [çün,]
2. Çün ismu’llah ola ‘unvân-ı defter
Gerek kim tâ ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 1*). [çün,]

çün: "Ne zaman ki, -diğında/-diğinde"" anlamı katan bağlaç.

1. Tõkuz ay **çün** tamâm oldu vü geçdi
Ayuñ on dördi yüzden perde açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 45*). [çün,]
2. Peder **çün** gördi ferzendi cemâlin
Aña şükâne virdi bunca mâlın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 57*). [çün,]
3. El ura **çün** güher gencine ḥakkāk
Güher delmekde herġiz ide bi-bāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 93*). [çün,]
4. Çün ölem yine anuñ mürdesi kıl
İki ‘âlemde ‘aşk olsun baña dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 34*). [çün,]
5. Ne ġuşşa yol erine olsa yoldaş
İşitdi **çün** bu pendî ḥaste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 103*). [çün,]
6. Çerāġuñ başı ḥoş olmaz yil ile
Seferden **çün** iline rāci‘ oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 27*). [çün,]
7. Mübârek olsun ol İbnü’s-Selâm’e
Çün irdi bu ḥaber İbn ü’s-Selâm’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 67*). [çün,]
8. Laṭif ü ter ḥoş-âyende revâne
Öġüp Leylâ’yı **çün** feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 165*). [çün,]
9. Oturmuş ḥalveti gibi siyeh-püş
O zāġı **çün** bu ‘aşk abdālî gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [çün,]
10. Ne ḥāşıl seng dīvār olsa pülād
İde **çün** seyl ekini seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 69*). [çün,]
11. Seḫer **çün** sârbân-ı emr-i Bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 1*). [çün,]
12. Yanından geçdi beñzer tünd-māra
Çün uğradı bu bi-baḫta o bed-bāḫt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 23*). [çün,]
13. Cemāl oldukça cîm ü mîm elif lâm
Yazıldı nâme **çün** tayy oldu kâġıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 87*). [çün,]
14. Olur ‘aşıklara pür-ḥûn piyâle
Dehân-ı yârdan **çün** dür ola cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 91*). [çün,]

15. Urur bağına taze taze dağı
Çün ola şubh-dem urur aña dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 111*). [çün,]
16. Yigitlik âteşinden bir eşerdür
Yigitlik âleminden **çün** geçe merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 143*). [çün,]
17. Anuñ-çün üstine düşdüm çü yaprak
Çün âvâz-ı rahîl ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 183*). [çün,]
18. Mezellet hırkasın nefse kabûl it
Ki te'sir-i ecel **çün** zahmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 93*). [çün,]

çün: *Çünkü; zira.*

1. Çü mecnûn olmayavuz öldürürler
Meşeldür varduğın yir **çün** ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 21*). [çün,]

çün: *Ki bağlacı.*

1. Yine **çün** sebze-zâr-ı pür-garâ'ib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 1*). [çün,]
2. Nice itsün ol idi anuñ da varı
Çün âhîr ilyedi er mâtemini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 19*). [çün,]
3. Görüp hem-hâlin istikbâle geldi
Gözi göñli gibi **çün** aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 87*). [çün,]

çün: *Ama, fakat.*

1. Çün irdi döst kapısına âhîr
Revân zencîr ü bend ile çü Ceyhün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 58*). [çün,]

çün: *"İçin" anlamı katmıştır.*

1. Rahat kımaz oldu baña ey döst
Çün hâtırıñ oldu göñlüm alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 3*). [çün,]
2. Hemân âh oldu Mecnûn'un cevâbı
Sözinden **çün** anuñ ümmîdi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 109*). [çün,]
3. Kâtı heybet olup virdi selâmı
Peder didârımı **çün** gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 3*). [çün,]
4. Pederden perdesin hıfz itdi her gâh
Peder **çün** perdesinden oldu bîrûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 25*). [çün,]
5. Bu kim mâlin virüp ala 'arûsı
Oğudı **çün** bu efsûnı ol âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 115*). [çün,]
6. Çerâğ-ı âlem iken döndi mûma
Bu derde mübtelâ oldu **çün** ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 59*). [çün,]

çün: *Çünkü, nedeniyle, böylece.*

1. Çün luţfuña hüşe-çin olupdur
Cennetden eger çıkarsa ne gam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 31*). [çün,]

2. O feyz ile **çün** akdı ‘ayn a‘yân
Vücûda geldi baħr-i ‘âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [çün,]
3. Olur gülzâr u nâr u mü’min ü gebr
Ola **çün** cismüme merkad o hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 65*). [çün,]
4. Ki cân maħlaş bula ğavgâ-yı bedden
Şora **çün** cānuma münkir su’âli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 69*). [çün,]
5. Münevver **çün** cemâli subh-ı şâdık
Zihî şeb zıll-ı nūr-ı sermedidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 6*). [çün,]
6. Cemâlüñ Ka‘bedür anı harem kıł
Muħammed **çün** ‘urûca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 39*). [çün,]
7. Muħabbet zâhir oldı gevherinde
Ezelden var idi **çün** cevherinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 90*). [çün,]
8. Ataya terbiyet **çün** vâcib oldı
Pes oğlı sünnetine râğıp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 95*). [çün,]
9. Felek **çün** itdi yârından anı ferd
Teb-i hicrân yüzün itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 19*). [çün,]
10. Peder biçâre **çün** gördi bu kıanı
Tevehhüm mużtarib iyledi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 55*). [çün,]
11. İde **çün** müşteri bâzârını germ
Bahâ biçmekle bâyi‘ iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [çün,]
12. Dil-ârâ Hindü vü Rûmî dil-efrüz
Şağışda bî-nihâyet **çün** şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88*). [çün,]
13. İrer **çün** menziline tîr gibi
Ne hâşıl cân-ı Kays’a bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 46*). [çün,]
14. Beni böyle ğarib itmezdi yârum
Nazar kıldı peder **çün** bu kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 19*). [çün,]
15. Siyâdet sikkesini ebter itdüñ
Başuña **çün** belâ çaķmağı çaķduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 41*). [çün,]
16. Ölen şayruya ıp tütüz sipendi
Urıldı cānuma **çün** dâğ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 17*). [çün,]
17. Ne hûş ol kim belâda ola dil-hûş
Degül **çün** ihtiyârî kârî ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 45*). [çün,]
18. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi **çün** haste Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 33*). [çün,]
19. Hürüşa geldi **çün** deryâ-yı pür-cüş
Serine şıçradı **çün** keyf-i bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 3*). [çün,]
20. Yirinden şıçradı **çün** div-zâde
Çuķalın giydi tiğin çekdi def‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 4*). [çün,]
21. İrişdi **çün** każâ-yı âsmâni
İl ucına iricek ilçi şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 20*). [çün,]
22. Dil uzatdı aña **çün** niş-i faşşâd
Ki ey zâlim segi gibi zebün-ğir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 22*). [çün,]
23. Kıatı hıfz itdi taşdan şîşe-i nâm
Nühüfte perdeden **çün** âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 57*). [çün,]
24. Ki ğayruñ mülkidür bu meyve-i şâh
Çün irdi bu haber İbnü’s-Selâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 37*). [çün,]
25. Şarâb-ı nâb ile ğüyâ piyâle
Olur ser-keşlige **çün** serv mâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 63*). [çün,]
26. Anuñ-çün hâşıl olmaz anda dâne
Ola **çün** dânenün yirde şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 103*). [çün,]
27. Henüz ‘azminde muħkemdür ‘inānuñ
Nişānuñ kalmadı **çün** yayunu yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 109*). [çün,]

28. Yıkup cümle binâsın hâk ider ol
Zebân-ı tevbe **çün** oldu şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 15*). [çün,]
29. Ki bende aşk odına yandı sen ben
Ben ürküp yürürem **çün** kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 35*). [çün,]
30. Budur korkum cihâni yağa dūdı
Vücūdum **çün** hārâba mâ'il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 43*). [çün,]
31. Peder **çün** gördi kim Mecnûn-ı bīmār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 1*). [çün,]
32. Yılana yaraşur **çün** hâk rūzī
Var ey serv ol çemende tütme menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 66*). [çün,]
33. Kaşâ'id nazm iderdi iyleyüp âh
Yine **çün** hâtifi şubhuñ dem urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 107*). [çün,]
34. Kimi havlısı kimi pāsbānı
Anı hıfz itdiler **çün** yār-ı dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 27*). [çün,]
35. Virürdüm itlere elden nevāle
Yidiler **çün** o dem benden nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 55*). [çün,]
36. Elüm tüt pāya düşdüm ben kemine
Yine uğraya yoluñ **çün** bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 151*). [çün,]
37. Sikender teşne-leb **çün** vire cānı
Senüñ bensüz yirüñ küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 194*). [çün,]
38. Şuhan şarrāfi şāhib-lafz **çün** zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 1*). [çün,]
39. Yiter bir ayda bir kez nefşüme küt
Çün olmadum tuz etmek gözlere tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 59*). [çün,]
40. Tuz etmek bulsam anlara virürem
Yimek hırşından oldu **çün** tenüm dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 63*). [çün,]
41. Çekersin şiddetin her dem cihānuñ
Naşihat itdi **çün** Mecnûn'a māder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 79*). [çün,]
42. Gerekdür âdem olan kişide şerm
Ola **çün** ehli bāzaruñ dil-āzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 175*). [çün,]
43. Kem itme bārī kadr ü hürmetini
Nedim idindi **çün** Mecnûn Selām'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 199*). [çün,]
44. Okıdup hālını şorardı geh gāh
Çün oldu kendünüñ hem-derd ü hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 81*). [çün,]
45. Anuñla muhkem olur ten hişārı
Hişārı aldı **çün** ceş-i sekāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 51*). [çün,]
46. Ecel çengeli tiz uzatdı kabza
Marazdan **çün** şifā vaḳti ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 57*). [çün,]
47. Olur tiryāk-i ekber hasteye mevte
Ecel destinden irdi **çün** bu tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 59*). [çün,]
48. Bedenden gitdi bākī burca irdi
Cihān borca içer **çün** cām-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 63*). [çün,]
49. Pür olur kubbe-i eflāke **çün** dūd
Bu iki dem ki adı rüz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 74*). [çün,]
50. Didi aḳvāli ol esbābı şundi
Semā' itdi **çün** ol peygāma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 47*). [çün,]
51. Güne gitmedin aya döndi evvel
Şarındı şemsi dülbendin **çün** ol şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 51*). [çün,]
52. Ola **çün** niyetinde kıble vāhid
Gider yāre ider zevk u semā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 62*). [çün,]
53. Diler bir dem yüzüñ görmege destūr
İrişdi Leylī'ye **çün** bu beşāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 81*). [çün,]
54. Bu resme ḳaldılar bir gice bir gün
İki sāye gibi **çün** ol iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [çün,]
55. Zebānı **çün** zebāna āteş-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 2*). [çün,]

56. Dükendi ‘ömrünü **çün** rüz u leyli
Meger yavuz yil esdi ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 44*). [*çün,]*
57. Hâzân irdi geçüp nevrüz-i ‘ömrüm
Dehâne irdi **çün** bu haste cânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 69*). [*çün,]*
58. Ki dâ’im kıble oldur ben ğaribe
İşidüp **çün** gele âvâre yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 87*). [*çün,]*
59. Hemân ‘aşkuñ idi varı vü kârı
Esüp bād-ı ecel **çün** aldı anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 101*). [*çün,]*
60. Bu resme itdi ol mâtemde nevha
Ki **çün** Zeyd-i vefâ-dâr oldı āġâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 3*). [*çün,]*
61. Çün āġâh oldılar kavm-i dil-ārām
İdüp anlara istiķbâl ü ikrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 49*). [*çün,]*
62. Benî ‘Āmir **çün** aldılar cevâbı
Hemân dönmeke gördiler şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 165*). [*çün,]*
63. Çün oldı halka Mecnûn kışşası fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 1*). [*çün,]*
64. Raķibiyle çekişse tañ mı anı
Sipâh el bir idüp **çün** urdılar tiġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 43*). [*çün,]*
65. Gözinden öpdi kırtardı ayaġın
Çün ürküp kaçdı vahş-ı dām-dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 85*). [*çün,]*
66. Gice **çün** perr-i zāġ ile büründi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 1*). [*çün,]*
67. Cigerde dāġ olurdu dāġı üzre
Şaçın meşşâta **çün** müşkin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 159*). [*çün,]*
68. Daġı boynına kıl şalmış degüldür
Anı Mecnûn **çün** egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 109*). [*çün,]*
69. Girem ol âb-ı rüy ile türâba
Vücüdüm **çün** ola âb ile pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 15*). [*çün,]*
70. Eger virmezseñ uş gitdüm esen kıl
Haberden ‘âşık oldı **çün** haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 45*). [*çün,]*
71. Anuñla gönderürdi ol dil-ārām
Çün oldı Leylî ve Mecnûn’a hem-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 87*). [*çün,]*
72. Hārîf oldı aña ġam hırfetinde
Çün oldı Zeyd Mecnûn’uñ celîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 99*). [*çün,]*

çün: "Ne zaman ki, -diġında/-diġinde" anlamı katan bağlaç.

- İre hem sākî rühına sevâbı
İrişdürdi **çün** ilçi bu peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 31*). [*çün,]*
- Yalan olduñ **çün** irdi subh-ı sâdik
Bükülmiş ipi yine penbe itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 194*). [*çün,]*
- Ya dilde dōstlık da‘vâsı kânı
Vefâya **çün** benümle ‘ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 21*). [*çün,]*

çün: *Çünkü* II Ki.

- İrdi **çün** kavş-ı felekden cânuma tîr-i firāk
Kılmadı ölmekten özge daġı tedbir-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 1*). [*çün,]*
- Şefi‘üm **çün** habibüñ Muştafâ’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 76*). [*çün,]*
- Günüñ ‘ıyd u giceñ kıadr oldı ‘âşık
Eger kılbuñ ola **çün** şubh-ı şâdik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 4*). [*çün,]*

4. Ola **çün** hürmeni vakti semānuñ
Tolar yir gallasinden ola du‘ānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 41*). [çün,]
5. Gül-âb ile yuyup dürr-i şemini
Harîre şardılar **çün** mişk-i çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 50*). [çün,]
6. Dile **çün** gam te‘āruż iyler idi
Gözi gibi temāruż iyler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 29*). [çün,]
7. Görüp anı ırakdan bildi Leylî
Anasına didi **çün** kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 28*). [çün,]
8. Peder Mecnûn’ı **çün** bu resme gördi
Hemân yırtup yakasın na‘ra urdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 35*). [çün,]
9. Zebānın itdi Mecnûn **çün** küşāde
Eñ evvel nām-ı Leylî geldi yāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 45*). [çün,]
10. Ne fer vire ‘arūsa hūsn-i māder
Çün ola zışt-şüret ey birāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 40*). [çün,]
11. Çün āgāh oldılar kavm-i dil-ārām
İdüp anlara istiķbāl ü ikrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 49*). [çün,]
12. İde **çün** müşteri bāzārını germ
Bahā biçmekle bāyi‘ iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [çün,]
13. Dil-ārā Hindü vü Rūmî dil-efrüz
Şağışda bi-nihāyet **çün** şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88*). [çün,]
14. Virürem gevher-i nā-süft **çün** dürr
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 89*). [çün,]
15. Yirinden tırdı **çün** serv-i hırāmān
O kelbün ayağına düşdi giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119*). [çün,]
16. Dili hāli gibi oldu perişān
Yüregi goncesine tırdı **çün** kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 3*). [çün,]
17. Ciğerden inledi **çün** çeng ü kânün
Egerçi inledi geh zîr ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 38*). [çün,]
18. Hikāyet kıldı Mecnûn’un du‘āsın
Didi **çün** urdu Mecnûn halkaya dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 45*). [çün,]
19. Gam-ı Leylî ola ‘ālemde kārūm
Cihān ālāyişinden **çün** olam pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 103*). [çün,]
20. Baña olsun belāsı mūnis-i hāk
Beni **çün** toprağumdan haşr ide Haķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 105*). [çün,]
21. Ki ey keklük saña kandan bu pişe
Bu tırfa kaķkaha **çün** irdi kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 5*). [çün,]
22. Gül ile **çün** şeker oldu mükerrer
Nice dil-ħasteler cān u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 34*). [çün,]
23. ‘Urūķ-ı ergüvānuñ kanı geldi
Çün açdı yāsemem simā-yı simin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 33*). [çün,]
24. Yiri virāne ħalvet zikri Haķ’dur
Çün oldu yā Kerim evrād-ı kumrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 55*). [çün,]
25. Anuñ İbnü’s-selām olmışdı nāmı
Göründi **çün** aña ol şem‘-i tībān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 21*). [çün,]
26. Ya yolından gidün ya ħarķa viridi
Yine Nevfel **çün** aldı bed cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 49*). [çün,]
27. Kılursın sen ‘adū ħayline meyli
Didi **çün** ‘aşıķa ħaşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 137*). [çün,]
28. ‘Ivaz kılsam yaraşur aña cānı
Çün ata dōst desti ‘aşıķa taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 151*). [çün,]
29. Haķıķat cümle varum ol yañadur
Çün ol cānibdedür didār-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 157*). [çün,]

30. İçürmeñ bārī zehr-ālūde nūşı
Hûş itmezsis **çün** ol nūş ile amı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [çün,]
31. Açılmaz **çün** elünden genç bābı
Bu midur sürdigiñ devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 14*). [çün,]
32. Xanı ‘ār u xanı nām u xanı neng
Çün iyeler rāyuña rāyet hilāfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 19*). [çün,]
33. Çün acıdur baña mihrüñ şap acı
Bülend iken cihānda bunca nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [çün,]
34. Anuñ-çün iyledüm şulh ile hile
Gelüp **çün** şağ esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [çün,]
35. Gelüp dād ile hoş ad ile gitdi
Geçer kışşa olur **çün** ömr zā’ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 35*). [çün,]
36. Çün oldı Nevfelî’lerden büride
Binüp yile yiler eyle şitābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 4*). [çün,]
37. Ne aşşı iyleye feryād-ı çübān
Ola **çün** seyl ile vîrāne bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 67*). [çün,]
38. Şavuldi ‘āķıbet elḥamdülillah
Bunı Leylî işitdi **çün** pederden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 21*). [çün,]
39. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol araya
Bu şöhret irdi **çün** İbnü’s-Selām’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 69*). [çün,]
40. Mehi virdi dehān-ı ejdehāya
Seḥer-geh **çün** ‘arūs-ı mihr-i gerdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 123*). [çün,]
41. Muķābil olmaya **çün** mihr-i ḥāver
Benüm ḥālüm o noķtadur ḥaķıķat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 194*). [çün,]
42. Baña besdür iki ‘ālemde yārum
İre **çün** cevheriye dürr-i şehvār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 199*). [çün,]
43. Aña irişmeye aġyār desti
Çün irmez bāġbāna meyve-i bāġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 33*). [çün,]
44. Elinden ihtiyārı gitmiş idi
Didi hicrüñ baña **çün** derd ü ġamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 45*). [çün,]
45. Tamām oldı dürüldi **çün** bu nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 1*). [çün,]
46. Bir ölmüş ķavmüm adın iylerem yād
Görem **çün** yaşlu birkaç dil-figārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 73*). [çün,]
47. Sütün-ı dār-ı miḥnet serv-i büstān
Çün olmaya ser-i zülfi dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 95*). [çün,]
48. Yire düşüp yitürdi kendüzini
Göründi Leylî’ye **çün** ḥāl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 69*). [çün,]
49. Unudup bilmese ṭañ mı cihānı
Peder Mecnûn’a **çün** bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 71*). [çün,]
50. Ṭapuñ **çün** bendeden olmaya rāzı
Bu gün baġrum pāresi dirdün ey pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 86*). [çün,]
51. İderlerdi olarda merḥabāyı
O ‘aşıķ **çün** cihāndan vaḥşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 57*). [çün,]
52. Şafā-yı vaşl-ı yār-ı cān-fezāya
Ufuķdan Müşteri **çün** oldı peydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 49*). [çün,]
53. Gözine toz görindi tütüyā-reng
Açıldı bürķa’ı **çün** ol ġubāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 13*). [çün,]
54. Metā’uñ açma kim yoķdur ḥarīdār
Bu nükte irdi **çün** ol rāst-rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 37*). [çün,]
55. Dönüp didi getür ortaya neñ var
Ḥaber ehli ḥaber yükin **çün** açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 47*). [çün,]
56. Ki cānum her zaman senden degül dūr
Ola **çün** vaşl-ı cismāniye ḥā’ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 221*). [çün,]

57. Gözetmez hâlin ol göz kim kavîdür
Zamân **çün** göstere bârid şemâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 227*). [*çün,]*
58. Beni **çün** il gibi görmedi Leyli
Egerçi şüretâ bu iş cefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 40*). [*çün,]*
59. Ya olmaz kimse hergiz âşinâsı
Gice **çün** yağa bir rüşen çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 109*). [*çün,]*
60. Belâya mübtelâ derde tufeyli
Ġam-ı yârından oldı **çün** demi târ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 3*). [*çün,]*
61. Dili pür-Leylidür yok ğayra meyli
Bu kışşa oldı **çün** Leylâ'ya ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 43*). [*çün,]*
62. Ki hiç şıgmaz yoluna toĝrınıñ kec
Çün okda istikâmet fâ'ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 127*). [*çün,]*
63. Bu kem harfi kıoma levhuñda kıazı
Çün oldun büy-ı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 159*). [*çün,]*
64. Kimesne bir pula almazdı anı
Kışadur **çün** zebânı za'ferânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 189*). [*çün,]*
65. Siñerek gözüñi sen de kıapagör
Ebücehl'üñ **çün** oldı cehli bi-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 23*). [*çün,]*
66. Degül **çün** hâli hâline muvâfık
Cihân ol dem harâb olur muħaķķaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 26*). [*çün,]*
67. Girüp bazar-ı 'aşķa oldı dellâl
Bilür **çün** miñnet-i bîmârı bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 89*). [*çün,]*
68. Olur mismâr-ı dide miñ-ı endâm
Tenüñ ne borcı kıalur **çün** ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [*çün,]*
69. Yiñi sevdâ ile ser-geşte gitdi
Semâ' u raķs ile **çün** çerh-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 5*). [*çün,]*
70. Ecel yili anıñ-çün iyledi âh
Turunca döndi **çün** sib-i gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 61*). [*çün,]*

çün: *Sanki.*

1. Şaçıñsuz hâ vü hâ harfeyni ey yâr
Olurlar boynuma **çün** halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 22*). [*çün,]*
2. Tırup pür-şevķ Mecnûn-ı seher-ñiz
O birķaç yâr ile **çün** âteş-i tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 8*). [*çün,]*
3. Hâķ itmiş anı vahşiler tırağı
Yili **çün** âh-ı serd-i mest-mendân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 51*). [*çün,]*
4. Görüp şeyhi selâmı virdi Mecnûn
Tırup kıarşısına **çün** şem'-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 89*). [*çün,]*
5. Yüzün düşer yire **çün** mâr-ı bi-pây
Hâlâş itmezdi segden câmı dilkü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 82*). [*çün,]*
6. Gülınden ayru düşmiş 'andelibem
Şeb-i firķat uzun **çün** zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 9*). [*çün,]*

çün: *"Gibi" anlamında kullanılmış edat.*

1. Muşâhib oldı **çün** ol nâzenîne
Mübeddel oldı 'ayş u nâz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 171*). [*çün,]*
2. Gülerken şem' gibi girye itdi
Yirinden atılup **çün** halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 59*). [*çün,]*

3. Gül-i bostân-ı ‘ömre gitdi **çün** bād
Ki ala şolmadın horyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 54*). [çün,]
4. Yaturdı bir harâbe içre **çün** genc
İdüp bir küşede gencin nühiüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 64*). [çün,]
5. Ki bula gayri gamlardan necâtı
Yaturken kıvrılıp **çün** müy-i ca’dî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 93*). [çün,]
6. Aradı gendünün dīvānesini
Gezerken deşti **çün** bād-ı seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 127*). [çün,]
7. Muqayyed olmayasın bend ü kayda
Çalup düşmen başına tiğ **çün** berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 109*). [çün,]
8. Hürüşa geldi **çün** deryâ-yı pür-cüş
Serine şıçradı **çün** keyf-i bāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 2*). [çün,]
9. Alup virmekde başı bî-diriguz
Dönüp bu tiz haberle ilçi **çün** tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [çün,]
10. Şavaş hadden geçüp şu baştan aşdı
‘Arab seydidleri **çün** şîr-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 95*). [çün,]
11. Dönersin dösttan **çün** devr-i ğaddār
Biz olduķ saña nuşretde tufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 134*). [çün,]
12. Şer ü şür ile tünd tiz **çün** şîr
Hürüş ü çüş ile **çün** pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 164*). [çün,]
13. Şer ü şür ile tünd tiz **çün** şîr
Hürüş ü çüş ile **çün** pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 165*). [çün,]
14. Çeri dirdi ulaqlar şaldı **çün** bād
Alup bunca çeriyi yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [çün,]
15. Hazer iyle du‘ā-yı nîm-şebden
Tutan her dāmeni kahr ile **çün** hār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 27*). [çün,]
16. Gözine țar cihān **çün** çeşm-i cevşen
Yürür kızmış kum içinde kayurmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 78*). [çün,]
17. Uçardı zāğ ürküp şāh-be-şāh
Bu peykān-ı hıţābı atdı **çün** tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 73*). [çün,]
18. Çerāğın andı şan pervāne-i mest
Düşüp yola yüz üzre rāst **çün** mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 7*). [çün,]
19. Müferrih nüş iderken kalbi mahzûn
Geçerdi rûzı **çün** şem‘-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 65*). [çün,]
20. Kıyāma geldi **çün** yevmü’l-kıyāme
İdüp ol şart-ı ‘ahde i‘timādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 70*). [çün,]
21. Kılurdı ağlayu ‘azm-i güzer-gāh
Gezüp yollarda **çün** kebk-i hırāmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 63*). [çün,]
22. Yoluñda şādıkam **çün** şubh-ı rüşen
Lebüm kim çün şarāb-ı lāle-gündur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 12*). [çün,]
23. Yoluñda şādıkam çün şubh-ı rüşen
Lebüm kim **çün** şarāb-ı lāle-gündur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 13*). [çün,]
24. Ser-i küh üzre ‘üryān **çün** ser-i küh
Yatur vahşiler ile yār u me’nūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 28*). [çün,]
25. Gül-i şubh oldu pinhān **çün** ruh-ı yār
Siyeh tālî‘ siyeh gice siyeh kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 10*). [çün,]
26. Çü yir virān ola olmaz harācı
Anuñ kim bārı yok **çün** serv-i şimşād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 79*). [çün,]
27. Ser-i tāt üzre gūyā dürr-i meknûn
Ol āhūyı görüp bu tünd **çün** şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [çün,]
28. Bilini bükdi efgān itdi **çün** çeng
Yüzine def gibi urdı tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 24*). [çün,]

29. Saña ben dūr idüm **çün** halka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 66*). [çün,]
30. Ol anlara musallaḥ **çün** Süleymân
Gürüh-ı vahşe eyle hüküm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 34*). [çün,]
31. Müzeyyen âsmân **çün** sebz-i gülşen
Kevâkib **çün** kevâ'ib zer-ḥamâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 2*). [çün,]
32. Müzeyyen âsmân **çün** sebz-i gülşen
Kevâkib **çün** kevâ'ib zer-ḥamâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 3*). [çün,]
33. Münevver **çün** cemâl-i baht-ı pîrüz
Yaḫardı şubḥ cennetden çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 2*). [çün,]
34. Oturmuş bir şanem râh üzre **çün** mâh
Ne meh burc-ı cemâlün âfitâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [çün,]
35. Tenüm bî-cüftdür **çün** dürr-i nâsüft
Egerçi ğayr ile cüft oldu ismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 198*). [çün,]
36. İrişdi cânib-i Leylâ'ya **çün** bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 256*). [çün,]
37. Gerilmiş 'ırḫ u pey zâhir **çün** evtâr
Alup mâder diz üzre mâliş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [çün,]
38. Velikin pâsbân olmışdı efî
Eri ol genci ḥıfz iylerdi **çün** mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 11*). [çün,]
39. Beli za'f ile egri ṭoĝru tedbîr
Delîl ü reh-nümâ **çün** Hızr-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 29*). [çün,]
40. Dür-i nâ-süfte için kıldı tedbîr
Revân ṭaĝdan ṭaĝa sa'y ile **çün** bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [çün,]
41. O ṭoĝru yâr o dem cân atdı **çün** tîr
Perî-veş ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [çün,]
42. İde teşrif okıyup şî'r **çün** ḫand
Ol ebyât okıya ben iyleyem gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 132*). [çün,]
43. O cām-ı bāde şuna ben kılam nûş
Nigāra baş egüp ol pîr **çün** çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 135*). [çün,]
44. Gelür bir nev-civân **çün** serv-i mevzûn
Çaĝırdı ol sibâ'-ı vahşe hâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 32*). [çün,]
45. Kemâl-i 'ilm ü ḥilm ile sûtüde
Sözi zîbâ idi **çün** sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 9*). [çün,]
46. Olurdu germ **çün** rîg-i Ḥicâzî
Geçerdi ğuşşasından Zeynebün Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 46*). [çün,]
47. Ğazeller söyledi **çün** dürr-i meknûn
Çü gördi Zeyd ol dürr-i ḥôş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 110*). [çün,]
48. 'Arûs-ı çerḫı **çün** meşşâṭa-i seb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [çün,]
49. Alup Zeyd anı uçdı **çün** ḥamāme
İrişüp burc-ı ğâr-ı yâre ḫondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 44*). [çün,]
50. Ṭururlar bî-zebân **çün** şubḥ-ı rûşen
Çü gıce şoḫbetinün şem'î yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 156*). [çün,]
51. Ki anı görenün ğitdi ḫarârı
Hemân ol ravzadan **çün** bād-ı püyân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 13*). [çün,]
52. Ki hem üftâde hem pür-tâb **çün** berḫ
Yatup bu ḫâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [çün,]
53. Uluşur vahşler yanınca bile
Yanınca Zeyd ü **çün** sâye siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 69*). [çün,]
54. Yüz üzre ḫâke düşdi nitekim nûr
Sürünü sürünü yüz üzre **çün** mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 79*). [çün,]
55. Ḳuşatmışdur seni **çün** halka-i mâr
Eger kim farḫ iderseñ farḫ u pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 78*). [çün,]

çün ki: *Çünkü.*

1. Yüzine dîdeden saçdı gül-âbı
Başına **çün ki** ‘aql u hûş geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 141*). [*çün ki,]*

çün kim: *Çünkü.*

1. Bu üslûb üzre olundı rivâyet
Ki mağlûb oldı **çün kim** Leyli hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 3*). [*çün kim,]*
2. O yirde buldılar mı ki vişâli
Gice **çün kim** dehân-ı nâfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 15*). [*çün kim,]*

çünki: *Bu yüzden, bu sebepten.*

1. Hâbîbu’llaha tâ kim ola merkeb
O şâha **çünki** esb oldı o hûş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [*çünki,]*
2. İştîdi **çünki** Mecnûn nâm-ı Leyli
Teselli virdi ümmîd-i tecellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 61*). [*çünki,]*
3. Seher-geh **çünki** şark-ı kırmızı-püş
Müzehheb güş-vârı aşdı der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 1*). [*çünki,]*
4. ‘Îlâca **çünki** himmet iylediler
Üşüp evvel naşîhat iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 173*). [*çünki,]*
5. Ne hâcet dökesez niş ile kanı
Miyâncı **çünki** işlâh itdi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 31*). [*çünki,]*
6. Seher-geh **çünki** çarh-ı laciverdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 1*). [*çünki,]*
7. Seher-geh **çünki** tîr-endâz-ı hâver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 1*). [*çünki,]*
8. O da vaşl-ı gâzâle kâni‘ oldı
Yakaya şaldı anı **çünki** endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 37*). [*çünki,]*
9. Peder pendin iştdi **çünki** ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 1*). [*çünki,]*
10. Şanasın ay ile ülker konuşdı
Göyüñdi aña özüm **çünki** gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 83*). [*çünki,]*
11. Kesi bî-keslerüñ luğf-ı Hudâ’dur
Oqudı **çünki** Mecnûn nâme-i döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 243*). [*çünki,]*
12. Kemâl ü şî’r ü inşâya heves-nâk
Cihânda **çünki** Mecnûn oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 13*). [*çünki,]*
13. Vefât-ı Leyli için tutdı yaşı
Tolındı **çünki** hürşîd-i melâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 191*). [*çünki,]*
14. Gelüp şîhhat bulurdu anda rencür
Bu hâle **çünki** halk ağâh oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 201*). [*çünki,]*

çünkim: *Bu yüzden, bu sebepten.*

1. Veled **çünkim** ola bed-hulğ sîret
Ataya renc olur gendüye miñnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 29*). [*çünkim,]*
2. Bu firqat derdi **çünkim** bî-devâdur
Baña şimden girü ölmek revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 43*). [*çünkim,]*
3. Aña şerbet vireyin âb-ı tîgi
Bunı bir ‘Âmirî **çünkim** iştdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 39*). [*çünkim,]*

4. Peder **çünkü** işitdi bu kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 1*). [*çünkü,*]
5. Gice Leylâsı **çünkü** aşdı perde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 1*). [*çünkü,*]
6. Bu hâlet üzre geçdi yek şeb ü rüz
Sa'âdet şubhı **çünkü** rüşen oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 29*). [*çünkü,*]
7. Ki buña tu' me serçedür aña kâz
Dükendi sofrada **çünkü** nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 209*). [*çünkü,*]
8. Gemürmezdi varup anuñ kafâsın
Bu hâlet üzre **çünkü** geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [*çünkü,*]

çürü- Çürümek, çeşitli dış sebeplerin veya mikropların etkisiyle kimyevi değişikliğe uğrayıp bozulmak, dağılmak.

1. Muķim olmuş şanurdı ol müsâfir
Yaturdı ol **çürümüş** üstüh'ân-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 181*). [*çürümüş, -miş*]

çürük: Çürümüş, sağlamlığını kaybetmiş.

1. Taşı üryân belinde bir **çürük** pöst
Hemân varlıkda bir cân kâldı gam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 74*). [*çürük,*]

çüş u hurüş: Coşup taşmak.

1. Şer ü şür ile tünd tiz çün şir
Hurüş u çüş ile çün pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 165*). [*çüş u hurüş,*]

D

da: "De, da" bağlacı.

1. Mecnûn'ı **da** bir gün aña ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 10*). [da,]
2. Düşmen olup ilden beni çarh itdi yabâne
Ağlamağa **da** komadı gülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 7*). [da,]
3. Hızr **da** bu şerbete zulmetde kanda tüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [da,]
4. Dimüş vâ'iz **da** hâzır halka ol dem
‘Aceb var mı içünüzde bir Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [da,]
5. Ğaminsuz olmasun cânım cihânda
Belâdur cânuma ansuz cihân **da** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 42*). [da,]
6. Düşüp ikisi **de** şevk ile vecde
Bu aña ol buña iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 19*). [de,]
7. O **da** hōş kâr ider şan pâre-i nâr
Serâb idi hemân beñzer şarâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 76*). [da,]
8. Beni de başuñı **da** oda yaqduñ
Yanaruz ikimüz de nâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 42*). [da,]
9. Biter devlete göre büstân **da**
Kime devlet hümâsı sâye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 70*). [da,]
10. Beni **de** başuñı da oda yaqduñ
Yanaruz ikimüz **de** nâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 43*). [de,]
11. Bunuñ **da** cüş iderdi hâl-i vecdî
Alup Necd'ün nesiminden şafâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 92*). [da,]
12. Kılurdu fitne ol meftûna anı
Revân ol **da** bedihî nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 119*). [da,]
13. O elden gitdi gider bu **da** elden
Yidi Leylî için ğam ğuşşa muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 176*). [da,]
14. Ki sa'y ile kuculmaz mihr ile mâh
Anı **da** kıldı mecnûn ‘aşk-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 31*). [da,]
15. Çalındı kûs ‘uşşâk u hicâza
Yürür Mecnûn **da** hayrân deşte düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 11*). [da,]
16. O **da** yilden gelür bir şemme bûdur
Gice gündüz ümid idindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 28*). [da,]
17. Olur ol **da** be-‘aşk-ı la'l-i Leylî
Çü Nevfel kıldı Mecnûn hâlini ğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 42*). [da,]
18. Rücüm-ı ‘avne tiz itdi ‘inâni
Ğarîb ü nev-civân idi o **da** hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 121*). [da,]
19. Ğarîbe mihrîbân idi o **da** hem
Severdi ol dañı bir gül-‘izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 122*). [da,]
20. Bilürdi ol **da** derd-i hicr-i yârı
Kim olur haste derdinden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 124*). [da,]
21. Anı **da** kesdi vü küsdi tamâmî
Çapucılar baña oldı çapacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [da,]
22. Tülû‘ itmezdi benden mâh-ı Leylî
Kızum **da** ben de uş düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 89*). [da,]
23. Öñüñde hâzîruz uş ben de o **da**
Egerçi tâze ğülşendür rebî‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [da,]
24. Elüm de yok çayanmağa çayak **da**
Dile ğüm senden olmaz ise maqbûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 116*). [da,]
25. Aña **da** katı yiller oldı buyruk
Anuñ-çün biz kılurduk dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 148*). [da,]

26. Bu aldı bir kaç āhū ol **da** ħurde
Geçüp dünyādan ucuz satsa bīzār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 64*). [da,]
27. Dili gibi yolu **da** teng ü tārik
Perī gibi yürürken buldı bir ġār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 6*). [da,]
28. O bir içim şuyı **da** şunmadun sen
Eger ħurbān olursa cān-ı teşne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 96*). [da,]
29. Ki dād idüp ħazandı yaġşī adı
Ki dest-i ħırşı senden ol **da** kesdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 17*). [da,]
30. Velī bī-ħad idi baġrında ħanı
Yir içer ol **da** aġyāra müdürā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 61*). [da,]
31. Ki kız ħavminüñ oldı taşı **da** nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 86*). [da,]
32. Beni ħışmuñ odı **da** virse bāda
Felek ger topırağumdan düze desti (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 30*). [da,]
33. Ki pervāne olupdur ġayrı şem‘e
Bu **da** anuñ gibi olmadı ser-keş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 41*). [da,]
34. Ķadīmī yāri **da** itme ferāmūş
Elüñden göñlümi şād itmedüñ hiç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 40*). [da,]
35. Gönilerdi seni andan **da** ħānum
Siyeh ħālūñ ki gözümdeñ güm oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 56*). [da,]
36. Miyān bendümdeñ özge ol **da** bir ħat
Daġı nā-süftedür dürr-i yetimüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 22*). [da,]
37. O **da** vaşl-ı ġazāle ħāni‘ oldı
Yakaya şaldı anı çünki endüh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 36*). [da,]
38. O **da** vahş ile tutdı dāmen-i küh
Ser-i kühuñ anuñ çün tācı oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 38*). [da,]
39. Hemān ol ħuruyası **da** ħurudı
O küstāġ ol zemān ikrāra geldi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 82*). [da,]
40. Gören vehm ider ol şūrīde ħāli
Vücüdi bir nefes yil gibi ol **da** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [da,]
41. Göbekden dize dek anın **da** varı
Cihān içinde yāri dilde yek dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 54*). [da,]
42. Atañ derdini itdi nevġa **da** yād
Senüñ bu ġurbetüñ ħālūñ añup hem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 144*). [da,]
43. Anañ **da** öldü ħut pür-derd ü miġnet
Evüñe gel atañ ocaġımı yak (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [da,]
44. Ķamın anuñ **da** çekdi bir nice dem
Ne merdüm-ġ‘ārdur yā Rab zemāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 102*). [da,]
45. Ķarāma hem-nişin olmaġ **da** müşkil
Ķarāma ger ħarim olam helākem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 122*). [da,]
46. Bilürem ol **da** ħōş görmez ħarāmı
Dilek it var ki ol dil-dār u dil-bend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 130*). [da,]
47. Hemān kendü yüküñi götüresin
Enisüñ bir iki vahşī ol **da** ħāmūş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 43*). [da,]
48. Aġu **da** içsem ol ‘aşka olur nūş
Zihī ‘işret ki cāmundan olup mest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 66*). [da,]
49. Ķomişdi yolına cān u serin ol
Anı ol **da** severdi cāni gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 13*). [da,]
50. Kızın **da** virmedi aña ucuz hem
Budur ‘ādet ezelden ehl-i māle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 56*). [da,]
51. O **da** pür-derd ü pür-miġnet pür-ateş
Geçürüp ġuşşalardan māh u sāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 76*). [da,]

52. Emel zehrinden itdi cānını pāk
Vücūdi naq̄din ol **da** borca viridi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 61*). [*da,]*
53. Biñ adım **da** olursa bir q̄ademdür
Bu dāruñ kim bināsı h̄ār u h̄asdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 84*). [*da,]*
54. Nice itsûn ol idi anuñ **da** varı
Çün āh̄ir iyledi er mātēmīni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 18*). [*da,]*
55. Olup bī-h̄ūd çü sāye pāye düşdi
Görüp Mecnûn **da** yārin düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 89*). [*da,]*
56. Yidi bir dāne tut gibi anı h̄āk
Felek anuñ **da** dūrdu defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 143*). [*da,]*
57. Söyündürdi anuñ **da** aḥ̄terini
Cihān anuñ daḥ̄i yazdı berātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 144*). [*da,]*
58. Tamām iyleyüp anuñ **da** ḥ̄ayātın
Ne evvel var cihānda olmaz āh̄ir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 146*). [*da,]*
59. Kimi aḡlatmaz ol resme muş̄ibet
Siyeh-puş̄ oldu ol **da** mātēm için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 7*). [*da,]*
60. O **da** yüz tutdı āh̄ir irtihāle
Cihān ‘uş̄şāka bī-dīdār-ı dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 18*). [*da,]*
61. Diyüp ey dōst viridi cān-ı pākin
O **da** göçdi belā ile cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 39*). [*da,]*
62. Taḡılmıḡ cismi ḡalmıḡ üstüḡānı
Felek anuñ **da** bozmıḡ heyʔetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 189*). [*da,]*

dād: *Adalet.*

1. Binā bünyādı olmaz nitekim bād
Cihāna ḥ̄ukm iden **dād** ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 33*). [*dād,]*
2. Gelüp **dād** ile ḥ̄oş ad ile gitdi
Geçer ḡıḡḡa olur çün ‘ömr zāʔil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 34*). [*dād,]*

dād: *Lütuf ve ihsan.*

1. Ki **dād** idüp ḡazandı yaḡḡı adı
Ki dest-i ḥ̄ırıḡ senden ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 16*). [*dād,]*

dād: *Arapçada bir harf.*

1. Eger şād ile **dād** ola dü bādām
Gözünsüz ḥ̄arf-i ḡamdur ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 31*). [*dād,]*

dād iste: *Yardım istemek.*

1. Yüz urup baş ḡoyup ḥ̄āk-i sebīle
İdüp feryād dād isterler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 61*). [*dād iste, -r, -ler]*

dāḡ: *Aşk, elem, keder vb. içe işleyen duyguların verdiği yanıklık, yara.*

1. Ruḥ-ı Leylî bezenmiş bâğa beñzer
Dil-i Mecnûn göyinmiş **dâğa** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 36*). [*dâğa, -a*]
2. Vücûdî ara yirde ḥurd u ḥaşḥaş
Yehûd şan lâledür bağrında **dâğı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 13*). [*dâğı, -ı*]
3. Niçün Leyl î degül âhından âgâh
Dil-i Mecnûn yaķar **dâğ** üzere dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 149*). [*dâğ,]*
4. Vişâlûñ merhem olsa dilde **dâğa**
Ṭapuñ gün görse ben mâh-ı dil-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 130*). [*dâğa, -a*]
5. Niçün Leyl î degül âhından âgâh
Dil-i Mecnûn yaķar dâğ üzere **dâğı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 149*). [*dâğı, -ı*]
6. Ki beñzer saña bu bağrumdaki **dâğ**
Konup üstümdeki ser-sebz dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 50*). [*dâğ,]*
7. Cigerde **dâğ** olurdu dâğı üzere
Şaçın meşşâta çün müşķin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 158*). [*dâğ,]*
8. Cigerde dâğ olurdu **dâğı** üzere
Şaçın meşşâta çün müşķin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 158*). [*dâğı, -ı*]
9. Olur her dâne-i engür dile **dâğ**
Kaçan kim dūr olam ol ğonce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 98*). [*dâğ,]*
10. ‘Aşâ-yı sebz aña ammâ ne lâyıķ
Meger bîmâr idüpdür bağı **dâğı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 9*). [*dâğı, -ı*]
11. Beni fehm itmek çurfa sözümden
Yaķarken sinede pervâne **dâğı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 57*). [*dâğı, -ı*]
12. Dilüñe **dâğ** olısar âḥir-i kâr
Eger cevr ile cem‘ itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 124*). [*dâğ,]*
13. Ne yüzüñ ḥâlidür sineñde **dâğun**
Kimüñ sevdâsı ṭoldurdu dimâğun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 41*). [*dâğun, -un*]
14. Yirüñde yatmağ öğren **dâğ** gibi
Ĝam odına şu şaçmak senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 140*). [*dâğ,]*

dâğ ol-: *Yara haline gelmek.*

1. Olur üç noķta-i şâ câna üç dâğ
Siyeh ḥâlûñsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 17*). [*dâğ ol-, -ur*]
2. Firâķ-ı ṭâķ-ı ebrüñ ile her gün
Dilüme dâğ olupdur noķta-i nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 36*). [*dâğ ol-, -up, -dur*]

dâğ ur: *Yaralamak, yakmak, dağlamak.*

1. Uçup zâğ urdu cânına yiñi dâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 76*). [*dâğ ur, -dı*]
2. Urur bağına tâze tâze dâğı
Çün ola şubḥ-dem urur aña dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 110*). [*dâğ ur, -ur*]
3. Ki yil ḳaldı avuçda gözde ṭopraķ
Dile dâğ urma dînâr u diremden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 123*). [*dâğ ur, -ma*]
4. ‘Aceb hem ḥôş-ğazelür hem ḥôş-âvâz
Urur âhı odı Leylâ’ya dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 25*). [*dâğ ur, -ur*]

dağal: *Hilekâr, hileci.*

1. Ola zen-pāre vü nā-pāk u nā-merd
Ola hāne **dağal** ehl-i hıyānet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 3*). [*dağal,*]

dāğ-ı derd-nākî: Dertli yara.

1. Dil ü cānında **dāğ-ı derd-nākî**
Oturup hāy hāy ağlardı geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 18*). [*dāğ-ı derd-nākî,*]

dāğ-ı ğam: Gam yarası.

1. Nişār iylerdi dinār ile dirhem
O her dīnārī **dāğ-ı ğam** şayardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 141*). [*dāğ-ı ğam,*]

dāğ-ı leyli: Leyla yarası. II Leyla'nın aşkının yarası.

1. Ölen şayruya tap tütüz sipendi
Urıldı cānuma çün **dāğ-ı Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 17*). [*dāğ-ı leyli,*]

dağıt: Bozmak, viran etmek.

1. Dağıtma ‘aqluñı āşüfte olma
Uyan devlet demidür huftu olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 29*). [*dağıtma, -ma*]

dahhāk: Omzunda iki yılan olan ve bu yılanları etkisiz bir hale getirebilmek için her gün iki çocuk beynini bu yılanlara yediren hükümdar.

1. Seher **Ḍahhākî** güldi yüzün açdı
Mübārizler şavaşa bindi çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 6*). [*Ḍahhākî, -i*]
2. Bu miḥnetdür iden Rüstem'leri zāl
Nice **Ḍahhāk'î** bu zār iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 59*). [*Ḍahhāk'î, -i*]

daḥî: Üstelik, bundan başka, dahi.

1. Baña hiç ‘aşk ile töhmet dinür mi
Daḥî ben bilmezem ‘aşkı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 6*). [*daḥî,*]
2. Bu āvāre **daḥî** āvāre oldı
Getürüp bu diyāra ben ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 12*). [*daḥî,*]
3. Oğ atmadın **daḥî** yayuñı yasduñ
Zer zūri ki böyle ḥarc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 10*). [*daḥî,*]
4. Daḥî mühriyle durur genc-i naḳdı
Daḥî mihiri gibi mühri bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 102*). [*daḥî,*]
5. Daḥî mühriyle durur genc-i naḳdı
Daḥî mihiri gibi mühri bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 103*). [*daḥî,*]
6. Eger görseñ **daḥî** artardı zevḳuñ
Didi Mecnûn ana ey fitne-sāzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 156*). [*daḥî,*]

7. İrdi çün kıavs-ı felekden cânuma tır-i firāk
Kalmadı ölmekten özge **daħi** tedbır-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 2*). [*daħi,]*
8. Çok zamândur kim dil-i miskine meskendür o çin
Cân **daħi** olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 6*). [*daħi,]*
9. Vücüdi sengini âhir kül ider âhum odı
Eger girürse demürden **daħi** hişâra rakıb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 8*). [*daħi,]*
10. Cānum **daħi** uşda saña ey dōst
İt hālümeye güldi senden ayru (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 4*). [*daħi,]*
11. Kim aldı varumu **daħi** kıomaz baña beni
Cānāna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*daħi,]*
12. Didi bilmem **daħi** ben Tañrı tanıķ
Nedür ma’sūķa n’olur ‘aşķ u ‘aşıķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 1*). [*daħi,]*
13. Daħi lâ dimedüm ben bu belāya
Elestdedi diyeli cānum belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 76*). [*daħi,]*
14. Feşâhatde **daħi** key ‘âķil idi
Ėazel nazm itse Ėarrâ fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 104*). [*daħi,]*
15. Mecnûn oldu olur bu **daħi** mest
Ve Ėer şabrum kıuşağı Ėide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 174*). [*daħi,]*
16. Ėaribe mihribân idi o da hem
Severdi ol **daħi** bir gül-‘izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 123*). [*daħi,]*
17. Bizi başduñ Ėazab nefsin **daħi** baş
Okuñ nizeñ çü Ėeçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 66*). [*daħi,]*
18. Hemân tavşına Ėer Ėer kelbe beñzer
Aña **daħi** ne kıuşkun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 141*). [*daħi,]*
19. İraķdan Ėördüğüm **daħi** keremdür
İraķdan iylemek Ėeh Ėeh nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 46*). [*daħi,]*
20. Aña **daħi** rızā virürseñ ey māh
Ecel yakam kıutınca ir eger Ėiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 52*). [*daħi,]*
21. Eteğüne **daħi** el urmayam hiç
Ėeçüp anuñla bunca rüzĖârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 54*). [*daħi,]*
22. Leb-i kûze meğer ol **daħi** nāçār
Yüze yüz Ėörmedi Ėayruñ cemālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 16*). [*daħi,]*
23. Meğer āyine ol **daħi** mişālüm
Yüzüñden Ėayriye itmen niĖāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 18*). [*daħi,]*
24. Çemende okıya taħrır ü taħrır
Ėözüñ aç sen **daħi** ey ehl-i hikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 71*). [*daħi,]*
25. O **daħi** ney Ėibi delük delükdür
Ėayāl itmiş anı yārün Ėayāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 48*). [*daħi,]*
26. Fenādan Ėöçdi kıondı cāvidāna
Cihān anuñ **daħi** işin kıayurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 45*). [*daħi,]*
27. Ža’if iken **daħi** rencür düşdüüm
Baña her pişede üstād idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 54*). [*daħi,]*
28. Kıuz etmek yimez oldum ben **daħi** uş
Anuñ-çün vahş ile dā’im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 60*). [*daħi,]*
29. Kerem kııl sen **daħi** Ėeç bu hevesden
Bunu böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 96*). [*daħi,]*
30. Anuñ derdinde virdi ol **daħi** cān
İşidüp anı Mecnûn kıutdı mātem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 100*). [*daħi,]*
31. Vire ağlatduğı kııkdārı Ėande
Belādan ben **daħi** dil-ħaste idüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 135*). [*daħi,]*
32. Yüzi şuyı **daħi** kıalmadı anuñ
Eger ‘ilm ise olmışdur izāfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 78*). [*daħi,]*

33. Söyündürdi anuñ da aḥterini
Cihān anuñ **daḥi** yazdı berātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 145*). [*daḥi,]*
34. O ŧeftālū **daḥi** türvende gitdi
Nitedür ḥāl-i ḥāl-i müŧk-dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 120*). [*daḥi,]*
35. Ne cān vardur ki āḥir göçmez andan
O gitdi biz **daḥi** gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 41*). [*daḥi,]*

daḥi: *Daha, henüz.*

1. Seḥer olsa idüp āh-ı seḥer-gāh
Uyanmadun **daḥi** aḡyār-ı bed-ḥ'āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 14*). [*daḥi,]*
2. Yimiŧüñ göynüdi sen **daḥi** ḥāmsın
Niçün bir gün beni yād iylemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 74*). [*daḥi,]*
3. Libāsum lāyık olmadı nemāze
Daḥi baḥtım kilimin görmedüm aḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 101*). [*daḥi,]*
4. Daḥi boynına ḳol ŧalmıŧ degüldür
Anı Mecnûn çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 108*). [*daḥi,]*
5. Miyān bendümden özge ol da bir ḳat
Daḥi nā-süftedür dürr-i yetimüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 23*). [*daḥi,]*
6. Saña geldüm ki vaŧluñdan olam ŧād
Daḥi hergiz sefer itmiŧ degüldüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 43*). [*daḥi,]*
7. Daḥi puḥte degülsin bu hevāda
Niḡarumdan ḥaber virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 134*). [*daḥi,]*

daḥi: *Daha, daha çok.*

1. Ki Mecnûn'dan **daḥi** Mecnûnraḡdur
Anuñ derdinden artuḡ oldu derdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 90*). [*daḥi,]*
2. Daḥi müŧkil budur bī-ḡam-güsārem
Ne çārem var ne ŧabrum ne mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 106*). [*daḥi,]*

daḥi: *Artık, bundan sonra.*

1. Civān iken **daḥi** pīrāne ḳıldı
Ne ayaḡ bulunur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 90*). [*daḥi,]*
2. Daḥi ḥācet degül ilḥāḥ u ibrām
Cemālün ḥurrem olsun ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 84*). [*daḥi,]*
3. Seni benden **daḥi** kimse ayırmaz
Olup ma'ŧuḡ u 'āŧık 'aŧık ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 52*). [*daḥi,]*

dā'im: *Devamlı, süreklı.*

1. Felek kim cünbiŧi devri aradı
Sücüdi **dā'im** itmekdür murādi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 34*). [*dā'im,]*
2. Senün derdüñle **dā'im** dil-ŧikeste
Ḥayālünle geçer ŧām u ŧabāḥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 98*). [*dā'im,]*
3. Bu miskīn ümmete vaḳf iylemiŧdür
Ḥalelden ḥıfz için **dā'im** o dāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 57*). [*dā'im,]*

4. Sözi şekker dehānı şekker-engiz
Hayādan gül yüzi **dā'im** 'arāk-riz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 156). [dā'im,]
5. Dilinde viridi **dā'im** zikr-i Leylî
Gönülde derd-i kâ'im fikr-i Leylî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 15). [dā'im,]
6. Beni ser-halka kıl aşhâb-ı aşka
O halka içre **dā'im** geçe çağum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 65). [dā'im,]
7. Kara kullukçısıdur kapusunda
Yiri göz gibi mihrâb içre **dā'im** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 27). [dā'im,]
8. Açup 'ibret gözün bu hâlûme bak
Beni **dā'im** du'adan yâd idesin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 169). [dā'im,]
9. Dizinden anı indürmezdi her bâr
Gidermezdi katından anı **dā'im** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 73). [dā'im,]
10. Çekerem guşşasın hem ol garibüñ
Günüm bu guşşadan **dā'im** gicedür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 115). [dā'im,]
11. Dili derdüñle pâre pâre olmuş
Yiler yıl gibi **dā'im** lâ-mekândur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 127). [dā'im,]
12. Tuz etmek yimez oldum ben daği uş
Anuñ-çün vahş ile **dā'im** yürürem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 61). [dā'im,]
13. Yiri virândur ammâ kalbi ma'mûr
Çarışmaz halka **dā'im** 'uzlet iyler (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 11). [dā'im,]
14. Güzer-gâhı miyân-ı ka'r-ı vâdî
Nidâsı zikri **dā'im** Leylî Leylî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 41). [dā'im,]
15. Yazardı levh-ı dilde ol civân-merd
Ten-i Mecnûn'ı **dā'im** za'f-ı hâli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 203). [dā'im,]
16. Mülâzım 'Amr vâvı gibi **dā'im**
Sibâ' anları kâplayup çü halka (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 112). [dā'im,]
17. Ki **dā'im** kıble oldur ben garibe
İşidüp çün gele âvâre yârum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 86). [dā'im,]
18. Ne bey' ola kim âhîr fâsid olmaz
Cihân 'ayyardur **dā'im** işi riv (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 153). [dā'im,]
19. Yüzüñ şu gibi **dā'im** yire olsun
Her arada ola tâ kim yüzüñ ağ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 108). [dā'im,]
20. İlâhî rahmete garç olsun ol merd
İdüp **dā'im** ziyâret ol mezârı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 3). [dā'im,]

dā'imâ: Devamlı, sürekli.

1. Kemâl-i 'ilm taşşilin taleb kıl
Şi'aruñ **dā'imâ** hilm ü edeb kıl (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 10). [dā'imâ,]
2. Kâmu Hâk emrine münkâd u sâkit
Kâmer kim **dā'imâ** yârı güneşdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 21). [dā'imâ,]
3. Gözün yummaz gözedür **dā'ima** yol
Umar kim nâ-gehân bir gün iresin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 108). [dā'ima,]
4. Bu sâza **dā'imâ** olsun naşibüñ
Fedâ olsun cemâl-i yâra cânım (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 12). [dā'imâ,]

dā'ire: Meclis, mekan, hane.

1. Kõmaz beni yürüyem **dā'irene** ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre raķib (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 5). [dā'irene, -ne]

dā'ire çek: Daire şeklinde çizmek; yuvarlak yapmak.

1. Ter ü taze teni şan dürr-i meknûn
Benefşe dā'ire çekdi semende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 9*). [*dā'ire çek, -di*]

dakk: Vurmak, çekmek.

1. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu türfe sözden ol avcı tutup **dakç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [*dakç,]*

dāl: Arap alfabesindeki dal harfi gibi eğrilmiş, bükülmüş boy bağlamında.

1. ılur dïv-i sepidi kehrübâ-reng
Bu key Keyhüsrev'ün addın ıur **dāl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 57*). [*dāl,]*

dāl: "Dal" harfi.

1. Dil üzre **dāl** zülfüñsüz belâdur
Seri derd ü dehâni ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 23*). [*dāl,]*
2. Meded olursa saña mîm ile **dāl**
Demünde cümle hayre olasin **dāl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 27*). [*dāl,]*

dāl: Ağaç dalı.

1. Ki beñzer saña bu bağrumdaki dağ
Konup üstümdeki ser-sebz **dala** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 51*). [*dala, -a*]

dāl: Delâlet eden.

1. Meded olursa saña mîm ile **dāl**
Demünde cümle hayre olasin **dāl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 28*). [*dāl,]*

dalâlet: Sapkınlık, doğru yoldan ayrılma.

1. alâlet ehli hizbinden seçildi
İdicek imtiyâz ile nidâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 14*). [*alâlet,]*

dām: Tuzak, ağ.

1. Biri duhterlerün hûb idi haylî
Şaçınun **dāmı** leyl ü nāmı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 132*). [*dāmı, -ı*]
2. Gözi gönli gibi tuş oldu **dāma**
Meger ol **dāma** düşmiş gāv-ı deştî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 14*). [*dāma, -a*]

3. Ne deñlü kaçsa bu **dāma** olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi Loqmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 48*). [*dāma, -a*]

dām: *Dam, çatı.*

1. Der ü **dāmu** kıilup bî-dām u maḥbûs
Sibāc-ı nefsinüñ olan muḡāc-ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [*dāmu, -ı*]

dāma düş: *Tuzağa düşmek.*

1. Gözi göñli gibi tuş oldu dāma
Meger ol dāma düşmiş gāv-ı deştî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 15*). [*dāma düş, -miş*]
2. Gözi göñli gibi tuş oldu dāma
Meger ol dāma düşmiş gāv-ı deştî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 15*). [*dāma düş, -miş*]

dāma tut: *Tuzağa yakalanmak.*

1. Ayağın dāma tutmuş tîga püşti
O miskini başup şayyād-ı ḥünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 16*). [*dāma tut, -miş*]

dāmān: *Etek.*

1. Tütup **dāmānumı** da‘vet idersin
Baña sālār iken ‘izzet idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 135*). [*dāmānumı, -um, -ı*]
2. Yüzün döndirdi ol āvārelerden
Ḳodı **dāmānın** elden ḥoḳḳābazun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 61*). [*dāmānın, -ı, -n*]

dāmān-ı ‘aşk: *Aşkın eteği.*

1. İrerdüñ dāmen-i tūba-yı pāka
Ḳoma dāmān-ı ‘aşkı cān elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 93*). [*dāmān-ı ‘aşk, -ı*]

dāmān-ı luḡfuñ: *Lütuf eteği.*

1. Ḳoman **dāmān-ı luḡfuñ** hergiz elden
Şu dem kim ḥuşk ola cismümde cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 60*). [*dāmān-ı luḡfuñ, -uñ*]

dāmān-ı ümmidüm: *Ümit eteği.*

1. Kime **dāmān-ı ümmidüm** açayın
Ġazab raḡşın geçer luḡfuñ semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 52*). [*dāmān-ı ümmidüm, -üm*]

dāmen: *Etek.*

1. Cefâdan gül gibi **dâmen** deride
İy bağrum pâresi kana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 2*). [*dâmen,]*
2. Düşürdüñ ta'n eline **dâmenümi**
İle bakmağa ağıyâr u eger yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 34*). [*dâmenümi, -ümi]*
3. Kimüñ hârî tolaşdı **dâmenüne**
Şaķıñduķca gözüm bîmâr olursın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 8*). [*dâmenüne, -üñ, -e]*
4. Şafaķ **dâmenlerine** kan tolnca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 188*). [*dâmenlerine, -ler, -i, -ne]*
5. Hazer iyle du'â-yı nîm-şebden
Tutan her **dâmeni** ķahr ile çün hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 27*). [*dâmeni, -i]*
6. El urdı merd-i bigâne o kâna
Gülüñ **dâmeni** dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 41*). [*dâmeni, -i]*

dâmen: Cıvar, çevre.

1. Buķūr-ı 'ıtrımı bûy-ı ciger kıl
Kefen kıl zülf-i yârũñ **dâmeninden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 81*). [*dâmeninden, -i, -n, -den]*

dâmen-i deşt: Çölün eteği.

1. Dili pür-ğam yatağı **dâmen-i deşt**
Yatur vaķşı gürũhı yöresinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 80*). [*dâmen-i deşt,]*

dâmen-i gül: Gülün eteği.

1. Hevâñ odında yile vardı bāğum
Naşîb hâr u hasdur **dâmen-i gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 45*). [*dâmen-i gül,]*
2. Ki kesdi dâmen-i gülden elin hâr
Velî bir yüzden itdi bu şũmârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 30*). [*dâmen-i gül, -den]*

dâmen-i gül: Gülün eteği. II Sevgili.

1. Güli hâr ile itdi 'emmî bāzâr
Çü çeng-i zāğa düşdi **dâmen-i gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 61*). [*dâmen-i gül,]*

dâmen-i kũh: Dağın eteği.

1. Tølup ehl-i temâşâ **dâmen-i kũh**
Kačan Leylâ'yı medh ile bezerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 52*). [*dâmen-i kũh,]*
2. Nitekim beyzâdan tũtî-beçe ser
Bitürmiş **dâmen-i kũh** eyle ter gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 13*). [*dâmen-i kũh,]*
3. O da vaķş ile tũtdı **dâmen-i kũh**
Ser-i kũhuñ anuñ çün tâcı oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 38*). [*dâmen-i kũh,]*

dâmen-i tũba-yı pâk: Temiz tuba ağacının eteği.

1. İrerdüñ dāmen-i tūba-yı pāka
Çoma dāmān-ı ‘aşkı cān elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 92*). [*dāmen-i tūba-yı pāk, -a*]

dāmenüñi çek: *Elini eteğini çekmek, yardım etmemek.*

1. Dil-i tūti bişüp döndi kebāba
Çü düşmişden çekersin dāmenüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 51*). [*dāmenüñi çek, -er, -sin*]

dāne: *Tane, adet, miktar.*

1. Yidi bir **dāne** tut gibi anı hāk
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [*dāne,*]
2. Ciger kıanın çekerken **dānelerde**
Dil-i nārı pür ider hāne hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 36*). [*dānelerde, -ler, -de*]

dāne: *Arpa, buğday gibi ürünleri oluşturan ufacık meyve.*

1. Yirinde ağır olur taş dimişler
Yile uymaz gidüp **dāne** yirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 99*). [*dāne,*]
2. Anuñ-çün hāşıl olmaz anda **dāne**
Ola çün dānenün yirde şebātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 102*). [*dāne,*]
3. Anuñ-çün hāşıl olmaz anda dāne
Ola çün **dānenün** yirde şebātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 103*). [*dānenün, -nüñ*]

dāne: *Tane, tohum, yem.*

1. Qabül it sehv ile olan sücudüm
Olup bu murğ-ı cāna saça **dāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 31*). [*dāne,*]

dāne dāne: *Tek tek.*

1. Dem-i dil kıatresiyle **dāne dāne**
Tolar ol kıatre nāra eyle vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 38*). [*dāne dāne,*]

dāne dāne: *Damla damla.*

1. İçinden dōst derdin yād iderdi
Aķar yāriyçün eşki **dāne dāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 91*). [*dāne dāne,*]

dāne-i engür: *Üzüm tanesi.*

1. Olur her **dāne-i engür** dile dāğ
Qaçan kim dūr olam ol ğonce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 98*). [*dāne-i engür,*]

dār: *İdama mahkum olanları asmak için dikilen direk.*

1. Gelüp uş pāya düşdüm pāye gibi
Dilerseñ baş dilerseñ **dāruña** aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 67*). [*dāruña, -a, -uñ*]

dār: *Ev, yurt.*

1. Kara bahtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne **dārı** var ne yārı var ne ʿārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [*dārı, -ı*]
2. Cihān hālvet ƙalup il girdi **dāra**
Beyābānda yürür āvāre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 2*). [*dāra, -a*]
3. Biñ adım da olursa bir ƙademdür
Bu **dāruñ** kim bināsı hār u hāsdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 85*). [*dāruñ, -uñ*]

dār: *Ev, dünya,varlıkların sureti,zahiri.*

1. Bu miskīn ümmete vaƙf iylemişdür
Halelden hıfz için dā'im o **dārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 57*). [*dārı, -ı*]

dār: *Darağacı, insanların asıldığı yer.*

1. Bu gün uş geldüm ayağumla **dāra**
Eger dün çekdüm ise ğayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 76*). [*dāra, -a*]
2. Atarsañ tırüñi hāzır ciger de
Aşarsañ **dāra** bārī zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 83*). [*dāra, -a*]
3. Nice Dāra'yı bu **dār** iylemişdür
Ƙoyup çāha nice Efrāsyāb'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 60*). [*dār,]*

dārā: *Yönetimdeki gücüyle meşhur İran hükümdarı.*

1. Nice **Dārā'yı** bu dār iylemişdür
Ƙoyup çāha nice Efrāsyāb'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 60*). [*dārā'yı, -yı*]

dārā-yi vücūd: *Bedenlerin hükümdarı. II Allah.*

1. Her iş ser-nāmesidür pāk nāmuñ
İy **dārā-yi vücūd** u dāver-i cūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 65*). [*dārā-yi vücūd,]*

darb: *Vurma, vuruş.*

1. Yiñinden tāze ƙan oldı revāne
Ne nişter **darbı** var ne bir bahāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [*darbı, -ı*]
2. Süre her cāna taƙdīr-i Hūdā'yı
Yiyüp pülād **darbın** merd-i meydān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 79*). [*darbın, -nı*]

darb ur: Darbe vurmak, sarsmak.

1. Maḥall-i sikke olmaz degme şüret
Yüzüm dînârına darb uralı ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 23*). [*darb ur, -alı*]
2. Uşûla darb ururdu dest-ber-dest
Nevâ iylerdi ‘uşşâk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 27*). [*darb ur-, -ur, -dı*]

darb ur: Vurmak; müzik aleti çalmak.

1. Ele gül gibi aldı cām-ı gül-gün
‘Arab mihterleri darb urdı kûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 125*). [*darb ur, -dı*]

darbe: Vurma, vuruş.

1. Alınmaz püştinüñ bir kez palāni
Çü biñ biñ ölmüşem ğam **darbesinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 19*). [*darbesinden, -si, -nden*]

darb-ı dest: El darbesi.

1. Tutar biñ şîr-i mesti darb-ı desti
Dehâni ğonce-i reyhân- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 62*). [*darb-ı dest, -i*]
2. Döşerdi darb-ı desti servi ayağa
Velî ol mâha düşmiş ğam nişâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 66*). [*darb-ı dest, -i*]

darb-ı dürüstî: Dürüstün darbesi.

1. Ola rıfķ u vefâ **darb-ı dürüstî**
Elüñ degmek baña ‘ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 88*). [*darb-ı dürüstî,]*

darb-ı ejdehâ: Ejderhanın darbesi, ejderhanın alevi.

1. Döyer mi peşşe darb-ı ejdehâya
Gel ey peyk-i ecel vaķt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 54*). [*darb-ı ejdehâ, -ya*]

darb-ı muşt: Yumruk darbesi.

1. Demişlerdür fi’t-te’ḥîr âfet
Urursañ puştum üzre darb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 87*). [*darb-ı muşt, -ı*]

darb-ı nîze: Mızrak darbesi.

1. Bütün ne ķalb u şaf ķodı ne perde
Kime ursa geçerdi **darb-ı nîze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 37*). [*darb-ı nîze,]*

darb-ı yek-dem: *Bir anlık darbe, ufak bir dokunuş.*

1. İçürdün haste mûra zehr-i mârı
Yiter mür-ı za'ife **darb-ı yek-dem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 49*). [*darb-ı yek-dem,*]

darb-ı zemâne: *Zamanın darbesi.*

1. Uşûli bozmasa **darb-ı zemâne**
İnen şürîde-ser itme ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 34*). [*darb-ı zemâne,*]

darb-zen: *Kale döven büyük top.*

1. Şihâb ile atarlar **darb-zenler**
Atıldıkuça rücüm-ı tîz ü hâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 10*). [*darb-zenler, -ler*]

darîr: *Doğuştan kör.*

1. Ki şol üftâde â'mâ düşdi yire
Nola ger dest-gîr olsam **darîre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 30*). [*darîre, -e*]

dâsitân: *Hikâye, masal, destan.*

1. Peder-i Leyli bakup bu **dâsitâne**
Gülüp gösterdi anı döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 141*). [*dâsitâne, -e*]

dâstân-h'ân: *Destan okuyan. Hikaye anlatan.*

1. Şuvârur anı cüy-ı âb-ı hayvân
Şu resme dâstân h'ân oldı dostân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 55*). [*dâstân-h'ân,*]

da'vâ: *İddia, kararlılık.*

1. Ya dilde döstliĸ **da'vâsı** ĸanı
Vefâya çün benümle 'ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 20*). [*da'vâsı, -sı*]
2. Muhibbe şanma hizmet zaĸmet iyler
Var ey kâzib ko bu **da'vâyı** zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 25*). [*da'vâyı, -yı*]

da'vâ: *Mesele, sorun, iş.*

1. Yolında şâbit oldı çekdi zaĸmet
Haĸîĸat 'aşĸını **da'vâ** idenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 9*). [*da'vâ,*]

da'vâ-yı 'aşĸ: *Aşıklık iddiasında bulunmak.*

1. Kim söylemege hâlini evvel dehân gerek
Da'vâ-yı 'aşk itme ço gavgâyı 'andelîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 7*). [*da'vâ-yı 'aşk, -j*]
2. Baş açup iylemek vuşlat du'âsın
Kanı da'vâ-yı 'aşkuñ hey yalancı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 15*). [*da'vâ-yı 'aşk, -uñ*]

da'vâ-yı nâm u neng: *Şan şöhret davası.*

1. Ola anda hâlel sende hacâlet
Çü biz **da'vâ-yı nâm u neng** idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 161*). [*da'vâ-yı nâm u neng, -j*]

dâver-i cüd: *Cömertlik padişahı. II Allah.*

1. Her iş ser-nâmesidür pāk nāmuñ
İy dārâ-yı vücüd u **dâver-i cüd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 65*). [*dâver-i cüd, -j*]

da'vet et: *Çağırda bulunma.*

1. Üşüp yırtarlar idi şanki cellād
Bu da'vet etse görüp âşinâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 55*). [*da'vet et, -se*]

da'vet it-: *Davet etmek, çağırma.*

1. Okuyup il ü şehri şöhret itdi
'Arab seyyidlerini da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 100*). [*da'vet it-, -di*]
2. Anı har-gâh önine da'vet itdi
Dil olup gamze bir dem şöhet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 39*). [*da'vet it-, -di*]
3. Meger kim da'vet itmişdür hâlîli
Cemâli ka'besinden ol zelîli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 11*). [*da'vet it-, -miş-, -dür*]
4. Tütüp dāmānumı da'vet idersin
Baña sālār iken 'izzet idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 135*). [*da'vet it-, -er, -sin*]
5. 'Urūca da'vet itdi dîn imānın
Ki ey ser-i risâlet hōş-ıhırām ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 12*). [*da'vet it, -di*]
6. Akıtdı gül yüzine eşk-i gül-gün
Anı tenhâ hużūra da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 71*). [*da'vet it, -di*]
7. Kāra bahtum yüzünden iyledi dūr
Çü bildi anı Mecnûn da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 27*). [*da'vet it, -di*]
8. Ki mihr ile nazar idem ol aya
Baña da'vet idicek anı hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 63*). [*da'vet it, -icek*]
9. Anasın hem katına da'vet itdi
Vaşyyet kıldı aña açdı rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 64*). [*da'vet it, -di*].
10. Dügüne itdiler sādâtı da'vet
Bişer bir yañada elvân-ı ni'met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 128*). [*da'vet it, -di, -ler*]

da'vet kıl: *Çağırma.*

1. Anı da'vet kılup gönderdi hâcib
Didi hâcib varup zâhid katına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 14*). [*da'vet kıl, -up*]

da'vî: Dava, iddia.

1. Maḥabbet **da'vîsin** kılmaya nâ-merd
Sözin fehmi itmeyüp her câhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 24*). [*da'vîsin, -sî, -n*]

dāvūdî: Hz. Davud'a benzer.

1. Hem egninde zirih **Dāvūdî** kat kat
Ḳader yay u ḳazâlar tîr olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 168*). [*dāvūdî,*]

dāye: Bir çocuğa süt veren ve bakan cariye, dadı.

1. Şarılup ḳundağa ol ḡonce-i ter
Açup **dāye** dehânın şundi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 52*). [*dāye,*]
2. Hezâr nâz-ı na'îmle aldı **dāye**
Ḳılup şehd ü şekkerler aña mâye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 53*). [*dāye,*]
3. Ḳoyup mihr ile mâhı **dāye** mehde
Şunup şevḳ ile şîrîn şîri şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 65*). [*dāye,*]

dāye-i devrân: Felek ana, dünya ana.

1. Ben o miḡnet zādeyem kim **dāye-i devrân** beni
Besler anamdan ṭoḡaldan emzürüp şîr-i firâḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 3*). [*dāye-i devrân,*]

dê-: Demek, söylemek, hitap etmek.

1. Dönüp ḡalîn beyân itmiş mufaşşal
Dimiş bu nâme kim yazıldı ḳandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 179*). [*dimiş, -miş*]
2. Üzüldi eyle kim ümmîd üzüldi
Ne ḡôşdur **deme** perhîz-kâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 49*). [*deme, -me*]
3. Demişlerdür fi't-te'ḡîr âfet
Urursañ puştum üzre ḳarb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 86*). [*demişlerdür, -miş, -ler, -dür*]
4. Der efsâneye ḡavvâs-ı mâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [*der, -r*]

de: "De" bağlacı.

1. Ben ḡöd senüñem ammâ kimüñsin ola sen **de**
Ḳaddün 'âlem-i bâlâ mânend-i ḳad-i ṭübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*de,*]
2. Sen **de** baña ṭolaşmasañ ey ejdehâ firâḳ
Zülf ü ruḡından ayru düşelden ḡabîbümüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 2*). [*de,*]
3. Olup Leylî **de** Ḳays'un mübtelâsı
Ṭolaşdı boynına zülfî belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 173*). [*de,*]
4. Ḳalem şemşîr olur cellâd duḡter
'Uṭârid **de** olursa ol bed-aḡter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 84*). [*de,*]
5. Ḳam-ı firḳat bu ise kim benüm var
Firâḳa düşmesün kâfir **de** ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 42*). [*de,*]

6. Beni **de** başuñı da oda yaqduñ
Yanaruz ikimüz **de** nār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 42*). [de,]
7. Gönül dürcine gevher derc idersin
Sözün semm **de** olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 9*). [de,]
8. Eger derhem **de** itseñ merhemümdür
Velî ben haste-dil kim bî-çarârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 10*). [de,]
9. Özi gibi sözün **de** bikr iderdi
Sözi fikri harîrinden alurdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 106*). [de,]
10. Nitekim tâze gül şaçmak türâba
İkimüz **de** egerçi âdemî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 93*). [de,]
11. Nola sen **de** geçerseñ kinelerden
İşidüp bunı Nevfel şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 68*). [de,]
12. Tûlû‘ itmezdi benden mâh-ı Leylî
Kızum da ben **de** uş düşdik yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 89*). [de,]
13. Öñüñde hâzîruz uş ben **de** o da
Egerçi tâze gülşendür rebî‘î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [de,]
14. Beni **de** gendüyi **de** kıldı bed-nâm
‘Arab hâkinde tâ ki kâlmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 106*). [de,]
15. Beni **de** gendüyi **de** kıldı bed-nâm
‘Arab hâkinde tâ ki kâlmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 106*). [de,]
16. Elüm **de** yok tayanmağa tayağ da
Dile güm senden olmaz ise maqbûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 116*). [de,]
17. Atarsañ tîrûñi hâzîr ciger **de**
Aşarsañ dâra bârî zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 82*). [de,]
18. Yüzüm levhî bulur anuñla şüret
Senüñle **de** ane yok şimdi kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 197*). [de,]
19. Saña yâd oldı gayre âşinâ yâr
Güli gibi seni **de** virdi bâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 37*). [de,]
20. Gerek sen **de** urasın şîşeye seng
Seni yıllar geçer ol iyilemez yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 50*). [de,]
21. Kıluram ol sebebden girye ben **de**
Beni luţfuñla evvel bün düşürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 32*). [de,]
22. Gerekdür endekiyle **de** de sitâre
Meger kim yılduzum gögde Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 70*). [de,]
23. Şeker-lebden tuz ekme sen **de** zinhâr
Meger zaħm acısından bî-habersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 38*). [de,]
24. Urursın sen **de** yârem üzre yâre
Umaram ben olasın zaħme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 48*). [de,]
25. İdersin sen **de** düşmen gibi derhem
Egerçi baña yâr-ı mihribânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 50*). [de,]
26. Budur havfum işi **de** nâşî âvâz
Senüñ-çün iyilesem zârî vü feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 70*). [de,]
27. Ki iderler bir mezâr üstinde zârî
Varuram ben **de** giryân ol miyâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 75*). [de,]
28. Urursın sen **de** baña ta‘n ile niş
Söyündürmezse raħmuñ derd odımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 78*). [de,]
29. Ana kânı kûrudi erğuvânuñ
İşit bu pendî sen **de** ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [de,]
30. Küşâde oldı sen **de** olma maħzûn
Ol âşufte olup bu nükteden tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 76*). [de,]
31. Didi açup zebân-ı âteş-engîz
Ki siz **de** gam gibi başuma üşmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 79*). [de,]

32. Zâ'if olmuş durur ğâyetde hâlüm
Cihân dürdi benüm **de** defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 157*). [de,]
33. Yağa kendüyi **de** bu cevre ańsuz
Varup segbân-ı şâh ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 8*). [de,]
34. Ƙomadı bende halka meyl ü cüşı
Senüñ **de** hile ise bâruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [de,]
35. Atası mâtemi **de** oldu ser-bâr
Senün 'aşkından olmuşdı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 130*). [de,]
36. Yoluma ben **de** gitdüm yane yane
Yolum kim uğradı dün ol maķâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 156*). [de,]
37. Diken **de** döşenürse rahât oldu
O girye kim 'adûlar güldürür ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 232*). [de,]
38. İkimüz **de** belâdan olmaduķ ferd
Benem ol Leylî didügi siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 50*). [de,]
39. Anuñ hem-sâzı ben ol baña hem-süz
İkimüz **de** belâ deryâsına ğarķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 53*). [de,]
40. Fülân me'vâda hâzır iyle hâli
Baña gel ben **de** varam ol maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [de,]
41. Saña ma'lûmdur virmez ziyânı
Belâ-yı 'aşka ben **de** mübtelâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 61*). [de,]
42. Degül âdem kaçır benden perî **de**
Helâk esbâbı bende müctemi'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 74*). [de,]
43. Hâlâş itdi belâdan haste câmı
Dem ola kim olasın sen **de** hâmûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 139*). [de,]
44. Melâmet âteşine sen **de** tap yak
Sözün miķdârına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 168*). [de,]
45. Dimiş biz **de** içelüm şudan ey şâh
İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [de,]
46. Siñerek gözüñi sen **de** kapagör
Ebücehl'üñ çün oldu cehli bi-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 22*). [de,]
47. Bu cünbişden **de** döndi aşıķara
Selâmet terk idüp İbnü's- Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 40*). [de,]
48. Diridi ğüş idenler âferin bād
Senüñ **de** hüb ise ey dil hışâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 7*). [de,]
49. İde 'âlem senüñ **de** zıkrüñi hayr
Şu dem kim ğayra kıala kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 10*). [de,]
50. Ki kendü **de** dirise kâr u bârı
Didi zinde hıķâb ta'n-ı ğüne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 32*). [de,]
51. Didüñ kim 'aşķ her çüfti kıılır tek
Gözetdüm ben **de** ol tavr-ı ķadîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 51*). [de,]
52. Gönül virdüm görüp bir serve ben **de**
İrüp bād-ı hâzânî nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 94*). [de,]
53. Varup cennetde ķırdı taķt-ı baķtı
Gerek ben **de** kıoyam dünyâ hârebîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 143*). [de,]
54. Kıyâmet ğamlarından hem emîn it
Dü 'âlemde bizi **de** itme ğam-ğin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 207*). [de,]
55. İkisi **de** letâfetden sirişte
Teni her birinüñ ser-tâ-ķadem nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 44*). [de,]

deberdül-: Depretmek, titretmek, harekete gecirmek.

1. Deberdöldükçe bu ‘aşkuñ peyâmı
Pür itdi müşk gibi her meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 33*). [*deberdöldükçe, -dükçe*]

dede: *Bir kimsenin babasının veya annesinin babası, büyük baba.*

1. Ata **dede** yolınca toğru gide
İrişüp itdi ‘aşk-ı lâ’ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 6*). [*dede,*]

def: *Savma, ortadan kaldırma.*

1. Didi ne kimsesin kıandan gelürsin
Bilişlikden gibi **defi** bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 50*). [*defi, -i*]
2. Ki düşsem ğark olup ben iştiyağa
Döner anup küçegin **defi** nâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 14*). [*defi, -i*]
3. Vücüdı zehr-i kıatil ola **defi**
Çü Mecnûn ğaste gördi bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 148*). [*defi, -i*]

def: *İyileştirme, giderme.*

1. Dibinden def’i kesmek oldı **defi**
Döğün oldı düğün cânına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 172*). [*defi, -i*]

def: *Zilli ve pullu bir çembere gerilmiş deriden yapılan çalğı.*

1. Bilini bükdi efgân itdi çün çeng
Yüzine **def** gibi urdı tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 25*). [*def,*]

def ol: *Yok olmak, ortadan kalkmak; uzak durmak, uzaklaşmak.*

1. Belâ def’ olına diyü püserden
Tırup himmet biline pîr-i hoş-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 40*). [*def’ ol, -ın, -a*]

defa: *Kez, kere.*

1. Şâm u seher zebânıma vird oldı vâ-firāk
Bir niçe **defa** görmüşdüm derd-i firķati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*defa,*]
2. Muğabbet **defa** def’a şundi cāmı
Açup rüyı götürdi ğüy-ı ğâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 181*). [*defa,*]
3. Muğabbet **defa** def’a şundi cāmı
Açup rüyı götürdi ğüy-ı ğâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 181*). [*defa,*]

deff it: *Kovmak, uzaklaştırmak.*

1. Güli deff itmiş evrākın celâcil
Bu meclisde meger yārân-ı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 20*). [*deff it, -miş*]

def'i: *Ansızın, ani.*

1. İçinde zıkr olınsa hâl-i Mecnûn
Yazardı **def'i** ol beyte cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 111*). [*def'i,]*
2. Yirinden şıçradı çün dîv-zâde
Çuçalın giydi tiğın çekdi **def'i** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 5*). [*def'i,]*
3. Ağular her kimi şokarsa **def'i**
Kanatlu kuş gibi tiz-refîâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 66*). [*def'i,]*
4. Rakîb-i serd o hâle oldı âgâh
Alup **def'i** ele şemşîr-i 'üryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 77*). [*def'i,]*
5. Dibinden **def'i** kesmek oldı def'i
Dögün oldı düğün cânına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 172*). [*def'i,]*

def'i: *Ortadan kaldırma, kurtulma.*

1. Vekîl-harcı gibi **def'idür** inci
Aña virdi kalem kâğıd mürekkeb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 250*). [*def'idür, -dür]*

def-i zebün it-: *Acizliği terk etmek.*

1. Benüm bu pendümi güş-ı derün it
O sevdâdan geçüp def-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 100*). [*def-i zebün it-,]*

defter: *Yapıştırılarak veya dikilerek kitap biçimine sokulmuş kâğıt destesi.*

1. O **defterdür** kamu defterlere şâh
Ola der-i defteri elhamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 3*). [*defterdür, -dür]*
2. O defterdür kamu **defterlere** şâh
Ola der-i defteri elhamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 3*). [*defterlere, -ler, -e]*
3. Okı mihr ü vefâ **defterlerin** hem
Pür it zevk u şafâ şâgarların hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 27*). [*defterlerin, -ler, -in]*
4. İrişmez **defteri** 'ahdüñ tamâme
Beni sen mümkün olmaz idesin şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 92*). [*defteri, -i]*
5. Añun şahfi zemâne **defteridür**
Temâşâ iyleyüp Mecnûn bu bezmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 36*). [*defteridür, -i, -dür]*

defter: *Günahların ve sevapların kaydedildiği sayfalar bütünü.*

1. Felek urdı zemine ahterümi
Küşâde **defterüñ** pâyende olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 159*). [*defterüñ, -ün]*

defter-dâr-ı dîvân-ı sa'âdet: *Mutluluk meclisinin yazıcısı.*

1. İy cümle va' desinde şâdıku'l-va' d
İy **defter-dâr-ı dîvân-ı sa'âdet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 53*). [*defter-dâr-ı dîvân-ı sa'âdet,]*

defterini dūr: İşini bitirmek, yok etmek, ortadan kaldırmak.

1. Za'if olmuş durur gâyetde hâlüm
Cihân dürdi benüm de defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 157*). [*defterini dūr, -di*]
2. Yidi bir dâne tut gibi anı hâk
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 143*). [*defterini dūr, -di*]

değ-: Ulaşmak, erişmek.

1. Değerken her yirün virānesine
Buluşdı gendünün divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 23*). [*değerken, -er, -ken*]
2. Sibā' u vaḥş eṭrāfında enbūh
Degerken cānib-i dil-dāre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 11*). [*degerken, -er, -ken*]

deg: Bedel, eş.

1. Ki **degmen** il katında bir şamana
Şavurduñ yile virdüñ ḥırmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 32*). [*degmen, -me, -n*]

deg: Dokunmak, el sürmek.

1. Elüñ **degmege** olurdu bahāne
Yañılıp iylemezsın ol ḥaṭāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 92*). [*degmege, -mek, -e*]
2. Ola rıfḳ u vefā ḍarb-ı dūrüstī
Elüñ **degmek** baña 'ayn-ı vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 89*). [*degmek, -mek*]
3. Senüñ gayruña zehr-ālūde hündur
Lebüme **degmemişdür** gayruñ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 15*). [*degmemişdür, -me, -miş, -dür*]
4. Kılına **degmemişler** bu 'aceb sır
Civān ḥaḳḳın bilüp segbān-ı sır-pūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 42*). [*degmemişler, -memişler*]
5. Yaḥūd nergis gözi **degdi** o bāğa
Götürüp altün üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 46*). [*degdi, -di*]

deg: Bedel olmak, karşılık gelmek, kıymetinde ve karşılığında olmak.

1. Biri Leylā'ya anlaruñ baş egmez
Eline Leylī su ḳoymağa **degmez** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 90*). [*degmez, -mez*]

degirmenci: Değirmencilik yapan kişi.

1. Olur şāh efserinde zeyn ü ziver
Degirmenci ḳolına ḳonsa şeh-bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 19*). [*degirmenci,]*

değiş-: Değişmek, değiştirmek.

1. Yüzün örtüp **değişdi** hem libası
Gedâyâne giyüp köhne pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 19*). [*değişdi, -di*]

degme: 1. Olur olmaz, rastgele, sıradan, herhangi bir 2. Seçme, üstün, değerli.

1. Mağall-i sikke olmaz **degme** şüret
Yüzüm dinârına çarb uralı ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 22*). [*degme,]*

degül: Değil, sadece ... değil.

1. Degül âdem kaçır benden perî de
Helâk esbâbı bende müctemî'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 74*). [*degül,]*

degül: "Değil" edatı (bulunduğu cümledeki bir hususu ret, diğerini veya diğerlerini kabul ve ispat eden bir bağlaç gibi kullanılır).

1. Düşmen olup ilden beni çarh itdi yabâne
Ağlamağa da komadı gülmek **degül** ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 7*). [*degül,]*
2. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne şem'ün kim **degül** andan ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 49*). [*degül,]*
3. Eger meyl iyilemezse ğam **degüldür**
Saña yâr ol ki yârûn kem **degüldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [*degüldür, -dür*]
4. Didi Mecnûn kayurma ğam **degüldür**
Ki bu rāhat demidür dem **degüldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 58*). [*degüldür, -dür*]
5. Degül 'arıflere maħfî bu hâlet
Ezeldendür 'adâvet hem şadâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 159*). [*degül,]*
6. Ölürsen istemez andan halâşı
Değül 'aşk ol ki cismānî ğarazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 3*). [*değül,]*
7. Beni götürme baş geç pāye gibi
Götürmek sâye'yi kâbil **degüldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 11*). [*degüldür, -dür*]
8. Muħâle sa'y iden 'ākîl **degüldür**
Seni görmek ödinden oda düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 12*). [*degüldür, -dür*]
9. Ne hōş ol kim belâda ola dil-hōş
Değül çün ihtiyârî kârî 'aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 45*). [*degül,]*
10. Benüm gibi olupdur nice hâşâk
Yaluñuz ben **degülem** cevri içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 31*). [*degülem, -em*]
11. Niçün Leyl î **degül** ahından āĝâh
Dil-i Mecnûn yaķar dāĝ üzre dāĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 148*). [*degül,]*
12. İde sünbüller ile riş-ħandi
Ġalať didüm **degüldi** bu murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 89*). [*degüldi, -di*]
13. Ki tâ cem' iyleye şem' ile bādı
Değül aña ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [*degül,]*
14. Vişâline o mâhuñ tāmî' oldı
Değül bu nükteden bi-çäre āĝâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 29*). [*degül,]*
15. Ne ola beñzeye lezzetde ķanda
Değüldür zer gibi kıymetde zirnîħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 97*). [*degüldür, -dür*]
16. Degül ķuru güliçe ķurş-ı mehdür
Seg almaz ürmek ile ķurs-ı mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 36*). [*degül,]*

17. O bulsa nizesin ururdu bize
Degül ef'ali anuñ 'âkılâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 157*). [degül,]
18. İşüñ hem gerçek olsun itme tezvîr
 Ben ehl-i kayd u bendem ol **degüldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 35*). [degüldür, -dür]
19. Esîr ü müstemendem ol **degüldür**
 Hem ilden hâşıl olan ğalle vü māl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 36*). [degüldür, -dür]
20. Kimesne meyvesini dirmemişdür
 Şovuk el almasın almış **degüldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 107*). [degüldür, -dür]
21. Daħi boynına ğol şalmış **degüldür**
 Anı Mecnûn çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 108*). [degüldür, -dür]
22. Bu dem dem urmağa yoğ ise ferrüñ
 Niçün ey şubħ-dem ħurrem **degülsin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 21*). [degülsin, -sin]
23. Benüm gibi esîr-i ğam **degülsin**
 Yüzüñ gülmez meger kim ğam-zedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 22*). [degülsin, -sin]
24. Degüldür kâbil-i işlâħ u timâr
 Ümîdin kesdi anuñ şöhetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 2*). [degüldür, -dür]
25. Yılan gibi şokar bāzār içinde
 Yılândur ol **degüldür** merd-i çalāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 63*). [degüldür, -dür]
26. Niçün ol gitdi sen ğalduñ nişānı
 Didi ğayret **degül** mi andan ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [degül,]
27. Varup dergāħ-ı şāha didi ey şāh
 Bu şaħş ādem **degül** belki firişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 37*). [degül,]
28. Ki cānum her zaman senden **degül** dūr
 Ola çün vaşl-ı cismāniye ħā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 220*). [degül,]
29. Dōşegüñde uzat bir dem ayağūñ
Degül taşdan demürden baş cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 77*). [degül,]
30. Bilürsin kim **degüldür** ihtiyārī
 Bu miħnet kim naşībümdür min'el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 88*). [degüldür, -dir]
31. Bu yazıdır **degüldür** 'aşğ-bāzī
 Uzatmadın ecel cellādı desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 60*). [degüldür, -dür]
32. Degül ferd-i Ĥudā'ya iş nüħüfte
 Egerçi ol helāle virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 120*). [degül,]
33. Saña geldüm ki vaşluñdan olam şād
 Daħi hergiz sefer itmiş **degüldüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 43*). [degüldüm, -dü, -m]
34. Diyārum terk idüp gitmiş **degüldüm**
 Ķoyup beytümi düşdüm ğurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 44*). [degüldüm, -dü, -m]
35. Degül çün hāli hāline muvāfiĶ
 Cihān ol dem ħarāb olur muħaĶĶaĶ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 26*). [degül,]
36. Degüldür ille envā^c-ı libāsum
 Nider āyiñe elvān-ı libāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 174*). [degüldür, -dür]
37. Daħi puħte **degülsin** bu hevāda
 Nigārumdan ħaber virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 134*). [degülsin, -sin]
38. Ķıĝırdı ħalvetine ya'nī Zeyd'i
 Ki bu dem dem **degüldür** intizāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 27*). [degüldür, -dür]
39. Sibā^c u vaħş olursa tañ mı rāmi
Degüldür bu hevā-yı nefsi-fācir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 123*). [degüldür, -dür]
40. Degül ħüsnüñden ammā cān gözi dūr
 Ķazındı şüretün naĶşı cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 136*). [degül,]
41. Eger ħādım **degülseñ** Ķışşa ma'lüm
 Ķişi maħbübına çok ħizmet iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 22*). [degülseñ, -se, -n]

1. Olur pür-‘ukde ‘ukde şâh-ber-şâh
Eger bey^c itseler ol **deh** zebâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 187*). [*deh,]*

dehân: *Ağız (Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı).*

1. Zebân kîse **dehâni** gibi hāmūş
Birbirine karşı iki gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 154*). [*dehâni, -i]*
2. Hâzân irdi geçüp nevrüz-ı ‘ömrüm
Dehâne irdi çün bu haste cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 69*). [*dehâne, -ne]*

dehân: (*Sevgilinin*) *ağzı.*

1. Dil üzre dâl zülfüñsüz belâdur
Seri derd ü **dehâni** ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 24*). [*dehâni, -i]*
2. Seni dil-teng ider dil-ber **dehâni**
Nazar kıl gönce-i mîme ço anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 75*). [*dehâni, -i]*
3. Tıyulmasun diyü kütâh iderdi
Egerçi gönce gibi yok **dehâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 59*). [*dehâni, -i]*
4. ‘Adûlar gibi ammâ bî-amânsın
Egerçi pistedür şîrin **dehânuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 53*). [*dehânuñ, -un]*
5. Adın Zeyneb dinürken ziyet itdi
Nühüfte mür çeşminden **dehâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 35*). [*dehâni, -i]*

dehân: *Ağız.*

1. Kim söylemege hâlini evvel **dehân** gerek
Da‘vâ-yı ‘aşk itme ço gavğâyı ‘andelib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 6*). [*dehân,]*
2. Ter iyle âb-ı zikrûñle **dehânım**
O târik ev ki ismidür anuñ kabır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 62*). [*dehânım, -um]*
3. Nigâra ‘arz-ı hâl için pey-â-pey
Dehân olmuş öter ser-tâ-ka-dem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 120*). [*dehân,]*
4. Cihân evvel şekker şunar **dehâna**
İçürür zehri âhîr kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 55*). [*dehâna, -a]*
5. Sözi şekker **dehâni** şekker-engiz
Hayâdan gül yüzi dâ‘im ‘arâk-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 155*). [*dehâni, -i]*
6. Şarılup kundağa ol gönce-i ter
Açup dâye **dehânın** şundi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 52*). [*dehânın, -ın]*
7. Olur gerçi **dehâni** nâfenüñ huşk
Nihân olınmaz ammâ nefha-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 25*). [*dehâni, -i]*
8. Ger ola gönce-i hûş-büy u hûş-reng
Dehânuñsuz beni mîm ide dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 34*). [*dehânuñsuz, -uñ, -suz]*
9. Dehâni huşk ü kavli ter-terâne
Dilinden geh gazel gâhî gazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 132*). [*dehâni, -i]*
10. Ki bir mürî tıutup şokdı **dehâna**
Çarınca çahçaha itdi bu işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 2*). [*dehâna, -a]*
11. Avı çıkdı **dehâna** girmiş iken
Şu gülmek kim alur elden şikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 8*). [*dehâna, -a]*
12. Dili pür-hün u cânı haste idi
Gönül teng ü **dehân** teng ü mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [*dehân,]*

13. Kılurdu nīm-şebde hufyeten āh
Dehāni gonca-veş dem-beste idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 59*). [*dehāni, -i*]
14. Niçün gonca gibi tütduñ **dehānuñ**
İrişdi müddeti ‘ahdûñ tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 16*). [*dehānuñ, -uñ*]
15. Açar kan içmege yâkûtî minķār
Boyamışdur **dehāni** kan içerken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 69*). [*dehāni, -i*]
16. Kime îzâ ide cevruñ belâsı
Dehānum yok dil uzâda cefâña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 101*). [*dehānum, -um*]
17. Dehāni seglerüñ mühr ile beste
Dehān-ı segde ol kıl gibi hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 40*). [*dehāni, -i*]
18. Tutar biñ şîr-i mesti đarb-ı destı
Dehāni gonca-i reyhān-ı nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 63*). [*dehāni, -i*]
19. Dehānın açdı keşf-i rāz itdi
Ki andan şordı hâl-i derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 32*). [*dehānın, -ın*]
20. Gehi leb-ber-leb ü geh nüş-ber-nüş
Senüñ dest ü **dehānuñdan** pey-â-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 29*). [*dehānuñdan, -(u)ñ, -dan*]
21. İrişdür vaşl-ı yâre şād iyle
Dehānından çıkınca bu du‘ası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 35*). [*dehānından, -i, -n, -dan*]

dehān sulan: *İmrenmek, çok istemek.*

1. Virür lezzet eger dönmezse lağa
Bu bal söz kim dehān andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 85*). [*dehān şulan, -dı*]

dehān-ı ejdehā: *Ejderhanın ağzı. Büyük yılanın ağzı.*

1. Mehi virdi dehān-ı ejdehāya
Seher-geh çün ‘arūs-ı mihr-i gerdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 122*). [*dehān-ı ejdehā, -ya*]
2. Dehān-ı ejdehāda kıla dönmiş
Taşı kuru deri içi kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 46*). [*dehān-ı ejdehā, -da*]
3. Vağan tütan dehān-ı ejdehāda
Tırup mesken düzersin bu vağanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 56*). [*dehān-ı ejdehā, -da*]
4. Güher gibi dehān-ı ejdehāda
Geçüp rindâne şabri nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 26*). [*dehān-ı ejdehā, -da*]
5. Uçur cān murğımı habs-ı kafesden
Leb-i deryā dehān-ı ejdehādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 71*). [*dehān-ı ejdehā, -dur*]

dehān-ı gayr: *Başkasının ağzı, rakibin ağzı.*

1. Varup düşmen gözine merdüm oldı
Dehān-ı gayra la‘lün şekker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 59*). [*dehān-ı gayr, -a*]

dehān-ı gonceyi: *Goncanın ağzı.*

1. Dehān-ı gonceyi hûş-büy idersin
Güli luğf ile taze rüy idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 59*). [*dehān-ı gonceyi, -(y)i*]

dehān-ı leyl: *Gecenin ağzı.*

1. Dehān-ı leyle mühr-i hātem urdı
Zihī iksir-i şubh-ı kîmyāger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 108*). [*dehān-ı leyl, -e*]

dehān-ı nāfe: *Misk kokulu ağzı.*

1. O yirde buldılar mı ki vişāli
Gice çün kim **dehān-ı nāfe** açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 15*). [*dehān-ı nāfe,]*

dehān-ı seg: *Köpeğin ağzı.*

1. Dehāni seglerün mühr ile beste
Dehān-ı segde ol kıl gibi hāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 41*). [*dehān-ı seg, -de*]

dehān-ı yār: *Sevgilinin ağzı.*

1. Olur ‘aşıklara pür-hün piyāle
Dehān-ı yārdan çün dūr ola cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 91*). [*dehān-ı yār, -dan*]

dehen: *Ağız, dudak.*

1. Gül yüzün görse hezārān ol kadar pür-cüş olur
Ey melāhat tütisi şeker **dehenden** söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*dehenden, -den*]
2. O demde hem-zebān ol haste cāna
Dehenden cān yaqup çıkan zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 34*). [*dehenden, -den*]
3. Dehenden cümle dūrler taşra düşdi
Ne dūrler her biri bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 100*). [*dehenden, -den*]
4. Şekerden dūr şaçar şirîn **dehendür**
Ruḥında zülf ü ḥālî cîm-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 56*). [*dehendür, -dür*]

dehen: *(Sevgilinin) ağzı.*

1. Ey tütî-yi şirîn-leb beñzer **dehenüñ** kande (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 1*). [*dehenüñ, -üñ*]

dehen: *Ağız.*

1. Elif ḥarfın bu güç yolda ‘aşā kıl
Dehende Mūsā gibi ejdehā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 12*). [*dehende, -de*]
2. Açılma ey **dehen** rāh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şād itme zātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 62*). [*dehen,]*

dehen dürci: *Cevher kutusu gibi ağzı.*

1. Bu pendî gūş idüp Mecnûn-ı hayrân
Dehen dürcinden oldı gevher-efşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 2*). [*dehen dürci, -n, -den*]

dehr: *Dünya, âlem.*

1. Miḥnet eliyle ideli kudümi yâ firâk
Dehrüñ vişâl ü firqatine qalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*dehrüñ, -üñ*]
2. Miḥnet eliyle ideli kıddümi yâ firâk
Dehrüñ vişâl u firqatine qalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [*dehrüñ, -üñ*]

dehşet: *Ar. is. Korkunç bir şey veya tehlike önünde şaşır kalma. Ürkme, korkma, korkunç şey.*

1. Qatında bir iki vahşî var nişeste
Siba'adan ileyüp **dehşet** tamâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 19*). [*dehşet,]*

dehşet: *Büyüklük, azamet.*

1. Sibâ'üñ **dehşetinden** tuymadı il
Yatur ol fâriğ olmuş yok hevesler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 176*). [*dehşetinden, -i, -n, -den*]

dehşet it: *Korkmak.*

1. Biri göz yaşı oldı biri aḥker
Raḳıbüñ dehşet idüp heybetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 65*). [*dehşet it, -üp*]
2. Velî dehşet iderdi ḥişmetinden
Kişi nâ-cinse hem-dem olsa nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 34*). [*dehşet it, -er, -di*]

dek: *-e kadar, -e değin.*

1. Bu gelmekden bize **dek** noldu ḥâcet
Aña sa'y idelüm olduqça ṭâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*dek,]*
2. Göbekden dize **dek** anın da varı
Cihân içinde yârî dilde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 54*). [*dek,]*
3. Peder gürına **dek** 'azm itdi püyân
Görüp ol ḥâki beñzi oldı topraq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 28*). [*dek,]*
4. Olup nâçâr nüş-ı zehr iderdi
Aña **dek** kim sipihri-bî-müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 39*). [*dek,]*

del: *Delik açmak, yırtmak, açmak.*

1. Delüksüz dürr iken dürrler **delerdi**
Ḥuzûrında oḳına beyt-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 108*). [*delerdi, -er, -di*]
2. Deler baḡrın ne servî dir ne şimşâd
Bu seyrüñ kim ser-encâmî 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [*deler, -er*]
3. Añup itdi o la'li lâle-rengi
Ol efgân kim **delerdi** taş u taḡı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 135*). [*delerdi, -er, -di*]

4. Biraz dem ditredi vü düşdi bî-hüş
Şan indi **deldi** gökden şâ'ika fark (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 41). [deldi, -di]

del-: Delik açmak, yırtmak, açmak.

1. El ura çün güher gencine hakkâk
Güher **delmekde** hergiz ide bi-bâk (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 94). [delmekde, -mek, -de]
2. Dilin **delmiş** cefâlar nâya dönmiş
Yaturken za'f ile ol pîr-i puhte (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 22). [delmiş, -miş]

delâ'il: Deliller.

1. Bu ra'cd-ı hâ'il ü berķ u zelâzil
Celâlûn qahrına zâhir **delâ'il** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 68). [delâ'il,]

deli: Akıl veya şuuru yerinde olmayan, çılgın, meczup, mecnun.

1. Delü şandı anı divâne aħmak
Rivâyet olunur bir demde Leylî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 34). [delü,]

delîl ü reh-nümâ: Yol gösterici.

1. Beli za'f ile egri toğru tedbîr
Delîl ü reh-nümâ çün Hızr-ı zinde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 29). [delîl ü reh-nümâ,]

dellâl: Satıcı ile alıcı arasında aracı olan, birinin malını bağırarak satan kimse: tellal, çağirtmaç.

1. Ki andan alalar zevķ-ı vişâli
Yürür **dellâle** biñ biñ der-miyâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 49). [dellâle, -e]
2. Girüp bázâr-ı 'aşķa oldu **dellâl**
Bilür çün miħnet-i bîmârî bîmâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 88). [dellâl,]

delü: Deli, aklını yitirmiş kimse.

1. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ ile güli kim vire bâde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 88). [delüye, -y, -e]
2. Delüye uyma şığmaz ad u şane
Zihî müşkil fazâħat zi-melâlet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 158). [delüye, -(y)e]
3. Niçün uyup **delüye** ceng idevüz
Söze uyup çü Nevfel kodı 'ahdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 162). [delüye, -y, -e]
4. Aña yitmez mi ol bend-i 'âzâbı
Melek n'itsün per çutmuş **delüyi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 99). [delüyi, -y, -i]
5. Sözi dilde ħadeng-i tire dönmiş
Ki bu gün ol **delüye** nakş geçdüm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 11). [delüye, -y, -e]
6. Kaçan zencirden bunda **delüdür**
Tut elde ħalka-i zenciri zinhâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 156). [delüdür, -dür]

delü dīvāne: *Deli divane.*

1. Ciger-gūşeñ senüñ Mecnûn lağabdur
Delü dīvāne rüsvāy-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 104*). [*delü dīvāne,]*
2. Ciger-gūşeñ senüñ Mecnûn lağabdur
Delü dīvāne rüsvāy-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 104*). [*delü dīvāne,]*

delü gönül: *Her zaman aşık olmaya hazır coşkun gönül.*

1. Delü gönülüm gibi āvāre yārum
İ serv-i nev-civān yār-ı civān-merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 126*). [*delü gönül, -üm]*

delü it-: *Delirtmek.*

1. Demidür çutasın ey dōst destüm
Beni itdi delü sevda-yı dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 67*). [*delü it-, -di]*

delük: *Delik.*

1. Çıkar her bir **delükden** bir nevā tiz
İder ‘uşşâğ bağrın rize ney-riz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 117*). [*delükden, -den]*
2. Delüksüz dürr iken dürrler delerdi
Huzürında oğına beyt-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 108*). [*delüksüz, -süz]*

delük delük: *Delik deşik, yaralı.*

1. O dağhi ney gibi delük delükdür
Hayâl itmiş anı yārûn hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 48*). [*delük delük, -dür]*

delülük: *Delilik.*

1. Delülük tazelendi kırdı zencir
Kılıp mihrâb-ı yāra karşı secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 112*). [*delülük,]*

delür: *Akli dengesini kaybetmek, aklını kaçırmak.*

1. Delürmiş şöyle ne gam var ne sāmān
Yüzi yunmaz meger kim ola giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [*delürmiş, -miş]*
2. Giriftār idemez bend ile zencir
Delürdelden beni ol yār-ı dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 35*). [*delürdelden, -t, -el, -den]*
3. Yürür şan kim **delürmiş** çağa düşmiş
Yider ‘avret anı boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 18*). [*delürmiş, -miş]*
4. Delürdi öldürüñ şāh u veziri
Ol il kim hākimi dīvāne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 10*). [*delürdi, -di]*

5. Delürdi tağa düşdi haste bülbül
Diken urur ezelden ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 62*). [*delürdi, -di*]

delürt-: *Delirtmek.*

1. Bu bi-had fitneye meftûn sen itdüñ
Delürdüp ben ğarib-i bî-nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 105*). [*delürdüp, -üp*]

dem: *Nefes.*

1. Belâlardan dili germ ü **demi** serd
N'olaydı seyr idegelseñ bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 128*). [*demi, -i*]
2. Belâya mübtelâ derde tufeyli
Ğam-ı yârından oldı çün **demi** târ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 3*). [*demi, -i*]
3. Keser sîbüñ serin kaçmaz **deminden**
Ruh-ı engürü Leylî-ğün ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 32*). [*deminden, -inden*]

dem: *An, zaman.*

1. Cefâ **deminde** irerdi baña vefâ-yı ümîd
Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 2*). [*deminde, -i, -n, -de*]
2. Ümmîd odur aña varduğñ **dem**
Meddâhına diye hayr-ı maqdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 57*). [*dem,]*
3. İder a'âyâna her **dem** feyz-i aqdes
‘Azîz ismüñ te‘âlî vü taqaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 13*). [*dem,]*
4. Ne bilem kıandan olam gedâyî
O **dem** ki itdüñ elest ile hitâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [*dem,]*
5. Ne geldi bilmezem benden cevâbı
Bu **dem** kim ‘âşî nefsüm pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 19*). [*dem,]*
6. Ğoman dâmân-ı luţfuñ hergiz elden
Şu **dem** kim huşk ola cismümde cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [*dem,]*
7. Anunçün cüdına nisbet vücûdı
O **dem** kim ‘âciz ola anda Loqmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [*dem,]*
8. Nice dermânde anda bula dermân
O **dem** dem-beste kıala İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 25*). [*dem,]*
9. Dimüş vâ‘iz da hâzır halka ol **dem**
‘Aceb var mı içünüzde bir Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [*dem,]*
10. Didi Mecnûn kıayurma ğam degüldür
Ki bu râhat **demidür** dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 58*). [*demidür, -i, -dür*]
11. Demidür kıutasın ey döst destüm
Beni itdi delü sevda-yı dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 66*). [*demidür, -i, -dür*]
12. Nihân itdi adü sen yiñi ayı
Demidür olasın gün ğibi peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 107*). [*demidür, -i, -dür*]
13. Teraħhum kııl ğamuñ perverdesine
Dirîĝ itme **deminde** rahmetüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 83*). [*deminde, -i, -n, -de*]
14. Şuvar anı **deminde** ğirme kıana
Baña bend iyilemezseñ zülf-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 32*). [*deminde, -i, -(n)de*]
15. Deminde şanki bād-ı şarşar idi
Ne yire kim ecel minķârı irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 88*). [*deminde, -i, -n, -de*]

16. Demidür ola bu dem ğamdan āzād
Zemān-ı ħurrem ü faşl-ı bahārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 24*). [*demidür, -i, -dür*]
17. Dem ola kim arayasın Ya'kûb mûm
Egerçi saña bu sözler girāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 152*). [*dem,]*
18. Hôş olsa bir **dem**i bin yıl gibidür
Zemān-ı 'ömr kim bir hōş-ı nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 118*). [*demi, -i*]
19. Dem ola kim deminde ire fi'l-hāl
Nevāña göredür ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 86*). [*dem,]*
20. Çayurman hāk içinde ger olam hāk
Baña şimden girü rihlet **demidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 17*). [*demidür, -i, -dür*]
21. Dem ola kim **deminde** ire fi'l-hāl
Nevāña göredür ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 86*). [*deminde, -i, -n, -de*]
22. Ki ańsuz ben ğaribi öksüz itdün
Baña miñnet **deminde** yār idün sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 47*). [*deminde, -i, -n, -de*]
23. İy bānū-yı sarāy-ı kām-kārī
Baña luţf iyle kim luţfuñ **demidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 45*). [*demidür, -i, -dür*]
24. Ğamın anuñ da çekdi bir nice **dem**
Ne merdüm-h'ārdur yā Rab zemāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 102*). [*dem,]*
25. Demidür göçesin ey yār ğāra
Tekellüf 'āleminde ũaşradur ğār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 38*). [*demidür, -i, -dür*]
26. Pür olur ħubbe-i eflāke çün dūd
Bu iki **dem** ki adı rüz u ũebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 75*). [*dem,]*
27. Hemān āteş-gededür dūd-ı bī-māy
Nice **demdür** bu iki müş-ı küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 79*). [*demdür, -dür*]
28. Nitekim kışsa-i Mecnûn u Ferhād
Olur āħir **deminde** aña ta'yin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 85*). [*deminde, -i, -n, -de*]
29. Dağıtma 'aĥluñi āşüfte olma
Uyan devlet **demidür** ħufte olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 30*). [*demidür,]*
30. Meded olursa saña mīm ile dāl
Demüñde cümle ħayre olasın dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 28*). [*demüñde, -üñde*]
31. Çığırdı ħalvetine ya'nî Zeyd'i
Ki bu **dem** dem degüldür intizāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 27*). [*dem,]*

dem: Kan.

1. Didi Mecnûn çayurma ğam degüldür
Ki bu rāhat demidür **dem** degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 58*). [*dem,]*
2. Bozulmaya bozıla çarĥ-ı ğaddār
Şafaĥ gibi **demüm** dökerse düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 11*). [*demüm, -üm*]
3. Demüñ içmege iki teşne lebdür
İşāretdür baña kim ũurduguñ cāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 76*). [*demüñ, -üñ*]

dem ağla-: Kan ağlamak, çok üzülmek.

1. Başum hōş olduğı gözümle her dem
Anuñ-çündür ki ağlar yār için dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 50*). [*dem ağla-, -r*]

dem ola: Zaman, an gelir.

1. Dem ola üstüme sâye şala hümâ-yı ümîd
Eger esâsını ‘ömrüñ yıkarsa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 8*). [*dem ola,]*
2. Hâlâş itdi belâdan haste câmî
Dem ola kim olasın sen de hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 139*). [*dem ola,]*
3. Döner geh yüzi halka geh kafâsı
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 133*). [*dem ola,]*

dem ur: *Vaktin gelip çatması.*

1. Kaşâ‘id nazm iderdi iyleyüp âh
Yine çün hâtifi şubhuñ dem urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 107*). [*dem ur, -dı]*

dem ura: *Bahsetmek, konuşmak.*

1. Şefâ‘atden **dem ura** Faḥr-ı ‘âlem
Za‘îf ümmetlerinden cümle ‘aşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 26*). [*dem ura, -a]*
2. Urur bağına tâze tâze dâğı
Çün ola şubḥ-dem urur aña dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 111*). [*dem ur, -ur]*

dem urmağ: *Dem vurmak: (genellikle seviye ve imkânının üstünde olan şeyden) bahsetmek, söz etmek, konu açmak.*

1. Bu dem dem urmağa yoğ ise ferrüñ
Niçün ey şubḥ-dem ḥurrem degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 20*). [*dem urmağ, -a]*

dem‘a: *Gözyaşı.*

1. Revân idi yüz üzre **dem‘a** gibi
Hem ol şem‘üñ ḥarâretden dimâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 12*). [*dem‘a,]*
2. Semen şahrâsına dürr saçdı ḥaylî
Ki teskîn itdi odın **dem‘a** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [*dem‘a,]*

dem-be-dem: *Sürekli.*

1. Buña andan nihâyetsüz mevâni‘
Bu andan **dem-be-dem** bir büya kâni‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 46*). [*dem-be-dem,]*

dem-beste: *Suskun, sessiz.*

1. Ki yokdur bu nikâha ihtiyârum
Meğer oldum o dem **dem-beste** ḥayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 31*). [*dem-beste,]*
2. Mü‘ezzin yâ kenâr itdi ‘arûsı
Niçün **dem-beste** ola taḫl-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 25*). [*dem-beste,]*

dem-beste: *Suskun // Açılmamış gül.*

1. Nice dermānde anda bula dermān
O dem **dem-beste** kıala İbn-i Meryem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 25*). [*dem-beste,]*
2. Kılurdu nīm-şebde hufyeten āh
Dehānı ğonce-veş **dem-beste** idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 59*). [*dem-beste,]*

dem-i dil: *Gönül kanı.*

1. Dem-i dil kaçresiyile dāne dāne
Tolar ol kaçtre nāra eyle vāfir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 38*). [*dem-i dil,]*

dem-i 'isī: *İsa'nın nefesi.*

1. Dem-i 'isī gibi dirgürdi cānı
Şeker-lebden şorup hāl-i ğaribi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 32*). [*dem-i 'isī,]*

dem-i uhrā: *Ahret zamanı.*

1. Dem-i uhrāda şāh-ı taleb-i evvel
Şehenşāh-ı Kureyş-ī Hāşimī hıyıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 4*). [*dem-i uhrā,]*

dem-i vaşl: *Sevgiliye kavuşma zamanı.*

1. Dem-i vaşluñ dil-i bīmāre dermān
Vişālūñ bend-i Mecnūn'a müfettiğ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 20*). [*dem-i vaşl, -uñ]*

demren: *Ok, mızrak vb. şeylerin ucundaki sivri demir, peykân.*

1. Aña **demren** olurdu bulsa dermān
O cānibden eger toğrulsa yelmān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 114*). [*demren,]*

demür: *Demir.*

1. Vücūdı sengini āhır kül ider āhum odı
Eger girürse **demürden** dağı hişāra raķib (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 8*). [*demürden, -den]*
2. Gel ey tālīb ne şanursın bu 'aşķı
Olur mı gön **demür** gibi dımışķi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 14*). [*demür,]*
3. Taşı baş toprağı yanmış cigerdür
Der ü der-bendi muhkemdür **demürden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 93*). [*demürden, -den]*
4. Demür olup çıkaram taşdan anı
Saña me'nūs olınca ol ğazāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 78*). [*demür,]*
5. Demürden kaçpu açmak benden olsun
Hemİşe hem-dem ol 'aķıller ile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 142*). [*demürden, -den]*
6. Felek pertevlerinden zer-şemā'il
Demürden kal'aya dönmiş felekler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 5*). [*demürden, -den]*
7. Döşegüñde uzat bir dem ayağuş
Degül taşdan **demürden** baş cānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 77*). [*demürden, -den]*

8. Benüm şaḥşum **demür** döymez kömürdür
Eger cūş iylese āhum tütünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 84*). [*demür,]*
9. Benî-nev'ün taleb kıl cinse bār ol
Ṭotalum kim tenüm taşdur **demürdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 83*). [*demürdür, -dür]*
10. Nişâb-ı raḥmetünden vir naşibi
Demürdür ṭâli'üm pîrüz idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 79*). [*demürdür, -dür]*

demür dög-: Şekil vermek için demire vurmak.

1. Nice bir dögesin bārid demüri
Söyündürseñ nolar yanmış kömüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 31*). [*demür dög-, -e, -sin]*

demür yüreklü: Korkusuz, sağlam.

1. Bulasın tā ki düşmenden ḥalāşı
Demür yüreklü olsa yolda yoldaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 101*). [*demür yüreklü,]*

dendān: Diş.

1. Geçer raḥş-ı ḥayalî iylese ḥîz
Leb ü **dendān** u gūşidurur sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 45*). [*dendān,]*
2. Keserse boynumı **dendānı** sînüñ
Gerekmez ḥarfi sensüz sîn ü şinuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 29*). [*dendānı, -ı]*
3. Çemen döndi Yemen gibi 'aḳıḳa
Ḳılıç **dendānı** kesmekden gedildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 29*). [*dendānı, -ı]*
4. İnanmazsañ göre **dendānın** anuñ
Gelincik gibi al giymiş şaḳāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 6*). [*dendānın, -ıñ]*
5. Olur **dendān** gibi ağızında zāḥir
Bu resme germ iken bād-ı ḥazānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 40*). [*dendān,]*

deñiz: Deniz, bahr.

1. Şadefler iyleyüp nîsān ile pür
Deñizler ḥarc iderdi bulmağa dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 16*). [*deñizler, -ler]*
2. Dil-i Ḥamdî gibi olmayasın ḥ'ār
Deñiz gibi o kim kendü ṭuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [*deñiz,]*
3. Deñizden āb u āteşden gide nūr
Çü bulduñ şoḥbetüme fırsat u rāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 164*). [*deñizden, -den]*

deñizler: (deniz oluşturacak kadar çok) gözyaşı.

1. Yaşı nergislerini itdi gül-gün
Deñizler aḳıdup ol eşk-bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 27*). [*deñizler,]*

deñilü: Denli kadar, gibi.

1. Ne hâcet kâse kâse nüş ide sem
İçür kâni bu câmî câmî **deñlü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 51*). [*deñlü,]*
2. Urursañ yara ur endâmı **deñlü**
Za'ifem döymezem ben bu belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 52*). [*deñlü,]*

dep: *Vurma, öldürme.*

1. Zamâne **depmesi** geh geh ser-i sıfâle yiter (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 10*). [*depmesi, -me, -si]*

dep: *Sürmek, ilerletmek.*

1. Geçemezsin atunuñ **depme** şuya
O merdüm-zâdeyi bî-çâre itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 32*). [*depme, -me]*

dep: *Tepmek, bir yere atmak.*

1. Emîn olma şaķın zehrinden anuñ
İnen **depme** vaķârüm ķara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 27*). [*depme, -me]*

depe: *Baş, kafa üzeri.*

1. Depeñden beyle çıķmazdı duĥânuñ
Saña beñzer kâni şevķ ehli ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 36*). [*depeñden, -ñ, -den]*

depre: *Kımıldamak, hareket etmek.*

1. Ser-i sevdâsına ĥüsnüñ müferriĥ
Ĥıĥâbuñ **depredür** zencirin anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 23*). [*depredür, -dür]*
2. Ki merdüm-zâdedür zât-ı şerifi
Tırup **depretdi** vaĥşuñ her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 19*). [*depretdi, -di]*
3. Niġâruñ **depredürken** zülfi zencir
Ķarâr u şabr Mecnûn'a ne tedbir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 39*). [*depredürken, -ür, -ken]*

der: *Kapı.*

1. Der ü dîvârını pür-genc idüpdür
Hem iĥlâşı aña saķf iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 54*). [*der,]*
2. Ğam-ı Mecnûnu ol ĥüsn-i dil-efrüz
Peder bu kavli ġüş itdi çü **derden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 111*). [*derden, -den]*
3. Taşı baş topraġı yanmış cigerdür
Der ü der-bendi muĥkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 93*). [*der,]*
4. Der ü dâmı ķılıp bî-dâm u maĥbûs
Sibâ'ı nefsinüñ olan muĥâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [*der,]*
5. Şı dîvâr u **derin** kim ola rüşen
Ğöñül şınmasa herġiz rüşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 54*). [*derin, -i, -n]*

6. Olup hālî şeker gibi megesden
Perî gibi nihānî çıktı **derden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 21*). [*derden, -den*]

der: *Dermek, toplamak.*

1. Kıpardı kehrübâ gibi anı Zeyd
O dürlerden ki dürce derci **derdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 15*). [*derdi, -di*]

der: *Dermek, karışmak.*

1. Benümle sen **derilmek** mümteni'dür
Benüm her şeb yatağum bir hārābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 76*). [*derilmek, -il, -mek*]

der-âgüş it: *Kucaklamak.*

1. Bu anı ol bunı itdi der-âgüş
Buluşup iki müştāk iki hāşret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 74*). [*der-âgüş it, -di*]
2. Kāra bağı gibi itdi **der-âgüş**
Şaçup dökerdi akıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 32*). [*der-âgüş,]*

der-bend: *Geçit.*

1. Taşı baş toprağı yanmış cigerdür
Der ü **der-bendi** muhkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 93*). [*der-bendi, -i*]

derc: (*Ar.*) *Nakışlı kâğıda yazılmış yazı.*

1. Kıpardı kehrübâ gibi anı Zeyd
O dürlerden ki dürce **derci** derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 15*). [*derci, -i*]

derc it: *Toplayıp bir araya getirmek.*

1. Gönül dürcine gevher derc idersin
Sözün semm de olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 8*). [*derc it, -er, -sin*]
2. Ne mümkün genci dürce derc idesin
Benümle iyileme barmağ hisābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*derc it, -e, -sin*]

derd: *Aşkın sebep olduğu üzüntü, keder.*

1. Ne gün ne kamer vardur yüzün gibi tābende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-hün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 9*). [*derdüñle, -üñ, -le*]
2. Okurlar gayrılar esmâ vü ef'âl
Bularuñ dersi 'aşk u **derd** ü ahvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [*derd,]*
3. Kıyāsa sığmaz oldu **derdi** Kays'uñ
Gül-i nesrine döndi verdi Kays'uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 7*). [*derdi, -i*]

4. Ne deñlü kim haber ävâzelendi
O deñlü **derdi** Kays'ın tâzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 36*). [*derdi, -i*]
5. Ulular maşlahat görüp bu râyı
Dileyü gitdiler **derde** devâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*derde, -e*]
6. Qabâ vü pîrehenden bağlamaz raht
Gezerdi **derd** ile şahrâ gehî küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 13*). [*derd,]*
7. Esîr-i 'aşk-ı Leylî a'nî Mecnûn
Ziyâde oldı günden güne **derdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 7*). [*derdi, -i*]
8. Cigerde **derd** dilde cüş-ber-cüş
Haber gelse şabâdan ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 68*). [*derd,]*
9. Egilmiş **derd** içinde râya dönmiş
Muhabbet kim kaçâ-yı âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 102*). [*derd,]*
10. Veli hâli hârâb u **derdi** ma'mûr
Qararmaqdan ütülmiş ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 116*). [*derdi, -i*]
11. Anuñ **derdinden** ağlarsın güler ol
Bu yol kim sen yürürsün pür-ğağardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 90*). [*derdinden, -i, -(n)den*]
12. Bilürdi ol da derd-i hicr-i yârı
Kim olur haste **derdinden** haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 125*). [*derdinden, -i, -(n)den*]
13. Virüp bād-ı gurûra ben gubârı
Benüm **derdüm** niçün yād iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 7*). [*derdüm, -üm*]
14. Revân oldı yaşı te'sîr idüp **derd**
Gezüp raqş ile Mecnûn lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 160*). [*derd,]*
15. Veli Kays'ın kayusu Leylî **derdi**
Qılurdu her kişi sa'y-i maşafî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 100*). [*derdi, -i*]
16. Şafâdan yelmesüzdi virmege cân
Eger ta'n itmese bilmez bu **derdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 117*). [*derdi, -i*]
17. Qılur mı yâr ile ol kârı zârı
Anı kim yây idüp dür yâr **derdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 141*). [*derdi, -i*]
18. Qomış Mecnûn için ortaya başı
Düşüp ol **derd** için gâvgâ vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 35*). [*derd,]*
19. Revân oldı diyâr-ı yâre bî-'âr
Anuñ kim **derdi** vardur 'ârı n'iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 9*). [*derdi, -i*]
20. Senüñ **derdüñle** dâ'im dil-şikeste
Hayâlüñle geçer şâm u şabâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 98*). [*derdüñle, -üñ, -le*]
21. Anuñ-çün kimse qatında yüzüm yok
Hemân biz görmedük bu **derdi** cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 75*). [*derdi, -i*]
22. Qarardur rûzumı anuñ siyâhı
Umaram ben olasın **derde** çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 47*). [*derde, -e*]
23. Benüm **derdüm** veli senden beterdür
Senüñ var derdüñi yanmağa yârüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 58*). [*derdüm, -üm*]
24. Benüm derdüm veli senden beterdür
Senüñ var **derdüñi** yanmağa yârüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 59*). [*derdüñi, -(ü)ñ, -i*]
25. Ğam u **derd** ü belâ-yı intizâre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 48*). [*derd,]*
26. Yirine **derd** ü Ğam tolmış gidüp hüş
Varup yanına yap yap rikkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [*derd,]*
27. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebâtı
Bu **derdi** kim çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 105*). [*derdi, -i*]
28. Ney olmuş qaddi ammâ ney şekerdür
Aña virmiş mağabbet bir 'aceb **derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 75*). [*derd,]*
29. Ki Mecnûn'dan dañi Mecnûnraqdur
Anuñ **derdinden** artuq oldı derdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 91*). [*derdinden, -i, -(n)den*]

30. Ki Mecnûn'dan daḥi Mecnûnraḡdur
Anuñ derdinden artuḡ oldu **derdüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 91*). [*derdüm, -üm*]
31. Dili **derdüñle** pâre pâre olmış
Yiler yıl gibi dâ'im lâ-mekândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 126*). [*derdüñle, -üñ, -le*]
32. Firâḡ u **derd** elinden āha gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 76*). [*derd,]*
33. Ḥikāyâtın hidāyet iylemiṡdi
Ki tā 'ibret ola 'uṡṡāka ol **derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 23*). [*derd,]*
34. Anuñ-çün yoḡ idi **derdi** belādan
Anı Ḥaḡ ḡalka hüccet iylemiṡdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 20*). [*derdi, -i*]
35. O sevdādan geçüp Mevlā'yı sevdi
O başdan ayaḡa **derd** oldu muṡlaḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 33*). [*derd,]*
36. Ziyāde oldu Zeyd'üñ **derd** ü renci
Okıyup aḡlar idi š'r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 68*). [*derd,]*
37. İçinden dōst **derdin** yād iderdi
Aḡar yāriyçün eṡki dāne dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 90*). [*derdin, -in*]
38. Nigārından yavuz gözler gibi dūr
Zemāni **derd** ü šabr ile geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 5*). [*derd,]*
39. Çerāḡ-ı 'ālem iken döndi mūma
Bu **derde** mübtelā oldu çün ol māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 59*). [*derde, -e*]
40. 'Aṡābe šardı **derdinden** serine
Behi bedri hilāle döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 48*). [*derdinden, -i, -(n)den*]
41. Baña bu **derd** ile ölmek muḡaldūr
Çıḡ ey cān ṡurma cānānsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 56*). [*derd,]*
42. Senüñ **derdüñle** virdi cān-ı širīn
Çü Mecnûn bu 'azāyı iyledi ḡuṡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 38*). [*derdüñle, -üñ, -le*]

derd: *Sıkıntı, gam; aṡk.*

1. Ḳodum naḡṡ-ı ḡurūfi sāde oldum
Çü 'aṡḡun **derdine** üftāde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 38*). [*derdine, -i, -n, -e*]
2. Ulular maṡlaḡat görüp bu rāyı
Dileyü gitdiler **derde** devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*derde, -e*]

derd: *Acı, üzüntü, keder.*

1. Dil üzre dāl zülfüñsüz belādur
Seri **derd** ü dehāni ejdehādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 24*). [*derd,]*
2. Anı isteyü varsan kūy-ı yāre
Bulnayı ya dil ya **derde** çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 22*). [*derde, -e*]
3. Olur yurdi yuvası 'ālem-i rāz
Bu **derdi** derdi olmayan šanur 'ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 13*). [*derdi, -i*]
4. Olur yurdi yuvası 'ālem-i rāz
Bu **derdi** derdi olmayan šanur 'ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 13*). [*derdi, -i*]
5. Yaḡīnüm bu dūrür mevte yaḡīnem
Bu **derd** ile öliceḡ pīr-i fāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 79*). [*derd,]*
6. Yire soḡa yerindürüp yirinde
Vücüdüm **derde** šabr için olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 13*). [*derde, -e*]
7. Ne **derdüm** var raḡībüñ ḡarbesinden
ṡu 'āṡıḡ kim olupdur rīze rīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 20*). [*derdüm, -üm*]

8. Hezāruñ haste gönlin **derde** çekdi
Cemāl-i gül gülüp ağladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 2*). [*derde, -e*]
9. Serüñe sağ olup **derd** irmesün hiç
Göze kim çoğridur sîmin ayağūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 62*). [*derd,]*
10. Țapuñ bî-derd ben **derde** giriftār
Ne nāme var Țatumda ne Țamāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 72*). [*derde, -e*]
11. Anuñ **derdi** ğamından çekdi renci
Țalebde yil gibi yildi vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 6*). [*derdi, -i*]
12. Saña ben **derd** idüm sen baña merhem
Baña sen şulh olurdun ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [*derd,]*
13. Atañ **derdini** itdi nevħa da yād
Senüñ bu ğurbetüñ ħālüñ añup hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 144*). [*derdini, -i, -ni*]
14. Zihî müşkil belādur saña bu **derd**
Eger ħizmet kılayduñ pādişāha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 22*). [*derd,]*
15. Anuñ **derdinde** virdi ol daħi cān
İşidüp anı Mecnûn Țutdı mātem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 100*). [*derdinde, -i, -n, -de*]
16. Belāya mübtelā **derde** Țufeylî
Ĝam-ı yārından oldı çün demi tār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 2*). [*derde, -e*]
17. İdüp bu miñnet ü **derdi** ferāmüş
Bu şu‘le kim ciger yaqar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 140*). [*derdi, -i*]
18. Ki ol āhüyı nice iyleye şayd
Çekerdı dürlü dürlü renc ü **derdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 49*). [*derdi, -i*]
19. Cigerden zār zār ağlardı nā-çār
O **derdile** gezüp cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [*derdile, -ile*]
20. Virüp emr-i Ĥudā’ya cān-ı şirîn
Bu **derde** uğrayup bî-çāre māder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 127*). [*derde, -e*]
21. Cigerden zār zār ağlardı tekrār
Gezüp ol **derd** ile cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 13*). [*derd,]*
22. Bu āteşden yile vardı Süleymān
Ki ħüküm ü ħikmet ile gitse bu **derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [*derd,]*
23. Hemān zülmet belāsın çekdi gitdi
Ne Țurfe **derd** olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 55*). [*derd,]*
24. Bu **derde** irse dermāndan beridür
Yidi Țasdan geçen zehr-i helāhil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 66*). [*derde, -e*]
25. Ne deñlü kaçsa bu dāma olur Țuş
Bu **derdüñ** şiddetinden öldi Loğmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 49*). [*derdüñ, -üñ*]

derd odı: *Dert ateşi. II Aşk ateşi.*

1. Urursın sen de baña Ța‘n ile niş
Söyündürmezse raħmuñ derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 79*). [*derd odı, -nı*]

derd ü belā: *Dert ve bela.*

1. Țanı derd ü belāda aña şānî
Anı şanma hemān Leylā’yı sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 30*). [*derd ü belā, -da*]
2. Gönül ħarāb-ı belādur ciger kebāb-ı cefā
Dilümde **derd ü belā** ħāşılın bitürmişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 3*). [*derd ü belā,]*

derd ü ğam: *Dert tasa.*

1. O cān kim derd ü ğamdan bî-ħaberdür
Ne var insān ise ma‘nide ħardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 9*). [*derd ü ğam, -dan*]
2. ‘Amûdi **derd ü ğam** u ğuşşadır tınâb-ı cefâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 10*). [*derd ü ğam,]*
3. Elinden ihtiyârı gitmiş idi
Didi hicrûn baña çün derd ü ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 45*). [*derd ü ğam, -dur*]

derde düş-: *Aşk yüzünden sıkıntı çekmek.*

1. Ne deñlü kim ħaber bî-perde düşdi
O denlü Ķays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 38*). [*derde düş-, -di*]
2. Ne deñlü kim ħaber bî-perde düşdi
O denlü Ķays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 38*). [*derde düş-, -di*]
3. Felek Mecnûnı düşdi yîni derde
Anuñ-çün gözlerin yummaz şeherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 2*). [*derde düş-, -di*]

derde düş: *Bir sıkıntıya, kedere maruz kalmak ve bu durumdan kurtulamamak.*

1. Ķomış Mecnûn için ortaya başı
Düşüp ol derd için ğavĝâ vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 35*). [*derde düş-, -üp*]

derd-i ‘amâ: *Körün derdi.*

1. Ğam irdi yile virdi irmedüñ sen
Çü ilden göz çıka derd-i ‘amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 63*). [*derd-i ‘amâ, -dan*]

derd-i ‘aşk: *Aşk derdi.*

1. Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı tuş
Tırup bir kimse dimiş ol benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 5*). [*derd-i ‘aşk, -a*]
2. Tene rāħat dil ü cāna şafāsın
Cigerde derd-i ‘aşkuñ kim düğündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 105*). [*derd-i ‘aşk, -uñ*]

derd-i dâĝ: *Daĝlanmış dert, yanık dert.*

1. Devâ kıl luţf ile bu derd-i dâĝa
Müyesser iyle yâ Rab vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 34*). [*derd-i dâĝ, -a*]

derd-i dil: *Sevgiliye kavuşma derdi.*

1. Derd-i dil ser-mâyesidür iki nesne ‘aşıķa
Birisi anuñ belâ-yı ħasret ü biri firâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 7*). [*derd-i dil,]*

derd-i dil: *Gönül derdi.*

1. O **derd-i dil** ki aldı ben ğarîbi
‘ilâcından uşandırdı şabîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 23*). [*derd-i dil,]*
2. O **derd-i dil** ki virdi dilber anı
Gidermez şerbet-i nilüfer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 25*). [*derd-i dil,]*

derd-i dil-ârâm: *Sevgilinin derdi.*

1. Ki senden dūr ola **derd-i dil-ârâm**
Kim andan bâri âhîr gâh gâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 48*). [*derd-i dil-ârâm,]*
2. Düşelden cânuma **derd-i dil-ârâm**
Baña bu şâ’ika kim indi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 26*). [*derd-i dil-ârâm,]*

derd-i firkat: *Ayrılık derdi.*

1. Şâm u seher zebânıma vird oldu vâ-firâk
Bir nice def’a görmüşdüm derd-i firkatı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*derd-i firkat, -i]*
2. Şâm u seher zebânıma virdü oldu vâ firâk
Bir nice def’a görmüş idüm derd-i firkatı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 5*). [*derd-i firkat, -i]*

derd-i hicr-i yâr: *Sevgilinin ayrılık derdi.*

1. Bilürdi ol da derd-i hicr-i yârı
Kim olur haste derdinden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 124*). [*derd-i hicr-i yâr, -i]*

derd-i kâ’im: *Kalıcı dert.*

1. Dilinde virdi dâ’im zîkr-i Leylî
Gönülde **derd-i kâ’im** fikr-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 16*). [*derd-i kâ’im,]*

derd-i mestür: *Gizli dert.*

1. Velî andan beter bu **derd-i mestür**
Egerçi oldu ol ‘aşka nişâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 94*). [*derd-i mestür,]*

derd-i neberd: *Savaş derdi.*

1. Şarardur korğudan dîv-i sepîdi
Çekerdi her kişi derd-i neberdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 99*). [*derd-i neberd, -i]*

derd-i saht: *Kuvvetli dert.*

1. Düşüp şabr ile cānı derd-i sahta
Bir iki gün şikence çekdi hālī (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 40). [derd-i saht, -a]

derd-i ser: Baş ağrısı.

1. Ki bîzâr olmuşam ben cān u tenden
Kesil ey ser ki bu dem derd-i sersin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 59). [derd-i ser, -sin]
2. Tapuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden kırtar ey mäh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 109). [derd-i ser, -den]
3. Nice bir hicr ile pejmürde yatam
Dü ‘âlem baña sensüz derd-i serdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 107). [derd-i ser, -dür]

derd-i yâr: Sevgiliyi düşünme derdi.

1. Bir iki beyt okıdı ‘aşıkâne
Ki ey fâriğ unutduñ derd-i yârī (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 5). [derd-i yâr, -ı]
2. Buğârı iyledi ya’ni bihâre
Añduqça derünin derd-i yârī (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 7). [derd-i yâr, -ı]

derdin dök: Derdini anlatmak.

1. Kaçup andan muhâtab itdi perhîz
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup zâğ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 75). [derdin dök, -dı]

derd-mend: Dert sahipleri, tasalılar, kaygılılar.

1. Hemân âhından artuğ hem-demi yok
Ğarîb ü **derd-mend** ü zâr u miskîn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 67). [derd-mend,]
2. İde ol **derd-mend** âvâre âhı
İde bülbüllere hâlin hikâyet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 92). [derd-mend,]
3. Dilüñe iyemez mi nâle te’şîr
Amân virseñ n’ola bu **derd-mende** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 25). [derd-mende, -e]
4. Oturur **derd-mend** ol yâr-ı dil-bend
Nesîm-i şavtı ammâ tâzelendi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 40). [derd-mend,]
5. Tapuñ mühr-i sa’adet hâtemidür
İrişdür **derd-mend** oldum devâya (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 47). [derd-mend,]
6. Aña hem mâderinüñ şordı hâlin
Didi hâli nedür ol **derd-mendüñ** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 33). [derd-mendüñ, -üñ]

derd-mend: Dertli // Aşık.

1. Odından **derd-mendüñ** ğâfil olma
Baña didâr-ı dilber ârzüdur (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 2). [derd-mendüñ, -üñ]
2. ‘Abeş isrâf destin urma pende
‘İlâc olmaz devâsuz **derd-mende** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 34). [derd-mende, -e]
3. Bu yârân cümle â’râbun levendi
Ğalağ didüm muhâbbet **derd-mendi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14). [derd-mendi, -i]

4. İşiden **derd-mendi** tağlar idi
O fâriğ medh ü zemminden cihânun (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 2). [derd-mendi, -i]
5. Dili vü dîdesi ğam-gîn ü nem-gîn
Varup ol **derd-mendüñi** katına pîr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 69). [derd-mendüñ, -üñ]
6. Nişâne göz yaşıdır **derd-mende**
Budur havfum ki hânde ağzum açâ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 54). [derd-mende, -e]
7. Cihândan bî-haber Leylî ğamında
Dönüp terk itdiler ol **derd-mendi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 121). [derd-mendi, -i]
8. Haberdür **derd-mende** haste cândan
Tapuña ya'nî ey dermânde haste (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 180). [derd-mende, -e]
9. Döner geh yüzi halka geh kafâsı
Dem ola mihr idüp sen **derd-mende** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 133). [derd-mende, -e]
10. Kamu olmuşlar idi çâre-sâzı
Bulup ol **derd-mendüñi** çâresini (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 9). [derd-mendüñ, -üñ]

derd-mendân: Dert sahipleri, tasahlar, kaygılılar.

1. Şifâ andan bulurlar **derd-mendân**
Yazup ser-nâmede hamd ü sipâsı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 14). [derd-mendân,]

dere: Dere, küçük akarsu.

1. Virem hem ol kadar sürü koyunı
Derenüñ tola çoltuğı koyunı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 92). [derenüñ, -nüñ]

dergâh-ı leylî: Leyla'nın makamı, huzuru.

1. Başı üzre direm tûfânı yağdı
Varup dergâh-ı Leylî'ye her âdem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 139). [dergâh-ı leylî, -ye]

dergâh-ı şâh: Padişahın huzuru.

1. Varup dergâh-ı şâha didi ey şâh
Bu şağş âdem degül belki firişte (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 36). [dergâh-ı şâh, -a]

dergeh: Kapı, eşik, huzur, makam.

1. Kapuñ yâ Rab tağayyür **dergehidür**
Cihân senden ne çolu ne tehîdir (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 73). [dergehidür, -i, -dür]

der-güş: Kucaklamak.

1. Seher-geh çünki şark-ı kırmızı-püş
Müzehheb güş-vârı aşdı **der-güş** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 2). [der-güş,]
2. El urdı halqaya şan zülf-i dil-dâr
Didi yâ Rab bu bende halka **der-güş** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 61). [der-güş,]

der-güş: *Kulak.*

1. Meşelde aķ yüz üzre zülf-i pür-çin
Taķup ol mäh-rülar ھاķa **der-güş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 43*). [*der-güş,]*

derhâl: *Hemen, o anda, şimdi.*

1. O zehri Nevfel'e şundu sebük-dest
İçüp Nevfel anı cân virdi **derhâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 17*). [*derhâl,]*
2. İrişdi cilve-gâh-ı yâre **derhâl**
Didi Leyli görüp anda bu hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 62*). [*derhâl,]*

derhem: *Karışık, karmakarışık.*

1. Eger **derhem** de itseñ merhemümdür
Veli ben haste-dil kim bi-karârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 10*). [*derhem,]*
2. Şeh iken aña kıllar **derhem** itdi
Anı kim bu şıfat h'âr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 130*). [*derhem,]*

derhem: *Çare, ilaç, devâ.*

1. Nişâr-ı dirhemi **derhem** şayardı
Aña her kim gül-âb-ı ter şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 142*). [*derhem,]*

derhem it: *Karıştırmak, incitmek.*

1. İdersin sen de düşmen gibi derhem
Egerçi baña yâr-ı mihribânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 50*). [*derhem it, -er, -sin]*

der-h'âst it: *İstemek.*

1. İder Hâķ'dan bu yây olmağı der-h'âst
Kaçan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 120*). [*der-h'âst it, -er]*

deri: *İnsan ve hayvanın etini örten ve bütün bedenini saran kabuk.*

1. Yiler gözden nihân yazıda yolda
Hemân vahşî **derisinden** izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 53*). [*derisinden, -si, -nden]*

deri: *Deri, ten.*

1. Dehân-ı ejdehâda kıla dönmiş
Taşı kuru **deri** içi kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 47*). [*deri,]*

der-i defteri: *Defterin başı, kapısı.*

1. O defterdür kamu defterlere şah
Ola **der-i defteri** elhamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 4*). [*der-i defteri, -i*]

der-i ħar: *Dikenli kapı.*

1. Dilendi kapu kapu gezdi vâfir
Der-i ħar gâh-ı yâra geldi âĥir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 24*). [*der-i ħar,]*

der-i leylî: *Leyla'nın kapısı.*

1. Anuñ sa'ıy **der-i Leylî** tavâfı
Şavaşda her kişi ber-kâr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 102*). [*der-i leylî,]*

der-i lütfuñda: *İyilik kapısı.*

1. Der-i lütfuñda tutsun âşiyâne
Eger luţf idesin ĥalka eger ĥahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 32*). [*der-i lütfuñda, -ñ, -da*]

deride: *Yırtılmış.*

1. Cefâdan gül gibi dâmen **deride**
İy bağrum pâresi kana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 2*). [*deride,]*
2. İçi mürde taşu merĥad gerekdür
Dirende yoldaşum cismüm **deride** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 73*). [*deride,]*

dermân: *Çare, ilaç, devâ.*

1. Nice dermânde anda bula **dermân**
O dem dem-beste ĥala İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 24*). [*dermân,]*
2. Aña demren olurdu bulsa **dermân**
O cânibden eger toĥrulsa yelmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 114*). [*dermân,]*
3. Dem-i vaşluñ dil-i bîmâre **dermân**
Vişâlüñ bend-i Mecnûn'a müfettiĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 20*). [*dermân,]*
4. Bu derde irse **dermândan** beridür
Yidi taşdan geçen zehr-i helâhil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 66*). [*dermândan, -dan*]

dermânde: *Aciz, çaresiz, güçsüz.*

1. Nice **dermânde** anda bula dermân
O dem dem-beste ĥala İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 24*). [*dermânde,]*
2. İşidenler didiler bârek-Allah
Atası Leylî'nüñ **dermânde** ĥaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 117*). [*dermânde,]*

3. Haberdür derd-mende haste cāndan
Taḫuḫa yaʿnī ey **dermānde** haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 181*). [*dermānde,]*

der-mend-i lâʿubālî: Kayıtsız, gamsız dertli.

1. İlâ ey **der-mend-i lâʿubālî**
İrüşdüñ ḳadre añla ḳadr-i ḫālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 1*). [*der-mend-i lâʿubālî,]*

der-miyān: Ortada, meydanda.

1. Ki andan alalar zevḳ-ı vişālî
Yürür dellâle biñ biñ **der-miyāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 49*). [*der-miyāne, -e]*

ders: Ders, bilgi.

1. Belâ vü **ders** ile bî-çāreliḳdur
Vücüdüm zāhirâ bir ḳatre mādūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 40*). [*ders,]*
2. Açup Ḳays'a ḡam u sevdâ ḳapusın
Ḳomadı **ders** ile fetvâ ḳayusın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 170*). [*ders,]*
3. Bulardan ḡayrı **ders** ü ilme meşḡül
Bularun dilleri şevḳ ile meşḡül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 189*). [*ders,]*
4. Oḳurlar ḡayrılar ʿilm-i edebden
Bularuñ **dersi** şevḳ ile şaḡabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 192*). [*dersi, -i]*
5. Oḳurlar ḡayrılar esmâ vü efʿâl
Bularuñ **dersi** ʿaşḳ u derd ü aḫvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [*dersi, -i]*
6. Otur şimden girü şermende ḫāmüş
Ḳo mekteb **dersini** iyle ferāmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 98*). [*dersini, -i, -ni]*

dert-mend: Dert sahibi, dertli.

1. Şaḳm kâr ider âhı **dert-mendüñ**
Şaḳm irüp ḳıyâmet rüzḡarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 30*). [*dert-mendüñ, -üñ]*

derül: Toplanmak.

1. Derülüp ḡüş iderlerdi güzeller
Ḳalâyiḳ her ḫarafdan anda enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 50*). [*derülüp, -üp]*

derün: Gönül, insanın iç alemi.

1. Buḫarı iyledi yaʿnī biḫāre
Añduḳça **derünün** derd-i yarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 7*). [*derünün, -i, -n]*
2. Bu kâr olmayıcaḳ sana pür-âzer
Yaḳup Leylî **derünün** bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 183*). [*derünün, -in]*

dervāze: Kapı.

1. Şanasın mest arşlân gezdürürdi
Gezer ‘avret ilüñ **dervāzesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 51*). [*dervāzesini, -sî, -nî*]

dervîş: Dervîş, fakir, kalender.

1. Tırup nâz ile ol serv-i mükerrerem
Ki **dervîşe** taşaduk ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 54*). [*dervîşe, -e*]
2. İşidüp Leylî âvâzın o zâruñ
Didi **dervîşsin** saña Hâk vire yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 52*). [*dervîşsin, -sin*]
3. Varup **dervîşler** içre karşıdı
Tâ‘âmin baĥş iderken Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 28*). [*dervîşler, -ler*]
4. Ne var **dervîş** ise ma‘nide şehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 68*). [*dervîş,]*
5. Ki bu vîrâne n’iyler bu **dervîş**
Ne yir içre ne yirdendür ma‘âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 6*). [*dervîş,]*
6. Yoĥ idi ĥarca ancak genc ü mâlî
Bu **dervîş** idi ‘emmüsi tûvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 53*). [*dervîş,]*

derya: Deniz II Göz yaşı bolluĥu.

1. Gözinden aqıdur şahrâya **deryâ**
Ĥarâretten nefes tukurdı geh gâĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 16*). [*deryâ,]*

derya: Deniz.

1. Ĥicâb olmazdı câna bu ten ü pôt
Dil-i Mecnûn ki **deryâ** oldı ĥandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 145*). [*deryâ,]*
2. Olur **deryâ** dibinde dürr-i şehvâr
Eger anuñla yâr olursa efi‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 146*). [*deryâ,]*
3. Belâ **deryâsinuñ** dürr-i yetimi
Ĥerâĥ-efrûz-i bezm-i rüşenâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 184*). [*deryâsinuñ, -sî, -n, -uñ*]
4. Anuñ hem-sâzı ben ol baña hem-süz
İkimüz de belâ **deryâsına** ĥarĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 53*). [*deryâsına, -sî, -na*]
5. Ĥadeĥ almaĥa yoĥdur ĥudret-i dest
Elüñden nüş idem **deryâyı** sâķî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 63*). [*deryâyı, -yî*]
6. Söyünüp küre-i derdi olur serd
Dil-i Mecnûn ki **deryâ** idi bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 145*). [*deryâ,]*
7. Necât isterseñ ammâ tüt kenârı
Bu **deryâ** pür-neheng ü ejdeĥadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 181*). [*deryâ,]*
8. Anı menzil idinme kim ĥaĥadur
Ki ejderĥâ gibi cüş itse **deryâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 73*). [*deryâ,]*

derya: Deniz. Kelime beyte "çocukluk" anlamı katmıştır.

1. Vefâ **deryâsı** Zeyd-i mihr-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 1*). [*deryâsı, -sî*]

deryā-yı ‘aşk: *Aşk denizi.*

1. Vücūdüm maḥv idüp kendü ḳalupdur
Beni deryā-yı ‘aşkuñ ideli ğarḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 63*). [*deryā-yı ‘aşk, -uñ*]

deryā-yı bükâ: *Gözyaşı denizi.*

1. Getürdi cūşa deryā-yı bükâyı
O ḳızlardan meger bir serv-i nâzük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 160*). [*deryā-yı bükâ, -yı*]

deryā-yı cāna: *Can denizi.*

1. Temevvüc itdürüp **deryā-yı cāna**
Şu üstinde binā urduñ cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 17*). [*deryā-yı cāna,]*

deryā-yı edeb: *Edep denizi.*

1. Bu tãhir şu ki deryā-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [*deryā-yı edeb, -dür*]
2. Bu tãhir şu ki deryā-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [*deryā-yı edeb, -dür*]

deryā-yı enbüh: *Büyük deniz, okyanus.*

1. Gelür devlet başuña endek endek
Dirülđi ḳaṭreden **deryā-yı enbüh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 77*). [*deryā-yı enbüh,]*
2. Dirilüp oldılar **deryā-yı enbüh**
Urup na’ra ünıyle ṭabl- bâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 56*). [*deryā-yı enbüh,]*

deryā-yı ma’ni: *Mana denizi.*

1. Ki sığmaz kâseye **deryā-yı ma’ni**
Şu kim bu kâseyi kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 46*). [*deryā-yı ma’ni,]*

deryā-yı pür-cüş: *Coşkun deniz.*

1. Hürüşa geldi çün **deryā-yı pür-cüş**
Serine şıçradı çün keyf-i bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 2*). [*deryā-yı pür-cüş, -ı*]

deryā-yı vuhüş: *Vahşi hayvanlar topluluğu.*

1. Getürdi cūşa deryā-yı vuhüşı
Vuhüş itdiler anları iḫâta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 94*). [*deryā-yı vuhüş, -ı*]

deşne: *Hançer.*

1. Hilâl-i ‘ıyd olur baña o **deşne**
İrerse cânuma nâ-gâh o hançer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 98*). [*deşne,]*
2. Kime ağlayayın ben bu cefâyı
Senüñ **deşneñ** şuyına teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 95*). [*deşneñ, -ñ]*

dest: *El.*

1. Gören ol ğabğabı olurdı ser-mest
Keserdi hem turıncı yirine **dest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 14*). [*dest,]*
2. Kuma sım ü zeri kum gibi şaçdı
Tutup hem luţf ile ferzendi **destin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 47*). [*destin, -in]*
3. Zihî kuvvetlü **dest** ü kutlu himmet
Budur havfum ki â‘dâya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 104*). [*dest,]*
4. Şunarlar **destine** pür-bâde câmı
İder biñ cehd ile bir câma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 40*). [*destine, -i, -ne]*
5. Egerçi yundi kat kat nitekim zâğ
Senüñ **destüñde** var ise kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 103*). [*destüñde, -üñ, -de]*
6. Anı yurdu aqidup dideden âb
Eger aşhâbı kuvvet bulsa **deste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 129*). [*deste, -e]*
7. ‘ıvaz kılsam yaraşur aña cânı
Çün ata döst **desti** ‘âşıkâ taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 151*). [*desti, -i]*
8. Yeg andan kim kıla ‘âlemde nenge
Virürseñ **destine** anuñ zimâmum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 113*). [*destine, -i, -ne]*
9. Şan oğlı katına şefkatlu ana
Sürüp yüzine **destin** döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 47*). [*destin, -in]*
10. Aña irişmeye ağıyar **desti**
Çün irmez bâğbâna meyve-i bâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 32*). [*desti, -i]*
11. Kırudı ol kılıç tıtuğu **desti**
Alup hem şağ ele tığı yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 80*). [*desti, -i]*
12. Kırumış **desti** hōş oldu raķıbüñ
Zihî luţf u zihî şıdķ u zihî rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 102*). [*desti, -i]*
13. Ecel geldi ‘amelden gitdi ağla
Hamâ‘il iyle gel boynuma **destüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 11*). [*destüñ, -üñ]*
14. Kimi yüz sürdi **deste** kimi pāya
Gözetdiler vefâ-yı haķķ-ı nāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 24*). [*deste, -e]*
15. Düşüp öperdi geh **dest** ü gehi pāy
Didi bende ne kâğıd var ne hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 246*). [*dest,]*
16. Gehi leb-ber-leb ü geh nüş-ber-nüş
Senüñ **dest** ü dehānuñdan pey-ā-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 29*). [*dest,]*
17. Tehi sine tehi hücre tehi **dest**
İçi hālî hemān kalbinde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 72*). [*dest,]*
18. Olur tiryāk-i ekber hasteye mevte
Ecel **destinden** irdi çün bu tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 59*). [*destinden, -i, -n, -den]*
19. Şafādan döst **destine** urup dest
İletdi hayme-i hāsa hem anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 108*). [*destine, -ine]*
20. Tehi **desti** durur bir māl-dāruñ
Nice gül kim bitürür luţf ile hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 174*). [*desti, -i]*

dest: Bozkır, ova, sahra, çöl.

1. Miyân bendi velî ney gibi muhkem
O **deşti** geşt idüp kıdd-i hamîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 45*). [*deşti, -i*]
2. Aradı gündünüñ dîvânesini
Gezerken **deşti** çün bād-ı seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 127*). [*deşti, -i*]
3. Sefer itdi koyup kavm u kabîle
O **deştüñ** geşt idüp virânesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 125*). [*deştüñ, -üñ*]
4. Gezerdi âh ile **deşt** ü beyâbân
Silâh u âleti bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 74*). [*deşt,]*
5. Aķup yaşı gözinden pāya düşdi
Yürürken **deşt** içinde rāh u bi-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 11*). [*deşt,]*
6. Od olup başa ağdı sine düdi
Cigerden na'ra urup **deşte** gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 3*). [*deşte, -e*]

dest çek: El çekmek, yapmakta olduğu işi artık yapmamak, vazgeçmek.

1. Bu ğam-perver haberden bi-fer oldı
Didi ger mâni' olmaķdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 173*). [*dest çek, -em*]

dest tut-: Elinden tutmak, yardım etmek, yol göstermek.

1. Demidür tutasın ey dōst destüm
Beni itdi delü sevdā-yı dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 66*). [*dest tut-, -a, -sın*]

dest ü pādan düş: Elden ayaktan düşmek, güçsüz olmak.

1. Düşerdi dest ü pādan zār u haste
Eger nuşret bulursa cānib-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 130*). [*dest ü pādan düş, -er, -di*]

dest ü pāy: El ve ayak.

1. Gözüñ āyine-i çeşm-i ħumārı
Ħalāş olup tuzakdan dest ü pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 57*). [*dest ü pāy, -uñ*]

dest ur: El vurmak, dokunmak.

1. Ayaĝa şaldı kime urdısā dest
Süleymān gibi yilden bindüĝi at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 166*). [*dest ur, -di, -sa*]
2. Meve ne kudretim var kim uram dest
Güle karşı revān ol bülbül-āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 160*). [*dest ur, -am*]
3. Uram ser-ħalkasına zülfünüñ dest
Lebüñden nüş idem cām-ı şabūhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 68*). [*dest ur, -am*]
4. Şafādan dōst destine urup dest
İletdi ħayme-i ħāsa hem anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 108*). [*dest ur, -up*]

5. Hikāyet kıldı Mecnûn'un du'âsın
Didi çün urdı Mecnûn halkaya dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 45*). [*dest ur, -dı*]
6. 'Abeg isrâf destin urma pende
'İlâc olmaz devâsuz derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 33*). [*dest ur-, -ma*]

dest uzat: *El uzatmak, dokunmak.*

1. Bu yazıdur degüldür 'aşk-bâzî
Uzatmadın ecel cellâdı desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 61*). [*dest uzat, -madın*]

dest yu: *El yıkamak; ümidini kesmek, vazgeçmek, ilgisini kesmek.*

1. Gerek şüridelikden yuyasın dest
Etege çek ayagunı tağ gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 138*). [*dest yu, -ya, -sın*]

destân: *Bülbül.*

1. Nevâ vü berk ile şürîde **destân**
Civân itdi cihânı sebz-i nev-ñiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 8*). [*destân,]*

dest-ber-dest: *El el üstünde durmak, birlik olmak.*

1. Uşûla çarb ururdu **dest-ber-dest**
Nevâ iylerdi 'uşşâk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 27*). [*dest-ber-dest,]*
2. Olup pençe-be-pençe **dest-ber-dest**
Bu mest arşlanların şavt-ı şedidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 96*). [*dest-ber-dest,]*
3. Riyâz-ı cennet-i me'vâ yiridür
Didi bumı vü qodı **dest-ber-dest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 155*). [*dest-ber-dest,]*

dest-ber-dest: *Çölden çöle, çöl içinde.*

1. Arayu gitdi ol merd-i Hudâ'yı
Segirdüp bād-pâyı **deşt-ber-deşt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 15*). [*deşt-ber-deşt,]*
2. Gerekmez baña dil-bersüz hayâtı
Düşüp şahrâ-be-şahrâ **deşt-ber-deşt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 65*). [*deşt-ber-deşt,]*

dest-ber-ser: *Elî başında.*

1. Vişâl-i dōst olmayup müyesser
Giderdi ser-be-sine **dest-ber-ser** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 6*). [*dest-ber-ser,]*
2. Oturdu ser-be-dest ü **dest-ber-ser**
Dil ü cāna bu būdan rāhat irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 12*). [*dest-ber-ser,]*

dest-būs: *El öpme.*

1. İderdi ol ‘adüya **dest-büsü**
Eger öldürse Leylî haylin aşhâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 126*). [*dest-büsü, -i*]

deşte düs: Çöle düşmek.

1. Çalındı kūs ‘uşşâk u hicāza
Yürür Mecnûn da hayrân deşte düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 11*). [*deşte düs, -miş*]

deşte düs: Eline düşmek, elde etmek.

1. Düşe bî-gâne destine mekânı
Ele alup ‘aşâ-yı nâ-tüvâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 28*). [*deşte düs, -e*]

dest-gîr: Düşenin elinden tutan, yardımcı olan.

1. Ki şol üftâde â‘mâ düşdi yire
Nola ger **dest-gîr** olsam çarîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 30*). [*dest-gîr,]*
2. Dökerdi döst kanın bulsa kanda
Kemân şunsa eger bir **dest-gîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 121*). [*dest-gîri, -i*]
3. Cihânda çalınmadı bir **dest-gîri**
Yüzini bir zemân sürdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 42*). [*dest-gîri,]*

deşti: Gövdesi geniş, boğazı dar, kulplu, emzikli veya emziksiz, topraktan yapılp fırında pişirilmiş su kabı.

1. Beni hışmuñ odı da virse bâda
Felek ger toprağumdan düze **deşti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 31*). [*deşti,]*

deşti: Çöle ait.

1. Yaraşur mı harâba serv-i hîş-nâz
N’ider gül-geşti ol âvâre **deşti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 103*). [*deşti,]*

dest-i ‘âlem: Alemin eli.

1. Giyer kürki zemâna göre ‘âkil
Çü gördük dest-i ‘âlemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 229*). [*dest-i ‘âlem, -den*]

dest-i dil: Gönül eli.

1. Virürem gevher-i nâ-süft çün dürr
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 90*). [*dest-i dil, -ün*]

dest-i hadem: Hizmetçilerin eli.

1. Yidiler t ziler dest-i  ademde
 ek p d n r  esterler diremde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 43*). [*dest-i  adem, -de*]
2. Yidiler t ziler dest-i  ademde
 ek p d n r  esterler diremde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 43*). [*dest-i  adem, -de*]

dest-i  ar: *Dikenin eli.*

1. El urd  merd-i big ne o k na
G l n d meni dest-i  ara d şdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 41*). [*dest-i  ar, -a*]

dest-i  ar: *Dikenin eli. II Rakibin eli.*

1. Hem n  avg   eker Őuride b lb l
G l-i vaşluŋ  u dest-i  ara d şdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 51, Mısra 47*). [*dest-i  ar, -a*]

dest-i  ırs: *Hırs eli.*

1. Ki d d id p  azandı ya ş  adı
Ki dest-i  ırs  senden ol da kesdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 17*). [*dest-i  ırs, -ı*]

dest-i y r: *Sevgilinin eli.*

1. Meger niş urdı  ancı dest-i y re
Bu  an andan açar b -za ım u yara (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 14, Mısra 59*). [*dest-i y r, -e*]

destine dest ur: *Elinin üstüne elini koymak, el ele tutuşmak.*

1. Őa ın bir gün a arsın Şonra anı
Urup el- ışşa Mecn n destine dest (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 81*). [*destine dest ur, -up*]

destine yapuş-: *Elini sıkıca tutmak.*

1. Yapuşdı d stunuŋ destine ol dem
Yine tecdid olundu ‘ahd-i mu kem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 11, Mısra 33*). [*destine yapuş-, -dı*]

destünde fırsat ol-: *Eline fırsat geçmek.*

1. Şu dem kim olmaya destünde fırsat
Ne işş  başuna   k-i ned met (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 13, Mısra 35*). [*destünde fırsat ol-, -ma, -ya*]

dest r: * zin, müsaade.*

1. Diler bir dem yüzün görmege **dest r**
İrişdi Leyl ’ye   n bu beş ret (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 80*). [*dest r,]*

destür vir: *İzin vermek, müsaade etmek.*

1. Dirin baña virürseñ söze destür
Eger ruḥşat virürseñ söze ḥaber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 42*). [*destür vir, -ür, -señ*]

devâ: *İlaç, derman, şifa, çare.*

1. ‘Abeḡ isrâf destin urma pende
‘İlâc olmaz **devâsuz** derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 34*). [*devâsuz, -suz*]
2. Kim isteye **devâ** dil yâresine
Ala meh-pâresin cân-pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*devâ,*]
3. Kim isteye **devâ** dil yâresine
Ala meh-pâresin cân-pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*devâ,*]
4. Ulular maşlaḥat görüp bu râyı
Dileyü gitdiler derde **devâyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*devâyı, -y, -ı*]
5. Ulular maşlaḥat görüp bu râyı
Dileyü gitdiler derde **devâyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*devâyı, -y, -ı*]
6. Ṭapuñ mühr-i sa‘adet ḥâtemidür
İrişdür derd-mend oldum **devâyâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 47*). [*devâyâ, -y, -a*]
7. ‘İlâc itdi şifâ virdi **devâsı**
Kaçan perhîzi bimâruñ bozuldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 46*). [*devâsı, -sı*]
8. Devâ kıl luṭf ile bu derd-i dâğa
Müyesser iyle yâ Rab vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 34*). [*devâ,*]
9. Devâ bulurlar idi ol iki merd
Sikender çeşme-i ḥayvânı n’itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 52*). [*devâ,*]

devâsuz rence düş: *Devasız derde düşmek. II Aşık olmak.*

1. Velî kânûnı bildi oldı epsem
Anı bildi devâsuz rence düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 41*). [*devâsuz rence düş, -miş*]

devât: *Divit; kalemleri koyacak bir kutu yanında kapaklı hokkasıyla, beldeki kuşağa çaprazlamasına sokularak taşınan ufak bir yazı takımı.*

1. Ṭolı âb-ı zeheb itdü **devâtın**
Hem almış sâzını Zühre kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 24*). [*devâtın, -ın*]
2. Şoḡdı dü-ḥayretten kalem barmağın ağzına **devât**
Yâra ‘arz-ı ḥâl için itdüm çü taḥrîr-i firâḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 9*). [*devât,*]

devâ-yı ümîd: *Ümit ilacı.*

1. Meded yitürmez ise cânuma **devâ-yı ümîd**
Başumda gerçi yuva yapıdı laḡlaḡ-ı firḡat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 6*). [*devâ-yı ümîd,*]

deve: *Deve.*

1. Kaṭār ile **deve** çulları dibā
Çekildi tāzī vü buḥtī ṭonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 80*). [*deve,]*

devha-i zibâ: *Güzel ağaç.*

1. Gözi ol devha-i zibāya düşdi
Gözi şuş oldu şâḥ üstinde zāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 24*). [*devha-i zibâ, -ya]*

devlet: *Devlet, makam.*

1. Açılmaz çün elünden genç bābı
Bu mıdur sürdigiñ **devlet** semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 15*). [*devlet,]*

devlet: *Baht, talih, büyük saadet, kut, büyük mutluluk.*

1. Dağıtma ‘aḳluñı āşüfte olma
Uyan **devlet** demidür hufta olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 30*). [*devlet,]*
2. Düzüp **devlet** cebinde ḳor muḥaḳḳaḳ
Eger şabr idesin şabr ile bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 74*). [*devlet,]*
3. Gelür **devlet** başuña endek endek
Dirüldi ḳaṭreden deryâ-yı enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 76*). [*devlet,]*
4. Gider elden ya başuñ ya külâhuñ
Süvâr ol raḥş-ı rāya **devlet** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 97*). [*devlet,]*
5. Biter **devlete** göre büstân da
Kime devlet hümâsı sāye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 70*). [*devlete, -e]*
6. El urdı **devletüñ** pîrāyesine
Girüp ḥammâma çıḳdı giydi cāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 158*). [*devletüñ, -üñ]*
7. Neñ öldi kim giyersin bu siyāhı
Didi anuñ içün kim döndi **devlet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 25*). [*devlet,]*
8. Yalıñ od düşdi **devlet** ḥırmenine
Ḳazâdan nâzil oldu bir zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 30*). [*devlet,]*

devlet hümâsı: *Devlet kuşu.*

1. Biter devlete göre büstân da
Kime **devlet hümâsı** sāye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 71*). [*devlet hümâsı,]*
2. Uyup hem Nevfel’e gitdi iline
Varup **devlet hümâsı** sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 157*). [*devlet hümâsı,]*

devlet ḳapūsı: *Şans kapısı.*

1. Saña devlet ḳapūsın açā mālî
Bu sözi kim didi ol merd-i ḡaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 208*). [*devlet ḳapūsı, -n]*

devlet külâhı: *Ululuk külâhı, hükümdarlık makamını temsil eden külâh. Külâh, askerler ve her tabakadan halk tarafından*

asırlar boyunca giyilmiş ve asırlar boyunca kültürümüzde muhtelif meslek gruplarının ve toplulukların sembolik bir aracı olarak kullanılmıştır. Örneğin; Mevlevî külâhı vs.

1. Ki olsa efserüñ **devlet külâhı**
Hevâya uyma ey murğ-ı hevâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 116*). [*devlet külâhı,]*

devlet olmayınca başda rastuğ turmaz kaşda: İnsan şanssız olursa hiçbir yaptığı iş başarıya ulaşmaz anlamında atasözü.

1. Hemîşe âdeti lût-ı let ola
Meşeldür devlet olmayınca başda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 68*). [*devlet olmayınca başda rastuğ turmaz kaşda,]*

devletlü: Kutlu, talihli, bahtı iyi.

1. Bulam her cür'ada biñ biñ fütûhı
İlâhî baña bu **devletlü** rûzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 71*). [*devletlü,]*
2. ,Selim-i 'Âmiri'dür hâl-i Mecnûn
Hêlâl etmeklü **devletlü** er idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 5*). [*devletlü,]*

devr: Dönme, dönüş.

1. Felek **devrinde** bakup kıldı nâle
Türup haykırdı ol resme şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 24*). [*devrinde, -i, -n, -de]*

devr: Devir, zaman, çağ.

1. Felek kim cünbişi **devri** aradı
Sücûdi dâ'im itmekdür murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 33*). [*devri, -i]*
2. Saña ger lâmelif olursa pergâr
Olasın **devr** sırrından haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 24*). [*devr,]*
3. Nice mazlûm vardur **devr** içinde
Yirinden mâhinüñ tâ peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 32*). [*devr,]*
4. Yiyessin tâzi gibi tâziyâne
Saña kim döne döne cevr ider **devr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 71*). [*devr,]*

devr it: Dönmek.

1. Nice ma'sûk u 'âşık var cihânda
Cihânda çarh-ı gaddâr ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 77*). [*devr it, -eli]*

devrân: Dünya.

1. Urur **devrân** kafâna silleler hêş
Çor iseñ pây-e-i kadriñe pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 100*). [*devrân,]*

devrân: Devir, zaman, çağ.

1. Ki ey cān-ı mürüvvet kân-ı ihsân
Benem **devrân** elinden dil-şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 77*). [*devrân,]*
2. Dilüñi şevka kütâh iylemezsın
Dön ey **devrân** baña cevr iylemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 41*). [*devrân,]*
3. Yakañ tã kırtula **devrân** elinden
Hevâ-yı ‘aşk ile olan revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 94*). [*devrân,]*

devr-i felek: Zaman, kader, talih.

1. Dem ola üstüme sāye şala hümâ-yı ümîd
Eger esâsını ‘ömrüñ yıkarsa **devr-i felek** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 9*). [*devr-i felek,]*

devr-i ğaddâr: Zalim, döneğ dünyâ.

1. Dönersin dösttan çün **devr-i ğaddâr**
Biz olduğ saña nuşretde tu feylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 134*). [*devr-i ğaddâr,]*

devr-i ‘ömr-i rûzigâr: Ömrümün vakti.

1. Bu sevdâ tãc ola başumda her-gâh
Geçince devr-i ‘ömr-i rûzigârım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 101*). [*devr-i ‘ömr-i rûzigâr, -um]*

devr-i rûzgârî: Zamane, devir, zaman.

1. Kafâ döndürdüğidir halka her dem
‘Aceb yıldür bu **devr-i rûzgârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 159*). [*devr-i rûzgârî,]*

devr-i zemâne: Kader, talih.

1. Yâ Rab ne günâh itdüm ola **devr-i zemâne**
Her yirde görür cān gözi didârımı yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 8*). [*devr-i zemâne,]*

devr-i zuhal: Eskilerin inancına göre âlemin bir devir müddeti vardı ve bu müddetin her biri 49. 000 sene sürüyordu. 49. bin yıllık müddet yedi devre ayrılıyordu. Bu yedi devrenin her bir devir müddeti Seba-ı seyyare denilen gökteki en önemli yıldızlar olan Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay (o devirlerdeki isimleriyle Zuhâl, Müşteri, Mirrih, Şems, Zühre, Utarid ve Kamer) tarafından idare ediliyordu. Bir devre 49. 000 yıl sürüyor, bu süre yedli yıldızın devirlerine bölünüyor, her yıldızın devri 7.000 sene devam ediyordu. “ Her yıldız için süren 7. 000 yıllık her bir devrenin ilk bin yılını yedi seyyareden biri müstakil olarak idare ediyor, diğer altı bin seneyi ise diğer seyyarelerle birlikte müşterek idare ediyordu. Eskilerin inancına göre birinci devrin ilk bin yılı Zühâl ile başlamıştı ve bu yüzden ilk devre Devr-i Zühâl denmiş, Hz Âdem bu devre de dünyaya geldiği için bu devre Devr-i Âdem de denilmiştir.

1. Ne deñlü ola anda revnağ u nür
Ço harf-i ta’ni kim devr-i Zuhaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 91*). [*devr-i zuhal, -dür]*

devşür: *Toplamak, derlemek, bir araya getirmek.*

1. Dil-i Ferhād'tan almaz hayālin
Bu virāndan tapuñ **devşürdi** rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 141*). [*devşürdi, -di*]

deyr: *Manastır. II Dünya.*

1. Yaraşmaz sen şanem gelmege bu **deyr**
Yüzünde gerçi zâhir dil-nüvâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 24*). [*deyr,]*

deyyâr: *İnsanlar, kimseler.*

1. Dilinde guşşa vü endüh-ı enbüh
Çodi **deyyârı** terk itdi diyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 15*). [*deyyârı, -i*]

di: *Demek, adlandırmak.*

1. Ümmî **didiler** tapuna ammā
‘Ālemde olur mı senden a’lem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 43*). [*didiler, -di, -ler*]
2. Kaşı nūmî dilinde oldı meknūn
Anuñ-çün **didiler** Mecnūn'a mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 168*). [*didiler, -diler*]
3. ‘Adūlar ‘ākile mecnūn **dimişler**
Veli hāşā ‘aceb herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 161*). [*dimişler, -miş, -ler*]
4. Gice konuğıdur geh geh katumda
Meşel iden konuğ hakkında hōş **dir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 27*). [*dir, -r*]
5. Yaraşur ger saña **dirlerse** insān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 70*). [*dirlerse, -r, -ler, -se*]
6. Gül-i şādî bi türür belki yarın
Peder öldi garîbem **dime** zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 239*). [*dime, -me*]

di: *Demek, söylemek.*

1. Yüz urup **diseñ** aña kim yile virdüğün gönül
Hüy idindi yilmegi büyuñla her gāh her şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 3*). [*diseñ, -se, -ñ*]
2. Şarāb-ı mihr ü vefā görünür serāb-ı cefā
Felek **didükleri** bir beyzā-yı müdevverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 7*). [*didükleri, -dük, -ler, -i*]
3. Ki çoğar anuñ içinden nice gurāb-ı cefā
Cihān **didükleri** bir köhne haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [*didükleri, -dük, -ler, -i*]
4. Zemîne çur **didüñ** çurdu muqarrer
Semāya dön **didüñ** döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 29*). [*didüñ, -dü, -ñ*]
5. Zemîne çur **didüñ** çurdu muqarrer
Semāya dön **didüñ** döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 30*). [*didüñ, -dü, -ñ*]
6. Zemîne dön **diseñ** ey şāh-ı qahhār
Döne dönmeye emründen felek-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 31*). [*diseñ, -se, -ñ*]
7. Dimüş vā’iz da hāzır halka ol dem
‘Aceb var mı içünüzde bir Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [*dimüş, -müş*]
8. Şu kim bu fitneye olmadı meftūn
Didi gıybet dilinden Kaş’a Mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 44*). [*didi, -di*]

9. Ki işitdüm fülân yirde fülânı
Seni sevmiş **didiler** hem sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 58*). [*didiler, -di, -ler*]
10. Fünûn-i derd-i ‘aşkuñ nükte-dâni
Dimiş kim ‘aşk u meşk olmaz nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 2*). [*dimiş, -miş*]
11. Didi bilmem daği ben Tañrı tanığ
Nedür ma‘şûka n’olur ‘aşk u ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 1*). [*didî, -di*]
12. Baña hiç ‘aşk ile töhmet **dinür** mi
Daği ben bilmezem ‘aşkı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [*dinür, -n, -ür*]
13. Görüp anı iraqdan bildi Leylî
Anasına **didî** çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 28*). [*didî, -di*]
14. Revân yirden turup ol serv-reftâr
Didî üftâdesine düşme ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 32*). [*didî, -di*]
15. İşidüp Leylî âvâzın o zâruñ
Didî dervişsin saña Hâk vire yârũñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 52*). [*didî, -di*]
16. Di ne gülzâre varam ya ne bâğa
‘ilâc olmağa ‘ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [*di,]*
17. Didi râvî-yi kışsa hâtif-i güy
Söze incü dizen sözi idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 1*). [*didî, -di*]
18. Didi bir şahş-ı rindâne-revende
Fülân yirde şataşdum ol levende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 13*). [*didî, -di*]
19. Didi ne kimsesin kıandan gelürsin
Bilişlikden gibi def’i bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 49*). [*didî, -di*]
20. Didi pîr atañam ben haste vü zâr
Senüñ gâvgân ile rüsväy-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [*didî, -di*]
21. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî’dür andan gâyrı kim vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 53*). [*didî, -di*]
22. Didi tütup elin tur ey hevâ-dâr
Seni Leylî taleb iyler aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 59*). [*didî, -di*]
23. Didi ey pîr-i zinde Hızır-girdâr
Sözinde âb-ı hayvân çeşmesi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 63*). [*didî, -di*]
24. Nasîhat iylediler aña muhkem
Dimişlerdür yevminden ya bir oğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 74*). [*dimişlerdür, -miş, -ler, -dür*]
25. Meger ol pîr-i hûş-rây u hîred-mend
Didî pîrâne itdi oğlına pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 2*). [*didî, -di*]
26. Elüm tuta **didüm** tütduñ ayağum
Düşürdüñ eyle kıalmadı tayağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 7*). [*didüm, -dü, -m*]
27. Didi ey hurde-dân u hûş şemâ’il
Cemâlüñ kıble-i kıavm u kabâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 3*). [*didî, -di*]
28. Didi Mecnûn kıayurma gam degüldür
Ki bu râhat demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 57*). [*didî, -di*]
29. Baña **dirsin** ki kıara yazu öğren
Başuma kıara yazu olmışam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 13*). [*dirsin, -r, -sin*]
30. Tavâf-ı küy-ı yâre gitdi şan peyk
Şafâsından **diyüp** lebbeyk lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 10*). [*diyüp, -(y)üp*]
31. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*didî, -di*]
32. Çü aldı bu cevâbı pîr-i mañzûn
Didî ‘âşıkdur oğlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*didî, -di*]
33. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*didî, -di*]
34. Çü aldı bu cevâbı pîr-i mañzûn
Didî ‘âşıkdur oğlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*didî, -di*]

35. Didi ey şîr-pençe ejdehâ-fer
Seg-i Eshâb-ı Kehfe yâr u hem-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 123*). [didi, -di]
36. Yüri var iyle bu fikri ferâmûş
Bunı böyle **didî** vü oldı hāmûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 156*). [didi, -di]
37. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra yâ sâdât-ı ‘Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52*). [didiler, -di, -ler]
38. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra yâ sâdât-ı ‘Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52*). [didiler, -di, -ler]
39. Bu yârân cümle A‘râbun levendi
Ğalať **didüm** muhâbbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14*). [didüm, -dü, -m]
40. Bu yârân cümle â‘râbun levendi
Ğalať **didüm** muhâbbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14*). [didüm, -dü, -m]
41. El urdı hâlkaya şan zülf-i dil-dâr
Didi yâ Rab bu bende hâłka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 61*). [didi, -di]
42. Bu ğamdan özge aĥvâli gerekmez
Siyehdür **didiler** Leyli cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 71*). [didiler, -di, -ler]
43. Hikâyet kıldı Mecnûn’un du‘âsın
Didi çün urdı Mecnûn hâlkaya dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 45*). [didi, -di]
44. Emîn olsun belâdan **diyen** âmîn
Kulať tutup bu kavle pîr-i maĥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 36*). [diyen, -yen]
45. Didi ey kayd-ı ‘aşka şayd u naĥcîr
Perişân yil gibi nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 70*). [didi, -di]
46. İletdi hâne-kâh-ı şeyĥe ser-mest
Didi cân-ı peder yüz sür bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 83*). [didi, -di]
47. Didi ey verd-i virde tâze gülşen
Du‘âlar ğallesinüñ ĥırmenisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 90*). [didi, -di]
48. Döne döne hikâyet itdi anı
Didi yüz şuyı ile andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 115*). [didi, -di]
49. Atasına **didiler** ittifâķi
Fülân ğâr içre bir zâhid velî var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 16*). [didiler, -di, -ler]
50. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña **dirler** ki geť ‘aşķ u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [dirler, -r, -ler]
51. Şeker ĥaťtı gider mi hiç megesden
Baña **dirler** ki ğamdan gönünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 95*). [dirler, -r, -ler]
52. Didi ol ĥastenüñ budur cevâbı
O Mecnûn’ı buluñ itmeñ dirîĝi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 36*). [didi, -di]
53. İrişdi vâlid-i Mecnûn’a maĥzûn
Didi ir irmedin Kays’a şubaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 43*). [didi, -di]
54. Dirîĝa ol civân ĥanı **didî** pîr
Ķayurđı Kays’ı her kavm ü ĥabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 60*). [didi, -di]
55. Didi ol ĥavme gördüĝi ĥaberdan
Ki gördüm Kays’ı ĥâli teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 112*). [didi, -di]
56. Velî bulunmadı Mecnûn-ı şeydâ
Didiler ya ecel uğrâdı yâ şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 59*). [didiler, -di, -ler]
57. Güç olur toĥ aĝırlamak **didiler**
Ķamı ĥelvâ idinmiş miĥneti zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 88*). [didiler, -di, -ler]
58. Düşüp ayaĝına yüz sürdi Mecnûn
Didi ĥatuñda pür-cürm ü günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 5*). [didi, -di]
59. Didi ey nâre düşmiş nür-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 1*). [didi, -di]
60. Tütup tırmaz imiş rastuĝı ĥaşda
Didi söz bitüren bostân-ı cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 69*). [didi, -di]
61. Şaķınduĥ göze çöp düşer **dimişler**
Cihâna gelmedi baĥtuñ gibi saĥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 12*). [dimişler, -miş, -ler]

62. Didi ey gevher-i dürc-i siyâdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 1*). [*didî, -di*]
63. Gören anı şanur kim hânde iyler
Baña **dirler** niçün yok sende hânde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 53*). [*dirler, -r, -ler*]
64. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi çün hâste Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 33*). [*didî, -di*]
65. Ölürse kimseye hâlin **dimezdi**
Yatup vîrandâ ol keklık çü bayküş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 84*). [*dimezdi, -mez, -di*]
66. Cigerler yakıcı eş'âr-ı Mecnûn
Didi ey perdede perverde yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 141*). [*didî, -di*]
67. Varup Leylî anasına **didî** tiz
Ki tâ şefkat ide cân pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 168*). [*didî, -di*]
68. Bu gam-perver haberden bî-fer oldı
Didi ger mâni' olmağdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 173*). [*didî, -di*]
69. İde sünbüller ile riş-hândi
Galağ **didüm** degüldi bu murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 89*). [*didüm, -dü, -m*]
70. Eger aransa şahrâ vü cibâli
İrem ol ravzaya **dinse** hağ ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 105*). [*dinse, -n, -se*]
71. Selâmın aldılar İbnü's-Selâm'ün
Didiler yok kabüle bizde tağşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 59*). [*didiler, -di, -ler*]
72. Diyüp lebbeyk hâci gibi Hâc'da
O vecd ile ser-âgâz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 20*). [*diyüp, -y, -üp*]
73. Mürüvvet mevci dilde iyledi cüş
Didi bu bî-penâha puşt olayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 45*). [*didî, -di*]
74. Bu va'de iyledi şükrâne secde
Didi bu söz şeker ezdi tamağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 83*). [*didî, -di*]
75. Bulınmayınca bu maflüb-ı nâ-yâb
Didi Mecnûn'a hem ey bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 137*). [*didî, -di*]
76. Didiler her ne ise vaşf-ı hâlin
Ki bir duğter bunı divâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 22*). [*didiler, -di, -ler*]
77. İder tekbîr-i fetih dilde tekrâr
Didi bir yâr aña kim niçün ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [*didî, -di*]
78. Kılursın sen 'adü hayline meyli
Didi çün 'aşıka haşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 137*). [*didî, -di*]
79. Arada pârelendi şulh câmı
Didiler kavm-i Leylî bu hitâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 33*). [*didiler, -di, -ler*]
80. Kılınç iyler kılıca oğa **dir** oğ
Anuñ kim oldı bağır pür-cerâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 144*). [*dir, -r*]
81. İder 'âkil şalâh-ı dil-nüvâzı
Didi sizden murâdum vuşlat idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 21*). [*didî, -di*]
82. Urup dil nîzesin hiddetler itdi
Didi ahsente zî-ümmid-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 5*). [*didî, -di*]
83. Söze dür düzdi dürc-i sînesinden
Didi Nevfel ki leşker çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 3*). [*didî, -di*]
84. Nice bir ağladursız çoñ avınsun
Didi Leylî atası zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 75*). [*didî, -di*]
85. Hemân ihmâle yüz tıtdı o mühmel
Didi gerçi dirüp geldüm bu hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 129*). [*didî, -di*]
86. Hemân yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi Nevfel idüp anca mürâ 'ât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 199*). [*didî, -di*]
87. Saña devlet çapûsın açâ mâli
Bu sözi kim **didî** ol merd-i ğaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 209*). [*didî, -di*]
88. Naşîb olmayıcağ iş başup olmaz
Didiler Nevfel'ün bir nice yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 135*). [*didiler, -di, -ler*]

89. Tazarru' bâşın açup **dirler** idi
Ne hâşıl şanumuzdan saña ey şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 62*). [*dirler, -r, -ler*]
90. Didi bunuñ vişâli baña lâyıķ
Eger Mecnûn'a virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 6*). [*didı, -di*]
91. Eşe şanduk başa gelür **didiler**
Ey 'âkil i'tibâr it bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 22*). [*didiler, -di, -ler*]
92. Şaķınduk göze çöp düşer **dimişler**
Şular kim meyve-i hikmet yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 20*). [*dimişler, -miş, -ler*]
93. Bu tertib üzre nazm itdi cevâhir
Didi ol nâ-bedid olan remide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 3*). [*didı, -di*]
94. Süvârı gördi şayyâd oldı maħzûn
Didi Mecnûn konuķ geldüm ķapuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 21*). [*didı, -di*]
95. Tırurdu diñleyüp ağızında barınaķ
Didi ger faķr u fâķum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 51*). [*didı, -di*]
96. Amân virdi ķodı elden şikârı
Didi rây ile ķurtarduñ bu câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 37*). [*didı, -di*]
97. Dir idi aña rıfķ u rıķķat ile
Ki ey bencileyin âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [*dir, -r*]
98. Ķararmış gönlinüñ hem-hâli gördi
Didi hâlün ferâğ u menzilün bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 35*). [*didı, -di*]
99. Ķarâb olmağa yüz tıtdı ĵalelden
Diridüñ saña ĵam irse irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 61*). [*diridüñ, -r, -, -ñ*]
100. Ķarıya yalvarup hâlini şordı
Didi bir tıul ķarıyam ben fâķire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 23*). [*didı, -di*]
101. Anı ķismet ķıluruz iki yâri
Didi Mecnûn düşüp pâyına fi'l-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 31*). [*didı, -di*]
102. Yire sürüp yüzün aĵladı Mecnûn
Didi yâre ki ey Baĵdâd-ı iħşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 61*). [*didı, -di*]
103. Ķaķ ecrün vire Allah 'aliyullah
Didi buñı atıldı nitekim tır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 111*). [*didı, -di*]
104. Nişâr itdi bu lülü-yı ĵoş-âbı
Didi ol ĵün ki Nevfel buldı fırsat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 3*). [*didı, -di*]
105. Çü vaşlı müşķil oldı yâr-ı cânuñ
Anasına **didı** bir kimse Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 175*). [*didı, -di*]
106. Didi âh iyleyüp ey miskîn âne
Size âhum irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 184*). [*didı, -di*]
107. İşidenler **didiler** bârek-Allah
Atası Leyli'nüñ dermânde ķaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 116*). [*didiler, -di, -ler*]
108. Şu deñlü kim eger **dinse** inanma
O zer kim biri biñ sime geķerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 82*). [*dinse, -n, -se, -*]
109. Anuñ-çün gözleri bımâra döndi
Dir idi çekse ger meşşâta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 151*). [*dir, -r*]
110. Ne yârı var ki **diye** kışşasını
Ķapu baĵlu ayaķda âhenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 38*). [*diye, -ye*]
111. Ki düşdi merd-i mürde ĵibi ol dem
Didi ya bu 'amelden iyle perhiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 25*). [*didı, -di*]
112. Elinden iħtiyârı gitmiş idi
Didi hicrün baña çün derd ü ĵamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 45*). [*didı, -di*]
113. Dilinden aķıdup şaķķ-ı ĵikâyet
Didi ol mâh-ı nevden ayru Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 3*). [*didı, -di*]
114. Düşüp ayaĵına 'özrin dilendi
Didi saña laťife iyledüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 91*). [*didı, -di*]

115. Dimişdür nâkışātu'l-‘aql ve’d-dîn
‘Ömer kim zenlere şeytân dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 64*). [*dimişdür, -miş, -dür*]
116. Dimişdür nâkışātu'l-‘aql ve’d-dîn
‘Ömer kim zenlere şeytân **dimişdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 65*). [*dimişdür, -miş, -dür*]
117. Saña ol düşmen ola mı **dir** idüñ
‘Adû oldı saña ol bî-vefâ yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 34*). [*dir, -r*]
118. Didi bu kışşayı inşâ iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 1*). [*didî, -dî*]
119. Olubdur burc-ı hâbsum pâsbânı
Eger hâlüm **disem** bir râz-dâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 67*). [*disem, -se, -m*]
120. Didi açup zebân-ı âteş-engîz
Ki siz de gam gibi başuma üşmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 78*). [*didî, -dî*]
121. Añup anı **didiler** cümle mañzûn
Ki ol üftâde vü mehcûr u nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 22*). [*didiler, -dî, -ler*]
122. Meğer Leylâ’nuñ itdi aq gülin yâd
Didi eyvah dirigâ kim garîbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 7*). [*didî, -dî*]
123. İrişdi cilve-gâh-ı yâre derhâl
Didi Leylî görüp anda bu hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 63*). [*didî, -dî*]
124. Didi ol düşmenine ey birâder
Dilerseñ ıresin her yirde hayra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 90*). [*didî, -dî*]
125. Meger kim zehr-i kâhruñdan kaçarlar
Diyüp bunı şu resme itdi âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 47*). [*diyüp, -y, -üp*]
126. Didi gördüm fülân vâdide anı
Adı vâdidür ammâ gûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 36*). [*didî, -dî*]
127. Didi el-mü’minüne lâ-yemü tüne
Cihânda her gamun pâyânı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 136*). [*didî, -dî*]
128. Didi atasına Mecnûn-ı hâste
Senüñ pendüñ ki baña cân-fezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 16*). [*didî, -dî*]
129. Gömüldi tüt ki bu ‘aşık giriftâr
Baña **dirsin** iriş vaqt-i ecedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 53*). [*dirsin, -r, -sin*]
130. Ecel ben hasteyem baña muhaldur
Baña **dirsin** ölürem toprağum şaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 55*). [*dirsin, -r, -sin*]
131. Eger toprak gerekse gel tenüm aç
Baña **dirsin** du‘âdan an revânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 57*). [*dirsin, -r, -sin*]
132. Benüm yâduma gelmez kendü cânüm
Baña **dirsin** şöñümde ocağum yaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 59*). [*dirsin, -r, -sin*]
133. Didi ağlayup aña şefkatinden
İy bağrum pâresi kana boyanduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 4*). [*didî, -dî*]
134. Dir idi hem döğüp seng ile sîne
Ki ey şefkatlu ata kânde gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [*dir, -r*]
135. Didi şahib-rivâyet kışşa-perdâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 1*). [*didî, -dî*]
136. Tırâş itdi refiķi kendü kaldı
Didi anı gören kim bu ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [*didî, -dî*]
137. Tırâş olup ol şüret bu kıla bir
Didi bu ‘aşk işi birlik işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 15*). [*didî, -dî*]
138. Niçün ol gitdi sen kılduñ nişâni
Didi gayret degül mi andan ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [*didî, -dî*]
139. Serine mağz-ı ‘aşkuñ pöst olmaq
Didi bunı vü geçdi iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 25*). [*didî, -dî*]
140. Vücüdında bulunmaz gayr-ı yârı
Didiler kıll bu şırta hem beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 19*). [*didiler, -dî, -ler*]
141. Birine kıllarından kıldı fermân
Didi ol bî-günâh âhüyı gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 33*). [*didî, -dî*]

142. Varup dergâh-ı şâha **didi** ey şâh
Bu şaḥş âdem degül belki firîşte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 36*). [*didi, -di*]
143. İletdi kalb-i segden şadr-ı şâha
Civâna i'tizâr idüp **didi** şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 51*). [*didi, -di*]
144. Seni segden ne hoş kırtarmış Allah
Didi kim uğramadın ben bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 53*). [*didi, -di*]
145. atında besledürdi bir nice seg
Kime hıḥm itse cellâda **dir** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 3*). [*dir, -r*]
146. Niyâz yüz urup götürüp el
Didi ey Zühre-i rüḣen Şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 41*). [*didi, -di*]
147. Niyâz itdi aña Mecnûn-ı Şeydâ
Didi ey Müşterî ey âlî'î sa' d (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 51*). [*didi, -di*]
148. Yüz urdı hâzretine çäre-sâzuñ
Didi ey Müşterî Zühre gûlâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 63*). [*didi, -di*]
149. Egildi râst servi düşdi pâyâ
Didi ey luḥfi Şayd iden sibâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 39*). [*didi, -di*]
150. Dönüp **didi** getir ortaya neñ var
Haber ehli haber yükin çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 46*). [*didi, -di*]
151. Didi ey yaram üzre uz Şaçan yâr
Adum Leylî vü rüz-ı âlî'üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 86*). [*didi, -di*]
152. İlet luḥf it o 'aşḥ âvâresine
Didi bunı vü itdi 'azm-ı hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 155*). [*didi, -di*]
153. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pây
Didi bende ne kâgıd var ne hâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [*didi, -di*]
154. Didüm anuñ çatında evvel âhir
Ki ol ilden ıḥup âvâre olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 124*). [*didüm, -dü, -m*]
155. Gün üzre giceden itmiş niâbı
Diridüm serv eger serv olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 53*). [*diridüm, -r, -idi, -m*]
156. Dirin baña virürseñ söze destür
Eger ruḥŐat virürseñ söze haber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 42*). [*dirin, -r, -in*]
157. Dimiş Őoñra cefâ-yı bî-ıyâsı
Ki bu nâme ki pür-tâb u Şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 16*). [*dimiş, -miş*]
158. Rivâyet kâsesinden ıldı iḥ'âm
Didi bir gün velime itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 3*). [*didi, -di*]
159. Saña cevr itdi sürersin Şafâyı
Didi kim baña yitmez mi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 39*). [*didi, -di*]
160. Dürüst oldı velî albi Şikeste
Didiler hâla iylerken vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 37*). [*didiler, -di, -ler*]
161. Söze bu resme dizdi dürr ü gevher
Didi ba'zî ruvât-ı hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 3*). [*didi, -di*]
162. Üninden añlamayup Şordı nâmın
Didi kim ben Selîm-i 'Amirî'yem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 23*). [*didi, -di*]
163. ıḥardı heybesinden virdi hil'at
Didi âteş abî'atdur vücudum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 31*). [*didi, -di*]
164. Bu bir loma yimedi hep yidi vaḥŐ
Selîm aña **didi** kim ey ciğer-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 43*). [*didi, -di*]
165. Nedür saña gıdâ âhir Şeb ü rüz
Didi olmaz gıdâ olmasa hayvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 45*). [*didi, -di*]
166. Senüñ nedür gıdân ey urfe insân
Didi kim her Őeḥer dil-ber hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 47*). [*didi, -di*]
167. Anı da'vet kılop gönderdi hâcib
Didi hâcib varup zâhid atına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 15*). [*didi, -di*]

168. Ki budur günde bir kez cismüme küt
Didi hâcib gurûrından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 21*). [*didî, -di*]
169. Esîr olmazdı cânûn bu giyâha
Didi zâhid ki ‘aqluñ bî-heberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 25*). [*didî, -di*]
170. Aña hem mâderinüñ şordı hâlin
Didi hâli nedür ol derd-mendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 33*). [*didî, -di*]
171. Şanasın nây içine düşdi âzer
Didi ey gevherümüñ pāk dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 81*). [*didî, -di*]
172. Od ocağ yok ne yirde bişer aş
Didiler merd-i zâhiddür bu meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 9*). [*didiler, -di, -ler*]
173. Gözüñ aç ‘ibret al kâsr-ı İremden
İrem **dirken** İrem kaşırına Şeddâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 125*). [*dirken, -r, -ken*]
174. Kerem kıl sen daği geç bu hevesden
Bum böyle **diyüp** düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 97*). [*diyüp, -y, -üp*]
175. Kimüñ zikrin ider ola güher-rîz
Didi mihr ile mühr açup ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [*didî, -di*]
176. Didi ben hasteyem anuñ refîkı
Ğam içre baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 48*). [*didî, -di*]
177. Hevâ-yı yâr ile pür-cüş geldi
Didi ne nev-behâr irdi bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 143*). [*didî, -di*]
178. Didi kim key hañadur bu cüdâyî
N’ola gelse kenâruna nigârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 150*). [*didî, -di*]
179. Eger görseñ daği artardı zevkuñ
Didi Mecnûn ana ey fitne-sâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 157*). [*didî, -di*]
180. İkimüz de belâdan olmaduk ferd
Benem ol Leylî **didügi** siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 51*). [*didügi, -düg, -i*]
181. Dilerem ol şanemden iyle rüzî
Didi bum vü tutdu râh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 73*). [*didî, -di*]
182. Didi söz cevherin nazm iden üstâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 1*). [*didî, -di*]
183. Teğarrub gösterüp kıldı ri‘âyet
Didi kândandur ey servi hırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 39*). [*didî, -di*]
184. Niçün terk iyleyüp geldüñ mağâmuñ
Didi kim geldüğü yir şehr-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 41*). [*didî, -di*]
185. Cevâbı böyle virdi ol sözine
Didi ey serv-i nâz u nâz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 65*). [*didî, -di*]
186. Virüp andı **didî** ol arzû-mend
Hudâ için ki yaratdı cihâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 102*). [*didî, -di*]
187. Selâm ortaya kodı hõş ta‘âmı
Didi kim tuzlu söze tatlı dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 113*). [*didî, -di*]
188. Velî ten kuvvetinüñ aşlı nândur
Didi ‘aşğ aşına ben şunıcağ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 117*). [*didî, -di*]
189. Eşer itmedi aña seng-i küdek
Didi şanma beni şüret-perestem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 147*). [*didî, -di*]
190. Küsül yorganuña göre **dimişdür**
Şovutma şöğbeti ey yâr olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 172*). [*dimişdür, -miş, -dür*]
191. Melâmet âteşine sen de tap yak
Sözün miğdârına göre **dise** merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 169*). [*dise, -se*]
192. Didi anuñ gibi uşluya mecnûn
O hõd cümle hünerde kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 26*). [*didî, -di*]
193. Niçün fehmi itmeye büyından anı
Didi Mecnûn beni ‘aşkuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 61*). [*didî, -di*]
194. Anuñ-çün **didî** mecnûndur Muhammed
Müselmânı sefih añlar münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 24*). [*didî, -di*]

195. Didi Leylâ'ya istignâ yüzinden
Ferâğum var benüm ay ile günden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 46*). [*didi, -di*]
196. Anuñ gayrın nice fehm ide hüşum
Didi Leyli benem maṭlûbuñ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 51*). [*didi, -di*]
197. Dimiş yağmur yağar rüz-ı falânda
O yağmurdan içen dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 2*). [*dimiş, -miş*]
198. Vezîr ü şâhda ḳalmış hemân hüş
Dimiş halkuñ şağîri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 9*). [*dimiş, -miş*]
199. Dimiş biz de içelüm şudan ey şâh
İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [*dimiş, -miş*]
200. Didi Mecnûn'a ref' itdi ḥicâbı
Sözün kim gevher-i nâ-süfte ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 112*). [*didi, -di*]
201. Ol amı rıfḳ ile iylerdi te'dîb
Didi Zeyd'e ki germ olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 133*). [*didi, -di*]
202. Adın Zeyneb **dinürken** ziyet itdi
Nühüfte mür çeşminden dehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 34*). [*dinürken, -n, -ür, -ken*]
203. Ḳuru gavğa çeker bî-çare 'andel
Meşel bustânınuñ ehli ne ḥôş **dir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 65*). [*dir, -r*]
204. Bu bendün bendesi 'âlemde şehdür
Eger çehden bulam **dirseñ** necâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 161*). [*dirseñ, -r, -señ*]
205. Yapış **dirsin** baña sen şah-ı ḥâra
Bu seyle maḥlaş olmaz ḥâr u ḥâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 148*). [*dirsin, -r, -sin*]
206. Deler bağrın ne servî **dir** ne şimşâd
Bu seyrün kim ser-encâmı 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [*dir, -r*]
207. Didi bu kışşanuñ râvisi üstâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 1*). [*didi, -di*]
208. Revân irdi çü bād-ı lâ'ubâlî
Didi Mecnûn'a uçdı bağdan zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 17*). [*didi, -di*]
209. Ki kendü de dirise kâr u bârı
Didi zinde ḥitâb ṭa'n-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 33*). [*didi, -di*]
210. O besdür baña ḳo cân u cihâni
Didi Zeyd iyledi bu müşkili ḥall (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 45*). [*didi, -di*]
211. Ṭurup çekdi hemân Zeyd'i kenâra
Didi ahsent zihî ḥôş-rây u ḥôş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 55*). [*didi, -di*]
212. Didüm bu demde bu ḥarf-i 'azîmi
Baḳup Mecnûn bu ḳavl-i üstüvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 52*). [*didüm, -dü, -m*]
213. Anuñ bir ḥarfi ammâ key ḥaṭâdur
Didün öldi falân ḳodı cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 37*). [*didün, -dü, -ñ*]
214. Didün kim 'aşḳ her çüfti ḳılır tek
Gözetdüm ben de ol ṭavr-ı ḳadîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [*didün, -dü, -ñ*]
215. Hünerde manzarı ḥabt u ḥaṭâdur
Dimiş ol kim dilinde vardur uzluḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 71*). [*dimiş, -miş*]
216. Hemân **dir** ehl-i Ḥaḳḳ'a bârek-Allah
Hüner ehli hüner-perver gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 64*). [*dir, -r*]
217. Diridi güş idenler âferîn bād
Senün de ḥüb ise ey dil ḥışâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 6*). [*diridi, -r, -i, -di*]
218. Görüp gaybı Ḥudâ'dur **diye** bî-'ayb
Hünerden şimdi 'âlem oldı ḥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 74*). [*diye, -ye*]
219. Şikâyet ḳıldı yandı şem'a şebden
Didi bu şeb meger dūd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*didi, -di*]
220. Didi aḥvâli ol esbâbı şundu
Semâ' itdi çün ol peygâma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 46*). [*didi, -di*]
221. Ḳaçup mecnûn **didi** 'âḳil geçenler
Ḥaber itdi irişdi Leyli'ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 76*). [*didi, -di*]

222. Bedîhî **didî** bir şî'r âteş-engîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 160*). [*didî, -di*]
223. Didi bu kışşa böyle oldı âhîr
Ki ol firqat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [*didî, -di*]
224. Didi ol serv-i nâz itdi niyâzi
Ki ey mâder dükendi rüz-ı 'ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 66*). [*didî, -di*]
225. O süsen 'uqdesinden gel haber al
Didi hem aña di benden bu pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [*didî, -di*]
226. Olur ol 'âkil iken adı mecnûn
Didi bunı vü ağıladı o miskân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 125*). [*didî, -di*]
227. Zebân-ı hâlidür ol mürde cânûñ
Bilem **dirseñ** nedür gönlindeki hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 117*). [*dirseñ, -r, -se, -ñ*]
228. Hem oldu cân dürinden kıatre gâbğab
Ne **disün** berk-i gül bād-ı semûma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 57*). [*disün, -sün*]
229. Diyesin hâzretine bu kelâmı
Ki terk itdükte Leylî cism-i hâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 94*). [*diyesin, -ye, -sin*]
230. Fiğân u süzişiyile hâl-i tengin
Didi saña ne irdi ey bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 21*). [*didî, -di*]
231. Neñ öldi kim giyersin bu siyâhı
Didi anuñ için kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 25*). [*didî, -di*]
232. Turup çarha dil uzatdı **didî** cüst
Ki ey bed-fi'l ü bed-âyîn ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 44*). [*didî, -di*]
233. Qodı gayrı hîţâbı yâre itdi
Didi ey tâze gül irdüñ hâzâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 105*). [*didî, -di*]
234. Riyâz-ı cennet-i me'vâ yiridür
Didi bunı vü qodı dest-ber-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 155*). [*didî, -di*]
235. Getür öp sür yüzüne **di** zihî la'î
Eger bir turş-rüdan göresin cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [*di*]
236. Didi bu kışşa böyle oldı âhîr
Ki ol firqat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 2*). [*didî, -di*]
237. Gözin yumdı elin açdı du'âya
Didi ey Hâlık-ı her-âferîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 31*). [*didî, -di*]
238. Çarîk-ı rahmet olsun **diyen** âmîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 208*). [*diyen, -y, -en*]
239. Diyüp ey dôst virdi cân-ı pâkin
O da göçdi belâ ile cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 38*). [*diyüp, -y, -üp*]
240. Şarâb u büse vü câm-ı beğâya
Didi Zeyd'e dönüp ol pîr-i şâdıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 65*). [*didî, -di*]
241. Hudâ aña ne itdügün şorıldı
Didi Mecnûn baña Hak rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 5*). [*didî, -di*]
242. İmâm ihyâ kitâbında **dimişdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 1*). [*dimişdür, -miş, -dür*]
243. Ki derd-i 'aşka hergiz olmadı tuş
Turup bir kimse **dimiş** ol benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 6*). [*dimiş, -miş*]
244. Dimiş vâ'ız har uşda ipi kıanı
O har soran ere gösterüñ amı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 7*). [*dimiş, -miş*]
245. Elüñ güldür ne boyarsın kınaya
Dimezsın göre bir hâsîd kınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 102*). [*dimezsın, -mez, -sın*]
246. Didi ger bunda olsa şemme-i hüş
Seg-i bed-büya olmazdı hem-âğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 143*). [*didî, -di*]
247. Eger olsañ 'adûlar gibi bed-ı'âh
Dimezdüñ şefkât idüp baña vâh vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 130*). [*dimezdüñ, -mez, -dü, -ñ*]
248. Dağı lâ **dimedüm** ben bu belâya
Elestde diyeli cânüm belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 76*). [*dimedüm, -me, -dü, -m*]
249. Dir idi hâlin añup iyleyüp âh
'Acab âvâre düşdüm hânümândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 20*). [*dir, -r*]

250. Daḥi lā dimedüm ben bu belāya
Elestd e **diyeli** cānum belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 77*). [*diyeli, -(y)eli*]
251. Tütup ḥalka su'al-i fâzı u cüd it
Di yâ Rab ben ğaribe luṭf-i ḥâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 55*). [*dı,]*
252. Didi ol 'ömrinüñ sermāyesine
Oğul ser-vaḳtı gelmişdür niyāzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 50*). [*didı, -dı*]
253. Yir olsun ḥalka-i yâra kulağum
Baña **dirler** ki ço ğavğâ-yı 'aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 67*). [*dirler, -r, -ler*]
254. Ser-âğâz iyleyüp feryād iderdi
Bu Leylî **dise** her düşmen atar taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 55*). [*dise, -se*]
255. Şadâkatda yiter ol fitne cāna
Bir işi it **diseñ** itmez urışur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 71*). [*diseñ, -ñ, -se*]
256. Eger itme **diseñ** durmaz dürişür
Eger sen ğam yiseñ zen ḥurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 72*). [*diseñ, -ñ, -se*]
257. Yirinde ağır olur taş **dimişler**
Yile uymaz gidüp dāne yirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 98*). [*dimişler, -miş, -ler*]
258. Tapuñ çün bendeden olmaya rāzî
Bu gün bağrum pâresi **dirdün** ey pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 87*). [*dirdün, -r, -dün*]
259. Göñül derdin **dimişsin** ey ṭabibi
Bilürsin ḥaste ḥâlin diñle ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 34*). [*dimişsin, -miş, -sin*]
260. Belâ naḳşından ama bî-ḥabersin
Baña sen gerçi divāne **didüñ** nām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 137*). [*didüñ, -dü, -n*]
261. Sibâ' u vaḥşuñ oldu hem enîsi
Dise Mecnûn ḳaşâ'id pür-leṭâ'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 101*). [*dise, -se*]
262. Ki kendü de **dirise** kâr u bârı
Didi zinde ḥiṭâb ṭa'n-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 32*). [*dirise, -r, -ise*]
263. Yirinde sen esen ḳal saña cānı
Diseñ ammâ şaḥîḥ idi kemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 39*). [*diseñ, -ñ, -se*]
264. Didi ğiysün bunı ol serv-i zibâ
Semenden göñlek aḳ ğülden 'imāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 42*). [*didı, -dı*]
265. Gül ile yāsemîni hem-liḥâf it
Ġalaṭ **didüm** o resme 'aşḳ-ı şāfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 37*). [*didüm, -dü, -m*]
266. O süsen 'uḳdesinden gel ḥaber al
Didi hem aña **di** benden bu pendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [*dı,]*
267. Dimişler ṭabl üni ḥôşdur ırâḳdan
Yüce ṭağ gibi olsañ şöyle ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 98*). [*dimişler, -miş, -ler*]

dib: Bir şeyin alt kısmı.

1. Olur deryâ **dibinde** dürr-i şehvâr
Eger anuñla yâr olursa ef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 146*). [*dibinde, -i, -n, -de*]
2. Dibinde ḥavz u ravza ḥüb ḥâlî
Felek ḥavzı mişâlinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 14*). [*dibinde, -in, -de*]

dib: Bir şeyin alt kısmı; dibi. (El bağlamında bilek).

1. Dibinden def'i kesmek oldu def'i
Dögün oldu düğün cānına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 172*). [*dibinden, -in, -den*]

dībā: Far. Bir nevi ipek kumaş.

1. Yeşil **dībāda** şan pīrāye gibi
Özi kim mefreş-i dībāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 22*). [*dībāda, -da*]
2. Kaţār ile deve çulları **dībā**
Çekildi tâzî vü buhtî tōnanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 80*). [*dībā,]*

dicle-i kan: Kan Dicle'si. Kan ırmağı. Çok kanlı anlamında.

1. Gözüm yaşı çapuñda **Dicle-i kan**
Elüm boynum ayağum bende bağılu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 62*). [*dicle-i kan,]*

didār: Sevgilinin yüzü.

1. Yâ Rab ne günâh itdüm ola devr-i zemâne
Her yirde görür cân gözi **didārımı** yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 9*). [*didārımı, -ım, -ı*]
2. İden **didārımı** ‘aşkuñ temāşā
Cemāl-i ğayra gönliñ vire hāşā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 17*). [*didārımı, -ım, -ı*]
3. Dileyüp ‘özrin itdi çok niyāzı
Ki senden kâni‘em **didāra** geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 51*). [*didāra, -a*]
4. Şu olup iyledi **didāra** secde
Düşücek sāye gibi ol iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 90*). [*didāra, -a*]

didār: Yüz.

1. Kātı heybet olup virdi selāmi
Peder **didārımı** çün gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 3*). [*didārımı, -ımı*]
2. Bir ādem gördi oğşar kendüzini
Peder **didārına** itdi nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 67*). [*didārına, -ın, -a*]

didār-ı dilber: Sevgilinin güzel yüzü.

1. Odından derd-mendüñ gāfil olma
Baña **didār-ı dilber** ārzüdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 3*). [*didār-ı dilber,]*
2. Zihî **didār-ı dil-ber** hüsni-i dil-bend
Ki naqşına yazamaz Māni mānend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 161*). [*didār-ı dil-ber,]*

didār-ı haqq: Allah'ın tecellisi.

1. Kānı ol manzaradan çeşm-i nāzır
‘Ayān didār-ı Haqq’ı göre hāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 12*). [*didār-ı haqq, -ı*]

didār-ı leyli: Leyla'nın güzel yüzü.

1. Hâkikat cümle varum ol yañadur
Çün ol cânibdedür **dîdâr-ı Leylî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 157*). [*dîdâr-ı leyli,]*
2. Anı mecnûn şanur her ehl-i tedbîr
Çerağ-ı hüsn iken **dîdar-ı Leylî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 17*). [*dîdar-ı leyli,]*

dîdâr-ı yâr: *Sevgilinin yüzü.*

1. Baña kıble yiter dîdâr-ı yârum
Peder baña ne hâcet kim ola yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 188*). [*dîdâr-ı yâr, -um]*

dîde: *Göz, görme organı.*

1. Kapuñda dîde-i ‘akluñ ferî yok
Ne **dîde** secde itmeğe seri yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 78*). [*dîde,]*
2. ‘Ikâl-ı pay u ‘aql u **dîde** târik
Yol eyle ince güya müy-ı bârik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 81*). [*dîde,]*
3. Okudılar o yire geldi Mecnûn
Dil ü sine pür-âteş **dîde** pür-ñûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*dîde,]*
4. Dili vü **dîdesi** ğam-ğîn ü nem-ğîn
Varup ol derd-mendûñ katına pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 68*). [*dîdesi, -si]*
5. Anı yurdi aqıdup **dîdeden** âb
Eger aşhâbı kuvvet bulsa deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 128*). [*dîdeden, -den]*
6. Akıtdı dilden âteş **dîdeden** hñn
Ki ey peymâne peymâne içen çan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 182*). [*dîdeden, -den]*
7. Yüzi şolmış şararmış **dîde** pür-ñûn
Yürür pür-ğuşşa eşke ğarğ tā fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 6*). [*dîde,]*
8. Geh el çiynerdi ğamdan ğâh bâzû
Dökerdi **dîdesinden** hñn-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 31*). [*dîdesinden, -si, -n, -den]*
9. Yüzine **dîdeden** şaçdı gül-âbı
Başına çün ki ‘aql u hñş geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 140*). [*dîdeden, -den]*
10. Akıtdı **dîdeden** çanlu yaşın ol
Görüp Mecnûn anuñ bu âb-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 18*). [*dîdeden, -den]*

dîde pür-hñn: *Kanlı göz yaşı.*

1. Beyân-ı hâl iderken haste Mecnûn
Atasınñ katında **dîde pür-hñn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 52*). [*dîde pür-hñn,]*

dîde-i ‘akluñ: *Akıl gözü.*

1. Kapuñda **dîde-i ‘akluñ** ferî yok
Ne dîde secde itmeğe seri yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 77*). [*dîde-i ‘akluñ, -uñ]*

dîde-i nergis: *Nergis çiçeğinin gözü.*

1. Siper şaldı şuya be-şüret-i ceng
Çararmış **dîde-i nergis** seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 21*). [*dîde-i nergis,]*

didi: Demek, adlandırmak.

1. Ve ey zât-ı medâr-ı devr-i hûş-dem
Hâk **didi** şapuña ey muqaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 8*). [*didi,]*
2. Didi bir kâtibe kız gördi Loqmân
Kime tiz oldı bu şemşir-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 81*). [*didi,]*
3. Didi lâ takrabu mâle'-yetimî
Eger var ise haşre itikâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 142*). [*didi,]*

dih: Köy, karye.

1. Gerek kim 'âkıbet virâne ola
Harâb idince bunca şehr ü **dih** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 13*). [*dih,]*

dihkân: Çiftçi.

1. Hevâ ile geçerse yok hevesdür
Bu gün 'ömrün ki **dihkânî** 'ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 121*). [*dihkânî, -î]*

dik: Biçilmiş veya yırtılmış kumaş, deri, yara vb. yi işneye geçirilmiş iplikle tutturmak.

1. Silüp şefkat yeñiyle hem gubârın
Tonatdı öyle **dikdi** vuşla-i çâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 83*). [*dikdi, -di]*

dik: (Elbise) dikmek.

1. Hem ildi **dikdi** hem yudı arıtdı
Naşihat itdi kim ey nür-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 56*). [*dikdi, -di]*

dik: Dikmek (bayrak).

1. 'Alem **dikdi** çü şubh-ı 'âlem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 1*). [*dikdi, -di]*

dik: Saplamak, çakmak.

1. 'Alemler **dikdi** 'âlemde dü rengi
Tolup berk ü nevâdan bæg u bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 6*). [*dikdi, -di]*
2. Dikince gice sancâğ-ı siyâhı
Gice kim bir şadefdür kara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 96*). [*dikince, -ince]*

dik-: Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

1. Ki söz naşlin **dikersin** nâbit olsa
Söze kuş kondurırsın şâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107*). [*dikersin, -er, -sin]*

2. Ki söz naḥlin **dikersin** nābit olsa
Söze kuş kondurırsın sâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 97*). [*dikersin, -er, -sin*]
3. O servüñ kim hevâsı bed-hevâdur
Bu bustâna anı **dikmek** ḥaṭâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 152*). [*dikmek, -mek*]

diken: Bazı nebatatta bulunan sivri ve batan iğne, hâr.

1. Ruḥ-ı Leylî gül-i nevreste olmuş
Dil-i Mecnûn **dikenden** ḥaste olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 38*). [*dikenden, -den*]
2. Dikenden güllere çok çok şikâyet
Buluş şâyed nesim-i gülsitâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 94*). [*dikenden, -den*]
3. O naḥle el uzatdı nite kim şâḥ
Ruṭab umdı **diken** yidi o bed-ḥ'âḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 21*). [*diken,]*
4. Ḥarîr aña göre gūyâ **dikendür**
Cihânda tâbda üç nûra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 126*). [*dikendür, -dür*]
5. Diken de döşenürse rahâṭ oldı
O girye kim 'adûlar güldürür ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 232*). [*diken,]*
6. Delürdi ṭağa düşdi ḥaste bülbül
Diken urur ezelden ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 63*). [*diken,]*
7. Dikenden almağa ol tâze verdi
Zebûn idi velî bu yolda ḥâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 50*). [*dikenden, -den*]

dil: Gönül, kalp, yürek.

1. Gönül ḥarâb-ı belâdur ciger kebâb-ı cefâ
Dilümde derd ü belâ ḥâşılın bitürmişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 3*). [*dilümde, -ümde*]
2. Vebâl olur olursam bâle yağı
Dilüm cānum nigārum ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 155*). [*dilüm, -üm*]

dil: Ağız boşluğunda, tatmaya, yutkunmaya, sesleri boğumlamaya yarayan etli, uzun, hareketli organ; tat alma organı.

1. Kağan arslan gibi cüş itdi şıḥne
Ḳılı tîre **dili** şemşîre döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 33*). [*dili, -i*]
2. Ḥalâş oldı cihân endişesinden
Dil uzatmış süñü gūyâ ki ef'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 65*). [*dil,]*
3. 'İmâme eğri rây egri gâzab-nâk
Dili süsen gibi şemşîre dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 9*). [*dili, -i*]

dil: Dil, lisan.

1. Dil olur ḳufl her sırr-ı nihâna
Bu dilsüz açılan genc-i nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 46*). [*dil,]*
2. Anı ḥar-gâḥ öñine da'vet itdi
Dil olup gamze bir dem şoḥbet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 40*). [*dil,]*
3. Dilendi ḳapu ḳapu geşt idüp ḥay
Nevâ vü nağme **dilde** nitekim nay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 48*). [*dilde, -de*]
4. Gezüp âvâre bâzârı be-zârı
Dilinde nâleler gönlinde yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 68*). [*dilinde, -in, -de*]

5. Rākīb olur ğarībe itden artuĸ
İtüñ ğod aĝı var ise **dili** yoĸ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [*dili, -i*]
6. Yürür gündüz **dilinde** zıkr-i yârı
Gice bir nice ‘aşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*dilinde, -i, -(n)de*]
7. Yürür gündüz **dilinde** zıkr-i yârı
Gice bir nice ‘aşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*dilinde, -i, -(n)de*]
8. Hemân zıkr-i **dilinde** Leylî Leylî
Düşüp ‘aşka melâmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 18*). [*dilinde, -i, -(n)de*]
9. Dil olup çaylasânı diye âmîn
Du‘âsı ħall ider her müşkilâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 32*). [*dil,]*
10. Ne **dil** nefrîni itdi ğüş-mâlûñ
Ne ĸan itdüñ kim irdi gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 6*). [*dil,]*
11. Tekellümden **dili** ħâmûş olupdur
Zemîn-i bî-ħayâtuñ câmı geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 30*). [*dili, -i*]
12. İder tekbîr-i fetĥi **dilde** tekrâr
Didi bir yâr aña kim niçün ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 132*). [*dilde, -de*]
13. Urup **dil** nîzesin ħiddetler itdi
Didi aĥsente zî-ümmid-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 4*). [*dil,]*
14. Sözi **dilde** ħadeng-i tire dönmiş
Ki bu ğün ol delüye naĸ geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 10*). [*dilde, -de*]
15. Pes oldı ĸâşid u maĸşûda meşĝül
Bulup bir **dilde** cādü sözde üstâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 89*). [*dilde, -de*]
16. Dilinde mest bülbül gibi eĝân
Şorup ilden bilürdi ħâl-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 64*). [*dilinde, -in, -de*]
17. Dilüm yok ‘arz ide ħâlümi saña
Tütalum başdan ayaĝa cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 102*). [*dilüm, -üm*]
18. Virür her za‘ferân aña acı **dil**
Görüp bu cünbişin serv-i revânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 64*). [*dil,]*
19. Dilinde vird idini iyledi âĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 38*). [*dilinde, -in, -de*]
20. Bu vaĥdet şüretinden oldular dür
Türurlar birbirine ĸarşu yoĸ **dil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 151*). [*dil,]*
21. Dilinde virdi dâ‘im zıkr-i Leylî
Gönüilde derd-i ĸâ‘im fikr-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 15*). [*dilinde, -i, -n, -de*]
22. Şu kim bu fitneye olmadı meftün
Didi ĝybet **dilinden** ĸays’a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 44*). [*dilinden, -i, -n, -den*]
23. Peder-i Mecnûn bu müşkil ħâle nâ-ĝâĥ
İşidüp il **dilinden** oldı âĝâĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 4*). [*dilinden, -in, -den*]
24. Kelâmıñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm ĝayret odi ammâ toludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 100*). [*dilüm, -üm*]
25. Deĥanı ĥuşk ü ĸavli ter-terâne
Dilinden ĝeh ĝazel ĝâĥi ĝazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 133*). [*dilinden, -in, -den*]
26. Dilinden zevĸ-ı ma‘nâ ĝüş iderdi
Bu ħâl ile geçürüp rûzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 24*). [*dilinden, -in, -den*]
27. Dilinden yârinüñ zıkrin ayırmaz
Dili ĸaynar ħarâretten çü şişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 80*). [*dilinden, -in, -den*]
28. Dilinden aĸıdup şaĥt-ı ħikâyet
Didi ol mâĥ-ı nevden ayru Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 2*). [*dilinden, -in, -den*]
29. Dilinden söz yirine dürr şaçdı
Ki gördüm dün fülân yirde seĥer-ĝâĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 48*). [*dilinden, -in, -den*]
30. Olup eş‘ârı ĝüyâ dürr-i menşür
Oĸındı cümle **dilde** şîr-i pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 15*). [*dilde, -de*]
31. Dilin süsen gibi ħâmûş iderdi
ĸaçan kim yârin añup âĥ iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 28*). [*dilin, -i, -n*]

32. Tehî **diller** niye şaşklarlar anı
Bu dem bağı delükler kim ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 26*). [*diller, -ler*]
33. Yañıldur **dilde** evrâdn hezârũ
Olur mâtem-gede her küşe-i bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 26*). [*dilde, -de*]
34. Çerâğ-ı nûr-ı mişkât-ı cenândur
Seni zıkr itmeyen **dil** ebkem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 93*). [*dil,*]

dil: (*Aşğım*) gönli.

1. O **dil** kim aşk odından ola hâlî
Har-ı bî- aql u dânişdür mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [*dil,*]
2. İrişmez tozuma raş olsa Şebdiz
Ne kılam n'ileyem kılmaz **dil** arâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 25*). [*dil,*]
3. Olur zindân aña etrâf-ı gülşen
Çü rüy-ı yâr ile olmaya **dil** hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 85*). [*dil,*]
4. Dil üzre dâl zülfüñsüz belâdur
Seri derd ü dehânı ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 23*). [*dil,*]

dil dök: *Kandırmak, inandırmak veya yararlanmak için tatlı sözler söylemek.*

1. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzı
Ki ey necm-i sa'âdet hayr mı seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 22*). [*dil dök, -di*]
2. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzı
Resen diyü virüp mâr-ı siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 26*). [*dil dök, -di*]

dil ehli: *Gönül ehli II Aşık.*

1. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne şem'un kim degül andan ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 48*). [*dil ehli,*]

dil sat: *Yüksekten atarak kendini övmek.*

1. Elüm tütüp yabâna atmağ imiş
Saña ben cân şataram sen baña dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 25*). [*dil sat, -mak*]
2. Niçün gayre vefâda cehd idersin
Senüñ işüñ baña dil şatmağ imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 23*). [*dil şat, -mağ*]

dil teng it: *Gönlü darlaştırmak, içe hurusuzluk vermek.*

1. Olur pîrũñ o yola reh-nümũñı
Dilin teng itdi fikr-i hâne-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 19*). [*dil teng it,*]

dil tolaşdur: *Lafi dolandırmak, uzatmak.*

1. Tolaşdurma dilũñ sözde revân ol
Ciger-güşeñden olmasan eger dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 32*). [*dil tolaşdur, -ma*]

dil ü cān: *Gönül ve can.*

1. Dil ü cānında dāğ-ı derd-nākī
Oturup hāy hāy ağlardı geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 18*). [*dil ü cān, -i, -(n)da*]
2. Tene rāhat dil ü cāna şafāsın
Cigerde derd-i ‘aşkuñ kim düğündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 104*). [*dil ü cān, -a*]
3. Dil ü cān ‘āleminde kırdı tahtı
Yatup ol hālet üzre kıldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 174*). [*dil ü cān,]*

dil üşür: *Bir çok kimse bir sözü aynı biçimde bir ağızdan söylemek.*

1. Dil üşürüp naşihat iylediler
Ki ey zār ü ğarīb ü h^ı’ôr u mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 44*). [*dil üşür, -üp*]

dil uzat: *Kötü söz söylemek, kötülemek.*

1. Dil uzadurdu gendü leşkerine
Sipāh-ı Nevfel içinde yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 108*). [*dil uzat, -ur, -dı*]
2. Kime izā ide cevrün belası
Dehānum yoğ dil uzāda cefāña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 101*). [*dil uzāt, -a*]
3. Tırup çarha dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi’l ü bed-āyın ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 44*). [*dil uzat, -dı*]
4. Dil uzatdı vü çarha itdi nefrîn
Yanup ol türbe üzre nitekim ‘ūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 84*). [*dil uzat, -dı*]

dil uzat: *Bir kimse ya da bir şey için kötü söylemek.*

1. Hemān atmak gibidür kulleye kız
Dil uzadur çü süsen bāğa küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 185*). [*dil uzat, -ur*]
2. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşād
Ki ey zālīm segi gibi zebün-ğir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 22*). [*dil uzat, -dı*]
3. Çerāğ-ı Leyli hayretten uyandı
Dil uzatdı zebān-ı ‘āşıka tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 159*). [*dil uzat, -dı*]

dil vir: *Gönül vermek, sevmek.*

1. Degül ferd-i Hudā’ya iş nühüfte
Egerçi ol helāle virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 121*). [*dil vir, -me, -dü, -m*]
2. Egerçi ğamzeden dil vire Allah
Kaşıyle ‘āşıkuñ hālını yoğlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 38*). [*dil vir, -e*]

dil yāresi: *Gönül yarası; aşk.*

1. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin cān-pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*dil yāresi, -ne*]

2. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin cān-pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*dil yāresi, -ne*]

dilâ: *Ey gönül.*

1. Dilâ ta'lim-i 'aşk iyle cihâne
Çilup ahvâl-i Mecnûn'ı behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 25*). [*dilâ,]*
2. Dilâ zann itme kim Mecnûn-ı pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 1*). [*dilâ,]*
3. Virür âhîr edâ-yı borca anı
Dilâ her borcu virmekte emîn ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 65*). [*dilâ,]*

dilâ: *Ey gönül // Ey can, ey dost.*

1. Re'îs-i enbiyâ sultân-ı kevneyn
Dilâ ol seyyidedür bu hitâbum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 9*). [*dilâ,]*

dil-ârâ: *Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.*

1. Hilâl ebrûlarûnsuz ey **dil-ârâ**
Dü hançerdür dilüme zâ ile râ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 27*). [*dil-ârâ,]*
2. Eger şâd ile dâd ola dü bādām
Gözünsüz harf-i ğamdur ey **dil-ârām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 32*). [*dil-ârām, -m*]
3. Dil-ârâ Hindü vü Rûmî dil-efrüz
Şağışda bî-nihâyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [*dil-ârâ,]*
4. Dil-ârâ Hindü vü Rûmî dil-efrüz
Şağışda bî-nihâyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [*dil-ârâ,]*
5. Dil-âşüb u **dil-ârâ** vü dil-ârām
Gül ü gülşen nesim ü erġvân-ġad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 26*). [*dil-ârâ,]*
6. Ne cān ŧoydı saña ne sen cihāna
Dil-ârâ bāġ idüñ olduñ ġarābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 107*). [*dil-ârâ,]*

dil-ârām: *Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.*

1. Ki maġzûn idi ol meftûnı içün
Çıkup bām üzre maġfî ol **dil-ârām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 51*). [*dil-ârām,]*
2. Daġi ġacet degül ilġâġ u ibrām
Cemālûñ ġurrem olsun ey **dil-ârām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 85*). [*dil-ârām,]*
3. Uġurlandı nazardan ŧuymadın yād
Yaġîn oldu çü dil-dāra **dil-ârām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 115*). [*dil-ârām,]*
4. Dil-âşüb u dil-ârâ vü **dil-ârām**
Gül ü gülşen nesim ü erġvân-ġad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 26*). [*dil-ârām,]*
5. Anuñla gönderürdi ol **dil-ârām**
Çün oldu Leylî ve Mecnûn'a hem-ġâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 86*). [*dil-ârām,]*

dil-âşüb: *Gönlü karıştıran, kalbi meftun eden.*

1. Dil-âşüb u dil-ârâ vü dil-ârâm
Gül ü gülşen nesim ü erğuvân-ğad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 26*). [*dil-âşüb,]*

dil-âvîz: *Gönül cezbeden.*

1. Teni at vü yüzi insâna beñzer
Cemâli dil-ber ü zülfi **dil-âvîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 43*). [*dil-âvîz,]*

dil-âzâr: *Gönül inciten.*

1. Kesilmekden yoğ anda baş dirîği
Dil-âzâr olmamağa dilberine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 107*). [*dil-âzâr,]*
2. Olur ‘ayn-ı ‘adû gibi **dil-âzâr**
Nigârün gül yüzi olmasa lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 88*). [*dil-âzâr,]*
3. Gerekdür âdem olan kişide şerm
Ola çün ehli bâzârûñ **dil-âzâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 175*). [*dil-âzâr,]*

dil-bend: *Gönül bağlayan, seven.*

1. Metâ‘ın nev-bahârûñ kâsid itdi
Müsel sel sünbüli **dil-bend** ü dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 7*). [*dil-bend,]*
2. Bilürem ol da hõş görmez hârâmı
Dilek it var ki ol dil-dâr u **dil-bend** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [*dil-bend,]*

dil-ber: *Gönül alan, sevgili.*

1. Teni at vü yüzi insâna beñzer
Cemâli **dil-ber** ü zülfi dil-âvîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 43*). [*dil-ber,]*
2. Virüp gönülüne **dil-ber** müjdesini
Ter ü tazeledüñ pejmürdesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 65*). [*dil-ber,]*
3. Seni dil-teng ider **dil-ber** dehânı
Nazar kıl gönce-i mîme ço anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 75*). [*dil-ber,]*
4. Biliş **dil-berlere** çapu yaparsın
Büt-i bigâneye niçün çaparsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 195*). [*dil-berlere, -ler, -e]*
5. Ne **dil-ber** küyına varmağa râhum
Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 24*). [*dil-ber,]*
6. Şebâb ehline şehvânî marâzdur
Anuñ kim hüsni hâdiş **dil-berîdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 5*). [*dil-berîdür, -i, -dür]*
7. Anuñla **dil-berine** nâme yazdı
Ki ey sevgülü cüftüñ ğam-güsârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 8*). [*dil-berine, -i, -ne]*
8. Senüñ nedür ğdân ey turfe insân
Didi kim her seher **dil-ber** hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 47*). [*dil-ber,]*
9. Gerekmez baña **dil-bersüz** hayâtı
Düşüp şahrâ-be-şahrâ deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 64*). [*dil-bersüz, -süz]*
10. O derd-i dil ki virdi **dilber** anı
Gidermez şerbet-i nîlüfer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 25*). [*dilber,]*
11. Çılursın sen ‘adû hayline meyli
Didi çün ‘âşıka hâşm ola **dilber** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 137*). [*dilber,]*

12. Siper olur hadeng ü tığa **dilber**
Anuñ kim her dem ola kârî zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 138*). [*dilber,]*
13. Bulur **dilber** okından anca râhat
Anuñ kim hicr elinden bağıı kıandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 146*). [*dilber,]*
14. Hadeng-i **dilber** aña armağandır
Çü **dilber** göndere ol armağanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 149*). [*dilber,]*
15. Kilebdân saçlu incü dişlü **dilber**
Cemâli bî-nihâyet mâli bî-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 204*). [*dilber,]*
16. Kesilmekden yoğ anda baş dirîğı
Dil-âzâr olmamağa **dilberine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 107*). [*dilberine, -ine]*

dil-ber-i bî-hemtâ: *Benzeri olmayan gönül alan sevgili.*

1. Hüsnüñ güline karşı cân bülbül-i güyende
Ey cân-ı cihân-ârâ vey **dil-ber-i bî-hemtâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 3*). [*dil-ber-i bî-hemtâ,]*

dil-dâde: *Gönül vermiş, âşık.*

1. Gezer **dil-dâde** dil-haste dil-efgâr
Gehî şahrâ vü küh u gâh bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 65*). [*dil-dâde,]*

dil-dâr: *Gönül alan sevgili, maşuk.*

1. Uğurlandı nazardan tuymadın yâd
Yakîn oldı çü **dil-dâra** dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 115*). [*dil-dâra, -a]*
2. Yiñi **dil-dârınuñ** tâze nigârı
Kanı ol diz-be-diz olup oturmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 10*). [*dil-dârınuñ, -ınuñ]*
3. Bandan tıtdı **dil-dârı** ğamını
Yiñi tız ekdi eski yâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 20*). [*dil-dârı, -ı]*
4. Bilürem ol da hoş görmez haramı
Dilek it var ki ol **dil-dâr** u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [*dil-dâr,]*

dil-dâr-ı dil-cüy: *Gönül çeken sevgili.*

1. Yüzüñ levhisüz ey **dil-dâr-ı dil-cüy**
Sebağ çeşmüme olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 11*). [*dil-dâr-ı dil-cüy,]*

dile-: *Bir şeyin gerçekleşmesini veya olmasını istemek, ummak, temennî etmek, niyaz etmek.*

1. Çok zamândur kim dil-i miskine meskendür o çin
Cân dañi olsun **dilersen** saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 6*). [*dilersen, -ı, -se, -ñ]*
2. Bırakdı mîm-i imkânı Muhammed
Dilersen Hamdi ğamdan pāk olasin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 71*). [*dilersen, -ı, -se, -ñ]*
3. Anuñ gibi firâz kızlar bulunur
Kimi **dilersen** istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 98*). [*dilersen, -ı, -se, -ñ]*
4. Dilersen sevmeyen Leyli cemâlin
Çıkar gir gönlüme anuñ hayâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 15*). [*dilersen, -ı, -se, -ñ]*

5. Ulular maşlahat görüp bu rāyı
Dileyü gitdiler derde devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*dileyü, -y, -ü*]
6. Ulular maşlahat görüp bu rāyı
Dileyü gitdiler derde devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*dileyü, -y, -ü*]
7. Dileye ‘aşk-ı Leylî’den hâlâşı
O hûd başın açup ‘aşkın dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 50*). [*dileye, -y, -e*]
8. Ki maţlûbın **dileye** t̄alibine
Nikâh u ‘aşd için hârc iyledi nağd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 34*). [*dileye, -ye*]
9. Nitekim şîr âhû-yı zebûnı
Diler ol bî-günehden döke çanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 19*). [*diler, -r*]
10. Gelüp uş pāya düşdüm pāye gibi
Dilerseñ baş dilerseñ dāruña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 67*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
11. Gelüp uş pāya düşdüm pāye gibi
Dilerseñ baş **dilerseñ** dāruña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 67*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
12. Dilerseñ oğla isterseñ yayuñ yaş
Hâta ile eger çekdümse tîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 68*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
13. Beni ol cem‘ içinde şem‘ idüpdür
Dilerseñ kim ziyâsı arta cem‘ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 103*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
14. Diler çāre ide bî-çāresine
T̄aşā çaldı melâmet şîşesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 22*). [*diler, -r*]
15. Diler bir dem yüzüñ görmege destür
İrişdi Leylî’ye çün bu beşāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 80*). [*diler, -r*]
16. Diler çıkmāğa andan bir behāne
Zebân-ı hâlden t̄uydı işāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 12*). [*diler, -r*]
17. Dilerseñ olasın ‘aşk ile şeydā
Okı efsāne-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 19*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
18. Dilerseñ ol Cem‘üñ cām-ı şafāsın
İşit efsāne-i ‘aşkuñ vefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 35*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
19. Ne yitürdün yabanda ne **dilersin**
Temāma irdi ‘ömrüñ nā-tamāmsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 72*). [*dilersin, -r, -sin*]
20. Diledi hâşıl-ı ‘ömrre cān ata
Bile uydurdu bir kaç yār-ı hem-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 52*). [*diledi, -di*]
21. Gürüh-ı Leylî’ye nuşret **dilerdi**
Du‘āya bu t̄arafda baş açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 110*). [*dilerdi, -r, -di*]
22. Virürseñ rāzīyem kemter kuluña
Dilerseñ şuya at isterseñ oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 91*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
23. Hüdā şaklāya gözinden t̄uzağuş
Dilerem senden ey gül-būy u gül-pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 65*). [*dilerem, -re, -m*]
24. Çarı illerden akçe pul **dilerdi**
T̄akup boynına urğan gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 48*). [*dilerdi, -r, -di*]
25. Dilerem geçmesün ‘ömrüm gibi şād
Utañmazsañ eger ehl-i vefādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 82*). [*dilerem, -r, -em*]
26. Dilese yollarımı kıyruğ ile
Çü yāre it rakîbi māni ‘oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 34*). [*dilese, -se*]
27. Didi ol düşmenine ey birāder
Dilerseñ ıresin her yirde hāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 91*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
28. Neye irdün ne buldun ne **dilersin**
Ne bitürdün yilüp t̄ağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 94*). [*dilersin, -r, -sin*]
29. Yarın hışmuñdan urma bağruma tîr
Dileme ola ey merd-i ciger-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 89*). [*dileme, -me*]
30. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdi bir iki it yüzlü zebānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 16*). [*diledi, -di*]

31. Velî cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm ben ki geçdükce zamānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 201*). [*dilerdüm, -r, -dî, -m*]
32. Dilerem ol şanemden iyle rüzî
Didi bunı vü tütdu rāh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 72*). [*dilerem, -r, -em*]
33. Dilerseñ ger hışâr itmeyin âbâd
Beni öldürme nâz idüp iraqdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 50*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
34. Dileyem secde-i sehvümde anı
Niyâzında şu deñlü itdi cehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 108*). [*dileyem, -yem*]
35. Nice râhat ola faqr ehli bunda
Dilerseñ olasin bu demde râhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 33*). [*dilerseñ, -r, -se, -ñ*]
36. Hılaş olmaq **dilersen** muhlise kaç
Giriftâr olsa hâbse merd-i ‘âkil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 152*). [*dilersen, -r, -se, -ñ*]

dile al-: Sözüni etmek.

1. Dile alup bu rāzı nice gammāz
Dinildi mäder-i Leylî'ye bu rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 51*). [*dile al-, -up*]

dile düş-: Hakkında dedikodu yapmak.

1. Bu kışşa düşdi iller dillerine
Perişân oldu A'râb illerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 29*). [*dile düş-,*]

dile düş: Gönle düşmek.

1. Diline düşdi bu tedbîr-i puhte
Ki isteyü gide ferzend-i hāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 24*). [*dile düş, -di*]

dile gel: Konuşmak, konuşmaya başlamak.

1. Dile gelse n'ola rāz-ı nihānum
Çekerdüm geng-i rāzı hıfz için renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 70*). [*dile gel, -se*]

dil-efgār: Gönlü yaralı bir şekilde.

1. Gezer dil-dāde dil-ḥaste **dil-efgār**
Gehî şahrâ vü küh u gāh bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 65*). [*dil-efgār,*]

dil-efrüz: Gönül aydınlatan, gönle ferahlık veren, sevindiren.

1. Dil-ārâ Hindü vü Rümî **dil-efrüz**
Şağışda bi-nihāyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [*dil-efrüz,*]
2. Dil-ārâ Hindü vü Rümî **dil-efrüz**
Şağışda bi-nihāyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [*dil-efrüz,*]

dilek: Arzu, istek, rica.

1. Elüm de yok tayanmağa tayak da
Dile güm senden olmaz ise maqbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 117*). [*dilek, -üm*]
2. Şerikem elde olan ni‘metüñe
Dilegüm tüt konuğam luş-ı hâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 23*). [*dilegüm, -üm*]
3. Qabül iyle sehl iş gibi tütma
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 75*). [*dilegüm, -üm*]

dilek it: *Dilemek, istemek.*

1. Bilürem ol da hõş görmez harāmı
Dilek it var ki ol dil-dār u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [*dilek it,]*

dilen: *Dilenmek, dilencilik etmek.*

1. Dilendi kapu kapu gezdi vāfir
Der-i har gāh-ı yāra geldi āhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 23*). [*dilendi, -di*]
2. Dileye ‘aşq-ı Leylî’den halāşı
O hõd başın açup ‘aşkın **dilendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 51*). [*dilendi, -di*]
3. Dilenüp cem‘ iderüz küt-ı yevmi
Ne hāşıl olsa bu yār ile bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 28*). [*dilenüp, -üp*]
4. Dilenesin yüz urup yüz karasın
Bu kulu güş idüp Mecnûn-ı dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 22*). [*dilenesin, -e, -sin*]

dilenci: *Dilenen kişi, dilenci.*

1. Çanağın pür-zer itdi her **dilenci**
Qayurmayup sehā hemyānın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 44*). [*dilenci,]*
2. Zihī ol kavme kim ‘ayş itdi ol yevm
Çanağın kim şunardı her **dilenci** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 25*). [*dilenci,]*

dileyü gel: *Dilemek, istemek.*

1. Dileyü geldi yār-ı dil-sitānı
Bulışdı seyyidine ol maqāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 52*). [*dileyü gel, -di*]

dil-figār: *Gönlü yaralı II Aşık.*

1. Bir ölmüş kavmüm adın iylerem yād
Görem çün yaşlu birkaç **dil-figārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 73*). [*dil-figārı, -ı*]

dil-figār: *Gönlü yaralı.*

1. Olurdi qara yaşlılar gibi zār
Dir idi dilde yāre ol **dil-figār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 8*). [*dil-figār,]*
2. Übüvvet mihri urdı cāna āteş
Ki oldu **dil-figār** u dil-müşevveş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 6*). [*dil-figār,]*

dil-fikār: Yaralı gönül.

1. Ki ey yār-ı cefā-kār u **dil-fikār**
İ cānum gibi bahtı kara yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 124*). [*dil-fikār,]*

dil-firîb: Gönül aldatan, gönül avutan.

1. İdersin tatlu dilden **dil-firîbi**
Çoğ idi ‘ahde sūsenden zebānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 14*). [*dil-firîbi, -i]*

dil-firûz: Gönül aydınlatan.

1. İrüp gördüm bu gün sen **dil-firûzi**
Eger olursa taqdirün vifâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 48*). [*dil-firûzi, -i]*

dil-gîr: Gücenmiş, kırgın.

1. Metā‘ın nev-bahāruñ kāsîd itdi
Müsel sel sünbüli dil-bend ü **dil-gîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 7*). [*dil-gîr,]*

dil-ḥaste: Gönlü yaralı, gönlü hasta.

1. Peder māder bile **dil-ḥaste** dil-rîş
Görüp görmeyicek ḥāletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 116*). [*dil-ḥaste,]*
2. Amānı yoğ ne pîre ne civāne
Ne bir **dil-ḥaste** pîre ḥürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 105*). [*dil-ḥaste,]*

dil-ḥaste: Gönlü hasta, hasta gönüllü II âşık.

1. Gezer dil-dāde **dil-ḥaste** dil-efgār
Gehî şahrâ vü küh u gāh bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 65*). [*dil-ḥaste,]*
2. Gül ile çün şeker oldı mükerrer
Nice **dil-ḥasteler** cān u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 35*). [*dil-ḥasteler, -ler]*
3. Olur bî-çāre ‘uşşākuñ nevāsı
Seḥerde ‘āşıkuñ **dil-ḥaste** rûḥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 49*). [*dil-ḥaste,]*
4. Vire ağlatduğı miqdārı ḥande
Belādan ben daḥı **dil-ḥaste** idüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 135*). [*dil-ḥaste,]*

dil-ḥoş ol: Gönlü hoş, huzurlu olmak.

1. Ne ḥoş ol kim belāda ola dil-ḥoş
Degül çün ihtiyārî kārı ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 44*). [*dil-ḥoş ol, -a]*

dili: Gönül, kalp, yürek.

1. Dilinden yârinüñ zikrin ayırmaz
Dili kaynar harâretten çü şişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 81*). [dili, -i]

dil-i âhû: *Ceylanın gönlü.*

1. Dil-i âhüya kullâb-ı maḥabbet
Yürise bu emirâne mükellef (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 40*). [dil-i âhû, -ya]

dil-i ‘âşık: *Âşığın gönlü.*

1. Nazar fitne göz âfet gamze gammâz
Dil-i ‘âşık ne deñlü şaklaya râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 42*). [dil-i ‘âşık,]
2. İrakdan gördi birkaç miskîn âhû
Dil-i ‘âşık gibi düşmiş tuzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 15*). [dil-i ‘âşık,]
3. Dil-i ‘âşık gibi rûz oldı pür-süz
Gılâfindan çıkup mir’ât-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 2*). [dil-i ‘âşık,]
4. Olurdu kuşca cânı ḥurrem ü şâd
Dil-i ‘âşık kim olmışdur gam-âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 93*). [dil-i ‘âşık,]

dil-i âvâre: *Dağmık, perişan gönül.*

1. Avutdılar dil-i âvâresini
Ki buldı şöḫbetine Zeyneb’üñ râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 10*). [dil-i âvâre, -si, -ni]
2. İde çâre dil-i âvâresine
Dil-i mâder tutuşdı âzer oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 170*). [dil-i âvâre, -si, -ne]

dil-i bîmâr: *Hasta gönül.*

1. Dil-i bîmâra ḥôş virdüñ cevâbı
Anuñ kim yârı ehl-i ḥâl olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 58*). [dil-i bîmâr, -a]
2. Dem-i vaşluñ dil-i bîmâre dermân
Vişâlüñ bend-i Mecnûn’a müfettiḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 20*). [dil-i bîmâr, -e]

dil-i dil-ber: *Sevgilinin gönlü.*

1. Anuñ-çün şaşt şâha lâyıḳ oldı
Dil-i dil-ber ki ‘âşıkdur tamâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 129*). [dil-i dil-ber,]

dil-i divâne: *Deli gönül.*

1. Dil-i divâneye virâne besdür
Benim murğum uçupdur ol kafesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 94*). [dil-i divâne, -ye]

dil-i ferhâd: *Ferhâd'ın gönlü.*

1. Dil-i Ferhād'tan almaz hayālın
Bu vîrândan tapuñ devşürdi rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 140*). [*dil-i ferhād, -dan*]

dil-i hamdî: *Hamdi'nin gönlü.*

1. Dil-i Hamdî gibi olmayasın h'âr
Deñiz gibi o kim kendü tuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 134*). [*dil-i hamdî,]*

dil-i kays: *Mecnun'un gönlü.*

1. Elif beye iderler gayri meyli
Dil-i Kays olamaz bi-kadd-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 198*). [*dil-i kays,]*

dil-i leylî: *Leyla'nın gönlü.*

1. Ki 'âlem üstine rahmet saçıldı
Dil-i Leylî güşâde çün seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 7*). [*dil-i leylî,]*

dil-i mâder: *Ana yüreği.*

1. İde çâre dil-i âvâresine
Dil-i mâder tütüşdü âzer oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 171*). [*dil-i mâder,]*

dil-i mecnûn: *Mecnun'un gönlü.*

1. Ne gün ne kamer vardur yüzün gibi tâbende
Derdüñle **dil-i Mecnûn** ter-ğonca gibi pür-ğün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 9*). [*dil-i mecnûn,]*
2. Ruḥ-ı Leylî gül-i nevreste olmuş
Dil-i Mecnûn dikenden ḥaste olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 38*). [*dil-i mecnûn,]*
3. Ruḥ-ı Leylî çerâğ-ı 'âlem-efrüz
Dil-i Mecnûn aña pervâne pür-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 40*). [*dil-i mecnûn,]*
4. Ruḥ-ı Leylî 'ayân itmiş 'ızârı
Dil-i Mecnûn anuñ âyîne-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 42*). [*dil-i mecnûn,]*
5. Ruḥ-ı Leylî şarâvetde gül olmuş
Dil-i Mecnûn anuñ-çün bülbül olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 44*). [*dil-i mecnûn,]*
6. Ruḥ-ı Leylî götürmüş perde-dârı
Dil-i Mecnûn yile virmiş kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 24*). [*dil-i mecnûn,]*
7. Rûh-ı Leylî çü 'arz itdi çerâğın
Dil-i Mecnûn eritdi bağı yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 26*). [*dil-i mecnûn,]*
8. Ruḥ-ı Leylî yile virmiş hicâbın
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 28*). [*dil-i mecnûn,]*
9. Ruḥ-ı Leylî gül-i gül-zâra dönmiş
Dil-i Mecnûn tütüşmiş nâra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 30*). [*dil-i mecnûn,]*
10. Ruḥ-ı Leylî güzellenmiş ziyâde
Dil-i Mecnûn yavuz gözden du'âda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 32*). [*dil-i mecnûn,]*
11. Ruḥ-ı Leylî müşerref aya beñzer
Dil-i Mecnûn mücevvef nâya beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 34*). [*dil-i mecnûn,]*

12. Ruḥ-ı Leylî bezenmiş bâğa beñzer
Dil-i Mecnûn göyünmüş dâğa beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 36*). [*dil-i mecnûn,]*
13. Hicâb olmazdı câna bu ten ü pöst
Dil-i Mecnûn ki deryâ oldu kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 145*). [*dil-i mecnûn,]*
14. Niçün Leylî hâzer itmeye andan
Dil-i Mecnûn ider âh-ı seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 147*). [*dil-i mecnûn,]*
15. Niçün Leylî degül âhından âgâh
Dil-i Mecnûn yaçar dâğ üzre dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 149*). [*dil-i mecnûn,]*
16. Niçün Leylî teferrüc ide bâğı
Dil-i Mecnûn çeker cevr ü cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 151*). [*dil-i mecnûn,]*
17. Niçün Leylî sürer zevk u şafâyı
Dil-i Mecnûn'a gelmez gayr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 153*). [*dil-i mecnûn, -a]*
18. Niçün Leylî kıılır ağyara meyli
Dil-i Mecnûn oda yaqmış kebâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 155*). [*dil-i mecnûn,]*
19. Niçün Leylî sürer zevk-ı şarâbı
Dil-i Mecnûn melâle menzil oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 157*). [*dil-i mecnûn,]*
20. Dil-i Mecnûn'a nice miḥribândur
Çü terk-i 'işret ü bezm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 164*). [*dil-i mecnûn, -a]*
21. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu hâli ol teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 158*). [*dil-i mecnûn,]*
22. İmızgandı gözini uyḥu aldı
Dil-i Mecnûn'a düş gösterdi baḥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 83*). [*dil-i mecnûn, -a]*
23. Söyünüp küre-i derdi olur serd
Dil-i Mecnûn ki deryâ idi bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 145*). [*dil-i mecnûn,]*
24. Zihî efsâne kim efsûna beñzer
Pür-âteşdür dil-i Mecnûn'a benzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 22*). [*dil-i mecnûn, -a]*
25. Dil-i Mecnûn'ı tıtdı bağ-ı Leylî
Leb-i şîrîni bağrum ḥûn idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 18*). [*dil-i mecnûn, -ı]*
26. Dil-i Mecnûn gibi pür-ḥûn ider ol
Aşar âvenge anı ḥânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 34*). [*dil-i mecnûn,]*

dil-i miskîn: *Zavallı gönül.*

1. Çok zamândur kim dil-i miskîne meskendür o çin
Cân daḥi olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 5*). [*dil-i miskîn, -e]*

dil-i nâr: *Ateşin gönlü.*

1. Ciger kıanın çekerken dânelerde
Dil-i nârı pür ider ḥâne ḥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 37*). [*dil-i nâr, -ı]*

dil-i pervâne: *Pervane (geceleri ışık etrafında dönerek uçan küçük kelebek) gibi olan gönül.*

1. Dil-i pervânenen şem'e haberdür
Ki ey Ka'be cemâlün kıble-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 18*). [*dil-i pervâne, -den]*

dil-i tütü: *Papağanın gönlü. II Aşğın gönlü.*

1. Dil-i tūti bişüp döndi kebāba
Çü düşmişden çekersin dāmenüni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 50*). [*dil-i tūti,]*

dili tutul: *Korkudan söz söyleyememek.*

1. Çık ey göz kim baña ‘ayn-ı zararısın
Tutul ey dil ki gavgā-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 61*). [*dili tutul,]*

dil-i ‘uşşāk: *Aşıkların gönlü.*

1. Dil-i ‘uşşāka nice yār olasın
Yaraşmaz olasın sen baña hem-pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 90*). [*dil-i ‘uşşāk, -a]*

dil-i zeyd: *Zeyd'in gönlü.*

1. Dil-i Zeyd'e naşihat dürri saçdı
İşidüp haste Zeyd ol hōş cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 186*). [*dil-i zeyd, -e]*

dilir: *Yürekli, cesur, yiğit.*

1. Ki ehl-i dil **dilir** idi ‘Arab’da
Anuñ a‘lā idi her yirde kadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 12*). [*dilir,]*

dilkü: *Tilki.*

1. Yüzün düşer yire cūn mār-ı bī-pāy
Halāş itmezdi segden cānı **dilkü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 83*). [*dilkü,]*
2. Düşerdi maşrikuñ boynına xanı
Tutalum **dilkü** şayd itdi hōrōsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 23*). [*dilkü,]*
3. Uluşurlar olar bu itse cūşı
Düşüp dīvānelik **dilkü** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 71*). [*dilkü,]*

dilkülen: *Yaltaklanmak, dalkavukluk etmek.*

1. Nice şoğdurdılar ben bī-günāhı
Nice segler gelüp **dilkülenürler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 29*). [*dilkülenürler, -ür, -ler]*

dillü: *İşbitirici, becerikli, iyi ve kolay söz söyleyen.*

1. Cevābından sözünüñ oldı ‘āciz
O yüzüz **dillüye** yüz virdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 127*). [*dillüye, -ye]*

dil-müşevves: *Gönlü karışık.*

1. Übüvvet mihri urdı cāna āteş
Ki oldu dil-figār u **dil-müşevveş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 6*). [*dil-müşevveş,]*

dil-nüvâz: *Gönül okşayan.*

1. Revân dil dökdi itdi **dil-nüvâzi**
Resen diyü virüp mār-ı siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 26*). [*dil-nüvâzi, -ı]*
2. Varurdi sırr ile şuymazdı ağyar
Niyâz ile varup ol **dil-nüvâze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 15*). [*dil-nüvâze, -e]*

dil-nüvâz it: *Gönül almak, gönül okşamak.*

1. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzi
Ki ey necm-i sa‘âdet hıyır mı seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 22*). [*dil-nüvâz it, -di]*

dil-nüvâzi: *Gönül okşayan.*

1. Yaraşmaz sen şanem gelmege bu deyr
Yüzünde gerçi zâhir **dil-nüvâzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 25*). [*dil-nüvâzi,]*

dil-pezir: *Gönlün beğendiği, makbul.*

1. Selis ü **dil-pezir** elfâz u ma‘nî
Ne ehli var ki yiye güşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 36*). [*dil-pezir,]*

dil-riş: *Yüreği yaralı.*

1. Peder mâder bile dil-ğaste **dil-riş**
Görüp görmeyicek hâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 116*). [*dil-riş,]*

dil-şâd: *Gönlü hoş, mutlu, sevinmiş.*

1. İrişdi menzil-i mî‘âde **dil-şâd**
Oturdi sâyesinde naḥluñ ol nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 108*). [*dil-şâd,]*

dil-şâd iyle: *Mutlu etmek.*

1. Saña andan şafâ vü şâdi vardur
Bu va‘de iyledi Mecnûn’ı dil-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 101*). [*dil-şâd iyle, -di]*

dil-şikeste: *Gönlü kırık.*

1. Ki ey cān-ı mürüvvet kân-ı ihsân
Benem devrân elinden **dil-şikeste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 77*). [*dil-şikeste,]*

2. Senüñ derdüñle dā'im **dil-şikeste**
Hayâlüñle geçer şām u şabāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 98*). [*dil-şikeste,]*
3. Ciger-küşe ğamından **dil-şikeste**
Tağıtdı mâlı ammâ dirdi hüşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 14*). [*dil-şikeste,]*

dilsüz: *Dilsiz, lal.*

1. Dil olur kufıl her sırr-ı nihāna
Bu **dilsüz** açılan genc-i nihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 47*). [*dilsüz,]*

dil-teng: *Gönlü daralmış, muzdarip.*

1. Ger ola ğonce-i hûş-büy u hûş-reng
Dehānuñsuz beni mīm ide **dil-teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 34*). [*dil-teng,]*
2. Seni **dil-teng** ider dil-ber dehānı
Nazar kıl ğonce-i mīme ķo anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 75*). [*dil-teng,]*
3. Sen anuñ ğuşşasından zār u **dil-teng**
O saña dōst olmaķdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 77*). [*dil-teng,]*
4. Sibāf u vaĥş eţrafında enbüh
Degerken cānib-i dil-dāre **dil-teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 11*). [*dil-teng,]*
5. Dili meşğül-i dil-ber fāriĝ erden
Varup oturdı bir yol üzre **dil-teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 23*). [*dil-teng,]*

dil-teng it: *Perişan etmek, kederlere salmak.*

1. Bulurdı her kişi her dem murādı
Kim ister kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 37*). [*dil-teng it, -e]*

dimāĝ: *Zihin, akıl, şuur.*

1. Di ne ğülzāre varam ya ne bāĝa
İlāc olmaĝa ĩtırı bu **dimāĝa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 44*). [*dimāĝa, -a]*
2. Revān idi yüz üzre dem'a gibi
Hem ol şem'üñ ģarāretten **dimāĝı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 13*). [*dimāĝı, -ı]*
3. Nesiminden mu'atţar cān **dimāĝı**
Hevāsı ol ğünüñ İsı-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 4*). [*dimāĝı, -ı]*
4. Buģārından **dimāĝuñ** ģuşķ olup leb
Bulup bir nabz-ı ķārüre-şināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 44*). [*dimāĝuñ, -uñ]*

dimāĝ: *Akıl, zihin II burun.*

1. Ki bŷy-ı cān-fezā virdi **dimāĝa**
Ne nisbet ola bu bŷ nev-behāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 144*). [*dimāĝa, -a]*

dimāĝ-ı ser: *Akıl.*

1. Cigerde an dim-1 serde sevd
Hem ol serv-i revn ar-gha gitdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 69, Mısra 74*). [*dim-1 ser, -de*]

dimu: *Zihin, akıl, uur.*

1. Ne yüzün hlidr sinede dgun
Kimün sevds oldurdu **dimgun** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 12, Mısra 42*). [*dimgun, -+u*]

dimek: *Söylemek, demek.*

1. af sürdi iitmekden **dimekden**
Gl-i nesrni oldu ergvn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 34, Mısra 4*). [*dimekden, -den*]

dımık: *Demir, elik veya bakır üzerinde kazılan oyuklara tel hlinde altın, gümüş vb. mdenlerle dolgu yapılmak sretiyle süslenmiş ey, gömme telkr, am kakması.*

1. Gel ey lib ne anursun bu ‘a
Olur mı gün demür gibi **dımık** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 5, Mısra 14*). [*dımık,*]

dn: *Allah'a inanma ve bağlanma.*

1. ‘Urca da‘vet itdi **dn** imnn
Ki ey ser-i rislet h-urm ol (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 4, Mısra 12*). [*dn,*]
2. n lem yine anu mürdesi çöl
ki ‘lemede ‘a olsun baa **dn** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 22, Mısra 35*). [*dn,*]

dnr: *Altın liranın dörtte biri değerinde olan eski bir para.*

1. Nir iylendi **dnr** ile dirhem
O her dnr dg-1 gm ayardı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 140*). [*dnr,*]
2. Nir iylendi dnr ile dirhem
O her **dnr** dg-1 gm ayardı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 141*). [*dnr, -1*]
3. Maall-i sikke olmaz degme ret
Yüzüm **dnrna** arb ural gm (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 57, Mısra 23*). [*dnrna, -i, -n, -a*]
4. Virisersin isbn ir anu
Ne del cem‘ iderse ml u **dnr** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 123*). [*dnr,*]

dnr u direm: *Altın ve gümüş para.*

1. İderdi bu ama‘da çok keremler
‘A iylendi dnr u diremler (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 7, Mısra 32*). [*dnr u direm, -ler*]
2. Ki yil ald avuçda gözde opraq
Dile dg urma dnr u diremden (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 123*). [*dnr u direm, -den*]

dnr: *Altından.*

1. Yidiler t̄aziler dest-i ḥademde
Çeküp **dīnārī** esterler diremde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*dīnārī,]*
2. Yidiler t̄aziler dest-i ḥademde
Çeküp **dīnārī** esterler diremde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*dīnārī,]*
3. Ṭavāf u ḥacc u lebbeyk ü du‘āya
Güzel **dīnārī** esterler üşerdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 37*). [*dīnārī,]*

dinil: Denilmek, söylenilmek.

1. Dile alup bu rāzı nice gammāz
Dinildi māder-i Leylī‘ye bu rāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 52*). [*dinildi, -di]*

diñle: Dinlemek, kulak vermek.

1. Ṭururdi **diñleyüp** ağızında barınak
Didi ger faqr u fāqum olmasa bol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 50*). [*diñleyüp, -y, -üp]*
2. Saña ‘arz iylerem **diñle** sözümi
O ‘ahdi kim senüñle itdüm ey yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 8*). [*diñle,]*
3. Göñül derdin dimişsin ey ṭabibi
Bilürsin ḥaste ḥālın **diñle** ey dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 35*). [*diñle,]*
4. söz olmasa sözüñ feth-i bābı
Ne **diñlerdi** ne virürdi cevābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 18*). [*diñlerdi, -r, -di]*

diñlen: Dinlemek, kulak vermek.

1. Ğırīv idüp gezerdi ive ive
Yatup **diñleñmez** idi şem‘a gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 11*). [*diñleñmez, -mez]*
2. Ki kız kavminüñ oldı ṭaşı da nerm
Bir iki gün seferden **diñlenüp** ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 87*). [*diñlenüp, --üp]*

dir-: Toplamak; elde etmek.

1. Ya zībā bāğa ya müşkil duzāğa
Esen ḳal sen ki ben hep raḥtı **dirdüm** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25*). [*dirdüm, -, -düm]*

dir-: Dermek, toplamak, bir araya getirmek.

1. Ciger-küşe ğamından dil-şikeste
Ṭağıtdı mālī ammā **dirdi** hūşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 15*). [*dirdi, -di]*
2. Dirüp emvāl ü genci şanki Ḳārūn
Virüp iylerdi ḥarcı mişl-i Ceyhūn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 9*). [*dirüp, -üp]*
3. Gelür devlet başuña endek endek
Dirüldi ḳaṭreden deryā-yı enbüh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 77*). [*dirüldi, -ül, -di]*
4. Hemān ihmāle yüz ṭutdı o mühmel
Didi gerçi **dirüp** geldüm bu ḥayli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 129*). [*dirüp, -üp]*
5. Nice **dirmek** ṭağıtdum yile virdüm
Esen ḳal sen beni şayd iyledi mevṭ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 26*). [*dirmek, -mek]*

dir: Diriltme, hayat verme.

1. Şanasın nā-resīde tıfl-ı şīre
Kātından ürküdüp **dirende** şīri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 85*). [*dirende, -ende*]
2. Yanınca leşkeri vahşî **dirende**
Sa'âdet reh-nümâ vü baht münkâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 106*). [*dirende, -ende*]
3. İçi mürde taşî merkad gerekdür
Dirende yoldaşum cismüm derīde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 73*). [*dirende, -ende*]
4. Kesüp yol virmediler gayr halka
Dirende nefsin ol kim çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 115*). [*dirende, -ende*]
5. Muṭî'î olsa tañ mı her **dirende**
O meclis kim sibâ' olmışdı ḥavli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 116*). [*dirende, -ende*]

dir: Yemlenme.

1. Başı vü cānı tārū gibi **dirdi**
Ayağdan toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 90*). [*dirdi, -di*]

dir: Dermek, toplamak, bir araya getirmek.

1. Çeri **dirdi** ulaklar şaldı çün bād
Alup bunca çeriyi yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [*dirdi, -di*]
2. Ol ilden ğalle **dirdi** bu bahāne
Uyup Mecnûn yiler boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 42*). [*dirdi, -di*]

dir: Dermek. II Sevgilinin bedenine dokunmak.

1. Kimesne meyvesini **dirmemişdür**
Şovuğ el almasın almış degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 106*). [*dirmemişdür, -me, -miş, -dür*]

dir idi: Söyler.

1. Bahāne iyleyüp ol gül şeherden
Dir idi kim ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 28*). [*dir idi,]*
2. Olurdu kıra yaşlılar gibi zār
Dir idi dilde yāre ol dil-figār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 8*). [*dir idi,]*

diraht: Ağaç, şecer.

1. Çiçek gerçi **dirahta** zib ü ferdür
Velî maşşūd olan andan şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 23*). [*dirahta, -a*]
2. Bu ḥasretde ki nā-geh ire bahtı
Bitüre şāḥ-ı ser-sebzî **dirahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 18*). [*dirahtı, -ı*]
3. Oturdu sāyeye bulup **dirahtı**
Koyu gölge dirahṭ-ı sebz ü 'ālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 12*). [*dirahtı, -ı*]

4. Ki gördi evce irmiş bir **dırahtı**
Uçar bir şu'besinden murğ-ı hōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 84*). [*dırahtı, -ı*]
5. Ki rahtından **dırahtı** ide 'üryan
Çapar her lâleden la'îlîn külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 20*). [*dırahtı, -ı*]

dıraht-ı sebz ü 'âlî: Yeşil ve yüksek ağaçlar.

1. Oturdu sâyeye bulup dırahtı
Koyu gölge **dıraht-ı sebz ü 'âlî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 13*). [*dıraht-ı sebz ü 'âlî,]*

dırâz: Uzun (*Sevgilinin saçının uzun olması bağlamında*).

1. Mülk-i cihâna iyleyeler pâdişâ beni
Ey Hâmîdî zülf-i yâr ile kışşam **dırâzdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 13*). [*dırâzdur, -dur*]

direm: Akçe, para, dirhem.

1. Yidiler tâzîler dest-i hademde
Çeküp dînârî esterler **diremde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*diremde, -de*]
2. Yidiler tâzîler dest-i hademde
Çeküp dînârî esterler **diremde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*diremde, -de*]
3. Başı üzre **direm** tûfâmı yağdı
Varup dergâh-ı Leylî'ye her âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 138*). [*direm,]*
4. Dilüñe dâğ olısar âhîr-i kâr
Eger cevri ile cem' itseñ **diremler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 125*). [*diremler, -ler*]

direm-vâr: Mal mülk sahibi, zengin.

1. Hümâ-yı devlet idi hem **direm-vâr**
Şavaş içinde bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 6*). [*direm-vâr,]*

dirgür: Diriltmek.

1. Dem-i 'îsî gibi **dirgürdi** cānı
Şeker-lebden şorup hâl-i ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 32*). [*dirgürdi, -di*]
2. Ki mûm olur sözinden seng ü pülâd
Ölü iş **dirgürür** kavlı-i faşîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 91*). [*dirgürür, -ür*]
3. Şafâ-yı vaşluñ ile **dirgüresin**
Mezârında yanan şem'î şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 110*). [*dirgüresin, -e, -sin*]

dirhem: Okkanın dört yüzde biri ağırlığında bir ölçü birimi.

1. Alurlar **dirhem**in akçeye anuñ
Eger ola kemân süst ü eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 190*). [*dirhem*in, -in]
2. Tırup nâz ile ol serv-i mükerrerem
Ki dervîşe taşadduğ ide **dirhem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 54*). [*dirhem,]*

3. İzinden yola **dirhemler** döşerdi
Aşkardı seyl-i üstür mevc-der-mevc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 38*). [*dirhemler, -ler*]
4. Nişâr iylerdi dinâr ile **dirhem**
O her dinârı dâğ-ı ğam şayardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 140*). [*dirhem,]*

diri: *Canlı, sağ.*

1. O ‘aşkı artur itdükce beni hest
Diri olduğça ğam perverdesin kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 33*). [*diri,]*

dirig: *Eyvah, ne yazık ki!*

1. Elinden gelmez anuñ cân **dirigi**
Ne baş kim gelmez andan tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 24*). [*dirigi, -i*]
2. Kesilmekden yoğ anda baş **dirigi**
Dil-âzâr olmamağa dilberine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 106*). [*dirigi, -i*]
3. Hemân âh u **dirig** idi celisi
Ne dem kim büy-ı yâre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 8*). [*dirig,]*
4. Dirigâ yol uzağ u azığum az
Esen ğal sen ki ben ğuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 20*). [*dirigâ,]*

dirig it: *Esirgemek, sakınmak.*

1. Kelâmu’llah’un âyâtî ğağıyçün
Ki itmeye dirig ü çekmeye bîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 133*). [*dirig it, -me, -ye*]
2. Dirig itme ‘aded nağdin ağadden
Şaňa bed iyemez her kim bed iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 82*). [*dirig it, -me*]
3. Terahğum kıl ğamuñ perverdesine
Dirig itme deminde rağmetüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 83*). [*dirig it-, -me*]
4. Didi ol ğastenüñ budur cevâbı
O Mecnûn’ı buluñ itmeñ dirigi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 37*). [*dirig it, -me, -ñ*]

dirig iyle: *Esirgemek.*

1. Cânımdan uyuvirdi baña yoğsa cân mıdur
Küyuñ itinden iyemez ben tenüm dirig (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 7*). [*dirig iyle, -mez, -em*]

dirigâ: *Eyvah, ne yazık ki!*

1. Dirigâ vü dirigâ vü dirigâ
Ki pâyân olmaz imiş ayrılığa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 27*). [*dirigâ,]*
2. Dirigâ vü **dirigâ** vü **dirigâ**
Ki pâyân olmaz imiş ayrılığa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 27*). [*dirigâ,]*
3. Dirigâ vü **dirigâ** vü **dirigâ**
Ki pâyân olmaz imiş ayrılığa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 27*). [*dirigâ,]*
4. Dirigâ ol civân ğanı didi pîr
Ēayurdi Ēays’ı her ğavm ü ğabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 60*). [*dirigâ,]*

5. Meġer Leylā'nuñ itdi aġ gülün yād
Didi eyvah **dirīgā** kim ġarībem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 7*). [*dirīgā,]*
6. Beni ma'mûr iden bünyād idüñ sen
Yıġıldı ŧimdi bünyādum **dirīgā** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 57*). [*dirīgā,]*
7. Dirīgā ħanı üstādum dirīgā
İŧüm ŧimden girü kime ŧanayım (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 58*). [*dirīgā,]*
8. Dirīgā ħanı üstādum **dirīgā**
İŧüm ŧimden girü kime ŧanayım (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 58*). [*dirīgā,]*
9. Ne yire varayın āvāre ħaldum
Yile vardı **dirīgā** ŧem'-i tābān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 89*). [*dirīgā,]*
10. Ķodi pervānesin āvāre ħayrān
Dirīgā ħāke düŧdi tāze ter-gül (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 91*). [*dirīgā,]*
11. Kime itsün ŧikāyet ħaste bülbül
Dirīgā seyr iderken bu ħemende (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 93*). [*dirīgā,]*

diril: *Toplanmak.*

1. Dirilüp oldılar deryā-yı enbüh
Urup na'ra üniyle ŧabl- bāzī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 56*). [*dirilüp, -üp]*

diril: *Canlanmak, hayat bulmak.*

1. Dirildi ölmüş iken ħayy-ı Leylī
Bu çok leŧker bulut gibi yürüdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 12*). [*dirildi, -di]*
2. Siperler ŧaġılıp serler **dirildi**
Ķaġan arslāna beñzer Nevfel-i güird (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 30*). [*dirildi, -di]*

diril: *Toplanmak, bir araya gelmek.*

1. Hemān cümle ġanīsi vü gedāsı
Dirilüp cenge āheng iylediler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 9*). [*dirilüp, -üp]*

dirlik: *Dirlik; düzen.*

1. İtüñ var **dirliği** ammā senün yoġ
Ķü ādem oġlusın ādem gibi ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 140*). [*dirliği, -i]*

dirlik: *Hayat, yaşama.*

1. ŧapuñsuz **dirlik** ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden ħurtar ey māh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 108*). [*dirlik,]*

diŧ bile: *Hırslanmak.*

1. Ķayāl-i ġamzesi yāruñ baña ħavāle yiter
Ķasūd diŧ bileme ħanum içmeġe ŧabr it (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 7*). [*diŧ bile, -me]*

2. Kimisi dış biler yiye o şehdi
Atası illâ gâyet hışmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 52*). [*dış bile, -r*]

ditre: *Titremek, sallanmak.*

1. Düşüp üstine **ditrer** şanki yaprak
Kara çoprağı üzre düşdi bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 30*). [*ditrer, -r*]
2. Biraz dem **ditredi** vü düşdi bî-hüş
Şan indi deldi gökden şâ'ika fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 40*). [*ditredi, -di*]

ditre: (*Vücut veya bir organ*) *hızlı ve küçük hareketlerle sarsılmak; birinden veya bir şeyden korkmak.*

1. Ol ehl-i hâle virdi vecd ü hâlât
Teni **ditrer** hemân yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 141*). [*ditrer, -r*]

dīv: *Şeytan, dev.*

1. Buyurdi yüz yavuz dīvâne **dīve**
Ki her biri od olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 14*). [*dīve, -e*]
2. Anuñ çün **dīve** beñzer cümle hūyi
Ne lâyiğdur gurâba çu'me-i bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 100*). [*dīve, -e*]
3. Naşib olmağdan ol dīvâne **dīve**
Çü gördi Nevfel anı böyle 'aciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 124*). [*dīve, -e*]
4. Libâsı nîl ü gendü Nîl-i cüşân
Gicede beñzeyüp dīvâne **dīve** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 9*). [*dīve, -e*]
5. Müşâbih na'rada dīvâne **dīve**
Ki ey büt 'aşkınuñ dīvâne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 26*). [*dīve, -e*]
6. Perî sevmekden uşan **dīvüni** baş
Perî kim şüreti gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 110*). [*dīvüni, -ü, -ni*]
7. Melek şüretde ammâ ma'nâda **dīv**
Be-şüret Yūsuf-ı dil-dâra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 48*). [*dīv,]*
8. Düşer endâmına **dīvüñ** zelâzil
Zemâne nâfe-i şebden mu'anber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 12*). [*dīvüñ, -üñ*]
9. Velî dīvâne oldur ola hûd-kâm
Beni **dīv** añlama kim dīv-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 139*). [*dīv,]*
10. Melek şüretde ammâ ma'nîde **dīv**
Cihân 'ayyarınuñ âl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 154*). [*dīv,]*
11. Nice sultânı bî-fermân idüptür
Eger ins ü melek **dīv** ü peridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 65*). [*dīv,]*

dīvân: *Meclis, huzur.*

1. Şafâ **dīvânına** sultân-ı â'zam
Belâ feninde burhân-ı müselleme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 3*). [*dīvânına, -ı, -n, -a*]
2. Bu dīvâne bizüm **dīvâna** sığmaz
Bunuñ aḥvâli ad u şana sığmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 145*). [*dīvâna, -a*]

dīvāne: *Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.*

1. Libāsı nîl ü gendü Nîl-i cūşān
Gicede beñzeyüp **dīvāne** dīve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 9*). [*dīvāne,]*
2. Kāmu **dīvāneler** sulţānı Mecnûn
Yürür şahrâda yok ünsi enîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 6*). [*dīvāneler, -ler]*

dīvāne: *Çılgın, deli, mecnun.*

1. Muḥabbet mestidir **dīvāne** şanma
Bu sū'-i zānn ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [*dīvāne,]*
2. İnanmazsañ kıgır aḥvālını sor
Eger **dīvāne** ise kâpudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 114*). [*dīvāne,]*
3. Bu **dīvāne** bizüm dīvāna sıgmaz
Bunuñ aḥvālî ad u şana sıgmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 145*). [*dīvāne,]*
4. Velî ben ḥasteden **dīvānesi** yok
Saña biñ biñ benüm gibi giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 100*). [*dīvānesi, -si]*
5. Görenler raḥm idüp üstine üşdi
Üşüp ol 'aşk u gam **dīvānesine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 111*). [*dīvānesine, -si, -ne]*
6. Aradı gendünün **dīvānesini**
Gezerken deşti çün bād-ı seḥer-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 126*). [*dīvānesini, -s, -i, -n, -i]*
7. Taraḥḥum iyleyüp **dīvānesine**
Söger aşuŧte Mecnûn şūr-ı baḥta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 38*). [*dīvānesine, -si, -ne]*
8. Buyurdu yüz yavuz **dīvāne** dīve
Ki her biri od olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 14*). [*dīvāne,]*
9. Bu **dīvāne** civāna şerbet idi
Size şerbet behā çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 22*). [*dīvāne,]*
10. Güli ol ṭab'-ı nā-mevzūna virmen
N'ider **dīvāne** bu kând u cülābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 97*). [*dīvāne,]*
11. Naşîb olmağdan ol **dīvāne** dīve
Çü gördi Nevfel anı böyle 'aciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 124*). [*dīvāne,]*
12. Bile bir şahş var **dīvāne** hey'et
Teni başdan ayağa bağa düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 16*). [*dīvāne,]*
13. Müşābih na'rada **dīvāne** dīve
Ki ey büt 'aşkınuñ **dīvāne** mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 26*). [*dīvāne,]*
14. Müşābih na'rada **dīvāne** dīve
Ki ey büt 'aşkınuñ **dīvāne** mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 27*). [*dīvāne,]*
15. Adı **dīvāne** kendü 'âkil idi
Anı her bî-ḥāber mecnûn şanurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 28*). [*dīvāne,]*
16. Dimiş yağmur yağar rûz-ı falānda
O yağmurdan içen **dīvāne** ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 3*). [*dīvāne,]*
17. Delürdi öldürün şāh u vezîri
Ol il kim ḥākimi **dīvāne** ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 11*). [*dīvāne,]*
18. Delü şandı anı **dīvāne** aḥmağ
Rivāyet olunur bir demde Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 34*). [*dīvāne,]*
19. Belâ naşşından ama bî-ḥabersin
Baña sen gerçi **dīvāne** didüñ nām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 137*). [*dīvāne,]*
20. Velî **dīvāne** oldur ola ḥôd-kām
Beni dīv añlama kim dīv-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 138*). [*dīvāne,]*

21. Uluşurlar olar bu itse cüşı
Düşüp **dīvānelik** dilkü içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 71*). [*dīvānelik, -lik*]

dīvāne kıı: Kendinden geçirmek, düşkün hale getirmek; mübtela, aşık etmek.

1. Didiler her ne ise vaşf-ı hâlin
Ki bir duşter bunu dīvāne kııldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 23*). [*dīvāne kıı, -dı*]

dīvāne ol-: Deli dīvane olmak.

1. Beden-i burcın yıķup vırāne olmuş
Düşüp şahrālara dīvāne olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 18*). [*dīvāne ol-, -muş*]

dīvāne-i mest: Aklı başından gitmiş deli.

1. Yine oldu münevver şeb-çerāğı
Yirinden tırdı ol **dīvāne-i mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 5*). [*dīvāne-i mest,]*

dīvānelik: Delilik.

1. Yoğ idi eksügi **dīvānelikte**
Belā-keşlikde vü mestānelikte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 71*). [*dīvānelikte, -de*]

dīvānesi: Çılgın, deli, mecnun.

1. Değerken her yirün vırānesine
Buluşdı gendünün **dīvānesine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 24*). [*dīvānesine, -ne*]

dīvān-ı ābād: Abad meclis, bayındır meclis.

1. Ki ola tār-ı çeng ü ‘ūd-ı Nāhīd
Zihī bezm ü zihī **dīvān-ı ābād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 33*). [*dīvān-ı ābād,]*

dīvār: Duvar.

1. Der ü **dīvārını** pür-genc idüpdür
Hem ihlāşı aña sakf iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 54*). [*dīvārını, --ı, --nı*]
2. Yüzün **dīvāra** virdi şanki sāye
Otururdu gönül teng ü nefes teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 180*). [*dīvāra, -a*]
3. Ne hāşıl seng **dīvār** olsa pülād
İde çün seyl ekini seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 68*). [*dīvār,]*
4. Şı **dīvār** u derin kim ola rüşen
Gönül şınmasa hergiz rüşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 54*). [*dīvār,]*

dīv-bend: İfrite yakalanmış, deve bağlı.

1. Velî dīvâne oldur ola hûd-kām
Beni dīv anlama kim **dīv-bendem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 139*). [*dīv-bendem, -em*]

dīv-i sepîd: Beyaz dev.

1. Perî şanup seven dīv-i sepîdi
Olur âhîr o ‘aşkun nâ-bedîdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 51*). [*dīv-i sepîd, -i*]
2. Şarardur kôrqudan dīv-i sepîdi
Çekerdi her kîşî derd-i neberdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 98*). [*dīv-i sepîd, -i*]
3. Kılur dīv-i sepîdi kehrübâ-reng
Bu key Keyhüsrev’ün kaddin kılur dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 56*). [*dīv-i sepîd, -i*]

dīv-zâde: Dev çocuğu. (Çok güçlü olması bağlamında.)

1. Yirinden şıçradı çün **dīv-zâde**
Çukalın giydi tîgn çekdi def’î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 4*). [*dīv-zâde,]*

diyânet: Dindarlık.

1. Nübüvvet çeşmesi meşreberidür
Diyânet bağ u bunlar bāğbānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 63*). [*diyânet,]*
2. Diyânet mezhebinde ‘ayb-nākem
Giderseñ toğrı yola egriden geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 124*). [*diyânet,]*

diyâr: Memleket, ülke, belde.

1. Bu **diyâra** çün dönesin tütüiyâ-yı çeşm için
Bizlere öñünde olsun hāk-i dergâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 9*). [*diyâra, -a*]
2. Kūçegin nākāsından ayırurdi
Binüp Leylî **diyârına** yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 4*). [*diyârına, -i, -n, -a*]
3. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldı Mecnûn ol **diyâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [*diyâra, -a*]
4. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldı Mecnûn ol **diyâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [*diyâra, -a*]
5. Dilinde guşşa vü endüh-ı enbüh
Kodı deyyârı terk itdi **diyârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 15*). [*diyârı, -ı*]
6. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Haber gelse şabâdan ol **diyâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 69*). [*diyâra, -a*]
7. Geçer bu hâl ile leyl ü nehârı
Müsâfirler gelürler bu **diyâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 37*). [*diyâra, -a*]
8. Bu âvâre daħi âvâre oldı
Getürüp bu **diyâra** ben ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 13*). [*diyâra, -a*]
9. O gün bu rezm içinde ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı kâni ol **diyâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 173*). [*diyâra, -a*]

10. Ki bu eksüklüğe idem mükâfât
Ki alam bu **diyârumdan** saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 201*). [*diyârumdan, -um, -dan*]
11. Diyârum terk idüp gitmiş degüldüm
Çoyup beytümü düşdüüm ğurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 44*). [*diyârum, -um*]

diyâr-ı ‘âşık: *Sevgilinin memleketi.*

1. Diyâr-ı ‘âşık peygâm-ı yârı
Gül ile bülbül arasında bî-ķayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 192*). [*diyâr-ı ‘âşık, -a*]

diyâr-ı çîn: *Çin ülkesi.*

1. Diyâr-ı Çîn’e döndi nâfe taldı
Çemende ol peri-peyker peri-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 116*). [*diyâr-ı çîn, -e*]

diyâr-ı ğâr: *Mağaranın olduğu yer.*

1. Ki ejderhâdur anuñ mür u mârı
Diyâr-ı ğâra göç ol hurrem ü şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 49*). [*diyâr-ı ğâr, -a*]

diyâr-ı küfe: *Kufe şehri.*

1. Diyâr-ı Küfe’den tâ hadd-i Bağdâd
İl oķudı düğüne itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 97*). [*diyâr-ı küfe, -den*]

diyâr-ı leylî: *Leyla'nın memleketi.*

1. Belâ-yı ğamda Mecnûn’a muvâfık
Diyâr-ı Leylî’den ķopdı hûş-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 3*). [*diyâr-ı leylî, -den*]

diyâr-ı yâr: *Sevgilinin yurdu.*

1. Diyâr-ı yârı Mecnûn’dan yudılar
Geçidsüz şuyı köprisüz ķodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 3*). [*diyâr-ı yâr, -ı*]
2. Diyâr-ı yârı Mecnûn’dan yudılar
Geçidsüz şuyı köprisüz ķodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 3*). [*diyâr-ı yâr, -ı*]
3. Revân oldı diyâr-ı yâre bî-‘âr
Anuñ kim derdi vardur ‘ârı n’iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 8*). [*diyâr-ı yâr, -e*]
4. Diyâr-ı yâre gitdi bî-ķes ü ferd
Perî pervâz uçar pervâne gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 54*). [*diyâr-ı yâr, -e*]
5. Diyâr-ı yâre uğradı güzestî
Geçerken yıl gibi ğördi o maħzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 8*). [*diyâr-ı yâr, -e*]

diye: *Desinler.*

1. Ümmîd odur aña varduğuñ dem
Meddâhına **diye** hayr-ı maqdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 58*). [*diye,]*

diyü: (*diyü, deyi, diyi*): *Diye.*

1. Eger Mecnûn **diyü** çağırsa ‘âmî
Uyuvürürdi kesmezdi kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 49*). [*diyü,]*
2. Belâ-yı ‘aşka açdı öyle başı
İren mecnûn **diyü** atardı taşu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 70*). [*diyü,]*
3. Belâ def’ olına **diyü** püserden
Tırup himmet biline pîr-i hoş-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 40*). [*diyü,]*
4. Şorarken hâlin ol gül ‘andelibün
İşitmesün **diyü** ağıyar-ı bed-h’âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 57*). [*diyü,]*
5. Tıyulmasun **diyü** kütâh iderdi
Egerçi gönce gibi yok dehâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 58*). [*diyü,]*
6. Hâta **diyü** bu kaçın çin iderdi
Şaçı boynına oldı mâr-ı Dağhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 160*). [*diyü,]*
7. İñende Leylî **diyü** itme feryâd
Zenün teftiş olinsa şad-hezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 52*). [*diyü,]*
8. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzi
Resen **diyü** virüp mâr-ı siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 27*). [*diyü,]*
9. Eri tıyaya **diyü** kütâh iderdi
Ol evden gitse cüş iderdi düdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 30*). [*diyü,]*

diz: *Belirli bir düzene göre sıraya koymak, sıralamak.*

1. Söze bu resme **dizdi** dürr ü gevher
Didi ba‘zî ruvât-ı hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 2*). [*dizdi, -di]*

diz: *Diz.*

1. Göbekden **dize** dek anın da varı
Cihân içinde yârı dilde yek dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 54*). [*dize, -e]*

diz: *Bacakta bulunan bir yer. II Kucak.*

1. Dizinden anı indürmezdi her bâr
Gidermezdi katından anı dâ‘im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 72*). [*dizinden, -i, -nden]*
2. Gerilmiş ‘ırk u pey zâhir çün evtâr
Alup mâder **diz** üzere mâliş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 49*). [*diz,]*

diz üzere gel-: *Dizlerinin üstüne çökerek, bir şey ister halde.*

1. Diz üzere geldi Mecnûn’un atası
Feşâhatdan kırup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 55*). [*diz üzere gel-, -di]*
2. Diz üzere geldi Mecnûn’un atası
Feşâhatdan kırup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 55*). [*diz üzere gel-, -di]*

dizâr-ı dildâr: *Sevgilinin yüzü.*

1. O da yüz tütüdü âhîr irtihâle
Cihân-ı ʿuşşâka **dizâr-ı dildâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 17*). [*dizâr-ı dildâr,]*

diz-be-diz: *Diz dize.*

1. Yiñi dil-dârınıñ tâze nigârı
Çanı ol **diz-be-diz** olup oturmaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 11*). [*diz-be-diz,]*

dizgin: *Atın dizgini.*

1. Hemân yüz döndürüp **dizgin** çevürdi
Didi Nevfel idüp anca mürâ ʿât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 198*). [*dizgin,]*

dög: *Dövmek, ezmek.*

1. Şovut göñlüñi **dögme** âhen-i serd
Tütalum yok dilüñde şabr u ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 46*). [*dögme, -me]*

dög: *Dövmek, dövünmek.*

1. Bu gendüyi **dögüp** başın yoldı
Ne beñ kim kónsa yüzü ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 156*). [*dögüp, -üp]*
2. Çara taşlar ile **dögdi** serini
Çarı şanduk gibi göğsin döğderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 130*). [*dögdi, --di]*
3. Çeküp çâk itdi gül gibi giriban
Dögüp göğsin iderdi pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 5*). [*dögüp, -üp]*
4. Dir idi hem **dögüp** seng ile sine
Ki ey şefkatlu ata kande gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [*dögüp, -üp]*
5. Oturup aña karşı kıldı zâri
Dögüp ağlayu ağlayu başın ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 17*). [*dögüp, -üp]*

dögülmek: *Dövülmek, hor görülmek.*

1. Hâyâtumdur benüm yar için ölmek
Benüm fahrumdur anuñ-çün **dögülmek** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 40*). [*dögülmek,]*

dögün: *Dövmek, dövünmek.*

1. Dibinden defʿi kesmek oldı defʿi
Dögün oldı düğün cânına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 173*). [*dögün,]*
2. Dögünmekden ten oldı pâre pâre
O bed-baht anı görüp öldi şandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 84*). [*dögünmekden, -mek, -den]*

3. Dögindi ağladı geh sîne geh ser
Kıcup öpdi biraz boynın ʿızārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 80*). [dögindi, -di]
4. Dögindi ağladı cüş itdi muhkem
Biraz kim ağladı vü itdi zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 146*). [dögindi, -di]

dök: Dökmek, saçmak.

1. Geçerdi āb u āteş içre her gāh
Dökerdi āb-ı çeşmi kâse kâse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 81*). [dökerdi, -er, -di]
2. Dökerdi döst kıanın bulsa kıanda
Kemān şunsa eger bir dest-giri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 120*). [dökerdi, -er, -di]
3. Ne hâcet **dökesiz** niş ile kıanı
Miyāncı çünkü ıslāh itdi hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 30*). [dökesiz, -e, -siz]
4. Döke āhū kıanın niteki cellād
Şefāʿat itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 18*). [döke, -e]
5. Geh el çiynerdi gāmdan gāh bāzū
Dökerdi dīdesinden hūn-ı şāfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 31*). [dökerdi, -er, -di]
6. Bozulmaya bozıla çarh-ı ğaddār
Şafaķ gibi demüm **dökerse** düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 11*). [dökerse, -er, -se]
7. Ğam u derd ü belā-yı intizāre
Sen anuñ-çün **dökersin** göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 49*). [dökersin, -er, -sin]
8. Kıara bağrı gibi itdi der-āğüş
Şaçup **dökerdi** aķıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 33*). [dökerdi, -er, -di]

dolan-: Dolaşmak, çevresinde bulunmak.

1. ʿAzm iderdüñ yollarına döne döne **dolanup**
Būy-i Leylī şemmesinden olsañ āğāh ey şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 7*). [dolanup, -up]

dön: Dönmek, kendi etrafında hareket etmek.

1. Zemīne tur didüñ turdı muķarrer
Semāya **dön** didüñ döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 30*). [dön,]
2. Zemīne **dön** diseñ ey şāh-ı kıahhār
Döne dönmeye emründen felek-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 31*). [dön,]

dön: Benzemek, andırmak, ...gibi olmak.

1. Kıyāsa sığmaz oldı derdi Kıays' uñ
Gül-i nesrine **döndi** verdi Kıays' uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 8*). [döndi, -di]
2. Turıncı ğabğabın gördükçe anuñ
Turunca **döndi** Kıays ol civānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 12*). [döndi, -di]
3. Bürehne cismi ince mūya **dönmiş**
Tenin mū kıaplamış āhūya **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 29*). [dönmiş, -miş]
4. Bürehne cismi ince mūya **dönmiş**
Tenin mū kıaplamış āhūya **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 30*). [dönmiş, -miş]
5. Ruħ-ı Leylī gül-i gül-zāra **dönmiş**
Dil-i Mecnûn tütüşmiş nāra **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 29*). [dönmiş, -miş]

6. Ruḥ-ı Leylî gül-i gül-zâra **dönmiş**
Dil-i Mecnûn tütüşmiş nâra **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 30*). [dönmiş, -miş]
7. Peder miskîn ki bağı hûna **döndi**
Ġâm-ı Mecnûn ile mecnûna **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [döndi, -di]
8. Peder miskîn ki bağı hûna **döndi**
Ġâm-ı Mecnûn ile mecnûna **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [döndi, -di]
9. Kıla cismüm kılı biñ dürlü feryâd
Tenüm müy-ı miyân-ı mûra **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 9*). [döndi, -di]
10. Öter iñler çurı çanbûra **döndi**
Belâsı güş-mâli ol habîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 10*). [döndi, -di]
11. Kağan arslan gibi cüş itdi şıhne
Kılı tîre dili şemşîre **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 33*). [döndi, -di]
12. Enügin yavu kılmış şîre **döndi**
Çeküp tiz tiğ-ı tizi virdi tâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 34*). [döndi, -di]
13. Egilmiş derd içinde râya **dönmiş**
Muḥabbet kim każâ-yı âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 102*). [dönmiş, -miş]
14. Tolaşmış mâra **dönmiş** seng içinde
Ġarîb ü bi-kes ü âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 114*). [dönmiş, -miş]
15. Veli ḥâli ḥarâb u derdi ma'mûr
Çararmakdan ütülmiş ota **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 117*). [dönmiş, -miş]
16. Çurumakdan teni tâbüta **dönmiş**
O tâbüti içre cân kim kayğuludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 118*). [dönmiş, -miş]
17. Diyâr-ı Çîn'e **döndi** nâfe tıldı
Çemende ol peri-peyker peri-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 116*). [döndi, -di]
18. Virür lezzet eger **dönmezse** lağa
Bu bal söz kim dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 84*). [dönmezse, -mez, -se]
19. Öñinde nuql u esbâb u nevâle
Vakar u vaşfi sâbit kûha **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 15*). [döndi, -di]
20. Tırulmuş lücce-i enbûha **döndi**
Sükûnet şân-ı 'aql u zeyn-i cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 16*). [döndi, -di]
21. Ki **döndi** murğ-zârı lâle-zâra
O şahrâ kûha **döndi** küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 174*). [döndi, -di]
22. Ki **döndi** murğ-zârı lâle-zâra
O şahrâ kûha **döndi** küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 175*). [döndi, -di]
23. Çemen **döndi** Yemen gibi 'aķıķa
Kılıç dendâni kesmekden gedildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 28*). [döndi, -di]
24. Cihân şan çara ağ ile bürüñdi
Felek yılduzları **döndi** çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 3*). [döndi, -di]
25. Yüzine incüler eşk-i ter oldı
Gözine mil-i sürme ḥâra **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 149*). [döndi, -di]
26. Anuñ-çün gözleri bîmâra **döndi**
Dir idi çekse ger meşşâta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 150*). [döndi, -di]
27. 'İmâme eğri rây egri ġazab-nâk
Dili süsen gibi şemşîre **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 9*). [dönmiş, -miş]
28. Sözi dilde ḥadeng-i tîre **dönmiş**
Ki bu gün ol delüye naķ geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 10*). [dönmiş, -miş]
29. İderdi ol kaçdar eġġân u zârı
Ki râzı rüşen olmış rûza **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 67*). [döndi, -di]
30. Ġam-ı 'aşkı tağılmış müşke **döndi**
Tolup gönliñ ġam-ı dil-ber kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 68*). [döndi, -di]
31. Hemân maşru'â **döndi** yire düşdi
Şu deñlü döġdi ġamdan taşa başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 80*). [döndi, -di]

32. Bütü hiç sevme kim yokdur vefâsı
Cihânda yoğa **dönse** var iken yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 31*). [*dönse, -se*]
33. Dil-i tûti bişüp **döndi** kebâba
Çü düşmişden çekersin dâmenüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 50*). [*döndi, -di*]
34. Cihânuñ bağı pür-berk ü nevâdur
Bu dem Hızra **dönüp** hâdra-yı bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 53*). [*dönüp, -üp*]
35. Şafağ gibi cihân kına boyandı
Hevâ müşkin iken kâfura **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 51*). [*döndi, -di*]
36. Gidüp sevdâ-yı zulmet nûra **döndi**
Türup Mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 52*). [*döndi, -di*]
37. Nefes teng iñler ammâ nitekim çeng
Bilin egmiş belâlar yâya **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 21*). [*dönmiş, -miş*]
38. Dilin delmiş cefâlar nâya **dönmiş**
Yaturken za'f ile ol pîr-i puhte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 22*). [*dönmiş, -miş*]
39. Yüregi oynadı vü yandı cânı
Kara vâdide kuru mile **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 45*). [*dönmiş, -miş*]
40. Dehân-ı ejdehâda kıla **dönmiş**
Taşı kuru deri içi kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 46*). [*dönmiş, -miş*]
41. Libâs emrinde varı belde yek pöst
Yatur hâr içre 'üryân mâra **dönmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 57*). [*dönmiş, -miş*]
42. Teninde her kılı bir hâra **dönmiş**
Ser ile sine pür-sevdâ vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 58*). [*dönmiş, -miş*]
43. O tozdan yüz çevüren başına hâk
Vücüdüm hâk-i ğamdan **döndi** âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 75*). [*döndi, -di*]
44. Felek pertevlerinden zer-şemâ'il
Demürden kal'aya **dönmiş** felekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 5*). [*dönmiş, -miş*]
45. Ne hâlüm yanmağa bir ehl-i hâlüm
Kuru yaprağa **döndi** cism ü cânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 109*). [*döndi, -di*]
46. Ğamâme **döndi** çeşmi ol ğam için
Senün mestâne nazmuñdan gelüp cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 136*). [*döndi, -di*]
47. Ol ehl-i hâle virdi vecd ü hâlât
Teni ditrer hemân yaprağa **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 141*). [*döndi, -di*]
48. Güliken şüreti toprağa **döndi**
Hey-â-hey ağladı vü itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 142*). [*döndi, -di*]
49. Vücüduñ la'le **döndi** menziliñ seng
Senüñ 'ömrüñ geçer ol seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 188*). [*döndi, -di*]
50. Gül-i nesrine **dönmiş** erğuvânı
Şararmış rüy-ı simin şanki zerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 72*). [*dönmiş, -miş*]
51. Tutuşdı yandı cânı nitekim mûm
Gül-i nesrine **döndi** reng-i lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 45*). [*döndi, -di*]
52. Seriyile sırmaya **döndi** sengi
Yolunda kalmadı ğâlib ola Leylî meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*döndi, -di*]
53. Güne gitmedin aya **döndi** evvel
Şarındı şemsî dülbendin çün ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 50*). [*döndi, -di*]
54. 'Aşâbe şardı derdinden serine
Behî bedri hilâle **döndi** anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 49*). [*döndi, -di*]
55. Sehî servi hilâle **döndi** anuñ
İrüp şimşâde zaħm-ı dest-i nireng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 50*). [*döndi, -di*]
56. Büt-i gül-rengi tebden oldu bî-reng
Teni tâb üzre düşmiş müya **döndi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 53*). [*döndi, -di*]
57. Çerâğ-ı 'âlem iken **döndi** mûma
Bu derde mübtelâ oldı çün ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 58*). [*döndi, -di*]

58. Ecel yili anıñ-çün iyledi âh
Turunca **döndi** çün sib-i gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 61*). [döndi, -di]
59. Ğamāme **döndi** ağlar ol Ğam için
İrişüp ravza-i Leylî'ye cüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 8*). [döndi, -di]
60. Meğer **döndi** kuru yaprağa şimdi
İrişdi tâze cismün rûh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 126*). [döndi, -di]
61. Seriyile sürmeye **döndürdi** sengi
Yolında qalmanı bir hâr u hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 4*). [döndürdi, -dür, -di]
62. Sözinüñ şîrin cûlâbı haste cāna nüş olur
Hümā **döndi** âteş-i ruhsârûna qarşu gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [döndi, -di]
63. Bu ziverden ufuk **döndi** ‘arûsa
Hiçâb aşdı gice vech-i ‘abûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 3*). [döndi, -di]
64. Beni ser-tâ-kağem kaplar günâhum
Elif qağdüm Ğamuñdan **döndi** lâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 75*). [döndi, -di]
65. Tecelli itmez andan rûy-ı cânân
Benüm bādāma **dönmişdür** mişâlim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 179*). [dönmişdür, -miş, -dür]
66. Sîhir zahmın yimiş âhûya **döndi**
Zenehdāni tenür-ı âteş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 54*). [döndi, -di]

dön: Dönüp bakmak.

1. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya baqdı
Aña tuzlu sözinden şekker aqdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [dönüp, -üp]
2. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya baqdı
Aña tuzlu sözinden şekker aqdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [dönüp, -üp]

dön: Dönmek, deĝişmek.

1. Zemîne tur didüñ turdı muqarrer
Semāya dön didüñ **döndi** müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 30*). [döndi, -di]

dön: Vazgeçmek, caymak.

1. Dilüni şevqa kütâh iylemezsın
Dön ey devrân baña cevri iylemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 41*). [dön,]

dön: (Bir şeyin etrafında) dolaşmak.

1. Döner za'f ile ‘urcün-ı kadime
Zebân-ı hâl ile bu remzi qā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 24*). [döner, -er]

dön: Geri gelmek, geri dönmek.

1. Ki düşsem Ğarq olup ben iştiyaqa
Döner añup küçegin def'i nâqa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 14*). [döner, -er]
2. Dönüp nevmid olup sādāt-ı A'rab
Gönül pür-âteş ü Ğam sine pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 167*). [dönüp, -üp]

3. Anı bilmez ki bākī gence düşmiş
Dönüp hacdan göricek akrabāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 43*). [dönüp, -üp]
4. Kesüp ümmidi âh itdi cigerden
Dönicek kavmine ol pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 113*). [dönicek, -icek]
5. Dönüp iline gitmek oldı cehdi
Türüp bî-çâre Mecnûn hâşret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 164*). [dönüp, -üp]
6. Cihândan bî-haber Leylî gâmindâ
Dönüp terk itdiler ol derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 121*). [dönüp, -üp]

dön: (bir şeyi) bir istikamete döndürmek, dönmek, dönmesini sağlamak.

1. Dönüp aḥvâlin itdi ‘arz u tekrîr
Ki ey iklim-i ‘aşkuñ pâdişâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 88*). [dönüp, -üp]
2. Bu cünbişden de **döndi** âşikâra
Selâmet terk idüp İbnü’s- Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 40*). [döndi, -di]
3. Neñ öldi kim giyersin bu siyâhı
Didi anuñ için kim **döndi** devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 25*). [döndi, -di]

dön: Dönmek (kendi etrafında hareket etmek).

1. Bu rakş idüp **döner** dönmez tutar baş
Cefâ vü cevri-i düşmen çekdi vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 56*). [döner, -er]
2. Elinde nûşı var yiñinde nîşî
Hemîşe **döndüğü** bu çarḥ-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 157*). [döndüğü, -düg, -i]

dön: (Bir iş veya konuyu) Yeniden ele almak // (Bir yere) Geri gitmek veya geri gelmek, avdet etmek.

1. Dönüp andan eve ‘azm iylediler
O râzı şaklamadı ol güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 166*). [dönüp, -üp]
2. Dönüp rakş ile Necd’e gitdi ser-mest
Giderken âh idüp göğsin tükürdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 156*). [dönüp, -üp]

dön: Bir durumun değişerek tersi yönde gelişmesi.

1. Dönüp göstermek ol lâfa hilâfî
Bu hâşlet merd olana lâyıḳ olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 24*). [dönüp, -üp]

dön: Geldiği yere gitmek.

1. Alup virmekte başı bî-dirîguz
Dönüp bu tiz haberle ilçî çün tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [dönüp, -üp]

dön: Dönmek, vazgeçmek.

1. Libâs-ı mâtemi egnine giydi
Ol iki fitne **döndi** birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 3*). [döndi, -di]

dön: (Yüzünü) dostlarına doğru çevirmek.

1. Huzûrına okudu **döndi** piri
Gelüp evvel zemîne baş kodı pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 86*). [döndi, --di]

dön: Devretmek, dolaşmak.

1. Döner arada cām-ı tîğ u hânçer
Kılıç kâr itdi fark-ı her ferîka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 26*). [döner, -er]
2. Döner geh yüzi halka geh kafâsı
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 132*). [döner, -er]

dön: Dönmek II yönelmek.

1. Dönüp didi getür ortaya neñ var
Haber ehli haber yükin çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 46*). [dönüp, --üp]

dön-: Değiştirmek, çevirmek.

1. Dönüp qahrı yili Mecnûn'a esdi
Eşüp şavurdu evvel irdi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 18*). [dönüp, -üp]

dön-: Vazgeçmek, caymak.

1. Zemîne dön diseñ ey şâh-ı qahhâr
Döne **dönme**ye emrûnden felek-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 32*). [dönme, -me, -y, -e]
2. Dönersin dösttan çün devr-i ğaddâr
Biz olduq saña nuşretde tufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 134*). [dönersin, -er, -sin]

dön-: Geri gelmek, geri dönmek.

1. Bu diyâra çün **dönesin** tütüyâ-yı çeşm için
Bizlere öñüñde olsun hâk-i dergâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 9*). [dönesin, -e, -sin]

dön-: Dönmek.

1. Düşüp qalurdı ol şürîde vü süst
Dönerdi nâka añup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 8*). [dönerdi, -er, -di]
2. Dönüp hâlin beyân itmiş mufaşşal
Dimiş bu nâme kim yazıldı qandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 178*). [dönüp, -üp]

dön-: Bir yerden gelip başka yere gitmek.

1. Dönüp ağlayu itdi azm-i har-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 74*). [dönüp, -üp]

dön-: Bir istikamete doğru yönelmek, vücudunu döndürmek.

1. Şarāb u büse vü cām-ı beḳāya
Didi Zeyd'e **dönüp** ol pīr-i şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 65*). [dönüp, -üp]

dön-: Geri gelmek, geri gitmek.

1. Benî ‘Âmir çün aldılar cevâbı
Hemân **dönmekte** gördiler şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 166*). [dönmekte, -mek, -de]

dön-: Başka bir şey halini almak, dönüşmek, değişmek.

1. Zemîne dön diseñ ey şâh-ı ḳahhâr
Döne dönmeye emründen felek-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 32*). [döne, -e]

döndür-: Çevirmek.

1. Ḳatîl-i ḥançer-i ‘aşḳ-ı şedidem
Yönüm **döndür** laḥidde ol ḥabîbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 85*). [döndür,]
2. Yüzün **döndürmeye** vü ṭuta başı
Şu kim ister melâmetden selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 16*). [döndürmeye, -me, -y, -e]

döndür: Benzetmek, çevirmek.

1. Ṭaradı ördi geh müşk ile müyün
Ḳuru ḳânunâ **döndürmiş** ḡam-ı yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 47*). [döndürmiş, -miş]

döndür: Çevirmek.

1. Ḳafâ **döndürdüğüdür** ḥalka her dem
‘Aceb yıldür bu devr-i rüzgârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 158*). [döndürdüğüdür, -düğü, -dir]

döne döne: Döne döne, tekrar tekrar.

1. ‘Azm iderdüñ yollarına **döne döne** dolanup
Büy-i Leylî şemmesinden olsañ āḡâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 7*). [döne döne,]
2. Döne döne ḥikâyet itdi anı
Didi yüz şuyı ile andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 114*). [döne döne,]
3. Yiyessin tâzî gibi tâziyâne
Saña kim **döne döne** cevr ider devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 71*). [döne döne,]

dört göz ile bak-: Dört göz ile bakmak, ihtimam ve özen göstermek.

1. Nola biñ cān ile sevsem seni ben
Ki dōrt göz ile baqarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 128*). [dōrt göz ile baq-, -ar, -sın]

dōşe: Dōşemek, yaymak, sermek.

1. Cemālûñ görmege biñ biñ gözi var
Felek aţlas **dōşendi** başasın pāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 21*). [dōşendi, -n, -di]
2. Dōşedi ter-benefşe ferş-i sincāb
Güler bābūna rişine cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 4*). [dōşedi, -di]
3. İzinden yola dirhemler **dōşerdi**
Aqardı seyl-i üştür mevc-der-mevc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 38*). [dōşerdi, -r, -di]
4. Dōşerdi çarb-ı desti servi ayağa
Velî ol māha düşmiş ğam nişānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 66*). [dōşerdi, -r, -di]
5. Diken de **dōşenürse** rahāt oldu
O giryeye kim ‘adūlar güldürür ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 232*). [dōşenürse, -n, -ür, -se]

dōşeg: Yatak.

1. Dōşegüñde uzat bir dem ayağuñ
Degül taşdan demürden baş cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 76*). [dōşegüñde, -üñ, -de]

dōşege gir: Yatağa girmek, eş olmak.

1. Seme serseme uymaz ol ki serdür
Anuñla cüft olup giren dōşege (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 143*). [dōşege gir, -en]

dōşek: Yatak.

1. Olup yaşduğla **dōşek** hāre vü hār
Yiri hāk ü ğubār u çehre hākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 16*). [dōşek,]
2. Dōşegi ıssı kumdan yaşduğı seng
Yatur ne hānümānı var ne hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 130*). [dōşegi, -i]
3. Dōşegi hār ola vü yaşduğı seng
Hemān bed-bahtum ister bu belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 38*). [dōşegi, -i]
4. Belālu bülbüli āvāre düşdi
Girüp ‘üryān **dōşekde** ol kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 43*). [dōşekde, -de]
5. Seni gönüñ gibi şaldı kenāra
Girüp **dōşekde** ‘üryān cān cāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 45*). [dōşekde, -de]
6. Kuru toprak **dōşek** yaşduğ kara taş
Vaşıyyet kıлмаğa yok ādemî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 22*). [dōşek,]

dōşen: Dōşenmek, serilmek.

1. Sütünü ‘izz ü devlet tahtası baht
O taht üzere **dōşenmiş** ferş-i dibā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 41*). [dōşenmiş, -miş]

dost: Arkadaş, dost.

1. Her yañadan uzatdı zebān gibi zebāne
Tutup elümi nice vefā ‘ahdin iden **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [*döst,]*
2. Belâ-yı nāgehānī atdı düşmen
Yitürdiler beni arama ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 63*). [*döst,]*
3. Mecālüm qalmadı ārāma ey **döst**
İñen üftāde oldı cān-ı mestüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 64*). [*döst,]*
4. Demidür tutasın ey **döst** destüm
Beni itdi delü sevda-yı dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 66*). [*döst,]*
5. Baña sem virse ol semden ben ölsem
Odumdan **döstlar** pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 49*). [*döstlar, -lar]*
6. Ki tā Rüstem olasın kuvvet ile
Refîk it **dösttan** bir nice hāşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 99*). [*dösttan, -dan]*
7. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim mağzı anuñ olmaya **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [*döst,]*
8. ‘Adüya tîg tarta **dösta** sim
Ne yiye içe ne şabr ide ne h’āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 134*). [*dösta, -a]*
9. ‘Ādū mekrine akreb **dösttan** dūr
Miyān-ı ādemiden vahşî düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 16*). [*dösttan, -dan]*
10. Dökerdi **döst** qanın bulsa qanda
Kemān şunsa eger bir dest-giri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 120*). [*döst,]*
11. ‘İvaż kılsam yaraşur aña cānı
Çün ata **döst** desti ‘āşîqa taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 151*). [*döst,]*
12. Dönersin **dösttan** çün devr-i ğaddār
Biz olduq saña nuşretde tufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 134*). [*dösttan, -tan]*
13. Sen anuñ gibi yarı yoğa şay var
Qanı ol **döst** kim zehrin yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [*döst,]*
14. Göbekden dize dek anın da varı
Cihān içinde yarı dilde yek **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 55*). [*döst,]*
15. Niçün ol gitdi sen qalduñ nişānı
Didi ğayret degül mi andan ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [*döst,]*
16. Qanı nān u nemek qatunda hānum
Bilür seg **döst** qadrin bilmedüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 61*). [*döst,]*
17. Ki ben baña ‘adüyam sen saña **döst**
Benüm tāt-ı serüm hāk-i melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [*döst,]*

dost: Sevgili.

1. Cānum düşeli belanā ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 1*). [*döst,]*
2. Raħat qomaz oldı baña ey **döst**
Çün hātırıñ oldı gönüm alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 2*). [*döst,]*
3. Cānum daħi uşda saña ey **döst**
İt hālūme güldi senden ayru (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 4*). [*döst,]*
4. Qaldı gören anı tañe ey **döst**
Sen şahid için şehid olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 6*). [*döst,]*
5. Ola mı müyesser aña ey **döst**
Düşmenlerüm ile **döst** olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 8*). [*döst,]*
6. Mecnûn’ı da bir gün aña ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 10*). [*döst,]*
7. Sevdā-yı zülf **dost** yitürdi belā firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*dost,]*

8. Yapuşdı **döstunuñ** destine ol dem
Yine tecdid olundu ‘ahd-i muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 33*). [*döstunuñ, -u, -nuñ*]
9. Sen anuñ guşşasından zâr u dil-teng
O saña **döst** olmağdan kıılır neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 78*). [*döst,*]
10. Çü zevk-ı vahdete ire iki **döst**
Bir olur ikilik gidüp reg ü pôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 61*). [*döst,*]
11. Ümîd-i vuşlatuñdur perde-dârum
Ümîd-i vuşlatuñ olmasa ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 143*). [*döst,*]
12. Baña aşşın budur andan kesildüm
Gelürdi **döstuñ** geh geh selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 25*). [*döstuñ, -uñ*]
13. Çün irdi **döst** kapusına âhîr
Revân zencîr ü bend ile çü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 58*). [*döst,*]
14. Ya dilde **döstlik** da‘vâsı kıanı
Vefâya çün benümle ‘ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 20*). [*döstlik, -lık*]
15. Hâbâb-ı eşk olur çeşmüme ey **döst**
Kaçan sen zâhîr itseñ düd-ı âhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 44*). [*döst,*]
16. Anı ey **döst** hergiz kıılma maqbûl
O guşşa kim kıılır düşmenlerüñ şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 234*). [*döst,*]
17. Göñül derdin dimişsin ey şabîbî
Bilürsin haste hâlin diñle ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 35*). [*döst,*]
18. Vücüdüm hânesinde kıalmadı raht
Bir oldı cümle ‘aşk u ‘âşık u **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [*döst,*]
19. Anuñ gayrın nice fehm ide hüşum
Didi Leylî benem maqlûbuñ ey **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 51*). [*döst,*]
20. Muhibbümsin benem maqbûbuñ ey **döst**
Benüm ‘aşkıñ seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 52*). [*döst,*]
21. Tehî sine tehî hücre tehî dest
İçi hâlî hemân kıalbinde yek **döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 73*). [*döst,*]
22. İçinden **döst** derdin yâd iderdi
Aķar yâriyüñ eşki dâne dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 90*). [*döst,*]
23. Şafâdan **döst** destine urup dest
İletdi hayme-i hâsa hem anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 108*). [*döst,*]
24. Bile kııkdı anuñla cân hüması
Kuçup ol bir nefesde **döst** hâkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 37*). [*döst,*]
25. Diyüp ey **döst** virdi cân-ı pâkin
O da gôçdi belâ ile cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 38*). [*döst,*]

döst ol: Arkadaş olmak.

1. İderdi aña Leylî kıışşasın mağz
Anuñ-çün oldı Mecnûn Nevfel’e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 63*). [*dost ol, -dı*]
2. Ola mı müyesser aña ey döst
Düşmenlerüm ile döst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 9*). [*döst ol, -du, -ñ*]

dostân: Dostlar.

1. Şuvârur anı cüy-ı âb-ı hayvân
Şu resme dâstân h‘ân oldı **dostân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 55*). [*dostân,*]

dostâne: *Dostça.*

1. Anı kim söyledüñ sen **dostâne**
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 101*). [*dostâne,]*
2. Peder-i Leylî bakup bu dâsitâne
Gülüp gösterdi anı **döstâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 142*). [*döstâne,]*
3. Anı kim söyledüñ sen **dostâne**
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [*dostâne,]*
4. Şan oğlı katına şefkatlu ana
Sürüp yüzine destin **döstâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 47*). [*döstâne,]*

dostlık: *Birine veya bir şeye karşı duyulan riyâsız, samîmî ve güvenilir sevgi, böyle bir sevgi duyma, dost olma durumu.*

1. Kõmadı **döstlik** sevgüsine yir
İlüñ gendüm-nümâ vü cev-fürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 32*). [*döstlik,]*

döy: *Dayanmak, tahammül etmek, katlanmak.*

1. Nice şabr iyleyem bār-ı firāka
Ki **döymez** ol yüki çekmeğe nāka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 22*). [*döymez, -mez]*
2. Ne taş **döyer** belâsına ne āhen
Bu yolda ne serün qaldı ne cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 106*). [*döyer, -er]*
3. Benüm şahşum demür **döymez** kömürdür
Eger cüş iylese āhum tütünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 84*). [*döymez, -mez]*
4. Be-ma'ni reng ü şüretden girizān
Kaçar hāk olmağa bir bāda **döymez** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 7*). [*döymez, -mez]*
5. Döyer mi peşşe darb-ı ejdehāya
Gel ey peyk-i ecel vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 54*). [*döyer, -er]*
6. Ki **döymez** incinürdi pîrehenden
Nice hōş şabr ider toprağa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 124*). [*döymez, -mez]*
7. Urursañ yara ur endāmı deñlü
Za'ifem **döymezem** ben bu belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 53*). [*döymezem, -mez, -em]*

dü: *İki.*

1. Zihî kudret urup bünyād-ı hestî
Dü harf ile kıılır ābād-ı hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 12*). [*dü,]*
2. Hilāl ebrûlarûñsuz ey dil-ārā
Dü hançerdür dilüme zā ile rā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 28*). [*dü,]*
3. Dü gamze oldılar remz ile gammāz
Raķibe gā'ib ammā şüret-i rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 41*). [*dü,]*
4. Ara yirde oda yaqdı cihānı
Ol iki sâz u yek söz u **dü** āheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [*dü,]*
5. 'Alemler dikdi 'ālemdē **dü** rengi
Tolup berk ü nevādan bāğ u bustān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 6*). [*dü,]*
6. Ve ger ne çi kara taş u çi kardaş
Ne şu'le vire aya **dü** bürāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 193*). [*dü,]*

dü 'âlem: İki dünya(dünya ve ahiret).

1. Nice bir hicr ile pejmürde yatam
Dü 'âlem baña sensüz derd-i serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 107*). [*dü 'âlem,]*
2. Kıyâmet ğamlarından hem emîn it
Dü 'âlemde bizi de itme ğam-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 207*). [*dü 'âlem, -de]*
3. Bekâ 'âlemlerinde hest olalum
Dü 'âlemde bizi mest it müdâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 45*). [*dü 'âlem, -de]*
4. Elüñde râ olursa tiz hânçer
Dü 'âlem râyuña olur musahhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 20*). [*dü 'âlem,]*
5. Ki ya'nî mürde fâriğdür kefenden
Dü 'âlemden o kim taşra çurur taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 11*). [*dü 'âlem, -den]*
6. Çatumba bir pula degmez **dü 'âlem**
Hevâ-yı yâr idelden varlıgum bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 24*). [*dü 'âlem,]*

dü bādām-ı siyeh: İki siyah, badem gibi göz.

1. Dü bādām-ı siyehden saçdı 'ünnâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 202*). [*dü bādām-ı siyeh, -den]*

dü dide: İki göz.

1. Anı cāndan şovutdı āh-ı serdi
Dü dide pür-sirişk ü dil pür-āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 9*). [*dü dide,]*

dü hefte māh: İki haftalık ay, dolunay.

1. Dü hefte māh olunca heft-sāle
Cemāli ayı yüz dutdı kemāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 85*). [*dü hefte māh,]*

du'ā: Allah' a yalvarma, niyâz.

1. Ki oldur enbiyāya dürrütü't-tāc
Anuñ zikri **du'āsıdur** Ḥalil'üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 19*). [*du'āsıdur, -sı, -dur]*
2. Ola çün hırmeni vaḳti semānuñ
Ṭolar yir ğallesinden ola **du'ānun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 42*). [*du'ānun, -nuñ]*
3. İrişmese huşül-i vaḳti emrūñ
Çabül olmaz **du'āsı** Zeyd ü 'Amr'üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 38*). [*du'āsı, -sı]*
4. Ruḥ-ı Leylî güzellenmiş ziyāde
Dil-i Mecnûn yavuz gözden **du'āda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 32*). [*du'āda,]*
5. Zülāl oldur şusızlar içe anı
Du'ādan anıla saḳḳā revānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [*du'ādan, -dan]*
6. Zülāl oldur şusızlar içe anı
Du'ādan anıla saḳḳā revānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [*du'ādan, -dan]*
7. Du'ā mihrābidur arz u semāya
Çaçan kim mevsim-i hac irdi ol yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 26*). [*du'ā,]*
8. Varalar Ka'be'ye sa'y-ı **du'āya**
Ki hācet-gāh odur cümle **du'āya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 25*). [*du'āya, -ya]*

9. Țavâf u ȥacc u lebbeyk ü **du'āya**
Güzel dīnārī esterler üşerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 36*). [du'āya, -ya]
10. Hîkâyet kıldı Mecnûn'un **du'āsın**
Didi çün urdı Mecnûn ȥalkaya dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 44*). [du'āsın, -sı, -n]
11. Velâyetden kerâmetden eli var
Du'ā miftâhıdır anuñ zebânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 19*). [du'ā,]
12. Didi ey verd-i virde tâze gülşen
Du'âlar ġallesinüñ ȥırmenisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 91*). [du'âlar, -lar]
13. Dil olup ȥaylasânı diye âmîn
Du'âsı ĥall ider her müşkilâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 33*). [du'âsı, -s, -ı]
14. Gide zaĥmuñ **du'âsı** merheminden
Peder kıldı ȥapuda girdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 86*). [du'âsı, -s, -ı]
15. Du'âsın iste gir yalvar o pîre
Seni tâ kırtara Leylî ġamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 84*). [du'âsın, -sı, -n]
16. Du'â ȥozın velî anda şaçardı
O cānibden atılsa tîr-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 112*). [du'â,]
17. Gürûh-ı Leylî'ye nuşret dilerdi
Du'āya bu ȥarafda baş açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 111*). [du'āya, -(y)a]
18. Kıılır ol ȥavm-i Leylâ'ya **du'ayı**
Biz anuñ-çün ururuz tiġ u nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 154*). [du'ayı, -(y)ı]
19. Baş açup iylemek vuşlat **du'āsın**
Kanı da'vâ-yı 'aşkuñ hey yalancı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 14*). [du'āsın, -sı, -n]
20. Du'â kıldı götürüp 'âkıbet el
Du'āsın Ĥaĥ kıabül itdi ġarîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 101*). [du'āsın, -sı, -n]
21. Açup 'ibret gözün bu ĥâlüme bak
Beni dâ'im **du'âdan** yâd idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 169*). [du'âdan, -dan]
22. Eger ȥopraĥ gerekse gel tenüm aç
Baña dirsın **du'âdan** an revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 57*). [du'âdan, -dan]
23. Niyâz ile **du'āya** itdi 'azmi
Cemâl-i Zühreya yüz ȥıtdı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 38*). [du'āya, -(y)a]
24. Olur müstaġni efsün u **du'âdan**
Bu ter duĥter ki aĥter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 22*). [du'âdan, -dan]
25. Sürem anuñla bâķî rüzġarı
O gice bu **du'āyı** tâ seĥer-ġâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 37*). [du'āyı, -yı]
26. İrişdür vaşl-ı yâre şâd iyle
Dehânından ȥıkınca bu **du'âsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 35*). [du'âsı, -s, -ı]

du'â it: *Dua etmek.*

1. Du'â itdi aña gendüye ilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 52*). [du'â it, -di]
2. Ĥam-ı cānāndan ayru olsa cānı
Du'â it kim ziyâde ola her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 109*). [du'â it,]

du'â iyle: *Dua etmek.*

1. Hevâ üstinde yapmışdur bināmı
Du'â iyle baña ey mürşid-i rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 99*). [du'â iyle,]

du'â kııl: *Allah'a yalvarma, niyaz.*

1. Du‘ā kıldı götürüp ‘ākıbet el
Du‘āsın Hâk kabül itdi ğaribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 100*). [du‘ā kı, -dı]

du‘ā oku: *Dua etmek.*

1. Aña bülbül du ‘ā efsün oğurdu
Meger sünbül ser-i nāfe açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 16*). [du‘ā oğu, -r, -dı]
2. Gören ol hüsün ü hulk-ı meh-liķāyı
İderdi alķış oğurdu du‘āyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 94*). [du‘ā oğu-, -r, -dı]

du‘ā tiri: *Dua oku.*

1. Bu rüsvāy u melāmet olmaķ ister
O laħza kim **du‘ā tiri** irer rāst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 119*). [du‘ā tiri,]
2. Du‘ā tiri eşer itdi hedefde
Dür oldı ķatre-i nisān şadefde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 43*). [du‘ā tiri,]

du‘āya el aç: *Dua etmek için elini açmak.*

1. Gözin yumdı elin açdı du‘āya
Didi ey Hālķ-ı her-āferide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 30*). [du‘āya el aç, -dı]

du‘āya el götür: *Dua için ellerini kaldırmak, açmak.*

1. İder āb-ı vuzū‘ ile zirā‘at
Du‘āya el götürse ol şeh-i dīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 31*). [du‘āya el götür, -se]

du‘ā-yı nīm-şeb: *Gece yarısı edilen dua.*

1. Hāzer iyle du‘ā-yı nīm-şebden
Tutan her dāmeni ķahr ile çün hār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 26*). [du‘ā-yı nīm-şeb, -den]

du‘ā-yı şulh: *Barış duası.*

1. Du‘ā-yı şulhı ol tekrār iderdi
Şalar baş kesmege her ķişı tiĝi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 104*). [du‘ā-yı şulh, -ı]

du‘ā-yı ümīd: *Ümit duası.*

1. Recā elin götürüp iylerem **du‘ā-yı ümīd** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 12*). [du‘ā-yı ümīd,]

dü-bādām: *Bir çift badem gibi güzel göz.*

1. Eger şād ile dād ola dü bādām
Gözünsüz ħarf-i ğamdur ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 31*). [*dü-bādām,]*

dūd: *Duman.*

1. Naşihat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü **dūd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*dūd,]*
2. Naşihat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü **dūd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*dūd,]*
3. Siyâh oldu yüzüm şan **dūda** düşdüm
Degül elde bilürsin rişte-i kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 14*). [*dūda, -a]*
4. Nitekim şu‘m-ı şerbet bala göre
Ne tüterseñ ana göre koğar **dūd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 127*). [*dūd,]*
5. Budur korğum cihâni yağa **dūdı**
Vücüdüm çün ħarâba mâ‘il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 42*). [*dūdı, -ı]*
6. Hevâya uymazam gerçi ki **dūdem**
Beni şanma ki nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 152*). [*dūdem, -em]*
7. Pür olur kubbe-i eflâke çün **dūd**
Bu iki dem ki adı rüz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 74*). [*dūd,]*
8. Güneşden yaña ‘azmi **dūd** gibi
Ġazel-güyân u mest ü lâ‘ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 56*). [*dūd,]*
9. Od olup başa ağdı sine **dūdı**
Cigerden na‘ra urup deşte gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 2*). [*dūdı, -ı]*

dūd: *Duman // yürek yangının belirtisi.*

1. Eri tuya diyü kütâh iderdi
Ol evden gitse cüş iderdi **dūdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 31*). [*dūdı, -ı]*

dūde: *Müreккеp yapılan çıra isi.*

1. Ki âhuñ **dūdesi** olmuş pür-âzer
Niçün yırtup yüzün iylerdin âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 22*). [*dūdesi, -si]*

dūd-ı âh: *Ahın dumanı.*

1. Gelüp ħâlûme itmezdüñ nazâre
İdicek dūd-ı âhum gibi pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 55*). [*dūd-ı âh, -um]*
2. Ĥabâb-ı eşk olur çeşmüme ey dōst
Kağan sen zâĥir itseñ dūd-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 45*). [*dūd-ı âh, -ı]*

dūd-ı âteş: *Ateşin dumanı.*

1. Ĥoş âyîne velî jeng iylemiş ħün
Yirinden tūrdı güyâ **dūd-ı âteş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 7*). [*dūd-ı âteş,]*

dūd-ı bī-māy: *Asılsız duman.*

1. Hemān āteş-gededür **dūd-ı bī-māy**
Nice demdür bu iki mūş-ı küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 78*). [*dūd-ı bī-māy,*]

dūd-ı ciger: *Ciğer dumanı, gönül dumanı.*

1. Şikāyet kıldı yandı şem‘a şebden
Didi bu şeb meger dūd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*dūd-ı ciger, -dür*]

dūd-ı sîne: *Gönülden çıkan duman.*

1. Ne **dūd-ı sîne** var ne rüşenāyī
Bişer bağırı kebābı büyü çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 70*). [*dūd-ı sîne,*]

dügün: *Düğün.*

1. Diyār-ı Kūfe’den tā ḥadd-i Bağdād
İl oqudı **dügüne** itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 98*). [*dügüne, -e*]
2. Şarāb-ı Tā’ifi ḥoldı kü’üsa
Dügün hengāmesi germ oldı gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 127*). [*dügün,*]
3. Dibinden def‘i kesmek oldı def‘i
Dögün oldı **dügün** cānına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 173*). [*dügün,*]
4. Dügüne itdiler sādātı da‘vet
Bişer bir yañada elvān-ı ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 128*). [*dügüne, -e*]
5. Tene rāḥat dil ü cāna şafāsın
Cigerde derd-i ‘aşkuñ kim **dügündür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 105*). [*dügündür, -dür*]

duḥān: *Duman.*

1. Çeküp çāk itdi gamdan cāmesini
Düzüp āhı **duḥānından** midādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 5*). [*duḥānından, -ı, -n, -dan*]
2. Depeñden beyle çıkmazdı **duḥānuñ**
Saña beñzer xanı şevk ehli ser-bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 36*). [*duḥānuñ, -uñ*]

duḥān-ı āh-ı ‘āşık: *Aşığın ahının dumanı.*

1. Ḥaḳikatde velī nūrun ‘alā-nūr
Müfesser çün **duḥān-ı āh-ı ‘āşık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 5*). [*duḥān-ı āh-ı ‘āşık,*]

dü-ḥayretten: *İki hayret, şaşırılacak çift. (Divit kalemin ucunun çift olması bağlamında).*

1. Şokdı **dü-ḥayretten** kalem barmağın ağızına devāt
Yāra ‘arz-ı ḥāl için itdüm çü taḥrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 9*). [*dü-ḥayretten,*]

duhter: Kız.

1. Bularuñ arasında nice **duhter**
Kimisi âftâb u kimi ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 129*). [duhter,]
2. Çalem şemşir olur cellâd **duhter**
‘Uṭârid de olursa ol bed-ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 83*). [duhter,]
3. Yiter insâna neng ü ‘âr-ı **duhter**
Huşûşâ kim ola **duhter** bed ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 88*). [duhter,]
4. Kaşı ol **duhterüñ** kim vesmelüdü
Başup göz göre başın kesmelüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 89*). [duhterüñ, -üñ]
5. Bize kavm-i ‘Arab’da çok kabile
Kabile içre çok **duhter** cemile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 86*). [duhter,]
6. Ne **duhterler** bulunur bu ‘Arab’da
Kamu ‘âlî nesebde hem hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 87*). [duhterler, -ler]
7. Didiler her ne ise vaşf-ı hâlin
Ki bir **duhter** bunı dîvâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 23*). [duhter,]
8. Cihâz u hürmet ile dürr-i nâ-süft
Gümüş gövdelü altun başlu **duhter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 203*). [duhter,]
9. Ki adın **duhterümüñ** iylemez yâd
Kişi bed-nâm olunca ölse yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 108*). [duhterümüñ, -üm, -üñ]
10. Olur müstağni efsûn u du‘âdan
Bu ter **duhter** ki ahter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [duhter,]
11. Anuñ-çün virmez idi Zeyd’e **duhter**
O mâl istedi virdi ‘emmüsi gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 54*). [duhter,]
12. Yiri endühdan Mecnûn gibi küh
Severdi ‘emmüsünüñ **duhterin** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 11*). [duhterin, -in]

duhter: Kız (cariye).

1. Biri **duhterlerüñ** hûb idi haylî
Şaçınuñ dâmi leyl ü nâmı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 131*). [duhterlerüñ, -ler, -üñ]

dükendi: Bitmek, sona ermek.

1. İrişmez merhemi bir pâre sende
Dükendi ṭâkatum ḳaldum ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 21*). [dükendi, -di]
2. Ki buña tu‘me serçedür aña ḳâz
Dükendi şofrada çünkim nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 209*). [dükendi, -di]
3. Dükendi ‘ömrünüñ çün rûz u leyli
Meger yavuz yil esdi ol çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 44*). [dükendi, -di]
4. Didi ol serv-i nâz itdi niyâzı
Ki ey mâder **dükendi** rûz-ı ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 67*). [dükendi, -di]

dülbend: İnce ve seyrek dokunmuş bez.

1. Güne gitmedin aya döndi evvel
Şarındı şemsi **dülbendin** çün ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 51*). [dülbendin, -in]

dümm-i şehbâz: Alıcı kuşun süslü kuyruğu.

1. Per-i zâğ oldu gūyâ **dümm-i şehbâz**
Hem isfidâc ile ol ğayret-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 66*). [*dümm-i şehbâz,*]

dün: Dün, önceki gün.

1. Aña da katı yıller oldu buyruk
Anuñ-çün biz kıldurduk **dün** şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 149*). [*dün,*]
2. Bilimezdüm bu gün **dün** yidüğüm hem
Bilürem sen pedersin ben ğulâmıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 30*). [*dün,*]
3. Dilinden söz yirine dürr saçdı
Ki gördüm **dün** fülân yirde seher-ğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 49*). [*dün,*]

dün: Alçak, aşağı.

1. Maḥabbet da'vîsin kılmaya nâ-merd
Sözün fehm itmeyüp her câhil ü **dün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 25*). [*dün,*]

dün: Dün, önceki gün II geçmiş.

1. Bu gün uş oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa **dün** urmağa nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 71*). [*dün,*]
2. Bu gün boyun uzatdum tîğ-ı tîze
Eger **dün** cân alup dökdüm ise kıan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 73*). [*dün,*]
3. Bu gün uş cân virürem virmege cân
Elümle **dün** ğünâh itdümse yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 75*). [*dün,*]
4. Bu gün uş geldüm ayağumla dâra
Eger **dün** çekdüm ise ğayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 77*). [*dün,*]
5. Yoluma ben de ğitdüm yane yane
Yolum kim uğradı **dün** ol maķâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 157*). [*dün,*]

düñür: Dünür.

1. Senüñle gerçi hoşdur cân kıarışmak
Düñür olmaķ arada kıan kıarışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 106*). [*düñür,*]
2. Senüñle gerçi hoşdur cân kıarışmak
Düñür olmaķ arada kıan kıarışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*düñür,*]

dünyâ: Dünya, felek, yeryüzü.

1. Bu **dünyâdur** neler çoğurmuş ana
Hemân Leylâ mı gelmiş bu cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 91*). [*dünyâdur, -dur*]
2. Ğarîbe itmesün bârî cefâyı
Ne Mecnûn kıaldı **dünyâda** ne Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 179*). [*dünyâda, -da*]

3. Zuhal n'olur kazâ-i lem-yezeldür
Yakındır 'ömri **dünyānuñ** tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 93*). [*dünyānuñ, -nuñ*]
4. Ki bir yirde olalar mest ü sâķi
Bular **dünyāda** olmışlardı yek 'ahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 197*). [*dünyāda, -da*]
5. Hikāyet kıldı halka ol haber-dār
Ki **dünyāda** olan 'aşķ ile nā-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 83*). [*dünyāda, -da*]
6. Dürüş taķvāya oldur anda zāduñ
Bu **dünyā** kim işüñi gevher iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 145*). [*dünyā,]*

dünyā: *Dünya II dünya hayatı, yalan dünya, dünyalık.*

1. Bize çāre hemān şabr oldı nā-çār
Çü **dünyā** menzili rihlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 225*). [*dünyā,]*
2. Ki mizāne ururlar anı yārın
Şu cān kim ölmedin **dünyāda** öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 131*). [*dünyāda, -da*]
3. Varup cennetde ķurdı taķt-ı baķtı
Gerek ben de ķoyam **dünyā** ħarābın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 143*). [*dünyā,]*

dünyā: *Cihan, alem, evren. II herkes.*

1. Çerāĝ-ı şu'le-i ilme'l-ya kindür
Olup **dünyā** zelilî ŧapusunda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 25*). [*dünyā,]*

dünyādan geç: *Dünyevi isteklerden ve değerlerden uzaklaşp inzivaya çekilmek.*

1. Bu aldı bir kaç āhū ol da ħurde
Geçüp dünyādan ucuz satsa bızār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 65*). [*dünyādan geç, -üp*]

dur-: *Durmak, beklemek.*

1. Eger itme diseñ **durmaz** durişür
Eger sen ĝam yiseñ zen ħurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 72*). [*durmaz, -maz*]
2. Daĝi mühriyle **durur** genc-i naķdı
Daĝi mihi gibi mühri bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 102*). [*durur, -ur*]

dür: *İnci.*

1. Şadefler iyleyüp nisān ile pür
Deñizler ħarc iderdi bulmaĝa **dür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 16*). [*dür,]*
2. Şadef gerçi olur nisān ile pür
Velî Taķdîr ider her ķatreyi **dür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 36*). [*dür,]*
3. Du'ā tîri eĝer itdi hedefde
Dür oldı ķatre-i nisān şadefde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 44*). [*dür,]*
4. Delüksüz dürr iken **dürler** delerdi
Ĥuzürında oķına beyt-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 108*). [*dürler, -ler*]
5. Aña **dürler** nişār iyeler ĝazelden
Görüp ol yañadan ebr-i girānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 32*). [*dürler, -ler*]

6. Ğazeller okuyup **dürler** saçardı
Virüp ol Ğasteye Nevfel cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 68*). [*dürler, -ler*]
7. Söze **dür** düzdi dürc-i sinesinden
Didi Nevfel ki leşker çekdi ol Ğün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 2*). [*dür,]*
8. Ne Ğâşıl yağsa yağmur yirine **dür**
Bu atduķca suhan tîrini küstâĞ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 70*). [*dür,]*
9. Ki **dür** tãlibleri ala Ğızâne
Kim el açar ala ol mâh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 50*). [*dür,]*
10. Şadefden **dür** saçardı nice ferseng
Peder Ğürına karşı tã şehër-ĞâĞ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 104*). [*dür,]*
11. Dehenden cümle **dürler** taşra düşdi
Ne **dürler** her biri bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 100*). [*dürler, -ler*]
12. Dehenden cümle **dürler** taşra düşdi
Ne **dürler** her biri bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 101*). [*dürler, -ler*]
13. Şekerden **dür** saçar şîrin dehdür
RuĞında zülf ü Ğâlî cim-i mezvûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 56*). [*dür,]*
14. Öpüp pîr önine Ğodı sebük-dest
Ki al bu **dürleri** ayak deri-Ğün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 59*). [*dürleri, -ler, -i*]
15. Ol âvâzi işidüp ben fütâde
O süfte **dürleri** cibe şalup pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 73*). [*dürleri, -ler, -i*]
16. Laţîf eş'arı Ğüyâ lü'lü-yi ter
Bilür 'âķil ki añlaruĞ gibi **dür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 11*). [*dür,]*
17. Ğaşâ'id nazm iderdi nitekim **dür**
Adı Zeyd ille çâpük 'Amr'e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 6*). [*dür,]*
18. Ğapardı kehrübâ gibi anı Zeyd
O **dürlerden** ki dürc derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 15*). [*dürlerden, -lerden*]
19. Hem oldu cân **dürinden** Ğatre ĞabĞab
Ne disün berk-i Ğül båd-ı semûma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 56*). [*dürinden, -i, -nden*]
20. AnuĞ Ğıfzı Ğamu Ğazm iylemişdür
O **dürden** Ğüş-ı cân bulsa tãkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 7*). [*dürden, -den*]
21. Ğılurdu nâle vü eĞĞan u zârî
Şu **dürler** kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 5*). [*dürler, -ler*]

dür: *Uzak.*

1. 'Ğdû mekrîne aķreb dôstdan **dür**
Miyân-ı âdemiden vaĞşî düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 16*). [*dür,]*
2. Ğama aķreb şafâ vü şâdiden **dür**
Nice bir mübtelâsın hecr-i yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 46*). [*dür,]*
3. Ki cânım her zaman senden degül **dür**
Ola Ğün vaşl-ı cismânîye Ğâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 220*). [*dür,]*
4. Ten ü tenhâ Ğatından vaĞşlar **dür**
Varup Leylâ'yı âĞâĞ idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 110*). [*dür,]*
5. Nigârından yavuz gözler gibi **dür**
Zemânî derd ü şabr ile geĞerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 4*). [*dür,]*
6. DeĞül Ğüsnuñden ammâ cân gözi **dür**
Ğazındı şüretün naķşî cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 136*). [*dür,]*
7. Şusuz cân virmeĞe aķreb şudan **dür**
Ciger Ğaniyle teşne nice Ğana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 30*). [*dür,]*
8. Refîķından Ğarîb ü yârdan **dür**
Yüce tãĞlar başidur cilve-ĞâĞuĞ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 52*). [*dür,]*

9. Saña ben **dür** idüm çün halka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 66*). [*dür,]*

dür: *Toplamak.*

1. İrer feryâda biñ biñ rahmetu'llah
Kağan Mecnûn cihândan **dürdi** rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 173*). [*dürdi, -di]*

dür: *-dır, -dir.*

1. Tehî desti **durur** bir māl-dāruñ
Nice gül kim bitürür luṭf ile hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 174*). [*durur, -ur]*

dür: *Bükmek, katlamak, tomar haline getirmek.*

1. Yazup **dürdi** cevābuñ nāmesini
Çü virdi kâşıda kâşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 254*). [*dürdi, -di]*

dür: *Ayakta durmak.*

1. ‘Aşā olmasa **durmazdı** ayağı
Çiçekden baş çıkarmış gönce-i ter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 10*). [*durmazdı, -maz, -dı]*

dür düş: *Ayrı düşmek, uzak kalmak.*

1. Güc imiş eyle kim cāndan uşandum
Yağında kim řapūndan dūr düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 53*). [*dür düş, -dü, -m]*

dür iyle: *Uzaklaşmak.*

1. Kara bahtum yüzünden iyledi dūr
Çü bildi anı Mecnûn da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 26*). [*dür iyle, -di]*

dür ol: *Uzak olmak.*

1. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārām
Kim andan bāri āḫir gāh gāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 48*). [*dür ol, -a]*
2. Refiķuñ sāyesinde ola cāyuñ
Başuñdan dūr olup řehler kemendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 59*). [*dür ol, -up]*
3. Olur ‘āşıklara pür-ḫūn piyāle
Dehān-ı yārdan çün dūr ola cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 91*). [*dür ol, -a]*
4. Olur her dāne-i engūr dile dāğ
Kağan kim dūr olam ol gönce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 99*). [*dür ol, -am]*
5. Tolaşdurma dilüñ sözde revān ol
Ciger-güşeñden olmasan eger dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 33*). [*dür ol, -ma, -sa, -n]*

6. Ki şoñında senüñ gibi halefdür
Atañdan şağ iken kim dūr olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 15*). [*dūr ol, -ur, -du, -ñ*]
7. Tuz etmek bulsam anlara virürem
Yimek hırşından oldı çün tenüm dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 63*). [*dūr ol, -dı*]
8. Kimi kimden idersin ayırup fark
Ben ol dem oluram bu guşşadan dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 163*). [*dūr ol, -ur, -am*]
9. Bu vañdet şüretinden oldular dūr
Türurlar birbirine karşı yok dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 150*). [*dūr ol, -du, -lar*]
10. Çü nefsanı hevâdan oldılar dūr
Olari luţfuña her dem yañın it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 204*). [*dūr ol, -dı, -lar*]
11. Yañın oldı ki cân tenden ola dūr
Bir iki gün vücūd-ı nâ-tüvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 32*). [*dūr ol, -a*]
12. Kaçan kim Leylî'den dūr oldı Mecnûn
İki çeşminden ağıdı Nîl ü Ceyhün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 1*). [*dūr ol-, -dı*]
13. Şağın aşl u neseble olma mağrūr
Ki âdemlikden aduñ olmaya dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 38*). [*dūr ol-, -ma, -ya*]
14. Irâğ oldı çü Mecnûn mâh-ı nevden
Düşüp şahrâlara dūr oldı evden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 62*). [*dūr ol-, -dı*]

dür: İçine inci ve altın konulan küçük hokka.

1. Gönül **dürçine** gevher derc idersin
Sözün semm de olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 8*). [*dürçine, -i, -ne*]
2. Ne mümkün genci **dürce** derc idesin
Benümle iyeme barmaq hisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 12*). [*dürce, -e*]
3. Şanasın nây içine düşdi âzer
Didi ey gevherümüñ pāk **dürçi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 81*). [*dürçi, -i*]
4. Olur mismâr-ı dide miñ-ı endâm
Tenün ne borçlı kalur çün ne **dürçi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [*dürçi, -i*]
5. N'idersin şağlayup **dürçüñde** borçlı
Görürsin her seher bu şubñ-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 70*). [*dürçüñde, -ün, -de*]
6. Kaçardı kehrübâ gibi anı Zeyd
O dürlerden ki **dürce** derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 15*). [*dürce, -e*]
7. Açup **dürçi** yirinde hârc iderdi
Eger gevher-şinâsa düşse gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 16*). [*dürçi, -i*]

dürç-i hikmet: Hikmet kutusu, bilgelik kutusu.

1. Varam toprağa bu toprak mağalden
Bu resme nice **dürç-i hikmet** açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 185*). [*dürç-i hikmet,]*

dürç-i sine: Gönül kafesi.

1. Ney-i dil-süza beñzer ateş-âvâz
Dür-i fazl ile dürç-i sinesi pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 5*). [*dürç-i sine, -si*]
2. Söze dūr düzdi dürç-i sinesinden
Didi Nevfel ki leşker çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 2*). [*dürç-i sine, -si, -nden*]

dür-i efsâne: İnci gibi hikaye.

1. Dür-i efsâneye viren nizâmı
Bu üslûb üzere nazm itdü kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 1*). [*dür-i efsâne, -ye*]
2. Dür-i efsâneye gavvâs-ı mâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 1*). [*dür-i efsâne, -ye*]

dür-i fazl: Cömertliğin incisi.

1. Ney-i dil-sûza beñzer ateş-âvâz
Dür-i fazl ile dürc-i sinesi pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 5*). [*dür-i fazl,]*

dür-i nâ-süfte: Delinmemiş, elde edilmemiş inci.

1. Dür-i nâ-süfte için kıldı tedbîr
Revân tağdan tağa sa'y ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 74*). [*dür-i nâ-süfte,]*
2. Dür-i nâ-süfte pākîze şadefden
Gül-i nev-reste güzlâr-ı şerefden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 137*). [*dür-i nâ-süfte,]*
3. Ütülmiş murğa beñzer ser şikeste
Dür-i nâ-süftesinden sine süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 115*). [*dür-i nâ-süfte, -si, -nden]*

dür-i şâhî: Büyük inci, tek inci.

1. Dür-i şâhî şadefden oldı birün
Gül-i tâze gibi âlüde-i hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 47*). [*dür-i şâhî,]*

dür-i şehvâr-ı dürc-i şulb-ı âdem: İnsan neslinin kutusundaki en büyük inci.

1. Dür-i şehvâr-ı dürc-i şulb-ı âdem
Şehîr-i şehîr-i hüsn iklim-i behcet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 4*). [*dür-i şehvâr-ı dürc-i şulb-ı âdem,]*

düril: Katlanmak, kapatılmak.

1. Erür her dem oduñdan bağı yağdı
Dürildi 'ömrüm eyyâmı çü nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 91*). [*dürildi, -di]*

düril: Dürmek, bir araya getirmek.

1. Dürilse nice çatı bağlar atı
Çün irdi Nevfel'e fâl-ı sa'âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 50*). [*dürilse, -se]*

düriş: Karşı karşıya gelmek, mücâdele etmek, çarpışmak.

1. Eger itme diseñ durmaz **dürişür**
Eger sen gam yiseñ zen hürrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 72*). [*dürişür, -ür]*

dürîş- *Uğraşıp gayret etmek, çalşıp çabalamak.*

1. Dürîş ser-ħalka-i cîmi kemend it
Recîm-i nefsiñiñ boynına bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 17*). [dürîş,]
2. Dürîş kaçma ulular hizmetinden
Sa'âdetdür o hizmet sa'y-i maħdûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 62*). [dürîş,]
3. Dürîş maħbûb-ı Rabbü'l-âlemîn ol
Virilmezse emânetle eger vâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 66*). [dürîş,]

dürlü: *Türlü, çeşitli.*

1. Bişürdi **dürlü** ni'metler mükellef
Müzeyyen bezm güyâ bâğ-ı cennet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 8*). [dürlü,]

dürlü dürlü: *Çeşit çeşit.*

1. Ki ol âhüyı nice iyleye şayd
Çekerdi **dürlü dürlü** renc ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 49*). [dürlü dürlü,]
2. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada **dürlü dürlü** rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 58*). [dürlü dürlü,]
3. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada **dürlü dürlü** rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 58*). [dürlü dürlü,]

dürr: *İnci.*

1. Güher **dürr** toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [dürr,]
2. Virürem gevher-i nâ-süft çün **dürr**
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 89*). [dürr,]
3. Güher **dürr** toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [dürr,]
4. Delüksüz **dürr** iken dürler delerdi
Hużürında oğına beyt-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 108*). [dürr,]
5. Tümen **dürr** ü semen şekker be-her-vâr
Nice yüz tabla nâfe la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 76*). [dürr,]
6. Dilinden söz yirine **dürr** şaçdı
Ki gördüm dün fülân yirde seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 48*). [dürr,]
7. Söze bu resme dizdi **dürr** ü gevher
Didi ba'zî ruvât-ı hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 2*). [dürr,]
8. Dil-i Zeyd'e naşîhat **dürri** şaçdı
İşidüp haste Zeyd ol hoş cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 186*). [dürri, -i]
9. Zer ü **dürr** ile zeyn itdi müretteb
'Arûs-ı âlem-i hüsn a'nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [dürr,]
10. Semen şahrâsına **dürr** şaçdı haylî
Ki teskîn itdi odın dem'a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [dürr,]

dürr: *İnci. Beyitte "çok değerli" anlamındadır.*

1. Yazardı Zeyd anı turup kâfâda
Ne **dürr** kim bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [dürr,]

dürr: İnci; kız.

1. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola **dürrünle** olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [dürrünle, -ün, -le]
2. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola **dürrünle** olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [dürrünle, -ün, -le]

dürrâc: Turaç kuşu, keklık nev'inden bir kuş.

1. Kerâmetle geçer büstânda 'ömri
Ser-i serv ü çınâr üstinde **dürrâc** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 57*). [dürrâc,]

dürrütü't-tâc: İnci taşlı taç.

1. Ki oldur enbiyâya **dürrütü't-tâc**
Anuñ zikri du'âsıdur Hâlîl'üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 18*). [dürrütü't-tâc,]
2. Öter çonmuş nitelim **dürrütü't-tâc**
Çü faşl-ı nev-bahârı gördi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 58*). [dürrütü't-tâc,]

dürr-i hûş-âb: Parlak inci.

1. Gazeller söyledi çün dürr-i meknûn
Çü gördi Zeyd ol dürr-i hûş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 111*). [dürr-i hûş-âb, -ı]

dürr-i meknûn: Mahfazalı, dizili inci.

1. Gazel başladı yolda bir hûş-âvâz
Hûş-âyende nitelim **dürr-i meknûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 139*). [dürr-i meknûn,]
2. Gazeller söyledi çün **dürr-i meknûn**
Çü gördi Zeyd ol dürr-i hûş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 110*). [dürr-i meknûn,]
3. Ter ü tâze teni şan **dürr-i meknûn**
Benefşe dâ'ire çekdi semende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 8*). [dürr-i meknûn,]
4. Ser-i tâc üzre güyâ **dürr-i meknûn**
Ol âhüyü görüp bu tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 4*). [dürr-i meknûn,]
5. Yetim oldı bu kez ol **dürr-i meknûn**
Yetim oldı esîr-i zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 36*). [dürr-i meknûn,]

dürr-i menşür: Saçılmış, dağılmış inci.

1. Olup eş'arı güyâ **dürr-i menşür**
Oğındı cümle dilde şîr-i pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 14*). [dürr-i menşür,]

dürr-i nâ-süft: *Delinmemiş inci.*

1. Cihâz u hürmet ile **dürr-i nâ-süft**
Gümüş gövdelü altun başlu duhter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 202*). [*dürr-i nâ-süft,]*
2. Tenüm bî-cüftdür çün **dürr-i nâsüft**
Egerçi gayr ile cüft oldı ismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 198*). [*dürr-i nâsüft,]*

dürr-i rüşen: *Parlak inci.*

1. Dehenden cümle dürlür taşra düşdi
Ne dürlür her biri bir **dürr-i rüşen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 101*). [*dürr-i rüşen,]*

dürr-i şehvâr: *Şahlara layık olan iri taneli inci.*

1. Olur deryâ dibinde **dürr-i şehvâr**
Eger anuñla yâr olursa efî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 146*). [*dürr-i şehvâr,]*
2. Baña besdür iki âlemde yârum
İre çün cevheriye **dürr-i şehvâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 199*). [*dürr-i şehvâr,]*

dürr-i semîn: *Çok kıymetli inci tanesi.*

1. Gül-âb ile yuyup dürr-i semîni
Harîre şardılar çün mişk-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 49*). [*dürr-i semîn, -i]*

dürr-i yetîm: *Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci.*

1. Miyân bendümden özge ol da bir kat
Dañi nâ-süftedür dürr-i yetîmüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 23*). [*dürr-i yetîm, -üm]*
2. Belâ deryâsınuñ dürr-i yetîmi
Çerâğ-efrüz-ı bezm-i rüşenâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 184*). [*dürr-i yetîm, -i]*

dürr-i yetîm-i bañr-ı mevvec: *Dalgalı denizin tek incisi.*

1. Baş eğmezse anuñ gibi faşîha
Zihî **dürr-i yetîm-i bañr-ı mevvec** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 17*). [*dürr-i yetîm-i bañr-ı mevvec,]*

dürüd: *Dua.*

1. Hayâl-i Leyli'ye okur **dürüdi**
Boşanmış vahşî gibi nefret iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 28*). [*dürüdi, -i]*

dürül: *Dürülmek, katlanmak.*

1. Tamâm oldı **dürüldi** çün bu nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 1*). [*dürüldi, -di]*

2. Dürülmüş yüzi açıldı çü nāme
Şafādan eyle itdi cūş vecdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 162*). [*dürülmüş, -miş*]

dürür: "dır" bildirme eki.

1. İki yüzlü kılıç olur kâfada
Ol âdem-zâdeden it yeg **durur** çok (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 111*). [*durur,*]
2. Zâ'if olmuş **durur** gâyetde hâlüm
Cihân dürdi benim de defterümi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 156*). [*durur,*]

dürüş: çalışmak, çabalamak.

1. Dürüş takvāya oldur anda zāduñ
Bu dünyā kim işüni gevher iyeler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 144*). [*dürüş,*]

dürüş-: Karşı karşıya gelmek, çarpışmak, mücadele etmek.

1. Dürüşdiler egerçi Kays u Leylā
Ki tā esrār-ı 'aşk olmaya peydā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 21*). [*dürüşdiler, -di, -ler*]

dürüst: Adil, eşit.

1. Eger şandal eger 'anber eger 'ūd
'Amel zerdür **dürüst** iyle 'ayārın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 129*). [*dürüst,*]

dürüst ol: Dürüst olmak, dürüst davranmak; sadık kalmak.

1. Dürüst oldı veli kâlbi şikeste
Didiler halka iylerken vefāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 36*). [*dürüst ol, -dı*]
2. Dürüst ola 'ayārı nitekim zer
İçür cām-ı maḥabbet mest olalum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 42*). [*dürüst ol, -a*]

düş: Düşmek, sendelemek.

1. Tutar a'mā gibi elde tayağı
Düşüp kaşd ile tayanı ayağı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 26*). [*düşüp, -üp*]
2. Görinse ḥayy-ı Leylī varsa Necd'e
Düşerdi nākadan düşdükçe vecde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 6*). [*düşerdi, -er, -di*]

düş: (Kötü bir durum yüzünden) İstenmeyecek bir yerde ve durumda bulunmaya mecbur olmak.

1. Kıluram ol sebebden girye ben de
Beni luḫfuñla evvel bün **düşürdüñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 33*). [*düşürdüñ, -ü, -r, -dü, -ñ*]
2. Şon ucı kahr idüp mağbün **düşürdüñ**
Elüm şutup şu deñlü içdüñ andı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 34*). [*düşürdüñ, -ü, -r, -dü, -ñ*]

düş: *Düşmek.*

1. Eşekden **düşse** ya bine eşege
Eser yildür uçar kuşdur hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 144*). [*düşse, -e*]
2. Kızıl minķârı bir pâre beķamdur
O la‘lin burnı kim **düşmiş** göğüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 29*). [*düşmiş, -miş*]
3. Şuyından ravza gibi oldu sir-âb
Düşüp ol ravza üzre sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 21*). [*düşüp, -üp*]
4. Hemân maşru‘a döndi yire **düşdi**
Şu deñlü dögdı gamdan țaşa başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 80*). [*düşdi, -di*]
5. Belâ-keş bülbülüñ âvâre düşdi
Çü **düşdüñ** ey şeker çeng-i ğurâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 49*). [*düşdüñ, -düñ*]
6. Belâdan küh olup üstüme **düşmeñ**
Ĝam ile şâd-mânem ben hemişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 80*). [*düşmeñ, -me, -ñ*]
7. O düşmez sen **düşersin** aña nâ-gâh
İli incitmegi idinme pîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 94*). [*düşersin, -er, -sin*]
8. Hâzer iyle şakın şer şanma ğayra
Ĝazarsañ ğardaşuñ **düşmek** içün çâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 93*). [*düşmek, -mek*]
9. O **düşmez** sen düşersin aña nâ-gâh
İli incitmegi idinme pîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 94*). [*düşmez, -mez*]
10. Kenâr-ı hâke **düşdi** cism-i hâki
Uçup cân murĝı sūr-ı Şūr’a ğondu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 40*). [*düşdi, -di*]
11. Düşüp üstine ditrer şanki yaprak
Ĝara ıpotaĝı üzre **düşdi** bi-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 31*). [*düşdi, -di*]
12. Geçer yil sen düşersin âĝir-i kâr
Nice yile uyan **düşdi** çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 121*). [*düşdi, -di*]
13. Geçer yil sen **düşersin** âĝir-i kâr
Nice yile uyan düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 120*). [*düşersin, -er, -sin*]
14. Ki **düşse** üstüne zıll-ı hümâyî
Çü var ıpab‘uñda bir resme feşâĝat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 118*). [*düşse, -e*]
15. Büt-i gül-rengi tebden oldu bi-reng
Teni tâb üzre **düşmiş** müya döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 53*). [*düşmiş, -miş*]
16. Yüz üzre hâke **düşdi** nitekim nür
Sürünü sürünü yüz üzre çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 78*). [*düşdi, -di*]
17. ıpab‘at çâhına **düşmek** ĝaĝâdur
Nefes nefsanî olsa zî ĝacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 168*). [*düşmek, -mek*]
18. Revân yirden ıpurup ol serv-reftâr
Didi üftâdesine **düşme** ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 32*). [*düşme, -me*]
19. Ĝam-ı cândan boşalmış ĝalbi zarfi
Düşüp seng üzre yatur vâlih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 9*). [*düşüp, -üp*]
20. Ki **düşdi** merd-i mürde gibi ol dem
Didi ya bu ‘amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 24*). [*düşdi, -di*]
21. Düşüp yüz üzre eĝânıyla gitti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 108*). [*düşüp, -üp*]
22. Anuñ-çün üstine **düşdüm** çü yaprak
Çün âvâz-ı rahîl ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 182*). [*düşdüm, -düm*]
23. Uluşurlar olar bu itse cüşî
Düşüp divânelik dilkü içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 71*). [*düşüp, -üp*]

düş: *Uyurken zihinde beliren hayaller ve düşünceler, rüyâ.*

1. Yâ düş misün ki **düşüme** gelürsin
Yâ baña tavşan uykusın virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 69*). [*düşüme, -üme*]

düş: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

1. Ne deñlü kim haber bî-perde **düşdi**
O denlü Kıys u Mecnûn derde **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 37*). [*düşdi, -di*]
2. Açup dürci yirinde hırc iderdi
Eger gevher-şinâsa **düşse** gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 17*). [*düşse, -se*]

düş: *Bir şeyin etkisinde kalmak, uğramak, kapılmak. .*

1. Cānum **düşeli** belanā ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 1*). [*düşeli, -eli*]
2. Görinse hayy-ı Leylî varsa Necd'e
Düşerdi nâkadan **düşdükçe** vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 6*). [*düşdükçe, -dük, -çe*]
3. Bulanlar okıyup **düşerdi** vecde
Virürdi irişüp Mecnûn'a anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 116*). [*düşerdi, -e, -r, -di*]
4. Yüzine şu şaçar **düşdükce** bî-hüş
Benefşe kıddi gibi kımeti hıam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 70*). [*düşdükce, -dük, -çe*]

düş: *Mübtela olmak, bağlanmak.*

1. Ğam-ı firkıat bu ise kim benüm var
Fırâka **düşmesün** kâfir de ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 42*). [*düşmesün, -me, -sün*]
2. Yüzün gösterse güyâ ejdehâdur
İy hıabş-ı 'âleme **düşen** gözün aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 151*). [*düşen, -en*]
3. Ulular cem' olup araya **düşdi**
Şakındı âb-ı rüyı rāya **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*düşdi, -di*]
4. Düşelden cānuma derd-i dil-ārām
Baña bu şâ'ika kim indi nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 26*). [*düşelden, -elden*]
5. Düşürdi sâye-veş efgende kıldı
Sözi şerbet şunup mey-gün ruţabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 18*). [*düşürdi, -ür, -di*]

düş: *İstenmeyen bir durumda bulunmak.*

1. Ne yirde gökde rüşen yılduzı var
Eve varsa **düşer** ğavġā-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 13*). [*düşer, -er*]
2. Kıara bahtı gibi ser-geşte **düşmiş**
Ne dānı var ne yānı var ne 'arı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 12*). [*düşmiş, -miş*]

düş: *(yola) koyulmak, revan olmak.*

1. Yüce yalın gibi sūzān u ser-keş
Ğazeller okıyup şahrāya **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 9*). [*düşdi, -di*]
2. Bu yola **düşmez** ol kim verd-i terdür
Bu hıarfün şuymaduñ bînde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 68*). [*düşmez, -mez*]

düş: İçine düşmek II âşik olmak.

1. Anı bilmez ki bâkî gence **düşmiş**
Dönüp hacdan göricek akrabâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 42*). [*düşmiş, -miş*]

düş: Denk düşmek.

1. Eğilmiş kaddi inler nitekim çeng
Okı üstine **düşmüş** yâ nişânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 71*). [*düşmüş, -miş*]

düş: Denk gelmek, rast gelmek.

1. Düşer endâmna divûn zelâzil
Zemâne nâfe-i şebden mu'anber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 12*). [*düşer, -er*]

düş: Yönelmek.

1. Yanınca leşker idinmiş sibâ'ı
Bu ol demden ki küh-ı Necd'e **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 65*). [*düşdi, -di*]

düş: Omuz.

1. Güzel **düşin** o tıfla iylese cā
Güzel zülfi gibi olurdu şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 79*). [*düşin, -in*]
2. Yire kosa güzel **düşından** anı
İrerdi göge ağlayup figâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 83*). [*düşından, -i, -n, -dan*]

düş: Damlamak (gözyaşı vb.).

1. Aқыp yaşı gözinden pāya **düşdi**
Yürürken deşt içinde rāh u bi-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 10*). [*düşdi, -di*]
2. Ki āb-ı ğarıķ itdi āfitābı
Gözinden kaçreler kim yüze **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 81*). [*düşdi, -di*]

düş: Düşmek II maruz kalmak, olumsuz bir duruma uğramak.

1. Düşüp şabr ile cānı derd-i sahta
Bir iki gün şikence çekdi hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 40*). [*düşüp, -üp*]
2. Vuḥūşile gehi āvāre oldu
Düşüp bir niçe gün bu resme hāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*düşüp, -üp*]

düş: İçine düşmek.

1. Şanasın nāy içine **düşdi** āzer
Didi ey gevherümüñ pāk dūrci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 80*). [*düşdi, -di*]

düş: (saç) ayaklara kadar uzamış olmak, sarkmak.

1. Ayağına **düşer** zülf-i dırāzi
Baş egdi ğonce açup perde-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 12*). [*düşer, -er*]

düş: Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.

1. Ki **düşdi** gūş idenler ihtirāka
Virüp göz yaşıyla rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [*düşdi, -di*]
2. Gören bu hālî **düşdi** ihtiyāta
Nice ādem gelüp ol ictimā'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 96*). [*düşdi, -di*]

düş: Rüya, düş.

1. Baña kim müjde idersin vişāli
Yā **düş midür** görürdüm ya hayāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 68*). [*düş midür, -mi, -dür*]
2. Ki ey cān-ı peder ne oldı hālün
Düşüñ midür bu miñnet ya hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 38*). [*düşüñ, -üñ*]
3. Taşup aşmış başından mihr cūyı
Kış uyhusında kuş **düşin** kılup yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 91*). [*düşin, -in*]
4. Aña rahmet ne hoş şekker yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup **düşde** görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 3*). [*düşde, -de*]
5. Yā **düş** misün ki düşüme gelürsin
Yā baña taşvan uykusın virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 69*). [*düş,]*
6. Imızgandı gözini uyhu aldı
Dil-i Mecnûn'a **düş** gösterdi bahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 83*). [*düş,]*
7. Düş ile hayāl ile olur şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 94*). [*düş,]*

düş: Düşmek, yıkılmak.

1. Beni odlara yakdı ahker oldı
Düşüp ben pirehen gibi kenāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 61*). [*düşüp, -üp*]

düş: Alışmak, müptela olmak; uğramak, maruz kalmak.

1. Ki **düşdi** gūş idenler ihtirāka
Virüp göz yaşı ile riĝe rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 2*). [*düşdi, -di*]
2. Didi ey nāre **düşmiş** nūr-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 1*). [*düşmiş, -miş*]

düş: Denk gelmek.

1. Miyāncı buldı şulh araya **düşdi**
Çaçan ire fesāda tiĝ-bāzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 18*). [*düşdi, -di*]

2. Gözi ol devha-i zibāya **düşdi**
Gözi tuş oldu şāḥ üstinde zāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 24*). [*düşdi, -di*]
3. Olayduñ ey hümā hem-āşiyānum
Naşibi tîre zāḡuñ bāğa **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 203*). [*düşdi, -di*]
4. Görüp hem-ḡālin istikbāle geldi
Gözi gōñli gibi çün aya **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 87*). [*düşdi, -di*]

düş: (yere) düşmek.

1. Olup bî-ḡūd çü sāye pāye **düşdi**
Görüp Mecnûn da yārin **düşdi** vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 88*). [*düşdi, -di*]

düş: Yere eğilmek.

1. Düşüp üstine ditrer şanki yaprak
Kara topraḡı üzre düşdi bî-ḡūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 30*). [*düşüp, -üp*]
2. Düşüp öperdi geh dest ü gehi pāy
Didi bende ne kāḡıd var ne ḡāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 246*). [*düşüp, -üp*]

düş: Düşmek, yansımak, aksetmek.

1. Döşerdi çarb-ı desti servi ayağa
Velî ol māha **düşmiş** ḡam nişānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 67*). [*düşmiş, -miş*]

düş: Yola çıkmak, yola koyulmak.

1. Şerḡa şerḡa oldu şefkatden şanavber sînesi
Ṭaḡa **düşüp** itdi Mecnûn şerḡ-i taḡrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 12*). [*düşüp, -üp*]
2. Gerekmez baña dil-bersüz ḡayātı
Düşüp şahrâ-be-şahrâ deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 65*). [*düşüp, -üp*]

düş: Düşmek, ele geçmek.

1. El urdı merd-i bigāne o kāna
Gülün dāmeni dest-i ḡāra **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 41*). [*düşdi, -di*]
2. Hemān ḡavḡā çeker şūrîde bülbül
Gül-i vaşluñ çü dest-i ḡāra **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 47*). [*düşdi, -di*]

düş: Düşmek, tutulmak.

1. Anuñ tâbiyle tolmış ol ḡarābe
O şerbet kim aña **düşen** yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 79*). [*düşen, -en*]

düş: Uzanmak.

1. Yatur Mecnûn **düşüp** bir yana ‘uryân
Yine anı iletirdi hânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 36*). [*düşüp, -üp*]

düş: ...hale gelmek.

1. ‘Âdû mekrine aqreb dösttan dūr
Miyân-ı âdemiden vaḥşî **düşmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 17*). [*düşmiş, -miş*]
2. Bile bir şaḥş var divâne hey’et
Teni başdan ayağa bağa **düşmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 17*). [*düşmiş, -miş*]
3. Belâlu bülbülü âvâre **düşdi**
Girüp ‘uryân döşekde ol kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 42*). [*düşdi, -di*]
4. Zâ’if iken daḥi rencūr **düşdüm**
Baña her pişede üstâd idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 54*). [*düşdüm, -dü, -m*]
5. Biraz dem ditredi vü **düşdi** bî-hüş
Şan indi deldi gökden şâ’ika farḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 40*). [*düşdi, -di*]

düş: Düşmek, yansımak (Gölge bağlamında).

1. Şu olup iyledi didâra secde
Düşecek sâye gibi ol iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 91*). [*düşecek, -icek*]

düş: Eline düşmek.

1. Nebât-ı tûḥî çeng-i zâga **düşdi**
Ḳatumda her kılon biñ biñ cihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 204*). [*düşdi, -di*]
2. Güli ḥâr ile itdi ‘emmi bâzâr
Çü çeng-i zâga **düşdi** dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 61*). [*düşdi, -di*]

düş-: Yukarıdan aşağıya birdenbire ve bilâ-ihdiyâr inmek, sukut etmek, yukarıdan inmek.

1. Düşüp ḳalurdı ol şūrîde vü süst
Dönerdi nâḳa añup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 7*). [*düşüp, -üp*]

düş-: Bulunmak.

1. Tıuş oldu ḥasreti Mecnûn’a nâ-gâh
Yatur **düşmiş** yatağı vâdî- i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 129*). [*düşmiş, -miş*]

düş-: İstenmeyen bir durumda bulunmak.

1. Ḳaçan Mecnûn **düşeydi** ḥâl-i vecde
Varup Necd’e kılandır yâre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 21*). [*düşeydi, -e, -(y)di*]

düş-: Bulunmak, ortaya çıkmak, görünmek.

1. Dehenden cümle dürlür taşra **düşdi**
Ne dürlür her biri bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 100*). [*düşdi, -di*]

düş-: Bir yerde olmak, bulunmak.

1. Cihâna perçemi hûş-bü şaçardı
Düşüp nilüfer üzre tâb-ı gül-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 19*). [*düşüp, -(ü)p*]

düş-: Bir şeyin içine düşmek II Uğramak, maruz kalmak.

1. Muḥâle sa‘y iden ‘âkil degüldür
Seni görmek ödinden oda **düşdüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 13*). [*düşdüm, -dü, -m*]
2. Siyâh oldu yüzüm şan dâda **düşdüm**
Degül elde bilürsin rişte-i kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 14*). [*düşdüm, -dü, -m*]

düş-: Tutulmak, yakalanmak.

1. Düşer her murğ u mâhî cevri-dâma
Aña kim şu‘me bir loḡma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 66*). [*düşer, -er*]

düş-: Düşmek, maruz kalmak, ...ya uğramak.

1. Anı görmege itdi iştiyâkı
Düşüp cân-ı Selâm ol iştiyâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 21*). [*düşüp, -(ü)p*]
2. Vuḥûş ile gehî âvâre oldu
Düşüp bir nice gün bu resme ḥâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 17*). [*düşüp, -(ü)p*]

düş-: Bir yere girmek, kapanmak, sığınmak.

1. Yeşil dibâda şan pîrâye gibi
Özi kim mefreş-i dibâyâ **düşdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 23*). [*düşdi, -di*]

düş-: Kötü bir sebeple istemeden bir yerde bulunmak.

1. Ölüm döşegine **düşsem** eger zâr
Baña yaşduḡ yiter seng-i der-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 35*). [*düşsem, -se, -m*]

düşen: Düşen, tutulan (kimse).

1. Ğam-ı yâra **düşen** gözler mi ‘ârı
Meger yârı Ğamından olan ‘ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 47*). [*düşen,]*

düşer: Düşmek II dökülmek.

1. Düşerdi maşrıkuñ boynına kanı
Tıtalum dilkü şayd itdi ħorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 22*). [*düşerdi, -di*]

düşmen: *Dost olmayan, yağı, düşman.*

1. Çü ‘ömrümüñ güneşi vaqt ile zevâle yiter
Ĥavâle iyemesün baña tıĝı **düşmen** kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 5*). [*düşmen,]*
2. Düşmen olup ilden beni tırh itdi yabâne
Aĝlamaĝa da ħomadı ĝülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 6*). [*düşmen,]*
3. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur **düşmen** aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 102*). [*düşmen,]*
4. Anı kim söyledüñ sen dostâne
Bulur **düşmen** aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112*). [*düşmen,]*
5. Yılan sevmedüĝi yarpuz idüm ben
Beni yolup yabâna atdı **düşmen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 61*). [*düşmen,]*
6. Belâ-yı nâgehâni atdı **düşmen**
Yitürdiler beni arama ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 62*). [*düşmen,]*
7. Bulasın tâ ki **düşmenden** ĥalâşı
Demür yürekli olsa yolda yoldaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 100*). [*düşmenden, -den*]
8. Muĝayyed olmayasın bend ü ħayda
Çalup **düşmen** başına tıĝ çün berĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 109*). [*düşmen,]*
9. Hüma-yı devlet idi hem direm-vâr
Şavaş içinde bulsa **düşmene** yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 7*). [*düşmene, -e*]
10. Serine **düşmeninüñ** muşt olayın
Şikâr idi benim bu ilde ħaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 46*). [*düşmeninüñ, -i, -nüñ*]
11. İderdi gendü ħavmiyle neberdi
Eger **düşmen** ĝörüp itmese ĥande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 119*). [*düşmen,]*
12. Ki **düşmen** şaflarından boza ħalbü
İki ħalbü bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 24*). [*düşmen,]*
13. O **düşmen** fetĥine açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk düşmene tır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 150*). [*düşmen,]*
14. O **düşmen** fetĥine iylerdi tekbir
Biz anuñ yolına olduk fedâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 152*). [*düşmen,]*
15. O düşmen fetĥine açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk **düşmene** tır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 151*). [*düşmene, -e*]
16. Hicâz iĝlimin ürkütüdi tırâĝı
Uyardı **düşmeni** şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 7*). [*düşmeni, -i*]
17. Ser-âĝâz iyleyüp feryâd iderdi
Bu Leylî dise her **düşmen** atar tırâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 55*). [*düşmen,]*
18. Tırâĝılur **düşmenüñ** ħalbü ü cenâĝı
Eger şulĥ u şalâĥa iylese ĥız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 108*). [*düşmenüñ, -üñ*]
19. Bozulmaya bozıla çarĝ-ı ĝaddâr
Şafaĝ gibi demüm dökerse **düşmen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 11*). [*düşmen,]*
20. Didi ol **düşmenine** ey birâder
Dilerseñ ıresin her yirde ĥayra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 90*). [*düşmenine, -i, -ne*]
21. ĝazâle tıravşan uyĥusun virürler
Şu deñlü urdı **düşmen** sîneme tır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 31*). [*düşmen,]*

düşmen: *Düşman II rakip.*

1. Ola mı müyesser aña ey dōst
Düşmenlerüm ile dōst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 9*). [*düşmenlerüm, -ler, -üm*]
2. Odumdan **düşmenüm** hoşnüd olupdur
Uşandı akrabâ ‘âr itdi benden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 50*). [*düşmenüm, -üm*]
3. Varup **düşmen** gözine merdüm oldı
Dehân-ı gayra la‘lûñ şekker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 58*). [*düşmen,]*
4. İdersin sen de **düşmen** gibi derhem
Egerçi baña yâr-ı mihribânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 50*). [*düşmen,]*
5. Anı ey dōst hergiz kıлма maqbül
O ğuşşa kim kıılır **düşmenlerüñ** şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 235*). [*düşmenlerüñ, -ler, -(ü)ñ*]
6. Belâsı **düşmenüñ** yitdi aradan
Çü sen ben perdesi ortaya girmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 50*). [*düşmenüñ, -(ü)ñ*]

düşmen hâline âgâh olma-: *Su uyur düşman uyumaz bağlamında.*

1. Çekerdi geh nühüfte sîneden âh
Ki düşmen hâline olmaya âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 36*). [*düşmen hâline âgâh olma-, -ya*]

düşmen ol: *Düşman olmak.*

1. Saña ol düşmen ola mı dir idüñ
‘Adû oldı saña ol bî-vefâ yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 34*). [*düşmen ol, -a*]

düşmiş: *Düşmüş, düşkün, yolda kalmış, aciz, zavallı.*

1. Dil-i tütî bişüp döndi kebâba
Çü **düşmişden** çekersin dâmenüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 51*). [*düşmişden, -den*]

düşür: *Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.*

1. Fiğân taldı kamu ilgü içinde
Düşürmiş nâlesinden şûra şîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 73*). [*düşürmiş, -miş*]
2. Müdârâ iyler ol kim âdemidür
Şu taş kim ayağundan **düşüre** nâ‘l (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 115*). [*düşüre, -e*]
3. Elüm tuta didüm tütduñ ayağum
Düşürdüñ eyle kalmadı tayağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 8*). [*düşürdüñ, -dü, -ñ*]

düşür: *Düşürmek.*

1. Kõmaz beni yüriyem dâ‘irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 6*). [*düşürdi, -di*]

düşvâr: *Güç, müşkül, zor.*

1. Ki âsân iyledüñ **düşvâr** kârı
Başuñ şağ ola yüceldi külâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 6*). [*düşvâr,]*

2. Irāk düşmek çatı **düşvār** u müşkil
Ne müşkildür bu resme sevgülü yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 130*). [*düşvār,]*

düz-: Dirmek, şîr şarkı söylemek.

1. Düzüp âh-ı seher-gâhı nevāya
Hıtâb iylerdı bu resme şabāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 31*). [*düzüp, -üp]*

düz-: Bir şeyi, onun için gerekli hususları hazırlayarak meydana getirmek, bir bütün halinde hazırlamak, tertip etmek.

1. Şoñ ucı küh-ı Necd'e irdi yolu
Düzüp seng-i melâmetden oağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 49*). [*düzüp, -üp]*
2. Özine nâleden **düzmiş** nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 134*). [*düzmiş, -miş]*
3. Gözüm kuhlı nider pür-nem gerekdür
Çü meşşâta **düzüp** aşın yolardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 155*). [*düzüp, -üp]*

düz: Yapmak, işlemek, becermek. Tertip ve tanzim etmek. Vücuda getirmek. .

1. Düzilmez söze bî-aql u tefekkür
Mecâz âteşlerinden puhte olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 12*). [*düzilmez, -il, -mez]*
2. Zârüretten **düzüpdür** ihtiyârı
Ne te'sîri ola bu ihtiyârıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 2*). [*düzüpdür, -üp, -dür]*
3. Cevâhîr atmağa beñzer yabāna
Nizâmî şimdi **düzse** penc-gencin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 23*). [*düzse, -se]*
4. Kimesne bir pula almazdı pencin
Eger Şeh-nâme **düzse** şimdi Tûsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 25*). [*düzse, -se]*

düz: Hazırlamak, dirmek.

1. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzinden gül sözinden **düzdi** şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 33*). [*düzdi, -di]*
2. Düzerdi haste Mecnûn'a cevābı
Midād idüp ciger çanın ezardi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 112*). [*düzerdi, -er, -di]*
3. Bu şüret üzre **düzdi** zülf ü hālın
Ki ol günde ki seyran itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [*düzdi, -di]*
4. Düzen ışsa  arüsünüñ cemālın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 1*). [*düzen, -en]*
5. Yüzi şuyı ile oldı nişeste
Taħammülden kemer **düzdi** biline (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 155*). [*düzdi, -di]*
6. Söze dür **düzdi** dürc-i sînesinden
Didi Nevfel ki leşker çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 2*). [*düzdi, -di]*
7. Beni hışmuñ odı da virse bâda
Felek ger toprağumdan **düze** desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 31*). [*düze, -e]*
8. Tenine virdi anuñ reng-i anber
Bu anberden müfferih **düzdi** ma'cün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 13*). [*düzdi, -di]*
9. Çeküp ak itdi ğamdan cāmesini
Düzüp âhı duħānından midādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 5*). [*düzüp, -üp]*
10. Vaan utan dehān-ı ejdehāda
Tırup mesken **düzersin** bu vaanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 57*). [*düzersin, -er, -sin]*

11. Koyun sürisi kurd ile karışdı
Pelengün pençesinden **düzdi** şefkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 39*). [*düzdi, -di*]
12. Olurdu cânı cümle yirde bi-derd
Meşel **düzen** ne hoş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 171*). [*düzen, -en*]
13. Hem ağlayup yanışdı şem'a ile
Düzüp pervâne gibi tâb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*düzüp, -üp*]

düz: Doğru, müstakim.

1. Bu lu'be-senc ayasın qarşar idi
Sipâhiler şavaşda şaf düzüp **düz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 21*). [*düz,]*

düz: Düzenlemek, toplamak.

1. Düzüp devlet cebinde kor muhakkağ
Eger şabr idesin şabr ile bi-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 74*). [*düzüp, -üp*]

düzağ: Cehennem.

1. Aña **düzağ** olur gülşen gül âteş
Baña nergis gözi bi-dide-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 86*). [*düzağ,]*

düzağ 'azâbı: Cehennem azâbı.

1. Taşı toprağı kızmış qora beizer
O vâdide çeker **düzağ 'azâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 39*). [*düzağ 'azâbı,]*

duzak: Tuzak.

1. Ya zibâ bâğa ya müşkil **duzâğa**
Esen kal sen ki ben hep rahtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 24*). [*duzâğa, -+a*]

düzd-i cihân: Hırsız dünya.

1. İnanma uğrıdur düzd-i cihâne
Cihân bir hânedür kim pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 84*). [*düzd-i cihân, -e*]

E

ebed: Sonsuza kadar, ebediyyen.

1. Çün ismu'llah ola 'unvân-ı defter
Gerek kim tâ **ebed** olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 2*). [*ebed,]*

2. Ebed aḥvālin itdi anda taḥrīr
O levḥe yazılan qara yazumı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 6*). [*ebed,*]

eb-i mecnûn: *Mecnun'un babası.*

1. Vatandan iyledi āvāre piri
Ki ibn oldı **eb-i Mecnûn** sebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 123*). [*eb-i mecnûn,*]

ebkem: *Dilsiz.*

1. Çerāğ-ı nūr-ı mişkāt-ı cenāndur
Seni zıkr itmeyen dil **ebkem** olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 93*). [*ebkem,*]

ebr: *Bulut.*

1. Kılurdu aña yüz yüz merḥabāyı
Çaçan ol cānibüñ **ebrin** görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 95*). [*ebrin, -i, -n*]
2. Kimi ‘Anter kimisi ‘Amr u Ma‘dī
Buḥaruñ **ebrî** kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 183*). [*ebrî, -i*]
3. Bulutlar içre güyā berk-i raḥşān
Ol **ebrin** her ‘Arab aşlāni ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 181*). [*ebrin, -i, -n*]

ebr-i girān: *Yüklü bulut, yağmaya hazır bulut.*

1. Aña dürler nişār iyler gāzelden
Görüp ol yañadan ebr-i girāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 33*). [*ebr-i girān, -i*]

ebrü: *Kaş.*

1. Ḥayāl itdi anı **ebrü-yı** Leylî
Ḥayāl itdi anuñ-çün Leylî haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 17*). [*ebrü-yı, --yı*]
2. Ne bulursın ol **ebrüdan** murādi
Ki zengiler gibi kecdür nihādi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 65*). [*ebrüdan,*]

ebter: *Bir işe yaramayan, faydasız, kötü.*

1. Siyādet sikkesini **ebter** itdüñ
Başuña çün belā çaçmağı çaçduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 40*). [*ebter,*]

ebter: *Eksik, noksan.*

1. Çün ismu’llah ola ‘unvān-ı defter
Gerek kim tā ebed olmaya **ebter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 2*). [*ebter,*]

ebū cehl: İslâm'ın ilk döneminde Peygamber efendimizin en azılı düşmanı ve Kureyş'in ileri gelenlerinden biri. Asıl adı Amr b. Hişâm el-Muğîra olup önceleri Ebû'l-Hakem künyesiyle anılırken, Müslümanlar tarafından Ebû Cehil (cehâlet babası) diye adlandırılmıştır.

1. Ebū Cehl'e peder olursa fâzıl
O cehle bu fâziletten ne hâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 41*). [ebū cehl, -e]
2. Siñerek gözüñi sen de kaçagör
Ebūcehl'üñ çün oldı cehli bi-ħad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 23*). [ebūcehl'üñ, -üñ]

ebübekr: Asıl adı Ömer olup Hz. Muhammed'e düşmanlığıyla meşhurdur; "Bedir Gazası"nda öldürülmüştür.

1. Ebübekr ü 'Ömer 'Oşmân 'Alidür
Şerî'at bunlaruñ mezhebleridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 60*). [ebübekr,]

ebvâb: Ar. is. "Bab" kelimesinin cem'i. Kapılar.

1. Biri **ebvâb** taķdirüñ kitâbı
Nice 'âlim olan 'ilm ü ħesâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 8*). [ebvâb,]

ebvâb-ı maķşüd: Maksat kapıları, amaç kapıları.

1. Ķapuñdan feth olur **ebvâb-ı maķşüd**
İy feyyâz-ı biħâr-ı cüd u iħsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 66*). [ebvâb-ı maķşüd,]

ebyât: Beyitler, iki dizeden oluşan nazım birimi.

1. Bir iki beyt okudum iyledi gūř
Münâsib olduğı-çün ħâle **ebyât** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 139*). [ebyât,]
2. İde teşrif okıyup şi'r çün Ķand
Ol **ebyât** okıya ben iyleyem gūř (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 133*). [ebyât,]
3. Ķasâ'id nazm idüp **ebyât** okurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 158*). [ebyât,]

ebyât-ı ĝarib: ĝarip beyitler, ilginç şiirler.

1. Ki ebyât-ı ĝaribüñ iyleyem gūř
Bi-ħamdillah ki baña oldı rüzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 46*). [ebyât-ı ĝarib, -üñ]

ecel: Ecel, ölüm.

1. Amân vir ey **ecel** müsta'cil olma
Temâyül yaraşur sen serve ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 4*). [ecel,]
2. Ķanı **ecel** ki öldürüp ide hebâ beni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 1*). [ecel,]
3. Ecel cāmı müheyyâ nūřa geldi
Ķılıç cāmı ki cāna Ķan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 60*). [ecel,]

4. Deminde ŧanki bād-ı ŧarŧar idi
Ne yire kim **ecel** minķārı irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 89*). [ecel,]
5. Ecelden ğayri yok zehrine tiryāk
Yarağ itdi ŧavaŧa ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 12*). [ecelden, -den]
6. Aña daĥı rızâ virürseñ ey mâh
Ecel yaķam ŧutınca ir eger ğiĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 53*). [ecel,]
7. Ecel yolına ŧutdı çeŧm ü ğuŧı
Ki piri vü za'ifi vü zebûni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 16*). [ecel,]
8. Ecel ben ħasteyem baña muĥaldur
Baña dırsin ölürem toprağum ŧaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 54*). [ecel,]
9. Ecel ğeldi 'amelden ğitdi ağla
Ħamâ'il ile gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 10*). [ecel,]
10. İderken ğuŧŧa ile zinde-ğâni
Ecel nâ-ğeh hücum itdi keminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 35*). [ecel,]
11. Bu yazıdur degüldür 'aŧķ-bâzi
Uzatmadın **ecel** cellâdi desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 61*). [ecel,]
12. Anuñ-çün üstine düŧdüm çü yaprak
Çün âvâz-ı raĥil ire **ecelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 183*). [ecelden, -den]
13. Ecel çengeli tiz uzatdı kaçba
Marâzdan çün ŧifâ vaķtı ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 56*). [ecel,]
14. Olur tiryāk-i ekber ħasteye mevt
Ecel destinden irdi çün bu tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 59*). [ecel,]
15. Kılurlar 'ömrüñ anbârını sürâĥ
Ecel bir murgdur minķârı pülâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 81*). [ecel,]
16. Senüñ-çün ħâlî kaldı ŧoĥbet-i gül
Ecel câmın içürdi aña sâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 21*). [ecel,]
17. Ecel yili anıñ-çün iyledi âh
Turunca döndi çün sib-i gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 60*). [ecel,]
18. Ecel ğürki aradan kaçdı anı
Yıkıldı ravza-i ħüsnüñ nihâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 34*). [ecel,]
19. Ecel ŧeñŧir ü 'Azrâ'il cellâd
O dem penbe olup raĥmet ŧeĥâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 24*). [ecel,]
20. Kaŧa yire nüzül itsek ğerekdür
Ecel yolu 'aceb yoldur ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 43*). [ecel,]
21. Eceldür kim felekden ola nâzil
Gel imdi el uyu ğâfil hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 68*). [eceldür, -dür]

ecel uğrâ: Ölmeķ.

1. Veli bulunmadı Mecnûn-ı ŧeydâ
Didiler ya ecel uğrâdi yâ ŧir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 59*). [ecel uğrâ, -dı]

ecr: Mükâfat, karŧılık, sevap.

1. Ħaķ **ecrûñ** vire Allah 'aliyullah
Didi buñı atıldı nitekim tir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 110*). [ecrûñ, -üñ]

edâ-yı borc: Borcun ödenmesi, borcun karŧılığı.

1. Virür āḥir edā-yı borca anı
Dilā her borcu virmekde emīn ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 64*). [*edā-yı borc, -a*]

edeb: *Adap, toplum kurallarına uygun olma.*

1. Edebden taşra girmezdi cevābı
Maḥabbetde anı kim kılsa tekzīb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 130*). [*edebden, -den*]
2. Libāsın anuñ iylerdi **edebden**
Hemān iltüp götürmek oldı kārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 190*). [*edebden, -den*]
3. Kemāl-i ‘ilm taḥşīlin taleb kıl
Şi‘aruñ dā’imā ḥilm ü **edeb** kıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 10*). [*edeb,*]
4. Revān ḥaṭ çekdi ḥarf-i cür’etine
Şaḫm başma **edebden** taşra pāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 181*). [*edebden, -den*]

efāl: *Fiiller, işler.*

1. Oḫurlar ḡayrılar esmā vü **efāl**
Bularuñ dersi ‘aşḫ u derd ü aḫvāl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 195*). [*efāl,*]
2. O bulsa nizesin ururdı bize
Degül **efāli** anuñ ‘āḫilāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 157*). [*efāli, -i*]

efendi: *Buyruḡu yürüyen, sözü geḫen kimse, efendi II sevgili.*

1. Ne güne şaḫmursın şefkatüñi
Ḥayālüñ pādīşāhına **efendi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 85*). [*efendi,*]

efgān: *Feryat, inleyiş.*

1. Görüp ḡayrān olurdu reng ü rüyı
Güzel görmese **efgān** idi ḡuyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 78*). [*efgān,*]
2. Rebāb-ı sūz u zārī nāy-ı nālīş
Enin ü āha çeng **efgāna** kānun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 5*). [*efgāna, -a*]
3. Yıg andan girye vü **efgān** u zārī
Kaḫan kim ḡande olmaya yirinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 10*). [*efgān,*]
4. Feraḫ güyende **efgān** epsem oldı
İlinde lāle-veş la‘līn piyāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 12*). [*efgān,*]
5. Ki ḡālīn ağlamaya aña tekrār
Giderken iyleyüp **efgān** u āh o (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 13*). [*efgān,*]
6. Dilinde mest bülbül gibi **efgān**
Şorup ilden bilürdi ḡāl-i yārī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 64*). [*efgān,*]
7. Düşüp yüz üzre **efgānıyle** gitdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 108*). [*efgānıyle, -ı, -(y)le*]
8. ḡarīb oldur ki saña olmadı yār
Bu bī-keslikden **efgān** ne revādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 241*). [*efgān,*]
9. Anuñla yanışurdu bulsa ḡālī
Biri nāy olup **efgānda** biri çeng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 83*). [*efgānda, -da*]
10. İki yār u iki müştāk u mehcūr
Cihāna ṭoldı **efgānun** ḡurüşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 93*). [*efgānun, -uñ*]

11. Añup itdi o la‘li lâle-rengi
Ol **efgân** kim delerdi taş u tağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 135*). [*efgân,]*
12. Fiğân u nâle ile iyledi geşt
Gezer **efgân** ile ol yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 67*). [*efgân,]*
13. Anuñ-çün itdiler **efgân** vü feryâd
Akıdup göz yaşın anı yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 192*). [*efgân,]*
14. Kılurdi nâle vü **efgân** u zârî
Şu dürler kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 4*). [*efgân,]*

efgân it: *Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.*

1. Bilini bükdi efgân itdi çün çeng
Yüzine def gibi urdi tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 24*). [*efgân it, -di]*

efgân u zâr it: *Ah etmek ve inlemek.*

1. İderdi ol kadar efgân u zârî
Ki râzî rûşen olmuş rûza döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 66*). [*efgân u zâr it, -er, -di]*

efgende: *Tutkun, âşık.*

1. Yahüd bād-ı hevâ **efgendesiyem**
Ol âteş kim vücüdüm mûm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 154*). [*efgendesiyem, -si, -yem]*

efgende: *Düşkün, çaresiz.*

1. Kapuñda ‘âciz ü **efgende** gayruñ
Senüñ gayruña şehlik taht u tâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 8*). [*efgende,]*
2. Düşürdi sâye-veş **efgende** kıldı
Sözi şerbet şunup mey-gün ruţabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 18*). [*efgende,]*
3. Hüdâ tâbendeñi **efgende** itsün
Çü gördi Leylî Mecnûn nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 56*). [*efgende,]*

efi: *Yılan.*

1. Olur deryâ dibinde dürr-i şehvâr
Eger anuñla yâr olursa **efi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 147*). [*efi,]*
2. At üstüne atıldı şanki **efi**
Çukalı âhenin ü kâlbi sengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 6*). [*efi,]*
3. Hâlâş oldı cihân endişesinden
Dil uzatmış süñü güyâ ki **efi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 65*). [*efi,]*
4. Olur ol ma‘nide zehr-i hâţar-nâk
Ser-i engüştü şoksa nâ-geh **efi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 171*). [*efi,]*
5. Ki **efi** kuşadupdur küñ-ı Kâfi
Nice râhat ola zevk u şafâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 54*). [*efi,]*
6. Velikin pâsbân olmuşdı **efi**
Eri ol genci hıfz iylardi çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 10*). [*efi,]*

efrāsyāb: *Firdevsi'nin Şehnamesi'nde geçen Turan hükümdarı.*

1. Nice Dāra'yı bu dār iylemişdür
Çoyup çāha nice **Efrāsyāb'ı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 61*). [*efrāsyāb'ı, -ı*]

efsāne: *Efsane, hikāye.*

1. Zihī **efsāne** kim efsūna beñzer
Pür-āteşdür dil-i Mecnûn'a benzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 21*). [*efsāne,]*
2. Der **efsāneye** ğavvās-ı māhir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [*efsāneye, -ye*]

efsāne-i 'aşk: *Aşk hikayesi.*

1. Dilerseñ ol Cem'üñ cām-ı şafāsın
İşit efsāne-i 'aşkuñ vefāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 36*). [*efsāne-i 'aşk, -uñ*]

efsāne-i mecnûn u leylā: *Leyla ile Mecnun hikayesi, efsanesi.*

1. Dilerseñ olasın 'aşk ile şeydā
Okı **efsāne-i Mecnûn u Leylā** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 20*). [*efsāne-i mecnûn u leylā,]*

efsāne-i nağz: *Güzel hikaye.*

1. Añup Leyla'yı anı şād iderdi
Çaçan zıkr itse bir **efsāne-i nağz** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 61*). [*efsāne-i nağz,]*

efser: *Padişah tacı.*

1. Riyāset **efserinüñ** gevherisin
İşigüñ taşı mihrāb-ı sücüdum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 4*). [*efserinüñ, -i, -nüñ*]
2. Ne ğuşı var anuñ cānında ne hüş
Başında hüdhdüñ pirāne **efser** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 51*). [*efser,]*
3. Muţavvağ şüfīler gibi kebüter
Bu **efser** tavğ ile baykuşa hağdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 53*). [*efser,]*
4. Senüñ başuñda **efser** tāt-ı devlet
Senüñ cismünde nāzük pīrehan var (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 94*). [*efser,]*
5. Ki olsa **efserüñ** devlet külāhı
Hevāya uyma ey murğ-ı hevāyi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 116*). [*efserüñ, -üñ*]
6. Olur şāh **efserinde** zeyn ü ziver
Degirmenci çolına çonsa şeh-bāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 18*). [*efserinde, -i, -nde*]

efsün: *Sihir, büyü.*

1. Zihī efsāne kim **efsūna** beñzer
Pür-āteşdür dil-i Mecnûn'a benzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 21*). [*efsūna, --a*]

2. Aña bülbül du ‘ā **efsün** okurdu
Meger sünbül ser-i nāfe açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 16*). [*efsün,]*
3. Bu kim mālın virüp ala ‘arūsı
Okudı çün bu **efsünü** ol āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 115*). [*efsünü, -ı*]
4. Olur müstağni **efsün** u du‘ādan
Bu ter duhter ki ahter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 22*). [*efsün,]*

efsün it: Büyü yapmak.

1. Cihānı kıldı mest āb-ı ‘inebden
Cihāna ğamzesi efsün iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 21*). [*efsün it, -er, -di*]

efsürde: Donmuş, donuk. II Kansız, gayretsiz, duygusuz.

1. Olur cānuma kuvvet cismüme zād
Tenüm perhiz ile **efsürde** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 53*). [*efsürde,]*

efsürde: Perişan, zayıf, donuk.

1. Beķā zevķın fenāda bulmuş idi
Beden **efsürde** olmuşdı fenādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 19*). [*efsürde,]*

efsüs it: Yazık etmek.

1. Egerçi ‘āşıķa efsüs iderdi
Zenaħdānı ki mihmāna kıyudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 42*). [*efsüs it, -er, -di*]

efzün ol: Artmak, çoğalmak.

1. Dilinde oldı her endühı efzün
Anuñla anda şoħbet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 42*). [*efzün ol, -dı*]

eg: Eğmek, bükmek.

1. Nefes teng inler ammā nitekim çeng
Bilin **egmiş** belālar yāya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 21*). [*egmiş, -miş*]

eger: Gerçi, doğrusu.

1. Yapışdum uş rızā kulbına nā-çār
Eger tedbir ile olaydı kārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 17*). [*eger,]*
2. Tolaşmasa **eger** rāy ile ilgü
Cihānda bir vefāsuzdur murāduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 84*). [*eger,]*
3. Veli yok kalbümün bi-dāde meyli
Eger kıız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 131*). [*eger,]*

4. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mār
Eger kıl gibi kıvrılssa hōḡ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 9*). [eger,]
5. Tağılır düşmenüñ kalb ü cenâhı
Eger şulh u şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 109*). [eger,]
6. Nice sulţanı bî-fermân idüptür
Eger ins ü melek dîv ü perîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 65*). [eger,]
7. Kuşatmışdur seni çün halka-i mār
Eger kim fark idersen fark u pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 79*). [eger,]
8. Eger olsa hamâkatdan nişândur
Şakın aldanma qallâş-ı zamâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 82*). [eger,]
9. Üşe başuña zembûrı vebâlı
Eger gâşb idesin ‘arz u ‘akârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 135*). [eger,]
10. Didi lâ takrabu mâle’l-yetimî
Eger var ise haşre i’tikâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 143*). [eger,]
11. Varsa karşı ide biñ merhabâyı
Eger atılsa yüz biñ ta’ne taşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 15*). [eger,]
12. Eger hâdim degülseñ kışsa ma’lûm
Kişi maḥbûbına çok hizmet iyles (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 22*). [eger,]

eger: *Gerek.*

1. Düşürdüñ ta’n eline dâmenümi
İle bakmağa ağıyar u **eger** yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 35*). [eger,]
2. Ögerdi Leylî’yi eş’âr içinde
Yöresinden geçerken hâş **eger** ‘âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 101*). [eger,]

eger: *Eğer II şayet.*

1. Vücûdı sengini âḥir kül ider âhum odı
Eger girürse demürden daḥi hişâra raḳîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 8*). [eger,]
2. Cefâ deminde irerdi baña vefâ-yı ümîd
Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 3*). [eger,]
3. Dem ola üstüme sâye şala hümâ-yı ümîd
Eger esâsını ‘ömrüñ yıkarsa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 9*). [eger,]
4. Kim aldı varumu daḥi kıomaz baña beni
Cânâna bende olalı meyl itmezem **eger** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 11*). [eger,]
5. ‘Aceb mi olmasa ḥazzı **eger** ma’şûk-ı zibâdan
O kim pertâb ider ḥimmet oḳın meydân-ı ‘irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 4*). [eger,]
6. Çün luṭfuña ḥüşe-çîn olupdur
Cennetden **eger** çıkarsa ne ḡam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 32*). [eger,]
7. Eger açmasa tevfiḳuñ cemâli
Açılmaz sa’y ile ‘aḳluñ ‘ıḳâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 83*). [eger,]
8. Ki redd itmeye lüṭfuñ özr-ḥ’âhı
Eger reddiyleseñ kanda varayım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 49*). [eger,]
9. Günün ‘ıyd u giceñ ḳadr oldı ‘aşîḳ
Eger ḳalbüñ ola çün şubḥ-ı şâdîḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 4*). [eger,]
10. O ḥôd ‘âr iylemezdı ol laḳabdan
Eger gûş itse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 46*). [eger,]
11. Eger Mecnûn diyü çağırssa ‘âmî
Uyuvirürdi kesmezdi kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 49*). [eger,]

12. Kıza ‘ār ehli olursa uzun yaş
Eger bî-‘ār olursa başına taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 86*). [eger,]
13. Eger şād ile dād ola dü bādām
Gözünsüz harf-i ğamdur ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 31*). [eger,]
14. Eger çengālûn olursa ser-i kâf
Yirinden kopa çekseñ kulle-i Kâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 25*). [eger,]
15. Eger meyl iyemezse ğam degüldür
Saña yâr ol ki yârûn kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 83*). [eger,]
16. Ölüm döşegine düşsem **eger** zâr
Baña yaşduğ yiter seng-i der-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 35*). [eger,]
17. İnanmazsañ kığır ahvâlini sor
Eger dîvâne ise kapudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 114*). [eger,]
18. Eger olsañ ‘adûlar gibi bed-ĥ‘âh
Dimezdün şefkât idüp baña vâh vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 129*). [eger,]
19. Düzüp devlet cebinde kor muhakkak
Eger şabr idesin şabr ile bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 75*). [eger,]
20. Eger derhem de itseñ merhemümdür
Velî ben ĥaste-dil kim bî-karârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 10*). [eger,]
21. Kim ola olmaya bu ğamdan āġâh
Eger elde olaydı ġuşşa şādî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 35*). [eger,]
22. Eger aransa şahrâ vü cibâli
İrem ol ravzaya dinse ĥak ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 104*). [eger,]
23. Ya dil germinden âh-ı serd irişdi
Eger bu ‘ukdeden bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 63*). [eger,]
24. Kılâm anı senüñle hem-terâzû
Eger keklik olup iylerse pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 75*). [eger,]
25. Virür lezzet **eger** dönmezse laġa
Bu bal söz kim dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 84*). [eger,]
26. Tehî ħalbûñ ola a‘dâya mâ‘il
Bu ‘ahd üzre **eger** ħurursañ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [eger,]
27. Olur deryâ dibinde dürr-i şehvâr
Eger anuñla yâr olursa ef‘î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 147*). [eger,]
28. Aña demren olurdu bulsa dermân
O cânibden **eger** toġrusla yelmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 115*). [eger,]
29. Şafâdan yelmesüzdi virmege cân
Eger ta‘n itmese bilmez bu derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 117*). [eger,]
30. İderdi gendü ħavmiyle neberdi
Eger düşmen görüp itmese ĥande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 119*). [eger,]
31. Dökerdi döst ħanın bulsa ħanda
Kemân şunsa **eger** bir dest-ġiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 121*). [eger,]
32. Ururdu gendünün puştınañ muştı
Eger baş kesse ħavminden ‘adûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 125*). [eger,]
33. İderdi ol ‘adûya dest-bûsı
Eger öldürse Leyli ħaylin aşġâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 127*). [eger,]
34. Anı yurdu aġıdup dîdeden âb
Eger aşġâbı ħuvvet bulsa deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 129*). [eger,]
35. Düşerdi dest ü pâdan zâr u ĥaste
Eger nuşret bulursa cânib-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 131*). [eger,]
36. Alup ol cevheri gevher vireydüm
Eger var ise bu râyûñ şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 25*). [eger,]
37. Virün bu ĥasteye şîrin cevâbı
Eger ħılmazsañuz şerbet-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 27*). [eger,]

38. Hāyādan beñzedür yüzüm ‘aķıķa
Eger bu tāli‘ olmasa Süheyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 87*). [eger,]
39. Didi bunuñ vişāli baña lāyık
Eger Mecnûn’a virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 7*). [eger,]
40. O vaşl olur çekerem ben belāyı
Ben alursam **eger** virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 9*). [eger,]
41. Şikār āzād idüp kalur mı bī-zād
Eger şefkat idersen bu şikāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 57*). [eger,]
42. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yil kim senden almaz yādigarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 78*). [eger,]
43. İriş ol yāre ‘arz it bir nice rāz
Ki şorarsan **eger** hāl-i ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 57*). [eger,]
44. Dilerseñ oķla isterseñ yayuñ yaş
Haṭā ile **eger** çekdümse tiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 69*). [eger,]
45. Bu gün boyun uzatdum tiğ-i tize
Eger dün cān alup dökdüm ise kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 73*). [eger,]
46. Bu gün uş geldüm ayağumla dāra
Eger dün çekdüm ise ğayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 77*). [eger,]
47. O bir içim şuyı da şunmadun sen
Eger kırbān olursa cān-ı teşne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 97*). [eger,]
48. Şu deñlü kim **eger** dinse inanma
O zer kim biri biñ sime geçerdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 82*). [eger,]
49. Eger itme diseñ durmaz dürişür
Eger sen ğam yiseñ zen hurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 72*). [eger,]
50. Eger itme diseñ durmaz dürişür
Eger sen ğam yiseñ zen hurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 73*). [eger,]
51. Eger şād olasın ol ğamdan ölü
Bu sözler toğru zen haķķında haķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 74*). [eger,]
52. Dilerem geçmesün ‘ömrüm gibi şād
Utañmazsañ **eger** ehl-i vefādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 83*). [eger,]
53. Cefā itme utan bārī Ğudā’dan
Eger bülbülleri kılmasa haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 85*). [eger,]
54. Olubdur burc-ı ğabsum pāsbānı
Eger hālüm disem bir rāz-dāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 67*). [eger,]
55. Anı yaķma urup bārī odını
Eger olmazsañ üftāde ṭayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 81*). [eger,]
56. Eger ötmez isen bu demde birķaç
Başuña tiğ olsun bāl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 18*). [eger,]
57. Ki bir ğam kūşesine ķāni‘ oldun
Var imişse belüreydi **eger** şubḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 27*). [eger,]
58. Ṭolaşdurma dilüñ sözde revān ol
Ciger-ğüşeñden olmasan **eger** dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 33*). [eger,]
59. Eger ṭopraķ gerekse gel tenüm aç
Baña dirsin du‘ādan an revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 56*). [eger,]
60. Ciger-ğüşen muķim-i ğüşe-i nār
Eger ‘aşķ itmeseydi i‘tizārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 91*). [eger,]
61. Eger var ise çāreñ iyle çāre
Çü gördi çāre yok seyyārelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 58*). [eger,]
62. Dirin baña virürseñ söze destür
Eger ruḥşat virürseñ söze ḥaber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 43*). [eger,]
63. Eger virmezseñ uş gıtdüm esen ķal
Ḥaberden ‘āşık oldı çün ḥaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 44*). [eger,]

64. Gün üzre giceden itmiş niķābı
Diridüm serv **eger** serv olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 53*). [eger,]
65. Ki nûruñla ırakdan pür-ziyâyem
Eger bir çäre bulsam ben giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 211*). [eger,]
66. Cihân her hükmine fermân musahhar
Felek yayın **eger** bî-ķabza ķabzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 5*). [eger,]
67. Zihî müşkil belâdur saña bu derd
Eger hizmet kılayduñ pâdişâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 23*). [eger,]
68. Bunı sen ot şanursın gül-şekerdür
Eger çoyşañ bunuñ sen lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 27*). [eger,]
69. Aña bir dem gibi geçmezdi biñ yıl
Yıl olmasa **eger** ömrüñ binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 117*). [eger,]
70. Eger görseñ daħi artardı zevķuñ
Didi Mecnûn ana ey fitne-sâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 156*). [eger,]
71. Ĥarîf iseñ **eger** bismillah ey yâr
Ben aţlas çâk idici Ĥırķa-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 6*). [eger,]
72. Eger vâķi^ç olursa vây ne Ĥõş hây
Ne rüh-efzâ idi bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 32*). [eger,]
73. Ne şerm-i yâr var ne Ĥavf-ı aġyâr
Eger anda çurasın oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 41*). [eger,]
74. İrüp gördüm bu gün sen dil-firüzü
Eger olursa taķdırün vifâķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 49*). [eger,]
75. Ben anı cân u dilden iyleyem yâd
Ĥaţâ kılsam **eger** ‘afv u ‘atâ kııl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [eger,]
76. Benüm şaĥşum demür döymez kömürdür
Eger cüş iylese âhum tütünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 85*). [eger,]
77. Kıla kıbleñde birķaç gün nemâzı
Eger sehv iyler olsam nâ-gehâñî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 107*). [eger,]
78. Olur pür-‘uķde ‘uķde şâĥ-ber-şâĥ
Eger bey^ç itseler ol deh zebâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 187*). [eger,]
79. Alurlar dirhemın aķçeye anuñ
Eger ola kemân süst ü eger saĥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [eger,]
80. Alurlar dirhemın aķçeye anuñ
Eger ola kemân süst ü **eger** saĥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [eger,]
81. Eger süst ola virür hem melâlet
Güher bulsañ yabânda şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 194*). [eger,]
82. Eger ĥâlin bileydi utanurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 30*). [eger,]
83. Kerâmetle kıılır ma‘şûķı ‘âşık
Arınsa ‘aşķ **eger** ġill u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 21*). [eger,]
84. Ne tuysun nâliş ünın saġ olan dil
İletse Zeyd **eger** peyġâm u nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 95*). [eger,]
85. Bu bendüñ bendesi ‘âlemde şehdür
Eger çehden bulam dirseñ necâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 161*). [eger,]
86. Yiter âyineye ĥil‘at cilâsı
Eger kim olmaya âyine ‘üryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 177*). [eger,]
87. Düriş maĥbûb-ı Rabbü’l-‘âlemîn ol
Virilmese emânetle **eger** vâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 67*). [eger,]
88. Yüzi şuyı daħi ķalmadı anuñ
Eger ‘ilm ise olmuşdur izâfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 79*). [eger,]
89. Kemâli şekl ü şöhret tâc u Ĥırķa
Eger eş‘âr ise maķbûl nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 87*). [eger,]
90. Meger kaţ‘ itdi boynın çarĥ-ı ĥûn-riz
Eger kaţ‘ iyleye bu ĥünî anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 21*). [eger,]

91. Açup dürci yirinde harc iderdi
Eger gevher-şināsa düşse gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 17*). [eger,]
92. Kimesne bir pula almazdı pencin
Eger Şeh-nāme düzse şimdi Tūsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 25*). [eger,]
93. Aña virmezdi kimse fülüsü
Eger evvel zamānda gelse Cāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 27*). [eger,]
94. Senüñ ‘aşkuña virdi cān-ı pāki
Eger teftiş iderseñ ol ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 97*). [eger,]
95. Getür öp sür yüzüne di zihî la’l
Eger bir turş-rüdan göresin cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 117*). [eger,]
96. Dilüñe dāğ olısar āhir-i kār
Eger cevri ile cem‘ itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 125*). [eger,]
97. Olurlar ‘ākîbet cāna veremler
Eger zer ğaşbına olursa zūruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 127*). [eger,]
98. Kızıl ğor olup ol zer tola ğuruñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cem‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 129*). [eger,]
99. Cefā yağî ile şem‘ oldı yandı
Eger cem‘ iyleseñ cevri ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 133*). [eger,]

eger: Ya...ya.

1. Der-i lütfuñda tutsun āşiyāne
Eger luţf idesin ğalka eger ğahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 33*). [eger,]
2. Der-i lütfuñda tutsun āşiyāne
Eger luţf idesin ğalka **eger** ğahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 33*). [eger,]
3. Eger şandal **eger** ‘anber **eger** ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 128*). [eger,]
4. Eger şandal **eger** ‘anber **eger** ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 128*). [eger,]
5. Eger şandal eger ‘anber eger ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 128*). [eger,]

eger: Veya, ya da.

1. Aña dağı rızā virürseñ ey māh
Ecel yağam tütinca ir **eger** ğiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 53*). [eger,]

egerçi: Gerçi, doğrusu.

1. Geçür ğamdan bu birkaç müstemendi
Egerçi Ħamdî ğahruñ lāyıkıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 55*). [egerçi,]
2. Saña lāyık olan ‘afv u aţādur
Egerçi ayağa düşdüm ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 59*). [egerçi,]
3. Egerçi nār-ı ‘aşkuñ külğanıdır
Riyāz-ı cānuñ amma ğülşenidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 23*). [egerçi,]
4. Egerçi ādem olmaz ‘āşık olmaz
Velî Mecnûn mişālî şādık olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 31*). [egerçi,]
5. Ħalîfe-vār **egerçi** nāmı meşhür
Ħalefsuzlıkda ammā şem‘-i bî-nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 13*). [egerçi,]

6. Dürüşdiler **egerçi** Kays u Leylā
Ki tā esrār-ı ‘aşk olmaya peydā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 21*). [egerçi,]
7. Egerçi şüretā yol gösterürdi
Vefāyī ma’nide bol gösterürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 37*). [egerçi,]
8. Yaşın zülfince kıl ol serv-i nāza
Kıla döndüm **egerçi** hasretinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 5*). [egerçi,]
9. Başumuñ yazusı yüzüm şuyıdur
Egerçi guşşadan pür-derd ü süzem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 21*). [egerçi,]
10. Ciğerden iñledi çün çeng ü kânün
Egerçi iñledi geh zîr ü geh bam (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 39*). [egerçi,]
11. Nice yirden kuşandı nitekim nāy
Egerçi çeng-veş gamdan bili ham (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 43*). [egerçi,]
12. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi gezdiler çok tağ u şahrā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 57*). [egerçi,]
13. Egerçi gamzeden dil vire Allah
Kaşıyle ‘aşıkuñ hālını yoklar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 38*). [egerçi,]
14. Egerçi gamzesi hışmiyle oklar
Lebiyle nāz u va’d-ı būs iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 40*). [egerçi,]
15. Egerçi ‘aşıka efsūs iderdi
Zenaḥdānı ki mihmāna kuyudur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 42*). [egerçi,]
16. Nitekim tāze gül saçmak türāba
İkimüz de **egerçi** ādemī-zād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 93*). [egerçi,]
17. Egerçi yundi kat kat nitekim zāğ
Senüñ destüñde var ise kerāmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 102*). [egerçi,]
18. Bu gam-gîn göñlümi şād iylemezsın
Egerçi va’deler itdün şafāya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 9*). [egerçi,]
19. Öñüñde hāzırız uş ben de o da
Egerçi tāze gülşendür rebî’î (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 93*). [egerçi,]
20. Tıyulmasun diyü kütāh iderdi
Egerçi ḡonce gibi yok dehānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 59*). [egerçi,]
21. İdersin sen de düşmen gibi derhem
Egerçi baña yār-ı mihribānsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 51*). [egerçi,]
22. ‘Adūlar gibi ammā bī-amānsın
Egerçi pistedür şîrîn dehānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 53*). [egerçi,]
23. Cemāl-i verd-i zehri kıldı ḡā’ib
Egerçi bir gül-i zerd oldı pinhān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 3*). [egerçi,]
24. Tağıldı fikri pîrūñ ‘aqlı şaşdı
Egerçi toprak itdi ḡānümānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 11*). [egerçi,]
25. Yavuz ad ile geçse ḡadı yokdur
Zemān-ı ‘ömr **egerçi** yıl gibidür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 117*). [egerçi,]
26. Dem ola kim arayasın Ya’kūb mūm
Egerçi saña bu sözler girāndur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 153*). [egerçi,]
27. Anuñ-çün ḡaste Mecnūn ḡurrem idi
Egerçi āh idüp iñlerdi geh ḡāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 7*). [egerçi,]
28. Anuñ-çün beñzedi nesrine verdüm
Egerçi ‘aşk ile ol oldı meşhūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 93*). [egerçi,]
29. Velī andan beter bu derd-i mestür
Egerçi oldı ol ‘aşka nişāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 95*). [egerçi,]
30. Tenüm bī-cüftdür çün dürr-i nāsüft
Egerçi ḡayr ile cüft oldı ismüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 199*). [egerçi,]
31. Gözi giryān iken göñli avındı
Şınup kāse **egerçi** oldı ḡaste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 35*). [egerçi,]

32. Beni çün il gibi görmedi Leyli
Egerçi şüretâ bu iş cefadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 41*). [egerçi,]
33. Tapunuñ ‘aşk içinde nâşırıyem
Egerçi hâluñam ben haste rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 25*). [egerçi,]
34. Esîr idi be-ma‘nî renc içinde
Egerçi gencinüñ çoğ idi nef‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 9*). [egerçi,]
35. Degül ferd-i Hudâ’ya iş nü hüfte
Egerçi ol helâle virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 121*). [egerçi,]
36. Benümle ğam feraḥ ben ğuşşadan şād
Dilüm teşne **egerçi** ğark-ı âbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 11*). [egerçi,]
37. Cefâlar sillesinden sînesi çāk
Egerçi ğam-zede âzâde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 7*). [egerçi,]
38. Tuz etmek yi benümle yürüme aç
Egerçi ‘aşk-ı ‘âşık kuvvet-i cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 115*). [egerçi,]
39. O ḥâzır olıcağ gizlerdi odı
Egerçi fariğ idi şoḥbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 33*). [egerçi,]
40. Nazardan ğayri itmezlerdi bāzār
Egerçi la‘l-i yâre tāmı‘ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 19*). [egerçi,]
41. Egerçi Zeyd ögerdi kışşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 1*). [egerçi,]
42. Egerçi çokdur itden şimdi şā‘ir
O ḥüsnüñ kim ola meşşâtası zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 88*). [egerçi,]

egil: *Bükülmek, kamburlaşmak.*

1. Egilmiş derd içinde rāya dönmiş
Muḥabbet kim kaza-yı âsmāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 102*). [egilmiş, -miş]

egil: *Eğilmek (birine bir şey söyleme bağlamında).*

1. Anuñ zülfi gibi ben baḥtı kara
Ḳulâğına **egilüp** söylerem rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 69*). [egilüp, -üp]

egil: *Bir yana doğru eğik duruma gelmek.*

1. Egildi rāst servi düşdi pāya
Didi ey luḥfi şayd iden sibā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 38*). [egildi, -di]
2. Egilmiş ḳaddi inler nitekim çeng
Oḳı üstine düşmiş yā nişānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 70*). [egilmiş, -miş]

egin: *Sırt, üst.*

1. Hem **egninde** zirih Dāvüdi ḳat ḳat
Ḳader yay u ḳazâlar tîr olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 168*). [egninde, -i, -n, -de]
2. Libās-ı mātemi **egnine** giydi
Ol iki fitne döndi birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 2*). [egnine, -i, -ne]

egri: *Doğru olmayan, kötü, fena.*

1. Zen **egri** olsa evşâfi uzakdur
İşidüp haste Mecnûn bu güzâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 76*). [*egri,]*

egri: *Hakka veya aslına uygun olmayan, yanlış, hatalı.*

1. Diyânet mezhebinde ‘ayb-nâkem
Giderseñ toğru yola **egriden** geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 125*). [*egriden, -den]*

egri: *Eğri, bükülmüş.*

1. Elif toğru boyı **egri** kaşı nün
Ki ya‘nî naqşum ile ‘ayn-ı cânem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 58*). [*egri,]*
2. Beli za‘f ile **egri** toğru tedbîr
Delil ü reh-nümâ çün Hızır-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 28*). [*egri,]*

egri: *Eğri, yan II kötü niyet, düşmanlık.*

1. ‘İmâme **eğri** rây egri ğazab-nâk
Dili süsen gibi şemşire dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 8*). [*egri,]*
2. ‘İmâme eğri rây **egri** ğazab-nâk
Dili süsen gibi şemşire dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 8*). [*egri,]*

egri: *Doğru veya düz olmayan, bir noktasında yön değiştiren, çarpık, münhani, doğru karşıtı.*

1. Nice **egriye** virdi istiķâmet
Şu kim ‘aşķ âteşyle cân eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 100*). [*egriye, -y, e]*

egri sözlü: *Yalancı.*

1. Dağı boynına kol şalmış degüldür
Anı Mecnûn çün **egri sözlü** gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 109*). [*egri sözlü,]*

ehad: *Kişiler, şahıslar.*

1. Yatur bi-hüş fâriğ her **ehadden**
Ĝam-ı dil-berden özge maħremi yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 64*). [*ehadden, -den]*

ehli: *Bir yerin, bir topluluğun halkından olanlar, oraya mensup bulunanlar, cemâat.*

1. Piyâz **ehli** olan ‘âmî ne ğazz iyleye selvâdan
Fenâ faķrıdur ey Ğamdî sevâdu’l-vech fi’d-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [*ehli, -i]*
2. Đalâlet **ehli** ğizbinden seçildi
İdicek imtiyâz ile nidâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 14*). [*ehli, -i]*
3. Siyeh şeb nîtekim şubĝ-ı sepîde
Sa‘âdet **ehli** olsun hem-nişînüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 59*). [*ehli, -i]*

4. Televvün **ehli** bed-hüya inanma
Kişi itmeyicek ‘ahde vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 176*). [ehli, -i]
5. Ne görse söylemez iyler ferâmüş
Olur âvâre gerçi gâr **ehli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 45*). [ehli, -i]
6. Velî olmaz tekebbür ‘âr **ehli**
Hişâra varma ey yâr-ı hişârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 46*). [ehli, -i]
7. Var idi bir fetâ ferzend-i Bağdâd
Zarâfet **ehli** ‘âşık-meşreb idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 3*). [ehli, -i]
8. Velî nâm **ehli** merdüm-zâde idi
Selîm idi çü kalb-i hûş-nihâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 8*). [ehli, -i]
9. Gerekdür âdem olan kişide şerm
Ola çün **ehli** bâzârûnî dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 175*). [ehli, -i]
10. Kâmu kâr **ehline** Perverdigârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 1*). [ehline, -i, -n, -e]
11. Hemân dir ehl-i Hâkķ’a bârek-Allah
Hüner **ehli** hüner-perver gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 65*). [ehli, -i]
12. Cevâhir ehliñe cevher gerekdür
Hüner **ehli** hüner-perver haţâ-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 67*). [ehli, -i]
13. Cevâhir **ehliñe** cevher gerekdür
Hüner ehli hüner-perver haţâ-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 66*). [ehliñe, -i, -n, -e]
14. Nice râhat ola faķr **ehli** bunda
Dilerseñ olasin bu demde râhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 32*). [ehli, -i]

ehli: Bir işin ustası, o işte becerikli, maharetli, ehliyetli, muktedir, yeterli kimse.

1. Şebâb **ehline** şehvânî marâzdur
Anuñ kim hüsni hâdiş dil-berîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 4*). [ehline, -i, -ne]
2. Selîs ü dil-pezir elfâz u ma’nî
Ne **ehli** var ki yiye ğuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 37*). [ehli, -i]
3. ‘îlac olmaz velî zaķm-ı lisâna
Ŧapuñ gerçi belâ **ehline** serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 57*). [ehline, -i, -ne]
4. Depeñden beyle çıķmazdı duğânuñ
Saña beñzer kıanı şevķ **ehli** ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 37*). [ehli, -i]
5. Kemâl-i şefķatinden oldu mağzûn
Şafâ-yı dilden ol luţf **ehli** server (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 89*). [ehli, -i]
6. Teheccüd **ehlin** uyarsun fiğânuñ
Olup erre başuñ kessün ol tâç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 16*). [ehlin, -in]
7. Nücüm **ehli** meger geçmiş zamânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 1*). [ehli, -i]
8. Ŧuru ğavğa çeker bî-çare ‘andel
Meşel bustânınıñ **ehli** ne hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 65*). [ehli, -i]
9. Kıl ey luţf **ehli** Bârî bana yârî
Çıķar çâh-ı şakâvetden vücûdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [ehli,]
10. Günehsüze Ŧarahķum **ehli** kıanı
Çü Mecnûn’a görindi kıaşd-ı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 20*). [ehli,]
11. Dönüp didi getür ortaya neñ var
Ħaber **ehli** Ħaber yükin çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 47*). [ehli,]

ehli: Sahip, malik; bir vasfı taşıyan / taşıyanlar.

1. Beni ‘afv iyle kim luţf **ehlisin** sen
Saña gerçek Ħaber budur ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 92*). [ehlisin, -sin]

ehl-i ‘ār: Edep ehli.

1. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldu Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [ehl-i ‘ār, -a]
2. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldu Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [ehl-i ‘ār, -a]

ehl-i bāzār: Pazar ehli II alıp satmaya alışmış.

1. Anı bön düşdi şanur **ehl-i bāzār**
Añup bî-çāre Mecnûn çeşm-i yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 66*). [ehl-i bāzār,]

ehl-i belā: Dert sahip(ler)i // ‘âşık(lar).

1. Ciger kaniyle bitmiş lāle-zārı
Mekān idi o küh ehl-i belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 59*). [ehl-i belā, -(y)a]

ehl-i beyt: Ev halkı, aile.

1. Ne ehl-i beytüñ üzre şefkatüñ var
Ol atanüñ kamu sa‘yı telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 12*). [ehl-i beyt, -üñ]
2. Ne bir gün ehl-i beytüñ şād idersin
Ne nāmüsuñ ne ‘āruñ gayretüñ var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 10*). [ehl-i beyt, -üñ]

ehl-i defter: Defter, hesap ehli.

1. ‘Uṭārid **ehl-i defter** kātib olmuş
Büker zerrin-ter çarḥ ile Hürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 30*). [ehl-i defter,]

ehl-i dil: Âşıklar, gönül adamları, ârifler.

1. Muḥayyer itdi ‘uşşākı nevāsı
Her **ehl-i dil** Ḥicāzī ger ‘Irākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 19*). [ehl-i dil,]
2. Küşāde ola gün gibi cebinüñ
Uşanma ehl-i diller şoḥbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 61*). [ehl-i dil, -ler]

ehl-i dil: Gönül ehli.

1. Ki **ehl-i dil** dilir idi ‘Arab’da
Anuñ a‘lā idi her yirde ḳadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 12*). [ehl-i dil,]

ehl-i ḥakk: Allah dostları.

1. Hemân dir ehl-i Hakk'â bäre-k-Allah
Hüner ehli hüner-perver gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 64*). [ehl-i hakk, -'a]

ehl-i hâl: *Gönül ehli.*

1. Dil-i bimâra hûş virdüñ cevâbı
Anuñ kim yârı **ehl-i hâl** olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 59*). [ehl-i hâl,
2. Ol ehl-i hâle virdi vecd ü hâlât
Teni ditrer hemân yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 140*). [ehl-i hâl, -e]

ehl-i hâl: *Halden anlayan kimse, arkadaş.*

1. Ne hâlüm yanmağa bir ehl-i hâlüm
Çuru yaprağa döndi cism ü cânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 108*). [ehl-i hâl, -üm]

ehl-i haşmet: *Saygıdeğer ve makam sahibi.*

1. Hem **ehl-i haşmet** idi hem hıred-mend
Yoğ idi eksügi illâ ki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 11*). [ehl-i haşmet,]

ehl-i haşmet: *İtibarlı kişi.*

1. Yanar od idi rezme bezme gülşen
Hem **ehl-i haşmet** idi hem hışım-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 5*). [ehl-i haşmet,]

ehl-i hikmet: *Hikmet ehli. Amel ve bilgi bütünleşmesinden meydana gelen ilmin ehli.*

1. Çemende okıya taħrîr ü taħrîr
Gözün aç sen daħi ey **ehl-i hikmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 71*). [ehl-i hikmet,]

ehl-i hıyânet: *İhanet eden kişi.*

1. Ola zen-pâre vü nâ-pâk u nâ-merd
Ola hâne dağal **ehl-i hıyânet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 3*). [ehl-i hıyânet,]

ehl-i hıyânet: *İhanet eden kişi.*

1. Ola zen-pâre vü nâ-pâk u nâ-merd
Ola hâne dağal **ehl-i hıyânet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 3*). [ehl-i hıyânet,]

ehl-i idrâk: *Anlayış ehli, anlayış sahibi insanlar.*

1. Gürüh-ı vaħşuñ aña intisâbın
İşidüp çävını her **ehl-i idrâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 77*). [ehl-i idrâk,]

ehl-i in'ām: İhsan veren kişi, cömert kişi.

1. Hikāyet ni'etin bir **ehl-i in'ām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 1*). [*ehl-i in'ām,]*

ehl-i kayd u bend: Bağlı ve tutsak kişi.

1. İşüñ hem gerçek olsun itme tezvîr
Ben ehl-i kayd u bendem ol degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 35*). [*ehl-i kayd u bend, -em]*

ehl-i kıyâmet: Kıyametteki kişi.

1. Teni **ehl-i kıyâmet** gibi 'üryân
Çıkarup hegbeden giydürdi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 78*). [*ehl-i kıyâmet,]*

ehl-i māl: Mal sahibi.

1. Kızın da virmedi aña ucuz hem
Budur 'âdet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 57*). [*ehl-i māl, -e]*

ehl-i nār: Ateş ehli/ Cehennemlikler.

1. Kātuñda **ehl-i nār** olmaya ismüm
Beni yād itmez olduğa biliş yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 72*). [*ehl-i nār,]*

ehl-i nazar: Bakış ehli, bir bakışta kavrayan, ermiş kişi.

1. Ehl-i nazar kıılır gözine tütüya beni
Öldüm seni görüp beni n'iylerins öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 4*). [*ehl-i nazar,]*

ehl-i nefret: Nefret ehli, ürküp kaçan kimse.

1. Olur vahşî tabî'at **ehl-i nefret**
Beni ser-tā-kağem 'aşk âteş itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 38*). [*ehl-i nefret,]*
2. Olur vahşî tabî'at **ehl-i nefret**
Beni ser-tā-kağem 'aşk âteş itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 38*). [*ehl-i nefret,]*

ehl-i nevā: Usta şair.

1. Gül-i ter gibi çäk iyler yağasın
Hevā-dârından ol ehl-i nevānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 25*). [*ehl-i nevā, -nuñ]*

ehl-i nevā: Mutluluk ehli.

1. onu olmak baa sen ne revudur
Ey ferzend-i buzurg ehl-i nevasın (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 70, Mısra 89*). [*ehl-i nev, -sın*]

ehl-i niyz: *Yalvaranlar, yakaranlar.*

1. Zullnden ayırma tene canı
Kerem iyle o bu ehl-i niyzı (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 70, Mısra 105*). [*ehl-i niyz, -i*]

ehl-i perde: *Namus sahibi kimseler.*

1. Anu meftlina olmudı meftn
O onca bunca **ehl-i perde** iken (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 29, Mısra 47*). [*ehl-i perde,]*

ehl-i tedbr: *Tedbir ehli.*

1. Anı mecnun anur her **ehl-i tedbr**
era-ı usn iken didar-ı Leyli (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 74, Mısra 16*). [*ehl-i tedbr,]*

ehl-i tema: *Seyredenler.*

1. olup **ehl-i tema** damen-i kuh
aan Leyl'yı med ile bezirdi (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 28, Mısra 52*). [*ehl-i tema,]*

ehl-i vef: *Vefa ehli. // Aıklar.*

1. Dilerem gemesn 'mrm gibi d
Utamazsa eger ehl-i vefdan (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 51, Mısra 83*). [*ehl-i vef, -dan*]

ehvel: *Korkunç.*

1. İki goren biri **ehvel** kiidr
Odur 'aık ki ger aransa varı (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 60, Mısra 16*). [*ehvel,]*

ejdeh: *Bin tane baı olan efsanev, korkunç ve pek byk bir hayvan, byk yılan.*

1. Sen de baa olamasa ey **ejdeh** firk
Zulf  ruından ayru duelden abbmn (*Leyl vu Mecnun, Gazel 16, Mısra 2*). [*ejdeh,]*
2. Dil zre dal zulfnsz beldur
Seri derd  dehn **ejdehdur** (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 10, Mısra 24*). [*ejdehdur, -dur*]
3. Bulursın **ejdeh** farkında cayun
Yılan farkında 'ay itmek yalandur (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 84, Mısra 80*). [*ejdeh,]*
4. Her stm anu bir **ejdehdur**
Mdevver kehrbdandur bu ne (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 84, Mısra 86*). [*ejdehdur, -dur*]
5. Yzin gsterse gy **ejdehdur**
İy ab-ı 'leme duen gzn a (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 84, Mısra 150*). [*ejdehdur, -dur*]

ejdehā: Ejderha, büyük yılan. II Hz. Musa'nın asası.

1. Elif harfin bu güç yolda aşā kıl
Dehinde Mūsā gibi **ejdehā** kıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 12*). [ejdehā,]

ejdehā: Büyük yılan. II Rakip.

1. İyüsin meyvenüñ her dem toñuz yir
Kaçan kim **ejdehā** aldı o genci (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 67*). [ejdehā,]

ejdehā-fer: Ejderha gibi güçlü.

1. Didi ey şir-pençe **ejdehā-fer**
Seg-i Eşhâb-ı Kehfe yâr u hem-ser (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 123*). [ejdehā-fer,]

ejdehā-yı âteşin-dem: Nefesi ateşli ejderha.

1. Hâlâş olup cihân işkencesinden
Kaını bir **ejdehā-yı âteşin-dem** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 47*). [ejdehā-yı âteşin-dem,]

ejderhā: Bin tane başı olan efsanevî, korkunç ve pek büyük bir hayvan, büyük yılan.

1. Baña olmuşdur **ejderhā** havāle
Bu ben bî-çāre kim müştāk-ı yārem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 104*). [ejderhā,]
2. Ki **ejderhādur** anuñ mür u mārı
Diyār-ı gāra göç ol hurrem ü şād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 48*). [ejderhādur, -dur]
3. Anı menzil idinme kim **hātādur**
Ki **ejderhā** gibi cüş itse deryā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 73*). [ejderhā,]

ek: Toprağa tohum atmak veya gömmek.

1. İyü tohm **ek** ki hōş-dem hōş-mahaldür
Ki görüp hāşılıñ yārın içini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 122*). [ek,]
2. Nedür bu fitne **ekmedin** biçersin
Irakdan itmeyince cānı gāret (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 16*). [ekmedin, -medin]
3. Cihāna tohm-ı gāvğā **ekdi** ol gün
Şu resme çopdı gāvğā-yı İrākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 4*). [ekdi, -di]

ekābir: Büyükler, ileri gelenler.

1. Ekābirden revā mıdur erācif
Menem bî-yār u bî-timār u rencür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 28*). [ekābirden, -den]

ekin: Ekin, ürün.

1. Ne hāşıl seng dīvār olsa pūlād
İde çün seyl **ekini** seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 69*). [*ekini, -i*]
2. Ekine göre biçersin biçini
Olur ribh-ı ticâret mâla göre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 124*). [*ekine, -e*]

eknâf: Yanlar, yönler, taraflar.

1. Tecessüs iylerüz eṭrâf u **eknâf**
Ḳabâ'ilden gerek a'vâm u eşnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 93*). [*eknâf,]*

ekser: Çok defa, çok zaman, daha ziyade, çoğunlukla, umumiyetle.

1. Şoḳarken öldürürler anı **ekser**
Bu resme pend idüp luṭf ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 98*). [*ekser,]*

eksil: Azalmak.

1. Kıl **eksilmeye** fark-ı devletinden
O farkuñ bir kıılın fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 6*). [*eksilmeye, -me, -y, -e*]

eksüg: Eksik, noksan.

1. Hem ehl-i ḥaşmet idi hem ḥired-mend
Yoğ idi **eksügi** illâ ki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 12*). [*eksügi, -i*]

eksügi yoğ idi: Eksiği yoktu, her şeyi tamamdı.

1. Yoğ idi eksügi dīvânelikte
Belâ-keşlikde vü mestânelikte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 71*). [*eksügi yoğ idi,]*

eksük: Eksik, noksan.

1. Velî hiç bilmedüm ḳadrüñ ben aḥmaḳ
Bu **eksüklük** şuçın âh ey peder âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [*eksüklük, -lük*]
2. Gelürdi görmege anı heves-nâk
Ḳatından **eksük** olmazdı müsâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 79*). [*eksük,]*

eksük ol: Noksan, eksik olmak.

1. Yükinden cānına zaḥm olmaz eksük
Belâ yolunda virmeyince cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 16*). [*eksük ol, -maz*]

eksüklüg: Yetersizlik, noksanlık.

1. Ki bu **eksüklüğe** idem mükâfât
Ki alam bu diyârumdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 200*). [*eksüklüğe, -e*]

el: *El.*

1. Her yañadan uzatdı zebân gibi zebâne
Tutup **elümi** nice vefâ ‘ahdın iden döst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [*elümi, -ü, -m, -i*]
2. Elüñ güldür ne boyarsın kınaya
Dimezsın göre bir hâsîd kınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 101*). [*elüñ, -üñ*]
3. Elüm tuta didüm tütduñ ayağum
Düşürdüñ eyle çalmadı tayağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 7*). [*elüm, -üm*]
4. İrişdi Necd’e güyâ bedr-i ser-mest
Elinde seng ü âhen ayağında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 47*). [*elinde, -de, -n, -i*]
5. Yimezdi ansuz olursa ça‘âmın
Elinden câm-ı sahbâ nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 23*). [*elinden, -i, -n, -den*]
6. Elinde şür u şer şemşîr olmış
Ol **el** kim bezm içinde zer saçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171*). [*el,]*
7. Bu vaşf olan gibi meydânda hâlî
Girüp meydâna Nevfel **elde** şemşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 163*). [*elde, -de*]
8. Oñulmaz yâreyi şad-pâre itdüñ
Elüm şundum saña düşdüm ayağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 35*). [*elüm, -üm*]
9. Niçün şalduñ ayağa irdise **el**
Gice kim yâr idüñ yanumca çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 190*). [*el,]*
10. Yimişdür zahmı yüz yirde baş **elde**
Bile yanınca pîrân-ı kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 58*). [*elde, -de*]
11. Elüm de yok tayanmağa tayağ da
Dile güm senden olmaz ise mağbûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 116*). [*elüm, -üm*]
12. Uyarsın har raķibüñ buyruğına
Elüm tütduñ **elüm** tütmağa evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 189*). [*elüm, -üm*]
13. Şerikem **elde** olan ni‘metüñe
Dilegüm tüt konuğam luţf-ı hâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 22*). [*elde, -de*]
14. Gözüm yaşı çapuñda Dicle-i çan
Elüm boynum ayağum bende bağlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 63*). [*elüm, -üm*]
15. Ola rıfç u vefâ çarb-ı dürüstî
Elüñ degmek baña ‘ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 89*). [*elüñ, -üñ*]
16. Elüñ degmege olurdu bahâne
Yañılıp iylemezsen ol haţâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 92*). [*elüñ, -üñ*]
17. Geh **el** çiynerdi ğamdan ğâh bâzû
Dökerdi didesinden hûn-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 30*). [*el,]*
18. Çeker pinhâni sâğar âşkârâ
Ayağ elde vü **el** başda ciger hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [*el,]*
19. Çeker pinhâni sâğar âşkârâ
Ayağ **elde** vü el başda ciger hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [*elde, -de*]
20. Elüm tütup yabâna atmağ imiş
Saña ben cân şataram sen baña dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 24*). [*elüm, -üm*]
21. Şon uci kahr idüp mağbûn düşürdüñ
Elüm tütup şu deñlü içdüñ andı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 35*). [*elüm, -üm*]
22. Ki yaza nâme-i şerh-i vidâdi
Ele barmağı gibi aldı hâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 7*). [*ele, -e*]
23. Ki görürse yağasın yırtı bülbül
Eline şâh-ı gül hınnâ yakınmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 15*). [*eline, -i, -ne*]

24. Raķīb-i serd o hāle oldı āgāh
Alup def'i **ele** ŧeŧŧir-i 'üryān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 77*). [*ele, -e*]
25. Düŧe bī-gāne destine mekānı
Ele alup 'aŧā-yı nā-tüvāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 29*). [*ele, -e*]
26. Virürdüm itlere **elden** nevāle
Yidiler çün o dem benden nevāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 54*). [*elden, -den*]
27. Yüzin döndirdi ol āvārelerden
Ɔodı dāmānın **elden** hoķķābazıñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 61*). [*elden, -den*]
28. Elüñ altında memlüküñdür el-haķ
Yoluñda toz olan zī-gevher-i pāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 72*). [*elüñ, -üñ*]
29. O ķānün gibi inler nāliŧ eyler
Sürüp ŧeŧkat **elin** cismi çü nāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 51*). [*elin, -in*]
30. Elüm ŧut oldum üftāde ayaķdan
İraķdan baña çeŧme gösterürsin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 52*). [*elüm, -üm*]
31. Vücüdüm cev cev oldı hem-çü hālün
Elüñden bāde ŧun ey yār-ı sākı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 57*). [*elüñden, -üñ, -den*]
32. Ɔadeh almaġa yoķdur kudret-i dest
Elüñden nüş idem deryāyı sākı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 63*). [*elüñden, -üñden*]
33. Hümā girse **elüñe** serçe ŧañma
Bilimezseñ cevāhir ķıymetini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 196*). [*elüñe, -üñe*]
34. Ɔaçan zencirden bunda delüdüñ
Ɔut **elde** hālķa-i zenciri zinhār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 157*). [*elde, -de*]
35. Ki kesdi dāmen-i gülden **elin** hār
Velı bir yüzden itdi bu ŧümārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 30*). [*elin, -in*]
36. Ne teŧviŧ-i peder ne hāvf-ı māder
Yüzi **elde** eli yüzde yürürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 13*). [*elde, -de*]
37. Ne teŧviŧ-i peder ne hāvf-ı māder
Yüzi elde **eli** yüzde yürürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 13*). [*eli, -i*]
38. Anuñ-çün ķanı ķurur ergüvānuñ
Alur tesbılhini **elden** çenāruñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 25*). [*elden, -den*]
39. Elinde nüşı var yiñinde niŧi
Hemıŧe döndüġi bu çarķı-ı 'ālem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 156*). [*elinde, -de, -n, -i*]
40. Libāsı sebz ü süñdüs nitekim hūr
Elinde mül öñinde gül-cemāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 47*). [*elinde, -i, -n, -de*]
41. Cemāli nūr u ferr ile mükemmel
Gül ü reyhān **elinde** tāze tāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 57*). [*elinde, -i, -n, -de*]
42. İñerdüñ dāmen-i ŧüba-yı pāka
Ɔoma dāmān-ı 'aŧķı cān **elinden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 93*). [*elinden, -i, -n, -den*]

el: Güç, iktidar, irade.

1. Ne iylerseñ **elüñde** ihtiyāruñ
Benüm ne rāz-dārum var ne yārum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 60*). [*elüñde, -üñ, -de*]
2. Yaķañ tā ķurtula devrān **elinden**
Hevā-yı 'aŧķ ile olan revāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 94*). [*elinden, -in, -den*]

el: El II Yol, vasıta.

1. Miħnet **eliyle** ideli ķaddümi yā firāķ
Dehrüñ viŧāl u firķatine ķalma ey gönül (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 8*). [*eliyle, -i, -y, -le*]

2. Ki aña ʔa'n **eliyle** ʔuz ekersin
Senüñ pāyuña degse h̄ār u h̄āre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 40*). [*eliyle, -i, -y, -le*]

el: *Sebebiyle II yüzünden.*

1. Miñnet **eliyle** ideli ʔudümi yâ firāk
Dehrüñ vişāl ü firqatine ʔalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*eliyle, -i, -yle*]
2. Eritdi şabr **elinden** yağı haylî
Eri pervâne idi ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 18*). [*elinden, -inden*]

el: *El II Hakimiyet.*

1. Elüñde rā olursa tiz h̄ançer
Dü ʔālem rāyuña olur musahh̄ar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 19*). [*elüñde, -üñ, -de*]
2. Uçup ʔaçmış **elinden** şabr zāğı
Yatur yirde söyünmiş şem'e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 6*). [*elinden, -i(n), -den*]

el: *El; yabancı, başkaları.*

1. Kimesne meyvesini dirmemişdür
Şovuğ **el** almasın almış degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 107*). [*el,*]

el: *Velilerden el almak anlamında.*

1. Velāyetden kerāmetden **eli** var
Du'ā miftāhidur anuñ zebānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 18*). [*eli, -i*]

el aç: *Dilemek, istemek.*

1. Ki dür ʔālibleri ala h̄ızāne
Kim el açar ala ol mäh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 51*). [*el aç, -ar*]

el aczü ani'l idrākun idrāk: *Onu idrak etmek nedir biliyor musunuz? Onu idrak edemeyeceğinizi idrak etmektir.*

1. Ki **el aczü ani'l idrākun idrāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 88*). [*el aczü ani'l idrākun idrāk,*]

el bir it: *El birliğı yapmak, birlikte hareket etmek, dayanışmada bulunmak.*

1. Raq̄ibiyle çekişse ʔañ mı anı
Sipāh el bir idüp çün urdılar tiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 43*). [*el bir it, -üp*]

el çek: *Vaz geçmek.*

1. Tuzakdan bir iki miskini hālâş it
Elüñ çek cânverden cânı vârdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 25*). [el çek,]

el çek: İlgisini kesmek, vazgeçmek.

1. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ katına ki her seg çolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 20*). [el çek, -di, -ler]

el ele urmak: El ele tutuşmak.

1. Vefâ-yı ‘ahd için **el ele urmak**
Kanı va’d iylemek şohbet safâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 12*). [el ele urmak,]

el götür-: Dua için ellerini, açmak.

1. Recâ elin götürüp iylerem du‘â-yı ümîd (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 12*). [el götür-, -üp]
2. Varup el götürüp itmeye zârî
Yiler yanınca hem kavm u kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 18*). [el götür-, -üp]
3. Du‘â kıldı götürüp ‘âkıbet el
Du‘âsın Hâk kabûl itdi ğarîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 100*). [el götür-, -üp]
4. Niyâz yüz urup götürüp el
Didi ey Zühre-i rüşen şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 40*). [el götür-, -üp]

el ir: Ulaşmak, kavuşmak.

1. Anuñ kuflı el irmekden emîndür
El irmezdi saña ey genc-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 131*). [el ir, -mez, -di]
2. Anuñ kuflı el irmekden emîndür
El irmezdi saña ey genc-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 130*). [el ir, -den-mek, -den]

el şun: El uzatmak, cüret etmek.

1. Niçün yir râyegâni anı her zâğ
İñende meyveye el şunma küstâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 35*). [el şun, -ma]
2. Velî ten kuvvetiniñ aşlı nândur
Didi ‘aşk aşına ben şunıcağ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 117*). [el şun, -ıcağ]
3. Oğundi âyet-i ve’l-teffeti’s-sâk
Ṭabîb el şunmaz oldı kabz-ı nabza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 55*). [el şun, -maz]

el tut: Yardım etmek, destek vermek.

1. Elüm tut pâyâ düşdüm ben kemîne
Yine uğraya yoluñ çün bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 150*). [el tut,]

el ur: Bir işi yapmak, girişmek.

1. El urdı devletüñ pîrâyesine
Girüp hammâma çıkdı giydi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 158*). [*el ur, -dı*]
2. Beni nakz itdi ‘ahd-i nâ-tamâmuñ
Açamazsın el urma bu kâpuya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 37*). [*el ur, -ma*]
3. Bir arada yazılmış Leylî Mecnûn
Yirinden el urup ol nakşı aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 11*). [*el ur, -up*]
4. El ura çün güher gencine hakkâk
Güher delmekde hergiz ide bi-bâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 93*). [*el ur-, -a*]

el ur: *Dokunmak; ele almak.*

1. El urdı halkaya şan zülf-i dil-dâr
Didi yâ Rab bu bende halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 60*). [*el ur, -dı*]
2. Eteğüñe dahî el urmayam hiç
Geçüp anuñla bunca rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 54*). [*el ur, -ma, -(y)am*]
3. Delürdi tağa düşdi haste bülbül
Diken urur ezelden ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 63*). [*el ur, -ur*]

el ur: *El vurmak; dokunmak.*

1. El urdı merd-i bigâne o kâna
Gülüñ dâmeni dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 40*). [*el ur, -dı*]

el ur: *Elini sürmek, dokunmak II başlamak, el atmak.*

1. ‘Aceb mi çıksa etmek kuru taşdan
Zafer bulur el uran ittifağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 47*). [*el ur, -an*]
2. El urmak olmaz aña evvel âhîr
Ulaşdum saña cânândan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [*el urmak,]*

el üstünde tut-: *Çok değer verip sevmek, karşısındakine büyük saygı göstermek.*

1. El üstünde tutar gönülüm belâyı
Vücüdüm ‘aşkınuñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 78*). [*el üstünde tut-, -ar*]

el uyu: *El yıkamak, el çekmek anlamlarında deyim. Vazgeçmek, terk etmek.*

1. Eceldür kim felekden ola nâzil
Gel imdi **el uyu** gâfil hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 69*). [*el uyu,]*

el uzat: *Birine dokunmaya çalışmak.*

1. Bu gün uş oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün urmağa nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 71*). [*el uzat, -dum, -sa*]
2. O nahle el uzatdı nite kim şâh
Ruṭab umdı diken yidi o bed-h’âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 20*). [*el uzat, -dı*]

el yu: *Elini çekmek, bırakmak, vazgeçmek.*

1. Döne döne hikâyet itdi anı
Didi yüz şuyı ile andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 115*). [*el yu, -ñ*]
2. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl andan kim selâmet olmağ ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 116*). [*el yu, -mış*]
3. Gelüp kime idersin merhabâyı
Ço şol cāni ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 31*). [*el yu, -mış, -dur*]
4. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi çün haste Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 32*). [*el yu, -mış, -dur*]

el yu-: *Elini çekmek, bırakmak, vazgeçmek.*

1. O yegdür kim beni baña koyasın
Yüzün şuyiyle benden el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 30*). [*el yu-, -ya, -sın*]

elde: *Elinde.*

1. Yarındası yine şüret bayâğı
Nemed-püş u gedâ **elde** çayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 46*). [*elde,]*

elde degül: *Elinde olmamak.*

1. Siyâh oldı yüzüm şan dūda düşdüm
Degül elde bilürsin rişte-i kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 15*). [*elde degül,]*

elde ol: *Kişinin elinde olması, kendi isteğiyle olabilmesi.*

1. Kim ola olmaya bu ğamdan āğâh
Eger elde olaydı ğuşşa şādī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 35*). [*elde ol, -a, -(y)dı*]

elde tut-: *Elinde tutmak, bulundurmak.*

1. Tutar a‘mā gibi elde çayağı
Düşüp kaçd ile çayandı ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 25*). [*elde tut-, -ar*]

elden: *El (Elinden).*

1. Çoman dāmān-ı luţfuñ hergiz **elden**
Şu dem kim huşk ola cismümde cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 60*). [*elden,]*

elden al: *Elinden almak, mahrum etmek.*

1. Avı ıkkdı dehāna girmiş iken
Şu gülmek kim alur elden şikārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 9*). [*elden al, -ur*]

elden dūs: Elden ayaktan dūşmek, bir iş yapamayacak duruma gelmek.

1. Meded irgürmez iseñ dūşdüm elden
Vefāya evvel urmağ bunca lāfı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 22*). [*elden dūs, -düm*]

elden git: Zayi olmak, heder olmak.

1. Gider elden ya başuñ ya külāhuñ
Süvār ol rahş-ı rāya devlet ile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 96*). [*elden git, -er*]

elden git: Bir şeyi yitirmek, yoksun olmak.

1. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leylī için ğam ğuşşa muğkem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 176*). [*elden git,]*
2. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leylī için ğam ğuşşa muğkem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 176*). [*elden git, -er*]
3. Saña baña hemān itdüm veda'ı
Peder bī-çāre elden gitdi ağla (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 9*). [*elden git, -di*]

elden ile dūs: Elden ele dūşmek, oyuncak olmak, halkın diline dūşmek.

1. Güliñden ayru dūşmiş ‘andelibi
Götürmezseñ ile dūşmişdür elden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 59*). [*elden ile dūs, -miş, -dür*]

elden ko: Bırakmak.

1. Amān virdi kodi elden şikārı
Didi rāy ile kırtarduñ bu cāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 36*). [*elden ko, -dı*]

elden tut: Elinden tutmak, yardım etmek.

1. Uyarsın ħar rakībūñ buyruğına
Elüm tütduñ elüm tütmağa evvel (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 189*). [*elden tüt, -duñ*]

ele al: Elinde tutmak, eline almak.

1. Muğayyel şı'r okurlardı müselsel
Ele almazdı ansuz bāde cāmın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 21*). [*ele al, -maz, -dı*]
2. Tütulmiş pāyi muğkem bend ü bağa
Bıçağ almış ele ħırş ile şayyād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 17*). [*ele al, -miş*]
3. Ele gül gibi aldı cām-ı gül-gün
‘Arab mihterleri ħarb urdı kūsa (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 124*). [*ele al, -dı*]

4. Kitābet emri esbābın müretteb
Ele aldı çü Mecnûn hâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 253*). [*ele al, -dı*]

el-ecr-i ‘aliyullah: *Yüce Allah'ın lutfu.*

1. Bizi ‘afveyle **el-ecr-i ‘aliyullah**
Oķuñ irdi nişāna yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 64*). [*el-ecr-i ‘aliyullah,]*

elem: *Ağrı, sızı, gussa, keder.*

1. Elif başuma ķaddüñsüz ‘aşādur
Elemler başı pāyān-ı belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 14*). [*elem*ler, -ler]

elest: *Kur’an-ı Kerim’de bildirildiği üzere Allah’ın ruhları yarattıktan sonra sorduğu, “Elestü bi-rabbiküm” (Ben sizin Rabbiniz değil miyim?) sorusunun kısaltılmış şekli.*

1. Ne bilem ķandan olam gedāyī
O dem ki itdün **elest** ile hiķābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [*elest,]*
2. Dağı lā dimedüm ben bu belāya
Elestde diyeli cānum belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 77*). [*elestde, -de*]

elfāz: *Kelimeler, sözler (Şiirler bağlamında).*

1. Selis ü dil-pezir **elfāz** u ma‘nī
Ne ehli var ki yiye ğuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 36*). [*elfāz,]*

el-hak: *Doğrusu, hak budur ki.*

1. Yir idün gerçi vāfir ğuşşasından
Baña sen bī-ğaraz yār idün **el-hak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 79*). [*el-hak,]*
2. Elüñ altında memlūküñdür **el-hak**
Yoluñda toz olan zī-gevher-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 72*). [*el-hak,]*

elhamdülillāh: *Allah'a hamd olsun.*

1. O defterdür ķamu defterlere şāh
Ola der-i defteri **elhamdulillah** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 4*). [*elhamdulillah,]*
2. Şavuldu ‘āķıbet **elhamdülillah**
Bunı Leyli işitdi çün pederden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 20*). [*elhamdülillah,]*

elhān: *Şarkılar, nağmeler.*

1. Oķur ba‘zı cemā‘at ba‘zı sāmī‘
Ĥatīb oldı hezār **elhāna** çıķdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 27*). [*elhāna, -a*]

2. Anuñ-çün minber-i ağsāna çıktı
Elhāna ki zanbak gūş olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 29*). [*elhāna, -a*]
3. Gül ağzın açdı kaldı aña hayrân
Virür **elhānı** her eṭrāfa revnāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 57*). [*elhāni, -ı*]

eli irdüğü yir: *Elinin uzandığı yer, yakın.*

1. Atardı gendü kalkanına tiri
Eli irdüğü yirde olsa puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 123*). [*eli irdüğü yir, -de*]

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi II Sevgilinin boyu.*

1. Cemāl oldukça cīm ü mīm **elif** lām
Yazıldı nāme çün ṭayy oldı kâğıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [*elif,]*

elif: *Elif (l), Arap alfabesinin ilk harfi.*

1. Elif başuma ḳaddüñsüz ‘aşādur
Elemler başı pāyān-ı belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 13*). [*elif,]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi // Doğruluk, sadakat bağlamında aşğın durumu. (Harfin şeklinin düz çizgi olması dolayısıyla).*

1. İki ter gül bitürdi şanki bir şāḥ
Elif gibi iki ṭoğru vefā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 141*). [*elif,]*

elif: *Arap alfabesinin ilk harfi // Doğru, düzgün, eğri olmayan.*

1. Elif ṭoğru boyı egri ḳaşı nün
Ki ya‘nī naḳşum ile ‘ayn-ı cānem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 58*). [*elif,]*

elif beye: *Arap alfabesinin ilk harfleri (Mecazen bir işin en başından başlama).*

1. Elif beye iderler gayri meyli
Dil-i Ḳays olamaz bi-ḳadd-i Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 197*). [*elif beye, -ye*]

elif harfi: *Arapçada bulunan ilk harf.*

1. Elif ḥarfin bu güc yolda ‘aşā kıl
Dehende Mūsā gibi ejdehā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 11*). [*elif ḥarfi, -n*]

elif ḳadd: *Elif gibi uzun ve ince boy.*

1. adem başdı maam-ı cavidana
Elif addi yitürdi mım-i Amed (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 69*). [*elif add, -i*]
2. açan meyl itse albün add-i yâre
Elif addine ıl oğru nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 70*). [*elif add, -i, -ne*]
3. Beni ser-tâ-adem çaplar günâhum
Elif addüm ğamuñdan döndi lâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 75*). [*elif add, -üm*]

elif lâm: *Alfabe.*

1. Olaruñ fikri ğavĝâ-yı **elif lâm**
Bunuñ sevdâsı ğisû-yı dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 199*). [*elif lâm,]*

elin tut-: *Elinden tutmak; yardım etmek.*

1. Didi utup elin ur ey hevâ-dâr
Seni Leylî aleb iyler aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 59*). [*elin tut-, -up*]

elinde: *Elinde, avcunda.*

1. Şeh üzre tâ nişâr ide cevâhir
utar Mirri **elinde** tiĝ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 29*). [*elinde,]*
2. Elinde çur u şer şemşir olmiş
Ol el kim bezm içinde zer şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 170*). [*elinde,]*

elinden: *(birinin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

1. Gice varup nihâni kûy-ı yâre
Ciger asret **elinden** pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 10*). [*elinden,]*
2. Gül-i bostân-ı ‘ömrre ğitdi çün bād
Ki ala şolmadın ğoryâd **elinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 55*). [*elinden,]*
3. Teni al olmadın her yâd **elinden**
Egerçi ğezdiler o aĝ u řaĝrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 56*). [*elinden,]*
4. Bulur dilber oından anca râat
Anuñ kim hicr **elinden** baĝrı andur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 147*). [*elinden,]*
5. Ki ey cân-ı mürüvvet kân-ı isân
Benem devrân **elinden** dil-şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 77*). [*elinden,]*
6. Bu olan anlar anuñ boynınadır
Meded bu bat-ı bî-bünyâd **elinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 83*). [*elinden,]*
7. Beni yadı biliş ü yâd **elinden**
Süheylîymiş sitârem bi'l-aıka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 84*). [*elinden,]*
8. Firâ u derd **elinden** âha ğitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 76*). [*elinden,]*
9. Didi bu ışşa böyle oldu âir
Ki ol firat **elinden** oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [*elinden,]*
10. Didi bu ışşa böyle oldu âir
Ki ol firat **elinden** oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 3*). [*elinden,]*

elinden gel: *Yapabilmek, becermek, gücü dahilinde olmak.*

1. Elinden gelmez anuñ cān dirīgi
Ne baş kim gelmez andan tiğ-bāzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 24*). [*elinden gel, -mez*]

elinden ihtiyârı git: *Kendini kaybetmek, aklı başından gitmek.*

1. Elinden ihtiyârı gitmiş idi
Didi hicrûñ baña çün derd ü ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 44*). [*elinden ihtiyârı git, -miş*]

elinden tut: *Yardım etmek.*

1. Hemîşe ilde rüsvây ola nāmum
Elüm tüt kıldum üftâde ayağda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 115*). [*elinden tüt,]*

eline düş: *Egemenliği, buyruğu altına girmek; Birinin eline düşmek.*

1. Düşürdüñ ta'n eline dâmenümi
İle bakmağa ağıyâr u eger yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 34*). [*eline düş, -ür, -düñ*]

eline su koy-: *Eline su dökemez (Hizmet edemez bağlamında) II □Değerce ondan çok geride□ anlamında kullanılan bir söz.*

1. Biri Leylâ'ya anlaruñ baş egmez
Eline Leylî su koymağa degmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 90*). [*eline su koy-, -maz*]

el-kıssa: *Sözün kısası, kısacası.*

1. Şağın bir gün añarsın sonra anı
Urup **el-kıssa** Mecnûn destine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 81*). [*el-kıssa,]*

el-mü'minüne lâ-yemütüne: *Müminler ölmez.*

1. Didi el-mü'minüne lâ-yemü tüne
Cihânda her ğamun pâyânı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 136*). [*el-mü'minüne lâ-yemütüne,]*

eltâf: *Lütuflar.*

1. Bü'l-Ķâsım'ı künyet itdi saña
Eltâfuñı iyleyen muğassem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 48*). [*eltâfuñı, -uñ, -ı*]

elümle: *Kendim, bizzat.*

1. Bu gün uş cān virürem virmege cān
Elümle dün günâh itdümse yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 75*). [*elümle, -, -*]

elünden: *Tarafından.*

1. Qadimî yârî da itme ferâmûş
Elünden gönlümü şâd itmedüñ hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 41*). [*elünden,]*

elünden: *(birinin) elinden; yüzünden, -den dolayı.*

1. Açılmaz çün **elünden** genç bâbî
Bu mıdur sürdigiñ devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 14*). [*elünden, -, -*]

elvân-ı libâs: *Renkli elbise.*

1. Degüldür ille envâc-ı libâsum
Nider âyine elvân-ı libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 175*). [*elvân-ı libâs, -ı*]

elvân-ı ni'met: *Çeşitli nimetler, yiyecekler.*

1. Dügüne itdiler sâdâtı da'vet
Bişer bir yañada **elvân-ı ni'met** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 129*). [*elvân-ı ni'met,]*

em ol: *Çare olmak, bir derde deva olmak.*

1. Nice olur ana cânun nişâne
O hañçer kim em olmaz yâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 89*). [*em ol, -maz*]

emân vir: *Canını bağışlamak, öldürmemek II Merhamet etmek.*

1. Hey imânsuz niçün virdüñ emâñı
Yüzüp öküzi irdüñ kuyrığına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 186*). [*emân vir, -dün*]

emânet: *Güvenilir olmak manasına gelen bir erdem.*

1. Düriş mañbûb-ı Rabbü'l-âlemîn ol
Virilmezse **emânetle** eger vâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 67*). [*emânetle, -le*]

emek: *Bir iş uğruna gayret ve çaba sarf etmek.*

1. Emek baña yimek aña bitidi
Vişâle yoğ imiş sa'y ile çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 68*). [*emek,]*

emel: *İstek, arzu.*

1. Emel zehrinden itdi cānını pāk
Vücūdi naq̄din ol da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 60*). [*emel,]*

emîn: *Güvenilir, inanılır, itimat edilir (kimse). II Hz. Muhammed'in lakabı.*

1. Zihî kuḥl u zihî nergis zihî bāğ
Behişt-i heşt-Riḍvānun **emîni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 35*). [*emîni, -i]*

emîn: *Emin, güvenilir.*

1. Virür âḥir edā-yı borca anı
Dilâ her borcu virmekde **emîn** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 65*). [*emîn,]*
2. Anuñ kuflı el irmekden **emîndür**
El irmezdi saña ey genc-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 130*). [*emîndür, -dür]*
3. Qıyâmet ḡamlarından hem **emîn** it
Dü 'âlemde bizi de itme ḡam-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 206*). [*emîn,]*

emîn ol: *Güven içinde olmak, şüphe etmemek, emin olmak.*

1. Emîn olma şaḡın zehrinden anuñ
İnen depme vaḡârūm ḡara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 26*). [*emîn ol, -ma]*
2. Emîn olsun belâdan diyen âmîn
Ḳulaḡ tıttup bu ḡavle pîr-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 36*). [*emîn ol, -sun]*

emîr: *Bey ve padişah.*

1. Şehîr ü şehsüvâr u şîr-peyker
Emîr ü şâhib-i seyf ü ḡalemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 101*). [*emîr,]*

emîr: *Bir kavmin veya bir şehrin başı, Kumandan.*

1. Meger Nevfel **emîr** idi 'Arab'da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 1*). [*emîr,]*
2. Kimi baş virdi tiḡ-ı bî-amāna
Alup başın ele ḡavmuñ **emîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 55*). [*emîri, -i]*

emîrâne: *Beylere yakışacak şekilde. Emircesine, emire lâyük surette.*

1. Dil-i âhüya ḡullâb-ı maḡabbet
Yürise bu **emîrâne** mükellef (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 41*). [*emîrâne,]*

'emmî: *Amca, emmi.*

1. Güli ḡâr ile itdi **'emmî** bāzâr
Çü çeng-i zâḡa düşdi dâmen-i ḡül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 60*). [*'emmî,]*

2. Yoğ idi h̄arca ancak genc ü mālī
Bu dervīş idi **‘emmüsi** t̄ivān-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 53*). [*‘emmüsi, -si*]
3. Anuñ-çün virmez idi Zeyd’e duhter
O māl istedi virdi **‘emmüsi** gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 55*). [*‘emmüsi, -si*]
4. Yiri endühdan Mecnûn gibi küh
Severdi **‘emmüsinüñ** duhterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 11*). [*‘emmüsinüñ, -si, -nüñ*]

emr: Emir, buyruk.

1. Zemīne dön diseñ ey şāh-ı k̄ahhār
Döne dönmeye **emrũñden** felek-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 32*). [*emrũñden, -üñ, -den*]
2. Çü sünnet **emrin** irgürdi kemāle
Ol ayı mektebe itdi h̄avāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 123*). [*emrin, -iñ*]
3. İrişmese huşul-i vakti **emrũñ**
K̄abul olmaz du‘āsı Zeyd ü ‘Amr’üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 37*). [*emrũñ, -üñ*]
4. İdüp evvel ziyāfet **emri** vāfir
Didiler soñra yā sādāt-ı ‘Amir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [*emri, -i*]
5. Libās **emrinde** varı belde yek pōst
Yatur h̄ār içre ‘üryān mārā dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 56*). [*emrinde, -i, -n, -de*]
6. K̄amu H̄ağ **emrine** münkād u sākıt
K̄amer kim dā‘imā yārı güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 20*). [*emrine, -i, -n, -e*]
7. Şifā-yı derd-i cümle-derd-mendān
Yidi çarh̄ **emrũñ** öñinde figende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 69*). [*emrũñ, -üñ*]
8. Kitābet **emri** esbābın müretteb
Ele aldı çü Mecnûn h̄āmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 252*). [*emri, -i*]

emr-i h̄udā: Allah'ın emri.

1. Virüp emr-i H̄udā'ya cān-ı şirīn
Bu derde uğrayup bī-çāre mād̄er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 126*). [*emr-i h̄udā, -ya*]

emri yirine getür: Emri yerine getirmek, yapılması gereken bir işi yapmak.

1. K̄amu ağlaşdular anuñla bile
Getürüp emrini cümle yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 139*). [*emri yirine getür, -üp*]

emsem: İlaç, merhem.

1. Gönül dürcine gevher derc idersin
Sözün semm de olursa **emsemümdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 9*). [*emsemümdür, -üm, -dür*]

emvāl: Mal, mülk.

1. Dirüp **emvāl** ü genci şanki K̄ārūn
Virüp iylerdi h̄arcı mişl-i Ceyhūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 9*). [*emvāl,]*

emzür- *Yavrusunu memesindeki sütü emdirmek suretiyle beslemek, meme vermek.*

1. Ben o miḥnet zādeyem kim dāye-i devrān beni
Besler anamdan toḡaldan **emzürüp** şîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 4*). [emzürüp, -üp]

eñ evvel: *İlk önce.*

1. Zebānın itdi Mecnûn çün küşāde
Eñ evvel nām-ı Leylî geldi yāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 46*). [eñ evvel,]

enbiyâ: *Ar. Nebi'ler, peygamberler.*

1. Ki oldur **enbiyâya** dürrütü't-tāc
Anuñ zikri du'āsıdır Ḥalîl'üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 18*). [enbiyâya, -ya]

enbüh: *Kalabalık.*

1. Derülüp güş iderlerdi güzeller
Ḥalāyık her çarafdan anda **enbüh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 51*). [enbüh,]
2. Sibā' u vaḥş eṭrāfında **enbüh**
Degerken cānib-i dil-dāre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 10*). [enbüh,]

encüm: *Yıldızlar.*

1. Göḡi kılduñ müzeyyen **encüm** ile
Yiri itdüñ müşerref merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 25*). [encüm,]
2. Ki gün göstermez oldun ile şehre
Bu **encüm** kim atılıp od şaçarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 45*). [encüm,]

endām: *Beden, boy pos.*

1. Şafā vü şevk ile **endāmı** ṭoldı
Muḥabbet şān mücessem ādem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 87*). [endāmı, -ı]
2. Düşer **endāmına** dīvüñ zelāzil
Zemāne nāfe-i şebden mu'anber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 12*). [endāmına, -ı, -n, -a]
3. Urursañ yara ur **endāmı** deñlü
Za'ifem döymezem ben bu belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 52*). [endāmı, -ı]
4. Nicedür āh o çeşm-i āhuvāne
Gül **endāmuñ** ter idi yāsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 123*). [endāmuñ, -uñ]

endek: *Az, eksik.*

1. Gerekdür **endekiyle de** de sitāre
Meger kim yılduzum göḡde Zühāldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 70*). [endekiyle de, -iyle]

endek endek: *Az az.*

1. Gelür devlet başuına **endek endek**
Dirüldi kaçreden deryâ-yı enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 76*). [*endek endek,]*

endîşe: *Fikir, hayal, düşünce.*

1. Yaşum geçsün kuru **endîşem** ile
Görüp Nevfel katı bî-çäre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 118*). [*endîşem, -m]*
2. Hâlâş oldu cihân **endîşesinden**
Dil uzatmış süñü güyâ ki efî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 64*). [*endîşesinden, -si, -n, -den]*
3. Nigâr **endîşesi** pişinde pişe
Çıqup ol şîşenüñ geh geh buhârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 82*). [*endîşesi, -si]*
4. Gülüñ evrâkı olmazdı şikeste
Şımasa mey gönül **endîşesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 87*). [*endîşesini, -si, -ni]*
5. Seri seng-i zemândan olur âzâd
Kıl iylik iyleme **endîşe** bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 81*). [*endîşe,]*

endüh: *Gam, iç sıkıntısı.*

1. O da vaşl-ı ğazâle kâni‘ oldı
Yağaya şaldı anı çünki **endüh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 37*). [*endüh,]*
2. Dilinde oldı her **endühi** eفزün
Anuñla anda şöhet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 42*). [*endühi, -ı]*
3. Kelâm u şî’ri şîrin temre beñzer
Dilinde küh-ı enbüh idi **endüh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 9*). [*endüh,]*
4. Yiri **endühdan** Mecnûn gibi küh
Severdi ‘emmüsünüñ duhterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 10*). [*endühdan, -dan]*

endüh-ı enbüh: *Kalabalık endîşesi.*

1. Dilinde ğuşşa vü **endüh-ı enbüh**
Çodı deyyârı terk itdi diyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 14*). [*endüh-ı enbüh,]*

enîn: *İnilti, inlemek.*

1. Muşâhib oldı çün ol nâzenîne
Mübeddel oldı ‘ayş u nâz **enîne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 172*). [*enîne, -e]*
2. Rebâb-ı süz u zârî nây-ı nâliş
Enîn ü âha çeng efgâna kânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 5*). [*enîn,]*
3. Ezelden baña kısmet âh **enîndür**
Kimesne pendile açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 14*). [*enîndür, -dür]*

enîs: *Görüşülen kimse, arkadaşı, dost.*

1. Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî
Enîsî Leylî'nin haylî hayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 74*). [*enîsî, -i*]
2. Kâmu divâneler sultânı Mecnûn
Yürür şahrâda yok ünsî **enîsî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 7*). [*enîsî, -i*]
3. Enîs ü râm u ârâm u za'îf ol
Bir iki gün ki mihmânam cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146*). [*enîs,]*
4. Hemân kendü yüküñi götüresin
Enîsüñ bir iki vahşî ol da hâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 43*). [*enîsüñ, -üñ*]
5. Sibâ' u vahşuñ oldu hem **enîsî**
Dise Mecnûn kaşâ'id pür-letâ'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 100*). [*enîsî, -i*]

enîs ol: Arkadaş olmak.

1. Enîs olma perişân diller ile
Şadef olursa yaz yağmurına yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 144*). [*enîs ol, -ma*]
2. Unutdı acıdan tatlı giyâhı
Enîs olmuş beyâbanuñ vuhûşu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 69*). [*enîs ol, -mîş*]

enîs-i ehl-i vahşet ol: Vahşet ehline dost olmak; vahşî hayvanlarla arkadaş olmak.

1. Ne resme üns ala insân yüzümden
O kim ola enîs-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 37*). [*enîs-i ehl-i vahşet ol, -a*]

enüg: Enik, yavru.

1. Enügin yavu kılmış şîre döndi
Çeküp tiz tiğ-i tizi virdi tabî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 34*). [*enügin, -i, -n*]

envâ'-ı 'işret: Türülü türlü eğlenceler.

1. Olup envâ'-ı 'işretler müheyyâ
Muheyyâ iyledi ervâhı ihyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 109*). [*envâ'-ı 'işret, -ler*]
2. Olur bir küşede **envâ'-ı 'işret**
Sürüp gül yüzlüler gül-gün piyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 130*). [*envâ'-ı 'işret,]*

envâ'-ı libâs: Elbise çeşitleri.

1. Degüldür ille envâ'-ı libâsum
Nider âyine elvân-ı libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 174*). [*envâ'-ı libâs, -um*]

envâ'-ı ni'met: Çeşitli nimetler.

1. İle **envâ'-ı ni'met** virdi haylî
Semâvî mâ'ide gibi ta'âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 4*). [*envâ'-ı ni'met,]*

envār-ı vezāʿif-i müneccem: Parçaların vazifelerinin çeşitleri.

1. Uşşāka irer nevāzişüñden
Envār-ı vezāʿif-i müneccem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 35*). [envār-ı vezāʿif-i müneccem,]

envār-ı kevākib: Yıldızların nurları, ışıkları.

1. Gögi zeyn itdi **envār-ı kevākib**
Yiri naqş itdi ezhar-ı garaʿib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 57*). [envār-ı kevākib,]

enver: Aydınlik, ışık, parlaklık.

1. Zemini gevher-i mäh itmiş **enver**
Tolup bu nāfe gevher kâsr-ı şeş-ţâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 14*). [enver,]

epsem: Sessiz, ses çıkarmayan, susan.

1. Feraḥ güyende efġān **epsem** oldu
İlinde lāle-veş laʿlîn piyāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 12*). [epsem,]

epsem: 1) Suskun, sakin 2) Hareketsiz, kımıldamadan duran.

1. Ey Ḥamdî nuʿût-ı Muştafaʿdan
Olduḡça mecālîñ olma **epsem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 56*). [epsem,]

epsem ol: Ses çıkarmamak, susmak.

1. Velî kânûnı bildi oldu epsem
Anı bildi devāsuz rence düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 40*). [epsem ol, -dı]

er: Kişi.

1. Anuñ tevķīʿidur ḡatmüʿn-nebiyyîn
Fesāḡatde aña nükte iden **er** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 13*). [er,]

er: Erkek, koca.

1. Bu **erden** incinür yok buña meyli
Perişān oldu gönli bu ḡaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 176*). [erden, -den]
2. Kōmadı ata ḡavfı **er** kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 70*). [er,]
3. Dili meşġül-i dil-ber fāriġ **erden**
Varup oturdı bir yol üzre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 22*). [erden, -den]
4. Er ölse oturırdı iki yıl zen
Bir evde oturırdı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 96*). [er,]

5. Eri uya diyü kütâh iderdi
Ol evden gitse cüş iderdi düdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 30*). [*eri, -i*]
6. Erinüñ öldüğü ammâ bahâne
Añar şivende ol pür-şive şüyü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 92*). [*erinüñ, -i, -nüñ*]
7. Hārām olsun yidüğü nān u ni‘met
Eriyçün zāhirā feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 89*). [*eriyçün, -i, -yçün*]
8. Nice itsün ol idi anuñ da varı
Çün āhir iyledi **er** mātemini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 19*). [*er,]*
9. Eritdi şabr elinden yağı haylı
Eri pervâne idi ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 19*). [*eri, -i*]

er: Erkek, yiğit.

1. Dimiş vā‘ız hār uşda ipi xanı
O hār soran **ere** gösterüñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 8*). [*ere, -e*]
2. Birinde yok yüz **erden** döndire yüz
Ciger-dār olanuñ cünbişde albi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 22*). [*erden, -den*]
3. Selīm-i ‘Āmiri’dür hāl-i Mecnûn
Hēlāl etmeklü devletlü **er** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 5*). [*er,]*
4. Dağı puhte degülsin bu hevāda
Nigārumdan haber virmekte **ersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 135*). [*ersin, -sin*]
5. Hüner vaqtinde ol meydān **eridür**
Nice zehre girüp tiryāk ider ‘aşğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 102*). [*eridür, -i, -dür*]

er: Er, asker.

1. Şavaşa cem‘ idüp her ceng **erini**
Medīne’den hemān tā hadd-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 48*). [*erini, -i, -ni*]
2. Velikin pāsbān olmışdı ef‘i
Eri ol genci hıfz iylerdi çün mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 11*). [*eri, -i*]

erācīf: Uydurma sözler, yalan haberler.

1. Ekābirden revā mıdur **erācīf**
Menem bī-yār u bī-timār u rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 28*). [*erācīf,]*

erçi: Gerçi, her ne kadar.

1. O bī-çāre za‘if ü müstemendüñ
Beni ‘afv itsün **erçi** pür-günāhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 35*). [*erçi,]*

ergüvān: İki çenekliler sınıfının baklagiller familyasından, eflatun ile kırmızı arası morumsu pembe renkte, çok güzel çiçekler açan süs ağacı.

1. Şafā sürdi işitmekden dimekden
Gül-i nesrini oldı **ergüvāni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 5*). [*ergüvāni, -ı*]
2. Şu üstinde kılurdi hülle-bāfi
Şuları nergisinden **ergüvāni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 33*). [*ergüvāni, -ı*]

3. Ana kıanı kıurudı **erğuvānuñ**
İşit bu pendı sen de ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 66*). [*erğuvānuñ, -uñ*]
4. Gül-i nesrine dönmiş **erğuvānı**
Şararmış rüy-ı simin şanki zerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 72*). [*erğuvānı, -ı*]
5. Anuñ-çün kıanı kıurur **erğuvānuñ**
Alur tesbîhini elden çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 24*). [*erğuvānuñ, -uñ*]

erğuvān-ğad: *Erguvan yanaklı.*

1. Dil-āşüb u dil-ārā vü dil-ārām
Gül ü gülşen nesim ü **erğuvān-ğad** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 27*). [*erğuvān-ğad,]*

eri-: *Erimek, eritmek.*

1. Ya iki şehd **eriyüp** oldu bir āb
Bular bir cān idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 144*). [*eriyüp, -y, -(ü)p*].

erit: *Erimek, eritmek.*

1. Eritmezdüñ ciger yağın çü mehcür
Firāk odlarına yanmasa cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 34*). [*eritmezdüñ, -mez, -dü, -ñ*]
2. Gül-i gülzār ile ðolsa kenāruñ
Eritdi ‘aşk odı kıldı seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 153*). [*eritdi, -di*]
3. Eritdi şabr elinden yağı haylī
Eri pervāne idi ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 18*). [*eritdi, -di*]
4. Nice egriye virdi istikāmet
Şu kim ‘aşk āteşiyile cān **eridür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 101*). [*eridür, -ür*]

erre: *Far. Tahta biçmeğe mahsus alet, bıçkı.*

1. Teheccüd ehlin uyarsun fiğānuñ
Olup **erre** başuñı kessün ol tāç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 17*). [*erre,]*

erre-i sîn: *(Arapçadaki sîn harfinin şekil yönüyle testereyi andıran kısmı dolayısıyla) Sinin testeresi.*

1. Saña ger **erre-i sîn** ola ālet
Kesersin kıomayup ‘ırķ-ı cehālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 21*). [*erre-i sîn,]*

erü: *Erimek; yok olmak.*

1. Erür her dem oduñdan bağırı yağı
Dürildi ‘ömrüm eyyāmı çü nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 90*). [*erür, -r*]

ervāh: *Ruhlar, canlar.*

1. Olup envā^c-ı 'işretler müheyyā
Muheyyā iyledi **ervāhı** ihyā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 110*). [*ervāhı, -ı*]

ervāh-ı aḥbāb: *Sevgililerin ruhları.*

1. Virür almağ için **ervāh-ı aḥbāb**
Müje tiğına zehr-i ḳahrdan āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 63*). [*ervāh-ı aḥbāb,]*

ervāh-ı ḳudsîl: *Kutsi, yüce ruhlar.*

1. Nebîler iḳtidâ itsün imām ol
İdüp ervāh-ı ḳudsilerle ünsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 15*). [*ervāh-ı ḳudsîl, -ler, -le*]

es: *Esmek.*

1. Şavaşa anuñ ile bile bindi
Uçar ḳuşa binüp yil gibi **esdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 17*). [*esdi, -di*]
2. Dönüp ḳahrı yili Mecnûn'a **esdi**
Esüp şavurdu evvel irdi nâ-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 18*). [*esdi, -di*]
3. Anuñ derdi ḡamından çekdi renci
Ṭalebde yil gibi yildi vü **esdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 7*). [*esdi, -di*]
4. Baña sen ter gül idün ben saña seng
Sen **esdürmezdüñ** üstümnden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 75*). [*esdürmezdüñ, -dür, -mez, -dü, -ñ*]
5. Ḳavî yil gibi **esdi** rāh bî-rāh
İder şahrâda mestâne sürüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 26*). [*esdi, -di*]
6. Ḳapılır nice ser-sebzüñ külāhı
Esicek rāstî bād-ı muḡālîf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 11*). [*esicek, -icek*]
7. Meger burc-ı sitāreñ 'akreb oldı
Şovumazsın **eser** bād-ı melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 17*). [*eser, -er*]
8. Dönüp ḳahrı yili Mecnûn'a esdi
Esüp şavurdu evvel irdi nâ-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 19*). [*esüp, -üp*]
9. İver eyle ki birbirine göymez
Esüp bād-ı ḡazānı ḡāh ḡāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 9*). [*esüp, -üp*]
10. Hemān 'aşḳuñ idi varı vü kārı
Esüp bād-ı ecel çün aldı anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 101*). [*esüp, -üp*]

es: *Yâr, dost, arkadaşı, hemhal.*

1. İşinden ḳodı **eşinden** ayurdu
Cihān kim ḡālî her dem ḡile vü rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 46*). [*eşinden, -i, -n, -den*]
2. İşî ḡam **eşi** vahş u āhuvāndur
Senüñ yüküñ çekerken ol giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 128*). [*eşi, -i*]

eş'ār: *Şiirler.*

1. Ögerdi Leylî'yi **eş'âr** içinde
Yöresinden geçerken hâş eger 'âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 100*). [*eş'âr,]*
2. Oğurdu aña **eş'âr** ile peygâm
Melâhatde ki Leylî kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 102*). [*eş'âr,]*
3. Vücüdü mülkiñi virâne kıldı
Geçer **eş'âr** ile leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 25*). [*eş'âr,]*
4. Olup **eş'ârı** güyâ dürr-i menşür
Oğındı cümle dilde şî'r-i pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 14*). [*eş'ârı, -ı]*
5. Laţîf **eş'ârı** güyâ lü'lü-yi ter
Bilür 'âkil ki añlaruñ gibi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 10*). [*eş'ârı, -ı]*
6. Kemâli şekl ü şöhret tâc u hırka
Eger **eş'âr** ise maqbûl nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 87*). [*eş'âr,]*

eş'âr oku: Şiirler okumak.

1. İçüp eş'âr oğurlardı muhayyel
Şikâyet-güne Mecnûn ol civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 2*). [*eş'âr oku, -r, -lar, -dı]*

eş'âr-ı mecnûn: Mecnun şiirleri.

1. Cigerler yakıcı **eş'âr-ı Mecnûn**
Didi ey perdede perverde yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 140*). [*eş'âr-ı mecnûn,]*

esâs: Temel, asıl, hakikat.

1. Dem ola üstüme sâye şala hümâ-yı ümîd
Eger **esâsını** 'ömrüñ yıkarsa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 9*). [*esâsını, -ı, -n, -ı]*

esb: At İl Burak. (Mi'rac gecesinde Hz. Peygamber'i taşıdığı rivayet edilen binek. Burak "parıldamak, şimşek çakmak" anlamına gelen Arapça berk kelimesinden türetilmiş olup renginin saf ve parlak oluşu veya çok hızlı hareket edişi sebebiyle bu adı almıştır (Lisânü'l-Arab, "brk", md.).

1. Hâbü'l-laha tâ kim ola merkeb
O şâha çünki **esb** oldu o hûş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [*esb,]*

esbâb: Eşyalar, gereçler.

1. Kitâbet emri **esbâbın** müretteb
Ele aldı çü Mecnûn hâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 252*). [*esbâbın, -ı, -n]*

esbâb: Elbise, elbiseler.

1. Bölük bölük gelüp sādāt-ı A'râb
Getürdiler saçular māl u **esbâb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 102*). [*esbâb,]*
2. Öñinde nuql u **esbâb** u nevâle
Vağar u vaşfi şâbit küha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 14*). [*esbâb,]*

3. Şataram saña olursan hürîdâr
Virüp Mecnûn silâh **esbâb** u varın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 41*). [*esbâb,]*
4. Ol avcıdan şatun aldı şikârın
Görüp şād oldu bu **esbâbı** şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 43*). [*esbâbı, -ı]*
5. Degül âdem kaçır benden perî de
Helâk **esbâbı** bende müctemî'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 75*). [*esbâbı, -ı]*
6. Didi aĥvâli ol **esbâbı** şundi
Semâ' itdi çün ol peygâma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 46*). [*esbâbı, -ı]*

eşe şanduk başa gelür: *Başkasının başına geleceği umulan şeyin kişinin kendi başına gelmesi.*

1. Eşe şanduk başa gelür didiler
Ey 'âkil i'tibâr it bu ĥaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 22*). [*eşe şanduk başa gelür,]*

esed: *Arslan, burûc-ı isnâ-âşerden beşinci burç.*

1. Siyeh-rûlĥda olam tâ ki tayı
Esed oldu meger burc-ı sitârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 41*). [*esed,]*

eşek: *Eşek, merkep.*

1. Eşekden düşe ya bine eşege
Eser yildür uçar kuşdur hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 144*). [*eşekden, -den]*
2. Eşegi sürme kim çıkmaz çamurdan
Reh-i der-bend olursa ĥ'âb-gâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 94*). [*eşegi, -i]*
3. Eşekden düşe ya bine **eşege**
Eser yildür uçar kuşdur hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 144*). [*eşege, -e]*

esen: *Sağ sâlim, afiyette, sıhhatte, selamette, sıhhatli, salim.*

1. Anuñ-çün iyledüm şulĥ ile ĥile
Gelüp çün sağ **esen** gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [*esen,]*
2. Felekde aĥterüñ tâbende olsun
Cihândan ben gönildüm sen **esen** ĥal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 161*). [*esen,]*

esen ĥal: *Ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli ol/un anlamında bir temenni ifadesi.*

1. Dirîgâ yol uzağ u azıgum az
Esen ĥal sen ki ben kuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21*). [*esen ĥal,]*
2. İlümden ĥurbet iĥlîmine göçdüm
Esen ĥal sen ki ben gitdüm uzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 23*). [*esen ĥal,]*
3. Ya zibâ bâğa ya müşkil duzâğa
Esen ĥal sen ki ben hep raĥtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25*). [*esen ĥal,]*
4. Nice dirmek tağıtdum yile virdüm
Esen ĥal sen beni şayd iyledi mevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 27*). [*esen ĥal,]*
5. Eger virmezseñ uş gitdüm **esen ĥal**
Ĥaberden 'âşık oldu çün ĥaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 44*). [*esen ĥal,]*

6. Yirinde sen **esen kal** saña cānı
Diseñ ammā şahih̄ idi kemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 38*). [*esen kal,]*
7. Atam anam taleb kılmaz kışāşı
Esen kalun siz ey yārān ki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 57*). [*esen kal-, -un]*

esenle: Vedalaşmak.

1. Ben işümden işüm benden olup fevt
Esenleyüp am ol pîr-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 29*). [*esenleyüp, -yüp]*

eser: Eser, iz, nişan.

1. Egerdür luṭf-ı cūdundan vücūdum
Naşihat nakdini ḥoş ḥarc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 6*). [*eşerdür, -dür]*
2. Nigāruñ kara gözinden **eşerdür**
İdüp her bir ḡazāle āferin-bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 70*). [*eşerdür, -dür]*
3. Yigitlik āteşinden bir **eşerdür**
Yigitlik ‛āleminden çün geçe merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 142*). [*eşerdür, -dür]*

eser: Esmek, esen.

1. Eşekden düşe ya bine eşege
Eser yildür uçar kuşdur hevāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 145*). [*eser,]*

eser it: Tesir etmek, etki etmek.

1. Eşer itmedi aña seng-i küdek
Didi şanma beni şüret-perestem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 146*). [*eşer it, -me, -di]*
2. Seḡāmet şerbetinden içdi cāmı
Eşer itdi tenine tābiş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 43*). [*eşer it, -di]*
3. Duʿā tiri eşer itdi hedefde
Dür oldı ḡatre-i nisān şadefde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 43*). [*eşer it-, -di]*

esil: Eksilmek.

1. Kılınc gibi hem iki yüzlü gördi
Odı göñliñde bir pāre **esildi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 111*). [*esildi, -di]*

esip savur: Esip savurmak, kızgınca bir şeyler söylemek.

1. Şevābuñ ḡanı meyliñ zenbe itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 197*). [*esip şavur, -dı]*

esir: Sıkı sıkıya bağı kul, sâdik köle.

1. Anuñ-çün hem-demüm ahü idüpdür
Boyı gerçi kemân olmış **esirem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 143*). [*esirem, -em*]

esir: Mahkum, tutsak.

1. Belânuñ bendesi ‘aşkuñ **esiri**
Ėam ile Ėuşşa şehrinüñ şehiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 5*). [*esiri, -i*]
2. Esire yaraşur zencir ü zindân
Seni sevmekden artuğ yok Ėünâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 70*). [*esire, -e*]
3. Esir-i ka‘r-ı zindâne şeb irdi
Zebûn idüp yetimi vü **esiri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 41*). [*esiri, -i*]
4. Esir idi be-ma‘nî renc içinde
Egerçi gencinüñ çoğ idi nef‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 8*). [*esir,]*
5. Esir ü nâ-tüvân u pîr ü Ėaste
Adum bed-nâm u rüsvây-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [*esir,]*
6. Esir ü müstemendem ol degüldür
Hem ilden Ėaşıl olan Ėalle vü mâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 36*). [*esir,]*

esir ol: Köle olmak II Bir şeye tutulmak, müptela olmak, bağıllık göstermek.

1. Belâ oldı ol iki mübtelâya
Bular bir yıl esir olup bu Ėâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 133*). [*esir ol, -up*]

esir ol: Tutsak olmak.

1. Nice Ė‘âce esir oldı gedâya
İrenler na‘rası atlar süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 84*). [*esir ol, -dı*]
2. Bu Ėün uş oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün urmağâ nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 70*). [*esir ol, -du, -m*]
3. Hilâle beñzedi ser-tâ-ğadem nür
Esir olduğı-çün Ėırş-ı Ėa‘âma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 65*). [*esir ol, -duğı, -çün*]
4. Esir olmazdı cânüñ bu giyâha
Didi zâhid ki ‘akluñ bî-Ėeberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 24*). [*esir ol, -maz, -dı*]
5. Esir oldı meger Mecnûn’a Leylî
Görüp Leylâ’yı Nevfel oldı ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 4*). [*esir ol, -dı*]
6. Ėul oldum bencileyin bu Ėağire
Rizâsiyle esir olup bu âzâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 25*). [*esir ol, -up*]

esir ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen: Düşmanın tuzağına müptela ve esir olan.

1. Esir ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen
Ne sen benden ne ben senden Ėaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 70*). [*esir ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen,]*

esirge: Esirgemek, gözetmek.

1. Esirger cān o kim imānı vardur
Yavuz urd olma ey ādem ki ādem (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 26*). [*esirger, -r*]
2. Nice zehr içirürsin aste cāna
Esirge bu za‘if ü aste-ālī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 149*). [*esirge,]*

esirge: *Acımak, merhamet etmek.*

1. aal aına ba cevr itme pīre
Esirge köhne pīri nev-civānsın (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 26, Mısra 29*). [*esirge,]*

esīr-i ‘ak: *Ak tutsaı.*

1. Başına āki vü āke baını
Esīr-i ‘ak iken bī-çāre Mecnūn (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 35*). [*esīr-i ‘ak,]*

esīr-i ‘ak-ı leyli: *Leyla'nın akının esiri.*

1. Esīr-i ‘ak-ı Leyli a‘nī Mecnūn
Ziyāde oldu günden güne derdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 6*). [*esīr-i ‘ak-ı leyli,]*

esīr-i am: *Gam esiri. // Sürekli acı çeken kimse.*

1. Benüm gibi **esīr-i am** degülsin
Yüzüñ gülmez meger kim am-zedesin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 22*). [*esīr-i am,]*

esīr-i a‘r-ı zindān: *Zindan çukurunun esiri.*

1. Esīr-i a‘r-ı zindāne eb irdi
Zebūn idüp yetimi vü esiri (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 40*). [*esīr-i a‘r-ı zindān,]*

esīr-i zülf-i cānān: *Sevgilinin zülfünün esiri.*

1. Senüñ boynunda n‘iyler bend ü zencīr
Benem her dem **esīr-i zülf-i cānān** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 69*). [*esīr-i zülf-i cānān,]*

esīr-i zülf-i dil-dār: *Gönül eken sevgilinin saçının tutsaı.*

1. Yetīm oldu bu kez ol dürr-i meknūn
Yetīm oldu **esīr-i zülf-i dil-dār** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 37*). [*esīr-i zülf-i dil-dār,]*

esīr-i zülf-i leyli: *Leyla'nın zülfünün esiri.*

1. Cihānun fitnesiyle yāre meftūn
Esīr-i zülf-i Leyli a‘nī Mecnūn (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 15, Mısra 10*). [*esīr-i zülf-i leyli,]*

eşk: Göz yaşı.

1. Giceler şubh olunca zâr u ğam-gîn
İderdi câmesin **eşk** ile nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 26*). [*eşk,]*
2. Pür oldı **eşk** ile çeşmi kıuyusı
Kıyasa şıĝmayub Kıays' uñ kıayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [*eşk,]*
3. Pür oldı **eşk** ile çeşmi kıuyusı
Kıyasa şıĝmayub Kıays' uñ kıayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [*eşk,]*
4. Yüzi şolmuş şararmış dide pür-hûn
Yürür pür-ĝuşşa **eşke** ĝarķ tâ farķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 7*). [*eşke, -e]*
5. İçinden dôt derdin yâd iderdi
Aķar yâriyçün **eşki** dâne dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 91*). [*eşki, -i]*

eşk-bârî: Gözyaşı saçma.

1. Yaşı nergislerini itdi gül-gûn
Deñizler aķdup ol **eşk-bârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 27*). [*eşk-bârî,]*

eski: Çok kullanmaktan yıpranmış, harap olmuş şey.

1. Belâsı yiñi vü **eski** pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [*eski,]*
2. Şevâbuñ saña yapmaz bu ħarâbı
Beni terk it ķo **eski** pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 117*). [*eski,]*

eski: Eski.

1. Belâsı yiñi vü **eski** pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [*eski,]*
2. Yiñi tiz iĝne ĝüyâ **eski** beze
Ķarışdı ol iki 'ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 38*). [*eski,]*
3. Bu ĝam ĝam yüki üzre oldı ser-bâr
Şan **eski** ħasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 39*). [*eski,]*

eski: Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan.

1. Yiñi miĝnetde **eski** töresinde
Baķup meyl iyledi Mecnûn o pîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 82*). [*eski,]*

eşk-i derd-mendân: Dertlilerin, aşıkların gözyaşı.

1. Ķatı yağmurı **eşk-i derd-mendân**
Meger kim âh-ı 'aşıķdur ħumanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 52*). [*eşk-i derd-mendân,]*

eşk-i gül-gûn: Gül renkli gözyaşı. II Kan ağlamak.

1. Akıtdı gül yüzine **eşk-i gül-gün**
Anı tenhâ huzûra da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 70*). [*eşk-i gül-gün,]*

eşk-i ter: Taze gözyaşı.

1. Yüzine incüler **eşk-i ter** oldu
Gözine mîl-i sürme hâra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 148*). [*eşk-i ter,]*
2. Çeküp gözlerüme andan yumasın
Beni yumağa şuyum **eşk-i ter** kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 79*). [*eşk-i ter,]*

eşk-i ter: Taze gözyaşı, sürekli dökülen gözyaşı.

1. Güline jâle düşmüş eşk-i terden
Şanasın çeşm-i ‘aşıkdur buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 56*). [*eşk-i ter, -den]*

eski yâreye yiñi tuz ek: Eski bir derdi, sıkıntıyı yeniden ortaya çıkarmak.

1. Başından tıtdı dil-dârî gamını
Yiñi tuz ekdi eski yâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 21*). [*eski yâreye yiñi tuz ek, -di]*

eşk-rizân: Gözyaşı dökkenler.

1. Sen anı istemekde **eşk-rizân**
O senden göz yaşı gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 79*). [*eşk-rizân,]*

esmâ: Allah'ın güzel isimleri.

1. Okurlar ğayrılar **esmâ** vü ef‘âl
Bularuñ dersi ‘aşk u derd ü ahvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 195*). [*esmâ,]*

eşme: Pınar.

1. Aşkardı âb-ı çeşmi **eşme** gibi
Umardı taraf-ı yârinden peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 88*). [*eşme,]*

eşme: Kumluk yerdeki pınar, kaynak.

1. Vücüd-ı şems cüduñ çeşmesidür
Ne çeşme belki kemter **eşmesidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 28*). [*eşmesidür, -si, -dür]*
2. Beni kıandur o nürün **eşmesinden**
Nitekim iyledün ‘aşk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 30*). [*eşmesinden, -si, -nden]*

esnâf: Küçük sermaye ve zanaat sahibi.

1. Tecessüs iylerüz eṭrâf u eknâf
Ḳabâ'ilden gerek a'vâm u **eṣnâf** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 94*). [*eṣnâf,]*

esrâr-ı 'aşk: *Aşkın sırları.*

1. Esrâr-ı 'aşka vâkıf olan bî-zebân gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 1*). [*esrâr-ı 'aşk, -a]*
2. Dürüşdiler egerçi Ḳays u Leylâ
Ki tâ **esrâr-ı 'aşk** olmaya peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 22*). [*esrâr-ı 'aşk,]*
3. Bular setr iyledükçe nâr-ı 'aşkı
Bürehne itdiler esrâr-ı 'aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 24*). [*esrâr-ı 'aşk, -ı]*

esrâr-ı 'aşkuñ: *Aşkın sırları.*

1. Cihânda sâridür **esrâr-ı 'aşkuñ**
Ne dil var kim yoğ anda nâr-ı 'aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 47*). [*esrâr-ı 'aşkuñ, -uñ]*

esrâr-ı dem-i nûn-ı mahrem: *Gizli kalemin kanının sırları.*

1. Ey şâhid-i bezm-i kâbe ḳavseyñ
Esrâr-ı dem-i nûn-ı mahrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 19*). [*esrâr-ı dem-i nûn-ı mahrem,]*

esrât-ı sâ'at: *Saat işaretleri (Akrep ve yelkovan ile kum saatinin iki cam kısmı bağlamlarında); kıyamet alametleri, dünyanın sonunun yaklaştığını gösteren belirtiler.*

1. Anuñ-çün sūzişi oddan beterdür
Meger **esrât-ı sâ'at** gicesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [*esrât-ı sâ'at,]*

eşref: *En şerefli.*

1. Olmadı cihânda senden **eşref**
Gelmedi vücûda senden â'zam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 41*). [*eşref,]*
2. Ḳabâ'ilde şehîr idi Arab'da
Nesebde **eşref** ü a'lâ ḫasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 8*). [*eşref,]*

esrük: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

1. Gözün yummaz gice şevḳ-ı seḫerden
Olur **esrük** gibi bî-ḫüd seḫerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 42*). [*esrük,]*

ester: *Katır.*

1. Yidiler tâziler dest-i ḫademde
Çeküp dînâri **esterler** diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*esterler, -ler]*
2. Yidiler tâziler dest-i ḫademde
Çeküp dînâri **esterler** diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 44*). [*esterler, -ler]*

3. Tavâf u hacc u lebbeyk ü du‘āya
Güzel dīnārī **esterler** üşerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 37*). [*esterler, -ler*]

esyâ: Mevcudat, yaratılmış olan her şey.

1. Ne şey olsun o kim görmez o nûrî cümle **esyâdan**
Ne bilsün tih-ı ğafletde kalanlar minnet-i mennî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [*eşyâdan, -dan*]
2. Belî ‘aşk ile pürdür cümle **esyâ**
Hakîkat ‘aşkıdur maqbül-i Mevlâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 11*). [*eşyâ,]*

et: Et.

1. Virürdi itlere **etden** öyünü
Şu denlü iyledi in‘ām u ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 12*). [*etden, -den*]

et: Vücut, beden.

1. Seg oldum kapuña bu hâle yitdüm
İte atduñ **etümle** üstüñ ‘ānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 59*). [*etümle, -üm, -le*]

eteg: Vücûdun belden aşağısına giyilen giyecek, eteklik.

1. Eteğüñe dañi el urmayam hiç
Geçüp anuñla bunca rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 54*). [*etegüñe, -üñ, -e*]

etfâl-ı hâne: Dünyadaki tüm çocuklar.

1. Pür olup ırladı **etfâl-ı hâne**
Raķib it gibi ürdi ol şadāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 130*). [*etfâl-ı hâne,]*

etfâl-ı kabîle: Kabilenin çocukları.

1. Bile yanınca **etfâl-ı kabîle**
Kařāsından atarlar aña sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 58*). [*etfâl-ı kabîle,]*

etmeg: Ekmek.

1. Anuñ üstinde kimse tütmedi yir
O kim ğayr **etmegine** kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 137*). [*etmegine, -i, -n, -e*]

etmegi yaĝa ban: Bir işin arzu edilen kadar güzel gerçekleşmesi.

1. Olursa etmegümi yaĝa bandı
Vire mi atası ammâ rızâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 86*). [*etmegi yaĝa ban, -a-dı*]

etmek: Ekmek.

1. ‘Aceb mi çıksa **etmek** kuru taşdan
Zafer bulur el uran ittifağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 46*). [etmek,]

etraf: Yarı, çevresi, kenarı.

1. Sibâ‘ u vaḥş **eṭrâfında** enbüh
Degerken cânib-i dil-dâre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 10*). [eṭrâfında, -i, -nda]

etraf: Çevre.

1. Tecessüs iyelerüz **eṭrâf** u eknâf
Ḳabâ’ilden gerek a‘vâm u ešnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 93*). [eṭrâf,]
2. Bitürdi lâleler güller kenârı
Nesim-i bûyî ol **eṭrâfa** taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 115*). [eṭrâfa, -a]
3. Gül ağzın açdı kaldı aña ḥayrân
Virür elḥâmı her **eṭrâfa** revnâḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 57*). [eṭrâfa, -a]
4. Odur bildi nişânından bulıncaḳ
Var **eṭrâfında** vaḥşî cinsi bir cevḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 27*). [eṭrâfında, -i, -n, -da]

eṭrâf-ı deşt: Çölün etrafı.

1. Yine kaçdı tekellüf ‘âleminden
Gezerken bir gün ol eṭrâf-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 7*). [eṭrâf-ı deşt, -i]

eṭrâf-ı gülşen: Gül bahçesinin etrafı.

1. Olur zindân aña **eṭrâf-ı gülşen**
Çü rüy-ı yâr ile olmaya dil ḥôş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 84*). [eṭrâf-ı gülşen,]

ev: Barınma yeri, dünya.

1. Çıḳam merdâne bu **evden** ne mirdâr
Cihân kim mâr ile çâhî ṭoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 154*). [evden, -den]

ev: Ev, hane.

1. Ter iyle âb-ı zikrûñle dehânum
O târik **ev** ki ismidür anuñ ḳabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 63*). [ev,]
2. Irâğ oldu çü Mecnûn mâh-ı nevden
Düşüp şahrâlara dür oldu **evden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 62*). [evden, -den]
3. Eve varınca oldu reh-nümünü
Görüp ferzendini bi-çâre mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 78*). [eve, -+e]

4. Ne yirde gökde rüşen yılduzı var
Eve varsa düşer gavgâ-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 13*). [*eve, -e*]
5. Dönüp andan **eve** ‘azm iylediler
O râzı şaklamadı ol güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 166*). [*eve, -e*]
6. Eve gitdi yabânda kaldı Mecnûn
İrişdi külbe-i aḫzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 30*). [*eve, -+e*]
7. Belâdan başına gavğâlar üşmez
Ev aḫma baña kim cāna kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 93*). [*ev,]*]
8. Veda‘ idüp revâne oldı tağa
Evine gitdi mâder zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 99*). [*evine, -i, -ne*]
9. Anañ da öldü tüt pür-derd ü miḫnet
Evüñe gel atañ ocağımı yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 65*). [*evüñe, -ü, -ñe*]
10. Er ölse oturırđı iki yıl zen
Bir **evde** oturırđı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 97*). [*evde, -de*]
11. Eri tuya diyü kütâh iderdi
Ol **evden** gitse cüş iderdi düdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 31*). [*evden, -den*]
12. Bize çäre hemân şabr oldı nâ-çâr
Çü dünyâ menzili rihlet **evdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 225*). [*evdür, -dür*]

evbâş: *Ayak takımı, serseri topluluğu.*

1. Zebân-ı ta‘n uzatdı nice **evbâş**
Ki Leylî'nüñ cemâli dil-sitânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 2*). [*evbâş,]*]
2. Seni göñlün gibi atdı yabâna
Anuñla sîne-ber-sîne bir **evbâş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 47*). [*evbâş,]*]

evc: *Doruk, zirve.*

1. Ki görđi **evce** irmiş bir dıraḫtı
Uçar bir şu‘besinden murğ-ı ḫōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 84*). [*evce, -e*]

evc-i eflāk: *Feleklerin en yüksek mertebesi.*

1. Şadâ mevcıyle töldi **evc-i eflāk**
Türup geh kol şalar cān selvetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 26*). [*evc-i eflāk,]*]

ev-ednâ: *Necm Suresi 9. ayette geçen " Kabe kavseyñ ev edna/ iki yayın beraberliği gibi, belki ondan da yakın." ibaresi.*

1. Vişâle ḫâ‘il olmaz şüret-i beyn
Çü ‘âşık tuta **Ev-ednâda** menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 39*). [*ev-ednâda, -da*]

evlâ: *(Ar.) Daha iyi.*

1. Ki **evlâdur** muḫârinden muḫâbil
Mişâl-i mâḫ u seyyâre kevâkib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 26*). [*evlâdur, -dur*]

evliyā: Allah dostları, veliler, erenler.

1. Nitekim küh-ı Lübnan **evliyāya**
Ararken pîr-i maḥzûn seyr idüp küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 60*). [evliyāya, -ya]

evrād: Her zaman yinelenen dua.

1. Senüñ zikrünü idinmişdür **evrād**
Olup perde-nişin ü rüy-beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 96*). [evrād,]
2. Yañıldur dilde **evrādın** hezāruñ
Olur mâtem-gede her küşe-i bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 26*). [evrādın, -ın]

evrād: Evrat, okunması adet edinilmiş olan belli ayet, sure ve dualar II Bağırıp çağırma.

1. Seherde fāhte **evrādi** gū gū
İşidüp bu hiṭābı itmeyen cūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 48*). [evrādi, -ı]

evrād-ı kumrî: Kumrunun duası.

1. Yiri vîrâne ḥalvet zikri Ḥaḳ'dur
Çün oldı yā Kerim **evrād-ı kumrî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 55*). [evrād-ı kumrî,]

evrāk: Yapraklar.

1. Gülün **evrākı** olmazdı şikeste
Şımasa mey gönül endişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 86*). [evrākı, -ı]
2. Güli deff itmiş **evrākın** celācil
Bu meclisde meger yārān-ı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 20*). [evrākın, -ın]

evşāf: Güzellikler II Vasıflar, özellikler.

1. Zen egri olsa **evşāfi** uzakdur
İşidüp ḥaste Mecnûn bu güzāfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 76*). [evşāfi, -ı]

evşāf: Vasıflar, nitelikler, özellikler.

1. Nevāsi nağme-i ‘uşşāka ṭoldı
Sözi **evşāfınuñ** sūz oldı sāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 9*). [evşāfınuñ, -ı, -nuñ]

evtār: Saz telleri.

1. Gerilmiş ‘ırḳ u pey zāhir çün **evtār**
Alup māder diz üzre mālîş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [evtār,]

evvel: Başlangıç, birinci, ilk.

1. Kim söylemeğe hâlini **evvel** dehân gerek
Da'vâ-yı 'aşk itme ço gavgâyı 'andelib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 6*). [evvel,]
2. Cihân **evvel** şekker şunar dehâna
İçürür zehri âhîr kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 55*). [evvel,]
3. Henüz **evvel** olcağ nüş-ı bâde
Olur keyfiyeti mestûn ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 179*). [evvel,]
4. İdüp **evvel** ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra yâ sâdât-ı 'Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [evvel,]
5. Gider **evvel** 'ilâc it cinnetini
Taleb kıl soñra vuşlat cennetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 147*). [evvel,]
6. 'Îlâca çünkü himmet iylediler
Üşüp **evvel** naşîhat iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 174*). [evvel,]
7. İdüp **evvel** ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra yâ sâdât-ı 'Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [evvel,]
8. Selâmın virmeğe ibnü's-Selâm'uñ
İdüp **evvelde** resm-i dest-büsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 55*). [evvelde, -de]
9. Ulühiyyet ululuğına **evvel**
Resül'üñ hem risâlâtı haқыçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 130*). [evvel,]
10. Meded irgürmez iseñ düşdüm elden
Vefâya **evvel** urmağ bunca lâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 23*). [evvel,]
11. El urmağ olmaz aña **evvel** âhîr
Ulaşdum saña cânândan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 22*). [evvel,]
12. Ol **evvelki** şavaş yirine irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 52*). [evvelki, -ki]
13. Uyarsın har raķībūñ buyruğına
Elüm tütduñ elüm tütmağ **evvel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 189*). [evvel,]
14. Dönüp qahrı yili Mecnûn'a esdi
Esüp şavurdu **evvel** irdi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 19*). [evvel,]
15. Kıluram ol sebebden girye ben de
Beni luţfuñla **evvel** bün düşürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 33*). [evvel,]
16. Şoqarken öldürürler anı ekşer
Bu resme pend idüp luţ ile **evvel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 99*). [evvel,]
17. İte atdılar itlik idüp anı
Aña segler hüçüm itdiler **evvel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 19*). [evvel,]
18. Niyâz ile du'âya itdi 'azmi
Cemâl-i Zühreye yüz tütdu **evvel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 39*). [evvel,]
19. Kemâl-i 'aql ile 'irfân viren ol
Şeker ezmiş bu resme sözde **evvel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 177*). [evvel,]
20. Yazılmış **evvelinde** nâm-ı Bârî
Ki oldur cümle kârün kâr-danı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 170*). [evvelinde, -in, -de]
21. Huzûrına oқudu döndi pîri
Gelüp **evvel** zemîne baş qodı pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 87*). [evvel,]
22. Gıdâ h'ân-ı tenümden yidüm **evvel**
Aña kuvvet olur nân ile helvâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 118*). [evvel,]
23. Ki bu sünnet qapuñdan oldı **evvel**
O gün kim gördüñ iki naqş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 46*). [evvel,]
24. Şafâsından semâ' itdi çü gerdün
Mağabbet çeşmesinden yundu **evvel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 49*). [evvel,]
25. Güne gitmedin aya döndi **evvel**
Şarındı şemsî dülbendin çün ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 50*). [evvel,]

26. Ya iki şehd eriyüp oldu bir âb
Bular bir cān idi **evvel** iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [evvel,]
27. Aña virmezdi kimse fülûsi
Eger **evvel** zamānda gelse Cāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 27*). [evvel,]
28. Tamām iyleyüp anuñ da hayâtın
Ne **evvel** var cihānda olmaz âhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 147*). [evvel,]

evvel âhîr: Önce ve sonra; her zaman.

1. Didüm anuñ katında **evvel âhîr**
Ki ol ilden çıkup âvāre olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 124*). [evvel âhîr,]

ey: Ey, seslenme edatı.

1. Āhumı gūş iyleyüp cūş iylesen āh şabā
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gāh **ey** şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 2*). [ey,]
2. Çok zamāndur kim dil-i miskine meskendür o çin
Cān dañi olsun dilersen saña hem-rāh **ey** şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 6*). [ey,]
3. ‘Azm iderdüñ yollarına döne döne dolanup
Büy-i Leylî şemmesinden olsañ āgāh **ey** şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 8*). [ey,]
4. Bu diyāra çün dönesin tütüyā-yı çeşm için
Bizlere öñünde olsun hāk-i dergāh **ey** şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 10*). [ey,]
5. Cānum düşeli belanā **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 1*). [ey,]
6. Raħat kıomaz oldu baña **ey** dōst
Çün hāñruñ oldu gönliim alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 2*). [ey,]
7. Cānum dañi uşda saña **ey** dōst
İt hālūme güldi senden ayru (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 4*). [ey,]
8. Kaldı gören anı tañe **ey** dōst
Sen şāhid için şehid olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 6*). [ey,]
9. Ola mı müyesser aña **ey** dōst
Düşmenlerüm ile dōst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 8*). [ey,]
10. Mecnûn'ı da bir gün aña **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 10*). [ey,]
11. Şakın **ey** bî-vefā sengin-dil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 1*). [ey,]
12. Amān vir **ey** ecel müsta'cil olma
Temāyül yaraşur sen serve ammā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 4*). [ey,]
13. Şun **ey** sākî-yi devrān baña şarāb-ı cefā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 1*). [ey,]
14. Mülk-i cihāna iyleyeler pādişā beni
Ey Ĥamdî zülf-i yār ile kışşam dırāzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 13*). [ey,]
15. Ey tütü-yi şirin-leb beñzer dehenüñ kande (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 1*). [ey,]
16. Ĥüsnüñ güline karşı cān bülbül-i güyende
Ey cān-ı cihān-ārā vey dil-ber-i bî-hemtā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 3*). [ey,]
17. Piyāz ehli olan ‘āmî ne hāzz iyleye selvādan
Fenā fakırdur **ey** Ĥamdî sevādu'l-vech fi'd-dāreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 13*). [ey,]
18. Ammā ki bilimen aña yarar üstülhān mıdur
Ey Zeyd ‘Amr vāvî gibi yārdan raķīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 9*). [ey,]
19. Sen de baña tolaşmañ **ey** ardıma firāk
Zülf ü ruħından ayru düşelden ĥabibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [ey,]
20. Miħnet eliyle ideli kudümi yā firāk
Dehrüñ vişāl ü firakatine kıalma **ey** gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [ey,]

21. Gül yüzün görse hezārān ol kadar pür-cüş olur
Ey melāḥat tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [ey,]
22. Sen de baña tolaşmasañ **ey** ejdehâ firāk
Zülf ü ruḥından ayru düşelden ḥabībümün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 2*). [ey,]
23. Miḥnet eliyle ideli ḳaddümi yâ firāk
Dehrün vişāl u firḳatine ḳalma **ey** göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [ey,]
24. Ey ‘ālem-i faḥr u faḥr-ı ‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 1*). [ey,]
25. Ve **ey** âdem-i fazl u fazl-ı âdem
Âyine-i vech-i zāt-ı ‘ālî (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 2*). [ey,]
26. Gencine-i genc-i ism-i â‘zam
Ey vaşf-ı kemâl-i zāt-ı insân (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 5*). [ey,]
27. Ve **ey** zāt-ı medâr-ı devr-i ḥôş-dem
Ḥaḳ didi ṭapuña **ey** muḳaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 6*). [ey,]
28. Ve **ey** zāt-ı medâr-ı devr-i ḥôş-dem
Ḥaḳ didi ṭapuña **ey** muḳaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 8*). [ey,]
29. Ey şâhib-i maḳdem-i mübârek
Öñünce mübeşşir İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 9*). [ey,]
30. Ey ‘ālem-i ḥüccet-i ilāhî
Şer‘in yoludur ṭarîḳ-ı eslem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 11*). [ey,]
31. Ey ḥâkim-i kişver-i ḳıyâfet
Ve ey ḥâfız-ı burc-ı şer‘-i muḥkem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 13*). [ey,]
32. Ey ḥâkim-i kişver-i ḳıyâfet
Ve **ey** ḥâfız-ı burc-ı şer‘-i muḥkem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 14*). [ey,]
33. Ey seyyid-i bār-gâh-ı â‘lî
Ve ey bende-i ḥâzret-i mu‘azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 15*). [ey,]
34. Ey seyyid-i bār-gâh-ı â‘lî
Ve **ey** bende-i ḥâzret-i mu‘azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 16*). [ey,]
35. Ey şâhid-i bezm-i ḳâbe ḳavseyn
Esrâr-ı dem-i nün-ı maḥrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 19*). [ey,]
36. ‘Ālem yüzini münevver itdün
Ey çeşm-i çerâğ-ı her-dü-‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 26*). [ey,]
37. Ey mühr-nigîn-i ‘adl u iḥsân
Ve ey şadr-nişîn-i mülk-i mu‘azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 39*). [ey,]
38. Ey mühr-nigîn-i ‘adl u iḥsân
Ve **ey** şadr-nişîn-i mülk-i mu‘azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 40*). [ey,]
39. Ey ism-i mübâreküñ Muḥammed
Ve ey vaşf-ı mükerremüñ mufahḥam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 45*). [ey,]
40. Ey ism-i mübâreküñ Muḥammed
Ve **ey** vaşf-ı mükerremüñ mufahḥam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 46*). [ey,]
41. Ey Ḥamdî nu‘ût-ı Muştafâ’dan
Olduḳça mecālün olma epsem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 55*). [ey,]
42. Zemîne dön diseñ **ey** şâh-ı ḳahhâr
Döne dönmeye emründen felek-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 31*). [ey,]
43. Senüñ gibisini kim bildi **ey** pāk
Seni kim zıkr ider vaşfuñca heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 87*). [ey,]
44. Ḳıl **ey** luṭf ehli Bārî bana yārî
Çıkar çâh-ı şaḳâvetden vücüdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [ey,]
45. ‘Urūca da‘vet itdi dîn imânın
Ki **ey** ser-i risâlet ḥôş-ḥırâm ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 13*). [ey,]
46. İlâ **ey** der-mend-i lâ‘ubâlî
İrüşdüñ ḳadre añla ḳadr-i ḥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 1*). [ey,]
47. Gel **ey** ṭâlib ne şanursın bu ‘aşḳı
Olur mı gön demür gibi dımışḳı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [ey,]

48. Uyan gafletten **ey** gâfil hevâyî
Hevâ mı añladuñ ‘aşk-ı Hüdâ’yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 13*). [ey,]
49. Qadem başma işükden taşra **ey** nür
Olursun gün gibi ‘âlemde meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 105*). [ey,]
50. Ki **ey** lâlê-‘izâr u sîb-gabgab
Baña sensüz cehennem oldı mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 9*). [ey,]
51. Yüzüñ levhisüz **ey** dil-dâr-ı dil-cüy
Sebak çeşmüme olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 11*). [ey,]
52. Olur üç noқта-i şâ câna üç dâğ
Siyeh hâlûñsüz olsa **ey** yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 18*). [ey,]
53. Şaçıñsuz hâ vü hâ harfeyni **ey** yâr
Olurlar boynuma cün halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [ey,]
54. Hilâl ebrûlarûñsuz **ey** dil-ârâ
Dü hançerdür dilüme zâ ile râ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 27*). [ey,]
55. Eger şâd ile dâd ola dü bādām
Gözüñsüz harf-i gāmdur **ey** dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 32*). [ey,]
56. Ğam-ı firqat bu ise kim benüm var
Firâka düşmesün kâfir de **ey** yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 42*). [ey,]
57. Revân yirden tûrup ol serv-reftâr
Didi üftâdesine düşme **ey** yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 32*). [ey,]
58. Ki **ey** cān-ı peder ne oldı hâlün
Düşüñ midür bu miñnet ya hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 37*). [ey,]
59. Didi Mecnûn peder ne olur **ey** yâr
Cihân Leylî’dür andan ğayrı kim vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 53*). [ey,]
60. Didi tûtup elin tûr **ey** hevâ-dâr
Seni Leylî taleb iyler aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 59*). [ey,]
61. Didi **ey** pîr-i zinde Hızr-girdâr
Sözinde âb-ı hayvân çeşmesi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 63*). [ey,]
62. Ki **ey** nür-ı dü-dide қо bu kârı
‘Arab tañniyle tap vir bize ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 3*). [ey,]
63. Ne fer vire ‘arûsa hüs-n-i mäder
Çün ola zîst-şüret **ey** birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 40*). [ey,]
64. Gel **ey** cān-ı peder ‘avn iste Hâk’dan
Qazı ‘aşk u hevâ harfin sabaqdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 67*). [ey,]
65. Didi **ey** hurde-dân u hûş şemâ’il
Cemâlûñ kıble-i kavm u qabâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 3*). [ey,]
66. Ki **ey** gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N’ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 61*). [ey,]
67. Didi **ey** şîr-pençe ejdehâ-fer
Seg-i Eshâb-ı Kehfe yâr u hem-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 123*). [ey,]
68. Ki **ey** gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N’ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 61*). [ey,]
69. Atam anam taleb kılmaz kışâşı
Esen qalun siz **ey** yârân ki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 57*). [ey,]
70. Belâ-yı nâgehānî atdı düşmen
Yitürdiler beni arama **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 63*). [ey,]
71. Mecālüm qalması ārāma **ey** dōst
İñen üftâde oldı cān-ı mestüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 64*). [ey,]
72. Demidür tutasın **ey** dōst destüm
Beni itdi delü sevda-yı dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 66*). [ey,]
73. Ki varup yoluña baş qoyam **ey** yâr
Ne deñlü olsa zulm-ı bi-şümāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 92*). [ey,]

74. Anuñ ‘özrin diler luṭf-ı ‘ızāruñ
 Ƙanı Ƙandesin **ey** rūḥ-ı revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 95*). [ey,]
75. Velî yok baña senden özge bir yār
 Beni **ey** māḥ-ı nev Mecnûn sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 103*). [ey,]
76. Didi **ey** Ƙayd-ı ‘aşƘa şayd u naḥcîr
 Perîşān yıl gibi nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 70*). [ey,]
77. Didi **ey** verd-i virde tâze gülşen
 Du‘âlar Ƙallesinüñ ḥırmenisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 90*). [ey,]
78. Hevâ üstinde yapmışdur bināmı
 Du‘â ile baña **ey** mürşid-i rāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 99*). [ey,]
79. Didi **ey** nāre düşmiş nūr-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 1*). [ey,]
80. Didi **ey** gevher-i dürc-i siyādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 1*). [ey,]
81. Ki **ey** keklik saña Ƙandan bu pîşe
 Bu ṭurfa ƘahƘaha çün irdi kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [ey,]
82. Ki **ey** yār-ı cefā-kār u dil-fikār
 İ cānum gibi baḥtî Ƙara yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 124*). [ey,]
83. Cigerler yakıcı eş‘ār-ı Mecnûn
 Didi **ey** perdede perverde yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 141*). [ey,]
84. Ümîd-i vuşlatuñdur perde-dārum
 Ümîd-i vuşlatuñ olmasa **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 143*). [ey,]
85. ‘İmāret iyler idi ol ḥarābı
 Ki **ey** āvāre ‘aşîƘ itme ta‘cîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 71*). [ey,]
86. Tehî Ƙalbüñ ola a‘dāya mā‘il
 Bu ‘ahd üzre eger ṭurursañ **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [ey,]
87. Bulınmayınca bu maṭlûb-ı nā-yāb
 Didi Mecnûn’a hem **ey** bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 137*). [ey,]
88. Bir iki beyt oƘıdı ‘aşîƘāne
 Ki **ey** fāriğ unuttuñ derd-i yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 5*). [ey,]
89. Yine gönderdi ayağı toziyle
 Ki **ey** Ƙāfil Ƙabile irdi ḥizûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 45*). [ey,]
90. İder tekbîr-i fetḥi dilde tekrār
 Didi bir yār aña kim niçün **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [ey,]
91. Tazarru‘ bāşın açup dirler idi
 Ne ḥāşıl Ƙanumuzdan saña **ey** şāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 63*). [ey,]
92. Ki **ey** cān-ı mürüvvet kân-ı iḥsān
 Benem devrān elinden dil-şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 76*). [ey,]
93. AƘıtdı dilden āteş dideden ḥûn
 Ki **ey** peymāne peymāne içen Ƙan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 183*). [ey,]
94. Eşe şanduk başa gelür didiler
Ey ‘ākîl i‘tibār it bu ḥaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 23*). [ey,]
95. Esirger cān o kim imāni vardur
 Yavuz Ƙurd olma **ey** ādem ki ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27*). [ey,]
96. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşād
 Ki **ey** zālîm seğı gibi zebûn-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 23*). [ey,]
97. Yabāna gitmez ammā rāyegāni
 Hemān vech-i ma‘āşum budur **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 39*). [ey,]
98. Dir idi aña rıfƘ u riƘƘat ile
 Ki **ey** bencileyin āvāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 51*). [ey,]
99. Ḥudā şaƘlaya gözinden ṭuzaguñ
 Dilerem senden **ey** gül-büy u gül-pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 65*). [ey,]
100. Güle bülbül Ƙamn i‘lām idesin
 Ki **ey** maḥbes-i ḥabs-ı kām-ı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 69*). [ey,]

101. Niçün cāmeñ siyāh **ey** nāmesi ağ
Niçün şeb-reng olursın **ey** şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 36*). [ey,]
102. Niçün cāmeñ siyāh **ey** nāmesi ağ
Niçün şeb-reng olursın **ey** şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 37*). [ey,]
103. Ya Hindūsın yaħūd Hindū beçesin
Meger sensin ğurābü'l-beyn **ey** zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 49*). [ey,]
104. Yire sürüp yüzün ağladı Mecnûn
Didi yāre ki **ey** Bağdād-ı ihsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 61*). [ey,]
105. Tapuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden kırtar **ey** māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 109*). [ey,]
106. Didi āh iyleyüp **ey** miskīn āne
Size āhum irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 184*). [ey,]
107. Aña daħi rızā virürseñ **ey** māh
Ecel yaķam tıtınca ir eger ğiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 52*). [ey,]
108. Müşābih na'rada dīvāne dīve
Ki **ey** büt 'aşkınuñ dīvāne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 27*). [ey,]
109. Anuñla dil-berine nāme yazdı
Ki **ey** sevgülü cüftüñ ğam-güsārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 9*). [ey,]
110. Belā-keş bülbülüñ āvāre düşdi
Çü düşdüñ **ey** şeker çeng-i ğurāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 49*). [ey,]
111. Ki 'ömrümsin vefā 'ömrümde yoķdur
Beni **ey** 'ömrüm iden tapuña yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 81*). [ey,]
112. Saña 'arz iylerem diñle sözümi
O 'ahdi kim senüñle itdüm **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [ey,]
113. Senüñ ğayruña zehr-ālūde hūndur
Lebūme degmemişdür ğayruñ **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 15*). [ey,]
114. Baña ta'n itme **ey** yār-ı ķadīmüm
O kim sābit şanursın şoħbetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 24*). [ey,]
115. Melāmet iyleme kim şerm-sārem
Bu müşkil yaramuñ üstine **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 37*). [ey,]
116. Hābāb-ı eşķ olur çeşmüme **ey** dōst
Kačan sen zāħir itseñ dūd-ı āhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 44*). [ey,]
117. Ğamuñdan ağlaram olur behāne
Bu deñlü miħnet ile **ey** cefā-kīş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 77*). [ey,]
118. Daħi hācet degül ilhāh u ibrām
Cemālūñ hurrem olsun **ey** dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 85*). [ey,]
119. Dil üşürüp naşihat iylediler
Ki **ey** zār ü ğarib ü h'ōr u mehcūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [ey,]
120. Çemende okıya taħrīr ü taħrīr
Gözüñ aç sen daħi **ey** ehl-i ğikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 71*). [ey,]
121. Bu üç zulmet içinde ķalmışam zār
Niçün ötmezsin **ey** şubħuñ ğorōsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 13*). [ey,]
122. Bu dem dem urmağa yoğ ise ferrüñ
Niçün **ey** şubħ-dem hurrem degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 21*). [ey,]
123. Kıyāmet ğünine ķaldı meğer şubħ
Uyan sen bārī **ey** şem'-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 29*). [ey,]
124. Dilüñi şevķa kūtāh iylemezsın
Dön **ey** devrān baña cevri iylemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 41*). [ey,]
125. Ayağa düşdi istiğfāra ğeldi
Ki **ey** kūşe-nişin-i Necd tevbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 85*). [ey,]
126. Didi ol düşmenine **ey** birāder
Dilerseñ ıresin her yirde ğayra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 90*). [ey,]

127. Ki **ey** cān-ı peder terk iyle gaflet
O yol kim aña miḥnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 82*). [ey,]
128. Be-ma'ni gürk-i merdüm-h'ara beñzer
Var **ey** gâfil yürüyen lâf içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 51*). [ey,]
129. Yılana yaraşur çün ḥāk rûzı
Var **ey** serv ol çemende tütma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 67*). [ey,]
130. Uşanmazsın sen andan bu 'aceb tavr
Ger aşlun tâzî ise **ey** yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 73*). [ey,]
131. Dilinden atdı aña bir nice tır
Ki **ey** fâriğ unuttuñ anı ḥaylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 7*). [ey,]
132. Dir idi hem döğüp seng ile sîne
Ki **ey** şefkatlu ata kande gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 45*). [ey,]
133. Veli hiç bilmedüm kadrüñ ben aḥmak
Bu eksüklük suçın āh **ey** peder āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [ey,]
134. Taḫpuñ çün bendeden olmaya rāzî
Bu gün bağrum pāresi dirdün **ey** pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 87*). [ey,]
135. Yarın ḥışmuñdan urma bağruma tîr
Dileme ola **ey** merd-i ciger-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 89*). [ey,]
136. Niçün ol gitdi sen ḫalduñ nişānı
Didi ḡayret degül mi andan **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [ey,]
137. Varup dergāh-ı şāha didi **ey** şāh
Bu şaḫş ādem degül belki firişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 36*). [ey,]
138. Niyāz yüz urup götürüp el
Didi **ey** Zühre-i rüşen şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 41*). [ey,]
139. Niyāz itdi aña Mecnûn-ı şeydā
Didi **ey** Müşterî **ey** ḫālî'-î sa'd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 51*). [ey,]
140. Niyāz itdi aña Mecnûn-ı şeydā
Didi **ey** Müşterî **ey** ḫālî'-î sa'd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 51*). [ey,]
141. Yüz urdı ḫazretine çāre-sāzuñ
Didi **ey** Müşterî Zühre ḡulāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 63*). [ey,]
142. Revān dil dökdi itdi dil-nüvāzı
Ki **ey** necm-i sa'ādet ḫayr mı seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 23*). [ey,]
143. Ḳomadı bende ḫalka meyl ü cūşı
Senüñ de ḫile ise bāruñ **ey** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [ey,]
144. Egildi rāst servi düşdi pāya
Didi **ey** luḫfi şayd iden sibā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 39*). [ey,]
145. Didi **ey** yaram üzre tuz şaçan yār
Adum Leylî vü rüz-ı ḫālî'üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 86*). [ey,]
146. Ḥaber vir cānun için **ey** ḫaber-dār
Anuñ çün bu niyāzın iyledüm ḡuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 120*). [ey,]
147. Benümle kıldı hem 'ahd ü ḫarārı
Ki **ey** kân-ı şafā vü sāde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 149*). [ey,]
148. Ḥaberdür derd-mende ḫaste cāndan
Taḫpuña ya'ni **ey** dermānde ḫaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 181*). [ey,]
149. Ḳılarum 'arz-ı ḫālî ben şikeste
Nedür aḫvālüñ **ey** yār-ı ḫadīmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 183*). [ey,]
150. Olayduñ **ey** ḫümā hem-āşiyānum
Naşibi tîre zāḡuñ bāḡa düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 202*). [ey,]
151. Ayaḡuñ tozı tāze armaḡandur
Taḫpuñ ḫaḫrā-dimen **ey** Ḥızr-dāmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 207*). [ey,]
152. Varurdum saña noḫşānumla **ey** yār
Peder mevtinden oldum eyle ḡam-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 212*). [ey,]

153. Anı **ey** dōst hergiz kıлма maqbūl
O guşsa kim kıılır düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 234*). [ey,]
154. Dil-i pervāneden şem‘e haberdür
Ki **ey** Ka‘be cemālūñ kıble-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 19*). [ey,]
155. Yüzün görmez senüñ gibi habībūñ
Yaraşurken saña **ey** serv nāzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 27*). [ey,]
156. Gönül derdin dimişsin **ey** tabibi
Bilürsin haste hālın diñle **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 34*). [ey,]
157. Gönül derdin dimişsin **ey** tabibi
Bilürsin haste hālın diñle **ey** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 35*). [ey,]
158. Bu bir loqma yimedi hep yidi vahş
Selīm aña didi kim **ey** ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 43*). [ey,]
159. Senüñ nedür gıdān **ey** turfe insān
Didi kim her şeher dil-ber hevāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 46*). [ey,]
160. Ki budur günde bir kez cismüme kıt
Didi hācib gurūrından ki **ey** merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 21*). [ey,]
161. Hem ildi dikdi hem yudi arıtdı
Naşihat itdi kim **ey** nūr-ı dıde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 57*). [ey,]
162. Şanasın nāy içine düşdi āzer
Didi **ey** gevherümüñ pāk dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 81*). [ey,]
163. Anuñcün yıl gibi geçmezdi şafāsı
Tur **ey** gāfil yile söygenme zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 119*). [ey,]
164. Dönüp aḥvālin itdi ‘arz u tekrır
Ki **ey** iklim-i ‘aşkuñ pādışāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 89*). [ey,]
165. Gidüp ārāmı kendü itdi ārām
Buyurdi pıre kim **ey** hōş-dem ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 117*). [ey,]
166. Eger görseñ daḥi artardı zevkuñ
Didi Mecnûn ana **ey** fitne-sāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 157*). [ey,]
167. Kimüñ zıkrin ider ola güher-rız
Didi mihr ile mühr açup ki **ey** māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [ey,]
168. Oqur yāre kaşide-ber-kaşide
Ki **ey** yār-ı şafā-baḥş u vefāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 3*). [ey,]
169. Ḥarīf iseñ eger bismillah **ey** yār
Ben atlas çak idici hırka-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 6*). [ey,]
170. Demidür göçesin **ey** yār gāra
Tekellüf ‘āleminden taşradur gār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 38*). [ey,]
171. Velı olmaz tekebbür ‘ār ehli
Ḥişāra varma **ey** yār-ı ḥişārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 47*). [ey,]
172. Vücüdüm cev cev oldu hem-çü hālün
Elüñden bāde şun **ey** yār-ı sākı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 57*). [ey,]
173. Teḳarrub gösterüp kıldı ri‘āyet
Didi kandandur **ey** servi hırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 39*). [ey,]
174. Cevābı böyle virdi ol sözine
Didi **ey** serv-i nāz u nāz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 65*). [ey,]
175. Konuq olmaq baña sen ne revādur
Ey ferzend-i büzürg ehl-i nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 89*). [ey,]
176. Ki **ey** şeher-i belā iklim-i miḥnet
Hemişe bu cihān bir hāle kıalmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 128*). [ey,]
177. Kūsül yorganuña göre dimişdür
Şovutma şöḫbeti **ey** yār olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 173*). [ey,]
178. Dimiş biz de içelüm şudan **ey** şāh
İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [ey,]

179. Ki uyan üstüne gün geldi **ey** yâr
Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [ey,]
180. Anuñ gayrın nice fehm ide hüşum
Didi Leyli benem mañlûbuñ **ey** döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 51*). [ey,]
181. Muhibbümsin benem mañbûbuñ **ey** döst
Benüm ‘aşkum seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 52*). [ey,]
182. Ki olsa efserüñ devlet külâhı
Hevâya uyma **ey** murğ-ı hevâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 117*). [ey,]
183. Ki ol çehden çıkasın **ey** giriftâr
O halka halka-i zülf-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 158*). [ey,]
184. Diridi güş idenler âferin bād
Senüñ de hûb ise **ey** dil hışâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 7*). [ey,]
185. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
Çurudı gitdi hâr **ey** haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 19*). [ey,]
186. Ki **ey** puşt u penâh olan zebüne
Bu gün levh-ı peyâmuñ pür-şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 34*). [ey,]
187. Didi ol serv-i nâz itdi niyâzi
Ki **ey** mâder dükendi rüz-ı ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 67*). [ey,]
188. Qabül iyle sehl iş gibi tütma
Dilegüm bu durur **ey** ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 75*). [ey,]
189. Bil **ey** bî-çâre Leyli'nüñ habibi
Geçürdükçe cihânda rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 98*). [ey,]
190. Ki **ey** bezm-i mañabbet nañl-bendi
Şağın şimden girü itme nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 120*). [ey,]
191. Figân u süzişiyile hâl-i tengin
Didi saña ne irdi **ey** bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 21*). [ey,]
192. Tırup çarha dil uzatdı didi cüst
Ki **ey** bed-fi'l ü bed-âyin ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [ey,]
193. Döyer mi peşşe darb-ı ejdehâya
Gel **ey** peyk-i ecel vaqt-ı eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 55*). [ey,]
194. Baña bu derd ile ölmek muhaldür
Çık **ey** cân tırma cânânsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 57*). [ey,]
195. Ki bîzâr olmışam ben cân u tenden
Kesil **ey** ser ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 59*). [ey,]
196. Çık **ey** göz kim baña ‘ayn-ı zararısın
Tütul **ey** dil ki gâvgâ-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 60*). [ey,]
197. Çık **ey** göz kim baña ‘ayn-ı zararısın
Tütul **ey** dil ki gâvgâ-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 61*). [ey,]
198. Açılma **ey** dehen râh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şâd itme zâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 62*). [ey,]
199. Qodi gayrı hiñâbı yâre itdi
Didi **ey** tâze gül irdüñ hazâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 105*). [ey,]
200. Uçar pervane gözinde hayâlün
Bu gülşenden seni **ey** gül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [ey,]
201. Gümüldüñ genc iken topraga **ey** genc
O gencüñ kim yiri zir-i zemindür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 128*). [ey,]
202. Anuñ kuflı el irmekden emindür
El irmezdi saña **ey** genc-i mañzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 131*). [ey,]
203. Varam anda içem vaşluñ şarâbın
Gözüme nür idüñ **ey** gayret-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 145*). [ey,]
204. Gözin yumdı elin açdı du‘âya
Didi **ey** Hâlık-ı her-âferide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 31*). [ey,]

205. Diyüp **ey** döst virdi cān-ı pākin
O da göçdi belā ile cihāndan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 38*). [ey,]
206. Nice āteş olasın **ey** gāzab-nāk
Yire ur şöretün ṭablin kucağdan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 96*). [ey,]
207. Gözedür muhlişi kaçmağa kâbil
Yüzine bensin **ey** ādem cihānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 155*). [ey,]
208. Zihî ni‘met ki olmaz intihāsı
Ḳal **ey** dil ‘ālem-i ḥākide pākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 89*). [ey,]
209. Muḥibbe şanma ḥizmet zaḥmet iyeler
Var **ey** kâzib ko bu da‘vāyî zinhār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 25*). [ey,]

eyle: Öyle, o şekilde, o biçimde.

1. Elüm ṭuta didüm ṭutduñ ayağum
Düşürdüñ **eyle** ḳalmadı ṭayağum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 8*). [eyle,]
2. Şu resme kim uğundi tā seḥer-gāh
Ṭabanca urdı Leylī **eyle** muḥkem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 23*). [eyle,]
3. Ol anlara musallaṭ çün Süleymān
Gürüh-ı vaḥşe **eyle** ḥükm iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 35*). [eyle,]
4. Söyünür **eyle** kim yanmadı bir dem
Şular kim bu cihānda yile bindi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 112*). [eyle,]
5. Üzüldi **eyle** kim ümmid üzüldi
Ne ḥoşdur deme perhiz-kāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 48*). [eyle,]
6. Şorardı yārini kimi görürdi
Dilin ‘aşḳ odı **eyle** iyledi germ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 15*). [eyle,]
7. İver **eyle** ki birbirine göymez
Esüp bād-ı ḥazānı gāh gāhī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 8*). [eyle,]
8. Dem-i dil ḳaṭresiyle dāne dāne
Ṭolar ol ḳatre nāra **eyle** vāfir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 39*). [eyle,]

eyle: O kadar, o derece.

1. Dürülmiş yüzi açıldı çü nāme
Şafādan **eyle** itdi cūs vecdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 163*). [eyle,]
2. Cihānuñ bir pula almaz zerin ol
Maḥabbet **eyle** bî-hüş itmiş anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 41*). [eyle,]
3. ‘İkāl-ı pay u ‘aḳl u dide tārik
Yol **eyle** ince gūya müy-ı bārık (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 82*). [eyle,]
4. Güc imiş **eyle** kim cāndan uşandum
Yakında kim ṭapuñdan dūr düşdüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 52*). [eyle,]
5. Ki yıkdı zelzeleden kūh-ı Necd’i
Anı mest itdi **eyle** şevḳ-ı nāme (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 165*). [eyle,]
6. Varurdum saña noḳşānumla ey yār
Peder mevtinden oldum **eyle** ḡam-nāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 213*). [eyle,]
7. Nitekim bāde-i Firdevs-i ā‘lā
Būyuñ birle ki **eyle** olmuşam mest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 61*). [eyle,]

eyle: Öyle, öyle bir.

1. Nitekim beyzâdan tûti-beçe ser
Bitürmiş dâmen-i küh **eyle** ter gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 13*). [*eyle,]*

eyle: Öylece.

1. Çün oldı Nevfelî'lerden bürîde
Binüp yile yiler **eyle** şitâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 5*). [*eyle,]*

eyle kim: Öyle ki.

1. Al iden anı zulm ile itdügi kanımdur
Oldum hayâl-i hüsnüñe müstağrak **eyle kim** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 3*). [*eyle kim,]*

eymân: Yeminler, sözler.

1. Kanı imân kanı **eymân** u peymân
Başup kâfir rakîbi tutduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 184*). [*eymân,]*

eyvâh: Eyvah! Ne yazık!

1. Meğer Leylâ'nuñ itdi aq gülin yâd
Didi **eyvah** dirigâ kim garîbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 7*). [*eyvah,]*
2. Hemân açdı zebân-ı âteş-âlûd
Ki **eyvâh** n'ideyin bî-çâre kaldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 87*). [*eyvâh,]*

eyvân: Köşk, büyük salon.

1. Semendüñ sürmege meydân senüñdür
Çadem **eyvânına** rence-çadem kııl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 37*). [*eyvânına, -i, -na]*

eyyâm: Günler; zaman, devir.

1. Anı nüş iyledi bir nice **eyyâm**
İşi bî-çârenüñ şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 70*). [*eyyâm,]*
2. Erür her dem oduñdan bağırı yağdı
Dürildi 'ömrüm **eyyâmı** çü nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 91*). [*eyyâmı, -i]*

ez: Ezmek.

1. Düzerdi haste Mecnûn'a cevâbı
Midâd idüp ciger kanın **ezerdî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 113*). [*ezerdî, -er, -di]*

ez: Ezmek II dövmek.

1. atı Őuride oldu ol haberden
Bu sevdadan midad-ı taze **ezdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 7*). [*ezdi, -di*]

ezel: *Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.*

1. Meger ‘aşk ile gelmişti **ezelden**
Anuñ-çün hazzı var idi güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 73*). [*ezelden, -den*]
2. Muhabbet zâhir oldu gevrherinde
Ezelden var idi çün cevherinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 90*). [*ezelden, -den*]
3. ‘Arabda ‘Âmirî olan güzelden
Güzel olmaz muqarrerdür **ezelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 184*). [*ezelden, -den*]
4. Degül ‘âriflere maħfî bu hâlet
Ezeldendür ‘adâvet hem şadâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 160*). [*ezeldendür, -den, -dür*]
5. Belâsuz olıma ‘aşk âşinâsı
Ezelden ben ğaribüñ kütî ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 17*). [*ezelden, -den*]
6. Vücüdum gencinüñ yâkütî ğamdur
Ezelden ben faķirüñ ğam hüydur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 19*). [*ezelden, -den*]
7. Ezelden baña kısmet âh enindür
Kimesne pendile açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 14*). [*ezelden, -den*]
8. Yolarken hasret-i yâr ile müyî
‘Arabda âdet idi bu **ezelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 95*). [*ezelden, -den*]

ezelden: *Baştan beri, eskiden beri.*

1. ızın da virmedi aña ucuz hem
Budur ‘âdet **ezelden** ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 57*). [*ezelden,]*
2. Delürdi taĝa düşdi hâste bülbül
Diken urur **ezelden** ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 63*). [*ezelden,]*

ezelî: *Çok eskiden beri, öteden beri.*

1. Her biri hasûdı güldürüp aĝlatma hâ beni
Sultân-ı ‘aşkuñuñ **ezelî** pây-i taħtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 7*). [*ezelî,]*

ezhâr: *Çiçekler.*

1. Çiçekler gibi reng-â-reng ni‘met
Bu **ezhâr** içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 11*). [*ezhâr,]*

ezhâr-ı ğarâ’ib: *Türlü türlü çiçekler, farklı bitkiler.*

1. Gögi zeyn itdi envâr-ı kevâkib
Yiri naķş itdi **ezhâr-ı ğarâ’ib** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 58*). [*ezhâr-ı ğarâ’ib,]*

F

fahr: Övünme, büyülenme.

1. Hayâtumdur benim yar için ölmek
Benüm **fahrumdur** anuñ-çün döğülme (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 40). [fahrumdur, -um, -dur]

fahr-ı 'âlem: Alemin iftiharı.

1. Ki aña hâdim ola şâh-ı hübân
Buyurdu **fahr-i 'âlem** seyyidü'l-kavm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 23). [fahri-i 'âlem,]

fahr-ı 'âlem: Âlemin, kainatın övüncü; Hazreti Muhammed.

1. Ey 'âlem-i fahr u **fahr-ı 'âlem** (Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 1). [fahri-i 'âlem,]
2. Şefâ'atden dem ura **Fahr-ı 'âlem**
Za'îf ümmetlerinden cümle 'âşî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 26). [fahri-i 'âlem,]

fâhte: Üveyik kuşu, yabani güvercin.

1. Seherde **fâhte** evrâdi gū gū
İşidüp bu hitâbı itmeyen cūş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 48). [fâhte,]

fâik: Daha üstün, tercih edilecek üstünlükte, müreccah.

1. Ki hiç şıgmaz yoluna toğrınıñ kec
Çün oğda istikâmet **fâik** oldı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 127). [fâik,]

fak: Fakirlik, yoksulluk.

1. Tururdu diñleyüp ağızında barınak
Didi ger fakr u **fakum** olmasa bol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 51). [fakum, -um]

fakir: Zavallı, çaresiz, aciz, yoksul, muhtaç.

1. Añuñ-çün mâli harc itdü firāvân
Fakire çok 'atâlar itdi ihsân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 62). [fakire, -e]
2. O yola gitmemeye yoğdur imkân
Çamu bay u **fakir** ü şâh u çâker (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45). [fakir,]

fakir: Yoksul, muhtaç II zavallı âşik.

1. Vücüdüm gencinüñ yâkütü gamdur
Ezelden ben **fakirün** gam hüydür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 19). [fakirün, -ün]

2. Ne lâyiğdur **fakîre** şâh-zâde
Virilse hayfdur şekker gurâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 90*). [*fakîre, -e*]

fakîre: Yoksul kadın.

1. Kariya yalvarup hâlini şordı
Didi bir tûl kariyam ben **fakîre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 23*). [*fakîre,]*

fakr: Kişinin kendini her zaman Allah'a muhtaç hissetmesi, Allah'ın varlığı karşısında kendi varlığını yok sayması anlamında tasavvuf terimi.

1. Nice rāhat ola **fakr** ehli bunda
Dilerseñ olasin bu demde rāhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 32*). [*fakr,]*

fakr: Fakirlik, yoksulluk, eksiklik.

1. Tırurdu diñleyüp ağızında barınak
Didi ger **fakr** u fâqum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 51*). [*fakr,]*

fakr sevâdu'l-vech fi'd-dâreyn: Fakir, iki cihanda da siyah yüzlüdür. Bundan anladığımız siyah yüz Cenab-ı Hakk'ın nurundan başka rengi kabul etmez, demektir. Zira Cemal-i İlahî'nin güzelliği renlerden arınmış kalblerde ziyadesiyle tecelli eder. Kurbet ehli Cemal-i İlahî'ye baktıktan sonra, artık gözleri O'nun cemalinden başkasını görmez olur. Ve bu suretle Cemal-i İlahî'den başkasına da bakmazlar bakamazlar. O'nun muhabbetinden rızasından vuslatından başka bir şey istemez olurlar. Çünkü Cenab-ı Hakk insanı Zat-ı İlahisini tanımaya için yaratır. İnsan da ne maksadla yaratıldı ise ona göre hareket etmesi vacibtir.

1. Piyâz ehli olan 'âmî ne hazz iyleye selvâdan
Fenâ fakrıdur ey Hamdî sevâdu'l-vech fi'd-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 13*). [*fakr sevâdu'l-vech fi'd-dâreyn,]*

fâl: Uğur; birtakım usullerle insanların talihi ya da geleceği hakkında bir şeyler belirlemek, söylemek.

1. Ki ölmedin bulam tâ 'ömr-i bâkî
Hüceste **fâldur** bezmünde şahbâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 59*). [*fâldur, -dür*]

falân: Falan kişi.

1. Anuñ bir harfi ammâ key hañadur
Didüñ öldi **falân** kodı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 37*). [*falân,]*

fâl-ı sa'âdet: Mutluluk talihi.

1. Dürilse nice katı bağlar atı
Çün irdi Nevfel'e **fâl-ı sa'âdet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 51*). [*fâl-ı sa'âdet,]*

fānī: Bekası olmayan, fena bulan, devamsız.

1. Müdebbirler maḳāmın ʃuta aḫmak
Ḳanı Mecnûn gibi ‘aşḳ ile **fānī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 29*). [*fānī,]*

fānī ol-: Son bulma, sona erme.

1. Ki baḫtum gibi raḫtum olsa fānī
Ḳanı bir şā‘ıḳa ya şarşar-ı saḫt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 42*). [*fānī ol-, -sa]*

fānūs: Küre veya silindir şeklinde cam kapak.

1. Öter ney nitekim minḳār-ı ḳaḳnūs
Odından sîneler olmış çü **fānūs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 116*). [*fānūs,]*

fāriḡ: Gāile ve gürültüden uzak, rahat, âsûde.

1. Ki ya‘nī mürde **fāriḡdür** kefenden
Dü ‘ālemden o kim taşra ḳurar taḫt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 10*). [*fāriḡdür, -dür]*
2. İşiden derd-mendi taḡlar idi
O **fāriḡ** medḫ ü zemminden cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 3*). [*fāriḡ,]*
3. Yatur bî-hüş **fāriḡ** her eḫadden
Ġam-ı dil-berden özge maḫremi yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 64*). [*fāriḡ,]*
4. Anuñ taş baḡrı baḡruñda senün taş
O senden **fāriḡ** ü sen aña meşḡül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [*fāriḡ,]*
5. Bir iki beyt oḳıdı ‘aşıḳâne
Ki ey **fāriḡ** unutduñ derd-i yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 5*). [*fāriḡ,]*
6. Olursa ümm-i ġıylān ola māder
Yürür āzāde **fāriḡ** cān u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 19*). [*fāriḡ,]*
7. Dilinden atdı aña bir nice tîr
Ki ey **fāriḡ** unutduñ anı ḫayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 7*). [*fāriḡ,]*
8. Ben oldum mübtelâ-yı ḫabs-ı perde
O **fāriḡ** pāsbān ile ‘asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 99*). [*fāriḡ,]*
9. Dili meşḡül-i dil-ber **fāriḡ** erden
Varup oturdu bir yol üzre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 22*). [*fāriḡ,]*
10. O ḫāzır olıcaḡ gizlerdi odi
Egerçi **fāriḡ** idi şoḫbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 33*). [*fāriḡ,]*

fāriḡ ol: Feragat etmek, geri durmak, uzak kalmak.

1. Sibā‘uñ dehşetinden ḫuymadı il
Yatur ol fāriḡ olmuş yok hevesler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 177*). [*fāriḡ ol, -mış]*

fāriḡ ol: Feragat etmiş, vageçmiş olmak.

1. Yetim ü 'âşık u Mecnûn-ı miskîn
Çü fâriğ oldu pîrûn mâteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 5*). [*fâriğ ol, -dı*]

fâriğü'l-bâl: *Kanattan kurtulmuş (Her türlü dünyevi kayıttan kurtulmak bağlamında).*

1. Geçerken rûz-ı ni'metde şeb ü rûz
Uçarken bâğ içinde **fâriğü'l-bâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 39*). [*fâriğü'l-bâl,]*

fark: *Fark, ayırım.*

1. Yarasin yâr **farkın** itmeyüp fark
Ururken şabl gibi na'ra hâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 110*). [*farkın, -ın*]
2. Aramuzda bu deñlüdür hemân **fark**
Ki anuñ süzi ocağı beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 54*). [*fark,]*

fark: *Farkına varmak, fark etmek.*

1. Biraz dem dîtredi vü düşdi bî-hüş
Şan indi deldi gökden şâ'ika **fark** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 41*). [*fark,]*

fark: *Baş, tepe, üst.*

1. Çala şādî-қudûmün şehriyâra
Günüñ zerrin şabaқ **farkında** hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 27*). [*farkında, -i, -n, -da*]
2. Қıl eksilmeye fark-ı devletinden
O **farkuñ** bir kılm fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 7*). [*farkuñ, -uñ*]
3. Şanur gören tenin yüz başlu tinnin
Görinür **farkı** üzre berқ-ı miğfer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 9*). [*farkı, -i*]
4. Yüzi şolmış şararmış dide pür-ñün
Yürür pür-ğuşşa eşke ğarқ tâ **fark** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 7*). [*fark,]*
5. Gelür **farkında** қor tâbende gevher
Çü Mecnûn nergisi uyğuya қandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 86*). [*farkında, -m, -da*]
6. Şan oldı şems **farkı** maţla'ı mâh
Tenin ğarқ iyleyüp bÿy-ı 'abîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 52*). [*farkı, -i*]
7. Қuşatmışdur seni çün halka-i mâr
Eger kim **fark** iderseñ **fark** u pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 79*). [*fark,]*
8. Zamānuñ **farkı** fevķi ola cāyuñ
Tevāzu' her kimüñ kim ola zeyni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 102*). [*farkı, -i*]
9. Bulursın ejdehâ **farkında** cāyuñ
Yılan **farkında** 'ayş itmek yalandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 80*). [*farkında, -m, -da*]
10. Bulursın ejdehâ **farkında** cāyuñ
Yılan **farkında** 'ayş itmek yalandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 81*). [*farkında, -m, -da*]
11. Öter **farkında** her servüñ tezervi
Açılmış taze güller cām-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 32*). [*farkında, -i, -n, -da*]

fark eyle-: *Ayırmak, koparmak.*

1. Kıl eksilmeye fark-ı devletinden
O farkuñ bir kılın fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 7*). [fark eyle-, -se]

fark it: *Ayırt etmek, ayırmak.*

1. Kimi kimden idersin ayırıp fark
Ben ol dem oluram bu güşşadan dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 162*). [fark it, -er, -sin]
2. Zihî nefis-i nefis hōş-zāt u hōş-büy
Hāṭadan fark idüp ‘ayn-ı şavābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 57*). [fark it, -üp]

fark it: *Bir şeyin var olduğunu anlamak, sezmek, farkına varmak.*

1. Bir oldı yār u aḡyar itmezsem fark
Maḡabbet eyledi kendüye meftūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 64*). [fark it, -mez, -em]
2. Kūşatmışdur seni çün halka-i mār
Eger kim fark iderseñ fark u pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 79*). [fark it, -er, -señ]
3. Yarasın yār farkın itmeyüp fark
Ururken ṭabl gibi na‘ra hā’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 110*). [fark it, -me, -yüp]

fark iyle: *Farkını ortaya koymak, ayırmak.*

1. Zihî Fārūk kim fark iylemiştir
Nice zen var ise işi bügüdüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 66*). [fark iyle, -miş, -dür]

fark-ı devlet: *Devletin başı.*

1. Kıl eksilmeye fark-ı devletinden
O farkuñ bir kılın fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 6*). [fark-ı devlet, -i, -n, -den]

fark-ı farkadan: *Ferkadân yıldızlarının üstü, göğün en üst noktası.*

1. Maḡall idindi fark-ı farka danı
Şu gibi her mizāca hōş-güvār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 104*). [fark-ı farkadan, -ı]

fark-ı her ferika: *İnsanların başı, kafası.*

1. Döner arada cām-ı tiğ u ḡançer
Kılıç kār itdi fark-ı her ferika (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 27*). [fark-ı her ferika,]

fārūk: *Ayrı. Hak ile bātılı birbirinden ayıran.*

1. Zihî Fārūk kim fark iylemiştir
Nice zen var ise işi bügüdüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 66*). [fārūk,]

farz: Mutlak surette yapılması gereken.

1. Benüm boynumadur bunun vebâli
Anuñ rızâsı bildi kendüye **farz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 65*). [*farz,]*

fâş: Açığa çıkarmak, belirgin hale getirmek.

1. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O pinhân sen anuñ-çün ‘âleme **fâş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 87*). [*fâş,]*

fâş ol: Herkesçe bilinir olmak, aşikar etmek.

1. Çün oldı hâlka Mecnûn kışşası fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 1*). [*fâş ol, -di]*

fâsid: Bozuk, yanlış, fesat, karıştırmacı.

1. Ne bey^ç ola kim âhîr **fâsid** olmaz
Cihân ‘ayyârdur dâ’im işi rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [*fâsid,]*

fâsid it: Bozmak.

1. Temâşâ-yı gülistân itdi Leyli
Gülüñ gülşende bey’in fâsid itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 5*). [*fâsid it, -di]*

faşih: Güzel, ahenkli, açık ve anlaşılır şekilde söz söyleyen.

1. Baş eğmezse anuñ gibi **faşîha**
Zihî dürr-i yetim-i baħr-ı mevvâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 16*). [*faşîha, -a]*
2. Suħan-güy u **faşih** ü pârsî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 1*). [*faşih,]*

faşl-ı bahâr: Bahar mevsimi.

1. Demidür ola bu dem ğamdan âzâd
Zemân-ı hürrem ü faşl-ı bahârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 25*). [*faşl-ı bahâr, -ân]*

faşl-ı nev-bahâr: İlbahar mevsimi.

1. Öter ĳonmuş nitekim dürrütü’t-tâc
Çü faşl-ı nev-bahârı gördi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 59*). [*faşl-ı nev-bahâr, -ı]*

fazâhat: Ahlaksızlık, edepsizlik, alçaklık.

1. Delüye uyma şıgmaz ad u şane
Zihî müşkil **fazāḥat** zî-melâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 159*). [*fazāḥat,]*

fazîh: *Ahlaksızlık, edepsizlik, alçaklık.*

1. Fezāḥat noktasın buldı muḳarrer
O nükte nokta olur ol **fazîḥa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 15*). [*fazîḥa, -a]*

fazîhet: *Ahlaksızlık, edepsizlik, alçaklık.*

1. Ciger-güşem ḳanı ‘âr ile ğayret
Saña lâyıḳ degüldür bu **fazîhet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 60*). [*fazîhet,]*

fâzil: *Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.*

1. Ebü Cehl’e peder olursa **fâzil**
O cehle bu fâziletten ne ḥâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 41*). [*fâzil,]*

fâzilet: *İyi huy, erdem, güzel ahlak.*

1. Ebü Cehl’e peder olursa fâzil
O cehle bu **fâziletten** ne ḥâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 42*). [*fâziletten, -den]*

fâzil: *Bilim, hüner, marifet.*

1. Kemâl u **fâzil** u ‘irfân mecma‘ıdur
Bu deñlü **fâzil** ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 112*). [*fâzil,]*
2. Kemâl u **fâzil** u ‘irfân mecma‘ıdur
Bu deñlü **fâzil** ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 113*). [*fâzil,]*

fâzil-ı âdem: *İnsanların en faziletlisi (Hz. Muhammed).*

1. Ve ey âdem-i fâzil u **fâzil-ı âdem**
Âyine-i vech-i zât-ı ‘âlî (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 2*). [*fâzil-ı âdem,]*

fâzil-ı cūdun: *Cömertlik, iyilik.*

1. Ḳapuñdur secde-gāhı ol sücūdun
Zihî cünbiş ki maḥzâ **fâzil-ı cūdun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 36*). [*fâzil-ı cūdun, -un]*

fedâ iyle: *Feda etmek, uğruna vermek.*

1. Sığışmaz bir tane ya‘nî iki cān
Fedâ iylemişem ben sana cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 21*). [*fedâ iyle, -miş, -em]*

fedā ol: *Feda olmak.*

1. Bu sāza dā‘imā olsun naşībūñ
Fedā olsun cemāl-i yāra cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 13*). [*fedā ol, -sun*]

fedāyi: *Canımı vermeye hazır, ölümü göze alan.*

1. O düşmen fetḥine iylerdi tekbîr
Biz anuñ yolına olduk **fedāyi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 153*). [*fedāyi,]*

fedā-yı yār: *Sevgilinin yolunda feda olan şey.*

1. Fedā-yı yār için besler dil bu cānı
N’ider yār olmasa cān u cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 45*). [*fedā-yı yār,]*

fehm it: *Anlamak.*

1. Maḥabbet da‘vîsin kılmaya nā-merd
Sözün fehm itmeyüp her cāhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 25*). [*fehm it, -me, -yüp*]
2. Kî uyan üstüne gün geldi ey yār
Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözünden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 45*). [*fehm it, -me, -yüp*]
3. Anuñ ğayrın nice fehm ide hūşum
Didi Leylî benem maḥlûbuñ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 50*). [*fehm it, -e*]

fehm it: *Anlamak, düşünmek.*

1. Sükûtumdan rızā fehm itdi nādān
Baña ol dem nikāḥ-ı fāsîd olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 32*). [*fehm it, -di*]
2. Anı fehm itmeyüp kaçdı kenāre
O kim yādına gelmez kendü cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 68*). [*fehm it, -me, -(y)üp*]

fehm it: *Anlamak. II Tanımak.*

1. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Ṭolupdur ‘aşk ile bu çeşm ü gūşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 48*). [*fehm it, -men*]
2. Beni fehm itmemek ṭurfa sözümden
Yakarken sînede pervāne dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 56*). [*fehm it, -me, -mek*]
3. Niçün fehm itmeye bûyından anı
Didi Mecnûn beni ‘aşkuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 60*). [*fehm it, -me, -ye*]

fehm iyle-: *Anlamak, kavramak.*

1. Muḥabbet ḥālîni vehm iylediler
Ne vehm itmek ‘ayān fehm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 20*). [*fehm iyle-, -di, -ler*]

2. Ğanī fehm iylemez muhtāç hālin
Ne bilsün sūzişi bī-dāğ olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 92*). [*fehm iyle, -mez*]

felâh bul: *Selamete ermek, kurtulmak.*

1. Ya dil germinden āh-ı serd irişdi
Eger bu ‘uğdeden bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 63*). [*felâh bul, -a*]

felek: *Ar. Gök, asuman.*

1. Felekde ahterüñ tâbende olsun
Cihândan ben gönildüm sen esen kal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 160*). [*felekde, -de*]
2. Felek pertevlerinden zer-şemâ’il
Demürden kal’aya dönmiş felekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 4*). [*felek,]*
3. Eceldür kim **felekden** ola nâzil
Gel imdi el uyu gâfil hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 68*). [*felekden, -den*]

felek: *1. devamlı şikâyet edilen kader, baht, talih (olumsuz bağlamda) // dünya 2. gökyüzü.*

1. Felek kim cünbişi devri aradı
Sücüdi dâ’im itmekdür murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 33*). [*felek,]*

felek: *Dünya II Gökyüzü.*

1. Felek naţ’ında mât iyledi mâhı
Çamer ruhlı nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 10*). [*felek,]*
2. Cihân her hükmine fermân musaḥḥar
Felek yayın eger bī-ḳabza ḳabzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 5*). [*felek,]*

felek: *Baht, talih, kader.*

1. Şarâb-ı mihr ü vefâ görünür serâb-ı cefâ
Felek didükleri bir beyzâ-yı müdevverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 7*). [*felek,]*
2. Felek çün itdi yârından anı ferd
Teb-i hicrân yüzün itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 19*). [*felek,]*
3. Felek puştında zeyn itdi ‘imârı
İdüp şadr-ı ‘imârîde cülûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 2*). [*felek,]*
4. Felek urdı zemîne ahterümi
Küşâde defterüñ pâyende olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 158*). [*felek,]*
5. Felek anuñla güyâ tâze gülşen
O gıce çeşm-i Mecnûn-ı şadef-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 102*). [*felek,]*
6. Ḳatı müşkil olur şaḳlasın Allah
Felek aña bu resme ḳahr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 37*). [*felek,]*
7. Yidi bir dâne tut gibi anı ḥāk
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 143*). [*felek,]*
8. Ṭağılmış cismi ḳalmış üstüḥ’ânı
Felek anuñ da bozmuş hey’etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 189*). [*felek,]*

9. Felek Mecnûnı düşdi yiñi derde
Anuñ-çün gözlerin yummaz seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 2*). [felek,]
10. Beni hışmuñ odı da virse bâda
Felek ger topraqumdan düze desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 31*). [felek,]

felek: *Dünya, âlem.*

1. Cemâlüñ görmege biñ biñ gözi var
Felek atlas döşendi başasın pây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 21*). [felek,]
2. Dibinde havz u ravza hûb hâlî
Felek havzı mişâlinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 15*). [felek,]
3. Kime guşşa virür kim âhir olmaz
Felek kim yok şebât üzre binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 131*). [felek,]
4. Felek devrinde bakup kıldı nâle
Türup haykırıldı ol resme şegâb-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 24*). [felek,]

felek: *Dünya, gökyüzü, sema.*

1. Ayağuß tozına hep muntazırdur
Felek kim niçe rüşen yılduzı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 19*). [felek,]
2. Cihân şan qara ağ ile bürüñdi
Felek yılduzları döñdi çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 3*). [felek,]
3. Felek pertevlerinden zer-şemâ'il
Demürden kal'aya döñmiş **felekler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 5*). [felekler, -ler]

felekten şikâyet it-: *Talihten yakınmak.*

1. Şikâyet nice itmeyen felekten
Ki ayırdı senüñ gibi melekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 39*). [felekten şikâyet it-, -me, -(y)en]

felek-vâr: *Felek gibi.*

1. Zemîne dön diseñ ey şâh-ı qahhâr
Döne dönmeye emrüñden **felek-vâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 32*). [felek-vâr, -sun]

fenâ: *Yokluk, yok olma.*

1. Şafâ-yı la'l-i Leyli nüş-ı Şîrîn
Zihî lezzet ki yok yok anuñ **fenâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [fenâsı, -sı]
2. Bekâ zevkîn **fenâda** bulmuş idi
Beden efsürde olmuşdı fenâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 18*). [fenâda, -da]

fenâ: *Kulun benliğinin Allah'ın varlığında yok olması, eşyanın nazarından silinmesi, kesret aleminin kayıtlarından sıyrılıp Hakk'ın tasarrufu altına girmesi hali, fenafillah.*

1. Beķā zevķın fenāda bulmış idi
Beden efsürde olmuşdı **fenādan** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 19*). [*fenādan, -dan*]
2. Piyāz ehli olan ‘āmī ne hazz iyleye selvādan
Fenā fakrıdur ey Ħamdī sevādu’l-vech fi’-d-dāreyn (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 13*). [*fenā,]*

fenā: *Fânî, geçici. Sonu olan.*

1. Fenādan göçdi ķondı cāvidāna
Cihān anuñ daķı işin ķayurdu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 44*). [*fenādan, -dan*]

fenn: *Herhangi bir konuya ait olan ilim, bir ilim kolu, hüner, marifet, sanat.*

1. řafā dīvānına sultān-ı ā‘zam
Belā **fenninde** burhān-ı müselleme (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 4*). [*fenninde, -i, -nde*]
2. řafā **fenninde** řāhib-mezheb idi
Belālar seyline olmuşdı hāřāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 4*). [*fenninde, -i, -n, -de*]

fer: *Parlaklık, aydınlık, nur.*

1. Kapuñda dide-i ‘akluñ **feri** yok
Ne dide secde itmeķe seri yok (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 77*). [*feri, -i*]
2. Çiçek gerçi dirahıta zib ü **ferdür**
Velī maķřūd olan andan řemerdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 23*). [*ferdür, -dür*]

fer vir-: *Aydınlıtmak, ışık vermek; mutluluk vermek, ferahlık vermek.*

1. Ne fer vire ‘arūsa hūsn-i māder
Çün ola zişt-şuret ey birāder (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 39*). [*fer vir-, -e*]

ferāķ: *Vazgeçme, el çekme, bırakma.*

1. Ķararmıř göñlinüñ hem-hāli gördi
Didi hālün **ferāķ** u menzilün baķ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 35*). [*ferāķ,]*
2. Didi Leylā’ya istignā yüzinden
Ferāķum var benüm ay ile günden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 47*). [*ferāķum, -um*]

ferāķat: *Vazgeçme, el çekme, bırakma.*

1. Acıyup her birinüñ yandı cānı
Ol anlardan **ferāķat** ‘āleminde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 119*). [*ferāķat,]*
2. Hemān menzil **ferāķat** ‘ālemidür
Velī bu ķuřça cān itdükte pervāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 18*). [*ferāķat,]*
3. Yatur bī-hūř olup bī-nūř-ı bāde
Ferāķat cıbine çekmiş serin ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 39*). [*ferāķat,]*
4. Oda şaldı **ferāķat** mişesini
Oturup hücrede tırķurdu keydi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 24*). [*ferāķat,]*

ferah: *Gönül açıklığı, sevinç, sevinme.*

1. O şem' ağlardan hânde şüretinden
Güler şem'î **ferah** nûrî söyünmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 67*). [*ferah,]*
2. Feraḥ gūyende efḡān epsem oldu
İlinde lāle-veş la'lîn piyāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 12*). [*ferah,]*
3. Benümle ḡam **ferah** ben ḡuşşadan şād
Dilüm teşne egerçi ḡarḡ-ı ābem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 10*). [*ferah,]*

ferāmüş it: *Unutmak.*

1. Ḳadīmî yāri da itme ferāmüş
Elüñden göñlümi şād itmedüñ hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 40*). [*ferāmüş it, -me]*
2. İdüp bu miḡnet ü derdi ferāmüş
Bu şu'le kim ciḡer yaḡar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 140*). [*ferāmüş it, -üp]*

ferāmüş iyle: *Unutmak.*

1. Ne görse söylemez iyler ferāmüş
Olur āvāre gerçi ḡār ehli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 44*). [*ferāmüş iyle, -r]*
2. Otur şimden girü şermende ḡāmüş
Ḳo mekteb dersini iyle ferāmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 98*). [*ferāmüş iyle,]*
3. Yüri var iyle bu fikri ferāmüş
Bunı böyle didi vü oldu ḡāmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 155*). [*ferāmüş iyle-,]*

ferd: *Yalnız.*

1. Ki zevcinden dilin itmiş anuñ **ferd**
Ümüd-i yāre göñliñ bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 76*). [*ferd,]*

ferd it-: *Ayırarak.*

1. Felek çün itdi yārından anı ferd
Teb-i hicrān yüzün itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 19*). [*ferd it-, -di]*

ferd ol: *Soyutlanmak, uzak olmak.*

1. İkimüz de belādan olmaduḡ ferd
Benem ol Leyli didüḡi siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 50*). [*ferd ol, -ma, -duḡ]*

ferd-i ḡudā: *Allah'ın tekliḡi.*

1. Degül ferd-i ḡudā'ya iş nüḡüfte
Egerçi ol ḡelāle virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 120*). [*ferd-i ḡudā, -ya]*

ferhād-ı miskîn: *Zavallı Ferhad.*

1. Kimi Mecnûn kimi **Ferhād-ı miskîn**
Bahâne arada Leylî vü Şîrîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 49*). [*ferhād-ı miskîn,]*

ferište: *Melek.*

1. Ferište hırzı gibi bî-gezendem
Beni kahr-ı belâ hōş-hū idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 140*). [*ferište,]*
2. Cemâl-i ‘âlem üzre müşk şaçdı
Aña hōş h’âb gösterdi **ferište** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 17*). [*ferište,]*
3. Gül-i cennet gibi maḥbûb u zibâ
O ferş üstinde var iki **ferište** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 43*). [*ferište,]*

fermân: *Emir, irade, buyruk.*

1. Bu gün **fermānuñuñ** oldu muṭî‘î
Velî bu şerbeti Mecnûn’a virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 94*). [*fermānuñuñ, -uñ, -uñ]*
2. Muṭî‘em cümle **fermânına** şāhuñ
Çekerseñ tîguñı uş cān u serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 80*). [*fermânına, -ı, -na]*
3. Zihî sulṭān ki ‘âlem aña **fermân**
Nihān ‘ilmi kâatında günden izhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 2*). [*fermân,]*
4. Cihān her ḥükmine **fermân** musaḥḥar
Felek yayın eger bî-ḳabza ḳabzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 4*). [*fermân,]*
5. Hevāmı ḥükümüme **fermân** idüpdür
Maḥabbet nârdur ben ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 150*). [*fermân,]*

fermân kıl: *Emretmek, buyurmak.*

1. Birine ḳullarından ḳıldı fermân
Didi ol bî-günāh āḥūyî gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 32*). [*fermân kıl, -dı]*

ferr: *Parlaklık, aydınlık.*

1. Ruḥı nîlüferi kim **ferre** yitmiş
Zî nîlüfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 157*). [*ferre, -e]*
2. Ziyāsı her ne deñlü olsa vāfir
İrişmez aya yılduz **ferri** zāhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 72*). [*ferri, -i]*

ferr: *Güç, kuvvet.*

1. Bu dem dem urmağa yoğ ise **ferrüñ**
Niçün ey şubḥ-dem ḥurrem degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 20*). [*ferrüñ, -üñ]*
2. Cemālî nūr u **ferr** ile mükemmel
Gül ü reyhān elinde tāze tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 56*). [*ferr,]*

fers: Zemin, yer yüzü.

1. Zemîn **fersi** bisâṭ-ı hikmetüñdür
Semâ ‘arşı binâ-yı kudretüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 23*). [*fersi, -i*]
2. Kılur **fersi** nebât ile müzeyyen
Koyar ol kudret ü ‘ilm issi Bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 10*). [*fersi, -i*]
3. Gül-i cennet gibi maḥbûb u zibâ
O **ferş** üstinde var iki ferîşte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 43*). [*ferş,]*

fersah: 12000 adıma veya 4 saatlik yola denk geldiği kabul edilen eski ölçü birimidir.

1. Giderdi nice **fersah** yire ḥayli
Her at kim cüşî yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 86*). [*fersah,]*

ferseng: Fersah, beş bin metre veya üç mile eşit bir uzunluk ölçüsü.

1. Sen anuñ-çün başarsın bağruna taş
İrağ oldı saña ol nice **ferseng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 49*). [*ferseng,]*
2. Şadefden dür şaçardı nice **ferseng**
Peder gürına karşı tâ seḥer-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 104*). [*ferseng,]*
3. Selâm itmege aña sürdi nâka
Beriyiye içre gitdi nice **ferseng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 23*). [*ferseng,]*

fers-i dîbâ: Süslü zemin, bezenmiş yeryüzü.

1. Sütünü ‘izz ü devlet taḥtası baḥt
O taḥt üzre döşenmiş **fers-i dîbâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 41*). [*fers-i dîbâ,]*

fers-i menkûş: Nakışlı yeryüzü.

1. Zihî ‘arş-ı mu‘allâ **fers-i menkûş**
İder ‘arşî şebât ile mu‘ayyen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 8*). [*fers-i menkûş,]*

fers-i sincâb: Sincap kürkünden döşeme.

1. Döşedi ter-benefşe **fers-i sincâb**
Güler bâbüna rişine cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 4*). [*fers-i sincâb,]*

fers-i zîbâ: Süslü yeryüzü.

1. Kâbile ḥalkına ilk armağānı
Çekildi çekmek için **fers-i zîbâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 79*). [*fers-i zîbâ,]*

feriyâd: Bağırıp çağırma, inleme.

1. İrer **feryāda** biñ biñ rahmetu'llah
Kaçan Mecnûn cihândan dürdi rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 172*). [*feryāda, -a*]
2. Anuñ-çün itdiler efgān vü **feryād**
Akıdup göz yaşın anı yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 192*). [*feryād,]*

feryād it: *Bağırıp çağırarak, yüksek sesle haykırmak.*

1. Laṭif ü ter hûş-âyende revāne
Ögüp Leylâ'yı çün feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 165*). [*feryād it, -er, -di*]
2. Ser-āğāz iyleyüp feryād iderdi
Bu Leylî dise her düşmen atar taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 54*). [*feryād it, -er, -di*]
3. İñende Leylî diyü itme feryād
Zenüñ teftiş olinsa şad-hezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 52*). [*feryād it, -me*]
4. Hem urup yāra hem feryād idersin
Görinür cünbişüñde riş-ḥānde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 30*). [*feryād it, -er, -sin*]
5. Güliken şüreti toprağa döndi
Hey-ā-hey ağladı vü itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 143*). [*feryād it, -di*]
6. Ḥarām olsun yidügi nān u ni'met
Eriyçün zāhirā feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 89*). [*feryād it, -er, -di*]
7. Kara ṭonlar giyüp feryād ider zāğ
Teneffüs kılsa zehr-ālûde vü serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 28*). [*feryād it, -er*]
8. Kaçan bu şiveye bünyād iderdi
Ṭurup şiven urup feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 32*). [*feryād it-, -er, -di*]
9. Yüz urup baş koyup ḥāk-i sebile
İdüp feryād dād isterler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 61*). [*feryād it, -üp*]
10. Velî aq güller açıldı hezārān
Görüp anları Mecnûn itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 5*). [*feryād it, -di*]

feryād kıl: *Feryat etmek, bağırarak.*

1. Kıla cismüm kılı biñ dürlü feryād
Tenüm müy-ı miyān-ı mūra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 8*). [*feryād kıl, -a*]

feryād-ı çübān: *Çobanın feryadı.*

1. Ne aşşı iyleye **feryād-ı çübān**
Ola çün seyl ile vīrāne bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 66*). [*feryād-ı çübān,]*

ferzāne-zāde: *Bilgin çocuğu.*

1. Felek naṭ'ında māt iyledi māhı
Kamer ruhlı nice **ferzāne-zāde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 11*). [*ferzāne-zāde,]*

ferzend: *Oğul, veled.*

1. Hem ehl-i ḥaşmet idi hem ḥired-mend
Yoğ idi eksügi illā ki **ferzend** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 12*). [*ferzend,]*

2. Kimüñ **ferzendi** kalsa yâdigârı
Cihânda geçmez anuñ rûzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 21*). [*ferzendi, -i*]
3. Peder çün gördi **ferzendi** cemâlin
Aña şükranê virdi bunca mâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 57*). [*ferzendi, -i*]
4. Eve varınca oldu reh-nümünü
Görüp **ferzendini** bî-çâre mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 79*). [*ferzendini, -i, -n, -i*]
5. Kuma sîm ü zeri kum gibi şaçdı
Tutup hem luğf ile **ferzendi** destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 47*). [*ferzendi, -i*]
6. Peder pendin işitdi çünki **ferzend** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 1*). [*ferzend,]*

ferzend-i bağdād: Bağdat'lı delikanlı.

1. Var idi bir fetâ **ferzend-i Bağdād**
Zarâfet ehli 'âşık-meşreb idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 2*). [*ferzend-i bağdād,]*

ferzend-i büzürg: Ulu evlat.

1. Konuk olmak baña sen ne revâdur
Ey **ferzend-i büzürg** ehl-i nevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 89*). [*ferzend-i büzürg,]*

ferzend-i hām: Toy, olgunlaşmamış oğul.

1. Diline düşdi bu tedbîr-i puhte
Ki isteyü gide ferzend-i hāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 25*). [*ferzend-i hām, -i*]

fesād: Kargaşalık, karışıklık, fenâlık, kötülük, bozgunculuk, fitne.

1. Miyâncı buldı şulh araya düşdi
Kaçan ire **fesâda** tiğ-bâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 19*). [*fesâda, -a*]

feşâhat: Açık ve güzel ifâdeli konuşma.

1. Anuñ tevki'idur hatmü'n-nebiyyin
Fesâhatde aña nükte iden er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 13*). [*fesâhatde, -de*]
2. Diz üzre geldi Mecnûn'un atası
Feşâhatdan kılup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [*feşâhatdan, -dan*]
3. Diz üzre geldi Mecnûn'un atası
Feşâhatdan kılup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [*feşâhatdan, -dan*]
4. Feşâhatde daği key 'âkil idi
Gazel nazm itse garrâ fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 104*). [*feşâhatde, -de*]
5. Ki düşe üstüne zıll-ı hümâyî
Çü var çab'ında bir resme **feşâhat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 119*). [*feşâhat,]*

fesâne: Efsane, destan, hikaye.

1. Bu kâr olmayıcağ sana pür-âzer
Yağup Leylî derûnın bu **fesâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 183*). [*fesâne,]*
2. Anuñ-çün oldı bu resme mü'essir
‘Arab kavmi içinde bu **fesâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 125*). [*fesâne,]*

fetâ: *Delikanlı, yiğit.*

1. Bu gavgâyı hikâyet iylediler
Ki ol mecnûn **fetâ** kim ‘Âmirî’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 13*). [*fetâ,]*
2. Var idi bir **fetâ** ferzend-i Bağdâd
Zarâfet ehli ‘âşık-meşreb idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 2*). [*fetâ,]*

feth: *Fetih, ele geçirme.*

1. O düşmen **fethine** açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk düşmene tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 150*). [*fethine, -i, -ne]*
2. O düşmen **fethine** iylerdi tekbîr
Biz anuñ yolına olduk fedâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 152*). [*fethine, -i, -ne]*

feth ol: *Açılmak.*

1. Kaşpuñdan feth olur ebvâb-ı maşşûd
İy feyyâz-ı bihâr-ı cûd u ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 66*). [*feth ol, -ur]*

feth-i bâb: *Kapı açmak.*

1. Bu söz olmasa söziñ feth-i bâbı
Ne diñlerdi ne virürdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 17*). [*feth-i bâb, -i]*

fetvâ: *Fetva, hüküm, açıklama, yorum.*

1. Açup Kays’a ğam u sevdâ kapusın
Çomadı ders ile **fetvâ** kayusun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 170*). [*fetvâ,]*

fevç-der-fevç: *Akın akın, fevç fevç.*

1. Revâhilde kavâfil **fevç-der-fevç**
Kağan kim geldiler Beytü’l-harâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 40*). [*fevç-der-fevç,]*

fevk: *Üst taraf.*

1. Zamānuñ farkı **fevkı** ola cāyuñ
Tevāzu‘ her kimüñ kim ola zeyni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 102*). [*fevkı, -i]*

fevt ol: Elden çıkarmak, yitirmek, elden kaçırmak.

1. Ben işümden işüm benden olup fevt
Esenleyüp anı ol pîr-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 28*). [*fevt ol, -up*]

fevt ol: Yitmek, ölmek.

1. Aña rahmet ne hoş şeker yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup düşde görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 3*). [*fevt ol, -up*]

fevt ol: Kaybedilmek.

1. Ecel çengeli tiz uzatdı kabza
Maraẓdan çün şifâ vaḫtı ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 57*). [*fevt ol, -a*]

feyyâz-ı biḫâr-ı cûd u iḫsân: İhsan ve cömertlik denizinin en bereketlisi. II Allah.

1. Çapuñdan feth olur ebvâb-ı maḫşûd
İy feyyâz-ı biḫâr-ı cûd u iḫsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 67*). [*feyyâz-ı biḫâr-ı cûd u iḫsân,]*

feyz: Nîmet, bağış, ihsan, kerem.

1. Şafâ feyziyle cenb-i Kibriyâdan
Şafâsuz şüfi gibi bârid itme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 44*). [*feyziyle, -iyle*]
2. Gülinden lâleye feyz ide âbı
Boyî nâz ögrede gülşende serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 82*). [*feyz,]*

feyz: Allah tarafından kula lutfedilen ve ilham yoluyla kalbe gelen şey, vâridat.

1. O feyz ile çün aḫdı ‘ayn a‘yân
Vücûda geldi baḫr-i ‘âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [*feyz,]*

feyz it: İhsan etmek.

1. Yitem ben kıala ‘aşḫum bi’s-selâma
Ziyâ feyz it muḫabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 29*). [*feyz it,]*

feyz-i aḫdes: En kutsal bereket.

1. İder a‘yâna her dem feyz-i aḫdes
‘Azîz ismüñ te‘âlî vü taḫaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 13*). [*feyz-i aḫdes,]*

fezâhat: Edepsizlik, alçaklık.

1. Fezâhat noktasın buldı muqarrer
O nükte nokta olur ol fazîha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 14*). [fezâhat,]
2. Niçün qor üstüne nokta **fezâhat**
Ne deñlü pişe-kâr iseñ belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 120*). [fezâhat,]

fezâ-yı dil: Gönül boşluğu.

1. Fezâ-yı dilde harâb olmaya binâ-yı ümîd
Ne deñlü ayağa düşsem koman ümîd eteğin (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 10*). [fezâ-yı dil, -de]

fidân: Yeni yetişen ağaç veya ağaççık.

1. Gelüp kim yirse yisün râyegâni
Fidânlardur bular bir serv-i nâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 65*). [fidânlardur, -lar, -dur]
2. Zamâne yıksa serv-i büstâni
Yirin çutar bitürse bir **fidâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 20*). [fidâni, -ı]

figân: Feryat, figan, ağlama, inleme.

1. Yire çosa güzel düşündan anı
İrerdı göge ağlayup **figâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 84*). [figâni, -ı]
2. Figânum halkı bîzâr itdi benden
Ne ağlar bulunur şönumda ölse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 52*). [figânum, -um]
3. Gelüp varurdu her şâm u şehirler
Ol iki bülbül-i mestün **figâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 123*). [figâni, -ı]
4. Teheccüd ehlin uyarsun **figânuñi**
Olup erre başuñi kessün ol tâç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 16*). [figânuñi, -un]
5. Figân toldı kamu ilgü içinde
Düşürmiş nâlesinden şûra şîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 72*). [figân,]
6. Figân u süzişiyile hâl-i tengin
Didi saña ne irdi ey bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 20*). [figân,]
7. Figân u nâle iyler bülbül-i mest
Münevver havza çolmuş âb-ı Kevser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 34*). [figân,]

figân it: Acı ile bağırip çağırmaq, inlemek.

1. Figân itdi başına saçdı âzer
Açup aq pürçeginden mi'cerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 128*). [figân it, -di]

figân iyle: Feryat etmek, inlemek.

1. Çolayına figân iyler ceresdür
Sözi bir pula geçmez çalba beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 138*). [figân iyle, -r]
2. Tehî dilden figân iyledi anca
Çoyup şabr u çarârı zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 26*). [figân iyle, -di]
3. Niçün bilmez şu'â'ından çerâğı
Gül için bülbül iylerken figâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 59*). [figân iyle, -r, -ken]

fiġān u nāle: *Feryat ve İnliti.*

1. Fiġān u nāle ile iyledi geşt
Gezer efġān ile ol yile yile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 66*). [*fiġān u nāle,]*

figen: *Baġlı.*

1. Şifā-yı derd-i cümle-derd-mendān
Yidi çarġ emrûn öñinde **figende** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 69*). [*figende, -de]*

fihris-t-i ġam: *Gam defteri.*

1. Ki ol **fihris-t-i ġam** ser-nāme-i derd
Nikāh olduġı-çün ol serv-i nāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 2*). [*fihris-t-i ġam,]*

fihris-t-i leţāfet: *Güzelliġin fihrisi.*

1. Kitāb-ı ħüsn ü **fihris-t-i leţāfet** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 1*). [*fihris-t-i leţāfet,]*

fikr: *Düşünce.*

1. Olaruñ **fikri** ġavġā-yı elif lām
Bunuñ sevdası ġisū-yı dil-ārām (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 199*). [*fikri, -i]*
2. Șutulmaz kılsa ‘ālem **fikr** ü rāyı
Hevā bend ile pend ile havāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*fikr,]*
3. Yüri var iyle bu **fikri** ferāmüş
Bunı böyle didi vü oldı ġāmüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 155*). [*fikri, -i]*
4. Özi gibi sözün de biker iderdi
Sözi **fikri** ġaririnden alurdu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 107*). [*fikri, -i]*
5. Hemān **fikri** vü zikri Leylī Leylī
Aña her kim ki ġayri söz açardı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 124*). [*fikri, -i]*
6. Șaġıldı **fikri** pīrūñ ‘aġlı şaşdı
Egerçi toprak itdi ġānümānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 10*). [*fikri, -i]*

fikr it: *Düşünmek.*

1. Feşāġatde daġı key ‘āķil idi
ġazel nazm itse ġarrā fikr iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 105*). [*fikr it, -er, -di]*

fikr ü rāy: *Düşünce ve hüküm.*

1. Șutulmaz kılsa ‘ālem fikr ü rāyı
Hevā bend ile pend ile havāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*fikr ü rāy, -i]*

fikre tal: *Düşüncelere dalmak, fehm etmek.*

1. Kara bahtum şebini rüz idesin
Niyâz idüp yaturken fikre taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 81*). [*fikre tal, -dı*]

fikr-i hâne-i teng: *Sıkıntı evinin düşüncesi.*

1. Olur pîrûñ o yola reh-nümünü
Dilin teng itdi **fikr-i hâne-i teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 19*). [*fikr-i hâne-i teng,*]

fikr-i kâbil: *Mümkün olan fikir, düşünce.*

1. Cefâ vü gâdr ile ta'ın ola baña
Hemân budur bu işde **fikr-i kâbil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 11*). [*fikr-i kâbil,*]

fikr-i leyli: *Leylanın düşüncesi.*

1. Dilinde virdi dâ'im zîkr-i Leyli
Göñülde derd-i kâ'im **fikr-i Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 16*). [*fikr-i leyli,*]

fil: *Fil.*

1. O pîl öñince yürürdü piyâde
O şâhî at u **fil** ü zîynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [*fil,*]

fi'l-cümle: *Baştan başa.*

1. Yüreği kopdı hulkuma tıkdı
Ümîdi var iken **fi'l-cümle** yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 169*). [*fi'l-cümle,*]

fi'l-hâl: *Bu halde, bu durumda, şimdî.*

1. Meger kim hâbbetü's-sevdâdur ol hâl
Ki sevdâlar bitürür dilde **fi'l-hâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 154*). [*fi'l-hâl,*]
2. Anı kısmet kıluruz iki yâri
Didi Mecnûn düşüp pâyına **fi'l-hâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 31*). [*fi'l-hâl,*]
3. Dem ola kim deminde ire **fi'l-hâl**
Nevâña göredür ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 86*). [*fi'l-hâl,*]

firak: *Ayrılık.*

1. Derd-i dil ser-mâyesidür iki nesne 'âşıka
Birisî anuñ belâ-yı hasret ü birî **firak** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 8*). [*firak,*]
2. Sevdâ-yı zülf dost yitürdi belâ **firak** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*firak,*]

3. Sen de baña tolaşmañ ey ardıma **firāk**
Zülf ü ruħından ayru düşelden ħabībün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*firāk,]*
4. Öldürse bu kerre meni ġalibā **firāk**
Her yaña āhum odları oğ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [*firāk,]*
5. Miħnet eliyle ideli kudūmi yā **firāk**
Dehrün vişāl ü firķatine ķalma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*firāk,]*
6. Vaķt ola bula vaşl gibi intihā **firāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*firāk,]*
7. Mühr gibi her sözüñ irse aña mengüş olur
Dil **firākunda** lebün nüşına irdi nā-gehān (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*firākunda, -u, -ñ, -da]*
8. Sevdā-yı zülf-i dōst yitürdi belā **firāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 1*). [*firāk,]*
9. Sen de baña tolaşmasañ ey ejdehā **firāk**
Zülf ü ruħından ayru düşelden ħabībümün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 2*). [*firāk,]*
10. Şām u seħer zebānuma virdü oldı vā **firāk**
Bir nice def'a görmiş idüm derd-i firķati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 4*). [*firāk,]*
11. Öldüriser bu kere beni ġalibā **firāk**
Her yaña āhum odları oğ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 6*). [*firāk,]*
12. Miħnet eliyle ideli ķaddūmi yā **firāk**
Dehrün vişāl ü firķatine ķalma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 8*). [*firāk,]*
13. Vaķt ola bula vaşl gibi intihā **firāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 10*). [*firāk,]*
14. Ğam-ı firķat bu ise kim benüm var
Firāķa düşmesün kāfir de ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 42*). [*firāķa, -a]*
15. Firāk u ħasret irmezse kemāle
Zebānından n'ola bir nik nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 134*). [*firāk,]*
16. Firāk u vaşla aşlā ķalmadı yir
Gül-i ħüsnün hemişe ħande itsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 54*). [*firāk,]*
17. Firāk u derd elinden āha gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 76*). [*firāk,]*
18. Şu resme söyledi şerħi **firāķa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [*firāķa, -a]*
19. Şu resme söyledi şerħi **firāķa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 1*). [*firāķa, -a]*
20. Ki nice oldı ħāl-i Leyli Mecnûn
Firāk idi olaruñ bunda ħāl-i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 13*). [*firāk,]*

firāk odı: *Ayrılık ateşi.*

1. Eritmezdüñ ciger yağın çü mehcür
Firāk odlarına yanmasa cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 35*). [*firāk odı,]*

firāk zehri: *Ayrılık zehri.*

1. Gelürdi bād-ı şabā ile merħabā-yı ümid
Firāk zehri beni pāre pāre iyleyiser (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 5*). [*firāk zehri,]*

firāk-ı ġabġab: *(Sevgilinin) Ćene çukurundan ayırılmak.*

1. Ķan olsun lezzet alursam ruķabdan
Firāk-ı ġabġabından görsem āsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 101*). [*firāk-ı ġabġab, -ı, -ndan]*

firāk-ı leyli: *Leyla'nın ayrılığı.*

1. Bu hâl ile geçerdi rüzgârı
Firâk-ı Leylî'de leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 78*). [*firâk-ı leylî, -de*]

firâk-ı tāk-ı ebrü: Kaşının kemerinin ayrılığı.

1. Firâk-ı tāk-ı ebrûn ile her gün
Dilüme dâğ olupdur noқта-i nûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 35*). [*firâk-ı tāk-ı ebrü, -n*]

firâvân: Bol, aşırı, çok.

1. Anuñ-çün mâlî harc itdü **firâvân**
Faķire çok 'atâlar itdi ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 61*). [*firâvân,*]

firâz: İleri, ön.

1. Anuñ gibi **firâz** kızlar bulınur
Kimi dilersen istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 97*). [*firâz,*]

firdevs: Kur'an-ı Kerim'de bahsedilen sekiz cennetten biri.

1. Zihî tāvüs-ı gülzâr-ı cinânî
Ki **Firdevs** olmuş anuñ aşiyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 148*). [*firdevs,*]
2. Hıramân şanki **Firdevsüñ** tezervi
Anup mâziyi şükr-i hâle geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 84*). [*firdevsüñ, -üñ*]

firîste: Allah'ın nurdan yarattığı günahsız varlık, melek; güzel, masum.

1. Varup dergâh-ı şâha didi ey şâh
Bu şaḡş âdem degül belki **firîste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 37*). [*firîste,*]

firîsteh: Melek.

1. Geçer her dem **firîsteh** gibi şâ'im
Hemişe ķütına mezra' kanâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 28*). [*firîsteh,*]

fırka: Topluluk, gurup.

1. Taşannu'la tekellüf oldı şimdi
Adın şöfi ķomıḡ bir ḡurfe **fırka** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 85*). [*fırka,*]

firkat: Ayrılık, hicran.

1. Miḡnet eliyle ideli ķudümi yâ firâķ
Dehrüñ vişâl ü **fırkatine** ķalma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*fırkatine, -in, -e*]

2. Miħnet eliyle ideli addümi yâ firâ
Dehrüñ vişâl u **fıratine** alma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [*fıratine, -in, -e*]
3. Meh-i nev artururdu her cününü
‘Acebdür **fırati** arturdu bunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 64*). [*fırati, -i*]
4. Gözetdi Leylî’yi pinhân u çâpük
Ki **fıratdan** ne resme ĥaste-cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 163*). [*fıratdan, -dan*]
5. Didi bu ışşa böyle oldu âĥir
Ki ol **fırat** elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [*fırat,]*
6. Didi bu ışşa böyle oldu âĥir
Ki ol **fırat** elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 3*). [*fırat,]*

fırat derdi: *Ayrılık derdi.*

1. Bu **fırat derdi** çünkim bî-devâdur
Baña şimden girü ölmek revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 43*). [*fırat derdi,]*

fırat ribâti: *Ayrılık ipi.*

1. řıĥardı a‘nî fi-semmi‘l-ĥıyâti
Nizâr idüp anı **fırat ribâti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 26*). [*fırat ribâti,]*

fırat şarâbi: *Ayrılık şarabı.*

1. İçüp fırat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 5*). [*fırat şarâbi, -n*]
2. İçüp fırat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 5*). [*fırat şarâbi, -n*]

fırşat: *Herhangi bir şey için en uygun zaman, imkan.*

1. Benüm gibi çü yârın olasın pîr
Geçer **fırşat** bulunmaz aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 34*). [*fırşat,]*
2. Bu gün ‘ömrüñ bahârı müddetidür
Kemâle şarf it anı **fırşatıdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 32*). [*fırşatıdur, -ı, -dur*]

fırşat bul: *Herhangi bir şey için en uygun zamanı, imkanı bulmak.*

1. Nişâr itdi bu lülü-yı ĥôř-âbı
Didi ol gün ki Nevfel buldı fırşat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 3*). [*fırşat bul, -dı*]

fırşat bul: *Uygun, elverişli zaman bulmak.*

1. şıdı ırdı bulup â‘dâya fırşat
Kimi başın alup açdı yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 52*). [*fırşat bul, -up*]

fırsat u rāh bul: *Fırsat ve yol bulmak.*

1. Deñizden āb u āteşden gide nūr
Çü bulduñ şoĥbetüme fırsat u rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 165*). [*fırsat u rāh bul, -du, -ñ*]

fitne: *Ara bozucu, kıskırtıcı.*

1. Gül-i tersin hevāya mā'il olma
Yavuz **fitne** yilinden gāfil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 46*). [*fitne,]*
2. Bular birbirinüñ 'aşkında ĥayrān
Raķīb ortada **fitne** ŧanki ŧeytān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 48*). [*fitne,]*
3. Cihānuñ 'āķılın mecnûn iderdi
Kemend-i zülfi cāna **fitne** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 23*). [*fitne,]*
4. Ne cān cümle cihāne **fitne** oldı
Geh avlar ğamzesi bağlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 24*). [*fitne,]*
5. Libās-ı mātemi egnine giydi
Ol iki **fitne** döndi birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 3*). [*fitne,]*
6. Şadāķatda yiter ol **fitne** cāna
Bir işi it diseñ itmez urışur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 70*). [*fitne,]*
7. Nedür bu **fitne** ekmedin biçersin
İraķdan itmeyince cāni ğāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 16*). [*fitne,]*
8. Bu bi-ĥad **fitneye** meftûn sen itdüñ
Delürdüp ben ğarīb-i bī-nevāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 104*). [*fitneye, -ye*]
9. Nazar **fitne** göz āfet ğamze ğammāz
Dil-i 'āşık ne deñlü şaķlaya rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 41*). [*fitne,]*
10. Cihānun **fitnesiyle** yāre meftûn
EsİR-i zülfi Leyli a'nī Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 9*). [*fitnesiyle, -(s)i, -(y)le*]
11. Ķara gözi ki yağmacı 'Arabdur
Cihāna **fitne** vü şūr u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 144*). [*fitne,]*
12. Şu kim bu **fitneye** olmadı meftûn
Didi ğybet dilinden Ķays'a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 43*). [*fitneye, -y, -e*]
13. Ķılurdi **fitne** ol meftûna anı
Revān ol da bedihī nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 118*). [*fitne,]*

fitne uyan: *İnsanların birbirine düştüğü, geçimsizliğin arttığı, kişiler arası gerilimin çoğaldığı bir ortamın doğması, oluşması.*

1. Ķıyām it başuña Ķopdı kıyāmet
Uyursın fitne uyandı başuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 19*). [*fitne uyan, -dı*]

fitne-sāzi: *Fitne çıkarıcı.*

1. Eger görseñ daĥi artardı zevķuñ
Didi Mecnûn ana ey **fitne-sāzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 157*). [*fitne-sāzi,]*

fi't-te'ĥir: *Sonraya bırakma, geriye bakma; geciktirme, geciktirilme.*

1. Demişlerdür **fi't-te'hîr** âfet
Urursañ puştum üzre çarb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 86*). [*fi't-te'hîr,]*

fûlân: *Filan, şu, bu.*

1. Ki işitdüm fûlân yirde **fûlânı**
Seni sevmiş didiler hem sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 57*). [*fûlânı, -ı]*
2. Atasına didiler ittifâkî
Fûlân gâr içre bir zâhid velî var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [*fûlân,]*
3. Didi gördüm **fûlân** vâdide anı
Adı vâdidür ammâ gûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 36*). [*fûlân,]*
4. Fûlân me'vâda hâzır iyle hâli
Baña gel ben de varam ol maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 64*). [*fûlân,]*

fûlân yir: *Falanca yer.*

1. Ki işitdüm fûlân yirde fûlânı
Seni sevmiş didiler hem sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 57*). [*fûlân yir, -de]*
2. Didi bir şahş-ı rindâne-revende
Fûlân yirde şataşdum ol levende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 14*). [*fûlân yir, -de]*
3. Dilinden söz yirine dürr şaçdı
Ki gördüm dün fûlân yirde seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 49*). [*fûlân yir, -de]*

fûlûs: *Akçeler, paralar, bakır sikkeler.*

1. Aña virmezdi kimse **fûlûsi**
Eger evvel zamânda gelse Câmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 26*). [*fûlûsi, -i]*

fûnûn-i derd-i 'aşk: *Aşk derdi ilmi.*

1. Fûnûn-i derd-i 'aşkuñ nükte-dânı
Dimiş kim 'aşk u meşk olmaz nihânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 1*). [*fûnûn-i derd-i 'aşk, -uñ]*

furât: *Fırat nehri.*

1. Uyup ol pîre itdi 'azm-i mî'âd
Olup teşne revân oldı **Furâta** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 103*). [*furâta, -a]*

fürü: *1. Çocuklar, torunlar. 2. Dallar.*

1. Kâmu sırâb-ı âb-ı ihtidâdur
Fürügi ol **fürü'un** taldı 'âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 69*). [*fürü'un, -un]*

fürüg: *Işık, nur, parlaklık.*

1. amu srb- b- ihtiddur
Fr ol frun old alem (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 3, Mısra 69*). [*fr, -*]
2. Yüceldi zerrelerden zirve-i kh
O kim var em- aklınu **fr** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 26, Mısra 79*). [*fr, -*]

fr- mutafa: Hz. Muhammed Mustafa'nın çocukları, torunları.

1. amus bir şudan ser-sebz  tze
Bular an fr- Mutafa'dur (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 3, Mısra 67*). [*fr- mutafa, -dur*]

fsn: By, sihir, tlsim.

1. Vel yümn- mbrek oldu bu söz
Peder- miskin idüp bi bi **füsünü** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 12, Mısra 77*). [*füsünü, -*]

ftde: Dkn, biçare.

1. Meger Mecnn'a mtk oldu aylı
Aradı buldı Mecnn' **ftde** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 72, Mısra 37*). [*ftde,]*
2. rip sye-vr oldu **ftde**
uup aqladı ol k- mezr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 16*). [*ftde,]*

ftde: Dkn, biçare II k.

1. Bu li iyle Takdir'e avle
Siyeh ryem **ftde** sye gibi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 25, Mısra 9*). [*ftde,]*
2. Ol vz işidüp ben **ftde**
O sfte dürleri cibe alup pr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 68, Mısra 72*). [*ftde,]*

fth: Ferahlama, gönül rahatlı.

1. Bulam her crada bi bi **fth**
lh baa bu devletlü rz (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 69, Mısra 70*). [*fth, -*]

G

ğabğab: Çene altı; gerdan.

1. Gören ol **ğabğabı** olurdu ser-mest
Keserdi hem turıncı yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 13*). [*ğabğabı, -ı*]
2. Turıncı **ğabğabım** gördükçe anuñ
Turunca döndi Kays ol civānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 11*). [*ğabğabım, -ım*]
3. Yaratmış **ğabğabın** āb-ı mu'allak
Lebi şeker-şiken sözi şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 40*). [*ğabğabın, -ın*]
4. Hem oldu cān dürinden katre **ğabğab**
Ne disün berk-i gül bād-ı semūma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 56*). [*ğabğab,]*

ğadr: Zulüm, cevr, haksız muamele.

1. Cefā vü **ğadr** ile ta'n ola baña
Hemān budur bu işde fikr-i kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 10*). [*ğadr,]*

ğāfil: Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, dalgın, dikkatsiz ve düşüncesiz (kimse).

1. Uyan gafletten ey **ğāfil** hevāyī
Hevā mı añladuñ 'aşk-ı Hudā'yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 13*). [*ğāfil,]*
2. Yine gönderdi ayağı toziyle
Ki ey **ğāfil** kabile irdi hîzüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 45*). [*ğāfil,]*
3. Olup ser-geşte **ğāfil** her haberden
Yürür anuñ gibi Mecnûn-ı 'Amir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 4*). [*ğāfil,]*
4. Kimi halkuñ gülişür kimi giryān
Gülerler **ğāfil** ü bî-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 45*). [*ğāfil,]*
5. Be-ma'nî gürk-i merdüm-ğ'āra beñzer
Var ey **ğāfil** yürüyen lāf içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 51*). [*ğāfil,]*
6. Anuñçün yıl gibi geçmezdi şafası
Tür ey **ğāfil** yile söygenme zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 119*). [*ğāfil,]*
7. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur **ğāfil** o çüftüm gerçi huftu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 119*). [*ğāfil,]*
8. Eceldür kim felekden ola nāzil
Gel imdi el uyu **ğāfil** hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 69*). [*ğāfil,]*
9. Odından derd-mendüñ **ğāfil** olma
Baña didār-ı dilber ārzüdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 2*). [*ğāfil,]*

ğāfil ol-: Gaflette bulunmak, tedbirsiz olmak.

1. Gül-i tersin hevāya mā'ıl olma
Yavuz fitne yilinden gāfil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 46*). [*ğāfil ol-, -ma*]

ğaflet: (Ar.) Gafillik, bîhaberlik, dalgınlık, boş bulunmak, sehv.

1. Uyarsañ n'ola **ğafletden** nüfüsü
Ço uyhuuyı uyan var ise cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 14*). [*ğafletden, -den*]

2. Ki ey cān-ı peder terk iyle **gaflet**
O yol kim aña miḥnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 82*). [*gaflet,]*

gafletten uyan: *Gaflet tasavvufta; "Nefsın arzularına uymak, zamani boşa geçirmek, önemli bir şeyin önemini kavrayamamak, değerli bir şeyin kıymetini takdir edememek. Kalbin Hak'tan gafil olması, O'nun zikrinden mahrum kalması" olarak tanımlanır. İşlenen bir günahın tövbesinden gafil olmak o günahı işlemekten daha beterdir. Gaflet derin bir uykudur. Gafletten uyanmak bu halden çıkıp Allah yoluna girmektir.*

1. Uyan gafletten ey gâfil hevâyî
Hevâ mı añladuñ 'aşk-ı Hudâ'yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 13*). [*gafletten uyan,]*

gâh: "Gâh ... gâh ..." bağlacı. Bazen, ara sıra.

1. Gezer dil-dâde dil-ḥaste dil-efgâr
Gehî şahrâ vü küh u **gâh** bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 66*). [*gâh,]*
2. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārâm
Kim andan bâri âḫir **gâh** gâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 49*). [*gâh,]*
3. Ɔomazdı uyquyu hem-sâyesine
Geh aglar **gâh** iderdi âteşin âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 79*). [*gâh,]*
4. Geh el çiynerdi ğamdan **gâh** bâzû
Dökerdi didesinden hün-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 30*). [*gâh,]*
5. İdüp her yara üzre bir iki nâle
Başından **gâh** silkerdi ğubârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 53*). [*gâh,]*
6. Gezüp gâhî ğarâbe **gâh** âbâd
Bir iki gün aradı her mekânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 76*). [*gâh,]*
7. Esüp bād-ı ğazânı **gâh gâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 9*). [*gâh gâhî,]*
8. Dehâmı ğuşk ü ğavli ter-terâne
Dilinden geh ğazel **gâhî** ğazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 133*). [*gâhî,]*
9. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārâm
Kim andan bâri âḫir ğah **gâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 49*). [*gâhî,]*
10. Gezüp **gâhî** ğarâbe ğah âbâd
Bir iki gün aradı her mekânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 76*). [*gâhî,]*

gâh-ı yâr: *Sevgilinin konakladığı yer.*

1. Dilendi ğapu ğapu gezdi vâfir
Der-i ğar gâh-ı yâra geldi âḫir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 24*). [*gâh-ı yâr, -a]*

ğâ'ib: *Bilinmeyen, görünmeyen.*

1. Dü ğamze oldılar remz ile ğammâz
Rağibe **ğâ'ib** ammâ şüret-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 42*). [*ğâ'ib,]*
2. Cemâl-i verd-i zehri kıldı **ğâ'ib**
Egerçi bir gül-i zerd oldı pinhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 2*). [*ğâ'ib,]*

ğâ'ib ol: *Kaybolmak, yok olmak.*

1. Aradan ğā'ib oldı ol perī-vār
Varup tenhā bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 120*). [ġā'ib ol, -dı]

ġalat: Yanlış, sehiv, hata.

1. Bu yārān cümle ā'rābun levendi
ġalat didüm muḥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14*). [ġalat,]
2. Bu yārān cümle A'rābun levendi
ġalat didüm muḥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14*). [ġalat,]
3. İde sünbüller ile riş-ḥandi
ġalat didüm degüldi bu murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 89*). [ġalat,]
4. Gül ile yāsemīni hem-liḥāf it
ġalat didüm o resme 'aşq-ı şāfī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 37*). [ġalat,]

ġalat it: Yanlış yapmak.

1. Cemāl-i luṭf-ı Ḥaḳ'dan özge yāre
ġalat idüp olan maḥlûka meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 123*). [ġalat it, -üp]

ġālib: Muzaffer, üstün.

1. Tozuñ kuḥlin alur çeşmine **ġālib**
Turur bām-ı sipihr üstinde Keyvān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 32*). [ġālib,]

ġālib ol-: Üstün gelmek.

1. Belā-yı firḳat olsa cāna ġālib
Ġazel aydurdı ḥāline münāsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 47*). [ġālib ol-, -sa]
2. Rivāyet olnur kim Ḳays-ı mecnûn
Ziyāde ġālib olsa şevḳ-i meknûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 2*). [ġālib ol-, -sa]
3. 'Adāvet ḥāli olsa dilde ġālib
Meşālib görünür cümle menākib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 163*). [ġālib ol-, -sa]
4. Ki āh odından anda yoḳ şerāre
Gönüilde ġālib olsa Leylī'ye meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 7*). [ġālib ol, -sa]
5. Seriyile sırmaya döndi sengi
Yolunda ḳalmadı ġālib ola Leylī meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [ġālib ol, -a]

ġālibâ: Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi.

1. Öldürse bu kerre meni **ġālibâ** firāḳ
Her yaña āhum odları oḳ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [ġālibâ,]
2. Öldüriser bu kere beni **ġālibâ** firāḳ
Her yaña āhum odları oḳ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 6*). [ġālibâ,]

ġalle: Ürün, mahsul; gelir II aşk.

1. Ola çün hırmeni vakti semānuñ
Tolar yir **ğallesinden** ola duʿānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 42*). [*ğallesinden, -si, -nden*]

ğalle: Ürün.

1. Didi ey verd-i virde tāze gülşen
Duʿālar **ğallesinüñ** hırmenisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 91*). [*ğallesinüñ, -si, -nüñ*]
2. Esîr ü müstemendem ol degüldür
Hem ilden hâşıl olan **ğalle** vü māl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 37*). [*ğalle,]*
3. Ol ilden **ğalle** dirdi bu bahāne
Uyup Mecnûn yiler boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 42*). [*ğalle,]*

ğam: Kaygı, tasa, keder.

1. Bırakdı mîm-i imkânı Muḥammed
Dilerseñ Ḥamdî **ğamdan** pāk olasin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 71*). [*ğamdan, -dan*]
2. Açup Ḳays'a **ğam** u sevdâ ḳapusın
Ḳomadı ders ile fetvâ ḳayusın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 169*). [*ğam,]*
3. Dile çün **ğam** teʿāruż iylar idi
Gözi gibi temāruż iylar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 29*). [*ğam,]*
4. Delürmiş şöyle ne **ğam** var ne sāmān
Yüzi yunmaz meger kim ola giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [*ğam,]*
5. Yuyup cismi ḡubarın iyledi pāk
Üşüp başına ḳavmi nitekim **ğam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 85*). [*ğam,]*
6. Ğaminsuz olmasun cānum cihānda
Belādūr cānuma ansuz cihān da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 41*). [*ğaminsuz, -ın, -suz*]
7. Belānuñ bendesi ʿaşḳuñ esîri
Ğam ile ḡuşşa şehrinüñ şehîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 6*). [*ğam,]*
8. Anuñ küçek **ğamından** yok ḳarārı
Nice şabr idem añup ben nigārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 17*). [*ğamından, -ı, -n, -dan*]
9. Dönüp nevmîd olup sādāt-ı Aʿrāb
Göñül pür-āteş ü **ğam** sine pür-tāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 168*). [*ğam,]*
10. Gice gündüz işi āh oldı **ğamdan**
Buñarı çeşminüñ çāh oldı **ğamdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*ğamdan, -dan*]
11. Gice gündüz işi āh oldı **ğamdan**
Buñarı çeşminüñ çāh oldı **ğamdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*ğamdan, -dan*]
12. Gice gündüz işi āh oldı **ğamdan**
Buñarı çeşminüñ çāh oldı **ğamdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*ğamdan, -dan*]
13. Gice gündüz işi āh oldı **ğamdan**
Buñarı çeşminüñ çāh oldı **ğamdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*ğamdan, -dan*]
14. Bu ḡālî ḡuş idüp maḡremlerinden
Yüregi tasalandı **ğamlarından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 30*). [*ğamlarından, -lar, -ı, -n, -dan*]
15. Bu ḡālî ḡuş idüp maḡremlerinden
Yüregi tasalandı **ğamlarından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 30*). [*ğamlarından, -lar, -ı, -n, -dan*]
16. Görenler raḡm idüp üstine üşdi
Üşüp ol ʿaşḳ u **ğam** divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 111*). [*ğam,]*
17. Silüp hem **ğam** neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı Kaʿbe sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 48*). [*ğam,]*
18. Vücūdum gencinüñ yāḳūtı ḡamdur
Ezelden ben faḳirüñ **ğam** ḡüyıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 19*). [*ğam,]*

19. Belāsuz olımaz ‘aşk āşināsı
Ezelden ben ğarībūñ kütü **ġamdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 17*). [*ġamdur, -dur*]
20. Vücüdüm gencinüñ yākütü **ġamdur**
Ezelden ben faķirüñ ġam hüyüdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 18*). [*ġamdur, -dur*]
21. Nice yirden kuşandı nitekim nây
Egerçi çeng-veş **ġamdan** bili ħam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 43*). [*ġamdan, -dan*]
22. Güç olur tok aġırlamaġ didiler
ġamı ħelvâ idinmiş miġneti zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 89*). [*ġamı, -ı*]
23. Ki bula ġayri **ġamlardan** necâtı
Yaturken kıvrılıp çün müy-i ca‘dî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 92*). [*ġamlardan, -lar, -dan*]
24. Ĥarâb olmaġa yüz tütüdi ħalelden
Diridüñ saña **ġam** irse irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 61*). [*ġam,]*
25. ġam irdi yile virdi irmedüñ sen
Çü ilden göz çıka derd-i ‘amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 62*). [*ġam,]*
26. Cihândan bî-ħaber Leyli **ġamında**
Dönüp terk itdiler ol derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 120*). [*ġamında, -ın, -da*]
27. Eger şâd olasın ol **ġamdan** ölüñ
Bu sözler toġru zen ħaġķında ħaġķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 74*). [*ġamdan, -dan*]
28. Hemân maşru‘a döndi yire düşdi
Şu deñlü döġdi **ġamdan** taşa başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 81*). [*ġamdan, -dan*]
29. Aķıtdı gözlerinden ħün-ı şâfi
Te‘essüf **ġamları** başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 79*). [*ġamları, -ları*]
30. Seni ben müntenî‘dür itmeyem yâd
ġamuñsuz olicak şâd olmazam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 95*). [*ġamuñsuz, -uñsuz*]
31. Çeküp çâk itdi **ġamdan** câmesini
Düzüp âhi duġñından midâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 4*). [*ġamdan, -dan*]
32. ġam u derd ü belâ-yı intizâre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 48*). [*ġam,]*
33. ġama aķreb şafâ vü şâdiden dür
Nice bir mübtelâsın hecr-i yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 46*). [*ġama, -a*]
34. Ki bir **ġam** küşesine kâni‘ oldun
Var imişse belüreydi eger şubġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 26*). [*ġam,]*
35. Yirine derd ü **ġam** tölmiş gidüp hüş
Varup yanına yap yap rıġkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [*ġam,]*
36. Anuñ derdi **ġamından** çekdi renci
Talebde yil gibi yildi vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 6*). [*ġamından, -ın, -dan*]
37. Ciger-küşe **ġamından** dil-şikeste
Tâġıtdı mâlı ammâ dirdi hüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 14*). [*ġamından, -ı, -n, -dan*]
38. Didi el-mü‘minüne lâ-yemü tüne
Cihânda her **ġamun** pâyâmı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 137*). [*ġamun, -uñ*]
39. Mübârek ħâķıruña gerd olurдум
Baña sen şâdi idüñ ben saña **ġam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [*ġam,]*
40. ġamâme döndi çeşmi ol **ġam** içün
Senün mestâne nażmuñdan gelüp cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 136*). [*ġam,]*
41. Ķo anı kim olasın **ġamdan** âzâd
Bu ġün saña bitüren ġuşşa ħârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 236*). [*ġamdan, -dan*]
42. ġamın anuñ da çekdi bir nice dem
Ne merdüm-ġı‘ardur yâ Rab zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 102*). [*ġamın, -ın*]
43. Hezârân **ġamlara** ya‘nî giriftâr
Ĥişârı teng ġalb-i yarı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 4*). [*ġamlara, -lar, -a*]
44. Yimek içmek **ġamından** iyledi pâk
Çü gördi ol civân kim bu ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 122*). [*ġamından, -ın, -dan*]

45. Anuñ-çün virmez idi Zeyd'e duğter
O māl istedi virdi 'emmüsi **ğam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 55*). [*ğam,]*
46. Şarıldı müşk-i ter gibi ħarîre
Teni **ğam** micmerinde 'üd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 55*). [*ğam,]*
47. Başından tıtdı dil-dâri **ğamını**
Yiñi tız ekdi eski yâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 20*). [*ğamını, -ı, -n, -ı]*
48. Göçüp kındı ħişâr-ı âhenîne
'Arab kavmi toľup anuñ **ğamından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 187*). [*ğamından, -ın, -dan]*
49. Ğamâme döndi ağlar ol **ğam** içün
İrişüp ravza-i Leylî'ye cüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 8*). [*ğam,]*
50. O 'ömrüm ħâşılından kıldı maħrûm
Tıtarken sine bu **ğam** zahmesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 101*). [*ğam,]*
51. Kıyâmet **ğamlarından** hem emîn it
Dü 'âlemde bizi de itme ğam-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 206*). [*ğamlarından, -lar, -ı, -n, -dan]*
52. Bu 'âlemde olur her **ğamdan** âzâd
Çü rüşen oldı şubĥ-ı 'âlem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 78*). [*ğamdan, -dan]*

ğam: *Aşkın sebep olduğu kaygı, tasa, keder, iç darlığı.*

1. Nevâ vü ni'met olur mı 'aceb bu ħâle yiter
Raķıb ħavfı ile zâ'il itmezem **ğamumu** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 3*). [*ğamumu, -um, -ı]*
2. Geçür **ğamdan** bu birkaç müstemendi
Egerçi Ħamdî kaħruñ lâyıkıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 54*). [*ğamdan, -dan]*
3. Ğam-ı yâra düşen gözler mi 'arı
Meger yâri **ğamından** olan 'arî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 48*). [*ğamından, -ı, -(n)dan]*
4. Teraĥĥum kıl **ğamuñ** perverdesine
Diriğ itme deminde raĥmetüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 82*). [*ğamuñ, -uñ]*
5. Ķuluñ miskîne raĥmet iyler iseñ
Beni yıkdı **ğamuñ** virâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 89*). [*ğamuñ, -uñ]*
6. Beni ser-tâ-kağem kağlar günâhum
Elif kağdüm **ğamuñdan** döndi lâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 75*). [*ğamuñdan, -uñ, -dan]*
7. Bu **ğamdan** özge aĥvâli gerekmez
Siyehdür didiler Leylî cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 70*). [*ğamdan, -dan]*
8. Şeker ħaţtı gider mi hiç megesden
Baña dirler ki **ğamdan** göñlüni kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 95*). [*ğamdan, -dan]*
9. Du'âsın iste gir yalvar o pîre
Seni tâ kırtara Leylî **ğamından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 85*). [*ğamından, -ı, -(n)dan]*
10. Ķul olmuş yâra ağyârından âzâd
Zihî **ğam** kim aña virmüş berâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 91*). [*ğam,]*
11. Kim ola olmaya bu **ğamdan** âğâĥ
Eger elde olaydı guşşa şâdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 34*). [*ğamdan, -dan]*
12. Alınmaz püştinüñ bir kez palâni
Çü biñ biñ ölmüşem **ğam** ħarbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 19*). [*ğam,]*
13. Güle bülbül **ğamın** i'läm idesin
Ki ey maĥbes-i ħabs-ı kâm-ı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 68*). [*ğamın, -ın]*
14. Geh el çiynerdi **ğamdan** gâĥ bâzû
Dökerdi didesinden ĥün-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 30*). [*ğamdan, -dan]*
15. Ğam u ğavġâ uyandı şabr ĥufte
İdüp yârûñ cefâsından şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 116*). [*ğam,]*
16. Ğamuñdan ağlaram olur behâne
Bu deñlü miĥnet ile ey cefâ-kış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 76*). [*ğamuñdan, -uñ, -dan]*

17. Didi açup zebân-ı âteş-engiz
Ki siz de **ğam** gibi başuma üşmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 79*). [*ğam,]*
18. Belâdan küh olup üstüme düşmeñ
Ğam ile şâd-mânem ben hemîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 81*). [*ğam,]*
19. Demidür ola bu dem **ğamdan** âzâd
Zemân-ı hürrem ü faşl-ı bahârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 24*). [*ğamdan, -dan]*
20. Geçer sana **ğam** ile mâh u sâli
Bu deñlü kim belâlarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 92*). [*ğam,]*
21. Mağhall-i sikke olmaz degme şüret
Yüzüm dînârına çarb uralı **ğam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 23*). [*ğam,]*
22. Bu **ğam** ğam yüki üzre oldı ser-bâr
Şan eski hasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 38*). [*ğam,]*
23. Bu **ğam** ğam yüki üzre oldı ser-bâr
Şan eski hasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 38*). [*ğam,]*
24. Cân atdı kulle-i Necd üzre ğam-nâk
İşi Leylâ için âh u **ğam** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 115*). [*ğam,]*
25. Döşerdi çarb-ı desti servi ayağa
Veli ol mâha düşmiş **ğam** nişâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 67*). [*ğam,]*
26. İşi **ğam** eşi vahş u âhuvândur
Senüñ yüküñ çekerken ol giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 128*). [*ğam,]*
27. Didi ben hasteyem anuñ refîkı
Ğam içre baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [*ğam,]*
28. Benümle **ğam** ferağ ben ğuşşadan şâd
Dilüm teşne egerçi ğark-ı âbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 10*). [*ğam,]*
29. Harîf oldı aña **ğam** hürfetinde
Çün oldı Zeyd Mecnûn'uñ celisi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 98*). [*ğam,]*

ğam çek: *Tasalanmak, üzülmek.*

1. Geçer ğam çekmedin çutar kenâre
Bu hâlet ki âleti 'aşk u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 166*). [*ğam çek, -medin]*

ğam degül: *Ne çıkar, Zararı yok, Aldırma.*

1. Eger meyl iyilemezse ğam degüldür
Saña yâr ol ki yâruñ kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 83*). [*ğam degül, -dür]*
2. Didi Mecnûn kayurma ğam degüldür
Ki bu râhat demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 57*). [*ğam degül, -dür]*
3. Velikin hâtırımdan gitdi nâmuñ
Gidersen hâtırımdan **ğam degül** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 33*). [*ğam degül,]*

ğam odi: *Gam ateşi.*

1. Yirüñde yatmağ öğren dağ gibi
Ğam odına şu saçmak senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 141*). [*ğam odi, -na]*

ğam perverdesin kıl: *Aşk derdi ile terbiye etmek.*

1. O ‘aşkı artur itdükce beni hest
Diri oldukça **ğam perverdesin kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 33*). [*ğam perverdesin kıl,]*

ğam u guşsa: *Keder ve tasa.*

1. Ğam u guşsa dilinde oldı taze
Gönül sevdâsı artup aşdı serden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 4*). [*ğam u guşsa,]*

ğam yi: *Dertlenmek, Kederlenmek.*

1. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leylî için ğam guşsa muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 177*). [*ğam yi, -di]*
2. Velî şabr iylemekde yimedi ğam
Bucağda perde aşup Leylî aye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 178*). [*ğam yi, -me, -di]*
3. Ne kârum qaldı yâdumda ne varum
Gice gündüz yidüğüm olmasa ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 29*). [*ğam yi, -düg, -üm]*
4. Añup yârin ğamın yir aşikârâ
Gözinde âb-ı eşk ü dilde âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 10*). [*ğam yi, -r]*
5. Söyünmezdi yürekden tâb-ı tase
Yir idi anı ğam ol ğam yimezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 83*). [*ğam yi, -r]*
6. Söyünmezdi yürekden tâb-ı tase
Yir idi anı ğam ol ğam yimezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 83*). [*ğam yi, -mez, -di]*
7. Belâ-yı guşsada hem-ğâline ol
Revân ğam yimeyüp and içdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 129*). [*ğam yi, -me, -(y)üp]*
8. Eger itme diseñ durmaz dürişür
Eger sen ğam yiseñ zen hurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 73*). [*ğam yi, -señ]*
9. Benüm-çün dil seni ğam yiye şandı
Şu resme sevdüñ ol yiñi nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 36*). [*ğam yi, -ye]*

ğam-âbâd ol: *Kederli olmak.*

1. Olurdu kuşca cāmı hurrem ü şād
Dil-i ‘aşık kim olmışdur ğam-âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 93*). [*ğam-âbâd ol, -mış, -dur]*

ğamāme: *Bulut.*

1. Ğamāme döndi çeşmi ol ğam için
Senün mestāne nazmuñdan gelüp cūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 136*). [*ğamāme,]*
2. Ğamāme döndi ağlar ol ğam için
İrişüp ravza-i Leylî’ye cūşān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 8*). [*ğamāme,]*

ğam-gîn: *Gamlı, kederli, üzüntülü.*

1. Giceler şubh olunca zâr u **ğam-gîn**
İderdi cāmesin eşk ile nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 25*). [*ğam-gîn,]*
2. Gezüp āhu gibi āvāre miskîn
Gönül göz guşşadan **ğam-gîn** ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 76*). [*ğam-gîn,]*

3. arın oldu aña bir nice **am-gın**
Belâda gendü gibi vâkı‘a-bın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 11*). [*am-gın,]*
4. Dili vü didesi **am-gın** ü nem-gın
Varup ol derd-mendün Çatına pır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 68*). [*am-gın,]*
5. Bu **am-gın** gönlümi şâd iylemezsın
Bu resme kim za‘if ü pirânunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 76*). [*am-gın,]*
6. Bu **am-gın** gönlümi şâd iylemezsın
Egerçi va‘deler itdün şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 8*). [*am-gın,]*
7. ıyâmet amlarından hem emın it
Dü ‘âlemde bizi de itme **am-gın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 207*). [*am-gın,]*

am-güsâr: *Dert ortağı, arkadaş. II sevgili.*

1. Ciger pür-yara irmez vaşl-ı yâre
Gönlül pür-am buluşmaz **am-güsâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 4*). [*am-güsâr,]*

am-güsâr: *Dert ortağı, gam ve kederi def eden.*

1. Anuñla dil-berine nâme yazdı
Ki ey sevgülü cüftün **am-güsârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 9*). [*am-güsârı, -ı]*

am-hâne: *Üzüntü evi, ev.*

1. Girüp **am-hâneye** aqlardı alvet
Gürüh-i Leylî‘den bir nice ammâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 8*). [*am-hâneye, -(y)e]*

am-hvâr: *Kederli, sıkıntılı.*

1. Zemân-ı uşşada **am-hvâr** idün sen
Oğulsuzlıkda gördün sen şalâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 48*). [*am-hvâr,]*

am-ı ‘aşk: *Aşkın derdi, kederi, tasası, üzüntüsü.*

1. am-ı ‘aşkı ağılmış müşke döndi
Tolup gönlün am-ı dil-ber ayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 68*). [*am-ı ‘aşk, -ı]*

am-ı cân: *Can derdi.*

1. am-ı cândan boşalmış albi zarfi
Düşüp seng üzre yatur vâlih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 8*). [*am-ı cân, -dan]*

am-ı cânân: *Sevgilinin verdiği gam.*

1. am-ı cânândan ayru olsa cânı
Du‘â it kim ziyâde ola her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 108*). [*am-ı cânân, -dan]*

ġam-1 dil-ber: *Güzelin (aşk) derdi.*

1. Ğam-1 ‘aşkı taġılmış müşke döndi
Tolup göñliñ **ġam-1 dil-ber** kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 69*). [*ġam-1 dil-ber,]*

ġam-1 dil-ber: *Gönül çeken sevgilinin derdi. II Leyla'nın aşkının derdi.*

1. Yatur bî-hüş fâriğ her eġadden
Ğam-1 dil-berden özge maġremi yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 65*). [*ġam-1 dil-ber, -den]*

ġam-1 firkat: *Ayrılık üzüntüsü, acısı.*

1. Ğam-1 firkat bu ise kim benüm var
Firâka düşmesün kâfir de ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 41*). [*ġam-1 firkat,]*

ġam-1 leyli: *Leyla kederi. II Leyla'ya duyulan aşk.*

1. Ğam-1 Leyli ola ‘âlemde kârum
Cihân âläyişinden çün olam pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 102*). [*ġam-1 leyli,]*

ġam-1 mecnûn: *Mecnun'un çektiği aşk kederi.*

1. Cihânda gerçi ‘aşka kışşa çoğdur
Ğam-1 Mecnûn'a benzer ġuşşa yokdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 30*). [*ġam-1 mecnûn, -a]*
2. Peder miskîn ki baġrı ġûna döndi
Ğâm-1 Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [*ġâm-1 mecnûn,]*
3. Peder miskîn ki baġrı ġûna döndi
Ğâm-1 Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [*ġâm-1 mecnûn,]*
4. Ğam-1 Mecnûnu ol ġüsn-i dil-efrüz
Peder bu kavli ġüş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 110*). [*ġam-1 mecnûn, -u]*

ġam-1 nân: *Yiyecek tasası.*

1. Ne pervâ-yı şarâb u ne **ġam-1 nân**
Meger aña ġidâ rûġânî idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 82*). [*ġam-1 nân,]*

ġam-1 yâr: *Sevgilinin hüznü, (ayrılık hüznü).*

1. Târadi ördi geh müşk ile müyin
Kuru kânunâ döndürmiş **ġam-1 yâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 47*). [*ġam-1 yâr,]*
2. Belâya mübtelâ derde tufeyli
Ğam-1 yârından oldi çün demi târ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 3*). [*ġam-1 yâr, -i, -ndan]*

ġam-1 yâr: *Sevgilinin gamı.*

1. Ğam-ı yāra düşen gözler mi ‘ārı
Meger yārı ğamından olan ‘ārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 47*). [*ğam-ı yār, -a*]

ğam-ı yūsuf: Hz. Yusuf'un üzüntüsü, derdi.

1. Ğam-ı Yūsuf'da şan Ya'küb-ı ğam-gîn
Nitekim itdi hârc 'ömri vü genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 4*). [*ğam-ı yūsuf,]*

ğam-ı zülf-i siyâh: Siyah zülfün endişesi.

1. Niçün sen süfte-dil âşüfte ola
Gider başdan ğam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 115*). [*ğam-ı zülf-i siyâh, -ı*]

ğam-keş: Dertli.

1. Taşı 'üryân belinde bir çürük pöst
Hemân varlıkda bir cân kaldı **ğam-keş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 75*). [*ğam-keş,]*

ğammâz: Söz taşıyan, laf yetiştiren, fitleyen (kimse), kovucu.

1. Nazar fitne göz âfet ğamze **ğammâz**
Dil-i 'âşık ne deñlü şaklaya râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 41*). [*ğammâz,]*
2. Dile alup bu râzı nice **ğammâz**
Dinildi mâder-i Leylî'ye bu râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 51*). [*ğammâz,]*
3. Dü ğamze oldılar remz ile **ğammâz**
Raķibe ğâ'ib ammâ şüret-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 41*). [*ğammâz,]*
4. Girüp ğam-ğāneye aĝlardı ħalvet
Gürüh-i Leylî'den bir nice **ğammâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 9*). [*ğammâz,]*

ğam-nāk: Gamlı, kederli, hüznü.

1. Cān atdı kulle-i Necd üzre **ğam-nāk**
İşi Leylâ için āh u ğam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 114*). [*ğam-nāk,]*

ğam-nāk ol: Gamlı, kederli olmak.

1. Varurdum saña noķşānumla ey yār
Peder mevtinden oldum eyle ğam-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 213*). [*ğam-nāk ol, -du, -m*]

ğam-perver: Gamla beslenmiş.

1. Bu **ğam-perver** haberden bī-fer oldı
Didi ger mâni' olmakdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 172*). [*ğam-perver,]*

ġamz it: Ara bozuculuk etmek, söz taşımak, gammazlık etmek.

1. Anı ġamz itdi aña bir iki nāşī
Çatı ġūn-rīzdür şemşīr gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 44*). [*ġamz it, -di*]

ġamze: Etkili, kesici, süzgün, baygın yan bakış.

1. Okurlar ġayrılar levġ-i seyyāre
Bularuñ **ġamzeden** bağır se-pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 194*). [*ġamzeden, -den*]
2. Nazar fitne göz āfet **ġamze** ġammāz
Dil-i ‘āşık ne deñlü şaklaya rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 41*). [*ġamze,]*
3. Anı ġar-ġāġ öñine da‘vet itdi
Dil olup **ġamze** bir dem şoġbet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 40*). [*ġamze,]*
4. Dü **ġamze** oldılar remz ile ġammāz
Raķibe ġā‘ib ammā şüret-i rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 41*). [*ġamze,]*
5. Egerçi **ġamzeden** dil vire Allah
Kaşıyle ‘āşıkūñ ġālini yoklar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 38*). [*ġamzeden, -den*]
6. Cihānı kıldı mest āb-ı ‘inebden
Cihāna **ġamzesi** efsūn iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 21*). [*ġamzesi, -si*]
7. Ne cān cümle cihāne fitne oldı
Geh avlar **ġamzesi** baġlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 25*). [*ġamzesi, -si*]
8. Egerçi **ġamzesi** ġışmiyle oklar
Lebiyle nāz u va‘d-ı būs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 40*). [*ġamzesi, -si*]
9. Helāl iyler aña itdüġi ġanı
Ne siġr iyler ‘aceb **ġamzeñ** kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 111*). [*ġamzeñ, -ñ*]

ġam-zede: Gama, kedere uğramış.

1. Benüm gibi esir-i ġam degülsin
Yüzüñ gülmey meger kim **ġam-zedesin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 23*). [*ġam-zedesin, -sin*]
2. Cefālar sillesinden sinesi çāk
Egerçi **ġam-zede** āzāde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 7*). [*ġam-zede,]*

ġanī: Zengin.

1. Hemān cümle **ġanīsi** vü gedāsi
Dirilüp cenge āheng iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 8*). [*ġanīsi, -si*]
2. ġanī fehmiyle muġtāç ġālin
Ne bilsün sūzişi bī-dāġ olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 92*). [*ġanī,]*

ġār: Maġara.

1. Atasına didiler ittifākī
Fülān **ġār** içre bir zāhid velī var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [*ġār,]*
2. Dili gibi yolu da teng ü tārik
Perī gibi yürürken buldı bir **ġār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 7*). [*ġār,]*

3. Ne yirsin bu h ar be **g ar** içinde
A na gösterdi z hid bir p re ot (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 18*). [*g ar,]*
4. Bey b nda ne  s de ne h fte
Nice  zlet idersin **g ar** içinde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 71*). [*g ar,]*
5. Demidür g cesin ey y r g ra
Tekell f  aleminden  a radur **g ar** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 39*). [*g ar,]*
6. Ne görse söylemez iyler fer m  
Olur  v re gerçi **g ar** ehli (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 45*). [*g ar,]*
7. Demidür g cesin ey y r **g ra**
Tekell f  aleminden  a radur g r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 38*). [*g ra, -a]*

g ar z: *Gaye, maksat, amaç.*

1.  l rse istemez andan h l  
De g l  a k ol ki cism ni **g ar zdur** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 3*). [*g ar zdur, -dur]*

g ar z: *Gizli düşmanlık, kin, kötü niyet.*

1. Vef s  h led r i i **g ar zdur**
Zen n çok çekdiler cevri   cef s n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 60*). [*g ar zdur, -dur]*
2. G ar zsuz görmediler hiç vef s n
Nis  h k nında Sult nu'n-nebiyy n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 62*). [*g ar zsuz, -suz]*

g aret: *Ya malamak, talan etmek.*

1. Nedür bu fitne ekmedin biçersin
Irakdan itmeyince c ni **g aret** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 17*). [*g aret,]*

g ar b: *Kimsesiz, zavallı, biçare.*

1.  ola mı  m ra dönmiş seng içinde
G ar b   bi-kes    v re renc r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 115*). [*g ar b,]*
2. Gözi p r- b-ı e k   sine p r- h
G ar b   bi-kes   bi-çare renc r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 15*). [*g ar b,]*
3. R c m-ı  avne t z itdi  in ni
G ar b   nev-civ n idi o da hem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 121*). [*g ar b,]*
4. G r be mihrib n idi o da hem
Severdi ol da i bir g l- iz rı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 122*). [*g ar be, -e]*
5. Refi ından **g ar b**   y rdan d r
Yüce  a lar ba ıdur cilve-g hu n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 43, Mısra 52*). [*g ar b,]*
6. Görüb oldur ki sa na olmadı y r
Bu bi-keslikden e g n ne rev dur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 240*). [*g ar b,]*
7. G l-i  ad  bi türür belki yarın
Peder öldi **g ar bem** dime zinh r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 239*). [*g ar bem, -em]*
8. G r bem lu fu  ile   in  k l
Ne id nden ba a lu f iyle bah ı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 56*). [*g ar bem, -em]*
9. Bir iki beyt okıyup k ldı z ri
G ar b   bi-kes   tenh  v  h ste (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 19*). [*g ar b,]*

10. Ğarībūñ ağızına ıamzurdu ābı
Hemān yārānı ra‘d u berķ u bārān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 26*). [*ğarībūñ, -üñ*]

ğarīb: *Düşkün, zavallı, biçare // Âşık.*

1. O derd-i dil ki aldı ben **ğaribi**
‘İlâcından uşandırdı ıabibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 23*). [*ğaribi, -i*]
2. Rākīb olur **ğaribe** itden artuķ
İtüñ ĥod ağızı var ise dili yoķ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 51*). [*ğaribe, -e*]
3. Bunuñ keklıkları kim ķan iıerler
Ğaribe ķahķaha nāzın açarlar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 188*). [*ğaribe, -e*]
4. Cihān benden uşandı ben cihāndan
Ne püştüm var **ğaribem** ne penāhum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 23*). [*ğaribem, -em*]
5. ıutup ĥalka su‘al-i fazl u cüd it
Di yā Rab ben **ğaribe** luıf-ı ĥāş it (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 55*). [*ğaribe, -e*]
6. Belāsuz olımaz ‘aşķ āşināsi
Ezelden ben **ğarībūñ** ķütü ğamdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 17*). [*ğarībūñ, -üñ*]
7. Hemān āhından artuķ hem-demi yoķ
Ğarib ü derd-mend ü zār u miskin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 67*). [*ğarib,]*
8. Beni böyle **ğarib** itmezdi yārum
Nazar ķıldı peder ķün bu kelāma (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 18*). [*ğarib,]*
9. Bu āvāre daĥi āvāre oldu
Getürüp bu diyāra ben **ğaribi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 13*). [*ğaribi, -i*]
10. Ğaribe itmesün bārī cefāyı
Ne Mecnûn ķaldı dūnyāda ne Nevfel (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 178*). [*ğaribe, -e*]
11. Ğarib ü bī-nevā vü müstemendi
Ol anda ķaldı yoķ aġyāra meyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 122*). [*ğarib,]*
12. Dil üşürüp naşīĥat iylediler
Ki ey zār u **ğarib** ü ĥ‘ōr u meĥcūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [*ğarib,]*
13. Meġer Leylā‘nuñ itdi aķ ġülin yād
Didi eyvah dirīġā kim **ğaribem** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 7*). [*ğaribem, -em*]
14. Du‘ā ķıldı götürüp ‘ākıbet el
Du‘āsın Ħaķ ķabül itdi **ğarībūñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 101*). [*ğarībūñ, -üñ*]
15. Ki aınsuz ben **ğaribi** öksüz itdüñ
Baña miĥnet deminde yār idüñ sen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 46*). [*ğaribi, -i*]
16. Nazar ķıl luıfuñ ile bu ĥarāba
Ķuluñam ‘āciz itme ben **ğaribi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 77*). [*ğaribi, -i*]
17. Çekerem ġuşşasın hem ol **ğarībūñ**
ġünüm bu ġuşşadan dā‘im ġicedür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 114*). [*ğarībūñ, -üñ*]
18. ‘İtābuñ āteş iyler yirin anuñ
Yiri od olmasun mı ol **ğarībūñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 25*). [*ğarībūñ, -üñ*]
19. Uvatmaķdan çanaġın ben **ğarībūñ**
Vücüdün kāsésin kesr iyle ya‘nī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 44*). [*ğarībūñ, -üñ*]
20. Ğaribi ya‘nī Mecnûn müstemendi
Ki ol vaĥşī-nişin ü vaĥşet-āmiz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 34*). [*ğaribi, -i*]
21. Uşüli bozmasa çarb-ı zemāne
İñen şürīde-ser itme **ğaribi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 35*). [*ğaribi, -i*]
22. Ķatı zır ü zeber itme **ğaribi**
Nice maĥbūs olursın ol ĥişāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 36*). [*ğaribi, -i*]
23. Ki dā‘im ķible oldur ben **ğaribe**
İşidüp ķün gele āvāre yārum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 86*). [*ğaribe, -e*]

24. Senüñ ‘aşkuña virdi cān-ı pāki
Eğer teftiş iderseñ ol **ġaribi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 97*). [*ġaribi, -i*]

ġarib-i bî-nevā: *Kimsesiz garip kişi.*

1. Bu bi-ħad fitneye meftûn sen itdüñ
Delürdüp ben ġarib-i bî-nevāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 105*). [*ġarib-i bî-nevā, -yı*]

ġarık-i ni‘met: *Nimete boġmak, çok ihsana maruz kalma.*

1. Ğarık-i ni‘met itdi ħāř u ‘āmı
Ulu bezm itdi řāhāne müşerref (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 6*). [*ġarık-i ni‘met,]*

ġarık-ı rahmet: *Rahmete ġarık olmak, çok ihsana maruz kalmak.*

1. Ğarık-ı rahmet olsun diyen āmin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 208*). [*ġarık-ı rahmet,]*

ġarık: *Suya batma, boġulma.*

1. Yüzi şolmiş şararmış dide pür-ħün
Yürür pür-ġuřřa eşke **ġarık** tā farık (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 7*). [*ġarık,]*

ġarık: *Bir şeyin etkisine maruz kalma.*

1. Anuñ hem-sāzı ben ol baña hem-süz
İkimüz de belā deryāsına **ġarık** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 53*). [*ġarık,]*

ġarık it: *Batırmak, alabora etmek.*

1. Vücüdüm maħv idüp kendü ħalupdur
Beni deryā-yı ‘aşkuñ ideli ġarık (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 63*). [*ġarık it, -eli*]

ġarık it: *Etkisi altına almak, sarmak, kaplamak, hakim olmak.*

1. şarulup ġarık idem müşk ü ‘abire
Çıkardı mefreşinden ħazz-ı dibā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 40*). [*ġarık it, -em*]

ġarık it-: *Batırmak, alabora etmek.*

1. İrişdi baħr-ı sırr-ı Aħmedî’ye
O baħra ġarık idüp imkân-ı şükri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 65*). [*ġarık it-, -üp*]

ġarık iyle: *Batmak, kaplamak.*

1. Ki tã şevkum cihâni iyleye ğarķ
Bu berķi şevķ odı rahşende iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 50*). [*ġarķ iyle, -(y)e*]
2. Şan oldı şems farķı maţla‘-ı mäh
Tenin ġarķ iyleyüp büy-ı ‘abire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 53*). [*ġarķ iyle, -yüp*]

ġarķ ol-: Boġulmak, batmak.

1. Ki düşsem ġarķ olup ben iştıyaķa
Döner añup küçegin def‘i nâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 13*). [*ġarķ ol-, -up*]

ġarķ ol: Karışmak.

1. ilâhî rahmete ġarķ olsun ol merd
İdüp dâ‘im ziyâret ol mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 2*). [*ġarķ ol, -sun*]

ġarķa vir: Suyla doldurmak, sular altında bırakmak, boġmak.

1. Ya yolından gidüñ ya ġarķa virdi
Yine Nevfel çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 48*). [*ġarķa vir, -di*]

ġarķ-ı âb: Suya batma, gömülme.

1. Benümle ġam feraħ ben ġuşşadan şād
Dilüm teşne egerçi ġarķ-ı âbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 11*). [*ġarķ-ı âb, -em*]

ġarķ-ı mevc-i hâ‘il: Perde dalgasına batmak.

1. Çü Ken‘ân ola ġarķ-ı mevc-i hâ‘il
Aña Nüh‘uñ gemisinden ne hâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 43*). [*ġarķ-ı mevc-i hâ‘il,]*

ġarrâ: Parlak, gösterişli, güzel.

1. Feşâhatde daħi key ‘âķil idi
Ėazel nazm itse ġarrâ fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 105*). [*ġarrâ,]*

ġasb: Zorla alma, zaptetme.

1. Olurlar ‘âķibet câna veremler
Eger zer ġaşbına olursa zūruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 127*). [*ġaşbına, -ı, -na*]

ġasb it: Başkasına âit bir şeyi zor kullanarak ele geçirme, zorla zaptetme.

1. Üşe başuña zenbûri vebâli
Eger ġaşb idesin ‘arz u ‘âķârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 135*). [*ġaşb it, -e, -sin*]

ğavğâ: Döğüşme, gürültü.

1. Kim söylemege hâlini evvel dehân gerek
Da'vâ-yı 'aşk itme ço **ğavğâyı** 'andelib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 7*). [*ğavğâyı, -y, -ı*]
2. Olaruñ fikri **ğavğâ-yı** elif lâm
Bunuñ sevdâsı gîsü-yı dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 199*). [*ğavğâ-yı, --yı*]
3. Didi pîr atañam ben haste vü zâr
Senüñ **ğavğân** ile rûsvây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 52*). [*ğavğân, -n*]
4. 'Aceb **ğavğâ** odı yandı başuña
Raķibe ta'ne yâra cân atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 20*). [*ğavğâ,]*
5. Ɔomış Mecnûn için ortaya başı
Düşüp ol derd için **ğavğâ** vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 35*). [*ğavğâ,]*
6. Ğam u **ğavğâ** uyandı şabr huftu
İdüp yâruñ cefâsından şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 116*). [*ğavğâ,]*
7. Hemân **ğavğâ** çeker şürîde bülbül
Gül-i vaşluñ çü dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 46*). [*ğavğâ,]*
8. Nice setr ıleye bir çuru yaprak
Görürken bunca **ğavğâsın** raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 113*). [*ğavğâsın, -sı, -n*]
9. Belâdan başına **ğavğâlar** üşmez
Ev añma baña kim câna kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 92*). [*ğavğâlar, -lar*]
10. Saña lâyıķ degüldür kûşe-i derd
Bu yol pür-cevr ü **ğavğâ** vü haşardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [*ğavğâ,]*
11. Semâ'ı germ idüp **ğavğâ** idenler
Belâya olsalar bir kez giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 10*). [*ğavğâ,]*
12. Maħall-i râhata **ğavğâ** yirinden
Gicenüñ çün çara yılanı kaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 4*). [*ğavğâ,]*

ğavğâ: Kavga. II Aşk derdi.

1. Şafâ-yı Leylî'yi sevdâ-yı 'aşkı
Bu **ğavğâdan** serüm hâli gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 69*). [*ğavğâdan, -dan*]
2. Bu **ğavğâyı** hikâyet ıylediler
Ki ol mecnûn fetâ kim 'Âmiri'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 12*). [*ğavğâyı, -(y)ı*]

ğavğâ-yı 'ases: Bekçi kavgası, gece bekçisi ile mücadele.

1. Ne **ğavğâ-yı 'ases** ne habs-ı hargâh
İder gönlin murâdın bi-müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 8*). [*ğavğâ-yı 'ases,]*

ğavğâ-yı 'aşk: Aşk kavgası; aşk ile meşgul olma.

1. Yir olsun halka-i yâra kulağum
Baña dirler ki ço **ğavğâ-yı 'aşkı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 67*). [*ğavğâ-yı 'aşk, -ı*]

ğavğâ-yı bedden: Kötü kavga, fena iş.

1. Ki cān maḥlaş bula **ġavġā-yı bedden**
Şora çün cānuma münkir su'āli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 68*). [*ġavġā-yı bedden, -den*]

ġavġā-yı ceres: *Çan kavgası.*

1. Çık ey göz kim baña 'ayn-ı zararısın
Tutul ey dil ki ġavġā-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 61*). [*ġavġā-yı ceres, -sin*]

ġavġā-yı 'irākî: *Irak savaşı.*

1. Cihāna toḥm-ı ġavġā ekdi ol gün
Şu resme çopdı **ġavġā-yı 'irākî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 5*). [*ġavġā-yı 'irākî,*]

ġavġā-yı leyli: *Leyla'nın karmaşası, Leyla'yı düşünmenin zihinde meydana getirdiği kavga gürültü.*

1. Başumda rüz u şeb **ġavġā-yı Leyli**
Beni ol kim yoğ iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 30*). [*ġavġā-yı leyli,*]

ġavġā-yı māder: *Doğuştan gelen kavga, mücadele.*

1. Geçer ḥabs ile her dem rüzġarum
Ḥavāle başuma **ġavġā-yı māder** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 63*). [*ġavġā-yı māder,*]

ġavġā-yı pend: *Nasihat kavgası.*

1. Ne yirde gökde rüşen yılduzı var
Eve varsa düşer ġavġā-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 13*). [*ġavġā-yı pend, -e*]

ġāv-ı deştî: *Yaban sığırı.*

1. İdüp ağladı buldukca mecāli
Kesüp ol ġāv-ı deştîniñ tuzağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 83*). [*ġāv-ı deştî, -nün*]
2. Gözi göñli gibi tuş oldu dāma
Meger ol dāma düşmiş **ġāv-ı deştî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 15*). [*ġāv-ı deştî,*]

ġavvās-ı māhir: *Usta dalgıç.*

1. Dür-i efsāneye **ġavvās-ı māhir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 1*). [*ġavvās-ı māhir,*]

ġayb: *Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. II Gayb kelimesi Allah'a nisbet edildiği yerlerde sadece Allah tarafından bilinebilen mutlak gaybı, "alimü'l-gayb, alimü'l-gaybi ve 'ş-şehade; allamü'l-guyüb, alimü gaybi's-semavati ve 'l-arz" şeklindeki terkiplerde Allah'ın evrende görünen ve görünmeyen her şeyi bildiğini ifade eder.*

1. Görüp **gaybı** Hudâ'dur diye bî-ayb
Hünerden şimdi 'âlem oldu hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 74*). [*gaybı, -ı*]

gaybet: *Gıybet, dedikodu, çekiştirme.*

1. İyü yavuz haber tıldı cihâne
Yakup Leylî dilin bu ta'n u **gaybet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 7*). [*gaybet,]*

gâyet: *Ar. 1. Uç, son, son derece.*

1. Anuñ-çün haddi yok bî-intihâdur
Çara bahtum midur kim **gâyeti** yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*gâyeti, -i*]

gâyet: *Çok, epey, oldukça.*

1. İşidüp Leylî hurrem oldu **gâyet**
Gülerdi gül gibi hüsn ü bahârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 4*). [*gâyet,]*
2. Kimisi diş biler yiye o şehdi
Atası illâ **gâyet** hışmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 53*). [*gâyet,]*
3. Şarâb-ı Tâ'ifi tıldı kü'üsa
Dügün hengâmesi germ oldu **gâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 127*). [*gâyet,]*
4. Zâ'if olmuş durur **gâyetde** hâlüm
Cihân dürdi benim de defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 156*). [*gâyetde, -de*]
5. Yanına aldı **gâyet** hürmet itdi
Selim anı çü 'üryân gördi **gâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 28*). [*gâyet,]*
6. Yanına aldı **gâyet** hürmet itdi
Selim anı çü 'üryân gördi **gâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 29*). [*gâyet,]*
7. Zebân-ı lutf ile virdi selâmı
Selâmı hoş gelüp Mecnûn'a **gâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 37*). [*gâyet,]*
8. Hüsûf irdüğine ol mâha nâ-gâh
Acıyup zâr u zâr ağladı **gâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 5*). [*gâyet,]*
9. Nizâr u zâr u bî-zür oldu **gâyet**
Ne şabri kaldı dilde ne sürürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 8*). [*gâyet,]*

gayr: *Allah'tan başka her şey.*

1. Çapuñda 'âciz ü efgende gayruñ
Senüñ **gayruña** şehlik taht u tâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 9*). [*gayruña, -uñ, -a*]

gayr: *Başkası, başka kimse.*

1. Kula 'azm u hidâyet hazretüñden
Sen ol şehsin ki saña bende **gayruñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [*gayruñ, -uñ*]
2. Çapuñda 'âciz ü efgende **gayruñ**
Senüñ gayruña şehlik taht u tâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 8*). [*gayruñ, -uñ*]
3. Bu gün uş geldüm ayağumla dâra
Eger dün çekdüm ise **gayre** şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 77*). [*gayre, -e*]

4. Ki **ğayruñ** mülkidür bu meyve-i şaḥ
Çün irdi bu ḥaber İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 36*). [*ğayruñ, -üñ*]
5. Ne var **ğayra** olundıysa nikâhı
Nice müddetdür olup **ğayra** 'aḳdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 100*). [*ğayra, -a*]
6. Ne var **ğayra** olundıysa nikâhı
Nice müddetdür olup **ğayra** 'aḳdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 101*). [*ğayra, -a*]
7. Saña yâd oldı **ğayre** âşinâ yâr
Güli gibi seni de virdi bâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 36*). [*ğayre, -e*]
8. Niçün sen iyledün **ğayr** ile bâzâr
Taraḥḥum gösterüp bîdâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 28*). [*ğayr,]*
9. Niçün **ğayre** vefâda cehd idersin
Senün işün baña dil şatmağ imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 22*). [*ğayre, -e*]
10. Senün ğayruña zehr-âlûde ḥündür
Lebüme degmemişdür **ğayruñ** ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 15*). [*ğayruñ, -üñ*]
11. Leb-i küze meger ol daḥi nâçâr
Yüze yüz görmedi **ğayruñ** cemâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 17*). [*ğayruñ, -üñ*]
12. Ṭapuñ mevlâ vü **ğayrun** saña bende
Bu cümle şeş cihet yüce ger alçaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 70*). [*ğayrun, -üñ*]
13. Tenüm bî-cüftdür çün dürr-i nâsüft
Egerçi **ğayr** ile cüft oldı ismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 199*). [*ğayr,]*
14. Anuñ üstinde kimse ṭutmadı yir
O kim **ğayr** etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 137*). [*ğayr,]*
15. Anuñ **ğayrın** nice fehm ide ḥuşum
Didi Leyli benem maṭlûbuñ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 50*). [*ğayrın, -i, -n*]
16. Ne ol ğayrı görürdi ne anı **ğayr**
Bahâne oldı Leylâ'ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [*ğayr,]*
17. Ne ol **ğayrı** görürdi ne anı ğayr
Bahâne oldı Leylâ'ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [*ğayrı, -i*]
18. İde 'âlem senün de zikrünüñ ḥayr
Şu dem kim **ğayra** ḳala kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 11*). [*ğayra, -a*]
19. Kesüp yol virmediler **ğayr** ḥalka
Dirende nefsin ol kim çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 114*). [*ğayr,]*

ğayr: Başkası II sevgili dışındaki her şey.

1. Senün **ğayruña** zehr-âlûde ḥündür
Lebüme degmemişdür ğayruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 14*). [*ğayruña, -uñ, -a*]

ğayr: Ayrı, başka, özge, yabancı.

1. Ḥazer iyle şakın şer şanma **ğayra**
Ḳazarsañ ḳardaşuñ düşmek için çâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 92*). [*ğayra, -a*]
2. Dili pür-Leylidür yok **ğayra** meyli
Bu ḳışsa oldı çün Leylâ'ya ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 42*). [*ğayra, -a*]

ğayr: Başka, diğér.

1. Cihân ṭurduḳca zikr ola kemâlün
Ḳoyup kendü belânı gözleseñ **ğayr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 9*). [*ğayr,]*

ğayret: *Kıskançlık.*

1. O genci hıfz iderdi **ğayretinden**
Kemâl-i ‘aql ile ol sîm-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 54*). [*ğayretinden, -i, -n, -den*]

ğayret: *Çalışma, çabalama.*

1. Ciger-güşem xanı ‘âr ile **ğayret**
Saña lâyıq degüldür bu fazîhet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 59*). [*ğayret,]*
2. Kelâmın meyvesi gerçi şuludur
Dilüm **ğayret** odı ammâ şoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 100*). [*ğayret,]*
3. Kelâmın meyvesi gerçi şuludur
Dilüm **ğayret** odı ammâ şoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*ğayret,]*
4. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Xanı ‘ırz u xanı **ğayret** xanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [*ğayret,]*
5. Ne **ğayret** xayusı xaldı ne hûd şerm
Murâd idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [*ğayret,]*
6. Ne bir gün ehl-i beytün şâd idersin
Ne nâmüsuñ ne ‘ârûñ **ğayretün** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 11*). [*ğayretün, -ün*]
7. Niçün ol gitdi sen xaldun nişâmı
Didi **ğayret** degül mi andan ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [*ğayret,]*

ğayret-i hür: *Hurileri kıskandıran dilber.*

1. Per-i zâğ oldı güyâ dümm-i şehbâz
Hem isfidâc ile ol **ğayret-i hür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 67*). [*ğayret-i hür,]*
2. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 101*). [*ğayret-i hür,]*
3. Varam anda içem vaşluñ şarâbın
Gözüme nür idün ey **ğayret-i hür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 145*). [*ğayret-i hür,]*

ğayri: *Artık, bundan böyle.*

1. Xodı **ğayrı** hitâbı yâre itdi
Didi ey tâze gül irdün xazâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 104*). [*ğayrı,]*

ğayri: *Başkası, diğerleri.*

1. Oqurlar **ğayrılar** ‘ilm-i edebden
Bularun dersi şevx ile şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 191*). [*ğayrılar, -lar*]
2. Oqurlar **ğayrılar** levh-i seyyâre
Bularun gamzeden bağı se-pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 193*). [*ğayrılar, -lar*]
3. Oqurlar **ğayrılar** esmâ vü ef’âl
Bularun dersi ‘aşk u derd ü ahvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 195*). [*ğayrılar, -lar*]
4. Elif beye iderler **ğayri** meyli
Dil-i Xays olamaz bi-xadd-i Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 197*). [*ğayri,]*

ğayri: Başka, başkası. II rakipler.

1. Yazukdur **ğayrılar** sürmek şafâsın
Benüm-çün bu meşel oldı muhakkak (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 64). [ğayrılar, -lar]

ğayri: ... den başka.

1. Bulardan **ğayrı** ders ü ilme meşgûl
Bularun dilleri şevk ile meşgûl (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 189). [ğayrı,]
2. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî'dür andan **ğayrı** kim vâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 54). [ğayrı,]
3. Ki bula **ğayrı** gamlardan necâtı
Yaturken kıvrılup çün müy-i ca'dî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 92). [ğayrı,]
4. Ecelden **ğayrı** yok zehrine tiryâk
Yarağ itdi şavaşa ive ive (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 12). [ğayrı,]
5. Hemân fikri vü zikri Leylî Leylî
Aña her kim ki **ğayrı** söz açardı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 125). [ğayrı,]
6. Ki pervâne olupdur **ğayrı** şem'e
Bu da anuñ gibi olmadı ser-keş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 40). [ğayrı,]
7. Nazardan **ğayrı** hiç olmadı kârı
Velî ol bâğ-ı ziyet şem'-i gülşen (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 56). [ğayrı,]
8. Meger âyine ol dañi mişâlüm
Yüzüñden **ğayriye** itmen nigâhı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 19). [ğayriye, -y, -e]
9. Nazardan **ğayrı** itmezlerdi bāzār
Egerçi la'l-i yāre tāmī' idi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 18). [ğayrı,]

ğayr-ı leyli: Leyla'nın dışında her şey.

1. Yitürdüm ben beni ne ata meyli
Çıkaldañ hâtırundan **ğayr-ı Leylî** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 56). [ğayr-ı leyli,]
2. Niçün Leylî sürer zevk u şafâyı
Dil-i Mecnûn'a gelmez **ğayr-ı Leylî** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 153). [ğayr-ı leyli,]

ğayr-ı yâr: Sevgiliden başkası.

1. Vücüdında bulunmaz **ğayr-ı yârı**
Didiler kıl bu şırta hem beyânı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 18). [ğayr-ı yâr, -ı]

ğazab: Darılma, kızma, öfkelenme, hışım.

1. Kime dāmān-ı ümmidüm açayın
Ğazab rañşın geçer luftuñ semendi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 53). [ğazab,]
2. Bizi başduñ **ğazab** nefsin dañi baş
Okuñ nizeñ çü geçeli sinelerden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 66). [ğazab,]

ğazab âteşi: Öfke ateşi.

1. Ğazablar âteşinden kelleler germ
Huşûşâ yüz şuyın hâk iyledi şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 169*). [ğazab âteşi, -n, -den]

ğazab it: Öfkelenmek.

1. İrüp Nevfel öninde itdi takrîr
İdüp Nevfel ğazab ilçi söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 43*). [ğazab it, -üp]

ğazab-nâk: Gazaplı, öfkeli.

1. ‘İmâme eğri rây egri **ğazab-nâk**
Dili süsen gibi şemşîre dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 8*). [ğazab-nâk,]
2. Nice âteş olasin ey **ğazab-nâk**
Yire ur şöhretün tablin kucakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 96*). [ğazab-nâk,]

ğazâl: Ahu, ceylan II Sevgili.

1. Revân oldı ki şayd ide **ğazâli**
O hâletde şu resme düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 58*). [ğazâli, -i]

ğazâl: Ahu, ceylan.

1. Ğazâl için ğazel okurdu geh gâh
Düşicek vecde sa’y iylendi Necd’ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 18*). [ğazâl,]
2. Yarım yolda beni tenhâ koyasın
Tutulmadın **ğazâle** bend-i şayda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 107*). [ğazâle, -e]
3. Nigâruñ kara gözinden eşerdür
İdüp her bir **ğazâle** âferîn-bâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 71*). [ğazâle, -e]
4. Ğazâle tavşan uyhusın virürler
Şu deñlü urdu düşmen sineme tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 30*). [ğazâle, -e]

ğazâle: Dişi geyik.

1. Dehâni huşk ü kavli ter-terâne
Dilinden geh ğazel gâhî **ğazâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 133*). [ğazâle,]
2. Demür olup çıkaram taşdan anı
Saña me’nûs olınca ol **ğazâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 79*). [ğazâle,]
3. Benüm hem-şoğbetüm âh-ı seherdür
Anuñ hem-şoğbeti gürk ü **ğazâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 103*). [ğazâle,]

ğazel: Beyit sayısı 5-10 arasında değışen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan Divan edebiyatı nazım biçimi.

1. Belâ-yı firkat olsa câna gâlib
Ğazel aydurdı hâline münâsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 48*). [ğazel,]

2. Dehānı hışk ü kavli ter-terāne
Dilinden geh **ğazel** gāhī ğazāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 133*). [*ğazel,]*
3. Tölup vecd ile ol Necd'ün tağında
Dögüp göğsin okurdi hōş **ğazeller** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 49*). [*ğazeller, -ler]*
4. Feşāhatde daği key 'ākıl idi
Ğazel nazm itse ğarrā fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 105*). [*ğazel,]*
5. Ğazel başladı yolda bir hōş-āvāz
Hōş-āyende nitekim dürr-i meknûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 138*). [*ğazel,]*
6. Ğazeller idilüp olındı ta'rif
Cemāli medh olup āfāka tōldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 6*). [*ğazeller, -ler]*
7. Nevāsı meclisi ābād iderdi
Ğazelde nakşımı ta'rif iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 167*). [*ğazelde, -de]*
8. Aña dürrler nişār iyler **ğazelden**
Görüp ol yañadan ebr-i girānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 32*). [*ğazelden, -den]*
9. İşi anuñla 'ayş u 'işret oldı
Ğazeller idüp ırlardı terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 163*). [*ğazeller, -ler]*
10. Çeker Mecnûn-ı mest āvāzesini
Ğazelde Leylî adın yād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 53*). [*ğazelde, -de]*
11. İşide bir nefes şirîn makālūñ
Ğazeller okıyasın hālet-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 95*). [*ğazeller, -ler]*
12. Ğazeller söyledi çün dürr-i meknûn
Çü gördi Zeyd ol dürr-i hōş-ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 110*). [*ğazeller, -ler]*

ğazel okı: *Ğazel söylemek.*

1. Ğazel okur iderler istima'ı
Okıduqça hōş-āyende ğazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 21*). [*ğazel okı, -duqça]*
2. Yüce yalıñ gibi sūzān u ser-keş
Ğazeller okıyup şahrāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 9*). [*ğazel okı, -(y)up]*
3. Ğazāl için ğazel okurdi geh gāh
Düşicek vecde sa'y iylerdi Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 18*). [*ğazel oku, -r, -dı]*
4. Ğazeller okuyup dürrler şaçardı
Virüp ol hasteye Nevfel cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 68*). [*ğazel oku, -(y)up]*
5. Yağardı Leylî odından cihānı
Ciger yağar ğazel okurdi ya'nı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 35*). [*ğazel oku, -r, -dı]*
6. Ğazel okur añar yār-ı ğazālî
Ne şir'i kim getirürdi zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 24*). [*ğazel oku-, -r]*

ğazel-güyān: *Ğazel söyleyen.*

1. Güneşden yaña 'azmi dūd gibi
Ğazel-güyān u mest ü lā'ubālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 57*). [*ğazel-güyān,]*

gebr: *Mecûsî, ateşe tapan.*

1. Olur gülzār u nār u mü'min ü **gebr**
Ola çün cismüme merkad o hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [*gebr,]*

geç: Vazgeçmek.

1. Nola sen de **geçerseñ** kinelerden
İşidüp bunı Nevfel şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 68*). [*geçerseñ, -er, -sen*]
2. Tağıldı şaff-ı düşmen nitekim miğ
Geçilse ittifakî cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 45*). [*geçilse, -il, -se*]
3. Yigitlik âteşinden bir eşerdür
Yigitlik ‘âleminden çün **geçe** merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 143*). [*geçe, -e*]

geç: Gitmek, uzaklaşmak.

1. Şanasın hâste bülbüldür kafes teng
Geçerdi şür ile ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 183*). [*geçerdi, -er, -di*]

geç: Yaşamak.

1. Bedihî şî’r ü nâziük ter-terâne
Yir içerdî anuñla hoş **geçerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 67*). [*geçerdi, -er, -di*]

geç: Vaktin ilerlemesi.

1. Hemîşe ağlamağ ile **geçerdi**
Güzel görse gülp gözün açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 75*). [*geçerdi, -er, -di*]
2. Bu hâl ile **geçerdi** rûzgârı
Fırâk-ı Leylî’de leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 77*). [*geçerdi, -er, -di*]
3. Geçerdi âb u âteş içre her gâh
Dökerdi âb-ı çeşmi kâse kâse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 80*). [*geçerdi, -er, -di*]
4. O sevdâda **geçürdi** yevm ü leylî
Kişi gönderdi Leylî cânibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 32*). [*geçürdi, -ür, -di*]
5. Geçerken rûz-ı ni’metde şeb ü rûz
Uçarken bâğ içinde fâriğu’l-bâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 38*). [*geçerken, -er, -ken*]
6. Müferrih nüş iderken kalbi mahzûn
Geçerdi rûzı çün şem’-i şeb-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 65*). [*geçerdi, -er, -di*]
7. Dilerem **geçmesün** ‘ömrüm gibi şâd
Utañmazsañ eger ehl-i vefâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 82*). [*geçmesün, -me, -sün*]
8. İderdi bâkîsin vahşe havâle
Bu hâletde **geçerdi** yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 83*). [*geçerdi, -er, -di*]
9. Huzûrunda **geçe** bu ‘ömr-i bâkî
Ki ola secde-gâhum hâk-i pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 50*). [*geçe, -e*]
10. Nigârından yavuz gözler gibi dūr
Zemâni derd ü şabr ile **geçerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 5*). [*geçerdi, -er, -di*]
11. Hevâ ile **geçerse** yok hevesdür
Bu gün ‘ömrün ki dihkânî ‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 120*). [*geçerse, -erse*]
12. Bu hâl ile o bânü-yı hişârî
Geçerdi habs ile leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 38*). [*geçerdi, -er, -di*]
13. Geçer her dem firîşteh gibi şâ’im
Hemîşe kütına mezra’ kanâ’at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 28*). [*geçer, -er*]

14. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O pinhân sen anuñ-çün ‘âleme fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 86*). [geçer, -er]
15. Kerâmetle **geçer** büstânda ‘ömri
Ser-i serv ü çinâr üstinde dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 56*). [geçer, -er]
16. Vücüdü mülkiñi virâne kıldı
Geçer eş‘âr ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 25*). [geçer, -er]
17. Geçer bu hâl ile leyl ü nehârî
Müsâfirler gelürler bu diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 36*). [geçer, -er]
18. Eteğüñe dañi el urmayam hîç
Geçüp anuñla bunca rüzgârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 55*). [geçüp, -üp]
19. Senüñ derdüñle dâ'im dil-şikeste
Hâyâlüñle **geçer** şâm u şabâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 99*). [geçer, -er]
20. Geçer habs ile her dem rüzgârüm
Havâle başuma ğavğâ-yı mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 62*). [geçer, -er]
21. Geçer sana ğam ile mâh u sâli
Bu deñlü kim belâlarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 92*). [geçer, -er]
22. Yavuz ad ile **geçse** tadı yokdur
Zemân-ı ‘ömr egerçi yıl gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 116*). [geçse, -se]
23. Veli cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm ben ki **geçdükce** zamânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 201*). [geçdükce, -dükce]
24. Ki bensüz hâli ol yâruñ nicedür
Ne yir ne içer nice **geçer** zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 117*). [geçer, -er]
25. Ki zulmetde **geçer** anuñ zemânı
Ne hâsil aķsa âb-ı zinde-ġânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 192*). [geçer, -er]
26. Aña bir dem gibi **geçmezdi** biñ yıl
Yil olmasa eger ‘ömrüñ binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 116*). [geçmezdi, -mez, -di]
27. İşüm hōş gelmedin yirüñe hōş var
Bir iki gün ki miñnetde **geçersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 99*). [geçersin, -er, -sin]
28. Yaşum **geçsün** kuru endişem ile
Görüp Nevfel katı bî-çâre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 118*). [geçsün, -sün]
29. Beni ser-halka kıl aşhâb-ı ‘aşka
O halka içre dâ'im **geçe** çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 65*). [geçe, -e]
30. Belâ-yı ğamdan âzâd itmedüñ hîç
Senüñ ‘aşkuñ yolında **geçdi** çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 43*). [geçdi, -di]
31. Bu hâlet üzre **geçdi** yek şeb ü rüz
Sa‘âdet şubhı çünkim rüşen oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 28*). [geçdi, -di]
32. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günüñ **geçdi** bu müşkil kâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 17*). [geçdi, -di]
33. Gemürmezdi varup anuñ kafâsın
Bu hâlet üzre çünkim **geçdi** bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [geçdi, -di]
34. Toķuz ay çün tamâm oldı vü **geçdi**
Ayuñ on dördü yüzden perde açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 45*). [geçdi,]
35. Vücüduñ la‘le döndi menzilüñ seng
Senüñ ‘ömrüñ **geçer** ol seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 189*). [geçer, -er]
36. Gerek sen de urasın şîşeye seng
Seni yıllar **geçer** ol iyilemez yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 51*). [geç, -er,]
37. O da pür-derd ü pür-miñnet pür-ateş
Geçürüp ğuşşalardan mâh u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 77*). [geçürüp, -üp]

geç: Geçip gİtmek.

1. Yanından **geçdi** beñzer tünd-māra
Çün uğradı bu bi-baħta o bed-bāħt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 22*). [*geçdi, -di*]

geç: *Delip geçmek.*

1. Geçürmez sa'y ile hergiz nişān-ı mā-‘arafnādan
Mukahhal olmayan gözler ‘ināyet tütüyāsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 6*). [*geçürmez, -ür, -mez*]
2. Bu derde irse dermāndan beridür
Yidi taşdan **geçen** zehr-i helāhil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 67*). [*geçen, -en*]

geç: *Bir safhadan başka bir safhaya girmek, yeni bir safhaya başlamak, atlamak, bırakmak.*

1. Ki göynüklü gibi yüzi қarasın
Қара giydün çü göynüklü **geçersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 45*). [*geçersin, -er, -sin*]

geç: *(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.*

1. Қатına uğradı bir şahş-ı ma‘dī
Geçerken oldı Mecnûn’a gözi tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 95*). [*geçerken, -er, -ken*]
2. Ögerdi Leyli’yi eş‘ār içinde
Yöresinden **geçerken** hāş eger ‘ām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 101*). [*geçerken, -er, -ken*]
3. Nice içmiş ciğerden tiz **geçerken**
Her oқ kim yay bağrından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 70*). [*geçerken, -er, -ken*]
4. Diyār-ı yāre uğradı güzeşti
Geçerken yil gibi gördi o maħzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 9*). [*geçerken, -er, -ken*]
5. Buluşmayınca **geçme** ben haқire
Yazam aħvāli bağrum pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 152*). [*geçme, -me*]

geç: *İşlemek, nakşetmek.*

1. Bütün ne қalb u şaf қodı ne perde
Kime ursa **geçerdi** darb-ı nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 37*). [*geçerdi, -er, -di*]

geç: *Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.*

1. Geçemezsin atuñı depme şuya
O merdüm-zādeyi bi-çāre itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 32*). [*geçemezsin, -e, -mez, -sin*]

geç: *Vazgeçmek, uzaklaşmak, terk etmek.*

1. O sevdādan **geçüp** Mevlā’yı sevdi
O başdan ayağa derd oldı muṭlaқ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 32*). [*geçüp, -üp*]

geç: *Geçmek, bitmek.*

1. Kimüñ ferzendi ƙalsa yâdigârı
Cihânda **geçmez** anuñ rûzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 22*). [*geçmez, -mez*]
2. Bu sevdâ tâc ola başumda her-gâh
Geçince devr-i ‘ömr-i rûzigârım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 101*). [*geçince, -ince*]

geç: *(bir şeyden) vazgeçmek, (bir şeye) yüz çevirmek.*

1. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña dirler ki **geç** ‘aşğ u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [*geç,]*
2. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi çün haste Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 32*). [*geç,]*
3. Kerem ƙıl sen daħi **geç** bu hevesden
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 96*). [*geç,]*
4. Diyânet mezhebinde ‘ayb-nâkem
Giderseñ toğrı yola egriden **geç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 125*). [*geç,]*

geç: *Bir yerden başka bir yere gitmek.*

1. Şeker ağzında şükr-i şehd-i Ƙuddüs
Geçüp andan ‘urüc-ı sermedîye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 63*). [*geçüp, -üp*]

geç: *Yok olmak, kalmamak.*

1. Geçer yıllar dilinden **geçmez** aduñ
O pinhân sen anuñ-çün ‘âleme fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 86*). [*geçmez, -mez*]

geç: *Geçip gitmek II tükenmek.*

1. Geçer yıl sen düşersin âhîr-i kâr
Nice yile uyan düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 120*). [*geçer, -er*]

geç: *Vazgeçmek.*

1. Benüm bu pendümi gûş-ı derün it
O sevdâdan **geçüp** def’-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 100*). [*geçüp, -üp*]

geç: *Geçip gitmek.*

1. Geçer rağş-ı hayalî iylese hîz
Leb ü dendân u gûşıdurur sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 44*). [*geçer, -er*]
2. Serine mağz-ı ‘aşkuñ pöst olmak
Didi bunı vü **geçdi** iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 25*). [*geçdi, -di*]

geç: *Bitmek, sona ermek.*

1. Benüm gibi çü yârın olasın pîr
Geçer fırsat bulunmaz aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 34*). [*geçer, -er*]
2. Gelüp dād ile hoş ad ile gitdi
Geçer kışsa olur çün ‘ömr zā’îl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 35*). [*geçer, -er*]
3. Geçer ğam çekmedin tutar kenāre
Bu hālet ki āleti ‘aşk u hevādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 166*). [*geçer, -er*]
4. Hāzān irdi **geçüp** nevrüz-ı ‘ömrüm
Dehāne irdi çün bu hāste cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 68*). [*geçüp, -üp*]

geç: *Eline geçmek, elde etmek.*

1. İdüp āhūları hırşından āzād
O kaçdı ya‘ni **geçdi** buña hürde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 63*). [*geçdi, -di*]

geç: *Yapmak, etmek.*

1. Sözi dilde hadeng-i tîre dönmiş
Ki bu gün ol delüye nakş **geçdüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 11*). [*geçdüm, -düm*]

geç: *Değer olmak, değmek, yerine geçmek.*

1. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O zer kim biri biñ sime **geçerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [*geçerdi, -er, -di*]

geç: *Anmak.*

1. Anuñ lafzından oldı āşikārā
Meger kim hātırından **geçdi** bir gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 11*). [*geçdi, -di*]

geç-: *Bir varlığı geride bırakmak, ondan önde olmak.*

1. Kime dāmān-ı ümmüdüm açayın
Ġazab rahşın **geçer** luftuñ semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 53*). [*geçer, -er*]

geç-: *Aşmak II Vazgeçmek.*

1. Hākikat hikmetiyle gönli tölmiş
Geçüp ālāyiş-i şüret-peresti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 15*). [*geçüp, -üp*]

geç-: *Geçip gitmek, aşmak.*

1. Koyup anı **geçüp** yil gibi esdi
Varup ‘Āmir iline ol seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 110*). [*geçüp, -üp*]

geç-: *Yürümek, yanından geçmek.*

1. İşidür oldı illerden sözüni
Geçerken hoş-gönül sāyeñde cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 55*). [*geçerken, -er, -ken*]

geç-: *Geçmek.*

1. Olurdı germ çün rîg-i Hicâzî
Geçerdi guşşasından Zeynebün Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 47*). [*geçerdi, -di, -er*]
2. Uçarken gönli gülzâr-ı hevesde
Geçerdi ol belâ-yı teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 23*). [*geçerdi, -di, -er*]
3. Güher gibi dehân-ı ejdehâda
Geçüp rindâne şabrı nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 27*). [*geçüp, -üp*]

geçeli: *Geçtiği, gerçekleştirdiği.*

1. Bizi başduñ ğazab nefsin daħi baş
Okuñ nizeñ çü **geçeli** sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 67*). [*geçeli,*]

geçen: *Geçmiş olan. // Yaşanan.*

1. Yalancılarda n'iyler 'aşk genci
Çü terk itdün **geçen** 'ahd u kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 17*). [*geçen,*]

geçen: *Geçip giden.*

1. Kaçup mecnûn didi 'âkil **geçenler**
Haber itdi irişdi Leylî'ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 76*). [*geçenler, -ler*]

geçer: *Geçinmek, kendini...saymak.*

1. Nice vahşî arasında **geçersin**
Nice cevrin çekersin taş u tağūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 74*). [*geçersin, -sin*]

geçid: *Çay, ırmak, dağ vb.nin geçilecek bir yeri olmak // Yol vermek.*

1. Diyâr-ı yârı Mecnûn'dan yudılar
Geçidsüz şuyı köprisüz qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*geçidsüz, -süz*]
2. Diyâr-ı yârı Mecnûn'dan yudılar
Geçidsüz şuyı köprisüz qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*geçidsüz, -süz*]

geçmiş: *Geçmiş // Geçmişte yaşanan her şey.*

1. Nücüm ehli meger **geçmiş** zamānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 1*). [*geçmiş,*]

geçür-: Geçirmek II sürdürmek.

1. Bil ey bî-çāre Leylî'nün ḥabibi
Geçürdükçe cihānda rûzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 99*). [*geçürdükçe, -dük, -çe*]

geçür: Vazgeçirmek.

1. İçüm ser-tâ-ḳadem memlû hevâdur
Geçür ben ḳalmışî āb u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 43*). [*geçür,*]
2. Geçür ğamdan bu birkaç müstemendi
Egerçi Ḥamdî ḳahruñ lâyıḳıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 54*). [*geçür,*]

geçür: Geçirmek, harcamak (vaktin ilerlemesi) bağlamında.

1. Dilinden zevḳ-ı ma'na güş iderdi
Bu hâl ile **geçürüp** rûzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 25*). [*geçürüp, -üp*]

gedâ: Dilenci // Aşık.

1. Yarındaşı yine şüret bayāğı
Nemed-püş u **gedâ** elde tayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 46*). [*gedâ,*]
2. Gice küyüñda görsen ben **gedâyı**
Gelüp ḳarşu idersin merḥabâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 133*). [*gedâyı, -yı*]
3. Ne ḥōş añduñ vefâdan ben **gedâyı**
Benem bî-râḥat u bî-yâr u bî-^çār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 4*). [*gedâyı, -yı*]

gedâ: Dilenci, geda, yoksul, fakir.

1. Ḳapuñda bir **gedâ** vü pâdişâhî
İlâhî müflis ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 36*). [*gedâ,*]
2. Ḳapuñda bir gedâ vü pâdişâhî
İlâhî müflis ü ac u **gedâyem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 37*). [*gedâyem, -(y)em*]
3. Naẓar itdükce mihr ile o bedre
Gedâya zer virürdi bedre bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 60*). [*gedâya, -ya*]
4. Gedâ giymek ne lâyıḳ tâc-ı şâhî
Gözüñe nâvek ü başuña tîğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 38*). [*gedâ,*]
5. Nice ḥ'âce esîr oldı **gedâya**
İrenler na'rası atlar süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 84*). [*gedâya, -y, -a*]
6. Hemân cümle ğanîsî vü **gedâsı**
Dirilüp cenge âheng iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 8*). [*gedâsı, -sı*]

gedâ-perver: Cömertliğin fakirin başını okşayan parmağı/eli.

1. Gedâ-perver şafâ-peyker vefâ-dôst
Serinde sırr-ı devlet mağzıdur pôt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 5*). [*gedâ-perver,*]

gedâyâne: Dilenci gibi.

1. Yüzün örtüp değişdi hem libası
Gedâyâne giyüp köhne pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 20*). [*gedâyâne,]*
2. İrüp gül gülşenine bülbül-i râz
Gedâyâne büleñd iyledi âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 50*). [*gedâyâne,]*

gedâyî: Dilenci, yoksul, sosyal statü bakımından aşağı olan.

1. Ne bilem kıandan olam **gedâyî**
O dem ki itdüñ elest ile hışâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 16*). [*gedâyî,]*

gedâyî it-: Dilencilik etmek.

1. Gezüp her cânibi itdi gedâyî
Zebânunda hadîş-i bî-nevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 21*). [*gedâyî it-, -di]*

gedil: Eksilmek.

1. Şekerden şatlu olsa sib şad-bâr
Gedilse bir pula almaz hârîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 96*). [*gedilse, -se]*
2. Çemen döñdi Yemen gibi ‘aķıķa
Kılıç dendâñi kesmekden **gedildi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 29*). [*gedildi, -di]*

geh: "Gâh ... gâh/geh ..." bağlacı. Bazen de, ara sıra da.

1. Zamâne depmesi **geh** geh ser-i sifâle yiter (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 10*). [*geh,]*
2. Peder mevtinden oldı tâze haste
Oķur **geh** iřtiyâķuñ kıışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 133*). [*geh,]*
3. Biri Rıđvân biri cennet ‘arūsı
Çekerler **geh** şarâb-ı hûş-güvârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 53*). [*geh,]*
4. Süreñler **geh** şafâ-yi la‘l-i yârı
Türur hizmetde bir pîr-i müşekkel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 54*). [*geh,]*
5. Çekerdi **geh** nüñüfte sîñeden âh
Ki düşmen hâline olmaya âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 35*). [*geh,]*
6. Dögindi ağladı **geh** sîñe **geh** ser
Kucup öpdı biraz boynın ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 80*). [*geh,]*
7. Dögindi ağladı **geh** sîñe **geh** ser
Kucup öpdı biraz boynın ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 80*). [*geh,]*
8. Ciğerden iñledi çün çeng ü kânün
Egerçi iñledi **geh** zîr ü **geh** bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 39*). [*geh,]*
9. Ciğerden iñledi çün çeng ü kânün
Egerçi iñledi **geh** zîr ü **geh** bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 39*). [*geh,]*
10. Dehâñı huşķ ü kavli ter-terâne
Dilinden **geh** gazel gâhî gazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 133*). [*geh,]*
11. Ne cân cümle cihâne fitne oldı
Geh avlar gâñzesi bağlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 25*). [*geh,]*

12. K omazdı uykuyı hem-s ayesine
Geh aglar g ah iderdi  atesin  ah (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 79*). [*geh,]*
13. Geh el  ıynerdi gamdan g ah b z 
Dökerdi didesinden h n-ı Őafi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 30*). [*geh,]*
14. Niy z ile **geh** itdi i'tiz rın
Bu Őoĥbet germ iken ol demde n -g ah (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 74*). [*geh,]*
15. Anu n hiç Şorma  ld m guşŞasından
Okur **geh** mersiy e ol m tem için (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 135*). [*geh,]*
16. Görüp  h iyledi bi-çare m der
Yudı **geh** gözleri yaşıyla r yın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 45*). [*geh,]*
17. T aradı  rdi **geh** müşk ile m yın
Kuru k nun  döndürmiş gam-ı y r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 46*). [*geh,]*
18. Ayaĥından çeküp **geh** nevk-i h rın
Oĥula ana misk n Şefkat itdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 54*). [*geh,]*
19. Gehi leb-ber-leb   **geh** n Ő-ber-n Ő
Sen n dest   dehanu ndan pey- -pey (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 28*). [*geh,]*
20. Alam **geh** b Őe nu l için gehi mey
Bu zib  m l-h ly  v  güzel r y (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*geh,]*
21. Aradı seyr idüp **geh** k h u **geh** seng
Bir arada anı buldı yalınca  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 24*). [*geh,]*
22. Aradı seyr idüp **geh** k h u **geh** seng
Bir arada anı buldı yalınca  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 24*). [*geh,]*
23. Döner **geh** yüzi halka **geh** kaf sı
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 132*). [*geh,]*
24. Döner **geh** yüzi halka **geh** kaf sı
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 132*). [*geh,]*
25. Őad  mevciiyle t ldı evc-i efl k
T rup **geh** kol Şalar c n selvetinden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 27*). [*geh,]*
26. Oturup baş Şalar **geh** 'ibretinden
A a bir vech ile h Ş geldi ol k r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 28*). [*geh,]*

geh g h: *Arasıra, arada bir, bazı, kimi.*

1. Anu n- n h ste Mecn n hürrem idi
Egerçi  h idüp inlerdi **geh g h** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 7*). [*geh g h,]*
2. Velı g Ő-ı feraĥ  nlarđı **geh g h**
Ma am oldı a a ol gün ser-i k h (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 8*). [*geh g h,]*
3. Okıdup h lini Şorardı **geh g h**
 n oldı kendünün hem-derd   h li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 80*). [*geh g h,]*
4. BuluŐurđı nih nı a a **geh g h**
Birinu n Őoĥbetine ol perı-v r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 75, Mısra 12*). [*geh g h,]*
5. Dil   c nında d g-ı derd-n ki
Oturup h y h y aĥlardı **geh g h** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 19*). [*geh g h,]*
6. Dileyüp ' zrin itdi çok niy zi
Ki senden k ni' em did ra **geh g h** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 49, Mısra 51*). [*geh g h,]*
7. Gözinden akıdur Őahr ya dery 
H r retten nefes t kurđı **geh g h** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 32, Mısra 17*). [*geh g h,]*
8. G z l için güzel okurđı **geh g h**
Düşicek vecde sa'y iylerdi Necd'e (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 32, Mısra 18*). [*geh g h,]*
9. Hem n yilden alur b y-ı nig rı
Naşibi y rdan **geh geh** ko udur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 27*). [*geh geh,]*

10. Baña aşşın budur andan kesildüm
Gelürdi dôstuñ **geh geh** selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 31*). [*geh geh,]*
11. Nigâr endişesi pîşinde pîşe
Çıkup ol şîşenüñ **geh geh** buhârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 83*). [*geh geh,]*
12. Ki şalam şapuna **geh geh** selâme
Ne per var kim uça bu kuşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 74*). [*geh geh,]*
13. Kana‘at iyledi **geh geh** kelâma
Anı bildi ki meyl itmez bu cem‘e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 38*). [*geh geh,]*
14. İrağdan gördüğüm dañi keremdür
İrağdan iylemek **geh geh** nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 47*). [*geh geh,]*
15. Gice konuğudur **geh geh** katumda
Meşel iden konuğ hakkında hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 26*). [*geh geh,]*
16. Gelür üftâdeñe **geh geh** niyâzuñ
Hāmām-ı nâme şan şāvus-ı kudsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 28*). [*geh geh,]*
17. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pây
Didi bende ne kâğid var ne hâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 246*). [*geh gehî,]*
18. Gürüh-ı vañş yanınca yürürdi
Gehî ‘azmi mezâr-ı yâre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 15*). [*gehî,]*
19. Vuñuş ile **gehî** âvâre oldı
Düşüp bir nice gün bu resme hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 16*). [*gehî,]*
20. Gezer dil-dâde dil-ğaste dil-efğâr
Gehî şahrâ vü küh u gâh bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 66*). [*gehî,]*
21. Kâbâ vü pîrehenden bağlamaz rañt
Gezerdi derd ile şahrâ **gehî** küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 13*). [*gehî,]*
22. Anuñla hem nihāñi şoñbet itdi
Gehî nâz ile ‘arz itdi ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 73*). [*gehî,]*
23. Gehi leb-ber-leb ü geh nüş-ber-nüş
Senüñ dest ü dehānuñdan pey-ā-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 28*). [*gehî,]*
24. Alam geh büşe nuql için **gehî** mey
Bu zîbâ māl-hülyâ vü güzel rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*gehî,]*
25. Gürüh-ı vañş yanınca yürürdi
Gehî ‘azmi mezâr-ı yâre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [*gehî,]*
26. Vuñuşile **gehî** âvâre oldı
Düşüp bir niçe gün bu resme hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14*). [*gehî,]*

gel: *Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.*

1. Niçün terk iyleyüp geldün maķāmuñ
Didi kim **geldüğüm** yir şehr-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 41*). [*geldüğüm, -düg, -üm]*
2. Gelüp kime idersin merħabâyı
Ço şol cāmı ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 30*). [*gelüp, -üp]*
3. Aña virmezdi kimse fülüsi
Eger evvel zamānda **gelse** Cāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 27*). [*gelse, -se]*

gel: *Gelmek, ulaşmak, varmak.*

1. Gelürdi bād-ı şabâ ile merħabâ-yı ümîd
Firâķ zehri beni pâre pâre iyleyiser (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 4*). [*gelürdi, -ür, -di]*
2. Ne **geldi** bilmezem benden cevâbı
Bu dem kim ‘aşı nefsum pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 18*). [*geldi, -di]*

3. Okudılar o yire **geldi** Mecnûn
Dil ü sine pür-âteş dide pür-ḥûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [*geldi, -di*]
4. Koşub gül gibi sürdi pâyine rû
Ki ḥâk-i küy-ı dil-berden **gelür** bû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 122*). [*gelür, -ür*]
5. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Ḥaber **gelse** şabâdan ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 69*). [*gelse, -se*]
6. Hemân gendü gibi bed-nâm idüpdür
Gelür her gün ser ü pâyî bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 17*). [*gelür, -ür*]
7. Gelür devlet başuña endek endek
Dirül-di kaçreden deryâ-yı enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 76*). [*gelür, -ür*]
8. Gelüp varurdi her şâm u şehirler
Ol iki bülbül-i mestûñ fiğâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 122*). [*gelüp, -üp*]
9. O da yilden **gelür** bir şemme bûdur
Gice gündüz ümîd idindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 28*). [*gelür, -ür*]
10. Geçer bu ḥâl ile leyl ü nehârı
Müsâfirler **gelürler** bu diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 37*). [*gelürler, -ür, -ler*]
11. Anuñ-çün iyledüm şulḥ ile ḥile
Gelüp çün sağ esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [*gelüp, -üp*]
12. Baña aşşır budur andan kesildüm
Gelürdi dôstuñ geh geh selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 25*). [*gelürdi, -ür, -di*]
13. Hemân ihmâle yüz tutdı o mühmel
Didi gerçi dirüp **geldüm** bu ḥayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 129*). [*geldüm, -dü, -m*]
14. Süvârî gördi şayyâd oldı maḥzûn
Didi Mecnûn konuḥ **geldüm** kapuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 21*). [*geldüm, -dü, -m*]
15. Eger yüz yüz **gelürse** virmezem yüz
Ne yıl kim senden almaz yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 78*). [*gelürse, -ür, -se*]
16. Ölüye şan ḥayât-ı tâze virdi
Meger gördi **gelür** bir pîre ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 15*). [*gelür, -ür*]
17. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol araya
Bu şöhret irdi çün İbnü’s-Selâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 68*). [*gelür, -ür*]
18. Ḥatına varamazdı kimse anuñ
İcâzetsüz o yire **gelse** bir yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 53*). [*gelse, -se*]
19. Gelür farkında ḳor tâbende gevher
Çü Mecnûn nergisi uyḥuya ḳandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 86*). [*gelür, -ür*]
20. Yaraşmaz sen şanem **gelmege** bu deyr
Yüzünde gerçi zâhir dil-nüvâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 24*). [*gelmege, -me, -ge*]
21. Varup sa’y it vişâl-i dil-ber için
Baña al **gel** varup olduḡı cāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 61*). [*gel,]*
22. Fülân me’vâda ḥâzır iyle ḥâli
Baña **gel** ben de varam ol maḳâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [*gel,]*
23. Didi kim key ḥaḫâdur bu cüdâyî
N’ola **gelse** kenâruna nigâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 151*). [*gelse, -se*]
24. Ḳara gözi gibi uğrı vü ‘ayyâr
Nedür bu şive **gelmedin** kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 15*). [*gelmedin, -medin*]
25. Niçün terk iyleyüp **geldüñi** maḳâmuñ
Didi kim geldüḡüm yir şehir-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 40*). [*geldüñ, -dü, -ñ*]
26. Zebân-ı luḫ ile virdi selâmı
Selâmı ḥõş **gelüp** Mecnûn’a ḡâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 37*). [*gelüp, -üp*]
27. Gelür bir nev-civân çün serv-i mevzûn
Çaḡırdı ol sibâ’-ı vahşe ḥâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 32*). [*gelür, -ür*]
28. Uvat kim **gelmez** andan kâr-sâzî
Beni seyl-i belâ şalmaz kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 146*). [*gelmez, -mez*]

29. Ya istiğfāra **gelmişdür** seher-gāh
Baş açup el götürdi hem du‘āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 30*). [*gelmişdür, -miş, -dür*]
30. Dilendi kapu kapu gezdi vāfir
Der-i har gāh-ı yāra **geldi** āhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 24*). [*geldi, -di*]
31. Revāhilde kavāfil fevc-der-fevc
Çaçan kim **geldiler** Beytū’l-harāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 41*). [*geldiler, -di, -ler*]
32. Gelüp kapuña tutdum halkasın uş
Kılup kaddümi halka bāb-ı ‘aşka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 62*). [*gelüp, -üp*]
33. Hemān zikr olunur ol ‘ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel katına **geldi** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 181*). [*geldi, -di*]
34. Yine cānma **geldi** itdügi āl
Şular kim meyve-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 18*). [*geldi, -di*]
35. Meger ‘aşk ile **gelmişti** ezelden
Anuñ-çün hażzı var idi güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 73*). [*gelmişti, -miş, -ti*]
36. Tekellümden dili hāmüş olupdur
Zemīn-i bi-hayātuñ cāni **geldi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 31*). [*geldi, -di*]
37. ‘Urūq-ı erguvānuñ kanı **geldi**
Çün açdı yāsemem simā-yı simīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 32*). [*geldi, -di*]
38. Varup **gelse** peyāmuñla selāmuñ
İderken bu niyāzi ol büt-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 136*). [*gelse, -se*]
39. İrişdi ya’nī yāra gitdi hārı
Atası **geldi** pür-şūr u şeğab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 7*). [*geldi, -di*]
40. Metā‘-ı Rüm u Şām u Mısr u Tā‘if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [*gelüp, --üp*]
41. Nice şokdurdılar ben bī-günāhi
Nice segler **gelüp** dīlkülenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 29*). [*gelüp, --üp*]
42. Hevā-yı yār ile pür-cüş **geldi**
Didi ne nev-behār irdi bu bāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 142*). [*geldi, -di*]
43. Hırāmān şanki Firdevsūñ tezervi
Añup māziyi şükr-i hāle **geldi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 85*). [*geldi, -di*]
44. Görüp hem-hālīn istikbāle **geldi**
Gözi gönli gibi çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 86*). [*geldi, -di*]
45. Gören bu hālī düşdi ihtiyāta
Nice ādem **gelüp** ol ictimā‘a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 97*). [*gelüp, --üp*]

gel: Belirmek, ortaya çıkmak.

1. Ğamāme döndi çeşmi ol ğam için
Senün mestāne nazmuñdan **gelüp** cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 137*). [*gelüp, -üp*]
2. Gele cān būyi kabrüm gülşeninden
Anı hem kana boya kim şehīdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 82*). [*gele, -e*]
3. Gelüp kim yirse yisün rāyegāni
Fidānlardur bular bir serv-i nāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 64*). [*gelüp, -üp*]
4. Didi ne kimsesin kandan **gelürsin**
Bilişlikden gibi def‘i bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 49*). [*gelürsin, -ür, -sin*]
5. Yā düş misün ki düşüme **gelürsin**
Yā baña tavşan uykusın virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 69*). [*gelürsin, -ür, -sin*]
6. Belüñden **gelmedi** ya katre ābuñ
Çazup bir gürī ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 50*). [*gelmedi, -me, -di*]
7. Ki uyan üstüne gün **geldi** ey yār
Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [*geldi, -di*]

8. Belā **gelse** anuñ-çün uşanurlar
Olur hıızmet Muħabbet olsa maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 20*). [*gelse, -se*]
9. Didi ol ‘ömrinüñ sermāyesine
Oğul ser-vaḳtı **gelmişdür** niyāzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 51*). [*gelmişdür, -miş, -dür*]

gel: *Gell.*

1. Gel ey cān-ı peder ‘avn iste Hāḳ’dan
Ḳazı ‘aşḳ u hevā ḫarfin sabaḳdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 67*). [*gel,]*
2. Eger ṭopraḳ gerekse **gel** tenüm aç
Baña dirsin du‘ādan an revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 56*). [*gel,]*
3. Döyer mi peşşe ḍarb-ı ejdehāya
Gel ey peyk-i ecel vaḳt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 55*). [*gel,]*

gel: *Hatırlamak.*

1. Ki **gelmez** gönüñe yār-ı ḳadīm
Yiñi yār ile çün olduñ hem-āğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 38*). [*gelmez, -mez*]

gel: *Gibi gelmek.*

1. Aña yüz ḳatlı gülden ḫôş **gelürdi**
Bu büy-ı ḫôş-nesim-i rüh-perver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 10*). [*gelürdi, -ür, -di*]

gel: *Gelmek, bulunmak.*

1. Elinden **gelmez** anuñ cān dirigi
Ne baş kim **gelmez** andan tiğ-bāzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 25*). [*gelmez, -mez*]
2. Niçün Leyli sürer zevḳ u şafāyi
Dil-i Mecnûn’a **gelmez** ḡayr-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 153*). [*gelmez, -mez*]
3. Gelüp dād ile ḫoş ad ile gitdi
Geçer ḳışsa olur çün ‘ömr zā’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 34*). [*gelüp, -üp*]
4. Gelüp ḫālūme itmezdüñ nazāre
İdicek dūd-ı āhum gibi pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 54*). [*gelüp, -üp*]
5. Gelüp uş pāya düşdüm pāye gibi
Dilerseñ baş dilerseñ dāruña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 66*). [*gelüp, -üp*]

gel: *Beri gel, haydi.*

1. Ecel geldi ‘amelden gitdi ağla
Ḥamā’il iyle **gel** boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 11*). [*gel,]*
2. O sūsen ‘uḳdesinden **gel** ḫaber al
Didi hem aña di benden bu pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 118*). [*gel,]*
3. Eceldür kim felekden ola nāzil
Gel imdi el uyu ḡāfil hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 69*). [*gel,]*
4. Gel inşāf it ḫāzırdur ḫaber-dār
Melāmet sengidür ‘aşḳuñ miḫengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 26*). [*gel,]*

gel: *Gelmek, çıkagelmek.*

1. Ki dâ'im kıble oldur ben ğaribe
İşidüp çün **gele** âvâre yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 87*). [*gele, -e*]

gel: *Doğmak, yaşamak, dünyaya gelmek.*

1. O feyz ile çün aqdi 'ayn a'yân
Vücûda **geldi** baħr-i 'âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 16*). [*geldi, -di*]

gel: *(Aklına) gelmek.*

1. Gelür üftâdeñe geh geh niyâzuñ
Ĥamâm-ı nâme şan şâvus-ı ĳudsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 28*). [*gelür, -ür*]

gel: *(Bir maksatla) Bir yere ulaşmak.*

1. Göründi meh yüzi bir şeh-süvâruñ
At oynadu **gelüp** ol şâh-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 15*). [*gelüp, -üp*]

gel: *Beklenen bir zamanın ulaşması.*

1. Ecel **geldi** 'amelden gitdi ağla
Ĥamâ'il iyle gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 10*). [*geldi, -di*]

gel: *(Bir maksatla) Bir yere uğramak, gelmek, ziyâret etmek.*

1. Ki **geldi** ĳapuña ol şayd bî-ĳayd
İşigde sâye-veş yüz sürer ol nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 78*). [*geldi, --di*]
2. Gelüp ben ĳasteye itseñ nigâhı
Sen alup başını gitdün yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 50*). [*gelüp, -üp*]

gel: *Beri gel, yaklaş.*

1. ĳatuma **gel** bahâne itme anı
Ne ĳoşdur ger düşerse ittifâķî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 22*). [*gel,]*
2. Ĥuzûrına oĳudu döndi pîri
Gelüp evvel zemîne baş ĳodı pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 87*). [*gelüp, -üp*]

gel: *Dönmek.*

1. Anañ da öldü ĳut pür-derd ü miĳnet
Evüne **gel** atañ ocaĳını yaĳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 65*). [*gel,]*

gel: Bakmak, yaklaşmak.

1. Gel ey t̄alib ne şanursın bu ‘aşkı
Olur mı gön demür gibi dımışkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [gel,]

gel-: (meded umar bir tavırla bir yere) ulaşmak, varmak.

1. Saña **geldüm** ki vaşluñdan olam şād
Daği hergiz sefer itmiş degüldüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 42*). [geldüm, -dü, -m]

gel-: Bir mesafe katedip uzak bir yerden yakın bir yere varmak.

1. Bölük bölük **gelüp** sādāt-ı A‘rāb
Getürdiler şaçular māl u esbāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 101*). [gelüp, -üp]

gel-: (Bir maksatla) bir yere uğramak, ziyaret etmek.

1. Gelürdi görmege anı heves-nāk
Katından eksük olmazdı müsāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 78*). [gelürdi, -ür, -di]
2. Gelüp virdi bu vahşī cāna ünsi
Anuñ Aḥmed gibi mu‘ciz beyānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 30*). [gelüp, -üp]
3. Cinān olsun maḳām-ı cāvidānuñ
Güzel hūrī idüñ **geldüñ** cihāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 149*). [geldüñ, -dü, -ñ]
4. Gelüp şihḫat bulurdu anda rencūr
Bu hāle çünki ḫalḫ āgāḫ oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 200*). [gelüp, -üp]

gelimez ol-: Gelememek.

1. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldu Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [gelimez ol-, -dı]
2. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldu Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [gelimez ol-, -du]

gelincik: Gelincik çiçeği.

1. İnanmazsañ göre dendānın anuñ
Gelincik gibi al giymiş şakāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 7*). [gelincik,]

gemür: Kemirmek, sert bir şeyi aşındırmak.

1. Gemürmezdi varup anuñ ḳafāsın
Bu hālet üzre çünkim geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 184*). [gemürmezdi, -mez, -di]

genc: Hazine, define, kenz.

1. Dirüp emvâl ü **genci** şanki Kārûn
Virüp iylerdi hârcı mîşl-i Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 9*). [*genci, -i*]
2. El ura çün güher **gencine** hakkâk
Güher delmekde hergiz ide bî-bâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 93*). [*gencine, -i, -n, -e*]
3. Anı bilmez ki bâkî **gence** düşmiş
Dönüp hacdan göricek akrabâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 42*). [*gence, -e*]
4. Vücûdum **gencinüñ** yâķütü ğamdur
Ezelden ben faķirüñ ğam hüyüdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 18*). [*gencinüñ, -i, -nüñ*]
5. Yaturdı bir hârâbe içre çün **genc**
İdüp bir kûşede gencin nüñüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 64*). [*genc,]*
6. Yaturdı bir hârâbe içre çün genc
İdüp bir kûşede **gencin** nüñüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 65*). [*gencin, -i, -n*]
7. Açılmaz çün elünden **genc** bâbı
Bu mîdur sürdigiñ devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 14*). [*genc,]*
8. Ne mümkün **genci** dürce derc idesin
Benümle iyleme barmaķ hisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 12*). [*genci, -i*]
9. Suĥan **gencin** şatan gencînesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 1*). [*gencin, -in*]
10. Metâ^c-ı Rûm u Şâm u Mışr u Tâ³if
Gelüp kâşîd bile **genc** ü zer ü sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [*genc,]*
11. O **genci** hıfz iderdi ğayretinden
Kemâl-i ‘aql ile ol sîm-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 54*). [*genci, -i*]
12. Yalancılarda n’iyler ‘aşķ **genci**
Çü terk itdüñ geçen ‘ahd u kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 16*). [*genci, -i*]
13. Ğam-ı Yûsuf da şan Ya’ķûb-ı ğam-ġin
Nitekim itdi hârc ‘ömri vü **genci** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 5*). [*genci, -i*]
14. Yalan ile yîlanda cem^c ider **genc**
Tâma^c da mûra beñzer mâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 60*). [*genc,]*
15. Ki **genci** ķor yîlana kendü yir hâķ
Yî **genci** ķalmasun ķalbünde tozı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [*genci, -i*]
16. Ki **genci** ķor yîlana kendü yir hâķ
Yî **genci** ķalmasun ķalbünde tozı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 65*). [*genci, -i*]
17. Tâ^câm umup alurdı mâl u **genci**
Meger Mecnûn o ğün şüret deġişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 26*). [*genci, -i*]
18. Hâlâş olur idün şeh ĥizmetinden
Ķanâ^cat **genc** ü ķânî^c pâdişâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 29*). [*genc,]*
19. Bulan bu **genci** bî-renc ü ‘anâdur
O meclisde ki Mecnûn ġördi hâlîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 30*). [*genci, -i*]
20. Ķapısı baġlu yârî kârî ġibi
Be-şüret gevher idi **genc** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 7*). [*genc,]*
21. Velikin pâsbân olmışdı efî
Eri ol **genci** hıfz iylerdi çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 11*). [*genci, -i*]
22. Esîr idi be-ma^cnî renc içinde
Egerçi **gencinüñ** çoġ idi nefî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 9*). [*gencinüñ, -i, -nüñ*]
23. Yoġ idi hârcı ancak **genc** ü mâlî
Bu dervîş idi ‘emmüsi tüvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [*genc,]*
24. İyüsin meyvenüñ her dem toñuz yir
Ķaçan kim ejdehâ aldı o **genci** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 67*). [*genci, -i*]
25. Şanasın la^cl ķa^cr-ı seng içinde
Olurdı **genc** iken künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 25*). [*genc,]*
26. Çü gencine yîkıldı taġulur **genc**
Vaşîyyet iylersem zinhâr unutma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 72*). [*genc,]*
27. Ğömüldüñ **genc** iken topraga ey **genc**
O gencüñ kim yiri zîr-i zemîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 128*). [*genc,]*

28. Gömüldüñ **genc** iken topraga ey **genc**
O gencüñ kim yiri zîr-i zemîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 128*). [*genc,]*
29. Gömüldüñ genc iken topraga ey genc
O **gencüñ** kim yiri zîr-i zemîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 129*). [*gencüñ, -üñ]*

genc-i hüsn: *Güzellik hazinesi.*

1. O genc-i hüsnî gömdiler yirine
Melâhat meyvesiyken ol gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 140*). [*genc-i hüsn, -i]*

genc-i maḥzûn: *Saklanmış, korunmuş hazine.*

1. Anuñ kuflı el irmekden emîndür
El irmezdi saña ey **genc-i maḥzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 131*). [*genc-i maḥzûn,]*

genc-i nakd: *Para hazinesi.*

1. Daḥi mühriyle durur genc-i naḥdi
Daḥi mihri gibi mühri bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 102*). [*genc-i naḥd, -i]*

genc-i nihân: *Gizli hazine II aşk.*

1. Genc-i nihâna maḥzen olan bî-niṣân gerek
Dil bende n'iylesün beni 'aşḡ iyledi ḥarâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 2*). [*genc-i nihân, -a]*

genc-i nihân: *Gizli hazine.*

1. Güşâde iyledi genc-i nihânı
Ki bu vech-i 'Arab hem püşt-i leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 98*). [*genc-i nihân, -i]*

genc-i nihânî: *Gizli hazine.*

1. Dil olur kufl her sırr-ı nihâna
Bu dilsüz açılan **genc-i nihânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 47*). [*genc-i nihânî,]*

genc-i rāz: *Sır hazinesi.*

1. Dile gelse n'ola rāz-ı nihânım
Çekerdüm genc-i rāzi ḥıfz için renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 71*). [*genc-i rāz, -ı]*

gencîne: *Hazine, define, kenz.*

1. Suḥan gencin şatan **gencînesinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 1*). [*gencînesinden, -sî, -n, -den]*

2. Çü **gencîne** yıkıldı ƣağulur genc
Vaşiyet iylersem zinhâr unutmâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 72*). [*gencîne,]*
3. Niçün **gencîneñ** oldu beyle medfün
Be-şuret cân gibi gözden nihânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 132*). [*gencîneñ, -n]*
4. Muhabbet cânı cânuña ğidâdur
Sen ol **gencînesin** cândur ƣılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 161*). [*gencînesin, -sin]*

gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft: *Delinmemiş kıymetli incinin hazinedarı, bekçisi.*

1. Ki ey **gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft**
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 61*). [*gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft,]*
2. Ki ey **gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft**
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 61*). [*gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft,]*

gencîne-i genc-i ism-i â'zam: *İsm-i a'zam hazinesinin hazinesi.*

1. Gencîne-i genc-i ism-i â'zam
Ey vaşf-ı kemâl-i zât-ı insân (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 4*). [*gencîne-i genc-i ism-i â'zam,]*

gendü: *Kendi.*

1. Veled çünkim ola bed-ğulğ sîret
Ataya renc olur **gendüye** miñnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 30*). [*gendüye, -y, -e]*
2. Değerken her yirün vîrânesine
Buluşdı **gendünün** dîvânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 24*). [*gendünün, -nüñ]*
3. Ƙarîn oldu aña bir nice ğam-ğîn
Belâda **gendü** gibi vâkı'a-bîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 12*). [*gendü,]*
4. Du'â itdi aña **gendüye** ilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 52*). [*gendüye, -y, -e]*
5. Hemân **gendü** gibi bed-nâm idüpdür
Gelür her gün ser ü pâyi bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 16*). [*gendü,]*
6. Aradı **gendününñ** dîvânesini
Gezerken deşti çün bād-ı seher-ğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 126*). [*gendününñ, -nüñ]*
7. Bulurđı her kişi her dem murâdı
Kim ister kim ide **gendüyi** dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 37*). [*gendüyi, -yi]*
8. Hâber gönderdi **gendü** anda ƣaldı
Ki uş irdüm yanumca bağr-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 22*). [*gendü,]*
9. Dil uzadurđı **gendü** leşkerine
Sipâh-ı Nevfel içinde yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 108*). [*gendü,]*
10. İderdi **gendü** ƣavmiyle neberdi
Eger düşmen görüp itmese ģande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 118*). [*gendü,]*
11. Atardı **gendü** ƣalğanına tîri
Eli irdüğü yirde olsa puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 122*). [*gendü,]*
12. Ururđı **gendününñ** puştınañ muştı
Eger baş kesse ƣavminden 'adüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 124*). [*gendününñ, -nüñ]*
13. Beni de **gendüyi** de ƣıldı bed-nâm
'Arab ģâkinde tâ ki ƣalmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 106*). [*gendüyi, -yi]*
14. Libâsı nil ü **gendü** Nil-i cüşân
Gicede beñzeyüp dîvâne dîve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 8*). [*gendü,]*

15. Bu **gendüyi** döğüp başın yolardı
Ne beñ kim kınsa yüzi ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 156*). [*gendüyi, -yi*]

gendü düşen ağlamaz: *Kendi düşen ağlamaz, atasözü.*

1. Niçün bu giryeme ta'ne kılırsın
Çü **gendü düşen ağlamaz** bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 10*). [*gendü düşen ağlamaz,]*

gendü elümle düşme-: *Kendisi bilerek bir duruma düşmek.*

1. Bilürsin bellü hâlüm saña cümle
Ki düşmedüm bu hâle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 8*). [*gendü elümle düşme-, -, -*]

gendüm-i behişt: *Cennetin buğdayı.*

1. Meyl iyledi gendüm-i behište
Yüzünde çü gördi hâlün Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 28*). [*gendüm-i behişt, -e*]

gendüm-nümâ vü cev-fürüş: *Buğday gösterip arpa satan. Yüze gülücü, hilekar.*

1. Kıomadı döstlık sevgüsine yir
İlüñ gendüm-nümâ vü cev-fürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 33*). [*gendüm-nümâ vü cev-fürüş, -i*]

gendüzi: *Kendi.*

1. Kışı **gendüzini** bed-nām ider mi
Adın rüsvây-ı hâş u 'ām ider mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 11*). [*gendüzini, -ni*]

ger: *Eğer, şayet.*

1. Hâşr u neşrün 'arşasın yarın pür-äteş iyleyem
Ger bu gün gitmezse sînemden bu te'sîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 6*). [*ger,]*
2. Şâyed ki küyuña iledeydi şabâ beni
Ger hâk-i pâyuña kıarırsam gubâr olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 3*). [*ger,]*
3. Ger ola gonce-i hûş-büy u hûş-reng
Dehânuşuz beni mîm ide dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 33*). [*ger,]*
4. Kı şol üftâde â'mâ düşdi yire
Nola **ger** dest-gîr olsam dârire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 30*). [*ger,]*
5. Saña **ger** erre-i sîn ola âlet
Kesersin kıomayup 'ırk-ı cehâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 21*). [*ger,]*
6. Saña **ger** lâmelif olursa pergâr
Olasın devr sırrından hâber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 23*). [*ger,]*
7. N'ola **ger** naħluña aşlansa servüm
Serâyüñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*ger,]*
8. Didi **ger** bunda olsa şemme-i hûş
Seg-i bed-büya olmazdı hem-âğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 143*). [*ger,]*

9. N'ola **ger** naħluña aşlansa servüm
Serāyuñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [ger,]
10. İde ol hasteyi bî-zahmet ü derd
O mecrûh irse **ger** pişine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 37*). [ger,]
11. Bu ğam-perver haberden bî-fer oldı
Didi **ger** mâni' olmağdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 173*). [ger,]
12. Zihî aşşı zihî haqqıyle bāzār
Serāb olursa **ger** 'ahdüñ şarābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 115*). [ger,]
13. Yiridür **ger** olursa menzili nār
Nice ħārı ki besler sāye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 28*). [ger,]
14. Țururdi diñleyüp ağızında barınağ
Didi **ger** faqr u fāqum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 51*). [ger,]
15. Anuñ-çün gözleri bīmāra döndi
Dir idi çekse **ger** meşşāta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 151*). [ger,]
16. Ve **ger** ne çi kara taş u çi kardaş
Ne şu'le vire aya dü bürāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [ger,]
17. Beni ħışmuñ odı da virse bāda
Felek **ger** toprağumdan düze desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 31*). [ger,]
18. Ger olursa cihānuñ mihr ü māhı
Bilümi kim kenār iyleye heyhāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 20*). [ger,]
19. Qayurman ħāk içinde **ger** olam ħāk
Baña şimden girü riħlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 16*). [ger,]
20. Uşanmazsın sen andan bu 'aceb tavır
Ger aşlun tāzı ise ey yegāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 73*). [ger,]
21. İki gören biri eħvel kişidür
Odur 'āşık ki **ger** aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 17*). [ger,]
22. Yaraşur **ger** saña dirlerse insān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 70*). [ger,]
23. Arada var veli ħavf-ı münāfık
Tenüm ma'zür tüt **ger** olsa mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 219*). [ger,]
24. Yanaram bir adım **ger** artuğ atam
Yatur ğāfil o çüftüm gerçi ħufte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 118*). [ger,]
25. Ĥarāma hem-nişin olmağ da müşkil
Ĥarāma **ger** ħarım olam helākem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 123*). [ger,]
26. Qatuma gel bahāne itme anı
Ne ħōşdur **ger** düşerse ittifākı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 23*). [ger,]
27. Dilerseñ **ger** ħişār itmeyin ābād
Beni öldürme nāz idüp iraqdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 50*). [ger,]
28. Aña ħarc iyledi sa'y-ı vefāyı
Vefālar itdi kim olınsa **ger** yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 5*). [ger,]

ger: İster... ister bağlacı.

1. Anı gūş iyemez **ger** mağz u **ger** pōst
Ne sözi kim qatında yād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [ger,]
2. Anı gūş iyemez **ger** mağz u **ger** pōst
Ne sözi kim qatında yād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [ger,]

ger: Gerçi, doğrusu.

1. Mecnûn oldu olur bu daḡi mest
Ve **ger** şabrum kuşağı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 175*). [*ger,]*

ger: *Ya da.*

1. Tapuñ mevlâ vü gayrun saña bende
Bu cümle şeş cihet yüce **ger** alçağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 71*). [*ger,]*
2. Muḡayyer itdi ‘uşşâkı nevâsı
Her ehl-i dil Hicâzî **ger** ‘İrâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 19*). [*ger,]*

ger: *Eğer...eğer bağlacı.*

1. Dem ola kim deminde ire fi’l-hâl
Nevâna göredür **ger** nîk ü **ger** kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 87*). [*ger,]*
2. Dem ola kim deminde ire fi’l-hâl
Nevâna göredür **ger** nîk ü **ger** kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 87*). [*ger,]*

ger ger: *Ya ... ya bağlacı.*

1. Hemân tavşına **ger ger** kelbe beñzer
Aña daḡi ne kuskun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 140*). [*ger ger,]*

gerçek: *Aşlı olan, uydurma olmayan, doğru, sahih.*

1. İşüñ hem **gerçek** olsun itme tezvîr
Ben ehl-i kayd u bendem ol degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 34*). [*gerçek,]*
2. Beni ‘afv iyle kim luḡf ehlin sen
Saña **gerçek** haber budur ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 93*). [*gerçek,]*

gerçi: *Gerçi, doğrusu.*

1. Kõmaz beni yüriyem dâ’irene ser-gerdân
Düşürdi **gerçi** ki pergâr-veş kenâre raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 6*). [*gerçi,]*
2. Meded yitürmez ise cânuma devâ-yı ümîd
Başumda **gerçi** yuva yapıdı laķlaķ-ı firķat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 7*). [*gerçi,]*
3. Cemâl-i kevne virdi zülf ü ḡâlî
Siyeh **gerçi** nitekim kâkül-i ḡür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 3*). [*gerçi,]*
4. Cihânda **gerçi** ‘aşka kışşa çoķdur
Ġam-ı Mecnûn’a benzer ġuşşa yoķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 29*). [*gerçi,]*
5. Çiçek **gerçi** dirahḡta zib ü ferdür
Velî maķşûd olan andan şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 23*). [*gerçi,]*
6. Ol itmezdi talebde **gerçi** taķşîr
Velî matlûbî te’ḡîr itdi Taķdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 33*). [*gerçi,]*
7. Şadef **gerçi** olur nisân ile pür
Velî Taķdir ider her kaḡreyi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 35*). [*gerçi,]*
8. Olur **gerçi** dehâni nâfenüñ ḡuşk
Nihân olunmaz ammâ nefḡa-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 25*). [*gerçi,]*

9. Uyup atasına oldı revâne
İnanırmadı **gerçi** bu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 76*). [gerçi,]
10. Belâdan her biri **gerçi** meşeldür
Velî Mecnûn belâsı bî-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [gerçi,]
11. amûsı **gerçi** rûsvâ-yı ‘Arab’dur
Velî Mecnûn melâmetde ‘acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 19*). [gerçi,]
12. Kelâmıñ meyvesi **gerçi** şuludur
Dilüm gayret odi ammâ oludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 99*). [gerçi,]
13. Senüñle **gerçi** hoşdur cân arışmak
Düñür olmaq arada an arışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 105*). [gerçi,]
14. Belâdan her biri **gerçi** meşeldür
Velî Mecnûn belâsı bî-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [gerçi,]
15. amûsı **gerçi** rûsvâ-yı ‘Arab’dur
Velî Mecnûn melâmetde ‘acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 19*). [gerçi,]
16. Kelâmıñ meyvesi **gerçi** şuludur
Dilüm gayret odi ammâ oludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 108*). [gerçi,]
17. Senüñle **gerçi** hoşdur cân arışmak
Düñür olmaq arada an arışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [gerçi,]
18. Hemân ihmâle yüz utdı o mühmel
Didi **gerçi** dirüp geldüm bu hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 129*). [gerçi,]
19. ‘İlac olmaz velî zam-ı lisâna
apuñ **gerçi** belâ ehline serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 57*). [gerçi,]
20. Yir idün **gerçi** vâfir guşşasından
Baña sen bî-garaz yâr idün el-a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 78*). [gerçi,]
21. Yaraşmaz sen şanem gelmege bu deyr
Yüzüñde **gerçi** zâhir dil-nüvâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 25*). [gerçi,]
22. Yanaram bir adım ger artu atam
Yatur âfil o çüftüm **gerçi** huftu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 119*). [gerçi,]
23. Ne görse söylemez iyler ferâmüş
Olur âvâre **gerçi** âr ehli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 45*). [gerçi,]
24. Hevâya uymazam **gerçi** ki düdem
Beni şanma ki nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 152*). [gerçi,]
25. Belâ naşından ama bî-abersin
Baña sen **gerçi** divâne didüñ nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 137*). [gerçi,]
26. Anuñ-çün hem-demüm âhü idüpdür
Boyu **gerçi** kemân olmış esîrem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 143*). [gerçi,]
27. Ururlar yüzine itdügi anı
Be-şüret **gerçi** rengin berk-i rîzân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 5*). [gerçi,]
28. Be-ma‘ni hem-dem-i cân u cenânsın
İraqdur **gerçi** senden çeşm-i rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 135*). [gerçi,]

gerd: Toz, toprak, gubar.

1. İdüñ ammâ biraz bu hayrı te’ir
Ki bu türvende verde **gerd** irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 61*). [gerd,]
2. Tozuña irmesün avcı semendi
Ayauñ izine **gerd** irmesün hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 61*). [gerd,]
3. Mübârek aıruña **gerd** olurum
Baña sen şâdi idüñ ben saña am (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 70*). [gerd,]

gerden: Boyun, gerdan.

1. Şaçı dil **gerdenine** tavk-ı hûş-tâb
Mukahhal nergîsinüñ kuhlı mâ-zâg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 32*). [*gerdenine, -i, -n, -e*]
2. Ne dil nefrîni itdi gûş-mâlîüñ
Ne kan itdün kim irdi **gerdenüñe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 7*). [*gerdenüñe, -üñ, -e*]
3. Kızıl yalıñlar ola lâle-zârı
Nice kan yükledürsin **gerdenüñe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 137*). [*gerdenüñe, -üñ, -e*]

gerden-efrâz: Baş kaldıran, asi.

1. Çemen-efrüz u zîbâ **gerden-efrâz**
Güzel boynuz gümüşden mile beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 64*). [*gerden-efrâz,]*

gerd-i derd: Dert toprağı.

1. Çü Mecnûn sildi yüzden gerd-i derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 1*). [*gerd-i derd, -i*]

gerd-i yâr: Sevgilinin tozu, sevgiliden gelen toz toprak.

1. Baş açup karşı varur gerd-i yâra
Ki ol toz ‘aşıkun tâc-ı serîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 70*). [*gerd-i yâr, -a*]

gerdün: Dünya, felek.

1. Şafâsından semâ‘ itdi çü **gerdün**
Mağabbet çeşmesinden yundi evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 48*). [*gerdün,]*
2. Bu yıl üzre çutar ‘âlem kararı
Toğurmadı bu **gerdün** bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 161*). [*gerdün,]*

gerek: Gerek, olmalı, lazım.

1. Esrâr-ı ‘aşka vâkıf olan bî-zebân **gerek** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 1*). [*gerek,]*
2. Genc-i nihâna mağzen olan bî-nişân **gerek**
Dil bende n’iylesün beni ‘aşk iyledi ħarâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 2*). [*gerek,]*
3. Süsen zebân bitürmek için büstân **gerek**
Ĥün-ı ciger ħikâyetini şorma ġonceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 4*). [*gerek,]*
4. Kim söylemege ħâlini evvel dehân **gerek**
Da‘vâ-yı ‘aşk itme ħo ġavġâyı ‘andelîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 6*). [*gerek,]*
5. Pervâne-vâr ‘aşık olan bî-fiġân **gerek**
Aĥvâl-i süziş-i cigeri şorma şem‘adan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 8*). [*gerek,]*
6. Şerĥ iylemege ħâli çolaşmaz zebân **gerek** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 10*). [*gerek,]*
7. Keserse boynumı dendâni sinüñ
Gerekmez ħarfi sensüz sîn ü şinuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 30*). [*gerekmez, -me, -z*]
8. Yürürsin şu gibi bî-şabr u ârâm
Kenârûnda **gerek** serv-i dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 192*). [*gerek,]*

9. Şafâ-yı Leylî'yi sevdâ-yı 'aşkı
Bu gavgâdan serüm hâli **gerekmez** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 69*). [gerekmez, -mez]
10. Bu ğamdan özge aĥvâli **gerekmez**
Siyehdür didiler Leylî cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 70*). [gerekmez, -mez]
11. Sitâremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez hûş-dil olmak ben belâ-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 43*). [gerekmez, -mez]
12. Gerek şüridelikden yuyasın dest
Etege çek ayaguñ tağ gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 138*). [gerek,]
13. Baña ĥabbe **gerekmez** cümlesin al
Görüp şâd oldı ol 'avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 38*). [gerekmez, -mez]
14. Tönuma sür bunu çeşmüme sürme
Ki baña yârsuz mâtem **gerekdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 153*). [gerekdür, -dür]
15. Gözüm kuĥli nider pür-nem **gerekdür**
Çü meşşâta düzüp qaşın yolardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 154*). [gerekdür, -dür]
16. Gerek sen de urasın şîşeye seng
Seni yıllar geçer ol iyilemez yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 50*). [gerek,]
17. Gerekdür endekiyle de de sitâre
Meger kim yılduzum gögde Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 70*). [gerekdür, -dür]
18. Eger toprak **gerekse** gel tenüm aç
Baña dîrsin du'âdan an revânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 56*). [gerekse, -se]
19. Var ölüsin ziyâret iyle bârî
Gerekdür kim mezârına varasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 21*). [gerekdür, -dür]
20. Baña vaĥdet **gerek** vuşlat gerekmez
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 48*). [gerek,]
21. Ne var âsân okursañ zâĥirin sen
Benümle yâr olan bi-ĥad **gerekdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 71*). [gerekdür, -dür]
22. İçi mürde taşı merĥad **gerekdür**
Dirende yoldaşum cismüm deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 72*). [gerekdür, -dür]
23. Gerekdür âdem olan kişide şerm
Ola çün ehli bâzârûn dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 174*). [gerekdür, -dür]
24. Ki câmı Leylî'ye ibnû's-selâm'uñ
Cihân oldur aña biñ cân **gerekdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 41*). [gerekdür, -dür]
25. Benüm cânum aña ĥurbân **gerekdür**
O var iken ĥatumda aña câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 42*). [gerekdür, -dür]
26. Hemân dir ehl-i Ĥaĥĥ'a bârek-Allah
Hüner ehli hüner-perver **gerekdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 65*). [gerekdür, -dür]
27. Cevâhir ehliñe cevher **gerekdür**
Hüner ehli hüner-perver ĥaĥâ-puş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 66*). [gerekdür, -dür]
28. Gerekdür ĥurbet ü 'uzlet ĥanâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 34*). [gerekdür, -dür]
29. Varup cennetde ĥurdı taĥt-ı baĥtı
Gerek ben de ĥoyam dünyâ ĥarâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 143*). [gerek,]
30. Ne cân vardur ki âĥir göçmez andan
O gitdi biz daĥi gitsek **gerekdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 41*). [gerekdür, -dür]
31. Ĥara yire nüzül itsek **gerekdür**
Ecel yolu 'aceb yoldur ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 42*). [gerekdür, -dür]
32. Gerekmez virse bü-yi nev-bahârı
Bu resme nice biñ biñ 'arż-ı ĥâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 80*). [gerekmez, -mez]
33. Çün ismu'llah ola 'unvân-ı defter
Gerek kim tâ ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 2*). [gerek,]
34. Tecessüs iylêrüz eĥrâf u eknâf
Ĥabâ'ilden **gerek** a'vâm u ešnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 94*). [gerek,]
35. Dilümde 'aşkuñ arturdi ĥarâret
Baña ma'nî yiter şüret **gerekmez** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 47*). [gerekmez, -mez]

36. Baña vahdet gerek vuşlat **gerekmez**
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 48*). [*gerekmez, -mez*]
37. Gerekmez baña dil-bersüz hayâtı
Düşüp şahrâ-be-şahrâ deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 64*). [*gerekmez,*]

gerek: "Gerek ... gerek/gerekse ... " bağlacı. "Hem" gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır.

1. Günâhum çok **gerek** öldür **gerek** ço
Siyeh rüyem öñüñde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 64*). [*gerek,*]
2. Günâhum çok **gerek** öldür **gerek** ço
Siyeh rüyem öñüñde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 64*). [*gerek,*]

gerek kim: *Gerek ki.*

1. Gerek kim 'âkıbet vîrâne ola
Harâb idince bunca şeh'r ü dîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 12*). [*gerek kim,*]

geril: *Germe işi yapılmak, gergin duruma gelmek, belirli bir uzama ile çekilmek.*

1. Gerilmiş 'ırç u pey zâhir çün evtâr
Alup mâder diz üzre mâliš eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [*gerilmiş, -miş*]

germ: *Hararet, sıcaklık.*

1. Şu resme **germ** idi ol meclis-i hâş
Şarâb ile kebâb olmışdı raqqâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 121*). [*germ,*]
2. Gazablar âteşinden kelleler **germ**
Huşûşâ yüz şuyın hâk iyledi şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 169*). [*germ,*]
3. Belâlardan dili **germ** ü demi serd
N'olaydı seyr idegelseñ bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 128*). [*germ,*]
4. Ya dil **germinden** âh-ı serd irişdi
Eger bu 'uqdeden bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 62*). [*germinden, -i, -nden*]
5. Niyâz ile geh itdi i'tizârın
Bu şöhbet **germ** iken ol demde nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 75*). [*germ,*]
6. Olur dendân gibi ağzında zâhir
Bu resme **germ** iken bād-ı hazânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 41*). [*germ,*]
7. Semâ'ı **germ** idüp gavgâ idenler
Belâya olsalar bir kez giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 10*). [*germ,*]

germ: *Hararetlenmek, kızışmak. II kızmak, öfkelenmek.*

1. Ol anı rıfķ ile iylerdi te'dîb
Didi Zeyd'e ki **germ** olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 133*). [*germ,*]

germ it-: *Hararetlendirmek, coşkunluk vermek, şevke getirmek.*

1. İde çün müsterî bâzârını germ
Bahâ biçmekle bâyi' iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [germ it-, -e]
2. Rî'âyet iyledi oldukça tākāt
Kelâm-ı nerm ile germ itdi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 53*). [germ it, -di]

germ iyle: Sıcaklık göstermek, yakınlık.

1. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen ben serd olurum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 69*). [germ iyle, -se, -n]

germ iyle: Isıtmak, hararetlendirmek.

1. Şorardı yārini kimi görürdi
Dilin 'aşş odı eyle iyledi germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 15*). [germ iyle, -di]

germ ol: Coşmak; ısınmak, ateşli olmak, hararetlenmek.

1. Periler meclisine urdı bünyād
Çü meclis germ olup kalmadı huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 119*). [germ ol, -up]
2. Şarâb-ı Tā'ifi taldı kü'üsa
Dügün hengâmesi germ oldı gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 127*). [germ ol, -dı]
3. Anuñla şöhbete germ oldı varı
Vilâyet uluları virdi mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 46*). [germ ol, -dı]
4. Kayurmayıp kayır gibi şaçardı
Mürüvvet itdi ol deñlü olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 85*). [germ ol, -up]
5. Vefâ vezninde nice sengi vardur
Ola kim germ idüp âvâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 69*). [germ ol, -a]
6. Ki bâzâr-ı güzeşte germ ola tiz
Boyı nañlı u lebi şîrin ruţabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 96*). [germ ol, -a]
7. Kenârũnda yaraşur serv-i dil-cũ
Cemâlin görmedin germ oldı şevkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 155*). [germ ol, -dı]
8. Küsül yorganuña göre dimişdür
Şovutma şöhbeti ey yār olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 173*). [germ ol, -up]
9. Olurdi germ çün riğ-i Hicâzi
Geçerdi guşşasından Zeynebũñ Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 46*). [germ ol, -ur, -dı]

germiyyet: Hararet, sıcaklık.

1. Hevâ **germiyyetinden** oda yanduñ
Çü sözüñ süzına tıtdum semâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 6*). [germiyyetinden, -i, -n, -den]

geşt: Gezme, geçme, dolaşma.

1. Ki 'ömri geçdi terk itmez o **geşti**
Kılur bed-nâmlar bezminde ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 104*). [geşti, -i]

geşt it: Dolaşmak, gezmek.

1. Miyān bendi velī ney gibi muħkem
O deşti geşt idüp ħadd-i ħamīde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 45*). [geşt it, -üp]
2. Sefer itdi ħoyup ħavm u ħabīle
O deştûn geşt idüp vīrānesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 125*). [geşt it, -üp]

geşt iyle: Dolaşmak, gezinmek.

1. Gün ‘ālemi geşt iylediği ħāne-be-ħāne (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 1*). [geşt iyle, -düg, -i]
2. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir küh içinde zār u ħaste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 16*). [geşt iyle, -yüp]
3. Bulınmadı ne nāmı ne niřānı
Anı buldı ol āħir iyleyüp geşt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 79*). [geşt iyle, -yüp]
4. Fiğān u nāle ile iyledi geşt
Gezer efgān ile ol yile yile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 66*). [geşt iyle, -di]

getir-: Gelmesini sağlamak; sebep olmak, ortaya çıkarmak.

1. Getürdim kim bite ħātuñda bu kār
Ĥazīne bī-ħisāb u zer biħar-vār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [getürdim, -dü, -m]
2. Getürdim kim bite ħātuñda bu kār
Ĥazīne bī-ħisāb u zer be-her-vār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [getürdim, -dü, -m]

getür: Getirmek, nakletmek.

1. Getüren şuyı od ile giderdi
Bu resme arada odlu ħaberler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 120*). [getüren, -en]
2. Getüre armađān kuħl-i ħubārı
Çıħup ħar-gāhdan āh ile her gāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 60*). [getüre, -ü, -r, -e]
3. Vay aña kim yiledür i‘timādı
Buña yil bñ **getürse** ol güzelden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 31*). [getürse, -se]
4. Nazar idüp bu miskīn bī-ħarāra
Getürürler şarabı vü ta‘āmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 39*). [getürürler, -ür, -ler]
5. Getürürlerdi lüt ālātı vāfir
Yir idi kendü bir zerre nevāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 80*). [getürürlerdi, -ür, -ler, -di]
6. İçer řubħuñ nesiminden řabūħı
Getürse zülfi-yāruñ büyüñ bād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 51*). [getürse, -se]
7. Getürdi māderin anuñ ħatına
Buluřdı görđi māder nūr-ı çeřmi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 40*). [getürdi, -di]
8. Getür sa‘y it ħarıřdur balı yağa
Nigāruñ Ka‘be-i küyn tavāf it (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 30*). [getür,]
9. Bu āvāre dağı āvāre oldu
Getürüp bu diyāra ben ħarībi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 13*). [getürüp, -üp]
10. Yaban servī için yüklenme nāzi
Getür bustāna serv-i dil- nūvāzı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 194*). [getür,]
11. Silüp hem ħam neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı Ka‘be sāyesine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 49*). [getürüp, -üp]

12. Olara ʿafvı ile minnet itdi
Buyurdi kim **getürüñ** ʿamı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 71*). [*getürüñ, -üñ*]
13. Bile ʿāk-ı ʿarınün pâdişâhı
Getürdi çok ʿazîze māl-i bisyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 75*). [*getürdi, -di*]
14. Çü bildüm bulmadum bî-çâre ʿaldum
Ne bir gün ben saña râhât **getürdüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 63*). [*getürdüm, -dü, -m*]
15. Dönüp didi **getür** ortaya neñ var
Haber ehli haber yükün çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 46*). [*getür,]*
16. Bu bed-fikri **getürmek** ʿalbe ʿaşâk
Cihân bir tekyedür iki ʿapusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 150*). [*getürmek, -mek*]
17. Bu ʿaşkum müşkin aña âşikâr it
Getür serv-i ʿilâfî bî-ʿilâf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 35*). [*getür,]*
18. Getürüp Leylî katında ʿodular
Bumî ʿoş gördiler ʿalq ittifâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 194*). [*getürüp, -üp*]
19. Bölük bölük gelüp sâdât-ı Aʿrâb
Getürdiler şaçular māl u esbâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 102*). [*getürdiler, -di, -ler*]

getür: Meydana getirmek.

1. Sepîd olduğı-çün sevme tenini
Çara günler **getürür** cāna kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 54*). [*getürür, -ür*]

getür: Getirmek, sunmak.

1. Getürdi ʿutup ikrârı miyâne
Peder âhîr boyun ʿutup rızâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 120*). [*getürdi, -di*]
2. Getür öp sür yüzüne di zihî laʿl
Eger bir turş-rûdan göresin cûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [*getür,]*

gevher: Öz.

1. Muḥabbet zâhir oldı **gevherinde**
Ezelden var idi çün cevherinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 89*). [*gevherinde, -in, -de*]
2. Yunup gitmedi ʿalbinden ʿubârı
Çü yitdi **gevherine** hem terâzû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 29*). [*gevherine, -i, -n, -e*]

gevher: Cevher, mücevher.

1. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola dürrünle olsa **gevherüm** cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [*gevherüm, -üm*]
2. Gönül dürcine **gevher** derc idersin
Sözün semm de olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 8*). [*gevher,]*
3. Riyâset efserinün **gevherisin**
İşigün taşî mihrâb-ı sücüdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 4*). [*gevherisin, -i, -sin*]
4. Alup ol cevheri **gevher** vireydüm
Eger var ise bu râyuñ şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 24*). [*gevher,]*
5. Sözün kıymetlü **gevherden** yeg imiş
Kerem germ iylesen ben serd olurum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 68*). [*gevherden, -den*]

6. Zemîni **gevher-i mâh** itmiş enver
Tolup bu nâfe **gevher** kasr-ı şeş-tâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 15*). [*gevher,]*
7. Gelür farkında çor tâbende **gevher**
Çü Mecnûn nergisi uyhuya kâandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 86*). [*gevher,]*
8. Söze bu resme dizdi dürr ü **gevher**
Didi ba‘zî ruvât-ı hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 2*). [*gevher,]*
9. Şanasın nây içine düşdi âzer
Didi ey **gevherümüñ** pāk dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 81*). [*gevherümüñ, -üm, -üñ]*
10. Çapusu bağılu yârı kârı gibi
Be-şüret **gevher** idi genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 7*). [*gevher,]*
11. Açup dürci yirinde hârc iderdi
Eger **gevher**-şinâsa düşse **gevher** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 17*). [*gevher,]*
12. Añup ol **gevherüñ** hüsünin ögerdi
O nevha kim çan ağladurdi sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 132*). [*gevherüñ, -üñ]*
13. Dürüş taqvâya oldur anda zâduñ
Bu dünyâ kim işüñi **gevher** iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 145*). [*gevher,]*

gevher: *Cevher; oğul.*

1. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N’ola dürrünle olsa **gevherüm** cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [*gevherüm, -üm]*

gevher-efşân ol-: *Konuşmak.*

1. Bu pendî güş idüp Mecnûn-ı hayrân
Dehen dürcinden oldı **gevher-efşân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 2*). [*gevher-efşân ol-, -dı]*

gevher-i dürc-i siyâdet: *Ululuk kutusunun mücevheri.*

1. Didi ey **gevher-i dürc-i siyâdet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 1*). [*gevher-i dürc-i siyâdet,]*

gevher-i mâh: *Ayın cevheri, ışıkları.*

1. Zemîni **gevher-i mâh** itmiş enver
Tolup bu nâfe **gevher** kasr-ı şeş-tâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 14*). [*gevher-i mâh,]*

gevher-i nâ-süft: *Delinmemiş, kıymetli inci.*

1. Virürem **gevher-i nâ-süft** çün dürr
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 89*). [*gevher-i nâ-süft,]*
2. Didi Mecnûn’a ref’ itdi hiçâbı
Sözün kim **gevher-i nâ-süfte** ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 113*). [*gevher-i nâ-süfte,]*

gevher-şinâs: *Cevahirden anlayan kişi, kuyumcu.*

1. Açıp dürcü yirinde harc iderdi
Eger **gevher-şināsa** düşse gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 17*). [*gevher-şināsa, -a*]

geyicek: *Geyik.*

1. Kerāmet buldı vaḥşî hizmet itdi
Var idi bir **geyicek** key şeğab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 59*). [*geyicek,]*

gez: (*Bir yerde*) *Bir yöne doğru sürekli yer değiştirmek, hareket etmek, yürümek, dolaşmak.*

1. Gezer dil-dāde dil-ḥaste dil-efgār
Gehî şahrâ vü küh u gāh bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 65*). [*gezer, -er*]
2. Gezüp āvāre bāzārî be-zārî
Dilinde nāleler gönlinde yārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 67*). [*gezüp, -üp*]
3. Cigerden zār zār ağlardı nā-çār
O derdile **gezüp** cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [*gezüp, -üp*]

gez: *Gezmek, dolaşmak.*

1. Gezüp her cānibi itdi gedāyî
Zebānunda ḥadîs-i bî-nevāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 21*). [*gezüp, -üp*]
2. Gezüp āhu gibi āvāre miskîn
Gönül göz guşşadan ğam-gîn ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 75*). [*gezüp, -üp*]
3. Binüp sürdi revān biri bād-pāyî
Arayup Ḳays'ı **gezdî** her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 22*). [*gezdî, -di*]
4. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi **gezdiler** çok tağ u şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 57*). [*gezdiler, -di, -ler*]
5. Aradı gendünün divānesini
Gezerken deşti çün bād-ı seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 127*). [*gezerken, -er, -ken*]
6. Revān oldı yaşı te'sir idüp derd
Gezüp raqş ile Mecnûn lâ'ubālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 161*). [*gezüp, -üp*]
7. Buña urdı alup ol bend ü kaydı
Yidüp **gezdürdi** anı hāne hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 41*). [*gezdürdi, -dür, -di*]
8. Gezüp cerr iderem ilden buña zād
Gezüp bu ḥile ile cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 26*). [*gezüp, -üp*]
9. Gezüp cerr iderem ilden buña zād
Gezüp bu ḥile ile cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 27*). [*gezüp, -üp*]
10. ılurdu ağlayu 'azm-i güzer-gāh
Gezüp yollarda çün kebk-i ḥirāmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 63*). [*gezüp, -üp*]
11. Yine kaçdı tekellüf 'āleminden
Gezerken bir gün ol eṭrāf-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 7*). [*gezerken, -er, -ken*]
12. Gezüp gāhî ḥarābe gāh ābād
Bir iki gün aradı her mekānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 76*). [*gezüp, -üp*]
13. Cigerden zār zār ağlardı tekrār
Gezüp ol derd ile cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 13*). [*gezüp, -üp*]
14. Gider ol revnaq-ı zībāsı andan
Gezer reh-zen gibi küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 19*). [*gezer, -er*]
15. Fiğān u nāle ile iyledi geşt
Gezer efgān ile ol yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 67*). [*gezer, -er*]

16. abā vü pîrehenden baqlamaz raht
Gezerdi derd ile řahrā gehî küh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 13*). [gezerdi, -er, -di]
17. Gezerdi āh ile deşt ü beyābān
Silāh u āleti bilinde beste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 74*). [gezerdi, -er, -di]
18. şanasın mest arřlān gezdürürdi
Gezer ‘avret ilüñ dervāzesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 51*). [gezer, -er]
19. Bile uydurdi bir nice civānı
Aradı anı her arada **gezdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 31*). [gezdi, -di]
20. Çara tağda yeşil řahrāda **gezdi**
Ne deñlü istediye bi-behāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 32*). [gezdi, -di]
21. arı illerden akçe pul dilerdi
Tağup boynına urgan **gezdürürdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 49*). [gezdürürdi, -ür, -di]
22. şanasın mest arřlān **gezdürürdi**
Gezer ‘avret ilüñ dervāzesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 50*). [gezdürürdi, -ür, -di]

gibi: Benzetme edati, gibi.

1. Irāğ idüp beni sen serv-i nev-bahāra raıb
atuñda sāye **gibi** aldı yüzi ara rāıb (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 2*). [gibi,]
2. Güneş yüzüñe nazar itmeğe hicāb oldu
Bulut **gibi** göreyin ola pāre pāre raıb (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 4*). [gibi,]
3. Āvāre **gibi** bencileyin yār-ı nihāne
‘Arz itmek için süzişini ‘āleme ĥurřid (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 2*). [gibi,]
4. Senüñ **gibisini** kim bildi ey pāk
Seni kim zıkr ider vařfuñca heyhāt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 87*). [gibisini, -si, -ni]
5. Güneş **gibi** münevver oldu ‘ālem
Anuñ iksiri virdi ĥāke levni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 70*). [gibi,]
6. Her yañadan uzatdı zebān **gibi** zebāne
utup elümi nice vefā ‘ahdin iden dōst (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 4*). [gibi,]
7. Ben nice irem ana ol ande vü ben ande
Ne şehd ü şeker vardur la‘lün **gibi** rüh-efzā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 7*). [gibi,]
8. Ne gün ne amer vardur yüzün **gibi** tābende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-şonca **gibi** pür-ĥün (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [gibi,]
9. Ne gün ne amer vardur yüzün **gibi** tābende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-şonca **gibi** pür-ĥün (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 9*). [gibi,]
10. Ammā ki bilimen aña yarar üstülĥān mıdur
Ey Zeyd ‘Amr vāvi **gibi** yārdan raıb (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 9*). [gibi,]
11. Öldürse bu kerre meni ġālibā firā
Her yaña āĥım odları o **gibi** atılır (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [gibi,]
12. Vaqt ola bula vaşl **gibi** intihā firā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [gibi,]
13. Mühr **gibi** her sözüñ irse aña mengüş olur
Dil firāuñda lebüñ nüşına irdi nā-gehān (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [gibi,]
14. Öldüriser bu kere beni ġālibā firā
Her yaña āĥım odları o **gibi** atılır (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 7*). [gibi,]
15. Vaqt ola bula vaşl **gibi** intihā firā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 10*). [gibi,]
16. Gözün yummaz gice şev-ı şeherden
Olur esrük **gibi** bi-ĥüd şeherden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 42*). [gibi,]
17. řafā feyziyle cenb-i Kibriyādan
řafāsuz şüfi **gibi** bārid itme (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 45*). [gibi,]
18. Baş eğmezse anuñ **gibi** fařıĥa
Zihî dürr-i yetim-i baĥr-ı mevvc (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 16*). [gibi,]

19. Gel ey tâlib ne şanursın bu ‘aşkı
Olur mı gön demür **gibi** dımışkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 14*). [*gibi,]*
20. Gönülde besler idi cânı **gibi**
Şakınup sinede imâni **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 67*). [*gibi,]*
21. Gönülde besler idi cânı **gibi**
Şakınup sinede imâni **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 68*). [*gibi,]*
22. Güzel düşün o tıfla iyese cā
Güzel zülfi **gibi** olurdı şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 80*). [*gibi,]*
23. Deberdüldükçe bu ‘aşkuñ peyâmı
Pür itdi müşk **gibi** her meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 34*). [*gibi,]*
24. Yaraşmaz işlemek mestüre leyli
Güneş nûri **gibi** her yâña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 66*). [*gibi,]*
25. Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı
Yire yüz şuyu şu **gibi** şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 92*). [*gibi,]*
26. Kılurdı perdede ney **gibi** zārī
Ne yārī var ne şabrı ne qarārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 17*). [*gibi,]*
27. Dile çün gam te‘aruz iyer idi
Gözi **gibi** temaruz iyer idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 30*). [*gibi,]*
28. Olurdı kara yaşlılar **gibi** zār
Dir idi dilde yāre ol dil-figār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 7*). [*gibi,]*
29. Şikāyet nice itmeyen felekten
Ki ayırdı seniñ **gibi** melekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 40*). [*gibi,]*
30. Gice yılduz **gibi** yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 7*). [*gibi,]*
31. Tutar a‘mā **gibi** elde tayağı
Düşüp kaşd ile tayıandı ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 25*). [*gibi,]*
32. Gezüp āhu **gibi** āvāre miskīn
Gönül göz guşşadan gam-gīn ü nem-gīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 75*). [*gibi,]*
33. Şaçı gönli **gibi** olmuş perişān
Baş açuk nitekim gül-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 15*). [*gibi,]*
34. Didi ne kimsesin kıandan gelürsin
Bilişlikden **gibi** def‘i bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 50*). [*gibi,]*
35. Elif hārfin bu güç yolda ‘aşā kııl
Dehende Mūsā **gibi** ejdehā kııl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 12*). [*gibi,]*
36. Benüm **gibi** çü yārın olasın pīr
Geçer fırsat bulunmaz aña tedbīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 33*). [*gibi,]*
37. Ne bulursın ol ebrūdan murādi
Ki zengīler **gibi** kecdür nihādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 66*). [*gibi,]*
38. Sen anı istemekde eşk-rizān
O senden göz yaşı **gibi** girizān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 80*). [*gibi,]*
39. Anuñ **gibi** firāz kıızlar bulunur
Kimi dilersen istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 97*). [*gibi,]*
40. Qarīn oldı aña bir nice gam-gīn
Belāda gendü **gibi** vākı‘a-bīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 12*). [*gibi,]*
41. Qoqub gül **gibi** sürdi pāyine rü
Ki hāk-i küy-ı dil-berden gelür bû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [*gibi,]*
42. Eger olsañ ‘adūlar **gibi** bed-ḥ‘āh
Dimezdüñ şefkāt idüp baña vāh vāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 129*). [*gibi,]*
43. Ol āhū çeşm içün aqlar iken ben
Benüm-çün gülmedüñ itler **gibi** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 132*). [*gibi,]*
44. Nevāya ney **gibi** itsem ser-āgāz
Benümle rāst olursın hem-āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 137*). [*gibi,]*

45. Çıkup guşşa **gibi** Mecnûn serine
Şu saçmak istediler âzerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 175*). [*gibi,]*
46. Hırâmân servi itse cerr zeyli
Ayakda kıala zeyli **gibi** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 182*). [*gibi,]*
47. Yürürsin şu **gibi** bî-şabr u ârâm
Kenâruñda gerek serv-i dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 191*). [*gibi,]*
48. Dili hâli **gibi** oldu perîşân
Yüregi goncesine tıldı çün kıan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 2*). [*gibi,]*
49. Çeküp çâk itdi gül **gibi** giriban
Dögüp gögsin iderdi pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 4*). [*gibi,]*
50. Hevâlar başda vü taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak **gibi** zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 15*). [*gibi,]*
51. Ki bahtum **gibi** rahtum olsa fânî
Kanı bir şâ'ıka ya şarşar-ı saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 42*). [*gibi,]*
52. Velî ben hasteden divânesi yok
Saña biñ biñ benüm **gibi** giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 101*). [*gibi,]*
53. Yapuş ser-ğalkasına çâre-sâzuñ
Kıpuda ħalka **gibi** var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 53*). [*gibi,]*
54. Gülerken şem' **gibi** girye itdi
Yirinden atılup çün ħalka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 58*). [*gibi,]*
55. Revân zemzem **gibi** cüş itdüm andan
O merdüm 'arz idüp ihlâş-ı ħâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 48*). [*gibi,]*
56. Kıara kıullukçısıdur kıapusında
Yiri göz **gibi** mihrâb içre dâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 27*). [*gibi,]*
57. Geçer her dem firîşteh **gibi** şâ'im
Hemişe kıütına mezra' kanâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 28*). [*gibi,]*
58. Miyân bendi velî ney **gibi** muħkem
O deşti geşt idüp kıadd-i ħamîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 44*). [*gibi,]*
59. Didi ey kıayd-ı 'aşka şayd u naħcîr
Perîşân yıl **gibi** nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 71*). [*gibi,]*
60. Hemân gendü **gibi** bed-nâm idüpdür
Gelür her gün ser ü pâyi bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 16*). [*gibi,]*
61. İder Leylî **gibi** meyli güzeller
İşiden mest olur itse ser-âğâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 22*). [*gibi,]*
62. Kıağan arslan **gibi** cüş itdi şıħne
Kılı tire dili şemşire döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 32*). [*gibi,]*
63. Anı ħamz itdi aña bir iki nâşî
Kıatı ħûn-rîzdür şemşîr **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 45*). [*gibi,]*
64. İrer çün menziline tîr **gibi**
Ne ħâşîl cân-ı Kıays'a bu ħaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 46*). [*gibi,]*
65. Tıtuşmış cân u ten tâb-ı serâba
Kıarışmış reng ü rüyı bahtı **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 99*). [*gibi,]*
66. Perîşân ħâli mâl u rahtı **gibi**
Yatur yay ıssısında yâya dönmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 100*). [*gibi,]*
67. Bu ħâli iyle Takdîr'e ħavâle
Siyeh rüyem fütâde sâye **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 9*). [*gibi,]*
68. Beni götürme baş geç pâye **gibi**
Götürmek sâyeyi kıâbil degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 10*). [*gibi,]*
69. Cefâdan gül **gibi** dâmen derîde
İy bağrum pâresi kıana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 2*). [*gibi,]*
70. Dil ü cânım **gibi** odlara yanmış
Nice gözden kelâl oldu cemâlûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 4*). [*gibi,]*

71. Şakınduk göze çöp düşer dimişler
Cihâna gelmedi bahtuñ **gibi** saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 13*). [gibi,]
72. Benüm **gibi** olupdur nice hâşâk
Yaluñuz ben degülem cevri içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 30*). [gibi,]
73. Şu keklik **gibi** kim kaşdı itdi kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 1*). [gibi,]
74. Tütardı halka **gibi** kapuya güş
Tutup yollara çeşmin çeşme **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 86*). [gibi,]
75. Tütardı halka **gibi** kapuya güş
Tutup yollara çeşmin çeşme **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 87*). [gibi,]
76. Aşkardı âb-ı çeşmi eşme **gibi**
Umardı tırf-ı yâriden peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 88*). [gibi,]
77. Özi **gibi** sözün de bikr iderdi
Sözi fikri harîrinden alurdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 106*). [gibi,]
78. Pür olup ırladı eţfâl-ı hâne
Raķib it **gibi** ürdi ol şadâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 131*). [gibi,]
79. Muţavvak şüfîler **gibi** kebüter
Bu efser tavķ ile bayķuşa haķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 52*). [gibi,]
80. Ki ey yâr-ı cefâ-kâr u dil-fikâr
İ cânüm **gibi** bahtı kara yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 125*). [gibi,]
81. Delü gönülüm **gibi** âvâre yârum
İ serv-i nev-civân yâr-ı civân-merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 126*). [gibi,]
82. Yolında yıl **gibi** oldu şitâbân
Budur yıl **gibi** yilmekden murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 22*). [gibi,]
83. Yolında yıl **gibi** oldu şitâbân
Budur yıl **gibi** yilmekden murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 23*). [gibi,]
84. Kara bahtı **gibi** ser-geşte düşmiş
Ne dârı var ne yârı var ne ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 12*). [gibi,]
85. Diyüp lebbeyk hâci **gibi** Hac’da
O vecd ile ser-âgâz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 20*). [gibi,]
86. Gül-i ter **gibi** çâk iyler yaķasın
Hevâ-dârından ol ehl-i nevânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 24*). [gibi,]
87. Ne ola beñzeye lezzetde ķanda
Degüldür zer **gibi** kıymetde zirnîñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 97*). [gibi,]
88. Yarasın yâr farkın itmeyüp fark
Ururken tabl **gibi** na’ra hâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 111*). [gibi,]
89. Gerek şüridelikden yuyasın dest
Etege çek ayaguñ tağ **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 139*). [gibi,]
90. Yirüñde yatmağ öğren dâğ **gibi**
Ėam odına şu şaçmak senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 140*). [gibi,]
91. Niçün gönca **gibi** tütduñ dehânuñ
İrişdi müddeti ‘ahdüñ tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 16*). [gibi,]
92. Şavaşa anuñ ile bile bindi
Uçar ķuşa binüp yıl **gibi** esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 17*). [gibi,]
93. Ağular her kimi şoķarsa def’i
Ėanatlu ķuş **gibi** tiz-reftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 67*). [gibi,]
94. Başı vü cânı târû **gibi** dirdi
Ayakdan toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 90*). [gibi,]
95. Bu vaşf olan **gibi** meydânda hâlî
Girüp meydâna Nevfel elde şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 162*). [gibi,]
96. Ayağa şaldı kime urdisa dest
Süleymân **gibi** yilden bindüğü at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 167*). [gibi,]
97. Dirildi ölmüş iken hayy-ı Leyli
Bu çok leşker bulut **gibi** yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 13*). [gibi,]

98. Çemen döndi Yemen **gibi** ‘aķıķa
Kılıç dendāni kesmekden gedildi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 28*). [*gibi,]*
99. Kıluram Leylî’yi vallāh maķtûl
Kesilmiş başın anuñ ay **gibi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 119*). [*gibi,]*
100. İt öñine ataram pāy **gibi**
Baña anuñ nice bed-nām u nengi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 120*). [*gibi,]*
101. Anı zûlm ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu meşel gül **gibi** şolmaz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 133*). [*gibi,]*
102. Taħayyür ‘āleminde riķķat ile
Göñül taħtı **gibi** baħtı yıķıldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 167*). [*gibi,]*
103. İşinden artuķ oldu sözi şad-bār
Bulut **gibi** kararup gitdi Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 211*). [*gibi,]*
104. Perî **gibi** aradan yitdi Mecnûn
Ne deñlü kim aratdı Nevfel amı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 212*). [*gibi,]*
105. İraķdan gördi birķaç miskîn āhû
Dil-i ‘āşık **gibi** düşmiş tuzaĝa (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 15*). [*gibi,]*
106. İnüp virdi atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıçratdı āhû **gibi** şayyād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 61*). [*gibi,]*
107. Silāhından gül-i ter **gibi** ĥaste
Velî pür-‘uķde tiĝından çü süsen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 76*). [*gibi,]*
108. Gicesi **gibi** baħtı ķara Mecnûn
Miyān-ı mür **gibi** cismi bārik (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 4*). [*gibi,]*
109. Gicesi **gibi** baħtı ķara Mecnûn
Miyān-ı mür **gibi** cismi bārik (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 5*). [*gibi,]*
110. Dili **gibi** yolu da teng ü tārik
Perî **gibi** yürürken buldı bir ĝār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 6*). [*gibi,]*
111. Dili **gibi** yolu da teng ü tārik
Perî **gibi** yürürken buldı bir ĝār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 7*). [*gibi,]*
112. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mār
Eger kıl **gibi** kıvrılrsa ĥoş idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 9*). [*gibi,]*
113. Dil-i ‘āşık **gibi** rüz oldu pür-süz
Ĝilāfından çıķup mir’āt-i Ćinî (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 2*). [*gibi,]*
114. Yüce yalıñ **gibi** sūzān u ser-keş
Ĝazeller okıyup şahrāya düşdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 8*). [*gibi,]*
115. Gözi göñli **gibi** tuş oldu dāma
Meĝer ol dāma düşmiş ĝāv-ı deştî (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 14*). [*gibi,]*
116. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşād
Ki ey zālīm seĝi **gibi** zebûn-ĝir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 23*). [*gibi,]*
117. Olup ser-geşte ĝāfil her ĥaberden
Yürür anuñ **gibi** Mecnûn-ı ‘Āmir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 5*). [*gibi,]*
118. Ĝirīv idüp gezerdi ive ive
Yatup dinleñmez idi şem‘a **gibi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 11*). [*gibi,]*
119. Revān idi yüz üzre dem‘a **gibi**
Hem ol şem‘uñ ĥarāretten dimāĝı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 12*). [*gibi,]*
120. Zer-efşān itdi yine verd-i zerdi
Cihān yüzi kızıl gül **gibi** güldi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 3*). [*gibi,]*
121. Cemāl-i Leylî **gibi** ĥurrem oldu
Ĥazāne uğramış gül **gibi** Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 4*). [*gibi,]*
122. Cemāl-i Leylî **gibi** ĥurrem oldu
Ĥazāne uğramış gül **gibi** Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 5*). [*gibi,]*
123. Şuyından ravza **gibi** oldu sîr-āb
Düşüp ol ravza üzre sāye **gibi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 20*). [*gibi,]*

124. Şuyından ravza **gibi** oldu sır-âb
Düşüp ol ravza üzre sâye **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 21*). [gibi,]
125. Yeşil dibâda şan pîrâye **gibi**
Özi kim mefreş-i dibâyâ düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 22*). [gibi,]
126. Oturmuş hâlveti **gibi** siyeh-püş
O zâğı çün bu ‘aşk abdâli gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 32*). [gibi,]
127. Ki göynüklü **gibi** yüzi qarasin
Kara giydün çü göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 44*). [gibi,]
128. Niçün göynüklüden beyle kaçarsın
‘Aceb mi zengî kul **gibi** kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 47*). [gibi,]
129. Kara bahtum **gibi** oldun havâle
Velî olsañ baña kara sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 52*). [gibi,]
130. Gelüp hâlûme itmezdün nazâre
İdicek dūd-ı âhum **gibi** pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 55*). [gibi,]
131. Günâhum çok gerek öldür gerek ço
Siyeh rüyem öñünde sâye **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 65*). [gibi,]
132. Gelüp uş pâyâ düşdüm pâyê **gibi**
Dilerseñ baş dilerseñ dâruña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 66*). [gibi,]
133. İşidüp Leyli hurrem oldu gâyet
Gülerdi gül **gibi** hûsn ü bahârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 5*). [gibi,]
134. ‘İmâme eğri rây egri gâzab-nâk
Dili süsen **gibi** şemşîre dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 9*). [gibi,]
135. Tıyulmasun diyü kütâh iderdi
Egerçi gönce **gibi** yok dehâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 59*). [gibi,]
136. Kayurmayıp kayır **gibi** şaçardı
Mürüvvet itdi ol deñlü olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 84*). [gibi,]
137. Siyâdet burcına ‘âlî ‘alemdür
Yücedür kıddi **gibi** nâm u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 103*). [gibi,]
138. Kılıç **gibi** şavaşda yüzi akdur
Yürürse cem’ idüp ceys ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 106*). [gibi,]
139. Ele gül **gibi** aldı câm-ı gül-gün
‘Arab mihterleri dârb urdı kûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 124*). [gibi,]
140. Ki düşdi merd-i mürde **gibi** ol dem
Didi ya bu ‘amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 24*). [gibi,]
141. Ki pervâne olupdur gayrı şem‘e
Bu da anuñ **gibi** olmadı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 41*). [gibi,]
142. Dilinde mest bülbül **gibi** efgân
Şorup ilden bilürdi hâl-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 64*). [gibi,]
143. Sen anuñ **gibi** yârî yoğa şay var
Kanı ol döst kim zehrin yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 32*). [gibi,]
144. Saña yâd oldu gayre aşinâ yâr
Güli **gibi** seni de virdi bâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 37*). [gibi,]
145. Seni gönülün **gibi** şaldı kenâra
Girüp dōşekde ‘üryân cân câna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 44*). [gibi,]
146. Seni gönülün **gibi** atdı yabâna
Anuñla sine-ber-sine bir evbâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 46*). [gibi,]
147. Dağı mühriyle durur genc-i nağdı
Dağı mihri **gibi** mühri bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 103*). [gibi,]
148. Kılınc **gibi** hem iki yüzlü gördi
Odi gönliñde bir pâre esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 110*). [gibi,]
149. Beni odlara yağıdı aḥker oldu
Düşüp ben pîreñen **gibi** kenâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 61*). [gibi,]

150. Dilerem geçmesün ‘ömrüm **gibi** şād
Utañmazsañ eger ehl-i vefādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 82*). [*gibi,]*
151. Ki yaza nāme-i şerh-i vidādi
Ele barmağı **gibi** aldı hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 7*). [*gibi,]*
152. Bozulmaya bozıla çarh-ı ğaddār
Şafağ **gibi** demüm dökerse düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 11*). [*gibi,]*
153. İdersin sen de düşmen **gibi** derhem
Egerçi baña yār-ı mihribānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 50*). [*gibi,]*
154. ‘Adūlar **gibi** ammā bī-amānsın
Egerçi pistedür şīrīn dehānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 52*). [*gibi,]*
155. Acıdur za‘ferān **gibi** zebānuñ
Olur merhem cerāhāt-ı sināna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 54*). [*gibi,]*
156. Anuñ zülfi **gibi** ben bahtı kara
Çulāğına egilüp söylerem rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 68*). [*gibi,]*
157. Ulaşdurdı anı Mecnûn’a kâşıd
Açup gül **gibi** yāruñ ruğ‘asını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 89*). [*gibi,]*
158. Mesīh-i rūh-perver **gibi** hōş-dem
Çemen üzre hırāmān olmağa āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 2*). [*gibi,]*
159. İnanmazsañ göre dendānın anuñ
Gelincik **gibi** al giymiş şakāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 7*). [*gibi,]*
160. Gözüñ yaşı **gibi** senden kaçır ol
Şafā sür bir nefes vaqt-ı şafādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 50*). [*gibi,]*
161. Şu **gibi** şāfi-dil ol āteş olma
Güli gözülük idinmiş nergis-i pīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 68*). [*gibi,]*
162. Didi açup zebān-ı āteş-engīz
Ki siz de ğam **gibi** başuma üşmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 79*). [*gibi,]*
163. Olur ‘ayn-ı ‘adū **gibi** dil-āzār
Nigārūn gül yüzi olmasa lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 88*). [*gibi,]*
164. Benüm **gibi** esir-i ğam degülsin
Yüzüñ gülmez meger kim ğam-zedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 22*). [*gibi,]*
165. Kara giydüñ meger mātem-zedesin
Benüm **gibi** meger bī-ṭālī‘ oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 25*). [*gibi,]*
166. Şafağ **gibi** cihān kına boyandı
Hevā müşkīn iken kāfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 50*). [*gibi,]*
167. Diyār-ı yāre gitdi bī-kes ü ferd
Perī pervāz uçır pervāne **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 55*). [*gibi,]*
168. Çerāğın gördüğü dem yana **gibi**
Gider ol mest ü bī-hūd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 56*). [*gibi,]*
169. Revāne oldı Necd’e zār u maḥzūn
Yaşı **gibi** ciğer kınyıla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 107*). [*gibi,]*
170. Anuñ derdi ğamından çekdi renci
Ṭalebde yıl **gibi** yildi vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 7*). [*gibi,]*
171. Çü gördi çāre yoğ ümmīdi kesdi
Çü Ceyhūn **gibi** Mecnūn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 9*). [*gibi,]*
172. O daḥi ney **gibi** delük delükdür
Ḥayāl itmiş anı yārūn ḥayālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 48*). [*gibi,]*
173. Gören vehm ider ol şūrīde ḥālī
Vücūdi bir nefes yıl **gibi** ol da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [*gibi,]*
174. Teni ehl-i kıyāmet **gibi** ‘üryān
Çıkarup hegbeden giydürdi cāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 78*). [*gibi,]*
175. Belā vü miḥnetüñ oranı vardur
Hemān it **gibi** ḥālūñ meskenün yoğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 139*). [*gibi,]*

176. İtüñ var dirliği ammâ senün yok
Çü âdem oğlın âdem **gibi** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 141*). [*gibi,]*
177. Yirün ‘âlemeddür ‘âlem **gibi** ol
Çü Âdem aşıldır zât-ı şerîfüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 142*). [*gibi,]*
178. Yavuz ad ile geçse şadı yokdur
Zemân-ı ‘ömr egerçi yıl **gibidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 117*). [*gibidür, -dür]*
179. Hôş olsa bir demi bin yıl **gibidür**
Zemân-ı ‘ömr kim bir hōş- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 118*). [*gibidür, -dür]*
180. Dirîgâ yol uzağ u azıgum az
Esen çal sen ki ben kuş **gibi** uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21*). [*gibi,]*
181. Yılan **gibi** şokar bâzâr içinde
Yılândur ol degüldür merd-i çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 62*). [*gibi,]*
182. Yiyessin tâzi **gibi** tâziyâne
Saña kim döne döne cevr ider devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 70*). [*gibi,]*
183. Ki şoñında senüñ **gibi** halefdür
Atañdan sağ iken kim dūr olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 14*). [*gibi,]*
184. Bilini bükdi efğân itdi çün çeng
Yüzine def **gibi** urdı tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 25*). [*gibi,]*
185. Kara bağı **gibi** itdi der-âgūs
Şaçup dökerdi akıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 32*). [*gibi,]*
186. Diyâr-ı yâre uğradı güzestî
Geçerken yıl **gibi** gördi o mañzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 9*). [*gibi,]*
187. Kavî yıl **gibi** esdi râh bî-râh
İder şahrâda mestâne sürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 26*). [*gibi,]*
188. Hayâl-i Leylî’ye okur dürüdi
Boşanmış vahşî **gibi** nefret iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 29*). [*gibi,]*
189. Yürürlerdi çeriler **gibi** şaf şaf
Yürüse şîr olur çâvuş yolına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 42*). [*gibi,]*
190. Güzel âdem **gibi** nâzûk çarab-nâk
Kara gözler ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 60*). [*gibi,]*
191. Dehâni seglerüñ mühr ile beste
Dehân-ı segde ol kıl **gibi** hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 41*). [*gibi,]*
192. Çerâğ-ı şubh-ı rûz-efrûz uyandı
Seher **gibi** şafâdan tâze rûyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 89*). [*gibi,]*
193. Anuñ-çün cân **gibi** gözden nihânem
Güzel âhüya beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 60*). [*gibi,]*
194. Hem artar od **gibi** ‘aşk-ı nihânum
Bu odı kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 110*). [*gibi,]*
195. Dili derdüñle pâre pâre olmuş
Yiler yıl **gibi** dâ’im lâ-mekândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 127*). [*gibi,]*
196. Öpüp ter-gül **gibi** şundi sebük-dest
Bağup Mecnûn bu mektûba kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 160*). [*gibi,]*
197. Kefen **gibi** yaşamı iyledüm çäk
İki gözden akitdum iki rüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 214*). [*gibi,]*
198. Vekil-ğarcı **gibi** def’idür inci
Aña virdi çaleme kâğıd mürekkebe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 250*). [*gibi,]*
199. Yüzün görmez senüñ **gibi** habibüñ
Yaraşurken saña ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 26*). [*gibi,]*
200. Gelüp virdi bu vahşî câna üñsi
Anuñ Aħmed **gibi** mu’ciz beyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 31*). [*gibi,]*
201. Dem-i ‘İsî **gibi** dirgürdi cânı
Şeker-lebden sorup hâl-i ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 32*). [*gibi,]*

202. Yudi göz yaşı ile cāmesini
İderdi nāme **gibi** ‘ömrini tayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 59*). [*gibi,]*
203. İle envā‘-ı ni‘met virdi haylî
Semāvî mā‘ide **gibi** ta‘āmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 5*). [*gibi,]*
204. Çiçekler **gibi** reng-â-reng ni‘met
Bu ezhâr içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 10*). [*gibi,]*
205. Beni çün il **gibi** görmedi Leylî
Egerçi şüretâ bu iş cefadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 40*). [*gibi,]*
206. O kânûn **gibi** iñler nâliş eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü nâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 50*). [*gibi,]*
207. Nice gül-reng olursıñ hâr içinde
Nice vahşî **gibi** ilden kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 73*). [*gibi,]*
208. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun **gibi** belâ vü ‘aşk u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 87*). [*gibi,]*
209. Aña bir dem **gibi** geçmezdi biñ yıl
Yil olmasa eger ‘ömrüñ binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 116*). [*gibi,]*
210. Dil-i Hamdî **gibi** olmayasın h‘âr
Deñiz **gibi** o kim kendü tuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 134*). [*gibi,]*
211. Dil-i Hamdî **gibi** olmayasın h‘âr
Deñiz **gibi** o kim kendü tuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [*gibi,]*
212. Hezârân ğamlara ya‘nî giriftâr
Hişârî teng kalb-i yârî **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 5*). [*gibi,]*
213. Kapusu baĝlu yârî kârî **gibi**
Be-şüret gevher idi genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 6*). [*gibi,]*
214. Olup hâlî şeker **gibi** megesden
Perî **gibi** nihânî çıkdı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 20*). [*gibi,]*
215. Olup hâlî şeker **gibi** megesden
Perî **gibi** nihânî çıkdı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 21*). [*gibi,]*
216. Sikender ğitdi san âb-ı hayâta
O gice Hızr **gibi** pîr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 105*). [*gibi,]*
217. Ki mihmân oldu anuñ **gibi** müya
Şınayup ‘aşıkı pîr-i hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 148*). [*gibi,]*
218. Gözüm şeb kûrî yâr-ı âfitâbem
İy zülfî **gibi** tarrâr u siyeh-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 13*). [*gibi,]*
219. Kara gözi **gibi** uğrı vü ‘ayyâr
Nedür bu şive gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 14*). [*gibi,]*
220. Güneş **gibi** şaķın kana girürsin
Beni leb-teşne idelden zülâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 54*). [*gibi,]*
221. Bir artuķ oldu tüt katuñda vahşî
Ėul idinmek benim **gibi** civâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 59*). [*gibi,]*
222. Senüñle ol sebebden âşinâyem
Gülüp şem‘a **gibi** Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 63*). [*gibi,]*
223. Senüñ **gibi** şikeste beste idüm
‘İnâyet irdi Ėaķ‘dan nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 136*). [*gibi,]*
224. Hemân atmaķ **gibidür** kulleye kóz
Dil uzadur çü süsen bâĝa küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 184*). [*gibidür, -dür]*
225. Laťif eş‘arı ĝüyâ lü‘lü-yi ter
Bilür ‘âķil ki añlaruñ **gibi** dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 11*). [*gibi,]*
226. Didi anuñ **gibi** uşluya mecnûn
O höd cümle hünerde kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 26*). [*gibi,]*
227. Müdebbirler maķâmın tuta aħmaķ
Ėanı Mecnûn **gibi** ‘aşķ ile fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 29*). [*gibi,]*

228. Yiri endūhdan Mecnūn **gibi** kūh
Severdi ‘emmüsinūñ duħterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 10*). [*gibi,]*
229. omışdı yolına cān u serin ol
Anı ol da severdi cāni **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 13*). [*gibi,]*
230. Ri‘āyetler kı lup sultāni **gibi**
Bu aña ol buña mā‘şūk u ‘āşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 14*). [*gibi,]*
231. Adı Zeyneb cemāli ziyinet idi
Gül-i nev-reste **gibi** nāzük-endām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 25*). [*gibi,]*
232. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyāde
Senūñ **gibi** nice çoğ aqladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 123*). [*gibi,]*
233. Ferişte hırzı **gibi** bī-gezendem
Beni ahr-ı belā hōř-hū idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 140*). [*gibi,]*
234. Şabā **gibi** yilerdi urmayup Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 194*). [*gibi,]*
235. Güher **gibi** dehān-ı ejdehāda
Geçüp rindāne řabri nūř iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 26*). [*gibi,]*
236. Dilin süsen **gibi** hāmūř iderdi
açan kim yārin añup āh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 28*). [*gibi,]*
237. Niğārından yavuz gözler **gibi** dūr
Zemāni derd ü şabr ile geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 4*). [*gibi,]*
238. Hem aqlayup yanışdı şem‘a ile
Düzüp pervāne **gibi** tāb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*gibi,]*
239. Yaħūd rüz-ı kıyāmet gicesidür
Raķībūñ ‘ömri **gibi** pür-belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [*gibi,]*
240. açan iyler şabibine ħilāfi
Şarup nāfe **gibi** tā kim řarīre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 39*). [*gibi,]*
241. Şarıldı müşk-i ter **gibi** řarīre
Teni ğam micmerinde ‘ūd **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 54*). [*gibi,]*
242. Şarıldı müşk-i ter **gibi** řarīre
Teni ğam micmerinde ‘ūd **gibi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 55*). [*gibi,]*
243. Güneřden yaña ‘azmi dūd **gibi**
Ġazel-güyān u mest ü lā‘ubāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 56*). [*gibi,]*
244. Cemāli güldi şan gül-berg-i cennet
Sütün-ı ħayme **gibi** ıtdı servī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 83*). [*gibi,]*
245. Görüp hem-ħālin istikbāle geldi
Gözi göñli **gibi** çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 87*). [*gibi,]*
246. şu olup iyledi didāra secde
Düřicek sāye **gibi** ol iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 91*). [*gibi,]*
247. Gözi yaşı **gibi** şaçdı gül-ābı
Biraz vaqt oldılar bunlar gidüp hūř (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 104*). [*gibi,]*
248. Mülāzım ‘Amr vāvi **gibi** dā‘im
Sibā‘ anları şaplayup çü ħalkā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 112*). [*gibi,]*
249. İki ter gül bitürdi şanki bir řāħ
Elif **gibi** iki çoğru vefā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 141*). [*gibi,]*
250. Bu resme aldılar bir gice bir gün
İki sāye **gibi** çün ol iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [*gibi,]*
251. şan iki naşı-ı şüretdür muķābil
Göñül tābe **gibi** tāb üzre pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 153*). [*gibi,]*
252. Zebān kīse dehāni **gibi** hāmūř
Birbirine şarşu iki gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 154*). [*gibi,]*
253. apardı kehrübā **gibi** anı Zeyd
O dürlerden ki dürce derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 14*). [*gibi,]*
254. Gider ol revnaķ-ı zībāsi andan
Gezer reh-zen **gibi** kūh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 19*). [*gibi,]*

255. Dil-i Mecnûn **gibi** pür-hûn ider ol
Aşar âvenge anı hânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 34*). [*gibi,]*
256. Olur dendân **gibi** ağzında zâhir
Bu resme germ iken bād-ı hazânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 40*). [*gibi,]*
257. Qabûl iyle sehl iş **gibi** tütma
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 74*). [*gibi,]*
258. Senüñ vaşluña cânı muntazırdur
Mezârında biten nergis **gibi** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 107*). [*gibi,]*
259. Qara taşlar ile döğdi serini
Qarı şanduk **gibi** göğsin döğderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 131*). [*gibi,]*
260. Yidi bir dâne tut **gibi** anı hâk
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [*gibi,]*
261. Bulutlar **gibi** âb-efşân hurüşân
Şu deñlü nevhâ itdi kıldı zârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 10*). [*gibi,]*
262. Yüzine şu saçar düşdükke bi-hüş
Benefşe qaddi **gibi** kâmeti ham (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 71*). [*gibi,]*
263. Ki hâk-i ravza oldı cümle gül-gün
Tırup süsen **gibi** kabr üzre miskin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 83*). [*gibi,]*
264. Bu gönülüm bâğı **gibi** yaqdı anı
Gülistânımda bir gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 96*). [*gibi,]*
265. Niçün gencineñ oldu beyle medfün
Be-şuret cân **gibi** gözden nihânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 133*). [*gibi,]*
266. Hazân bergi **gibi** pejmürde olmuş
Teninden gitdi günden güne kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 6*). [*gibi,]*
267. Anı menzil idinme kim haqadur
Ki ejderhâ **gibi** cüş itse deryâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 73*). [*gibi,]*
268. Şoñ uci kâh **gibi** qapdı anı
Ululanmaq kuşurından nüzül it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 90*). [*gibi,]*
269. Dimişler tabl üni hõşdur ıraqdan
Yüce tağ **gibi** olsañ şöyle ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 99*). [*gibi,]*
270. Mağall idindi fark-ı farka danı
Şu **gibi** her mizâca hõş-güvâr ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 105*). [*gibi,]*
271. Yüzüñ şu **gibi** dâ'im yire olsun
Her arada ola tâ kim yüzüñ ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 108*). [*gibi,]*
272. Güzeller qaddi **gibi** hüb u ra'nâ
Qurulmuş säyesinde gün **gibi** taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 38*). [*gibi,]*
273. Güzeller qaddi **gibi** hüb u ra'nâ
Qurulmuş säyesinde gün **gibi** taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 39*). [*gibi,]*
274. Gül-i cennet **gibi** maħbüb u zibâ
O ferş üstinde var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 42*). [*gibi,]*
275. İrişür toğrı oq **gibi** nişâne
Ol oq kim her nişâne râst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 96*). [*gibi,]*

gibi: *Bahsedilen şey veya kimsenin eşi, örneği, benzeri olan şey veya kimse.*

1. Şeh olmak **gibidür** satranç ağacı
Şerî'at bâb-ı kasr-ı kürbetüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 10*). [*gibidür, -dür]*

gibi: *Aynı şekilde, nasıl idiyse öyle.*

1. Dür-i şāhī şadefden oldı birün
Gül-i tâze **gibi** âlûde-i hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 48*). [*gibi,]*
2. Boyı serv-i sehî **gibi** nażar-gāh
Hevāsında yiler bād-ı seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 139*). [*gibi,]*
3. Baña itmeñ bunuñ **gibi** laţife
Baña böyle laţife ne vazıfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 3*). [*gibi,]*
4. Çü perde yoğ idi her yanı kızdı
Yoğ idi sâye **gibi** hiç rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 11*). [*gibi,]*

gice: Gece.

1. Gözün yummaz **gice** şevk-ı seherden
Olur esrük gibi bî-hüd seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 41*). [*gice,]*
2. Gice göz yummayan ‘uşşâka beñzer
Seher bî-hüd yatan müştâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 43*). [*gice,]*
3. Meger kim bir **gice** nür-ı Celâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 1*). [*gice,]*
4. Günün ‘ıyd u **giceñ** kıadr oldı ‘aşık
Eger qalbün ola çün şubh-ı şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [*giceñ, -ñ]*
5. Bahâne iyleyüp ol gül seherden
Dir idi kim ter olmuş **gice** terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 28*). [*gice,]*
6. Gice yılduz gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 7*). [*gice,]*
7. Gice varup nihānî küy-ı yāre
Ciger hasret elinden pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 9*). [*gice,]*
8. Bu ziverden ufuk döndi ‘arūsa
Hiçāb aşdı **gice** vech-i ‘abūsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 4*). [*gice,]*
9. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yārı
Gice bir nice ‘aşık yār-ı gārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [*gice,]*
10. Gice küyñda görseñ ben gedāyı
Gelüp qarşu idersin merhābāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 133*). [*gice,]*
11. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yārı
Gice bir nice ‘aşık yār-ı gārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [*gice,]*
12. Yoğ idi sâyesinden toğrı yārı
Gice ağlasa hālın sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 77*). [*gice,]*
13. Şaçalma gülerdi bu cihānuñ
Gice zıkrî öğünük ismi hū hū (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 47*). [*gice,]*
14. Maħall-i rāhata ğavġā yirinden
Gicenüñ çün qara yılanı kaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 5*). [*gicenüñ, -nüñ]*
15. Niçün şalduñ ayaġa irdise el
Gice kim yār idüñ yanumca çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 191*). [*gice,]*
16. Yılan olduñ çü irdi subh-ı Đaħħāk
Gice yanumca yār idüñ muvāfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 193*). [*gice,]*
17. Çü **gice** halvet isî giydi qara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [*gice,]*
18. Çü **gice** halvetisi giydi qara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [*gice,]*
19. Gicesi gibi bahtı qara Mecnûn
Miyān-ı mūr gibi cismi bārik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 4*). [*gicesi, -(s)i]*
20. Gice Leylāsı çünkim aşdı perde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 1*). [*gice,]*
21. Libāsı nîl ü gendü Nîl-i cüşān
Gicede beñzeyüp divāne dīve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 9*). [*gicede, -de]*
22. Gice çün perr-i zāġ ile büründi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 1*). [*gice,]*

23. Gice zâğın uçurdu tîr atup ter
Açıldı her gözüñ uyhuşu bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 2*). [gice,]
24. Günüzin zâğ olur **gice** ügüdüür
‘Adâvet kılsa âfetdüür cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 68*). [gice,]
25. Gice konuğudur geh geh kıatımda
Meşel iden konuğ hakkında hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 26*). [gice,]
26. Dikince **gice** sancâğ-ı siyâhı
Gice kim bir şadefdüür kıara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 96*). [gice,]
27. Dikince gice sancâğ-ı siyâhı
Gice kim bir şadefdüür kıara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 97*). [gice,]
28. Felek anuñla güyâ tâze gülşen
O **gice** çeşm-i Mecnûn-ı şadef-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 103*). [gice,]
29. Gün üzre **giceden** itmiş niķabi
Diridüm serv eger serv olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 52*). [giceden, -den]
30. Çekerem ğuşşasın hem ol garîbüñ
Günüm bu ğuşşadan dâ’im **gicedür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 115*). [gicedür, -dür]
31. Ya olmaz kimse hergiz âşinâsı
Gice çün yaķa bir rüşen çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 109*). [gice,]
32. Sikender gitdi san âb-ı hayâta
O **gice** Hızr gibi pîr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 105*). [gice,]
33. Ki iyileyem seniñle i’tinâķı
Zemân ola **gice** hâlî vü rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 25*). [gice,]
34. Cihânuñ hırmenine urur âteş
Görürsin her **gice** bu zıll-ı memdüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 73*). [gice,]
35. Anuñ-çün sūzişi oddan beterdür
Meger eşrât-ı sâ’at **gicesidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [gicesidür, -sidür]
36. Yağüd rüz-ı kıyâmet **gicesidür**
Raķıbüñ ‘ömri gibi pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 12*). [gicesidür, -sidür]
37. Bu resme kıaldılar bir **gice** bir gün
İki sâye gibi çün ol iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 148*). [gice,]
38. Tururlar bî-zebân çün şubh-ı rüşen
Çü **gice** şöhetinüñ şem’i yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 157*). [gice,]
39. O yirde buldılar mı ki vişâli
Gice çün kim dehân-ı nâfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 15*). [gice,]
40. Giceler şubh olunca zâr u ğam-ğîn
İderdi câmesin eşķ ile nem-ğîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 25*). [giceler, -ler]

gice gündüz: Aralıksız, sürekli, her zaman.

1. Gice gündüz işi âh oldı ğamdan
Buñarı çeşminüñ çâh oldı ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [gice gündüz,]
2. Gice gündüz işi âh oldı ğamdan
Buñarı çeşminüñ çâh oldı ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [gice gündüz,]
3. O da yilden gelür bir şemme büdur
Gice gündüz ümid idindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 29*). [gice gündüz,]
4. Ne kârum kıaldı yâdumda ne varum
Gice gündüz yidüğüm olmasa ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 29*). [gice gündüz,]

gid: Bir şeyi yitirmek, ondan yoksun kalmak.

1. Mecnûn oldu olur bu dağ mest
Ve ger şabrüm kuşağı **gide** belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 175*). [*gide, -e*]

gid: *Gitmek (uçmak).*

1. Biter hâşıl anuñ-çün her birinden
Gider uyup şamân yile yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 101*). [*gider, -er*]

ğidâ: *Besin, nimet.*

1. Yidükçe şîr ü şekkerden **ğidâlar**
Biterdi tende mihr ile vefâlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 69*). [*ğidâlar, -lar*]
2. Ne pervâ-yı şarâb u ne gam-ı nân
Meger aña **ğidâ** rûhânî idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 83*). [*ğidâ,]*
3. Ğidâsı ğuşşa âb-ı dîde nûşı
Hemân cirm-i güneşdür kurş-ı hûş-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 74*). [*ğidâsı, -sı*]
4. Nedür saña **ğidâ** âhîr şeb ü rûz
Didi olmaz **ğidâ** olmasa hayvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 44*). [*ğidâ,]*
5. Nedür saña **ğidâ** âhîr şeb ü rûz
Didi olmaz **ğidâ** olmasa hayvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 45*). [*ğidâ,]*
6. Senüñ nedür **ğidân** ey turfe insân
Didi kim her seher dil-ber hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 46*). [*ğidân, -nî*]
7. Ğidâ h'ân-ı tenümden yidüm evvel
Aña kuvvet olur nân ile helvâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 118*). [*ğidâ,]*
8. Yir idi illâ Mecnûn **ğidasını**
Çoyup kendü başındağı belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 2*). [*ğidasını, -sı, -n, -i*]
9. Gözüñ yum iyle anuñ sirkessin nûş
Ğidâ itme harâmı câna zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 119*). [*ğidâ,]*
10. Muhabbet câmı cânuña **ğidâdur**
Sen ol gencînesin cândur ılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 160*). [*ğidâdur, -dur*]

ğidâ-yı 'aql u cândur: *Aklın ve canın gıdası.*

1. Senüñ zikründe dildür cümle zerrât
Senüñ zikrüne **ğidâ-yı 'aql u cândur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 91*). [*ğidâ-yı 'aql u cândur, --dur*]

ğidâ-yı rûh: *Ruhun gıdası.*

1. Ğidâ-yı rûhı bî-kâse yimişdür
Yahûd aydur ki gönlün kâsesin şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 48*). [*ğidâ-yı rûh, -ı*]

gider: *Gidermek, yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. O derd-i dil ki viridi dilber anı
Gidermez şerbet-i nilüfer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 26*). [*gidermez, -me, -z*]
2. Çabûl itmekdedür bildi şavâbı
Giderdi vahşetin âsüde çaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 151*). [*giderdi, -di*]

gider: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Dizinden anı indürmezdi her bār
Gidermezdi katından anı dā'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 73*). [*gidermezdi, -mez, -di*]

gider: *Ortadan kaldırmak, yok etmek.*

1. Gider evvel 'ilâc it cinnetini
Taleb kıl soñra vuşlat cennetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 147*). [*gider,]*

gider-: *Bitirmek.*

1. Niçün sen süfte-dil âşüfte ola
Gider başdan ğam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 115*). [*gider,]*

gil: *Çamur, toprak.*

1. Güneşdür 'aşk-ı 'âşık cân u dilden
Kaçan mestür ola bir päre **gilden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 4*). [*gilden, -den*]

ġilâf: *Kıltf, km.*

1. Dil-i 'âşık gibi rüz oldu pür-süz
ġilâfından çıkup mir'ât-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 3*). [*ġilâfından, -i, -ndan*]

ġill: *Gizli kin ve garez, düşmanlık.*

1. Kerâmetle kılar ma'sûkı 'âşık
Arınsa 'aşk eger **ġill** u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 21*). [*ġill,]*

ġilmân: *Cennette hizmet gören delikanlılar.*

1. Bile bir h'âcede **ġilmân** u vildân
Çamüsü gül-'izâr u bülbül-elhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 127*). [*ġilmân,]*
2. Güzel **ġilmân** u ter-duhter cevârî
Ziyâda ay ile ahterçe varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [*ġilmân,]*
3. Güzel **ġilmân** u ter-duhter cevârî
Ziyâda ay ile ahterçe varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [*ġilmân,]*

ġilmân-ı rûmî: *Rum köle.*

1. Şanasın kara gözdür kapladı hün
Kimi **ġilmân-ı rûmî** hulle müşkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 41*). [*ġilmân-ı rûmî,]*

gılmân-ı zengî: Zenci köle.

1. Koşup kenze keniz-i sîm-çehre
Kimi **gılmân-ı zengî** câme gül-gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 39*). [*gılmân-ı zengî,*]

gîñ: Geniş.

1. Yakîn gelmezdi **gîñ** yirde kalurdi
Yarım gün yatdılar ol iki bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 100*). [*gîñ,*]

gir-: Girmek, dahil olmak.

1. Miyân-ı mehde **girdi** mäh-päre
Nice meh-päre âteş pâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 32*). [*girdi, -di*]
2. Bu vaşf olan gibi meydânda hâlî
Girüp meydâna Nevfel elde şemşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 163*). [*girüp, -üp*]
3. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mâr
Eger kıl gibi kıvrılrsa hûş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 8*). [*girüp, -üp*]
4. Belâsı düşmenüñ yitdi aradan
Çü sen ben perdesi ortaya **girmez** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 51*). [*girmez, -mez*]

gir: Girmek, saklanmak.

1. Vücûdı sengini âhîr kül ider âhum odı
Eger **girürse** demürden dañi hişâra raķıb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 8*). [*girürse, --ürse*]

gir: Girmek, dahil olmak.

1. Du'âsın iste **gir** yalvar o pîre
Seni tâ kırtara Leylî ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 84*). [*gir,*]
2. Gide zaħmuñ du'âsı merheminden
Peder kıaldı kıpuda **girdi** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 87*). [*girdi, -di*]
3. Cibilli kıhķahasın virdi kebgе
Açıldı burnı kıana **girmiş** iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 7*). [*girmiş, -miş*]
4. Avı kııkdı dehâna **girmiş** iken
Şu gülmek kim alur elden şikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 8*). [*girmiş, -miş*]
5. Cihân hâlvet kıalup il **girdi** dâra
Beyâbânda yürür âvâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 2*). [*girdi, -di*]
6. Belâlu bülbülü âvâre düşdi
Girüp 'ürÿân döşekde ol kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 43*). [*girüp, --(ü)p*]
7. Seni ğöñlüñ gibi şaldı kenâra
Girüp döşekde 'ürÿân cân cânâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 45*). [*girüp, -üp*]
8. Girem ol âb-ı rÿÿ ile türâba
Vücûdum çün ola âb ile pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 14*). [*girem, -e, -m*]
9. Girüp topraĝa âhîr yilden indi
Cihânda 'ömr-i âdem olmasa yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 114*). [*girüp, -üp*]

10. Hümā **girse** elüñe serçe şaınma
Bilimezseñ cevāhir kıymetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 196*). [*girse, -se*]
11. Giren olma yürü bu bezme zinhār
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 70*). [*giren, -en*]
12. Edebden taşra **girmezdi** cevābı
Maḥabbetde anı kim kılsa tekzib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 130*). [*girmezdi, -mez, -di*]
13. Girüp bāzār-ı ‘aşqa oldı dellāl
Bilür çün miḥnet-i bīmārı bīmār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 88*). [*girüp, -(ü)p*]
14. Ne gülşende ḥurāmāndur tezervün
Leb-i la‘lün ne dürlü senge **girdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 117*). [*girdi, -di*]
15. Şeker ağzuñ ya kıanda tenge **girdi**
‘Aceb ol kıand-ı şirîn kıanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 118*). [*girdi, -di*]
16. Hüner vaqtinde ol meydān eridür
Nice zehre **girüp** tiryāk ider ‘aşq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 103*). [*girüp, -(ü)p*]

girān: Ağır, sert.

1. Dem ola kim arayasın Ya‘küb müm
Egerçi saña bu sözler **girāndur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 153*). [*girāndur, -dur*]

girde-bāliş: Yuvarlak yastık.

1. Ṭapuña **girde-bāliş** oldu hem ay
‘Uṭarid yazmağa ḥüsün şifātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 22*). [*girde-bāliş,]*
2. Aña cārüb-zen rübāh olurdu
Ṭayansa **girde-bāliş** yavşan idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 47*). [*girde-bāliş,]*

girbān: Elbise yakası.

1. Çeküp çāk itdi gül gibi **girbān**
Dögüp gögsin iderdi pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 4*). [*girbān,]*

giriftār: Düşkün, âşık, tutkun.

1. Gömüldi ṭut ki bu ‘aşık **giriftār**
Baña dirsın iriş vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 52*). [*giriftār,]*
2. İşi ğam eşi vaḥş u āhuvāndur
Senün yükün çekerken ol **giriftār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 129*). [*giriftār,]*
3. Ki nūruñla ırakdan pür-ziyāyem
Eger bir çāre bulsam ben **giriftār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 211*). [*giriftār,]*
4. Ki ol çehden çıkasın ey **giriftār**
O ḥalka ḥalka-i zulf-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 158*). [*giriftār,]*

giriftār: Düşkün, müptela.

1. Velî ben ḥasteden dīvānesi yok
Saña biñ biñ benüm gibi **giriftār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 101*). [*giriftār,]*

2. Ȧapuñ bî-derd ben derde **gıriftâr**
Ne nâme var çatumda ne amâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 72*). [*gıriftâr,]*
3. Hezârân amlara ya‘nî **gıriftâr**
ışarı teng alb-i yârı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 4*). [*gıriftâr,]*

gıriftâr it-: *Esir; tutsak etmek.*

1. Gıriftâr idemez bend ile zencîr
Delürdelden beni ol yâr-ı dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 34*). [*gıriftâr it-, -e, -mez]*

gıriftâr ol: *Tutsak olmak, bir şeyi yapmaya mecbur olmak.*

1. Semâ‘ı germ idüp avġâ idenler
Belâya olsalar bir kez gıriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 11*). [*gıriftâr ol, -sa, -lar]*

gıriftâr ol: *Kapılmak, tutulmak, düşmek.*

1. Gıriftâr oldılar eng-i sibâ‘a
Bu heybetden o kim ‘ibret alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 98*). [*gıriftâr ol, -dı, -lar]*

gıriftâr ol: *Duar olmak, tutulmak.*

1. alaş olmak dilersen mulışe aç
Gıriftâr olsa abse merd-i ‘âıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 153*). [*gıriftâr ol, -sa]*

ġırîv it: *İnlemek, feryat etmek.*

1. ġırîv idüp gezerdi ive ive
Yatup dinleñmez idi şem‘a gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 10*). [*ġırîv it, -üp]*

gırîz: *(Fa.) Kaçmak.*

1. Mûsâfir olmaz ana merd-i ‘âıl
Niçün itmezsin ol yirden **gırîzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 85*). [*gırîzi, -i]*

gırîzân: *Kaçıcı, kaçan.*

1. Sen anı istemekde eşk-rîzân
O senden göz yaşı gibi **gırîzân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 80*). [*gırîzân,]*
2. Be-ma‘nî reng ü şüretten **gırîzân**
açar çâk olmaġa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 6*). [*gırîzân,]*

giryân: *Aġlamaklı.*

1. Ki iderler bir mezār üstinde zārı
Varuram ben de **giryān** ol miyāna (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 75*). [*giryān,]*
2. Tehî dilden figān iyledi anca
Çoyup şabr u çarārı zār u **giryān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [*giryān,]*
3. Gözi **giryān** iken göñli avındı
Şınup kâse egerçi oldı haste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 34*). [*giryān,]*
4. Kimi nālān kimi sūzān u **giryān**
O dem Mecnûn niyāz itdi Hudā'ya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 28*). [*giryān,]*

giryān: Gözyaşı dökken, ağlayan.

1. Yirinden tırdı çün serv-i hırāmān
O kelbūn ayağına düşdi **giryān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*giryān,]*
2. Atası bağırmuñ yandı kebābı
Peder bir küşede oturdu **giryān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 35*). [*giryān,]*
3. Nice bir ağladursız çoñ avınsun
Didi Leylî atası zār u **giryān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 75*). [*giryān,]*
4. Kimi halkuñ gülişür kimi **giryān**
Gülerler gāfil ü bî-derd olanlar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 44*). [*giryān,]*

giryān ol-: Ağlamak.

1. Delürmiş şöyle ne gam var ne sāmān
Yüzi yummaz meger kim ola giryān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 28*). [*giryān ol-, -a]*

giryē: Ağlama, gözyaşı.

1. Niçün bu **giryēme** ta'ne kılursın
Çü gendü düşen ağlamaz bilürsün (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 9*). [*giryēme, -m, -e]*
2. Yig andan **giryē** vü efgān u zārı
Kaçan kim hānde olmaya yirinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 10*). [*giryē,]*
3. Kıluram ol sebebden **giryē** ben de
Beni luţfuñla evvel bün düşürdüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 32*). [*giryē,]*
4. Düşüp pāyına Mecnûn sürdi yüzün
İki cānibde oldı **giryē** vü cüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 73*). [*giryē,]*
5. Diken de döşenürse rahāt oldı
O **giryē** kim 'adūlar güldürür ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 233*). [*giryē,]*

giryē: Ağlamak. II Mumun erimesinden kinayedir.

1. Gülerken şem' gibi **giryē** itdi
Yirinden atilup çün halka-i mār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 58*). [*giryē,]*

giryē it: Ağlamak, gözyaşı dökmek.

1. İderler giryē 'ākil-merd olanlar
O zincire boyun tıutup yilerdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 46*). [*giryē it, -er, -ler]*

ğışs: *Karışıklık, hile.*

1. Zerüñ anda şına ref'iyle şekki
Riyâ **ğışşından** olursañ selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 29*). [*ğışşından, -i, -n, -dan*]

ğisü-yı dil-ārām: *Gönül okşayan saç.*

1. Olaruñ fikri ğavġā-yı elif lâm
Bunuñ sevdâsı **ğisü-yı dil-ārām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 200*). [*ğisü-yı dil-ārām,]*

git: *Çekip gitmek.*

1. Niçün ol **gitdi** sen ħalduñ nişâm
Didi ğayret degül mi andan ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 20*). [*gitdi, -di*]

git: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Eri tuya diyü kütâh iderdi
Ol evden **gitse** cüş iderdi düdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 31*). [*gitse, -se*]
2. Ne cân vardur ki âhîr göçmez andan
O gitdi biz daħi **gitsek** gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 41*). [*gitsek, -se, -k*]
3. Yirine derd ü ğam tölmiş **gidüp** hüş
Varup yanına yap yap riġkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [*gidüp, -üp*]

git: *Meyletmek.*

1. Bu meşelli yola **gitme** hayâ it
Otur âzâde-i ğam ol şafâ it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 13*). [*gitme, -me*]

git: *Gitmek, ayrılmak, terk etmek.*

1. Hâşr u neşrûñ 'arşasın yarın pür-âteş iyleyem
Ger bu gün **gitmezse** sînemden bu te'sîr-i firâġ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 6*). [*gitmezse, -mez, -se*]
2. İşinden artuġ oldu sözi şad-bâr
Bulut gibi ħararup **gitdi** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 211*). [*gitdi, -di*]
3. Revâne oldu Necd'e zâr u maħzûn
Yaşı gibi ciger ħaniyla **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 107*). [*gitdi, -di*]
4. Bir iki gün ħatından olma ħâlî
Nice koyup **gidesin** pîr ü mazlûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 151*). [*gidesin, -e, -sin*]
5. Bedenden **gitdi** bâġî burca irdi
Cihân borca iġer çün cām-ı cāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 62*). [*gitdi, -di*]
6. Şeker aġzuñ ya ħanda tenge girdi
'Aceb ol ħand-ı şîrîn ħanda **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 119*). [*gitdi, -di*]
7. Hâzân bergi gibi pejmürde olmuş
Teninden **gitdi** günden güne kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 7*). [*gitdi, -di*]

8. Hemân zulmet belâsın çekdi **gitdi**
Ne türfe derd olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 54*). [*gitdi, -di*]
9. Vişâl-i dôst olmayup müyesser
Giderdi ser-be-sine dest-ber-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 6*). [*giderdi, -er, -di*]
10. Ki hâlin ağlamaya aña tekrâr
Giderken iyleyüp efgân u âh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 13*). [*giderken, -er, -ken*]
11. İnüp tağdan **giderdi** nitelim seyl
Varup hâk üzre qordı rüy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 8*). [*giderdi, -er, -di*]
12. Getüren şuyı od ile **giderdi**
Bu resme arada odlu haberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 120*). [*giderdi, -er, -di*]
13. Alup yolına **gitdi** nitelim bād
Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 44*). [*gitdi, -di*]
14. Düşüp yüz üzre efgâniyle **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 108*). [*gitdi, -di*]
15. Dir idi hem döğüp seng ile sine
Ki ey şefkatlu ata kânde **girdüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 45*). [*girdüñ, -dü, -ñ*]
16. İnüp tağdan **giderdi** nitelim seyl
Varup hâk üzre qordı rüy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [*giderdi, -er, -di*]
17. Gidüp sevdâ-yı zulmet nûra döndi
Tırup Mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 52*). [*gidüp, -üp*]
18. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki hüküm ü hikmet ile **gitse** bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [*gitse, -se*]

git: Yok olmak, sona ermek.

1. Gide zağmuñ du‘ası merheminden
Peder qaldı qapuda girdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 86*). [*gide, -e*]

git: Bir yere doğru yönelmek.

1. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider ol mest ü bî-ñüd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 57*). [*gider, -er*]
2. Ola çün niyetinde kıble vâhid
Gider yâre ider zevk u semâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 63*). [*gider, -er*]
3. İlümden gurbet iklimine göçdüm
Esen qal sen ki ben **girdüm** uzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 23*). [*girdüm, -dü, -m*]
4. Varup âhır mezâr-ı yâre **gitdi**
İraqdan görüp ol hâki bu mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 76*). [*gitdi, -di*]
5. Dönüp raqs ile Necd’e **gitdi** ser-mest
Giderken âh idüp gögsin toqurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 156*). [*gitdi, -di*]

git: Gitmek II kaybolmak, yok olmak.

1. Gider ol revnaq-ı zibâsı andan
Gezer reh-zen gibi küh u beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 18*). [*gider, -er*]

git: Bitmek, yok olmak, sona ermek.

1. Şeker haţtı **gider** mi hiç megesden
Baña dirler ki ğamdan gönlünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 94*). [*gider, -er*]
2. Gidüp ârâmı kendü itdi ârâm
Buyurdı pîre kim ey hõş-dem âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 116*). [*gidüp, -üp*]
3. Gidüp ma'nâsı hâlî kaldı şüret
Bu zîba hülleniñ astârı kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 80*). [*gidüp, -üp*]
4. Hemân zenbûr kaldı **gitdi** balı
Hünerden yudılar yüzün cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 76*). [*gitdi, -di*]
5. Gidüp Mecnûn yirine taldı Leylî
Ķasâ'id nazm idüp medh-i vefâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 10*). [*gidüp, -üp*]
6. Deñizden âb u âteşden **gide** nûr
Çü bulduñ şoĶbetüme fırşat u râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 164*). [*gide, -e*]
7. Kesildi **gitdi** kurbumdan Ķarâbât
Ben ol âyine-i Ķinem ki pâsum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 172*). [*gitdi, -di*]
8. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
Ķurudu **gitdi** hâr ey Ķaste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 19*). [*gitdi, -di*]
9. Gidüp benlik bir oldum yâr ile bil
Ķo kâli kim şıĶısmaz araya kîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 63*). [*gidüp, -üp*]
10. Ecel geldi 'amelden **gitdi** ağla
Ķamâ'il iyle gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 10*). [*gitdi, -di*]

git: *Gitmek.*

1. Ķomadı **gide** Mecnûn'ı Ķatından
Açup şofra öñinde Ķodi ni'met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 50*). [*gide, -e*]
2. Yirinde ağır olur taş dimişler
Yile uymaz **gidüp** dâne yirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 99*). [*gidüp, -üp*]
3. Ata dede yolınca toĶru **gide**
İrişüp itdi 'aşĶ-ı lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 6*). [*gide, -e*]
4. Veda' idüp revâne oldı taĶa
Evine **gitdi** mâder zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 99*). [*gitdi, -di*]
5. Cigerde Ķan dimâĶ-ı serde sevdâ
Hem ol serv-i revân Ķar-gâha **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 75*). [*gitdi, -di*]
6. FirâĶ u derd elinden âha **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 76*). [*gitdi, -di*]
7. Gözi yaşı gibi şaçdı gül-âbı
Biraz vaĶt oldılar bunlar **gidüp** hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 105*). [*gidüp, -üp*]
8. Od olup başa ağdı sine düdi
Cigerden na'ra urup deşte **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 3*). [*gitdi, -di*]
9. O yola **gitmemege** yoĶdur imkân
Ķamu bay u fâĶir ü şâh u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 44*). [*gitmemege, -me, -mek, -e*]
10. Hemân-dem Ķavmine cân atdı **gitdi**
Geçüp yil gibi nice küh u hâmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 40*). [*gitdi, -di*]
11. Uyup hem Nevfel'e **gitdi** iline
Varup devlet hümâsı säyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 156*). [*gitdi, -di*]
12. Ya yolından **gidüñ** ya ĶarĶa virdi
Yine Nevfel çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 48*). [*gidüñ, -üñ*]
13. Atası Leylî 'yi Ķurtardı **gitdi**
Selâmet kaldı Mecnûn ille maĶrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 40*). [*gitdi, -di*]
14. ĶariĶında refiĶi nâle vü âh
Giderken irdi nâ-geh bir maĶâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 13*). [*giderken, -er, -ken*]

15. İrişdi ya'nî yâra **gıtdi** hârı
Atası geldi pür-şür u şeğab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 6*). [*gıtdi, -di*]
16. Eve **gıtdi** yabânda qaldı Mecnûn
İrişdi külb-e-i aHzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 30*). [*gıtdi, -di*]
17. Eger virmezseñ uş **gıtdüm** esen qal
Haberden 'âşık oldı çün haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 44*). [*gıtdüm, -düm*]
18. Yoluma ben de **gıtdüm** yane yane
Yolum kim uğradı dün ol maqâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 156*). [*gıtdüm, -düm*]
19. Diyânet mezhebinde 'ayb-nâkem
Giderseñ toğrı yola egriden geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 125*). [*giderseñ, -er, -sen*]
20. Güne **gıtmedin** aya döndi evvel
Şarındı şemsî dülbendin çün ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 50*). [*gıtmedin, -medin*]

git: *Dünyayı terk etmek, ölmek.*

1. Gelüp dâd ile hoş ad ile **gıtdi**
Geçer kıssa olur çün 'ömr zâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 34*). [*gıtdi, -di*]
2. Ne cân vardur ki âhîr göçmez andan
O **gıtdi** biz daği gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 41*). [*gıtdi, -di*]

git: *Bir yerden ayrılmak, uzaklaşmak; yok olmak.*

1. Diyârum terk idüp **gıtmiş** degüldüm
Qoyup beytümü düşdüm ğurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 44*). [*gıtmiş, -miş*]

git-: *Bir yerden daha uzak bir yere varmak, azîmet etmek.*

1. Giderdi nice fersah yire hayli
Her at kim cüşı yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 86*). [*giderdi, -er, -di*]
2. Dönüp raqs ile Necd'e gıtdi ser-mest
Giderken âh idüp göğsin toğurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 157*). [*giderken, -er, -ken*]

git-: *Gitmek, varmak.*

1. Kimin hâtır kimin hâme yazardı
Giderdi tuhfe andan her maqâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 55*). [*giderdi, -er, -di*]
2. Dönüp iline **gitmek** oldı cehdi
Türup bî-çâre Mecnûn hasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 164*). [*gitmek, -mek*]
3. Diline düşdi bu tedbîr-i puhte
Ki isteyü **gide** ferzend-i hâmanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 25*). [*gide, -e*]
4. Siba'dan yırtıcı hüyn **giderdi**
Qatında şîr ile âhü barışdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 36*). [*giderdi, -er, -di*]

git-: *Azalmak, bitmek.*

1. Başından **gıtmedi** sevdâ-yı meknûn
Otursa sâyebanı ümm-i ğıylân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 14*). [*gıtmedi, -me, -di*]

git-: *Bir yerden başka bir yere varmak; meyletmek, yönelmek.*

1. Sikender **gitdi** san āb-ı hayāta
O gice Hızr gibi pîr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 104*). [gitdi, -di]

git-: *Bir yerden başka bir yere varmak, yolculuk etmek.*

1. Bilürsin **gitdi** gönlüm küy-ı yâre
Bulursın şâyed anı anda ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 19*). [gitdi, -di]
2. Tavâf-ı küy-ı yâre **gitdi** şan peyk
Şafâsından diyüp lebbeyk lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 9*). [gitdi, -di]
3. Gül-i bostân-ı ‘ömre **gitdi** çün bād
Ki ala şolmadın horyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 54*). [gitdi, -di]
4. Diyâr-ı yâre **gitdi** bî-kes ü ferd
Perî pervâz uçar pervâne gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 54*). [gitdi, -di]
5. Arayu **gitdi** ol merd-i Hudâ’yı
Segirdüp bād-pâyı deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 14*). [gitdi, -di]

git-: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Muṭi‘em dōke bağrum yâre kanum
Başumdan **gitmesün** Leylî belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 15*). [gitmesün, -me, -sün]
2. Yunup **gitmedi** kalbinden gubârı
Çü yitdi gevherine hem terâzū (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 28*). [gitmedi, -me, -di]
3. O **gitdi** kaldı Mecnûn’a sibâ’ı
Koyup Mecnûn’ı itdi ‘azm-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 212*). [gitdi, -di]

git-: *Bir maksat için bir yere uğramak.*

1. ‘Adū kaḥrına qarşu **gitdi** mağbûn
‘Adûlar gözlerine toz idüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 58*). [gitdi, -di]

git-: *(Belli bir yönde) Belli bir yol takip etmek, yürümek, ilerlemek.*

1. Aña āb ile āteş içre menzil
Bu hâletde olup āvâre **gitdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 75*). [gitdi, -di]

git-: *Bir mesafê katedip yakın bir yerden daha uzak bir yere varmak.*

1. Selâm itmege aña sürdi nâқа
Beriyge içre **gitdi** nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 23*). [gitdi, -di]

git-: *Bir yerden ayrılmak.*

1. Ulular maşlahat görüp bu rāyı
Dileyü **girdiler** derde devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*girdiler, -di, -ler*]
2. Ulular maşlahat görüp bu rāyı
Dileyü **girdiler** derde devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 40*). [*girdiler, -di, -ler*]
3. Şavulmaz bildiler hergiz belâsın
Kesüp ümmîdi **girdiler** o yārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 115*). [*girdiler, -di, -ler*]
4. Yiñi sevdâ ile ser-geşte **girdi**
Semâc u raqs ile çün çerh-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 4*). [*girdi, -di*]

git-: *Dünyayı terk etmek, ölmek.*

1. Uyar sekr-i hevâdan cân-ı mesti
Atañ **girdi** cihândan pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 63*). [*girdi, -di*]
2. O şeftâlû dañi türvende **girdi**
Nitedür hâl-i hâl-i müşk-dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 120*). [*girdi, -di*]

git-: *Ayrılmak, uzaklaşmak. Yok olmak. Unutmak, unutulmak.*

1. Velikin hâtırımdan **girdi** nâmuñ
Gidersen hâtırımdan gam degül sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 32*). [*girdi,*]

giy-: *Bir giyeceği bedenine veya herhangi bir organına geçirmek.*

1. Güzel ter-sebz hûş bustân var idi
Yeşil hülle **giyer** her nañl şan hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 101*). [*giyer, -er*]
2. Yirinden şıradı çün dîv-zâde
Çukalın **giydi** tiğın çekdi def'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 5*). [*giydi, -di*]
3. Cihân kim şeb libâsın yine **giydi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 1*). [*giydi, -di*]
4. Libâs-ı mâtemi egnine **giydi**
Ol iki fitne döndi birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 2*). [*giydi, -di*]
5. Ki göynüklü gibi yüzi qarasın
Kara **giydüñ** çü göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 45*). [*giydüñ, -dü, -ñ*]
6. Kara **giydüñ** meger mâtem-zedesin
Benüm gibi meger bî-ñâlîc' oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 24*). [*giydüñ, -dü, -ñ*]
7. Teni ehl-i kıyâmet gibi 'üryân
Çıkarup hegbeden **giydürdi** câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 79*). [*giydürdi, -dür, -di*]
8. Giyer kürki zemâna göre 'âkıl
Çü gördük dest-i 'âlemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 228*). [*giyer, -er*]
9. Şekerden hülle **giymiş** nâz-perverd
Pilâvuñ vaşfi şâbit olduğunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 12*). [*giymiş, -miş*]
10. Ki **giydi** ol libâsı kâm-nâ-kâm
Türup ortaya ni'met kôdı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 36*). [*giydi, -di*]
11. Kara tonlar **giyüp** feryâd ider zâğ
Teneffüs kılsa zehr-âlûde vü serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 28*). [*giyüp, -üp*]
12. El urdı devletüñ pîrâyesine
Girüp hâmmâma çıkdı **giydi** câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 159*). [*giydi, -di*]
13. Çü gice hâlvetisi **giydi** kara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [*giydi, -di*]
14. İnanmazsañ göre dendânın anuñ
Gelincik gibi al **giymiş** şakâyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 7*). [*giymiş, -miş*]

15. Yüzün örtüp degışdi hem libası
Gedâyâne **giyüp** köhne pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 20*). [*giyüp, -üp*]
16. Gedâ **giymek** ne lâyıķ tâc-ı şâhı
Gözüne nâvek ü başuňa tıguz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 38*). [*giymek, -mek*]
17. Yaşın tıtmağ için **giydüm** kebûdı
Saňa ben ‘aşıkam şâdik muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 216*). [*giydüm, -düm*]
18. Didi **giysün** bunı ol serv-i zîbâ
Semenden gönlek aķ gülden ‘imâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 42*). [*giysün, -sün*]
19. Neñ öldi kim **giyersin** bu siyâhı
Didi anuñ için kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 24*). [*giyersin, -ersin*]

giyâh: Taze ot, yeşillik.

1. Giyâhı sünbüle cevzâ olur cev
Zebercedden müzeyyen hâne-i zîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 52*). [*giyâhı, -ı*]
2. Çemende yâsemenlerdür **giyâhuñ**
Çokuñ büy-i nigâruñ yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 54*). [*giyâhuñ, -uñ*]
3. Hârâbe baňa lâyıķ menzil oldı
Kem oldı tıt ki kiştüñde **giyâhuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 45*). [*giyâhuñ, -uñ*]
4. Esîr olmazdı cânuñ bu **giyâha**
Didi zâhid ki ‘aķluñ bî-ğeberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 24*). [*giyâha, -a*]
5. Unutdı acıdan tatlı **giyâhı**
Enis olmuş beyâbanuñ vuñuşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 68*). [*giyâhı, -ı*]

ğybet: Dedikodu, çekiştirme.

1. Şu kim bu fitneye olmadı meftün
Didi **ğybet** dilinden Kaşs’a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 44*). [*ğybet,]*

ğybetde etüñ yir: HUCURÂT-12: Ey iman edenler! Zannın çoğundan kaçının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurunu araştırmayın. Biriniz diğerinizi arkasından çekiştirmesin. Biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı?

1. Kaçan ğybetde añılsañ etüñ yir
Kılınç iylere yüzüne merhabâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 108*). [*ğybetde etüñ yir,]*

giyeh: Taze ot, yeşillik.

1. Düşer her murğ u mâhî cevr-i dâma
Aňa kim tu‘me bir loķma **giyehdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 67*). [*giyehdür, -dür*]

giymek: Giysi.

1. Kızardı ‘ayş ile perverde verdi
Çü râhat buldı **giymekden** yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 3*). [*giymekden, -den*]

giysü-yi zîbâ: Süslü saç.

1. Ki âhîr olmadı ol tahta-i der
Nice **giysü-yi zîbâ** zülf-i dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 167*). [*giysü-yi zîbâ,*]

gizle: Gizlemek, saklamak.

1. O hâzır olıcağ **gizlerdi** odi
Egerçi fariğ idi şöhetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 32*). [*gizlerdi, -rdi*]
2. Yitem tutam olup şâhîn ü şehbâz
Od olup taşda **gizlense** nihânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 77*). [*gizlense, -se*]

göbek: İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk II bel.

1. Göbekden dize dek anın da varı
Cihân içinde yârı dilde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 54*). [*göbekden, -den*]

göç: Dünyadan göçmek, vefat etmek.

1. Fenâdan **göçdi** kondı câvidâna
Cihân anuñ dağî işin kayurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 44*). [*göçdi, -di*]
2. Konup **göçmege** yapılmış yapısı
Ümidüm var olıcağ âhîr-ı kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 152*). [*göçmege, -meg, -e*]
3. Göçüp kondı hişâr-ı âhenîne
‘Arab kavmi tolup anuñ ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 186*). [*göçüp, -üp*]
4. Diyüp ey döst virdi cân-ı pâkin
O da **göçdi** belâ ile cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 39*). [*göçdi, -di*]
5. Ne cân vardur ki âhîr **göçmez** andan
O gitdi biz dağî gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [*göçmez, -mez*]

göç: Bulunduğu yerden ayrılıp yerleşmek üzere başka yere gitmek.

1. Demidür **göçesin** ey yâr ğâra
Tekellüf ‘âleminde taşradur ğâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 38*). [*göçesin, -e, -sin*]
2. Tiz ol kim kâr-bân **göçmişdür** irden
Bu yidi başlu ejderhâ-yı hûn-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 76*). [*göçmişdür, -miş, -dür*]
3. Ki ejderhâdur anuñ mür u mârı
Diyâr-ı ğâra **göç** ol hurrem ü şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 49*). [*göç,*]
4. İlümden ğurbet iklimine **göçdüm**
Esen ğal sen ki ben gitdüm uzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 22*). [*göçdüm, -düm*]

gög: Gök, gökyüzü.

1. Göğî kılduñ müzeyyen encüm ile
Yiri itdüñ müşerref merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 25*). [*göğî, -i*]
2. Göği zeyn itdi envâr-ı kevâkib
Yiri nağş itdi ezhar-ı ğarâ’ib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 57*). [*göğî, -i*]
3. Yire çosa güzel düşündan anı
İrerdî **göge** ağlayup figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 84*). [*göge, -e*]

4. Gerekdür endekiyle de de sitäre
Meger kim yılduzum **gögde** Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 71*). [*gögde, -de*]
5. Kızıl od yağdı **gögden** cânı yakdı
Tolu yağdı melâhat gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 28*). [*gögden, -den*]

göge ağ: Gökyüzüne yükselmek.

1. Başı vü cânı tārū gibi dirdi
Ayağdan toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 91*). [*göge ağ, -dı*]
2. Bulut olup göge ağdı buhârı
Buhâr-ı hûn içinde tîğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 178*). [*göge ağ, -dı*]
3. Kimi ‘Anter kimisi ‘Amr u Ma‘dî
Buharuñ ebri kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 183*). [*göge ağ, -ar, -dı*]

göge degdür: Göge kadar uzamak, çok uzun boylu olmak.

1. Göge degdürdi zerrîn tâcı nesrîn
Ayağ üstine geldi serv-i ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 34*). [*göge degdür, -dı*]

göge ir: Göge çıkmak, yükselmek.

1. Didi âh iyleyüp ey miskîn âne
Size âhum irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 185*). [*göge ir, -dı*]

gögsin dög: Gögsünü dövmek, çok üzölmek, yas tutmak.

1. Tolup vecd ile ol Necd’ün tağında
Dögüp gögsin oğurdı hês gazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 49*). [*gögsin dög, -üp*]

gögüs: Bağır, sine; kalp, gönöl.

1. Çeküp çäk itdi gül gibi giriban
Dögüp **gögsin** iderdi päre päre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 5*). [*gögsin, -in*]
2. Dönüp raqs ile Necd’e gitdi ser-mest
Giderken âh idüp **gögsin** toğurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 157*). [*gögsin, -in*]

gögüs: Göğüs.

1. Kızıl minğârı bir päre beğamdur
O la‘lîn burnı kim düşmiş **gögüse** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 29*). [*gögüse, -e*]

gögüs dög: Dövünmek, feryat etmek.

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 113*). [*gögüs dög,*]

2. Kara taşlar ile döğdi serini
Çurı şanduk gibi göğsin döğderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 131*). [*gögüs döğ, -er, -di*]

gök: Gök, gökyüzü.

1. Ki her yirde her işüm pür-ħaleldür
Yañıldum yirde **gökde** yılduzum yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 73*). [*gökde, -de*]
2. Biraz dem ditredi vü düşdi bî-hüş
Şan indi deldi **gökden** şâ'ika fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 41*). [*gökden, -den*]

gölge: Gölge.

1. Oturdu sâyeye bulup dırahtı
Çoyu **gölge** dıraht-ı sebz ü 'alî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 13*). [*gölge,]*
2. Zen adında şikeste oldı ħâme
Hemân çam **gölgesidür** zen vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 57*). [*gölgesidür, -si, -dür*]

göm: (Bir şeyi) Üzerini kapatıp örtecek şekilde toprak vb. şeylerin içine sokup yerleştirmek.

1. Gömüldi tüt ki bu 'aşık giriftâr
Baña dırsin iriş vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 52*). [*gömüldi, -ül, -di*]
2. O genc-i ħüsni **gömdiler** yirine
Melâĥat meyvesiyken ol gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 140*). [*gömdiler, -di, -ler*]
3. Gömüldüñ genc iken topraga ey genc
O gencüñ kim yiri zîr-i zemîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 128*). [*gömüldüñ, -ül, -dü, -ñ*]

gön: İşlenmiş deri; cilt, ten. TTAS (Dış, yüzey bağlamında).

1. Gel ey tälîb ne şanursın bu 'aşkı
Olur mı **gön** demür gibi dımışķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 14*). [*gön,]*

ğonca: Gonca. // Sevgilinin ağzı.

1. Şaçı 'anber қоһusı 'anber-âmîz
İderse bir ağız ol **ğonca** güftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 43*). [*ğonca,]*
2. Setîre **ğoncesin** bî-perde olma
Hevâ-yı nefis ile perverde olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 61*). [*ğoncesin, -sin*]
3. Bir ağız gelmedi **ğonceñ** kelâma
İrişdi sineme şad yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 18*). [*ğonceñ, -ñ*]

ğonca: Gonca, sevgili.

1. Anuñ meftûluna olmışdı meftûn
O **ğonca** bunca ehl-i perde iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 47*). [*ğonca,]*

ğonca: Açmamış gül, gonca.

1. Kaçan bi-vaqt iken açılsa **ğonca**
Bulınmaz reng ü bÿy umuldıgınca (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 63*). [*ğonca,]*
2. Niçün **ğonca** gibi tÿtduñ dehanuñ
İrişdi müddeti ‘ahdüñ tamāma (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 16*). [*ğonca,]*
3. Şanasın tāze aq gül oldu **ğonca**
Şurāhî beñzemiş ser-sebz serve (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 14*). [*ğonca,]*
4. Sÿsen zebān bitürmek için bÿstān gerek
Hÿn-ı ciger hikāyetini şorma **ğonceden** (*Leylâ vÿ Mecnûn, Gazel 15, Mısra 5*). [*ğonceden, -den]*
5. Dili hāli gibi oldu perişān
Yÿregi **ğoncesine** taldı çÿn kıan (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 3*). [*ğoncesine, -si, -ne]*
6. Ayağına dÿşer zÿlf-i dırāzı
Baş egdi **ğonce** açup perde-dārı (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 13*). [*ğonce,]*
7. Vire hem nāfesinden **ğonce** bācı
Kılup servi gül ÷zre nahl-bendi (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 86*). [*ğonce,]*
8. Tÿyulmasun diyÿ kÿtāh iderdi
Egerçi **ğonce** gibi yok dehanı (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 59*). [*ğonce,]*
9. Olur **ğonce** anuñ bağırna peykān
Olur olmasa ol kıadd-i hırāmān (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 92*). [*ğonce,]*

ğonce: Gonca, sevgili.

1. O **ğonce** arturduğca nāz ÷ ğuncı
Şarardı çehre-i Kays’uñ turuncı (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 9*). [*ğonce,]*

ğonce-dehān: Gonca ağızlı.

1. Belā-yı hÿsni ol ğonce dehānun
Görÿp acıdı içi za‘ferānun (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 21*). [*ğonce-dehān, -un]*

ğonce-i dil-teng ÷ pÿr-hÿn: Gönli daralmış ve kan dolu gonca. (Kırmızılığından dolayı.).

1. Leb-i cām u leb-i cÿy u leb-i yār
Bu dem her **ğonce-i dil-teng ÷ pÿr-hÿn** (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 75*). [*ğonce-i dil-teng ÷ pÿr-hÿn,]*

ğonce-i hōş-bÿy u hōş-reng: Güzel renkli ve kokulu gonca. (Sevgili).

1. Ger ola **ğonce-i hōş-bÿy u hōş-reng**
Dehanuñsuz beni mīm ide dil-teng (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 33*). [*ğonce-i hōş-bÿy u hōş-reng,]*

ğonce-i mīm: Arapçadaki mim harfinin yuvarlak içi dolu kısmı goncaya benzetilerek; Mimin goncası.

1. Seni dil-teng ider dil-ber dehanı
Nazar kıl ğonce-i mīme kıo anı (*Leylâ vÿ Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 76*). [*ğonce-i mīm, -e]*

gonce-i reyhân- nefes: *Nefesi reyhan gibi kokan gonca.*

1. Țutar biñ şîr-i mesti Țarb-ı desti
Dehâni gonce-i reyhân- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 63*). [*gonce-i reyhân- nefes, -dür*]

gonce-i ter: *Taze gonca.*

1. Şarılıp kundağa ol **gonce-i ter**
Açup dâye dehânın şundi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 51*). [*gonce-i ter,]*
2. ‘Aşâ olmasa durmazdı ayağı
Çiçekden baş Țıkarmış **gonce-i ter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 11*). [*gonce-i ter,]*

gonce-leb: *Gonca dudaklı (sevgili).*

1. Olur her dâne-i engür dile dâğ
Kaçan kim dür olam ol gonce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 99*). [*gonce-leb, -den*]

gonce-veş: *Gonca gibi.*

1. Țılurdu nîm-şebde hufyeten âh
Dehâni **gonce-veş** dem-beste idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 59*). [*gonce-veş,]*

gönder: *Bir yere doğru yola Țıkarmak, yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

1. Țadeng-i dilber aña armağândur
Çü dilber **göndere** ol armağâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 149*). [*göndere, -e*]
2. Anı da‘vet Țılıp **gönderdi** hâcib
Didi hâcib varup zâhid Țatına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 14*). [*gönderdi, -di*]

gönder: *Yollamak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak.*

1. Anuñla **gönderürdi** ol dil-ârâm
Çün oldı Leylî ve Mecnûn’a hem-ğâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 86*). [*gönderürdi, -ürdi*]

gönder: *Göndermek.*

1. Yine **gönderdi** ayağı toziyle
Ki ey gâfil kabîle irdi hîzüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 44*). [*gönderdi, -di*]
2. Ki itlerden nice buldı hâlâşı
Müvekkil **gönderüp** ol bi-günâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 49*). [*gönderüp, -üp*]
3. Țâber **gönderdi** gendü anda Țaldı
Ki uş irdüm yanumca baħr-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 22*). [*gönderdi, -di*]

gönder-: *(Belli bir yere, belli bir işi yapmak üzere) Gitmesini sağlamak, bir görevle yollamak.*

1. O sevdâda geçürdi yevm ü leyli
Kişi **gönderdi** Leylî cānibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 33*). [*gönderdi, -di*]

gönen: *Refaha kavuşmak.*

1. Gönendi kıltabān kıazandı kıaltak
Raķīb āhūyî avladı itidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 66*). [*gönendi, -di*]

gönül-: *Yönelmek, yüzünü döndürmek, teveccüh etmek.*

1. Felekde aķterüñ tābende olsun
Cihāndan ben **gönildüm** sen esen kıal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 161*). [*gönildüm, -dü, -m*]
2. Niķün yile virürsin kıırmenuñi
Gönilerken göñül cāndan yüzüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 53*). [*gönilerken, -er, -ken*]

gönile: *Kıskanmak.*

1. Gönilerdi seni andan da kıānum
Siyeh kıālūñ kı gözümde kıüm oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 56*). [*gönilerdi, -r, -di*]

göñil: *Aşk ve sevginin kaynağı; kalp, yürek.*

1. Şacı **göñli** gibi olmış perişān
Baş açıķ nitekim güñ-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 15*). [*göñli, -i*]
2. Bilürsin gitdi **göñlüm** kıy-ı yāre
Bulursın şāyed anı anda ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 19*). [*göñlüm, -üm*]
3. Şovut **göñlüñi** döğme āhen-i serd
Tıtalum yok dilüñde şabr u ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 46*). [*göñlüñi, -üñi*]
4. Kıararmış **göñlinüñ** hem-kālî görđi
Didi kıālūñ ferāğ u menzilin bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 34*). [*göñlinüñ, -i, -nüñ*]
5. Ğam-ı ‘aşkı tağılmış müşke döndi
Tolup **göñliñ** Ğam-ı dil-ber kıayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 69*). [*göñliñ, -i, -n*]
6. Kıadīmī yāri da itme ferāmüş
Elüñden **göñlümi** şād itmedüñ kıç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 41*). [*göñlümi, -üm, -i*]
7. Kı zevcinden dilin itmiş anuñ ferd
Ümīd-i yāre **göñliñ** bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 77*). [*göñliñ, -in*]
8. Ben oldum bī-nişān uş yane yane
Açar ol **göñlini** seyr ü seferde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 97*). [*göñlini, -i, -n, -i*]
9. Zebān-ı kıālīdür ol mürde cānuñ
Bilem dirseñ nedür **göñlindeki** kıāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 117*). [*göñlindeki, -indeki*]

göñlek: *Gömlük.*

1. Didi kıysün bunu ol serv-i zībā
Semenden **göñlek** aķ gülden ‘imāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 43*). [*göñlek,]*

gönlüñ vir-: Deyim. Gönül vermek, bağlanmak.

1. İden didārını ‘aşkuñ temāşā
Cemāl-i gayra gönlüñ vire hāşā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 18*). [gönlüñ vir-, -e]

göñ(ü): Aşk ve sevginin kaynağı, kalp, yürek.

1. Bilmem tapuñdan ayrılah çok zemān mıdur
Mercān lebüñe şordum idi haste **göñlüme** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 5*). [göñlüme, -üm, -e]
2. Virüp **göñlüme** dil-ber müjdesini
Ter ü tazeledüñ pejmürdesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 65*). [göñlüme, -üm, -e]
3. Şeker haţtı gider mi hiç megesden
Baña dirler ki ğamdan **göñlüni** kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 95*). [göñlüni, -üñ, -i]
4. Gözi **göñli** gibi tuş oldu dāma
Meger ol dāma düşmiş gāv-ı deştî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 14*). [göñli, -i]
5. Yakīn olmazdı **göñli** kār u bāra
Başına la‘l-i efser aḥker oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 146*). [göñli, -i]
6. Bu erden incinür yoḡ buña meyli
Perişān oldu **göñli** bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 177*). [göñli, -i]
7. Gözi giryān iken **göñli** avındı
Şınup kāse egerçi oldu haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 34*). [göñli, -i]
8. Bilürem şübhesüz tırmarz kaçarsın
Selām’uñ **göñline** güç geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 101*). [göñline, -i, -(n)e]
9. Haḳīkat ḥikmetiyle **göñli** tölmiş
Geçüp ālāyış-i şüret-peresti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 14*). [göñli, -i]
10. Uçarken **göñli** gülzār-ı hevesde
Geçerdi ol belā-yı teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 22*). [göñli, -i]
11. Görüp hem-ḥālin istikbāle geldi
Gözi **göñli** gibi çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 87*). [göñli, -i]
12. Çü **göñlüm** yitdi anı bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 17*). [göñlüm, -üm]
13. El üstünde tutar **göñlüm** belāyı
Vücüdüm ‘aşkınuñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 78*). [göñlüm, -üm]

gönül-: Yönelmek, istikamet almak.

1. Cemāl-i Leylî’ nūñ āvāresidür
Gönüldi ḥācılar sa‘y-ı şafāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 35*). [gönüldi, -di]

göñül: "Ey gönül" "ey kişi" anlamlarında bir ifade.

1. Gönül çek añma hergiz nām-ı Leylî
Ki anuñ saña yoḡ kalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 81*). [göñül,]

göñül: Candan, isteyerek, camıgönülden.

1. Gönülden besler idi cânı gibi
Şaķınup sinede imānı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 67*). [gönülden, -den]

gönül: Aşk ve sevginin kaynağı; kalp, yürek.

1. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün **gönül**
Hüy idindi yilmeği büyüñla her gâh her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 3*). [gönül,]
2. Kañı o dem ki toları **gönül** şafâ-yı ümid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 1*). [gönül,]
3. Raħat kıomaz oldu baña ey döst
Çün hâķıruñ oldu **gönülüm** alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 3*). [gönülüm, -üm]
4. Gönül hârab-ı belâdur ciger kebâb-ı cefâ
Dilümde derd ü belâ hâşılın bitürmişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 2*). [gönül,]
5. Miħnet eliyle ideli kudümi yâ firâķ
Dehrüñ vişâl ü firķatine ķalma ey **gönül** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [gönül,]
6. Sözinüñ şirîn cülâbı hâste cânâ nüş olur
Hümâ döndi âteş-i ruhsârüña ķarşu **gönül** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [gönül,]
7. Miħnet eliyle ideli ķaddümi yâ firâķ
Dehrüñ vişâl ü firķatine ķalma ey **gönül** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [gönül,]
8. Olup gün gün ziyâde âşnâyî
Gönülde toldı şevķ-ı rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 184*). [gönülde, -de]
9. Kıodı bu ta'ñı düşdi ķalbine şekk
Yakın hârfın **gönülden** iyledi hâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 10*). [gönülden, -den]
10. Gezüp âvâre bâzârı be-zârî
Dilinde nâleler **gönlinde** yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 68*). [gönlinde, -i, -n, -de]
11. Ciger pür-yara irmez vaşl-ı yâre
Gönül pür-ğam buluşmaz ğam-güsâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 4*). [gönül,]
12. Dilinde virdi dâ'im zıķr-i Leylî
Gönülde derd-i ķâ'im fikr-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 16*). [gönülde, -de]
13. Dönüp nevmid olup sâdât-ı A'râb
Gönül pür-âteş ü ğam sine pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 168*). [gönül,]
14. Bu ğam-gin **gönlümi** şâd iylemezsin
Bu resme kim za'if ü pirânunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 76*). [gönlümi, -üm, -i]
15. Gönül dürcine gevher derc idersin
Sözüñ semm de olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 8*). [gönül,]
16. Dili pür-ħün u cânı hâste idi
Gönül teng ü dehân teng ü meķân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [gönül,]
17. Hezârüñ hâste **gönlin** derde çekdi
Cemâl-i gül gülüp ağladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 2*). [gönlin, -in]
18. Yüzün divâra virdi şanki sâye
Otururdu **gönül** teng ü nefes teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 181*). [gönül,]
19. Bu ğam-gin **gönlümi** şâd iylemezsin
Egerçi va'deler itdün şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 8*). [gönlümi, -üm, -i]
20. Velî olmadı iķdâmuñ vefâya
Taħammülden **gönül** şâd pâre oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 11*). [gönül,]
21. Taħayyür 'âleminde rikķat ile
Gönül taħtı gibi baħtı yıķıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 167*). [gönül,]
22. Kılinc gibi hem iki yüzlü gördi
Odu **gönliñde** bir pâre esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 111*). [gönliñde, -i, -n, -de]
23. Seni **gönlüñ** gibi şaldı kenâra
Girüp döşekde 'üryân cân cânâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 44*). [gönlüñ, -ün]

24. Seni **gönlün** gibi atdı yabāna
Anuñla sīne-ber-sīne bir evbāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 46*). [*gönlün, -ün*]
25. Ki gelmez **gönlüne** yār-ı kâdim
Yiñi yār ile çün olduñ hem-âgüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 38*). [*gönlüne, -ün, -e*]
26. Ğam u ğuşşā dilinde oldu tāze
Göñül sevdāsı artup aşdı serden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 5*). [*göñül,]*
27. Niçün yile virürsin ħürmenüñi
Gönilerken **göñül** cāndan yüzüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 53*). [*göñül,]*
28. Gülüñ evrākı olmazdı şikeste
Şımasa mey **göñül** endişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 87*). [*göñül,]*
29. Zemīn yırtılmayınca ğülşen olmaz
Şu kim **göñlin** hemişe kāsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 57*). [*göñlin, -in*]
30. Ğidā-yı rûhı bī-kāse yimişdür
Yaĥūd aydur ki **gönlün** kāsēsini şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 49*). [*gönlün, -ün*]
31. Ğudā **gönlünde** anuñ ĥāzır olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 58*). [*gönlünde, -ün, -de*]
32. Ki cānun bula bī-endāze aşşı
Şınuĥ olsa **göñül** ‘ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 51*). [*göñül,]*
33. Bulınmaz ol **göñül** ilde tütündür
Göñül bir ĥānedür bī-bāb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 52*). [*göñül,]*
34. Bulınmaz ol göñül ilde tütündür
Göñül bir ĥānedür bī-bāb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 53*). [*göñül,]*
35. Şı dīvār u derin kim ola rüşen
Göñül şınmasa herĝiz rüşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 55*). [*göñül,]*
36. Oĝıya nazm u şı‘rūn tāzesini
Ola kim ola bu **gönlüm** ĝüşāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 71*). [*gönlüm, -üm*]
37. Hevādan ĥurtarup ma‘şūm idüpdür
Göñül sulţān-ı ‘aşka olalı taĥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 157*). [*göñül,]*
38. Ne ĝavĝā-yı ‘ases ne ĥabs-ı ĥargāĥ
İder **göñlin** murādın bī-müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 9*). [*göñlin, -in*]
39. Mükedder **göñlini** luţf ile şāf it
Var ol āhū-yı müşkini şikār it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 32*). [*göñlini, -i, -n, -i*]
40. Göñül miĥmānını ĥôş ĝördi ĥaylī
Müşerref itdi anı vuşlat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 130*). [*göñül,]*
41. Şan iki naĝş-ı şüretdür muĥābil
Göñül tābe gibi tāb üzre pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 153*). [*göñül,]*
42. Bu **gönlüm** bāĝı gibi yaĥdı anı
ĝülistānumda bir ĝül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 96*). [*gönlüm, -üm*]
43. Ki āĥ odından anda yoĝ şerāre
Göñülde ĝālib olsa Leylī’ye meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 7*). [*göñülde, -de*]

göñül çek: *Canı isteme.*

1. Olupdur ‘ilm ü ĥilm ile mükerrerem
Nice göñlüñ çeker cān incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 29*). [*göñül çek, -er*]

göñül derdi: *Gönül derdi, aşk.*

1. Göñül derdin dimişsin ey taĥibi
Bilürsin ĥaste ĥālin diñle ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 34*). [*göñül derdi, -n*]

göñül gözü: Manevî temizliğin ve olgunluğun insana verdiği uyanıklık, gördüğü şeyin gerçeğine varma hassası, kalp gözü, sağ görü.

1. Gezüp âhu gibi âvâre miskîn
Göñül göz guşşadan gam-gîn ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 76*). [göñül gözü,]

göñül vir: Göñül vermek, sevmek, meyletmek.

1. Göñül virdüm görüp bir serve ben de
İrüp bād-ı hazānî nā-gehānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 94*). [göñül vir, -dü, -m]

göñüle gir: Sevmek, sevgisini kazanmak.

1. Dilerseñ sevmeyen Leylî cemālin
Çıkar gir göñlüme anuñ hayālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 16*). [göñüle gir,]

gör-: Bakmak, tanım olmak.

1. Gören ol hüsn ü hulq-ı meh-liqāyı
İderdi alkış oğurdu du‘āyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 93*). [gören, -(e)n]
2. Görenler rahm idüp üstine üşdi
Üşüp ol ‘aşk u gam divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 110*). [görenler, -en, -ler]
3. Didi ol kavme gördüğü haberden
Ki **gördüm** Kays’ı hālî teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 113*). [gördüm, -dü, -m]
4. Gören anı şanur kim hānde iyler
Baña dirlere niçün yok sende hānde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 52*). [gören, -en]
5. Anuñ-çün kimse katında yüzüm yok
Hemān biz **görmedük** bu derdi cānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 75*). [görmedük, -me, -dü, -k]

gör-: Anlamak, farkına varmak.

1. Çü hem-ser bulmadı nāz iyledi hōş
Çü süsen bî-vefā **gördi** cihāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 37*). [gördi, -di]
2. Çü **gördi** çāre yok ümmidi kesdi
Çü Ceyhūn gibi Mecnūn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 8*). [gördi, -di]
3. Selām’a olmayalar tā ki hā’il
Selām andan çü **gördi** bu kıyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 35*). [gördi, -di]

gör-: Görmek, bakmak.

1. Güneş yüzüne nazır itmeğe hicāb oldı
Bulut gibi **göreyin** ola pāre pāre rakīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 4*). [göreyin, -e, -y, -in]
2. Ehl-i nazır kıllur gözine tütüya beni
Öldüm seni **görüp** beni n’iylersin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 5*). [görüp, -üp]
3. Meyl iyledi gendüm-i behište
Yüzünde çü **gördi** hālūñ Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 30*). [gördi, -di]

4. Görüp anı irakdan bildi Leylî
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 27*). [görüp, -üp]
5. Peder Mecnûn'ı çün bu resme **gördi**
Hemân yırtup yaqasın na'ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 35*). [gördi, -di]
6. Peder yüzün **görüp** kaynadı qanı
Velî bilmedi bî-hüdlîkdan anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 47*). [görüp, -üp]
7. Peder bu hâlet ile **görüp** anı
Gözinden yaş yerine dökdi qanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 57*). [görüp, -üp]
8. Eve varınca oldı reh-nümünü
Görüp ferzendini bî-çâre mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 79*). [görüp, -üp]
9. Görüp ol nâkayı yârân-ı Mecnûn
Bulurlardı anı üftâde meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 9*). [görüp, -üp]
10. Bu anı **gördi** beñzi lâle oldı
Bunu ol **gördi** hâli nâle oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 21*). [gördi, -di]
11. Bu anı **gördi** beñzi lâle oldı
Bunu ol **gördi** hâli nâle oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 22*). [gördi, -di]
12. Gözine zâhîr oldı küh-ı endüh
Anı **gördi** kesilmiş nik ü bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 63*). [gördi, -di]
13. Görüp şeyhi selâmı virdi Mecnûn
Tırup qarşusına çün şem'-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 88*). [görüp, -üp]
14. Anı **gördi** yatur ser-mest ü medhüş
Harâb olmuş yatur yiri harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 96*). [gördi, -di]
15. Meger âyîne **görüirdi** yüzünü
O servüñ olmağ için râzdârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 74*). [görüirdi, -di, -ür]
16. Kılurdu aña yüz yüz merhabâyı
Kaçan ol câhibüñ ebrin **görüirdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 95*). [görüirdi, -di, -ür]
17. Işınmış mûm-veş nerm itdi anı
Anı **gördi** ki yok bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [gördi, -di]
18. Aña dürler nişâr iyler gazelden
Görüp ol yañadan ebr-i girânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 33*). [görüp, -üp]
19. Yaşum geçsün kuru endişem ile
Görüp Nevfel katı bî-çâre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 119*). [görüp, -üp]
20. İderdi gendü kavmiyle neberdi
Eger düşmen **görüp** itmese hânde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 119*). [görüp, -üp]
21. Nazar-gâha çıkup bakdılar ile
Beyâbân **gördiler** pür tiğ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 15*). [gördiler, -di, -ler]
22. Esîr oldı meger Mecnûn'a Leylî
Görüp Leylâ'yı Nevfel oldı 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 5*). [görüp, -üp]
23. Irakdan **gördi** birkaç miskîn âhü
Dil-i 'âşık gibi düşmiş tuzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 14*). [gördi, -di]
24. Süvârî **gördi** şayyâd oldı mañzûn
Didi Mecnûn konuk geldüm kapuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 20*). [gördi, -di]
25. Seni şayyâd idüpdür anı nañcîr
Görüp şayyâd o ta'n-ı âşikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 35*). [görüp, -üp]
26. Ol avcıdan şatun aldı şikârım
Görüp şâd oldı bu esbâbi şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 43*). [görüp, -üp]
27. Oturmuş hâletî gibi siyeh-püş
O zâğı çün bu 'aşk abdâlî **gördi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [gördi, -di]
28. Peder mâder bile dil-haste dil-rîş
Görüp görmeyicek hâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 117*). [görüp, -üp]
29. Anuñla zindegâni iyledi hûş
Görüp anı muhabbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 43*). [görüp, -üp]

30. Dögünmekden ten oldı päre päre
O bed-baht anı **görüþ** öldi şandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 85*). [görüþ, -üp]
31. Leb-i küze meger ol daħi nâçâr
Yüze yüz **görmedi** gayruñ cemâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 17*). [görmedi, -me, -di]
32. amu vaħşileri muhtacı oldı
Çü **gördi** keşret-i yârânı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 41*). [gördi, -di]
33. İtüñ ħôd bârî ağzı var dili yok
Çü yârân **gördiler** anuñ hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 113*). [gördiler, -diler]
34. Hemân cân atdı irdi pîr-i mazlüm
Görüþ görmeyicek ħâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 43*). [görüþ, -üp]
35. İyü toħm ek ki ħôş-dem ħôş-maħaldür
Ki **görüþ** ħaşılıñ yârın içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 123*). [görüþ, -üp]
36. Ser-i tâc üzre güyâ dürr-i meknün
Ol âħuyı **görüþ** bu tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [görüþ, -üp]
37. Üşüp yırtarlar idi şanki cellâd
Bu da‘vet etse **görüþ** âşinâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 55*). [görüþ, -üp]
38. Bulan bu genci bî-renc ü ‘anâdur
O meclisde ki Mecnûn **gördi** ħâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 31*). [gördi, -di]
39. Getürdi mâderin anuñ atına
Buluşdı **gördi** mâder nür-ı çeşmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 41*). [gördi, -di]
40. Görüp bir zâhidi vîrân içinde
Ta‘accüb itdi kim bu merd-i dâñâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 2*). [görüþ, -üp]
41. Nevâlar mâyesine itdi âheng
Anı **gördi** ki yatur bî-dil ü ħüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 137*). [gördi, -di]
42. Nazar iyleyem ol bedr-i tamâma
Görem anı ne âb u rengi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 67*). [görem, -(e)m]
43. Eger **görseñ** daħi artardı zevķuñ
Didi Mecnûn ana ey fitne-sâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 156*). [görseñ, -se, -ñ]
44. Yaħûd şan ħalka ħalka zülf-i dil-dâr
Nazar idüp irakdan **gördi** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 31*). [gördi, -di]
45. Ėazeller söyledi çün dürr-i meknün
Çü **gördi** Zeyd ol dürr-i ħôş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 111*). [gördi, -di]
46. Görüp gaybı Ėudâ’dur diye bî-‘ayb
Hünerden şimdi ‘âlem oldı ħâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 74*). [görüþ, -üp]
47. Görüp hem-ħâlin istikbâle geldi
Gözi gönli gibi çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 86*). [görüþ, -üp]
48. Olup bî-ħûd çü sâye pâye düşdi
Görüþ Mecnûn da yârın düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 89*). [görüþ, -üp]

gör-: Düşünmek, zannetmek.

1. Sefâhet ceyşi açmadın puşuyı
Bu mecnûnlar bizi mecnûn **görürler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 19*). [görürler, -ür, -ler]

gör-: İdrak etmek, anlamak.

1. Ki ‘âlemde ‘alem oldı cemâle
Cemâlin cân göziyle **görmeli** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 15*). [görmeli, -meli]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

1. Didi ol kavme **gördüğü** haberden
Ki gördüm Qays'ı hâli teng içinde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 112). [gördüğü, -düg, -i]

gör-: İdrak etmek, kanaate varmak.

1. Benî 'Âmir çün aldılar cevâbı
Hemân dönmeğe **gördiler** şavâbı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 166). [gördiler, -di, -ler]
2. Okı yağmur idüp haşımı büridi
Çü Nevfel **gördi** bu cem'-i girânı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 15). [gördi, -di]
3. Zemân-ı guşşada gam-h'vâr idüñ sen
Oğulsuzlıkda **gördüñ** sen şalâhı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 49). [gördüñ, -dü, -ñ]
4. Getürüp Leylî katında kodular
Bunı hõş **gördiler** halk ittifaķı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 195). [gördiler, -di, -ler]

gör-: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şahit olmak, müşahede etmek.

1. Yâ Rab ne günâh itdüm ola devr-i zemâne
Her yirde **görür** cân gözi didârını yâruñ (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 9). [görür, -ür]
2. Peder biçâre çün **gördi** bu kanı
Tevehhüm muztarib iyledi anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 55). [gördi, -di]
3. Öter qonmuş nitekim dürrütü't-tâc
Çü faşl-ı nev-bahârı **gördi** Leylî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 59). [gördi, -di]
4. O cânı **gördi** nürânî cesedden
Hünerde bî-nazîr idi 'Arab'da (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 10). [gördi, -di]
5. Vücüdî zehr-i kâtil ola def'î
Çü Mecnûn haste **gördi** bu cevâbı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 149). [gördi, -di]
6. Olur bildi barışmasa ziyânı
Çü **gördi** kim cihân başına üşdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 17). [gördi, -di]
7. Görüp Mecnûn bu şahşî qaldı hayrân
Revân anlara qarşu vardı turdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 20). [görüp, -üp]
8. Daħi boynına qol şalmış degüldür
Anı Mecnûn çün egri sözlü **gördi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 109). [gördi, -di]
9. Gören dil cân virür virmege cânı
Leţâfet mâhî hüsnünde kemâhî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 112). [gören, -en]
10. İnanmazsañ **göre** dendânın anuñ
Gelincik gibi al giymiş şakâyık (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 6). [göre, -e]
11. Bir âdem **gördi** oħşar kendüzini
Peder didârına itdi nazâre (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 66). [gördi, -di]
12. Kenâr u büse oldı bî-nihâyet
Peder **gördi** ki Mecnûn mest ü hayrân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 77). [gördi, -di]
13. Görür Necd'e çıkup bir avcı nâ-gâh
Oturmuş şulle-i Necd üzre Mecnûn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 2). [görür, -ür]
14. Diyâr-ı yâre uğradı güzestî
Geçerken yil gibi **gördi** o maħzûn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 9). [gördi, -di]
15. Eğer var ise çâreñ iyle çâre
Çü **gördi** çâre yok seyyârelerden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 59). [gördi, -di]

16. Şanasın ay ile ülker konuştu
Göyüñdi aña özüm çünki **gördüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 83*). [gördüm, -düm]
17. Yimek içmek ğamından iyledi pāk
Çü **gördi** ol civân kim bu ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [gördi, -di]
18. Gören bu hālî düşdi ihtiyâta
Nice âdem gelüp ol ictimâ'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 96*). [gören, -en]

gör-: Bir şeyin veya kimsenin vaziyetini görmek, durumuna tanık olmak.

1. Seherden yolların gözlerdi tâ şām
Murâdi bu ki Mecnûn'ı **göreydi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 53*). [göreydi, -e, -(y)di]

gör: Görmek, idrak etmek, düşünmek.

1. Beni çün il gibi **görmedi** Leylî
Egerçi şüretâ bu iş cefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 40*). [görmedi, -me, -di]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, tanıklık etmek.

1. Tapuñdan özge kime yalvarayın
Senüñ hışmuñ **görüp** kanda kaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 51*). [görüp, -üp]
2. Libâsum lâyıķ olmadı nemâze
Daħi baħtım kilimin **görmedüm** aĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 101*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

gör: Görmek, bakmak.

1. Kaldı **gören** anı tañe ey dôst
Sen şahid için şehid olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 6*). [gören, -en]
2. Gözüm **görmek** içündür kıadd-i yârı
O servisüz n'iderem bu buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 47*). [görmek,]
3. Kara günde yolum **görmege** gündür
Kaçan itseñ cefâ-yı bî-şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 106*). [görmege, -e]
4. Ne şey olsun o kim **görmez** o nûrı cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğaffetde kıalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [görmez, -mez]
5. Gül yüzün **görse** hezârân ol kıadar pür-cüş olur
Ey melâħat tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [görse, -se]
6. Cemâlüñ **görmege** biñ biñ gözi var
Felek aħlas döşendi başasın pây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 20*). [görmege, -mek, -e]
7. Tolaşurdi kıucup aķ boynıñ anuñ
Görenler tañlaşurdi oynın anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 82*). [görenler, -en, -ler]
8. Görüp hayrân olurdi reng ü rüyı
Güzel **görme** eĝân idi hüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 78*). [görme, -me, -se]
9. Hemişe aĝlamaĝ ile gezerdi
Güzel **görse** gülüp gözin açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 76*). [görse, -se]
10. Görüp hayrân olurdi reng ü rüyı
Güzel görme eĝân idi hüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 77*). [görüp, -üp]
11. Didi bir kıatibe kıız **gördi** Loķmân
Kime tiz oldu bu şemşir-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 81*). [gördi, -di]

12. Turıncı ğabğabın **gördükçe** anuñ
Turunca döndi Kays ol civānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 11*). [*gördükçe, -dükçe*]
13. Elüñ güldür ne boyarsın kınaya
Dimezsın **göre** bir hâsîd kınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 102*). [*göre, -e*]
14. Gören ol ğabğabı olurdı ser-mest
Keserdi hem turıncı yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 13*). [*gören, -en*]
15. Görüp hüsniñ melekde sen perinüñ
Seni gözi ısrımış Müşteri'nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 67*). [*görüp, -üp*]
16. Belâ-yı hüsni ol ğonce dehānun
Görüp acıdı içi za'ferānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 22*). [*görüp, -üp*]
17. Gice yılduz gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl **görmez** tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 8*). [*görmez, -mez*]
18. Görüp birbirini bir dem iki yār
Enin ü āh ile olundu bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 55*). [*görüp, -üp*]
19. Baña kim müjde idersin vişāli
Yā düş midür **görürdüm** ya hayāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 68*). [*görürdüm, -ür, -düm*]
20. Görinse hayy-ı Leylî varsa Necd'e
Düşerdi nākadan düşdükke vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 5*). [*görinse, -in, -se*]
21. Görüb ol ziveri seyyār-ı gerdün
Şafādan bî-hūd oldı şanki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 5*). [*görüb, -üb*]
22. Görüb birbirini ol iki 'āşık
İki yār-ı muvāfiq iki sādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 17*). [*görüb, -üb*]
23. Gice küyüñda **görsen** ben gedāyı
Gelüp qarşu idersin merhabāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 133*). [*görsen, -se, -ñ*]
24. Ol esnāda seg-i Leylā'yı nā-gāh
Görüb Mecnûn ciğerden iyledi āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 118*). [*görüb, -üb*]
25. Kusūrum **görüp** itme luṭfi taqşır
Bu hayr işdür kerem kıl kılma te'hîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93*). [*görüp, -üp*]
26. Qatı heybet olup virdi selāmı
Peder didārını çün **gördi** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 3*). [*gördi, -di*]
27. Gören ağlardı ol āşufte hāli
Tırup çāk itdi bir gün perde vü pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 42*). [*gören, -en*]
28. Kemendinden hālāş olmazdı şaydı
Gör ol āhü-yı çeşm-i nāfe-dārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 29*). [*gör, -*]
29. Ölüye şan hayāt-ı tāze virdi
Meger **gördi** gelür bir pîre 'avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 15*). [*gördi, -di*]
30. Baña habbe gerekmez cümlesin al
Görüp şād oldı ol 'avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 39*). [*görüp, -üp*]
31. İrağdan **gördüğüm** daḫi keremdür
İrağdan iylemek geh geh nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 46*). [*gördüğüm, -düg, -ü, -m*]
32. Alup peyk anı uçdı şan hāmāme
Çü Leylî **gördi** yāruñ nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 3*). [*gördi, -di*]
33. Dilüme ğudde-i ṭā'ün olur sib
Çü **görmen** ādemilerden vefā ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 103*). [*görmen, -meñ*]
34. Ki **görürse** yaqasın yırtā bülbül
Elne şāh-ı gül hınnā yaqınmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 14*). [*görürse, -ür, -se*]
35. İrişdi cilve-gāh-ı yāre derhāl
Didi Leylî **görüp** anda bu hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 63*). [*görüp, -üp*]
36. Didi **gördüm** fülān vādide anı
Adı vādîdür ammā gūra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 36*). [*gördüm, -dü, -m*]
37. Gelürdi **görmege** anı heves-nāk
Qatından eksük olmazdı müsāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 78*). [*görmege, -mek, -e*]

38. Öpüp gözin anuñ-çün oħşar idi
Görüp çeşmin anuñ āyine-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 71*). [görüp, -üp]
39. Dilinden söz yirine dürr şaçdı
Ki **gördüm** dün fülân yirde seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 49*). [gördüm, -dü, -m]
40. İrağdan oldı atından piyâde
Göricek bildi Mecnûn ol ħarîfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 17*). [göricek, -icek]
41. Nice setr iyleye bir kuru yaprak
Görürken bunca gavğâsın raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 113*). [görürken, -ür, -ken]
42. Ĥudâ tâbendeñi efgende itsün
Çü **gördi** Leylî Mecnûn nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 57*). [gördi, -di]
43. Yüzün **görmez** senüñ gibi ħabibüñ
Yaraşurken saña ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 26*). [görmez, -mez]
44. Görüp âh iyledi bî-çäre mâder
Yudı geh gözleri yaşıyla rüyın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 44*). [görüp, -üp]
45. Senüñle şoħbete var meyli ħaylî
Sana müştâkdur **göre** cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 93*). [göre, -e]
46. Kenâruñda yaraşur serv-i dil-cü
Cemâlin **görmedin** germ oldı şevkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 155*). [görmedin, -medin]
47. Ki meyden serĥōş olmış itmedin nüş
Görüp acıdı ol mest ü ħarâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 139*). [görüp, -üp]
48. Ne **görse** söylemez iyler ferâmüş
Olur âvâre gerçi gâr ehli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 44*). [görse, -se]
49. İrüp **gördüm** bu gün sen dil-firûzı
Eger olursa takdîrün vifâķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 48*). [gördüm, -dü, -m]
50. Anı **görmege** itdi iştiyâķı
Düşüp cân-ı Selâm ol iştiyâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 20*). [görmege, -mek, -e]
51. N'idersin şaķlayup dürcüñde borcı
Görürsin her seher bu şubĥ-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 71*). [görürsin, -ür, -sin]
52. Cihânuñ ĥırmenine urur âteş
Görürsin her gice bu zıll-ı memdüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 73*). [görürsin, -ür, -sin]
53. Ki bu sünnet řapuñdan oldı evvel
O gün kim **gördüñ** iki naķş-ı mevzün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 47*). [gördüñ, -dü, -ñ]
54. Görendir tañlayup lâ-ĥavle kavli
Ki bu 'aşķ-ı ĥaķıķı bî-garâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 118*). [görendir, -endir]
55. Diler bir dem yüzüñ **görmege** destür
İrişdi Leylî'ye çün bu beşâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 80*). [görmege, -me, -ge]
56. Varup âĥır mezâr-ı yâre gitdi
İrağdan **görüp** ol ĥâki bu mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 77*). [görüp, -üp]
57. Getür öp sür yüzüñe di zihî la'ı
Eger bir turş-rüdan **göresin** cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 117*). [göresin, -esin]
58. Zerinden bezesin **görseñ** yüzini
Yüzün göstermese şan bir hümâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 148*). [görseñ, -se, -ñ]
59. Olurlar 'aşķdan biñ kerre bizâr
Odur 'aşķ ki **görse** bir belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 13*). [görse, -se]

gör: Görmek II Bulmak.

1. Mürüvvet **görmedüm** olmağı ĥâmüş
Řapuñdan bildüğüm aĥvâli bir bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 122*). [görmedüm, -me, -dü, -m]

gör: Kendisine yapılmak, bir davranışla karşılaşmak, maruz kalmak. (GTS).

1. Kan olsun lezzet alursam ruṭabdan
Firāk-ı ğabğabından **görsem** āsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 101*). [görsem, -se, -m]

gör: (Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak, müşâhede etmek.

1. Şâm u seher zebânıma vird oldu vâ-firāk
Bir nice def'a **görmüşdüm** derd-i firākati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [görmüşdüm, -müş, -dü, -m]
2. Şâm u seher zebânıma virdü oldu vâ firāk
Bir nice def'a **görmüş** idüm derd-i firākati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 5*). [görmüş, -miş]
3. Melâmet yağar üstine çemende
Görüp kavmi bu süz u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 15*). [görüp, -üp]
4. Ya **görmüş** kimseden hâlin soraydı
Veli korkardı ta'nından rakîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 54*). [görmüş, -miş]
5. Şanur **gören** tenin yüz başlu tinnin
Görinür farkı üzre berķ-ı miğfer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 8*). [gören, -en]
6. Anuñ-çün iyledüm şulḥ ile hîle
Gelüp çün şağ esen **gördüm** ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [gördüm, -dü, -m]
7. Naşib olmağdan ol divâne dîve
Çü **gördi** Nevfel anı böyle 'aciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 125*). [gördi, -di]
8. Nazarlar **gördiler** 'âlem içini
Ḥayâl âyine-dârı a'ni Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 4*). [gördiler, -di, -ler]
9. 'Izâruñ luṭfi iyler i'tizârı
Ḥarâmîdür gözün kim **gören** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 109*). [gören, -en]
10. Bir ölmüş kavmüm adın iylerem yâd
Görem çün yaşlu birkaç dil-figârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 73*). [görem, -em]
11. Virür her za'ferân aña acı dil
Görüp bu cünbişin serv-i revânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 65*). [görüp, -üp]
12. Veli aķ güller açıldı hezârân
Görüp anları Mecnûn itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 5*). [görüp, -üp]
13. Xodi 'ırzı cemâlin iyledi 'arz
Görüp Mecnûn anuñ zibâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 67*). [görüp, -üp]
14. Re'is-i ehl-i hâl ü vecd tevbe
Görüp anı tarahḥum itdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 87*). [görüp, -üp]
15. Gören vehm ider ol şürîde hâli
Vücüdi bir nefes yil gibi ol da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 50*). [gören, -en]
16. Peder çün **gördi** kim Mecnûn-ı bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 1*). [gördi, -di]
17. Şadâ-yı günbed-i devrân-ı 'âlem
Bu günbed kim **görürsin** 'adl işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 89*). [görürsin, -ür, -sin]
18. Peder gürına dek 'azm itdi püyân
Görüp ol hâki beñzi oldu toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 29*). [görüp, -üp]
19. Tırâş itdi refiķi kendü kaldı
Didi anı **gören** kim bu ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [gören, -en]
20. Yakından **göricek** bildi yalandı
Ol âhüyı alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 22*). [göricek, -icek]
21. Görüp ḥavf itdi bu cevri 'azîmi
Ki şâyed hışm-ı şâh-ı âşinâ-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 6*). [görüp, -üp]
22. Ki **gördi** evce irmiş bir draḥtı
Uçar bir şu'besinden murğ-ı hōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 84*). [gördi, -di]

23. Giyer kürki zemāna göre ‘ākil
Çü **gördük** dest-i ‘ālemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 229*). [*gördük, -dü, -k*]
24. Yanına aldı gâyet hürmet itdi
Selîm anı çü ‘üryân **gördi** gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 29*). [*gördi, -di*]
25. Güle göz şîşesinden saçdı âbı
Görüp ya’ni bu hâlin riqkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 63*). [*görüp, -üp*]
26. Akıtdı dideden kanlu yaşın ol
Görüp Mecnûn anuñ bu âb-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 19*). [*görüp, -üp*]
27. Gönül virdüm **görüp** bir serve ben de
İrüp bād-ı hâzânî nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 94*). [*görüp, -üp*]
28. Tağıldılar siba’lar tıydılar il
O yirde hâzır olan **gördi** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 187*). [*gördi, -di*]
29. Nişâr iyler ol iki serv-i nâze
Çü Zeyd anlarda bu hûş zevkî **gördi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 59*). [*gördi, -di*]

gör: *idrak etmek, anlamak.*

1. Görüp Mecnûn bu şulhu âteş oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 1*). [*görüp, -üp*]

gör: *Bak, gör!.*

1. Birine kullarından kıldı fermân
Didi ol bî-günâh âhüyü **gör** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 33*). [*gör,]*

gör: *Yaşamak, tecrübe etmek; maruz kalmak.*

1. Ne kâmet ola kim **görmez** kıyâmet
Ne bâzâr ola kim ol kâsid olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 150*). [*görmez, -mez*]

gör: *(gibi) görünmek, düşünmek.*

1. ‘Adâvet hâli olsa dilde gâlib
Meşâlib **görinür** cümle menâkıb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 164*). [*görinür, -in, -ür*]

gör: *Görmek // Rastlamak, denk gelmek, tanık olmak.*

1. Muḥâle sa’y iden ‘ākil degüldür
Seni **görmek** ödinden oda düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 13*). [*görmek, -mek*]

gör: *Anlamak, idrak etmek.*

1. Anı beklerdi nice üstüḥ’ân-ḥ’âr
Görüñ ol üstüḥ’ân- ḥ’ârüñ vefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 183*). [*görüñ, -üñ*]

gör: *Görmek, bakmak, tecrübe etmek, şahit olmak.*

1. Peder çün **gördi** ferzendi cemâlin
Aña şükürâne virdi bunca mâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 57*). [*gördi, -di*]

gör: Görmek II Farketmek.

1. Kâni ol manzaradan çeşm-i nâzır
‘Ayân didâr-ı Hakk’ı **göre** hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 12*). [*göre, -e*]
2. Ne ol gayrı **görüldi** ne anı gayr
Bahâne oldı Leylâ’ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [*görüldi, -ür, -di*]
3. Şorardı yârini kimi **görüldi**
Dilin ‘aşş odı eyle iyledi germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 14*). [*görüldi, -ür, -di*]

gör: ... olarak görmek, benzetmek.

1. Kararmış gönliniñ hem-ğâli **gördi**
Didi hâlün ferâğ u menzilün bâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 34*). [*gördi, -di*]
2. Kılnc gibi hem iki yüzlü **gördi**
Odı gönliñde bir pâre esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 110*). [*gördi, -di*]

gördüğü dem: Gördüğü zaman, an.

1. Çerâğın **gördüğü dem** yana gibi
Gider ol mest ü bî-ğüd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 56*). [*gördüğü dem,]*

göre: -e göre.

1. Biter devlete **göre** büstân da
Kime devlet hümâsı sâye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 70*). [*göre,]*
2. Ekine **göre** biçersin biçini
Olur ribh-ı ticâret mâla **göre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 124*). [*göre,]*
3. Ekine **göre** biçersin biçini
Olur ribh-ı ticâret mâla **göre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 125*). [*göre,]*
4. Nitekim tu‘m-ı şerbet bala **göre**
Ne tüterseñ ana **göre** koşar dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 126*). [*göre,]*
5. Dem ola kim deminde ire fi‘l-ğâl
Nevâña **göredür** ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 87*). [*göredür, -dür*]
6. Giyer kürki zemâna **göre** ‘âkil
Çü gördük dest-i ‘âlemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 228*). [*göre,]*
7. Uralum yüzine **göre** şabanca
Şu kim yorğanına **göre** gūsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 230*). [*göre,]*
8. Uralum yüzine **göre** şabanca
Şu kim yorğanına **göre** gūsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 231*). [*göre,]*

göre: Açısından, düşüncesince.

1. Melâmet âteşine sen de şap yak
Sözün miğdârına **göre** dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 169*). [*göre,]*

göre var: Görmek.

1. Semā' u vecd ile 'azm itdi Necd'e
İşidüp anı göre vardı her h'ış (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 115). [göre var, -dı]

gören: Bakan, gören, şahit olan.

1. İki **gören** biri eḥvel kişidür
Odur 'aşıq ki ger aransa varı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 16). [gören,]
2. Ki anı **görenüñi** gitdi qararı
Hemân ol ravzadan çün bād-ı pūyân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 12). [görenüñ, -üñ]

göricek: Gördüğü zaman, görünce.

1. Anı bilmez ki bākī gence düşmiş
Dönüp hıaçdan **göricek** aqrabâsın (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 43). [göricek,]
2. Mededci ḥayli leşker irdi nâ-gâh
O demde **göricek** ol ḥayli ḥayli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 11). [göricek,]

göril: Görmek, görülmek.

1. Aña rahmet ne ḥoş şekker yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup düşde **görildi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 3). [görildi, -di]

görin-: Belirmek, görünür olmak.

1. Günehsüze ṭarahḥum ehli ḳanı
Çü Mecnûn'a **görindi** ḳaşd-ı şayyâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 21). [görindi, -di]
2. Ne var ayru **görinse** ḳaleb ü pöst
Vücüdüm 'aşq olupdur pây-tâ-farḳ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 160). [görinse, -se]

görin: Mış/-miş gibi gelmek, görünmek.

1. Şarâb-ı mihr ü vefâ **görinür** serâb-ı cefâ
Felek didükleri bir beyzâ-yı müdevverdür (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 6). [görinür, -ür]
2. 'Acebdür kim aña ol merd-i 'aşıq
Bu resme **görinürdi** nâ-muvâfıḳ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 158). [görinürdi, -ür, -di]

görin: Görülür duruma gelmek.

1. Şanur gören tenin yüz başlu tinnin
Görinür farḳı üzre berḳ-ı miḡfer (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 9). [görinür, -ü, -r]
2. Hem urup yâra hem feryâd idersin
Görinür cünbişünde riş-ḥande (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 31). [görinür, -ür]

3. Gözine toz **görindi** tütüyâ-reng
Açıldı bürka'ı çün ol ğubâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 12*). [*görindi, -di*]

görme: Görmemek II karşılaşmamak, tesadüf etmemek.

1. Garazsuz **görmediler** hiç vefâsın
Nisâ hâkķında Sulţānu'n-nebiyyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 62*). [*görmediler, -di, -ler*]

görmeyicek hâlet: Görülmeyecek hal, bakılmayacak kadar kötü durum.

1. Peder mâder bile dil-ħaste dil-rîş
Görüp görmeyicek hâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 117*). [*görmeyicek hâlet, -de*]
2. Hemân cân atdı irdi pîr-i mazlûm
Görüp görmeyicek hâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 43*). [*görmeyicek hâlet, -de*]

görmez ol-: Görmemeye başlamak.

1. Kaçan Mecnûn'ı görmez oldu Leylî
Gözünüñ yaşı seylâb itdi seyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 15*). [*görmez ol-, -dı*]

görümlü: Bakmaya mecbur.

1. Saña **görümlü** kaldum kalmadı rûz
Senüñle yanaşalum hem-zebân ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 30*). [*görümlü,]*

görün: Belirmek, görünür olmak.

1. Anuñ İbnü's-selâm olmışdı nâmı
Göründi çün aña ol şem'î-tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 21*). [*göründi, -di*]
2. Yire düşüp yitürdi kendüzini
Göründi Leylî'ye çün hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 69*). [*göründi, -di*]
3. Göründi meh yüzi bir şeh-süvâruñ
At oynadu gelüp ol şâh-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 14*). [*göründi, -di*]

göster: Sunmak.

1. Maħabbet **gösterüp** iħsân kılışdı
İledüp günde anda bir koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 10*). [*gösterüp, -üp*]
2. Teķarrub **gösterüp** kıldı ri'āyet
Didi kandandur ey servi hırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 38*). [*gösterüp, -üp*]

göster: Göstermek II nasip etmek.

1. Cemâl-i 'ālem üzre müşk saçdı
Aña hõş h'āb **gösterdi** ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 17*). [*gösterdi, -di*]

göster: (Bir hâlini, bir niteliğini) Ortaya koyacak tarzda davranmak.

1. Dönüp **göstermek** ol lâfa hîlâfi
Bu hâşlet merd olana lâyıq olmaz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 24). [göstermek, -mek]

göster: Göstermek, görülmesini sağlamak.

1. Dimiş vâ'ız hâr uşda ipi kanı
O hâr soran ere **gösterüñ** anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 8). [gösterüñ, -üñ]
2. Niçün sen iyledüñ gayr ile bāzār
Tarahhūm **gösterüp** bîdād idersin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 29). [gösterüp, -üp]
3. İmızgandı gözini uyhu aldı
Dil-i Mecnûn'a düş **gösterdi** bahtı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 83). [gösterdi, -di]
4. Egerçi şüretâ yol **gösterürdi**
Vefâyı ma'nide bol **gösterürdi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 38). [gösterürdi, -ür, -di]
5. Ne yirsin bu hârâbe gâr içinde
Aña **gösterdi** zâhid bir pâre ot (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 19). [gösterdi, -di]
6. Elüm tüt oldum üftâde ayağdan
İrağdan baña çeşme **gösterürsin** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 53). [gösterürsin, -ür, -sin]
7. Gözetmez hâlin ol göz kim kavîdür
Zamân çün **göstere** bârid şemâ'il (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 227). [göstere, -e]
8. Zerinden bezesin görseñ yüzini
Yüzün **göstermese** şan bir hümâdur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 149). [göstermese, -me, -se]
9. Yüzün **gösterse** gūyâ ejdehâdur
İy hâş-ı 'âleme düşen gözün aç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 150). [gösterse, -se]

göster: Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek; işaret etmek.

1. Şalınmağ **göstere** kebg ü tezerve
Ala mülk-i çemenden hem hârâcı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 84). [göstere, -e]
2. Aña **göstermez** illâ rüy-ı serdi
Serây-ı Leylî bir şeb ol 'asesden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 18). [göstermez, -mez]

göster: Açıkça ortaya koymak, göz önüne sermek II yansıtmak, aksettirmek.

1. Şağın yüz virme âyine yüzine
Mişâlün **gösterür** 'âlem gözine (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 104). [gösterür, -ür]
2. Peder-i Leylî bakup bu dâsitâne
Gülüp **gösterdi** anı döstâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 142). [gösterdi, -di]

götür: Taşımak, kaldırmak.

1. Hevâ adın **götür** 'aşk-ı ezelden
Hiçabı aç cemâl-i lem-yezelden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 15). [götür,]
2. Götüren söz 'arūsından niğâbı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 1). [götüren, -en]
3. Hemân kendü yüküñi **götüresin**
Enisün bir iki vahşî ol da hāmūş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 42). [götüresin, -e, -sin]

götür: Açmak, kaldırmak.

1. Şafâ vü mihr ile mührin **götürdi**
Okıdı açup ol mektüb-ı yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 168*). [götürdi, -di]
2. Yaḥûd nergis gözi degdi o bâğa
Götürüp altün üsküfi yerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 47*). [götürüp, -üp]
3. Oturmışdı ‘Arab ıavrınca ol mäh
Götürmişdi ḥicâb-ı bâb-ı ḥar-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 16*). [götürmişdi, -miş, -di]

götür: Uzaklaştırmak, kaldırmak.

1. Götürmek bu za‘îf ol yüki kıandan
Götürmege o sengin bâri bâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 27*). [götürmege, -meg, -e]

götür: Götürmek // taşımak.

1. Ki incinmeyesin ilden hemişe
Aru kim **götürür** şoḳmağa neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 97*). [götürür, -ür]

götür: Götürmek.

1. Götürmek bu za‘îf ol yüki kıandan
Götürmege o sengin bâri bâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 26*). [götürmek, -mek]
2. Beni götürme baş geç pâyeye gibi
Götürmek sâyeyi kıabil degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 11*). [götürmek, -mek]
3. Güliñden ayru düşmiş ‘andelibi
Götürmezseñ ile düşmişdür elden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 59*). [götürmezseñ, -mez, -señ]
4. Libâsın anuñ iylerdi edebden
Hemân iltüp **götürmek** oldı kârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 191*). [götürmek, -mek]

götür: Beraber yol almak.

1. Beni **götürme** baş geç pâyeye gibi
Götürmek sâyeyi kıabil degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 10*). [götürme, -me]

götürdi: Taşımak, kaldırmak.

1. Muḥabbet def’a def’a şundi cāmı
Açup rüyı **götürdi** ḥüy-ı ḥāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 182*). [götürdi, -ı]

gövde: Beden, vücut.

1. Cihâz u ḥürmet ile dürr-i nâ-süft
Gümüş **gövdelü** altun başlu duḥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 203*). [gövdelü, -lü]

göy: Yanmak.

1. İver eyle ki birbirine **göymez**
Esüp bād-ı hāzānī gāh gāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 8*). [göymez, -mez]

göyün: Yanmak.

1. Ruḥ-ı Leylî bezenmiş bâğa beñzer
Dil-i Mecnûn **göyünmiş** dāğa beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 36*). [göyünmiş, -mişin]
2. Başından od yanar bağı **göyünmiş**
Yağar ser-tâ-ḳadem nār-ı cüdāyī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 68*). [göyünmiş, -miş]

göynüklü: Bağı yanık.

1. Ki **göynüklü** gibi yüzi ḳarasın
Ḳara giydüñ çü **göynüklü** geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 44*). [göynüklü,]
2. Ki **göynüklü** gibi yüzi ḳarasın
Ḳara giydüñ çü **göynüklü** geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 45*). [göynüklü,]
3. Niçün **göynüklüden** beyle ḳaçarsın
‘Aceb mi zengī ḳul gibi ḳaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 46*). [göynüklüden, -den]

göyün-: Yanmak; içi yanmak, kederlenmek, üzülmek.

1. Şanasın ay ile ülker ḳonuşdı
Göyüñdi aña özüm çünki gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 83*). [göyüñdi, -di]

göyün: Yanmak. II İç, vakti geçmek.

1. Yimişüñ **göyüñdi** sen daḫi ḥāmsın
Niçün bir gün beni yād iyemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 74*). [göyüñdi, -di]

göz: Göz, görme organı.

1. Ehl-i nazar ḳılır **gözine** tütüya beni
Öldüm seni görüp beni n’iylersin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 4*). [gözine, -in, -e]
2. Yıḳma cefâ ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı **gözlerüñi** ne ‘aceb bî-amān imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 9*). [gözlerüñ, -ler, -üñ]
3. Geçürmez sa’y ile hergiz nişân-ı mā-‘arafnâdan
Mukahḫal olmayan **gözler** ‘ināyet tütüyāsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 7*). [gözler, -ler]
4. Gice **göz** yummayan ‘uşşâka beñzer
Seḫer bî-hüd yatan müştâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 43*). [göz,]
5. Cemâlüñ ayı ser-gerdân idüpdür
Gözün her yıldızuñ ḫayrân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 40*). [gözün, -üñ]
6. Gözün yummaz gice şevḳ-ı seḫerden
Olur esrük gibi bî-hüd seḫerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 41*). [gözün, -üñ]

7. Cemālün görmege biñ biñ **gözi** var
Felek atlas döşendi başasın pây (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 20). [gözi, -i]
8. Yiri taht-ı du‘ānuñ āsmāndur
Bitürse bitdügi **gözden** nihāndur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 40). [gözden, -den]
9. Nazar fitne **göz** āfet gamze ğammāz
Dil-i ‘āşık ne deñlü şaklaya rāz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 41). [göz,]
10. Dile çün ğam te‘āruz iyler idi
Gözi gibi temāruz iyler idi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 30). [gözi, -i]
11. Eger şād ile dād ola dü bādām
Gözüñsüz ħarf-i ğamdur ey dil-ārām (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 32). [gözüñsüz, -üñ, -süz]
12. Kaçan çeşm-i nigār olsa murāduñ
Yiter manzar **gözüñe** ‘aynı şāduñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 74). [gözüñe, -üñ, -e]
13. O **göz** kim kör olmışdur każādan
Ne ħāşıl aña kuñl-ı tütüyādan (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 27). [göz,]
14. Gözüm görmek içündür kaçd-i yarı
O servisüz n’iderem bu buñarı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 47). [gözüm, -üm]
15. Başum ħoş olduğı **gözümle** her dem
Anuñ-çündür ki ağlar yār için dem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 49). [gözümle, -üm, -le]
16. ‘Adū kañrına karşı gitdi mağbün
‘Adūlar **gözlerine** toz idüm ben (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 59). [gözlerine, -ler, -i, -ne]
17. Kara kulluķçısıdur kaņasında
Yiri **göz** gibi miñrāb içre dā’im (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 27). [göz,]
18. Ne izhār ide anı sa’y-ı merdüm
Göze gözlük ki virür tiz-bini (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 123). [göze, -e]
19. Gözine zāñir oldı küh-ı endüh
Anı gördi kesilmiş nık ü bedden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 62). [gözine, -i, -n, -e]
20. Sözi Kevşer aķıtdı **gözi** Ceyhün (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 104). [gözi, -i]
21. Gözi ağlar il yüzine şuyı çıkmaz
Şu resme iyledi pinhān özini (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 72). [gözi, -i]
22. Gözinden aķıdur şahrāya deryā
Ĥarāretten nefes tōkurdı geh gāñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 16). [gözinden, -in, -den]
23. Gözi pür-āb-ı eşk ü sine pür-āñ
Ĥarīb ü bī-kes ü bī-çāre rencür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 14). [gözi, -i]
24. Gedā giymek ne lāyık tāc-ı şāñi
Gözüñe nāvek ü başuña tiĝuz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 39). [gözüñe, -üñ, -e]
25. O **göz** çıksun ki ilden sürmelüdür
Şalarken pāyı reşke sīm-i nābı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 38). [göz,]
26. Öpüp āñū **gözün** iylerdi zārī
Ki bu çeşm-i siyeh kim ħüb-terdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 68). [gözün, -in]
27. Günehsüz cān-ı ħayvān incidesin
Güzel **gözleri** beñzer çeşm-i yāra (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 31). [gözleri, -ler, -i]
28. Anuñ kes boynını kim bī-vefādur
Çıkarma **gözlerin** kim sürmelüdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 37). [gözlerin, -ler, -i, -n]
29. Aķup yaşı **gözinden** pāya düşdi
Yürürken deşt içinde rāh u bī-rāñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 10). [gözinden, -in, -den]
30. Gözinden öpdı kırtardı ayaĝın
Çün ürkiüp kaçdı vahş-ı dām-dide (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 84). [gözinden, -in, -den]
31. Gözüñ āyine-i çeşm-ī ħumārı
Ĥalāş olup tuzakdan dest ü pāyuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 56). [gözüñ, -üñ]
32. Felek Mecnūni düşdi yiñi derde
Anuñ-çün **gözlerin** yummaz şeherden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 3). [gözlerin, -ler, -in]
33. Gice zāĝın uçurdu tır atup ter
Açıldı her **gözüñ** uyñusu baĝı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 3). [gözüñ, -üñ]

34. Yüzine incüler eşk-i ter oldu
Gözine mil-i sürme hâra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 149*). [gözine, -in, -e]
35. Anuñ-çün **gözleri** bîmâra döndi
Dir idi çekse ger meşşâta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 150*). [gözleri, -ler, -i]
36. Gözüm kuhlî nider pür-nem gerekdür
Çü meşşâta düzüp kaçın yoldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 154*). [gözüm, -üm]
37. Gözinden yaşını şabr ile sildi
Uçarken kondı ammâ per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 112*). [gözinden, -in, -den]
38. Akıtdı **gözlerinden** hün-ı şâfi
Te'essüf gamları başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 78*). [gözlerinden, -ler, -i, -(n)den]
39. Gönilerdi seni andan da hânüm
Siyeh hâlûñ ki **gözüm**den güm oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 57*). [gözüm, -üm, -den]
40. Aña düzağ olur gülşen gül âteş
Baña nergis **gözi** bî-dide-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 87*). [gözi, -i]
41. Çemende okıya tañrîr ü tañrîr
Gözün aç sen dahî ey ehl-i hikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 71*). [gözün, -ün]
42. Ciger-güşesi üzre çeşm-i terden
Açup Mecnûn **gözün** dirdi özüni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 65*). [gözün, -in]
43. Huşûşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi Leylî gözine oğşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 69*). [gözi, -i]
44. Öpüp **gözün** anuñ-çün oğşar idi
Görüp çeşmin anuñ âyine-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 70*). [gözün, -in]
45. Huşûşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi Leylî **gözine** oğşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 69*). [gözine, -in, -e]
46. Güzel âdem gibi nazûk tarab-nâk
Kara **gözler** ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 61*). [gözler, -ler]
47. Gözetmez hâlin ol **göz** kim kavîdür
Zamân çün göstere bârid şemâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 226*). [göz,]
48. Kefen gibi yaqamı iyledüm çâk
İki **gözden** aqıtdum iki rüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 215*). [gözden, -den]
49. Ki âb-ı garîk itdi âfitâbı
Gözinden kaçreler kim yüze düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 81*). [gözinden, -in, -den]
50. Gözine toz görindi tütüyâ-reng
Açıldı bürka'ı çün ol gubâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 12*). [gözine, -in, -e]
51. Gözi giryân iken gönli avındı
Şınup kâse egerçi oldu haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 34*). [gözi, -i]
52. Yiter bir ayda bir kez nefşüme küt
Çün olmadum tuz etmek **gözlere** tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 59*). [gözlere, -ler, -e]
53. Ki yıl kaldı avuçda **gözde** toprak
Dile dağ urma dinâr u diremden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 122*). [gözde, -de]
54. Görüp âh iyledi bî-çâre mâder
Yudî geh **gözleri** yaşıyla rüyın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 45*). [gözleri, -ler, -i]
55. Gözüñ aç 'ibret al kaşr-ı İremden
İrem dirken İrem kaşrına Şeddâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 124*). [gözün, -ün]
56. Gözüñi aç cihânuñ hâline bak
Vuñuşuñ hem tuyuñuñ var mekâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 66*). [gözün, -ün, -i]
57. Gözüm şeb kûrı yâr-ı âfitâbem
İy zülfi gibi tarrâr u siyeh-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 12*). [gözüm, -üm]
58. Siñerek **gözün** sen de kağagör
Ebucehl'ün çün oldu cehli bî-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 22*). [gözün, -ün, -i]
59. Görüp hem-hâlin istikbâle geldi
Gözi gönli gibi çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 87*). [gözi, -i]

60. Añup yârin ğamın yir âşikârâ
Gözinde âb-ı eşk ü dilde âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 11*). [gözinde, -i, -(n)de]
61. Güle **göz** şîşesinden şaçdı âbı
 Görüp ya'nî bu hâlin riķkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 62*). [göz,]
62. Gözin yummaz gözedür dâ'ima yol
 Umar kim nâ-gehân bir gün iresin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 108*). [gözin, -i, -n]
63. Çık ey **göz** kim baña 'ayn-ı zararısın
 Tutul ey dil ki ğavġâ-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 60*). [göz,]
64. Gözin yumdı elin açdı du'āya
 Didi ey Hġâlîķ-ı her-âferîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 30*). [gözin, -in]
65. Gözüñ yum iyle anuñ sirkessin nüş
 Ğıdâ itme ħarâmı cāna zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 118*). [gözüñ, -üñ]

göz: Bakış, nazar.

1. Gözi siħriyle meftûn itdi Ķays'ı
 Şaçı bendiyle mecnûn itdi Ķays'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 165*). [gözi, -i]
2. Hemîşe ağlamaġ ile geġerdi
 Güzel görse gülüp **gözin** açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 76*). [gözin, -in]
3. Şaķın yüz virme āyîne yüzine
 Mişâlüñ gösterür 'âlem **gözine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 104*). [gözine, -i, -n, -e]
4. Ķatına uğradı bir şaħş-ı ma'dî
 Geġerken oldı Mecnûn'a **gözi** tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 95*). [gözi, -i]
5. Dil ü cânım gibi odlara yanmış
 Nice **gözden** kelâl oldı cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 5*). [gözden, -den]
6. Revân eyle ki **gözden** kışķanasın
 Murâdı nüş u ġüş-ı bülbül ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 76*). [gözden, -den]
7. Gözi ġöñli gibi tuş oldı dāma
 Meger ol dāma düşmiş ġāv-ı deştî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 14*). [gözi, -i]
8. Hüdâ şaķlaya **gözinden** tuzaġuñ
 Dilerem senden ey gül-büy u gül-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 64*). [gözinden, -inden]
9. Gözi ol devħa-i zîbāya düşdi
Gözi tuş oldı şaħ üstinde zāġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 24*). [gözi, -i]
10. Gözi ol devħa-i zîbāya düşdi
Gözi tuş oldı şaħ üstinde zāġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 25*). [gözi, -i]
11. 'Izāruñ luţfi iyler i'tizārı
 ħarāmîdür **gözüñ** kim gören anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 109*). [gözüñ, -üñ]
12. Yiler **gözden** nihân yazıda yolda
 Hemân vaħşî derisinden izārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 52*). [gözden, -den]
13. Perî sevmekden uşan dîvünî baş
 Perî kim şüreti **gözden** nihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 111*). [gözden, -den]
14. İmizġandı **gözini** uyħu aldı
 Dil-i Mecnûn'a düş gösterdi baħtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 82*). [gözini, -i, -n, -i]
15. Yaħüd nergis **gözi** degdi o bāġa
 Ğötürüp altûn üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 46*). [gözi, -i]
16. Uġar pervane **gözinde** ħayālün
 Bu ġülşenden seni ey gül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 112*). [gözinde, -i, -n, -de]
17. Muħabbet ehli şādîķlar ħaķı-ġün
 Seħerde **gözden** aķan yaşlar iġün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 33*). [gözden, -den]
18. Varam anda iġem vaşluñ şarābın
Gözüme nür idüñ ey ġayret-i ħür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 145*). [gözüme, -(ü)m, -e]

göz aç: Uyanık davranmak, acele etmek.

1. Yüzün gösterse gūyā ejdehādūr
İy hābş-ı ‘āleme düşen gözün aç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 151). [göz aç,]

göz bağla-: Gözlerini örtmek, kapatmak, bir nesneyle bağlamak.

1. Bahāne iyleyüp Mecnûn-ı rencūr
Gözün bağladı bir gün nitekim kör (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 18). [göz bağla-, -dı]

göz çık: Gözlerini yuvasından çıkarmak; zarara uğratmak, acı ve ızdırap vermek.

1. Gam irdi yile virdi irmedüñ sen
Çü ilden göz çıka derd-i ‘amādan (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 63). [göz çık, -a]

göz göre: Herkesin gözü önünde.

1. Kaşı ol duhterüñ kim vesmelüdür
Başup **göz göre** başın kesmelüdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 90). [göz göre,]

göz nürü: Göz nuru; bir işe sarfedilen göz emeği.

1. Cihāna bî-қыās in‘āmı itdi
Gözi nūrına Kays'ı nāmı itdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 64). [göz nürü, -na]

göz yaşı: Gözyaşı.

1. Nişāne göz yaşıdur derd-mende
Budur havfum ki hānde ağzum açā (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 54). [göz yaşı, -dur]
2. Biri **göz yaşı** oldu biri ahker
Raķībün dehşet idüp heybetinden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 64). [göz yaşı,]
3. Gözüñ yaşı gibi senden kaçār ol
Şafā sür bir nefes vaķt-i şafādūr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 50). [göz yaşı,]
4. Ki düşdi gūş idenler ihtirāķa
Virüp göz yaşıyla rengi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 3). [göz yaşı, -yıla]
5. Gözi yaşı gibi şaçdı gül-ābı
Biraz vaķt oldılar bunlar gidüp hūş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 104). [göz yaşı,]
6. Ki irmez tozına bād-ı beyābān
Gözi yaşı yüzinden şırlar idi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 7). [göz yaşı,]
7. Anuñ-çün itdiler efgān vü feryād
Aķıdup göz yaşın anı yudılar (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 193). [göz yaşı, -n]
8. Ki düşdi gūş idenler ihtirāķa
Virüp **göz yaşı** ile riģe rengi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 3). [göz yaşı,]
9. Kaçan Mecnûn'ı görmez oldu Leylî
Gözünüñ yaşı seylāb itdi seyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 16). [göz yaşı,]

10. Sen anı istemekde eşk-rizân
O senden **göz yaşı** gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 80*). [*göz yaşı,]*
11. Ğam u derd ü belâ-yı intizâre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 49*). [*göz yaşı, -n]*
12. Yudi **göz yaşı** ile câmesini
İderdi nâme gibi ‘ömrini tayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 58*). [*göz yaşı,]*

göz yum-: *Gözünü kapatmak II uyumak.*

1. Gice yıldız gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 7*). [*göz yum-, -maz]*

gözden nihân: *Gözlerden gizli, saklı, bilinmeyen.*

1. Anuñ-çün cân gibi gözden nihânem
Güzel âhûya beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 60*). [*gözden nihân, -em]*
2. Niçün gencineñ oldu beyle medfûn
Be-şuret cân gibi gözden nihânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 133*). [*gözden nihân, -sın]*

gözden şakin: *Bir şeye aşırı ilgi göstermek, önemle bakıp korumak.*

1. Kimüñ hârî tolaşdı dâmenüne
Şakındukça gözüm bimâr olursın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 9*). [*gözden şakin, -dukça]*

göze: *Gözlemek, gözetlemek.*

1. Serüñe şağ olup derd irmesün hiç
Göze kim toğrıdur simin ayağuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 63*). [*göze,]*

göze çek: *Sürmek (sürme bağlamında).*

1. Çeküp gözlerüme andan yumasın
Beni yumağa şuyum eşk-i ter kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 78*). [*göze çek, -üp]*

göze görün: *Göze görünmemek, değersiz olmak.*

1. Görinmez gözüme şüret vişâli
Güneş kim nür-ı ‘âlem pertevdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 42*). [*göze görün, -mez]*
2. Görünmez gözlerine ördek ü kız
Olar kim h’ân-ı kıkmekten yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 86*). [*göze görün, -mez]*

gözet: *Göz önünde bulundurmak, düşünmek.*

1. Kimi yüz sürdi deste kimi pāya
Gözetdiler vefâ-yı haqq-ı nâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 25*). [*gözetdiler, -di, -ler]*

2. Gözetmez hâlin ol göz kim kavîdür
Zamân çün göstere bârid şemâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 226*). [gözetmez, -mez]

gözet: Aramak, bulmaya çalışmak.

1. Didüñ kim aşk her çüfti kıılır tek
Gözetdüm ben de ol şavr-ı kadîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 51*). [gözetdüm, -dü, -m]

gözet: Gözlemek, gözetlemek.

1. Gözetdi Leylî'yi pinhân u çâpük
Ki firqatdan ne resme haste-cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 162*). [gözetdi, -di]
2. Gözedür muhlişi kaçmağa kâbil
Yüzine bensin ey âdem cihânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 154*). [gözedür, -ür]

gözet: Gözetlemek, korumak.

1. Gözin yummaz **gözedür** dâ'ima yol
Umar kim nâ-gehân bir gün iresin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 108*). [gözedür, -ür]

gözi ıştır-: Bir yerden tanımak.

1. Görüp hüsniñ melekde sen perinüñ
Seni gözi ıştırmiş Müşteri'nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 68*). [gözi ıştır-, -miş]

gözi tol-: Gözü dolmak, sevinç veya üzüntüden ağlamak.

1. Bu hâle lalenüñ göyüñdi özi
Tolup nergislerüñ yaş ile gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 24*). [gözi tol-, -up]

gözi yollara dut: Gözü yolda kalmak, heyecan ve istekle beklemek.

1. Olup küşe-nişin ü güşü süfte
Gözin yollara dutdı Leylî'ye güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 67*). [gözi yollara dut, -dı]

gözinden yaş yerine kan dök-: Ağlamanın mübalağalı hali.

1. Peder bu hâlet ile görüp anı
Gözinden yaş yerine dökdi kanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 58*). [gözinden yaş yerine kan dök-, -di]

gözine: Göz, görme organı.

1. Varup düşmen **gözine** merdüm oldı
Dehân-ı gayra la'lüñ şeker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 58*). [gözine, -i, -ne]

gözine cihân tar: Gözüne dünya dar gelmek, bir yere sığamamak.

1. Gözine tar cihân çün çeşm-i cevşen
Yürür kızmış kum içinde kayurmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 78*). [*gözine cihân tar,]*

gözle: Gözlemek, seyretmek.

1. Irak har-gâhdan miqdâr-ı ferseng
Murâdı **gözlemekden** oturup râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 25*). [*gözlemekden, -mekden]*

gözle: Aramak, beklenti içinde olmak.

1. Gam-ı yâra düşen **gözler** mi ‘ârî
Meger yârî gamından olan ‘ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 47*). [*gözler, -r]*

gözle: Gözetmek, göz önünde bulundurmak.

1. Cihân turdukcâ zikr ola kemâlûñ
Çoyup kendü belâñı **gözleseñ** ğayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 9*). [*gözleseñ, +-señ]*

gözlük: Gözlük.

1. Ne izhâr ide anı sa‘y-ı merdüm
Göze **gözlük** ki virür tiz-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 123*). [*gözlük,]*
2. Şu gibi şâfi-dil ol âteş olma
Güli **gözlük** idinmiş nergis-i pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 69*). [*gözlük,]*

gözüm gönüm: Gözüm gönüm.

1. Gözüm gönüm hayâlûñ perdesidür
Nazar kıl bu hayâlûñ perdesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 80*). [*gözüm gönüm,]*

gözyaşı: Gözyaşı.

1. Gözüm yaşı çapuñda Dicle-i kıan
Elüm boynum ayağum bende bağılu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 62*). [*gözyaşı,]*

ğu: Kuşun çıkardığı ses.

1. Seherde fâhte evrâdı **gü** gü
İşidüp bu hiñâbı itmeyen cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 48*). [*gü,]*
2. Seherde fâhte evrâdı **gü** gü
İşidüp bu hiñâbı itmeyen cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 48*). [*gü,]*

ğubār: Toz, toprak.

1. Şāyed ki kūyuña iledeydi şabā beni
Ger hāk-i pāyuña qarışursam **ğubār** olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 3*). [*ğubār,]*
2. Silüp şefkat yeñiyle hem **ğubārın**
Tonatdı öyle dikdi vuşla-i çāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 82*). [*ğubārın, -ın]*
3. Yuyup cismi **ğubarın** iyledi pāk
Üşüp başına kavmi nitekim ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 84*). [*ğubarın, -ın]*
4. Olup yaşduqla döşek hāre vü hār
Yiri hāk ü **ğubār** u çehre hākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 17*). [*ğubār,]*
5. Gözine toz görindi tütüyā-reng
Açıldı bürçaı çün ol **ğubāruñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 13*). [*ğubāruñ, -uñ]*
6. İdüp her yara üzre bir iki nāle
Başından gāh silkerdi **ğubārın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 53*). [*ğubārın, -ın]*

ğubār: Toz (gönülden temizlenmesi gereken toz bağlamlarında).

1. Yunup ğitmedi ğalbinden **ğubārı**
Çü yitdi gevherine hem terāzū (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 28*). [*ğubārı, -ı]*

ğubār: Toz II âşık.

1. Virüp bād-ı ğurūra ben **ğubārı**
Benüm derdüm niçün yād iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 6*). [*ğubārı, -ı]*

güc: Güç, iktidar.

1. Sebeb olma ŧayanmağa ayağı
Gücüm yitdükce itdüm hālī i'ġlām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 83*). [*gücüm, -üm]*
2. Gücüm yitse varurdum ğizmetine
Selīm anuñ bağup bu ğasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 38*). [*gücüm, -üm]*

güc: Ağır ve yorucu emekle yapılan, çetin, müşkül, kolay karşıtı.

1. Elif ğarfın bu **güc** yolda 'aşā kıl
Dehende Mūsā gibi ejdehā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 11*). [*güc,]*
2. Güc imiş eyle kim cāndan uşandım
Yağında kim ŧapuñdan dūr düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 52*). [*güc,]*

güc gel-: Zor gelmek.

1. Bu söz güc geldi birkaç ehl-i 'āra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [*güc gel-, -di]*
2. Bilürem şübhesüz ŧuramaz kaçarsın
Selām'uñ göñline güc geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 101*). [*güc gel, -di]*

güc it: *Yük etmek, zorlaştırmak.*

1. Güc idüp aña ben āsāna kaçdum
Anı aındum işümi ben bitürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 12*). [*güc it, -üp*]

gudde-i tã'ün: *Veba şişliği, veba hastalığının vücutta oluşturduğu yara.*

1. Dilüme **gudde-i tã'ün** olur sib
Çü görmen âdemilerden vefâ ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 102*). [*gudde-i tã'ün,*]

güftâr: *Far. Söz, kelâm.*

1. Şacı 'anber koğusu 'anber-âmiz
İderse bir ağız ol ğonca **güftâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 43*). [*güftâr,*]

güher: *Cevher, mücevher, elmas, inci.*

1. Ser-ħalka-i enbiyâsın oldı
Zâtuñ **güheri** niçin-i ħâtem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 18*). [*güheri, -i*]
2. El ura çün **güher** gencine ħakkâk
Güher delmekde hergiz ide bi-bâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 93*). [*güher,*]
3. El ura çün güher gencine ħakkâk
Güher delmekde hergiz ide bi-bâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 94*). [*güher,*]
4. Güher dürr ÷oğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*güher,*]
5. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behâsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*güher,*]
6. Güher dürr ÷oğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*güher,*]
7. Güher şaticısın biz müşteriyüz
Behâsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*güher,*]
8. Benüm nâlem bucağı қа'ı'ı zindân
Alup birkaç **güher** ğuşından ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 57*). [*güher,*]
9. Eger süst ola virür hem melâlet
Güher bulsañ yabânda şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 195*). [*güher,*]
10. Güher gibi dehân-ı ejdehâda
Geçüp rindâne şabrı nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 26*). [*güher,*]

güher-riz: *Cevher döken; cömert, eli açık.*

1. Kimüñ zikrin ider ola **güher-riz**
Didi mihr ile mühr açup ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 36*). [*güher-riz,*]

gül-: *Tebessüm etmek.*

1. Düşmen olup ilden beni tarh itdi yabâne
Ağlamağa da kıomadı **gülmek** degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 7*). [*gülmek, -mek*]
2. Ol âhû çeşm için ağlar iken ben
Benüm-çün **gülmeyün** itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 132*). [*gülmeyün, -me, -dü, -ñ*]
3. Gülerken şem' gibi girye itdi
Yirinden atılup çün halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 58*). [*gülerken, -er, -ken*]
4. Anuñ derdinden ağlarsın **güler** ol
Bu yol kim sen yürürsin pür-htaardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 90*). [*güler, -er*]
5. Avı çıkdı dehâna girmiş iken
Şu **gülmek** kim alur elden şikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 9*). [*gülmek, -mek*]
6. O şem' ağlardı hânde şüretinden
Güler şem'î fereh nûrî söyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 67*). [*güler, -er*]
7. Gül-i türvende açıldı çemende
Gülüp güller gülistân hurrem oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 11*). [*gülüp, -(ü)p*]
8. Şımazdı kimse anuñ şîşesine
Nice **gülsün** tapuñdan dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 89*). [*gülsün, -sün*]
9. Senüñle ol sebebden âşinâyem
Gülüp şem'â gibi Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 63*). [*gülüp, -(ü)p*]
10. Hemîşe ağlamağ ile geçerdi
Güzel görse **gülüp** gözün açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 76*). [*gülüp, -üp*]
11. Peder-i Leylî bakup bu dâsitâne
Gülüp gösterdi anı döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 142*). [*gülüp, -üp*]
12. Şağalına **gülerdi** bu cihânuñ
Gice zıkrı ögünük ismi hû hû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 46*). [*gülerdi, -er, -di*]
13. Hezâruñ haste gönlin derde çekdi
Cemâl-i gül **gülüp** ağladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 3*). [*gülüp, -üp*]
14. Seher Dâhhâki **güldi** yüzün açdı
Mübârizler şavaşa bindi çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 6*). [*güldi, -di*]
15. Zer-efşân itdi yine verd-i zerdı
Cihân yüzü kızıl gül gibi **güldi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 3*). [*güldi, -di*]
16. İşidüp Leylî hurrem oldu gâyet
Gülerdi gül gibi hüsn ü bahârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 5*). [*gülerdi, -er, -di*]
17. Döşedi ter-benefşe ferş-i sincâb
Güler bâbüna rîşine cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 5*). [*güler, -er*]

gül: Gül. // Sevgili.

1. Hüsnüñ **güline** karşı cân bülbül-i güyende
Ey cân-ı cihân-ârâ vey dil-ber-i bî-hemtâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 2*). [*güline, -i, -n, -e*]
2. Bahâne iyleyüp ol **gül** seherden
Dir idi kim ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 27*). [*gül,]*
3. Gülistân lâleye feyz ide âbı
Boyu nâz ögrede gülşende serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 82*). [*gülünden, -in, -den*]
4. Delüye virmege ol yîñi ayı
Rızâ ile **güli** kim vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 89*). [*güli, -i*]
5. Güli ol şab'ı nâ-mevzûna virmen
N'ider dîvâne bu kıand u cülâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 96*). [*güli, -i*]
6. Güle bülbül ğamın i'läm idesin
Ki ey maħbes-i ğabs-ı kâm-ı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 68*). [*güle, -e*]
7. Saña yâd oldu ğayre âşinâ yâr
Güli gibi seni de virdi bâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 37*). [*güli, -i*]

8. El urdı merd-i bigâne o kâna
Gülün dâmeni dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 41*). [gülün, -ün]
9. Gülınden ayrı düşmiş ‘andelibem
Şeb-i firķat uzun çün zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 8*). [gülinden, -in, -den]
10. Meve ne ķudretim var kim uram dest
Güle ķarşu revân ol bülbül-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 161*). [güle, -e]
11. Dil-âşüb u dil-ârâ vü dil-ârâm
Gül ü gülşen nesim ü erġvân-ġad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 27*). [gül,]
12. Diyâr-ı ‘aşıķa peyġâm-ı yârı
Gül ile bülbül arasında bî-ķayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 193*). [gül,]
13. Güli hâr ile itdi ‘emmi bâzâr
Çü çeng-i zâġa düşdi dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 60*). [güli, -i]
14. Gül ile yâsemîni hem-liġâf it
ġalat didüm o resme ‘aşķ-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 36*). [gül,]
15. Bu ġönlüm bâġı gibi yaķdı anı
Gülistânumda bir **gül** bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 97*). [gül,]
16. Ėodi ġayrı ġitâbı yâre itdi
Didi ey tâze **gül** irdün ġazâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 105*). [gül,]
17. Uķar pervane ġözinde ġayâlün
Bu gülşenden seni ey **gül** kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [gül,]

gül: *Gül çiçeġi.*

1. Nev-bahâr irse **gül** ü süsen zebân u ġüş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [gül,]
2. Benefşe kâkûline tâb virdün
Güle gülşende reng ü âb virdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 62*). [güle, -e]
3. Dehân-ı ġonceyi ġoş-büy idersin
Güli luţf ile tâze rüy idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 60*). [güli, -i]
4. Gül it nârın ġalîlün ġakķı câne
Beden müşkine bârü çek laġdden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 66*). [gül,]
5. Anün bâġ-ı cemâli ġüşe-çini
O bâġın **gülleri** luţf u vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 37*). [gülleri, -ler, -i]
6. Elün **güldür** ne boyarsın ķınaya
Dimezsın ġöre bir ġâsîd ķınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 101*). [güldür, -dür]
7. Ėoķub **gül** gibi sürdi pâyine rü
Ki ġak-i küy-i dil-berden ġelür bü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [gül,]
8. Çeküp çâķ itdi **gül** gibi ġiriban
Döġüp ġöġsin iderdi pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 4*). [gül,]
9. Ki yaķar serd iken cân u cihânı
Güli vü lâlesi ġün-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 55*). [güli, -i]
10. Güline jâle düşmiş eşķ-i terden
Şanasın çешm-i ‘aşıķdur buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 56*). [güline, -i, -ne]
11. Cefâdan **gül** gibi dâmen deride
İy baġrum pâresi ķana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 2*). [gül,]
12. Gül iken mübtelâ-yı hâr olursın
Şular kim tu‘me-i ġikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 10*). [gül,]
13. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzünden **gül** sözünden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 33*). [gül,]
14. Gül ile çün şeker oldu mükerrer
Nice dil-ġasteler cân u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 34*). [gül,]

15. Şorarken hâlin ol **gül** ‘andelibün
İşitmesün diyü agyâr-ı bed-h’âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 56*). [gül,]
16. Çü şahrâ şahınına **gül** perde çekdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 1*). [gül,]
17. Cihân taldı şadâ-yı savt-ı gülğul
Gül ü nesrînlerün her şüh u şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 5*). [gül,]
18. Çeker şan pâydan peykân-ı hârı
Harîrinden **gül** istebrak torkurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 15*). [gül,]
19. Vire hem nâfesinden gonce bâcı
Kılup servi **gül** üzre nahl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 87*). [gül,]
20. Gül anlardan kızardı mülden anlar
Ne servün sâyesine varsa Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 110*). [gül,]
21. O nahlistâna vardılar hırâmân
Şafâ bulup çemende **gülden** anlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 109*). [gülden, -den]
22. N’ider reng ü ‘ilâcı ol ki **güldür**
Nice hem-serle ol serv-i revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [güldür, -dür]
23. Güle lutf-ı semenden âb virdi
Gümân-ı fitneye toz itdi müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 62*). [güle, -e]
24. Güle karşı nebîz-i hâm içeydi
Benefşe sünbülinden vire tâbî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 80*). [güle, -e]
25. Güli bi-haşr u hadd bustânî maşşür
Bulınmaz bâdiye anuñ mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 102*). [güli, -i]
26. Bitürdi lâleler **güller** kenârı
Nesîm-i büyü ol eţrâfa taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 114*). [güller, -ler]
27. Dikenden **güllere** çok çok şikâyet
Bulup şâyed nesîm-i gülsitânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 94*). [güllere, -ler, -e]
28. Güller çekmekden oldı mâyeler leng
Miyâncı bağlayup muhkem miyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 50*). [güller, -ler]
29. Temâşâ-yı gülistân itdi Leylî
Gülün gülşende bey’in fâsîd itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 5*). [gülün, -ün]
30. Nitekim tâze **gül** şaçmak türâba
İkimüz de egerçi âdemî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 92*). [gül,]
31. Gül-i türvende açıldı çemende
Gülüp **güller** gülistân hürrem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 11*). [güller, -ler]
32. Anı zulm ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu meşel **gül** gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 133*). [gül,]
33. Cemâl-i Leylî gibi hürrem oldı
Hâzâne uğramış **gül** gibi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 5*). [gül,]
34. İşidüp Leylî hürrem oldı gâyet
Gülerdi **gül** gibi hüsn ü bahârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 5*). [gül,]
35. Ele **gül** gibi aldı câm-ı gül-gün
‘Arab mihterleri darb urdu kûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 124*). [gül,]
36. Cemâlün hürmenine hûşe-çindür
Gül ile lâleñe sünbül küllâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 121*). [gül,]
37. Gülün evrâkı olmazdı şikeste
Şımasa mey gönül endişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 86*). [gülün, -ün]
38. Ulaşdurdı anı Mecnûn’a kâşîd
Açup **gül** gibi yârün ruq‘asını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 89*). [gül,]
39. Gül ağzın açdı kaldı aña hayrân
Virür elhâmî her eţrâfa revnâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 56*). [gül,]
40. Aña düzah olur gülşen **gül** âteş
Baña nergis gözi bi-dide-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 86*). [gül,]
41. Güli deff itmiş evrâkın celâcil
Bu meclisde meger yârân-ı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 20*). [güli, -i]

42. Ŗu gibi Ŗāfi-dil ol āteŖ olma
Güli gözlük idinmiŖ nergis-i pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 69*). [*güli, -i*]
43. Yil aldı ya bir avuç hâk-i râhuñ
Üzül-di gülŖenüñden tut ki bir **gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 47*). [*gül,]*
44. Baña sen ter **gül** idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [*gül,]*
45. Zemâne gün **gülinden** gülŖen oldu
Olup ol hükmine sultân peŖimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 30*). [*gülinden, -i, -nden]*
46. Güliken Ŗüreti toprağa döndi
Hey-â-hey ağladı vü itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 142*). [*güliken, -iken]*
47. Ŗanasın tâze ak **gül** oldu gonca
Ŗurâhî beñzemiŖ ser-sebz serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 14*). [*gül,]*
48. Gül iken menzilin hâr iylemiŖdür
Tama‘ h‘ârına cânuñ olmasun yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 132*). [*gül,]*
49. Güle havlı idüp hem hâre hem hâr
Ki tâ kaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 12*). [*güle, -e]*
50. Niçün bilmez Ŗu‘â‘ından çerâğı
Gül için bülbül iylerken figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 59*). [*gül,]*
51. Delürdi tağa düŖdi haste bülbül
Diken urur ezelden ter **güle** el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 63*). [*güle, -e]*
52. Olur her nürü nâr u her **güli** hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*güli, -i]*
53. İki ter **gül** bitürdi Ŗanki bir Ŗâh
Elif gibi iki togru vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [*gül,]*
54. Didi giysün bunı ol serv-i zibâ
Semenden gönlek ak **gülden** ‘imâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 43*). [*gülden, -den]*
55. Cemâli **güldi** Ŗan gül-berg-i cennet
Sütün-ı hayme gibi tutdı servî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 82*). [*güldi, -di]*
56. Tehî desti durur bir mâl-dârũñ
Nice **gül** kim bitürür luş ile hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [*gül,]*
57. Güle göz ŖiŖesinden Ŗaçdı âbı
Görüp ya‘nî bu hâlin rikkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 62*). [*güle, -e]*
58. Nicedür âh o çeŖm-i âhuvâne
Gül endâmuñ ter idi yâsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 123*). [*gül,]*
59. Olur her nürü nâr u her **güli** hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [*güli, -i]*
60. Cemâli nür u ferr ile mükemmel
Gül ü reyhân elinde tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 57*). [*gül,]*
61. Ŗaçı ‘anber teni kâfûra beñzer
Cemâli cân **gülinden** tâze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 23*). [*gülinden, -inden]*
62. Öter farkında her servüñ tezervi
AçılmıŖ tâze **güller** câm-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 33*). [*güller, -ler]*

gül: *Alaya almak, haline gülmek.*

1. Kimi halkuñ güliŖür kimi giryân
Gülerler gâfil ü bî-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 45*). [*gülerler, -erler]*

gül: *Dalga geçmek, alay etmek.*

1. Ben itdüm anı kim **güldi** saña il
Yimezdüñ büstânüm hıŖşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [*güldi, -di]*

gül: *Gül II Yanak.*

1. Hemân cüftiyle havfından turur tek
Gül üzre şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 79*). [gül,]

gül: *Gül. II Şîr beyitleri.*

1. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuhfe
İledüp ‘âşık u ma‘şûka nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 104*). [gülleri, -ler, -i]

gül gülşeni: *Gül bahçesi.*

1. İrüp gül gülşenine bülbül-i râz
Gedâyâne bülend iyledi âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 49*). [gül gülşeni, -ne]

gül ol-: *Gül gibi kırmızı ve güzel.*

1. Ruḥ-ı Leylî tarâvetde gül olmuş
Dil-i Mecnûn anuñ-çün bülbül olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 43*). [gül ol-, -miş]

gül yüz: *Gül yüz.*

1. Sözi şekker dehâni şekker-engiz
Ḥayâdan gül yüzi dâ‘im ‘araḫ-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 156*). [gül yüz, -i]

gül yüz: *(Sevgilinin) gül(e benzeyen) yüzü/yanağı.*

1. Cemâlin iyledi nûrun ‘alâ-nûr
Kızılca gül yüze ḥâcet degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 69*). [gül yüz, -e]

gül yüz: *Sevgilinin gül yüzü.*

1. Müjeñden gül yüzüñe çeşm-bend it
Teferrüc ‘âleminden çeşmi bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 99*). [gül yüz, -ü, -ñe]
2. Aḫıtdı gül yüzine eşk-i gül-gün
Anı tenhâ huḫûra da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 70*). [gül yüz, -i, -ne]

gül yüz: *Gül yüzlü, yüzü gül gibi olan.*

1. Olur ‘ayn-ı ‘adü gibi dil-âzâr
Nigârün gül yüzi olmasa lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 89*). [gül yüz, -i]

gül yüz: *Gül (gibi güzel) yüz.*

1. Gül yüzün görse hezārān ol kadar pür-cüş olur
Ey melāḥat tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [gül yüz, -in]
2. Yol üzere birbirine karşı medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 103*). [gül yüz, -den]

gül yüzlü: *Gül yüzlü.*

1. Çü **gül yüzlü** kızun yüzi açıldı
Yire yüz suyu şu gibi saçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 91*). [gül yüzlü,]

gül yüzlü: *Gül yüzlü, sevgili.*

1. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler nevâda şanki bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 113*). [gül yüzlü, -ler]
2. Yazup ol gülleri **gül yüzlü** şuhfe
İledüp ‘aşık u ma‘şûka nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 104*). [gül yüzlü,]

gül yüzlüler: *Gül yüzlü.*

1. Olur bir küşede envâ‘-ı ‘işret
Sürüp **gül yüzlüler** gül-gün piyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 131*). [gül yüzlüler,]

gül-âb: *Gül suyu.*

1. Gül-âb ile yuyup dürr-i şemîni
Ḥarîre şardılar çün mişk-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 49*). [gül-âb,]
2. Hemân cüftiyle ḥavfından ṭurur tek
Gül üzere saçdı nergisten **gül-âbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 79*). [gül-âbı, -ı]
3. Yüzine dîdeden saçdı **gül-âbı**
Başına çün ki ‘aql u hüş geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 140*). [gül-âbı, -ı]
4. Keşîde müy ḳaddinden miyânı
Zenahdânı ki sîb idi **gül-âbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 37*). [gül-âbı, -ı]
5. Gözi yaşı gibi saçdı **gül-âbı**
Biraz vaḳt oldılar bunlar gidüp hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 104*). [gül-âbı, -ı]

gül-âb-ı ter: *Taze gül suyu.*

1. Nişâr-ı dirhemi derhem şayardı
Aña her kim **gül-âb-ı ter** saçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 143*). [gül-âb-ı ter,]

gulam: *Köle.*

1. Yüz urdı ḥazretine çâre-sâzuñ
Didi ey Müşterî Zühre **gulâmuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 63*). [gulâmuñ, -uñ]

gulam: Genç, delikanlı.

1. Bilimezdüm bu gün dün yidüğüm hem
Bilürem sen pedersin ben **gulāmıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 31*). [*gulāmıñ, -ın*]

gül-berg-i cennet: Cennetin gül yaprağı.

1. Cemâli güldi şan **gül-berg-i cennet**
Sütün-ı hayme gibi tıtdı servî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 82*). [*gül-berg-i cennet,]*

gül-büy: Gül kokulu.

1. Hudâ şaklaya gözinden tızağuş
Dilerem senden ey **gül-büy** u gül-pôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 65*). [*gül-büy,]*

gül-cemâl: Gül yüzlü, yüzü güle benzeyen.

1. Libâsı sebz ü sündüs nitekim hür
Elinde mül öniñde **gül-cemâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 47*). [*gül-cemâli, -i*]

güldür-: Gülmesine sebep olmak, gülmesini sağlamak, sevindirmek.

1. Her biri hasûdı **güldürüp** ağılatma hâ beni
Sultân-ı ‘aşkuñuñ ezeli pây-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 6*). [*güldürüp, -üp*]
2. Diken de döşenürse rahât oldı
O girye kim ‘adûlar **güldürür** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 233*). [*güldürür, -ür*]

gül-geşt: Gül seyri, gül gezintisi.

1. Yaraşur mı harâba serv-i hûş-nâz
N’ider **gül-geşti** ol âvâre deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 103*). [*gül-geşti, -i*]

gül-geşt-i tarâvet: Tazelik gül bahçesinin seyri. (gibi olan sevgili).

1. Gül-i gülzâr u **gül-geşt-i tarâvet**
Hümâ-yı ‘işve vü tāvus-ı ceylân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 6*). [*gül-geşt-i tarâvet,]*

gül-gün: Gül renkli.

1. Beni ol hûn ile **gül-gün** idüpdür
Ne **gül-gün** bir belâ-keş bâr-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 20*). [*gül-gün,]*
2. Beni ol hûn ile **gül-gün** idüpdür
Ne **gül-gün** bir belâ-keş bâr-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 21*). [*gül-gün,]*

3. oşup kenze keniz-i sim-çehre
Kimi gilmân-ı zengî câme **gül-gün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 39*). [*gül-gün,]*
4. Olur bir küşede envâ'-ı 'işret
Sürüp gül yüzlüler **gül-gün** piyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 131*). [*gül-gün,]*
5. İrüp kücdü mezârı nitekim yâr
Şu deñlü şaçtı **gül-gün** nergisi hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 81*). [*gül-gün,]*
6. Ki hâk-i ravza oldu cümle **gül-gün**
Türüp süsen gibi kabır üzre miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 82*). [*gül-gün,]*

gül-gün: *Gül renkli; kanlı.*

1. Ki **gül-gün** itdi cümle taş u taş
Yatur seng arasında şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 82*). [*gül-gün,]*

gül-gün it: *Gül renkli yapmak.*

1. Yaşı nergislerini itdi gül-gün
Deñizler aıdup ol eşk-bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 26*). [*gül-gün it, -di]*

gül-gün-had: *Gül renkli yanak. II Kırmızı yanak.*

1. Hemân kendüsini **gül-gün-had** iyeler
Meşeldür iylik iyle deñize şal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 84*). [*gül-gün-had,]*

gül-i beyâbân: *Çöl hortlağı, gulyabani.*

1. Şaçı göñli gibi olmuş perişân
Baş açuk nitekim **gül-i beyâbân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 16*). [*gül-i beyâbân,]*
2. Yürürse yoldaşı **gül-i beyâbân**
atında ne peder var ne birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 16*). [*gül-i beyâbân,]*
3. Niçün gül-ı beyâbandur hârifün
Senün cinsün benem baña hârif ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 144*). [*gül-ı beyâbân, -dur]*

gül-i bostân-ı 'ömr: *Ömür bahçesinin gülü. II Evlat.*

1. Gül-i bostân-ı 'ömre gitdi çün bād
Ki ala şolmadın horyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 54*). [*gül-i bostân-ı 'ömr, -e]*

gül-i cennet: *Cennet gülü.*

1. Gül-i cennet gibi maħbûb u zibā
O ferş üstinde var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 42*). [*gül-i cennet,]*

gül-i gül-zâr: *Gül bahçesinin gülü.*

1. Ruḥ-ı Leylî gül-i gül-zâra dönmiş
Dil-i Mecnûn tutuşmuş nâra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 29*). [gül-i gül-zâr, -a]
2. Nehâra leyli vü leyle nehârî
Gül-i gül-zâr anuñ luḥfiyle ḥandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 13*). [gül-i gül-zâr,]
3. Gül-i gülzâr u gül-geşt-i ṭarâvet
Hümâ-yı ‘işve vü ṭâvus-ı ceylân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 6*). [gül-i gülzâr,]
4. Gül-i gülzâr ile ṭolsa kenâruñ
Eritdi ‘aşq odı kıldı seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 152*). [gül-i gülzâr,]
5. Yayılup söylenürdi ḥâne ḥâne
Gül-i gülzâr u ḥavlî pürdür ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 127*). [gül-i gülzâr,]

gül-i gülzâr-ı bâğ-ı şulb-i evvel: *İlk soy bağının gülü.*

1. Ümîd-i âcil ü naqd-i mu‘accel
Gül-i gülzâr-ı bâğ-ı şulb-i evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 3*). [gül-i gülzâr-ı bâğ-ı şulb-i evvel,]

gül-i ḥüsn: *Güzellik gülü.*

1. Firâḳ u vaşla aşlâ ḳalmadı yir
Gül-i ḥüsnüñ hemişe ḥande itsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 55*). [gül-i ḥüsn, -üñ]

gül-i nesrîn: *Yabani gül.*

1. Ḳıyâsa sığmaz oldı derdi Ḳays’uñ
Gül-i nesrîne döndi verdi Ḳays’uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 8*). [gül-i nesrîn, -e]
2. Şafâ sürdi işitmekden dimekden
Gül-i nesrîni oldı ergüvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 5*). [gül-i nesrîn, -i]
3. Gül-i nesrîne dönmiş ergüvânı
Şararmış rüy-ı simîn şanki zerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 72*). [gül-i nesrîn, -e]
4. Ṭutuşdı yandı cânı nitekim mûm
Gül-i nesrîne döndi reng-i lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 45*). [gül-i nesrîn, -e]

gül-i nev-reste: *Taze gül (sevgili için gençlik ve güzelliği ifade etmek bağlamında).*

1. Adı Zeyneb cemâli ziyet idi
Gül-i nev-reste gibi nâzûk-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 25*). [gül-i nev-reste,]
2. Ruḥ-ı Leylî **gül-i nevreste** olmuş
Dil-i Mecnûn dikenden ḥaste olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 37*). [gül-i nevreste,]
3. Dür-i nâ-süfte pākîze şadefden
Gül-i nev-reste gülzâr-ı şerefdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 138*). [gül-i nev-reste,]

gül-i pāk: *Saf gül.*

1. O genc-i ḥüsni gömdiler yirine
Melâḥat meyvesiyken ol **gül-i pāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 141*). [gül-i pāk,]

gül-i şādî: Mutluluk gülü.

1. Gül-i şādî bi türür belki yarın
Peder öldi ğarîbem dime zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 238*). [*gül-i şādî,*]

gül-i şubh: Sabah gülü, sabah açan gül.

1. Gül-i şubh oldı pinhân çün ruĥ-ı yâr
Siyeh çalı‘ siyeh ğice siyeh kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 10*). [*gül-i şubh,*]

gül-i tâze: Yeni açmış gül.

1. Dür-i şâhî şadefden oldı birün
Gül-i tâze gibi âlüde-i ĥün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 48*). [*gül-i tâze,*]

gül-i ter: Taze gül.

1. Gül-i tersin hevâya mâ’îl olma
Yavuz fitne yilinden ğâfil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 45*). [*gül-i ter, -sin*]
2. Gül-i ter gibi çâk iyer yaķasın
Hevâ-dârından ol ehl-i nevânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 24*). [*gül-i ter,*]
3. Silâĥından **gül-i ter** gibi ĥaste
Velî pür-‘ukde tiĝından çü süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 76*). [*gül-i ter,*]

gül-i türvende: Taze gül.

1. Gül-i türvende açıldı çemende
Gülp güller gülistân ĥurrem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 10*). [*gül-i türvende,*]

gül-i vaşl: Kavuşma gülü II sevgiliye kavuşmayı simgeleyen gül.

1. Hemân ğavĝâ çeker şürîde bülbül
Gül-i vaşluñ çü dest-i ĥâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 47*). [*gül-i vaşl, -uñ*]

gül-i zerd: Sarı gül. II Aşĝın solgun yüzü.

1. Felek çün itdi yârından anı ferd
Teb-i hicrân yüzün itdi **gül-i zerd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 20*). [*gül-i zerd,*]

gül-i zerd: Sarı gül.

1. Cemâl-i verd-i zehri kıldı ğâ’ib
Egerçi bir **gül-i zerd** oldı pinhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 3*). [*gül-i zerd,*]

2. Çiçekler gibi reng-â-reng ni‘met
Bu ezhâr içre zerde şan **gül-i zerd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 11*). [*gül-i zerd,]*

güliñden ayru düşmiş ‘andelib: *Sevdiğinden ayrılmış kimse.*

1. Güliñden ayru düşmiş ‘andelibi
Götürmezseñ ile düşmişdür elden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 58*). [*güliñden ayru düşmiş ‘andelib,]*

güliš: *Karşılıklı gülmek, birlikte gülmek.*

1. Kimi halkıñ **gülišür** kimi giryân
Gülerler gâfil ü bî-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 44*). [*gülišür, -ür]*

gülistân: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Gül-i türvende açıldı çemende
Gülüp güller **gülistân** hurrem oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 11*). [*gülistân,]*
2. Bu gönülüm bâğı gibi yağıdı anı
Gülistânümde bir gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 97*). [*gülistânümde, -umda]*

gül-‘izâr: *Gül yanaklı.*

1. Bile bir hÿâcede gülmân u vildân
Kamûsı **gül-‘izâr** u bülbül-elhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 128*). [*gül-‘izâr,]*
2. Ğaribe mihrیبân idi o da hem
Severdi ol dağı bir **gül-‘izârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 123*). [*gül-‘izârı, -ı]*
3. Hıta-ı ser-sebzidür bir **gül-‘izârıñ**
Nice yaprak ki bergidür çenârıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 172*). [*gül-‘izârıñ, -un]*
4. İderdi sâye-veş Leylî 'ye meyli
Ne şudan yudısa ol gül ‘izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 113*). [*gül-‘izârı, -ı]*

gülle: *Gülle, top mermisi.*

1. Işıkdan şu‘le çıkdı **gülleden** kıan
‘Arablar sinesin şemşir-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 80*). [*gülleden, -den]*

gül-pôst: *Gül gibi postlu, derisi gül gibi güzel.*

1. Hudâ şaklaya gözinden tızağıñ
Dilerem senden ey gül-büy u **gül-pôst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 65*). [*gül-pôst,]*

gül-reng: *Gül renkli, kırmızı.*

1. Nice **gül-reng** olursıñ hâr içinde
Nice vahşî gibi ilden kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 72*). [*gül-reng,]*

gül-şeker: *Gül şekeri.*

1. İderler arzū ol **gül-şekerden**
Şaçı la'lin umana pāk ider rāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 36*). [*gül-şekerden, -den*]

gül-şeker: *Gül tatlısı.*

1. Bunı sen ot şanursın **gül-şekerdür**
Eger çoysañ bunuñ sen lezzetinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 26*). [*gül-şekerdür, -dür*]

gülşen: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Benefşe kāküline táb virdün
Güle **gülşende** reng ü āb virdün (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 62*). [*gülşende, -de*]
2. Egerçi nār-ı ‘aşkuñ küllhanıdır
Riyāz-ı cānuñ amma **gülşenidür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 24*). [*gülşenidür, -i, -dür*]
3. Didi ey verd-i virde tāze **gülşen**
Du‘ālar gallesinün hırmenisin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 90*). [*gülşen,]*
4. Gülınden lāleye feyz ide ābı
Boyı nāz ögrede **gülşende** serve (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 83*). [*gülşende, -de*]
5. Temāşā-yı gülistān itdi Leylī
Gülıñ **gülşende** bey‘in fāsıd itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 5*). [*gülşende, -de*]
6. Yanar od idi rezme bezme **gülşen**
Hem ehl-i haşmet idi hem hışım-dār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 4*). [*gülşen,]*
7. Öñüñde hāzırız uş ben de o da
Egerçi tāze **gülşendür** rebī‘i (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 93*). [*gülşendür, -dür*]
8. Çerā-gāhuñ olıcağ gülşen-i dōst
O **gülşende** biraz ārām idesin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 67*). [*gülşende, -de*]
9. Aña düzağ olur **gülşen** gül āteş
Baña nergis gözi bī-dide-i yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 86*). [*gülşen,]*
10. Yüzine jāleden lü‘lū taqınmış
‘Arūsa beñzemiş **gülşende** ol şāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 17*). [*gülşende, -de*]
11. Yil aldı ya bir avuç hāk-i rāhuñ
Üzüldi **gülşenüñden** tūt ki bir gül (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 47*). [*gülşenüñden, -üñ, -den*]
12. Felek anuñla güyā tāze **gülşen**
O gıce çeşm-i Mecnûn-ı şadef-reng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 102*). [*gülşen,]*
13. Zemāne gün gülınden **gülşen** oldı
Olup ol hükmine sultān peşimān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 30*). [*gülşen,]*
14. Zemın yırtılmayınca **gülşen** olmaz
Şu kim göñlin hemişe kāsır olur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 56*). [*gülşen,]*
15. Dil-āşüb u dil-ārā vü dil-ārām
Gül ü **gülşen** nesım ü ergüvān-had (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 27*). [*gülşen,]*
16. Zebān kīse dehānı gibi hāmüş
Birbirine qarşu iki **gülşen** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 155*). [*gülşen,]*
17. Gele cān büyi kabrüm **gülşeninden**
Anı hem kıana boya kim şehidem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 82*). [*gülşeninden, -in, -den*]
18. Ne **gülşende** hırāmāndur tezervüñ
Leb-i la‘lūñ ne dürlü senge girdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 116*). [*gülşende, -de*]

19. Uçar pervane gözinde hayâlün
Bu **gülşenden** seni ey gül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [*gülşenden, -den*]
20. Kızıl od yağdı göğden cânı yakdı
Tolu yağdı melâhât **gülşenine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 29*). [*gülşenine, -i, -n, -e*]
21. Müşerref ola senden **gülşen** ü bağ
Ayağ altında hâk ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 110*). [*gülşen,]*

gülşen-i döst: *Sevgilinin gül bahçesi.*

1. Çerâ-gâhuñ olıcağ **gülşen-i döst**
O gülşende biraz ârâm idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 66*). [*gülşen-i döst,]*

gülsitân: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Harâb itdi nazar bir **gülsitâm**
Ki serv-i nâz-perver a‘nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 42*). [*gülsitânı, -i*]

gülzâr: *Bahçe, gül bahçesi.*

1. Olur **gülzâr** u nâr u mü‘min ü gebr
Ola çün cismüme merkad o hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [*gülzâr,]*
2. İki serv-i semen-ber iki **gülzâr**
Biri birine oldılar hevâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 175*). [*gülzâr,]*
3. Di ne **gülzâre** varam ya ne bâğa
‘îlâc olmağa ‘ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [*gülzâre, -e*]

gülzâr-ı heves: *Heves gül bahçesi.*

1. Uçarken göñli gülzâr-ı hevesde
Geçerdi ol belâ-yı teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 22*). [*gülzâr-ı heves, -de*]

gülzâr-ı şeref: *Şeref gül bahçesi.*

1. Dür-i nâ-süfte pākîze şadefden
Gül-i nev-reste gülzâr-ı şerefden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 138*). [*gülzâr-ı şeref, -den*]

güm ol: *Kaybolmak.*

1. İder Hâk’dan bu yây olmağı der-ğ‘âst
Kaçan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 121*). [*güm ol, -a*]
2. Gönilerdi seni andan da hânım
Siyeh hâlûñ ki gözümden güm oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 57*). [*güm ol, -dı*]

gümân-ı fitne: *Fitne şüphesi.*

1. Güle luḡf-ı semenden āb virdi
Gümān-ı fitneye toz itdi müşkīn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 63*). [gümān-ı fitne, -ye]

gümüş: *Gümüş.*

1. Gümüş küh üzre altundan kemer-vār
Kaṡār ile kaṡır üŝtūr güzel at (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 46*). [gümüŝ,]
2. Çemen-efrüz u zibā gerden-efrāz
Güzel boynuz **gümüşden** mīle beñzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 65*). [gümüşden, -den]

gümüş: *Gümüş (tenin beyazlığı bağlamında).*

1. Cihāz u hürmet ile dürr-i nā-süft
Gümüş gövdelü altun başlu duḡter (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 203*). [gümüş,]

gün: *Güneş.*

1. Gün ‘ālemi geşt iylediği hāne-be-hāne (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 1*). [gün,]
2. Ne **gün** ne kaṡer vardur yüzün gibi tābende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-hün (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [gün,]
3. Çala ŝādī-kuḡdümün ŝehriyāra
Günüñ zerrin taḡaḡ farkında hāzır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 27*). [günüñ, -üñ]
4. Bu şüret üzre düzdü zülf ü hālin
Ki ol **günde** ki seyrān itdi Leylī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 3*). [günde, -de]
5. Biri Leylī biri **Gün** birisi Ay
Bu resme yārdan Mecnûn-ı bī-dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 128*). [gün,]
6. Kaṡa günde yolum görmege **gündür**
Kaṡan itseñ cefā-yı bī-ŝümārī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 106*). [gündür, -dür]
7. Meğer bir **gün** nice **gün** ‘ālem-efrüz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 1*). [gün,]
8. Didi Leylā’ya istiğnā yüzinden
Ferāğum var benüm ay ile **günden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 47*). [günden, -den]
9. Gün iken bağladı şekl-i hilālī
Olup Leylī anuñ hālinden āğāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 78*). [gün,]
10. Güzeller kaḡdī gibi hūb u ra’nā
Kurulmuş sāyesinde **gün** gibi taḡt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 39*). [gün,]

gün: *Gündüz, aydınlık.*

1. Günüñ ‘ıyd u giceñ kaḡdr oldı ‘āŝıḡ
Eğer kaḡbüñ ola çün ŝubḡ-ı ŝādıḡ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [günüñ, -üñ]
2. Çekerem ġuŝŝasın hem ol garībüñ
Güntüm bu ġuŝŝadan dā’im gicedür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 115*). [güntüm, -üm]

gün: *Gün, her gün.*

1. Ki budur **günde** bir kez cismüme kūt
Didi hāciḡ ġurūrından ki ey merd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 20*). [günde, -de]

gün: *Gün II Zaman.*

1. Baña idbâr irişdi saña iqbâl
Benüm ‘ömrüm **güni** irdi zevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 163*). [güni, -i]
2. Zemâne **gün** gülinden gülşen oldı
Olup ol hükmine sulţân peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 30*). [gün,]
3. Gün üzre giceden itmiş niķabi
Diridüm serv eger serv olsa meh-rûy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 52*). [gün,]
4. Nesîminden mu‘aţţar cân dimâğı
Hevâsı ol **günüñ** ‘îsî-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 5*). [günüñ, -üñ]
5. Zihî sulţân ki ‘âlem aña fermân
Nihân ‘ilmi ķatında **günden** izhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 3*). [günden, -den]
6. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günüñ geçdi bu müşkil ķâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 17*). [günüñ, -üñ]
7. Ki uyan üstüne **gün** geldi ey yâr
Anı fehmi itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [gün,]
8. Yakîn gelmezdi giñ yirde ķalurdı
Yarım **gün** yatdılar ol iki bi-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 101*). [gün,]
9. Bu resme ķaldılar bir gece bir **gün**
İki sāye gibi çün ol iki nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 148*). [gün,]
10. Güne gitmedin aya döndi evvel
Şarındı şemsî dülbendin çün ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 50*). [güne, -e]
11. Vuķuş ile gehî âvâre oldı
Düşüp bir nice **gün** bu resme hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 17*). [gün,]

gün gibi: *Açık, ortada.*

1. Ķadem başma işükden taşra ey nür
Olursun **gün gibi** ‘âlemde meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 106*). [gün gibi,]
2. Küşâde ola **gün gibi** cebinüñ
Uşanma ehl-i diller şöķbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 60*). [gün gibi,]

gün gibi peydâ ol-: *Gün gibi ortaya çıkmak, belirgin apaçık ortada olmak.*

1. Nihân itdi adū sen yiñi ayı
Demidür olasıñ gün gibi peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 107*). [gün gibi peydâ ol-, -a, -sın]

gün gör: *Güneş görmek (Işık görmek bağlamında) II rahat ve huzur içinde yaşamak.*

1. Vişâlün merhem olsa dilde dāğa
Taŗaun gün görse ben mäh-ı dil-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 131*). [gün gör, -se]

gün göster: *Gün görmek deyimi; bolluk, gönül rahatlığı, mutluluk içinde günler yaşamak.*

1. Ki gün göstermez oldun ile şehre
Bu encüm kim atılıp od şaçarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 44*). [gün göster, -mez]

gün gün: *Günden güne // Her gün, daima, sürekli.*

1. Olup **gün gün** ziyâde âşnâyî
Gönüldē tōldı şevk-ı rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 183*). [*gün gün,]*

gün yüzlü: *Güneş gibi parlak, göz alıcı yüz, güzel ve nur yüzlü.*

1. Gelür **gün yüzlü** yüz yüz ol araya
Bu şöhret irdi çün İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 68*). [*gün yüzlü,]*

günâh: *Günah, suç.*

1. Ne cürmüm var ki artar her gün âhum
Seni sevmek **günâh** olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 73*). [*günâh,]*
2. Esîre yaraşur zencîr ü zindân
Seni sevmekten artuğ yok **günâhum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 71*). [*günâhum, -um]*
3. Beni ser-tâ-kağem kağlar **günâhum**
Elif kağdüm ğamuñdan döndi lâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 74*). [*günâhum, -um]*
4. Günâhum çok gerek öldür gerek ço
Siyeh rüyem öñüñde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 64*). [*günâhum, -um]*
5. Bu gün nâlemlē tōldı heft kişver
Cezâsın iyles iseñ her **günâhuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 79*). [*günâhuñ, -uñ]*

günâh it: *Günah, suç, kabahat işlemek; yanlış, hatalı bir davranışta bulunmak.*

1. Bu gün uş cân virürem virmege cân
Elümle dün günâh itdümse yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 75*). [*günâh it, -düm, -se]*

günâh-kâr: *Günah işleyici, işleyen, âsim, suçlu.*

1. Mükellef olmayan olmaz **günah-kâr**
Bunun gibi belâ vü 'âşk u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 86*). [*günah-kâr,]*

günbed: *Kümbet // gökyüzü.*

1. Şadâ-yı günbed-i devrân-ı 'âlem
Bu **günbed** kim görürsün 'adl işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 89*). [*günbed,]*

günde: *Bir gün içinde; her gün.*

1. Mağabbet gösterüp ihsân kılışdı
İledüp **günde** anda bir koyumu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 11*). [*günde,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, git gide, her gün biraz daha.*

1. Güzellendükçe **günden güne** Leylî
Ziyâde oldı Qays'ın aña meylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 5*). [*günden güne,]*
2. Hâzân bergi gibi pejmürde olmuş
Teninden gitdi **günden güne** kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 7*). [*günden güne,]*

günden güne: *Gün geçtikçe, gitgide.*

1. Esîr-i 'aşk-ı Leylî a'nî Mecnûn
Ziyâde oldı **günden güne** derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 7*). [*günden güne,]*

gündüz: *Gündüz, aydınlık.*

1. Gice yıldız gibi yummaz gözini
Yiler **gündüz** ki yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 8*). [*gündüz,]*
2. Yürür **gündüz** dilinde zıkr-i yârî
Gice bir nice 'âşık yâr-ı ğârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*gündüz,]*
3. Yürür **gündüz** dilinde zıkr-i yârî
Gice bir nice 'âşık yâr-ı ğârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*gündüz,]*
4. Taş ursa **gündüzün** pehlüma ağyâr
Olursın baña hem pehlü vü hem yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 139*). [*gündüzün, -in]*

günehsüz: *Günahsız.*

1. Günehsüz cân-ı hayvân incidesin
Güzel gözleri beñzer çeşm-i yâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 30*). [*günehsüz,]*
2. Günehsüze t̄arah̄hum ehli şanı
Çü Mecnûn'a görindi şaşd-ı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 20*). [*günehsüze, -e]*

güneş: *Güneş.*

1. Güneş yüzüne nazar itmeğe hicâb oldı
Bulut gibi göreyin ola pâre pâre rakîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 3*). [*güneş,]*
2. Çü 'ömrümün **güneşi** vaqt ile zevâle yiter
Havâle iyemesün baña t̄iĝi düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [*güneşi, -i]*
3. Alnuñ **güneşi** ki ve'd-đuhâdur
Mihrâb-ı zemîn ü âsman hem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 23*). [*güneşi, -i]*
4. Güneş gibi münevver oldı 'âlem
Anuñ iksîri virdi h̄ake levni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 70*). [*güneş,]*
5. Güneş bulmuş sa'âdet sâyesinden
Şamer kadre irişmiş pâyesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 151*). [*güneş,]*
6. Güneşdür 'aşk-ı 'âşık cân u dilden
Kaçan mestür ola bir pâre gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 3*). [*güneşdür, -dür]*
7. Güneşsin yirde gögde yılduzuñ var
Niçün h̄âkiler ile olasın yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 69*). [*güneşsin, -sin]*
8. Şan olmuşdur yükiyle gemisi ğarķ
Yarım günde **güneşden** cânî kızdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 9*). [*güneşden, -den]*
9. Şamu Hâk emrine münkâd u sâkit
Şamer kim dâ'imâ yârî **güneşdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 21*). [*güneşdür, -dür]*

10. Görinmez gözüme şüret vişâli
Güneş kim nūr-ı ‘âlem pertevdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 43*). [güneş,]
11. Güneş gibi şağın çana girürsin
Beni leb-teşne idelden zülâlülün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 54*). [güneş,]
12. Güneşden yaña ‘azmi dūd gibi
Gazel-güyân u mest ü lâ‘ubâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 56*). [güneşden, -den]

güneş nūr: Güneş ışığı.

1. Yaraşmaz işlemek mestüre leyli
Güneş nūrı gibi her yaña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 66*). [güneş nūr, -ı]

günüz: Gündüz.

1. Günüzin zâğ olur gice ügüdür
‘Adâvet kılsa âfetdür cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 68*). [günüzin, -in]

gūr: Kabir, mezar.

1. Didi gördüm fülân vādide anı
Adı vādîdür ammâ **gūra** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 37*). [gūra, -a]
2. Belüñden gelmedi ya çatre âbuñ
Çazup bir **gūrı** ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 51*). [gūrı, -ı]
3. Beden hâke kavuşdı **gūra** kındı
Uçup cân bir cihândan bir cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 42*). [gūra, -a]
4. Peder **gūrına** dek ‘azm itdi pūyân
Görüp ol hâki beñzi oldı toprağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 28*). [gūrına, -ı, -na]
5. Şadefden dür şaçardı nice ferseng
Peder **gūrına** çarşu tâ seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 105*). [gūrına, -ı, -na]
6. Benüm ‘üryân ne **gūr** u ne kefen var
Muşâhib olıma mest ile huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [gūr,]
7. Kızıl çor olup ol zer çola **gūruñ**
Eger kim zūlm ile yağ idesin cem^c (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128*). [gūruñ, -uñ]

gurâb: Karga.

1. Ne lâyıkdur fakîre şâh-zâde
Virilse hayfdur şekker **gurâba** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 91*). [gurâba, -a]
2. Anuñ çün dîve beñzer cümle hūyi
Ne lâyıkdur **gurâba** tu‘me-i bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 101*). [gurâba, -a]

gurâb-ı cefâ: Eziyet kargası.

1. Ki çoğar anuñ içinden nice **gurâb-ı cefâ**
Cihân didükleri bir köhne haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 8*). [gurâb-ı cefâ,]

ğurābü'l-beyn: *Burnu ve ayakları uzun karga.*

1. Ya Hindūsın yaħūd Hindū beçesin
Meger sensin **ğurābü'l-beyn** ey zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 49*). [*ğurābü'l-beyn,]*

ğurbet: *Memleketten ayrı düşme; sevgiliden uzak kalma.*

1. Atañ derdini itdi nevħa da yād
Senüñ bu **ğurbetüñ** ħālüñ añup hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 145*). [*ğurbetüñ, -üñ]*
2. Gerekdür **ğurbet** ü 'uzlet ħanā'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 34*). [*ğurbet,]*
3. İlümden **ğurbet** iklimine göçdüm
Esen ħal sen ki ben gitdüm uzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 22*). [*ğurbet,]*

ğurbete düş: *Memleketten ayrı kalmak, gurbete gitmek.*

1. Diyārüm terk idüp gitmiş degüldüm
Çoyup beytümü düşdüm ħurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 45*). [*ğurbete düş, -dü, -m]*

ğürk: *Kurt.*

1. Benüm hem-şoħbetüm āh-ı seħerdür
Anüñ hem-şoħbeti **ğürk** ü ħazāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 103*). [*ğürk,]*
2. Ecel **ğürki** aradan ħapdı anı
Yıķıldı ravza-i ħüsñüñ nihāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 34*). [*ğürki, -i]*

ğürk-i beyābān: *Çöl kurdu, yabani kurt.*

1. Ne ħāşıl olur aña tütüyādan
Çuzuyıçün ħapa **ğürk-i beyābān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 65*). [*ğürk-i beyābān,]*

ğürk-i merdüm-ħvār: *İnsan yiyen kurt.*

1. Be-ma'ñi ħürk-i merdüm-ħvāra beñzer
Var ey ħāfil yüriyen lāf içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 50*). [*ğürk-i merdüm-ħvār,]*

ğürüh: *Cemaat, bölük, takım, taife.*

1. Ser-i Elbürzi ħürzi iyileye ħurd
İder Leyli **ğürühyle** şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 33*). [*ğürühyle, -ı, -(y)le]*
2. Dili pür-ğam yatağı dāmen-i deşt
Yatur vaħşı **ğürühi** yöresinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 81*). [*ğürühi, -ı]*

ğürüh-i leyli: *Leyla'nın kabilesinden kişiler.*

1. Girüp ğam-hāneye ağlardı ħalvet
Gürüh-i Leylî'den bir nice ğammāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 9*). [*gürüh-i leylî, -den*]
2. Gürüh-ı Leylî'ye nuşret dilerdi
Du'āya bu şarafa baş açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 110*). [*gürüh-ı leylî, -ye*]

gürüh-ı mezheb-i 'aşk: *Aşk mezhebinin topluluğu.*

1. Muħabbet burcınıñ bedr-i tamāmı
Gürüh-ı mezheb-i 'aşkun imāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 2*). [*gürüh-ı mezheb-i 'aşk, -un*]

gürüh-ı vahş: *Vahşi hayvanlar topluluğu.*

1. Ol anlara musallaḫ çün Süleymān
Gürüh-ı vahşe eyle ħükm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 35*). [*gürüh-ı vahş, -e*]
2. Gürüh-ı vahşuñ aña intisābın
İşidüp çāvımı her ehl-i idrāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 76*). [*gürüh-ı vahş, -uñ*]
3. Gürüh-ı vahş yanınca yürürdi
Gehî 'azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 12*). [*gürüh-ı vahş,]*
4. Gürüh-ı vahş yanınca yürürdi
Gehî 'azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 14*). [*gürüh-ı vahş,]*

gürüh-ı vahş-ı şahrâ vü beyābān: *Çölün vahşi hayvanları.*

1. Yabānda vahşilerle şöḫbet iyeler
Gürüh-ı vahş-ı şahrâ vü beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 31*). [*gürüh-ı vahş-ı şahrâ vü beyābān,]*

ğurūr: *Kendini beğenme, büyüklük taslama, boş şeylerle övünme, benlik, enâniyet, kibir, azamet.*

1. Ki budur günde bir kez cismüme küt
Didi ħacib **ğurūrından** ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 21*). [*ğurūrından, -i, -n, -dan*]

ğürz: *Savaş aleti olarak kullanılan, demir, tunç, bakır veya pirinçten ağır topuz.*

1. Ser-i Elbürzi **ğürzi** iyleye ħurd
İder Leylî gürühüyle şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 32*). [*ğürzi, -i, -*]

ğürz-i kahr: *Kahr topu.*

1. Kim kanum içmege la'lindeki piyāle yiter
Bu ħaste cāne ne ħacet ki **ğürz-i kahr** urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [*ğürz-i kahr,]*

ğüş: *Kulak.*

1. Nev-bahār irse gül ü süsen zebān u **ğüş** olur
Büy-ı gülden bülbül-i şüride kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*ğüş,]*

2. Geçer rahş-ı hayalî iylese hîz
Leb ü dendân u **güşidurur** sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 45*). [*güşidurur, -i, -durur*]
3. Ne **güşı** var anuñ cânında ne hüş
Başında hüdhüdüñ pirâne efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [*güşı, -ı*]
4. Ecel yolına tutdı çeşm ü **güşı**
Ki pîrî vü za‘îfî vü zebûnî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 16*). [*güşı, -ı*]
5. Ne bir gîce kenârunda oturdum
Tağarduñ **güşıma** sen halka-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 65*). [*güşıma, -ım, -a*]
6. Benüm nâlem bucağı ka‘r-ı zindân
Alup birkaç güher **güşından** ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 57*). [*güşından, -ım, -dan*]
7. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Tolupdur ‘aşk ile bu çeşm ü **güşum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [*güşum, -um*]
8. Nice ‘uşşâkı **güşından** yakardı
Cihâna kışşa-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 8*). [*güşından, -ım, -dan*]

güş it-: Dinlemek, kulak vermek, işitmek.

1. Anı güş itmemek ‘ayn-ı hañadur
Velî bend ehli bilmez kadr-i pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 18*). [*güş it, -me, -mek*]
2. Olup küşe-nişin ü güşı süfte
Gözin yollara dutdı Leylî’ye **güş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 67*). [*güş,]*
3. Yazardı güş iden levh-ı cenâna
Ciger kanyile nüş ider nebîzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 26*). [*güş it-, -en*]
4. O hûd ‘âr iyemezdi ol lağabdan
Eger güş itse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 46*). [*güş it-, -se*]
5. Bu pendî güş idüp Mecnûn-ı hayrân
Dehen dürcinden oldı gevher-efşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 1*). [*güş it-, -üp*]
6. Bu hâli güş idüp mañremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [*güş it-, -üp*]
7. Bu hâli güş idüp mañremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [*güş it-, -üp*]
8. Bu pendî güş idüp Mecnûn-ı hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 1*). [*güş it-, -üp*]
9. Beni anuñ niyâzı kıldı ser-mest
O dem bir zemzeme güş itdüm andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 47*). [*güş it, -dü, -m*]
10. Derülüp güş iderlerdi güzeller
Hâlâyık her çarafdan anda enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 50*). [*güş it, -er, -ler, -di*]
11. Ana âheng iderdi küh u hāmün
Zihî bülbül ki güş iden nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 23*). [*güş it, -en*]
12. Olurlar güş idenler mest ü medhüş
İle şordı anuñ hüyın hüşâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 20*). [*güş it, -en, -ler*]
13. Dilinden zevk-ı ma‘nâ güş iderdi
Bu hâl ile geçürüp rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 24*). [*güş it, -er, -di*]
14. Dilenesin yüz urup yüz çarasın
Bu kulu güş idüp Mecnûn-ı dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 23*). [*güş it, -üp*]
15. Diridi güş idenler âferin bād
Senüñ de hüb ise ey dil hüşâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 6*). [*güş it, -en, -ler*]
16. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
Virüp göz yaşıyla rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [*güş it, -en, -ler*]
17. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
Virüp göz yaş ile riğe rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 2*). [*güş it, -en, -ler*]

18. Ğam-ı Mecnûnu ol hüsni-i dil-efrûz
Peder bu kavli gûş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 111*). [gûş it, -di]
19. Şu başdan aşdı ınmazsa şubaşı
Kaçan bu kışşayı gûş itdi şihne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 31*). [gûş it, -di]
20. İrüp bürkin tozutmadın şubaşı
Bu sözi gûş idicek miskîn ata (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 51*). [gûş it, -icek]

gûş iyle: *İşitmek.*

1. Anı gûş iyemez ger mağz u ger pöst
Ne sözi kim katında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [gûş iyle, -mez]
2. Çü Nevfel bu hitâbı iyledi gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 1*). [gûş iyle, -di]
3. Haber vir cânun için ey haber-dâr
Anuñ çün bu niyâzın iyledüm gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 121*). [gûş iyle, -dü, -m]
4. Bir iki beyt okudum iyledi gûş
Münâsib olduğı-çün hâle ebyât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 138*). [gûş iyle, -di]
5. Âhumı gûş iyleyüp cûş iylesen âh şabâ
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seher-gâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 1*). [gûş iyle-, -(y)üp]
6. İrağdan virdi Mecnûn'a selâmı
Anuñ gûş iyleyüp Mecnûn selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 21*). [gûş iyle, -yüp]
7. İde teşrif okıyup şî'r çün kıand
Ol ebyât okıya ben iyleyem gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 133*). [gûş iyle, -yem]
8. Ki ebyât-ı ğarîbüñ iyleyem gûş
Bi-ğamdillâh ki baña oldı rûzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 46*). [gûş iyle, -yem]
9. Senüñ derdüñle virdi cân-ı şî'rîn
Çü Mecnûn bu 'azâyı iyledi gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 39*). [gûş iyle, -di]

gûş kıl: *Dinlemek.*

1. Olur ol da be-'aşk-ı la'l-i Leylî
Çü Nevfel kıldı Mecnûn hâlini gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 43*). [gûş kıl, -dı]

gûş ol: *Kulak kesilmek, dinlemek.*

1. Anuñ-çün minber-i ağısâna çıktı
Elhâna ki zanbağ gûş olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 29*). [gûş ol, -up, -dur]

gûş tut: *Kulak vermek.*

1. Tütardı hâlka gibi kapuya gûş
Tutup yollara çeşmin çeşme gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 86*). [gûş tut, -ar, -dı]

gûşa gir: *Kulağına girmek. Duymak, işitmek.*

1. Girürse gûşına çıkdıkdâ serden
Meded kıl var iken bürkinde başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 48*). [gûşa gir, -ür, -se]

güşâde: Açık, açılmış.

1. Ki ‘âlem üstine rahmet saçıldı
Dil-i Leylî **güşâde** çün seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 7*). [*güşâde,]*

güşâde iyle: Açmak.

1. Güşâde iyledi genc-i nihâni
Ki bu vech-i ‘Arab hem püşt-i leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 98*). [*güşâde iyle, -di]*

güşâde ol: Açılmak, ferahlamak.

1. Okıya nazm u şi‘rûn tâzesini
Ola kim ola bu gönülüm güşâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 71*). [*güşâde ol, -a]*

güsâle: Yıkama suyu, yıkantı.

1. Lebûne çeşme-i hayvân **güsâle**
Lebûne çeşme-i hayvân ne nisbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 122*). [*güsâle,]*

güş-der-güş: Kucak kucağa.

1. Mekân ola miyân-ı şahn-ı gülşen
Senünle rû-be-rû vü **güş-der-güş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 27*). [*güş-der-güş,]*

güşe: Köşe.

1. Velî toprak saçup yañmadı anı
Çalup bir **güşede** ol pîr-i haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 13*). [*güşede, -de]*

güş-ı bülbül: Bülbülü dinlemek.

1. Revân eyle ki gözden kışkanasın
Murâdı nüş u **güş-ı bülbül** ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 77*). [*güş-ı bülbül,]*

güş-ı cân: Can kulağı.

1. Anuñ hıfzı kamu hazm iylemiştir
O dürden **güş-ı cân** bulsa tağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 7*). [*güş-ı cân,]*

güş-ı derûn it-: İyice dinlemek.

1. Benüm bu pendümi güş-ı derün it
O sevdâdan geçüp def^c-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 99*). [*güş-ı derün it-,*]

güş-ı ferah: *Mutluluk kulağı.*

1. Veli **güş-ı ferah** çıñlardı geh gâh
Maķâm oldı aña ol gün ser-i kūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 8*). [*güş-ı ferah,*]

güşı süfte ol: *Kulağı delik olmak, dinlemeye hazır olmak.*

1. Olup küşe-nişin ü güşı süfte
Gözin yollara dutdı Leylî'ye güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 66*). [*güşı süfte ol, -up*]

güş-ı zanbak: *Zanbak çiçeğinin kulağı.*

1. Müşerref oldı andan **güş-ı zanbak**
Zemîn-i sebz güyâ âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 58*). [*güş-ı zanbak,*]

güş-ı kefen: *Yıkayıp kefenlenmek.*

1. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tã **güş-ı kefen** idiüp ol āba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 13*). [*güş-ı kefen,*]

güş-māl: *Yola getirme, te'dib etme, kulak bükme, ihtar etme. 2. Telli sazları akort etme.*

1. Öter iñler qurı řanbūra döndi
Belāsı **güş-mālî** ol řabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 11*). [*güş-mālî, -i*]

güş-māl: *İkaz etme, tembih etme.*

1. Anuñ ol tevbesine **güş-mālî**
Ki tevbe ʿāşıķa ʿayn-ı řařādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 8*). [*güş-mālî, -i*]

güş-māl it: *Yola getirme, kulak bükme, ihtar etme.*

1. Ne dil nefrîni itdi güş-mālîñ
Ne şan itdüñ kim irdi gerdenuñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 6*). [*güş-māl it, -di-üñ*]

güş-māl itmek: *Azarlamak.*

1. Anuñ-çün **güş-māl itmek** revādur
Barışmaz tevbe ile ʿaşķ-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 10*). [*güş-māl itmek,*]

ğussa: Gam, keder, hüziin, tasa.

1. Cihānda gerçi ‘aşka kışsa çokdur
Ğam-ı Mecnûn’a benzer **ğuşsa** yokdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 30*). [*ğuşsa,]*
2. ‘Amüdi derd ü ğam u **ğuşşadur** tınâb-ı cefâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 10*). [*ğuşşadur, -dur]*
3. Gezüp âhu gibi âvâre miskîn
Gönül göz **ğuşşadan** ğam-gîn ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 76*). [*ğuşşadan, -dan]*
4. Sen anuñ **ğuşşasından** zâr u dil-teng
O saña döst olmağdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 77*). [*ğuşşasından, -sın, -dan]*
5. Belânuñ bendesi ‘aşkuñ esîri
Ğam ile **ğuşsa** şehrinüñ şehîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 6*). [*ğuşsa,]*
6. Çıkup **ğuşsa** gibi Mecnûn serine
Şu şaçmak istediler âzerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 175*). [*ğuşsa,]*
7. Dilinde **ğuşsa** vü endüh-ı enbüh
Kodı deyyârı terk itdi diyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 14*). [*ğuşsa,]*
8. Başumuñ yazusı yüzüm şuyidur
Egerçi **ğuşşadan** pür-derd ü süzem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 21*). [*ğuşşadan, -dan]*
9. Veli hem **ğuşşasuz** bî-baht u rüzem
Ol iş kim kâr-ı ğamdan ola hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 22*). [*ğuşşasuz, -suz]*
10. Ğıdâsı **ğuşsa** âb-ı dîde nüşı
Hemân cirm-i güneşdür kuruş-ı hûş-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 74*). [*ğuşsa,]*
11. Kim ola olmaya bu ğamdan âğâh
Eger elde olaydı **ğuşsa** şādî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 35*). [*ğuşsa,]*
12. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leylî için ğam **ğuşsa** muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 177*). [*ğuşsa,]*
13. İderken **ğuşsa** ile zinde-gānî
Ecel nâ-geh hücum itdi keminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 34*). [*ğuşsa,]*
14. Yir idün gerçi vâfir **ğuşşasından**
Baña sen bî-ğaraz yâr idün el-hağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 78*). [*ğuşşasından, -sın, -dan]*
15. Anı ey döst hergiz kılma maqbül
O **ğuşsa** kim kılur düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 235*). [*ğuşsa,]*
16. Kõ anı kim olasın ğamdan âzād
Bu gün saña bitüren **ğuşsa** hârin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 237*). [*ğuşsa,]*
17. Çekerem ğuşşasın hem ol garibüñ
Günüm bu **ğuşşadan** dâ’im gicedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 115*). [*ğuşşadan, -dan]*
18. Çekerem **ğuşşasın** hem ol garibüñ
Günüm bu ğuşşadan dâ’im gicedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 114*). [*ğuşşasın, -sın]*
19. Anuñ hiç şorma öldüm **ğuşşasından**
Oğur geh merşîye ol mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 134*). [*ğuşşasından, -sın, -dan]*
20. Benümle ğam ferağ ben **ğuşşadan** şād
Dilüm teşne egerçi ğarğ-ı âbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 10*). [*ğuşşadan, -dan]*
21. Kime **ğuşsa** virür kim âhîr olmaz
Felek kim yok şebât üzre binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 130*). [*ğuşsa,]*
22. Kimi kimden idersin ayırup fark
Ben ol dem oluram bu **ğuşşadan** dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 163*). [*ğuşşadan, -dan]*
23. O da pür-derd ü pür-mihnet pür-ateş
Geçürüp **ğuşşalardan** mâh u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 77*). [*ğuşşalardan, -lar, -dan]*
24. Olurdi germ çün riğ-i Hicâzî
Geçerdi **ğuşşasından** Zeynebün Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 47*). [*ğuşşasından, -(s)ı, -(n)dan]*

gussa yi: Endişelenmek, dert çekmek.

1. Sipas it Hâmdî bu deñlü nizâma
Ço mecnûnlar yisün il gussaşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 95*). [gussa yi, -sün]
2. Selis ü dil-pezir elfâz u ma'nî
Ne ehli var ki yiye gussaşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 37*). [gussa yi, -ye]

güstül: Uzanmak, derli toplu yatmak.

1. Uralum yüzine göre tabanca
Şu kim yorğanına göre **güstüldi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 231*). [güstüldi, -di]

güş-vâr: Küpe.

1. Seher-geh çünki şark-ı kırmızı-püş
Müzehebb **güş-vârı** aşdı der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 2*). [güş-vârı, -ı]

güy: Çevgan oyununda oynanan top.

1. Melek rüy u melek büy u melek hüy
Ser-i 'aşık şacı çevgâmına **güy** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 142*). [güy,]

güyâ: Sanki, âdeta.

1. 'Ikâl-ı pay u 'aql u dîde târik
Yol eyle ince **güyâ** müy-ı bârîk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 82*). [güyâ,]
2. İrişdi Necd'e **güyâ** bedr-i ser-mest
Elinde seng ü âhen ayağında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 46*). [güyâ,]
3. Per-i zâğ oldı **güyâ** dümm-i şehbâz
Hem isfidâc ile ol gayret-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 66*). [güyâ,]
4. Ser-i küh üzre **güyâ** şems-i hâver
Omuzda tiği **güyâ** mâr-ı Dağhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 10*). [güyâ,]
5. Ser-i küh üzre **güyâ** şems-i hâver
Omuzda tiği **güyâ** mâr-ı Dağhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 11*). [güyâ,]
6. Bulutlar içre **güyâ** berk-i raşşân
Ol ebrin her 'Arab aşlânı ra'di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 180*). [güyâ,]
7. Yiñi tiz iğne **güyâ** eski beze
Çarışdı ol iki 'ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 38*). [güyâ,]
8. Hôş âyine velî jeng iylemiş hün
Yirinden tırdu **güyâ** düd-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 7*). [güyâ,]
9. Beşam aşlandı **güyâ** âbanûsa
Çeküp baş hırkaya halvetde hâmûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 30*). [güyâ,]
10. Harîr aña göre **güyâ** dikendür
Cihânda tâbda üç nûra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 126*). [güyâ,]
11. Müşerref oldı andan güş-ı zanbağ
Zemîn-i sebz **güyâ** âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 59*). [güyâ,]

12. Şarāb-ı nāb ile **gūyā** piyāle
Olur ser-keşlige çün serv mā'il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 62*). [*gūyā,*]
13. Ser-i tāk üzere **gūyā** dürr-i meknûn
Ol āhūyü görüp bu tünd çün şîr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 4*). [*gūyā,*]
14. Felek anuñla **gūyā** taze gülşen
O gıce çeşm-i Mecnûn-ı şadef-reng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 102*). [*gūyā,*]
15. Meger bir şeb ki **gūyā** rûz-ı rûşen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 1*). [*gūyā,*]
16. Bişürdi dürlü ni'metler mükellef
Müzeyyen bezm **gūyā** bağ-ı cennet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 9*). [*gūyā,*]
17. Yüzi tâbende **gūyā** şem'î hânde
Revân serv ü çenârı nâz itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 30*). [*gūyā,*]
18. O sensüz yürüyen bî-râh u pür-âh
Yürüyüp çağırur **gūyā** münâdî (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 39*). [*gūyā,*]
19. Olup eş'ârı **gūyā** dürr-i menşür
Okındı cümle dilde şîr-i pâki (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 14*). [*gūyā,*]
20. Laţîf eş'ârı **gūyā** lû'lü-yi ter
Bilür 'âkil ki añlaruñ gibi dür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 10*). [*gūyā,*]
21. Ara yirde uçardı şan hāmāme
Virürdi anlara şevkı bu **gūyā** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 107*). [*gūyā,*]
22. Dil ü cāndan uyuvürürdi **gūyā**
Meger bir gün hōş olup vaqt-i Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 108*). [*gūyā,*]
23. Yüzün gösterse **gūyā** ejdehādur
İy hābş-ı 'āleme düşen gözün aç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 150*). [*gūyā,*]

gūyā: *Söyleyici, söyleyen.*

1. Hüner medhinde **gūyā** zemde hāmūş
Şu nākış kim hasūd u bî-vefādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 68*). [*gūyā,*]

gūyā ki: *Sanki.*

1. Hālâş oldı cihān endişesinden
Dil uzatmış süñü **gūyā ki** ef'î (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 65*). [*gūyā ki,*]

gūyende: *Söyleyici, söyleyen.*

1. Feraḥ **gūyende** efgān epsem oldı
İlinde lāle-veş la'lin piyāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 12*). [*gūyende,*]

gūyende-i meclis: *Meclisin şakıyanları. II Bülbüller.*

1. Kenāre çekmiş anı lāle küstāḥ
Olup **gūyende-i meclis** 'anādîl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 19*). [*gūyende-i meclis,*]

gūzāf: *Boş söz, manasız laf.*

1. Zen egri olsa evşâfi uzakdur
İşidüp haste Mecnûn bu **güzâfi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 77*). [güzâfi, -ı]

güzel: Çekici, cazip kimse (özellikle genç kız ve kadınlar hakkında kullanılır).

1. Hemîşe ağlamağ ile geçerdi
Güzel görse gülüp gözin açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 76*). [güzel,]
2. Görüp hayrân olurdu reng ü rüyı
Güzel görmese efğân idi hüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 78*). [güzel,]
3. İder Leyli gibi meyli **güzeller**
İşiden mest olur itse ser-âgâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 22*). [güzeller, -ler]
4. Cinân olsun maķâm-ı cavidânüñ
Güzel hürî idüñ geldüñ cihâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 149*). [güzel,]
5. Yirüñ añduñ revân olduñ cinâne
Güzel tûb-i idî kadd-i hırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 151*). [güzel,]
6. Güzeller kıddi gibi hûb u ra'nâ
Çurulmuş säyesinde gün gibi taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 38*). [güzeller, -ler]

güzel: Sevgili, dilber, güzel kişi anlamında adlaşmış sıfat.

1. Derülüp güş iderlerdi **güzeller**
Halâyık her tarafdan anda enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 50*). [güzeller, -ler]

güzel: Estetik bir zevk, hoşlanma gibi duyguları uyandıran nitelik, hüsn.

1. Güzel düşün o tıfla iylese cā
Güzel zülfi gibi olurdu şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 79*). [güzel,]
2. Güzel düşün o tıfla iylese cā
Güzel zülfi gibi olurdu şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 80*). [güzel,]
3. Yire kıosa **güzel** düşünandan anı
İrerdi göge ağlayup figānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 83*). [güzel,]
4. Meger 'aşk ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün hazzı var idi **güzelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 74*). [güzelden, -den]
5. Güzellendükçe günden güne Leyli
Ziyāde oldu Kıays'uñ aña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 5*). [güzellendükçe, -len, -dük, -çe]
6. Güzel ğılmān u ter-duhter cevārī
Ziyāda ay ile ahterter varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [güzel,]
7. Güzel ğılmān u ter-duhter cevārī
Ziyāda ay ile ahterter varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [güzel,]
8. Tavāf u hacc u lebbeyk ü du'āya
Güzel dīnārī esterler üşerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 37*). [güzel,]
9. Güzel ter-sebz hōş bustān var idi
Yeşil hülle giyer her naħl şan hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 100*). [güzel,]
10. Dönüp andan eve 'azm iylediler
O rāzı şaklamadı ol **güzel** kıız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 167*). [güzel,]
11. Gümüş küh üzre altundan kemer-vār
Kařār ile katır üstür **güzel** at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 47*). [güzel,]
12. Günehsüz cān-ı hayvān incidesin
Güzel gözleri beñzer çeşm-i yāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 31*). [güzel,]

13. Güzel âdem gibi nâzûk ʔarab-nâk
Kara gözler ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 60*). [güzel,]
14. Çemen-efrûz u zibâ gerden-efrâz
Güzel boynuz gümüştenden mile beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 65*). [güzel,]
15. Anuñ-çün cân gibi gözden nihânem
Güzel âhûya beñzer çeşm-i mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 61*). [güzel,]
16. Alam geh bûşe nuql için gehî mey
Bu zibâ mâl-hûlyâ vü **güzel** rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 31*). [güzel,]

güzel: *Sevgili, dilber.*

1. ‘Arabda ‘Âmirî olan güzelden
Güzel olmaz muqarrerdür ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 184*). [güzel,]
2. ‘Arabda ‘Âmirî olan **güzelden**
Güzel olmaz muqarrerdür ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 183*). [güzelden, -den]
3. Vay aña kim yiledür i‘timâdı
Buña yil bû getirse ol **güzelden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 31*). [güzelden, -den]

güzellen: *Güzelleşmek.*

1. Ruḥ-ı Leylî **güzellenmiş** ziyâde
Dil-i Mecnûn yavuz gözden du‘âda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 31*). [güzellenmiş, -miş]

güzer-gâh: *Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.*

1. Güzer-gâhı miyân-ı ka‘r-ı vâdı
Nidâsı zikri dâ‘im Leylî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 40*). [güzer-gâhı, -ı]

güzeşt: *Geçme, geçiş, yol.*

1. Diyâr-ı yâre uğradı **güzeştî**
Geçerken yil gibi gördi o maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 8*). [güzeştî, -ı]

H

hâ: *Ha (ح), Arap alfabesinin altıncı harfi.*

1. Şaçınsuz **hâ** vü hâ harfeyni ey yâr
Olurlar boynuma çün ḥalka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [hâ,]

hâ: *Dikkati çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz, sakın.*

1. Her biri ḥasûdı güldürüp ağlatma **hâ** beni
Sultân-ı ‘aşkuñuñ ezeli pây-i taḥtiyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 6*). [hâ,]

hā: *Arapçadaki Hı harfî.*

1. Şaçınsuz hā vü **hā** harfeyni ey yār
Olurlar boynuma çün halka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [*hā,*]

habâb-ı bahr-ı cürmem: *Günah denizinin kabarcığı.*

1. Habâb-ı bahr-ı cürmem pür-hevâyem
O bahr üzre işüm âvâreliqdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 38*). [*habâb-ı bahr-ı cürmem, -em*]

habâb-ı eşk: *Gözyaşı kabarcığı.*

1. Habâb-ı eşk olur çeşümüme ey dōst
Çaçan sen zâhîr itseñ dūd-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 44*). [*habâb-ı eşk,*]

habbe: *En ufak şey, zerre.*

1. Baña **habbe** gerekmez cümlesin al
Görüp şād oldı ol ‘avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 38*). [*habbe,*]

habbetü’s-sevdâ: *Çörekotu // ben.*

1. Meger kim **habbetü’s-sevdâdur** ol hâl
Ki sevdâlar bitürür dilde fi’l-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 153*). [*habbetü’s-sevdâdur, -dur*]

haber: *Haber, bilgi.*

1. Ne deñlü kim **haber** âvâzelendi
O deñlü derdi Qays’uñ tâzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 35*). [*haber,*]
2. Ne deñlü kim **haber** bî-perde düşdi
O denlü Qays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 37*). [*haber,*]
3. O pîr âgâh olıcağ bu **haberden**
Tırup ile haber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 11*). [*haberden, -den*]
4. İrüp bu **haberden** pîr-i mazlûm
Tutuşdı nâr-ı ‘âra nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 19*). [*haberden, -den*]
5. ‘İlac iylerdi her rişine anuñ
Peder-i Mecnûn sevindi bu **haberden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 39*). [*haberden, -den*]
6. İyü yavuz **haber** tōldi cihâne
Yağup Leylî dilin bu ta’n u gaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 6*). [*haber,*]
7. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Haber gelse şabâdan ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 69*). [*haber,*]
8. İrer çün menziline tîr gibi
Ne hâşıl cân-ı Qays’a bu **haberden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 47*). [*haberden, -den*]
9. Didi ol kavme gördüğü **haberden**
Ki gördüm Qays’ı hâli teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 112*). [*haberden, -den*]

10. Getüren şuyı od ile giderdi
Bu resme arada odlu **haberler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 121*). [*haberler, -ler*]
11. Bu ğam-perver **haberden** bi-fer oldu
Didi ger mâni‘ olmağdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 172*). [*haberden, -den*]
12. Mübârek olsun ol İbnü’s-Selâm’e
Çün irdi bu **haber** İbn ü’s-Selâm’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 67*). [*haber,]*
13. Haber gönderdi gendü anda kaldı
Ki uş irdüm yanumca baħr-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 22*). [*haber,]*
14. Alup virmekde başı bi-diriguz
Dönüp bu tiz **haberle** ilçi çün tir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [*haberle, -le*]
15. Eşe şanduk başa gelür didiler
Ey ‘âkil i‘tibâr it bu **haberden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 23*). [*haberden, -den*]
16. Olup ser-geşte ğâfil her **haberden**
Yürür anuñ gibi Mecnûn-ı ‘Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 4*). [*haberden, -den*]
17. Bu erden incinür yok buña meyli
Perişân oldı gönli bu **haberden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 177*). [*haberden, -den*]
18. Ki ğayruñ mülkidür bu meyve-i şâh
Çün irdi bu **haber** İbnü’s-Selâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 37*). [*haber,]*
19. Çeküp tutdı zimâm-ı nâkasın saht
Haber virdi çağırdı ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 25*). [*haber,]*
20. Beni ‘afv iyle kim luğf ehlinin sen
Saña gerçek **haber** budur ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 93*). [*haber,]*
21. Kâtı şüride oldı ol **haberden**
Bu sevdâdan midâd-ı tâze ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 6*). [*haberden, -den*]
22. Nice yimişdür anı kelb-i hûn-h‘âr
Çü seğbân bu **haberden** oldı âĝâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 35*). [*haberden, -den*]
23. Dirin baña virürseñ söze destür
Eger ruğşat virürseñ söze **haber** al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 43*). [*haber,]*
24. Dönüp didi getür ortaya neñ var
Haber ehli haber yükin çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 47*). [*haber,]*
25. Dönüp didi getür ortaya neñ var
Haber ehli **haber** yükin çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 47*). [*haber,]*
26. Kimüñle seyr ider kanda mekâmı
Haber var ise andan sende zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 119*). [*haber,]*
27. Haber vir cânun için ey haber-dâr
Anuñ çün bu niyâzın iyledüm ğuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 120*). [*haber,]*
28. Eger virmezseñ uş gitdüm esen kal
Haberden ‘âşık oldı çün haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 45*). [*haberden, -den*]
29. Haberdür derd-mende haste cândan
Tâpuña ya‘nı ey dermânde haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 180*). [*haberdür, -dür*]
30. Sibâ‘uñ hâkimi vaşuñ muğā‘ı
Haberler var saña sinemde mestür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 41*). [*haberler, -ler*]
31. Dil-i pervânenen şem‘e **haberdür**
Ki ey Ka‘be cemâlüñ kible-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 18*). [*haberdür, -dür*]
32. O süsen ‘uğdesinden gel **haber** al
Didi hem aña di benden bu pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 118*). [*haber,]*

haber it: Haber vermek.

1. Kaçup mecnûn didi ‘âkil geçenler
Haber itdi irişdi Leylî‘ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 77*). [*haber it, -di*]

haber sor-: Haber almak.

1. O pîr āgāh olicağ bu haberden
Türup ile haber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 12*). [*haber sor-, -dı*]

haber virmek: Haber vermek il haberdar etmek.

1. Daği puhte degülsin bu hevâda
Nigârundan haber virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 135*). [*haber virmek, -te*]

haber-dâr: Haberli, haberi olan, bilgisi bulunan.

1. Saña ger lâmelif olursa pergâr
Olasın devr sırrından **haber-dâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 24*). [*haber-dâr,]*
2. Esîr ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen
Ne sen benden ne ben senden **haber-dâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [*haber-dâr,]*
3. Haber vir cânun için ey **haber-dâr**
Anuñ çün bu niyâzin iyledüm güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 120*). [*haber-dâr,]*
4. Hikâyet kıldı halka ol **haber-dâr**
Ki dünyâda olan aşk ile nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 82*). [*haber-dâr,]*
5. Gel inşâf it hâzırdu **haber-dâr**
Melâmet sengidür aşkuñ mihengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 26*). [*haber-dâr,]*

haber-dâr ol: Bilgi sahibi olmak.

1. Bilürdi ol da derd-i hicr-i yârı
Kim olur hâste derdinden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 125*). [*haber-dâr ol, -ur*]
2. Eger virmezseñ uş gitdüm esen kal
Haberden aşık oldı çün haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 45*). [*haber-dâr ol, -dı*]

haber-dâr ol-: Haberi olmak, öğrenmek.

1. Çü bu resme bahâne oldı bisyâr
Raķib ol hileden oldı haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 58*). [*haber-dâr ol-, -dı*]

habîb: Sevgili, mahbup.

1. Sen de baña tolaşmañ ey ardıma firāk
Zülf ü ruħından ayru düşelden **habîbüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*habîbüñ, -üñ*]
2. Sen de baña tolaşmasañ ey ejdehâ firāk
Zülf ü ruħından ayru düşelden **habîbümüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 3*). [*habîbümüñ, -üm, -üñ*]
3. Öter iñler kırı tanbûra döndi
Belâsı güş-mâli ol **habîbüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 11*). [*habîbüñ, -üñ*]
4. Yüzün görmez senüñ gibi **habîbüñ**
Yaraşurken saña ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 26*). [*habîbüñ, -üñ*]

5. Velî ma'nî yüzinden merhabâdur
Ne bildüñüz nedür kaçdı **habîbüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 43*). [*habîbüñ, -üñ*]
6. Kaçan iyler **habîbine** hilâfî
Şarup nâfe gibi tâ kim harîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 38*). [*habîbine, -in, -e*]
7. Katîl-i hançer-i 'aşk-ı şedîdem
Yönüm döndür lahidde ol **habîbe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 85*). [*habîbe, -e*]
8. Bil ey bî-çâre Leylî'nüñ **habîbi**
Geçürdükçe cihânda rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 98*). [*habîbi, -i*]

habîb: Hz. Muhammed.

1. Şefî'üm çün **habîbüñ** Muştafâ'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 76*). [*habîbüñ, -ün*]
2. Muhibler şeyhi Semnün hürmetiyçün
Ĥabîbüñ Muştafâ ĥaĥkı İlahî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 39*). [*habîbüñ, -üñ*]

habîbu'llah: Hz. Muhammed.

1. Ĥabîbu'llaha tâ kim ola merkebe
O şâha çünki esb oldı o ĥoş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 50*). [*habîbu'llaha, -a*]

habîse: Kötü, soysuz, alçak, fesat (kimse).

1. Ki künc-i gencüñi ŧolu zer iyler
Ĥabîsedür ki 'arz itse özüni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 147*). [*habîsedür, -dür*]

habs: Hapis.

1. Bu ĥâl ile o bânü-yı ĥişârî
Geçerdi **habs** ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 38*). [*habs,*]
2. Geçer **habs** ile her dem rüzgârüm
Ĥavâle başuma ĥavġâ-yı mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 62*). [*habs,*]
3. Ĥalaş olmaĥ dilersen muĥlişe kaç
Giriftâr olsa **habs**e merd-i 'âĥil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 153*). [*habs, -e*]
4. Ne var maĥbûs iseñ **habsında** anuñ
Yanar kerrübî bezminde çerâġuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 156*). [*habsında, -ında*]

habs-ı 'âlem: Dünya hapishanesi.

1. Yüzün gösterse ġüyâ ejdehâdur
İy ĥabş-ı 'âleme düşen ġözün aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 151*). [*habş-ı 'âlem, -e*]

habs-ı ĥargâh: Ev hapsi, büyük otaġda hapis kalmak.

1. Ne ĥavġâ-yı 'ases ne **habs-ı ĥargâh**
İder ġönlin murâdın bî-müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 8*). [*habs-ı ĥargâh,*]

habs-ı kafes: Kafes hapsi.

1. Uçur cân murğımı habs-ı kafesden
Leb-i deryâ dehân-ı ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 70*). [*habs-ı kafes, -den*]

habs-i teng: Dar hapis.

1. Benüm rûzum bu **habs-i teng** içinde
Mişalüñdür ol âb-ı zindegâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 190*). [*habs-i teng,]*

hâbt: Yanlış, hatâ.

1. Hünerde manzarı **hâbt** u hâfâdur
Dimiş ol kim dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 70*). [*hâbt,]*

hac: İslam'ın beş şartından biri olan ve zilhacce ayında Mekke-i mükerremde Ka'be'yi ziyaret ve tavaf etmeyi öngören ibadet.

1. Anı bilmez ki bâkî gence düşmiş
Dönüp **hacdan** göricek akırabâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 43*). [*hacdan, -dan*]
2. Diyüp lebbeyk hâci gibi **Hac'da**
O vecd ile ser-âğâz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 20*). [*hac'da, -da*]

hacâlet: Mahcubiyet, utanma.

1. Ola anda hâlel sende **hacâlet**
Çü biz da'vâ-yı nâm u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 160*). [*hacâlet,]*
2. Olur ol bād-ı gāvā-yı kıyâmet
Hacâlet añup itsen bir nefes âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 171*). [*hacâlet,]*

hacc: (Ar.) İslam'ın şartlarından biri, Hac.

1. Tavâf u **hacc** u lebbeyk ü du'âya
Güzel dînâri esterler üşerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 36*). [*hacc,]*

hâcet: Lazım, gereklilik.

1. Bu gelmekden bize dek noldu **hâcet**
Aña sa'y idelüm olduça tākāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*hâcet,]*
2. Bu gelmekden bize dek noldu **hâcet**
Aña sa'y idelüm olduça tākāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*hâcet,]*

hâcet degül: Gerekmez, ihtiyacı yoktur.

1. Cemālin iyledi nūrun ‘alā-nūr
Kızılca gül yüze hācet degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 69*). [*hācet degül, -dür*]
2. Dağı **hācet degül** ilhāh u ibrām
Cemālūñ hürrem olsun ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 84*). [*hācet degül,]*

hācet-gah: *İhtiyaçların, derdin giderildiği yer.*

1. ‘İlācıçün belā çekdi yitesi
Ne **hācet-gah** kodı ne bu mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 17*). [*hācet-gah,]*
2. Varalar Ka‘be’ye sa‘y-ı du‘āya
Ki **hācet-gāh** odur cümle du‘āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 25*). [*hācet-gāh,]*
3. Cihān hālkına **hācet-gāh** oldu
İlāhī ol iki pāk ü iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 202*). [*hācet-gāh,]*

hācet-geh: *İhtiyaçların, derdin giderildiği yer.*

1. İlüñ **hācet-gehidür** āsitānı
Cihān terkin başına tāc idinmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 20*). [*hācet-gehidür, -i, -dür*]
2. N’ola şeb-reh olursa her vilāyet
Kılıp **hācet-geh** ol hāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 193*). [*hācet-geh,]*

hacı: *Hacceden, hacı.*

1. Cemāl-i Leylī’ nūñ āvāresidür
Gönüldi **hācılar** sa‘y-ı şafāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 35*). [*hācılar, -lar*]
2. Diyüp lebbeyk **hācı** gibi Hāc’da
O vecd ile ser-āğāz itse Mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 20*). [*hācı,]*

hācib: *Karıcı.*

1. Anı da‘vet kılıp gönderdi **hācib**
Didi hācib varup zāhid katına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 14*). [*hācib,]*
2. Anı da‘vet kılıp gönderdi hācib
Didi **hācib** varup zāhid katına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 15*). [*hācib,]*
3. Ki budur günde bir kez cismüme küt
Didi **hācib** gurūrından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 21*). [*hācib,]*

hadd: *Sınır.*

1. Güli bī-ħaşr u **hadd** bustānı maħşūr
Bulınmaz bādiye anuñ mişālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 102*). [*hadd,]*
2. Anuñ-çün **haddi** yok bī-intihādur
Kara bahtum midur kim gāyeti yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14*). [*haddi, -i*]

hadden geç: *Haddini aşmak.*

1. Şavaş haddən geçüp şu baştan aşdı
‘Arab seyyidleri çün şîr-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 94*). [*hadden geç, -üp*]

hadd-i baġdād: Baġdad sınırı.

1. Diyār-ı Küfe’den tã **hadd-i Baġdād**
İl oġudu düġüne itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 97*). [*hadd-i baġdād,*]
2. Şavaşa cem‘ idüp her ceng erini
Medîne’den hemãn tã **hadd-i Baġdād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 55*). [*hadd-i baġdād,*]

hadeng: Ok.

1. Siper olur **hadeng** ü tîġa dilber
Anuñ kim her dem ola kãrî zãrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 138*). [*hadeng,*]

hadeng-i dilber: Sevgilinin oku.

1. Hadeng-i dilber aña armaġãndur
Çü dilber göndere ol armaġãnı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 148*). [*hadeng-i dilber,*]

hadeng-i tire: Karanlık ok.

1. Sözi dilde **hadeng-i tire** dönmiş
Ki bu gün ol delüye nakş geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 10*). [*hadeng-i tire,*]

hâdim: (Ar.) Hizmetçi.

1. İçinde sükkerîler rûġãniler
O gün ol bezme **hâdim** oldu Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 19*). [*hâdim,*]
2. Eger **hâdim** degülseñ kışşa ma‘lûm
Kişi maġbûbına çok hizmet iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 22*). [*hâdim,*]

hâdim ol: Hizmet eden, hizmetçi olmak.

1. Ki aña hâdim ola şãh-ı ġübãn
Buyurdu faġr-i ‘ãlem seyyidü’l-ķavm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 22*). [*hâdim ol, -a*]

hâdis: Yeni, taze.

1. Şebãb ehline şehvãnî marãzdur
Anuñ kim ġüsni **hâdis** dil-beridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 5*). [*hâdis,*]

hâdis-i bî-nevãyi: Çaresizlik sözleri.

1. Gezüp her cânibi itdi gedâyî
Zebânunda **hadîs-i bî-nevâyi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 22*). [*hadîs-i bî-nevâyi,*]

hadrâ-dimen: *Yeşillik süprüntüsü, ot.*

1. Ayağun tozu tâze armağandır
Tapun **hadrâ-dimen** ey Hızr-dâmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 207*). [*hadrâ-dimen,*]

hâdra-yı bustân: *Bostan yeşilliği.*

1. Cihânuñ bağı pür-berk ü nevâdur
Bu dem Hızra dönüp **hâdra-yı bustân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 53*). [*hâdra-yı bustân,*]

hâfiz-ı burc-ı şer'-i muhkem: *Şeriatın sağlam kalesinin koruyucusu.*

1. Ey hâkim-i kişver-i kıyâfet
Ve ey **hâfiz-ı burc-ı şer'-i muhkem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 13*). [*hâfiz-ı burc-ı şer'-i muhkem,*]

hâ'il: *Perde, engel.*

1. Yarasın yâr farkın itmeyüp fark
Ururken şabl gibi na'ra **hâ'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 111*). [*hâ'il,*]
2. Hâ'il olamaz bu'd-ı mekân rü'yet-i cânê (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 10*). [*hâ'il,*]
3. Ki cânım her zaman senden degül dūr
Ola çün vaşl-ı cismâniye **hâ'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 221*). [*hâ'il,*]

hâ'il: *Korkunç.*

1. Gelür bir nev-civân çün serv-i mevzûn
Çağırıldı ol sibâ'-ı vahşe **hâ'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 33*). [*hâ'il,*]

hâ'il ol: *Engel, perde olmak, örtmek.*

1. Vişâle hâ'il olmaz şüret-i beyn
Çü 'âşık çuta Ev-ednâda menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 38*). [*hâ'il ol, -maz*]
2. Raķib aña ne deñlü ola hâ'il
Beni mest ideli hüsnuñ hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 40*). [*hâ'il ol, -a*]
3. Selâm'a olmayalar tâ ki hâ'il
Selâm andan çü gördi bu kıyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 34*). [*hâ'il ol, -ma, -ya, -lar*]
4. Raķib-i dîve tâ kim ola hâ'il
Şarâb-ı büse ile kıldı bî-hüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 136*). [*hâ'il ol, -a*]

hak-: *Doğru, yerinde.*

1. Muṭavvaḳ şūfîler gibi kebüter
Bu efser ṭavḳ ile bayḳuşa **ḥaḳdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 53*). [*ḥaḳdur, -dur*]
2. Hemân Mecnûn'a iyeler ḥâṭırum meyl
O mecnûn adı bu Leylâ'ya **ḥaḳdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 89*). [*ḥaḳdur, -dur*]

ḥak: Toprak.

1. Beni de gendüyi de kıldı bed-nâm
‘Arab **ḥâkinde** tâ ki ḳalmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 107*). [*ḥâkinde, -i, -n, -de*]
2. Anuñ-çün ağlayup ṣaçdı aña **ḥâk**
O demde boynına cevherlü boğmaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 162*). [*ḥâk,]*
3. Ḳayurman **ḥâk** içinde ger olam **ḥâk**
Baña şimden girü riḥlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 16*). [*ḥâk,]*
4. Ki genci ḳor yılana kendü yir **ḥâḳ**
Yi genci ḳalmasun ḳalbünde tozı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [*ḥâḳ,]*
5. Yılana yaraşur çün **ḥâk** rûzî
Var ey serv ol çemende ṭutma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 66*). [*ḥâk,]*
6. Peder gürına dek ‘azm itdi püyân
Görüp ol **ḥâki** beñzi oldı topraḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 29*). [*ḥâki, -i*]
7. Başına **ḥâki** vü ḥâke başını
Esîr-i ‘aşḳ iken bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 34*). [*ḥâki, -i*]
8. O tozdan yüz çevüren başına **ḥâk**
Vücüdüm ḥâk-i ḡamdan döndi âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 74*). [*ḥâk,]*
9. İnüp ṭaḡdan giderdi nitekim seyl
Varup **ḥâk** üzre ḳordı rûy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*ḥâk,]*
10. Be-ma‘nî reng ü şüretten girizân
Ḳaçar **ḥâk** olmaḡa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 7*). [*ḥâk,]*
11. Tehî desti durur bir māl-dâruñ
Nice gül kim bitürür luṭf ile **ḥâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [*ḥâk,]*
12. Bunuñ **ḥâki** siyehdür âbî tîre
Bu bahruñ nef’inüñ yoḡdur şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 178*). [*ḥâki, -i*]
13. Yüz üzre **ḥâke** düşdi nitekim nür
Sürünü sürünü yüz üzre çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 78*). [*ḥâke, -e*]
14. Varup âḥîr mezâr-ı yâre gitdi
İraḳdan görüp ol **ḥâki** bu mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 77*). [*ḥâki, -i*]
15. İnüp ṭaḡdan giderdi nitekim seyl
Varup **ḥâk** üzre ḳordı rûy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 9*). [*ḥâk,]*
16. Biraz sâkin olurdu odi tâ ki
Öpüp ḳucup bu **ḥâki** ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 11*). [*ḥâki, -i*]
17. Senüñ ‘acizliḡına raḥmet ide
Dilüñ **ḥâk** it ki âḥîr olısar **ḥâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 95*). [*ḥâk,]*
18. Senüñ ‘acizliḡına raḥmet ide
Dilüñ **ḥâk** it ki âḥîr olısar **ḥâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 95*). [*ḥâk,]*
19. Müşerref ola senden gülşen ü bāḡ
Ayaḡ altında **ḥâk** ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 111*). [*ḥâk,]*
20. Olup yaşduḡla döşek ḥâre vü ḥâr
Yiri **ḥâk** ü ḡubâr u çehre ḥâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 17*). [*ḥâk,]*
21. Beden **ḥâke** ḳavuşdı ḡura ḳondi
Uçup cân bir cihândan bir cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 42*). [*ḥâke, -e*]
22. Başına ḥâki vü **ḥâke** başını
Esîr-i ‘aşḳ iken bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 34*). [*ḥâke, -e*]

23. Yidi bir dāne tut gibi anı **hāk**
Felek anuñ da dürdi defterini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [*hāk,]*

hak: Allah.

1. Ve ey zāt-ı medār-ı devr-i hōş-dem
Hāk didi şapuña ey muqaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 8*). [*hak,]*
2. Hudâ birdür Muhammed **Hāk** resüli
Bu mühr ol sine şandukına lâyıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 42*). [*hak,]*
3. Ki māl-ā-māl ola māl-ı hākāyıq
Bu mühri **Hāk** naşib itse zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 45*). [*hak,]*
4. İdüp ‘azm-i sarāy-ı Ümmühānī
Resülüllāha virdi **Hāk** selāmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 11*). [*hāk,]*
5. İşidüp Leylī āvāzın o zāruñ
Didi dervişsin saña **Hāk** vire yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 52*). [*hak,]*
6. Gel ey cān-ı peder ‘avn iste **Hāk’dan**
Çazı ‘aşk u hevâ harfin sabağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 67*). [*hak’dan, -’dan]*
7. Hāk itmiş anı vaşşiler turağı
Yili çün āh-ı serd-i mest-mendān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 50*). [*hak,]*
8. Baña olsun belāsı mūnis-i hāk
Beni çün toprağumdan haşr ide **Hāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 105*). [*hak,]*
9. Vücüdumdan hevāsın neşr ide **Hāk**
Belādür ‘āşika her zindegānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 106*). [*hak,]*
10. İder **Hāk’dan** bu yāy olmağı der-h’āst
Çaçan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 120*). [*hak’dan, -’dan]*
11. Bisāṭ-ı ‘izzetin bālāya şaldı
Sa‘ādet bābinuñ miftāhını **Hāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 73*). [*hak,]*
12. Yiri vīrāne halvet zikri **Hāk’dur**
Çün oldı yā Kerim evrād-ı kumrī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 54*). [*hak’dur,]*
13. Hāk ecrūñ vire Allah ‘aliyullah
Didi buñı atıldı nitekim tīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 110*). [*hak,]*
14. Bulup maşşūdumu anı yitürdüm
İrişsün Nevfel’e **Hāk’dan** murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 15*). [*hak’dan, -’dan]*
15. Du‘āsın **Hāk** kabül itdi ğaribūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 101*). [*hak,]*
16. Çamu **Hāk** emrine münkād u sākıt
Çamer kim dā’imā yarı güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 20*). [*hak,]*
17. Senūñ gibi şikeste beste idüm
‘İnāyet irdi **Hāk’dan** nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 137*). [*hak’dan, -dan]*
18. Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan
Anı **Hāk** hālka hüccet iylemişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 21*). [*hak,]*
19. Ki ol yāruñ sözine oldı kārīl
Odur kāmīl ki olsa **Hāk’dan** āğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 63*). [*hak’dan, -dan]*
20. Şanasın her biri lū’lū’-yi menşür
Sebīl itmiş **Hāk** anda selsebīli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 27*). [*hak,]*
21. Hudā aña ne itdüğün şorıldı
Didi Mecnūn baña **Hāk** rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 5*). [*hak,]*

hak: Toprak. II Mezar.

1. Bile çıkdı anuñla cān hümāsı
Çuçup ol bir nefesde dōst **hākin** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 37*). [*hākin, -in*]

hak: *Toprak II Zavallı, düşkün.*

1. Vücūdundan ola cānunda pervā
Yakup ‘aşk odı idelden beni **hāk** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 121*). [*hāk,]*

hak: *1. Toprak 2. teşmil. Dünya.*

1. Güneş gibi münevver oldı ‘ālem
Anuñ iksiri virdi **hāke** levni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 71*). [*hāke, -e*]

hak: *Doğru, yerinde.*

1. Bize bu hārf-i ta‘ne hoş şabağdur
Seni mektebden almağ bil ki **hāğdur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 78*). [*hāğdur, -dur*]
2. Hemān bārid demür döğmek mişāli
ilāhī **hāğlığun** Hāğğ’ı ilāhī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 25*). [*hāğlığun, -lık, -un*]
3. Eger aransa şahrā vü cibāli
İrem ol ravzaya dinse **hāk** ola (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 105*). [*hāk,]*
4. Eger şād olasın ol gāmdan ölür
Bu sözler toğru zen hāğkında **hāğdur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 75*). [*hāğdur, -dur*]
5. Velikin **hāk** budur Hāğğ’a ‘ayāndur
Yakın oldı cihāndan irtihālüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 154*). [*hāk,]*

hāk it: *Toprak etmek.*

1. Yıçup cümle bināsın hāk ider ol
Zebān-ı tevbe çün oldı şikeste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 14*). [*hāk it, -er*]

hāk ol-: *Toprak olmak, toprağa düşmek.*

1. Muḥāmmmed işiginde hāk olasın
Oda yansun aña hāk olmayan dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 72*). [*hāk ol-, -a, -sın*]

hāk ol-: *Toprak olmak, ezilmek, hor ve hakir durumda olmak.*

1. Muḥāmmmed işiginde hāk olasın
Oda yansun aña hāk olmayan dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 73*). [*hāk ol-, -ma, -(y)an*]

hāk ol: *Ölmek.*

1. Hevā-yı ‘aşkuñ ile virdi cāni
Bu gün kim öldi hāk oldı niğābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 103*). [*hāk ol, -dı*]

2. ayurman hak içinde ger olam hak
Baa Şimden girü rihlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 16*). [*hak ol, -am*]

hak söz: Doğru söz, gerçek söz.

1. Kim ola iyleye hak sözi tekzib
Harif anu çü bildi hırfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 178*). [*hak söz, -i*]

hake düş: Toprağa düşmek. İl ölmek.

1. odi pervânesin âvâre hayrân
Dirigâ hake düşdi tâze ter-gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 91*). [*hake düş, -di*]

hake vir: Toprağa vermek, yok etmek.

1. Ki hake virdi bu nakş u nigârı
Ki benden irmeyisersin murâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 28*). [*hake vir, -di*]

hake yüz sür: Toprağa (eŐięe) yüz sürmek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

1. omadı ‘âşıka tevbe naşühı
Sürüp hake yüzün ol ‘âşık-ı pak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 113*). [*hake yüz sür, -üp*]

hakı: Topraktan olan.

1. Olup yaşduqla döşek hare vü har
Yiri hak ü ğubâr u çehre **hakı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 17*). [*hakı,]*
2. Bu vech ile beyân iyler rivâyet
Ki ol **hakı** bisâet u seng bâliş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 3*). [*hakı,]*

hakı: Topraktakiler, yere ait olanlar. (İnsanlar).

1. Güneşsin yirde gögde yılduzu var
Niçün **hakiler** ile olasın yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 70*). [*hakiler, -ler*]

hakı: Toprak, yer.

1. Olupdur bÛy-ı zülfû yâdigârı
Şu süsen kim biter **hakinden** anu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 115*). [*hakinden, -n, -den*]

hak-i ‘arab: Arap toprakları.

1. Saa anu-çün itdüm ârzÛyı
Bulam hak-i ‘Arab’da âb-ı rÛyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 6*). [*hak-i ‘arab, -da*]

hāk-i dergāh: Eşiğin, huzurun toprağı.

1. Bu diyāra çün dönesin tütü-yi çeşm için
Bizlere öñünde olsun **hāk-i dergāh** ey şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 10*). [*hāk-i dergāh,]*

hāk-i gam: Gam toprağı.

1. O tozdan yüz çevüren başına hāk
Vücüdüm hāk-i gamdan döndi āba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 75*). [*hāk-i gam, -dan]*

hāk-i küy-ı dil-ber: Sevgilinin köyünün toprağı.

1. Koşub gül gibi sürdi pâyine rü
Ki hāk-i küy-ı dil-berden gelür bû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 122*). [*hāk-i küy-ı dil-ber, -den]*

hāk-i melāmet: Melamet, rezillik toprağı.

1. Ki ben baña ‘adüyam sen saña döst
Benüm tāt-ı serüm **hāk-i melāmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 93*). [*hāk-i melāmet,]*

hāk-i mezār: Mezar toprağı.

1. N’ola şeb-reh olursa her vilāyet
Kılup hācet-geh ol hāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 193*). [*hāk-i mezār, -ı]*
2. Ziyāret kılmağa hāk-i mezārüm
Benüm kâ’im-makāmum kıl o yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 88*). [*hāk-i mezār, -um]*
3. İrişüp sāye-vār oldı fütāde
Çuçuğ ağladı ol hāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 17*). [*hāk-i mezār, -ı]*

hāk-i nedāmet: Pişmanlık toprağı.

1. Şu dem kim olmaya destünde fırsat
Ne işi başuna **hāk-i nedāmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 36*). [*hāk-i nedāmet,]*

hāk-i pāy: Ayağının toprağı II sevgilinin mekanı.

1. Şāyed ki küyuña iledeydi şabā beni
Ger hāk-i pāyuña çarırsam gubār olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 3*). [*hāk-i pāy, -uñ, -a]*
2. Ki ol lahza ki cānum gide tenden
Nigārüm hāk-ı pāyi tütü-yāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 77*). [*hāk-ı pāy, -ı]*
3. Huzüründe geçe bu ‘ömr-i bākī
Ki ola secde-gāhum hāk-i pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 51*). [*hāk-i pāy, -uñ]*

hāk-i rāh: Ayak toprağı, tozu.

1. Yil aldı ya bir avuç hāk-i rāhuñ
Üzüldi gülşenüñden tut ki bir gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 46*). [*hāk-i rāh, -uñ*]

hāk-i ravza: *Cennet toprağı.*

1. Ki **hāk-i ravza** oldu cümle gül-gün
Türup süsen gibi kabr üzre miskin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 82*). [*hāk-i ravza,]*

hāk-i sebîle: *Yolunun toprağı.*

1. Yüz urup baş koyup **hāk-i sebîle**
İdüp feryād dād isterler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 60*). [*hāk-i sebîle,]*

hakı-çün: *Hakkı için, hürmetine.*

1. Bu yolda yok saña ta'n u melâmet
İlâhî cümle 'âşıklar **hakı-çün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 31*). [*hakı-çün,]*
2. Muhabbet ehli şâdıklar **hakı-çün**
Şeherde gözden akan yaşlar için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 32*). [*hakı-çün,]*

hakikat: *Doğru olan, asıl.*

1. Hakikatde velî nûrun 'alâ-nûr
Müfesser çün duhân-ı âh-ı 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 4*). [*hakikatde, -de*]
2. Belî 'aşk ile pürdür cümle eşyâ
Hakikat 'aşkıdır maqbül-i Mevlâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 12*). [*hakikat,]*
3. Hakikat cümle varum ol yañadur
Çün ol cānibdedür dīdār-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 156*). [*hakikat,]*
4. Muqābil olmaya çün mihr-i hāver
Benüm hālüm o noqtadur **hakikat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 195*). [*hakikat,]*
5. Hakikat hikmetiyle gönli tölmiş
Geçüp ālāyış-ı şüret-peresti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 14*). [*hakikat,]*
6. Yolında şābit oldu çekdi zaħmet
Hakikat 'aşkıma da'vā idenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 9*). [*hakikat,]*

hakikat ka'besi: *Hakikat Kabe'si.*

1. Zihî şubh u zihî matla' zihî nūr
Hakikat Ka'besi ol kalb-i ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 8*). [*hakikat ka'besi,]*

hakiki: *Doğru olan, asıl.*

1. Mecāzisi ki 'aşkuñ kañtaradur
Hakiki olsa ā'lā manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 10*). [*hakiki,]*

hâkim: Hükmeden, buyruğunu yürüten, hâkimiyet kurmuş olan, egemen.

1. Sibâ'ın **hâkimi** vaşşuñ muţâ'ı
Haberler var saña sinemde mestür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 40*). [*hâkimi, -i*]
2. Delürdi öldürün şâh u vezîri
Ol il kim **hâkimi** dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 11*). [*hâkimi, -i*]

hâkim-i kişver-i kıyâfet: Anlayış ülkesinin hakimi, şahı.

1. Ey **hâkim-i kişver-i kıyâfet**
Ve ey hâfiz-ı burc-ı şer'-i muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 12*). [*hâkim-i kişver-i kıyâfet,]*

hakîr: İtibarsız, değersiz, adi, bayağı.

1. Yücum küh-ı mu'azzam ben **hâkîrem**
Bu za'file yolında iyilesem hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 22*). [*hâkîrem, -em*]
2. Tül oldum bencileyin bu **hâkîre**
Rizâsiyle esîr olup bu âzâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 24*). [*hâkîre, -e*]
3. Buluşmayınca geçme ben **hâkîre**
Yazam ahvâli bağrum pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 152*). [*hâkîre, -e*]

hakıyçün: Hakki için, hürmetine.

1. Ulühiyyet ululuğına evvel
Resül'ün hem risâlâtı **hakıyçün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 131*). [*hakıyçün,]*
2. Kelâmu'llah'un âyâtı **hakıyçün**
Ki itmeye dirîğ ü çekmeye bîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 132*). [*hakıyçün,]*

hakk: Hak.

1. Gül it nârın Halîlün **hakkı** câne
Beden müşkine bârü çek lahdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 66*). [*hakkı, -ı*]

hakk: Allah.

1. Hemân bârid demür döğmek mişâli
İlâhî haklığın **Hakk'ı** ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 25*). [*hakk'ı, -ı*]
2. Velîkin hak budur **Hakk'a** 'ayândur
Yakın oldu cihândan irtihâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 154*). [*hakk'a, -'a*]
3. Kılur seg **Hakk'a** hizmet kılmaduñ sen
Segün şulhı olur bir üstühvâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 62*). [*hakk'a, -'a*]

hakk: (Ar.) Bir şeye ilişkin,üzerine.

1. Ğarazsuz görmediler hiç vefâsın
Nisâ **hakkında** Sultânü'n-nebiyyîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 63*). [*hakkında, -i, -n, -da*]
2. Eger şād olasın ol ğamdan ölür
Bu sözler toĝru zen **hakkında** hâkdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 75*). [*hakkında, -i, -n, -da*]
3. Gice konuĝudur geh geh katumda
Meşel iden konuĝ **hakkında** hōş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 27*). [*hakkında, -i, -n, -da*]

hakk: *Birine veya bir Şeye ait olan hisse, pay.*

1. Muhibler Şeyhi Semnûn hürmetiyçün
Ğabibûn Muştafâ **hakkı** ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 39*). [*hakkı, -i*]
2. Cemî'-i enbiyâ **hakkı** ilâhî
Bize ol 'aşkuñı iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 40*). [*hakkı, -i*]

hakk: *Verilmiş emekten doğan manevi yetki.*

1. Kılına degmemişler bu 'aceb sır
Civân **hakkın** bilüp seĝbân-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 43*). [*hakkın, -ın*]

hakk: *Doĝru, layık.*

1. Zihî aşşı zihî **hakkıyla** bāzâr
Serâb olursa ger 'ahdüñ Şarâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 114*). [*hakkıyla, -i, -(y)le*]

hakk: *Kazıma, oyma.*

1. Birisi naĝş-ı Leylî biri Mecnûn
Varaĝdan Leylî'nüñ resmin kılup **hakk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 49*). [*hakk,]*

hakk iyle-: *Kazımak.*

1. Ğodı bu ta'ını düşdi ĝalbine Şekk
Yakîn ĝarfin gönülden iyledi hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 10*). [*hakk iyle-, -di*]

hakkâk: *Ar. Taş ve maden kazıyan sanatkâr.*

1. El ura çün güher gencine **hakkâk**
Güher delmekde herĝiz ide bi-bâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 93*). [*hakkâk,]*

hakk-ı mecnûn: *Mecnun'un hakkı.*

1. Ğuŝûŝâ ĝaĝĝ-ı Mecnûn'a vefâsı
Her ay aña libâsı vü ta'âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 10*). [*ĝaĝĝ-ı mecnûn, -a*]

hak-ı nân: Vefa borcu.

1. Bu sözden şaha virdi h'âb-ı hargüş
Seg ü segbân çü bildi hak-ı nâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 45*). [*hak-ı nân, -i*]

hâl-: Bedende olan siyah nokta, ben.

1. Gönilerdi seni andan da hânım
Siyeh **hâlün** ki gözümde güm oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 57*). [*hâlün, -(ü)ñ*]
2. Vücüdüm cev cev oldu hem-çü **hâlün**
Elünden bâde şun ey yâr-ı sâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 56*). [*hâlün, -(ü)ñ*]
3. Olur boynuma sünbül rişte-i dâm
Çü hâlî ola **hâlingen** anuñ bæg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 97*). [*hâlingen, -i, -nden*]
4. Meyl iyledi gendüm-i behište
Yüzünde çü gördi **hâlün** Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 30*). [*hâlün, -ün*]
5. Cemâl-i kevine virdi zülf ü **hâlî**
Siyeh gerçi nitekim kâkül-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 2*). [*hâlî, -i*]
6. Meger kim habbetü's-sevdâdur ol **hâl**
Ki sevdâlar bitürür dilde fi'l-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 153*). [*hâl,]*
7. Ruhi devrinde **hâlî** hayli hoşdur
Haremde beslenür tıfl-ı Habeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 159*). [*hâlî, -i*]
8. Olur üç noқта-i şâ câna üç dâğ
Siyeh **hâlün** olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 18*). [*hâlün, -ün, -süz*]
9. Olur **hâlün** olsa noқта-i zâl
Ser-i mâr üzre şan noқта-i hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 25*). [*hâlün, -ün, -süz*]
10. Bu şüret üzre düzdi zülf ü **hâlin**
Ki ol günde ki seyrân itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [*hâlin, -in*]
11. Şeker şîrin-zebân ise şekersin
Cebînüñ **hâlî** sultân-ı Habeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 117*). [*hâlî, -i*]
12. Şekerden dür şaçar şîrin dehendür
Ruhında zülf ü **hâlî** cim-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 57*). [*hâlî, -i*]

hâl: Annenin erkek kardeşi, dayı.

1. Tapunuñ aşk içinde nâşırıyem
Egerçi **hâlünam** ben haste rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 25*). [*hâlünam, -uñ, -am*]

hâl: Bir şeyin içinde bulunduğu şartların ve niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

1. Nevâ vü ni'met olur mı 'aceb bu **hâle** yiter
Raķib havfı ile zâ'il itmezem gamumu (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*hâle, -e*]
2. Ayrılmaz oldu saña bu **hâl** ziyân mıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 10*). [*hâl,]*
3. Şerh iylemege **hâlî** tolaşmaz zebân gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 10*). [*hâlî, -i*]
4. Kim söylemege **hâlini** evvel dehân gerek
Da'vâ-yı aşk itme ço gavğâyı 'andelib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 6*). [*hâlini, -in, -i*]
5. O yol sâliklerinin nola **hâlî**
Ki 'aqlı ola pâyinün 'ıķâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 79*). [*hâlî, -i*]

6. Velî bilmem n'olur âhirde **hâli**
Benüm boynuma yükletdüñ o bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 22*). [*hâli, -i*]
7. Bularuñ **hâli** taldı kıyl u kâle
Sünü sığmadı cehd ile çuvâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 31*). [*hâli, -i*]
8. Bu **hâl** ile o bânü-yı hişârî
Geçerdi hâbs ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 37*). [*hâl,]*
9. Bu **hâle** lâlenüñ göyündi özi
Tolup nergislerüñ yaş ile gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 23*). [*hâle, -e*]
10. Belâ-yı firât olsa câna gâlib
Gazel aydurdı **hâline** münâsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 48*). [*hâline, -i, -ne*]
11. Bu **hâl** ile geçerdi rüzgârî
Fırâk-ı Leylî'de leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 77*). [*hâl,]*
12. Peder-i Mecnûn bu müşkil **hâle** nâ-gâh
İşidüp il dilinden oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 3*). [*hâle, -e*]
13. Teb-i gâmdan şolup tâze nihâli
Harâb olmış harâbat içre **hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 26*). [*hâli, -i*]
14. Ne yüzüñ **hâlidür** sineñde dâğun
Kimüñ sevdâsı taldurdı dimâğun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 41*). [*hâlidür, -i, -dür*]
15. Ki ey cân-ı peder ne oldı **hâlün**
Düşüñ midür bu miñnet ya hayâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 37*). [*hâlün, -ün*]
16. Bilürsin bellü hâlüm saña cümle
Ki düşmedüm bu **hâle** gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 8*). [*hâle, -e*]
17. Bilürsin bellü **hâlüm** saña cümle
Ki düşmedüm bu hâle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 7*). [*hâlüm, -üm*]
18. Bu anı gördi beñzi lâle oldı
Bunı ol gördi **hâli** nâle oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 22*). [*hâli, -i*]
19. 'Adâvet **hâli** olsa dilde gâlib
Meşâlib görünür cümle menâkib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 163*). [*hâli, -i*]
20. Qamu tâlibde Mecnûn'un mişâli
Velî Mecnûn'un artık kalbi **hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*hâli, -i*]
21. Bu **hâli** güş idüp mahremlerinden
Yüregi tasalandı gamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [*hâli, -i*]
22. Dili **hâli** gibi oldı perişân
Yüregi goncesine taldı çün kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 2*). [*hâli, -i*]
23. Dir idi **hâlin** añup iyleyüp âh
'Aceb âvâre düşdüm hânümândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 20*). [*hâlin, -in*]
24. Perişân **hâli** mâl u rahtı gibi
Yatur yay ıssısında yâya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 100*). [*hâli, -i*]
25. Didi ol kavme gördüğü haberden
Ki gördüm Qays'ı **hâli** teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 113*). [*hâli, -i*]
26. Velî **hâli** harâb u derdi ma'mür
Qararmaqdan ütülmiş ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 116*). [*hâli, -i*]
27. Qabûl it 'özümi kim 'özü-ñ'âhem
Nazar iyle sebep şorma bu **hâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 7*). [*hâle, -e*]
28. Bu **hâli** iyle Takdir'e havâle
Siyeh rüyem fütâde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 8*). [*hâli, -i*]
29. Belâ oldı ol iki mübtelâya
Bular bir yıl esir olup bu **hâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 133*). [*hâle, -e*]
30. Ya görmüş kimseden **hâlin** şoraydı
Velî qorqardı ta'nından raqibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 54*). [*hâlin, -i, -n*]
31. Şorarken **hâlin** ol gül 'andelibüñ
İşitmesün diyü ağıâr-ı bed-h'âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 56*). [*hâlin, -i, -n*]

32. Yoğ idi sāyesinden toğrı yārı
Gice ağlasa **hālın** sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 77*). [*hālın, -i(n)*]
33. Öürse kimseye **hālın** dimezdi
Yatup vîrandâ ol keklik çü bayküş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 84*). [*hālın, -i(n)*]
34. İde ol derd-mend āvāre āhı
İde bülbüllere **hālın** hikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 93*). [*hālın, -in*]
35. Geçer bu **hāl** ile leyl ü nehārı
Müsāfirler gelürler bu diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 36*). [*hāl,]*
36. Olur ol da be-‘aşk-ı la‘l-i Leylî
Çü Nevfel kıldı Mecnûn **hālını** güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 43*). [*hālını, -i, -n, -i*]
37. Dilinden zevk-ı ma‘nâ güş iderdi
Bu **hāl** ile geçürüp rûzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 25*). [*hāl,]*
38. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu **hālî** ol teftîş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 159*). [*hālî, -i*]
39. Ne hâcet dökesez niş ile kanı
Miyāncı çünki işlâh itdi **hālî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 31*). [*hālî, -i*]
40. Şusuzlıqdan varur **hālî** hārāba
Yile söykenme vü şuya ŧayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 174*). [*hālî, -i*]
41. Ki **hālın** ağlamaya aña tekrār
Giderken iyleyüp efgān u āh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 12*). [*hālın, -i, -n*]
42. Niçün olduñ siyeh bāl u siyeh **hāl**
Menem mâtemde ammâ sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40*). [*hāl,]*
43. Dibinde havz u ravza hüb **hālî**
Felek havzı mişālinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 14*). [*hālî, -i*]
44. Gelüp **hālūme** itmezdüñ nazāre
İdicek dūd-ı āhum gibi pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 54*). [*hālūme, -üm, -e*]
45. Kararmış gönlinüñ hem-hālî gördi
Didi **hālūñ** ferāğ u menzilün bāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 35*). [*hālūñ, -üñ*]
46. Muqābil olmaya çün mihr-i hāver
Benüm **hālüm** o noqtadur hākiqat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 195*). [*hālüm, -üm*]
47. Anuñ hükminde oldı cümle **hālî**
Şu deñlü iyledi işsāmı vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 16*). [*hālî, -i*]
48. Dilüm yok ‘arz ide **hālūmi** saña
ŧıtalum başdan ayağa cefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 102*). [*hālūmi, -üm, -i*]
49. Sebeb olma ŧayanmağa ayağı
Gücüm yitdükce itdüm **hālî** i‘lām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 83*). [*hālî, -i*]
50. Olubdur burc-ı hāsum pāsbānı
Eger **hālüm** disem bir rāz-dāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 67*). [*hālüm, -üm*]
51. Raķīb-i serd o **hāle** oldı āgāh
Alup def‘i ele şemşir-i ‘üryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 76*). [*hāle, -e*]
52. İrişdi cilve-gāh-ı yāre derhāl
Didi Leylî görüp anda bu **hālî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 63*). [*hālî, -i*]
53. İrüp saña nice bir yara sîne
Cihān kim mazīdür ma‘nide **hālî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 91*). [*hālî, -i*]
54. ‘Arab **hālın** bu resme iyledi yād
Ki Mecnûn’uñ atası pîr-i miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 2*). [*hālın, -i(n)*]
55. Za‘if olmuş durur gāyetde **hālüm**
Cihān dürdi benüm de defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 156*). [*hālüm, -üm*]
56. Açup ‘ibret gözün bu **hālūme** baķ
Beni dā‘im du‘ādan yād idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 168*). [*hālūme, -üm, -e*]
57. Belâ vü miñnetüñ oranı vardur
Hemān it gibi **hālūñ** meskenün yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 139*). [*hālūñ, -üñ*]
58. Ben ocağam yanaram **hālūme** baķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 60*). [*hālūme, -üm, -e*]

59. İşinden odi eşinden ayurdi
Cihān kim **hāli** her dem hīle vü rīv (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [*hāli, -i*]
60. Seni segden ne hoş urtarmış Allah
Didi kim uęramadın ben bu **hāle** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 61, Mısra 53*). [*hāle, -e*]
61. Seg oldum apuna bu **hāle** yitdüm
İte atduñ etümle üstüñ vānum (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 61, Mısra 58*). [*hāle, -e*]
62. Bir iki beyt okudum iyledi gūř
Münāsib olduęı-çün **hāle** ebyāt (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 139*). [*hāle, -e*]
63. Ki bensüz **hāli** ol yāruñ nicedür
Ne yir ne içer nice geçer zemānı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 116*). [*hāli, -i*]
64. Dönüp **hālin** beyān itmiş mufaşşal
Dimiř bu nāme kim yazıldı andan (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 178*). [*hālin, -in*]
65. Gözetmez **hālin** ol göz kim avidür
Zamān ün göstere bārid řemā'il (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 226*). [*hālin, -i, -n*]
66. Adın teftiş idüp **hālini** şordum
řeker tengini açup ol řeker-bār (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 84*). [*hālini, -i, -(n)i*]
67. Ne **hālüm** yanmağa bir ehl-i **hālüm**
uru yapraęa döndi cism ü cānum (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 108*). [*hālüm, -üm*]
68. Atañ derdini itdi nevha da yād
Senüñ bu ğurbetüñ **hālün** añup hem (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 145*). [*hālün, -ün*]
69. Göñül derdin dimişsin ey şabibi
Bilürsin hāste **hālin** diñle ey dōst (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 64, Mısra 35*). [*hālin, -in*]
70. Uvatdı urdı Mecnūn' un çanaęın
Bu **hāle** hāste Mecnūn key sevindi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 65, Mısra 33*). [*hāle, -e*]
71. Aña hem māderinüñ şordı hālin
Didi **hāli** nedür ol derd-mendüñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 33*). [*hāli, -i*]
72. Bulan bu genci bī-renc ü 'anādur
O meclisde ki Mecnūn gördi **hālin** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 31*). [*hālin, -i(n)*]
73. Aña hem māderinüñ şordı **hālin**
Didi hāli nedür ol derd-mendüñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 32*). [*hālin, -i(n)*]
74. Gözüñi a cihānuñ **hāline** bağ
Vuħuřuñ hem řuyūruñ var mekānı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 66*). [*hāline, -i, -n, -e*]
75. Fülān me'vāda hāzır iyle **hāli**
Baña gel ben de varam ol maęāma (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 64*). [*hāli, -i*]
76. Ki ey şehr-i belā iklīm-i miħnet
Hemiře bu cihān bir **hāle** almaz (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 129*). [*hāle, -e*]
77. Eger **hālin** bileydi utanurdı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 71, Mısra 30*). [*hālin, -in*]
78. Degül çün **hāli** hāline muvāfię
Cihān ol dem hārāb olur muħaęęaę (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 72, Mısra 26*). [*hāli, -i*]
79. Degül çün hāli **hāline** muvāfię
Cihān ol dem hārāb olur muħaęęaę (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 72, Mısra 26*). [*hāline, -i, -n, -e, -*]
80. Dikenden almağa ol tāze verdi
Zebūn idi veli bu yolda **hāli** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 51*). [*hāli, -i*]
81. Ğanī fehmiylemez muħtā **hālin**
Ne bilsün süziři bi-dāę olan dil (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 92*). [*hālin, -i(n)*]
82. Gün iken bağladı şekl-i hilāli
Olup Leyli anuñ **hālinden** āęāh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 79*). [*hālinden, -i, -(n)den*]
83. Okıdup **hālini** şorardı geh gāh
Çün oldı kendünüñ hem-derd ü hāli (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 80*). [*hālini, -i, -n, -i*]
84. řoruřurlar idi bu resme **hāli** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 75, Mısra 22*). [*hāli, -i*]
85. Binüp sürdi revān Zeyd ol gün atı
Cān atup cānib-i Mecnūn'a **hāli** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 76, Mısra 15*). [*hāli, -i*]

86. Vuḥūşile gehi āvāre oldı
Düşüp bir niçe gün bu resme **hāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*hāle, -e*]
87. Biraz sâkin olurdu odı tâ ki
Öpüp koçup o **hâli** bu vefādār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*hâli, -i*]
88. Gören bu **hâli** düşdi ihtiyāta
Nice âdem gelüp ol ictimā‘a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 96*). [*hâli, -i*]
89. Zebân-ı hâlidür ol mürde cânuñ
Bilem dirseñ nedür göñlindeki **hâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 117*). [*hâl,]*
90. Güle göz şîşesinden saçdı âbı
Görüp ya‘nî bu **hâlin** rikḳat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 63*). [*hâlin, -i(n)*]
91. Ki hem üftāde hem pür-tāb çün berḳ
Yatup bu **hâl** ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 43*). [*hâl,]*
92. Nedür şimdi bu laḥd içinde **hâlûñ**
Ne cem‘ûñ şem‘idür cemâlûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 110*). [*hâlûñ, -ûñ*]
93. Vuḥūş ile gehî āvāre oldı
Düşüp bir nice gün bu resme **hāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 17*). [*hāle, -e*]
94. Cihāna ‘ibret itmiş şüretini
Bu **hāle** muṭṭalî‘ olup biliş yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 191*). [*hāle, -e*]
95. Gelüp şihḥat bulurdu anda rencūr
Bu **hāle** çünki ḥalḳ āgāḥ oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 201*). [*hāle, -e*]
96. Ki nice oldı ḥâl-i Leylî Mecnûn
Firāḳ idi olaruñ bunda **hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 13*). [*hâli, -i*]

hâl: Davranış, tutum, tavır.

1. Kemāl ü **hâl** ile maḳbûl-i âdem
‘Azîz oldıġı-çün ilde selāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 18*). [*hâl,]*

hâl sor: Bir kimseye “nasılsınız, ne durumdasınız” sorusu yöneltmek.

1. Ki bilmez âsumāndan rîsmānı
Şorup ḥâlin o şahş itdi ḥitābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 107*). [*hâl sor, -up*]

hâl sor: Hal hatır sormak.

1. Yimekten uyḥudan itmişdi ḥâlî
Velî miskîn Selām‘uñ şorma ḥâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 205*). [*hâl sor, -ma*]
2. Hemān şormaġa ḥâlin ḳānî‘ idi
Revān idüp şekerden ḫatlu balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 20*). [*hâl sor, -ma, -ġa*]

ḥalās: Kurtulma, kurtuluş.

1. Bulalar rûz-ı şiddetden **ḥalāşı**
Ridāsı perde-i sırr-ı ḫaḳîḳat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 28*). [*ḥalāşı, -ı*]
2. Ölürsen istemez andan **ḥalāşı**
Deġül ‘aşḳ ol ki cismānî ġarāzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 2*). [*ḥalāşı, -ı*]
3. Dileye ‘aşḳ-ı Leylî‘den **ḥalāşı**
O ḥûd başın açup ‘aşḳın dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 50*). [*ḥalāşı, -ı*]

4. Ki itlerden nice buldı **ḥalāşı**
Müvekkil gönderüp ol bî-günâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 48*). [*ḥalāşı, -ı*]
5. Ḥalāşından ne aşşı ıleye cehd
Kişi kendülügiyle oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 90*). [*ḥalāşından, -ı, -n, -dan*]

ḥalās bul: *Bir yerden, bir şeyden kurtulma, kurtuluş.*

1. Bulasın tâ ki düşmeden ḥalāşı
Demür yürekli olsa yolda yoldaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 100*). [*ḥalāş bul, -a, -sın*]

ḥalās it: *Kurtarmak.*

1. Belâ-yı ‘aşk-ı Leylî’den **ḥalāş it**
Çü ‘aşkuñ adını Mecnûn işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 56*). [*ḥalāş it,]*
2. Yüzin düşer yire çün mâr-ı bî-pây
Ḥalāş itmezdi segden cānı dilkü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 83*). [*ḥalāş it, -mez, -di*]
3. Tuzakdan bir iki miskini **ḥalāş it**
Elüñ çek cānverden cānı vârdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 24*). [*ḥalāş it,]*
4. Ḥalāş itdi belâ-yı ân u inden
Mekânın kodı murğ-ı lâ-mekânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 36*). [*ḥalāş it, -di*]
5. Ḥalāş itdiler ol miskîn civânı
Ta‘accüb itdi şâh ol merd-i ḥâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 46*). [*ḥalāş it, -di, -ler*]
6. Ḥalāş itdi belâdan ḥaste cānı
Dem ola kim olasın sen de ḥāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 138*). [*ḥalāş it, -di*]

ḥalās ol: *Kurtulmak.*

1. Kemendinden ḥalāş olmazdı şaydı
Gör ol âhü-yı çeşm-i nâfe-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 28*). [*ḥalāş ol, -maz, -dı*]
2. Ḥalāş oldu cihân endişesinden
Dil uzatmış süñü gūyâ ki efî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 64*). [*ḥalāş ol, -dı*]
3. Gözüñ âyine-i çeşm-î ḥumârı
Ḥalāş olup tuzakdan dest ü pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 57*). [*ḥalāş ol, -up*]
4. Ḥalāş olur idün şeh hizmetinden
Ḥanâ‘at genc ü ḳānî‘ pādîşâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 28*). [*ḥalāş ol, -ur*]
5. Ḥalāş olmak dilersen muḥlişe kaç
Giriftâr olsa ḥabse merd-i ‘âḳil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 152*). [*ḥalāş ol, -mak*]
6. Ḥalāş olup cihân işkencesinden
Ḥanı bir ejdehâ-yı âteşin-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 46*). [*ḥalāş ol-, -up*]

ḥalât: *Hâller, durumlar.*

1. Ol ehl-i ḥâle virdi vecd ü **ḥalât**
Teni ditrer hemân yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 140*). [*ḥalât,]*

ḥalâyk: *Cariyeler, hizmetçiler.*

1. Derülüp güş iderlerdi güzeller
Ḥalāyık her ʔarafdan anda enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 51*). [*ḥalāyık,]*

ḥāl-dāş ol: *Aynı halde olmak, karşındakinin halinden anlamak.*

1. Ḥorôsun beyza ile ne işi var
Baña ʔardaş odur kim ola ḥāl-dāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 191*). [*ḥāl-dāş ol, -a]*

ḥalef: *Sonradan gelen ve birinin yerine geçen kimse, evlat.*

1. Ḥalife-vār egerçi nâmi meşhûr
Ḥalefsuzlıkda ammâ şem^c-i bî-nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 14*). [*ḥalefsuzlıkda, -suz, -lık, -da]*
2. Ki şoñında senüñ gibi **ḥalefdür**
Atañdan şağ iken kim dür olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 14*). [*ḥalefdür, -dür]*

ḥalel: *Bozukluk, eksik, kusur.*

1. Bu miskîn ümmete vaqf iylemişdür
Ḥalelden hıfz için dâ'im o dâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 57*). [*ḥalelden, -den]*
2. Ola anda **ḥalel** sende ḥacâlet
Çü biz da'vâ-yı nâm u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 160*). [*ḥalel,]*
3. Ḥarâb olmağa yüz ʔutdı **ḥalelden**
Diridüñ saña ğam irse irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 60*). [*ḥalelden, -den]*
4. Baña irdi **ḥalel** sen pây-dâr ol
Çapumu yapma zinhâr ocağum yağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 166*). [*ḥalel,]*

ḥâlet: *Durum, hâl, keyfiyet.*

1. Peder bu **ḥâlet** ile görüp anı
Gözinden yaş yerine dökdi ʔanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 57*). [*ḥâlet,]*
2. Degül 'âriflere maḥfî bu **ḥâlet**
Ezeldendür 'adâvet hem şadâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 159*). [*ḥâlet,]*
3. İderdi bâķisin vaḥşe ḥavâle
Bu **ḥâletde** geçerdî yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 83*). [*ḥâletde, -de]*
4. Bu **ḥâlet** üzre geçdi yek şeb ü rüz
Sa'âdet şubḥi çünkim rüşen oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 28*). [*ḥâlet,]*
5. Geçer ğam çekmedin ʔutar kenâre
Bu **ḥâlet** ki âleti 'aşk u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [*ḥâlet,]*
6. ʔaşı miḥnet içi zevk u şafâdur
Bu **ḥâletden** niçün idem şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 169*). [*ḥâletden, -den]*
7. Aña âb ile âteş içre menzil
Bu **ḥâletde** olup âvâre gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 75*). [*ḥâletde, -de]*
8. Dil ü cân 'âleminde ʔurdı taḥtî
Yatup ol **ḥâlet** üzre ʔaldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [*ḥâlet,]*
9. Gemürmezdi varup anuñ ʔafâsın
Bu **ḥâlet** üzre çünkim geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [*ḥâlet,]*

hālet-engiz: *Keyfiyeti bozan; insanı çeşitli durumlara sokan hâl.*

1. İşide bir nefes şirin makālün
Gazeller okıyasın **hālet-engiz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 95*). [*hālet-engiz,*]

halhâl: *Ayak bileziği.*

1. Belâ vü zaḥmet idi şanki yāre
Muraşşa‘ heykel ü altünlu **halhâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 167*). [*halhâl,*]

hâli: *Boş, her şeyden arınmış.*

1. O dil kim ‘aşk odından ola **hâli**
Ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [*hâli,*]
2. Qalender-meşreb ü levbâli ‘aşık
Belâdan pür şafâdan **hâli** ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [*hâli,*]
3. Qamu t̄alibde Mecnûn’un mişâli
Velî Mecnûn’un artık qalbi **hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*hâli,*]
4. Qalender-meşreb ü lâubâli ‘aşık
Belâdan pür şafâdan **hâli** ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [*hâli,*]
5. Şafâ-yı Leylî’yi sevdâ-yı ‘aşkı
Bu gavğâdan serüm **hâli** gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 69*). [*hâli,*]
6. Ki mihr ile nazâr idem ol aya
Baña da‘vet idicek anı **hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 63*). [*hâli,*]
7. Ki iyleyem seniñle i‘tinâkı
Zemân ola gıce **hâli** vü rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 25*). [*hâli,*]
8. Tehî sine tehi hücre tehi dest
İçi **hâli** hemân qalbinde yek dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 73*). [*hâli,*]
9. Anuñla yanışurdu bulsa **hâli**
Biri nây olup efgânda biri çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 82*). [*hâli,*]

hâli: *Durum, vaziyet.*

1. Bu **hâli** güş idüp maḥremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [*hâli,*]

hâli: *Yalnız, tek başına.*

1. Düşüp şabr ile cāmı derd-i saḥta
Bir iki gün şikence çekdi **hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 41*). [*hâli,*]

hâl-i derd-mend: *Dertlinin hali. II Mecnun'un hali.*

1. Dehânın açdı keşf-i rāz itdi
Ki andan şordı hâl-i derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 33*). [*hâl-i derd-mend, -i*]

hāl-i derd-nāk: *Dertli hal.*

1. Tıyuldu ilde hāl-i derd-nāki
‘İrāk’a irişüp şavt u şadāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 16*). [*hāl-i derd-nāk, -i*]

hāl-i ğarīb: *Garibin hali.*

1. İriş ol yāre ‘arz it bir nice rāz
Ki şorarsan eger hāl-i ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 57*). [*hāl-i ğarīb,]*
2. Dem-i ‘İsî gibi dirgürdi cāmı
Şeker-lebden şorup hāl-i ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 33*). [*hāl-i ğarīb, -i*]

hāl-i hāl-i müşk-dāne: *Misk tanesi gibi (güzel kokulu ve siyah olan) benin durumu.*

1. O şeftālū daħi türvende gitdi
Nitedür **hāl-i hāl-i müşk-dāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 121*). [*hāl-i hāl-i müşk-dāne,]*

hālî it: *Uzak, kayıtsız halde olmak.*

1. Yimekten uyħudan itmişdi hālî
Velî miskın Selām’uñ şorma hālîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 204*). [*hālî it, -miş, -di*]

hālî kal: *Boşta kalmak.*

1. Senüñ-çün hālî kaldı şoħbet-i gül
Ecel cāmın içürdi aña sākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 20*). [*hālî kal, -dı*]
2. Gidüp ma’nāsı hālî kaldı şüret
Bu ziba hülleenüñ astarı kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 80*). [*hālî kal, -dı*]

hāl-i leyli: *Leyla'nın durumu.*

1. Oқuyup yakdı āhi buķ’asını
Çü ma’lüm oldı aña **hāl-i Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 91*). [*hāl-i leyli,]*

hāl-i leyli mecnûn: *Leyla ve Mecnun'un durumu.*

1. Ki nice oldı **hāl-i Leyli Mecnûn**
Fırāk idi olaruñ bunda hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 12*). [*hāl-i leyli mecnûn,]*

hāl-i maħbüb: *Sevgilinin (yüzündeki) beni.*

1. Ne ħarf öğrendi ne nokta ne mektüb
Hemān sevdā-yı zülf ü **hāl-i maħbüb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 202*). [*hāl-i maħbüb,]*

hāl-i mecnûn: *Mecnunun halî, Mecnunun durumu.*

1. İçinde zıkr olınsa **hāl-i Mecnûn**
Yazardı def'î ol beyte cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 110*). [*hāl-i mecnûn,]*
2. Yire düşüp yitürdi kendüzini
Göründi Leylî'ye çün **hāl-i Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 69*). [*hāl-i mecnûn,]*

hāl-i mecnûn: *Mecnun'un dayısı.*

1. Selîm-i 'Âmirî'dür **hāl-i Mecnûn**
Hêlâl etmeklü devletlü er idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 4*). [*hāl-i mecnûn,]*

hālî meydânda: *Durumu ortada, aşikâr olmak.*

1. Bu vaşf olan gibi meydânda hālî
Girüp meydâna Nevfel elde şemşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 162*). [*hālî meydânda,]*

hāl-i nâle: *İnleme halî.*

1. Nevâle 'âşîk-ı miskîne **hāl-i nâle** yiter (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 1*). [*hāl-i nâle,]*

hālî ol: *...sız olmak.*

1. Veli hem guşşasuz bî-baht u rüzem
Ol iş kim kâr-ı gâmdan ola hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 23*). [*hālî ol, -a]*

hālî ol: *Uzak/eksik olmak II Ayrı olmak.*

1. Bir iki gün katından olma hālî
Nice koyup gidesin pîr ü mazlûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 150*). [*hālî ol, -ma]*
2. Olup hālî şeker gibi megesden
Perî gibi nihânî çıktı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 20*). [*hālî ol, -up]*

hālî ol: *Arınmak, eksik olmak.*

1. Olur boynuma sünbül rişte-i dâm
Çü hālî ola hâlinden anuñ bāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 97*). [*hālî ol, -a]*

hālî ol: *Tenhalaşmak, boşalmak.*

1. Görüp gaybı Hüdâ'dur diye bî-'ayb
Hünerden şimdi 'âlem oldu hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 75*). [*hālî ol, -dı]*

hāl-i teng: *Sıkıntılı hal.*

1. Fiğān u sūzişiyle hāl-i tengin
Didi saña ne irdi ey bürāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 20*). [*hāl-i teng, -in*]

hāl-i vecd: *Vecd hali II Aşk sebebiyle coşkunluk, kendini kaybetme hali.*

1. Kaçan Mecnûn düşeydi hāl-i vecde
Varup Necd'e kılurdu yāre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 21*). [*hāl-i vecd, -e*]

hāl-i vecdî: *Coşkunluk hali.*

1. Bunuñ da cüş iderdi **hāl-i vecdî**
Alup Necd'ün nesiminden şafāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 92*). [*hāl-i vecdî,]*

hāl-i yār: *Sevgilinin hali, durumu.*

1. Dilinde mest bülbül gibi efgān
Şorup ilden bilürdi hāl-i yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 65*). [*hāl-i yār, -i*]

halife: *Yeryüzünde Allah'ın emirlerini yerine getirip onun namına tasarrufta bulunan ve varlıklar üzerinde onun adına egemen olan insan.*

1. Halife oldı ana çāryāri
Bular kim her biri bî-şek velidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 58*). [*halife,]*

halife-vār: *Halife gibi.*

1. Halife-vār egerçi nāmı meşhūr
Halefsuzlıkda ammā şem^c-i bî-nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 13*). [*halife-vār,]*

hālik: *Halk eden, yaratan, yaratıcı (Allah).*

1. Anuñ-çün itdi **hālik** mülk kevnî
Odur sulţān cihānda hālik-ı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 72*). [*hālik,]*

hālik-ı her-āferide: *Tüm yaratılmışların yaratıcısı (olan Allah).*

1. Gözin yumdı elin açdı du^cāya
Didi ey **hālik-ı her-āferide** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 31*). [*hālik-ı her-āferide,]*

halil: *Hz. İbrahim.*

1. Gül it nârin **Ḥalilüñ** haqqı câne
Beden müşkine bārū çek laḥdden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 66*). [*ḥalilüñ, -üñ*]
2. Ki oldur enbiyâya dürrütü't-tâc
Anuñ zikri du'âsıdur **Ḥalil'üñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 19*). [*ḥalil'üñ, -i*]

ḥalil: *Dost, sevgili.*

1. Meger kim da'vet itmişdür **ḥalili**
Cemâli ka'besinden ol zelili (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 11*). [*ḥalili, -i*]

ḥalini sor: *Halini, hatırını sormak.*

1. Kariya yalvarup ḥalini şordı
Didi bir tül kariyam ben fakıre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 22*). [*ḥalini sor, -dı*]

ḥalini yokla: *Hal hatır sormak.*

1. Egerçi ğamzeden dil vire Allah
Kaşıyle 'aşıkuñ ḥalini yoklar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 39*). [*ḥalini yokla, -r*]

ḥalk: *Ahali, insanlar.*

1. Der-i lütfuñda tutsun âşiyâne
Eger luḥf idesin **ḥalka** eger qahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 33*). [*ḥalka, -a*]
2. Dimüş vâ'iz da ḥazır **ḥalka** ol dem
'Aceb var mı içünüzde bir Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [*ḥalka, -a*]
3. Fiğānum **ḥalkı** bizâr itdi benden
Ne ağlar bulunur soñumda ölse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 52*). [*ḥalkı, -ı*]
4. El urdı ḥalkaya şan zülfi dil-dâr
Didi yâ Rab bu bende **ḥalka** der-ğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 61*). [*ḥalka, -a*]
5. Cigerler pâresin **ḥalka** tıkkardı
Ölüm ceysi ki cânlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 72*). [*ḥalka, -a*]
6. Kimi **ḥalkuñ** gülüşür kimi giryân
Gülerler ğâfil ü bî-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 44*). [*ḥalkuñ, -uñ*]
7. Kabile **ḥalkına** ilk armağānı
Çekildi çekmek için ferş-i zibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 78*). [*ḥalkına, -ı, -n, -a*]
8. Cemâlin medḥ iderdi her kabile
İşidüp anı **ḥalkuñ** nām-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 45*). [*ḥalkuñ, -uñ*]
9. Kōmadı bende **ḥalka** meyl ü cüşı
Senüñ de ḥile ise bāruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 34*). [*ḥalka, -a*]
10. Dürüst oldı veli kalbi şikeste
Didiler **ḥalka** iylerken vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 37*). [*ḥalka, -a*]
11. Yiri virāndur ammâ kalbi ma'mūr
Karişmaz **ḥalka** dâ'im 'uzlet iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 11*). [*ḥalka, -a*]
12. Döner geh yüzi **ḥalka** geh kafâsı
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 132*). [*ḥalka, -a*]
13. Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan
Anı Haḥ **ḥalka** hüccet iylemişi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 21*). [*ḥalka, -a*]

14. Vezîr ü şâhda kalmış hemân hüş
Dimiş **halkuñ** şağîri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 9*). [*halkuñ, -uñ*]
15. Kesüp yol virmediler ğayr **halka**
Dirende nefsin ol kim çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 114*). [*halka, -a*]
16. Kafâ döndürdüğidir **halka** her dem
‘Aceb yildür bu devr-i rüzgârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 158*). [*halka, -a*]
17. Getürüp Leylî katında kodular
Bunı hõş gördiler **halk** ittifâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 195*). [*halk,]*
18. Gelüp şîhhat bulurdi anda rencür
Bu hâle çünki **halk** âğâh oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 201*). [*halk,]*
19. Cihân **halkına** hâcet-gâh oldı
ilâhî ol iki pāk ü iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 202*). [*halkına, -i, -n, -a*]

halk: *Ahali, insanlar. II herkes.*

1. Kapuñdur **halka** mihrâb-ı münâcât
Çamu tâlib yiter mañlûba senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 2*). [*halka, -a*]
2. Hikâyet kıldı **halka** ol haber-dâr
Ki dünyâda olan ‘aşk ile nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 82*). [*halka, -a*]

halk: *Belli bir bölgede veya ülkede yaşayan kimseler.*

1. Perîşân oldı **halka** bu hikâyet
Hikâyetden kabîle pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [*halka, -a*]
2. Perîşân oldı **halka** bu hikâyet
Hikâyetden kabîle pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [*halka, -a*]
3. Çün oldı **halka** Mecnûn kışşası fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 1*). [*halka, -a*]

halk-: *Ahali, insanlar. II herkes.*

1. Ne müşkildür ki ‘afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm **halka** rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 83*). [*halka, -a*]

halk ol: *Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.*

1. Müsemmasın ki kevne şıgmaz ismüñ
Senüñ-çün halk olundu cümle hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 163*). [*halk ol, -un, -dı*]

halka: *Daire şeklinde olan şey.*

1. Yapuş ser-halkasına çâre-sâzuñ
Çapuda **halka** gibi var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 53*). [*halka,]*
2. Tütüp **halka** su’al-i fañl u cüd it
Di yâ Rab ben ğaribe luğf-ı hâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 54*). [*halka,]*
3. El urdi **halkaya** şan zülfi dil-dâr
Didi yâ Rab bu bende halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 60*). [*halkaya, -ya*]

4. Kuşatmışlar anı şan halka-i tavk
Yatur ol **halkada** şan halka-i mār (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 29). [halkada, -da]
5. Mülâzım ‘Amr vâvî gibi dâ’im
Sibâ’ anları kaplayup çü **halka** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 113). [halka,]
6. Kapularda olur **halkaya** zincir
Nice yaprak ruḥ-ı âzâde idi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 168). [halkaya, -(y)a]

halka: Bir canlıyı yakalamak için kullanılan ip, çember; sevgilinin saçındaki kıvrım.

1. Ki ol çehden çıkasın ey giriftâr
O **halka** halka-i zülf-i siyehdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 159). [halka,]

halka: Daire şeklinde olan insanlar.

1. Beni ser-halka kıl aşḥâb-ı ‘aşka
O **halka** içre dâ’im geçe çağım (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 65). [halka,]

halka: Kapı halkası. Bir yere tutunmak veya bir şeyi bir yere tutturmak için kullanılan mâden, tahta veya plastikten çember.

1. Gelüp kapuña tutdum halkasın uş
Kılup kıddümi **halka** bâb-ı ‘aşka (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 63). [halka,]
2. Gelüp kapuña tutdum **halkasın** uş
Kılup kıddümi halka bâb-ı ‘aşka (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 62). [halkasın, -sın]
3. Tutarı **halka** gibi kapuya güş
Tutup yollara çeşmin çeşme gibi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 86). [halka,]

halka: Kabe'nin kapısının halkası.

1. Hikâyet kıldı Mecnûn'un du‘âsın
Didi çün urdı Mecnûn **halkaya** dest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 45). [halkaya, -ya]

halka: Küpe.

1. Meşelde aḳ yüz üzre zülf-i pür-çin
Taḳup ol mâh-rûlar **halka** der-güş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 43). [halka,]

halka halka: Kıvrım kıvrım (zülf bağlamında).

1. Yahûd şan **halka halka** zülf-i dil-dâr
Nazar idüp irakdan gördi Mecnûn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 30). [halka halka,]

halka-i der: Kapı halkası.

1. Saña ben dūr idüm çün **halka-i der**
Senüñ pendüñ baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 66*). [*halka-i der,]*

halka-ı gül: *Bela halkası.*

1. Olur cīm olmasa ol zülf ü kākül
Hemīşe boynuma şan **halka-ı gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 20*). [*halka-ı gül,]*

halka-i mār: *Yılan halkası.*

1. Şaçıñsuz hā vü hā harfeyni ey yār
Olurlar boynuma çün **halka-i mār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 22*). [*halka-i mār,]*
2. Gülerken şem‘ gibi girye itdi
Yirinden atilup çün **halka-i mār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 59*). [*halka-i mār,]*
3. Kuşatmışlar anı şan halka-i tavk
Yatur ol halkada şan **halka-i mār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 29*). [*halka-i mār,]*
4. Kuşatmışdur seni çün **halka-i mār**
Eger kim fark iderseñ fark u pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 78*). [*halka-i mār,]*

halka-i tavk: *Güç, kuvvet halkası.*

1. Kuşatmışlar anı şan **halka-i tavk**
Yatur ol halkada şan halka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 28*). [*halka-i tavk,]*

halka-i yār: *Sevgilinin halkası. II Küpe.*

1. Yir olsun halka-i yāra kulağum
Baña dirler ki ço gavğā-yı ‘aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 66*). [*halka-i yār, -a]*

halka-i zencir: *Zincir halkası.*

1. Kaçan zencirden bunda delüdüdür
Tut elde halka-i zenciri zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 157*). [*halka-i zencir, -i]*

halka-i zer: *Altın halka (küpe) asmak.*

1. Ne bir gece kenārunda oturdum
Takarduñ güşıma sen **halka-i zer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 65*). [*halka-i zer,]*

halka-i zülf-i siyeh: *Siyah zülfün halkaları.*

1. Ki ol çehden çıkasın ey giriftār
O halka halka-i zülf-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 159*). [*halka-i zülf-i siyeh, -dür]*

halk-ı haylî: *Pek çok halk.*

1. Anuñ-çün itdi Hâlık mülk kevnî
Odur sultân cihânda **halk-ı haylî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 73*). [*halk-ı haylî,]*

hall it: *Çözmek.*

1. Dil olup taylasânı diye âmîn
Du‘âsı hall ider her müşkilâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 33*). [*hall it, -er]*

hall iyle: *Çözmek, halletmek.*

1. O besdür baña ço cân u cihâni
Didi Zeyd iyledi bu müşkili hall (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 45*). [*hall iyle, -di]*

hall ol: *Sonuca bağlanmak, çözülmek, çözümlenmek.*

1. Ki harc-ı naqd ile hall olunur ‘ağd
Vefâ vü mihr ile mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 36*). [*hall ol, -in, -ur]*

hallâl: *Halleden, çare bulan.*

1. Kâmu işkâle ol **hallâl** olupdur
Zihî Kays-ı hüner-ver merd-i kâmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 60*). [*hallâl,]*

halvet: *Yalnız kalma, tenhaya çekilme, tenhalık.*

1. Yiri vîrâne **halvet** zikri Hâk’dur
Çün oldı yâ Kerîm evrâd-ı kumrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 54*). [*halvet,]*
2. Beğam aşlandı güyâ âbanûsa
Çeküp baş hırkaya **halvetde** hâmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 31*). [*halvetde, -de]*
3. Bu **halvetde** ‘ibâdet tã‘at iyeler
Şeh anuñ şöhetine oldı tãlib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 12*). [*halvetde, -de]*
4. Oturup yâriyçün ağladı **halvet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 100*). [*halvet,]*

halvet: *Hususî, özel.*

1. Kığırdı **halvetine** ya‘nî Zeyd’i
Ki bu dem dem degüldür intizâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 26*). [*halvetine, -in, -e]*

halvet kal: *Yalnız kalmak.*

1. Cihân halvet çalup il girdi dâra
Beyâbânda yürür âvâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 2*). [*halvet kal, -up]*

halvete gir: Zikir veya ibadet için bir köşeye çekilmek, hücreye kapanmak.

1. Girüp ğam-hāneye ağlardı halvət
Gürüh-i Leylî'den bir nice ğammâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 8*). [*halvete gir, -üp*]

halvetî: Kaynaklarda Halvetî hakkında bilgi yoktur. Ömer b. Mezîd'in nazire mecmuasında da yer alması, Halvetî'nin 15. yüzyıl şairi olması gerektiğini göstermektedir. Hayatına dair başka bilgi mevcut değildir.

1. Oturmuş **halvetî** gibi siyeh-püş
O zâğı çün bu 'aşk abdālî gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 32*). [*halvetî,]*

halvetî: Gözlerden uzak olacak şekilde bir yerde birileriyle baş başa kalma. II Kulun Allah'ın huzurunda onunla halleşmesi, manen sohbet etmesi durumu.

1. Çü gece **halvetîsî** giydi kara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [*halvetîsî, -sî*]

hām: Olgunlaşmamış.

1. Yimişüñ göynüdi sen daħi **hāmsın**
Niçün bir gün beni yād iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 74*). [*hāmsın, -sın*]

hām: Büklüm, iki büklüm.

1. Yüzine şu şaçar düşdüke bi-hüş
Beneşe qaddi gibi qāmeti **ham** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 71*). [*ham,]*

hamā'il: Muska, tılsım.

1. Ecel geldi 'amelden gitdi ağla
Hamā'il iyle gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 11*). [*hamā'il,]*

hamā'il: (Ar. hamile "kılıç bağı"nın çoğul şekli hamā'il) [Türkçe'de tekil anlamıyla kullanılır] 1. Sağ omuzdan sol kalçaya kadar uzanıp ucuna kılıç takılan kayış. II muska.

1. Zihî t̄alî' zihî baht-ı müsā'id
Qolından boynına t̄ağdı **hamā'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 135*). [*hamā'il,]*

hamākat: Ahmaklık.

1. Eger olsa **hamākatdan** nişāndur
Şağın aldanma qallāş-ı zamāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 82*). [*hamākatdan, -dan*]

hamāme: Güvercin.

1. Oğur tesbîh âvâzın idüp tîz
Hevâda tâc u tavk ile **hamâme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 41*). [*hamâme,]*
2. Tapuñ bî-derd ben derde giriftâr
Ne nâme var çatumda ne **hamâme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 73*). [*hamâme,]*
3. Alup peyk anı uçdı şan **hamâme**
Çü Leylî gördi yâruñ nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 2*). [*hamâme,]*
4. Ki raqş itdi şafâdan şan **hamâme**
Birazdan nâmeyi aldı oturdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 166*). [*hamâme,]*
5. Girürdi raqşa Mecnûn şan **hamâme**
Muqarreb oldı Mecnûn çatında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 96*). [*hamâme,]*
6. Ara yirde uçardı şan **hamâme**
Virürdi anlara şevkı bu gūyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 106*). [*hamâme,]*
7. Alup Zeyd anı uçdı çün **hamâme**
İrişüp burc-ı gâr-ı yâre kındı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 44*). [*hamâme,]*

hamâm-ı nâme: *Posta güvercini.*

1. Gelür üftâdeñe geh geh niyâzuñ
Hamâm-ı nâme şan tāvus-ı kudsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 29*). [*hamâm-ı nâme,]*

hamd ü sipâs: *Tanrı'ya olan şükran duygularını bildirme.(OTS,368).*

1. Şifâ andan bulurlar derd-mendân
Yazup ser-nâmede hamd ü sipâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 15*). [*hamd ü sipâs, -1]*

hamdî: *Hamdullah Hamdi (15.yy şairi).*

1. Mülk-i cihâna iyleyeler pâdişâ beni
Ey **Hamdî** zülf-i yâr ile kışşam dırâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 13*). [*hamdî,]*
2. Piyâz ehli olan ‘âmî ne hazz iyleye selvâdan
Fenâ faqrıdır ey **Hamdî** sevâdu'l-vech fi'd-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 13*). [*hamdî,]*
3. Ey **Hamdî** nu‘ût-ı Muştafâ'dan
Olduqça mecâlûñ olma epsem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 55*). [*hamdî,]*
4. Geçür gamdan bu birkaç müstemendi
Egerçi **Hamdî** kahrûñ lâyıkıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 55*). [*hamdî,]*
5. Bırakdı mîm-i imkânı Muḥammed
Dilerseñ **Hamdî** gamdan pāk olasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 71*). [*hamdî,]*
6. Sipas it **Hamdî** bu deñlü nizâma
Ḳo mecnûnlar yisûn il guşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 94*). [*hamdî,]*
7. Olurdi cümle şâ'irler imâmi
Şikâyet iyleme **Hamdî** cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 29*). [*hamdî,]*
8. Be-ḡamdillâh i **Hamdî** oldı âḡir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 48*). [*hamdî,]*

hâme: *Kalem.*

1. Kimin ḡâḡır kimin **hâme** yazardı
Giderdi tuḡfe andan her maḡâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 54*). [*hâme,]*

2. Zen adında şikeste oldu **hāme**
Hemān çam gölgesidür zen vefāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 56*). [*hāme,]*
3. Ki yaza nāme-i şerh-i vidādi
Ele barmağı gibi aldı **hāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 7*). [*hāme,]*
4. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pây
Didi bende ne kâğıd var ne **hāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [*hāme,]*
5. Kitābet emri esbābın müretteb
Ele aldı çü Mecnûn **hāmesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 253*). [*hāmesini, -(s)i, -(n)i]*

hamle it: *Atılmak, saldırmak, hücum etmek.*

1. O kavme hamle itdi nitekim şîr
Bir elde çini kalkanı muşaykal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 52*). [*hamle it, -di]*

hammāma gir: *Hamama girmek.*

1. El urdı devletûn pîrāyesine
Girüp hammāma çıkdı giydi cāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 159*). [*hammāma gir, -üp]*

hāmûn: *Geniş ova, sahra.*

1. Çıkup kûha ser-âgâz itse Mecnûn
Aña âheng iderdi kûh u **hāmûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 26*). [*hāmûn,]*
2. Hemān-dem kavmine cān atdı gitdi
Geçüp yıl gibi nice kûh u **hāmûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 41*). [*hāmûn,]*
3. Ana âheng iderdi kûh u **hāmûn**
Zihî bülbül ki güş iden nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 22*). [*hāmûn,]*

hāmûş: *Suskun, sessiz.*

1. Otur şimden girü şermende **hāmûş**
Ço mekteb dersini iyle ferāmûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 97*). [*hāmûş,]*
2. Beşam aşlandı güyâ ābanūsa
Çeküp baş hırkaya halvetde **hāmûş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 31*). [*hāmûş,]*
3. Mürüvvet görmedüm olmağı **hāmûş**
Çapuñdan bildügüm ahvāli bir bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 122*). [*hāmûş,]*
4. Hemān kendü yüküñi götüresin
Enisüñ bir iki vaşî ol da **hāmûş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 43*). [*hāmûş,]*
5. Dilin süsen gibi **hāmûş** iderdi
Kaçan kim yārin añup āh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 28*). [*hāmûş,]*
6. Hüner medhinde güyâ zemde **hāmûş**
Şu nâkış kim hasüd u bî-vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 68*). [*hāmûş,]*
7. Hemān manend-i naķş-ı Māni **hāmûş**
Birazdan kim ayıldı ol büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 106*). [*hāmûş,]*

hāmûş: *Suskun. II Kapalı.*

1. Zebân kîse dehâni gibi **hâmûş**
Birbirine karşı iki gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 154*). [*hâmûş,]*

hâmûş ol-: *Suskun olmak; kapalı halde olmak.*

1. Yüri var iyle bu fikri ferâmûş
Buni böyle didi vü oldı hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 156*). [*hāmūş ol-, -dı]*

hāmūş ol: *Susmak.*

1. Tekellümden dili hāmūş olupdur
Zemîn-i bî-hayātuñ cānı geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 30*). [*hāmūş ol, -up, -dur]*
2. Hālâş itdi belâdan hāste cānı
Dem ola kim olasın sen de hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 139*). [*hāmūş ol, -a, -sın]*
3. Vaşl-ı yāre irişen ‘āşık niçün hāmūş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*hāmūş ol, -ur]*
4. ‘Acebdür şüretâ olduğı hāmūş
Meger maħmürdur nevbet-zen-i şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 28*). [*hāmūş ol, -duğ, -ı]*

hān: *Han, hakan.*

1. Kānı nān u nemek katunda **hānum**
Bilür seg dōst kâdrin bilmedüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 60*). [*hānum, -um]*

hān: *Sultan, sevgili.*

1. Ne yüz var yüzüne bakmağa **hānum**
İşigüñden ne yıl kim almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 76*). [*hānum, -um]*

hān: *Padişâh, sultân. II Sevgili.*

1. Gönilerdi seni andan da **hānum**
Siyeh hālūñ ki gözümdeñ güm oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 56*). [*hānum, -um]*

hançer: *Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer.*

1. Nifāk **hançerini** mekr ü hîle zehri ile
Vişāl katı için nice bir şuvara rakīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 9*). [*hançerini, -in, -i]*
2. Hilāl ebrûlarūñsuz ey dil-ārā
Dü **hançerdür** dilüme zā ile rā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 28*). [*hançerdür, -dür]*
3. Ciger-güşe ayağına batan hār
Ata cānına olur **hançeri** kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 8*). [*hançeri, -i]*
4. Hilāl-i ‘ıyd olur cānına **hançer**
Hevā yili tağıtdı ben hebāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 28*). [*hançer,]*
5. Döner arada cām-ı tığ u **hançer**
Kılıç kār itdi fark-ı her ferika (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 26*). [*hançer,]*

6. o bu cn ile bu miskin Őikri
Bunuñ boynına **hançer** ne revdur (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 41, Mısra 35*). [*hançer,]*
7. Hill-i yd olur baña o deşne
İrerse cnuma n-gh o **hançer** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 47, Mısra 99*). [*hançer,]*
8. Nice olur ana cnun niŐne
O **hançer** kim em olmaz yresine (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 89*). [*hançer,]*

handak: *Hendek.*

1. Cihn **handaklarından** klkıd atı
u ben benlik btin ıldum Şikeste (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 73, Mısra 162*). [*handaklarından, -lar, -ı, -ndan]*

handn: *Gülen, Ően, neşeli.*

1. Bu anuñ Őoĥbetinden mest  hayrn
Bu anuñ ol vuşlatından Őd u **handn** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [*handn,]*
2. aşı **handn** ii pr-girye v sz
Mulzım müşterilerden ol aya (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 66*). [*handn,]*

handn: *Gülen II Açılmış gl.*

1. Nehra leyli v leyle nehri
Gl-i gül-zr anuñ lufiyle **handn** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 64, Mısra 13*). [*handn,]*

hande: *Glme, glŐ.*

1. Gren anı Şanur kim **hande** iyler
Baña dirler niun yok sende **hande** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 27, Mısra 53*). [*hande,]*
2. NiŐne gz yaşıdur derd-mende
Budur ĥavfum ki **hande** aĝzum aa (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 27, Mısra 55*). [*hande,]*
3. Yig andan girye v efgn u zri
aan kim **hande** olmaya yirinde (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 28, Mısra 11*). [*hande,]*
4. Vire aĝlatduĝı midri **hande**
Beldan ben daĥi dil-ĥaste idm (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 134*). [*hande,]*

hande it: *Gülmek, glmseme.*

1. İderdi gend avmiyle neberdi
Eger dŐmen grp itmese **hande** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 119*). [*hande it, -me, -se]*

hande it: *Gülmek. II ieĝin aması.*

1. Firk u vaşla aŐl klmadı yir
Gl-i ĥsnnn hemişe **hande** itsün (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 64, Mısra 55*). [*hande it, -sn]*

h̄ande iyle: *Gülmek.*

1. Gören anı şanur kim h̄ande iyle
Baña dirler niçün yok sende h̄ande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 52*). [*h̄ande iyle, -r*]

h̄ande şüret: *Güler yüz, güleç yüz.*

1. O şem' ağlardı h̄ande şüretinden
Güler şem'i ferah nûrı söyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 66*). [*h̄ande şüret, -i, -nden*]

h̄âne: *Ev, beyt, mesken.*

1. Olur gülzâr u nâr u mü'min ü gebr
Ola çün cismüme merkad o **h̄âne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 65*). [*h̄âne,]*
2. Ne şîri kim içerdî şûr olurdu
Muhabbet **h̄ânesi** ma'mûr olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 72*). [*h̄ânesi, -si*]
3. Yıқа yaқа қomaya **h̄âne** vü râht
Қanı bir şîr öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 44*). [*h̄âne,]*
4. İletdiler atası **h̄ânesine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 112*). [*h̄ânesine, -si, -ne*]
5. Döşegi ıssı kumdan yaşduğı seng
Yatur ne h̄ânümânı var ne **h̄âne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 131*). [*h̄âne,]*
6. Yatur Mecnûn düşüp bir yana 'uryân
Yine anı iletđi **h̄ânesine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 37*). [*h̄ânesine, -si, -ne*]
7. İpek bezler ağır altınlu қat қat
Şeker tenginden oldı **h̄âneler** teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 49*). [*h̄âneler, -ler*]
8. Vücüdum **h̄ânesinde** қalmadı raht
Bir oldı cümle 'aşқ u 'âşık u döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 158*). [*h̄ânesinde, -sin, -de*]
9. Ola zen-pâre vü nâ-pâk u nâ-merd
Ola **h̄âne** dağal ehl-i h̄iyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 3*). [*h̄âne,]*
10. Ciger қanın çekerken dânelerde
Dil-i nârı pür ider **h̄âne** h̄âne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 37*). [*h̄âne,]*
11. Ciger қanın çekerken dânelerde
Dil-i nârı pür ider **h̄âne** h̄âne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 37*). [*h̄âne,]*
12. Dil-i Mecnûn gibi pür-hûn ider ol
Aşar âvenge anı **h̄ânelerde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 35*). [*h̄ânelerde, -ler, -de*]
13. Her üstümü anuñ bir ejdehadur
Müdevver kehrübâdandur bu **h̄âne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 87*). [*h̄âne,]*

h̄âne: *Ev, // Yer.*

1. İnanma uğrıdur düzd-i cihâne
Cihân bir **h̄ânedür** kim pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 85*). [*h̄ânedür, -dür*]

h̄âne: *Ev II gönül evi.*

1. Bulınmaz ol gönül ilde tütündür
Gönül bir **h̄ânedür** bî-bâb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 53*). [*h̄ânedür, -dür*]

hâne hâne: Ev ev.

1. Buña urdı alup ol bend ü kaydı
Yidüp gezdürdi anı **hâne hâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 41*). [*hâne hâne,*]
2. Yayılıp söylenürdi **hâne hâne**
Gül-i gülzâr u havlı pürdür ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 126*). [*hâne hâne,*]
3. Ki A'râb ili yandı **hâne hâne**
Büt-i Yüsuf-cemâlün hüsni kâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 32*). [*hâne hâne,*]

hâne-be-hâne: Ev ev.

1. Gün 'âlemi geşt iylediği **hâne-be-hâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 1*). [*hâne-be-hâne,*]

hâne-i çîn: Nigaristan-i Çin de denir. "Bir evdir ki, gelen üstad nakkaslar kendiler istihrac ettikleri nukuş-i garibeyi anda nakş eylemişler." [*Sudi, Hafız şerhi, Ü, 36*] "Nigarhane-i Kesmir de derler. şol tasvir evine denir ki, anda tasavir-i guna-gun mundericdir." [*Baharistan şerhi, 465*] "Çin nigarhanesi bir azim kilisedir ki, ol memlekette peyda olup üstat nakkaşların her biri kendi istihrac eylediği nukuş ve eskal-i garibeyi ve tasvir-i acibeyi anda nakş eylemişdir." [*Gülîstan Şerhi, 54*] "Nukus ve tasavir ile müzeyyen olan hane ki, nigaristan dahi denilir ve Çin'de bulunduğu farz edilen daru'l-bedayi'." [*Hüseyin Kazim, BüyükTürkLügati,rV.*]

1. Nigâr u nakş ile şan **hâne-i Çîn**
Muraşsa' la'l-i aħmerden licâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 54*). [*hâne-i çîn,*]

hâne-i zîn: Eğerin oturulacak yeri.

1. Giyâhı sünbüle cevzâ olur cev
Zebercedden müzeyyen **hâne-i zîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 53*). [*hâne-i zîn,*]

hâne-kâh-ı şeyh: Şeyhin hankahı, dergah.

1. İletdi hâne-kâh-ı şeyhe ser-mest
Didi cân-ı peder yüz sür bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 82*). [*hâne-kâh-ı şeyh, -e*]

hânumân: Ev, beyt, mesken.

1. Dir idi hâlin añup iyleyüp âh
'Aceb âvâre düşdüm **hânumândan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 21*). [*hânumândan, -dan*]
2. Döşegi ıssı kumdan yaşduğı seng
Yatur ne **hânumânı** var ne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 131*). [*hânumânı, -ı*]
3. Tağıldı fikri pîrûñ 'aqlı şaşdı
Egerçi toprak itdi **hânumânı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 11*). [*hânumânı, -ı*]

har: Diken II Rakip.

1. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
 urudı gitdi **h ar** ey h aste bülbul (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 19*). [*h ar,]*
2. Güli **h ar** ile itdi ‘emmi b z r
   eng-i z ga düşdi d men-i gül (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 60*). [*h ar,]*

h ar: Eşek.

1. İşit ol **h ar** yitürmiş Türk erini
 Meger bir v ‘ize şormiş h arını (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 1*). [*h ar,]*
2. Dimiş v ‘iz **h ar** uşda ipi anı
 O **h ar** soran ere g ster n anı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 7*). [*h ar,]*
3. Dimiş v ‘iz **h ar** uşda ipi anı
 O **h ar** soran ere g ster n anı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 8*). [*h ar,]*
4. O c n kim derd   amdan bi-h aberd r
 Ne var ins n ise ma‘nide **h ardur** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 10*). [*h ardur, -dur]*
5. İşit ol **h ar** yitürmiş Türk erini
 Meger bir v ‘ize şormiş **h arını** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 2*). [*h arını, -ı, -nı]*
6. Uyarsın **h ar** raib n buyruğına
 El m t tduň elüm tütmađa evvel (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 188*). [*h ar,]*

h ar: Diken.

1. Olup yaşduğla döşek h are v  **h ar**
 Yiri h ak   ub r u çehre h ak  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 16*). [*h ar,]*
2. Kimün **h ari** tolaşdı d men ne
 şaınduğca gözüm bim r olursın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 26, Mısra 8*). [*h ari, -ı]*
3. Döşegi **h ar** ola v  yaşduğı seng
 Hem n bed-bahtum ister bu bel y  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 27, Mısra 38*). [*h ar,]*
4. H azer iyle du‘ -y  n m-şebden
 T tan her d meni ahr ile  n **h ar** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 40, Mısra 27*). [*h ar,]*
5. Yiridür ger olursa menzili n r
 Nice **h ari** ki besler s ye-i gül (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 40, Mısra 29*). [*h ari, -ı]*
6. Aňa itmeye Nevfel’ den řik yet
 Bey b nda ne h are aldı ne **h ar** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 11*). [*h ar,]*
7. Yüzine incüler eşk-i ter oldı
 Gözine m l-i sürme **h ara** döndi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 149*). [*h ara, -a]*
8. İrişdi ya‘n  y ra gitdi **h ari**
 Atası geldi p r-ş r u şegab-n k (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 6*). [*h ari, -ı]*
9. Lib s emrinde varı belde yek p st
 Yatur **h ar** içre ‘ ry n m ra dönmiş (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 57*). [*h ar,]*
10. Teninde her ılı bir **h ara** dönmiş
 Ser ile sine p r-sevd  v  p r-c ş (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 58*). [*h ara, -a]*
11. o anı kim olasın amdan  z d
 Bu gün saňa bitüren uřřa **h arın** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 237*). [*h arın, -ın]*
12. Nice g l-reng olursın **h ar** içinde
 Nice vahşı gibi ilden aarsın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 72*). [*h ar,]*
13. G l iken menzilin **h ar** iylemişdür
 Tama‘ h  rına c nuň olmasun y r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 132*). [*h ar,]*
14. Güle h avlı idüp hem h are hem **h ar**
 Ki t  amaya bir gice   mest n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 12*). [*h ar,]*

15. Ki kesdi dāmen-i gülden elin **hār**
Velī bir yüzden itdi bu şümārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 30*). [*hār,]*
16. Olur her nûrî nār u her güli **hār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*hār,]*
17. Seriyile sürmeye döndürdi sengi
Yolında çalmadı bir **hār** u hāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 5*). [*hār,]*
18. Olur her nûrî nār u her güli **hār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [*hār,]*

hār u has: Çerçöp.

1. Velī ben **hār u has** ol serv-i āzād
Şehinşeh-zāde anda bende anda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 94*). [*hār u has,]*
2. Biñ adım da olursa bir ademdür
Bu dāruñ kim bināsı hār u hasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 85*). [*hār u has, -dur]*

hār u has: Diken, çerçöp.

1. Hevāñ odında yile vardı bāğum
Naşib hār u hasdur dāmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 45*). [*hār u has, -dur]*

hār u hāşāk: Çer çöp, döküntü.

1. Yapış dirsın baña sen şah-ı hāra
Bu seyle maħlaş olmaz **hār u hāşāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 149*). [*hār u hāşāk,]*
2. Yanar ahr ile olup **hār u hāşāk**
Miyān-ı baħr-ı ğamdur bu cezīre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 176*). [*hār u hāşāk,]*

harāb: Yıkıntı, yıkılmış, bakımsız.

1. ‘İmāret iyler idi ol **harābı**
Ki ey āvāre ‘āşık itme ta‘cil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 70*). [*harābı, -ı]*
2. Şevābuñ saña yapmaz bu **harābı**
Beni terk it o eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 116*). [*harābı, -ı]*
3. Yaraşur mı **harāba** serv-i hōş-nāz
N’ider gül-geşti ol āvāre deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 102*). [*harāba, -a]*
4. Budur orum cihānı yaa düdi
Vücüdüm çün **harāba** mā‘il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 43*). [*harāba, -a]*
5. Nazar ıl luţfuñ ile bu **harāba**
uluñam ‘āciz itme ben ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 76*). [*harāba, -a]*
6. Ki meyden serhōş olmuş itmedin nūş
Görüp acıdı ol mest ü **harābı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 139*). [*harābı, -ı]*
7. Harāb itdi nazar bir ğülsitānı
Ki serv-i nāz-perver a‘nī Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 42*). [*harāb,]*
8. Varup cennetde urdı taħt-ı baħtı
Gerek ben de oyam dünyā **harābın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 143*). [*harābın, -ı, -n]*
9. Velī hāli **harāb** u derdi ma‘mūr
ararmadan ütülmiş ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 116*). [*harāb,]*
10. Şusuzlıdan varur hāli **harāba**
Yile söykenme vü şuya ayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 174*). [*harāba, -a]*

ḥarāb: *Perişan, hüzünlü, kederli, gamlı.*

1. Anı gördi yatur ser-mest ü medhüş
Ḥarāb olmuş yatur yiri ḥarābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 97*). [*ḥarāb,]*

ḥarāb it: *Yıkılmak, viran etmek.*

1. Gerek kim ‘ākibet vîrāne ola
Ḥarāb idince bunca şehir ü dihi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 13*). [*ḥarāb it, -ince]*
2. Ḥarāb itme bu burcı tākı yıkma
Mu‘aṭṭar nāfesi müşk-i Ḥıṭādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 44*). [*ḥarāb it, -me]*

ḥarāb iyle: *Dağıtmak, perişan etmek.*

1. Genc-i nihāna maḥzen olan bî-nişān gerek
Dil bende n’iylesün beni ‘aşk iyledi ḥarāb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 3*). [*ḥarāb iyle, -di]*

ḥarāb ol-: *Yıkılma, Yıkılmaya yüz tutma.*

1. Ne ben pendî tütaram ne beni bend
Ḥarāb oldu yıkıldı cümle vārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 37*). [*ḥarāb ol-, -dı]*

ḥarāb ol-: *Yıkılmak, tahrip olmak.*

1. Fezā-yı dilde ḥarāb olmaya binā-yı ümîd
Ne deñlü ayağa düşsem koman ümîd eteğin (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 10*). [*ḥarāb ol-, -ma, -(y)a]*
2. Teb-i gāmdan şolup tāze nihāli
Ḥarāb olmuş ḥarābat içre ḥāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 26*). [*ḥarāb ol-, -miş]*
3. Ḥarāb olmasam ābād olmazam ben
Beni benden şu resme aldı ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 96*). [*ḥarāb ol-, -ma, -sa, -m]*
4. Degül çün ḥāli ḥāline muvāfık
Cihān ol dem ḥarāb olur muḥakkaḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 27*). [*ḥarāb ol-, -ur]*
5. Ḥarāb olmağa yüz tütüdi ḥalelden
Diridüñ saña gam irse irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 60*). [*ḥarāb olmağ-, -a]*

ḥarābāt: *Harabeler, viraneler.*

1. Teb-i gāmdan şolup tāze nihāli
Ḥarāb olmuş ḥarābat içre ḥāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 26*). [*ḥarābat,]*
2. Ki bundan ğayri yok imîn vilāyet
Benüm kim menzilüm oldu ḥarābāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 171*). [*ḥarābāt,]*

ḥarābe: *Harabe, virane.*

1. Başuma yağduralı yağmurın şehâb-ı cefâ
Cihân **harâbesi** bir vâdidür ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 5*). [*harâbesi, -si*]
2. Yaturdı bir **harâbe** içre çün genc
İdüp bir küşede gencin nü hüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 64*). [*harâbe,]*
3. Anuñ tâbiyle çolmış ol **harâbe**
O şerbet kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 78*). [*harâbe,]*
4. Anı gördi yatur ser-mest ü medhüş
Harâb olmuş yatur yiri **harâbe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 97*). [*harâbe,]*
5. Harâbe baña lâyiğ menzil oldı
Kem oldı tut ki kiştüñde giyâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 44*). [*harâbe,]*
6. Nice çutmuş **harâbe** içre me'vâ
Muğarreb beglerinden itdi teftiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 4*). [*harâbe,]*
7. Ne yirsin bu **harâbe** gâr içinde
Aña gösterdi zâhid bir pâre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 18*). [*harâbe,]*
8. Gezüp gâhî **harâbe** gâh âbâd
Bir iki gün aradı her mekânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 76*). [*harâbe,]*
9. Benümle sen derilmek mümteni'dür
Benüm her şeb yatağum bir **harâbe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 77*). [*harâbe,]*
10. Ne cân çoydı saña ne sen cihâna
Dil-ârâ bağ idüñ olduñ **harâbe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 107*). [*harâbe,]*

harâb-ı bâb: *Yıkık kapılar.*

1. Harâb-ı bâbı bî-dâd iyleyen ol
İmâdın ol sârâyüñ penç idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 52*). [*harâb-ı bâb,]*

harâb-ı belâ: *Dert yıkıntısı.*

1. Göñül harâb-ı belâdur ciger kebâb-ı cefâ
Dilümde derd ü belâ hâşılın bitürmişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 2*). [*harâb-ı belâ, -dur*]

harâc: *Haraç, vergi.*

1. Şalınmağ göstere kebg ü tezerve
Ala mülk-i çemenden hem **harâcı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 85*). [*harâcı, -ı*]
2. Çü yir virân ola olmaz **harâcı**
Anuñ kim bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 78*). [*harâcı, -ı*]

harâm: *Memnu, şer'an memnu olan şey, helâl'in mukabili.*

1. Harâma hem-nişin olmağ da müşkil
Harâma ger harîm olam helâkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 122*). [*harâma, -a*]
2. Harâma hem-nişin olmağ da müşkil
Harâma ger harîm olam helâkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 123*). [*harâma, -a*]
3. Bilürem ol da hõş görmez **harâmı**
Dilek it var ki ol dil-dâr u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 130*). [*harâmı,]*
4. Gözüñ yum iyle anuñ sirkesin nüş
Gidâ itme **harâmı** câna zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 119*). [*harâmı, -ı*]

harām olsun: *Yasak olsun, nasip olmasın anlamlarında olumsuz bir temenni.*

1. Harām olsun yidügi nān u ni‘met
Eriyçün zāhirā feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 88*). [*harām olsun,]*

harāmî: *Haydut.II Sevgilinin gözleri.*

1. ‘Izāruñ luṭfi iyler i‘tizārı
Harāmîdür gözüñ kim gören anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 109*). [*harāmîdür, -dür]*

harāret: *Zevk, şevk, aruz ve istek.*

1. Gözinden aqıdur şahrāya deryā
Harāretden nefes çokurdi geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 17*). [*harāretden, -den]*

harāret: *Sıcaklık.*

1. Dilümde ‘aşkuñ arturdi **harāret**
Baña ma‘nî yiter şüret gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 46*). [*harāret,]*

harāret: *Sıcaklık II Şevk, arzu, istek.*

1. Revān idi yüz üzre dem‘a gibi
Hem ol şem‘uñ **harāretden** dimāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 13*). [*harāretden, -den]*

harāret: *Sıcak, sıcaklık; coşkunculuk, şevk II Aşk ateşiyle yürekte oluşan sıcaklık ve şevk.*

1. Dilinden yārinüñ zikrin ayırmaz
Dili kaynar **harāretden** çü şîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 81*). [*harāretden, -den]*

harbe: *Kısa mızrak tarzında bir nevi silah.*

1. Ne derdüm var raqıbüñ **harbesinden**
Şu ‘aşıq kim olupdur rîze rîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 20*). [*harbesinden, -si, -n, -den]*

harc: *Harcamak, tüketmek.*

1. Yoğ idi **harc**a ancak genc ü mālı
Bu derviş idi ‘emmüsi tüvān-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [*harc, -a]*

harc: *Malzeme; vergi, masraf II yük, zahmet.*

1. Dirüp emvâl ü genci şanki Kārûn
Virüp iylerdi **harcı** mişl-i Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 10*). [*harcı, -i*]

harc it: *Harcamak, sarf etmek.*

1. Açıp dürci yirinde harc iderdi
Eger gevher-şinâsa düşse gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 16*). [*harc it, -er, -di*]

harc it: *Harcamak, sarf etmek; feda etmek.*

1. Eşerdür luţf-ı cüdundan vücüdüm
Naşihat naqdini hûş harc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 7*). [*harc it, -er, -sin*]
2. Kıluram saña vaşl-ı yâri taḥşil
Ki hem zer harc idem hem zür-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 73*). [*harc it, -em*]
3. Oḡ atmadın daḡı yayuñı yasduñ
Zer zûri ki böyle harc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 17*). [*harc it, -e, -sin*]
4. Ğam-ı Yûsuf da şan Ya'kûb-ı ğam-ġin
Nitekim itdi harc 'ömrü vü genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 5*). [*harc it, -di*]
5. Şadefler iyleyüp nîsân ile pür
Deñizler harc iderdi bulmaġa dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 16*). [*harc it-, -er, -di*]
6. Añuñ-çün mâli harc itdü firāvân
Faķire çok 'aḡalar itdi iḡsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 61*). [*harc it-, -dü*]
7. Ki maḡlûbın dileye ḡâlibine
Nikâh u 'aḡd için harc iyledi naqd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 35*). [*harc iyle, -di*]
8. Aña harc iyledi sa'y-ı vefâyi
Vefâlar itdi kim olınsa ger yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 4*). [*harc iyle, -di*]

harc-ı nakd: *Para harcamak.*

1. Ki **harc-ı nakd** ile ḡall olunur 'aḡd
Vefâ vü mihr ile mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 36*). [*harc-ı nakd,*]

hâre: *Sert taş, kaya.*

1. Olup yaşıduḡla döşek **hâre** vü ḡâr
Yiri ḡâk ü ḡubâr u çehre ḡâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 16*). [*hâre,*]
2. Aña itmeye Nevfel' den şikâyet
Beyâbânda ne **hâre** ḡaldı ne ḡâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 11*). [*hâre,*]
3. Ki ḡül-ḡün itdi cümle ḡaḡ u ḡaşı
Yatur seng arasında şanki **hâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 83*). [*hâre,*]
4. Ki aña ḡa'n eliyle ḡuz ekersin
Senüñ pâyüña degse ḡâr u **hâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 41*). [*hâre,*]
5. Seriyile sürmeye döndürdi sengi
Yolında ḡalmadı bir ḡâr u **hâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 5*). [*hâre,*]

hâre: *Bazı nesnelere üzerinde dalgalanır gibi görünen ince parlak çizgiler; meneviş; dalgır.*

1. Güle havlı idüp hem **häre** hem hār
Ki tā kaçmaya bir gice çü mestān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 12*). [*häre,]*

harem: Saray ve konaklarda kadınlar için ayrılmış bölüm; mahrem odası, herkesin girmesine izin verilmeyen yer.

1. Ruḥı devrinde ḥālî ḥaylî ḥôşdur
Ḥaremde beslenür tıfî-ı Ḥabeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 160*). [*haremde, -de]*

harem: Herhangi bir şekilde saygısızlık gösterilmesi yasaklanmış olan, mukaddes, kutsal. Kâbe ve çevresi.

1. Cemâlûñ Ka'bedür anı **harem** kıl
Muḥammed çün 'urüca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 38*). [*harem,]*

harf: Dildeki sesleri gösteren ve alfabeı meydana getiren işâretlerden her biri.

1. Zihî kudret urup bünyâd-ı hestî
Dü **harf** ile kıılır âbâd-ı hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 12*). [*harf,]*
2. Gel ey cān-ı peder 'avn iste Ḥak'dan
Ḳazı 'aşk u hevâ **harfin** sabaḳdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 68*). [*harfin, -in]*
3. Ya andan uçdı bir âvâre bülbül
Ḳazındı tüt ki bir **harfi** kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 49*). [*harfi, -i]*

harf: 1. harf 2. sohbet, konuşma.

1. Ḳodı bu ṭa'nı düşdı ḳalbine şekk
Yakın **harfin** gönülden iyledi ḥakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 10*). [*harfin, -in]*

harf: Harf, söz.

1. Ne **harf** öğrendi ne nokṭa ne mektüb
Hemān sevdâ-yı zülf ü ḥâl-i maḥbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [*harf,]*
2. Keserse boynumu dendānı sînüñ
Gerekmez **harfi** sensüz sîn ü şınuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 30*). [*harfi, -i]*
3. Ne ḥod ḥavf u ne ṭa'n u ne melâmet
Tırâş olmuş cihândan nāmı **harfi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 7*). [*harfi, -i]*
4. Bu kem **harfi** ḳoma levḥuñda ḳazı
Çün oldun büy-ı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 158*). [*harfi, -i]*
5. 'Aceb mi ma'reke olursa bâzâr
Bu **harf** ile ḥarîfi itdi te'dîb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 177*). [*harf,]*
6. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu **harfüñ** ṭıymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 69*). [*harfüñ, -üñ]*
7. Anuñ bir **harfi** ammâ key ḥaṭâdur
Didüñ öldi falân ḳodı cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 36*). [*harfi, -i]*

harfeyn: İki harf.

1. Şaçuñsuz hā vü hā **harfeyni** ey yār
Olurlar boynuma çün halka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [*harfeyni, -i*]

harf-i ‘azîm: *Büyük söz.*

1. Didüm bu demde bu harf-i ‘azîmi
Bağup Mecnûn bu kavlı-i üstüvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 52*). [*harf-i ‘azîm, -i*]

harf-i cür’et: *Cesurca söz.*

1. Revân haţ çekdi harf-i cür’etine
Şağın başma edebden taşra pâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 180*). [*harf-i cür’et, -i, -ne*]

harf-i gam: *Gam harfleri II Talihsiz, dertli II Kara bahtlı.*

1. Eger şād ile dād ola dü bādām
Gözünsüz harf-i gāmdur ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 32*). [*harf-i gam, -dur*]

harf-i haţ: *Ayva tüylerinin harfi.*

1. İçüp vahdet şarābın buldı sekri
‘Urūci **harf-i haţ** çekdi cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 67*). [*harf-i haţ,]*

harf-i ta’n: *Ayıplama, kınama sözleri.*

1. Ne deñlü ola anda revnağ u nūr
Ço harf-i ta’nı kim devr-i Zuğaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 91*). [*harf-i ta’n, -i*]

harf-i ta’ne: *Ayıplama, kınama.*

1. Bize bu **harf-i ta’ne** hoş şabağdur
Seni mektebden almağ bil ki hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 77*). [*harf-i ta’ne,]*

har-gāh: *Büyük çadır, otağ.*

1. Anı **har-gāh** öñine da’vet itdi
Dil olup gamze bir dem şoğbet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 39*). [*har-gāh,]*
2. Getüre armağān kuğl-i ğubārı
Çıkup **har-gāhdan** āh ile her gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 61*). [*har-gāhdan, -dan*]
3. İraq **har-gāhdan** miğdār-ı ferseng
Murādı gözlemekden oturup rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 24*). [*har-gāhdan, -dan*]
4. Cigerde kan dimāğ-ı serde sevdā
Hem ol serv-i revān **har-gāha** gitti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 75*). [*har-gāha, -a*]

ḥar-gāh-ı yār: *Sevgilinin meskeni, çadırı.*

1. Varup ḥar-gāh-ı yāre bağırtı ıağlu
Başı elde eli gögsinde bağlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 13*). [*ḥar-gāh-ı yār, -e*]

ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişāli: *Bilgisiz ve akılsız eşek gibidir.*

1. O dil kim ‘aşk odından ola ḥālî
Ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 18*). [*ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişāli,]*

ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişāli: *Bilgisiz ve akılsız eşek gibidir.*

1. O dil kim ‘aşk odından ola ḥālî
Ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 18*). [*ḥar-ı bî- ‘aql u dānişdür mişāli,]*

ḥaridār: *Alıcı, müşteri.*

1. Şekerden tatlu olsa sib şad-bār
Gedilse bir pula almaz **ḥaridār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 96*). [*ḥaridār,]*
2. Arada ihtilâf olmağ ne müşkil
Senüñ ben mihrüñe cāndan **ḥaridār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 27*). [*ḥaridār,]*
3. Metā‘uñ açma kim yokdur **ḥaridār**
Bu nükte irdi çün ol rāst-rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 36*). [*ḥaridār,]*
4. Ki mālâ meyl ider bakmaz kemāle
Çü ‘āciz kaldı ol miskîn **ḥaridār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 59*). [*ḥaridār,]*
5. Nevāzişler kııurdı tāze tāze
Biri biriyle ol iki **ḥaridār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 17*). [*ḥaridār,]*

ḥaridār-ı belā: *Bela müşteri, dert alıcısı.*

1. Ḥaridār-ı belā vü cān-fürüşem
Zemāne kıulluğından cānum āzād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 8*). [*ḥaridār-ı belā,]*

ḥarîf: *Arkadaş, dost.*

1. Niçün gül-ı beyābandur ḥarîfüñ
Senüñ cinsüñ benem baña **ḥarîf** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 145*). [*ḥarîf,]*
2. Niçün gül-ı beyābandur **ḥarîfüñ**
Senüñ cinsüñ benem baña ḥarîf ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 144*). [*ḥarîfüñ, -üñ]*
3. İrakdan oldu atından piyāde
Göricek bildi Mecnûn ol **ḥarîfi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 17*). [*ḥarîfi, -i]*
4. Ḥarîf iseñ eger bismillah ey yār
Ben atlas çāk idici hırça-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 6*). [*ḥarîf,]*
5. Kim ola iyleye ḥağ sözi tekzîb
Ḥarîf anuñ çü bildi ḥarfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 179*). [*ḥarîf,]*

6. ‘Aceb mi ma‘reke olursa bāzār
Bu harf ile **harīfi** itdi te‘dīb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 177*). [*harīfi, -i*]

harīf ol: *Dost olmak.*

1. Harīf oldı aña ğam hırfetinde
Çün oldı Zeyd Mecnûn'ıñ celîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 98*). [*harīf ol, -dı*]

harīm: *Ev; harem dairesi, harem.*

1. Harāma hem-nişin olmağ da müşkil
Harāma ger **harīm** olam helākem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 123*). [*harīm,]*

harīr: *İpek, ipekli kumaş.*

1. Gül-âb ile yuyup dürr-i şemîni
Harīre şardılar çün mişk-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 50*). [*harīre, -e*]
2. Özi gibi sözün de bikr iderdi
Sözi fikri **harīrinden** alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 107*). [*harīrinden, -i, -nden*]
3. Çeker şan pâydan peykân-ı hārı
Harīrinden gül istebrak toğurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 15*). [*harīrinden, -i, -nden*]
4. Harīr aña göre gūyā dikendür
Cihānda tābda üç nūra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 126*). [*harīr,]*
5. Kaçan iyler habībine hilāfi
Şarup nāfe gibi tā kim **harīre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 39*). [*harīre, -e*]
6. Şarıldı müşk-i ter gibi **harīre**
Teni ğam micmerinde ‘ūd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 54*). [*harīre, -e*]

hās: *Seçkin insanlar.*

1. Ki tā Rüstem olasın kuvvet ile
Refîk it dōstdan bir nice **hāşı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 99*). [*hāşı,]*
2. Qara giydi qamusı māteminden
Ol iqlimuñ kamu ‘āmu vü **hāşı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 189*). [*hāşı,]*

hās: *Özel, seçkin.*

1. Ögerdi Leylî'yi eş‘ār içinde
Yöresinden geçerken **hāş** eger ‘ām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 101*). [*hāş,]*

hās u ‘ām: *Seçkin kimseler ve halk, herkes.*

1. Ğarığ-i ni‘met itdi hāş u ‘āmı
Ulu bezm itdi şāhāne müşerref (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 6*). [*hāş u ‘ām, -ı*]

hāṣā: "Allah göstermesin, Allah korusun" anlamında söylenen şeyin gerçekleşmesinin istenilmediğini belirtmek için kullanılan bir söz.

1. İden didārını ‘aşkuñ temāṣā
Cemāl-i gayra göñliñ vire **hāṣā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 18*). [*hāṣā,*]
2. ‘Adûlar ‘ākile mecnûn dimişler
Veli **hāṣā** ‘aceb herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 162*). [*hāṣā,*]

hāṣāk: Çer çöp, döküntü.

1. Benüm gibi olupdur nice **hāṣāk**
Yaluñuz ben degülem cevr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 30*). [*hāṣāk,*]
2. Şafâ fenninde şâhib-mezheb idi
Belâlar seyline olmuşdı **hāṣāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 5*). [*hāṣāk,*]
3. Bu bed-fikri getürmek çalbe **hāṣāk**
Cihân bir tekyedür iki çapusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 150*). [*hāṣāk,*]

haseb: Asalet, soyluluk.

1. Çabâ’ilde şehîr idi Arab’da
Nesebde eşref ü a’lâ **hasebde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 8*). [*hasebde, -de*]
2. Ne duhterler bulunur bu ‘Arab’da
Çamu ‘âlî nesebde hem **hasebde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 88*). [*hasebde, -de*]
3. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da azdur aqrânüm **hasebde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*hasebde, -de*]
4. Bilürsin küfvünem aşl u nesebde
‘Arab’da azdur aqrânüm **hasebde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 74*). [*hasebde, -de*]

haşhâs: Haşhaş.

1. Vücüdî ara yirde hürd u **haşhâs**
Yeñüd şan lâledür bağrında dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 12*). [*haşhâs,*]

hasıbe: Soyu temiz kadın.

1. Haşıbe vü nesıbe ced-ber-ced
Sürür u nür olup hüsn ü cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 206*). [*hasıbe,*]

hâsid: Kıskaç.

1. Elüñ güldür ne boyarsın kınaya
Dimezsın göre bir **hâsid** kınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 102*). [*hâsid,*]

hâsıl: Ortaya çıkan, kar, kazanç, ürün, mahsül.

1. Gönül harâb-ı belâdur ciger kebâb-ı cefâ
Dilümde derd ü belâ **hâşılın** bitürmişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 3*). [*hâşılın, -ın*]
2. Biter **hâşıl** anuñ-çün her birinden
Gider uyup şamân yile yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 100*). [*hâşıl,]*
3. İyü tohm ek ki hûş-dem hûş-mahaldür
Ki görüp **hâşılunı** yârın içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 123*). [*hâşılunı, -(u)ñ*]

hâşıl ol: *Meydana gelmek, doğmak.*

1. Anuñ-çün hâşıl olmaz anda dâne
Ola çün dânenün yirde şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 102*). [*hâşıl ol, -maz*]
2. Onlara hâşıl olmuş zevk-ı tekrâr
Alurlar birbirinden zevk-ı büsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 50*). [*hâşıl ol, -mış*]

hâşıl ol: *Elde edilmek, kazanılmak.*

1. Dilenüp cem' iderüz küt-ı yevmi
Ne hâşıl olsa bu yâr ile bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 29*). [*hâşıl ol, -sa*]
2. Esir ü müstemendem ol degüldür
Hem ilden hâşıl olan ğalle vü mâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 37*). [*hâşıl ol, -an*]

hâşılı: *Doğrusu, sözün kısası, kısacası.*

1. Bu kışşa **hâşılı** hubb-ı ezeldür
Anuñ mañbûbı hûsn-i lem-yezeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 53*). [*hâşılı,]*

hâşıl-ı 'ömr: *Ömrün semeresi. II Evlat.*

1. Diledi hâşıl-ı 'ömrre cân ata
Bile uydurdu bir kaç yâr-ı hem-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 52*). [*hâşıl-ı 'ömr, -e*]

hâşlet: *Ahlak.*

1. Dönüp göstermek ol lâfa hilâfı
Bu **hâşlet** merd olana lâyıq olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 25*). [*hâşlet,]*

hâşm: *Düşman.*

1. Okı yağmur idüp **hâşmı** büridi
Çü Nevfel gördi bu cem'-i girâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 14*). [*hâşmı, -ı*]

hâşm ol: *Düşman olmak; karşı tarafta yer almak.*

1. Kılursın sen 'adü hayline meyli
Didi çün 'aşıka hâşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 137*). [*hâşm ol, -a*]

haşr: Allâh'ın ölümlere ruhlarını geri verip onları hesaba çekmek üzere toplaması ve toplanma yerine sevk etmesi, dirilme, diriliş.

1. Didi lâ taqrabu mâle'l-yetîmî
Eger var ise **haşre** i'tikâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 143*). [*haşre, -e*]

haşr it: Bir şeyin bütününü birine, bir şeye ayırmak, vermek II Adamak.

1. Baña olsun belâsı mûnis-i hâk
Beni çün toprağumdan haşr ide Hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 105*). [*haşr it, -e*]

haşr u neşr: Yeniden diriliş ve toplanma günü.

1. Haşr u neşrûñ 'arşasın yarın pür-âteş iyleyem
Ger bu gün gitmezse sînemden bu te'sîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 5*). [*haşr u neşr, -üñ*]

hasret: Ayrı kalınan veya elden kaçırılan bir şeye /kişiye karşı duyulan istek, tekrar görme ve kavuşma arzusu, özleyiş, özlem, iştîyak.

1. Bu **hasretde** ki nâ-geh ire bahtı
Bitüre şâh-ı ser-sebzi dirahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 17*). [*hasretde, -de*]
2. Gice varup nihâni kûy-ı yâre
Ciger **hasret** elinden pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 10*). [*hasret,]*
3. Yaşın zülfince kıl ol serv-i nâza
Kıla döndüm egerçi **hasretinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 5*). [*hasretinden, -inden*]
4. Tuş oldu **hasreti** Mecnûn'a nâ-gâh
Yatur düşmiş yatağı vâdî-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 128*). [*hasreti, -i*]
5. Firâk u **hasret** irmezse kemâle
Zebânından n'ola bir nik nâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 134*). [*hasret,]*
6. Dönüp iline gitmek oldu cehdi
Tırup bî-çâre Mecnûn **hasret** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 165*). [*hasret,]*
7. Bu anı ol bunı itdi der-âgüş
Buluşup iki müştâk iki **hasret** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 75*). [*hasret,]*
8. Gücüm yitse varurdum hizmetine
Selîm anuñ bakup bu **hasretine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 39*). [*hasretine, -i, -n, -e*]
9. Revânın revh-ı rahmet iyilesün şâd
Çü kaldı **hasret** ile Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 3*). [*hasret,]*

hasret-i yâr: Sevgilinin özlemi.

1. Yolarken **hasret-i yâr** ile müyü
'Arabda âdet idi bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 94*). [*hasret-i yâr,]*

haste: Hasta, rahatsız; perişan, aşırı tutkun.

1. Dili pür-hûn u cânı **haste** idi
Göñül teng ü dehân teng ü mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 60*). [*haste,]*
2. Hâberdür derd-mende **haste** cândan
Taşaña ya'ni ey dermânde **haste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 180*). [*haste,]*

haste: *Hasta II Aşık.*

1. Kim kanum içmege la'lindeki piyâle yiter
Bu **haste** cânê ne hâcet ki gürz-i kâhr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [*haste,]*
2. Bilmem şapuñdan ayrılalı çok zemân mıdur
Mercân lebüñe şordum idi **haste** göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 5*). [*haste,]*
3. Sözinüñ şîrîn cülâbı **haste** cânâ nüş olur
Hümâ döndi âteş-i ruhsârûña karşı göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [*haste,]*
4. O demde hem-zebân ol **haste** cânâ
Dehenden cân yakup çıkan zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 33*). [*haste,]*
5. Beyân-ı hâl iderken **haste** Mecnûn
Atasınüñ katında dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 51*). [*haste,]*
6. Okırdı yâre karşı **haste** Mecnûn
Râkıbinden şikâyet-nâme mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 53*). [*haste,]*
7. İde ol **hasteyi** bî-za'îmet ü derd
O mecrûh irse ger pişine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 36*). [*hasteyi, -y, -i]*
8. Didi ol **hastenüñ** budur cevâbı
O Mecnûn'ı buluñ itmeñ dirîği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 36*). [*hastenüñ, -nüñ]*
9. Ne guşşa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu pendi **haste** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 103*). [*haste,]*
10. Gelüp ben **hasteye** itseñ nigâhı
Sen alup başını gitdün yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 50*). [*hasteye, -y, -e]*
11. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi çün **haste** Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 33*). [*haste,]*
12. Nice üftâde şayd itmek hüyüdur
Huşuşâ cân u dilden **haste** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 45*). [*haste,]*
13. Düzerdi **haste** Mecnûn'a cevâbı
Midâd idüp ciger kanın ezzerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 112*). [*haste,]*
14. Hezârüñ **haste** göñlin derde çekdi
Cemâl-i gül gülüp ağladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 2*). [*haste,]*
15. Şanasın **haste** bülbüldür kafes teng
Geçerdi şür ile ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 182*). [*haste,]*
16. Bilürdi ol da derd-i hicr-i yârı
Kim olur **haste** derdinden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 125*). [*haste,]*
17. Vücüdî zehr-i kâtil ola def'î
Çü Mecnûn **haste** gördi bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 149*). [*haste,]*
18. Ğazeller okuyup dürlür şaçardı
Virüp ol **hasteye** Nevfel cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 69*). [*hasteye, -y, -e]*
19. Virüñ bu **hasteye** şîrîn cevâbı
Eger kılmazsañuz şerbet-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 26*). [*hasteye, -y, -e]*
20. Bu mecnûn **hasteyi** hayrân sen itdüñ
Muqayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [*hasteyi, -y, -i]*
21. Arada **haste** Mecnûn cân çekişdi
Hemân Leylâ idi 'âlemde cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 40*). [*haste,]*
22. Zen egri olsa evşâfî uzakdur
İşidüp **haste** Mecnûn bu güzâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 77*). [*haste,]*

23. Cefā itme utan bārī Ḥudā'dan
Eger bülbülleri kılmasa **haste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 85*). [*haste,]*
24. Zihî 'aşk u kerâmet Bârek-Allâh
Ḳoyup Leylâ'yı anda **haste** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 105*). [*haste,]*
25. Bu ğam ğam yükü üzre oldı ser-bâr
Şan eski **hasteye** tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 39*). [*hasteye, -y, -e]*
26. Yürür yiler çemende yile beñzer
Severdi **haste** Mecnûn âhuvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 67*). [*haste,]*
27. Anuñ-çün **haste** Mecnûn ħurrem idi
Egerçi âh idüp inlerdi geh gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 6*). [*haste,]*
28. Ḥaberdür derd-mende **haste** cândan
Ṭapuña ya'nî ey dermânde **haste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 181*). [*haste,]*
29. Gönül derdin dimişsin ey tabibi
Bilürsin **haste** ħâlin diñle ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 35*). [*haste,]*
30. Uvatdı urdı Mecnûn' un çanağın
Bu ħâle **haste** Mecnûn key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 33*). [*haste,]*
31. Didi ben **hasteyem** anuñ refiķı
Ĝam içre baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 48*). [*hasteyem, -yem]*
32. Ḥalâş itdi belâdan **haste** câmı
Dem ola kim olasin sen de ħâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 138*). [*haste,]*
33. Delürdi tağa düşdi **haste** bülbül
Diken urur ezelden ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 62*). [*haste,]*
34. Dil-i Zeyd'e naşîḫat dürri şaçdı
İşidüp **haste** Zeyd ol ħôs cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 187*). [*haste,]*
35. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
Ḳurudı gitdi ħâr ey **haste** bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 19*). [*haste,]*
36. Kime itsün şikâyet **haste** bülbül
Dirigâ seyr iderken bu çemende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 92*). [*haste,]*
37. Ki **haste** bülbülün âvâre ħaldı
Nice bâğa revâne oldı servün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 114*). [*haste,]*
38. Bir iki beyt okıyup kıldı zâri
Ĝarib ü bî-kes ü tenhâ vü **haste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 19*). [*haste,]*
39. Ecel ben **hasteyem** baña muḫaldur
Baña dirsin ölürem toprağum şaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 54*). [*hasteyem, -yem]*
40. Velî ben **hasteden** dîvânesi yok
Saña biñ biñ benüm gibi giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 100*). [*hasteden, -den]*

haste: *Hasta, rahatsız.*

1. Didi pîr atañam ben **haste** vü zâr
Senün ğavĝân ile rüsvây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [*haste,]*
2. Düşerdi dest ü pâdan zâr u **haste**
Eger nuşret bulursa cârib-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 130*). [*haste,]*
3. Esîr ü nâ-tüvân u pîr ü **haste**
Adum bed-nâm u rüsvây-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [*haste,]*
4. Silâḫından gül-i ter gibi **haste**
Velî pür-ıukde tiğından çü süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 76*). [*haste,]*
5. Nice zehr içirürsin **haste** câna
Esirge bu za'îf ü **haste**-ħâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 148*). [*haste,]*
6. Peder mevtinden oldı tâze **haste**
Oğur geh iştiyâķuñ kışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 132*). [*haste,]*

7. Şifasında ne hâcet **haste** nabzı
Bisâṭ-ı başıdır bu arz-ı mefrûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 6*). [*haste,*]
8. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir kûh içinde zâr u **haste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [*haste,*]
9. Taṭunuñ ‘aşk içinde nâşırıyem
Egerçi hâlûnâm ben **haste** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 25*). [*haste,*]
10. Olur tiryâk-i ekber **haste**ye mevt
Ecel destinden irdi çün bu tiryâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 58*). [*haste*ye, -(y)e]
11. Hazân irdi geçüp nevrüz-ı ‘ömrüm
Dehâne irdi çün bu **haste** cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 69*). [*haste,*]
12. İçürdüñ **haste** mûra zehr-i mâri
Yiter mür-ı za‘ife darb-ı yek-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 48*). [*haste,*]

haste ol: *Hasta olmak, hastalanmak.*

1. Meger kim haste olmuşdur seherden
Anuñ-çün yire başmağa ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 22*). [*haste ol, -muş, -dur*]
2. Ruḥ-ı Leylî gül-i nevreste olmuş
Dil-i Mecnûn dikenden haste olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 38*). [*haste ol-, -miş*]

haste ol: *Düşkün, perişan olmak.*

1. Gözi giryân iken göñli avındı
Şınup kâse egerçi oldı haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 35*). [*haste ol, -dı*]

haste olsa şu virür bulın-: *Hasta olsa su vereni bulunmamak; çok yalnız, kimsesiz olmak.*

1. Ne şu virür bulunur haste olsam
Beni öldürse bir hûn-ḥ‘âr ‘âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 54*). [*haste olsa şu virür bulın-, -ur*]

haste-cân: *Cam, gönli hasta.*

1. Gözetdi Leylî’yi pinhân u çâpük
Ki firkatdan ne resme **haste-cândur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 163*). [*haste-cândur, -dur*]

haste-dil: *Düşkün, yaralı gönül; zavallı, biçare aşık.*

1. Eger derhem de itseñ merhemümdür
Velî ben **haste-dil** kim bi-ḳarârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 11*). [*haste-dil,*]

haste-hâl: *Hasta halde, perişan hal.*

1. Nice zehr içirürsin haste câna
Esirge bu za‘if ü **haste-hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 149*). [*haste-hâli, -i*]

hasūd: Hasetçi, kıskanç II düşman.

1. Hâyāl-i ğamzesi yāruñ baña havāle yiter
Hasūd diş bileme kanum içmege şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 7*). [*hasūd,]*
2. Her biri **hasūdi** güldürüp ağlatma hâ beni
Sultân-ı ‘aşkuñuñ ezeli pây-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 6*). [*hasūdi, -ı]*

hasūd: Çok kıskanç.

1. Hüner medhinde güyâ zemde hāmūş
Şu nâkış kim **hasūd** u bî-vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 69*). [*hasūd,]*

hat çek: Çizgi çekmek. II Sınır çizmek, sonlandırmak.

1. Revân hat çekdi harf-i cür’etine
Şağın başma edebden taşra pâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 180*). [*hat çek, -di]*

hatâ: Hata, yanlış.

1. O servüñ kim hevâsı bed-hevâdur
Bu bustâna anı dikmek **hatâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 152*). [*hatâdur, -dur]*
2. Yañılsam bu **hatâya** itsem ikdâm
‘Arab iyer beni ta‘niyle bed-nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 153*). [*hatâyâ, -(y)a]*
3. Anuñ kanın yire dökmek **hatâdur**
Yük urılmaz o püşt-i nâzenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 46*). [*hatâdur, -dur]*
4. Dilerseñ oğla isterseñ yayuñ yaş
Hatâ ile eger çekdümse tiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 69*). [*hatâ,]*
5. Senüñ katuñda ammâ ol **hatâdur**
Ümidüm var ki kaçdun ola câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 90*). [*hatâdur, -dur]*
6. Hatâ diyü bu kaçın çin iderdi
Şaçı boynına oldı mâr-ı Dahhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 160*). [*hatâ,]*
7. Didi kim key **hatâdur** bu cüdâyî
N’ola gelse kenâruna nigâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 150*). [*hatâdur, -dur]*
8. Ben anı cân u dilden iyileyem yâd
Hatâ kılsam eger ‘afv u ‘atâ kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [*hatâ,]*
9. Zihî nefis-i nefis hoş-zât u hoş-büy
Hatâdan fark idüp ‘ayn-ı şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 57*). [*hatâdan, -dan]*
10. Anuñ bir harfi ammâ key **hatâdur**
Didüñ öldi falân kodı cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 36*). [*hatâdur, -dur]*
11. Hünerde manzarı habt u **hatâdur**
Dimiş ol kim dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 70*). [*hatâdur, -dur]*
12. Miyânunda vağan şutmak **hatâdur**
Şağın püyendeyi pâyende şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 182*). [*hatâdur, -dur]*
13. Anı menzil idinme kim **hatâdur**
Ki ejderhâ gibi cüş itse deryâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 72*). [*hatâdur, -dur]*
14. Tabî‘at çâhına düşmek **hatâdur**
Nefes nefsanî olsa zî hacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 168*). [*hatâdur, -dur]*

hatā iyle: Hata yapmak, kusur işlemek.

1. Elüñ degmege olurdu bahāne
Yañılıp iylemezsen ol **hatāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 93*). [*hatā iyle, -mez, -sen*]

hatā-pūs: Hata örten.

1. Cevāhir ehliñe cevher gerekdür
Hüner ehli hüner-perver **hatā-pūs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 67*). [*hatā-pūs,]*

hatar: Tehlike.

1. Saña lāyık degüldür küşe-i derd
Bu yol pür-cevr ü gavğa vü **hatardur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [*hatardur, -dur*]

hâtem: Mühür, yüzük (hükümdarlık alameti); hakimiyet, güç.

1. Tapuñ mühür-i sa'adet **hâtemidür**
İrişdür derd-mend oldum devāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 46*). [*hâtemidür, -i, -dür*]

hat-ı ser-sebz: Yeni çıkmış tüy.

1. Hat-ı ser-sebzidür bir gül-izāruñ
Nice yaprak ki bergidür çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 172*). [*hat-ı ser-sebz, -i, -dür*]

hatib: Hitap eden, öğüt veren, söz söyleyen.

1. Oğur ba'zı cemā'at ba'zı sāmī'
Hatib oldı hezār elhāna çıkdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 27*). [*hatib,]*

hatib-i hutbe: Hutbe okuyan.

1. Nikāh u 'ağd olup hutbe oğundı
Hatib-i hutbe kim kürsiye ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 137*). [*hatib-i hutbe,]*

hâtif: Görülmeyeni haber veren melek.

1. Qasā'id nazm iderdi iyleyüp āh
Yine çün **hâtifi** şubhuñ dem urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 107*). [*hâtifi, -i*]

hâtif-i güy: Bilinmezlikten gelen konuşucu, sırlar veren konuşmacı.

1. Didi rāvi-yi kışşa **hātif-i güy**
Söze incü dizen sözi idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 1*). [*hātif-i güy,]*

hātif-i rāz: *Sırların meleği.*

1. Ki oldur keşf iden her dürlü rāzı
Zebān-ı ğaybdur her **hātif-i rāz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 3*). [*hātif-i rāz,]*

hâtır: *Gönül, kalp; akıl, zihin.*

1. Aña küçek kayusu Kays'a Leylî
Olur her **hâtırıuñ** bir yāre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 16*). [*hâtırıuñ, -uñ]*
2. Kimin **hâtır** kimin hāme yazadı
Giderdi tuhfе andan her maķāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 54*). [*hâtır,]*
3. Velikin **hâtırımdan** gitdi nāmuñ
Gidersen hâtırımdan ğam degül sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 32*). [*hâtırımdan, -um, -dan]*
4. Mübārek **hâtırıuña** gerd olurdu
Baña sen şādî idüñ ben saña ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 70*). [*hâtırıuña, -uñ, -a]*
5. Hemān Mecnûn'a iyler **hâtırıum** meyl
O mecnûn adı bu Leylâ'ya hākdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 88*). [*hâtırıum, -um]*
6. Anuñ lafzından oldı āşikārā
Meger kim **hâtırından** geçdi bir gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 11*). [*hâtırından, -ın, -dan]*

hâtır: *Birine karşı duyulan saygı, sevgi.*

1. Raħat kıomaz oldı baña ey dōst
Çün **hâtırıuñ** oldı gönüm alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 3*). [*hâtırıuñ, -uñ]*

hâtır yık: *Kişilere karşı gösterilmesi gereken saygı kurallarına uymamak.*

1. Belālar yıkduğı hâtırılar için
Huşuşā 'aşk-ı Mecnûn hürmetiyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 36*). [*hâtır yık, -dug, -ı-duğı]*

hâtırıdan çık: *Unutmak, aklından çıkmak.*

1. Yitürdüm ben beni ne ata meyli
Çıkaldan hâtırımdan ğayr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 56*). [*hâtırıdan çık, -al, -dan]*

hâtırıdan git: *Unutmak, unutulmak.*

1. Velikin hâtırımdan gitdi nāmuñ
Gidersen hâtırımdan ğam degül sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 33*). [*hâtırıdan git, -er, -sen]*

hâtmü'n-nebiyyin: *Peygamberlerin sonuncusu.*

1. Anuñ tevķııdır **ħatmü'n-nebiyyin**
Fesâhatde aña nükte iden er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 12*). [*ħatmü'n-nebiyyin,*]

ħatt: *Ayva tüyü; yazı.*

1. Şeker **ħattı** gider mi hiç megesden
Baña dirler ki ğamdan gönlünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 94*). [*ħattı, -ı*]

ħatt-ı 'ibret: *İbret yazısı.*

1. Oķı levħ-i çemende **ħatt-ı 'ibret**
Bu mevsimde bu üçden lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 72*). [*ħatt-ı 'ibret,*]

ħavâle: *Bir işi veya bir şeyi başka birine bırakma, üstüne bırakma, ismarlama.*

1. Kemend-i şaydumı kılam **ħavâle**
Bu söz zevķiyle Mecnûn düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 80*). [*ħavâle,*]
2. Geçer ħabs ile her dem rûzgârum
Ĥavâle başuma ğavġâ-yı mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 63*). [*ħavâle,*]

ħavâle: *Bir arsayı çevirmek, kapamak için çekilen perde veya duvar (GTS) II ara bozan; engel.*

1. Ĥayâl-i ğamzesi yâruñ baña **ħavâle** yiter
Ĥasûd diş bileme ħanum içmege şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 6*). [*ħavâle,*]

ħavâle it: *Yollamak, göndermek.*

1. İderdi bākısın vahşe ħavâle
Bu ħâletde geçerdı yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 82*). [*ħavâle it, -er, -di*]

ħavâle it-: *Yollamak, göndermek.*

1. Çü sünnet emrin irgürdi kemâle
Ol ayı mektebe itdi ħavâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 124*). [*ħavâle it-, -di*]

ħavâle iyle: *Göndermek, ismarlamak.*

1. Çü 'ömrümün güneşi vaķt ile zevâle yiter
Ĥavâle iylemesün baña tiġi düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 5*). [*ħavâle iyle, -me, -sün*]

ħavâle ol: *İsmarlamak.*

1. Ķara baĥtum gibi oldun ħavâle
Velî olsañ baña ħara sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 52*). [*ħavâle ol, -dun*]

2. Baña olmuşdur ejderhâ havâle
Bu ben bî-çâre kim müştâk-ı yârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 104*). [*havâle ol, -miş, -dur*]
3. Selâm oldı vedâ' üzre havâle
Zarûretden Selâm itdi vedâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 210*). [*havâle ol, -dı*]

havâle ol: *Baskı kurmak. II Saldırmak.*

1. Baña olmadılar bu dem havâle
Uş on yıldur ki sana kulluğ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 56*). [*havâle ol, -ma, -dı, -lar*]
2. Kebâb-ı tâze vü helvâ küliçe
Nice kim yalvarup oldı havâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 39*). [*havâle ol, -dı*]

havâyi: *Nefsine düşkün.*

1. Tütulmaz kılsa 'âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile pend ile **havâyi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*havâyi,]*
2. Tütulmaz kılsa 'âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile pend ile **havâyi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*havâyi,]*

havf: *Korku, endişe.*

1. Nevâ vü nî'met olur mı 'aceb bu hâle yiter
Raķīb **havfi** ile zâ'îl itmezem ğamumı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 3*). [*havfi, -ı*]
2. Ne hüd **havf** u ne ta'n u ne melâmet
Tırâş olmuş cihândan nâmi ħarfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [*havf,]*
3. Nişâne göz yaşıdır derd-mende
Budur **havfum** ki ħande ağzum açā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 55*). [*havfum, -um*]
4. Zihî kuvvetlü dest ü kutlu himmet
Budur **havfum** ki â'dāya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 105*). [*havfum, -um*]
5. Ķomadı ata **havfi** er ħayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 70*). [*havfi, -ı*]
6. Budur **havfum** işi de nâşî âvâz
Senüñ-çün iyilesem zârî vü feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 70*). [*havfum, -um*]
7. Bulup ide anı ħâ'im-maķāmı
Budur **havfi** ki öle nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 27*). [*havfi, -ı*]
8. Hemân cüftiyle **havfindan** tırur tek
Gül üzre şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 78*). [*havfindan, -ı, -n, -dan*]

havf it: *Korkmak.*

1. Görüp havf itdi bu cevri-i 'azîmi
Ki şâyed ħışm-ı şâh-ı âşinâ-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 6*). [*havf it, -dı*]

havf iyle: *Korkmak.*

1. Sıhırdür key şaķın âh-ı seherden
Za'ife ħayfı ħo **havf iyle** Rab'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 25*). [*havf iyle,]*

havf-ı ağıyār: Ağyar korkusu II aşğın sevgilisiyle kavuşmasına engel olan şeylerden duyduğu korku.

1. Ne şerm-i yār var ne **havf-ı ağıyār**
Eger anda çurasın oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 40*). [*havf-ı ağıyār,]*

havf-ı mäder: Anne korkusu, anneden korkmak.

1. Ne teşvîş-i peder ne **havf-ı mäder**
Yüzi elde eli yüzde yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 12*). [*havf-ı mäder,]*

havf-ı münâfık: Arabozucu korkusu.

1. Arada var velî **havf-ı münâfık**
Tenüm ma'zûr çut ger olsa mehcûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 218*). [*havf-ı münâfık,]*

havl: Etraf, Çevre.

1. Muñî'î olsa tañ mı her dirende
O meclis kim sibâ' olmuşdı **havli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 117*). [*havli, -i]*

havli: Şeftalide olduğu gibi bazı meyvelerin üstündeki ince tüy. II Perde.

1. Güle **havli** idüp hem hâre hem hâr
Ki tâ kaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 12*). [*havli,]*

havlı: Etraf, Çevre.

1. Kimi **havlısı** kimi pâsbânı
Anı hıfz itdiler çün yâr-ı dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 26*). [*havlısı, -sı]*
2. Yayılup söylenürdi hâne hâne
Gül-i gülzâr u **havlı** pürdür ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 127*). [*havlı,]*

havz: Havuz.

1. Dibinde **havz** u ravza hûb hâlî
Felek havzı mişâlinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 14*). [*havz,]*
2. Yiñi yüz şuyı virmiş ravza **havza**
Kenâr-ı **havza** varup ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 18*). [*havza, -a]*
3. Dibinde havz u ravza hûb hâlî
Felek **havzı** mişâlinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 15*). [*havzı, -ı]*
4. Fiğân u nâle iyler bülbül-i mest
Münevver **havza** tolmış âb-ı Kevşer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 35*). [*havza, -a]*

hây: Aman, medet, eyvah. II Hey, ey.

1. Dilendi kapu kapu geşt idüp **hay**
Nevā vü nağme dilde nitekim nay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 47*). [*hay,*]

hây: Hay, seslenme edatı.

1. Eger vâkı' olursa vây ne hōş **hây**
Ne rûh-efzâ idi bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 32*). [*hây,*]

hayâ: Edep.

1. Sözi şekker dehâni şekker-engiz
Hayâdan gül yüzi dâ'im 'arağ-riz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 156*). [*hayâdan, -dan*]

hayâ: Utanma.

1. Hayâdan beñzedür yüzüm 'aķıķa
Eger bu çalı' olmasa Süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 86*). [*hayâdan, -dan*]

hayâ it-: Utanmak, çekinmek.

1. Bu meşelli yola gitme hayâ it
Otur âzâde-i ğam ol şafâ it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 13*). [*hayâ it-,*]

hayâl: Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey, düş, imge, hülya.

1. Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî
Enisî Leylî'nin hayli **hayâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 74*). [*hayâli, -i*]
2. Baña kim müjde idersin vişâli
Yâ düş midür görürdüm ya **hayâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 68*). [*hayâli, -i*]
3. Senüñ derdüñle dâ'im dil-şikeste
Hayâlüñle geçer şâm u şabâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 99*). [*hayâlüñle, -üñ, -le*]
4. Kî ey cân-ı peder ne oldı hâlün
Düşün midür bu miñnet ya **hayâlün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 38*). [*hayâlün, -ü, -ñ*]
5. Gözüm göñlüm **hayâlün** perdesidür
Nazar kıll bu **hayâlün** perdesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 80*). [*hayâlün, -ün*]
6. Gözüm göñlüm **hayâlün** perdesidür
Nazar kıll bu **hayâlün** perdesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 81*). [*hayâlün, -ün*]
7. Ne güne şakınursın şefkatüñi
Hayâlün pâdişâhına efendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 85*). [*hayâlün, -ün*]
8. Hayâle kâni' vü beñzer hayâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 134*). [*hayâle, -e*]
9. Hayâle kâni' vü beñzer **hayâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 134*). [*hayâle, -e*]
10. Nazarlar gördiler 'âlem içini
Hayâl âyine-dârî a'ni Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 5*). [*hayâl,*]
11. O daği ney gibi delük delükdür
Hayâl itmiş anı yârün hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 49*). [*hayâl,*]
12. O daği ney gibi delük delükdür
Hayâl itmiş anı yârün **hayâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 49*). [*hayâli, -i*]

13. Düş ile **hayâl** ile olur şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 94*). [*hayâl,]*
14. Raķıb añā ne deñlü ola hā'ıl
Beni mest ideli hüsñüñ **hayāli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 41*). [*hayāli, -i]*
15. Dil-i Ferhād'tan almaz **hayālin**
Bu virāndan řapuñ devşürdi raķtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 140*). [*hayālin, -i, -n]*
16. Uçar pervane gözinde **hayālün**
Bu gülşenden seni ey gül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 112*). [*hayālün, -ün]*

hayâl: *Fikir, düşünce, mânâ.*

1. Bu bed-baştum bilürem āķir olmaz
Senün müjdeñ **hayāli** zāhir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 72*). [*hayāli, -i]*

hayâl: *Hayal II Sevgiliyi düşünmek.*

1. Dilerseñ sevmeyen Leyli cemālin
Çıkar gir göñlüme anuñ **hayālin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 16*). [*hayālin, -in]*

hayâl it-: *Hayal, tasavvur etmek.*

1. Hayâl itdi anı ebrü-yı Leyli
Hayâl itdi anuñ-çün Leyli hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 17*). [*hayâl it-, -di]*
2. Hayâl itdi anı ebrü-yı Leyli
Hayâl itdi anuñ-çün Leyli hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 18*). [*hayâl it-, -di]*

hayâl-i ğamze: *Gamzenin(süzgün bakış) hayali.*

1. Hayâl-i ğamzesi yāruñ baña havāle yiter
Ħasüd diş bileme şanum içmege şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 6*). [*hayâl-i ğamze, -si]*

hayâl-i hüsñ: *Sevgilinin güzelliğinin düşüncesi.*

1. Al iden anı zulm ile itdüği şan mıdur
Oldum hayâl-i hüsñüne müstağrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 3*). [*hayâl-i hüsñ, -ü, -ñe]*

hayâl-i leyli: *Leyla'nın hayali.*

1. Hayâl-i Leyli'ye okur dürüdü
Boşanmış vahşî gibi nefret iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 28*). [*hayâl-i leyli,]*

hayâl-i serseri: *Serseri, başıboş hayal.*

1. Anuñ 'aşķı hayâl-i serseridür
Mařabbet oldur ola cāvidāñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 6*). [*hayâl-i serseri, -dür]*

ḥayāl-i yār: *Yarin hayali.*

1. Ola hem sāye-bānı sāye-i gül
Ḥayāl-i yāre ʔolu cām içeydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 79*). [*ḥayāl-i yār, -e*]
2. Ḥayāl-i yāri yādına getürdi
Ḥıṭâb itdi nigārâ ağlayup zār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 122*). [*ḥayāl-i yār, -i*]

ḥayât: *Hayat, yaşam, ömür.*

1. Ḥayâtumdur benüm yar için ölmek
Benüm faḥrumdur anuñ-çün döğülmek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 39*). [*ḥayâtumdur, -um, -dur*]
2. Tamām iyleyüp anuñ da **ḥayâtn**
Ne evvel var cihânda olmaz âḥir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 146*). [*ḥayâtn, -i, -n*]
3. Gerekmez baña dil-bersüz **ḥayâti**
Düşüp şahrâ-be-şahrâ deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 64*). [*ḥayâti, -i*]

ḥayât-ı tâze: *Taze hayat, yenilik, canlılık.*

1. Ölüye şan **ḥayât-ı tâze** virdi
Meger gördi gelür bir pîre ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 14*). [*ḥayât-ı tâze,]*

ḥayf: *Zulüm, kötülük.*

1. Siḥrdür key şaḥın āh-ı seḥerden
Za‘ife **ḥayfi** ʔo ḥavf iyle Rab’dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 25*). [*ḥayfi, -i*]

ḥayf: *Yazık!*

1. Ne lâyıkdur faḳire şāh-zāde
Virilse **ḥayfdur** şekker ğurāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 91*). [*ḥayfdur, -dur*]

ḥaykır: *Bağırmaq.*

1. Felek devrinde baḳup kıldı nāle
Ṭurup **ḥaykırdı** ol resme şeĝab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 25*). [*ḥaykırdı, -dı*]

ḥayl: *Zümre, halk, topluluk.*

1. Mededci ḥayli leşker irdi nā-gāh
O demde göricek ol **ḥaylı** ḥayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 11*). [*ḥaylı, -i*]
2. Kılursın sen ‘adū **ḥayline** meyli
Didi çün ‘āşıḳa ḥaşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 136*). [*ḥayline, -i, -n, -e*]

ḥayl: *Süvari, atlı asker.*

1. İderdi ol ‘adüya dest-büsü
Eger öldürse Leyli **haylin** aşhâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 127*). [*haylin, -i, -n*]
2. Hemân ihmâle yüz tütüdi o mühmel
Didi gerçi dirüp geldüm bu **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 129*). [*hayli, -i*]
3. Bu üslûb üzre olundu rivâyet
Ki mağlûb oldı çün kim Leyli **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 3*). [*hayli, -i*]

hayli: Birçok, çok fazla.

1. Biri duhterlerüñ hûb idi **hayli**
Şaçınun dâmi leyl ü nâmi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 131*). [*hayli,]*
2. Ruhi devrinde hâli **hayli** hûşdur
Haremde beslenür tıfl-ı Hâbeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 159*). [*hayli,]*
3. Hayâl itdi anı ebrü-yı Leyli
Hayâl itdi anuñ-çün Leyli **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 18*). [*hayli,]*
4. Şivân itdi biraz çırpındı **hayli**
İdüp ol tşa ile ‘azm-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 53*). [*hayli,]*
5. Düşüp şahrâya mest ü lâ’ubâli
Enisî Leyli’nin **hayli** hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 74*). [*hayli,]*
6. Cemâli ilde meşhür oldı **hayli**
İrişdi serv-i bâlâsı kemâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 12*). [*hayli,]*
7. Teferrüc kıлмаğa meyl itdi **hayli**
Semen-sâ sünbüline tâb virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 60*). [*hayli,]*
8. Giderdi nice fersaḥ yire **hayli**
Her at kim cüşî yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 86*). [*hayli,]*
9. Mededci **hayli** leşker irdi nâ-gâh
O demde göricek ol hayli **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 10*). [*hayli,]*
10. Mededci **hayli** leşker irdi nâ-gâh
O demde göricek ol hayli **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 11*). [*hayli,]*
11. Teselli buldı sâkin oldı **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 92*). [*hayli,]*
12. Dilinden atdı aña bir nice tîr
Ki ey fâriḡ unuttuñ anı **hayli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 7*). [*hayli,]*
13. İle envâ’-ı ni‘met virdi **hayli**
Semâvî mâ’ide gibi ta‘âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 4*). [*hayli,]*
14. İle in‘âm u iḥsân itdi **hayli**
Zihî bezm-i mübârek ‘işret-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 20*). [*hayli,]*
15. Senünle şöhbete var meyli **hayli**
Sana müştâkdur göre cemâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 92*). [*hayli,]*
16. Meger Mecnûn’a müştâk oldı **hayli**
Aradı buldı Mecnûn’ı fütâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 36*). [*hayli,]*
17. Eritdi şabr elinden yaḡı **hayli**
Eri pervâne idi ol çerâḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 18*). [*hayli,]*
18. Semen şahrâsına dürr saçdı **hayli**
Ki teskin itdi odın dem‘a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*hayli,]*
19. Gönül mihmânını hûş gördi **hayli**
Müşerref itdi anı vuşlat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 130*). [*hayli,]*

hayme: Çadır.

1. Ki oęar anuñ içinden nice ęurāb-ı cefā
Cihān didükleri bir köhne **haymedür** kim anuñ (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [*haymedür, -dür*]

hayme-i hās: *Has çadır, büyük otağ.*

1. Şafādan dōst destine urup dest
İletdi hayme-i hāsa hem anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 109*). [*hayme-i hās, -a*]

hayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

1. İlāhī başladum nāmuñla nāme
İrişdür **hayr** ile anı tamāma (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 6*). [*hayr,]*
2. Meded olursa saña mīm ile dāl
Demüñde cümle **hayre** olasıñ dāl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 28*). [*hayre, -e*]
3. İdüñ ammā biraz bu **hayrı** te'hīr
Ki bu türvende verde gerd irişdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 60*). [*hayrı, -ı*]
4. Didi ol düşmenine ey birāder
Dilerseñ iresin her yirde **hayra** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 91*). [*hayra, -a*]
5. Ana nām itdiler ism-i Selim'i
İrerdi 'āleme **hayr** u sehāsı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 9*). [*hayr,]*
6. Ne **hayr** umar kişi āhīr zemāndan
Çü şehler 'āciz olur bu zemānda (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 30*). [*hayr,]*

hayr iş: *Hayırlı iş.*

1. (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [*hayr iş,]*
2. usūrum görüp itme luţfi taķşīr
Bu hayr işdür kerem kıl kılma te'hīr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [*hayr iş, -dür*]

hayrān: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, çok takdir eden kimse.*

1. Cihān halkı kamu **hayrānı** anuñ
Ne nāmūs u ne nām u neng ü tōhmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 4*). [*hayrānı, -ı*]

hayrān: *(Bir şeyin) Etkisine girmiş, tutkun.*

1. Cemālūñ ayı ser-gerdān idüpdür
Gözün her yıldızuñ **hayrān** idüpdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 40*). [*hayrān,]*
2. Birikdi cān u ten aldı iki ism
ucuşup mest ü **hayrān** Leylī Mecnūn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 147*). [*hayrān,]*

hayrān: *Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.*

1. Bu anuñ şolhetinden mest ü **hayrān**
Bu anuñ ol vuşlatından şād u andān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 185*). [*hayrān,]*

hayrân: Kendinden geçmiş, mest olmuş.

1. Çalındı kūs ‘uşşāk u hicāza
Yürür Mecnûn da **hayrân** deşte düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 11*). [*hayrân,]*
2. Bu mecnûn hasteyi **hayrân** sen itdün
Muqayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [*hayrân,]*
3. Yaluñuz qaldı Mecnûn mest ü **hayrân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 116*). [*hayrân,]*
4. Qodı pervânesin âvâre **hayrân**
Dirigâ hâke düşdi tâze ter-gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 90*). [*hayrân,]*

hayrân: Şaşmış, şaşırılmış; çok tutkun.

1. Bular birbirinün aşkında **hayrân**
Raķib ortada fitne şanki şeytân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 47*). [*hayrân,]*

hayrân kal: Aklı gidip hayran olmak.

1. Görüp Mecnûn bu şahşı qaldı hayrân
Revân anlara qarşu vardı turdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 20*). [*hayrân kal, -dı]*

hayrân kal: Çok beğenmek.

1. Gül ağzın açdı qaldı aña hayrân
Virür elhâm her eţrâfa revnâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 56*). [*hayrân kal, -dı]*

hayrân ol-: Çok beğenmek.

1. Görüp hayrân olurdı reng ü rüyı
Güzel görmese efğân idi hüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 77*). [*hayrân ol-, -ur, -dı]*

hayrân ol: Kendinden geçmek, aklı başında olmamak.

1. Ki yoķdur bu nikâha ihtiyârum
Meger oldum o dem dem-beste hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 31*). [*hayrân ol, -dum]*

hayret: Bir durum veya bir şey karşısında ne yapacağını, ne hüküm vereceğini bilememe, şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

1. Çerâğ-ı Leyli **hayret**den uyandı
Dil uzatdı zebân-ı aşıķa tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 158*). [*hayret*den, -den]

hayr-ı makdem: Hoş geldin.

1. Ümmîd odur aña varduğın dem
Meddâhına diye **hayr-ı makdem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 57*). [*hayr-ı makdem,]*

hayvân: *Hayvan.*

1. Nedür saña gıdâ âhîr şeb ü rûz
Didi olmaz gıdâ olmasa **hayvân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 45*). [*hayvân,]*

hayy it: *Toplanmak.*

1. Yanınca nice rüsvây-ı bürehne
İdüp hayy ortasında ictima'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 19*). [*hayy it, -üp]*

hayy-ı leyli: *Leyla'nın canı.*

1. Görinse **hayy-ı Leyli** varsa Necd'e
Düşerdi nâkadan düşdükçe vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 5*). [*hayy-ı leyli,]*
2. Benî 'Âmir'den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi tâ **hayy-ı Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 48*). [*hayy-ı leyli,]*
3. Benî 'Âmir'den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi tâ **hayy-ı Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 48*). [*hayy-ı leyli,]*
4. Dirildi ölmüş iken **hayy-ı Leyli**
Bu çok leşker bulut gibi yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 12*). [*hayy-ı leyli,]*

hazân: *Güz, sonbahar.*

1. Cemâl-i Leyli gibi hurrem oldı
Hazâne uğramış gül gibi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 5*). [*hazâne, -e]*
2. Hazân vaqti qâdem başsa cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 1*). [*hazân,]*
3. Hazân irdi geçüp nevrüz-ı 'ömrüm
Dehâne irdi çün bu hâste cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 68*). [*hazân,]*
4. Qodı gayrı hîţâbı yâre itdi
Didi ey tâze gül irdün **hazâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 105*). [*hazâna, -a]*
5. Hazân bergi gibi pejmürde olmuş
Teninden gitdi günden güne kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 6*). [*hazân,]*

hazân: *Sonbahar // Ömrün son demleri.*

1. Senün hüsünün mehi irsün kemâle
Benüm irdi **hazânım** sen bahâr ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 165*). [*hazânım, -um]*

hazer: *Sakinma, kaçınma, korunma, çekinme.*

1. Acıdı tınmadı ammâ **hazerden**
Belürdükçe tutuşmuş perdeden âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 22*). [*hazerden, -den]*
2. Varup pend itdi Leylâ'ya **hazerden**
Ki râzî olmasañ olmağa bu kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 178*). [*hazerden, -den]*

hazer it: Sakınmak, çekinmek.

1. Niçün Leylî hazer itmeye andan
Dil-i Mecnûn ider âh-ı seher-gâh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 146). [hazer it, -me, -(y)e]

hazer iyle: Sakınmak, çekinmek.

1. Hazer iyle du‘â-yı nîm-şebden
Tutan her dâmeni kahr ile çün hâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 26). [hazer iyle,]
2. Hazer iyle şakın şer şanma ğayra
Kazarsaň kardaşuň düşmek içün çâh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 92). [hazer iyle,]

hazine: Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet.

1. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hazine bî-hisâb u zer bihar-vâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84). [hazine,]
2. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hazine bî-hisâb u zer be-her-vâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84). [hazine,]
3. İlüm ma‘mûr u ‘âmirdür **hazinem**
Adum meşhûr añılır mihr ü kinem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75). [hazinem, -m]
4. İlüm ma‘mûr u ‘Âmirdür **hazinem**
Adum meşhûr añılır mihr ü kinem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75). [hazinem, -m]
5. Bile tāk-ı tarinün pâdişâhı
Getürdi çok **hazine** māl-i bisyâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 75). [hazine,]

hazine-dâr: Bir hazineyi korumak ve yönetmekle görevli kimse.

1. İdüp anı **hazine-dâra** teslim
Türup soñra kilid-i hûş-zebânı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 96). [hazine-dâra, --a]

hazine-dâr-ı genc-i âşinâyî: Bilinen hazinenin bekçisi.

1. Hazine-dâr-ı genc-i âşinâyî
Ciger kanı virelden cismüñe reng (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 186). [hazine-dâr-ı genc-i âşinâyî,]

hâzır: Hazır.

1. Çala şādî-kudümün şehriyâra
Günüñ zerrîn t̄abağ farkında **hâzır** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 27). [hâzır,]
2. Dehânı seglerüñ mühr ile beste
Dehân-ı segde ol kıl gibi **hâzır** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 41). [hâzır,]

hâzır: Bir yerde mevcut olan, bizzat bulunan, huzurda, göz önünde olan.

1. Kani ol manzaradan çeşm-i nâzır
‘Ayân didâr-ı Haqq’ı göre **hâzır** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 12). [hâzır,]

2. Dimüş vā'iz da **hāzır** halka ol dem
‘Aceb var mı içünüzde bir Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [*hāzır,]*
3. Atarsañ tirüni **hāzır** ciger de
Aşarsañ dāra bārī zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 82*). [*hāzır,]*
4. Fülān me'vāda **hāzır** iyle hāli
Baña gel ben de varam ol maķāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 64*). [*hāzır,]*
5. Tağıldılar siba'lar çuydılar il
O yirde **hāzır** olan gördi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 187*). [*hāzır,]*
6. Gel inşāf it **hāzırdu** haber-dār
Melāmet sengidür ‘aşkuñ mihengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 26*). [*hāzırdu, -dur*]
7. Öñüñde **hāzırüz** uş ben de o da
Egerçi tāze gülşendür rebī'ī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [*hāzırüz, -uz*]

hāzır it-: *Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirmek.*

1. Anı meydān-ı ‘arşa hāzır itdi
O meydān anuñ atı oynadıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 58*). [*hāzır it-, -di*]

hāzır ol: *Hazır olmak, bulunmak.*

1. Hūdā gönlünde anuñ hāzır olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 58*). [*hāzır ol, -ur*]
2. O hāzır olıcağ gizlerdi odi
Egerçi farığ idi şohbetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 32*). [*hāzır ol, -ıcağ*]

hazm iyle: *Kabul etmek.*

1. Anuñ hıfzı kamu hazm iylemişdür
O dürden güş-ı cān bulsa şaķardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 6*). [*hazm iyle, -miş, -dür*]

hāzret: *Huzur, kat.*

1. Yüz urdı **hāzretine** çāre-sāzuñ
Didi ey Müşterī Zühre gulāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 62*). [*hāzretine, -i, -n, -e*]
2. Diyesin **hāzretine** bu kelāmi
Ki terk itdükte Leylī cism-i hāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 94*). [*hāzretine, -i, -n, -e*]

hāzret: *(Bilhassa Allah için) Kat, huzur, nezd.*

1. Kamu ‘aşık irer maħbūba senden
Taleb kıldan ‘ināyet **hāzretüñden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 5*). [*hāzretüñden, -ü, -ñ, -den*]
2. Kula ‘azm u hidāyet **hāzretüñden**
Sen ol şehsin ki saña bende ğayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 6*). [*hāzretüñden, -ü, -ñ, -den*]

hazz: *Hoşa gitme, hoşlanma.*

1. ‘Aceb mi olmasa **hazzı** eger ma‘şūk-ı zībādan
O kim pertāb ider hımnet oķın meydān-ı ‘ırfānda (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 4*). [*hazzı, -ı*]
2. Meger ‘aşķ ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün **hazzı** var idi güzelden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 74*). [*hazzı, -ı*]

hazz iyle: *Lezzet almak.*

1. Piyāz ehli olan ‘āmī ne hazz iyleye selvādan
Fenā faķrıdur ey Hāmdī sevādu’l-vech fi’d-dāreyn (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [*hazz iyle, -ye*]

hazz-ı dībā: *Elbise parçası.*

1. Şarulup ğarķ idem müşk ü ‘abīre
Çıkardı mefreşinden **hazz-ı dībā** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 41*). [*hazz-ı dībā,]*

hebā: *Boş, beyhude, nafile, faydasız.*

1. Hilāl-i ‘ıyd olur cānına hānçer
Hevā yili tağıtdı ben **hebāyı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 29*). [*hebāyı, -(y)ı*]
2. Aña şap kim yoĝ olmaz pāk zātı
Cemāl-i hāke meyl itme **hebādur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 167*). [*hebādur, --dur*]

hebā it: *Ziyan etmek.*

1. Qanı ecel ki öldürüp ide hebā beni (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 1*). [*hebā it, -e*]

hecā vü harf: *Alfabeyi oluşturan harfler, heceler.*

1. Ki taħşil iyleye ‘ilm ü kitābet
Hecā vü harf u tecvīd ü kırā’at (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 126*). [*hecā vü harf,]*

hecın: *Çiftparmaklılar takımının devegiller familyasından, uzunluğu üç, yüksekliği iki metre olabilen, sırtında besin depo etmeye yarayan tek hörgücü bulunan, hızlı yürüyen bir memeli türü.*

1. Zārifi tāziler çurfa **hecınler**
Urūsī bāz u pervāzī şahınler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 103*). [*hecınler, -ler*]

hecr-i yār: *Sevgiliden ayrı düşme.*

1. Ğama akreb řafā vü řādiden dūr
Nice bir mübtelāsın hecr-i yāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 47*). [*hecr-i yār, -e*]

hedef: *Hedef, nişangah.*

1. Du‘ā tiri eşer itdi **hedefde**
Dür oldı kıatre-i nısân şadefde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 43*). [*hedefde, -de*]

heft: *Far. Yedi, seb'a.*

1. Yüzün arāyışidür **heft** bağun
Dilün āyine-i vech-i Ĥudā'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 158*). [*heft,]*

heft kişver: *Yedi iklim (Her yer).*

1. Bu gün nâlemlerle taldı **heft kişver**
Cezâsın iyler iseñ her günâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 78*). [*heft kişver,]*

heft-sâle: *Yedi yıllık.*

1. Dü hefte mâh olunca **heft-sâle**
Cemâli ayı yüz dutdı kemâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 85*). [*heft-sâle,]*

hegbe: *Heybe. II Çanta.*

1. Teni ehl-i kıyâmet gibi ‘üryan
Çıkarup **hegbeden** giydürdi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 79*). [*hegbeden, -den*]

helâk: *Mahvolma, perîşân hâle gelme.*

1. Ĥarâma hem-nişin olmağ da müşkil
Ĥarâma ger Ĥarim olam **helâkem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 123*). [*helâkem, -em*]
2. Degül âdem kaçır benden perî de
Helâk esbâbi bende müctemi'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 75*). [*helâk,]*

helâl: *Dini yönden yasaklanmamış olan, dinin kurallarına aykırı olmayan.*

1. Helâl iyler aña itdüğü kıanı
Ne sihr iyler ‘aceb ġamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 110*). [*helâl,]*
2. Degül ferd-i Ĥudâ'ya iş nüñüfte
Egerçi ol **helâle** virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 121*). [*helâle, -e*]

helâl etmeklü: *Helal iş yapan, helal kazanan.*

1. Selim-i ‘Āmiri'dür Ĥâl-i Mecnûn
Ĥelâl etmeklü devletlü er idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 5*). [*helâl etmeklü,]*

helâl it: *Helal etmek.*

1. H el al itmezseñ anı h al ume v ay
Ben um korkum bu yarın  tuta k az ı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 59, Mısra 84*). [*h el al it, -mez, -se, -n *]

hel ali: *Nikahlı e .*

1. K o yıkılsun ki ma nide kafesdür
Hel ali  ld ğın isterse  avret (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 74, Mısra 87*). [*hel ali,]*

helv : *Un veya unlu maddelerle  eker ve yağdan yapılan, muhtelif  ekil ve  eşitleri olan tatlı.*

1. G u  olur çok ağırlamak didiler
Gamı **helv ** idinmi  mi neti z d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 89*). [*helv ,]*
2. Keb b-ı t ze v  **helv ** k li e
Nice kim yalvarup oldu hav le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 66, Mısra 38*). [*helv ,]*
3. G d  h  n-ı tenümden yidüm evvel
A na kuvvet olur n n ile **helv ** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 119*). [*helv ,]*
4. Alup anı  u **helv ** v  ka   if
H z r-ı Leyli ye iltürdi tu fe (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 102*). [*helv ,]*

helv -y  c n: *Can helvası. II Evlat.*

1. Acıtma c nını helv -y  c nsın
 avurdu  h rmen-i k dr m yaba na (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 26, Mısra 30*). [*helv -y  c n, -sın*]

helv -y  pes n: *Son helva, birinin vefatının ardından kavru lan helva.*

1.   **helv -y  pes n**   mill -i evvel (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 1*). [*helv -y  pes n,]*

hem: *Hem... hem ... bağlacı.*

1.  a  ursa gündüzin pehl ma ağy r
Olursın ba na **hem** pehl  v  **hem** y r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 140*). [*hem,]*
2.  a  ursa gündüzin pehl ma ağy r
Olursın ba na **hem** pehl  v  **hem** y r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 140*). [*hem,]*
3.  Aceb **hem** h   -gazeldür **hem** h   - v z
Urur  hi odı Leyl 'ya d ğ  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 24*). [*hem,]*
4.  Aceb **hem** h   -gazeldür **hem** h   - v z
Urur  hi odı Leyl 'ya d ğ  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 24*). [*hem,]*
5. Olur **hem** n fe **hem**  h   ik rı
Müselsel zülfi olsa va t-i na c r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 30*). [*hem,]*
6. Olur **hem** n fe **hem**  h   ik rı
Müselsel zülfi olsa va t-i na c r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 30*). [*hem,]*
7. Yanar od idi rezme bezme gülşen
Hem ehl-i  a met idi hem h  m-d r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 5*). [*hem,]*
8. Yanar od idi rezme bezme gülşen
Hem ehl-i  a met idi **hem** h  m-d r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 5*). [*hem,]*

9. Kıluram saña vaşl-ı yâri taḥşîl
Ki **hem** zer ḥarc idem **hem** zûr-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 73*). [*hem,]*
10. Kıluram saña vaşl-ı yâri taḥşîl
Ki **hem** zer ḥarc idem **hem** zûr-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 73*). [*hem,]*
11. Virem anı bulup bir aña lâyıḳ
Şusuzlıḳdan ölen **hem** bula âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 29*). [*hem,]*
12. İre **hem** sâkî rûḫına şevâbı
İrişdürdi çün ilçi bu peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 30*). [*hem,]*
13. Hem urup yâra hem feryâd idersin
Görinür cünbişüñde riş-ḥande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 30*). [*hem,]*
14. Hem urup yâra **hem** feryâd idersin
Görinür cünbişüñde riş-ḥande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 30*). [*hem,]*
15. Hem ildi dikdi hem yudı arıtdı
Naşîḫat itdi kim ey nûr-ı dîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 56*). [*hem,]*
16. Hem ildi dikdi **hem** yudı arıtdı
Naşîḫat itdi kim ey nûr-ı dîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 56*). [*hem,]*
17. Güle ḥavlı idüp **hem** ḥâre **hem** ḥâr
Ki tâ kaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 12*). [*hem,]*
18. Güle ḥavlı idüp **hem** ḥâre **hem** ḥâr
Ki tâ kaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 12*). [*hem,]*
19. Ki **hem** üftâde **hem** pür-tâb çün berḳ
Yatup bu ḥâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [*hem,]*
20. Ki **hem** üftâde **hem** pür-tâb çün berḳ
Yatup bu ḥâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [*hem,]*

hem: Aynı zamanda , ilâve olarak.

1. Alnuñ güneşi ki ve'ḳ-ḍuhâdur
Miḥrâb-ı zemîn ü âsman **hem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 24*). [*hem,]*
2. Ki çarḫuñ çekmediyidi kaçârı
Cibâlûñ **hem** cemâli 'âciz andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 25*). [*hem,]*
3. Cemâl-ı luḫfunuñ **hem** 'âşîḳıdur
Ben itdüm anı kim baña sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 56*). [*hem,]*
4. Der ü dîvârını pür-genc idüpdür
Hem iḫlâşı aña sakf iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 55*). [*hem,]*
5. Ṭapuña girde-bâliş oldu **hem** ay
'Uṭârid yazmağa ḫüsün şifâtin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 22*). [*hem,]*
6. Ṭolı âb-ı zehab itdü devâtın
Hem almış sâzını Zühre kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 25*). [*hem,]*
7. Silâḫ-dâr ola tâ 'azm itse sulṭân
Ṭurur **hem** Müşterî 'azmuña râḡıb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 31*). [*hem,]*
8. Oḳı mihr ü vefâ defterlerin **hem**
Pür it zevḳ ü şafâ şâḡarların **hem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 27*). [*hem,]*
9. Oḳı mihr ü vefâ defterlerin **hem**
Pür it zevḳ ü şafâ şâḡarların **hem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 28*). [*hem,]*
10. Hem ehl-i ḥaşmet idi hem ḫired-mend
Yoḡ idi eksüḡi illâ ki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 11*). [*hem,]*
11. Hem ehl-i ḥaşmet idi **hem** ḫired-mend
Yoḡ idi eksüḡi illâ ki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 11*). [*hem,]*
12. Gören ol ḡabḡabı olurdı ser-mest
Keserdi **hem** turıncı yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 14*). [*hem,]*

13. Ki işitdüm fülân yirde fülânı
Seni sevmiş didiler **hem** sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 58*). [hem,]
14. Yüzün örtüp değışdi **hem** libâsı
Gedâyâne giyüp köhne pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 19*). [hem,]
15. Silüp şefkat yeñiyle **hem** gubârın
Tonatdı öyle dikdi vuşla-i çâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 82*). [hem,]
16. Ne duşterler bulunur bu ‘Arab’da
Kamu ‘âli nesebde **hem** hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 88*). [hem,]
17. Dönüp **hem** vâlid-i Leylâ’ya bakdı
Aña tuzlu sözinden şekker aqdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [hem,]
18. Virem **hem** ol kadar sürü koyunu
Derenüñ tola koltuğı koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 91*). [hem,]
19. Degül ‘arıflere maħfi bu hâlet
Ezeldendür ‘adâvet **hem** şadâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 160*). [hem,]
20. Dönüp **hem** vâlid-i Leylâ’ya bakdı
Aña tuzlu sözinden şekker aqdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [hem,]
21. Varup el götürüp itmeye zârî
Yiler yanınca **hem** kavm u kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 19*). [hem,]
22. Kuma sîm ü zeri kum gibi şaçdı
Tutup **hem** luğ ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 47*). [hem,]
23. Silüp **hem** gam neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı Ka‘be sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 48*). [hem,]
24. Veli **hem** guşşasuz bî-baħt u rûzem
Ol iş kim kâr-ı gamdan ola hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 22*). [hem,]
25. Per-i zâğ oldu güyâ dümm-i şehbâz
Hem isfidâc ile ol gayret-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 67*). [hem,]
26. Ola **hem** sâye-bânı sâye-i gül
Hayâl-i yâre tolu câm içeydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 78*). [hem,]
27. Şalınmağ göstere kebg ü tezerve
Ala mülk-i çemenden **hem** harâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 85*). [hem,]
28. Vire **hem** nâfesinden gönce bâcı
Kılup servi gül üzre naħl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 86*). [hem,]
29. Hümâ-yı devlet idi **hem** direm-vâr
Şavaş içinde bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 6*). [hem,]
30. Rücüm-ı ‘avne tîz itdi ‘inânı
Ġarîb ü nev-civân idi o da **hem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 121*). [hem,]
31. Ġarîbe miħribân idi o da **hem**
Severdi ol daħi bir gül-‘izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 122*). [hem,]
32. Ulühiyyet ululuğına evvel
Resül’ün **hem** risâlâtı haķıyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 131*). [hem,]
33. Bulınmayınca bu maħlûb-ı nâ-yâb
Didi Mecnûn’a **hem** ey bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 137*). [hem,]
34. Uyup **hem** Nevfel’e gitdi iline
Varup devlet hümâsı sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 156*). [hem,]
35. Hem egninde zirih Dâvüdi kat kat
Kader yay u kazâlar tîr olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 168*). [hem,]
36. Öperdi çeşm-i mestin ‘aşıkâne
Hem arķasın kaşurdı şefkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 49*). [hem,]
37. Revân idi yüz üzre dem‘a gibi
Hem ol şem‘ün harâretten dimâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 13*). [hem,]
38. İşün **hem** gerçek olsun itme tezvîr
Ben ehl-i kayd u bendem ol degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 34*). [hem,]

39. Esîr ü müstemendem ol degüldür
Hem ilden hâşıl olan ğalle vü māl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 37*). [hem,]
40. Yunup gitmedi kalbinden ğubârı
 Çü yitdi gevherine **hem** terâzû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 29*). [hem,]
41. Güşâde iyledi genc-i nihâni
 Ki bu vech-i ‘Arab **hem** püşt-i leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 99*). [hem,]
42. O herze sözlerinden **hem** utandı
 Varup başı ucında ağladı hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 86*). [hem,]
43. Çılnc gibi **hem** iki yüzlü gördi
 Odi göñliñde bir pâre esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 110*). [hem,]
44. Peder tehdidi **hem** ta‘n-ı birâder
 Huşûşâ bir od iyñelü zebañi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 64*). [hem,]
45. Anuñla **hem** nihâni şöhbet itdi
 Gehî nâz ile ‘arz itdi ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 72*). [hem,]
46. Çurudı ol kılıç çutduğı desti
 Alup **hem** şağ ele tığı yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 81*). [hem,]
47. Başın yüzün şığadı şefkat ile
 Akıtdı **hem** ciger kıranın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 63*). [hem,]
48. Ter ince pîrehen tâze ‘imâme
Hem itdi aña pîrâne naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 81*). [hem,]
49. Bilimezdüm bu ğün dün yidüğüüm **hem**
 Bilürem sen pedersin ben ğulâmıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 30*). [hem,]
50. Dir idi **hem** döğüp seng ile sîne
 Ki ey şefkatlu ata kınde gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [hem,]
51. Vücüdında bulunmaz ğayr-ı yârı
 Didiler kıl bu şırra **hem** beyâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 19*). [hem,]
52. Mu‘atţar **hem** münevver oldı âfâk
 Oğur yılduz zebân-ı hâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 16*). [hem,]
53. Hem artar od gibi ‘aşk-ı nihânum
 Bu odı kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 110*). [hem,]
54. Çekerem ğuşşasın **hem** ol ğaribüñ
 ğünüm bu ğuşşadan dâ‘im ğicedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 114*). [hem,]
55. Atañ derdini itdi nevha da yâd
 Senüñ bu ğurbetüñ hâlüñ añup **hem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 145*). [hem,]
56. Benümle kıldı **hem** ‘ahd ü kararı
 Ki ey kân-ı şafâ vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 148*). [hem,]
57. Aña **hem** mâderinüñ şordı hâlin
 Didi hâli nedür ol derd-mendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 32*). [hem,]
58. Gözüñi aç cihânuñ hâline bak
 Vuñuşuñ **hem** tıyûruñ var mekânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 67*). [hem,]
59. Cigerde kıan dimâğ-ı serde sevdâ
Hem ol serv-i revân ğar-ğâha gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 75*). [hem,]
60. Eger süst ola virür **hem** melâlet
 ğüher bulsañ yabânda şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 194*). [hem,]
61. Kıızın da virmedi aña ucuz **hem**
 Budur ‘âdet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 56*). [hem,]
62. Sibâ‘ u vañşuñ oldı **hem** enisi
 Dise Mecnûn kaşâ‘id pür-leţâ‘if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 100*). [hem,]
63. Hem ağlayup yanışdı şem‘a ile
 Düzüp pervâne gibi tâb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [hem,]
64. Ya istiğfâra ğelmişdür seşer-ğâh
 Baş açup el götürdi **hem** du‘âya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 31*). [hem,]

65. Şafâdan dōst destine urup dest
İletdi ħayme-i ħāsa **hem** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 109*). [*hem,]*
66. Hem ol cānânına şadr itdi cāmı
Olup ħizmetlerinde Zeyd kâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 110*). [*hem,]*
67. Şunuñ kārüresin **hem** serd ider ol
Şikest olur semen sîmâsı andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 16*). [*hem,]*
68. Şoyar **hem** ħülle-i sebz-i giyâhı
Ķurudur berk-i ħüsñin büstānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 22*). [*hem,]*
69. Hem oldu cān dūrinden ħatre ğabğab
Ne disün berk-i gül bād-ı semūma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 56*). [*hem,]*
70. Anasın **hem** ħatına da'vet itdi
Vaşiyet kıldı aña açdı rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 64*). [*hem,]*
71. Gele cān büyi ħabrüm gülşeninden
Anı **hem** ħana boya kim şehidem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 83*). [*hem,]*
72. Şaħım ħôr añlama ol yāri zinhār
İdesin **hem** aña benden selāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 93*). [*hem,]*
73. O süsen 'uħdesinden gel ħaber al
Didi **hem** aña di benden bu pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [*hem,]*
74. Boyamış reng-i nîle anı mātem
Hem itmiş seyl-i eşk ü şu'le-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 73*). [*hem,]*
75. Anuñ-çün oldılar āħirde yek mehd
Hem ol mehd-i mübārek oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 199*). [*hem,]*
76. Ķıyāmet ğamlarından **hem** emîn it
Dü 'ālemd e bizi de itme ğam-gin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 206*). [*hem,]*

hem-āğüş: *Kucak kucağa.*

1. Hilāl ü māhı itdiler **hem-āğüş**
Belinde her perî-rüyuñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 44*). [*hem-āğüş,]*
2. Ki gelmez gönlüne yār-ı ħadīm
Yiñi yār ile çün olduñ **hem-āğüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 39*). [*hem-āğüş,]*

hem-āğüş ol-: *Kucak kucağa, sarmaş dolaş olmak.*

1. Didi ger bunda olsa şemme-i ħüş
Seg-i bed-büya olmazdı hem-āğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 144*). [*hem-āğüş ol-, -maz, -dı]*

hemān: *Hemen, çabucak.*

1. Peder Mecnûn'ı çün bu resme gördi
Hemān yırtup yaħasın na'ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 36*). [*hemān,]*
2. Benî 'Āmir çün aldılar cevābı
Hemān dönmeğe gördiler şavābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 166*). [*hemān,]*
3. Hemān ihmāle yüz tıtdı o mühmel
Didi gerçi dirüp geldüm bu ħaylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 128*). [*hemān,]*
4. Hemān yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi Nevfel idüp anca mürā 'āt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 198*). [*hemān,]*
5. Hemān cān atdı irdi pîr-i mazlüm
Görüp görmeyicek ħāletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 42*). [*hemān,]*

6. Hemān kendüsini gül-gün-ḥad iyler
Meşeldür iylik iyle deñize şal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 84*). [*hemān,]*
7. Ki siñdi her biri yerlü yirine
Hemān karşılayup ol serv-i nāzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 21*). [*hemān,]*
8. Hemān bildi sükût imiş şavābı
Nice söz tıflı kim toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 188*). [*hemān,]*
9. Libāsın anuñ iylerdi edebden
Hemān iltüp götürmek oldı kārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 191*). [*hemān,]*
10. Turup çekdi **hemān** Zeyd'i kenāra
Didi ahsent zihî ḥôş-rāy u ḥôş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 54*). [*hemān,]*
11. Hemān açdı zebān-ı āteş-ālūd
Ki eyvāh n'ideyin bi-çäre qaldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 86*). [*hemān,]*

hemān: *Bu yüzden.*

1. Cefā vü gadr ile ta'n ola baña
Hemān budur bu işde fikr-i kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 11*). [*hemān,]*
2. Qatumda bu sözüñ olurdu maqbül
İki ay şayd-ı dāmumdur **hemān** bu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 53*). [*hemān,]*
3. Saña baña **hemān** itdüm veda'ı
Peder bi-çäre elden gitdi ağla (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 8*). [*hemān,]*

hemān: *Aynı, sanki.*

1. Hemān bārid demür döğmek mişāli
İlāhî ḥaqlıgün Ḥaqq'ı ilāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 24*). [*hemān,]*
2. Ğıdāsı guşşa āb-ı dīde nūşı
Hemān cirm-i güneşdür qurş-ı ḥôş-kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 75*). [*hemān,]*
3. O da ḥôş kār ider şan pāre-i nār
Serāb idi **hemān** beñzer şarāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 77*). [*hemān,]*
4. Döşegi ḥār ola vü yaşduğı seng
Hemān bed-baḥtum ister bu belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 39*). [*hemān,]*
5. Hemān yilden alur bŷy-ı niğārı
Naşibi yārdan geh geh koqudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 26*). [*hemān,]*
6. Arada ḥaste Mecnûn cān çekişdi
Hemān Leylâ idi 'ālemde cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 41*). [*hemān,]*
7. Hemān tavşına ger ger kelbe beñzer
Aña daḥi ne kuşkun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 140*). [*hemān,]*
8. Hemān zıkr olmur ol 'ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel qatına geldi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 180*). [*hemān,]*
9. Yabāna gitmez ammā rāyegānı
Hemān vech-i ma'āşum budur ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 39*). [*hemān,]*
10. Hemān āh u dirığ idi celisi
Ne dem kim bŷy-ı yāre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 8*). [*hemān,]*
11. Zen adında şikeste oldı ḥāme
Hemān çam gölgesidür zen vefāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 57*). [*hemān,]*
12. Hemān gavğā çeker şūrīde bülbül
Gül-i vaşluñ çü dest-i ḥāra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 46*). [*hemān,]*
13. Belā vü miḥnetüñ oramı vardur
Hemān it gibi ḥālūñ meskenün yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 139*). [*hemān,]*

14. Hemān Mecnûn'a iyler hâtırurum meyl
O mecnûn adı bu Leylâ'ya hâkdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 88*). [*hemān,]*
15. Ol ehl-i hâle virdi vecd ü hâlât
Teni ditrer **hemān** yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 141*). [*hemān,]*
16. Hemān kendü yüküni götüresin
Enisüñ bir iki vaḥşî ol da hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 42*). [*hemān,]*
17. Qanı derd ü belâda aña sâñî
Anı şanma **hemān** Leylâ'yı sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 31*). [*hemān,]*
18. Ara yirde ne Leylî var ne Mecnûn
Hemān kendüyedür 'aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 67*). [*hemān,]*
19. Hemāñ iylik qalır katuñda varuñ
Qaçan İbnü's Selām öldi itdi vefâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 12*). [*hemāñ,]*
20. Hemān zenbūr qaldı gitdi balı
Hünerden yudılar yüzün cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 76*). [*hemān,]*
21. Hemān 'aşkuñ idi varı vü kârı
Esüp bād-ı ecel çün aldı anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 100*). [*hemān,]*
22. Ki anı görenüñ gitdi qarârı
Hemān ol ravzadan çün bād-ı püyân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 13*). [*hemān,]*

hemān: *Birden.*

1. Hemān maşru'fa döndi yire düşdi
Şu deñlü döğdi ğamdan çaşa başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 80*). [*hemān,]*

hemān: *Ayrıca.*

1. Hemān gendü gibi bed-nām idüpdür
Gelür her gün ser ü pâyî bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 16*). [*hemān,]*

hemān: *Aynı şekilde.*

1. Şavaşa cem' idüp her ceng erini
Medîne'den **hemān** tâ hadd-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 49*). [*hemān,]*
2. Hemān cümle ğanîsi vü gedâsı
Dirilüp cenge âheng iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 8*). [*hemān,]*
3. Hemān ol quruyası da kurudı
O küstâh ol zemân ikrâra geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 82*). [*hemān,]*
4. Hemān atmaq gibidür qulleye qoz
Dil uzadur çü süsen bâğa küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 184*). [*hemān,]*
5. Hemān manend-i naqş-ı Mânî hāmūş
Birazdan kim ayıldı ol büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 106*). [*hemān,]*

hemān: *Ancak, yalnız, sadece, fakat.*

1. Ne harf öğrendi ne nokta ne mektüb
Hemān sevdâ-yı zülfi ü hâl-i maḥbûb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 202*). [*hemān,]*
2. Hemān qara şaçı qalmıñ libâsı
Anuñ daḥi perişân her pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 31*). [*hemān,]*

3. Bu dünyâdur neler toğurmuş ana
Hemân Leylâ mı gelmiş bu cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 92*). [*hemân,]*
4. Hemân zikri dilinde Leyli Leyli
Düşüp ‘aşka melâmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 18*). [*hemân,]*
5. Hemân âhından artuk hem-demi yok
Ġarîb ü derd-mend ü zâr u miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 66*). [*hemân,]*
6. Hemân âh oldı Mecnûn’un cevâbı
Sözinden çün anuñ ümmîdi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 108*). [*hemân,]*
7. Hemân zikr olunur ol kışsa-i dün
Ağu içüp çü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 38*). [*hemân,]*
8. ‘Ayâlüm çok ta‘amumdur **hemân** bu
‘Ayâli çok olup ac olsa şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 54*). [*hemân,]*
9. Hemân fikri vü zikri Leyli Leyli
Aña her kim ki gayri söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 124*). [*hemân,]*
10. Anuñ-çün kimse katında yüzüm yok
Hemân biz görmedük bu derdi cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 75*). [*hemân,]*
11. Yiler gözden nihân yazıda yolda
Hemân vahşî derisinden izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 53*). [*hemân,]*
12. Hemân menzil ferâgat ‘âlemidür
Velî bu kuşça cân itdükde pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 18*). [*hemân,]*
13. Hemân cüftiyle havfından turur tek
Gül üzre şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 78*). [*hemân,]*
14. Bize çâre **hemân** şabr oldı nâ-çâr
Çü dünyâ menzili rihlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 224*). [*hemân,]*
15. Hemân zikr olunur cevri ile cem‘i
Tama‘ anı ki ‘abdu’d-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 128*). [*hemân,]*
16. Aramuzda bu deñlüdür **hemân** fark
Ki anuñ sūzı ocağı beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 54*). [*hemân,]*
17. Vezîr ü şâhda çalmış **hemân** hüş
Dimiş halkuñ şaĠiri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 8*). [*hemân,]*
18. Tehî sine tehî hücre tehî dest
İçi hâli **hemân** kalbinde yek dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 73*). [*hemân,]*
19. Taşı ‘üryân belinde bir çürük pōst
Hemân varlıkda bir cân kaldı Ġam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 75*). [*hemân,]*
20. Hemân âteş-gededür dūd-ı bî-mây
Nice demdür bu iki müş-ı küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 78*). [*hemân,]*
21. Hemân şormaĠa hâlin kâni‘ idi
Revân idüp şekerden çatlu balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 20*). [*hemân,]*
22. Hemân dir ehl-i Hakk’a bârek-Allah
Hüner ehli hüner-perver gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 64*). [*hemân,]*
23. Hemân bir cübbe vü destârı kaldı
Taşavvuf hōd taşallut oldı şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 82*). [*hemân,]*
24. Ġarîbüñ aĠzına tamzurdı âbı
Hemân yârânı ra‘d u berç u bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [*hemân,]*
25. Hemân zulmet belâsın çekdi gitdi
Ne türfe derd olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 54*). [*hemân,]*

hemân-dem: *Hemen, çabucak.*

1. Hemân-dem kavmine cân atdı gitdi
Geçüp yıl gibi nice küh u hāmün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 40*). [*hemân-dem,]*

hem-âşiyân: Bir yuvada birlikte bulunmak.

1. Olayduñ ey hüme **hem-âşiyânım**
Naşibi tîre zâğuñ bāğa düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 202*). [*hem-âşiyânım, -um*]

hem-âvâz: Sesleri birbirine uygun, birlikte ezgi okuyan, arkadaş.

1. Nevâya ney gibi itsem ser-âgâz
Benümle râst olursın **hem-âvâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 138*). [*hem-âvâz,]*

hem-çü: Onun gibi; aynı şekilde.

1. Vücüdüm cev cev oldu **hem-çü** hâlün
Elünden bāde şun ey yâr-ı sâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 56*). [*hem-çü,]*

hem-dem: Arkadaş, dost.

1. Hemân âhından artuğ **hem-demi** yok
Ġarîb ü derd-mend ü zâr u miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 66*). [*hem-demi, -i*]
2. Sa'âdetden kaçanlar oldu maħrûm
Anuñ kim **hem-demi** bî-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 65*). [*hem-demi, -i*]
3. Demürden kapu açmak benden olsun
Hemişe **hem-dem** ol 'aķiller ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 143*). [*hem-dem,]*
4. Anuñ-çün **hem-demüm** âhû idüpdür
Boyı gerçi kemân olmış esîrem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 142*). [*hem-demüm, -üm*]

hem-dem ol: Arkadaş olmak, dost olmak.

1. Velî dehşet iderdi hışmetinden
Kişi nâ-cinse hem-dem olsa nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 35*). [*hem-dem ol, -sa*]

hem-dem-i cān u cenān: Can ve cananın arkadaşı.

1. Be-ma'ni hem-dem-i cān u cenānsın
Irakdur gerçi senden çeşm-i rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 134*). [*hem-dem-i cān u cenān, -sın*]

hem-derd: Dert ortağı.

1. Kaçup andan muħāţab itdi perhîz
Bu derdin dökdi **hem-derdîn** şanup zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 75*). [*hem-derdîn, -in*]
2. Didi ben hasteyem anuñ refîķi
Ġam içre baña oldur cüft ü **hem-derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [*hem-derd,]*

hem-derd ü hāl ol: Derttaş ve haldaş olmak.

1. Okıdup hālını şorardı geh gāh
Çün oldı kendünün hem-derd ü hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 81*). [*hem-derd ü hāl ol, -dı*]

hem-dest: . *El ele veren.*

1. Olup birbirinün cāmıyle ser-mest
Şafāda hem-kağeğ vuşlatda **hem-dest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 178*). [*hem-dest,]*

hem-hāl: *Aynı durumda olan, durumları birbirine benzeyen (kimse).*

1. Belā-yı guşşada **hem-hāline** ol
Revān gam yimeyüp and içdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 128*). [*hem-hāline, -i, -ne*]
2. Kararmış gönlinün **hem-hāli** gördi
Didi hālün ferāğ u menzilin bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 34*). [*hem-hāli, -i*]
3. Görüp **hem-hālin** istikbāle geldi
Gözi gönli gibi çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 86*). [*hem-hālin, -in*]

hem-hāl ol: *Aynı durumda olmak II halden anlamak.*

1. Anuñla gönderürdi ol dil-ārām
Çün oldı Leyli ve Mecnûn'a hem-hāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 87*). [*hem-hāl ol, -dı*]

hemîşe: *Daima, her zaman, devamlı.*

1. Şakin anuñ söziyle ‘amil olma
Hemîşe bendün olsun zülf-i Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 9*). [*hemîşe,]*
2. Hemîşe ağlamağ ile geçerdi
Güzel görse gülüp gözün açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 75*). [*hemîşe,]*
3. Olur cīm olmasa ol zülf ü kākül
Hemîşe boynuma şan halka-ı gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 20*). [*hemîşe,]*
4. Hemîşe hürrem olsun Mısr-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 1*). [*hemîşe,]*
5. Geçer her dem firîşteh gibi şā'im
Hemîşe kütına mezra^c kanā'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 29*). [*hemîşe,]*
6. Hemîşe ādeti lüt-ı let ola
Meşeldür devlet olmayınca başda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 66*). [*hemîşe,]*
7. Demürden kapu açmak benden olsun
Hemîşe hem-dem ol 'akıller ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 143*). [*hemîşe,]*
8. ‘Arab şavrı şarındı ter ‘imāme
Hemîşe Nevfel'e hem-şoĥbet oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 161*). [*hemîşe,]*
9. Hemîşe ilde rüsvāy ola nāmum
Elüm tüt kaldum üftāde ayağda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 114*). [*hemîşe,]*
10. Hemîşe neng için şulhı vü cengi
İte atılsa yeg ol tāze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 122*). [*hemîşe,]*
11. İşün şuglun **hemîşe** büt-perestī
Saña her dem nice bir büt cefāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 28*). [*hemîşe,]*
12. Seni yād iyler itmez yāda meyli
Hemîşe ol perī-peyker perī-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 95*). [*hemîşe,]*

13. Belâdan küh olup üstüme düşmeñ
Ėam ile şâd-mānem ben **hemîşe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 81*). [*hemîşe,]*
14. Ki incinmeyesin ilden **hemîşe**
Aru kim götürür şoğmağa neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 96*). [*hemîşe,]*
15. Firâğ u vaşla aşlâ Ėalmadı yir
Gül-i Ėüsnuñ **hemîşe** Ėande itsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 55*). [*hemîşe,]*
16. Zemîn yırtılmayınca gülşen olmaz
Şu kim gönlin **hemîşe** kâsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 57*). [*hemîşe,]*
17. Ki ey şehr-i belâ iklim-i miğnet
Hemîşe bu cihân bir Ėäle Ėalmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 129*). [*hemîşe,]*
18. Elinde nüşî var yiñinde nîşî
Hemîşe döndüği bu ĖarĖ-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 157*). [*hemîşe,]*
19. Yirüñ olsun **hemîşe** beyt-i ma‘mür
Ėudâ Ėandil-i ‘arş itsün revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 146*). [*hemîşe,]*

hem-kadeh: *Kadeh dostu.*

1. Olup birbirinüñ cāmıyle ser-mest
Şafâda **hem-ĖadeĖ** vuşlatda hem-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 178*). [*hem-ĖadeĖ,]*

hem-liğâf: *Aynı kabukta olma, bir olma.*

1. Gül ile yâsemîni **hem-liğâf** it
ĖalaĖ didüm o resme ‘aşĖ-ı şâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 36*). [*hem-liğâf,]*

hem-nişîn: *Berber oturup kalkan, samimi arkadaş.*

1. Ėarâma **hem-nişîn** olmağ da müşkil
Ėarâma ger Ėarim olam helâkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 122*). [*hem-nişîn,]*

hem-nişîn ol: *Birlikte oturup kalkmak. Dost, yakın arkadaş olmak.*

1. Siyeh şeb nitekim şubĖ-ı sepîde
Sa‘âdet ehli olsun hem-nişînüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 59*). [*hem-nişîn ol, -sun]*

hem-pöst: *Aynı deride (yatan).*

1. Dil-i ‘uşşâğa nice yâr olasın
Yaraşmaz olasın sen baña **hem-pöst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 91*). [*hem-pöst,]*

hem-râh: *Yol arkadaşı, yoldaş.*

1. Ėavâf-ı küy-ı yâre her seğer-gâğ
Varurlardı bile bir iki **hem-râh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 14*). [*hem-râh,]*
2. Benüm ĖuşĖa cānum ĖıĖmaz kafesden
Anuñ **hem-râhi** bir Ėaç cānverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 101*). [*hem-râhi, -ı]*

3. omadı řabr-ı cū‘ anuñ mecālin
açan **hem-rāh** ola bayuřa řehbāz (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 207*). [*hem-rāh,]*

hem-rāh ol-: *Yoldaş olmak.*

1. o zamāndur kim dil-i miskine meskendūr o Çin
Cān dai olsun dilersen saña hem-rāh ey řabā (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 2, Mısra 6*). [*hem-rāh ol-, -sun]*

hem-sāl: *Aynı yaşta.*

1. Meger ol ādemī kim ola bīmār
Teraum iyleyūp **hem-sāline** ol (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 33, Mısra 127*). [*hem-sāline, -i, -ne]*

hem-sāye: *Gölge II.Komşu.*

1. omazdı uyuyı **hem-sāyesine**
Geh aglar gāh iderdi āteřin āh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 78*). [*hem-sāyesine, -si, -ne]*

hem-sāz: *Yakın arkadaş, sırdaş.*

1. Anuñ **hem-sāzi** ben ol baña hem-sūz
İkimüz de belā deryāsına ğar (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 52*). [*hem-sāzi, -i]*

hem-ser: *Benzer, eş, denk.*

1. Didi ey şir-pençe ejdehā-fer
Seg-i Eřhāb-ı Kehfe yār u **hem-ser** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 124*). [*hem-ser,]*
2. ü **hem-ser** bulmadı nāz iyledi hōř
ü süsen bī-vefā ğördi cihānı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 36*). [*hem-ser,]*
3. N’ider reng ü ‘ilācı ol ki ğüldür
Nice **hem-serle** ol serv-i revāne (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 71*). [*hem-serle, -le]*

hem-şobet: *Birbiriyle sohbət ve arkadaşlık eden kimse, arkadaş.*

1. ‘Arab şavrı şarındı ter ‘imāme
Hemiře Nevfel’e **hem-řobet** oldu (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 33, Mısra 161*). [*hem-řobet,]*
2. Benüm hem-şobetüm āh-ı şeherdür
Anuñ **hem-řobeti** ğürk ü ğazāle (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 103*). [*hem-řobeti, -i]*
3. Benüm **hem-şobetüm** āh-ı şeherdür
Anuñ hem-řobeti ğürk ü ğazāle (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 102*). [*hem-řobetüm, -üm]*

hem-sūz: *Ateř ortağı, aynı derdi çeken.*

1. Anuñ hem-sāzi ben ol baña **hem-sūz**
İkimüz de belā deryāsına ğar (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 52*). [*hem-sūz,]*

hem-terāzū: Aynı tartıda tartılma, bir kefeye konulma, denk olma.

1. Kılıam anı senüñle **hem-terāzū**
Eger keklik olup iylerse pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 74*). [*hem-terāzū,]*

hemyān: Kese, torba, çanta, dağarcık.

1. Çanağın pür-zer itdi her dilenci
Kıyurmayup seḥā **hemyānın** açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 45*). [*hemyānın, -ın]*

hem-zebān: Aynı dili konuşan; kafa dengi olan/kafadar.

1. O demde **hem-zebān** ol ḥaste cāna
Dehenden cān yakup çıkan zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 33*). [*hem-zebān,]*
2. Kārīn oldı nitelim mağz ile pōst
Okurdı yār olup ol **hem-zebāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 65*). [*hem-zebāne, -e]*
3. Saña görümlü kaldum kalmadı rüz
Senüñle yanaşalum **hem-zebān** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 31*). [*hem-zebān,]*

hengāme: Eğlence, şamata.

1. Şarāb-ı Tā'ifi ḥoldı kü'ūsa
Dügün **hengāmesi** germ oldı gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 127*). [*hengāmesi, -si]*

henüz: Daha, henüz, şimdi.

1. Henüz evvel olıcağ nūş-ı bāde
Olur keyfiyyeti mestüñ ziyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 179*). [*henüz,]*
2. Henüz 'azminde muḥkemdür 'inānuñ
Nişānuñ kalmadı çün yayunu yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 108*). [*henüz,]*

hep: Artık.

1. Ya zībā bāğa ya müşkil duzāğa
Esen kal sen ki ben **hep** raḥtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25*). [*hep,]*

hep: "Her" belgisiz sıfat.

1. Ayağūñ tozına **hep** muntazırdur
Felek kim niçe rüşey yıldızı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 18*). [*hep,]*
2. Bu bir loğma yimedi **hep** yidi vaḥş
Selīm aña didi kim ey ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [*hep,]*

her: "Her" belgisiz sıfat.

1. Mühr gibi **her** sözüñ irse aña mengüş olur
Dil firâkuñda lebüñ nüşına irdi nâ-gehân (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [her,]
2. İder a‘yâna **her** dem feyz-i aqdes
‘Aziz ismüñ te‘âlî vü taqaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 13*). [her,]
3. Cemâlüñ ayı ser-gerdân idüpdür
Gözün **her** yıldızuñ hayrân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 40*). [her,]
4. Seni **her** kim ki kem sevdi kem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 94*). [her,]
5. Dil olur kufl **her** sırr-ı nihâna
Bu dilsüz açılan genc-i nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 46*). [her,]
6. Şadef gerçi olur nisân ile pür
Velî Taqđır ider **her** kaşreyi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 36*). [her,]
7. Konuqlandı ve lime oldı sâdât
Yirine geldi **her** âyîn ü âdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 108*). [her,]
8. Deberdüldükçe bu ‘aşkuñ peyâmı
Pür itdi müşk gibi **her** meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 34*). [her,]
9. Meh-i nev artururdu **her** cününü
‘Acebdür firqati arturdu bunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 63*). [her,]
10. Hemân kara saçı qalmış libâsı
Anuñ dağı perişân **her** pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 32*). [her,]
11. Tavâf-ı küy-ı yâre **her** seşer-gâh
Varurlardı bile bir iki hem-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 13*). [her,]
12. Aña küçek kayusu Qays’a Leylî
Olur **her** hâtruñ bir yâre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 16*). [her,]
13. Her ulu nür u fer virmiş cemâle
Cemâli maħmili beñzer cibâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [her,]
14. Senüñ âh u figânuñ **her** seşer-gâh
Nice yoldan azana gösterür râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 125*). [her,]
15. Bilürsin **her** şanem kim ‘âmirîdür
‘Arabda ħüsñ ü ħulkuñ sâħirîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 179*). [her,]
16. Her ulu nür u fer virmiş cemâle
Cemâli maħmili beñzer cibâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [her,]
17. Çıqa **her** yara yirinden buhârı
Ĥurüc itdi qabâ vü pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 8*). [her,]
18. Çanağın pür-zer itdi **her** dilenci
Qayurmayup seĥâ hemyânın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 44*). [her,]
19. Dil olup taylasânı diye âmîn
Du‘âsı ĥall ider **her** müşkilâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 33*). [her,]
20. ‘İlac iylerdi **her** rîşine anuñ
Peder-i Mecnûn sevindi bu ĥaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 38*). [her,]
21. Yatur bi-hüş fâriğ **her** eĥadden
Ėam-ı dil-berden özge maħremi yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 64*). [her,]
22. Vücüdumdan hevâsın neşr ide Ĥağ
Belâdur ‘âşıqa **her** zindeğânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 107*). [her,]
23. ‘Aceb ‘aşqa düşürdi ol civânı
Düşüp bu **her** iyü yavuz zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 5*). [her,]
24. Teni al olmadın **her** yâd elinden
Egerçi gezdiler çok tağ u şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 56*). [her,]
25. Dirîğa ol civân kanı didi pîr
Qayurdu Qays’ı **her** kavm ü qabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 61*). [her,]
26. Kimin ĥâtır kimin ĥâme yazardı
Giderdi tuĥfe andan **her** maqâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 55*). [her,]
27. Gelüp varurdu **her** şâm u seşerler
Ol iki bülbül-i mestüñ fiğâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 122*). [her,]

28. Cihân taldı şadâ-yı şavt-ı gûlgul
Gül ü nesrinlerüñ **her** şüh u şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 5*). [her,]
29. Güzel ter-sebz hûş bustân var idi
Yeşil hülle giyer **her** nahl şan hûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 101*). [her,]
30. Hilâl ü mâhı itdiler hem-âgûş
Belinde **her** perî-rüyuñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 45*). [her,]
31. Nice içmiş ciğerden tîz geçerken
Her ok kim yay bağından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 71*). [her,]
32. Giderdi nice fersah yire hayli
Her at kim cüşî yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [her,]
33. Bulutlar içre güyâ berk-i rahşân
Ol ebrin **her** ‘Arab aşlânı ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 181*). [her,]
34. Bu işe bağlayup muhkem bilümi
Okıyup **her** kabile leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 47*). [her,]
35. Şavaşa cem‘ idüp **her** ceng erini
Medîne‘den hemân tâ hadd-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 48*). [her,]
36. Olur anuñla muhkem **her** ‘alâka
Ne deñlü kıl za‘if olursa katı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 48*). [her,]
37. Hâzer iyle du‘â-yı nîm-şebden
Tutan **her** dâmeni kahr ile çün hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 27*). [her,]
38. Olup ser-geşte gâfil **her** haberden
Yürür anuñ gibi Mecnûn-ı ‘Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 4*). [her,]
39. Gice zâğın uçurdu tîr atup ter
Açıldı **her** gözün uyhusı bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 3*). [her,]
40. Ser-âgâz iyleyüp feryâd iderdi
Bu Leylî dise **her** düşmen atar taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 55*). [her,]
41. Bu gün nâlemler taldı heft kişver
Cezâsın iyle iseñ **her** günahuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 79*). [her,]
42. Semâ‘ u vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İşidüp anı göre vardı **her** h‘îş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 115*). [her,]
43. Cemâlin medh iderdi **her** kabile
İşidüp anı halkûñ nâm-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 44*). [her,]
44. Başı üzre direm tûfânı yağdı
Varup dergâh-ı Leylî‘ye **her** âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 139*). [her,]
45. Nişâr iylerdi dînâr ile dirhem
O **her** dînârı dâğ-ı gam şayardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 141*). [her,]
46. İletdi ‘alî kaçra ‘izzet ile
Aña teslîm idüp **her** mülk ü mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 15*). [her,]
47. Niçün yir râyegâni anı **her** zâğ
İñende meyveye el şunma küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 34*). [her,]
48. Ki **her** yirde **her** işüm pür-ñaleldür
Yañıldum yirde gökde yılduzum yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 72*). [her,]
49. Ki oldur keşf iden **her** dürlü râzi
Zebân-ı gaybdur **her** hâtif-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 3*). [her,]
50. İrer andan benüm cismüme yâre
Kağarsa ayağın altında **her** pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 43*). [her,]
51. Dilinde oldı **her** endühi efvün
Anuñla anda şöhet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 42*). [her,]
52. Gül ağzın açdı kaldı aña hayrân
Virür elhâni **her** etrâfa revnâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 57*). [her,]
53. Virür **her** za‘ferân aña acı dil
Görüp bu cünbişin serv-i revânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 64*). [her,]

54. Leb-i cām u leb-i cūy u leb-i yār
Bu dem **her** gonce-i dil-teng ü pür-ḥūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 75*). [her,]
55. Olur **her** dâne-i engür dile dâğ
Kaçan kim dūr olam ol gonce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 98*). [her,]
56. Teninde **her** kılı bir ḥāra dönmiş
Ser ile sine pür-sevdâ vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 58*). [her,]
57. Didi el-mü'minüne lâ-yemü tüne
Cihānda **her** ğamun pâyāmı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 137*). [her,]
58. Za'if iken daḥi rencür düşdüm
Baña **her** pişede üstād idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 55*). [her,]
59. Dizinden anı indürmezdi **her** bār
Gidermezdi katından anı dā'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 72*). [her,]
60. Gürüh-ı vaḥşuñ aña intisābın
İşidüp çāvım **her** ehl-i idrāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 77*). [her,]
61. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ katına ki **her** seg tolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 21*). [her,]
62. Her iş ser-nāmesidür pāk nāmuñ
İy dārā-yi vücūd u dāver-i cūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 64*). [her,]
63. Vazife-h'ārıdur **her** murğ u māhī
Cihānda ins ü cinne cān viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 174*). [her,]
64. Nebāt-ı tūṭi çeng-i zāga düşdi
Kaṭumda **her** kılon biñ biñ cihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 205*). [her,]
65. Cihān **her** ḥükmine fermān musaḥḥar
Felek yayın eger bî-kaḥza kaḥzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 4*). [her,]
66. Zihî ol kavme kim 'ayş itdi ol yevm
Çanağın kim şunardı **her** dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 25*). [her,]
67. Vücūdun **her** libāsın iyleye çāk
Selīm aña o deñlü itdi ibrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 34*). [her,]
68. Senüñ nedür ğidān ey turfe insān
Didi kim **her** seḥer dil-ber hevāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 47*). [her,]
69. Düşer **her** murğ u māhī cevr-i dāma
Aña kim şu'me bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 66*). [her,]
70. İdüp **her** yara üzre bir iki nāle
Başından ğāh silkerdi ğubārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 52*). [her,]
71. Gezüp ğāhî ḥarābe ğāh ābād
Bir iki ğün aradı **her** mekāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 77*). [her,]
72. Bulam **her** cür'ada biñ biñ fütūhı
İlāhî baña bu devletlü ruzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 70*). [her,]
73. Muḥayyer itdi 'uşşāķı nevāsı
Her ehl-i dil Ḥicāzî ger 'irāķî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 19*). [her,]
74. Olup boynumda ṭavḳum ḥük-m-i rāyuñ
Ṭapuñ **her** şî're kim iyleye bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 53*). [her,]
75. Benümle sen derilmek mümteni'dür
Benüm **her** şeb yatağum bir ḥarābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 77*). [her,]
76. İderdi āferin **her** āferide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 216*). [her,]
77. Her işde manzar-ı ğavr idi belki
Cihān-dide zemāne-āzmüde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 6*). [her,]
78. Maḥabbet da'vîsin kılmaya nā-merd
Sözün fehmi itmeyüp **her** cāhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 25*). [her,]
79. Adı divāne kendü 'āķil idi
Anı **her** bî-ḥāber mecnûn şanurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 29*). [her,]
80. Yüri var uymazam **her** büt-pereste
Çeker 'āķil olan cām-ı muğāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 164*). [her,]

81. Anuñ **her** şafhası biñ biñ sabağdur
Anuñ bir yüzi tedbîrûñ hisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 6*). [her,]
82. Anı mecnûn şanur **her** ehl-i tedbîr
Çerağ-ı hûsn iken dîdar-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 16*). [her,]
83. Virür âhir edâ-yı borca anı
Dilâ **her** borcu virmekde emîn ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 65*). [her,]
84. N'idersin şaklayup dürcüñde borcu
Görürsin **her** seher bu şubh-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 71*). [her,]
85. Cihānuñ hırmenine urur âteş
Görürsin **her** gice bu zıll-ı memdûd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 73*). [her,]
86. Didüñ kim 'aşk **her** çüfti kılor tek
Gözetdüm ben de ol şavr-ı kâdîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [her,]
87. Olur **her** nûri nâr u **her** güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [her,]
88. Olur **her** nûri nâr u **her** güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [her,]
89. Muñ'i olsa tañ mı **her** dirende
O meclis kim sibâ' olmışdı havli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 116*). [her,]
90. Ki rahtından dırahtı ide 'üryan
Kaşar **her** lâleden la'lîn külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 21*). [her,]
91. Yañıldur dilde evrâdn hezârüñ
Olur mâtem-gede **her** küşe-i bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 27*). [her,]
92. N'ola şeb-reh olursa **her** vilâyet
Kılop hâcet-geh ol hâk-i mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 192*). [her,]
93. Olur **her** nûri nâr u **her** güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [her,]
94. Olur **her** nûri nâr u **her** güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [her,]
95. Bu yol 'azminde olurlar berâber
Cihānda **her** kaçar vahşî uçar kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 47*). [her,]
96. Her üstümü anuñ bir ejdehadur
Müdevver kehribâdandur bu hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 86*). [her,]
97. Mağall idindi farç-ı farça danı
Şu gibi **her** mizâca hûş-güvâr ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 105*). [her,]
98. Münevver **her** birinüñ şeb-çerâğı
Bitürmiş **her** çemen bir taze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 31*). [her,]
99. Öter farkında **her** servüñ tezervi
Açılmış taze güller cām-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 32*). [her,]
100. İki de leţâfetden sirişte
Teni **her** birinüñ ser-tâ-kadem nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 45*). [her,]
101. Cihānda **her** birinüñ n'ola nâmı
Neden tûş oldılar bu hûş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 62*). [her,]
102. Bu 'âlemde olur **her** gamdan âzâd
Çü rûşen oldı şubh-ı 'âlem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 78*). [her,]
103. İresin lezzet-i bâkiye tâ ki
Hevâ-dâr olmasañ **her** serv-i hâke (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 91*). [her,]
104. İrişür toğrı oğ gibi nişâne
Ol oğ kim **her** nişâne râst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [her,]
105. Cigerde **her** oñulmaz başlar içün
Belâya şabr iden şâbirlar içün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 34*). [her,]

her ara: Her yer.

1. Binüp sürdi revân biri bād-pâyı
Arayup Kaş'ı gezdi her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 22*). [her ara, -yı]

2. Bile uydurdu bir nice civānı
Aradı anı her arada gezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 31*). [*her ara, -da*]

her arada: Her yerde.

1. Her arada ümidüñ ara iste
Nice nevmid irer âhîr ümide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 59*). [*her arada,]*
2. Yüzüñ şu gibi dâ'im yire olsun
Her arada ola tâ kim yüzüñ ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 109*). [*her arada,]*

her ay: Her ay.

1. Hüşüşâ hâk-ı Mecnûn'a vefâsı
Her ay aña libâsı vü ta'âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 11*). [*her ay,]*

her bir: Her bir.

1. Çıkar **her bir** delükden bir nevâ tîz
İder 'uşşâk bağrın rîze ney-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 117*). [*her bir,]*
2. Nigârüñ kara gözinden eşerdür
İdüp **her bir** gözâle âferîn-bâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 71*). [*her bir,]*

her biri: Her biri.

1. Her biri hasûdı güldürüp ağlatma hâ beni
Sultân-ı 'aşkuñun ezeli pây-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 6*). [*her biri,]*
2. Buyurdu yüz yavuz divâne dîve
Ki **her biri** od olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 15*). [*her biri,]*
3. Hâlifê oldu ana çâryârı
Bular kim **her biri** bî-şek velidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 59*). [*her biri,]*
4. Belâdan **her biri** gerçi meşeldür
Velî Mecnûn belâsı bî-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [*her biri,]*
5. Belâdan **her biri** gerçi meşeldür
Velî Mecnûn belâsı bî-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [*her biri,]*
6. Acıyup her birinüñ yandı cāmı
Ol anlardan ferâğat 'âleminde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 118*). [*her biri, -nüñ*]
7. Biter hâşıl anuñ-çün her birinden
Gider uyup şamân yile yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 100*). [*her biri, -nden*]
8. Dehenden cümle dürlere taşra düşdi
Ne dürlere **her biri** bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 101*). [*her biri,]*
9. Ki merdüm-zâdedür zât-ı şerifi
Türüp depretdi vahşuñ her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 19*). [*her biri, -ne*]
10. Ki siñdi **her biri** yerlü yirine
Hemân qarşulayup ol serv-i nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 20*). [*her biri,]*
11. Belâda **her biri** âşüb-ı âfâk
Çü nokta hâli zeyn-i şüret itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 32*). [*her biri,]*
12. Anı vaşf itmez illâ 'âlimü'l-ğayb
O hürüñ **her biri** bir nûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 21*). [*her biri,]*

13. Şanasın **her biri** lū'lū²-yi menşūr
Sebîl itmiş Hâk anda selsebîli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 26*). [*her biri,]*
14. Münevver her birinûñ şeb-çerâğı
Bitürmiş her çemen bir tâze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 30*). [*her biri, -nüñ]*

her cān: Herkes.

1. Her cān ki senûñ şikāruñ oldı
Zî şayd-ı mübârek ü mükerrerem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 52*). [*her cān,]*
2. Süre her cāna taqdîr-i Hüdâ'yı
Yiyüp pülâd dârbın merd-i meydān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 78*). [*her cān, -a]*

her cānib: Her taraf, her yan.

1. Gezüp her cānibi itdi gedāyi
Zebānunda hadîs-i bî-nevāyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 21*). [*her cānib, -i]*

her dem: Her zaman.

1. Başum hōş olduğı gözümle **her dem**
Anuñ-çündür ki ağlar yār için dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 49*). [*her dem,]*
2. Senûñ boynunda n'iyler bend ü zencîr
Benem **her dem** esîr-i zülf-i cānān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 69*). [*her dem,]*
3. Geçer **her dem** firîşteh gibi şâ'im
Hemîşe kütına mezra^c kanā^cat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 28*). [*her dem,]*
4. Bulurdi her kişi **her dem** murādı
Kim ister kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 36*). [*her dem,]*
5. Siper olur hadeng ü tîga dilber
Anuñ kim **her dem** ola kārı zārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 139*). [*her dem,]*
6. Geçer hâbs ile **her dem** rûzgārum
Havāle başuma gavgā-yı māder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 62*). [*her dem,]*
7. Çekersin şiddetin **her dem** cihānuñ
Naşihat itdi çün Mecnûn'a māder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 78*). [*her dem,]*
8. İyüsin meyvenüñ **her dem** toñuz yir
Kaçan kim ejdehā aldı o genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 66*). [*her dem,]*
9. Yanardı bağı **her dem** nār-ı dāğa
Nice rāhat bula bülbül kafesde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 20*). [*her dem,]*
10. Kafā döndürdüğidir halka **her dem**
‘Aceb yildür bu devr-i rûzgārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 158*). [*her dem,]*
11. Çü nefsanî hevādan oldılar dūr
Oları luţfuña **her dem** yakîn it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 205*). [*her dem,]*
12. İşüñ şuglun hemîşe büt-perestî
Saña **her dem** nice bir büt cefası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 29*). [*her dem,]*
13. İşinden kōdı eşinden ayurdi
Cihān kim hālî **her dem** hîle vü rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [*her dem,]*
14. Erür **her dem** oduñdan bağı yağı
Dürildi ‘ömrüm eyyāmı çü nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 90*). [*her dem,]*

her dürlü: Her türlü, her çeşit.

1. Ki oldur keşf iden **her dürlü** rāzı
Zebān-ı ğaybdur her hātif-i rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 2*). [*her dürlü,]*

her gâh: Her zaman.

1. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün göñül
Hüy idindi yilmegi büyuñla **her gâh** her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 4*). [*her gâh,]*
2. Geçerdi âb u âteş içre **her gâh**
Dökerdi âb-ı çeşmi kâse kâse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 80*). [*her gâh,]*
3. Pederden perdesin hıfz itdi **her gâh**
Peder çün perdesinden oldı bîrûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 24*). [*her gâh,]*
4. Getüre armağân kuhl-i ğubârı
Çıqup har-gâhdan âh ile **her gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 61*). [*her gâh,]*

her gün: Her gün, daima.

1. ılıp her günde yüz dürlü bahâne
İderdi Leylî'yi maħbûs-ı hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 13*). [*her gün, -de]*
2. Firâķ-ı âķ-ı ebrûñ ile **her gün**
Dilüme dağ olupdur nota-i nûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 35*). [*her gün,]*
3. Ne cürmüm var ki artar **her gün** âhum
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72*). [*her gün,]*
4. Hemân gendü gibi bed-nâm idüpdür
Gelür **her gün** ser ü pâyı bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 17*). [*her gün,]*

her ki: Kim olursa olsun, herkes.

1. Sibâ' anı orurlar şan 'asesler
İraķdan **her ki** aña olsa nâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 179*). [*her ki,]*
2. Bâb-ı keremüñi buldı meftûh
Her kim ola ümmetüñe munzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 37*). [*her kim,]*
3. Dirîğ itme 'aded naķdin aħadden
Şaña bed iyemez **her kim** bed iyer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 83*). [*her kim,]*
4. Nişâr-ı dirhemi derhem şayardı
Aña **her kim** gül-âb-ı ter şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 143*). [*her kim,]*
5. Hemân fikri vü zikri Leylî Leylî
Aña **her kim ki** ğayri söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 125*). [*her kim ki,]*

her kimi: Her kimi.

1. Ağular **her kimi** şokarsa def'i
anatlu kuş gibi tiz-reftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 66*). [*her kimi,]*

her kimse: Herkes.

1. Çeker ol anı ben Leylî cefâsın
Bilür **her kimse** çekdüğü belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 20*). [*her kimse,]*

her kimüñ: *Herhangi biri, her kim olursa olsun.*

1. Zamānuñ farķı fevķi ola cāyuñ
Tevāzu‘ **her kimüñ** kim ola zeyni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 103*). [*her kimüñ,]*

her kişi: *Herkes.*

1. Bulurdı **her kişi** her dem murâdı
Kim ister kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 36*). [*her kişi,]*
2. Şarardur kırkıdan dīv-i sepîdi
Çekerdı **her kişi** derd-i neberdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 99*). [*her kişi,]*
3. Velî Kays’uñ kayusı Leylî derdi
Kılurdu **her kişi** sa‘y-i maşâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 101*). [*her kişi,]*
4. Anuñ sa‘yı der-i Leylî tavâfı
Şavaşda **her kişi** ber-kâr iderdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 103*). [*her kişi,]*
5. Du‘â-yı şulhı ol tekrâr iderdı
Şalar baş kesmege **her kişi** tîğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 105*). [*her kişi,]*

her lahza: *Her an.*

1. Zihî ‘âşık ki müstağni temâşâ-yı tecellâdan
Cemâl-i ‘âşkı **her lahza** teferrüc iyleyen ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 3*). [*her lahza,]*

her ne deñlü: *Her ne kadar.*

1. Ziyâsı **her ne deñlü** olsa vâfir
İrişmez aya yıldız ferri zâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 71*). [*her ne deñlü,]*

her ne ise: *Her ne ise.*

1. Didiler **her ne ise** vaşf-ı hâlin
Ki bir duğter bunı dīvâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 22*). [*her ne ise,]*

her rüz: *Her gün.*

1. Varurdı mektebe pür-derd ü pür-süz
Vişâl-i yârı yâd itmege **her rüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 4*). [*her rüz,]*
2. Ğam-ı cānāndan ayru olsa cāmı
Du‘â it kim ziyâde ola **her rüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 109*). [*her rüz,]*

her şabâ: *Her sabah.*

1. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün gönül
Hüy idindi yilmegi büyuñla her gāh **her şabā** (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 4*). [*her şabā,]*

her şey: Her şey.

1. Müsebbih aña her şey'ün zebānı
Zihī rahmet zihī ni‘met kemāhī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 172*). [*her şey, -ün]*

her yāña: Her taraf, her yön.

1. Öldürse bu kerre meni gālibā firāk
Her yaña āhum odları oğ gibi atılır (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [*her yaña,]*
2. Yaraşmaz iylemek mestüre leyli
Güneş nūri gibi **her yāña** meyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 66*). [*her yāña,]*
3. Ne dil-ber kūyına varmağa rāhum
Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 25*). [*her yaña, -dan]*
4. Öldüriser bu kere beni gālibā firāk
Her yaña āhum odları oğ gibi atılır (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 7*). [*her yaña,]*
5. Derülüp gūş iderlerdi güzeller
Hālāyık her tarafından anda enbūh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 51*). [*her taraf, -dan]*

her yañadan: Her yandan, her taraftan.

1. Her yañadan uzatdı zebān gibi zebāne
Tutup elümi nice vefā ‘ahdin iden dōst (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 4*). [*her yañadan,]*

her yanı: Her tarafı.

1. Çü perde yoğ idi **her yanı** kızdı
Yoğ idi sāye gibi hiç rahtı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 10*). [*her yanı,]*

her yir: Her taraf.

1. Yā Rab ne günāh itdüm ola devr-i zemāne
Her yirde görür cān gözi dīdārını yāruñ (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 9*). [*her yir, -de]*
2. Değerken her yirün vīrānesine
Buluşdı gündünün dīvānesine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 23*). [*her yir, -ün]*
3. Ki ehl-i dil dilir idi ‘Arab’da
Anuñ a‘lā idi her yirde qadri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 13*). [*her yir, -de]*
4. Didi ol düşmenine ey birāder
Dilerseñ iresin her yirde hayra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 91*). [*her yir, -de]*
5. Ki **her yirde** her işüm pür-ħaleldür
Yañıldum yirde gökde yılduzum yoğ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 72*). [*her yirde,]*

her zaman: Her zaman.

1. Ki cānum **her zaman** senden degül dūr
Ola çün vaşl-ı cismāniye hā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 220*). [*her zaman,]*

her-gāh: *Her vakit, her an, her zaman.*

1. Bu sevdâ tâc ola başumda **her-gāh**
Geçince devr-i 'ömr-i rüzigārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 100*). [*her-gāh,]*
2. İderdi bülbül ile bezm-i tenhâ
O gün **her-gāh** içinde ya'ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 129*). [*her-gāh,]*

herze: *Abes, saçma, beyhude söz.*

1. O **herze** sözlerinden hem utandı
Varup başı ucında ağladı hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 86*). [*herze,]*

herze yi-: *Yersiz söz söylemek ya da gereksiz, yakışsız davranışta bulunmak.*

1. 'Adūlar 'ākile mecnūn dimişler
Velî hāşā 'aceb herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 162*). [*herze yi-, -miş, -ler]*

hesāb: *Hesap, ölçme.*

1. Biri ebvāb taqdīrūñ kitābı
Nice 'ālim olan 'ilm ü **hesāba** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 9*). [*hesāba, -a]*
2. Hesābın uyduramaz ol kitāba
Bu bāğ içre o kim şabr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 10*). [*hesābın, -ı, -n]*

hest: *Var, var olma.*

1. O 'aşkı artur itdükce beni **hest**
Diri olduğça ğam perverdesin kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 32*). [*hest,]*

hest ol: *Varlığının farkında olmak.*

1. Beķā 'ālemlerinde hest olalum
Dü 'ālemd e bizi mest it müdāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 44*). [*hest ol, -a, -lum]*

hestî: *Varlık. Var olma. Mevcudiyet.*

1. Müsemmasın ki kevine şıgmaz ismüñ
Senüñ-çün halk olundu cümle **hestî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 163*). [*hestî,]*

hevā: *Ar. İptila, arzu, düşkünlük, aşk.*

1. İtüh hûd bâri ağzı var dili yok
Çü yârân gördiler anuñ **hevâsım** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 113*). [*hevâsın, -sın*]
2. Peder maqşûdın u mâder şafâsın
Reh-i ‘aşk u **hevâdan** tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 5*). [*hevâdan, -dan*]
3. Revân ‘azm itdi dilden kim tûtup pend
Ri‘âyet iyleye koyup **hevâsım** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 3*). [*hevâsın, -sın*]
4. Dağı puhte degülsin bu **hevâda**
Nigârumdan haber virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 134*). [*hevâda, -da*]
5. Hevâñ odıyle tölmişdur türâbı
Senüh şevkuñ dilinde müstemirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 104*). [*hevâñ, -n*]

hevâ: Hava II Arzu, aşk.

1. Hevâya uymazam gerçi ki düdem
Beni şanma ki nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 152*). [*hevâya, -y, -a*]

hevâ: Arzu ve heves, istek, aşk II Hava boşluğu, hava.

1. Nefâz-ı emrüne ‘âlem musahhar
Hevâ üstinde hükümñle muqarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 20*). [*hevâ,]*

hevâ: Hava.

1. Oqur tesbîh âvâzın idüp tîz
Hevâda tâc u tavk ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 41*). [*hevâda, -da*]
2. Nesiminden mu‘attar cân dimâğı
Hevâsı ol günüh ‘İsi-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 5*). [*hevâsı, -s, -ı*]

hevâ: Heves, ihtiras, istek.

1. İçüm ser-tâ-kadem memlü **hevâdur**
Geçür ben kalmışı âb u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 42*). [*hevâdur, -dur*]
2. Uyan gafletten ey gâfil hevâyı
Hevâ mı añladuñ ‘aşk-ı Hudâ’yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 14*). [*hevâ,]*
3. Hevâ adın götür ‘aşk-ı ezelden
Hiçâbı aç cemâl-i lem-yezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 15*). [*hevâ,]*
4. Gel ey cân-ı peder ‘avn iste Hâk’dan
Qazı ‘aşk u **hevâ** harfin sabaqdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 68*). [*hevâ,]*
5. Gül-i tersin **hevâya** mâ’il olma
Yavuz fitne yilinden gâfil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 45*). [*hevâya, -ya*]
6. Tütulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile pend ile havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*hevâ,]*
7. Hevâlar başda vü taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak gibi zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 14*). [*hevâlar, -lar*]
8. Hevâñ odında yile vardı bāğum
Naşib hâr u hasdur dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 44*). [*hevâñ, -ñ*]
9. Ki ben yitdüm yirümde kaldı ‘aşkuñ
Çü bende kalmadı benlik **hevâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 99*). [*hevâsı, -sı*]

10. Hevā ile geçerse yok hevesdür
Bu gün ‘ömrün ki dihkānī ‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 120*). [*hevā,]*
11. Senûn nedür gıdān ey tırfe insān
Didi kim her şeh̄er dil-ber **hevāsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 47*). [*hevāsı, -sı]*
12. Hevādan kırtarup ma‘şûm idüpdür
Gönül sulţān-ı ‘aşka olalı taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 156*). [*hevādan, -dan]*
13. Geçer ğam çekmedin tıtar kenāre
Bu hālet ki āleti ‘aşk u **hevādur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [*hevādur, -dur]*
14. Ki olsa efserûn devlet külāhı
Hevāya uyma ey murġ-ı hevāyī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 117*). [*hevāya, -ya]*

hevā: Hava, gökyüzü.

1. Şafağ gibi cihān kıana boyandı
Hevā müşkin iken kāfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 51*). [*hevā,]*

hevā: Hava II istek, arzu.

1. Boyı serv-i sehī gibi nażar-gāh
Hevāsında yiler bād-ı şeh̄er-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 140*). [*hevāsında, -sı, -n, -da]*
2. Yiter söyünmege başda **hevāsı**
Sarāy-ı dīni ābād iyleyen ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 50*). [*hevāsı,]*
3. O servûn kim **hevāsı** bed-hevādur
Bu bustāna anı dikmek hāţādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 151*). [*hevāsı, -sı]*
4. Hevā üstinde yapmışdur bināmı
Du‘ā iyle baña ey mürşid-i rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 98*). [*hevā,]*

hevā: Heves, arzu, aşk.

1. Tıtulmaz kılsa ‘ālem fikr ü rāyı
Hevā bend ile pend ile havāyī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*hevā,]*
2. Ben ansuz oluram bī-çāre bī-kes
Musallaţ iyleyen baña **hevāmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 97*). [*hevāmı, -mı]*
3. Vücüdumdan **hevāsın** neşr ide Hāk
Belādur ‘aşıka her zindegānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 106*). [*hevāsın, -sı, -n]*
4. Hevā germiyetinden oda yandı
Çü sözüñ süzına tıtdum semā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 6*). [*hevā,]*
5. Hevāmı hūkmüme fermān idüpdür
Maħabbet nārdur ben ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 150*). [*hevāmı, -mı]*

hevā: Arzu, istek. Nefsin, şeriatı dikkate almaksızın arzuladığı şeylere yönelmesi.

1. Kerāmetle kılar ma‘şūkı ‘aşık
Arınsa ‘aşk eger gill u **hevādan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 21*). [*hevādan, -dan]*
2. Çü nefsanī **hevādan** oldılar dūr
Oları luţfūna her dem yaķın it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 204*). [*hevādan, -dan]*

hevā: *Heves, istek; hava II musikide makam.*

1. Başında od yaqar qahruñ **hevānuñ**
Yüregin şu ider küh-ı girānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 65*). [*hevānuñ, -nuñ*]

hevā yili: *Heves, arzu, aşk yeli.*

1. Hilāl-i ‘ıyd olur cānma hānçer
Hevā yili tağıtdı ben hebāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 29*). [*hevā yili,*]

hevā-dār: *Dost.*

1. Gül-i ter gibi çāk iyler yaqasın
Hevā-dārından ol ehl-i nevānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 25*). [*hevā-dārından, -ı, -ndan*]

hevā-dār: *Âşık.*

1. İki serv-i semen-ber iki gülzār
Biri birine oldılar **hevā-dār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 176*). [*hevā-dār,*]
2. Didi tütup elin tūr ey **hevā-dār**
Seni Leylî taleb iyler aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 59*). [*hevā-dār,*]
3. İresin lezzet-i bākīye tā ki
Hevā-dār olmasañ her serv-i hāke (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 91*). [*hevā-dār,*]

hevāyi: *Aşk arzusu, aşk havası.*

1. Hevāyi vü zağal mağlûb-ı şehvet
Zarîf ü ‘arîf-i devr idi belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 4*). [*hevāyi,*]

hevāyi: *Nefsine düşkün, ciddi şeylere ilgisiz olan kimse, uçarı.*

1. Uyan gâfletten ey gâfil **hevāyi**
Hevā mı añladuñ ‘aşk-ı Hudā’yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 13*). [*hevāyi,*]
2. Eşekden düşe ya bine eşege
Eser yildür uçar kuşdur **hevāyi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 145*). [*hevāyi,*]

hevā-yı ‘aşk: *Aşk arzusu.*

1. Hevā-yı ‘aşkuñ ile virdi cāni
Bu gün kim öldi hāk oldı niķābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 102*). [*hevā-yı ‘aşk, -uñ*]
2. Yaķañ tā kırtula devrān elinden
Hevā-yı ‘aşk ile olan revāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 95*). [*hevā-yı ‘aşk,*]

hevā-yı leyli: *Leyla'nın arzusu, hevesi.*

1. Hevā-yı Leylî'den ser-mest idüpdür
Beni ol resme Mecnûn itdi taqdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 32*). [*hevā-yı leylî, -den*]

hevā-yı nefis: *Nefis istekleri.*

1. Setîre goncesin bî-perde olma
Hevā-yı nefis ile perverde olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 62*). [*hevā-yı nefis,*]

hevā-yı nefis-i fâcir: *Günahkar nefsin hevesi.*

1. Sibā' u vahş olursa tañ mı rāmi
Degüldür bu **hevā-yı nefis-i fâcir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 123*). [*hevā-yı nefis-i fâcir,*]

hevā-yı yâr: *Sevgiliye kavuşma arzusu, sevgili arzusu.*

1. Hevā-yı yâr ile pür-cüş geldi
Didi ne nev-behâr irdi bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 142*). [*hevā-yı yâr,*]
2. atumda bir pula degmez dü 'âlem
Hevā-yı yâr idelden varlıgum bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 25*). [*hevā-yı yâr,*]

heves: *Arzu, istek, meyil.*

1. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña dirlere ki geç 'aşq u **hevesden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [*hevesden, -den*]
2. İdüp Leylâ'nuñ atasına yârî
Ki bu Mecnûn ki Leylâ'ya **hevesdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 137*). [*hevesdür, -dür*]
3. Hevā ile geçerse yok **hevesdür**
Bu gün 'ömrün ki dihkânî 'ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 120*). [*hevesdür, -dür*]
4. Kerem kıl sen dañi geç bu **hevesden**
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 96*). [*hevesden, -den*]
5. Eceldür kim felekden ola nâzil
Gel imdi el uyu gâfil **hevesden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 69*). [*hevesden, -den*]
6. Sibā' uñ dehşetinden tuymadı il
Yatur ol fârîğ olmuş yok **hevesler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 177*). [*hevesler, -ler*]

heves-nāk: *Hevesli.*

1. Gelürdi görmege anı **heves-nāk**
atından eksük olmazdı müsâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 78*). [*heves-nāk,*]
2. Kemāl ü şî'r ü inşāya **heves-nāk**
Cihānda çünki Mecnûn oldı meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 12*). [*heves-nāk,*]

hey: *Ey...! (Seslenme ünlemi).*

1. Hey imānsuz niçün virdüñ emāni
Yüzüp öküzi irdüñ kuyrığına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 186*). [*hey,*]

2. Baş açup iylemek vuşlat du‘āsın
Kamı da‘vā-yı ‘aşkuñ **hey** yalancı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 15*). [*hey,]*

hey-â-hey: *Acı çeken birinin çıkardığı ses.*

1. Güliken şüreti toprağa döndi
Hey-â-hey ağladı vü itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 143*). [*hey-â-hey,]*
2. Tıtuşmuş sineden çāk iyledi pōst
Resül öñinde ağlayup **hey-â-hey** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 245*). [*hey-â-hey,]*

heybe: *Kese, ufak çanta.*

1. Çıkardı **heybesinden** virdi hil‘at
Didi âteş tabi‘atdur vücüdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 30*). [*heybesinden, -si, -nden]*

heybet: *Büyüklik, azamet.*

1. Biri göz yaşı oldı biri ahker
Raķībün dehşet idüp **heybetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 65*). [*heybetinden, -inden]*
2. Kaşucı kaşlan aşlan pāsbānı
Hücümü **heybetinden** pāsbānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 51*). [*heybetinden, -i, -n, -den]*
3. Giriftār oldılar çeng-i sibā‘a
Bu **heybetden** o kim ‘ibret alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 99*). [*heybetden, -den]*

heybet ol: *Gösterişli olmak.*

1. Kaşatı heybet olup virdi selāmı
Peder didārını çün gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 2*). [*heybet ol, -up]*

hey‘et: *Şekil, görünüş, durum.*

1. Bile bir şalış var dīvāne **hey‘et**
Teni başdan ayağa bağa düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 16*). [*hey‘et,]*
2. Tağılmış cismi kalmış üstüh‘ānı
Felek anuñ da bozmış **hey‘etini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 189*). [*hey‘etini, -i, -ni]*

heyhāt: *"Yazık, ne yazık" anlamında kullanılan bir söz.*

1. Senüñ gibisini kim bildi ey pāk
Seni kim zıkr ider vaşfuñca **heyhāt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 89*). [*heyhāt,]*
2. Ger olursa cihānuñ mihr ü māhı
Bilümi kim kenār iyleye **heyhāt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 21*). [*heyhāt,]*

heykel: *Hastalığa ya da nazara karşı kişilerin üstlerinde taşıdıkları dualar, muska, taviz, gizlik.*

1. Belâ vü zaḥmet idi şanki yâre
Muraşşa^c **heykel** ü altûnlu ḥalḥâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 167*). [*heykel,]*

hezâr: *Bülbül.*

1. Oḡur ba‘zî cemâ‘at ba‘zî sâmi‘
Ḥaṭîb oldı **hezâr** elḥâna çıḡdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 27*). [*hezâr,]*
2. Hezâruñ ḥaste gönlin derde çekdi
Cemâl-i gül gülüp aḡladı bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 2*). [*hezâruñ, -uñ]*

hezâr: *Bülbül (aşık).*

1. Yañıldur dilde evrâdın **hezâruñ**
Olur mâtem-gede her küşe-i bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 26*). [*hezâruñ, -uñ]*

hezâr: *Bin adedi, çok anlamında.*

1. Hezâr nâz-ı na‘imle aldı dâye
Kılıp şehd ü şekkerler aña mâye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 53*). [*hezâr,]*

hezârân: *Bülbüller.*

1. Gül yüzün görse **hezârân** ol kadar pür-cüş olur
Ey melâḥat tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [*hezârân,]*

hezârân: *Binlerce, pek çok.*

1. Hezârân nâz ile perverde iken
Dili pür-ḥûn idi Mecnûn’ı için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 48*). [*hezârân,]*
2. Velî aḡ güller açıldı **hezârân**
Görüp anları Mecnûn itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 4*). [*hezârân,]*
3. Hezârân ḡamlara ya‘nî giriftâr
Ḥişârî teng ḡalb-i yârî gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 4*). [*hezârân,]*

hiç: *Hiç mümkün mü ?.*

1. Şeker ḥaṭṭı gider mi **hiç** megesden
Baña dirler ki ḡamdan gönünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 94*). [*hiç,]*

hiç: *Asla, hiçbir zaman, hiçbir şekilde.*

1. Baña **hiç** ‘aşḡ ile töhmet dinür mi
Daḡi ben bilmezem ‘aşḡı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [*hiç,]*
2. Tozuña irmesün avcı semendi
Ayaḡuñ izine gerd irmesün **hiç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 61*). [*hiç,]*

3. Serüñe sağ olup derd irmesün **hiç**
Göze kim toğrıdur sîmin ayağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 62*). [*hiç,]*
4. Çü perde yoğ idi her yanı kızdı
Yoğ idi säye gibi **hiç** rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 11*). [*hiç,]*
5. Eteğüñe dañi el urmayam **hiç**
Geçüp anuñla bunca rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 54*). [*hiç,]*
6. Nazardan ğayrı **hiç** olmadı kârı
Veli ol bāğ-ı ziyet şem'-i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 56*). [*hiç,]*
7. Bütü **hiç** sevme kim yoğdur vefâsı
Cihânda yoğa dönse var iken yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 30*). [*hiç,]*
8. Ğarazsuz görmediler **hiç** vefâsın
Nisâ haqqında Sultânü'n-nebiyyîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 62*). [*hiç,]*
9. Ğadimî yârı da itme ferâmüş
Elüñden göñlümi şad itmedüñ **hiç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 41*). [*hiç,]*
10. Belâ-yı ğamdan âzâd itmedüñ **hiç**
Senüñ 'aşkuñ yolında geçdi çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 42*). [*hiç,]*
11. Veli **hiç** bilmedüm ğadrüñ ben aħmak
Bu eksüklük suçın âh ey peder âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 80*). [*hiç,]*
12. Yoğ idi bende **hiç** ümmid-vârı
Bu resme kıldı Mecnûn âh u süzü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 92*). [*hiç,]*
13. Ki **hiç** şığmaz yoluna toğrınuñ kec
Çün oğda istikâmet fâ'ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 126*). [*hiç,]*

hiç sorma: *Hiç sorma.*

1. Anuñ **hiç sorma** öldüm ğuşşasından
Oğur geh mersîye ol mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 134*). [*hiç sorma,]*

hicâb: *Perde, örtü, engel.*

1. Hevâ adın götür 'aşk-ı ezelden
Hicâbı aç cemâl-i lem-yezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 16*). [*hicâbı, -ı]*
2. Bu zîverden ufuk döndi 'arûsa
Hicâb aşdı gice vech-i 'abûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 4*). [*hicâb,]*
3. Ruħ-ı Leyli yile virmiş **hicâbın**
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 27*). [*hicâbın, -ın]*
4. Hicâb olmazdı câna bu ten ü pöst
Dil-i Mecnûn ki deryâ oldı ğandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [*hicâb,]*
5. Nitekim penbe-i ğuşk ile âteş
Yakup tevbe **hicâbın** çâk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 13*). [*hicâbın, -ın]*
6. Didi Mecnûn'a ref' itdi **hicâbı**
Sözüñ kim gevher-i nâ-süfte ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 112*). [*hicâbı, -ı]*

hicâb ol-: *Utanmak, gizlenmek.*

1. Güneş yüzüne nazâr itmeğe hicâb oldı
Bulut gibi göreyin ola pâre pâre rağib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 3*). [*hicâb ol-, -dı]*

hicāb-ı bāb-ı ħar-gāh: *Çadırın kapısının örtüsü.*

1. Oturmuşdı ‘Arab tavrınca ol māh
Götürmüşdi **hicāb-ı bāb-ı ħar-gāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 16*). [*hicāb-ı bāb-ı ħar-gāh,]*

hicāb-ı ‘ırz: *Namus perdesi.*

1. Bu bād öldürür āḫir ol çerāḡı
Ḥicāb-ı ‘ırzumuz çāk itdi şî‘ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 27*). [*hicāb-ı ‘ırz, -u, -muz]*

hicāz: *Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya.*

1. Kemāle irmedin ol serv-i tāze
‘Acebdür taldı ‘uşşākı **Hicāz’e** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 164*). [*hicāz’e, -e]*
2. Ḥôş öğretti cihāna ‘aşq-bāzı
‘Irāḡ ile **Hicāz’a** bu terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 129*). [*hicāz’a, -a]*
3. Hicāz iklimin ürkütüdi t̄araḡı
Uyardı düşmeni şavt u şadāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 6*). [*hicāz,]*

hicāz: *Müzikte Hicaz makamı.*

1. Çalındı kūs ‘uşşāk u **hicāza**
Yürür Mecnûn da ḡayrān deşte düşmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 10*). [*hicāza, -a]*

hicāzî: *Hicazlı.*

1. Muḡayyer itdi ‘uşşākı nevāsı
Her ehl-i dil **hicāzî** ger ‘irāḡî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 19*). [*hicāzî,]*

hicr: *Ayrılık.*

1. Bulur dilber okından anca rāḡat
Anuñ kim **hicr** elinden baḡrı ḡandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 147*). [*hicr,]*
2. Nice bir **hicr** ile pejmürde yatam
Dü ‘ālem baña sensüz derd-i serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 106*). [*hicr,]*
3. Elinden ihtiyārı gitmiş idi
Didi **hicrūñ** baña çün derd ü ḡamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 45*). [*hicrūñ, -ūñ]*

hicv: *Yerme, eleştiri.*

1. Vefāsuz Nevfel’e **hicv** ırlar idi
Ne yil ḡaldı ne yir ne il vilāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 8*). [*hicv,]*

hidāyet: *Doğru yol, doğruluk.*

1. ula  azm u **hid yet** hazret inden
Sen ol  ehsin ki saça bende  ayru  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 6). [hid yet,]
2. Hik y tın **hid yet** iylemişdi
Ki t   ibret ola  uŐŐa a ol derd (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 71, Mısra 22). [hid yet,]

hiddet it: Sinirlenmek.

1. Urup dil nizesin hiddetler itdi
Didi a sente z - mmid-v r  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 38, Mısra 4). [hiddet it, -di]

hıfz: Koruma, muhafaza etme.

1. Bu misk n ümmete vakf iylemişdür
Halelden **hıfz** için d 'im o d r  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 57). [hıfz,]
2. Dile gelse n'ola r z-ı nih num
 ekerd m genc-i r zi **hıfz** için renc (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 71). [hıfz,]
3. Anu  **hıfz** kamu hazm iylemişdür
O dürden g Ő-ı c n bulsa  a ardı (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 6). [hıfz, -ı]

hıfz it: Korumak, muhafaza altına almak.

1. Pederden perdesin hıfz itdi her g h
Peder  un perdesinden oldu birün (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 24). [hıfz it, -di]
2. O genci hıfz iderdi  ayretinden
Kem l-i  aql ile ol s m-end m (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 54). [hıfz it, -er, -di]
3.  atı hıfz itdi  aŐdan ŐŐe-i n m
Nühüfte perdeden  un  h iderdi (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 56). [hıfz it, -di]
4. Kimi  avlısı kimi p sb n 
Anı hıfz itdiler  un y r-ı dil-s z (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 61, Mısra 27). [hıfz it, -di, -ler]
5. Ki burcunu  melekdür p sb n 
Melekler hıfz idüp burc u bedenler (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 9). [hıfz it, - p]

hıfz iyle: Korumak.

1. Velikin p sb n olmuşdı ef 
Eri ol genci hıfz iylerdi  un m r (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 11). [hıfz iyle, -r, -di]

hik y t: Hik ye, anlatı.

1. Hik y tın hid yet iylemişdi
Ki t   ibret ola  uŐŐa a ol derd (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 71, Mısra 22). [hik y t, -ın]

hik yet: Anlatmak, nakletmek.

1.  de ol derd-mend  v re  h 
 de bülbüllere  al n **hik yet** (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 93). [hik yet,]

2. Hikāyet kıldı halka ol haber-dār
Ki dünyāda olan ‘aşq ile nā-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 82*). [*hikāyet,]*
3. Kaçan kim ‘ömrünüñ on oldı sālî
Hikāyet oldı illerde cemālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 92*). [*hikāyet,]*

hikāyet: *Hikāye, anlatı.*

1. Perîşān oldı halka bu **hikāyet**
Hikāyetden kabîle pür-şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [*hikāyet,]*
2. Perîşān oldı halka bu **hikāyet**
Hikāyetden kabîle pür-şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [*hikāyet,]*
3. Perîşān oldı halka bu hikāyet
Hikāyetden kabîle pür-şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 22*). [*hikāyetden, -den]*
4. Perîşān oldı halka bu hikāyet
Hikāyetden kabîle pür-şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 22*). [*hikāyetden, -den]*
5. Kitāb-ı Hâtifide bu **hikāyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 1*). [*hikāyet,]*
6. Oğurdu nazm idüp mevzûn **hikāyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 118*). [*hikāyet,]*
7. Hikāyetdür ki Merve hüküm iden beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 1*). [*hikāyetdür, -dür]*
8. Hikāyet ni‘metin bir ehl-i in‘ām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 1*). [*hikāyet,]*

hikāyet: *Bir insanın başından geçen olaylar.*

1. Sūsen zebān bitürmek için büstān gerek
Hün-ı ciger **hikāyetini** şorma gönceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 5*). [*hikāyetini, -i, -n, -i]*

hikāyet it: *Anlatmak, ifade etmek.*

1. Döne döne hikāyet itdi anı
Didi yüz şuyı ile andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 114*). [*hikāyet it, -di]*

hikāyet iyle: *Hikāye etmek, anlatmak.*

1. Bu gavgāyı hikāyet iylediler
Ki ol mecnûn fetā kim ‘Āmirî dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 12*). [*hikāyet iyle, -di, -ler]*
2. Hikāyet iyle Leylî kışşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 96*). [*hikāyet iyle,]*

hikāyet kıl: *Hikāye etmek, anlatmak.*

1. Hikāyet kıldı Mecnûn’un du‘āsın
Didi çün urdu Mecnûn halkaya dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 44*). [*hikāyet kıl,]*

hikāyet-güy-ı bağdād-ı rivāyet: *Hikāyenin Bağdat’taki hikāye anlatıcısı.*

1. Hikāyet-güy-ı Bağdād-ı rivāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 1*). [*hikāyet-güy-ı bağdād-ı rivāyet,]*

hikmet: Hakikat sırrı, bilgelik, öz.

1. Hâkikat **hikmetiyle** gönüli tölmiş
Geçüp âläyiş-i şüret-peresti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 14*). [*hikmetiyle, -i, -y, -le*]
2. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki hüküm ü **hikmet** ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [*hikmet,]*
3. Cihân kim var olupdur kudretüñden
Tolu ‘ibret olupdur **hikmetüñden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 10*). [*hikmetüñden, -üñ, -den*]

hilâf: (Ar.) Hilaf, zıt, yalan, karşı, aykırı.

1. Dönüp göstermek ol lâfa **hilâfî**
Bu haşlet merd olana lâyıq olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 24*). [*hilâfî, -î*]
2. Qanı ‘âr u qanı nâm u qanı neng
Çün iyer râyüña râyet **hilâfî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 19*). [*hilâfî,]*
3. Qaçan iyer habîbine **hilâfî**
Şarup nâfe gibi tâ kim harîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 38*). [*hilâfî, -î*]

hilâf-ı lâf it: Sözdän dönmek.

1. Hilâf-ı lâf idenler şâdıq olmaz
Yaraşmaz râsta qavî-i muhâlif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 26*). [*hilâf-ı lâf it, -en, -ler*]

hilâl: Hilal. // İki büklüm.

1. Sehî servi **hilâle** döndi anuñ
İrüp şimşâde zahm-ı dest-i nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 50*). [*hilâle, -e*]

hilâl: Aynın ilk günlerinde aldığı yay şekli, yeni ay.

1. Hilâl ü mâhı itdiler hem-âgüş
Belinde her perî-rüyüñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 44*). [*hilâl,]*
2. Hilâle beñzedi ser-tâ-qadem nür
Esîr olduğı-çün hırş-ı ta‘âma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 64*). [*hilâle, -e*]
3. ‘Aşâbe şardı derdinden serine
Behî bedri **hilâle** döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 49*). [*hilâle, -e*]

hilâl: Hilal (gibi kavisli).

1. Hilâl itmiş belâ ol nâtüvâni
Olup nîreng-i gamdan cismi nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 68*). [*hilâl,]*

hilâl ebrü: Hilal kaşlı.

1. Hilāl ebrūlarūnsuz ey dil-ārā
Dü hānçerdür dilüme zā ile rā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 27*). [*hilāl ebrū, -lar, -uñ, -suz*]

hilāl-i ‘ıyd: *Bayram hilali II bayram vaktini haber veren hilal.*

1. Hilāl-i ‘ıyd olur cānına hānçer
Hevā yili tağıtdı ben hebāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 28*). [*hilāl-i ‘ıyd,]*

hıl‘at: *Elbise, kaftan.*

1. Çıkardı heybesinden virdi **hıl‘at**
Didi âteş tabı‘atdur vücūdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 30*). [*hıl‘at,]*
2. Baña **hıl‘at** yiter sevdā-yı düdum
Şafāsı ‘aşıkun ol dem olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 32*). [*hıl‘at,]*
3. Yiter āyineye **hıl‘at** cilāsı
Eger kim olmaya āyine ‘üryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 176*). [*hıl‘at,]*
4. Müzeyyen kıldı nāzük **hıl‘at** ile
Ridā vü tavk oldu zülf ü sâ‘id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 132*). [*hıl‘at,]*

hile: *Aldatmak, kandırmak.*

1. Çü Mecnûn’ı bu **hile** iyledi şād
Yine bir dürlü âle itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 43*). [*hile,]*
2. Çü bu resme bahāne oldı bisyār
Raķıb ol **hileden** oldı hāber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 58*). [*hileden, -den*]
3. Şaçı çini nice müşk-i Hötendür
Sevadı **hile** vü şeh-r-i fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 60*). [*hile,]*
4. Gezüp cerr iderem ilden buña zād
Gezüp bu **hile** ile cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 27*). [*hile,]*
5. Vefāsı **hiledür** işi ğarāzdur
Zenüñ çok çekdiler cevr ü cefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 60*). [*hiledür, -dür*]
6. Vara āgyāra ‘aşık kıla nāçār
Baña kılmadı bundan özge **hile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 133*). [*hile,]*
7. İşinden kıdı eşinden ayurdu
Cihān kim hāli her dem **hile** vü rīv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [*hile,]*
8. Kıomadı bende hālka meyl ü cüşı
Senüñ de **hile** ise bāruñ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [*hile,]*

hile iyle: *Hile yapmak, aldatmak.*

1. Anuñ-çün iyledüm şulh ile hile
Gelüp çün şağ esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [*hile iyle, -dü, -m*]

hilm: *Huy yumuşaklığı, yumuşak huyluluk, öfke ve hiddet gerektiren durumlarda kendini yenerek sâkin ve serinkanlı olma.*

1. Kemāl-i ‘ilm taḥṣīlin taleb kıl
Şi‘āruñ dā’imā **hilm** ü edeb kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 10*). [*hilm,]*
2. Olupdur ‘ilm ü **hilm** ile mükerrerem
Nice göñlüñ çeker cān incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 28*). [*hilm,]*

himmət: *Çalışma, gayret, emek.*

1. ‘Aceb mi olmasa ḥazẓı eger ma‘şūk-ı zībādan
O kim pertāb ider **himmət** okın meydān-ı ‘irfānda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 5*). [*himmət,]*
2. Belā def olına diyü püserden
Tırup **himmət** biline pır-i ḥoş-rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 41*). [*himmət,]*
3. Bulursa bulur andan ol necāti
Ola kim **himməti** yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 35*). [*himməti, -i]*
4. Zihī kuvvetlü dest ü kütlu **himmət**
Budur ḥavfum ki ā‘dāya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 104*). [*himmət,]*
5. Bu mıdur atduğūñ **himmət** kemendi
Bu resme mi olur ā‘dā ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 16*). [*himmət,]*

himmət iylediler: *Çabalamak, uğraşmak.*

1. ‘İlāca çünki **himmət iylediler**
Üşüp evvel naşihat iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 173*). [*himmət iylediler, -di, -ler]*

hindü: *Hintli.*

1. Dil-ārā **Hindü** vü Rümī dil-efrüz
Şağışda bi-nihāyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [*hindü,]*
2. Dil-ārā **Hindü** vü Rümī dil-efrüz
Şağışda bi-nihāyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [*hindü,]*
3. Ya **Hindūsın** yaḥūd Hindü beçesin
Meger sensin ğurābü’l-beyn ey zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 48*). [*hindūsın, -sın]*

hindü beçe: *Hintli çocuk gibi.*

1. Ya Hindūsın yaḥūd Hindü beçesin
Meger sensin ğurābü’l-beyn ey zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 48*). [*hindü beçe, -sın]*

hindü-yi siyāh: *Siyahi Hintli, köle.*

1. Ki çapusunda Hindü-yi siyāhem
Çatı müştākem anuñ şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 36*). [*hindü-yi siyāh, -em]*

ḥinnā yakın: *Kına yaktırmak.*

1. Ki görürse yaqasın yırtā bülbül
Eline şāḥ-ı gül ḥinnā yakınmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 15*). [*ḥinnā yakın, -miş]*

hürām: *Salına salına yürümek.*

1. Teğarrub gösterüp kıldı ri'āyet
Didi kıandandur ey servi **hürāmuñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 39*). [*hürāmuñ, -uñ*]

hürāmān: *Salına salına yürümek.*

1. Hürāmān servi itse cerr zeyli
Ayağda kıala zeyli gibi Leyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 181*). [*hürāmān,*]
2. O nahlistāna vardılar **hürāmān**
Şafā bulup çemende gülden anlar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 108*). [*hürāmān,*]
3. Mesîh-i rûh-perver gibi hûş-dem
Çemen üzre **hürāmān** olmağa āb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 3*). [*hürāmān,*]
4. Hürāmān şanki Firdevsüñ tezervi
Añup maziyi şükr-i hāle geldi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 84*). [*hürāmān,*]
5. Ne gülşende **hürāmāndur** tezervüñ
Leb-i la'lüñ ne dürlü senge girdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 116*). [*hürāmāndur, -dur*]
6. Şiyābı sündüs ü huçr u sitebraç
Hürāmān ravzada ğilmān ile hür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 25*). [*hürāmān,*]

hired-mend: *Akıllı, anlayışlı, zeki kimse.*

1. Hem ehl-i haşmet idi hem **hired-mend**
Yoğ idi eksügi illā ki ferzend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 11*). [*hired-mend,*]
2. Meger ol pîr-i hûş-rāy u **hired-mend**
Didi pîrāne itdi oğlına pend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 1*). [*hired-mend,*]
3. Kı şafrāvî ne bilsün zevk-ı kıandı
Hired-mend olana olur naşihat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 21*). [*hired-mend,*]

hurfet: *Meslek, sanat.*

1. Kı ola iyleye haç sözi tekzîb
Harîf anuñ çü bildi **hurfeti** ne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 179*). [*hurfeti, -i*]
2. Harîf oldu aña ğam **hurfetinde**
Çün oldu Zeyd Mecnûn'un celisi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 98*). [*hurfetinde, -i, -nde*]

hüridār: *Alıcı, müşteri.*

1. Şataram saña olursan **hüridār**
Virüp Mecnûn silāh esbāb u varın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 40*). [*hüridār,*]

hırka: *Dervişlerin üstlerine giydikleri, biçimi ve rengi mensup oldukları tarıkata göre değişen, kollu, yakasız, pamuklu giyecek.*

1. Beķam aşlandı ğüyā ābanüsa
Çeküp baş **hırkaya** halvetde hāmüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 31*). [*hırkaya, -ya*]

2. Kemāli şekl ü şöhret tâc u **hırka**
Eger eş'âr ise maqbûl nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [*hırka,]*
3. Mezellet **hırkasın** nefse kabûl it
Ki te'sir-i ecel çün zaḥmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 92*). [*hırkasın, -sın]*

hırka-püş: *Hırka giyen, fakir, derviş.*

1. Harîf iseñ eger bismillah ey yâr
Ben atlas çak idici **hırka-püşem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 7*). [*hırka-püşem, -em]*

hürmen: *Harman.*

1. Ola çün **hürmeni** vakti semānuñ
Tolar yir gallesinden ola du'anun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 41*). [*hürmeni, -i]*
2. Didi ey verd-i virde tâze gülşen
Du'âlar gallesinüñ **hürmenisin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 91*). [*hürmenisin, -i, -sın]*
3. Ki degmen il katında bir şamana
Şavurduñ yile virdüñ **hürmenümi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 33*). [*hürmenümi, -üm, -i]*
4. Cemâlün **hürmenine** hüşe-çindür
Gül ile lâleñe sünbül külâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 120*). [*hürmenine, -i, -(n)e]*
5. Niçün yile virürsin **hürmenüñi**
Gönilerken göñül cāndan yüzüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 52*). [*hürmenüñi, -üñ, -i]*
6. Cihānuñ **hürmenine** urur âteş
Görürsin her gice bu zıll-ı memdûd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 72*). [*hürmenine, -i, -ne]*
7. Yalñ od düşdi devlet **hürmenine**
Kažādan nâzil oldı bir zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 30*). [*hürmenine, -e, -n, -i]*
8. Şaḫın ol kan od urur **hürmenüñe**
Vaşî olma öksüze zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 138*). [*hürmenüñe,]*
9. Yaḫup şeb **hürmenini** âteş-i rüz
Tırup Zeyd uyhusundan oldı bîdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 80*). [*hürmenini, -i, -n, -i]*

hürmen-i kaḫr: *Kadir kıymet harmanı.*

1. Acıtma cānını ḫelvā-yı cānsın
Şavurduñ hürmen-i kaḫrüm yabaña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 31*). [*hürmen-i kaḫr, -üm]*

hürs: *Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez derecede kuvvetli istek.*

1. Tıtulmuş pāyi muḫkem bend ü baḫa
Bıçak almış ele **hürş** ile şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 17*). [*hürş,]*
2. İdüp āhūları **hürşından** āzād
O kaçdı ya'ni geçdi buña ḫurde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 62*). [*hürşından, -i, -n, -dan]*
3. Tıuz etmek bulsam anlara virürem
Yimek **hürşından** oldı çün tenüm dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 63*). [*hürşından, -ın, -dan]*

hürş-i ta'ām: *Yemek hürşü, gıda arzusu.*

1. Hilâle beñzedi ser-tâ-ka-dem nûr
Esîr olduğı-çün hırş-ı ta'ama (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 65*). [*hırş-ı ta'âm, -a*]

hırz: Nazar muskası.

1. Ferište **hırzı** gibi bî-gezendem
Beni kahr-ı belâ hûş-hû idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 140*). [*hırzı, -ı*]

hisâb: Sorgu sual.

1. Virisersin **hisâbın** âhîr anuñ
Ne deñlü cem' iderseñ mâl u dînâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 122*). [*hisâbın, -ın*]

hisâb: Hesap, ölçme.

1. Bu aña müşfik ol buña mülâ'im
İl anuñ tañlar idi bu **hisâbın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 75*). [*hisâbın, -ın*]
2. Anuñ her şafhası biñ biñ sabağdur
Anuñ bir yüzi tedbîrûñ **hisâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 7*). [*hisâbı, -ı*]

hişâl: Hasletler, huylar, güzel huylar.

1. Olurlar gûş idenler mest ü medhûş
İle şordı anuñ hûyın **hişâlin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 21*). [*hişâlin, -in*]
2. Diridi gûş idenler âferin bād
Senûñ de hûb ise ey dil **hişâlûñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 7*). [*hişâlûñ, -üñ*]

hişâr: Kale.

1. Vücüdı sengini âhîr kül ider âhum odı
Eger girürse demürden dağı **hişâra** raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 8*). [*hişâra, -a*]
2. Dilerseñ ger **hişâr** itmeyin âbād
Beni öldürme nâz idüp ırakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 50*). [*hişâr,]*
3. Ɔatı zîr ü zeber itme ğarîbi
Nice maħbûs olursın ol **hişâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 37*). [*hişâra, -a*]
4. Velî olmaz tekebbür 'âr ehli
Hişâra varma ey yâr-ı hişâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 47*). [*hişâra, -a*]
5. Anuñla muħkem olur ten **hişâri**
Hişâri aldı çün ceş-i seķâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 50*). [*hişâri, -ı*]
6. Anuñla muħkem olur ten hişâri
Hişâri aldı çün ceş-i seķâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 51*). [*hişâri, -ı*]

hişâr: Kale II: Beden.

1. Hezârân ğamlara ya'nî giriftâr
Hişâri teng kalb-i yârı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 5*). [*hişâri, -ı*]

hişâr-ı âhenîn: Demirden kale.

1. Göçüp kondı hişâr-ı âhenîne
‘Arab kavmi toplup anuñ ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 186*). [*hişâr-ı âhenîn, -e*]

hişim-dâr: Öfkeli.

1. Yanar od idi rezme bezme gülşen
Hem ehl-i haşmet idi hem **hişim-dâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 5*). [*hişim-dâr,]*

hişim: Öfke, kırgınlık, gazap.

1. Tapuñdan özge kime yalvarayın
Senüñ **hişmuñ** görüp kında kaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 51*). [*hişmuñ, -uñ*]
2. Kıatında oturup **hişim** ile mâder
Yüzinden ağu şaçdı sözden âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 55*). [*hişim,]*
3. Egerçi ğamzesi **hişimyle** oğlar
Lebiyle nâz u va’d-ı bûs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 40*). [*hişimyle, -i, -yle*]
4. Dilinden cûşa geldi **hişim** tâbı
Ol âteş leşkeriyle çekdi şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 50*). [*hişim,]*
5. Beni **hişmuñ** odı da virse bâda
Felek ger toprağumdan düze desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 30*). [*hişmuñ, -uñ*]
6. Yarın **hişmuñdan** urma bağruma tır
Dileme ola ey merd-i ciger-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 88*). [*hişmuñdan, -uñ, -dan*]

hişim it: Öfkelenmek, kızmak.

1. Kıatında besledürdi bir nice seg
Kime hişim itse cellâda dir idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 3*). [*hişim it, -se*]

hişmet: Büyüklük, ululuk.

1. Kimisi diş biler yiye o şehdi
Atası illâ ğâyet **hişmetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 53*). [*hişmetinden, -i, -nden*]
2. Velî dehşet iderdi **hişmetinden**
Kişi nâ-cinse hem-dem olsa nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 34*). [*hişmetinden, -i, -nden*]

hişim-ı şâh-ı âşinâ-süz: Ateşle dost olan şahın öfkesi.

1. Görüp havf itdi bu cevri ‘azîmi
Ki şâyed **hişim-ı şâh-ı âşinâ-süz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 7*). [*hişim-ı şâh-ı âşinâ-süz,]*

hişsa: Hisse, pay.

1. Ben itdüm anı kim güldi saña il
Yimezdüñ büstânüm **hışşasından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 77*). [*hışşasından, -sı, -ndan*]

hisse: *Pay.*

1. Cihân kim bir muhabbet kışşasıdur
Belâ ʿuşşâka andan **hışşesidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 52*). [*hışşesidür, -sı, -dür*]

hitâb: *Bir şahsa, şeye yönelik söz söyleme.*

1. Ser-i sevdâsına hüsnuñ müfferih
Hitâbuñ depredür zencirin anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 23*). [*hitâbuñ, -uñ*]

hitâb: *Muhatap alma, birine söz söyleme, sözlerini yöneltme işi, seslenme.*

1. Ne bilem kandan olam gedâyı
O dem ki itdüñ elest ile **hitâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [*hitâbı, -ı*]
2. Reʿis-i enbiyâ sulţân-ı kevneyn
Dilâ ol seyyidedür bu **hitâbum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 9*). [*hitâbum, -um*]
3. Peder Leylî işitdi bu **hitâbı**
Şeker alup ağu virdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 95*). [*hitâbı, -ı*]
4. Seherde fâhte evrâdı gü gü
İşidüp bu **hitâbı** itmeyen cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 49*). [*hitâbı, -ı*]
5. Arada pârelendi şulh câmı
Didiler kavm-i Leylî bu **hitâba** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 33*). [*hitâba, -a*]
6. Çü Nevfel bu **hitâbı** iyledi güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 1*). [*hitâbı, -ı*]
7. Ki kendü de dirise kâr u bârı
Didi zinde **hitâb** ʿaʿn-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 33*). [*hitâb,]*
8. ʒodi gayrı **hitâbı** yâre itdi
Didi ey tâze gül irdüñ hazâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 104*). [*hitâbı, -ı*]

hitâb: *Söylenen söz, konuşma.*

1. Cevâbum ol **hitâbuña** belâdur
Belâ olur belî müʿmin maķalı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 20*). [*hitâbuña, -uñ, -a*]

hitâb it: *Seslenmek.*

1. Ki bilmez âsumândan rismâni
Şorup hâlin o şahş itdi **hitâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 107*). [*hitâb it, -di*]
2. Hâyâl-i yâri yâdına getürdi
Hitâb itdi nigârâ ağlayup zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 123*). [*hitâb it, -di*]

hitâb iyle-: *Seslenmek, hitap etmek.*

1. Bu resme kim **hîṭāb** iyerdi yāre
İderdi sînesini pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 45*). [**hîṭāb** iyle-, -r, -di]
2. Düzüp āh-ı seher-gāhı nevāya
Hîṭāb iyerdi bu resme şabāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 32*). [**hîṭāb** iyle-, -r, -di]

hîz: *Hislenerek coşma, coşkunculuk.*

1. Geçer raḥş-ı ḥayalî iyese **hîz**
Leb ü dendān u gūşidurur sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 44*). [**hîz**,]
2. Yine gönderdi ayağı toziyle
Ki ey gāfil ḳabile irdi **hîzüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 45*). [**hîzüm**, -üm]
3. Tağılur düşmenüñ ḳalb ü cenāhı
Eger şulḥ u şalāḥa iyese **hîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 109*). [**hîz**,]

hîz iyle: *Coşmak.*

1. Yüüm küh-ı mu‘azzam ben ḥāḳîrem
Bu za‘file yolında iyese **hîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 23*). [**hîz** iyle, -se, -m]

hîzâne: *Hazine.*

1. Ki dür ṭālibleri ala **hîzâne**
Kim el açar ala ol māh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 50*). [**hîzâne**,]

hîzb: *Cemaat. II. Âlim ve sâlih bir zâtın re'yine tâbi olup onunla bir gaye uğrunda beraber çalışanlar.*

1. Ḍalālet ehli **hîzbinden** seçildi
İdicek imtiyāz ile nidāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 14*). [**hîzbinden**, -in, -den]

hîzmet: *İş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.*

1. Düriş kaçma ulular **hîzmetinden**
Sa‘ādetdür o hîzmet sa‘y-i maḥdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 62*). [**hîzmetinden**, -i, -nden]
2. Aña **hîzmetde** olmışlar şitābān
Ḳamu olmışlar aña bende-fermān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 32*). [**hîzmetde**, -de]
3. Gücüm yitse varurdum **hîzmetine**
Selîm anuñ baḳup bu ḥasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 38*). [**hîzmetine**, -i, -n, -e]
4. Hem ol cānānına şadr itdi cānı
Olup **hîzmetlerinde** Zeyd ḳā‘im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 111*). [**hîzmetlerinde**, -ler, -i, -nde]
5. Ḳatında bir iki vahşî var nişeste
Yatur yoḳ **hîzmetinde** yār u ḳardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 21*). [**hîzmetinde**, -i, -n, -de]
6. Muḥibbe şanma **hîzmet** zaḥmet iyler
Var ey kâzib ko bu da‘vāyı zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 24*). [**hîzmet**,]
7. Belā gelse anuñ-çün uşanurlar
Olur **hîzmet** Muḥabbet olsa maḥdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 21*). [**hîzmet**,]

hizmet: Görev, vazife.

1. Düriş kaçma ulular hizmetinden
Sa'âdetdür o **hizmet** sa'y-i ma'hdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 63*). [*hizmet,]*
2. Kılur seg Hakk'a **hizmet** kılmadıñ sen
Següñ şulhı olur bir üstüh'âna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 62*). [*hizmet,]*
3. Halâş olur idün şeh **hizmetinden**
Kânâ'at genc ü kâni'c pâdişâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 28*). [*hizmetinden, -i, -n, -den]*
4. Eger hâdim degülseñ kışşa ma'lüm
Kişi ma'hbûbına çok **hizmet** iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 23*). [*hizmet,]*
5. Sürerler geh şafâ-yi la'l-i yârı
Tırur **hizmetde** bir pîr-i müşekkel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 55*). [*hizmetde, -de]*

hizmet it: Hizmet etmek, iş görmek, çalışmak, başkalarının işini yapmak.

1. Kerâmet buldı vahşî hizmet itdi
Var idi bir geyicek key şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 58*). [*hizmet it, -di]*

hizmet kıl: Hizmet etmek: iş görmek, çalışmak.

1. Zihî müşkil belâdur saña bu derd
Eger hizmet kılayduñ pâdişâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 23*). [*hizmet kıl, -a, -(y)duñ]*

hızr: Âb-ı hayat içtiği için ölümsüzlüğe erdiğine, bereketi temsil ettiğine ve kul sıkıştığında imdadına yetiştiğine inanılan kimse.

1. Hızr da bu şerbete zulmetde kanda tüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*hızr,]*
2. Cihânuñ bāğı pür-berk ü nevâdur
Bu dem **Hızra** dönüp hâdra-yı bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 53*). [*hızra, -a]*
3. Sikender gitdi san âb-ı hayâta
O gice **Hızr** gibi pîr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 105*). [*hızr,]*

hızr-dâmen: Hızır etekli.

1. Ayağüñ tozı tâze armağandır
Tapuñ hâdrâ-dimen ey **Hızr-dâmen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 207*). [*hızr-dâmen,]*

hızr-girdâr: Hızır gibi yetişen.

1. Didi ey pîr-i zinde **Hızr-girdâr**
Sözinde âb-ı hayvân çeşmesi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 63*). [*hızr-girdâr,]*

hızr-ı zinde: Yaşayan, yaşadığına inanılan Hızır.

1. Beli za'f ile egri doğru tedbir
Delil ü reh-nümâ için **Hızr-ı zinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 29*). [*hızr-ı zinde,*]

hod: *Bizzat, şahsen.*

1. Didi anuñ gibi uşluya mecnûn
O **höd** cümle hünerde kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 27*). [*höd,*]

hod: *"Zira" anlamındadır.*

1. O **höd** 'âr iyilemezdi ol lağabdan
Eger güşitse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 45*). [*höd,*]
2. Râkîb olur ğaribe itden artuğ
İtüñ **hod** ağzı var ise dili yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [*hod,*]
3. Dileye 'aşk-ı Leylî'den hâlâş
O **höd** başın açup 'aşkın dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 51*). [*höd,*]

hod: *Ancak, sadece.*

1. Ben **höd** senüñem ammâ kimüñsin ola sen de
Kaddün 'alem-i bälâ mänenend-i kad-i tûbâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*höd,*]
2. Hemân bir cübbe vü destârî kaldı
Taşavvuf **höd** taşallut oldu şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 83*). [*höd,*]

hod: *"De, da" bağlacı anlamında kullanılmıştır.*

1. Ne **hod** havf u ne ta'n u ne melâmet
Tırâş olmuş cihândan nâmı ğarfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [*hod,*]
2. Ne biliş kaldı yâdumda ne **höd** yâd
İçüm taşum şu resme tütüdi yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26*). [*höd,*]
3. Ne yir içer ne **höd** uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider ne şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 124*). [*höd,*]
4. Ne ğayret kayusu kaldı ne **höd** şerm
Murâd idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [*höd,*]

hod: *Bile, dahi.*

1. İtüñ **höd** bârî ağzı var dili yok
Çü yârân gördiler anuñ hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 112*). [*höd,*]

hod-kâm: *Sâdece kendini düşünen (kimse), bencil, hodbîn, egoist.*

1. Velî divâne oldur ola **höd-kâm**
Beni dîv ânlama kim dîv-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 138*). [*höd-kâm,*]

hokkabāz: 1. El çabukluğu ile hünerler gösteren kimse 2. mec. Hîlekâr, yalan dolanla iş gören kimse. 3. teşmil. Karşısındakini güldüren, acâyip tavırlı komik kimse.

1. Yüzün döndirdi ol âvârelerden
Çodı dâmânın elden **hokkabazuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 61*). [*hokkabazuñ, -uñ*]

hôr: Bir kimseye değersiz, aşağı gözüyle bakmak.

1. Şağın **hôr** anlama ol yâri zinhâr
İdesin hem aña benden selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 92*). [*hôr,]*

horôs: Horoz.

1. Horôsün beyza ile ne işi var
Baña kardaş odur kim ola hâl-dâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 190*). [*horôsün, -un*]
2. Bu üç zulmet içinde kalmışam zâr
Niçün ötmeszin ey şubhuñ **horôsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 13*). [*horôsı, -ı*]
3. Düşerdi maşrıkuñ boynına kanı
Tıtalum dilkü şayd itdi **horôsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 23*). [*horôsı, -ı*]

horyād: Hareketleri ve hâli sert, haşin ve hırpalayıcı olan, kullandığı şeyin veya karşısındaki kimsenin kırılıp incineceğini hesâba katmadan hareket eden, kaba.

1. Gül-i bostân-ı ‘ömre gitdi çün bād
Ki ala şolmadın **horyād** elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 55*). [*horyād,]*

hoş: Güzel, âlâ, iyi.

1. Ruñı devrinde hâli hayli **hoşdur**
Haremde beslenür tıfl-ı Hâbeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 159*). [*hoşdur, -dur*]
2. Bize bu harf-i ta’ne **hoş** şabağdur
Seni mektebden almak bil ki hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 77*). [*hoş,]*
3. Senüñle gerçi **hoşdur** cân karışmağ
Düñür olmağ arada kan karışmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 105*). [*hoşdur, -dur*]
4. Senüñle gerçi **hoşdur** cân karışmağ
Düñür olmağ arada kan karışmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [*hoşdur, -dur*]
5. Ki varup Ka’be’ye hâll ide müşkil
Çayurdı Çays için bir **hoş** mehâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 31*). [*hoş,]*
6. O da **hoş** kâr ider şan pâre-i nâr
Serâb idi hemân beñzer şarâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 76*). [*hoş,]*
7. Eşerdür luğf-ı cüdundan vücüdüm
Naşihat nağdini **hoş** harc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 7*). [*hoş,]*
8. Tölup vecd ile ol Necd’ün tağında
Dögüp gögsin okurdi **hoş** gazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 49*). [*hoş,]*
9. Hoş öğretti cihâna ‘aşk-bâzı
‘İrâk ile Hicâz’a bu terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 128*). [*hoş,]*

10. Çü hem-ser bulmadı nâz iyledi **hôs**
Çü süsen bî-vefâ gördi cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 36*). [*hôs,]*
11. Güzel ter-sebz **hôs** bustân var idi
Yeşil hülle giyer her nahl şan hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 100*). [*hôs,]*
12. Çerâğuñ başı **hôs** olmaz yil ile
Seferden çün iline râcî' oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 26*). [*hôs,]*
13. Bedîhî şî'r ü nâzûk ter-terâne
Yir içerdı anuñla **hoş** geçerdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 67*). [*hoş,]*
14. İçürmeñ bârî zehr-âlûde nüşı
Hôs itmezsis çün ol nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [*hôs,]*
15. Hôs itsün kışşasın 'âlemde 'âkil
Ne Nevfel kâldı 'âlemde ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 36*). [*hôs,]*
16. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mâr
Eger kıl gibi kıvrılssa **hôs** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 9*). [*hôs,]*
17. Hôs âyine velî jeng iylemiş hün
Yirinden tûrdı güyâ dūd-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 6*). [*hôs,]*
18. Amân vırme başın kat' iyle şem'ün
Baña **hôsdur** öñünde mürde yatam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 105*). [*hôsdur, -dur]*
19. Anuñla zindegâni iyledi **hôs**
Görüp anı muhâbbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 42*). [*hôs,]*
20. Aña yüz katlı gülden **hôs** gelürdi
Bu büy-ı hôs-nesim-i rüh-perver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 10*). [*hôs,]*
21. Aña sîmîn serîr olmak ne **hoşdur**
Kamer kim beyle nürânî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 118*). [*hoşdur, -dur]*
22. Gice konuğudur geh geh katumda
Meşel iden konuğ hâkķında **hôs** dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 27*). [*hôs,]*
23. Hôs olsa bir demi bin yıl gibidür
Zemân-ı 'ömr kim bir hôs-nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 118*). [*hôs,]*
24. Beyâbâni baña menzil **hôs** itdi
Ocağın yakmağa iltüp bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 40*). [*hôs,]*
25. Ki 'âşık mağz olup ma'sûk ola pöst
Baña **hôsdur** niķâb-ı döst olmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 23*). [*hôsdur, -dur]*
26. İdüp 'azm-i diyâr-ı put-perestân
Anuñla **hôs** müdârâ iyler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 15*). [*hôs,]*
27. Bu birkaç beyti itdi **hôs** ser-âgâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 162*). [*hôs,]*
28. Zebân-ı lutf ile virdi selâmı
Selâmı **hôs** gelüp Mecnûn'a gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 37*). [*hôs,]*
29. İşüm **hôs** gelmedin yirüñe **hôs** var
Bir iki gün ki miñnetde geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 98*). [*hôs,]*
30. Selâm ortaya ķodı **hôs** ta'âmı
Didi kim tuzlu söze tatlı dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 112*). [*hôs,]*
31. 'Acâ'ib **hôs** ķaşâ'id iyleyüp yâd
Ne yirde kim okurdı bir ķaşide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 214*). [*hôs,]*
32. Dil ü cândan uyuvürürdi güyâ
Meger bir gün **hôs** olup vaķt-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 109*). [*hôs,]*
33. Dil-i Zeyd'e naşîħat dürrî saçdı
İşidüp ĥaste Zeyd ol **hôs** cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 187*). [*hôs,]*
34. Dil-i bîmâra **hôs** virdüñ cevâbı
Anuñ kim yârî ehl-i ĥâl olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 58*). [*hôs,]*
35. Cemâli **hôs** kemâle yitmiş idi
Baña bî-dâd idüp bir bād-ı meş'üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 98*). [*hôs,]*
36. Ki döymez incinürdi pîrehenden
Nice **hôs** şabr ider toprağa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 125*). [*hôs,]*

37. Urur devrân kafaña silleler **hôs**
 or iseñ pāye-i adrũne pāyuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 100*). [*hôs,*]
38. Getürüp Leylî atında odular
 Bumı **hôs** gördiler halk ittifāki (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 195*). [*hôs,*]
39. Cemāl-i ‘ālem üzre müşk saçdı
 Aña **hôs** h‘āb gösterdi ferişte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 17*). [*hôs,*]
40. Nişār iyler ol iki serv-i nāze
 ü Zeyd anlarda bu **hôs** zevkı gördi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 59*). [*hôs,*]
41. Cihānda her birinüñ n’ola nāmı
 Neden tüş oldılar bu **hôs** şafāya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 63*). [*hôs,*]

hoş ad: *Güzel bir ad, isim.*

1. Gelüp dād ile **hoş ad** ile gitdi
 Geçer ışsa olur çün ‘ömr zā’il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 34*). [*hoş ad,*]

hôs gel: *İyi bir etki yaratmak.*

1. Oturup baş şalar geh ‘ibretinden
 Aña bir vech ile hôs geldi ol kār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 29*). [*hôs gel, -di*]

hôs gel: *Hoş gelmek, iyilikle birlikte gelmek.*

1. İşüm hôs gelmedin yirüñe hôs var
 Bir iki gün ki miñnetde geçersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 98*). [*hôs gel, -medin*]

hôs gör: *Hoş vakit geçirmek, iyi yaşamak.*

1. Göñül mihmānını hôs gördi haylî
 Müşerref itdi anı vuşlat ile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 130*). [*hôs gör, -di*]

hôs gör: *Iyiye yormak; hoşgörü ile karşılamak.*

1. Bilürem ol da hôs görmez hārāmı
 Dilek it var ki ol dil-dār u dil-bend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 130*). [*hôs gör, -mez*]

hôs ol: *Esenlikte olmak.*

1. Od ile penbenüñ olmaz başı hôs
 Beni o vahşiyem sen inse üns ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 80*). [*hôs ol, -maz*]
2. urumış desti hôs oldu raibün
 Zihî luţf u zihî şıdk u zihî rāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 102*). [*hôs ol, -dı*]
3. Olur zindān aña eţrāf-ı gülşen
 ü rüy-ı yār ile olmaya dil hôs (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 85*). [*hôs ol, -ma, -ya*]

h̄oş şemā'il: İyi huylu.

1. Didi ey h̄urde-dān u **h̄oş şemā'il**
Cemālūñ kible-i kavm u kabā'il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 3*). [*h̄oş şemā'il,]*

hoş-âlem: Güzel hal. II Gençlik.

1. Yakarsın 'ömrünü **hoş-âlem** iken
Zemān-ı 'ömr kim bünyādı yoqdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 114*). [*hoş-âlem,]*

h̄oş-âvâz: Güzel sesli.

1. 'Aceb hem h̄oş-gazeldür hem **h̄oş-âvâz**
Urur āhı odı Leylā'ya dāğı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 24*). [*h̄oş-âvâz,]*
2. Gazel başladı yolda bir **h̄oş-âvâz**
H̄oş-âyende nitekim dürr-i meknûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 138*). [*h̄oş-âvâz,]*
3. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
Neşid okur o **h̄oş-âvâz** u pür-cüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 19*). [*h̄oş-âvâz,]*
4. Belā-yı gamda Mecnûn'a muvâfık
Diyār-ı Leylī'den kopdı **h̄oş-âvâz** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 3*). [*h̄oş-âvâz,]*

hoş-âyende: Hoşa giden, hoşlanılan, beğenilen.

1. Gazel okur iderler istima'ı
Okıdukça **hoş-âyende** gazeller (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 21*). [*hoş-âyende,]*
2. Gazel başladı yolda bir h̄oş-âvâz
H̄oş-âyende nitekim dürr-i meknûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 139*). [*hoş-âyende,]*

hoş-âyende: Hoş edalı.

1. Laţif ü ter **hoş-âyende** revāne
Ögüp Leylā'yı çün feryād iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 164*). [*hoş-âyende,]*

hoş-bü: Güzel koku.

1. Cihāna perçemi **hoş-bü** şaçardı
Düşüp nilüfer üzre tâb-ı gül-reng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 18*). [*hoş-bü,]*
2. Cemāli şöhreti âvâzelendi
Bu h̄oş bü yayılaldan ilden ile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 43*). [*hoş-bü,]*
3. Dehān-ı gonceyi **hoş-büy** idersin
Güli luţf ile tâze rüy idersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 59*). [*hoş-büy,]*
4. Zihî nefis-i nefis h̄oş-zāt u **hoş-büy**
Haţādan fark idüp 'ayn-ı şavābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 56*). [*hoş-büy,]*

h̄oş-dem: Samimi arkadaş.

1. Gidüp arāmı kendü itdi arām
Buyurdi pîre kim ey **hōş-dem** âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 117*). [*hōş-dem,]*

hōş-dem: *Güzel an.*

1. Mesih-i rûh-perver gibi **hōş-dem**
Çemen üzre hırāmân olmağa âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 2*). [*hōş-dem,]*
2. İyü tohm ek ki **hōş-dem** hōş-maḥaldür
Ki görüp ḥâşılıñ yârin içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 122*). [*hōş-dem,]*

hōş-dil: *Gönlü hoş, içi rahat, halinden memnun.*

1. Sitâremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez **hōş-dil** olmak ben belâ-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 43*). [*hōş-dil,]*
2. Revân seyr itdi ḥürşidüñ ‘arûsı
Ṭurup İbnü’s-Selâm âsüde **hōş-dil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 5*). [*hōş-dil,]*

hōş-gazel: *Güzel, hoş giden gazel.*

1. ‘Aceb hem **hōş-gazeldür** hem hōş-âvâz
Urur âhi odı Leylâ’ya dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 24*). [*hōş-gazeldür, -dür]*

hōş-göñül: *Gönlü hoş, içi rahat, halinden memnun.*

1. İşidür oldı illerden sözüñi
Geçerken **hōş-göñül** säyeñde cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 55*). [*hōş-göñül,]*

hoş-güvâr: *Hoş içimli lezzetli, tatlı, leziz.*

1. Maḥall idindi fark-ı farka danı
Şu gibi her mizâca **hōş-güvâr** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 105*). [*hōş-güvâr,]*

hōş-güy: *Güzel konuşan.*

1. Ṭurup çekdi hemân Zeyd’i kenâra
Didi ahsent zihî hōş-rây u **hōş-güy** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 55*). [*hōş-güy,]*

hoş-ḥurām: *Güzel yürüyüşlü.*

1. Yüz urup istedi soñra ‘arûsı
Atası anası ol **hōş-ḥurāmuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 57*). [*hōş-ḥurāmuñ, -uñ]*
2. ‘Urūca da‘vet itdi dîn imānın
Ki ey ser-i risâlet **hōş-ḥurām** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 13*). [*hōş-ḥurām,]*

hoş-hü: Güzel ahlaklı.

1. Ferište hırzı gibi bî-gezendem
Beni kahr-ı belâ **hoş-hü** idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 141*). [*hoş-hü,]*

hoş-mahal: Uygun yer.

1. İyü tohm ek ki hoş-dem **hoş-mahaldür**
Ki görüp hâşılıñ yârın içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 122*). [*hoş-mahaldür, -dür]*

hoş-makâl: Güzel söyleyişli, hoş edalı.

1. İderler birbiriyle **hoş-makâli**
Leb-i cüy leb-i câm u leb-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 48*). [*hoş-makâli, -i]*

hoş-nefes: Güze bir nefes.

1. Hoş olsa bir demi bin yıl gibidür
Zemân-ı ‘ömr kim bir **hoş-nefesdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 119*). [*hoş-nefesdür, -dür]*

hoşnüd ol-: Memnun olmak, gönlü hoş olmak, râzı olmak.

1. Odumdan düşmenüm hoşnüd olupdur
Uşandı akrabâ ‘âr itdi benden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 50*). [*hoşnüd ol-, -up, -dur]*

hoş-rây: Güzel fikir, iyi düşünce.

1. Turup çekdi hemân Zeyd’i kenâra
Didi ahsent zihî **hoş-rây** u hoş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 55*). [*hoş-rây,]*

hoş-rev: Hoş gidişli.

1. Hâbîbu’llaha tâ kim ola merkeb
O şâha çünki esb oldı o **hoş-rev** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [*hoş-rev,]*

hoş-ter: Daha güzel.

1. Şovuk kıardan şekerden ta’rı **hoş-ter**
Leb-i Keşerde bitmiş kadd-i Tübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 36*). [*hoş-ter,]*

hoş-zât: Kişiliği güzel.

1. Zihî nefis-i nefis **hûş-zât** u hûş-büy
Hâfâdan fark idüp ‘ayn-ı şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 56*). [*hûş-zât,]*

hû: Allah'ın zikri.

1. Şağalına gülerdi bu cihānuñ
Gice zikri ögünük ismi **hû** hû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 47*). [*hû,]*
2. Şağalına gülerdi bu cihānuñ
Gice zikri ögünük ismi **hû** hû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 47*). [*hû,]*

hüb: Güzel, hoş.

1. Biri duhterlerüñ **hüb** idi haylî
Şaçınuñ dāmı leyl ü nāmı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 131*). [*hüb,]*
2. Dibinde havz u ravza **hüb** hālî
Felek havzı mişālünde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 14*). [*hüb,]*
3. Diridi güş idenler āferin bād
Senüñ de **hüb** ise ey dil hışālüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 7*). [*hüb,]*
4. Güzeller qaddi gibi **hüb** u ra‘nā
Qurulmuş sāyesinde gün gibi taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 38*). [*hüb,]*

hubb-ı ezeldür: Ezeli sevgi.

1. Bu kışşa hāşılı **hubb-ı ezeldür**
Anuñ maḥbûbı hüsni-i lem-yezeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 53*). [*hubb-ı ezeldür, -dür]*

hüb-ter: Taze güzellik.

1. Öpüp āhü gözin iylerdi zārî
Ki bu çeşm-i siyeh kim **hüb-terdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 69*). [*hüb-terdür, -dür]*

hüccet: Delil, kanıt, belge.

1. Beni ‘āşıklar üzre **hüccet** itdi
Severken ya‘nî Mecnûn hüsni-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 6*). [*hüccet,]*

hüccet: Delil, burhan.

1. Anuñ-çün yoğ idi derdi belādan
Anı Haq ḥalka **hüccet** iylemişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 21*). [*hüccet,]*

hüccete (kılmak): Hayırlı, bereketli, kutlu hale getirmek.

1. Ki ölmedin bulam tā ‘ömr-i bākî
Hüccete fâldur bezmüñde şahbā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 59*). [*hüccete,]*

hücre: Göz, odacık.

1. Tehî sine tehî **hücre** tehî dest
İçi hâli hemân qalbinde yek dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 72*). [*hücre,]*

hücre: Küçük ev, küçük oda.

1. Oda şaldı ferâğat mişesini
Oturup **hücrede** tırkırdı keydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 25*). [*hücrede, -de]*

hücüm: Saldırı.

1. Kapuci kaplan aşlan pâsbânı
Hücümü heybetinden pâsbânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 51*). [*hücümü, -ı]*

hücüm it: Saldırı, saldırmak.

1. İderken guşşa ile zinde-gânî
Ecel nâ-geh hücüm itdi keminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 35*). [*hücüm it, -di]*
2. İte atdılar itlik idüp anı
Aña segler hücüm itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 19*). [*hücüm it, -di, -ler]*

hudâ: Allah, Tanrı, Rab.

1. Hudâ birdür Muḥammed Ḥaḳ resüli
Bu mühr ol sine şandukına lâyıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 42*). [*hudâ,]*
2. O Şayyâd ola sen añun şikârı
Hudâ'ya şükr ü minnet kıḳ ki taḳdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 33*). [*hudâ'ya, -ya]*
3. Zihî 'ıyd-ı hilâl Allahu ekber
Hudâ kim bezm-i 'aşḳuñ cem' idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 101*). [*hudâ,]*
4. Cefâ itme utan bârî **Hudâ'dan**
Eger bülbülleri kıḳılmasa ḥaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 84*). [*hudâ'dan, -'dan]*
5. Hudâ tâbendeñi efgende itsün
Çü gördi Leylî Mecnûn nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 56*). [*hudâ,]*
6. Hudâ göñlünde anuñ ḥâzır olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 58*). [*hudâ,]*
7. Virüp andı didi ol arzû-mend
Hudâ için ki yaratdı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 103*). [*hudâ,]*
8. Görüp ğaybı **Hudâ'dur** diye bi-'ayb
Hünerden şimdi 'âlem oldı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 74*). [*hudâ'dur, -dur]*
9. Münâcât itdi yalvardı **Hudâ'ya**
Ki yâ Rab cânı irgür ol çerâğâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 32*). [*hudâ'ya, -'yâ]*
10. Yirüñ olsun hemişe beyt-i ma'mür
Hudâ kândil-i 'arş itsün revânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 147*). [*hudâ,]*
11. Kimi nâlân kimi süzân u giryân
O dem Mecnûn niyâz itdi **Hudâ'ya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 29*). [*hudâ'ya, -y, -a]*
12. Hudâ aña ne itdüğin şorıldı
Didi Mecnûn baña Ḥaḳ rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 4*). [*hudâ,]*

13. Anuñ başında yoqdur bu kıyâmet
Riyâ ‘aşkın **Ĥudâ** ‘aşkı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 19*). [*Ĥudâ,*]

Ĥudâ şaklaya: *Allah korusun.*

1. Ĥudâ şaklaya gözinden tuzaguñ
Dilerem senden ey gül-büy u gül-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 64*). [*Ĥudâ şaklaya,*]

Ĥüdhüd: *Hüdhüd kuşu.*

1. Ne güşü var anuñ cânında ne hüş
Başında **Ĥüdhüdün** pîrâne efsir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 51*). [*Ĥüdhüdün, -ün*]

Ĥudr: *Yeşillik.*

1. Sıyâbı sündüs ü **Ĥudr** u sitebrağ
Ĥırâmân ravzada ġilmân ile Ĥür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 24*). [*Ĥudr,*]

Ĥufte: *Yatmış, uyumuş.*

1. Ğam u ġavġâ uyandı şabr **Ĥufte**
İdüp yâruñ cefâsından şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 116*). [*Ĥufte,*]
2. Beyâbânda ne âsüde ne **Ĥufte**
Nice ‘uzlet idersin ġâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 70*). [*Ĥufte,*]
3. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur ġâfil o çüftüm gerçi **Ĥufte** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 119*). [*Ĥufte,*]

Ĥufte ol-: *Uyumuş olmak, uykuda olmak.*

1. Dağıtma ‘ağluñı âşüfte olma
Uyan devlet demidür Ĥufte olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 30*). [*Ĥufte ol-, -ma*]

Ĥufyeten: *Gizli, saklı olarak, gizlice.*

1. Ķılurdu nîm-şebde **Ĥufyeten** âh
Dehâni ġonce-veş dem-beste idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 58*). [*Ĥufyeten,*]

Ĥükm: *Emir, buyruk.*

1. Zihî mülk ü zihî **Ĥükm** ü zihî şâh
Zihî tertib-i kâmil bârekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [*Ĥükm,*]
2. İy vehhâb-ı ‘uğûl u bâ‘îs-i cân
Senüñ **Ĥükmüne** var yoğ cümle yeksân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 72*). [*Ĥükmüne, -ün, -e*]
3. Nefâz-ı emrüne ‘âlem musaĥĥar
Hevâ üstinde **Ĥükmüne** muğarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 20*). [*Ĥükmüne, -(ü)ñ, -le*]

4. Anuñ **hükminde** oldı cümle hâli
Şu deñlü iyledi ihsanı vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 16*). [*hükminde, -i, -n, -de, -, -*]
5. Zemâne gün gülinden gülşen oldı
Olup ol **hükmine** sultân peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 31*). [*hükmine, -i, -(n)e*]
6. Cihân her **hükmine** fermân musaḥḥar
Felek yayın eger bî-ḳabza ḳabzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 4*). [*hükmine, -i, -(n)e*]
7. Hevâmı **hükümüme** fermân idüpdür
Maḥabbet nârdur ben ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 150*). [*hükümüme, -üm, -e*]
8. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki **hüküm** ü hikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [*hüküm,]*

hüküm it: *Bir kimseye veya topluluğa sözünü geçirmek; egemenliği altında bulundurmak.*

1. Binâ bünyâdı olmaz nitekim bād
Cihâna hüküm iden dād ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 33*). [*hüküm it, -en*]
2. Ol anlara musallaḥ çün Süleymân
Gürüh-ı vahşe eyle hüküm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 35*). [*hüküm it, -er, -di*]
3. Hikâyetdür ki Merve hüküm iden beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 1*). [*hüküm it, -en*]

hüküm-i ezeli: *Ezeli, başlangıcı olmayan karar, hüküm.*

1. Oğul kız sevgüsü hüküm-i ezeldür
Çaḳal daḫi dimiş oğlum güzeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 9*). [*hüküm-i ezeli, -dür*]

hüküm-i rây: *Düşüncenin hükmü.*

1. Olup boynumda ṭavḳum hüküm-i râyüñ
Ṭapuñ her şî're kim iyleye bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 52*). [*hüküm-i rây, -uñ*]

hüküm: *Huy, tabiat, her insanda bulunan iyi veya kötü huylar; iyi huylar, insanı maddi ve manevi olarak süsleyen faziletler II sevgilinin iyi huyları.*

1. Bilürsin her şanem kim ‘âmirîdür
‘Arabda ḥüsn ü **hüküm** sâhirîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 180*). [*hüküm, -uñ*]

hüküm: *Boğaz.*

1. Yüreği ḳopdı **hüküm** ṭıḳıldı
Ümîdi var iken fi'l-cümle yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 168*). [*hüküm, -a*]

hülle: *Belden aşağı ve belden yukarı olan iki parçadan ibaret olan elbise.*

1. ‘Ubeyd-i zengî vü rûmî cevârî
Münaḳḳaş **hülleler** altünlu-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 106*). [*hülleler, -ler*]
2. Güzel ter-sebz ḥôş bustân var idi
Yeşil **hülle** giyer her naḥl şan ḥür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 101*). [*hülle,]*

3. Şanasın kara gözdür kapladı hün
Kimi gilmân-ı rûmî **hulle** müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 41*). [*hulle,]*
4. Şekerden **hülle** giymiş nâz-perverd
Pilâvuñ vaşfı şâbit olduğunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 12*). [*hülle,]*
5. Gidüp ma'nâsı hâlî kaldı şüret
Bu zîba **hüllenüñ** astârı kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 81*). [*hüllenüñ, -nüñ]*

hulle-bâf: Terzî.

1. Şu üstinde kılurdı **hulle-bâfî**
Şulardı nergisinden ergüvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 32*). [*hulle-bâfî, -î]*

hülle-i sebz-i giyâh: Yeşil otların giysisi; yeşillik.

1. Şoyar hem hülle-i sebz-i giyâhı
Çurudur berk-i hüsnin büstânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 22*). [*hülle-i sebz-i giyâh, -î]*

hümâ: Talih kuşu.

1. Yâhüd cennet **hümâsı** sâye şalmış
Zihî sâye ki anı aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 149*). [*hümâsı, -sı]*
2. Zerinden bezesin görseñ yüzini
Yüzün göstermese şan bir **hümâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 149*). [*hümâdur, -dur]*

hümâ: Devlet kuşu, talih kuşu. Kaf dağında, Okyanus adalarında veya Çin'de yaşadığına inanılan efsanevi bir kuş.

1. Sözinüñ şîrîn cülâbı haste câna nüş olur
Hümâ döndi âteş-i ruhsâruña karşı gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [*hümâ,]*
2. Olayduñ ey **hümâ** hem-âşiyânum
Naşîbi tire zâğuñ bâğa düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 202*). [*hümâ,]*
3. Hümâ girse elüñe serçe şañma
Bilimezseñ cevâhir kıymetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 196*). [*hümâ,]*
4. Bile çıkdı anuñla cân **hümâsı**
Çuçup ol bir nefesde döst hâkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 36*). [*hümâsı,]*

hümâ-yı devlet: Talih kuşu.

1. Hümâ-yı devlet idi hem direm-vâr
Şavaş içinde bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 6*). [*hümâ-yı devlet,]*

hümâ-yı işve: İşveli bir hüma kuşu (gibi olan sevgili).

1. Gül-i gülzâr u gül-geşt-i tarâvet
Hümâ-yı işve vü tâvus-ı ceylân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 7*). [*hümâ-yı işve,]*

hümā-yı ümîd: Ümit kuşu.

1. Dem ola üstüme sāye şala **hümā-yı ümîd**
Eger esāsını ‘ömrüñ yıkarşa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 8*). [*hümā-yı ümîd,*]

hûn: Kan, dem.

1. Peder miskîn ki bağı **hûna** döndi
Ğām-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [*hûna, -a*]
2. Dil-i Mecnûn’ı tıttı bağı Leylî
Leb-i şîrîni bağırum **hûn** idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 19*). [*hûn,*]
3. Beni ol **hûn** ile gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir belâ-keş bār-gîrem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 20*). [*hûn,*]
4. Şanasın kara gözdür kapladı **hûn**
Kimi ğilmân-ı rûmî hulle müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 40*). [*hûn,*]
5. Akıttı dilden âteş dîdeden **hûn**
Ki ey peymâne peymâne içen çan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 182*). [*hûn,*]
6. Hûş âyîne velî jeng iylemiştir **hûn**
Yirinden tırdı gûyâ düd-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 6*). [*hûn,*]
7. Çeker pinhâni sāğar âşkârâ
Ayağ elde vü el başda ciger **hûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [*hûn,*]
8. Senüñ gayruña zehr-âlûde **hûndur**
Lebüme degmemişdür gayruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 14*). [*hûndur, -dur*]
9. İrüp kücdü mezârı nitekim yâr
Şu deñlü saçtı gül-gün nergisi **hûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 81*). [*hûn,*]

hûn ağla: Kan ağlamak; çok üzölmek.

1. O herze sözlerinden hem utandı
Varup başı ucında ağladı hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 87*). [*hûn ağla, -dı*]

hüner: Maharet, marîfet, ustalık.

1. Görüp gaybı Hudâ’dur diye bî-‘ayb
Hünerden şimdi ‘âlem oldu hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 75*). [*hünerden, -den*]
2. Hemân zenbür çaldı gitdi balı
Hünerden yudılar yüzün cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 77*). [*hünerden, -den*]
3. O cānı gördi nūrānî cesedden
Hünerde bî-naẓîr idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 11*). [*hünerde, -de*]
4. Hünerde bî-naẓîr idi ‘Arab’da
Şadika mûm idi â’dāya âhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 2*). [*hünerde, -de*]
5. Didi anuñ gibi uşluya mecnûn
O hûd cümle **hünerde** kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 27*). [*hünerde, -de*]
6. Hemân dir ehl-i Hâkķ’a bârek-Allah
Hüner ehli hüner-perver gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 65*). [*hüner,*]
7. Cevâhir ehliñe cevher gerekdür
Hüner ehli hüner-perver haṭâ-puş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 67*). [*hüner,*]

8. Hüner medhinde gūyā zemde hāmūş
Şu nākış kim hasūd u bī-vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 68*). [*hüner,]*
9. Hünerde manzarı hâbt u haţâdur
Dimiş ol kim dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 70*). [*hünerde, -de]*
10. Ne bāl u per qalır anda ne pervâz
Hüner ‘arz iylemek şimdi cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 21*). [*hüner,]*
11. Hüner vaktinde ol meydān eridür
Nice zehre girüp tiryāk ider ‘aşğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 102*). [*hüner,]*

hüner-perver: *Sanatkâr yaradılış hüner gösterme.*

1. Hemān dir ehl-i Haqq’a bârek-Allah
Hüner ehli **hüner-perver** gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 65*). [*hüner-perver,]*
2. Cevāhir ehliñe cevher gerekdür
Hüner ehli **hüner-perver** haţâ-puş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 67*). [*hüner-perver,]*

hün-h’âr: *Kan içen, kan dökücü, zalim.*

1. Ne şu virür bulunır haste olsam
Beni öldürse bir **hün-h’âr** ‘aşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 55*). [*hün-h’âr,]*

hünî: *Kan akıtıcı, kan dökmeye meyilli; zalim, gaddar.*

1. Meger kaţ‘ itdi boynın çarh-ı hün-riz
Eger kaţ‘ iyleye bu **hünî** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 21*). [*hünî,]*
2. Boyanur ‘âlemüñ sîmâsı kana
Cihān kim **hünîdür** yokdur amānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 3*). [*hünîdür, -dür]*

hün-ı ciger: *Ciğer kanı.*

1. Sūsen zebān bitürmek için büstān gerek
Hün-ı ciger hikāyetini şorma gonceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 5*). [*hün-ı ciger,]*
2. Ki yaqar serd iken cān u cihānı
Güli vü lālesi hün-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 55*). [*hün-ı ciger, -den]*

hün-ı dide: *Gözün kanı. Gözden akan kanlı gözyaşı.*

1. Leb-i yâkütî şanma kıt-ı cāndur
Ki hün-ı dideden bir katre qandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 56*). [*hün-ı dide, -den]*

hün-ı şâf: *Saf kan.*

1. Akıtdı gözlerinden hün-ı şâfi
Te’essüf gamları başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 78*). [*hün-ı şâf, -i]*

h n-ı s fi: *Saf kan.*

1. Geh el çiynerdi  amdan g h b z 
Dökerdi didesinden **h n-ı s fi** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 31*). [*h n-ı s fi,]*

h n-riz: *Kan döken, kan dökücü.*

1. Anı  amz itdi a a bir iki n s 
K tı **h n-rizd r** Şemşir gibi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 45*). [*h n-rizd r, -d r]*

h r: *Cennet kızı, huri.*

1. Güzel ter-sebz h Ş bust n var idi
Yeşil hülle giyer her na l Şan **h r** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 101*). [*h r,]*
2. Lib sı sebz   sündüs nitekim **h r**
Elinde m l  ni nde g l-cem li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 46*). [*h r,]*
3. Anı vaşf itmez ill   alim 'l- ayb
O **h ru ** her biri bir n ra be zer (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 21*). [*h ru , -u ]*

h r ile  ilm n: *Huri ile cennetteki erkek.*

1. Őiy bı sündüs   hu r u sitebra 
H r m n ravzada  ilm n ile h r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 25*). [*h r ile  ilm n,]*

h rd: *K c k, ufak.*

1. V c d  ara yirde **h rd** u haşhaş
Ye ud Şan l led r bağrında d  ı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 12*). [*h rd,]*
2. Ser-i Elbürzi g rzi iyleye **h rd**
İder Leyli gürühyle Şavaşı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 32*). [*h rd,]*

h rde: *K c k, ufak.*

1. Cih ndan Şovuyup c ndan uşanmış
V c d  seng-i  amdan **h rde** olmış (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 5*). [*h rde,]*

h rde: *Ufak değersiz Şey, n kte.*

1. Bu aldı bir ka  a u ol da **h rde**
Ge up d ny dan ucuz satsa biz r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 64*). [*h rde,]*

h rde: *Bir Şeyin ufanmıŐı, parça parça edilmiş ufa ı.*

1. İdüp ahûları hırşından âzād
O kaçdı ya'ni geçdi buña **hurde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 63*). [*hurde,*]

hurde-dân: Nükteleri ve incelikleri anlayan.

1. Didi ey **hurde-dân** u hûş şemâ'il
Cemâlûñ kıble-i kavm u kabâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 3*). [*hurde-dân,*]

hürî: Huri II Cennet kızı.

1. Cinân olsun maķâm-ı cavidānuñ
Güzel **hürî** idüñ geldüñ cihâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 149*). [*hürî,*]

hür-ı bi-'ayb: Ayıpsız, günahsız huri.

1. Ki varmış ravza-i bāğ-ı behişte
Kuşür-ı bi-kusür u **hür-ı bi-'ayb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 19*). [*hür-ı bi-'ayb,*]

hürmet: Hürmet, saygı.

1. Ne 'izzet kaldı ne **hürmet** ne bir yār
Kaçan kim sım simāñı zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [*hürmet,*]
2. Cihâz u **hürmet** ile dürr-i nâ-süft
Gümüş gövdelü altun başlu duhter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 202*). [*hürmet,*]
3. Amāñı yok ne pîre ne civâne
Ne bir dil-ħaste pîre **hürmeti** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 105*). [*hürmeti, -i*]
4. Kem itme bārî ħadr ü **hürmetini**
Nedim idindi çün Mecnûn Selām'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 198*). [*hürmetini, -ini*]
5. Belâlar yıkdıġı ħâırlar için
Huşûsâ 'aşġ-ı Mecnûn **hürmetiyçün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 37*). [*hürmetiyçün, -iyçün*]
6. Muħibler şeyġi Semnün **hürmetiyçün**
Ĥabîbüñ Muştafâ ħaġġı İlâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 38*). [*hürmetiyçün, -iyçün*]

hürmet it: Hürmet etmek, saygı göstermek.

1. Yanına aldı ġâyet hürmet itdi
Selim anı çü 'üryân gördi ġâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 28*). [*hürmet it, -di*]

hurrem: Mutlu, sevinçli.

1. Kevşer sözüñ ile buldı lezzet
Cennet yüziñ ile oldı **hurrem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 28*). [*hurrem,*]
2. Bu dem dem urmaġa yoġ ise ferrüñ
Niçün ey şubġ-dem **hurrem** degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 21*). [*hurrem,*]
3. Anuñ-çün ħaste Mecnûn **hurrem** idi
Egerçi ah idüp iñlerdi geh ġâġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 6*). [*hurrem,*]

hurrem ol: *Sevinmek, Mutlu olmak.*

1. Hemîşe hurrem olsun Mısr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 1*). [*hurrem ol, -sun*]
2. Gül-i türvende açıldı çemende
Gülüp güller gülistân hurrem oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 11*). [*hurrem ol, -dı*]
3. Cemâl-i Leylî gibi hurrem oldu
Hâzâne uğramış gül gibi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 4*). [*hurrem ol, -dı*]
4. İşidüp Leylî hurrem oldu gâyet
Gülerdi gül gibi hüsn ü bahârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 4*). [*hurrem ol, -dı*]
5. Eger itme diseñ durmaz dürişür
Eger sen gam yiseñ zen hurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 73*). [*hurrem ol, -ur*]
6. Dağı hâcet degül ilhâh u ibrâm
Cemâlûñ hurrem olsun ey dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 85*). [*hurrem ol, -sun*]

hurrem ü şâd ol: *Mutlu ve bahtiyar olmak.*

1. Olurdi kuşca cânı hurrem ü şâd
Dil-i ‘âşık kim olmışdur gam-âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 92*). [*hurrem ü şâd ol, -ur, -dı*]
2. Ki ejderhâdur anuñ mür u mârî
Diyâr-ı gâra göç ol hurrem ü şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 49*). [*hurrem ü şâd ol,]*

hürşid: *Güneş.*

1. Âvâre gibi bencileyin yâr-ı nihâne
‘Arz itmek için süzişini ‘âleme hürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 3*). [*hürşid,]*
2. Revân seyr itdi hürşidüñ ‘arûsı
Tırup İbnü’s-Selâm âsüde hûş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 4*). [*hürşidüñ, -ün*]
3. ‘Uṭârid ehl-i defter kâtib olmuş
Büker zerrin-ter çarḥ ile Hürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 31*). [*hürşid,]*

hürşid-i melâhat: *Güzellik güneşi.*

1. Vefât-ı Leylî için tıtdı yaşı
Tolındı çünkü hürşid-i melâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 191*). [*hürşid-i melâhat,]*

hurûc it-: *Çıkmak, ayrılmak.*

1. Çıka her yara yirinden buhârî
Hurûc itdi kabâ vü pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 9*). [*hurûc it-, -dı*]

hurûc-ı ‘âlem-i ‘alâ: *Yüce alemlerin dışı.*

1. Hurûc-ı ‘âlem-i ‘alâ anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 76*). [*hurûc-ı ‘âlem-i ‘alâ,]*

hurûş: *Coşma, coşkunluk.*

1. İki yâr u iki müştâk u mehcür
Cihâna taldı efgânun **hurûşı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 93*). [*hurûşı, -ı*]

hurûşa gel: *Coşmak.*

1. Hurûşa geldi çün deryâ-yı pür-cüş
Serine şıçradı çün keyf-i bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 2*). [*hurûşa gel, -di*]

hurûşân: *Çağlayan, coşan.*

1. Yiñi sevdâda ol gice müsâfir
Yürürdi ol belâ Mısrı **hurûşân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 7*). [*hurûşân,]*
2. Bulutlar gibi âb-efşân **hurûşân**
Şu deñlü nevhâ itdi kıldı zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 10*). [*hurûşân,]*

hür-ves: *Cennet kızı, huri.*

1. Kesildi h'âb u **hür-vesden** şeb ü rüz
Olup Mecnûn-şifat âvâre ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 70*). [*hür-vesden, -den*]

hüş: *Akıl, fikir, us.*

1. Ne güşı var anuñ cânında ne **hüş**
Başında hüdhüdün pîrâne efsar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [*hüş,]*
2. Yirine derd ü gam talmış gidüp **hüş**
Varup yanına yap yap rıkkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [*hüş,]*
3. Ciger-küşe gamından dil-şikeste
Tağıtdı mâlı ammâ dirdi **hüşı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 15*). [*hüşı, -ı*]
4. Vezîr ü şâhda kalmış hemân **hüş**
Dimiş halkuñ şağiri vü kebiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 8*). [*hüş,]*
5. Anuñ gayrın nice fehm ide **hüşum**
Didi Leylî benem mañlûbuñ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 50*). [*hüşum, -um*]

hüş: *Hoş, güzel.*

1. Kõmayam nîm cür'a çala bâkî
Mey olmaz 'aşkuna nüş iyilesem **hüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 65*). [*hüş,]*

hüş ol: *Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.*

1. Gözi yaşı gibi şaçdı gül-âbı
Biraz vaqt oldılar bunlar gidüp hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 105*). [*hüş ol, -dı, -lar*]

hüşe-çîn: *Başak toplayan.*

1. Çün luţfuña **hüşe-çîn** olupdur
Cennetden eger çıkarsa ne ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 31*). [*hüşe-çîn,]*
2. Cemâlün hürmenine **hüşe-çindür**
Gül ile lâleñe sünbül külâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 120*). [*hüşe-çindür, -dür]*

hüşe-çîn: Başak toplayan, yerdeki döküntüleri toplayan.

1. Anuñ bağ-ı cemâli **hüşe-çini**
O bağın gülleri luţf u vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 36*). [*hüşe-çini, -i]*

huşk: Kuru, ham; ilmi, irfanı olmayan.

1. Koman dāmān-ı luţfuñ herğiz elden
Şu dem kim **huşk** ola cismümde cânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [*huşk,]*

huşk: Kuru, cansız.

1. Olur gerçi dehānı nāfenün **huşk**
Nihān olunmaz ammā nefha-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 25*). [*huşk,]*
2. Dehānı **huşk** ü kavli ter-terāne
Dilinden geh ğazel ğāhî ğazāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 132*). [*huşk,]*

huşk ol: Kurumak.

1. Buĥārından dimāğuñ huşk olup leb
Bulup bir nabz-ı ħārûre-şināsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 44*). [*huşk ol, -up]*

hüşn: Güzellik, çekicilik.

1. Hüşnün güline karşı cân bülbül-i güyende
Ey cân-ı cihān-ārā vey dil-ber-i bî-hemtā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 2*). [*hüşnüñ, -üñ]*
2. O **hüşne** mazhar itdüñ kâ'inātı
Cemāl ile pür itdüñ şeş-cihātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 55*). [*hüşne, -e]*
3. Ta puña girde-bāliš oldu hem ay
‘Uţārid yazmağa **hüşnün** şifātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 23*). [*hüşnün, -üñ]*
4. Atası seyyid-i ħavm u ħabile
Kim ola **hüşnini** şerĥ idebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 136*). [*hüşnini, -i, -n, -i]*
5. Görüp **hüşniñ** melekde sen perinün
Seni gözi ısrımış Müşterî'nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 67*). [*hüşniñ, -i, -n]*
6. Bilürsin her şanem kim ‘āmiridür
‘Arabda **hüşn** ü ħulkuñ sâhiridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 180*). [*hüşn,]*
7. Naşihat bu ki A‘rāb içre meşhür
Beni Āmir ili **hüşniyle** ma‘mür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 178*). [*hüşniyle, -iyle]*
8. Şebāb ehline şehvāni marāzdur
Anuñ kim **hüşni** ħādiş dil-beridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 5*). [*hüşni, -i]*
9. Ĥasibe vü nesibe ced-ber-ced
Sürür u nür olup **hüşn** ü cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 207*). [*hüşn,]*

10. İşidüp Leyli ĥurrem oldu ġāyet
Gülerdi ġül gibi **ĥüsn** ü bahārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 5*). [*ĥüsn,]*
11. Gören dil cân virür virmege cânı
Leġāfet mâhı **ĥüsnüñde** kemāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 113*). [*ĥüsnüñde, -üñ, -de]*
12. Senün **ĥüsnün** mehi irsün kemāle
Benüm irdi ĥazānum sen bahār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 164*). [*ĥüsnün, -üñ]*
13. Ser-i sevdāsına **ĥüsnüñ** müferriĥ
Ĥıġābuñ depredür zencirin anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 22*). [*ĥüsnüñ, -üñ]*
14. Raġīb aña ne deñlü ola ĥā'il
Beni mest ideli **ĥüsnüñ** ĥayāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 41*). [*ĥüsnüñ, -üñ]*
15. Egerçi çokdur itden Şimdi Őā'ir
O **ĥüsnüñ** kim ola meŐŐātası zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 89*). [*ĥüsnüñ,]*
16. Nice topraĥ ser-i Şeh-zāde idi
Nice sebze ki **ĥüsnidür** bahāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 171*). [*ĥüsnidür, -i, -dür]*
17. Añup ol gevherün **ĥüsnin** ögerdi
O nevĥa kim ĥan aġladurđı sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 132*). [*ĥüsnin, -in]*
18. Ki A'rab ili yandı ĥāne ĥāne
Büt-i Yūsuf-cemālün **ĥüsnü** ĥanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 33*). [*ĥüsnü, -i]*
19. Deġül **ĥüsnüñden** ammā cân gözi dūr
Ĥazındı Şüretün naĥŐı cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 136*). [*ĥüsnüñden, -üñ, -den]*

ĥüsn ü ĥulĥ-ı meh-likā: *Ay yüzlü gibi güzel yaratılış.*

1. Gören ol ĥüsn ü ĥulĥ-ı meh-likāyı
İderdi alĥŐ oĥurđı du'āyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 93*). [*ĥüsn ü ĥulĥ-ı meh-likā, -yı]*

ĥüsn-āsmāni: *Güzel gökyüzü.*

1. Biri **ĥüsn-āsmānünüñ** mehidür
Biri Leyli biri Mecnün laĥabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 68*). [*ĥüsn-āsmānünüñ, -nün]*

ĥüsn-i dil-bend: *Gönül baġlayan güzellik.*

1. Zihī didār-ı dil-ber **ĥüsn-i dil-bend**
Ki naĥŐına yazamaz Māni mānend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 161*). [*ĥüsn-i dil-bend,]*

ĥüsn-i dil-efrüz: *Gönüle ferahlık veren güzellik.*

1. Ėam-ı Mecnünü ol **ĥüsn-i dil-efrüz**
Peder bu ĥavlı ġüş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 110*). [*ĥüsn-i dil-efrüz,]*

ĥüsn-i lem-yezeldür: *Sonsuz güzellik.*

1. Bu ĥiŐŐa ĥāŐılı ĥubb-ı ezeldür
Anuñ maĥbübü **ĥüsn-i lem-yezeldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 54*). [*ĥüsn-i lem-yezeldür, -dür]*

hüsn-i mäder: Doğuştan gelen güzellik.

1. Ne fer vire ‘arüsa **hüsn-i mäder**
Çün ola zıst-şüret ey biräder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 39*). [*hüsn-i mäder,*]

hüsn-i şüret: Yüz güzelliği.

1. Beni ‘aşıklar üzre hücçet itdi
Severken ya’nî Mecnûn **hüsn-i şüret** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 7*). [*hüsn-i şüret,*]

husrev-i hüsn: Güzellik padişahı II Sevgili.

1. Xanı Leylî xanı anuñ cemâli
Xanı ol **husrev-i hüsn** ü büt-i çin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 37*). [*husrev-i hüsn,*]

husûf: Ay tutulması.

1. Husûf irdüğine ol mâha nâ-gâh
Acıyup zâr u zâr ağladı gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 4*). [*husûf,*]

huşûl-i vakt: Vaktin gelmesi, oluşması.

1. İrişmese huşûl-i vakti emrûñ
Qabûl olmaz du‘âsı Zeyd ü ‘Amr’üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 37*). [*huşûl-i vakt,*]

huşûşâ: Özellekle.

1. Yiter insâna neng ü ‘âr-ı duhter
Huşûşâ kim ola duhter bed ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 88*). [*huşûşâ,*]
2. Velî yâr olmaz mecnûna ‘âkil
Huşûşâ olmaya işlâha qâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 108*). [*huşûşâ,*]
3. Gazablar âteşinden kelleler germ
Huşûşâ yüz şuyın hâk iyledi şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 170*). [*huşûşâ,*]
4. Velî yâr olmaz mecnûna ‘âkil
Huşûşâ olmaya işlâha qâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 118*). [*huşûşâ,*]
5. Nice üftâde şayd itmek hüyudur
Huşûşâ cân u dilden haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 45*). [*huşûşâ,*]
6. Peder tehdidi hem ta‘n-ı biräder
Huşûşâ bir od iyñelü zebañi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 65*). [*huşûşâ,*]
7. Huşûşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi Leylî gözine oşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 68*). [*huşûşâ,*]
8. Huşûşâ haqq-ı Mecnûn’a vefası
Her ay aña libâsı vü ta‘âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 10*). [*huşûşâ,*]
9. Belâlar yıkdıñı hâtırlar için
Huşûşâ ‘aşq-ı Mecnûn hürmetiyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 37*). [*huşûşâ,*]

huşyār: Akli başında, uyanık.

1. Periler meclisine urdı bünyād
Çü meclis germ olup kalmadı **huşyār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 119*). [*huşyār,]*
2. Senüñ ayağuß altıdur behiştüm
Bilürsin bende yokdur ‘aql u **hüşyār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 85*). [*hüşyār,]*
3. Benüm ‘üryān ne gür u ne kefen var
Muşāhib olımaz mest ile **huşyār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 97*). [*huşyār,]*

hutbe oku: Hutbe okumak.

1. Nikāh u ‘ağd olup hutbe okındı
Hātīb-i hutbe kim kürsiye ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 136*). [*hutbe oku, -n, -dı]*

huy: Âdet, alışkı.

1. Görüp hayrān olurdı reng ü rüyı
Güzel görmese efgān idi **hüyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 78*). [*hüyı, -ı]*

huy: Mizaç, meşrep.

1. Vücüdüm gencinüñ yākütı ğamdur
Ezelden ben faķirüñ ğam **hüyıdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 19*). [*hüyıdur, -ı, -dur]*
2. Nice üftāde şayd itmek **hüyıdur**
Huşüşā cān u dilden haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 44*). [*hüyıdur, -ı, -dur]*
3. Olurlar güş idenler mest ü medhüş
İle şordı anuñ **hüyın** huşālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 21*). [*hüyın, -ın]*
4. Anuñ çün dıve beñzer cümle **hüyı**
Ne lāyıkıdur ğurāba tu‘me-i bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 100*). [*hüyı, -ı]*
5. Siba‘dan yırtıcı **hüyın** giderdi
Çatında şır ile āhü barışdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 36*). [*hüyın, -ın]*

hüy idin-: Âdet edinmek.

1. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün gönül
Hüy idindi yilmegi büyüñla her gāh her şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 4*). [*hüy idin-, -dı]*

hüy-ı hām: Saç kıvrımlarının tabiatı.

1. Muhabbet def‘a def‘a şundi cāmı
Açup rüyı götürdi hüy-ı hāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 182*). [*hüy-ı hām, -ı]*

huzūr: Gönül rahatlığı.

1. Ne rāḥat ƙaldı cānda ne **ḥuzūrı**
Belālardan gelüp cānı dehāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 10*). [*ḥuzūrı, -ı*]

ḥuzūr: *Makam, kat.*

1. Delüksüz dürr iken dürrler delerdi
Ḥuzūrında oƙına beyt-i mevzûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 109*). [*ḥuzūrında, -ı, -n, -da*]
2. Aƙıtdı gül yüzine eşk-i gül-gün
Anı tenhā **ḥuzūra** da‘vet itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 71*). [*ḥuzūra, -a*]
3. Ḥuzūrına oƙudu döndi piri
Gelüp evvel zemīne baş ƙodı pır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 86*). [*ḥuzūrına, -ı, -n, -a*]
4. Ḥuzūrunda geçe bu ‘ömr-i bāki
Ki ola secde-gāhum ḥāk-i pāyuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 50*). [*ḥuzūrunda, -uñ, -da*]

ḥuzūr-ı dil: *Gönül huzuru.*

1. Ḥuzūr-ı dil perişān cem‘e beñzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 8*). [*ḥuzūr-ı dil,]*

ḥuzūr-ı leylī: *Leyla'nın makamı, huzuru.*

1. Alup anı çü ḥelvā vü ƙatā‘if
Ḥuzūr-ı Leylī‘ye iltürdi tuḥfe (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 103*). [*ḥuzūr-ı leylī,]*

ḥ‘āb: *Uyku.*

1. ‘Adūya tiğ tarta dōsta sīm
Ne yiye içe ne şabr ide ne **ḥ‘āb** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [*ḥ‘āb,]*
2. Kesildi **ḥ‘āb** u ḥūr-veşden şeb ü rüz
Olup Mecnûn-şifat āvāre ser-mest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 70*). [*ḥ‘āb,]*
3. Cemāl-i ‘ālem üzre müşk şaçdı
Aña ḥôş **ḥ‘āb** gösterdi ferişte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 17*). [*ḥ‘āb,]*

ḥ‘āb-gāh: *Uyku yeri.*

1. Eşegi sürme kim çıƙmaz çamurdan
Reh-i der-bend olursa **ḥ‘āb-gāhuñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 95*). [*ḥ‘āb-gāhuñ, -uñ*]

ḥ‘āb-ı ḥargūs: *Tavşan uykusu.*

1. Bu sözden şāha virdi **ḥ‘āb-ı ḥargūs**
Seg ü segbān çü bildi ḥāk-ı nānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 44*). [*ḥ‘āb-ı ḥargūs,]*

ḥ‘āce: *Muallim, üstat, hoca.*

1. Bile bir **h̄yācede** ğılmān u vildān
Kāmūsı gül-‘izār u bülbül-elhān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 127*). [*h̄yācede, -de*]
2. Nice **h̄yāce** esir oldı gedāya
İrenler na‘rası atlar süheylı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 84*). [*h̄yāce,]*

h̄yān: *Sofra.*

1. Sunup andan yimedi bir nevāle
Tırup ol **h̄yānı** vahşe iyledi baḥṣ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 41*). [*h̄yānı, -ı*]

h̄yān-ı kıkmet: *Hikmet sofrası.*

1. Görünmez gözlerine ördek ü kaz
Olar kim h̄yān-ı kıkmetden yidiler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 87*). [*h̄yān-ı kıkmet, -den*]

h̄yān-ı ten: *Vücut sofrası.*

1. Gıdā h̄yān-ı tenümden yidüm evvel
Aña kuvvet olur nān ile helvā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 118*). [*h̄yān-ı ten, -üm, -den*]

h̄yār: *Değersiz, itibarsız, hakir.*

1. Şeh iken aña kullar derhem itdi
Anı kim bu şıfat **h̄yār** iylemişdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 131*). [*h̄yār,]*
2. Dil-i Ḥamdī gibi olmayasın **h̄yār**
Deñiz gibi o kim kendü tuzun yir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 134*). [*h̄yār,]*
3. Gül iken menzilin ḥār iylemişdür
Tama‘ **h̄yārına** cānuñ olmasun yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 133*). [*h̄yārına, -ı, -na*]

h̄yīs: *Akraba, tanıdık.*

1. Semā‘ u vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İşidüp anı göre vardı her **h̄yīs** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 115*). [*h̄yīs,]*
2. Olur senden kabîleñ cümle bizār
Olur māder peder **h̄yīs** u birāder (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 181*). [*h̄yīs,]*

h̄yör: *Değersiz, itibarsız, hakir.*

1. Dil üşürüp naşihāt iylediler
Ki ey zār u ğarib ü **h̄yör** u mehcūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [*h̄yör,]*

ḥayr: *İyi, hayırlı, yararlı, faydalı.*

1. Revān dil dökdi itdi dil-nüvāzı
Ki ey necm-i sa‘ādet **ḥayr** mı seyr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 23*). [*ḥayr,]*

2. İde ‘âlem seniñ de zikrünüñ **hayr**
Şu dem kim ğayra ğala kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 10*). [*ğayr,]*

I

ihzâr: Hazırlama, hazır etme.

1. Ki zehr-âlûde bâde kıldı **ihzâr**
Yañılup bezm içinde sâkî-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 14*). [*ihzâr,]*

‘ıkâl: Ayak bağı, bağ, köstek.

1. O yol sâliklerinin nola ħâli
Ki ‘aqlı ola pâyininün **‘ıkâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 80*). [*‘ıkâli, -i]*
2. Eger açmasa tevfiķuñ cemâli
Açılmaz sa‘y ile ‘aqluñ **‘ıkâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 84*). [*‘ıkâli, -i]*

ımızğan: Uyuklamak, azıcık uyumak.

1. Imızğandı gözini uyġu aldı
Dil-i Mecnûn’a düş gösterdi baġtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 82*). [*ımızğandı, -dı]*

ırâğ it-: Uzaklaştırmak.

1. Irâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra raķib
Ķatuñda sâye gibi ğaldı yüzi ğara râķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 1*). [*ırâğ it-, -üp]*

ırâğ ol: Uzaklaşmak, uzak olmak.

1. Sen anuñ-çün başarsın baġruna taş
Irâğ oldu saña ol nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 49*). [*ırâğ ol, -dı]*
2. Irâğ olduġça te’sîri ħavîdür
Ziyâde olduġınca bu‘d-ı şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 44*). [*ırâğ ol, -duġça]*
3. Irâğ oldu çü Mecnûn mâh-ı nevden
Düşüp şahrâlara dūr oldu evden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 61*). [*ırâğ ol-, -dı]*

ırak: Uzak.

1. Görüp anı **ırakdan** bildi Leylî
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 27*). [*ırakdan, -dan]*
2. İrakdan gördi birġaç miskîn âhû
Dil-i ‘âşık gibi düşmiş ġuzâġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 14*). [*ırakdan, -dan]*
3. İrakdan gördüğüm daġi keremdür
İrakdan iylemek geh geh nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 46*). [*ırakdan, -dan]*

4. İrakdan gördüğüm daği keremdür
İrakdan işlemek geh geh nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 47*). [*İrakdan, -dan*]
5. İrakdan oldu atından piyāde
Göricek bildi Mecnûn ol harîfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 16*). [*İrakdan, -dan*]
6. Ki nûruñla **İrakdan** pür-ziyâyem
Eger bir çāre bulsam ben giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 210*). [*İrakdan, -dan*]
7. İrakdan virdi Mecnûn'a selāmi
Anuñ güş iyleyüp Mecnûn selāmin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 20*). [*İrakdan, -dan*]
8. İrak har-gāhdan miqdār-ı ferseng
Murādî gözlemekden oturup rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 24*). [*İrak,]*
9. Nedür bu fitne ekmedin biçersin
İrakdan itmeyince cānı gāret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 17*). [*İrakdan, -dan*]
10. Elüm çut oldum üftāde ayağdan
İrakdan baña çeşme gösterürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 53*). [*İrakdan, -dan*]
11. Dilerseñ ger hişār itmeyin ābād
Beni öldürme nāz idüp **İrakdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 51*). [*İrakdan, -dan*]
12. Yağūd şan halka halka zülf-i dil-dār
Nazar idüp **İrakdan** gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 31*). [*İrakdan, -dan*]
13. Varup āhîr mezār-ı yāre gitdi
İrakdan görüp ol hāki bu mehcūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 77*). [*İrakdan, -dan*]
14. Be-ma'ni hem-dem-i cān u cenānsın
İrakdur gerçi senden çeşm-i rencūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 135*). [*İrakdur, -dur*]
15. Sibā' anı qorurlar şan 'asesler
İrakdan her ki aña olsa nāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 179*). [*İrakdan, -dan*]

İrak düş: *Ayrı düşmek.*

1. Yağardı şanasın āzer şaçardı
İrak düşdüğü-çün sevgülü yāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 145*). [*İrak düş, -düğü, -çün*]
2. İrak düşmek çatı düşvār u müşkil
Ne müşkildür bu resme sevgülü yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 130*). [*İrak düş, -mek*]

İrk: *Damar.*

1. Gerilmiş **İrk** u pey zāhir çün evtār
Alup māder diz üzre mālîş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [*İrk,]*

İrk-ı cehālet: *Cehalet damarı.*

1. Saña ger erre-i sîn ola ālet
Kesersin komayup **İrk-ı cehālet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 22*). [*İrk-ı cehālet,]*

İrla: *Şarki, türkü söylemek.*

1. Anuñ medhinde şî'r oğurdı 'uşşāk
Bir oğlan **İrlasa** bāzār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 99*). [*İrlasa, -sa*]
2. İşi anuñla 'ayş u 'işret oldı
Ğazeller idüp **İrlardı** terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 163*). [*İrlardı, -r, -dı*]

3. Vefâsuz Nevfel'e hicv **ırlar** idi
Ne yıl ıaldı ne yir ne il vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 8*). [*ırlar, -r*]

ırla-: Şarkı, türkü söylemek.

1. Pür olup **ırladı** eţfâl-ı hâne
Raķib it gibi ürdi ol şadâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 130*). [*ırladı, -dı*]

ırz: Haysiyet, namus.

1. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Çanı **ırz** u çanı ğayret çanı 'âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [*ırz,]*
2. Çodı **ırzı** cemâlin iyledi 'arz
Görüp Mecnûn anuñ zibâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 66*). [*ırzı, -ı*]

ısın: Ateşe yaklaşıarak sıcak hale gelmek.

1. Işınmış mûm-veş nerm itdi anı
Anı gördi ki yok bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 54*). [*ışınmış, -miş*]

ıslâh: İyi duruma koyma, düzeltme, iyileştirme.

1. Velî yâr olıma mecnûna 'âkil
Huşûşâ olmaya **ıslâha** kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 108*). [*ıslâha, -a*]
2. Velî yâr olıma mecnûna 'âkil
Huşûşâ olmaya **ıslâha** kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 118*). [*ıslâha, -a*]

ıslâh it: Düzeltmek; yola getirmek.

1. Ne hâcet dökesez niş ile çanı
Miyâncı çünkü ıslâh itdi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 31*). [*ıslâh it, -di*]

ıssı: Sıcak.

1. Döşegi **ıssı** kumdan yaşduğı seng
Yatur ne hânümânı var ne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 130*). [*ıssı,]*

ıssı: Sıcaklık, hararet; sıcak II coşkunluk, şevk.

1. Şu dem kim olmaya destüñde fırsat
Ne **ıssı** başuna hâk-i nedâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 36*). [*ıssı, -sı*]

ısuuz: Sahipsiz, ıssız.

1. Yiñi yiñi belâdan şayru Mecnûn
Isuz vîrâneler mihmâni Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 5*). [*isuz,]*

İtr: *Güzel koku.*

1. Di ne gülzâre varam ya ne bâğa
İlâc olmağa **İtrî** bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 44*). [*İtrî, -ı]*
2. Anuñ **İtrî** cihân u câna besdür
Çınâr-ı kâmetin ‘arż itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 64*). [*İtrî, -ı]*

İyd: *Bayram.*

1. Gününñ **İyd** u giceñ kâdr oldı ‘aşık
Eger kalbün ola çün şubh-ı şâdıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [*İyd,]*

İyd-ı hilâl: *Bayram hilali. Bayramın geldiğini haber veren hilal.*

1. Zihî **İyd-ı hilâl** Allahu ekber
Hudâ kim bezm-i ‘aşkuñ cem‘ idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 100*). [*İyd-ı hilâl,]*

İyd-ı mübârek: *Mübârek bayram.*

1. Ne gün kim cânuma kaşd ide cânân
Zihî **İyd-ı mübârek** kütlu kurbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 44*). [*İyd-ı mübârek,]*

İzâr: *Sevgilinin yanağı.*

1. İzâruñ luñfi iyler i‘tizârı
Harâmîdür gözünñ kim gören anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 108*). [*İzâruñ, -uñ]*

İzâr: *Yanak.*

1. Pür-âteş berķ olup karşular anı
Sözi zikri **İzâr** u zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 35*). [*İzâr,]*

İzâr: *Yüz, yanak.*

1. Dögindi ağladı geh sîne geh ser
Çucup öpdî biraz boynın **İzârın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 81*). [*İzârın, -ın]*
2. Ruḥ-ı Leylî ‘ayân itmiş **İzârı**
Dil-i Mecnûn anuñ âyîne-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 41*). [*İzârı, -ı]*
3. Anuñla hem nihânî şoḥbet itdi
Gehî nâze ile ‘arż itdi **İzârın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 73*). [*İzârın, -ın]*

İ

İ: "-i" yardımcı fiili.

1. Yıkma cefâ ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı gözleruñ ne ‘aceb bî-amân **imiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 9*). [*imiş, -miş*]
2. Dir **idi** hâlin añup iyleyüp âh
‘Aceb âvâre düşdüm hânümândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 20*). [*idi, -di*]
3. ‘Adû kaħrına karşı gitdi mağbûn
‘Adûlar gözlerine toz **idüm** ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 59*). [*idüm, -dü, -m*]
4. Yılan sevmedügi yarpuz **idüm** ben
Beni yolup yabâna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 60*). [*idüm, -dü, -m*]
5. Civân **iken** daħi pîrâne kıldı
Ne ayak bulmur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 90*). [*iken, -ken*]
6. Olupdur taħt-ı sînem taħta-bendi
N’ola taħtuñ ‘imâret iyeler **iseñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 87*). [*iseñ, -se, -ñ*]
7. Kuluñ miskîne raħmet iyeler **iseñ**
Beni yıkdı ğamuñ vîrâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 88*). [*iseñ, -se, -ñ*]
8. Ne cân toydı saña ne sen cihâna
Dil-ârâ bağ **idüñ** olduñ ħarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 107*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
9. Muṭarrâ verd **idüñ** düşdün türâbe
Cihânda mâh u mihr idi cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 108*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
10. Varam anda içem vaşluñ şarâbın
Gözüme nür **idüñ** ey ğayret-i ħür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 145*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
11. Cinân olsun maḳâm-ı câvidânuñ
Güzel ħürî **idüñ** geldiñ cihâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 149*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
12. Bilmem ṭapuñdan ayrılalı çok zemân mıdur
Mercân lebüñe şordum **idi** ħaste göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 5*). [*idi, -di*]
13. Nev-bahâr irse gül ü süsen zebân u ğüş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde kim ser-mest **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*idi, -di*]
14. Ḳabâ’ilde şehîr **idi** Arab’da
Nesebde eşref ü a’lâ ħasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 7*). [*idi, -di*]
15. Hem ehl-i ħaşmet **idi** hem ħired-mend
Yoğ **idi** eksügi illâ ki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 11*). [*idi, -di*]
16. Göñülden besler **idi** cânı gibi
Şaħınup sinede imâni gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 67*). [*idi, -di*]
17. Görüp ħayrân olurdu reng ü rûyı
Güzel görmese efğân **idi** ħûyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 78*). [*idi, -di*]
18. Şu resme germ **idi** ol meclis-i ħâş
Şarâb ile kebâb olmışdı raḳḳâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 121*). [*idi, -di*]
19. Biri duħterleruñ ħüb **idi** ħaylî
Şaçınuñ dâmi leyl ü nâmi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 131*). [*idi, -di*]
20. Anuñ ser-tâ-ḳadem ay **idi** cismi
Yaraşur Leylî olsa anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 133*). [*idi, -di*]
21. Ḳaçan bî-vaḳt **iken** açılsa ğonca
Bulınmaz reng ü büy umuldığınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 63*). [*iken, -ken*]
22. Dile çün ğam te’âruz iyeler **idi**
Gözi gibi temâruz iyeler **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 29*). [*idi, -di*]
23. Dile çün ğam te’âruz iyeler **idi**
Gözi gibi temâruz iyeler **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 30*). [*idi, -di*]

24. Meger ol küh kim Necd **idi** nāmı
Ol **idi** kavm-i Leylānuñ maqāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [*idi, -di*]
25. Meger ol küh kim Necd **idi** nāmı
Ol **idi** kavm-i Leylānuñ maqāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 20*). [*idi, -di*]
26. Nevâda bülbül-âvâz **idi** Mecnûn
Neşidin işiden olurdu meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 29*). [*idi, -di*]
27. Dirigâ vü dirigâ vü dirigâ
Ki pâyân olmaz **imiş** ayrılığa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 28*). [*imiş, -miş*]
28. Bu resme şîr okuyup ağlar **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 1*). [*idi, -di*]
29. İşiden derd-mendi tağlar **idi**
O fâriğ medh ü zemminden cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 2*). [*idi, -di*]
30. Ciger kaniyle bitmiş lâle-zârı
Mekân **idi** o küh ehl-i belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 59*). [*idi, -di*]
31. Ki yaqar serd **iken** cān u cihānı
Güli vü lâlesi hûn-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 54*). [*iken, -ken*]
32. O da hûş kâr ider şan pâre-i nâr
Serâb **idi** hemân beñzer şarâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 77*). [*idi, -di*]
33. Ne pervâ-yı şarâb u ne ğam-ı nân
Meger aña ğidâ rûhānî **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 83*). [*idi, -di*]
34. Vücüdına şafâ revhānî **idi**
Kaçan pervâ-yı tu'me kılmasa bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 84*). [*idi, -di*]
35. Gül **iken** mübtelâ-yı hâr olursın
Şular kim tu'me-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 10*). [*iken, -ken*]
36. Tütup tırmaz **imiş** rastuğı kaşda
Didi söz bitüren bostân-ı cānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 68*). [*imiş, -miş*]
37. Cibilli qahqahasın virdi kebbe
Açıldı burmı kana girmiş **iken** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 7*). [*iken, -ken*]
38. Avı çıkdı dehāna girmiş **iken**
Şu gülmek kim alur elden şikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 8*). [*iken, -ken*]
39. Hezārân nâz ile perverde **iken**
Dili pür-hûn **idi** Mecnûn'ı içün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 49*). [*idi, -di*]
40. Ki maḥzûn **idi** ol meftûnı içün
Çıqıp bām üzre maḥfî ol dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 50*). [*idi, -di*]
41. Kılurdu nîm-şebde hufyeten âh
Dehānı ğonce-veş dem-beste **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 59*). [*idi, -di*]
42. Dili pür-hûn u cānı ḥaste **idi**
Gönül teng ü dehān teng ü mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 60*). [*idi, -di*]
43. Yoğ **idi** sāyesinden toğrı yârı
Gice ağlasa ḥālîn sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 76*). [*idi, -di*]
44. Söyünmezdi yürekden tâb-ı tase
Yir **idi** anı ğam ol ğam yimezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 83*). [*idi, -di*]
45. Oqurdu aña eş'âr ile peygām
Melâḥatde ki Leylî kâmil **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 103*). [*idi, -di*]
46. Feşâḥatde daḥi key 'âkil **idi**
Ġazel nazm itse ğarrâ fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 104*). [*idi, -di*]
47. Anuñ meftûlına olmışdı meftûn
O ğonca bunca ehl-i perde **iken** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 47*). [*iken, -ken*]
48. Hezārân nâz ile perverde **iken**
Dili pür-hûn idi Mecnûn'ı içün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 48*). [*iken, -ken*]
49. Delüksüz dürr **iken** dürrler delerdi
Ḥuzûrında oqına beyt-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 108*). [*iken, -ken*]
50. Mişâl-i şekker **iken** teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 184*). [*iken, -ken*]

51. O cānı gördi nūrānī cesedden
Hünerde bī-naẓīr **idi** ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 11*). [*idi, -di*]
52. Ki ehl-i dil dilir **idi** ‘Arab’da
Anuñ a‘lā **idi** her yirde ƣadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 12*). [*idi, -di*]
53. Ki ehl-i dil dilir **idi** ‘Arab’da
Anuñ a‘lā **idi** her yirde ƣadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 13*). [*idi, -di*]
54. Bülend **idi** ƣamu maħfilde şadrı
Yüce pāye büyük sāye uzun boy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 14*). [*idi, -di*]
55. Meger Nevfel emir **idi** ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 1*). [*idi, -di*]
56. Hünerde bī-naẓīr **idi** ‘Arab’da
Şadīka mûm **idi** ā‘dāya āhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 2*). [*idi, -di*]
57. Hünerde bī-naẓīr **idi** ‘Arab’da
Şadīka mûm **idi** ā‘dāya āhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 3*). [*idi, -di*]
58. Yanar od **idi** rezme bezme gülşen
Hem ehl-i ھاşmet **idi** hem hışım-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 4*). [*idi, -di*]
59. Yanar od **idi** rezme bezme gülşen
Hem ehl-i ھاşmet **idi** hem hışım-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 5*). [*idi, -di*]
60. Hümā-yı devlet **idi** hem direm-vār
Şavaş içinde bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 6*). [*idi, -di*]
61. Atılmış oƣ çekilmiş tiğ **idi** ol
Ƙavī olduğı-çün ƣalb ü silāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 8*). [*idi, -di*]
62. Serine düşmeninüñ muşt olayın
Şikār **idi** benim bu ilde ƣaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 47*). [*idi, -di*]
63. ‘İmāret iyeler **idi** ol ھاarābı
Ki ey āvāre ‘āşık itme ta‘cīl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 70*). [*idi, -di*]
64. Rücüm-ı ‘avne tiz itdi ‘inānı
Ĝarīb ü nev-civān **idi** o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 121*). [*idi, -di*]
65. Ĝarībe mihrībān **idi** o da hem
Severdi ol daħı bir gül-‘izārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 122*). [*idi, -di*]
66. İdersin ƣatlu dilden dil-firibi
Çoğ **idi** ‘ahde süsenden zebānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 15*). [*idi, -di*]
67. Meded irgürmez **iseñ** düşdüm elden
Vefāya evvel urmağ bunca lāfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 22*). [*iseñ, -se, -ñ*]
68. Giderdi nice fersağ yire ھاaylı
Her at kim cūşı yiri şarşar **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [*idi, -di*]
69. Deminde şankı bād-ı şarşar **idi**
Ne yire kim ecel minƣarı irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 88*). [*idi, -di*]
70. İder ‘āƣıl şalāh-ı dil-nüvāzı
Didi sizden murādum vuşlat **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 21*). [*idi, -di*]
71. Bu divāne civāna şerbet **idi**
Size şerbet behā çoğ zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 22*). [*idi, -di*]
72. Dirildi ölmüş **iken** ھاay-ı Leylī
Bu çoğ leşker bulut gibi yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 12*). [*iken, -ken*]
73. Çün acıdur baña mihrüñ ƣap acı
Bülend **iken** cihānda bunca nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 29*). [*iken, -ken*]
74. Yürekler oynadur tenlerde maħsūs
Atuñ oynaduğı yir şarşar **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 19*). [*idi, -di*]
75. Bu lu‘be-senc ayasın ƣarşar **idi**
Sipāhiler şavaşda şaf düzüp düz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 20*). [*idi, -di*]
76. Arada ھاaste Mecnûn cān çekişdi
Hemān Leylâ **idi** ‘ālemde cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 41*). [*idi, -di*]
77. Yüz urup baş ƣoyup ھاğ-i sebīle
İdüp feryād dād isterler **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 61*). [*idi, -di*]

78. Tazarru' bāşın açup dirler **idi**
Ne hāşıl şanumuzdan saña ey şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 62*). [*idi, -di*]
79. Niçün şalduñ ayağa irdise el
Gice kim yār **idüñ** yanumca çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 191*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
80. Yılan olduñ çü irdi subh-ı Daħħāk
Gice yanumca yār **idüñ** muvāfiķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 193*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
81. Ki irmez tozına bād-ı beyābān
Gözi yaşı yüzinden şırlar **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 7*). [*idi, -di*]
82. Vefāsuz Nevfel'e hicv ırlar **idi**
Ne yil kaldı ne yir ne il vilāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 8*). [*idi, -di*]
83. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mār
Eger kıl gibi kıvrılса hōş **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 9*). [*idi, -di*]
84. Ki aña yatduğı yir āteş **idi**
Anuñ-çün nāle olup yār-ı ğārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 10*). [*idi, -di*]
85. Dir **idi** aña rıfķ u riķkat ile
Ki ey bencileyin āvāre rencūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [*idi, -di*]
86. Ğiriv idüp gezerdi ive ive
Yatup dinleñmez **idi** şem'a gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 11*). [*idi, -di*]
87. Revān **idi** yüz üzre dem'a gibi
Hem ol şem'ün harāretten dimāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 12*). [*idi, -di*]
88. Çü perde yoğ **idi** her yanı kızdı
Yoğ **idi** sāye gibi hiç rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 10*). [*idi, -di*]
89. Çü perde yoğ **idi** her yanı kızdı
Yoğ **idi** sāye gibi hiç rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 11*). [*idi, -di*]
90. Bu gün nālemlerle ÷oldı heft kişver
Cezāsın iyler **iseñ** her günāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 79*). [*iseñ, -se, -ñ*]
91. Velī bī-ħad **idi** bağrında şanı
Yir iķer ol da āğyāra mūdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 60*). [*idi, -di*]
92. Anuñ-çün gözleri bīmāra döndi
Dir **idi** çekse ger meşşāta sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 151*). [*idi, -di*]
93. Taķılmağdan yeg **idi** anı boğmağ
Bilegi şimine altünlu yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 164*). [*idi, -di*]
94. Belā vü zaħmet **idi** şanki yāre
Muraşsa' heykel ü altünlu ħalħāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 166*). [*idi, -di*]
95. Anuñla zindegānī iyledi hōş
Görüp anı muħabbet itmiş **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 43*). [*idi, -di*]
96. Elinden iħtiyārı gitmiş **idi**
Didi hicrūñ baña çün derd ü ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 44*). [*idi, -di*]
97. Hemān āh u dirīğ **idi** celisi
Ne dem kim bŷy-ı yāre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 8*). [*idi, -di*]
98. Sen anuñ gibi yārı yoğā şay var
Şanı ol dōst kim zehrin yir **idüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
99. Saña ol düşmen ola mı dir **idüñ**
'Adū oldı saña ol bī-vefā yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 34*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
100. Bütü hiç sevme kim yoğdur vefāsı
Cihānda yoğā dönse var **iken** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 31*). [*iken, -ken*]
101. Niçün ğayre vefāda ceħd idersin
Senüñ işüñ baña dil şatmağ **imiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 23*). [*imiş, -miş*]
102. Elüm şutup yabāna atmağ **imiş**
Saña ben cān şataram sen baña dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 24*). [*imiş, -miş*]
103. Emek baña yimek aña bitidi
Vişāle yoğ **imiş** sa'y ile çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 69*). [*imiş, -miş*]

104. Şafağ gibi cihân kana boyandı
Hevâ müşkîn **iken** kâfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 51*). [*iken, -ken*]
105. Niyâz ile geh itdi i‘tizârın
Bu şöbet germ **iken** ol demde nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 75*). [*iken, -ken*]
106. Bu dem dem urmağa yoğ **ise** ferrüñ
Niçün ey şubh-dem hürrem degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 20*). [*ise, -se*]
107. Eger ötmez **isen** bu demde birkaç
Başuña tiğ olsun bâl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 18*). [*isen, -se, -ñ*]
108. ‘Ayândur kim anı sevmek ziyândur
Çaçarsın âdemiden âdem **iken** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 113*). [*iken, -ken*]
109. Yağarsın ‘ömrünü hoş-‘âlem **iken**
Zemân-ı ‘ömr kim bünyâdı yoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 114*). [*iken, -ken*]
110. Vücûdun nokta **iken** kâf içinde
Bu söz olur kişiye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 52*). [*iken, -ken*]
111. Dir **idi** hem döğüp seng ile sîne
Ki ey şefkatlu ata kânde gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [*idi, -di*]
112. Yoğ **idi** bende hiç ümmîd-vârî
Bu resme kıldı Mecnûn âh u süzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 92*). [*idi, -di*]
113. Cân atdı kulle-i Necd üzre gam-nâk
İşi Leylâ için âh u gam **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 115*). [*idi, -di*]
114. Ara yirde bahâne mâtem **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 116*). [*idi, -di*]
115. Saña ben derd **idüm** sen baña merhem
Baña sen şulh olurdu ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [*idüm, -dü, -m*]
116. Ki ańsuz ben ğaribi öksüz itdün
Baña miñnet deminde yâr **idüñ** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 47*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
117. Zemân-ı ğuşsada ğam-h‘yâr **idüñ** sen
Oğulsuzlıkda gördüñ sen şalâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 48*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
118. Zâ‘if iken daħi rencür düşdüm
Baña her pişede üstâd **idüñ** sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 55*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
119. Beni ma‘mür iden bünyâd **idüñ** sen
Yıkıldı şimdi bünyâdum diriğâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 56*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
120. Mübârek hâtıruña gerd olurdu
Baña sen sâdi **idüñ** ben saña gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [*idüñ, -dü, -ñ*]
121. Baña sen ter gül **idün** ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [*idün, -dü, -ñ*]
122. Yir **idün** gerçi vâfir ğuşşasından
Baña sen bî-ğaraz yâr **idün** el-ħaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 78*). [*idün, -dü, -ñ*]
123. Yir **idün** gerçi vâfir ğuşşasından
Baña sen bî-ğaraz yâr **idün** el-ħaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 79*). [*idün, -dü, -ñ*]
124. Başına ħâki vü ħâke başını
Esîr-i ‘aşk **iken** bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 35*). [*iken, -ken*]
125. Güc **imiş** eyle kim cândan uşandum
Yağında kim tapuñdan dūr düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 52*). [*imiş, -miş*]
126. Saña ben dūr idüm çün ħalka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden yeg **imiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 67*). [*imiş, -miş*]
127. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg **imiş**
Kerem germ iylesen ben serd olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 68*). [*imiş, -miş*]
128. Aña cârüb-zen rübâh olurdu
Tayansa girde-bâliş yavşan **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 47*). [*idi, -di*]
129. Yürüse peyk öñince tavşan **idi**
Peri-i tã‘ir otursa sâye-bâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 48*). [*idi, -di*]
130. Üşüp yırtarlar **idi** şanki cellâd
Bu da‘vet etse görüp âşinâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 54*). [*idi, -di*]

131. Kerāmet buldı vahşī hizmet itdi
Var **idi** bir geyicek key şegab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 59*). [idi, -di]
132. Huşûşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi Leyli gözine oğşar **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 69*). [idi, -di]
133. Öpüp gözin anuñ-çün oğşar **idi**
Görüp çeşmin anuñ âyîne-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 70*). [idi, -di]
134. Bu aña müşfik ol buña mülâ'im
İl anuñ tañlar **idi** bu hisâbin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 75*). [idi, -di]
135. Getürürlerdi lût âlâtı vâfir
Yir **idi** kendü bir zerre nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 81*). [idi, -di]
136. Sibâ' u vahşe ihsân **idi** işi
Muṭî' itmişdi in'âmı sibâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 84*). [idi, -di]
137. Qatında besledürdi bir nice seg
Kime hışm itse cellâda dir **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 3*). [idi, -di]
138. Atardı itlere itler yir **idi**
Meger kim bir civân şâhuñ nedîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 4*). [idi, -di]
139. Nesîminden mu'atṭar cân dimâğı
Hevâsı ol günüñ 'îsî-dem **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 5*). [idi, -di]
140. Anuñ-çün haste Mecnûn hurrem **idi**
Egerçi âh idüp iñlerdi geh gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 6*). [idi, -di]
141. Meh **idi** mâh olsa serv-i hõş-büy
Söze kuş kondurur tũṭî-suhândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 54*). [idi, -di]
142. Gözi giryân **iken** göñli avındı
Şınup kâse egerçi oldı haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 34*). [iken, -ken]
143. Selîm-i 'Âmirî'dür hâl-i Mecnûn
Helâl etmeklü devletlü er **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 5*). [idi, -di]
144. Benî-'Âmir içinde server **idi**
Selîm olduğı-çün qalbi-i hâlimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 6*). [idi, -di]
145. Hâlâş olur **idün** şeh hizmetinden
Qanâ'at genc ü kâni' pâdişâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 28*). [idün, -dü, -ñ]
146. Şeh **iken** aña qullar derhem itdi
Anı kim bu şıfat h'âr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 130*). [iken, -ken]
147. Gül **iken** menzilin hâr iylemişdür
Tama' h'ârına cânıñ olmasun yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 132*). [iken, -ken]
148. Qapusu bağılu yârı kârı gibi
Be-şüret gevher **idi** genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 7*). [idi, -di]
149. Esîr **idi** be-ma'nî renc içinde
Egerçi gencinüñ çoğ **idi** nef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 8*). [idi, -di]
150. Esîr **idi** be-ma'nî renc içinde
Egerçi gencinüñ çoğ **idi** nef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 9*). [idi, -di]
151. İdüp 'azm-i diyâr-ı put-perestân
Anuñla hõş müdârâ iyler **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 15*). [idi, -di]
152. Muḥabbet âşikârâ iyler **idi**
Velî Leyli dilinde yâr-ı derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 16*). [idi, -di]
153. Eger vâki' olursa vây ne hõş hây
Ne rûh-efzâ **idi** bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 33*). [idi, -di]
154. Var **idi** bir fetâ ferzend-i Bağdâd
Zarâfet ehli 'âşık-meşreb **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 2*). [idi, -di]
155. Var **idi** bir fetâ ferzend-i Bağdâd
Zarâfet ehli 'âşık-meşreb **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 3*). [idi, -di]
156. Şafâ fenninde şâhib-mezheb **idi**
Belâlar seyline olmuşdı hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 4*). [idi, -di]

157. Cefâlar sillesinden sînesi çāk
Egerçi gam-zede âzâde **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 7*). [idi, -di]
158. Velî nâm ehli merdüm-zâde **idi**
Selîm **idi** çü kalb-i hõş-nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 8*). [idi, -di]
159. Velî nâm ehli merdüm-zâde **idi**
Selîm **idi** çü kalb-i hõş-nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 9*). [idi, -di]
160. Selâm **idi** anuñ-çün anuñ adı
Tarîk-ı ‘aşk içinde cüst ü çälāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 10*). [idi, -di]
161. Söyünüp küre-i derdi olur serd
Dil-i Mecnûn ki deryâ **idi** bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 145*). [idi, -di]
162. Vire ağlatduğı miqdârı hânde
Belâdan ben dağı dil-haste **idüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 135*). [idüm, -dü, -m]
163. Senüñ gibi şikeste beste **idüm**
‘Inâyet irdi Hağ’dan nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 136*). [idüm, -dü, -m]
164. Hevâyî vü zağal mağlûb-ı şehvet
Zarîf ü ‘arîf-i devr **idi** belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 5*). [idi, -di]
165. Her işde manzar-ı gavr **idi** belki
Cihân-dide zemâne-âzmüde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 6*). [idi, -di]
166. Kemâl-i ‘ilm ü hilm ile sütüde
Sözi zibâ **idi** çün sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 9*). [idi, -di]
167. Me‘ânî câminuñ olmışdı mesti
Meger ölmezden evvel ölmüş **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 17*). [idi, -di]
168. Beğâ zevkîn fenâda bulmuş **idi**
Beden efsürde olmışdı fenâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 18*). [idi, -di]
169. Anuñ-çün yoğ **idi** derdi belâdan
Anı Hağ halka hüccet iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 20*). [idi, -di]
170. Didi anuñ gibi uşluya mecnûn
O hõd cümle hünerde kâmil **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 27*). [idi, -di]
171. Adı dîvâne kendü ‘âkil **idi**
Anı her bî-hâber mecnûn şanurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 28*). [idi, -di]
172. Kelâm u şi’ri şi’rin temre beñzer
Dilinde küh-i enbüh **idi** endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 9*). [idi, -di]
173. Olur müstağni efsûn u du‘âdan
Bu ter duğter ki ağter şüret **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [idi, -di]
174. Adı Zeyneb cemâli ziyet **idi**
Gül-i nev-reste gibi nâzük-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 24*). [idi, -di]
175. Keşide müy kıddinden miyânı
Zenahdâni ki sib **idi** gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 37*). [idi, -di]
176. Dikenden almağa ol tâze verdi
Zebûn **idi** velî bu yolda hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 51*). [idi, -di]
177. Yoğ **idi** hârca ancak genc ü mâli
Bu derviş **idi** ‘emmüsi tûvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [idi, -di]
178. Yoğ **idi** hârca ancak genc ü mâli
Bu derviş **idi** ‘emmüsi tûvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 53*). [idi, -di]
179. Anuñ-çün virmez **idi** Zeyd’e duğter
O mâl istedi virdi ‘emmüsi gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 54*). [idi, -di]
180. Ziyâde oldu Zeyd’üñ derd ü renci
Okıyup ağlar **idi** şi’r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 69*). [idi, -di]
181. Bu resme iyledi pend ü naşîhat
Velî Mecnûn ki rind-i ‘âlem **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 127*). [idi, -di]
182. Melek-siret mubaşşır âdem **idi**
İşitse bî-edeblerden ‘ıtâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 128*). [idi, -di]

183. Gün **iken** bağladı şekl-i hilâli
Olup Leylî anuñ hâlinden āgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 78*). [*iken, -ken*]
184. Hemân bildi sükût **imiş** şavâbı
Nice söz tıflı kim toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 188*). [*imiş, -miş*]
185. Niçün kor üstüne nokta fezâhat
Ne deñlü pişe-kâr **iseñ** belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 121*). [*iseñ, -se, -ñ*]
186. Eritdi şabr elinden yağı haylî
Eri pervâne **idi** ol çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 19*). [*idi, -di*]
187. O hâzır olıcağ gizlerdi odi
Egerçi fariğ **idi** şöhetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 33*). [*idi, -di*]
188. Yolarken hasret-i yâr ile müyü
‘Arabda âdet **idi** bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 95*). [*idi, -di*]
189. Anı mecnûn şanur her ehl-i tedbir
Çerağ-ı hüsn **iken** didar-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 17*). [*iken, -ken*]
190. Şanasın la‘l ka‘r-ı seng içinde
Olurdi genc **iken** künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 25*). [*iken, -ken*]
191. Qamu olmışlar **idi** çäre-sâzı
Bulup ol derd-mendüñ çâresini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 8*). [*idi, -di*]
192. Nazardan gayri itmezlerdi bâzâr
Egerçi la‘l-i yâre tami‘ **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 19*). [*idi, -di*]
193. Hemân şormağa hâlin kâni‘ **idi**
Revân idüp şekerden tatlı balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 20*). [*idi, -di*]
194. Şoruşurlar **idi** bu resme hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 22*). [*idi, -di*]
195. Yir **idi** illâ Mecnûn ğıdasını
Qoyup kendü başındağı belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 2*). [*idi, -di*]
196. Yirinde sen esen qal saña cânı
Diseñ ammâ şahih **idi** kemâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 39*). [*idi, -di*]
197. Ne gayret qayusı kaldı ne hûd şerm
Murâd idinmiş **idi** vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 17*). [*idi, -di*]
198. Nice itsün ol **idi** anuñ da varı
Çün aħir iyledi er mâtemini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 18*). [*idi, -di*]
199. Ya iki şehd eriyüp oldu bir âb
Bular bir cân **idi** evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [*idi, -di*]
200. Ne şahrâ katlanur cüşına ne tağ
Biñ oldı bir **iken** Leylî‘ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 9*). [*iken, -ken*]
201. Ri‘âyet idesin ol yâdigâri
‘Aziz **idi** baña cânımdan ol yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 91*). [*idi, -di*]
202. Hemân ‘aşkuñ **idi** varı vü kârı
Esüp bād-ı cel çün aldı anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 100*). [*idi, -di*]
203. Qapulara olur hâlkaya zincir
Nice yapraq ruħ-ı âzâde **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 169*). [*idi, -di*]
204. Nice toprağ ser-i şeh-zâde **idi**
Nice sebze ki hüsnidür bahâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 170*). [*idi, -di*]
205. Varup iylerler **idi** anda zârı
Behişt-i döstân oldı o ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 194*). [*idi, -di*]
206. Çerâğ-ı ‘âlem **iken** döndi mûma
Bu derde mübtelâ oldı çün ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 58*). [*iken, -ken*]
207. Olur ol ‘âkil **iken** adı mecnûn
Didi bunı vü ağıladı o miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 124*). [*iken, -ken*]
208. Bu gönlüm bağı gibi yağıdı anı
Gülîstânımda bir gül bitmiş **idi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 97*). [*idi, -di*]
209. Cemâli hûş kemâle yitmiş **idi**
Baña bî-dâd idüp bir bād-ı meş‘üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 98*). [*idi, -di*]

210. Muṭarrā verd idüñ düşdün türābe
Cihānda mäh u mihr **idi** cemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 109*). [*idi, -di*]
211. Nicedür āh o çeşm-i āhuvāne
Gül endāmuñ ter **idi** yāsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 123*). [*idi, -di*]
212. Yirüñ añduñ revān olduñ cināne
Güzel ṭübā **idi** ḳadd-i ḫırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 151*). [*idi, -di*]
213. Devā bulurlar **idi** ol iki merd
Sikender çeşme-i ḫayvāni n'itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 52*). [*idi, -di*]
214. Urur devrān ḳafaña silleler ḫôş
Ḳor **iseñ** pāye-i ḳadrüne pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 101*). [*iseñ, -se, -ñ*]
215. Ki nice oldı ḫāl-i Leylî Mecnûn
Firāḳ **idi** olaruñ bunda ḫāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 13*). [*idi, -di*]

i: *Ey, seslenme edatı.*

1. İ ḫelvā-yı pesīn ü milḫ-i evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 1*). [*i,]*
2. Ki ey yār-ı cefā-kār u dil-fikār
İ cānum gibi baḫtı ḳara yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 125*). [*i,]*
3. Delü gönülüm gibi āvāre yārum
İ serv-i nev-civān yār-ı civān-merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 127*). [*i,]*
4. Be-ḫamdillāh i Ḥamdî oldı āḫir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 48*). [*i,]*

‘ibādet: *Allah'ın emirlerini yerine getirme, tapma, tapınma.*

1. Bu ḫalvetde **‘ibādet** ṭā‘at iyeler
Şeh anuñ şöḫbetine oldı ṭālib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 12*). [*‘ibādet,]*

ibn: *Oğul, ferzend.*

1. Vaṭandan iyledi āvāre piri
Ki **ibn** oldı eb-i Mecnûn sebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 123*). [*ibn,]*

ibn-i meryem: *Hız. Meryem'in oğlu. Hz. İsa.*

1. Nice dermānde anda bula dermān
O dem dem-beste ḳala **İbn-i Meryem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 25*). [*ibn-i meryem,]*
2. Ey şāḫib-i maḳdem-i mübārek
Öñünce mübeşşir **İbn-i Meryem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 9*). [*ibn-i meryem,]*

ibnü's-selām: *Leyla ile Mecnun hikayesinde Leyla'yı isteyen Esed kavminden bir delikanlı.*

1. Mübārek olsun ol İbnü's-Selām'e
Çün irdi bu ḫaber İbn ü's-Selām'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 67*). [*ibnü's-selām, -e*]
2. Anuñ **İbnü's-selām** olmışdı nāmı
Göründi çün aña ol şem‘-i tābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 20*). [*ibnü's-selām,]*
3. Mübārek olsun ol **İbnü's-Selām'e**
Çün irdi bu ḫaber İbn ü's-Selām'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 66*). [*ibnü's-selām'e, -e*]

4. Selâmın aldılar **İbnü's-Selâm'ı**
Didiler yok kabûle bizde takşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 58*). [*ibnü's-selâm'ı, -ı*]
5. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol araya
Bu şöret irdi çün **İbnü's-Selâm'a** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 69*). [*ibnü's-selâm'a, -a*]
6. Revân seyr itdi hürşidüñ 'arısı
Tırup **İbnü's-Selâm** âsüde hûş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 5*). [*ibnü's-selâm,]*
7. Ki gayruñ mülkidür bu meyve-i şâh
Çün irdi bu haber **İbnü's-Selâm'a** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 37*). [*ibnü's-selâm'a, -a*]
8. Bu cünbişden de döndi aşîkâra
Selâmet terk idüp İbnü's- Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 41*). [*ibnü's-selâm, -ı*]
9. Hemâñ iylik kalur katuñda varuñ
Kaçan İbnü's Selâm öldi itdi vefâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 13*). [*ibnü's-selâm,]*
10. Ki câni Leylî'ye **İbnü's-selâm'ı**
Cihân oldur aña biñ cân gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 40*). [*ibnü's-selâm'ı, -ı*]

İbnü's-selâm: *Leyla ile Mecnun hikayesinde Leyla'yı isteyen Esed kavminden bir delikanlı.*

1. Selâmın virmege **İbnü's-Selâm'ı**
İdüp evvelde resm-i dest-büsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 54*). [*ibnü's-selâm'ı, -ı*]

İbnü's-selâm: *Leyla ile Mecnun hikayesinde Leyla'yı isteyen Esed kavminden bir delikanlı.*

1. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
Çurudı gitti hâr ey haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 18*). [*ibnü's-selâm,]*

İbrâm: *Çok ısrar etme.*

1. Dağı hâcet degül ilhâh u **İbrâm**
Cemâlün hürrem olsun ey dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 84*). [*İbrâm,]*

İbrâm it: *Can sıkacak derecede ısrar etmek, üstüne düşmek; zorlamak.*

1. Vücüdün her libâsın iyleye çäk
Selîm aña o deñlü itdi İbrâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 35*). [*İbrâm it, -di*]

İbret: *Bir olaydan çıkarılan göz açıcı, uyarıcı ders.*

1. Cihân kim var olupdur kudretünden
Tolu **İbret** olupdur hikmetünden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 10*). [*İbret,]*
2. Oturup baş şalar geh **İbretinden**
Aña bir vech ile hûş geldi ol kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 28*). [*İbretinden, -i, -nden*]
3. Cihâna **İbret** itmiş şüretini
Bu hâle muţtalî' olup biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 190*). [*İbret,]*

İbret al: *Ders almak, ibret almak.*

1. Gözüň aç **‘ibret al** kâsr-ı İremden
İrem dirken İrem kâsrına Şeddâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 124*). [*‘ibret al,]*
2. Giriftâr oldılar çeng-i sibâ‘a
Bu heybetden o kim ‘ibret alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 99*). [*‘ibret al, -ur, -dı]*

‘ibret gözi: *Gönül/kalp gözü.*

1. Açup ‘ibret gözün bu hâlüme bak
Beni dâ‘im du‘adan yâd idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 168*). [*‘ibret gözi, -n]*

‘ibret ol: *Ders olmak.*

1. Hikâyâtın hidâyet iylemişdi
Ki tâ ‘ibret ola ‘uşşâka ol derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 23*). [*‘ibret ol, -a]*

İç: *Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.*

1. İçüp vahdet şarâbın buldı sekri
‘Urüci harf-ı haţţ çekdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 66*). [*içüp, -üp]*
2. Ne şiri kim **içerdi** şür olurdu
Muhabbet hânesi ma‘mûr olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 71*). [*içerdi, -er, -di]*
3. Zülâl oldur şusızlar **içe** anı
Du‘adan aña sakķā revâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [*içe, -e]*
4. Nice **içmiş** ciğerden tiz geçerken
Her oķ kim yay bağından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 70*). [*içmiş, -miş]*
5. İçürmeñ bārī zehr-âlûde nüşı
Hôş itmezsis çün ol nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 28*). [*içürmeñ, -ür, -meñ]*
6. Aķıtdı dilden âteş dîdeden hûn
Ki ey peymâne peymâne **içen** kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 183*). [*içen, -en]*
7. Ki Mecnûn’a **içürem** zehr-i ķâtil
Buyurdi sākisine ol cefākār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 12*). [*içürem, -ür, -em]*
8. Ne yir **içer** ne hōd uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider ne şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 124*). [*içer, -er]*
9. Dimiş yağmur yağar rüz-ı falânda
O yağmurdan **içen** dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 3*). [*içen, -en]*
10. Binâsı ‘aķlınuñ vîrâne ola
İl **içmişler** yağup ol günde bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 5*). [*içmişler, -miş, -ler]*
11. Bedenden gitdi bākī burca irdi
Cihân borca **içer** çün cām-ı cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 63*). [*içer, -er]*
12. Demüñ **içmege** iki teşne lebdür
İşâretdür baña kim tûrduguñ cāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 76*). [*içmege, -meg, -e]*
13. Şu yirinde ciğer kanın **içerdi**
Bilüp yārāmı vü kavmi bu rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 6*). [*içerdi, -er, -di]*
14. Senüñ-çün hālî kaldı şöhet-i gül
Ecel cāmın **içürdi** aña sākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 21*). [*içürdi, -ür, -di]*
15. Varam anda **içem** vaşluñ şarâbın
Gözüme nür idüñ ey ğayret-i hûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 144*). [*içem, -e, -m]*
16. Dürüst ola ‘ayarı nitekim zer
içür cām-ı maķabbet mest olalum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 43*). [*içür, -ür]*

17. Velî bî-ḥad idi bağrında kanı
Yir **ıçer** ol da ağıyāra mūdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 61*). [*ıçer, -er*]
18. ıçer şubḥuñ nesiminden şabûḥı
Getürse zülfi-i yāruñ büyümü bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 50*). [*ıçer, -er*]
19. Ki bu vîrānede n'iyler bu derviş
Ne yir **ıçer** ne yirdendür ma'âşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 7*). [*ıçer, -er*]
20. Zülâl oldur şusızlar **ıçe** anı
Du'ādan añıla saḳḳā revāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [*ıçe, -e*]
21. ıçüp firḳat şarābın nüş-ber-nüş
Yürür āvāre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 5*). [*ıçüp, -üp*]
22. Ola hem sāye-bānı sāye-i gül
Ḥayāl-i yāre tolu cām **ıçeydi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 79*). [*ıçeydi, -e, -y, -di*]
23. Güle ḳarşu nebîz-i ḥām **ıçeydi**
Benefşe sünbülinden vire tābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 80*). [*ıçeydi, -e, -y, -di*]
24. ıçerlerdi şarāb-ı ḥôş-güvārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 26*). [*ıçerlerdi, -er, -ler, -di*]
25. O zehri Nevfel'e şundi sebük-dest
ıçüp Nevfel anı cān virdi derḥāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 17*). [*ıçüp, -üp*]
26. Hemān zıkr olunur ol ḳışşa-i dūn
Ağu **ıçüp** çü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 39*). [*ıçüp, -üp*]
27. ıçüp āb-ı ḥayātı bākî oldı
Bu nüş anuñ ki olmadı şafāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 132*). [*ıçüp, -üp*]
28. Ağu da **ıçsem** ol 'aşḳa olur nüş
Zihî 'ışret ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 66*). [*ıçsem, -se, -m*]
29. Dimiş biz de **ıçelüm** şudan ey şāh
ıçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [*ıçelüm, -e, -lüm*]
30. Dimiş biz de ıçelüm şudan ey şāh
ıçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 17*). [*ıçelüm, -e, -lüm*]
31. Seḳāmet şerbetinden **ıçdi** cāmı
Eşer itdi tenine tābiş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 42*). [*ıçdi, -di*]
32. 'Adūya tiğ ḫarta dōsta sım
Ne yiye **ıçe** ne şabr ide ne ḥ'āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [*ıçe,]*

ıç: Bir durum içinde olmak.

1. Didi ol ḳavme gördüğü ḥaberdan
Ki gördüm Ḳays'ı ḥālî teng **ıçinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 113*). [*ıçinde, -i, -n, -de*]
2. Ṭolaşmış mārā dönmiş seng **ıçinde**
Ġarîb ü bî-kes ü āvāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 114*). [*ıçinde, -i, -n, -de*]
3. Beni de başuñı da oda yaḳduñ
Yanaruz ikimiz de nār **ıçinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 43*). [*ıçinde, -i, -n, -de*]

ıç: Bir şeyin dışı bakmayan tarafı, içeride kalan yüzü.

1. Ṭaşı miḥnet **ıç** zevḳ u şafādur
Bu ḥāletden niçün idem şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 168*). [*ıç, -i*]

ıç: Bir topluluğun arası.

1. Dimüş vâ'iz da hâzır halka ol dem
‘Aceb var mı **İçüñüzde** bir Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 4*). [*içüñüzde, -ünüz, -de*]

İç: Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri.

1. İçi mürde taşu merkad gerekdür
Dirende yoldaşum cismüm deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 72*). [*İçi, -i*]

İç: İçmek, içki içmek.

1. İçüp firkat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 5*). [*içüp, -üp*]
2. İçüp eş'âr okurlardı muhayyel
Şikâyet-güne Mecnûn ol civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 2*). [*içüp, -üp*]

İç: -da/-de, içinde.

1. Anuñ medhinde şî'r okurdı 'uşşâk
Bir oğlan ırlasa bâzâr **İçinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 99*). [*içinde, -i, -n, -de*]
2. Ögerdi Leyli'yi eş'âr **İçinde**
Yöresinden geçerken hâş eger 'âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 100*). [*içinde, -i, -n, -de*]
3. Hüma-yı devlet idi hem direm-vâr
Şavaş **İçinde** bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 7*). [*içinde, -i, -n, -de*]
4. Akup yaşı gözinden pâyâ düşdi
Yürürken deşt **İçinde** râh u bî-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 11*). [*içinde, -i, -n, -de*]
5. Ya kara ağ **İçinde** çeşm-i zâğa
Yatur Mecnûn söyünmiş dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 4*). [*içinde, -i, -n, -de*]
6. Göbekden dize dek anın da varı
Cihân **İçinde** yârı dilde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 55*). [*içinde, -i, -n, -de*]
7. Kayurman hâk **İçinde** ger olam hâk
Baña şimden girü rihlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 16*). [*içinde, -i, -n, -de*]
8. Vücüdün nokta iken kâf **İçinde**
Bu söz olur kişiye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 52*). [*içinde, -i, -n, -de*]
9. Yılan gibi şokar bâzâr **İçinde**
Yılândur ol degüldür merd-i çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 62*). [*içinde, -i, -n, -de*]
10. Vücüduñ la'le döndi menzilüñ seng
Senüñ 'ömrüñ geçür ol seng **İçinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 189*). [*içinde, -i, -n, -de*]
11. Benüm rüzum bu habs-i teng **İçinde**
Mişalüñdür ol âb-ı zindegânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 190*). [*içinde, -i, -n, -de*]
12. Benî-'Âmir **İçinde** server idi
Selîm olduğı-çün kalb-i halîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 6*). [*içinde, -i, -n, -de*]
13. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir küh **İçinde** zâr u haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [*içinde, -i, -n, -de*]
14. Tapunuñ 'aşk **İçinde** nâşırıyem
Egerçi hâlânuñ ben haste rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 24*). [*içinde, -i, -n, -de*]
15. Meger bir pâdişah seyrân **İçinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 1*). [*içinde, -i, -n, -de*]
16. Görüp bir zâhidi vîrân **İçinde**
Ta'accüb itdi kim bu merd-i dâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 2*). [*içinde, -i, -n, -de*]

17. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günüñ geçdi bu müşkil kār **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 17*). [içinde, -i, -n, -de]
18. Ne yirsin bu hârâbe gâr **içinde**
Aña gösterdi zâhid bir pâre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 18*). [içinde, -i, -n, -de]
19. Beyâbânda ne âsüde ne hufte
Nice ‘uzlet idersin gâr **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 71*). [içinde, -i, -n, -de]
20. Nice gül-reng olursıñ hâr **içinde**
Nice vahşî gibi ilden kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 72*). [içinde, -i, -n, -de]
21. Çapusu bağlu yârı kârı gibi
Be-şüret gevher idi genc **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 7*). [içinde, -i, -n, -de]
22. Esîr idi be-ma‘nî renc **içinde**
Egerçi gencinüñ çoğ idi nef‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 8*). [içinde, -i, -n, -de]
23. Selâm idi anuñ-çün anuñ adı
Tariķ-ı ‘aşķ **içinde** cüst ü çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 11*). [içinde, -i, -n, -de]
24. Uçarken göñli gülzâr-ı hevesde
Geçerdi ol belâ-yı teng **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 23*). [içinde, -i, -n, -de]
25. Şanasın la‘l ka‘r-ı seng **içinde**
Olurdi genc iken künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 24*). [içinde, -i, -n, -de]
26. Uluşurlar olar bu itse cüşı
Düşüp divânelik dilkü **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 71*). [içinde, -i, -n, -de]
27. Fiğân toldı kamu ilgü **içinde**
Düşürmiş nâlesinden şûra şîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 72*). [içinde, -i, -n, -de]
28. Anuñ-çün oldı bu resme mü’essir
‘Arab kavmi **içinde** bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 125*). [içinde, -i, -n, -de]
29. İderdi bülbül ile bezm-i tenhâ
O gün her-gâh **içinde** ya‘ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 129*). [içinde, -i, -n, -de]
30. Nedür şimdi bu laħd **içinde** hâlüñ
Ne cem‘üñ şem‘idür cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 110*). [içinde, -i, -n, -de]

iç: İç kısım, iç, dahil.

1. Ki toğar anuñ **içinden** nice gurâb-ı cefâ
Cihân didükleri bir köhne hâymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 8*). [içinden, -in, -den]
2. Hevâlar başda vü taşda ayağı
Taş **içinde** yatur toprak gibi zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 15*). [içinde, -i, -n, -de]
3. Nice mazlûm vardur devr **içinde**
Yirinden mâhinüñ tâ peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 32*). [içinde, -in, -de]
4. İçinde zıkr olınsa hâl-i Mecnûn
Yazardı def‘î ol beyte cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 110*). [içinde, -in, -de]
5. Dil uzadurdi gendü leşkerine
Sipâh-ı Nevfel **içinde** yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 109*). [içinde, -in, -de]
6. Elinde şür u şer şemşir olmış
Ol el kim bezm **içinde** zer şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171*). [içinde, -i, -n, -de]
7. O gün bu rezm **içinde** ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı kanı ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 172*). [içinde, -i, -n, -de]
8. Bulut olup göge ağdı buħârı
Buħâr-ı hûn **içinde** tiğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 179*). [içinde, -i, -n, -de]
9. Ki zehr-âlüde bâde kıldı ihzâr
Yañılıp bezm **içinde** sâķi-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 15*). [içinde, -i, -n, -de]
10. Gözine țar cihân çün çeşm-i cevşen
Yürür kızmış kum **içinde** kayurmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 79*). [içinde, -i, -n, -de]

11. Nazarlar gördiler ‘âlem **içini**
Hâyâl âyine-dârî a‘nî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 4*). [*içini, -i, -(n)i*]
12. Geçerken rüz-ı nî‘metde şeb ü rüz
Uçarken bâğ **içinde** fâriğü’l-bâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 39*). [*içinde, -in, -de*]
13. Dehân-ı ejdehâda kıla dönmiş
Tâşî kuru deri **içi** kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 47*). [*içi, -i*]
14. Revânum kabr **içinde** şâd idesin
Oğul oldur atasın yâd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 170*). [*içinde, -in, -de*]
15. İyü tohm ek ki hûş-dem hûş-mahaldür
Ki görüp hâşılıñ yârin **içini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 123*). [*içini, -i, -(n)i*]
16. Be-ma‘nî gürk-i merdüm-hÿâra beñzer
Var ey gâfil yürüyen lâf **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 51*). [*içinde, -in, -de*]
17. Yalan ile yılanda cem‘ ider genc
Tâma‘da mûra beñzer mâr **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 61*). [*içinde, -i, -n, -de*]
18. Şanasın nây **içine** düşdi âzer
Didi ey gevherümüñ pāk dürçi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 80*). [*içine, -i, -n, -e*]

iç: *İç. II Gönül, yürek.*

1. İçüm ser-tâ-ğadem memlü hevâdur
Geçür ben çalmışî âb u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 42*). [*içüm, -üm*]
2. Belâ-yı hüsni ol gönce dehânun
Görüp acıdı **içi** za‘ferânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 22*). [*içi, -i*]
3. Bu şevk odı **içümden** taşra kaçça (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 56*). [*içümden, -üm, -den*]
4. Tâşî hândân **içi** pür-girye vü süz
Mulâzım müşterilerden ol aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 66*). [*içi, -i*]
5. Ne biliş kaldı yâdumda ne hûd yâd
İçüm taşum şu resme tütüdi yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 27*). [*içüm, -üm*]
6. Tehî sine tehi hücre tehi dest
İçi hâlî hemân kalbinde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 73*). [*içi, -i*]
7. İçinden döst derdin yâd iderdi
Ağar yâriyçün eşki dâne dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 90*). [*içinden, -i, -n, -den*]

icâbet: *Kabul etmek, edilmek.*

1. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña dirler ki geç ‘aşş u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 92*). [*icâbet,]*

icâzet: *İzin, müsaade.*

1. Çatına varamazdı kimse anuñ
İcâzetsüz o yire gelse bir yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 53*). [*icâzetsüz, -süz*]

içinde: *İle, birlikte.*

1. Mişâl-i şekker iken teng **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 184*). [*içinde,]*

içinde: *Arasında, bir topluluğun arasında.*

1. Beni ol cem‘ **içinde** şem‘ idüpdür
Dilerseñ kim ziyâsı arta cem‘ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 102*). [*içinde,]*

içinde: *İç kısım, iç, dahil.*

1. Bu üç zulmet **içinde** kalmışam zâr
Niçün ötmeszin ey şubhuñ ħorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 12*). [*içinde,]*
2. İçinde sükkerîler rûğânîler
O gün ol bezme ħâdim oldı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 18*). [*içinde,]*

içinde: *... ile dolu bir biçimde.*

1. Egilmiş derd **içinde** râya dönmiş
Muħabbet kim kaçâ-yı âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 102*). [*içinde,]*
2. Belâ odında sen ben ‘âr **içinde**
Otur dilden söyünsün âteş-i derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 44*). [*içinde,]*
3. Benüm gibi olupdur nice ħâşâk
Yaluñuz ben degülem cevri **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 31*). [*içinde,]*
4. Şanasın ħaste bülbüldür kafes teng
Geçerdi şür ile ol teng **içinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 183*). [*içinde,]*

içir: *İçirmek.*

1. Nice zehr **içirürsin** ħaste cāna
Esirge bu za‘îf ü ħaste-ħâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 148*). [*içirürsin, -ür, -sin]*

içre: *-a/-e, içine.*

1. Selâm itmege aña sürdi nâħa
Beriyye **içre** gitti nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 23*). [*içre,]*

içre: *İçine.*

1. Varup dervîşler **içre** ħarışdı
Ta‘âmin baħş iderken Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 28*). [*içre,]*

içre: *-da/-de, içinde.*

1. Teb-i ħamdan şolup tâze nihâli
Ĥarâb olmuş ħarâbat **içre** ħâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 26*). [*içre,]*
2. Bize ħavm-i ‘Arab’da çok ħabile
Ĥabile **içre** çok duħter cemîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 86*). [*içre,]*

3. Naşihat bu ki A‘râb **ıcre** meşhûr
Benî Āmir ili hüşniyle ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 177*). [*ıcre,]*
4. Beni ser-ħalka kıl aşşâb-ı ‘aşka
O ħalka **ıcre** dâ‘im geçe çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 65*). [*ıcre,]*
5. Atasına didiler ittifâkî
Fülân ġâr **ıcre** bir zâhid velî var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [*ıcre,]*
6. Ķara ħulluĶçısıdur Ķapusında
Yiri göz gibi miħrâb **ıcre** dâ‘im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 27*). [*ıcre,]*
7. Yaturdı bir ħarâbe **ıcre** çün genc
İdüp bir küşede gencin nüħüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 64*). [*ıcre,]*
8. ĶurumaĶdan teni tâbüta dönmiş
O tâbüti **ıcre** cân kim Ķayğuludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 119*). [*ıcre,]*
9. Geçerdi âb u âteş **ıcre** her ġâh
Dökerdi âb-ı çeşmi kâse kâse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 80*). [*ıcre,]*
10. Bulutlar **ıcre** ġüyâ berk-i raħşân
Ol ebrin her ‘Arab aşlânı ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 180*). [*ıcre,]*
11. Libâs emrinde varı belde yek pöst
Yatur ħâr **ıcre** ‘üryân mârâ dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 57*). [*ıcre,]*
12. Çiçekler gibi reng-â-reng ni‘met
Bu ezġâr **ıcre** zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 11*). [*ıcre,]*
13. Nice ħutmuş ħarâbe **ıcre** me‘vâ
MuĶarreb beglerinden itdi teftiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 4*). [*ıcre,]*
14. Didi ben ħasteyem anuñ refiĶi
Ķam **ıcre** baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [*ıcre,]*
15. O ‘aşr **ıcre** meġer bir tâze ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 1*). [*ıcre,]*
16. Ĥesâbın uyduramaz ol kitâba
Bu bâġ **ıcre** o kim şabr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 11*). [*ıcre,]*
17. Aña âb ile âteş **ıcre** menzil
Bu ħâletde olup âvâre gitti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 74*). [*ıcre,]*

ıcre: *İç kısım, iç, dahil.*

1. Bu nûr **ıcredür** anuñ yiri zulmet
Tenüñ ol resme nâzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 124*). [*ıcredür, -dür]*

ictimâ: *Toplanma, bir araya gelme; toplanti.*

1. Gören bu ħâlî düşdi ihtiyâta
Nice âdem gelüp ol **ictimâ‘a** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 97*). [*ictimâ‘a, -a]*

ictimâ: *Bir araya gelmek.*

1. Yanınca nice rüsvây-ı bürehne
İdüp ħayy ortasında **ictimâ‘ı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 19*). [*ictimâ‘ı, -ı]*

ıçün: *"Amacıyla, maksadıyla" anlamında edat.*

1. Şokdı dü-hayretten kalem barmağın ağzına devât
Yāra ‘arz-ı hāl **içün** itdüm çü taħrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 10*). [içün,]
2. Bu diyāra çün dönesin tütîyâ-yı çeşm **içün**
Bizlere önünde olsun hāk-i dergāh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 9*). [içün,]
3. Nifāk hançerini mekr ü hîle zehri ile
Vişāl kat‘ı **içün** nice bir şuvāra raķîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 10*). [içün,]
4. Kaldı gören anı tañe ey dōst
Sen şāhid **içün** şehid olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 7*). [içün,]
5. Āvāre gibi bencileyin yār-ı nihāne
‘Arz itmek **içün** süzişini ‘āleme ħurşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 3*). [içün,]
6. Yıkma cefā ile başuñ **içün** şehā beni
Yağmacı gözlerüñ ne ‘aceb bî-amān imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [içün,]
7. Süsen zebān bitürmek **içün** büstān gerek
Hün-ı ciger ħikāyetini şorma ğonceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 4*). [içün,]
8. Şehbāz dūrür ŧapuñ ki sultān
Kıldı seni şayd **içün** mu‘allem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 52*). [içün,]
9. Bu miskîn ümmete vaķf iylemişdür
Ĥalelden ħıfz **içün** dā‘im o dārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 57*). [içün,]
10. Nigāra ‘arz-ı hāl **içün** pey-ā-pey
Dehān olmuş öter ser-tā-ķadem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 119*). [içün,]
11. Virür almağ **içün** ervāh-ı aħbāb
Müje tiğına zehr-i ķahrdan āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 63*). [içün,]
12. Fedā-yı yār **içün** besler dil bu cānı
N’ider yār olmasa cān u cihāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 45*). [içün,]
13. Başum ħōş olduğı gözümle her dem
Anuñ-çündür ki ağlar yār **içün** dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 50*). [içün,]
14. Gözüm görmek **içündür** ķadd-i yārı
O servisüz n’iderem bu buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 47*). [içündür, -dür]
15. Ol āhū çeşm **içün** ağlar iken ben
Benüm-çün gülmedüñ itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 131*). [içün,]
16. Yaban servî **içün** yüklenme nāzı
Getür bustāna serv-i dil- nüvāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 193*). [içün,]
17. Ki varup Ka‘be’ye ħall ide müşkil
Ķayurdi Ķays **içün** bir ħōş mehāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 31*). [içün,]
18. Yire soķa yerindürüp yirinde
Vücüdüm derde şabr **içün** olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 13*). [içün,]
19. Cefā vü cevr ü cebr **içün** olupdur
Mişālüm pîr-i ħardur kim çeker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 14*). [içün,]
20. Hezārān nāz ile perverde iken
Dili pür-ĥün idi Mecnûn’ı **içün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 49*). [içün,]
21. Ki maĥzûn idi ol meftûmı **içün**
Çıķup bām üzre maĥfi ol dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 50*). [içün,]
22. Meger āyîne görürdi yüzini
O servüñ olmağ **içün** rāzdārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 75*). [içün,]
23. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leylî **içün** ğam ğuşşa muĥkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 177*). [içün,]
24. Ki maĥlûbın dileye ŧālibine
Nikāh u ‘aķd **içün** ħarc iyledi naķd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 35*). [içün,]
25. Ķazāl **içün** ğazel oķurdi geh ğāh
Düşicek vecde sa‘y iylardi Necd’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 18*). [içün,]
26. Ķomış Mecnûn **içün** ortaya başı
Düşüp ol derd **içün** ğavğā vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 34*). [içün,]

27. omış Mecnûn **içun** ortaya başı
Düşüp ol derd **içun** ava vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 35*). [*içun,]*
28. Hemışe neng **içun** şulhu vü cengi
İte atlsa yeg ol tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 122*). [*içun,]*
29. abile halkına ilk armağanı
Çekildi çekmek **içun** ferş-i zibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 79*). [*içun,]*
30. Biraz nerm oldu tâ kim seng-i hâtır
Ruşab alma **içun** bir gice küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 19*). [*içun,]*
31. Vefâ-yı ‘ahd **içun** el ele urmak
Kanı va‘d iylemek şoşbet safâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 12*). [*içun,]*
32. Hazer iyle şakın şer şanma ğayra
azarsaň ardařuň düřmek **içun** çâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 93*). [*içun,]*
33. Cân atdı ulle-i Necd üzre am-nâk
İşi Leylâ **içun** âh u am idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 115*). [*içun,]*
34. Hâber vir cânun **içun** ey hâber-dâr
Anuň çün bu niyâzın iyledüm uř (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 120*). [*içun,]*
35. Anuň hiç řorma öldüm uřřasından
Our geh merşiye ol mâtem **içun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 135*). [*içun,]*
36. amâme döndi çeşmi ol am **içun**
Senün mestâne nazmuňdan gelüp cüř (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 136*). [*içun,]*
37. Yaşın tütma **içun** iydüm kebûdı
Saňa ben ‘ařıam řâdik muvâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 216*). [*içun,]*
38. Cevâb olma **içun** yazmaa nâme
Miyânından çıkardı ol miyâncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 248*). [*içun,]*
39. Varup sa‘y it vişâl-i dil-ber **içun**
Baňa al gel varup olduğı câya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 60*). [*içun,]*
40. Dür-i nâ-süfte **içun** ıldı tedbir
Revân şadan şaa sa‘y ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 74*). [*içun,]*
41. Alam geh bûşe nul **içun** gehi mey
Bu zibâ mâl-hülyâ vü üzel rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*içun,]*
42. Virüp andı didi ol arzû-mend
Hudâ **içun** ki yaratdı cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 103*). [*iun,]*
43. Niun bilmez şu‘â‘ından çerâı
Gül **iun** bülbül iylerken fiğâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 59*). [*iun,]*
44. Dile gelse n’ola râz-ı nihânum
Çekerdüm genc-i râzi hıfz **iun** renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 71*). [*iun,]*
45. Vefât-ı Leylî **iun** tütđi yaşı
Tolındı çünki hürşid-i melâhâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 190*). [*iun,]*
46. Kimi alatmaz ol resme muşibet
Siyeh-puş oldu ol da mâtem **içun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 7*). [*içun,]*
47. amâme döndi alar ol am **içun**
İrişüp ravza-i Leylî’ye cüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 8*). [*içun,]*
48. Muşabbet ehli şâdiklar hâı-çün
Seşerde gözden açan yaşlar **içun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 33*). [*içun,]*
49. Cigerde her oňulmaz bařlar **içun**
Belâya şabr iden şâbirler **içun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 34*). [*içun,]*
50. Cigerde her oňulmaz bařlar **içun**
Belâya şabr iden şâbirler **içun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 35*). [*içun,]*
51. Belâlar yıkdıı hâtırılar **içun**
Huşşâ ‘aş-ı Mecnûn hürmetiyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 36*). [*içun,]*

1. Tūrāba cūr'a-i merdān **içürdi**
O cāmuñ nūş idenler şīşesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 62*). [*içürdi, -di*]
2. Ne hâcet kâse kâse nūş ide sem
içür kâmi bu cāni cāmi deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 51*). [*içür,]*
3. İçürdün hâste mūra zehr-i mārı
Yiter mūr-ı za'ife dârb-ı yek-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 48*). [*içürdün, -dün*]

idbār: *Talihsizlik, bahtsızlık.*

1. Baña **idbār** irişdi saña iqbâl
Benüm 'ömrüm günü irdi zevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 162*). [*idbār,]*

idelden: *-den beri.*

1. Kâatında bir pula degmez dü 'âlem
Hevâ-yı yâr **idelden** varlıgum bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 25*). [*idelden,]*
2. Güneş gibi şaķın kâna girürsin
Beni leb-teşne **idelden** zülâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 55*). [*idelden,]*

iden: *...eden anlamında sıfat fiil.*

1. Odur pür-derd **iden** vaķt-i hâzâni
Ruĥ-ı bāġı nitekim zerd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 14*). [*iden,]*

ider mi: *Eder mi? Yapar mı?*

1. Kişi gendüzini bed-nâm **ider mi**
Adın rüsvây-ı hâş u 'âm **ider mi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 11*). [*ider mi,]*
2. Kişi gendüzini bed-nâm **ider mi**
Adın rüsvây-ı hâş u 'âm **ider mi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 12*). [*ider mi,]*

idi: *"i-" ek-filinin görülen geçmiş zaman çekimi.*

1. Şâm u seĥer zebânuma virdü oldı vâ firâķ
Bir nice def'a görmiş **idüm** derd-i firâķati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 5*). [*idüm, -üm*]
2. Saña ben dūr **idüm** çün ĥalkâ-i der
Senün pendün baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 66*). [*idüm, -üm*]

idicek: *Edince.*

1. Dâlâlet ehli ĥizbinden seçildi
idicek imtiyâz ile nidâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 15*). [*idicek,]*

idin: *Edinmek, yapmak.*

1. Anı menzil **idinme** kim haṭādūr
Ki ejderhā gibi cūş itse deryā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 72*). [*idinme, -me*]

idin: *Edinmek, almak, sahip olmak.*

1. Güç olur çok ağırlamak didiler
Ġamı helvā **idinmiş** miḥneti zād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 89*). [*idinmiş, -miş*]
2. Şu gibi şāfi-dil ol āteş olma
Güli gözlük **idinmiş** nergis-i pîr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 69*). [*idinmiş, -miş*]
3. Senüñ zikrünü **idinmişdür** evrād
Olup perde-nişin ü rüy-beste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 96*). [*idinmişdür, -mişdür*]
4. Kātık **idinme** kanı nāna zinhār
Yidüñ tüt mālını cümle cihānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 120*). [*idinme, -me*]
5. Kem itme bārī kadr ü hürmetini
Nedim **idindi** çün Mecnûn Selām'ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 199*). [*idindi, -di*]
6. Bir artuğ oldu tüt katuñda vahşî
Kul **idinmek** benim gibi civānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 59*). [*idinmek, -mek*]
7. Dilinde vird **idindi** iyledi āh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 38*). [*idindi, -di*]
8. Ne ğayret kayusu kıldı ne hûd şerm
Murād **idinmiş** idi vaşl-ı yārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 17*). [*idinmiş, -miş*]
9. Yanınca leşker **idinmiş** sibā'ı
Bu ol demden ki küh-ı Necd'e düşdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 64*). [*idinmiş, -miş*]
10. Maḥall **idindi** fark-ı farça danı
Şu gibi her mizāca hûş-güvār ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 104*). [*idindi, -di*]

idüpdür: *Gibi yapmak, haline getirmek.*

1. Kılur mı yār ile ol kārı zārı
Anı kim yāy idüp dūr yār derdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 141*). [*idüpdür,]*

‘ifrit-i pür-āfet: *Bela dolu şeytan.*

1. Perī kim çok seversin anı cāndan
Şaḫın ‘ifrit-i pür-āfetdür andan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 50*). [*‘ifrit-i pür-āfet, -dür*]

igne: *İğne.*

1. Yiñi tiz **igne** güyā eski beze
Karışdı ol iki ‘ummān çekişdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 38*). [*igne,]*

ihāta: *Etrafindan çevirmek, kuşatmak, içine almak. Kuşatılmak, sarılmak.*

1. Getürdi cūşa deryā-yı vuḫuşı
Vuḫuş itdiler anları **ihāta** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 95*). [*ihāta,]*

ihlāk it: *Helak etmek, yok etmek.*

1. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdu bir iki it yüzlü zebānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 16*). [ihlāk it, -e]

ihlās: Doğruluk, samimiyet.

1. Der ü divārımı pür-genc idüpdür
Hem **ihlāşı** aña sakf iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 55*). [ihlāşı, -ı]

ihlās-ı hās: Halis, saf dua.

1. Revān zemzem gibi cüş itdüm andan
O merdüm ‘arz idüp ihlās-ı hāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 49*). [ihlās-ı hās, -ı]

ihmāl: Üstüne düşeni zamânında yapmama, gereken ilgiyi göstermeme, önem vermeyip kendi hâline bırakma.

1. Hemān **ihmāle** yüz tutdı o mühmel
Didi gerçi dirüp geldüm bu hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 128*). [ihmāle, -e]

ihsân: Bağışlamak, lütuf, ihsan.

1. Çoyunu kırd ile barışdurur tiz
Mürüvvet-kāna **ihsân** menba‘ıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 111*). [ihsân,]
2. Sibā‘ u vaḥşe **ihsân** idi işi
Muṭī‘ itmişdi in‘āmı sibā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 84*). [ihsân,]
3. Maḥabbet gösterüp **ihsân** kılışdı
İledüp günde anda bir çoyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 10*). [ihsân,]
4. Ki **ihsân** ile olur iylik avı
İsā‘et idene iyleren **ihsân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 68*). [ihsân,]
5. İle in‘ām u **ihsân** itdi hayli
Zihî bezm-i mübârek ‘işret-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 20*). [ihsân,]

ihsân it-: Yardım etmek, iyilikte bulunmak, bağışlamak.

1. Añuñ-çün mâli ḥarc itdü firāvān
Faķire çok ‘aṭālar itdi ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 62*). [ihsân it-, -di]

ihsân iyle: Cömertlik etmek, ihsan etmek.

1. Anuñ hükminde oldu cümle ḥālî
Şu deñlü iyledi ihsânı vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 17*). [ihsân iyle, -di]
2. Ki ihsân ile olur iylik avı
İsā‘et idene iyleren ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 69*). [ihsân iyle, -r, -sen]

ihtilâf: Anlaşmazlık, uyuşmazlık, aykırılık.

1. Arada **ihtilâf** olmak ne müşkil
Senüñ ben mihrüñe cāndan ħarīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 26*). [*ihtilâf,]*

ihtirāk: *Tutuşma, yanma.*

1. Melâmet yağar üstine çemende
Görüp kavmi bu süz u **ihtirākı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 15*). [*ihtirākı, -ı]*
2. Ki düşdi güş idenler **ihtirāka**
Virüp göz yaşıyla rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [*ihtirāka, -a]*
3. Ki düşdi güş idenler **ihtirāka**
Virüp göz yaşı ile riğe rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 2*). [*ihtirāka, -a]*

ihtiyār: *İrade, seçim.*

1. Ki yokdur bu nikāha **ihtiyārum**
Meger oldum o dem dem-beste ħayrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 30*). [*ihtiyārum, -um]*
2. Ne iylerseñ elüñde **ihtiyāruñ**
Benüm ne rāz-dārum var ne yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 60*). [*ihtiyāruñ, -uñ]*
3. Żarüretten düzüpdür **ihtiyāri**
Ne te'siri ola bu ihtiyāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 2*). [*ihtiyāri, -ı]*

ihtiyār: *Yaşlı, pır.*

1. Żarüretten düzüpdür ihtiyāri
Ne te'siri ola bu **ihtiyāruñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 3*). [*ihtiyāruñ, -uñ]*

ihtiyāri: *İsteğe bağılı.*

1. Bilürsin kim degüldir **ihtiyāri**
Bu miñnet kim naşibümdür min'el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 88*). [*ihtiyāri,]*
2. Ne ħôş ol kim belāda ola dil-ħôş
Degül çün **ihtiyāri** kārı 'aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 45*). [*ihtiyāri,]*

ihtiyāt: *Olabilecek şeyleri hesaba katarak tedbirli ve ölçülü davranma, sakınma.*

1. Gören bu ħālî düşdi **ihtiyāta**
Nice ādem gelüp ol ictimā'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 96*). [*ihtiyāta, -a]*

ihtiyāt it-: *Tedbirli ve ölçülü davranmak, tedbirli olmak.*

1. İdüp bir yüzden ammā ihtiyātı
Yüzine bağıladı bāb-ı neşātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 11*). [*ihtiyāt it-, -üp]*

ihyā: *Diriltme, diriltirme, canlandırma.*

1. Olup envā^c-ı işretler müheyyā
Muheyyā iyledi ervāhı **ihyā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 110*). [*ihyā,*]

ihyā: İmam Gazali'nin *İhyâ u ulûmi'd-dîn* kitabı.

1. İmâm **ihyâ** kitabında demişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 1*). [*ihyâ,*]

ikāl-ı pay: Ayakkabı bağı.

1. İkāl-ı pay u 'aql u dide târik
Yol eyle ince gūya müy-ı bârik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 81*). [*ikāl-ı pay,*]

ikbâl: Baht, Talih.

1. Baña idbâr irişdi saña **ikbâl**
Benüm 'ömrüm günü irdi zevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 162*). [*ikbâl,*]

ikdām: Bir şeyi elde etmek için sebatla ve gayretle çalışma, sürekli çaba gösterme.

1. Veli olmadı **ikdāmuñ** vefāya
Taḥammülden gönül şad päre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 10*). [*ikdāmuñ, -uñ*]

ikdām it-: Bir şeyi elde etmek için gayretle çalışmak, sürekli çaba göstermek.

1. Yañılsam bu ḥaṭāya itsem ikdām
'Arab iyles beni ṭa'niyle bed-nām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 153*). [*ikdām it-, -se, -m*]

iken: -diği zaman.

1. Ki şoñında senüñ gibi ḥalefdür
Atañdan şağ **iken** kim dūr olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 15*). [*iken,*]
2. Kim andan bārī añup dökmedüñ yaş
Şağ **iken** itmedüñ ol püre yārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 19*). [*iken,*]
3. Ža'if **iken** daļi rencür düşdüm
Baña her pişede üstād idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 54*). [*iken,*]
4. Benüm cānum aña ḳurbān gerekdür
O var **iken** ḳatumda añma cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 43*). [*iken,*]
5. Meger döndi ḳuru yaprağa şimdi
İrişdi taze cismün rüh **iken** renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 127*). [*iken,*]
6. Gömüldüñ genc **iken** ṭopraga ey genc
O gencüñ kim yiri zîr-i zemindür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 128*). [*iken,*]

iken: Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

1. Ol āhū çeşm için ağlar **iken** ben
Benüm-çün gülmedün itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 131*). [iken,]
2. Tıttup dāmānumı da'vet idersin
Baña sālār **iken** 'izzet idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 136*). [iken,]
3. Olur dendān gibi ağzında zāhır
Bu resme germ **iken** bād-ı hāzāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 41*). [iken,]

iki: İki, sayı sıfatı.

1. Derd-i dil ser-māyesidür **iki** nesne 'āşıkā
Birisi anuñ belā-yı hasret ü biri firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 7*). [iki,]
2. İki zülfi anun lāmeyn-i v'el-leyl
Şehensāh-ı Kureyş-i kâbe-kavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 6*). [iki,]
3. İki serv-i semen-ber iki gülzār
Biri birine oldılar hevā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 175*). [iki,]
4. İki serv-i semen-ber **iki** gülzār
Biri birine oldılar hevā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 175*). [iki,]
5. Kaçan kim Leylî'den dūr oldı Mecnûn
iki çeşminden aqđı Nil ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 2*). [iki,]
6. Belālar başı olur üstüme bā
iki tāy olur iki noqta-i tā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 16*). [iki,]
7. Belālar başı olur üstüme bā
İki tāy olur **iki** noqta-i tā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 16*). [iki,]
8. Görüp birbirini bir dem **iki** yār
Enin ü āh ile olundu bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 55*). [iki,]
9. Çü zevk-ı vaħdete ire **iki** dōst
Bir olur ikilik gidüp reg ü pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 61*). [iki,]
10. Tavāf-ı küy-ı yāre her seħer-gāh
Varurlardı bile bir **iki** hem-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 14*). [iki,]
11. Görüp birbirini ol **iki** 'āşık
İki yār-ı muvāfık **iki** sādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 17*). [iki,]
12. Görüp birbirini ol iki 'āşık
iki yār-ı muvāfık iki sādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 18*). [iki,]
13. Görüp birbirini ol **iki** 'āşık
İki yār-ı muvāfık **iki** sādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 18*). [iki,]
14. Ara yirde raķīb itden çoğ idi
Ol **iki** 'āşıkā rahāt yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 50*). [iki,]
15. Düşüp **ikisi** de sevk ile vecde
Bu aña ol buña iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 19*). [ikisi, --si]
16. Yüregi üzre қоmış bir daħi seng
Cihānda cümle varı ol **iki** taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 11*). [iki,]
17. Gelüp varurdi her şām u seħerler
Ol **iki** bülbül-i mestün fiğāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 123*). [iki,]
18. Ara yirde oda yaqđı cihāmı
Ol **iki** sāz u yek söz u dü āheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [iki,]
19. Kimin nāy itdi 'uşşākuñ kimin çeng
Ol **iki** 'āşıkūñ nāz u niyāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 127*). [iki,]
20. Belā oldı ol **iki** mübtelāya
Bular bir yıl esir olup bu hāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 132*). [iki,]
21. Libās-ı mātemi egnine giydi
Ol **iki** fitne döndi birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 3*). [iki,]

22. Ki düşmen şaflarından boza albu
iki albu bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 25*). [iki,]
23. Ki düşmen şaflarından boza albu
iki albu bir idüp **iki** leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 25*). [iki,]
24. Yiñi tiz iğne güyâ eski beze
arışdı ol **iki** ‘ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 39*). [iki,]
25. Anı ismet ılıruz **iki** yâri
Didi Mecnûn düşüp pâyına fi'l-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 30*). [iki,]
26. Düşüp pâyına Mecnûn sürdi yüzün
iki cânibde oldı girye vü cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 73*). [iki,]
27. Bu anı ol bunı itdi der-âgüş
Buluşup **iki** müştâk **iki** asret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 75*). [iki,]
28. Bu anı ol bunı itdi der-âgüş
Buluşup **iki** müştâk **iki** asret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 75*). [iki,]
29. İki gören biri evel kişidür
Odur ‘aşık ki ger aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 16*). [iki,]
30. Kefen gibi yaşamı iyledüm çâk
iki gözden aıtıdum iki rüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 215*). [iki,]
31. Kefen gibi yaşamı iyledüm çâk
iki gözden aıtıdum **iki** rüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 215*). [iki,]
32. İkimüz de belâdan olmadu ferd
Benem ol Leyli didügi siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 50*). [ikimüz, -müz]
33. Anuñ hem-sâzi ben ol baña hem-süz
ikimüz de belâ deryâsına ğar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 53*). [ikimüz, -müz]
34. Sıışmaz bir tane ya‘nı **iki** cân
Fedâ iylemişem ben sana cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 20*). [iki,]
35. Nola öldürsenüz **iki** sefîhi
Vezîr ol mâcerâdan olup âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 14*). [iki,]
36. ılır bad-ı şâbâ Çin armağanı
iki sünbül iki nerğis iki tâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 31*). [iki,]
37. ılır bad-ı şâbâ Çin armağanı
iki sünbül **iki** nerğis **iki** tâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 31*). [iki,]
38. ılır bad-ı şâbâ Çin armağanı
iki sünbül **iki** nerğis **iki** tâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 31*). [iki,]
39. Bu bed-fikri getürmek albe aşâk
Cihân bir tekyedür **iki** apusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 151*). [iki,]
40. Pür olur ubbe-i eflâke çün düd
Bu **iki** dem ki adı rüz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 75*). [iki,]
41. Demüñ içmege **iki** teşne lebdür
İşâretdür baña kim tırdıduğuñ cây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 76*). [iki,]
42. Hemân âteş-gededür düd-ı bî-mây
Nice demdür bu **iki** mûş-ı küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 79*). [iki,]
43. Er ölse oturırdı **iki** yıl zen
Bir evde oturırdı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 96*). [iki,]
44. Nevâzişler ılurdu tâze tâze
Biri biriyle ol **iki** arîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 17*). [iki,]
45. Ki bu sünnet apuñdan oldı evvel
O gün kim gördüñ **iki** naş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 47*). [iki,]
46. Bir adımda iderdi **iki** secde
iki secde iderse n’ola sâcid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 60*). [iki,]
47. Bir adımda iderdi iki secde
iki secde iderse n’ola sâcid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 61*). [iki,]

48. Şu olup iyledi didāra secde
Düşücek sāye gibi ol **iki** nūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 91*). [iki,]
49. İki yār u iki müştāk u mehcūr
Cihāna tōldı efgānun ħurūşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 92*). [iki,]
50. İki yār u **iki** müştāk u mehcūr
Cihāna tōldı efgānun ħurūşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 92*). [iki,]
51. Yakīn gelmezdi giñ yirde kalurdı
Yarım gün yatdılar ol **iki** bī-hüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 101*). [iki,]
52. Yol üzre birbirine qarşu medhüş
Silüp Zeyd **iki** gül yüzden türābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 103*). [iki,]
53. İki ter gül bitürdi şanki bir şāĥ
Elif gibi iki tōgru vefā-dār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [iki,]
54. İki ter gül bitürdi şanki bir şāĥ
Elif gibi **iki** tōgru vefā-dār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 141*). [iki,]
55. Tolaşdı birbirine lām-elif-vār
iki rişte şanasın oldu bir tāb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 143*). [iki,]
56. Ya **iki** şehd eriyüp oldu bir āb
Bular bir cān idi evvel **iki** cism (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 144*). [iki,]
57. Ya **iki** şehd eriyüp oldu bir āb
Bular bir cān idi evvel **iki** cism (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 145*). [iki,]
58. Birikdi cān u ten ħaldı **iki** ism
Ķucuşup mest ü ħayrān Leylī Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [iki,]
59. Bu resme ħaldılar bir gice bir gün
iki sāye gibi çün ol iki nūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [iki,]
60. Bu resme ħaldılar bir gice bir gün
İki sāye gibi çün ol **iki** nūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [iki,]
61. Şan **iki** naş-ı şüretdür muĶābil
Gönül tābe gibi tāb üzre pür-cüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 152*). [iki,]
62. Zebān kīse dehānı gibi ħāmüş
Birbirine qarşu **iki** gülşen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 155*). [iki,]
63. Devā bulurlar idi ol **iki** merd
Sikender çeşme-i ħayvānı n'itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 52*). [iki,]
64. Cihān ħāĶına ħācet-gāĥ oldı
İlāhī ol **iki** pāk ü **iki** nūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [iki,]
65. Cihān ħāĶına ħācet-gāĥ oldı
İlāhī ol **iki** pāk ü **iki** nūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [iki,]
66. Gül-i cennet gibi maĥbūb u zibā
O ferş üstinde var **iki** ferişte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 43*). [iki,]
67. Nişār iyler ol **iki** serv-i nāze
Çü Zeyd anlarda bu ĥoş zevĶı gördi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 58*). [iki,]

iki 'ālem: *Dünya ve ahiret.*

1. Çün ölem yine anuñ mürdesi Ķıl
İki 'ālemde 'aşĶ olsun baña dīn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 35*). [iki 'ālem, -de]
2. Baña besdür iki 'ālemde yārūm
İre çün cevheriye dürr-i şehvār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 198*). [iki 'ālem, -de]

iki ay: *İki ay.*

1. atımda bu s3z3n3n olurdu mab3l
iki ay sayd-ı d3mumdur hem3n bu (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 41, Mısra 53*). [*iki ay,]*

iki c3nib: *iki taraf, iki yan.*

1. Olup birbirine k3vfv3n3n muv3f3k
iki c3nibden olca maabbet (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 73, Mısra 17*). [*iki c3nib, -den]*

iki g3z: *iki g3z.*

1. 3p3p iki g3zinden itdi 3z3d
Yil3p 3h3lar ardınca Őit3b3n (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 41, Mısra 72*). [*iki g3z, -i, -nden]*

iki 3c: *Birkaç.*

1. Ne k3r3dur anu3n bu kethud3y3
Varı 3c iki anat biri kuyru (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 39, Mısra 147*). [*iki 3c,]*

iki y3zlv3: *iki y3zlv3. II Riyakar.*

1. ılınc gibi hem **iki y3zlv3** g3rdi
Odi g3n3li3nde bir p3re esildi (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 50, Mısra 110*). [*iki y3zlv3,*
2. Mur3di olmasa Perverdig3r'3n
Cih3n kim **iki y3zlv3** bir varadur (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 74, Mısra 5*). [*iki y3zlv3,]*

iki y3zlv3 ol: *iki y3zlv3 olmak, riyakarlık.*

1. İki y3zlv3 ılı olur af3da
Ol 3dem-z3deden it yeg durur o (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 54, Mısra 110*). [*iki y3zlv3 ol, -ur]*

ikilik gid3p bir ol-: *ikiliin ortadan kalkıp tek v3cut, tek ruh olmak.*

1. 3 zev-ı vadete ire iki d3st
Bir olur ikilik gid3p reg 3n3 p3st (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 14, Mısra 62*). [*ikilik gid3p bir ol-,]*

ikim3z: *ikimiz, iki kişi.*

1. Beni de başu3nı da oda yadu3n
Yanaruz **ikim3z** de n3r içinde (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 26, Mısra 43*). [*ikim3z,]*
2. Nitekim t3ze g3l Şamak t3r3ba
ikim3z de egerçi 3dem3-z3d (*Leyl3 v3 Mecn3n, Mesnevi 33, Mısra 93*). [*ikim3z,]*

ikisi: *Her ikisi de.*

1. O yāre bende bendi yāre māni‘
İkisi birbirinden būya k̄āni‘ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 6). [ikisi,]
2. İkisi de leṭāfetden sirişte
Teni her birinûn ser-tā-ḳadem nūr (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 44). [ikisi,]

İklīm: Ülke, memleket, yer.

1. Hicāz **İklīm**in ũrkütüdi ṭaraḳı
Uyardı düşmeni şavt u şadāsı (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 6). [İklīm, -in]
2. İlümden ğurbet **İklīm**ine göçdüm
Esen ḳal sen ki ben gitdüm uzaġa (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 22). [İklīm, -ine]
3. Ḳara giydi ḳamusı māteminden
Ol **İklīm**uñ ḳamu ‘āmu vü ḥāşı (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 189). [İklīm, -uñ, -, -]

İklīm-i ‘aşk: Aşk ülkesi.

1. Dönüp aḥvālin itdi ‘arz u tekrİR
Ki ey İklīm-i ‘aşkuñ pādişāhı (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 89). [İklīm-i ‘aşk, -uñ]

İklīm-i behcet: Güzellik ülkesi.

1. Dür-i şehvār-ı dürc-i şulb-ı ādem
ŞehİR-i şehR-i ḥüsn **İklīm-i behcet** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 5). [İklīm-i behcet,]

İklīm-i miḥnet: Dert diyarı, sıkıntının memleketi.

1. Ki ey şehR-i belā **İklīm-i miḥnet**
Hemİşe bu cihān bir ḥāle ḳalmaz (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 128). [İklīm-i miḥnet,]

İkrār: Gizlemeyip açıklama, söz verme, kabul etme.

1. Getürdi ṭutup **İkrār**ı miyāne
Peder āḥir boyun ṭutup rızāya (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 120). [İkrār, -ı]

İkrāra gel: Dil ile söylemek, bildirmek, öyle olduğunu kabul ve tasdik etmek.

1. Hemān ol ḳuruyası da ḳurudı
O küstāḥ ol zemān İkrāra geldi (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 83). [İkrāra gel, -di]

İksİR: İlaç, madde, sihirli karışım.

1. Güneş gibi münevver oldu ‘ālem
Anuñ **İksİR**i virdi ḥāke levni (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 71). [İksİR, -i]

iksîr-i şubh-ı kîmyâger: *Kimyacı sabahın iksiri.*

1. Dehân-ı leyle mühr-i hâtem urdı
Zihî **iksîr-i şubh-ı kîmyâger** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 109*). [*iksîr-i şubh-ı kîmyâger,]*

iktidâ: *Uyma, tabi olma.*

1. Nebîler **iktidâ** itsün imâm ol
İdüp ervâh-ı qudsilerle ünsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 14*). [*iktidâ,]*

il: *Halk, ahâli, başkaları, herkes.*

1. Diyâr-ı Küfe'den tâ hadd-i Bağdâd
İl oqudı düğüne itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 98*). [*il,]*
2. Okuyup **il** ü şehri şöhrêt itdi
‘Arab seyyidlerini da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 99*). [*il,]*
3. Bu kışşa düşdi **iller** dillerine
Perîşân oldu A‘râb illerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 29*). [*iller, -ler]*
4. Peder-i Mecnûn bu müşkil hâle nâ-gâh
İşidüp **il** dilinden oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 4*). [*il,]*
5. Şafâ-yı sa‘ya maḥmil bağladı **il**
Peder-i Mecnûn müzeyyen kıldı maḥmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 28*). [*il,]*
6. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl andan kim selâmet olmak ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 117*). [*il,]*
7. Olurlar güş idenler mest ü medhüş
İle şordı anuñ hûyın hışâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 21*). [*ile, -e]*
8. Cihân ḥalvet ḳalup **il** girdi dâra
Beyâbânda yürür âvâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 2*). [*il,]*
9. Ğam irdi yile virdi irmedüñ sen
Çü **ilden** göz çıka derd-i ‘amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 63*). [*ilden, -den]*
10. Gezüp cerr iderem **ilden** buña zâd
Gezüp bu hîle ile cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 26*). [*ilden, -den]*
11. Esîr ü müstemendem ol degüldür
Hem **ilden** hâşıl olan ğalle vü mâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 37*). [*ilden, -den]*
12. Ḳarı **illerden** aḳçe pul dilerdi
Ṭaḳup boynına urġan gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 48*). [*illerden, -ler, -den]*
13. Dilinde mest bülbül gibi efgân
Şorup **ilden** bilürdi ḥâl-i yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 65*). [*ilden, -den]*
14. İşidür oldı **illerden** sözüñi
Geçerken ḥoş-göñül säyeñde cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 54*). [*illerden, -ler, -den]*
15. Ki incinmeyesin **ilden** hemişe
Aru kim götürür şoḳmaġa neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 96*). [*ilden, -den]*
16. O düşmez sen düşersin aña nâ-gâh
İli incitmeġi idinme pişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 95*). [*ilî, -i]*
17. Ben itdüm anı kim güldi saña **il**
Yimezdüñ büstânım hışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [*il,]*
18. Bu aña müşfik ol buña mülâ‘im
İl anuñ ṭañlar idi bu ḥisâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 75*). [*il,]*

19. omadı dstlık sevgüsine yir
l gendüm-nm vu cev-frs (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 33*). [*il, -*]
20. Beni n **l** gibi görmedi Leyli
Egerçi Őret bu iş cefdur (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 40*). [*il,]*
21. Bulunmaz ol gönül **lde** tütündür
Gönül bir hnedr b-bb u revzen (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 52*). [*ilde, -de]*
22. le env- nimet virdi hyl
Semv mide gibi taam (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 4*). [*ile, -e]*
23. le inm u ihsn itdi hyl
Zih bezm-i mbrek ŞÖret-i cn (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 20*). [*ile, -e]*
24. ılup Şive tegfl itdi Leyli
le inm iderken bal u yan (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 31*). [*ile, -e]*
25. Nice bir olasin **lden** remde
Nice bir seyr idersin kh u yazı (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 58*). [*ilden, -den]*
26. Sen demsin maamun anda anı
Nice bir **lden** olursin nühüfte (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 69*). [*ilden, -den]*
27. Nice gl-reng olursun hr içinde
Nice vaŐi gibi **lden** aarsın (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 73*). [*ilden, -den]*
28. Bins Őalnun vrne ola
l içmişler yaup ol günde brn (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 72, Mısra 5*). [*il,]*
29. Sipas it Hmd bu del nzma
o mecnnlar yisn **l** guŐŐasn (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 76, Mısra 95*). [*il,]*
30. Sibun dehşetinden Őuyamad **l**
Yatur ol fri olmuş yok hevesler (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 176*). [*il,]*
31. Taıldlar sibalar Őuydular **l**
O yirde hzr olan gördü an (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 186*). [*il,]*

l: lke, memleket, yer.

1. Düşmen olup **lden** beni ŐarŐ itdi yabne
Aqlamaa da omadı gülmek degül ancak (*Leyl vu Mecnn, Gazel 7, Mısra 6*). [*ilden, -den]*
2. ŐArabda bir ulu var id meŐhr
Ben Őmir **li** anula mamr (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 7, Mısra 4*). [*ili, -i]*
3. aan kim Őmrinin on oldı sli
Hkyet oldı **llerde** cemli (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 7, Mısra 92*). [*illerde, -ler, -de]*
4. Bu iŐŐa düşdi iller dillerine
Perişan oldu Arb **lleri**ne (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 8, Mısra 30*). [*illerine, -ler, -i, -n, -e]*
5. O pr gh olıcak bu hberden
Şurup **le** hber Şordu püserden (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 12, Mısra 12*). [*ile, -e]*
6. Nice dil yadı oda tb- tium
Nice **l** yıdı seyl-i b- tium (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*il,]*
7. Nice dil yadı oda tb- tium
Nice **l** yıdı seyl-i b- tium (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*il,]*
8. Naşihat bu ki Arb içre meŐhr
Ben mir **li** hsniyle mamr (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 178*). [*ili, -i]*
9. Ölüm mamr u Őmirdr hznem
Adum meŐhr anlur mihr  kinem (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [*ilm, -m]*
10. Ölüm mamr u Őmirdr hznem
Adum meŐhr anlur mihr  kinem (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [*ilm, -m]*
11. amu **llerde** man oldı adum
Őikr itdi beni sevd-y Leyli (*Leyl vu Mecnn, Mesnevi 20, Mısra 28*). [*illerde, -ler, -de]*

12. İlüñ hâcet-gehîdür âsîtanî
Cihân terkin başına tâc idinmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 20*). [*ilüñ, -üñ*]
13. Cemâli **ilde** meşhûr oldı haylî
İrişdi serv-i bâlâsı kemâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 12*). [*ilde, -de*]
14. Kemâl ü hâl ile maqbûl-i âdem
‘Azîz oldığı-çün **ilde** selâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 19*). [*ilde, -de*]
15. Çerâğuñ başı hûş olmaz yil ile
Seferden çün **iline** râcî‘ oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 27*). [*iline, -i, -n, -e*]
16. Serine düşmeninüñ muşt olayın
Şikâr idi benim bu **ilde** kaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 47*). [*ilde, -de*]
17. Uyup hem Nevfel’e gitdi **iline**
Varup devlet hümâsî sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 156*). [*iline, -i, -n, -e*]
18. Feraḥ güyende efgân epsem oldı
İlînde lâle-veş la’lîn piyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 13*). [*ilinde, -i, -n, -de*]
19. Nice menzilleri bir demde kesdi
Sürüp Leylî **iline** nâgehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 19*). [*iline, -i, -(n)e*]
20. Anuñ-çün iyledüm şulḥ ile hîle
Gelüp çün şaḡ esen gördüm **ilümi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [*ilümi, -üm, -i*]
21. Hemîşe **ilde** rüsvây ola nânum
Elüm tüt kaldum üftâde ayaḡda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 114*). [*ilde, -de*]
22. Nazar-gâha çıḡup baḡdılar **ile**
Beyâbân gördiler pür tiḡ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 14*). [*ile, -e*]
23. Dönüp **iline** gitmek oldı cehdi
Tırup bî-çâre Mecnûn ḡasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 164*). [*iline, -i, -n, -e*]
24. Vefâsuz Nevfel’e hicv ırlar idi
Ne yil kaldı ne yir ne **il** vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [*il,]*
25. O göz çıḡsun ki **ilden** sürmelüdür
Şalarken pâyî reşke sîm-i nâbî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 38*). [*ilden, -den*]
26. Ol **ilden** ḡalle dirdi bu bahâne
Uyup Mecnûn yiler boynında urḡan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 42*). [*ilden, -den*]
27. Şanasın mest arşlân gezdürürdi
Gezer ‘avret **ilüñ** dervâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 51*). [*ilüñ, -üñ*]
28. Ki gün göstermez oldun **ile** şehre
Bu encüm kim atılıp od şaçarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 44*). [*ile, --e*]
29. İlümden ḡurbet iḡlimine göçdüüm
Esen ḡal sen ki ben gitdüüm uzaḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 22*). [*ilümden, -üm, -den*]
30. Didüm anuñ ḡatında evvel âḡir
Ki ol **ilden** çıḡup âvâre olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 125*). [*ilden, -den*]
31. Tıyuldu **ilde** ḡâl-i derd-nâki
‘İrâḡ’a irişüp şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 16*). [*ilde, -de*]
32. Ne yir iḡer ne ḡöd uyur şeb ü rüz
Ne **ile** seyr ider ne şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 125*). [*ile, --e*]
33. Delürdi öldürüñ şâh u vezîri
Ol **il** kim ḡâkimi dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 11*). [*il,]*
34. Ki A‘râb **ili** yandı ḡâne ḡâne
Büt-i Yûsuf-cemâlüñ ḡüsnî ḡanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 32*). [*ili, -i*]

il: *İlmek, düḡüm.*

1. Hem **ildi** dikdi hem yudı arıtdı
Naşîḡat itdi kim ey nür-i dîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 56*). [*ildi, -di*]

il ıssı: Memleketin sahibi II elin sahibi.

1. Cefâsı çok vefâ vü şefkati az
İl ıssına şikâyet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 11*). [*il ıssı, -na*]

il katı: İnsanların huzurunda, nezdinde.

1. Ki degmen il katında bir şamana
Şavurduñ yile virdüñ hırmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 32*). [*il katı, -nda*]

il ucu: Bey, Uç beyi.

1. İrişdi çün kazâ-yı âsmâni
İl ucına iricek ilçi şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 21*). [*il ucu, -na*]

il yüzi: Ele karşı, insanlara karşı.

1. Gözi ağlar il yüzine şuyı çıkmaz
Şu resme iyledi pinhân özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 72*). [*il yüzi, -ne*]

ilâ: (Harf-i cer) -e, -a, -e doğru, -e kadar.

1. İlâ ey der-mend-i lâ'ubâli
İrüşdüñ kadre añla kâdr-i hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 1*). [*ilâ,*]

‘ilâc: Derman, ilaç, çare.

1. O derd-i dil ki aldı ben ğarîbi
‘ilâcından uşandırdı t̄abîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 24*). [*‘ilâcından, -ı, -(n)dan*]
2. ‘ilâca çünki himmet iylediler
Üşüp evvel naşîhat iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 173*). [*‘ilâca, -a*]
3. ‘ilâca sa’y idüp anuñla bile
Ki çäre ideler bî-çâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 20*). [*‘ilâca, -a*]
4. ‘ilâcıçün belâ çekdi yitesi
Ne hâcet-gah kodi ne bu mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 16*). [*‘ilâcıçün, -(ıy)çün*]
5. N’ider reng ü ‘ilâcı ol ki güldür
Nice hem-serle ol serv-i revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [*‘ilâcı, -ı*]

‘ilâc it: Deva bulmak, şifa bulmak.

1. ‘ilâc itdi şifâ virdi devâsı
Kaçan perhîzi bîmârüñ bozuldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 46*). [*‘ilâc it, -dı*]
2. Gider evvel ‘ilâc it cinnetini
Taleb kıl soñra vuşlat cennetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 147*). [*‘ilâc it-,*]

‘ilac iyle: *Deva olmak.*

1. ‘ilac iylerdi her rişine anuñ
Peder-i Mecnûn sevindi bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 38*). [*‘ilac iyle, -r, -di*]

‘ilac ol-: *Derde devâ olmak.*

1. Di ne gülzâre varam ya ne bâğa
‘ilac olmağa ‘ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 44*). [*‘ilac ol-, -ma, -ga*]
2. Qodılar ‘amirîler taht u tâcı
O yola kim olur Mecnûn ‘ilacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 172*). [*‘ilac ol-, -ur*]
3. ‘Abeş isrâf destin urma pende
‘ilac olmaz devâsuz derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 34*). [*‘ilac ol-, -maz*]
4. ‘ilac olmaz velî zaḥm-ı lisâna
Ṭapuñ gerçi belâ ehline serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 56*). [*‘ilac ol, -maz*]

ilâhî: *Allah'ım, Ey Allah.*

1. İlâhî başladum nâmuñla nâme
İrişdür hayr ile anı tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 5*). [*ilâhî,]*
2. İlâhî kârdan kad pervâz
Cihân-dâr u cihân-perver cihân-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 7*). [*ilâhî,]*
3. İlâhî kâzi-i enva‘-ı hâcât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 1*). [*ilâhî,]*
4. Senüñ birdir ḳatuñda nüş ile zehr
Ṭapuñ ol resme müstağnî **ilâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 35*). [*ilâhî,]*
5. Ḳapuñda bir gedâ vü pâdişâhî
ilâhî müflis ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 37*). [*ilâhî,]*
6. Mürîd iyle yoluñda mârid itme
Budur senden ümidüm yâ **ilâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 47*). [*ilâhî,]*
7. Hemân bârid demür döğmek mişâli
ilâhî ḳaḳlığun Ḳaḳḳ'ı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 25*). [*ilâhî,]*
8. Hemân bârid demür döğmek mişâli
ilâhî ḳaḳlığun Ḳaḳḳ'ı **ilâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 25*). [*ilâhî,]*
9. Bulam her cür‘ada biñ biñ fütûḫı
ilâhî baña bu devletlü rüzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 71*). [*ilâhî,]*
10. Cihân ḳaḳına ḳâcet-gâh oldı
ilâhî ol iki pâk ü iki nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [*ilâhî,]*
11. İlâhî raḳmete garḳ olsun ol merd
İdüp dâ‘im ziyâret ol mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 2*). [*ilâhî,]*
12. Bu yolda yoḳ saña ṭa‘n u melâmet
ilâhî cümle ‘âşıklar ḳaḳı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 31*). [*ilâhî,]*
13. Muḫibler şeyḫi Semnün ḳürmetiyçün
Ḳabîbüñ Muştafâ ḳaḳı **ilâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 39*). [*ilâhî,]*
14. Cemr-i enbiyâ ḳaḳı **ilâhî**
Bize ol ‘aşḳuñı iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 40*). [*ilâhî,]*

‘ilâm it: *Bildirmek, anlatmak.*

1. Güle bülbül gamın i'lam idesin
Ki ey maḥbes-i ḥabs-ı kām-ı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 68*). [*i'lam it, -e, -sin*]
2. Sebeb olma ṭayanmağa ayağı
Gücüm yitdükce itdüm ḥalı i'lam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 83*). [*i'lam it, -dü, -m*]

ilçi: *Belli bir hususu konuşmak üzere bir taraf adına diğerk tarafa gönderilen kimse, aracı.*

1. İrişdi çün każā-yı āsmānī
İl ucına iricek **ilçi** şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 21*). [*ilçi,]*
2. İre hem sākī rūḥına sevābı
İrişdürdi çün **ilçi** bu peyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 31*). [*ilçi,]*
3. Alup virmekde başı bī-diriguz
Dönüp bu tiz ḥaberle **ilçi** çün tır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [*ilçi,]*
4. İriüp Nevfel öninde itdi takrîr
İdüp Nevfel gażab **ilçi** söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 43*). [*ilçi,]*

ilden ile: *Elden ele, o yerden o yere.*

1. Cemāli şöhreti āvāzelendi
Bu ḥôş bû yayılaldan **ilden ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 43*). [*ilden ile,]*

ile: *"Tarafından, vasıtasıyla" anlamında edat.*

1. Dehānı seglerün mühr **ile** beste
Dehān-ı segde ol kıl gibi ḥāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 40*). [*ile,]*

ile: *"sebebiyle, sayesinde, etkisiyle" anlamında bağlama edatı.*

1. Mülk-i cihāna iyleyeler pādişā beni
Ey Ḥamdī zülf-i yār **ile** kıışşam dırāzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 13*). [*ile,]*
2. Al iden anı zulm **ile** itdüğü kan mıdur
Oldum ḥayāl-i ḥüsnüne müstağrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*ile,]*
3. Ki ḥarc-ı naqd **ile** ḥall olunur ʿağd
Vefā vü mihr **ile** mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 36*). [*ile,]*
4. Cefā vü ḡadr **ile** ṭa'n ola baña
Hemān budur bu işde fikr-i kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 10*). [*ile,]*
5. Ne aşşı iyleye feryād-ı çübān
Ola çün seyl **ile** vîrāne bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 67*). [*ile,]*
6. Kemāl u fażl u ʿirfān mecma'ıdur
Bu deñlü fażl **ile** sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 113*). [*ile,]*
7. Girem ol āb-ı rüy **ile** türāba
Vücüdüm çün ola āb **ile** pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 15*). [*ile,]*
8. Ki iḥsān **ile** olur iylik avı
İsā'et idene iyleren iḥsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 68*). [*ile,]*
9. Döner za'f **ile** ʿurcün-ı kadīme
Zebān-ı ḥāl **ile** bu remzi kâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 24*). [*ile,]*
10. Nazar kıl luṭfuñ **ile** bu ḥarāba
Ḳuluñam ʿāciz itme ben ḡaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 76*). [*ile,]*

11. Anuñ-çün beñzedi nesrine verdüm
Egerçi ‘aşk **ile** ol oldı meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 93*). [ile,]
12. Şafâ vü mihr **ile** mührin götürdi
Oğıdı açup ol mektüb-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 168*). [ile,]
13. Zihî ‘arş-ı mu‘allâ ferş-i menküş
İder ‘arş-ı şebât **ile** mu‘ayyen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 9*). [ile,]
14. Kara yazı **ile** ol bânü-yı hayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 60*). [ile,]
15. Olur cânuma kuvvet cismüme zâd
Tenüm perhiz **ile** efsürde oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 53*). [ile,]
16. Beli za‘f **ile** egri çoğru tedbîr
Delîl ü reh-nümâ çün Hızır-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 28*). [ile,]
17. Dür-i nâ-süfte için kıldı tedbîr
Revân tağdan tağa sa‘y **ile** çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [ile,]
18. Hevâ-yı yâr **ile** pür-cüş geldi
Didi ne nev-behâr irdi bu bāga (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 142*). [ile,]
19. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Tolupdur ‘aşk **ile** bu çeşm ü güşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [ile,]
20. Yolarken hasret-i yâr **ile** müyü
‘Arabda âdet idi bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 94*). [ile,]
21. Semen şahrâsına dürr şaçdı haylî
Ki teskîn itdi odin dem‘a **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [ile,]
22. Devâ kıl luţf **ile** bu derd-i dāga
Müyesser iyle yâ Rab vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 34*). [ile,]
23. Mükedder gönlini luţf **ile** şâf it
Var ol âhü-yı müşkini şikâr it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 32*). [ile,]
24. Raķīb-i dīve tā kim ola hā‘il
Şarâb-ı büse **ile** kıldı bî-hüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 137*). [ile,]
25. Hevâ-yı ‘aşkuñ **ile** virdi cânı
Bu gün kim öldi hâk oldı niķâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 102*). [ile,]
26. Şafâ-yı vaşluñ **ile** dirgüresin
Mezârında yanan şem‘-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 110*). [ile,]
27. Tehî desti durur bir māl-dāruñ
Nice gül kim bitürür luţf **ile** hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [ile,]
28. Yanar qahr **ile** olup hâr u hâşâk
Miyân-ı bahr-ı ğamdur bu cezîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 176*). [ile,]
29. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki hüküm ü hikmet **ile** gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [ile,]

ile: *İle, "ve bağlacı bağlamında."*

1. Hûş öğretti cihâna ‘aşk-bâzı
‘Irâķ **ile** Hicâz’a bu terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 129*). [ile,]
2. Ki tā cem‘ iyleye şem‘ **ile** bādı
Degül aña ki biñ yilse yil **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 24*). [ile,]
3. Qo bu cân **ile** bu miskin şikârı
Bunuñ boynına hançer ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [ile,]
4. Nişâr iylerdi dinâr **ile** dirhem
O her dinârı dāğ-ı ğam şayardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 140*). [ile,]
5. Cemâlûñ hürmenine hüşe-çindür
Gül **ile** lâlâne sünbül küllâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 121*). [ile,]

6. Teninde her kılı bir h̄āra dönmiş
Ser **ile** sine pür-sevdā vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 59*). [ile,]
7. Nitekim penbe-i huşk **ile** âteş
Yakup tevbe hicâbın çâk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 12*). [ile,]
8. Yalan **ile** yılında cem' ider genc
Ṭama' da mūra beñzer mār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 60*). [ile,]
9. Siba'dan yırtıcı h̄ūyın giderdi
Ḳatında şir **ile** āhū barışdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 37*). [ile,]
10. Güzel âdem gibi nāzûk ṭarab-nāk
Ḳara gözler **ile** kıyma bakışlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 61*). [ile,]
11. Şanasın ay **ile** ülker konuşdı
Göyüñdi aña özüm çünki gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 82*). [ile,]
12. Hemān zıkr olunur cevr **ile** cem'i
Ṭama' anı ki 'abdu'd-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 128*). [ile,]
13. Od **ile** penbenüñ olmaz başı h̄oş
Beni ço vahşiyem sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 80*). [ile,]
14. Benüm 'üryān ne gūr u ne kefen var
Muşāhib olamaz mest **ile** huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 97*). [ile,]
15. Şaķınmışlar veziri **ile** sultān
Sefih itmiş re'āyā 'aqlun ol nūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 6*). [ile,]
16. Didi Leylā'ya istignā yüzünden
Ferāğum var benüm ay **ile** güñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 47*). [ile,]
17. Diyār-ı 'āşıķa peygām-ı yārı
Gül **ile** bülbül arasında bî-ķayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 193*). [ile,]
18. Gül **ile** yāsemīni hem-lihāf it
Ġalaṭ didüm o resme 'aşķ-ı şāfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 36*). [ile,]
19. Aña āb **ile** âteş içre menzil
Bu hāletde olup āvāre gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 74*). [ile,]
20. Cefā yağı **ile** şem' oldı yandı
Eger cem' iyleseñ cevr **ile** balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 133*). [ile,]

ile: "Vasıta, araç" anlamlarını katan bağlama edatı.

1. Olup tahşil-i vaşla i'tikādı
İrişdi almağa mihr **ile** māhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 73*). [ile,]
2. Gözinden yaşını şabr **ile** sildi
Uçarken ķondı ammā per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 112*). [ile,]

ile: İle edatı, "vesilesiyle" anlamı katmıştır.

1. 'Aceb mi ma'reke olursa bāzār
Bu harf **ile** harifi itdi te'dīb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 177*). [ile,]

ile: "-DAn ötürü, -DAn dolayı" anlamlarında edat.

1. Dilerseñ oķla isterseñ yayuñ yaş
Ḳaṭā **ile** eger çekdümse tiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 69*). [ile,]
2. Nice bir hicr **ile** pejmürde yatam
Dü 'ālem baña sensüz derd-i serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 106*). [ile,]

3. İderken guşşa **ile** zinde-gānī
Ecel nā-geh hüçüm itdi keminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 34*). [ile,]
4. Yakañ tâ kırtula devrân elinden
Hevâ-yı ‘aşk **ile** olan revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 95*). [ile,]

ile: "ile" edatı.

1. Bu mıdur atduğun ħimmet kemendi
Bu resme mi olur ā‘dā **ile** ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 17*). [ile,]
2. Anuñ-çün güş-māl itmek revâdur
Barışmaz tevbe **ile** ‘aşk-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 11*). [ile,]
3. Koyun sürisi kırd **ile** karışdı
Pelengün pençesinden düzdi şefkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 38*). [ile,]

ile: "... olarak, ... şeklinde" anlamında durum zarfı.

1. Dilüñe dâğ olısar aħir-i kār
Eger cevr **ile** cem‘ itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 125*). [ile,]

ile: "Birlikte, beraber" anlamlarına gelen edat.

1. Nifāk hançerini mekr ü ħile zehri **ile**
Vişāl kat‘ı için nice bir şuvara rakīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 9*). [ile,]
2. Gelürdi bād-ı şabā **ile** merħabâ-yı ümīd
Firāk zehri beni pāre pāre iyleyiser (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 4*). [ile,]
3. Nevā vü ni‘met olur mı ‘aceb bu ħāle yiter
Rakīb ħavfı **ile** zā‘il itmezem ğamumı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 3*). [ile,]
4. Çü ‘ömrümün güneşi vaqt **ile** zevāle yiter
Ĥavāle iylesün baña tıĝı düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [ile,]
5. Ola mı müyesser aña ey dōst
Düşmenlerüm **ile** dōst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 9*). [ile,]
6. Yıkma cefā **ile** başuñ için şehā beni
Yağmacı gözlerün ne ‘aceb bī-amān imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [ile,]
7. Geçürmez sa‘y **ile** hergiz nişān-ı mā-‘arafnādan
Mukahħal olmayan gözler ‘ināyet tütüyāsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 6*). [ile,]
8. Muķarrerdür ki olmazlar münevver nūr-ı Mevlā‘dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihāna nūr-ı Ĥaķķ **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [ile,]
9. Keşer sözüñ **ile** buldı lezzet
Cennet yüziñ **ile** oldı ħurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 27*). [ile,]
10. Keşer sözüñ **ile** buldı lezzet
Cennet yüziñ **ile** oldı ħurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 28*). [ile,]
11. İlāhī başladum nāmuñla nāme
İrişdür ħayr **ile** anı tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 6*). [ile,]
12. Zihī kıdret urup bünyād-ı hestī
Dü ħarf **ile** kıılır ābād-ı hestī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 12*). [ile,]
13. O feyz **ile** çün aķdı ‘ayn a‘yān
Vücūda geldi baħr-ı ‘ālem-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [ile,]
14. Göĝi kılduñ müzeyyen encüm **ile**
Yiri itdüñ müşerref merdüm **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 25*). [ile,]

15. Göğî kılduñ müzeyyen encüm **ile**
Yiri itdüñ müşerref merdüm **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 26*). [ile,]
16. O hüsne mazhar itdüñ kâ'inâti
Cemâl **ile** pür itdüñ şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 56*). [ile,]
17. Dehân-ı gönceyi hûş-büy idersin
Güli luţf **ile** tâze rüy idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 60*). [ile,]
18. Eger açmasa tevfiķuñ cemâli
Açılmaz sa'ý **ile** 'aķluñ 'ıķâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 84*). [ile,]
19. Đalâlet ehli hizbinden seçildi
İdicek imtiyâz **ile** nidâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 15*). [ile,]
20. Ne bilem kıandan olam gedâyı
O dem ki itdüñ elest **ile** hıţâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [ile,]
21. Kıabül it sehv **ile** olan sücudüm
Olup bu murğ-ı câna saça dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 30*). [ile,]
22. Senüñ birdir kıatuñda nüş **ile** zehr
Ŧapuñ ol resme müstağni ilâhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 34*). [ile,]
23. Belâ vü ders **ile** bî-çâreliķdur
Vücüdum zâhirâ bir kıatre mâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 40*). [ile,]
24. Nigâr u naķş **ile** şan hâne-i Çin
Muraşşâ' la'l-i aķmerden licâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 54*). [ile,]
25. Belî 'aşķ **ile** pürdür cümle eşyâ
Ħaķıķat 'aşķıdur maķbül-i Mevlâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 11*). [ile,]
26. Dilerseñ olasın 'aşķ **ile** şeydâ
Oķı efsâne-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 19*). [ile,]
27. Şadefler iyleyüp nisân **ile** pür
Deñizler Ħarc iderdi bulmağa dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 15*). [ile,]
28. Şadef gerçi olur nisân **ile** pür
Velî Taķdir ider her kıatreyi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 35*). [ile,]
29. Gül-âb **ile** yuyup dürr-i şemini
Ħarîre şardılar çün mişķ-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 49*). [ile,]
30. Nazar itdükce mihr **ile** o bedre
Gedâya zer virürdi bedre bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 59*). [ile,]
31. Kıoyup mihr **ile** mâhı dâye mehde
Şunup şevķ **ile** şîrîn şîri şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 66*). [ile,]
32. Meger 'aşķ **ile** gelmişti ezelden
Anuñ-çün Ħazı var idi güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 73*). [ile,]
33. Hemîşe ağlamağ **ile** geçerdi
Güzel görse gülüp gözün açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 75*). [ile,]
34. Şafâ vü şevķ **ile** endâmı Ŧoldı
MuĦabbet şan mücessem âdem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 87*). [ile,]
35. Zer ayağ **ile** sîmîn-sâķ sâķi
Virür râh **ile** rûĦa 'ömr-i bâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 111*). [ile,]
36. Zer ayağ **ile** sîmîn-sâķ sâķi
Virür râh **ile** rûĦa 'ömr-i bâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 112*). [ile,]
37. Şu resme germ idi ol meclis-i Ħaş
Şarâb **ile** kebâb olmişdı rakķâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 122*). [ile,]
38. Açup Kıays'a Ħam u sevdâ kıapusın
Ħomadı ders **ile** fetvâ kıayusın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 170*). [ile,]
39. Bulardan Ħayrı ders ü ilme meşğül
Bularun dilleri şevķ **ile** meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 190*). [ile,]
40. Oķurlar Ħayrılar 'ilm-i edebden
Bularuñ dersi şevķ **ile** şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 192*). [ile,]

41. Bularuñ hâli taldı kıyl u kâle
Sünü sığmadı cehd **ile** çuvâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 32*). [ile,]
42. Şivân itdi biraz çırpındı haylî
İdüp ol taşta **ile** ‘azm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 54*). [ile,]
43. atında oturup hışm **ile** mâder
Yüzinden ağu şaçdı sözden âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 55*). [ile,]
44. Ciger-güşem kanı ‘âr **ile** ğayret
Saña lâyıķ degüldür bu fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 59*). [ile,]
45. Setîre ğoncesin bî-perde olma
Hevâ-yı nefis **ile** perverde olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 62*). [ile,]
46. Güneşsin yirde gögde yılduzuñ var
Niçün hâkiler **ile** olasın yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 70*). [ile,]
47. Bizi rüsvây-i hâş u ‘âm idersin
‘Arab ta‘nı **ile** bed-nâm idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 76*). [ile,]
48. Baña hiç ‘aşķ **ile** töhmet dinür mi
Dağı ben bilmezem ‘aşķı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [ile,]
49. Resm **ile** tecâhül itdi Leylî
O miskîn anaya virdi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 7*). [ile,]
50. Bu hâle lalenüñ göyüñdi özi
Tolup nergislerüñ yaş **ile** gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 24*). [ile,]
51. Giceler şubh olunca zâr u ğam-ğin
İderdi câmesin eşķ **ile** nem-ğin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 26*). [ile,]
52. Bu hâl **ile** o bânü-yı hışârî
Geçerdi habs **ile** leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 37*). [ile,]
53. Bu hâl **ile** o bânü-yı hışârî
Geçerdi habs **ile** leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 38*). [ile,]
54. Hilâl ebrûlarüñsuz ey dil-ârâ
Dü hançerdür dilüme zâ **ile** râ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 28*). [ile,]
55. Eger şâd **ile** dâd ola dü bādâm
Gözünñsüz harf-i ğamdur ey dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 31*). [ile,]
56. Firâķ-ı řâķ-ı ebrüñ **ile** her ğün
Dilüme dâğ olupdur noķta-i nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 35*). [ile,]
57. Dü ğamze oldılar remz **ile** ğammâz
Raķıbe ğâ‘ib ammâ şüret-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 41*). [ile,]
58. Tırup nâz **ile** ol serv-i mükerrem
Ki dervîşe tařadduķ ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 53*). [ile,]
59. Görüp birbirini bir dem iki yâr
Enin ü âh **ile** olundu bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 56*). [ile,]
60. Bu hâl **ile** geçerdi rüzğârî
Firâķ-ı Leylî‘de leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 77*). [ile,]
61. Didi pîr atañam ben ğaste vü zâr
Senüñ ğavğân **ile** rüsvây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 52*). [ile,]
62. Peder bu hâlet **ile** görüp anı
Gözinden yaş yerine dökdi kanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 57*). [ile,]
63. Meded olursa saña mîm **ile** dâl
Demünñde cümle ğayre olasın dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 27*). [ile,]
64. Beni ķo âh u zâr **ile** öleyin
Belâ-yı derd-i yâr **ile** öleyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 37*). [ile,]
65. Beni ķo âh u zâr **ile** öleyin
Belâ-yı derd-i yâr **ile** öleyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 38*). [ile,]
66. Gidüp benlik bir oldum yâr **ile** bil
Ķo ķâlî kim şığışmaz araya ķil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 63*). [ile,]

67. Belānuñ bendesi ‘aşkuñ esîri
Ġam **ile** ġuşşa şehrinüñ şehîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 6*). [ile,]
68. Uşûla đarb ururdı dest-ber-dest
Nevâ iylerdi ‘uşşâk **ile** ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 28*). [ile,]
69. Țurup pür-şevk Mecnûn-ı seher-ġîz
O birkaç yâr **ile** çün âteş-i tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 8*). [ile,]
70. Düşüp ikisi de şevk **ile** vecde
Bu aña ol buña iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 19*). [ile,]
71. Țutulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend **ile** pend **ile** havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [ile,]
72. Țutulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend **ile** pend **ile** havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [ile,]
73. Peder miskîn ki baġrı ġûna döndi
Ġâm-ı Mecnûn **ile** mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [ile,]
74. Pür oldı eşk **ile** çeşmi kıyusu
Kıyasa şıġmayub Kıys’uñ kıyusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [ile,]
75. Güzel ġılmân u ter-duġter cevârî
Ziyâda ay **ile** aġterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [ile,]
76. Muġabbet mestidir dîvâne şanma
Bu sũ’-i zann **ile** andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112*). [ile,]
77. Nola biñ cân **ile** sevsem seni ben
Ki dört göz **ile** baġarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [ile,]
78. Țutulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend **ile** pend **ile** havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [ile,]
79. Țutulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend **ile** pend **ile** havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [ile,]
80. Peder miskîn ki baġrı ġûna döndi
Ġâm-ı Mecnûn **ile** mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [ile,]
81. Pür oldı eşk **ile** çeşmi kıyusu
Kıyasa şıġmayub Kıys’uñ kıyusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [ile,]
82. Güzel ġılmân u ter-duġter cevârî
Ziyâda ay **ile** aġterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [ile,]
83. Ķabâ vü pîrehenden baġlamaz raġt
Gezerdi derd **ile** şahrâ gehî küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 13*). [ile,]
84. Giriftâr idemez bend **ile** zencîr
Delürdelden beni ol yâr-ı dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 34*). [ile,]
85. Ķuma sîm ü zeri Ķum gibi şaçdı
Țutup hem luġf **ile** ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 47*). [ile,]
86. Beni kıandur o nürün eşmesinden
Nitekim iyledün ‘aşk **ile** ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 31*). [ile,]
87. İder âb-ı vuzû‘ **ile** zirâ‘at
Du‘âya el götürse ol şeh-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 30*). [ile,]
88. Yaġînüm bu dürür mevte yaġînem
Bu derd **ile** ölicecek pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 79*). [ile,]
89. Döne döne ġikâyet itdi anı
Didi yüz şuyı **ile** andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 115*). [ile,]
90. Ķamu aġlaşdılar pîr **ile** bile
Velî Mecnûn pür-sevdâ vü pür-renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 62*). [ile,]
91. Yapışdum uş rızâ Ķulbına nâ-çâr
Eger tedbîr **ile** olaydı kıarum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 17*). [ile,]
92. Rücüm-ı kıahr **ile** şeytân atarsın
Çü ta‘nuñ taşı kıallâşa toġundı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 22*). [ile,]

93. Düzüp devlet cebinde kor muhakkağ
Eger şabr idesin şabr **ile** bi-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 75*). [ile,]
94. İder şabri **ile** helvâ koruğu
İşi rây **ile** kıl kim merd-i bi-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 81*). [ile,]
95. Tolaşmasa eger rây **ile** ilgü
Cihânda bir vefâsuzdur murâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 84*). [ile,]
96. Gider elden ya başuñ ya külâhuñ
Süvâr ol raşş-ı râyâ devlet **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 97*). [ile,]
97. Ki tâ Rüstem olasin kuvvet **ile**
Refîk it dôstdan bir nice hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 98*). [ile,]
98. Beni ol hûn **ile** gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir belâ-keş bâr-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 20*). [ile,]
99. Düşüp şabr **ile** câmî derd-i sahta
Bir iki gün şikence çekdi hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 40*). [ile,]
100. Tolup ehl-i temâşâ dâmen-i kûh
Kaçan Leylâ'yı medh **ile** bezardi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 53*). [ile,]
101. Şikârın na'l **ile** tağlardı zülfi
Cihânî muhtakâ şayd itdi kaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 26*). [ile,]
102. Gül **ile** çün şeker oldı mükerrer
Nice dil-ğasteler cân u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 34*). [ile,]
103. Hezârân nâz **ile** perverde iken
Dili pür-hûn idi Mecnûn'ı içün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 48*). [ile,]
104. Belâdan gözine mülk-i cihân teng
Yüzinde la'l **ile** lû'lü-yi ziver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 63*). [ile,]
105. Oğurdu aña eş'âr **ile** peygâm
Melâhatde ki Leylî kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 102*). [ile,]
106. Getüren şuyı od **ile** giderdi
Bu resme arada odlu haberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 120*). [ile,]
107. Nevâ vü berk **ile** şürîde destân
Civân itdi cihânî sebz-i nev-ğîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 8*). [ile,]
108. Oğur tesbîh âvâzın idüp tîz
Hevâda tâc u tavğ **ile** hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 41*). [ile,]
109. Muhtavvağ şüfîler gibi kebüter
Bu efsur tavğ **ile** baykuşa hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 53*). [ile,]
110. Per-i zâğ oldı gūyâ dümm-i şehbâz
Hem isfidâc **ile** ol gayret-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 67*). [ile,]
111. İde sünbüller **ile** riş-ğandi
Ğalağ didüm degüldi bu murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 88*). [ile,]
112. Şanasın haste bülbüldür kafes teng
Geçerdi şür **ile** ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 183*). [ile,]
113. Qabile çok bahâdır qavm ulu boy
Cemâl ü mâl **ile** meşhūr-ı 'âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 17*). [ile,]
114. Kemâl ü hâl **ile** maqbül-i âdem
'Azîz oldığı-çün ilde selâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 18*). [ile,]
115. Ki tâ cem' iyleye şem' **ile** bâdı
Degül aña ki biñ yilse yil **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [ile,]
116. Çerâğüñ başı hōs olmaz yil **ile**
Seferden çün iline râcî' oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 26*). [ile,]
117. Ki sa'y **ile** kuculmaz mihr **ile** mâh
Anı da kıldı mecnûn 'aşk-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 30*). [ile,]
118. Ki harc-ı nağd **ile** hâll olunur 'ağd
Vefâ vü mihr **ile** mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 37*). [ile,]

119. Gümüş küh üzre altundan kemer-vār
Kaṭār **ile** katır üstür güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 47*). [ile,]
120. Diyüp lebbeyk hâci gibi Hac'da
O vecd **ile** ser-âgâz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 21*). [ile,]
121. Vücüdü mülkiñi virâne kıldı
Geçer eş'âr **ile** leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 25*). [ile,]
122. Geçer bu hâl **ile** leyl ü nehârı
Müsâfirler gelürler bu diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 36*). [ile,]
123. Şunalar destine pür-bâde câmı
İder biñ cehd **ile** bir câma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 41*). [ile,]
124. Ri'âyet iyledi oldukça tākāt
Kelâm-ı nerm **ile** germ itdi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 53*). [ile,]
125. Qarîn oldı nitelim mağz **ile** pōst
Oğurdu yār olup ol hem-zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 64*). [ile,]
126. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ **ile** güli kim vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 89*). [ile,]
127. Şevâbuñ saña yapmaz bu hārâbı
Beni terk it ço eski pişem **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 117*). [ile,]
128. Yaşum geçsün quru endişem **ile**
Görüp Nevfel qatı bî-çäre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 118*). [ile,]
129. Demürden qapu açmak benden olsun
Hemîşe hem-dem ol 'aқıller **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 143*). [ile,]
130. Enis olma perîşân diller **ile**
Şadef olursa yaz yağmurına yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 144*). [ile,]
131. Vefâ-yı va'de-i ma'hûde qaldı
Taḥammül bendi **ile** pâyı beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 153*). [ile,]
132. Yüzi şuyı **ile** oldı nişeste
Taḥammülden kemer düzdi biline (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 154*). [ile,]
133. Qızardı 'ayş **ile** perverde verdi
Çü rāḫat buldı giymekden yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 2*). [ile,]
134. Velî 'āşıklara küh-i girāndur
Anı yüz nāz **ile** beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 19*). [ile,]
135. Dilinden zevq-ı ma'nâ gūş iderdi
Bu hâl **ile** geçürüp rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 25*). [ile,]
136. Meğer bir gün ki Mecnûn **ile** Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 1*). [ile,]
137. Revân oldı yaşı te'sir idüp derd
Gezüp raqş **ile** Mecnûn lâ'ubālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 161*). [ile,]
138. Şer ü şür **ile** tünd tiz çün şir
Hürüş ü çüş **ile** çün pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 164*). [ile,]
139. Şer ü şür **ile** tünd tiz çün şir
Hürüş ü çüş **ile** çün pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 165*). [ile,]
140. Şavaşa anuñ **ile** bile bindi
Uçar kuşa binüp yil gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 16*). [ile,]
141. Degül quru gülîçe qurş-ı mehdür
Seg almaz ürmek **ile** qurs-ı mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 37*). [ile,]
142. Qılır mı yār **ile** ol kârî zârî
Anı kim yây idüp dür yār derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [ile,]
143. İçürmeñ bārî zehr-âlûde nūşı
Hōş itmezsis çün ol nūş **ile** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [ile,]
144. Ne hâcet dokesiz niş **ile** qanı
Miyāncı çünki işlâḫ itdi hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 30*). [ile,]
145. Yüzüñ ağı itdi ceng **ile** sipāhuñ
'Adûlar üstine ya'ni iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 8*). [ile,]

146. Anuñ-çün iyledüm şulh **ile** hile
Gelüp çün şağ esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 44*). [ile,]
147. Olara ‘afvı **ile** minnet itdi
Buyurdi kim getürün şanı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 70*). [ile,]
148. Anı zulm **ile** alman ben bilürsin
Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 132*). [ile,]
149. Dönüp iline gitmek oldı cehdi
Tırup bî-çäre Mecnûn hasret **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 165*). [ile,]
150. Tahayyür ‘âleminde rıkkat **ile**
Gönül tahtı gibi bahtı yıkıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 166*). [ile,]
151. Cihâz u hürmet **ile** dürr-i nâ-süft
Gümüş gövdelü altun başlu duhter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 202*). [ile,]
152. Hazer iyle du‘â-yı nîm-şebden
Tıtan her dâmeni kahr **ile** çün hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 27*). [ile,]
153. Binâ bünyâdı olmaz nitekim bād
Cihâna hükm iden dād **ile** itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 33*). [ile,]
154. Gelüp dād **ile** hoş ad **ile** gitdi
Geçer kışşa olur çün ‘ömr zâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 34*). [ile,]
155. Gelüp dād **ile** hoş ad **ile** gitdi
Geçer kışşa olur çün ‘ömr zâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 34*). [ile,]
156. Tıtulmuş pâyî muhkem bend ü bağa
Bıcağ almış ele hırş **ile** şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 17*). [ile,]
157. Olupdur ‘ilm ü hilm **ile** mükerrerem
Nice gönülün çeker cân incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 28*). [ile,]
158. Gezerdi âh **ile** deşt ü beyābān
Silāh u âleti bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 74*). [ile,]
159. Amān virdi qodı elden şikārı
Didi rāy **ile** kırtarduñ bu cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 37*). [ile,]
160. Öperdi çeşm-i mestin ‘āşıkāne
Hem arkasın kaşurdi şefkat **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 49*). [ile,]
161. Dir idi aña rıfğ u rıkkat **ile**
Ki ey bencileyin āvāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [ile,]
162. Ne hāşıl seng dīvār olsa pülād
İde çün seyl ekini seng **ile** pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 69*). [ile,]
163. Gice çün perr-i zāğ **ile** bürüندی (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 1*). [ile,]
164. Cihān şan qara ağ **ile** bürüندی
Felek yılduzları döndi çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 2*). [ile,]
165. Gezüp cerr iderem ilden buña zād
Gezüp bu hile **ile** cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 27*). [ile,]
166. Dilenüp cem‘ iderüz kıt-ı yevmi
Ne hāşıl olsa bu yār **ile** bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 29*). [ile,]
167. Çün irdi dōst qapusına āhır
Revān zencir ü bend **ile** çü Ceyhūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 59*). [ile,]
168. Semā‘ u vecd **ile** ‘azm itdi Necd’e
İşidüp anı göre vardı her h‘ış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 114*). [ile,]
169. O genci hıfz iderdi gayretinden
Kemāl-i ‘aql **ile** ol sîm-endām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 55*). [ile,]
170. Qatār **ile** deve çulları dibā
Çekildi tāzî vü buhtî tonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 80*). [ile,]
171. Şafā tıldı yemin **ile** şimāle
Oturup Leylî atasıyla sādāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 132*). [ile,]
172. Hūrōsun beyza **ile** ne işi var
Baña qardaş odur kim ola hāl-dāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 190*). [ile,]

173. O pîl öñince yürürdü piyâde
O şâhî at u fil ü zîynet **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [ile,]
174. İletdi ‘alî kaçra ‘izzet **ile**
Aña teslîm idüp her mülk ü mâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 14*). [ile,]
175. Getüre armağân kuhl-i ğubârî
Çıķup ħar-gâhdan âh **ile** her gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 61*). [ile,]
176. Niçün sen iyledüñ ğayr **ile** bâzâr
Taraĥĥum gösterüp bidâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 28*). [ile,]
177. Ki gelmez göñlüñe yâr-ı ķadîm
Yiñi yâr **ile** çün olduñ hem-âĝüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 39*). [ile,]
178. Emek baña yimek aña bitidi
Vişâle yoĝ imiş sa’y **ile** çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 69*). [ile,]
179. Geçer ħabs **ile** her dem rûzgârûm
Ħavâle başuma ğavĝâ-yı mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 62*). [ile,]
180. Ğamuñdan aĝlaram olur behâne
Bu deñlü miĥnet **ile** ey cefâ-ķiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 77*). [ile,]
181. Urursın sen de baña ta‘n **ile** niş
Söyündürmezse raĥmuñ derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 78*). [ile,]
182. Ser-i kūh üzre ‘üryân çün ser-i kūh
Yatur vaĥşiler **ile** yâr u me’nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 29*). [ile,]
183. ‘Aceb midür muţî‘ itse sibâ‘î
Süpürdürdi sibâ‘a buyruĝ **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 33*). [ile,]
184. Dilese yollarını ķuyruĝ **ile**
Çü yâre it raķibi mâni ‘oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 34*). [ile,]
185. O da vaĥş **ile** tıtdı dâmen-i kūh
Ser-i kūhuñ anuñ çün tâci oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 38*). [ile,]
186. Şukûfe naķşı zeyn-i kehkeşândur
Pür olmuş jâle **ile** cevfi-lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 61*). [ile,]
187. Şarâb-ı nâb **ile** ğüyâ piyâle
Olur ser-keşlige çün serv mâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 62*). [ile,]
188. Belâdan kūh olup üstüme düşmeñ
Ğam **ile** şâd-mânem ben hemişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 81*). [ile,]
189. Olur zindân aña eţrâf-ı ğülşen
Çü rüy-ı yâr **ile** olmaya dil ĥôş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 85*). [ile,]
190. İder ol tâli‘-i şüm **ile** cengi
Bu aĥvâl **ile** ol ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 60*). [ile,]
191. İder ol tâli‘-i şüm **ile** cengi
Bu aĥvâl **ile** ol ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [ile,]
192. Anuñla hem nihâni şoĥbet itdi
Gehî nâz **ile** ‘arz itdi ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 73*). [ile,]
193. Niyâz **ile** geh itdi i‘tizârın
Bu şoĥbet germ iken ol demde nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 74*). [ile,]
194. Şoķarken öldürürler anı ekşer
Bu resme pend idüp luţf **ile** evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 99*). [ile,]
195. Dilin delmiş cefâlar nâya dönmiş
Yaturken za‘f **ile** ol pir-i puĥte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 23*). [ile,]
196. Yirine derd ü ĝam tölmiş gidüp hüş
Varup yanına yap yap riķkat **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 61*). [ile,]
197. Başın yüzün şıĝadı şefķat **ile**
Aķıtdı hem ciger ķanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 62*). [ile,]
198. Geçer sana ĝam **ile** mâh u sâli
Bu deñlü kim belâlarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 92*). [ile,]

199. Yavuz ad **ile** geçse tadı yokdur
Zemân-ı ‘ömr egerçi yıl gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 116*). [ile,]
200. Hevâ **ile** geçerse yok hevesdür
Bu gün ‘ömrün ki dihkânî ‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 120*). [ile,]
201. Girem ol âb-ı rüy **ile** tûrâba
Vücûdum çün ola âb **ile** pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 14*). [ile,]
202. Dir idi hem döğüp seng **ile** sîne
Ki ey şefkatlu ata kânde gitdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [ile,]
203. Meh **ile** mâhî **ile** tûtdı küştî
Şâdef puştına urup mâhî muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 98*). [ile,]
204. Meh **ile** mâhî **ile** tûtdı küştî
Şâdef puştına urup mâhî muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 98*). [ile,]
205. Yağa kendüyi de bu cevre añsuz
Varup segbân-ı şâh **ile** bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 9*). [ile,]
206. Şihâb **ile** atarlar dârb-zenler
Atıldukça rücûm-ı tîz ü hâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 10*). [ile,]
207. Döner zâ’f **ile** ‘urcûn-ı kâdîme
Zebân-ı hâl **ile** bu remzi kâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 25*). [ile,]
208. Şeh-i ‘âlî-cenâb **ile** cenâ’ib
Şehûn bezmîne Zühre mu’rib olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 28*). [ile,]
209. ‘Uṭârid ehl-i defter kâtib olmış
Büker zerrîn-ter çarḥ **ile** Hürşîd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 31*). [ile,]
210. Niyâz **ile** du‘âya itdi ‘azmi
Cemâl-i Zühreye yüz tûtdı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 38*). [ile,]
211. Sa’adet bâbî kûflına anahtar
Baña iyle vefâ **ile** nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 57*). [ile,]
212. Düş **ile** hayâl **ile** olur şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 94*). [ile,]
213. Elif ṭoğru boyı egri kaşı nûn
Ki ya’nî naqşum **ile** ‘ayn-ı cânem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 59*). [ile,]
214. Ben oldum mübtelâ-yı hâbs-ı perde
O fâriğ pâsbân **ile** ‘asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 99*). [ile,]
215. Kemâl-i ‘aql **ile** ‘irfân viren ol
Şeker ezmiş bu resme sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 176*). [ile,]
216. Tenüm bî-cüftdür çün dürr-i nâsüft
Egerçi gayr **ile** cüft oldı ismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 199*). [ile,]
217. Kılur ferşi nebât **ile** müzeyyen
Koyar ol kudret ü ‘ilm issi Bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 10*). [ile,]
218. Seni benden daḥi kimse ayırmaz
Olup ma‘şûk u ‘âşîk ‘aşk **ile** bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 53*). [ile,]
219. Yudı göz yaşı **ile** câmesini
İderdi nâme gibi ‘ömrini ṭayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 58*). [ile,]
220. Ṭuz etmek yimez oldum ben daḥi uş
Anuñ-çün vaḥş **ile** dâ’im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 61*). [ile,]
221. Ṭaradı ördi geh müşk **ile** müyîn
Kuru kânunâ döndürmiş gam-ı yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 46*). [ile,]
222. Kimüñ zikrin ider ola güher-rîz
Didi mihr **ile** mühr açup ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [ile,]
223. Ki mihr **ile** nazâr idem ol aya
Baña da’vet idicek anı hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 62*). [ile,]
224. Gül-i gülzâr **ile** ṭolsa kenârûñ
Eritdi ‘aşk odı kıldı seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 152*). [ile,]
225. Zebân-ı luṭf **ile** virdi selâmı
Selâmı hõş gelüp Mecnûn’a gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 36*). [ile,]

226. Ğaribem luţfuñ **ile** aşinā kıl
Neşidüñden baña luţf iyle bahşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 56*). [ile,]
227. Ğidâ h'ân-ı tenümden yidüm evvel
Aña kuvvet olur nân **ile** helvâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 119*). [ile,]
228. Kemâl-i 'ilm ü Ğilm **ile** sûtüde
Sözi zibâ idi çün sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 8*). [ile,]
229. Dimiş biz de içelüm şudan ey şâh
İçelüm yüz şuyı **ile** bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 17*). [ile,]
230. Müdebbirler maĞâmın tuta aĞmak
Ğanı Mecnûn gibi 'aşĞ **ile** fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 29*). [ile,]
231. Ney-i dil-süza beñzer ateş-âvâz
Dür-i fazl **ile** dürc-i sinesi pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 5*). [ile,]
232. Güli Ğâr **ile** itdi 'emmi bâzâr
Çü çeng-i zâĞa düşdi dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 60*). [ile,]
233. Ol anı rıfĞ **ile** iylerdi te'dib
Didi Zeyd'e ki germ olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 132*). [ile,]
234. ÇıĞam merdâne bu evden ne mirdâr
Cihân kim mâr **ile** çâhî töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 155*). [ile,]
235. Revânın revĞ-ı raĞmet iylesün şâd
Çü Ğaldı Ğasret **ile** Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 3*). [ile,]
236. Nigârından yavuz gözler gibi dür
Zemâni derd ü şabr **ile** geçerdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 5*). [ile,]
237. Varurdi sırr **ile** tıymazdı aĞyar
Niyâz **ile** varup ol dil-nüvâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 14*). [ile,]
238. Varurdi sırr **ile** tıymazdı aĞyar
Niyâz **ile** varup ol dil-nüvâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 15*). [ile,]
239. Zer ü dürr **ile** zeyn itdi müretteb
'Arûs-ı 'âlem-i Ğüsni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [ile,]
240. Hem aĞlayup yanışdı şem'a **ile**
Düzüp pervâne gibi tâb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [ile,]
241. İderdi bülbül **ile** bezm-i tenhâ
O gün her-Ğâh içinde ya'ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 128*). [ile,]
242. Gönül miĞmânını Ğôş görđi Ğaylî
Müşerref itdi anı vuşlat **ile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 131*). [ile,]
243. Müzeyyen kıldı nâzük Ğil'at **ile**
Ridâ vü tavrĞ oldı zülf ü sâ'id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 132*). [ile,]
244. Yiñi sevdâ **ile** ser-geşte gitdi
Semâ' u raĞs **ile** çün çerĞ-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 4*). [ile,]
245. Yiñi sevdâ **ile** ser-geşte gitdi
Semâ' u raĞs **ile** çün çerĞ-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 5*). [ile,]
246. Yazardı Zeyd anı tırup Ğafâda
Ne dürr kim bu iderdi nazm **ile** Ğayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [ile,]
247. Ğara taşlar **ile** döĞdi serini
Ğurı şanduk gibi göĞsin döĞerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 130*). [ile,]
248. Ki hem üftâde hem pür-tâb çün berĞ
Yatup bu Ğâl **ile** bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 43*). [ile,]
249. Baña bu derd **ile** ölmek muĞaldür
ÇıĞ ey cân tırma cânânsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 56*). [ile,]
250. FiĞân u nâle **ile** iyledi geşt
Gezer eĞĞân **ile** ol yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 66*). [ile,]
251. FiĞân u nâle **ile** iyledi geşt
Gezer eĞĞân **ile** ol yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 67*). [ile,]

252. Dönüp rakş **ile** Necd'e gitdi ser-mest
Giderken âh idüp göğsin çokurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 156*). [ile,]
253. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
Virüp göz yaşı **ile** rige rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 3*). [ile,]
254. Cigerden zâr zâr ağlardı tekrâr
Gezüp ol derd **ile** cânın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 13*). [ile,]
255. Vuhüş **ile** gehî âvâre oldı
Düşüp bir nice gün bu resme hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 16*). [ile,]
256. Ki iyler vaşl-ı yâr **ile** beşâret
Mezâr-ı yâre cân atdı piyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 14*). [ile,]
257. Diyüp ey döst virdi cân-ı pâkin
O da göçdi belâ **ile** cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 39*). [ile,]
258. Şafâ-yı bâtın **ile** âşikâr ol
Yüceldüğünce meylüñ zire olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 106*). [ile,]
259. Kızıl çor olup ol zer çola gürüñ
Eger kim zulm **ile** yağ idesin cem' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 129*). [ile,]
260. O yağ **ile** yanasın nitekim şem'
Şu kim cânı şafâ yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 130*). [ile,]
261. Cefâ yağı **ile** şem' oldı yandı
Eger cem' iyleseñ cevr **ile** balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 132*). [ile,]
262. Cemâli nûr u ferr **ile** mükemmel
Gül ü reyhân elinde tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 56*). [ile,]
263. Hikâyet kıldı halka ol haber-dâr
Ki dünyâda olan 'aşk **ile** nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 83*). [ile,]
264. Olur şâyeste şast-ı şehriyâra
Bu 'aşk **ile** şahîh olur şakâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 99*). [ile,]

ile bakmağa yüz olmamak: *İnsanlara bakacak yüzü olmamak, utanç içinde olmak.*

1. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Çanı 'ırz u çanı çayret çanı 'âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [ile bakmağa yüz olmamak,]

ilen-: *Beddua etmek, küfretmek, kötü söylemek.*

1. İlenür saña ögürî ögürî
İñende bî-günâha urma bendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 28*). [ilenür, -ür]
2. Du'â itdi aña gendüye **ilendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 52*). [ilendi, -di]

ilet: *Götürmek, ulaştırmak.*

1. İletdi 'alî kaçra 'izzet ile
Aña teslim idüp her mülk ü mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 14*). [ilet, -di]
2. Ayağın tozına **iletse** bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 136*). [iletse, -se]
3. Mağabbet gösterüp ihsân kılışdı
İledüp günde anda bir koyumı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 11*). [iledüp, -üp]
4. İlet luğ it o 'aşk âvâresine
Didi bunı vü itdi 'azm-ı hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 154*). [ilet,]
5. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuhfe
İledüp 'aşık u ma'şûka nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 105*). [iledüp, -üp]

6. Ne tuysun nâliş ünin şağ olan dil
iletse Zeyd eger peygām u nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 95*). [*iletse, -se*]
7. Şāyed ki kūyuña **iledeydi** şabā beni
Ger hāk-i pāyuña çarırsam ğubār olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 2*). [*iledeydi, -e, -(y)di*]
8. İletdiler atası hānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 112*). [*ilettiler, -di, -ler*]
9. İletdi hāne-kāh-ı şeyhe ser-mest
Didi cān-ı peder yüz sür bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 82*). [*ilettdi, -di*]
10. Yatur Mecnûn düşüp bir yana ‘uryān
Yine anı **ilettdi** hānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 37*). [*ilettdi, -di*]
11. İletdi kalb-i segden şadr-ı şāha
Civāna i’tizār idüp didi şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 50*). [*ilettdi, -di*]
12. Şafādan dōst destine urup dest
ilettdi hayme-i hāsa hem anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 109*). [*ilettdi, -di*]

ilgü: Engel, mania.

1. Tolaşmasa eger rāy ile **ilgü**
Cihānda bir vefāsuzdur murāduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 84*). [*ilgü,]*
2. Fiğān tōldı kamu **ilgü** içinde
Düşürmiş nālesinden şūra şiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 72*). [*ilgü,]*

ilhāh: Israr etme.

1. Daħi hācet degül **ilhāh** u ibrām
Cemālūñ hürrem olsun ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 84*). [*ilhāh,]*

ilhām it: Kalbe sezgisel olarak ulaşmak, içine doğmak.

1. Dile ilhām ider bī-ħarf u āvāz
Çeküp levħ-ı ezelde kıl-k-i taħdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 4*). [*ilhām it, -er*]

ilk: Öncelikle, ilkin, ilk olarak.

1. Kabīle halkına **ilk** armağānı
Çekildi çekmek için ferş-i zibā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 78*). [*ilk,]*

illā: ... den başka, meğer; ille, mutlaka.

1. Yile virse qarārın bād-ı endüh
Muħırr olmazdı aña **illā** ol kūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 24*). [*illa,]*
2. Bu sırrı bilmez **illā** ‘ālimü’l-ğayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 14*). [*illā,]*
3. Kimisi diş biler yiye o şehdi
Atası **illā** gāyet hışmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 53*). [*illā,]*
4. Aña göstermez **illā** rüy-ı serdi
Serāy-ı Leylî bir şeb ol ‘asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 18*). [*illā,]*

5. Yir idi **illā** Mecnûn ğıdasını
Çoyup kendü başındağı belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 2*). [*illā,]*
6. Anı vaşf itmez **illā** ‘ālimü’l-ğayb
O ħūruñ her biri bir nūra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 20*). [*illā,]*

illā ki: *Kesinkes.*

1. Hem ehl-i ħaşmet idi hem ħired-mend
Yoğ idi eksügi **illā ki** ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 12*). [*illā ki,]*

ille: *... den başka, meğer; ille, mutlaka.*

1. Atası Leylî ‘yi kırtardı gitdi
Selāmet ħaldı Mecnûn **ille** maħrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 41*). [*ille,]*
2. Çaşā’id nazm iderdi nitekim dūr
Adı Zeyd **ille** çāpük ‘Amr’e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 7*). [*ille,]*
3. Degüldür **ille** envā‘-ı libāsum
Nider āyîne elvān-ı libāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 174*). [*ille,]*

ilm: *ilim, bilgi.*

1. Bulardan ğayrı ders ü **ilme** meşğül
Bularun dilleri şevk ile meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 189*). [*ilme, -e]*

‘ilm: *Bilim, bilgi, marifet.*

1. Zihî sultān ki ‘ālem aña fermān
Nihān **‘ilmi** ħatında ğünden izħār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 3*). [*‘ilmi, -i]*
2. Çalış **‘ilm** ü kemāle bu kemāli
Düşer mi şānuña ‘aşq-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 15*). [*‘ilm,]*
3. Olupdur **‘ilm** ü ħilm ile mükerrrem
Nice gönñlüñ çeker cān incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 28*). [*‘ilm,]*
4. Kılur ferşi nebāt ile müzeyyen
Çoyar ol ħudret ü **‘ilm** issi Bārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [*‘ilm,]*
5. Biri ebvāb taqdirüñ kitābı
Nice ‘ālim olan **‘ilm** ü ħesāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 9*). [*‘ilm,]*

‘ilm: *Bilgi, ilim; okumakla veya görmek ve dinlemekle veya ihsan-ı Hak’la elde edilen bilgi.*

1. Yüzi şuyı daħı ħalmadı anuñ
Eger **‘ilm** ise olmışdur izāfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 79*). [*‘ilm,]*

‘ilm ü kitābet: *Okuyup yazma, ilim öğrenme.*

1. Ki taħşil iyleye **‘ilm ü kitābet**
Hecā vü ħarf u tevdî ü kıra’at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 125*). [*‘ilm ü kitābet,]*

‘ilm-i edeb: Terbiye ilmi.

1. Oğurlar ğayrılar ‘ilm-i edebden
Bularuñ dersi şevk ile şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 191*). [*‘ilm-i edeb, -den*]

ilt: Götürmek, yerine ulaştırmak, eriştirmek.

1. Beyâbâni baña menzil hûş itdi
Ocağun yağmağa **iltüp** bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 41*). [*iltüp, -üp*]
2. Ne yirde olsa **iltürdi** tamâmî
Binüp bir gün sürüp bir bād-pâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 12*). [*iltürdi, -ür, -di*]
3. Alup anı çü helvâ vü kaṭā’if
Huzûr-ı Leylî’ye **iltürdi** tuhfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 103*). [*iltürdi, -ür, -di*]
4. Libâsın anuñ iylerdi edebden
Hemân **iltüp** götürmek oldı kârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 191*). [*iltüp, -üp*]

iltifât: Teveccüh, ilgi.

1. Selâmetlik yüzi şuyını saçdı
Kesüp cân u cihandan **iltifâtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 21*). [*iltifâtı, -ı*]

‘imâd: Direk, sütun.

1. Hārâb-ı bâbı bî-dād iyleyen ol
‘**imâdın** ol sārâyun penç idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 53*). [*‘imâdın, -ın*]

imâm: İmam, önder.

1. Aña bindi çü kevneynüñ **imâmı**
Yidi meydânını çarhuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 56*). [*imâmı, -ı*]
2. Muḥabbet burcınun bedr-i tamâmî
Gürüh-ı mezheb-i ‘aşqun **imâmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 2*). [*imâmı, -ı*]
3. Olurdi cümle şâ’irler **imâmı**
Şikâyet iyleme Ḥamdî cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 28*). [*imâmı, -ı*]

imâm: İmam, önder kişi. II Hz. Muhammed(sav) kastedilmiştir.

1. Nebiler iktidâ itsün **imâm** ol
İdüp ervâḥ-ı qudsilerle ünsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 14*). [*imâm,]*

imâm: İmam Gazali.

1. İmâm ihyâ kitâbında dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 1*). [*imâm,]*

‘imāme: Sarık.

1. ‘Arab tavrı şarındı ter **‘imāme**
Hemişe Nevfel’e hem-şoĥbet oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 160*). [*‘imāme,]*
2. ‘İmāme eğri rāy egri ğazab-nāk
Dili süsen gibi şemşire dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 8*). [*‘imāme,]*
3. Ter ince pîrehen tâze **‘imāme**
Hem itdi aña pîrâne naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 80*). [*‘imāme,]*
4. Didi giysün bunı ol serv-i zîbâ
Semenden göñlek aĥ gülden **‘imāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 43*). [*‘imāme,]*

‘imāme: Başlık, başa sarılan sarık.

1. Yaĥa yırtup yire urdı **‘imāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 20*). [*‘imāme,]*

imān: Allah’a inanma, dînî inanç.

1. ‘Urūca da’vet itdi dîn **imānın**
Ki ey ser-i risālet ĥôş-ĥırām ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 12*). [*imānın, -iñ]*
2. Göñülden besler idi cānı gibi
Şaĥınup sinede **imānı** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 68*). [*imānı, -ı]*
3. Kanı **imān** kanı ey mām u peymām
Başup kâfir rakîbi tütduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 184*). [*imān,]*
4. Esirger cān o kim **imānı** vardur
Yavuz ĥurd olma ey âdem ki âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 26*). [*imānı, -ı]*

imānsuz: İmansız, inancı olmayan (kimse), dinsiz.

1. Hey **imānsuz** niçün virdüñ emānı
Yüzüp öküzi irdüñ kuyrığına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 186*). [*imānsuz,]*

‘imār: Bir yeri bayındır duruma getirme işi, bayındırlık-şenlendirmek-.

1. ‘İmārı perdesinde Leylî-i zār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 1*). [*‘imārı, -ı]*
2. Felek puştında zeyn itdi **‘imārı**
İdüp şadr-ı ‘imārîde cülûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 2*). [*‘imārı, -ı]*

‘imāret iyle-: Yapmak, kurmak.

1. Olupdur taĥt-ı sinem taĥta-bendi
N’ola taĥtuñ ‘imāret iyle iseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 87*). [*‘imāret iyle-, -r]*
2. ‘İmāret iyle idi ol ĥarābı
Ki ey âvāre ‘āşık itme ta’cîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 70*). [*‘imāret iyle-, -r]*

imdi: Şimdi, o halde.

1. Țur **imdi** çäre iyle vaşl-ı yāra
Şanavber isteyü ‘azm iyle Țaġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 28*). [*imdi,]*
2. Eceldür kim felekden ola nâzil
Gel **imdi** el uyu ġâfil hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 69*). [*imdi,]*

imîn: *Emin, güvenli, huzurlu.*

1. Ki bundan ġayri yok **imîn** vilâyet
Benüm kim menzilüm oldu ġarâbât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 170*). [*imîn,]*

imiş: *Ek fiil.*

1. Ki bir ġam kûşesine kâni‘ oldun
Var **imişse** belüreydi eger şubġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 27*). [*imişse, -se]*

imkân: *(Ar.) Olanak.*

1. O yola gitmemeye yokdur **imkân**
Kamu bay u fâķir ü şâh u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 44*). [*imkân,]*

imkân-ı şükri: *Şükür imkanı.*

1. İrişdi baġr-ı sırr-ı Aġmedî‘ye
O baġra ġarġ idüp **imkân-ı şükri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 65*). [*imkân-ı şükri, -i]*

imtiyâz: *Ayrıcalık, hususiyet.*

1. Țalâlet ehli ġizbinden seçildi
İdicek **imtiyâz** ile nidâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 15*). [*imtiyâz,]*

in: *İnmek.*

1. İnüp virdi atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıġratdı âhû gibi şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 60*). [*inüp, -üp]*
2. Girüp topraġa âġir yilden **indi**
Cihânda ‘ömr-i âdem olmasa yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 114*). [*indi, -di]*
3. Biraz dem dîtredi vü düşdi bî-hüş
Şan **indi** deldi gökden şâ‘iķa farġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 41*). [*indi, -di]*
4. İnüp Țaġdan giderdi nitelim seyl
Varup ġâk üzre ġordı rûy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 8*). [*inüp, -üp]*
5. Zihî tâli‘ ki simurġ oldu şaydum
Atıldı yire cüst **indi** atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 49*). [*indi, -di]*

in-: *Uġramak, gelmek.*

1. Düşelden cânuma derd-i dil-ārām
Baña bu şā'ika kim **indi** nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 27*). [*indi, -di*].

in-: Bulunduğu yerden aşağıya doğru gelmek.

1. İnüp taşdan giderdi nitekim seyl
Varup hāk üzre ķordı rüy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [*inüp, -üp*]

in'ām: Lutuf, ihsan.

1. Cihāna bī-ķiyās **in'āmı** itdi
Gözi nūrına Ķays'ı nāmı itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 63*). [*in'āmı, -ı*]
2. Sibā' u vahşe ihsān idi işi
Muṭī' itmişdi **in'āmı** sibā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 85*). [*in'āmı, -ı*]
3. İle **in'ām** u ihsān itdi ḥaylī
Zihī bezm-i mübārek 'işret-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 20*). [*in'ām,]*

in'ām it: Nimet verme.

1. Ķılıp şive tegāfül itdi Leylī
İle in'ām iderken bal u yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 31*). [*in'ām it, -er, -ken*]

in'ām u ihsān iyle: Nimetler ve lütuflar eylemek, cömertlik etmek.

1. Virürdi itlere etden öyüni
Şu denlü iyledi in'ām u ihsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 13*). [*in'ām u ihsān iyle, -dı*]

inan-: İnanmak, inanma işi.

1. Olurdi perde-i 'aşķ ol temāruz
İnanan ta'n itmezdi te'āruz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 34*). [*inanan, -an*]
2. Uyup atasına oldu revāne
İnandurmadı gerçi bu bahāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 76*). [*inandurmadı, -dur, -ma, -dı*]
3. İnanmazsañ ķıgır aḥvālını şor
Eger divāne ise ķapudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*inanmazsañ, -maz, -sa, -ñ*]
4. İnanmazsañ nazar ķıl kehkeşāne
Şu kim bir kāhe şaymazdı cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 88*). [*inanmazsañ, -maz, -san*]
5. Televvün ehli bed-ḥüya **inanma**
Ķişi itmeyicek 'ahde vefāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 176*). [*inanma, -ma*]
6. Şu deñlü kim eger dinse **inanma**
O zer kim biri biñ sime geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 82*). [*inanma, -ma*]
7. İnanmazsañ göre dendānın anuñ
Gelincik gibi al giymiş şakāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 6*). [*inanmazsañ, -maz, -sa, -ñ*]
8. Henüz 'azminde muḥkemdür **'inānuñ**
Nişānuñ ķalmadı çün yayunı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 108*). [*'inānuñ, -uñ*]

inan-: Bir şeyi doğru olarak kabul etmek.

1. İnanma uğrıdır düzd-i cihâne
Cihân bir hânedür kim pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 84*). [*inanma, -ma*]

inân: Dizgin.

1. Rücûm-ı ‘avne tîz itdi ‘inâni
Ġarîb ü nev-civân idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 120*). [*‘inâni, -ı*]

‘inâyet: Lütuf, ihsan, iyilik. II İnsanları selamete erdirmek için Allah'ın onlara yapmış olduğu doğa üstü bağış ve yardım.

1. Geçürmez sa‘y ile hergiz nişân-ı mâ-‘arafnâdan
Mukahhal olmayan gözler ‘inâyet tütüyâsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 7*). [*‘inâyet,]*
2. Kâmu ‘âşık irer maġbûba senden
Taleb kıldan ‘inâyet ġazretüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 5*). [*‘inâyet,]*
3. Senüñ gibi şikeste beste idüm
‘inâyet irdi ġaġ’dan nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 137*). [*‘inâyet,]*

ince: İnce, zarif.

1. ‘İkâl-ı pay u ‘aql u dîde târik
Yol eyle **ince** gûya müy-ı bârîk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 82*). [*ince,]*
2. Bürehne cismi **ince** mûya dönmiş
Tenin mü ġaplamış âhûya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 29*). [*ince,]*
3. Ter **ince** pîrehen tâze ‘imâme
Hem itdi aña pîrâne naşîġat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 80*). [*ince,]*

inci: İnci.

1. Vekîl-ġarcı gibi def‘îdür **inci**
Aña virdi ġalem kâġıd mürekkeb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 250*). [*inci,]*

incin-: Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzölmek, gücenmek, gönöl koymak.

1. Ki döymez **incinürdi** pîrehenden
Nice hôş şabr ider topraġa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 124*). [*incinürdi, -(ü)r, -di*]

incin: Zarar görmek.

1. Ki **incinmeyesin** ilden hemişe
Aru kim götürür şoġmaġa neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 96*). [*incinmeyesin, -me, -ye, -sin*]

incin: Gönlü kırılmak, gücüne gidip üzölmek, gücenmek, gönöl koymak.

1. Bu erden **incinür** yok buña meyli
Perişân oldı gönli bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 176*). [*incinür, -ür*]
2. Ne müşkildür ki ‘afv itmeye Allah
Seni **incitdüm** itdüm halka rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 83*). [*incitdüm, -dü, -m*]

incit: Zarar vermek, acıtmak.

1. Olupdur ‘ilm ü hilm ile mükerrem
Nice gönlün çeker cân **incidesin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 29*). [*incidesin, -e, -sin*]
2. Günehsüz cân-ı hayvân **incidesin**
Güzel gözleri beñzer çeşm-i yâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 30*). [*incidesin, -e, -sin*]
3. O düşmez sen düşersin aña nâ-gâh
İli **incitmegi** idinme pişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 95*). [*incitmegi, -meg, -i*]

incü: İnci.

1. Yüzine **incüler** eşk-i ter oldı
Gözine mil-i sürme hâra döndü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 148*). [*incüler, -ler*]

incü diş: İnci gibi beyaz diş.

1. Kılıbdân saçlu incü dişlü dilber
Cemâli bî-nihâyet mâlı bî-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 204*). [*incü diş, -lü*]

incü diz-: İnci dizmek.

1. Didi râvî-yi kışşa hâtif-i güy
Söze incü dizen sözi idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 2*). [*incü diz-, -en*]
2. Söze incü dizen şarrâf-ı mâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 1*). [*incü düz, -en*]

indür: İndirmek.

1. Dizinden anı **indürmezdi** her bâr
Gidermezdi katından anı dâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 72*). [*indürmezdi, -mez, -di*]

iñen: Asla, sakın.

1. Emîn olma şağın zehrinden anuñ
iñen depme vağârum kara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 27*). [*iñen,*]

iñen: Çok, pek çok.

1. Mecâlüm kalmadı arâma ey döst
iñen üftâde oldı cân-ı mestüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 65*). [*iñen,*]

ifien: *Bir daha, tekrar, yeniden.*

1. Niçün yir rāyegānī anı her zāğ
İfiende meyveye el şunma küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 35*). [*iñende, -de*]
2. İfiende Leylî diyü itme feryād
Zenüñ teftiş olınsa şad-hezārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 52*). [*iñende, -de*]

ifien: *Artık, bundan sonra.*

1. Selāmından **ifien** unutmā bārî
Unutduñ tūtalum ‘ahd-i nihānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 18*). [*iñen,]*
2. Uşûlî bozmasa đarb-ı zemāne
İfien şürîde-ser itme ğarîbî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 35*). [*iñen,]*

ifiende: *Çok, pek çok.*

1. İlenür saña öğürî öğürî
İfiende bî-günāha urma bendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 29*). [*iñende,]*

ifile: *Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak, inildemek.*

1. Nefes teng **ifiler** ammā nitekim çeng
Bilin egmiş belālar yāya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 20*). [*iñler, -r*]
2. Eğilmiş kıaddi **ifiler** nitekim çeng
Okı üstine düşmiş yā nişāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 70*). [*iñler, -r*]
3. Anuñ-çün haste Mecnûn hurrem idi
Egerçi āh idüp **ifilerdi** geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 7*). [*iñlerdi, -rdi*]
4. O kıānûn gibi **ifiler** nālîş eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü nāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 50*). [*iñler, -r*]

ifile: *(müzik aleti için) çalmak, içli bir şekilde çalmak.*

1. Ciğerden **ifiledi** çün çeng ü kıānûn
Egerçi **ifiledi** geh zîr ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 38*). [*iñledi, -di*]
2. Ciğerden **ifiledi** çün çeng ü kıānûn
Egerçi **ifiledi** geh zîr ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 39*). [*iñledi, -di*]

ifile: *Ah etmek, sızlanmak; aşk acısıyla içli içli sesler çıkarmak.*

1. Öter **ifiler** kırî şanbūra döndi
Belāsı güş-mālî ol ħabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 10*). [*iñler, -r*]

ins: *İnsan, beşer.*

1. Od ile penbenüñ olmaz başı h̄oş
Beni ço vaḥşiyem sen **inse** üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [*inse, -e*]

ins ü cinn: *İnsanlar ve cinler.*

1. Vazîfe-h'âridur her murğ u mâhî
Cihânda ins ü cinne cân viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 175*). [*ins ü cinn, -e*]

ins ü melek: *İnsanlar ve melekler.*

1. Nice sultâni bî-fermân idüptür
Eger **ins ü melek** dîv ü perîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 65*). [*ins ü melek,]*

inşâ: *Dîvan edebiyâtı sanatlarına çok fazla yer veren, Arapça, Farsça kelimelerle yüklü, süslü, secîli nesir.*

1. Kemâl ü şî'r ü **inşâya** heves-nâk
Cihânda çünki Mecnûn oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 12*). [*inşâya, -y, -a*]

inşâ it: *Yazmak, kaleme almak.*

1. Didi bu kışşayı inşâ iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 1*). [*inşâ it, -en*]

inşâf it: *Hakça davranmak, adâlet göstermek, acıyıp merhamet etmek.*

1. Gel **inşâf it** hâzîrdur haber-dâr
Melâmet sengidür 'aşkuñ miḥengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 26*). [*inşâf it,]*

insân: *İnsan, kişi.*

1. O cân kim derd ü gâmdan bî-ḥaberdür
Ne var **insân** ise ma'ñide ḥardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 10*). [*insân,]*
2. Yiter **insâna** neng ü 'âr-ı duḥter
Ḥuşûşâ kim ola duḥter bed aḥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 87*). [*insâna, -a*]
3. Ne resme üns ala **insân** yüzümden
O kim ola enis-i ehl-i vaḥşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 36*). [*insân,]*
4. Senüñ nedür ğdân ey ṭurfe **insân**
Didi kim her seḥer dil-ber hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 46*). [*insân,]*

insân: *İnsan, insanoğlu.*

1. Teni at vü yüzi **insâna** beñzer
Cemâli dil-ber ü zülfi dil-âvîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 42*). [*insâna, -a*]
2. Yaraşur ger saña dirlerse **insân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 70*). [*insân,]*

intihā: Nihayet, gayet.

1. Vaqt ola bula vaşl gibi **intihā** firāk (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 10). [intihā,]
2. Zihî ni‘met ki olmaz **intihāsı**
Çal ey dil ‘âlem-i hâkide pâkî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 88). [intihâsı, -sı]

intihâ: Son, nihayet.

1. Vaqt ola bula vaşl gibi **intihâ** firāk (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10). [intihâ,]

intisâbın: Bağlanma, bağlılık.

1. Gürûh-ı vahşuñ aña **intisâbın**
İşidüp çāvımı her ehl-i idrāk (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 76). [intisâbın, -m]

intizâr: Bekleme, bekleyiş.

1. Kığırdı hâlvetine ya‘nî Zeyd’i
Ki bu dem dem degüldür **intizâra** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 27). [intizâra, -a]

ip: İp, bağ.

1. Dimiş vâ‘ız hâr uşda **ipi** kıanı
O hâr soran ere gösterüñ anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 7). [ipi, -i]
2. Yalan olduñ çün irdi subh-ı sâdık
Bükülmiş **ipi** yine penbe itdüñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 195). [ipi, -i]

ipek: Ipek.

1. İpek bezler ağır altünlu kat kat
Şeker tenginden oldı hâneler teng (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 48). [ipek,]

ir: Erken.

1. Tiz ol kim kâr-bân göçmişdür **irden**
Bu yidi başlu ejderhâ-yı hûn-vâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 76). [irden, -den]

ir: Dokunmak, isabet etmek, ulaşmak.

1. Tozuña **irmesün** avcı semendi
Ayağuş izine gerd **irmesün** hiç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 61). [irmesün, -mesün]
2. İrüp saña nice bir yara sîne
Cihân kim mâzîdür ma‘nide hâli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 90). [irüp, -üp]

3. Tabî'atda qomadı istikâmet
İrüp bîmâra vaqt-i kıle men râk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 53*). [*irüp, -üp*]
4. Sehî servi hîlâle döndi anuñ
İrüp şimşâde zahm-ı dest-i nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 51*). [*irüp, -üp*]
5. Göñül virdüm görüp bir serve ben de
İrüp bād-ı hâzânî nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 95*). [*irüp, -üp*]
6. Nice nâ-pâke **irüp** pâk ider 'aşk
Nice acılara lezzet virür 'aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 104*). [*irüp, -üp*]

ir: *Ermek, ulaşmak, yetişmek.*

1. Ben nice **irem** ana ol kânde vü ben kânde
Ne şehd ü şeker vardur la'lün gibi rûh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [*irem, -em*]
2. Mühr gibi her sözüñ irse aña mengüş olur
Dil firâkuñda lebüñ nüşına **irdi** nâ-gehân (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*irdi, -di*]
3. Nev-bahâr **irse** gül ü süsen zebân u güş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*irse, -se*]
4. Mühr gibi her sözüñ **irse** aña mengüş olur
Dil firâkuñda lebüñ nüşına irdi nâ-gehân (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*irse, -se*]
5. Kâmu 'âşik **irer** mañbûba senden
Taleb kıldan 'inâyet hâzretüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 4*). [*irer, -er*]
6. Bu hâsretde ki nâ-geh **ire** bahtı
Bitüre şâh-ı ser-sebzi dirâhtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 17*). [*ire, -e*]
7. Yire qosa güzel düşündan anı
İrerdî göge ağlayup figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 84*). [*irerdî, -er, -di*]
8. Belâ-yı 'aşka açdı öyle başı
İren mecnûn diyü atardı taşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 70*). [*iren, -en*]
9. İde ol hâsteyi bî-zahmet ü derd
O mecrûh **irse** ger pîşine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 37*). [*irse, -se*]
10. İrişdi vâlid-i Mecnûn'a mañzûn
Didi **ir** irmedin Kays'a şubaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 43*). [*ir,]*
11. Deminde şanki bād-ı şarşar idi
Ne yire kim ecel minķârı **irdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 89*). [*irdi, -di*]
12. İre hem sâkî rûhına şevâbı
İrişdürdi çün ilçi bu peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 30*). [*ire, -e*]
13. İre hem sâkî rûhına şevâbı
İrişdürdi çün ilçi bu peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 31*). [*irişdürdi, -iş, -dür, -di*]
14. Miyâncı buldı şulh araya düşdi
Kaçan **ire** fesâda tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 19*). [*ire, -e*]
15. Ol evvelki şavaş yirine **irdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 52*). [*irdi, -di*]
16. Yılan olduñ çü **irdi** subh-ı Dâhķhâk
Gice yanumca yâr idüñ muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 192*). [*irdi, -di*]
17. Yalan olduñ çün **irdi** subh-ı sâdık
Bükülmiş ipi yine penbe itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 194*). [*irdi, -di*]
18. Niçün şalduñ ayağa **irdise** el
Gice kim yâr idüñ yanumca çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 190*). [*irdise, -di, -se*]
19. Ki **irmez** tozına bād-ı beybân
Gözi yaşı yüzinden şırlar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 6*). [*irmez, -mez*]
20. Tarıkında refîkı nâle vü âh
Giderken **irdi** nâ-geh bir maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 13*). [*irdi, -di*]

21. Ğam **irdi** yile virdi irmedüñ sen
Çü ilden göz çıka derd-i ‘amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 62*). [*irdi, -di*]
22. Ğarâb olmağa yüz tütüdi Ğalelden
Diridüñ saña Ğam irse **irem** ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 61*). [*irem, -em*]
23. Ğam irdi yile virdi **irmedüñ** sen
Çü ilden göz çıka derd-i ‘amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 62*). [*irmedüñ, -me, -dü, -ñ*]
24. Ğarâb olmağa yüz tütüdi Ğalelden
Diridüñ saña Ğam **irse** irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 61*). [*irse, -se*]
25. Oturdu ser-be-dest ü dest-ber-ser
Dil ü cāna bu būdan rāḥat **irdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 13*). [*irdi, -di*]
26. Çün **irdi** dōst ḳapusına āḥir
Revān zencīr ü bend ile çü Ceyḥūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 58*). [*irdi, -di*]
27. Hilāl-i ‘ıyd olur baña o deşne
İrerse cānuma nā-gāh o ḥançer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 99*). [*irerse, -er, -se*]
28. Dönüp ḳahrı yili Mecnūn’a esdi
Esüp şavurdu evvel **irdi** nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 19*). [*irdi, -di*]
29. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol araya
Bu şöhret **irdi** çün İbnü’s-Selām’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 69*). [*irdi, -di*]
30. Baña besdür iki ‘ālemde yārum
İre çün cevheriye dürr-i şehvār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 199*). [*ire, -e*]
31. Tütüşüp ‘aşkuña āḥi tütündür
Vişāli bāğına yād **irmemişdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 105*). [*irmemişdür, -me, -miş, -dür*]
32. Meger kim nev-bahār **irmişdi** bir dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 1*). [*irmişdi, -miş, -di*]
33. Hemān cān atdı **irdi** pīr-i mazlūm
Görüp görmeyicek ḥāletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 42*). [*irdi, -di*]
34. Neye **irdün** ne buldun ne dilersin
Ne bitürdün yilüp ḥağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 94*). [*irdün, --dü, --ñ*]
35. Bitürür ot yirine tiğ-i tīzi
Ol oḳ kim bī-amāndur **irse** cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 87*). [*irse, -se*]
36. Dem ola kim deminde **ire** fi’l-ḥāl
Nevāña göredür ger nīk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 86*). [*ire, -e*]
37. Bu Ğam Ğam yüki üzre oldı ser-bār
Şan eski ḥasteye tāze teb **irdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 39*). [*irdi, -di*]
38. Esīr-i ḳa’r-ı zindāne şeb **irdi**
Zebūn idüp yetimi vü esīri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 40*). [*irdi, --di*]
39. Ki gördi evce **irmiş** bir dirāḥtı
Uçar bir şu’besinden murğ-ı ḥōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 84*). [*irmiş, -miş*]
40. Metā’uñ açma kim yoḳdur ḥarīdār
Bu nükte **irdi** çün ol rāst-rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 37*). [*irdi, -di*]
41. Sen āb-ı Hızra **irem** mi ‘aceb ben
Ṭapuñ mihr-i münevverdür ben ayem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 208*). [*irem, -em*]
42. Ana nām itdiler ism-i Selīm’i
İrerdı ‘āleme ḥayr u şehāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 9*). [*irerdı, -er, -di*]
43. Gözüñ aç ‘ibret al ḳasr-ı İremden
İrem dirken **İrem** ḳaşrına Şeddād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 125*). [*irem, -em*]
44. Senüñ gibi şikeste beste idüm
‘İnāyet **irdi** Ḥaḳ’dan nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 137*). [*irdi, -di*]
45. Anuñ-çün üstine düşdüm çü yapraḳ
Çün āvāz-ı raḥil **ire** ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 183*). [*ire, -e*]
46. Münacāt itdi yalvardı Ḥudā’ya
Ki yā Rab cānı **irgür** ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 33*). [*irgür, -gür*]
47. Ḥazān **irdi** geçüp nevrüz-ı ‘ömrüm
Dehāne **irdi** çün bu ḥaste cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 69*). [*irdi, -di*]

48. Figān u sūzişiyile hāl-i tengin
Didi saña ne **irdi** ey bürāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 21*). [irdi, -di]
49. Qodı ğayrı hıţâbı yāre itdi
Didi ey tāze gül **irdüñ** hāzāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 105*). [irdüñ, --dii, --ñ]
50. Bu derde **irse** dermāndan berīdür
Yidi taşdan geçen zehr-i helāhil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 66*). [irse, -se]
51. İrerdüñ dāmen-i tūba-yı pāka
Qoma dāmān-ı ‘aşkı cān elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 92*). [irerdüñ, -er, -dün]
52. Cefā deminde **irerdi** baña vefā-yı ümīd
Eger selāmını benden keseydi vaşl-ı nigār (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 2*). [irerdi, -er, -di]
53. ‘Uşşāka **irer** nevāzişüñden
Envā‘-ı vezā‘if-i müneccem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 35*). [irer, -er]
54. İrüp gül gülşenine bülbül-i rāz
Gedāyāne bülend iyledi āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 49*). [irüp, -üp]
55. İrüp bu haberden pīr-i maẓlūm
Tutuşdı nār-ı ‘āra nitekim mūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 19*). [irüp, -üp]
56. Beni öldürmege aña şefi‘em
Qanı āfet ki **irse** nā-gehāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 41*). [irse, -se]
57. Şoñ ucı küh-ı Necd’e **irdi** yolu
Düzüp seng-i melāmetden otağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 48*). [irdi, -di]
58. İrer çün menziline tīr gibi
Ne hāşıl cān-ı Qays’a bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 46*). [irer, -er]
59. İrüp bōrkin tozutmadın şubaşı
Bu sözi gūş idicek miskīn ata (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 50*). [irüp, -(ü)p]
60. Ne dil nefrini itdi gūş-mālūñ
Ne qan itdüñ kim **irdi** gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 7*). [irdi, -di]
61. Ki ey keklik saña qandan bu pīşe
Bu turfa qahqaha çün **irdi** kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 5*). [irdi, -di]
62. Mübārek olsun ol İbnü’s-Selām’e
Çün **irdi** bu haber İbn ü’s-Selām’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 67*). [irdi, -di]
63. Yine gönderdi ayağı toziyle
Ki ey ğāfil qabile **irdi** hīzüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 45*). [irdi, -di]
64. Çekildi üstüñüze tiğ-i tizüm
Aqup üstüñüze qan bahri **irdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 47*). [irdi, -di]
65. Haber gönderdi gendü anda qaldı
Ki uş **irdüm** yanumca bahr-ı āteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 23*). [irdüm, -düm]
66. İrüp Nevfel öninde itdi taqrīr
İdüp Nevfel ğāzab ilçi söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 42*). [irüp, -(ü)p]
67. Mededci hayli leşker **irdi** nā-ğāh
O demde göricek ol hayli hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 10*). [irdi, -di]
68. Dürilse nice katı bağlar atı
Çün **irdi** Nevfel’e fāl-ı sa‘ādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 51*). [irdi, -di]
69. Bizi ‘afveyle el-ecr-i ‘aliyullah
Oquñ **irdi** nişāna yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 65*). [irdi, -di]
70. İrüp şaf bağlayup ceng iylediler
İrişdi zelzele saqf-ı cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 10*). [irüp, -üp]
71. Tozuña **irmesün** avcı semendi
Ayağūñ izine gerd **irmesün** hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 60*). [irmesün, -me, -sün]
72. Serüñe şağ olup derd **irmesün** hiç
Göze kim toğrıdur simin ayağūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 62*). [irmesün, -me, -sün]
73. Şakın kār ider āhı dert-mendüñ
Şakın **irüp** kıyāmet rüzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 31*). [irüp, -(ü)p]

74. Ki ğayruñ mülkidür bu meyve-i şâh
Çün **irdi** bu haber İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 37*). [*irdi, -di*]
75. Aña irişmeye ağyâr desti
Çün **irmez** bağbâna meyve-i bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 33*). [*irmez, -mez*]
76. Tutar dî râh-ı yâre çeşm-i rüşen
Ki **irüp** bād-ı ğâr-ı yâr-ı ğâr-ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 59*). [*irüp, -(ü)p*]
77. Didi ol düşmenine ey birâder
Dilerseñ **iresin** her yirde ğayra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 91*). [*iresin, -e, -sin*]
78. İrüp Mecnûn'a ğaşd itdi ala cân
İrişdi çala ol şüride mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 78*). [*irüp, -(ü)p*]
79. Baña idbâr irişdi saña iqbâl
Benüm 'ömrüm ğünü **irdi** zevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 163*). [*irdi, -di*]
80. Senün ğüsnün mehi irsün kemâle
Benüm **irdi** ğazânüm sen bahâr ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 165*). [*irdi, -di*]
81. Baña **irdi** ğalel sen pây-dâr ol
Ēapumî yapma zinhâr ocağum yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 166*). [*irdi, -di*]
82. Ki iyler cevherinden toprağı zer
Seğer-gehden **irüp** 'aşkuñ şabûğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 111*). [*irüp, -üp*]
83. İrüp gördüm bu ğün sen dil-firûzî
Eger olursa taĒdirün vifâķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 48*). [*irüp, -(ü)p*]
84. Olur tiryâk-i ekber ğasteye mevt
Ecel destinden **irdi** çün bu tiryâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 59*). [*irdi, -di*]
85. Bedenden ğitdi bâķi burca **irdi**
Cihân borca iĒer çün cām-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 62*). [*irdi, -di*]
86. Revân **irdi** çü bād-ı lâ'ubâlî
Didi Mecnûn'a uçdı bağdan zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 16*). [*irdi, -di*]
87. Gözin yummaz gözedür dâ'ima yol
Umar kim nâ-ğehân bir ğün **iresin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 109*). [*iresin, -e, -sin*]
88. Ēusûf **irdüğine** ol mâha nâ-ğâh
Acıyup zâr u zâr ağladı ğâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 4*). [*irdüğine, -düğ, -i, -n, -e*]
89. İrüp ğucdı mezârî nitekim yâr
Şu deñlü şaçtı ğül-ğün nergisi ğün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 80*). [*irüp, -(ü)p*]
90. İrer feryâda biñ biñ rahmetu'llah
Ēaçan Mecnûn cihândan dürdi rağtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 172*). [*irer, -er*]
91. İresin lezzet-i bâķiye tâ ki
Hevâ-dâr olmasañ her serv-i ğâke (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 90*). [*iresin, -e, -sin*]
92. Çü zevķ-ı vahdete **ire** iki döst
Bir olur ikilik ğidüp reg ü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 61*). [*ire,]*]

ir-: DeĒişmek, dönüştirmek.

1. Du'â miĒrâbidur arz u semâya
Ēaçan kim mevsim-i ğac **irdi** ol yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 27*). [*irdi, -di*]

ir-: Dokunmak, isabet etmek, ulaşmak.

1. İrdi çün ğavs-ı felekden cânuma tîr-i firâķ
Ēalması ölmekten özge dağı tedbîr-i firâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 1*). [*irdi, -di*]

ir-: *Kavuşmak.*

1. İrişdi vâlid-i Mecnûn'a maḥzûn
Didi ir **irmedin** Ḳays'a şubaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 43*). [*irmedin, -medin*]

ir-: *(Belli bir zaman) Gelmek, gelip çatmak, ermek.*

1. Hevâ-yı yâr ile pür-cüş geldi
Didi ne nev-behâr **irdi** bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 143*). [*irdi, -di*]
2. Ḥazân **irdi** geçüp nevrüz-ı 'ömrüm
Dehâne **irdi** çün bu ḥaste cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 68*). [*irdi, -di*]

ir giç: *Erken veya geç, eninde sonunda.*

1. Aña daḥi rızâ virürseñ ey mâh
Ecel yaḳam ḫutınca ir eger giç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 53*). [*ir giç,*]

irāk: *Irak ülkesi.*

1. Ḥôş öğretti cihâna 'aşḳ-bâzı
irāk ile Hicâz'a bu terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 129*). [*irāk,*]
2. Ṭuyuldu ilde ḥâl-i derd-nâki
irāk'a irişüp şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 17*). [*irāk'a, -a*]

irākî: *Iraklı.*

1. Muḥayyer itdi 'uşşâkı nevâsı
Her ehl-i dil Ḥicâzî ger **irākî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 19*). [*irākî,*]

irem: *İrem bağı; cennet bahçesi.*

1. Eger aransa şahrâ vü cibâli
İrem ol ravzaya dinse ḫaḳ ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 105*). [*irem,*]

irem ḳaşrı: *Zalimliği ile ün yapmış Şeddâd'ın yeryüzü cenneti denilen köşkü.*

1. Gözün aç 'ibret al ḳaşr-ı İremden
İrem dirken İrem ḳaşrına Şeddâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 125*). [*irem ḳaşrı, -na*]

iren: *Eren, ermiş. velî.*

1. Nice ḥ'âce esir oldı gedâya
İrenler na'râsı atlar süheyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 85*). [*irenler, -ler*]

‘irfān: Bilme, anlama, sezme.

1. İşidüp bunu ol serv-i temāyül
İdüp **‘irfānı** yüzinden tecāhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 108*). [*‘irfānı, -ı*]

‘irfān: Bilgi, kültür.

1. Kemāl u fazl u **‘irfān** mecma‘ıdur
Bu deñlü fazl ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 112*). [*‘irfān,]*
2. Kemāl-i ‘aql ile **‘irfān** viren ol
Şeker ezmiş bu resme sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 176*). [*‘irfān,]*

irgür-: Ulaştırmak, eriştirmek.

1. Çü sünnet emrin **irgürdi** kemāle
Ol ayı mektebe itdi ĥavāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 123*). [*irgürdi, -di*]
2. Kılına luşf idici pādiřāhī
Beni ‘aşkımda **irgür** ol maķāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 27*). [*irgür,]*
3. Meded **irgürmez** iseñ düşdüm elden
Vefāya evvel urmaķ bunca lāfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 22*). [*irgürmez, -mez*]

iricek: Erişince, ulaşınca.

1. İriřdi çün każā-yı āsmānī
İl ucına **iricek** ilçi şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 21*). [*iricek,]*

iriş-: Erişmek, ulaşmak, gelmek.

1. İrişdi baĥr-ı sırr-ı Aĥmedī’ye
O baĥra ġarķ idüp imkân-ı şükri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 64*). [*irişdi, -di*]
2. İrişmese ĥuřul-i vakti emrũñ
Ķabũl olmaz du‘āsı Zeyd ü ‘Amr’ũñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 37*). [*irişmese, -me, -se*]
3. Güneş bulmiş sa‘ādet sāyesinden
Ķamer ķadre **irişmiş** pāyesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 152*). [*irişmiş, -miş*]
4. Žiyāsı her ne deñlü olsa vāfir
İrişmez aya yılduz ferri zāhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 72*). [*irişmez, -mez*]
5. İrişdi vālid-i Mecnũn’a maĥzũn
Didi ir irmedin Ķays’a şubaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 42*). [*irişdi, -di*]
6. İrişdi Necd’e ġüyā bedr-i ser-mest
Elinde seng ü āhen ayaġında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 46*). [*irişdi, -di*]
7. Bulanlar okıyup düşerdi vecde
Virürdi **irişüp** Mecnũn’a anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 117*). [*irişüp, -üp*]
8. İriřdi çün każā-yı āsmānī
İl ucına iricek ilçi şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 20*). [*irişdi, -di*]
9. İrişdi şaf baġlayup ceng iylediler
İrişdi zelzele řaķf-ı cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 11*). [*irişdi, -di*]

10. İrişdi ya'nî yâra gitdi hârî
Atası geldi pür-şûr u şeğab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 6*). [irişdi, -di]
11. Olup taḥşil-i vaşla i'tikâdı
İrişdi almağa mihr ile mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 73*). [irişdi, -di]
12. Bulup maḫşûdumı anı yitürdüm
İrişsün Nevfel'e Ḥaḫ'dan murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 15*). [irişsün, -sün]
13. İrişdi cilve-gâh-ı yâre derhâl
Didi Leyli görüp anda bu ḥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 62*). [irişdi, -di]
14. İrişdi Mecnûn'a ḫaşd itdi ala cân
İrişdi çala ol şüride mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 79*). [irişdi, -di]
15. Baña idbâr **irişdi** saña iḫbâl
Benüm 'ömrüm günü irdi zevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 162*). [irişdi, -di]
16. Ata dede yolınca ṭoḡru gide
İrişüp itdi 'aşḫ-ı lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 7*). [irişüp, -üp]
17. Eve gitdi yabânda ḫaldı Mecnûn
İrişdi külb-i aḫzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 31*). [irişdi, -di]
18. İrişdi cānib-i Leylâ'ya çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 256*). [irişdi, -di]
19. İrişdi menzil-i mî'âde dil-şâd
Oturdı sāyesinde naḫluñ ol nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 108*). [irişdi, -di]
20. Yaḫûd āhum **irişdi** oda yandı
Niçün ötmaz aceb murḡ-ı seḫer-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [irişdi, -di]
21. Ḳaçup mecnûn didi 'âḫil geçenler
Ḥaber itdi **irişdi** Leylî'ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 77*). [irişdi, -di]
22. Meger döndi ḫuru yapraḡa şimdi
İrişdi tâze cismün rûh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 127*). [irişdi, -di]
23. İrişdiler şafâ-yı cāvidâne
O 'âlemde o kim çekdi belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 74*). [irişdiler, -di, -ler]
24. İlâhî başladum nāmuñla nāme
İrişdür ḫayr ile anı tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 6*). [irişdür, -dür]
25. Ṭapuñ mühr-i sa'adet ḫâtemidür
İrişdür derd-mend oldum devāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 47*). [irişdür, -dür]
26. İrişmez tozuma raḫş olsa Şebdîz
Ne ḫılam n'iyeyem ḫılmaz dil ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 24*). [irişmez, -mez]

iriş-: Erişmek, etki etmek.

1. Saña cāmî sen ol yirinde bâḫî
Çü Mecnûn'a **irişdi** bu nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 23*). [irişdi, -di]
2. Diler bir dem yüzüñ görmege destür
İrişdi Leylî'ye çün bu beşâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 81*). [irişdi, -di]
3. İrişdi şabr olunmaz bir muşîbet
Ḳara yirden ḫara şu ḫıḫdı aḫdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 26*). [irişdi, -di]

iriş: Eriş II gell.

1. Gömüldi ṭut ki bu 'aşḫ giriftâr
Baña dirsın **iriş** vaḫt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 53*). [iriş,]

iriş: Dokunmak, isabet etmek.

1. İdüh ammā biraz bu hayrı te'ḥīr
Ki bu türvende verde gerd **irişdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 61*). [*irişdi, -di*]
2. Ya dil germinden āh-ı serd **irişdi**
Eger bu 'ukdeden bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 62*). [*irişdi, -di*]
3. Bir ağız gelmedi gonceñ kelâma
İrişdi sineme şad yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 19*). [*irişdi, -di*]

iriş: Erişmek, ulaşmak, gelmek.

1. Vaşl-ı yâre **irişen** 'âşık niçün hāmūş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*irişen, -en*]
2. Cemâli ilde meşhûr oldu haylı
İrişdi serv-i bālâsı kemâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 13*). [*irişdi, -di*]
3. İrişmez merhemi bir pâre senden
Dükendi tākatum ḳaldum 'amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 20*). [*irişmez, -mez*]
4. İriş ol yâre 'arz it bir nice râz
Ki şorarsan eger hâl-i ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 56*). [*iriş,]*
5. Didi āh iyleyüp ey miskîn āne
Size āhum **irişmez** irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 185*). [*irişmez, -mez*]
6. Aña **irişmeye** ağıyâr desti
Çün irmez bâğbâna meyve-i bâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 32*). [*irişmeye, -me, -y, -e*]
7. İrişmez defteri 'ahdüh tamâme
Beni sen mümkin olmaz idesin şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 92*). [*irişmez, -mez*]
8. Tıyuldi ilde hâl-i derd-nâki
'İrāk'a **irişüp** şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 17*). [*irişüp, -üp*]
9. Alup Zeyd anı uçdı çün hamâme
İrişüp burc-ı ğâr-ı yâre kındı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 45*). [*irişüp, -üp*]
10. Ğamâme döndi aĝlar ol ğam için
İrişüp ravza-i Leylî'ye cüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 9*). [*irişüp, -üp*]
11. İrişdür vaşl-ı yâre şād iyle
Dehânından çıkınca bu du'âsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 34*). [*irişdür, -dür*]
12. İrişüp sâye-vâr oldu fütâde
Ḳuçup aĝladı ol hâk-i mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 16*). [*irişüp, -üp*]
13. İrişür toĝrı oĝ gibi nişâne
Ol oĝ kim her nişâne râst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 96*). [*irişür, -ür*]

irmedin: Ermeden, ulaşmadan.

1. Kemâle **irmedin** ol serv-i tâze
'Acebdür töldi 'uşşâkı Hicâz'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 163*). [*irmedin,]*

irmez: Erişmek, ulaşmak, gelmek.

1. Ciger pür-yara **irmez** vaşl-ı yâre
Gönül pür-ĝam buluşmaz ĝam-ĝüsâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 3*). [*irmez,]*

irsal it: Göndermek, yollamak.

1. Birbirine tutarlardı āheng
Kaçan Mecnûn'a irsal itse peygâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 85*). [*irsal it, -se*]

irtihâl: Göçme, göç etme II Ölme.

1. Velikin haq budur Haqq'a 'ayāndur
Yakın oldu cihāndan **irtihālüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 155*). [*irtihālüm, -üm*]

irtihâl: Göç etmek.

1. O da yüz tutdı āhir **irtihāle**
Cihān-ı 'uşşāka dīzār-ı dildār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [*irtihāle, -e*]

irtihâl: Dünyadan ahirete göçme, ölme.

1. O da yüz tutdı āhir **irtihāle**
Cihān 'uşşāka bī-dīdār-ı dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 18*). [*irtihāle, -e*]

irüş: Erişmek, gelmek.

1. İlä ey der-mend-i lâ'ubālī
İrüşdüñ kadre añla qadr-i hālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 2*). [*irüşdüñ, -düñ*]

iş: Yapılan şey, davranış, eylem.

1. Fenādan göçdi qondı cāvidāna
Cihān anuñ dañi **işin** kayırdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 45*). [*işin, -in*]
2. Ben **işümden** işüm benden olup fevt
Esenleyüp anı ol pīr-i mañzūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 28*). [*işümden, -üm, -den*]
3. Her **işde** manzar-ı gavr idi belki
Cihān-dide zemāne-āzmüde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 6*). [*işde, -de*]

iş: İş güç, uğraş.

1. Hābāb-ı bañr-ı cürmem pūr-hevāyem
O bañr üzre **işüm** āvāreliqdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 39*). [*işüm, -üm*]
2. Gice gündüz **işi** āh oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ çāh oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*işi, -i*]
3. Gice gündüz **işi** āh oldu ğamdan
Buñarı çeşminüñ çāh oldu ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*işi, -i*]
4. İder şabri ile helvā qoruğı
işi rāy ile kıl kim merd-i bī-rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 81*). [*işi, -i*]
5. Anı nüş iyledi bir nice eyyām
işi bī-çārenüñ şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 71*). [*işi, -i*]
6. İşi anuñla 'ayş u 'işret oldu
Ġazeller idüp ırlardı terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 162*). [*işi, -i*]

7. o itme b ari bu l af u g uz afi
Kişi olmayıca bir **işde** m ahir (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 38, Mısra 21*). [*işde, -de*]
8.  şinden artu oldu s zi Şad-b r
Bulut gibi ararup gitdi Mecn n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 210*). [*işinden, -i, -n, -den*]
9. Cef  v  adr ile a'n ola baňa
Hem n budur bu **işde** fikr-i  abil (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 40, Mısra 11*). [*işde, -de*]
10.  Ő n hem gerçek olsun itme tezv r
Ben ehl-i ayd u bendem ol degüldür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 34*). [*iŐ n, - n*]
11. G c idüp aňa ben  s na adum
Anı aňdum **iŐ mi** ben bitürdüm (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 13*). [*iŐ mi, - m, -i*]
12. Őiĝnma aňa kim yodur beası
Zen n kim Őaĝ **işi** yok p r-marazdur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 59*). [*işi, -i*]
13. Vef sı h led r **işi** arazdur
Zen n o çekdiler cevr   cef sın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 60*). [*işi, -i*]
14. Zih  F r k kim fark iylemişdür
Nice zen var ise **işi** b g d r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 67*). [*işi, -i*]
15. Őad katda yiter ol fitne c na
Bir **iŐi** it diseň itmez urıŐur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 71*). [*iŐi, -i*]
16.  Ő n Őuĝlun hemişe b t-peresti
Saňa her dem nice bir b t cef sı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 28*). [*iŐ n, - n*]
17. Ki her yirde her **işüm** p r-h aleld r
Yaňıldum yirde gökde yılduzum yo (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 51, Mısra 72*). [*iŐüm, - m*]
18. Niçün ayre vef da cehd idersin
Sen n **iŐ n** baňa dil Őatmaĝ imiŐ (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 51, Mısra 23*). [*iŐ n, - n*]
19. Budur avfum **işi** de n Ői  v z
Sen n- n iyilesem z ri v  fery d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 70*). [*işi, -i*]
20. Őad -yı günbed-i devr n-ı  alem
Bu günbed kim görürsin  adl **işidür** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 58, Mısra 89*). [*işidür, -i, -d r*]
21.  şinden odı eşinden ayurdi
Cih n kim h li her dem h le v  riv (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 58, Mısra 46*). [*işinden, -i, -n, -den*]
22. Ben işümden **işüm** benden olup fevt
Esenleyüp anı ol p r-i maħz n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 58, Mısra 28*). [*işüm, - m*]
23. C n atdı ulle-i Necd üzre am-n k
işi Leyl  içün  h u am idi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 59, Mısra 115*). [*işi, -i*]
24. Dir ĝa anı  st dum dir ĝa
işüm Şimden girü kime anayın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 59, Mısra 59*). [*işüm, - m*]
25. Tır Ş olup ol Ő ret bu çala bir
Didi bu  aŐ **işi** birlik işidür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 15*). [*işi, -i*]
26. Sib   u vahşe ihŐ n idi **işi**
MuŐi  itmişdi in amı sib ı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 84*). [*işi, -i*]
27. Tır Ş olup ol Ő ret bu çala bir
Didi bu  aŐ işi birlik **işidür** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 15*). [*işidür, -i, -d r*]
28. Her **iŐ** ser-n mesid r p k n muň
 y d r -yi v c d u d ver-i c d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 64*). [*iş,]*
29.  Ői am eşi vahş u  huv ndur
Sen n yükün çekerken ol girift r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 128*). [*işi, -i*]
30. Beni  n il gibi görmedi Leyli
Egerçi Ő ret  bu **iş** cef dur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 65, Mısra 41*). [*iş,]*
31.  Ő m h Ş gelmedin yir ne h Ş var
Bir iki gün ki miħnetde geçersin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 98*). [*işüm, - m*]
32. Ne bey  ola kim  hir f sid olmaz
Cih n  yy rdur d im **işi** riv (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 153*). [*işi, -i*]

33. Melek şüretde ammā ma'nide dīv
Cihān 'ayyārınuñ āl itmek **işi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 155*). [*işi, -i*]
34. Dürüş taqvāya oldur anda zāduñ
Bu dünyā kim **işüñi** gevher iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 145*). [*işüñi, -üñ, -i*]

iş: *Vaziyet, durum.*

1. Ki bir mūrı tıutup şoqdı dehāna
Çarınca çahçaha itdi bu **işe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 3*). [*işe, -e*]

iş: *Ortaya çıkan durum, olan ve yapılan şey, hadise, vak'a.*

1. Bir iki yüzi kara şahid olmuş
Beni bu **işde** bil bi-ihtiyārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 35*). [*işde, -de*]

iş: *İş, yapılan şey.*

1. Veli hem guşşasuz bî-baht u rüzem
Ol **iş** kim kâr-ı ğamdan ola hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 23*). [*iş,]*
2. Bu **işe** bağlayup muhkem bilümi
Okıyup her kabîle leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 46*). [*işe, -e*]

iş: *Durum, mesele.*

1. Ki mûm olur sözinden seng ü pülād
Ölü **iş** dirgürür qavl-i faşîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 91*). [*iş,]*
2. Ki ol müşkil **iş** oldı aña āsān
Meger bir gün o sultān-ı ğazab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 14*). [*iş,]*
3. Degül ferd-i Ğudā'ya **iş** nühüfte
Egerçi ol helāle virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 120*). [*iş,]*
4. Çabül iyle sehl **iş** gibi tıutma
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 74*). [*iş,]*

iş: *Sahip, malik.*

1. Kılur ferşi nebāt ile müzeyyen
Çoyar ol çudret ü 'ilm **issi** Bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [*issi, -(s)i*]

iş as: *Üstün olmak, üstün görünmek.*

1. Yüzüñ ağ itdi ceng ile sipāhuñ
'Adūlar üstine ya'nî iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 15*). [*iş aş, -du, -ñ*]
2. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyāde
Senüñ gibi nice çoğ ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 122*). [*iş aş, -maz, -sın*]

isā'et: Kötü iş işleme, kötülük etme.

1. Ki ihsân ile olur iylik avı
isā'et idene iyleren ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 69*). [*isā'et,]*

işâret: Alamet, belirti, gösterge, haber.

1. Demün içmege iki teşne lebdür
işâretdür baña kim şurduguñ cāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 77*). [*işâretdür, -dür]*
2. Diler çıkmağa andan bir behâne
Zebân-ı hâlden tıydu **işâret** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 13*). [*işâret,]*

ise: Şart edatı (-sa -se).

1. Meded yitürmez **ise** cānuma devā-yı ümîd
Başumda gerçi yuva yapıd laqlağ-ı firkat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 6*). [*ise,]*
2. O cān kim derd ü gamdan bî-haberdür
Ne var insân **ise** ma'nide hardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 10*). [*ise,]*
3. Ğam-ı firkat bu **ise** kim benüm var
Firâka düşmesün kâfir de ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 41*). [*ise,]*
4. Râķib olur ğaribe itden artuğ
İtüñ hod ağız var **ise** dili yoğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [*ise,]*
5. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl **ise** ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [*ise,]*
6. İnanmazsañ kığır ahvâlini şor
Eger divâne **ise** kapudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 114*). [*ise,]*
7. Belâdan olmaz **ise** servüñ âzâd
Anı var bu çemende iyleme yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 149*). [*ise,]*
8. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl **ise** ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [*ise,]*
9. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl olmaz **ise** bâri vişâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 133*). [*ise,]*
10. Egerçi yundi kat kat nitekim zâğ
Senüñ destüñde var **ise** kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 103*). [*ise,]*
11. Yoğ **ise** uşda tiğ uş lâ'ubâli
İdem aña nevâziş baña lâyığ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 26*). [*ise,]*
12. Elüm de yoğ tayanmağa tayağ da
Dile güm senden olmaz **ise** mağbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 117*). [*ise,]*
13. Bu gün boyun uzatdum tiğ-ı tize
Eger dün cān alup dökdüm **ise** kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 73*). [*ise,]*
14. Bu gün uş geldüm ayağumla dâra
Eger dün çekdüm **ise** gayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 77*). [*ise,]*
15. Zihî Fârûğ kim fark iylemişdür
Nice zen var **ise** işi büğüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 67*). [*ise,]*
16. Ta'âlallah zihî luğf-ı ilâhî
Ķamer şekker-dehân **ise** şamersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 115*). [*ise,]*
17. Şeker şîrin-zebân **ise** şekersin
Cebîñüñ hâli sultân-ı Ķabeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 116*). [*ise,]*

18. Uyarsañ n'ola ğafletden nüfûsı
 o uyhuyı uyan var **ise** cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 15*). [*ise,]*
19. Uşanmazsın sen andan bu ‘aceb tavr
 Ger aşlun tâzî **ise** ey yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 73*). [*ise,]*
20. Eğer var **ise** çäreñ iyle çäre
 Çü görđi çäre yo seyyârelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 58*). [*ise,]*
21. omadı bende halka meyl ü cüşı
 Senüñ de hile **ise** bāruñ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [*ise,]*
22. Kimüñle seyr ider anda mekānı
 Haber var **ise** andan sende zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 119*). [*ise,]*
23. Ne var derviş **ise** ma‘nide şehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 68*). [*ise,]*
24. Harîf **iseñ** eğer bismillah ey yār
 Ben atlas çāk idici hıra-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 6*). [*iseñ, -ñ]*
25. Diridi güş idenler āferin bād
 Senüñ de hüb **ise** ey dil hışālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 7*). [*ise,]*
26. Yüzi şuyı daħi çalmadı anuñ
 Eğer ‘ilm **ise** olmuşdur izāfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 79*). [*ise,]*
27. Kemāli şekl ü şöhet tāt u hıra
 Eğer eş‘ār **ise** mabül nādır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 87*). [*ise,]*
28. Didi lâ tarabu mālē’l-yetimī
 Eğer var **ise** haşre i‘tikāduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 143*). [*ise,]*

iseñ: *Ek fiil şart kipi ikinci teklik şahıs.*

1. Saña anda ne menzil or ne me‘vā
 Sefer ehli **iseñ** tūr yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 75*). [*iseñ,]*
2. Ne var mabūs **iseñ** habsında anuñ
 Yanar kerrübī bezminde çerāğuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 156*). [*iseñ,]*

isfidāc: *Üstübeç. // Ahar yapımında da kullanılan beyaz madde.*

1. Per-i zāğ oldu gūyā dümm-i şehbāz
 Hem **isfidāc** ile ol ğayret-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 67*). [*isfidāc,]*

işi bit: *Ölmek.*

1. Hemān zikr olunur ol ışşa-i dün
 Ağu içüp çü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 39*). [*işi bit, -di]*

işid-: *Dinlemek, kulak yoluyla duymak.*

1. İşidüp bunu ol serv-i temāyül
 İdüp ‘irfānı yüzinden tecāhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 107*). [*işidüp, -üp]*
2. İşidüp Leylî āvāzın o zāruñ
 Didi dervişsin saña Ha vire yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 51*). [*işidüp, -üp]*
3. Peder-i Mecnûn bu müşkil hāle nā-gāh
işidüp il dilinden oldu āğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 4*). [*işidüp, -üp]*

‘isî-dem: Hz. İsa nefesli.

1. Nesîminden mu‘aţtar cân dimāğı
Hevâsı ol gününñ **‘isî-dem** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 5*). [*‘isî-dem,]*

ışig: Eşik II Huzur, makam.

1. Riyâset efserinüñ gevherisin
İşigüñ taşsı mihrâb-ı sücüdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 5*). [*ışigüñ, -üñ]*
2. Ki geldi kapuña ol şayd bî-şayd
İşigde sâye-veş yüz sürer ol nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 79*). [*ışigde, -de]*

ışig-: Eşik, kapı.

1. Ne yüz var yüzüñe bakmağa hânım
İşigüñden ne yil kim almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 77*). [*ışigüñden, -(ü)ñ, -den]*

ışig-: Eşik, kapı önü (sevgilinin kapısının önü).

1. Öpüp yarı **ışigin** kordı başı
Çuçardı şöyle kim çuymazdı taşsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 15*). [*ışigin, -i, -n]*

ışik: Aydınlık, nur.

1. Işıkdan şu‘le çıkdı gülleden şan
‘Arablar sînesin şemşir-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 80*). [*ışıkdan, -dan]*

ışik: Eşik II Huzur, makam.

1. Muḥâmmed **ışiginde** ḥâk olasın
Oda yansun aña ḥâk olmayan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 72*). [*ışiginde, -i, -n, -de]*

ışim: Ad.

1. Şaḫalına gülerdi bu cihānuñ
Gice zikri ögünük **ışimi** hū hū (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 47*). [*ışimi, -i]*

ışit: İştirmek, duymak, haber almak.

1. İşt ol ḥar yitürmiş Türk erini
Meger bir vâ‘ize şormış ḥarımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 1*). [*ışit,]*
2. Nevâda bûlbûl-âvâz idi Mecnûn
Neşidin **ışiden** olurdı meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 30*). [*ışiden, -en]*

3. İşiden derd-mendi şağlar idi
O fariğ medħ ü zemminden cihānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 2*). [*İşiden, -en*]
4. İder Leyli gibi meyli güzeller
İşiden mest olur itse ser-āęāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 23*). [*İşiden, -en*]
5. şorarken ħālin ol gül ‘andelibûñ
İşitmesün diyü aęyār-ı bed-h‘āh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 57*). [*İşitmesün, -me, -sün*]
6. Seęerde fāĥte evrādi gū gū
İřidüp bu ĥiřābı itmeyen cūř (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 49*). [*İřidüp, -üp*]
7. Nola sen de geęerseñ kinelerden
İşidüp bunı Nevfel şefkat itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 69*). [*İşidüp, -üp*]
8. Semā‘ u vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İşidüp anı göre vardı her ĥ‘iş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 115*). [*İşidüp, -üp*]
9. İşidüp Leyli ĥurrem oldu ģāyet
Gülerdi gül gibi ĥün ü bahārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 4*). [*İşidüp, -üp*]
10. Cemālin medħ iderdi her çabile
İşidüp anı ĥalkūñ nām-dārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 45*). [*İşidüp, -üp*]
11. İşidür oldu illerden sözüñi
Geçerken ĥoř-gönül sāyeñde cānum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 54*). [*İşidür, -ür*]
12. Peder pendin **İşitdi** çünki ferzend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 1*). [*İşitdi, -di*]
13. Anuñ derdinde virdi ol daĥi cān
İşidüp anı Mecnûn şutdi mātem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 101*). [*İşidüp, -üp*]
14. Ki dā‘im şible oldur ben ģaribe
İşidüp çün gele āvāre yārum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 87*). [*İşidüp, -üp*]
15. Dilerseñ ol Cem‘ūñ cām-ı řafāsın
İşit efsāne-i ‘ařkuñ vefāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 36*). [*İşit,]*
16. Ki **İşitdüm** fülān yirde fülānı
Seni sevmiş didiler hem sen anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 57*). [*İşitdüm, -dü, -m*]
17. İşitdi çünki Mecnûn nām-ı Leyli
Teselli virdi ümmid-i tecelli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 61*). [*İşitdi, -di*]
18. Peder Leyli **İşitdi** bu ĥiřābı
şeker alup ağu virdi cevābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 95*). [*İşitdi, -di*]
19. Belā-yı ‘ařķ-ı Leyli‘den ĥalāř it
Çü ‘ařķuñ adını Mecnûn **İşitdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 57*). [*İşitdi, -di*]
20. Aña şerbet vireyin āb-ı tiği
Bunı bir ‘Āmiri çünkim **İşitdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 39*). [*İşitdi, -di*]
21. Peder çünkim **İşitdi** bu kelāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 1*). [*İşitdi, -di*]
22. Ne ģuřřa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu pendi ĥaste Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 103*). [*İşitdi, -di*]
23. Biri Nevfel‘dür **İşit** vaşfın anuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 26*). [*İşit,]*
24. şavuldu ‘āķıbet elĥamdülillah
Bunı Leyli **İşitdi** çün pederden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 21*). [*İşitdi, -di*]
25. Zen egri olsa evřāfi uzağdur
İşidüp ĥaste Mecnûn bu güzāfi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 77*). [*İşidüp, -üp*]
26. Ana şanı şurudı eręuvānuñ
İşit bu pendi sen de ser-keş olma (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [*İşit,]*
27. Gürüh-ı vahřuñ aña intisābın
İşidüp çāvını her ehl-i idrāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 77*). [*İşidüp, -üp*]
28. İřide bir nefes řirīn makālūñ
Ģazeller oķıyasın ĥālet-engiz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 94*). [*İşide, -e*]
29. Ol āvāzi **İşidüp** ben fütāde
O süfte dürleri cibe şalup pır (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 72*). [*İşidüp, -üp*]
30. şudan od yağdurur ol la‘-i dür-bār
İşidüp ‘ařıķ ol āvāz-ı nāzı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 45*). [*İşidüp, -üp*]

31. Dil-i Zeyd'e naşihat dürri saçdı
İşidüp haste Zeyd ol hûş cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 187*). [*işidüp, -üp*]
32. Melek-sîret mubaşşır âdem idi
İşitse bî-edeblerden ıtâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 129*). [*işitse, -se*]
33. İşidenler didiler bârek-Allah
Atası Leylî'nün dermânde kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 116*). [*işidenler, -en, -ler*]

işitmek: *Duymak. II Müzik dinlemek.*

1. Şafâ sürdi **işitmekden** dimekden
Gül-i nesrini oldı ergüvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 4*). [*işitmekden, -den*]

işkâl: *Anlaşılma güçlüğü, güçlük.*

1. Kamu **işkâle** ol hallâl olupdur
Zihî Kaşs-ı hüner-ver merd-i kâmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 60*). [*işkâle, -e*]

işkence: *Eziyet, azap.*

1. Hâlâş olup cihân **işkencesinden**
Çanı bir ejdehâ-yı âteşin-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 46*). [*işkencesinden, -si, -(n)den*]

ism: *Ad, nam.*

1. İder a'ÿâna her dem feyz-i aqdes
‘Azîz **ismüñ** te‘âlî vü taqaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 14*). [*ismüñ, -üñ*]
2. Ter iyle âb-ı zikrûñle dehânum
O târik ev ki **ismidür** anuñ qabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 63*). [*ismidür, -i, -dür*]
3. Qatunđa ehl-i nâr olmaya **ismüm**
Beni yâd itmez olduqda biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 72*). [*ismüm, -üm*]
4. Mu‘allâ serv-şaddi Muştafâ’dur
Mübârek **ismi** anuñ mühr-i imân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 39*). [*ismi, -i*]
5. Anuñ ser-tâ-şadem ay idi cismi
Yaraşur Leylî olsa anuñ **ismi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 134*). [*ismi, -i*]
6. Tenüm bî-cüftdür çün dürr-i nâsüft
Egerçi ğayr ile cüft oldı **ismüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 199*). [*ismüm, -üm*]
7. Birikdi cân u ten şaldı iki **ism**
Şucuşup mest ü hayrân Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [*ism,]*
8. Müsemâsın ki kevne şıgmaz **ismüñ**
Senüñ-çün şalk olundu cümle hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 162*). [*ismüñ, -üñ*]

ism-i mübârek: *Mübârek isimli.*

1. Ey ism-i mübâreküñ Muşammed
Ve ey vaşf-ı mükerremüñ mufaşşam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 44*). [*ism-i mübârek, -üñ*]

ism-i selīm: *Selim ismi.*

1. Ana nām itdiler ism-i Selīm'i
İrerdı 'āleme ḥayr u seḥāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 8*). [*ism-i selīm, -i*]

ismu'llāh: *Cenabıhakkın en büyük ismi, Allah.*

1. Çün **ismu'llah** ola 'unvân-ı defter
Gerek kim tâ ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 1*). [*ismu'llah,]*

isrâf: *Gereksiz yere harcamak, boşuna sarfetmek, lüzumundan fazla harcamak, savurganlık etmek.*

1. 'Abes **isrâf** destin urma pende
'İlâc olmaz devâsuz derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 33*). [*isrâf,]*

'işret: *Eğlence, keyif, içki içme.*

1. Ağu da içsem ol 'aşka olur nüş
Zihî **'işret** ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 67*). [*'işret,]*

'işret-i cān: *Canın içkisi, eğlencesi.*

1. İle in'ām u iḥsân itdi ḥaylı
Zihî bezm-i mübârek **'işret-i cān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 21*). [*'işret-i cān,]*

iste: *Arzu etmek, talep etmek, istemek.*

1. Sen anı **istemekte** eşk-rizân
O senden göz yaşı gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 79*). [*istemekte, -mek, -de*]
2. Kim **isteye** devâ dil yâresine
Ala meh-pâresin cān-pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*isteye, -y, -e*]
3. Du'âsın **iste** gir valvar o pîre
Seni tâ kırtara Leylî ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 84*). [*iste,]*
4. Qolayitse 'aceb mi kâr-ı saḥtı
Niçün nevmîd olursın çâre **iste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 55*). [*iste,]*
5. Her arada ümidûn ara **iste**
Nice nevmîd irer âḥir ümide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 56*). [*iste,]*
6. Yüz urup **istedi** soñra 'arûsı
Atası anası ol ḥôş-ḥırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 56*). [*istedi, -di*]
7. Virürseñ râziyem kemter kuluña
Dilerseñ şuya at **isterseñ** oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 91*). [*isterseñ, -r, -se, -n*]
8. Dilerseñ oqla **isterseñ** yayuñ yaş
Ḥaṭâ ile eger çekdümse tiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 68*). [*isterseñ, -r, -se, -ñ*]
9. Qara tağda yeşil şahrâda gezdi
Ne deñlü **istediyse** bî-behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 33*). [*istediyse, -di, -(y)se*]

10. Diline düşdi bu tedbîr-i puhte
Ki **isteyü** gide ferzend-i hâmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 25*). [*isteyü, -yü*]
11. Anuñ-çün virmez idi Zeyd'e duhter
O mâl **istedi** virdi 'emmüsi gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 55*). [*istedi, -di*]
12. Ço yıkılsun ki ma'ñide kafesdür
Helâli öldüğün **isterse** 'avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 87*). [*isterse, -r, -se*]
13. Tır imdi çäre iyle vaşl-ı yâra
Şanavber **isteyü** 'azm iyle tağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 29*). [*isteyü, -yü*]
14. Necât **isterseñ** ammâ tüt kenârı
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 180*). [*isterseñ, -r, -se, -ñ*]
15. Anı **isteyü** varsan küy-ı yâre
Bulınaydı ya dil ya derde çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 21*). [*isteyü, -(y)ü*]
16. Çıkup guşşa gibi Mecnûn serine
Şu saçmak **istediler** âzerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 176*). [*istediler, -di, -ler*]
17. Kim **isteye** devâ dil yâresine
Ala meh-pâresin cân-pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*isteye, -y, -e*]
18. Ölürse **istememez** andan hâlâşı
Değül 'aşk ol ki cismâni ğarâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 2*). [*istememez, -mez*]
19. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl andan kim selâmet olmak **ister** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 117*). [*ister, -r*]
20. Bu rüsvây u melâmet olmak **ister**
O lahza kim du'â tiri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 118*). [*ister, -r*]
21. Bulurdı her kişi her dem murâdı
Kim **ister** kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 37*). [*ister, -r*]
22. Döşegi hâr ola vü yaşduğı seng
Hemân bed-bahtum **ister** bu belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 39*). [*ister, -r*]
23. Yüzin döndürmeye vü tuta başı
Şu kim **ister** melâmetden selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 17*). [*ister, -r*]

iste-: Talep etmek. II Kız istemek.

1. Anuñ gibi firâz kızlar bulunur
Kimi dilersen **istenür** alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 98*). [*istenür, -n, -ür*]

istebrak: Sırma işlemeli kumaş.

1. Çeker şan pâydan peykân-ı hârı
Harîrinden gül **istebrak** tükürdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 15*). [*istebrak,]*

isteyü: İsteyerek, arayarak.

1. Şan ağı şişesinden şehd umarlar
Şarâb **isteyü** 'azm iden serâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 173*). [*isteyü,]*

istiğfâr: Tövbe etme.

1. Ya **istiğfâra** gelmişdür seher-gâh
Baş açup el götürdi hem du'âya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 30*). [*istiğfâra, -a*]

istiğfāra gel: *Tövbe etmek.*

1. Ayağa düşdi istiğfāra geldi
Ki ey küşe-nişin-i Necd tevbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 84*). [*istiğfāra gel, -di*]

istiğnā: *Çekinmek, geri durmak.*

1. Didi Leylâ'ya **istiğnā** yüzinden
Ferāğum var benüm ay ile günden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 46*). [*istiğnā,*]

iştihā: *İstek, heves. II Yemek yeme isteği.*

1. Tabî'at **iştihāsı** mürde oldı
Çaçan cev'ile nefsum ide sahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 54*). [*iştihāsı, -sı*]

istikāmet: *Doğruluk, doğru gidiş.*

1. Ki hiç şıgmaz yoluna toğrınıñ kec
Çün oğda **istikāmet** fā'ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 127*). [*istikāmet,*]
2. Tabî'atda komadı **istikāmet**
İrüp bīmāra vaqt-i kile men rāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 52*). [*istikāmet,*]
3. Nice egriye virdi **istikāmet**
Şu kim 'aşk âteşyle cān eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 100*). [*istikāmet,*]

istikbāl: *Karşılama.*

1. Görüp hem-ğālın **istikbāle** geldi
Gözi gönli gibi çün aya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 86*). [*istikbāle, -e*]

istikbāl ü ikrām it-: *Karşılama, ağırlamak.*

1. Çün āğāh oldılar kavm-i dil-ārām
İdüp anlara istikbāl ü ikrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 50*). [*istikbāl ü ikrām it-, -üp*]
2. Çün āğāh oldılar kavm-i dil-ārām
İdüp anlara istikbāl ü ikrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 50*). [*istikbāl ü ikrām it-, -üp*]

istima' it: *İşitmek.*

1. Ğazel oğur iderler istima'ı
Oğıduğça hōş-āyende ğazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 20*). [*istima' it, -er, -ler*]

iştiyāk: *Büyük arzu duyma, özlem.*

1. Peder mevtinden oldı taze haste
Okur geh **iştıyākuñ** kışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 133*). [*iştıyākuñ, -uñ*]
2. Anı görmege itdi iştıyākı
Düşüp cân-ı Selām ol **iştıyāka** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 21*). [*iştıyāka, -a*]

iştıyāk it: Çok istemek, arzulamak.

1. Anı görmege itdi iştıyākı
Düşüp cân-ı Selām ol iştıyāka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 20*). [*iştıyāk it, -di*]

iştıyaka düş-: Özlemek.

1. Ki düşsem ğark olup ben iştıyaka
Döner anup küçegin def'i nāka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 13*). [*iştıyaka düş-, -se, -m*]

işük: Eşik, kapı.

1. Kadem başma **işükden** taşra ey nür
Olursun gün gibi âlemde meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 105*). [*işükden, -den*]

it: Köpek.

1. Cānumdan uyuvirdi baña yoksa cān mıdur
Kūyuñ **itinden** iylemezem ben tenüm dirîğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 7*). [*itinden, -i, -n, -den*]
2. Ara yirde raķib **itden** çoğ idi
Ol iki ‘aşıka rāhat yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 49*). [*itden, -den*]
3. Rāķib olur ğaribe itden artuķ
İtüñ hōd ağzı var ise dili yoķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [*itüñ, -üñ*]
4. Ol āhū çeşm içün ağlar iken ben
Benüm-çün gülmedüñ **itler** gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 132*). [*itler, -ler*]
5. Pür olup ırladı eţfāl-ı hāne
Raķib **it** gibi ürdi ol şadāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 131*). [*it,]*
6. Dilese yollarımı kıuyruğ ile
Çü yāre **it** raķibi māni ‘oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 35*). [*it,]*
7. İki yüzlü kılıç olur kıafāda
Ol ādem-zādeden **it** yeg durur çoķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 111*). [*it,]*
8. İtüñ hōd bāri ağzı var dili yoķ
Çü yārān gördiler anuñ hevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 112*). [*itüñ, -üñ*]
9. Belā vü miñnetüñ oramı vardur
Hemān **it** gibi hālūñ meskenün yoķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 139*). [*it,]*
10. İtüñ var dirligi ammā senün yoķ
Çü ādem oğlısın ādem gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 140*). [*itüñ, -üñ*]
11. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdi bir iki **it** yüzlü zebāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 17*). [*it,]*
12. İte atdılar itlik idüp anı
Aña segler hücüm itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 18*). [*ite, -e*]
13. Seg oldum kıapuña bu hāle yitdüm
İte atduñ etümle üstüñ vānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 59*). [*ite, -e*]

14. Atardı itlere **itler** yir idi
Meger kim bir civân şāhuñ nedîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 4*). [*itler, -ler*]
15. Ki **itlerden** nice buldı ħalâşı
Müvekkil gönderüp ol bi-günāha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 48*). [*itlerden, -ler, -den*]
16. Atardı **itlere** itler yir idi
Meger kim bir civân şāhuñ nedîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 4*). [*itlere, -ler, -e*]
17. Virürdi **itlere** etden öyüni
Şu denlü iyledi in‘ām u ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 12*). [*itlere, -ler, -e*]
18. Virürdüm **itlere** elden nevāle
Yidiler çün o dem benden nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 54*). [*itlere, -ler, -e*]
19. Egerçi çokdur **itden** şimdi şā‘ir
O ħüsnuñ kim ola meşşātası zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 88*). [*itden, -den*]

it: Köpek, rakip, yabancı.

1. Gönendi ħaltabān ħazandı ħaltak
Raķīb āhüyi avladı **itidi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 67*). [*itidi, -idi*]

it: Bir işi ya da görevi yapmak, yerine getirmek.

1. Bulutlar gibi āb-efşān ħurūşān
Şu deñlü nevĥa **itdi** kıldı zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 11*). [*itdi, -di*]
2. Odur pür-derd iden vaqt-i ħazānı
Ruĥ-ı baġı nitekim zerd **ider** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 15*). [*ider, -er*]
3. Şunuñ ħārüresin hem serd **ider** ol
Şikest olur semen simāsi andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 16*). [*ider, -er*]

it: Bir işi yapmak II neden olmak, bir şeyin olmasına veya ortaya çıkmasına yol açmak.

1. Cemāl-ı luţfunuñ hem ‘āşıkıdır
Ben **itdüm** anı kim baña sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 57*). [*itdüm, -dü, -m*]

it: Etmek, eylemek, yapmak.

1. Her yañadan uzatdı zebān ġibi zebāne
Ŧutup elümi nice vefā ‘ahdin **iden** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [*iden, -en*]
2. Dehān-ı ġonceyi ħōş-büy **idersin**
Güli luţf ile tāze rüy **idersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 59*). [*idersin, -er, -sin*]
3. Dehān-ı ġonceyi ħōş-büy **idersin**
Güli luţf ile tāze rüy **idersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 60*). [*idersin, -er, -sin*]
4. Der-i lüţfuñda Ŧutsun āşiyāne
Eger luţf **idesin** ħalka eger ħahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 33*). [*idesin, -e, -sin*]
5. Anuñ tevķī‘ıdır ħatmü’n-nebiyyin
Fesāhatde aña nükte **iden** er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 13*). [*iden, -en*]
6. Ĥarāb-ı bābı bi-dād iyleyen ol
‘İmadın ol sārayuñ penç **idüpdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 53*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
7. Der ü dīvārını pür-genc **idüpdür**
Hem ihlāşı aña saķf iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 54*). [*idüpdür, -üp, -dür*]

8. Şeh üzre tā nişār **ide** cevāhir
 Țutar Mirrîḥ elinde tiġ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 28*). [*ide, -e*]
9. İdüp ‘azm-i sarây-ı Ümmühânî
 Resülüllâha virdi Ḥâk selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 10*). [*idüp, -üp*]
10. Nebîler iktidâ itsün imâm ol
İdüp ervâḥ-ı qudsilerle ünsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 15*). [*idüp, -üp*]
11. Çıkar her bir delükden bir nevâ tîz
İder ‘uşşâk baġrın rîze ney-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 118*). [*ider, -er*]
12. Şivân itdi biraz çırpındı ḥaylî
İdüp ol ʃasa ile ‘azm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 54*). [*idüp, -üp*]
13. Velî yümn-i mübârek oldı bu söz
 Peder-i miskîn **idüp** biñ biñ füsünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 77*). [*idüp, -üp*]
14. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
 Didiler soñra yâ sâdât-ı ‘Amir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [*idüp, -üp*]
15. İşi anuñla ‘ayş u ‘işret oldı
 Ğazeller **idüp** ırlardı terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 163*). [*idüp, -üp*]
16. Gelüp ḥâlüme itmezdüñ nazâre
İdicek düd-ı âhum gibi pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 55*). [*idicek, -icek*]
17. Cemâlüñ ayı ser-gerdân **idüpdür**
 Gözün her yıldızuñ ḥayrân **idüpdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 39*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
18. Cemâlüñ ayı ser-gerdân **idüpdür**
 Gözün her yıldızuñ ḥayrân **idüpdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 40*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
19. Bulunca tā ki bir ‘âlî-nijâdı
İdelüm anı saña nâm-zâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 96*). [*idelüm, -e, -lüm*]
20. Anı beyle **iden** vire cevâbın
 Çü Mecnûn’un maḳâmı oldı ma’lüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 40*). [*iden,]*
21. Yolında şâbit oldı çekdi zaḥmet
 Ḥâkîkat ‘aşkıñ da’vâ **idenler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 9*). [*idenler, -ler*]
22. Semâ’ı germ idüp ğavġâ **idenler**
 Belâya olsalar bir kez giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 10*). [*idenler, -ler*]
23. Al **iden** anı zulm ile itdüġi ḳan mıdur
 Oldum ḥayâl-i ḥüsnüñe müstaġraḳ eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*iden, -en*]
24. Al iden anı zulm ile **itdüġi** ḳan mıdur
 Oldum ḥayâl-i ḥüsnüñe müstaġraḳ eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*itdüġi, -dü, -gi*]
25. Miḥnet eliyle **ideli** kudümi yâ firâḳ
 Dehrüñ vişâl ü firḳatine ḳalma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*ideli, -eli*]
26. Miḥnet eliyle **ideli** ḳaddümi yâ firâḳ
 Dehrüñ vişâl u firḳatine ḳalma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 8*). [*ideli, -eli*]
27. Bü’l-Ḳâsim’ı künyet **itdi** saña
 Elṫâfuñı iyleyen muḳassem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 47*). [*itdi, -di*]
28. İder a’yâna her dem feyz-i aḳdes
 ‘Azîz ismüñ te’âlî vü taḳaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 13*). [*ider, -er*]
29. Başında od yaḳar ḳahruñ hevânuñ
 Yüregin şu **ider** küñ-ı girânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 66*). [*ider, -er*]
30. Senüñ gibisini kim bildi ey pâk
 Seni kim zıkr **ider** vaşfuñca heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 89*). [*ider, -er*]
31. Göġi zeyn **itdi** envâr-ı kevâkib
 Yiri naḳş **itdi** ezḥâr-ı ġarâ’ib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 57*). [*itdi, -di*]
32. Göġi zeyn **itdi** envâr-ı kevâkib
 Yiri naḳş **itdi** ezḥâr-ı ġarâ’ib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 58*). [*itdi, -di*]
33. O ḥüsne maḫhar **itdüñ** kâ’inâtı
 Cemâl ile pür **itdüñ** şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 55*). [*itdüñ, -düñ*]

34. Temevvüc **itdürüp** deryâ-yı cāna
Şu üstinde binâ urduñ cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 17*). [*itdürüp, -dür, -üp*]
35. Çerāğ-ı nūr-ı mişkāt-ı cenāndur
Seni zıkr **itmeyen** dil ebkem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 93*). [*itmeyen, -me, -y, -en*]
36. Qabûl **it** sehv ile olan sücudüm
Olup bu murğ-ı cāna saça dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 30*). [*it,*]
37. Gül **it** nārın Hālilüñ hāqkı cāne
Beden müşkine bārū çek lahddeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 66*). [*it,*]
38. Anuñ-çün **itdi** Hālîk mülk kevni
Odur sulţān cihānda hālk-ı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 72*). [*itdi, -di*]
39. Anı zıkr **itmeyen** olmaz müselmān
Temām olsa bulur bu söz qabûli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 40*). [*itmeyen, -me, -y, -en*]
40. Ki māl-ā-māl ola māl-ı hāqāyık
Bu mühri Hāq naşib **itse** zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 45*). [*itse, -se*]
41. Nebiler iktidā **itsün** imām ol
İdüp ervāh-ı qudsilerle ünsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 14*). [*itsün, -sün*]
42. Şādef gerçi olur nisān ile pür
Velî Taqdîr **ider** her qatreyi düp (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 36*). [*ider, -er*]
43. Giceler şubh olunca zār u ğam-ġin
İderdi cāmesin eşk ile nem-ġin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 26*). [*iderdi, -er, -di*]
44. Çıkup kûha ser-āġāz **itse** Mecnûn
Aña āheng iderdi kûh u hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 25*). [*itse, -se*]
45. Gülerken şem‘ gibi girye **itdi**
Yirinden atilup çün hāqka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 58*). [*itdi, -di*]
46. O ‘aşkı artur **itdükce** beni hest
Diri olduqça ğam perverdesin kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 32*). [*itdükce, -dükçe*]
47. Hāq **itmiş** anı vaşşiler turaġı
Yili çün āh-ı serd-i mest-mendān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 50*). [*itmiş, -miş*]
48. Beni böyle ġarib **itmezdi** yārūm
Nazar kıldı peder çün bu kelāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 18*). [*itmezdi, -mez, -di*]
49. Eger derhem de **itseñ** merhemümdür
Velî ben haste-dil kim bî-ġarārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 10*). [*itseñ, -se, -ñ*]
50. Özi gibi sözin de bîkr **iderdi**
Sözi fikri hārîrinden alurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 106*). [*iderdi, -er, -di*]
51. Nevā vü berk ile şūrîde destān
Civān **itdi** cihānı sebz-i nev-ġîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 9*). [*itdi, -di*]
52. Benefşe tāze bitdi ‘anber-āmîz
Şabā yiliyle sünbül **itse** bāzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 11*). [*itse, -se*]
53. Hilāl ü māhı **itdiler** hem-āġuş
Belinde her perî-rüyuñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 44*). [*itdiler, -di, -ler*]
54. Ġazeller **idilüp** olındı ta‘rîf
Cemāli medh olup āfāka taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 6*). [*idilüp, -il, -üp*]
55. İderdi aña Leylî kışşasın maġz
Anuñ-çün oldı Mecnûn Nevfel’e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 62*). [*iderdi, -er, -di*]
56. Yoġ ise uşda tiġ uş lâ‘ubālî
İdem aña nevāziş baña lâyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 27*). [*idem, -em*]
57. İderdi gendü kavmiyle neberdi
Eger düşmen görüp itmese hānde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 118*). [*iderdi, -er, -di*]
58. İderdi ol ‘adūya dest-būsı
Eger öldürse Leylî haylin aşhāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 126*). [*iderdi, -er, -di*]
59. İçürmeñ bārî zehr-ālūde nüşı
Hōş **itmezsiz** çün ol nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [*itmezsiz, -mez, -siz*]

60. Geçemezsin atunu depme şuya
O merdüm-zâdeyi bî-çâre **itdün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 33*). [*itdün, -dü, -ñ*]
61. Yalan olduñ çün irdi subh-ı sâdık
Bükülmüş ipi yine penbe **itdün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 195*). [*itdün, -dü, -ñ*]
62. Şevâbuñ kanı meyliñ zenbe **itdün**
Biraz nükte idüp esdi şavurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 196*). [*itdün, -dü, -ñ*]
63. Ğaribe **itmesün** bâri cefâyı
Ne Mecnûn ğaldı dünyâda ne Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 178*). [*itmesün, -me, -sün*]
64. Televvün ehli bed-ğüya inanma
Kişi **itmeyicek** ‘ahde vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 177*). [*itmeyicek, -me, -yicek*]
65. Binâ bünyâdı olmaz nitelim bād
Cihâna hüküm iden dād ile **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 33*). [*itdi, -di*]
66. Hôş **itsün** kışşasın ‘âlemde ‘âkil
Ne Nevfel ğaldı ‘âlemde ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 36*). [*itsün, -sün*]
67. Kaçup andan muhâtab **itdi** perhiz
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 74*). [*itdi, -di*]
68. Beni ol cem‘ içinde şem‘ **idüpdür**
Dilerseñ kim ziyâsı arta cem‘ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 102*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
69. Ki gül-gün **itdi** cümle tağ u taşı
Yatur seng arasında şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 82*). [*itdi, -di*]
70. Eger **itme** diseñ durmaz dürişür
Eger sen gam yiseñ zen hürrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 72*). [*itme, -me*]
71. Şadâkatda yiter ol fitne cāna
Bir işi it diseñ **itmez** urışur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 71*). [*itmez, -mez*]
72. Saña ‘arz iylerem diñle sözümi
O ‘ahdi kim senüñle **itdüm** ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [*itdüm, -dü, -m*]
73. ‘Aceb midür muṭī‘ **itse** sibā‘ı
Süpürdürdi sibā‘a buyruğ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 32*). [*itse, -se*]
74. Mūsāfir olmaz ana merd-i ‘âkil
Niçün **itmezsın** ol yirden girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 85*). [*itmezsın, -mez, -sın*]
75. Ata dede yolınca çoğru gide
İrişüp **itdi** ‘aşk-ı lâ‘ubālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 7*). [*itdi, -di*]
76. Olur vahşī ṭabī‘at ehl-i nefret
Beni ser-tā-kağem ‘aşk âteş **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 39*). [*itdi, -di*]
77. Beyābānı baña menzil hōş **itdi**
Ocağun yağmağa iltüp bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 40*). [*itdi, -di*]
78. Esīr-i ka‘r-ı zindāne şeb irdi
Zebün **idüp** yetimi vü esīri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 41*). [*idüp, -üp*]
79. Ben **itdüm** anı kim güldi saña il
Yimezdün büstānum hışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [*itdüm, -dü, -m*]
80. Ki añsuz ben ğaribi öksüz **itdün**
Baña miñnet deminde yār idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 46*). [*itdün, -dü, -ñ*]
81. İderlerdi olarda merhābāyı
O ‘aşk çün cihāndan vahşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 56*). [*iderlerdi, -er, -ler, -di*]
82. Sibā‘ u vahşe ihsān idi işi
Muṭī‘ **itmişdi** in‘āmı sibā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 85*). [*itmişdi, -miş, -di*]
83. Ki ihsān ile olur iylik avı
İsā‘et **idene** iyleren ihsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 69*). [*idene, -en, -e*]
84. Nişāb-ı rahmetüñden vir naşibi
Demirdür ṭālī‘üm pīrüz **idesin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 79*). [*idesin, -e, -sın*]
85. Ğara bahtum şebini rüz **idesin**
Niyāz idüp yaturken fikre ṭaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 80*). [*idesin, -e, -sın*]

86. Nazar kıllı lutfuñ ile bu ħarāba
 uluñam aciz **itme** ben ħaribi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 77*). [*itme, -me*]
87. Zemini gevher-i mäh **itmiş** enver
 olup bu nāfe gevher asr-ı Şeş-a (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 14*). [*itmiş, -miş*]
88. Revān dil dökdi **itdi** dil-nüvāzı
 Resen diyü virüp mār-ı siyāhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 26*). [*itdi, -di*]
89. Ki āb-ı ħari **itdi** āfitābı
 Gözinden atreler kim yüze düşdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 80*). [*itdi, -di*]
90. İlet lutf it o aş āvāresine
 Didi bunu vü **itdi** azm-ı ħāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 155*). [*itdi, -di*]
91. Gün üzre giceden **itmiş** niābı
 Diridüm serv eger serv olsa meh-rüy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 52*). [*itmiş, -miş*]
92. Hilāl **itmiş** belā ol nātüvāmı
 Olup nireng-i ħamdan cismi nireng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 68*). [*itmiş, -miş*]
93. Zihī arŐ-ı muallā ferş-i menuŐ
İder arŐ Őebāt ile muayyen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 9*). [*ider, -er*]
94. Ĥudā tābendeñi efgende **itsün**
 ü gördi Leylī Mecnûn nāmesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 56*). [*itsün, -sün*]
95. Rivāyet kāsesindeñi kıldı itām
 Didi bir gün velime **itdi** Leylī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 3*). [*itdi, -di*]
96. İle inām u iħsān **itdi** ħaylı
 Zihī bezm-i mübārek iŐret-i cān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 20*). [*itdi, -di*]
97. Ayaĝından çeküp geh nevk-i ħārın
 Oĝula ana miskīn Şefat **itdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 55*). [*itdi, -di*]
98. Hemān zıkr olunur cevri ile cemı
 ama anı ki abdu'd-dirhem **itdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 129*). [*itdi, -di*]
99. Şeh iken aña ullar derhem **itdi**
 Anı kim bu Şıfat ħar iylemişdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 130*). [*itdi, -di*]
100. Uyup ol pīre **itdi** azm-ı mīād
 Olup teşne revān oldı Furāta (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 102*). [*itdi, -di*]
101. UŞüli bozmasa arb-ı zemāne
 İñen Şüride-ser **itme** ħaribi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 35*). [*itme, -me*]
102. Nedür bu fitne ekmedin biçersin
 İradan **itmeyince** cāmı ħāret (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 17*). [*itmeyince, -me, -y, -ince*]
103. Ya Şehvet bādesi nüşiyle mestem
 Beni aş-ı ezel sultān **idüpdür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 149*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
104. Yaħüd bād-ı hevā efgendesiyem
 Ol āteŐ kim vücudum müm **idüpdür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 155*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
105. Hevādan urtarup maŐüm **idüpdür**
 Göñül sultān-ı aŐa olalı taħt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 156*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
106. Muħayyer **itdi** uŐaı nevāsı
 Her ehl-i dil Ĥicāzī ger irāı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 18*). [*itdi, -di*]
107. Kem **itme** bārī adr ü ħürmetini
 Nedīm idindi ün Mecnûn Selām'ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 198*). [*itme, -me*]
108. Ki tā itmeyesin özri ħaayı
 Kii **itmek** uluya anile Őöz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 183*). [*itmek, -mek*]
109. Muħibbüksin benem maħbübün ey dōst
 Benüm aŐum seni pür-derd **idüpdür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 53*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
110. Yüzünü zerd ü āhuñ serd **idüpdür**
 Yanarken āteŐ-i Őevā yüzümden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 54*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
111. Dönüp aĝlayu **itdi** azm-ı ħar-ĝāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 74*). [*itdi, -di*]
112. ŐaınmiŐlar veziri ile sultān
 Sefih **itmiş** reāyā alun ol nüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 7*). [*itmiş, -miş*]

113. Cihānuñ bir pula almaz zerin ol
Maḥabbet eyle bî-hûş **itmiş** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 41*). [*itmiş, -miş*]
114. Şaçı ‘anber қоһusu ‘anber-āmiz
iderse bir ağız ol gönca güftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 43*). [*iderse, -er, -se*]
115. ‘Aceb midür **iderse** sa‘y-ı tîmār
Kişi çok olsa bilmez aç hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 90*). [*iderse, -er, -se*]
116. Ferište hırzı gibi bî-gezendem
Beni kahr-ı belâ hûş-hü **idüpdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 141*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
117. Anuñ-çün hem-demüm âhü **idüpdür**
Boyu gerçi kemân olmuş esirem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 142*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
118. Belâda her biri âşüb-ı âfâk
Çü noқта hâli zeyn-i şüret **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 33*). [*itdi, -di*]
119. Adın Zeyneb dinürken ziynet **itdi**
Nühüfte mür çeşminden dehâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 34*). [*itdi, -di*]
120. Aña ḥarc iyledi sa‘y-ı vefâyi
Vefâlar **itdi** kim olınsa ger yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 5*). [*itdi, -di*]
121. Ki kesdi dâmen-i gülden elin ḥâr
Velî bir yüzden **itdi** bu şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 31*). [*itdi, -di*]
122. Ne ğavgâ-yı ‘ases ne ḥabs-ı ḥargâh
ider gönlin murâdın bî-müdarâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 9*). [*ider, -er*]
123. Mükedder gönlini luṭf ile şâf **it**
Var ol âhü-yı müşkîni şikâr **it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 32*). [*it,]*]
124. Hem ol cānânına şadr **itdi** cāmı
Olup ḥizmetlerinde Zeyd kâ’im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 110*). [*itdi, -di*]
125. Nice **itsün** ol idi anuñ da varı
Çün âḥir iyledi er mâtemini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 18*). [*itsün, -sün*]
126. Keser sîbüñ serin kaçmaz deminden
Ruḥ-ı engürî Leylî-gün **ider** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 33*). [*ider, -er*]
127. Dil-i Mecnûn gibi pür-ḥün **ider** ol
Aşar âvenge anı ḥanelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 34*). [*ider, -er*]
128. Ḥarâb **itdi** naẓar bir gülsitâni
Ki serv-i nâz-perver a‘nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 42*). [*itdi, -di*]
129. Güle göz şişesinden saçdı âbı
Görüp ya‘nî bu hâlin riḳkat **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 63*). [*itdi, -di*]
130. Añup **itdi** o la‘li lâle-rengi
Ol efgân kim delerdi taş u tağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 134*). [*itdi, -di*]
131. Ururlar yüzine **itdügi** kıanı
Be-şüret gerçi rengin berk-i rîzân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 4*). [*itdügi, -dü, -gi*]
132. Ki ey bezm-i maḥabbet naḥl-bendi
Şaşın şimden girü **itme** nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 121*). [*itme, -me*]
133. Melek şüretde ammâ ma‘nide dîv
Cihân ‘ayyârınuñ âl **itmek** işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 155*). [*itmek, -mek*]
134. Bu resme **itdi** ol mâtemde nevḥa
Ki çün Zeyd-i vefâ-dâr oldu âğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 2*). [*itdi, -di*]
135. Dil uzatdı vü çarḥa **itdi** nefrîn
Yanup ol türbe üzre nitekim ‘üd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 84*). [*itdi, -di*]
136. Nazar kıldı nigârıñ zaḥmesine
Dilin ol zaḥme pâre pâre **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 103*). [*itdi, -di*]
137. Qodı ğayrı ḥiṭâbı yâre **itdi**
Didi ey tâze gül irdün ḥazâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 104*). [*itdi, -di*]
138. Boyamış reng-i nîle anı mâtem
Hem **itmiş** seyl-i eşk ü şu‘le-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 73*). [*itmiş, -miş*]

139. Yirüñ olsun hemişe beyt-i ma‘mür
Hudâ kandil-i ‘arş **itsün** revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 147*). [*itsün, -sün*]
140. Bu miñnetdür **iden** Rüstem’leri zāl
Nice Đahhāk’i bu zār iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 58*). [*iden, -en*]
141. Yürütdi başı üzre āsiyābı
Nice Sāmān’ı bī-sāmān **idüptür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 63*). [*idüptür, -üp, -tür*]
142. Nice sultānı bī-fermān **idüptür**
Eger ins ü melek div ü peridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 64*). [*idüptür, -üp, -tür*]
143. Senüñ ‘acizliğüña rahmet ide
Dilüñ hāk **it** ki āhir olısar hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 95*). [*it,*]
144. Çü nefsanı hevādan oldılar dür
Oları luftüña her dem yaqın **it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 205*). [*it,*]
145. Kıyāmet ğamlarından hem emīn **it**
Dü ‘ālemde bizi de itme ğam-gīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 206*). [*it,*]
146. Gözüñ yum iyle anuñ sirkesin nüş
Ğidā **itme** haramı cāna zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 119*). [*itme, -me*]
147. Kıyāmet ğamlarından hem emīn **it**
Dü ‘ālemde bizi de **itme** ğam-gīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 207*). [*itme, -me*]
148. Olur ol bād-ı ğavġā-yı kıyāmet
Hacālet añup **itsen** bir nefes āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 171*). [*itsen, -se, -ñ*]
149. Nice nā-pāke irüp pāk **ider** ‘aşk
Nice acılara lezzet virür ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 104*). [*ider, -er*]
150. Şanasın her biri lü’lū’-yi menşür
Sebīl **itmiş** Hāk anda selsebili (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 27*). [*itmiş, -miş*]
151. Semā’ı germ **idüp** ğavġā idenler
Belāya olsalar bir kez giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 10*). [*idüp, -üp*]
152. Beni ‘aşıklar üzre hücet **itdi**
Severken ya’nı Mecnûn hüsni-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 6*). [*itdi, -di*]
153. Hudâ aña ne **itdüġin** şorıldı
Didi Mecnûn baña Hāk rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 4*). [*itdüġin, -düġ, -in*]
154. Kim söylemege hālını evvel dehān gerek
Da’vā-yı ‘aşk **itme** ço ğavġāyı ‘andelīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 7*). [*itme, -me*]
155. ‘Ālem yüzini münevver **itdün**
Ey çeşm-i çerāġ-ı her-dü-‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 25*). [*itdün, -dü, -ñ*]
156. Göġi kılduñ müzeyyen encüm ile
Yiri **itdün** müşerref merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 26*). [*itdün, -dü, -ñ*]
157. O hüsne mazhar **itdün** kâ’inâtı
Cemāl ile pür **itdün** şeş-cihātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 56*). [*itdün, -dü, -ñ*]
158. Ne bilem kıandan olam gedāyı
O dem ki **itdün** elest ile hitābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [*itdün, -dü, -ñ*]
159. Şafā feyziyle cenb-i Kibriyādan
Şafāsuz şüfi gibi bārid **itme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 45*). [*itme, -me*]
160. Mürīd iyle yoluñda mārīd **itme**
Budur senden ümidüm yā İlāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 46*). [*itme, -me*]
161. Toli āb-ı zeheb **itdü** devātın
Hem almış sızını Zühre kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 24*). [*itdü, -dü*]
162. El ura çün güher gencine hakkāk
Güher delmekde hergiz **ide** bī-bāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 94*). [*ide, -e*]
163. Bizi rüsvāy-i hāş u ‘ām **idersin**
‘Arab ta’nı ile bed-nām **idersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 75*). [*idersin, -er, -sin*]
164. Bizi rüsvāy-i hāş u ‘ām **idersin**
‘Arab ta’nı ile bed-nām **idersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 76*). [*idersin, -er, -sin*]

165. Kılup her günde yüz dürlü bahâne
İderdi Leylî'yi mahbûs-ı hâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 14). [iderdi, -er, -di]
166. Ger ola gonce-i hûş-büy u hûş-reng
Dehânuşuz beni mîm ide dil-teng (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 34). [ide, -e]
167. Seher olsa idüp âh-ı seher-gâh
Uyanmadun daği ağıyar-ı bed-h'âh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 13). [idüp, -üp]
168. Gice küyînda görsen ben gedâyı
Gelüp karşı idersin merhabâyı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 134). [idersin, -er, -sin]
169. Kısürüm görüp itme luftı taşîr
Bu hayr işdür kerem kıl kılma te'hîr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93). [itme, -me]
170. Hevâ-yı Leylî'den ser-mest idüpdür
Beni ol resme Mecnûn itdi taqdîr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 32). [idüpdür, -üp, -dür]
171. Hevâ-yı Leylî'den ser-mest idüpdür
Beni ol resme Mecnûn itdi taqdîr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 33). [itdi, -di]
172. Velî yok baña senden özge bir yâr
Beni ey mâh-ı nev Mecnûn sen itdüh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 103). [itdüh, -dü, -ñ]
173. Bu bi-had fitneye meftûn sen itdüh
Delürdüp ben ğarib-i bi-nevâyı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 104). [itdüh, -dü, -ñ]
174. Çanağın pür-zer itdi her dilenci
Kıyurmayup sehâ hemyanın açdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 44). [itdi, -di]
175. İde ol hasteyi bi-zahmet ü derd
O mecrûh irse ger pîşine anuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 36). [ide, -e]
176. İder âb-ı vuzû' ile zirâ'at
Du'âya el götirse ol şeh-i din (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 30). [ider, -er]
177. 'Azâb-ı kabre uğramış öldür
Bu söz bi-şabr idüp bi-çâre pîri (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 121). [idüp, -üp]
178. Hemân gendü gibi bed-nâm idüpdür
Gelür her gün ser ü pâyı bürehne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 16). [idüpdür, -üp, -dür]
179. Ki tâ Rüstem olasın kuvvet ile
Refîk it dōstdan bir nice hâşı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 99). [it,]
180. Dil-i Mecnûn'ı tıtdı bağ-ı Leylî
Leb-i şîrîni bağrum hûn idüpdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 19). [idüpdür, -üp, -dür]
181. Beni ol hûn ile gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir belâ-keş bâr-girem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 20). [idüpdür, -üp, -dür]
182. Yaşın yağmur idüp karşı yürürdi
Tolup vaşf-ı cemâl-i Leylî afâk (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 96). [idüp, -üp]
183. Düzerdi haste Mecnûn'a cevâbı
Midâd idüp ciger kanın ezerdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 113). [idüp, -üp]
184. Kimin nây itdi 'uşşâkuñ kimin çeng
Ol iki 'aşîkuñ nâz u niyâzı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 126). [itdi, -di]
185. Gülınden lâleye feyz ide âbı
Boyı nâz ögrede gülşende serve (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 82). [ide, -e]
186. İde sünbüller ile riş-ğandı
Ğalağ didüm degüldi bu murâdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 88). [ide, -e]
187. İde ol derd-mend âvâre âhı
İde bülbüllere hâlin hikâyet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 92). [ide, -e]
188. İde ol derd-mend âvâre âhı
İde bülbüllere hâlin hikâyet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 93). [ide, -e]
189. İde çâre dil-i âvâresine
Dil-i mâder tıtuşdı âzer oldı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 170). [ide, -e]
190. Niçün Leylî hâzer itmeye andan
Dil-i Mecnûn ider âh-ı seher-gâh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 147). [ider, -er]

191. Oğur tesbîh âvâzın **idüp** tîz
Hevâda tâc u tavvâ ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 40*). [*idüp, -üp*]
192. Cihâne tîğ-ı tîz **itdi** zebânı
Seherden çüş idüp murğ-ı seher-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 38*). [*itdi, -di*]
193. Güle lutf-ı semenden âb viridi
Gümân-ı fitneye toz **itdi** müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 63*). [*itdi, -di*]
194. Temâşâ-yı gülistân **itdi** Leylî
Gülüñ gülşende bey'in fâsîd **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 4*). [*itdi, -di*]
195. Rücüm-ı 'avne tîz **itdi** 'inânı
Ğarîb ü nev-civân idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 120*). [*itdi, -di*]
196. İdersin tatlu dilden dil-firîbi
Çoğ idi 'ahde sūsenden zebânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 14*). [*idersin, -er, -sin*]
197. Bu ğam-gîn göñlümi şâd iylemezsın
Egerçi va'deler **itdüñ** şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 9*). [*itdüñ, -dü, -ñ*]
198. İder tekbîr-i fetîhi dilde tekrâr
Didi bir yâr aña kim niçün ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 132*). [*ider, -er*]
199. İder 'âķil şalâh-ı dil-nüvâzı
Didi sizden murâdum vuşlat idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 20*). [*ider, -er*]
200. Oķı yağmur **idüp** haşmı büridi
Çü Nevfel gördi bu cem'-i girânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 14*). [*idüp, -üp*]
201. Oñulmaz yâreyi şad-pâre **itdüñ**
Elüm şundum saña düşdüm ayağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 34*). [*itdüñ, -dü, -ñ*]
202. Bu mecnûn hasteyi hayrân sen **itdüñ**
Muķayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [*itdüñ, -dü, -ñ*]
203. Ço **itme** bârî bu lâf u güzâfî
Kişi olmayıcağ bir işde mâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 20*). [*itme, -me*]
204. Ser-i Elbürzi gürzi iyleye ħurd
İder Leylî gürühyle şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 33*). [*ider, -er*]
205. Ola anda ħalel sende ħacâlet
Çü biz da'vâ-yı nâm u neng **idevüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 161*). [*idevüz, -evüz*]
206. İdüp Leylâ'nuñ atasına yârî
Ki bu Mecnûn ki Leylâ'ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 136*). [*idüp, -üp*]
207. Hemân yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi Nevfel **idüp** anca mürâ 'ât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 199*). [*idüp, -üp*]
208. Aña **itmeye** Nevfel' den şikâyet
Beyâbânda ne ħâre ħaldı ne ħâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 10*). [*itmeye, -me, -y, -e*]
209. İdüp ağladı bulduķca mecâli
Kesüp ol ğâv-ı deştînuñ tuzağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 82*). [*idüp, -üp*]
210. Seni şayyâd **idüpdür** anı naħcîr
Görüp şayyâd o ta'n-ı âşîkârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 34*). [*idüpdür, -üp, -dür*]
211. Tuylulmasun diyü kütâh **iderdi**
Egerçi ğonce gibi yok dehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 58*). [*iderdi, -er, -di*]
212. Cigerde dâğ olurdu dâğı üzre
Şaçın meşşâta çün müşkîn **iderdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 159*). [*iderdi, -er, -di*]
213. Ħaţâ diyü bu kaçım çin **iderdi**
Şaçı boynına oldu mâr-ı Daħħâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 160*). [*iderdi, -er, -di*]
214. Ki dâd **idüp** kazandı yaħşî adı
Ki dest-i ħırşî senden ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 16*). [*idüp, -üp*]
215. Őayurmayıp kayır gibi şaçardı
Mürüvvet **itdi** ol deñlü olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 85*). [*itdi, -di*]
216. Yeg andan kim **ide** benden kenâre
Yüz urup öpdi pây-ı serv-i nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 48*). [*ide, -e*]

217. Şadâkatda yiter ol fitne cāna
Bir işi **it** diseñ itmez uruşur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 71*). [it,]
218. ‘Aşâ-yı sebz aña ammâ ne lâyıķ
Meger bîmâr **idüpdür** bağrı dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 9*). [idüpdür, -üp, -dür]
219. Bulup **ide** anı kâ’im-maķâmı
Budur ĥavfı ki öle nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 26*). [ide, -e]
220. O dağı ney gibi delük delükdür
Ĥayâl **itmiş** anı yârün ĥayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 49*). [itmiş, -miş]
221. İderken ğuşşa ile zinde-ġânî
Ecel nâ-geh hüçüm itdi kemînden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 34*). [iderken, -er, -ken]
222. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tâ ğusl-ı kefen **idüp** ol āba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 13*). [idüp, -üp]
223. Tek ü tâz **it** yimedın tâziyâne
Bu vîrândan yire ur yüküñi kaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 74*). [it,]
224. Kara bağrı gibi **itdi** der-âġüş
Şaçup dökerdi akıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 32*). [itdi, -di]
225. Kim andan bārî añup dökmedüñ yaş
Şaġ iken **itmedüñ** ol pîre yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 19*). [itmedüñ, -me, -dü, -ñ]
226. Ĥavî yil gibi esdi rāh bî-rāh
İder şahrâda mestâne sürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 27*). [ider, -er]
227. İderlerdi olarda merĥabâyı
O ‘aşıķ çün cihândan vaĥşet **itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 57*). [itdi, -di]
228. Ki zevcinden dilin **itmiş** anuñ ferd
Ümîd-i yâre ġönliñ bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 76*). [itmiş, -miş]
229. Ġarîķ-i ni’met **itdi** ĥâş u ‘âmı
Ulu bezm **itdi** şâhâne müşerref (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 6*). [itdi, -di]
230. Ĥabî’at iştiĥâsı mürde oldı
Ĥaçan cev’ile nefşüm **ide** saĥtî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 55*). [ide, -e]
231. Güle ĥavlı **idüp** hem ĥâre hem ĥâr
Ki tâ kaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 12*). [idüp, -üp]
232. Vefâ vezninde nice sengi vardur
Ola kim germ **idüp** âvâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 69*). [idüp, -üp]
233. Ĥatı zîr ü zeber **itme** ġaribi
Nice maĥbûs olursın ol ĥişâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 36*). [itme, -me]
234. Vücûdundan ola cānunda pervâ
Yaķup ‘aşķ odı **idelden** beni ĥāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 121*). [idelden, -el, -den]
235. Döner geh yüzi ĥalka geh ĥafâsı
Dem ola mihr **idüp** sen derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 133*). [idüp, -üp]
236. Hevâmı ĥükmüme fermân **idüpdür**
Maĥabbet nârdur ben ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 150*). [idüpdür, -üp, -dür]
237. Ki tâ **itmeyesin** ‘özü-i ĥatâyı
Kiçi itmek uluya ĥa’nile söz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 182*). [itmeyesin, -me, -, -, -n]
238. Ĥanı Mecnûn ki **ide** meyl-i Leylî
Bu vaĥdet şoĥbetine sıġmaz aġyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 68*). [ide, -e]
239. Sürerler âķıbet baluñ şafâsın
İder ‘âķil özin teslîm-i Takdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 15*). [ider, -er]
240. Dilin süsen gibi ĥâmüş **iderdi**
Ĥaçan kim yârın añup āh **iderdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 28*). [iderdi, -er, -di]
241. Eri ĥuya diyü kütāh **iderdi**
Ol evden gitse cüş **iderdi** düdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 30*). [iderdi, -er, -di]
242. Diler çäre **ide** bî-çâresine
Ĥaşa çaldı melâmet şîşesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 22*). [ide, -e]

243. İderdi bülbül ile bezm-i tenhâ
O gün her-gâh içinde ya'ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 128*). [*iderdi, -er, -di*]
244. Bu 'aşkum müşkin aña âşikâr **it**
Getür serv-i hilâfî bî-hilâf **it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 34*). [*it,]*
245. Bu 'aşkum müşkin aña âşikâr **it**
Getür serv-i hilâfî bî-hilâf **it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 35*). [*it,]*
246. Gül ile yâsemîni hem-lihâf **it**
Ğalaţ didüm o resme 'aşk-ı şâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 36*). [*it,]*
247. Getürdi cûşa deryâ-yı vuhûşı
Vuhûş **itdiler** anları ihâta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 95*). [*itdiler, -di, -ler*]
248. Ki rahtından dırahtı **ide** 'üryan
Çapar her lâleden lâ'lin külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 20*). [*ide, -e*]
249. Ciger kanın çekerken dânelerde
Dil-i nârı pür **ider** hâne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 37*). [*ider, -er*]
250. İdüp yâd iyledi ol tâze bâğı
Olup mâtem-zede kavm u çabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 136*). [*idüp, -üp*]
251. Ki anı **itmedi** âhîrde toprak
Ne yirde bitdi bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 164*). [*itmedi, -me, -di*]
252. Cemâli hûş kemâle yitmiş idi
Baña bî-dâd **idüp** bir bād-ı meş'üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 99*). [*idüp, -üp*]
253. Mezellet hırkasın nefse çabûl it
Ki te'sir-i ecel çün zaḥmet **ide** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 93*). [*ide, -e*]
254. Anuñ-çün **itdiler** efgân vü feryâd
Akıdup göz yaşın anı yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 192*). [*itdiler, -di, -ler*]
255. Cihâna 'ibret **itmiş** şüretini
Bu hâle muḥḥali' olup biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 190*). [*itmiş, -miş*]
256. Hüner vaktinde ol meydân eridür
Nice zehre girüp tiryâk **ider** 'aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 103*). [*ider, -er*]
257. İderler birbiriyle hûş-maḳâli
Leb-i cüy leb-i cām u leb-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 48*). [*iderler, -er, -ler*]
258. Varsa karşı **ide** biñ merḥabâyı
Eger atılsa yüz biñ ḥa'ne ḥaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 14*). [*ide, -e*]
259. Kapuñda dide-i 'akluñ ferî yok
Ne dide secde **itmeğe** seri yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 78*). [*itmeğe, -e*]
260. Felek kim cünbişi devri aradı
Sücüdi dâ'im **itmekdür** murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 34*). [*itmekdür, -dür*]

it: Vermek, bahşetmek.

1. Helâl iyeler aña **itdügi** çanı
Ne sihr iyeler 'aceb ğamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 110*). [*itdügi, -düg, -i*]

it: Etmek. II Söylemek.

1. Gice konuğudur geh geh çatumda
Meşel **iden** konuğ ḥaḳkıñda hûş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 27*). [*iden, -en*]

it-: Hale getirmek, bir durumun oluşmasına sebep olmak.

1. Ne ʿizzet kaldı ne hürmet ne bir yār
Kaçan kim sîm sîmâñı zer **itdüh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 39*). [*itdüh, -düh, -ñ*]
2. Siyâdet sikkesini ebter **itdüh**
Başuña çün belâ çaçmağı çaçduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 40*). [*itdüh, -düh, -ñ*]

it-: Yazmak.

1. Şokdı dü-ğayretten kalem barmağın ağızına devât
Yâra ʿarz-ı hâl için **itdüm** çü taħrîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 10*). [*itdüm, -düh, -m*]

it ağızını üstühʿân tutar: İt ağızını kemik tutar. Aşağılık kişinin ağızını kapamak için ona bir çıkar sağlamak yeter.

1. Ki it ağızını tutan üstühʿândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 88*). [*it ağızını üstühʿân tutar, -an-ı, -nı*]

it hâlîme güldi: Halime köpekler bile güldü. O kadar sefil ve düşük bir durumda olma hali için kullanılan bir tabir.

1. Cānum daħi uşda saña ey döst
İt hâlîme güldi senden ayru (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 5*). [*it hâlîme güldi,]*

it öñine at: Köpeklerin önüne atmak, değersiz olduğunu göstermek amacıyla söylenir.

1. İt öñine ataram pây gibi
Baña anuñ nice bed-nām u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 120*). [*it öñine at, -ar, -am*]

ʿitāb: Azarlama.

1. Melek-sîret mubaşşır âdem idi
İşitse bî-edeblerden **ʿitābı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 129*). [*ʿitābı, -ı*]
2. ʿItābuñ âteş iyler yirin anuñ
Yiri od olmasun mı ol ğarîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 24*). [*ʿitābuñ, -uñ*]

itʿām: Yemek yedirmek.

1. Rivāyet kâsesinden kıldı **itʿām**
Didi bir gün velime itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 2*). [*itʿām,]*

itden artuk ol-: Köpekten daha aşağı olmak, köpekten daha köpek olmak.

1. Rākîb olur ğarîbe itden artuk
İtüñ ğod ağızı var ise dili yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 51*). [*itden artuk ol-,]*

itdi: Etmek, eylemek, yapmak.

1. Şerha şerha oldı şefkatden şanavber sinesi
Tağa düşüp **itdi** Mecnûn şerh-i taqrir-i firāk (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 12). [itdi,]
2. Cihâna bî-kiyâs in'âmı **itdi**
Gözi nûrına Kays'ı nâmı **itdi** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 63). [itdi,]
3. Gözi sihriyle meftûn **itdi** Kays'ı
Şaçı bendiyle mecnûn **itdi** Kays'ı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 166). [itdi,]
4. Resm ile tecâhül **itdi** Leylî
O miskîn anaya virdi teselli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 7). [itdi,]
5. Felek çün **itdi** yarımdan anı ferd
Teb-i hicrân yüzün **itdi** gül-i zerd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 20). [itdi,]

ite at: Köpeğin önüne atmak, bir şeyi o denli değersiz görmek.

1. Hemîşe neng için şulhı vü cengi
İte atılsa yeg ol tâze meyve (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 123). [ite at, -ı, -sa]

i'tibâr it: Değer vermek.

1. Eşe şanduk başa gelür didiler
Ey 'âkil **i'tibâr it** bu haberden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 23). [i'tibâr it,]

i'tikâd: İnanma, gönülden tasdik ederek inanma, inanç.

1. Olup taşıl-i vaşla **i'tikâdı**
İrişdi almağa mihr ile mâhı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 72). [i'tikâdı, -ı]
2. Didi lâ taqrabu mâle'l-yetimî
Eger var ise haşre **i'tikâduñ** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 143). [i'tikâduñ, -(u)ñ]

i'timâd: Dayanma; güvenme.

1. Vay aña kim yiledür **i'timâdı**
Buña yil bû getürse ol güzelden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 30). [i'timâdı, -ı]

i'timâdı it: İnanmak, güvenmek.

1. Kıyâma geldi çün yevmü'l-kıyâme
İdüp ol şart-ı 'ahde **i'timâdı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 71). [i'timâdı it, -üp]

i'tinâk iyle: Sarılmak.

1. Ki iyleyem senüñle **i'tinâkı**
Zemân ola giçe hâlî vü rüşen (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 24). [i'tinâk iyle, -yem]

i'tizâr it: Özür dilemek.

1. Niyâz ile geh itdi i'tizârın
Bu şöhet germ iken ol demde nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 74*). [i'tizâr it, -di]
2. İletdi kalb-i segden şadr-ı şâha
Civâna i'tizâr idüp didi şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 51*). [i'tizâr it, -üp]
3. Ciger-güşen mukîm-i güşe-i nâr
Eger 'aşk itmeseydi i'tizârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 91*). [i'tizâr it, -me, -se, -ydi]

i'tizâr iyle: *Özür dilemek.*

1. 'Izâruñ lufti iyler i'tizârı
Harâmîdür gözüñ kim gören anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 108*). [i'tizâr iyle, -r]

itlik it: *İtlik etmek; kötülük yapmak.*

1. İte atdılar itlik idüp anı
Aña segler hücum itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 18*). [itlik it, -üp]

itmeñ: *Etmeyin.*

1. Baña **itmeñ** bunuñ gibi lañife
Baña böyle lañife ne vazife (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 3*). [itmeñ,]

ittifâk: *Birleşme, uyuşma; sözleşme.*

1. 'Aceb mi çıksa etmek çuru taşdan
Zafer bulur el uran **ittifâka** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 47*). [ittifâka, -a]

ittifâk ol-: *Anlaşmak.*

1. Bulup merhem oñulmaz yâresine
Olındı ittifâk âhîr bu râya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 23*). [ittifâk ol-, -ın, -dı]

ittifâki: *Uyuşarak, anlaşmaya vararak.*

1. Atasına didiler **ittifâki**
Fülân gâr içre bir zâhid velî var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 16*). [ittifâki,]
2. Tağıldı şaff-ı düşmen nitekim miğ
Geçilse **ittifâki** cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 45*). [ittifâki,]
3. Getürüp Leylî katında kodular
Bunı hõş gördiler halk **ittifâki** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 195*). [ittifâki,]

ittifâki düş: *Uzlaşmak, anlaşmak, aynı düşünmek.*

1. Çatuma gel bahâne itme anı
Ne hõşdur ger düşerse ittifâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 23*). [ittifâki düş, -er, -se]

iv-: Acele etmek.

1. İver eyle ki birbirine göymez
Esüp bād-ı hāzānı gāh gāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 8*). [*iver, -er*]

‘ivaz: Bir şeye karşılık olarak verilen veya alınan şey, bedel, karşılık.

1. ‘Ivaz kılsam yaraşur aña cānı
Çün ata dōst desti ‘āşıka taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 150*). [*‘ivaz,]*

ive ive: Hızlı hızlı, acele acele.

1. Çeküp tıtdı zimām-ı nākasın saht
Haber virdi çağırdı **ive ive** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 25*). [*ive ive,]*
2. Ecelden gayri yok zehrine tiryāk
Yarağ itdi şavaşa **ive ive** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 13*). [*ive ive,]*

ive ive gez: Acele acele dolanmak, hızlı adımlarla gezinmek.

1. Gıriv idüp gezerdi ive ive
Yatup dinleñmez idi şem‘a gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 10*). [*ive ive gez, -er, -di*]

iy: "Ey" seslenme edatı.

1. İy vehhāb-ı ‘uqūl u bā‘iş-i cān
Senūñ hūkmüñe var yoğ cümle yeksān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 71*). [*iy,]*
2. Cefādan gül gibi dāmen deride
İy bağrum pāresi kana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 3*). [*iy,]*
3. Didi ağlayup aña şefkatinden
İy bağrum pāresi kana boyandıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 5*). [*iy,]*
4. İy şem‘-cem‘ ü bezm ü baht-ı pîrüz
İy mihrî-i bāb-ı kaşr-ı tāk-dārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 42*). [*iy,]*
5. İy şem‘-cem‘ ü bezm ü baht-ı pîrüz
İy mihrî-i bāb-ı kaşr-ı tāk-dārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 43*). [*iy,]*
6. İy bānū-yı sarāy-ı kām-kārî
Baña luţf iyle kim luţfuñ demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 44*). [*iy,]*
7. İy cümle va‘desinde şādıku‘l-va‘d
İy defter-dār-ı dīvān-ı sa‘ādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 52*). [*iy,]*
8. İy cümle va‘desinde şādıku‘l-va‘d
İy defter-dār-ı dīvān-ı sa‘ādet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 53*). [*iy,]*
9. Her iş ser-nāmesidür pāk nāmuñ
İy dārā-yi vücūd u dāver-i cūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 65*). [*iy,]*
10. Qapuñdan fetḥ olur ebvāb-ı maqşūd
İy feyyāz-ı bihār-ı cūd u ihsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 67*). [*iy,]*
11. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günūñ geçdi bu müşkil kār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 16*). [*iy,]*

12. Gözüm şeb kûrı yâr-ı âfitâbem
İy zülfi gibi çarrâr u siyeh-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 13*). [iy,]
13. Yüzün gösterse gūyâ ejdehâdur
İy habş-ı ‘âleme düşen gözün aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 151*). [iy,]

iyile: Etmek, eylemek, yapmak.

1. Mülk-i cihâna **iyleyeler** pâdişâ beni
Ey Hâmî zülfi-i yâr ile kıışşam dırâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 12*). [iyleyeler, -(y)e, -ler]
2. Muhibbe şanma hizmet zahmet **iyler**
Var ey kâzib ko bu da‘vâyı zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 24*). [iyier, -r]
3. Mürîd **iyile** yoluñda mârid itme
Budur senden ümidüm yâ ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 46*). [iyile,]
4. Ter **iyile** âb-ı zikrûñle dehânum
O târik ev ki ismidür anuñ kabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 62*). [iyile,]
5. Mucib **iyile** bu lâl-i pür-kelâli
Ki yüz şuyıyla toprağ ola cismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 70*). [iyile,]
6. Der ü dîvârını pür-genc idüpdür
Hem ihlâşî aña sağf **iylemiştir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 55*). [iylemiştir, -miş, -dür]
7. Kudümünle müşerref **iyile** Kudsî
Melekler kim senüñle müftehirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 16*). [iyile,]
8. Geçer rahş-ı hayalî **iylese** hîz
Leb ü dendân u gūşidurur sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 44*). [iylese, -se]
9. Dilâ ta‘lîm-i ‘aşk **iyile** cihâne
Kılup ahvâl-i Mecnûn’ı behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 25*). [iyile,]
10. Güzel düşün o tıfla **iylese** câ
Güzel zülfi gibi olurdu şeydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 79*). [iylese, -se]
11. Dile çün gam te‘ârüz **iyler** idi
Gözi gibi temârüz **iyler** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 30*). [iyler, -r]
12. Nasîhat **iylediler** aña muhkem
Dimişlerdür yevminden ya bir oğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 86*). [iylediler, -di, -ler]
13. Buğarı **iyledi** ya‘ni bihâre
Añduğça derünin derd-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 6*). [iyledi, -di]
14. Vaţandan **iyledi** âvâre piri
Ki ibn oldı eb-i Mecnûn sebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 122*). [iyledi, -di]
15. Belâ bendine muhkem rîsmândur
Kime bend ursa mecnûn **iyler** amı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 105*). [iyler, -r]
16. Tütüşdüm yüz şuyın toprağa saçdum
Yağup şevka vücüdüm **iyledüm** berğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 49*). [iyledüm, -dü, -m]
17. Ki tâ şevküm cihânı iyeye garğ
Bu berki şevk odı rahşende **iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 51*). [iyler, -r]
18. Cemâlin **iyledi** nûrun ‘alâ-nûr
Kızılca gül yüze hâcet degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 68*). [iyledi, -di]
19. Semâ‘ **iyler** zihî şâhib-kerâme
İderdi qahqaha kebk-i hırâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 42*). [iyler, -r]
20. Kanı ‘âr u kanı nâm u kanı neng
Çün **iyler** râyuña râyet hilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 19*). [iyler, -r]
21. Neler **iyler** kişiye tâlî‘-i şüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 42*). [iyler, -r]
22. Bu gün nâlemlerle toldı heft kişver
Cezâsın **iyler** iseñ her günâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 79*). [iyler, -r]

23. Tağlur düşmenüñ kalb ü cenâhı
Eger şulh u şalâha **iylese** hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 109*). [*iylese, -se*]
24. Felek naţ'ında mât **iyledi** mâhı
Kamer ruhlı nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 10*). [*iyledi, -di*]
25. Anuñla zindegâni **iyledi** hõş
Görüp anı muhabbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 42*). [*iyledi, -di*]
26. Baş açup **iylemek** vuşlat du'âsın
Kanı da'vâ-yı 'aşkuñ hey yalancı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 14*). [*iylemek, -mek*]
27. Helâl **iyler** aña itdügi şanı
Ne sıhr **iyler** 'aceb gamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 110*). [*iyler, -r*]
28. Ne **iylerseñ** elüñde ihtiyâruñ
Benüm ne râz-dârum var ne yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 60*). [*iylerseñ, -r, -se, -ñ*]
29. Dilüñi şevka kütâh **iylemezsın**
Dön ey devrân baña cevr iylemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 40*). [*iylemezsın, -mez, -sın*]
30. Ecel geldi 'amelden gitdi ağla
Hamâ'il **iyile** gel boynuma destüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 11*). [*iyile,]*
31. Dirîg itme 'aded naqdın aħadden
Şaña bed **iyilemez** her kim bed iyer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 83*). [*iyilemez, -mez*]
32. Dirîg itme 'aded naqdın aħadden
Şaña bed iyilemez her kim bed **iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 83*). [*iyler, -r*]
33. Hemân kendüsini gül-gün-ħad **iyler**
Meşeldür iylik iyle deñize şal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 84*). [*iyler, -r*]
34. Ki **iyler** cevherinden toprağı zer
Seher-gehden irüp 'aşkuñ şabuhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 110*). [*iyler, -r*]
35. Hâyâl-i Leylî'ye okur dürüdi
Boşanmış vahşî gibi nefret **iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 29*). [*iyler, -r*]
36. Eger var ise çäreñ **iyile** çäre
Çü gördi çäre yok seyyârelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 58*). [*iyile,]*
37. 'Itâbuñ âteş **iyler** yirin anuñ
Yiri od olmasun mı ol ğaribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 24*). [*iyler, -r*]
38. Şeh iken aña kullar derhem itdi
Anı kim bu şıfat h'âr **iylemişdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 131*). [*iylemişdür, -miş, -dür*]
39. Gül iken menzilin h'âr **iylemişdür**
Tama' h'ârına cânuñ olmasun yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 132*). [*iylemişdür, -miş, -dür*]
40. Yiri virândur ammâ kalbi ma'mûr
Karışmaz h'alka dâ'im 'uzlet **iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 11*). [*iyler, -r*]
41. Fülân me'vâda hâzır **iyile** hâli
Baña gel ben de varam ol maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 64*). [*iyile,]*
42. İdüp 'azm-i diyâr-ı put-perestân
Anuñla hõş müdarâ **iyler** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 15*). [*iyler, -r*]
43. Muhabbet âşikârâ **iyler** idi
Velî Leylî dilinde yâr-ı derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 16*). [*iyler, -r*]
44. Dilerem ol şanemden **iyile** rüzî
Didi bunı vü tıtdı râh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 72*). [*iyile,]*
45. Anuñ-çün yoğ idi derdi belâdan
Anı Hâk h'alka hüccet **iylemişdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 21*). [*iylemişdi, -miş, -di*]
46. Hikâyâtın hidâyet **iylemişdi**
Ki tâ 'ibret ola 'uşşâka ol derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 22*). [*iylemişdi, -miş, -di*]
47. Tır imdi çäre **iyile** vaşl-ı yâra
Şanavber isteyü 'azm **iyile** tağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 28*). [*iyile,]*
48. Kaçan **iyler** habîbine hilâfi
Şarup nâfe gibi tâ kim harîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 38*). [*iyler, -r*]

49. Varup **iylerler** idi anda zārī
Behişt-i dōstān oldı o ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 194*). [*iylerler, -r, -ler*]
50. Sebük-pây **yledi** ‘azm-i beyābān
O ‘aşq āvāresini buldı yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 14*). [*yledi, -di*]
51. Bu miḥnetdür iden Rüstem’leri zāl
Nice Ḍahḥāk’i bu zār **iylemiştir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 59*). [*iylemiştir, -miş, -dür*]
52. Nice Dāra’yı bu dār **iylemiştir**
Ḳoyup çāha nice Efrāsyāb’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 60*). [*iylemiştir, -miş, -dür*]
53. Ki **iyler** vaşl-ı yār ile beşāret
Mezār-ı yāre cān atdı piyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 14*). [*iyler, -r*]
54. Müdārā **iyler** ol kim ādemidür
Şu taş kim ayağundan düşüre nā’l (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 114*). [*iyler, -r*]
55. Dürüş taḳvāya oldur anda zāduñ
Bu dünyā kim işüri gevher **iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 145*). [*iyler, -r*]
56. Ki künc-i gencüñi Ḳolu zer **iyler**
Ḥabîsedür ki ‘arz itse özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 146*). [*iyler, -r*]
57. Fiğān u nāle **iyler** bülbül-i mest
Münevver ḥavza Ḳolmuş āb-ı Kevşer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 34*). [*iyler, -r*]
58. Eger ḥādim degülseñ Ḳışşa ma’lüm
Ḳişi maḥbûbına çok ḥizmet **iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 23*). [*iyler, -r*]
59. Recā elin götürüp **iylerem** du‘ā-yı ümîd (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 12*). [*iylerem, -r, -em*]
60. Bü’l-Ḳāsim’ı künyet itdi saña
ElḲāfuñı **iyleyen** muḳassem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 48*). [*iyleyen, -(y)en*]
61. Dirüp emvāl ü genci şanki Ḳārūn
Virüp **iylerdi** ḥarcı mişl-i Ceyhūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 10*). [*iylerdi, -r, -di*]
62. Şadefler **iyleyüp** nīsān ile pür
Deñizler ḥarc iderdi bulmağa dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 15*). [*iyleyüp, -(y)üp*]
63. Ne mümkin genci dūrce derc idesin
Benümle **iyleme** barmaḳ ḥisābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 13*). [*iyleme,]*
64. Ser-i Elbürzi gürzi **iyleye** ḥurd
İder Leylî gürühyle şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 32*). [*iyleye, -ye*]
65. Ki ḥālın ağlamaya aña tekrār
Giderken **iyleyüp** efgān u āh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 13*). [*iyleyüp, -(y)üp*]
66. Eger şandal eger ‘anber eger ‘ūd
‘Amel zerdür dūrüst **iy**le ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 129*). [*iy*le,]
67. Seri seng-i zemāndan olur āzād
Ḳıl iylik **iyleme** endişe bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 81*). [*iyleme,]*
68. Ḳatında bir iki vaḥşī var nişeste
Siba’dan **iyleyüp** dehşet tamāmī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 19*). [*iyleyüp, -(y)üp*]
69. Ḥalāşından ne aşsı **iyleye** cehd
Ḳişi kendüligiyle oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 90*). [*iyleye, -ye*]
70. Olup boynumda Ḳavḳum ḥükm-i rāyuñ
Ḳapuñ her şı’re kim **iyleye** bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 53*). [*iyleye, -ye*]
71. Libāsın anuñ **iylerdi** edebden
Hemān iltüp götürmek oldı kārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 190*). [*iylerdi, -r, -di*]
72. Yıḳılsa tañ mı bünyād-ı muḥālif
Odur serd **iyleyen** Ḳab’-ı zemānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 13*). [*iyleyen, -(y)en*]

iylemek: Etmek, eylemek, yapmak.

1. Uşan cevri saña tavr **iylemekden**
Meger mihrüñ mübeddel oldı qahra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 42*). [*iylemekden, -den*]

iylük: *İyilik.*

1. Seri seng-i zemândan olur âzâd
Çıl **iylük** iyleme endişe bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 81*). [*iylük,]*
2. Ki ihsân ile olur **iylük** avı
İsâ'et idene iyleren ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 68*). [*iylük,]*
3. Hemân **iylük** qalır katuñda varuñ
Kaçan İbnü's Selâm öldi itdi vefâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 12*). [*iylük,]*

iylük iyle deñize şal: *İyilik yap denize at, atasözü. İyilik, karşılık beklemeden yapılmalıdır anlamında.*

1. Hemân kendüsini gül-gün-ğad iyler
Meşeldür **iylük iyle deñize şal** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 85*). [*iylük iyle deñize şal,]*

iyñe: *İğne.*

1. Peder tehdidi hem ta'n-ı birâder
Huşuşâ bir od **iyñelü** zebañı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 65*). [*iyñelü, -lü*]

iyü: *İyi.*

1. 'Aceb 'aşka düşürdi ol civâni
Düşüp bu her **iyü** yavuz zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 5*). [*iyü,]*
2. İyü yavuz haber ÷oldı cihâne
Yağup Leyli dilin bu ta'n u gaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 6*). [*iyü,]*
3. İyü toħm ek ki hûş-dem hûş-maħaldür
Ki görüp hâşıluñ yârın içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 122*). [*iyü,]*

iyü iylük görür yavuz yavuzlık: *İyilik yapan iyilik bulur, kötülük eden kötülük bulur.*

1. İyü iylük görür yavuz yavuzlık
Kime açılsa bād-ı hikmet-i gayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 72*). [*iyü iylük görür yavuz yavuzlık,]*

iz: *İz, işaret.*

1. İzinden yola dirhemler döşerdi
Ağardı seyl-i üstür mevc-der-mevc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 38*). [*izinden, -in, -den*]

izâ it: *Eziyet etmek.*

1. Kime izâ ide cevruñ belası
Dehânım yoğ dil uzâda cefâña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 100*). [*izâ it, -e*]

izāfet: Bağ, ilgi, varlıklar arasındaki ilişki.

1. Yüzi şuyı daħi çalmadı anuñ
Eger ilm ise olmuşdur **izāfet** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 79*). [*izāfet,]*

izār: Bele bağlanıp bedenin aşığı tarafını örten şey, erkekler için iki parçadan oluşan ihramın alt kısmı, peştemal.

1. Yiler gözden nihān yazıda yolda
Hemān vaħşī derisinden **izārı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 53*). [*izārı, -ı]*

izhār: Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme, âşikar etme.

1. Zihī sulţān ki ālem aña fermān
Nihān ilmi çatında günden **izhār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 3*). [*izhār,]*

izhār it: Açığa vurmak, göstermek.

1. Ne izhār ide anı say-ı merdüm
Göze gözlük ki virür tiz-bīni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 122*). [*izhār it, -e]*

izz ü devlet: Yücelik ve makam.

1. Sütünü **izz ü devlet** tahtası baht
O taht üzere döşenmiş ferş-i dibā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 40*). [*izz ü devlet,]*

izzet: Değer, kıymet, ululuk, yücelik.

1. Ne **izzet** aldı ne hürmet ne bir yār
açan kim sīm sīmāñı zer itdüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [*izzet,]*
2. İletdi alī aşra **izzet** ile
Aña teslim idüp her mülk ü mālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 14*). [*izzet,]*

izzet it-: Hürmet etmek, saygı göstermek.

1. utup dāmānumı davet idersin
Baña sālār iken izzet idersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 136*). [*izzet it-, -er, -sin]*

J

jāle: Çiğ tanesi.

1. Şukûfe nakşı zeyn-i kehkeşândur
Pür olmuş **jāle** ile cevî-i lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 61*). [*jāle,]*
2. Yüzine **jāleden** lü'lü takınmış
‘Arûsa beñzemiş gülşende ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 16*). [*jāleden, -den]*

jāle düş: Çiy düşmek. II Gözyaşı.

1. Güline jāle düşmiş eşk-i terden
Şanasın çeşm-i ‘aşıkdur buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 56*). [*jāle düş, -miş]*

jeng iyle: Paslanmak, kirlenmek.

1. Hûş âyîne velî jeng iylemiş hûn
Yirinden tırdı güyâ dūd-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 6*). [*jeng iyle, -miş]*

K

kabā: Hafif olduğu halde kalın veya hacmi büyük olan; üste giyilen elbise, önü daima açık duran kaftan, cübbe.

1. Çıka her yara yirinden buhârı
Hürûc itdi **kabā** vü pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 9*). [*kabā,*]
2. Kabā vü pîrehenden bağlamaz raht
Gezerdi derd ile şahrâ gehî küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 12*). [*kabā,*]

kabâ'il: Kabileler.

1. Kabâ'ilde şehîr idi Arab'da
Nesebde eşref ü a'lâ hesabde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 7*). [*kabâ'ilde, -de*]
2. Tecessüs iylerüz eṭrâf u eknâf
Kabâ'ilden gerek a'vâm u eşnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 94*). [*kabâ'ilden, -den*]

kabar: Kabarmak, deri üstünde ufak şişlikler, kabarcıklar peyda olmak.

1. İrer andan benüm cismüme yâre
Kabarsa ayağın altında her pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 43*). [*kabarsa, -sa*]

ka'be: Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer.

1. Nûr-ı nesebün ziyâsı **Ka'be**
Lezzât-ı lebün şafâ-yı zemzem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 33*). [*ka'be,*]
2. Cemâlün **Ka'bedür** anı harem kıl
Muḥammed çün 'urûca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 38*). [*ka'bedür, -dür*]
3. Silüp hem gam neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı **Ka'be** sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 49*). [*ka'be,*]
4. Ki varup **Ka'be'ye** ḥall ide müşkil
Ḳayurdi Ḳays için bir ḥoş mehâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 30*). [*ka'be'ye, -ye*]
5. Varalar **Ka'be'ye** sa'y-ı du'âya
Ki ḥacet-gâh odur cümle du'âya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 24*). [*ka'be'ye, -ye*]

ka'be: Kabe il sevgilinin yüzü.

1. Dil-i pervânenen şem'e ḥaberdür
Ki ey **Ka'be** cemâlün kible-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 19*). [*ka'be,*]

kâbe kavseyn: "Araları iki yay ucu kadar veya daha az kaldı", Necm suresi, 9. ayet.

1. Vücüdün âb-ı cândur ten ana pöst
Çü ma'nî ḳurbî ola **Kâbe Kavseyn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 37*). [*kâbe kavseyn,*]

ka'be-i küy: (Sevgilinin) Kabe'ye benzetilen mahallesi, bulunduğu yer.

1. Getür sa'ý it qarışdur balı yağa
Nigāruñ Ka'be-i kūyın tavāf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 31*). [*ka'be-i kūy, -ın*]

ka'be-i sûret-perestân: Surete tapanların tapınağı.

1. Tezerv-i şive vü kebg-i hırāmān
Cemālî **ka'be-i sûret-perestân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 9*). [*ka'be-i sûret-perestân,*]

kâbil: Mümkün, olabilir.

1. Beni götürme baş geç pāye gibi
Götürmek sāyeyi **kâbil** degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 11*). [*kâbil,*]
2. Gözedür muhlişi kaçmağa **kâbil**
Yüzine bensin ey âdem cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 154*). [*kâbil,*]

kâbil ol-: El vermemek, mümkün olmamak.

1. Velî yār olmaz mecnûna 'âkil
Huşûsâ olmaya işlâha kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107*). [*kâbil ol-, -ma, -ya*]
2. Velî yār olmaz mecnûna 'âkil
Huşûsâ olmaya işlâha kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 108*). [*kâbil ol-, -ma, -ya*]

kabile: Birlikte yaşayan, konup göçen, bir sülaleden türemiş insanlar. Bir reisin idaresi altında bulunan ve ekserisi aynı soydan gelen insanlar.

1. Bize kavm-i 'Arab'da çok **kabile**
Kabile içre çok duhter cemîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 85*). [*kabile,*]
2. Bize kavm-i 'Arab'da çok **kabile**
Kabile içre çok duhter cemîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 86*). [*kabile,*]
3. Perişân oldı halka bu hikâyet
Hikâyetden **kabile** pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 22*). [*kabile,*]
4. Perişân oldı halka bu hikâyet
Hikâyetden **kabile** pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 22*). [*kabile,*]
5. Varup el götürüp itmeye zârî
Yiler yanınca hem kavm u **kabile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 19*). [*kabile,*]
6. Dirîğa ol civân kıanı didi pîr
Kıayurdi Kıays'ı her kavm ü **kabile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 61*). [*kabile,*]
7. Sefer itdi kıoyup kavm u **kabile**
O deştüñ geşt idüp vîrânesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 124*). [*kabile,*]
8. Kabile çok bahâdır kavm ulu boy
Cemâl ü māl ile meşhûr-ı 'âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 16*). [*kabile,*]
9. Yine gönderdi ayağı toziyle
Ki ey gâfil **kabile** irdi hîzüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 45*). [*kabile,*]
10. Bu işe bağlayup muhkem bilümi
Okıyup her **kabile** leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 47*). [*kabile,*]
11. Cemālın medh iderdi her **kabile**
İşidüp anı halküñ nām-dârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 44*). [*kabile,*]

12. ab le halkına ilk armağanı
Çekildi çekmek için ferş-i zib  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 78). [ab le,]
13. Sözi kes kim bıçak irdi s n ge
Benüm yokdur ab le birle k rum (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 187). [ab le,]
14. Olur senden ab le i cümle biz r
Olur m der peder h ş u bir der (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 180). [ab le , - ]

ab le-g h-ı leyli: Leyla'nın kabilesinin bulunduğu yer.

1. Omuzda n zeler san m r-ı Đahh k
ab le-g h-ı Leyli'ye seher-g h (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 37, Mısra 9). [ab le-g h-ı leyli, -ye]

abil-i ısl h u t m r: Düzeltmek ve iyileştirmek mümkün (değil).

1. (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 58, Mısra 2). [abil-i ısl h u t m r,]

abr: Mezar.

1. Ter iyle  b-ı zikr nle deh num
O t rik ev ki ismidür anuň şabr (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 63). [abr,]
2. Rev num şabr içinde ş d idesin
Oğul olur atasın y d ider ol (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 170). [abr,]
3. Yıkıldı aşrı abri oldu  b d
Ne cem'ı aldı ' lemde ne şem'ı (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 126). [abri, -i]
4. Gele c n b yi abr m gülşeninden
Anı hem ana boya kim şehidem (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 82). [abr m, - m]
5. Ki h k-i ravza oldu cümle g l-gün
T rup süsen gibi şabr üzre misk n (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 82, Mısra 83). [abr,]

ab l: Bir öneriyi uygun bulma, onaylama.

1. ab l it sehv ile olan sücudüm
Olup bu murđ-ı c na saça d ne (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 30). [ab l,]
2. Sel min aldılar İbnü's-Sel m'uň
Didiler yok ab le bizde taşir (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 31, Mısra 59). [ab le, -e]

ab l bul-: Onaylanmak.

1. Anı zikr itmeyen olmaz m selm n
Tem m olsa bulur bu söz ab li (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 41). [ab l bul-, -ur]

ab l it: (Allah) Katında makbul saymak, beğenip karşılığını vermek.

1. Du'  kıldı götürüp ' kibet el
Du' sın H k ab l itdi g rib n (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 101). [ab l it, -di]

kabül it: *Bir şeye isteyerek veya istemeyerek peki deme, râzı olma, muvâfakat etme.*

1. Ki tâ Mecnûn kabûl itdi o ‘ahdi
Çü maqbûl iyledi Mecnûn Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 110*). [*kabûl it, -di*]
2. Mezellet hırkasın nefse **kabûl it**
Ki te’sir-i ecel çün zaḥmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 92*). [*kabûl it,]*
3. Kabûl it ‘özümi kim ‘özü-ḥ’âhem
Nazar iyle sebep şorma bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 6*). [*kabûl it,]*
4. Kabûl itmekdedür bildi şavâbı
Giderdi vaḥşetin âsüde kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 150*). [*kabûl itmek, -de, -dür*]
5. Kabûl iyle sehl iş gibi ıtma
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 74*). [*kabûl iyle,]*
6. Kabûl iyle sehl iş gibi ıtma
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 74*). [*kabûl iyle,]*

kabûl ol-: *Kabul edilmemek II dikkate alınmamak.*

1. İrişmese huşûl-i vakti emrûñ
Kabûl olmaz du‘âsı Zeyd ü ‘Amr’üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 38*). [*kabûl ol-,]*

kabz: *Almak, tutmak.*

1. Cihân her hükmine fermân musaḥḥar
Felek yayın eger bî-kabza **kabzı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 5*). [*kabzı, -ı*]

kabza: *Kılıcın sapı.*

1. Ecel çengeli tiz uzatdı **kabza**
Maraздan çün şifâ vakti ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 56*). [*kabza,]*

kabz-ı nabz: *Nabzın kontrol edilmesi.*

1. Oқundı âyet-i ve’l-teffeti’s-sāk
Ṭabīb el şunmaz oldu kabz-ı nabza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 55*). [*kabz-ı nabz, -a*]

kaç: *Gitmek, uzaklaşmak.*

1. Keser sībün serin **kaçmaz** deminden
Ruḥ-ı engürü Leylî-gün ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 32*). [*kaçmaz, -maz*]
2. Halaş olmaқ dilersen muḥlişe **kaç**
Giriftâr olsa ḥabse merd-i ‘âkil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 152*). [*kaç,]*

kaç: *(Birinden veya bir şeyden) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.*

1. Ṭapuñdan özge kime yalvarayın
Senüñ ḥışmuñ görüp kanda **kaçayın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 51*). [*kaçayın, -a, -yın*]

2. Gözüñ yaşı gibi senden **kaçar** ol
Şafâ sür bir nefes vaqt-i şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 50*). [*kaçar, -ar*]
3. Meger kim zehr-i kahrûndan **kaçarlar**
Diyüp bunu şu resme itdi âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 46*). [*kaçarlar, -ar, -lar*]
4. Tek ü tâz it yimedın tâziyâne
Bu vîrândan yire ur yüküñi **kaç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 75*). [*kaç,]*
5. Kara gözi gibi uğrı vü ‘ayyâr
Nedür bu şive gelmedin **kaçarsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 15*). [*kaçarsın, -ar, -sın, -*]
6. Degül âdem **kaçar** benden perî de
Helâk esbâbı bende müctemî’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 74*). [*kaçar, -ar*]
7. Bilürem şübhesüz çürmaz **kaçarsın**
Selâm’uñ gönline güç geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 100*). [*kaçarsın, -ar, -sın, -*]
8. Kaçan zencîrden bunda delüdü
Tut elde halka-i zencîri zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 156*). [*kaçan, -an*]
9. Kaçup mecnûn didi ‘âkil geçenler
Haber itdi irişdi Leylî’ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 76*). [*kaçup,]*
10. Bu yol ‘azminde olurlar berâber
Cihânda her **kaçar** vahşî uçar kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 47*). [*kaçar, -ar*]
11. Anı fehmi itmeyüp **kaçdı** kenâre
O kim yâdına gelmez kendü cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 68*). [*kaçdı, -dı*]
12. Yine **kaçdı** tekellüf ‘âleminden
Gezerken bir gün ol eţrâf-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 6*). [*kaçdı, -dı*]
13. Be-ma’nî reng ü şüretden girizân
Kaçar hâk olmağa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 7*). [*kaçar, -ar*]
14. Ne deñlü **kaçsa** bu dâma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi Loqmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 48*). [*kaçsa, -sa*]
15. İdüp âhûları hırşından âzâd
O **kaçdı** ya’ni geçdi buña hurde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 63*). [*kaçdı, -dı*]

kaç: Çekinmek, yüksünmek.

1. Sa’âdetden **kaçanlar** oldu maħrûm
Anuñ kim hem-demi bi-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 64*). [*kaçanlar, -anlar*]
2. Nice gül-reng olursıñ hâr içinde
Nice vahşî gibi ilden **kaçarsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 73*). [*kaçarsın, -ar, -sın*]
3. Düriş **kaçma** ulular hizmetinden
Sa’âdetdür o hizmet sa’y-i maħdûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 62*). [*kaçma, -ma*]

kaç: Kaçmak, kurtulmak.

1. Bu şevk odı içümden taşra **kaç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 56*). [*kaç, -a*]
2. Şıdı kırdı bulup â’dâya fırşat
Kimi başın alup **kaçdı** yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 53*). [*kaçdı, -dı*]
3. Gözinden öpdi kırtardı ayağın
Çün ürküp **kaçdı** vahş-ı dâm-dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 85*). [*kaçdı, -dı*]
4. Niçün göynüklüden beyle kaçarsın
‘Aceb mi zengî kul gibi **kaçasın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 47*). [*kaçasın, -asın*]
5. Uçup **kaçmış** elinden şabr zâğı
Yatur yirde söyünmiş şem’e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 6*). [*kaçmış, -mış*]

6. Çü bu sihr-âferînüñ sözin aldı
Ne deñlü **kaçdıs**a idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 119*). [*kaçdıs*a, -dı, -sa]
7. Güle havlı idüp hem hâre hem hâr
Ki tâ **kaçmaya** bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 13*). [*kaçmaya*, -ma, -y, -a]
8. Yatağdan nefret itdürmiş nefiri
‘Acebdür uydı âdemden **kaçanlar** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 75*). [*kaçanlar*, -an, -lar]
9. Gözedür muhlişi **kaçmağa** kâbil
Yüzine bensîñ ey âdem cihânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 154*). [*kaçmağa*, -mağ, -a]

kaç: Kaçmak II uzaklaşmak.

1. Ya ınmaz ya uyurdu yâ **kaçardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 126*). [*kaçardı*, -ar, -dı]

kaç-: Gitmek, uzaklaşmak.

1. Mağall-i rāhata ğavgā yirinden
Gicenüñ çün ĩara yılanı **kaçdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 5*). [*kaçdı*, -dı]

kaç-: Kaçmak, kurtulmak.

1. Kaçup andan muhātab itdi perhîz
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 74*). [*kaçup*, -up]

kaç-: Geri durmak, kaçınmak.

1. Niçün göynüklüden beyle **kaçarsın**
‘Aceb mi zengî kul gibi kaçasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 46*). [*kaçarsın*, -ar, -sın]
2. ‘Ayāndur kim anı sevmek ziyāndur
Kaçarsın âdemiden âdem iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 113*). [*kaçarsın*, -ar, -sın]

kaçan: Hiç.

1. O ‘âşık itmedi Leyli’ye meyli
Kaçan yüz bulmadı yârından ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 73*). [*kaçan*,]

kaçan: Nasıl, ne suretle.

1. Kaçan iyler hâbîbine hilâfi
Şarup nâfe gibi tâ kim hârîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 38*). [*kaçan*,]

kaçan: Nasıl // Hiç (olur mu).

1. Güneşdür ‘aşk-ı ‘âşık cān u dilden
Kaçan mestür ola bir päre gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 4*). [*kaçan*,]

2. Urup Leylî yolına na'ra-i dōst
Kaçan sâbit olısar şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 45*). [kaçan,]
3. Kõmadı şabr-ı cû' anuñ mecâlin
Kaçan hem-râh ola baykuşa şehbâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 207*). [kaçan,]

kaçan: *Ne zaman, ne zaman ki, nasıl, -dığı zaman.*

1. Kaçan bî-vaqt iken açılsa gönca
Bulınmaz reng ü bûy umuldıgınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 63*). [kaçan,]
2. Kaçan Mecnûn'ı görmez oldu Leylî
Gözünüñ yaşı seylâb itdi seyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 15*). [kaçan,]
3. Kaçan bu şiveye bünyâd iderdi
Tırup şiven urup feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 31*). [kaçan,]
4. Kaçan meyl itse qalbünñ kadd-i yâre
Elif kıddine kıl togru nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 69*). [kaçan,]
5. Kaçan yâd iyleseñ zülf-i siyâhı
Cemâl-i cüm ü lâme kıl nigâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 71*). [kaçan,]
6. Kaçan çeşm-i nigâr olsa murâduñ
Yiter manzar gözüñe 'aymı şâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 73*). [kaçan,]
7. Kaçan Mecnûn düşeydi hâl-i vecde
Varup Necd'e kılurdu yâre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 21*). [kaçan,]
8. İder Hâk'dan bu yây olmağı der-h'âst
Kaçan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 121*). [kaçan,]
9. Şu başdan aşdı tınmazsa şubaşı
Kaçan bu kışşayı gûş itdi şihne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 31*). [kaçan,]
10. Vücüdına şafâ revhânî idi
Kaçan pervâ-yı tu'me kılmasa bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 85*). [kaçan,]
11. Tölup ehl-i temâşâ dâmen-i küh
Kaçan Leylâ'yı medh ile bezerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 53*). [kaçan,]
12. Kılurdu aña yüz yüz merhabâyı
Kaçan ol cânibün ebrin görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 95*). [kaçan,]
13. Añup Leyla'yı anı şâd iderdi
Kaçan zıkr itse bir efsâne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 61*). [kaçan,]
14. Miyâncı buldı şulh araya düşdi
Kaçan ire fesâda tiğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 19*). [kaçan,]
15. Kâra günde yolum görmege gündür
Kaçan itseñ cefâ-yı bi-şümârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 107*). [kaçan,]
16. Hâbâb-ı eşk olur çeşmüme ey dōst
Kaçan sen zâhîr itseñ dūd-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 45*). [kaçan,]
17. Kaçan gıybetde añılsañ etüñ yir
Kılınç iyler yüzüñe merhabâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 108*). [kaçan,]
18. Tabî'at iştihası mürde oldu
Kaçan cev'ile nefsum ide sahtî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 55*). [kaçan,]
19. Anuñlaydı selâmı vü kelâmı
Kaçan bir beyt okısa ol cihân-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 201*). [kaçan,]
20. Birbirine tutarlardı âheng
Kaçan Mecnûn'a irsal itse peygâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 85*). [kaçan,]
21. 'İlâc itdi şifâ virdi devâsı
Kaçan perhîzi bimârûñ bozuldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 47*). [kaçan,]
22. Hemâñ iylik qalır katuñda varuñ
Kaçan İbnü's Selâm öldi itdi vefâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 13*). [kaçan,]

23. Revende ‘ömrini âyende şanma
Kaçan Leylî nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 185*). [*kaçan,]*
24. İrer feryâda biñ biñ raḥmetu’llah
Kaçan Mecnûn cihândan dürdi raḥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 173*). [*kaçan,]*
25. Kaçan kim ‘ömriniñ on oldı sâli
Ḥikâyet oldı illerde cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 91*). [*kaçan kim,]*
26. Kaçan kim Leylî’den dūr oldı Mecnûn
İki çeşminden aḳdı Nil ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 1*). [*kaçan kim,]*
27. Du‘â miḥrâbidur arz u semâya
Kaçan kim mevsim-i ḥac irdi ol yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 27*). [*kaçan kim,]*
28. Olur her dâne-i engür dile dâğ
Kaçan kim dūr olam ol ḡonce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 99*). [*kaçan kim,]*
29. İyüsin meyvenüñ her dem toñuz yir
Kaçan kim ejdehâ aldı o genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 67*). [*kaçan kim,]*
30. Dilin süsen gibi ḥâmüş iderdi
Kaçan kim yârin añup âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 29*). [*kaçan kim,]*

kaçan kim: *Her ne zaman ki.*

1. Ne ‘izzet ḳaldı ne ḥürmet ne bir yâr
Kaçan kim sîm sîmâñi zer itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 39*). [*kaçan kim,]*

kaçan kim: *Ne zaman, -dıği zaman.*

1. Revâḥilde ḳavâfil fevc-der-fevc
Kaçan kim geldiler Beytü’l-ḥarâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 41*). [*kaçan kim,]*
2. Yig andan girye vü efgân u zârî
Kaçan kim ḥande olmaya yirinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 11*). [*kaçan kim,]*

kaçur: *Kaçmak, sakınmak.*

1. Ne cânı var ki andan **kaçura** baş
Virür bâle belâsı bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [*kaçura, -a]*

kad: *Boy, pos, endam.*

1. İlâhî kârdan **kad** pervâz
Cihân-dâr u cihân-perver cihân-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 7*). [*kad,]*

kadd: *Boy, pos, endam.*

1. Ben ḥöd senüñem ammâ kimüñsin ola sen de
ḳaddün ‘alem-i bälâ mânend-i ḳad-i ṭübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 5*). [*ḳaddün, --üñ]*
2. Miḥnet eliyle ideli **ḳaddümi** yâ firâḳ
Dehrüñ vişâl u firḳatine ḳalma ey ḡöñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 8*). [*ḳaddümi, -üm, -i]*

3. Elif başuma **ḳaddüñsüz** ‘aşādur
Elemeler başı pāyān-ı belādūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 13*). [*ḳaddüñsüz, -üñ, -süz*]
4. Gelüp ḳapuña tutdum ḳalḳasın uş
Ḳılup **ḳaddümi** ḳalka bâb-ı ‘aşḳa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 63*). [*ḳaddümi, -üm, -i*]
5. Siyâdet burcına ‘ālî ‘alemdür
Yücedür **ḳaddi** gibi nām u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 103*). [*ḳaddi, -i*]
6. Eğilmiş **ḳaddi** iñler nitekim çeng
Okı üstine düşmiş yā nişāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 70*). [*ḳaddi, -i*]
7. Ney olmuş **ḳaddi** ammā ney şekerdür
Aña virmiş maḳabbet bir ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 74*). [*ḳaddi, -i*]
8. Keşide müy **ḳaddinden** miyānı
Zenahdāmı ki sib idi gül-ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 36*). [*ḳaddinden, -i, -n, -den*]
9. Yüzine şu şaçar düşdükke bi-hüş
Benefşe **ḳaddi** gibi ḳāmeti ḳam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 71*). [*ḳaddi, -i*]
10. Ḳılur dīv-i sepidi kehrübā-reng
Bu key Keyḫusrev’üñ **ḳaddin** ḳılur dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 57*). [*ḳaddin, -i, -n*]
11. Güzeller **ḳaddi** gibi ḳüb u ra‘nā
Ḳurulmuş sāyesinde gün gibi taḫt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 38*). [*ḳaddi, -i*]

ḳadd-i ḳamīde: Eğrilmiş, bükülmüş, kambur boy.

1. Miyān bendi veli ney gibi muḳkem
O deşti geşt idüp **ḳadd-i ḳamīde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 45*). [*ḳadd-i ḳamīde,]*

ḳadd-i ḳurām: Salınan boy.

1. Yirüñ añduñ revān olduñ cināne
Güzel tūbā idi ḳadd-i ḳurāmıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 151*). [*ḳadd-i ḳurām, -uñ*]

ḳadd-i ḳurāmān: Uzun boyuyla salınarak nazlı nazlı yürüyen. // Sevgilinin boyu.

1. Olur ḳonce anuñ baḳrına peyḳān
Olur olmasa ol **ḳadd-i ḳurāmān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 93*). [*ḳadd-i ḳurāmān,]*

ḳadd-i tūbā: Bütün cennete ḳölge saldıḳına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan aḳaçın boyu.

1. Şovuk ḳardan şekerden ḫāfmi ḳōş-ter
Leb-i Kevşerde bitmiş **ḳadd-i tūbā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 37*). [*ḳadd-i tūbā,]*

ḳadd-i yār: Sevgilinin boyu.

1. Ḳaçan meyl itse ḳalbüñ ḳadd-i yāre
Elif ḳaddine ḳıl toḳru nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 69*). [*ḳadd-i yār, -e*]
2. Gözüm görmek içündür ḳadd-i yārı
O servisüz n’iderem bu buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 47*). [*ḳadd-i yār, -i*]

kağeh: Bardak, küçük bardak, içki bardağı.

1. Kağeh almağa yokdur kudret-i dest
Eliünden nüş idem deryāyı sākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 62*). [*kağeh,*]

kadem: Adım.

1. Biñ adım da olursa bir **kağemdür**
Bu dāruñ kim bināsı hār u ĥasdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 84*). [*kağemdür, -dür*]

kadem: Ayak.

1. Semendüñ sürmege meydān senüñdür
Kağem evvānına rence-kağem kıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 37*). [*kağem,*]
2. Ĥazān vakti **kağem** başsa cihāna (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 1*). [*kağem,*]

kadem baş-: Ayak basmak.

1. Kağem başdı maķām-ı cāvidāna
Elif kağdi yitürdi mīm-i Aĥmed (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 68*). [*kağem baş-, -dı*]
2. Kađem başma işükden taşra ey nūr
Olursun gün gibi ‘ālemde meşhūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 105*). [*kađem baş-, -ma*]

kader: Takdir edilen, alın yazısı.

1. Hem egninde zirih Dāvüdi kat kat
Kağer yay u kađālar tır olmuş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 169*). [*kağer,*]

kađimī: Eskiden beri var olan, eski, daimi.

1. Kađimī yāri da itme ferāmūş
Eliünden gönlümi şād itmedüñ hiç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 40*). [*kađimī,*]

kağr: Değer, itibar, haysiyet.

1. Güneş bulmuş sa‘ādet sāyesinden
Kağer **kaçre** irişmiş pāyesinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 152*). [*kaçre, -e*]
2. Ki ehl-i dil dilir idi ‘Arab’da
Anuñ a‘lā idi her yirde **kağri** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 13*). [*kağri, -i*]
3. Velī hiç bilmedüm **kađrūñ** ben aĥmak
Bu eksüklük suçın āh ey peder āh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 80*). [*kađrūñ, -üñ*]
4. Kem itme bārī **kağr** ü ĥürmetini
Nedīm idindi çün Mecnûn Selām’ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 198*). [*kağr,*]
5. İlā ey der-mend-i lā’ubālī
İrüşdüñ **kaçre** añla kađr-i ĥālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 2*). [*kaçre, -e*]

ḳadr: 1)ḳadir gecesı. 2) sevgilinin perçemi.

1. Günüñ ‘ıyd u giceñ **ḳadr** oldı ‘aşıḳ
Eger ḳalbüñ ola çün şubḫ-ı şādıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [*ḳadr,]*

ḳadr-i hâli: Değersiz itibar.

1. ilâ ey der-mend-i lâ’ubâli
İrüşdüñ ḳadre añla **ḳadr-i hâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 2*). [*ḳadr-i hâli,]*

ḳadr-i pend: Öğütün kıymeti.

1. Anı güş itmemek ‘ayn-ı ḥaḫâdur
Velî bend ehli bilmez ḳadr-i pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 19*). [*ḳadr-i pend, -i]*

ḳadrin bil: Değerini bilmek.

1. Ḳanı nân u nemek ḳatunda ḥânum
Bilür seg döst ḳadrin bilmedüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 61*). [*ḳadrin bil, -ür]*

ḳâf: Kaf(ق) harfi.

1. Vücüdün nokḫa iken **ḳâf** içinde
Bu söz olur kişıye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 52*). [*ḳâf,]*

ḳafâ: Baş, kafa.

1. İki yüzlü ḳılıç olur **ḳafâda**
Ol âdem-zâdeden it yeg durur çoḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 110*). [*ḳafâda, -da]*
2. Bile yanınca eḫfâl-ı ḳabile
Ḳafâsından atarlar añla sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 59*). [*ḳafâsından, -sın, -dan]*
3. Yir âḫir sille-i merki **ḳafası**
Nübüvvet mülkine şâḫ-ı ḥümâyün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 134*). [*ḳafası, -s, -ı]*
4. Döner geh yüzi ḫalka geh **ḳafası**
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 132*). [*ḳafası, -sı]*
5. Yazardı Zeyd anı ḫurup **ḳafâda**
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile ḳayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 12*). [*ḳafâda, -da]*
6. Ḳafâ döndürdügidir ḫalka her dem
‘Aceb yildür bu devr-i rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 158*). [*ḳafâ,]*
7. Urur devrân **ḳafaña** silleler ḫôş
Ḳor iseñ pây-e-ı ḳadrüñe pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 100*). [*ḳafaña, -ñ, -a]*
8. Gemürmezdi varup anuñ **ḳafâsın**
Bu ḫâlet üzre çünkim geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 184*). [*ḳafâsın, -sı, -n]*

ḳafes: Hayvanlar için aralıklı tel, metal veya ağaç çubuklardan yapılmış taşınabilir bölme.

1. Şanasın haste bülbüldür **kafes** teng
Geçerdi şür ile ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 182*). [*kafes,]*
2. Yiter bî-kâr olmak baña pişe
O bülbül kim **kafesde** tuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 83*). [*kafesde, -de]*
3. Dil-i divâneye virâne besdür
Benim murğum uçupdur ol **kafesden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 95*). [*kafesden, -den]*
4. Yanardı bağı her dem nâr-ı dâğa
Nice rāhat bula bülbül **kafesde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 21*). [*kafesde, -de]*

kafes: Kafes (gönül için).

1. Belâdan başına ğavgâlar üşmez
Ev aña baña kim cāna **kafesdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 93*). [*kafesdür, -dür]*

kafes: Kafes II sıkıntı çekilen yer.

1. Kõ yıkılsun ki ma'ñide **kafesdür**
Helâli öldüğün isterse 'avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 86*). [*kafesdür, -dür]*
2. Benüm kuşça cānum çıkmaz **kafesden**
Anuñ hem-rāhı bir kaç cānverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 100*). [*kafesden, -den]*

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden.

1. Ğam-ı firğat bu ise kim benüm var
Firāka düşmesün **kāfir** de ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 42*). [*kāfir,]*
2. Bu bārı çekse nākam olsa şābir
Cehennemden çıkardı cümle **kāfir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 24*). [*kāfir,]*

kāfir: Allah'ın varlığını inkar eden. II rakip.

1. Kānı imān kānı ey mān u peymān
Başup **kāfir** rakibi tütduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 185*). [*kāfir,]*

kāfiye: Beyit veya mısra sonunda tekerrür eden huruf ve harekât.

1. 'Aceb mi **kāfiye** olsa aña seg
Budur seg kışşasından kaşd-ı rāvî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 66*). [*kāfiye,]*

kāfur: Kafur ağacından elde edilen, beyaz ve yarı saydam, kolaylıkla parçalanan, çok ıtırılı madde.

1. Şacı 'anber teni **kāfura** beizer
Cemāli cān gülisten taze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 22*). [*kāfura, -a]*
2. Şafağ gibi cihān kâna boyandı
Hevā müşkin iken **kāfura** döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 51*). [*kāfura, -a]*

kağan arslan: *Kızmış, kükremiş, çok öfkeli (aslan, kaplan).*

1. Siperler tağılıp serler dirildi
Kağan arslāna beñzer Nevfel-i güird (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 31*). [*kağan arslān, -a*]

kağan arslan: *Kükremiş aslan.*

1. Kağan arslan gibi cüş itdi şıhne
Kılı tîre dili şemşîre döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 32*). [*kağan arslan,]*

kâğıd: *Kağıt.*

1. Cemâl oldukça cîm ü mîm elif lâm
Yazıldı nâme çün tayy oldı **kâğıd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 87*). [*kâğıd,]*
2. Vekîl-harcı gibi defîdür inci
Aña virdi qalem **kâğıd** mürekkeb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 251*). [*kâğıd,]*

kâğıd: *Kağıt II Mektup.*

1. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pây
Didi bende ne **kâğıd** var ne hâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [*kâğıd,]*

kâh: *Köşk, kasır.*

1. İnanmazsañ nazâr kıll keheşâne
Şu kim bir **kâhe** şaymazdı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 89*). [*kâhe, -e*]

kâh: *Saman çöpü, saman.*

1. Nice kûhı yakupdur nitekim **kâh**
O seyl aldı beni benden yudı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 28*). [*kâh,]*
2. Şoñ uci **kâh** gibi kapdı anı
Ululanmaq kuşurından nüzül it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 90*). [*kâh,]*

kahkaha: *Yüksek sesle gülmeye.*

1. Bunuñ keklîkleri kim qan içerler
Ğarîbe **kahkaha** nâzın açarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 188*). [*kahkaha,]*
2. Ki ey keklîk saña qandan bu pişe
Bu tırfa **kahkaha** çün irdi kebbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 5*). [*kahkaha,]*

kahkaha: *Kahkaha. II Kahkaya benzer ötüş.*

1. Cibilli **kaḫkaḫasın** virdi kebge
Açıldı burnı kana girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 6*). [*kaḫkaḫasın, -sın*]

kaḫkaha it: *Kaḫkaha atmak II Çok sesli ve şiddetli gülmek.*

1. Ki bir mûrı tıttup şoḫdı dehâna
Ḳarınca kaḫkaḫa itdi bu işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 3*). [*kaḫkaḫa it, -di*]
2. Semâ^c iyler zihî şâhib-kerâme
İderdi kaḫkaḫa kebki-ı hırâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 43*). [*kaḫkaḫa it, -er, -di*]
3. Ki ya'ni tırfedür aḫvâl-ı devrân
Yahûd ol kaḫkaḫa itdüḡi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 45*). [*kaḫkaḫa it, -düḡ, -i*]

kaḫr: *Kudret, güç.*

1. Bu ra'cd-ı hâ'îl ü berḫ u zelâzil
Celâlün **kaḫrına** zâhir delâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 68*). [*kaḫrına, -i, -n, -a*]
2. 'Adû **kaḫrına** ḫarşu gitdi maḡbûn
'Adûlar gözlerine toz idüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 58*). [*kaḫrına, -i, -n, -a*]

kaḫr: *Allah'ın şiddetli ve azap verici vasıflarının tecellisi. Lütfun zıddıdır.*

1. Başında od yaḫar **kaḫruñ** hevânuñ
Yüregın şı ider küh-ı girânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 65*). [*kaḫruñ, -uñ*]
2. Geçür ḡamdan bu birkaç müstemendi
Egerçi Ḥamdi **kaḫruñ** lâyıḫıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 55*). [*kaḫruñ, -uñ*]

kaḫr: *Celal, öfke.*

1. Dönüp **kaḫrı** yili Mecnûn'a esdi
Eşüp şavurdu evvel irdi nâ-ḡâḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 18*). [*kaḫrı, -i*]

kaḫr: *Kahr, dert, keder.*

1. Luḫfuñ zirîhi penâh-ı muḫkem
Ḳaḫruñ kılıcı ḫazâ-yı mübrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 50*). [*kaḫruñ, -uñ*]
2. Der-i lüḫfuñda tıtsun âşiyâne
Eger luḫf idesin ḫalka eger **kaḫr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 33*). [*kaḫr,]*
3. Ḥazer iyle du'â-yı nîm-şebden
Ḳutan her dâmeni **kaḫr** ile çün ḫâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 27*). [*kaḫr,]*
4. Uşan cevri saña ḫavr iylemekden
Meger mihrüñ mübeddel oldu **kaḫra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 43*). [*kaḫra, -a*]
5. Yanar **kaḫr** ile olup ḫâr u ḫâşâk
Miyân-ı baḫr-ı ḡamdur bu cezîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 176*). [*kaḫr,]*

kaḫr it: *Galip gelip ezmek, perişan etmek; büyük üzüntü, acı vermek.*

1. Şon ucu kahr idüp mağbün düşürdüñ
Elüm çutup şu deñlü içdüñ andı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 34*). [*kahr it, -üp*]
2. Çatı müşkil olur şaklaşın Allah
Felek aña bu resme kahr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 37*). [*kahr it, -er, -di*]

kahr-ı belâ: *Derdin eziyeti. (Aşk derdi).*

1. Ferište hırzı gibi bî-gezendem
Beni **kahr-ı belâ** hûş-hû idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 141*). [*kahr-ı belâ,*]

kahr-ı heybetdür: *Azametli, büyük kahır.*

1. Nitekim nûr-ı rahmetdür cemâlün
Cihâna **kahr-ı heybetdür** celâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 64*). [*kahr-ı heybetdür, -dür*]

kahr-ı zemâne: *Zamanın eziyeti.*

1. Otı tiğ ola şuyı zehr-i kâtil
Nice bir yüklenüp **kahr-ı zemâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 69*). [*kahr-ı zemâne,*]

kâ'il: *Razi olan, kabul eden.*

1. Döner za'f ile 'urcûn-ı kadîme
Zebân-ı hâl ile bu remzi **kâ'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 25*). [*kâ'il,*]

kâ'il ol: *İnanmak, kabul etmek.*

1. Ki ol yâruñ sözine oldı kâ'il
Odur kâmil ki olsa Haç'dan âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 62*). [*kâ'il ol, -dı*]

kâ'im ol: *Varlığı sürüp gitmek, daim olmak.*

1. Hem ol cânânına şadr itdi cânı
Olup hizmetlerinde Zeyd kâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 111*). [*kâ'im ol, -up*]

kâ'im-makâm: *Birinin yerine geçen.*

1. Bulup ide anı **kâ'im-makâmı**
Budur havfi ki öle nâ-gehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 26*). [*kâ'im-makâmı, -ı*]

kâ'im-makâm: *Durulan yer, mevki.*

1. Ziyâret kıлмаğa hâk-i mezârum
Benüm **kâ'im-makâmum** kıl o yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 89*). [*kâ'im-makâmum, -um*]

kā'ināt: *Alem, herkes, bütün varlıklar.*

1. O hüsne mazhar itdüñ **kā'inātu**
Cemāl ile pür itdüñ şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 55*). [*kā'inātu, -ı*]

kākül: *Saç, perçem.*

1. Benefşe **kāküline** tâb virdüñ
Güle gülşende reng ü âb virdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 61*). [*kāküline, -(i)n, -e*]

kākül: *Yüzün iki yanına sarkan saç, perçem; saç II sevgilinin saçı.*

1. Olur cîm olmasa ol zülf ü **kākül**
Hemişe boynuma şan hâlka-ı gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19*). [*kākül,]*

kākül-i hür: *Cennet kızının kakülleri.*

1. Cemâl-i kevn virdi zülf ü hâlî
Siyeh gerçi nitekim **kākül-i hür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 3*). [*kākül-i hür,]*

kal-: *Elde bulunmak.*

1. Ne kârum **kaldı** ne varum ne yârum
O kim sultân-ı aşkına muî'em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [*kaldı, -dı*]

kal-: *(Bir sebepten dolayı) Yapacağı şeyi yapamamak, gideceği yere gidememek, yapmaktan veya gitmekten mahrum olmak.*

1. İrişmez merhemi bir pâre senden
Dükendi şâkatum **kaldum** amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 21*). [*kaldum, -dum*]

kal-: *Mevcut bir durumun değişmesi halinde ondan geriye kalmak.*

1. Cihānuñ yana **kalmaya** bütünü
Tenüm üryân u müflis bî-nevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 86*). [*kalmaya, -ma, -ya*]

kal-: *(daha başka) kalmak, geriye kalmak.*

1. Ne kârum **kaldı** yâdumda ne varum
Gice gündüz yidüğüm olmasa gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 28*). [*kaldı, -dı*]
2. Ne gayret kayusu **kaldı** ne hûd şerm
Murâd idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [*kaldı, -dı*]

kal-: Herhangi bir durumda kalmak, olmak.

1. Elüm tuta didüm tütduñ ayağum
Düşürdüñ eyle **ķalmadı** tayağum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 8). [ķalmadı, -ma, -dı]
2. Gide zaħmuñ du‘ası merheminden
Peder **ķaldı** ķapuda girdi Mecnûn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 87). [ķaldı, -dı]
3. Periler meclisine urdı bünyâd
Çü meclis germ olup **ķalmadı** huşyâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 119). [ķalmadı, -ma, -dı]
4. Hâber gönderdi gendü anda **ķaldı**
Ki uş irdüm yanumca baħr-ı âteş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 22). [ķaldı, -dı]
5. Yeg andan kim **ķala** ‘âlemde nenge
Virürseñ destine anuñ zimânum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 112). [ķala, -a]
6. Beni de gendüyi de ķıldı bed-nâm
‘Arab hâkinde tâ ki **ķalmadı** bād (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 107). [ķalmadı, -ma, -dı]
7. Ğarīb ü bî-nevâ vü müstemendi
Ol anda **ķaldı** yok ağyâra meyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 123). [ķaldı, -dı]
8. Felekde aħterüñ tâbende olsun
Cihândan ben gönildüm sen esen **ķal** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 161). [ķal,]
9. Niçün ol gitdi sen **ķalduñ** nişânı
Didi ğayret degül mi andan ey döst (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 20). [ķalduñ, -du, -ñ]
10. Seriyile sırmaya döndi sengi
Yolunda **ķalmadı** ğâlib ola Leylî meyl (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5). [ķalmadı, -ma, -dı]
11. Bu resme **ķaldılar** bir gice bir gün
İki sâye gibi çün ol iki nür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 148). [ķaldılar, -dı, -lar]
12. Hemân açdı zebân-ı âteş-âlüd
Ki eyvâh n’ideyin bî-çâre **ķaldum** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 87). [ķaldum, -du, -m]
13. Ne yire varayın âvâre **ķaldum**
Yile vardı dirîğâ şem‘-i tâbân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 88). [ķaldum, -du, -m]
14. Zihî ni‘met ki olmaz intihâsı
Ķal ey dil ‘âlem-i hâkide pâkî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 89). [ķal,]

kal: Bir durum oluşmak, bir hale girmek.

1. Hemîşe ilde rüsvây ola nânum
Elüm tüt **ķaldum** üftâde ayağda (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 115). [ķaldum, -du, -m]
2. Saña görümlü **ķaldum** ķalmadı rüz
Senüñle yanaşalum hem-zebân ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 30). [ķaldum, -du, -m]

kal: (Sonsuza kadar) durmamak, devam etmemek.

1. Ki ey şehri belâ iklim-i miħnet
Hemîşe bu cihân bir hâle **ķalmaz** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 129). [ķalmaz, -maz]

kal: (Başka zamâna) Birakılmak, (geriye) atılmak, ertelenmek, tehir edilmek.

1. Ķiyâmet gününe **ķaldı** meger şubħ
Uyan sen bârî ey şem‘-i şeb-efrüz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 28). [ķaldı, -dı]

kal: (bir yerde veya bir şeyin içinde) kalmak.

1. Bu üç zulmet içinde **kalmışam** zâr
Niçün ötmesin ey şubhuñ horôsı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 12). [kalmışam, -mişam]

kal: Bulunmak, geriye kalmak.

1. İrdi çün kavş-ı felekden cânuma tîr-i firâk
Ƙalması ölmekten özge daħi tedbir-i firâk (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 2). [Ƙalması, -ma, -dı]
2. Hemân Ƙara saçı **Ƙalmış** libâsı
Anuñ daħi perişân her pelâsı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 31). [Ƙalmış, -miş]
3. Yitem ben **Ƙala** ‘aşƘum bi’s-selâma
Ziyâ feyz it muħabbet çeşmesinden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 28). [Ƙala, -a]
4. Ne ‘izzet **Ƙaldı** ne hürmet ne bir yâr
Ƙaçan kim sîm sîmâñı zer itdün (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38). [Ƙaldı, -dı]
5. Ğarîbe itmesün bâri cefâyı
Ne Mecnûn **Ƙaldı** dünyâda ne Nevfel (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 179). [Ƙaldı, -dı]
6. Hûş itsün Ƙışşasın ‘âlemde ‘âƘil
Ne Nevfel **Ƙaldı** ‘âlemde ne Mecnûn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 37). [Ƙaldı, -dı]
7. Atası Leylî ‘yi Ƙurtardı gitdi
Selâmet **Ƙaldı** Mecnûn ille maħrûm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 41). [Ƙaldı, -dı]
8. Vefâsuz Nevfel’e hicv ırlar idi
Ne yil **Ƙaldı** ne yir ne il vilâyet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9). [Ƙaldı, -dı]
9. Aña itmeye Nevfel’ den şikâyet
Beyâbânda ne hâre **Ƙaldı** ne hâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 11). [Ƙaldı, -dı]
10. Vara aĝyâra ‘âşık **Ƙala** nâçâr
Baña Ƙalması bundan özge hîle (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 132). [Ƙala, -a]
11. Vara aĝyâra ‘âşık **Ƙala** nâçâr
Baña **Ƙalması** bundan özge hîle (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 133). [Ƙalması, -ma, -dı]
12. Ne taş döyer belâsına ne âhen
Bu yolda ne serün **Ƙaldı** ne cânuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107). [Ƙaldı, -dı]
13. Henüz ‘azminde muħkemdür ‘inânuñ
Nişânuñ **Ƙalması** çün yayını yaş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 109). [Ƙalması, -ma, -dı]
14. Ne biliş **Ƙaldı** yâdumda ne hûd yâd
İçüm taşum şu resme tütüdi yârüm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26). [Ƙaldı, -dı]
15. Ki genci Ƙor yilana kendü yir hâk
Yi genci **Ƙalması** Ƙalbünde tozu (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 65). [Ƙalması, -ma, -sun]
16. Tırâş olup ol şüret bu **Ƙala** bir
Didi bu ‘aşƘ işi birlik işidür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 14). [Ƙala, -a]
17. Tırâş itdi refiķı kendü **Ƙaldı**
Didi anı gören kim bu ne tedbir (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 12). [Ƙaldı, -dı]
18. Ki yil **Ƙaldı** avuçda gözde toprak
Dile dâĝ urma dînâr u diremden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 122). [Ƙaldı, -dı]
19. YıƘıldı Ƙaşrı Ƙabri oldu âbâd
Ne cem’i **Ƙaldı** ‘âlemde ne şem’i (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 127). [Ƙaldı, -dı]
20. Ƙomayam nîm cür‘a **Ƙala** bâķi
Mey olmaz ‘aşƘuna nüş iyilesem hûş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 64). [Ƙala, -a]
21. O gitdi **Ƙaldı** Mecnûn’a sibâ‘ı
Ƙoyup Mecnûn’ı itdi ‘azm-i Bağdâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 212). [Ƙaldı, -dı]

22. Vezîr ü şâhda **kalmiş** hemân hüş
Dimiş halkuñ şağiri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 8*). [*kalmiş, -miş*]
23. Vücüdüm maḥv idüp kendü **kalupdur**
Beni deryâ-yı ‘aşkuñ ideli ğarķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 62*). [*kalupdur, -up, -dur*]
24. Hemân zenbûr **kaldı** gitdi balı
Hünerden yudılar yüzün cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 76*). [*kaldı, -dı*]
25. Gidüp ma‘nâsı ḥâlî **kaldı** şüret
Bu zîba ḥülledenüñ astârî **kaldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 81*). [*kaldı, -dı*]
26. Birikdi cân u ten **kaldı** iki ism
Ḳucuşup mest ü ḥayrân Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [*kaldı, -dı*]
27. Ki ḥaste bülbülüñ âvâre **kaldı**
Nice bâġa revâne oldı servüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 114*). [*kaldı, -dı*]
28. Seriyile sürmeye döndürdi sengi
Yolında **kalmadı** bir ḥâr u ḥâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 5*). [*kalmadı, -ma, -dı*]
29. Nizâr u zâr u bî-zûr oldı ġâyet
Ne şabrı **kaldı** dilde ne sürürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 9*). [*kaldı, -dı*]
30. Ne râḥat **kaldı** cânda ne ḥuzûrî
Belâlardan gelüp câmî dehâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 10*). [*kaldı, -dı*]
31. Taġılmış cismi **kalmiş** üstüḥ‘âni
Felek anuñ da bozmuş hey‘etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 188*). [*kalmiş, -miş*]
32. Ki ben yitdüm yirümde kaldı ‘aşkuñ
Çü bende **kalmadı** benlik hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 99*). [*kalmadı, -ma, -dı*]
33. Cihânda **kalmadı** bir dest-ġiri
Yüzini bir zemân sürdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 42*). [*kalmadı, -ma, -dı*]
34. Vücüdüm ḥânesinde **kalmadı** raḥt
Bir oldı cümle ‘aşķ u ‘âşık u döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 158*). [*kalmadı, -ma, -dı*]
35. Taşı ‘üryân belinde bir çürük pöst
Hemân varlıkda bir cân **kaldı** ġam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 75*). [*kaldı, -dı*]
36. Olur mismâr-ı dide miḥ-ı endâm
Tenüñ ne borcu **kalur** çün ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [*kalur, -(u)r*]
37. İde ‘âlem senüñ de zikrünüñ ḥayr
Şu dem kim ġayra **kala** kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 11*). [*kala, -a*]
38. Hemân bir cübbe vü destârî **kaldı**
Taşavvuf ḥôd taşallut oldı şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 82*). [*kaldı, -dı*]
39. Yüzi şuyı daḥî **kalmadı** anuñ
Eger ‘ilm ise olmışdur izâfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 78*). [*kalmadı, -ma, -dı*]
40. Hemân iylük **kalur** katuñda varuñ
Ḳaçan İbnü’s Selâm öldi itdi vefâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 12*). [*kalur, -(u)r*]
41. Ne bâl u per **kalur** anda ne pervâz
Hüner ‘arż iylemek şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 20*). [*kalur, -ur*]

kal: *Kalmak II bulunmak.*

1. Eve gitdi yabânda **kaldı** Mecnûn
İrişdi külb-i aḥzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 30*). [*kaldı, -dı*]

kal: *(Bir süre bir yerde) Durmak, beklemek.*

1. Ki ben yitdüm yirümde **kaldı** ‘aşkuñ
Çü bende kalmadı benlik hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 98*). [*kaldı, -dı*]

2. Velî toprak saçup yañmadı anı
Ƙalup bir güşede ol pîr-i haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 13*). [*Ƙalup, -up*]
3. Yakîn gelmezdi giñ yirde **Ƙalurdi**
Yarım gün yatdılar ol iki bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 100*). [*Ƙalurdi, -u, -r, -dı*]

Ƙal: Herhangi bir durumda kalmak, olmak.

1. Irâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra rakîb
Ƙatuñda sâye gibi **Ƙaldı** yüzi Ƙara rākîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 2*). [*Ƙaldı, -dı*]
2. Ƙaldı gören anı tañe ey dôst
Sen şahid için şehid olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 6*). [*Ƙaldı, -dı*]
3. Nice dermânde anda bula dermân
O dem dem-beste **Ƙala** İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 25*). [*Ƙala, -a*]
4. Kimüñ ferzendi **Ƙalsa** yâdigârı
Cihânda geçmez anuñ rûzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 21*). [*Ƙalsa, -sa*]
5. Düşüp **Ƙalurdi** ol şürîde vü süst
Dönerdi nâka añup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 7*). [*Ƙalurdi, -ur, -dı*]
6. Ƙabül itmekdedür bildi şavâbı
Giderdi vahşetin âsüde **Ƙaldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 151*). [*Ƙaldı, -dı*]
7. Vefâ-yı va‘de-i ma‘hüde **Ƙaldı**
Taħammül bendi ile pâyı beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 152*). [*Ƙaldı, -dı*]

Ƙal: Bağlanmak, kapılmak, değer vermek.

1. Miħnet eliyle ideli kudümi yâ firâĸ
Dehrüñ vişâl ü firĸatine **Ƙalma** ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*Ƙalma, -ma*]
2. Miħnet eliyle ideli ĸaddümi yâ firâĸ
Dehrüñ vişâl u firĸatine **Ƙalma** ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [*Ƙalma, -ma*]

Ƙal: (Bir yerde) Olmak veya bulunmak.

1. Revânın revĸ-ı rahmet iylesün şâd
Çü **Ƙaldı** ĸasret ile Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 3*). [*Ƙaldı, -dı*]
2. Dil ü cân ‘âleminde ĸurdı taħtı
Yatup ol ĸâlet üzre **Ƙaldı** bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [*Ƙaldı, -dı*]

Ƙal: ... haline gelmek.

1. İşidenler didiler bârek-Allah
Atası Leylî'nüñ dermânde **Ƙaldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 117*). [*Ƙaldı, -dı*]

Ƙal‘a: Kale.

1. Melâmet **Ƙal‘asının** pâsbânı
Muħabbet mülkinüñ şahib-ĸırâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 7*). [*Ƙal‘asının, -sı, -nın*]
2. Burüca pâsbân olmuş melekler
Zihî **Ƙal‘a** zihî şeh yapmış anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 7*). [*Ƙal‘a,*]

3. Felek pertevlerinden zer-şemâ'il
Demürden **kal'aya** dönmüş felekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 5*). [*kal'aya, -ya*]

kalan-: Bir yerde kalan kimse(ler).

1. Ne şey olsun o kim görmez o nûri cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğafletde **kalınlar** minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 11*). [*kalınlar, -lar*]

kalb: Kalp, gönül.

1. Günün 'ıyd u giceñ qadr oldu 'aşık
Eger **kalbüñ** ola çün şubh-ı şâdıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 4*). [*kalbüñ, -üñ*]
2. Çü şâdıq ola **kalbüñ** şubh-ğâhî
Olur ol maṭla'-ı nür-ı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 5*). [*kalbüñ, -üñ*]
3. Gönül çek aṇma hergiz nâm-ı Leylî
Ki anuñ saña yok **kalbinde** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 82*). [*kalbinde, -in, -de*]
4. Qamu ṭâlibde Mecnûn'un mişâli
Velî Mecnûn'un artık **kalbi** hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*kalbi, -i*]
5. Qamu ṭâlibde Mecnûn'un mişâli
Velî Mecnûn'un artık **kalbi** hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*kalbi, -i*]
6. Ğam-ı cândan boşalmış **kalbi** zarfî
Düşüp seng üzre yatur vâlih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 8*). [*kalbi, -i*]
7. Atılmış ok çekilmiş tiğ idi ol
Qavî olduğı-çün **kalb** ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 9*). [*kalb,]*
8. Tehî **kalbüñ** ola a'dāya mā'il
Bu 'ahd üzre eger ṭurursañ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 112*). [*kalbüñ, -üñ*]
9. At üstüne atıldı şanki efî
Çuqalı âhenin ü **kalbi** sengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 7*). [*kalbi, -i*]
10. Bütün ne **kalb** u şaf qodı ne perde
Kime ura geçerdi darb-ı nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [*kalb,]*
11. Velî yok **kalbümün** bi-dāde meyli
Eger kız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 130*). [*kalbümün, -üm, -üñ*]
12. Tağlıur düşmenün **kalb** ü cenâhı
Eger şulḥ ü şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 108*). [*kalb,]*
13. Müferriḥ nüş iderken **kalbi** maḥzûn
Geçerdi rûzı çün şem'-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 64*). [*kalbi, -i*]
14. Yunup gitmedi **kalbinden** ğubârı
Çü yitdi gevherine hem terâzû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 28*). [*kalbinden, -i, -n, -den*]
15. Ki genci qor yılana kendü yir ḥâq
Yi genci qalmasun **kalbünde** tozı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 65*). [*kalbünde, -ünde*]
16. Dürüst oldu velî **kalbi** şikeste
Didiler ḥalka iylerken vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 36*). [*kalbi, -i*]
17. Yiri virândur ammâ **kalbi** ma'mûr
Qarışmaz ḥalka dâ'im 'uzlet iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 10*). [*kalbi, -i*]
18. Bu bed-fikri getürmek **kalbe** ḥâşâk
Cihân bir tekyedür iki qapısı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 150*). [*kalbe, -e*]
19. Tehî sine tehî hücre tehî dest
İçi hâli hemân **kalbinde** yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 73*). [*kalbinde, --inde*]

kalb: Kalp.

1. Ki düşmen şaflarından boza **kalbı**
iki **kalbı** bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 24*). [*kalbı, -ı*]
2. Ki düşmen şaflarından boza **kalbı**
iki **kalbı** bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 25*). [*kalbı, -ı*]

kalb: Ayarı bozuk para.

1. olayına fiğān iyler ceresdür
Sözi bir pula geçmez **kalba** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 139*). [*kalba, -a*]

kalbi: Kalp, gönül.

1. Birinde yok yüz erden döndire yüz
Ciger-dār olanuñ cünbişde **kalbi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 23*). [*kalbi, -i*]

kalb-i halim: Yumuşak kalp, merhametli kişi.

1. Benî-‘Āmir içinde server idi
Selim olduğı-çün kalb-i halimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 7*). [*kalb-i halim, -i*]

kalb-i hōş-nihād: İyi huylu kalp.

1. Velî nām ehli merdüm-zāde idi
Selim idi çü kalb-i hōş-nihādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 9*). [*kalb-i hōş-nihād, -ı*]

kalb-i ma‘mūr: Bayındır kalp.

1. Zihî şubḥ u zihî maṭla‘ zihî nūr
Haķıķat Ka‘besi ol **kalb-i ma‘mūr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 8*). [*kalb-i ma‘mūr,]*

kalb-i seg: Köpeğın kalbi.

1. İletdi kalb-i segden şadr-ı şāha
Civāna i‘tizār idüp didi şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 50*). [*kalb-i seg, -den*]

kalb-i yār: Sevgilinin kalbi.

1. Hezārān ğamlara ya‘nī giriftār
Hişārı teng kalb-i yārı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 5*). [*kalb-i yār, -ı*]

kalbine şekk dūs: Kalbine şüphe dūsmesi.

1. odı bu ta‘nı dıŒdı albıne Œekk
Yaın harfin gönülden iyledi hakk (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 9, Mısra 9*). [*albıne Œekk dŒ, -di*]

albn: *Kalp, gönül.*

1. aan meyl itse **albn** add-i yre
Elif addine ıl toru nazre (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 13, Mısra 69*). [*albn,]*

aleb: *Kalp, beden.*

1. Ne var ayru görinse **aleb**  pst
Vcdum ‘aŒ olupdur py-t-fark (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 160*). [*aleb,]*

alem: *Kalem, hme.*

1. Œokdı d-hayretten **alem** barmaın ağzına devt
Yra ‘arz-ı hl içun itdüm  tarr-i firk (*Leylâ v Mecnn, Gazel 1, Mısra 9*). [*alem,]*
2. Sana ta‘lm-i ha yüz arasıdur
alem ŒemŒr-i ta‘ne yarasıdur (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 8, Mısra 80*). [*alem,]*
3. alem ŒemŒr olur celld duter
‘Urid de olursa ol bed-ater (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 8, Mısra 83*). [*alem,]*
4. Vekil-arcı gibi def‘idür inci
Aa virdi **alem** kıd mrekkab (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 251*). [*alem,]*

alender-meŒreb: *DervŒ tabiatlı.*

1. alender-meŒreb  levbli ‘aŒk
Beldan pr Œafdan hl ‘aŒk (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [*alender-meŒreb,]*
2. alender-meŒreb  labli ‘aŒk
Beldan pr Œafdan hl ‘aŒk (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [*alender-meŒreb,]*

alkan: *Kalkan (Eski savaŒlarda savaŒcnn kılıç, kargı, mızrak ve ok darbelerine karŒı kendini korumak için sol elinde tutarak kullandı siper).*

1. O avme hamle itdi nitekim Œr
Bir elde ini **alkanı** muŒayal (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 53*). [*alkanı, -ı*]
2. Atardı gendü **alkanına** tri
Eli irdügi yirde olsa puŒtı (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 122*). [*alkanına, -ı, -na*]

alkıd: *Sratmak, hoplatmak.*

1. Cihn handalarından **alkıd** atı
 ben benlik btin ıldum Œikeste (*Leylâ v Mecnn, Mesnevi 73, Mısra 162*). [*alkıd,]*

allŒ: *KalleŒ, hileci, dnek.*

1. Rücüm-ı ahr ile Őeytn atarsın
Çü ta'nu taşı **alla** tokundi (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 26, Mısra 23*). [*alla, -a*]

all-ı zamn: *Devrin kalleŐleri, hainleri.*

1. Eger olsa amkatdan niŐndur
Őkn aldanma all-ı zamne (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 83*). [*all-ı zamn, -e*]

alma: *Artık bulunmamak.*

1. Saa görümlü aldum **almadı** rz
Sennle yanaşalum hem-zebn ol (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 55, Mısra 30*). [*almadı, -dı*]
2. Firk u vaşla aŐl **almadı** yir
Gl-i snn hemişe ande itsün (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 64, Mısra 54*). [*almadı, -dı*]

almış: *Bir yerde bulunmaya devam etmek, kalmak.*

1. İm ser-t-adem meml hevdr
Ger ben **almıŐı** b u hevdan (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 2, Mısra 43*). [*almıŐı, -ı*]

alp: *Kalp, gönül.*

1. Ala yr-ı grbinden niŐn
Ya br **albi** bir dem alaydı (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 97*). [*albi, -i*]

altabn: *Namussuz; yalancı, hileci.*

1. Gönendi **altabn** azandı altk
Rab hy avladı itidi (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 51, Mısra 66*). [*altabn,]*

altak: *Namussuz kadın, fahiŐe.*

1. Gönendi altabn azandı **altak**
Rab hy avladı itidi (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 51, Mısra 66*). [*altak,]*

amer: *Ay (gibi parlak ve güzel olan) sevgili.*

1. Ta'lallah zih luf-ı ilh
amer Şekker-dehn ise **amersin** (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 51, Mısra 115*). [*amersin, -sin*]

amer: *Ay, mh.*

1. Ne gün ne **amer** vardur yüzün gibi tbende
Derdnle dil-i Mecnn ter-onca gibi pr-n (*Leyl vü Mecnn, Gazel 11, Mısra 8*). [*amer,]*

2. Güneş bulmuş sa‘âdet sâyesinden
Ƙamer Ƙadre irişmiş pâyesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 152*). [*Ƙamer,]*
3. Felek na‘fında mât iyledi mâhı
Ƙamer ruhlı nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 11*). [*Ƙamer,]*
4. Ta‘âlallah zihî lu‘f-ı ilâhî
Ƙamer şekker-dehân ise Ƙamersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 115*). [*Ƙamer,]*
5. Aña sîmîn serîr olmak ne hoşdur
Ƙamer kim beyle nûrânî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 119*). [*Ƙamer,]*
6. Ƙamu HâƘ emrine münƘâd u sâkit
Ƙamer kim dâ‘imâ yârı güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 21*). [*Ƙamer,]*

Ƙâmet: *Boy, endam.*

1. Ter ü taze olup serv-i revânı
Şanavber **Ƙâmet** ü ma‘hûb u mehzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 7*). [*Ƙâmet,]*
2. Ne **Ƙâmet** ola kim görmez Ƙiyâmet
Ne bâzâr ola kim ol Ƙâsid olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 150*). [*Ƙâmet, -, -]*
3. Yüzine şu şaçar düşdücce bî-hüş
Benefşe Ƙaddi gibi **Ƙâmeti** ħam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 71*). [*Ƙâmeti, -i]*

Ƙâmil: *İlim, fazîlet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

1. Ki ol yârûñ sözine oldı Ƙâ‘il
Odur **Ƙâmil** ki olsa HâƘ‘dan âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 63*). [*Ƙâmil,]*

Ƙâmil: *Bilgili, üstat, olgun.*

1. Didi anuñ gibi uşluya mecnûn
O ħöd cümle hünerde **Ƙâmil** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 27*). [*Ƙâmil,]*

Ƙâmil: *Noksansız, tam, bütûn, mükemmel.*

1. OƘurdu aña eş‘âr ile peygâm
Melâĥatde ki Leyli **Ƙâmil** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 103*). [*Ƙâmil,]*

Ƙâm-nâ-Ƙâm: *İster istemez.*

1. Ki giydi ol libâsı **Ƙâm-nâ-Ƙâm**
Türup ortaya ni‘met Ƙodı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 36*). [*Ƙâm-nâ-Ƙâm,]*

Ƙamu: *Bütûn, bütünüyle; hep, hepsi; her şey.*

1. O defterdür **Ƙamu** defterlere şâh
Ola der-i defteri elĥamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 3*). [*Ƙamu,]*
2. Ƙamu mülk-i şehâdet ‘âlem-i ğayb
Senüñ şun‘ırla mevcûd oldı lâ-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 21*). [*Ƙamu,]*

3. apuñdur alka mihr b-ı m n c t
amu t lib yiter maql ba senden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 3*). [amu,]
4. amu  aşı irer mab ba senden
Taleb kuldan  in yet azret nden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 4*). [amu,]
5. amu s r b-ı  b-ı ihtid dur
Fürügi ol f r 'un t ldi  alem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 68*). [amu,]
6. amusı bir Şudan ser-sebz   t ze
Bular a'n  f r '-ı Muştafa'dur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 66*). [amusı, -sı]
7. Bile bir h' cede giłm n u vild n
am sı gił- iz r u bülbül-elh n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 128*). [am sı, -s, -ı]
8. Ne duterler bulunur bu  Arab'da
amu  ali nesebde hem asebde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 13, Mısra 88*). [amu,]
9. amu t libde Mecn n'un miŐali
Vel  Mecn n'un artış albi h li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 15*). [amu,]
10. amu t libde Mecn n'un miŐali
Vel  Mecn n'un artış albi h li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 15*). [amu,]
11. am sı gerçi r sv -y   Arab'dur
Vel  Mecn n mel metde  acebd r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 19*). [am sı, -s, -ı]
12. am sı gerçi r sv -y   Arab'dur
Vel  Mecn n mel metde  acebd r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 19*). [am sı, -s, -ı]
13. Cih n alkı amu ayr n  anu n
Ne n m s u ne n m u neng   töhmet (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 4*). [amu,]
14. Ki Şındı c m-ı n m u Şişe-i neng
amu dillerde Mecn n oldu adum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 27*). [amu,]
15. amu illerde maql n oldu adum
Őik r itdi beni sevd -y  Leyli (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 28*). [amu,]
16. amu aqlaŐdılar p r ile bile
Vel  Mecn n p r-sevd  v  p r-renc (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 62*). [amu,]
17. Bülend idi amu mafilde Şadri
Yüce p ye büyük s ye uzun boy (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 31, Mısra 14*). [amu,]
18. amu div neler sult n  Mecn n
Yürür Őahr da yo  nsi eniŐi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 6*). [amu,]
19. amu vaŐileri muht ci oldu
C  gördi keşret-i y r m  Mecn n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 54, Mısra 40*). [amu,]
20. amu vir nesin  b d ider ol (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 172*). [amu,]
21. Ne ehl-i beytün üzre Őefkat n var
Ol atanu n amu sa'yı telefdür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 59, Mısra 13*). [amu,]
22. A a izmetde olmuşlar Őit b n
amu olmuşlar a a bende-ferm n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 33*). [amu,]
23. amu a emrine m nad u s kit
amer kim d 'im  y ri güneşdür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 20*). [amu,]
24. amu k r ehline Perverdig ri (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 74, Mısra 1*). [amu,]
25. amu olmuşlar idi c re-s zı
Bulup ol derd-mend n c resini (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 75, Mısra 8*). [amu,]
26. amu iŐk le ol all  olupdur
Zih  ays-ı hüner-ver merd-i k mil (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 60*). [amu,]
27. FiĒ n t ldi amu ilg  içinde
Düşürmiş n lesinden Ő ra Şiri (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 72*). [amu,]
28. amu aqlaŐdular anu la bile
Getürüp emrini cümle yirine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 138*). [amu,]
29. Çara giydi amusı m teminden
Ol iqlimu n amu  amu v  aşı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 189*). [amu,]

30. Kara giydi **ķamu** māteminden
Ol iķlīmūñ ķamu ‘āmu vū hāşı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 188*). [*ķamu*, -s, -ı]
31. O yola gitmemeye yoķdur imķān
ķamu bay u fāķir ū şāh u ķāker (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [*ķamu*,]

ķamu: *Būtūn insanlar.*

1. Anuñ hıfzı **ķamu** hażm iylemişdür
O dūrden gūş-ı cān bulsa ķaķardı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 6*). [*ķamu*,]

ķan-: *Doymak, kanmak.*

1. Ciger-gūşem nice bir teşne yana
Zūlāl-i çeşmūñe vaķt oldu **ķana** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 68*). [*ķana*, -a]
2. Zūlālūne ūmūdūm var ki **ķana**
Cemālūñ şem‘inūñ pervānesi çoķ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 98*). [*ķana*, -a]
3. Şusuz cān virmege aķreb şudan dūr
Ciger ķaniyle teşne nice **ķana** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 35, Mısra 31*). [*ķana*, -a]

ķan: *Doymak.*

1. Ciger-gūşem nice bir teşne yana
Zūlāl-i çeşmūñe vaķt oldu **ķana** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 68*). [*ķana*, -a]
2. Beni **ķandur** o nūrūn eşmesinden
Nitekim iyledūn ‘aşķ ile ser-mest (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 22, Mısra 30*). [*ķandur*, -dur]
3. Şusuzlar nūş idūp nice **ķanardı**
Yatur Mecnūn-ı ‘ūryān anda bir yān (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 80*). [*ķanardı*, -ar, -dı]
4. Ŷanup ķandan yorıldı tiĝ-zenler
O gūn ķan yaĝdı tā aķşam olunca (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 36, Mısra 186*). [*ķanup*, -up]
5. Gelūr farkında ķor tābende gevher
Ķū Mecnūn nergisi uyķuya **ķandı** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 62, Mısra 87*). [*ķandı*, -dı]

ķan: *Kan, vūcuttaki hayati sıvı.*

1. Al iden anı zūlm ile itdūĝi **ķan** midur
Oldum hayāl-i ĥūsnūñe mūstaĝraķ eyle kim (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 13, Mısra 2*). [*ķan*,]
2. Leb-i yāķūtı şanma ķūt-ı cāndur
Ki ĥūn-ı dūdeden bir ķatre **ķandur** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 13, Mısra 56*). [*ķandur*, -dur]
3. Yiñinden tāze **ķan** oldu revāne
Ne nişter đarbı var ne bir bahāne (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 14, Mısra 53*). [*ķan*,]
4. Meger niş urdı ķancı dest-i yāre
Bu **ķan** andan aķar bū-zaĥm u yara (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 14, Mısra 60*). [*ķan*,]
5. Peder biķāre Ķūn gūrdi bu **ķanı**
Tevehhūm mużţarib iyledi anı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 14, Mısra 55*). [*ķanı*, -ı]
6. Dili ĥālū gibi oldu perişān
Yūregi ĝoncesine ŧoldı Ķūn **ķan** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 19, Mısra 3*). [*ķan*,]
7. Yazardı gūş iden levĥ-ı cenāna
Ciger **ķanyile** nūş ider nebūzi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 19, Mısra 27*). [*ķanyile*, -ı, -y, -le]

8. Şu keklük gibi kim kaşdı itdi **kana** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 1*). [*kana, -a*]
9. Cibilli kâhkahasin virdi kebge
Açıldı burnı **kana** girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 7*). [*kana, -a*]
10. Düzerdi haste Mecnûn'a cevâbı
Midâd idüp ciger **kanın** ezerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 113*). [*kanın, -i, -n*]
11. Hicâb olmazdı câna bu ten ü pöst
Dil-i Mecnûn ki deryâ oldu **kandan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 145*). [*kandan, -dan*]
12. ‘Urûk-ı ergüvânuñ **kanı** geldi
Çün açdı yâsemen simâ-yı simîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 32*). [*kanı, -i*]
13. Çekildi üstüñüze tîg-i tizüm
Aķup üstüñüze **kan** bahri irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 47*). [*kan,]*
14. Işıkdan şule çıķdı gülleden **kan**
‘Arablâr sînesin şemşîr-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 80*). [*kan,]*
15. Taşup **kan** mevci aşdı püştelerden
Temevvüc iyledükce **kan** bihârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 176*). [*kan,]*
16. Taşup **kan** mevci aşdı püştelerden
Temevvüc iyledükce **kan** bihârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 177*). [*kan,]*
17. Yire yağmur yerine **kan** yağardı
Yatur cândan ten ü tenhâ bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 184*). [*kan,]*
18. Kanup kandan yorıldı tîg-zenler
O gün **kan** yağdı tâ aķşam olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 187*). [*kan,]*
19. Şafaķ dâmenlerine **kan** tulinca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 188*). [*kan,]*
20. Kanup **kandan** yorıldı tîg-zenler
O gün kan yağdı tâ aķşam olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 186*). [*kandan, -dan*]
21. Bulur dilber okından anca râhat
Anuñ kim hicr elinden bağrı **kandur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 147*). [*kandur, -dur*]
22. O gün bu rezm içinde ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı **kanı** ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 173*). [*kanı, -i*]
23. Dökerdi döst **kanın** bulsa kanda
Kemân şunsa eger bir dest-giri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 120*). [*kanın, -i, -n*]
24. Ne hâcet dökesiz niş ile **kanı**
Miyânci çünki işlâh itdi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 30*). [*kanı, -i*]
25. Aķıtdı dilden âteş dîdeden hûn
Ki ey peymâne peymâne içen **kan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 183*). [*kan,]*
26. Bu olan **kanlar** anuñ boynınadır
Meded bu baht-ı bî-bünyâd elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 82*). [*kanlar, -lar*]
27. Döke âhü **kanın** niteki cellâd
Şefâ‘at itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 18*). [*kanın, -i, -n*]
28. Velî bî-hâd idi bağrında **kanı**
Yir içer ol da ağyâra müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 60*). [*kanı, -i*]
29. Helâl iyeler aña itdügi **kanı**
Ne sihr iyeler ‘aceb gamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 110*). [*kanı, -i*]
30. Şafaķ gibi cihân **kana** boyandı
Hevâ müşķin iken kâfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 50*). [*kana, -a*]
31. Revâne oldu Necd’e zâr u maħzûn
Yaşı gibi ciger **kanıyla** gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 107*). [*kanıyla, -ıyla*]
32. Başın yüzün şığadı şefķat ile
Aķıtdı hem ciger **kanın** cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 63*). [*kanın, -i, -n*]
33. Dönüp hâlin beyân itmiş mufaşşal
Dimiş bu nâme kim yazıldı **kandan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 179*). [*kandan, -dan*]
34. Hâzîne-dâr-ı genc-i âşinâyî
Ciger **kanı** virelden cismüñe reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 187*). [*kanı, -i*]

35. Cigerde **kan** dimâğ-ı serde sevdâ
Hem ol serv-i revân har-gâha gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 74*). [*kan,]*
36. Şu yirinde ciger **kanın** içerdi
Bilüp yârânı vü kavmi bu râzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 6*). [*kanın, -i, -n]*
37. Düşerdi maşrıkuñ boynına **kanı**
Tıtalum dilkü şayd itdi horôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 22*). [*kanı, -ı]*
38. Boyanur ‘âlemüñ sîmâsı **kana**
Cihân kim hünidür yokdur amâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 2*). [*kana, -a]*
39. Gele cân büyü kabrüm gülşeninden
Anı hem **kana** boya kim şehidem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 83*). [*kana, -a]*
40. Ururlar yüzine itdüğü **kanı**
Be-şüret gerçi rengin berk-i rîzân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 4*). [*kanı, -ı]*
41. Anuñ-çün **kanı** kurur erğuvānuñ
Alur tesbîhini elden çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 24*). [*kanı, -ı]*
42. Ciger **kanın** çekerken dānelerde
Dil-i nārı pür ider hāne hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 36*). [*kanın, -i, -n]*
43. Ne hācet kāse kāse nūş ide sem
İçür **kanı** bu cânı cāmı deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 51*). [*kanı, -ı]*
44. Kızıl yalıñlar ola lāle-zārı
Nice **kan** yükledürsin gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 137*). [*kan,]*
45. Şağın ol **kan** od urur hürmenüñe
Vaş olma öksüze zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 138*). [*kan,]*
46. Katiğ idinme **kanı** nāna zinhār
Yidüñ tüt mālını cümle cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 120*). [*kanı, -ı]*

kan: Kan // can.

1. Tažarru^c başın açup dirler idi
Ne hāşıl **kanumuzdan** saña ey şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 63*). [*kanumuzdan, -umuz, -dan]*

kān: Bir şeyin madeni, kaynağı.

1. El urdı merd-i bigāne o **kāna**
Gülün dāmeni dest-i hāra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 40*). [*kāna, -a]*

kan ağla: Kanlı gözyaşı dökmek // çok üzölmek.

1. Añup ol gevherün hüsün ögerdi
O nevha kim kan ağladurdi sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 133*). [*kan ağla, -dur, -dı]*

kan dök: Kan akıtmak.

1. Muñ‘em dōke bağrum yāre kanum
Başumdan gitmesün Leyli belāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 14*). [*kan dök, -e]*

kan dök: Kan dökmek, canına kıymak, öldürmek.

1. Nitekim şîr âhû-yı zebûnı
Diler ol bî-günehdend döke anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 19*). [an dök, -e]
2. Bu gün boyun uzatdum tîğ-ı tîze
Eger dün cân alup döküdüm ise an (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 73*). [an dök, -dü, -m]

an gövdeyi götür: Çok kan dökülmek.

1. olu mânendi başlar yire yağdı
Götürdü gövdeyi an seyli aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 93*). [an gövdeyi götür, -dü]

an iç: Öldürmek, kanlar içinde bırakmak; acı ve sıkıntı vermek.

1. Açar an içmege yâkütî minâr
Boyamışdur dehâni an içerken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 69*). [an iç, -er, -ken]
2. Bunuñ keklikleri kim an içerler
arîbe ahaha nâzın açarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 187*). [an iç-, -er, -ler]
3. Açar an içmege yâkütî minâr
Boyamışdur dehâni an içerken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 68*). [an içmeg, -e]
4. ayâl-i amzesi yâruñ baña havâle yiter
asûd diş bileme anum içmege şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 7*). [an içmek, -e]
5. Kim anum içmege la‘lindeki piyâle yiter
Bu aste cânê ne âcet ki gürz-i ahr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 8*). [an içmek, -e]
6. Ecel cânı müheyyâ nûşa geldi
ılıç cânı ki cânâ an içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 61*). [an içür, -di]

an it: Kan etmek, kanlar içinde bırakmak; derde, sıkıntıya sokmak, kederlendirmek.

1. Ne dil nefrini itdi gûş-mâlûñ
Ne an itdûñ kim irdi gerdenûñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 7*). [an it, -dü, -ñ]

an arışmak: Akriba olmak, düñür olmak.

1. Senûñle gerçi hoşdur cân arışmak
Düñür olma arada an arışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 106*). [an arışmak,]
2. Senûñle gerçi hoşdur cân arışmak
Düñür olma arada an arışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 106*). [an arışmak,]

an ol: Kan olmak, kanlanmak, kan dolmak II çok acı çekmek.

1. an olsun lezzet alursam ruabdan
Fırâ-ı ababından görsem âsib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 100*). [an ol, -sun]

ana boyan: Acı ve keder içerisinde kalmak.

1. Didi ağlayup aña şefatinden
İy baqrım pâresi ana boyandıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 5*). [ana boyan, -du, -ñ]

kana boyan: *Kanla dolma; acı ve keder içerisinde kalma.*

1. Cefâdan gül gibi dâmen deride
İy bağrum pâresi kana boyanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 3*). [*kana boyan, -miş*]

kana ğark ol-: *Kanla dolmak, kana batmak.*

1. Meded kıl var iken cismümde cānum
Şusuzlıktan ciğer ğark oldu kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 97*). [*kana ğark ol-, -dı*]

kana gir: *Birinin öldürülmesine sebep olmak veya öldürtmek.*

1. Güneş gibi şaķın kana girürsin
Beni leb-teşne idelden zülâlûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 54*). [*kana gir, -ür, -sin*]
2. Şuvar anı deminde girme kana
Baña bend iylemezseñ zülf-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 32*). [*kana girmek,]*

kana kana iç-: *Kanuncaya, doyuncaya deĝin, bol bol, doyasıya içmek.*

1. Cihân evvel şekker şunar dehâna
İçürür zehri âhîr kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 56*). [*kana kana iç-, -ür, -ür*]

kanâ'at: *Kişinin elinde bulunanlarla yetinmesi, dünya nimetlerinden kısmetine düşene razı olması, tamahkârlık zıddı.*

1. Geçer her dem firîşteh gibi şâ'im
Hemişe kıtına mezra' **kanâ'at** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 29*). [*kanâ'at,]*
2. Hâlâş olur idün şeh hizmetinden
Kanâ'at genc ü kâni' pâdişâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 29*). [*kanâ'at,]*
3. Gerekdür ğurbet ü 'uzlet **kanâ'at** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 34*). [*kanâ'at,]*

kanâ'at iyle: *Kısmete razı olmak.*

1. Kanâ'at iyledi geh geh kelâma
Anı bildi ki meyl itmez bu cem'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 38*). [*kanâ'at iyle, -di*]

kanat: *Kanat.*

1. Ne kârîdur anuñ bu kethudâyî
Varı üç iki **kanat** biri kuyruk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 147*). [*kanat,]*

kanatlu kuş: *Hızlı uçan kuş anlamında.*

1. Ağular her kimi şokarsa defî
Kanatlu kuş gibi tiz-reftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 67*). [*kanatlu kuş,]*

kanca: Kanca.

1. Meger niş urdı **kanca** dest-i yäre
Bu çan andan açar bi-zahm u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 59*). [*kanca,]*

kand: Şeker.

1. Ey tütî-yi şîrîn-leb beñzer deheniñ **kande** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 1*). [*kande, -e]*
2. Ne ola beñzeye lezzetde **kanda**
Degüldür zer gibi kıymetde zırnıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 96*). [*kanda, -a]*
3. Güli ol şab‘-ı nâ-mevzûna virmen
N’ider divâne bu **kand** u cülâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 97*). [*kand,]*
4. İde teşrîf okıyup şîr çün **kand**
Ol ebyât okıya ben iyleyem güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 132*). [*kand,]*

kanda: Nasıl?.

1. Hızr da bu şerbete zulmetde **kanda** tüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*kanda,]*
2. Ki redd itmeye lütfiñ özr-ı’âhı
Eger reddiyleseñ **kanda** varayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 49*). [*kanda,]*

kanda: Nerede?.

1. Velî ben hâr u has ol serv-i âzâd
Şehinşeh-zâde **kanda** bende **kanda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 95*). [*kanda,]*
2. Velî ben hâr u has ol serv-i âzâd
Şehinşeh-zâde **kanda** bende **kanda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 95*). [*kanda,]*
3. Dökerdi döst çanın bulsa **kanda**
Kemân şunsa eger bir dest-gîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 120*). [*kanda,]*
4. Kimüñle seyr ider **kanda** mekânı
Haber var ise andan sende zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 118*). [*kanda,]*
5. Sen âdemsin maqâmuñ **kanda** çanı
Nice bir ilden olursın nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 68*). [*kanda,]*
6. Şeker ağzuñ ya **kanda** tenge girdi
‘Aceb ol çand-ı şîrîn **kanda** gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 119*). [*kanda,]*
7. Şeker ağzuñ ya **kanda** tenge girdi
‘Aceb ol çand-ı şîrîn **kanda** gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 118*). [*kanda,]*

kanda: Nereye?.

1. Tapuñdan özge kime yalvarayın
Senüñ hışmuñ görüp **kanda** kaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 51*). [*kanda,]*

kandan: 1. Nereden 2. Vücuttaki hayati sıvı.

1. Ne bilem **ķandan** olam gedāyī
O dem ki itdūñ elest ile hīṭābī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 16*). [**ķandan,**]

ķandan: *Nereden.*

1. Götürmek bu za'if ol yüki **ķandan**
Götürmege o sengin bāri bāri (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 26*). [**ķandan,**]
2. Didi ne kimsesin **ķandan** gelürsin
Bilişlikden gibi def'i bilürsin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 12, Mısra 49*). [**ķandan,**]
3. Ki ey keklik saña **ķandan** bu pīşe
Bu ṭurfa ṭahṭaha çün irdi kebge (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [**ķandan,**]
4. Teķarrub gösterüp ķıldı ri'āyet
Didi **ķandandur** ey servi hīrāmuñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 39*). [**ķandandur,** -dur]

ķande: *Nerede?*

1. Ben nice irem ana ol **ķande** vü ben **ķande**
Ne şehd ü şeker vardur la'lün gibi rüh-efzā (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 11, Mısra 6*). [**ķande,**]
2. Ben nice irem ana ol **ķande** vü ben **ķande**
Ne şehd ü şeker vardur la'lün gibi rüh-efzā (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 11, Mısra 6*). [**ķande,**]
3. Anuñ 'özrin diler luṭf-ı 'ızāruñ
Ṭanı **ķandesin** ey rüh-ı revānum (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 95*). [**ķandesin,** -sin]

ķande: *Nereye?*

1. Dir idi hem döğüp seng ile sīne
Ki ey şefkatlu ata **ķande** gitdūñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 45*). [**ķande,**]

ķand-ı şirīn: *Tatlı bal.*

1. Şeker ağzuñ ya ķanda tenge girdi
'Aceb ol **ķand-ı şirīn** ķanda gitdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 119*). [**ķand-ı şirīn,**]

ķandil-i 'arş: *Arşın kandilleri, yıldızlar.*

1. (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 76, Mısra 103*). [**ķandil-i 'arş,**]
2. Yirüñ olsun hemişe beyt-i ma'mūr
Ḥudā **ķandil-i 'arş** itsün revānuñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 147*). [**ķandil-i 'arş,**]

ķanı: *Hani, nerede?*

1. Ṭanı o dem ki ṭolardı göñül şafā-yı ümid (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 4, Mısra 1*). [**ķanı,**]
2. Ṭanı ecel ki öldürüp ide hebā beni (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 10, Mısra 1*). [**ķanı,**]
3. Ṭanı ol manzaradan çeşm-i nāzır
'Ayān didār-ı Ḥaḫḫ'ı göre ḥāzır (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 5, Mısra 11*). [**ķanı,**]

4. Dimiş vā'ız ħar uşda ipi **kanı**
O ħar soran ere gösterüñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 7*). [*kanı,]*
5. Ciger-güşem **kanı** 'âr ile ğayret
Saña lâyıķ degüldür bu fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 59*). [*kanı,]*
6. Beni öldürmege aña şefî'em
kanı âfet ki irse nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 41*). [*kanı,]*
7. Ki baĥtum gibi raĥtum olsa fânî
kanı bir şâ'ıķa ya şarşar-ı saĥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 43*). [*kanı,]*
8. Yıķa yaķa ķomaya ħâne vü râĥt
kanı bir şir öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 45*). [*kanı,]*
9. Ħalâş olup cihân işkencesinden
kanı bir ejdehâ-yî âteşin-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 47*). [*kanı,]*
10. Anuñ 'özrin diler luţf-ı 'ızâruñ
kanı ķandesin ey rûĥ-ı revânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 95*). [*kanı,]*
11. Dirîĝa ol civân **kanı** didi pîr
Ķayurdi Ķays'ı her ķavm ü ķabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 60*). [*kanı,]*
12. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
kanı 'ırz u ħanı ğayret ħanı 'âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [*kanı,]*
13. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Ķanı 'ırz u **kanı** ğayret **kanı** 'âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [*kanı,]*
14. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Ķanı 'ırz u **kanı** ğayret **kanı** 'âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [*kanı,]*
15. Ķanı 'âr u ħanı nâm u ħanı neng
Ķün iyler râyuña râyet ĥilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*kanı,]*
16. Ķanı 'âr u **kanı** nâm u **kanı** neng
Ķün iyler râyuña râyet ĥilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*kanı,]*
17. Ķanı 'âr u **kanı** nâm u **kanı** neng
Ķün iyler râyuña râyet ĥilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*kanı,]*
18. Olara 'afvı ile minnet itdi
Buyurdi kim getirürñ **kanı** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 71*). [*kanı,]*
19. Ķanı îmân ħanı ey mân u peymân
Başup kâfir rakîbi ũtduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 184*). [*kanı,]*
20. Ķanı îmân **kanı** ey mân u peymân
Başup kâfir rakîbi ũtduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 184*). [*kanı,]*
21. Şevâbuñ **kanı** meylîñ zenbe itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 196*). [*kanı,]*
22. Günehsüze ũarahĥum ehli **kanı**
Ķü Mecnûn'a görindi ķaşd-ı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 20*). [*kanı,]*
23. Sen anuñ gibi yârı yoĝa şay var
kanı ol dôst kim zehrin yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [*kanı,]*
24. Yiñi dil-dârınuñ tâze nigârî
kanı ol diz-be-diz olup oturmaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 11*). [*kanı,]*
25. Vefâ-yı 'ahd içün el ele urmaķ
kanı va'd iylemek şoĥbet safâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 13*). [*kanı,]*
26. Baş açup iylemek vuşlat du'âsın
kanı da'vâ-yı 'aşķuñ hey yalancı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 15*). [*kanı,]*
27. Ya dilde dôstlıķ da'vâsı **kanı**
Vefâya Ķün benümle 'ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 20*). [*kanı,]*
28. Depeñden beyle çıķmazdı duĥânuñ
Saña beñzer **kanı** şevķ ehli ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 37*). [*kanı,]*
29. Dirîĝâ **kanı** üstâdum dirîĝâ
İşüm şimden girü kime ũanayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 58*). [*kanı,]*

30. anı nn u nemek atunda hanum
Bilür seg dst adrin bilmedn sen (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 61, Mısra 60*). [*anı,]*
31. Sen demsin maamun anda **anı**
Nice bir ilden olursun nühüfte (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 68*). [*anı,]*
32. Müdebbirler maamın uta açmak
anı Mecnn gibi ‘a ile fn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 72, Mısra 29*). [*anı,]*
33. anı derd  belda aa sn
An anma hemn Leyl’y sevdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 72, Mısra 30*). [*anı,]*
34. anı Mecnn ki ide meyl-i Leyl
Bu vadet obetine sgmaz ayar (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 72, Mısra 68*). [*anı,]*
35. Ki A‘rb ili yandı hne hne
Bt-i Ysuf-cemln hsni **anı** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 82, Mısra 33*). [*anı,]*
36. anı Leyl anı ann cemli
anı ol hsrev-i hsni  bt-i n (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 82, Mısra 36*). [*anı,]*
37. anı Leyl **anı** ann cemli
anı ol hsrev-i hsni  bt-i n (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 82, Mısra 36*). [*anı,]*
38. anı Leyl anı ann cemli
anı ol hüsrev-i hüsni  bt-i n (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 82, Mısra 37*). [*anı,]*

anı: Kanaat getirmiş, inanmış.

1. Dileyüp ‘zrin itdi çok niyz
Ki senden **anı‘em** didra geh gh (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 49, Mısra 51*). [*anı‘em, -em]*

anı: Kanaat eden, elindeki yeterli bulup fazlasını istemeyen, kendisine verilene raz olan..

1. O yre bende bendi yre mn
kisi birbirinden bya **anı** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 11, Mısra 6*). [*anı,]*
2. Bua andan nihyetsz mevn
Bu andan dem-be-dem bir bya **anı** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 17, Mısra 46*). [*anı,]*
3. Hyle **anı** v bezer hyle (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 29, Mısra 134*). [*anı,]*
4. Halş olur idün eh hzmetinden
an‘at genc  **anı** pdindur (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 29*). [*anı,]*
5. Hemn ormaa hlin **anı** idi
Revn idüp şekerden atlu bal (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 75, Mısra 20*). [*anı,]*

n- isn: İyilik kaynağı, çok fazla isanda bulunan.

1. Ki ey cn- mürüvvet **n- isn**
Benem devrn elinden dil-ikeste (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 76*). [*n- isn,]*

anı kayna-: Yerinde duramaz olmak, heyecanlanmak, içinde sevgi oup taacak hale gelmek.

1. Peder yüzün görüp aynad anı
Vel bilmedi b-hdlidan an (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 12, Mısra 47*). [*anı kayna-, -d]*

anı kuru: Canından bezmek, çok eziyet çekmek.

1. Ana kanı kurudu erğuvānuñ
İşit bu pendî sen de ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 66*). [*kanı kuru, -dı*]

kân-ı melâhat: *Güzellik madeni.*

1. Şağın şanma anı **kân-ı melâhat**
Olur âhîr sana bin dürlü âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 57*). [*kân-ı melâhat,]*

kâni' ol: *İnanmak, kanmak.*

1. Ki bir ğam küşesine kâni' oldun
Var imişse belüreydi eger şubh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 26*). [*kâni' ol, -dun*]

kâni' ol: *Kanaat etmek, yeterli bulmak.*

1. O da vaşl-ı ğazâle kâni' oldu
Yakaya şaldı anı çünki endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 36*). [*kâni' ol, -dı*]

kâni' ol-: *İnanmak, kanmak.*

1. Bu anuñ kâni' olmuş şöhetine
Bunuñ ol 'aşık olmuş şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 187*). [*kâni' ol-, -miş*]

kân-ı şafâ: *Neşe kaynağı.*

1. Benümle kıldı hem 'ahd ü qarârı
Ki ey **kân-ı şafâ** vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 149*). [*kân-ı şafâ,]*

kanın dökmek: *Öldürmek.*

1. Anuñ kanın yire dökmek haşâdur
Yük urılmaz o püşt-i nâzenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 46*). [*kanın dökmek,]*

kanlu yaş: *Kanlı gözyaşı.*

1. Akıtdı dîdeden kanlu yaşın ol
Görüp Mecnûn anuñ bu âb-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 18*). [*kanlu yaş, -ın*]

kantara: *Taştan yapılan kemerli büyükçe köprü.*

1. Mecâzîsi ki 'aşkuñ **kañtaradur**
Haķîķi olsa â'lâ manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 9*). [*kañtaradur, -dur, -*]

kānūn: Emir, hüküm // kanun enstrümanı.

1. Veli **қанұnı** bildi oldı epsem
Anı bildi devāsuz rence düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 40*). [*қанұnı, -ı*]

kānūn: Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan, tırnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz çalgısı.

1. Ciğerden iñledi çün çeng ü **қанұn**
Egerçi iñledi geh zîr ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 38*). [*қанұn,]*
2. Rebâb-ı sūz u zârî nây-ı nâliš
Enîn ü âha çeng efgāna **қанun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 5*). [*қанun,]*
3. O **қанұn** gibi iñler nâliš eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü nâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 50*). [*қанұn,]*
4. Taradı örđi geh müşk ile müyın
Çuru **қанunā** döndürmiş ğam-ı yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 47*). [*қанunā, -a*]

kap: Almak, ele geçirmek.

1. Ki rahtından dırahtı ide ‘üryan
Қапар her lâleden la‘lîn külähi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 21*). [*қапар, -ar*]
2. Ecel gürki aradan **қапdı** anı
Yıķıldı ravza-i hüsñüñ nihâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 34*). [*қапdı, -dı*]
3. Şoñ uci kâh gibi **қапdı** anı
Ululanmaq kuşurından nüzül it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 90*). [*қапdı, -dı*]
4. Ne hâşıl olur aña tütüyādan
Çuzuyıçün **қапа** gürk-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 65*). [*қапа, -a*]

kap: Kapı, makam, huzur.

1. O şalıb kim **қапуñда** mu‘tekıfdür
Seni bilmekte ‘acze mu‘terıfdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 85*). [*қапуñда, -uñ, -da*]

kap: Yakalamak II toplamak.

1. Çapardı kehrübā gibi anı Zeyd
O dürlerden ki dürce derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 14*). [*қапardı, -ar, -dı*]

kapa: Kapatmak.

1. Siñerek gözüñi sen de **қапагөр**
Ebücehl’üñ çün oldı cehli bi-ħad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 22*). [*қапагөр, -gör*]

kapıl: Etkisinde kalmak.

1. apılır nice ser-sebzüñ külähi
Esicek rästî bäd-ı muhâlif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 10*). [apılır, -ur]

apla: *Kaplamak, kuşatmak, örtmek, sarmak.*

1. Bürehone cismi ince müya dönmiş
Tenin mü **aplamış** âhüya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 30*). [aplamış, -mîş]
2. Şanasın ara gözdür **apladı** hûn
Kimi ilmân-ı rûmî hulle müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 40*). [apladı, -dı]
3. Mülâzım ‘Amr vâvî gibi dâ’im
Sibâ’ anları **aplayup** çü halka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 113*). [aplayup, -y, -up]
4. Beni ser-tâ-adem **aplar** günâhum
Elif addüm amuñdan döndi lâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 74*). [aplar, -r]

aplan: *Kaplan.*

1. apucı **aplan** aşlan päsbanı
Hücümü heybetinden päsbanun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 50*). [aplan,]

apu: *Kapı.*

1. Açup ays’a am u sevdâ **apusın**
omadı ders ile fetvâ ayusın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 169*). [apusın, -sı, -n]
2. Demürden **apu** açmak benden olsun
Hemîşe hem-dem ol ‘aıllar ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 142*). [apu,]
3. Beni naz itdi ‘ahd-i nâ-tamâmuñ
Açamazsın el urma bu **apuya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 31*). [apuya, -y, -a]
4. Çün irdi döst **apusına** âhîr
Revân zencîr ü bend ile çü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 58*). [apusına, -s, -ı, -n, -a]
5. Ne yârî var ki diye ışşasını
apu baqlu ayada âhenîn bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 39*). [apu,]
6. Baña irdi hâlel sen pây-dâr ol
apumu yapma zinhâr ocağum ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 167*). [apumu,]

apu: *Eşik, huzur, makam.*

1. apuñ yâ Rab taayyür dergehîdür
Cihân senden ne olu ne tehîdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 73*). [apuñ, -ñ]
2. apuñda dîde-i ‘akluñ ferî yo
Ne dîde secde itmeğe seri yo (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 77*). [apuñda, -ñ, -da]
3. Bu biş vaqt ol **apuda** nevbetüñdür
Aña kim bâb-ı tevfiun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 12*). [apuda, -da]
4. apuñda ‘âciz ü efgende ayruñ
Senüñ ayruña şehli taht u tâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 8*). [apuñda, -ñ, -da]
5. apuñda bir gedâ vü pâdişâhî
İlâhî müflis ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 36*). [apuñda, -ñ, -da]
6. apuñdur halka mihrâb-ı münâcât
amu tâlib yiter maqlûba senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 2*). [apuñdur, -ñ, -dur]

7. Kapuñda tatalım biñ ola ‘aşıķ
Tapuña nām-ı ma‘şūka ne lāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 73*). [*kapuñda, -ñ, -da*]
8. Yapuş ser-ħalkasına çäre-sāzuñ
Ķapuda ħalka gibi var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 53*). [*Ķapuda, -da*]
9. Gelüp **Ķapuña** tutdum ħalkasın uş
Ķılıp Ķaddümi ħalka bâb-ı ‘aşķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 62*). [*Ķapuña, -(ñ)a*]
10. Ķara Ķulluķķısıdur **Ķapusında**
Yiri göz gibi miħrâb içre dâ‘im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 26*). [*Ķapusında, -sı, -n, -da*]
11. Tutarđı ħalka gibi **Ķapuya** güş
Tutup yollara çeşmin çeşme gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 86*). [*Ķapuya, -y, -a*]
12. Süvârî görđi şayyâd oldı maħzûn
Didi Mecnûn konuķ geldüm **Ķapuña** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 21*). [*Ķapuña, -(ñ)a*]
13. Gözüm yaşı **Ķapuñda** Dicle-i Ķan
Elüm boynum ayağum bende bağlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 62*). [*Ķapuñda, -ñ, -da*]
14. Seg oldum **Ķapuña** bu ħâle yitdüm
İte atduñ etümle üstüħ ‘ānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 58*). [*Ķapuña, -ñ, -a*]
15. Ķapuñdan fetħ olur ebvâb-ı maķşüd
İy feyyâz-ı biħâr-ı cüd u iħsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 66*). [*Ķapuñdan, -ñ, -dan*]
16. Ki **Ķapusında** Hindü-yi siyâhem
Ķatı müştâkem anuñ şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 36*). [*Ķapusında, -(sı), -(n)da*]
17. Ķapusu bağlu yârî kârî gibi
Be-şüret gevher idi genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 6*). [*Ķapusu, -sı*]
18. Bu bed-fikri getürmek Ķalbe ħâşâk
Cihân bir tekyedür iki **Ķapusu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 151*). [*Ķapusu, -sı*]
19. Ki geldi **Ķapuña** ol şayd bî-ķayd
İşigde sāye-veş yüz sürer ol nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 78*). [*Ķapuña, -ñ, -a*]
20. Ķapularđa olur ħalkaya zincir
Nice yapraķ ruħ-ı âzâde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 168*). [*Ķapularđa, -larda*]

Ķapu: *Dışarı(da).*

1. Gide zaħmuñ du‘âsı merheminden
Peder Ķaldı **Ķapuda** girdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 87*). [*Ķapuda, +-da*]

Ķapu Ķapu geşt idüp dilen-: *Ķapı Ķapı gezip dilenmek.*

1. Dilendi Ķapu Ķapu geşt idüp ħay
Nevâ vü nağme dilde nitekim nay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 47*). [*Ķapu Ķapu geşt idüp dilen-, -di*]

Ķapu Ķapu gez-: *Deyim. Bir hayli gezip-dolaşmak, girmedik ev bırakmamak.*

1. Dilendi Ķapu Ķapu gezdi vâfir
Der-i ħar gâh-ı yâra geldi âħir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 23*). [*Ķapu Ķapu gez-, -di*]

Ķapu yap-: *Gidip gelmek, ev gezmesi yapmak.*

1. Biliş dil-berlere Ķapu yaparsın
Büt-i bigâneye niçün Ķaparsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 195*). [*Ķapu yap-, -ar, -sın*]

kapucu: *Kapıcı.*

1. Kapucu kaplan aşlan pāsbānı
Hücümü heybetinden pāsbānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 50*). [*kapucu,]*

kapudan sür-: *Kovmak.*

1. İnanmazsañ kığır ahvâlini şor
Eger dīvāne ise kapudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 114*). [*kapudan sür-,]*

kapuñ: *Kapı // Sevgilinin eşiği, huzuru.*

1. Kapuñdur secde-gāhı ol sücüdün
Zihî cünbiş ki maḥzâ fazl-ı cüdun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 35*). [*kapuñdur, -dur]*

kār: *Fayda, kazanç.*

1. Getürdim kim bite kātuñda bu **kār**
Ḥazîne bî-ḥisāb u zer biḥar-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [*kār,]*
2. Getürdim kim bite kātuñda bu **kār**
Ḥazîne bî-ḥisāb u zer be-her-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [*kār,]*
3. Ne **kārum** ḳaldı ne varum ne yārum
O kim sulṭān-ı ‘aşkına muṭi‘em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [*kārum, -um]*
4. Ğam-ı Leylî ola ‘ālemdede **kārum**
Cihān ālāyişinden çün olam pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 102*). [*kārum, -um]*
5. Yapışdum uş rızā ḳulbına nā-çār
Eger tedbîr ile olaydı **kārum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 17*). [*kārum, -um]*
6. Nazardan gayrı hiç olmadı **kārı**
Velî ol bāğ-ı ziyneṭ şem‘-i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 56*). [*kārı, -ı]*
7. Ne **kārum** ḳaldı yādumda ne varum
Gice gündüz yidüğüm olmasa ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 28*). [*kārum, -um]*

kār: *Havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağın su buharı.*

1. Şovuk **ḳardan** şekerden ṭa‘mı ḥoş-ter
Leb-i Kevşerde bitmiş ḳadd-i Ṭübā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 36*). [*ḳardan, -dan]*

kār: *İş, fiil, amel.*

1. Ki ey nūr-ı dū-dide ḳo bu **kārı**
‘Arab ṭa‘niyle ṭap vir bize ‘ārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 3*). [*kārı, -ı]*
2. Ne ḥoş ol kim belāda ola dil-ḥoş
Degül çün ihtiyārı **kārı** ‘aşḳuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 45*). [*kārı, -ı]*
3. Siper olur ḥadeng ü tiğa dilber
Anuñ kim her dem ola **kārı** zārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 139*). [*kārı, -ı]*

4. ılur mı yār ile ol **kārī** zārī
Anı kim yāy idüp dūr yār derdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [*kārī, -ı*]
5. Ki āsān iyledüñ düşvār **kārī**
Başuñ sağ ola yüceldi külāhuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 6*). [*kārī, -ı*]
6. Varup pend itdi Leylā'ya hāzerden
Ki rāzī olmasañ olmağa bu **kār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 179*). [*kār,]*
7. Bu **kār** olmayıcağ sana pür-āzer
Yağup Leylī derünün bu fesāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 182*). [*kār,]*
8. Sözi kes kim bıçağ irdi sünüğe
Benüm yoğdur abile birle **kārum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 187*). [*kārum, -um*]
9. Yüzüm levhı bulur anuñla şüret
Senüñle de ane yoğ şimdi **kārum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 197*). [*kārum, -um*]
10. Ki umduğın yimez bitüdüğün yir
Bilürsin saña zāhir cümle **kārum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 29*). [*kārum, -um*]
11. Gül-i şubhı oldı pinhān çün ruğ-ı yār
Siyeh ālī' siyeh gıce siyeh **kār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 11*). [*kār,]*
12. Yazılmış evvelinde nām-ı Bārī
Ki oldur cümle **kārūn** kār-dāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 171*). [*kārūn, -uñ*]
13. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günüñ geçdi bu müşkil **kār** içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 17*). [*kār,]*
14. apusu bağlu yārī **kārī** gibi
Be-şüret gevher idi genc içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 6*). [*kārī, -ı*]
15. Libāsın anuñ iylerdi edebden
Hemān iltüp götürmek oldı **kārī** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 191*). [*kārī, -ı*]
16. amu **kār** ehline Perverdigārī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 1*). [*kār,]*
17. Oturup baş şalar geh 'ibretinden
Aña bir vech ile hōş geldi ol **kār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 29*). [*kār,]*
18. Hemān 'aşkuñ idi varı vü **kārī**
Esiüp bād-ı cel çün aldı anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 100*). [*kārī, -ı*]

kār it: Etki etmek.

1. Döner arada cām-ı tığ u hānçer
ılıç kār itdi fark-ı her ferıqa (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 27*). [*kār it, -dı*]
2. Şağın kār ider āhı dert-mendüñ
Şağın irüp kıyāmet rüzgārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 30*). [*kār it, -er*]

kār it: Kazanç elde etmek, yarar sağlamak; etki etmek.

1. O da hōş kār ider şan päre-i nār
Serāb idi hemān beñzer şarāba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 76*). [*kār it, -er*]

kār ol-: Tesir etme.

1. Ciger-güşe ayağına batan hār
Ata cānına olur hānçeri kār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 8*). [*kār ol-, -ur*]

kār u bār: Kazanç, elde edilen şey.

1. Yakın olmazdı gönüli kâr u bâra
Başına lâ'î-i efses aḡker oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 146*). [*kâr u bâr, -a*]
2. İde 'âlem senûñ de zikrûñi ḡayr
Şu dem kim ḡayra ḡala kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 11*). [*kâr u bâr, -uñ*]
3. Ki kendü de dirise kâr u bârı
Didi zinde ḡitâb ta'n-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 32*). [*kâr u bâr, -ı*]

kara: Kara, siyah.

1. Hemân **kara** saçı ḡalmış libâsı
Anuñ daḡi perişân her pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 31*). [*kara,]*
2. Maḡhall-i râḡata ḡavḡâ yirinden
Gicenüñ çün **kara** yılanı ḡaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 5*). [*kara,]*
3. Çü gice ḡalvetisî giydi **kara** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 1*). [*kara,]*
4. Ki göynüklü gibi yüzi ḡarasın
Ḳara giydüñ çü göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 45*). [*kara,]*
5. Ḳara baḡtum gibi oldun ḡavâle
Velî olsañ baña **kara** sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 53*). [*kara,]*
6. Ki göynüklü gibi yüzi **ḡarasın**
Ḳara giydüñ çü göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 44*). [*ḡarasın, -sın*]
7. Cihân şan **ḡara** aḡ ile büründü
Felek yılduzları döndü çerâḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 2*). [*kara,]*
8. Ya **ḡara** aḡ içinde çeşm-i zâḡa
Yatur Mecnûn söyünmiş dil çerâḡı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 4*). [*kara,]*
9. Ḳara giydüñ meger mâtem-zedesin
Benüm gibi meger bî-tâli' oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 24*). [*kara,]*
10. Ḳara ḡaḡda yeşil şahrâda gezdi
Ne deñlü istediye bî-behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 32*). [*kara,]*
11. Yüregi oynadı vü yandı cânı
Ḳara vâdide ḡuru mile dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 45*). [*kara,]*
12. Düşüp üstine ditrer şanki yaprak
Ḳara topraḡı üzre düşdi bî-ḡuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 31*). [*kara,]*
13. Ḳara baḡrı gibi itdi der-âḡuş
Şaçup dökerdi akıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 32*). [*kara,]*
14. Olup **ḡara** ḡaberden **ḡara** rûzı
Bu nevbet nevbet urdı ḡabl-ı âñı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 94*). [*kara,]*
15. Dikince gice sancâḡ-ı siyâñı
Gice kim bir şadefdür **ḡara** puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 97*). [*kara,]*
16. Güzel âdem gibi nâzük ḡarab-nâk
Ḳara gözler ile kıyma baḡışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 61*). [*kara,]*
17. Ḳara ḡonlar giyüp feryâd ider zâḡ
Teneffüs ḡılsa zehr-âlûde vü serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 28*). [*kara,]*
18. Ḳara ḡaşlar ile döḡdi serini
Ḳurı şanduk gibi göḡsin döḡerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 130*). [*kara,]*
19. İrişdi şabr olunmaz bir muşibet
Ḳara yirden **ḡara** şu çıḡdı akdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 27*). [*kara,]*
20. Ḳuru toprak döşek yaşduḡ **ḡara** ḡaş
Vaşıyyet kıлмаḡa yok âdemî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 22*). [*kara,]*

kara baḡt: Kötü talih.

1. Kara gözi ki yağmacı ‘Arab’dur
Bu kara bahtuña ‘ayn-ı sebebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 62*). [*kara baht, -uñ, -a*]
2. Ki ey yâr-ı cefâ-kâr u dil-fikâr
İ cânüm gibi bahtı kara yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 125*). [*kara baht, -ı*]
3. Kara bahtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dârı var ne yârı var ne ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 12*). [*kara baht, -ı*]
4. Bu bed-nâma kara bahtum sebebdür
Bu bed- tâli‘ ki bed- hâle binâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 80*). [*kara baht, -um*]
5. Kara bahtum gibi oldun havâle
Velî olsañ baña kara sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 52*). [*kara baht, -um*]
6. Anuñ zülfi gibi ben bahtı kara
Kulâğına egilüp söylerem râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 68*). [*kara baht,]*
7. Kara bahtum şebini rûz idesin
Niyâz idüp yaturken fikre taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 80*). [*kara baht, -um*]
8. Kara bahtum yüzünden iyledi dür
Çü bildi anı Mecnûn da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 26*). [*kara baht, -um*]
9. Anuñ-çün haddi yoq bî-intihâdur
Kara bahtum midur kim gâyeti yoq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*kara baht, -um*]

kara giy: *Kara giymek: yas dolayısıyla siyahlara bürünmek.*

1. Kara giydi kâmusı mâteminden
Ol iklîmuñ kâmu ‘âmu vü hâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 188*). [*kara giy, -di*]

kara göz: *Siyah renkte olan göz.*

1. Kara gözi ki yağmacı ‘Arab’dur
Bu kara bahtuña ‘ayn-ı sebebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 61*). [*kara göz, -i*]
2. Şanasın kara gözdür kapladı hûn
Kimi ğilmân-ı rûmî hulle müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 40*). [*kara göz, -dür*]
3. Nigârüñ kara gözinden eşerdür
İdüp her bir ğazâle âferîn-bâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 70*). [*kara göz, -i, -nden*]
4. Kara gözi gibi uğrı vü ‘ayyâr
Nedür bu şive gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 14*). [*kara göz, -i*]
5. Kara gözi ki yağmacı ‘Arabdur
Cihâna fitne vü şür u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 143*). [*kara gözi, -i*]

kara gün: *Kara gün; sıkıntılı, zor gün.*

1. Sepîd olduğı-çün sevmeye tenini
Kara günler getirür câna kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 54*). [*kara gün, -ler*]
2. Kara günde yolum görmege gündür
Kaçan itseñ cefâ-yı bî-şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 106*). [*kara gün, -de*]

kara haber: *Kötü haber.*

1. Olup kara haberdan kara rûzı
Bu nevbet nevbet urdı ta-bl-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 94*). [*kara haber, -den*]

kara kullukçı: *Esmir hizmetçi; acemi oğlanlardan yeniçeri ocağına yeni kaydedilenlerden oda hizmetlerinde çalıştırılanlarına verilen ad (OTTDS, II/198).*

1. Kara kullukçısıdur kapusunda
Yiri göz gibi mihrâb içre dâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 26*). [*kara kullukçı, -sı, -dur*]

kara taş: *Kara, siyah taş.*

1. Ve ger ne çi **kara taş** u çi çardaş
Ne şu'le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [*kara taş,]*

kara toprak: *Kara toprak, toprak.*

1. Ağarmaz olmasam 'uryân cemâlim
Benüm yüzüm şuyudur **kara toprak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 181*). [*kara toprak,]*

kara yas: *Kara yaşlı olmak; aşırı bir biçimde üzüntüye kapılmak.*

1. Olurdu kara yaşlılar gibi zâr
Dir idi dilde yâre ol dil-figâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 7*). [*kara yaş, -lı, -lar*]

kara yazu: *Kara yazı; kötü yazıldığına inanılan alın yazısı, kara talih, kara baht.*

1. Ebed aḥvâlin itdi anda taḥrîr
O levḥe yazılan kara yazumu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 7*). [*kara yazu, -mı*]
2. Kara yazu ile ol bânû-yı ḥayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 60*). [*kara yazu,]*

kara yazu öğren-: *Okuma yazma öğrenmek.*

1. Baña dirsın ki kara yazu öğren
Başuma kara yazu olmuşam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 13*). [*kara yazu öğren-,]*

kara yir: *Toprak.*

1. Emîn olma şaḫın zehrinden anuñ
İnen depme vaḫârum kara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 27*). [*kara yir, -e*]
2. İrişdi şabr olunmaz bir muşîbet
Kara yirden kara şu çıkdı aḫdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 27*). [*kara yir, -den*]
3. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel yolu 'aceb yoldur ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 42*). [*kara yir, -e*]

karâbât: *Büyük şişeler, testiler.*

1. Kesildi gitdi qurbumdan **karābāt**
Ben ol āyine-ī Çinem ki pāsum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 172*). [*karābāt,]*

karâr: *Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.*

1. Ruḥ-ı Leyli götürmüş perde-dârı
Dil-i Mecnûn yile virmiş **karârı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 24*). [*karârı, -ı]*
2. Yalancılarda n'iyler 'aşq genci
Çü terk itdün geçen 'ahd u **karârı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 17*). [*karârı, -ı]*
3. Benümle kıldı hem 'ahd ü **karârı**
Ki ey kân-ı şafâ vü sade-sîne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 148*). [*karârı, -ı]*

karâr: *Rahat, huzur, dinlenme, âram.*

1. Nigāruñ depredürken zülfi zencir
Karâr u şabr Mecnûn'a ne tedbir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 40*). [*karâr,]*
2. Kılurdu perdede ney gibi zârı
Ne yârı var ne şabrı ne **karârı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [*karârı, -ı]*
3. Yile virse **karârın** bād-ı endüh
Muḳırr olmazdı aña illa ol küh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 23*). [*karârın, -ın]*
4. Yakup şabrı yile virdi **karârı**
Yürür âvâre yok ağıyâra meyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 16*). [*karârı, -ı]*
5. Bu yıl üzere tutar 'âlem **karârı**
Toğurmadı bu gerdün bir sitâre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 160*). [*karârı, -ı]*

karar-: *Kararmak, siyahlaşmak.*

1. Siper şaldı şuya be-şüret-i ceng
Kararmış dide-i nergis seherden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 21*). [*kararmış, -mış]*
2. İşinden artuḳ oldu sözi şad-bâr
Bulut gibi **kararup** gitdi Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 211*). [*kararup, -up]*
3. Kararmış gönliniñ hem-ḥâli gördi
Didi ḥâlün ferâḡ u menzilün bağ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 34*). [*kararmış, -mış]*

karar-: *Kesin bir hüküm, ne yapıp edileceğini bilme durumu.*

1. Tehî dilden fiḡân iyledi anca
Çoyup şabr u **karârı** zâr u giryân (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [*karârı, -ı]*

karara: *Karalaşmak, kor ateşin küllenmesi.*

1. Karâra yaḳdı Mecnûn bî-**karârı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 84*). [*karâra,]*

karard: *Rengini yakarak karaya çevirmek, siyahlaştırmak.*

1. arardur r zumı anuğ siy hi
Umaram ben olasin derde çare (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 46*). [*arardur, -ur*]

ar rı git: *Rahat ve huzurun kaçması, sükUNETİN SONA ERMESİ.*

1. Ki anı g ren ğ gitdi ar rı
Hem n ol ravzadan  n b d-ı p y n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 82, Mısra 12*). [*ar rı git, -di*]

ar rı yok: *Sebatın olmaması.*

1. Anuğ k cek ğamından yo ar rı
Nice şabr idem ağup ben ni rı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 16, Mısra 17*). [*ar rı yo,]*

ararmak: *Dertlenmek, vehmetmek.*

1. Veli h li ar b u derdi ma‘m r
ararmadan  t lmış ota d nmış (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 117*). [*ararmadan, -dan*]

 r-b n: *K rvan, kervan, tüccar ve yolcu kafilesi.*

1. Tiz ol kim ** r-b n** g cmişd r irden
Bu yidi başlu ejderh -yı h n-v r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 76*). [* r-b n,]*

 r-d n: *İşin ehli, iş bilen.*

1. Yazılmış evvelinde n m-ı B r 
Ki oldur cümle k r n ** r-d n ** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 171*). [* r-d n , -ı*]

 rd n: *İş, g c. II Kazanç, temettu.*

1. İl h  ** rdan** kad perv z
Cih n-d r u cih n-perver cih n-s z (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 1, Mısra 7*). [* rdan,]*

ardaş: *Kardeş.*

1. or sun beyza ile ne işi var
Baňa **ardař** odur kim ola h l-d ř (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 191*). [*ardař,]*
2. Ve ger ne i ara aş u i **ardaş**
Ne şu‘le vire aya d  b r der (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 192*). [*ardaş,]*
3. atında bir iki vahşi var nişeste
Yatur yo hizmetinde y r u **ardaş** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 21*). [*ardaş,]*
4. azer iyle şakin şer şanma ğayra
azarsaň **ardařuđ** düřmek içün  h (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 93*). [*ardařuđ, -uđ*]

karı: Kadın.

1. Karı illerden akçe pul dilerdi
Taşup boynına urgan gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 48*). [*karı,]*
2. Karıya yalvarup hâlini şordı
Didi bir tül **karıyam** ben fâkire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 23*). [*karıyam, -(y)am]*

karı: Yaşlı.

1. Karıya yalvarup hâlini şordı
Didi bir tül karıyam ben fâkire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 22*). [*karıya, -ya]*

kâr-ı gâm: Gam işi. II Aşın verdiği dert.

1. Veli hem guşşasuz bî-baht u rüzem
Ol iş kim kâr-ı gâmdan ola hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 23*). [*kâr-ı gâm, -dan]*

kâr-ı kışt: Hisse kazancı.

1. Nücüm-ı devletümün yüce burcı
Senün zâtuından oldı kâr-ı kıştüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 83*). [*kâr-ı kışt, -üm]*

kâr-ı saht: Zor iş.

1. Qolay itse ‘aceb mi kâr-ı sahtı
Niçün nevmid olursın çäre iste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 57*). [*kâr-ı saht, -i]*

ka’r-ı seng: Taşın dibi, içi.

1. Şanasın la’l **ka’r-ı seng** içinde
Olurdi genc iken künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 24*). [*ka’r-ı seng,]*

ka’r-ı zindân: Zindan çukuru.

1. Benüm nâlem bucağı **ka’r-ı zindân**
Alup birkaç güher güşından ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 56*). [*ka’r-ı zindân,]*

karîb ol: Yakın olmak, yakınlaşmak.

1. Anuñ öñinde varı pîş-keşdür
Karîb olsa ‘aceb mi ol nedime (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 23*). [*karîb ol, -sa]*

karîn ol: Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.

1. arın oldu nitelim mağz ile pst
Okurdu yr olup ol hem-zebne (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 64*). [*arın ol, -dı*]
2. arın oldu ana bir nice am-gün
Belda gendü gibi vı'a-bn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 15, Mısra 11*). [*arın ol-, -dı*]

arınca: *arınca.*

1. Ki bir mr ttup Şokdı dehna
arınca ahaha itdi bu işe (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 28, Mısra 3*). [*arınca,]*

arış-: *arışmak, birbirine girmek.*

1. Varup dervişler içre **arışdı**
Ta'mın baş iderken Leyli (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 28*). [*arışdı, -dı*]
2. Yiri virndur amm albi ma'mr
arışmaz halka d'im 'uzlet iyler (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 11*). [*arışmaz, -maz*]
3. Yini tiz ine gy eski beze
arışdı ol iki 'ummn ekiŐdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 39*). [*arışdı, -dı*]
4. Őyed ki kyuna iledeydi Őab beni
Ger hk-i pyuna **arışursam** ubr olup (*Leyl v Mecnn, Gazel 10, Mısra 3*). [*arışursam, -ur, -sa, -m*]
5. TtuŐmıŐ cn u ten tb-ı serba
arışmıŐ reng  ry batı gibi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 99*). [*arışmıŐ, -mış*]
6. oyun sürisi urd ile **arışdı**
Pelengün pençesinden dzdi Şefat (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 60, Mısra 38*). [*arışdı, -dı*]

arışdur: *arıştırmak.*

1. Getür sa'y it **arışdur** balı yaa
Nigrun Ka'be-i kyn tvf it (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 30*). [*arışdur,]*

arn: *arın, mide.*

1. Ki yirsin mlnı **arnun** tlar mr
Okı tt pend-i ur'n-ı Kerim (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 140*). [*arnun, -un*]

ars: *El ırpamak.*

1. Bu lu'be-senc ayasn **arŐar** idi
Siphiler Şavaşda Şaf düzüp düz (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 20*). [*arŐar, -ar*]

r-sz: *İŞ yapan, maharetli.*

1. Uvat kim gelmez andan **r-sz**
Beni seyl-i bel Şalmaz kenra (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 73, Mısra 146*). [*r-sz,]*

karşu: Ön taraf, karşısı.

1. Görüp şeyhi selâmı virdi Mecnûn
Tırup **karşusına** çün şem^c-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 89*). [*karşusına, -sına*]

karşu: -e doğru.

1. Hüsnüñ güline **karşu** cân bülbül-i güyende
Ey cân-ı cihân-ârâ vey dil-ber-i bî-hemtâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 2*). [*karşu,]*
2. Sözinüñ şîrîn cülâbı haste cânâ nüş olur
Hümâ döndi âteş-i ruhsârûña **karşu** gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [*karşu,]*
3. Okırdı yâre **karşu** haste Mecnûn
Râkıbinden şikâyet-nâme mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 53*). [*karşu,]*
4. ‘Adü kırına **karşu** gitdi mağbûn
‘Adûlar gözlerine toz idüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 58*). [*karşu,]*
5. Güle **karşu** nebîz-i hâm içeydi
Benefşe sünbülinden vire tâbî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 80*). [*karşu,]*
6. Görüp Mecnûn bu şahşı kaldı hayrân
Revân anlara **karşu** vardı turdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 21*). [*karşu,]*
7. Delülük tâzelendi kırdı zencîr
Kılıp mihrâb-ı yâra **karşu** secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 113*). [*karşu,]*
8. Şadefden dür saçardı nice ferseng
Peder gürına **karşu** tâ seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 105*). [*karşu,]*
9. Meye ne kudretim var kim uram dest
Güle **karşu** revân ol bülbül-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 161*). [*karşu,]*
10. Yol üzre birbirine **karşu** medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 102*). [*karşu,]*
11. Bu vahdet şüretinden oldular dür
Tıruurlar birbirine **karşu** yok dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 151*). [*karşu,]*
12. Zebân kîse dehâni gibi hâmûş
Birbirine **karşu** iki gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 155*). [*karşu,]*
13. Oturup aña **karşu** kıldı zâri
Dögüp ağlayu ağlayu başın ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 16*). [*karşu,]*

karşu: Karşılık olarak, mukabil.

1. Yaşın yağmur idüp **karşu** yürürdi
Tolup vaşf-ı cemâl-i Leyli afâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 96*). [*karşu,]*

karşu: Ayrı şeyleri temsil edenlerin her birine göre diğeri, zıt, muhâlif // karşılık olarak.

1. Varsa **karşu** ide biñ merhabâyı
Eger atılsa yüz biñ ta’ne taşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 14*). [*karşu,]*

karşu gel-: Karşıdan gelmek.

1. Gice k y n da görsen ben ged y 
Gelüp  arşu idersin mer ab y  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 134*). [* arşu gel-, - p*]
2. O kim  arid r andan y ri n'iyler
 u  arşu geldi b y-i köy-i dil-ber (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 11*). [* arşu gel, -di*]

 arşu var: *Karşılama.*

1. Baş açup çarşu varur gerd-i y ra
Ki ol toz  aşıkun t c-ı seridür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 70*). [* arşu var, -ur*]

 arşula: *Karşısına çıkmak, istikbal etmek.*

1. P r- teş ber  olup  arşular anı
Sözi zikri  iz r u zülf-i y ri (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 34*). [* arşular, -r*]
2. Ki si di her biri yerlü yirine
Hem n  arşulayup ol serv-i n zi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 21*). [* arşulayup, -y, -up*]

 ar n: *Hız Musa zamanında zenginliğiyle  n salmış, sonra da malı ile birlikte helak olmuş bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540 ile 560 yılları arasında hükümdarlık yapmış Lidya kralı Kroisos da Karun olarak bilinir.*

1. Dir p emv l   genci şanki  ar n
Virüp iylendi  arcı miş-i Ceyh n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 9*). [* ar n,]*

 ar re: *şişe, min .*

1. řunuň  ar resin hem serd ider ol
şikest olur semen sim sı andan (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 16*). [* ar resin, -si, -n*]

 aş: *Kaş, ebru.*

1.  aşasıdır sütün-ı d n   millet
 aşı c n kıblesine t k-ı mihr b (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 3, Mısra 31*). [* aşı, -ı*]
2.  aşı ol duşter n kim vesmelüdür
Başup g z göre başın kesmelüdür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 89*). [* aşı, -ı*]
3. Egerçi  amzeden dil vire Allah
 aşıyle  ařıkuň h lini yoklar (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 39*). [* aşıyle, -ı, -yle*]
4. Kem n-g hi kem nlar k şesid r
Kem nlar Çin iderler  aşlarını (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 36, Mısra 75*). [* aşlarını, -lar, -ı, -nı*]
5. Gözüm kuşlı nider p r-nem gerekdür
 u meşş ta düzüp  aşın yoldardı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 155*). [* aşın, -ı(n)*]
6.  aşa diyü bu  aşın Çin iderdi
şa ı boynına oldu m r-ı Dařh k (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 160*). [* aşın, -iň*]
7. Elif toğru boyı egri  aşı n n
Ki ya'n  naşsum ile  ayn-ı c nem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 58*). [* aşı, -ı*]

 aş id: *Kasideler.*

1. ‘Acā’ib hōş **kaşā’id** iyleyüp yād
Ne yirde kim oqurdı bir kaşide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 214*). [*kaşā’id,]*
2. Kaşā’id nazm idüp ebyāt oqurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 158*). [*kaşā’id,]*
3. Kaşā’id nazm iderdi iyleyüp āh
Yine çün hâtifi şubhuñ dem urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 106*). [*kaşā’id,]*
4. Kaşā’id nazm iderdi nitelim dūr
Adı Zeyd ille çāpük ‘Amr’e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 6*). [*kaşā’id,]*
5. Sibā’ u vaşsuñ oldı hem enisi
Dise Mecnûn **kaşā’id** pūr-letā’if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 101*). [*kaşā’id,]*
6. Gidüp Mecnûn yirine taldı Leylî
Kaşā’id nazm idüp medh-i vefāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 11*). [*kaşā’id,]*

kaşd: Amaç, niyet.

1. Senüñ katuñda ammā ol haţādur
Ümidüm var ki **kaşdun** ola cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 91*). [*kaşdun, -uñ]*
2. Vefāsuz ādemünüñ **kaşdı** cāna
Sege seg olup ādem yidüren beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 64*). [*kaşdı, -ı]*
3. Velî ma’nî yüzinden merhabādur
Ne bildüñüz nedür **kaşdı** habibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 43*). [*kaşdı, -ı]*

kaşd ile: Kasten, bilerek, farkında olarak.

1. Tutar a’mā gibi elde tayağı
Düşüp **kaşd ile** tayandı ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 26*). [*kaşd ile,]*

kaşd it: Yönelmek, niyet etmek.

1. Şu keklik gibi kim kaşd itdi kıana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 1*). [*kaşd it, -di]*

kaşd it: Niyetlenmek, harekete geçmek.

1. İriüp Mecnûn’a kaşd itdi ala cān
İrişdi çala ol şüride mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 78*). [*kaşd it, -di]*

kaşd-ı rāvî: Hikaye anlatıcısının maksadı.

1. ‘Aceb mi kâfiye olsa aña seg
Budur seg kışşasından **kaşd-ı rāvî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 67*). [*kaşd-ı rāvî,]*

kaşd-ı şayyād: Avcının niyeti.

1. Günehsüze t̄arahhüm ehli kıanı
Çü Mecnûn’a görindi **kaşd-ı şayyād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 21*). [*kaşd-ı şayyād,]*

kāse: Yayvan kap, tas.

1. Gözi giryān iken gönli avındı
Şınup **kāse** egerçi oldı hāste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 35*). [*kāse,*]
2. Uvatmaqdan çanağın ben garībūñ
Vücūdun **kāsesin** kesr ıle ya'ni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 45*). [*kāsesin, -sin*]
3. Gıdā-yı rūhı bî-kāse yimişdür
Yağūd aydur ki gönlin **kāsesin** şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 49*). [*kāsesin, -sin*]
4. Rivāyet **kāsesinden** kıldı it'ām
Didi bir gün velime itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 2*). [*kāsesinden, -si, -nden*]
5. Ki sığmaz **kāseye** deryā-yı ma'ni
Şu kim bu kāseyi kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 46*). [*kāseye, -y, -e*]
6. Ki sığmaz kāseye deryā-yı ma'ni
Şu kim bu **kāseyi** kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 47*). [*kāseyi, -yi*]

kāse kāse: Çanak çanak // bol bol.

1. Ne hācet **kāse kāse** nüş ide sem
İçür kani bu cāni cāmi deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 50*). [*kāse kāse,*]
2. Geçerdi āb u āteş içre her gāh
Dökerdi āb-ı çeşmi **kāse kāse** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 81*). [*kāse kāse,*]

kaşı nünü: (Sevgilinin) nun harfine benzeyen kaşı.

1. Kaşı nünü dilinde oldı meknün
Anuñ-çün didiler Mecnün'a mecnün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 167*). [*kaşı nünü,*]

kāşid: Kasteden, bir şeyi yapmaya niyet eden (kimse).

1. Pes oldı **kāşid** u maqşūda meşğul
Bulup bir dilde cādū sözde üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 88*). [*kāşid,*]
2. Ne kāmēt ola kim görmez kıyāmet
Ne bāzār ola kim ol **kāşid** olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [*kāşid,*]

kāşid: Haber götüren, postacı, ulak.

1. Metā'-ı Rüm u Şām u Mısr u Tā'if
Gelüp **kāşid** bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [*kāşid,*]
2. Ulaşdurdı anı Mecnün'a **kāşid**
Açup gül gibi yāruñ ruq'asını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 88*). [*kāşid,*]
3. Yazup dürdi cevābuñ nāmesini
Çü virdi kâşıda **kāşid** olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 255*). [*kāşid,*]
4. Yazup dürdi cevābuñ nāmesini
Çü virdi **kāşıda** kâşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 255*). [*kāşıda, -a*]

kāşid it: Revacımı düşürmek.

1. Metā‘ın nev-bahāruñ kāsīd itdi
Müselsel sünbülü dil-bend ü dil-gİR (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 6). [kāsīd it, -di]

kaşīde: Beyit sayısı 15’den az olmayan, belli bir maksatla ve bilhassa birini veya bir şeyi övmek için aruz vezniyle yazılmış, bütün beyitlerinin ikinci mısrası ilk beyitle kâfiyeli manzume.

1. ‘Acā’ib ḥōş kaşā’id iyleyüp yād
Ne yirde kim okurdu bir **kaşīde** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 215). [kaşīde,]

kaşīde-ber-kaşīde: Kasīde üstüne kasīde.

1. Okur yāre **kaşīde-ber-kaşīde**
Ki ey yār-ı şafā-baḥş u vefāyī (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 2). [kaşīde-ber-kaşīde,]

kāsīr ol: Yeterli olamamak; eksik, kusurlu kalmak.

1. Zemīn yırtılmayınca gülşen olmaz
Şu kim gönlin hemişe kāsīr olur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 57). [kāsīr ol, -ur]

kaşr: Saray, köşk.

1. İletdi ‘alī **kaşra** ‘izzet ile
Aña teslīm idüp her mülk ü mālī (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 14). [kaşra, -a]
2. Yıķıldı **kaşrı** kabri oldı ābād
Ne cem‘i ķaldı ‘ālemde ne şem‘i (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 126). [kaşrı, -ı]

kaşr-ı irem: İrem (cennetinin) köşkü.

1. Gözüñ aç ‘ibret al kaşr-ı İremden
İrem dirken İrem kaşrına Şeddād (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 124). [kaşr-ı irem, -den]

kaşr-ı şeş-tāk: Altı kemerli köşk, hisar.

1. Zemīni gevher-i māh itmiş enver
Tolup bu nāfe gevher **kaşr-ı şeş-tāk** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 15). [kaşr-ı şeş-tāk,]

kaşu: Kaşımak.

1. Öperdi çeşm-i mestin ‘āşıkāne
Hem arķasın **kaşurdu** şefķat ile (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 49). [kaşurdu, -r, -dı]

kat: Kat, üst üste.

1. Miyân bendümden özge ol da bir **kat**
Dağî nâ-süftedür dürr-i yetimüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 22*). [*kat,]*

kat: Huzur, makam, nezd, yan, ön.

1. Irâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra raqîb
Ķatuñda sâye gibi Ķaldı yüzi Ķara rākîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 2*). [*Ķatuñda, -uñ, -da]*
2. Senüñ birdir **Ķatuñda** nüş ile zehr
Ķapuñ ol resme müstağnî ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 34*). [*Ķatuñda, -uñ, -da]*
3. Ķatuñda ehl-i nâr olmaya ismüm
Beni yâd itmez olduĶda biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 72*). [*Ķatuñda, -uñ, -da]*
4. Ķatında oĶurup Ķışm ile mâder
Yüzinden aĶu saçdı sözden âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 55*). [*Ķatında, -i, -n, -da]*
5. Beyân-ı Ķâl iderken Ķaste Mecnûn
Atasınuñ **Ķatında** dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 52*). [*Ķatında, -i, -n, -da]*
6. Getürdim kim bite **Ķatuñda** bu kâr
Ķazîne bî-Ķisâb u zer biĶar-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [*Ķatuñda, -uñ, -da]*
7. Getürdim kim bite **Ķatuñda** bu kâr
Ķazîne bî-Ķisâb u zer be-her-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [*Ķatuñda, -uñ, -da]*
8. Dili vü dîdesi Ķam-gîn ü nem-gîn
Varup ol derd-mendüñ **Ķatına** pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 69*). [*Ķatına, -i, -(n)a]*
9. Ķatına uğradı bir şaĶş-ı ma'îdî
Geçerken oldı Mecnûn'a gözi tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 94*). [*Ķatına, -i, -(n)a]*
10. Düşüp ayaĶına yüz sürdi Mecnûn
Didi **Ķatuñda** pür-cürm ü günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 5*). [*Ķatuñda, -uñ, -da]*
11. Anı Ķüş iylemez ger maĶz u ger pöst
Ne sözi kim **Ķatında** yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 59*). [*Ķatında, -i, -n, -da]*
12. Ķomadı gide Mecnûn'ı **Ķatından**
Açup sofra öninde Ķodı ni'met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 50*). [*Ķatından, -i, -(n)dan]*
13. Hemân zikr olunur ol 'ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel **Ķatına** geldi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 181*). [*Ķatına, -i, -(n)a]*
14. Ķatumda bu sözüñ olurdu maĶbül
İki ay şayd-ı dâmumdur hemân bu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 52*). [*Ķatumda, -um, -da]*
15. Şan oĶlı **Ķatına** şefĶatlu ana
Sürüp yüzine destin döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 46*). [*Ķatına, -i, -(n)a]*
16. Ķapuñ bî-derd ben derde giriftâr
Ne nâme var **Ķatumda** ne Ķamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 73*). [*Ķatumda, -um, -da]*
17. Şadef **Ķatında** anuñ ne işi var
Bu tîri iyleyüp pertâb o pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 200*). [*Ķatında, -i, -(n)da]*
18. Yürürse yoldaşı Ķül-i beyâbân
Ķatında ne peder var ne birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 17*). [*Ķatında, -i, -(n)da]*
19. Anuñ-çün kimse **Ķatında** yüzüm yok
Hemân biz görmedük bu derdi cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 74*). [*Ķatında, -i, -(n)da]*
20. Gice ĶonuĶıdur geh geh **Ķatumda**
Meşel iden ĶonuĶ ĶaĶkında Ķôş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 26*). [*Ķatumda, -um, -da]*
21. Bir iki Ķün **Ķatından** olma Ķâlî
Nice Ķoyup gidesin pîr ü mażlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 150*). [*Ķatından, -i, -(n)dan]*
22. Ķatumda bir pula degmez dü 'âlem
Hevâ-yı yâr idelden varlıĶum bâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 24*). [*Ķatumda, -um, -da]*
23. Ķatına varamazdı kimse anuñ
İcâzetsüz o yire gelse bir yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 52*). [*Ķatına, -i, -(n)a]*

24. Siba'dan yırtıcı hūyın giderdi
Ꞥatında Őir ile āhū barıŐdı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 60, Mısra 37*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
25. Dizinden anı indürmezdi her bār
 Gidermezdi **Ꞥatından** anı dā'im (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 60, Mısra 73*). [*Ꞥatından, -i, -(n)dan*]
26. Gelürdi görmege anı heves-nāk
Ꞥatından eksük olmazdı müsāfir (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 60, Mısra 79*). [*Ꞥatından, -i, -(n)dan*]
27. Bilicek anı andan çekdiler el
 Anuñ **Ꞥatına** ki her seg ʔolandı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 61, Mısra 21*). [*Ꞥatına, -i, -(n)a*]
28. Ꞥatında besledürdi bir nice seg
 Kime hıŐım itse cellāda dir idi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 61, Mısra 2*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
29. Didüm anuñ **Ꞥatında** evvel āhir
 Ki ol ilden ʔıkup āvāre olmuŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 124*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
30. Nebāt-ı ʔūṫi ʔeng-i zāga düŐdi
Ꞥatumda her ʔulun biñ biñ cihāndur (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 205*). [*Ꞥatumda, -um, -da*]
31. Ꞥatında bir iki vahşi var nişeste
 Siba'dan iyleyüp dehŐet tamāmī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 66, Mısra 18*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
32. Anı da'vet ʔılıp gönderdi hācib
 Didi hācib varup zāhid **Ꞥatına** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 15*). [*Ꞥatına, -i, -(n)a*]
33. Getürdi māderin anuñ **Ꞥatına**
 BuluŐdı gördi māder nūr-ı ʔeŐmi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 40*). [*Ꞥatına, -i, -(n)a*]
34. Şanasın nā-reside ʔıfl-ı Şire
Ꞥatından ürküdüp dirende Őiri (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 85*). [*Ꞥatından, -i, -(n)dan*]
35. Ten ü tenhā **Ꞥatından** vahŐlar dūr
 Varup Leylā'yı āgāh idicek pīr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 110*). [*Ꞥatından, -i, -(n)dan*]
36. Ꞥatuma gel bahāne itme anı
 Ne hōŐdur ger düŐerse ittifaṫī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 69, Mısra 22*). [*Ꞥatuma, -um, -a*]
37. Bir artuṫ oldu ʔut **Ꞥatuñda** vahşi
 ʔul idinmek benüm gibi civānı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 58*). [*Ꞥatuñda, -uñ, -da*]
38. Girürdi raṫŐa Mecnūn Őan hāmāme
 Muṫarreb oldu Mecnūn **Ꞥatında** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 97*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
39. Benüm cānum aña ʔurbān gerekdür
 O var iken **Ꞥatumda** añma cānı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 76, Mısra 43*). [*Ꞥatumda, -um, -da*]
40. Hemāñ iylik ʔalur **Ꞥatuñda** varuñ
 ʔaçan İbnü's Selām öldi itdi vefātı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 76, Mısra 12*). [*Ꞥatuñda, -uñ, -da*]
41. Anasın hem **Ꞥatına** da'vet itdi
 VaŐiyyet ʔıldı aña açdı rāzı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 64*). [*Ꞥatına, -i, -(n)a*]
42. Ꞥatında bir iki vahşi var nişeste
 Yatur yoṫ hızzetinde yār u ʔardaŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 20*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
43. Getürüp Leyli **Ꞥatında** ʔodular
 Bunı hōŐ gördiler hāṫ ittifaṫī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 194*). [*Ꞥatında, -i, -(n)da*]
44. Senüñ **Ꞥatuñda** ammā ol hāṫādur
 Ümidüm var ki ʔaŐdun ola cāne (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 90*). [*Ꞥatuñda, -ñ, -da*]
45. ʔanı nān u nemek **Ꞥatunda** hānum
 Bilür seg dōst ʔadrin bilmedüñ sen (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 61, Mısra 60*). [*Ꞥatunda, -ñ, -da*]

Ꞥat: Huzur, makam, nezd. (Allah (c.c.) için).

1. Zihī sulṫān ki 'ālem aña fermān
 Nihān 'ilmi **Ꞥatında** günden izhār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 64, Mısra 3*). [*Ꞥatında, -nda, -*]

kat': Kılıç.

1. Nifāk hançerini mekr ü hile zehri ile
Vişāl **kat'** için nice bir şuvara rakīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 10*). [*kat'*, -i]

kat' it: Kesmek.

1. Meger **kat'** itdi boynın çarh-ı hün-riz
Eger **kat'** iyleye bu hünî anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 20*). [*kat' it*, -di]

kat' iyle: Kesmek.

1. Amān virme başın **kat' iyle** şem'ün
Baña hōşdur öñüñde mürde yatam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 104*). [*kat' iyle*,]
2. Meger **kat'** itdi boynın çarh-ı hün-riz
Eger **kat'** iyleye bu hünî anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 21*). [*kat' iyle*, -ye]

kat kat: Üst üste.

1. Hem egninde zirih Dāvüdi **kat kat**
Çader yay u kazâlar tır olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 168*). [*kat kat*,]

kat kat: Çok, pek çok.

1. İpek bezler ağır altınlu **kat kat**
Şeker tenginden oldı hâneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 48*). [*kat kat*,]
2. Egerçi yundı **kat kat** nitekim zâğ
Senüñ destüñde var ise kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 102*). [*kat kat*,]

katâ'if: Kadayıf, tatlı.

1. Alup anı çü helvâ vü **katâ'if**
Hužür-ı Leylî'ye iltürdi tuhfе (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 102*). [*katâ'if*,]

katâr: Bir sıraya dizilmiş hayvan sürüsü.

1. Gümüş küh üzre altundan kemer-vâr
Kağâr ile katır üstür güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 47*). [*kağâr*,]
2. Kağâr ile deve çulları dībâ
Çekildi tâzî vü buhtî ŧonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 80*). [*kağâr*,]

katâr: Katar, sıra, dizi.

1. Ki çarhuñ çekmediydi **kaṭārı**
Cibālūñ hem cemālī ‘āciz andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 24*). [*kaṭārı, -ı*]

kaṭı: Haşin, sert.

1. Dürilse nice **kaṭı** bağlar atı
Çün irdi Nevfel’e fâl-ı sa‘âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 50*). [*kaṭı,]*

kaṭı: Çok, aşırı derecede.

1. Kaṭı yağmuru eşk-i derd-mendân
Meger kim âh-ı ‘aşıkdur tımamı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 52*). [*kaṭı,]*
2. Anı ğamz itdi aña bir iki nâşî
Kaṭı hûn-rîzdür şemşir gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 45*). [*kaṭı,]*
3. Kaṭı heybet olup virdi selâmı
Peder didârını çün gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 2*). [*kaṭı,]*
4. Yaşum geçsün kuru endişem ile
Görüp Nevfel **kaṭı** bî-çâre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 119*). [*kaṭı,]*
5. Ne âteş **kaṭı** yilden tünd ü ser-keş
Virûñ Leylâ’yı ÷on ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [*kaṭı,]*
6. Olur anuñla muhkem her ‘alâka
Ne deñlü kıl za‘if olursa **kaṭı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 49*). [*kaṭı,]*
7. Aña da **kaṭı** yiller oldı buyruk
Anuñ-çün biz kıldurduk dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 148*). [*kaṭı,]*
8. Kaṭı hıfz itdi taşdan şişe-i nâm
Nühüfte perdeden çün âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 56*). [*kaṭı,]*
9. Kaṭı şürîde oldı ol haberden
Bu sevdâdan midâd-ı tâze ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 6*). [*kaṭı,]*
10. Irâk düşmek **kaṭı** düşvâr u müşkil
Ne müşkildür bu resme sevgülü yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 130*). [*kaṭı,]*
11. Ki çapusunda Hindü-yi siyâhem
Kaṭı müştâkem anuñ şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 37*). [*kaṭı,]*
12. Kaṭı zîr ü zeber itme ğaribi
Nice maḥbûs olursın ol hişâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 36*). [*kaṭı,]*
13. Kaṭı müşkil olur şaklasın Allah
Felek aña bu resme kaḥr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 36*). [*kaṭı,]*

kâtib: Kitabet eden, yazan, yazıcı.

1. Didi bir **kâtibe** kız gördi Loqmân
Kime tîz oldı bu şemşir-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 81*). [*kâtibe, -e*]
2. ‘Uṭârid ehl-i defter **kâtib** olmış
Büker zerrin-ter çarḥ ile Hürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 30*). [*kâtib,]*

kaṭık: Ekmekle karın doyurmak gerektiğinde, ekmeğe katılan peynir, zeytin, helva vb. yiyecek.

1. Kaṭık idinme çanı nâna zinhâr
Yidüñ tüt mālını cümle cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 120*). [*kaṭık,]*

katil-i hançer-i 'aşk-ı şedid: Şiddetli aşkın hançerinin kurbanı, maktulü.

1. Katil-i hançer-i 'aşk-ı şedidem
Yönüm döndür lahidde ol habibe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 84*). [*katil-i hançer-i 'aşk-ı şedid, -em*]

katır: Atgillerden, kısarak ile erkek eşeğin çiftleşmesinden doğan melez hayvan.

1. Gümüş küh üzre altundan kemer-vâr
Kaçar ile **katır** üstür güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 47*). [*katır,]*

katlan: Katlanmak, tahammül etmek.

1. Ne şahrâ **katlanur** cüşına ne tağ
Biñ oldı bir iken Leyli'ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 8*). [*katlanur, -ur*]

katre: Gözyaşı damlası.

1. Ki âb-ı garîk itdi âfitâbı
Gözinden **katreler** kim yüze düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 81*). [*katreler, -ler*]

katre: Damla.

1. Belâ vü ders ile bi-çârelikdur
Vücüdüm zâhirâ bir **katre** mādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 41*). [*katre,]*
2. Şadef gerçi olur nisân ile pür
Velî Tağdir ider her **katreyi** dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 36*). [*katreyi, -yi*]
3. Gelür devlet başuña endek endek
Dirüldi **katreden** deryâ-yı enbüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 77*). [*katreden, -den*]
4. Belüñden gelmedi ya **katre** âbuñ
Kažup bir gürî ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 50*). [*katre,]*
5. Çehinden tamlamış bir katre âbı
Ol âbuñ **katresinden** kudret-i Hağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 39*). [*katresinden, -si, -n, -den*]
6. Dem-i dil katresiyle dâne dâne
Tolar ol **katre** nâra eyle vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 39*). [*katre,]*
7. Hem oldu cân dürinden **katre** ğabğab
Ne disün berk-i gül bād-ı semüma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 56*). [*katre,]*
8. Dem-i dil **katresiyle** dâne dâne
Tolar ol katre nâra eyle vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 38*). [*katresiyle, -si, -y, -le*]

katre-i nisân: Nisan damlası, nisan yağmuru.

1. Du'â tiri eşer itdi hedefde
Dür oldı **katre-i nisân** şadefde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 44*). [*katre-i nisân,]*

kavâfil: Kafieler.

1. Revâhilde **ḳavâfil** fevc-der-fevc
Ḳaçan kim geldiler Beytü'l-ḥarâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 40*). [*ḳavâfil,]*

ḳavî: *Kuvvetli, güçlü.*

1. Atılmış ok çekilmiş tiğ idi ol
Ḳavî olduğu-çün ḳalḳ ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 9*). [*ḳavî,]*
2. Ḳavî yil gibi esdi râh bî-râh
İder şahrâda mestâne sürüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 26*). [*ḳavî,]*
3. Gözetmez ḥâlin ol göz kim **ḳavidür**
Zamân çün göstere bârid şemâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 226*). [*ḳavidür, -dür]*
4. İrağ oldukça te'sîri **ḳavidür**
Ziyâde olduğunca bu'ḳ-d-ı şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 44*). [*ḳavidür, -dür]*

ḳavl: *Söz, kelâm.*

1. Emîn olsun belâdan diyen âmîn
Ḳulaḳ tutup bu **ḳavle** pîr-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 37*). [*ḳavle, -e]*
2. Ğam-ı Mecnûnu ol ḥüsn-i dil-efrûz
Peder bu **ḳavli** gûş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 111*). [*ḳavli, -i]*
3. Deḥânı ḥuşḳ ü **ḳavli** ter-terâne
Dilinden geh ḡazel ḡâhî ḡazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 132*). [*ḳavli, -i]*
4. Görendir tañlayup lâ-ḥavle **ḳavli**
Ki bu 'aşḳ-ı ḥaḳîḳî bî-ḡarâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 118*). [*ḳavli, -i]*

ḳavl-i faşîḥ: *Akıcı söz.*

1. Ki mûm olur sözinden seng ü pûlâd
Ölü iş dirgürür ḳavl-i faşîḥi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 91*). [*ḳavl-i faşîḥ, -i]*

ḳavl-i muḫâlif: *Sözden dönmek, aksi söz.*

1. Ḥilâf-ı lâf idenler şâdık olmaz
Yaraşmaz râsta **ḳavl-i muḫâlif** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 27*). [*ḳavl-i muḫâlif,]*

ḳavl-i üstüvâr: *Kuvvetli söz, etkili konuşma.*

1. Didüm bu demde bu ḥarf-i 'azîmi
Baḳup Mecnûn bu ḳavl-i üstüvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 53*). [*ḳavl-i üstüvâr, -a]*

ḳavm: *Kavim, topluluk.*

1. Varup el götürüp itmeye zârî
Yiler yanınca hem **ḳavm** u ḳabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 19*). [*ḳavm,]*
2. Kesüp ümmîdi âḥ itdi ciğerden
Dönicek **ḳavmine** ol pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 113*). [*ḳavmine, -i, -n, -e]*

3. Dirîğa ol civân kıanı didi pîr
Kıayurđı Kıays'ı her **kavm** ü kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 61*). [*kavm,]*
4. Sefer itdi kıoyup **kavm** u kabîle
O deştüñ geşt idüp vîrânesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 124*). [*kavm,]*
5. Hemân-dem **kavmine** cân atdı gitdi
Geçüp yıl gibi nice kûh u hâmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 40*). [*kavmine, -i, -n, -e]*
6. Kıabile çok bahâdır **kavm** ulu boy
Cemâl ü mâl ile meşhûr-ı âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 16*). [*kavm,]*
7. Ururđı gündünüñ puştınañ muştı
Eger baş kesse **kavminden** 'adüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 125*). [*kavminden, -i, -n, -den]*
8. İderdi gündü **kavmiyle** neberdi
Eger düşmen görüp itmese hânde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 118*). [*kavmiyle, -iyle]*
9. Kimi baş virdi tiğ-ı bî-amâna
Alup başın ele **kavmuñ** emîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 55*). [*kavmuñ, -üñ]*
10. Bir ölmüş **kavmüm** adın iylerem yâd
Görem çün yaşlu birkaç dil-figârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 72*). [*kavmüm, -üm]*
11. Melâmet yağar üstine çemende
Görüp **kavmi** bu süz u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 15*). [*kavmi,]*
12. Anuñ-çün oldı bu resme mü'essir
'Arab **kavmi** içinde bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 125*). [*kavmi,]*
13. Göçüp kıondı hişâr-ı âhenîne
'Arab **kavmi** to olup anuñ ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 187*). [*kavmi,]*
14. Yuyup cismi ğubarın iyledi pâk
Üşüp başına **kavmi** nitekim ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 85*). [*kavmi, -i]*
15. Didi ol **kavme** gördüğü haberden
Ki gördüm Kıays'ı hâli teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 112*). [*kavme, -e]*
16. O **kavme** hamle itdi nitekim şîr
Bir elde çini kıalkanı muşaykıal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 52*). [*kavme, -e]*
17. Gezüp cerr iderem ilden buña zâd
Gezüp bu hîle ile cümle **kavmi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 27*). [*kavmi, -i]*
18. Kı kız **kavminüñ** oldı taşı da nerm
Bir iki ğün seferden diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 86*). [*kavminüñ, -i, -nüñ]*
19. Zihî ol **kavme** kim 'ayş itdi ol yevm
Çanağın kim şınardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 24*). [*kavme, -e]*
20. Şu yirinde ciger kıanın içerde
Bilüp yârâni vü **kavmi** bu râzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 7*). [*kavmi, -i]*

kavm u kabîle: *Yakınların tümü.*

1. İdüp yâd iyledi ol tâze bâğı
Olup mâtem-zede **kavm u kabîle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 137*). [*kavm u kabîle,]*

kavm-i 'arab: *Arap kavmi.*

1. Bize kavm-i 'Arab'da çok kabîle
Kabile içre çok duhter cemîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 85*). [*kavm-i 'arab, -da]*

kavm-i dil-ârâm: *Gönül çeken sevgilinin kabilesi.*

1. Çün āgāh oldılar **ķavm-i dil-ārām**
İdüp anlara istiķbāl ü iķrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 49*). [*ķavm-i dil-ārām,]*
2. Çün āgāh oldılar **ķavm-i dil-ārām**
İdüp anlara istiķbāl ü iķrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 49*). [*ķavm-i dil-ārām,]*

ķavm-i esed: *Esed kavmi.*

1. Nice mecnûna urdı bend ü zincİR
Meger bir nev-civān ķavm-i Esed'den (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 9*). [*ķavm-i esed, -den]*

ķavm-i leylâ: *Leyla'nın kavmi.*

1. Meger ol kūh kim Necd idi nāmı
Ol idi ķavm-i Leylānuñ maķāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 20*). [*ķavm-i leylâ, -nuñ]*
2. ılur ol ķavm-i Leylâ'ya du'ayı
Biz anuñ-çün ururuz tiğ u nİze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 154*). [*ķavm-i leylâ, -ya]*
3. Arada pārelendi Őulħ cāmı
Didiler **ķavm-i Leylİ** bu ĩiķāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 33*). [*ķavm-i leylİ,]*

ķavs-ı felek: *Gökyüzü yayı; kavisli, yay Şeklinde.*

1. İrdi çün ķavs-ı felekden cānuma tİR-i firāķ
almadı ölmekten özge daħi tedbir-i firāķ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 1*). [*ķavs-ı felek, -den]*

ķavuŐ: *Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı, Mecnûn.*

1. Beden ĩāke **ķavuŐdı** ğūra ķondi
Uçup cān bir cihāndan bir cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 42*). [*ķavuŐdı, -dı, -]*

ķayd: *Bağ, zincİR.*

1. Őikārın na'İ ile tağlardı zülfi
Cihāmı muĳlakā Şayd itdi **ķaydı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 27*). [*ķaydı, -ı]*
2. Muķayyed olmayasın bend ü **ķayda**
Çalup dūŐmen baŐına tiğ çün berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 108*). [*ķayda, -a]*

ķayd: *Kaygı, endişe, tasa.*

1. Serine dūŐmeninüñ muŐt olayın
Őikār idi benim bu ilde **ķaydum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 47*). [*ķaydum, -um]*

ķayd it: *Kaydetmek, kayıt altına almak, yazmak.*

1. Yazardı Zeyd anı Şurup ķafāda
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile ķayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [*ķayd it, -er, -dı]*

kayd-ı ‘aşk: *Aşk tuzağı.*

1. Didi ey kayd-ı ‘aşka şayd u naħcır
Periřān yıl gibi nice yilersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 70*). [*kayd-ı ‘aşk, -a*]

kayğulu: *Kaygılı, tasalı.*

1. urumadan teni t b ta dönmiş
O t b t içre c n kim **ayğuludur** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 24, Mısra 119*). [*ayğuludur, -dur*]

Çayır: *Kalın kum, akıl.*

1. Güher dürr oğmadı umdan **ayırdan**
Z l l ise ne var çıkmadı yerden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*ayırdan, -dan*]
2. Güher dürr oğmadı umdan **ayırdan**
Z l l ise ne var çıkmadı yerden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*ayırdan, -dan*]
3. ayurmayıp **ayır** gibi Őaardı
Mürüvvet itdi ol deñli olup germ (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 84*). [*ayır,]*

ayna: *Kaynamak, coşmak.*

1. Dilinden y rin n zikrin ayırmaz
Dili **aynar** har retten   Şişe (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 41, Mısra 81*). [*aynar, -r*]

ays: *Leyla ve Mecnun hikayesinin erkek kahramanı, Mecn n.*

1. Açup **ays’a** ğam u sevd  apusın
omadı ders ile fetv  ayusın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 169*). [*ays’a, -a*]
2. Cih na b -ıy s in‘amı itdi
Gözi n rına **ays’ı** n mı itdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 64*). [*ays’ı, -ı*]
3. Gözi siħriyle meft n itdi **ays’ı**
Őaı bendiyle mecn n itdi **ays’ı** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 165*). [*ays’ı, -ı*]
4. Gözi siħriyle meft n itdi **ays’ı**
Őaı bendiyle mecn n itdi **ays’ı** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 166*). [*ays’ı, -ı*]
5. Olup Leyli de **ays’un** m btel sı
Őolařdı boynına zülfi bel sı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 173*). [*ays’un, -un*]
6. Turıncı ğabğabın gördükçe anuñ
Turunca döndi **ays** ol civ nuñ (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 12*). [*ays,]*
7. Dürüşdiler egerçi **ays** u Leyl 
Ki t  esr r-ı ‘aşk olmaya peyd  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 21*). [*ays,]*
8. Ne deñli kim h ber b -perde düşdi
O denli **ays** u Mecn n derde düşdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 38*). [*ays,]*
9. Şu kim bu fitneye olmadı meft n
Didi ğıybet dilinden **ays’a** Mecn n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 44*). [*ays’a, -a*]
10. Güzellendükçe g nden g ne Leyli
Ziy de oldı **ays’uñ** aña meyli (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 6*). [*ays’uñ, -un*]

11. Kıyāsa sığmaz oldu derdi **Ḳays'ıñ**
Gül-i nesrine döndi verdi **Ḳays'ıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 7*). [*ḳays'ıñ, -un*]
12. Kıyāsa sığmaz oldu derdi **Ḳays'ıñ**
Gül-i nesrine döndi verdi **Ḳays'ıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 8*). [*ḳays'ıñ, -un*]
13. O gönce arturduğca nâz ü ğuncı
Şarardı çehre-i **Ḳays'ıñ** turuncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 10*). [*ḳays'ıñ, -un*]
14. Turunc oldu ruḥ-ı nârenci **Ḳays'ıñ**
Ziyâde oldığınca renci **Ḳays'ıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 15*). [*ḳays'ıñ, -un*]
15. Turunc oldu ruḥ-ı nârenci **Ḳays'ıñ**
Ziyâde oldığınca renci **Ḳays'ıñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 16*). [*ḳays'ıñ, -un*]
16. Ne deñlü kim ḥaber âvâzelendi
O deñlü derdi **Ḳays'ıñ** tâzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 36*). [*ḳays'ıñ, -un*]
17. Binüp sürdi revân biri bād-pâyı
Arayup **Ḳays'ı** gezdi her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 22*). [*ḳays'ı, -ı*]
18. Aña küçek ḳayusı **Ḳays'a** Leylî
Olur her ḥâtıruñ bir yâre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 15*). [*ḳays'a, -a*]
19. Pür oldu eşk ile çeşmi ḳuyusı
Kıyasa sığmayub **Ḳays'ıñ** ḳayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 34*). [*ḳays'ıñ, -un*]
20. Pür oldu eşk ile çeşmi ḳuyusı
Kıyasa sığmayub **Ḳays'ıñ** ḳayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 34*). [*ḳays'ıñ, -un*]
21. Ki varup Ka'be'ye ḥall ide müşkil
Ḳayurdi **Ḳays** için bir ḥoş mehâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 31*). [*ḳays,*]
22. İrişdi vâlid-i Mecnûn'a maḥzûn
Didi ir irmedin **Ḳays'a** şubaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 43*). [*ḳays'a, -a*]
23. Didi ol ḳavme gördüğü ḥaberdan
Ki gördüm **Ḳays'ı** ḥâli teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 113*). [*ḳays'ı, -ı*]
24. Velî **Ḳays'ıñ** ḳayusı Leylî derdi
Ḳılurdu her kişi sa'y-i maşâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 100*). [*ḳays'ıñ, -un*]
25. Dirîğa ol civân ḳanı didi pîr
Ḳayurdi **Ḳays'ı** her ḳavm ü ḳabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 61*). [*ḳays'ı, -ı*]

ḳays-ı hüner-ver: *Hünerli Ḳays.*

1. Ḳamu işkâle ol ḥallâl olupdur
Zihî Ḳays-ı hüner-ver merd-i kâmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 61*). [*ḳays-ı hüner-ver,*]

ḳays-ı mecnûn: *Mecnun (çilgın) olan Ḳays.*

1. Rivâyet olnur kim **Ḳays-ı mecnûn**
Ziyâde ğâlib olsa şevḳ-i meknûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 1*). [*ḳays-ı mecnûn,*]

ḳayu: *Kaygı, tasa.*

1. Açup Ḳays'a ğam u sevdâ ḳapusın
Ḳomadı ders ile fetvâ **ḳayusın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 170*). [*ḳayusın, -sın*]
2. Aña küçek **ḳayusı** Ḳays'a Leylî
Olur her ḥâtıruñ bir yâre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 15*). [*ḳayusı, -sı*]
3. Pür oldu eşk ile çeşmi ḳuyusı
Kıyasa sığmayub Ḳays'ıñ **ḳayusı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 34*). [*ḳayusı, -sı*]

4. Pür oldı eşk ile çeşmi kıyusu
Kıyasa şıgmayub Kıys'ın **kıyusu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 34*). [*kıyusu, -sı*]
5. Velî Kıys'ın **kıyusu** Leylî derdi
Kılurdu her kişi sa'y-i maşâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 100*). [*kıyusu, -sı*]
6. Ğam-ı aşkı tağılmış müşke döndi
Tolup gönliñ Ğam-ı dil-ber **kıyusu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 69*). [*kıyusu, -sı*]
7. Ğomadı ata havfî er **kıyusu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 70*). [*kıyusu, -sı*]
8. Ne Ğayret **kıyusu** kaldı ne hûd şerm
Murâd idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [*kıyusu, -sı*]

kıyur-: *Esirgemek, korumak, dikkat etmek.*

1. Ki varup Ka'be'ye hall ide müşkil
kıyurdu Kıys için bir hûş mehâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 31*). [*kıyurdu, -dı*]
2. Çanağın pür-zer itdi her dilenci
kıyurmayup sehâ hemyanın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 45*). [*kıyurmayup, -ma, -(y)up*]
3. Kıyurmayıp kıyır gibi şaçardı
Mürüvvet itdi ol deñlü olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 84*). [*kıyurmayıp, -ma, -(y)up*]
4. Fenâdan göçdi kındı cavidâna
Cihân anuñ dañı işin **kıyurdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 45*). [*kıyurdu, -dı*]

kıyur: *Kaygılanmak, endişelenmek, merak etmek.*

1. Gözine tar cihân çün çeşm-i cevşen
Yürür kızmış kum içinde **kıyurmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 79*). [*kıyurmaz, -maz*]
2. Didi Mecnûn **kıyurma** Ğam degüldür
Ki bu rāhat demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 57*). [*kıyurma, -ma*]
3. Dirîğa ol civân kanı didi pîr
kıyurdu Kıys'ı her kavm ü kabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 61*). [*kıyurdu, -dı*]
4. Kıyurman hāk içinde ger olam hāk
Baña şimden girü rişlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 16*). [*kıyurman, -ma, -n*]

kaz: *Kaz; perde ayaklılardan, uzun, beyaz veya gri boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan, yabani veya evcil kuş.*

1. Görünmez gözlerine ördek ü **kaz**
Olar kim h'ân-ı kıkmetden yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 86*). [*kaz,]*
2. Ki buña tu'me serçedür aña **kāz**
Dükendi şofrada çünkim nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 208*). [*kāz,]*

kaz: *Kazmak.*

1. Belünden gelmedi ya kıatre âbuñ
kazup bir gürı ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 51*). [*kazup, -up*]

kazâ: *Allah'ın takdirinin oluşması, kader, alın yazısı.*

1. Hem egninde zirih Dāvūdi at at
ader yay u **azalar** tr olmuş (Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 169). [azalar, -lar]

aza: Bela, musibet.

1. O göz kim kr olmuşdur **azadan**
Ne hşil aa kul- ttiydan (Leyl v Mecnn, Mesnevi 14, Mısra 27). [azadan, --dan]

aza: Allah'ın takdiri, kader; bela, musibet.

1. Yalın od düşdi devlet irmenine
azadan nzil oldu bir zebne (Leyl v Mecnn, Mesnevi 82, Mısra 31). [azadan, -dan]

aza-i lem-yezel: Ebedi olan kader, ezelden yazılı kader.

1. Zual n'olur aza-i lem-yezeldür
Yaindr 'mri dnynu tamma (Leyl v Mecnn, Mesnevi 76, Mısra 92). [aza-i lem-yezel, -dr]

azan: Kazanmak, elde etmek.

1. Ki dd idüp **azandı** yaş adı
Ki dest-i ırş senden ol da kesdi (Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 16). [azandı, -dı]
2. Gönendi altabn **azandı** alta
Rab hy avladı itidi (Leyl v Mecnn, Mesnevi 51, Mısra 66). [azandı, -dı]

aza-y asmn: Göklerden gelen hüküm.

1. Egilmiş derd içinde rya dönmiş
Muabbet kim aza-y asmndur (Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 103). [aza-y asmn, -dur]

aza-y asmn: Göklerden gelen, kaza, kader.

1. İrişdi n **aza-y asmn**
İl ucına iricek ilçi şaldı (Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 20). [aza-y asmn,]

aza-y mübrem: Kaçınılmaz ilahi takdir.

1. Lufu zirih penh- mukem
ahrun ılıcı **aza-y mübrem** (Leyl v Mecnn, Kaside 1, Mısra 49). [aza-y mübrem,]

aza: Kazımak.

1. Gel ey cn- peder 'avn iste Ha'dan
aza 'aşk u hev hrfin sabadan (Leyl v Mecnn, Mesnevi 13, Mısra 68). [aza,]

2. Bu kem harfi kıma levhuında **kazı**
Çün oldun bü-yı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 158*). [*kazı,]*

kāzî: Kazımak.

1. Virürem **kazıyup** şamğ-ı dirahıtı
Budur loğma baña yâhüd yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 56*). [*kazıyup, -yup]*

kāzî: Yapan, yerine getiren; şeriat hükümlerine göre davalara bakan kimse, kadı II Allah.

1. Helâl itmezseñ anı hâlüme vây
Benüm korkum bu yarın çuta **kāzî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 85*). [*kāzî,]*

kāzîb: Yalan, yalancı.

1. Muhibbe şanma hizmet zahmet iyler
Var ey **kāzîb** ko bu da'vâyı zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 25*). [*kāzîb,]*

kāzî-i dîn: Dinin kadısı, hakimi.

1. Ki andandur ümid-i fetğ-i bâbum
Odur sultân-ı şer' ü **kāzî-i dîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 11*). [*kāzî-i dîn,]*

kāzî-i enva'-ı hâcât: Her türlü isteğın hakimi, onları yerine getiren (Allah).

1. ilâhi **kāzî-i enva'-ı hâcât** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 1*). [*kāzî-i enva'-ı hâcât,]*

kazın: Kazınmak, silinmek.

1. Ya andan uçdı bir âvâre bülbül
Qazındı çut ki bir harfi kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 49*). [*kazındı, -dı]*
2. Değül hüsnuñden ammâ cân gözi dür
Qazındı şüretün nağşı cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 137*). [*kazındı, -dı]*
3. Kazınmaz 'aşkun ammâ levğ-i cândan
Bozar taşdan zemân şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 138*). [*kazınmaz, -maz]*

kebâb: Ateşe karşı kızartılmış et, büryân.

1. Şu resme germ idi ol meclis-i hâş
Şarâb ile **kebâb** olmışdı rağğâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 122*). [*kebâb,]*
2. Oda girmek ne lâyıkdur **kebâbı**
Yüce boynuzları çârdâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 40*). [*kebâbı, -ı]*
3. Dil-i çütü bişüp döndi **kebâba**
Çü düşmişden çekersin dâmenüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 50*). [*kebâba, -a]*

kebāb: *Kebap II gönül.*

1. Ruḥ-ı Leyli yile virmiş hiçābın
Dil-i Mecnûn oda yakmış **kebābın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 28*). [*kebābın, -ın*]
2. Atası bağırunuñ yandı **kebābı**
Peder bir küşede oturdu giryan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 34*). [*kebābı, -ı*]
3. Ne düd-ı sîne var ne rüşenāyî
Bişer bağı **kebābı** büyi çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 71*). [*kebābı, -ı*]
4. Niçün Leylî kıtur ağıyara meyli
Dil-i Mecnûn oda yakmış **kebābı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 155*). [*kebābı, -ı*]

kebāb-ı cefâ: *Eziyet kebabı; Dertten yanmış halde.*

1. Gönül ḥarāb-ı belādur ciger **kebāb-ı cefâ**
Dilümde derd ü belâ ḥāşılın bitürmişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 2*). [*kebāb-ı cefâ,]*

kebāb-ı tāze: *Taze kebab.*

1. Kebāb-ı tāze vü ḥelvâ küliçe
Nice kim yalvarup oldı ḥavāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 38*). [*kebāb-ı tāze,]*

kebg: *Keklik.*

1. Ki ey keklik saña kıandan bu pîşe
Bu ṭurfa қаһқаһа çün irdi **kebg** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 5*). [*kebg, -e*]
2. Cibillî қаһқаһasın virdi **kebg**
Açıldı burnı kıana girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 6*). [*kebg, -e*]
3. Şalınmağ göstere **kebg** ü tezerve
Ala mülk-i çemenden hem ḥarācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 84*). [*kebg,]*

kebg-i ḥurāmān: *Salınan keklik II sevgili.*

1. Tezerv-i şive vü **kebg-i ḥurāmān**
Cemālî kaʿbe-i şüret-perestān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 8*). [*kebg-i ḥurāmān,]*

kebir: *Yüce kimseler.*

1. Vezîr ü şāhda kıalmış hemān ḥüş
Dimiş ḥalkuñ şağiri vü **kebirî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 9*). [*kebirî, -i*]

kebk-i ḥurāmān: *Salınan keklik.*

1. Semāʿ iyler zihî şāḥib-kerāme
İderdi қаһқаһа **kebk-i ḥurāmān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 43*). [*kebk-i ḥurāmān,]*

2. Kılurdu ağlayu ‘azm-i güzer-gāh
Gezüp yollarda çün **kebk-i hürāmān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 63*). [*kebk-i hürāmān,]*

kebūd: *Mor-mavi arası sünbül rengi.*

1. Yaşın tütmağ için giydüm **kebūdi**
Saña ben ‘aşıqam şādık muvāfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 216*). [*kebūdi, -ı*]

kebüter: *Güvercin.*

1. Muṭavvaḳ şūfīler gibi **kebüter**
Bu efser ṭavḳ ile bayḳuşa ḥaḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 52*). [*kebüter,]*

keç: *Eğri, çarpık, mukavves, ters.*

1. Ne bulursın ol ebrūdan murādi
Ki zengīler gibi **kecdür** nihādi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 66*). [*kecdür, -dür*]
2. Ki hiç şıḡmaz yoluna ṭoḡrınuñ **kec**
Çün oḳda istiḳāmet fā’iḳ oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 126*). [*kec,]*

kefen: *Ölüye sarılan bez.*

1. Ki ya’nī mürde fāriḡdür **kefenden**
Dü ‘ālemden o kim ṭaşa ḳurar taḥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 10*). [*kefenden, -den*]
2. Varup Nevfel öñinde öpdi yiri
Kefen boynında yüz yirde baş elde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 57*). [*kefen,]*
3. Kefen gibi yaḳamı iyledüm çāk
İki gözden aḳıtdum iki rūdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 214*). [*kefen,]*
4. Benüm ‘üryān ne gūr u ne **kefen** var
Muşāḥib olıma mest ile huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [*kefen,]*
5. Buḥūr-ı ‘ıṭrumı büy-ı ciger ḳıl
Kefen ḳıl zūlf-i yāruñ dāmeninden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 81*). [*kefen,]*

kehkeşān: *Saman yolu, saman uğrusu, hacılar yolu.*

1. İnanmazsañ naḳar ḳıl **kehkeşāne**
Şu kim bir kāhe şaymazdı cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 88*). [*kehkeşāne, -e*]

kehrübā: *Kehribar taşı.*

1. Ḳapardı **kehrübā** gibi anı Zeyd
O dürlerden ki dūrce derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 14*). [*kehrübā,]*

kehrübā: *Bir yere hızlıca sürüldüğü zaman, hafif şeyleri kendine çeken bergâmi taş.*

1. Her üstünü anuñ bir ejdehadur
Müdevver **kehrübādandur** bu hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 87*). [*kehrübādandur, -dan, -dur*]

kehrübā-reng: Sapsarı renkli.

1. Kılur dīv-i sepidi **kehrübā-reng**
Bu key Keyhusrev'ün qaddin kılur dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 56*). [*kehrübā-reng,*]

keklik: Keklik.

1. Bunuñ **keklikleri** kim qan içerler
Ġaribe qahqaha nāzın açarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 187*). [*keklikleri, -ler, -i*]
2. Şu **keklik** gibi kim qaşd itdi qana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 1*). [*keklik,*]
3. Ki ey **keklik** saña qandan bu pişe
Bu tırfa qahqaha çün irdi kebbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [*keklik,*]
4. Ölürse kimseye hālin dimezdi
Yatup vīrandā ol **keklik** çü baykūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 85*). [*keklik,*]
5. Kılam anı senūñle hem-terāzū
Eger **keklik** olup iylerse pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 75*). [*keklik,*]

kelāl ol: Yorgun/bıkkın olmak.

1. Dil ü cānum gibi odlara yanmış
Nice gözden kelāl oldı cemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 5*). [*kelāl ol, -dı*]

kelām: Söz, konuşma.

1. Dür-i efsāneye viren nizāmi
Bu üslüb üzre nazm itdü **kelāmi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 2*). [*kelāmi, -ı*]
2. Eger Mecnûn diyü çağırsa ‘āmī
Uyuvirürdi kesmezdi **kelāmi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 50*). [*kelāmi, -ı*]
3. Kelāmiñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm gayret odı ammā töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 99*). [*kelāmiñ, -ın*]
4. Beni böyle Ġarīb itmezdi yārum
Nazar kıldı peder çün bu **kelāma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 19*). [*kelāma, -a*]
5. Peder çünkim işitdi bu **kelāmi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 1*). [*kelāmi, -ı*]
6. Qana‘at iyledi geh geh **kelāma**
Anı bildi ki meyl itmez bu cem‘e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 38*). [*kelāma, -a*]
7. Öpüp ter-gül gibi şundi sebük-dest
Baqup Mecnûn bu mektūba **kelāma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 161*). [*kelāma, -a*]
8. Anuñlaydı selāmi vü **kelāmi**
Qaçan bir beyt okısa ol cihān-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 200*). [*kelāmi, -ı*]
9. Kelām u şī‘ri şī‘rin temre beñzer
Dilinde küh-ı enbūh idi endūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 8*). [*kelām,*]
10. Diyesin hāzretine bu **kelāmi**
Ki terk itdükte Leylî cism-i hāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 94*). [*kelāmi, -ı*]

kelāma gel: *Konuşmaya başlamak.*

1. Bir ağız gelmedi gonceñ kelāma
İrişdi sineme şad yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 18*). [*kelāma gel, -me, -di*]

kelām-ı nerm: *Yumuşak söz.*

1. Ri‘āyet iyledi olduçca tākāt
Kelām-ı nerm ile germ itdi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 53*). [*kelām-ı nerm,]*

kelāmıñ meyvesi: *Söz meyvesi.*

1. Kelāmıñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm gayret odı ammā töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [*kelāmıñ meyvesi,]*

kelāmu’llah: *Kurân-ı kerîm.*

1. Kelāmu’llah’un āyâtı haqıyçün
Ki itmeye dirîğ ü çekmeye bîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 132*). [*kelāmu’llah’un, -un*]

kelb: *Köpek.*

1. Yirinden tırdı çün serv-i hırāmān
O **kelbüñ** ayağına düşdi giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*kelbüñ, -üñ*]
2. Hemān tavşına ger ger **kelbe** beñzer
Aña dağı ne kuşkun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 140*). [*kelbe, -e*]
3. Anuñ üstinde kimse tıtmadı yir
O kim gayr etmegine **kelb** olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 137*). [*kelb,]*

kelb-i hūn-h‘ār: *Kan dökücü köpek.*

1. Nice yimişdür anı **kelb-i hūn-h‘ār**
Çü segbān bu haberden oldı āğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 34*). [*kelb-i hūn-h‘ār,]*

kelb-i muvāfık: *Sadık köpek.*

1. Yeg andan ma‘nide **kelb-i muvāfık**
Nice ādem ki nān u ni‘metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 106*). [*kelb-i muvāfık,]*

kelle: *Baş, kafa.*

1. Ğazablar āteşinden **kelleler** germ
Huşuşā yüz şuyın hāk iyledi şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 169*). [*kelleler, -ler*]

kem: Az, eksik.

1. Kem itme bārī qadr ü hürmetini
Nedim idindi çün Mecnûn Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 198*). [*kem,]*

kem: Kötü, bozuk.

1. Bu **kem** harfi çoma levhuında çazı
Çün oldun bü-yı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 158*). [*kem,]*

kem: Az, eksik, kötü, aşığ, değersiz.

1. Seni her kim ki **kem** sevdi **kem** olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 94*). [*kem,]*
2. Eger meyl iyilemezse ğam degüldür
Saña yâr ol ki yârûñ **kem** degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [*kem,]*
3. Sitâremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez hûş-dil olmağ ben belâ-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 42*). [*kem ol, -maz*]
4. Hârâbe baña lâyıç menzil oldı
Kem oldı tüt ki kiştüñde giyâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 45*). [*kem ol, -dı]*

kemâhî: Olduğu gibi, tam mânâsıyla, hakkıyla.

1. Gören dil cân virür virmege cânı
Leţâfet mâhî hüsnuñde **kemâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 113*). [*kemâhî,]*
2. Müsebbih aña her şey'üñ zebânı
Zihî rahmet zihî ni'met **kemâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 173*). [*kemâhî,]*

kemâl: Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik, erginlik, eksiksizlik II En yüksek değer.

1. Kemâl ü hâl ile maqbül-i âdem
‘Aziz oldığı-çün ilde selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 18*). [*kemâl,]*

kemâl: Olgunluk, mükemmellik.

1. Dü hefte mâh olunca heft-sâle
Cemâli ayı yüz dutdı **kemâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 86*). [*kemâle, -e]*
2. Çü sünnet emrin irgürdi **kemâle**
Ol ayı mektebe itdi havâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 123*). [*kemâle, -e]*
3. Kemâle irmedin ol serv-i tâze
‘Acebdür töldi ‘uşşâkı Hicâz’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 163*). [*kemâle, -e]*
4. Çalış ‘ilm ü **kemâle** bu kemâli
Düşer mi şânûña ‘aşğ-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 15*). [*kemâle, -e]*
5. Bu gün ‘ömrüñ bahârı müddetidir
Kemâle şarf it anı fırsatıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 32*). [*kemâle, -e]*
6. Siyâh olmasa müşk olmaz **kemâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 72*). [*kemâli, --i]*

7. Cemāli ilde meşhūr oldu hayli
İrişdi serv-i bālāsı **kemāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 13*). [*kemāle, -e*]
8. Kemāl u fazl u ‘irfān mecma‘ıdur
Bu deñlü fazl ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 112*). [*kemāl,]*
9. Ki mālā meyl ider bakmaz **kemāle**
Çü ‘aciz ƣaldı ol miskīn ƣarīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 58*). [*kemāle, -e*]
10. Kemāli şekl ü şöret tāt u ƣırƣa
Eger eş‘ār ise maƣbūl nādīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [*kemāli, -i*]
11. Cihāñ ƣurduƣca zikr ola **kemālūñ**
ƣoyup kendü belāñı gözleseñ ğayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 8*). [*kemālūñ, -ūñ*]
12. Yirinde sen esen ƣal saña cānı
Diseñ ammā şahīñ idi **kemālūñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 39*). [*kemālūñ, -ūñ*]
13. Cemāli ğōş **kemāle** yitmiş idi
Baña bī-dād idüp bir bād-ı meş‘ūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 98*). [*kemāle, -e*]

kemāl: *Bilgi, fazilet.*

1. ƣalış ‘ilm ü kemāle bu **kemāli**
Düşer mi şānuña ‘aşƣ-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 15*). [*kemāli, -i*]

kemāl: *Bilgi ve erdem bakımından olgunluk, yetkinlik II yetenek, güç.*

1. Kemāl ü şī‘r ü inşāya heves-nāk
Cihānda ƣünkü Mecnûn oldu meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 12*). [*kemāl,]*

kemāle ir: *Son noktaya ulaşmak, olgunluğa erişmek.*

1. Firāk u ƣasret irmezse kemāle
Zebānından n’ola bir nīk nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 134*). [*kemāle ir, -mez, -se*]
2. Senün ğüsnün mehi irsün kemāle
Benüm irdi ƣazānum sen bahār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 164*). [*kemāle ir, -sün*]

kemāl-i ‘aql: *1.Tam .mükemmel akıl. 2.Doğru düşünme.*

1. O genci ƣıfz iderdi ğayretinden
Kemāl-i ‘aql ile ol sīm-endām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 55*). [*kemāl-i ‘aql,]*
2. Kemāl-i ‘aql ile ‘irfān viren ol
Şeker ezmiş bu resme sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 176*). [*kemāl-i ‘aql,]*

kemāl-i ‘aşƣ: *Aşƣın olgunluğu.*

1. Muĥabbet cāmına Mecnûn ki Cem’dür
Kemāl-i ‘aşƣı ‘ālemdē ‘alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 34*). [*kemāl-i ‘aşƣ, -ı*]

kemāl-i ‘ilm: *İlmin noksansızlığı.*

1. Kemāl-i ‘ilm taḥṣīlin taleb kıl
Şi‘āruñ dā’imā ḥilm ü edeb kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 9*). [*kemāl-i ‘ilm,]*

kemāl-i ‘ilm ü ḥilm: Çok yumuşak huylu ve bilgili.

1. Kemāl-i ‘ilm ü ḥilm ile sûtüde
Sözi zibâ idi çün sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 8*). [*kemāl-i ‘ilm ü ḥilm,]*

kemāl-i şefkat: Şefkatin olgunluğu, (İnsanlara karşı çok şefkatli olma).

1. Kemāl-i şefkatinden oldı maḥzûn
Şafâ-yı dilden ol luṭf ehli server (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 88*). [*kemāl-i şefkat, -i, -nden]*

kemân: Yay.

1. Dökerdi döst kanın bulsa kanda
Kemân şunsa eger bir dest-gîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 121*). [*kemân,]*
2. Alurlar dirhemîn akçeye anuñ
Eger ola **kemân** süst ü eger saḥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [*kemân,]*

kemân: Yay; kaş.

1. Kemîn-gâhı **kemânlar** küşesidür
Kemânlar çin iderler kaşlarını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 74*). [*kemânlar, -lar]*
2. Kemîn-gâhı kemânlar küşesidür
Kemânlar çin iderler kaşlarını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 75*). [*kemânlar, -lar]*

kemân: Eğik olmak, iki büklüm olmak.

1. Anuñ-çün hem-demüm âhü idüpdür
Boyu gerçi **kemân** olmuş esîrem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 143*). [*kemân,]*

kemend: İp, bağ (sevgilinin saçı bağlamında).

1. Kemendinden ḥalâş olmazdı şaydı
Gör ol âhü-yı çeşm-i nâfe-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 28*). [*kemendinden, -inden]*

kemend: Hayvanların boynuna bağlanan yular.

1. Refîkuñ sāyesinde ola cāyuñ
Başuñdan dür olup şehler **kemendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 59*). [*kemendi, -i]*

kemend: Uzaktaki bir kimseyi veya şeyi çekip yakına getirmek veya bir yere tırmanmak için atılan ucu ilmikli ip.

1. Bu mıdur atduđuñ ĥimmet **kemendi**
Bu resme mi olur ā'dā ile ceng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 16*). [*kemendi, -i*]

kemend it-: *Kement etmek, kement hâline getirmek, kement yapmak.*

1. Düriş ser-ĥalkā-i cimi kemend it
Recim-i nefsiñüñ boynına bend it (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 17*). [*kemend it-,*]

kemend-i şayd: *Av için kullanılan kemend.*

1. Kemend-i şaydımı kılam ĥavāle
Bu söz zevĥiyle Mecnûn düşdi vecde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 80*). [*kemend-i şayd, -um, -i*]

kemend-i zülfi: *Sevgilinin saçının bağı.*

1. Cihānuñ 'ākılın mecnûn iderdi
Kemend-i zülfi cāna fitne oldu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 23*). [*kemend-i zülfi,*]

kemer: *Bel kuşaağı.*

1. Hilāl ü mähı itdiler hem-āğüş
Belinde her perī-rüyuñ **kemer** var (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 45*). [*kemer,*]
2. Yüzi şuyı ile oldu nişeste
Taĥammülde **kemer** düzdi biline (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 155*). [*kemer,*]
3. Kemer çekdi miyānuñı kenāre
Çekerken bāğbān bāđuñ belāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 62*). [*kemer,*]

kemer-vār: *Kemer gibi.*

1. Gümüş küh üzre altundan **kemer-vār**
Çaĥār ile çatır üstür güzel at (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 46*). [*kemer-vār,*]

kemîn: *Pusu.*

1. İderken guşşa ile zinde-gāñı
Ecel nā-geh hücum itdi **keminden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 35*). [*keminden, -den*]

kemîne: *Aciz, zavallı.*

1. Elüm ĥut pāya düşdüm ben **kemîne**
Yine uğraya yoluñ çün bu yire (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 150*). [*kemîne,*]

kemîn-gāh: *Pusu yeri.*

1. Kemîn-gâhı kemânlar kûşesidür
Kemânlar çin iderler kaşlarını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 74*). [*kemîn-gâhı, -ı*]

kemter: Çok değersiz, çok aşağı, pek itibarsız, en hakir.

1. Vücüd-ı şems cüduñ çeşmesidür
Ne çeşme belki **kemter** eşmesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 28*). [*kemter,]*
2. Virürseñ rāziyem **kemter** kuluña
Dilerseñ suya at isterseñ oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 90*). [*kemter,]*

kemük: Kemik.

1. Dehân-ı ejdehâda kıla dönmiş
Taşı kuru deri içi **kemükdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 47*). [*kemükdür, -dür*]

ken'ân: Kenan şehri. Hz. Yakub'un memleketi. Filistin.

1. Çü **Ken'ân** ola ğarq-ı mevc-i hâ'il
Aña Nüh'un gemisinden ne hâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 43*). [*ken'ân,]*

kenâr: Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını, kıyı, yaka.

1. Uvat kim gelmez andan kâr-sâzi
Beni seyl-i belâ şalmaz **kenâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 147*). [*kenâra, -a*]
2. Necât isterseñ ammâ tüt **kenârı**
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 180*). [*kenârı, -ı*]

kenâr: Kıyı, kenar II yan.

1. omaz beni yürüyem dâ'irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş **kenâre** raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 6*). [*kenâre, -e*]
2. Yürürsin şu gibi bî-sabr u ârâm
Kenârũnda gerek serv-i dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 192*). [*kenârũnda, -uñ, -da*]
3. Bitürdi lâleler güller **kenârı**
Nesîm-i büyü ol eþrâfa taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 114*). [*kenârı, -ı*]
4. Yeg andan kim ide benden **kenâre**
Yüz urup öpdı pây-ı serv-i nâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 48*). [*kenâre, -e*]
5. Seni gönlũn gibi şaldı **kenâra**
Girüp döşekde 'üryân cân câna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 44*). [*kenâra, -a*]
6. Beni odlara yaķdı aķker oldı
Düşüp ben pîrehen gibi **kenâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 61*). [*kenâre, -e*]
7. Kemer çekdi miyânuñı **kenâre**
Çekerken bâĝbân bâĝuñ belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 62*). [*kenâre, -e*]
8. Anı fehmi itmeyüp kaçdı **kenâre**
O kim yâdına gelmez kendü cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 68*). [*kenâre, -e*]
9. Ne bir ğice **kenârũnda** oturdum
akarduñ ĝüşıma sen hâlķa-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 64*). [*kenârũnda, -uñ, -da*]

10. Didi kim key haşadur bu cüdäyî
N'ola gelse **kenârûna** nigârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 151*). [*kenârûna, -uñ, -a*]
11. Kenârûnda yaraşur serv-i dil-cü
Cemâlin görmedin germ oldı şevkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 154*). [*kenârûnda, -uñ, -da*]
12. Geçer ğam çekmedin tutar **kenâre**
Bu hâlet ki âleti ‘aşk u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 166*). [*kenâre, -e*]
13. Ki âñir sürmedi anı **kenâre**
Bu yir bitürmedi bir tâze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 162*). [*kenâre, -e*]

kenâr: *Kucak.*

1. Țolı âb-ı zehab itdü devâtın
Hem almış sâzını Zühre **kenâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 25*). [*kenâra, -a*]
2. Belâlu bülbülü âvâre düşdi
Girüp ‘üryan döşekde ol **kenâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 43*). [*kenâra, -a*]
3. Kenâr u büse oldı bi-nihâyet
Peder gördi ki Mecnûn mest ü hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 76*). [*kenâr,]*
4. Gül-i güلزâr ile Țolsa **kenârûñ**
Eritdi ‘aşk odı kıldı seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 152*). [*kenârûñ, -uñ*]

kenâr it: *Kucaklamak.*

1. Mü’ezzin yâ kenâr itdi ‘arûsı
Niçün dem-beste ola Țabl-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 24*). [*kenâr it, -di*]
2. Zihî luşf u vefâ vü mihr-i bi-ħad
Kenâr itdi başup pehlüye küstâñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 139*). [*kenâr it, -di*]

kenâr iyle: *Sarmak, kucaklamak.*

1. Ger olursa cihânuñ mihr ü mâhı
Bilümi kim kenâr iyleye heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 21*). [*kenâr iyle, -ye*]

kenâra çek: *Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek.*

1. Țurup çekdi hemân Zeyd’i kenâra
Didi ahsent zihî hõş-rây u hõş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 54*). [*kenâra çek, -di*]
2. Kenâre çekmiş anı lâle küstâñ
Olup güyende-i meclis ‘anâdil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 18*). [*kenâre çek, -miş*]

kenâr-ı ħâk: *Toprağın kenarı.*

1. Kenâr-ı ħâke düşdi cism-i ħâki
Uçup cân murğı sür-ı Şür’a ħondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 40*). [*kenâr-ı ħâk, -e*]

kenâr-ı havz: *Havuz kenarı.*

1. Şuyı pāk u muṭahhar şanki Kevşer
Kenār-ı havza bitmiş taze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 17*). [*kenār-ı havz, -a*]
2. Yiñi yüz şuyı virmiş ravza havza
Kenār-ı havza varup ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 19*). [*kenār-ı havz, -a*]

kendü: Kendi, kendisi, kendi varlığı, özü.

1. Benüm boynumadur bunun vebâli
Anuñ rızası bildi **kendüye** farz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 65*). [*kendüye, -y, -e*]
2. Anı fehmi itmeyüp kaçdı kenâre
O kim yâdına gelmez **kendü** cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 69*). [*kendü,]*
3. Benüm yâduma gelmez **kendü** cânım
Baña dırsın soñumda ocağum yaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 58*). [*kendü,]*
4. Ki genci qor yilana **kendü** yir hâk
Yi genci qalmasun qalbünde tozı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [*kendü,]*
5. Hemân **kendüsini** gül-gün-ğad iyler
Meşeldür iylik iyle deñize şal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 84*). [*kendüsini, -si, -n, -i*]
6. Tırâş itdi refiķi **kendü** qaldı
Didi anı gören kim bu ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 12*). [*kendü,]*
7. Getürürlerdi lût âlâtı vâfir
Yir idi **kendü** bir zerre nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 81*). [*kendü,]*
8. Yaqa **kendüyi** de bu cevre añsuz
Varup segbân-ı şâh ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 8*). [*kendüyi, -y, -i*]
9. Dil-i Ħamdî gibi olmayasın ħ'âr
Deñiz gibi o kim **kendü** tuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [*kendü,]*
10. Gidüp ârâmı **kendü** itdi ârâm
Buyurdi pîre kim ey hõş-dem âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 116*). [*kendü,]*
11. Hemân **kendü** yüküñi götüresin
Enisüñ bir iki vaşşı ol da ħâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 42*). [*kendü,]*
12. Adı dîvâne **kendü** 'âķil idi
Anı her bî-ħâber mecnûn şanurdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 28*). [*kendü,]*
13. Vücüdüm maħv idüp **kendü** qalupdur
Beni deryâ-yı 'aşkuñ ideli ħarķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 62*). [*kendü,]*
14. Bir oldı yâr u aħyar itmezsem fark
Maħabbet eyledi **kendüye** meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 65*). [*kendüye, -y, -e*]
15. Ara yirde ne Leylî var ne Mecnûn
Hemân **kendüyedür** 'aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 67*). [*kendüyedür, -ye, -dür*]
16. Oķıdup ħâlini şorardı geh gâh
Çün oldı **kendünüñ** hem-derd ü ħâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 81*). [*kendünüñ, -nüñ*]
17. Yir idi illâ Mecnûn ħıdasını
Qoyup **kendü** başındaħı belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 3*). [*kendü,]*
18. Cihañ tırduķca zikr ola kemâlün
Qoyup **kendü** belânı gözleseñ ħayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 9*). [*kendü,]*
19. Ki **kendü** de dirise kâr u bârı
Didi zinde ħıķâb ta'n-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 32*). [*kendü,]*

kendüligiyle: Kendiliğinden.

1. Ħalâşından ne aşşı iyleye ceħd
Kişi **kendüligiyle** oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 91*). [*kendüligiyle,]*

kendüzi: *Kendi, kendisi.*

1. Bir âdem gördi oğşar **kendüzini**
Peder didârına itdi nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 66*). [*kendüzini, -(n)i*]
2. Ki bende ‘aşk odına yandı sen ben
Ben ürküp yürürem çün **kendüzümden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 35*). [*kendüzümden, -ümden*]

kendüzini yitür: *Aşırı duygulanma dolayısıyla çevrede olup bitenin farkına varamamak.*

1. Yire düşüp yitürdi kendüzini
Göründi Leylî’ye çün hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 68*). [*kendüzini yitür, -di*]

keniz-i sîm-çehre: *Gümüş yüzülü cariye.*

1. Koşup kenze **keniz-i sîm-çehre**
Kimi gilmân-ı zengî câme gül-gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 38*). [*keniz-i sîm-çehre,]*

kenz: *Hazine.*

1. Koşup **kenze** keniz-i sîm-çehre
Kimi gilmân-ı zengî câme gül-gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 38*). [*kenze, -e*]

kerâmet: *Cömertlik, lütuf, iyilik.*

1. Kerâmetle kıılır ma‘şûkî ‘âşık
Arınsa ‘aşk eger gill u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 20*). [*kerâmetle, -le*]

kerâmet: *Bir ermişin, Allah’ın kendisine yakın kullarına lutfettiği olağanüstü şeyler yapma gücü ile ortaya koyduğu, akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.*

1. Kerâmetle geçer büstânda ‘ömri
Ser-i serv ü çınâr üstinde dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 56*). [*kerâmetle, -le*]
2. Velâyetden **kerâmetden** eli var
Du‘â miftâhidur anuñ zebânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 18*). [*kerâmetden, -den*]
3. Kerâmet buldı vahşî hizmet itdi
Var idi bir geyicek key şeğab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 58*). [*kerâmet,]*
4. Ki olmuşdur **kerâmetden** sirişte
Ol âhû segler ağzında nişeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 38*). [*kerâmetden, -den*]

kerâmet: *Akıl sınırlarını aşan tabiat üstü iş, hârikulâde hal.*

1. Egerçi yundı kat kat nitekim zâğ
Senüñ destüñde var ise **kerâmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 103*). [*kerâmet,]*
2. Zihî ‘aşk u **kerâmet** Bârek-Allâh
Koşup Leylâ’yı anda haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 104*). [*kerâmet,]*

kerem: Cömertlik, lütuf, iyilik.

1. İrakdan gördüğüm daği **keremdür**
İrakdan iylemek geh geh nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 46*). [*keremdür, -dür*]
2. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen ben serd olurum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 69*). [*kerem,*]

kerem iyle: Lutfetmek, ihsan eylemek, cömertlik etmek.

1. Zülâlünden ayırma teşne cânı
Kerem iyle ço bu ehl-i niyāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 105*). [*kerem iyle,*]

kerem kıl: İyilik etmek, lutfetmek.

1. Kerem kıl sen daği geç bu hevesden
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 96*). [*kerem kıl,*]

kerem kıl-: Cömertlik etmek, asalet göstermek.

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [*kerem kıl-,*]
2. usûrum görüp itme luı taşir
Bu ğayr işdür kerem kıl kılma te'ır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [*kerem kıl-,*]

keremler it-: Cömertlik yapmak.

1. İderdi bu ama'da çok keremler
'Aā iylerdi dīnār u diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 31*). [*keremler it-, -er, -di*]

kerīm: Cömert, kerem sahibi olan Allah.

1. Yiri vīrāne alvet zīkri a'dur
Çün oldu yā **Kerīm** evrād-ı umrī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 55*). [*kerīm,*]

kerrübī: Allah'a en yakın olan dört büyük melek. Cebrail, Mikail, İsrail, Azrail.

1. Ne var mabūs iseñ absında anuñ
Yanar **kerrübī** bezminde çerāguñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 157*). [*kerrübī,*]

kes: Birakmak, vazgeçmek.

1. Selāmetlik yūzi şuyını şaçdı
Kesüp cān u cihandan iltifātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 21*). [*kesüp, -üp*]
2. Ki dād idüp azandı yaşī adı
Ki dest-i ırşı senden ol da **kesdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 17*). [*kesdi, -di*]

kes: Kesmek, koparmak.

1. Gören ol ğabğabı olurdı ser-mest
Keserdi hem turıncı yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 14*). [*keserdi, -er, -di*]
2. Keserse boynumı dendâni sînuñ
Gerekmez ħarfi sensüz sîn ü şınuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 29*). [*keserse, -er, -se*]
3. Şeker ħaţtı gider mi hiç megesden
Baña dirler ki ğamdan gönîlüni **kes** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 95*). [*kes,]*
4. Saña ger erre-i sîn ola âlet
Kesersin komayup ırķ-ı cehâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 22*). [*kesersin, -er, -sin*]
5. Nice menzilleri bir demde **kesdi**
Sürüp Leyli iline nâgehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 18*). [*kesdi, -di*]
6. Keserdi ter ħumâşı şanki şındı
Nice seyyid seri şalındı pâyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 82*). [*keserdi, -er, -di*]
7. Çemen döndi Yemen gibi ʿaķıķa
Ķılıç dendâni **kesmekden** gedildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 29*). [*kesmekden, -mek, -den*]
8. Anuñ **kes** boynımı kim bi-vefadur
Çıkarma gözlerin kim sürmelüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 36*). [*kes,]*
9. İdüp ağladı bulduķca mecâli
Kesüp ol ğâv-ı deştînuñ tuzağım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 83*). [*kesüp, -üp*]
10. Teheccüd ehlin uyarsun fiğânuñ
Olup erre başuñı **kessün** ol tâç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 17*). [*kessün, -sün*]
11. Ki **kesdi** dâmen-i gülden elin ħâr
Velî bir yüzden itdi bu şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 30*). [*kesdi, -di*]
12. Keser sîbüñ serin kaçmaz deminden
RuĶ-ı engürü Leyli-ğün ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 32*). [*keser, -er*]

kes: Bir şeyden mahrum etmek, artık vermemek.

1. Anı da **kesdi** vü küsdi tamâmî
Ŧapucılar baña oldu Ŧapacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [*kesdi, -di*]

kes: Ayırmak, uzaklaştırmak, koparmak.

1. Dibinden defʿi **kesmek** oldu defʿi
Döğün oldu düğün cânına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 172*). [*kesmek, -mek*]

kes: Öldürmek.

1. Kes anı kim olasın merd-i ğâzî
Şu ʿâşık kim ola ħurbân-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 26*). [*kes,]*

kes: Kimse, kişi.

1. Kesî bi-keslerüñ luţf-ı Ħudâ'dur
Oķudı çünki Mecnûn nâme-i döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 242*). [*kesi, -i*]

kes-: Durdurmak.

1. Eger Mecnûn diyü çağırsa ‘âmî
Uyuvürürdi **kesmezdi** kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 50*). [*kesmezdi, -mez, -di*]

kes-: (Bıçak, makas, balta vb. bir aletle) İkiye ayırmak, kat’etmek.

1. Yanarsın yok dilüñde âh u âvâz
Keserler başuñı âh iylemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 39*). [*keserler, -er, -ler*]

keşf it: Açmak, göstermek.

1. Ki oldur keşf iden her dürlü rāzı
Zebân-ı ğaybdur her hâtif-i rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 2*). [*keşf it, -en*]

keşf-i rāz it: Bir sırrı açığa vurmak, başkasına söylemek II haber vermek.

1. Dehânın açdı keşf-i rāz itdi
Ki andan şordı hâl-i derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 32*). [*keşf-i rāz it, -di*]

keşide: Çekilmiş, çekmiş.

1. Keşide müy kıddinden miyâmı
Zenahdâni ki sîb idi gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 36*). [*keşide,]*

kesil: Kesilmek, kopmak, ayrılmak.

1. Kıluram Leylî’yi vallâh maqtûl
Kesilmiş başın anuñ ay gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 119*). [*kesilmiş, -miş*]

kesil: Ayrılmak, uzaklaşmak, ilgiyi kesmek, vazgeçmek.

1. Gözine zâhîr oldı küh-ı endüh
Anı gördi **kesilmiş** nik ü bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 63*). [*kesilmiş, -miş*]
2. Ki bizâr olmuşam ben cân u tenden
Kesil ey ser ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 59*). [*kesil,]*

kesil: Ayrılmak, uzaklaşmak.

1. El urmak olmaz aña evvel âhîr
Ulaşdum saña cânāndan **kesildüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 23*). [*kesildüm, -dü, -m*]
2. Baña aşşır budur andan **kesildüm**
Gelürdi dōstuñ geh geh selāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 24*). [*kesildüm, -dü, -m*]

3. Kesildi h̄'āb u h̄ūr-veşden şeb ü rüz
Olup Mecnûn-şifat āvāre ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 70*). [kesildi, -di]

kesil-: Kesilmek, kopmak, ayrılmak.

1. Kesildi gitdi kırbumdan qarābāt
Ben ol āyine-ī Çinem ki pāsum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 172*). [kesildi, -di]

kesilmek: Öldürülmek.

1. Kesilmekden yoğ anda baş dirēği
Dil-āzār olmamağa dilberine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 106*). [kesilmekden, -den]

kesr iyle: Kırmak.

1. Uvatmağdan çanağın ben ğarībūñ
Vücūdun kāseseñ **kesr iyle** ya'nī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 45*). [kesr iyle,]
2. Ki sığmaz kāsese deryā-yı ma'nī
Şu kim bu kāseseñ kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 47*). [kesr iyle, -miş, -dür]

kesret-i yārān: Dostlarının çokluğu.

1. Kāmu vaḥşileri muḥtācı oldı
Çü gördi kesret-i yārāñı Mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 41*). [kesret-i yārāñ, -ı]

kethudā: Yüksek mevkili kimse.

1. Ne kārıdur anuñ bu **kethudāyī**
Varı üç iki kanat biri kuyrıuğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 146*). [kethudāyī, -yī]

kevā'ib: Tomurcuk memeli kızlar.

1. Müzeyyen āsmāñ çün sebz-i gülşen
Kevākib çün **kevā'ib** zer-ḥamā'ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 3*). [kevā'ib,]

kevākib: Yıldızlar.

1. Müzeyyen āsmāñ çün sebz-i gülşen
Kevākib çün kevā'ib zer-ḥamā'ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 3*). [kevākib,]
2. Ki evlādur muḳārinden muḳābil
Mişāl-i māh u seyyāre **kevākib** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 27*). [kevākib,]

kevn: Varlık âlemi // dünya.

1. Müsemmasın ki **kevne** şıgmaz ismüñ
Senüñ-çün halk olundı cümle hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 162*). [*kevne, -e*]

kevn: *Kainat (Bütün insanlar).*

1. Anuñ-çün itdi Hâlık mülk **kevní**
Odur sulţân cihânda halk-ı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 72*). [*kevní, -i*]

kevneyn: *Hem cismani hem ruhani dünya II Dünya ve ahiret.*

1. Aña bindi çü **kevneynüñi** imâmı
Yidi meydânını çarhuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 56*). [*kevneynüñ, -nün*]

kevser: *Cennette bir nehir ismi. II Sevgilinin dudağı.*

1. Behişt olmağ yaraşurdu maķâmuñ
Mizâc-ı la'l-i nâbuñ **kevseridür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 153*). [*kevseridür, -î, -dür*]

kevser: *Cennette bulunduğu inanan kutsal ırmak, havuz veya çeşme.*

1. Kevser sözüñ ile buldı lezzet
Cennet yüziñ ile oldı hurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 27*). [*kevser,]*
2. Sözi **Kevser** aķıtdı gözi Ceyhün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 104*). [*kevser,]*
3. Şuyı pāk u muţahhar şanki **Kevser**
Kenār-ı havza bitmiş tāze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 16*). [*kevser,]*

key-: *Giymek.*

1. Oda şaldı ferāğat mişesini
Oturup hücrede çurķurdı **keydi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 25*). [*keydi, -di*]

key: *Büyük hükümdar, padişah, eski Acem şahlarından ikinci tabakada bulunanların adlarının başına getirilirdi.*

1. Kılur dīv-i sepidi kehrübā-reng
Bu **key** Keyhusrev'üñ ķaddın kılur dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 57*). [*key,]*

key: *Çok, pek.*

1. Feşāhatde daħi **key** 'āķil idi
Ėazel nazm itse Ėarrā fikr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 104*). [*key,]*
2. Siħrdür **key** şaķın āh-ı seħerden
Ėa'ife hayfı ķo Ėavf iyle Rab'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 24*). [*key,]*
3. Kerāmet buldı vaħşî Ėizmet itdi
Var idi bir geyicek **key** şeğab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 59*). [*key,]*

4. Uvattı urdı Mecnûn' un çanağın
Bu hâle haste Mecnûn **key** sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 33*). [*key,]*
5. Didi kim **key** hañadur bu cüdâyî
N'ola gelse kenâruna nigârûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 150*). [*key,]*
6. Anuñ bir harfi ammâ **key** hañadur
Didüñ öldi falân qodı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 36*). [*key,]*

keyf-i bâde: *Şarabın verdiği keyfin/neşenin hazzı.*

1. Hürüşa geldi çün deryâ-yı pür-cüş
Serine şıçradı çün **keyf-i bâde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 3*). [*keyf-i bâde,]*

keyfiyyet: *Sarhoşluk.*

1. Henüz evvel olcağ nüş-i bâde
Olur **keyfiyyeti** mestüñ ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 180*). [*keyfiyyeti, -i]*

keyhusrev: *Keykavus'un torunu, Siyavuş'un oğlu olan meşhur hükümdar.*

1. Kılur dîv-i sepîdi kehrübâ-reng
Bu key **Keyhusrev'üñ** kaddin kılur dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 57*). [*keyhusrev'üñ, -üñ]*

keyvân: *Zuhal yıldızı (diğer yıldızların üstünde yedinci kat gökte bulunur.).*

1. Tozuñ kuşlin alur çeşmine gâlib
Turur bâm-ı sipîhr üstinde **Keyvân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 33*). [*keyvân,]*

ki: *Böylece, bu sayede, bu yüzden.*

1. Ki kız kavminüñ oldı taşu da nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 86*). [*ki,]*
2. Ki tâ Mecnûn qabül itdi o 'ahdi
Çü maqbül iyledi Mecnûn Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 110*). [*ki,]*
3. Hikâyâtın hidâyet iylemişdi
Ki tâ 'ibret ola 'uşşâqa ol derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 23*). [*ki,]*
4. Dehânın açdı keşf-i râz itdi
Ki andan şordı hâl-i derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 33*). [*ki,]*
5. Ki oldur enbiyâya dürrütü't-tâc
Anuñ zikri du'âsıdur Halil'üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 18*). [*ki,]*
6. Ki mâl-â-mâl ola mâl-ı haqâyık
Bu mühri Hâk naşib itse zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 44*). [*ki,]*
7. Ki olmuş pâsbân-ı qasr-ı sulţân
Ol atlas üzre var seyrân senüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 34*). [*ki,]*
8. Şikârı oldı bir gün ol nevâhî
Ki varup küh-ı Necd'e Nevfel-i şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 11*). [*ki,]*
9. Ki raqş itdi şafâdan şan hamâme
Birazdan nâmeyi aldı oturdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 166*). [*ki,]*

10. Ki giydi ol libası kām-nā-kām
Türup ortaya ni'met kodi nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 36*). [ki,]
11. Ki A'râb ili yandı hâne hâne
Büt-i Yûsuf-cemâlûn hüsni kâmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 32*). [ki,]

ki: Zira, çünkü.

1. Ki çoğar anuñ içinden nice gurâb-ı cefâ
Cihân didükleri bir köhne haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 8*). [ki,]
2. 'Urûca da'vet itdi dîn imânın
Ki ey ser-i risâlet hûş-hırâm ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 13*). [ki,]
3. Türup nâz ile ol serv-i mükerrem
Ki dervîşe taşadduk ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 54*). [ki,]
4. Leb-i yâkûti şanma küt-ı cândur
Ki hûn-ı dîdeden bir katre kandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 56*). [ki,]
5. Göñül çek anma hergiz nâm-ı Leylî
Ki anuñ saña yok kalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 82*). [ki,]
6. Peder miskîn **ki** bağı hûna döndi
Gâm-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [ki,]
7. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 61*). [ki,]
8. Koğub gül gibi sürdi pâyine rû
Ki hâk-i küy-ı dil-berden gelür bû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 122*). [ki,]
9. Nola biñ cân ile sevsem seni ben
Ki dört göz ile bakarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 128*). [ki,]
10. Bunuñ fütüsine oldur 'alâme
Ki kuşlar kondurur şâh-ı kelâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 186*). [ki,]
11. Ki ya'nî mürde fâriğdür kefedenden
Dü 'âlemden o kim taşra kurar taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 10*). [ki,]
12. Ki bahtum gibi rahtum olsa fânî
Kanı bir şâ'ika ya şarşar-ı saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 42*). [ki,]
13. Atam anam taleb kılmaz kışâşî
Esen çalun siz ey yârân **ki** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 57*). [ki,]
14. Varalar Ka'be'ye sa'y-ı du'âya
Ki hâcet-gâh odur cümle du'âya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 25*). [ki,]
15. Ki yaçar serd iken cân u cihânî
Güli vü lâlesi hûn-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 54*). [ki,]
16. Zebân-ı taş'n uzatdı nice evbâş
Ki Leylî'nüñ cemâli dil-sitânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 3*). [ki,]
17. Baş açup karşı varur gerd-i yâra
Ki ol toz 'âşıkun tâc-ı seridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 71*). [ki,]
18. Ki bilmez âsumândan rîsmânî
Şorup hâlin o şahş itdi hitâbî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 106*). [ki,]
19. Ki degmen il çatında bir şamana
Şavurduñ yile virdüñ hîrmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 32*). [ki,]
20. Ki tâ Rüstem olasın kuvvet ile
Refîk it dôstdan bir nice hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 98*). [ki,]
21. Ki tâ şevkum cihânî iyleye garğ
Bu berki şevk odı rahşende iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 50*). [ki,]
22. Ki 'âlemden 'alem oldı cemâle
Cemâlin cân göziyle görmeli oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 14*). [ki,]

23. Ki maḥzûn idi ol meftûnı için
Çıķup bām üzre maḥfı ol dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 50*). [ki,]
24. Oķurdı aña eş'ār ile peyġām
Melâḥatde **ki** Leylî kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 103*). [ki,]
25. Ki sa'y ile ķuculmaz mihr ile mâh
Anı da ķıldı mecnûn 'aşķ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 30*). [ki,]
26. Ki ḥarc-ı naķd ile ḥall olunur 'aķd
Vefâ vü mihr ile mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 36*). [ki,]
27. İdüñ ammâ biraz bu ḥayrı te'hîr
Ki bu türvende verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 61*). [ki,]
28. Didiler her ne ise vaşf-ı ḥâlin
Ki bir duḥter bunı dîvâne ķıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 23*). [ki,]
29. Kıluram saña vaşl-ı yâri taḥşil
Ki hem zer ḥarc idem hem zür-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 73*). [ki,]
30. Kelâmu'llah'un âyâtı ḥaķıyçün
Ki itmeye dirîġ ü çekmeye bîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 133*). [ki,]
31. Buyurdı yüz yavuz dîvâne dîve
Ki her biri od olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 15*). [ki,]
32. Aġu nûş itdürüp niş-i cevâba
Ki Leylî şanma bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 35*). [ki,]
33. Ki döndi murġ-zârı lâle-zâra
O şaḥrâ kūha döndi küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 174*). [ki,]
34. Ki âsân iyledüñ düşvâr kârı
Başuñ saġ ola yüceldi külâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 6*). [ki,]
35. Nevâzişler ķilup güldi yüzine
Ki azdur leşkerüm yanumca bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 43*). [ki,]
36. Ki düşmen şaflarından boza ķalbı
İki ķalbı bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 24*). [ki,]
37. Ki 'ömri geçdi terk itmez o geştı
Kılur bed-nâmlar bezminde ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 104*). [ki,]
38. İdüp Leylâ'nuñ atasına yârı
Ki bu Mecnûn ki Leylâ'ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 137*). [ki,]
39. Ki bu eksüklüġe idem mükâfât
Ki alam bu diyârımdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 200*). [ki,]
40. Bu üslûb üzre olundu rivâyet
Ki maġlûb oldu çün kim Leylî ḥayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 3*). [ki,]
41. Ki Mecnûn'a içürem zehr-i ķâtil
Buyurdı sâķisine ol cefâķâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 12*). [ki,]
42. Ki irmez tozına bād-ı beybân
Gözi yaşı yüzinden şırlar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 6*). [ki,]
43. Esirger cân o kim imâni vardur
Yavuz ķurd olma ey âdem **ki** âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27*). [ki,]
44. Öpüp âhû gözin iylerdi zârı
Ki bu çeşm-i siyeh kim ḥûb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 69*). [ki,]
45. Ki aña yatduġı yir âteş idi
Anuñ-çün nâle olup yâr-ı ġârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 10*). [ki,]
46. Baña ḫak baġı boynından anuñ al
Ki mecnûna yaraşur bend ü zencir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 33*). [ki,]
47. Sözi dilde ḥadeng-i tîre dönmiş
Ki bu gün ol delüye naķş geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 11*). [ki,]
48. Ki dâd idüp ķazandı yaḥşî adı
Ki dest-i ḥırşî senden ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 17*). [ki,]

49. Ki andan alalar zevk-ı vişâli
Yürür dellâle biñ biñ der-miyâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 48*). [ki,]
50. Ki mûm olur sözinden seng ü pülâd
Ölü iş dirgürür kavlı-i faşîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 90*). [ki,]
51. Güşâde iyledi genc-i nihâni
Ki bu vech-i ‘Arab hem püşt-i leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 99*). [ki,]
52. Tönuma sür bunı çeşmüme sürme
Ki baña yârsuz mâtem gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 153*). [ki,]
53. Varup pend itdi Leylâ’ya hâzerden
Ki râzi olmasañ olmağa bu kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 179*). [ki,]
54. İderdi ol kadar efğân u zârî
Ki râzi rûşen olmış rûza döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 67*). [ki,]
55. Ki hâke virdi bu nakş u niğârı
Ki benden irmeyisersin murâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 28*). [ki,]
56. Ki hâke virdi bu nakş u niğârı
Ki benden irmeyisersin murâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 29*). [ki,]
57. Ki ğayruñ mülkidür bu meyve-i şâh
Çün irdi bu haber İbnü’s-Selâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 36*). [ki,]
58. Dileyüp ‘özrin itdi çok niyâzi
Ki senden kâni‘em didâra geh gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 51*). [ki,]
59. Ki gül-gün itdi cümle tağ u taşı
Yatur seng arasında şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 82*). [ki,]
60. Ki gelmez gönlüñe yâr-ı kadîm
Yiñi yâr ile çün olduñ hem-âğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 38*). [ki,]
61. Ki her yirde her işüm pür-haleldür
Yañıldum yirde gökde yılduzum yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 72*). [ki,]
62. Ki ben yitdüm yirümde kaldı ‘aşkuñ
Çü bende kalmadı benlik hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 98*). [ki,]
63. Ki virem cânımı yoluñda yile
Nesîm-i küyün alup bu nişârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 134*). [ki,]
64. Ki oldur keşf iden her dürlü râzi
Zebân-ı ğaybdur her hâtif-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 2*). [ki,]
65. Ki umduğın yimez bitüdüğün yir
Bilürsin saña zâhir cümle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 28*). [ki,]
66. Ki aña ta‘n eliyle tuz ekersin
Senüñ pâyüña degse hâr u hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 40*). [ki,]
67. Ki bir ğam küşesine kâni‘ oldun
Var imişse belüreydi eger şubh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 26*). [ki,]
68. Ki yaqdı âhi odı mihr ü mâhi
Ol âhuñ süzişi câna boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 48*). [ki,]
69. Ki mizâne ururlar anı yârın
Şu cân kim ölmedin dünyâda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 130*). [ki,]
70. Anuñ ol tevbesine güş-mâlî
Ki tevbe ‘aşîka ‘ayn-ı hâfâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 9*). [ki,]
71. Ki şafrâvi ne bilsün zevk-ı şandı
Hired-mend olana olur naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 20*). [ki,]
72. Ki bende ‘aşk odına yandı sen ben
Ben ürküp yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 34*). [ki,]
73. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tâ ğusl-ı kefen idüp ol âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 13*). [ki,]
74. İlümden ğurbet iklimine göçdüm
Esen qal sen **ki** ben gıtdüm uzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 23*). [ki,]

75. Ya zibā bāğa ya müşkil duzāğa
Esen ƙal sen **ki** ben hep rahtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25*). [ki,]
76. Ki efî ƙuşadupdur küh-ı Ƙâfi
Nice râhat ola zevk u şafâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 54*). [ki,]
77. Ki şoñında senüñ gibi hâlefdür
Atañdan şağ iken kim dür olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 14*). [ki,]
78. Ki uçduñ cennete açduñ cenâhı
Atasuzlığı ben sehl ola şandum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 50*). [ki,]
79. Ki it ağzını ƙutan üstüñ'andur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 88*). [ki,]
80. Ki olmışdur kerâmetden sirişte
Ol âhû segler ağzında nişeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 38*). [ki,]
81. Ki zevcinden dilin itmiş anuñ ferd
Ümîd-i yâre göñliñ bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 76*). [ki,]
82. Ki Mecnûn'dan dañi Mecnûnrağdur
Anuñ derdinden artuğ oldı derdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 90*). [ki,]
83. Ki bensüz hâli ol yâruñ nicedür
Ne yir ne içer nice geçer zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 116*). [ki,]
84. Ki yıkdı zelzeleden küh-ı Necd'i
Anı mest itdi eyle şevk-ı nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 164*). [ki,]
85. Yazılmış evvelinde nâm-ı Bârî
Ki oldur cümle kârûn kâr-dânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 171*). [ki,]
86. Ki zülmetde geçer anuñ zemânı
Ne hâsil aƙsa âb-ı zinde-gânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 192*). [ki,]
87. Ki cânum her zaman senden degül dür
Ola çün vaşl-ı cismâniye hâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 220*). [ki,]
88. Ki sığmaz kâseye deryâ-yı ma'nî
Şu kim bu kâseyi kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 46*). [ki,]
89. Ki cânun bula bî-endâze aşşı
Şınuğ olsa göñül 'ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 50*). [ki,]
90. Ki bu vîrâne de n'iyler bu derviş
Ne yir içer ne yirdendür ma'âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 6*). [ki,]
91. Ki budur günde bir kez cismüme ƙüt
Didi hâcib ğurûrından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 20*). [ki,]
92. Ki ƙapusunda Hindü-yi siyâhem
Ƙatı müştâkem anuñ şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 36*). [ki,]
93. Aramuzda bu deñlüdür hemân fark
Ki anuñ sızı ocağı beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 55*). [ki,]
94. Ki bâzâr-ı güzeşte germ ola tiz
Boyı nağl u lebi şîrin ruğabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 96*). [ki,]
95. Ki hiç sığmaz yoluna toğrınuñ kec
Çün oğda istikâmet fâ'ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 126*). [ki,]
96. Ki meyden serhōş olmuş itmedin nüş
Görüp acıdı ol mest ü harâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 138*). [ki,]
97. Ki bûy-ı cân-fezâ virdi dimâğa
Ne nisbet ola bu bû nev-behâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 144*). [ki,]
98. Ki iyleyem senüñle i'tinâkı
Zemân ola ğice hâli vü rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 24*). [ki,]
99. Ki ejderhâdur anuñ mür u mârı
Diyâr-ı ğâra göç ol hürrem ü şad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 48*). [ki,]
100. Ki ölmedin bulam tâ 'ömr-i bâkı
Hüceste fâldur bezmüñde şahbâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 58*). [ki,]
101. Saña geldüm **ki** vaşluñdan olam şad
Dañi hergiz sefer itmiş degüldüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 42*). [ki,]

102. Ki ebyât-ı ğarîbüñ iyleyem gûş
Bi-ĥamdillah ki baña oldu rûzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 46*). [ki,]
103. Ki ben baña ‘adüyam sen saña döst
Benüm tâc-ı serüm ĥâk-i melâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [ki,]
104. Ki tâ itmeyesin ‘özü-i ĥatâyı
Kiçi itmek uluya ʔa‘nile söz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 182*). [ki,]
105. Ki buña ʔu‘me serçedür aña kâz
Dükendi şofrada çünkim nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 208*). [ki,]
106. Ki bilmez âsumândan rîsmânı
Varup çağırıldı ol yâr-ı vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 42*). [ki,]
107. Ki olsa efserüñ devlet külâhı
Hevâya uyma ey murğ-ı hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 116*). [ki,]
108. Ki düşe üstüne zıll-ı hümayî
Çü var ʔab‘uñda bir resme feşâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 118*). [ki,]
109. Ki bundan ğayri yok imîn vilâyet
Benüm kim menzilüm oldu ĥarâbât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 170*). [ki,]
110. ʔo yıkılusun **ki** ma‘nide kâfesdür
Helâli öldüğün isterse ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 86*). [ki,]
111. Ki kendü de dirise kâr u bârı
Didi zinde ĥitâb ʔa‘n-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 32*). [ki,]
112. ʔığırdı ĥalvetine ya‘nî Zeyd’i
Ki bu dem dem degüldür intizâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 27*). [ki,]
113. Ki raĥtından dıraĥtı ide ‘üryan
Ėapar her lâleden la‘lîn külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 20*). [ki,]
114. Ėarâb itdi nazâr bir gülsitânı
Ki serv-i nâz-perver a‘nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 43*). [ki,]
115. Ki anı görenüñ gitdi ʔarârı
Hemân ol ravzadan çün bād-ı püyân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 12*). [ki,]
116. Ki döymez incinürdi pîrehenden
Nice hûş sabr ider ʔopraĖa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 124*). [ki,]
117. Didi bu kışşa böyle oldu âĥir
Ki ol firĥat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 3*). [ki,]
118. Senüñ ‘acizliĖiña raĥmet ide
Dilüñ ĥâk it **ki** âĥir olısar ĥâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 95*). [ki,]
119. Ki yirsin mâlını ʔarnuñ ʔolar mâr
Okı ʔut pend-i ʔur‘ân-ı Kerimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 140*). [ki,]
120. Ki künc-i gencüñi ʔolu zer iyler
Ėabîşedür ki ‘arz itse özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 146*). [ki,]
121. Ki künc-i gencüñi ʔolu zer iyler
Ėabîşedür **ki** ‘arz itse özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 147*). [ki,]
122. Ki bir yirde olalar mest ü sâķi
Bular dünyâda olmışlardı yek ‘ahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 196*). [ki,]
123. Ki nice oldu ĥâl-i Leylî Mecnûn
Firâķ idi olaruñ bunda ĥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 12*). [ki,]
124. Ėikâyet kıldı ĥalka ol ĥaber-dâr
Ki dünyâda olan ‘aşķ ile nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 83*). [ki,]

ki: "Öyle ki, zira" anlamında bağlaç.

1. Muĥabbet cāmına Mecnûn **ki** Cem’dür
Kemâl-i ‘aşķı ‘âlemde ‘alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 33*). [ki,]

2. Ki ol müşkil iş oldu aña āsān
Meger bir gün o sultān-ı gāzab-nāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 14*). [ki,]

ki: "Ki" bağlacı.

1. Kõmaz beni yũriyem dā'irene ser-gerdān
Dũşũrdi gerçi **ki** pergār-veş kenāre raķib (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 6*). [ki,]
2. Ki taşşil iyleye 'ilm ü kitābet
Hecā vũ ħarf u tecvid ü kırā'at (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 125*). [ki,]
3. Ki gũn gõstermez oldun ile şehre
Bu encũm kim atılıp od şaçarlar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 44*). [ki,]
4. Kānı o dem **ki** ŧolardı gõnũl şafā-yı ũmid (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 1*). [ki,]
5. Kim kånun içmege la'indeki piyāle yiter
Bu ħaste cāne ne ħacet **ki** gũrz-i kårh urasın (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [ki,]
6. Başuma yağduralı yağmurın şehāb-ı cefā
Cihān ħarābesi bir vādidũr **ki** anda dile (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 5*). [ki,]
7. Kānı ecel **ki** öldürũp ide hebā beni (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 1*). [ki,]
8. Şāyed **ki** kũyuña iledeydi şabā beni
Ger ħāk-i pāyuña kārşursam gũbār olup (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 2*). [ki,]
9. Bilmem **ki** 'ākıbet n'idiser bu belā beni (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [ki,]
10. Zihĩ Mecnũn **ki** nā-pervā şafā-yı vaşl-ı Leylā'dan (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 1*). [ki,]
11. Zihĩ 'āşık **ki** müstağni temāşā-yı tecellādan
Cemāl-i 'aşkı her lahza teferrũc iyleyen 'āşık (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 2*). [ki,]
12. Muķarrerdũr **ki** olmazlar mũnevver nũr-ı Mevlā'dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihāna nũr-ı Ĥakķ ile (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 8*). [ki,]
13. Ammā **ki** bilimen aña yarar üstũlħān mĩdur
Ey Zeyd 'Amr vāvı gibi yārdan raķib (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [ki,]
14. Alnuñ gũneşi **ki** ve'đ-đuhādur
Miħrāb-ı zemĩn ü āsman hem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 23*). [ki,]
15. Şehbāz dũrũr ŧapuñ **ki** sultān
Kıldı seni şayd için mu'allem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 51*). [ki,]
16. Her cān **ki** senũn şikāruñ oldu
Zĩ şayd-ı mübārek ü mũkerrem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 53*). [ki,]
17. Kāpuñdur secde-gāhı ol sũcũduñ
Zihĩ cũnbiş **ki** maħzā fazl-ı cũdun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 36*). [ki,]
18. O yol sālĩklerinũn nola ħālĩ
Ki 'aklı ola pāyinũn 'ıķālĩ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 80*). [ki,]
19. Ki el aczũ ani'l idrākun idrāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 88*). [ki,]
20. Seni her kim **ki** kem sevdi kem olsun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 94*). [ki,]
21. Kula 'azm u hidāyet ħazretũnden
Sen ol şeşsin **ki** saña bende ħayruñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [ki,]
22. Ne bilem kandan olam gedāyĩ
O dem **ki** itdũn elest ile ħiħābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [ki,]
23. Ki çarħuñ çekmediyidi kātārĩ
Cibālũn hem cemālĩ 'aciz andan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 24*). [ki,]
24. Ki redd itmeye lũħfũn özr-ħ'āhı
Eger reddiyleseñ kanda varaym (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 48*). [ki,]
25. Ter iyle āb-ı zikrũnle dehānum
O tārĩk ev **ki** ismidũr anuñ kabr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 63*). [ki,]
26. Ki cān maħlaş bula ħavħā-yı bedden
Şora çũn cānuma mũnkir su'ālĩ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 68*). [ki,]

27. Mucib iyle bu lâl-i pür-kelâli
Ki yüz şuyuyla toprağ ola cismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 71*). [ki,]
28. Ki andandur ümîd-i fetḥ-i bâbum
 Odur sulṭân-ı şer‘ ü kâzî-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 10*). [ki,]
29. Ne hoş vaqt-i ‘urûc-ı Aḥmedî’dür
Ki ol şeb peyk-i vahy-i âsmânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 9*). [ki,]
30. Mecâzîsi **ki** ‘aşkuñ kıntaradur
 Ḥaḳîkî olsa â‘lâ manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 9*). [ki,]
31. Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı tuş
 Tırup bir kimse dimiş ol benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 5*). [ki,]
32. Bu ḥasretde **ki** nâ-geh ire baḫtı
 Bitüre şâḫ-ı ser-sebzi dıraḫtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 17*). [ki,]
33. Kara gözi **ki** yağmacı ‘Arabdur
 Cihâna fitne vü şür u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 143*). [ki,]
34. Zihî ṭâvûs-ı gülzâr-ı cinânî
Ki Firdevs olmuş anuñ âşiyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 148*). [ki,]
35. Yâḥûd cennet hümâsı sâye şalmış
 Zihî sâye **ki** anı aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 150*). [ki,]
36. Meger kim ḥabbetü’s-sevdâdur ol ḥâl
Ki sevdâlar bitürür dilde fi’l-ḥâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 154*). [ki,]
37. Ruḫî nilüferi kim ferre yitmiş
 Zî nilüfer **ki** yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 158*). [ki,]
38. Zihî didâr-ı dil-ber ḥüsn-i dil-bend
Ki naḫsına yazamaz Mânî mânend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 162*). [ki,]
39. Dürüşdiler egerçi Qays u Leylâ
Ki tâ esrâr-ı ‘aşk olmaya peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 22*). [ki,]
40. Ki işitdüm fülân yirde fülânı
 Seni sevmiş didiler hem sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 57*). [ki,]
41. Çekerdi geh nühüfte sînenen âh
Ki düşmen ḥâline olmaya âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 36*). [ki,]
42. Ki ey lâle-‘izâr u sib-ğabgab
 Baña sensüz cehennem oldı mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 9*). [ki,]
43. Şikâyet nice itmeyen felekten
Ki ayırdı senüñ gibi melekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 40*). [ki,]
44. Gice yıldız gibi yummaz gözini
 Yiler gündüz **ki** yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 8*). [ki,]
45. Ki şol üftâde â‘mâ düşdi yire
 Nola ger dest-gîr olsam đarîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 29*). [ki,]
46. Ki ey cân-ı peder ne oldı ḥâlün
 Düşün midür bu miḫnet ya ḥayâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 37*). [ki,]
47. Yâ düş misün **ki** düşüme gelürsin
 Yâ baña ṭavşan uykusın virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 69*). [ki,]
48. Übüvvet mihri urdı câna âteş
Ki oldu dil-figâr u dil-müşevveş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 6*). [ki,]
49. Ki ey nür-ı dü-dide қо bu kârı
 ‘Arab ṭa’niyle ṭap vir bize ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 3*). [ki,]
50. Şaḳın aşl u neseble olma mağrür
Ki âdemlikden aduñ olmaya dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 38*). [ki,]
51. Kara gözi **ki** yağmacı ‘Arab’dur
 Bu kara baḫtuña ‘ayn-ı sebebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 61*). [ki,]
52. Ne bulursın ol ebrûdan murâdı
Ki zengîler gibi kecdür nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 66*). [ki,]

53. Eger meyl iylemezse ğam degüldür
Saña yâr ol **ki** yârũ kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [ki,]
54. Bilürsin bellü hâlüm saña cümle
Ki düşmedüm bu hâle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 8*). [ki,]
55. Baña dırsin **ki** kara yazu öğren
Başuma kara yazu olmışam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 13*). [ki,]
56. O derd-i dil **ki** aldı ben ğaribi
‘İlâcından uşandırdı tabibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 23*). [ki,]
57. O derd-i dil **ki** viridi dilber anı
Gidermez şerbet-i nılüfer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 25*). [ki,]
58. Başum hûş olduğı gözümle her dem
Anuñ-çündür **ki** ağlar yâr için dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 50*). [ki,]
59. Didi Mecnûn kayurma ğam degüldür
Ki bu râhat demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 58*). [ki,]
60. Ki düşsem ğarķ olup ben iştiyaķa
Döner añup küçegin def’i nâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 13*). [ki,]
61. Nice şabr iyleyem bâr-ı firâķa
Ki döymes ol yüki çekmeĝe nâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 22*). [ki,]
62. Dirigâ vü dirigâ vü dirigâ
Ki pâyân olmaz imiş ayrılıĝa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 28*). [ki,]
63. Peder miskîn **ki** baĝrı hûna döndi
Ĝâm-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [ki,]
64. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N’ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 61*). [ki,]
65. Bu tâhir şü **ki** deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [ki,]
66. Ki söz naħlin dikersin nâbit olsa
Söze kuş kondurırsın sâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 97*). [ki,]
67. Bu tâhir şü **ki** deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [ki,]
68. Ki söz naħlin dikersin nâbit olsa
Söze kuş kondurırsın sâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107*). [ki,]
69. Naşihat bu **ki** A‘râb içre meşhür
Beni Âmir ili hüsniyle ma‘mür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 177*). [ki,]
70. Ki şındı câm-ı nâm u şîşe-i neng
Ĝamu dillerde Mecnûn oldu adum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 26*). [ki,]
71. Beni öldürmeĝe aña şefî‘em
Ĝanı âfet **ki** irse nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 41*). [ki,]
72. Ne cürmüm var **ki** artar her gün âhum
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72*). [ki,]
73. Ki varup yoluña baş koyam ey yâr
Ne deñlü olsa zulm-ı bi-şümâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 92*). [ki,]
74. Zülâlüne ümidüm var **ki** ķana
Cemâlün şem‘inüñ pervânesi çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 98*). [ki,]
75. Zihî ‘aşık **ki** bulup ‘aşķ-ı hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 1*). [ki,]
76. Öürse istemez andan hâlâşî
Deĝül ‘aşķ ol **ki** cismâni ĝarâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 3*). [ki,]
77. ‘İlâca sa’y idüp anuñla bile
Ki çäre ideler bi-çâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 21*). [ki,]
78. Ki varup Ka‘be’ye hâll ide müşkil
Ĝayurdi Ĝays için bir hûş mehâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 30*). [ki,]
79. Yir olsun hâlķa-i yâra ķulaĝum
Baña dirler **ki** ķo ĝavĝâ-yı ‘aşķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 67*). [ki,]

80. Anı bilmez **ki** bākī gence düşmiş
Dönüp hıccadan göricek akrabāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 42*). [ki,]
81. Bu vech ile beyân iyler rivāyet
Ki ol hākī bisāṭ u seng bālīş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 3*). [ki,]
82. İcābet pertevinüñ revzenisin
Baña dirler **ki** geç ‘aşş u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [ki,]
83. Şeker hātṭı gider mi hiç megesden
Baña dirler **ki** ğamdan gönölünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 95*). [ki,]
84. Ne izhār ide anı sa‘y-ı merdüm
Göze gözlük **ki** virür tiz-bini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 123*). [ki,]
85. Bu ğavġāyı hikāyet iylediler
Ki ol mecnûn fetā kim ‘Āmirī’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 13*). [ki,]
86. Gül-i bostān-ı ‘ömrü gitdi çün bād
Ki ala şolmadın horyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 55*). [ki,]
87. Ki bula ğayri ğamlardan necātı
Yaturken kıvrılıp çün mūy-i ca’dī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 92*). [ki,]
88. Didi ol kavme gördüġi haberden
Ki gördüm Kaıys’ı hāli teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 113*). [ki,]
89. Vatandan iyledi āvāre piri
Ki ibn oldı eb-i Mecnûn sebīle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 123*). [ki,]
90. Başuñ şakla **ki** taş taşā toġundı
Çü başduñ kıyruġın uyar yılanuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 24*). [ki,]
91. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārām
Kim andan bāri āhir ġah ġāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 48*). [ki,]
92. Nişāne göz yaşıdır derd-mende
Budur havfum **ki** hānde ağzum açā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 55*). [ki,]
93. Ki bir mūrı tıttı şoġdı dehāna
Ķarınca ĶahĶaha itdi bu işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 2*). [ki,]
94. Ki ey keklik saña Ķandan bu pişe
Bu tırfā ĶahĶaha çün irdi kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [ki,]
95. Gelüp kime idersin merhabāyı
Ķo şol cāni **ki** tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 31*). [ki,]
96. Geç ol şudan **ki** senden el yumışdur
Didi çün haste Mecnûn bu cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 32*). [ki,]
97. Egerçi ‘āşıĶa efsūs iderdi
Zenaġdāni **ki** mihmāna kıyudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 43*). [ki,]
98. Seġerden yolların gözlerdi tā şām
Murādi bu **ki** Mecnûn’ı göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 53*). [ki,]
99. Anuñ-çün minber-i ağşāna çıktı
Elhāna **ki** zanbaĶ ġüş olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 29*). [ki,]
100. Ki ya’ni tırfedür aġvāl-ı devrān
Yaġūd ol ĶahĶaha itdüġi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 44*). [ki,]
101. Ki meftūn ola andan nice miskīn
Çeküp nergislerine sürme-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 64*). [ki,]
102. N’ider reng ü ‘ilācı ol **ki** güldür
Nice hem-serle ol serv-i revāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [ki,]
103. Revān eyle **ki** gözden kışĶanasın
Murādi nūş u ġüş-ı bülbül ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 76*). [ki,]
104. Ne seyr-i serv ü ne şimşād u şādī
Murādi bu **ki** bulup bir penāhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 91*). [ki,]
105. Ki mişli āyet-i lem-yuġlaĶ ola
Yanınca Leylinüñ ol cem‘-i ġübān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 106*). [ki,]

106. Ki ey yār-ı cefā-kār u dil-fikār
İ cānum gibi bahtı kara yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 124*). [ki,]
107. Hicāb olmazdı cāna bu ten ü pōst
Dil-i Mecnûn **ki** deryâ oldu kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 145*). [ki,]
108. Gözetdi Leylî'yi pinhân u çâpük
Ki firqatdan ne resme haste-cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 163*). [ki,]
109. Varup Leylî anasına didi tîz
Ki tâ şefkat ide cān pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 169*). [ki,]
110. Bu şüret üzre düzdi zülf ü hālîn
Ki ol günde ki seyrân itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 3*). [ki,]
111. Bu şüret üzre düzdi zülf ü hālîn
Ki ol günde **ki** seyrân itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 3*). [ki,]
112. Ki ehl-i dil dilir idi 'Arab'da
Anuñ a'lâ idi her yirde kıadri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 12*). [ki,]
113. Ki tâ cem' iyleye şem' ile bâdı
Degül aña ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 24*). [ki,]
114. Ki tâ cem' iyleye şem' ile bâdı
Degül aña **ki** biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [ki,]
115. Ki maţlûbın dileyе şâlibine
Nikâh u 'aqd için hârc iyledi nakd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 34*). [ki,]
116. Ana âheng iderdi küh u hāmûn
Zihî bülbül **ki** güş iden nevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 23*). [ki,]
117. Zihî tâlî' **ki** sîmurğ oldu şaydum
Atıldı yire cüst indi atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 48*). [ki,]
118. Işınmış mûm-veş nerm itdi anı
Anı gördi **ki** yok bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [ki,]
119. Meger ol söz **ki** ola zkr-i Leyli
Ne söz kim mağzı anuñ olmaya dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 56*). [ki,]
120. 'İmâret iyleser idi ol hârâbı
Ki ey âvâre 'âşîk itme ta'cîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 71*). [ki,]
121. Zihî kuvvetlü dest ü kıutlu himmet
Budur hâvfum **ki** â'dāya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 105*). [ki,]
122. Meğer bir gün **ki** Mecnûn ile Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 1*). [ki,]
123. Bir iki beyt okıdı 'aşîkâne
Ki ey fâriğ unutduñ derd-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 5*). [ki,]
124. Hâber gönderdi gendü anda kıaldı
Ki uş irdüm yanumca baħr-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 23*). [ki,]
125. Yine gönderdi ayağı toziyle
Ki ey gâfil kıabile irdi hîzüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 45*). [ki,]
126. Ecel cāmı müheyyâ nûşa geldi
Kılıç cāmı **ki** cāna kıan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 61*). [ki,]
127. Cigerler pâresin hâlıkâ tıkıardı
Ölüm ceysi **ki** cānlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 73*). [ki,]
128. Ne cāmı var **ki** andan kıaçura baş
Virür bâle belâsı bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [ki,]
129. Oğ atmadın daħı yayuñı yasduñ
Zer zûri **ki** böyle hârc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 11*). [ki,]
130. Söze dür düzdi dürc-i sînesinden
Didi Nevfel **ki** leşker çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 3*). [ki,]
131. Ki ey cān-ı mürüvvet kân-ı ihsân
Benem devrân elinden dil-şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 76*). [ki,]
132. Bu bed-nāma kıara kıahtum sebebdür
Bu bed-tâli' **ki** bed-hâle binādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 81*). [ki,]

133. Ki adın duĖterümüñ iyemez yād
Kişi bed-nām olunca ölse yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 108*). [ki,]
134. İdüp Leylâ'nuñ atasına yārī
Ki bu Mecnûn **ki** Leylâ'ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 137*). [ki,]
135. Seme serseme uymaz ol **ki** serdür
Anuñla cüft olup giren döşege (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 142*). [ki,]
136. Akıtdı dilden âteş dîdeden hûn
Ki ey peymâne peymâne içen çan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 183*). [ki,]
137. Ki bu eksüklüğe idem mükâfât
Ki alam bu diyârumdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 201*). [ki,]
138. Ki zehr-âlûde bâde kıldı ihzâr
Yañılıp bezm içinde sâķī-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 14*). [ki,]
139. Yiridür ger olursa menzili nâr
Nice hârī **ki** besler sâye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 29*). [ki,]
140. Ki hâlin ağlamaya aña tekrâr
Giderken iyleyüp efgân u âh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 12*). [ki,]
141. O göz çıksun **ki** ilden sürmelüdür
Şalarken pâyī reşke sîm-i nâbī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 38*). [ki,]
142. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşâd
Ki ey zâlîm segi gibi zebûn-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 23*). [ki,]
143. O Şayyâd ola sen añun şikârī
Hudâ'ya şükr ü minnet kıl **ki** taķdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 33*). [ki,]
144. Dir idi aña rıfķ u rıķķat ile
Ki ey bencileyin âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 51*). [ki,]
145. Güle bülbül Ėamın i'âm idesin
Ki ey maħbes-i Ėabs-ı kâm-ı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 69*). [ki,]
146. Ki şalam çapuna geh geh selâme
Ne per var kim uça bu kuşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 74*). [ki,]
147. Ki beñzer çeşmi şebde şeb-çerâğa
Per-i şeb-rengi 'Abbâsî 'alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 26*). [ki,]
148. Ki göynüklü gibi yüzi çarasın
Çara giydüñ çü göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 44*). [ki,]
149. Ki beñzer saña bu bağrumdaki dağ
Konup üstümdeki ser-sezb dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 50*). [ki,]
150. İriş ol yâre 'arz it bir nice râz
Ki şorarsan eger hâl-i Ėarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 57*). [ki,]
151. Yire sürüp yüzün ağladı Mecnûn
Didi yâre **ki** ey Bağdâd-ı ihşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 61*). [ki,]
152. Senüñ çatuñda ammâ ol Ėaķâdur
Ümidüm var **ki** çaşdun ola câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 91*). [ki,]
153. Nişâr itdi bu lûlû-yı Ėoş-âbı
Didi ol gün **ki** Nevfel buldı fırşat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 3*). [ki,]
154. Ki dâd idüp çazandı yağşî adı
Ki dest-i Ėırşî senden ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 16*). [ki,]
155. Selîs ü dil-pezir elfâz u ma'nî
Ne ehli var **ki** yiye Ėuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 37*). [ki,]
156. Ne yârī var **ki** diye kışşasını
Çapu bağlu ayaķda âhenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 38*). [ki,]
157. Ki dür çâlibleri ala Ėızâne
Kim el açar ala ol mâh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 50*). [ki,]
158. Yirine geldi cümle resm ü 'âdât
O meclisde **ki** ulular oķundi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 135*). [ki,]

159. Ki düşdi merd-i mürde gibi ol dem
Didi ya bu ‘amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 24*). [ki,]
160. ana‘at iyledi geh geh kelāma
Anı bildi **ki** meyl itmez bu cem‘e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 39*). [ki,]
161. Ki pervāne olupdur ayrı Şem‘e
Bu da anuñ gibi olmadı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 40*). [ki,]
162. utardı rāh-ı yāre eŐm-i rūŐen
Ki irüp bād-ı ārı yār-ı ārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 59*). [ki,]
163. MüŐābih na‘rada dīvāne dīve
Ki ey büt ‘aŐkınıñ dīvāne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 27*). [ki,]
164. Beni ‘afv iyle kim luŐf ehlinin sen
Saña gerçek haber budur **ki** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 93*). [ki,]
165. Ki ol fihrist-i am ser-nāme-i derd
Nikāh olduı-çün ol serv-i nāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 2*). [ki,]
166. Anuñla dil-berine nāme yazdı
Ki ey sevgülü cüftüñ am-güsārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 9*). [ki,]
167. Gönilerdi seni andan da hānum
Siyeh hālüñ **ki** gözümden güm oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 57*). [ki,]
168. Ki ‘ömrümsin vefā ‘ömrümde yodur
Beni ey ‘ömrüm iden apuña yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 80*). [ki,]
169. Ki yaza nāme-i Şerh-ı vidādi
Ele barmağı gibi aldı hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 6*). [ki,]
170. Ki yodur bu nikāha ihtiyārum
Meger oldum o dem dem-beste hāyrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 30*). [ki,]
171. Ki iderler bir mezār üstinde zārı
Varuram ben de giryān ol miyāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 74*). [ki,]
172. Ki görürse yaasın yırtı bülbul
Eline Őāh-ı gül hımnā yaınmıŐ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 14*). [ki,]
173. Añup anı didiler cümle mazūn
Ki ol üftāde vü mehcūr u nā-Őād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 23*). [ki,]
174. Dil üşürüp naŐıhat iylediler
Ki ey zār u arīb ü h‘ōr u mehcūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [ki,]
175. Didi açup zebān-ı āteŐ-engiz
Ki siz de am gibi başuma üŐmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 79*). [ki,]
176. Yeg andan ma‘nide kelb-i muvāfı
Nice ādem **ki** nān u ni‘metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [ki,]
177. Ayaa düşdi istiğfāra geldi
Ki ey kūŐe-niŐin-i Necd tevbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 85*). [ki,]
178. Ki incinmeyesin ilden hemişe
Aru kim götürür Őomaa neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 96*). [ki,]
179. ‘Arab hālin bu resme iyledi yād
Ki Mecnūn’uñ atası pīr-i miskīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 3*). [ki,]
180. Ecel yolına utdı eŐm ü uŐı
Ki pīrī vü za‘ıfı vü zebūnī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 17*). [ki,]
181. Diline düşdi bu tedbīr-i puhte
Ki isteyü gide ferzend-i hāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 25*). [ki,]
182. Bulup ide anı ā‘im-maāmı
Budur hāvı **ki** öle nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 27*). [ki,]
183. Kenār u buse oldu bī-nihāyet
Peder gördi **ki** Mecnūn mest ü hāyrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 77*). [ki,]
184. Ki ey cān-ı peder terk iyle aflet
O yol kim aña minet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 82*). [ki,]

185. Hevā ile geçerse yoḡ hevesdür
Bu gün 'ömrün **ki** dihkānī 'ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 121*). [ki,]
186. İyü toḡm ek **ki** ḥôş-dem ḥôş-mahaldür
Ki görüp ḥâşılıñ yârin içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 122*). [ki,]
187. İyü toḡm ek ki ḥôş-dem ḥôş-mahaldür
Ki görüp ḥâşılıñ yârin içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 123*). [ki,]
188. İçüp âb-ı ḥayâtı bâķī oldı
Bu nûş anuñ **ki** olmadı şafâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 133*). [ki,]
189. Enis ü rām u ārām u za'if ol
Bir iki gün **ki** mihmānam cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 147*). [ki,]
190. Didi atasına Mecnûn-ı ḥaste
Senüñ pendüñ **ki** baña cān-fezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 17*). [ki,]
191. Dirigā yol uzaḡ u aزیḡum az
Esen ḡal sen **ki** ben ḡuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21*). [ki,]
192. Yakīn oldı **ki** cān tenden ola dūr
Bir iki gün vücūd-ı nā-tüvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 32*). [ki,]
193. 'Aceb cān ḡorḡusı yoḡ mı **ki** sende
Zihī aḡmaḡ ol ādem **ki** çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 58*). [ki,]
194. 'Aceb cān ḡorḡusı yoḡ mı **ki** sende
Zihī aḡmaḡ ol ādem **ki** çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 59*). [ki,]
195. Ki genci ḡor yılana kendü yir ḡāk
Yi genci ḡalmasun ḡalbünde tozı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [ki,]
196. Dilinden atdı aña bir nice tīr
Ki ey fāriḡ unuttuñ anı ḡaylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 7*). [ki,]
197. Dir idi hem döḡüp seng ile sīne
Ki ey şefḡatlu ata ḡande gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 45*). [ki,]
198. Ki añsuz ben ḡaribi öksüz itdüñ
Baña miḡnet deminde yār idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 46*). [ki,]
199. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni ben bilmedüm ol dem **ki** buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 61*). [ki,]
200. Ne müşkindür **ki** 'afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm ḡalkā rüsvāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 82*). [ki,]
201. Ki iyler cevherinden ḡopraḡı zer
Seḡer-gehden irüp 'aşḡuñ şabūḡı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 110*). [ki,]
202. Aḡup ḡışsa yüzinden perde-i rāz
Ki ol şahrā-bisāḡ u kūh-bālīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 3*). [ki,]
203. İki ḡören biri eḡvel ḡışidür
Odur 'āşıḡ **ki** ger aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 17*). [ki,]
204. Ki 'āşıḡ maḡz olup ma'sūḡ ola pōst
Baña ḡôşdur niḡāb-ı dōst olmaḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 22*). [ki,]
205. Ḥikāyetdür **ki** Merve ḡükm iden beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 1*). [ki,]
206. Görüp ḡavf itdi bu cevr-i 'azīmi
Ki şāyed ḡışm-ı şāḡ-ı āşinā-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 7*). [ki,]
207. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ ḡatına **ki** her seg ḡolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 21*). [ki,]
208. Ki itlerden nice buldı ḡalāşı
Müvekkil ḡönderüp ol bī-günāha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 48*). [ki,]
209. Baña olmadılar bu dem ḡavāle
Uş on yıldur **ki** sana ḡulluḡ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 57*). [ki,]
210. Ki iḡsān ile olur iylik avı
İsā'et idene iyleren iḡsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 68*). [ki,]
211. Meger bir şeb **ki** ḡüyā rüz-ı rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 1*). [ki,]

212. Ki burcınuñ melekdür pāsbānı
Melekler hıfz idüp burc u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 8*). [ki,]
213. Ki evlâdur muķārinden muķābil
Mişāl-i māh u seyyāre kevākib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 26*). [ki,]
214. Ki ola tār-ı çeng ü ‘ūd-ı Nāhîd
Zihî bezm ü zihî dīvān-ı ābād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 32*). [ki,]
215. Ki gördi evce irmiş bir dirahıtı
Uçar bir şu‘besinden murğ-ı hōş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 84*). [ki,]
216. Ki merdüm-zādedür zāt-ı şerîfî
Tırup depretdi vaḫşuñ her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 18*). [ki,]
217. Ki siñdi her biri yerlü yirine
Hemān karşulayup ol serv-i nāzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 20*). [ki,]
218. Revān dil dökdi itdi dil-nüvāzî
Kî ey necm-i sa‘âdet ḫayr mı seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 23*). [ki,]
219. Dilinden söz yirine dürr saçdı
Kî gördüm dün fülān yirde seḫer-gāḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 49*). [ki,]
220. Elif ṭoğru boyı egri қаşı nün
Kî ya‘nî naḫşum ile ‘ayn-ı cānem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 59*). [ki,]
221. Ki āb-ı ğarîḫ itdi āfitābı
Gözinden қаtreler kim yüze düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 80*). [ki,]
222. Didüm anuñ қatında evvel āḫîr
Kî ol ilden çıkup āvāre olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 125*). [ki,]
223. Benümle kıldı hem ‘ahd ü qarārı
Kî ey kân-ı şafā vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 149*). [ki,]
224. Velî cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm ben kî geçdükce zamānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 201*). [ki,]
225. Ki nūruñla ırāqdan pür-ziyāyem
Eger bir çāre bulsam ben giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 210*). [ki,]
226. Ğarîb oldur kî saña olmadı yār
Bu bî-keslikden efgān ne revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 240*). [ki,]
227. Zihî sultān kî ‘ālem aña fermān
Nihān ‘ilmi қatında günden izḫār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 2*). [ki,]
228. Dimiş soñra cefā-yı bî-қiyāsı
Kî bu nāme ki pür-tāb u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [ki,]
229. Dimiş soñra cefā-yı bî-қiyāsı
Ki bu nāme kî pür-tāb u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [ki,]
230. Dil-i pervāneden şem‘e ḫaberdür
Kî ey Ka‘be cemālūñ kıble-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 19*). [ki,]
231. Ki aña ḫādîm ola şāḫ-ı ḫübān
Buyurdi faḫr-i ‘ālem seyyidü’l-қavm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 22*). [ki,]
232. Ğidā-yı rūḫı bî-kāse yimişdür
Yaḫūd aydur kî göñlün kāsесin şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 49*). [ki,]
233. Ki budur günde bir kez cismüme küt
Didi ḫācib ğurūrından kî ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 21*). [ki,]
234. Esîr olmazdı cānuñ bu giyāḫa
Didi zāhid kî ‘aḫluñ bî-ḫeberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 25*). [ki,]
235. Bulan bu genci bî-renc ü ‘anādur
O meclisde kî Mecnûn gördi ḫālîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 31*). [ki,]
236. Ki yil қaldı avuçda gözde ṭopraq
Dile dağ urma dînār u diremden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 122*). [ki,]
237. Hemān zıkr olmur cevri ile cem‘i
Ṭama‘ anı kî ‘abdu’d-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 129*). [ki,]

238. Güle havlı idüp hem hâre hem hâr
Ki tâ kaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 13*). [ki,]
239. Ğarîbi ya'nî Mecnûn müstemendi
Ki ol vaḥşî-nişin ü vaḥşet-âmiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 35*). [ki,]
240. Kimüñ zikrin ider ola güher-rîz
 Didi mihr ile mühr açup **ki** ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [ki,]
241. Öpüp pîr önine kodı sebük-dest
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 59*). [ki,]
242. Ki mihr ile nazâr idem ol aya
 Baña da'vet idicek anı hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 62*). [ki,]
243. Dönüp aḥvâlin itdi 'arz u tekrîr
Ki ey iqlîm-i 'aşkuñ pâdişâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 89*). [ki,]
244. Anuñ-çün şaşt şâha lâynık oldu
 Dil-i dil-ber **ki** 'âşıkdur tamâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 129*). [ki,]
245. Bilürem ol da ḥoş görmez ḥarâmı
 Dilek it var **ki** ol dil-dâr u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [ki,]
246. Nevâlar mâyesine itdi âheng
 Anı gördi **ki** yatur bî-dil ü hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 137*). [ki,]
247. Ki beñzer bu nesîm-i zülf-i yâra
 Benüm cânum fedâ olsun bu büya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 146*). [ki,]
248. Ki mihmân oldu anuñ gibi müya
 Şınayup 'âşıkı pîr-i hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 148*). [ki,]
249. Oğur yâre kaşîde-ber-kaşîde
Ki ey yâr-i şafâ-baḥş u vefâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 3*). [ki,]
250. Nitekim bâde-i Firdevs-i â'lâ
 Büyüñ birle **ki** eyle olmuşam mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 61*). [ki,]
251. Ağu da içsem ol 'aşka olur nûş
 Zihî 'işret **ki** cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 67*). [ki,]
252. Ki ebyât-ı ğarîbüñ iyleyem gûş
 Bi-ḥamdillâh **ki** baña oldu rüzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 47*). [ki,]
253. Ḥuzûrunda geçe bu 'ömr-i bâkî
Ki ola secde-ğâhum ḥâk-i pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 51*). [ki,]
254. İşüm ḥoş gelmedin yirüñe ḥoş var
 Bir iki gün **ki** miḥnetde geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 99*). [ki,]
255. Virüp andı didi ol arzû-mend
 Ḥudâ için **ki** yarattı cihânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 103*). [ki,]
256. Ki ey şeh-r-i belâ iqlîm-i miḥnet
 Hemîşe bu cihân bir hâle kalmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 128*). [ki,]
257. Söyünüp küre-i derdi olur serd
 Dil-i Mecnûn **ki** deryâ idi bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 145*). [ki,]
258. Hevâya uymazam gerçi **ki** düdem
 Beni şanma **ki** nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 152*). [ki,]
259. Hevâya uymazam gerçi **ki** düdem
 Beni şanma **ki** nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 153*). [ki,]
260. Anı küstâḥ çekemez merd-i ḥoş-baḥt
Ki nâ-geh saḥt olursa zî-ḥacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 193*). [ki,]
261. Laṭîf eş'ârî güyâ lü'lü-yi ter
 Bilür 'âkil **ki** añlaruñ gibi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 11*). [ki,]
262. Ki uyan üstüne gün geldi ey yâr
 Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [ki,]
263. Ğanı Mecnûn **ki** ide meyl-i Leylî
 Bu vaḥdet şoḥbetine sıgmaz ağıyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 68*). [ki,]

264. Olur müstağni efsün u du‘adan
Bu ter duhter **ki** ahter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [ki,]
265. Semen-bü lâle-rü serv-i revân-ğad
‘Abîr-i Mekkidür büyi **ki** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 29*). [ki,]
266. Keşide müy kıddinden miyânı
Zenahdânı **ki** sîb idi gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 37*). [ki,]
267. Ki ol âhüyü nice iyleye şayd
Çekerdi dürlü dürlü renc ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 48*). [ki,]
268. Ki mâla meyl ider bakmaz kemâle
Çü ‘âciz çaldı ol miskîn harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 58*). [ki,]
269. Bu resme iyledi pend ü naşîhat
Velî Mecnûn **ki** rind-i ‘âlem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 127*). [ki,]
270. Ol anı rıfğ ile iylerdi te‘dîb
Didi Zeyd’e **ki** germ olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 133*). [ki,]
271. Ki ol çehden çıkasın ey giriftâr
O hâlka hâlka-i zülf-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 158*). [ki,]
272. Geçer ğam çekmedin tatar kenâre
Bu hâlet **ki** âleti ‘aşk u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [ki,]
273. Kesildi gitdi kurbumdan qarâbât
Ben ol âyine-i Çinem **ki** pâsum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 173*). [ki,]
274. Pür olur kûbbe-i eflâke çün dūd
Bu iki dem **ki** adı rûz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 75*). [ki,]
275. Avutdılar dil-i âvâresini
Ki buldı şöhetine Zeyneb’ün râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 11*). [ki,]
276. Ki ol İbnü’s Selâm öldi sen ol sağ
Çurudı gitdi hâr ey haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 18*). [ki,]
277. Ki kesdi dâmen-i gülden elin hâr
Velî bir yüzden itdi bu şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 30*). [ki,]
278. Ki ey puşt u penâh olan zebûne
Bu gün levh-ı peyâmüñ pür-şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 34*). [ki,]
279. Ki câmı Leylî’ye İbnü’s-selâm’uñ
Cihân oldur aña biñ cân gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 40*). [ki,]
280. Ki bu sünnet tapuñdan oldı evvel
O gün kim gördüñ iki naş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 46*). [ki,]
281. Ki ol yâruñ sözine oldı kâ’îl
Odur kâmil ki olsa Hağ’dan âğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 62*). [ki,]
282. Ki ol yâruñ sözine oldı kâ’îl
Odur kâmil **ki** olsa Hağ’dan âğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 63*). [ki,]
283. Semen şahrâsına dürr saçdı haylî
Ki teskîn itdi odın dem’a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [ki,]
284. Münâcât itdi yalvardı Hudâ’ya
Ki yâ Rab câmı irgür ol çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 33*). [ki,]
285. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
Virüp göz yaşıyla rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [ki,]
286. Didi bu kışsa böyle oldı âhir
Ki ol firğat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [ki,]
287. Ki ‘âlem üstine rahmet saçıldı
Dil-i Leylî güşâde çün seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 6*). [ki,]
288. Revân oldı **ki** şayd ide gazâli
O hâletde şu resme düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 58*). [ki,]
289. Yanınca leşker idinmiş sibâ’ı
Bu ol demden **ki** küh-ı Necd’e düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 65*). [ki,]

290. Ki geldi kapuña ol şayd bî-ķayd
İşigde sāye-veş yüz sürer ol nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 78*). [ki,]
291. Görendir tañlayup lâ-ħavle ķavli
Ki bu ‘aşķ-ı ħaķıķı bî-ġaraźdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 119*). [ki,]
292. Bunı şanmañ **ki** şehvānī maraźdur
O kim taħşil ide ‘aşķ-ı tamāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 120*). [ki,]
293. Ķapardı kehribā gibi anı Zeyd
O dürlerden **ki** dürce derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 15*). [ki,]
294. İver eyle **ki** birbirine göymez
Esüp bād-ı ħazānı ġaħ ġāħī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 8*). [ki,]
295. Didi ol serv-i nāz itdi niyāzı
Ki ey māder dükendi rüz-ı ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 67*). [ki,]
296. Ki ol lahza ki cānum gide tenden
Nigārūn ħāk-ı pāyi tütüyāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 76*). [ki,]
297. Ki ol lahza **ki** cānum gide tenden
Nigārūn ħāk-ı pāyi tütüyāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 76*). [ki,]
298. Ki dā’im ķible oldur ben ġaribe
İşidüp çün gele āvāre yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 86*). [ki,]
299. Diyesin ħazretine bu kelāmı
Ki terk itdükte Leyli cism-i ħāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 95*). [ki,]
300. Ki ey bezm-i maħabbet naħl-bendi
Şaķın şimden girü itme nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 120*). [ki,]
301. Mücāvır var mı kim olmaz misāfir
Ne şıħat var **ki** olmaz pür-saķāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 149*). [ki,]
302. Ki āħır sürmedi anı kenāre
Bu yir bitürmedi bir tāze yapraķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 162*). [ki,]
303. Ki anı itmedi āħırde topraķ
Ne yirde bitdi bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 164*). [ki,]
304. Ki āħır olmadı ol taħta-i der
Nice giysü-yi zībā zülf-i dil-ġir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 166*). [ki,]
305. Nice topraķ ser-i şeh-zāde idi
Nice sebze **ki** ħüsnidür bahāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 171*). [ki,]
306. Ĥať-ı ser-sebzidür bir gül-‘izāruñ
Nice yapraķ **ki** bergidür çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 173*). [ki,]
307. Bu resme itdi ol mātemde nevħa
Ki çün Zeyd-i vefā-dār oldı āġaħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 3*). [ki,]
308. Ki āħuñ dūdesi olmış pür-āzer
Niçün yırtup yüzüñ iylersin āħı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 22*). [ki,]
309. Ki hem üftāde hem pür-tāb çün berķ
Yatup bu ħāl ile bir nice dem süstī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [ki,]
310. Ŧurup çarħa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi’l ü bed-āyın ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [ki,]
311. Nedür bu mübtelāya yine bu cevr
Ki yükletdün za’ife bunca bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 47*). [ki,]
312. Ki bīzār olmışam ben cān u tenden
Kesil ey ser ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 58*). [ki,]
313. Ki bīzār olmışam ben cān u tenden
Kesil ey ser **ki** bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 59*). [ki,]
314. Çıķ ey göz kim baña ‘ayn-ı zārarsın
Ŧutul ey dil **ki** ġavġā-yı ceressin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 61*). [ki,]
315. Ki ħāk-i ravza oldı cümle gül-ġün
Ŧurup süsen gibi ķabr üzre miskın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 82*). [ki,]

316. Hemān açdı zebān-ı âteş-âlūd
Ki eyvāh n'ideyin bî-çāre kâldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 87*). [ki,]
317. Ki haste bülbülüñ âvāre kâldı
Nice bâğa revāne oldı servüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 114*). [ki,]
318. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
Virüp göz yaşı ile rîge rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 2*). [ki,]
319. Ki âh odından anda yok şerāre
Gönülde gâlib olsa Leylî'ye meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 6*). [ki,]
320. Ki iyler vaşl-ı yâr ile beşāret
Mezār-ı yāre cān atdı piyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 14*). [ki,]
321. Ne cān vardur **ki** âhîr göçmez andan
O gitdi biz daħi gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [ki,]
322. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel yolu 'aceb yoldur **ki** cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 43*). [ki,]
323. Bu âteşden yile vardı Süleymān
Ki hüküm ü hikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [ki,]
324. Anı menzil idinme kim haţādur
Ki ejderhā gibi cüş itse deryā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 73*). [ki,]
325. Mezellet hırkasın nefse kabûl it
Ki te'sir-i ecel çün zaħmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 93*). [ki,]
326. Müsemmasın **ki** kevne şıgmaz ismüñ
Senüñ-çün halk olundu cümle hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 162*). [ki,]
327. O yirde buldılar mı **ki** vişāli
Gice çün kim dehān-ı nāfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 14*). [ki,]
328. Ki varmış ravza-i bâğ-ı behişte
Kuşūr-ı bî-kusūr u hür-ı bî-'ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 18*). [ki,]
329. Nihānî pîrden anları şordı
Ki bunlar kim sürerler zevk-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 61*). [ki,]
330. Şafā-yı la'l-i Leylî nüş-ı şîrîn
Zihî lezzet **ki** yok yok anuñ fenāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [ki,]
331. Zihî ni'met **ki** olmaz intihāsı
Çal ey dil 'ālem-i hākide pākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 88*). [ki,]
332. Aña rahmet ne hoş şekker yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup düşde görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 3*). [ki,]
333. Olurlar 'aşkıdan biñ kerre bizār
Odur 'aşık **ki** görse bir belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 13*). [ki,]

kible: Sevgilinin bulunduğu kutsal yer, kible.

1. Ki dā'im **kible** oldur ben ğarîbe
İşidüp çün gele âvāre yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 86*). [kible,]

kible: Sığınılan, baş vurulan, mukaddes tutulan yer, şey veya makam.

1. Baña **kible** yiter didār-ı yārum
Peder baña ne hācet kim ola yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 188*). [kible,]
2. Çıla **kibleñde** birkaç gün nemāzi
Eger sehv iyler olsam nā-gehānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 106*). [kibleñde, -ñ, -de]

kible: *Namaz kılarken yönelinen kutsal yön; kible.*

1. Ola çün niyetinde **kible** vâhid
Gider yâre ider zevk u semâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 62*). [*kible,]*

kible-i cân: *Can kiblesi, canın yöneldiği kutsal yer.*

1. Dil-i pervânenen şem'e haberdür
Ki ey Ka'be cemâlün **kible-i cân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 19*). [*kible-i cân,]*

kible-i kavm u kabâ'il: *Kabilenin ve kavmin kiblesi.*

1. Didi ey hurde-dân u hoş şemâ'il
Cemâlün **kible-i kavm u kabâ'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 4*). [*kible-i kavm u kabâ'il,]*

kiçi: *Küçük, genç.*

1. Ki tâ itmeyesin 'özü-i hatâyı
Kiçi itmek uluya ta'nile söz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 183*). [*kiçi,]*

kıgır: *Çağırarak, davet etmek, seslenmek, haykırmak.*

1. İnanmazsañ **kıgır** ahvâlini şor
Eger dīvâne ise kapudan sür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*kıgır,]*
2. Kıgırdı halvetine ya'nî Zeyd'i
Ki bu dem dem degüldür intizâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 26*). [*kıgırdı, -dı]*

kıl: *Kıl, ince.*

1. Dehân-ı ejdehâda **kıla** dönmiş
Taşı kuru deri içi kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 46*). [*kıla, -a]*
2. Dehânı seglerün mühr ile beste
Dehân-ı segde ol **kıl** gibi hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 41*). [*kıl,]*

kıl: *"kâl" ile birlikte kullanılır: kıl u kal: güft ü gû, esassız söz, laklakıyyât.*

1. Gidüp benlik bir oldum yâr ile bil
Ço kâli kim şığışmaz araya **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 64*). [*kıl,]*

kıl: *İnce tüy, kıl.*

1. Kıl eksilmeye fark-ı devletinden
O farkuñ bir kılın fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 6*). [*kıl,]*

2. Kıla cismüm **kılı** biñ dürlü feryād
Tenüm müy-i miyān-ı mūra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 8*). [*kılı, -ı*]
3. Kıl eksilmeye fark-ı devletinden
O farkuñ bir **kılın** fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 7*). [*kılın, -ı, -n*]
4. Kağan arslan gibi cüş itdi şihne
Kılı tire dili şemşire döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 33*). [*kılı, -ı*]
5. Olur anuñla muhkem her ‘alāka
Ne deñlü **kıl** za‘if olursa katı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 49*). [*kıl,]*
6. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mār
Eger **kıl** gibi kıvrılса hōş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 9*). [*kıl,]*
7. Teninde her **kılı** bir hāra dönmiş
Ser ile sine pür-sevdā vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 58*). [*kılı, -ı*]
8. Kılına degmemişler bu ‘aceb sır
Civān haqqın bilüp segbān-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 42*). [*kılına, -ı, -n, -a*]
9. Nebāt-ı tūṭi çeng-i zāga düşdi
Katumda her **kılun** biñ biñ cihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 205*). [*kılun, -un*]

kıl: Etmek, eylemek, yapmak.

1. Şehbāz dürür tapuñ ki sultān
Kıldı seni şayd için mu‘allem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 52*). [*kıldı, -dı*]
2. Göği **kılduñ** müzeyyen encüm ile
Yiri itdüñ müşerref merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 25*). [*kılduñ, -du, -ñ*]
3. Semendüñ sürmege meydān senüñdür
Kadem eyvānına rence-kadem **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 37*). [*kıl,]*
4. Cemālüñ Ka‘bedür anı harem **kıl**
Muḥammed çün ‘urūca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 38*). [*kıl,]*
5. Hezār nāz-ı na‘imle aldı dāye
Kıluṭ şehd ü şekkerler aña māye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 54*). [*kıluṭ, -up*]
6. Kemāl-i ‘ilm taḥşilin taleb **kıl**
Şi‘āruñ dā‘imā ḥilm ü edeb **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 10*). [*kıl,]*
7. Elif ḥarfin bu güç yolda ‘aşā **kıl**
Dehende Mūsā gibi ejdehā **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 11*). [*kıl,]*
8. Elif ḥarfin bu güç yolda ‘aşā **kıl**
Dehende Mūsā gibi ejdehā **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 12*). [*kıl,]*
9. Tütulmaz **kılsa** ‘ālem fikr ü rāyi
Hevā bend ile pend ile havāyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*kılsa, -sa*]
10. Diz üzre geldi Mecnûn’un atası
Feşāhatdan **kıluṭ** söze libāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [*kıluṭ, -up*]
11. Diz üzre geldi Mecnûn’un atası
Feşāhatdan **kıluṭ** söze libāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [*kıluṭ, -up*]
12. Beni ser-ḥalkā **kıl** aşāb-ı ‘aşka
O ḥalkā içre dā‘im geçe çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 64*). [*kıl,]*
13. Gelüp kapuña tutdum ḥalkasın uş
Kıluṭ kıddümi ḥalkā bāb-ı ‘aşka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 63*). [*kıluṭ, -up*]
14. Yaşın zülfince **kıl** ol serv-i nāza
Kıla döndüm egerçi ḥasretinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 4*). [*kıl,]*
15. Çün ölem yine anuñ mürdesi **kıl**
İki ‘ālemdē ‘aşk olsun baña dīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 34*). [*kıl,]*
16. Vücüdına şafā revḥānī idi
Kačan pervā-yı tu‘me **kılmasa** bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 85*). [*kılmasa, -ma, -sa*]

17. İder şabri ile helvâ koruğu
İşi rây ile **kıl** kim merd-i bî-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 81*). [*kıl,]*
18. Düşürdi sāye-veş efgende **kıldı**
Sözi şerbet şunup mey-gün ruţabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 18*). [*kıldı, -dı]*
19. Vire hem nâfesinden gonce bâcı
Ƙılup servi gül üzre naħl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 87*). [*kılup, -up]*
20. Ki sa'y ile Ƙuculmaz mihr ile mâh
Anı da **kıldı** mecnûn 'aşƘ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 31*). [*kıldı, -dı]*
21. Ƙılam anı senüñle hem-terâzû
Eger keklik olup iylerse pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 74*). [*kılam, -am]*
22. Kemend-i şaydumı **Ƙılam** havâle
Bu söz zevĸiyle Mecnûn düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 80*). [*kılam, -am]*
23. Vücûdi mülkiñi virâne **kıldı**
Geçer eş'âr ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 24*). [*kıldı, -dı]*
24. Ƙıluram saña vaşl-ı yâri taħşil
Ki hem zer ħarc idem hem zür-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 72*). [*kıluram, -ur, -am]*
25. 'İvaż **Ƙılsam** yaraşur aña cânı
Çün ata dôt desti 'aşıƘa taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 150*). [*kılsam, -sa, -m]*
26. Ƙılır mı yâr ile ol kârî zârî
Anı kim yây idüp dür yâr derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [*kılır, --ur]*
27. Velî Ƙays'uñ Ƙayusı Leylî derdi
Ƙılurdu her kişi sa'y-i maşâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 101*). [*kılurdu, -ur, -du]*
28. Virüñ bu ħasteye şirîn cevâbı
Eger **Ƙılmazsañuz** şerbet-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 27*). [*kılmazsañuz, -maz, -sa, -ñuz]*
29. Nevâzişler **Ƙılup** güldi yüzine
Ki azdur leşkerüm yanumca bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 42*). [*kılup, -up]*
30. Beni de gendüyi de **kıldı** bed-nâm
'Arab ħâkinde tâ ki Ƙalmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 106*). [*kıldı, -dı]*
31. Ki 'ömri geçdi terk itmez o geşti
Ƙılır bed-nâmlar bezminde ārâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 105*). [*kılır, --ur]*
32. Ƙıluram Leylî'yi vallâh maĸtûl
Kesilmiş başın anuñ ay gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 118*). [*kıluram, -ur, -am]*
33. Aña da Ƙatı yiller oldı buyruk
Anuñ-çün biz **Ƙılurduĸ** dün şavaşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 149*). [*kılurduĸ, -ur, -duĸ]*
34. Ki zehr-âlûde bâde **kıldı** ihzâr
Yañılıp bezm içinde sâĸi-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 14*). [*kıldı, -dı]*
35. Anı Ƙismet **Ƙılıruz** iki yâri
Didi Mecnûn düşüp pâyına fi'l-ħâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 30*). [*kılıruz, -uruz]*
36. Cefâ itme utan bârî Ĥudâ'dan
Eger bülbülleri **Ƙılmasa** ħaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 85*). [*kılmasa, -ma, -sa]*
37. Ƙıluram ol sebebden girye ben de
Beni luţfuñla evvel bün düşürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 32*). [*kıluram, -ur, -am]*
38. Der ü dâmi **Ƙılup** bî-dâm u maħbûs
Sibâ'-ı nefsinüñ olan muţâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [*kılup, -up]*
39. Cemâl-i verd-i zehri **kıldı** ĸâ'ib
Egerçi bir gül-i zerd oldı pinħân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 2*). [*kıldı, -dı]*
40. Seri seng-i zemândan olur âzâd
Ƙıl iylik iyleme endişe bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 81*). [*kıl,]*
41. Yoĸ idi bende hiç ümmîd-vârî
Bu resme **kıldı** Mecnûn âh u süzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 93*). [*kıldı, -dı]*
42. Vücûdında bulunmaz ĸayr-ı yâri
Didiler **kıl** bu şırta hem beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 19*). [*kıl,]*

43. Kılur seg Hakk'a hizmet **kılmadıñ** sen
Següñ şulhı olur bir üstüh'āna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 62*). [*kılmadıñ, -ma, -duñ*]
44. Kılur seg Hakk'a hizmet kılmadıñ sen
Següñ şulhı olur bir üstüh'āna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 62*). [*kılur, --ur*]
45. Kılarum 'arz-ı hâli ben şikeste
Nedür ahvâlüñ ey yâr-ı kadimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 182*). [*kılarum, -arum*]
46. Benümle **kıldı** hem 'ahd ü kararı
Ki ey kân-ı şafâ vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 148*). [*kıldı, -dı*]
47. Anı ey döst hergiz **kılma** maqbül
O ğuşşa kim kılur düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 234*). [*kılma, -ma*]
48. Kılur ferşi nebât ile müzeyyen
Koyar ol kudret ü 'ilm issi Bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 10*). [*kılur, --ur*]
49. Rivāyet kâsesinden **kıldı** iç'ām
Didi bir gün velime itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 2*). [*kıldı, -dı*]
50. Kılup şive tegâfül itdi Leylî
İle in'ām iderken bal u yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 30*). [*kılup, -up*]
51. Gül-i gülzâr ile çolsa kenârüñ
Eritdi 'aşk odı **kıldı** seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 153*). [*kıldı, -dı*]
52. Ben anı cân u dilden iyleyem yād
Haṭâ kılsam eger 'afv u 'atâ **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [*kıl,]*
53. Ğarîbem luṭfuñ ile âşinâ **kıl**
Neşidüñden baña luṭf iyle bahşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 56*). [*kıl,]*
54. Teḳarrub gösterüp **kıldı** ri'āyet
Didi ḳandandur ey servi hırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 38*). [*kıldı, -dı*]
55. Ben anı cân u dilden iyleyem yād
Haṭâ **kılsam** eger 'afv u 'atâ **kıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [*kılsam, -sa, -m*]
56. Ri'āyetler **kılup** sultānı gibi
Bu aña ol buña mā'şūk u 'āşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 14*). [*kılup, -up*]
57. Kerāmetle **kılur** ma'şūkı 'āşık
Arınsa 'aşk eger ğill u hevādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 20*). [*kılur, --ur*]
58. Kılur bad-ı şābâ Çin armağanı
İki sünbül iki nerğis iki ṭāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 30*). [*kılur, --ur*]
59. Kılurlar 'ömrüñ anbārını sürāḥ
Ecel bir murġdur minḳarı pülād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 80*). [*kılurlar, -ur, -lar*]
60. Birisi naḳş-ı Leylî biri Mecnûn
Varaḳdan Leylî'nüñ resmin **kılup** ḥakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 49*). [*kılup, -up*]
61. Didüñ kim 'aşk her çüfti **kılur** tek
Gözetdüm ben de ol ṭavr-ı kadimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [*kılur, --ur*]
62. Devâ **kıl** luṭf ile bu derd-i dāğa
Müyesser iyle yâ Rab vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 34*). [*kıl,]*
63. Müşerref **kıldı** rüy-ı şubḥ-kârı
Zihî şubḥ-ı sa'âdet rüz-ı pîrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [*kıldı, -dı*]
64. Raḳîb-i dîve tā kim ola ḥā'il
Şarāb-ı büse ile **kıldı** bî-ḥüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 137*). [*kıldı, -dı*]
65. Ziyāret kılmağa ḥāk-i mezārüm
Benüm kâ'im-maḳāmüm **kıl** o yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 89*). [*kıl,]*
66. Ziyāret **kılmağa** ḥāk-i mezārüm
Benüm kâ'im-maḳāmüm **kıl** o yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 88*). [*kılmağa, -mağa*]
67. N'ola şeb-reh olursa her vilāyet
Kılup ḥacet-geh ol ḥāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 193*). [*kılup, -up*]
68. Bulutlar gibi āb-efşān ḥurūşān
Şu deñlü nevḥa itdi **kıldı** zārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 11*). [*kıldı, -dı*]

69. Yüzünü yırtana māl u ni‘am vir
Müdārā **ķil** müdārā ‘ālemidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 113*). [*ķil,]*
70. uru toprak dōšek yaşıduķ ara aşı
Vaşıyyet **ķılmaĝa** yok ādemī-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 23*). [*ķılmaĝa, -ma, -ĝa]*
71. ılur dīv-i sepīdi kehrübā-reng
Bu key Keyĝusrev’üñ addin ılur dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 56*). [*ılur, --ur]*
72. ılur dīv-i sepīdi kehrübā-reng
Bu key Keyĝusrev’üñ addin **ılur** dāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 57*). [*ılur, --ur]*
73. Hīkāyet **ķıldı** ĥalka ol ĥaber-dār
Ki dūnyāda olan ‘aşıķ ile nā-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 82*). [*ķıldı, -dı]*
74. Ehl-i naẓar **ılur** gözine tūtiya beni
Öldüm seni görüp beni n’iylersin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 4*). [*ılur, -ur]*
75. Zihī udret urup bünyād-ı hestī
Dü ĥarf ile **ılur** ābād-ı hestī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 12*). [*ılur, -ur]*
76. ıl ey luţf ehli Bārī bana yārī
ıķar āh-ı şaķāvetden vücūdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [*ıl,]*
77. ıluñ miskīne raĥmet iyler iseñ
Beni yıķdı ĝamuñ vīrāne **ķıldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 89*). [*ķıldı, -dı]*
78. Civān iken daĥi pīrāne **ķıldı**
Ne ayaķ bulunur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 90*). [*ķıldı, -dı]*
79. ılurdı nīm-şebde ĥufyeten āh
Deĥānī ĝonce-veş dem-beste idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 58*). [*ılurdı, -ur, -dı]*
80. ılurdı aña yüz yüz merĥabāyı
açan ol cānībūñ ebrin görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 94*). [*ılurdı, -ur, -dı]*
81. ılurdı fitne ol meftūna anı
Revān ol da bedihī naẓm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 118*). [*ılurdı, -ur, -dı]*
82. ılur ol avm-i Leylā’ya du‘ayı
Biz anuñ-çün ururuz tiĝ u nīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 154*). [*ılur, -ur]*
83. Şu üstinde **ılurdu** ĥulle-bāfī
Şulardı nergisinden erĝuvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 32*). [*ılurdu, -ur, -dı]*
84. ılurdu aĝlayu ‘azm-i güzer-ĝāh
Gezüp yollarda çün kebk-i ĥırāmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 62*). [*ılurdu, -ur, -dı]*
85. Günüzin zāĝ olur gice üĝüdür
‘Adāvet **ķılsa** āfetdür cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 69*). [*ķılsa, -sa]*
86. Çeküp gözlerüme andan yumasın
Beni yumaĝa şuyum eşk-i ter **ķıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 79*). [*ķıl,]*
87. Buĥūr-ı ‘ıtrımı büy-ı ciger **ķıl**
Kefen **ķıl** zūlf-i yāruñ dāmeninden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 80*). [*ķıl,]*
88. Buĥūr-ı ‘ıtrımı büy-ı ciger **ķıl**
Kefen **ķıl** zūlf-i yāruñ dāmeninden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 81*). [*ķıl,]*
89. Çara onlar giyüp feryād ider zāĝ
Teneffüs **ķılsa** zehr-ālūde vü serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 29*). [*ķılsa, -sa]*
90. ılurdı nāle vü efĝān u zārī
Şu dürlər kim bular naẓm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 4*). [*ılurdu, -ur, -dı]*

ķıla dön: *ķıla dönmek. Düşünmekten çok zayıflamak.*

1. Yaşın zūlfince ıl ol serv-i nāza
ıla döndüm egerçi ĥasretinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 5*). [*ķıla dön, -düm]*

kile men rāk: Kıyame suresi 27. Ayet: “Kurtaracak kimdir?”.

1. Taḫīʿatda ƙomadı istikāmet
İrüp bīmāra vaƙt-i **ƙile men rāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 53*). [*ƙile men rāk,]*

ƙilebdān: Bakır rengi.

1. Ƙilebdān ŧaçlu incü diŧlü dilber
Cemāli bī-nihāyet malı bī-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 204*). [*ƙilebdān,]*

ƙılıç: Kılıç.

1. Luṭfuñ zirīhi penāh-ı muḥkem
Ƙahruñ **ƙılıcı** ƙazā-yı mübrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 50*). [*ƙılıcı, -ı]*
2. Ecel cāmı müheyyā nūŧa geldi
Ƙılıç cāmı ki cāna ƙan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 61*). [*ƙılıç,]*
3. Ƙılınç iyler **ƙılıca** oƙa dir oḫ
Anuñ kim oldu bağrı pür-cerāḫat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 144*). [*ƙılıca, -a]*
4. Döner arada cām-ı tiğ u ḫançer
Ƙılıç ƙār itdi fark-ı her ferīƙa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 27*). [*ƙılıç,]*
5. Çemen döndi Yemen gibi ‘aƙıƙa
Ƙılıç dendānı kesmekden gedildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 29*). [*ƙılıç,]*
6. Ƙılıç gibi ŧavaŧda yüzi aƙdur
Yürürse cem’ idüp ceys ü silāḫı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 106*). [*ƙılıç,]*
7. İki yüzlü **ƙılıç** olur ƙafāda
Ol ādem-zādeden it yeg durur çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 110*). [*ƙılıç,]*
8. Ƙurudi ol **ƙılıç** ƙutduğı desti
Alup hem ŧağ ele tiğı yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 80*). [*ƙılıç,]*

ƙilid-i ḫôŧ-zebān: Tatlı dilin kilidi.

1. İdüp anı ḫazīne-dāra teslim
Ṭurup soñra ƙilid-i ḫôŧ-zebānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 97*). [*ƙilid-i ḫôŧ-zebān, -ı]*

ƙilid-i ƙufl-ı bāb-ı fetḫ u nuŧret: Zafer ve fetih kapılarının kilidi.

1. Ƙilid-i ƙufl-ı bāb-ı fetḫ u nuŧret
Sa’ādetde re’is-i cümle aḫter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 54*). [*ƙilid-i ƙufl-ı bāb-ı fetḫ u nuŧret,]*

ƙilim: Eskiden dervişlerin giydiğı kalın sof hırka.

1. Libāsum lāyık olmadı nemāze
Daḫi baḫtim **ƙilimin** görmedüm ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 101*). [*ƙilimin, -in]*

ƙılınc: Kılıç.

1. Kılınc gibi hem iki yüzlü gördi
Odi göñliñde bir pāre esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 110*). [*kılınc,]*

kılınc iyle: Çok tevazu göstermek, yaltaklanmak.

1. Kılınc iyeler kılıca oka dir oğ
Anuñ kim oldı bağı pür-cerāhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 144*). [*kılınc iyle, -r]*
2. Kaçan ğybetde añılsañ etüñ yir
Kılınc iyeler yüzüñe merhabāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 109*). [*kılınc iyle, -r]*

kılış: Karşılıklı yapmak, kılmak, etmek.

1. Mağabbet gösterüp ihsān **kılışdı**
İledüp günde anda bir qoyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 10*). [*kılışdı, -dı]*

kilk-i takdîr: Kader kalemi.

1. Dile ilhām ider bî-ħarf u āvāz
Çeküp levh-ı ezelde **kilk-i takdîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 5*). [*kilk-i takdîr,]*

kılma: Yapmak, etmek.

1. Mağabbet da‘vîsin **kılmaya** nā-merd
Sözün fehmi itmeyüp her cāhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 24*). [*kılmaya, -y, -a]*

kılsa: Yapmak, etmek.

1. Tutulmaz **kılsa** ‘ālem fikr ü rāyı
Hevā bend ile pend ile havāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*kılsa,]*

kim: Her kim, herhangi biri; belgisiz zamir.

1. O kızlardan iderseñ **kime** meyli
Alalum kıyalum adımı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 101*). [*kime, -e]*
2. Anuñ gibi firāz kızlar bulunur
Kimi dilersen istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 98*). [*kimi, -i]*
3. Kim isteye devā dil yāresine
Ala meh-pāresin cān-pāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*kim,]*
4. Ayağa şaldı **kime** urdısā dest
Sülemān gibi yilden bindügi at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 166*). [*kime, -e]*
5. Kime ğuşşā virür kim āħir olmaz
Felek kim yok şebāt üzre bināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 130*). [*kime, -e]*
6. Şorardı yārini **kimi** görürdi
Dilin ‘aşş odı eyle iyledi germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 14*). [*kimi, -i]*

kim: "Hangi kişi?" anlamında soru zamiri.

1. Seni her **kim** ki kem sevdi kem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 94*). [*kim,]*
2. Tapañdan özge **kime** yalvarayın
Senüñ hıñmuñ görüp kında kaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 50*). [*kime, -e]*
3. Kimüñ ferzendi kıalsa yâdigârı
Cihânda geçmez anuñ rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 21*). [*kimüñ, -üñ]*
4. Didi bir kâtibe kıız gördi Loqmân
Kime tiz oldu bu şemşir-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 82*). [*kime, -e]*
5. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî dür andan gayrı **kim** vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 54*). [*kim,]*
6. Kimi sevdüñ **kime** sevdâ-zedesin
Muhabbet odına âteş-gedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 39*). [*kime, -e]*
7. Kimi sevdüñ kime sevdâ-zedesin
Muhabbet odına âteş-gedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 39*). [*kimi, -i]*
8. Ne yüzüñ hâlidür sineñde dâğun
Kimüñ sevdâsı tıldurdu dimâğun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 42*). [*kimüñ, -üñ]*
9. Kim isteye devâ dil yâresine
Ala meh-pâresin cân-pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 37*). [*kim,]*
10. Kimüñ hârı tıolaşdı dâmenüne
Şaķıñduķca gözüm bımâr olursın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 8*). [*kimüñ, -üñ]*
11. Bulurdu her kışı her dem murâdı
Kim ister kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 37*). [*kim,]*
12. Gelüp **kime** idersin merhabâyı
Ėo şol cânı ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 30*). [*kime, -e]*
13. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ ile güli **kim** vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 89*). [*kim,]*
14. Bilürdi ol da derd-i hicr-i yârı
Kim olur haste derdinden Ėaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 125*). [*kim,]*
15. Bütün ne kıalb u şaf kıodı ne perde
Kime ursa geçerdi Ėarb-ı nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 37*). [*kime, -e]*
16. Menem od üzre n'iyler sende bu cüş
Seni **kim** yaķdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 43*). [*kim,]*
17. Menem od üzre n'iyler sende bu cüş
Seni kim yaķdı **kime** mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 43*). [*kime, -e]*
18. Kime ağlayayın ben bu cefâyı
Senüñ deşneñ şuyına teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 94*). [*kime, -e]*
19. Ki dür tãilibleri ala kızâne
Kim el açar ala ol mâh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 51*). [*kim,]*
20. Kime izâ ide cevrüñ belâsı
Dehânum yok dil uzâda cefâña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 100*). [*kime, -e]*
21. Ger olursa cihânuñ mihr ü mâhı
Bilümi **kim** kenâr iyleye heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 21*). [*kim,]*
22. Dirigâ kıanı üstâdum dirigâ
İşüm şimden girü **kime** tıanayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 59*). [*kime, -e]*
23. Odum cüş iylese **kime** yanayın
Seni ben bilmedüm ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 60*). [*kime, -e]*
24. Kıatında besledürdi bir nice seg
Kime hışım itse cellâda dir idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 3*). [*kime, -e]*
25. Kimüñle seyr ider kıanda mekânı
Ėaber var ise andan sende zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 118*). [*kimüñle, -üñ, -le]*

26. Kimüñ zıkrin ider ola güher-rîz
Didi mihr ile mühr açup ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 36*). [*kimüñ, -üñ*]
27. Kimi **kimden** idersin ayırup fark
Ben ol dem oluram bu guşşadan dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 162*). [*kimden, -den*]
28. Kimi kimden idersin ayırup fark
Ben ol dem oluram bu guşşadan dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 162*). [*kimi, -i*]
29. Edebden taşra girmezdi cevâbı
Maħabbetde anı **kim** kılsa tekzib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 131*). [*kim,]*
30. İyü iylik görür yavuz yavuzlık
Kime açılsa bād-ı hikmet-i ğayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 73*). [*kime, -e*]
31. Uçar pervane gözinde ħayâlün
Bu gülşenden seni ey gül **kim** aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [*kim,]*
32. Kime itsün şikâyet ħaste bülbül
Diriġa seyr iderken bu çemende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 92*). [*kime, -e*]
33. Kimi aġlatmaz ol resme muşibet
Siyeh-puş oldı ol da mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 6*). [*kimi, -i*]

kim: *Zira, çüñkü.*

1. Kim kanum içmege la‘lindeki piyâle yiter
Bu ħaste cânê ne ħâcet ki gürz-i kahr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 8*). [*kim,]*
2. Kim aldı varumu daħi komaz baña beni
Cânâna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*kim,]*
3. Gül yüzün görse hezârân ol kadar pür-cüş olur
Ey melâħat tütisi şeker dehenden söyle **kim** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*kim,]*
4. Kim söylemege ħâlini evvel dehân gerek
Da‘vâ-yı ‘aşk itme ço ġavġâyı ‘andelib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 6*). [*kim,]*
5. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl andan **kim** selâmet olmağ ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 117*). [*kim,]*
6. Sözi kes **kim** bıçağ irdi süñüğe
Benüm yoğdur ħabile birle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 186*). [*kim,]*
7. Şıġınma aña **kim** yoğdur beġâsı
Zenüñ **kim** sağ işi yok pür-marağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 58*). [*kim,]*
8. Dimişdür nâķışātu‘l-‘ağl ve‘d-dîn
‘Ömer **kim** zenlere şeytân dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 65*). [*kim,]*
9. Tene râħat dil ü cânâ şafâsın
Cigerde derd-i ‘aşkuñ **kim** düğündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 105*). [*kim,]*
10. Dikince ġice sancâġ-ı siyâhı
Gice **kim** bir şadefdür ħara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 97*). [*kim,]*
11. Ķamu Ķağ emrine münġâd u sâkit
Ķamer **kim** dâ‘imâ yarı güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 21*). [*kim,]*
12. Gele cân büyi ħabrüm gülşeninden
Anı hem ħana boya **kim** şehidem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 83*). [*kim,]*

kim: *"Ki" bağlacı.*

1. Ben o miħnet zâdeyem **kim** dâye-i devrân beni
Besler anamdan toğaldan emzürüp şir-i firâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 3*). [*kim,]*
2. Yüz urup diseñ aña **kim** yile virdüğün göñül
Ķüy idindi yilmegi büyuñla her ġâh her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 3*). [*kim,]*

3. Çok zamandır **kim** dil-i miskine meskendür o çin
Cân daği olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 5*). [kim,]
4. Çü ‘ömrümüñ güneşi vaqt ile zevâle yiter
Havâle iyemesün baña tığı düşmen **kim** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 5*). [kim,]
5. Ki toğar anuñ içinden nice gurâb-ı cefâ
Cihân didükleri bir köhne haymedür **kim** anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [kim,]
6. ‘Aceb mi olmasa hazzı eger ma‘şuk-ı zibâdan
O **kim** pertâb ider himmet oğın meydân-ı ‘irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 5*). [kim,]
7. Muğarrerdür ki olmazlar münevver nür-ı Mevlâ’dan
Ne çeşm olsun o **kim** bakmaz cihâna nür-ı Hakk ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [kim,]
8. Ne şey olsun o **kim** görmez o nürü cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı gâfletde қalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [kim,]
9. Yüzi ağ olsun anuñ **kim** başında var bu sevdâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [kim,]
10. Nev-bahâr irse gül ü süsen zebân u güş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde **kim** ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [kim,]
11. Çün ismu’llah ola ‘unvân-ı defter
Gerek **kim** tâ ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 2*). [kim,]
12. Cihân **kim** var olupdur kudretüñden
Tolu ‘ibret olupdur hikmetüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 9*). [kim,]
13. Felek **kim** cünbişi devri aradı
Sücüdi dâ’im itmekdür murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 33*). [kim,]
14. O **kim** ol cünbişüñ seyyâresidür
Cemâlüñ şevkınuñ âvâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 37*). [kim,]
15. Cihân **kim** nür-ı hüsnüñ perdesidür
Nevâ-yı ni‘metüñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 45*). [kim,]
16. Cihânda sârîdür esrâr-ı aşkuñ
Ne dil var **kim** yoğ anda nâr-ı aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 48*). [kim,]
17. Cihân **kim** bir muhabbet kışşasıdur
Belâ ‘uşşâka andan hişşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 51*). [kim,]
18. O tãlib **kim** kapuñda mu‘tekifdür
Seni bilmekte ‘acze mu‘terifdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 85*). [kim,]
19. Senüñ gibisini **kim** bildi ey pãk
Seni **kim** zıkr ider vaşfuñca heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 87*). [kim,]
20. Senüñ gibisini **kim** bildi ey pãk
Seni **kim** zıkr ider vaşfuñca heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 89*). [kim,]
21. Bu biş vaqt ol kapuda nevbetüñdür
Aña **kim** bâb-ı tevfiķun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 13*). [kim,]
22. Ne geldi bilmezem benden cevâbı
Bu dem **kim** ‘âşî nefsum pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 19*). [kim,]
23. Cemâl-ı luţfunuñ hem ‘aşkıdır
Ben itdüm anı **kim** baña sezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 57*). [kim,]
24. Қoman dãmân-ı luţfuñ hergiz elden
Şu dem **kim** huşk ola cismümde cãnum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [kim,]
25. Anunçün cüdına nisbet vücüdi
O dem **kim** ‘âciz ola anda Loķmãn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [kim,]
26. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne şem‘ün **kim** degül andan ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 49*). [kim,]
27. Hãlîfe oldu ana çãryarı
Bular **kim** her biri bî-şek velîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 59*). [kim,]
28. Gelüp **kim** yirse yisün rãyegãni
Fidãnlardur bular bir serv-i nãze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 64*). [kim,]
29. Meger **kim** bir gice nür-ı Celãli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 1*). [kim,]

30. Kudümünle müşerref iyle Kudsi
Melekler **kim** senünle müftehirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 17*). [kim,]
31. Ayağın tozına hep muntazırdur
Felek **kim** niçe rüşen yıldızı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 19*). [kim,]
32. Ziyâde şeb-çerâğa beñzemiş **kim**
Teni ser-tâ-kağem rûh-ı revândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 46*). [kim,]
33. Anuñ **kim** ‘aşkı vardır cevherinde
Sa‘âdet tâcı konmuşdur serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 15*). [kim,]
34. O dil **kim** ‘aşk odından ola hâlî
Har-ı bî- ‘aql u dânişdür mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [kim,]
35. O cân **kim** derd ü ğamdan bî-haberdür
Ne var insân ise ma‘nide ğardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 9*). [kim,]
36. Zihî efsâne **kim** efsûna beñzer
Pür-âteşdür dil-i Mecnûn’a benzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 21*). [kim,]
37. Velîkin ol veled **kim** nâ-halefdür
Anuñ taşşilinün sa‘yi telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 27*). [kim,]
38. Ne şîri **kim** içerdi şûr olurdu
Muĥabbet hânesi ma‘mûr olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 71*). [kim,]
39. Atası seyyid-i ħavm u ħabile
Kim ola ĥüsnini şerĥ idebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 136*). [kim,]
40. Ruĥı nîlüferi **kim** ferre yitmiş
Zî nîlüfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 157*). [kim,]
41. Fünün-i derd-i ‘aşkuñ nükte-dâni
Dimiş **kim** ‘aşk u meşk olmaz nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 2*). [kim,]
42. Ne deñlü **kim** haber âvâzelendi
O deñlü derdi Ķays’uñ tâzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 35*). [kim,]
43. Ne deñlü **kim** haber bî-perde düşdi
O denlü Ķays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 37*). [kim,]
44. Şu **kim** bu fitneye olmadı meftûn
Didi ğybet dilinden Ķays’a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 43*). [kim,]
45. Yiter insâna neng ü ‘âr-ı duĥter
Ĥuşûşâ **kim** ola duĥter bed aĥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 88*). [kim,]
46. Ķaşı ol duĥterüñ **kim** vesmelüdü
Başup göz göre başın kesmelüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 89*). [kim,]
47. Bahâne iyleyüp ol gül seĥerden
Dir idi **kim** ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 28*). [kim,]
48. Ķam-ı firĥat bu ise **kim** benüm var
Firâĥa düşmesün kâfir de ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 41*). [kim,]
49. Bu resme **kim** ĥiĥâb iylerdi yâre
İderdi sinesini pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 45*). [kim,]
50. Baña **kim** müjde idersin vişâli
Yâ düş midür görürdüm ya ĥayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 67*). [kim,]
51. Şu dem **kim** olmaya destünde firşat
Ne işşı başuna ĥâk-i nedâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 35*). [kim,]
52. Perî **kim** çok seversin anı cândan
Şaĥm ‘ifrit-i pür-âfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 49*). [kim,]
53. O göz **kim** kör olmuşdur ĥazâdan
Ne ĥâşıl aña kuĥl-ı tütüyâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 27*). [kim,]
54. O yegdür **kim** beni baña ĥoyasın
Yüzün şuyiyle benden el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 29*). [kim,]
55. Ne gün **kim** cânuma ĥaşd ide cânân
Zihî ‘ıyd-ı mübârek ĥutlu ĥurbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 43*). [kim,]

56. Gidüp benlik bir oldum yâr ile bil
 o çalı **kim** ŐıĒıŐmaz araya ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 64*). [kim,]
57. Meger ol küh **kim** Necd idi nâmi
 Ol idi avm-i Leylânunı maamı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [kim,]
58. Rivâyet olunur **kim** ays-ı mecnûn
 Ziyâde Ēalıb olsa Şev-i meknûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 1*). [kim,]
59. Getürdim **kim** bite ātuñda bu kâr
 azîne bî-isâb u zer be-her-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [kim,]
60. Anı **kim** söyledüñ sen dostâne
 Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [kim,]
61. Getürdim **kim** bite ātuñda bu kâr
 azîne bî-isâb u zer biar-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 83*). [kim,]
62. Anı **kim** söyledüñ sen dostâne
 Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 101*). [kim,]
63. O servüñ **kim** hevâsı bed-hevâdur
 Bu bustâna anı dikmek atâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 151*). [kim,]
64. ‘Acebdür **kim** aña ol merd-i ‘aşı
 Bu resme görinürdi nâ-muvâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 157*). [kim,]
65. odular ‘âmiriler taht u tâci
 O yola **kim** olur Mecnûn ‘ilâci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 172*). [kim,]
66. Bilürsin her Şanem **kim** ‘âmiridür
 ‘Arabda üsn ü hulkunı sâhiridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 179*). [kim,]
67. Bununı keklikleri **kim** an içerler
 Ēaribe ahaha nâzın açarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 187*). [kim,]
68. Unut Leylâ’yı **kim** leylî siyehdür
 Anuñ mihrinde yan **kim** mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 189*). [kim,]
69. Unut Leylâ’yı **kim** leylî siyehdür
 Anuñ mihrinde yan **kim** mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 190*). [kim,]
70. Ēazel our añar yâr-ı Ēazâli
 Ne Şı‘ri **kim** getirürdi zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 25*). [kim,]
71. Ki ya‘nî mürde fâriĒdür kefenden
 Dü ‘âlemden o **kim** taşra urar taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 11*). [kim,]
72. Başumda rüz u Şeb ĒavĒa-yı Leylî
 Beni ol **kim** yoĒ iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 31*). [kim,]
73. Şebâb ehline Şehvânî marâzdur
 Anuñ **kim** üsnî ĒadıŐ dil-beridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 5*). [kim,]
74. Maabbet murĒ-ı cânunı Şehperidür
 Ne cân **kim** ide bu perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 11*). [kim,]
75. Veli hem ĒuŐŐasuz bî-baht u rüzem
 Ol iş **kim** kâr-ı Ēamdan ola Ēâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 23*). [kim,]
76. Bulursa bulur andan ol necâtı
 Ola **kim** himmeti yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 35*). [kim,]
77. Bu Ēam-gîn Ēöñlümi Şâd iylemezsın
 Bu resme **kim** za‘ıf ü pirânunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 77*). [kim,]
78. Ēam-ı cânândan ayru olsa cânı
 Du‘â it **kim** ziyâde ola her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 109*). [kim,]
79. Bu rüsvây u melâmet olma ister
 O laza **kim** du‘â tiri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 119*). [kim,]
80. Bu ĒavĒâyı Ēikâyet iylediler
 Ki ol mecnûn fetâ **kim** ‘Âmiri‘dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 13*). [kim,]
81. Anuñ tâbiyle olmiŐ ol arâbe
 O Şerbet **kim** aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 79*). [kim,]

82. Görünmez gözlerine ördek ü kaz
Olar **kim** h̄ʿān-ı kıkmekten yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 87*). [kim,]
83. ul olmuş yāra ağıyarından āzād
Zihī am **kim** aña virmüş berātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 91*). [kim,]
84. Egilmiş derd içinde rāya dönmiş
Muabbet **kim** azā-yı āsmāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 103*). [kim,]
85. urumadan teni tābūta dönmiş
O tābūt içre cān **kim** aygıuludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 119*). [kim,]
86. abūl it özümi **kim** özü-h̄ʿāhem
Nazar iyle sebep orma bu hāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 6*). [kim,]
87. Ne dil nefrini itdi gūş-mālūñ
Ne an itdūñ **kim** irdi gerdenūñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 7*). [kim,]
88. Ki senden dūr ola derd-i dil-ārām
Kim andan bāri āhir āh āhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 49*). [kim,]
89. Yürirsin aş odına yana yana
Anuñ **kim** abr u temkīn ola ratı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [kim,]
90. Saādetden açanlar oldı marūm
Anuñ **kim** hem-demi bī-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 65*). [kim,]
91. Yüceldi zerrelerden zirve-i kūh
O **kim** var emʿ-i aklınuñ fūrūı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 79*). [kim,]
92. İder abri ile helvā oruı
İi rāy ile ıl **kim** merd-i bī-rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 81*). [kim,]
93. Anuñ derdinden aqlarsın güler ol
Bu yol **kim** sen yürürsün pūr-aardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 91*). [kim,]
94. Eegi sürme **kim** ıkmaz amurdan
Reh-i der-bend olursa h̄ʿāb-āhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 94*). [kim,]
95. Eger derhem de itseñ merhemümdür
Velī ben aste-dil **kim** bī-arārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 11*). [kim,]
96. Dūşelden cānuma derd-i dil-ārām
Baña bu āıka **kim** indi nā-āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 27*). [kim,]
97. Kim ola olmaya bu amdan āāh
Eger elde olaydı ua ādī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 34*). [kim,]
98. Bulurdu her kii her dem murādı
Kim ister **kim** ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 37*). [kim,]
99. Ne hōş ol **kim** belāda ola dil-ōş
Degül ün itiyārī kārī aşuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 44*). [kim,]
100. Gören anı şanur **kim** ande iyle
Baña dirler niçün yok sende ande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 52*). [kim,]
101. u keklik gibi **kim** aşd itdi ana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 1*). [kim,]
102. Avı ıdı dehāna girmiş iken
u ülmek **kim** alur elden ıkārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 9*). [kim,]
103. Cefā vü cevr ü cebr iün olupdur
Mişālüm pīr-i ardur **kim** eker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 15*). [kim,]
104. Ne derdüm var raībūñ arbesinden
u āşık **kim** olupdur rīze rīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 21*). [kim,]
105. Elinden gelmez anuñ cān diriı
Ne baş **kim** gelmez andan ti-bāzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 25*). [kim,]
106. Kes anı **kim** olasin merd-i āzī
u āşık **kim** ola urbān-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 26*). [kim,]
107. Kes anı **kim** olasin merd-i āzī
u āşık **kim** ola urbān-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 27*). [kim,]
108. Olur ükrānesi aqd u nikāhı
u demde **kim** ola sa u selāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 65*). [kim,]

109. Vay aña **kim** yiledür i‘timâdi
Buña yil bû getürse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 30*). [kim,]
110. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz **kim** mağzı anuñ olmaya dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [kim,]
111. Anı güş iylemez ger mağz u ger pöst
Ne sözi **kim** kıatında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 59*). [kim,]
112. Virür lezzet eger dönmezse lağa
Bu bal söz **kim** dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 85*). [kim,]
113. Meger ol âdemî **kim** ola bîmâr
Teraħħum iyleyüp hem-sâline ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 126*). [kim,]
114. Nice içmiş ciğerden tiz geçerken
Her oğ **kim** yay bağrından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 71*). [kim,]
115. Giderdi nice fersah yire ħayli
Her at **kim** cüşî yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [kim,]
116. Deminde şankî bād-ı şarşar idi
Ne yire **kim** ecel minķârî irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 89*). [kim,]
117. İder tekbîr-i fetĥi dilde tekrâr
Didi bir yâr aña **kim** niçün ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [kim,]
118. Siper olur ĥadeng ü tîğa dilber
Anuñ **kim** her dem ola kârî zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 139*). [kim,]
119. Kılur mı yâr ile ol kârî zârî
Anı **kim** yây idüp dür yâr derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 141*). [kim,]
120. Atar mı yârına tîr-i neberdi
O cân **kim** oldu ‘aşķ odıyla maţbûĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 143*). [kim,]
121. Kılınç iyler kılıca oķa dir oĥ
Anuñ **kim** oldu bağrı pür-cerâĥat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 145*). [kim,]
122. Bulur dilber oķından anca râĥat
Anuñ **kim** hicr elinden bağrı kıandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 147*). [kim,]
123. Elinde şûr u şer şemşîr olmış
Ol el **kim** bezm içinde zer şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171*). [kim,]
124. Kimi ‘Anter kimisi ‘Amr u Ma‘dî
Buĥaruñ ebri **kim** göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 183*). [kim,]
125. Cihân **kim** şeb libâsın yine giydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 1*). [kim,]
126. Olur bildi barışmasa ziyânı
Çü görđi **kim** cihân başına üşđi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 17*). [kim,]
127. Olara ‘afvî ile minnet itđi
Buyurđi **kim** getürün kıanı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 71*). [kim,]
128. Yeg andan **kim** kıala ‘âlemde nenge
Virürseñ destine anuñ zimâmum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 112*). [kim,]
129. Kıodı nevmîd anı yine sitâre
Şular **kim** bî-vefâdan ‘ahđ umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 171*). [kim,]
130. Niçün şalduñ ayağa irdise el
Gice **kim** yâr idün yanumca çâlâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 191*). [kim,]
131. Saña devlet kıapûsın aça mâlı
Bu sözi **kim** didi ol merđ-i ĥaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 209*). [kim,]
132. Perî gibi aradan yitđi Mecnûn
Ne deñlü **kim** aradı Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 213*). [kim,]
133. Yine cânına geldi itđüĥi âl
Şular **kim** meyve-i ĥikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 19*). [kim,]
134. Şaķınduk göze çöp düşer dimişler
Şular **kim** meyve-i ĥikmet yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 21*). [kim,]
135. Esirger cân o **kim** imânı vardur
Yavuz kıurd olma ey âdem ki âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 26*). [kim,]

136. Anuñ kes boynını **kim** bî-vefâdur
Çıkarma gözlerin **kim** sürmelüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 36*). [kim,]
137. Anuñ kes boynını **kim** bî-vefâdur
Çıkarma gözlerin **kim** sürmelüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 37*). [kim,]
138. Öpüp âhü gözin iylerdi zârî
Ki bu çeşm-i siyeh **kim** hûb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 69*). [kim,]
139. Serüñe şağ olup derd irmesün hiç
Göze **kim** toğrıdur simin ayağuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 63*). [kim,]
140. Ki şalam şapuna geh geh selâme
Ne per var **kim** uça bu kuşca cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [kim,]
141. Ne yüz var yüzüñe bakmağa hânım
İşigüñden ne yil **kim** almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 77*). [kim,]
142. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yil **kim** senden almaz yâdigârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 79*). [kim,]
143. Yeşil dîbâda şan pîrâye gibi
Özi **kim** mefreş-i dîbâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 23*). [kim,]
144. Kızıl minķârî bir pâre beķamdur
O la‘lîn burnı **kim** düşmiş gögüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 29*). [kim,]
145. Revân oldı diyâr-ı yâre bî-‘âr
Anuñ **kim** derdi vardur ‘ârî n’iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 9*). [kim,]
146. O **kim** ‘ârîdür andan yârî n’iyler
Çü qarşu geldi büy-ı küy-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 10*). [kim,]
147. Zihî ‘ıyd-ı hilâl Allahu ekber
Hudâ **kim** bezm-i ‘aşkuñ cem‘ idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 101*). [kim,]
148. Beni ol cem‘ içinde şem‘ idüpdür
Dilerseñ **kim** ziyâsı arta cem‘ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 103*). [kim,]
149. Şu deñlü **kim** eger dinse inanma
O zer **kim** biri biñ sîme geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [kim,]
150. Bu **kim** mâlın virüp ala ‘arûsı
Oğudı çün bu efsünü ol âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 114*). [kim,]
151. Nikâh u ‘ağd olup hıñbe oğundı
Hıñb-i hıñbe **kim** kürsîye ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 137*). [kim,]
152. Bu gendüyi döğüp başın yolardı
Ne beñ **kim** kónsa yüzü ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [kim,]
153. Baña kıble yiter didâr-ı yârım
Peder baña ne hâcet **kim** ola yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 189*). [kim,]
154. Hôrôsun beyza ile ne işi var
Baña kırdâş odur **kim** ola hâl-dâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 191*). [kim,]
155. Şu resme **kim** uğundı tâ seher-gâh
Şabanca urdı Leylî eyle muħkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 22*). [kim,]
156. Yeg andan **kim** ide benden kenâre
Yüz urup öpdî pây-ı serv-i nâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 48*). [kim,]
157. Bütü hiç sevme **kim** yoğdur vefâsı
Cihânda yoğa dönse var iken yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 30*). [kim,]
158. Sen anuñ gibi yârî yoğa şay var
Kanı ol dôst **kim** zehrîñ yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [kim,]
159. Şığınma aña **kim** yoğdur beķası
Zenüñ **kim** şağ işi yok pür-marağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 59*). [kim,]
160. Zihî Fârûk **kim** fark iylemişdür
Nice zen var ise işi büğüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 66*). [kim,]
161. Beni ‘afv iyle **kim** luţf ehlinin sen
Saña gerçek haber budur ki Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 92*). [kim,]

162. ‘İzāruñ luṭfi iyler i‘tizāri
Harāmīdür gözüñ **kim** gören anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 109*). [kim,]
163. Helâl iyler aña itdügi şanı
Ne sıhr iyler ‘aceb ğamzeñ **kim** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 111*). [kim,]
164. Aña sîmîn serîr olmak ne hoşdur
Şamer **kim** beyle nūrānî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 119*). [kim,]
165. Saña ‘arz iylerem diñle sözümi
O ‘ahdi **kim** senüñle itdüm ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [kim,]
166. Yoluñda şādîkâm çün şubḥ-ı rüşen
Lebüm **kim** çün şarâb-ı lâle-gündur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 13*). [kim,]
167. Baña şa‘n itme ey yâr-ı qadîmüm
O **kim** şābit şanursın şoḥbetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 25*). [kim,]
168. Melâmet iyleme **kim** şerm-sārem
Bu müşkil yaramuñ üstine ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 36*). [kim,]
169. Yiter bî-kār olmak baña pişe
O bülbül **kim** kafesde şuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 83*). [kim,]
170. Anuñ-çün vaḥşe oldum āşinā ben
Ol ādem-zāde **kim** ola münāfiḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 105*). [kim,]
171. Meġer Leylā’nuñ itdi aḳ gülin yād
Didi eyvah dirigā **kim** ġarîbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 7*). [kim,]
172. Ki gün göstermez oldun ile şehre
Bu encüm **kim** atılıp od şaçarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 45*). [kim,]
173. Ki incinmeyesin ilden hemîşe
Aru **kim** götürür şoḳmaġa neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 97*). [kim,]
174. Anı fehmi itmeyüp qaçdı kenāre
O **kim** yādına gelmez kendü cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 69*). [kim,]
175. Ki ey cān-ı peder terk iyle ġaflet
O yol **kim** aña miḥnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83*). [kim,]
176. Bitürür ot yirine tiġ-ı tîzi
Ol oḳ **kim** bî-amāndur irse cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 87*). [kim,]
177. Nice olur ana cānun nişāne
O ḥançer **kim** em olmaz yāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 89*). [kim,]
178. İrüp saña nice bir yara sîne
Cihān **kim** māzīdür ma‘nide ḥālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 91*). [kim,]
179. Geçer sana ġam ile māḥ u sāli
Bu deñlü **kim** belālarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 93*). [kim,]
180. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebātı
Bu derdi **kim** çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 105*). [kim,]
181. Perî sevmekden uşan dîvünî baş
Perî **kim** şüreti gözden nihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 111*). [kim,]
182. ‘Ayāndur **kim** anı sevmek ziyāndur
Şaçarsın ādemiden ādem iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 112*). [kim,]
183. Yağarsın ‘ömrünü hoş-‘ālem iken
Zemān-ı ‘ömr **kim** bünyādı yoḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 115*). [kim,]
184. Hôş olsa bir demi bin yıl gibidür
Zemān-ı ‘ömr **kim** bir hoş- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 119*). [kim,]
185. Ki mizāne ururlar anı yārın
Şu cān **kim** ölmedin dünyāda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 131*). [kim,]
186. Dem ola **kim** arayasın Ya‘ḳûb mûm
Egerçi saña bu sözler girāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 152*). [kim,]
187. Revān ‘azm itdi dilden **kim** şutup pend
Ri‘āyet iyleye koyup hevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 2*). [kim,]

188. Ne resme üns ala insân yüzümden
O **kim** ola enis-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 37*). [kim,]
189. Peder çün gördi **kim** Mecnûn-ı bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 1*). [kim,]
190. İşinden çodı eşinden ayurdu
Cihân **kim** hâli her dem hîle vü rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [kim,]
191. Yiyenin tâzi gibi tâziyâne
Saña **kim** döne döne cevr ider devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 71*). [kim,]
192. Çü yir virân ola olmaz hârâcı
Anuñ **kim** bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 79*). [kim,]
193. Dem ola **kim** deminde ire fi'l-hâl
Nevâña göredür ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 86*). [kim,]
194. Şadâ-yı günbed-i devrân-ı 'âlem
Bu günbed **kim** görürsin 'adl işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 89*). [kim,]
195. Rivâyet olunur **kim** bir seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 1*). [kim,]
196. Ki şoñında senüñ gibi hâlefdür
Atañdan şağ iken **kim** dür olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 15*). [kim,]
197. Yigitlik var idi ma'zûr olurduñ
Bu kez şimdi **kim** oldu saña çok yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 17*). [kim,]
198. Kim andan bârî añup dökmedüñ yaş
Şağ iken itmedüñ ol pîre yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 18*). [kim,]
199. Var ölüsün ziyâret iyle bârî
Gerekdür **kim** mezârına varasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 21*). [kim,]
200. Güc imiş eyle **kim** cândan uşandum
Yakında **kim** çapuñdan dür düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 52*). [kim,]
201. Güc imiş eyle **kim** cândan uşandum
Yakında **kim** çapuñdan dür düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 53*). [kim,]
202. Ben itdüm anı **kim** güldi saña il
Yimezdüñ büstânüm hışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [kim,]
203. Tırâş itdi refîkı kendü kaldı
Didi anı gören **kim** bu ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [kim,]
204. Seni segden ne hoş kırtarmış Allah
Didi **kim** uğramadın ben bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 53*). [kim,]
205. İy bânü-yı sarây-ı kâm-kârî
Baña luğf iyle **kim** luğfuñ demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 45*). [kim,]
206. Olurdu kuşca câmî hurrem ü şâd
Dil-i 'âşık **kim** olmışdur ğam-âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 93*). [kim,]
207. Metâ'uñ açma **kim** yokdur hâridâr
Bu nükte irdi çün ol râst-râya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 36*). [kim,]
208. Ki âb-ı ğarîk itdi âfitâbı
Gözinden çatreler **kim** yüze düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 81*). [kim,]
209. Baña olmuşdur ejderhâ havâle
Bu ben bî-çâre **kim** müştâk-ı yârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 105*). [kim,]
210. Hem artar od gibi 'aşk-ı nihânüm
Bu odı **kim** ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [kim,]
211. Dögündi ağladı cüş itdi muhkem
Biraz **kim** ağladı vü itdi zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 147*). [kim,]
212. Yoluma ben de gitdüm yane yane
Yolum **kim** uğradı dün ol maqâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 157*). [kim,]
213. Dönüp hâlin beyân itmiş mufaşşal
Dimiş bu nâme **kim** yazıldı kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 179*). [kim,]
214. Gözetmez hâlin ol göz **kim** kavîdür
Zamân çün göstere bârid şemâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 226*). [kim,]

215. Uralum yüzine göre ʃabanca
Şu **kim** yorğanına göre güsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 231*). [kim,]
216. Diken de döşenürse rahâat oldı
O girye **kim** ‘adûlar güldürür ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 233*). [kim,]
217. Anı ey döst hergiz kılma maǵbûl
O guşsa **kim** kılur düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 235*). [kim,]
218. Ɛo anı **kim** olasın ğamdan āzād
Bu gün saña bitüren guşsa hārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 236*). [kim,]
219. Görinmez gözüme şüret vişāli
Güneş **kim** nūr-ı ‘ālem pertevidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 43*). [kim,]
220. Zihī ol Ɛavme **kim** ‘ayş itdi ol yevm
Çanağın **kim** şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 24*). [kim,]
221. Zihī ol Ɛavme **kim** ‘ayş itdi ol yevm
Çanağın **kim** şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 25*). [kim,]
222. Saña cevr itdi sürersin şafāyı
Didi **kim** baña yitmez mi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 39*). [kim,]
223. Ki sığmaz kāseye deryā-yı ma‘nī
Şu **kim** bu kāseyi kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 47*). [kim,]
224. Şı dīvār u derin **kim** ola rüşen
Göñül şınmasa hergiz rüşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 54*). [kim,]
225. Zemīn yırtılmayınca güleşen olmaz
Şu **kim** göñlin hemişe kāsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 57*). [kim,]
226. Üninden añlamayup şordı nāmın
Didi **kim** ben Selīm-i ‘Amirī’yem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 23*). [kim,]
227. Kebāb-ı tāze vü helvā küliçe
Nice **kim** yalvarup oldı havāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 39*). [kim,]
228. Bu bir loğma yimedi hep yidi vahş
Selīm aña didi **kim** ey ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 43*). [kim,]
229. Senüñ nedür ğidān ey ʃurfe insān
Didi **kim** her seşer dil-ber hevāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 47*). [kim,]
230. Düşer her murğ u mähī cevr-i dāma
Aña **kim** ʃu‘me bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 67*). [kim,]
231. Görüp bir zāhidi vīrān içinde
Ta‘accüb itdi **kim** bu merd-i dānā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 3*). [kim,]
232. Hem ildi dikdi hem yudı arıtdı
Naşihāt itdi **kim** ey nūr-ı dīde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 57*). [kim,]
233. Bilürsin **kim** degüldir iħtiyārī
Bu miħnet **kim** naşibümdür min‘el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 88*). [kim,]
234. Bilürsin **kim** degüldir iħtiyārī
Bu miħnet **kim** naşibümdür min‘el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 89*). [kim,]
235. Belādan başına ğavgālar üşmez
Ev aña baña **kim** cāna kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 93*). [kim,]
236. Söyünür eyle **kim** yanmadı bir dem
Şular **kim** bu cihānda yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 112*). [kim,]
237. Şeh iken aña Ɛullar derhem itdi
Anı **kim** bu şıfat h‘ār iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 131*). [kim,]
238. Dil-i Ħamdī gibi olmayasın h‘ār
Deñiz gibi o **kim** kendü ʃuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [kim,]
239. Anuñ üstinde kimse ʃutmadı yir
O **kim** ğayr etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 137*). [kim,]
240. Vefā vezninde nice sengi vardur
Ola **kim** germ idüp āvāzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 69*). [kim,]

241. Oқыа nazm u şı'ryn tazesini
Ola **kim** ola bu görilüm güşāde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 71*). [kim,]
242. Gidüp ārāmı kendü itdi ārām
Buyurdı pıre **kim** ey hōş-dem ādem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 117*). [kim,]
243. Didi **kim** key haṭādur bu cüdāyī
N'ola gelse kenāruna nigāruñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 150*). [kim,]
244. Meye ne ḳudretim var **kim** uram dest
Güle ḳarşu revān ol bülbül-āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 160*). [kim,]
245. Niçün terk iyleyüp geldüñ maḳāmuñ
Didi **kim** geldügüm yir şehr-i Bağdād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 41*). [kim,]
246. Olup boynumda ṭavḳum ḥükm-i rāyuñ
Ṭapuñ her şı're **kim** iyleye bünyād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 53*). [kim,]
247. Bu yola düşmez ol **kim** verd-i terdür
Bu ḥarfüñ ṭyumuñ biñde birin sen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 68*). [kim,]
248. Benī-nev'ün ṭaleb ḳıl cinse bār ol
Ṭotalum **kim** tenüm ṭaşdur demürdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 83*). [kim,]
249. Selām ortaya ḳodı hōş ṭa'āmı
Didi **kim** ṭuzlu söze ṭatlu dil aç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 113*). [kim,]
250. Yimek içmek ḡamından iyledi pāk
Çü gördi ol civān **kim** bu ciġer-süz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [kim,]
251. Kime ḡuşşa virür **kim** āḥir olmaz
Felek **kim** yoḳ şebāt üzre bināsı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 130*). [kim,]
252. Kime ḡuşşa virür **kim** āḥir olmaz
Felek **kim** yoḳ şebāt üzre bināsı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 131*). [kim,]
253. Ḥalāş itdi belādan ḥaste cānı
Dem ola **kim** olasın sen de ḥāmūş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 139*). [kim,]
254. İdüp bu miḥnet ü derdi ferāmūş
Bu şu'le **kim** ciġer yaḳar şererdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 141*). [kim,]
255. Yaḥūd bād-ı hevā efgendesiyem
Ol āteş **kim** vücūdum müm idüpdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 155*). [kim,]
256. Kim ola iyleye ḥaḳ sözi tekzīb
Ḥarīf anuñ çü bildi ḥırfeti ne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 178*). [kim,]
257. 'Acā'ib hōş ḳaşā'id iyleyüp yād
Ne yirde **kim** oḳurdı bir ḳaşıde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 215*). [kim,]
258. Dilā ḳann itme **kim** Mecnûn-ı pür-derd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 1*). [kim,]
259. Delürdi öldürüñ şāh u veziri
Ol il **kim** ḥākimi divāne ola (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 11*). [kim,]
260. Olur 'aşḳuñ şafāsı bī-'ināyet
Mücerredür bu **kim** 'aşḳ olsa şādıḳ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 19*). [kim,]
261. Didi Mecnûn'a ref' itdi ḥicābı
Sözün **kim** gevher-i nā-süfte ola (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 113*). [kim,]
262. Velī divāne oldur ola ḥōd-kām
Beni div ānlama **kim** div-bendem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 139*). [kim,]
263. Velī 'aşḳum yolında ṭoġru tirem
Ol oḳ **kim** anda yoḳdur rāst-bāzī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 145*). [kim,]
264. Uvat **kim** gelmez andan kār-sāzī
Beni seyl-i belā şalmaz kenāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 146*). [kim,]
265. Çıḳam merdāne bu evden ne mirdār
Cihān **kim** mār ile çāhı ṭoludur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 155*). [kim,]
266. Ki bundan ḡayri yok imin vilāyet
Benüm **kim** menzilüm oldı ḥarābāt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 171*). [kim,]
267. Yiter āyineye ḥil'at cilāsı
Eger **kim** olmaya āyine 'üryān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 177*). [kim,]

268. Hemân bildi sükût imiş şavâbı
Nice söz tıflı **kim** toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 189*). [kim,]
269. Murâdı olmasa Perverdigâr' uñ
Cihân **kim** iki yüzlü bir varağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 5*). [kim,]
270. Hesâbın uyduramaz ol kitâba
Bu bâğ içre o **kim** şabr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 11*). [kim,]
271. Olup nâçâr nûş-ı zehr iderdi
Aña dek **kim** sipihri-i bî-müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 39*). [kim,]
272. Üzüldi eyle **kim** ümmîd üzüldi
Ne hûşdur deme perhîz-kâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 48*). [kim,]
273. Demüñ içmege iki teşne lebdür
İşâretdür baña **kim** tırduguñ cây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 77*). [kim,]
274. Deler bağrın ne servî dir ne şimşâd
Bu seyrüñ **kim** ser-encâmı 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 83*). [kim,]
275. Biñ adım da olursa bir kâdemdür
Bu dârüñ **kim** binâsı hâr u hâsdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 85*). [kim,]
276. Aña hârc iyledi sa'y-ı vefâyı
Vefâlar itdi **kim** olinsa ger yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 5*). [kim,]
277. İde 'âlem senüñ de zikrünüñ hayr
Şu dem **kim** gayra kıla kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 11*). [kim,]
278. Ki bu sünnet tıpuñdan oldı evvel
O gün **kim** gördüñ iki nağş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 47*). [kim,]
279. Didüñ **kim** 'aşk her çüfti kılar tek
Gözetdüm ben de ol tıvr-ı kâdimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [kim,]
280. Dil-i bîmâra hûş virdüñ cevâbı
Anuñ **kim** yârı ehl-i hâl olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 59*). [kim,]
281. Hüner medhinde güyâ zemde hâmûş
Şu nağış **kim** hasûd u bî-vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 69*). [kim,]
282. Hünerde manzarı hâbt u hâfâdur
Dimiş ol **kim** dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 71*). [kim,]
283. Egerçi çokdur itden şimdi şâ'ir
O hûsnüñ **kim** ola meşşâtası zûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 89*). [kim,]
284. Ne deñlü ola anda revnağ u nûr
Ço harf-i tı'ni **kim** devr-i Zuğaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 91*). [kim,]
285. Anuñ-çün hâddi yok bî-intihâdur
Çara bahtum midur **kim** gâyeti yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [kim,]
286. Vefâsı az cefâ vü mihneti çok
Meger **kim** miñver-i gerdün uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 17*). [kim,]
287. Tehî diller niye şaklarlar anı
Bu dem bağı delükler **kim** ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 27*). [kim,]
288. Giriftâr oldılar çeng-i sibâ'a
Bu heybetden o **kim** 'ibret alurdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 99*). [kim,]
289. Hemân manend-i nağş-ı Mânî hâmûş
Birazdan **kim** ayıldı ol büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 107*). [kim,]
290. Kesüp yol virmediler gayr hâlka
Dirende nefsin ol **kim** çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 115*). [kim,]
291. Muñ'î olsa tı'ni mi her dirende
O meclis **kim** sibâ' olmışdı havli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 117*). [kim,]
292. Bunı şanmañ ki şehvânî marâzdur
O **kim** tahşil ide 'aşk-ı tamâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 121*). [kim,]
293. Yazardı Zeyd anı tırup kâfâda
Ne dürr **kim** bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [kim,]

294. Boyanur ‘ālemüñ sīmāsı kıana
Cihān **kim** hūnīdür yoıdır amānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 3*). [kim,]
295. Hevā-yı ‘aşkuñ ile virdi cānı
Bu gün **kim** öldi hāk oldu niķābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 103*). [kim,]
296. Gözin yummaz gözedür dā’ima yol
Umar **kim** nā-gehān bir gün iresin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 109*). [kim,]
297. Senüñ mihrüñ odından oldu pür-süz
Şu reyhān **kim** bitürmişdür mezārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 113*). [kim,]
298. Olupdur büy-ı zülfüñ yādıgārı
Şu süsen **kim** biter hākinden anuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 115*). [kim,]
299. Añup ol gevherüñ hüsünin ögerdi
O nevha **kim** kıan ağladurdi sengi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 133*). [kim,]
300. Añup itdi o la‘li lāle-rengi
Ol efgān **kim** delerdi taş u tağı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 135*). [kim,]
301. Mücāvır var mı **kim** olmaz misāfir
Ne şihhat var ki olmaz pür-sakāmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 148*). [kim,]
302. Ne kāmēt ola **kim** görmez kıyāmet
Ne bāzār ola **kim** ol kāsıd olmaz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 150*). [kim,]
303. Ne kāmēt ola **kim** görmez kıyāmet
Ne bāzār ola **kim** ol kāsıd olmaz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [kim,]
304. Ne bey‘ ola **kim** āhır fāsıd olmaz
Cihān ‘ayyārdur dā’im işi rīv (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [kim,]
305. Tehī desti durur bir māl-dāruñ
Nice gül **kim** bitürür luft ile hāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [kim,]
306. Neñ öldi **kim** giyersin bu siyāhı
Didi anuñ için **kim** döndi devlet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 24*). [kim,]
307. Neñ öldi **kim** giyersin bu siyāhı
Didi anuñ için **kim** döndi devlet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 25*). [kim,]
308. Çık ey göz **kim** baña ‘ayn-ı zārarsın
Tutul ey dil ki ğavġā-yı ceressin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 60*). [kim,]
309. Gömüldüñ genc iken topraga ey genc
O gencüñ **kim** yiri zır-i zemīndür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 129*). [kim,]
310. Eceldür **kim** felekden ola nāzil
Gel imdi el uyu ġāfil hevesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 68*). [kim,]
311. Anı menzil idinme **kim** haţādur
Ki ejderhā gibi cüş itse deryā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 72*). [kim,]
312. Tiz ol **kim** kār-bān ġöçmişdür irden
Bu yidi başlu ejderhā-yı hūn-vār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 76*). [kim,]
313. Kıuşatmışdur seni çün halka-i mār
Eger **kim** fark idersen fark u pāyuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 79*). [kim,]
314. İnanma uġrıdur düzd-i cihāne
Cihān bir hānedür **kim** pür-belādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 85*). [kim,]
315. İnanmazsañ nazar kııl kehküşāne
Şu **kim** bir kāhe şaymazdı cihānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 89*). [kim,]
316. Zamānuñ farkı fevkı ola cāyuñ
Tevāzu‘ her kimüñ **kim** ola zeyni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 103*). [kim,]
317. Müdārā iyler ol **kim** ādemīdür
Şu taş **kim** ayaġundan düşüre nā‘l (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 114*). [kim,]
318. Müdārā iyler ol **kim** ādemīdür
Şu taş **kim** ayaġundan düşüre nā‘l (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 115*). [kim,]
319. Kıızıl kıor olup ol zer tola ġūruñ
Eger **kim** zulm ile yaġ idesin cem‘ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 129*). [kim,]

320. O yağ ile yanasın nitekim şem^c
Şu **kim** cāmı şafā yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 131*). [kim,]
321. Dürüş taqvāya oldur anda zādun
Bu dünyā **kim** işüni gevher iyer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 145*). [kim,]
322. Ne lāyıkdur sana ‘ālem-perestī
Cihāna tapma **kim** yokdur şebātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 165*). [kim,]
323. Aña tap **kim** yoğ olmaz pāk zātı
Cemāl-i hāke meyl itme hebādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 166*). [kim,]
324. ılurdı nāle vü efgān u zārī
Şu dürler **kim** bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 5*). [kim,]
325. Nihānī pīrden anları şordı
Ki bunlar **kim** sürerler zevk-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 61*). [kim,]
326. İrişdiler şafā-yı cāvīdāne
O ‘ālemde o **kim** çekdi belāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 75*). [kim,]
327. Bu ‘ālemde sürer beyle şafāyı
Şu dil **kim** ol cihānda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 77*). [kim,]
328. İrişür toğrı o gibi nişāne
Ol o **kim** her nişāne rāst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [kim,]
329. Nice egriye virdi istikāmet
Şu **kim** ‘aşk āteşiyile cān eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 101*). [kim,]
330. Yüzün döndürmeye vü tuta başı
Şu **kim** ister melāmetden selāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 17*). [kim,]

kime: *Herhangi bir kimseye, her kime.*

1. Belā bendine muhkem rismāndur
Kime bend ursa mecnûn iyer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 105*). [kime,]
2. Biter devlete göre büstān da
Kime devlet hümāsı sāye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 71*). [kime,]

kime: *"Hangi kişi(ye)?" anlamında soru zamiri.*

1. Kime dāmān-ı ümmīdüm açayın
Ğazab rahşın geçer luftuñ semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 52*). [kime,]

kime kısmet yimek kime emekdür: *Kiminin kısmetinde yemek, zevk ü safā varken kiminin kısmetinde emek, eziyet vardır mealinde bir atasözü.*

1. Kime kısmet yimek kime emekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 72*). [kime kısmet yimek kime emekdür,]

kimesne: *Kimse, belgisiz zamir.*

1. Ezelden baña kısmet āh enīndür
Kimesne pendile açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 15*). [kimesne,]
2. Kimesne meyvesini dirmemişdür
Şovu el almasın almış degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 106*). [kimesne,]
3. Kimesne bir pula almazdı anı
ışadur çün zebānı za‘ferānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 188*). [kimesne,]

4. Kimesne bir pula almazdı pencin
Eger Şeh-nâme düzse şimdi Tūsī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 24*). [*kimesne,]*

kimi: Bazi, kimi.

1. Kimi Mecnûn kimi Ferhâd-ı miskîn
Bahâne arada Leylî vü Şîrîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 49*). [*kimi,]*
2. Kimi Mecnûn **kimi** Ferhâd-ı miskîn
Bahâne arada Leylî vü Şîrîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 49*). [*kimi,]*
3. Bularuñ arasında nice duñter
Kimesi âftâb u **kimi** ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 130*). [*kimi,]*
4. Bularuñ arasında nice duñter
Kimesi âftâb u kimi ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 130*). [*kimesi, -(s)i]*
5. Çoşup kenze keniz-i sîm-çehre
Kimi gilmân-ı zengî câme gül-gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 39*). [*kimi,]*
6. Şanasın kara gözdür kapladı hün
Kimi gilmân-ı rûmî hulle müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 41*). [*kimi,]*
7. Kimi ‘Anter kimesi ‘Amr u Ma‘dî
Buñaruñ ebrî kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 182*). [*kimi,]*
8. Kimi ‘Anter **kimesi** ‘Amr u Ma‘dî
Buñaruñ ebrî kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 182*). [*kimesi,]*
9. Şıdı kırdı bulup â‘dâya fırsat
Kimi başın alup kaçdı yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 53*). [*kimi,]*
10. Kimi baş virdi tîğ-ı bî-amâna
Alup başın ele çavmuñ emîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 54*). [*kimi,]*
11. Kimi halkuñ gülüşür kimi giryân
Gülerler gâfil ü bî-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 44*). [*kimi,]*
12. Kimi halkuñ gülüşür **kimi** giryân
Gülerler gâfil ü bî-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 44*). [*kimi,]*
13. Kimi yüz sürdi deste kimi pâyâ
Gözetdiler vefâ-yı haqq-ı nâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 24*). [*kimi,]*
14. Kimi yüz sürdi deste **kimi** pâyâ
Gözetdiler vefâ-yı haqq-ı nâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 24*). [*kimi,]*
15. Kimi havlısı kimi pâsbânı
Anı hıfz itdiler çün yâr-ı dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 26*). [*kimi,]*
16. Kimi havlısı **kimi** pâsbânı
Anı hıfz itdiler çün yâr-ı dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 26*). [*kimi,]*
17. Ve zeyyennâ es-semâe âyetinden
Kimi seyyâredür kimi sevâbit (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 19*). [*kimi,]*
18. Ve zeyyennâ es-semâe âyetinden
Kimi seyyâredür **kimi** sevâbit (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 19*). [*kimi,]*
19. Kimi nâlân kimi süzân u giryân
O dem Mecnûn niyâz itdi Hudâ’ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 28*). [*kimi,]*
20. Kimi nâlân **kimi** süzân u giryân
O dem Mecnûn niyâz itdi Hudâ’ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 28*). [*kimi,]*

kimin: Bazi, kimi.

1. Kimin hâtır kimin hâme yazardı
Giderdi tuñfe andan her maqâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 54*). [*kimin,]*

2. Kimin hâtır **kimin** hâme yazardı
Giderdi tuhfe andan her maķāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 54*). [*kimin,]*
3. Kimin nây itdi ‘uşşākuñ kimin çeng
Ol iki ‘aşıkuñ nâz u niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 126*). [*kimin,]*
4. Kimin nây itdi ‘uşşākuñ **kimin** çeng
Ol iki ‘aşıkuñ nâz u niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 126*). [*kimin,]*

kimisi: *Bazı, kimi.*

1. Kimisi dış biler yiye o şehdi
Atası illâ ğâyet hışmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 52*). [*kimisi,]*

kimse: *Hiç kimse.*

1. Şımazdı **kimse** anuñ şışesine
Nice gülsün şapuñdan dil çerāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 88*). [*kimse,]*
2. Aña virmezdi **kimse** fülüsü
Eger evvel zamānda gelse Cāmī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 26*). [*kimse,]*
3. Seni benden daħi **kimse** ayırmaz
Olup ma‘şūķ u ‘āşıķ ‘aşķ ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 52*). [*kimse,]*

kimse: *Herhangi biri, kimse.*

1. atına varamazdı **kimse** anuñ
İcāzetsüz o yire gelse bir yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 52*). [*kimse,]*
2. Ya görmiş **kimseden** hālın şoraydı
Veli ķorķardı ta‘nından raķıbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 54*). [*kimseden, -den]*
3. Ölürse **kimseye** hālın dimezdi
Yatup virandā ol keklık çü bayķūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 84*). [*kimseye, -y, -e]*

kimse: *Hiç kimse, belgisiz zamir.*

1. Anuñ-çün **kimse** atında yüzüm yok
Hemān biz görmedük bu derdi cānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 74*). [*kimse,]*
2. Ya olmaz **kimse** hergiz āşınāsı
Gice çün yaķa bir rüşen çerāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 108*). [*kimse,]*
3. Anuñ üstinde **kimse** tutmadı yir
O kim ğayr etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 136*). [*kimse,]*

kimüñ: *Kimin.*

1. Ben hōd senüñem ammā **kimüñsin** ola sen de
addün ‘alem-i balā mānend-i ad-i tūbā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*kimüñsin,]*

ķin: *Düşmanlık.*

1. Sepîd olduğı-çün sevme tenini
Çara günler getirür cāna **kini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 54*). [*kini, -i*]

kına: Kına. Saça, sakala veya kadınların, parmaklarının uçlarına sürdükleri sarımtırak pembe boya ve bunun esası olan toz.

1. Elüñ güldür ne boyarsın **kınaya**
Dimezsın göre bir hâsîd **kınaya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 101*). [*kınaya, -ya*]
2. Elüñ güldür ne boyarsın **kınaya**
Dimezsın göre bir hâsîd **kınaya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 102*). [*kınaya, -ya*]

kîne: Kin, garaz. Kalpte beslenen düşmanlık.

1. İlüm ma'âmür u 'Âmirdür hazînem
Adum meşhür añılur mihr ü **kînem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*kînem, -m*]
2. İlüm ma'âmür u 'âmirdür hazînem
Adum meşhür añılur mihr ü **kînem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*kînem, -m*]
3. Boşaldı künc-i sine **kînelerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 34*). [*kînelerden, -ler, -den*]
4. Nola sen de geçerseñ **kînelerden**
İşidüp bunu Nevfel şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 68*). [*kînelerden, -ler, -den*]

kir: Kırmak, parçalamak.

1. Delülük tâzelendi **kırdı** zencîr
Kılup mihrâb-ı yâra karşı secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 112*). [*kırdı, -dı*]

kir-: Öldürmek, yok etmek.

1. Şıdı **kırdı** bulup â'dāya fırsat
Kimi başın alup kaçdı yabāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 52*). [*kırdı, -dı*]

kirâ'ât: Kur'ân-ı Kerim'i tecvîd kurallarına ve tekniğine uygun olarak okumak.

1. Ki taḥşîl iyleye 'ilm ü kitâbet
Hecâ vü ḥarf u tecvîd ü **kirâ'at** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 126*). [*kirâ'at,]*

kirdgâr: Allah, Tanrı.

1. Ya seni öldürürem yâ beni tîz
Yemîn itdi añup ol **Kirdgâr'ı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 27*). [*kirdgâr'ı, -ı*]

kış uyḥusu: Kış uykusu.

1. Taşup aşmış başından mihr cûyı
Kış uyḥusunda kuş düşün kılup yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 91*). [*kış uyḥusu, -nda*]

kısa: Kısa.

1. Kimesne bir pula almazdı anı
Ƙışadur çün zebânı za‘ferânũñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 189*). [*Ƙışadur, -dur*]

kışas: Eski hukukta öldürme ve yaralama suçlarını işleyen bir kimseyi bu fiilleri aynen kendisine uygulamak suretiyle cezalandırma, misilleme yapma.

1. Atam anam taleb kılmaz **Ƙışaşı**
Esen Ƙalun siz ey yârân ki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 56*). [*Ƙışaşı, -ı*]

kıse: Cepte taşınan, içine para, tütün vb. konulan, kumaştan veya örgüden küçük torba, kese.

1. Zebân **kıse** dehânı gibi hāmüş
Birbirine Ƙarşu iki gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 154*). [*kıse,]*

kişi: Adam, insan, kimse.

1. Kişi gündüzini bed-nâm ider mi
Adın rüsvây-ı hâş u ‘âm ider mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 11*). [*kişi,]*
2. O sevdâda geçürdi yevm ü leyli
Kişi gönderdi Leylî cânibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 33*). [*kişi,]*
3. Ƙo itme bâri bu lâf u güzâfi
Kişi olmayıcağ bir işde mâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 21*). [*kişi,]*
4. Ki adın duhterümüñ iylemez yâd
Kişi bed-nâm olunca ölse yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 109*). [*kişi,]*
5. Melâmetden selâmet olsa yegdür
Şikâr olmak **kişi** çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 111*). [*kişi,]*
6. Televvün ehli bed-hüyâ inanma
Kişi itmeyicek ‘ahde vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 177*). [*kişi,]*
7. Neler iyler **kişie** Ƙâlî-i şüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 42*). [*kişie, -y, -e*]
8. Vücüdun nokta iken Ƙâf içinde
Bu söz olur **kişie** pend-i Ƙâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 53*). [*kişie, -y, -e*]
9. İki gören biri eħvel **kişidür**
Odur ‘aşığ ki ger aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 16*). [*kişidür, -dür*]
10. Anuñ-çün oldu anlaruñ muƘâ‘ı
Kişie luƘf u ihsân pâsbândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 87*). [*kişie, -y, -e*]
11. Ğalâşından ne aşşı iyleye cehd
Kişi kendülügiyle oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 91*). [*kişi,]*
12. Gerekdür âdem olan **kişide** şerm
Ola çün ehli bâzaruñ dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 174*). [*kişide, -de*]
13. ‘Aceb midür iderse sa‘y-ı timâr
Kişi Ƙoğ olsa bilmez aç hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 91*). [*kişi,]*
14. Velî dehşet iderdi hışmetinden
Kişi nâ-cinse hem-dem olsa nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 35*). [*kişi,]*
15. Ne Ğayr umar **kişi** âhîr zemândan
Çü şehler ‘âciz olur bu zemânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 30*). [*kişi,]*

16. Eger hādīm degülseñ kışşa ma‘lūm
Kışı maḥbūbına çok ḥizmet iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 23*). [kışı,]

kışı didüğüñ işidür: İnsan işi ile birlikte anılır, anlamında atasözü.

1. Anuñ-çün **kışı didüğüñ işidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 90*). [kışı didüğüñ işidür,]

kıskan: Kıskanmak.

1. Revān eyle ki gözden **kıskanasın**
Murādı nüş u güş-ı bülbül ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 76*). [kışkanasın, -a, -sın]

kısmet: Nasip, kısmet, kader.

1. Ezelden baña **kısmet** āh enīndür
Kimesne pendile açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 14*). [kısmet,]
2. Anı **kısmet** kıluruz iki yāri
Didi Mecnûn düşüp pâyına fi'l-ḥāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 30*). [kısmet,]

kıssa: Kısa hikâye, ibretli hikâye, fikra, rivâyet.

1. Mülk-i cihāna iyleyeler pādişā beni
Ey Ḥamdī zülf-i yār ile **kışsam** dırāzduz (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 13*). [kışsam, -m]
2. Bu **kışsa** ḥāşılı ḥubb-ı ezeldür
Anuñ maḥbūbı ḥüsn-i lem-yezeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 53*). [kışsa,]
3. Cihān kim bir muḥabbet **kışsasıdır**
Belā ‘uşşāka andan ḥişşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 51*). [kışsasıdır, -sı, -dur]
4. Cihānda gerçi ‘aşka **kışsa** çoḡdur
Ġam-ı Mecnûn’a benzer ġuşşa yoḡdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 29*). [kışsa,]
5. Bu **kışsa** düşdi iller dillerine
Perişān oldu A‘rāb illerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 29*). [kışsa,]
6. Çün oldı ḥalkā Mecnûn **kışsası** fāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 1*). [kışsası, -sı]
7. Şu başdan aşdı tınmazsa şubaşı
Kaçan bu **kışsayı** güş itdi şihne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 31*). [kışsayı,]
8. Düzen **kışsa** ‘arūsınuñ cemālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 1*). [kışsa,]
9. İderdi aña Leylî **kışsasın** maḡz
Anuñ-çün oldı Mecnûn Nevfel’e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 62*). [kışsasın, -sı, -n]
10. Gelüp dād ile ḥoş ad ile gitdi
Geçer **kışsa** olur çün ‘ömr zā‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 35*). [kışsa,]
11. Ḥoş itsün **kışsasın** ‘ālemdē ‘ākil
Ne Nevfel kaldı ‘ālemdē ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 36*). [kışsasın, -sı, -n]
12. Ne yāri var ki diye **kışsasını**
Kaḡu baḡlu ayakda āhenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 38*). [kışsasını, -sı, -n, -ı]
13. Didi bu **kışsayı** inşā iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 1*). [kışsayı, -yı]
14. Açup **kışsa** yüzinden perde-i rāz
Ki ol şahrā-bisāṭ u küh-bālīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 2*). [kışsa,]
15. ‘Aceb mi kâfiye olsa aña seg
Budur seg **kışsasından** kaşd-ı rāvī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 67*). [kışsasından, -sı, -ndan]

16. Peder mevtinden oldu taze haste
Oğur geh iştiyâkuñ **kıssasından** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 133*). [*kıssasından, -sı, -ndan*]
17. Dili pür-Leylidür yoğ gayra meyli
Bu **kıssa** oldu çün Leylâ'ya ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 43*). [*kıssa,]*
18. Didi bu **kıssanuñ** râvisi üstâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 1*). [*kıssanuñ, -nuñ*]
19. Egerçi Zeyd ögerdi **kıssasını** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 1*). [*kıssasını, -sını*]
20. Hikâyet iyle Leylî **kıssasını** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 96*). [*kıssasını, -sı, -n, -ı*]
21. Didi bu **kıssa** böyle oldu âhir
Ki ol firkat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [*kıssa,]*
22. Didi bu **kıssa** böyle oldu âhir
Ki ol firkat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 2*). [*kıssa,]*
23. Eger hâdim degülseñ **kıssa** ma'lûm
Kişi maħbûbına çok hizmet iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 22*). [*kıssa,]*

kıssa-i dūn: Alçak, adi hikaye.

1. Hemân zikr olunur ol **kıssa-i dūn**
Ağu içüp çü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 38*). [*kıssa-i dūn,]*

kıssa-i mecnūn u ferhād: Mecnun ile Ferhad'ın hikayesi (çektikleri eziyet bağlamında.).

1. Nitekim **kıssa-i Mecnūn u Ferhād**
Olur âhir deminde aña ta'yîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 84*). [*kıssa-i mecnūn u ferhād,]*

kıssa-i mecnūn u leylā: Mecnun ve Leyla Kıssası(hikayesi).

1. Nice 'uşşâkı gūşından yağıardı
Cihāna **kıssa-i Mecnūn u Leylā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 9*). [*kıssa-i mecnūn u leylā,]*

kıssa-perdāz: Hikaye düzenleme, uzun uzun kıssa anlatma.

1. Didi şahib-rivâyet **kıssa-perdāz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 1*). [*kıssa-perdāz,]*

kışt: Ekin, tarla.

1. Hārâbe baña lâyıq menzil oldu
Kem oldu tüt ki **kıştıñde** giyâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 45*). [*kıştıñde, -üñ, -de*]

kitāb: Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak yazılmış ve basılmış olan eser.

1. Hēsābın uyduramaz ol **kitāba**
Bu bāğ içre o kim şabr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 10*). [*kitāba, -a*]
2. Biri ebvāb taqdîrūñ **kitābı**
Nice 'ālim olan 'ilm ü hēsāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 8*). [*kitābı, -ı*]
3. İmām ihyā **kitābında** dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 1*). [*kitābında, -ı, -(n)da*]

4. Ya andan uçdı bir āvāre bülbül
Çazındı tüt ki bir harfi **kitābuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 49*). [*kitābuñ, -uñ*]

kitābet: Yazı yazma, kâtiplik.

1. Kitābet emri esbābın müretteb
Ele aldı çü Mecnûn hāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 252*). [*kitābet,]*

kitāb-ı hātifi: Hatifi'nin Leyla vü Mecnun isimli eseri.

1. Kitāb-ı Hātifide bu hikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 1*). [*kitāb-ı hātifi, -de*]

kitāb-ı hüsn: Güzellik kitabı.

1. Kitāb-ı hüsn ü fihrist-i leṭāfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 1*). [*kitāb-ı hüsn,]*

kıvrıl: Eğrilip bükülmek.

1. Ki bula ğayri ğamlardan necātı
Yaturken **kıvrılup** çün mūy-i ca'di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 93*). [*kıvrılup, -up*]
2. Girüp **kıvrıldı** yatdı nitekim mār
Eger kıl gibi kıvrılrsa hōş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 8*). [*kıvrıldı, -dı*]
3. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim mār
Eger kıl gibi **kıvrılrsa** hōş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 9*). [*kıvrılrsa, -sa*]

kıyām: Ayağa kalkma, ayakta durma.

1. Selām'a olmayalar tā ki hā'il
Selām andan çü gördi bu **kıyāmi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 35*). [*kıyāmi, -i*]

kıyām it: Ayağa kalkmak, ayaklanmak II kalkışmak.

1. Kıyām it başuña çopdı kıyāmet
Uyursın fitne uyandı başuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 18*). [*kıyām it,]*

kıyām it: Ayağa kalkmak.

1. Kıyām itmez ṭayanmasa ṭayağı
Çemen şaḥnı meger kim oldı cāmi' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 24*). [*kıyām it, -mez*]

kıyāma gel: Canlanmak, ayağa kalkmak.

1. Şalınmağa bahār oldı bahāne
Kıyāma geldiler şevḫ u şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 73*). [*kıyāma gel, -di, -ler*]

2. Kıyāma geldi çün yevmü'l-kıyāme
İdüp ol şart-ı 'ahde i'timādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 70*). [*kıyāma gel, -di*]

kıyāmet: *Felaket, yaygara.*

1. Anuñ başında yoğdur bu **kıyāmet**
Riyā 'aşkın Hudā 'aşkı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 18*). [*kıyāmet,]*

kıyāmet: *Dünyanın sonu, bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacakları zaman.*

1. Ne kāmēt ola kim görmez **kıyāmet**
Ne bāzār ola kim ol kāsīd olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 150*). [*kıyāmet,]*
2. Kıyāmet ğamlarından hem emīn it
Dü 'ālemdē bizi de itme ğam-ġin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 206*). [*kıyāmet,]*

kıyāmet günü: *Kıyāmet, ahiret, hesap günü.*

1. Kıyāmet günine ħaldı meġer şubġ
Uyan sen bārī ey şem'-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 28*). [*kıyāmet günü, -ne*]

kıyāmet kop: *Bir yerde çok ġürültü ve telaş olmak.*

1. Kıyāmet ħopdı şan ħarf-ı 'Arab'dan
Bu aġterlerde Leyli meh şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 74*). [*kıyāmet ħop, -dı*]

kıyāmet kop: *ġürültü, telaş, kargaşa olmak; başa çok dert ve bela gelmek.*

1. Kıyām it başuña ħopdı kıyāmet
Uyursın fitne uyandı başuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 18*). [*kıyāmet ħop, -dı*]

kıyāmet rüzġarı: *Kıyāmet rüzġarı, kıyāmet günü.*

1. Şaġın kār ider āhı dert-mendüñ
Şaġın irüp **kıyāmet rüzġarı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 31*). [*kıyāmet rüzġarı,]*

kıyās: *Kıyas, karşılaştırma.*

1. Kıyāsa sıġmaz oldu derdi Ķays'uñ
ġül-i nesrine döndü verdi Ķays'uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 7*). [*kıyāsa, -a*]

kıyāsa sıġ-: *Benzeri olmayan, mukayese edilemeyen.*

1. Pür oldu eşk ile çeşmi kıyusu
Kıyāsa sıġmayub Ķays'uñ kıyusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 34*). [*kıyāsa sıġ-, -ma, -(y)up*]

2. Pür oldı eşk ile çeşmi kıyusu
Kıyasa şıgmayub Kıys'uñ kıyası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 34*). [*kıyasa şıgma-, -(y)ub*]

kıyl u kâl: *Dedikodu.*

1. Bularuñ hâli töldi kıyl u kâle
Süñü sıgmadı cehd ile çuvâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 31*). [*kıyl u kâl, -e*]

kıyma bakış: *Çekik, koyu ela göz.*

1. Güzel âdem gibi nâzûk tarab-nâk
Kara gözler ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 61*). [*kıyma bakış, -lu*]

kıymet: *Değer, kıymet, paha.*

1. Ne ola beñzeye lezzetde kanda
Degüldür zer gibi **kıymetde** zırnıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 97*). [*kıymetde, -de*]
2. Sözüñ **kıymetlü** gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen ben serd olurdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 68*). [*kıymetlü, -lü*]
3. Hüma girse elüñe serçe şaınma
Bilimezseñ cevâhir **kıymetini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 197*). [*kıymetini, -i, -n, -i*]

kız: *Kız, sevgili.*

1. Anuñ gibi firâz **kızlar** bulınur
Kimi dilersen istenür alınur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 97*). [*kızlar, -lar*]
2. O **kızlardan** iderseñ kime meyli
Alalum kıoyalum adını Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 101*). [*kızlardan, -lar, -dan*]
3. Ki **kız** kavminüñ oldı taşı da nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 86*). [*kız,]*

kız: *Kırmızı veya ona yakın bir renk almak (Gözün kızarması bağlamında).*

1. Kızardı 'ayş ile perverde verdi
Çü rāhat buldı giymekden yimekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 2*). [*kızardı, -ar, -dı*]

kız: *Kız.*

1. Didi bir kâtibe **kız** gördi Loqmān
Kime tiz oldı bu şemşir-i bürrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 81*). [*kız,]*
2. Dönüp andan eve 'azm iylediler
O rāzi şaklamadı ol güzel **kız** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 167*). [*kız,]*
3. Getürdi cūşa deryā-yı bükāyı
O **kızlardan** meger bir serv-i nāzûk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 161*). [*kızlardan, -lar, -dan*]
4. Tūlū' itmezdi benden mäh-ı Leyli
Kızum da ben de uş düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 89*). [*kızum, -um*]

5. Kızın da virmedi aña ucuz hem
Budur ʿadet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 56*). [*kızın, -ın*]

kız: Kız; güzel.

1. Kıza ʿâr ehli olursa uzun yaş
Eger bî-ʿâr olursa başına taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 85*). [*kıza, -a*]
2. Çü gül yüzlü **kızun** yüzi açıldı
Yire yüz şuyu şu gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 91*). [*kızun, -uñ*]

kız: Kızarmak.

1. Çü perde yoğ idi her yanı **kızdı**
Yoğ idi sâye gibi hiç rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 10*). [*kızdı, -dı*]

kız: Isınmak, kızgın hale gelmek, çok sıcak olmak.

1. Taşı toprağı **kızmış** kora beñzer
O vâdide çeker düzağ ʿazâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 38*). [*kızmış, -mış*]

kız vir: Kız vermek, evlilik anlamında.

1. Velî yok ʿalbümüñ bî-dâde meyli
Eger kız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 131*). [*kız vir, -mez, -iseñ*]

kızar: Kırmızı veya ona yakın bir renk almak.

1. Gül anlardan **kızardı** mülden anlar
Ne servüñ sâyesine varsa Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 110*). [*kızardı, -dı*]

kızdı: Aşırı derecede ısınmak, sıcaklığı çok artmak. (Gönüldeki ateşin artması bağlamında).

1. Şan olmuşdur yükiyle gemisi ğarğ
Yarım günde güneşden cânı **kızdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 9*). [*kızdı,]*

kızıl: Kızıl, al, kırmızı.

1. Kızıl minķârı bir pâre beķamdur
O laʿlîn burnı kim düşmiş göğüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 28*). [*kızıl,]*
2. Kızıl od yağdı göğden cânı yakdı
Tolu yağdı melâhât gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 28*). [*kızıl,]*
3. Kızıl ķor olup ol zer ķola gürüñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cemʿ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128*). [*kızıl,]*
4. Kızıl yalıñlar ola lâle-zârı
Nice ķan yükledürsin gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 136*). [*kızıl,]*

kızıl gül: Kızıl renkli gül.

1. Zer-efşân itdi yine verd-i zerdî
Cihân yüzi **kızıl gül** gibi güldü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 3*). [*kızıl gül,]*

kızılca: Kızıl, al, kırmızı.

1. Cemâlin iyledi nûrun ‘alâ-nûr
Kızılca gül yüze hâcet degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 69*). [*kızılca,]*

kızmış kum: Kızgın, çok sıcak kum.

1. Gözine ıar cihân çün çeşm-i cevşen
Yürür **kızmış kum** içinde kayuramaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 79*). [*kızmış kum,]*

ko: Bırakmak, koymak, yerleştirmek.

1. Kim aldı varumu daği **komaz** baña beni
Cânâna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*komaz, -maz]*
2. oman dâmân-ı luıfuñ hergiz elden
u dem kim huşık ola cismümde cânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 60*). [*oman, -ma, -ñ]*
3. Anuñ kim ‘aşkı vardur cevherinde
Sa‘âdet tâci **konmuşdur** serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 16*). [*konmuşdur, -n, -miş, -dur]*
4. Yire **osa** güzel dūşından anı
İrerdî göge ağlayup figânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 83*). [*osa, -sa]*
5. Yüregi üzre **omış** bir daği seng
Cihânda cümle varı ol iki aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 10*). [*omış, -mış]*
6. Yüzi şuyından el yumış anı **oñ**
İl andan kim selâmet olmak ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 116*). [*oñ, -ñ]*
7. omadı gide Mecnûn’ı atından
Açup şofra öñinde **odi** ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 51*). [*odi, -dı]*
8. odi nevmid anı yine sitâre
ular kim bî-vefâdan ‘ahd umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 170*). [*odi, -dı]*
9. alâş itdi belâ-yı ân u ĩnden
Mekânın **odi** murğ-ı lâ-mekânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 37*). [*odi, -dı]*
10. Ki genci **or** yılana kendü yir hâķ
Yi genci almasun albünde tozi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [*or, -r]*
11. Yüzin döndirdi ol âvârelerden
odi dâmânın elden hoķķâbazuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 61*). [*odi, -dı]*
12. omadı bende hâķa meyl ü cūřı
Senüñ de hîle ise bâruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 34*). [*omadı, -ma, -dı]*
13. Ki giydi ol libâsı kâm-nâ-kâm
urup ortaya ni‘met **odi** nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 37*). [*odi, -dı]*
14. Öpüp pîr önine **odi** sebük-dest
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 58*). [*odi, -dı]*
15. Bu kem hârfi **oma** levhuñda azı
Çün oldun büy-ı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 158*). [*oma, -ma]*

16. Selām ortaya **ƙodi** hōş ta‘āmi
Didi kim ƙuzlu söze taṭlu dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 112*). [*ƙodi, -dı*]
17. Niçün **ƙor** üstüne nokṭa fezâhat
Ne deñlü pişe-kâr iseñ belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 120*). [*ƙor, -r*]
18. Taşannu‘la tekellûf oldı şimdi
Adın şofî **ƙomiş** bir ƙurfe fırça (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 85*). [*ƙomiş, -mış*]
19. Yir idi illâ Mecnûn ğıdasını
Ƙoyup kendü başındağı belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 3*). [*ƙoyup, -y, -up*]
20. İnüp ƙağdan giderdi nitelim seyl
Varup hâk üzere **ƙordı** rüy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*ƙordı, -r, -dı*]
21. Ƙodi pervânesin âvâre hayrân
Diriğâ hâke düşdi tâze ter-gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 90*). [*ƙodi, -dı*]
22. Ƙodi ğayrı hıṭâbı yâre itdi
Didi ey tâze gül irdün hazâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 104*). [*ƙodi, -dı*]
23. İnüp ƙağdan giderdi nitelim seyl
Varup hâk üzere **ƙordı** rüy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 9*). [*ƙordı, -r, -dı*]
24. Getürüp Leylî katında **ƙodular**
Bunı hōş gördiler halk ittifaķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 194*). [*ƙodular, -dular*]
25. Açup Ƙays’a ğam u sevdâ ƙapusın
Ƙomadı ders ile fetvâ ƙayusın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 170*). [*ƙomadı, -ma, -dı*]
26. Ƙomadı ata havfı er ƙayusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 70*). [*ƙomadı, -ma, -dı*]

ƙo: Bırakmak, izin vermek, müsaade etmek.

1. Ƙomaz beni yürüyem dâ‘irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre rakıṭ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 5*). [*ƙomaz, -maz*]
2. Düşmen olup ilden beni ƙarḥ itdi yabâne
Ağlamağa da **ƙomadı** gülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 7*). [*ƙomadı, -ma, -dı*]
3. Ƙomadı gide Mecnûn’ı ƙatından
Açup sofrâ önünde ƙodi ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 50*). [*ƙomadı, -ma, -dı*]

ƙo: Bırakmak, terk etmek.

1. Ƙodum naķş-ı hurûfi sâde oldum
Çü ‘aşkun derdine üftâde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 37*). [*ƙodum, -dum*]
2. Ne âteş ƙatı yilden tünd ü ser-keş
Virün Leylâ’yı **ƙon** ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 25*). [*ƙon, -ñ*]
3. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Söze uyup çü Nevfel **ƙodi** ‘ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 163*). [*ƙodi, -dı*]
4. Anuñ bir harfi ammâ key haṭâdur
Didün öldi falân **ƙodi** cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 37*). [*ƙodi, -dı*]

ƙo: Bırak! Boş ver!.

1. Melâmetden zebânuñ iyle kütâh
Beni **ƙo** var sen özge hâlüne baķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 167*). [*ƙo,*]

ƙo: "Bırak! dursun! değme!" anlamlarında seslenme ifade eder.

1. Kim söylemege hālını evvel dehān gerek
Da‘vā-yı ‘aşk itme **ko** gavgāyı ‘andelīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 7*). [**ko**,]
2. Ki ey nūr-ı dü-dide **ko** bu kārı
‘Arab ta‘niyle tap vir bize ‘arı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 3*). [**ko**,]
3. Seni dil-teng ider dil-ber dehānı
Nazar kıl gönce-i mîme **ko** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 76*). [**ko**,]
4. Beni **ko** āh u zār ile öleyin
Belā-yı derd-i yār ile öleyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 37*). [**ko**,]
5. **ko** bārī cāna geçsün nārī ‘aşkun
Boyun ūtdum belāya başum açdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 46*). [**ko**,]
6. Gelüp kime idersin merhābāyı
ko şol cāmı ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 31*). [**ko**,]
7. Sevābuñ saña yapmaz bu hārābı
Beni terk it **ko** eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 117*). [**ko**,]
8. Yine āşüfte olayın **ko** bārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 34*). [**ko**,]
9. **ko** itme bārī bu lāf u güzāfı
Kişi olmayıcağ bir işde māhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 20*). [**ko**,]
10. Sihrdür key şaşkın āh-ı seherden
Za‘ife hayfı **ko** havfı iyle Rab’dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 25*). [**ko**,]
11. **ko** bu cān ile bu miskin şikārı
Bunuñ boynına hançer ne revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [**ko**,]
12. Günāhum çoğ gerek öldür gerek **ko**
Siyeh rüyem öñüñde sāye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 64*). [**ko**,]
13. Uyarsañ n’ola ğafletden nüfüsü
ko uyhuuyı uyan var ise cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 15*). [**ko**,]
14. **ko** nefsi cāna rahmet kapusın aç
Alınmaz yüksüzüñ tamğası bācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 76*). [**ko**,]
15. **ko** anı kim olasın ğamdan āzād
Bu gün saña bitüren ğuşsa hārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 236*). [**ko**,]
16. Od ile penbenüñ olmaz başı hōş
Beni **ko** vaşşiyem sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [**ko**,]
17. Zülālüñden ayırma teşne cāmı
Kerem iyle **ko** bu ehl-i niyāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 105*). [**ko**,]
18. **ko** yıkılısun ki ma’nide kafesdür
Helālî öldüğün isterse ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 86*). [**ko**,]
19. O besdür baña **ko** cān u cihānı
Didi Zeyd iyledi bu müşkili hāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 44*). [**ko**,]
20. Ne deñlü ola anda revnağ u nūr
ko harf-i ta‘nı kim devr-i Zuħaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 91*). [**ko**,]
21. Sıpas it Ħamdı bu deñlü nizāma
ko mecnūnlar yisün il ğuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 95*). [**ko**,]
22. Muħibbe şanma ħizmet zaħmet iyeler
Var ey kāzib **ko** bu da‘vāyı zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 25*). [**ko**,]

ko: Koymak, bırakmak, izin vermek.

ko: Ayırmak, ayırı koymak.

1. İşinden **kodı** eşinden ayurdu
Cihān kim hālî her dem hîle vü rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 46*). [**kodı**, -dı]

ko-: Bırakmak, vazgeçmek, terketmek.

1. odı bu a'nı dūşdı albine Őekk
Yakın harfin gōnūlden iyledi hakk (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 9, Mısra 9*). [*odi, -dı*]
2. Dilinde guŐŐa vū endūh-ı enbūh
odi deyyārı terk itdi diyārı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 19, Mısra 15*). [*odi, -dı*]

ko-: (geriye herhangi bir Şey) bırakmak.

1. omadı 'aŐıa tevbe naŐūhı
Sūriūp hāke yūzin ol 'aŐı-ı pāk (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 112*). [*omadı, -ma, -dı*]
2. omadı dōstlık sevgūesine yir
İlūn gendūm-nūmā vū cev-fūriŐı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 32*). [*omadı, -ma, -dı*]
3. omadı Őabr-ı cū' anuñ mecālin
açan hem-rāh ola bayuŐa Őehbāz (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 206*). [*omadı, -ma, -dı*]
4. Őabī'atda **omadı** istiāmet
İriūp bimāra vat-i ile men rā (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 74, Mısra 52*). [*omadı, -ma, -dı*]

ko-: Bırakmak, koymak.

1. Fezā-yı dilde harāb olmaya binā-yı Őimīd
Ne deñli ayaga dūŐsem **koman** Őimīd etein (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 4, Mısra 11*). [*koman, -man*]
2. Raat **omaz** oldı baa ey dōst
ūn hāriiūn oldı gōnlūm alduñ (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 6, Mısra 2*). [*omaz, -maz*]
3. Saa ger erre-i sīn ola ālet
Kesersin **omayup** 'ır-ı cehālet (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 13, Mısra 22*). [*omayup, -ma, -(y)up*]
4. Diyār-ı yārı Mecnūn'dan yudılar
Geidsūz Őuyı kōprisūz **odılar** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*odılar, -dı, -lar*]
5. Diyār-ı yārı Mecnūn'dan yudılar
Geidsūz Őuyı kōprisūz **odılar** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*odılar, -dı, -lar*]
6. odılar 'āmirīler tat u tācı
O yola kim olur Mecnūn 'ilācı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 171*). [*odılar, -dı, -lar*]
7. Yıa yaa **omaya** hāne vū rāt
anı bir Őir Őleydim pençesinden (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 44*). [*omaya, -ma, -ya*]
8. 'ilācıūn belā çekdi yitesi
Ne hācet-gah **odi** ne bu mezārı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 21, Mısra 17*). [*odi, -dı*]
9. Dūziūp devlet cebinde **or** muaa
Eger Őabr idesin Őabr ile bi-Őek (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 26, Mısra 74*). [*or, -r*]
10. omazdı uyuyı hem-sāyesine
Geh aglar gāh iderdi āteŐin āh (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 78*). [*omazdı, -maz, -dı*]
11. omayam nīm cūr'a çala bāı
Mey olmaz 'aŐuna nūŐ iylesem hūŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 69, Mısra 64*). [*omayam, -ma, -(y)am*]
12. Urur devrān afaa silleler hōŐ
or iseñ pāye-i adrūne pāyūñ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 101*). [*or, -r*]

ko-: Bırakl, vazgeç.

1. Otur ŧimden girü ŧermende hāmūŧ
Ƙo mekteb dersini iyle ferāmūŧ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 98*). [*Ƙo,*]
2. Yir olsun halka-i yāra Ƙulağum
Baña dirler ki **Ƙo** gavğā-yı ‘aşƘı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 67*). [*Ƙo,*]

Ƙo-: (*Bir yere*) Bırakmak, (*bir yere*) yerleŧtirmek.

1. Ƙodı ‘ırzı cemālin iyledi ‘arz
Görüp Mecnûn anuñ zibā yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 66*). [*Ƙodı, -dı*]
2. Riyāz-ı cennet-i me’vā yiridür
Didi bumı vü **Ƙodı** dest-ber-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 155*). [*Ƙodı, -dı*]

Ƙo-: Geride bıraktmak.

1. Bütün ne Ƙalb u ŧaf **Ƙodı** ne perde
Kime ursa geçerdı đarb-ı nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [*Ƙodı, -dı*]

Ƙo Ƙālî: Sözü kes, sus.

1. Gidüp benlik bir oldum yār ile bil
Ƙo Ƙālî kim ŧığŧmaz araya Ƙıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 64*). [*Ƙo Ƙālî,*]

Ƙoc-: Kucaklamak, sarılmak.

1. Biraz sâkin olurdu odı tā ki
Öpüp **Ƙoçup** o hālî bu vefādār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*Ƙoçup, -up*]

Ƙöhne: Eskimiŧ. II Yaşlanmıŧ.

1. ŧağal ağına bağ cevr itme pîre
Esirge **Ƙöhne** pîri nev-civānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 29*). [*Ƙöhne,*]

Ƙöhne: Eski II değersiz, önemsiz.

1. Ki Ƙoğar anuñ içinden nice gürāb-ı cefā
Cihān didükleri bir **Ƙöhne** haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 9*). [*Ƙöhne,*]
2. Yüzün örtüp değıŧdi hem libāsi
Gedāyāne giyüp **Ƙöhne** pelāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 20*). [*Ƙöhne,*]

Ƙoğu: Cisimlerden yayılan zerrelere burun zarındaki sinirlerde meydana getirdiğı duyu.

1. ŧaçı ‘anber **Ƙoğusu** ‘anber-āmiz
İderse bir ağız ol ğonca ğüftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 42*). [*Ƙoğusu, -(sı)*]

kok: Kokmak.

1. Nitekim tu'f'm-ı şerbet bala göre
Ne tüterseñ ana göre **koğar** düd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 127*). [*koğar, -ar*]
2. Koğub gül gibi sürdi pâyine rü
Ki hâk-i küy-ı dil-berden gelür bü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [*koğub, -ub*]

koku: Koku.

1. Hemân yilden alur büy-ı nigârı
Naşibi yârdan geh geh **koğudur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 27*). [*koğudur, -dur*]
2. Çemende yâsemenlerdür giyâhuñ
Koğuhñ büy-i nigâruhñ yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 55*). [*koğuhñ, -ñ*]

kol: Vücutun bir uzvu, kol.

1. Daği boynına **kol** şalmış degüldür
Anı Mecnûn çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 108*). [*kol,]*
2. Yatarsa yaşdanur âhü **kolına**
Çü bir yir bezm-gâh-ı şâh olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 44*). [*kolına, -ın, -a*]
3. Zihî t'âlî' zihî baht-ı müsâ'id
Kolından boynına tağdı hamâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 135*). [*kolından, -ı, -(n)dan*]
4. Olur şâh efserinde zeyn ü ziver
Degirmenci **kolına** kónsa şeh-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 19*). [*kolına, -ın, -a*]

kol şal: Kolunu dolamak // boyun bağlamında sarılmak, kucaklamak.

1. Şadâ mevciiyle t'oldı evc-i eflâk
Türup geh kol şalar cân selvetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 27*). [*kol şal, -ar*]

kolay: Kolay.

1. Kolayına fiğân iyler ceresdür
Sözi bir pula geçmez çalba beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 138*). [*kolayına, -ı, -n, -a*]

kolay it: Kolay etmek, kolaylaştırmak.

1. Kolayitse 'aceb mi kâr-ı sahtı
Niçün nevmid olursın çäre iste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 57*). [*kolay it, -se*]

koltuk: Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer.

1. Virem hem ol kadar sürü koyunı
Derenüñ t'ola **koltuğu** koyunı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 92*). [*koltuğu, -ı*]

kom: *Bırakma.*

1. İrerdüñ dāmen-i ũba-yı pāka
Ƙoma dāmān-ı ‘aşkı cān elinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 93*). [*Ƙoma,]*

kömür: *Kömür.*

1. Nice bir dögesin bārid demüri
Söyündürseñ nolur yanmış **kömüri** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 32*). [*kömüri, -i]*
2. Benüm şahşum demür döymez **kömürdür**
Eger cüş iylese āhum tütünü (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 84*). [*kömürdür, -dür]*

kon-: *Bir yere inmek (kuş bağlamında).*

1. Öter **Ƙonmuş** nitekim düretü’t-tāc
Çü faşl-ı nev-bahārı gördi Leyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 58*). [*Ƙonmuş, -muş]*
2. Kenār-ı hāke düşdi cism-i hāki
Uçup cān murğı sür-ı Şür’a **Ƙondi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 41*). [*Ƙondi, -dı]*

kon-: *Bir yere konmak, yerleşmek.*

1. Gözinden yaşını şabr ile sildi
Uçarken **Ƙondi** ammā per şikeste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 113*). [*Ƙondi, -dı]*
2. Fenādan göçdi **Ƙondi** cāvidāna
Cihān anuñ dañi işin kayurdu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 44*). [*Ƙondi, -dı]*
3. Göçüp **Ƙondi** hişār-ı āhenine
‘Arab kavmi ũolup anuñ ğamından (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 186*). [*Ƙondi, -dı]*

kon: *Koymak, bırakmak.*

1. Beden hāke Ƙavuşdı ğūra **Ƙondi**
Uçup cān bir cihāndan bir cihāna (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 42*). [*Ƙondi, -dı]*

kon: *Konmak.*

1. Ki beñzer saña bu bağrumdaki dağ
Konup üstümdeki ser-sebz dala (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 51*). [*konup, -up]*
2. Bu gendüyi döğüp başın yolardı
Ne beñ kim **Ƙonsa** yüzi ağı üzre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [*Ƙonsa, -sa]*
3. Ƙonup göçmege yapılmış yapısı
Ümüdüm var olıcağ āñir-ı kār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 152*). [*Ƙonup, -up]*
4. Olur şāh efserinde zeyn ü ziver
Degirmenci ƙolına **Ƙonsa** şeh-bāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 19*). [*Ƙonsa, -sa]*

kon: *Ulaşmak, kavuşmak.*

1. Alup Zeyd anı uçdı çün hamāme
İrişüp burc-ı gār-ı yāre **ķondi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 45*). [*ķondi, -dı*]

ķonug: *Konuk, misafir.*

1. Şerikem elde olan ni'fetüñe
Dilegüm tüt **ķonugam** luţf-ı hāş it (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 23*). [*ķonugam, -am*]
2. Gice **ķonugıdur** geh geh ķatumda
Meşel iden ķonuk hakkında hōş dir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 26*). [*ķonugıdur, -ı, -dur*]

ķonuk: *Konuk, misafir.*

1. Suvārī gördi şayyād oldı maħzûn
Didi Mecnûn **ķonuk** geldüm ķapuña (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 21*). [*ķonuk,]*
2. Gice ķonugıdur geh geh ķatumda
Meşel iden **ķonuk** hakkında hōş dir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 27*). [*ķonuk,]*
3. Ķonuk olmaķ baña sen ne revādur
Ey ferzend-i büzürg ehl-i nevāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 88*). [*ķonuk,]*

ķonuklan-: *Ağrlamak (Konuk).*

1. Ķonuklandı ve lime oldı sādāt
Yirine geldi her āyın ü ādāt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 107*). [*ķonuklandı, -dı*]

ķonuş: *Konuşmak, söyleşmek, sohbet etmek.*

1. Şanasın ay ile ülker **ķonuşdı**
Göyüñdi aña özüm çünki gördüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 82*). [*ķonuşdı, -dı*]

ķop: *Kopmak, kırılıp ayrılmak.*

1. Yüreği **ķopdı** hulķuma tıķıldı
Ümīdi var iken fi'l-cümle yāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 168*). [*ķopdı, -dı*]

ķop: *Ortaya çıkmak, zuhur etmek. Birdenbire ortaya çıkmak.*

1. Belā-yı ğamda Mecnûn'a muvāfıķ
Diyār-ı Leyli'den **ķopdı** hōş-āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 3*). [*ķopdı, -dı*]

ķop: *Meydana gelmek, oluşmak.*

1. Cihāna toħm-ı ğavğā ekdi ol ğün
Şu resme **ķopdı** ğavğā-yı 'Irākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 5*). [*ķopdı, -dı*]

köpri: Herhangi bir engelle ayrılmış iki yakayı birbirine bağlayan veya trafik akımının, başka bir trafik akımını kesmeden üstten geçmesini sağlayan ahşap, kâğır, beton veya demir yapı.

1. Diyâr-ı yârı Mecnûn'dan yudılar
Geçidsüz suyu **köprisüz** qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*köprisüz, -süz*]
2. Diyâr-ı yârı Mecnûn'dan yudılar
Geçidsüz suyu **köprisüz** qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*köprisüz, -süz*]

kör: Ateş parçası.

1. Taşı toprağı kızmış **qora** beñzer
O vâdide çeker düzağ azâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 38*). [*qora, -a*]
2. Gelür farkında **kor** tâbende gevher
Çü Mecnûn nergisi uyğuya qandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 86*). [*kor,]*
3. Kızıl **kor** olup ol zer tola gürüñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cem^c (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128*). [*kor,]*

kör: Görme duyusundan mahrum olan, görmeyen, âmâ.

1. Bahâne iyleyüp Mecnûn-ı rencür
Gözin bağladı bir gün nitekim **kör** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 18*). [*kör,]*
2. Çü mecnûn olmayavuz öldürürler
Meşeldür varduğün yir çün ola **kör** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 21*). [*kör,]*

kör ol-: Gözleri kör olmak.

1. O göz kim kör olmuşdur qazâdan
Ne hâşıl aña kuğl-ı tütiyâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 27*). [*kör ol-, -miş, -dur*]

kork: Ürkemek, korkmak.

1. Ya görmüş kimseden hâlin şoraydı
Veli **korqardı** ta'nından raqıbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 55*). [*korqardı, -ar, -dı*]

korku: Kaygı, endişe.

1. Şarardur **korqudan** dîv-i sepîdi
Çekerdi her kişi derd-i neberdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 98*). [*korqudan, -dan*]
2. Budur **korqum** cihâni yaqa düdi
Vücüdüm çün harâba mâ'il oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 42*). [*korqum, -m*]
3. Hêlâl itmezseñ anı hâlûme vây
Benüm **korqum** bu yarın tuta qâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 85*). [*korqum, -m*]

koru: Korumak.

1. Sibā' anı **korurlar** şan 'asesler
Irakdan her ki aña olsa nāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 178*). [*korurlar, -r, -lar*]

koş-: Düzenlemek, tertip etmek.

1. Nitekim mürdeyi nefh-i Mesihî
Anuñla piş-keş **koşdı** leṭā'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 93*). [*koşdı, -dı*]

koş: Koşmak, gitmek.

1. Koşup kenze keniz-i sîm-çehre
Kimi gilmân-ı zengî câme gül-gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 38*). [*koşup, -up*]

koy: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

1. Koyup mihr ile mâhı dâye mehde
Şunup şevk ile şîrîn şîri şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 65*). [*koyup, -up*]
2. Kılur ferşi nebât ile müzeyyen
Koyar ol kudret ü 'ilm issi Bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [*koyar, -ar*]

koy: Bırakmak, terk etmek, vazgeçmek.

1. Beni **koyup** rakîbe mâ'il olma
Raķib-i ehremen şeytan-‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 6*). [*koyup, -up*]
2. Koyup anı geçüp yıl gibi esdi
Varup ‘Âmir iline ol seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 110*). [*koyup, -up*]
3. Varup cennetde kurdı taht-ı bahtı
Gerek ben de **koyam** dünyâ hârâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 143*). [*koyam, -am*]
4. Koyup sevdâyı Mecnûn ‘âkil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 10*). [*koyup, -up*]
5. Zihî ‘aşk u kerâmet Bârek-Allâh
Koyup Leylâ'yı anda haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 105*). [*koyup, -up*]
6. Bir iki gün katından olma hâlî
Nice **koyup** gidesin pîr ü mazlûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 151*). [*koyup, -up*]
7. Revân ‘azm itdi dilden kim tütup pend
Rı'âyet iyleye **koyup** hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 3*). [*koyup, -up*]
8. Diyârum terk idüp gitmiş degüldüm
Koyup beytümü düşdüm gurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 45*). [*koyup, -up*]
9. O gitdi kaldı Mecnûn'a sibâ'ı
Koyup Mecnûn'ı itdi ‘azm-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 213*). [*koyup, -(u)p*]
10. Cihâñ tırduķca zikr ola kemâlün
Koyup kendü belâñı gözleseñ ğayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 9*). [*koyup, -up*]

koy-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

1. Nice Dâra'yı bu dâr iylemişdür
Koyup çâha nice Efrâsyâb'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 61*). [*koyup, -up*]

ko(y): Bırakmak, koymak.

1. Tehî dilden figân iyledi anca
Ɔoyup şabr u Ɔarârı zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [*Ɔoyup, -(u)p*]

koyu: Koyu, kesif, açık Ɔarşıtı.

1. Oturdu sâyeve bulup dırahtı
Ɔoyu gölge dıraht-ı sebz ü ‘âlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 13*). [*Ɔoyu,]*]

koyun: Yatmakta olan bir kimsenin kollarının arası, kucak.

1. Virem hem ol Ɔadar sürü **Ɔoyunı**
Derenüñ tola Ɔoltuğı **Ɔoyunı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 92*). [*Ɔoyunı, -ı*]

koyun: Koyun.

1. Virem hem ol Ɔadar sürü **Ɔoyunı**
Derenüñ tola Ɔoltuğı **Ɔoyunı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 91*). [*Ɔoyunı, -ı*]
2. Maħabbet gösterüp iħşân Ɔılışdı
İledüp günde anda bir **Ɔoyunı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 11*). [*Ɔoyunı, -ı*]

koyun sürisi: Koyun sürüsü.

1. Ɔoyun sürisi Ɔurd ile Ɔarışdı
Pelengün pençesinden düzdi şefƆat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 38*). [*Ɔoyun sürisi,]*]

koyunı Ɔurd ile barışdurmak: İmkansız denecek kadar zor bir işi başarmak.

1. Ɔoyunı Ɔurd ile barışdurur tiz
Mürüvvet-kâna iħşân menba‘ıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 110*). [*Ɔoyunı Ɔurd ile barışdurmak, -ur*]

koyup: (Her şeyi) bir kenara bırakmak.

1. Sefer itdi **Ɔoyup** Ɔavm u Ɔabile
O deştüñ geşt idüp virânesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 124*). [*Ɔoyup,]*]

köz: Ateş parçası.

1. Hemân atmağ gibidür Ɔulleye **Ɔoz**
Dil uzadur Ɔü süsen bâğa küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 184*). [*Ɔoz,]*]

kubbe-i eflâk: Gök kubbe, gökyüzü.

1. Pür olur k̄ubbe-i eflāke çün dūd
Bu iki dem ki adı rūz u ŧebdūr (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 74, Mısra 74*). [*k̄ubbe-i eflāk, -e*]

kuc: *Kucaklamak.*

1. Tolaşurdi **kucup** aq boynıñ anuñ
Görenler tañlaşurdi oynın anuñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 81*). [*kucup, -up*]
2. Dögindi ağladı geh sīne geh ser
Kucup öpdı biraz boynın ‘ızārın (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 12, Mısra 81*). [*kucup, -up*]
3. Ki sa’y ile **kuculmaz** mihr ile māh
Anı da kıldı mecnūn ‘aşk-ı Leylī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 31, Mısra 30*). [*kuculmaz, -ul, -maz*]
4. İrüp **kucdı** mezārı nitekim yār
Şu deñlü şaçtı gül-gün nergisi hūn (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 80*). [*kucdı, -dı*]
5. Biraz sākın olurdı odı tā ki
Öpüp **kucup** bu hākı ol vefā-dār (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 83, Mısra 11*). [*kucup, -up*]
6. İrişüp sāye-vār oldı fütāde
Kuçup ağladı ol hāk-i mezārı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 17*). [*kuçup, -up*]
7. Bile çıqđı anuñla cān hümāsı
Kuçup ol bir nefesde dōst hākın (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 37*). [*kuçup, -up*]
8. Öpüp yārı işigin kırdı başı
Kuçardı şöyle kim ŧuymazdı taşı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 11, Mısra 16*). [*kuçardı, -ar, -dı*]

kucak: *Kucak.*

1. Nice āteş olasın ey ğazab-nāk
Yire ur şöretūñ ŧablın **kucaqdan** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 97*). [*kucaqdan, -dan*]

küceg: *Küçük, yavru.*

1. Kücegin nākāsından ayırurdi
Binüp Leylī diyārına yürürdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 16, Mısra 3*). [*kücegin, -in*]
2. Düşüp qalurdı ol şūrīde vü süst
Dönerdi nāqa añup **kücegin** cüst (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 16, Mısra 8*). [*kücegin, -in*]
3. Ki düşsem ğarq olup ben iştiyaqa
Döner añup **kücegin** def’i nāqa (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 16, Mısra 14*). [*kücegin, -in*]

kücek: *Küçük, yavru.*

1. Aña **kücek** kayusı Qays’a Leylī
Olur her hātıruñ bir yāre meyli (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 16, Mısra 15*). [*kücek,]*
2. Anuñ **kücek** ğamından yok kıararı
Nice şabr idem añup ben nigārı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 16, Mısra 17*). [*kücek,]*

kuçuş: *Kucaklaşmak.*

1. Birikdi cān u ten kıaldı iki ism
Kuçuşup mest ü ğayrān Leylī Mecnūn (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 147*). [*kuçuşup, -up*]

kudret: Güç, kuvvet, takat.

1. Meye ne **kudretim** var kim uram dest
Güle karşı revân ol bülbül-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 160*). [*kudretim, -im*]
2. Nice 'âcizlere **kudret** virür 'aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 106*). [*kudret,*]

kudret: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar; Allah'ın ezeli gücü.

1. Zihî **kudret** urup bünyâd-ı hestî
Dü harf ile kılar âbâd-ı hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 11*). [*kudret,*]
2. Cihân kim var olupdur **kudretüinden**
Tolu 'ibret olupdur hikmetüinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 9*). [*kudretüinden, -üñ, -den*]
3. Kılar ferşi nebât ile müzeyyen
Koyar ol **kudret** ü 'ilm issi Bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [*kudret,*]

kudret-i dest: Elin kuvveti.

1. Kadeh almağa yokdur **kudret-i dest**
Elünden nüş idem deryâyı sâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 62*). [*kudret-i dest,*]

kudret-i hak: Allah'ın kudreti, gücü.

1. Çehinden tamlamış bir katre âbî
Ol âbuñ katresinden **kudret-i Hak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 39*). [*kudret-i hak,*]

kuds: Kudüs.

1. Kudümüñle müşerref iyle **Kudsi**
Melekler kim senüñle müftehirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 16*). [*kudsi, -i*]

kudüm: Uzak bir yerden, uzun bir yoldan gelme, bir yere ayak basma.

1. Miñnet eliyle ideli **kudümi** yâ firâk
Dehrüñ vişâl ü firkatine çalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*kudümi, -i*]
2. Kudümüñle müşerref iyle Kudsi
Melekler kim senüñle müftehirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 16*). [*kudümüñle, -üñle*]

kufi: Kilit.

1. Dil olur **kufi** her sırr-ı nihâna
Bu dilsüz açılan genc-i nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 46*). [*kufi,*]
2. Sa'adet bâbı **kuflına** anahtar
Baña iyle vefâ ile nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 56*). [*kuflına, -ı, -n, -a*]
3. Anuñ **kufi** el irmekden emindür
El irmezdi saña ey genc-i mañzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 130*). [*kufi, -ı*]

küfv: Denk, eş.

1. Bilürsin **küfvünem** aşl u nesebde
‘Arab’da azdur akrānum ḥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 73*). [*küfvünem, -ün, -em*]
2. Bilürsin **küfvünem** aşl u nesebde
‘Arab’da azdur akrānum ḥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 73*). [*küfvünem, -ün, -em*]

küh: Dağ.

1. Gezer dil-dāde dil-ḥaste dil-efgār
Gehî şahrâ vü **küh** u gāh bāzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 66*). [*küh,]*
2. Meger ol **küh** kim Necd idi nāmı
Ol idi kavm-i Leylānuñ maḳāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [*küh,]*
3. Yile virse qarārın bād-ı endüh
Muḳırr olmazdı aña illa ol **küh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 24*). [*küh,]*
4. Çıkup kūha ser-āgāz itse Mecnûn
Aña āheng iderdi **küh** u hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 26*). [*küh,]*
5. Çıkup **kūha** ser-āgāz itse Mecnûn
Aña āheng iderdi kūh u hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 25*). [*kūha, -a*]
6. Ḳabā vü pîrehenden bağlamaz raḥt
Gezerdi derd ile şahrâ gehî **küh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 13*). [*küh,]*
7. Nitekim kūh-ı Lübnan evliyāya
Ararken pîr-i maḥzûn seyr idüp **küh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 61*). [*küh,]*
8. Hemân-dem ḳavmine cān atdı gitdi
Geçüp yil gibi nice **küh** u hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 41*). [*küh,]*
9. Nice **kūhı** yakupdur nitekim kâh
O seyl aldı beni benden yudı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 28*). [*kūhı, -ı*]
10. Gümüş **küh** üzre altundan kemer-vār
Ḳaḫār ile ḳatır üstür güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 46*). [*küh,]*
11. Ana āheng iderdi **küh** u hāmûn
Zihî bülbül ki güş iden nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 22*). [*küh,]*
12. İderken anda cüst ü cū-yı naḫcîr
Ḥuş oldı **kūhda** Mecnûn’a nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 13*). [*kūhda, -da*]
13. Öñinde nuḳl u esbāb u nevāle
Vaḳar u vaşfı ṣābit **kūha** döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 15*). [*kūha, -a*]
14. Bir elde tiğ-i Hindî şanki meş’al
Olarda ser-keş olup nitekim **küh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 55*). [*küh,]*
15. Ki döndi murğ-zārı lāle-zāra
O şahrâ **kūha** döndi küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 175*). [*kūha, -a*]
16. Belādan **küh** olup üstüme düşmeñ
Ġam ile şād-mānem ben hemîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 80*). [*küh,]*
17. Sikender teşne-leb çün vire cānı
Senüñ bensüz yirüñ **küh** u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 195*). [*küh,]*
18. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir **küh** içinde zār u ḥaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [*küh,]*
19. Nice bir olasın ilden remide
Nice bir seyr idersin **küh** u yazı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 59*). [*küh,]*
20. Aradı seyr idüp geh **küh** u geh seng
Bir arada anı buldı yalıncaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 24*). [*küh,]*

21. Yiri endūhdan Mecnūn gibi **kūh**
Severdi ‘emmüsinüñ duḥterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 10*). [*kūh,]*
22. Gider ol revnaḡ-ı zībāsı andan
Gezer reh-zen gibi **kūh** u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 19*). [*kūh,]*

kūh: Daḡ. II Necd Daḡı.

1. Ciger ḡaniyle bitmiş lâle-zārı
Mekān idi o **kūh** ehl-i belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 59*). [*kūh,]*

kūh-bālın: Daḡ yastıklı. Yastığı daḡ olan.

1. Açup ḡışsa yüzinden perde-i rāz
Ki ol ṣaḡrā-bisāṭ u **kūh-bālın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 3*). [*kūh-bālın,]*

kūh-ı enbūh: Kalabalık daḡ (gibi fazla).

1. Kelām u ṣi’ri ṣīrīn temre beñzer
Dilinde **kūh-ı enbūh** idi endūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 9*). [*kūh-ı enbūh,]*

kūh-ı endūh: Gam daḡı.

1. Gözine zālḡir oldı **kūh-ı endūh**
Anı gördi kesilmiş nik ü bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 62*). [*kūh-ı endūh,]*

kūh-i girān: Gam daḡı.

1. Velī ‘āṣıḡlara kūh-i girāndur
Anı yüz nāz ile beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 18*). [*kūh-i girān, -dur]*

kūh-ı girānuñ: Gam daḡı.

1. Başında od yaḡar ḡahruñ hevānuñ
Yüreḡin ṣu ider **kūh-ı girānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 66*). [*kūh-ı girānuñ, -uñ]*

kūh-ı kāf: Kaf Daḡı: Dünyanın etrafını çevrelediḡine, aṣılmasının imkansızlıḡına inanılan ve Anka kuṣunun yaṣadıḡı yer olarak kabul edilen efsanevî bir daḡdır.

1. Ki ef’ī ḡuṣadupdur kūh-ı Ḳāfi
Nice rāḡat ola zevḡ u ṣafāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 54*). [*kūh-ı Ḳāf, -ı]*

kūh-ı lūbnan: Lūbnan Daḡı.

1. Nitekim **küh-1 Lübnan** evliyāya
Ararken pîr-i maḥzûn seyr idüp küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 60*). [*küh-1 lübnan,]*

küh-1 mu'azzam: *Dağlar kadar.*

1. Yüküm **küh-1 mu'azzam** ben ḥâkîrem
Bu za'file yolında iyilesem ḥîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 22*). [*küh-1 mu'azzam,]*

küh-1 necd: *Necd Dağı, Arap yarımadasının merkezinde bulunan yüksek bir dağ.*

1. Şoñ ucu küh-1 Necd'e irdi yolu
Düzüp seng-i melâmetden oṭağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 48*). [*küh-1 necd, -e]*
2. Şikârî oldi bir gün ol nevâhî
Ki varup küh-1 Necd'e Nevfel-i şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 11*). [*küh-1 necd, -e]*
3. Ki yıkdı zelzeleden küh-1 Necd'i
Anı mest itdi eyle şevk-ı nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 164*). [*küh-1 necd, -i]*
4. Yanınca leşker idinmiş sibâ'ı
Bu ol demden ki küh-1 Necd'e düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 65*). [*küh-1 necd, -e]*
5. Vuḥûşî küh-1 Necd'ün vecde düşdi
Nice âhü-yı miskîn itdi âhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 66*). [*küh-1 necd, -üñ]*

kuhl: *Sürme.*

1. Zihî **kuhl** u zihî nergis zihî bâğ
Behişt-i heşt-Riḍvânun emîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [*kuhl,]*
2. Şaçı dil gerdenine ṭavḳ-ı ḥôş-tâb
Mukaḥḥal nergîsinün **kuhlî** mâ-zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 33*). [*kuhlî, -i]*
3. Tozuñ **kuhlîn** alur çeşmine gâlib
Turur bâm-ı sipîhr üstinde Keyvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 32*). [*kuhlîn, -in]*
4. Gözüm **kuhlî** nider pür-nem gerekdür
Çü meşşâta düzüp ḳaşın yoları (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 154*). [*kuhlî, -i]*

kuhl-i ğubâr: *Tozdan yapılan sürme *sevgilinin mahallesindeki yollarda kalkan tozlar kastedilmektedir.*

1. Getüre armağân kuhl-i ğubârı
Çıḳup ḥar-gâhdan âh ile her gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 60*). [*kuhl-i ğubâr, -i]*

kuhl-1 tütîyâ: *Sürme.*

1. O göz kim kör olmışdur ḳazâdan
Ne ḥâşıl aña kuhl-1 tütîyâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 28*). [*kuhl-1 tütîyâ, -dan]*

kul: *Köle, esir, tutsak.*

1. Ḳuluñ miskîne raḥmet iyler iseñ
Beni yıkdı ğamuñ vîrâne ḳıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 88*). [*ḳuluñ, -uñ]*

2. Virürseñ rāziyem kemter **ķuluña**
Dilerseñ şuya at isterseñ oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 90*). [*ķuluña, -u, -ñ, -a*]
3. Niçün göynüklüden beyle kaçarsın
‘Aceb mi zengî **ķul** gibi kaçasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 47*). [*ķul,]*
4. Birine **ķullarından** kıldı fermān
Didi ol bî-günāh āhūyî gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 32*). [*ķullarından, -ları, -n, -dan*]
5. Şeh iken aña **ķullar** derhem itdi
Anı kim bu şıfat h̄vār iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 130*). [*ķullar, -lar*]
6. Ĥarîdâr-ı belâ vü cān-fürüşem
Zemāne **ķulluğundan** cānum āzād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 9*). [*ķulluğundan, -lug, -ı, -n, -dan*]
7. Bir artuķ oldı tūt ķatuñda vahşî
Ķul idinmek benüm gibi civānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 59*). [*ķul,]*

ķul: Allah'a itaat ve ibadet eden, hizmetkar, yaratılmış.

1. Ķula ‘azm u hidāyet ĥazretüñden
Sen ol şehsin ki saña bende ġayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 6*). [*ķula, -a*]
2. Ķamu ‘āşık irer maĥbūba senden
Ĥaleb **ķuldan** ‘ināyet ĥazretüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 5*). [*ķuldan, -dan*]
3. Ķulına luţf idici pâdişāhî
Beni ‘aşkımda irgür ol maķāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 26*). [*ķulina, -ı, -n, -a*]
4. Nazar ķil luţfuñ ile bu ĥarāba
Ķuluñam ‘āciz itme ben ġarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 77*). [*ķuluñam, -(u)ñ, -am*]

ķul: Kul, yaratılan.

1. Dilenesin yüz urup yüz ķarasın
Bu **ķuli** ġuş idüp Mecnûn-ı dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 23*). [*ķulı, -ı*]

ķül it-: Yakmak II yok etmek.

1. Vücüdî sengini āĥir kül ider āhum odi
Eger girürse demürden daĥi ĥişāra raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 7*). [*ķül it-, -er*]

ķulağ: Başın iki yanında bulunan işitme organı.

1. Yir olsun ĥalka-i yāra **ķulağum**
Baña dirler ki ķo ġavġā-yı ‘aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 66*). [*ķulağum, -um*]

ķülāh: Başa giyilen şapka.

1. Gider elden ya başuñ ya **ķülāhuñ**
Süvār ol raĥş-ı rāya devlet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 96*). [*ķülāhuñ, -uñ*]
2. Ķapılır nice ser-sebzüñ **ķülāhı**
Esicek rāstî bād-ı muĥālîf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 10*). [*ķülāhı, -ı*]
3. Ki raĥtıñdan dıraĥtı ide ‘üryan
Ķapar her lāleden la‘lîn **ķülāhı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 21*). [*ķülāhı, -ı*]

külâh: *Taç, sultanlık tacı.*

1. Ki âsân iyledüñ düşvâr kârı
Başuñ şağ ola yüceldi **külâhuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 7*). [*külâhuñ, -uñ*]

külâh-ı baht: *Talihin tacı.*

1. Külâh-ı baht ol atuñ toynağıdur
Sözinde tütü cevlanında tævüs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 60*). [*külâh-ı baht,]*

kulak: *İnsan ve hayvanda işitmeye yarayan ve başın iki tarafında bulunan organ.*

1. Anuñ zülfi gibi ben bahtı kara
Ķulâğına egilüp söylerem râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 69*). [*Ķulâğına, -ı, -n, -a*]

kulak tut: *Dinlemek, işitmek istemek.*

1. Emîn olsun belâdan diyen âmîn
Ķulak tıutup bu kavle pîr-i maħzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 37*). [*Ķulak tıut, -up*]

külâle: *Çiçek destesi; kıvrırcık saç, kâkül.*

1. Cemâlûñ Ķırmenine Ķüşe-çındür
Gül ile lâleñe sünbül **külâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 121*). [*külâle,]*

Ķulb: *Fincan, kadeh vb.nin tutulacak yeri.*

1. Yapışdum uş rızâ **Ķulbına** nâ-çâr
Eger tedbîr ile olaydı kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 16*). [*Ķulbına, -ı, -na*]

külbe-i aħzân: *Hüzünler kulübesi.*

1. Eve gitdi yabânda Ķaldı Mecnûn
İrişdi külbe-i aħzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 31*). [*külbe-i aħzân, -a*]

külhan: *Hamam ocağı.*

1. Egerçi nâr-ı aşkuñ **külhanıdur**
Riyâz-ı cânuñ amma gülşenidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 23*). [*külhanıdur, -ı, -dur*]

külüçe: *Külde pişirilen çörek.*

1. Kebâb-ı tâze vü helvâ **külüçe**
Nice kim yalvarup oldı havâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 38*). [*külüçe,]*

kullâb-ı mahabbet: *Aşk çengeli.*

1. Dil-i âhüya **ķullâb-ı mahabbet**
Yürise bu emirâne mükellef (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 40*). [*ķullâb-ı mahabbet,]*

kulle: *Dağ tepesi, doruk.*

1. Hemân atmak gibidür **ķulleye** koz
Dil uzadur çü süsen bâğa küstâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 184*). [*ķulleye, -ye]*

kulle-i kâf: *Kaf Dağı'nın tepesi, zirvesi.*

1. Eger çengâlün olursa ser-i kâf
Yirinden kopa çekseñ **ķulle-i Kâf** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 26*). [*ķulle-i kâf,]*

kulle-i necd: *Necd Dağı'nın tepesi.*

1. Görür Necd'e çıkup bir avcı nâ-gâh
Oturmuş **ķulle-i Necd** üzre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 3*). [*ķulle-i necd,]*
2. Cân atdı **ķulle-i Necd** üzre ğam-nâk
İşi Leylâ için âh u ğam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 114*). [*ķulle-i necd,]*

kulluğ it: *Hizmet etmek.*

1. Baña olmadılar bu dem havâle
Uş on yıldur ki sana ķulluğ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 57*). [*ķulluğ it, -dü, -m]*

kum: *Deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler, kum.*

1. Güher dürr toğmadı **ķumdan** kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*ķumdan, -dan]*
2. Güher dürr toğmadı **ķumdan** kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*ķumdan, -dan]*
3. Ķuma sım ü zeri ķum gibi saçdı
Ķutup hem luş ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 46*). [*ķuma, -a]*
4. Döşegi ıssı **ķumdan** yaşduğı seng
Yatur ne hânümânı var ne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 130*). [*ķumdan, -dan]*

kum gibi: *Çok.*

1. Ķuma sım ü zeri **ķum gibi** saçdı
Ķutup hem luş ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 46*). [*ķum gibi,]*

kumâş: *Kumaş.*

1. Keserdi ter **ķumâşı** Şankı Şındı
Nice seyyid seri Şalındı pāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 82*). [*ķumâşı, -ı*]

kümeyt-i ķin: *Nefret atı.*

1. Kümeyt-i ķine bindi ser-keş oldı
Tolaşdı Nevfel'e töhmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 2*). [*ķümeyt-i ķin, -e*]

ķünc-i belâ: *Bela ķoşesi.*

1. Şanasın la'l ķa'r-ı seng içinde
Olurdi genc iken ķünc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 25*). [*ķünc-i belâ, -da*]

ķünc-i genc: *Hazine ķoşesi.*

1. Ki ķünc-i gencüñi tolu zer iyler
Ėabîsedür ki 'arz itse özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 146*). [*ķünc-i genc, -üñ, -ı*]

ķünc-i sine: *Gönül ķoşesi.*

1. Boşaldı **ķünc-i sine** kinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 34*). [*ķünc-i sine,]*

ķundağ: *Yeni doğmuş çocuğu ilk aylarda sıkıca sarıp sarmalamaya yarayan geniş bez.*

1. Çarı lup **ķundağa** ol gence-i ter
Açup dāye dehānın Şındı şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 51*). [*ķundağa, -a*]

ķünyet: *Soy sop ile ilgili kimlik bilgileri; künye; lakap.*

1. Bü'l-ķāsım'ı **ķünyet** itdi saña
Elķāfuñı iyleyen muķassem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 47*). [*ķünyet,]*

ķur-: *Tesis etmek, yerleştirmek.*

1. Dil ü cān 'āleminde **ķurdı** tağtı
Yatup ol Ėalet üzre ķaldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 174*). [*ķurdı, -dı*]

ķur: *İnşa etmek.*

1. Varup cennetde **ķurdı** tağt-ı bağtı
Gerek ben de ķoyam dünyā Ėarābın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 142*). [*ķurdı, -dı*]

kurb: *Yakınlık.*

1. Vücüdün âb-ı cāndur ten ana pōst
Çü ma'ni **ķurbı** ola Ķābe Ķavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 37*). [*ķurbı, -ı*]
2. Kesildi gitdi **ķurbumdan** ķarābāt
Ben ol āyine-ı Ķinem ki pāsım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 172*). [*ķurbumdan, -um, -dan*]

ķurbān: *Bir gaye uğruna feda olma.*

1. Benüm cānum aña **ķurbān** gerekdūr
O var iken ķatumda añma cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 42*). [*ķurbān,]*

ķurbān: *Allah yolunda kesilen koyun, dana, deve vb. hayvan.*

1. Ne gün kim cānuma ķaşd ide cānān
Zihi ıyd-ı mübārek ķutlu **ķurbān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 44*). [*ķurbān,]*

ķurbān ol: *Bir kimse ya da bir şey için kendini feda etmek, canından vazgeçmek.*

1. O bir içim şuyı da şınmadun sen
Eger ķurbān olursa cān-ı teşne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 97*). [*ķurbān ol, -ur, -sa*]

ķurbān-ı dil-ber: *Sevgilinin kurbanı.*

1. Kes anı kim olasın merd-i ġāzı
Şu ıaşık kim ola **ķurbān-ı dil-ber** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 27*). [*ķurbān-ı dil-ber,]*

ķurd: *Kurt.*

1. Esirger cān o kim imānı vardur
Yavuz **ķurd** olma ey ādem ki ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27*). [*ķurd,]*
2. Ķoyun sürisi **ķurd** ile ķarışdı
Pelengün pençesinden düzdi şefķat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 38*). [*ķurd,]*

ķüre-i derd: *Dert ocağı.*

1. Söyünüp ķüre-i derdi olur serd
Dil-i Mecnūn ki deryā idi bī-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 144*). [*ķüre-i derd, -i*]

ķurı: *Kuru.*

1. Ķara taşlar ile döğdi serini
Ķurı şanduk gibi göğsin döğderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 131*). [*ķurı,]*

kurı tanbūr: *Tanbur çalgısı. Tanbur kuru bir ağaçtan yapılır ve içi boştur. Bundan kinaye kuru tanbur denir.*

1. Öter inler kurı tanbūra döndi
Belâsı gūş-mâli ol ḥabībūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 10*). [*kurı tanbūr, -a*]

kürk: *Kürk; bazı hayvanların giyecek yapmak için işlenmiş postu.*

1. Giyer **kürki** zemâna göre ‘âkil
Çü gördük dest-i ‘âlemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 228*). [*kürki, -i*]

kürsi: *Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer (Cami kürsüsü bağlamında).*

1. Nikâh u ‘âkd olup ḥuṭbe oқundi
Ḥaṭīb-i ḥuṭbe kim **kürsiye** ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 137*). [*kürsiye, -ye*]

kurs-ı ḥôş-kâr: *Güzel, hoş yıldız.*

1. Ğıdâsı guşşa âb-ı dide nūşı
Hemân cirm-i güneşdür **kurs-ı ḥôş-kâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 75*). [*kurs-ı ḥôş-kâr,]*

kurs-ı mâhî: *Yuvarlak parlak ay.*

1. Degül kuru güliçe kurs-ı mehdür
Seg almaz ürmek ile **kurs-ı mâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 37*). [*kurs-ı mâhî,]*

kurs-ı meh: *Ayın görünen yüzü.*

1. Degül kuru güliçe kurs-ı mehdür
Seg almaz ürmek ile kurs-ı mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 36*). [*kurs-ı meh, -dür*]

kurtar-: *Kurtulmasını sağlamak; bir canlıyı bir tehlikeden, mahvolmaktan, helak olmaktan uzaklaştırmak, halas etmek.*

1. Atası Leylî 'yi **kurtardı** gitdi
Selâmet ḫaldı Mecnûn ille maḥrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 40*). [*kurtardı, -dı*]
2. Gözinden öpdi **kurtardı** ayağın
Çün ürküp kaçdı vaḥş-ı dâm-dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 84*). [*kurtardı, -dı*]
3. Amân virdi kodı elden şikârı
Didi rây ile **kurtarduñ** bu cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 37*). [*kurtarduñ, -du, -ñ*]

kurtar: *(İçinde bulunduğu güç durumu, derdi) Üzerinden kaldırmak, o halden arındırmak.*

1. Du‘âsın iste gir yalvar o pîre
Seni tâ **kurtara** Leylî ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 85*). [*kurtara, -a*]

kurtar: Kurtulmasını sağlamak; bir canlıyı bir tehlikeden, mahvolmaktan, helak olmaktan uzaklaştırmak, halas etmek.

1. Tapuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden **kurtar** ey mäh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 109*). [*kurtar,]*
2. Seni segden ne hoş **kurtarmış** Allah
Didi kim uğramadın ben bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 52*). [*kurtarmış, -miş]*
3. Hevâdan **kurtarup** ma'şûm idüpdür
Göñül sultân-ı 'aşka olalı taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 156*). [*kurtarup, -up]*

kurtul: Kurtulmak.

1. Yaķañ tã **kurtula** devrân elinden
Hevâ-yı 'aşk ile olan revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 94*). [*kurtula, -a]*

kuru: Beyhude, boş.

1. Yaşum geçsün **kuru** endişem ile
Görüp Nevfel çatı bî-çäre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 118*). [*kuru,]*

kuru: Kuru, canlılık emaresi olmayan.

1. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
Ķurudı gitdi hâr ey haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 19*). [*Ķurudı, -dı]*

kuru: Kurutmak, bitirmek.

1. Şoyar hem hülle-i sebz-i giyâhı
Ķurudur berk-i hüsnin büstânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 23*). [*Ķurudur, -dur]*

kuru: Kuru.

1. 'Aceb mi çıksa etmek **kuru** taşdan
Zafer bulur el uran ittifâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 46*). [*kuru,]*
2. Nice setr iyleye bir **kuru** yaprak
Görürken bunca gavĶâsın raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 112*). [*kuru,]*

kuru: Boş, faydasız, abes, bihude, nafîle, değersiz.

1. Taradı örđi geh müşk ile müyin
Ķuru ķānünâ döndürmiş Ķam-ı yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 47*). [*Ķuru,]*

kuru: CanlıĶını kaybetmiş, çok zayıf.

1. Yüregi oynadı vü yandı cānı
Kara vādide **ķuru** mile dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 45*). [*ķuru,]*
2. Dehān-ı ejdehāda kıla dönmiş
Taşı **ķuru** deri içi kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 47*). [*ķuru,]*
3. Ne hālüm yanmağa bir ehl-i hālüm
Ķuru yaprağa döndi cism ü cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 109*). [*ķuru,]*
4. Meger döndi **ķuru** yaprağa şimdi
İrişdi taze cismün rüh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 126*). [*ķuru,]*

ķuru: Çorak, ölü.

1. Ķuru toprak döşek yaşduk Ķara taş
Vaşiyet kıлмаğa yok ādemî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 22*). [*ķuru,]*

ķuru: Kurumak. II Taş kesilmek.

1. Ķurudı ol kılıç tıtduğı desti
Alup hem şağ ele tığı yüridi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 80*). [*ķurudı, -dı]*
2. Hemān ol Ķuruyası da **ķurudı**
O küstāh ol zemān ikrāra geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 82*). [*ķurudı, -dı]*
3. Ķurumış desti hōş oldu raķıbüñ
Zihî lutf u zihî şıdk u zihî rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 102*). [*ķurumış, -miş]*

ķuru-: Kurumak.

1. Anuñ-çün Ķanı **ķurur** erğuvānuñ
Alur tesbihini elden çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 24*). [*ķurur, -r]*

ķuru ģavğa: Boş mücadele.

1. Ķuru ģavğa çeker bî-çare ‘andel
Meşel bustānınuñ ehli ne hōş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 64*). [*ķuru ģavğa,]*

ķuru ģülüçe: Kuru ģül.

1. Degül **ķuru ģülüçe** Ķurş-ı mehdür
Seg almaz ürmek ile Ķurş-ı māhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 36*). [*ķuru ģülüçe,]*

ķurul-: Kurma işlemini gerçekleştirmek, yerleşmek.

1. Güzeller Ķaddi gibi hūb u ra‘nā
Ķurulmuş sāyesinde ģün gibi taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 39*). [*ķurulmuş, -miş]*

ķurumak: Zayıflamak, bitkin düşmek.

1. urumadan teni tbta dönmiş
O tbt içre cn kim aygludur (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 118*). [*urumadan, -dan*]

kuruyası: *Kurusun! anlamında beddua ifadesi.*

1. Hemn ol **uruyası** da urud
O ksth ol zemn irra geldi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 55, Mısra 82*). [*uruyası,]*

ks: *Ksmek, darılmak.*

1. An da kesdi v **ksdi** tamm
apucular baa oldu apacı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [*ksdi, -di*]

ks: *Kuş.*

1. aÇup aŐmiŐ başından mihr cy
iŐ uyhusında **uş** dŐin ilup yd (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 62, Mısra 91*). [*uş,]*

ks: *Ks, büyük davul.*

1. alnd **ks** ‘uŐŐk u hiaza
Yürür Mecnn da ayrn deşte düşmiş (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 32, Mısra 10*). [*ks,]*
2. Ele gl gibi aldı cm- gl-gün
‘Arab mihterleri arb urdı **ksa** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 125*). [*ksa, -a*]

kŐade: *Açılmış, aık, ferah.*

1. Felek urdı zemne atermi
KŐade deftern pyende olsun (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 159*). [*kŐade,]*

kŐade it-: *Açmak.*

1. Zebnn itdi Mecnn n kŐade
E evvel nm- Leyl geldi yde (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 12, Mısra 45*). [*kŐade it-, -di*]

kŐade ol: *Açılmak.*

1. KŐade oldu sen de olma mazn
Ol aşuften olup bu nkten tz (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 54, Mısra 76*). [*kŐade ol, -di*]

uŐ: *Kuşak, kemer.*

1. Mecnn oldu olur bu da mest
Ve ger Şabrum **uŐ** gide belden (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 175*). [*uŐ, -i*]

kuşan: Kuşanmak, giyinmek.

1. Nice yirden **kuşandı** nitekim nây
Egerçi çeng-veş ğamdan bili ğam (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 42). [kuşandı, -dı]

kuşat: Çevresini sarmak, çevrelemek.

1. Ki efî **kuşadupdur** kûh-ı Kâfi
Nice râhat ola zevk u şafâda (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 54). [kuşadupdur, -up, -dur]
2. Kuşatmışdur seni çün halka-i mâr
Eger kim fark iderseñ fark u pâyuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 78). [kuşatmışdur, -mış, -dur]
3. Kuşatmışlar anı şan halka-i tavk
Yatur ol halkada şan halka-i mâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 28). [kuşatmışlar, -mış, -lar]

kuşca: Kuş gibi, kuş gibi zayıf.

1. Ki şalam tapuna geh geh selâme
Ne per var kim uça bu **kuşca** cānum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75). [kuşca,]
2. Hemān menzil ferâğat ‘âlemdir
Velî bu **kuşca** cān itdükde pervâz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 19). [kuşca,]
3. Olurdi **kuşca** cāni ħurrem ü şād
Dil-i ‘âşık kim olmışdur ğam-âbād (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 92). [kuşca,]
4. Benüm **kuşca** cānum çıkmaz kafesden
Anuñ hem-râhi bir kaç cānverdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 100). [kuşca,]

küşe: Köşe.

1. Atası baĝrınıñ yandı kebâbi
Peder bir **küşede** oturdi giryān (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 35). [küşede, -de]
2. Kemîn-gāhi kemānlar **küşesidür**
Kemānlar çin iderler kaşlarını (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 74). [küşesidür, -si, -dür]
3. Ki bir ğam **küşesine** kâni‘ oldun
Var imişse belüreydi eger şubĥ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 26). [küşesine, -si, -ne]

küşe: Köşe II Herhangî bir yer.

1. Yaturdi bir ħarābe içre çün genc
İdüp bir **küşede** gencin nühüfte (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 65). [küşede, -de]

küşe-i bāĝ: Baĝ, bahçe köşesi.

1. Yañıldur dilde evrādın hezāruñ
Olur mâtem-gede her **küşe-i bāĝ** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 27). [küşe-i bāĝ,]

küşe-i derd: Dert köşesi.

1. Saña lâyıķ degüldür **küşe-i derd**
Bu yol pür-cevr ü gavğa vü hâṭardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 66*). [*küşe-i derd,]*

küşe-nişin: *Bir köşeye çekilmiş, insanlardan uzaklaşmış, münzevî.*

1. Olup **küşe-nişin** ü güşü süfte
Gözin yollara dutdı Leylî'ye güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 66*). [*küşe-nişin,]*

küşe-nişin-i necd: *Necd'de inzivaya çekilmiş olan (kimse).*

1. Ayağa düşdi istiğfâra geldi
Ki ey **küşe-nişin-i Necd** tevbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 85*). [*küşe-nişin-i necd,]*

kuskun: *Eyer, semer ve palanın arkasında bulunan ve hayvanın kuyruğu altından geçirilerek kuşak.*

1. Hemân ṭavşına ger ger kelbe beñzer
Aña daḥi ne **kuskun** bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 141*). [*kuskun,]*

kuşlar kondur-: *Kuş kondurmak. II Olağanüstü, o ana kadar görülmemiş bir şey yapmak.*

1. Bunuñ ṭütisine oldur 'alâme
Ki kuşlar kondurur şâh-ı kelâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 186*). [*kuşlar kondur-, -ur]*

küstâh: *Haddini bilmez, saygısız, utanmaz, arsız (kimse).*

1. Ne ḥâşıl yağsa yağmur yirine dür
Bu atduķca suḥan tırini **küstâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 71*). [*küstâh,]*
2. Biraz nerm oldı tâ kim seng-i ḥâṭır
Ruṭab almağ için bir gice **küstâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 19*). [*küstâh,]*
3. Niçün yir râyegâni anı her zâğ
İñinde meyveye el şunma **küstâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 35*). [*küstâh,]*
4. Kenâre çekmiş anı lâle **küstâh**
Olup güyende-i meclis 'anâdil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 18*). [*küstâh,]*
5. Hemân ol ḳuruyası da ḳurudı
O **küstâh** ol zemân ikrâra geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 83*). [*küstâh,]*
6. Hemân atmak gibidür ḳulleye ḳoz
Dil uzadur çü süsen bâğa **küstâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 185*). [*küstâh,]*
7. Anı **küstâh** çekemez merd-i ḥoš-baḥt
Ki nâ-geh saḥt olursa zî-ḥacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 192*). [*küstâh,]*
8. Zihî luṭf u vefâ vü mihr-i bî-ḥad
Kenâr itdi başup pehlüye **küstâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 139*). [*küstâh,]*

küşte: *Öldürülmüş, maktul // Öldürülen kimsenin vücûdu, ceset.*

1. Ki döndi murğ-zârı lâle-zâra
O şâhrâ kūha döndi **küştelerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 175*). [*küştelerden, -ler, -den]*

küşti tut: Güreş tutmak, güreşmek.

1. Meh ile mâhî ile tüttdi küştî
Şadef puştına urup mâhî muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 98*). [*küşti tut, -dı*]

kuşür: Eksiklikler, noksanlar.

1. Kuşürüm görüp itme luftî taqşîr
Bu hayr işdür kerem kıl kılma te'hîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93*). [*kuşürüm, -um*]
2. Şoñ uci kâh gibi çapdı anı
Ululanmaq **kuşürından** nüzül it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 91*). [*kuşürından, -ı, -ndan*]

kuşür-ı bî-kuşür: Kusuru kusursuz.

1. Ki varmış ravza-i bâğ-ı behişte
kuşür-ı bî-kuşür u hür-ı bî-ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 19*). [*kuşür-ı bî-kuşür,]*

küt: Azık, yiyecek.

1. Belâsuz olımaş aşğ âşinâsı
Ezelden ben ğaribûñ **kütü** ğamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 17*). [*kütü, -ı*]
2. Geçer her dem firîşteh gibi şâ'im
Hemişe **kütına** mezra' kanâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 29*). [*kütına, -ı, -na*]
3. Yiter bir ayda bir kez nefşüme **küt**
Çün olmadum tuz etmek gözlere tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 58*). [*küt,]*
4. Ki budur günde bir kez cismüme **küt**
Didi hâcib ğurûrından ki ey merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 20*). [*küt,]*

kütâh: Kısa.

1. Tıyulmasun diyü **kütâh** iderdi
Egerçi ğonce gibi yok dehâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 58*). [*kütâh,]*
2. Dilüñi şevka **kütâh** iyilemezsin
Dön ey devrân baña cevr iyilemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 40*). [*kütâh,]*
3. Eri tıya diyü **kütâh** iderdi
Ol evden gitse cüş iderdi düdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 30*). [*kütâh,]*

kütâh iyle: Kısaltmak, kısa tutmak.

1. Melâmetden zebânuñ iyle kütâh
Beni ço var sen özge hâlüne bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 166*). [*kütâh iyle,]*

küt-ı cân: Can ğıdası.

1. Leb-i yâkûti şanma küt-ı cândur
Ki hûn-ı dîdeden bir katre kandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 55*). [*küt-ı cân, -dur*]

küt-ı yevm: *Günlük azık.*

1. Dilenüp cem' iderüz küt-ı yevmi
Ne hâşıl olsa bu yâr ile bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 28*). [*küt-ı yevm, -i*]

kutlu: *Mübarek, aziz.*

1. Ne gün kim cānuma kaşdı ide cānān
Zihî 'ıyd-ı mübârek **kutlu** kurbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 44*). [*kutlu,]*
2. Zihî kuvvetlü dest ü **kutlu** himmet
Budur havfum ki â'dāya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 104*). [*kutlu,]*

kü'ûs: *Çanaklar, çömler, kadehler, bardaklar.*

1. Şarâb-ı Tâ'ifi taldı **kü'ûsa**
Dügün hengâmesi germ oldı gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 126*). [*kü'ûsa, -a*]

küvf: *Eş, denk.*

1. Olup birbirine **küvf** ü muvâfık
İki cānibden olıcağ mağabbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 16*). [*küvf,]*

kuvvet: *Güç, kudret.*

1. Ki tā Rüstem olasın **kuvvet** ile
Refîk it dōstdan bir nice hâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 98*). [*kuvvet,]*
2. Anı yurdu aqıdup dîdeden āb
Eger aşhâbı **kuvvet** bulsa deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 129*). [*kuvvet,]*
3. Olur cānuma **kuvvet** cismüme zād
Tenüm perhiz ile efsürde oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 52*). [*kuvvet,]*
4. Gıdā h'ân-ı tenümden yidüm evvel
Aña **kuvvet** olur nān ile helvā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 119*). [*kuvvet,]*
5. Velî ten **kuvvetinüñ** aşı nāndur
Didi 'aşq aşına ben şunıcağ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 116*). [*kuvvetinüñ, -i, -nüñ*]
6. Hızān bergi gibi pejmürde olmış
Teninden gitdi günden güne **kuvvet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 7*). [*kuvvet,]*

kuvvet-i cān: *Ruhun kuvveti.*

1. Tuz etmek yi benümle yürüme aç
Egerçi 'aşq-ı 'aşık kuvvet-i cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 115*). [*kuvvet-i cān, -dur*]

kuvvetlü: Güç, kudret.

1. Zihî **kuvvetlü** dest ü kutlu himmet
Budur havfum ki âcâya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 104*). [*kuvvetlü,]*

küy: (Sevgili'nin) semti, mahallesi.

1. Şâyed ki **küyuña** iledeydi şabâ beni
Ger hâk-i pâyuña qarışursam gubâr olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 2*). [*küyuña, -uña]*
2. Cānumdan uyuvirdi baña yoğsa cān mıdur
Küyuñ itinden iyemezsem ben tenüm dirîğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 7*). [*küyuñ, -(u)ñ]*
3. Ne dil-ber **küyuna** varmağa rāhum
Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 24*). [*küyuna, -ı, -n, -a]*

küy: Karye, köy, semt, mahalle.

1. Gice **küyüñda** görsen ben gedâyı
Gelüp qarşu idersin merhabâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 133*). [*küyüñda, -ı, -n, -da]*

küy-ı yâr: Yarin semti.

1. Gice varup nihānî küy-ı yâre
Ciger hasret elinden pâre pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 9*). [*küy-ı yâr, -e]*
2. Bilürsin gitdi göñlüm küy-ı yâre
Bulursın şâyed anı anda ara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 19*). [*küy-ı yâr, -e]*
3. Anı isteyü varsan küy-ı yâre
Bulnaydı ya dil ya derde çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 21*). [*küy-ı yâr, -e]*
4. Yanar bir nâr olmuş şanki pür-nâr
Ne küy-ı yâra varmağa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 11*). [*küy-ı yâr, -a]*

kuyruğ: Kuyruk.

1. Dilese yollarını **kuyruğ** ile
Çü yâre it rakîbi mâni 'oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 34*). [*kuyruğ,]*

kuyruk: Kuyruk.

1. Ne kârıdur anuñ bu kethudâyı
Varı üç iki kanat biri **kuyruk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 147*). [*kuyruk,]*

kuyu: Kuyu.

1. Pür oldı eşk ile çeşmi **kuyusu**
Kıyasa şigmayub Qays' uñ kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [*kuyusu, -sı]*

2. Egerçi ‘āşika efsūs iderdi
Zenaḥdāmi ki miḥmāna **ḳuyudur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 43*). [*ḳuyudur, -dur*]

ḳuzu: *Yavru.*

1. Ne ḥāşil olur aña tütüyādan
Ḳuzuyiçün ḳapa gürk-i beyābān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 65*). [*ḳuzuyiçün, -(y)ıçün*]

ḳuş: *Kanatlı uçucu hayvan; kuş.*

1. Dirigā yol uzağ u azığum az
Esen ḳal sen ki ben **ḳuş** gibi uçdum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21*). [*ḳuş,]*
2. Bu yol ‘azminde olurlar berāber
Cihānda her ḳaçar vaḥşî uçar **ḳuş** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 47*). [*ḳuş,]*

L

lā: *Hayır! olmaz!*

1. Daḫi **lā** dimedüm ben bu belāya
Eleste diyeli cānum belāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 76*). [*lā,]*

lā: *La harfi.*

1. Beni ser-tā-ḳadem ḳaplar günāhum
Elif ḳaddüm ğamuñdan döndi **lāya** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 75*). [*lāya, -ya*]

lā taḳrabu māle'l-yetimi: *Yetim malına yaklaşmayın. İsrâ suresi 34. ayet.*

1. Didi **lā taḳrabu māle'l-yetimi**
Eger var ise ḥaşre itikāduñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 142*). [*lā taḳrabu māle'l-yetimi,]*

lāf: *Söz.*

1. Dönüp göstermek ol **lāfa** ḫilāfi
Bu ḥaşlet merd olana lāyık olmaz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 24*). [*lāfa, -a*]
2. Meded irgürmez iseñ düşdüm elden
Vefāya evvel urmaḳ bunca **lāfi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 23*). [*lāfi, -i*]

lāf: *Laf; faydası olmayan, sonuç vermeyecek söz, uygulanamayacak boş lakırdı.*

1. Be-ma'nî gürk-i merdüm-ḥ'vâra beñzer
Var ey gâfil yürüyen **lâf** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 51*). [*lâf,]*

lâf u güzâf: Boş söz, dedikodu.

1. Kõ itme bârî bu lâf u güzâfî
Kişi olmayıcağ bir işde mâḥîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [*lâf u güzâf, -î]*

lafz: Söz.

1. Anuñ **lafzından** oldu âşikârâ
Meger kim ḥâḫîrından geçdi bir gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 10*). [*lafzından, -î, -n, -dan]*

lâg: Şaka, lâtîfe.

1. Virür lezzet eger dönmezse **lağa**
Bu bal söz kim dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 84*). [*lağa, -a]*

lâ-ḥavle: "Güç ve kuvvet, sadece Yüce ve Büyük olan Allah'ın yardımıyla elde edilir" manasına gelen dua.

1. Görendir tañlayup **lâ-ḥavle** kavli
Ki bu 'aşk-î ḥakîkî bî-ğarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 118*). [*lâ-ḥavle,]*

lahd: Mezar.

1. Gül it nârın Ḥalîlûñ ḥakḫî câne
Beden müşkîne bârû çek **lahdden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 67*). [*lahdden, -den]*
2. Nedür şimdi bu **lahd** içinde ḥâlûñ
Ne cem'ûñ şem'idür cemâlûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 110*). [*lahd,]*
3. Kâtil-i ḥançer-i 'aşk-î şedidem
Yönüm döndür **lahidde** ol ḥabîbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 85*). [*lahidde,]*

lakab: Birisine gerçek adının dışında sonradan isim verme.

1. O ḥôd 'âr iyemezdi ol **lakabdan**
Eger güş itse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 45*). [*lakabdan, -dan]*
2. Ciger-güşen senüñ Mecnûn **lakabdur**
Delü divâne rüsvây-î 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*lakabdur, -dur]*
3. Ciger-güşen senüñ Mecnûn **lakabdur**
Delü divâne rüsvây-î 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 103*). [*lakabdur, -dur]*
4. Biri ḥüsn-âsmânîñ mehidür
Biri Leylî biri Mecnûn **lakabdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 69*). [*lakabdur, -dur]*

laklak-î firkat: Ayrılık leyleği.

1. Meded yitürmez ise cānuma devā-yı ümîd
Başumda gerçi yuva yaptı **laklak-ı firakat** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 7*). [*laklak-ı firakat,]*

la'î: Kırmızı.

1. Ki rahtından dirahtı ide 'üryan
Çapar her lâleden **la'îlîn** külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 21*). [*la'îlîn, -în]*

la'î: Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

1. Belâdan gözine mülk-i cihân teng
Yüzinde **la'î** ile lû'lû-yı zîver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 63*). [*la'î,]*
2. İderler ârzü ol gül-şekerden
Şaçı **la'îlîn** umana pâk ider râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 37*). [*la'îlîn, -în]*
3. Kızıl minkârı bir pâre beğamdur
O **la'îlîn** burnı kim düşmüş göğüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 29*). [*la'îlîn, -în]*
4. Vücûduñ **la'île** döndi menziliñ seng
Senüñ 'ömrüñ geçer ol seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 188*). [*la'île, -e]*
5. Şanasın **la'î** ça'r-ı seng içinde
Olurdu genc iken künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 24*). [*la'î,]*
6. Getür öp sür yüzüne di zihî **la'î**
Eger bir turş-rüdan göresin cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [*la'î,]*

la'î: Kırmızı değerli bir taş. // Sevgilinin dudağı.

1. Kim kanum içmege **la'îlindeki** piyâle yiter
Bu haste câne ne hâcet ki gürz-i kâhr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 8*). [*la'îlindeki, -în, -de, -ki]*
2. Ben nice irem ana ol kânde vü ben kânde
Ne şehd ü şeker vardur **la'îlün** gibi rûh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 7*). [*la'îlün, -ün]*
3. Varup düşmen gözine merdüm oldı
Dehân-ı gayra **la'îlün** şeker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 59*). [*la'îlün, -ün]*
4. Añup itdi o **la'îli** lâle-rengi
Ol efgân kim delerdi taş u tağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 134*). [*la'îli, -i]*

lâle: Maruf çiçek, yanak. II Sevgilinin yanağı.

1. Cemâlün hürmenine hüşe-çindür
Gül ile **lâleñe** sünbül külâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 121*). [*lâleñe, -ñ, -e]*

lâle: Lale II Yara.

1. Vücûdi ara yirde hürd u haşhâş
Yehüd şan **lâledür** bağrında dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 13*). [*lâledür, -dür]*

lâle: Lale çiçeği.

1. Ki yağar serd iken cān u cihānı
Güli vü **lālesi** hūn-ı cigerden (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 55*). [*lālesi, -si*]
2. Gülınden **lāleye** feyz ide ābı
Boynāz ōgrede gülşende serve (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 82*). [*lāleye, -y, -e*]
3. Kenāre çekmiş anı **lāle** küstāh
Olup gūyende-i meclis ‘anādil (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 18*). [*lāle,]*
4. Olur ‘ayn-ı ‘adū gibi dil-āzār
Nigārūn gül yüzi olmasa **lāle** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 89*). [*lāle,]*
5. Ki rağtından dırağtı ide ‘üryan
Ėapar her **lāleden** la‘lın külāhı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 21*). [*lāleden, -den*]

lāle: Zambakgillerden yaprakları uzun ve mızrağı andırır, çiçeği ise kadehe benzer, ortasında yanđı andıran siyahlık olan çok renkli bir çiçek il sevgilinin yanadı.

1. Bu hāle **lālenüñ** göyüñdi özi
Tolup nergislerüñ yaş ile gözi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 9, Mısra 23*). [*lālenüñ, -nüñ*]
2. Bitürdi **lāleler** güller kenārı
Nesīm-i büyi ol eṗrāfa ṗoldı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 114*). [*lāleler, -ler*]

lāle ol-: Lale gibi kırmızı renge bürünmek.

1. Bu anı gördi beñzi lāle oldu
Bunı ol gördi hālī nāle oldu (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 17, Mısra 21*). [*lāle ol-, -dı*]

lāle-‘izār: Lale gibi kırmızı yanaklı sevgili.

1. Ki ey **lāle-‘izār** u sib-ğabğab
Baña sensüz cehennem oldu mekteb (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 10, Mısra 9*). [*lāle-‘izār,]*

lāle-reng: Lale renkli.

1. Añup itdi o la‘li **lāle-rengi**
Ol eṗğān kim delerdi ṗaş u ṗađı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 134*). [*lāle-rengi, -i*]

lāle-rū: Lāle gibi al yanaklı.

1. Semen-bū **lāle-rū** serv-i revān-ğad
‘Abir-i Mekkidür büyi ki anı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 28*). [*lāle-rū,]*

lāle-veş: Lale gibi.

1. Ferađ gūyende eṗğān epsem oldu
İlinde **lāle-veş** la‘lın piyāle (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 34, Mısra 13*). [*lāle-veş,]*

lāle-zār: 1. lale bahçesi 2. lale bahçesi // kan gölü.

1. Ki döndi murğ-zârî **lâle-zâra**
O şahrâ küha döndi küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 174*). [*lâle-zâra, -a*]

lâle-zâr: *Lale bahçesi.*

1. Ciger kaniyle bitmiş **lâle-zârî**
Mekân idi o küh ehl-i belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 58*). [*lâle-zârî, -î*]
2. Çızıl yalınlar ola **lâle-zârî**
Nice kan yükledürsin gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 136*). [*lâle-zârî, -î*]

la'î-i ahmer: *Kırmızı renkli değerli taş.*

1. Nigâr u nakş ile şan hûâne-i Çîn
Muraşşâ' la'î-i ahmerden licâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 55*). [*la'î-i ahmer, -den*]

la'î-i dür-bâr: *İnci saçan dudak.*

1. Şudan od yağdurur ol **la'î-i dür-bâr**
İşidüp 'aşık ol âvâz-ı nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 44*). [*la'î-i dür-bâr,]*

la'î-i efser: *Padişah tacı, padişah yakutu.*

1. Yakîn olmazdı gönüli kâr u bâra
Başına **la'î-i efser** ahker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 147*). [*la'î-i efser,]*

la'î-i kân: *Lal madeni.*

1. Şormaq 'aceb degül tudağın **la'î-i kân** mıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 1*). [*la'î-i kân,]*

la'î-i kânî: *Lal cevheri.*

1. Tümen dürr ü semen şekker be-her-vâr
Nice yüz tıbla nâfe **la'î-i kânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 77*). [*la'î-i kânî,]*

lâl-i pür-kelâli: *Bitkin düşmüş dilsiz.*

1. Mucîb iyle bu **lâl-i pür-kelâli**
Ki yüz şuyıyla toprak ola cismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 70*). [*lâl-i pür-kelâli, -î*]

la'î-i yâr: *Sevgilinin lal gibi kırmızı dudakları.*

1. Nazardan gayri itmezlerdi bâzâr
Egerçi la'î-i yâre tami' idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 19*). [*la'î-i yâr, -e*]

la'lin: Değişik renkleri bulunan değerli bir süs taşı.

1. Feraḥ güyende efgān epsem oldu
İlinde lāle-veş **la'lin** piyāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 13*). [*la'lin,]*

lām: Osmanlı alfabesinde yirmi altıncı harf II lam harfine benzeyen sevgilinin yanaklarına kadar uzanan zülüfleri.

1. Cemāl oldukça cīm ü mīm elif **lām**
Yazıldı nāme çün ḥayy oldu kâğıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [*lām,]*

lā-mekân: Mekansız, yersiz, yurtsuz.

1. Dili derdünle pāre pāre olmuş
Yiler yıl gibi dā'im **lā-mekāndur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 127*). [*lā-mekāndur, -dur]*

lāmelif: Osmanlı alfabesindeki lam (ل) ile elif (ا) harfinin bir arada yazılmış şekli [Alfabe de h (ه) ile ye (ي) harfleri arasında yer alır].

1. Saña ger **lāmelif** olursa pergār
Olasın devr sırrından ḥaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 23*). [*lāmelif,]*

lām-elif-vār: Lam elif harfi gibi.

1. Ṭolaşdı birbirine **lām-elif-vār**
İki rişte şanasın oldu bir tāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 142*). [*lām-elif-vār,]*

lāmeyn-i v'el-leyl: Hz. Muhammed'in saçı.

1. İki zülfi anun **lāmeyn-i v'el-leyl**
Şehenşāh-ı Kureyş-i kâbe-ḳavseyn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 6*). [*lāmeyn-i v'el-leyl,]*

lā-reyb: Şüphesiz.

1. Ḳamu mülk-i şehādet 'ālem-i ḡayb
Senün şun'ınla mevcūd oldu **lā-reyb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 22*). [*lā-reyb,]*

latif: Hoş, güzel.

1. Laṭif ü ter ḥôş-āyende revāne
Ögüp Leylâ'yı çün feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 164*). [*latif,]*

latif: Hoş, nazik II ince anlamlı, nükteli.

1. Laṭîf eş'ârı gūyâ lü'lü-yi ter
Bilür 'âkil ki añlaruñ gibi dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 10*). [*laṭîf,]*

laṭîfe: *Şaka, şaka yollu söylenen söz.*

1. Baña itmeñ bunuñ gibi **laṭîfe**
Baña böyle **laṭîfe** ne vazîfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 3*). [*laṭîfe,]*
2. Baña itmeñ bunuñ gibi **laṭîfe**
Baña böyle **laṭîfe** ne vazîfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 4*). [*laṭîfe,]*

laṭîfe iyle: *Şaka yapmak.*

1. Düşüp ayağına 'özrin dilendi
Didi saña laṭîfe iyledüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 91*). [*laṭîfe iyle, -dü, -m]*

lâubâli: *Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.*

1. alender-meşreb ü **lâubâli** 'âşık
Belâdan pür şafâdan hâli 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [*lâubâli,]*

lâ'ubâli: *Kayıtsız, çekinmez, hürmetsiz.*

1. Düşüp şahrâya mest ü **lâ'ubâli**
Enisî Leylî'nin hayli hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 73*). [*lâ'ubâli,]*
2. Bir adımda bıraktı şeş cihâti
Düşüp şahrâya mest ü **lâ'ubâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 23*). [*lâ'ubâli,]*
3. Yoğ ise uşda tiğ uş **lâ'ubâli**
İdem aña nevâziş baña lâyıķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 26*). [*lâ'ubâli,]*
4. Revân oldı yaşı te'sir idüp derd
Gezüp raķş ile Mecnûn **lâ'ubâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 161*). [*lâ'ubâli,]*
5. Güneşden yaña 'azmi dūd gibi
Gazel-güyân u mest ü **lâ'ubâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 57*). [*lâ'ubâli,]*

lâyık: *Layıķ, yaraşır, münasip.*

1. Saña **lâyık** olan 'afv u aṭâdur
Egerçi ayağa düşdüm 'amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 58*). [*lâyık,]*
2. Geçür ğamdan bu birkaç müstemendi
Egerçi Ğamdi ahruñ **lâyıkıdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 55*). [*lâyıkıdur, -ı, -dur]*
3. Düzüp seyyidlere **lâyık** belekler
Yidüb maħmiller öñince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 41*). [*lâyık,]*
4. Düzüp seyyidlere **lâyık** belekler
Yidüb maħmiller öñince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 41*). [*lâyık,]*
5. Yoğ ise uşda tiğ uş lâ'ubâli
İdem aña nevâziş baña **lâyık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 27*). [*lâyık,]*
6. Virem anı bulup bir aña **lâyık**
Şusuzlıķdan ölen hem bula âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 28*). [*lâyık,]*

7. Didi bunuñ vişâli baña **lâyık**
Eger Mecnûn'a virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 6*). [*lâyık,]*
8. Hârâbe baña **lâyık** menzil oldu
Kem oldu tüt ki kiştüñde giyâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 44*). [*lâyık,]*
9. Ne **lâyık**dur sana 'âlem-perestî
Cihâna tıpma kim yokdur şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 164*). [*lâyık*dur, -dur]
10. Hüdâ birdür Muḥammed Hâk resûli
Bu mühr ol sine şandukına **lâyık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 43*). [*lâyık,]*

lâyık degül: *Yakışmamak, yaraşmamak.*

1. Ciger-güşem xanı 'âr ile ğayret
Saña lâyık degüldür bu fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 60*). [*lâyık degül, -dür]*
2. Saña lâyık degüldür küşe-i derd
Bu yol pür-cevr ü gavğa vü ḥaṭardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 66*). [*lâyık degül, -dür]*

lâyık ol: *Layık olmak, yaraşmak.*

1. Libâsum lâyık olmadı nemâze
Daḥi bahtım kilimin görmedüm ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 100*). [*lâyık ol, -ma, -dı]*
2. Dönüp göstermek ol lâfa ḥilâfî
Bu ḥaşlet merd olana lâyık olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 25*). [*lâyık ol, -maz]*
3. Anuñ-çün şaşt şâha lâyık oldu
Dil-i dil-ber ki 'âşıkdur tamâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 128*). [*lâyık ol, -dı]*

leb: *(Sevgilinin) dudağı.*

1. Bilmem tıpuñdan ayrılalı çok zemân mıdır
Mercân **lebüñe** şordum idi ḥaste göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 5*). [*lebüñe, -ü, -ñe]*
2. Mühr gibi her sözüñ irse aña mengüş olur
Dil firâkuñda **lebüñ** nüşına irdi nâ-gehân (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*lebüñ, -üñ]*
3. Egerçi ğamzesi ḥışmıyle oqlar
Lebiyle nâz u va'd-ı būs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 41*). [*lebiyle, -iyle]*
4. Lebüñe çeşme-i ḥayvân ğusâle
Lebüñe çeşme-i ḥayvân ne nisbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 122*). [*lebüñe, -üñ, -e]*
5. Lebüñe çeşme-i ḥayvân ğusâle
Lebüñe çeşme-i ḥayvân ne nisbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 123*). [*lebüñe, -üñ, -e]*
6. Ki bâzâr-ı güzeşte germ ola tiz
Boyu naḥl u **lebi** şîrîn ruṭabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 97*). [*lebi, -i]*
7. Uram ser-ḥalkasına zülfünüñ dest
Lebüñden nüş idem câm-ı şabûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 69*). [*lebüñden, -üñ, -den]*
8. Yaratmış ğabğabın âb-ı mu'allâk
Lebi şekker-şiken sözi şekker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 41*). [*lebi, -i]*

leb: *Dudak.*

1. Geçer raḥş-ı ḥayalî iylese ḥîz
Leb ü dendân u güşidurur sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 45*). [*leb,]*

2. Yoluñda şâdıķam çün şubh-ı rüşen
Lebüm kim çün şarâb-ı lâle-gündur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 13*). [*lebüm, -üm*]
3. Senüñ ğayruña zehr-âlûde hündur
Lebüme degmemişdür ğayruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 15*). [*lebüme, -üm, -e*]
4. Hemân bildi sükût imiş şavâbı
Nice söz tıflı kim toğardı **lebden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 189*). [*lebden, -den*]
5. Buğârından dimâğuñ ğuşk olup **leb**
Bulup bir nabz-ı ķârûre-şinâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 44*). [*leb,*]
6. Demüñ içmege iki teşne **lebdür**
İşâretdür baña kim ğurduğuñ cây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 76*). [*lebdür, -dür*]

leb-ber-leb: *Dudak dudaĝa.*

1. Gehi **leb-ber-leb** ü geh nüş-ber-nüş
Senüñ dest ü dehânuñdan pey-â-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 28*). [*leb-ber-leb,*]

lebbeyk: *"Buyurun efendim, emredin" anlamlarında bir seslenme sözü.*

1. Tāvâf-ı küy-ı yâre gitdi şan peyk
Şafâsından diyüp **lebbeyk** lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 10*). [*lebbeyk,*]
2. Tāvâf-ı küy-ı yâre gitdi şan peyk
Şafâsından diyüp **lebbeyk** lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 10*). [*lebbeyk,*]

lebbeyk: *Hac sırasında Cenâbıhakk'a hitâben söylenen, "Senin emrini yerine getirmeye hazırım, maksadım dâima sensin Allah'ım" manasına gelen ifade.*

1. Tāvâf u ĥacc u **lebbeyk** ü du'âya
Güzel dînârî esterler üşerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 36*). [*lebbeyk,*]
2. Diyüp **lebbeyk** ĥacı gibi ĥac'da
O vecd ile ser-âĝâz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 20*). [*lebbeyk,*]

leb-i cām: *Camın veya şişenin dudaĝı, kenarı.*

1. Leb-i cām u leb-i cüy u leb-i yâr
Bu dem her ğonce-i dil-teng ü pür-ĥün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 74*). [*leb-i cām,*]
2. İderler birbiriyle ĥôş-maķâlî
Leb-i cüy **leb-i cām** u leb-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 49*). [*leb-i cām,*]

leb-i cüy: *İrmak kıyısı, ırmak kenarı.*

1. İderler birbiriyle ĥôş-maķâlî
Leb-i cüy leb-i cām u leb-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 49*). [*leb-i cüy,*]
2. Leb-i cām u **leb-i cüy** u leb-i yâr
Bu dem her ğonce-i dil-teng ü pür-ĥün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 74*). [*leb-i cüy,*]

leb-i deryâ: *Deniz kenarı, kıyı, sahil.*

1. Uçur cân murğını habs-ı kafesden
Leb-i deryâ dehân-ı ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 71*). [*leb-i deryâ,]*

leb-i kevser: *Kevser ırmağının kıyısı.*

1. Riyâz u merta'ı bağ-ı cinândur
Leb-i kevserden oldu aña meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 49*). [*leb-i kevser, -den]*
2. Şovuk kıardan şekerden ta'ımı hûş-ter
Leb-i Kevserde bitmiş kıadd-i Tübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 37*). [*leb-i kevser, -de]*

leb-i küze: *Testinin ağzı.*

1. Leb-i küze meger ol da'hi nâçâr
Yüze yüz görmedi gayruñ cemâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 16*). [*leb-i küze,]*

leb-i la'î: *Kırmızı dudak.*

1. Ne gülşende hırâmândur tezervüñ
Leb-i la'îlüñ ne dürlü senge girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 117*). [*leb-i la'î, -üñ]*

leb-i şîrîn: *Tatlı dudak.*

1. Dil-i Mecnûn'ı tıtdı bağ-ı Leylî
Leb-i şîrîni bağrum hûn idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 19*). [*leb-i şîrîn, -i]*

leb-i yâkût: *Yakut taşı gibi kıpkırmızı dudak.*

1. Leb-i yâkütü şanma kıüt-ı cândur
Ki hûn-ı dîdeden bir kıatre kıandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 55*). [*leb-i yâkıüt, -ı]*

leb-i yâr: *Yarın dudağı.*

1. İderler birbiriyle hûş-maķâli
Leb-i cüy leb-i cām u **leb-i yâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 49*). [*leb-i yâr,]*
2. Leb-i cām u leb-i cüy u **leb-i yâr**
Bu dem her ğonce-i dil-teng ü pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 74*). [*leb-i yâr,]*

leb-teşne: *Susamış, arzulu.*

1. Güneş gibi şakın kıana girürsin
Beni **leb-teşne** idelden zülâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 55*). [*leb-teşne,]*

leng ol: *Aksak olmak, topal olmak.*

1. Güller çekmekden oldı mäyeler leng
Miyancı bağlayup muhkem miyāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 50*). [*leng ol, -dı*]

leşker: *Asker // Ordu.*

1. Dil uzadurdu gendü **leşkerine**
Sipâh-ı Nevfel içinde yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 108*). [*leşkerine, -in, -e*]
2. Dilinden cüşa geldi hışm tâbı
Ol âteş **leşkeriyle** çekdi şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 51*). [*leşkeriyle, -iy, -le*]
3. Mededci haylı **leşker** irdi nâ-gâh
O demde göricek ol haylı haylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 10*). [*leşker,]*
4. Dirildi ölmüş iken hayy-ı Leylî
Bu çok **leşker** bulut gibi yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 13*). [*leşker,]*
5. Bu işe bağlayup muhkem bilümi
Okıyup her kabîle **leşkerini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 47*). [*leşkerini, -i, -n, -i*]
6. Nevâzişler kılup güldi yüzine
Ki azdur **leşkerüm** yanumca bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 43*). [*leşkerüm, -üm*]
7. Söze dür düzdi dürc-i sinesinden
Didi Nevfel ki **leşker** çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 3*). [*leşker,]*
8. Ki düşmen şaflarından boza kalbı
İki kalbı bir idüp iki **leşker** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 25*). [*leşker,]*
9. Yanınca **leşkeri** vahşi dirende
Sa'âdet reh-nümâ vü baht münkâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 106*). [*leşkeri, -i*]
10. Yanınca **leşker** idinmiş sibâ'ı
Bu ol demden ki küh-ı Necd'e düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 64*). [*leşker,]*

leţâfet: *Güzellik, incelik.*

1. Gören dil cân virür virmege cânı
Leţâfet mâhî hüşnüünde kemâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 113*). [*leţâfet,]*
2. İki de **leţâfetden** sirişte
Teni her birinüñ ser-tâ-kağem nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 44*). [*leţâfetden, -den*]

leţâ'if: *Latif, ince, güzel.*

1. Nitekim mürdeyi nefh-i Mesîhî
Anuñla pış-keş çoşdı **leţâ'if** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 93*). [*leţâ'if,]*

levbâli: *Laubali, kayıtsız.*

1. alender-meşreb ü **levbâli** aşık
Belâdan pür şafâdan hâli aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [*levbâli,]*

levend: *Boylu poslu yakışıklı.*

1. Didi bir şahş-ı rindâne-revende
Fülân yirde şataşđum ol **levende** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 14*). [*levende, -e*]

2. Bu yārān cümle ā‘rābun **levendi**
Ġalaṭ didüm muḥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [*levendi, -i*]

levend: *Asker. II boylu poslu, yakışıklı.*

1. Bu yārān cümle A‘rābun **levendi**
Ġalaṭ didüm muḥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [*levendi, -i*]

levh: *Allah tarafından takdir edilen kutsal yazgı belgesi.*

1. Yazan bu mâtem-i Leyli'yi **levha** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 1*). [*levha, -a*]

levh: *Sayfa. II Levh-i mahfûz: Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.*

1. Ebed aḥvâlin itdi anda taḥrîr
O **levhe** yazılan kara yazumı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 7*). [*levhe, -e*]

levh: *Üzerine yazı yazılabilecek ve resim yapılabilecek yassı düz nesne veya yüzey, kağıt.*

1. Yüzüm **levhi** bulur anuñla şüret
Senüñle de ane yok şimdi kârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 196*). [*levhi, -i*]
2. Bu kem ḥarfî ḳoma **levhuñda** ḳazı
Çün oldun büy-ı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 158*). [*levhuñda, -uñ, -da*]

levh: *Suret.*

1. Yüzüñ **levhisüz** ey dil-dâr-ı dil-cüy
Sebaḳ çeşümüme olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 11*). [*levhisüz, -i, -süz*]

levh-i cân: *Can, gönül sayfası.*

1. Ḳazınmaz aşḳun ammâ levh-i cāndan
Bozar ṭaşdan zemān Şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 138*). [*levh-i cân, -dan*]

levh-i çemen: *Bahçenin sayfası.*

1. Oḳı levh-i çemende ḥaṭṭ-ı ‘ibret
Bu mevsimde bu üçden lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 72*). [*levh-i çemen, -de*]

levh-i cenān: *Kalbin levhası, yürek.*

1. Yazardı güş iden levh-ı cenāna
Ciger ḳanıyle nüş ider nebîzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 26*). [*levh-ı cenān, -a*]

levh-ı dil: *Gönül levhası, gönül sayfası.*

1. Yazardı levh-ı dilde ol civân-merd
Ten-i Mecnûn'ı dâ'im za'f-ı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 202*). [*levh-ı dil, -de*]

levh-ı ezel: *"Allah'ın takdir ettiği şeylerin yazıldığına inanılan manevi levha, levh-i mahfuz".*

1. Dile ilhâm ider bî-ḥarf u âvâz
Çeküp levh-ı ezelde kilik-i taḳdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 5*). [*levh-ı ezel, -de*]

levh-ı peyâm: *Haber sayfası, bilgi levhası.*

1. Ki ey puşt u penâh olan zebûne
Bu gün levh-ı peyâmuñ pür-şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 35*). [*levh-ı peyâm, -uñ*]

levh-i seyyâre: *Yıldız bilimi.*

1. Okurlar ḡayrılar **levh-i seyyâre**
Bularuñ ḡamzeden baḡrı se-pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 193*). [*levh-i seyyâre,]*

levlâke lemâ ḡalaḡtu'l-eflâk: *"Ey habîbim sen olmasaydın bu kainatı yaratmazdım" anlamına gelen bir kutsi hadis."*

1. Levlâke lemâ ḡalaḡtu'l-eflâk (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 7*). [*levlâke lemâ ḡalaḡtu'l-eflâk,]*

levn: *Renk, boya.*

1. Güneş gibi münevver oldu 'âlem
Anuñ iksiri virdi ḡâke **levni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 71*). [*levni, -i*]

leyl: *Gece.*

1. Biri duḡterlerüñ ḡûb idi ḡaylî
Şaçınuñ dâmi **leyl** ü nâmi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 132*). [*leyl,]*
2. Yaraşmaz iylemek mestüre **leyli**
Güneş nûrı gibi her yâña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 65*). [*leyli, -i*]
3. O sevdâda geçürdi yevm ü **leyli**
Kişi gönderdi Leylî cânibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 32*). [*leyli, -i*]
4. Didi ey yaram üzre ḡuz saçan yâr
Adum Leylî vü rûz-ı ḡâlî'üm **leyl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 87*). [*leyl,]*
5. Nehâra leyli vü **leyle** nehâri
Gül-i gül-zâr anuñ luḡfiyle ḡandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 12*). [*leyle, -e*]
6. Nehâra **leyli** vü leyle nehâri
Gül-i gül-zâr anuñ luḡfiyle ḡandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 12*). [*leyli, -i*]

leyl ü nehār: Gece ve gündüz.

1. Bu hāl ile geçerdi rüzgārı
Fırāk-ı Leylî'de leyl ü nehārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 78*). [*leyl ü nehār, -ı*]
2. Vücüdü mülkiñi vîrâne kıldı
Geçer eş'ār ile leyl ü nehārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 25*). [*leyl ü nehār, -ı*]
3. Bu hāl ile o bānū-yı hîşārı
Geçerdi habs ile leyl ü nehārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 38*). [*leyl ü nehār, -ı*]
4. Geçer bu hāl ile leyl ü nehārı
Müsâfirler gelürler bu diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 36*). [*leyl ü nehār, -ı*]

leylâ: Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.

1. Dürüşdiler egerçi Kays u **Leylâ**
Ki tâ esrâr-ı 'aşk olmaya peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 21*). [*leylâ,]*
2. Bu dünyâdur neler çoğurmuş ana
Hemân **Leylâ** mı gelmiş bu cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 92*). [*leylâ,]*
3. Biri **Leylâ'ya** anlaruñ baş egmez
Eline Leylî su çoymağa degmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 89*). [*leylâ'ya, -ya*]
4. Unut **Leylâ'yı** kim leylî siyehdür
Anuñ mihrinde yan kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 189*). [*leylâ'yı, -yı*]
5. 'Aceb hem hûş-gazeldür hem hûş-âvâz
Urur âhı odı **Leylâ'ya** dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 25*). [*leylâ'ya, -ya*]
6. Tölup ehl-i temâşâ dâmen-i küh
Kaçan **Leylâ'yı** medh ile bezerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 53*). [*leylâ'yı, -yı*]
7. Añup **Leylâ'yı** anı şâd iderdi
Kaçan zikr itse bir efsâne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 60*). [*leylâ'yı, -yı*]
8. Laţif ü ter hûş-âyende revâne
Ögüp **Leylâ'yı** çün feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 165*). [*leylâ'yı, -yı*]
9. Ne âteş katı yilden tünd ü ser-keş
Virüñ **Leylâ'yı** kon ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 25*). [*leylâ'yı, -yı*]
10. Arada haste Mecnûn cân çekişdi
Hemân **Leylâ** idi 'âlemde cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 41*). [*leylâ,]*
11. İdüp **Leylâ'nuñ** atasına yārī
Ki bu Mecnûn ki Leylâ'ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 136*). [*leylâ'nuñ, -nuñ*]
12. İdüp Leylâ'nuñ atasına yārī
Ki bu Mecnûn ki **Leylâ'ya** hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 137*). [*leylâ'ya, -ya*]
13. Esîr oldı meger Mecnûn'a Leylî
Görüp **Leylâ'yı** Nevfel oldı 'aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 5*). [*leylâ'yı, -yı*]
14. Varup pend itdi **Leylâ'ya** hâzerden
Ki râzî olmasañ olmağa bu kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 178*). [*leylâ'ya, -ya*]
15. Meğer **Leylâ'nuñ** itdi aq gülin yâd
Didi eyvah dirigâ kim garîbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 6*). [*leylâ'nuñ, -nuñ*]
16. Zihî 'aşk u kerâmet Bârek-Allâh
Koyup **Leylâ'yı** anda haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 105*). [*leylâ'yı, -yı*]
17. Cân atdı kulle-i Necd üzre gam-nâk
İşi **Leylâ** için âh u gam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 115*). [*leylâ,]*
18. Hemân Mecnûn'a iyler hâtırım meyl
O mecnûn adı bu **Leylâ'ya** hâkdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 89*). [*leylâ'ya, -ya*]

19. Dili pür-Leylîdür yok ğayra meyli
Bu kışşa oldı çün **Leylâ'ya** ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 43*). [*leylâ'ya, -ya*]
20. Ten ü tenhâ katından vaşşlar dür
Varup **Leylâ'ya** âgâh idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 111*). [*leylâ'ya, -ya*]
21. Didi **Leylâ'ya** istignâ yüzinden
Ferâğum var benüm ay ile günden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 46*). [*leylâ'ya, -ya*]
22. Qanı derd ü belâda aña sâni
Anı şanma hemân **Leylâ'ya** sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 31*). [*leylâ'ya, -ya*]
23. Ne ol ğayrı görürdi ne anı ğayr
Bahâne oldı **Leylâ'ya** bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 99*). [*leylâ'ya, -ya*]

leylâ: *Siyah; Leyla ile Mecnun hikâyesindeki kadın karaktere telmih.*

1. Gice **Leylâsı** çünkim aşdı perde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 1*). [*leylâsı, -sı*]

leylî: *Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı; sevgili.*

1. Kimi Mecnûn kimi Ferhâd-ı miskîn
Bahâne arada **Leylî** vü Şîrin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 50*). [*leylî,]*
2. Qaçan kim **Leylî'den** dür oldı Mecnûn
İki çeşminden aqdı Nil ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 1*). [*leylî'den, -den*]
3. Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî
Enisî **Leylî'nin** hayli hayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 74*). [*leylî'nin, -nin*]

leylî: *Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.*

1. Biri duhterlerüñ hûb idi haylî
Şaçınuñ dâmi leyl ü nâmi **Leylî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 132*). [*leylî,]*
2. Niçün Leyl î degül âhından âgâh
Dil-i Mecnûn yakar dâğ üzre dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 148*). [*leylî,]*
3. Anuñ ser-tâ-kadem ay idi cismi
Yaraşur **Leylî** olsa anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 134*). [*leylî,]*
4. Olup **Leylî** de Qays'un mübtelâsı
Tolaşdı boynına zülfi belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 173*). [*leylî,]*
5. Güzellendükçe günden güne **Leylî**
Ziyâde oldı Qays'uñ aña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 5*). [*leylî,]*
6. Hayâl itdi anı ebrü-yı **Leylî**
Hayâl itdi anuñ-çün **Leylî** hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 17*). [*leylî,]*
7. Hayâl itdi anı ebrü-yı **Leylî**
Hayâl itdi anuñ-çün **Leylî** hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 18*). [*leylî,]*
8. Resm ile tecâhül itdi **Leylî**
O miskîn anaya virdi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 7*). [*leylî,]*
9. Qaçan Mecnûn'ı görmez oldı **Leylî**
Gözünüñ yaşı seylâb itdi seyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 15*). [*leylî,]*
10. Qılup her günde yüz dürlü bahâne
İderdi **Leylî'yi** maħbûs-ı hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 14*). [*leylî'yi, -yi*]
11. Görüp anı irâqdan bildi **Leylî**
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 27*). [*leylî,]*

12. İşidüp **Leyli** āvāzın o zāruñ
Didi dervişsin saña Hāk vire yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 51*). [leyli,]
13. Didi tütup elin tır ey hevâ-dār
Seni **Leyli** taleb iyles aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 60*). [leyli,]
14. Didi Mecnûn peder ne olur ey yār
Cihān **Leyli'dür** andan ğayrı kim vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 54*). [leyli'dür, -dür]
15. Biri Leylâ'ya anlaruñ baş egmez
Eline **Leyli** su çoymağa degmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 90*). [leyli,]
16. O kızlardan iderseñ kime meyli
Alalum kıoyalum adını **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 102*). [leyli,]
17. Dilerseñ sevmeyen **Leyli** cemālin
Çıkar gir göñlüme anuñ ğayālın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 15*). [leyli,]
18. Kūçeğin nākasından ayırurdı
Binüp **Leyli** diyārına yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 4*). [leyli,]
19. Aña kūçek kıayusı Kıays'a **Leyli**
Olur her ğāturuñ bir yāre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 15*). [leyli,]
20. Çeker ol anı ben **Leyli** cefāsın
Bilür her kimse çekdüği belāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 19*). [leyli,]
21. Hırāmān servi itse cerr zeyli
Ayakda kıala zeyli gibi **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 182*). [leyli,]
22. Hemān zikri dilinde **Leyli** Leyli
Düşüp 'aşka melāmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 18*). [leyli,]
23. Hemān zikri dilinde **Leyli** Leyli
Düşüp 'aşka melāmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 18*). [leyli,]
24. Kesüp **Leyli** viřālinden ümizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 28*). [leyli,]
25. Bu ğamdan özge aĥvāli gerekmez
Siyehdür didiler **Leyli** cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 71*). [leyli,]
26. Muṭi'em dōke bağrum yāre kıanum
Başumdan ğitmesün **Leyli** belāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 15*). [leyli,]
27. Du'āsın iste gir yalvar o pīre
Seni tā kıurtara **Leyli** ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 85*). [leyli,]
28. İder **Leyli** gibi meyli güzeller
İşiden mest olur itse ser-āğāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 22*). [leyli,]
29. Zebān-ı ṭa'n uzatdı nice evbāş
Ki **Leyli'nüñ** cemāli dil-sitāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 3*). [leyli'nüñ, -nüñ]
30. Olup kūşe-niřin ü ğüşü süfte
Gözün yollara dutdı **Leyli'ye** ğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 67*). [leyli'ye,]
31. Urup **Leyli** yolına na'ra-i dōst
Kıaçan sābit olısar şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 44*). [leyli,]
32. Büt-i mihrāb-ı ğacet-ğāh-ı mestān
Ṭabīb-i derd-i Mecnûn a'nı **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 11*). [leyli,]
33. Okırdı aña eş'ār ile peyğām
Melāğatde ki **Leyli** kāmili idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 103*). [leyli,]
34. Ögerdi **Leyli'yi** eş'ār içinde
Yöresinden geçerken ğāş eger 'ām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 100*). [leyli'yi, -yi]
35. Öter kıonmuş nitekim dürrütü't-tāç
Çü faşl-ı nev-bahārı ğördi **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 59*). [leyli,]
36. Kıyāmet kıopdı şan şarf-ı 'Arab'dan
Bu aĥterlerde **Leyli** meh şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 75*). [leyli,]
37. Gül anlardan kızardı mülden anlar
Ne servüñ sāyesine varsa **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 111*). [leyli,]
38. Niçün **Leyli** ğazer itmeye andan
Dil-i Mecnûn ider āh-ı seşer-ğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 146*). [leyli,]

39. Niçün **Leyli** teferrüc ide bâğı
Dil-i Mecnûn çeker cevri ü cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 150*). [leyli,]
40. Niçün **Leyli** sürer zevk u şafâyı
Dil-i Mecnûn'a gelmez gayr-ı **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 152*). [leyli,]
41. Niçün **Leyli** kıllur ağıyara meyli
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 154*). [leyli,]
42. Niçün **Leyli** sürer zevk-ı şarâbı
Dil-i Mecnûn melâle menzil oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 156*). [leyli,]
43. Niçün **Leyli** neşâta mahfil oldu
Semâ' itdi çü **Leyli** bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 158*). [leyli,]
44. Niçün **Leyli** neşâta mahfil oldu
Semâ' itdi çü **Leyli** bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 159*). [leyli,]
45. Varup **Leyli** anasına didi tiz
Ki tâ şefkat ide cân pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 168*). [leyli,]
46. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi **Leyli** için gam guşşa muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 177*). [leyli,]
47. Velî şabr iylemekde yimedi gam
Bucağda perde aşup **Leyli** aye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 179*). [leyli,]
48. Ki mişli âyet-i lem-yuħlak ola
Yanınca **Leylinüñ** ol cem'-i hüban (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 107*). [leylinüñ, -nüñ]
49. Gözetdi **Leyli'yi** pinhân u çâpük
Ki firkatdan ne resme haste-cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 162*). [leyli'yi, -yi]
50. Bu şüret üzre düzdi zülf ü hâlin
Ki ol günde ki seyran itdi **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 3*). [leyli,]
51. Temâşâ-yı gülistân itdi **Leyli**
Gülüñ gülşende bey'in fâsidi itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 4*). [leyli,]
52. O sevdâda geçürdi yevm ü leyli
Kişi gönderdi **Leyli** cânibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 33*). [leyli,]
53. İderdi aña **Leyli** kışşasın mağz
Anuñ-çün oldu Mecnûn Nevfel'e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 62*). [leyli,]
54. Nice menzilleri bir demde kesdi
Sürüp **Leyli** iline nâgehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 19*). [leyli,]
55. Ağu nüş itdürüp niş-i cevâba
Ki **Leyli** şanma bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 35*). [leyli,]
56. Velî Kays'ın kayusu **Leyli** derdi
Kılurdu her kişi sa'y-i maşâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 100*). [leyli,]
57. İderdi ol 'adüya dest-büsü
Eger öldürse **Leyli** haylin aşhâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 127*). [leyli,]
58. Ser-i Elbürzi gürzi iyleye ħurd
İder **Leyli** gürühyle şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 33*). [leyli,]
59. Olara 'afvı ile minnet itdi
Buyurdi kim getürün ħanı **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 71*). [leyli,]
60. Nice bir ağladursız çoñ avınsun
Didi **Leyli** atası zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 75*). [leyli,]
61. Kıluram **Leyli'yi** vallâh maqtül
Kesilmiş başın anuñ ay gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 118*). [leyli'yi, -yi]
62. Bu üslüb üzre olundu rivâyet
Ki mağlûb oldu çün kim **Leyli** hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 3*). [leyli,]
63. Esir oldu meger Mecnûn'a **Leyli**
Görüp Leylâ'yı Nevfel oldu 'aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 4*). [leyli,]
64. Çeker Mecnûn-ı mest âvâzesini
Gazelde **Leyli** adın yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 53*). [leyli,]

65. Ser-âgâz iyleyüp feryâd iderdi
Bu **Leyli** dise her düşmen atar taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 55*). [leyli,]
66. Cihândan bî-haber **Leyli** gamında
Dönüp terk itdiler ol derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 120*). [leyli,]
67. Hemân fikri vü zikri **Leyli** Leyli
Aña her kim ki gayri söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 124*). [leyli,]
68. Hemân fikri vü zikri **Leyli** Leyli
Aña her kim ki gayri söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 124*). [leyli,]
69. İşidüp **Leyli** hurrem oldı gâyet
Gülerdi gül gibi hüsn ü bahârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 4*). [leyli,]
70. Şavuldu ‘âkıbet elhamdüllillah
Bunu **Leyli** işitdi çün pederden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 21*). [leyli,]
71. Yağardı **Leyli** odından cihâni
Ciger yağar gâzel okurdu ya‘nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 34*). [leyli,]
72. Şafâ taldı yemin ile şimâle
Oturup **Leyli** atasıyla sâdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 133*). [leyli,]
73. Çü vaşlı müşkil oldı yâr-ı cânuñ
Anasına didi bir kimse **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 175*). [leyli,]
74. Bu kâr olmayıcağ sana pür-âzer
Yağup **Leyli** derünün bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 183*). [leyli,]
75. İşidenler didiler bârek-Allah
Atası **Leyli’nüñ** dermânde kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 117*). [leyli’nüñ, -nüñ]
76. Şu resme kim uğundi tâ seher-gâh
Tabanca urdı **Leyli** eyle muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 23*). [leyli,]
77. İñende **Leyli** diyü itme feryâd
Zenüñ teftiş olinsa şad-hezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 52*). [leyli,]
78. Beni ‘afv iyle kim luţf ehlin sen
Saña gerçek haber budur ki **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 93*). [leyli,]
79. Biri **Leyli** biri Gün birisi Ay
Bu resme yârdan Mecnûn-ı bi-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 128*). [leyli,]
80. Alup peyk anı uçdı şan hamâme
Çü **Leyli** gördi yârûñ nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 3*). [leyli,]
81. İrişdi cilve-gâh-ı yâre derhâl
Didi **Leyli** görüp anda bu hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 63*). [leyli,]
82. Yire düşüp yitürdi kendüzini
Göründi **Leyli’ye** çün hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 69*). [leyli’ye, -ye]
83. Bir arada yazılmış **Leyli** Mecnûn
Yirinden el urup ol nakşı aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 10*). [leyli,]
84. Huşuşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi **Leyli** gözine oğşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 69*). [leyli,]
85. Didi ey yaram üzre tuz şaçan yâr
Adum **Leyli** vü rüz-ı tñali‘üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 87*). [leyli,]
86. Hudâ tâbendeñi efgende itsün
Çü gördi **Leyli** Mecnûn nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 57*). [leyli,]
87. Rivâyet kâsesinden kıldı iç‘âm
Didi bir gün velime itdi **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 3*). [leyli,]
88. İçinde sükkeriler rügâniler
O gün ol bezme hâdim oldı **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 19*). [leyli,]
89. Varup dervişler içre karışdı
Ta‘âmın bağş iderken **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 29*). [leyli,]
90. Kılup şive tegâfûl itdi **Leyli**
İle in‘âm iderken bal u yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 30*). [leyli,]

91. Beni çün il gibi görmedi **Leyli**
Egerçi şüretâ bu iş cefadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 40*). [leyli,]
92. Şeh-i hûbân-ı ‘âlem a’nî **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 1*). [leyli,]
93. Muhabbet âşikârâ iyeler idi
Velî **Leyli** dilinde yâr-ı derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 17*). [leyli,]
94. Güzer-gâhı miyân-ı ça’r-ı vâdî
Nidâsı zikri dâ’im **Leyli** Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 41*). [leyli,]
95. Güzer-gâhı miyân-ı ça’r-ı vâdî
Nidâsı zikri dâ’im **Leyli** Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 41*). [leyli,]
96. İkimüz de belâdan olmaduk ferd
Benem ol **Leyli** didügi siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 51*). [leyli,]
97. Şadâkat burcınıñ tâbende mâhı
Seni şordı selâm iyledi **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 91*). [leyli,]
98. Delü şandı anı divâne ahmağ
Rivâyet olunur bir demde **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 35*). [leyli,]
99. Anuñ gayrın nice fehm ide hüşum
Didi **Leyli** benem mañlûbuñ ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 51*). [leyli,]
100. Ara yirde ne **Leyli** var ne Mecnûn
Hemân kendüyedür ‘aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 66*). [leyli,]
101. Giren olma yüri bu bezme zinhâr
Ne deñlü söyleyüp yalvardı **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 71*). [leyli,]
102. O ‘âşik itmedi **Leyli’ye** meyli
Kaçan yüz bulmadı yârından ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 72*). [leyli’ye,]
103. Gün iken bağladı şekl-i hilâli
Olup **Leyli** anuñ hâlinden âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 79*). [leyli,]
104. Anuñla gönderürdi ol dil-ârâm
Çün oldı **Leyli** ve Mecnûn’a hem-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 87*). [leyli,]
105. Hikâyet iyle **Leyli** kışşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 96*). [leyli,]
106. Birisi nağş-ı Leyli biri Mecnûn
Varağdan **Leyli’nüñ** resmin kılup hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 49*). [leyli’nüñ, -nüñ]
107. Ki câmı **Leyli’ye** İbnü’s-selâm’uñ
Cihân oldur aña biñ cân gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 40*). [leyli’ye, -ye]
108. Zer ü dürr ile zeyn itdi müretteb
‘Arüs-ı ‘âlem-i hüsn a’nî **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 3*). [leyli,]
109. Seriyile sırmaya döndi sengi
Yolunda kalmadı gâlib ola **Leyli** meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [leyli,]
110. İderdi bülbül ile bezm-i tenhâ
O gün her-gâh içinde ya’nî **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 129*). [leyli,]
111. Birikdi cân u ten kıldı iki ism
Kucuşup mest ü hayrân **Leyli** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 147*). [leyli,]
112. Diler bir dem yüzüñ görmege destür
İrişdi **Leyli’ye** çün bu beşâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 81*). [leyli’ye,]
113. Gidüp Mecnûn yirine tıldı **Leyli**
Kaşâ’id nazm idüp medh-i vefâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 10*). [leyli,]
114. Ne şahrâ katlanur cüşına ne tağ
Biñ oldı bir iken **Leyli’ye** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 9*). [leyli’ye,]
115. Harâb itdi nağar bir gülsitâni
Ki serv-i nâz-perver a’nî **Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 43*). [leyli,]
116. Diyesin hâzretine bu kelâmı
Ki terk itdükte **Leyli** cism-i hâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 95*). [leyli,]
117. Bil ey bi-çâre **Leyli’nüñ** habibi
Geçürdükçe cihânda rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 98*). [leyli’nüñ, -nüñ]

118. Kanı **Leyli** kanı anuñ cemâli
Kanı ol husrev-i hüsn ü büt-i çin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 36*). [leyli,]
119. Getürüp **Leyli** katında kodular
Bunı hõş görдилer halk ittifakı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 194*). [leyli,]
120. Biri hüsn-âsmâninüñ mehidür
Biri **Leyli** biri Mecnûn laqabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 69*). [leyli,]

leyli: *Leylâ vü Mecnun hikâyesindeki kadın kahraman II siyah, kara.*

1. Unut Leylâ'yı kim **leyli** siyehdür
Anuñ mihrinde yan kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 189*). [leyli,]
2. İyü yavuz haber taldı cihâne
Yağup **Leyli** dilin bu ta'n u gaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 7*). [leyli,]
3. Revende 'ömrini âyende şanma
Kaçan **Leyli** nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 185*). [leyli,]

leyl-i siyeh: *Kara gece.*

1. Ağu nüş itdürüp niş-i cevâba
Ki Leyli şanma bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 35*). [leyl-i siyeh, -dür]

leyli-i zâr: *Ağlayan, inleyen Leyla.*

1. 'İmârı perdesinde **Leyli-i zâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 1*). [leyli-i zâr,]

leyli'ye: *Leyla ve Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.*

1. İderdi sâye-veş Leyli 'ye meyli
Ne şudan yudısa ol gül 'ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 112*). [leyli'ye, -ye]

leyli'ye: *Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.*

1. Kaçup mecnûn didi 'âkil geçenler
Haber itdi irişdi **Leyli'ye** Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 77*). [leyli'ye, -ye]
2. Ki âh odından anda yok şerâre
Gönülde gâlib olsa **Leyli'ye** meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 7*). [leyli'ye, -ye]

leyli'yi: *Leyla ile Mecnun hikâyesinin kadın kahramanı.*

1. Atası Leyli 'yi kırtardı gitdi
Selâmet kaldı Mecnûn ille maħrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 40*). [leyli'yi, -yi]

leyli-gün: *Leyla gibi, Leyla renkli.*

1. Keser sîbüñ serin kaçmaz deminden
Ruḥ-ı engürü **Leylî-gün** ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 33*). [*leylî-gün,]*

lezzât-ı leb: Dudağının lezzetleri.

1. Nûr-ı nesebüñ ziyâsı Ka'be
Lezzât-ı lebüñ şafâ-yı zemzem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 33*). [*lezzât-ı leb, -üñ]*

lezzet: Tat, zevk.

1. Kevşer sözüñ ile buldı **lezzet**
Cennet yüziñ ile oldı ḥurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 27*). [*lezzet,]*
2. Virür **lezzet** eger dönmezse lağa
Bu bal söz kim dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 84*). [*lezzet,]*
3. Ne ola beñzeye **lezzetde** kanda
Degüldür zer gibi kıymetde zirnîḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 96*). [*lezzetde, -de]*
4. Oḳı levḥ-i çemende ḥaṭṭ-ı 'ibret
Bu mevsimde bu üçden **lezzet** al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [*lezzet,]*
5. Bunı sen ot şanursın gül-şekerdür
Eger çoyşañ bunuñ sen **lezzetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 27*). [*lezzetinden, -in, -den]*
6. İy meyli olmayan ten **lezzetine**
Günüñ geçdi bu müşkil kâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 16*). [*lezzetine, -i, -n, -e]*
7. Şafâ-yı la'l-i Leylî nüş-i şîrîn
Zihî **lezzet** ki yok yok anuñ fenâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [*lezzet,]*
8. Nice nâ-pâke irüp pâk ider 'aşḳ
Nice acılara **lezzet** virür 'aşḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 105*). [*lezzet,]*

lezzet al: Tat almak.

1. Ne yüz virür ne yüzden lezzet alur
Teraḥḥum iyleyüp kıldı naşîḥat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 126*). [*lezzet al, -ur]*
2. Kan olsun lezzet alursam ruṭabdan
Fırâḳ-ı ğabğabından görsem âsîb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 100*). [*lezzet al, -ur, -sa, -m]*

lezzet-i bâkî: Sonsuz lezzet bulmak.

1. İresin lezzet-i bâkîye tâ ki
Hevâ-dâr olmasañ her serv-i ḥâke (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 90*). [*lezzet-i bâkî, -ye]*

libâs: Elbise, giysi.

1. Ne denlü şarsalar oda pelâsı
Olur 'ürÿân yaḳar cümle **libâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 28*). [*libâsı, -ı]*
2. Yüzün örtüp deġişdi hem **libâsı**
Gedâyâne giyüp köhne pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 19*). [*libâsı, -ı]*
3. Hemân kara saçı ḳalmış **libâsı**
Anuñ daḫi perişân her pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 31*). [*libâsı, -ı]*

4. Diz üzre geldi Mecnûn'un atası
Feşâhatdan kılpup söze **libâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [*libâsı, -ı*]
5. Diz üzre geldi Mecnûn'un atası
Feşâhatdan kılpup söze **libâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [*libâsı, -ı*]
6. Libâsum lâyıq olmadı nemâze
Dağı bahtım kilimin görmedüm ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 100*). [*libâsum, -um*]
7. Cihân kim şeb **libâsın** yine giydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 1*). [*libâsın, -ı, -n*]
8. Libâsı nil ü gendü Nîl-i cüşân
Gicede beñzeyüp divâne dîve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 8*). [*libâsı, -ı*]
9. Libâs emrinde varı belde yek pöst
Yatur hâr içre 'üryân mâra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 56*). [*libâs,]*
10. Huşûşâ haqq-ı Mecnûn'a vefâsı
Her ay aña **libâsı** vü ta'âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 11*). [*libâsı, -ı*]
11. Ki giydi ol **libâsı** kâm-nâ-kâm
Türup ortaya ni'met kôdı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 36*). [*libâsı, -ı*]
12. Libâsın anuñ iylerdi edebden
Hemân iltüp götürmek oldı kârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 190*). [*libâsın, -ı, -n*]
13. Libâsı sebz ü sündüs nitekim hür
Elinde mül önünde gül-cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 46*). [*libâsı, -ı*]
14. Vücûdun her **libâsın** iyleye çâk
Selîm aña o deñlü itdi ibrâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 34*). [*libâsın, -ın*]

libâs-ı mâtem: *Yas elbisesi II karalar içinde olduğunu gösteren kıyafet.*

1. Libâs-ı mâtemi egnine giydi
Ol iki fitne döndü birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 2*). [*libâs-ı mâtem, -ı*]

licâm: *Hayvan ağzına vurulan gem.*

1. Nigâr u naqş ile şan hâne-i Çîn
Muraşşâ' la'l-i aħmerden **licâmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 55*). [*licâmı, -ı*]

lime: *Grup, parça.*

1. Konuqlandı ve **lime** oldı sâdât
Yirine geldi her âyîn ü âdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 107*). [*lime,]*

loqma: *Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası.*

1. Bu bir **loqma** yimedi hep yidi vaħş
Selîm aña didi kim ey ciğer-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [*loqma,]*
2. Virürem kazıyup şamğ-ı dirahtı
Budur **loqma** baña yâhüd yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 57*). [*loqma,]*

loqmân: *Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre vardır. Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde rivayetler vardır.*

Ancak çoğunluk, onun salih bir kul olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir.

1. Anunçün cüdına nisbet vücūdı
O dem kim ‘aciz ola anda **Loqmān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [*loqmān,]*
2. Didi bir kâtibe kız gördi **Loqmān**
Kime tiz oldı bu şemşir-i bürrân (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 81*). [*loqmān,]*
3. Ne deñlü kaçsa bu dāma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi **Loqmān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 49*). [*loqmān,]*

lu⁴be-senc: *Oyuncu.*

1. Bu **lu⁴be-senc** ayasın qarşar idi
Sipāhiler şavaşda şaf düzüp düz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 20*). [*lu⁴be-senc,]*

lucce-i enbüh: *Azgın dalgalar.*

1. Turulmuş lücce-i enbūha döndi
Sükünet şān-ı ‘aql u zeyn-i cāndur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 16*). [*lucce-i enbüh, -a]*

lü¹lü: *İnci.*

1. Yüzine jāleden **lü¹lü** taşınmış
‘Arūsa beñzemmiş gülşende ol şāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 16*). [*lü¹lü,]*

lülü-yi hōş-āb: *Parlak inci.*

1. Nişār itdi bu lülü-yi hōş-ābı
Didi ol gün ki Nevfel buldı fırsat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 2*). [*lülü-yi hōş-āb, -ı]*

lü¹lü²-yi menşūr: *Saçılmış inci.*

1. Şanasın her biri **lü¹lü²-yi menşūr**
Sebil itmiş Hāk anda selsebili (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 26*). [*lü¹lü²-yi menşūr,]*

lü¹lü-yi ter: *Taze inci.*

1. Laţif eş‘ārı gūyā **lü¹lü-yi ter**
Bilür ‘ākil ki añlaruñ gibi dūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 10*). [*lü¹lü-yi ter,]*

lü¹lü-yi ziver: *Süs incisi, süslü inci.*

1. Belādan gözine mülk-i cihān teng
Yüzinde la‘l ile **lü¹lü-yi ziver** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 63*). [*lü¹lü-yi ziver,]*

lüt: Tatlı yemekler.

1. Getürürlerdi **lüt** âlatı vâfir
Yir idi kendü bir zerre nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 80*). [lüt,]

lutf: Allah (c.c.)'ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına muvaffak eylemesi.

1. Ki redd itmeye **lütfuñ** özr-ğ'âhı
Eger reddiyleseñ kanda varayım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 48*). [lütfuñ, -uñ]
2. Kime dāmān-ı ümmîdüm açayın
Ğazab rahşın geçer **lütfuñ** semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 53*). [lütfuñ, -uñ]
3. Nazar kıl **lütfuñ** ile bu ħarāba
Çuluñam 'âciz itme ben ħaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 76*). [lütfuñ, -uñ]

lutf: Hoşluk, güzellik.

1. Şokarken öldürürler anı ekşer
Bu resme pend idüp **lutf** ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 99*). [lutf,]
2. Çurumış desti ħôş oldu rakîbüñ
Zihî **lutf** u zihî şıdk u zihî rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [lutf,]

lutf: İyilik, yumuşaklık; bağış, cömertlik (Alay yollu olarak kötü kimsenin gösterdiği kötü davranış, tavır bağlamında kullanılır).

1. Çün **lütfuña** ħüşe-çin olupdur
Cennetden eger çıkarsa ne ħam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 31*). [lütfuña, -uñ, -a]

lutf: Bağış, bağışlama, ihsan, kerem.

1. Lütfuñ zirîhi penāh-ı muħkem
Çahruiñ kılıcı ħazā-yı mübrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 49*). [lütfuñ, -uñ]
2. Dehān-ı ħonceyi ħôş-büy idersin
Güli **lutf** ile taze rüy idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 60*). [lutf,]
3. Çıl ey **lutf** ehli Bārî bana yārî
Çıkar çāh-ı şakāvetden vücüdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [lutf,]
4. Der-i lütfuñda tutsun āşiyāne
Eger **lutf** idesin ħalka eger ħahr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 33*). [lutf,]
5. Anuñ bāğ-ı cemāli ħüşe-çini
O bāğın gülleri **lutf** u vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 37*). [lutf,]
6. Çusūrum görüp itme **lutfi** takşir
Bu ħayr işdür kerem kıl kılma te'ħir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93*). [lutfi, -i]
7. Çuma sîm ü zeri ħum gibi şaçdı
Tutup hem **lutf** ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 47*). [lutf,]
8. Beni 'afv iyle kim **lutf** ehlinin sen
Saña gerçek ħaber budur ki Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 92*). [lutf,]
9. Nice **lutf** u vefā oldu nice cevri
Çapuñuñ yok vefası cevri çoçdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [lutf,]

10. 'İzāruñ **luṭfi** iyeler i'tizārı
Ḥarāmīdür gözüñ kim gören anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 108*). [*luṭfi, -ı*]
11. Kıluram ol sebebeden girye ben de
Beni **luṭfuñla** evvel bün düşürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 33*). [*luṭfuñla, -uñ, -la*]
12. Kemāl-i şefkätinden oldı maḥzûn
Şafâ-yı dilden ol **luṭf** ehli server (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 89*). [*luṭf,]*
13. İy bānū-yı sarāy-ı kām-kārī
Baña luṭf iyle kim **luṭfuñ** demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 45*). [*luṭfuñ, -uñ*]
14. Egildi rāst servi düşdi pāya
Didi ey **luṭfi** şayd iden sibā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 39*). [*luṭfi, -ı*]
15. Nehāra leyli vü leyle nehārı
Gül-i gül-zār anuñ **luṭfiyle** ḥandān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 13*). [*luṭfiyle, -ı, -y, -le*]
16. Ğarībem **luṭfuñ** ile āşinā kıl
Neşidüñden baña luṭf iyle bahşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 56*). [*luṭfuñ, -un*]
17. Devā kıl **luṭf** ile bu derd-i dāğa
Müyesser iyle yā Rab vaşl-ı yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 34*). [*luṭf,]*
18. Mükedder göñlini **luṭf** ile şāf it
Var ol āhū-yı müşkini şikār it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 32*). [*luṭf,]*
19. Zihī **luṭf** u vefā vü mihr-i bî-ḥad
Kenār itdi başup pehlüye küstāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 138*). [*luṭf,]*
20. Tehī desti durur bir māl-dāruñ
Nice gül kim bitürür **luṭf** ile ḥāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [*luṭf,]*
21. Çü nefsanī hevādan oldılar dūr
Oları **luṭfuña** her dem yaqın it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 205*). [*luṭfuña, -u, -ı, -a*]

luṭf it: İyi davranmak, hoş muâmele etmek, iyilikte bulunmak.

1. Kılma luṭf idici pâdişāhī
Beni 'aşqumda irgür ol maqāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 26*). [*luṭf it, -ici*]
2. İlet **luṭf it** o 'aşq āvâresine
Didi bunı vü itdi 'azm-ı ḥāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 154*). [*luṭf it,]*

luṭf iyle: İhsan etmek, yardım etmek.

1. İy bānū-yı sarāy-ı kām-kārī
Baña **luṭf iyle** kim luṭfuñ demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 45*). [*luṭf iyle,]*
2. Ğarībem luṭfuñ ile āşinā kıl
Neşidüñden baña **luṭf iyle** bahşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 57*). [*luṭf iyle,]*

luṭf u ihsân: Bağış ve iyilik, cömertlik ve eli açıklık.

1. Anuñ-çün oldı anlaruñ muṭā'ı
Kişiye **luṭf u ihsân** pāsbandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 87*). [*luṭf u ihsân,]*

luṭf-ı cūd: Cömertliğin lutfu.

1. Eşerdür luṭf-ı cūdundan vücüdüm
Naşihat naqdini ḥoş ḥarc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 6*). [*luṭf-ı cūd, -u, -ndan*]

luṭf-ı hāş it: *Iyilik etmek.*

1. Țutup ḥalkā suʿal-i faẓl u cūd it
Di yā Rab ben ġaribe **luṭf-ı hāş it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 55*). [*luṭf-ı hāş it,]*
2. Şerikem elde olan niʿmetüñe
Dilegüm Țut konuġam **luṭf-ı hāş it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 23*). [*luṭf-ı hāş it,]*

luṭf-ı ḥudā: *Allah'ın ihsanı/yardımu.*

1. Kesi bî-keslerüñ luṭf-ı Ḥudā'dur
Oġudı çünki Mecnûn nāme-i döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 242*). [*luṭf-ı ḥudā, -dur]*

luṭf-ı ilāhî: *Allah'ın ihsan ve inayeti.*

1. Taʿālallah zihî **luṭf-ı ilāhî**
Ķamer şekker-dehān ise Ķamersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 114*). [*luṭf-ı ilāhî,]*

luṭf-ı ʿizār: *Yüzünü göstermek.*

1. Anuñ ʿözrin diler luṭf-ı ʿizāruñ
Ķanı Ķandesin ey rūḥ-ı revānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 94*). [*luṭf-ı ʿizār, -uñ]*

luṭf-ı semen: *Yasemin çiçeğinin lutfu.*

1. Güle luṭf-ı semenden āb virdi
Gümān-ı fitneye toz itdi müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 62*). [*luṭf-ı semen, -den]*

lüt-ı let: *Dayak yeme.*

1. Hemîşe ādeti **lüt-ı let** ola
Meşeldür devlet olmayınca başda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 66*). [*lüt-ı let,]*

M

mā: *Su.*

1. Belā vü ders ile bî-çāreliġdur
Vücüdüm zāhirā bir Ķatre **mādur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 41*). [*mādur, -dur]*

maʿāş: *Geçim, yaşayış.*

1. Ki bu vîrânedede n'iyler bu dervîş
Ne yir içer ne yirdendür **ma'âşî** (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 7*). [*ma'âşî, -î*]

mâcerâ: Yaşanmışlık, baştan geçen olaylar.

1. Nola öldürsenüz iki sefihi
Vez r ol **mâcerâdan** olup âgâh (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 72, Mısra 15*). [*mâcerâdan, -dan*]

ma'c n: İlaç.

1. Tenine virdi anuñ reng-i 'anber
Bu 'anberden müfferih d zdi **ma'c n** (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 13*). [*ma'c n,*]

mâder: Anne, vâlide.

1. Katında oturup hışm ile **mâder**
Yüzinden aġu şaçdı sözden âzer (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 55*). [*mâder,*]
2. Eve varınca oldu reh-n m n 
Görüp ferzendini b -çare **mâder** (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 12, Mısra 79*). [*mâder,*]
3. Peder **mâder** bile dil-haste dil-r ş
Görüp görmeyicek h letde am  (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 47, Mısra 116*). [*mâder,*]
4. Olur senden kabileñ cümle biz r
Olur **mâder** peder h'ış u bir der (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 181*). [*mâder,*]
5. Olursa  mm-i ġiy n ola **mâder**
Yürür  z de f riġ c n u başdan (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 18*). [*mâder,*]
6. Peder maşş dın u **mâder** şaf sın
Reh-i 'aşş u hev dan tevbe ide (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 57, Mısra 4*). [*mâder,*]
7. Get rdi m derin anuñ katına
Buluşdı g rdi **mâder** n r-ı  eşmi (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 41*). [*mâder,*]
8. G r p  h iyledi b - are **mâder**
Yud  geh g zleri yaşıyla r yın (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 44*). [*mâder,*]
9. Gerilmiş 'ırķ u pey z hir  n evt r
Alup **mâder** diz  zre m liş eyler (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 49*). [*mâder,*]
10.  ekersin şiddetin her dem cih nuñ
Naşihat itdi  n Mecn n'a **mâder** (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 79*). [*mâder,*]
11. Veda' idüp rev ne oldu řaġa
Evine ġitdi **mâder** z r u ġiry n (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 99*). [*mâder,*]
12. Getürdi **m derin** anuñ katına
Buluşdı gördi m der n r-ı  eşmi (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 40*). [*m derin,*]
13. Aña hem **m derin n** şord  h lin
Didi h li nedür ol derd-mend n (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 32*). [*m derin n, -i, -n, - n*]
14. Didi ol serv-i n z itdi niy zi
Ki ey **m der** dükendi r z-ı ' mr m (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 67*). [*m der,*]
15. Virüp emr-i H d 'ya c n-ı şir n
Bu derde uġrayup b -çare **m der** (*Leylâ v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 127*). [*m der,*]

m der-i leyli: Leyla'nın annesi.

1. Dile alup bu rāzı nice gāmmāz
Dinildi māder-i Leylī'ye bu rāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 52*). [*māder-i leylī, -ye*]

ma'di: *Ma'd kavminden.*

1. Kimi 'Anter kimisi 'Amr u **Ma'di**
Buḥaruñ ebri kim göge ağardı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 182*). [*ma'di,*]

mağbūn: *Aldanmış, kanmış; şaşkın.*

1. 'Adū қаһrına қаrşu gitdi **mağbūn**
'Adūlar gözlerine toz idüm ben (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 58*). [*mağbūn,*]
2. Şon ucu қаһr idüp **mağbūn** düşürdüñ
Elüm tütup şu deñlü içdüñ andı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 34*). [*mağbūn,*]

mağlūb ol: *Yenilmek.*

1. Bu üslūb üzre olundı rivāyet
Ki mağlūb oldı çün kim Leylī ḥaylı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 3*). [*mağlūb ol, -dı*]

mağlūb-ı şehvet: *Geçici heveslere yenilmiş.*

1. Hevāyī vü zağal **mağlūb-ı şehvet**
Zarīf ü 'ārif-i devr idi belki (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 4*). [*mağlūb-ı şehvet,*]

mağmūm: *Gamlı, kederli.*

1. Ayağ üzre tırup maḥrūm u **mağmūm**
Yanup odlara ağlar nitekim mūm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 11*). [*mağmūm,*]

mağrūr ol-: *Böbürlenmek, gururlanmak.*

1. Şaқın aşl u neseble olma mağrūr
Ki ādemlikden aduñ olmaya dūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 37*). [*mağrūr ol-, -ma*]

mağz: *Beyin, dimağ.*

1. Anı gūş iyilemez ger **mağz** u ger pōst
Ne sözi kim қatında yād iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [*mağz,*]
2. Қаrīn oldı nitekim **mağz** ile pōst
Oқurdı yār olup ol hem-zebāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 64*). [*mağz,*]
3. Ki 'āşık **mağz** olup ma'sūқ ola pōst
Baña ḥōşdur niқāb-ı dōst olmaқ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 22*). [*mağz,*]

mağz: İç, öz II temel, esas.

1. Gedâ-perver şafâ-peyker vefâ-dôst
Serinde sırr-ı devlet **mağzıdur** pôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 6*). [*mağzıdur, -ı, -dur*]
2. İderdi aña Leylî kışşasın **mağz**
Anuñ-çün oldı Mecnûn Nevfel'e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 62*). [*mağz,]*
3. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim **mağzı** anuñ olmaya dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [*mağzı, -ı*]

mağz-ı aşk: Aşkın dimağı, özü.

1. Serine mağz-ı aşkuñ pôst olmağ
Didi bumı vü geçdi iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 24*). [*mağz-ı aşk, -uñ*]

mâh: Ay, kamer.

1. Bir **mâhdurur** yüzüñ münevver
Bir rûhdurur tapuñ mücessem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 21*). [*mâhdurur, -durur*]
2. Felek naţ'ında mât iyledi **mâhu**
Kamer ruhlu nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 10*). [*mâhu, -ı*]
3. Gören dil cân virür virmege cânı
Leţâfet **mâhu** hüsnünde kemâhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 113*). [*mâhu, -ı*]
4. Meh idi **mâh** olsa serv-i hõş-büy
Söze kuş kondurur tûñi-suhândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 54*). [*mâh,]*
5. Şadâkat burcunuñ tâbende **mâhu**
Seni şordı selâm iyledi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 90*). [*mâhu, -ı*]

mâh: Ay // Sevgili.

1. Oturmuşdı Arab tavırınca ol **mâh**
Götürmüşdi hicâb-ı bâb-ı har-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 15*). [*mâh,]*
2. Hilâl ü **mâhu** itdiler hem-âgüş
Belinde her perî-rüyüñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 44*). [*mâhu, -ı*]
3. Vişâline o **mâhuñ** tãmi' oldı
Degül bu nükteden bi-çäre âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 28*). [*mâhuñ, -uñ*]
4. Tapuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden kırtar ey **mâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 109*). [*mâh,]*
5. Olup taşşil-i vaşla itikâdı
İrişdi almağa mihr ile **mâhu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 73*). [*mâhu, -ı*]
6. Aña dağı rızâ virürseñ ey **mâh**
Ecel yaşam tütınca ir eger giç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 52*). [*mâh,]*
7. Oturmuş bir şanem râh üzre çün **mâh**
Ne meh burc-ı cemâlün âfitâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [*mâh,]*
8. Döşerdi darb-ı desti servi ayağa
Veli ol **mâha** düşmiş gam nişâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 67*). [*mâha, -a*]
9. Kimüñ zikrin ider ola güher-riz
Didi mihr ile mühr açup ki ey **mâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [*mâh,]*

10. O ‘aşıq itmedi Leyli’ye meyli
Kaçan yüz bulmadı yârından ol **mâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 73*). [*mâh,]*
11. Çerâğ-ı ‘âlem iken döndi mûma
Bu derde mübtelâ oldu çün ol **mâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 59*). [*mâh,]*
12. Hüsûf irdüğine ol **mâha** nâ-gâh
Acıyup zâr u zâr ağıladı gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 4*). [*mâha, -a]*

mâh u sâl: *Ay ve yıl.*

1. Geçer sana gam ile mâh u sâli
Bu deñlü kim belâlarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 92*). [*mâh u sâl, -i]*
2. O da pür-derd ü pür-mihnet pür-ateş
Geçürüp guşşalardan mâh u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 77*). [*mâh u sâl, -i]*

maḥabbet: *Aşk, sevgi, sohbet, muhabbet.*

1. Anuñ ‘aşkı ḥayâl-i serseridür
Maḥabbet oldur ola cavidânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 7*). [*maḥabbet,]*
2. Şafâsı mest ide pîr ü civânî
Maḥabbet râh-ı ‘aşkun rehberidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 9*). [*maḥabbet,]*
3. Maḥabbet murğ-ı cânuñ şehperidür
Ne cân kim ide bu perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 10*). [*maḥabbet,]*
4. Hevâmî ḥükmüme fermân idüpdür
Maḥabbet nârdur ben ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 151*). [*maḥabbet,]*
5. Maḥabbet da‘vîsin kılmaya nâ-merd
Sözin fehmi itmeyüp her câhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 24*). [*maḥabbet,]*
6. Edebden taşra girmezdi cevâbı
Maḥabbetde anı kim kılsa tekzib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 131*). [*maḥabbetde, -de]*
7. Şafâsından semâ‘ itdi çü gerdün
Maḥabbet çeşmesinden yundi evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 49*). [*maḥabbet,]*
8. Ney olmuş kaddi ammâ ney şekerdür
Aña virmiş **maḥabbet** bir ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 75*). [*maḥabbet,]*
9. Cihânuñ bir pula almaz zerin ol
Maḥabbet eyle bî-hüş itmiş anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 41*). [*maḥabbet,]*
10. Bir oldı yâr u ağyar itmezsem fark
Maḥabbet eyledi kendüye meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 65*). [*maḥabbet,]*
11. Olup birbirine küvf ü muvâfık
İki cânibden olıcaq **maḥabbet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 17*). [*maḥabbet,]*

maḥabbet: *Dostane konuşma. sohbet.*

1. Maḥabbet gösterüp ihsân kılışdı
İledüp günde anda bir koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 10*). [*maḥabbet,]*

maḥal: *Yer, mekan.*

1. Varam toprağa bu toprak **maḥalden**
Bu resme nice dürc-i ḥikmet açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 184*). [*maḥalden, -den]*

2. Maḥall idindi fark-ı farka danı
Şu gibi her mizāca ḥôş-güvār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 104*). [*maḥall,]*

maḥall-i rāhat: *Rahat yer.*

1. Maḥall-i rāhata ğavġā yirinden
Gicenüñ çün ħara yılanı kaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 4*). [*maḥall-i rāhat, -a]*

maḥall-i sikke: *Sikke yeri.*

1. Maḥall-i sikke olmaz degme şüret
Yüzüm dînârına ħarb uralı ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 22*). [*maḥall-i sikke,]*

maḥbes-i ħabs-ı kām-ı düşmen: *Düşmanın arzu ħapsinin ħapishanesi.*

1. Güle bülbül ğamın i'lām idesin
Ki ey **maḥbes-i ħabs-ı kām-ı düşmen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 69*). [*maḥbes-i ħabs-ı kām-ı düşmen,]*

maḥbüb: *Sevimli, sevilir.*

1. Gül-i cennet gibi **maḥbüb** u zibā
O ferş üstinde var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 42*). [*maḥbüb,]*

maḥbüb: *Sevgili, güzel.*

1. Bu kışşa ḥāşılı ḥubb-ı ezeldür
Anuñ **maḥbübü** ḥüsn-i lem-yezeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 54*). [*maḥbübü, -ı]*

maḥbüb: *Sevilen, sevgili II Allah.*

1. Ķamu 'aşıĶ irer **maḥbüba** senden
Ķaleb ħuldan 'ināyet ħazretünden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 4*). [*maḥbüba, -a]*

maḥbüb: *Sevilen kimse, sevgili.*

1. Muḥibbümsin benem **maḥbübüñ** ey dōst
Benüm 'aşĶum seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 52*). [*maḥbübüñ, -uñ]*
2. Eger ḥādım degülseñ kışşa ma'lüm
Kişi **maḥbübına** çok ħizmet iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 23*). [*maḥbübına, -ı, -n, -a]*

maḥbüb: *Güzel, hoş.*

1. Ter ü taze olup serv-i revānı
Şanavber kāmēt ü **maḥbüb** u mevzün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 7*). [*maḥbüb,]*

maḥbûb-ı rabbü'l-‘âlemîn: *Alemlerin rabbi olan Allah'ın sevgilisi.*

1. Düriş **maḥbûb-ı Rabbü'l-‘âlemîn** ol
Virilmezse emânetle eger vâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 66*). [*maḥbûb-ı rabbü'l-‘âlemîn,]*

maḥbûs: *Bir yere kapatılmış, hapsedilmiş.*

1. Der ü dâmi kı lup bî-dâm u **maḥbûs**
Sibâ‘-ı nefsinüñ olan muṭâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [*maḥbûs,]*
2. Ne var **maḥbûs** iseñ ḥabsında anuñ
Yanar kerrübî bezminde çerâğuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 156*). [*maḥbûs,]*

maḥbûs ol: *Hapsedilmek, tutulmak.*

1. atı zîr ü zeber itme ğarîbi
Nice maḥbûs olursın ol ḥiṣâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 37*). [*maḥbûs ol, -ur, -sın]*

maḥbûs-ı ḥâne: *Eve hapsedmek.*

1. ı lup her günde yüz dürlü bahâne
İderdi Leylî'yi **maḥbûs-ı ḥâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 14*). [*maḥbûs-ı ḥâne,]*

maḥdûm: *Efendi.*

1. Belâ gelse anuñ-çün uşanurlar
Olur ḥızmet Muḥabbet olsa **maḥdûm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 21*). [*maḥdûm,]*

maḥfi: *Gizlenmiş, gizli, saklı.*

1. Degül ‘arıflere **maḥfi** bu ḥâlet
Ezeldendür ‘adâvet hem şadâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 159*). [*maḥfi,]*
2. Ki maḥzûn idi ol meftûnı için
Çı kup bâm üzre **maḥfi** ol dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 51*). [*maḥfi,]*

maḥfil: *Meclis, encümen.*

1. Bülend idi kamu **maḥfilde** şadı
Yüce pâyeye büyük sâye uzun boy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 14*). [*maḥfilde, -de]*

maḥfil ol: *Makam, yer olmak.*

1. Niçün Leylî neşâta maḥfil oldı
Semâ‘ itdi çü Leylî bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 158*). [*maḥfil ol, -dı]*

māhī: *Balk.*

1. Meh ile **māhī** ile tıtdı küştī
Şadef puştına urup **māhī** muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 98*). [*māhī,]*
2. Meh ile **māhī** ile tıtdı küştī
Şadef puştına urup **māhī** muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 99*). [*māhī,]*
3. Vazîfe-h'ârıdır her murğ u **māhī**
Cihânda ins ü cinne cān viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 174*). [*māhī,]*
4. Düşer her murğ u **māhī** cevr-i dāma
Aña kim tu'me bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 66*). [*māhī,]*

māhī: *Ay. II Sevgili.*

1. Nice mazlûm vardır devr içinde
Yirinden **māhīnūñ** tã peyker-i mäh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 33*). [*māhīnūñ, -nūñ]*

māh-ı dil-efrüz: *Gönüllere ferahlık veren ay.*

1. Vişâlūñ merhem olsa dilde dāğa
Tapañ gün görse ben **māh-ı dil-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 131*). [*māh-ı dil-efrüz,]*

māh-ı leylī: *Leyla'nın ayı, ay gibi güzel Leyla. II Gecenin ayı.*

1. Tūlū' itmezdi benden **māh-ı Leylī**
Kızum da ben de uş düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 88*). [*māh-ı leylī,]*

māh-ı mehd: *Beşikteki ay (gibi sevgili).*

1. Ki dūr tãlibleri ala hıızāne
Kim el açar ala ol mäh-ı mehdī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 51*). [*māh-ı mehd, -i]*

māh-ı nev: *Yeni ay, hilal (sevgili bağlamında).*

1. Irāğ oldı çü Mecnûn mäh-ı nevden
Düşüp şahrâlara dūr oldı evden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 61*). [*māh-ı nev, -den]*
2. Dilinden ağıdup şaṭṭ-ı hikāyet
Didi ol mäh-ı nevden ayru Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 3*). [*māh-ı nev, -den]*

māh-ı nev: *Yeni ay. II Sevgili.*

1. Velī yok baña senden özge bir yār
Beni ey **māh-ı nev** Mecnûn sen itdūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 103*). [*māh-ı nev,]*

māhīr ol: *Mahir, hünerli, becerikli olmak.*

1. o itme b ri bu l f u g z fi
Kişi olmayıca bir işde m hir (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 38, Mısra 27*). [*m hir ol, -ma, -(y)ıca*]

mahlas: *Ar. Kurtulacak yer.*

1. Yapış dirsin baņa sen şah-ı h ra
Bu seyle **maħlař** olmaz h r u h ş k (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 149*). [*maħlař,]*

mahlas: *Kurtuluşa erilecek yer, sığınak.*

1. Ki c n **maħlař** bula avg -yı bedden
şora  n c numa münkir su ali (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 68*). [*maħlař,]*

maħl k: *Ar. Halk olunmuş, yaratılmış.*

1. Cem l-i luşf-ı Ha'dan  zge y re
alať idüp olan **maħl ka** meft n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 123*). [*maħl ka, -a*]

maħmil: *Osmanlı halifesinden her hac mevsiminde Ka'be'ye gönderilen armağan takımı.*

1. Her ulu n r u fer virmış cem le
Cem li **maħmili** beņzer cib le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 46*). [*maħmili, -i*]
2. Her ulu n r u fer virmış cem le
Cem li **maħmili** beņzer cib le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 46*). [*maħmili, -i*]
3. Düzüp seyyidlere l yık belekler
Yid b **maħmiller**  nince yedekler (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*maħmiller, -ler*]
4. Düzüp seyyidlere l yık belekler
Yid b **maħmiller**  nince yedekler (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*maħmiller, -ler*]
5. şaf -yı sa'ya **maħmil** baqladı il
Peder-i Mecn n müzeyyen kıldı **maħmil** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 28*). [*maħmil,]*
6. şaf -yı sa'ya **maħmil** baqladı il
Peder-i Mecn n müzeyyen kıldı **maħmil** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 29*). [*maħmil,]*

maħmil: *İki kişinin oturması için devenin sırtına konulan bir tür oturak sepet.*

1.  Ar sıy n müzeyyen kıldı **maħmil**
ek p pil-i sepide-i Mengel si (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 49, Mısra 6*). [*maħmil,]*

maħm r: *Sarhoş, kendinden geçmiş.*

1.  Acebd r şuret  olduğı h m ş
Meger **maħm rdur** nevbet-zen-i ş h (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 77, Mısra 29*). [*maħm rdur, -dur*]

m h-p re: *Ay parçası.*

1. Miyân-ı mehde girdi **mâh-pâre**
Nice meh-pâre âteş pâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 32*). [*mâh-pâre,]*

mahrem: *Gizli, saklı. II Dost, sırdaş.*

1. Yatur bi-hüş fâriğ her ehaden
Ġam-ı dil-berden özge **maḥremi** yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 65*). [*maḥremi, -i]*

mahrem: *Dost, sırdaş.*

1. Bu ḥâli ğüş idüp **maḥremlerinden**
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [*maḥremlerinden, -ler, -i, -n, -den]*
2. Bu ḥâli ğüş idüp **maḥremlerinden**
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 29*). [*maḥremlerinden, -ler, -i, -n, -den]*

mâh-rû: *Ay yüzlü, yüzü ay gibi parlayan güzel.*

1. Meşelde aḳ yüz üzre zülf-i pür-çîn
Ṭaḳup ol **mâh-rûlar** ḥalka der-ğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 43*). [*mâh-rûlar, -lar]*

mahrûm: *Yoksun.*

1. Ayağ üzre ṭurup **maḥrûm** u maġmûm
Yanup odlara aĝlar nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 11*). [*maḥrûm,]*
2. Atası Leyli 'yi ḳurtardı gitdi
Selâmet ḳaldı Mecnûn ille **maḥrûm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 41*). [*maḥrûm,]*

mahrûm kıı: *Yoksun bırakmak, mahrum etmek.*

1. O 'ömrüm ḥâşılından ḳıldı maḥrûm
Ṭutarken sine bu ğam zahmesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 100*). [*maḥrûm kıı, -dı]*

mahrûm ol: *Mahrum olmak, yoksun kalmak.*

1. Sa'âdetden ḳaçanlar oldı maḥrûm
Anuñ kim hem-demi bi-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 64*). [*maḥrûm ol, -dı]*

maḥşûr: *Kuşatılmış, sınırlandırılmış.*

1. Güli bi-ḥaşr u ḥadd bustânı **maḥşûr**
Bulınmaz bâdiye anuñ mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 102*). [*maḥşûr,]*

maḥsûs: *Özel, has.*

1. Yürekler oynadur tenlerde **maḥsūs**
Atuñ oynadıǵı yir şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 18*). [*maḥsūs,]*

maḥv it: *Mahvetmek, yıkmak, yok etmek.*

1. Vücüdüm maḥv idüp kendü qalupdur
Beni deryâ-yı ‘aşkuñ ideli ğarq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 62*). [*maḥv it, -üp]*

maḥzâ: *Halis, katkısız, saf.*

1. Qapuñdur secde-gâhı ol sücüduñ
Zihî cünbiş ki **maḥzâ** fazl-ı cüduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 36*). [*maḥzâ,]*

maḥzen: *Hazine ve defîne gibi şeyleri koyacak yer.*

1. Genc-i nihâna **maḥzen** olan bî-nişân gerek
Dil bende n’iylesün beni ‘aşq iyledi ħarâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 2*). [*maḥzen,]*

maḥzûn: *Hüzünlü, tasalı, kaygılı.*

1. İrişdi vâlid-i Mecnûn’a **maḥzûn**
Didi ir irmedin Qays’a şubaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 42*). [*maḥzûn,]*
2. Ki **maḥzûn** idi ol meftûnı için
Çıqup bâm üzre maḥfı ol dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 50*). [*maḥzûn,]*
3. Müferriḥ nüş iderken qalbi **maḥzûn**
Geçerdi rûzı çün şem’-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 64*). [*maḥzûn,]*
4. Añup anı didiler cümle **maḥzûn**
Ki ol üftâde vü mehcür u nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 22*). [*maḥzûn,]*
5. Revâne oldı Necd’e zâr u **maḥzûn**
Yaşı gibi ciger qanıyla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 106*). [*maḥzûn,]*
6. Diyâr-ı yâre uğradı güzeşti
Geçerken yıl gibi gördi o **maḥzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 9*). [*maḥzûn,]*

maḥzûn ol: *Kederlenmek, üzölmek.*

1. Süvârî gördi şayyâd oldı maḥzûn
Didi Mecnûn konuq geldüm qapuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 20*). [*maḥzûn ol, -dı]*
2. Küşâde oldı sen de olma maḥzûn
Ol âşufte olup bu nükteden tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 76*). [*maḥzûn ol, -ma]*
3. Kemâl-i şefkatinden oldı maḥzûn
Şafâ-yı dilden ol luḥf ehli server (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 88*). [*maḥzûn ol, -dı]*

mâ’ide: *Sofra.*

1. İle envâ’-ı ni’met virdi ḥaylî
Semâvî **mâ’ide** gibi ta’âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 5*). [*mâ’ide,]*

mā'il: Hevesli, istekli, düşkün.

1. Beni koyup rakıbe **mā'il** olma
Rakıb-i ehremen şeytan-‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 6*). [*mā'il,]*
2. Gül-i tersin hevâya mā'il olma
Yavuz fitne yilinden ğâfil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 45*). [*mā'il ol-, -ma]*
3. Tehî kalbün ola a‘dâya mā'il
Bu ‘ahd üzre eger şurursañ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 112*). [*mā'il ol, -a]*

mā'il ol: Meyletmek, yönelmek II hevesli olmak.

1. Şarâb-ı nâb ile gūyâ piyâle
Olur ser-keşlige çün serv mā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 63*). [*mā'il ol, -ur]*
2. Budur qorqum cihânı yağa düdü
Vücüdüm çün hârâba mā'il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 43*). [*mā'il ol, -dı]*

makâl: Söz, kelam.

1. Cevâbum ol hıtañbuña belâdur
Belâ olur belî mü'min **makâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 21*). [*makâli, -i]*
2. İşıde bir nefes şîrin **makâlîñ**
Ġazeller okıyasın hâlet-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 94*). [*makâlîñ, -üñ]*

makâm: Mertebe.

1. Qulna luţf idici pâdişâhî
Beni ‘aşqumda irgür ol **makâma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 27*). [*makâma, -a]*

makâm: Durulacak yer, durak, mekan, mahal.

1. Meger ol küh kim Necd idi nâmi
Ol idi kavm-i Leylânuñ **makâmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 20*). [*makâmı, -ı]*
2. Şafâ vü Merve vü Rükñ ü **Maqâma**
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 42*). [*makâma, -a]*
3. Kimin hâtır kimin hâme yazardı
Giderdi tuhfе andan her **makâma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 55*). [*makâma, -a]*
4. Dileyü geldi yâr-ı dil-sitâni
Bulışdı seyyidine ol **makâmuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 53*). [*makâmuñ, -uñ]*
5. Tarıqında refiği nâle vü âh
Giderken irdi nâ-geh bir **makâma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 13*). [*makâma, -a]*
6. Anı beyle iden vire cevâbın
Çü Mecnûn'un **makâmı** oldu ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 41*). [*makâmı, -ı]*
7. Velî güş-ı ferağ çıñlardı geh gâh
Maqâm oldu aña ol gün ser-i küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 9*). [*makâm,]*
8. Yoluma ben de gitdüm yane yane
Yolum kim uğradı dün ol **makâme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 157*). [*makâme, -e]*

9. Benüm sensüz **maḳāmum** beytü'l-ahzân
Senüñ cânuñla cânum olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 196*). [*maḳāmum, -um*]
10. Sen âdemsin **maḳāmuñ** kanda ḳanı
Nice bir ilden olursın nüñüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 68*). [*maḳāmuñ, -uñ*]
11. Fülân me'vâda ḥâzır iyle ḥâli
Baña gel ben de varam ol **maḳāma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [*maḳāma, -a*]
12. Niçün terk iyleyüp geldüñ **maḳāmuñ**
Didi kim geldügüm yir şehr-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 40*). [*maḳāmuñ, -uñ*]
13. Müdebbirler **maḳāmın** tuta aḥmak
Ḳanı Mecnûn gibi 'aşḳ ile fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 28*). [*maḳāmın, -in*]
14. Behişt olmaḳ yaraşurdu **maḳāmuñ**
Mizâc-ı la'l-i nâbuñ kevşeridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 152*). [*maḳāmuñ, -uñ*]

maḳām-ı cāvidān: *Ebedi makam, yer.*

1. Ḳadem başdı maḳām-ı cāvidāna
Elif ḳaddi yitürdi mīm-i Aḥmed (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 68*). [*maḳām-ı cāvidān, -a*]
2. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 104*). [*maḳām-ı cāvidān,]*
3. Cinân olsun maḳām-ı cāvidānuñ
Güzel ḥürî idüñ geldüñ cihâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 148*). [*maḳām-ı cāvidān, -uñ*]

maḳbül: *Kabul edilen, müteber, beğenilen.*

1. Anı ey döst hergiz ḳılma **maḳbül**
O ğuşşa kim ḳılır düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 234*). [*maḳbül,]*
2. Kemâli şekl ü şöhret tâc u ḥırḳa
Eger eş'âr ise **maḳbül** nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 87*). [*maḳbül,]*

maḳbül iyle: *Kabul etmek.*

1. Ki tâ Mecnûn ḳabül itdi o 'ahdi
Çü maḳbül iyledi Mecnûn Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 111*). [*maḳbül iyle, -di*]

maḳbül ol: *Beğenilmek, kabul edilmek.*

1. Elüm de yoḳ tayanmağa tayaḳ da
Dile güñ senden olmaz ise maḳbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 117*). [*maḳbül ol, -maz*]

maḳbül ol: *Kabul edilmek.*

1. Ḳatumda bu sözüñ olurdu maḳbül
İki ay şayd-ı dāmumdur hemân bu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 52*). [*maḳbül ol, -ur, -dı*]

maḳbül-i âdem: *İnsanlar arasında kabul gören.*

1. Kemāl ü hāl ile **maḳbül-i âdem**
‘Azîz olduğı-çün ilde selâmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 18*). [*maḳbül-i âdem,]*

maḳbül-i mevlâ: *Allah'ın kabul ettiği.*

1. Belî ‘aşḳ ile pürdür cümle eşyâ
Ḥaḳîḳat ‘aşḳıdır **maḳbül-i Mevlâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 12*). [*maḳbül-i mevlâ,]*

maḳşûd: *Amaç, niyet, gaye.*

1. Odur **maḳşûd** aña ‘âlem tufeylî
‘Urûc-ı ‘arş-ı ev-ednâ anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 74*). [*maḳşûd,]*
2. Çiçek gerçi dirahṭa zib ü ferdür
Veli **maḳşûd** olan andan şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 24*). [*maḳşûd,]*
3. Pes oldı ḳâşid u **maḳşûda** meşğül
Bulup bir dilde cādū sözde üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 88*). [*maḳşûda, -a]*
4. Bulup **maḳşûdumı** anı yitürdüm
İrişsün Nevfel’e Ḥaḳ’dan murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 14*). [*maḳşûdumı, -um, -ı]*
5. Peder **maḳşûdın** u mâder şafâsın
Reh-i ‘aşḳ u hevâdan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 4*). [*maḳşûdın, -ın]*

maḳtûl: *Katledilen II Öldürülen.*

1. Ḳıluram Leylî’yi vallâh **maḳtûl**
Kesilmiş başın anuñ ay gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 118*). [*maḳtûl,]*

mâl: *Servet, para, mal, mülk.*

1. Bölük bölük gelüp sādât-ı A‘râb
Getürdiler şaçular **mâl** u esbâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 102*). [*mâl,]*
2. Añuñ-çün **mâli** ḥarc itdü firāvân
Faḳîre çok ‘aṭâlar itdi iḥsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 61*). [*mâli, -ı]*
3. Peder çün gördi ferzendi cemâlin
Aña şükrâne virdi bunca **mâlin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 58*). [*mâlin, -ı(n)]*
4. Ḳabile çok bahâdır ḳavm ulu boy
Cemâl ü **mâl** ile meşhûr-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 17*). [*mâl,]*
5. Ḳilebdân şaçlu incü dişlü dilber
Cemâli bî-nihâyet **mâli** bî-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 205*). [*mâli, -ı]*
6. Saña devlet ḳapûsın açā **mâli**
Bu sözi kim didi ol merd-i ğaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 208*). [*mâli, -ı]*
7. Esîr ü müstemendem ol degüldür
Hem ilden ḥâşıl olan ğalle vü **mâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 37*). [*mâl,]*
8. Anuñla şoḥbete germ oldı varı
Vilâyet uluları virdi **mâli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 47*). [*mâli, -ı]*
9. Bu kim **mâlin** virüp ala ‘arûsı
Oḳudı çün bu efsûmı ol âġâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 114*). [*mâlin, -ı, -n]*
10. Ekine göre biçersin biçini
Olur ribḥ-ı ticâret **mâla** göre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 125*). [*mâla, -a]*

11. Ciger-küşe ğamından dil-şikeste
Tağitdi **māl**ı ammā dirdi hūşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 15*). [*māl*, -ı]
12. Anuñ-çün virmez idi Zeyd'e duhter
O **māl** istedi virdi 'emmüsi ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 55*). [*māl*,]
13. Ki **māla** meyl ider bakmaz kemāle
Çü 'āciz qaldı ol miskîn ħaridār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 58*). [*māla*, -a]
14. Yoğ idi ħarca ancak genc ü **māl**ı
Bu derviş idi 'emmüsi tüvān-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [*māl*, -ı]
15. Yüzüñi yırtana **māl** u ni'am vir
Müdārā kıl müdārā 'āleimidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 112*). [*māl*,]
16. Virisersin ħisābın āñir anuñ
Ne deñlü cem' iderseñ **māl** u dinār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 123*). [*māl*,]
17. Qatıq idinme qanı nāna zinhār
Yidüñ tüt **mālını** cümle cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 121*). [*mālını*, -ın, -ı]

māl: *Mal, nesne. II Yiyecek.*

1. Ta'am umup alurdi **māl** u genci
Meger Mecnûn o gün şuret değışdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 26*). [*māl*,]

māl ü mülk: *Mal ve mülk.*

1. İletdi 'alî qaşra 'izzet ile
Aña teslim idüp her mülk ü mālı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 15*). [*māl ü mülk*,]

māl u raht: *Mal mülk.*

1. Perişān ħāli māl u rahtı gibi
Yatur yay ıssısında yāya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 100*). [*māl u raht*, -ı]

māl yi: *Para pul harcamak.*

1. Ki yirsin mālını qarnuñ tolar mār
Okı tüt pend-i Qur'an-ı Kerimī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 140*). [*māl yi*, -r, -sin]

māl-ā-māl: *Çok dolu, dopdolu olmak.*

1. Ki **māl-ā-māl** ola māl-ı ħaķāyık
Bu mühri Ħak naşib itse zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 44*). [*māl-ā-māl*,]

māl-dār: *Zengin, mal sahibi.*

1. Tehi desti durur bir **māl-dāruñ**
Nice gül kim bitürür luţf ile ħāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 174*). [*māl-dāruñ*, -uñ]

māl-hūlyā: *Kara sevda, melankoli.*

1. Alam geh būşe nuql için gehî mey
Bu zibā **māl-hūlyā** vü güzel rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 31*). [*māl-hūlyā,]*

māl-i bisyār: *Çok mal.*

1. Bile tāk-ı tārînün pādişāhı
Getürdi çok hazine **māl-i bisyār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 75*). [*māl-i bisyār,]*

māl-ı hakāyık: *Hakikatlerin serveti.*

1. Ki māl-ā-māl ola **māl-ı hakāyık**
Bu mühri Hāk naşib itse zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 44*). [*māl-ı hakāyık,]*

māliş eyle: *Sürme, ovma, okşama.*

1. Gerilmiş ‘ırk u pey zāhir çün evtār
Alup māder diz üzre māliş eyley (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 49*). [*māliş eyle, -r]*

ma‘lūm: *Belli, bilinen.*

1. Saña **ma‘lūmdur** virmez ziyānı
Belā-yı ‘aşka ben de mübtelāyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 60*). [*ma‘lūmdur, -dur]*
2. Eger hādım degülseñ kışşa **ma‘lūm**
Kişi maḥbūbına çok hizmet iyley (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 22*). [*ma‘lūm,]*

ma‘lūm ol: *Bilinmek, anlaşılmaq.*

1. Okuyup yaqdı āhı buç‘asını
Çü ma‘lūm oldu aña ḥāl-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 91*). [*ma‘lūm ol, -dı]*
2. Anı beyle iden vire cevābın
Çü Mecnûn’un maḥāmı oldu ma‘lūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 41*). [*ma‘lūm ol, -dı]*
3. Dili pür-Leylidür yok ḡayra meyli
Bu kışşa oldu çün Leylâ’ya ma‘lūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 43*). [*ma‘lūm ol, -dı]*

ma‘mūr: *Bayındır, bakımlı.*

1. ‘Arabda bir ulu var idü meşhūr
Beni ‘Āmir ili anuñla **ma‘mūr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 4*). [*ma‘mūr,]*
2. Ne şiri kim içerdı şūr olurdu
Muḥabbet ḥānesi **ma‘mūr** olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 72*). [*ma‘mūr,]*
3. İlüm **ma‘mūr** u ‘Āmirdür ḥazinem
Adum meşhūr añılır mihr ü kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [*ma‘mūr,]*

4. İlüm **ma'mûr** u 'âmirdür hâzinem
Adum meşhûr añılır mihr ü kînem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [*ma'mûr,]*
5. Naşihat bu ki A'râb içre meşhûr
Benî Âmir ili hüşniyle **ma'mûr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 178*). [*ma'mûr,]*
6. Velî hâli hârâb u derdi **ma'mûr**
Çararmağdan ütülmiş ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 116*). [*ma'mûr,]*
7. Yiri virândur ammâ kalbi **ma'mûr**
Çarışmaz halka dâ'im 'uzlet iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 10*). [*ma'mûr,]*

ma'mûr it: Bayındır duruma getirmek, geliştirip güzelleştirmek.

1. Beni ma'mûr iden bünyâd idûn sen
Yıkıldı şimdi bünyâdum dirigâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 56*). [*ma'mûr it, -en]*

ma'nâ: Anlam, içyüz, hakikat.

1. Gidüp **ma'nâsı** hâli kaldı şüret
Bu ziba hülîlenüñ astârı kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 80*). [*ma'nâsı, -sı]*

ma'nâ: Asıl, gerçek, hakikat, marifet.

1. Melek şüretde ammâ **ma'nâda** div
Be-şüret Yüsuf-i dil-dâra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 48*). [*ma'nâda, -da]*

mânend: Benzer, eş.

1. Tolu **mânendi** başlar yire yağdı
Götürdü gövdeyi kan seyli taşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 92*). [*mânendi, -i]*
2. Zihî didâr-ı dil-ber hüşn-i dil-bend
Ki naqşına yazamaz Mânî **mânend** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 162*). [*mânend,]*

mânend-i kad-i tûbâ: Tuba ağacının boyu gibi.

1. Ben hõd senüñem ammâ kimüñsin ola sen de
Çaddün 'alem-i bälâ **mânend-i kad-i tûbâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 5*). [*mânend-i kad-i tûbâ,]*

manend-i naqş-ı mânî: Manî'nin nakışı gibi.

1. Hemân **manend-i naqş-ı Mânî** hāmūş
Birazdan kim ayıldı ol büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 106*). [*manend-i naqş-ı mânî,]*

mânî: Çinli bir nakkaş ve ressamdır. Aynı zamanda Mani dininin kurucusudur.

1. Zihî didâr-ı dil-ber hüşn-i dil-bend
Ki naqşına yazamaz **Mânî** mânend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 162*). [*mânî,]*

ma'nî: *Anlam II Öz.*

1. O cân kim derd ü gâmdan bî-ğaberdür
Ne var insân ise **ma'nîde** ħardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 10*). [*ma'nîde, -de*]
2. Selîs ü dil-pezir elfâz u **ma'nî**
Ne ehli var ki yiye ğuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 36*). [*ma'nî,]*
3. Olur ol **ma'nîde** zehr-i ħaţar-nâk
Ser-i engüştî şoksa nâ-geh ef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 170*). [*ma'nîde, -de*]
4. Yeg andan **ma'nîde** kelb-i muvâfîk
Nice âdem ki nân u ni'metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 106*). [*ma'nîde, -de*]
5. İrüp saña nice bir yara sîne
Cihân kim mâzîdür **ma'nîde** ħâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 91*). [*ma'nîde, -de*]
6. Vücüdün âb-ı cândur ten ana pöst
Çü **ma'nî** kurbı ola Kâbe Kavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 37*). [*ma'nî,]*
7. Velî **ma'nî** yüzinden merħabâdur
Ne bildüñüz nedür kaşdı ħabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 42*). [*ma'nî,]*
8. Ne var dervîş ise **ma'nîde** şehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 68*). [*ma'nîde, -de*]
9. Qo yıkılsun ki **ma'nîde** kafesdür
Helâli öldüğün isterse 'avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 86*). [*ma'nîde, -de*]
10. Melek şüretde ammâ **ma'nîde** dîv
Cihân 'ayyârınuñ âl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 154*). [*ma'nîde, -de*]

ma'nî: *Engel.*

1. Dilümde 'aşkuñ arturdı ħarâret
Baña **ma'nî** yiter şüret gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 47*). [*ma'nî,]*
2. O yâre bende bendi yâre **mâni'**
İkisi birbirinden bûya kâni' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 5*). [*mâni',]*

mâni 'ol: *Engel olmak, önlemek.*

1. Dilese yollarını kıyruğ ile
Çü yâre it rakîbi mâni 'oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 35*). [*mâni 'ol, -dı*]
2. Bu ğam-perver ħaberden bî-fer oldı
Didi ger mâni' olmağdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 173*). [*mâni' olmağ, -dan*]

mâ'nîde: *Gerçekte, hakikatte.*

1. Egerçi şüretâ yol gösterürdi
Vefâyı **ma'nîde** bol gösterürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 38*). [*ma'nîde,]*

manzar: *Görünüş.*

1. Kaçan çeşm-i nigâr olsa murâduñ
Yiter **manzar** gözüñe 'aynı şâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 74*). [*manzar,]*
2. Hünerde **manzarı** ħabt u ħaţâdur
Dimiş ol kim dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 70*). [*manzarı, -ı*]

manzara: Bakılıp seyredilen yer.

1. Kıanı ol **manzaradan** çeşm-i nâzır
‘Ayân didâr-ı Hakk’ı göre hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 11*). [*manzaradan, -dan*]

manzara: Seyir yeri, bakacak; pencere II görünüş, durum.

1. Mecâzisi ki ‘aşkuñ kıantaradur
Hakkîki olsa â’lâ **manzaradur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 10*). [*manzaradur, -dur*]

manzar-ı ğavr: Esas yer.

1. Her işde **manzar-ı ğavr** idi belki
Cihân-dide zemâne-âzmüde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 6*). [*manzar-ı ğavr,]*

mâr: Yılan.

1. Tolaşmış **mâra** dönmiş seng içinde
Ġarîb ü bî-kes ü âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 114*). [*mâra, -a*]
2. Girüp kıvrıldı yatdı nitekim **mâr**
Eger kıl gibi kıvrılrsa hûş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 8*). [*mâr,]*
3. Çerâğın andı şan pervâne-i mest
Düşüp yola yüz üzre râst çün **mâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 7*). [*mâr,]*
4. Libâs emrinde varı belde yek pôt
Yatur hâr içre ‘üryân **mâra** dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 57*). [*mâra, -a*]
5. Yalan ile yılanda cem‘ ider genc
Tama‘da mûra beñzer **mâr** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 61*). [*mâr,]*
6. Velikin pâsbân olmışdı ef‘î
Eri ol genci hıfz iylerdi çün **mâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 11*). [*mâr,]*
7. Ki ejderhâdur anuñ mür u **mârî**
Diyâr-ı ğara göç ol hurrem ü şad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 48*). [*mârî, -ı*]
8. Çıkam merdâne bu evden ne mirdâr
Cihân kim **mâr** ile çâhî töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 155*). [*mâr,]*
9. Yüz üzre hâke düşdi nitekim nür
Sürünü sürünü yüz üzre çün **mâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 79*). [*mâr,]*
10. Ki yirsin mâlını kıarnuñ tolar **mâr**
Okı tüt pend-i Kıur‘ân-ı Kerimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 140*). [*mâr,]*

maraz: Hastalık.

1. Şebâb ehline şehvânî **marazdur**
Anuñ kim hüsni hâdiş dil-berîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 4*). [*marazdur, -dur*]
2. Ecel çengeli tiz uzatdı kıabza
Marazdan çün şifâ vakti ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 57*). [*marazdan, -dan*]
3. Bunı şanmañ ki şehvânî **marazdur**
O kim taşşîl ide ‘aşk-ı tamâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 120*). [*marazdur, -dur*]

ma'reke: Savaş alanı.

1. 'Aceb mi **ma'reke** olursa bāzār
Bu harf ile harifî itdi te'dīb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 176*). [*ma'reke,]*

mār-ı bî-pāy: Nasipsiz yılan.

1. Yüzün düşer yire çün **mār-ı bî-pāy**
Hālâş itmezdi segden cânı dilkü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 82*). [*mār-ı bî-pāy,]*

mār-ı dahhāk: İran'da yaşamış, omzunda iki yılan olan ve bu yılanları etkisiz hale getirebilmek için her gün iki çocuk beynini bu yılanlara yediren zalim ve gaddar hükümdar, Dahhāk'ın yılanı.

1. Ser-i küh üzre güyâ şems-i hāver
Omuzda tiği güyâ **mār-ı Dahhāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 11*). [*mār-ı dahhāk,]*
2. Omuzda nîzeler san **mār-ı Dahhāk**
Kabile-gāh-ı Leylî'ye seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 8*). [*mār-ı dahhāk,]*
3. Hata diyü bu kaçım çin iderdi
Şaçı boynına oldı **mār-ı Dahhāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 161*). [*mār-ı dahhāk,]*

mār-ı siyāh: Siyah yılan.

1. Revān dil dökdi itdi dil-nüvāzı
Resen diyü virüp mār-ı siyāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 27*). [*mār-ı siyāh, -ı]*

mārid: Azgın, sapkın. İnad ve isyanda benzerlerinden çok ileri gitmiş olan. Kibir, inad ve dinsizlikle tanınmış olan. Mütemerred.

1. Mürid iyle yoluñda **mārid** itme
Budur senden ümidüm yâ İlahî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 46*). [*mārid,]*

maşlahat gör-: Emir kabul etmek.

1. Ulular maşlahat görüp bu rāyı
Dileyü gitdiler derde devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [*maşlahat gör-, -üp]*
2. Ulular maşlahat görüp bu rāyı
Dileyü gitdiler derde devāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [*maşlahat gör-, -üp]*

maşruk: Güneşin doğduğu yer.

1. Düşerdi **maşrukuñ** boynına xanı
Tıtalum dilkü şayd itdi horôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 22*). [*maşrukuñ, -uñ]*

masru': Sar'a hastalığına tutulmuş.

1. Hemân **maşru'a** döndi yire düşdi
Şu deñlü dögdü ğamdan taşşa başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 80*). [*maşru'a, -a*]

ma'sûk: *Sevilen, sevgili.*

1. Nice **ma'sûk** u 'âşık var cihânda
Cihânda çarh-ı ğaddâr ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 76*). [*ma'sûk,]*
2. Ki 'âşık mağz olup **ma'sûk** ola pöst
Baña hõşdur niķâb-ı dõst olmaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 22*). [*ma'sûk,]*
3. Seni benden daği kimse ayırmaz
Olup **ma'sûk** u 'âşık 'aşķ ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 53*). [*ma'sûk,]*
4. Ri'âyetler kılup sultâni gibi
Bu aña ol buña **mâ'sûk** u 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [*mâ'sûk,]*
5. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuhfe
İledüp 'âşık u **ma'sûka** nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 105*). [*ma'sûka, -a*]
6. Kerâmetle kılur **ma'sûkı** 'âşık
Arınsa 'aşķ eger ğill u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 20*). [*ma'sûkı, -ı*]

ma'sûka: *Aşık olunan kadın.*

1. Didi bilmem daği ben Tañrı tanıķ
Nedür **ma'sûka** n'olur 'aşķ u 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 2*). [*ma'sûka,]*
2. Biri **ma'sûkadur** ol biri 'âşık
Biri 'âlemde 'âşıklar şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 66*). [*ma'sûkadur, -dur*]

ma'sûk-ı zibâ: *Güzel sevgili.*

1. 'Aceb mi olmasa hazzı eger ma'sûk-ı zibâdan
O kim pertâb ider ğimmet oķın meydân-ı 'irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 4*). [*ma'sûk-ı zibâ, -dan*]

ma'sûm: *Suçsuz, günahsız; temiz.*

1. Hevâdan kırtarup **ma'sûm** idüpdür
Göñül sultân-ı 'aşķa olalı taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 156*). [*ma'sûm,]*

mât: *Satranç oyununda mağlûbiyet.*

1. Felek naţ'ında **mât** iyledi mâhi
Ķamer ruhlı nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 10*). [*mât,]*

maţbûh ol: *Pişmek.*

1. Atar mı yârına tîr-i neberdi
O cân kim oldu 'aşķ odıyla maţbûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 143*). [*maţbûh ol, -dı*]

mātem: Derin üzüntü, keder ve ümitsizlik.

1. Niçün olduñ siyeh bāl u siyeh hāl
Menem **mātemde** ammā sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 41*). [*mātemde, -de*]
2. Tõnoma sür bunı çeşmüme sürme
Ki baña yārsuz **mātem** gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 153*). [*mātem,]*
3. Ara yirde bahāne **mātem** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 116*). [*mātem,]*
4. Yetim ü ‘āşık u Mecnûn-ı miskîn
Çü fāriğ oldı pirün **māteminden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 5*). [*māteminden, -i, -nden*]
5. Anuñ hiç şorma öldüm guşşasından
Oğur geh merşıye ol **mātem** için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 135*). [*mātem,]*
6. Atası **mātemi** de oldı ser-bār
Senün ‘aşkundan olmışdı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 130*). [*mātemi, -i*]
7. Nice itsün ol idi anuñ da varı
Çün āhır iyledi er **mātemini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 19*). [*mātemini, -i, -ni*]
8. Kāra giydi kāmı **māteminden**
Ol iklımuñ kāmı ‘āmu vü hāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 188*). [*māteminden, -i, -nden*]
9. Kimi ağlatmaz ol resme muşıbet
Siyeh-puş oldı ol da **mātem** için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 7*). [*mātem,]*
10. Boyamış reng-i nîle anı **mātem**
Hem itmiş sey-i eşk ü şu‘le-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 72*). [*mātem,]*
11. Bu resme itdi ol **mātemde** nevha
Ki çün Zeyd-i vefā-dār oldı āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 2*). [*mātemde, -de*]

mātem tut: Yas tutmak: Büyük bir acı ve üzüntünün, benliği üzerinde süren etkisini davranışlarıyla belli etmek.

1. Anuñ derdinde virdi ol dañı cān
İşidüp anı Mecnûn tıtdı mātem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 101*). [*mātem tut, -dı*]

mātem-gede: Matem yeri.

1. Yañıldur dilde evrādın hezāruñ
Olur **mātem-gede** her küşe-i bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 27*). [*mātem-gede,]*

mātem-i leyli: Leyla'nın yası.

1. Yazan bu mātem-i Leyli'yi levha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 1*). [*mātem-i leyli, -yi*]

mātem-zede: Hüzünlü olan.

1. İdüp yād iyledi ol tāze bağı
Olup **mātem-zede** kavm u kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 137*). [*mātem-zede,]*
2. Kāra giydüñ meger **mātem-zedesin**
Benüm gibi meger bî-ṭālî' oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 24*). [*mātem-zedesin, -sin*]

matla‘: Doğuş yeri.

1. Zihî şubh u zihî **maṭlaʿ** zihî nūr
Ḥaḳîḳat Kaʿbesi ol ḳalb-i maʿmūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7*). [*maṭlaʿ,]*

maṭlaʿ-ı mâh: *Ayın doğuşu, ayın doğduğu yer.*

1. Şan oldı şems farḳı **maṭlaʿ-ı mâh**
Tenin ğarḳı iyleyüp büy-ı ʿabîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 52*). [*maṭlaʿ-ı mâh,]*

maṭlaʿ-ı nūr-ı ilâhî: *İlahî nurun doğduğu yer.*

1. Çü şâdıḳ ola kalbün şubh-ġâhî
Olur ol **maṭlaʿ-ı nūr-ı ilâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 6*). [*maṭlaʿ-ı nūr-ı ilâhî,]*

maṭlûb: *Talep olunan, istenilen şey, maksut.*

1. Ḳapuñdur ḥalka miḥrâb-ı münâcât
Ḳamu ṭâlib yiter **maṭlûba** senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 3*). [*maṭlûba, -a]*
2. Ol itmezdi ṭalebde gerçi taḳşîr
Velî **maṭlûbı** teʿhîr itdi Taḳdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 34*). [*maṭlûbı, -ı]*
3. Ki **maṭlûbın** dileye ṭâlibine
Nikâh u ʿaḳd için ḥarc iyledi naḳd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 34*). [*maṭlûbın, -ı, -n]*
4. Anuñ ġayrın nice fehm ide hüşum
Didi Leylî benem **maṭlûbuñ** ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 51*). [*maṭlûbuñ, -(u)ñ]*

maṭlûb-ı nâ-yâb: *Ulaşılmaz istek.*

1. Bulınmayınca bu **maṭlûb-ı nâ-yâb**
Didi Mecnûn'a hem ey bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 136*). [*maṭlûb-ı nâ-yâb,]*

maṭʿûn: *Belâya tutulmuş. Musibet ve tâuna giriftar olmuş.*

1. Ḳamu illerde **maṭʿûn** oldı adum
Şikâr itdi beni sevdâ-yı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 28*). [*maṭʿûn,]*

mâye: *Maya, öz, asıl, cevher.*

1. Hezâr nâz-ı naʿîmle aldı dâye
Ḳılup şehd ü şekkerler aña **mâye** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 54*). [*mâye,]*

mâye: *Klâsik Türk müziğinde kullanılan birleşik makam. Uşşak makamına Segâh makamının eklenmesiyle meydana getirilmiştir. Karar sesi segâh (koma bemolü almış si), güçlü sesi Nevâ (re)'dir.*

1. Nevâlar **mâyesine** itdi âheng
Anı ġördi ki yatur bî-dil ü hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 136*). [*mâyesine, -si, -ne]*

māye: *Dişi deve.*

1. Güller çekmekden oldu **māyeler** leng
Miyāncı bağlayup muhkem miyānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 50*). [*māyeler, -ler*]

mā-zāğ: *Kötülüğe bakmayan göz. II "Gözü kaymadı ve sınırı aşmadı." (Necm Suresi, 53/17).*

1. Şaçı dil gerdenine tavk-ı hûş-tâb
Mukahhal nergîsinün kuhlı **mā-zāğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 33*). [*mā-zāğ,]*

mazhar: *Erişmek, aniden peyda olmak.*

1. O hüsne **mazhar** itdün kâ'inâtı
Cemâl ile pür itdün şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 55*). [*mazhar,]*

māzî: *Geçmiş, geride kalmış, yaşanıp bitmiş (olay).*

1. İrüp saña nice bir yara sine
Cihân kim **māzîdür** ma'nide hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 91*). [*māzîdür, -dür*]
2. Hıramân şanki Firdevsün tezervi
Añup **māzîyi** şükri-hâle geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 85*). [*māzîyi, -(y)i*]

mazlûm: *Zulüm görmüş, zulme uğramış.*

1. Nice **mazlûm** vardur devr içinde
Yirinden mâhinün tâ peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 32*). [*mazlûm,]*
2. Bir iki gün katından olma hâlî
Nice çoyup gidesin pîr ü **mazlûm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 151*). [*mazlûm,]*

ma'zûr ol: *Mazaretli sayılmak, kusuruna bakılmamak, affedilmek.*

1. Yigitlik var idi ma'zûr olurduñ
Bu kez şimdi kim oldu saña çok yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 16*). [*ma'zûr ol, -ur, -du, -ñ*]

ma'zûr tut: *Ma'zur görmek, özrünü kabul etmek.*

1. Arada var velî havf-ı münâfîk
Tenüm **ma'zûr tut** ger olsa mehcûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 219*). [*ma'zûr tut,]*

me'ânî: *Manalar, anlamlar.*

1. Me'ânî cāmınun olmuşdı mesti
Meger ölmezden evvel ölmüş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 16*). [*me'ânî,]*

mecāl: Takat, güç, kuvvet.

1. Ey Hâmdî nu'ûṭ-ı Muştafâ'dan
Oldukça **mecālûñ** olma epsem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 56*). [*mecālûñ, -üñ*]
2. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl olmaz ise bârî vişâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 133*). [*mecâl,]*
3. İdüp ağladı buldukça **mecâli**
Kesüp ol gâv-ı deştinûñ tuzağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 82*). [*mecâli, -i*]
4. Dağı müşkil budur bî-ğam-güsârem
Ne çârem var ne şabrum ne **mecâlüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [*mecâlüm, -üm*]
5. Kõmadı şabr-ı cü' anuñ **mecâlin**
Kaçan hem-râh ola baykuşa şehbâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 206*). [*mecâlin, -in*]

mecâli kalma-: Dermanı, takati, dayanma gücü kalmamak.

1. Mecâlüm kalmadı ârâma ey dõst
İnen üftâde oldu cân-ı mestüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 64*). [*mecâli kalma-, -dı*]

mecâz: Gerçek olmadığı halde bir gerçeğe işaret eden ve gerçekmiş gibi görünen oluş, gerçeğin zıddı.

1. Düzilmez söze bî-âkl u tefekkür
Mecâz âteşlerinden puhte olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 13*). [*mecâz,]*

mecâzi: Gerçek olmayanla ilgili.

1. Mecâzisi ki 'aşkuñ kañtaradur
Haqîkî olsa â'lâ manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 9*). [*mecâzisi, -si*]

meclis: Meclis, toplantı yeri.

1. Periler meclisine urdı bünyâd
Çü **meclis** germ olup kalmadı huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 119*). [*meclis,]*
2. Periler **meclisine** urdı bünyâd
Çü meclis germ olup kalmadı huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 118*). [*meclisine, -i, -n, -e*]
3. Nevâsı **meclisi** âbâd iderdi
Gazelde naqşını ta'rif iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 166*). [*meclisi, -i*]
4. Yirine geldi cümle resm ü 'âdât
O **meclisde** ki ulular oğundi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 135*). [*meclisde, -de*]
5. Güli deff itmiş evrâkın celâcil
Bu **meclisde** meger yârân-ı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 21*). [*meclisde, -de*]
6. Bulan bu genci bî-renc ü 'anâdur
O **meclisde** ki Mecnûn gördi hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 31*). [*meclisde, -de*]
7. Muṭî'i olsa tañ mı her dirende
O **meclis** kim sibâ' olmuşdı havli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 117*). [*meclis,]*

meclis-i hâs: Hususî meclis, sohbet yeri.

1. Şu resme germ idi ol **meclis-i hâş**
Şarâb ile kebâb olmışdı rakķkâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 121*). [*meclis-i hâş,]*

mecma': *Toplanma yeri, toplantı yeri.*

1. Kemâl u fazl u 'irfân **mecma'ıdur**
Bu deñlü fazl ile sizden umusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 112*). [*mecma'ıdur, -ıdur]*

mecnûn: *Mecnûn; deli, çılgın.*

1. Velî yâr olmaz **mecnûna** 'âķil
Huşuşâ olmaya ıslâha ķâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [*mecnûna, -a]*

mecnûn: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

1. Şerħa şerħa oldu şefkatden şanavber sinesi
Tağa düşüp itdi **Mecnûn** şerħ-i taķrîr-i firâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 12*). [*mecnûn,]*
2. Mecnûn'ı da bir gün aña ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 10*). [*mecnûn'ı, -'ı]*
3. Zihî **Mecnûn** ki nâ-pervâ şafâ-yı vaşl-ı Leylâ'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 1*). [*mecnûn,]*
4. Egerçi âdem olmaz 'aşık olmaz
Velî **Mecnûn** mişâli şâdık olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 32*). [*mecnûn,]*
5. Muħabbet cāmına **Mecnûn** ki Cem'dür
Kemâl-i 'aşkı 'âlemde 'alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 33*). [*mecnûn,]*
6. Kaşı nûnı dilinde oldı meknûn
Anuñ-çün didiler **Mecnûn'a** mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 168*). [*mecnûn'a, -a]*
7. Ne deñlü kim ħaber bî-perde düşdi
O denlü Kays u **Mecnûn** derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 38*). [*mecnûn,]*
8. Nigāruñ depredürken zülfi zencir
Ķarār u şabr **Mecnûn'a** ne tedbir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 40*). [*mecnûn'a, -'a]*
9. Ķaçan **Mecnûn'ı** görmez oldı Leylî
Gözinüñ yaşı seylâb itdi seyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 15*). [*mecnûn'ı, -'ı]*
10. Ķaçan kim Leylî'den dūr oldı **Mecnûn**
İki çeşminden aķdı Nîl ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 1*). [*mecnûn,]*
11. Bu resme zâr olup âvâre **Mecnûn**
Yürürdi bî-kes ü bî-çâre **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 1*). [*mecnûn,]*
12. Bu resme zâr olup âvâre **Mecnûn**
Yürürdi bî-kes ü bî-çâre **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 2*). [*mecnûn,]*
13. Irâğ oldı çü **Mecnûn** mâh-ı nevden
Düşüp şahrâlara dūr oldı evden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 61*). [*mecnûn,]*
14. Çü **Mecnûn'ı** bu ħile iyledi şâd
Yine bir dürlü âle itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 43*). [*mecnûn'ı, -ı]*
15. Zebânın itdi **Mecnûn** çün küşâde
Eñ evvel nâm-ı Leylî geldi yâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 45*). [*mecnûn,]*
16. Didi **Mecnûn** peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî'dür andan ħayrı kim vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 53*). [*mecnûn,]*
17. İştidi çünki **Mecnûn** nâm-ı Leylî
Teselli virdi ümmid-i tecellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 61*). [*mecnûn,]*
18. Peder **Mecnûn'ı** çün bu resme gördi
Hemân yırtup yaķasın na'ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 35*). [*mecnûn'ı, -'ı]*

19. Beyân-ı hâl iderken haste **Mecnûn**
Atasınıñ katında dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 51*). [mecnûn,]
20. Didi **Mecnûn** kayurma gam degüldür
Ki bu râhat demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 57*). [mecnûn,]
21. Cihânun fitnesiyle yâre meftûn
Esîr-i zülf-i Leylî a'nî **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 10*). [mecnûn,]
22. Kaçan **Mecnûn** düşeydi hâl-i vecde
Varup Necd'e kılurdu yâre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 21*). [mecnûn,]
23. Çıkup kûha ser-âgâz itse **Mecnûn**
Aña âheng iderdi kûh u hâmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 25*). [mecnûn,]
24. Nevâda bülbül-âvâz idi **Mecnûn**
Neşîdin işiden olurdi meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 29*). [mecnûn,]
25. Tırup **Mecnûn** yirinden mest ü medhûş
Bu resme nevha iylerdi kılup cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 11*). [mecnûn,]
26. Görüb ol ziveri seyyâr-ı gerdün
Şafâdan bi-hüd oldı şanki **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 6*). [mecnûn,]
27. Okırdı yâre karşı haste **Mecnûn**
Râkıbinden şikâyet-nâme mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 53*). [mecnûn,]
28. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i 'âra
Gelimez oldı **Mecnûn** ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [mecnûn,]
29. İçüp firkat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre **Mecnûn** mest ü medhûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [mecnûn,]
30. Belâdan her biri gerçi meşeldür
Velî **Mecnûn** belâsı bi-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18*). [mecnûn,]
31. Kamûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Velî **Mecnûn** melâmetde 'acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20*). [mecnûn,]
32. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i 'âra
Gelimez oldı **Mecnûn** ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [mecnûn,]
33. İçüp firkat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre **Mecnûn** mest ü medhûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [mecnûn,]
34. Belâdan her biri gerçi meşeldür
Velî **Mecnûn** belâsı bi-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18*). [mecnûn,]
35. Kamûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Velî **Mecnûn** melâmetde 'acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20*). [mecnûn,]
36. Okudılar o yire geldi **Mecnûn**
Dil ü sine pür-âteş dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [mecnûn,]
37. Ol esnâda seg-i Leylâ'yı nâ-gâh
Görüb **Mecnûn** ciğerden iyledi âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 118*). [mecnûn,]
38. Qodılar 'âmiriler taht u tâcı
O yola kim olur **Mecnûn** 'ilâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 172*). [mecnûn,]
39. Çıkup guşşa gibi **Mecnûn** serine
Şu saçmak istediler âzerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 175*). [mecnûn,]
40. Diyâr-ı yârı **Mecnûn'dan** yudılar
Geçidsüz şuyı köprisüz qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 3*). [mecnûn'dan, -dan]
41. Diyâr-ı yârı **Mecnûn'dan** yudılar
Geçidsüz şuyı köprisüz qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 3*). [mecnûn'dan, -dan]
42. Kamu tâlibde **Mecnûn'un** mişâli
Velî **Mecnûn'un** artıq kalbi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 15*). [mecnûn'un, -uñ]
43. Kamu tâlibde **Mecnûn'un** mişâli
Velî **Mecnûn'un** artıq kalbi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16*). [mecnûn'un, -uñ]
44. Diz üzre geldi **Mecnûn'un** atası
Feşâhtadan kılup söze libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 55*). [mecnûn'un, -uñ]

45. Kamu t̄alibde **Mecnūn'un** mişāli
Velī **Mecnūn'un** artıķ ķalbi hāli (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 15*). [*mecnūn'un, -uñ*]
46. Kamu t̄alibde **Mecnūn'un** mişāli
Velī **Mecnūn'un** artıķ ķalbi hāli (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 16*). [*mecnūn'un, -uñ*]
47. Diz ūzre geldi **Mecnūn'un** atası
Feşāhatdan ķilup sōze libāsı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 55*). [*mecnūn'un, -uñ*]
48. Ki şındı cām-ı nām u şīşe-i neng
Ķamu dillerde **Mecnūn** oldı adum (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 27*). [*mecnūn,]*
49. Atam anam t̄aleb ķılmaz ķışāşı
Esen ķalun siz ey yārān ki **Mecnūn** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 57*). [*mecnūn,]*
50. Velī yok baña senden ōzge bir yār
Beni ey māh-ı nev **Mecnūn** sen itdūñ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 103*). [*mecnūn,]*
51. Bu sırrı bilmez illā 'ālimū'l-ġayb
Anuñ-çün cehd idüp **Mecnūn** atası (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 21, Mısra 15*). [*mecnūn,]*
52. Belā-yı 'aşķ-ı Leylī'den hālāş it
Çü 'aşķuñ adını **Mecnūn** işitdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 21, Mısra 57*). [*mecnūn,]*
53. Hīķāyet ķıldı Mecnūn'un du'āsın
Didi çün urdı **Mecnūn** hālķaya dest (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 22, Mısra 45*). [*mecnūn,]*
54. Hīķāyet ķıldı **Mecnūn'un** du'āsın
Didi çün urdı Mecnūn hālķaya dest (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 22, Mısra 44*). [*mecnūn'un, -uñ*]
55. Esīr-i 'aşķ-ı Leylī a'nī **Mecnūn**
Ziyāde oldı günden güne derdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 6*). [*mecnūn,]*
56. Şaşın bir gün añarsın şonra anı
Urup el-ķışşā **Mecnūn** destine dest (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 81*). [*mecnūn,]*
57. Gide zaħmuñ du'āsı merheminden
Peder ķaldı ķapuda girdi **Mecnūn** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 87*). [*mecnūn,]*
58. Görüp şeyħi selāmı virdi **Mecnūn**
Tūrup ķarşusına çün şem'-i rūşen (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 88*). [*mecnūn,]*
59. Çün oldı hālķā **Mecnūn** ķışşası fāş (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 1*). [*mecnūn,]*
60. Bu ġavġāyı hīķāyet iylediler
Ki ol **mecnūn** fetā kim 'Āmiri'dür (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 13*). [*mecnūn,]*
61. Ne **mecnūn** nazm-ı şı'rūñ sāħiridür
Bizi rüsvāy-ı hāş u 'ām idüpdür (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 14*). [*mecnūn,]*
62. Kamu aġlaşdılar pīr ile bile
Velī **Mecnūn** pūr-sevdā vū pūr-renc (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 63*). [*mecnūn,]*
63. Ķatına uğradı bir şaşş-ı ma'dī
Geçerken oldı **Mecnūn'a** gözi tuş (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 95*). [*mecnūn'a, -a*]
64. Tuş oldı hāseti **Mecnūn'a** nā-gāh
Yatur düşmiş yataġı vādī- i teng (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 128*). [*mecnūn'a, -'a*]
65. Didi ol hastenūñ budur cevābı
O **Mecnūn'ı** buluñ itmeñ dirīġı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 37*). [*mecnūn'ı, -ı*]
66. Hemān āh oldı **Mecnūn'un** cevābı
Sözinden çün anuñ ümmīdi kesdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 108*). [*mecnūn'un, -uñ*]
67. Ķatı heybet olup virdi selāmı
Peder didārını çün gördi **Mecnūn** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 25, Mısra 3*). [*mecnūn,]*
68. Düşüp ayaġına yüz sürdi **Mecnūn**
Didi ķatuñda pūr-cürm ü günāhem (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 25, Mısra 4*). [*mecnūn,]*
69. Ne ġuşşā yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu pendi hāste **Mecnūn** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 26, Mısra 103*). [*mecnūn,]*
70. Geç ol şudan ki senden el yumışdur
Didi çün hāste **Mecnūn** bu cevābı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 28, Mısra 33*). [*mecnūn,]*
71. Yatur **Mecnūn** düşüp bir yana 'uryān
Yine anı iletdi hānesine (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 28, Mısra 36*). [*mecnūn,]*

72. Tarahhüm iyleyüp divânesine
Söger aşuften **Mecnûn** şûr-ı bahta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 39*). [mecnûn,]
73. Nice üftâde şayd itmek hûyudur
Huşûşâ cân u dilden haste **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 45*). [mecnûn,]
74. Düzerdi haste **Mecnûn'a** cevâbı
Midâd idüp ciger kanın ezzerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 112*). [mecnûn'a, -'a]
75. Bulanlar okıyup düşerdi vecde
Virürdi irişüp **Mecnûn'a** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 117*). [mecnûn'a, -'a]
76. Hezârân nâz ile perverde iken
Dili pür-hûn idi **Mecnûn'ı** için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 49*). [mecnûn'ı, -'ı]
77. Seherden yolların gözlerdi tâ şâm
Murâdı bu ki **Mecnûn'ı** göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 53*). [mecnûn'ı, -'ı]
78. Mecnûn oldu olur bu daği mest
Ve ger şabrum kuşağı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 174*). [mecnûn,]
79. Çalındı kûs 'uşşâk u hicâza
Yürür **Mecnûn** da hayrân deşte düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 11*). [mecnûn,]
80. Diyüp lebbeyk hâcî gibi Hâc'da
O vecd ile ser-âgâz itse **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 21*). [mecnûn,]
81. Olur ol da be-'aşk-ı la'l-i Leylî
Çü Nevfel kıldı **Mecnûn** hâlini güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 43*). [mecnûn,]
82. İderdi aña Leylî kışşasın mağz
Anuñ-çün oldu **Mecnûn** Nevfel'e dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 63*). [mecnûn,]
83. Kemend-i şaydumı kılam havâle
Bu söz zevkiyle **Mecnûn** düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 81*). [mecnûn,]
84. Vücûdi zehr-i kâtil ola defî
Çü **Mecnûn** haste gördi bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 149*). [mecnûn,]
85. İderken anda cüst ü cû-yı naħcîr
Tuş oldu kühda **Mecnûn'a** nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 13*). [mecnûn'a, -'a]
86. Bulınmayınca bu maṭlûb-ı nâ-yâb
Didi **Mecnûn'a** hem ey bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 137*). [mecnûn'a, -'a]
87. Ɔomadı gide **Mecnûn'ı** katından
Açup sofa öninde kodı ni'met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 50*). [mecnûn'ı, -'ı]
88. Çü **Mecnûn** sildi yüzden gerd-i derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 1*). [mecnûn,]
89. Meğer bir gün ki **Mecnûn** ile Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 1*). [mecnûn,]
90. İçüp eş'âr okurlardı muḥayyel
Şikâyet-güne **Mecnûn** ol civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 3*). [mecnûn,]
91. Revân oldu yaşı te'sir idüp derd
Gezüp raşş ile **Mecnûn** lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 161*). [mecnûn,]
92. Görüp **Mecnûn** bu şulhu âteş oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 1*). [mecnûn,]
93. Ɔomış **Mecnûn** için ortaya başı
Düşüp ol derd için gavgâ vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 34*). [mecnûn,]
94. Arada haste **Mecnûn** cân çekişdi
Hemân Leylâ idi 'âlemde cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 40*). [mecnûn,]
95. İde mîzân-ı 'adlüm size meyli
Virün ol şerbeti **Mecnûn** sevinsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 73*). [mecnûn,]
96. İdüp Leylâ'nuñ atasına yârî
Ki bu **Mecnûn** ki Leylâ'ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 137*). [mecnûn,]
97. Dönüp iline gitmek oldu cehdi
Tırup bî-çâre **Mecnûn** ḥasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 165*). [mecnûn,]
98. Ćarîbe itmesün bârî cefâyı
Ne **Mecnûn** kaldı dünyâda ne Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 179*). [mecnûn,]
99. Hemân zıkr olunur ol 'ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel katına geldi **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 181*). [mecnûn,]

100. İşinden artuk oldu sözi şad-bār
Bulut gibi kararup gitdi **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 211*). [mecnûn,]
101. Perî gibi aradan yitdi **Mecnûn**
Ne deñlü kim aratdı Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 212*). [mecnûn,]
102. Bu gün fermânuñuñ oldu muñıñ
Velî bu şerbeti **Mecnûn'a** virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 95*). [mecnûn'a, -'a]
103. Hôş itsün kışşasın 'âlemde 'âkil
Ne Nevfel qaldı 'âlemde ne **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 37*). [mecnûn,]
104. Atası Leyli 'yi kırtardı gitdi
Selâmet qaldı **Mecnûn** ille mañrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 41*). [mecnûn,]
105. Esîr oldu meger **Mecnûn'a** Leyli
Görüp Leylâ'yı Nevfel oldu 'âşik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 4*). [mecnûn'a, -'a]
106. Didi bunuñ vişâli baña lâyıq
Eger **Mecnûn'a** virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 7*). [mecnûn'a, -'a]
107. Ki **Mecnûn'a** içürem zehr-i kâtil
Buyurdi sâkîsine ol cefâkâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 12*). [mecnûn'a, -'a]
108. Döke âhû qanın niteki cellâd
Şefâ'at itmege at sürdi **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 19*). [mecnûn,]
109. Suvârî gördi şayyâd oldu mañzûn
Didi **Mecnûn** konuq geldüm qapuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 21*). [mecnûn,]
110. Anı bön düşdi şanur ehl-i bâzâr
Añup bî-çäre **Mecnûn** çeşm-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 67*). [mecnûn,]
111. Qarâra yaqdı **Mecnûn** bî-qarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 84*). [mecnûn,]
112. Cihân halvet qalup il girdi dâra
Beyâbânda yürür âvâre **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 3*). [mecnûn,]
113. Gicesi gibi bañtı qara **Mecnûn**
Miyân-ı mür gibi cismi bârik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 4*). [mecnûn,]
114. Nazarlar gördiler 'âlem içini
Hayâl âyine-dârı a'ni **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 5*). [mecnûn,]
115. Şataram saña olursan hîridâr
Virüp **Mecnûn** silâh esbâb u varın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 41*). [mecnûn,]
116. Alup yolına gitdi nitekim bād
Varup **Mecnûn** o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 45*). [mecnûn,]
117. Günehsüze şarahhum ehli qanı
Çü **Mecnûn'a** görindi qaşd-ı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 21*). [mecnûn'a, -'a]
118. Felek **Mecnûni** düşdi yiñi derde
Anuñ-çün gözlerin yummaz seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 2*). [mecnûni, -i]
119. Cemâl-i Leyli gibi hurrem oldu
Hâzâne uğramış gül gibi **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 5*). [mecnûn,]
120. Ya qara ağ içinde çeşm-i zâğa
Yatur **Mecnûn** söyünmiş dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 5*). [mecnûn,]
121. Görüp **Mecnûn** bu şahşı qaldı hayrân
Revân anlara qarşu vardı turdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 20*). [mecnûn,]
122. Anı kısmet kıluruz iki yârî
Didi **Mecnûn** düşüp pâyına fi'l-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 31*). [mecnûn,]
123. Ol ilden ğalle dirdi bu bahâne
Uyup **Mecnûn** yiler boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 43*). [mecnûn,]
124. Yire sürüp yüzün aqladı **Mecnûn**
Didi yâre ki ey Bağdâd-ı ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 60*). [mecnûn,]
125. Dönüp qahrı yili **Mecnûn'a** esdi
Esüp şavurdu evvel irdi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 18*). [mecnûn'a, -'a]
126. Dilinden aqidup şaqq-ı hikâyet
Didi ol mâh-ı nevden ayru **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 3*). [mecnûn,]

127. Yiñi yiñi belâdan şayru **Mecnûn**
Isuz vîrâneler mihmânî **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 4*). [mecnûn,]
128. Yiñi yiñi belâdan şayru **Mecnûn**
Isuz vîrâneler mihmânî **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 5*). [mecnûn,]
129. Kamu divâneler sultânî **Mecnûn**
Yürür şahrâda yok ünsî enîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 6*). [mecnûn,]
130. Zen egri olsa evşâfı uzağdur
İşidüp haste **Mecnûn** bu güzâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 77*). [mecnûn,]
131. Yine ‘aqlı gelüp tırınca **Mecnûn**
Yalanından ol utanmaz utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 88*). [mecnûn,]
132. Dağı boynına kol şalmış degüldür
Anı **Mecnûn** çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 109*). [mecnûn,]
133. Ulaşdurdı anı **Mecnûn’a** kâşid
Açup gül gibi yârûñ ruğ‘asını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 88*). [mecnûn’a, -’a]
134. Kamu vahşileri muhtâcî oldı
Çü gördi keşret-i yârânî **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 41*). [mecnûn,]
135. Yaluñuz qaldı **Mecnûn** mest ü hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 116*). [mecnûn,]
136. Velî aq güller açıldı hezârân
Görüp anları **Mecnûn** itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 5*). [mecnûn,]
137. Qodı ‘ırzı cemâlin iyledi ‘arz
Görüp **Mecnûn** anuñ zibâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 67*). [mecnûn,]
138. Re’îs-i ehl-i hâl ü vecd tevbe
Görüp anı tarahhum itdi **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 87*). [mecnûn,]
139. Zihî ‘aşq u kerâmet Bârek-Allâh
Qoyup Leylâ’yı anda haste **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 105*). [mecnûn,]
140. İrüp **Mecnûn’a** kaşd itdi ala cân
İrişdi çala ol şüride mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 78*). [mecnûn’a, -’a]
141. Çü gördi çäre yok ümmîdi kesdi
Çü Ceyhûn gibi **Mecnûn** başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 9*). [mecnûn,]
142. Ciger-güşesi üzre çeşm-i terden
Açup **Mecnûn** gözün dirdi özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 65*). [mecnûn,]
143. Düşüp pâyına **Mecnûn** sürdi yüzün
İki cânibde oldı girye vü cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 72*). [mecnûn,]
144. Kenâr u büse oldı bî-nihâyet
Peder gördi ki **Mecnûn** mest ü hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 77*). [mecnûn,]
145. Unudup bilmese tañ mı cihânı
Peder **Mecnûn’a** çün bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 71*). [mecnûn’a, -’a]
146. ‘Arab hâlin bu resme iyledi yâd
Ki **Mecnûn’uñ** atası pîr-i miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 3*). [mecnûn’uñ, -uñ]
147. Anı beyle iden vire cevâbın
Çü **Mecnûn’un** maqâmı oldı ma‘lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 41*). [mecnûn’un, -uñ]
148. Eve gitdi yabânda qaldı **Mecnûn**
İrişdi külb-i aHzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 30*). [mecnûn,]
149. Görür Necd’e çıkup bir avcı nâ-gâh
Oturmuş kulle-i Necd üzre **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 3*). [mecnûn,]
150. Başına hâki vü hâke başını
Esîr-i ‘aşq iken bî-çäre **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 35*). [mecnûn,]
151. Yoğ idi bende hiç ümmîd-vârî
Bu resme kıldı **Mecnûn** âh u sızı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 93*). [mecnûn,]
152. Bir arada yazılmış Leylî **Mecnûn**
Yirinden el urup ol nakşı aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 10*). [mecnûn,]
153. Yürür yiler çemende yile beñzer
Severdi haste **Mecnûn** âhuvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 67*). [mecnûn,]

154. Anun şahfi zemâne defteridür
Temâşâ iyleyüp **Mecnûn** bu bezmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 37*). [mecnûn,]
155. Gelür farkında çor tâbende gevher
Çü **Mecnûn** nergisi uyhuya kandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 87*). [mecnûn,]
156. Anuñ-çün haste **Mecnûn** hurrem idi
Egerçi âh idüp inlerdi geh gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 6*). [mecnûn,]
157. İrağdan oldı atından piyâde
Göricek bildi **Mecnûn** ol harîfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 17*). [mecnûn,]
158. Öpüp ter-gül gibi şundi sebük-dest
Bağup **Mecnûn** bu mektûba kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 161*). [mecnûn,]
159. Kesi bî-keslerüñ luğf-ı Hudâ'dur
Okudı çünki **Mecnûn** nâme-i döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 243*). [mecnûn,]
160. Kitâbet emri esbâbın müretteb
Ele aldı çü **Mecnûn** hâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 253*). [mecnûn,]
161. Hemân **Mecnûn'a** iyeler hâtırım meyl
O mecnûn adı bu Leylâ'ya hâkdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 88*). [mecnûn'a, -'a]
162. Ki **Mecnûn'dan** daği Mecnûnrağdur
Anuñ derdinden artuğ oldı derdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 90*). [mecnûn'dan, -dan]
163. Hudâ tâbenderi efgende itsün
Çü gördi Leyli **Mecnûn** nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 57*). [mecnûn,]
164. Ta'âm umup alurdi mâl u genci
Meger **Mecnûn** o gün şüret değışdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 27*). [mecnûn,]
165. Uvatdı urdı Mecnûn' un çanağın
Bu hâle haste **Mecnûn** key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 33*). [mecnûn,]
166. İrağdan virdi Mecnûn'a selâmı
Anuñ güş iyleyüp **Mecnûn** selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 21*). [mecnûn,]
167. Çara bahtum yüzüñden iyledi dūr
Çü bildi anı **Mecnûn** da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 27*). [mecnûn,]
168. İrağdan virdi **Mecnûn'a** selâmı
Anuñ güş iyleyüp Mecnûn selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 20*). [mecnûn'a, -'a]
169. Bulan bu genci bî-renc ü 'anâdur
O meclisde ki **Mecnûn** gördi hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 31*). [mecnûn,]
170. Anuñ derdinde virdi ol daği cân
İşidüp anı **Mecnûn** tutdı mâtem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 101*). [mecnûn,]
171. Çekersin şiddetin her dem cihânüñ
Naşihat itdi çün **Mecnûn'a** mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 79*). [mecnûn'a, -'a]
172. Çaribi ya'nî **Mecnûn** müstemendi
Ki ol vağşî-nişin ü vağşet-âmiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 34*). [mecnûn,]
173. Yiñi miñnetde eski töresinde
Bağup meyl iyledi **Mecnûn** o pire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 83*). [mecnûn,]
174. Eger görseñ daği artardı zevkuñ
Didi **Mecnûn** ana ey fitne-sâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 157*). [mecnûn,]
175. Saña andan şafâ vü şâdi vardur
Bu va'de iyledi **Mecnûn'ı** dil-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 101*). [mecnûn'ı, -'ı]
176. Ola ahvâline **Mecnûn'un** âgâh
O yola nâ-gehân uğradı bir pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 26*). [mecnûn'un, -uñ]
177. Açup **Mecnûn** ceride-ber-ceride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 1*). [mecnûn,]
178. Kemâl ü şî'r ü inşâya heves-nâk
Cihânda çünki **Mecnûn** oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 13*). [mecnûn,]
179. Yahūd şan halka halka zülf-i dil-dâr
Nazâr idüp irâğdan gördi **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 31*). [mecnûn,]
180. Senüñle ol sebebden aşinâyem
Gülüp şem'a gibi **Mecnûn** yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 63*). [mecnûn,]

181. Ki tã **Mecnûn** kabûl itdi o ‘ahdi
Çü maqbûl iyledi **Mecnûn** Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 110*). [mecnûn,]
182. Ki tã **Mecnûn** kabûl itdi o ‘ahdi
Çü maqbûl iyledi **Mecnûn** Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 111*). [mecnûn,]
183. Kem itme bârî kadr ü hürmetini
Nedîm idindi çün **Mecnûn** Selâm’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 199*). [mecnûn,]
184. Zebân-ı luţf ile virdi selâmı
Selâmı hõş gelüp **Mecnûn’a** gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 37*). [mecnûn’a, -a]
185. O gitdi qaldı **Mecnûn’a** sibâ’ı
Qoyup Mecnûn’ı itdi ‘azm-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 212*). [mecnûn’a, -a]
186. O gitdi qaldı Mecnûn’a sibâ’ı
Qoyup **Mecnûn’ı** itdi ‘azm-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 213*). [mecnûn’ı, -ı]
187. Müdebbirler maqâmın tuta aḥmak
Qanı **Mecnûn** gibi ‘aşq ile fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 29*). [mecnûn,]
188. Ki uyan üstüne gün geldi ey yâr
Anı fehm itmeyüp **Mecnûn** sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 45*). [mecnûn,]
189. Niçün fehm itmeye bûyından anı
Didi **Mecnûn** beni ‘aşkuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 61*). [mecnûn,]
190. Ara yirde ne Leylî var ne **Mecnûn**
Hemân kendüyedür ‘aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 66*). [mecnûn,]
191. Qanı **Mecnûn** ki ide meyl-i Leylî
Bu vaḥdet şoḥbetine sızmaz aḡyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 68*). [mecnûn,]
192. Meger **Mecnûn’a** müştâk oldı ḡaylî
Aradı buldı Mecnûn’ı fütâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 36*). [mecnûn’a, -’a]
193. Meger Mecnûn’a müştâk oldı ḡaylî
Aradı buldı **Mecnûn’ı** fütâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 37*). [mecnûn’ı, -’ı]
194. Yiri endûhdan **Mecnûn** gibi kûh
Severdi ‘emmüsünüñ duḡterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 10*). [mecnûn,]
195. Girürdi raqşa **Mecnûn** şan ḡamâme
Muḡarreb oldı **Mecnûn** qatında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 96*). [mecnûn,]
196. Girürdi raqşa **Mecnûn** şan ḡamâme
Muḡarreb oldı **Mecnûn** qatında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 97*). [mecnûn,]
197. Sibâ’ u vaḡşuñ oldı hem enîsi
Dise **Mecnûn** qaşâ’id pür-leḡâ’if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 101*). [mecnûn,]
198. Bu resme iyledi pend ü naşîḡat
Velî **Mecnûn** ki rind-i ‘âlem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 127*). [mecnûn,]
199. Ḥarîf oldı aña ḡam ḡurfetinde
Çün oldı Zeyd **Mecnûn’uñ** celîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 99*). [mecnûn’uñ, -’uñ]
200. Belâ-yı ḡamda **Mecnûn’a** muvâfiq
Diyâr-ı Leylî’den qopdı hõş-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 2*). [mecnûn’a, -’a]
201. Birbirine tatarlardı âheng
Qaçan **Mecnûn’a** irsal itse peyḡâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 85*). [mecnûn’a, -’a]
202. Anuñla gönderürdi ol dil-ârâm
Çün oldı Leylî ve **Mecnûn’a** hem-ḡâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 87*). [mecnûn’a, -’a]
203. Didi **Mecnûn’a** ref’ itdi ḡicâbı
Sözün kim gevher-i nâ-süfte ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 112*). [mecnûn’a, -’a]
204. Yir idi illâ **Mecnûn** ḡidasını
Qoyup kendü başındaḡı belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 2*). [mecnûn,]
205. Birisi naqş-ı Leylî biri **Mecnûn**
Varaqdan Leylî’nün resmin kıluḡ ḡakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 48*). [mecnûn,]
206. Didüm bu demde bu ḡarf-i ‘azîmi
Baḡup **Mecnûn** bu ḡavl-i üstüvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 53*). [mecnûn,]

207. Revân irdi çü bād-ı lā'ubālī
Didi **Mecnûn'a** uçdı bağdan zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 17*). [*mecnûn'a, -'a*]
208. Saña cānı sen ol yirinde bākī
Çü **Mecnûn'a** irişdi bu nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 23*). [*mecnûn'a, -'a*]
209. Didi ahvālī ol esbābı şundi
Semā' itdi çün ol peygāma **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 47*). [*mecnûn,*]
210. Olup bī-ḥūd çü sāye pāye düşdi
Görüp **Mecnûn** da yārin düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 89*). [*mecnûn,*]
211. Birikdi cān u ten ḳaldı iki ism
Ḳucuşup mest ü ḫayrān Leylī **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 147*). [*mecnûn,*]
212. Çü **Mecnûn** sineden şaçdı bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 1*). [*mecnûn,*]
213. Gidüp **Mecnûn** yirine ḫoldı Leylī
Ḳasā'id nazm idüp medḫ-i vefāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 10*). [*mecnûn,*]
214. Akitdı dīdeden ḳanlu yaşın ol
Görüp **Mecnûn** anuñ bu āb-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 19*). [*mecnûn,*]
215. Senüñ derdüñle virdi cān-ı şirīn
Çü **Mecnûn** bu 'azāyī iyledi gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 39*). [*mecnûn,*]
216. Kimi nālān kimi sūzān u giryān
O dem **Mecnûn** niyāz itdi Ḥudā'ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 29*). [*mecnûn,*]
217. İrer feryāda biñ biñ raḫmetu'llah
Ḳaçan **Mecnûn** cihāndan dürdi raḫtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 173*). [*mecnûn,*]
218. Biri ḫüsn-āsmānīnün mehidür
Biri Leylī biri **Mecnûn** laḳabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 69*). [*mecnûn,*]
219. Aña raḫmet ne ḫoş şekker yimişdür
Ki **Mecnûn** fevt olup düşde görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 3*). [*mecnûn,*]
220. Ḥudā aña ne itdügün şorıldı
Didi **Mecnûn** baña Ḥak raḫmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 5*). [*mecnûn,*]
221. Beni 'āşīḳlar üzre ḫüccet itdi
Severken ya'ni **Mecnûn** ḫüsn-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 7*). [*mecnûn,*]
222. Ḳoyup sevdāyī **Mecnûn** 'āḳil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 10*). [*mecnûn,*]
223. Kimi **Mecnûn** kimi Ferḫād-ı miskīn
Bahāne arada Leylī vü Şirīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 49*). [*mecnûn,*]
224. Ciger-gūşeñ senüñ **Mecnûn** laḳabdur
Delü dīvāne rüs-vāy-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*mecnûn,*]
225. Hevā-yı Leylī'den ser-mest idüpdür
Beni ol resme **Mecnûn** itdi taḳdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 33*). [*mecnûn,*]
226. Bilürsin 'āşīḳ-ı bī-iḫtiyārem
Adum **Mecnûn** u bendüm āhenīndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 13*). [*mecnûn,*]
227. Nice **mecnûna** urdı bend ü zincir
Meger bir nev-civān ḳavm-i Esed'den (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 8*). [*mecnûna, -a*]

mecnûn: *Çıldırmiş, deli, dīvāne.*

1. Gözi siḫriyle meftûn itdi Ḳays'ı
Şaçı bendiyle **mecnûn** itdi Ḳays'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 166*). [*mecnûn,*]
2. Ḳaşı nūnı dilinde oldı meknûn
Anuñ-çün didiler Mecnûn'a **mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 168*). [*mecnûn,*]
3. Şu kim bu fitneye olmadı meftûn
Didi ḡybet dilinden Ḳays'a **Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 44*). [*mecnûn,*]
4. Eger **Mecnûn** diyü çağırsa 'āmī
Uyuvirürdi kesmezdi kelāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 49*). [*mecnûn,*]

5. Belā-yı ‘aşka açdı öyle başı
İren **mecnûn** diyü atardı taşu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 70*). [*mecnûn,]*
6. Çü aldı bu cevâbı pîr-i maḥzûn
Didi ‘âşıkdur oğlum şanma **mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*mecnûn,]*
7. Ciger-güşeyn senüñ **Mecnûn** laḳabdur
Delü dîvâne rüsvây-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 103*). [*mecnûn,]*
8. Çü aldı bu cevâbı pîr-i maḥzûn
Didi ‘âşıkdur oğlum şanma **mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*mecnûn,]*
9. ‘Adûlar ‘âķile **mecnûn** dimişler
Velî ḥâşâ ‘aceb herze yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 161*). [*mecnûn,]*
10. Peder miskîn ki bağrı ḥûna döndi
Ġâm-ı Mecnûn ile **mecnûna** döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [*mecnûna, -a]*
11. Velî yâr olımaz **mecnûna** ‘âķil
Huşûşâ olmaya ıslâḫa ķabil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107*). [*mecnûna, -a]*
12. Belâ bendine muḥkem rîsmândur
Kime bend ursa **mecnûn** iyeler anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 105*). [*mecnûn,]*
13. Ki sa’y ile ḳuculmaz mihr ile mâh
Anı da ķıldı **mecnûn** ‘aşķ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 31*). [*mecnûn,]*
14. Bu **mecnûn** ḥasteyi ḥayrân sen itdüñ
Muḳayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [*mecnûn,]*
15. Baña ḫak bağı boynından anuñ al
Ki **mecnûna** yaraşur bend ü zencîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 33*). [*mecnûna, -a]*
16. Hemân Mecnûn’a iyeler ḥâḫırum meyl
O **mecnûn** adı bu Leylâ’ya ḫaḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 89*). [*mecnûn,]*
17. Didi anuñ gibi uşluya **mecnûn**
O ḥöd cümle hünerde kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 26*). [*mecnûn,]*
18. Adı dîvâne kendü ‘âķil idi
Anı her bî-ḫâber **mecnûn** şanurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 29*). [*mecnûn,]*
19. Sefâhet ceysi açmadın puşûyı
Bu mecnûnlar bizi **mecnûn** görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 19*). [*mecnûn,]*
20. Çü **mecnûn** olmayavuz öldürürler
Meşeldür varduđuñ yir çün ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 20*). [*mecnûn,]*
21. Anuñ-çün didi **mecnûndur** Muḫammed
Müselmânı sefiḫ añlar münâfîķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 24*). [*mecnûndur, -dur]*
22. Sefâhet ceysi açmadın puşûyı
Bu **mecnûnlar** bizi mecnûn görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 19*). [*mecnûnlar, -lar]*
23. Anı **mecnûn** şanur her ehl-i tedbîr
Çerağ-ı ḥüsn iken dîdar-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 16*). [*mecnûn,]*
24. Sipas it Ḥamdî bu deñlü niżâma
Ġo **mecnûnlar** yisün il guşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 95*). [*mecnûnlar, -lar]*
25. Ḳaçup **mecnûn** didi ‘âķil geçenler
Ḥaber itdi irişdi Leylî’ye Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 76*). [*mecnûn,]*
26. Olur ol ‘âķil iken adı **mecnûn**
Didi bunı vü ağladı o miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 124*). [*mecnûn,]*

mecnûn atası: *Mecnun'un babası.*

1. Şafâ vü Merve vü Rûkn ü Maķâma
Açup **Mecnûn atası** mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 43*). [*mecnûn atası,]*

mecnûn it: *Aklını başından almak.*

1. Cihānuñ ‘āqılın mecnûn iderdi
Kemend-i zülfi cāna fitne oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 22*). [*mecnûn it, -er, -di*]

mecnûna dön-: *Deliye dönmek.*

1. Peder miskîn ki bağırı hûna döndi
Ġām-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 28*). [*mecnûna dön-, -di*]

mecnûn-ı ‘āmîr: *Amir kabilesinden Mecnun.*

1. Olup ser-geşte ġāfil her haberden
Yürür anuñ gibi **Mecnûn-ı ‘Āmîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 5*). [*mecnûn-ı ‘āmîr,*]

mecnûn-ı bî-dil: *Gönülsüz Mecnun.*

1. Biri Leylî biri Gün birisi Ay
Bu resme yârdan **Mecnûn-ı bî-dil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 129*). [*mecnûn-ı bî-dil,*]

mecnûn-ı bîmâr: *Hasta Mecnun. II Aşık Mecnun.*

1. Peder çün gördi kim **Mecnûn-ı bîmâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 1*). [*mecnûn-ı bîmâr,*]

mecnûn-ı dil-teng: *Gönlü daralmış Mecnun.*

1. Dilenesin yüz urup yüz qarasin
Bu kulu ġüş idüp **Mecnûn-ı dil-teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 23*). [*mecnûn-ı dil-teng,*]

mecnûn-ı hâste: *Hasta Mecnun. II Aşık Mecnun.*

1. Didi atasına **Mecnûn-ı hâste**
Senüñ pendüñ ki baña cān-fezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 16*). [*mecnûn-ı hâste,*]

mecnûn-ı hayrân: *Deli divane, şaşırılmış Mecnun.*

1. Bu pendî ġüş idüp **Mecnûn-ı hayrân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 1*). [*mecnûn-ı hayrân,*]
2. Bu pendî ġüş idüp **Mecnûn-ı hayrân**
Dehen dürcinden oldı gevher-efşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 1*). [*mecnûn-ı hayrân,*]

mecnûn-ı mest: *Aşk sarhoşu Mecnun.*

1. Çeker **Mecnûn-ı mest** âvâzesini
Gazelde Leylâ adın yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 52*). [*mecnûn-ı mest,]*

mecnûn-ı miskîn: *Zavallı Mecnun.*

1. Yetim ü ‘âşık u **Mecnûn-ı miskîn**
Çü fâriğ oldı pîrûn mâteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 4*). [*mecnûn-ı miskîn,]*

mecnûn-ı pür-derd: *Dertle dolu Mecnun.*

1. Dilâ zann itme kim **Mecnûn-ı pür-derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 1*). [*mecnûn-ı pür-derd,]*

mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd: *Çok dertli ve sevdalı Mecnun.*

1. Gidüp sevdâ-yı zulmet nûra döndi
Tırup **Mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 53*). [*mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd,]*

mecnûn-ı rencûr: *Hasta Mecnun.*

1. Bahâne iyleyüp **Mecnûn-ı rencûr**
Gözin bağladı bir gün nitelim kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 17*). [*mecnûn-ı rencûr,]*

mecnûn-ı seher-ñiz: *Sabahçı (sabah erken kalkan) Mecnun.*

1. Tırup pür-şevk **Mecnûn-ı seher-ñiz**
O birkaç yâr ile çün âteş-i tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 7*). [*mecnûn-ı seher-ñiz,]*

mecnûn-ı ser-mest: *Sarhoş, kendinden geçmiş Mecnun.*

1. İnüp virdi atın **Mecnûn-ı ser-mest**
Binüp şıçratdı âhû gibi şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 60*). [*mecnûn-ı ser-mest,]*

mecnûn-ı şeydâ: *Divane, tutkun Mecnun.*

1. Niyâz itdi aña **Mecnûn-ı şeydâ**
Didi ey Müşterî ey tâlî‘-î sa‘d (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 50*). [*mecnûn-ı şeydâ,]*
2. Velî bulunmadı **Mecnûn-ı şeydâ**
Didiler ya ecel uğradı yâ şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 58*). [*mecnûn-ı şeydâ,]*

mecnûn-ı ‘ürÿân: *Çıplak Mecnûn; dünyanın maddiyatından arınmış divane, Mecnûn.*

1. Şusuzlar nüş idüp nice kanardı
Yatur **Mecnûn-ı ‘ürÿân** anda bir yân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 81*). [*mecnûn-ı ‘ürÿân,]*

mecnûnrak: *Daha deli.*

1. Ki Mecnûn'dan daði **Mecnûnrakdur**
Anuñ derdinden artuğ oldu derdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 90*). [*mecnûnrakdur, -dur*]

mecnûn-şifat: *Mecnun gibi / Mecnun misali.*

1. Kesildi ħ'âb u ħür-veşden şeb ü rüz
Olup **Mecnûn-şifat** âvâre ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 71*). [*mecnûn-şifat,]*

mecnûn'un: *Leylâ ile Mecnûn hikâyesinin erkek kahramanı, Kays.*

1. Uvatdı urdı Mecnûn' un çanağın
Bu ħâle ħaste Mecnûn key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 32*). [*mecnûn'un, -un*]

mecrûh: *Yaralı; incinmiş, kırılmış.*

1. İde ol ħasteyi bî-zaħmet ü derd
O **mecrûh** irse ger pîşine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 37*). [*mecrûh,]*

meddâh: *Çok medh edici, eden.*

1. Ümmîd odur aña varduğun dem
Meddâhına diye ħayr-ı mağdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 58*). [*meddâhına, -i, -n, -a*]

meded: *Yardım.*

1. Mededci ħaylî leşker irdi nâ-gâh
O demde göricek ol ħaylî ħaylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 10*). [*mededci, -ci*]

meded: *"İmdat, yetiş" anlamlarına gelen söz.*

1. Meded yitürmez ise cānuma devā-yı ümîd
Başumda gerçi yuva yapıdı laklak-ı firħat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 6*). [*meded,]*
2. Meded irgürmez iseñ düşdüm elden
Vefāya evvel urmağ bunca lâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 22*). [*meded,]*
3. Bu olan ħanlar anuñ boynınadur
Meded bu baħt-ı bî-bünyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 83*). [*meded,]*

meded kıl-: *Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.*

1. Meded kıl var iken cismümde cānum
Şusuzlığdan çiğer ħarħ oldu ħana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 96*). [*meded kıl-,]*

2. Girürse güşına çıķduķda serden
Meded kıl var iken börkinde başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 49*). [*meded kıl,]*

meded ol-: Yardımcı olmak; birinden yardım gelmek.

1. Meded olursa saña mîm ile dâl
Demüñde cümle ĥayre olasın dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 27*). [*meded ol-, -ur, -sa]*

medfün: Topraĥa gömülmüş, defnedilmiş.

1. Niçün gencineñ oldu beyle **medfün**
Be-şuret cân gibi gözden nihânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 132*). [*medfün,]*

medh: Övgü, övme.

1. Şu gibi sinesi pāk olmayan dil
Muĥammed **medhi** şekkerdür muķarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 75*). [*medhi, -i]*
2. Țolup ehl-i temāşā dāmen-i kūh
Kačan Leylâ'yı **medh** ile bezerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 53*). [*medh,]*
3. Anuñ **medhinde** şî'r okurdi 'uşşāk
Bir oĥlan ırlasa bāzār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 98*). [*medhinde, -i, -n, -de]*
4. Ėazeller idilüp olındı ta'rîf
Cemāli **medh** olup āfāķa Țoldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 7*). [*medh,]*
5. Hüner **medhinde** güyā zemde ĥāmüş
Şu nākış kim hasüd u bî-vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 68*). [*medhinde, -i, -n, -de]*

medh it: Övmek.

1. Cemālin medh iderdi her kabîle
İşidüp anı ĥalkūñ nām-dārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 44*). [*medh it, -er, -di]*

medh ü zemm: Yeren ve öven.

1. İşiden derd-mendi Țaĥlar idi
O fāriĥ medh ü zemminden cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 3*). [*medh ü zemm, -i, -(n)den]*

medh-i vefā: Baĥlılıĥın övgüsü.

1. Gidüp Mecnûn yirine Țoldı Leylî
Kaşā'id nazm idüp medh-i vefāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 11*). [*medh-i vefā, -da]*

medhūs: Deĥsete düşmüş, şaşķına dönmüş.

1. İçüp firķat şarābın nüş-ber-nüş
Yürür āvāre Mecnûn mest ü **medhūs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*medhūs,]*

2. Anı gördi yatur ser-mest ü **medhüş**
Hārāb olmuş yatur yiri hārābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 96*). [*medhüş,]*
3. Yol üzere birbirine karşı **medhüş**
Silüp Zeyd iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 102*). [*medhüş,]*
4. Tırup Mecnûn yirinden mest ü **medhüş**
Bu resme nevha iylerdi kılup cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 11*). [*medhüş,]*

medine: *Medine şehri.*

1. Şavaşa cem' idüp her ceng erini
Medine'den hemân tâ hadd-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 49*). [*medine'den, -den]*

mefreş: *Bir çeşit döşeme, yaygı.*

1. Şarulup ğarķ idem müşk ü 'abire
Çıkarđı **mefreşinden** hazz-ı dibā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 41*). [*mefreşinden, -in, -den]*

mefreş-i dibā: *İpek örtü. II Çimenlik.*

1. Yeşil dibāda şan pîrāye gibi
Özi kim mefreş-i dibāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 23*). [*mefreş-i dibā,]*

meftüh: *Açılmış, açık.*

1. Bāb-ı keremüni buldı **meftüh**
Her kim ola ümmetüne munzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 37*). [*meftüh,]*

mefkül: *Büklüm, kıvrım. (Saç için).*

1. Anuñ **mefküluna** olmuşdı meftün
O gonca bunca ehl-i perde iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 46*). [*mefküluna, -ı, -na]*

meftün: *Âşık, vurulmuş, mübtelâ.*

1. Cihānun fitnesiyle yāre **meftün**
Esîr-i zülf-i Leylî a'nî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 9*). [*meftün,]*
2. Bu bi-had fitneye **meftün** sen itdün
Delürdüp ben ğarib-i bî-nevāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 104*). [*meftün,]*
3. Kılurđı fitne ol **meftüna** anı
Revān ol da bedihî nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 118*). [*meftüna, -a]*
4. Ki maħzün idi ol **meftüni** için
Çıkup bām üzre maħfi ol dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 50*). [*meftüni, -ı]*
5. Görüp ol nākayı yārān-ı Mecnûn
Bulurlardı anı üftāde **meftün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 10*). [*meftün,]*
6. Şu kim bu fitneye olmadı **meftün**
Didi ğybet dilinden Ğays'a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 43*). [*meftün,]*

meftûn eyle: Büyülemek, etkisi altına almak.

1. Bir oldı yâr u ağyar itmezsem fark
Mağabbet eyledi kendüye meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 65*). [meftûn eyle, -di]

meftûn it-: Âşık olmak, vurulmak, mübtelâ olmak.

1. Gözi sihriyle meftûn itdi Qays'ı
Şacı bendiyle mecnûn itdi Qays'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 165*). [meftûn it-, -di]

meftûn ol: Tutkun, tutulmuş olmak.

1. Anuñ meftûluna olmışdı meftûn
O gönca bunca ehl-i perde iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 46*). [meftûn ol, -mış, -dı]
2. Ki meftûn ola andan nice miskîn
Çeküp nergislerine sürme-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 64*). [meftûn ol, -a]
3. Cemâl-i luğf-ı Hâk'dan özge yâre
Galağ idüp olan mañlûka meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 123*). [meftûn ol, -an]
4. Nevâda bülbül-âvâz idi Mecnûn
Neşidin işiden olurdu meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 30*). [meftûn ol-, -ur, -dı]

meger: Galiba, herhalde.

1. Qara giydüñ meger mâtem-zedesin
Benüm gibi meger bi-ñâlî' oldun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 24*). [meger,]

meger: Anlaşıldı ki.

1. Nice mecnûna urdı bend ü zincir
Meger bir nev-civân kavm-i Esed'den (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 9*). [meger,]
2. Meğer bir gün ki Mecnûn ile Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 1*). [meğer,]

meger: "Meğerse, oysa, oysaki" anlamlarında bağlaç.

1. Meger kim bir gice nûr-ı Celâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 1*). [meger,]
2. İşit ol hâr yitürmiş Türk erini
Meger bir vâ'ize şormış hârını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 2*). [meger,]
3. Meger 'aşk ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün hâzrı var idi güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 73*). [meger,]
4. Ğam-ı yâra düşen gözler mi 'ârı
Meger yârı Ğamından olan 'ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 48*). [meger,]
5. Meger ol pîr-i hûş-rây u hîred-mend
Didi pîrâne itdi oğlına pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 1*). [meger,]
6. Meger niş urdı qancı dest-i yâre
Bu qan andan aqar bi-zahm u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 59*). [meger,]

7. Meger ol küh kim Necd idi nāmi
Ol idi kavm-i Leylānuñ maḳāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [meger,]
8. Ne pervā-yı şarāb u ne ğam-ı nān
Meger aña ğidā rūḫānī idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 83*). [meger,]
9. Meger burc-ı sitāreñ ‘akreb oldı
Şovumazsın eser bād-ı melāmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 16*). [meger,]
10. Siyeh-rūlīḳda olam tā ki tayı
Esed oldı **meger** burc-ı sitārem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 41*). [meger,]
11. Meger āyine görürdi yüzini
O servüñ olmağ için rāzdārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 74*). [meger,]
12. Aña bülbül du ‘ā efsün oĸurdu
Meger sünbül ser-i nāfe açardı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 17*). [meger,]
13. Odı bir pāre dilden şaçıdaydı
Meger bir tāze nahlistān var idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 99*). [meger,]
14. Getürdi cūşa deryā-yı bükāyı
O kızlardan **meger** bir serv-i nāzük (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 161*). [meger,]
15. Meger Nevfel emir idi ‘Arab’da (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 1*). [meger,]
16. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim mağzı anuñ olmaya dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 56*). [meger,]
17. Meger ol ādemī kim ola bīmār
Terahḫum iyleyüp hem-sāline ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 126*). [meger,]
18. Esir oldı **meger** Mecnûn’a Leyli
Görüp Leylā’yı Nevfel oldı ‘āşık (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 4*). [meger,]
19. Gözi gönli gibi tuş oldı dāma
Meger ol dāma düşmiş ğāv-ı deştı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 15*). [meger,]
20. Ya Hindūsın yaḫūd Hindü beçesin
Meger sensin ğurābü’l-beyn ey zāğ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 49*). [meger,]
21. Leb-i küze **meger** ol daḫi nāçār
Yüze yüz görmedi ğayruñ cemālüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 16*). [meger,]
22. Meger āyine ol daḫi mişālüm
Yüzüñden ğayriye itmen niğāhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 18*). [meger,]
23. Ki yoĸdur bu nikāha ihtiyārum
Meger oldum o dem dem-beste ḫayrān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 31*). [meger,]
24. Şeker-lebden tuş ekme sen de zinhār
Meger zaḫm acısından bī-ḫabersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 39*). [meger,]
25. ‘Aşā-yı sebz aña ammā ne lāyık
Meger bīmār idüpdür baĝrı dāĝı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 9*). [meger,]
26. Güli deff itmiş evrākın celācil
Bu meclisde **meger** yārān-ı Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 21*). [meger,]
27. Meĝer Leylā’nuñ itdi aĝ gülin yād
Didi eyvah dirigā kim ğaribem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 6*). [meger,]
28. Kara giydüñ **meger** mātem-zedesin
Benüm gibi **meger** bī-ḫālī‘ oldun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 25*). [meger,]
29. Kıyāmet ğünine ĸaldı **meger** şubḫ
Uyan sen bārī ey şem‘-i şeb-efrüz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 28*). [meger,]
30. Uşan cevri saña şavr iylemekden
Meger mihrüñ mübeddel oldı ḳahra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 43*). [meger,]
31. Ki ol müşkil iş oldı aña āsān
Meger bir ğün o sultān-ı ğazab-nāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 15*). [meger,]
32. Meger bir şeb ki güyā rüz-ı rüşen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 1*). [meger,]
33. Meger bir ğün nice ğün ‘ālem-efrüz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 1*). [meger,]
34. Ta‘ām umup alurdu māl u genci
Meger Mecnûn o ğün şüret deĝişdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 27*). [meger,]

35. Meger bir pâdişah seyrân içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 1*). [*meger,]*
36. Ne nevrete civâna şefkati var
Meger yokdur anuñ mihr ü vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 107*). [*meger,]*
37. Me'âni câminuñ olmuşdı mesti
Meger ölmezden evvel ölmüş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 17*). [*meger,]*
38. Nücüm ehli **meger** geçmiş zamânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 1*). [*meger,]*
39. Meger Mecnûn'a müştâk oldı haylî
Aradı buldı Mecnûn'ı fütâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 36*). [*meger,]*
40. O 'aşır içre **meger** bir tâze 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 1*). [*meger,]*
41. Dil ü cândan uyuvürürdi güyâ
Meger bir gün hûş olup vaqt-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 109*). [*meger,]*
42. Şikâyet kıldı yandı şem'a şebden
Didi bu şeb **meger** düd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*meger,]*
43. Anuñ-çün sūzisi oddan beterdür
Meger eşrâf-ı sâ'at gicesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [*meger,]*
44. Vefâsı az cefâ vü mihneti çok
Meger kim mihver-i gerdün uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 17*). [*meger,]*
45. Meger kaç' itdi boynın çarh-ı hûn-riz
Eger kaç' ıleye bu hûni anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 20*). [*meger,]*
46. 'Acebdür şüretâ olduğı hāmūş
Meger maḥmūrdur nevbet-zen-i şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 29*). [*meger,]*
47. Dükendi 'ömrinüñ çün rüz u leyli
Meger yavuz yil esdi ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 45*). [*meger,]*
48. Meger döndi kıru yaprağa şimdi
İrişdi tâze cismün rüh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 126*). [*meger,]*

meger: *Bu vesileyle, böylece.*

1. Ölüye şan hayât-ı tâze virdi
Meger gördi gelür bir pîre 'avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 15*). [*meger,]*

meger kim: *Meğer ki, oysa ki.*

1. Meger kim ḥabbetü's-sevdâdur ol ḥāl
Ki sevdâlar bitürür dilde fi'l-ḥāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 153*). [*meger kim,]*
2. Delürmiş şöyle ne ğam var ne sāmān
Yüzi yunmaz **meger kim** ola giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 28*). [*meger kim,]*
3. Meger kim da'vet itmişdür ḥalili
Cemâli ka'besinden ol zelili (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 11*). [*meger kim,]*
4. Șatı yağmurı eşk-i derd-mendān
Meger kim āh-ı 'âşıkdur ṭumanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 53*). [*meger kim,]*
5. Meger kim ḥaste olmuşdur seḥerden
Anuñ-çün yire başmağa ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 22*). [*meger kim,]*
6. Kıyām itmez ṭayanmasa ṭayağı
Çemen şahnı **meger kim** oldı cāmī' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 25*). [*meger kim,]*
7. Gerekdür endekiyle de de sitāre
Meger kim yılduzum gögde Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 71*). [*meger kim,]*
8. Müzeyyen şan cemâl-i 'ıyd-ı nevrüz
Meger kim mühr-i dürc-i mihr açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 5*). [*meger kim,]*

9. Anuñ lafzından oldı aşikārā
Meger kim hātırından geçdi bir gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 11*). [*meger kim,]*
10. Meger kim nev-bahār irmişdi bir dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 1*). [*meger kim,]*

meger kim: Meğer, aslında; gerçek o ki.

1. Meger kim zehr-i kâhruñdan kaçarlar
Diyüp bunu şu resme itdi âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 46*). [*meger kim,]*
2. Benüm gibi esir-i ğam degülsin
Yüzüñ gülmez **meger kim** ğam-zedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 23*). [*meger kim,]*
3. Atardı itlere itler yir idi
Meger kim bir civân şahuñ nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 5*). [*meger kim,]*

meges: Sinek.

1. Şeker hıaıı gider mi hiç **megesden**
Baña dirler ki ğamdan göñlüni kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 94*). [*megesden, -den]*
2. Olup hālî şeker gibi **megesden**
Perî gibi nihāni çııdı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 20*). [*megesden, -den]*

meh: Ay II Sevgili, dilber.

1. Mehi virdi dehān-ı ejdehāya
Seher-geh çün ‘arūs-ı mihr-i gerdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 122*). [*mehi, -i]*

meh: Ay, kamer.

1. Kıyāmet kopardı şan taraf-ı ‘Arab’dan
Bu aıterlerde Leyli **meh** şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 75*). [*meh,]*
2. Meh ile māhi ile tıtdı küştî
Şadef puştına urup māhi muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 98*). [*meh,]*
3. Göründi **meh** yüzi bir şeh-süvāruñ
At oynadu gelüp ol şāh-zāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 14*). [*meh,]*
4. Oturmuş bir şanem rāh üzre çün māh
Ne **meh** burc-ı cemālūñ āfitābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 51*). [*meh,]*
5. Meh idi māh olsa serv-i hōş-büy
Söze kuş kondurur tütî-suhāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 54*). [*meh,]*
6. Biri hüsn-āsmānīnūñ **mehidür**
Biri Leyli biri Mecnūn laıabdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 68*). [*mehidür, -i, -dür]*

meh: Ay. II Güzellik.

1. Senün hüsnün **mehi** irsün kemāle
Benüm irdi hāzānum sen bahār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 164*). [*mehi, -i]*

mehār: Devenin burnuna geçirilen halka şeklinde ağaç ki yular buna takılır.

1. Ki varup Ka'be'ye h all ide müşkil
 ayurdi  ays için bir h ş **meh re** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 31*). [*meh re, -e*]

mehc r: *Uzaklaşmış, ayrılmış.*

1. Añup anı didiler cümle maħz n
Ki ol  ft de v  **mehc r** u n -ş d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 54, Mısra 23*). [*mehc r,]*
2. Dil  ş r p naşihat iylediler
Ki ey z r u ğarib   h ' r u **mehc r** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 54, Mısra 45*). [*mehc r,]*
3. Eritmez d n ciger yağın c  **mehc r**
Fir k odlarına yanmasa c nuñ (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 34*). [*mehc r,]*
4. İki y r u iki m şt k u **mehc r**
Cih na  oldı efg nun hürüşü (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 92*). [*mehc r,]*
5. Varup  h r mez r-ı y re gitdi
Irakdan görüp ol h ki bu **mehc r** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 82, Mısra 77*). [*mehc r,]*
6. Arada var veli h vf-ı m n f k
Tenüm ma'z r  ut ger olsa mehc r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 219*). [*mehc r ol, -sa*]

mehd: *Beşik.*

1.  oyup mihr ile m hi d ye **mehde**
 unup şevk ile şirin şiri şehde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 65*). [*mehde, -e*]
2. Anuñ-  n oldılar  h rde yek **mehd**
Hem ol mehd-i m b rek oldu meşh r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 198*). [*mehd,]*

mehd-i m b rek: *Mübarek beşik.*

1. Anuñ-  n oldılar  h rde yek mehd
Hem ol **mehd-i m b rek** oldu meşh r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 199*). [*mehd-i m b rek,]*

meh-i nev: *Yeni ay, hilal II Sevgili.*

1. Meh-i nev artururdi her c n n 
 Acebd r fir kati arturdi bunı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 11, Mısra 63*). [*meh-i nev,]*

meh-p re: *Ay parçası.*

1. Miy n-ı mehde girdi m h-p re
Nice **meh-p re**  teş p resid r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 33*). [*meh-p re,]*

meh-p re: *Ay parçası. // Sevgili.*

1. Kim isteye dev  dil y resine
Ala **meh-p resin** c n-p resine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 38*). [*meh-p resin, -sin*]
2. Kim isteye dev  dil y resine
Ala **meh-p resin** c n-p resine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 38*). [*meh-p resin, -sin*]

mehr: Dini nikah esnasında belirlenen ve erkek tarafından kadına verilmesi gereken mal yahut para, nikah bedeli.

1. Ki harc-ı naqd ile hâll olunur ‘ağd
Vefâ vü mihr ile mühr urdı **mehre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 37*). [*mehre, -e*]

meh-rûy: Ay yüzlü güzel.

1. Gün üzre giceden itmiş niķabi
Diridüm serv eger serv olsa **meh-rûy** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 53*). [*meh-rûy,]*

mekân: Yer, mahal, mesken.

1. Ciger ķaniyle bitmiş lâle-zârı
Mekân idi o küh ehl-i belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 59*). [*mekân,]*
2. Dili pür-ķhûn u câmî hâste idi
Gönûl teng ü dehân teng ü **mekân** teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [*mekân,]*
3. Düşe bî-gâne destine **mekânî**
Ele alup ‘aşâ-yı nâ-tüvânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 28*). [*mekânî, -ı*]
4. Hâlâş itdi belâ-yı ân u înden
Mekânın kodı murğ-ı lâ-mekânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 37*). [*mekânın, -(n)*]
5. Kimüñle seyr ider ķanda **mekânî**
Haber var ise andan sende zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 118*). [*mekânî, -ı*]
6. Gözüñi aç cihânüñ hâline bak
Vuķuşuñ hem ŗuyûruñ var **mekânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 67*). [*mekânî, -ı*]
7. Gezüp gâhî hârâbe gâh âbâd
Bir iki gün aradı her **mekânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 77*). [*mekânî, -ı*]
8. Mekân ola miyân-ı şaķn-ı gülşen
Senüñle rû-be-rû vü güş-der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 26*). [*mekân,]*

meknûn: Saklı, gizli, mestur.

1. Ŗaşî nûnî dilinde oldı **meknûn**
Anuñ-ķün didiler Mecnûn'a mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 167*). [*meknûn,]*

mekr: Hile, düzen.

1. ‘Âdû **mekrîne** aķreb dôstdan dūr
Miyân-ı âdemîden vahşî düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 16*). [*mekrîne, -i, -ne*]

mekr ü hîle: Düzen ve hile yapmak.

1. Nifâķ hançerini **mekr ü hîle** zehri ile
Vişâl ķatı için nice bir şuvara raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 9*). [*mekr ü hîle,]*

mekteb: Okul.

1. Çü sünnet emrin irgürdi kemāle
Ol ayı **mektebe** itdi havāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 124*). [*mektebe, -e*]
2. Otur şimden girü şermende hāmüş
Ço **mekteb** dersini iyle ferāmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 98*). [*mekteb,]*
3. Bize bu harf-i ta'ne hoş şabağdur
Seni **mektebden** almağ bil ki hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 78*). [*mektebden, -den*]
4. Ki ey lāle-‘izār u sib-ğabğab
Baña sensüz cehennem oldı **mekteb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 10*). [*mekteb,]*
5. Varurdi **mektebe** pür-derd ü pür-süz
Vişāl-i yāri yād itmege her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 3*). [*mektebe, -e*]

mektüb: *Mektup.*

1. O rengin beyti anuñla yazardı
O **mektübü** atardı rāh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 115*). [*mektübü, -ı*]
2. Öpüp ter-gül gibi şundi sebük-dest
Bağup Mecnûn bu **mektüba** kelāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 161*). [*mektüba, -a*]
3. Ne harf öğrendi ne nokta ne **mektüb**
Hemān sevdā-yı zülf ü hāl-i mağbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [*mektüb,]*

mektüb-ı yār: *Sevgilinin mektubu.*

1. Şafā vü mihr ile mührin götürdi
Oğdı açup ol mektüb-ı yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 169*). [*mektüb-ı yār, -ı*]

melāhat: *Güzellik, şirinlik.*

1. Gül yüzün görse hezārān ol kadar pür-cüş olur
Ey **melāhat** tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*melāhat,]*
2. Oğurdu aña eş‘ār ile peygām
Melāhatde ki Leyli kāmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 103*). [*melāhatde, -de*]
3. O genc-i hüsni gömdiler yirine
Melāhat meyvesiyken ol gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 141*). [*melāhat,]*
4. Kızıl od yağdı göğden cānı yağdı
Tolu yağdı **melāhat** gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 29*). [*melāhat,]*

melāl: *Sıkıntı, gam.*

1. Niçün Leyli sürer zevk-ı şarābı
Dil-i Mecnûn **melāle** menzil oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 157*). [*melāle, -e*]

melālet: *Sıkıntı, gam.*

1. Eger süst ola virür hem **melālet**
Güher bulsañ yabānda şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 194*). [*melālet,]*

melâmet: Ar. Azarlama, kınama, itâb, serzeniş eylemek.

1. Melâmet kal'asının pâsbânı
Muhabbet mülkinüñ şahib-kırânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 7*). [melâmet,]
2. amûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Velî Mecnûn **melâmetde** 'acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20*). [melâmetde, -de]
3. amûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Velî Mecnûn **melâmetde** 'acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20*). [melâmetde, -de]
4. Hemân zikri dilinde Leylî Leylî
Düşüp 'aşka **melâmet** başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 19*). [melâmet,]
5. Ne hüd havf u ne ta'n u ne **melâmet**
Tırâş olmuş cihândan nâmî hârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [melâmet,]
6. Melâmet yağar üstine çemende
Görüp kavmi bu süz u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 14*). [melâmet,]
7. Bu rüsvây u **melâmet** olmak ister
O lahza kim du'â tîri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 118*). [melâmet,]
8. Melâmetden selâmet olsa yegdür
Şikâr olmak kişi çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 110*). [melâmetden, -den]
9. Melâmet âtesine sen de tap yak
Sözin miqdârına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 168*). [melâmet,]
10. Melâmetden zebânuñ iyle kütâh
Beni ço var sen özge hâlûne bak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 166*). [melâmetden, -den]
11. Diler çäre ide bî-çâresine
Taşa çaldı **melâmet** şîşesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 23*). [melâmet,]
12. Gel inşâf it hâzîrdur haber-dâr
Melâmet sengidür 'aşkuñ mihengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 27*). [melâmet,]
13. Bu yolda yok saña ta'n u **melâmet**
İlâhî cümle 'âşıklar hâkı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [melâmet,]
14. Yüzün döndürmeye vü tuta başı
Şu kim ister **melâmetden** selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 17*). [melâmetden, -den]

melâmet iyle: Ayıplamak, kınamak.

1. Melâmet iyleme kim şerm-sârem
Bu müşkil yaramuñ üstine ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 36*). [melâmet iyle, -me]

melek: Melek. // Sevgili.

1. Şikâyet nice itmeyen felekten
Ki ayırdı senüñ gibi **melekten** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 40*). [melekten, -ten]

melek: Allâh'ın huzurunda bulunan ruhani varlıkların her biri; hâlleri başka yaratılmışlara benzemeyen, nurdan yaratılmış, dişilikleri ve erkeklikleri bulunmayan, yeme ve içme özellikleri bulunmayan varlıklar.

1. Görüp hüsniñ **melekde** sen per'inüñ
Seni gözi ırmış Müşteri'nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 67*). [melekde, -de]
2. Melek şüretde ammâ ma'nâda div
Be-şüret Yûsuf-ı dil-dâra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 48*). [melek,]

3. Ki burcınıñ **melekdür** pāsbānı
Melekler hıfz idüp burc u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 8*). [*melekdür, -dür*]
4. Burūca pāsbān olmış **melekler**
Zihî ƙal'â zihî şeh yapmış anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 6*). [*melekler, -ler*]
5. Ki burcınıñ melekdür pāsbānı
Melekler hıfz idüp burc u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 9*). [*melekler, -ler*]
6. Melek şüretde ammā ma'ñide dīv
Cihān 'ayyārınıñ āl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 154*). [*melek,]*
7. Ƙudümüñle müşerref iyle Ƙudsi
Melekler kim senüñle müfteħirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 17*). [*melekler, -ler*]

melek: *Melek II sevgili.*

1. Aña yitmez mi ol bend-i 'āzābı
Melek n'itsün per ƙutmuş delüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 99*). [*melek,]*

melek büy: *Melek kokulu.*

1. Melek rüy u **melek büy** u melek hüy
Ser-i 'āşık şacı çevgāmına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 141*). [*melek büy,]*

melek hüy: *Melek huylu.*

1. Melek rüy u melek büy u **melek hüy**
Ser-i 'āşık şacı çevgāmına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 141*). [*melek hüy,]*

melek rüy: *Melek yüzlü.*

1. Melek rüy u melek büy u melek hüy
Ser-i 'āşık şacı çevgāmına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 141*). [*melek rüy,]*

melek-siret: *Melek huylu.*

1. Melek-siret mubaşşır ādem idi
İşitse bī-edeblerden 'ıtābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 128*). [*melek-siret,]*

memlū: *Dolu, dopdolu.*

1. İçüm ser-tā-ƙadem **memlū** hevādur
Geçür ben ƙalmış āb u hevādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 42*). [*memlū,]*

memlūk: *Birinin malı olan.*

1. Elüñ altında **memlūküñdür** el-ħaƙ
Yoluñda toz olan zī-gevher-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 72*). [*memlūküñdür, -üñ, -dür*]

men: Ben.

1. Ekâbirden revâ mıdur erâcîf
Menem bî-yâr u bî-tîmâr u rencûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 29*). [menem, -em]
2. Niçün olduñ siyeh bâl u siyeh hâl
Menem mâtemde ammâ sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 41*). [menem, -em]
3. Menem od üzre n'iyler sende bu cüş
Seni kim yaqdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 42*). [menem, -em]

men: Ben. II Mecnun.

1. Öldürse bu kerre **meni** gâlibâ firâk
Her yaña âhım odları oğ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [meni, -i]

menâkıb: Menkıbeler, söylenceler.

1. 'Adâvet hâli olsa dilde gâlib
Meşâlib görünür cümle **menâkıb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 164*). [menâkıb,]

menba': Kaynak.

1. Çoyunu kırd ile barışdurur tîz
Mürüvvet-kâna ihşân **menba'idur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 111*). [menba'idur, -idur]

mengüş: Küpe.

1. Mühr gibi her sözüñ irse aña **mengüş** olur
Dil firâkuñda lebün nüşına irdi nâ-gehân (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [mengüş,]

me'nūs: Alışkın, alışık.

1. Demür olup çıkaram taşdan anı
Saña **me'nūs** olunca ol gazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 79*). [me'nūs,]
2. Ser-i küh üzre 'üryân çün ser-i küh
Yatur vaşşiler ile yâr u **me'nūs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 29*). [me'nūs,]

menzil: Varılacak yer, yolcuların konakladıkları yer, konak yeri, konak.

1. İrer çün **menziline** tîr gibi
Ne hâşıl cân-ı Kays'a bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 46*). [menziline, -i, -n, -e]
2. Nice **menzilleri** bir demde kesdi
Sürüp Leylî iline nâgehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 18*). [menzilleri, -ler, -i]
3. Yiridür ger olursa **menzili** nâr
Nice hârı ki besler sâye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 28*). [menzili, -i]

4. Kararmış gönlünü hem-hâli gördi
Didi hâlünü ferâg u **menzilün** bâg (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 35). [menzilün, -ün]
5. Ki ey cân-ı peder terk iyle gâflet
O yol kim aña miñnet ola **menzil** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83). [menzil,]
6. Beyâbânı baña **menzil** hõş itdi
Ocağun yağmağa iltüp bu odı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 40). [menzil,]
7. Hârâbe baña lâyıķ **menzil** oldı
Kem oldı tüt ki kiştünde giyâhuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 44). [menzil,]
8. Hemân **menzil** ferâgat ‘âlemidür
Velî bu kuşça cân itdükte pervâz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 18). [menzil,]
9. Yılana yaraşur çün hâk rûzî
Var ey serv ol çemende tütma **menzil** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 67). [menzil,]
10. Bize çâre hemân şabr oldı nâ-çâr
Çü dünyâ **menzili** rihlet evidür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 225). [menzili, -i]
11. Vücüdün la‘le döndi **menzilün** seng
Senün ‘ömrün geçer ol seng içinde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 188). [menzilün, -ün]
12. Vişâle hâ‘il olmaz şüret-i beyn
Çü ‘aşık tuta Ev-ednâda **menzil** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 39). [menzil,]
13. Gül iken **menzilin** hâr iylemişdür
Tama‘ h‘ârına cânun olmasun yâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 132). [menzilin, -i, -n]
14. Ki bundan gayri yok imîn vilâyet
Benüm kim **menzilüm** oldı hârâbât (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 171). [menzilüm, -üm]
15. Aña âb ile âteş içre **menzil**
Bu hâletde olup âvâre gitdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 74). [menzil,]
16. Anı **menzil** idinme kim haţâdur
Ki ejderhâ gibi cüş itse deryâ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 72). [menzil,]
17. Saña anda ne **menzil** kor ne me‘vâ
Sefer ehli iseñ tır yatma yirden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 74). [menzil,]

menzil ol: Konak yeri, konaklanan yer olmak.

1. Niçün Leylî sürer zevk-ı şarâbı
Dil-i Mecnûn melâle menzil oldı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 157). [menzil ol, -dı]

menzil-i mî‘âd: Vaadedilen yol.

1. İrişdi menzil-i mî‘âde dil-şâd
Oturdu sâyesinde naħluñ ol nür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 108). [menzil-i mî‘âd, -e]

mercân: Ar. Denizden çıkan maruf kırmızı cevher.

1. Bilmem şapuñdan ayrılalı çok zemân mıdur
Mercân lebüne şordum idi haste gönlüme (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 5). [mercân,]

merd: Kişi, insan.

1. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu hâli ol teftiş iden **merd** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 159). [merd,]

2. Ki budur günde bir kez cismüme küt
Didi hâcib gurûrından ki ey **merd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 21*). [*merd,*]

merd: *Cesur, yiğit, sözüne sadık.*

1. Bulursa bulur andan ol necâti
Ola kim himmeti yümniyle ol **merd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 35*). [*merd,*]
2. Dönüp göstermek ol lâfa hîlâfi
Bu hâşlet **merd** olana lâyıq olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 25*). [*merd,*]
3. Didi bu kışşayı inşâ iden **merd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 1*). [*merd,*]
4. Yigitlik âteşinden bir eşerdür
Yigitlik âleminde çün geçe **merd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 143*). [*merd,*]
5. Melâmet âteşine sen de tap yak
Sözün miqdârına göre dise **merd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 169*). [*merd,*]
6. Devâ bulurlar idi ol iki **merd**
Sikender çeşme-i hayvânı n'itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 52*). [*merd,*]
7. İlâhî rahmete garç olsun ol **merd**
İdüp dâ'im ziyâret ol mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 2*). [*merd,*]

merdâne: *Erkeğe yaraşır biçimde, erkekçe.*

1. Çıkam **merdâne** bu evden ne mirdâr
Cihân kim mâr ile çâhî töludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 154*). [*merdâne,*]

merd-i 'âkil: *Akıllı kimse.*

1. Müsâfir olmaz ana **merd-i 'âkil**
Niçün itmezsin ol yirden girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 84*). [*merd-i 'âkil,*]
2. Halaş olmak dilersen muhlîşe kaç
Giriftâr olsa hâbse **merd-i 'âkil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 153*). [*merd-i 'âkil,*]

merd-i 'âşık: *Aşık kişi.*

1. 'Acebdür kim aña ol **merd-i 'âşık**
Bu resme görünürdi nâ-muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 157*). [*merd-i 'âşık,*]

merd-i bigâne: *Yabancı erkek.*

1. El urdı **merd-i bigâne** o kâna
Gülün dâmeni dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 40*). [*merd-i bigâne,*]

merd-i bî-rây: *Fikirsiz kişi.*

1. İder şabri ile helvâ koruğu
İşi rây ile kıl kim **merd-i bî-rây** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 81*). [*merd-i bî-rây,*]

merd-i çālāk: Çevik yiğit.

1. Yılan gibi şokar bāzār içinde
Yılāndur ol degüldür **merd-i çālāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 63*). [*merd-i çālāk,]*

merd-i ciger-dār: Yürekli, cesur kişi.

1. Yarın hışmuñdan urma bağruma tır
Dileme ola ey **merd-i ciger-dār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 89*). [*merd-i ciger-dār,]*

merd-i dānā: Alim, bilgin adam.

1. Görüp bir zāhidi vīrān içinde
Ta‘accüb itdi kim bu **merd-i dānā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 3*). [*merd-i dānā,]*

merd-i ğaddār: Acımasız kişi.

1. Saña devlet çapūsın açā mālī
Bu sözi kim didi ol **merd-i ğaddār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 209*). [*merd-i ğaddār,]*

merd-i ğāzī: Gazi mert, yiğit.

1. Kes anı kim olasın **merd-i ğāzī**
Şu ‘āşık kim ola kurbān-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 26*). [*merd-i ğāzī,]*

merd-i hāş: Özel, halis mert kişi.

1. Hālāş itdiler ol miskīn civānı
Ta‘accüb itdi şāh ol merd-i hāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 47*). [*merd-i hāş, -ı]*

merd-i hōş-baht: Talihli kişi.

1. Anı küstāh çekemez **merd-i hōş-baht**
Ki nā-geh saht olursa zī-hacālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 192*). [*merd-i hōş-baht,]*

merd-i hudā: Allah'ın yiğidi.

1. Arayu gitdi ol merd-i Hudā'yı
Segirdüp bād-pāyı deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 14*). [*merd-i hudā, -yı]*

merd-i kāmīl: İnsan-ı kamil, olgun insan.

1. Kamu işkâle ol hallâl olupdur
Zihî Kays-ı hüner-ver **merd-i kâmil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 61*). [*merd-i kâmil,]*

merd-i meydân: Savaş meydanlarının en yiğit kişisi.

1. Süre her cāna taqdîr-i Hudâ'yı
Yiyüp pülâd çarbin **merd-i meydân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 79*). [*merd-i meydân,]*

merd-i mürde: Ölü kişi.

1. Ki düşdi **merd-i mürde** gibi ol dem
Didi ya bu 'amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 24*). [*merd-i mürde,]*

merd-i zâhid: Sofu kişi.

1. Od ocağ yok ne yirde bişer aş
Didiler merd-i zâhiddür bu meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 9*). [*merd-i zâhid, -dür]*

merdüm: Göz bebeği.

1. Varup düşmen gözine **merdüm** oldı
Dehân-ı gayra la'lüñ şekker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 58*). [*merdüm,]*

merdüm: İnsan, adam.

1. Göğî kılduñ müzeyyen encüm ile
Yiri itdüñ müşerref **merdüm** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 26*). [*merdüm,]*

merdüm: Göz bebeği. II Mecnun.

1. Revân zemzem gibi cüş itdüm andan
O **merdüm** 'arz idüp ihlâş-ı hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 49*). [*merdüm,]*

merdüm-h'âr: İnsan yiyen.

1. Gamin anuñ da çekdi bir nice dem
Ne **merdüm-h'ârdur** yâ Rab zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 103*). [*merdüm-h'ârdur, -dur]*

merdüm-zâde: Göz bebeği.

1. Ki **merdüm-zâdedür** zât-ı şerifi
Türup depretdi vahşuñ her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 18*). [*merdüm-zâdedür, -dür]*

merdüm-zāde: *İnsanoğlu.*

1. Velî nâm ehli **merdüm-zāde** idi
Selîm idi çü kalb-i hõş-nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 8*). [*merdüm-zāde,]*
2. Geçemezsin atuñı depme şuya
O **merdüm-zādeyi** bî-çāre itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 33*). [*merdüm-zādeyi, -y, -i]*

merhabā: *Selam hitabı, Merhaba.*

1. ılurdı aña yüz yüz **merhabāyı**
açan ol cānibüñ ebrin görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 94*). [*merhabāyı, -yı]*
2. açan ıybetde añılsañ etüñ yir
ılıñç iyler yüzüñe **merhabāda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 109*). [*merhabāda, -da]*
3. İderlerdi olarda **merhabāyı**
O ‘aşı çün cihāndan vahşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 56*). [*merhabāyı, -yı]*
4. Velî ma‘nî yüzinden **merhabādur**
Ne bildüñüz nedür aşıdı habibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 42*). [*merhabādur, -dur]*
5. Varsa arşu ide biñ **merhabāyı**
Eger atılsa yüz biñ ta‘ne aşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 14*). [*merhabāyı, -yı]*
6. Gice küyüñde görseñ ben gedāyı
Gelüp arşu idersin **merhabāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 134*). [*merhabāyı, -y, -ı]*

merhabā it: *Selam vermek.*

1. Gelüp kime idersin merhabāyı
o şol cānı ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 30*). [*merhabā it, -er, -sin]*

merhabā-yı ümüd: *Ümidin selamı.*

1. Gelürdi bād-ı şabā ile **merhabā-yı ümüd**
Fırā zehri beni pāre pāre iyleyiser (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 4*). [*merhabā-yı ümüd,]*

merhem: *Merhem, ilaç.*

1. Bulup **merhem** oñulmaz yāresine
Olındı ittifa āhır bu rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 22*). [*merhem,]*
2. Gide zamuñ du‘ası **merheminden**
Peder aldı Çapuda girdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 86*). [*merheminden, -inden]*
3. Eger derhem de itseñ **merhemümdür**
Velî ben hāste-dil kim bî-arārem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 10*). [*merhemümdür, -üm, -dür]*
4. İrişmez **merhemi** bir pāre senden
Dükendi ākatum aldum ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 20*). [*merhemi, -i]*
5. Saña ben derd idüm sen baña **merhem**
Baña sen şul olurdun ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [*merhem,]*

merhem ol: *Bir derde çare olmak.*

1. Urursın sen de yârem üzre yâre
Umaram ben olasın zaḥme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 49*). [*merhem ol, -a, -sın*]
2. Acıdur za'ferân gibi zebânuñ
Olur merhem cerâḥât-ı sinâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 55*). [*merhem ol, -ur*]
3. Vişâlûñ merhem olsa dilde dâğa
Ṭapuñ gün görse ben mâh-ı dil-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 130*). [*merhem ol, -sa*]

merkad: *Mezar, kabir.*

1. Olur gülzâr u nâr u mü'min ü gebr
Ola çûn cismüme **merkad** o ḥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 65*). [*merkad,]*
2. İçi mürde ṭaşı **merkad** gerekdür
Dirende yoldaşum cismüm deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 72*). [*merkad,]*

merkeb: *Binilecek şey, binek.*

1. Ḥabîbu'llaha tâ kim ola **merkeb**
O şâha çûnki esb oldı o ḥôş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 50*). [*merkeb,]*

mersiye: *Ağıt, birinin ölümü üzerine duyulan teessürü anlatmak için yazılan manzume.*

1. Anuñ hiç şorma öldüm guşşasından
Oğur geh **mersiye** ol mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 135*). [*mersiye,]*

merta'ı: (*Ar. merta'*) *Otlak, çayır, mera.*

1. Riyâz u **merta'ı** bâğ-ı cinândur
Leb-i kevşerden oldı aña meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 48*). [*merta'ı, -ı*]

merve: *Mekke'nin batısındaki Kuaykian dağının eteğinde, Harem-i Şerif'in kuzeybatısında bir tepe.*

1. Şafâ vü **Merve** vü Rükñ ü Maḳâma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 42*). [*merve,]*
2. Ḥikâyetdür ki **Merve** ḥükm iden beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 1*). [*merve,]*

meş'al: *Meşale.*

1. Bir elde tiğ-i Hindî şanki **meş'al**
Olarda ser-keş olup nitekim kûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 54*). [*meş'al,]*

mesâlib: *Ayıp, kusur, eksiklik.*

1. 'Adâvet ḥâli olsa dilde gâlib
Mesâlib görünür cümle menâkib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 164*). [*mesâlib,]*

meşām: (Ar.) Burun, koku alacak yeri.

1. Deberdüldükçe bu ‘aşkuñ peyāmı
Pür itdi müşk gibi her **meşāmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 34*). [*meşāmı, -ı*]

mesel: Atasözü, darb-ı mesel.

1. Hemîşe âdeti lût-ı let ola
Meşeldür devlet olmayınca başda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 67*). [*meşeldür, -dür*]
2. Anı zulm ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu **mesel** gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 133*). [*mesel,]*
3. Anı zulm ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu mesel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 133*). [*meşeldür, -dür*]
4. Gice konuğıdır geh geh katumda
Meşel iden konuğ haqqında hōş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 27*). [*meşel,]*
5. Hemân kendüsini gül-gün-ğad iyler
Meşeldür iylik iyle deñize şal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 85*). [*meşeldür, -dür*]
6. Olurdi cânı cümle yirde bî-derd
Meşel düzen ne hōş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 171*). [*meşel,]*
7. Çü mecnûn olmayavuz öldürürler
Meşeldür varduğın yir çün ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 21*). [*meşeldür, -dür*]
8. Kuru gavğa çeker bî-çare ‘andel
Meşel bustânınıñ ehli ne hōş dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 65*). [*meşel,]*

mesel: Benzer, örnek.

1. Şaçı tãvüs-ı cevlandı **meşelde**
‘Uqâb-ı âfet-i cândur ‘amelde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 145*). [*meşelde, -de*]
2. Belâdan her biri gerçi **meşeldür**
Velî Mecnûn belâsı bî-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [*meşeldür, -dür*]
3. Belâdan her biri gerçi **meşeldür**
Velî Mecnûn belâsı bî-bedeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 17*). [*meşeldür, -dür*]
4. Meşelde aq yüz üzre zülfi pür-çin
Tağup ol mâh-rûlar halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 42*). [*meşelde, -de*]

mesel: Hikaye, söylence.

1. Yazuğdur gayrılar sürmek şafâsın
Benüm-çün bu **mesel** oldı muhaqqak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 65*). [*mesel,]*

meşgül: Meşgul olmak, uğraşmak.

1. Bulardan gayrı ders ü ilme **meşgül**
Bularun dilleri şevk ile **meşgül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 189*). [*meşgül,]*
2. Bulardan gayrı ders ü ilme **meşgül**
Bularun dilleri şevk ile **meşgül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 190*). [*meşgül,]*

3. Anuñ taş bağırunda senün taş
O senden fariğ ü sen aña **meşgûl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [*meşgûl,]*

meşgûl ol: *Meşgûl olmak; bir işle uğraşmaya başlamak.*

1. Pes oldı kâşid u maqşûda meşgûl
Bulup bir dilde cādū sözde üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 88*). [*meşgûl ol, -dı]*

meşgûl-i dil-ber: *Sevgiliyle meşgul.*

1. Dili **meşgûl-i dil-ber** fariğ erden
Varup oturdu bir yol üzre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 22*). [*meşgûl-i dil-ber,]*

meşhûr: *Meşhur, bilinen.*

1. ‘Arabda bir ulu var idü **meşhûr**
Benî ‘Āmir ili anuñla ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 3*). [*meşhûr,]*
2. İlüm ma‘mûr u ‘Āmirdür hazînem
Adum **meşhûr** añilur mihr ü kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*meşhûr,]*
3. İlüm ma‘mûr u ‘Āmirdür hazînem
Adum **meşhûr** añilur mihr ü kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*meşhûr,]*
4. Od ocağ yok ne yirde bişer aş
Didiler merd-i zāhiddür bu **meşhûr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 9*). [*meşhûr,]*
5. Hālife-vār egerçi nāmı **meşhûr**
Hālefsuzlıkda ammā şem‘-i bî-nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 13*). [*meşhûr,]*
6. Naşihat bu ki A‘rāb içre **meşhûr**
Benî Āmir ili hüşniyle ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 177*). [*meşhûr,]*

meşhûr ol: *Bilinmek, tanınmak, ün salmak.*

1. Cemāli ilde meşhûr oldı hayli
İrişdi serv-i bālāsı kemāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 12*). [*meşhûr ol, -dı]*
2. Anuñ-çün beñzedi nesrine verdüm
Egerçi ‘aşğ ile ol oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 93*). [*meşhûr ol, -dı]*
3. Kemāl ü şî‘r ü inşāya heves-nāk
Cihānda çünki Mecnûn oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 13*). [*meşhûr ol, -dı]*
4. Qadem başma işükden taşra ey nür
Olursun gün gibi ‘ālemde meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 106*). [*meşhûr ol-, -ur, -sun]*
5. Anuñ-çün oldılar āhırde yek mehd
Hem ol mehd-i mübārek oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 199*). [*meşhûr ol, -dı]*

meşhûr-ı ‘ālem: *Alemin meşhuru.*

1. Qabile çok bahādır kavm ulu boy
Cemāl ü māl ile **meşhûr-ı ‘ālem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 17*). [*meşhûr-ı ‘ālem,]*

mesih-i rüh-perver: *Ruhu besleyen Mesih(Hz. İsa).*

1. Mesih-i rüh-perver gibi hûş-dem
Çemen üzre hırāmān olmağa āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 2*). [*mesih-i rüh-perver,]*

mesken: *Sakin olacak yer, Ev.*

1. Belâ vü miñnetüñ oramı vardur
Hemân it gibi hâlûñ **meskenün** yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 139*). [*meskenün, -üñ]*

mesken: *Oturulan, ikâmet edilen yer, ev, konut, ikâmetgâh.*

1. Çok zamândur kim dil-i miskine **meskendür** o çin
Cân dañi olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 5*). [*meskendür, -dür]*
2. Vañan tutañ dehân-ı ejdehâda
Türup **mesken** düzersin bu vañanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 57*). [*mesken,]*

mesken tut: *Yer, yurt edinmek, yerleşmek, oturmak.*

1. Yiter bî-kâr olmak baña pişe
O bülbül kim kâfesinde tuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 83*). [*mesken tut, -a]*

meşreb: *Yaratılış, huy, tabiat.*

1. Nübüvvet çeşmesi **meşreberidür**
Diyânet bâğ u bunlar bâğbânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 62*). [*meşreberidür, -ler, -i, -dür]*
2. Riyâz u merta'ı bâğ-ı cinândur
Leb-i kevşerden oldı aña **meşreb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 49*). [*meşreb,]*

meşşâta: *Süsleyen, tarayan.*

1. Egerçi çokdur itden şimdi şâ'ir
O hüsñüñ kim ola **meşşâtası** zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 89*). [*meşşâtası, -sı]*

meşşâta: *Gelini süsleyen kadın.*

1. Anuñ-çün gözleri bîmâra döndi
Dir idi çekse ger **meşşâta** sürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 151*). [*meşşâta,]*
2. Gözüm kuñlı nider pür-nem gerekdür
Çü **meşşâta** düzüp kaçın yolardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 155*). [*meşşâta,]*
3. Cigerde dâğ olurdu dâğı üzre
Şaçın **meşşâta** çün müşkin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 159*). [*meşşâta,]*

meşşâta-i şeb: *Geceyi süsleyen.*

1. ‘Arūs-ı çerhî için **meşşâta-i şeb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [*meşşâta-i şeb,]*

mest: Sarhoş, kendinden geçmiş.

1. Henüz evvel olıcağ nüş-ı bâde
Olur keyfiyyeti **mestüñ** ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 180*). [*mestüñ, -ü, -ñ]*
2. Muhabbet **mestidir** divâne şanma
Bu sü’-i zann ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [*mestidir, -i, -dir]*
3. Şanasın **mest** arşlân gezdürürdi
Gezer ‘avret ilüñ dervâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 50*). [*mest,]*
4. Ya şehvet bâdesi nüşiyle **mestem**
Beni ‘aşk-ı ezel sultân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 148*). [*mestem, -em]*
5. Müşâbih na‘rada divâne dîve
Ki ey büt ‘aşkınuñ dîvâne **mesti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 27*). [*mesti, -i]*
6. Olup pençe-be-pençe dest-ber-dest
Bu **mest** arşlânlaruñ şavt-ı şedidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 97*). [*mest,]*

mest: (Aşk, sevgi, zevk vb. bir duygudan dolayı) aklı başından gitmiş, kendinden geçmiş.

1. Bu anuñ şöhbetinden **mest** ü hayrân
Bu anuñ ol vuşlatından şâd u handân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 185*). [*mest,]*
2. Düşüp şahrâya **mest** ü lâ’ubâlî
Enisî Leylî’nin hayli hayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 73*). [*mest,]*
3. Tırup Mecnûn yirinden **mest** ü medhüş
Bu resme nevhâ iylerdi kılip cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 11*). [*mest,]*
4. İçüp firkat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn **mest** ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*mest,]*
5. İrüp Mecnûn’a kaçd itdi ala cân
İrişdi çala ol şürîde **mesti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 79*). [*mesti, --i]*
6. Bir adımda bıraktı şeş cihâtı
Düşüp şahrâya **mest** ü lâ’ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 23*). [*mest,]*
7. Dilinde **mest** bülbül gibi efgân
Şorup ilden bilürdi hâl-i yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 64*). [*mest,]*
8. Yaluñuz kaldı Mecnûn **mest** ü hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 116*). [*mest,]*
9. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider ol **mest** ü bî-hüd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 57*). [*mest,]*
10. Benüm nâlem bucağı ka’r-ı zindân
Alup birkaç güher güşından ol **mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 57*). [*mest,]*
11. Ki meyden serhüş olmuş itmedin nüş
Görüp acıdı ol **mest** ü harâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 139*). [*mest,]*
12. Benüm ‘üryân ne gür u ne kefen var
Muşâhib olamaz **mest** ile huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 97*). [*mest,]*
13. Güneşden yaña ‘azmi dūd gibi
Ğazel-güyân u **mest** ü lâ’ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 57*). [*mest,]*
14. Hemân manend-i nakş-ı Mâni hāmūş
Birazdan kim ayıldı ol büt **mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 107*). [*mest,]*
15. Birikdi cân u ten kaldı iki ism
Kucuşup **mest** ü hayrân Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 147*). [*mest,]*
16. Ki bir yirde olalar **mest** ü sâkî
Bular dünyâda olmuşlardı yek ‘ahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 196*). [*mest,]*

mest it-: Sarhoş etmek, kendinden geçirmek.

1. Şafâsı mest ide pîr ü civânı
Maḥabbet rāh-ı aşkun rehberidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 8*). [*mest it-, -e*]
2. Beḳâ ʿâlemlerinde hest olalum
Dü ʿâlemde bizi **mest it** müdâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 45*). [*mest it,]*
3. Raḳîb aña ne deñlü ola ḥâ'il
Beni mest ideli ḥüsnuñ ḥayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 41*). [*mest it, -eli*]
4. Ki yıkdı zelzeleden küh-ı Necd'i
Anı mest itdi eyle şevḳ-ı nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 165*). [*mest it, -di*]

mest kıl: Sarhoş etmek, kendinden geçmek.

1. Cihânı kıldı mest âb-ı ʿinebden
Cihâna ḡamzesi efsûn iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 20*). [*mest kıl, -dı*]

mest ol: Kendinden geçmek, sarhoş olmak.

1. Mecnûn oldı olur bu daḥi mest
Ve ger şabrum ḳuşaḡı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 174*). [*mest ol, -ur*]
2. Nitekim bâde-i Firdevs-i â'lâ
Būyuñ birle ki eyle olmuşam mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 61*). [*mest ol, -muş, -am*]
3. Aḡu da içsem ol aşka olur nüş
Zihî ʿişret ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 67*). [*mest ol, -up*]
4. Meʿânî cāmınuñ olmuşdı mesti
Meger ölmezden evvel ölmüş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 16*). [*mest ol, -miş, -dı*]
5. Dürüst ola ʿayârı nitekim zer
İçür cām-ı maḥabbet mest olalum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 43*). [*mest ol, -a, -lum*]

mest ol: Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak, hoşlanmak.

1. İder Leylî gibi meyli güzeller
İşiden mest olur itse ser-âḡâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 23*). [*mest ol, -ur*]

mest ü hayrân: Sarhoş ve kendinden geçmiş.

1. Kenâr u büse oldı bî-nihâyet
Peder gördi ki Mecnûn **mest ü hayrân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 77*). [*mest ü hayrân,]*

mest ü medhûş: Sarhoş ve kendinden geçmiş.

1. İçüp firḳat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn **mest ü medhûş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*mest ü medhûş,]*

mest ü medhûş ol: Sarhoş ve şaşkın olmak. (Kendinden geçmek).

1. Olurlar gūş idenler mest ü medhūş
İle şordı anuñ hūyım hūşālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 20*). [*mest ü medhūş ol, -ur, -lar*]

mestān: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

1. Güle havlı idüp hem hāre hem hār
Ki tā kaçmaya bir gice çü **mestān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 13*). [*mestān,*]

mestāne: *Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş, mahmur.*

1. Yoğ idi eksügi divānelikte
Belā-keşlikde vü **mestānelikte** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 72*). [*mestānelikte, -lik, -de*]
2. Kavī yıl gibi esdi rāh bī-rāh
İder şahrāda **mestāne** sürüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 27*). [*mestāne,*]
3. Ğamāme döndi çeşmi ol Ğam için
Senün **mestāne** nazmuñdan gelüp cūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 137*). [*mestāne,*]

mestūr: *Gizli, kapalı.*

1. Güneşdür ‘aşk-ı ‘āşık cān u dilden
Kaçan **mestūr** ola bir pāre gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 4*). [*mestūr,*]
2. Sibā‘uñ hākimi vaḥsuñ muṭā‘ı
Ḥaberler var saña sinemde **mestūr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 41*). [*mestūr,*]

mestüre iyle-: *Örtmek, kapatmak.*

1. Yaraşmaz iylemek mestüre leyli
Güneş nūri gibi her yāña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 65*). [*mestüre iyle-, -mek*]

metā‘: *Mal, eşya.*

1. Metā‘ın nev-bahāruñ kāsıd itdi
Müselsel sünbüli dil-bend ü dil-gır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 6*). [*metā‘ın, -ın*]
2. Metā‘uñ açma kim yokdur ḥaridār
Bu nükte irdi çün ol rāst-rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 36*). [*metā‘uñ, -uñ*]
3. Metā‘-ı Rūm u Şām u Mışr u Ṭā‘if
Gelüp kâşıd bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [*metā‘-ı,*]

me‘vā: *Yurt, mesken, yer, makam, sığınacak yer.*

1. Nice tütmiş ḥarābe içre **me‘vā**
Muḥarreb beglerinden itdi teftiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 4*). [*me‘vā,*]
2. Fülān **me‘vāda** ḥāzır iyle ḥāli
Baña gel ben de varam ol maḳāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 64*). [*me‘vāda, -da*]
3. Saña anda ne menzil ḳor ne **me‘vā**
Sefer ehli iseñ ṭur yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 74*). [*me‘vā,*]

mevc: *Dalga.*

1. Mürüvvet **mevci** dilde iyledi cüş
Didi bu bî-penâha puşt olayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 44*). [*mevci, -i*]
2. Tâşup kıan **mevci** aşdı püştelerden
Temevvüc iyledükce kıan bihârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 176*). [*mevci, -i*]
3. Şadâ **mevciyle** taldı evc-i eflâk
Tırup geh kıol şalar cân selvetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 26*). [*mevciyle, -i, -yle*]

mevc-der-mevc: *Dalga dalga.*

1. İzinden yola dirhemler döşerdi
Akıardı seyl-i üstür **mevc-der-mevc** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 39*). [*mevc-der-mevc,*]

mevcüd: *Var olan, bulunan.*

1. Kıamu mülk-i şehâdet ‘âlem-i gayb
Senün şun‘ınlâ **mevcüd** oldı lâ-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 22*). [*mevcüd,*]

mevlâ: *Allah.*

1. O sevdâdan geçüp **Mevlâ'yı** sevdi
O başdan ayağa derd oldı muıtlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 32*). [*mevlâ'yı, -y, -ı*]

mevlâ: *Sâhip, mâlik, efendi.*

1. Tıpuñ **mevlâ** vü gayrun saña bende
Bu cümle şeş cihet yüce ger alçaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 70*). [*mevlâ,*]

mevsim: *Senenin dört kısmından biri II Vakit, zaman.*

1. Okı levh-i çemende hattı-ı ‘ibret
Bu **mevsimde** bu üçden lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [*mevsimde, -de*]

mevsim-i hac: *Hac zamanı.*

1. Du‘â mihrâbidur arz u semâya
Kıaçan kim **mevsim-i hac** irdi ol yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 27*). [*mevsim-i hac,*]

mevt: *Ölüm, vefat.*

1. Yakînüm bu dürür **mevte** yakînem
Bu derd ile ölicecek pır-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 78*). [*mevte,*]

2. Nice dirmek tağıtdum yile virdüm
Esen kal sen beni şayd iyledi **mevt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 27*). [*mevt,]*
3. Peder **mevtinden** oldu tâze haste
Oğur geh iştiyâkuñ kışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 132*). [*mevtinden, -inden]*
4. Varurdum saña noğşânumla ey yâr
Peder **mevtinden** oldum eyle ğam-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 213*). [*mevtinden, -inden]*

mevt ol: Ölmek.

1. Olur tiryâk-i ekber haste ye mevt
Ecel destinden irdi çün bu tiryâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 58*). [*mevt ol, -ur]*

mevzûn: Biçimli, uygun, hoş bir şekilde.

1. Ter ü taze olup serv-i revânı
Şanavber kâmet ü mağbûb u **mevzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 7*). [*mevzûn,]*

mevzûn: Vezinli, manzum.

1. Oğurdi yâre karşı haste Mecnûn
Râkibinden şikâyet-nâme **mevzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 54*). [*mevzûn,]*
2. Oğurdi nazm idüp **mevzûn** hikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 118*). [*mevzûn,]*

mey: İçki, şarap.

1. Gülün evrâkı olmazdı şikeste
Şımasa **mey** gönül endişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 87*). [*mey,]*
2. Ki **meyden** serhōş olmuş itmedin nüş
Görüp acıdı ol mest ü harâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 138*). [*meyden, -den]*
3. Me ye ne kudretim var kim uram dest
Güle karşı revân ol bülbül-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 160*). [*meye, -e]*
4. Alam geh büşe nuql için gehi **mey**
Bu zibâ mâl-hülyâ vü güzel rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*mey,]*
5. Qomayam nîm cür'a qala bâkî
Mey olmaz aşkuna nüş iyilesem hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 65*). [*mey,]*

mevdan: Geniş yer, saha.

1. Aña bindi çü kevneynün imâmı
Yidi **mevdânını** çarhuñ bir itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 57*). [*mevdânını, -i, -n, -i]*
2. Semendün sürmege **mevdân** senüñdür
Qadem eyvânına rence-qadem kıll (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 36*). [*mevdân,]*
3. Anı mevdân-ı arşa hâzir itdi
O **mevdân** anuñ atı oynadıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 59*). [*mevdân,]*

mevdan: Savaş alanı.

1. Bu vaşf olan gibi meydānda hālī
Girüp **mejdāna** Nevfel elde şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 163*). [*mejdāna, -a*]
2. Hüner vaktinde ol **mejdān** eridür
Nice zehre girüp tiryāk ider ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 102*). [*mejdān,]*

mejdān-ı ‘arş: *Feleğin meydanı.*

1. Anı mejdān-ı ‘arşa hāzır itdi
O mejdān anuñ atı oynadıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 58*). [*mejdān-ı ‘arş, -a*]

mejdān-ı ‘irfān: *İlim, irfan meydanı.*

1. ‘Aceb mi olmasa hazzı eger ma‘şūk-ı zibādan
O kim pertāb ider himmet oñın mejdān-ı ‘irfānda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 5*). [*mejdān-ı ‘irfān, -da*]

mey-gün: *Şarap renkli, kırmızı.*

1. Düşürdi sāye-veş efgende kıldı
Sözi şerbet şunup **mey-gün** ruṭabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 19*). [*mey-gün,]*

meyl: *Eğilim, ilgi, alaka.*

1. Güzellendükçe günden güne Leylī
Ziyāde oldı Qays’uñ aña **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 6*). [*meyli, -i*]
2. Yaraşmaz iylemek mestüre leyli
Güneş nūrı gibi her yāña **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 66*). [*meyli, -i*]
3. Yitürdüm ben beni ne ata **meyli**
Çıkalıdan hātırumdan gayr-ı Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 55*). [*meyli, -i*]
4. Göñül çek añma hergiz nām-ı Leylī
Ki anuñ saña yok ḳalbinde **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 82*). [*meyli, -i*]
5. Yakup şabrı yile virdi ḳararı
Yürür āvāre yok ağıyāra **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 17*). [*meyli, -i*]
6. Beni alsun yitürsün Nīle **meyli**
Ulaşdur ‘ömrüm ol zülfi-i dırāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 2*). [*meyli, -i*]
7. Işınmış mūm-veş nerm itdi anı
Anı gördi ki yok bir söze **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [*meyli, -i*]
8. Velī yok ḳalbümüñ bi-dāde **meyli**
Eger kız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 130*). [*meyli, -i*]
9. Şevābuñ ḳanı **meyliñ** zenbe itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 196*). [*meyliñ, -in*]
10. Bu erden incinür yok buña **meyli**
Perişān oldı gönli bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 176*). [*meyli, -i*]
11. Ḳomadı bende ḳalka **meyl** ü cüşü
Senüñ de ḳile ise bāruñ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 34*). [*meyl,]*
12. İy **meyli** olmayan ten lezzetine
Günüñ geçdi bu müşkil kār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 16*). [*meyli, -i*]
13. Dili pūr-Leylidür yok gayra **meyli**
Bu ḳışsa oldı çün Leylā’ya ma‘lūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 42*). [*meyli, -i*]

14. Senüñle şöhbete var **meyli** haylî
Sana müştâkdur göre cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 92*). [*meyli, -i*]
15. Seriyile sırmaya döndi sengi
Yolunda kalmadı gâlib ola Leylî **meyl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [*meyl,]*
16. Ne şahrâ katlanur cüşına ne çağ
Biñ oldı bir iken Leylî'ye **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 9*). [*meyli, -i*]
17. Ki âh odından anda yok şerâre
Göñülde gâlib olsa Leylî'ye **meyl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 7*). [*meyl,]*
18. Şafâ-yı bātın ile âşikâr ol
Yüceldüğüñce **meylüñ** zire olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 107*). [*meylüñ, -üñ]*
19. Ğarîb ü bî-nevâ vü müstemendi
Ol anda kaldı yok ağıyâra **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 123*). [*meyli, -i*]
20. Ara yirde ne Leylî var ne Mecnûn
Hemân kendüyedür 'aşkuñ çü **meyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 67*). [*meyli, -i*]

meyl eyle: *Yönelmek, eğilimli olmak.*

1. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu hâli ol teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 158*). [*meyl eyle, -r*]

meyl it: *Gönül bağlamak // sevmek, aşık olmak, can vermek.*

1. Seni yâd iyler itmez yâda meyli
Hemîşe ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 94*). [*meyl it, -mez*]

meyl it: *Eğilim göstermek.*

1. Kim aldı varumu dañi kômaz baña beni
Cânâna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 11*). [*meyl it, -mez, -em*]
2. İderdi sâye-veş Leylî 'ye meyli
Ne şudan yudısa ol gül 'ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 112*). [*meyl it, -er, -di*]
3. Teferrüc kıılmağa meyl itdi haylî
Semen-sâ sünbülüne tâb virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 60*). [*meyl it, -di*]
4. Şunarlar destine pür-bâde câmı
İder biñ cehd ile bir câma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 41*). [*meyl it, -er*]
5. İde mîzân-ı 'adlüm size meyli
Virüñ ol şerbeti Mecnûn sevensün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 72*). [*meyl it, -e*]
6. Kâna'at iyledi geh geh kelâma
Anı bildi ki meyl itmez bu cem'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 39*). [*meyl it, -mez*]
7. O 'âşik itmedi Leylî'ye meyli
Kaçan yüz bulmadı yârından ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 72*). [*meyl it, -me, -di*]
8. Aña tap kim yoğ olmaz pāk zâtı
Cemâl-i hâke meyl itme hebâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 167*). [*meyl it, -me*]
9. Ki mâla meyl ider bakmaz kemâle
Çü 'âciz kaldı ol miskîn harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 58*). [*meyl it, -er*]
10. İder Leylî gibi meyli güzeller
İşiden mest olur itse ser-âgâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 22*). [*meyl it, -er*]
11. Elif beye iderler ğayri meyli
Dil-i Kays olamaz bî-kadd-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 197*). [*meyl it-, -er, -ler*]

12. Kaçan meyl itse kalbün kadd-i yäre
Elif kaddine kıl toğru nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 69*). [*meyl it-, -se*]
13. O kızlardan iderseñ kime meyli
Alalum koyalum adımı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 101*). [*meyl it-, -er, -señ*]

meyl iyle: *Yönelmek.*

1. Hemān Mecnûn'a iyer hâtırum meyl
O mecnûn adı bu Leylâ'ya haqdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 88*). [*meyl iyle, -r*]
2. Yiñi miñnetde eski töresinde
Bağup meyl iyledi Mecnûn o pîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 83*). [*meyl iyle, -di*]
3. Meyl iyledi gendüm-i behište
Yüzünde çü gördi hâlün Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 28*). [*meyl iyle-, -di*]
4. Eger meyl iylemezse ğam degüldür
Saña yâr ol ki yârün kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 83*). [*meyl iyle-, -mez, -se*]

meyl kıl: *İlgi duymak, gönül vermek.*

1. Niçün Leyli kılur ağıyara meyli
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 154*). [*meyl kıl, -ur*]
2. Kılursın sen 'adū hayline meyli
Didi çün 'aşıka haşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 136*). [*meyl kıl, -ur, -sın*]
3. Görüp anı ırakdan bildi Leyli
Anasına didi çün kıldı meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 28*). [*meyl kıl-, -dı*]

meyl-i leyli: *Leyla'ya olan ilgi.*

1. Yiter saña cihānda **meyl-i Leyli**
Ne atañı anañı yād idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 8*). [*meyl-i leyli,]*
2. Kañı Mecnûn ki ide **meyl-i Leyli**
Bu vañdet şöhetine sıgmaz ağıyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 68*). [*meyl-i leyli,]*

meyli ol-: *İstemek, yönelmek.*

1. Aña küçek kayusı Kays'a Leyli
Olur her hâtıruñ bir yäre meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 16*). [*meyli ol-, -ur*]

meยve: *Meyva, yemiş.*

1. Kelāmiñ **meยvesi** gerçi şuludur
Dilüm ğayret odı ammā şoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 99*). [*meยvesi, -si*]
2. Hemişe neng için şulñı vü cengi
İte atılsa yeg ol taze **meยve** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 123*). [*meยve,]*
3. O genc-i hüsni gömdiler yirine
Melâhat **meยvesiyken** ol gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 141*). [*meยvesiyken, -si, -(y)ken*]

meyve: Meyve. II Sevgilinin bedeni.

1. Niçün yir rāyegānī anı her zāğ
İñende **meyveye** el şunma küstāh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 35). [meyveye, -ye]
2. Kimesne **meyvesini** dirmemişdür
Şovuğ el almasın almış degüldür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 106). [meyvesini, -si, -ni]

meyve-i bâğ: Bağın meyvesi.

1. Aña irişmeye ağıyar desti
Çün irmez bâğbāna **meyve-i bâğ** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 33). [meyve-i bâğ,]

meyve-i hikmet: Hikmet meyvesi.

1. Yine cānma geldi itdügi āl
Şular kim **meyve-i hikmet** yimişler (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 19). [meyve-i hikmet,]
2. Şaķınuğ göze çöp düşer dimişler
Şular kim **meyve-i hikmet** yidiler (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 21). [meyve-i hikmet,]

meyve-i şāh: Şahlara layık meyve.

1. Ki ğayruñ mülkidür bu **meyve-i şāh**
Çün irdi bu haber İbnü's-Selām'a (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 36). [meyve-i şāh,]

meyvenüñ iyüsin toñuz yir: Armutun iyisini aylar yer, atasözü ile mana olarak aynı bir atasözü.

1. İyüsin meyvenüñ her dem toñuz yir
Kaçan kim ejdehā aldı o genci (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 66). [meyvenüñ iyüsin toñuz yir,]

mezār: Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer, kabir.

1. 'İlāciyçün belā çekdi yitesi
Ne hācet-ğah ķodi ne bu **mezārı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 17). [mezārı, -ı]
2. Ki iderler bir **mezār** üstinde zārı
Varuram ben de giryān ol miyāna (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 74). [mezār,]
3. Senüñ mihriñ odından oldı pür-süz
Şu reyhān kim bitürmişdür **mezārı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 113). [mezārı, -ı]
4. Senüñ vaşluña cānı muntazırdur
Mezārında biten nergis gibi ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 107). [mezārında, -da, -ı]
5. Şafā-yı vaşluñ ile dirgüresin
Mezārında yanan şem'-i şeb-efrüz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 111). [mezārında, -da, -ı]
6. İrüp ķucdı **mezārı** nitekim yār
Şu deñlü şaķtı gül-gün nergisi hün (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 80). [mezārı, -ı]
7. İlāhī rahmete ğarķ olsun ol merd
İdüp dā'im ziyāret ol **mezārı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 3). [mezārı, -ı]

8. Var ölüsin ziyâret iyle bârî
Gerekdür kim **mezârına** varasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 21*). [*mezârına, -i, -(n)a*]

mezâr-ı yâr: *Sevgilinin mezarı.*

1. Gürüh-ı vahş yanınca yürürdi
Gehî ‘azmi mezâr-ı yâre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [*mezâr-ı yâr, -e*]
2. Varup âhîr mezâr-ı yâre gitdi
Irakdan görüp ol hâki bu mehcûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 76*). [*mezâr-ı yâr, -e*]
3. Gürüh-ı vahş yanınca yürürdi
Gehî ‘azmi mezâr-ı yâre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 15*). [*mezâr-ı yâr, -e*]
4. Ki iyeler vaşl-ı yâr ile beşâret
Mezâr-ı yâre cân atdı piyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 15*). [*mezâr-ı yâr, -e*]

mezellet: *Alçalma.*

1. Mezellet hırkasın nefse kabûl it
Ki te’sîr-i ecel çün zaḥmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 92*). [*mezellet,]*

mezheb: *Tarz, usûl.*

1. Ebübekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘Alidür
Şerî’at bunların **mezhebleridür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 61*). [*mezhebleridür, -ler, -i, -dür*]

mezheb: *Gidilen, benimsenen yol.*

1. Diyânet **mezhebinde** ‘ayb-nâkem
Giderseñ toḡrı yola egriden geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 124*). [*mezhebinde, -i, -n, -de*]

mezra’: *Ekilecek yer.*

1. Geçer her dem firişteh gibi şâ’im
Hemişe kıtına **mezra’** kanâ’at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 29*). [*mezra’,]*

mi: *"mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "mıdır?".*

1. Şormaq ‘aceb degül tudaḡuñ la’l-i kân **midur** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 1*). [*midur, -dur*]
2. Al iden anı zulm ile itdügi kıan **midur**
Oldum ḡayâl-i ḡüsnüñe müstaḡrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*midur, -dur*]
3. Bilmem ḡapuñdan ayrılalı çok zemân **midur**
Mercân lebüñe şordum idi ḡaste göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 4*). [*midur, -dur*]
4. Cānumdan uyuvirdi baña yoksa cân **midur**
Küyuñ itinden iyilemezem ben tenüm dirîḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 6*). [*midur, -dur*]
5. Ammâ ki bilimen aña yarar üstülḡân **midur**
Ey Zeyd ‘Amr vāvı gibi yârdan raḡîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [*midur, -dur*]
6. Ayrılmaz oldı saña bu ḡal ziyân **midur** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 10*). [*midur, -dur*]

7. Anuñ-çün ħaddi yoğ bī-intihādur
Çara baĥtum **mıdur** kim ġāyeti yoğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [*mıdur, -dur*]

mi: "Mi" soru edati.

1. Ğam-ı yāra düşen gözler **mi** ‘arı
Meger yāri ġamından olan ‘ārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 47*). [*mi,]*
2. Baña hiç ‘aşğ ile tōhmet dinür **mi**
Daĥi ben bilmezem ‘aşğı yinür **mi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [*mi,]*
3. Baña hiç ‘aşğ ile tōhmet dinür **mi**
Daĥi ben bilmezem ‘aşğı yinür **mi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 6*). [*mi,]*
4. Çalış ‘ilm ü kemāle bu kemāli
Düşer **mi** şānuña ‘aşğ-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 16*). [*mi,]*
5. Şeker ĥaţtı gider **mi** hiç megesden
Baña dirler ki ġamdan ġönlünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 94*). [*mi,]*
6. Olursa etmegümi yaġa bandı
Vire **mi** atası ammā rızāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 87*). [*mi,]*
7. Dil-i Mecnûn size eyler **mi** meyli
Bilüp bu ĥāli ol teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 158*). [*mi,]*
8. Bu mıdur atduġuñ ĥimmet kemendi
Bu resme **mi** olur ā‘dā ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 17*). [*mi,]*
9. Dilüne iylemez **mi** nāle te’sīr
Amān virseñ n’ola bu derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 24*). [*mi,]*
10. Niçün ol ġitdi sen ħalduñ nişānı
Didi ġayret degül **mi** andan ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 21*). [*mi,]*
11. Sen āb-ı Ĥızra irem **mi** ‘aceb ben
Ťapuñ mihr-i münevverdür ben ayem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 208*). [*mi,]*
12. Saña cevr itdi sürersin şafāyı
Didi kim baña yitmez **mi** teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 39*). [*mi,]*
13. Döyer **mi** peşşe çarb-ı ejdehāya
Gel ey peyk-i ecel vaĥt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 54*). [*mi,]*
14. Nevā vü ni‘met olur **mi** ‘aceb bu ĥāle yiter
Raĥīb ĥavfı ile zā’il itmezem ġamumı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*mi,]*
15. Ola **mi** müyesser aña ey dōst
Düşmenlerüm ile dōst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 8*). [*mi,]*
16. Uyan ġafletten ey ġāfil hevāyı
Hevā **mi** añladuñ ‘aşğ-ı Ĥudā’yı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 14*). [*mi,]*
17. Bu dünyādur neler toġurmuş ana
Hemān Leylā **mi** gelmiş bu cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 92*). [*mi,]*
18. Kılur **mi** yār ile ol kārī zārī
Anı kim yāy idüp dūr yār derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [*mi,]*
19. Atar **mi** yārına tīr-i neberdi
O cān kim oldu ‘aşğ odıyle maţbūĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 142*). [*mi,]*
20. Raĥībıyle çekişse tañ **mi** anı
Sipāh el bir idüp çün urdılar tiġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 42*). [*mi,]*
21. Şikār āzād idüp ħalur **mi** bī-zād
Eġer şefĥat idersen bu şikāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 56*). [*mi,]*
22. Urur **mısın** anı püşt-i zemīne
Bu Ťurfe sözden ol avcı Ťutup daĥğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 48*). [*mısın, -sın*]
23. Saña ol düşmen ola **mi** dir idüñ
‘Adū oldu saña ol bī-vefā yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 34*). [*mi,]*

24. ‘Aceb cān qorqısı yok **mı** ki sende
Zihī ahmaq ol ādem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 58*). [*mı,]*
25. Revān dil dökdi itdi dil-nüvāzi
Ki ey necm-i sa‘ādet hayr **mı** seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 23*). [*mı,]*
26. ‘İtābuñ āteş iyler yirin anuñ
Yiri od olmasun **mı** ol garībūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 25*). [*mı,]*
27. Yıķılsa tañ **mı** bünyād-ı muhālif
Odur serd iyleyen şab^c-ı zemānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 12*). [*mı,]*
28. Mücāvır var **mı** kim olmaz misāfir
Ne şıhhat var ki olmaz pür-saķāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 148*). [*mı,]*
29. O yirde buldılar **mı** ki vişāli
Gice çün kim dehān-ı nāfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 14*). [*mı,]*

mī‘ād: Vaadedilen, belirtilen zaman.

1. Senūñ ‘aşkuñda pür-şevk u şegābdur
Senūñle şoşbete **mī‘ādi** vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 99*). [*mī‘ādi, -ı]*

mi‘cer: Kadınlara mahsus bir nevi baş örtüsü.

1. Fiğān itdi başına şaçdı āzer
Açup aķ pürçeginden **mi‘cerini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 129*). [*mi‘cerini, -i, -n, -ı]*

micmer: Buhurdanlık.

1. Şarıldı müşk-i ter gibi harīre
Teni gam **micmerinde** ‘ūd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 55*). [*micmerinde, -in, -de]*

midād: Mürekkep, yazı mürekkebi.

1. Düzerdi haste Mecnūn’a cevābı
Midād idüp ciger qanın ezardi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 113*). [*midād,]*
2. Çeküp çāk itdi gamdan cāmesini
Düzüp āhı duhānından **midādi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 5*). [*midādi, -ı]*

midād-ı tāze: Taze mürekkep.

1. Qatı şürıde oldı ol haberden
Bu sevdādan **midād-ı tāze** ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 7*). [*midād-ı tāze,]*

midür: "mı" soru edatı ve "-dır" bildirme ekinin bir arada kullanılmış hali "midür?".

1. Ki ey cān-ı peder ne oldı hālün
Düşūñ **midür** bu miñnet ya hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 38*). [*midür,]*

miftāh: *Anahtar.*

1. Velāyetden kerāmetden eli var
Du‘ā **miftāhı**dur anuñ zebānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 19*). [*miftāhı*dur, -ı, -dur]
2. Bisâṭ-ı ‘izzetin bālāya şaldı
Sa‘âdet bâbınuñ **miftāhını** Hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 73*). [*miftāhını*, -ın, -ı]

mîg: *Bulut, duman, sis.*

1. Tağıldı şaff-ı düşmen nitekim **mîg**
Geçilse ittifâkı cān u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 44*). [*mîg*,]

miheng: *Mihenk: ölçek, ölçüm.*

1. Gel inşâf it hâzırdur haber-dâr
Melâmet sengidür ‘aşkuñ **mihengi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 27*). [*mihengi*, -ı]

mîh-ı endām: *Bedenin çivisi.*

1. Olur mismār-ı dide **mîh-ı endām**
Tenüñ ne borçlı kalur çün ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 68*). [*mîh-ı endām*,]

mihmān: *Konuk, misafir.*

1. Egerçi ‘aşıka efsūs iderdi
Zenaḥdānı ki **mihmāna** kuyudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 43*). [*mihmāna*, -a]
2. Yiñi yiñi belādan şayru Mecnûn
Isuz vîrāneler **mihmāni** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 5*). [*mihmāni*, -ı]
3. Enis ü rām u ārām u za‘if ol
Bir iki gün ki **mihmānam** cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 147*). [*mihmānam*, -am]
4. Ki **mihmān** oldu anuñ gibi mūya
Şınayup ‘aşıkı pîr-i hevāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 148*). [*mihmān*,]
5. Gönül **mihmānını** hōş gördi ḥaylî
Müşerref itdi anı vuşlat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 130*). [*mihmānını*, -ı, -nı]

mihnet: *Acı, sıkıntı, bela.*

1. Mihnet eliyle ideli kudūmi yā firāk
Dehrüñ vişāl ü firkatine ḳalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*mihnet*,]
2. Mihnet eliyle ideli ḳaddūmi yā firāk
Dehrüñ vişāl u firkatine ḳalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 8*). [*mihnet*,]
3. Veled çünkim ola bed-ḥulḳ sîret
Ataya renc olur gendüye **mihnet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 30*). [*mihnet*,]
4. Ki ey cān-ı peder ne oldu ḥālün
Düşün midür bu **mihnet** ya ḥayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 38*). [*mihnet*,]

5. Güç olur tok ağırlamak didiler
Gamı helvâ idinmiş **miḥneti** zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 89*). [*miḥneti, -i*]
6. Ğamuñdan ağlaram olur behâne
Bu deñlü **miḥnet** ile ey cefâ-kîş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 77*). [*miḥnet,]*
7. Ki ey cān-ı peder terk iyle ğaflet
O yol kim aña **miḥnet** ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83*). [*miḥnet,]*
8. Belâ vü **miḥnetüñ** oramı vardur
Hemân it gibi ḥâlüñ meskenün yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 138*). [*miḥnetüñ, -üñ*]
9. Ki añsuz ben ğarîbi öksüz itdün
Baña **miḥnet** deminde yâr idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 47*). [*miḥnet,]*
10. Anañ da öldü tüt pür-derd ü **miḥnet**
Evüñe gel atañ ocaĝını yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [*miḥnet,]*
11. Bilürsin kim degüldir ihtiyârî
Bu **miḥnet** kim naşbümdür min'el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 89*). [*miḥnet,]*
12. Yiñi **miḥnetde** eski töresinde
Baĝup meyl iyledi Mecnûn o pîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 82*). [*miḥnetde, -de*]
13. İdüp bu **miḥnet** ü derdi ferâmüş
Bu şu'le kim ciĝer yaĝar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 140*). [*miḥnet,]*
14. İşüm ḥoş gelmedin yirüñe ḥoş var
Bir iki gün ki **miḥnetde** geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 99*). [*miḥnetde, -de*]
15. Taşu **miḥnet** içi zevk u şafâdur
Bu ḥâletden niçün idem şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 168*). [*miḥnet,]*
16. Vefâsı az cefâ vü **miḥneti** çok
Meger kim miḥver-i gerdün uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [*miḥneti, -i*]
17. Be-ḥakk-ı cümle ervâḥ-ı güzide
Bu **miḥnetden** beni âzâd iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 33*). [*miḥnetden, -den*]
18. Bu **miḥnetdür** iden Rüstem'leri zâl
Nice Ḍahḥâk'ı bu zâr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 58*). [*miḥnetdür, -dür*]

miḥnet-i bîmâr: *Hastanın derdi.*

1. Girüp bāzār-ı 'aşka oldı dellâl
Bilür çün miḥnet-i bîmârî bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 89*). [*miḥnet-i bîmâr, -i*]

miḥnet-i teng: *Darlık sıkıntısı, içi sıkıan zorluk.*

1. Hemân zulmet belâsın çekdi gitdi
Ne tırfe derd olur bu **miḥnet-i teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 55*). [*miḥnet-i teng,]*

miḥnet-zâde: *Derdin sıkıntının çocuĝu.*

1. Ben o miḥnet zâdeyem kim dâye-i devrân beni
Besler anamdan toĝaldan emzürüp şîr-i firâĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 3*). [*miḥnet-zâde, -(y)em*]

mihr: *Güneş.*

1. Taşup aşmış başından **mihr** cüyü
Kış uyḥusunda kuş düşin kılup yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 90*). [*mihr,]*

mıhr: *Sevgi, muhabbet, dostluk.*

1. Nazar itdükce **mıhr** ile o bedre
Gedāya zer virürdi bedre bedre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 59*). [*mıhr,]*
2. Übüvvet **mıhri** urdı cāna āteş
Ki oldu dil-figār u dil-müşevveş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 5*). [*mıhri, -i]*
3. İlüm ma‘mür u ‘Āmirdür hazinem
Adum meşhür añilur **mıhr** ü kinem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*mıhr,]*
4. İlüm ma‘mür u ‘āmirdür hazinem
Adum meşhür añilur **mıhr** ü kīnem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [*mıhr,]*
5. Unut Leylā'yı kim leylī siyehdür
Anuñ **mıhrinde** yan kim mıhr ü mehdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 190*). [*mıhrinde, -i, -nde]*
6. Ki ħarc-ı naqd ile ħall olunur ‘aқd
Vefā vü **mıhr** ile mühr urdı mehre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 37*). [*mıhr,]*
7. Çün acıdur baña **mıhrüñ** tap acı
Bülend iken cihānda bunca nāmuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [*mıhrüñ, -üñ]*
8. Olup taşşıl-i vaşla i‘tikādı
İrişdi almağa **mıhr** ile māhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 73*). [*mıhr,]*
9. Dağı mühriyle durur genc-i naқdı
Dağı **mıhri** gibi mühri bütündür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 103*). [*mıhri, -i]*
10. Arada iḥtilāf olmaқ ne müşkil
Senüñ ben **mıhrüñe** cāndan ħarīdār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 27*). [*mıhrüñe, -üñ, -e]*
11. Uşan cevri saña tapr iylemekden
Meger **mıhrüñ** mübeddel oldı qahra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 43*). [*mıhrüñ, -üñ]*
12. Şafā vü **mıhr** ile mührin götürdi
Okıdı açup ol mektüb-ı yāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 168*). [*mıhr,]*
13. Kimüñ zıkrin ider ola güher-rız
Didi **mıhr** ile mühr açup ki ey māh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [*mıhr,]*
14. Ki **mıhr** ile nazar idem ol aya
Baña da‘vet idicek anı ħālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 62*). [*mıhr,]*
15. Döner geh yüzi ħalka geh kafāsı
Dem ola **mıhr** idüp sen derd-mende (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 133*). [*mıhr,]*
16. Senüñ **mıhrüñ** odından oldı pür-süz
Şu reyḫān kim bitürmişdür mezārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 112*). [*mıhrüñ, -üñ]*

mıhr ile māh: *Güneş ve ay.*

1. Qoyup mıhr ile māhı dāye mehde
Şunup şevk ile şirin şiri şehde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 65*). [*mıhr ile māh, -ı]*
2. Ki sa‘y ile kuculmaz **mıhr ile māh**
Anı da kıldı mecnûn ‘aşq-ı Leylī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 30*). [*mıhr ile māh,]*

mıhr ile vefā: *Sevgi ve vefā.*

1. Yidükçe şir ü şekkerden gıdālar
Biterdi tende mıhr ile vefālar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 70*). [*mıhr ile vefā, -lar]*

mıhr ü māh: *Güneş ve ay. II O derece parlak ve güzel.*

1. Ger olursa cihānuñ mihr ü mähü
Bilümi kim kenār iyleye heyhāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 20*). [*mihr ü mäh, -1*]
2. Ki yaqdı āhı odı mihr ü mähü
Ol āhuñ süzişi cāna boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 48*). [*mihr ü mäh, -1*]
3. Muṭarrā verd idüñ düşdüñ türābe
Cihānda mäh u mihr idi cemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 109*). [*mihr u mäh,]*]

mihr ü meh: *Güneş ve ay.*

1. Unut Leylâ'yı kim leylî siyehdür
Anuñ mihrinde yan kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 190*). [*mihr ü meh, -dür*]

mihr ü vefâ: *Sevgi ve dostluk.*

1. Ne nevreste civāna şefkati var
Meger yokdur anuñ mihr ü vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 107*). [*mihr ü vefâ, -sı*]
2. Okı **mihr ü vefâ** defterlerin hem
Pür it zevk u şafâ şāğarların hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 27*). [*mihr ü vefâ,]*]

mihrâb: *Cami ve mescitlerin kible tarafındaki duvarına açılan oyuk, imamın durduğu yer.*

1. Du'â **mihrâbıdur** arz u semāya
Çağan kim mevsim-i hac irdi ol yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 26*). [*mihrâbıdur, -ı, -dur*]
2. Çara kullukçısıdur çapusunda
Yiri göz gibi **mihrâb** içre dâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 27*). [*mihrâb,]*]

mihrâb-ı münâcât: *Yalvarma, yakarma (dua) mihrâbı.*

1. Çapuñdur ḥalkâ **mihrâb-ı münâcât**
Çamu ṭalib yiter maṭlûba sende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 2*). [*mihrâb-ı münâcât,]*]

mihrâb-ı sücûd: *Secde edilen yer, mihrap.*

1. Riyâset efserinüñ gevherisin
İşigün taşı mihrâb-ı sücûdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 5*). [*mihrâb-ı sücûd, -um*]

mihrâb-ı yâr: *Sevgilinin huzuru, önü.*

1. Delülük tâzelendi kırdı zencir
Çılıp mihrâb-ı yâra karşı secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 113*). [*mihrâb-ı yâr, -a*]

mihrâb-ı zemîn ü âsman: *Yerin ve göğün mihrabı.*

1. Alnuñ güneşi ki ve'd-ḍuhâdur
Mihrâb-ı zemîn ü âsman hem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 23*). [*mihrâb-ı zemîn ü âsman,]*]

mihr-i bî-had: *Sınırsız sevgi.*

1. Zihî luṭf u vefâ vü **mihr-i bî-had**
Kenâr itdi başup pehlûye küstâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 138*). [*mihr-i bî-had,]*

mihr-i ḥâver: *Doğunun güneşi.*

1. Muḳâbil olmaya çün **mihr-i ḥâver**
Benüm ḥâlüm o nokṭadur ḥaḳîḳat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 194*). [*mihr-i ḥâver,]*

mihr-i münevver: *Aydınlık güneş.*

1. Sen âb-ı Hızra irem mi ‘aceb ben
Ṭapuñ mihr-i münevverdür ben ayem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 209*). [*mihr-i münevver, -dür]*

mihrîbân: *Merhamet ve şefkat sahibi.*

1. Dil-i Mecnûn’a nice **mihrîbândur**
Çü terk-i ‘işret ü bezm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 164*). [*mihrîbândur, -dur]*
2. Ğarîbe **mihrîbân** idi o da hem
Severdi ol daḥî bir gül-‘izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 122*). [*mihrîbân,]*

mihrî-i bâb-ı ḳaşr-ı tâc-dârî: *Hükümdarlık köşkünün kapısının güneşi.*

1. İy şem‘-cem‘ ü bezm ü baḥt-ı pîrüz
İy **mihrî-i bâb-ı ḳaşr-ı tâc-dârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 43*). [*mihrî-i bâb-ı ḳaşr-ı tâc-dârî,]*

mihter: *Mehter takımı.*

1. Ele gül gibi aldı cām-ı gül-gün
‘Arab **mihterleri** ḍarb urdı kûsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 125*). [*mihterleri, -ler, -i]*

mihver-i gerdün: *Dünyanın merkezi.*

1. Vefâsı az cefâ vü mihneti çok
Meger kim **mihver-i gerdün** uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 17*). [*mihver-i gerdün,]*

miḳdâr: *Bir şeyin ölçülebilin, sayılabilen veya azalıp çoğalabilme durumu, nicelik, derece.*

1. Melâmet âteşine sen de ṭap yak
Sözün **miḳdârına** göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 169*). [*miḳdârına, -ına]*
2. Vire ağlatduğı **miḳdârı** ḥande
Belâdan ben daḥî dil-ḥaste idüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 134*). [*miḳdârı, -ı]*

mikdār-ı ferseng: *Beş bin metre kadar.*

1. Irak h̄ar-gāhdan **mikdār-ı ferseng**
Murādı gözlemekden oturup rāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 24*). [*mikdār-ı ferseng,]*

mîl: *Türlü işlerde kullanılmak için yapılan ince ve uzun metal çubuk.*

1. Yüregi oynadı vü yandı cānı
K̄ara vādide k̄uru **mîle** dönmiş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 45*). [*mîle, -e]*
2. Çemen-efrüz u zibā gerden-efrāz
Güzel boynuz gümüşden **mîle** beñzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 65*). [*mîle, -e]*

milh-i evvel: *İlk tuz. (Bebeğe bahtı güzel olsun diye yedirilen.)*

1. İ helvā-yı pesîn ü **milh-i evvel** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 1*). [*milh-i evvel,]*

mîl-i sürme: *Sürme mili.*

1. Yüzine incüler eşk-i ter oldı
Gözine **mîl-i sürme** h̄ara döndi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 149*). [*mîl-i sürme,]*

mîm: *Mim (م), Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi.*

1. Meded olursa saña **mîm** ile dāl
Demüñde cümle h̄ayre olasın dāl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 27*). [*mîm,]*

mîm: *Arap alfabesinin yirmi dördüncü harfi II sevgilinin mim harfi gibi küçücük olan ağzı.*

1. Cemāl oldukça cîm ü **mîm** elif lām
Yazıldı nāme çün tayy oldı kâğid (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [*mîm,]*
2. Ger ola gonçe-i h̄oş-büy u h̄oş-reng
Dehānuñsuz beni **mîm** ide dil-teng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 34*). [*mîm,]*

mîm-i ahmed: *Ahmed mimi.*

1. Kadem başdı maķām-ı cāvidāna
Elif kaddi yitürdi **mîm-i Ahmed** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 69*). [*mîm-i ahmed,]*

mîm-i imkân: *Ahmed ve Muhammed isminin Ehad'dan farklı olmasına olanak sağlayan mim harfi.*

1. Bırakdı mîm-i imkânı Muhammed
Dilerseñ H̄amdî ğamdan pāk olasın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 70*). [*mîm-i imkân,]*

minber-i ağsân: Dalların minberi.

1. Anuñ-çün minber-i ağsāna çıktı
Elhāna ki zanbağ güş olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 28*). [*minber-i ağsân, -a*]

min'el-mehd: Beşikten beri, doğduktan itibaren.

1. Bilürsin kim degüldir ihtiyārī
Bu miñnet kim naşibümdür min'el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 89*). [*min'el-mehd,]*

minkār: Kuş gagası.

1. Açar ған içmege yāķütī **minkār**
Boyamışdur dehāni ған içerken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 68*). [*minkār,]*
2. Deminde şanki bād-ı şarşar idi
Ne yire kim ecel **minkārī** irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 89*). [*minkārī, -ı*]
3. Kızıl **minkārī** bir pāre beķamdur
O la'lin burnı kim düşmiş gögüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 28*). [*minkārī, -ı*]
4. Kılurlar 'ömrüñ anbarını sürāh
Ecel bir murğdur **minkārī** pülād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 81*). [*minkārī, -ı*]

minkār-ı kaknūs: Kaknūs gagası. Musiki kuşu olarak bilinen, gagasından hava geçtikçe güzel sesler çıktığı kabul edilen bir kuş.

1. Öter ney nitekim **minkār-ı kaknūs**
Odından sineler olmuş çü fānūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 115*). [*minkār-ı kaknūs,]*

minnet: Bir iyiliğe karşı şükran duyma.

1. O Şayyād ola sen añun şikārī
Hudā'ya şükr ü **minnet** kıl ki taķdīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 33*). [*minnet,]*

minnet it: Minnet etmek.

1. Olara 'afvı ile minnet itdi
Buyurdı kim getürün ғанı Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 70*). [*minnet it, -di*]

minnet-i menn: Tih sahrāsında Allah tarafından, "menn" adlı kudret helvası ile birlikte İsrâiloğulları'na indirildiği bildirilen bıldırcına benzer kuş [*Men kelimesiyle birlikte menn ü selvâ şeklinde kullanılmıştır*]. (Bakara suresi, 61. ayet.).

1. Ne şey olsun o kim görmez o nūrī cümle eşyādan
Ne bilsün tih-ı ğafletde ılanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 11*). [*minnet-i menn, -ı*]

mir'āt-i çinī: Çin aynası.

1. Dil-i ‘āşık gibi rüz oldı pür-süz
Ğılâfindan çıkup **mir’ât-i Çînî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 3*). [*mir’ât-i çînî, -î*]

mirdâr: Kirli, pis, murdar.

1. Çıkam merdâne bu evden ne **mirdâr**
Cihân kim mâr ile çâhî ٲoludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 154*). [*mirdâr,]*

mirrih: Mars; bu gezegene ‘cellâd-ı felek’ de denir. Bir elinde kılıç, diğ er elinde kesik baş tutar. Minyatürlerde aslan üzerinde kılıç çekmiş biçimde resimlenmektedir.

1. Şeh üzre t  niş r ide cev hir
Tutar **Mirrih** elinde tiğ-i b rr n (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 4, Mısra 29*). [*mirrih,]*

mirrih-i cell d: Cellad Mars. Merih/Mars; bu gezegene ‘cell d-ı felek’ de denir. Bir elinde kılıç, diğ er elinde kesik baş tutar.

1. Zuhaldur p sb n **Mirrih-i cell d**
Vekil-harcı o bezm n Müşteridür (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 34*). [*mirrih-i cell d,]*

mis fir: Konuk, ziyaret eden.

1. M c vir var mı kim olmaz **mis fir**
Ne şih at var ki olmaz p r-sak met (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 148*). [*mis fir,]*

mis l: Gibi, benzer.

1. Egerçi  dem olmaz ‘ şık olmaz
Vel  Mecn n **miş li** şadık olmaz (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 32*). [*miş li, -i*]
2. Őaķın yüz virme  yine yüzine
Miş l n gösterür ‘ lem gözine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 8, Mısra 104*). [*miş l n, - n*]
3. Şamu t libde Mecn n’un **miş li**
Vel  Mecn n’un artık  albi h li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 15*). [*miş li, -i*]
4. Şamu t libde Mecn n’un **miş li**
Vel  Mecn n’un artık  albi h li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 15*). [*miş li, -i*]
5. Cef  v  cevr   cebr için olupdur
Miş l m p r-i h rdur kim  eker y k (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 28, Mısra 15*). [*miş l m, - m*]
6. Güli bi-h şr u h dd bust n  maĥř r
Bulnmaz b diye anuĥ **miş li** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 103*). [*miş li, -i*]
7. Dibinde h vz u ravza h b h li
Felek h vzi **miş linde** müdevver (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 45, Mısra 15*). [*miş linde, -i, -n, -de*]
8. Meger  yine ol daĥi **miş l m**
Yüzünden ĥayriye itmen niğ h  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 18*). [*miş l m, - m*]
9. Benüm r zum bu h bs-i teng içinde
Miş l nd r ol  b-ı zindeg n  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 191*). [*miş l nd r, - n, -d r*]
10. Őazınmaz ‘aşkun amm  levh-i c ndan
Bozar t şdan zem n ş rin **miş lin** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 82, Mısra 139*). [*miş lin, -in*]

11. Tecelli itmez andan rüy-ı cānān
Benüm bādāma dönmişdür **mişālīm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 179*). [*mişālīm, -im*]

mişāl-i māh u seyyāre: *Ay ve gezegen misali.*

1. Ki evlādur muķārinden muķābil
Mişāl-i māh u seyyāre kevākib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 27*). [*mişāl-i māh u seyyāre,]*

mişāl-i şekker: *Şeker gibi.*

1. Mişāl-i şekker iken teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 184*). [*mişāl-i şekker,]*

mîşe: *Meşe, koru.*

1. Oda şaldı ferāġat **mîşesini**
Oturup hücrede tırķurdu keydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 24*). [*mîşesini, -si, -ni*]

misin: *İkinci tekil şahıs soru.*

1. Yā düş **misün** ki düşüme gelürsin
Yā baña tāvşan uyķusun virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 69*). [*misün,]*

mişk-i çinî: *Çin miski, misk. Asya daġlarında yaşıyan bir ceylan cinsinin erkeġinin karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.*

1. Gül-āb ile yuyup dürr-i semîni
Harîre şardılar çün **mişk-i çinî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 50*). [*mişk-i çinî, -i*]

miskîn: *Zavallı II Misk kokulu.*

1. Ŗo bu cān ile bu **miskin** şikārı
Bunuñ boynına hañçer ne revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [*miskin,]*
2. Tızaķdan bir iki **miskîni** hālāş it
Elüñ çek cānverden cānı vārdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 24*). [*miskîni, -i*]

miskîn: *Āşık II Zavallı, aciz.*

1. Ŗuluñ **miskîne** rahmet iyler iseñ
Beni yıķdı ġamuñ virāne ķıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 88*). [*miskîne, -e*]
2. Ki meftün ola andan nice **miskîn**
Çeküp nergislerine sürme-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 64*). [*miskîn,]*

miskîn: *Aciz, zavallı bir şekilde.*

1. Bu **miskîn** ümmete vakf iylemişdür
Halelden hıfz için dâ'im o dârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 56*). [*miskîn,]*
2. Resm ile tecâhül itdi Leylî
O **miskîn** anaya virdi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 8*). [*miskîn,]*
3. Gezüp âhu gibi âvâre **miskîn**
Gönül göz guşşadan gam-gîn ü nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 75*). [*miskîn,]*
4. Peder **miskîn** ki bağı hûna döndi
Gâm-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [*miskîn,]*
5. Peder **miskîn** ki bağı hûna döndi
Gâm-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [*miskîn,]*
6. Hemân âhından artuğ hem-demi yok
Garîb ü derd-mend ü zâr u **miskîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 67*). [*miskîn,]*
7. İrüp börkin tozutmadın şubaşı
Bu sözi güş idicek **miskîn** ata (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 51*). [*miskîn,]*
8. Nazar idüp bu **miskîn** bî-çarâra
Getürürler şarabı vü ta'âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 38*). [*miskîn,]*
9. İrakdan gördi birkaç **miskîn** âhû
Dil-i 'âşık gibi düşmiş tuzağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 14*). [*miskîn,]*
10. Ayağın dâma tutmuş tığa püşti
O **miskîni** başup şayyâd-ı hünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 17*). [*miskîni, -i]*
11. Didi âh iyleyüp ey **miskîn** âne
Size âhum irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 184*). [*miskîn,]*
12. Hâlâş itdiler ol **miskîn** civâmı
Ta'accüb itdi şâh ol merd-i hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 46*). [*miskîn,]*
13. Yimekten uyhudan itmişdi hâlî
Velî **miskîn** Selâm'uhn şorma hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 205*). [*miskîn,]*
14. Ki mâla meyl ider bakmaz kemâle
Çü 'âciz kaldı ol **miskîn** harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 59*). [*miskîn,]*
15. Olur ol 'âkil iken adı mecnûn
Didi bunu vü ağladı o **miskîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 125*). [*miskîn,]*
16. Ki hâk-i ravza oldı cümle gül-gün
Türup süsen gibi kabr üzre **miskîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 83*). [*miskîn,]*
17. Ayağından çeküp geh nevk-i hârın
Oğula ana **miskîn** şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 55*). [*miskîn,]*

misl: Benzer, eş.

1. Ki **mişli** âyet-i lem-yuhlak ola
Yanınca Leylînüñ ol cem'-i hübân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 106*). [*mişli, -i]*

misl-i ceyhün: Ceyhun nehri gibi.

1. Dirüp emvâl ü genci şanki Kârün
Virüp iylardi hârcı **miş-i Ceyhün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 10*). [*miş-i ceyhün,]*

mismâr-ı dide: Gözün çivisi.

1. Olur **mismâr-ı dide** miñ-i endâm
Tenün ne borcu kalur çün ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 68*). [*mismâr-ı dide,]*

mişr: Mısır ülkesi.

1. Țolardı ol şekerden **Miştir** u Şâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 56*). [*mişr,]*
2. Metâ'-ı Rûm u Şâm u **Miştir** u Țâ'if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [*mişr,]*
3. Yiñi sevdâda ol gice müsâfir
Yürürdi ol belâ **Miştir** hürüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 7*). [*mişri, -i]*

mişr-ı leyli: Leyla'nın memleketi.

1. Hemîşe hürrem olsun **Miştir-ı Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 1*). [*mişr-ı leyli,]*

miyân: Bel.

1. Güller çekmekden oldı mâyeler leng
Miyâncı bağlayup muhkem **miyâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 51*). [*miyâni, -i]*
2. Miyân bendümden özge ol da bir kat
Dağı nâ-süftedür dürr-i yetimüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 22*). [*miyân,]*
3. Cevâb olmağ için yazmağa nâme
Miyânından çıkardı ol miyâncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 249*). [*miyânından, -in, -dan]*
4. Keşide müy kıddinden **miyâni**
Zenahdâni ki sib idi gül-âbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 36*). [*miyâni, -i]*

miyân: Bel II sevgilinin ince beli.

1. Kemer çekdi **miyânuñi** kenâre
Çekerken bağbân bağuñ belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 62*). [*miyânuñi, -uñi]*

miyân: Ara, orta.

1. Getürdi tutup ikrârı **miyâne**
Peder âhîr boyun tutup rızâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 120*). [*miyâne, -e]*
2. Ki iderler bir mezâr üstinde zârı
Varuram ben de giryân ol **miyâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 75*). [*miyâna, -a]*
3. Miyânunda vağan Țutmak hâţâdur
Şağın püyendeyi pâyende şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 182*). [*miyânunda, -un, -da]*

miyân bend: Kuşak, kemer.

1. Miyân bendi velî ney gibi muhkem
O deşti geşt idüp kıdd-i hamîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 44*). [*miyân bend, -i]*

miyâncı: Arabulucu.

1. Güller çekmekden oldu mâyeler leng
Miyâncı bağlayup muhkem miyâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 51*). [*miyâncı,]*
2. Miyâncı buldı şulh araya düşdi
Kaçan ire fesâda tiğ-bâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 18*). [*miyâncı,]*
3. Ne hâcet dökesez niş ile kanı
Miyâncı çünkü işlâh itdi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 31*). [*miyâncı,]*
4. Cevâb olmağ için yazmağa nâme
Miyânından çıkardı ol **miyâncı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 249*). [*miyâncı,]*

miyân-ı âdemî: *İnsanların arasından, içinden.*

1. ‘Âdû mekrine akreb dâstdan dūr
Miyân-ı âdemiden vaḥşî düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 17*). [*miyân-ı âdemî, -den]*

miyân-ı bahr-ı ğam: *Dert denizinin ortası.*

1. Yanar qahr ile olup hâr u hâşâk
Miyân-ı bahr-ı ğamdur bu cezîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 177*). [*miyân-ı bahr-ı ğam, -dur]*

miyân-ı ka’r-ı vâdî: *Vadinin dibinin orta yeri.*

1. Güzer-gâhı **miyân-ı ka’r-ı vâdî**
Nidâsı zikri dâ’im Leyli Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 40*). [*miyân-ı ka’r-ı vâdî,]*

miyân-ı mehd: *Beşiğin ortası.*

1. Miyân-ı mehde girdi mâh-pâre
Nice meh-pâre âteş pâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 32*). [*miyân-ı mehd, -e]*

miyân-ı mūr: *Karınca gibi ince, zayıf.*

1. Gicesi gibi baḥtı qara Mecnûn
Miyân-ı mūr gibi cismi bārik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 5*). [*miyân-ı mūr,]*

miyân-ı şahn-ı gülşen: *Gül bahçesinin orta yeri.*

1. Mekân ola **miyân-ı şahn-ı gülşen**
Senüñle rû-be-rû vü güş-der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 26*). [*miyân-ı şahn-ı gülşen,]*

mizâc: *Tabiat, huy.*

1. Tadı şekker **mizâc**ı zencebilî
Tonatmış ter çiçekler şahn-ı bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 28*). [*mizâc, -ı]*

mizāc: *Beden, vücut.*

1. Maḥall idindi fark-ı farka danı
Şu gibi her **mizāca** ḥoş-güvār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 105*). [*mizāca, -a*]

mizāc-ı la'l-i nāb: *Saf lal (taşı gibi olan) yaratılış.*

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 109*). [*mizāc-ı la'l-i nāb,*]
2. Behişt olmağ yaraşurdu maḳāmuñ
Mizāc-ı la'l-i nābuñ kevşeridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 153*). [*mizāc-ı la'l-i nāb, -uñ*]

mizāne ur: *Teraziye koymak, ölçmek, tartmak.*

1. Ki mizāne ururlar anı yārın
Şu cān kim ölmedin dünyāda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 130*). [*mizāne ur, -ur, -lar*]

mizān-ı 'adl: *Adalet terazisi.*

1. İde mizān-ı 'adlüm size meyli
Virüñ ol şerbeti Mecnûn sevinsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 72*). [*mizān-ı 'adl, -üm*]

mü: *Tüy, kıl, saç teli.*

1. Bürehne cismi ince müya dönmiş
Tenin **mü** kaplamış āhüya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 30*). [*mü,*]

mu'allā: *Yüksek, yüce; üstün.*

1. Mu'allā serv-ḳaddi Muştafā'dur
Mübārek ismi anuñ mühr-i imān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 38*). [*mu'allā,*]

mu'Allem: *Tâlim görmüş, tâlimli.*

1. Şehbāz dürür ṭapuñ ki sulṭān
Ḳıldı seni şayd için **mu'Allem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 52*). [*mu'Allem,*]

mu'anber: *Anber kokulu, güzel kokan.*

1. Düşer endāmına dīvüñ zelāzil
Zemāne nāfe-i şebden **mu'anber** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 13*). [*mu'anber,*]

mu'attar: *Güzel kokulu, güzel kokmuş.*

1. Mu‘aṭṭar büyü bü-yı nev-bahāra
Ri‘āyet iyleyüp yār u bahārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 32*). [*mu‘aṭṭar,]*
2. Hārâb itme bu burcı ṭâkı yıķma
Mu‘aṭṭar nāfesi müşk-i Hıṭâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 45*). [*mu‘aṭṭar,]*
3. Mu‘aṭṭar hem münevver oldı âfâķ
Oķur yıldız zebân-ı hâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 16*). [*mu‘aṭṭar,]*
4. Nesiminden **mu‘aṭṭar** cân dimāģı
Hevâsı ol gününñ ‘ısi-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 4*). [*mu‘aṭṭar,]*

mu‘ayyen: *Meşhur, bilinen, belli.*

1. Zihî ‘arş-ı mu‘allâ ferş-i menķüş
İder ‘arşı şebât ile **mu‘ayyen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 9*). [*mu‘ayyen,]*

mübârek: *Bereketli, kutsal.*

1. Mübârek hâṭıruña gerd olurдум
Baña sen şādî idüñ ben saña ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 70*). [*mübârek,]*
2. Mu‘allâ serv-ķaddi Muştafâ’dur
Mübârek ismi anuñ mühr-i imân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 39*). [*mübârek,]*

mübârek ol: *Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.*

1. Mübârek olsun ol İbnü’s-Selâm’e
Çün irdi bu haber İbn ü’s-Selâm’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 66*). [*mübârek ol, -sun]*

mübâriz: *Eski savaşlarda meydana çıkarak hasmıyla teke tek dövüşen, mübareze eden kimse.*

1. Şalup aşhâb-ı Nevfel üzre tâzi
Mübârizler hürüş u cüşa geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 59*). [*mübârizler, -ler]*
2. Şeher Ḍahhâki güldi yüzün açdı
Mübârizler şavaşa bindi çâlâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 7*). [*mübârizler, -ler]*

mubaşşır: *Gözetcilik yapan (kimse), gözetici, bakıcı, bekleyici.*

1. Melek-siret **mubaşşır** âdem idi
İşitse bî-edeblerden ‘ıtâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 128*). [*mubaşşır,]*

mübeddel ol: *Başka bir şekle konulmak, deģiştirilmek.*

1. Muşâhib oldı çün ol nâzenîne
Mübeddel oldı ‘ayş u nâz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 172*). [*mübeddel ol, -dı]*
2. Uşan cevri saña ṭavr iylemekden
Meģer mihrüñ mübeddel oldı ķahra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 43*). [*mübeddel ol, -dı]*

mübeşşir: *Mijde veren, müjdeleyen (kimse), müjdecı.*

1. Ey şāhib-i maḳdem-i mübārek
Öñünce **mübeşşir** İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 10*). [*mübeşşir,]*
2. Mübeşşirdür aña rūhı Celil'ün
Muḳırr-ı keşti-i Nüh oldı cüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 20*). [*mübeşşirdür, -dür]*

mübtelâ: *Tutkun, âşık.*

1. Belâ oldı ol iki **mübtelâya**
Bular bir yıl esir olup bu ḥāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 132*). [*mübtelâya, -ya]*
2. Saña ma'lûmdur virmez ziyānı
Belâ-yı 'aşka ben de **mübtelâyem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 61*). [*mübtelâyem, -y, -em]*

mübtelâ: *Bağımlı, tutkun, düşkün.*

1. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar **mübtelâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [*mübtelâsı, -s, -ı]*
2. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar **mübtelâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [*mübtelâsı, -sı]*
3. Menem od üzre n'iyler sende bu cüş
Seni kim yaḳdı kime **mübtelâsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 43*). [*mübtelâsın, -sın]*
4. Ğama akreb şafâ vü şādiden dūr
Nice bir **mübtelâsın** hecr-i yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 47*). [*mübtelâsın, -sın]*
5. Belâya **mübtelâ** derde tufeylî
Ğam-ı yārından oldı çün demi tār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 2*). [*mübtelâ,]*
6. Nedür bu **mübtelâya** yine bu cevır
Ki yükletdün za'ife bunca bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 46*). [*mübtelâya, -ya]*

mübtelâ ol-: *Âşık olmak, bağlanmak.*

1. Olup Leylî de Ḳays'un mübtelâsı
Ṭolaşdı boynına zülfi belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 173*). [*mübtelâ ol-, -up]*
2. Çerāğ-ı 'ālem iken döndi mūma
Bu derde mübtelâ oldı çün ol māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 59*). [*mübtelâ ol, -dı]*

mübtelâ-yı ḥabs-ı perde: *Örtünün hapsine tutulmuş. II Gizli, saklı.*

1. Ben oldum **mübtelâ-yı ḥabs-ı perde**
O fāriğ pāsbān ile 'asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 98*). [*mübtelâ-yı ḥabs-ı perde,]*

mübtelâ-yı ḥār: *Dikene hayran, bağımlı, tutkun olmak.*

1. Gül iken **mübtelâ-yı ḥār** olursın
Şular kim tu'me-i ḥikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 10*). [*mübtelâ-yı ḥār,]*

mücāvir: *Yurdundan uzaklaşıp bir yerde yerleşen.*

1. Mücāvır var mı kim olmaz misâfir
Ne şîhhat var ki olmaz pür-sakâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 148*). [*mücāvır,]*

mücerreb: *Tecrübe olunmuş, denenmiş.*

1. Olur ‘aşkuñ şafası bi-‘inâyet
Mücerrebdür bu kim ‘aşk olsa şâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 19*). [*mücerrebdür, -dür]*

mücessem: *Cismi olan.*

1. Bir mâhdurur yüziñ münevver
Bir rühdurur şapuñ **mücessem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 22*). [*mücessem,]*
2. Şafâ vü şevk ile endâmı tıoldı
Muhabbet şan **mücessem** âdem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 88*). [*mücessem,]*

mücevef: *İçî boş.*

1. Ruḥ-ı Leylî müşerref aya beñzer
Dil-i Mecnûn **mücevef** nâya beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 34*). [*mücevef,]*

mücib: *Dilekleri yerine getiren, yapan.*

1. Mucib iyle bu lâli-i pür-kelâli
Ki yüz şuyıyla toprak ola cismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 70*). [*mucib,]*

mu‘ciz: *Benzerini yapmak veya taklit etmek isteyen herkesi acze düşüren, âciz bırakan, kimsenin yapamayacağı şekilde olan.*

1. Gelüp virdi bu vahşî câna ünsi
Anuñ Aḥmed gibi **mu‘ciz** beyanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 31*). [*mu‘ciz,]*

müctemi: *Birlikte, bir arada.*

1. Degül âdem kaçır benden perî de
Helâk esbâbı bende **müctemi‘dür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 75*). [*müctemi‘dür, -dür]*

müdâm: *Şarap.*

1. Şafâ câmiyle şun bâkî **müdâmi**
Toḡuz yüz bişde bu nazm-ı cevâḥir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 46*). [*müdâmi, -i]*

müdâmî: *Devamlı, sürekli, her zaman.*

1. Beḳā ‘ālemlerinde hest olalum
Dü ‘ālemde bizi mest it **müdāmī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 45*). [*müdāmī,*]

müdārâ: *Yüze gülme, dost gibi görünme.*

1. Veli bi-ḥad idi baḡrında ḳanı
Yir iḳer ol da aḡyāra **müdārâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 61*). [*müdārâ,*]
2. İdüp ‘azm-i diyār-ı put-perestân
Anuñla ḥōṣ **müdārâ** iyeler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 15*). [*müdārâ,*]
3. Yüzüñi yırtana māl u ni‘am vir
Müdārâ ḳıl müdārâ ‘ālemidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 113*). [*müdārâ,*]
4. Yüzüñi yırtana māl u ni‘am vir
Müdārâ ḳıl **müdārâ** ‘ālemidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 113*). [*müdārâ,*]
5. Müdārâ iyeler ol kim ādemidür
Şu taş kim ayaḡundan düşüre nā’l (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 114*). [*müdārâ,*]

müddet: *Zaman, müddet.*

1. Niçün ḡonca gibi ṫutduñ dehānuñ
İrişdi **müddeti** ‘ahdüñ tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 17*). [*müddeti, -i*]
2. Bu ḡün ‘ömrüñ bahārı **müddetidür**
Kemāle şarf it anı fırsatıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 31*). [*müddetidür, -i, -dür*]

müdebbir: *İş ve davranışlarının sonucunu inceden inceye düşünerek hareket eden, tedbirli ve ihtiyatlı davranan (kimse).*

1. Müdebbirler maḳāmın ṫuta aḡmaḳ
Ḳanı Mecnûn gibi ‘aşḳ ile fāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 28*). [*müdebbirler, -ler*]

müdevver: *Yuvarlak.*

1. Zemīne ṫur didüñ ṫurdu muḳarrer
Semāya dön didüñ döndi **müdevver** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 30*). [*müdevver,*]
2. Dibinde ḥavz u ravza ḥüb ḥālī
Felek ḥavzı mişālinde **müdevver** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 15*). [*müdevver,*]

müdevver: *Devreden, dönen.*

1. Her üstünü anuñ bir ejdehādur
Müdevver kehrübādandur bu ḥāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 87*). [*müdevver,*]

mü’essir ol: *Etkili olmak; insanın kalbine, ruhuna işlemek.*

1. Anuñ-çün oldı bu resme mü’essir
‘Arab ḳavmi iḳinde bu fesāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 124*). [*mü’essir ol, -dı*]

mü'ezzin: *Ezan okuyan.*

1. Mü'ezzin yâ kenâr itdi 'arûsı
Niçün dem-beste ola şabl-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 24*). [*mü'ezzin,*]

mufahham: *(Ar.) Saygı, ululuk kazanmak.*

1. Ey ism-i mübâreküñ Muḥammed
Ve ey vaşf-ı mükerreremüñ **mufahham** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 46*). [*mufahham,*]

mufaşsal: *Tafsilli, tafsilatlı, uzun uzadıya anlatılan.*

1. Dönüp ḥâlin beyân itmiş **mufaşsal**
Dimiş bu nâme kim yazıldı kandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 178*). [*mufaşsal,*]

müferriḥ: *Ferahlık veren, iç açıcı.*

1. Müferriḥ nüş iderken ḳalbi maḥzûn
Geçerdi rûzı çün şem'-i şeb-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 64*). [*müferriḥ,*]
2. Tenine virdi anuñ reng-i 'anber
Bu 'anberden **müferriḥ** düzdi ma'cûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 13*). [*müferriḥ,*]
3. Ser-i sevdâsına ḥüsnüñ **müferriḥ**
Ḥıṭâbuñ depredür zencirin anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 22*). [*müferriḥ,*]

müfesser: *Ar. "tefsir etmek, yorumlamak".*

1. Ḥaḳîkatde velî nûrun 'alâ-nûr
Müfesser çün duḥân-ı âh-ı 'âşik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 5*). [*müfesser,*]

müfettiḥ: *Anahtar.*

1. Dem-i vaşluñ dil-i bîmâre dermân
Vişâlüñ bend-i Mecnûn'a **müfettiḥ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 21*). [*müfettiḥ,*]

müflis: *İflâs eden, parasız pulsuz kalmış, sermayesini kaybetmiş.*

1. Ḳapuñda bir gedâ vü pâdişâhî
İlâhî **müflis** ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 37*). [*müflis,*]
2. Cihânuñ yana ḳalmaya bütünü
Tenüm 'ürÿân u **müflis** bî-nevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 87*). [*müflis,*]

müfteḥir: *İftihar etmek, övünmek.*

1. Kudümüñle müşerref iyle Kudsi
Melekler kim senüñle **müftehirdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 17*). [*müftehirdür, -dür*]

muğanni: Şarkıcı.

1. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler nevâda şanki bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 114*). [*muğanniler, -ler*]

muhabbet: Sevgi, aşk.

1. Cihân kim bir **muhabbet** kışşasıdır
Belâ ‘uşşâka andan hişşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 51*). [*muhabbet,]*
2. Ne şiri kim içerde şür olurdu
Muhabbet hânesi ma‘mür olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 72*). [*muhabbet,]*
3. Şafâ vü şevk ile endâmı tıldı
Muhabbet şan mücessem âdem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 88*). [*muhabbet,]*
4. Muhabbet zâhir oldı gevherinde
Ezelden var idi çün cevherinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 89*). [*muhabbet,]*
5. Muhabbet def‘a def‘a şundi câmı
Açup rûyı götürdi hûy-ı hâmanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 181*). [*muhabbet,]*
6. Muhabbet burcınıñ bedr-i tamâmı
Gürûh-ı mezheb-i ‘aşkun imâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 1*). [*muhabbet,]*
7. Melâmet kal‘asının pâsbânı
Muhabbet mülkinüñ şahib-kırânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 8*). [*muhabbet,]*
8. Muhabbet mestidir divâne şanma
Bu sũ‘-i zann ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [*muhabbet,]*
9. Bu yârân cümle â‘râbun levendi
Ğalağ didüm **muhabbet** derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14*). [*muhabbet,]*
10. Egilmiş derd içinde rāya dönmiş
Muhabbet kim kaçā-yı āsmāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 103*). [*muhabbet,]*
11. Muhabbet āşikārā iyler idi
Velî Leylî dilinde yār-ı derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 16*). [*muhabbet,]*
12. Muhabbet cāmı cānuña ğıdādur
Sen ol gencinesin cāndur tılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 160*). [*muhabbet,]*

muhabbet: İlahi aşk.

1. Belâ gelse anuñ-çün uşanurlar
Olur hıızmet **Muhabbet** olsa mağdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 21*). [*muhabbet,]*

muhabbet cāmı: Aşk kadehi.

1. Muhabbet cāmına Mecnûn ki Cem’dür
Kemâl-i ‘aşkı ‘âlemde ‘alemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 33*). [*muhabbet cāmı, -na*]

muhabbet çeşmesi: Aşk çeşmesi.

1. Yitem ben kıala ‘aşkıum bi’s-selāma
Ziyā feyz it muhabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 29*). [*muhabbet çeşmesi, -n, -den*]

muhabbet derd-mendi: *Aşkta dertli olan, aşık.*

1. Bu yārān cümle A‘rābun levendi
Ġalaṭ didüm **muhabbet derd-mendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 14*). [*muhabbet derd-mendi,*]

muhabbet ehli: *İlahi aşka sahip olan kişiler.*

1. Muhabbet ehli şādıklar haķı-çün
Seherde gözden aķan yaşlar için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 32*). [*muhabbet ehli,*]

muhabbet hāli: *Aşk, sevgi hali.*

1. Muhabbet hālini vehm iylediler
Ne vehm itmek ‘ayān fehm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 19*). [*muhabbet hāli, -ni*]

muhabbet it: *Sevgi göstermek.*

1. Anuñla zindeġānī iyledi hōş
Görüp anı muhabbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 43*). [*muhabbet it, -miş*]

muhabbet mesti: *Aşk sarhoşu.*

1. Muhabbet mestidir dīvāne şanma
Bu sū²-i zānn ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [*muhabbet mesti, -dir*]

muhabbet odi: *Aşk ateş.*

1. Kimi sevdūñ kime sevdā-zedesin
Muhabbet odına āteş-gedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 40*). [*muhabbet odi, -na*]

muhakķak: *Kesin, belli, şüphesiz.*

1. Düzüp devlet cebinde ķor **muhakķak**
Eger şabr idesin şabr ile bī-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 74*). [*muhakķak,*]
2. Yazuķdur ġayrılar sürmek şafāsın
Benüm-çün bu meşel oldı **muhakķak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 65*). [*muhakķak,*]
3. Degül çün hāli hāline muvāfık
Cihān ol dem harāb olur **muhakķak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 27*). [*muhakķak,*]

muhāl: *Gerçekleşmesi mümkün olmayan, imkansız.*

1. Muḥāle sa‘y iden ‘ākil degüldür
Seni görmek ödinden oda düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 12*). [*muḥāle, -e*]
2. Ecel ben ḥasteyem baña **muḥaldur**
Baña dirsin ölürem toprağum saç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 54*). [*muḥaldur, -dür*]
3. Baña bu derd ile ölmek **muḥaldür**
Çık ey cān ṭurma cānānsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 56*). [*muḥaldür, -dür*]

muḥammed: *Hz. Muhammed, peygamber.*

1. Ey ism-i mübāreküñ **Muḥammed**
Ve ey vaşf-ı mükerrerüñ mufahḥam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 45*). [*muḥammed,]*
2. Ḥudā birdür **Muḥammed** Ḥaḳ resüli
Bu mühr ol sine şandukına lâyıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 42*). [*muḥammed,]*
3. Cemālüñ Ka‘bedür anı ḥarem kıl
Muḥammed çün ‘urūca bağladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 39*). [*muḥammed,]*
4. Bırakdı mīm-i imkānı **Muḥammed**
Dilerseñ Ḥamdî ğamdan pāk olasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 70*). [*muḥammed,]*
5. Muḥāmmmed işiginde ḥāk olasın
Oda yansun aña ḥāk olmayan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 72*). [*muḥāmmmed,]*
6. Şu gibi sinesi pāk olmayan dil
Muḥammed medḥi şekkerdür muḳarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 75*). [*muḥammed,]*
7. Anuñ-çün didi mecnündür **Muḥammed**
Müselmānı sefh añlar münāfik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 24*). [*muḥammed,]*

muḥātab: *Kendisine söz söylenen, kendisiyle konuşulan, hitap edilen.*

1. Kaçup andan **muḥātab** itdi perhiz
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 74*). [*muḥātab,]*

muḥayyel: *Hayal edilen, hayal gücüyle yaratılan, hayalî, imgelenen.*

1. Muḥayyel şîr oḳurlardı müselsel
Ele almazdı ansuz bāde cāmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 20*). [*muḥayyel,]*
2. İçüp eş‘ār oḳurlardı **muḥayyel**
Şikāyet-ğüne Mecnûn ol civāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 2*). [*muḥayyel,]*

muḥayyer: *Şaşkın, kararsız, kafası karışmış.*

1. Muḥayyer itdi ‘uşşāḳı nevāsı
Her ehl-i dil Ḥicāzî ger ‘Irāḳî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 18*). [*muḥayyer,]*

müheyyā: *Hazır, amade.*

1. Olup envā‘-ı ‘işretler **müheyyā**
Muheyyā iyledi ervāḥı ihyā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 109*). [*müheyyā,]*
2. Ecel cāmı **müheyyā** nūşa geldi
Kılıç cāmı ki cāna ḳan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 60*). [*müheyyā,]*

muheyvā iyle-: Hazır etmek.

1. Olup envā^c-ı ‘işretler müheyvā
Muheyvā iyledi ervāhı ihyā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 110*). [*muheyvā iyle-, -di*]
2. Müheyvā iyleyüp biñ biñ selāmı
Ne dem kim cüş ideydi bād-ı Necdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 90*). [*müheyvā iyle, -(y)üp*]

muhibb: Seven, sevgi besleyen.

1. Muhibbümsin benem maḥbūbuñ ey dōst
Benüm ‘aşkum seni pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 52*). [*muhibbümsin, -üm, -sin*]
2. Muhibbe şanma hizmet zaḥmet iyeler
Var ey kâzib ko bu da‘vâyı zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 24*). [*muhibbe, -e*]

muhibler: On iki imama gönül verenler.

1. Muhibler şeyḥi Semnün ḥürmetiyçün
Ḥabîbüñ Muştafâ ḥaḫkı İlahî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 38*). [*muhibler,]*

muḥkem: Sağlam II çok.

1. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leylî için ğam ğuşsa **muḥkem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 177*). [*muḥkem,]*
2. Dögündi ağladı cüş itdi **muḥkem**
Biraz kim ağladı vü itdi zārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 146*). [*muḥkem,]*

muḥkem: Sağlam, dayanıklı.

1. Miyân bendi velî ney gibi **muḥkem**
O deşti geşt idüp ḳadd-i ḥamîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 44*). [*muḥkem,]*
2. Belâ bendine **muḥkem** rismândur
Kime bend ursa mecnûn iyeler anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 104*). [*muḥkem,]*
3. Taşı baş toprağı yanmış ciğerdür
Der ü der-bendi **muḥkemdür** demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 93*). [*muḥkemdür, -dür*]
4. Güller çekmekden oldı mâyeler leng
Miyâncı bağlayup **muḥkem** miyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 51*). [*muḥkem,]*
5. Bu işe bağlayup **muḥkem** bilümi
Okıyup her ḳabile leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 46*). [*muḥkem,]*
6. Olur anuñla **muḥkem** her ‘alâḳa
Ne deñlü ḳıl za‘if olursa ḳatı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 48*). [*muḥkem,]*
7. Tütulmuş pâyı **muḥkem** bend ü bağı
Bıçaḳ almış ele hırş ile şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 16*). [*muḥkem,]*
8. Şu resme kim uğundı tâ seḫer-ğâh
Ṭabanca urdı Leylî eyle **muḥkem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 23*). [*muḥkem,]*
9. Henüz ‘azminde **muḥkemdür** ‘inānuñ
Nişānuñ ḳalmadı çün yayunı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 108*). [*muḥkemdür, -dür*]

muhkem: Sıkıca, sağlam bir şekilde.

1. Nasihat iylediler aña **muhkem**
Dimişlerdür yevminden ya bir oğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 86*). [*muhkem,]*

muhkem ol: Sağlam, dayanıklı olmak.

1. Anuñla muhkem olur ten hişârı
Hişârı aldı çün ceş-i sekâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 50*). [*muhkem ol, -ur]*

muhlis: Halis, gönülden, samimi.

1. Gözedür **muhlisî** kaçmağa kâbil
Yüzine bensiñ ey âdem cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 154*). [*muhlisî, -i]*
2. Halaş olmak dilersen **muhlise** kaç
Giriftâr olsa hâbse merd-i ‘âkil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 152*). [*muhlise, --e]*

mühmel: Bırakılmış, terk edilmiş, ihmal edilmiş, bakılmamış.

1. Hemân ihmâle yüz tutdı o **mühmel**
Didi gerçi dirüp geldüm bu hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 128*). [*mühmel,]*

mühr: Kilit.

1. Dağı mühriyle durur genc-i nağdı
Dağı mihri gibi **mühri** bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 103*). [*mühri, -i]*
2. Dağı **mühriyle** durur genc-i nağdı
Dağı mihri gibi mühri bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 102*). [*mühriyle, -iyle]*
3. Dehânı seglerüñ **mühr** ile beste
Dehân-ı segde ol kıl gibi hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 40*). [*mühr,]*

mühr: Mühür; imza II âğız.

1. Kimüñ zikrin ider ola güher-rîz
Didi mihr ile **mühr** açup ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 37*). [*mühr,]*

mühr ur: Kilitlemek, kapatmak.

1. Ki hârc-ı nağd ile hâll olunur ‘ağd
Vefâ vü mihr ile mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 37*). [*mühr ur, -dı]*

mühr-i dürc-i mihr: Sevgi kutusunun kilidi.

1. Müzeyyen şan cemâl-i 'ıyd-ı nevrüz
Meger kim **mühr-i dürc-i mihr** açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 5*). [*mühr-i dürc-i mihr,]*

mühr-i genc: *Hazinenin mührü.*

1. Şafâ vü Merve vü Rükñ ü Maķāma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 43*). [*mühr-i genc, -i]*

mühr-i hâtem ur: *Mühür vurmak, mühürlemek.*

1. Dehân-ı leyle mühr-i hâtem urdı
Zihî iksîr-i şubh-ı kîmyâger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 108*). [*mühr-i hâtem ur, -dı]*

mühr-i imân: *İman mührü.*

1. Mu'allâ serv-ķaddi Muşţafâ'dur
Mübârek ismi anuñ **mühr-i imân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 39*). [*mühr-i imân,]*

mühr-i sa'adet: *Mutluluk mührü.*

1. 7apuñ **mühr-i sa'adet** hâtemidür
İrişdür derd-mend oldum devâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 46*). [*mühr-i sa'adet,]*

mühr-nigîn-i 'adl u ihsân: *Adalet ve cömertlik mührünün sahibi.*

1. Ey **mühr-nigîn-i 'adl u ihsân**
Ve ey şadr-nişin-i mülk-i mu'azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 38*). [*mühr-nigîn-i 'adl u ihsân,]*

muhtâc: *İhtiyacı olan, muhtaç.*

1. 7amu vahşileri **muhtâc** oldı
Çü gördi keşret-i yârânı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 40*). [*muhtâc, -ı]*
2. Ğanî fehm iylemez **muhtâc** hâlin
Ne bilsün sūzişi bî-dâğ olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 92*). [*muhtâc,]*

muhtâc it: *Muhtaç hale getirmek.*

1. Cihānuñ şehlerin muhtâc idinmiş
Şehensâh-ı serîr-i mülk-i dîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 22*). [*muhtâc it, -in, -miş]*

müjde: *Sevinmeye yol açan, sevindirici haber, muştı.*

1. Bu bed-bahtum bilürem âhîr olmaz
Senüñ **müjdeñ** hayâli zâhir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 72*). [*müjdeñ, -ñ]*

müjde it-: Müjdelemek.

1. Baña kim müjde idersin vişâli
Yâ düş midür görürdüm ya hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 67*). [*müjde it-, -er, -sin*]

müjde vir-: Bir kimseye sevindirici, mutlu bir haberi ulaştırmak.

1. Virüp gönülüne dil-ber müjdesini
Ter ü tazeledün pejmürdesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 65*). [*müjde vir-, -üp*]

müje: Kirpik.

1. Müjeñden gül yüzüne çeşm-bend it
Teferrüc âleminde çeşmi bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 99*). [*müjeñden, -n, -den*]

müje tığı: Ok gibi kirpik.

1. Virür almağ için ervâh-ı aḥbâb
Müje tığına zehr-i ḳahrdan âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 64*). [*müje tığı, -na*]

mukâbil: Denk, karşılık.

1. Ki evlâdur muḳârinden **muḳâbil**
Mişâl-i mâh u seyyâre kevâkib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 26*). [*muḳâbil,]*
2. Şan iki naşş-ı şüretdür **muḳâbil**
Gönül tâbe gibi tâb üzre pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 152*). [*muḳâbil,]*

mukâbil ol: Bir şeyin dengi ve karşılığı olmak.

1. Muḳâbil olmaya çün mihr-i ḥâver
Benüm ḥâlüm o noḳtadur ḥaḳîḳat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 194*). [*muḳâbil ol, -ma, -ya*]

mukaddem: Önce gelen. (Hz. Muhammed).

1. Ve ey zât-ı medâr-ı devr-i ḥôş-dem
Ḥaḳ didi ṭapuña ey **muḳaddem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 8*). [*muḳaddem,]*

mükâfât it: Ödüllendirmek.

1. Ki bu eksüklüğe idem mükâfât
Ki alam bu diyârümdan saña cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 200*). [*mükâfât it, -em*]

mukahhal: Sürmelenmiş, üzerine sürme sürülmüş.

1. Geçürmez sa'y ile hergiz nişân-ı mâ-‘arafnâdan
Mukahhal olmayan gözler ‘inâyet tütîyâsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 7*). [*mukahhal,]*
2. Şaçı dil gerdenine tavq-ı hûş-tâb
Mukahhal nergîsinün kuhlı mâ-zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 33*). [*mukahhal,]*

mukârin: *Yakın olan, bitişik, ulaşan.*

1. Ki evlâdur **mukârimden** mukābil
Mişâl-i mâh u seyyâre kevâkib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 26*). [*mukârimden,]*

mukarreb: *Yakın.*

1. Nice tutmuş hârâbe içre me>vâ
Mukarreb beglerinden itdi teftîş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 5*). [*mukarreb,]*

mukarreb ol: *Yaklaşmak, yakın olmak.*

1. Girürdi rakşa Mecnûn şan hamâme
Mukarreb oldı Mecnûn katında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 97*). [*mukarreb ol, -dı]*

mukarrer: *Kararlaştırılmış, kesin, kuşkuuz.*

1. Mukarrerdür ki olmazlar münevver nûr-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihâna nûr-ı Haqq ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 8*). [*mukarrerdür, -dür]*
2. Şu gibi sînesi pâk olmayan dil
Muhammed medhi şekkerdür **mukarrer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 75*). [*mukarrer,]*
3. Nefâz-ı emrüne ‘âlem musahhar
Hevâ üstinde hükümüñle **mukarrer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 20*). [*mukarrer,]*
4. Zemîne tur didüñ turdı **mukarrer**
Semâya dön didüñ döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 29*). [*mukarrer,]*
5. Fezâhat noktasın buldı **mukarrer**
O nükte nokta olur ol fazîha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 14*). [*mukarrer,]*
6. ‘Arabda ‘Âmirî olan güzelden
Güzel olmaz **mukarrerdür** ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 184*). [*mukarrerdür, -dür]*

mukassem: *(Ar.) Kısmet olan.*

1. Bü'l-Ķâsım'ı künyet itdi saña
ElĶâfuñı iyleyen **mukassem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 48*). [*mukassem,]*

mukayyed ol: *Bağlanmak.*

1. Mukayyed olmayasın bend ü kayda
Çalup düşmen başına tiğ çün berĶ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 108*). [*mukayyed ol, -ma, -ya, -sın]*
2. Bu mecnûn hasteyi hayrân sen itdüñ
Mukayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 47*). [*mukayyed ol, -ma, -(y)up]*

mükedder: Kederli, üzgün.

1. Mükedder gönlünü luğf ile şâf it
Var ol âhû-yı müşkîni şikâr it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 32*). [*mükedder,]*

mükellef: Çok emek verilerek hazırlanmış, gösterişli, muhteşem, şatafatlı.

1. Dil-i âhûya kullâb-ı maḥabbet
Yürise bu emîrâne **mükellef** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 41*). [*mükellef,]*
2. Bişürdi dürlü ni‘metler **mükellef**
Müzeyyen bezm gûyâ bâğ-ı cennet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 8*). [*mükellef,]*

mükellef ol: Bir şeyi yapmaya mecbur olan.

1. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun gibi belâ vü ‘âşk u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 86*). [*mükellef ol, -ma, -yan]*

mükemmel: Tekmil edilmiş, bitirilmiş, tam, noksansız.

1. Cemâli nûr u ferr ile **mükemmel**
Gül ü reyḥân elinde tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 56*). [*mükemmel,]*

mükerrerem: Muhterem, saygın.

1. Olupdur ‘ilm ü ḥilm ile **mükerrerem**
Nice gönlüñ çeker cân incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 28*). [*mükerrerem,]*

mükerrer: 1.Tekrar tekrar olmak 2. Tekrar tekrar saflaştırılmış şeker haline getirme.

1. Olur şîrin **mükerrer** olsa şeker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 76*). [*mükerrer,]*

mükerrer ol: 1.Tekrar tekrar olmak 2. Tekrar tekrar saflaştırılmış şeker haline getirme.

1. Gül ile çün şeker oldı mükerrer
Nice dil-ḥasteler cân u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 34*). [*mükerrer ol, -dı]*

mukîm: Bir yerde devamlı duran.

1. Mukîm olmuş şanurdi ol müsâfir
Yaturdi ol çürimiş üstüḥ‘ân-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 180*). [*mukîm,]*

mukîm-i gûşe-i nâr: Ateş köşesinde oturan. II Cehennemde yanmak.

1. Ciger-güşen **muķim-i güşe-i nār**
Eger ‘aşķ itmeseydi i‘tizārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 90*). [*muķim-i güşe-i nār,]*

muķırr ol-: İkrar etmek, tasdik etmek, doğrulamak.

1. Yile virse qarārın bād-ı endüh
Muķırr olmazdı aña illa ol küh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 24*). [*muķırr ol-, -maz, -dı]*

muķırr-ı keşt-i nüh: Nuh'un gemisinin itirafçısı, doğruyu söyleyeni.

1. Mübeşşirdür aña rühı Celil'üñ
Muķırr-ı keşt-i Nüh oldu cüdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 21*). [*muķırr-ı keşt-i nüh,]*

mül: Şarap, mey.

1. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline **mül**
Muğanniler nevāda şanki bülbül (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 113*). [*mül,]*
2. Revān eyle ki gözden kışkanasın
Murādı nüş u güş-ı bülbül ü **mül** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 77*). [*mül,]*
3. Gül anlardan kızardı **mülden** anlar
Ne servüñ sāyesine varsa Leyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 110*). [*mülden, -den]*
4. Libāsı sebz ü sündüs nitekim hür
Elinde **mül** öniñde gül-cemāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 47*). [*mül,]*

mülâ'im: Yumuşak, uysal.

1. Bu aña müşfik ol buña **mülâ'im**
İl anuñ tañlar idi bu hisābın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 74*). [*mülâ'im,]*

mülâzım: Bir kimseye tutunup kalan, ondan ayrılmayan.

1. Taşı hñandān içi pür-girye vü süz
Mulâzım müşterilerden ol aya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 67*). [*mulâzım,]*
2. Mülâzım ‘Amr vāvı gibi dā'im
Sibā' anları қаplayup çü hñalkā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 112*). [*mülâzım,]*

mülk: Varlık, mal, eşya.

1. Vücüdi **mülkiñi** vırāne kıldı
Geçer eş'ār ile leyl ü nehārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 24*). [*mülkiñi, -i, -n, -i]*
2. Anuñ-çün itdi Hñalık **mülk** kevni
Odur sulñan cihānda hñalk-ı hayli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 72*). [*mülk,*

mülk: Memleket, ülke.

1. Zihî **mülk** ü zihî hüküm ü zihî şâh
Zihî tertîb-i kâmil bârekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [*mülk,]*
2. Melâmet kal'asının pâsbânı
Muhabbet **mülkinüñ** şâhib-kırâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 8*). [*mülkinüñ, -i, -nüñ]*

mülk: *Sahip olunan şey.*

1. Ki gayruñ **mülkidür** bu meyve-i şâh
Çün irdi bu haber İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 36*). [*mülkidür, -idür]*
2. Yir âhîr sille-i merki kâfâsı
Nübüvvet **mülkine** şâh-ı hümayün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 135*). [*mülkine, -i, -n, -e]*

mülk-i çemen: *Çimen mülkü, yeşillik yer.*

1. Şalınmağ göstere kebg ü tezerve
Ala mülk-i çemenden hem hârâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 85*). [*mülk-i çemen, -den]*

mülk-i cihân: *Dünya ülkesi.*

1. Mülk-i cihâna iyleyeler pâdişâ beni
Ey Hâmî zülf-i yâr ile kışşam dırâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 12*). [*mülk-i cihân, -a]*

mülk-i cihân gözine teng: *Dünya başına dar gelmek, sıkıntı içinde olmak.*

1. Belâdan gözine mülk-i cihân teng
Yüzinde la'î ile lû'lü-yi ziver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 62*). [*mülk-i cihân gözine teng,]*

mülk-i devlet: *Devlet mülkü, memleket, devlet.*

1. Aña âhîr od urur âh-ı bülbül
Sitemden **mülk-i devlet** olmaz âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 31*). [*mülk-i devlet,]*

mülk-i şehâdet: *Gerçeklik mülkü, (metinde âlem, kâinât).*

1. Kâmu **mülk-i şehâdet** 'âlem-i gayb
Senüñ şun'ınla mevcûd oldu lâ-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 21*). [*mülk-i şehâdet,]*

müm: *Mum.*

1. Ayağ üzre tûrup maħrûm u mağmûm
Yanup odlara ağlar nitekim **müm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 12*). [*müm,]*
2. İrüp bu haberden pîr-i maẓlûm
Tutuşdı nâr-ı 'âra nitekim **müm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 20*). [*müm,]*
3. Hünerde bî-naẓîr idi 'Arab'da
Şadîka **müm** idi â'dâya âhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 3*). [*müm,]*

4. Ki **mūm** olur sözinden seng ü pūlād
Ölü iş dirgürür kavlı-i faşihî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 90*). [*mūm,]*
5. Tūtuşdı yandı cānı nitekim **mūm**
Gül-i nesrine döndi reng-i lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 44*). [*mūm,]*
6. Yahūd bād-ı hevā efgendesiyem
Ol āteş kim vücūdum **mūm** idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 155*). [*mūm,]*
7. Çerāğ-ı ālem iken döndi **mūma**
Bu derde mübtelâ oldu çün ol māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 58*). [*mūma, -a]*

mü'min: *Allah'ın varlığına ve birliğine iman eden, inanan, kalp ile tasdik, dil ile ikrar eden kimse.*

1. Cevābum ol hıṭābuña belādur
Belā olur belî **mü'min** maḳālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 21*). [*mü'min,]*
2. Olur gülzār u nār u **mü'min** ü gebr
Ola çün cismüme merḳad o ḥāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [*mü'min,]*

mümkın ol: *Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.*

1. İrişmez defteri ‘ahdüñ tamāme
Beni sen mümkin olmaz idesin şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 93*). [*mümkın ol, -maz]*

mūmla ara: *Çok isteyerek aramak.*

1. Dem ola kim arayasın Ya‘ḳūb mūm
Egerçi saña bu sözler girāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 152*). [*mūmla ara, -ya, -sın]*

mümteni‘: *Mümkün olmayan, imkânsız.*

1. Benümle sen derilmek **mümteni‘dür**
Benüm her şeb yatağum bir ḥarābe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 76*). [*mümteni‘dür, -dür]*

mūm-ves: *Mum gibi.*

1. Işınmış **mūm-ves** nerm itdi anı
Anı gördi ki yok bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 54*). [*mūm-ves,]*

münacāt it: *Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.*

1. Münacāt itdi yalvardı Ḥudā'ya
Ki yā Rab cānı irgür ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 32*). [*münacāt it, -di]*

münādî: *Ar. Nidâ edici, çağırıcı, dellâl.*

1. O sensüz yūriyen bî-rāh u pūr-āh
Yūriyüp çağırur güyā **münādî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 39*). [*münādî,]*

münâfık: İçi başka, dışı başka olan, özü sözüne uymayan, iki yüzlü, ara bozucu (kimse).

1. Anuñ-çün vahşe oldum ašinā ben
Ol ādem-zāde kim ola **münâfık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 105*). [*münâfık,]*

münâfık: İkiyüzlü; görünüşte Müslüman.

1. Anuñ-çün didi mecnündür Muḥammed
Müselmānı sefih añlar **münâfık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 25*). [*münâfık,]*

münakkaş: Nakışlı, işlemeli, süslü.

1. ‘Ubeyd-i zengī vü rûmī cevārī
Münakkaş hülleler altünlu-vārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 106*). [*münakkaş,]*

münāsib: Uygun, yerinde.

1. Belā-yı firḳat olsa cāna gālib
Ġazel aydurdı ḥāline **münāsib** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 48*). [*münāsib,]*
2. Bir iki beyt okudum iyledi güş
Münāsib olduĝı-çün ḥāle ebyāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 139*). [*münāsib,]*

münevver: Aydınlatılmış, aydınlık, ışıklı, nurlu.

1. Muḳarrerdür ki olmazlar **münevver** nūr-ı Mevlā’dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihāna nūr-ı Ḥaḳḳ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 8*). [*münevver,]*
2. Mu‘aṭṭar hem **münevver** oldu āfāk
Oḳur yılduz zebān-ı ḥāletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 16*). [*münevver,]*
3. Münevver çün cemāl-i baḥt-ı pīrüz
Yaḳardı şubḥ cennetden çerāĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 2*). [*münevver,]*
4. Bir māhdurur yüzüñ **münevver**
Bir rūhdurur ṭapuñ mücessem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 21*). [*münevver,]*
5. ‘Ālem yüzini **münevver** itdün
Ey çeşm-i çerāĝ-ı her-dü-‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 25*). [*münevver,]*
6. Güneş gibi **münevver** oldu ‘ālem
Anuñ iksīri virdi ḥāke levni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 70*). [*münevver,]*
7. Münevver çün cemāli subḥ-ı şādıḳ
Zihī şeb zıll-ı nūr-ı sermedidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 6*). [*münevver,]*
8. Münevver her birinüñ şeb-çerāĝı
Bitürmiş her çemen bir tāze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 30*). [*münevver,]*
9. Fiĝān u nāle iyler bülbül-i mest
Münevver ḥavza ṭolmuş āb-ı Kevşer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 35*). [*münevver,]*

münevver ol: Nurlanmak, ışık ile dolmak.

1. Yine oldu münevver şeb-çerâğı
Yirinden tırdı ol divâne-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 4*). [münevver ol, -dı]

münezzeh: Kusurlardan ve noksanlardan uzak olan, tenzîh edilmiş.

1. Tağayyürden **münezzeh** pāk zātuñ
Tebeddülden muraddur şifātuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 75*). [münezzeh,]

mūnis: Alışılan, cana yakın: dost.

1. Cihân pervâlarından cānı ‘ārī
Yanınca **mūnis** olmuş vahş-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 15*). [mūnis,]

mūnis-i hāk: Toprağın arkadaşı.

1. Baña olsun belâsı **mūnis-i hāk**
Beni çün toprağumdan haşr ide Hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 104*). [mūnis-i hāk,]

mūnkād: Bağlı, boyun eğen, itaatkar.

1. Kamu Hāk emrine **mūnkād** u sâkit
Kamer kim dâ’imâ yârı güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 20*). [mūnkād,]
2. Yanınca leşkери vahşî dirende
Sa’âdet reh-nümâ vü baht **mūnkād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 107*). [mūnkād,]

mūnkir: İnkâr eden, öyle değildir diyen, kabul etmeyen, tanımayan.

1. Ki cān maḥlaş bula ğavġâ-yı bedden
Şora çün cānuma **mūnkir** su’âli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 69*). [mūnkir,]

muntazır: Bekleyen, gözleyen.

1. Ayağūñ tozına hep **muntazır**dur
Felek kim niçe rüşen yılduzı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 18*). [muntazır, -dur]
2. Senüñ vaşluña cānı **muntazır**dur
Mezârında biten nergis gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 106*). [muntazır, -dur]

münteni’: İmkansız.

1. Seni ben **münteni’dür** itmeyem yād
Ġamuşuz olıcak şād olmazam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 94*). [münteni’dür, -dür]

munzam: Ek, katkı.

1. Bâb-ı keremüñi buldı meftûh
Her kim ola ümmetüñe **munzam** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 38*). [*munzam,]*

mür: *Karınca.*

1. Ki bir **mürî** tıttup şoğdı dehâna
Çarınca çahkaha itdi bu işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 2*). [*mürî, -ı]*
2. Yalan ile yılanda cem' ider genc
Tama'da **mūra** beñzer mâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 61*). [*mūra, -a]*
3. Ki ejderhâdur anuñ **mür** u mârı
Diyâr-ı ğâra göç ol hurrem ü şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 48*). [*mür,]*
4. Adın Zeyneb dinürken ziynet itdi
Nühüfte **mür** çeşminden dehânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 35*). [*mür,]*
5. İçürdüñ haste **mūra** zehr-i mârı
Yiter mür-ı za'ife çarb-ı yek-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 48*). [*mūra, -a]*

mürâ'ât: *Saygı, hürmet göstermek.*

1. Hemân yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi Nevfel idüp anca mürâ'ât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 199*). [*mürâ'ât,]*

murâd: *Arzu edilen şey, dilek, amaç.*

1. Tağayyürden münezzeh pāk zātuñ
Tebeddülden **muraddur** şifātuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 76*). [*muraddur, -dur]*
2. Felek kim cünbişi devri aradı
Sücüdi dâ'im itmekdür **murâdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 34*). [*murâdı, -ı]*
3. Çaçan çeşm-i nigâr olsa **murâduñ**
Yiter manzar gözüñe 'aynı şâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 73*). [*murâduñ, -uñ]*
4. Didi sizden **murâdım** âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*murâdım, -ım]*
5. Didi sizden **murâdım** âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*murâdım, -ım]*
6. Bulurdi her kişi her dem **murâdı**
Kim ister kim ide gendüyi dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 36*). [*murâdı, -ı]*
7. Seherden yolların gözlerdi tâ şâm
Murâdı bu ki Mecnûn'ı göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 53*). [*murâdı, -ı]*
8. Revân eyle ki gözden kışkanasın
Murâdı nüş u güş-ı bülbül ü mü'l (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 77*). [*murâdı, -ı]*
9. İde sünbüller ile riş-ħandi
Ġalağ didüm degüldi bu **murâdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 89*). [*murâdı, -ı]*
10. Ne seyr-i serv ü ne şimşâd u şâdi
Murâdı bu ki bulup bir penâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 91*). [*murâdı, -ı]*
11. Yolında yıl gibi oldı şitâbân
Budur yıl gibi yilmekden **murâdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 23*). [*murâdı, -ı]*
12. İder 'âkıl şalâh-ı dil-nüvâzi
Didi sizden **murâdım** vuşlat idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 21*). [*murâdım, -ım]*
13. Bulup maşşudumu anı yitürdüm
İrişsün Nevfel'e Ĥağ'dan **murâdı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 15*). [*murâdı, -ı]*

14. İraq ħar-gāhdan miqdār-ı ferseng
Murādi gözlemekden oturup rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 25*). [*murādi, -i*]
15. Murādi olmasa Perverdigār'ıñ
Cihān kim iki yüzli bir varağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 4*). [*murādi, -i*]
16. Ne ğayret kayusu kaldı ne ħôd şerm
Murād idinmiş idi vaşl-ı yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 17*). [*murād,]*
17. Ne ğavġā-yı 'ases ne ħabs-ı ħargāh
İder gönlin **murādın** bî-müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 9*). [*murādın, -(n)*]

murād bul-: İstekte bulunmak.

1. Ne bulursın ol ebrūdan murādi
Ki zengiler gibi kecdür nihādi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 65*). [*murād bul-, -ur, -sın*]

murāda ir: Arzusuna kavuşmak, istediği şeyi elde etmek.

1. Ki ħāke virdi bu nağş u nigārı
Ki benden irmeyisersin murāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 29*). [*murāda ir, -me, -(y)iser, -sın*]

murāduñ: Arzu edilen şey, dilek, amaç.

1. Tolaşmasa eger rāy ile ilġü
Cihānda bir vefāsuzdur **murāduñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 85*). [*murāduñ, -uñ*]

murāşsa': Değerli taşlarla süslenmiş.

1. Belā vü zaĥmet idi şanki yāre
Muraşsa' heykel ü altūnlu ħalĥāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 167*). [*muraşsa',]*
2. Nigār u nağş ile şan ħāne-i Çin
Muraşsa' la'l-i aĥmerden licāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 55*). [*muraşsa',]*

mürde: Ölü, ölmüş.

1. Ki ya'nī **mürde** fāriğdür kefenden
Dü 'ālemden o kim taşra ħurar taĥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 10*). [*mürde,]*
2. Çün ölem yine anuñ **mürdesi** kıl
İki 'ālemde 'aşğ olsun baña dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 34*). [*mürdesi, -s, -i*]
3. Nitekim **mürdeyi** nefh-i Mesihî
Anuñla piş-keş ħoşdı leṭā'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 92*). [*mürdeyi, -y, -i*]
4. Taḃī'at iştihāsı **mürde** oldı
Ķaçan cev'ile nefsum ide saĥtî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 54*). [*mürde,]*
5. İçi **mürde** taşu merħad gerekdür
Dirende yoldaşum cismüm deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 72*). [*mürde,]*
6. Zebān-ı ħālīdür ol **mürde** cānuñ
Bilem dirseñ nedür gönlindeki ħāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 116*). [*mürde,]*

mürde: Ölü, cansız. II ruhsuz.

1. Amān virme başın kat' iyle şem'ün
Baña hōşdur öñünde **mürde** yatam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 105*). [*mürde,]*

mürekkeb: Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, türlü renklerde sıvı madde.

1. Vekîl-harcı gibi def'îdür inci
Aña viridi kalem kâğıd **mürekkeb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 251*). [*mürekkeb,]*

müretteb: Bezenmiş, donatılmış.

1. Kitâbet emri esbâbın **müretteb**
Ele aldı çü Mecnûn hâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 252*). [*müretteb,]*
2. Zer ü dürr ile zeyn itdi **müretteb**
'Arûs-ı 'âlem-i hüsn a'nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [*müretteb,]*

murğ: Kuş.

1. N'ola ger naḥluña aşlansa servüm
Serâyüñ **murğ**ı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [*murğı, -ı]*
2. N'ola ger naḥluña aşlansa servüm
Serâyüñ **murğ**ı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [*murğı, -ı]*
3. Ütülmiş **murğa** beñzer ser şikeste
Dür-i nâ-süftesinden sine süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 114*). [*murğa, -a]*
4. Vazîfe-h'ârıdır her **murğ** u mâhî
Cihânda ins ü cinne cân viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 174*). [*murğ,]*
5. Düşer her **murğ** u mâhî cevr-i dâma
Aña kim şu'me bir loḡma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 66*). [*murğ,]*
6. Dil-i divâneye vîrâne besdür
Benim **murğum** uçupdur ol kâfesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 95*). [*murğum, -um]*
7. ılurlar 'ömrüñ anbarını sürâḥ
Ecel bir **murğdur** minḡarı pülâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 81*). [*murğdur, -dur]*
8. Uçur cân **murğımı** ḡabs-ı kâfesden
Leb-i deryâ dehân-ı ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 70*). [*murğımı, -ı, -n, -ı]*

murğ-ı cân: Gönül kuşu.

1. Maḡabbet murğ-ı cānuñ şehperidür
Ne cân kim ide bu perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 10*). [*murğ-ı cân, -un]*

murğ-ı cân: Gönül kuşu.

1. abûl it sehv ile olan sücudüm
Olup bu **murğ-ı cāna** saça dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 31*). [*murğ-ı cāna, -a]*

murğ-1 hevâyî: *Heva ve hevesine tabi kuş II Gönül.*

1. Ki olsa efserüñ devlet külâhı
Hevâya uyma ey **murğ-1 hevâyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 117*). [*murğ-1 hevâyî,]*

murğ-1 hōş-per: *Güzel kanatlı kuş.*

1. Ki gördi evce irmiş bir dirahı
Uçar bir şu'besinden **murğ-1 hōş-per** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 85*). [*murğ-1 hōş-per,]*

murğ-1 lâ-mekânî: *Yuvasız kuş.*

1. Hâlâş itdi belâ-yı ân u inden
Mekânın kodı **murğ-1 lâ-mekânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 37*). [*murğ-1 lâ-mekânî,]*

murğ-1 seher-hîz: *Sabah erkenden öten kuş.*

1. Cihâne tîğ-1 tîz itdi zebânı
Seherden çüş idüp **murğ-1 seher-hîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 39*). [*murğ-1 seher-hîz,]*
2. Yahûd âhum irişdi oda yandı
Niçün ötmez aceb **murğ-1 seher-hîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 19*). [*murğ-1 seher-hîz,]*

murğ-zâr: *Far. Çayrılık, çemen-zâr II Kuş bahçesi.*

1. Ki döndi **murğ-zârı** lâle-zâra
O şahrâ kûha döndi küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 174*). [*murğ-zârı, -ı]*

mür-1 za'îf: *Kuvvetsiz karınca // hem fiziken hem de kudret bakımından güçsüz karınca: âşık.*

1. İçürdüñ haste mûra zehr-i mârı
Yiter mür-1 za'îfe darb-ı yek-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 49*). [*mür-1 za'îf, -e]*

mürîd: *Tarikatte bir şeyh ve mürşide bağlanarak kendisinden usul ve tasavvuf yolunu öğrenen kimse.*

1. Mürîd iyle yoluñda mârid itme
Budur senden ümidüm yâ îlâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 46*). [*mürîd,]*

mürşid-i râh: *Yol gösterici. II Şeyh.*

1. Hevâ üstinde yapmışdur binâmı
Du'â iyle baña ey **mürşid-i râh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 99*). [*mürşid-i râh,]*

mürüvvet: *Cömertlik, ihsan, lutuf.*

1. Mürüvvet mevcî dilde iyledi cüş
Didi bu bî-penâha puşt olaym (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 44*). [mürüvvet,]
2. Kayurmayıp kayır gibi şaçardı
Mürüvvet itdi ol deñlü olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 85*). [mürüvvet,]
3. Mürüvvet görmedüm olmağı hāmüş
Tapuñdan bildügüm ahvâli bir bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 122*). [mürüvvet,]

mürüvvet-kân: *Cesur, yiğit olan.*

1. Koyum kurd ile barışdurur tiz
Mürüvvet-kāna ihsān menba'idur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 111*). [mürüvvet-kāna, -a]

mūsā: *Hızır, Musa.*

1. Elif harfin bu güç yolda 'aşā kıl
Dehende **Mūsā** gibi ejdehā kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 12*). [mūsā,]

müşābih: *Benzer.*

1. Müşābih na'rada dīvāne dīve
Ki ey büt 'aşkınuñ dīvāne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 26*). [müşābih,]

müsāfir: *Konuk, misafir, yolcu.*

1. Geçer bu hāl ile leyl ü nehāri
Müsāfirler gelürler bu diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 37*). [müsāfirler, -ler]
2. Yiñi sevdāda ol gice **müsāfir**
Yürürdi ol belā Mısrı hūrūşān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 6*). [müsāfir,]
3. Müsāfir olmaz ana merd-i 'āqıl
Niçün itmezsin ol yirden girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 84*). [müsāfir,]
4. Gelürdi görmege anı heves-nāk
Kātından eksük olmazdı **müsāfir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 79*). [müsāfir,]
5. Muķim olmuş şanurdi ol **müsāfir**
Yaturdi ol çürimiş üstüh'ān-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 180*). [müsāfir,]

musahhar: *Teshîr edilmiş, alınmış, zabtolunmuş, fethedilmiş.*

1. Nefāz-ı emrüne 'ālem **musahhar**
Hevā üstinde hükümñle muķarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 19*). [musahhar,]

musahhar: *Boyun eğdirilmiş, emir ve itâat altına alınmış.*

1. Cihān her hükmine fermān **musahhar**
Felek yayın eger bî-ķabza ķabzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 4*). [musahhar,]

musahhar ol-: *Emrine amade olmak, boyun eğmek.*

1. Elünde rā olursa tiz hançer
Dü ‘âlem rāyuña olur musahhar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 20*). [*musahhar ol-, -ur*]

muşâhib: *Biriyle karşılıklı konuşan, sohbet arkadaşı olan kimse.*

1. Muşâhib oldı çün ol nâzenine
Mübeddel oldı ‘ayş u nâz enine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 171*). [*muşâhib,*]
2. Benüm ‘üryân ne gür u ne kefen var
Muşâhib olamaz mest ile huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 97*). [*muşâhib,*]

musallat: *Üzerine düşmek.*

1. Ol anlara **musallat** çün Süleymân
Gürûh-ı vahşe eyle hüküm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 34*). [*musallat,*]

musallat iyle: *Sataşmak, rahatsız etmek, başına sarmak.*

1. Ben ansuz oluram bî-çâre bî-kes
Musallat iyleyen baña hevâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 97*). [*musallat iyle, -(y)en*]

muşaykal: *Parlak, cilalı.*

1. O kavme hamle itdi nitekim şîr
Bir elde çini kalkanı **muşaykal** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 53*). [*muşaykal,*]

müsebbih: *Allah'ı tesbih eden kimse.*

1. Müsebbih aña her şey'ün zebânı
Zihî rahmet zihî ni‘met kemâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 172*). [*müsebbih,*]

müselmân: *Müslüman.*

1. Anı zikr itmeyen olmaz **müselmân**
Temâm olsa bulur bu söz kabûli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 40*). [*müselmân,*]
2. Anuñ-çün didi mecnündür Muhammed
Müselmânı sefih añlar münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 25*). [*müselmânı, -ı*]

müsel: *Ardı ardına, birbirine bağlı, zincirleme, silsileli.*

1. Olur hem nâfe hem âhü şikâri
Müsel zülfi olsa vaqt-ı naçcîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 31*). [*müsel,*]

2. Metā‘ın nev-bahāruñ kāsīd itdi
Müselsel sünbüli dil-bend ü dil-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 7*). [müselsel,]
3. Muḥayyel şîr okurlardı **müselsel**
Ele almazdı ansuz bâde cāmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 20*). [müselsel,]

müsemmä: *Ad verilmiş, isimlendirilmiş, ismi olan.*

1. Müsemmäsin ki kevne şıgmaz ismüñ
Senüñ-çün ḥalq olundı cümle hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 162*). [müsemmäsin, -sın]

müşerref: *Şeref kazanmış, şereflenmiş, şerefli.*

1. Göğî kılduñ müzeyyen encüm ile
Yiri itdüñ **müşerref** merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 26*). [müşerref,]
2. Qudümüñle **müşerref** iyle Qudsi
Melekler kim senüñle müfteḥirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 16*). [müşerref,]
3. Ruḥ-ı Leylî **müşerref** aya beñzer
Dil-i Mecnûn mücevvef nāya beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 33*). [müşerref,]
4. Müşerref kıldı rüy-ı şubḥ-kārı
Zihî şubḥ-ı sa‘âdet rüz-ı pîrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [müşerref,]

müşerref it: *Şereflelendirmek, onurlandırmak.*

1. Ğarîḳ-i ni‘met itdi ḥāş u ‘āmı
Ulu bezm itdi şāhāne müşerref (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 7*). [müşerref it, -di]
2. Göñül miḥmānını ḥôş gördi ḥaylî
Müşerref itdi anı vuşlat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 131*). [müşerref it, -di]

müşerref ol: *Müşerref olmak; onurlanmak, onur kazanmak, şereflenmek.*

1. Müşerref oldı andan güş-ı zanbaḳ
Zemîn-i sebz güyâ āsmāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 58*). [müşerref ol, -di]
2. Müşerref ola senden gülşen ü bâḡ
Ayaḡ altında ḥāk ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 110*). [müşerref ol, -a]

müşfik: *Şefkatli, yumuşak yürekli.*

1. Bu añā **müşfik** ol buña mülâ‘im
İl anuñ ṭañlar idi bu ḥisābın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 74*). [müşfik,]

müş-ı küstāḥ: *Arsız fare.*

1. Hemān āteş-gededür düd-ı bî-māy
Nice demdür bu iki **müş-ı küstāḥ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 79*). [müş-ı küstāḥ,]

muşibet: *Musibet, bela, kötülük, sıkıntı.*

1. Kimi ağlatmaz ol resme **muşibet**
Siyeh-puş oldu ol da mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 6*). [*muşibet,]*
2. İrişdi şabr olunmaz bir **muşibet**
Çara yirden çara şu çıktı ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 26*). [*muşibet,]*

müşk: *Asya dağlarında yaşayan bir ceylân cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde.*

1. Gül it nârin Hâlîlûñ hâkķı câne
Beden **müşkine** bārū çek laħdden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 67*). [*müşkine, -i, -(n)e]*
2. Deberdüldükçe bu ‘aşkuñ peyâmı
Pür itdi **müşk** gibi her meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 34*). [*müşk,]*
3. Siyâh olmasa **müşk** olmaz kemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 72*). [*müşk,]*
4. Güle luţf-ı semenden âb virdi
Gümân-ı fitneye toz itdi **müşkin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 63*). [*müşkin, -in]*
5. Cigerde dâğ olurdu dâğı üzre
Şaçın meşşâta çün **müşkin** iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 159*). [*müşkin, -in]*
6. Ğam-ı ‘aşkı tağılmış **müşke** döndi
Tolup gönîliñ Ğam-ı dil-ber kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 68*). [*müşke, -e]*
7. Tıradı ördi geh **müşk** ile müyün
Kuru kıanunâ döndürmiş Ğam-ı yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 46*). [*müşk,]*
8. Şarulup Ğarķ idem **müşk** ü ‘abîre
Çıkardı mefreşinden Ğazz-ı dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 40*). [*müşk,]*
9. Bu ‘aşkum **müşkin** aña aşikâr it
Getür serv-i Ğilâfı bî-Ğilâf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 34*). [*müşkin, -in]*
10. Cemâl-i ‘âlem üzre **müşk** saçdı
Aña Ğoş Ğ’âb gösterdi ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 16*). [*müşk,]*

müşk-i Ğitâ: *Hita miski.*

1. Ğarâb itme bu burcı tākı yıkma
Mu‘aţtar nâfesi müşk-i Ğitâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 45*). [*müşk-i Ğitâ, -dur]*

müşk-i Ğoten: *Hoten miski, Hoten şehrinde üretilen bir misk.*

1. Şaçı çini nice müşk-i Ğotendür
Sevâdı Ğile vü şehri-ı fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 59*). [*müşk-i Ğoten, -dür]*

müşk-i ter: *Taze misk.*

1. Şarıldı **müşk-i ter** gibi Ğarîre
Teni Ğam micmerinde ‘üd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 54*). [*müşk-i ter,]*

müşkil: *Güçlük, zorluk, sıkıntı.*

1. Peder-i Mecnûn bu **müşkil** hâle nâ-gâh
İşidüp il dilinden oldu âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 3*). [*müşkil,]*
2. Delüye uyma şıgmaz ad u şane
Zihî **müşkil** fazâhât zî-melâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 159*). [*müşkil,]*
3. Irâk düşmek çatı düşvâr u **müşkil**
Ne müşkildür bu resme sevgülü yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 130*). [*müşkil,]*
4. Irâk düşmek çatı düşvâr u müşkil
Ne **müşkildür** bu resme sevgülü yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 131*). [*müşkildür, -dür]*
5. Melâmet iyleme kim şerm-sârem
Bu **müşkil** yaramuñ üstine ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 37*). [*müşkil,]*
6. Ya zibâ bâğa ya **müşkil** duzâğa
Esen kal sen ki ben hep rahtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 24*). [*müşkil,]*
7. Ne **müşkildür** ki ‘afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm halka rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 82*). [*müşkildür, -dür]*
8. Ki ol **müşkil** iş oldu aña âsân
Meger bir gün o sultân-ı gâzab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 14*). [*müşkil,]*
9. Dağî **müşkil** budur bî-gam-güsârem
Ne çârem var ne şabrum ne mecâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 106*). [*müşkil,]*
10. İy meyli olmayan ten lezzetine
Günüñ geçdi bu **müşkil** kâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 17*). [*müşkil,]*
11. Zihî **müşkil** belâdur saña bu derd
Eger hizmet kılayduñ pâdişâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 22*). [*müşkil,]*
12. Hârâma hem-nişîn olmak da **müşkil**
Hârâma ger harim olam helâkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 122*). [*müşkil,]*
13. Çatı **müşkil** olur şaklasın Allah
Felek aña bu resme qahr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 36*). [*müşkil,]*
14. O besdür baña ço cân u cihânı
Didi Zeyd iyledi bu **müşkili** hâll (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 45*). [*müşkili, -i]*

müşkil hall it-: Sıkıntıyı çözmek.

1. Ki varup Ka‘be‘ye hâll ide müşkil
Çayurdu Çays için bir hûş mehâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 30*). [*müşkil hâll it-, -e]*

müşkil ol: Zor, çetin olmak.

1. Çü vaşlı müşkil oldu yâr-ı cânuñ
Anasına didi bir kimse Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 174*). [*müşkil ol, -dı]*

müşkilât: Güçlük, zorluk, sıkıntı.

1. Dil olup çaylasânı diye âmîn
Du‘âsı hâll ider her **müşkilâtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 33*). [*müşkilâtı, -ı]*

müşkîn: Misk kokulu.

1. Şanasın kara gözdür kapladı hûn
Kimi gilmân-ı rümî hülle **müşkîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 41*). [*müşkîn,]*

2. Olur pür-derd nice nâz-perverd
Aşar ayvâyı **müşkîn** perçeminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 31*). [*müşkîn,]*

müşkîn: *Siyah, kapkara.*

1. Şafak gibi cihân çana boyandı
Hevâ **müşkîn** iken kâfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 51*). [*müşkîn,]*

muşt: *Yumruk.*

1. Ururdu gendünün puştınañ **muştı**
Eger baş kesse çavminden ‘adûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 124*). [*muştı, -ı*]
2. Meh ile mâhî ile tütü küştü
Şadef puştına urup mâhî **muştı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 99*). [*muştı, -ı*]

muşt ol: *Yumruk olmak.*

1. Serine düşmeninün müşt olayın
Şikâr idi benim bu ilde kaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 46*). [*muşt ol, -ayın*]

müsta‘cil: *Sabırsız, acele eden.*

1. Amân vir ey ecel **müsta‘cil** olma
Temâyül yaraşur sen serve ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 4*). [*müsta‘cil,]*

muştafâ: *Hz. Muhammed (sav).*

1. Şefî‘üm çün habîbüñ **Muştafâ’dur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 76*). [*muştafâ’dur, -’dur*]
2. Muhibler şeyhi Semnün hürmetiyçün
Habîbüñ **Muştafâ** haqqı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 39*). [*muştafâ,]*
3. Mu‘allâ serv-çaddi **Muştafâ’dur**
Mübârek ismi anuñ mühr-i imân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 38*). [*muştafâ’dur, -dur*]

müstağnî: *İhtiyaç duymama, umursamama.*

1. Zihî ‘aşık ki **müstağnî** temâşâ-yı tecellâdan
Cemâl-i ‘aşkı her lahza teferrüc iyleyen ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 2*). [*müstağnî,]*

müstağnî: *Elinde olanla yetinen, doygun II İhtiyaçsız, ihtiyaç duymayan.*

1. Senün birdir çatuñda nûş ile zehr
Çapuñ ol resme **müstağnî** ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 35*). [*müstağnî,]*

müstağnî ol: *İhtiyaç duymamak, umursamamak.*

1. Olur müstağni efsün u du‘adan
Bu ter duhter ki ahter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 22*). [müstağni ol, -ur]

müstağrak ol: Gark olmak, batmak.

1. Al iden anı zulm ile itdüğü kıan mıdur
Oldum hayâl-i hüsnüñe müstağrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 3*). [müstağrak ol, -du, -m]

müştâk: Şiddetle arzu eden, özleyen, hasretini çeken, gönülünden isteyen.

1. Gice göz yummayan ‘uşşâka beñzer
Seher bî-hüd yatan **müştâka** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 44*). [müştâka, -a]
2. Bu anı ol bunı itdi der-âğüş
Buluşup iki **müştâk** iki hasret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 75*). [müştâk,]
3. Ki kıapusında Hindü-yi siyâhem
Kıatı **müştâkem** anuñ şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 37*). [müştâkem, -em]
4. Senüñle şöhbete var meyli haylî
Sana **müştâkdur** göre cemâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 93*). [müştâkdur, -dur]
5. İki yâr u iki **müştâk** u mehçür
Cihâna tıldı efgânun hürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 92*). [müştâk,]

müştâk ol: Âşık olmak.

1. Meger Mecnûn’a müştâk oldu haylî
Aradı buldı Mecnûn’ı fütâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 36*). [müştâk ol, -dı]

müştâk-ı yâr: Sevgiliyi arzulayan, çok isteyen.

1. Baña olmışdur ejderhâ havâle
Bu ben bî-çâre kim müştâk-ı yârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 105*). [müştâk-ı yâr, -em]

müstemend: Üzüntülü, kederli, hüznülü; çaresiz, zavallı; talihsiz, mutsuz.

1. Geçür gâmdan bu birkaç **müstemendi**
Egerçi Hâmî kıahruñ lâyıkıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 54*). [müstemendi, -i]
2. Esîr ü **müstemendem** ol degüldür
Hem ilden hâşıl olan galle vü mâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 36*). [müstemendem, -em]
3. Ğarîb ü bî-nevâ vü **müstemendi**
Ol anda kıaldı yok ağıyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 122*). [müstemendi, -i]
4. O bî-çâre za‘îf ü **müstemendüñ**
Beni ‘afv itsün erçi pür-günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 34*). [müstemendüñ, -ün]
5. Ğarîbi ya‘nî Mecnûn **müstemendi**
Ki ol vahşî-nişin ü vahşet-âmîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 34*). [müstemendi, -i]

müstemir: Sürekli olarak, devamlı.

1. Hevāñ odiyle ʔolmıřdur tūrābı
Senüñ řevkuñ dilinde **müstemirdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 105*). [*müstemirdür, -dür*]

müsteri: *İştirâ eden, satın alan.*

1. İde çün **müsteri** bâzārını germ
Bahâ biçmekle bâyi‘ iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [*müsteri,]*
2. İde çün **müsteri** bâzārını germ
Bahâ biçmekle bâyi‘ iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 81*). [*müsteri,]*
3. Güher şaticısın biz **müsteriyüz**
Behâsın biñ biñ artur **müsteriyüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*müsteriyüz, -y, -üz*]
4. Güher şaticısın biz **müsteriyüz**
Behâsın biñ biñ artur **müsteriyüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80*). [*müsteriyüz, -y, -üz*]
5. Güher şaticısın biz **müsteriyüz**
Behâsın biñ biñ artur **müsteriyüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*müsteriyüz, -y, -üz*]
6. Güher şaticısın biz **müsteriyüz**
Behâsın biñ biñ artur **müsteriyüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 80*). [*müsteriyüz, -y, -üz*]
7. ʔařı ħandân içi pür-girye vü süz
Mulâzım **müsterilerden** ol aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 67*). [*müsterilerden, -ler, -den*]

müsteri: *Jüpiter gezegeni (Güneş sisteminin en büyük ve en etkili gezegenidir, gücü temsil eder.).*

1. Silâĥ-dâr ola tâ ‘azm itse sulţân
ʔurur hem **Müsteri** ‘azmuña râġıb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 31*). [*müsteri,]*
2. Görüp ħüsniñ melekde sen perinüñ
Seni gözi ışırmış **Müsteri’nün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 68*). [*müsteri’nün, -nün*]
3. Şafâ-yı vaşl-ı yâr-ı cân-fezâya
Ufuĥdan **Müsteri** çün oldı peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 49*). [*müsteri,]*
4. Niyâz itdi aña Mecnûn-ı şeydâ
Didi ey **Müsteri** ey ʔâli‘-î sa‘d (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 51*). [*müsteri,]*
5. Yüz urdı ħazretine çâre-sâzuñ
Didi ey **Müsteri** Zühre ġulâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 63*). [*müsteri,]*
6. Zuĥaldur pâsbân Mirriĥ-i cellâd
Vekil-ĥarcı o bezmüñ **Müsteridür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 35*). [*müsteridür, -dür*]

mutâ‘: *İtaat olunan, boyun eğilen, başkasının kendisine itaat ettikleri.*

1. Der ü dâmi ħıluþ bî-dâm u maĥbûs
Sibâ‘-ı nefsinüñ olan **mutâ‘ı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 31*). [*mutâ‘ı, -ı*]
2. Anuñ-çün oldı anlaruñ **mutâ‘ı**
Kişiye luĥf u iĥsân pâsbândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 86*). [*mutâ‘ı, -ı*]
3. Sibâ‘uñ ħâkimi vaĥşuñ **mutâ‘ı**
Ĥaberler var saña sinemde mestür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 40*). [*mutâ‘ı, -ı*]

mutahhar: *Kutlu, mübarek, maddi ve manevi olarak temizlenmiş.*

1. Şuyı pâk u **mutahhar** şanki Kevşer
Kenâr-ı havza bitmiş tâze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 16*). [*mutahhar,]*

muṭarrā: *Ar. Taze, tarâvetli.*

1. Muṭarrā verd idüñ düşdün türābe
Cihānda mäh u mihr idi cemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 108*). [*muṭarrā,*]

muṭavvak: *Boynuna gerdanlık vs. takılmış. Boynuna halka olan.*

1. Muṭavvak şūfiler gibi kebüter
Bu efser ṭavṭ ile baykuşa ḥaḫdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 52*). [*muṭavvak,*]

muṭteber: *İtibarlı, sayılır, hatırlı.*

1. ‘Arabda **muṭteberdür** şulḥ u cengi
Şavaşa varsa ṭartılmış yaraḫdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 104*). [*muṭteberdür, -dür*]

muṭtekef: *Bir ibadethaneye çekilip namaz, niyaz ve ibadetle meşgul olan.*

1. O ṭālib kim ḫapuṇda **muṭtekefdür**
Seni bilmekte ‘acze muṭterifdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 85*). [*muṭtekefdür, -dür*]

muṭterif: *İtiraf eden.*

1. O ṭālib kim ḫapuṇda muṭtekefdür
Seni bilmekte ‘acze **muṭterifdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 86*). [*muṭterifdür, -dür*]

muṭi‘: *İtaat eden, itaatkar.*

1. Ne kārüm ḫaldı ne varum ne yārum
O kim sulṭān-ı ‘aşḫına **muṭi‘em** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 39*). [*muṭi‘em, -em*]
2. Muṭi‘em dōke bağrum yāre ḫanum
Başumdan gitmesün Leyli belāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 14*). [*muṭi‘em, -em*]
3. Muṭi‘em cümle fermānına şāhuñ
Çekerseñ tiḡuñı uş cān u serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 80*). [*muṭi‘em, -em*]
4. ‘Aceb midür **muṭi‘** itse sibā‘ı
Süpürdürdi sibā‘a buyruḡ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 32*). [*muṭi‘,*]
5. Sibā‘ u vaḫşe iḫsān idi işi
Muṭi‘ itmişdi in‘āmı sibā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 85*). [*muṭi‘,*]
6. Muṭi‘i olsa ṭaṇ mı her dirende
O meclis kim sibā‘ olmuşdı ḫavli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 116*). [*muṭi‘i, -i*]

muṭi‘ ol: *Tabi olmak, birinin hükmü altında bulunmak.*

1. Bu gün fermānuñ oldu muṭi‘i
Veli bu şerbeti Mecnûn’a virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 94*). [*muṭi‘ ol, -di*]

mutlak: Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

1. O sevdâdan geçüp Mevlâ'yı sevdi
O başdan ayağa derd oldu **mutlak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 33*). [mutlak,]

mutlaka: Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

1. Şikârın na'î ile tağlardı zülfi
Cihânı **mutlakâ** şayd itdi şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 27*). [mutlakâ,]

mutrib: Çalgıcı, çalgı çalan.

1. Şeh-i 'âlî-cenâb ile cenâ'ib
Şehûn bezmine Zühre **mutrib** olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 29*). [mutrib,]

muttali: Bir işi haber almış olan, bilen, öğrenen, vâkif ve haberdar olan.

1. Cihâna 'ibret itmiş şüretini
Bu hâle **muttali** olup biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 191*). [muttali,]

muvâfik: Münasip, uygun.

1. Yılan olduñ çü irdi subh-ı Dağhâk
Gice yanumca yâr idüñ **muvâfik** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 193*). [muvâfik,]
2. Yaşın tutmağ için giydüm kebûdi
Saña ben 'aşıkam şâdik **muvâfik** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 217*). [muvâfik,]
3. Degül çün hâli hâline **muvâfik**
Cihân ol dem harâb olur muhakkağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 26*). [muvâfik,]
4. Olup birbirine küvf ü **muvâfik**
İki cânibden olıcağ mağabbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 16*). [muvâfik,]

muvâfik: Aynı tarafı destekleyen, aynı görüşü paylaşan, birbirine muhâlif olmayan kimselerden her biri.

1. Belâ-yı gamda Mecnûn'a **muvâfik**
Diyâr-ı Leylî'den çopdı hûş-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 2*). [muvâfik,]

müvâşşah: Süslenmiş, süslü; mısralarının ilk harfleri bir kelime meydana getiren manzume, akrostiş.

1. Müvâşşah nağmeler taşnif iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 168*). [müvâşşah,]

müvekkil: Birini kendine vekil olarak seçen kimse.

1. Ki itlerden nice buldı hâlâşı
Müvekkil gönderüp ol bî-günâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 49*). [müvekkil,]

müy: *Kıl, kıl gibi ince, müy miyân.*

1. Bürehne cismi ince **müya** dönmiş
Tenin mü kaplamış âhüya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 29*). [*müya, -a*]
2. Keşide **müy** kıdinden miyânı
Zenahdâni ki sib idi gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 36*). [*müy,]*
3. Büt-i gül-rengi tebden oldu bî-reng
Teni tâb üzre düşmiş **müya** döndü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 53*). [*müya, -a*]

müy: *Kıl, saç teli.*

1. Taradı ördi geh müşk ile **müyün**
Kuru kânunâ döndürmüş gam-ı yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 46*). [*müyün, -ı, -n*]
2. Ki mihmân oldu anuñ gibi **müya**
Şınayup ‘aşıkı pîr-i hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 148*). [*müya, -a*]
3. Yolarken hasret-i yâr ile **müyü**
‘Arabda âdet idi bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 94*). [*müyü, -ı*]

müy it-: *Kıl (gibi ince) etmek.*

1. Didi râvî-yi kışşa hâtif-i güy
Söze incü dizen sözi idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 2*). [*müy it-, -üp*]

müyesser iyle: *Nasip etmek.*

1. Devâ kıl luţf ile bu derd-i dâğa
Müyesser iyle yâ Rab vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 35*). [*müyesser iyle,]*
2. Cemî‘-i enbiyâ hâkkı ilâhî
Bize ol ‘aşkuñı iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 41*). [*müyesser iyle,]*

müyesser ol: *Nasip olmak.*

1. Ola mı müyesser aña ey döst
Düşmenlerüm ile döst olduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 8*). [*müyesser ol, -a*]

müyesser ol-: *Nasip olmak.*

1. Vişâl-i döst olmayup müyesser
Giderdi ser-be-sine dest-ber-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 5*). [*müyesser ol-, -ma, -(y)up*]

müy-ı bārık: *İpincecik bir kıl II âşığn kederden bir deri bir kemik kalan beli.*

1. ‘Ikâl-ı pay u ‘aql u dide tārık
Yol eyle ince güya **müy-ı bārık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 82*). [*müy-ı bārık,]*

müy-i ca'dî: Kıvrırcık kıl, saç.

1. Ki bula gayri ğamlardan necâtı
Yaturken kıvrılıp çün **müy-i ca'dî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 93*). [*müy-i ca'dî,*]

müy-ı miyân-ı mür: Karınca gibi ince, zayıf.

1. Kıla cismüm kılı biñ dürlü feryâd
Tenüm müy-ı miyân-ı mûra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 9*). [*müy-ı miyân-ı mür, -a*]

müzehheb: Tezhip olunmuş, altınla yaldızlanmış.

1. Şeher-geh çünki şark-ı kırmızı-püş
Müzehheb güş-vârı aşdı der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 2*). [*müzehheb,*]

müzehheb: Altınlı, altından yapılmış.

1. Şurâhî üzre peymâne tezerve
Müzehheb çiniler simîn siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 17*). [*müzehheb,*]

müzeyyen: Bezenmiş, süslenmiş, ziynetli.

1. Göğî kılduñ **müzeyyen** encüm ile
Yiri itdüñ müşerref merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 25*). [*müzeyyen,*]
2. Giyâhı sünbüle cevzâ olur cev
Zebercedden **müzeyyen** hâne-i zîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 53*). [*müzeyyen,*]
3. Müzeyyen âsmân çün sebz-i gülşen
Kevâkib çün kevâ'ib zer-hamâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 2*). [*müzeyyen,*]
4. Kılur ferşi nebât ile **müzeyyen**
Koyar ol kudret ü 'ilm issi Bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 10*). [*müzeyyen,*]
5. Bişürdi dürlü ni'metler mükellef
Müzeyyen bezm güyâ bâğ-ı cennet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 9*). [*müzeyyen,*]
6. Müzeyyen şan cemâl-i 'ıyd-ı nevrüz
Meger kim mühr-i dürc-i mihr açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [*müzeyyen,*]

müzeyyen kıl-: Süslü hale getirmek.

1. Şafâ-yı sa'ya maħmil bağladı il
Peder-i Mecnûn müzeyyen kıldı maħmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 29*). [*müzeyyen kıl-,*]

müzeyyen kıl: Tezyin etmek, süslemek, donatmak.

1. 'Arüsiyçün müzeyyen kıldı maħmil
Çeküp pîl-i sepide-i Mengelüsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 6*). [*müzeyyen kıl, -dı*]

2. Müzeyyen kıldı nâzûk hîl'at ile
Ridâ vü tavk oldu zülf ü sâ'id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 132*). [müzeyyen kı, -dı]

mużtarib iyle- Sıkıntı çekmek, hasta etmek.

1. Peder biçâre çün gördi bu kıanı
Tevehhüm mużtarib iyledi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 56*). [mużtarib iyle-, -dı]

N

nā-bedīd: *Meydanda olmayan, görünmez.*

1. Perī şanup seven dīv-i sepīdi
Olur āhīr o ‘aşkun **nā-bedīdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 52*). [*nā-bedīdi, -i*]
2. Bu tertīb üzre nazm itdi cevāhir
Didi ol **nā-bedīd** olan remīde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 3*). [*nā-bedīd,]*

nābit ol-: *Büyütmek, yetiştirmek.*

1. Ki söz naḥlin dikersin nābit olsa
Söze kuş kondurırsın şābit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93*). [*nābit ol-, -sa*]
2. Ki söz naḥlin dikersin nābit olsa
Söze kuş kondurırsın şābit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 97*). [*nābit ol-, -sa*]

nabz: *Ar. Atar damar, hususen bilek damarı ki tabip ekseriya hastayı oradan muayeneye başlar.*

1. Şifāsında ne ḥācet ḥaste **nabzı**
Bisāṭ-ı başıdur bu arz-ı mefrūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 6*). [*nabzı, -i*]

nabz-ı kārüre-şinās: *Nabızdan anlayan.*

1. Buḥārından dimāḡuñ ḥuşk olup leb
Bulup bir nabz-ı kārüre-şināsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 45*). [*nabz-ı kārüre-şinās, -i*]

nā-çār: *Çaresiz, ister istemez.*

1. Bize çāre hemān şabr oldı **nā-çār**
Çü dünyā menzili rihlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 224*). [*nā-çār,]*

nāçār: *Çaresiz, dertli, üzüntülü.*

1. Vara aḡyāra ‘aşık kıala **nāçār**
Baña kıalmadı bundan özge ḥile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 132*). [*nāçār,]*
2. Leb-i kûze meger ol daḡı **nāçār**
Yüze yüz görmedi ḡayruñ cemālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 16*). [*nāçār,]*
3. Yapışdum uş rızā kıulbına **nā-çār**
Eger tedbīr ile olaydı kārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 16*). [*nā-çār,]*
4. Cigerden zār zār aḡlardı **nā-çār**
O derdile gezüp cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [*nā-çār,]*

nāçār ol: *Çaresiz kalmak, çıkar yol bulamamak.*

1. Olup nāçār nūş-ı zehr iderdi
Aña dek kim sipihr-i bî-müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 38*). [*nāçār ol, -up*]

nā-cins: *Cinci bozuk, soysuz.*

1. Velî dehşet iderdi hışmetinden
Kişi **nā-cinse** hem-dem olsa nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 35*). [*nā-cinse, -e*]

nādān: *Câhil, bilmez, bilgisiz (kimse).*

1. Sükûtumdan rızâ fehm itdi **nādān**
Baña ol dem nikāh-ı fāsîd olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 32*). [*nādān,]*

nādir: *Az bulunur, az görülür, seyrek, ender.*

1. Kemālî şekl ü şöhret tâc u hırka
Eger eş'âr ise maqbûl **nādir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 87*). [*nādir,]*

nāfe: *Asya dağlarında yaşayan bir ceylan cinsinin erkeğinde karın derisi altında bulunan kese şeklindeki bir bezden elde edilen güzel kokulu siyah madde, misk.*

1. Olur gerçi dehānı **nāfenüñ** huşk
Nihān olunmaz ammā nefḥa-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 25*). [*nāfenüñ, -n, -üñ*]
2. Olur hem **nāfe** hem āhū şikârı
Müselsel zülfi olsa vaqt-i naḥcîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 30*). [*nāfe,]*
3. Diyâr-ı Çîn'e döndi **nāfe** taldı
Çemende ol perî-peyker perî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 116*). [*nāfe,]*
4. Vire hem **nāfesinden** gönce bâcı
Kılup servi gül üzre naḥl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 86*). [*nāfesinden, -si, -nden*]
5. Ḥarâb itme bu burcı tākı yıkma
Mu'atṭar **nāfesi** müşk-i Hıṭâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 45*). [*nāfesi, -si*]
6. Tümen dürr ü semen şekker be-her-vār
Nice yüz ṭabla **nāfe** la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 77*). [*nāfe,]*
7. Zemîni gevher-i māh itmiş enver
Tolup bu **nāfe** gevher ḳasr-ı şeş-tâḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 15*). [*nāfe,]*
8. Ḳaçan iyler ḥabîbine ḥilâfî
Şarup **nāfe** gibi tâ kim ḥarîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 39*). [*nāfe,]*

nāfe-i şeb: *Gecenin hoş kokusu.*

1. Düşer endāmna dîvüñ zelâzil
Zemâne nāfe-i şebden mu'anber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 13*). [*nāfe-i şeb, -den*]

nā-gāh: *Ansızın, birdendire.*

1. Peder-i Mecnûn bu müşkil hâle **nâ-gâh**
İşidüp il dilinden oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 3*). [*nâ-gâh,]*
2. Ol eşnâda seg-i Leylâ'yı **nâ-gâh**
Görüb Mecnûn ciğerden iyledi âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [*nâ-gâh,]*
3. Tuş oldı hâsreti Mecnûn'a **nâ-gâh**
Yatur düşmiş yatağı vâdî- i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 128*). [*nâ-gâh,]*
4. Düşelden cânuma derd-i dil-ârâm
Baña bu şâ'ika kim indi **nâ-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 27*). [*nâ-gâh,]*
5. İderken anda cüst ü cû-yı naçcîr
Tuş oldı kûhda Mecnûn'a **nâ-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 13*). [*nâ-gâh,]*
6. Mededci haylî leşker irdi **nâ-gâh**
O demde göricek ol haylî haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 10*). [*nâ-gâh,]*
7. Hilâl-i 'ıyd olur baña o deşne
İrerse cânuma **nâ-gâh** o hañcer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 99*). [*nâ-gâh,]*
8. Dönüp qahrı yili Mecnûn'a esdi
Esüp şavurdi evvel irdi **nâ-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 19*). [*nâ-gâh,]*
9. Niyâz ile geh itdi i'tizârın
Bu şöhbet germ iken ol demde **nâ-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 75*). [*nâ-gâh,]*
10. O düşmez sen düşersin aña **nâ-gâh**
İli incitmeği idinme pîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 94*). [*nâ-gâh,]*
11. Görür Necd'e çıqup bir avcı **nâ-gâh**
Oturmuş kulle-i Necd üzre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 2*). [*nâ-gâh,]*
12. Velî dehşet iderdi hışmetinden
Kişi nâ-cinse hem-dem olsa **nâ-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 35*). [*nâ-gâh,]*
13. Hüsûf irdüğine ol mâha **nâ-gâh**
Acıyup zâr u zâr ağladı gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 4*). [*nâ-gâh,]*
14. Bu hâsretde ki **nâ-geh** ire bahtı
Bitüre şâh-ı ser-sebzi dirahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 17*). [*nâ-geh,]*
15. Târıkında refiği nâle vü âh
Giderken irdi **nâ-geh** bir maqâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 13*). [*nâ-geh,]*
16. Olur ol ma'nide zehr-i hañar-nâk
Ser-i engüştü şoksa **nâ-geh** ef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 171*). [*nâ-geh,]*
17. İderken guşsa ile zinde-gânî
Ecel **nâ-geh** hücum itdi keminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 35*). [*nâ-geh,]*
18. Anı küstâh çekemez merd-i hös-baht
Ki **nâ-geh** saht olursa zi-hacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 193*). [*nâ-geh,]*
19. Mühr gibi her sözüñ irse aña mengüş olur
Dil firâkuñda lebüñ nûşına irdi **nâ-gehân** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*nâ-gehân,]*
20. Beni öldürmege aña şefi'em
Çanı âfet ki irse **nâ-gehânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 41*). [*nâ-gehânî, -î*]
21. Ola ahvâline Mecnûn'un âgâh
O yola **nâ-gehân** uğradı bir pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 27*). [*nâ-gehân,]*
22. Gözin yummaz gözedür dâ'ima yol
Umar kim **nâ-gehân** bir gün iresin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 109*). [*nâ-gehân,]*

nâ-gehânî: *Ansızın, birdendire.*

1. Bulup ide anı kâ'im-maqâmı
Budur havfi ki öle **nâ-gehânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 27*). [*nâ-gehânî,]*
2. Kıla kıbleñde birkaç gün nemâzı
Eger sehv iyler olsam **nâ-gehânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 107*). [*nâ-gehânî,]*

3. Senüñ gibi şikeste beste idüm
‘İnāyet irdi Haḳ’dan **nā-gehānī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 137*). [*nā-gehānī,]*
4. Gönül virdüm görüp bir serve ben de
İrüp bād-ı ḥazānī **nā-gehānī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 95*). [*nā-gehānī,]*
5. Nice menzilleri bir demde kesdi
Sürüp Leylî iline **nāgehānī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 19*). [*nāgehānī,]*

nağme: *Kulağa hoş gelen âhenkli ses, ezgi.*

1. Müvaşşah **nağmeler** taşnîf iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 168*). [*nağmeler, -ler]*

nağme-i ‘uşşâk: *Aşıkların iniltileri, sızlanışları.*

1. Nevâsi nağme-i ‘uşşâka töldi
Sözi evşâfinuñ süz oldı sāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 8*). [*nağme-i ‘uşşâk, -a]*

nā-ḥalef: *Soyuna çekmemiş olan hayırsız evlât.*

1. Velikin ol veled kim **nā-ḥalefdür**
Anuñ taḥşilînün sa’yi telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 27*). [*nā-ḥalefdür, -dür]*

naḥcîr: *Av.*

1. Didi ey kayd-ı ‘aşka şayd u **naḥcîr**
Perîşân yıl gibi nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 70*). [*naḥcîr,]*
2. Seni şayyād idüpdür anı **naḥcîr**
Görüp şayyād o ta’n-ı âşikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 34*). [*naḥcîr,]*

naḥl: *Fidan.*

1. Ki söz **naḥlin** dikersin nâbit olsa
Söze kuş kondurırsın şâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 97*). [*naḥlin, -in]*
2. N’ola ger **naḥluña** aşılsa servüm
Serāyuñ murḡı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*naḥluña, -uñ, -a]*
3. Güzel ter-sebz ḥôş bustân var idi
Yeşil ḥülle giyer her **naḥl** şan ḥür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 101*). [*naḥl,]*
4. O **naḥle** el uzatdı nite kim şâḥ
Ruḫab umdı diken yidi o bed-ḥ’âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 20*). [*naḥle, -e]*
5. Ki bāzâr-ı güzeşte germ ola tiz
Boyu **naḥl** u lebi şîrîn ruḫabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 97*). [*naḥl,]*
6. İrişdi menzil-i mî‘âde dil-şâd
Oturdı sāyesinde **naḥluñ** ol nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 109*). [*naḥluñ, -üñ]*

naḥl: *Fidan II Yavru, evlat.*

1. N'ola ger **naḥluña** aşılsa servüm
Serâyüñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*naḥluña, -uñ, -a*]

naḥl-bend: Ağaç budayan kimse olmak.

1. Vire hem nâfesinden gonce bâcı
Kılıp servi gül üzre **naḥl-bendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 87*). [*naḥl-bendi, -i*]
2. Ki ey bezm-i maḥabbet **naḥl-bendi**
Şaḳın şimden girü itme nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 120*). [*naḥl-bendi, -i*]

naḥlistân: Fidanlık.

1. Odi bir pâre dilden şacıdaydı
Meğer bir tâze **naḥlistân** var idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 99*). [*naḥlistân,]*
2. O **naḥlistâna** vardılar ḥıramân
Şafâ bulup çemende gülden anlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 108*). [*naḥlistâna, -a*]

nâka: Dişi deve.

1. Düşüp ḳalurdi ol şürîde vü süst
Dönerdi **nâka** aḥup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 8*). [*nâka,]*
2. Ki düşsem ḡarḳ olup ben iştiyaḳa
Döner aḥup küçegin def'i **nâka** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 14*). [*nâka,]*
3. Nice şabr iyleyem bâr-ı firâka
Ki döymes ol yüki çekmeḡe **nâka** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 22*). [*nâka,]*
4. Görinse ḡayy-ı Leylî varsa Necd'e
Düşerdi **nâkadan** düşdükçe vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 6*). [*nâkadan, -dan*]
5. Küçegin **nâkasından** ayırurdi
Binüp Leylî diyârına yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 3*). [*nâkasından, -sın, -dan*]
6. Görüp ol **nâkayı** yârân-ı Mecnûn
Bulurlardı anı üftâde meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 9*). [*nâkayı, -yı*]
7. Selâm itmeḡe aña sürdi **nâka**
Beriyye içre gitdi nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 22*). [*nâka,]*

nâkam ol-: İstedîḡine ulaşamamak, bahtsızlık.

1. Bu bârı çekse nâkam olsa şâbir
Cehennemden çıkardı cümle kâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 23*). [*nâkam ol-, -sa*]

nakd: Nakit, sermaye.

1. Eşerdür luḡf-ı cūdundan vücudum
Naşîḡat **nakdini** ḡoş ḡarc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 7*). [*nakdini, -i, -n, -i*]
2. Emel zehrinden itdi cânını pâk
Vücüdî **nakdin** ol da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 61*). [*nakdin, -in*]

nakd: Para, akçe; varlık.

1. Ki maṭlûbın dileye ṭalibine
Nikâh u ‘aḳd için ḥarc iyledi **nakd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 35*). [*nakd,]*
2. Dirîğ itme ‘aded **nakdın** ahadden
Şaṅa bed iylemez her kim bed iyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 82*). [*nakdın, -in]*

nakd-i mu‘accel: Peşin ödeme.

1. Ümîd-i âcil ü **nakd-i mu‘accel**
Gül-i gülzâr-ı bâğ-ı şulb-i evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 2*). [*nakd-i mu‘accel,]*

nâkış: Kusuru olan, kusurlu.

1. Hüner medḥinde gūyâ zemde ḥâmûş
Şu **nâkış** kim hasûd u bî-vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 69*). [*nâkış,]*

nâkışātu’l-‘aḳl ve’ d-dîn: Kadınların akli ve dini eksiktir. Hadis.

1. Dimişdür **nâkışātu’l-‘aḳl ve’ d-dîn**
‘Ömer kim zenlere şeyṭân dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 64*). [*nâkışātu’l-‘aḳl ve’ d-dîn,]*

nakş: Güzellik // nakış.

1. Elif ṭoğru boyı egri ḳaşı nûn
Ki ya’nî **nakşum** ile ‘ayn-ı cānem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 59*). [*nakşum, -um]*

nakş: Görüntü, iz.

1. Değül ḥüsnüñden ammâ cān gözi dūr
Ḳazındı şüretün **nakşı** cihāndan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 137*). [*nakşı, -ı]*

nakş: Süs, nakış - Güzellik anlamında kullanılmıştır-.

1. Nevâsı meclisi âbâd iderdi
Ġazelde **nakşımı** ta’rîf iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 167*). [*nakşımı, -iñ, -ı]*
2. Gögi zeyn itdi envâr-ı kevâkib
Yiri **nakş** itdi ezhâr-ı ġarâ’ib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 58*). [*nakş,]*
3. Zihî dîdâr-ı dil-ber ḥüsn-i dil-bend
Ki **nakşına** yazamaz Mânî mānend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 162*). [*nakşına, -ı, -na]*
4. Od oldı perdesinde nây u çengüñ
Uşûli **nakşına** bağlandı taşnîf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 5*). [*nakşına, -ı, -n, -a]*

nakş: *Nakış; süsleme, resim, işleme, tasvir.*

1. Belâ **nakşından** ama bî-ḥabersin
Baña sen gerçi dīvâne didüñ nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 136*). [*nakşından, -i, -ndan*]

nakş: *Görüntü, süs. II hile, güzellik hilesi.*

1. Sözi dilde ḥadeng-i tire dönmiş
Ki bu gün ol delüye **nakş** geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 11*). [*nakş,]*

nakş: *Güzellik // nakış, resim.*

1. Şukûfe **nakşı** zeyn-i kehkeşândur
Pür olmuş jāle ile cevfi-lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 60*). [*nakşı, -i*]

nakş: *Nakış, şekil, suret II Yazı.*

1. Bir arada yazılmış Leylî Mecnûn
Yirinden el urup ol **nakşı** aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 11*). [*nakşı, -i*]

nakş u nigâr: *Süs ve put (sevgilinin güzelliği bağlamında).*

1. Ki ḥâke virdi bu nakş u nigârı
Ki benden irmeyisersin murâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 28*). [*nakş u nigâr, -i*]

nakş-ı hurûf: *Harflerin süsü.*

1. Çodum nakş-ı hurûfî sâde oldum
Çü ‘aşkun derdine üftâde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 37*). [*nakş-ı hurûf, -i*]

nakş-ı leyli: *Leyla'nın nakşı, süsü.*

1. Birisi **nakş-ı Leyli** biri Mecnûn
Varağdan Leylî'nüñ resmin kılup ḥakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 48*). [*nakş-ı leyli,]*

nakş-ı mevzûn: *Ölçülü, düzgün, biçimli nakış, işleme.*

1. Ki bu sünnet ṭapuñdan oldı evvel
O gün kim gördüñ iki **nakş-ı mevzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 47*). [*nakş-ı mevzûn,]*

nağş-ı şüret: *Dış görünüşün resmi. (sevgilinin görünüşü).*

1. Şan iki nağş-ı şüretdür muķabil
Göñül tâbe gibi tâb üzre pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 152*). [*nağş-ı şüret, -dür*]

nakz it: *Bozmak.*

1. Beni nakz itdi ‘ahd-i nâ-tamāmuñ
Açamazsın el urma bu ķapuya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 36*). [*nakz it,*]

nāl: *Kamıştan yapılmış düdük.*

1. Nihâli nâleden beñzerdi **nâle**
Şaçup sim üzre nâsüfte ‘aķıķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 46*). [*nâle, -e*]

na’l: *1. Nal, hayvanların ayaklarına vurdukları demir.*

1. Müdārâ iyler ol kim âdemidür
Şu taş kim ayağundan düşüre **na’l** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 115*). [*na’l,*]

na’l: *Nal şeklindeki yara.*

1. Şikârın **na’l** ile taşlardı zülfi
Cihânı muṭlakâ şayd itdi ķaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 26*). [*na’l,*]

nālân: *Ağlayan, inleyen.*

1. Kimi **nālân** kimi süzân u giryân
O dem Mecnûn niyâz itdi Ḥudâ’ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 28*). [*nālân,*]

nâle: *İnilti, inleme, figan.*

1. Gezüp âvâre bāzârı be-zârî
Dilinde **nâleler** gönlinde yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 68*). [*nâleler, -ler*]
2. Özine **nâleden** düzmiş nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 134*). [*nâleden, -den*]
3. Ki aña yatduğı yir âteş idi
Anuñ-çün **nâle** olup yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 11*). [*nâle,*]
4. Ṭariķında refiķi **nâle** vü âh
Giderken irdi nâ-geh bir maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 12*). [*nâle,*]
5. Dilüñe iyemez mi **nâle** te’sîr
Amân virseñ n’ola bu derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 24*). [*nâle,*]
6. Bu gün **nâlemle** ṭoldı heft kişver
Cezâsın iyler iseñ her günâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 78*). [*nâlemle, -m, -le*]

7. O k̄anūn gibi inler nāliş eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü **nāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 51*). [*nāle,]*
8. Nihāli **nāleden** beñzerdi nāle
Şaçup sım üzre nāsüfte ‘akıķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 46*). [*nāleden, -den]*
9. Benüm **nālem** bucağı ka‘r-ı zindān
Alup birkaç güher gūşından ol mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 56*). [*nālem, -m]*
10. Fiğān taldı kamu ilgü içinde
Düşürmiş **nālesinden** şūra şiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 73*). [*nālesinden, -si, -n, -den]*
11. Çılurdu **nāle** vü efgān u zārī
Şu dürlər kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 4*). [*nāle,]*
12. Fiğān u **nāle** iyeler bülbül-i mest
Münevver havza talmış āb-ı Kevşer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 34*). [*nāle,]*

nāle it-: *İnlemek.*

1. Nice bir yürüyem şürīde şeydā
Bu resme nāle idüp yire düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 109*). [*nāle it-, -üp]*
2. İdüp her yara üzre bir iki nāle
Başından gāh silkerdi gubārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 52*). [*nāle it, -üp]*

nāle kıl: *İnlemek.*

1. Felek devrinde bakup kıldı nāle
Tırup haykırdı ol resme şeğab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 24*). [*nāle kıl, -dı]*

nāle ol-: *İnlemek, feryat etmek.*

1. Bu anı gördi beñzi lāle oldı
Bunı ol gördi hālī nāle oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 22*). [*nāle ol-, -dı]*

nāliş: *İnilti, inleme, fiğan.*

1. Ne tuysun **nāliş** ünin şağ olan dil
İletse Zeyd eger peygām u nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 94*). [*nāliş,]*

nāliş eyle: *Ağlayıp, inlemek.*

1. O k̄anūn gibi inler nāliş eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü nāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 50*). [*nāliş eyle, -r]*

nām: *Ad, şan, şöhet.*

1. İlāhī başladum **nāmuñla** nāme
İrişdür hayr ile anı tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 5*). [*nāmuñla, -uñ, -la]*

2. Hälife-vâr egerçi **nâmi** meşhûr
Hâlefsuzlıkda ammâ şem^c-i bî-nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 13*). [*nâmi, -i*]
3. Biri duhterlerüñ hûb idi haylî
Şaçınuñ dâmi leyl ü **nâmi** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 132*). [*nâmi, -i*]
4. Meğer ol kûh kim Necd idi **nâmi**
Ol idi kavm-i Leylânuñ maqâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [*nâmi, -i*]
5. Qanı ‘âr u qanı **nâm** u qanı neng
Çün iyer râyüña râyet hilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*nâm,]*
6. Çün acıdur baña mihrüñ tap acı
Bülend iken cihânda bunca **nâmuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 29*). [*nâmuñ, -uñ*]
7. Hemîşe ilde rüsvây ola **nâmun**
Elüm tüt kaldum üftâde ayağda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 114*). [*nâmun, -um*]
8. Velikin hâtırımdan gıtdi **nâmuñ**
Gidersen hâtırımdan ğam degül sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 32*). [*nâmuñ, -uñ*]
9. Her iş ser-nâmesidür pâk **nâmuñ**
İy dârâ-yi vücüd u dâver-i cüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 64*). [*nâmuñ, -uñ*]
10. Üninden añlamayup şordı **nâmın**
Didi kim ben Selim-i ‘Amirî’yem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 22*). [*nâmın, -i, -n*]
11. Bulınmadı ne **nâmi** ne nişânı
Anı buldı ol âhir iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 78*). [*nâmi, -i*]
12. Velî **nâm** ehli merdüm-zâde idi
Selim idi çü qalb-i hûş-nihâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 8*). [*nâm,]*
13. Belâ naqşından ama bî-hâbersin
Baña sen gerçi dîvâne didüñ **nâm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 137*). [*nâm,]*
14. Cihânda her birinüñ n’ola **nâmi**
Neden tüş oldılar bu hûş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 62*). [*nâmi, -i*]

nâm it: İsim vermek.

1. Ana nâm itdiler ism-i Selim’i
İrerdî ‘âleme hayr u seğâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 8*). [*nâm it, -di, -ler*]

nâm u neng: Ad ve ün, nam ve şöhet.

1. Oturup bî -dil ü bî-şabr u bî-yâr
Od urdı perdesine nâm u nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 3*). [*nâm u neng, -üñ*]
2. Siyâdet burcina ‘âlî ‘alemdür
Yücedür qaddi gibi nâm u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 103*). [*nâm u neng, -i*]
3. Cihân halkı qamu hayrânı anuñ
Ne nâmüs u ne **nâm u neng** ü töhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [*nâm u neng,]*

nâm u nişân: Eser ve iz.

1. Bulınmadı ne nâm u ne nişânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 214*). [*nâm u nişân, -i*]
2. Bulınmadı ne nâm u ne nişâne
Bir âdem ‘âkıbet virdi nişânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 34*). [*nâm u nişâne,]*

nām-dāri: *Nam sahibi.*

1. Cemālin medḥ iderdi her ḳabile
İşidüp anı ḥalkūñ **nām-dāri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 45*). [*nām-dāri,]*

nāme: *Mektup.*

1. Yüzün dürdi bilin bükdi çü **nāme**
Acı şabr ağusından ḥoldurup cām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 68*). [*nāme,]*
2. Niçün cāmeñ siyāḥ ey **nāmesi** ağ
Niçün şeb-reng olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 36*). [*nāmesi, -sii]*
3. Anuñla dil-berine **nāme** yazdı
Ki ey sevgülü cüftüñ ğam-güsārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 8*). [*nāme,]*
4. Erür her dem oduñdan baĝrı yaĝı
Dürildi ‘ömrüm eyyāmı çü **nāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 91*). [*nāme,]*
5. Tamām oldı dürüldi çün bu **nāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 1*). [*nāme,]*
6. Cevābyçün niĝāra yazdı **nāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 8*). [*nāme,]*
7. Alup peyk anı uçdı şan ḥamāme
Çü Leyli ğördi yāruñ **nāmesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 3*). [*nāmesini, -si, -n, -i]*
8. Cemāl olduḳça cīm ü mīm elif lām
Yazıldı **nāme** çün ḥayy oldı kāĝıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 87*). [*nāme,]*
9. Nihāñi baña teslīm itdi **nāme**
Çıkarđı nāmeyi ol bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 158*). [*nāme,]*
10. Dürülmüş yüzi açıldı çü **nāme**
Şafādan eyle itdi cüş vecdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 162*). [*nāme,]*
11. Dönüp ḥālın beyān itmiş mufaşşal
Dimiş bu **nāme** kim yazıldı ḳandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 179*). [*nāme,]*
12. Cevāb olmaĝ içün yazmaĝa **nāme**
Miyānından çıkarđı ol miyāñci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 248*). [*nāme,]*
13. Yazup dürdi cevābuñ **nāmesini**
Çü virdi ḳāşıda ḳāşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 254*). [*nāmesini, -si, -n, -i]*
14. Nihāñi baña teslīm itdi nāme
Çıkarđı **nāmeyi** ol bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 159*). [*nāmeyi, -y, -i]*
15. Ki raḳş itdi şafādan şan ḥamāme
Birazdan **nāmeyi** aldı oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 167*). [*nāmeyi, -y, -i]*
16. Dimiş soñra cefā-yı bī-ḳıyāsı
Ki bu **nāme** ki pür-tāb u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [*nāme,]*
17. Yudı ğöz yaşı ile cāmesini
İderdi **nāme** gibi ‘ömrini ḥayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 59*). [*nāme,]*
18. Ḥudā tābendeñi eĝende itsün
Çü ğördi Leyli Mecnûn **nāmesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 57*). [*nāmesini, -si, -n, -i]*
19. Ne ḥaysun nāliş ünin şaĝ olan dil
İletse Zeyd eger peyĝām u **nāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 95*). [*nāme,]*
20. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuḥfe
İledüp ‘aşıḳ u ma‘şūḳa **nāme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 105*). [*nāme,]*

nāme: *Mektup II Kaĝıt.*

1. Tapuñ bî-derd ben derde giriftâr
Ne **nâme** var kıatımda ne hârnâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 73*). [*nâme,]*

nâme: Mektub. Risale. Kitap. şiir.

1. İlâhî başladım nâmuñla **nâme**
İrişdür hayr ile anı tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 5*). [*nâme,]*

nâme-i döst: Sevgilinin mektubu.

1. Kesi bî-keslerüñ luğf-ı Hudâ'dur
Okıdı çünkü Mecnûn **nâme-i döst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 243*). [*nâme-i döst,]*

nâme-i şerh-i vidâd: Aşkî açıklayan mektup.

1. Ki yaza nâme-i şerh-i vidâdı
Ele barmağı gibi aldı hâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 6*). [*nâme-i şerh-i vidâd, -ı]*

nâ-merd: Mert olmayan, sözüne güvenilmez.

1. Ola zen-pâre vü nâ-pâk u **nâ-merd**
Ola hâne dağal ehl-i hıyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 2*). [*nâ-merd,]*
2. Mağabbet da'vîsin kılmaya **nâ-merd**
Sözün fehmi itmeyüp her câhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 24*). [*nâ-merd,]*

nâm: Ad, ün, lakap.

1. Ne hüd havf u ne ta'n u ne melâmet
Tırâş olmuş cihândan **nâmı** harfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 7*). [*nâmı,]*
2. Anuñ İbnü's-selâm olmuşdı **nâmı**
Göründi çün aña ol şem'-i tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 20*). [*nâmı,]*

nâm-ı bârî: Allah'ın adı.

1. Yazılmış evvelinde **nâm-ı Bârî**
Ki oldur cümle kârün kâr-dâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 170*). [*nâm-ı bârî,]*

nâmı it-: İsim koymak, ad vermek.

1. Cihâna bî-kıyâs in'âmı itdi
Gözi nûrına Kays'ı nâmı itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 64*). [*nâmı it-, -di]*

nām-ı kârsâz: *Allah'ın adı.*

1. Yazup ser-nâme nām-ı Kârsâz'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 1*). [*nām-ı kârsâz, -ı*]

nām-ı leyli: *Leyla'nın adı.*

1. Zebânın itdi Mecnûn çün küşâde
Eñ evvel **nām-ı Leyli** geldi yâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 46*). [*nām-ı leyli,]*
2. İştidi çünki Mecnûn **nām-ı Leyli**
Teselli virdi ümmîd-i tecelli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 61*). [*nām-ı leyli,]*
3. Gönül çek añma hergiz **nām-ı Leyli**
Ki anuñ saña yoq kalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 81*). [*nām-ı leyli,]*

nām-ı ma'sûka: *Sevgilinin adı.*

1. Kaþuñda tatalım biñ ola 'aşık
Taþuña **nām-ı ma'sûka** ne lâyıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 74*). [*nām-ı ma'sûka,]*

nām-ı sübhân: *Sübhân'ın adı. "Her türlü kusurdan, noksandan, beşerî nitelik ve zaafılardan uzak olan" anlamında Allah'ın isimlerindedir.*

1. Ser-i 'üvnân-ı nâme **nām-ı Sübhân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 1*). [*nām-ı sübhân,]*

nāmūs: *Ar, edep, haya.*

1. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
Ne **nāmūs** u ne nām u neng ü töhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [*nāmūs,]*
2. Ne bir gün ehl-i beytün şād idersin
Ne **nāmūsüñ** ne 'aruñ gayretün var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 11*). [*nāmūsüñ, -uñ*]

nā-muvâfik: *Uygun veya münasip olmayan.*

1. 'Acebdür kim aña ol merd-i 'aşık
Bu resme görinürdi **nā-muvâfik** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 158*). [*nā-muvâfik,]*

nām-zâdi: *Sözlü, nişanlı.*

1. Bulunca tâ ki bir 'âlî-nijâdi
İdelüm anı saña **nām-zâdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 96*). [*nām-zâdi,]*

nân: *Ekmek, yiyecek, azık.*

1. Serin açmayan ana serserîdür
Ne **nân** u nûşî var ne setr-i pûşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [*nân,]*
2. Yeg andan ma'ñide kelb-i muvâfîk
Nice âdem ki **nân** u ni'metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [*nân,]*
3. Gîdâ h'ân-ı tenümden yidüm evvel
Aña kuvvet olur **nân** ile helvâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 119*). [*nân,]*
4. Velî ten kuvvetiniñ aşlı **nândur**
Didi 'aşş aşına ben şunıcağ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 116*). [*nândur, -dur]*
5. Çatık idinme çanı **nâna** zinhâr
Yidüñ tüt mâlmı cümle cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 120*). [*nâna, -a]*

nân u nemek: *Ekmek ve tuz hakkı. Vefa.*

1. Çanı **nân u nemek** katunda hânım
Bilür seg döst qâdrin bilmedüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 60*). [*nân u nemek,]*

nân u ni'met: *Ekmek ve rızık.*

1. Hârâm olsun yidügi **nân u ni'met**
Eriyçün zâhirâ feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 88*). [*nân u ni'met,]*

nâ-pâk: *Temiz olmayan, kirlî.*

1. Ola zen-pâre vü **nâ-pâk** u nâ-merd
Ola hâne dağal ehl-i hıyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 2*). [*nâ-pâk,]*
2. Nice **nâ-pâke** irüp pâk ider 'aşş
Nice acılara lezzet virür 'aşş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 104*). [*nâ-pâke, -e]*

nâ-pervâ: *Korkusuz.*

1. Zihî Mecnûn ki **nâ-pervâ** şafâ-yı vaşl-ı Leylâ'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 1*). [*nâ-pervâ,]*

nâr: *Ateş, od.*

1. Gül it **nârın** Halilüñ haqqı câne
Beden müşkine bârü çek lahdde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 66*). [*nârın, -ın]*
2. Ruḥ-ı Leylî gül-i gül-zâra dönmiş
Dil-i Mecnûn tütüşmiş **nâra** dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 30*). [*nâra, -a]*
3. Beni de başuñı da oda yaqduñ
Yanaruz ikimiz de **nâr** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 43*). [*nâr,]*
4. Didi ey **nâre** düşmiş nür-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 1*). [*nâre, -e]*
5. Yiridür ger olursa menzili **nâr**
Nice hârî ki besler sâye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 28*). [*nâr,]*
6. Hevâmî hûkmüme fermân idüpdür
Maḥabbet **nârdur** ben ana 'üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 151*). [*nârdur, -dur]*

7. Olur her nûrı **nār** u her güli hār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*nār,]*
8. Dem-i dil kaçresiyle dāne dāne
Tolar ol kaçre **nāra** eyle vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 39*). [*nāra, -a]*
9. Olur her nûrı **nār** u her güli hār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [*nār,]*
10. Olur gülzār u **nār** u mü'min ü gebr
Ola çün cismüme merķad o hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [*nār,]*

nār: *Ateş, aşk ateşi.*

1. Yanar bir **nār** olmuş şanki pür-nār
Ne kûy-ı yāra varmağa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 10*). [*nār,]*

na'ra: *Yüksek sesle bağırma.*

1. Yarasın yār farkın itmeyüp fark
Ururken t̄abl gibi **na'ra** hā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 111*). [*na'ra,]*
2. Nice h'āce esir oldı gedāya
İrenler **na'rası** atlar süheylı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 85*). [*na'rası, -sı]*
3. Müşābih **na'rada** dīvāne dīve
Ki ey büt 'aşkınuñ dīvāne mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 26*). [*na'rada, -da]*

na'ra ur: *Haykırmak, bağırma; nara atmak.*

1. Dirilüp oldılar deryā-yı enbūh
Urup na'ra üniyle t̄abl- bāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 57*). [*na'ra ur, -up]*
2. Od olup başa ağdı sine düdi
Cigerden na'ra urup deşte gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 3*). [*na'ra ur, -up]*
3. Peder Mecnûn'ı çün bu resme gördi
Hemān yırtup yaķasın na'ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 36*). [*na'ra ur-, -dı]*

na'ra-i dōst: *Dost narası.*

1. Urup Leylī yolına **na'ra-i dōst**
Kačan şābit olısar şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 44*). [*na'ra-i dōst,]*

na'ra-i kūs: *Davulun sesi.*

1. Nice başlar ayakda rīze rīze
Nefir ü bāng u t̄abl u **na'ra-i kūs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [*na'ra-i kūs,]*

nā-reside: *Yeniyetme.*

1. Şanasın **nā-reside** t̄ıfl-ı şire
Kaţından ürküdüp dirende şiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 84*). [*nā-reside,]*

nār-ı ‘ār: Utanma ateşi.

1. İrüp bu haberden pîr-i mazlûm
Tutuşdı nār-ı ‘āra nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 20*). [*nār-ı ‘ār, -a*]

nār-ı ‘aşk: Aşk ateşi.

1. Egerçi nār-ı ‘aşkuñ külhamıdur
Riyâz-ı cānuñ amma gülşenidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 23*). [*nār-ı ‘aşk, -uñ*]
2. Bular setr iyledükçe nār-ı ‘aşkı
Bürehne itdiler esrār-ı ‘aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 23*). [*nār-ı ‘aşk, -ı*]

nār-ı ‘aşkuñ: Aşk ateşi.

1. Cihānda sārîdür esrār-ı ‘aşkuñ
Ne dil var kim yoğ anda **nār-ı ‘aşkuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 48*). [*nār-ı ‘aşkuñ, -uñ*]

nār-ı cüdāyî: Ayrılık ateşi.

1. Başından od yanar bağı göyinmiş
Yağar ser-tā-ka-dem **nār-ı cüdāyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 69*). [*nār-ı cüdāyî,]*

nār-ı dāğ: Dağlama ateşi.

1. Başarsañ nār-ı dāğı cānuma baş
Atarsañ oda te’hîr iyleme at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 84*). [*nār-ı dāğ, -ı*]
2. Yanardı bağı her dem nār-ı dāğa
Nice rāhat bula bülbül ka-fesde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 20*). [*nār-ı dāğ, -a*]

nā-şād: Hüzünlü, gamlı, kederli.

1. Añup anı didiler cümle maḥzûn
Ki ol üftāde vü mehcûr u **nā-şād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 23*). [*nā-şād,]*
2. Hikāyet kıldı halka ol haber-dār
Ki dünyāda olan ‘aşk ile **nā-şād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 83*). [*nā-şād,]*

nāşî: (Neş’et “ortaya çıkmak, yetişmek”ten nāşî) İleri gelen, neşet eden // Yabancı, rakip.

1. Budur ḥavfım işi de **nāşî** āvāz
Senüñ-çün iyleşem zārî vü feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 70*). [*nāşî,]*

nāşî: *Yabancı.*

1. Anı ğamz itdi aña bir iki **nāşî**
Çatı hün-rîzdür şemşîr gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 44*). [*nāşî,*]

nasîb: *Allah'ın kısmet ettiği şey.*

1. Ki māl-ā-māl ola māl-ı hākāyık
Bu mühri Hāk **naşîb** itse zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 45*). [*naşîb,*]
2. Nişāb-ı rahmetüñden vir **naşîbi**
Demirdür ʔālî'üm pîrüz idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 78*). [*naşîbi, -i*]

nasîb: *Nasip, pay, kazanç, kâr.*

1. Hemān yilden alur büy-ı nigārı
Naşîbi yārdan geh geh қоқudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 27*). [*naşîbi, -i*]
2. Hevāñ odında yile vardı bāğum
Naşîb hār u hasdur dāmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 45*). [*naşîb,*]
3. Olayduñ ey hümā hem-āşiyānum
Naşîbi tîre zāğun bāğa düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 203*). [*naşîbi, -i*]
4. Bilürsin kim degüldir ihtiyārî
Bu miñnet kim **naşîbümdür** min'el mehd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 89*). [*naşîbümdür, -üm, -dür*]

nasîb ol: *Kısmet olmak, uygun düşmek.*

1. Bu sāza dā'imā olsun naşîbüñ
Fedā olsun cemāl-i yāra cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 12*). [*naşîb ol, -sun*]

nasîb olmak: *Birinin nasibi olmak, onun olmak.*

1. Naşîb olmakdan ol dîvāne dîve
Çü gördi Nevfel anı böyle 'aciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 124*). [*naşîb olmak, -dan*]

nasîb olmayacak iş başup olmaz: *Zorla güzellik olmaz anlamında bir atasözü.*

1. Naşîb olmayacak iş başup olmaz
Didiler Nevfel'ün bir nice yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 134*). [*naşîb olmayacak iş başup olmaz,*]

nasîhat: *Öğüt, tavsiye.*

1. Nasîhat iylediler aña muhkem
Dimişlerdür yevminden ya bir oğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 86*). [*nasîhat,*]

2. Naşihat bu ki A‘râb içre meşhûr
Benî Âmir ili hûsniyle ma‘mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 177*). [*naşihat,]*
3. Egerdür luţf-ı cûdundan vücûdum
Naşihat nakdini hûş harc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 7*). [*naşihat,]*
4. Ki şafrâvî ne bilsün zevk-ı kandı
Hîred-mend olana olur **naşihat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 21*). [*naşihat,]*
5. Dil-i Zeyd’e **naşihat** dürri şaçdı
İşidüp haste Zeyd ol hûş cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 186*). [*naşihat,]*

naşihat it: *Birine yapması ve yapmaması gereken şeyleri söylemek, öğüt vermek.*

1. Hem ildi dikdi hem yudı arıtdı
Naşihat itdi kim ey nûr-ı dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 57*). [*naşihat it, -di]*
2. Çekersin şiddetin her dem cihânûñ
Naşihat itdi çün Mecnûn’a mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 79*). [*naşihat it, -di]*
3. Ter ince pîrehen tâze ‘imâme
Hem itdi aña pîrâne naşihat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 81*). [*naşihat it, -di]*

naşihat iyle-: *Öğüt vermek.*

1. Naşihat iyledükçe itmedi sûd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 23*). [*naşihat iyle-, -dükçe]*
2. Naşihat iyledükçe itmedi sûd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 23*). [*naşihat iyle-, -dükçe]*
3. ‘îlâca çünki himmet iylediler
Üşüp evvel naşihat iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 174*). [*naşihat iyle-, -di, -ler]*
4. Dil üşürüp naşihat iylediler
Ki ey zâr u ğarib ü h‘ôr u mehcûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 44*). [*naşihat iyle, -di, -ler]*

naşihat kıl: *Nasihah etmek, öğüt vermek.*

1. Ne yüz virür ne yüzden lezzet alur
Terahhûm iyleyüp kıldı naşihat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 127*). [*naşihat kıl, -dı]*

nâşır: *Yardımcı, yardım eden.*

1. Tapunuñ ‘aşk içinde **nâşırıyem**
Egerçi hâluñam ben haste rencûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 24*). [*nâşırıyem, -i, -yem]*

nâşüfte: *Delinmemiş.*

1. Nihâli nâleden beñzerdi nâle
Şaçup sim üzre **nâşüfte** ‘akîkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 47*). [*nâşüfte,]*
2. Miyân bendümden özge ol da bir kât
Dağı **nâ-süftedür** dürr-i yetimüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 23*). [*nâ-süftedür, -dür]*

naşûh: *Halis, sadık. tevbe-i nasûh tevbe-i sâdika.*

1. Kõmadı ‘aşıkâ tevbe **naşûhı**
Sürüp hâke yüzün ol ‘aşık-ı pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 112*). [*naşûhı, -ı*]

naţ: *Satranç.*

1. Felek **naţında** mât iyledi mâhı
Kamer ruhlı nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 10*). [*naţında, -ı, -n, -da*]

nâ-tamâm: *Tamamlanmamış, eksik.*

1. Ne yitürdün yabanda ne dilersin
Temâma irdi ‘ömrüñ **nâ-tamâmsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 73*). [*nâ-tamâmsın, -sın*]

nâtüvân: *Zavallı, aciz, zayıf, çaresiz.*

1. Hilâl itmiş belâ ol **nâtüvânı**
Olup nîreng-i ğamdan cismi nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 68*). [*nâtüvânı, -ı*]
2. Esîr ü **nâ-tüvân** u pîr ü hâste
Adum bed-nâm u rüsvây-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [*nâ-tüvân,]*

nâvek: *Ok.*

1. Gedâ giymek ne lâyıķ tâc-ı şâhî
Gözüne **nâvek** ü başuña tîğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 39*). [*nâvek,]*

nây: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı.*

1. Dilendi kapu kapu geşt idüp hây
Nevâ vü nağme dilde nitekim **nay** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 48*). [*nay,]*
2. Ruĥ-ı Leylî müşerref aya beñzer
Dil-i Mecnûn mücevvef **nâya** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 34*). [*nâya, -a*]
3. Nice yirden kuşandı nitekim **nây**
Egerçi çeng-veş ğamdan bili ham (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 42*). [*nây,]*
4. Od oldu perdesinde **nây** u çengüñ
Uşûli naķsına bağlandı taşnîf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 4*). [*nây,]*
5. Kimin **nây** itdi ‘uşşâkuñ kimin çeng
Ol iki ‘aşıkûñ nâz u niyâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 126*). [*nây,]*
6. Dilin delmiş cefâlar **nâya** dönmiş
Yaturken za’f ile ol pîr-i puĥte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 22*). [*nâya, -a*]
7. Şanasın **nây** içine düşdi âzer
Didi ey gevherümüñ pâk dürçi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 80*). [*nây,]*

8. Anuñla yanışurdu bulsa hālī
Biri **nāy** olup efgānda biri çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 83*). [*nāy,*

nāy-ı nālîş: *İnleyen ney.*

1. Rebâb-ı sūz u zārī **nāy-ı nālîş**
Enin ü āha çeng efgāna kânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 4*). [*nāy-ı nālîş,*]

nāz: *İşve, cilve.*

1. Muşāhib oldı çün ol nāzenine
Mübeddel oldı ‘ayş u **nāz** enine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 172*). [*nāz,*]
2. Tırup **nāz** ile ol serv-i mükerrrem
Ki dervîşe taşadduğ ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 53*). [*nāz,*]
3. Bunuñ keklükleri kim çan içerler
Ġarîbe çahkaça **nāzin** açarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 188*). [*nāzin, -ın*]
4. Egerçi ğamzesi hışımıyle oğlar
Lebiyle **nāz** u va‘d-ı būs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 41*). [*nāz,*]
5. Hezārān **nāz** ile perverde iken
Dili pür-hün idi Mecnûn’ı için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 48*). [*nāz,*]
6. Gülinden lāleye feyz ide ābı
Boyı **nāz** ögrede gülşende serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 83*). [*nāz,*]
7. Velî ‘aşıklara küh-i girāndur
Anı yüz **nāz** ile beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 19*). [*nāz,*]
8. Anuñla hem nihānī şohbet itdi
Gehī **nāz** ile ‘arz itdi ‘ızārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 73*). [*nāz,*]
9. Yüzün görmez senüñ gibi habibüñ
Yaraşurken saña ey serv **nāzuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 27*). [*nāzuñ, -uñ*]

nāz it: *Nazlanmak.*

1. Yüzi tābende gūyā şem‘-i ħānde
Revān serv ü çenārı nāz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 31*). [*nāz it, -di*]
2. Dilerseñ ger hışār itmeyin ābād
Beni öldürme nāz idüp irāğdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 51*). [*nāz it, -üp*]

nāz iyle: *Naz yapmak. II Servinin salınması.*

1. Çü hem-ser bulmadı nāz iyledi ħôş
Çü süsen bî-vefā gördi cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 36*). [*nāz iyle, -di*]

nāz ü ğunc: *İşve cilve, naz.*

1. O ğonce arturduğca nāz ü ğuncı
Şarardı çehre-i Ķays’uñ turuncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 9*). [*nāz ü ğunc, -ı*]

nâz u niyâz: *Nazlanma ve istekte bulunma.*

1. Kimin nây itdi ‘uşşâkuñ kimin çeng
Ol iki ‘aşîkuñ nâz u niyâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 127*). [*nâz u niyâz, -ı*]

nâz yüklen-: *Naz çekmek.*

1. Yaban servî için yüklenme nâzı
Getür bustâna serv-i dil- nüvâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 193*). [*nâz yüklen-, -me*]

nazar: *Bakış, göz.*

1. Nazar fitne göz âfet gâzme gâmmâz
Dil-i ‘âşik ne deñlü şaklaya râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 41*). [*nazar,]*
2. Nazarlar gördiler ‘âlem içini
Hayâl âyine-dârı a‘nî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 4*). [*nazarlar, -lar*]
3. Nazardan gayrı hiç olmadı kârı
Veli ol bâğ-ı ziynet sem‘-i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 56*). [*nazardan, -dan*]
4. Uğurlandı **nazardan** tuymadın yâd
Yağîn oldı çü dil-dâra dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 114*). [*nazardan, -dan*]
5. Nazardan gayri itmezlerdi bâzâr
Egerçi la‘l-i yâre tāmî‘ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 18*). [*nazardan, -dan*]
6. Harâb itdi **nazar** bir gülsitâmı
Ki serv-i nâz-perver a‘nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 42*). [*nazar,]*

nazar it: *Bakmak.*

1. Ki mihr ile nazar idem ol aya
Baña da‘vet idicek anı hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 62*). [*nazar it, -em*]
2. Yağüd şan halka halka zülf-i dil-dâr
Nazar idüp ırakdan gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 31*). [*nazar it, -üp*]
3. Nazar itdükce mihr ile o bedre
Gedâya zer virürdi bedre bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 59*). [*nazar it, -dük, -ce*]
4. Nazar idüp bu miskîn bî-çarâra
Getürürler şarabı vü ta‘âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 38*). [*nazar it, -üp*]
5. Güneş yüzüne nazar itmeğe hicâb oldı
Bulut gibi göreyin ola pâre pâre rakîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 3*). [*nazar it-, -meg, -e*]

nazar iyle: *Bakmak.*

1. Qabûl it ‘özümi kim ‘özü-ğ‘âhem
Nazar iyle sebep şorma bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 7*). [*nazar iyle,]*
2. Nazar iyleyem ol bedr-i tamâma
Görem anı ne âb u rengi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 66*). [*nazar iyle, -yem*]

nazar kıl: Bakmak, bakış.

1. Beni böyle ğarīb itmezdi yārum
Nazar kıldı peder çün bu kelāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 19*). [*nazar kıl, -dı*]
2. Nazar kıl luţfuñ ile bu ħarāba
Çuluñam ‘âciz itme ben ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 76*). [*nazar kıl,*]
3. İnanmazsañ **nazar kıl** kehkeşâne
Şu kim bir kâhe şaymazdı cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 88*). [*nazar kıl,*]
4. Nazar kıldı nigāruñ zaĥmesine
Dilin ol zaĥme pāre pāre itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 102*). [*nazar kıl, -dı*]
5. Kaçan meyl itse ħalbüñ ħadd-i yāre
Elif ħaddine kıl toĝru nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 70*). [*naẓār kıl-,*]
6. Seni dil-teng ider dil-ber dehānı
Nazar kıl ğonce-i mīme ħo anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 76*). [*nazar kıl-,*]
7. Gözüm göñlüm ħayālün perdesidür
Nazar kıl bu ħayālün perdesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 81*). [*nazar kıl-,*]

naẓāre: Bakış, nazar.

1. Sa‘adet bābı kuflına anaĥtar
Baña iyle vefā ile **naẓāre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 57*). [*naẓāre,*]
2. Ki ey bezm-i maĥabbet naĥl-bendi
Şaĥın şimden girü itme **naẓāre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 121*). [*naẓāre,*]

naẓāre it: Bakmak, görmek.

1. Gelüp ħālūme itmezdüñ nazāre
İdicek düd-ı āhum gibi pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 54*). [*naẓāre it, -mez, -dü, -ñ*]
2. Bir ādem gördi oĥşar kendüzini
Peder didārına itdi nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 67*). [*naẓāre it, -dı*]

naẓāre iylemek: Bakmak, seyretmek.

1. İraĥdan gördüğüm daĥi keremdür
İraĥdan iylemek geh geh nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 47*). [*naẓāre iylemek,*]

nazar-ġāh: Bakılacak yer, seyir yeri.

1. Nazar-ġāha çıkup baĥdılar ile
Beyābān gördiler pür tiĝ u nīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 14*). [*nazar-ġāha, -a*]
2. Boyı serv-i sehī gibi **nazar-ġāh**
Hevāsında yiler bād-ı seĥer-ġāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 139*). [*nazar-ġāh,*]

nāzenin: Narin, nazlı, ince.

1. Muşâhib oldu çün ol **nâzenîne**
Mübeddel oldu ‘ayş u nâz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 171*). [*nâzenîne, -e*]

nâz-ı na‘îm: *Naz uykusu.*

1. Hezâr nâz-ı na‘îmle aldı dâye
Kılıp şehd ü şekkerler aña mâye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 53*). [*nâz-ı na‘îm, -le*]

nâzik-ter: *Çok nazik.*

1. Bu nûr içredür anuñ yiri zülmet
Tenûñ ol resme **nâzik-ter** bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 125*). [*nâzik-ter,]*

nâzil ol: *İnmek.*

1. Yalñ od düşdi devlet hırmenine
Kažâdan nâzil oldu bir zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 31*). [*nâzil ol, -dı*]
2. Eceldür kim felekden ola nâzil
Gel imdi el uyu ğâfil hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 68*). [*nâzil ol, -a*]

nâzır ol: *Bakmak.*

1. Sibâ‘ anı korurlar şan ‘asesler
İrağdan her ki aña olsa nâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 179*). [*nâzır ol, -sa*]

nazm: *Manzum söz.*

1. Okıya **naẓm** u şîrûn tâzesini
Ola kim ola bu göñlüm güşâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 70*). [*naẓm,]*

nazm: *Şiir, nazım.*

1. Ğamâme döndi çeşmi ol ğam için
Senün mestâne **naẓmuñdan** gelüp cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 137*). [*naẓmuñdan, -uñ, -dan*]

nazm: *Düzen, dizi.*

1. Yazardı Zeyd anı tırup kâfâda
Ne dürr kim bu iderdi **naẓm** ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [*naẓm,]*

nazm it: *Dizmek, şiir söylemek.*

1. ılurdu fitne ol meftūna anı
Revān ol da bedihī nazm iderdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 119*). [*nazm it, -er, -di*]
2. Bu tertīb ūzre nazm itdi cevāhir
Didi ol nā-bedīd olan remide (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 2*). [*nazm it, -di*]
3. Ourdu nazm idūp mevzūn hikāyet (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 118*). [*nazm it, -ūp*]
4. asā'id nazm iderdi iyleyūp āh
Yine ūn hātifi ūbhuñ dem urdu (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 106*). [*nazm it, -er, -di*]
5. Didi sōz cevherin nazm iden ūstād (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 1*). [*nazm it, -en*]
6. aūā'id nazm iderdi nitekim dūr
Adı Zeyd ille āpūk 'Amr'e beñzer (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 6*). [*nazm it, -er, -di*]
7. (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 76, Mısra 114*). [*nazm it,]*]
8. Gidūp Mecnūn yirine oldı Leylī
asā'id nazm idūp medh-i vefāda (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 80, Mısra 11*). [*nazm it, -ūp*]
9. asā'id nazm idūp ebyāt ourdu (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 158*). [*nazm it, -ūp*]
10. Dūr-i efsāneye viren niżāmı
Bu ūslūb ūzre nazm itdū kelāmı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 2*). [*nazm it-, -dū*]
11. Feūāhatde daı key 'āıl idi
azel nazm itse garrā fikr iderdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 105*). [*nazm it, -se*]

nazm iyle: *Nazmeylemek, dizmek, ūir yazmak.*

1. ılurdu nāle vū efgān u zārī
ūu dūrler kim bular nazm iylemiūdūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 5*). [*nazm iyle, -miū, -dūr*]

nazm-ı cevāhir: *Kıymetli cevherlerle dolu ūir.*

1. ūafā cāmıyle ūun bāı mūdāmı
Touz yūz biūde bu **nazm-ı cevāhir** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 86, Mısra 47*). [*nazm-ı cevāhir,]*]

nazm-ı ūir: *ūir.*

1. Ne mecnūn nazm-ı ūirūñ sāiridūr
Bizi rūsவāy-ı hāū u 'ām idūpdūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 24, Mısra 14*). [*nazm-ı ūir, -ūñ*]

nāz-perverd: *Nazlı būyūmūū.*

1. ūekerden hūlle giymiū **nāz-perverd**
Pilāvūñ vaūfı ūābit olduğunca (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 65, Mısra 12*). [*nāz-perverd,]*]
2. Cevābı bōyle virdi ol sōzine
Didi ey serv-i nāz u **nāz-perverd** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 70, Mısra 65*). [*nāz-perverd,]*]
3. Olur pūr-derd nice **nāz-perverd**
Aūar ayvāyı mūūkin perçeminden (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 30*). [*nāz-perverd,]*]

nāzūik: *Gūzel, zarif; ince.*

1. Güzel âdem gibi **nâzûk** ʔarab-nâk
Kara gözler ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 60*). [*nâzûk,]*
2. Senûn başuñda efser tâc-ı devlet
Senûn cismûnde **nâzûk** pîrehan var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 95*). [*nâzûk,]*
3. Müzeyyen kıldı **nâzûk** hîl'at ile
Ridâ vü ʔavʔ oldu zülf ü sâ'id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 132*). [*nâzûk,]*
4. Bedîhî şî'r ü **nâzûk** ter-terâne
Yir içerdi anuñla hoş geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 66*). [*nâzûk,]*

nâzûk-endâm: Güzel, zarif vücudlu.

1. Adı Zeyneb cemâli ziyet idi
Gül-i nev-reste gibi **nâzûk-endâm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 25*). [*nâzûk-endâm,]*

ne: Neden.

1. Nedür bu mübtelâya yine bu cevır
Ki yükletdüñ za'ife bunca bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 46*). [*nedür, -dür]*

ne: Ne, nedir.

1. Kim ola iyleye ʔak sözi tekzîb
ʔarîf anuñ çü bildi ʔurfeti **ne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 179*). [*ne,]*

ne: "Nasıl?" anlamında soru sıfatı.

1. Bu gendüyi döğüp başın yoları
Ne beñ kim ʔonsa yüzi ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [*ne,]*
2. ʔıllarum 'arz-ı hâli ben şikeste
Nedür aḥvâlüñ ey yâr-ı ʔadimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 183*). [*nedür, -dür]*
3. Aña hem mâderinüñ şordı hâlin
Didi hâli **nedür** ol derd-mendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 33*). [*nedür, -dür]*

ne: "Ne kadar, çok" anlamlarında şaşma veya abartı bildiren bir söz.

1. Ne duḥterler bulunur bu 'Arab'da
ʔamu 'âlî nesebde hem ḥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 87*). [*ne,]*
2. Ne mecnûn nazm-ı şî'rüñ sâḥiridür
Bizi rüsväy-ı ḥâş u 'âm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 14*). [*ne,]*

ne: "Hangi şey" anlamında soru zamiri.

1. Ne geldi bilmezem benden cevâbı
Bu dem kim 'âşî nefsum pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 18*). [*ne,]*

2. Ne dil nefrini itdi gūş-mālūñ
Ne kan itdūñ kim irdi gerdenūñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 6*). [ne,]
3. Neye irdün **ne** buldun **ne** dilersin
Ne bitürdün yilüp ʔağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 94*). [ne,]
4. Neye irdün **ne** buldun **ne** dilersin
Ne bitürdün yilüp ʔağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 94*). [ne,]
5. Neye irdün ne buldun ne dilersin
Ne bitürdün yilüp ʔağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 95*). [ne,]
6. Nitekim ʔu‘m-ı şerbet bala göre
Ne tüterseñ ana göre ʔoqar düd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 127*). [ne,]
7. Dönüp didi getür ortaya **neñ** var
Haber ehli haber yükin çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 46*). [neñ, -ñ]
8. Velî ma‘nî yüzinden merħabâdur
Ne bildüñüz **nedür** ʔaşdı ħabibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 43*). [nedür, -dür]
9. Nedür saña ğidâ âħir şeb ü rüz
Didi olmaz ğidâ olmasa ħayvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 44*). [nedür, -dür]
10. Senüñ **nedür** ğidân ey ʔurfe insân
Didi kim her seħer dil-ber hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 46*). [nedür, -dür]
11. Ne yirsin bu ħarâbe ğar içinde
Aña gösterdi zâhid bir pâre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 18*). [ne,]
12. Zebân-ı ħâlidür ol mürde cânüñ
Bilem dirseñ **nedür** göñlindeki ħâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 117*). [nedür, -dür]
13. Fiğân u sūzişyle ħâl-i tengin
Didi saña **ne** irdi ey bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 21*). [ne,]
14. Nedür şimdi bu laħd içinde ħâlüñ
Ne cem‘üñ şem‘idür cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 111*). [ne,]
15. Neñ öldi kim giyersin bu siyâhı
Didi anuñ için kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 24*). [neñ, -ñ]
16. Ne cân vardur ki âħir göçmez andan
O ğitdi biz daħi ğitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [ne,]
17. Gel ey ʔâlib **ne** şanursın bu ‘aşkı
Olur mı gön demür gibi dımışķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [ne,]

ne: "Nasıl, ne kadar?" anlamında soru sıfatı.

1. Ve ger ne çi ʔara ʔaş u çi ʔardaş
Ne şu‘le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 193*). [ne,]
2. Ne cürmüm var ki artar her ğün âhum
Seni sevmek ğünâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72*). [ne,]

ne: Çok, öyle bir.

1. Hemân ʔavşına ger ger kelbe beñzer
Aña daħi **ne** ʔuşkun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 141*). [ne,]
2. Ne müşkildür ki ‘afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm ħalka rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 82*). [ne,]
3. Ğamın anuñ da çekdi bir nice dem
Ne merdüm-ħ‘ârdur yâ Rab zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 103*). [ne,]
4. Eger vâķi‘ olursa vây ne ħōş ħây
Ne rüh-efzâ idi bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 33*). [ne,]

5. Hemân zulmet belâsın çekdi gitdi
Ne türfe derd olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 55*). [ne,]

ne: *Nasıl, nereden.*

1. Ğanî fehm iylemez muhtâç hâlin
Ne bilsün sūzişi bî-dâğ olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 93*). [ne,]
2. Ne tuysun nâliš ünin sağ olan dil
İletse Zeyd eger peygâm u nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 94*). [ne,]

ne: *Ne II nasıl bir şey?*

1. Ne yitürdün yabanda ne dilersin
Temâma irdi ‘ömrüñ nâ-tamâmsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 72*). [ne,]

ne: *"Ne... ne ..." bağlacı.*

1. Ben nice irem ana ol kânde vü ben kânde
Ne şehd ü şeker vardur la‘lün gibi rüh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 7*). [ne,]
2. Ne gün ne kamer vardur yüzün gibi tâbende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [ne,]
3. Ne gün **ne** kamer vardur yüzün gibi tâbende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [ne,]
4. Çapuñ yâ Rab taħayyür dergehidür
Cihân senden **ne** ʔolu **ne** tehidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 74*). [ne,]
5. Çapuñ yâ Rab taħayyür dergehidür
Cihân senden **ne** ʔolu **ne** tehidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 74*). [ne,]
6. Ne ħarf öğrendi **ne** nokta **ne** mektüb
Hemân sevdâ-yı zülf ü ħâl-i maħbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [ne,]
7. Ne ħarf öğrendi ne nokta ne mektüb
Hemân sevdâ-yı zülf ü ħâl-i maħbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [ne,]
8. Ne ħarf öğrendi **ne** nokta **ne** mektüb
Hemân sevdâ-yı zülf ü ħâl-i maħbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [ne,]
9. Çılurdı perdede ney gibi zârî
Ne yârî var ne şabrî ne qarârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [ne,]
10. Çılurdı perdede ney gibi zârî
Ne yârî var **ne** şabrî **ne** qarârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [ne,]
11. Çılurdı perdede ney gibi zârî
Ne yârî var **ne** şabrî **ne** qarârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [ne,]
12. Delürmiş şöyle **ne** ğam var **ne** sāmân
Yüzi yunmaz meger kim ola giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [ne,]
13. Delürmiş şöyle **ne** ğam var **ne** sāmân
Yüzi yunmaz meger kim ola giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [ne,]
14. Di **ne** gülzâre varam ya **ne** bâğa
‘İlâc olmağa ‘ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [ne,]
15. Di **ne** gülzâre varam ya **ne** bâğa
‘İlâc olmağa ‘ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [ne,]

16. Yiñinden tâze kan oldu revâne
Ne nişter darbı var ne bir bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [ne,]
17. Yiñinden tâze kan oldu revâne
 Ne nişter darbı var **ne** bir bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [ne,]
18. Bu söz olmasa sözüñ feth-i bâbı
Ne diñlerdi ne virürdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 18*). [ne,]
19. Bu söz olmasa sözüñ feth-i bâbı
 Ne diñlerdi **ne** virürdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 18*). [ne,]
20. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
Ne nâmüs u ne nâm u neng ü töhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [ne,]
21. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
 Ne nâmüs u **ne** nâm u neng ü töhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [ne,]
22. Ne hüd havf u ne ta'n u ne melâmet
 Tırâş olmuş cihândan nâmı harfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [ne,]
23. Ne hüd havf u **ne** ta'n u **ne** melâmet
 Tırâş olmuş cihândan nâmı harfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [ne,]
24. Ne hüd havf u **ne** ta'n u **ne** melâmet
 Tırâş olmuş cihândan nâmı harfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [ne,]
25. Cihân benden uşandı ben cihândan
Ne püştüm var ğarîbem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 23*). [ne,]
26. Cihân benden uşandı ben cihândan
 Ne püştüm var ğarîbem **ne** penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 23*). [ne,]
27. Ne dil-ber kûyına varmağa râhum
 Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 24*). [ne,]
28. Ne ben pendı tütaram ne beni bend
 Hârâb oldu yıkıldı cümle vârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 36*). [ne,]
29. Ne ben pendı tütaram **ne** beni bend
 Hârâb oldu yıkıldı cümle vârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 36*). [ne,]
30. Ne kârum kıldı ne varum ne yârum
 O kim sulţân-ı aşkına muţî'em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [ne,]
31. Ne kârum kıldı **ne** varum **ne** yârum
 O kim sulţân-ı aşkına muţî'em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [ne,]
32. Ne kârum kıldı **ne** varum **ne** yârum
 O kim sulţân-ı aşkına muţî'em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [ne,]
33. Fiğânum halkı bizâr itdi benden
Ne aĝlar bulunur soñumda ölse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 53*). [ne,]
34. Ne şu virür bulunur haste olsam
 Beni öldürse bir hûn-h'âr aşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 54*). [ne,]
35. Civân iken daĝı pîrâne kıldı
Ne ayaĝ bulunur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [ne,]
36. Civân iken daĝı pîrâne kıldı
 Ne ayaĝ bulunur yarar **ne** ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [ne,]
37. 'İlâcıyçün belâ çekdi yitesi
Ne hâcet-ĝah kodı ne bu mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 17*). [ne,]
38. 'İlâcıyçün belâ çekdi yitesi
 Ne hâcet-ĝah kodı **ne** bu mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 17*). [ne,]
39. Yanar bir nâr olmuş şanki pür-nâr
Ne kûy-ı yâra varmağa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 11*). [ne,]
40. Ne yirde gökde rüşen yıldızı var
 Eve varsa düşer ĝavĝa-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 12*). [ne,]
41. Serin açmayan ana serseridür
Ne nân u nüşı var ne setr-i püşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [ne,]

42. Serin açmayan ana serserîdür
Ne nân u nûşî var **ne** setr-i pûşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [ne,]
43. Ne pervâ-yı şarâb u ne ğam-ı nân
Meger aña ğidâ rûhânî idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 82*). [ne,]
44. Ne pervâ-yı şarâb u **ne** ğam-ı nân
Meger aña ğidâ rûhânî idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 82*). [ne,]
45. Döşegi ıssı kumdan yaşduğı seng
Yatur **ne** hânümânî var **ne** hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 131*). [ne,]
46. Döşegi ıssı kumdan yaşduğı seng
Yatur **ne** hânümânî var **ne** hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 131*). [ne,]
47. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Çanı ‘ırz u çanı ğayret çanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [ne,]
48. Ne bende yüz **ne** sende yüz şuyı var
Çanı ‘ırz u çanı ğayret çanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [ne,]
49. Ne ‘izzet kaldı ne hürmet ne bir yâr
Çaçan kim sîm sîmâñî zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [ne,]
50. Ne ‘izzet kaldı **ne** hürmet **ne** bir yâr
Çaçan kim sîm sîmâñî zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [ne,]
51. Ne ‘izzet kaldı **ne** hürmet **ne** bir yâr
Çaçan kim sîm sîmâñî zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [ne,]
52. Ne dūd-ı sîne var ne rüşenâyî
Bişer bağı kebâbî bûyî çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 70*). [ne,]
53. Ne dūd-ı sîne var **ne** rüşenâyî
Bişer bağı kebâbî bûyî çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 70*). [ne,]
54. Ne ğüşî var anuñ cânında ne hüş
Başında hüdhüdüñ pirâne efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [ne,]
55. Ne ğüşî var anuñ cânında **ne** hüş
Başında hüdhüdüñ pirâne efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [ne,]
56. Ne seyr-i serv ü ne şimşâd u şâdî
Murâdî bu ki bulup bir penâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 90*). [ne,]
57. Ne seyr-i serv ü **ne** şimşâd u şâdî
Murâdî bu ki bulup bir penâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 90*). [ne,]
58. Çara bahtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dârî var ne yârî var ne ‘ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [ne,]
59. Çara bahtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dârî var **ne** yârî var **ne** ‘ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [ne,]
60. Çara bahtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dârî var **ne** yârî var **ne** ‘ârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [ne,]
61. ‘Adūya tîğ tarta dōsta sîm
Ne yiye içe ne şabr ide ne h‘âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [ne,]
62. ‘Adūya tîğ tarta dōsta sîm
Ne yiye içe **ne** şabr ide **ne** h‘âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [ne,]
63. ‘Adūya tîğ tarta dōsta sîm
Ne yiye içe **ne** şabr ide **ne** h‘âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [ne,]
64. Bütün **ne** kalb u şaf kodı **ne** perde
Kime ursa geçerdî darb-ı nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [ne,]
65. Bütün **ne** kalb u şaf kodı **ne** perde
Kime ursa geçerdî darb-ı nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [ne,]
66. Ğarîbe itmesün bârî cefâyî
Ne Mecnûn kaldı dünyâda ne Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 179*). [ne,]
67. Ğarîbe itmesün bârî cefâyî
Ne Mecnûn kaldı dünyâda **ne** Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 179*). [ne,]
68. Bulınmadı **ne** nâm u **ne** nişânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 214*). [ne,]

69. Bulınmadı **ne** nām u **ne** nişānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 214*). [ne,]
70. Hôş itsün kışşasın ‘âlemde ‘âkil
Ne Nevfel qaldı ‘âlemde ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 37*). [ne,]
71. Hôş itsün kışşasın ‘âlemde ‘âkil
 Ne Nevfel qaldı ‘âlemde **ne** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 37*). [ne,]
72. Vefâsuz Nevfel’e hicv ırlar idi
Ne yil qaldı ne yir ne il vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [ne,]
73. Vefâsuz Nevfel’e hicv ırlar idi
 Ne yil qaldı **ne** yir **ne** il vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [ne,]
74. Vefâsuz Nevfel’e hicv ırlar idi
 Ne yil qaldı **ne** yir **ne** il vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [ne,]
75. Aña itmeye Nevfel’ den şikâyet
 Beyâbânda **ne** hâre qaldı **ne** hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 11*). [ne,]
76. Aña itmeye Nevfel’ den şikâyet
 Beyâbânda **ne** hâre qaldı **ne** hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 11*). [ne,]
77. Esîr ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen
Ne sen benden ne ben senden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [ne,]
78. Esîr ü mübtelâ-yı dâm-ı düşmen
 Ne sen benden **ne** ben senden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [ne,]
79. Tapuñ bî-derd ben derde giriftâr
Ne nâme var qatumda ne hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 73*). [ne,]
80. Tapuñ bî-derd ben derde giriftâr
 Ne nâme var qatumda **ne** hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 73*). [ne,]
81. Ki şalam tapuna geh geh selâme
Ne per var kim uça bu kuşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [ne,]
82. Ne yüz var yüzüne bakmağa hānum
 İşgünden ne yil kim almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 76*). [ne,]
83. Selîs ü dil-pezir elfâz u ma‘nî
Ne ehli var ki yiye gūşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 37*). [ne,]
84. Ne yârı var ki diye kışşasını
 Qapu bağlu ayakda āhenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 38*). [ne,]
85. Ve ger **ne** çi kara taş u çi qardaş
 Ne şu‘le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [ne,]
86. Yürürse yoldaşı gül-i beyâbân
 Qatında **ne** peder var **ne** birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 17*). [ne,]
87. Yürürse yoldaşı gül-i beyâbân
 Qatında **ne** peder var **ne** birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 17*). [ne,]
88. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
 Ol âvâre şuş oldu bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [ne,]
89. Ne başdan taş seçer **ne** başı taşdan
 Ol âvâre şuş oldu bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [ne,]
90. Ne iylerseñ elüñde ihtiyâruñ
 Benüm **ne** râz-dârum var **ne** yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 61*). [ne,]
91. Ne iylerseñ elüñde ihtiyâruñ
 Benüm **ne** râz-dârum var **ne** yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 61*). [ne,]
92. Bulınmadı **ne** nām u **ne** nişâne
 Bir âdem ‘âkıbet virdi nişanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 34*). [ne,]
93. Bulınmadı **ne** nām u **ne** nişâne
 Bir âdem ‘âkıbet virdi nişanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 34*). [ne,]
94. Ne taş döyer belâsına ne āhen
 Bu yolda ne serün qaldı ne cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 106*). [ne,]
95. Ne taş döyer belâsına **ne** āhen
 Bu yolda **ne** serün qaldı **ne** cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 106*). [ne,]

96. Ne taş döyer belāsına **ne** āhen
Bu yolda **ne** serün kaldı **ne** cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107*). [ne,]
97. Ne taş döyer belāsına **ne** āhen
Bu yolda **ne** serün kaldı **ne** cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107*). [ne,]
98. Ne biliş kaldı yādumda ne hōd yād
İçüm taşum şu resme tıtdı yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26*). [ne,]
99. Ne biliş kaldı yādumda **ne** hōd yād
İçüm taşum şu resme tıtdı yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26*). [ne,]
100. Ne kārüm kaldı yādumda ne varum
Gice gündüz yidügüm olmasa ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 28*). [ne,]
101. Ne kārüm kaldı yādumda **ne** varum
Gice gündüz yidügüm olmasa ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 28*). [ne,]
102. Yiter saña cihānda meyl-i Leyli
Ne atañı anañı yād idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 9*). [ne,]
103. Ne bir gün ehl-i beytün şād idersin
Ne nāmūsüñ ne ‘āruñ ğayretün var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 10*). [ne,]
104. Ne bir gün ehl-i beytün şād idersin
Ne nāmūsüñ ne ‘āruñ ğayretün var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 11*). [ne,]
105. Ne bir gün ehl-i beytün şād idersin
Ne nāmūsüñ **ne** ‘āruñ ğayretün var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 11*). [ne,]
106. Ne ehl-i beytün üzre şefkatün var
Ol atanuñ kamu sa‘yı telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 12*). [ne,]
107. Çü bildüm bulmadum bî-çāre kaldum
Ne bir gün ben saña rāhat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 63*). [ne,]
108. Ne bir gice kenārunda oturdum
Ŧakarduñ ğüşıma sen hālka-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 64*). [ne,]
109. Dañi müşkil budur bî-ğam-ğüsārem
Ne çārem var ne şabrum ne mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [ne,]
110. Dañi müşkil budur bî-ğam-ğüsārem
Ne çārem var **ne** şabrum **ne** mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [ne,]
111. Dañi müşkil budur bî-ğam-ğüsārem
Ne çārem var **ne** şabrum **ne** mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [ne,]
112. Ne hālüm yanmağa bir ehl-i hālüm
Ŧuru yaprağa döndi cism ü cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 108*). [ne,]
113. Hem artar od gibi ‘aşk-ı nihānum
Bu odi kim **ne** taş örter **ne** toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [ne,]
114. Hem artar od gibi ‘aşk-ı nihānum
Bu odi kim **ne** taş örter **ne** toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [ne,]
115. Düşüp öperdi geh dest ü gehi pāy
Didi bende **ne** kāğıd var **ne** hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [ne,]
116. Düşüp öperdi geh dest ü gehi pāy
Didi bende **ne** kāğıd var **ne** hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [ne,]
117. Ne peşmine ‘abası var ne peşmi
Yatur ‘üryan u biryān dil pür-āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 42*). [ne,]
118. Ne peşmine ‘abası var **ne** peşmi
Yatur ‘üryan u biryān dil pür-āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 42*). [ne,]
119. Beyābānda **ne** āsüde **ne** hufte
Nice ‘uzlet idersin ğār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 70*). [ne,]
120. Beyābānda **ne** āsüde **ne** hufte
Nice ‘uzlet idersin ğār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 70*). [ne,]
121. Amāni yok **ne** pire **ne** civāne
Ne bir dil-ħaste pire hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 104*). [ne,]

122. Amānı yok **ne** pîre **ne** civāne
Ne bir dil-ḥaste pîre hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 104*). [ne,]
123. Amānı yok ne pîre ne civāne
Ne bir dil-ḥaste pîre hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 105*). [ne,]
124. Ne nevreste civāna şefqati var
Meger yokdur anuñ mihr ü vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 106*). [ne,]
125. Yıkıldı kaçrı kabri oldu âbād
Ne cem'î kaldı 'âlemde ne şem'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 127*). [ne,]
126. Yıkıldı kaçrı kabri oldu âbād
Ne cem'î kaldı 'âlemde **ne** şem'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 127*). [ne,]
127. Bulınmadı **ne** nāmı **ne** nişānı
Anı buldı ol âhîr iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 78*). [ne,]
128. Bulınmadı **ne** nāmı **ne** nişānı
Anı buldı ol âhîr iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 78*). [ne,]
129. Ne şerm-i yār var ne ḥavf-ı aġyār
Eger anda ṭurasın oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 40*). [ne,]
130. Ne şerm-i yār var **ne** ḥavf-ı aġyār
Eger anda ṭurasın oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 40*). [ne,]
131. Benüm 'üryān **ne** gūr u **ne** kefen var
Muşāḥib olımaz mest ile huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [ne,]
132. Benüm 'üryān **ne** gūr u **ne** kefen var
Muşāḥib olımaz mest ile huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [ne,]
133. Ne yir iĉer ne ḥōd uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider ne şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 124*). [ne,]
134. Ne yir iĉer **ne** ḥōd uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider **ne** şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 124*). [ne,]
135. Ne yir iĉer ne ḥōd uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider ne şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 125*). [ne,]
136. Ne yir iĉer **ne** ḥōd uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider **ne** şehre varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 125*). [ne,]
137. Ne yüz virür ne yüzden lezzet alur
Teraḥḥum iyleyüp kıldı naşîḥat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 126*). [ne,]
138. Ne yüz virür **ne** yüzden lezzet alur
Teraḥḥum iyleyüp kıldı naşîḥat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 126*). [ne,]
139. Ara yirde **ne** Leylî var **ne** Mecnûn
Hemān kendüyedür 'aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 66*). [ne,]
140. Ara yirde **ne** Leylî var **ne** Mecnûn
Hemān kendüyedür 'aşkuñ çü meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 66*). [ne,]
141. Olur mismār-ı dide miḥ-ı endām
Tenüñ **ne** borcu kalur çün **ne** dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [ne,]
142. Olur mismār-ı dide miḥ-ı endām
Tenüñ **ne** borcu kalur çün **ne** dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [ne,]
143. Deler baġrın **ne** servî dir **ne** şimşād
Bu seyrüñ kim ser-encāmı 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [ne,]
144. Deler baġrın **ne** servî dir **ne** şimşād
Bu seyrüñ kim ser-encāmı 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [ne,]
145. Ne ol ġayrı görürdi ne anı ġayr
Bahāne oldu Leylâ'ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [ne,]
146. Ne ol ġayrı görürdi **ne** anı ġayr
Bahāne oldu Leylâ'ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [ne,]
147. Ne ġavgā-yı 'ases ne ḥabs-ı ḥargāh
İder gönlin murādın bî-müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 8*). [ne,]

148. Ne ğavgā-yı ‘ases **ne** ħabs-ı ħargāh
İder göñlin murādın bî-müdārā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 8*). [ne,]
149. Ne teşvîş-i peder ne ħavf-ı mâder
Yüzi elde eli yüzde yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 12*). [ne,]
150. Ne teşvîş-i peder **ne** ħavf-ı mâder
Yüzi elde eli yüzde yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 12*). [ne,]
151. Ne ğayret kıyası kaldı ne ħôd şerm
Murād idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [ne,]
152. Ne ğayret kıyası kaldı **ne** ħôd şerm
Murād idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [ne,]
153. Ne şahrâ katlanur cüşına ne tağ
Biñ oldı bir iken Leylî’ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 8*). [ne,]
154. Ne şahrâ katlanur cüşına **ne** tağ
Biñ oldı bir iken Leylî’ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 8*). [ne,]
155. Ne bâl u per kıalur anda ne pervâz
Hüner ‘arz iylemek şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 20*). [ne,]
156. Ne bâl u per kıalur anda **ne** pervâz
Hüner ‘arz iylemek şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 20*). [ne,]
157. Ne cân toydı saña ne sen cihâna
Dil-ârâ bağ idüñ olduñ ħarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [ne,]
158. Ne cân toydı saña **ne** sen cihâna
Dil-ârâ bağ idüñ olduñ ħarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [ne,]
159. Nizâr u zâr u bî-zür oldı ğâyet
Ne şabrı kıaldı dilde ne sürûru (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 9*). [ne,]
160. Nizâr u zâr u bî-zür oldı ğâyet
Ne şabrı kıaldı dilde **ne** sürûru (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 9*). [ne,]
161. Ne râĥat kıaldı cânda ne ħuzûrı
Belâlardan gelüp câni dehâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 10*). [ne,]
162. Ne râĥat kıaldı cânda **ne** ħuzûrı
Belâlardan gelüp câni dehâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 10*). [ne,]
163. Saña anda **ne** menzil kıor **ne** me’vâ
Sefer ehli iseñ ħur yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 74*). [ne,]
164. Saña anda **ne** menzil kıor **ne** me’vâ
Sefer ehli iseñ ħur yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 74*). [ne,]

ne: *Nice, ne çok, pek çok.*

1. Çıkam merdâne bu evden **ne** mirdâr
Cihân kim mâr ile çâhı tolıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 154*). [ne,]

ne: *"her ne" anlamında soru zamiri.*

1. Ne iylerseñ elüñde ihtiyârüñ
Benüm ne râz-dârum var ne yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 60*). [ne,]

ne: *"Neden, ne diye" anlamında soru zarfı.*

1. Eliñ güldür **ne** boyarsın kınaya
Dimezsın göre bir hâsîd kınaya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 101*). [ne,]

ne: *Nasıl, nereden?*

1. Velî ma'ni yüzinden merhabâdur
Ne bildüñüz nedür kaçdı habibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 43*). [ne,]

ne: *Hangi, nasıl, ne.*

1. Ğazel oğur añar yâr-ı ğazâli
Ne şî'ri kim getirürdi zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 25*). [ne,]
2. Gül anlardan kızardı mülden anlar
Ne servüñ säyesine varsa Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 111*). [ne,]

ne: *"Nasıl" anlamında soru zarfı.*

1. Ne şey olsun o kim görmez o nûri cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğafletde қalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 11*). [ne,]
2. Ne izhâr ide anı sa'y-ı merdüm
Göze gözlük ki virür tiz-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 122*). [ne,]

ne: *Bir çok şey.*

1. Neler iyler kişiyе tâli'-i şüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 42*). [neler, -ler]

ne: *Hangi, nasıl bir.*

1. Ne yitürdün yabanda **ne** dilersin
Temâma irdi 'ömrüñ nâ-tamâmsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 72*). [ne,]
2. İderdi säye-veş Leyli 'ye meyli
Ne şudan yudısa ol gül 'ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 113*). [ne,]

ne: *Nedir, ne ki?*

1. Yitürdüm ben beni **ne** ata meyli
Çıқaldan hâtırımdan ğayr-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 55*). [ne,]

ne: *"Hangi, nasıl" anlamlarında soru sıfatı.*

1. Ne şey olsun o kim görmez o nûri cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğafletde қalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [ne,]

2. Cihānda sārīdür esrār-ı ‘aşkuñ
Ne dil var kim yoğ anda nār-ı ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 48*). [ne,]
3. Nigāruñ depredürken zülfi zencir
Çarār u şabr Mecnûn’a **ne** tedbir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 40*). [ne,]
4. Maḥabbet murğ-ı cānuñ şehperidür
Ne cān kim ide bu perrile pervāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 11*). [ne,]
5. Ne derdüm var raķībūñ ḥarbesinden
Şu ‘aşık kim olupdur rīze rīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 20*). [ne,]
6. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yıl kim senden almaz yādīgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 79*). [ne,]
7. Nazar iyleyem ol bedr-i tamāma
Görem anı **ne** āb u rengi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 67*). [ne,]
8. Żarüretten düzüpdür ihtiyārı
Ne te’siri ola bu ihtiyārūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 3*). [ne,]
9. Ne ḥayr umar kişi āḥir zemāndan
Çü şehler ‘āciz olur bu zemānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 30*). [ne,]
10. Tamām iyleyüp anuñ da ḥayātın
Ne evvel var cihānda olmaz āḥir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 147*). [ne,]

ne: *Ne kadar; nasıl.*

1. Ne cāmı var ki andan kaçura baş
Virür bāle belası bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [ne,]

ne: *Hangi; nasıl, ne biçim.*

1. Dilenüp cem‘ iderüz küt-ı yevmi
Ne ḥāşıl olsa bu yār ile bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 29*). [ne,]

ne: *"Bu değil, daha kötüsü olmalı" anlamındadır.*

1. Kapuñda dide-i ‘akluñ ferı yok
Ne dide secde itmeğe seri yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 78*). [ne,]
2. Muḥabbet ḥālını vehm iylediler
Ne vehm itmek ‘ayān fehmi iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 20*). [ne,]
3. Beni ol ḥūn ile gül-gūn idüpdür
Ne gül-gūn bir belā-keş bār-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 21*). [ne,]
4. Ne āteş katı yilden tünd ü ser-keş
Virüñ Leylâ’yı ḳon ceng ü cidāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [ne,]

ne: *"Hangi?" anlamında soru sıfatı.*

1. Muḳarrerdür ki olmazlar münevver nūr-ı Mevlâ’dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihāna nūr-ı Ḥaḳḳ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [ne,]
2. Ne yire varayın āvāre ḳaldum
Yile vardı dirēğā şem‘-i tābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 88*). [ne,]

ne: "Aşırılık, çok, oldukça fazla" anlamı katmıştır.

1. Aña sîmîn serîr olmak **ne** hoşdur
Çamer kim beyle nûrânî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 118*). [ne,]
2. Irâk düşmek çatı düşvâr u müşkil
Ne müşkildür bu resme sevgülü yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 131*). [ne,]
3. Dehenden cümle dürlere taşra düşdi
Ne dürlere her biri bir dürr-i rûşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 101*). [ne,]

ne: "Nedir, nasıldır, nasıl bir şeydir?" anlamlarında soru zamiri.

1. Didi bilmem daği ben Tañrı tanığ
Nedür ma'sûka n'olur 'aşk u 'aşığ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 2*). [nedür, -dür]
2. Çara gözi gibi uğrı vü 'ayyâr
Nedür bu şive gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 15*). [nedür, -dür]
3. Nedür bu fitne ekmedin biçersin
Irakdan itmeyince cânî gâret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 16*). [nedür, -dür]
4. Ki bu vîrânede n'iyler bu derviş
Ne yir içer ne yirdendür ma'âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 7*). [ne,]

ne: Değil manasında.

1. Çarîb oldur ki saña olmadı yâr
Bu bî-keslikden efgân **ne** revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 241*). [ne,]

ne: "Beğenme, takdir etme" anlamı oluşmuştur.

1. Yazardı Zeyd anı şurup kafâda
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 13*). [ne,]

ne: "Nasıl bir" anlamında sıfat.

1. Ne fer vire 'arûsa hûsn-i mâder
Çün ola zîşt-şüret ey birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 39*). [ne,]
2. Elinden gelmez anuñ cân dirîği
Ne baş kim gelmez andan tîğ-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 25*). [ne,]

ne: "Bu değil daha iyisi, güzeli olmalı" anlamındadır.

1. Vücūd-ı şems cüduñ çeşmesidür
Ne çeşme belki kemter eşmesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 28*). [ne,]
2. Ne şîri kim içerdi şür olurdu
Muhabbet hânesi ma'mûr olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 71*). [ne,]

3. Oturmuş bir şanem rāh üzre çün māh
Ne meh burc-ı cemālūñ āfītābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 51*). [ne,]
4. Ne lâyıkdur sana ‘âlem-perestî
Cihāna çapma kim yoqdur şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 164*). [ne,]

ne: *Ne kadar, nasıl, ne şekilde?*

1. Meye **ne** kudretim var kim uram dest
Güle çarşu revān ol bülbül-āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 160*). [ne,]

ne: *Nasıl, hiç mümkün mü?*

1. Ne bilem kıandan olam gedāyî
O dem ki itdūñ elest ile hıttābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 16*). [ne,]

ne: *"Hangi, nasıl?" anlamında soru sıfatı.*

1. Şu dem kim olmaya destūñde fırşat
Ne ışşı başuna hāk-i nedāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 36*). [ne,]
2. Ne bulursın ol ebrūdan murādı
Ki zengīler gibi kecdür nihādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 65*). [ne,]
3. Ne dil nefrini itdi gūş-mālūñ
Ne kıan itdūñ kim irdi gerdenūñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 7*). [ne,]
4. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim mağzı anuñ olmaya dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [ne,]
5. Ne yüz var yüzūñe bakmağa hānum
İşigūñden **ne** yıl kim almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 77*). [ne,]
6. Helāl iyler aña itdūğı kıanı
Ne sıhr iyler ‘aceb ğamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 111*). [ne,]
7. Mücāvır var mı kim olmaz misāfir
Ne şıhhat var ki olmaz pür-sakāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 149*). [ne,]
8. Ne kāmēt ola kim görmez kıyāmet
Ne bāzār ola kim ol kāsıd olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 150*). [ne,]
9. Ne kāmēt ola kim görmez kıyāmet
Ne bāzār ola kim ol kāsıd olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [ne,]
10. Ne bey‘ ola kim aħır fāsıd olmaz
Cihān ‘ayyārdur dā‘im işi rīv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [ne,]
11. Ki anı itmedi āħırde toprak
Ne yirde bitdi bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 165*). [ne,]
12. Ne gülşende hırāmāndur tezervūñ
Leb-i la‘lūñ ne dürlü senge girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 116*). [ne,]
13. Nedür şimdi bu laħd içinde hālūñ
Ne cem‘ūñ şem‘ıdır cemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 110*). [nedür, -dür]
14. Tırāş itdi refıķı kendü kıaldı
Didi anı gören kim bu **ne** tedbır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [ne,]
15. Hevā-yı yār ile pür-cūş geldi
Didi **ne** nev-behār irdi bu bāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 143*). [ne,]

16. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne şem‘ün kim degül andan ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 49*). [ne,]
17. Anı güş iylemez ger mağz u ger pöst
Ne sözi kim çatında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 59*). [ne,]
18. Ne görse söylemez iyler ferâmüş
Olur âvâre gerçi gâr ehli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 44*). [ne,]

ne: "Hangi şey?" anlamında soru zamiri.

1. Piyâz ehli olan ‘âmî **ne** hazz iyleye selvâdan
Fenâ fağrıdur ey Hamdî sevâdu'l-vech fi'd-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [ne,]
2. Neye irdün ne buldun ne dilersin
Ne bitürdün yilüp tağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 94*). [neye, -y, -e]
3. Hem oldu cân dürinden katre gâbgab
Ne disün berk-i gül bād-ı semûma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 57*). [ne,]

ne: Ne II soru zamiri.

1. Hudâ aña **ne** itdüğün şorıldı
Didi Mecnûn baña Hâk rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 4*). [ne,]

ne: Daha fazlası olmalı anlamında.

1. Ne cân cümle cihâne fitne oldu
Geh avlar gâmzesi bağlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 24*). [ne,]

ne ‘aceb: Ne garip, ne tuhaf.

1. Yıkma cefâ ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı gözleruñ **ne ‘aceb** bî-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 9*). [ne ‘aceb,]

ne aşsı: Ne faydası var.

1. Hâlâşından **ne aşsı** iyleye cehd
Kişi kendülügiyle oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 90*). [ne aşsı,]

ne aşsı iyleye: Ne faydası var? Faydası olur mu?

1. Ne aşsı iyleye feryâd-ı çübân
Ola çün seyl ile vîrâne bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 66*). [ne aşsı iyleye,]

ne bilsün: Ne bilsin. // Bilmez.

1. Ki şafrāvī **ne bilsün** zevk-ı qandı
Hıred-mend olana olur naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 20*). [*ne bilsün,]*

ne dem kim: *Ne zaman ki.*

1. Müheyyâ iyleyüp biñ biñ selâmı
Ne dem kim cüş ideydi bād-ı Necdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 91*). [*ne dem kim,]*
2. Hemân âh u dirîğ idi celisi
Ne dem kim büy-ı yâre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 9*). [*ne dem kim,]*

ne deñlü: *Ne kadar, ne ölçüde.*

1. Fezâ-yı dilde harâb olmaya binâ-yı ümid
Ne deñlü ayağa düşsem koman ümid eteğün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 11*). [*ne deñlü,]*
2. Ne denlü şarsalar oda pelâsı
Olur ‘üryân yaqar cümle libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 27*). [*ne denlü,]*
3. Ne deñlü kim haber âvâzelendi
O deñlü derdi Qays’uñ tâzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 35*). [*ne deñlü,]*
4. Ne deñlü kim haber bî-perde düşdi
O denlü Qays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 37*). [*ne deñlü,]*
5. Ki varup yoluña baş koyam ey yâr
Ne deñlü olsa zulm-ı bi-şümâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 93*). [*ne deñlü,]*
6. Olur anuñla muhkem her ‘alâka
Ne deñlü kıl za‘îf olursa katı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 49*). [*ne deñlü,]*
7. Perî gibi aradan yitdi Mecnûn
Ne deñlü kim aratdı Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 213*). [*ne deñlü,]*
8. Çü bu sihr-âferînuñ sözün aldı
Ne deñlü kaçdısa idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 119*). [*ne deñlü,]*
9. Qara tağda yeşil şahrâda gezdi
Ne deñlü istediye bî-behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 33*). [*ne deñlü,]*
10. Giren olma yürü bu bezme zinhâr
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 71*). [*ne deñlü,]*
11. Niçün qor üstüne nokta fezâhat
Ne deñlü pişe-kâr iseñ belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 121*). [*ne deñlü,]*
12. Ne deñlü ola anda revnaq u nür
Qo harf-i ta‘nı kim devr-i Zuğaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 90*). [*ne deñlü,]*
13. Ne deñlü kaçsa bu dâma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi Loqmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 48*). [*ne deñlü,]*
14. Virisersin hisâbın âhîr anuñ
Ne deñlü cem‘ iderseñ mâl u dinâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 123*). [*ne deñlü,]*

ne dürlü: *Ne türlü, nasıl.*

1. Ne gülşende hürâmândur tezervüñ
Leb-i la‘lün **ne dürlü** senge girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 117*). [*ne dürlü,]*
2. Nazar fitne göz âfet gamze gammâz
Dil-i ‘âşık **ne deñlü** şaklaya râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 42*). [*ne deñlü,]*

3. Raķīb aña **ne deñlü** ola hā'il
Beni mest ideli hüsünüñ hayāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 40*). [*ne deñlü,*]

ne ğam: *Gam deĝill.*

1. Çün luţfuña hüşe-çin olupdur
Cennetden eger çıkarsa **ne ğam** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 31*). [*ne ğam,*]

ne ğün: *Hangi ğün, hangi zaman.*

1. Ne ğün kim cānuma kaşd ide cānān
Zihi 'ıyd-ı mübārek kutlu kurbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 43*). [*ne ğün,*]

ne ğünāh itdüm: *Ne ğünāh işledim // Ne yaptım?.*

1. Yā Rab **ne ğünāh itdüm** ola devr-i zemāne
Her yirde görür cān gözi didārını yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 8*). [*ne ğünāh itdüm,*]

ne ğüne: *Hangi ğüne, zamana.*

1. Ne ğüne şakinursın şefkatüñi
Hayālün pädişāhına efendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 84*). [*ne ğüne,*]

ne ğuşsa: *Ne gam!*

1. Ne ğuşsa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu pendı hāste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 102*). [*ne ğuşsa,*]

ne hācet: *Ne gerek, ne lüzumu var!*

1. Kim xanum içmege la'lindeki piyāle yiter
Bu hāste cāne **ne hācet** ki ğürz-i qahr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [*ne hācet,*]
2. Ne hācet dokesiz niş ile xanı
Miyāncı çünki işlāh itdi hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 30*). [*ne hācet,*]
3. Baña kıble yiter didār-ı yārum
Peder baña **ne hācet** kim ola yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 189*). [*ne hācet,*]
4. Şifāsında **ne hācet** hāste nabzı
Bisāt-ı başıdır bu arz-ı mefruş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 6*). [*ne hācet,*]
5. Ne hācet kāse kāse nüş ide sem
İçür xanı bu cāni cāmi deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 50*). [*ne hācet,*]

ne hāsıl: *Ne elde edilebilir. Ne çıkar!, Ne olur!*

1. Ebū Cehl'e peder olursa fāzıl
O cehle bu fāziletten **ne hāşıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 42*). [*ne hāşıl,]*
2. Çü Ken'ân ola ğarķ-ı mevc-i hā'il
Aña Nūh' uñ gemisinden **ne hāşıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 44*). [*ne hāşıl,]*
3. Ne hāşıl seng dīvār olsa pülād
İde çün seyl ekini seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 68*). [*ne hāşıl,]*
4. Ne hāşıl yağsa yağmur yirine dūr
Bu atduķca suħan tırini küstāħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 70*). [*ne hāşıl,]*
5. O göz kim kör olmışdur kaçādan
Ne hāşıl aña kuħl-ı tütüyādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 28*). [*ne hāşıl,]*
6. İrer çün menziline tır gibi
Ne hāşıl cān-ı Kays'a bu ħaberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 47*). [*ne hāşıl,]*
7. Tazarru' bāşın açup dirler idi
Ne hāşıl ħanumuzdan saña ey şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 63*). [*ne hāşıl,]*
8. Ki zulmetde geçer anuñ zemānı
Ne hāşıl aķsa āb-ı zinde-ġānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 193*). [*ne hāşıl,]*
9. Ne hāşıl olur aña tütüyādan
Ķuzuyıçün ħapa ġürk-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 64*). [*ne hāşıl olur,]*

ne ħoş: *Ne güzel.*

1. Ne ħoş ol kim belāda ola dil-ħoş
Degül çün ihtiyāri kārı 'aşķuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 44*). [*ne ħoş,]*
2. Seni segden **ne ħoş** ħurtarmış Allah
Didi kim uğramadın ben bu ħāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 52*). [*ne ħoş,]*
3. Ne ħoş añduñ vefādan ben gedāyı
Benem bī-rāħat u bī-yār u bī-'ār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 4*). [*ne ħoş,]*
4. Ķatuma gel bahāne itme anı
Ne ħoşdur ger düşerse ittifāķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 23*). [*ne ħoş, -dur]*
5. Ķatuma gel bahāne itme anı
Ne ħoşdur ger düşerse ittifāķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 23*). [*ne ħoş, -dur]*
6. Eger vāķi' olursa vāy **ne ħoş** hāy
Ne rüh-efzā idi bu ter-terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 32*). [*ne ħoş,]*
7. Ķuru ġavġa çeker bī-çare 'andel
Meşel bustānınuñ ehli **ne ħoş** dir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 65*). [*ne ħoş,]*
8. Üzüldi eyle kim ümmid üzüldi
Ne ħoşdur deme perhīz-kārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 49*). [*ne ħoş, -dur]*
9. Aña rahmet **ne ħoş** şekker yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup düşde ġorildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 2*). [*ne ħoş,]*
10. Ne ħoş vaķt-i 'urūc-ı Aħmedi'dür
Ki ol şeb peyk-i vaħy-i āsmānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 8*). [*ne ħoş,]*
11. Olurdi cānı cümle yirde bī-derd
Meşel düzen **ne ħoş** şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 171*). [*ne ħoş,]*

ne işi var: *Ne işi olmak? işi olmaz.*

1. Ħorōsun beyza ile **ne işi var**
Baña ħardaş odur kim ola ħāl-dāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 190*). [*ne işi var,]*
2. Şadef ħatında anuñ **ne işi var**
Bu tırı iyleyüp pertāb o pür-tāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 200*). [*ne işi var,]*

ne kı1: *Nasıl davranacağını bilememek.*

1. İrişmez tozuma rahş olsa Şebdiz
Ne kılam n'ileyem kılmaz dil ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 25*). [*ne kı1, -am*]

ne kimse: *Kim? Kimsin?*

1. Didi ne kimsesin kıandan gelürsin
Bilişlikden gibi def'i bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 49*). [*ne kimse, -sin*]

ne lâyı1: *Layı1 mıdır ki! Asla değildir.*

1. Kıapıñda tıtalım biñ ola 'āşık
Tıpuña nām-ı ma'şūka **ne lâyı1** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 74*). [*ne lâyı1,]*
2. Ne lâyı1dur fakıre şāh-zāde
Virilse hayfdur şekker gurāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 90*). [*ne lâyı1, -dur*]
3. Gedā giymek **ne lâyı1** tāc-ı şāhı
Gözüne nāvek ü başuña tıguz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 38*). [*ne lâyı1,]*
4. Anuñ çün dıve beñzer cümle hūyi
Ne lâyı1dur gurāba tu'me-i bāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 101*). [*ne lâyı1, -dur*]
5. Oda girmek ne lâyı1dur kebābı
Yüce boynuzları çārdāka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 40*). [*ne lâyı1, -dur*]
6. 'Aşā-yı sebz aña ammā **ne lâyı1**
Meger bımār idüpdür bağırı dāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 8*). [*ne lâyı1,]*

ne mümkin: *Mümkün değil, mümkün mü?*

1. Ne mümkin genci dırce derc idesin
Benümle iyleme barmağ hisābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*ne mümkin,]*

ne müşkil: *Ne zor, çok güç.*

1. Arada ihtilāf olmağ **ne müşkil**
Senüñ ben mihrüñe cāndan harıdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 26*). [*ne müşkil,]*

ne nisbet: *Kıyaslanamaz, benzeyemez, denk değil.*

1. Lebüñe çeşme-i hayvān ğusāle
Lebüñe çeşme-i hayvān **ne nisbet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 123*). [*ne nisbet,]*
2. Ki būy-ı cān-fezā virdi dimāğa
Ne nisbet ola bu bū nev-behāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 145*). [*ne nisbet,]*

ne ola: *Neyi olabilir, nesi var, olmaz.*

1. Ne ola beñzeye lezzetde kanda
Degüldür zer gibi kıymetde zırnıh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 96*). [*ne ola,]*

ne oldı: *Ne oldu, nasıl oldu anlamında.*

1. Ki ey cān-ı peder **ne oldı** hālün
Düşün midür bu miñnet ya hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 37*). [*ne oldı,]*

ne olur: *Ne olabilir! Olabilir mi.*

1. Didi Mecnûn peder **ne olur** ey yār
Cihān Leylî'dür andan gayrı kim vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 53*). [*ne olur,]*

ne resme: *Nasıl, ne suretle.*

1. Ne resme üns ala insān yüzümden
O kim ola enīs-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 36*). [*ne resme,]*

ne resme: *Nasıl, ne suretle.*

1. Gözetdi Leylî'yi pinhān u çāpük
Ki firkatdan **ne resme** haste-cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 163*). [*ne resme,]*

ne revā: *Layık değil, uygun değil.*

1. Kõnuğ olmak baña sen ne revādur
Ey ferzend-i büzürg ehl-i nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 88*). [*ne revā, -dur]*
2. Kõ bu cān ile bu miskin şikārı
Bunuñ boynına hañçer **ne revādur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 35*). [*ne revādur,]*

ne var: *Her ne varsa, bütün her şey.*

1. O cān kim derd ü gāmdan bī-hāberdür
Ne var insān ise ma'nide hārdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 10*). [*ne var,]*

ne var: *Ne olur ki.*

1. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülāl ise **ne var** çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [*ne var,]*
2. Ne var gayra olundiysa nikāhı
Nice müddetdür olup gayra 'aқdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 100*). [*ne var,]*
3. Ne var āsān oқursañ zāhırin sen
Benümle yār olan bī-hād gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 70*). [*ne var,]*

4. Ne var ayru görinse kâleb ü pōst
Vücūdum ‘aşk olupdur pāy-tā-fark (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 160). [ne var,]
5. Ne var maḥbûs iseñ ḥabsında anuñ
Yanar kerrübî bezminde çerāguñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 156). [ne var,]

ne var: Ne olmuş? Şaşılır mı?

1. Ne var dervîş ise ma‘nide şehdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 68). [ne var,]
2. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise **ne var** çıkmadı yerden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64). [ne var,]

ne vazife: Görevin değil.

1. Baña itmeñ bunuñ gibi laṭife
Baña böyle laṭife **ne vazife** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 4). [ne vazife,]

ne yir: Her ne yerde ki, her nerede, ll herhangi bir yere.

1. Deminde şanki bād-ı şarşar idi
Ne yire kim ecel minķârı irdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 89). [ne yir, -e]

ne yir ne içer: Ne yer ne içer?

1. Ki bensüz ḥâli ol yāruñ nicedür
Ne yir ne içer nice geçer zemānı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 117). [ne yir ne içer,]

ne yirde: Nerede.

1. Od ocağ yok **ne yirde** bişer aşı
Didiler merd-i zāhiddür bu meşhûr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 8). [ne yirde,]

ne yirde: Hangi yerde olursa olsun.

1. ‘Acā’ib ḥōş kaşā’id iyleyüp yād
Ne yirde kim oğurdi bir kaşide (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 215). [ne yirde,]

ne yirde olsa: Hangi yerde olursa olsun.

1. Ne yirde olsa iltürdi tamāmī
Binüp bir gün sürüp bir bād-pāyı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 12). [ne yirde olsa,]

ne yirden: *Nereden?*

1. Ki bu vîrānede n'iyler bu dervîş
Ne yir içer ne yirdendür ma'āşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 7*). [*ne yirden, -dür*]

ne yüzüñ: *Ne yüzden.*

1. Ne yüzüñ hâlidür sineñde dāğun
Kimüñ sevdâsı oldurdu dimāğun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 41*). [*ne yüzüñ,]*

nebāt: *Topraktan yetişen, biten her çeşit şey. Bitki.*

1. Bitüp ser-sebz olur anuñ **nebātı**
Bu derdi kim çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 104*). [*nebātı, -ı*]

nebāt: *Bitki.*

1. ılur ferşî **nebāt** ile müzeyyen
oyar ol udret ü 'ilm issi Bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 10*). [*nebāt,]*

nebāt-ı tütî: *Papağanın şekeri.*

1. Nebāt-ı tütî çeng-i zāğa düşdi
atımda her ılun biñ biñ cihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 204*). [*nebāt-ı tütî,]*

neberd: *Savaş, cenk, mücâdele.*

1. İderdi gendü kavmiyle **neberdi**
Eger düşmen görüp itmese hānde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 118*). [*neberdi, -ı*]

nebîler: *Allah'ın buyruğunu kullara bildiren kimse, peygamberler.*

1. Nebîler iktidā itsün imām ol
İdüp ervāh-ı udsilerle ünsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 14*). [*nebîler,]*

nebîz: *Hurma ve kuru üzümünden yapılan bir çeşit şarap.*

1. Yazardı gūş iden levh-ı cenāna
Ciger anıyle nūş ider **nebîzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 27*). [*nebîzi, -ı*]

nebîz-i hām: *Saf şarap.*

1. Güle karşı **nebîz-i hām** içeydi
Benefşe sünbülinden vire tâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 80*). [*nebîz-i hām,]*

necât: *Kurtuluş, selamet; maddî ve manevî sıkıntılardan kurtulma, refaha erme.*

1. Bulursa bulur andan ol **necâti**
Ola kim himmeti yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 34*). [*necâti, -i]*
2. Ki bula gayri gamlardan **necâti**
Yaturken kıvrılıp çün müy-i ca'dî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 92*). [*necâti, -i]*
3. Necât isterseñ ammâ tüt kenârı
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 180*). [*necât,]*

necât bul: *Kurtuluş yolu bulmak, çözüme kavuşmak, derman bulmak.*

1. Bu bendüñ bendesi 'âlemde şehdür
Eger çehden bulam dirseñ necâti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 161*). [*necât bul, -am]*

necd: *Hicaz'ın doğusunda yer alan Necd çölü.*

1. Meger ol küh kim **Necd** idi nāmı
Ol idi kavm-i Leylānuñ maķāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [*necd,]*
2. Kaçan Mecnûn düşeydi hāl-i vecde
Varup **Necd'e** kılurdu yâre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 22*). [*necd'e, -e]*
3. Görinse hayy-ı Leylî varsa **Necd'e**
Düşerdi nākadan düşdüķce vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 5*). [*necd'e, -e]*
4. İrişdi **Necd'e** güyâ bedr-i ser-mest
Elinde seng ü âhen ayağında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 46*). [*necd'e, -e]*
5. Bunun da cüş iderdi hāl-i vecdî
Alup **Necd'üñ** nesiminden şafâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 93*). [*necd'üñ, -üñ]*
6. Ğazâl için ğazel okurdi geh ğâh
Düşicek vecde sa'y iylardi **Necd'e** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 19*). [*necd'e, -e]*
7. Semâ' u vecd ile 'azm itdi **Necd'e**
İşidüp anı göre vardı her h'ış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 114*). [*necd'e, -e]*
8. Tırup 'azm iylediler **Necd'e** yārân
Ararken buldılar anı pür-endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 26*). [*necd'e, -e]*
9. Revâne oldı **Necd'e** zâr u maħzûn
Yaşı gibi ciger kınyıla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 106*). [*necd'e, -e]*
10. Görür **Necd'e** çıkup bir avcı nâ-ĝâh
Oturmuş kulle-i Necd üzre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 2*). [*necd'e, -e]*
11. Dönüp rakş ile **Necd'e** gitdi ser-mest
Giderken âh idüp gögsin tıkurdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 156*). [*necd'e, -e]*

necd tağ: *Hicaz'da bir dağ.*

1. Tolup vecd ile ol Necd'ün tağında
Dögüp gögsin oğurdi hōş gāzeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 48*). [*necd tağı, -nda*]

necm-i sa'âdet: *Saadet yıldızı.*

1. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzi
Ki ey **necm-i sa'âdet** hayr mı seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 23*). [*necm-i sa'âdet,*]

neden: *"Neden kaynaklanır, hangi maddeden yapılmıştır?" anlamlarında soru zarfı.*

1. Cihânda her birinüñ n'ola nâmi
Neden tüş oldılar bu hōş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 63*). [*neden,*]

nedim: *Arkadaş, dost.*

1. Benüm-çün dil seni ğam yiye şandı
Şu resme sevdüñ ol yiñi **nedimi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 37*). [*nedimi, -i*]
2. Atardı itlere itler yir idi
Meger kim bir civân şāhuñ **nedimi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 5*). [*nedimi, -i*]
3. Diledi ol **nedimi** ide ihlāk
Buyurdi bir iki it yüzli zebāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 16*). [*nedimi, -i*]
4. Anuñ öñinde varı pîş-keşdür
Çarîb olsa 'aceb mi ol **nedime** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 23*). [*nedime, -e*]
5. Kem itme bārî kadr ü hürmetini
Nedim idindi çün Mecnûn Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 199*). [*nedim,*]

nef: *Fayda, menfaat.*

1. Esîr idi be-ma'nî renc içinde
Egerçi gencinüñ çoğ idi **nefi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 9*). [*nefi, -i*]

nefâz-ı emrüne: *Emirlerinin sözleri.*

1. Nefâz-ı emrüne 'âlem musaḥḥar
Hevâ üstinde hükümñle muḥarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 19*). [*nefâz-ı emrüne, -(i), -n, -e*]

nefes: *Nefes, soluk.*

1. Yüzün divâra virdi şanki sāye
Otururdu göñül teng ü **nefes** teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 181*). [*nefes,*]
2. Gözinden ağıdur şahrâya deryâ
Ḥarâretten **nefes** tükürdi geh gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 17*). [*nefes,*]
3. Nefes teng iñler ammâ nitekim çeng
Bilin egmiş belâlar yâya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 20*). [*nefes,*]

nefes: *Nefes, soluk // bir nefes alacak kadar zaman, an, lahza.*

1. Gören vehm ider ol şürîde hâli
Vücûdî bir **nefes** yil gibi ol da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [*nefes,]*

nefes: *Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk. II İnsan, âdem.*

1. Tabî'at çâhına düşmek haţâdur
Nefes nefsanî olsa zî hacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 169*). [*nefes,]*

nefes git gel: *Nefes alıp vermek.*

1. Açılma ey dehen rāh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şād itme zātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 63*). [*nefes git gel, -me]*

nefha-i müşk: *Misk kokusu.*

1. Olur gerçi dehānı nāfenünñ huşk
Nihān olınmaz ammā **nefha-i müşk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 26*). [*nefha-i müşk,]*

nefh-i mesîhî: *Hz. İsa'nın nefesi. (Ölüyü diriltmesi bağlamında).*

1. Nitekim mürdeyi **nefh-i Mesîhî**
Anuñla piş-keş қоşdı leţā'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 92*). [*nefh-i mesîhî,]*

nefi: *Fayda, menfaat.*

1. Bunuñ hâki siyehdür ābı tîre
Bu bahruñ **nefinüñ** yoқdur şümārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 179*). [*nefinüñ, -nüñ]*

nefir: *Bağirtı, figan, nale, vaveyla.*

1. Yataқdan nefret itdürmiş **nefiri**
‘Acebdür uydı âdemden kaçanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 74*). [*nefiri, -i]*

nefir: *Boru, sur.*

1. Nice başlar ayaқda rîze rîze
Nefir ü bāng u ţabl u na'ra-i kūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [*nefir,]*

nefret: Ürküp kaçma, tikslenme.

1. Hâyāl-i Leylî'ye okur dürüdü
Boşanmış vahşî gibi **nefret** iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 29*). [*nefret,]*

nefret it: Nefret etmek.

1. Yataktan nefret itdürmüş nefiri
‘Acebdür uydı âdemden kaçanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 74*). [*nefret it, -dür, -miş]*

nefrîn: Lanet, beddua. Sövüp saymak.

1. Ne dil **nefrîni** itdi güş-mâlûn
Ne çan itdüñ kim irdi gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 6*). [*nefrîni,]*
2. Dil uzatdı vü çarğa itdi **nefrîn**
Yanup ol türbe üzre nitekim ‘üd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 84*). [*nefrîn,]*

nefs: Bir kimsenin kendi öz varlığı, öz benliği, kişiliği.

1. Ne geldi bilmezem benden cevâbı
Bu dem kim ‘âsî **nefsüm** pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 19*). [*nefsüm, -üm]*
2. Tâbi‘at iştihası mürde oldı
Kaçan cev‘ile **nefsüm** ide sahtî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 55*). [*nefsüm, -üm]*
3. Yiter bir ayda bir kez **nefsüme** küt
Çün olmadum tuz etmek gözlere tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 58*). [*nefsüme, -üme]*
4. Kesüp yol virmediler gayr hâlka
Dirende **nefsin** ol kim çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 115*). [*nefsin, -i, -n]*
5. Mezellet hırkasın **nefse** kabül it
Ki te‘şir-i ecel çün zağmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 92*). [*nefse, -e]*

nefs: Kulun kötü, beğenilmeyen, bayağı ve hayvânî arzuları, huy ve fiilleri, kibir gazap, kin, haset, hırs, tahammülsüzlük, hasislik, dedikodu, şehvet, ihtiras, hevâ vü heves gibi zaafklarının merkezi.

1. Bizi başduñ gâzab **nefsin** dañi baş
Okuñ nizeñ çü geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 66*). [*nefsin, -in]*
2. Ço **nefsi** câna rahmet çapusun aç
Alınmaz yüksüzüñ tamğası bâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 76*). [*nefsi, -i]*
3. Hevâya uymazam gerçi ki düdem
Beni şanma ki **nefsüm** bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 153*). [*nefsüm, -üm]*

nefsâni: Nefse ait, nefisle ilgili.

1. Tâbi‘at çâhına düşmek hañâdur
Nefes **nefsâni** olsa zî hacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 169*). [*nefsâni,]*

2. Çü **nefsānī** hevādan oldılar dūr
Oları luṭfuña her dem yaqın it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 204*). [*nefsānī,]*

nefs-i nefis: *Güzel kişi.*

1. Zihī **nefs-i nefis** ḥôş-zāt u ḥôş-büy
Ḥaṭādan fark idüp ‘ayn-ı şavābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 56*). [*nefs-i nefis,]*

nehār: *Gün, gündüz.*

1. Nehāra leyli vü leyle nehāri
Gül-i gül-zār anuñ luṭfiyle ḥandān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 12*). [*nehāra, -a]*
2. Nehāra leyli vü leyle **nehāri**
Gül-i gül-zār anuñ luṭfiyle ḥandān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 12*). [*nehāri, -ı]*

nem: *Gözyaşı.*

1. Silüp hem ğam **neminden** çeşm-i mestin
Getürüp anı Ka‘be sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 48*). [*neminden, -i, -nden]*

nemāz: *Namaz.*

1. Libāsum lāyık olmadı **nemāze**
Daḥi baḥtım kilimin görmedüm aĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 100*). [*nemāze, -e]*

nemāz kıl: *Namaz kılmak.*

1. Kıla kıbleñde birkaç gün nemāzi
Eger sehv iyler olsam nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 106*). [*nemāz kıl, -a]*

nemed-püş: *Keçe veya kebe giyen, derviş.*

1. Yarındaşı yine şüret bayāĝı
Nemed-püş u gedā elde ṭayaĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 46*). [*nemed-püş,]*

nem-gīn: *Nemli.*

1. Giceler şubḥ olunca zār u ğam-gīn
İderdi cāmesin eşk ile **nem-gīn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 26*). [*nem-gīn,]*
2. Gezüp āhu gibi āvāre miskīn
Göñül göz ğuşşadan ğam-gīn ü **nem-gīn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 76*). [*nem-gīn,]*
3. Dili vü dīdesi ğam-gīn ü **nem-gīn**
Varup ol derd-mendüñ ḳatına pīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 68*). [*nem-gīn,]*

neng: Şan, şöhret, ün.

1. Hemîşe **neng** için şulhı vü cengi
İte atılsa yeg ol tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 122*). [*neng,]*
2. İt öñine ataram pây gibi
Baña anuñ nice bed-nâm u **nengi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 121*). [*nengi,]*

neng: Ayıp, utanma.

1. Qanı ‘âr u qanı nâm u qanı **neng**
Çün iyler râyuña râyet hilâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [*neng,]*
2. Yeg andan kim qala ‘âlemde **nenge**
Virürseñ destine anuñ zimâmum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 112*). [*nenge,]*

neng kıl-: Utanmak.

1. Sen anuñ guşşasından zâr u dil-teng
O saña döst olmaqdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 78*). [*neng kıl-, -ur]*

neng ü ‘âr-ı duhter: Kızın namusu ve edebi.

1. Yiter insâna **neng ü ‘âr-ı duhter**
Huşuşâ kim ola duhter bed ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 87*). [*neng ü ‘âr-ı duhter,]*

nergis: Şekli göze benzetilen nergis çiçeği II sevgilinin gözleri.

1. Yaşı **nergislerini** itdi gül-gün
Deñizler aqıdup ol eşk-bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 26*). [*nergislerini, -ler, -i, -n, -i]*
2. Kılur bad-ı şâbâ Çin armağânı
İki sünbül iki **nergis** iki tāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 31*). [*nergis,]*
3. İrüp kücdü mezârı nitekim yâr
Şu deñlü şaçtı gül-gün **nergisi** hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 81*). [*nergisi, -i]*
4. Bu hâle lâlenüñ göyüñdi özi
Tolup **nergislerüñ** yaş ile gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 24*). [*nergislerüñ, -lerüñ]*
5. Ki meftün ola andan nice miskîn
Çeküp **nergislerine** sürme-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 65*). [*nergislerine, -ler, -i, -ne]*
6. Aña düzah olur gülşen gül âteş
Baña **nergis** gözi bî-dide-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 87*). [*nergis,]*
7. Hemân cüftiyle havfından turur tek
Gül üzre şacdı **nergisten** gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 79*). [*nergisten, -ten]*

nergis: Nergisgillerden, bazı türlerinde beyaz, bazılarında sarı renkte olan çiçekleri ayrı veya bir kök sap üzerinde şemsiye durumunda, açılmadan önce bir yenle örtülü bulunan bir cins çiçek.

1. Zihî kuhl u zihî **nergis** zihî bâğ
Behişt-i heşt-Rıdvânun emîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [*nergis,]*
2. Şaçı dil gerdenine tavk-ı hûş-tâb
Mukahhal **nergîsinüñi** kuhlî mâ-zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 33*). [*nergîsinüñ, -i, -nün]*
3. Şu üstinde kılurdu hulle-bâfi
Şulardı **nergisinden** erğuvâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 33*). [*nergisinden, -i, -(n)den]*
4. Gelür farkında qor tâbende gevher
Çü Mecnûn **nergisi** uyhuya qandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 87*). [*nergisi, -i]*
5. Yahûd **nergis** gözi degdi o bâğa
Götürüp altûn üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 46*). [*nergis,]*
6. Senüñ vaşluña cânı muntazırdur
Mezârında biten **nergis** gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 107*). [*nergis,]*

nergis-i pîr: Yaşlı nergis.

1. Şu gibi şâfi-dil ol âteş olma
Güli gözlük idinmiş **nergis-i pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 69*). [*nergis-i pîr,]*

nerm it: Sertliği kalmamak, yumuşak duruma gelmek; öfkesi, kızgınlığı, inadı geçmek.

1. Işınmış mûm-veş nerm itdi anı
Anı gördi ki yok bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 54*). [*nerm it, -di]*

nerm ol: Erimek, yumuşamak II merhamet etmek, acımak.

1. Ki kız kavminüñ oldı taşu da nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 86*). [*nerm ol, -di]*
2. Biraz nerm oldı tâ kim seng-i hâtır
Ruţab almağ için bir gice küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 18*). [*nerm ol, -di]*

neşâ: Sevinç, ferah, şâdlık.

1. Niçün Leyli **neşâta** mahfil oldı
Semâ' itdi çü Leyli bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 158*). [*neşâta, -a]*

neseb: Soy, nesil, sülale.

1. Qabâ'ilde şehîr idi Arab'da
Nesebde eşref ü a'lâ hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 8*). [*nesebde, -de]*

nesibe: Soyu temiz kadın.

1. Haşibe vü **nesibe** ced-ber-ced
Sürür u nür olup hüsn ü cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 206*). [*nesibe,]*

neşid: İnşat olunan şiir, mutlak şiir, manzume.

1. Nevāda bülbül-āvāz idi Mecnûn
Neşidin işiden olurdu meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 30*). [*neşidin, -in*]
2. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
Neşid okur o hûş-āvāz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 19*). [*neşid,]*

neşid: Şiir.

1. Ğaribem luţfuñ ile āşinā kıl
Neşidüñden baña luţf iyle bahşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 57*). [*neşidüñden, -üñ, -den*]

nesim: Yumuşak ve hafif esen rüzgar.

1. Bunuñ da cüş iderdi hāl-i vecdī
Alup Necd'üñ **nesiminden** şafāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 93*). [*nesiminden, -i, -n, -den*]
2. Nesiminden mu'atţar cān dimāġı
Hevāsı ol gününñ 'isi-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 4*). [*nesiminden, -i, -n, -den*]
3. İçer şubhuñ **nesiminden** şabühı
Getürse zülf-i yāruñ büyüñ bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 50*). [*nesiminden, -i, -n, -den*]
4. Dil-āşüb u dil-ārā vü dil-ārām
Gül ü gülşen **nesim** ü erġuvān-ġad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 27*). [*nesim,]*

nesim-i büy: Güzel kokulu esinti.

1. Bitürdi lāleler güller kenārı
Nesim-i büy ol eţrāfa ٱoldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 115*). [*nesim-i büy, -ı*]

nesim-i gülsitān: Gül bahçesinin tatlı esintisi.

1. Dikenden güllere çok çok şikāyet
Bulup şāyed nesim-i gülsitānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 95*). [*nesim-i gülsitān, -ı*]

nesim-i küy: (Sevgilinin) köyünün, mahallesinin rüzgarı.

1. Ki virem cānumı yoluñda yile
Nesim-i küyüñ alup bu nişārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 135*). [*nesim-i küy, -uñ*]

nesim-i şavt: Sesinin tatlı esintisi.

1. Oturur derd-mend ol yār-ı dil-bend
Nesim-i şavtı ammā tāzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 41*). [*nesim-i şavt, -ı*]

nesim-i zülf-i yâr: *Sevgilinin güzel kokulu saçının rüzgarı.*

1. Ki beñzer bu nesim-i zülf-i yâra
Benüm cânum fedâ olsun bu büya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 146*). [*nesim-i zülf-i yâr, -a*]

nesne: *Nesne, bir şey, şey.*

1. Derd-i dil ser-māyesidür iki **nesne** ‘āşıka
Birisi anuñ belā-yı ḥasret ü biri firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 7*). [*nesne,]*

neşr it: *Yaymak, dağıtmak.*

1. Vücüdumdan hevāsın neşr ide Ḥāk
Belādür ‘āşıka her zindegānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 106*). [*neşr it, -e*]

nesrîn: *Yabani gül.*

1. Anuñ-çün beñzedi **nesrîne** verdüm
Egerçi ‘aşk ile ol oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 92*). [*nesrîne, -e*]
2. Cihān ṭoldı şadā-yı şavt-ı gūlgul
Gül ü **nesrînlerüñ** her şüh u şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 5*). [*nesrînlerüñ, -ler, -üñ*]
3. Göge degdürdi zerrîn tacı **nesrîn**
Ayağ üstine geldi serv-i ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 34*). [*nesrîn,]*

neşter: *Cerrahların kesmek ve yarmak için kullandıkları keskin ve sivri uçlu ufak bıçak. II Arının iğnesi.*

1. Ki incinmeyesin ilden hemişe
Aru kim götürür şokmağa **neşter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 97*). [*neşter,]*

nevâ: *Ezgi, ses, sada.*

1. Çıkar her bir delükden bir **nevâ** tîz
İder ‘uşşāk bağrın rîze ney-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 117*). [*nevâ,]*
2. Nevāya ney gibi itsem ser-āğāz
Benümle rāst olursın hem-āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 137*). [*nevāya, -y, -a*]
3. ‘Alemler dikdi ‘ālemdē dü rengi
Ṭolup berk ü **nevādan** bağ u bustān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 7*). [*nevādan, -dan*]
4. Niçün Leylî neşāta maḥfil oldı
Semā‘ itdi çü Leylî bu **nevāyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 159*). [*nevāyî, -y, -ı*]
5. Nevāsı nağme-i ‘uşşāka ṭoldı
Sözi evşāfinuñ sūz oldı sāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 8*). [*nevāsî, -sî*]
6. Ana āheng iderdi küh u hāmün
Zihî bülbül ki gūş iden **nevāsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 23*). [*nevāsın, -sî, -n*]

7. Nevâsı meclisi âbâd iderdi
Ğazelde nakşımı ta'rif iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 166*). [*nevâsı, -sı*]
8. Dem ola kim deminde ire fi'l-hâl
Nevâña göredür ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 87*). [*nevâña, -ña*]
9. Nevâlar mâyesine itdi âheng
Anı gördi ki yatur bî-dil ü hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 136*). [*nevâlar, -lar*]
10. Muhayyer itdi 'uşşâkı **nevâsı**
Her ehl-i dil Hicâzî ger 'Irâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 18*). [*nevâsı, -sı*]
11. Nevâ vü berk ile şürîde destân
Civân itdi cihânî sebz-i nev-ñiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 8*). [*nevâ,]*
12. Düzüp âh-ı seher-gâhı **nevâya**
Hîtab iylerdi bu resme şabâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 31*). [*nevâya, -ya*]
13. Nevâda bülbül-âvâz idi Mecnûn
Neşîdin işiden olurdi meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 29*). [*nevâda, -da*]

nevâ: *Klasik Türk müziğinde bir makam adı, ses, ahenk, nağme.*

1. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler **nevâda** şanki bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 114*). [*nevâda, -da*]

nevâ: *Katık II yiyecek.*

1. Nevâ vü ni'met olur mı 'aceb bu hâle yiter
Raķîb havfî ile zâ'il itmezem ğamumu (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*nevâ,]*

nevâ: *Nasip.*

1. Olur bî-çâre 'uşşâkuñ **nevâsı**
Seherde 'âşîkuñ dil-ñaste rûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 48*). [*nevâsı, -sı*]

nevâ iyle-: *Şarkı söylemek.*

1. Uşûla çarb ururdı dest-ber-dest
Nevâ iylerdi 'uşşâk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 28*). [*nevâ iyle-, -r, -di*]

nevâ vü nağme: *Şarkı türkü.*

1. Dilendi kapu kapu geşt idüp hay
Nevâ vü nağme dilde nitekim nay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 48*). [*nevâ vü nağme,]*

nevâhî: *Nahiyeler, bucaklar.*

1. Şikârı oldı bir gün ol **nevâhî**
Ki varup küh-ı Necd'e Nevfel-i şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 10*). [*nevâhî,]*

nevāle: Yiyecek, yiyinti.

1. Nevāle ‘āşık-ı miskine hāl-i nāle yiter (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 1*). [nevāle,]
2. Özine nâleden düzmiş **nevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 134*). [nevāle,]
3. Öñinde nuql u esbâb u **nevāle**
Vaqar u vaşfi sâbit kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 14*). [nevāle,]
4. Getürürlerdi lût âlâtı vâfir
Yir idi kendü bir zerre **nevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 81*). [nevāle,]
5. Virürdüm itlere elden **nevāle**
Yidiler çün o dem benden **nevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 54*). [nevāle,]
6. Virürdüm itlere elden **nevāle**
Yidiler çün o dem benden **nevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 55*). [nevāle,]
7. Sunup andan yimedi bir **nevāle**
Tırup ol h’ânı vaḥşe iyledi baḥş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 40*). [nevāle,]
8. Ki buña tu‘me serçedür aña kâz
Dükendi şofrada çünkim **nevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 209*). [nevāle,]

nevāle: Talih, kısmet, nasip.

1. Saña cānı sen ol yirinde bākî
Çü Mecnûn’a irişdi bu **nevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 23*). [nevāle,]

nevā-yı ni‘met: Nimetler, rızıklar.

1. Cihān kim nūr-ı ḥüsnüñ perdesidür
Nevā-yı ni‘metüñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 46*). [nevā-yı ni‘metüñ, -üñ]

nevāziş: Gönül almak, iltifat.

1. ‘Uşşāka irer **nevāzişüñden**
Envā‘-ı vezā‘if-i müneccem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 35*). [nevāzişüñden, -üñ, -den]
2. Yoğ ise uşda tığ uş lâ‘ubāli
İdem aña **nevāziş** baña lāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 27*). [nevāziş,]
3. Nevāzişler kılup güldi yüzine
Ki azdur leşkerüm yanumca bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 42*). [nevāzişler, -ler]

nevāzişler kıl: Gönül almak, iltifat etmek.

1. Nevāzişler kılurdu tāze tāze
Biri biriyle ol iki ḥarīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 16*). [nevāzişler kıl, -ur, -dı]

nev-bahâr: İlkbahar mevsimi.

1. Nev-bahār irse gül ü süsen zebān u gūş olur
Būy-ı gülden bülbül-i şūrīde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*nev-bahār,]*
2. Metâ‘ın **nev-bahāruñ** kāsīd itdi
Müselsel sünbüli dil-bend ü dil-gīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 6*). [*nev-bahāruñ, -uñ]*
3. Meger kim **nev-bahār** irmişdi bir dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 1*). [*nev-bahār,]*
4. Hevā-yı yār ile pūr-cūş geldi
Didi ne **nev-behār** irdi bu bāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 143*). [*nev-behār,]*
5. Ki būy-ı cān-fezā virdi dimāğa
Ne nisbet ola bu bū **nev-behāra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 145*). [*nev-behāra, -a]*

nevbet: *Sarayda, seferde ve padişahın otağında günün belirli zamanlarında çalınan askeri mızık.*

1. Olup qara haberden qara rûzı
Bu **nevbet** nevbet urdı ta-bl-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 95*). [*nevbet,]*

nevbet: *Sıra, devir.*

1. Bu biş vaqt ol qapuda **nevbetüñdür**
Aña kim bāb-ı tevfiqun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 12*). [*nevbetüñdür, -üñ, -dür]*

nevbet: *Kez, defa.*

1. Olup qara haberden qara rûzı
Bu **nevbet** nevbet urdı ta-bl-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 95*). [*nevbet,]*

nevbet-zen-i şāh: *Hükümdarın çalgıcısı, davulcusu.*

1. ‘Acebdür şüretā olduğı hāmūş
Meger maḥmūrdur **nevbet-zen-i şāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 29*). [*nevbet-zen-i şāh,]*

nev-civān: *Genç, delikanlı.*

1. Şaḳal ağına baq cevri itme pīre
Esirge köhne pīri **nev-civānsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 29*). [*nev-civānsın, -sın]*
2. Nice mecnūna urdı bend ü zincīr
Meger bir **nev-civān** kavm-i Esed’den (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 9*). [*nev-civān,]*
3. Rücūm-ı ‘avne tīz itdi ‘ināni
Ġarīb ü **nev-civān** idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 121*). [*nev-civān,]*
4. Gelür bir **nev-civān** çün serv-i mevzūn
Çağırdı ol sibā‘-ı vahşe hā‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 32*). [*nev-civān,]*

nevfel: *Leyla ve Mecnun hikayesinin kahramanlarından.*

1. Biri **Nevfel’dür** işit vaşfin anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 26*). [*nevfel’dür, -dür]*

2. Meger **Nevfel** emir idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 1*). [*nevfel,]*
3. Olur ol da be-‘aşk-ı la’l-i Leylî
Çü **Nevfel** kıldı Mecnûn hâlini güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 43*). [*nevfel,]*
4. Ğazeller okuyup dürlər saçardı
Virüp ol hâsteye **Nevfel** cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 69*). [*nevfel,]*
5. Yaşum geçsün kuru endişem ile
Görüp **Nevfel** katı bî-çâre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 119*). [*nevfel,]*
6. Belâ-yı guşşada hem-hâline ol
Revân gam yimeyüp and içdi **Nevfel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 129*). [*nevfel,]*
7. İderdi aña Leylî kışşasın mağz
Anuñ-çün oldı Mecnûn **Nevfel’e** dost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 63*). [*nevfel’e, -e]*
8. Uyup hem **Nevfel’e** gitdi iline
Varup devlet hümâsı sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 156*). [*nevfel’e, -e]*
9. ‘Arab tavrı şarındı ter ‘imâme
Hemişe **Nevfel’e** hem-şoĥbet oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 161*). [*nevfel’e, -e]*
10. Velî ‘âşıklara küh-i girândur
Anı yüz nâz ile beslerdi **Nevfel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 19*). [*nevfel,]*
11. Meġer bir gün ki Mecnûn ile **Nevfel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 1*). [*nevfel,]*
12. Çü **Nevfel** bu hitâbı iyledi güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 1*). [*nevfel,]*
13. İrüp **Nevfel** öninde itdi takrîr
İdüp **Nevfel** ġazab ilçi söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 42*). [*nevfel,]*
14. İrüp **Nevfel** öninde itdi takrîr
İdüp **Nevfel** ġazab ilçi söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 43*). [*nevfel,]*
15. Ya yolından gidün ya ġarġa virdi
Yine **Nevfel** çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 49*). [*nevfel,]*
16. Bu vaşf olan gibi meydânda hâlî
Girüp meydâna **Nevfel** elde şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 163*). [*nevfel,]*
17. Okı yağmur idüp ġaşmı büridi
Çü **Nevfel** gördi bu cem‘-i girâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 15*). [*nevfel,]*
18. Bu mecnûn hâsteyi ġayrân sen itdün
Muġayyed olmayup **Nevfel** sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 41*). [*nevfel,]*
19. Kümeyt-i kîne bindi ser-keş oldı
Tolaşdı **Nevfel’e** töĥmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 3*). [*nevfel’e, -e]*
20. Söze dür düzdi dürc-i sînesinden
Didi **Nevfel** ki leşker çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 3*). [*nevfel,]*
21. Varup **Nevfel** öninde öpdı yiri
Kefen boynında yüz yirde baş elde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 56*). [*nevfel,]*
22. Nola sen de geçerseñ kînelerden
İşidüp bunı **Nevfel** şefġat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 69*). [*nevfel,]*
23. Naşîb olmaġdan ol divâne dîve
Çü gördi **Nevfel** anı böyle ‘âciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 125*). [*nevfel,]*
24. Cevâbından sözinüñ oldı ‘âciz
O yüzsüz dillüye yüz virdi **Nevfel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 127*). [*nevfel,]*
25. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Söze uyup çü **Nevfel** ġodı ‘ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 163*). [*nevfel,]*
26. Ğarîbe itmesün bâri cefâyı
Ne Mecnûn ġaldı dünyâda ne **Nevfel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 179*). [*nevfel,]*
27. Hemân zıkr olunur ol ‘ahd-i mühmel
Sürüp **Nevfel** ġatına geldi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 181*). [*nevfel,]*
28. Hemân yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi **Nevfel** idüp anca mürâ ‘ât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 199*). [*nevfel,]*
29. Perî gibi aradan yitdi Mecnûn
Ne deñlü kim aratdı **Nevfel** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 213*). [*nevfel,]*

30. Dürilse nice katı bağlar atı
Çün irdi **Nevfel'e** fâl-ı sa'âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 51*). [*nevfel'e, -e*]
31. Naşib olmayıcağ iş başup olmaz
Didiler **Nevfel'ün** bir nice yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 135*). [*nevfel'ün, -ün*]
32. Esîr oldu meger Mecnûn'a Leylî
Görüp Leylâ'yı **Nevfel** oldu 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 5*). [*nevfel,]*
33. O zehri Nevfel'e şundi sebük-dest
İçüp **Nevfel** anı cân virdi derhâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 17*). [*nevfel,]*
34. Hôş itsün kışşasın 'âlemde 'âkil
Ne **Nevfel** kaldı 'âlemde ne Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 37*). [*nevfel,]*
35. Hemân zikr olunur ol kışşa-i dün
Ağu içüp çü **Nevfel** işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 39*). [*nevfel,]*
36. O zehri **Nevfel'e** şundi sebük-dest
İçüp Nevfel anı cân virdi derhâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 16*). [*nevfel'e, -e*]
37. Vefâsuz **Nevfel'e** hicv ırlar idi
Ne yil kaldı ne yir ne il vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 8*). [*nevfel'e, -e*]
38. Nişâr itdi bu lülû-yı hûş-âbı
Didi ol gün ki **Nevfel** buldı fırsat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 3*). [*nevfel,]*
39. Bulup maşşudumı anı yitürdüm
İrişsün **Nevfel'e** Hâk'dan murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 15*). [*nevfel'e, -e*]
40. Aña itmeye Nevfel' den şikâyet
Beyâbânda ne hâre kaldı ne hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 10*). [*nevfel'den, -den*]

nevfeli: *Nevfel kabilesinden olanlar.*

1. Çün oldu **Nevfel'lerden** büride
Binüp yile yiler eyle şitâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 4*). [*nevfeli'lerden, -ler, -den*]

nevfel-i gürd: *Kahraman Nevfel.*

1. Siperler tağılup serler dirildi
Kağan arslâna beñzer **Nevfel-i gürd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 31*). [*nevfel-i gürd,]*

nevfel-i şîr: *Aslan gibi Nevfel.*

1. Şikârı oldu bir gün ol nevâhî
Ki varup küh-ı Necd'e **Nevfel-i şîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 11*). [*nevfel-i şîr,]*

nevha: *(Ar.) Ağıt, yüksek sesle ağlama.*

1. Atañ derdini itdi **nevha** da yâd
Senûn bu gurbetûn hâlûn añup hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 144*). [*nevha,]*
2. Añup ol gevherûn hüsün ögerdi
O **nevha** kim kan ağladurdı sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 133*). [*nevha,]*
3. Bu resme itdi ol mâtemde **nevha**
Ki çün Zeyd-i vefâ-dâr oldu âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 2*). [*nevha,]*

4. Bulutlar gibi āb-efşān hūrūşān
Şu deñlü **nevha** itdi kıldı zārī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 11*). [*nevha,]*

nevha iyle-: *Ağıt yakmak.*

1. Tırup Mecnûn yirinden mest ü medhûş
Bu resme nevha iylerdi kılop cûş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 12*). [*nevha iyle-, -r, -di]*

nevk-i hār: *Dikenin sivri ucu.*

1. Ayağından çeküp geh nevk-i hārın
Oğula ana miskîn şefkat itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 54*). [*nevk-i hār, -i, -n]*

nevmîd: *Ümitsiz, ümidini kesmiş.*

1. Her arada ümîdüñ ara iste
Nice **nevmîd** irer āhir ümîde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 57*). [*nevmîd,]*
2. Kōdi **nevmîd** anı yine sitāre
Şular kim bî-vefādan ‘ahd umarlar (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 170*). [*nevmîd,]*

nevmîd ol: *Karamsar olmak, ümitsizliğe düşmek.*

1. Kōlay itse ‘aceb mi kār-ı sahtı
Niçün nevmîd olursın çāre iste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 58*). [*nevmîd ol, -ur, -sın]*
2. Dönüp nevmîd olup sādāt-ı A‘rāb
Göñül pür-āteş ü gam sîne pür-tāb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 167*). [*nevmîd ol-, -up]*

nevreste: *Yeni bitmiş, yeni filizlenen, körpe.*

1. Ne **nevreste** civāna şefkati var
Meger yokdur anuñ mihr ü vefāsi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 106*). [*nevreste,]*

nevrüz-ı ‘ömr: *Ömrün baharı, gençlik yılları.*

1. Hāzān irdi geçüp nevrüz-ı ‘ömrüm
Dehāne irdi çün bu hāste cānum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 68*). [*nevrüz-ı ‘ömr, -üm]*

ney: *Kamıştan yapılmış bir arşın uzunluğunda nefesli çalgı, ney.*

1. Öter **ney** nitekim minķār-ı kaçnūs
Odından sineler olmuş çü fānūs (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 115*). [*ney,]*
2. Nigāra ‘arż-ı hāl için pey-ā-pey
Dehān olmuş öter ser-tā-ķadem **ney** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 120*). [*ney,]*

3. Kılurdu perdede **ney** gibi zārī
Ne yārī var ne şabrı ne qarārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 17*). [*ney,]*
4. Nevāya **ney** gibi itsem ser-āgāz
Benümle rāst olursın hem-āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 137*). [*ney,]*
5. Miyān bendi velī **ney** gibi muhkem
O deşti geşt idüp kıadd-i hamīde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 44*). [*ney,]*
6. O daħi **ney** gibi delük delükdür
Ĥayāl itmiş anı yārün Ĥayālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 48*). [*ney,]*
7. Ney olmuş kıaddi ammā ney şekerdür
Aña virmiş maħabbet bir ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 74*). [*ney,]*

ney şeker: Şeker kamışı.

1. Ney olmuş kıaddi ammā ney şekerdür
Aña virmiş maħabbet bir ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 74*). [*ney şeker, -dür]*

ney-i dil-süz: Gönül yakıcı ney.

1. Ney-i dil-süza beñzer ateş-āvāz
Dür-i fażl ile dürc-i sinesi pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 4*). [*ney-i dil-süz, -a]*

ney-rîz: Ney gibi parçalı, delik deşik.

1. Çıkar her bir delükden bir nevā tîz
İder ‘uşşāk bağrın rîze **ney-rîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 118*). [*ney-rîz,]*

ni‘am: Nîmet, yemek.

1. Yüzüñi yırtana māl u **ni‘am** vir
Müdārā kıl müdārā ‘āleimidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 112*). [*ni‘am,]*

nice: Daha ne kadar, ne vakte kadar.

1. Didi ey kıayd-ı ‘aşka şayd u naħcîr
Perişān yıl gibi **nice** yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 71*). [*nice,]*
2. Beyābānda ne āsüde ne Ĥufte
Nice ‘uzlet idersin ĝār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 71*). [*nice,]*
3. Nice gül-reng olursıñ Ĥār içinde
Nice vaħşî gibi ilden kıaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 72*). [*nice,]*
4. Nice gül-reng olursıñ Ĥār içinde
Nice vaħşî gibi ilden kıaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 73*). [*nice,]*
5. Nice vaħşî arasında geçersin
Nice cevvin çekersin taş u tağıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 74*). [*nice,]*
6. Nice vaħşî arasında geçersin
Nice cevvin çekersin taş u tağıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 75*). [*nice,]*

7. Nice âteş olasin ey ğazab-nāk
Yire ur şöhretün ŧablin kucağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 96*). [*nice,]*

nice: Çok, bir çok, hayli.

1. Nice dil yağıdı oda tâb-ı tığum
Nice il yığıdı seyl-i âb-ı tığum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*nice,]*
2. Nice ‘âcizlere kudret virür ‘aşğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 106*). [*nice,]*

nice: Ne kadar.

1. Zihî Fârûk kim fark iylemiştir
Nice zen var ise işi büğüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 67*). [*nice,]*

nice: Nasıl, ne kadar çok.

1. Dil-i Mecnûn'a **nice** mihribandur
Çü terk-i ‘işret ü bezm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 164*). [*nice,]*

nice: Nasıl, mümkün mü?

1. Ki döymez incinürdi pîrehenden
Nice hōş sabr ider toprağa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 125*). [*nice,]*

nice: Nasıl, neden.

1. Bir iki gün katından olma hālî
Nice koyup gidesin pîr ü mazlûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 151*). [*nice,]*
2. Nice tütmiş ħarâbe içre me’vâ
Muğarreb beglerinden itdi teftiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 4*). [*nice,]*

nice: Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

1. Nice olur ana cānun nişāne
O ħançer kim em olmaz yāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 88*). [*nice,]*
2. Nice zehr içirürsin ħaste cāna
Esirge bu za‘îf ü ħaste-hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 148*). [*nice,]*

nice: Hangi.

1. Dil ü cānum gibi odlara yanmış
Nice gözden kelâl oldı cemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 5*). [*nice,]*

nice: *Nasıl bir.*

1. Miyân-ı mehde girdi mäh-päre
Nice meh-päre âteş pâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 33*). [*nice,*]
2. Meger bir gün **nice** gün ‘âlem-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 1*). [*nice,*]
3. Ki hâste bülbülün âvâre kaldı
Nice bâğa revâne oldı servün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 115*). [*nice,*]
4. Ki bensüz hâli ol yârün nicedür
Ne yir ne içer **nice** geçer zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 117*). [*nice,*]
5. Ki ol âhüyü **nice** ilyeye şayd
Çekerdü dürlü dürlü renc ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 48*). [*nice,*]
6. Ki **nice** oldı hâl-i Leylî Mecnûn
Fırâk idi olarun bunda hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 12*). [*nice,*]

nice: *Kaç, ne kadar.*

1. Vefâ vezninde **nice** sengi vardur
Ola kim germ idüp âvâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 68*). [*nice,*]

nice: *Nasıl, çok.*

1. Nice yimişdür anı kelb-i hûn-hvâr
Çü segbân bu haberden oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 34*). [*nice,*]

nice: *Daha ne kadar.*

1. Kızıl yalıñlar ola lâle-zârı
Nice kan yükledürsen gerdenüne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 137*). [*nice,*]

nice: *Bir vakit, belli bir süre.*

1. Kebâb-ı tâze vü helvâ küliçe
Nice kim yalvarup oldı havâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 39*). [*nice,*]

nice: *Nasıl, ne şekilde?.*

1. Ki bensüz hâli ol yârün **nicedür**
Ne yir ne içer nice geçer zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 116*). [*nicedür, -dür*]
2. Nicedür âh o çeşm-i âhuvâne
Gül endâmuñ ter idi yâsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 122*). [*nicedür, -dür*]

nice: *Nasıl II hiç mümkün mü, olur mu?.*

1. Nice dirmek tağıtdum yile virdüm
Esen kal sen beni şayd iyledi mevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 26*). [nice,]
2. Şımazdı kimse anuñ şışesine
Nice gülsün şapıñdan dil çeräği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 89*). [nice,]

nice: Birçok, çok sayıda.

1. Her yañadan uzatdı zebân gibi zebâne
Tutup elümi **nice** vefâ ‘ahdin iden dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [nice,]
2. Ki çoğar anuñ içinden **nice** gurâb-ı cefâ
Cihân didükleri bir köhne haymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 8*). [nice,]
3. Nice dermânde anda bula dermân
O dem dem-beste kıla İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 24*). [nice,]
4. Ayağın tozına hep muntazırdur
Felek kim **nice** rüşen yıldızı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 19*). [nice,]
5. Bularuñ arasında **nice** duğter
Kimisi âftâb u kimi ağter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 129*). [nice,]
6. Dile alup bu râzi **nice** gâmmâz
Dinildi mâder-i Leylî’ye bu râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 51*). [nice,]
7. Şaçı çini **nice** müşk-i Hotendür
Sevâdı hîle vü şehr-i fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 59*). [nice,]
8. Nice dil yakdı oda tâb-ı tığum
Nice il yıkdı seyl-i âb-ı tığum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [nice,]
9. Nice dil yakdı oda tâb-ı tığum
Nice il yıkdı seyl-i âb-ı tığum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [nice,]
10. Senüñ âh u figânuñ her seher-gâh
Nice yoldan azana gösterür râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 126*). [nice,]
11. Nice dil yakdı oda tâb-ı tığum
Nice il yıkdı seyl-i âb-ı tığum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [nice,]
12. Nice yirden kuşandı nitekim nây
Egerçi çeng-veş gâmdan bili ham (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 42*). [nice,]
13. Zebân-ı ta‘n uzatdı **nice** evbâş
Ki Leylî’nüñ cemâli dil-sitâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 2*). [nice,]
14. Yanınca **nice** rüsvây-ı bürehne
İdüp hayy ortasında ictima‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 18*). [nice,]
15. Hemân-dem kavmine cân atdı gitdi
Geçüp yıl gibi **nice** küh u hâmün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 41*). [nice,]
16. Şusuzlar nüş idüp **nice** kanardı
Yatur Mecnûn-ı ‘ürÿân anda bir yân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 80*). [nice,]
17. Her arada ümidüñ ara iste
Nice nevmîd irer âhir ümîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 57*). [nice,]
18. Nice küñi yakupdur nitekim kâh
O seyl aldı beni benden yudı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 28*). [nice,]
19. Benüm gibi olupdur **nice** hâşâk
Yaluñuz ben degülem cevr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 30*). [nice,]
20. Nice mazlüm vardur devr içinde
Yirinden mâhinüñ tâ peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 32*). [nice,]
21. Boyın barmağ ile göstermeli oldu
Nice âzâde servi bende kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 17*). [nice,]
22. Gül ile çün şeker oldu mükerrer
Nice dil-ğasteler cân u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 35*). [nice,]

23. Nice üftâde şayd itmek hüyüdur
Huşûşâ cān u dilden haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 44*). [nice,]
24. Ki meftûn ola andan nice miskîn
Çeküp nergislerine sürme-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 64*). [nice,]
25. N'ider reng ü 'ilâcı ol ki güldür
Nice hem-serle ol serv-i revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 71*). [nice,]
26. Nice mecnûna urdı bend ü zincîr
Meger bir nev-civân kavm-i Esed'den (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 8*). [nice,]
27. Nice menzilleri bir demde kesdi
Sürüp Leylî iline nâgehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 18*). [nice,]
28. Nice içmiş ciğerden tiz geçerken
Her oğ kim yay bağından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 70*). [nice,]
29. Keserdi ter kumâşî şanki şındı
Nice seyyid seri şalındı pāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 83*). [nice,]
30. Nice h'âce esîr oldu gedāya
İrenler na'rasî atlar süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 84*). [nice,]
31. Giderdi nice fersağ yire haylî
Her at kim cūşî yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 86*). [nice,]
32. Nice başlar ayağda rîze rîze
Nefîr ü bâng u ta-bl u na'ra-i kūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 16*). [nice,]
33. Dürilse nice katı bağlar atı
Çün irdi Nevfel'e fâl-i sa'âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 50*). [nice,]
34. İt önine ataram pāy gibi
Baña anuñ nice bed-nām u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 121*). [nice,]
35. Yiridür ger olursa menzili nār
Nice hārî ki besler sāye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 29*). [nice,]
36. Gerekmez virse bŷy-i nev-bahārî
Bu resme nice biñ biñ 'arż-ı hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 81*). [nice,]
37. Tümen dürr ü semen şekker be-her-vār
Nice yüz tabla nāfe la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 77*). [nice,]
38. Felek nağ'ında māt iyledi māhî
Kamer ruhlî nice ferzâne-zāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 11*). [nice,]
39. İşüñ şuğlun hemîşe büt-perestî
Saña her dem nice bir büt cefāsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 29*). [nice,]
40. Sen anuñ-çün başarsın bağıruna taş
İrağ oldu saña ol nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 49*). [nice,]
41. Nice ma'sûk u 'aşîk var cihānda
Cihānda çarh-ı ğaddār ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 76*). [nice,]
42. Nice luğf u vefā oldu nice cevri
Tapuñuñ yoğ vefāsî cevri çoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [nice,]
43. Nice luğf u vefā oldu nice cevri
Tapuñuñ yoğ vefāsî cevri çoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [nice,]
44. Yeg andan ma'nide kelb-i muvāfiğ
Nice âdem ki nān u ni'metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [nice,]
45. Şadefden dür şaçardı nice ferseng
Peder gürna karşı tā seher-ğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 104*). [nice,]
46. Nice şoğdurdılar ben bî-günāhî
Nice segler gelüp dilkülenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 28*). [nice,]
47. Nice şoğdurdılar ben bî-günāhî
Nice segler gelüp dilkülenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 29*). [nice,]
48. Ki giydi ol libāsî kām-nā-kām
Turup ortaya ni'met kōdı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 37*). [nice,]

49. Geçer yıl sen düşersin âhir-i kâr
Nice yile uyan düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 121*). [nice,]
50. Selâm itmege aña sürdi nâka
 Beriyye içre gitdi **nice** ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 23*). [nice,]
51. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyâde
 Senüñ gibi **nice** çoğ ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 123*). [nice,]
52. Varam toprağa bu toprak mağalden
 Bu resme **nice** dürc-i hikmet açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 185*). [nice,]
53. Hemân bildi sükût imiş şavâbı
Nice söz tıflı kim toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 189*). [nice,]
54. Biri ebvâb taqdîrûñ kitâbı
Nice ‘âlim olan ‘ilm ü hesâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 9*). [nice,]
55. Hemân âteş-gededür dūd-ı bî-mây
Nice demdür bu iki müş-ı küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 79*). [nice,]
56. Vuñuşı küh-ı Necd’üñ vecde düşdi
Nice âhü-yı miskîn itdi âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 67*). [nice,]
57. Gören bu hâlî düşdi ihtiyâta
Nice âdem gelüp ol ictimâ’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 97*). [nice,]
58. Kapılır **nice** ser-sebzüñ külâhı
 Esicek râstî bād-ı muhâlif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 10*). [nice,]
59. Olur pür-derd **nice** nâz-perverd
 Aşar ayvâyı müşkîn perçeminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 30*). [nice,]
60. Ki âhir olmadı ol tahta-i der
Nice giysü-yi zîbâ zülf-i dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 167*). [nice,]
61. Kapularda olur halkaya zincir
Nice yaprak ruñ-ı âzâde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 169*). [nice,]
62. Nice toprak ser-i şeh-zâde idi
Nice sebze ki hüsnidür bahârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 170*). [nice,]
63. Nice toprak ser-i şeh-zâde idi
Nice sebze ki hüsnidür bahârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 171*). [nice,]
64. Hañ-ı ser-sebzidür bir gül-‘izâruñ
Nice yaprak ki bergidür çenârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 173*). [nice,]
65. Tehî desti durur bir mâl-dârûñ
Nice gül kim bitürür luñ ile hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 175*). [nice,]
66. Bu miñnetdür iden Rüstem’leri zâl
Nice Dañhâk’i bu zâr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 59*). [nice,]
67. Nice Dâra’yı bu dâr iylemişdür
 Koyup çâha nice Efrâsyâb’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 60*). [nice,]
68. Nice Dâra’yı bu dâr iylemişdür
 Koyup çâha **nice** Efrâsyâb’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 61*). [nice,]
69. Yürütdi başı üzre âsiyâbı
Nice Sāmān’ı bî-sāmān idüptür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 63*). [nice,]
70. Nice sultānı bî-fermān idüptür
 Eger ins ü melek dīv ü peridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 64*). [nice,]
71. Anı beklerdi **nice** üstüñ’ân-h’âr
 Görün ol üstüñ’ân- h’ârûñ vefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 182*). [nice,]
72. Nice ‘uşşâkı güşından yağardı
 Cihāna kışsa-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 8*). [nice,]
73. Nice egriye virdi istikâmet
 Şu kim ‘aşk âteşyle cān eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 100*). [nice,]
74. Hüner vaktinde ol meydān eridür
Nice zehre girüp tiryāk ider ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 103*). [nice,]

75. Nice nā-pāke irüp pāk ider ‘aşk
Nice acılara lezzet virür ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 104*). [nice,]
76. Nice nā-pāke irüp pāk ider ‘aşk
Nice acılara lezzet virür ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 105*). [nice,]

nice: "Nasıl?" anlamında "imkânsızlığı" ifade eden soru ifadesi.

1. Ben **nice** irem ana ol kânde vü ben kânde
 Ne şehd ü şeker vardur la'lün gibi rüh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [nice,]
2. Şikâyet **nice** itmeyen felekten
 Ki ayırdı seniñ gibi melekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 39*). [nice,]
3. Çü gönülüm yitdi anı bulmazam ben
 Bulup **nice** çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 18*). [nice,]
4. Anuñ küçek gamından yok qararı
Nice şabr idem añup ben nigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 18*). [nice,]
5. Nice şabr iyleyem bār-ı firâka
 Ki döymes ol yüki çekmeğe nâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 21*). [nice,]
6. Şusuz cân virmege akreb şudan dūr
 Ciger kaniyle teşne **nice** kâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 31*). [nice,]
7. Olupdur ‘ilm ü hilm ile mükerrerem
Nice gönülün çeker cân incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 29*). [nice,]
8. Ki ef’i kuşadupdur küh-ı Kâfi
Nice rāhat ola zevk u şafâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 55*). [nice,]
9. Ki itlerden **nice** buldı hâlâsı
 Müvekkil gönderüp ol bî-günâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 48*). [nice,]
10. Nice setr iyleye bir kuru yaprak
 Görürken bunca gavgâsın raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 112*). [nice,]
11. Dil-i ‘uşşâka **nice** yâr olasın
 Yaraşmaz olasın sen baña hem-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 90*). [nice,]
12. Anuñ ğayrın **nice** fehm ide hüşum
 Didi Leylî benem maḥlûbuñ ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 50*). [nice,]
13. Yanardı baĝrı her dem nār-ı dāĝa
Nice rāhat bula bülbül kafesde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 21*). [nice,]
14. Nice itsün ol idi anuñ da varı
 Çün āhir iyledi er mâtemini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 18*). [nice,]
15. Nice rāhat ola faqr ehli bunda
 Dilerseñ olasın bu demde rāhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 32*). [nice,]

nice: Ne vakte kadar.

1. Kātı zir ü zeber itme ğaribi
Nice maḥbûs olursın ol hişâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 37*). [nice,]
2. İrüp saña **nice bir** yara sine
 Cihân kim mâzîdür ma’ñide hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 90*). [nice bir,]
3. Ciger-ĝüşem **nice bir** teşne yana
 Zülâl-i çeşmüñe vaķt oldu kâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [nice bir,]

nice bir: Daha ne kadar, ne vakte kadar.

1. Nifāk hançerini mekr ü hîle zehri ile
Vişāl kıat'ı için **nice bir** şuvara raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 10*). [*nice bir,]*
2. Nice bir dögesin bārid demüri
Söyündürseñ nolur yanmış kömüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 31*). [*nice bir,]*
3. Ciger-güşem **nice bir** teşne yana
Zülāl-i çeşmüne vakt oldu kıana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*nice bir,]*
4. Nice bir yürüyem şüride şeydā
Bu resme nāle idüp yire düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 108*). [*nice bir,]*
5. Nice bir ağladursız kıoñ avınsun
Didi Leylî atası zār u giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 74*). [*nice bir,]*
6. Ğama akreb şafā vü şādiden dūr
Nice bir mübtelāsın hecr-i yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 47*). [*nice bir,]*
7. Otu tığ ola şuyı zehr-i kıatil
Nice bir yüklenüp kıahr-ı zemāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 69*). [*nice bir,]*
8. Nice bir olasın ilden remide
Nice bir seyr idersin kūh u yazı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 58*). [*nice bir,]*
9. Nice bir olasın ilden remide
Nice bir seyr idersin kūh u yazı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 59*). [*nice bir,]*
10. Sen ādemsin maķāmuñ kıanda kıanı
Nice bir ilden olursın nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 69*). [*nice bir,]*
11. Nice bir hicr ile pejmürde yatam
Dü 'ālem baña sensüz derd-i serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 106*). [*nice bir,]*

nice defa: *Pek çok defa.*

1. Bir olmaz pāre-i sim ü ser-i mīh
Nice def'a yudılar tāze tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 99*). [*nice def'a,]*

nice müddet: *Çok zaman, uzun süre.*

1. Ne var ğayra olundıysa nikāhı
Nice müddetdür olup ğayra 'aķdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 101*). [*nice müddet, -dür]*

niçün: *Neden, niçin?*

1. Vaşl-ı yāre irişen 'āşık **niçün** hāmüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*niçün,]*
2. Güneşsin yirde gögde yılduzuñ var
Niçün hākiler ile olasın yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 70*). [*niçün,]*
3. Niçün bu giryeme ta'ne kıılırsın
Çü gendü düşen ağlamaz bilürsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 9*). [*niçün,]*
4. Biliş dil-berlere kıapu yaparsın
Büt-i bigāneye **niçün** kıaparsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 196*). [*niçün,]*
5. Yimişün göynüdi sen daħi hāmsın
Niçün bir gün beni yād iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 75*). [*niçün,]*
6. Kıolay itse 'aceb mi kıār-ı saħtı
Niçün nevmid olursın çāre iste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 55*). [*niçün,]*
7. Gören anı şanur kim hānde iyler
Baña dirler **niçün** yok sende hānde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 53*). [*niçün,]*

8. Niçün Leylî hâzer itmeye andan
Dil-i Mecnûn ider âh-ı seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 146*). [niçün,]
9. Niçün Leylî degül âhından âgâh
Dil-i Mecnûn yaķar dâĝ üze dâĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 148*). [niçün,]
10. Niçün Leylî teferrüc ide bâĝı
Dil-i Mecnûn çeker cevr ü cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 150*). [niçün,]
11. Niçün Leylî sürer zevķ u şafâyı
Dil-i Mecnûn'a gelmez ĝayr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 152*). [niçün,]
12. Niçün Leylî kılur aĝyara meyli
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 154*). [niçün,]
13. Niçün Leylî sürer zevķ-ı şarâbı
Dil-i Mecnûn melâle menzil oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 156*). [niçün,]
14. Niçün Leylî neşâta mahfil oldu
Semâ' itdi çü Leylî bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 158*). [niçün,]
15. Virüp bād-ı ĝurûra ben ĝubârı
Benüm derdüm **niçün** yād iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 7*). [niçün,]
16. Niçün ĝonca gibi tütduñ dehānuñ
İrişdi müddeti 'ahdüñ tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 16*). [niçün,]
17. İder tekbir-i fetħi dilde tekrār
Didi bir yār aña kim **niçün** ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [niçün,]
18. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Söze uyup çü Nevfel ķodı 'ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 162*). [niçün,]
19. Hey imānsuz **niçün** virdüñ emānı
Yüzüp öküzi irdüñ kuyrığına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 186*). [niçün,]
20. Niçün şalduñ ayaĝa irdise el
Gice kim yār idüñ yanumca çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 190*). [niçün,]
21. Niçün cāmeñ siyāh ey nāmesi aĝ
Niçün şeb-reng olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 36*). [niçün,]
22. Niçün cāmeñ siyāh ey nāmesi aĝ
Niçün şeb-reng olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 37*). [niçün,]
23. Niçün olduñ siyeh bāl u siyeh hāl
Menem mātemde ammā sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40*). [niçün,]
24. Niçün göynüklüden beyle kaçarsın
'Aceb mi zengî ķul gibi kaçasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 46*). [niçün,]
25. Niçün yir rāyegānı anı her zāĝ
İñende meyveye el şunma küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 34*). [niçün,]
26. Niçün ĝayre vefāda cehd idersin
Senüñ işüñ baña dil şatmaĝ imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 22*). [niçün,]
27. Niçün sen iyledüñ ĝayr ile bāzār
Taraħħum gösterüp bidād idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 28*). [niçün,]
28. Niçün yile virürsin ĝurmenüñi
Gönilerken göñül cāndan yüzüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 52*). [niçün,]
29. Bu üç zulmet içinde ķalmışam zār
Niçün ötmezsın ey şubħuñ ĝorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 13*). [niçün,]
30. Bu dem dem urmaĝa yoĝ ise ferrüñ
Niçün ey şubħ-dem ĝurrem degülsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 21*). [niçün,]
31. Müsāfir olmaz ana merd-i 'ākıl
Niçün itmezsın ol yirden ĝirizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 85*). [niçün,]
32. Niçün ĝül-ı beyābandur ĝarîfîñ
Senüñ cinsüñ benem baña ĝarîf ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 144*). [niçün,]
33. Niçün ol gitdi sen ķalduñ nişānı
Didi ĝayret degül mi andan ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 20*). [niçün,]

34. Niçün terk iyleyüp geldüñ maķāmuñ
Didi kim geldügüm yir şeh-r-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 40*). [niçün,]
35. Niçün bilmez şu‘â‘ından çerāğı
Gül için bülbül iylerken figānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 58*). [niçün,]
36. Niçün fehm itmeye bûyından anı
Didi Mecnûn beni ‘aşkuñ alupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 60*). [niçün,]
37. Niçün sen süfte-dil âşüfte ola
Gider başdan ğam-ı zülf-i siyāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 114*). [niçün,]
38. Niçün qor üstüne nokta fezāhat
Ne deñlü pişe-kār iseñ belāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 120*). [niçün,]
39. Taşı miħnet içi zevk u şafādur
Bu hāletden **niçün** idem şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 169*). [niçün,]
40. Yaħūd āhum irişdi oda yandı
Niçün ötmez acerb murğ-ı seħer-hiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 19*). [niçün,]
41. Mü‘ezzin yā kenār itdi ‘arūsı
Niçün dem-beste ola taḅl-ı şāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 25*). [niçün,]
42. Ki āhuñ dūdesi olmış pür-āzer
Niçün yırtup yüzüñ iyler sin āhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 23*). [niçün,]
43. Niçün gencineñ oldu beyle medfün
Be-şuret cān gibi gözden nihānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 132*). [niçün,]

n’id: *Ne edecek, ne yapacak?*

1. Bilmem ki ‘ākıbet **n’idiser** bu belā beni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 14*). [n’idiser, -iser]

nidā: *Çağırma, ses etme.*

1. Đalālet ehli ħizbinden seçildi
İdicek imtiyāz ile **nidāyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 15*). [nidāyı, -(y)ı]
2. Güzer-gāhı miyān-ı qa‘r-ı vādı
Nidāısı zikri dā‘im Leyli Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 41*). [nidāısı, -sı]

n’ide: *Ne edeyim.*

1. Hemān açdı zebān-ı āteş-ālūd
Ki eyvāh **n’ideyin** bī-çāre qaldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 87*). [n’ideyin, -y, -in]

nider: *Ne yapsın, ne etsin?*

1. Gözüm kuħli **nider** pür-nem gerekdür
Çü meşşāta düzüp qaşın yoları (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 154*). [nider,]
2. Degüldür ille envā‘-ı libāsum
Nider āyine elvān-ı libāısı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 175*). [nider,]

n’ider: *Ne yapsın, ne etsin?*

1. Fedā-yı yār için besler dil bu cānı
N'ider yār olmasa cān u cihāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 46*). [*n'ider,]*
2. Güli ol ʔab^c-ı nā-mevzūna virmen
N'ider dīvāne bu ʔand u cülābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 97*). [*n'ider,]*
3. Yaraşur mı ʔarāba serv-i ʔôş-nāz
N'ider gül-geşti ol āvāre deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 103*). [*n'ider,]*

n'iderem: *Ne ederim, Ne yaparım?, Ne yapayım?*

1. Gözüm görmek içündür ʔadd-i yāri
O servisüz **n'iderem** bu buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 48*). [*n'iderem,]*

n'idersin: *Ne edersin, ne yapacaksın, sana gerekmez.*

1. N'idersin şaḫlayup dürcüñde borcu
Görürsin her seḫer bu şubḫ-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 70*). [*n'idersin,]*

nifāk: *Arabozuculuk, fitnelik.*

1. Nifāk hançerini mekr ü ʔile zehri ile
Vişāl ʔat^cı için nice bir şuvara raḫīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 9*). [*nifāk,]*

nigāh it: *Bakmak.*

1. Gelüp ben ʔasteye itseñ nigāhı
Sen alup başunı gitdün yabāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 50*). [*nigāh it, -se, -ñ]*
2. Meger āyine ol daḫi mişālüm
Yüzüñden ḡayriye itmen nigāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 19*). [*nigāh it, -men]*

nigāh kıl-: *Bakmak, seyretmek.*

1. ʔaçan yād iyleseñ zülf-i siyāhı
Cemāl-i cım ü lāme kıl nigāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 72*). [*nigāh kıl-,]*

nigār: *Güzel yüzlü sevgili.*

1. Nigāra 'arz-ı ḫāl için pey-ā-pey
Dehān olmış öter ser-tā-ḫadem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 119*). [*nigāra, -a]*
2. Nigāruñ depredürken zülfi zencir
Ḳarār u şabr Mecnûn'a ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 39*). [*nigāruñ, -uñ]*
3. Anuñ küçek ḡamından yok ʔararı
Nice şabr idem anup ben **nigārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 18*). [*nigārı, -ı]*
4. Vebāl olur olursam bāle yaḡı
Dilüm cānum **nigārum** ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 155*). [*nigārum, -um]*

5. Nigār endişesi pîşinde pîşe
Çıkup ol şîşenüñ geh geh buhârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 82*). [*nigār,]*
6. Nigāruñ kara gözinden eşerdür
İdüp her bir gazâle âferîn-bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 70*). [*nigāruñ, -uñ]*
7. Yiñi dil-dârınuñ tâze **nigārı**
Çanı ol diz-be-diz olup oturmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 10*). [*nigārı, -ı]*
8. Cevâbıçün **nigāra** yazdı nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 8*). [*nigāra, -a]*
9. Olur ‘ayn-ı ‘adū gibi dil-âzār
Nigārün gül yüzi olmasa lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 89*). [*nigārün, --uñ]*
10. O cām-ı bâde şuna ben kılam nüş
Nigāra baş egüp ol pîr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 135*). [*nigāra, -a]*
11. Didi kim key hañadur bu cüdâyî
N’ola gelse kenāruna **nigāruñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 151*). [*nigāruñ, --uñ]*
12. Dañi puhte degülsin bu hevāda
Nigārumdan haber virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 135*). [*nigārumdan, -um, -dan]*
13. Nigārından yavuz gözler gibi dūr
Zemāmı derd ü şabr ile geçerdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 4*). [*nigārından, -ı, -n, -dan]*
14. Getür sa’y it karışdur balı yağa
Nigāruñ Ka’be-i küyın tavāf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 31*). [*nigāruñ, --uñ]*
15. Ki ol lahza ki cānum gide tenden
Nigārun hāk-ı pāyi tütüyāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 77*). [*nigārun, -uñ]*
16. Nazar kıldı **nigāruñ** zaħmesine
Dilin ol zaħme pāre pāre itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 102*). [*nigāruñ, -uñ]*

nigār u naqş: *Güzellik ve süs.*

1. Nigār u naqş ile şan hāne-i Çîn
Muraşsa‘ la‘l-i aħmerden licāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 54*). [*nigār u naqş,]*

nigārā: *Ey güzel.*

1. Hāyāl-i yāri yādına getürdi
Hıñab itdi **nigārā** ağlayup zār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 123*). [*nigārā,]*

nigîn-i hâtem: *Hatem yüzüğü.*

1. Ser-halka-i enbiyāsın oldı
Zātun güheri **nigîn-i hâtem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 17*). [*nigîn-i hâtem,]*

nihād: *Huy.*

1. Ne bulursın ol ebrüdan murādı
Ki zengiler gibi kecdür **nihādi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 66*). [*nihādi, -ı]*

nihāl: *Fidan II Fidan boylu güzel.*

1. Nihāli nāleden beñzerdi nāle
Şaçup sîm üzre nāsüfte ‘akıķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 46*). [*nihāli, -i*]
2. Ecel gürki aradan ķapdı anı
Yıķıldı ravza-i ħüsnüñ **nihāli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 35*). [*nihāli, -i*]

nihān: *Gizli, saklı.*

1. Yiri taķt-ı du‘ānuñ āsmāndur
Bitürse bitdügi gözden **nihāndur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 40*). [*nihāndur, -dur*]
2. Yiler gözden **nihān** yazıda yolda
Hemān vaķşî derisinden izārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 52*). [*nihān,]*
3. Perî sevmekden uşan dîvüni baş
Perî kim şüreti gözden **nihāndur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 111*). [*nihāndur, -dur*]
4. Zihî sulţān ki ‘ālem aña fermān
Nihān ‘ilmi ķatında günden izhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 3*). [*nihān,]*

nihān it-: *Gizlemek, saklamak.*

1. Nihān itdi adū sen yiñi ayı
Demidür olasın gün gibi peydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 106*). [*nihān it-, -di*]

nihān ol-: *Gizlenmek, saklanmak.*

1. Olur gerçi dehānı nāfenüñ ħuşķ
Nihān olunmaz ammā nefĥa-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 26*). [*nihān ol-, -in, -maz*]

nihānî: *Gizli, saklı.*

1. Gice varup **nihānî** kūy-ı yāre
Ciger ĥasret elinden pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 9*). [*nihānî,]*
2. Yitem ŗutam olup şāhîn ü şehbāz
Od olup taşda gizlense **nihānî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 77*). [*nihānî,]*
3. Anuñla hem **nihānî** şoĥbet itdi
Gehî nāz ile ‘arz itdi ‘ızārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 72*). [*nihānî,]*
4. Nihānî baña teslîm itdi nāme
Çıķardı nāmeyi ol bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 158*). [*nihānî,]*
5. Olup ĥālî şeker gibi megesden
Perî gibi **nihānî** çıķdı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 21*). [*nihānî,]*
6. Buluşurdi **nihānî** aña geh gāh
Birinüñ şoĥbetine ol perî-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 12*). [*nihānî,]*
7. Nihānî pîrden anları şordı
Ki bunlar kim sürerler zevķ-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 60*). [*nihānî,]*

nihānî ol-: *Gizlenmek, görünmez olmak.*

1. Fünün-i derd-i ‘aşkuñ nükte-dānı
Dimiş kim ‘aşq u meşk olmaz nihānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 2*). [*nihānī ol-, -maz*]

nihāyet: *Sınırsız.*

1. Buña andan **nihāyetsüz** mevānī‘
Bu andan dem-be-dem bir bûya qānī‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 45*). [*nihāyetsüz, -süz*]

nîk nām: *Nāmı iyi olan, iyi bilinen.*

1. Firāk u hasret irmezse kemāle
Zebānından n’ola bir nîk nāmūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 135*). [*nîk nām, -uñ*]

nîk ü bed: *İyi ve kötü II dünyevî arzular, nefis.*

1. Gözine zāhîr oldı küh-ı endüh
Anı gördi kesilmiş nîk ü bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 63*). [*nîk ü bed, -den*]

nîk ü kem: *İyi ve kötü.*

1. Dem ola kim deminde ire fi’l-hāl
Nevāña göredür ger nîk ü ger kem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 87*). [*nîk ü kem,]*

nîkâb: *Yüz örtüsü, peçe.*

1. Götüren söz ‘arūsından **nîkâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 1*). [*nîkâbı, -ı*]
2. Gün üzre giceden itmiş **nîkâbı**
Diridüm serv eger serv olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 52*). [*nîkâbı, -ı*]
3. Hevā-yı ‘aşkuñ ile virdi cāmı
Bu gün kim öldi hāk oldı **nîkâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 103*). [*nîkâbı, -ı*]

nîkâb-ı dōst: *Dostun peçesi, yüz örtüsü.*

1. Ki ‘āşık mağz olup ma‘şūk ola pōst
Baña hōşdur **nîkâb-ı dōst** olmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 23*). [*nîkâb-ı dōst,]*

nîkâh: *Kanuni evlenme töreni.*

1. Ki maṭlûbın dileye ṭālibine
Nîkâh u ‘ağd için ḥarc iyledi nağd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 35*). [*nîkâh,]*
2. Olur şükranesi ‘ağd u **nîkâhı**
Şu demde kim ola sağ u selāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 64*). [*nîkâhı, -ı*]

3. Nikāh u ‘aḳd olup ḥuṭbe oḳundu
Ḥaṭīb-i ḥuṭbe kim kürsiye aḳdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 136*). [nikāh,]
4. Ki yoḳdur bu **nikāha** ihtiyārum
Meger oldum o dem dem-beste ḥayrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 30*). [nikāha, -a]

nikāh it: *Evlendirmek, nikahlamak.*

1. Aduñ yād iylemez yār oldu yāda
Nikāh itdiler anı bir civāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 39*). [nikāh it, -di, -ler]

nikāh ol: *Nikāh olmak: Evlenmek.*

1. Ki ol fihrist-i ḡam ser-nāme-i derd
Nikāh olduḡı-çün ol serv-i nāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 3*). [nikāh ol, -duḡı, -çün]
2. Ne var ḡayra olundıysa nikāhı
Nice müddetdür olup ḡayra ‘aḳdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 100*). [nikāh olun, -dı, -(y)sa]

nikāh-ı fāsīd: *Fitne nikahı, arabozucu nikah.*

1. Sükütumdan rızā fehmi itdi nādān
Baña ol dem **nikāh-ı fāsīd** olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 33*). [nikāh-ı fāsīd,]

nīl: *Mısır ülkesindeki büyük nehir.*

1. Beni alsun yitürsün **Nīle** meyli
Ulaşdur ‘ömrüm ol zülfi dirāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 2*). [nīle, -e]

nīl: *Koyu mavi, çivit rengi.*

1. Libāsı **nīl** ü gendü Nīl-i cūşān
Gicede beñzeyüp divāne dīve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 8*). [nīl,]

nīl: *Nil nehri II çok, fazla.*

1. Kaçan kim Leylî’den dūr oldu Mecnûn
İki çeşminden aḳdı **Nīl** ü Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 2*). [nīl,]

nīl-i cūşān: *Coşkun akan Nil nehri.*

1. Libāsı nīl ü gendü **Nīl-i cūşān**
Gicede beñzeyüp divāne dīve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 8*). [nīl-i cūşān,]

nîlüfer: *Nîlüfergiller familyasından, durgun sular da ve havuzlarda yetişen, uzun saplı, yuvarlak ve geniş yaprakları su üzerinde yüzen, beyaz, pembe, mâvi ve sarı büyük çiçekli su bitkisi.*

1. Ruḥı nîlüferi kim ferre yitmiş
Zî **nîlüfer** ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 158*). [*nîlüfer,]*
2. Ruḥı **nîlüferi** kim ferre yitmiş
Zî nîlüfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 157*). [*nîlüferi, -i]*
3. Cihâna perçemi ḥôş-bü şaçardı
Düşüp **nîlüfer** üzre tâb-ı gül-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 19*). [*nîlüfer,]*

nîm: *Artık, az bir parça.*

1. Ȗomayam **nîm** cür‘a kıala bâkî
Mey olmaz ‘aşkuna nûş iyilesem hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 64*). [*nîm,]*

nî‘met: *İyilik, lütuf, ihsan.*

1. Müsebbih aña her şey’ün zebânı
Zihî rahmet zihî **nî‘met** kemâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 173*). [*nî‘met,]*

nî‘met: *Yiyecek, içecek.*

1. Nevâ vü **nî‘met** olur mı ‘aceb bu ḥâle yiter
Raḳîb ḥavfı ile zâ‘il itmezem ğamumu (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*nî‘met,]*
2. Ȗomadı gide Mecnûn’ı kıatından
Açup şofra öñinde kıodı **nî‘met** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 51*). [*nî‘met,]*
3. Çiçekler gibi reng-â-reng **nî‘met**
Bu ezḥâr içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 10*). [*nî‘met,]*
4. Ḥikâyet **nî‘metin** bir ehl-i in‘âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 1*). [*nî‘metin, -in]*
5. Bişürdi dürlü **nî‘metler** mükellef
Müzeyyen bezm güyâ bağ-ı cennet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 8*). [*nî‘metler, -ler]*
6. Zihî **nî‘met** ki olmaz intihâsı
Ȗal ey dil ‘âlem-i ḥâkıde pâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 88*). [*nî‘met,]*
7. Şerikem elde olan **nî‘metüñe**
Dileğüm tüt konuğam luṫf-ı ḥâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 22*). [*nî‘metüñe, -üñ, -e]*
8. Yeg andan ma‘nide kelb-i muvâfik
Nice âdem ki nân u **nî‘metün** yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [*nî‘metün, -ün]*
9. Kı giydi ol libâsı kâm-nâ-kâm
Ȗurup ortaya **nî‘met** kıodı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 37*). [*nî‘met,]*

nî‘met-i ḥikmet: *Bilgelik azığı.*

1. Yoşun bitmez yuvalansa kıayada
Şular kim **nî‘met-i ḥikmet** yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 97*). [*nî‘met-i ḥikmet,]*

nīm-şeb: Gece yarısı.

1. Kılurdu **nīm-şebde** hufyeten āh
Dehāni ğonce-veş dem-beste idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 58*). [*nīm-şebde, -de*]

nîreng: Hile.

1. Hilâl itmiş belâ ol nâtüvâni
Olup nîreng-i ğamdan cismi **nîreng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 69*). [*nîreng,]*

nîreng-i ğam: Gamin büyüü, hilesi.

1. Hilâl itmiş belâ ol nâtüvâni
Olup nîreng-i ğamdan cismi nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 69*). [*nîreng-i ğam, -dan*]

nîş: İğne, diken, biz, hançer gibi şeylerin sivri olan uç kısımları.

1. Meger **nîş** urdı kıncı dest-i yâre
Bu kıan andan aķar bî-zahm u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 59*). [*nîş,]*
2. Ne hâcet dokesiz **nîş** ile kıanı
Miyâncı çünkü işlâh itdi hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 30*). [*nîş,]*
3. Elinde nûşı var yiñinde **nîşi**
Hemîşe döndüğü bu çarh-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 156*). [*nîşi, -i*]

nîş ur: İğne vurmak. II Aşğın canını acıtmak.

1. Urursın sen de baña ta’n ile nîş
Söyündürmezse rahmuñ derd odımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 78*). [*nîş ur, -ur, -sın*]

nisa: Kadınlar.

1. Ğarâzsuz görmediler hiç vefâsın
Nisâ hâķķında Sulţānu’n-nebiyyin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 63*). [*nisâ,]*

nişâb-ı rahmet: Merhamet sermayesi.

1. Nişâb-ı rahmetünden vir naşibi
Demirdür ğâli‘üm pîrüz idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 78*). [*nişâb-ı rahmet, -üñ, -den*]

nisân: Hedef.

1. Bizi ‘afveyle el-ecr-i ‘aliyullah
Oķuñ irdi **nişāna** yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 65*). [*nişāna, -a*]
2. Henüz ‘azminde muħkemdür ‘inānuñ
Nişānuñı kalmadı çün yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 109*). [*nişānuñı, -uñı*]
3. İrişür toğrı oķ gibi **nişāne**
Ol oķ kim her **nişāne** rāst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 96*). [*nişāne, -e*]
4. İrişür toğrı oķ gibi **nişāne**
Ol oķ kim her **nişāne** rāst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [*nişāne, -e*]

nişān: İşāret, belirti, iz, alāmet.

1. Ala yār-ı ğaribinden **nişānı**
Ya bārī k̄albi bir dem açılardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 96*). [*nişānı, -ı*]
2. Bulınmadı ne nām u ne nişāne
Bir ādem ‘ākıbet virdi **nişānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 35*). [*nişānı, -ı*]
3. Niçün ol gitdi sen k̄alduñ **nişānı**
Didi ğayret degül mi andan ey dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 20*). [*nişānı, -ı*]
4. Dōşerdi çarb-ı desti servi ayağa
Velī ol māha düşmiş ğam **nişānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 67*). [*nişānı, -ı*]
5. Eğilmiş k̄addi iñler nitekim çeng
Oķı üstine düşmiş yā **nişānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 71*). [*nişānı, -ı*]
6. Bulınmadı ne nāmı ne **nişānı**
Anı buldı ol āhir iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 78*). [*nişānı, -ı*]
7. Odur bildi **nişānından** bulıncaķ
Var eṭrāfında vaḫşī cinsi bir cevķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 26*). [*nişānından, -ı, -n, -dan*]

nişān: Nisan ayı.

1. Şadef gerçi olur **nişān** ile pür
Velī Taķdır ider her k̄aṭreyi dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 35*). [*nişān,]*

nişān: Yılın, mart ve mayıs ayları arasındaki 30 gün çeken dördüncü ayı, ilkbahar aylarının ikincisi (Nisan yağmuru bağlamında).

1. Şadefler iyleyüp **nişān** ile pür
Deñizler ğarc iderdi bulmağa dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 15*). [*nişān,]*

nişān: İşāret, kanıt, örnek.

1. Eger olsa ğamāķatdan **nişāndur**
Şaķın aldanma k̄allāş-ı zamāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 82*). [*nişāndur, -dur*]

nişāne: Eser, iz.

1. Nişâne göz yaşudur derd-mende
Budur havfum ki hände ağzum aç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 54). [nişâne,]
2. Velî andan beter bu derd-i mestür
Egerçi oldı ol aşka nişâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 95). [nişâne,]

nişâne: Hedef, nişangâh.

1. Nice olur ana cânun nişâne
O hançer kim em olmaz yâresine (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 88). [nişâne,]

nişân-ı mâ-‘arafnâ: Mâ-‘arafnâ nişanı. mâ-‘arafnâ: "Seni hakkıyla bilemedik". Hadis.

1. Geçürmez sa‘y ile hergiz nişân-ı mâ-‘arafnâdan
Mukahhal olmayan gözler ‘inâyet tütüyâsından (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 6). [nişân-ı mâ-‘arafnâ, -dan]

nişâr: Saçma, dağıtma.

1. Şeh üzre tâ nişâr ide cevâhir
Tutar Mirrih elinde tiğ-i bürrân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 28). [nişâr,]
2. Ki virem cânımı yoluñda yile
Nesim-i küyuñ alup bu nişârı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 135). [nişârı, -ı]

nişâr it: Saçmak; feda etmek.

1. Nişâr itdi bu lülû-yı hûş-âbı
Didi ol gün ki Nevfel buldı fırsat (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 2). [nişâr it, -di]

nişâr iyle: Saçmak.

1. Aña dürler nişâr iyle gazelden
Görüp ol yañadan ebr-i girâni (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 32). [nişâr iyle, -r]
2. Nişâr iyledi dînâr ile dirhem
O her dînârı dâğ-ı gam şayardı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 140). [nişâr iyle, -r, -di]
3. Nişâr iyle ol iki serv-i nâze
Çü Zeyd anlarda bu hûş zevkı gördi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 58). [nişâr iyle, -r]

nişâr-ı dirhem: Saçılan para, dirhem. Para saçısı.

1. Nişâr-ı dirhemi derhem şayardı
Aña her kim gül-âb-ı ter saçardı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 142). [nişâr-ı dirhem, -i]

nisbet: "Ölçüsünde, değerinde, kadar" anlamlarında kıyaslama edatı.

1. Anunçün cūdına **nisbet** vücūdı
O dem kim ʿāciz ola anda Loqmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 22*). [*nisbet,]*

nişeste: Oturan, oturmuş.

1. Yüzi şuyı ile oldı **nişeste**
Taḥammülден kemer düzdi biline (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 154*). [*nişeste,]*
2. Ki olmışdur kerâmetden sirişte
Ol âhû segler ağzında **nişeste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 39*). [*nişeste,]*
3. atında bir iki vahşî var **nişeste**
Siba'dan iyleyüp dehşet tamâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 18*). [*nişeste,]*
4. atında bir iki vahşî var **nişeste**
Yatur yok hizmetinde yâr u ardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 20*). [*nişeste,]*

nîş-i cevâb: Zehirli cevap.

1. Aġu nûş itdürüp nîş-i cevâba
Ki Leylî şanma bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 34*). [*nîş-i cevâb, -a]*

nîş-i faşşâd: Hekimin iğnesi.

1. Dil uzatdı aña çün **nîş-i faşşâd**
Ki ey zâlim segi gibi zebûn-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 22*). [*nîş-i faşşâd,]*

nîşter: Keskin bıçak, neşter.

1. Yiñinden tâze an oldı revâne
Ne **nîşter** arby var ne bir bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [*nîşter,]*

n'it-: (ni iyle-) ne eylemek, ne yapmak.

1. N'ider reng ü ilâcı ol ki güldür
Nice hem-serle ol serv-i revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [*n'ider, -r]*
2. Devâ bulurlar idi ol iki merd
Sikender çeşme-i hayvânı **n'itdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 53*). [*n'itdi, -di]*

nite: Nasıl.

1. O şeftâlû daġi türvende gitdi
Nitedür ḫâl-i ḫâl-i müşk-dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 121*). [*nitedür, -dür]*

niteki: Bunun gibi, burada olduġu şekilde.

1. Döke āhū çanın **niteki** cellād
Şefā'at itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 18*). [*niteki,]*

nitekim: *Bunun gibi, burada olduğu şekilde.*

1. Nitekim nūr-ı rahmetdür cemālūñ
Cihāna ahr-ı heybetdür celālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 63*). [*nitekim,]*
2. O naħle el uzatdı nite kim şāħ
Ruab umdı diken yidi o bed-ħ'āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 20*). [*nitekim,]*
3. Cemāl-i keвне virdi zülf ü ħālī
Siyeh gerçi **nitekim** kākül-i ħūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 3*). [*nitekim,]*
4. Öter ney **nitekim** minār-ı anūs
Odından sīneler olmış çü fānūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 115*). [*nitekim,]*
5. AyaĐ üzre urup maħrūm u maĐmūm
Yanup odlara aĐlar **nitekim** mūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 12*). [*nitekim,]*
6. Bahāne iyleyüp Mecnūn-ı rencūr
Gözün bağladı bir gün **nitekim** kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 18*). [*nitekim,]*
7. Dilendi apu apu geşt idüp ħay
Nevā vü nağme dilde **nitekim** nay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 48*). [*nitekim,]*
8. Şaı göñli gibi olmış perişān
Baş açuk **nitekim** gül-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 16*). [*nitekim,]*
9. İrüp bu ħaberden pīr-i mazlūm
Tıtuşdı nār-ı ara **nitekim** mūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 20*). [*nitekim,]*
10. Yuyup cismi ħubarın iyledi pāk
Üşüp başına avmi **nitekim** ħam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 85*). [*nitekim,]*
11. Vefā umma bitürmez anı zenler
Nitekim şura yirde yāsemenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 48*). [*nitekim,]*
12. Beni andur o nūrün eşmesinden
Nitekim iyledün aş ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 31*). [*nitekim,]*
13. Nice yirden uşandı **nitekim** nāy
Egerçi eng-veş ħamdan bili ħam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 42*). [*nitekim,]*
14. Nitekim kūh-ı Lübnan evliyāya
Ararken pīr-i maħzūn seyr idüp kūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 60*). [*nitekim,]*
15. Siyeh şeb **nitekim** şubħ-ı sepide
Sa'ādet ehli olsun hem-nişīnūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 58*). [*nitekim,]*
16. Nice kūhi yaupdur **nitekim** kāh
O seyl aldı beni benden yudı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 28*). [*nitekim,]*
17. Öter onmuş **nitekim** dürrütü't-tāc
Çü faşl-ı nev-bahārı gördi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 58*). [*nitekim,]*
18. Ėazel başladı yolda bir ħoş-āvāz
Ėoş-āyende **nitekim** dürr-i meknūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 139*). [*nitekim,]*
19. arīn oldu **nitekim** mağz ile pōst
Ourdu yār olup ol hem-zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 64*). [*nitekim,]*
20. Nitekim tāze gül şamak türāba
İkimüz de egerçi ādemī-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 92*). [*nitekim,]*
21. Egerçi yundi at at **nitekim** zāħ
Senūñ destūñde var ise kerāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 102*). [*nitekim,]*
22. O avme ħamle itdi **nitekim** şīr
Bir elde çīnī alkanı muşayal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 52*). [*nitekim,]*
23. Bir elde tiğ-i Hindī şanki meş'al
Olarda ser-keş olup **nitekim** kūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 55*). [*nitekim,]*

24. Tağıldı şaff-ı düşmen **nitekim** miğ
Geçilse ittifākī cān u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 44*). [nitekim,]
25. Binâ bünyâdı olmaz **nitekim** bād
Cihāna hüküm iden dād ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 32*). [nitekim,]
26. Girüp kıvrıldı yatdı **nitekim** mār
Eger kıl gibi kıvrılrsa hōş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 8*). [nitekim,]
27. Nitekim şîr āhū-yı zebūnı
Diler ol bî-günehden dōke çanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 18*). [nitekim,]
28. Alup yolna gitdi **nitekim** bād
Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 44*). [nitekim,]
29. Yanardı **nitekim** bağırında yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 14*). [nitekim,]
30. Hāç ecrūñ vire Allah ‘aliyullah
Didi buñı atıldı **nitekim** tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 111*). [nitekim,]
31. Nitekim mürdeyi nefh-i Mesîhî
Anuñla piş-keş koşdı leñā’if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 92*). [nitekim,]
32. Nitekim beyzādan tūñi-beçe ser
Bitürmiş dāmen-i küh eyle ter gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 12*). [nitekim,]
33. Ğam-ı Yūsuf da şan Ya’kūb-ı ğam-ğîn
Nitekim itdi harc ‘ömri vü genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 5*). [nitekim,]
34. Nefes teng iñler ammā **nitekim** çeng
Bilin egmiş belālar yāya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 20*). [nitekim,]
35. Nitekim tu‘m-ı şerbet bala göre
Ne tüterseñ ana göre қоқар dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 126*). [nitekim,]
36. Nitekim penbe-i huşk ile āteş
Yakup tevbe hiçābın çāk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 12*). [nitekim,]
37. Eğilmiş çaddi iñler **nitekim** çeng
Okı üstine düşmiş yā nişānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 70*). [nitekim,]
38. Tütüşdı yandı cānı **nitekim** mūm
Gül-i nesrine döndi reng-i lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 44*). [nitekim,]
39. Nitekim bāde-i Firdevs-i ā’lā
Büyuñ birle ki eyle olmuşam mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 60*). [nitekim,]
40. Çaşā’id nazm iderdi **nitekim** dūr
Adı Zeyd ille çāpük ‘Amr’e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 6*). [nitekim,]
41. İnüp tağdan giderdi **nitekim** seyl
Varup hāk üzre çordı rüy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [nitekim,]
42. Odur pūr-derd iden vaqt-i hāzānı
Ruḥ-ı bāğı **nitekim** zerd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 15*). [nitekim,]
43. Yüz üzre hāke düşdi **nitekim** nūr
Sürünü sürünü yüz üzre çün mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 78*). [nitekim,]
44. İrüp kücdü mezārı **nitekim** yār
Şu deñlü saçtı gül-gün nergisi hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 80*). [nitekim,]
45. Dil uzatdı vü çarḥa itdi nefrîn
Yanup ol türbe üzre **nitekim** ‘ūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 85*). [nitekim,]
46. İnüp tağdan giderdi **nitekim** seyl
Varup hāk üzre çordı rüy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 8*). [nitekim,]
47. Müşerref ola senden gülşen ü bāğ
Ayağ altında hāk ol **nitekim** yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 111*). [nitekim,]
48. O yağ ile yanasın **nitekim** şem‘
Şu kim cānı şafā yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 130*). [nitekim,]
49. Libāsı sebz ü sündüs **nitekim** hūr
Elinde mül öniñde gül-cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 46*). [nitekim,]
50. Nitekim kışsa-i Mecnûn u Ferhād
Olur āhîr deminde aña ta‘yîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 84*). [nitekim,]

51. Dürüst ola ‘ayarı **nitekim** zer
İçür cām-ı maḥabbet mest olalum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 42*). [*nitekim,]*

n’itsün: *Ne etsin, ne yapsın ?.*

1. Aña yitmez mi ol bend-i ‘āzābı
Melek **n’itsün** per çutmuş delüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 99*). [*n’itsün,]*

niyâz: *Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.*

1. Didi ol ‘ömrünüñ sermāyesine
Oğul ser-vaḫtı gelmişdür **niyāzuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 51*). [*niyāzuñ, -uñ]*
2. Beni anuñ **niyāzı** kıldı ser-mest
O dem bir zemzeme gūş itdüm andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 46*). [*niyāzı, -ı]*
3. Niyāz ile geh itdi i‘tizārın
Bu şöḫbet germ iken ol demde nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 74*). [*niyāz,]*
4. Niyāz ile du‘āya itdi ‘azmi
Cemāl-i Zühre ye yüz çutdı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 38*). [*niyāz,]*
5. Niyāz yüz urup götürüp el
Didi ey Zühre-i rüßen şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 40*). [*niyāz,]*
6. Ḥaber vir cānun için ey ḫaber-dār
Anuñ çün bu **niyāzın** iyledüm gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 121*). [*niyāzın, -ın]*
7. Gelür üftādeñe geh geh **niyāzuñ**
Ḥamām-ı nāme şan ḫāvus-ı ḫudsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 28*). [*niyāzuñ, -uñ]*
8. Dileyem secde-i sehvümde anı
Niyāzında şu deñlü itdi cehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 109*). [*niyāzında, -ı, -n, -da]*
9. Varurđı sırr ile çuyamazdı ağıyar
Niyāz ile varup ol dil-nüvāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 15*). [*niyāz,]*

niyāz it: *Dua etmek, dilemek.*

1. Kara baḫtum şebini rüz idesin
Niyāz idüp yaturken fikre ḫaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 81*). [*niyāz it, -üp]*
2. Varup gelse peyāmuñla selāmuñ
İderken bu niyāzı ol büt-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 137*). [*niyāzı it, -er, -ken]*

niyāz it: *Yalvarmak; rica etmek, dilemek.*

1. Didi ol serv-i nāz itdi niyāzı
Ki ey māder dükendi rüz-ı ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 66*). [*niyāz it, -di]*
2. Niyāz itdi aña Mecnûn-ı şeydā
Didi ey Müşterî ey ḫālî‘-i sa‘d (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 50*). [*niyāz it, -di]*
3. Dileyüp ‘özrin itdi çok niyāzı
Ki senden ḫāni‘em didāra geh gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 50*). [*niyāz it, -di]*
4. Kimi nālān kimi sūzān u giryān
O dem Mecnûn niyāz itdi Ḥudā’ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 29*). [*niyāz it, -di]*

niye: Neden, niçin.

1. Tehî diller **niye** şakırlar anı
Bu dem bağı delükler kim ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 26*). [*niye,]*

niyet: Niyet.

1. Ola çün **niyetinde** kıble vâhid
Gider yâre ider zevk u semâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 62*). [*niyetinde, -i, -nde]*

n'iyle-: (ni iyle-) ne eylemek, ne yapmak.

1. Genc-i nihâna maḥzen olan bî-niṣân gerek
Dil bende **n'iyalesün** beni 'aşk iyledi ḥarâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 3*). [*n'iyalesün,]*
2. Ehl-i nazar kıılır gözine tütüya beni
Öldüm seni görüp beni **n'iyilersin** öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 5*). [*n'iyilersin, -r, -sin]*
3. İrişmez tozuma rahş olsa Şebdiz
Ne kılam **n'iyeyem** kıılmaz dil ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 25*). [*n'iyeyem, -(y)em]*

n'iyler: Ne eyler, ne işi var?.

1. Senüñ boynunda **n'iyler** bend ü zencîr
Benem her dem esîr-i zülf-i cānān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 68*). [*n'iyler,]*
2. Menem od üzre **n'iyler** sende bu cüş
Seni kim yaqdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 42*). [*n'iyler,]*
3. Revân oldı diyâr-ı yâre bî-'âr
Anuñ kim derdi vardur 'arı **n'iyler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 9*). [*n'iyler,]*
4. O kim 'aridür andan yâri **n'iyler**
Çü qarşu geldi büy-ı küy-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 10*). [*n'iyler,]*
5. Yalancılarda **n'iyler** 'aşk genci
Çü terk itdüñ geçen 'ahd u qarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 16*). [*n'iyler,]*
6. Ki bu vîrâne **n'iyler** bu dervîş
Ne yir içer ne yirdendür ma'âşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 6*). [*n'iyler,]*

nizâm: Düzen, tertip.

1. Dür-i efsâneye viren **nizâmı**
Bu üslûb üzre nazm itdü kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 1*). [*nizâmı, -ı]*
2. Sıpas it Ḥamdî bu deñlü **nizâma**
Ço mecnûnlar yisün il guşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 94*). [*nizâma, -a]*

nizâmî: Nizamî-i Gencevî: 12. yüzyılda, Selçuklular devrinde İran'ın en büyük şairi sayılır.

1. Cevāhîr atmağa beñzer yabāna
Nizāmî şimdi düzse penc-gencin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 23*). [*nizāmî,]*

nizār: Zayıf, aciz, düşkün.

1. Nizār u zār u bî-zür oldı gāyet
Ne şabrı kaldı dilde ne sürürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 8*). [*nizār,]*

nizār it-: Zayıflamak.

1. Şıgardı a'ñî fi-semmi'l-ḥıyâtı
Nizār idüp anı firḳat ribâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 26*). [*nizār it-, -üp]*

nîze: Mızrak, kargı.

1. Omuzda **nîzeler** san mār-ı Đahhāk
Ḳabile-gāh-ı Leylî'ye seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 8*). [*nîzeler, -ler]*
2. Urup dil **nîzesin** ḥiddetler itdi
Didi aḥsente zî-ümmid-vārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 4*). [*nîzesin, -sin]*
3. Nazar-gāha çıkup baḳdılar ile
Beyābān gördiler pür tiğ u **nîze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 15*). [*nîze,]*
4. Ḳılur ol ḳavm-i Leylâ'ya du'ayı
Biz anuñ-çün ururuz tiğ u **nîze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 155*). [*nîze,]*
5. Bizi başduñ ḡazab nefsin daḫi baş
Okuñ **nîzeñ** çü geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 67*). [*nîzeñ, -ñ]*
6. O balsa **nîzesin** ururdu bize
Degül ef'ālî anuñ 'ākılāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 156*). [*nîzesin, -sin]*
7. Bu gün uş oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün urmağa **nîze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 71*). [*nîze,]*

noksān: Eksiklik, kusur.

1. Varurdum saña **noḳşānumla** ey yār
Peder mevtinden oldum eyle ḡam-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 212*). [*noḳşānumla, -um, -la]*

noḳta: Bazı harflerin üstüne, ortasına, altına konulan şu (.) işaret. "fe, kaf, şın, cim, çe, nun, be, pe" harflerinde olduğu gibi.

1. Fezāḥat noḳtasın buldı muḳarrer
O nükte **noḳta** olur ol fazîḥa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 15*). [*noḳta,]*
2. Ne ḥarf öğrendi ne **noḳta** ne mektüb
Hemān sevdā-yı zülf ü ḥāl-i maḥbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [*noḳta,]*
3. Niçün ḳor üstüne **noḳta** fezāḥat
Ne deñlü pişe-kār iseñ belāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 120*). [*noḳta,]*

nokta: Çok küçük boyutlarda işaret, benek.

1. Vücudun **nokta** iken kâf içinde
Bu söz olur kişiye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 52*). [nokta,]

nokta: Yer.

1. Fezâhat **noktasın** buldı muqarrer
O nükte nokta olur ol fazîha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 14*). [noktasın, -sın]

nokta hâl: Nokta şeklinde ben.

1. Belâda her biri âşüb-ı âfâk
Çü nokta hâli zeyn-i şüret itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 33*). [nokta hâl, -i]
2. Olur hâlûñsüz olsa nokta-i zâl
Ser-i mâr üzre şan **nokta-i hâl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 26*). [nokta-i hâl,]

nokta-i nûn: Nun (□) harfinin noktası.

1. Firâk-ı tāk-ı ebrûñ ile her gün
Dilüme dâğ olupdur **nokta-i nûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 36*). [nokta-i nûn,]

nokta-i sâ: Se harfinin üç noktası.

1. Olur üç **nokta-i sâ** câna üç dâğ
Siyeh hâlûñsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 17*). [nokta-i sâ,]

nokta-i tâ: Te harfinin iki noktası.

1. Belâlar başı olur üstüme bâ
İki tây olur iki **nokta-i tâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 16*). [nokta-i tâ,]

nokta-i zâl: Zal harfinin noktası.

1. Olur hâlûñsüz olsa **nokta-i zâl**
Ser-i mâr üzre şan nokta-i hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 25*). [nokta-i zâl,]

nola: Ne ola.

1. O yol sâliklerinin **nola** hâli
Ki 'aqlı ola pâyinün 'ıķâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 79*). [nola,]

n'ola: *Ne olur, ne çıkar, şaşılır mı, çok mu?*

1. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [*n'ola,*]
2. N'ola ger naḥluña aşılsa servüm
Serâyuñ murḡı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*n'ola,*]
3. Ki şol üftâde â'mâ düşdi yire
Nola ger dest-gîr olsam çarîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 30*). [*nola,*]
4. Nola biñ cân ile sevsem seni ben
Ki dört göz ile baqarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [*nola,*]
5. Nola sen de geçerseñ kinelerden
İşidüp bunı Nevfel şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 68*). [*nola,*]
6. Nola öldürsenüz iki sefihi
Vezîr ol mâcerâdan olup âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 14*). [*nola,*]
7. Ki ey gencîne-dâr-ı dürr-i nâ-süft
N'ola dürrünle olsa gevherüm cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 62*). [*n'ola,*]
8. Uyarsañ **n'ola** ğafletden nüfûsı
Ço uyḡuyı uyan var ise cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 14*). [*n'ola,*]
9. N'ola ger naḥluña aşılsa servüm
Serâyuñ murḡı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*n'ola,*]
10. Olupdur taḥt-ı sinem taḥta-bendi
N'ola taḥtuñ 'imâret iyer iseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 87*). [*n'ola,*]
11. Firâḡ u ḥasret irmezse kemâle
Zebânından **n'ola** bir nik nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 135*). [*n'ola,*]
12. Dilüñe iyemez mi nâle te'sîr
Amān virseñ **n'ola** bu derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 25*). [*n'ola,*]
13. Didi kim key ḥaḥâdur bu cüdâyî
N'ola gelse kenâruna nigāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 151*). [*n'ola,*]
14. Bir adımda iderdi iki secde
İki secde iderse **n'ola** sâcid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 61*). [*n'ola,*]
15. Dile gelse **n'ola** rāz-ı nihānum
Çekerdüm genc-i rāzı ḥıfz için renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 70*). [*n'ola,*]
16. N'ola şeb-reh olursa her vilâyet
Kılup ḥâcet-geh ol hâk-i mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 192*). [*n'ola,*]
17. Cihânda her birinüñ **n'ola** nāmı
Neden tüş oldılar bu ḥôş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 62*). [*n'ola,*]

n'olaydı: *Ne olurdu, keşke.*

1. Belâlardan dili germ ü demi serd
N'olaydı seyr idegelseñ bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 129*). [*n'olaydı,*]

noldu: *Ne oldu?*

1. Bu gelmekden bize dek **noldu** ḥâcet
Aña sa'y idelüm olduḡça ḡâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*noldu,*]
2. Bu gelmekden bize dek **noldu** ḥâcet
Aña sa'y idelüm olduḡça ḡâkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 53*). [*noldu,*]

n'olur: *Nasıl olur?*

1. Veli bilmem **n'olur** âhırde hâli
Benüm boynuma yükletdün o bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 22*). [*n'olur,*]
2. Didi bilmem daği ben Tañrı ıanıık
Nedür ma'sûka **n'olur** 'aşık u 'aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 2*). [*n'olur,*]

n'olur: *O nedir ki? Daha da kötüsü, daha ilerisi.*

1. Zuhal **n'olur** kazâ-i lem-yezeldür
Yakındür 'ömri dünyānuñ tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 92*). [*n'olur,*]

nolur: *Ne çıkar, şaşılır mı?*

1. Nice bir dögesin bârid demüri
Söyündürseñ **nolur** yanmış kömüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 32*). [*nolur,*]

nübüvvet: *Nebilik, peygamberlik.*

1. Nübüvvet çeşmesi meşreberidür
Diyānet bâğ u bunlar bâğbāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 62*). [*nübüvvet,*]
2. Yir âhır sille-i merki kafası
Nübüvvet mülkine şah-ı hümayün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 135*). [*nübüvvet,*]

nücüm: *Astronomi, gök bilimi.*

1. Nücüm ehli meger geçmiş zamānda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 1*). [*nücüm,*]

nücüm-ı devlet: *Talih yıldızı.*

1. Nücüm-ı devletümün yüce burcı
Senün zātuñdan oldı kâr-ı kıştüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 82*). [*nücüm-ı devlet, -üm, -ün*]

nüfus: *İnsanlar.*

1. Uyarsañ n'ola ğafletden **nüfusu**
Ço uyhuı uyan var ise cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 14*). [*nüfusu, -ı*]

nühüfte: *Gizli olarak, saklı.*

1. Çekerdi geh **nühüfte** sineden āh
Ki düşmen hāline olmaya āgāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 35*). [*nühüfte,]*
2. Kātı hıfz itdi taşdan şîşe-i nām
Nühüfte perdeden çün āh iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 57*). [*nühüfte,]*
3. Sen ādemsin maķāmuñ kanda kani
Nice bir ilden olursın **nühüfte** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 69*). [*nühüfte,]*
4. Degül ferd-i Hudā'ya iş **nühüfte**
Egerçi ol helāle virmedüm dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 120*). [*nühüfte,]*
5. Adın Zeyneb dinürken ziyet itdi
Nühüfte mür çeşminden dehānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 35*). [*nühüfte,]*

nühüfte it: Saklamak, gizlemek.

1. Yaturdı bir harābe içre çün genc
İdüp bir küşede gencin nühüfte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 65*). [*nühüfte it, -üp]*

nüh'üñ gemisi: Nuh peygamberin Tufandan kurtulmak için inşa ettiği gemi.

1. Çü Ken'ān ola ğarķ-ı mevc-i hā'il
Aña Nüh'üñ gemisinden ne hāşıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 44*). [*nüh'üñ gemisi, -n, -den]*

nukl: Meze, çerez.

1. Öñinde **nukl** u esbāb u nevāle
Vaķar u vaşı sābit kūha döndi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 14*). [*nukl,]*
2. Alam geh būşe **nukl** için gehi mey
Bu zibā māl-hülyā vü güzel rāy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 30*). [*nukl,]*

nükte: Anlamı ince ve nazik olan söz.

1. Anuñ tevķī'idur hātümü'n-nebiyyin
Fesāhatde aña **nükte** iden er (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 13*). [*nükte,]*
2. Fezāhat noķtasın buldı muķarrer
O **nükte** noķta olur ol fazīha (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 15*). [*nükte,]*
3. Vişāline o māhuñ tāmī' oldı
Degül bu **nükteden** bī-çāre āgāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 29*). [*nükteden, -den]*
4. Küşāde oldı sen de olma maħzün
Ol āşufte olup bu **nükteden** tiz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 77*). [*nükteden, -den]*
5. Metā'üñ açma kim yokdur haridār
Bu **nükte** irdi çün ol rāst-rāya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 37*). [*nükte,]*

nükte it: Latife yollu takılmak.

1. Şevābuñ kani meyliñ zenbe itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 197*). [*nükte it, -üp]*

nükte-dân: Nükte bilen, ince ve zarif kimse.

1. Fünûn-i derd-i 'aşkuñ **nükte-dâni**
Dimiş kim 'aşk u meşk olmaz nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 1*). [*nükte-dâni, -i*]

nûn: Arap alfabesinin yirmi sekizinci harfi II Sevgilinin kaşları.

1. Elif toğru boyı egri kaşı **nûn**
Ki ya'nî naşsum ile 'ayn-ı cânem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 58*). [*nûn,]*

nûr: Aydınlık, parlaklık, ışık, ziya.

1. Zihî şubh u zihî maṭla' zihî **nûr**
Ḥaḳîkat Ka'besi ol kalb-i ma'mûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7*). [*nûr,]*
2. Çadem başma işükden taşra ey **nûr**
Olursun gün gibi 'âlemde meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 105*). [*nûr,]*
3. Beni kândur o **nûrûn** eşmesinden
Nitekim iyledün 'aşk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 30*). [*nûrûn, -un*]
4. O şem' ağlarda ḥânde şûretinden
Güler şem'î feraḥ **nûri** söyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 67*). [*nûri, -i*]
5. Ḥasîbe vü nesîbe ced-ber-ced
Sürûr u **nûr** olup ḥüsn ü cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 207*). [*nûr,]*
6. Bu **nûr** içredür anuñ yiri zûlmet
Tenûñ ol resme nâzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 124*). [*nûr,]*
7. Ḥarîr aña göre güyâ dikendür
Cihânda tâbda üç **nûra** yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 127*). [*nûra, -a*]
8. Gidüp sevdâ-yı zûlmet **nûra** döndi
Ṭurup Mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 52*). [*nûra, -a*]
9. Ki **nûruñla** ırakdan pür-ziyâyem
Eger bir çâre bulsam ben giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 210*). [*nûruñla, -uñ, -la*]
10. Hilâle beñzedi ser-tâ-çadem **nûr**
Esîr olduğı-çün hırş-ı ta'âma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 64*). [*nûr,]*
11. İrişdi menzil-i mî'âde dil-şâd
Oturdu sâyesinde naḥluñ ol **nûr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 109*). [*nûr,]*
12. Deñizden âb u âteşden gide **nûr**
Çü bulduñ şoḥbetüme fırşat u râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 164*). [*nûr,]*
13. Ne deñlü ola anda revnağ u **nûr**
Ço ḥarf-i ta'mı kim devr-i Zuḥaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 90*). [*nûr,]*
14. Olur her **nûri** nâr u her güli ḥâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*nûri, -i*]
15. Ki geldi kapuña ol şayd bî-çayd
İşigde sâye-veş yüz sürer ol **nûr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 79*). [*nûr,]*
16. Şu olup iyledi dîdâra secde
Düşicek sâye gibi ol iki **nûr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 91*). [*nûr,]*
17. Bu resme çaldılar bir gice bir gün
İki sâye gibi çün ol iki **nûr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [*nûr,]*
18. Yüz üzre ḥâke düşdi nitekim **nûr**
Sürünü sürünü yüz üzre çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 78*). [*nûr,]*

19. Varam anda içem vaşluñ şarābın
Gözüme **nūr** idüñ ey ğayret-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 145*). [nūr,]
20. Olur her **nūrı** nār u her güli hār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [nūrı, -ı]
21. Cihān hālkına hācet-ġāh oldı
İlāhî ol iki pāk ü iki **nūr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [nūr,]
22. İki de leṭāfetden sirişte
Teni her birinüñ ser-tā-ḳadem **nūr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 45*). [nūr,]
23. Cemāli **nūr** u ferr ile mükemmel
Gül ü reyhān elinde tāze tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 56*). [nūr,]
24. Anı vaşf itmez illā ‘ālimü’l-ġayb
O hūruñ her biri bir **nūra** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 21*). [nūra, -a]

nūr: Allah'ın tecellisi, nuru; parlaklık, nur, ışıltı.

1. Ne şey olsun o kim görmez o **nūrı** cümle eşyādan
Ne bilsün tih-ı ğafletde ḳalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [nūrı, -ı]

nūr u fer vir-: Nur ve aydınlık vermek.

1. Her ulu nūr u fer virmiş cemāle
Cemāli maḥmili beñzer cibāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [nūr u fer vir-, -miş]
2. Her ulu nūr u fer virmiş cemāle
Cemāli maḥmili beñzer cibāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [nūr u fer vir-, -miş]

nūrānî: Işıklı, nurlu.

1. O cānı gördi **nūrānî** cesedden
Hünerde bî-naḳır idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 10*). [nūrānî,]
2. Aña sîmîn serîr olmak ne hoşdur
Ḳamer kim beyle **nūrānî** cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 119*). [nūrānî,]

nūr-ı ‘ālem: Kâinatın ışığı.

1. Görinmez gözüme şüret vişāli
Güneş kim **nūr-ı ‘ālem** pertevdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 43*). [nūr-ı ‘ālem,]

nūr-ı celālî: Allah'ın nuru.

1. Meger kim bir gice **nūr-ı Celālî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 1*). [nūr-ı celālî,]

nūr-ı çeşm: Göz nuru.

1. Getürdi māderin anuñ ḳatına
Buluşdı gördi māder nūr-ı çeşmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 41*). [nūr-ı çeşm, -i]

nūr-ı dīde: *Göz nuru. II Çok sevgili kimse.*

1. Hem ildi dikdi hem yudı arıtdı
Naşihat itdi kim ey **nūr-ı dīde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 57*). [*nūr-ı dīde,*]

nūr-ı dīde: *Göz nuru. II Evlat.*

1. Aradığı remide **nūr-ı dīde**
Arayup seyr iderken sağ u şolı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 46*). [*nūr-ı dīde,*]
2. Didi ey nâre düşmiş **nūr-ı dīde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 1*). [*nūr-ı dīde,*]

nūr-ı dū-dīde: *İki göz(ümün) nuru.*

1. Ki ey **nūr-ı dū-dīde** ço bu kârı
‘Arab ta’niyle tap vir bize ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 3*). [*nūr-ı dū-dīde,*]

nūr-ı hakk: *Allah'ın nuru.*

1. Muqarrerdür ki olmazlar münevver nūr-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihâna **nūr-ı Hakk** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [*nūr-ı hakk,*]

nūr-ı hüsnüñ: *Güzellik ışığı.*

1. Cihân kim **nūr-ı hüsnüñ** perdesidür
Nevâ-yı ni‘metüñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 45*). [*nūr-ı hüsnüñ, -üñ*]

nūr-ı mevlâ: *Allah'ın nuru.*

1. Muqarrerdür ki olmazlar münevver nūr-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihâna nūr-ı Hakk ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 8*). [*nūr-ı mevlâ, -dan*]

nūr-ı neseb: *Soyunun nuru.*

1. Nūr-ı nesebüñ ziyâsı Ka‘be
Lezzât-ı lebüñ şafâ-yı zezem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 32*). [*nūr-ı neseb, -üñ*]

nūr-ı rahmetdür: *Rahmet nuru.*

1. Nitekim **nūr-ı rahmetdür** cemâlüñ
Cihâna qahr-ı heybeddür celâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 63*). [*nūr-ı rahmetdür, -dür*]

nūrun ‘alā-nūr: *Nur üstüne nur.*

1. Hākīkatde veli **nūrun ‘alā-nūr**
Müfesser çün duhān-ı āh-ı ‘aşıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 4*). [*nūrun ‘alā-nūr,]*
2. Cemālin iyledi **nūrun ‘alā-nūr**
Kızılca gül yüze hâcet degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 68*). [*nūrun ‘alā-nūr,]*

nüş: *İçme, içmek.*

1. Sözinüñ şîrîn cülâbı haste cāna **nüş** olur
Hümâ döndi âteş-i ruhsârûña qarşu gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [*nüş,]*
2. Mühr gibi her sözüñ irse aña mengüş olur
Dil firâkuñda lebün **nüşına** irdi nâ-gehān (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*nüşına, -ı, -n, -a]*
3. Revān eyle ki gözden kışkanasın
Murâdı **nüş** u güş-ı bülbül ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 77*). [*nüş,]*
4. İçüp âb-ı hayâtı bâkî oldı
Bu **nüş** anuñ ki olmadı şafâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 133*). [*nüş,]*
5. Ağu da içsem ol ‘aşka olur **nüş**
Zihî ‘işret ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 66*). [*nüş,]*
6. Ya şehvet bâdesi **nüşıyle** mestem
Beni ‘aşk-ı ezel sultān idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 148*). [*nüşıyle, -ıyle]*
7. Şaķınmışlar veziri ile sultān
Sefih itmiş re‘ayā ‘aqlun ol **nüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 7*). [*nüş,]*

nüş: *İçki.*

1. İçürmeñ bārî zehr-ālûde **nüşı**
Hôş itmezsiz çün ol nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 28*). [*nüşı, -ı]*

nüş: *Tatlı, şerbet gibi içilecek şey.*

1. Senüñ birdir katuñda **nüş** ile zehr
Taпуñ ol resme müstagnî ilāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 34*). [*nüş,]*
2. İçürmeñ bārî zehr-ālûde nüşı
Hôş itmezsiz çün ol **nüş** ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [*nüş,]*

nüş: *İçecek şey.*

1. Serin açmayan ana serseridür
Ne nān u **nüşı** var ne setr-i püşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [*nüşı, -ı]*
2. Gıdāsı guşşa âb-ı dide **nüşı**
Hemān cirm-i güneşdür kurş-ı hôş-kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 74*). [*nüşı, -ı]*
3. Elinde **nüşı** var yiñinde nişi
Hemişe döndüğü bu çarh-ı ‘ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 156*). [*nüşı, -ı]*

nüş it: İçmek.

1. Müferrih nüş iderken kalbi maḥzûn
Geçerdi rûzî çün şem'-i şeb-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 64*). [*nüş it, -er, -ken*]
2. Güher gibi dehân-ı ejdehâda
Geçüp rindâne şabrı nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 27*). [*nüş it, -er, -di*]
3. Şusuzlar nüş idüp nice kanardı
Yatur Mecnûn-ı 'üryân anda bir yân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 80*). [*nüş it, -üp*]
4. Yimezdi ansuz olursa ta'âmın
Elinden cām-ı saḥbâ nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 23*). [*nüş it, -er, -di*]
5. Kadeḥ almağa yokdur kudret-i dest
Elüñden nüş idem deryâyı sâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 63*). [*nüş it, -em*]
6. Uram ser-ḥalkasına zülfünüñ dest
Lebüñden nüş idem cām-ı şabûḥî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 69*). [*nüş it, -em*]
7. Ne ḥâcet kâse kâse nüş ide sem
İçür kanı bu cāmı cāmı deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 50*). [*nüş it, -e*]
8. Türâba cür'a-i merdân içürdi
O cāmüñ nüş idenler şîşesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 63*). [*nüş it, -en, -ler*]
9. Ki meyden serḥōş olmuş itmedin nüş
Görüp acıdı ol mest ü ḥarâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 138*). [*nüş it, -medin*]
10. Yazardı güş iden levḥ-ı cenâna
Ciger kanıyle nüş ider nebîzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 27*). [*nüş it-, -er*]

nüş itdür: Yudumlatmak, içirmek; bir şeyin tadını almasına yardımcı olmak.

1. Ağu nüş itdürüp niş-i cevâba
Ki Leylî şanma bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 34*). [*nüş itdür, -üp*]

nüş iyle: İçmek.

1. Anı nüş iyledi bir nice eyyâm
İşi bî-çârenüñ şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 70*). [*nüş iyle, -di*]
2. Kõmayam nîm cür'a çala bâḳî
Mey olmaz 'aşkuna nüş iylesem hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 65*). [*nüş iyle, -se, -m*]
3. Gözüñ yum iyle anuñ sirkesin nüş
Gıdâ itme ḥarâmı câna zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 118*). [*nüş iyle,*]

nüş kıl: İçmek.

1. O cām-ı bâde şuna ben kılam nüş
Nigâra baş egüp ol pîr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 134*). [*nüş kıl, -am*]

nüşa gel: İçmek.

1. Ecel cāmı müheyyâ nüşa geldi
Kılıç cāmı ki câna kan içürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 60*). [*nüşa gel, -di*]

nüş-ber-nüş: Üst üste içmek.

1. İçüp firkat şarabın **nüş-ber-nüş**
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 5*). [*nüş-ber-nüş,]*
2. İçüp firkat şarabın **nüş-ber-nüş**
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 5*). [*nüş-ber-nüş,]*
3. Gehi leb-ber-leb ü geh **nüş-ber-nüş**
Seniñ dest ü dehânuñdan pey-â-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 28*). [*nüş-ber-nüş,]*

nüş-ı bāde: Şarap içmek.

1. Henüz evvel olıcağ **nüş-ı bāde**
Olur keyfiyyeti mestüñ ziyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 179*). [*nüş-ı bāde,]*

nüş-ı şîrîn: Tatlı içecek.

1. Şafâ-yı la'l-i Leyli **nüş-ı Şîrîn**
Zihî lezzet ki yok yok anuñ fenâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 86*). [*nüş-ı şîrîn,]*

nüş-ı zehr it: Zehir içmek.

1. Olup nāçār nüş-ı zehr iderdi
Aña dek kim sipîhr-i bi-müdarâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 38*). [*nüş-ı zehr it, -er, -di]*

nüşret: Başarı, üstünlük, zafer.

1. Gürüh-ı Leylî'ye **nüşret** dilerdi
Du'āya bu tarafda baş açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 110*). [*nüşret,]*
2. Düşerdi dest ü pādan zār u hāste
Eger **nüşret** bulursa cānib-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 131*). [*nüşret,]*
3. Dönersin dōsttan çün devr-i ğaddār
Biz olduk saña **nüşretde** tufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 135*). [*nüşretde, -de]*

nu'üt-ı mustafā: Hz. Muhammed'e söylenen na'tlar.

1. Ey Hāmdî nu'üt-ı Muştafā'dan
Olduğça mecālün olma epsem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 54*). [*nu'üt-ı muştafā, -dan]*

nüzül it: İnmek.

1. Şoñ uci kâh gibi kapdı anı
Ululanmağ kuşurından **nüzül it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 91*). [*nüzül it,]*

nüzül it: Aşağı inmek, düşmek.

1. Revende ‘ömrini āyende şanma
Kaçan Leyli nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 185*). [nüzül it, -di]

nüzül it: Aşağı inmek. II Ölmek.

1. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel yolu ‘aceb yoldur ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 42*). [nüzül it, -se, -k]

O

o: O, 3. tekil şahıs zamiri. (Hz. Muhammed yerine).

1. Ki andandur ümîd-i fetḥ-i bâbum
Odur sultân-ı şer‘ ü kâzî-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 11*). [odur, -dur]

o: "O" işaret sıfatı.

1. Ben o miḥnet zâdeyem kim dâye-i devrân beni
Besler anamdan toğaldan emzürüp şîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 3*). [o,]
2. Çok zamândur kim dil-i miskîne meskendür o çîn
Cân daḥi olsun dilersen saña hem-râh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 5*). [o,]
3. Ne şey olsun o kim görmez o nûri cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğafletde қalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [o,]
4. O defterdür kamu defterlere şâh
Ola der-i defteri elḥamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 3*). [o,]
5. O feyz ile çün aḳdı ‘ayn a‘yân
Vücûda geldi baḥr-i ‘âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 15*). [o,]
6. O ḥüsne mazhar itdûñ kâ’inâtı
Cemâl ile pür itdûñ şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 55*). [o,]
7. O yol sâliklerinüñ nola ḥâli
Ki ‘aḳlı ola pâyinün ‘ıḳâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 79*). [o,]
8. O ḫâlib kim қаpuñda mu‘tekifdür
Seni bilmekte ‘acze mu‘terifdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 85*). [o,]
9. Ne bilem қandan olam gedâyı
O dem ki itdûñ elest ile ḫiṭâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 17*). [o,]
10. Velî bilmem n’olur âḫirde ḥâli
Benüm boynuma yükletdûñ o bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 23*). [o,]
11. Götürmek bu za‘if ol yüki қandan
Götürmege o sengîn bârı bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 27*). [o,]
12. Ḥabâb-ı baḥr-ı cürmem pür-hevâyem
O baḥr üzre işüm âvâreliқdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 39*). [o,]
13. Ter iyle âb-ı zikrûñle deḥânım
O târik ev ki ismidür anuñ қabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 63*). [o,]
14. Olur gülzâr u nâr u mü‘min ü gebr
Ola çün cismüme merқad o ḥâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 65*). [o,]

15. Fezâhat noktasın buldı muqarrer
O nükte nokta olur ol fazîlha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 15*). [o,]
16. Anunçün cüdına nisbet vücûdı
O dem kim ‘âciz ola anda Loḡmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [o,]
17. Nice dermânde anda bula dermân
O dem dem-beste ḡala İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 25*). [o,]
18. Anuñ bāḡ-ı cemâli hûşe-çini
O bāḡıñ gülleri luṭf u vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 37*). [o,]
19. Bu miskîn ümmete vaḡf iylemişdür
Ḥalelden ḡıfz için dâ’im o dâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 57*). [o,]
20. Ḥabîbu’llaha tâ kim ola merkeb
O şâha çünki esb oldı o ḡoş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [o,]
21. Anı meydân-ı ‘arşa ḡâzir itdi
O meydân anuñ atı oynadıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 59*). [o,]
22. İrişdi baḡr-ı sırr-ı Aḡmedî’ye
O baḡra ḡarḡ idüp imkân-ı şükri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 65*). [o,]
23. O dil kim ‘aşḡ odından ola ḡâlî
Ḥar-ı bî- ‘aḡl u dânişdür mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [o,]
24. O cân kim derd ü ḡamdan bî-ḡaberdür
Ne var insân ise ma’nide ḡardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 9*). [o,]
25. Nazar itdükce mihr ile o bedre
Gedâya zer virürdi bedre bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 59*). [o,]
26. Güzel dūşın o tıfla iylese cā
Güzel zülfi gibi olurdı şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 79*). [o,]
27. O ḡonce arturduḡca nāz ü ḡuncı
Şarardı çehre-i Ḳays’uñ turuncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 9*). [o,]
28. Resm ile tecâhül itdi Leylî
O miskîn anaya virdi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 8*). [o,]
29. Bu ḡâl ile o bānū-yı ḡişârî
Geçerdi ḡabs ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 37*). [o,]
30. O yāre bende bendi yāre māni‘
İkisi birbirinden būya ḡāni‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 5*). [o,]
31. İşidüp Leylî āvāzın o zāruñ
Didi dervişsin saña Ḥaḡ vire yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 51*). [o,]
32. O pîr āḡāh olıcaḡ bu ḡaberdan
Ṭurup ile ḡaber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 11*). [o,]
33. Ebū Cehl’e peder olursa fāzıl
O cehle bu fāziletten ne ḡāşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 42*). [o,]
34. Perî şanup seven dîv-i sepîdi
Olur āḡir o ‘aşḡun nā-bedîdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 52*). [o,]
35. Benüm bu pendümi ḡuş-ı derün it
O sevdādan geçüp def‘-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 100*). [o,]
36. O ḡızlardan iderseñ kime meyli
Alalum ḡoyalum adını Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 101*). [o,]
37. O derd-i dil ki aldı ben ḡarîbi
‘İlâcından uşandırdı ṭabîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 23*). [o,]
38. O derd-i dil ki virdi dilber anı
Gidermez şerbet-i nîlüfer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 25*). [o,]
39. O ḡöz kim kör olmışdur ḡazādan
Ne ḡāşıl aña kuḡl-ı tütüyādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 27*). [o,]
40. Gözüm ḡörmek içündür ḡadd-i yāri
O servisüz n’iderem bu buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 48*). [o,]

41. Yirinden tırdı çün serv-i hırāmān
O kelbūn ayağına düşdi giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [o,]
42. O servūn kim hevāsı bed-hevādur
Bu bustāna anı dikmek haṭādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 151*). [o,]
43. Ḳodılar ‘āmīriler taḥt u tācı
O yola kim olur Mecnûn ‘ilācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 172*). [o,]
44. Beni ser-ḥalkā kıl aşḥāb-ı ‘aşka
O ḥalkā içre dā’im geçe çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 65*). [o,]
45. Kıl eksilmeye fark-ı devletinden
O farkuñ bir kılın fark eylese bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 7*). [o,]
46. Beni ḳandur o nūrūn eşmesinden
Nitekim iyledün ‘aşḳ ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 30*). [o,]
47. O ‘aşkı artur itdükce beni hest
Diri olduḳça ḡam perverdesin kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 32*). [o,]
48. Revān zemzem gibi cūş itdüm andan
O merdüm ‘arz idüp ihlāş-ı ḥāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 49*). [o,]
49. İde ol ḥasteyi bī-zaḥmet ü derd
O mecrūḥ irse ger pişine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 37*). [o,]
50. Miyān bendi velī ney gibi muḥkem
O deşti geşt idüp ḳadd-i ḥamīde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 45*). [o,]
51. Ciger ḳaniyle bitmiş lāle-zārı
Mekān idi o kūh ehl-i belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 59*). [o,]
52. Du‘āsın iste gir yalvar o pīre
Seni tā ḳurtara Leylî ḡamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 84*). [o,]
53. Didi ol ḥastenūñ budur cevābı
O Mecnûn’ı buluñ itmeñ dirīḡı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 37*). [o,]
54. Anuñ tābiyle ṭolmuş ol ḥarābe
O şerbet kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 79*). [o,]
55. Ki bilmez āsumāndan rīsmānı
Şorup ḥālın o şaḥş itdi ḥiṭābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 107*). [o,]
56. Ḳurumaḳdan teni tābūta dönmiş
O tābūt içre cān kim ḳayḡuludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 119*). [o,]
57. Sefer itdi ḳoyup ḳavm u ḳabile
O deştūñ geşt idüp vīrānesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 125*). [o,]
58. Düriş ḳaçma ulular ḥizmetinden
Sa‘ādetdür o ḥizmet sa‘y-i maḥdūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 63*). [o,]
59. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O pinhān sen anuñ-çün ‘āleme fāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 87*). [o,]
60. Nice kūhı yaḳupdur nitekim kāh
O seyl aldı beni benden yudı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 29*). [o,]
61. Anuñ meftūlına olmışdı meftūn
O ḡonca bunca ehl-i perde iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 47*). [o,]
62. O şem‘ aḡlardı ḥande şüretinden
Güler şem‘i feraḥ nūrı söyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 66*). [o,]
63. Meger āyine görürdi yüzini
O servūñ olmaḡ içün rāzdārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 75*). [o,]
64. O rengin beyti anuñla yazardı
O mektūbı atardı rāh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 114*). [o,]
65. O rengin beyti anuñla yazardı
O mektūbı atardı rāh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 115*). [o,]
66. O naḥlistāna vardılar hırāmān
Şafā bulup çemende ḡülden anlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 108*). [o,]

67. Getürdi cūşa deryā-yı bükāyı
 O kızlardan meger bir serv-i nāzük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 161*). [o,]
68. Dönüp andan eve ‘azm iylediler
 O rāzı şaklamadı ol güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 167*). [o,]
69. Vişāline o māhuñ tāmī‘ oldı
 Degül bu nükteden bî-çāre āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 28*). [o,]
70. O sevdāda geçürdi yevm ü leyli
 Kişi gönderdi Leyli cānibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 32*). [o,]
71. O cānı gördi nūrānī cesedden
 Hünerde bî-nazır idi ‘Arab’da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 10*). [o,]
72. Diyüp lebbeyk hācı gibi Hāc’da
 O vecd ile ser-āgāz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 21*). [o,]
73. O kavme hāmle itdi nitekim şir
 Bir elde çinī kalkanı muşaykal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 52*). [o,]
74. Tūrāba cür‘a-i merdān içürdi
 O cāmuñ nüş idenler şişesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 63*). [o,]
75. Atar mı yārına tır-i neberdi
 O cān kim oldı ‘aşk odıyle maṭbūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 143*). [o,]
76. Ki döndi murğ-zārı lāle-zāra
 O şahrā kūha döndi küştelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 175*). [o,]
77. Geçemezsin atuñı depme şuya
 O merdüm-zādeyi bî-çāre itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 33*). [o,]
78. Ki ‘ömri geçdi terk itmez o geşti
 Kılur bed-nāmlar bezminde ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 104*). [o,]
79. Cevābından sözünüñ oldı ‘āciz
 O yüzüz dillüye yüz virdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 127*). [o,]
80. Hemān ihmāle yüz tıtdı o mühmel
 Didi gerçi dirüp geldüm bu ḥayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 128*). [o,]
81. O zehri Nevfel’e şundi sebük-dest
 İçüp Nevfel anı cān virdi derḥāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 16*). [o,]
82. O göz çıksun ki ilden sürmelüdür
 Şalarken pāyı reşke sīm-i nābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 38*). [o,]
83. Anuñ kanın yire dökmek ḥaṭādur
 Yük urılmaz o pūşt-i nāzenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 47*). [o,]
84. Ayağın dāma tıtmış tığa pūşti
 O miskini başup şayyād-ı ḥūnī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 17*). [o,]
85. O Şayyād ola sen añun şikārı
 Ḥudā’ya şükr ü minnet kıl ki taḫdīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 32*). [o,]
86. Seni şayyād idüpdür anı naḥcīr
 Görüp şayyād o ṭa’n-ı aşıkārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 35*). [o,]
87. Alup yolına gitdi nitekim bād
 Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 45*). [o,]
88. Çerā-gāhuñ olıcağ gülşen-i dōst
 O gülşende biraz ārām idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 67*). [o,]
89. Oturmuş ḥalveti gibi siyeh-pūş
 O zāğı çün bu ‘aşk abdālı gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [o,]
90. İderler girye ‘ākıl-merd olanlar
 O zincire boyun tıutup yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 47*). [o,]
91. O bir içim şuyı da şunmadun sen
 Eger ḫurbān olursa cān-ı teşne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 96*). [o,]
92. Hilāl-i ‘ıyd olur baña o deşne
 İrerse cānuma nā-gāh o ḥançer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 98*). [o,]

93. Hilāl-i ‘ıyd olur baña o deşne
İrerse cānuma nā-gāh o hānçer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 99*). [o,]
94. Kimisi diş biler yiye o şehdi
Atası illâ gāyet hışmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 52*). [o,]
95. O genci hıfz iderdi gayretinden
Kemāl-i ‘aql ile ol sīm-endām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 54*). [o,]
96. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O zer kim biri biñ sime geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [o,]
97. Yirine geldi cümle resm ü ‘ādāt
O meclisde ki ulular oğundi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 135*). [o,]
98. Şadef katında anuñ ne işi var
Bu tiri iyleyüp pertāb o pür-tāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 201*). [o,]
99. O pıl öñince yürürdü piyāde
O şāhī at u fil ü zīynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 12*). [o,]
100. O pıl öñince yürürdü piyāde
O şāhī at u fil ü zīynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [o,]
101. O naħle el uzatdı nite kim şāħ
Ruṭab umdı diken yidi o bed-ħ’āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 20*). [o,]
102. O naħle el uzatdı nite kim şāħ
Ruṭab umdı diken yidi o bed-ħ’āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 21*). [o,]
103. Yanından geçdi beñzer tünd-māra
Çün uğradı bu bi-baħta o bed-bāħt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 23*). [o,]
104. El urdı merd-i bigāne o kāna
Gülün dāmeni dest-i hāra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 40*). [o,]
105. O herze sözlerinden hem utandı
Varup başı ucında ağladı hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 86*). [o,]
106. Ebed aħvālin itdi anda taħrİR
O levhe yazılan kara yazumı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 7*). [o,]
107. Saña ‘arz iylerem diñle sözümi
O ‘ahdi kim senüñle itdüm ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [o,]
108. Yiter bī-kār olmak baña pişe
O bülbül kim kafesde çuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 83*). [o,]
109. Şavulmaz bildiler hergiz belāsın
Kesüp ümmidi gitdiler o yārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 115*). [o,]
110. Raķīb-i serd o hāle oldı āgāh
Alup def’i ele şemşir-i ‘üryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 76*). [o,]
111. Olur pİRÜñ o yola reh-nümünü
Dilin teng itdi fikr-i hāne-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 18*). [o,]
112. Taşı toprağı kızmış qora beñzer
O vādıde çeker düzaħ ‘azābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 39*). [o,]
113. Ki ey cān-ı peder terk iyle ğaflet
O yol kim aña miħnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83*). [o,]
114. Nice olur ana cānun nişāne
O hānçer kim em olmaz yāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 89*). [o,]
115. Felek anuñla güyā tāze gülşen
O ğıce çeşm-i Mecnûn-ı şadef-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 103*). [o,]
116. Diyār-ı yāre uğradı güzeşti
Geçerken yıl gibi gördi o maħzūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 9*). [o,]
117. Ķatına varamazdı kimse anuñ
İcāzetsüz o yire gelse bir yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 53*). [o,]
118. İderlerdi olarda merħabāyı
O ‘aşık çün cihāndan vahşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 57*). [o,]

119. Ki ol müşkil iş oldu aña āsān
Meger bir gün o sultān-ı gāzab-nāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 15*). [o,]
120. Zuhaldur pāsban Mirrih-i cellād
Vekil-harcı o bezmün Müşteridür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 35*). [o,]
121. O tozdan yüz çevüren başına hāk
Vücüdüm hāk-i gāmdan döndi āba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 74*). [o,]
122. Hemān Mecnûn'a iyeler hātırum meyl
O mecnûn adı bu Leylā'ya haqdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 89*). [o,]
123. İlet lutf it o 'aşq āvāresine
Didi bunu vü itdi 'azm-ı hāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 154*). [o,]
124. Diken de döşenürse rahāt oldu
O girye kim 'adūlar güldürür ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 233*). [o,]
125. Anı ey dōst hergiz kıлма maqbūl
O ğuşa kim kıılır düşmenlerün şād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 235*). [o,]
126. Bulan bu genci bī-renc ü 'anādur
O meclisde ki Mecnûn gördi hālin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 31*). [o,]
127. O bī-çāre za'if ü müstemendün
Beni 'afv itsün erçi pür-günāhem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 34*). [o,]
128. Ola aḥvāline Mecnûn'un āgāh
O yola nā-gehān uğradı bir pīr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 27*). [o,]
129. Ol āvāzi işidüp ben fütāde
O süfte dürleri cibe şalup pīr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 73*). [o,]
130. Yiñi miḥnetde eski töresinde
Baḳup meyl iledi Mecnûn o pire (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 83*). [o,]
131. Sikender gitdi san āb-ı hayāta
O gice Hızr gibi pīr-i zinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 105*). [o,]
132. Ki tā Mecnûn qabūl itdi o 'ahdi
Çü maqbūl iledi Mecnûn Selām'ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 110*). [o,]
133. Dimiş yağmur yağar rüz-ı falānda
O yağmurdan içen divāne ola (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 3*). [o,]
134. O sevdādan geçüp Mevlā'yı sevdi
O başdan ayağa derd oldu muṭlaḳ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 32*). [o,]
135. O 'aşr içre meġer bir tāze 'āşık (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 1*). [o,]
136. İyüsün meyvenün her dem toñuz yir
Ḳaçan kim ejdehā aldı o genci (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 67*). [o,]
137. Ki ol çehden çıkasın ey giriftār
O ḥalka ḥalka-i zūlf-i siyehdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 159*). [o,]
138. Egerçi çokdur itden şimdi şā'ir
O ḥüsniñ kim ola meşşātası zūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 89*). [o,]
139. Biraz sākin olurdu odı tā ki
Öpüp koçup o ḥāli bu vefādār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [o,]
140. Cigerden zār zār aġlardı nā-çār
O derdile gezüp cānın sürürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [o,]
141. Muṭī'i olsa tañ mı her dirende
O meclis kim sibā' olmışdı ḥavli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 117*). [o,]
142. Ḳapardı kehrübā gibi anı Zeyd
O dürlerden ki dürce derci derdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 15*). [o,]
143. O süsen 'uḳdesinden gel ḥaber al
Didi hem aña di benden bu pendi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 118*). [o,]
144. Añup ol gevherün ḥüsniñ ögerdi
O nevḥa kim ḳan aġladurdi sengi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 133*). [o,]
145. Añup itdi o la'li lāle-rengi
Ol efgān kim delerdi ṭaş u ṭaġı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 134*). [o,]

146. Varup iylerler idi anda zārī
Behişt-i dōstān oldı **o** ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 195*). [o,]
147. Bahār-ı büstān oldı **o** ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 196*). [o,]
148. Gömüldüñ genc iken topraga ey genc
O gencüñ kim yiri zir-i zemindür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 129*). [o,]
149. O yola gitmemeye yokdur imkân
Çamu bay u fâkir ü şâh u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 44*). [o,]
150. Gül-i cennet gibi maḥbûb u zibâ
O ferş üstinde var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 43*). [o,]
151. İrişdiler şafâ-yı câvidâne
O ‘âlemde o kim çekdi belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 75*). [o,]
152. O yağ ile yanasın nitekim şem‘
Şu kim cānı şafâ yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 130*). [o,]
153. Anuñ hıfzı çamu hazm iylemiştir
O dürden güş-ı cān bulsa çakardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 7*). [o,]
154. O yirde buldılar mı ki vişâli
Gice çün kim dehân-ı nâfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 14*). [o,]
155. Anı vaşf itmez illâ ‘âlimü'l-ğayb
O ḥürüñ her biri bir nûra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 21*). [o,]
156. Sütünü ‘izz ü devlet taḥtası baḥt
O taḥt üzere döşenmiş ferş-i dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 41*). [o,]

o: "O" İşaret zamiri.

- Muqarrerdür ki olmazlar münevver nür-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm olsun **o** kim bakmaz cihāna nür-ı Ḥaḳḳ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [o,]
- Ne şey olsun **o** kim görmez **o** nürü cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğafletde çalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [o,]
- O kim ol cünbişüñ seyyâresidür
Cemâlüñ şevkünüñ âvâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 37*). [o,]
- Ḥabîbu'llaha tâ kim ola merkeb
O şâha çünki esb oldı **o** ḥôş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [o,]
- Dimiş vâ'ız ḥar uşda ipi çanı
O ḥar soran ere gösterüñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 8*). [o,]
- O yegdür kim beni baña koyasın
Yüzüñ şuyiyle benden el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 29*). [o,]
- Varalar Ka'be'ye sa'y-ı du'āya
Ki ḥâcet-gâh **odur** cümle du'āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 25*). [odur, -dur]
- O da ḥôş kâr ider şan pâre-i nâr
Serâb idi hemân beñzer şarâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 76*). [o,]
- O da yilden gelür bir şemme bûdur
Gice gündüz ümid idindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 28*). [o,]
- Esirger cān **o** kim imānı vardur
Yavuz çur olma ey âdem ki âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 26*). [o,]
- Çızıl minḳarı bir pâre beḳamdur
O la'lîn burnı kim düşmiş göğüse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 29*). [o,]
- Ḥorôsun beyza ile ne işi var
Baña çardaş **odur** kim ola ḥâl-dâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 191*). [odur, -dur]
- O daḫi ney gibi delük delükdür
Ḥayâl itmiş anı yârün ḫayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 48*). [o,]

14. Ne resme üns ala insân yüzümden
O kim ola enîs-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 37*). [o,]
15. İki gören biri eḫvel kişidür
Odur ‘âşık ki ger aransa varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 17*). [odur, -dur]
16. Dil-i Ḥamdî gibi olmayasın ḫ‘âr
Deñiz gibi o kim kendü ṭuzun yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [o,]
17. O da pür-derd ü pür-miḫnet pür-ateş
Geçürüp ğuşşalardan mâḫ u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 76*). [o,]
18. Yıkılsa tañ mı bünyâd-ı muḫâlîf
Odur serd iyleyen ṭab‘-ı zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 13*). [odur, -dur]
19. Odur pür-derd iden vaḫt-i ḫazânı
Ruḫ-ı bâĝı nitekim zerd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 14*). [odur, -dur]
20. İrişdiler şafâ-yı câvidâne
O ‘âlemde o kim çekdi belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 75*). [o,]

o: "O" üçüncü tekil şahıs zamiri.

1. ‘Aceb mi olmasa ḫazṣı eger ma‘şûḫ-ı zibâdan
O kim pertâb ider ḫimmet oḫın meydân-ı ‘irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 5*). [o,]
2. Anuñ-çün itdi Ḥâlîḫ mülk kevnî
Odur sultân cihânda ḫalk-ı ḫaylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 73*). [odur, -dur]
3. Odur maḫşûd aña ‘âlem ṭufeylî
‘Urûc-ı ‘arş-ı ev-ednâ anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 74*). [odur, -dur]
4. O ḫôd ‘âr iylemezdi ol laḫabdan
Eger ğuş itse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 45*). [o,]
5. Sen anuñ ğuşşasından zâr u dil-teng
O saña dôst olmaḫdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 78*). [o,]
6. Sen anı istemekde eşk-rizân
O senden göz yaşı gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 80*). [o,]
7. Ki ya‘nî mürde fâriĝdür kefenden
Dü ‘âlemden o kim ṭaşa ḫurar taḫt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 11*). [o,]
8. İşiden derd-mendi ṭaĝlar idi
O fâriĝ medḫ ü zemminden cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 3*). [o,]
9. Dileye ‘aşḫ-ı Leylî’den ḫalâşı
O ḫôd başın açup ‘aşḫın dilendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 51*). [o,]
10. Yüceldi zerrelere zirve-i kûḫ
O kim var şem‘-i ‘aḫlınuñ fûrûĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 79*). [o,]
11. İdüp âhûları ḫırşından âzâd
O ḫaçdı ya‘nî geçdi buña ḫurde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 63*). [o,]
12. Döĝünmekden ten oldı pâre pâre
O bed-baḫt anı görüp öldi şandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 85*). [o,]
13. O düşmez sen düşersin aña nâ-gâḫ
İli icitmeĝi idinme pîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 94*). [o,]
14. Anuñ üstinde kimse ṭutmadı yir
O kim ĝayr etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 137*). [o,]
15. Ḥesâbın uyduramaz ol kitâba
Bu bâĝ içre o kim şabr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 11*). [o,]
16. Ki ol yâruñ sözine oldı ḫâ‘il
Odur kâmil ki olsa Ḥaḫ‘dan âĝâḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 63*). [odur, -dur]
17. Giriftâr oldılar çeng-i sibâ‘a
Bu heybetden o kim ‘ibret alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 99*). [o,]

18. Bunı şanmañ ki şehvānī marazdur
O kim taḥṣīl ide ‘aşk-ı tamāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 121*). [o,]
19. Olurlar ‘aşkdan biñ kerre bizâr
Odur ‘aşık ki görse bir belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 13*). [odur, -dur]

o: Belgisizlik zamiri.

1. Ümmid **odur** aña varduğı dem
Meddâhına diye ḥayr-ı maqdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 57*). [odur, -dur]

o: O. II Leyla.

1. Anuñ taş bağı bağırunda senün taş
O senden fâriğ ü sen aña meşgûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [o,]
2. Öñüñde hâzırız uş ben de o da
Egerçi tâze gülşendür rebî‘î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [o,]
3. Nişâr iylerdi dinâr ile dirhem
O her dinârı dâğ-ı ğam şayardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 141*). [o,]
4. O ḫođru yâr o dem cān atdı çün tîr
Perî-veş ol perî-peyker perî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [o,]
5. Benüm cānum aña ḫurbān gerekdür
O var iken ḫatumda añma cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 43*). [o,]
6. O besdür baña ḫo cān u cihānı
Didi Zeyd iyledi bu müşkili ḫall (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 44*). [o,]
7. Yaḫûd nergis gözi degdi o bâğa
Götürüp altûn üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 46*). [o,]
8. Olur ol ‘âkil iken adı mecnûn
Didi bunı vü ağladı o miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 125*). [o,]
9. O genc-i ḫüsni gömdiler yirine
Melâḫat meyvesiyken ol gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 140*). [o,]
10. O ‘ömrüm ḫāşılından kıldı maḫrûm
Ṭutarken sine bu ğam zahmesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 100*). [o,]
11. O şeftālû daḫi türvende gitdi
Nitedür ḫāl-i ḫāl-i müşk-dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 120*). [o,]
12. Nicedür āḫ o çeşm-i āhuvāne
Gül endāmuñ ter idi yāsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 122*). [o,]

o: O. II Mecnun.

1. Ṭurup pür-şevḫ Mecnûn-ı seḫer-ḫîz
O birkaç yâr ile çün âteş-i tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 8*). [o,]
2. O elden gitdi gider bu da elden
Yidi Leyli için ğam ğuşşa muḫkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 176*). [o,]
3. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
Neşîd okur o ḫôş-āvâz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 19*). [o,]
4. O düşmen fetḫine açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk düşmene tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 150*). [o,]

5. O düşmen fethine iylerdi tekbîr
Biz anuñ yolına olduk fedâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 152*). [o,]
6. O balsa nizesin ururdu bize
Degül ef'âlî anuñ 'âkılâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 156*). [o,]
7. O vaşl olur çekerem ben belâyı
Ben alursam eger virmeyüp aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 8*). [o,]
8. Ki hâlin ağlamaya aña tekrâr
Giderken iyleyüp efgân u âh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 13*). [o,]
9. O kim 'âridür andan yâri n'iyler
Çü qarşu geldi büy-ı küy-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 10*). [o,]
10. O da vaşl-ı gâzâle kâni' oldı
Yağaya şaldı anı çünki endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 36*). [o,]
11. O da vaşş ile tutdı dâmen-i küh
Ser-i kühuñ anuñ çün tâcı oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 38*). [o,]
12. Anı fehmi itmeyüp kaçdı kenâre
O kim yâdına gelmez kendü cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 69*). [o,]
13. Ben oldum mübtelâ-yı hâbs-ı perde
O fâriğ pâsbân ile 'asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 99*). [o,]
14. O kânün gibi iñler nâliş eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü nâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 50*). [o,]
15. O sensüz yürüyen bî-râh u pür-âh
Yürüyüp çağırur güyâ münâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 38*). [o,]
16. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur gâfil o çiftüm gerçi huftu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 119*). [o,]
17. O câm-ı bâde şuna ben kılam nüş
Nigâra baş egüp ol pîr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 134*). [o,]
18. Odur bildi nişânından bulıncağ
Var eñrâfında vaşşî cinsi bir cevğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 26*). [odur, -dur]
19. Didi anuñ gibi uşluya mecnûn
O hüd cümle hünerde kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 27*). [o,]
20. O sevdâdan geçüp Mevlâ'yı sevdi
O başdan ayağa derd oldı muñlak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 33*). [o,]
21. O 'âşık itmedi Leyli'ye meyli
Kaçan yüz bulmadı yârından ol mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 72*). [o,]
22. O da yüz tutdı âhir irtiñâle
Cihân-ı 'uşşâka dîzâr-ı dildâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [o da, -da]
23. Ziyâret kılmağa hâk-i mezârum
Benüm kâ'im-mağâmum kıl o yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 89*). [o,]
24. Sebük-pây iyledi 'azm-i beyâbân
O 'aşğ âvâresini buldı yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 15*). [o,]
25. O da yüz tutdı âhir irtiñâle
Cihân 'uşşâka bî-dîdâr-ı dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 18*). [o,]
26. Diyüp ey döst virdi cân-ı pâkin
O da göçdi belâ ile cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 39*). [o,]
27. Ne cân vardur ki âhir göçmez andan
O gitdi biz daği gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 41*). [o,]

o: O. II Nevfel.

1. Rücüm-ı 'avne tîz itdi 'inânî
Ġarîb ü nev-civân idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 121*). [o,]

2. Ğaribe mihrībān idi **o** da hem
Severdi ol daĥi bir g l-‘izārı (*Leylā v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 122*). [o,]

o: *O. II İbnüsselam.*

1. Baña  a‘n itme ey y r-ı k dım m
O kim s abit Şanursın Őoĥbet mde (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 25*). [o,]
2. Hem n ol k ruyası da k rudı
O k st h ol zem n ikr ra geldi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 83*). [o,]
3. O ĥ zır olıcaĥ gizlerdi odi
Egerçi fariĝ idi Őoĥbetinden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 74, Mısra 32*). [o,]

o: *O. II Selam-ı Baĝdad .*

1. O gitdi k ldı Mecn n‘a sib ‘ı
Koyup Mecn n‘ı itdi ‘azm-i Baĝd d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 212*). [o,]

o: *O. II Zeyd. (Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.)*

1. Anu -  n virmez idi Zeyd‘e duĥter
O m l istedi virdi ‘emmüsi ĝam (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 55*). [o,]

o c nib: *O taraf.*

1. Du‘  t zın vel  anda Őa ardı
O c nibden atılsa t r-i b rr n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 36, Mısra 113*). [o c nib, -den]
2. A a demren olurdu bulsa derm n
O c nibden eger t grulsa yelm n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 36, Mısra 115*). [o c nib, -den]

o dem: *O zaman.*

1. K anı **o dem** ki t lardı gönül Őaf -yı  mid (*Leyl  v  Mecn n, Gazel 4, Mısra 1*). [o dem,]
2. O demde hem-zeb n ol ĥaste c na
Dehenden c n yaĥup çıkan zeb na (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 12, Mısra 33*). [o dem, -de]
3. Beni anu  niy zi k ldı ser-mest
O dem bir zemzeme g Ő itd m andan (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 22, Mısra 47*). [o dem,]
4. Mededci ĥayli leşker irdi n -g h
O demde göricek ol ĥayli ĥayli (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 37, Mısra 11*). [o dem, -de]
5. Anu -  n aĝlayup Őa dı a a ĥ k
O demde boynına cevherli boĝmaĥ (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 163*). [o dem, -de]
6. Ki yoĥdur bu nik ha ihtiy rum
Meger oldum **o dem** dem-beste ĥayr n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 53, Mısra 31*). [o dem,]
7. Virürdüm itlere elden nev le
Yidiler   n **o dem** benden nev le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 61, Mısra 55*). [o dem,]

8. Ecel şemşir ü ‘Azrā’il cellād
O dem penbe olup rahmet şehābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 25*). [o dem,]
9. Kimi nālān kimi sūzān u giryān
O dem Mecnûn niyāz itdi Hudā’ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 29*). [o dem,]
10. Kimi nālān kimi sūzān u giryān
O dem Mecnûn niyāz itdi Hudā’ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 29*). [o dem,]

o dem: *O zaman.*

1. O Ʃođru yār **o dem** cān atdı çün tır
Peri-veş ol perî-peyker perî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [o dem,]

o deñlü: *O kadar, derece, ölçüde.*

1. Vücüdün her libāsın iyleye çāk
Selīm aña **o deñlü** itdi ibrām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 35*). [o deñlü,]
2. Ne deñlü kim haber āvāzelendi
O deñlü derdi Qays’uñ tāzelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 36*). [o deñlü,]
3. Ne deñlü kim haber bî-perde düşdi
O deñlü Qays u Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 38*). [o deñlü,]

o gice: *O gece.*

1. Sürem anuñla bākî rüzgārı
O gice bu du’āyı tā şehēr-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 37*). [o gice,]

o gün: *O gün.*

1. O gün bu rezm içinde ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı kanı ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 172*). [o gün,]
2. Qanup qandan yorıldı tiğ-zenler
O gün qan yağdı tā aħşam olınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 187*). [o gün,]
3. İçinde sükkeriler rügāniler
O gün ol bezme hādım oldı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 19*). [o gün,]
4. Tā’ām umup alurdı māl u genci
Meger Mecnûn **o gün** şüret değişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 27*). [o gün,]
5. Ki bu sünnet Ʃapuñdan oldı evvel
O gün kim gördüñ iki naqş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 47*). [o gün,]
6. İderdi bülbül ile bezm-i tenhā
O gün her-gāh içinde ya’ni Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 129*). [o gün,]

o hālet: *O halde, o vaziyette.*

1. Revān oldı ki şayd ide ğazālî
O hāletde şu resme düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 59*). [o hālet, -de]

o kim: *O ki, o kimse.*

1. Ne kārūm aldı ne varum ne yārūm
O kim sultān-ı aşkına muṭi‘em (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 39*). [*o kim,]*

o lahza: *O an.*

1. Bu rüsvāy u melāmet olmak ister
O lahza kim du‘ā tiri irer rāst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 119*). [*o lahza,]*

o nokta: *O derece, öyle, o halde.*

1. Muābil olmaya çün mihr-i hāver
Benüm hālüm o nokṭadur ḥaıat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 195*). [*o nokta, -dur]*

o resme: *O derece, o şekilde.*

1. Gül ile yāsemīni hem-liḥāf it
alaṭ didüm **o resme** aşk-ı āfi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 37*). [*o resme,]*

o yir: *Orada.*

1. aıldılar siba‘lar çuydılar il
O yirde hāzır olan gördi anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 187*). [*o yir, -de]*

o yir: *Ora.*

1. Oudılar o yire geldi Mecnûn
Dil ü sine pür-āteş dıde pür-ḥûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [*o yir, -e]*

ocağ: *Ocak, ateş yakılan yer.*

1. Baña irdi ḥalel sen pāy-dār ol
apımı yapma zinhār **ocağum** ya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 167*). [*ocağum, -um]*
2. Ben **ocağam** yanaram ḥālüme ba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 60*). [*ocağam, -am]*
3. Benüm yāduma gelmez kendü cānum
Baña dirsın oñumda **ocağum** ya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 59*). [*ocağum, -um]*
4. Anañ da öldü ut pür-derd ü miḥnet
Evüñe gel atañ **ocağımı** ya (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 65*). [*ocağımı, -i, -nı]*
5. Aramızda bu deñlödür hemān fark
Ki anuñ süzi **ocağı** beyābān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 55*). [*ocağı, -ı]*

ocağ: Ocak // ev.

1. Beyābānı baña menzil hōş itdi
Ocağūñ yakmağa iltüp bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 41*). [ocağūñ, -uñ]

ocak: Ocak, ateş yakılan yer.

1. Od **ocak** yok ne yirde bişer aş
Didiler merd-i zāhiddür bu meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 8*). [ocak,]

od: Ateş // 'âşığı yakıp kül eden ateş.

1. Hevāñ **odiyle** tōlmışdur türābı
Senūñ şevkuñ dilinde müstemirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 104*). [odiyle, -i, -(y)le]

od: Ateş.

1. Odından derd-mendūñ gāfil olma
Baña dīdār-ı dilber ārzūdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 2*). [odından, -ın, -dan]
2. Öldürse bu kerre meni gālibā firāk
Her yaña āhum **odları** oğ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [odları, -lar, -ı]
3. Öldüriser bu kere beni gālibā firāk
Her yaña āhum **odları** oğ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 7*). [odları, -lar, -ı]
4. O dil kim 'aşk **odından** ola hālī
Hār-ı bī- 'aql u dānişdür mişālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [odından, -ın, -dan]
5. Öter ney nitekim minkār-ı қақnūs
Odından sineler olmış çū fānūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 116*). [odından, -ın, -dan]
6. Ne denlü şarsalar **oda** pelāsı
Olur 'üryān yaqar cümle libāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 27*). [oda, -a]
7. Nice dil yaqdı **oda** tāb-ı tiğum
Nice il yıkdı seyl-i āb-ı tiğum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [oda, -a]
8. Kelāmiñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm gayret **odi** ammā tōludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 100*). [odi, -ı]
9. Kelāmiñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm gayret **odi** ammā tōludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [odi, -ı]
10. Baña sem virse ol semden ben ölsem
Odumdan dōstlar pūr-dūd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 49*). [odumdan, -um, -dan]
11. Odumdan düşmenüm hoşnūd olupdur
Uşandı akrabā 'ār itdi benden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 50*). [odumdan, -um, -dan]
12. Muḥāle sa'ıy iden 'ākil degüldür
Seni görmek ödinden **oda** düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 13*). [oda, -a]
13. 'Aceb gavgā **odi** yandı başuña
Raқibe ta'ne yāra cān atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 20*). [odi, -ı]
14. Getüren şuyı **od** ile giderdi
Bu resme arada odlu ḥaberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 120*). [od,]
15. Getüren şuyı od ile giderdi
Bu resme arada **odlu** ḥaberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 121*). [odlu, -lu]

16. Odi bir pâre dilden saçdaydı
Meğer bir tâze nahlistân var idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 98*). [odi, -ı]
17. Yanar **od** idi rezme bezme gülşen
Hem ehl-i haşmet idi hem hışım-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 4*). [od,]
18. Yitem tutam olup şâhîn ü şehbâz
Od olup taşda gizlense nihânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 77*). [od,]
19. Buyurdu yüz yavuz dîvâne dîve
Ki her biri **od** olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 15*). [od,]
20. Virürseñ râziyem kemter kuluña
Dilerseñ şuya at isterseñ **oda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 91*). [oda, -a]
21. Yağardı Leyli **odından** cihânî
Ciger yaçar gazel okurdu ya'nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 34*). [odından, -ın, -dan]
22. Beni hışmuñ **odi** da virse bâda
Felek ger topırağumdan düze desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 30*). [odi, -ı]
23. Hevâñ **odında** yile vardı bâğum
Naşîb hâr u hasdur dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 44*). [odında, -ı, -n, -da]
24. Erür her dem **oduñdan** bağı yağı
Dürildi 'ömrüm eyyâmî çü nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 90*). [oduñdan, -u, -n, -dan]
25. Peder tehdidi hem ta'n-ı birâder
Huşuşâ bir **od** iyñelü zebañî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 65*). [od,]
26. Beyâbânî baña menzil hõş itdi
Ocağun yağmağa iltüp bu **odi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 41*). [odi, -ı]
27. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni ben bilmedüm ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 60*). [odum, -um]
28. Hem artar **od** gibi 'aşk-ı nihânum
Bu odi kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 110*). [od,]
29. Od ocağ yok ne yirde bişer aş
Didiler merd-i zâhiddür bu meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 8*). [od,]
30. Od ile penbenüñ olmaz başı hõş
Beni ço vaşşiyem sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 80*). [od,]
31. Şudan **od** yağdurur ol la'l-i dür-bâr
İşidüp 'aşık ol âvâz-ı nâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 44*). [od,]
32. Anuñ-çün sūzişi **oddan** beterdür
Meger eşrât-ı sâ'at gicesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [oddan, -dan]
33. Semen şahrâsına dürr saçdı haylî
Ki teskin itdi **odin** dem'a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [odin, -ın]
34. Od olup başa ağdı sine düdi
Cigerden na'ra urup deste gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 2*). [od,]
35. Senüñ mihrüñ **odından** oldu pür-süz
Şu reyhân kim bitürmişdür mezârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 112*). [odından, -ından]
36. Kızıl **od** yağdı göğden cânı yağdı
Tolu yağdı melâhat gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 28*). [od,]
37. Biraz sâkin olurdu **odi** tâ ki
Öpüp kucup bu hâki ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 10*). [odi, -ı]

od: Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisi.

1. Kılınc gibi hem iki yüzlü gördi
Odı gönliñde bir pâre esildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 111*). [odi, -ı]
2. Hem artar od gibi 'aşk-ı nihânum
Bu **odi** kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [odi, -ı]

3. O h azır olıcağ gizlerdi **odi**
Egerçi fariğ idi Şohbetinden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 74, Mısra 32*). [*odi, -i*]
4. Biraz s kin olurdu **odi** t  ki
 p p koĉup o h ali bu vef d r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*odi, -i*]
5.  u Mecn n sineden Şadı bu **odi** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 80, Mısra 1*). [*odi, -i*]
6.  t bu n  teş iyeler yirin anu 
Yiri **od** olmasun mı ol ğarib n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 64, Mısra 25*). [*od,]*

od: *Cehennem ateşi.*

1. Başında **od** yağar  ahru  hev nu 
Y reĝin Şu ider k h-ı ĝir nu  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 1, Mısra 65*). [*od,]*

od: *Korku, endişe.*

1. Muħ le sa y iden  ağil deg ld r
Seni ĝormek ** dinden** oda d Őd m (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 25, Mısra 13*). [* dinden, -i, -n, -den*]

od d Ő: *Ateş d Őmek II  ok  z lmek, acı duymak.*

1. Yal n od d Şdi devlet ĝirmenine
 az dan n zil oldu bir zeb ne (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 82, Mısra 30*). [*od d Ő, -di*]

od ol: *Ateş olmak.*

1. Od oldu perdesinde n y u  eng n
UŐ li nağsına baĝlandı taşnif (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 32, Mısra 4*). [*od ol, -di*]

od Őaĉ: *Ateş Őaĉmak. II IŞık Őaĉmak.*

1. Ki ĝ n ĝoŐtermez oldun ile Şehre
Bu enc m kim atılıp od Őaĉarlar (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 45*). [*od Őaĉ, -ar, -lar*]

od ur: *Ateş vurmak, yakmak.*

1. A a  ğir od urur  h-ı bülbül
Sitemden m lk-i devlet olmaz  b d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 40, Mısra 30*). [*od ur, -ur*]
2. Şağın ol  an od urur ĝirmen ne
VaŐi olma  ks ze zinh r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 138*). [*od ur, -ur*]
3. Oturup b  -dil   b -Şabr u b -y r
Od urdı perdesine n m u neng n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 32, Mısra 3*). [*od ur, -di*]

od  zre: *Ateşin  st nde, ateşin iĉinde.*

1. Menem **od üzre** n'iyler sende bu cüş
Seni kim yakdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 42*). [*od üzre,]*

od yan: *Ateş yanmak.*

1. Başından od yanar bağı göyinmiş
Yağar ser-tâ-ka-dem nâr-ı cüdâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 68*). [*od yan, -ar]*

oda at: *Ateşe atmak, yakmak.*

1. Başarsañ nâr-ı dâğı cânuma baş
Atarsañ oda te'hîr iyleme at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 85*). [*oda at, -ar, -sa, -n]*

oda düş: *Ateşe düşüp yanmak. (Aşk ateşi bağlamında).*

1. Hâlâşından ne aşşı iyleye cehd
Kişi kendüligiyle oda düşmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 91*). [*oda düş, -mez]*

oda girmek: *Ateşe girmek.*

1. Oda girmek ne lâyıkdur kebâbı
Yüce boynuzları çârdâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 40*). [*oda girmek,]*

oda şal: *Ateşe atmak.*

1. Oda şaldı ferâgat mişesini
Oturup hücrede tırkırdı keydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 24*). [*oda şal, -dı]*

oda yak: *Ateşe vermek, yakmak.*

1. Beni de başuñı da oda yakduñ
Yanaruz ikimüz de nâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 42*). [*oda yak, -du, -ñ]*
2. Ara yirde oda yakdı cihâñı
Ol iki sâz u yek söz u dü âheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 124*). [*oda yak, -dı]*
3. Niçün Leyli kıılır ağyara meyli
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 155*). [*oda yak, -mış]*
4. Ruḥ-ı Leyli yile virmiş hiçâbın
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 28*). [*oda yak-, -mış]*
5. Nice dil yakdı oda tâb-ı tığum
Nice il yıkdı seyl-i âb-ı tığum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [*oda yak-, -dı]*

oda yan: *Tutuşmak, ateşler içinde yanmak.*

1. Yaḥūd āhum iriṣdi oda yandı
Niçün ötmez aceb murğ-ı seḥer-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [oda yan, -dı]
2. Muḥâmmed işiginde ḥâk olasin
Oda yansun aña ḥâk olmayan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 73*). [oda yan-, -sun]
3. Didi bu kıṣṣa böyle oldu âḥir
Ki ol firḳat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [oda yan, -mış]
4. Didi bu kıṣṣa böyle oldu âḥir
Ki ol firḳat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 3*). [oda yan, -mış]

oda yan: Ateşe yakılmak, üzüntü ve kedere duçar olmak.

1. Hevâ germiyetinden oda yandı
Çü sözüñ süzına ṭudum semâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 6*). [oda yan, -du, -ñ]

odun: Odun, yakılmak üzere hazırlanmış ağaç.

1. Anı yakma urup bârî **odunı**
Eger olmazsañ üftâde ṭayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 80*). [odunı, -ı]

odlara yak: Oda yakmak; Ateşe yakmak, ateşe vermek, yakmak.

1. Beni odlara yaḳdı aḥker oldı
Düşüp ben pîrehen gibi kenâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 60*). [odlara yaḳ, -dı]

odlara yan: Ateşe yanmak, ızdırıp çekmek, çok üzülmek, sıkıntılar yaşamak; aşk ateşiyle yanmak.

1. Dil ü cānum gibi odlara yanmış
Nice gözden kelâl oldı cemâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 4*). [odlara yan, -mış]

odlara yan-: Ateşe yanmak, ızdırıp çekmek, çok üzülmek, sıkıntılar yaşamak; aşk ateşiyle yanmak.

1. Ayaḡ üzre ṭurup maḥrûm u maḡmûm
Yanup odlara aḡlar nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 12*). [odlara yan-, -up]

oḡl: Delikanlı, erkek çocuk.

1. Ataya terbiyet çün vâcib oldı
Pes **oḡl** sünetine râḡip oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 96*). [oḡl, -ı]
2. Şan **oḡl** ḳatına şefḳatlu ana
Sürüp yüzine destin döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 46*). [oḡl, -ı]

oḡlan: Delikanlı, erkek çocuk.

1. Anuñ medhinde şî'r oqurdi 'uşşâk
Bir **oğlan** ırlasa bâzâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 99*). [*oğlan,]*

oğul: Erkek evlat.

1. Meger ol pîr-i hûş-rây u hîred-mend
Didi pîrâne itdi **oğluna** pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 2*). [*oğluna, -ı, -n, -a]*
2. Çü aldı bu cevâbı pîr-i maḥzûn
Didi 'âşîk'dur **oğlum** şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*oğlum, -um]*
3. Çü aldı bu cevâbı pîr-i maḥzûn
Didi 'âşîk'dur **oğlum** şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*oğlum, -um]*
4. Didi ol 'ömrinüñ sermâyesine
Oğul ser-vaḫtı gelmişdür niyâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 51*). [*oğul,]*
5. Revânum kabır içinde şâd idesin
Oğul oldur atasın yâd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 171*). [*oğul,]*
6. Zemân-ı guşsada ğam-h'vâr idüñ sen
Oğulsuzlıkda gördüñ sen şalâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 49*). [*oğulsuzlıkda, -suz, -lık, -da]*
7. Ayağından çeküp geh nevk-i hârın
Oğula ana miskîn şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 55*). [*oğula, -a]*

oğul kız sevgüsü: Evlat sevgisi.

1. Oğul kız sevgüsü hükmi-i ezeldür
Çaḫal daḫi dimiş oğlum güzeldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 9*). [*oğul kız sevgüsü,]*

oğuz: Türk mitolojisinde Kara Han'ın oğludur. Tarihsel açıdan Mete (Motun) olduğu düşünülmüştür.

1. Nasîhat iylediler aña muḫkem
Dimişlerdür yevminden ya bir **oğuz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 74*). [*oğuz,]*

oh: Oh!

1. Kılınc iyler kılıca oḫa dir **oh**
Anuñ kim oldı bağı pür-cerâḫat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 144*). [*oh,]*

ohşa: Okşamak.

1. Bir âdem gördi **ohşar** kendüzini
Peder didârına itdi nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 66*). [*ohşar, -r]*
2. Öpüp gözin anuñ-çün **ohşar** idi
Görüp çeşmin anuñ âyine-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 70*). [*ohşar, -r]*

ohşa: Benzemek.

1. Hıuşûşâ cins-i âhûlardan anı
Gözi Leyli gözine **oşşar** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 69*). [oşşar, -r]

ok: Ok, savaş aleti.

1. ‘Aceb mi olmasa hazzı eger ma‘şûk-ı zibâdan
O kim pertâb ider himmet **okın** meydân-ı ‘irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 5*). [okın, -i, -n]
2. Öldürse bu kerre meni gâlibâ firâk
Her yaña âhim odları **ok** gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 7*). [ok,]
3. Öldüriser bu kere beni gâlibâ firâk
Her yaña âhum odları **ok** gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 7*). [ok,]
4. Egerçi gâmezî hışımıyle **oklar**
Lebiyle nâz u va‘d-ı bûs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 40*). [oklar, -la, -r]
5. Atılmış **ok** çekilmiş tiğ idi ol
Kavî olduğı-çün kalb ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 8*). [ok,]
6. Nice içmiş ciğerden tiz geçerken
Her **ok** kim yay bağından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 71*). [ok,]
7. Kılınç iyler kılıca **oka** dir oğ
Anuñ kim oldı bağı pür-cerâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 144*). [oka, -a]
8. Bulur dilber **okından** anca râhat
Anuñ kim hicr elinden bağı kâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 146*). [okından, -i, -ndan]
9. Okı yağmur idüp hâşmı büridi
Çü Nevfel gördi bu cem‘-i girâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 14*). [okı, -i]
10. Ok atmadın dağı yayuñı yasduñ
Zer zûri ki böyle hârc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 10*). [ok,]
11. Bizi ‘afveyle el-ecr-i ‘aliyullah
Okuñı irdi nişâne yayuñı yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 65*). [okuñı, -uñ]
12. Bizi başduñ gâzab nefsin dağı baş
Okuñı nizeñ çü geçeli sinelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 67*). [okuñı, -uñ]
13. Dilerseñ **okla** isterseñ yayuñı yaş
Hañâ ile eger çekdümse tiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 68*). [okla, -la]
14. Bitürür ot yirine tiğ-i tizi
Ol **ok** kim bî-amândur irse câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 87*). [ok,]
15. Eğilmiş kaddi inler nitekim çeng
Okı üstine düşmiş ya nişanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 71*). [okı, -i]
16. Ki hiç şıgmaz yoluna toğrınıñ kec
Çün **okda** istikâmet fâ‘ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 127*). [okda, -da]
17. Veli ‘aşkum yolında toğru tirem
Ol **ok** kim anda yokdur râst-bâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 145*). [ok,]
18. İrişür toğrı **ok** gibi nişâne
Ol **ok** kim her nişâne râst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 96*). [ok,]
19. İrişür toğrı **ok** gibi nişâne
Ol **ok** kim her nişâne râst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [ok,]

okı-: Okumak, söylemek, anmak.

1. Çemende **okıya** tahrîr ü takrîr
Gözüñ aç sen dağı ey ehl-i hikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 70*). [okıya, -(y)a]
2. Okıya nazm u şî‘rün tâzesini
Ola kim ola bu gönülüm güşâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 70*). [okıya, -a]

3. İde teşrîf okıyup şî'r çün kıand
Ol ebyât **okıya** ben iyileyem güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 133*). [okıya, -a]
4. Ziyâde oldı Zeyd'ün derd ü renci
Okıyup ağılar idi şî'r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 69*). [okıyup, -(y), -(u)p]

okı: Yazılmış bir şeyi gözden geçirip anlamaya çalışmak II İdrak etmek, kavramak.

1. Okırdı yâre karşı haste Mecnûn
Râkıbinden şikâyet-nâme mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 53*). [okırdı, -r, -dı]

okı: Çağırarak, seslenmek.

1. Bu işe bağlayup muhkem bilümi
Okıyup her kabîle leşkerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 47*). [okıyup, -yup]

okı: Yüksek sesle şiir söylemek, dile getirmek.

1. İşide bir nefes şîrin makâlün
Ğazeller **okıyasın** hâlet-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 95*). [okıyasın, -ya, -sın]

okı: Okumak, söylemek, anmak.

1. Dilerseñ olasın aşk ile şeydâ
Okı efsâne-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 20*). [okı,]
2. Bulanlar **okıyup** düşerdi vecde
Virürdi irişüp Mecnûn'a anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 116*). [okıyup, -y, -up]
3. Bir iki beyt **okıdı** aşıkâne
Ki ey fâriğ unutduñ derd-i yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 4*). [okıdı, -dı]
4. Okı levh-i çemende haţt-ı 'ibret
Bu mevsimde bu üçden lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 72*). [okı,]
5. Şafâ vü mihr ile mührin götürdi
Okıdı açup ol mektüb-ı yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 169*). [okıdı, -dı]
6. İde teşrîf **okıyup** şî'r çün kıand
Ol ebyât okıya ben iyileyem güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 132*). [okıyup, -y, -up]
7. Anuñlaydı selâmi vü kelâmi
Kaçan bir beyt **okısa** ol cihân-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 201*). [okısa, -sa]
8. Ki yirsin mâlımı kıarnuñ tolar mâr
Okı tut pend-i Kıur'ân-ı Kerimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 141*). [okı,]
9. Bir iki beyt **okıyup** kıldı zâri
Ğarib ü bî-kes ü tenhâ vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 18*). [okıyup, -y, -up]
10. Olup eş'arı güyâ dürr-i menşür
Okıandı cümle dilde şî'r-i pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 15*). [okıandı, -n, -dı]
11. Delüksüz dürr iken dürrler delerdi
Huşûrında **okına** beyt-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 109*). [okına, -a]

okı: Çağırarak, seslenmek.

1. Okıdup hâlini şorardı geh gâh
Çün oldı kendünün hem-derd ü hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 80*). [*okıdup, -up*]

oku: Çağırmaq, davet etmek. // Dügüne çağırmaq.

1. Diyâr-ı Kûfe'den tâ hadd-i Bağdâd
İl **okıdu** düğüne itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 98*). [*okıdu, -dı*]

oku: Çağırmaq, seslenmek.

1. Okuyup il ü şehri şöhet itdi
‘Arab seyyidlerini da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 99*). [*okuyup, -yup*]
2. Yirine geldi cümle resm ü ‘âdât
O meclisde ki ulular **okıdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 135*). [*okıdu, -n, -dı*]
3. Huzûrına **okıdu** döndi piri
Gelüp evvel zemîne baş kodı pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 86*). [*okıdu, -dı*]

oku: Okumak.

1. Okurlar ğayrılar levh-i seyyâre
Bularuñ ğamzeden bağı se-pâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 193*). [*okurlar, -r, -lar*]
2. Okur ba‘zı cemâ‘at ba‘zı sâmi‘
Haţib oldı hezâr elhâna çıkdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 26*). [*okur, -r*]
3. Kesi bî-kesleruñ luţf-ı Hudâ’dur
Okıdu çünki Mecnûn nâme-i döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 243*). [*okıdu, -dı*]
4. Ne var âsân **okursañ** zâhîrin sen
Benümle yâr olan bî-had gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 70*). [*okursañ, -r, -sañ*]

oku: Okumak, talim etmek.

1. Okurlar ğayrılar ‘ilm-i edebden
Bularuñ dersi şevk ile şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 191*). [*okurlar, -r, -lar*]
2. Okurlar ğayrılar esmâ vü ef‘âl
Bularuñ dersi ‘aşk ü derd ü ahvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 195*). [*okurlar, -r, -lar*]

oku: (Dua) okumak.

1. Hâyâl-i Leylî’ye **okur** düürüdü
Boşanmış vahşî gibi nefret iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 28*). [*okur, -r*]
2. Mu‘atţar hem münevver oldı âfâk
Okur yılduz zebân-ı hâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 17*). [*okur, -r*]

oku: Bir yazıda ne yazıldığını sâdece gözle veya aynı zamanda seslendirerek çözmek // Bir yazıda anlatılmak istenen mânâyı anlamak, öğrenmek.

1. Okuyup yakdı āhı buḳ'asını
Çü ma'lûm oldu aña hâl-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 90*). [okuyup, -y, -up]

oku-: Çağırarak, seslenmek.

1. Okudılar o yire geldi Mecnûn
Dil ü sine pür-âteş dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [okudılar, -di, -lar]

oku-: Okumak, söylemek.

1. Tölup vecd ile ol Necd'ün tağında
Dögüp gögsin **okurdu** hōş gazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 49*). [okurdu, -r, -dı]
2. Okurdu aña eş'âr ile peygâm
Melâhatde ki Leylî kâmil idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 102*). [okurdu, -r, -dı]
3. Qarîn oldu nitelim mağz ile pōst
Okurdu yâr olup ol hem-zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 65*). [okurdu, -r, -dı]
4. Okurdu nazm idüp mevzûn hikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 118*). [okurdu, -r, -dı]
5. Anuñ hiç şorma öldüm gūşşasından
Okur geh mersîye ol mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 135*). [okur, -r]
6. Okur yâre kaşîde-ber-kaşîde
Ki ey yâr-ı şafâ-bahş u vefâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 2*). [okur, -r]
7. 'Acâ'ib hōş kaşâ'id iyleyüp yâd
Ne yirde kim **okurdu** bir kaşîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 215*). [okurdu, -r, -dı]
8. Kaşâ'id nazm idüp ebyât **okurdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 158*). [okurdu, -r, -dı]
9. Bu kim mâlin virüp ala 'arûsı
Okudu çün bu efsûnı ol âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 115*). [okudu, -dı]
10. Bir iki beyt **okudum** iyledi gūş
Münâsib olduğı-çün hâle ebyât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 138*). [okudum, -du, -m]
11. Peder mevtinden oldu tâze haste
Okur geh iştiyâkuñ kışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 133*). [okur, -r]

okun: Okunmak.

1. Okundu âyet-i ve'l-teffeti's-sâk
Tabîb el şunmaz oldu kabz-ı nabza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 54*). [okundu, -dı]

okur: Okumak, söylemek.

1. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
Neşîd **okur** o hōş-âvâz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 19*). [okur,]

ol: Olmak.

1. Raḫat kıomaz **oldı** baña ey dōst
Çün hâtırûñ **oldı** gönliüm alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 3*). [oldı, -dı]
2. Hâ'îl **olmaz** bu'ç-d-ı mekân rü'yet-i câne (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 10*). [olmaz, -ı, -maz]

3. Ben h̄öd senüñem ammā kimüñsin **ola** sen de
Kağdün ‘alem-i bālā m̄anend-i kaç-i t̄übā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*ola, -a*]
4. Muqarrerdür ki **olmazlar** münevver nür-ı Mevlâ’dan
Ne çeşm olsun o kim bakmaz cihāna nür-ı Hakk ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 8*). [*olmazlar, -maz, -lar*]
5. Vaqt **ola** bula vaşl gibi intihā firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*ola, -a*]
6. Sözinüñ şirîn cülābı haste cāna nüş **olur**
Hümā döndi āteş-i ruhsāruña qarşu gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [*olur, -ur*]
7. Şām u seher zebānuma virdü **oldı** vā firāk
Bir nice def’a görmiş idüm derd-i firāti (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 4*). [*oldı, -dı*]
8. Çün ismu’llah **ola** ‘unvân-ı defter
Gerek kim tā ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 1*). [*ola, -a*]
9. O defterdür kamu defterlere şāh
Ola der-i defteri elhamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 4*). [*ola, -a*]
10. Günün ‘ıyd u giceñ kađr oldı ‘aşıq
Eger kalbün **ola** çün şubh-ı şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 4*). [*ola, -a*]
11. Şu resme germ idi ol meclis-i h̄aş
Şarāb ile kebāb **olmuşdı** rak̄kās (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 122*). [*olmuşdı, -mış, -dı*]
12. Dü gamze **oldılar** remz ile gammāz
Raķibe gā’ib ammā şuret-i rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 41*). [*oldılar, -dı, -lar*]
13. Ki şol üftāde ā’mā düşdi yire
Nola ger dest-gir **olsam** qarire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 30*). [*olsam, -sa, -m*]
14. Sen anuñ guşşasından zār u dil-teng
O saña dōst **olmağdan** kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 78*). [*olmağdan, -mağ, -dan*]
15. Siyāh **olmasa** müşk olmaz kemālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 72*). [*olmasa, -ma, -sa*]
16. Belāsuz **olmaz** ‘aşk āşināsı
Ezelden ben ğaribün kütı gamdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 16*). [*olmaz, -ı, -maz*]
17. İder Hakk’dan bu yāy **olmağı** der-ḥ’āst
Kačan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 120*). [*olmağı, -ma, -ğı*]
18. Zihī bed-ṭālī‘ ü bed-ḥāl ü bed-baht
Raķibün zehri saña akreb **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 15*). [*oldı, -dı*]
19. Meger burc-ı sitāreñ ‘akreb **oldı**
Şovumazsın eser bād-ı melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 16*). [*oldı, -dı*]
20. Gül iken mübtelā-yı h̄ār **olursın**
Şular kim tu’me-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 10*). [*olursın, -ur, -sın*]
21. Hilāl-i ‘ıyd **olur** cānına ḥançer
Hevā yili tağıtdı ben hebāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 28*). [*olur, -ur*]
22. Hicāb **olmazdı** cāna bu ten ü pōst
Dil-i Mecnûn ki deryā oldı kağan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [*olmazdı, -maz, -dı*]
23. Zihī tālī‘ ki simurğ **oldı** şaydum
Atıldı yire cüst indi atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 48*). [*oldı, -dı*]
24. İşi anuñla ‘ayş u ‘işret **oldı**
Ġazeller idüp ırlardı terāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 162*). [*oldı, -dı*]
25. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim mağzı anuñ **olmaya** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [*olmaya, -ma, -y, -a*]
26. Hılāf-ı lāf idenler şādık **olmaz**
Yaraşmaz rāsta kavlı-i muḥālif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 26*). [*olmaz, -maz*]
27. Olur bildi barışmasa ziyānı
Çü gördi kim cihān başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 16*). [*olur, -ur*]
28. Bu mıdur atduğıñ ḥimmet kemendi
Bu resme mi **olur** ā’dā ile ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 17*). [*olur, -ur*]
29. Dönüp iline gitmek **oldı** cehdi
Tırup bi-çāre Mecnûn ḥasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 164*). [*oldı, -dı*]

30. Hāyādan beñzedür yüzüm ‘aķıķa
Eger bu tāli‘ **olmasa** Süheylī (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 87). [olmasa, -ma, -sa]
31. O vaşl **olur** çekerem ben belāyı
Ben alursam eger virmeyüp aña (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 8). [olur, -ur]
32. Refīķuñ sāyesinde **ola** cāyuñ
Başuñdan dūr olup şehler kemendi (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 58). [ola, -a]
33. Niçün cāmeñ siyāh ey nāmesi ağ
Niçün şeb-reng **olursın** ey şeb-efrüz (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 37). [olursın, -ur, -sın]
34. Dibinden def‘i kesmek **oldı** def‘i
Dögün **oldı** düğün cānına anuñ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 172). [oldı, -dı]
35. İşidür **oldı** illerden sözüñi
Geçerken hōş-göñül sāyeñde cānum (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 54). [oldı, -dı]
36. Arada iħtilāf **olmaķ** ne müşkil
Senüñ ben mihrüñe cāndan ħaridār (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 26). [olmaķ, -maķ]
37. İtüñ var dirliğı ammā senün yok
Çü ādem oğlın ādem gibi **ol** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 141). [ol,]
38. Yirün ‘ālemeddür ‘ālem gibi **ol**
Çü Ādem aşlıdur zāt-ı şerifüñ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 142). [ol,]
39. Niçün gül-ı beyābandur ħarifüñ
Senüñ cinsüñ benem baña ħarif **ol** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 145). [ol,]
40. Enis ü rām u ārām u za‘if **ol**
Bir iki gün ki mihmānam cihāna (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146). [ol,]
41. Maħall-i sikke **olmaz** degme şüret
Yüzüm dinārına ħarb uralı ğam (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 22). [olmaz, -maz]
42. Ki şafrāvi ne bilsün zevķ-ı ħandı
Ĥired-mend olana **olur** naşihat (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 21). [olur, -ur]
43. Otı tiğ **ola** şuyı zehr-i ħātil
Nice bir yüklenüp ħahr-ı zemāne (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 68). [ola, -a]
44. Dem **ola** kim deminde ire fi‘l-ħāl
Nevāña göredür ger nīk ü ger kem (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 86). [ola, -a]
45. Rivāyet **olunur** kim bir seħer-gāh (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 1). [olunur, -unur]
46. Yatarsa yaşdanur āhū ħolına
Çü bir yir bezm-gāh-ı şāh **olurdu** (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 45). [olurdu, -ur, -dı]
47. Vefāsuz ādemünñ ħaşdı cāna
Sege seg **olup** ādem yidüren beg (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 65). [olup, -up]
48. Ki cānum her zaman senden degül dūr
Ola çün vaşl-ı cismāniye ħā‘il (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 221). [ola, -a]
49. Mürüvvet görmedüm **olmağı** ħāmüş
Tapuñdan bildüğüm aħvāli bir bir (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 122). [olmağı, -ma, -ğı]
50. Gün üzre giceden itmiş niķābı
Diridüm serv eger serv **olsa** meh-rüy (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 53). [olsa, -sa]
51. Meh idi māh **olsa** serv-i hōş-büy
Söze kuş ħondurur tütü-suhāndur (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 54). [olsa, -sa]
52. Vücüduñ āb-ı cāndur ten ana pōst
Çü ma‘nī ħurbı **ola** Ķābe Ķavseyñ (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 37). [ola, -a]
53. Urur bağrına tāze tāze dāğı
Çün **ola** şubħ-dem urur aña dem (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 111). [ola, -a]
54. Nücüm-ı devletümün yüce burcı
Senüñ zātuñdan **oldı** kār-ı kiştüm (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 83). [oldı, -dı]
55. Dil-i Ĥamdı gibi **olmayasın** ħ‘ār
Deñiz gibi o kim kendü ħuzun yir (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 134). [olmayasın, -ma, -y, -a, -sın]
56. Ki büy-ı cān-fezā virdi dimāğa
Ne nisbet **ola** bu bñ nev-behāra (Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 145). [ola, -a]

57. Ki hiç şıgmaz yoluna tođrınıñ kec
Çün oğda istikâmet fâ'ik **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 127*). [*oldı, -dı*]
58. Velikin pâsbân **olmışdı** ef'i
Eri ol genci hıfz iylerdi çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 10*). [*olmışdı, -mış, -dı*]
59. Ki iyleyem senüñle i'tinâkı
Zemân **ola** gıce hâli vü rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 25*). [*ola, -a*]
60. Mekân **ola** miyân-ı ŝahñ-ı gülşen
Senüñle rü-be-rü vü güş-der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 26*). [*ola, -a*]
61. Veli **olmaz** tekebbür 'âr ehli
Hişâra varma ey yâr-ı hişâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 46*). [*olmaz, -maz*]
62. Ŗomayam nîm cür'a qala bâkı
Mey **olmaz** 'aşkuna nüş iyleşem hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 65*). [*olmaz, -maz*]
63. Od ile penbenüñ olmaz başı hõŝ
Beni ço vaşşiyem sen inse üns **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [*ol,]*
64. Benî-nev'ün ŝaleb kıl cinse bâr **ol**
Ťutalum kim tenüm ŝaşdur demürdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 82*). [*ol,]*
65. Ŗomadı şabr-ı cü' anuñ mecâlin
Ŗaçan hem-râh **ola** bayŝuŝa şehbâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 207*). [*ola, -a*]
66. Bir artuŝ **oldı** çut ŝatuñda vaŝŝi
Ŗul idinmek benüm gibi civânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 58*). [*oldı, -dı*]
67. Kime guşşa virür kim âhir **olmaz**
Felek kim yok şebât üzre binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 130*). [*olmaz, -maz*]
68. Ola zen-pâre vü nâ-pâk u nâ-merd
Ola hâne dağal ehl-i hıyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 2*). [*ola, -a*]
69. Ola zen-pâre vü nâ-pâk u nâ-merd
Ola hâne dağal ehl-i hıyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 3*). [*ola, -a*]
70. Çü mecnûn olmayavuz öldürürler
Meşeldür varduđuñ yir çün **ola** kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 21*). [*ola, -a*]
71. Çü mecnûn **olmayavuz** öldürürler
Meşeldür varduđuñ yir çün ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 20*). [*olmayavuz, -ma, -yavuz*]
72. Didi Mecnûn'a ref' itdi hiçâbı
Sözüñ kim gevher-i nâ-süfte **ola** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 113*). [*ola, -a*]
73. Niçün sen süfte-dil âşüfte **ola**
Gider başdan ğam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 114*). [*ola, -a*]
74. Veli divâne oldur **ola** hõd-kâm
Beni div añlama kim div-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 138*). [*ola, -a*]
75. Ne ŝuysun nâliş ünin şağ **olan** dil
İletse Zeyd eger peygâm u nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 94*). [*olan, --an*]
76. Libâsın anuñ iylerdi edebden
Hemân iltüp götürmek **oldı** kârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 191*). [*oldı, -dı*]
77. Ağarmaz **olmasam** 'uryân cemâlim
Benüm yüzüm şuyıdur çara ŝopraq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 180*). [*olmasam, -ma, -sa, -m*]
78. Yiter âyîneye hıl'at cilâsı
Eger kim **olmaya** âyîne 'uryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 177*). [*olmaya, -ma, -ya*]
79. Yapış dirsın baña sen şah-ı hâra
Bu seyle maĝlaŝ **olmaz** hâr u hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 149*). [*olmaz, -maz*]
80. 'Aceb midür iderse sa'y-ı timâr
Kişi ŝoŝ **olsa** bilmez aç hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 91*). [*olsa, -sa*]
81. Ki **olsa** efserüñ devlet külâhı
Hevâya uyma ey murĝ-ı hevâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 116*). [*olsa, -sa*]
82. Olup birbirine küvf ü muvâfik
İki cânibden olıcaĝ maĝabbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 16*). [*olup, -up*]

83. Olur ‘aşkuñ şafası bî-‘ināyet
Mücerredür bu kim ‘aşk olsa şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 18*). [olur, -ur]
84. Virür âhir edā-yı borca anı
Dilâ her borcu virmekde emîn **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 65*). [ol,]
85. Düriş maḥbûb-ı Rabbü'l-‘âlemîn **ol**
Virilmezse emānetle eger vām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 66*). [ol,]
86. Żarüretden düzüpdür ihtiyārı
Ne te’siri **ola** bu ihtiyārūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 3*). [ola, -a]
87. Murādı **olmasa** Perverdigār’uñ
Cihān kim iki yüzlü bir varaḫdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 4*). [olmasa, -ma, -sa]
88. Ŗatı müşkil **olur** şaḫlasın Allah
Felek aña bu resme ḫahr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 36*). [olur, -ur]
89. Olur mismār-ı dide mih-ı endām
Tenüñ ne borcu ḫalır çün ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 68*). [olur, -ur]
90. Ŗamu **olmuşlar** idi çäre-sāzi
Bulup ol derd-mendüñ çāresini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 8*). [olmuşlar, -muş, -lar]
91. Gürüh-ı vaḫş yanınca yürürdi
Gehi ‘azmi mezār-ı yāre **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [oldı, -dı]
92. Ola çün niyetinde ḫible vāhid
Gider yāre ider zevḫ u semā’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 62*). [ola, -a]
93. Muṭī’i **olsa** ṭañ mı her dirende
O meclis kim sibā’ olmuşdı ḫavli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 116*). [olsa, -sa]
94. Hem **oldu** cān dürinden ḫatre ḡabḡab
Ne disün berk-i gül bād-ı semūma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 56*). [oldu, -du]
95. Ki âhir **olmadı** ol taḫta-i der
Nice giysü-yi zibā zülfi dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 166*). [olmadı, -madı]
96. Tamām iyleyüp anuñ da ḫayātın
Ne evvel var cihānda **olmaz** âhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 147*). [olmaz, -maz]
97. Mücāvır var mı kim **olmaz** misāfir
Ne şihḫat var ki **olmaz** pür-saḫāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 148*). [olmaz, -maz]
98. Mücāvır var mı kim **olmaz** misāfir
Ne şihḫat var ki **olmaz** pür-saḫāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 149*). [olmaz, -maz]
99. Ne ḫāmet ola kim görmez ḫiyāmet
Ne bāzār ola kim ol ḫāsid **olmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [olmaz, -maz]
100. Kimi aḡlatmaz ol resme muşibet
Siyeh-puş **oldı** ol da mātem içün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 7*). [oldı, -dı]
101. Ki ḫaste bülbülün āvāre ḫaldı
Nice bāḡa revāne **oldı** servüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 115*). [oldı, -dı]
102. Niçün gencineñ **oldu** beyle medfün
Be-şuret cān gibi gözden nihānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 132*). [oldu, -du]
103. Yirüñ **olsun** hemişe beyt-i ma’mūr
Ḥudā ḫandil-i ‘arş itsün revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 146*). [olsun, -sun]
104. Cinān **olsun** maḫām-ı cāvidānuñ
Güzel ḫürī idüñ geldüñ cihāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 148*). [olsun, -sun]
105. Tiz **ol** kim kār-bān göçmişdür irden
Bu yidi başlu ejderhā-yı ḫün-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 76*). [ol,]
106. Maḫall idindi farḫ-ı farḫa danı
Şu gibi her mizāca ḫôş-güvār **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 105*). [ol,]
107. Şafā-yı bātın ile aşikār **ol**
Yüceldüḡünce meylüñ zire olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 106*). [ol,]
108. Müşerref ola senden ḡülşen ü bāḡ
Ayaḡ altında ḫāk **ol** nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 111*). [ol,]

109. Zamānuñ farķı fevķı **ola** cāyuñ
Tevāzu‘ her kimüñ kim **ola** zeyni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 102*). [*ola, -a*]
110. İrişüp sāye-vār **oldı** fütāde
Çuçup ağladı ol hāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 16*). [*oldı, -dı*]
111. Cefā yağı ile şem‘ **oldı** yandı
Eger cem‘ iyleseñ cevr ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 132*). [*oldı, -dı*]
112. Ki bir yirde olalar mest ü sākı
Bular dünyāda **olmuşlardı** yek ‘ahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 197*). [*olmuşlardı, -mış, -lar, -dı*]
113. Şafā-yı bātın ile āşikār ol
Yüceldüğüñce meylüñ zire **olsun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 107*). [*olsun, -sun*]
114. Yüzüñ şu gibi dā‘im yire **olsun**
Her arada ola tā kim yüzüñ ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 108*). [*olsun, -sun*]
115. Ğariķ-ı rahmet **olsun** diyen āmīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 208*). [*olsun, -sun*]
116. Olur ol bād-ı ğavġā-yı kıyāmet
Hācālet añup itsen bir nefes āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 170*). [*olur, -ur*]
117. Anuñ lafzından **oldı** āşikārā
Meger kim hātırından geçdi bir gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 10*). [*oldı, -dı*]
118. Ki nice **oldı** hāl-i Leylî Mecnûn
Fırāķ idi olaruñ bunda hālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 12*). [*oldı, -dı*]
119. Yakup şeb hırmenini āteş-i rüz
Tırup Zeyd uyhusundan **oldı** bīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 81*). [*oldı, -dı*]
120. Zihī ni‘met ki **olmaz** intihāsı
Ķal ey dil ‘ālem-i hākīde pākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 88*). [*olmaz, -maz*]
121. Nitekim kışsa-i Mecnûn u Ferhād
Olur āhır deminde aña ta‘yīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 85*). [*olur, -ur*]
122. Olur şāyeste şast-ı şehriyāra
Bu ‘aşķ ile şahīh olur saķāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 98*). [*olur, -ur*]
123. Olur şāyeste şast-ı şehriyāra
Bu ‘aşķ ile şahīh **olur** saķāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 99*). [*olur, -ur*]
124. Belā gelse anuñ-çün uşanurlar
Olur hızmət Muħabbet **olsa** maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 21*). [*olsa, -sa*]
125. Belā gelse anuñ-çün uşanurlar
Olur hızmət Muħabbet olsa maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 21*). [*olur, -ur*]

ol: Ölmek.

1. Alınmaz püştinüñ bir kez palāni
Çü biñ biñ **ölmüşem** ġam ġarbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 19*). [*ölmüşem, -miş, -em*]
2. Dirildi **ölmüş** iken ġayy-ı Leylî
Bu çok leşķer bulut gibi yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 12*). [*ölmüş, -miş*]
3. Ki adın duħterümüñ iyilemez yād
Kişi bed-nām olınca **ölse** yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 109*). [*ölse, -se*]
4. Günāhum çok gerek **öldür** gerek ķo
Siyeh rüyem öñünde sāye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 64*). [*öldür, -dür*]

ol: ... hale gelmek.

1. Mühr gibi her sözüñ irse aña mengüş **olur**
Dil fırāķuñda lebüñ nüşına irdi nā-ġehān (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [*olur, -ur*]

2. Güzel düşün o tıfla iylese cā
Güzel zülfı gibi **olurdu** şeydā (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 80). [olurdu, -ur, -dı]
3. Kalem şemşir olur cellād duhter
‘Uṭarid de **olursa** ol bed-ahter (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 84). [olursa, -ur, -sa]
4. Yüzi şuyı ile **oldı** nişeste
Taḥammülden kemer düzdi biline (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 154). [oldı, -dı]
5. Aña demren **olurdu** bulsa dermān
O cānıbden eger çoğrusla yelmān (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 114). [olurdu, -ur, -dı]
6. Niçün **olduñ** siyeh bāl u siyeh ḥāl
Menem mâtemde ammā sen siyeh-püş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40). [olduñ, -du, -n]
7. Cigerde dāğ **olurdu** dāğı üzre
Şaçın meşşāta çün müşkîn iderdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 158). [olurdu, -ur, -dı]
8. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen ben serd **olurdum** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 69). [olurdum, -ur, -dum]
9. Mübārek ḥāṭıruña gerd **olurdum**
Baña sen şādı idüñ ben saña gam (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 70). [olurdum, -ur, -dum]
10. Ney **olmuş** kıddi ammā ney şekerdür
Aña virmiş maḥabbet bir ‘aceb derd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 74). [olmuş, -miş]
11. Olur cānuma kuvvet cismüme zād
Tenüm perhiz ile efsürde oldı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 52). [olur, -u, -r]
12. Bekā zevkın fenāda bulmuş idi
Beden efsürde **olmuşdı** fenādan (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 19). [olmuşdı, -miş, -dı]
13. Anuñ-çün hem-demüm āhū idüpdür
Boyı gerçi kemān **olmuş** esirem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 143). [olmuş, -miş]
14. Be-ma’nı reng ü şüretden girizān
Kaçar ḥāk **olmağa** bir bāda döymeç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 7). [olmağa, -ma, -ğa]
15. Ki āhuñ düdesi **olmuş** pür-āzer
Niçün yırtup yüzüñ iylerisin āhı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 22). [olmuş, -miş]
16. Cihāndan şovuyup cāndan uşanmış
Vücüdi seng-i ğamdan ḥurde **olmuş** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 5). [olmuş, -miş]
17. Ḥazān bergi gibi pejmürde **olmuş**
Teninden gitdi gündün güne kuvvet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 6). [olmuş, -miş]
18. Muķim **olmuş** şanurdu ol müsāfir
Yaturdı ol çürimiş üstüh‘ān-vār (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 180). [olmuş, -miş]
19. Kızıl kor **olup** ol zer tola gūruñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cem‘ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128). [olup, -up]
20. Bu yol ‘azminde **olurlar** berāber
Cihānda her kaçar vaḥşı uçar kuş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 46). [olurlar, -ur, -lar]
21. Olurlar ‘ākıbet cāna veremler
Eger zer ğaşbına olursa zūruñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 126). [olurlar, -ur, -lar]

ol: Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

1. Çün luṭfuña ḥüşe-çin **olupdur**
Cennetden eger çıkarsa ne ğam (Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 31). [olupdur, -up, -dur]
2. Cihān kim var **olupdur** kudretüñden
Ṭolu ‘ibret **olupdur** ḥikmetüñden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 9). [olupdur, -up, -dur]
3. Cihān kim var **olupdur** kudretüñden
Ṭolu ‘ibret **olupdur** ḥikmetüñden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 10). [olupdur, -up, -dur]
4. Dil **olur** kufl her sırr-ı nihāna
Bu dilsüz açılan genc-i nihāni (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 46). [olur, -ur]

5. Ki **olmuş** pāsbān-ı ƙasr-ı sultān
Ol atlas üzre var seyrān senüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 34*). [*olmuş, -muş*]
6. Olup envā^c-ı ‘işretler müheyyə
Muheyyə iyledi ervāhı ihyā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 109*). [*olup, -up*]
7. Seher **olsa** idüp āh-ı seher-gāh
Uyanmadun daħi aġyār-ı bed-ħ^yāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 13*). [*olsa, -sa*]
8. Übüvvet mihri urdı cāna āteş
Ki **oldu** dil-figār u dil-müşevveş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 6*). [*oldu, -du*]
9. N’ola ger naħluña aşlansa servüm
Serāyuñ murġı **olsa** bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [*olsa, -sa*]
10. Çerāġ-ı şu^cle-i ilme’l-ya kindür
Olup dünyā zelilî ƙapusında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 25*). [*olup, -up*]
11. Urup Leylî yolına na’ra-i dōst
Ƙaçan s̄ābit **olisar** şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 45*). [*olisar, -isar*]
12. O düşmen fetħine iylerdi tekbir
Biz anuñ yolına **olduġ** fedāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 153*). [*olduġ, -duġ*]
13. Bu kār **olmayıcak** sana pür-āzer
Yaġup Leylî derünin bu fesāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 182*). [*olmayıcak, -ma, -y, -ıcaġ*]
14. Senüñ zikrünü idinmişdür evrād
Olup perde-nişin ü rüy-beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 97*). [*olup, -up*]
15. Ne var ġayra olundiysa nikāhı
Nice müddetdür **olup** ġayra ‘aġdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 101*). [*olup, -up*]
16. Olubdur burc-ı ħabsum pāsbānı
Eger ħālüm disem bir rāz-dāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 66*). [*olubdur, -ub, -dur*]
17. Cevāb **olmaġ** içün yazmaġa nāme
Miyānından çıkardı ol miyāncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 248*). [*olmaġ, -maġ*]
18. Dilüñe dāġ **olisar** āħir-i kār
Eger cevr ile cem^c itseñ diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 124*). [*olisar, -isar*]
19. Ser-ħalka-i enbiyāsın **oldı**
Zātuñ güheri nig’in-i ħātem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 17*). [*oldı, -dı*]
20. Kevşer sözüñ ile buldı lezzet
Cennet yüziñ ile **oldı** ħurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 28*). [*oldı, -dı*]
21. Her cān ki senüñ şikāruñ **oldı**
Zi şayd-ı mübārek ü mükerrerem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 53*). [*oldı, -dı*]
22. Ĥalife **oldı** ana çaryarı
Bular kim her biri bî-şek velidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 58*). [*oldı, -dı*]
23. Güneş gibi münevver **oldı** ‘ālem
Anuñ iksiri virdi ħāke levni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 70*). [*oldı, -dı*]
24. Ĥabību’llaha tā kim ola merkebe
O şāha çünki esb **oldı** o ħōş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [*oldı, -dı*]
25. Şafā vü şevġ ile endāmı tōldı
Muħabbet şan mücessem ādem **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 88*). [*oldı, -dı*]
26. Ƙaçan kim ‘ömrinüñ on **oldı** sālî
Ĥikāyet **oldı** illerde cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 91*). [*oldı, -dı*]
27. Ƙaçan kim ‘ömrinüñ on **oldı** sālî
Ĥikāyet **oldı** illerde cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 92*). [*oldı, -dı*]
28. Didi bir kātibe kız gördi Loġmān
Kime tiz **oldı** bu şemşir-i bürrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 82*). [*oldı, -dı*]
29. Ki ey lāle-‘izār u sib-ġabġab
Baña sensüz cehennem **oldı** mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 10*). [*oldı, -dı*]

ol: *Mevcut olmak, var olmak.*

1. Elüñde rā **olursa** tiz hançer
Dü ʿālem rāyuña olur musahhar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 19*). [*olursa, -ur, -sa*]
2. Bu gelmekden bize dek noldu hâcet
Aña saʿy idelüm **oldukça** tākāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*oldukça, -duk, -ça*]
3. Bu gelmekden bize dek noldu hâcet
Aña saʿy idelüm **oldukça** tākāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*oldukça, -duk, -ça*]
4. Yire soğa yerindürüp yirinde
Vücüdüm derde şabr için **olupdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 13*). [*olupdur, -up, -dur*]
5. Cefâ vü cevr ü cebr için **olupdur**
Mişâlüm pîr-i hârdur kim çeker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 14*). [*olupdur, -up, -dur*]
6. Rıʿâyet iyledi **oldukça** tākāt
Kelâm-ı nerm ile germ itdi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 52*). [*oldukça, -duk, -ça*]
7. Olup tahşil-i vaşla ittikâdı
İrişdi almağa mihr ile mâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 72*). [*olup, -up*]
8. Nazardan gayrı hiç **olmadı** kârı
Veli ol bâğ-ı ziyet şemʿ-i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 56*). [*olmadı, -ma, -dı*]
9. Ki bir yirde **olalar** mest ü sâkı
Bular dünyâda olmışlardı yek ʿahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 196*). [*olalar, -a, -lar*]

ol: *Olmak, olsun.*

1. Yir **olsun** halka-i yâra kulağum
Baña dirler ki ço gavğâ-yı ʿaşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 66*). [*olsun, -sun*]

ol: *Bir nitelik kazanmak.*

1. Geçürmez saʿy ile hergiz nişân-ı mâ-ʿarafnâdan
Mukahhal **olmayan** gözler ʿinâyet tütüyâsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 7*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]

ol: *Bulunmak, sahip olmak.*

1. Olur gönce anuñ bağına peykân
Olur **olmasa** ol kıdd-i hırâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 93*). [*olmasa, -ma, -sa*]

ol: *Olmak, vuku bulmak, gerçekleşmek.*

1. Rahat kıomaz **oldı** baña ey döst
Çün hâtrüñ **oldı** gönülüm alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 2*). [*oldı, -dı*]
2. Olursa etmegümi yağa bandı
Vire mi atası ammâ rızâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 86*). [*olursa, -ur, -sa*]

ol: *Olur.*

1. Ki mişli âyet-i lem-yuhlak **ola**
Yanınca Leyliniñ ol cem^c-i hübân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 106*). [*ola, -a*]

ol: *Olmak, bulunmak, yer almak.*

1. Vücüdün nokta iken kâf içinde
Bu söz **olur** kişiye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 53*). [*olur, -ur*]
2. Fedâ-yı yâr için besler dil bu cânı
N'ider yâr **olmasa** cân u cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 46*). [*olmasa, -ma, -sa*]

ol: *Herhangi bir durumda bulunmak.*

1. Der ü dâmi kılup bî-dâm u maħbûs
Sibâ^c-ı nefsinüñ **olan** muţâ^cı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 31*). [*olan, -an*]

ol: *Olmak, gerçekleşmek.*

1. Kıza ʿâr ehli **olursa** uzun yaş
Eger bî-ʿâr **olursa** başına taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 85*). [*olursa, -ur, -sa*]

ol: *Olması halinde.*

1. Mecâzisi ki ʿaşkuñ kanţaradur
Hâkîkî **olsa** âʿlâ manzaradur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 10*). [*olsa, -sa*]
2. Ki söz naħlin dikersin nâbit **olsa**
Söze kuş kondurırsın sâbit **olsa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 109*). [*olsa, -sa*]
3. Eger **olsa** hamâkatdan nişândur
Şaķın aldanma қallâş-ı zamâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 82*). [*olsa, -sa*]

ol: *Olmak, gibi olmak, bir şeye benzemek.*

1. Zihî ʿâvüs-ı gülzâr-ı cinânî
Ki Firdevs **olmuş** anuñ aşşıyanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 148*). [*olmuş, -miş*]

ol: *Bulunmak, var olmak.*

1. Muқarrerdür ki olmazlar münevver nür-ı Mevlâ'dan
Ne çeşm **olsun** o kim bakmaz cihâna nür-ı Hâķķ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 9*). [*olsun, -sun*]
2. Ne şey **olsun** o kim görmez o nürü cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı ğaffetde қalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [*olsun, -sun*]
3. Қoman dâmân-ı luţfuñ hergiz elden
Şu dem kim huşķ **ola** cismimde cânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [*ola, -a*]
4. Saña lâyıķ **olan** ʿafv u aţâdur
Egerçi ayaĝa düşdüм ʿamelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 58*). [*olan, -an*]

5. Anı zikr itmeyen **olmaz** müselmân
Temâm olsa bulur bu söz kabûli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 40*). [*olmaz, -maz*]
6. Anı zikr itmeyen olmaz müselmân
Temâm **olsa** bulur bu söz kabûli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 41*). [*olsa, -sa*]
7. Anuñ ser-tâ-kağem ay idi cismi
Yaraşur Leyli **olsa** anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 134*). [*olsa, -sa*]
8. Şekerden tatlu **olsa** sib şad-bâr
Gedilse bir pula almaz ħarîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 95*). [*olsa, -sa*]
9. Kaçan çeşm-i nigâr **olsa** murâduñ
Yiter manzar gözüñe ‘aynı şaduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 73*). [*olsa, -sa*]
10. Ki varup yoluña baş koyam ey yâr
Ne deñlü **olsa** zulm-ı bi-şümâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 93*). [*olsa, -sa*]
11. Melâmetden selâmet **olsa** yegdür
Şikâr olmak kişi çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 110*). [*olsa, -sa*]
12. Gelürdi görmege anı heves-nâk
Kağından eksük **olmazdı** müsâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 79*). [*olmazdı, -maz, -dı*]
13. Olur ‘aşkuñ şafâsı bî-‘inâyet
Mücerredür bu kim ‘aşk **olsa** şâdıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 19*). [*olsa, -sa*]
14. Ne kâmet **ola** kim görmez kıyâmet
Ne bâzâr **ola** kim ol kâsid olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [*ola, -a*]

ol: *Olmak il mümkün olmak.*

1. Olursa ümm-i ğıylân ola mâder
Yürür âzâde fâriğ cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 18*). [*olursa, -ur, -sa*]

ol: *Hayatı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

1. Ki **ölmedin** bulam tâ ‘ömr-i bâkî
Ĥuceste fâldur bezmüñde şahbâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 58*). [*ölmedin, -me, -din*]

ol: *Olsa.*

1. Ger **ola** ğonce-i ħôş-büy u ħôş-reng
Dehânuñsuz beni mîm ide dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 33*). [*ola, -a*]
2. Yürürsin ‘aşk odına yana yana
Anuñ kim şabr u temkîn **ola** raĥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [*ola, -a*]

ol: *Ölünce, öldüğü vakit.*

1. Yaĥînüm bu dürür mevte yaĥînem
Bu derd ile **öllicek** pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 79*). [*öllicek, -icek*]

ol: *Olmak, gerçekteşmek, meydana gelmek.*

1. Velî **olmadı** içdāmuñ vefāya
Taḥammül den göñül şad pāre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 10*). [*olmadı, -ma, -dı*]

ol: ... olarak bulunmak.

1. Ki cānun bula bî-endāze aşşı
Şınuḡ **olsa** göñül ‘ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 51*). [*olsa, -sa*]

ol: Olmak, haline gelmek, dönüşmek.

1. Şafâ fenninde şāhib-meḡzeb idi
Belâlar seyline **olmuşdı** ḡāşāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 5*). [*olmuşdı, -muş, -dı*]

ol: O, üçüncü tekil şahıs zamiri.

1. İşüñ hem gerçek olsun itme tezvîr
Ben ehl-i ḡayd u bendem **ol** degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 35*). [*ol,]*
2. Esîr ü müstemendem **ol** degüldür
Hem ilden ḡāşıl olan ḡalle vü māl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 36*). [*ol,]*

ol: İşaret zamiri.

1. Eger meyl iyilemezse ḡam degüldür
Saña yār **ol** ki yāruñ kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [*ol,]*

ol: Olmak, gelmek.

1. Mübeşşirdür aña rûhı Celîl’üñ
Muḡırrı-ı keştî-i Nüh **oldı** cüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 21*). [*oldı, -dı*]
2. Şikārı **oldı** bir ḡün ol nevāhî
Ki varup kūh-ı Necd’e Nevfel-i şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 10*). [*oldı, -dı*]
3. Ki mihmān **oldı** anuñ gibi mūya
Şınayup ‘āşıkı pîr-i hevāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 148*). [*oldı, -dı*]

ol: Bir hali, bir vasfı kazanmak.

1. Velî yümni-i mübārek **oldı** bu söz
Peder-i miskîn idüp biñ biñ füsünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 73*). [*oldı, -dı*]

ol: Ölmek, can vermek.

1. Erinüñ **öldüğü** ammā bahāne
Añar şivende ol pür-şive şüyü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 92*). [*öldüğü, -düğü*]

ol: *Bir vasfa, hale sahip olmak.*

1. Saña görümlü kaldum kalmadı rüz
Senüñle yanaşalum hem-zebân **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 31*). [ol,]

ol: *Ol- eyleminin geniş zaman üçüncü tekil şahıs çekimi, olur.*

1. Şadef gerçi **olur** nîsân ile pür
Velî Takdır ider her kaçreyi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 35*). [olur, -u, -r]

ol: *Olmamak, gerçekleşmemek.*

1. Olmadı cihânda senden eşref
Gelmedi vücûda senden â'zam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 41*). [olmadı, -ma, -dı]
2. Ki derd-i 'aşka hergiz **olmadı** tuş
Türup bir kimse dimiş ol benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 5*). [olmadı, -ma, -dı]
3. Şu kim bu fitneye **olmadı** meftûn
Didi gıybet dilinden Kaş'a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 43*). [olmadı, -ma, -dı]

ol: *O, (Allah).*

1. Vazîfe-h'ârîdur her murğ u mâhî
Cihânda ins ü cinne cân viren **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 175*). [ol,]
2. Kemâl-i 'aql ile 'irfân viren **ol**
Şeker ezmiş bu resme sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 176*). [ol,]

ol: *(Bir şeye) Sâhip olmak.*

1. Genc-i nihâna mahzen **olan** bî-nişân gerek
Dil bende n'iylesün beni 'aşk iyledi hârâb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 2*). [olan, -an]
2. Kâbûl it sehv ile **olan** sücudüm
Olup bu murğ-ı câna saça dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 30*). [olan, -an]
3. Şerikem elde **olan** ni'metüñe
Dilegüm tüt konuğam luğf-ı hâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 22*). [olan, -an]

ol: *Olmak, yardımcı fiil.*

1. Ola çün hürmeni vakti semânuñ
Tolar yir gâlesinden ola du'ânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 41*). [ola, -a]
2. Meded olursa saña mîm ile dâl
Demüñde cümle hayre **olasın** dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 28*). [olasın, -a, -sın]
3. Hemân âh **oldı** Mecnûn'un cevâbı
Sözinden çün anuñ ümmîdi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 108*). [oldı, -dı]

4. Çerāguñ başı hōş **olmaz** yil ile
Seferden çün iline rāci' oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 26*). [*olmaz, -maz*]

ol: Gerçekleşmek, tahakkuk etmek.

1. Ekine göre biçersin biçini
Olur ribh-ı ticâret mâla göre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 125*). [*olur, -ur*]

ol: Meydana gelmek, vuku bulmak.

1. Atası seyyid-i kavm u kabile
Kim **ola** hüsni şerh edibile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 136*). [*ola, -a*]

ol: Anlamına gelmek, uygun düşmek.

1. Cevābum ol hıṭābuña belādur
Belā **olur** belı mü'min maḳāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 21*). [*olur, -ur*]
2. Fezāḥat noḳtasın buldı muḳarrer
O nükte noḳta **olur** ol faẓiḥa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 15*). [*olur, -ur*]

ol: "O" işaret sıfatı.

1. apuñdur secde-gāhı **ol** sücüduñ
Zihı cünbiş ki maḥzā faẓl-ı cüduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 35*). [*ol,]*
2. O kim **ol** cünbişüñ seyyāresidür
Cemālüñ şevkınuñ āvāresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 37*). [*ol,]*
3. Bu biş vaḳt **ol** apuda nevbetüñdür
Aña kim bāb-ı tevfiḳun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 12*). [*ol,]*
4. Cevābum **ol** hıṭābuña belādur
Belā olur belı mü'min maḳāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 20*). [*ol,]*
5. Götürmek bu za'if **ol** yüki andan
Götürmege o sengin bāri bāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 26*). [*ol,]*
6. Fezāḥat noḳtasın buldı muḳarrer
O nükte noḳta olur **ol** faẓiḥa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 15*). [*ol,]*
7. udā birdür Muḥammed aḳ resüli
Bu mühr **ol** sine şandukına lāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 43*). [*ol,]*
8. arāb-ı bābı bi-dād iyleyen **ol**
'İmādin **ol** sārāyuñ penç idüpür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 53*). [*ol,]*
9. amu sīrāb-ı āb-ı ihtidādur
Fürüḡi **ol** fürü'un oldı 'ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 69*). [*ol,]*
10. Ne hoş vaḳt-i 'urüc-ı Aḥmedī'dür
Ki **ol** şeb peyk-i vaḫy-i āsmāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 9*). [*ol,]*
11. Ki olmuş pāsbān-ı asr-ı sulṭān
Ol atlas üzre var seyrān senüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 35*). [*ol,]*
12. Burāḳ-ı berḳ-pāyı çekdi Cibril
Burāḳ **ol** cān-verdür cāna beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 41*). [*ol,]*

13. Külâh-ı baht **ol** atuñ toynağıdur
Sözinde tūṭi cevlanında tāvūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 60*). [ol,]
14. O hûd ‘âr iylemezdi **ol** laqabdan
Eger güş itse biñ bî-edebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 45*). [ol,]
15. İde **ol** hasteyi bî-zaḥmet ü derd
O mecrûḥ irse ger pîşine anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 36*). [ol,]
16. Ki mişli âyet-i lem-yuḥlaḳ ola
Yanınca Leylînuñ **ol** cem‘-i ḥübân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 107*). [ol,]
17. İderdi sāye-veş Leylî ‘ye meyli
Ne şudan yudısa **ol** gül ‘ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 113*). [ol,]
18. Yüz urup istedi soñra ‘arūsı
Atası anası **ol** ḥôş-ḥırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 57*). [ol,]
19. Vay aña kim yiledür i‘timâdı
Buña yil bû getirse **ol** güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 31*). [ol,]
20. Meger **ol** söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim mağzı anuñ olmaya döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 56*). [ol,]
21. Qarın oldı nitekim mağz ile pöst
Oḳurdı yâr olup **ol** hem-zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 65*). [ol,]
22. ‘İmâret iyeler idi **ol** ḥarâbı
Ki ey âvâre ‘âşık itme ta‘cıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 70*). [ol,]
23. Delüye virmege **ol** yiñi ayı
Rızâ ile güli kim vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 88*). [ol,]
24. Ḥadeng-i dilber aña armağândur
Çü dilber göndere **ol** armağâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 149*). [ol,]
25. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu ḥâli **ol** teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 159*). [ol,]
26. O gün bu rezm içinde ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı kanı **ol** diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 173*). [ol,]
27. Bulutlar içre güyâ berk-i raḥşân
Ol ebrin her ‘Arab aşlânı ra‘di (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 181*). [ol,]
28. Ol evvelki şavaş yirine irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 52*). [ol,]
29. Yiñi tiz iğne güyâ eski beze
Qarışdı **ol** iki ‘ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 39*). [ol,]
30. Gözi **ol** devḥa-i zibâya düşdi
Gözi tuş oldı şâḥ üstinde zâga (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 24*). [ol,]
31. Cihândan bî-ḥaber Leylî gamında
Dönüp terk itdiler **ol** derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 121*). [ol,]
32. Qıyâma geldi çün yevmü’l-ḳıyâme
İdüp **ol** şart-ı ‘ahde i‘timâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 71*). [ol,]
33. Ya seni öldürürem yâ beni tiz
Yemin itdi añup **ol** Kirdgâr’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 27*). [ol,]
34. Nazardan gayrı hiç olmadı kârı
Velî **ol** bâğ-ı ziyet şem‘-i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 57*). [ol,]
35. Şadâkatda yiter **ol** fitne câna
Bir işi it diseñ itmez urışur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 70*). [ol,]
36. Ki **ol** fihrist-i gam ser-nâme-i derd
Nikâh olduğı-çün **ol** serv-i nâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 2*). [ol,]
37. Ki **ol** fihrist-i gam ser-nâme-i derd
Nikâh olduğı-çün **ol** serv-i nâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 3*). [ol,]
38. Yüzine jâleden lü’lü taḳınmış
‘Arûsa beñzemiş gülşende **ol** şâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 17*). [ol,]
39. İki yüzlü ḳılıç olur ḳafâda
Ol âdem-zâdeden it yeg durur çoḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 111*). [ol,]

40. Ki yaqdı āhı odı mihr ü māhı
Ol āhuñ sūzişi cāna boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 49*). [ol,]
41. Velî toprak şaçup yañmadı anı
 Qalup bir güşede **ol** pîr-i haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 13*). [ol,]
42. Dilin delmiş cefâlar nāya dönmiş
 Yaturken za‘f ile **ol** pîr-i puhte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 23*). [ol,]
43. Müsâfir olmaz ana merd-i ‘âqıl
 Niçün itmezsın **ol** yirden girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 85*). [ol,]
44. Anuñ **ol** tevbesine güş-mâli
 Ki tevbe ‘âşîka ‘ayn-ı haţâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 8*). [ol,]
45. Yılan gibi şokar bāzâr içinde
 Yılândur **ol** degüldür merd-i çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 63*). [ol,]
46. Ser-i tâc üzre gūyâ dürr-i meknûn
Ol āhūyî görüp bu tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [ol,]
47. Birine qullarından kıldı fermân
 Didi **ol** bî-günâh āhūyî gör var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 33*). [ol,]
48. Hâlâş itdiler **ol** miskîn civânı
 Ta‘accüb itdi şâh **ol** merd-i hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 46*). [ol,]
49. Hâlâş itdiler **ol** miskîn civânı
 Ta‘accüb itdi şâh **ol** merd-i hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 47*). [ol,]
50. Anuñ öñinde varı pîş-keşdür
 Qarîb olsa ‘aceb mi **ol** nedîme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 23*). [ol,]
51. Nesîminden mu‘atţar cān dimāğı
 Hevâsı **ol** gününñ ‘îsi-dem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 5*). [ol,]
52. Göründi meh yüzi bir şeh-süvâruñ
 At oynadu gelüp **ol** şâh-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 15*). [ol,]
53. İraqdan oldı atından piyâde
 Göricek bildi Mecnûn **ol** harîfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 17*). [ol,]
54. Ki siñdi her biri yerlü yirine
 Hemân qarşulayup **ol** serv-i nâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 21*). [ol,]
55. Metâ‘uñ açma kim yokdur harîdâr
 Bu nükte irdi çün **ol** râst-rāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 37*). [ol,]
56. Döşerdi çarb-ı desti servi ayağa
 Velî **ol** māha düşmiş gam nişânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 67*). [ol,]
57. Adın teftiş idüp hâlîni şordum
 Şeker tengini açup **ol** şeker-bâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 85*). [ol,]
58. Çekerem güşşasın hem **ol** garîbüñ
 Günüm bu güşşadan dâ‘im gicedür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 114*). [ol,]
59. Anuñ hiç şorma öldüm güşşasından
 Oqur geh merşiye **ol** mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 135*). [ol,]
60. Gāmāme döndi çeşmi **ol** gam için
 Senün mestāne nazmuñdan gelüp cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 136*). [ol,]
61. Ol ehl-i hāle virdi vecd ü hālāt
 Teni ditrer hemân yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 140*). [ol,]
62. Yoluma ben de gitdüm yane yane
 Yolum kim uğradı dün **ol** maķāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 157*). [ol,]
63. Nihānî baña teslim itdi nāme
 Çıkarıdı nāmeyi **ol** bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 159*). [ol,]
64. Şafâ vü mihr ile mührin götürdi
 Oqıdı açup **ol** mektüb-ı yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 169*). [ol,]
65. Vücüduñ la‘le döndi menzilüñ seng
 Senüñ ‘ömrüñ geçer **ol** seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 189*). [ol,]

66. Benüm rûzum bu hâbs-i teng içinde
Mişalüñdür **ol** âb-ı zindegâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 191*). [ol,]
67. Cevâb olmağ için yazmağa nâme
Miyânından çıkardı **ol** miyâncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 249*). [ol,]
68. ‘Itâbuñ âteş iyeler yirin anuñ
Yiri od olmasun mı **ol** ğarîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 25*). [ol,]
69. Kara yazı ile **ol** bânü-yı hayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 60*). [ol,]
70. İçinde sükkeriler rûğâniler
O gün **ol** bezme hâdim oldı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 19*). [ol,]
71. Zihî **ol** kavme kim ‘ayş itdi **ol** yevm
Çanağın kim şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 24*). [ol,]
72. Arayu gitdi **ol** merd-i Hudâ’yı
Segirdüp bād-pâyı deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 14*). [ol,]
73. Ki giydi **ol** libâsı kām-nā-kām
Türup ortaya ni’met kōdı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 36*). [ol,]
74. Sunup andan yimedi bir nevâle
Türup **ol** h̄vâni vahşe iyledi baħş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 41*). [ol,]
75. Aña hem mâderinüñ şordı hâlin
Didi hâli nedür **ol** derd-mendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 33*). [ol,]
76. Dil-i divâneye virâne besdür
Benim murğum uçupdur **ol** kafesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 95*). [ol,]
77. Velikin pāsbān olmışdı efî
Eri **ol** genci hıfz iyledi çün mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 11*). [ol,]
78. Aña göstermez illā rüy-ı serdi
Serây-ı Leyli bir şeb **ol** ‘asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 19*). [ol,]
79. İkimüz de belādan olmaduk ferd
Benem **ol** Leyli didügi siyeh-rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 51*). [ol,]
80. Benüm nâlem bucağı ka’r-ı zindān
Alup birkaç güher gūşından **ol** mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 57*). [ol,]
81. Ki mihr ile nazār idem **ol** aya
Baña da’vet idicek anı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 62*). [ol,]
82. Fülān me’vāda hâzır iyle hâli
Baña gel ben de varam **ol** maķāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [ol,]
83. Nazār iyleyem **ol** bedr-i tamāma
Görem anı ne âb u rengi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 66*). [ol,]
84. Ol âvâzi işidüp ben fütāde
O süfte dürleri cibe şalup pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 72*). [ol,]
85. Uyup **ol** pîre itdi ‘azm-i mi’ād
Olup teşne revān oldı Furāta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 102*). [ol,]
86. Bilürem **ol** da hōş görmez hārāmı
Dilek it var ki **ol** dil-dār u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [ol,]
87. O cām-ı bāde şuna ben kılam nūş
Nigāra baş egüp **ol** pîr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 135*). [ol,]
88. Ki meyden serhōş olmuş itmedin nūş
Görüp acıdı **ol** mest ü hārābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 139*). [ol,]
89. Kātı zır ü zeber itme ğarîbi
Nice maħbūs olursın **ol** hişāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 37*). [ol,]
90. Ağu da içsem **ol** ‘aşka olur nūş
Zihî ‘işret ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 66*). [ol,]
91. Anı görmege itdi iştiyākı
Düşüp cān-ı Selām **ol** iştiyākā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 21*). [ol,]
92. Kuşatmışlar anı şan hālka-i tavk
Yatur **ol** hālka da şan hālka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 29*). [ol,]

93. Gelür bir nev-civân çün serv-i mevzûn
Çağırıldı **ol** sibâ'-ı vahşe hâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 33*). [ol,]
94. Senünle **ol** sebebden âşinâyem
Gülüp şem'a gibi Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 62*). [ol,]
95. Cevâbı böyle virdi **ol** sözine
Didi ey serv-i nâz u nâz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 64*). [ol,]
96. Virüp andı didi **ol** arzû-mend
Hudâ için ki yaratdı cihâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 102*). [ol,]
97. Olur pür-‘uğde ‘uğde şâh-ber-şâh
Eger bey^c itseler **ol** deh zebânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 187*). [ol,]
98. Şağınmışlar vezîri ile sultân
Sefîh itmiş re‘âyâ ‘aqlun **ol** nûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 7*). [ol,]
99. Delürdi öldürün şâh u vezîri
Ol il kim hâkimi dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 11*). [ol,]
100. Nola öldürsenüz iki sefîhi
Vezîr **ol** mâcerâdan olup âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 15*). [ol,]
101. Çehinden tamlamış bir kaçre âbı
Ol âbuñ kaçresinden kudret-i Hağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 39*). [ol,]
102. Şaçı ‘anber қоhusı ‘anber-âmîz
İderse bir ağız **ol** gönca güftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 43*). [ol,]
103. Şudan od yağdurur **ol** la‘-i dür-bâr
İşidüp ‘âşık **ol** âvâz-ı nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 44*). [ol,]
104. Şudan od yağdurur **ol** la‘-i dür-bâr
İşidüp ‘âşık **ol** âvâz-ı nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 45*). [ol,]
105. Ki **ol** âhüyü nice iyleye şayd
Çekerdi dürlü dürlü renc ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 48*). [ol,]
106. Dikenden almağa **ol** tâze verdi
Zebûn idi velî bu yolda hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 50*). [ol,]
107. Anuñla gönderürdi **ol** dil-ârâm
Çün oldı Leylî ve Mecnûn'a hem-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 86*). [ol,]
108. Yazup **ol** gülleri gül yüzlü şuhfe
İledüp ‘âşık u ma‘şûka nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 104*). [ol,]
109. Ğazeller söyledi çün dürr-i meknûn
Çü gördi Zeyd **ol** dürr-i hûş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 111*). [ol,]
110. Velî ‘aşkum yolında toğru tîrem
Ol oğ kim anda yoğdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 145*). [ol,]
111. Ki **ol** çehden çıkasın ey giriftâr
O halka halka-i zülf-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 158*). [ol,]
112. Dil-i Zeyd'e naşîhat dürrî saçdı
İşidüp haste Zeyd **ol** hûş cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 187*). [ol,]
113. Hesañın uyduramaz **ol** kitâba
Bu bâğ içre o kim şabr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 10*). [ol,]
114. Eritdi şabr elinden yağı haylî
Eri pervâne idi **ol** çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 19*). [ol,]
115. Uçarken gönli gülzâr-ı hevesde
Geçerdi **ol** belâ-yı teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 23*). [ol,]
116. Buluşurdi nihânî aña geh gâh
Birinüñ şoğbetine **ol** perî-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 13*). [ol,]
117. Nevâzişler kılurdi tâze tâze
Biri biriyle **ol** iki harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 17*). [ol,]
118. Ki **ol** İbnü's Selâm öldi sen **ol** sağ
Çurudı gitdi hâr ey haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 18*). [ol,]

119. Oturup baş şalar geh ‘ibretinden
Aña bir vech ile hûş geldi **ol** kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 29*). [ol,]
120. Didüñ kim ‘aşk her çüfti kıılır tek
Gözetdüm ben de **ol** şavr-ı qadımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 51*). [ol,]
121. Ki **ol** yârũñ sözine oldu kâ’il
Odur kâmil ki olsa Hâk’dan âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 62*). [ol,]
122. Didi aĥvâli **ol** esbâbı şundi
Semâ‘ itdi çün **ol** peygâma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 46*). [ol,]
123. Didi aĥvâli **ol** esbâbı şundi
Semâ‘ itdi çün **ol** peygâma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 47*). [ol,]
124. Şu olup iyledi didâra secde
Düşicek sâye gibi **ol** iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 91*). [ol,]
125. Gören bu hâlî düşdi ihtiyâta
Nice âdem gelüp **ol** ictimâ‘a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 97*). [ol,]
126. Yakîn gelmezdi giñ yirde qalurdi
Yarım gün yatdılar **ol** iki bî-hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 101*). [ol,]
127. Hemân manend-i naqş-ı Mânî hâmûş
Birazdan kim ayıldı **ol** büt mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 107*). [ol,]
128. Hem **ol** cânânına şadr itdi cânı
Olup hizmetlerinde Zeyd kâ’im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 110*). [ol,]
129. Bu resme qaldılar bir gice bir gün
İki sâye gibi çün **ol** iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [ol,]
130. Didi bu kışşa böyle oldu âĥir
Ki **ol** firqat elinden oda yanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [ol,]
131. Añup **ol** gevherüñ hüsünin ögerdi
O nevĥa kim qan ağladurdi sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 132*). [ol,]
132. Añup itdi o la‘li lâle-rengi
Ol efgân kim delerdi taş u tağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 135*). [ol,]
133. Qara giydi qamusı mâteminden
Ol iqlimuñ kamu ‘âmu vü hâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 189*). [ol,]
134. N’ola şeb-reh olursa her vilâyet
Qılup hâcet-geh **ol** hâk-i mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 193*). [ol,]
135. Dem-i dil qatresiyle dâne dâne
Tolar **ol** qatre nâra eyle vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 39*). [ol,]
136. Ki anı görenüñ gitdi qarârı
Hemân **ol** ravzadan çün bād-ı püyân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 13*). [ol,]
137. Varup âĥir mezâr-ı yâre gitdi
Irakdan görüp **ol** hâki bu mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 77*). [ol,]
138. Nazar kıldı nigârũñ zaĥmesine
Dilin **ol** zaĥme pâre pâre itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 103*). [ol,]
139. Qızıl qor olup **ol** zer tola gürũñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cem‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128*). [ol,]
140. İlâhî raĥmete ġarq olsun **ol** merd
İdüp dâ’im ziyâret **ol** mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 3*). [ol,]
141. Hikâyet kıldı ĥalka **ol** ĥaber-dâr
Ki dünyâda olan ‘aşk ile nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 82*). [ol,]

ol: "O" teklilik üçüncü şahıs zamiri.

1. Ol itmezdi talebde gerçi taqşir
Velî maţlûbı te’ĥir itdi Taqđir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 33*). [ol,]

2. Bu anuñ kâni‘ olmış şöhetine
Bunuñ **ol** ‘âşık olmış şüretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 188*). [ol,]
3. İder âb-ı vuzû‘ ile zirâ‘at
Du‘âya el götürse **ol** şeh-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 31*). [ol,]
4. Bulursa bulur andan **ol** necâtı
Ola kim himmeti yümniyle **ol** merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 34*). [ol,]
5. Bu aldı bir kaç âhû **ol** da hürde
Geçüp dünyâdan ucuz satsa bîzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 64*). [ol,]
6. Eger şâd olasın **ol** ğamdan ölür
Bu sözler togru zen hakkında ğağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 74*). [ol,]
7. Yine ‘ağlı gelüp tırınca Mecnûn
Yalanından **ol** utanmaz utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 89*). [ol,]
8. Revânum kabır içinde şâd idesin
Oğul oldur atasın yâd ider **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 171*). [ol,]
9. Ğamu virânesin âbâd ider **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 172*). [ol,]
10. Dehâni seglerüñ mühr ile beste
Dehân-ı segde **ol** kıl gibi hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 41*). [ol,]
11. Ğarîb **oldur** ki saña olmadı yâr
Bu bi-keslikden efgân ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 240*). [oldur, -dur]
12. Bulınmadı ne nâmı ne nişânı
Anı buldı **ol** âhîr iyleyüp geşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 79*). [ol,]
13. Bu yola düşmez **ol** kim verd-i terdür
Bu ğarfüñ tuymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 68*). [ol,]
14. Ğomışdı yolına cân u serin **ol**
Anı **ol** da severdi cânı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 13*). [ol,]
15. Ri‘âyetler kılup sultâni gibi
Bu aña **ol** buña mâ‘şûk u ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [ol,]
16. Velî divâne **oldur** ola hûd-kâm
Beni div anlama kim div-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 138*). [oldur, -dur]
17. Ne **ol** ğayrı görürdi ne anı ğayr
Bahâne oldı Leylâ’ya bu âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 98*). [ol,]
18. Ğamu işkâle **ol** ğallâl olupdur
Zihî Ğays-ı hüner-ver merd-i kâmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 60*). [ol,]
19. Hünerde manzarı ğabt u ğağâdur
Dimiş **ol** kim dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 71*). [ol,]
20. Kesüp yol virmediler ğayr ğalka
Dirende nefsin **ol** kim çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 115*). [ol,]

öl: Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.

1. Bir **ölmüş** kavmüm adın iylerem yâd
Görem çün yaşlu birkaç dil-figârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 72*). [ölmüş, -miş]

ol: Bulunmak, mevcut olmak.

1. ‘Arabda ‘Âmirî olan güzelden
Güzel **olmaz** muğarrerdür ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 184*). [olmaz, -maz]
2. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl **olmaz** ise bâri vişâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 133*). [olmaz, -maz]

3. Varup sa'ý it vişâl-i dil-ber için
Baña al gel varup **olduğı** cāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 61*). [*olduğı, -duğ, -ı*]

ol: Gerçekleşmek veya yapılmak.

1. Dibinden def'î kesmek **oldı** def'î
Dögün **oldı** düğün cānına anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 173*). [*oldı, -dı*]

ol: Olmak, bir durum içinde bulunmak.

1. Ğaminsuz **olmasun** cānum cihānda
Belādūr cānuma ansuz cihān da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 41*). [*olmasun, -ma, -sun*]

ol: (bir şeye) sahip olmak.

1. Ola anda ħalel sende ħacālet
Çü biz da'vā-yı nām u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 160*). [*ola, -a*]

ol: Mümkün değil.

1. Velî yār **olmaz** mecnûna 'ākıl
Ĥuşūşā olmaya işlāħa kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [*olmaz, -ı, -ma, -z*]
2. Benüm 'üryān ne gür u ne kefen var
Muşāħib **olmaz** mest ile huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 97*). [*olmaz, -ı, -ma, -z*]

ol: ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

1. Düşmen **olup** ilden beni țarĥ itdi yabāne
Ağlamağa da ƙomadı gülmek degül ancağ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 6*). [*olup, -up*]
2. Şām u seĥer zebānıma vird **oldı** vā-firāk
Bir niçe def'a görmüşdüm derd-i firĥati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [*oldı, -dı*]
3. Nev-bahār irse gül ü süsen zebān u güş **olur**
Büy-ı gülden bülbül-i şūrīde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*olur, -ur*]
4. Şeh **olmak** gibidür satrañ ağacı
Şerī'at bāb-ı ƙasr-ı kürbetüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 10*). [*olmak, -mak*]
5. Ƙabül it sehv ile olan sücüdüm
Olup bu murğ-ı cāna saça dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 31*). [*olup, -up*]
6. Ƥapuña girde-bāliš **oldu** hem ay
'Uțārid yazmağa ĥüsnün şifātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 22*). [*oldu, -du*]
7. Olur şirīn mükerrer **olsa** şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 76*). [*olsa, -sa*]
8. Gününñ 'ıyd u giceñ ƙadr **oldı** 'aşık
Eger ƙalbün ola çün şubĥ-ı şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [*oldı, -dı*]
9. Ƙonuđlandı ve lime **oldı** sādāt
Yirine geldi her āyın ü ādāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 107*). [*oldı, -dı*]

10. Ruḥ-ı Leylî gül-i nevreste **olmuş**
Dil-i Mecnûn dikenden ḥaste **olmuş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 37*). [*olmuş, -miş*]
11. Çün ölem yine anuñ mürdesi kıl
İki ‘âlemde ‘aşk **olsun** baña din (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 35*). [*olsun, -sun*]
12. Bu rüsvây u melâmet **olmak** ister
O laḥza kim du‘â tiri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 118*). [*olmak, -mak*]
13. Baña **olsun** belâsı mûnis-i ḥâk
Beni çün toprağumdan ḥaşr ide Ḥaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 104*). [*olsun, -sun*]
14. Vatandan iyledi âvâre piri
Ki ibn **oldı** eb-i Mecnûn sebîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 123*). [*oldı, -dı*]
15. Siyâh **oldı** yüzüm şan dūda düşdüm
Değül elde bilürsin rişte-i kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 14*). [*oldı, -dı*]
16. Siyeh-rûlıkda olam tâ ki tayı
Esed **oldı** meger burc-ı sitârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 41*). [*oldı, -dı*]
17. Kes anı kim **olasın** merd-i gâzî
Şu ‘âşık kim ola qurbân-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 26*). [*olasın, -a, -sın*]
18. Ki ‘âlemde ‘alem **oldı** cemâle
Cemâlin cân göziyle görmeli **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 14*). [*oldı, -dı*]
19. Boyın barmağ ile göstermeli **oldı**
Nice âzâde servi bende kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 16*). [*oldı, -dı*]
20. Cihânuñ ‘âkılin mecnûn iderdi
Kemend-i zülfi câna fitne **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 23*). [*oldı, -dı*]
21. Ne cân cümle cihâne fitne **oldı**
Geh avlar ğamzesi bağlardı zülfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 24*). [*oldı, -dı*]
22. Biri göz yaşı **oldı** biri aḥker
Raḳıbün dehşet idüp heybetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 64*). [*oldı, -dı*]
23. Ola hem sâye-bâni sâye-i gül
Ḥayâl-i yâre tolu câm içeydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 78*). [*ola, -a*]
24. Kıyâm itmez ṭayanmasa ṭayağı
Çemen şahnı meger kim **oldı** câmi‘ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 25*). [*oldı, -dı*]
25. Oḳur ba‘zı cemâ‘at ba‘zı sâmi‘
Ḥaṭıb **oldı** hezâr elḥâna çıkdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 27*). [*oldı, -dı*]
26. Yiri vîrâne ḥalvet zikri Ḥaḳ’dur
Çün **oldı** yâ Kerîm evrâd-ı kumrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 55*). [*oldı, -dı*]
27. Per-i zâğ **oldı** gūyâ dümm-i şehbâz
Hem isfidâc ile ol ğayret-i ḥūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 66*). [*oldı, -dı*]
28. Şalınmağa bahâr **oldı** bahâne
Kıyâma geldiler şevḳ u şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 72*). [*oldı, -dı*]
29. Hicâb olmazdı câna bu ten ü pöst
Dil-i Mecnûn ki deryâ **oldı** ḳandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 145*). [*oldı, -dı*]
30. İde çâre dil-i âvâresine
Dil-i mâder ṭutuşdı âzer **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 171*). [*oldı, -dı*]
31. Bu ğam-perver ḥaberdan bî-fer **oldı**
Didi ger mâni‘ olmaḳdan çekem dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 172*). [*oldı, -dı*]
32. Mecnûn **oldı** olur bu daḥi mest
Ve ger şabrum ḳuşağı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 174*). [*oldı, -dı*]
33. ‘Arab ṭavri şarındı ter ‘imâme
Hemişe Nevfel’e hem-şoḥbet **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 161*). [*oldı, -dı*]
34. Şafâ sürdi iştirmekden dimekden
Gül-i nesrini **oldı** ergüvâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 5*). [*oldı, -dı*]
35. Feraḥ güyende efgân epsem **oldı**
İlinde lâle-veş la‘lîn piyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 12*). [*oldı, -dı*]

36. Bu āvāre daḫi āvāre **oldı**
Getürüp bu diyāra ben ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 12*). [*oldı, -dı*]
37. Kılınc iyler kılıca oğa dir oğ
Anuñ kim **oldı** baĝrı pür-cerāhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 145*). [*oldı, -dı*]
38. Dönersin döştan çün devr-i ğaddār
Biz **olduĝ** saña nuşretde tufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 135*). [*olduĝ, -du, -k*]
39. Görüp Mecnûn bu şulhu āteş **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 1*). [*oldı, -dı*]
40. Kümeyt-i kine bindi ser-keş **oldı**
Tolaşdı Nevfel'e töhmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 2*). [*oldı, -dı*]
41. Anı da kesdi vü küsdi tamāmı
Tıpucılar baña **oldı** tıpacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 27*). [*oldı, -dı*]
42. Aña da ğatı yıller **oldı** buyruĝ
Anuñ-çün biz kıldurduĝ dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 148*). [*oldı, -dı*]
43. Dil-i 'āşık gibi rüz **oldı** pür-süz
Ġilâfindan çıĝup mir'ât-i Çini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 2*). [*oldı, -dı*]
44. Yakın olmazdı göñli kâr u bâra
Başına la'î-i efser aĝker **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 147*). [*oldı, -dı*]
45. Yüzine incüler eşk-i ter **oldı**
Gözine mil-i sürme hâra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 148*). [*oldı, -dı*]
46. Haĝâ diyü bu ğaşın çin iderdi
Şaçı boynına **oldı** mâr-ı Daĝĝāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 161*). [*oldı, -dı*]
47. Biri **oldı** selâsil biri aĝlâl
Belâ vü âfet olsa cāna tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 168*). [*oldı, -dı*]
48. Olur senden ğabileñ cümle bizār
Olur mäder peder h'îş u birāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 181*). [*olur, -ur*]
49. Aduñ yād iyemez yār **oldı** yāda
Nikâh itdiler anı bir civāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 38*). [*oldı, -dı*]
50. Varup düşmen gözine merdüm **oldı**
Dehân-ı ğayra la'lüñ şekker **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 58*). [*oldı, -dı*]
51. Varup düşmen gözine merdüm **oldı**
Dehân-ı ğayra la'lüñ şekker **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 59*). [*oldı, -dı*]
52. Beni odlara yakdı aĝker **oldı**
Düşüp ben pîrehen gibi kenāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 60*). [*oldı, -dı*]
53. Yazuĝdur ğayrılar sürmek şafāsın
Benüm-çün bu meşel **oldı** muĝaĝĝak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 65*). [*oldı, -dı*]
54. O da vaĝş ile tıtdı dāmen-i küh
Ser-i kühuñ anuñ çün tācı **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 39*). [*oldı, -dı*]
55. Ğamu vaĝşileri muĝtācı **oldı**
Çü gördi keşret-i yārām Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 40*). [*oldı, -dı*]
56. Şuvārur anı cüy-i āb-ı ğayvān
Şu resme dāstān h'ān **oldı** dostān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 55*). [*oldı, -dı*]
57. Ana ğanı ğurudi erĝuvānuñ
İşit bu pendı sen de ser-keş **olma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [*olma, -ma*]
58. Yiter bî-kār **olmak** baña pişe
O bülbül kim ğafesde tıta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 82*). [*olmak, -maĝ*]
59. Olur 'ayn-ı 'adū gibi dil-āzār
Nigārün gül yüzi **olmasa** lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 89*). [*olmasa, -ma, -sa*]
60. Kenār u büse **oldı** bî-nihāyet
Peder gördi ki Mecnûn mest ü ğayrān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 76*). [*oldı, -dı*]
61. Ğarābe baña lāyık menzil **oldı**
Kem **oldı** tıt ki kiştüñde ğiyāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 44*). [*oldı, -dı*]
62. Yetim **oldı** bu kez ol dürr-i meknûn
Yetim **oldı** esir-i zülfi dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 36*). [*oldı, -dı*]

63. Yetim **oldı** bu kez ol dürr-i meknün
Yetim **oldı** esîr-i zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 37*). [*oldı, -dı*]
64. Anuñ-çün **oldı** anlaruñ muṭāʿı
Kişiyelütf u ihsân pâsbândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 86*). [*oldı, -dı*]
65. Zemâne gün gülinden gülşen **oldı**
Olup ol hükmine sulṭân peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 30*). [*oldı, -dı*]
66. Elüñ altında memlûküñdür el-ḥaḳ
Yoluñda toz **olan** zî-gevher-i pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 73*). [*olan, -an*]
67. Muʿaṭṭar hem münevver **oldı** âfâḳ
Oḳur yılduz zebân-ı ḥâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 16*). [*oldı, -dı*]
68. Velî güş-ı feraḥ çirñlardı geh gâh
Maḳâm **oldı** aña ol gün ser-i kûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 9*). [*oldı, -dı*]
69. Peder mevtinden **oldı** tâze ḥaste
Oḳur geh iştîyâḳuñ kışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 132*). [*oldı, -dı*]
70. Bize çâre hemân şabr **oldı** nâ-çâr
Çü dünyâ menzili riḥlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 224*). [*oldı, -dı*]
71. ʿİtâbuñ âteş iyler yirin anuñ
Yiri od **olmasun** mı ol ğaribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 25*). [*olmasun, -ma, -sun*]
72. Şanasın tâze aḳ gül **oldı** ğonca
Şurâḫî beñzemîş ser-sebz serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 14*). [*oldı, -dı*]
73. İçinde sükkeriler rûğâniler
O gün ol bezme ḥâdim **oldı** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 19*). [*oldı, -dı*]
74. Olur cānuma ḳuvvet cismüme zād
Tenüm perhiz ile efsürde **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 53*). [*oldı, -dı*]
75. Ṭabîʿat iştihâsı mürde **oldı**
Ḳaçan cevʿile nefsum ide saḫtî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 54*). [*oldı, -dı*]
76. Ḥarâma hem-nişin olmaḳ da müşkil
Ḥarâma ger ḫarîm **olam** helâkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 123*). [*olam, -a, -m*]
77. Belâya mübtelâ derde ṭufeyli
Ĝam-ı yârından **oldı** çün demi târ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 3*). [*oldı, -dı*]
78. Siñerek gözüñi sen de ḳapagör
Ebücehlʿüñ çün **oldı** cehli bî-ḥad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 23*). [*oldı, -dı*]
79. O sevdâdan geçüp Mevlâʿyı sevdi
O başdan ayağa derd **oldı** muṭlaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 33*). [*oldı, -dı*]
80. Girüp bâzâr-ı ʿaşḳa **oldı** dellâl
Bilür çün miḫnet-i bîmârî bîmâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 88*). [*oldı, -dı*]
81. Ḥarîf **oldı** aña ğam ḫırfetinde
Çün **oldı** Zeyd Mecnûnʿuñ celîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 99*). [*oldı, -dı*]
82. Sibâʿ u vaḫşuñ **oldı** hem enîsi
Dise Mecnûn ḳaşâʿid pür-letâʿif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 100*). [*oldı, -dı*]
83. Ki bundan ğayri yok imîn vilâyet
Benüm kim menzilüm **oldı** ḫarâbât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 171*). [*oldı, -dı*]
84. Oḳundu âyet-i veʿl-teffetiʿs-sâk
Ṭabîb el şunmaz **oldı** ḳabz-ı nabza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 55*). [*oldı, -dı*]
85. Hemân bir cübbe vü destârı ḳaldı
Taşavvuf ḥôd taşallut **oldı** şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 83*). [*oldı, -dı*]
86. Taşannuʿla tekellüf **oldı** şimdi
Adın şofî ḳomîş bir ṭurfe fırḳa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 84*). [*oldı, -dı*]
87. Yüzi şuyı daḫi ḳalmadı anuñ
Eger ʿilm ise **olmuşdur** izâfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 79*). [*olmuşdur, -miş, -dur*]
88. Şan **oldı** şems farḳı maṭlaʿ-ı mâh
Tenin ğarḳ iyleyüp büy-ı ʿabîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 52*). [*oldı, -dı*]

89. Müzeyyen kıldı nāziük hil'at ile
Ridā vü tavḫ **oldı** zülf ü sâ'id (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133). [oldı, -dı]
90. Ne şahrâ katlanur cüşına ne tağ
Biñ **oldı** bir iken Leylî'ye meyli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 9). [oldı, -dı]
91. Varup iylerler idi anda zârî
Behişt-i döstân **oldı** o ravza (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 195). [oldı, -dı]
92. Bahâr-ı büstân **oldı** o ravza (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 196). [oldı, -dı]
93. Senüñ mihrüñ odından **oldı** pür-süz
Şu reyhân kim bitürmişdür mezârı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 112). [oldı, -dı]
94. İdüp yâd iyledi ol tâze bâğı
Olup mâtem-zede kavm u kabîle (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 137). [olup, -up]
95. Olupdur büy-ı zülfüñ yâdigârı
Şu süsen kim biter hâkinden anuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 114). [olupdur, -up, -dur]
96. Ki hâk-i ravza **oldı** cümle gül-gün
Tırup süsen gibi kabr üzre miskîn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 82). [oldı, -dı]
97. Olur her nûri nâr u her güli hâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20). [olur, -ur]
98. Kızıl yalıñlar **ola** lâle-zârı
Nice kan yükledürsin gerdenüñe (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 136). [ola, -a]
99. Nice âteş **olasın** ey gâzab-nâk
Yire ur şöretüñ tablin kucağdan (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 96). [olasın, -a, -sın]
100. Sitâremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez hûş-dil **olmak** ben belâ-keş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 43). [olmak, -mak]
101. Serine mağz-ı aşkuñ pöst **olmak**
Didi bumı vü geçdi iyleyüp âh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 24). [olmak, -mak]
102. Konuğ **olmak** baña sen ne revâdur
Ey ferzend-i büzürg ehl-i nevâsın (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 88). [olmak, -mak]
103. Behişt **olmak** yaraşurdu maqâmuñ
Mizâc-ı la'l-i nâbuñ kevseridür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 152). [olmak, -mak]

ol: O II Hz. Muhammed.

1. Re'is-i enbiyâ sulṭân-ı kevineyn
Dilâ **ol** seyyidedür bu hitâbum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 9). [ol,]
2. Yiter söyünmege başda hevâsı
Sarây-ı dîni âbâd iyleyen **ol** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 51). [ol,]
3. 'Urûca da'vet itdi dîn imânın
Ki ey ser-i risâlet hûş-hırâm **ol** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 13). [ol,]
4. Nebîler iktidâ itsün imâm **ol**
İdüp ervâh-ı qudsilerle ünsi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 14). [ol,]

ol: (şartlı) olmak.

1. Yimişi âdem oğlunuñ veleddür
Veled **olmasa** yimişsüz sepeddür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 26). [olmasa, -ma, -sa]
2. Olur cîm **olmasa** ol zülf ü kâkül
Hemişe boynuma şan hâlka-ı gül (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19). [olmasa, -ma, -sa]

ol: ... gibi olmak.

1. Gice gündüz işi āh **oldı** ğamdan
Buñarı çeşminüñ çāh **oldı** ğamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*oldı, -dı*]
2. Cihān hālkına hācet-ġāh **oldı**
İlāhî ol iki pāk ü iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 202*). [*oldı, -dı*]

ol: *Bulunmak, mevcut olmak.*

1. Anunçün cūdına nisbet vücūdı
O dem kim ‘āciz **ola** anda Loġmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 23*). [*ola, -a*]
2. Ki māl-ā-māl **ola** māl-ı hāķāyık
Bu mühri Hāķ naşib itse zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 44*). [*ola, -a*]
3. O dil kim ‘aşķ odından **ola** hālî
Hār-ı bî- ‘aķl u dānişdür mişālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 17*). [*ola, -a*]
4. Elif beye iderler ġayri meyli
Dil-i Ķays **olamaz** bî-ķadd-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 198*). [*olamaz, -a, -maz*]
5. Girem ol āb-ı rūy ile tūrāba
Vücūdum çün **ola** āb ile pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 15*). [*ola, -a*]

ol: *Olmak. II ...hâle gelmek.*

1. Şu gibi şāfî-dil **ol** āteş olma
Güli gözlük idinmiş nergis-i pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 68*). [*ol,]*
2. Baña irdi hālel sen pāy-dār **ol**
Ķapumı yapma zinhār ocaġum yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 166*). [*ol,]*

ol: *Olmak;olacaksın.*

1. Saña ger lāmelif olursa pergār
Olasın devr sırrından hāber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 24*). [*olasın, +-a, +-sın*]

ol: *Olmazsa, olmasaydı.*

1. Bu söz **olmasa** sözüñ feth-i bābı
Ne diñlerdi ne virürdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 17*). [*olmasa, -ma, -sa*]

ol: *"O" // Mecnun.*

1. Sözi dilde hādeng-i tire dönmiş
Ki bu gün **ol** delüye naķş geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 11*). [*ol,]*
2. Ol anlara musallaķ çün Süleymān
Gürüh-ı vaᡥşe eyle hūkm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 34*). [*ol,]*
3. Anuñ hem-sāzı ben **ol** baña hem-süz
İkimüz de belā deryāsına ġarķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 52*). [*ol,]*
4. Fiġān u nāle ile iyledi ġeşť
Gezer eġān ile **ol** yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 67*). [*ol,]*

5. Sibā'ıñ dehşetinden tuymadı il
Yatur **ol** fāriğ olmuş yok hevesler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 177*). [ol,]
6. Muķim olmuş şanurdu **ol** müsāfir
Yaturdu **ol** çürimiş üstüñ'ân-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 180*). [ol,]
7. Muķim olmuş şanurdu **ol** müsāfir
Yaturdu **ol** çürimiş üstüñ'ân-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 181*). [ol,]

ol: *Bulunmak, var olmak.*

1. Seni ben müntenî'dür itmeyem yād
Ġamuñsuz **olıcaķ** şād olmazam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 95*). [olıcaķ, -ıcaķ]
2. Nedür saña ğidā āħir şeb ü rüz
Didi olmaz ğidā **olmasa** ħayvān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 45*). [olmasa, -ma, -sa]

ol: *Meydana gelmek, ortaya çıkmak.*

1. Kaşı nūmı dilinde **oldı** meknūn
Anuñ-çün didiler Mecnūn'a mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 167*). [oldı, -dı]

ol: *Bir şeye veya birine övgü olma.*

1. 'Arabda 'Āmiri **olan** güzelden
Güzolmaz muķarrerdür ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 183*). [olan, -an]

ol: *"O" İşaret zamiri.*

1. Ĥarāb-ı bābı bî-dād iyleyen **ol**
'İmādın **ol** sārayuñ penç idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 52*). [ol,]
2. Ki derd-i 'aşķa hergiz olmadı tuş
Tuşurup bir kimse dimiş **ol** benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 6*). [ol,]
3. Meger ol küh kim Necd idi nāmı
Ol idi kavm-i Leylānuñ maķāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 20*). [ol,]
4. Çeker **ol** anı ben Leylî cefāsın
Bilür her kimse çekdüği belāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 19*). [ol,]
5. Ara yirde raķib itden çoğ idi
Ol iki 'āşķa rāħat yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 50*). [ol,]
6. Zülāl **oldur** şusızlar içe anı
Du'ādan anıla saķķā revāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [oldur, -dur]
7. Bunuñ tütisine **oldur** 'alāme
Ki kuşlar ķondurur şāh-ı kelāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 185*). [oldur, -dur]
8. Zülāl **oldur** şusızlar içe anı
Du'ādan anıla saķķā revāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [oldur, -dur]
9. Ölürse istemez andan ħalāşı
Değül 'aşķ **ol** ki cismānî ğarāzıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 3*). [ol,]
10. Anuñ 'aşķı ħayāl-i serseridür
Maķabbet **oldur** ola cāvidānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 7*). [oldur, -dur]

11. Ne h  ş **ol** kim bel  da ola dil-h  ş
Deg  l   n i  tiy  ri k  r   ‘a  ku   (Leyl   vıı Mecn  n, Mesnevi 27, Mısra 44). [ol,]
12. T  lardı **ol**   kerden Mı  r u   m’a (Leyl   vıı Mecn  n, Mesnevi 28, Mısra 56). [ol,]
13. Olur **ol** da be-‘a  k-ı la’l-i Leyli
  v Nevfel kıldı Mecn  n h  lini g    (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 33, Mısra 42). [ol,]
14. Rev  num   abr i  inde   ad idesin
O  ul **oldur** atasın y  d ider ol (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 56, Mısra 171). [oldur, -dur]
15. Ki d  ’im   ible **oldur** ben   aribe
İ  id  p   n gele   v  re y  rum (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 81, Mısra 86). [oldur, -dur]
16. D  r    ta  v  ya **oldur** anda z  du  n
Bu d  ny   kim i  u  ni gevher iyeler (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 84, Mısra 144). [oldur, -dur]

ol: Bir   eyin olmasını dileme.

1.   er  g-ı n  r-ı mi  k  t-ı cen  ndur
Seni zikr itmeyen dil ebkem **olsun** (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 1, Mısra 93). [olsun, -sun]
2. Seni her kim ki kem sevdi kem **olsun** (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 1, Mısra 94). [olsun, -sun]

ol: Bulunmak, var olmak.

1. İresin lezzet-i b  kiye t   ki
Hev  -d  r **olmasa  n** her serv-i h  ke (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 85, Mısra 91). [olmasa  n, -ma, -sa, -n  ]

ol: Mevcut olmak, bulunmak.

1.   i  ek ger  i dirah  ta zib    ferd  r
Vel   ma   s  d **olan** andan   semerd  r (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 7, Mısra 24). [olan, -an]

ol: Olmak II Bir halde bulunmak.

1. Du’   tiri e  er itdi hedefde
D  r **oldı**   atre-i nis  n   adefde (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 7, Mısra 44). [oldı, -dı]

ol: Olmak II Olmasını istemek.

1.   v   adık **ola** kalb  n   ub  -g  hi
Olur ol ma  la’-ı n  r-ı il  hi (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 5, Mısra 5). [ola, -a]

ol: Olmak, meydana gelmek.

1. Gice g  nd  z i  i   h **oldı**   amdan
Bu  arı   e  min  n   ah **oldı**   amdan (Leyl   v   Mecn  n, Mesnevi 18, Mısra 31). [oldı, -dı]

ol: "O" (Allah cc. manasında) işaret zamiri.

1. Kula 'azm u hidāyet hāzretūnden
Sen **ol** şehsin ki saña bende ğayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [ol,]
2. Başumda rûz u şeb ğavġa-yı Leylî
Beni **ol** kim yoġ iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 31*). [ol,]
3. Kılur ferşi nebât ile müzeyyen
Koyar **ol** kudret ü 'ilm issi Bārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [ol,]

ol: Olmak // olsun.

1. O yol sâliklerinin nola hâli
Ki 'aklı **ola** pâyinin 'ıķālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 80*). [ola, -+a]

ol: Gerçekleşmek veya yapılmak.

1. Ki ihsân ile **olur** iylik avı
İsâ'et idene iyleren ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 68*). [olur, -ur]

ol: "O" işaret sıfatı.

1. Çü şādık ola kalbün şubh-ġāhî
Olur **ol** maṭla'-ı nūr-ı ilāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 6*). [ol,]
2. Zihî şubh u zihî maṭla' zihî nūr
Hāķîkat Ka'besi **ol** kalb-i ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 8*). [ol,]
3. Kānı **ol** manzaradan çeşm-i nāzır
'Ayān didār-ı Hāķķ'ı göre hāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 11*). [ol,]
4. İşit **ol** hār yitürmiş Türk erini
Meger bir vā'ize şormuş hārını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 1*). [ol,]
5. Dimüş vā'iz da hāzır halka **ol** dem
'Aceb var mı içünüzde bir Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [ol,]
6. Dilerseñ **ol** Cem'ün cām-ı şafāsın
İşit efsâne-i 'aşkuñ vefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 35*). [ol,]
7. Velikin **ol** veled kim nā-halefdür
Anuñ taşşilinün sa'yi telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 27*). [ol,]
8. Şarılup kundaġa **ol** ġonce-i ter
Açup dāye dehānın şundi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 51*). [ol,]
9. Gören **ol** hüsün ü hulķ-ı meh-liķāyı
İderdi alķış oķurdu du'āyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 93*). [ol,]
10. Şu resme germ idi **ol** meclis-i hāş
Şarāb ile kebāb olmışdı rakķāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 121*). [ol,]
11. Çü sünnet emrin irġürdi kemāle
Ol ayı mektebe itdi hāvāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 124*). [ol,]
12. Meger kim hābbetü's-sevdādur **ol** hāl
Ki sevdālar bitürür dilde fi'l-hāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 153*). [ol,]
13. Kemāle irmedin **ol** serv-i tāze
'Acebdür töldi 'uşşāķı Hicāz'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 163*). [ol,]

14. Muşâhib oldu çün **ol** nâzenîne
Mübeddel oldu ‘ayş u nâz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 171*). [ol,]
15. Bu anuñ şohbetinden mest ü hayrân
Bu anuñ **ol** vuşlatından şâd u handân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [ol,]
16. Turıncı ğabğabın gördükçe anuñ
Turunca döndi Kays **ol** civânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 12*). [ol,]
17. Gören **ol** ğabğabı olurdı ser-mest
Keserdi hem turıncı yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 13*). [ol,]
18. Şivân itdi biraz çırpındı haylî
İdüp **ol** şasa ile ‘azm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 54*). [ol,]
19. Kalem şemşîr olur cellâd duhter
‘Uţârid de olursa **ol** bed-ahter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 84*). [ol,]
20. Kaşı **ol** duhterüñ kim vesmelüdü
Başup göz göre başın kesmelüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 89*). [ol,]
21. İşidüp bunu **ol** serv-i temâyül
İdüp ‘irfânî yüzinden tecâhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 107*). [ol,]
22. Belâ-yı hüsni **ol** ğonce dehânun
Görüp acıdı içi za‘ferânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 21*). [ol,]
23. Bahâne iyleyüp **ol** gül şeherden
Dir idi kim ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 27*). [ol,]
24. Olurdi perde-i ‘aşk **ol** temâruz
İnanan ta’n itmezdi te‘âruz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 33*). [ol,]
25. Olurdi kıra yaşlılar gibi zâr
Dir idi dilde yâre **ol** dil-figâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 8*). [ol,]
26. Olur cîm olmasa **ol** zülf ü kâkül
Hemişе boynuma şan halka-ı gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19*). [ol,]
27. Revân yirden tûrup **ol** serv-reftâr
Didi üftâdesine düşme ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 31*). [ol,]
28. Be-şüret **ol** şevâba cehd iderdi
Be-ma‘nî yine yiñi ‘ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 35*). [ol,]
29. Tûrup nâz ile **ol** serv-i mükerrem
Ki dervîşe taşadduk ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 53*). [ol,]
30. Çü bu resme bahâne oldu bisyâr
Raķib **ol** hileden oldu haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 58*). [ol,]
31. Didi bir şaḡş-ı rindâne-revende
Fülân yirde şataşdum **ol** levende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 14*). [ol,]
32. O demde hem-zebân **ol** haste câna
Dehenden cân yaķup çıkan zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 33*). [ol,]
33. Meger **ol** pîr-i hîş-rây u hîred-mend
Didi pîrâne itdi oğlına pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 1*). [ol,]
34. Ne bulursın **ol** ebrûdan murâdı
Ki zengîler gibi kecdür nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 65*). [ol,]
35. Meger **ol** küh kim Necd idi nâmi
Ol idi kavm-i Leylânuñ maķâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 19*). [ol,]
36. Yile virse kararın bād-ı endüh
Muķırr olmazdı aña illa **ol** küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 24*). [ol,]
37. Düşüp kalurdi **ol** şürîde vü süst
Dönerdi nâka añup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 7*). [ol,]
38. Görüp **ol** nâķayı yârân-ı Mecnûn
Bulurlardı anı üftâde meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 9*). [ol,]
39. Nice şabr iyleyem bâr-ı firâķa
Ki döymez **ol** yüki çekmeĝe nâķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 22*). [ol,]

40. Görüb **ol** ziveri seyyār-ı gerdün
Şafādan bî-ḥūd oldu şanki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 5*). [ol,]
41. Meger kim da'vet itmişdür ḥalili
Cemālî ka'besinden **ol** zelili (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 12*). [ol,]
42. Görüb birbirini **ol** iki 'aşık
İki yār-ı muvāfık iki sādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 17*). [ol,]
43. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i 'āra
Gelimez oldu Mecnûn **ol** diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [ol,]
44. Ol āhū çeşm için ağlar iken ben
Benüm-çün gülmedüñ itler gibi sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 131*). [ol,]
45. 'Acebdür kim aña **ol** merd-i 'aşık
Bu resme görünürdi nā-muvāfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 157*). [ol,]
46. Bu söz güç geldi birkaç ehl-i 'āra
Gelimez oldu Mecnûn **ol** diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 2*). [ol,]
47. Yüregi üzre komış bir daḥi seng
Cihānda cümle varı **ol** iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 11*). [ol,]
48. Giriftār idemez bend ile zencir
Delürdelden beni **ol** yār-ı dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 35*). [ol,]
49. Baña sem virse **ol** semden ben ölsem
Odumdan dōstlar pür-dūd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 48*). [ol,]
50. Görenler raḥm idüp üstine üşdi
Üşüp **ol** 'aşk u ḡam divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 111*). [ol,]
51. Du'ā miḥrābıdur arz u semāya
Kaçan kim mevsim-i ḥac irdi **ol** yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 27*). [ol,]
52. Didi **ol** 'ömrinüñ sermāyesine
Oḡul ser-vaḳti gelmişdür niyāzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 50*). [ol,]
53. Beni alsun yitürsün Nîle meyli
Ulaşdur 'ömrüm **ol** zülfi-i dırāza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 3*). [ol,]
54. Yaşın zülfince kıl **ol** serv-i nāza
Kıla döndüm egerçi ḥasretinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 4*). [ol,]
55. Öter iñler qurı ṭanbūra döndi
Belāsı güş-mālî **ol** ḥabībün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 11*). [ol,]
56. Veli hem ḡuşşasuz bî-baḥt u rüzem
Ol iş kim kār-ı ḡamdan ola ḥālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 23*). [ol,]
57. Kılına luṭf idici pādişāhî
Beni 'aşkımda irgür **ol** maḳāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 27*). [ol,]
58. Bu vech ile beyān iyler rivāyet
Ki **ol** ḥākî bisāṭ u seng bālîş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 3*). [ol,]
59. Bulursa bulur andan **ol** necāti
Ola kim himmeti yümniyle **ol** merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 35*). [ol,]
60. Dili vü dīdesi ḡam-gin ü nem-gin
Varup **ol** derd-mendüñ katına pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 69*). [ol,]
61. Ḡam-ı Mecnûnu **ol** ḥüsn-i dil-efrüz
Peder bu kavli güş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 110*). [ol,]
62. Kesüp ümmidi āh itdi cigerden
Dönicek ḳavmine **ol** pîr-i fānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 113*). [ol,]
63. 'Aceb 'aşka düşürdi **ol** civānı
Düşüp bu her iyü yavuz zebāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 4*). [ol,]
64. Bu ḡavḡāyî ḥikāyet iylediler
Ki **ol** mecnûn fetā kim 'Āmirî'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 13*). [ol,]
65. Bu bād öldürür āḥir **ol** çerāḡı
Ḥicāb-ı 'ırzumuz çāk itdi şî'ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 26*). [ol,]

66. Didi **ol** hastenüñ budur cevâbı
O Mecnûn'ı bulnuñ itmeñ dirîği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 36*). [ol,]
67. Dirîğa **ol** civân kanı didi pîr
Çayurdi Çays'ı her kavm ü çabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 60*). [ol,]
68. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Haber gelse şabâdan **ol** diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 69*). [ol,]
69. Baş açup karşı varur gerd-i yâra
Ki **ol** toz 'aşıkun tâc-ı seridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 71*). [ol,]
70. Anuñ tâbiyle çolmış **ol** hârâbe
O şerbet kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 78*). [ol,]
71. Çoyup anı geçüp yıl gibi esdi
Varup 'Âmir iline **ol** seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 111*). [ol,]
72. Didi **ol** kavme gördüğü haberden
Ki gördüm Çays'ı hâli teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 112*). [ol,]
73. Beni **ol** hûn ile gül-gün idüpdür
Ne gül-gün bir belâ-keş bâr-girem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 20*). [ol,]
74. Geç **ol** şudan ki senden el yumışdur
Didi çün haste Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 32*). [ol,]
75. Gören ağlardı **ol** aşuften hâli
Çurup çâk itdi bir gün perde vü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 42*). [ol,]
76. Kemendinden hâlâş olmazdı şaydı
Gör **ol** âhü-yı çeşm-i nâfe-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 29*). [ol,]
77. İderler ârzü **ol** gül-şekerden
Şaçı la'lin umana pâk ider râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 36*). [ol,]
78. Ki mahzûn idi **ol** meftûni için
Çıçup bâm üzre mahfî **ol** dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 50*). [ol,]
79. Ki mahzûn idi **ol** meftûni için
Çıçup bâm üzre mahfî **ol** dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 51*). [ol,]
80. Şorarken hâlin **ol** gül 'andelibûñ
İşitmesün diyü ağyâr-ı bed-h'âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 56*). [ol,]
81. Öürse kimseye hâlin dimezdi
Yatup vîrandâ **ol** keklîk çü bayküş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 85*). [ol,]
82. İçinde zîkr olınsa hâl-i Mecnûn
Yazardı def'î **ol** beyte cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 111*). [ol,]
83. Çılurdu fitne **ol** meftûna anı
Revân **ol** da bedihî nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 118*). [ol,]
84. Gelüp varurdu her şâm u şehirler
Ol iki bülbül-i mestüñ fiğânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 123*). [ol,]
85. Ara yirde oda yağıdı cihânı
Ol iki sâz u yek söz u dü âheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [ol,]
86. Kimin nây itdi 'uşşâkuñ kimin çeng
Ol iki 'aşıkun nâz u niyâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 127*). [ol,]
87. Pür olup ırladı eţfâl-ı hâne
Raķîb it gibi ürdi **ol** şadâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 131*). [ol,]
88. Belâ oldu **ol** iki mübtelâya
Bular bir yıl esîr olup bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 132*). [ol,]
89. Ki ya'ni çurfedür ahvâl-ı devrân
Yağüd **ol** kaķkaķa itdüğü anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 45*). [ol,]
90. N'ider reng ü 'ilâcı **ol** ki güldür
Nice hem-serle **ol** serv-i revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 71*). [ol,]
91. İde **ol** derd-mend âvâre âhı
İde bülbüllere hâlin hikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 92*). [ol,]

92. Eger aransa şahrâ vü cibâli
İrem **ol** ravzaya dinse haq ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 105*). [ol,]
93. Bitürdi lâleler güller kenârı
Nesim-i büyi **ol** eṭrâfa ṭoldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 115*). [ol,]
94. Diyâr-ı Çin'e döndi nâfe ṭoldı
Çemende **ol** perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 117*). [ol,]
95. Aradan ğâ'ib oldı **ol** perî-vâr
Varup tenhâ bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 120*). [ol,]
96. Varup gelse peyâmuñla selâmuñ
İderken bu niyâzi **ol** büt-i nâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 137*). [ol,]
97. Dönüp andan eve 'azm iylediler
O râzi şaklamadı **ol** güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 167*). [ol,]
98. Bu şüret üzre düzdi zülf ü hâlin
Ki **ol** günde ki seyran itdi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 3*). [ol,]
99. Anuñ İbnü's-selâm olmışdı nâmı
Göründi çün aña **ol** şem'-i tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 21*). [ol,]
100. Meşelde aq yüz üzre zülf-i pür-çin
Taḫup **ol** mâh-rûlar ḫalka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 43*). [ol,]
101. Dileyü geldi yâr-ı dil-sitâmı
Bulışdı seyyidine **ol** maḫâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 53*). [ol,]
102. Şikârı oldı bir gün **ol** nevâhî
Ki varup küh-ı Necd'e Nevfel-i şir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 10*). [ol,]
103. Ğazeller okuyup dürler şaçardı
Virüp **ol** hasteye Nevfel cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 69*). [ol,]
104. Demür olup çıkarım taşdan anı
Saña me'nûs olunca **ol** ğazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 79*). [ol,]
105. Meger **ol** âdemî kim ola bîmâr
Teraḫḫum iyleyüp hem-sâline **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 126*). [ol,]
106. Demürden kapu açmak benden olsun
Hemişe hem-dem **ol** 'aḫiller ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 143*). [ol,]
107. İçüp eş'âr oḫurlardı muḫayyel
Şikâyet-ğüne Mecnûn **ol** civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 3*). [ol,]
108. Dönüp göstermek **ol** lâfa ḫilâfî
Bu ḫaşlet merd olana lâyıḫ olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 24*). [ol,]
109. İderdi **ol** 'adüya dest-büsü
Eger öldürse Leyli ḫaylin aşḫâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 126*). [ol,]
110. Kılur mı yâr ile **ol** kârı zârî
Anı kim yây idüp dür yâr derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [ol,]
111. Elinde şür u şer şemşir olmuş
Ol el kim bezm içinde zer şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171*). [ol,]
112. Libâs-ı mâtemi egnine giydi
Ol iki fitne döndi birbirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 3*). [ol,]
113. Mededci ḫaylî leşker irdi nâ-gâh
O demde göricek **ol** ḫaylı ḫaylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 11*). [ol,]
114. Alup **ol** cevheri gevher vireydüm
Eger var ise bu râyuñ şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 24*). [ol,]
115. İçürmeñ bârî zehr-âlûde nüşı
Ḥoş itmezsiz çün **ol** nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 29*). [ol,]
116. Hemişe neng için şulḫı vü cengi
İte atılsa yeg **ol** tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 123*). [ol,]
117. Naşib olmaḫdan **ol** divâne dîve
Çü gördi Nevfel anı böyle 'âciz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 124*). [ol,]

118. Seme serseme uymaz **ol** ki serdür
Anuñla cüft olup giren döşege (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 142*). [ol,]
119. Hemân zıkr olunur **ol** ‘ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel çatına geldi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 180*). [ol,]
120. Saña devlet kapūsın açā mālī
Bu sözi kim didi **ol** merd-i ğaddār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 209*). [ol,]
121. omış Mecnûn içun ortaya başı
Düşüp **ol** derd içun ğavġā vü derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 35*). [ol,]
122. İde mizân-ı ‘adlüm size meyli
Virüñ **ol** şerbeti Mecnûn sevinsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 73*). [ol,]
123. Güli **ol** şab‘-ı nâ-mevzûna virmen
N’ider divâne bu şand u cülâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 96*). [ol,]
124. Aña yitmez mi **ol** bend-i ‘âzâbı
Melek n’itsün per çutmuş delüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 98*). [ol,]
125. Yaraşur mı şarâba serv-i ġoř-nâz
N’ider gül-geşti **ol** âvâre deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 103*). [ol,]
126. Ki Mecnûn’a içürem zehr-i şâtil
Buyurdi sâķisine **ol** cefâķār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 13*). [ol,]
127. Hemân zıkr olunur **ol** kışşa-i dün
Aġu iüp ü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 38*). [ol,]
128. Bu tertîb üzre nazm itdi cevâhir
Didi **ol** nâ-bedîd olan remîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 3*). [ol,]
129. Beden burcunda boynı řâķa beñzer
Yazuķdur **ol** yüce ardâķı yıķma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 43*). [ol,]
130. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu şurfe sözden **ol** avcı şutup daķķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [ol,]
131. Behâsın vir şatun al âřķäre
ü virdi bu cevâbı **ol** tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 59*). [ol,]
132. Nigâr endişesi pişinde pişe
ıkup **ol** řiřenüñ geh geh buġârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 83*). [ol,]
133. Gözi ġoñli gibi şuş oldu dâma
Meger **ol** dâma düşmiş ġâv-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 15*). [ol,]
134. Nitekim şir âhû-yı zebünü
Diler **ol** bî-günehden döke şanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 19*). [ol,]
135. Ol avcıdan şatun aldı şikârın
Görüp şâd oldu bu esbâbı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 42*). [ol,]
136. İdüp aġladı bulduķca mecâli
Kesüp **ol** ġâv-ı deřtinüñ řuzaġın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 83*). [ol,]
137. Yiñi sevdâda **ol** ġice müsâfir
Yürürdi **ol** belâ Mışrı ġurüřân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 7*). [ol,]
138. Revân idi yüz üzre dem‘a gibi
Hem **ol** şem‘üñ şarâretten dimâġı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 13*). [ol,]
139. Yiñi yüz şuyı virmiş ravza ġavza
Kenâr-ı ġavza varup **ol** ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 19*). [ol,]
140. şuyından ravza gibi oldu şir-âb
Düşüp **ol** ravza üzre sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 21*). [ol,]
141. İriş **ol** yâre ‘arz it bir nice râz
Ki şorarsan eger ġâl-i ġarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 56*). [ol,]
142. Yine oldu münevver şeb-erâġı
Yirinden şurdi **ol** divâne-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 5*). [ol,]
143. Baña ġabbe gerekmez cümlesin al
Görüp şâd oldu **ol** ‘avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 39*). [ol,]

144. Buña urdı alup **ol** bend ü kaydı
Yidüp gezdürdi anı hâne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 40*). [ol,]
145. Ol ilden ğalle dirdi bu bahâne
Uyup Mecnûn yiler boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 42*). [ol,]
146. Bu gün uş oldum **ol** cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün urmağa nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 70*). [ol,]
147. Elüñ degmege olurdu bahâne
Yañılıp iylemezsen **ol** haţâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 93*). [ol,]
148. Beni **ol** cem‘ içinde şem‘ idüpdür
Dilerseñ kim ziyâsı arta cem‘ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 102*). [ol,]
149. Yaşı nergislerini itdi gül-gün
Deñizler ağıdup **ol** eşk-bārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 27*). [ol,]
150. Oturur derd-mend **ol** yār-ı dil-bend
Nesīm-i şavtı ammā tazelendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 40*). [ol,]
151. Ki dür t̄alibleri ala hızâne
Kim el açar ala **ol** mäh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 51*). [ol,]
152. O genci hıfz iderdi ğayretinden
Kemāl-i ‘aql ile **ol** sim-endām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 55*). [ol,]
153. Taşı hāndān içi pür-girye vü süz
Mulāzım müşterilerden **ol** aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 67*). [ol,]
154. Gelür gün yüzlü yüz yüz **ol** araya
Bu şöret irdi çün İbnü’s-Selām’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 68*). [ol,]
155. Bu kim mālın virüp ala ‘arūsı
Oğudı çün bu efsünü **ol** āġāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 115*). [ol,]
156. Dilinden ağıdup şaţţ-ı hikāyet
Didi **ol** mäh-ı nevdan ayrı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 3*). [ol,]
157. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
Ol āvāre tuş oldı bir süvāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 21*). [ol,]
158. Sen anuñ gibi yarı yoġa şay var
Ķanı **ol** dōst kim zehrin yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [ol,]
159. Belālu bülbüli āvāre düşdi
Girüp ‘üryān dōşekde **ol** kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 43*). [ol,]
160. Seni yād iyler itmez yāda meyli
Hemîşe **ol** perī-peyker perī-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 95*). [ol,]
161. Ķatı şürīde oldı **ol** haberden
Bu sevdādan midād-ı tāze ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 6*). [ol,]
162. Benüm-çün dil seni ğam yiye şandı
Şu resme sevdüñ **ol** yiñi nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 37*). [ol,]
163. Ki iderler bir mezār üstinde zārı
Varuram ben de giryān **ol** miyāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 75*). [ol,]
164. Añup anı didiler cümle maħzūn
Ki **ol** üftāde vü mehçür u nā-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 23*). [ol,]
165. Küşāde oldı sen de olma maħzūn
Ol āşufte olup bu nükteden tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 77*). [ol,]
166. Olur her dāne-i engür dile dāġ
Ķaçan kim dür olam **ol** ġonce lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 99*). [ol,]
167. Anuñ-çün vaħşe oldum āşinā ben
Ol ādem-zāde kim ola münāfiĶ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 105*). [ol,]
168. Teheccüd ehlin uyarsun fiġānuñ
Olup erre başuñı kessün **ol** tāĶ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 17*). [ol,]
169. Ķurudı **ol** ĶılıĶ tuţduġı desti
Alup hem şaġ ele tıġı yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 80*). [ol,]

170. Bitürür ot yirine tığ-ı tizi
Ol oğ kim bî-amândur irse câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 87*). [ol,]
171. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestün
 Ki tâ gusl-ı kefen idüp **ol** äba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 13*). [ol,]
172. Girem **ol** äb-ı rüy ile türäba
 Vücüdüm çün ola äb ile päk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 14*). [ol,]
173. Ben işümden işüm benden olup fevt
 Esenleyüp anı **ol** pîr-i maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 29*). [ol,]
174. ‘Aceb cân ḳorḳusu yok mı ki sende
 Zihî aḥmaḳ **ol** âdem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 59*). [ol,]
175. Yılana yaraşur çün ḥâk rûzî
 Var ey serv **ol** çemende tütma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 67*). [ol,]
176. Ne ehl-i beytün üzre şefkatün var
Ol atanuñ ḳamu sa‘yî telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 13*). [ol,]
177. Kim andan bârî añup dökmedün yaş
 Şağ iken itmedün **ol** pîre yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 19*). [ol,]
178. Peder gürına dek ‘azm itdi püyân
 Görüp **ol** ḥâki beñzi oldı topraḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 29*). [ol,]
179. Yetim oldı bu kez **ol** dürr-i meknûn
 Yetim oldı esîr-i zülf-i dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 36*). [ol,]
180. Ḳomadı ‘âşîḳa tevbe naşühî
 Sürüp ḥâke yüzün **ol** ‘âşîḳ-ı päk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 113*). [ol,]
181. Bir arada yazılmış Leylî Mecnûn
 Yirinden el urup **ol** nakşî aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 11*). [ol,]
182. Tırâş olup **ol** şüret bu ḳala bir
 Didi bu ‘aşḳ işi birlik işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 14*). [ol,]
183. Ki **ol** müşkil iş oldı aña âsân
 Meger bir gün o sultân-ı ḡazab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 14*). [ol,]
184. Diledi **ol** nedimi ide ihlâk
 Buyurdi bir iki it yüzlü zebânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 16*). [ol,]
185. Yakından göricek bildi yalandı
Ol ähüyü alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 23*). [ol,]
186. Zemâne gün gülinden gülşen oldı
 Olup **ol** ḥükmüne sultân peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 31*). [ol,]
187. Ki olmuşdur kerâmetden sirişte
Ol ähü segler ağzında nişeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 39*). [ol,]
188. Ki itlerden nice buldı ḥalâşî
 Müvekkil gönderüp **ol** bî-günâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 49*). [ol,]
189. Yüzün döndirdi **ol** ävârelerden
 Ḳodı dâmânın elden ḥoḳḳâbazun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 60*). [ol,]
190. Gözine toz görindi tütüyâ-reng
 Açıldı bürḳa‘ı çün **ol** ḡubâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 13*). [ol,]
191. Hilâl itmiş belâ **ol** nâtüvânî
 Olup nîreng-i ḡamdan cismi nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 68*). [ol,]
192. Ki bensüz ḥâlî **ol** yâruñ nicedür
 Ne yir ne iḳer nice geḳer zemânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 116*). [ol,]
193. İşi ḡam eşi vaḥş u ähuvândur
 Senün yükün çekerken **ol** giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 129*). [ol,]
194. Gözetmez ḥâlin **ol** göz kim ḳavidür
 Zamân çün göstere bârid şemâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 226*). [ol,]
195. Bulunmaz **ol** ḡöñül ilde tütündür
 ḡöñül bir ḥânedür bî-bâb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 52*). [ol,]

196. Yaḥūd bād-ı hevā efgendesiyem
Ol āteş kim vücūdu mūm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 155*). [ol,]
197. Hikâyâtın hidâyet iylemiştir
 Ki tâ ‘ibret ola ‘uşşâka **ol** derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 23*). [ol,]
198. Kesildi gitdi kurbumdan qarâbât
 Ben **ol** âyine-î Çinem ki pāsum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 173*). [ol,]
199. Gider **ol** revnak-ı zībâsı andan
 Gezer reh-zen gibi küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 18*). [ol,]
200. Rıfāyet idesin **ol** yādīgāri
 ‘Aziz idi baña cānumdan **ol** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 90*). [ol,]
201. Bu resme itdi **ol** mātemde nevḥa
 Ki çün Zeyd-i vefā-dār oldu āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 2*). [ol,]
202. Ḥusūf irdüğine **ol** māha nā-gāh
 Acıyup zār u zār ağladı gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 4*). [ol,]
203. Ğamāme döndi ağlar **ol** ğam için
 İrişüp ravza-i Leylî’ye cūşān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 8*). [ol,]
204. Dil uzatdı vü çarḥa itdi nefrîn
 Yanup **ol** türbe üzre nitekim ‘ūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 85*). [ol,]
205. Cigerden zār zār ağlardı tekrār
 Gezüp **ol** derd ile cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 13*). [ol,]
206. İrişüp sāye-vār oldu fütāde
 Kuçup ağladı **ol** ḥāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 17*). [ol,]
207. Şaḳın **ol** ḳan od urur ḥırmenüñe
 Vaşî olma öksüze zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 138*). [ol,]
208. Muḥabbet cāmı cānuña ğıdādur
 Sen **ol** gencinesin cāndur ḫılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 161*). [ol,]
209. Olur **ol** bād-ı ğavġā-yı kıyāmet
 Ḥacālet añup itsen bir nefes āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 170*). [ol,]
210. Dil ü cān ‘āleminde ḳurdu taḥtı
 Yatup **ol** ḥālet üzre ḳaldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [ol,]
211. Anı beklerdi nice üstüḥ‘ān-ḥ‘ār
 Görüñ **ol** üstüḥ‘ān- ḥ‘āruñ vefāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 183*). [ol,]
212. Anuñ-çün oldılar āḥırde yek mehd
 Hem **ol** mehd-i mübārek oldu meşḥūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 199*). [ol,]
213. Cihān ḥāḳına ḥācet-gāh oldu
 İlāhî **ol** iki pāk ü iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [ol,]
214. Nişār iyler **ol** iki serv-i nāze
 Çü Zeyd anlarda bu ḥōş zevḳı gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 58*). [ol,]
215. Şarāb u büse vü cām-ı beḳāya
 Didi Zeyd’e dönüp **ol** pır-i şādıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 65*). [ol,]
216. Biri ma‘şūḳadur **ol** biri ‘āşık
 Biri ‘ālemde ‘āşıklar şehidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 66*). [ol,]
217. Bu ‘ālemde sürer beyle şafāyı
 Şu dil kim **ol** cihānda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 77*). [ol,]
218. İrişür ṭoġrı oḳ gibi nişāne
Ol oḳ kim her nişāne rāst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [ol,]
219. Cemî‘-i enbiyā ḥāḳkı ilāhî
 Bize **ol** ‘aşḳuñı iyle müyesser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 41*). [ol,]

ol: Olmak, gerçekleşmek.

1. Silâh-dâr **ola** tâ ‘azm itse sulţân
 Țurur hem Müşterî ‘azmuña rāġib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 30*). [*ola, -a*]
2. Ne fer vire ‘arûsa ħüsn-i mâder
 Çün **ola** zışt-şüret ey birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 40*). [*ola, -a*]
3. Ola rıfķ u vefâ ħarb-ı dürüstî
 Eliñ degmek baña ‘ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 88*). [*ola, -a*]
4. Muşâġib **oldı** çün ol nâzenîne
 Mübeddel **oldı** ‘ayş u nâz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 171*). [*oldı, -dı*]
5. Nikâh u ‘aķd **olup** ħuţbe oķundu
 Ĥaţib-i ħuţbe kim kürsiye aġdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 136*). [*olup, -up*]
6. Nice luţf u vefâ **oldı** nice cevri
 Țapuñuñ yoķ vefâsı cevri çoķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [*oldı, -dı*]

ol: 3. *teklik şahıs zamiri. (Hz. Muhammed).*

1. Ki **oldur** enbiyâya dürrütü’t-tâc
 Anuñ zikri du‘âsıdur Ĥalil’üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 18*). [*oldur, -dur*]

ol: *Ölmek.*

1. Anañ da **öldü** Țut pür-derd ü miġnet
 Evüñe gel atañ ocaġını yaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [*öldü, -dü*]

ol: *... vasfını taşımak.*

1. Zamānuñ farķı fevķı **ola** cāyuñ
 Tevâzu‘ her kimüñ kim **ola** zeyni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 103*). [*ola, -a*]

ol: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

1. Siyeh-rülikda **olam** tâ ki tayı
 Esed oldı meger burc-ı sitârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 40*). [*olam, -a, -m*]
2. Benüm gibi **olupdur** nice ħâşâķ
 Yaluñuz ben degülem cevri içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 30*). [*olupdur, -up, -dur*]
3. Vebâl olur **olursam** bâle yaġı
 Dilüm cānum niġârüm ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 154*). [*olursam, -ur, -sa, -m*]
4. Olupdur ‘ilm ü ħilm ile mükerrem
 Nice göñlüñ çeker cān incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 28*). [*olupdur, -up, -dur*]
5. Ĥikâyet kıldı ħalka ol ħaber-dâr
 Ki dünyâda **olan** ‘aşķ ile nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 83*). [*olan, -an*]

ol: *Hayâtı sona ermek, yaşamaz olmak, can vermek, vefat etmek.*

1. Çün **ölem** yine anuñ mürdesi kıll
 İki ‘âlemde ‘aşķ olsun baña dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 34*). [*ölem, -e, -m*]

ol: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

1. Ümîd-i vuşlatuñdur perde-dârum
Ümîd-i vuşlatuñ **olmasa** ey dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 143*). [*olmasa, -ma, -sa*]
2. İçüp âb-ı hayâtı bâkî oldı
Bu nüş anuñ ki **olmadı** şafâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 133*). [*olmadı, -ma, -dı*]

ol: *Meydana gelmek, gerçekleşmek, ortaya çıkmak.*

1. Zemîn yırtılmayınca gülşen **olmaz**
Şu kim göñlin hemîşe kâsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 56*). [*olmaz, -maz*]
2. Olur her nûrı nâr u her güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*olur, -ur*]
3. Senüñ ‘acizlîğña rahmet ide
Dilüñ hâk it ki âhîr **olisar** hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 95*). [*olisar, -isar*]

ol: *O. II Mecnun.*

1. Ol cân viriser bir gün ‘ömrüñ ola pâyende (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 10*). [*ol,]*
2. Yüzümüz şuyımı hâk itdi şî‘ri
Kodı ortaya **ol** bu yolda başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 29*). [*ol,]*
3. Tölup vecd ile **ol** Necd’ün tağında
Dögüp göğsin okurdı hêş gazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 48*). [*ol,]*
4. Kılurdı fitne **ol** meftûna anı
Revân **ol** da bedihî nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 119*). [*ol,]*
5. Gül-i ter gibi çâk iyer yakasın
Hevâ-dârından **ol** ehl-i nevânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 25*). [*ol,]*
6. Du‘â-yı şulhı **ol** tekrâr iderdi
Şalar baş kesmege her kişi tîği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 104*). [*ol,]*
7. Kılur **ol** kavm-i Leylâ’ya du‘ayı
Biz anuñ-çün ururuz tîğ u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 154*). [*ol,]*
8. Acıyup her birinüñ yandı cânı
Ol anlardan ferâgat ‘âleminde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 119*). [*ol,]*
9. Ğarîb ü bî-nevâ vü müstemendi
Ol anda kâldı yok ağıyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 123*). [*ol,]*
10. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider **ol** mest ü bî-hûd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 57*). [*ol,]*
11. İder **ol** tâli‘-i şüm ile cengi
Bu ahvâl ile **ol** ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 60*). [*ol,]*
12. İder **ol** tâli‘-i şüm ile cengi
Bu ahvâl ile **ol** ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [*ol,]*
13. İriüp Mecnûn’a kaçd itdi ala cân
İrişdi çala **ol** şürîde mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 79*). [*ol,]*
14. Kemâl-i şefkatinden oldı maḥzûn
Şafâ-yı dilden **ol** luḥf ehli server (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 89*). [*ol,]*
15. Gören vehm ider **ol** şürîde ḥâlî
Vücûdi bir nefes yil gibi **ol** da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 50*). [*ol,]*
16. Açup kışşa yüzinden perde-i râz
Ki **ol** şahrâ-bisâṭ u küh-bâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 3*). [*ol,]*

17. Yine kaçdı tekellüf ‘âleminden
Gezerken bir gün **ol** eṭṭrâf-ı deṣti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 7*). [ol,]
18. Anuñ-çün beñzedi nesrine verdüm
Egerçi ‘aşk ile **ol** oldu meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 93*). [ol,]
19. Velî andan beter bu derd-i mestür
Egerçi oldu **ol** ‘aşka nişâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 95*). [ol,]
20. Ben oldum bî-nişân uş yane yane
Açar **ol** göñlini seyr ü seferde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 97*). [ol,]
21. Didüm anuñ katında evvel âhir
Ki **ol** ilden çıkup âvâre olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 125*). [ol,]
22. Ğarîbi ya’ni Mecnûn müstemendi
Ki **ol** vaḥşî-nişîn ü vaḥşet-âmîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 35*). [ol,]
23. İrişdi menzil-i mî‘âde dil-şâd
Oturdu sāyesinde naḥluñ **ol** nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 109*). [ol,]
24. Degül ferd-i Ğudâ’ya iş nüḥüfte
Egerçi **ol** helâle virmedüm dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 121*). [ol,]
25. Bilürem **ol** da ḥōş görmez ḥarāmı
Dilek it var ki **ol** dil-dâr u dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 130*). [ol,]
26. İde teşrif okıyup şîr çün kıand
Ol ebyât okıya ben iyleyem gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 133*). [ol,]
27. Meye ne kudretim var kim uram dest
Güle karşı revân **ol** bülbül-âvâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 161*). [ol,]
28. Didi ben ḥasteyem anuñ refîkı
Ğam içre baña **oldur** cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [oldur, -dur]
29. Yazardı levḥ-ı dilde **ol** civân-merd
Ten-i Mecnûn’ı dâ’im za’f-ı ḥâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 202*). [ol,]
30. Yatur bî-hūş olup bî-nūş-ı bâde
Ferâġat cîbine çekmiş serin **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 39*). [ol,]
31. Cihānuñ bir pula almaz zerin **ol**
Maḥabbet eyle bî-hūş itmiş anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 40*). [ol,]
32. Ol anı rıfk ile iylerdi te’dîb
Didi Zeyd’e ki germ olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 132*). [ol,]
33. Münâcât itdi yalvardı Ğudâ’ya
Ki yâ Rab cāmı irgür **ol** çerâġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 33*). [ol,]
34. Nice itsün **ol** idi anuñ da varı
Çün âhir iyledi er mâtemini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 18*). [ol,]
35. Mükedder göñlini luṭf ile şâf it
Var **ol** âhü-yı müşkîni şîkâr it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 33*). [ol,]
36. Didi giysün bunı **ol** serv-i zîbâ
Semenden göñlek ak gülden ‘imâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 42*). [ol,]
37. Güne gitmedin aya döndi evvel
Şarındı şemsî dülbendin çün **ol** şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 51*). [ol,]
38. Ki geldi kapuña **ol** şayd bî-ḳayd
İşigde sāye-veş yüz sürer **ol** nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 78*). [ol,]
39. Ki geldi kapuña **ol** şayd bî-ḳayd
İşigde sāye-veş yüz sürer **ol** nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 79*). [ol,]
40. Yanınca şîr ü vaḥş **ol** şîr-i merdân
Yiñi cinnet yiñi sevda yiñi baġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 6*). [ol,]
41. Ğatîl-i ḥançer-i ‘aşk-ı şedidem
Yönüm döndür laḥidde **ol** ḥabibe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 85*). [ol,]
42. Rî‘âyet idesin **ol** yâdigâri
‘Azîz idi baña cānumdan **ol** yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 91*). [ol,]

43. Şağın h̄ôr añlama **ol** yāri zinhār
İdesin hem aña benden selāmı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 92*). [ol,]
44. Senüñ ‘aşkuña virdi cān-ı pāki
Eğer teftiş idersen **ol** ğaribi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 97*). [ol,]
45. Biraz sâkin olurdu odi tā ki
Öpüp kucup bu h̄āki **ol** vefā-dār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 11*). [ol,]
46. Didi bu kışşa böyle oldu āh̄ir
Ki **ol** firqat elinden oda yanmış (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 3*). [ol,]
47. Bile çıkdı anuñla cān h̄ümāsı
Çuçup **ol** bir nefesde dōst h̄ākin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 37*). [ol,]

ol: O. II Leyla.

1. Oturmuşdı ‘Arab şavrınca **ol** māh
Götürmüşdi hiçāb-ı bāb-ı h̄ar-gāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 15*). [ol,]
2. Düşüp ikisi de şevk ile vecde
Bu aña **ol** buña iylerdi secde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 20*). [ol,]
3. Bu anı gördi beñzi lāle oldu
Bunu **ol** gördi h̄ālī nāle oldu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 22*). [ol,]
4. Anuñ derdinden ağlarsın güler **ol**
Bu yol kim sen yürürsün pür-ħařardur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 90*). [ol,]
5. Söyünmezdi yürekden tāb-ı tase
Yir idi anı ğam **ol** ğam yimezdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 83*). [ol,]
6. Per-i zāğ oldu gūyā dümm-i şebbāz
Hem isfidāc ile **ol** ğayret-i hūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 67*). [ol,]
7. N’ider reng ü ‘ilācı **ol** ki güldür
Nice hem-serle **ol** serv-i revāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [ol,]
8. Şanasın ğaste bülbüldür kafes teng
Geçerdi şūr ile **ol** teng içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 183*). [ol,]
9. Mübārek olsun **ol** İbnü’s-Selām’e
Çün irdi bu ğaber İbn ü’s-Selām’e (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 66*). [ol,]
10. Velī ben h̄ār u ğas **ol** serv-i āzād
Şehinşeh-zāde ğanda bende ğanda (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 94*). [ol,]
11. Velī bi-ħad idi bağrında ğanı
Yir içer **ol** da ağıyāra müdārā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 61*). [ol,]
12. Sen anuñ-çün başarsın bağruna taş
İrağ oldu saña **ol** nice ferseng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 49*). [ol,]
13. Gerek sen de urasın şīşeye seng
Seni yıllar geçer **ol** iyemez yād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 51*). [ol,]
14. Gözüñ yaşı gibi senden kaçar **ol**
Şafā sür bir nefes vaqt-i şafādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 50*). [ol,]
15. Niçün **ol** gitdi sen ğalduñ nişānı
Didi ğayret degül mi andan ey dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 20*). [ol,]
16. O toğru yār o dem cān atdı çün tır
Peri-veş **ol** perī-peyker perī-zād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 113*). [ol,]
17. Dilerem **ol** şanemden iyile ruzī
Didi bunu vü tıtdı rāh-ı şahrā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 72*). [ol,]
18. Cigerde ğan dimāğ-ı serde sevdā
Hem **ol** serv-i revān h̄ar-gāha gitdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 75*). [ol,]
19. Ki bilmez āsumāndan rismānı
Varup çağırdı **ol** yār-ı vefā-dār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 43*). [ol,]

20. O ‘aşıq itmedi Leyli’ye meyli
Kaçan yüz bulmadı yârından **ol** mäh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 73*). [ol,]
21. Erinûn öldüğü ammâ bahâne
Añar şivende **ol** pür-şive şüyü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 93*). [ol,]
22. Ki cânı Leyli’ye İbnü’s-selâm’uñ
Cihân **oldur** aña biñ cân gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 41*). [oldur, -dur]
23. Cevâbı beyle virdi **ol** şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 1*). [ol,]
24. Zebân-ı hâlidür **ol** mürde cânuñ
Bilem dirseñ nedür göñlindeki hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 116*). [ol,]
25. İdüp yâd iyledi **ol** tâze bâğı
Olup mâtem-zede kavm u kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 136*). [ol,]
26. O genc-i hüsni gömdiler yirine
Melâhat meyvesiyken **ol** gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 141*). [ol,]
27. Dükendi ‘ömrinüñ çün rüz u leyli
Meger yavuz yil esdi **ol** çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 45*). [ol,]
28. Çerâğ-ı ‘âlem iken döndi mûma
Bu derde mübtelâ oldı çün **ol** mäh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 59*). [ol,]
29. Didi **ol** serv-i nâz itdi niyâzi
Ki ey mâder dükendi rüz-i ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 66*). [ol,]
30. Senüñ vaşluña cânı muntazırdur
Mezârında biten nergis gibi **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 107*). [ol,]
31. Qanı Leyli qanı anuñ cemâli
Qanı **ol** husrev-i hüsni ü büt-i çin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 37*). [ol,]
32. Şeker ağzuñ ya qanda tenge girdi
‘Aceb **ol** qand-ı şirin qanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 119*). [ol,]

ol: .. halinde bulunmak, ... haline gelmek.

1. Yâ Rab ne günâh itdüm **ola** devr-i zemâne
Her yirde görür cân gözi didârımı yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 8*). [ola, -a]
2. Vücüdî zehr-i qâtil **ola** def’i
Çü Mecnûn haste gördi bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 148*). [ola, -a]
3. Siper olur hadeng ü tîğa dilber
Anuñ kim her dem **ola** kârî zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 139*). [ola, -a]
4. Çü yir virân **ola** olmaz hârâcî
Anuñ kim bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 78*). [ola, -a]
5. Yarın hışmuñdan urma bağruma tîr
Dileme **ola** ey merd-i ciger-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 89*). [ola, -a]
6. Ki ‘aşıq mağz olup ma’şuk **ola** pöst
Baña hûşdur niqâb-ı döst olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 22*). [ola, -a]
7. Ki **ola** târ-ı çeng ü ‘üd-ı Nâhid
Zihî bezm ü zihî divân-ı âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 32*). [ola, -a]
8. Kimüñ zikrin ider **ola** güher-rîz
Didi mihr ile mühr açup ki ey mäh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 36*). [ola, -a]
9. Huzûrunda geçe bu ‘ömr-i bâkî
Ki **ola** secde-gâhum hâk-i pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 51*). [ola, -a]
10. Gerekdür âdem olan kişide şerm
Ola çün ehli bâzaruñ dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 175*). [ola, -a]
11. Kim **ola** iyleye haq sözi tekzîb
Harîf anuñ çü bildi hurfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 178*). [ola, -a]

12. Dimiş yağmur yağar rüz-ı falânda
O yağmurdan içen dīvâne **ola** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 3*). [ola, -a]
13. Binâsı ‘aqlınuñ vîrâne **ola**
İl içmişler yağup ol günde bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 4*). [ola, -a]
14. Delürdi öldürüñ şâh u vezîri
Ol il kim hâkimi dīvâne **ola** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 11*). [ola, -a]
15. Gerek kim ‘âkıbet vîrâne **ola**
Hārâb idince bunca şeh̄r ü dîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 12*). [ola, -a]
16. Mü’ezzin yâ kenâr itdi ‘arûsı
Niçün dem-beste **ola** t̄abl-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 25*). [ola, -a]

ol: "O" işaret sıfatı. II Sevgili.

1. Olur gönce anuñ bağrına peykân
Olur olmasa **ol** kadd-i hîrâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 93*). [ol,]

ol: O. II Nevfel.

1. Atılmış ok çekilmiş tîğ idi **ol**
Kavî olduğu-çün kalb ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 8*). [ol,]
2. Ğarîbe mihrîbân idi o da hem
Severdi **ol** dağî bir gül-‘izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 123*). [ol,]
3. Bilürdi **ol** da derd-i hicr-i yârı
Kim olur hâste derdinden haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 124*). [ol,]
4. Meger **ol** âdemî kim ola bîmâr
Terağhûm iyleyüp hem-sâline **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 127*). [ol,]
5. Belâ-yı guşşada hem-hâline **ol**
Revân gam yimeyüp and içdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 128*). [ol,]
6. Dilinden cûşa geldi hîşm tâbı
Ol âteş leşkeriyle çekdi şemşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 51*). [ol,]
7. Ki dâd idüp kâzandı yağşî adı
Ki dest-i hîrşî senden **ol** da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 17*). [ol,]

ol: "O" işaret zamiri.

1. Ben nice irem ana **ol** kânde vü ben kânde
Ne şeh̄d ü şeker vardur la‘lün gibi rûh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [ol,]
2. Senüñ katuñda ammâ **ol** hâţâdur
Ümidüm var ki kaşdun ola câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 90*). [ol,]
3. Olur **ol** ma‘nide zehr-i hâţar-nâk
Ser-i engüştî şoksa nâ-geh efî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 170*). [ol,]
4. Yiñi dil-dârınuñ tâze nigârı
Kamı **ol** diz-be-diz olup oturmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 11*). [ol,]
5. Leb-i kûze meger **ol** dağî nâçâr
Yüze yüz görmedi gayruñ cemâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 16*). [ol,]
6. Meger âyine **ol** dağî mişâlüm
Yüzüñden gayriye itmen nigâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 18*). [ol,]

7. Miyân bendümden özge **ol** da bir kat
Dağî nâ-süftedür dürr-i yetimüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 22*). [ol,]
8. Hemân **ol** quruyası da qurudu
O küstâh **ol** zemân ikrâra geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 82*). [ol,]
9. Gören vehm ider **ol** şürîde hâli
Vücûdı bir nefes yil gibi **ol** da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [ol,]
10. Nitekim penbe-i huşk ile âteş
Yağup tevbe hicâbın çâk ider **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 13*). [ol,]
11. Yıqup cümle binâsın hâk ider **ol**
Zebân-ı tevbe çün oldı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 14*). [ol,]
12. Bu aña müşfiq **ol** buña mülâ'im
İl anuñ tañlar idi bu hisâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 74*). [ol,]
13. Diken de döşenürse rahât oldı
O giryê kim 'adûlar güldürür **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 233*). [ol,]
14. Hemân kendü yüküñi götüresin
Enîsüñ bir iki vahşî **ol** da hâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 43*). [ol,]
15. Ne kâmet ola kim görmez kıyâmet
Ne bâzâr ola kim **ol** kâsid olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 151*). [ol,]
16. Ki âhir olmadı **ol** tahta-i der
Nice giysü-yi zîbâ zülf-i dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 166*). [ol,]
17. Odur pür-derd iden vaqt-i hâzânı
Ruğ-ı bâğî nitekim zerd ider **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 15*). [ol,]
18. Şunuñ kârüresin hem serd ider **ol**
Şikest olur semen sîması andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 16*). [ol,]
19. Keser sîbüñ serin kaçmaz deminden
Ruğ-ı engürî Leylî-gün ider **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 33*). [ol,]
20. Dil-i Mecnûn gibi pür-hün ider **ol**
Aşar âvenge anı hânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 34*). [ol,]

ol: Can vermek, hayatını kaybetmek.

1. Dögünmekden ten oldı pâre pâre
O bed-bağt anı görüp **öldi** şandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 85*). [öldi, -di]
2. Gül-i şâdi bi türür belki yarın
Peder **öldi** gâribem dime zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 239*). [öldi, -di]
3. Hemân iylik qalır qatuñda varuñ
Kaçan İbnü's Selâm **öldi** itdi vefâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 13*). [öldi, -di]
4. Ki ol İbnü's Selâm **öldi** sen ol sağ
Qurudu gitdi hâr ey haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 18*). [öldi, -di]
5. Anuñ bir harfi ammâ key haqâdur
Didüñ **öldi** falân qodı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 37*). [öldi, -di]
6. Hevâ-yı aşkuñ ile virdi cânı
Bu gün kim **öldi** hâk oldı niqâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 103*). [öldi, -di]
7. Neñ **öldi** kim giyersin bu siyâhı
Didi anuñ için kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 24*). [öldi, -di]
8. Ne deñlü kaçsa bu dâma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden **öldi** Loqmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 49*). [öldi, -di]

ol: Olmak. Olsa.

1. Eger süst **ola** virür hem melâlet
Güher bulsañ yabânda şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 194*). [*ola, -a*]

ol: *O. II İbnüsselam.*

1. Ki kız kavminüñ oldı taşu da nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 87*). [*ol,]*
2. Saña **ol** düşmen ola mı dir idüñ
‘Adū oldı saña **ol** bî-vefâ yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 34*). [*ol,]*
3. Saña **ol** düşmen ola mı dir idüñ
‘Adū oldı saña **ol** bî-vefâ yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 35*). [*ol,]*
4. Didi **ol** düşmenine ey birâder
Dilerseñ ıresin her yirde hayra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 90*). [*ol,]*
5. Eri tuya diyü kütâh ıderdi
Ol evden gitse cüş ıderdi düdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 31*). [*ol,]*
6. Emel zehrinden itdi cānını pāk
Vücüdü naq̄din **ol** da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 61*). [*ol,]*

ol: *Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.*

1. Zen egri **olsa** evşâfı uzaq̄dur
İşidüp haste Mecnûn bu güzâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 76*). [*olsa, -sa*]
2. ‘Aşâ **olmasa** durmazdı ayağı
Çiçekden baş çıkarmış gönce-i ter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 10*). [*olmasa, -ma, -sa*]
3. Ne kārüm qaldı yādumda ne varum
Gice gündüz yidügüm **olmasa** gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 29*). [*olmasa, -ma, -sa*]
4. Ne bey^c ola kim âhîr fāsîd **olmaz**
Cihān ‘ayyârdur dā’im işi rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [*olmaz, -maz*]

ol: *Ölmek. II Bir durumun aşırılığını belirtmede de kullanılır.*

1. Eger şād olasın ol gamdan **ölür**
Bu sözler togru zen hâq̄kında hâq̄dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 74*). [*ölür, -ür*]

ol: *O. II Mecnun'un babası.*

1. Bu anı **ol** bumı itdi der-âğüş
Buluşup iki müştâk iki hâsret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 74*). [*ol,]*

ol: *Yetmek, kafi olmak.*

1. Kılur seg Hâq̄k’a hizmet kılmaduñ sen
Següñ şulhı **olur** bir üstühvāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 63*). [*olur, -ur*]

ol: O. II Mecnun'un annesi.

1. Anuñ derdinde virdi **ol** dañi cān
İşidüp anı Mecnûn tutdı mâtem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 100*). [ol,]

ol: O. II Selam-ı Bağdadî.

1. Yimek içmek ğamından iyledi pāk
Çü görđi **ol** civān kim bu ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 123*). [ol,]
2. Anuñlaydı selāmı vü kelāmı
Kaçan bir beyt okısa **ol** cihān-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 201*). [ol,]

ol: O. II Zeyd. (*Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.*)

1. Yiri endūhdan Mecnūn gibi kūh
Severdi ‘emmüsinüñ duñterin **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 11*). [ol,]
2. Komişdı yolına cān u serin **ol**
Anı **ol** da severdi cānı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 12*). [ol,]
3. Ki mālā meyl ider bakmaz kemāle
Çü ‘āciz kaldı **ol** miskīn ħarīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 59*). [ol,]
4. Belüm āñirde şabra bağladum ben
Belā pīrine **ol** tıfl-ı ħarīkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 125*). [ol,]
5. Kāmu olmışlar idi çāre-sāzı
Bulup **ol** derd-mendūñ çāresini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 9*). [ol,]
6. Varurđı sırr ile ħuymazdı ağyar
Niyāz ile varup **ol** dil-nüvāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 15*). [ol,]
7. Kimi ağlatmaz **ol** resme muşībet
Siyeh-puş oldı **ol** da mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 7*). [ol,]
8. Oturup aña karşu kıldı zāri
Dögüp ağlayu ağlayu başın **ol** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 17*). [ol,]
9. Akıtdı dīdeden kånlu yaşın **ol**
Görüp Mecnūn anuñ bu āb-rengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 18*). [ol,]
10. İläñi rahmete ğarç olsun **ol** merd
İdüp dā’im ziyāret **ol** mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 2*). [ol,]

ol: "O" 3. teklik şahıs zamiri.

1. Olur **ol** ‘āñil iken adı mecnūn
Didi bunı vü ağladı o miskīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 124*). [ol,]
2. Devā bulurlar idi **ol** iki merd
Sikender çeşme-i ħayvānı n’itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 52*). [ol,]
3. Müdārā iyeler **ol** kim ādemidür
Şu taş kim ayağundan düşüre nā’l (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 114*). [ol,]
4. Hüner vañtinde **ol** meydān eridür
Nice zehre girüp tiryāk ider ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 102*). [ol,]

ol-: *Olmak.*

1. Şakin anuñ söziyle ‘amil olma
Hemişe bendüñ **olsun** zülfi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 9*). [*olsun, -su, -n*]
2. Olur gülzâr u nâr u mü'min ü gebr
Ola çün cismüme merķad o hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 65*). [*ola, -a*]
3. Ƙodum naķş-ı ħurûfi sâde **oldum**
Çü ‘aşķun derdine üftâde **oldum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 37*). [*oldum, -du, -m*]
4. Siyâh olmasa müşk **olmaz** kemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 72*). [*olmaz, -maz*]
5. Olur yurdu yuvası ‘âlem-i râz
Bu derdi derdi olmayan şanur ‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 12*). [*olur, -ur*]
6. Kim **ola** olmaya bu ğamdan âġâh
Eger elde olaydı ġuşşa şâdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 34*). [*ola, -a*]
7. Kes anı kim olasin merd-i ġâzi
Şu ‘aşık kim **ola** ħurbân-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 27*). [*ola, -a*]
8. Ğazeller idilüp olındı ta‘rîf
Cemâli medġ **olup** âfâķa tıoldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 7*). [*olup, -up*]
9. Meger ol söz ki **ola** zkr-i Leyli
Ne söz kim maġzı anuñ olmaya dıost (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 56*). [*ola, -a*]
10. Yirüñde yatmaġ öğren dâġ gibi
Ğam odına şı şaçmak sende **olsun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 141*). [*olsun, -su, -n*]
11. Demürden ħapu açmak bende **olsun**
Hemişe hem-dem ol ‘akıller ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 142*). [*olsun, -su, -n*]
12. Bu vaş **olan** gibi meydânda ħâli
Girüp meydâna Nevfel elde şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 162*). [*olan, -an*]
13. Binâ bünyâdi **olmaz** nitekim bād
Cihâna ħükm iden dâd ile itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 32*). [*olmaz, -maz*]
14. ‘Ayâlüm çok ta‘amumdur hemân bu
‘Ayâli çok **olup** ac olsa şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 55*). [*olup, -up*]
15. Şu gibi şâfi-dil ol âteş **olma**
Güli gözlük idinmiş nergis-i pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 68*). [*olma, -ma*]
16. Müsâfir **olmaz** ana merd-i ‘âķil
Niçün itmezsin ol yirden girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 84*). [*olmaz, -maz*]
17. Olayduñ ey ħümâ hem-âşiyânum
Naşibi tire zâġuñ bâġa dıuşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 202*). [*olayduñ, -a, -y, -dun*]
18. Girüp tıopraġa âġir yilden indi
Cihânda ‘ömr-i âdem **olmasa** yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 115*). [*olmasa, -ma, -sa*]
19. Mükellef olmayan **olmaz** ġünah-kâr
Bunun gibi belâ vü ‘aşķ u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 86*). [*olmaz, -maz*]
20. Ƙıla ħibleñde birķaç ġün nemâzi
Eger sehv iyler **olsam** nâ-ġehânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 107*). [*olsam, -sa, -m*]
21. İrüp ġördüm bu ġün sen dil-firüzi
Eger **olursa** taķdîrün vifâķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 49*). [*olursa, -ur, -sa*]
22. Giren **olma** yürî bu bezme zinhâr
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 70*). [*olma, -ma*]
23. Şanasın la‘l ħa‘r-ı seng içinde
Olurdi genc iken künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 25*). [*olurdi, -ur, -dı*]
24. Biñ adım da **olursa** bir ħademdür
Bu dâruñ kim binâsı ħâr u ħasdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 84*). [*olursa, -ur, -sa*]
25. Dil-i bimâra ħoş virdüñ cevâbı
Anuñ kim yârî ehl-i ħâl **olupdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 59*). [*olupdur, -up, -dur*]

26. amu işkale ol allal **olupdur**
Zihi ays-ı huner-ver merd-i kamil (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 76, Mısra 60*). [*olupdur, -up, -dur*]
27. Muıfi olsa an mı her dirende
O meclis kim sibe **olmuşdı** avli (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 78, Mısra 117*). [*olmuşdı, -miş, -dı*]
28. Olurdu cumle şairler imami
şikayet iyleme amdi cihandan (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 80, Mısra 28*). [*olurdu, -ur, -dı*]
29. şaın ol an od urur ırmenune
Vaşı **olma** oksuze zinhar (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 84, Mısra 139*). [*olma, -ma*]
30. Ana ap kim yoğ **olmaz** pak zati
Cemal-i ake meyl itme hebadur (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 84, Mısra 166*). [*olmaz, -maz*]
31. Olurlar akibet cana veremler
Eger zer ęařbına **olursa** zuru (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 84, Mısra 127*). [*olursa, -ur, -sa*]

ol-: ilmek, yok olmak.

1. İrdi cun avs-ı felekden canuma tir-i firak
almadı **ılmekten** ozge dahi tedbir-i firak (*Leyl vu Mecnun, Gazel 1, Mısra 2*). [*ılmekten, -mek, -ten*]
2. Yıa yaa omaya ane vu rat
anı bir şir **oleydim** pençesinden (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 20, Mısra 45*). [*oleydim, -e, -(y)di, -m*]
3. Bana sem virse ol semden ben **olsem**
Odumdan dostlar pur-dud olupdur (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 20, Mısra 48*). [*olsem, -se, -m*]
4. Fiğanum alkı bizar itdi benden
Ne ağlar bulunur şonumda **olsem** (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 20, Mısra 53*). [*olsem, -se, -m*]
5. Bulup ide anı aim-maamı
Budur avfi ki **ole** na-gehani (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 56, Mısra 27*). [*ole, -e*]
6. Ecel ben asteyem bana mualdur
Bana dirsın **olurem** oprağum şa (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 57, Mısra 55*). [*olurem, -ur, -em*]
7. o yıılsun ki manide afesdur
Helali **olduğin** isterse avret (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 74, Mısra 87*). [*olduğin, -du, -gi, -n*]

ol-: Vuku bulmak, meydana gelmek, varlık halini almak.

1. Ne curmum var ki artar her gun ahum
Seni sevmek gunah **olursa** şahum (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 20, Mısra 73*). [*olursa, -ur, -sa*]
2. Sebeb **olma** ayanmağa ayağı
Gucum yitdukce itdum ali ilam (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 53, Mısra 82*). [*olma, -ma*]

ol-: Olmak eylemi, şeklini almak, haline gelmek.

1. Bu diyara cun donesin tutiya-yı çeşm için
Bizlere onunde **olsun** ak-i dergah ey şaba (*Leyl vu Mecnun, Gazel 2, Mısra 10*). [*olsun, -sun*]
2. Bab-ı keremuni buldı meftu
Her kim **ola** ummetune munzam (*Leyl vu Mecnun, Kaside 1, Mısra 38*). [*ola, -a*]
3. abibullaha ta kim **ola** merkeb
O şaha cunki esb oldu o oş-rev (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 4, Mısra 50*). [*ola, -a*]
4. İki serv-i semen-ber iki gulzar
Biri birine **oldılar** heva-dar (*Leyl vu Mecnun, Mesnevi 7, Mısra 176*). [*oldılar, -dı, -lar*]

5. Öter ney nitekim minķār-ı kaçnūs
Odından sîneler **olmuş** çü fânūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 116*). [*olmuş, -miş*]
6. Güneşdür ‘aşk-ı ‘aşık cân u dilden
Kaçan mestür **ola** bir pâre gilden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 4*). [*ola, -a*]
7. Turunc **oldı** ruķ-ı nârenci Kays’uñ
Ziyâde oldıgınca renci Kays’uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 15*). [*oldı, -dı*]
8. Eger şād ile dād **ola** dü bādām
Gözüñsüz harf-i ğamdur ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 31*). [*ola, -a*]
9. Anı har-ġāh öñine da‘vet itdi
Dil **olup** ġamze bir dem şoġbet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 40*). [*olup, -up*]
10. Saña ger erre-i sîn **ola** ālet
Kesersin komayup ‘ırķ-ı cehālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 21*). [*ola, -a*]
11. Senüñle gerçi hoşdur cān kaçırışmak
Düñür **olmak** arada kaç kaçırışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 106*). [*olmak, -mak*]
12. Senüñle gerçi hoşdur cān kaçırışmak
Düñür **olmak** arada kaç kaçırışmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*olmak, -mak*]
13. N’ola ger naġluña aşılsa servüm
Serāyuñ murġı **olsa** bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [*olsa, -sa*]
14. Ki şıñdı cām-ı nām u şışe-i neng
Kaçu dillerde Mecnûn **oldı** adum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 27*). [*oldı, -dı*]
15. Kaçu illerde maṭ‘ûn **oldı** adum
Şıkār itdi beni sevdā-yı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 28*). [*oldı, -dı*]
16. Olup yaşduķla döşek ġāre vü ġār
Yiri ġāk ü ġubār u çehre ġākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 16*). [*olup, -up*]
17. Olupdur taġt-ı sînem taġta-bendi
N’ola taġtuñ ‘imāret iyler iseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 86*). [*olupdur, -up, -dur*]
18. Ğam-ı Leylî **ola** ‘ālemde kārüm
Cihān ālāyişinden çün olam pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 102*). [*ola, -a*]
19. Yanar bir nār **olmuş** şanki pür-nār
Ne küy-ı yāra varmaġa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 10*). [*olmuş, -miş*]
20. Olur bî-çeşm olana bār-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 124*). [*olur, -ur*]
21. Ben ansuz **oluram** bî-çāre bî-kes
Musallaṭ iyleyen baña hevāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 96*). [*oluram, -ur, -a, -m*]
22. Ki tā Rüstem **olasın** kuvvet ile
Refîķ it dōstdan bir nice ġāşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 98*). [*olasın, -a, -sın*]
23. Ki ‘ālemde ‘alem **oldı** cemāle
Cemālin cān göziyle görmeli **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 15*). [*oldı, -dı*]
24. Dirilüp **oldılar** deryā-yı enbüh
Urup na‘ra üniyle ṭabl- bāzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 56*). [*oldılar, -dı, -lar*]
25. Varup pend itdi Leylā’ya ġazerden
Ki rāzî olmasañ **olmaġa** bu kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 179*). [*olmaġa, -maġ, -a*]
26. Anuñ ġükminde **oldı** cümle ġālî
Şu deñlü iyledi iġşanı vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 16*). [*oldı, -dı*]
27. Anı yakma urup bārî odını
Eger **olmazsañ** üftāde ṭayaġı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 81*). [*olmazsañ, -maz, -sa, -ñ*]
28. Mesîġ-i rūġ-perver gibi ġōş-dem
Çemen üzre ġırāmān **olmaġa** āb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 3*). [*olmaġa, -maġ, -a*]
29. Küşāde oldı sen de olma maġzün
Ol āşufte **olup** bu nükmeden tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 77*). [*olup, -up*]
30. Yiter bir ayda bir kez nefşüme ķüt
Çün **olmadum** ṭuz etmek gözlere ṭuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 59*). [*olmadum, -ma, -du, -m*]
31. Olup eş‘ārî ġüyā dürr-i menşür
Oķındı cümle dilde şî‘r-i pākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 14*). [*olup, -up*]

32. Ki bu sünnet  apundan **oldu** evvel
O gün kim gördün iki naq -ı mevz n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 46*). [*oldu, -dı*]
33. Şu **olup** iyledi did ra secde
Düşecek s ye gibi ol iki n r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 90*). [*olup, -up*]
34. Od **olup** başa ağdı sine d di
Cigerden na'ra urup deşte gitdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 80, Mısra 2*). [*olup, -up*]
35. VuŐ Ő ile geh  av re **oldu**
Düşüp bir nice gün bu resme h le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 83, Mısra 16*). [*oldu, -dı*]
36. Anu -c n **oldular** aŐirde yek mehd
Hem ol mehd-i m b rek oldu meŐ r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 198*). [*oldular, -dı, -lar*]
37. Irakdan **oldu** atından piy de
Göricek bildi Mecn n ol harifi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 16*). [*oldu, -dı*]

 l-:  lmek // çok acı ve ıztırap çekmek, mahvolmak.

1. Anu  hiç Şorma ** ld m** guşŞasından
OŐur geh mersiyeye ol m tem için (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 134*). [* ld m, -d , -m*]

 l-:  lmek, can vermek.

1. Ehl-i nazar kıllur gözine t tiya beni
 ld m seni görüp beni n'iyilersin öldürüp (*Leyl  v  Mecn n, Gazel 10, Mısra 5*). [* ld m, -d , -m*]
2. Bu firşat derdi c nkim bi-dev dur
Başa Şimden girü ** lmek** rev dur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 10, Mısra 44*). [* lmek, -mek*]
3. Beni ** ld rmege** aÇa Şefi'em
Şanı aŐet ki irse n -geh ni (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 40*). [* ld rmege, -d r, -meg, -e*]
4.  l rse istemez andan h l Ői
Değül 'aşŞ ol ki cism ni ğar zdur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 2*). [* l rse, - r, -se*]
5.  l rse kimseye h lin dimezdi
Yatup virand  ol keklilik c  bayŐ Ő (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 84*). [* l rse, - r, -se*]
6. Er ** lse** oturardı iki yıl zen
Bir evde oturardı terk idüp seyr (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 74, Mısra 96*). [* lse, -se*]
7. Başa bu derd ile ** lmek** muŐald r
Çık ey c n Őurma c n nsuz bedenden (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 82, Mısra 56*). [* lmek, -mek*]

ol-: Olmak; gerçekleşmek.

1. Olur bir k Őede env '-ı 'işret
Sürüp g l yüzlüler g l-gün piy le (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 130*). [*olur, -ur*]

ol-: Bir hali, bir vasfi kazanmak.

1. DilerseŐ **olasm** 'aşŞ ile Őeyd 
OŐı efs ne-i Mecn n u Leyl  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 6, Mısra 19*). [*olasm, -a, -sın*]
2. ŐolaŐdurma dilün sözde rev n **ol**
Ciger-g ŐeŐinden olmasan eger d r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 55, Mısra 32*). [*ol,]*

3. Sen âdemsin maķāmuñ ķanda ķanı
Nice bir ilden **olursın** nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 69*). [*olursın, -ursın*]
4. Nice gül-reng **olursıñ** hâr içinde
Nice vahşî gibi ilden kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 72*). [*olursıñ, -ursın*]
5. Dil-i ‘uşşâķa nice yâr **olasın**
Yaraşmaz **olasın** sen baña hem-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 91*). [*olasın, -a, -sın*]
6. Ol anı rıfķ ile iylerdi te’đib
Didi Zeyd’e ki germ **olma** ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 133*). [*olma, -ma*]

ol-: *Bir şey haline gelmek, şeklini almak.*

1. Riyâz u merta’ı bāğ-ı cinândur
Leb-i kevserden **oldı** aña meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 49*). [*oldı, -dı*]
2. Velî olmadı içdâmuñ vefâya
Taħammülden göñül şad päre **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 11*). [*oldı, -dı*]

ol-: *Gelmek, vakti ermek.*

1. Dem **ola** kim arayasın Ya’ķüb mûm
Egerçi saña bu sözler girândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 152*). [*ola, -a*]

ol-: *Bir vasfa, özelliğe sahip olmak.*

1. Yiter insâna neng ü ‘âr-ı duĥter
Ĥuşûşâ kim **ola** duĥter bed aĥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 88*). [*ola, -a*]
2. Anuñ-çün vahşe oldum âşinâ ben
Ol âdem-zâde kim **ola** münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 105*). [*ola, -a*]

ol-: *Dolmak, kaplanmak, kuşatılmak.*

1. Yiñinden tâze ķan **oldı** revâne
Ne nişter đarbu var ne bir bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 53*). [*oldı, -dı*]

ol-: *Meydana gelmek, gerçekleşmek, oluşmak.*

1. Gice gündüz işi âh **oldı** ģamdan
Buñarı çeşminüñ çâh **oldı** ģamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 31*). [*oldı, -dı*]
2. Gice gündüz işi âh **oldı** ģamdan
Buñarı çeşminüñ çâh **oldı** ģamdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 32*). [*oldı, -dı*]
3. Yapışdum uş rızâ ķulbına nâ-çâr
Eger tedbir ile **olaydı** kârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 17*). [*olaydı, -a, -(y)dı*]
4. Anuñ İbnü’s-selâm **olmışdı** nâmanı
Göründi çün aña ol şem‘i tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 20*). [*olmışdı, -mış, -dı*]
5. Sükütumdan rızâ fehmi itdi nâdân
Baña ol dem nikâh-ı fâsid **olmış** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 33*). [*olmış, -mış*]

6. Gürüh-ı vahş yanınca yürürdi
Gehî ‘azmi mezâr-ı yâre **oldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 15*). [*oldı, -dı*]
7. Ne var ayru görinse kâleb ü pöst
Vücüdüm ‘aşk **olupdur** pây-tâ-farç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 161*). [*olupdur, -updur*]

ol-: (Zaman bildiren kelimelerle) Gelip çatmak, yaklaşmak.

1. Konup göçmege yapılmış yapusu
Ümüdüm var **olıcağ** âhîr-ı kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 153*). [*olıcağ, -ıcağ*]

ol-: Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

1. Nevâ vü ni‘met **olur** mı ‘aceb bu hâle yiter
Raķīb havfı ile zâ‘il itmezem ğamumu (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*olur, -ur*]
2. Kâmu mülk-i şehâdet ‘âlem-i ğayb
Senüñ şun‘ıñla mevcüd **oldı** lâ-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 22*). [*oldı, -dı*]
3. Çün ismu‘llah ola ‘unvân-ı defter
Gerek kim tâ ebed **olmaya** ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 2*). [*olmaya, -ma, -(y)a*]
4. Ne bilem kandan **olam** gedâyî
O dem ki itdün elest ile hiţâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 16*). [*olam, -am*]
5. Kâtuñda ehl-i nâr **olmaya** ismüm
Beni yâd itmez olduğda biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 72*). [*olmaya, -ma, -(y)a*]
6. Didi ger bunda **olsa** şemme-i hüş
Seg-i bed-büya olmazdı hem-âğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 143*). [*olsa, -sa*]
7. Bulursa bulur andan ol necâtı
Ola kim himmeti yümniyle ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 35*). [*ola, -a*]
8. Yig andan girye vü eğğân u zârî
Kaçan kim ğande **olmaya** yirinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 11*). [*olmaya, -ma, -(y)a*]
9. Atardı gendü kalkanına tîri
Eli irdüği yirde **olsa** puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 123*). [*olsa, -sa*]
10. Sütün-ı dâr-ı miğnet serv-i büstân
Çün **olmaya** ser-i zülf-i dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 95*). [*olmaya, -ma, -(y)a*]
11. Anuñ-çün ğaşıl olmaz anda dâne
Ola çün dânenün yirde şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 103*). [*ola, -a*]
12. Okıya nazm u şî‘rün tâzesini
Ola kim ola bu gönüm ğüşâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 71*). [*ola, -a*]
13. Vücüdünden **ola** cânunda pervâ
Yaķup ‘aşk odı idelden beni ğâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 120*). [*ola, -a*]
14. Ne deñlü **ola** anda revnaķ u nür
Ķo ğarf-i şa‘nı kim devr-i Zuğaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 90*). [*ola, -a*]
15. Ne kâmet **ola** kim görmez kıyâmet
Ne bâzâr **ola** kim ol kâsid olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 150*). [*ola, -a*]
16. Ne bey‘ **ola** kim âğir fâsid olmaz
Cihân ‘ayyardur dâ‘im işi rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 152*). [*ola, -a*]
17. ‘Aceb mi **olmasa** ğazzı eger ma‘şûķ-ı zîbâdan
O kim pertâb ider ğimmet oķın meydân-ı ‘irfânda (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 4*). [*olmasa, -ma, -sa*]
18. Olur gerçi dehâni nâfenün ğuşķ
Nihân olunmaz ammâ nefğa-i müşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 25*). [*olur, -ur*]
19. Cemâl **olduķça** cîm ü mîm elif lâm
Yazıldı nâme çün şayy oldı kâğid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [*olduķça, -duķça*]

20. Çü yir vîrân ola **olmaz** hârâcı
Anuñ kim bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 78*). [*olmaz, -maz*]
21. Nedür saña gîdâ âhîr şeb ü rûz
Didi **olmaz** gîdâ olmasa hayvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 45*). [*olmaz, -maz*]
22. İy meyli **olmayan** ten lezzetine
Günüñ geçdi bu müşkil kâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 16*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
23. Ola çün hürmeni vakti semânuñ
Tolar yir gallesinden **ola** du‘ânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 42*). [*ola, -a*]
24. Olur yurdı yuvası ‘âlem-i râz
Bu derdi derdi **olmayan** şanur ‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 13*). [*olmayan, -ma, -y, -an*]
25. Senüñ katuñda ammâ ol haţâdur
Ümidüm var ki kaşdun **ola** câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 91*). [*ola, -a*]

ol-: ... halinde bulunmak, ... haline gelmek.

1. Ayrılmaz **oldı** saña bu hâl ziyân mıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 10*). [*oldı, -dı*]
2. Gül yüzün görse hezârân ol kadar pür-cüş **olur**
Ey melâhat tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [*olur, -ur*]
3. Ne şîri kim içerdı şür **olurdu**
Muhabbet hânesi ma‘mûr **olurdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 71*). [*olurdu, -ur, -dı*]
4. Ne şîri kim içerdı şür **olurdu**
Muhabbet hânesi ma‘mûr **olurdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 72*). [*olurdu, -ur, -dı*]
5. Olurdu perde-i ‘aşk ol temâruz
İnanan ta‘n itmezdi te‘ârüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 33*). [*olurdu, -ur, -dı*]
6. Peder gürına dek ‘azm itdi püyân
Görüp ol hâki beñzi **oldı** toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 29*). [*oldı, -dı*]
7. Saña ben derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulh **olurdun** ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [*olurdun, -(u)r, -du, -ñ*]
8. Aña cârüb-zen rübâh **olurdu**
Tayansa girde-bâliş yavşan idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 46*). [*olurdu, -ur, -du*]
9. Velî andan beter bu derd-i mestür
Egerçi **oldı** ol ‘aşka nişâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 95*). [*oldı, -dı*]
10. Hilâl itmiş belâ ol nâtüvâni
Olup nîreng-i ğamdan cismi nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 69*). [*olup, -up*]
11. Anuñ üstinde kimse tütmedi yir
O kim ğayr etmegine kelb **olupdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 137*). [*olupdur, -up, -dur*]
12. Uyup ol pîre itdi ‘azm-i mî‘âd
Olup teşne revân oldı Furâta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 103*). [*olup, -up*]
13. Söyünüp küre-i derdi **olur** serd
Dil-i Mecnûn ki deryâ idi bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 144*). [*olur, -ur*]
14. Olurdu câni cümle yirde bî-derd
Meşel düzen ne hõş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 170*). [*olurdu, -ur, -dı*]
15. Hemân zulmet belâsın çekdi gitdi
Ne tırfe derd **olur** bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 55*). [*olur, -ur*]

ol-: Meydana gelmek, varlık kazanmak, vuku bulmak.

1. Gözün yummaz gice şevk-ı seherden
Olur esrük gibi bî-hüd seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 42*). [*olur, -ur*]

2. Olur pîrûñ o yola reh-nümünü
Dilin teng itdi fikr-i hâne-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 18*). [*olur, -ur*]

ol-: "Olmak" yardımcı fiili.

1. Aña âb ile âteş içre menzil
Bu hâletde **olup** âvâre gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 75*). [*olup, -up*]
2. Ecel şemşir ü 'Azrâ'il cellâd
O dem penbe **olup** rahmet sehâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 25*). [*olup, -up*]
3. Cihâna 'ibret itmiş şüretini
Bu hâle muṭṭali' **olup** biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 191*). [*olup, -up*]

ol / o: Allah.

1. Ki **oldur** keşf iden her dürlü rāzı
Zebân-ı gaybdur her hâtif-i rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 2*). [*oldur, -dur*]
2. Yazılmış evvelinde nâm-ı Bārī
Ki **oldur** cümle kārûn kār-dânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 171*). [*oldur, -dur*]

ol cānib: O taraf.

1. Kılurdi aña yüz yüz merhabâyı
Kaçan ol cānibüñ ebrin görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 95*). [*ol cānib, -üñ*]
2. Hâkikat cümle varum ol yañadur
Çün ol cānibdedür didâr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 157*). [*ol cānib, -de, -dür*]

ol dem: O zaman.

1. Yapuşdı dōstunuñ destine **ol dem**
Yine tecdid olundu 'ahd-i muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 33*). [*ol dem,]*
2. Ki düşdi merd-i mürde gibi **ol dem**
Didi ya bu 'amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 24*). [*ol dem,]*
3. Sükütumdan rızâ fehm itdi nādān
Baña **ol dem** nikāh-ı fāsîd olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 33*). [*ol dem,]*
4. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni ben bilmedüm **ol dem** ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 61*). [*ol dem,]*
5. Baña hil'at yiter sevdâ-yı düdum
Şafâsı 'aşîkun **ol dem** olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 33*). [*ol dem,]*
6. Kimi kimden idersin ayırup fark
Ben **ol dem** oluram bu guşşadan dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 163*). [*ol dem,]*
7. Degül çün hâli hâline muvâfiķ
Cihān **ol dem** harāb olur muḥaķķaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 27*). [*ol dem,]*
8. Yanınca leşker idinmiş sibā'ı
Bu ol demden ki küh-ı Necd'e düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 65*). [*ol dem, -den*]

ol dem: O esnada.

1. Niyāz ile geh itdi i‘tizārın
Bu şöhbet germ iken ol demde nā-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 75*). [ol dem, -de]

ol deñlü: *O denli, o kadar.*

1. Kayurmayıp kayır gibi saçardı
Mürüvvet itdi **ol deñlü** olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 85*). [ol deñlü,]

ol esnâda: *O anda.*

1. Ol esnâda seg-i Leylâ'yı nā-gāh
Görüb Mecnûn ciğerden iyledi āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [ol esnâda,]

ol gice: *O gece.*

1. Yiñi sevdâda **ol gice** müsâfir
Yürürdi ol belâ Mısrı hürüşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 6*). [ol gice,]

ol gün: *O gün.*

1. Söze dür düzdi dürc-i sînesinden
Didi Nevfel ki leşker çekdi **ol gün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 3*). [ol gün,]
2. Cihâna tohm-ı gavgâ ekdi **ol gün**
Şu resme kopdı gavgâ-yı ‘İrākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 4*). [ol gün,]
3. Nişâr itdi bu lülû-yı hûş-âbı
Didi **ol gün** ki Nevfel buldı fırsat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 3*). [ol gün,]
4. Velî güş-ı feraḥ çıñlardı geh gāh
Maḳām oldı aña **ol gün** ser-i küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 9*). [ol gün,]
5. Binâsı ‘aqlınuñ vîrâne ola
İl içmişler yağup ol günde bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 5*). [ol gün, -de]
6. Binüp sürdi revân Zeyd **ol gün** atı
Cân atup cânib-i Mecnûn’a ḥālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 14*). [ol gün,]

ol kadar: *O kadar, o ölçüde.*

1. Gül yüzün görse hezārân **ol kadar** pür-cüş olur
Ey melâḥat tütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [ol kadar,]
2. Virem hem **ol kadar** sürü koyunu
Derenüñ tola koltuḡı koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 91*). [ol kadar,]
3. İderdi **ol kadar** eḡḡân u zârî
Ki râzî rüşen olmış rûza döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 66*). [ol kadar,]

ol lahza: *O anda.*

1. Ki **ol lahza** ki cānum gide tenden
Niġārūn ḥāk-ı pāyi tütüyāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 76*). [*ol lahza,]*

ol resme: *O ölçüde, o kadar.*

1. Senüñ birdir ḳatuñda nüş ile zehr
Ṭapuñ **ol resme** müstaġnî ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 35*). [*ol resme,]*
2. Hevâ-yı Leylî' den ser-mest idüpdür
Beni **ol resme** Mecnûn itdi taḳdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 33*). [*ol resme,]*
3. Bu nür içredür anuñ yiri zülmet
Tenüñ **ol resme** nâzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 125*). [*ol resme,]*
4. Felek devrinde baḳup ḳıldı nâle
Ṭurup ḥayḳırdı **ol resme** şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 25*). [*ol resme,]*
5. Kimi ağlatmaz **ol resme** muşîbet
Siyeh-puş oldı ol da mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 6*). [*ol resme,]*

ol sebebden: *O yüzden.*

1. Ḳıluram **ol sebebden** girye ben de
Beni luṭṭuñla evvel bün düşürdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 32*). [*ol sebebden,]*

ol yaña: *O taraf.*

1. Aña dürler nişâr iyler gazelden
Görüp ol yañadan ebr-i girâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 33*). [*ol yaña, -dan]*

ol yañadur: *O yandadır.*

1. Vebâl olur olursam bâle yaġı
Dilüm cānum niġārūm **ol yañadur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 155*). [*ol yañadur,]*
2. Ḥaḳîḳat cümle varum **ol yañadur**
Çün ol cānibdedür didâr-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 156*). [*ol yañadur,]*

ol yevm: *O gün.*

1. Zihî ol ḳavme kim ‘ayş itdi **ol yevm**
Çanaġın kim şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 24*). [*ol yevm,]*

ol zemân: *O zaman, o an.*

1. Hemân ol ḳuruyası da ḳurudı
O küstâḥ **ol zemân** iḳrâra geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 83*). [*ol zemân,]*

ola: *Olsun.*

1. Çü Ken'ân **ola** ğark-ı mevc-i hâ'il
Aña Nüh'ün gemisinden ne hâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 43*). [ola,]

ola: *Olur.*

1. Eger aransa şahrâ vü cibâli
İrem ol ravzaya dinse hağ **ola** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 105*). [ola,]

ola: *Olursa.*

1. Veled çünkim **ola** bed-hulğ sîret
Ataya renc olur gendüye miñnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 29*). [ola,]

ola: *Galiba, olsa gerek, sanırım.*

1. Alurlar dirhemîn akçeye anuñ
Eger **ola** kemân süst ü eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [ola,]

ola: *... halinde bulunmak, ... haline gelmek.*

1. Anuñ 'aşkı hayâl-i serserîdür
Mağabbet oldur **ola** cavidânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 7*). [ola,]
2. Hemîşe âdeti lût-ı let **ola**
Meşeldür devlet olmayınca başda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 66*). [ola,]
3. Döşegi hâr **ola** vü yaşduğı seng
Hemân bed-bahtum ister bu belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 38*). [ola,]
4. O Şayyâd **ola** sen añun şikârı
Hudâ'ya şükr ü minnet kıl ki tağdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 32*). [ola,]
5. Olursa ümm-i ğıylân **ola** mâder
Yürür âzâde fâriğ cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 18*). [ola,]
6. Ki ey cân-ı peder terk iyle ğaflet
O yol kim aña miñnet **ola** menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83*). [ola,]

olan: *Olan, meydana gelen.*

1. Bu **olan** kıanlar anuñ boynınadur
Meded bu baht-ı bî-bünyâd elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 82*). [olan, -an]

olan: *...olan (kimse, kişi) "sıfat fiil".*

1. Piyâz ehli **olan** ‘âmî ne hazz iyleye selvâdan
Fenâ faqrıdır ey Hâmî sevâdu’l-vech fi’d-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [*olan,]*
2. Pervâne-vâr ‘aşık **olan** bî-fiğân gerek
Ahvâl-i süziş-i cigeri şorma şem‘adan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 8*). [*olan,]*
3. Olur bî-çeşm **olana** bâr-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 124*). [*olana, -a]*
4. Dönüp göstermek ol lâfa hîlâfi
Bu hâşlet merd **olana** lâyıķ olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 25*). [*olana, -a]*
5. Birinde yoķ yüz erden döndire yüz
Ciger-dâr **olanuñ** cünbişde ķalbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 23*). [*olanuñ, -uñ]*
6. Bu tertîb üzre nazm itdi cevâhir
Didi ol nâ-bedîd **olan** remide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 3*). [*olan,]*
7. Ki şafrâvî ne bilsün zevķ-ı ķandı
Hıred-mend **olana** olur naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 21*). [*olana, -a]*
8. Yüri var uymazam her büt-pereste
Çeker ‘âķil **olan** câm-ı muğâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 165*). [*olan,]*
9. Biri ebvâb taķdırüñ kitâbı
Nice ‘âlim **olan** ‘ilm ü hesâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 9*). [*olan,]*
10. Tağıldılar siba‘lar tıydılar il
O yirde hâzır **olan** gördi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 187*). [*olan,]*
11. Kimi hâlķuñ gülişür kimi giryân
Gülerler gâfil ü bî-derd **olanlar** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 45*). [*olanlar, -lar]*
12. İderler girye ‘âķil-merd **olanlar**
O zincire boyun tıutup yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 46*). [*olanlar, -lar]*

olar: "Onlar" çokluk üçüncü şahıs zamiri.

1. Olanuñ fikri ğavğâ-yı elif lâm
Bunuñ sevdâsı ğisü-yı dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 199*). [*olaruñ, -uñ]*
2. Görünmez gözlerine ördek ü kaç
Olar kim h‘ân-ı ķikmetden yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 87*). [*olar,]*
3. Bir elde tîğ-i Hindî şanki meş‘al
Olarda ser-keş olup nitekim kûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 55*). [*olarda, -da]*
4. Olara ‘afvı ile minnet itdi
Buyurdi kim getirüñ ķanı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 70*). [*olara, -a]*
5. İderlerdi **olarda** merhâbâyı
O ‘aşık çün cihândan vahşet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 56*). [*olarda, -da]*
6. Uluşurlar **olar** bu itse cüşı
Düşüp dîvânelik dilkü içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 70*). [*olar,]*
7. Çü nefsanî hevâdan oldılar dūr
Oları luţfuña her dem yaķın it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 205*). [*oları, -ı, -]*

olar: Onlar. II Leyla ve Mecnun.

1. Ki nice oldı hâl-i Leylî Mecnûn
Fırâķ idi **olaruñ** bunda hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 13*). [*olaruñ, -uñ]*

oldığı-çün: Olduğu için, olduğundan dolayı.

1. Kemāl ü hāl ile maḳbūl-i ādem
‘Azīz **olduğı-çün** ilde selāmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 19*). [*olduğı-çün,*]

olduğı-çün: *Olduğu için, olduğundan dolayı.*

1. Sepīd **olduğı-çün** sevme tenini
Kara günler getirür cāna kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 53*). [*olduğı-çün,*]
2. Atılmış ok çekilmiş tiğ idi ol
Ḳavī **olduğı-çün** ḳalb ü silāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 9*). [*olduğı-çün,*]
3. Bir iki beyt oḳudum iyledi gūş
Münāsib **olduğı-çün** hāle ebyāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 139*). [*olduğı-çün,*]
4. Benī-‘Āmir içinde server idi
Selīm **olduğı-çün** ḳalb-i ḳalimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 7*). [*olduğı-çün,*]

olduḳça: *Olduğu sürece.*

1. Ey Ḥamdī nu‘ūt-ı Muştafā’dan
Olduḳça mecālūñ olma epsem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 56*). [*olduḳça,*]
2. O ‘aşḳı artur itdükce beni hest
Diri **olduḳça** ḡam perverdesin ḳıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 33*). [*olduḳça,*]

olduḳda: *Olunca.*

1. Ḳatuñda ehl-i nār olmaya ismüm
Beni yād itmez **olduḳda** biliş yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 73*). [*olduḳda,*]

olıcak: *Olduğu zaman, olunca.*

1. Henüz evvel **olıcak** nūş-ı bāde
Olur keyfiyeti mestüñ ziyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 179*). [*olıcak,*]
2. Çerā-gāhuñ **olıcak** gülşen-i dōst
O gülşende biraz ārām idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 66*). [*olıcak,*]

olin: *Olunmak.*

1. İrişdi şabr **olinmaz** bir muşībet
Ḳara yirden ḳara şu çığdı aḳdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 26*). [*olinmaz, -maz*]

olın-: *Olunmak // yerine getirilmek.*

1. Ğazeller idilüp **olındı** ta‘rif
Cemāli medḫ olup āfāḳa ḫoldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 6*). [*olındı, -dı*]

olınca: *Olduğu zaman, olunca.*

1. Dü hefte mäh **olınca** heft-sāle
Cemālî ayı yüz dutdı kemāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 85*). [*olınca,]*
2. Çanup çandan yorıldı tiğ-zenler
O gün çan yağdı tâ ahşam **olınca** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 187*). [*olınca,]*
3. Ki adın duhterümüñ iyilemez yād
Kişi bed-nām **olınca** ölse yegdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 109*). [*olınca,]*

olma: *"Olmak" yardımcı fiilinin olumsuzu.*

1. Şakın ey bî-vefâ sengîn-dil **olma** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 1*). [*olma,]*
2. Odından derd-mendüñ gâfil **olma**
Baña didâr-ı dilber ârzüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 2*). [*olma,]*
3. Amān vir ey ecel müsta'cil **olma**
Temâyül yaraşur sen serve ammā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 4*). [*olma,]*
4. Beni çoyup raķibe mā'il **olma**
Raķib-i ehremen şeytan-âmelüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 6*). [*olma,]*
5. Şakın anuñ söziyle 'āmil **olma**
Hemişe bendüñ olsun zülfi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 8*). [*olma,]*
6. Çoyup sevdāyı Mecnûn 'āķil **olma** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 10*). [*olma,]*
7. Ey Hāmdî nu'ût-ı Muştāfā'dan
Olduğça mecālüñ **olma** epsem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 56*). [*olma,]*
8. Setîre gönçesin bî-perde **olma**
Hevâ-yı nefis ile perverde **olma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 61*). [*olma,]*
9. Esirger cān o kim imānı vardur
Yavuz çurd **olma** ey âdem ki âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27*). [*olma,]*

olmamağ: *Olmamak için.*

1. Kesilmekden yoğ anda baş dirîği
Dil-âzār **olmamağ** dilberine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 107*). [*olmamağ, -a]*

olmaz: *Doğru olmaz.*

1. El urmak **olmaz** aña evvel āhîr
Ulaşdum saña cānāndan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 22*). [*olmaz,]*

olmaz: *Bulunmaz; imkansız, gerçekleşemez.*

1. Egerçi âdem **olmaz** 'āşık **olmaz**
Velî Mecnûn mişālî şādık **olmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 31*). [*olmaz,]*
2. Egerçi âdem **olmaz** 'āşık **olmaz**
Velî Mecnûn mişālî şādık **olmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 31*). [*olmaz,]*
3. Egerçi âdem **olmaz** 'āşık **olmaz**
Velî Mecnûn mişālî şādık **olmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 32*). [*olmaz,]*

olmuş: *Olmak, "ortaya çıkmak bağlamında."*

1. Nigāra ‘arz-ı hāl için pey-ā-pey
Dehān **olmuş** öter ser-tā-ka-dem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 120*). [olmuş, -miş]

olsa: *Olsa idi II olur ise.*

1. Olur hālürsüz **olsa** noқта-i zāl
Ser-i mār üzre şan noқта-i hāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 25*). [olsa,]

olup: *... haline gelmek, oluşmak, kaplamak.*

1. Şāyed ki kūyuña iledeydi şabā beni
Ger hāk-i pāyuña karşırsam gubār **olup** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 3*). [olup, -up]

olur: *"Ol" fiilinin geniş zaman kipi.*

1. Olur gülzār u nār u mü'min ü gebr
Ola çün cismüme merkad o hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [olur,]
2. Giyāhı sünbüle cevzā **olur** cev
Zebercedden müzeyyen hāne-i zīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 52*). [olur,]
3. Olur şirin mükerrer olsa şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 76*). [olur,]
4. Çü şādık ola kalbün şubh-gāhī
Olur ol maṭla‘-ı nūr-ı ilāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 6*). [olur,]
5. Kalem şemşir **olur** cellād duḡter
‘Uṭārid de olursa ol bed-aḡter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 83*). [olur,]
6. Belālar başı **olur** üstüme bā
İki tāy **olur** iki noқта-i tā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 15*). [olur,]
7. Belālar başı **olur** üstüme bā
İki tāy **olur** iki noқта-i tā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 16*). [olur,]
8. Olur cīm olmasa ol zülf ü kākül
Hemişe boynuma şan ḡalka-ı ḡul (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19*). [olur,]
9. Olur hālürsüz olsa noқта-i zāl
Ser-i mār üzre şan noқта-i hāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 25*). [olur,]
10. Şaçınsuz ḡā vü ḡā ḡarfeyni ey yār
Olurlar boynuma çün ḡalka-ı mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 22*). [olurlar, -lar]
11. Perī şanup seven dīv-i sepīdi
Olur āḡir o ‘aşkun nā-bedīdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 52*). [olur,]
12. Şakın şanma anı kân-ı melāḡat
Olur āḡir sana bin dürlü āfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 58*). [olur,]
13. Olur şükranesi ‘aḡd u nikāhı
Şu demde kim ola sağ u selāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 64*). [olur,]

olur mı: *Olur mu; mümkün mü.*

1. Ümmî didiler apuna ammā
‘Ālemde **olur mı** senden a‘lem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 43*). [*olur mı,]*
2. Gel ey âlib ne şanursın bu ‘aşkı
Olur mı gön demür gibi dımışkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 14*). [*olur mı,]*

olursa: *Olur ise.*

1. Yimezdi ansuz **olursa** a‘âmın
Elinden cām-ı sahbâ nüş ıderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 22*). [*olursa,]*
2. Ger **olursa** cihânuñ mihr ü mâhı
Bilümi kim kenâr iyleye heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 20*). [*olursa,]*
3. Saña ger lâmelif **olursa** pergâr
Olasın devr sırrından haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 23*). [*olursa,]*
4. Eger çengâlün **olursa** ser-i kâf
Yirinden opa çekseñ kulle-i Kâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 25*). [*olursa,]*

olursa: *... olursa, meydana gelirse II ancak, yalnızca.*

1. Eşegi sürme kim çıkılmaz çamurdan
Reh-i der-bend **olursa** hı‘âb-gâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 95*). [*olursa,]*
2. Yiridür ger **olursa** menzili nâr
Nice hârı ki besler sâye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 28*). [*olursa,]*

omuz: *Omuz.*

1. Ser-i küh üzre güyâ şems-i hâver
Omuzda tiğı güyâ mâr-ı Dahhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 11*). [*omuzda, -da]*
2. Omuzda nızeler san mâr-ı Dahhâk
abile-gâh-ı Leylî‘ye seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 8*). [*omuzda, -da]*

onlar: *"Onlar" üçüncü çoğul şahıs zamiri.*

1. Onlara hâşıl olmuş zevk-ı tekrâr
Alurlar birbirinden zevk-ı büsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 50*). [*onlara, -a]*

oñulmaz yâre: *Dermansız dert.*

1. Bulup merhem oñulmaz yâresine
Olındı ittifağ âhir bu râya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 22*). [*oñulmaz yâre, -si, -ne]*
2. Oñulmaz yâreyi şad-pâre itdün
Elüm şundum saña düşdüm ayağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [*oñulmaz yâre, -yi]*

oran: *Miktar.*

1. Belā vü miḥnetüñ **orani** vardur
Hemān it gibi ḥālüñ meskenün yok (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 138). [orani, -ı]

orta: Meydan.

1. Dönüp didi getir **ortaya** neñ var
Ḥaber ehli ḥaber yükin çün açdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 46). [ortaya, -ya]
2. Ki giydi ol libâsı kām-nā-kām
Ṭurup **ortaya** ni'met ḳodı nice (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 37). [ortaya, -ya]
3. Selām **ortaya** ḳodı ḥōş ta'āmı
Didi kim ṭuzlu söze ṭatlu dil aç (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 112). [ortaya, -ya]

orta: İki şeyin ya da iki kişinin arası.

1. Belâsı düşmenüñ yitdi aradan
Çü sen ben perdesi **ortaya** girmez (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 51). [ortaya, -ya]

orta: Arada.

1. Yanınca nice rüsvây-ı bürehne
İdüp ḥayy **ortasında** ictima'ı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 19). [ortasında, -sı, -nda]

ortada: Arada.

1. Bular birbirinüñ aşkında ḥayrân
Raḳīb **ortada** fitne şanki şeytân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 48). [ortada,]

osmân: Hz. Osman. Üçüncü İslam halifesi.

1. Ebübekr ü 'Ömer **Osman** 'Alidür
Şer'at bunlaruñ mezhebleridür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 60). [osmân,]

otağ: Oda, çadır.

1. Şoñ ucu küh-ı Necd'e irdi yolu
Düzüp seng-i melâmetden **otağı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 49). [otağı, -ı]

otur: Oturmak, beklemek.

1. Otur şimden girü şermende ḥāmüş
Ḳo mekteb dersini iyle ferāmüş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 97). [otur,]
2. Atası bağıruñ yandı kebâbı
Peder bir küşede **oturdı** giryân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 35). [oturdı, -dı]

3. Aradan ġā'ib oldı ol perī-vār
Varup tenhā bir arada **oturdu** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 121*). [oturdu, -dı]
4. Yüzün divāra virdi şanki sāye
Otururdu gönül teng ü nefes teng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 181*). [otururdu, -ur, -dı]
5. Oturdu sāyeye bulup dirāhtı
Ɔoyu gölge dirāht-ı sebz ü 'ālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 12*). [oturdu, -dı]
6. Oturmuş ħalveti gibi siyeh-püş
O zāġı çün bu 'aşġ abdālī ġördi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 32*). [oturmuş, -miş]
7. Şafā tıldı yemin ile şimāle
Oturup Leylī atasıyla sādāt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 133*). [oturup, -up]
8. Başından ġitmedi sevdā-yı meknûn
Otursa sāyebānī ümm-i ġıylān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 15*). [otursa, -sa]
9. Ne bir ġice kenārunda **oturdum**
Ɔakarduñ ġüşıma sen ħalkā-i zer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 64*). [oturdum, -du, -m]
10. Görür Necd'e çıkup bir avcı nā-ġāh
Oturmuş kulle-i Necd üzre Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 3*). [oturmuş, -miş]
11. Yürüse peyk öñince Ɔavşan idi
Peri-i Ɔā'ir **otursa** sāye-bānī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 49*). [otursa, -sa]
12. Ki raş itdi şafādan şan ħamāme
Birazdan nāmeyi aldı **oturdu** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 167*). [oturdu, -dı]
13. Oturmuş bir şanem rāh üzre çün māh
Ne meh burc-ı cemālūñ āfıtābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [oturmuş, -miş]
14. Dili meşġül-i dil-ber fāriġ erden
Varup **oturdu** bir yol üzre dil-teng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 23*). [oturdu, -dı]
15. İraġ ħar-ġāhdan miġdār-ı ferseng
Murādı ġözlemekden **oturup** rāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 25*). [oturup, -up]
16. Er ölse **oturırdı** iki yıl zen
Bir evde **oturırdı** terk idüp seyr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 96*). [oturırdı, -ır, -dı]
17. Er ölse **oturırdı** iki yıl zen
Bir evde **oturırdı** terk idüp seyr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 97*). [oturırdı, -ır, -dı]
18. Oturup baş şalar ġeh 'ibretinden
Aña bir vech ile ħôş ġeldi ol kār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 28*). [oturup, -up]
19. Yiñi dil-dārınuñ tāze nigāri
Ɔanı ol diz-be-diz olup **oturmak** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 11*). [oturmak, -mak]
20. Ɔatında **oçurup** ħışm ile māder
Yüzünden aġu şaçdı sözden āzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 55*). [oçurup, -up]
21. Belā odında sen ben 'ār içinde
Otur dilden söyünsün āteş-i derd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 45*). [otur,]
22. İrişdi menzil-i mī'āde dil-şād
Oturdu sāyesinde naġluñ ol nūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 109*). [oturdu, -dı]
23. Oturup yāriyçün aġladı ħalvet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 100*). [oturup, -up]
24. Oturup aña karşu kıldı zāri
Döġüp aġlayu aġlayu başın ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 16*). [oturup, -up]
25. Oturdu ser-be-dest ü dest-ber-ser
Dil ü cāna bu būdān rāġat irdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 12*). [oturdu, -dı]
26. Oturur derd-mend ol yār-ı dil-bend
Nesīm-i şavtı ammā tāzelendi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 40*). [oturur, -(u)r]

otur-: Bir yerde sürekli olarak kalmak, ikamet etmek.

1. Bu meşelli yola gitme hayā it
Otur āzāde-i ğam ol şafā it (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 14*). [*oTUR,]*
2. Oturup bî -dil ü bî-şabr u bî-yār
Od urdı perdesine nām u nengüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 2*). [*oturup, -(u)p]*
3. Oda şaldı ferāġat mişesini
Oturup hücrede tırkurdı keydi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 25*). [*oturup, -(u)p]*.

otur-: *Vakit geçirmek, yaşamak.*

1. Ne şerm-i yār var ne havf-ı aġyār
Eger anda tırasın **oturasın** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 41*). [*oturasın, -a, -sın]*
2. Yaraşmaz sen **oturasın** türābe
Senüñ ter-penbedür cismüñ ben āteş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 78*). [*oturasın, -a, -sın]*

oturup hāy hāy aġla-: *Oturup hüñgür hüñgür aġlamak.*

1. Dil ü cānında dāġ-ı derd-nākī
Oturup hāy hāy aġlardı geh ġāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 19*). [*oturup hāy hāy aġla-, -r, -dı]*

ova: *Çevresindeki yüksek ve ârızalı topraklara göre çukurda kalan geniş ve düz arāzi.*

1. Neye irdün ne buldun ne dilersin
Ne bitürdüñ yilüp taġda **ovada** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 95*). [*ovada, -da]*

oyn: *Oyun. II yapılacak iş, uğraş.*

1. Tolaşurdı kucup aġ boynıñ anuñ
Göñrenler tañlaşurdı **oynın** anuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 82*). [*oynın, -ın]*

oyna: *Oynama II hareket etme.*

1. Yürekler oynadur tenlerde maşsūs
Atuñ **oynaduġı** yir şarşar idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 19*). [*oynaduġı, -duġ, -ı]*

oynaġ: *Oyuncu.*

1. Yügürse yil yürise şu aķışlu
Çemende **oynaġın** çāpük tırab-sāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 63*). [*oynaġın, -ın]*

Ö

ög: *Övmek.*

1. Ögerdi Leylî'yi eş'âr içinde
Yöresinden geçerken hâş eger 'âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 100*). [ögerdi, -e, -r, -di]
2. Laţif ü ter hûş-âyende revâne
Ögüp Leylâ'yı çün feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 165*). [ögüp, -üp]
3. Egerçi Zeyd **ögerdi** kışşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 1*). [ögerdi, -e, -r, -di]
4. Añup ol gevherüñ hüsünin **ögerdi**
O nevha kim çan ağladurdi sengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 132*). [ögerdi, -e, -r, -di]

öğren-: Anlamak, kavramak, bilgi edinmek.

1. Ne harf **öğrendi** ne nokta ne mektüb
Hemân sevda-yı zülf ü hâl-i maħbüb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 201*). [öğrendi, -di]
2. Yirüñde yatmağ **öğren** dağ gibi
Ġam odına Şu Şaçmak senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 140*). [öğren,]

öğret: Eğitim yoluyla belli bir konu üzerinde bilgi kazandırmak, tâlim etmek, tedris etmek.

1. Gülınden lâleye feyz ide âbı
Boyı nâz **ögrede** gülşende serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 83*). [ögrede, -e]
2. Hûş **öğretti** cihâna 'aşq-bâzı
'İrâķ ile Hicâz'a bu terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 128*). [öğretti, -di]

öğün: Övünmek, kendi kendini övmek, tefâhür etmek.

1. Őaķalına gülerdi bu cihânuñ
Gice zıkrı **öğünük** ismi hû hû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 47*). [öğünük, -ük]

öğür: Akran , eş, arkadaş.

1. Şafâ sürsün bir iki gün çemende
Bu gice bunı bulmazsa **öğür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 27*). [öğür, -i]

öğürü öğür: Öğüre öğüre.

1. İlenür saña **öğürü öğür**
İñende bî-günâha urma bendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 28*). [öğürü öğür,]

öküz: Öküz.

1. Hey imânsuz niçün virdüñ emâni
Yüzüp **öküzi** irdüñ kuyrığına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 187*). [öküzi, -i]

öldür: Söndürmek.

1. Bu bād **öldürür** āhir ol çerāğı
Hicāb-ı ırzımız çāk itdi şi'ri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 26*). [öldürür, -ür]

öldür- Öldürmek, bir canlının hayâtına son vermek.

1. Öldürse bu kerre meni gâlibâ firâķ
Her yaña āhım odları oķ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [öldürse, -se]
2. Ne Şu virür bulunur ĥaste olsam
Beni **öldürse** bir ĥün-ĥ'âr 'âŐi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 55*). [öldürse, -se]
3. İderdi ol 'adüya dest-büsü
Eger **öldürse** Leyli ĥaylin aşĥâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 127*). [öldürse, -se]
4. Őoķarken **öldürürler** anı ekşer
Bu resme pend idüp luĥ ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 98*). [öldürürler, -ür, -ler]
5. Çü mecnûn olmayavuz **öldürürler**
Meşeldür varduĥuñ yir çün ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 20*). [öldürürler, -ür, -ler]
6. Ehl-i nazar kıılır gözine tütüya beni
Öldüm seni görüp beni n'iyilersin **öldürüp** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 5*). [öldürüp, -üp]
7. Öldüriser bu kere beni gâlibâ firâķ
Her yaña āhum odları oķ gibi atılır (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 6*). [öldüriser, -iser]
8. Ya seni **öldürürem** yâ beni tiz
Yemin itdi aņup ol Kirdĥâr'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 26*). [öldürürem, -ür, -em]
9. Nola **öldürsenüz** iki sefihi
Vezir ol mâcerâdan olup āĥâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 14*). [öldürsenüz, -se, -nüz]
10. Delürdi **öldürün** Şâh u veziri
Ol il kim ĥākimi divâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 10*). [öldürün, -ün]
11. Qanı ecel ki **öldürüp** ide hebâ beni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 1*). [öldürüp, -üp]

öldür- Çok üzmek.

1. Dilerseñ ger ĥiŐâr itmeyin ābâd
Beni **öldürme** nâz idüp ıraķdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 51*). [öldürme, -me]

ölen: Ölen kişi.

1. Ölen Şayruya ĥap tütüz sipendi
Urıldı cānuma çün dâĥ-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 16*). [ölen,]
2. Virem anı bulup bir aña lâyıķ
Őusuzlıķdan **ölen** hem bula ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 29*). [ölen,]

öleyin: Öleyim.

1. Beni қо āh u zâr ile **öleyin**
Belâ-yı derd-i yâr ile **öleyin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 37*). [öleyin,]
2. Beni қо āh u zâr ile **öleyin**
Belâ-yı derd-i yâr ile **öleyin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 38*). [öleyin,]

ölmedin öl: Ölmeden önce ölünüz hadisinden hareketle insanın her türlü isteklere ve maddi olanaklara karşı ilgisini kesmesi, benlik duygusunun yok olması.

1. Ki mizâne ururlar anı yârin
Şu cân kim ölmedin dünyâda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 131*). [ölmedin öl, -di]

ölmek: Ölmek, can vermek.

1. Tapuñsuz dirlik **ölmekden** beterdür
Beni bu derd-i serden kırtar ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 108*). [ölmekden, -den]

ölmezden evvel öl: Dünyada iken nefsî arzularını bırakarak Allah'ın varlığına rücu etmek "Dünya gurbetinde olduğunu unutma ve hep bir garip gibi davran ya da bir yolcu gibi yaşa.. "Asıl ve ebedî vatanına gideceğine öylesine inan ki, ölmeden önce ölmüş ol ve kendini kabir ehlinden say!" (Tirmizi, Zühd, 25; İbn Mace, Zühd, 3; Müsned, 2/24, 41, 131).

1. Me'ânî cāmınıñ olmışdı mesti
Meger ölmezden evvel ölmüş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 17*). [ölmezden evvel öl, -miş]

ölü: Ölmüş olan.

1. 'Azāb-ı kabre uğramış **öldüdür**
Bu söz bî-şabr idüp bî-çäre pîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 120*). [öldüdür, -dür]
2. Ölüye şan hayāt-ı tāze virdi
Meger gördi gelür bir pîre 'avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 14*). [ölüye, -ye]
3. Ki mûm olur sözinden seng ü pülād
Ölü iş dirgürür kavlı-i faşîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 91*). [ölü,]
4. Var **ölüsün** ziyâret iyle bârî
Gerekdür kim mezârına varasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 20*). [ölüsün, -sün]

ölüm: Ölüm; yaşamın son bulması.

1. Cigerler pâresin halka tıkkardı
Ölüm ceysi ki cânlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 73*). [ölüm,]

ölüm döşegi: Ölmeye yakın olmak. Ölmek üzere olan kişinin yattığı döşek.

1. Ölüm döşegine düşsem eger zâr
Baña yaşduğ yiter seng-i der-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 35*). [ölüm döşegi, -ne]

ömer: İkinci halife. Hz. Ömer.

1. Dimişdür nâkışātu'l-‘aql ve’d-dîn
‘Ömer kim zenlere şeytân dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 65*). [‘ömer,]
2. Ebübekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘Alidür
Şerī‘at bunların mezhebeleridir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 60*). [‘ömer,]

‘ömr: Ömür, hayat.

1. Dem ola üstüme sâye şala hümâ-yı ümîd
Eger esâsını ‘Ömrüñ yıkarsa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 9*). [‘ömrüñ, -ü, -n]
2. Çü ‘Ömrümüñ güneşi vaqt ile zevâle yiter
Havâle iyemesün baña tîği düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [‘ömrümüñ, -üm, -üñ]
3. Ol cân viriser bir gün ‘Ömrüñ ola pâyende (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 10*). [‘ömrüñ, -üñ]
4. Kaçan kim ‘Ömrinüñ on oldı sâli
Hikâyet oldı illerde cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 91*). [‘ömrinüñ, -i, -nüñ]
5. Dilerem geçmesün ‘Ömrüm gibi şâd
Utañmazsañ eger ehl-i vefâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 82*). [‘ömrüm, -üm]
6. Ğam-ı Yûsuf da şan Ya‘kûb-ı ğam-ğîn
Nitekim itdi harc ‘Ömri vü genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 5*). [‘ömri, -i]
7. Bu gün ‘Ömrüñ bahârı müddetidir
Kemâle şarf it anı fırsatıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 31*). [‘ömrüñ, -ü, -ñ]
8. Didi ol ‘Ömrinüñ sermâyesine
Oğul ser-vaqtı gelmişdür niyâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 50*). [‘ömrinüñ, -i, -nüñ]
9. Beni alsun yitürsün Nile meyli
Ulaşdur ‘Ömrüm ol zülf-i dirâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 3*). [‘ömrüm, -üm]
10. Kerâmetle geçer büstânda ‘Ömri
Ser-i serv ü çinâr üstinde dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 56*). [‘ömri, -i]
11. Gelüp dâd ile hoş ad ile gitdi
Geçer kışsa olur çün ‘Ömr zâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 35*). [‘ömr,]
12. Erür her dem oduñdan bağı yağı
Dürildi ‘Ömrüm eyyâmı çü nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 91*). [‘ömrüm, -üm]
13. Ki ‘ömrümsin vefâ ‘Ömrümde yoğdur
Beni ey ‘ömrüm iden çapuña yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 80*). [‘ömrümde, -üm, -de]
14. Baña idbâr irişdi saña iqbâl
Benüm ‘Ömrüm günü irdi zevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 163*). [‘ömrüm, -üm]
15. Hevâ ile geçerse yoğ hevesdür
Bu gün ‘Ömrün ki dihkânî ‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 121*). [‘ömrün, -ü, -n]
16. Yağarsın ‘Ömrüni hoş-‘âlem iken
Zemân-ı ‘ömr kim bünyâdı yoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 114*). [‘ömrüni, -üñ, -i]
17. Vücuduñ la‘le döndi menzilüñ seng
Senüñ ‘Ömrüñ geçer ol seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 189*). [‘ömrüñ, -üñ]
18. Yudi göz yaşı ile câmesini
İderdi nâme gibi ‘Ömrini tayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 59*). [‘ömrini, -i, -n, -i]
19. Kılurlar ‘Ömrüñ anbarını sürâh
Ecel bir murğdur minkârı pülâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 80*). [‘ömrüñ, -üñ]
20. Zuhal n’olur kazâ-i lem-yezeldür
Yağındür ‘Ömri dünyânuñ tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 93*). [‘ömri, -i]
21. Yağüd rüz-ı kıyâmet gicesidür
Rağibüñ ‘Ömri gibi pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [‘ömri, -i]
22. Revende ‘Ömrini âyende şanma
Kaçan Leyli nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 184*). [‘ömrini, -i, -(n)i]

23. Dükendi **‘ömrünüñ** çün rüz u leyli
Meger yavuz yil esdi ol çeräğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 44*). [*‘ömrünüñ, -i, -nüñ*]

‘ömr hâşılı: *Ömrün tamamı.*

1. O ‘ömrüm hâşılından kıldı maħrûm
Tutarken sine bu ğam zahmesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 100*). [*‘ömr hâşılı, -ndan*]

‘ömr-i bākī: *Kalan ömür.*

1. Huzûrunda geçe bu **‘ömr-i bākī**
Ki ola secde-gâhum ħāk-i pâyıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 50*). [*‘ömr-i bākī,]*

‘ömr-i bākī: *Sonsuz hayat.*

1. Zer ayağ ile sîmîn-sāk sākī
Virür rāh ile rûha **‘ömr-i bākī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 112*). [*‘ömr-i bākī,]*
2. Ki ölmedin bulam tã **‘ömr-i bākī**
Huceste fâldur bezmüñde şahbã (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 58*). [*‘ömr-i bākī,]*

‘ömrî geç: *Hayatı sona ermek.*

1. Ki ‘ömrî geçdi terk itmez o geşti
Kılur bed-nâmlar bezminde ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 104*). [*‘ömrî geç, -di*]

‘ömrüm: *Ömür, hayat // hayatım, cânım.*

1. Ki ‘ömrümsin vefã ‘ömrümde yoğdur
Beni ey **‘ömrüm** iden çapuña yãd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 81*). [*‘ömrüm,]*
2. Ki **‘ömrümsin** vefã ‘ömrümde yoğdur
Beni ey ‘ömrüm iden çapuña yãd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 80*). [*‘ömrümsin, -sin*]

‘ömrüñ temãma ir: *Ömrün bitip tükenmesi.*

1. Ne yitürdün yabanda ne dilersin
Temãma irdi ‘ömrüñ nã-tamãmsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 73*). [*‘ömrüñ temãma ir, -di*]

öñ: *Ön, huzur.*

1. Öñinde nuğl u esbãb u nevãle
Vağar u vaşfi şãbit kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 14*). [*öñinde, -i, -n, -de*]
2. İrüp Nevfel **öñinde** itdi takrİR
İdüp Nevfel ğazab ilçi söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 42*). [*öñinde, -i, -n, -de*]

3. Varup Nevfel **öfînde** öpdi yiri
Kefen boynında yüz yirde baş elde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 56*). [*öfînde, -i, -n, -de*]
4. Öñüñde hâzırız uş ben de o da
Egerçi tâze gülşendür rebîî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [*öñüñde, -üñ, -de*]
5. Tıtuşmış sineden çâk iyledi pöst
Resül **öfînde** ağlayup hey-â-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 245*). [*öfînde, -i, -n, -de*]

öñ: *Ön kısım.*

1. Anı hâr-gâh **öfîne** da‘vet itdi
Dil olup gâme bir dem şoĥbet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 39*). [*öfîne, -i, -ne*]
2. Ėomadı gide Mecnûn’ı katından
Açup şofra **öfînde** kodı ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 51*). [*öfînde, -in, -de*]
3. Anuñ **öfînde** varı pîş-keşdür
Ėarîb olsa ‘aceb mi ol nedime (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 22*). [*öfînde, -in, -de*]
4. Öpüp pîr **önine** kodı sebük-dest
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 58*). [*önine, -i, -ne*]
5. Libâsı sebz ü sündüs nitekim hür
Elinde mül **öninde** gül-cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 47*). [*öninde, -i, -n, -de*]

öñ: *(sevgilinin) önünde, karşısında.*

1. Bu diyâra çün dönesin tütîyâ-yı çeşm içün
Bizlere **öñüñde** olsun hâk-i dergâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 10*). [*öñüñde, -ün, -de*]
2. Günâhum çok gerek öldür gerek ço
Siyeh rüyem **öñüñde** sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 65*). [*öñüñde, -ün, -de*]
3. Amân virme başın kat’ iyle şem‘ün
Baña hõşdur **öñüñde** mürde yatam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 105*). [*öñüñde, -ün, -de*]

öñ: *Önce, önden.*

1. Ey şâĥib-i maĥdem-i mübârek
Öñünce mübeşşir İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 10*). [*öñünce, -ünce*]

öñ: *Önü sıra, ilerisi.*

1. Düzüp seyyidlere lâyıĥ belekler
Yidüb maĥmiller **öñünce** yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*öñünce, -iñ, -ce*]
2. Düzüp seyyidlere lâyıĥ belekler
Yidüb maĥmiller **öñünce** yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*öñünce, -iñ, -ce*]
3. Yürüse peyk **öñünce** tavşan idi
Peri-i tã’ir otursa sâye-bânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 48*). [*öñünce, -iñ, -ce*]

on: *Dokuzdan sonra gelen sayı.*

1. Kaçan kim ‘ömrünüñ **on** oldu sāli
Hikāyet oldu illerde cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 91*). [on,]
2. Baña olmadılar bu dem havāle
Uş **on** yıldur ki sana kulluğ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 57*). [on,]

öñ: Hastalıktan ve dertten kurtulmak, şifa bulmak.

1. Cigerde her **oñulmaz** başlar için
Belāya şabr iden şābirler için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 34*). [oñulmaz, -ul, -maz]

öñince: Huzurunda, önünden, öñü sıra.

1. O pıl **öñince** yürürdü piyāde
O şāhî at u fil ü ziyet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 12*). [öñince,]

öñinde: Önünde, karşısında.

1. Şifā-yı derd-i cümle-derd-mendān
Yidi çarh emrũñ **öñinde** figende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 69*). [öñinde,]

öp: Öpmek.

1. Öpüp yāri işigin kordı başı
Kuçardı şöyle kim çuymazdı taşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 15*). [öpüp, -üp]
2. Dögindi ağladı geh sîne geh ser
Kucup **öpdi** biraz boynın ‘ızārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 81*). [öpdi, -di]
3. Öpüp āhũ gözin iylerdi zārī
Ki bu çeşm-i siyeh kim hũb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 68*). [öpüp, -üp]
4. Öpüp iki gözinden itdi āzād
Yilüp āhũlar ardınca şitābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 72*). [öpüp, -üp]
5. Gözinden **öpdi** kurtardı ayağın
Çün ürküp kaçdı vahş-ı dām-dide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 84*). [öpdi, -di]
6. Öperdi çeşm-i mestin ‘āşıkāne
Hem arkasın kaçurdu şefkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 48*). [öperdi, -er, -di]
7. Yeg andan kim ide benden kenāre
Yüz urup **öpdi** pāy-ı serv-i nāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 49*). [öpdi, -di]
8. Öpüp gözin anuñ-çün oğşar idi
Görüp çeşmin anuñ āyine-i yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 70*). [öpüp, -üp]
9. Düşüp **öperdi** geh dest ü gehî pāy
Didi bende ne kāğıd var ne hāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 246*). [öperdi, -er, -di]
10. Öpüp ter-gül gibi şundi sebük-dest
Bağup Mecnûn bu mektûba kelāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 160*). [öpüp, -üp]
11. Öpüp pīr önine kodı sebük-dest
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 58*). [öpüp, -üp]
12. Biraz sâkin olurdu odı tā ki
Öpüp koçup o hāli bu vefādār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [öpüp, -üp]

13. Biraz sâkin olurdu odi tâ ki
Öpüp kucup bu hâki ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 11*). [öpüp, -üp]
14. Getür **öp** sür yüzüne di zihî la'l
Eger bir turş-rûdan göresin cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [öp,]

ör: Örmek. (Saç).

1. Taradı **ördi** geh müşk ile müyün
Çuru kınanunâ döndürmiş ğam-ı yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 46*). [ördi, -di]

ördek: Ördek; perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu.

1. Görünmez gözlerine **ördek** ü kız
Olar kim h'ân-ı kıkmekten yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 86*). [ördek,]

ört-: Gizlemek, saklamak.

1. Hem artar od gibi 'aşk-ı nihânum
Bu odi kim ne taş **örter** ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [örter, -er]

ört: Kapatmak.

1. Yüzün **örtüp** deġişdi hem libâsı
Gedâyâne giyüp köhne pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 19*). [örtüp, -üp]

öt: Ötmek, ses çıkarmak.

1. Eger **ötmez** isen bu demde birkaç
Başuña tiğ olsun bâl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 18*). [ötmez, -mez]
2. Bu üç zulmet içinde kıalmışam zâr
Niçün **ötmezsın** ey şubhün h'orôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 13*). [ötmezsın, -mez, -sın]
3. Yağüd âhum irişdi oda yandı
Niçün **ötmez** aceb murğ-ı seher-hız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 19*). [ötmez, -mez]

öt: Ötmek, çalmak.

1. Öter ney nitekim minķâr-ı kıknūs
Odından sineler olmış çü fânūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 115*). [öter, -er]
2. Öter inler kırı kınbûra döndi
Belâsı güş-mâli ol hâbibün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 10*). [öter, -er]

öt: Kuş ve böceklerin deġişik tonlarda nağmeli sesler çıkarması.

1. Nigāra ‘arz-ı hāl için pey-ā-pey
Dehān olmuş **öter** ser-tā-ka-dem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 120*). [öter, -er]
2. Öter çonmuş nitekim dürrütü’t-tâc
Çü faşl-ı nev-bahârî gördi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 58*). [öter, -er]
3. Öter farkında her servüñ tezervi
Açılmış taze güller cām-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 32*). [öter, -er]

öt: Ot, bitki.

1. Velî hâli hārâb u derdi ma‘mûr
Çararmağdan ütülmiş **ota** dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 117*). [ota, -a]
2. Bitürür **ot** yirine tiğ-i tîzi
Ol oğ kim bî-amândur irse câne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 86*). [ot,]
3. Otu tiğ ola şuyı zehr-i kâtil
Nice bir yüklenüp kahr-ı zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 68*). [otu, -i]
4. Virürem kazıyup şamğ-ı dırahtı
Budur loğma baña yâhûd yirem **ot** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 57*). [ot,]
5. Ne yirsin bu hārâbe gâr içinde
Aña gösterdi zâhid bir pâre **ot** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 19*). [ot,]
6. Bunu sen **ot** şanursın gül-şekerdür
Eger çoyşañ bunuñ sen lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 26*). [ot,]

öyle: Bu şekilde, bu derece.

1. Belâ-yı ‘aşka açdı **öyle** başı
İren mecnûn diyü atardı taşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 69*). [öyle,]
2. Silüp şefkat yeñiyle hem gubârın
Tonatdı **öyle** dikdi vuşla-i çâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 83*). [öyle,]

öyün: Kez, defa // öğün(lük).

1. Virürdi itlere etden **öyüni**
Şu denlü iyledi in‘âm u ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 12*). [öyüni, -i]

öz: Bir kimsenin kendi manevi varlığı, zâtı, kendisi.

1. Özine nâleden düzmiş nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 134*). [özine, -i, -n, -e]
2. Özi gibi sözün de bıkır iderdi
Sözi fikri hārîrinden alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 106*). [özi, -i]
3. Gözi ağlar il yüzine şuyı çıkmaz
Şu resme iyledi pinhân **özini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 73*). [özini, -in, -i]
4. Sürerler âkıbet baluñ şafâsın
İder ‘âkîl **özün** teslim-i Taqdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 15*). [özün, -(i)n]
5. Şadâ-yı na‘ra tildi âsumâna
Öz aşhâbiyle sâlâr-ı kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 13*). [öz,]
6. Yeşil dîbâda şan pîrâye gibi
Özi kim mefreş-i dîbâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 23*). [özi, -i]

7. Unudup bilmese tañ mı cihānı
Peder Mecnûn'a çün bildürdi **özin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 71*). [*özin, -in*]
8. Şanasın ay ile ülker konuşdı
Göyüñdi aña **özüm** çünki gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 83*). [*özüm, -üm*]
9. Ki künc-i gencüñi tolu zer iyler
Hâbişedür ki 'arz itse **özini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 147*). [*özini, -in, -i*]

özge: Başka, ayrı.

1. İrdi çün kavı-ı felekden cânuma tır-i firâk
Kalmadı ölmekten **özge** dañi tedbir-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 2*). [*özge,]*
2. Tañuñdan **özge** kime yalvarayın
Senüñ hışmuñ görüp kanda kaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 50*). [*özge,]*
3. Yatur bi-hüş fâriğ her ehaden
Gam-ı dil-berden **özge** mahremi yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 65*). [*özge,]*
4. Vara ağyâra 'âşık kıala nâçâr
Baña kalmadı bundan **özge** hîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 133*). [*özge,]*
5. Cemâl-i luğf-ı Hâk'dan **özge** yâre
Galağ idüp olan mañlûka meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 122*). [*özge,]*

özge: Bambaşka, farklı, kendine has.

1. Bu gâmdan **özge** añvâli gerekmez
Siyehdür didiler Leylî cemâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 70*). [*özge,]*
2. Miyan bendümden **özge** ol da bir kıat
Dañi nâ-süftedür dürr-i yetimüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 22*). [*özge,]*

özge hâlûñe bak: Kendi haline bak, kendi durumunu gör.

1. Melâmetden zebânuñ iyle kütâh
Beni kıo var sen **özge hâlûñe bak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 167*). [*özge hâlûñe bak, -üñ, -e*]

özi göyün-: İçi yanmak, üzölmek, kederlenmek, acımak; ortasında siyah iz oluşmak.

1. Bu hâle lâlenüñ göyüñdi özi
Tolup nergislerüñ yaş ile gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 23*). [*özi göyün-, -di*]

özin dir: Kendini toparlamak, kendine gelmek.

1. Ciger-güşesi üzre çeşm-i terden
Açup Mecnûn gözin dirdi özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 65*). [*özin dir, -di*]

'özü: Yapılan bir kabahat ve kusur üzerine affını dilemek üzere gösterilen bahane veya sebep, mazeret II aşğın özü.

1. abl it ‘zrmi kim ‘zr-’hem
Nazar iyle sebep Şorma bu le (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 25, Mısra 6*). [‘zrmi, -m, -i]

‘zr dile: zr dilemek, affını istemek.

1. Düşüp ayağına ‘zrin dilendi
Didi sana laıfe iyledüm ben (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 50, Mısra 90*). [‘zr dile, -n, -di]
2. Anu ‘zrin diler luf-ı ‘ızru
anı andesin ey r-ı revnum (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 20, Mısra 94*). [‘zr dile-, -r]
3. Dileyüp ‘zrin itdi o niyzı
Ki senden ni‘em didra geh gh (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 49, Mısra 50*). [‘zr dile, -(y)p]

zr-’h: zr dileyen, zr bildirerek af isteyen.

1. Ki redd itmeye lfu **zr-’hı**
Eger reddiyleŐn anda varayın (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 2, Mısra 48*). [zr-’hı, -ı]
2. abl it ‘zrmi kim ‘zr-’hem
Nazar iyle sebep Şorma bu le (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 25, Mısra 6*). [‘zr-’hem, -em]

‘zr-i a: Yanlışın zr.

1. Ki t itmeyesin ‘zr-i aı
Kii itmek uluya a‘nile sz (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 182*). [‘zr-i a, -yı]

P

p: Ayak.

1. Vef-yı va‘de-i ma‘hde aldı
Taamml bendi ile **py** beste (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 153*). [pyı, -y, -ı]
2. O göz çıksun ki ilden sürmelüdür
Şalarken **py** reşke sm-i nbı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 41, Mısra 39*). [pyı, -y, -ı]
3. Olup b-d  sye **pye** düşdi
Görüp Mecnn da yrin düşdi vecde (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 88*). [pye, -ye]

pdiŐh: Hükümdar, sultan.

1. Ne güne Őaınursın Őefatnı
ayln **pdiŐhına** efendi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 20, Mısra 85*). [pdiŐhına, -ı, -na]
2. Mülk-i cihna iyleyeler **pdiŐ** beni
Ey amd zülf-i yr ile ıŐŐam drzdur (*Leyl v Mecnn, Gazel 10, Mısra 12*). [pdiŐ,]
3. Bile k-ı arnn **pdiŐhı**
Getürdi o azine ml-i bisyr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 48, Mısra 74*). [pdiŐhı, -ı]
4. Meğer bir **pdiŐh** seyrn içinde (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 1*). [pdiŐh,]

5. Zihî müşkil belâdur saña bu derd
Eger hizmet kılayduñ **pādişāha** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 23*). [*pādişāha, -a*]
6. Hālâş olur idün şeh hizmetinden
Kānā‘at genc ü kâni‘ **pādişāhdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 29*). [*pādişāhdur, -dur*]
7. Dönüp aḥvâlin itdi ‘arż u tekrîr
Ki ey iqlîm-i ‘aşkuñ **pādişāhi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 89*). [*pādişāhi, -i*]
8. Kaḫuñda bir gedâ vü **pādişāhi**
İlâhî müflis ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 36*). [*pādişāhi,]*

pādişāhi: *Padişah, hükümdar II Allah.*

1. Kûlna luḫf idici **pādişāhi**
Beni ‘aşkımda irgür ol maḫāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 26*). [*pādişāhi,]*

pāk: *Far. Temiz, saf.*

1. Şuyı **pāk** u muḫahhar şanki Kevşer
Kenār-ı havza bitmiş taze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 16*). [*pāk,]*
2. Aña ḫap kim yoğ olmaz **pāk** zâtı
Cemâl-i ḫāke meyl itme hebâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 166*). [*pāk,]*
3. Cihân ḫalkına ḫācet-gāh oldı
İlâhî ol iki **pāk** ü iki nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [*pāk,]*
4. Nice nā-pāke irtüp **pāk** ider ‘aşk
Nice acılara lezzet virür ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 104*). [*pāk,]*
5. Zihî ni‘met ki olmaz intihâsı
Kaḫ ey dil ‘ālem-i ḫākide **pākî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 89*). [*pākî, -i*]

pāk: *Güzel, mübarek, kutlu.*

1. Senüñ gibisini kim bildi ey **pāk**
Seni kim zıkr ider vaşfuñca heyhāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 87*). [*pāk,]*
2. Her iş ser-nāmesidür **pāk** nāmuñ
İy dārâ-yi vücüd u dāver-i cüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 64*). [*pāk,]*

pāk: *Temiz, arık, pak.*

1. Nice kûhı yaḫupdur nitekim kâh
O seyl aldı beni benden yudı **pāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 29*). [*pāk,]*
2. Girem ol āb-ı rüy ile türāba
Vücüdüm çün ola āb ile **pāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 15*). [*pāk,]*

pāk: *Saf, temiz II güzel; kusursuz.*

1. Şanasın nāy içine düşdi āzer
Didi ey gevherümüñ **pāk** dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 81*). [*pāk,]*

pāk: Kusursuz, iyi bir şekilde.

1. Tağayyürden münezzeh **pāk** zātuñ
Tebdülden muraddur şifātuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 75*). [pāk,]

pāk it: Temizlemek, arındırmak.

1. İderler ârzü ol gül-şekerden
Şaçı la'lin umana pāk ider rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 37*). [pāk it, -er]
2. Emel zehrinden itdi cānını pāk
Vücüdı nağdin ol da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 60*). [pāk it, -di]

pāk iyle-: Temizlemek.

1. Yuyup cismi gubarın iyledi pāk
Üşüp başına kavmi nitekim ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 84*). [pāk iyle-, -di]
2. Yimek içmek ğamından iyledi pāk
Çü gördi ol civān kim bu ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 122*). [pāk iyle, -di]

pāk ol-: Temizlenmek, arınmak.

1. Bırakdı mīm-i imkānı Muḥammed
Dilerseñ Ḥamdī ğamdan pāk olasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 71*). [pāk ol-, -a, -sın]
2. Ğam-ı Leylî ola ʿālemde kārüm
Cihān ālāyışinden çün olam pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 103*). [pāk ol, -am]
3. Baña ḥil'at yiter sevdā-yı düdüm
Şafāsı ʿaşıqun ol dem olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 33*). [pāk ol, -ur]

pākize: Temiz, saf, güzel.

1. Dür-i nā-süfte **pākize** şadefden
Gül-i nev-reste güzār-ı şerefden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 137*). [pākize,]

palan: Genellikle eşeklere, bazen de atlara vurulan, kaşsız, enli, yayvan ve yumuşak bir çeşit eyer.

1. Alınmaz püştinüñ bir kez **palānı**
Çü biñ biñ ölmüşem ğam çarbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 18*). [palānı, -ı]

pāre: Parça, kısım.

1. Cigerler **pāresin** ḥalka tıqardı
Ölüm ceysi ki cānlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 72*). [pāresin, -sin]

2. Buluşmayınca geçme ben haķire
Yazam aĥvāli baġrum **pāresine** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 153*). [*pāresine, -si, -n, -e*]

pāre pāre: Parça parça.

1. Gice varup nihānī kūy-ı yāre
Ciger ĥasret elinden **pāre pāre** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 10*). [*pāre pāre,]*
2. Nażar ķıldı nigāruñ zaĥmesine
Dilin ol zaĥme **pāre pāre** itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 103*). [*pāre pāre,]*

pāre pāre it-: Parça parça etmek.

1. Çeküp çāk itdi gül gibi giriban
Dögüp göġsin iderdi pāre pāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 5*). [*pāre pāre it-, -er, -di*]

pāre pāre iyle-: Parça parça etmek.

1. Gelürdi bād-ı şabā ile merĥabā-yı ümid
Firāk zehri beni pāre pāre iyleyiser (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 5*). [*pāre pāre iyle-, -(y)iser*]

pāre pāre ol: Parça parça olmak, parçalanmak.

1. Dögünmekden ten oldı pāre pāre
O bed-baĥt anı görüp öldi şandı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 84*). [*pāre pāre ol, -dı*]
2. Dili derdüñle pāre pāre olmış
Yiler yil gibi dā'im lā-mekāndur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 126*). [*pāre pāre ol, -mış*]
3. Güneş yüzüñe nażar itmeġe ĥicāb oldı
Bulut gibi göreyin ola pāre pāre raķīb (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 4*). [*pāre pāre ol-, -a*]

pāre-i nār: Ateş parçası.

1. O da ĥoş kār ider şan **pāre-i nār**
Serāb idi hemān beñzer şarāba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 76*). [*pāre-i nār,]*

pāre-i sīm: Gümüş parçası.

1. Bir olmaz **pāre-i sīm** ü ser-i miĥ
Nice def'a yudılar tāze tāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 98*). [*pāre-i sīm,]*

pārelen: Parçalanmak.

1. Arada **pārelendi** şulĥ cāmı
Didiler ķavm-i Leyli bu ĥiṭāba (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 32*). [*pārelendi, -di*]

pārsī-zād: Farsçadan doğmuş.

1. Suhan-güy u fasiḥ ü **pārsī-zād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 1*). [*pārsī-zād,]*

pās: Kir, pas, leke.

1. Kesildi gitdi kurbumdan qarābāt
Ben ol āyine-î Çinem ki **pāsum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 173*). [*pāsum, -um]*

pāsbān: Gece bekçisi.

1. Melāmet kal'asının **pāsbānı**
Muḥabbet mülkinüñ şahib-kırānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 7*). [*pāsbānı, -ı]*
2. Olubdur burc-ı ḥabsum **pāsbānı**
Eger ḥālüm disem bir rāz-dāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 66*). [*pāsbānı, -ı]*
3. Anuñ-çün oldı anlaruñ muṭā'ı
Kişiye luṭf u iḥsān **pāsbāndur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 87*). [*pāsbāndur, -dur]*
4. Kaḫucı kaḫlan aḫlan **pāsbānı**
Hücümü heybetinden pāsbānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 50*). [*pāsbānı, -ı]*
5. Kaḫucı kaḫlan aḫlan pāsbānı
Hücümü heybetinden **pāsbānun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 51*). [*pāsbānun, -un]*
6. Kimi ḫavlısı kimi **pāsbānı**
Anı ḫıfz itdiler çün yār-ı dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 26*). [*pāsbānı, -ı]*
7. Burūca **pāsbān** olmuḫ melekler
Zihī kal'a zihī ṣeh yapmıḫ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 6*). [*pāsbān,]*
8. Zuḫaldur **pāsbān** Mirrîḫ-i cellād
Vekil-ḫarcı o bezmüñ Müṣṫeridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 34*). [*pāsbān,]*
9. Ki burcınüñ melekdür **pāsbānı**
Melekler ḫıfz idüp burc u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 8*). [*pāsbānı, -ı]*
10. Ben oldum mübtelâ-yı ḫabs-ı perde
O fāriḡ **pāsbān** ile 'asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 99*). [*pāsbān,]*
11. Velikin **pāsbān** olmuḫdı ef'ı
Eri ol genci ḫıfz iylerdi çün mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 10*). [*pāsbān,]*

pāsbān-ı kaṣr-ı sultān: Sultan'ın sarayının bekçisi.

1. Ki olmuḫ **pāsbān-ı kaṣr-ı sultān**
Ol atlas üzre var seyrān senüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 34*). [*pāsbān-ı kaṣr-ı sultān,]*

pāy: Ayak.

1. O yol sāliklerinüñ nola ḫāli
Ki 'aḫlı ola **pāyinün** 'ıḫāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 80*). [*pāyinün, -i, -nün]*
2. Cemālüñ görmege biñ biñ gözi var
Felek atlas döṣendi başasın **pāy** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 21*). [*pāy,]*

3. okub gl gibi sürdi **pyine** r
Ki hk-i ky-ı dil-berden gelür b (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [*pyine, -ine*]
4. Hemn gendü gibi bed-nm idüpdür
Gelür her gün ser  **pyi** bürehne (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 17*). [*pyi, -i*]
5. eker Şan **pydan** peykn-ı hr
Hrrinden gl istebrk tükürdü (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 14*). [*pydan, -dan*]
6. İt önüne ataram **py** gibi
Bana anu nice bed-nm u nengi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 120*). [*py,]*
7. TtulmuŐ **pyi** muhkem bend  baĒa
Bıçak almış ele hrŐ ile Őayyd (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 41, Mısra 16*). [*pyi, -i*]
8. Açup yaşı gözinden **pya** düşdi
Yürürken deşt içinde rh u b-rh (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 43, Mısra 10*). [*pya, -a*]
9. Kimi yüz sürdi deste kimi **pya**
Gözetdiler vef-yı hk-ı nn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 61, Mısra 24*). [*pya, -a*]
10. Düşüp öperdi geh dest  geh **py**
Didi bende ne kĒid var ne hme (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 246*). [*py,]*
11. Revn ht çekdi hrf-i cr'etine
ŐaĒın başma edebden ŐaŐra **pyi** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 181*). [*pyi, -i*]
12. ŐuŐatmıŐdur seni n hlka-i mr
Eger kim fark iderse fark u **pyun** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 79*). [*pyun, -un*]
13. Urur devrn kaŐana silleler hŐŐ
or ise pye-i kaŐrne **pyun** (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 84, Mısra 101*). [*pyun, -n*]

pya dŐ: *AyaĒa düşmek. DeĒerini kaybetmesi. Yalvarr duruma gelmek.*

1. Gelüp uş pya düşdüm pye gibi
Dilerse baş dilerse druna aş (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 47, Mısra 66*). [*pya dŐ, -d, -m*]
2. Elm tt pya düşdüm ben kemne
Yine uĒraya yolun n bu yire (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 150*). [*pya dŐ, -d, -m*]

pya dŐ: *Ayaklarına kapanmak.*

1. Düşüp pyına Mecnn sürdi yüzin
İki cnibde oldu girye v cŐ (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 72*). [*pya dŐ, -p*]
2. Egildi rst servi düşdi pya
Didi ey luft Şayd iden sib'ı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 38*). [*pya dŐ, -d*]

pya Őaln: *Ayak önüne düşmek.*

1. Keserdi ter ŐumŐı Şanki Őnd
Nice seyyid seri Őalnd pya (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 83*). [*pya Őaln, -d*]

pyn: *Nihayet, son.*

1. Didi el-m'minne l-yem tne
Cihnda her Ēamun **pyn** vardur (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 137*). [*pyn, -ı*]

pāyān ol-: *Neticelenmek, son bulmak.*

1. Dirigā vü dirigā vü dirigā
Ki pāyān olmaz imiş ayrılığa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 28*). [*pāyān ol-, -maz*]

pāyān-ı belā: *Belaların sonu.*

1. Elif başuma çaddüñsüz ‘aşādur
Elemeler başı pāyān-ı belādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 14*). [*pāyān-ı belā, -dur*]

pāy-dār: *(Fa.) Sağlam, sürekli.*

1. Baña irdi hâlel sen **pāy-dār** ol
Çapumı yapma zinhâr ocağum yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 166*). [*pāy-dār,*]

pāye: *Basamak, merdiven basamağı.*

1. Beni götürme baş geç **pāye** gibi
Götürmek sāyeyi kâbil degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 10*). [*pāye,*]
2. Gelüp uş pāya düşdüm **pāye** gibi
Dilerseñ baş dilerseñ dāruña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 66*). [*pāye,*]

pāye: *Rütbe, mertebe, mevki; unvan.*

1. Güneş bulmuş sa‘âdet sāyesinden
Çamer çadre irişmiş **pāyesinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 152*). [*pāyesinden, -si, -nden*]
2. Bülend idi çamu maħfilde şadri
Yüce **pāye** büyük sāye uzun boy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 15*). [*pāye,*]

pāye-i kadr: *Kıymetinin derecesi.*

1. Urur devrân kafaña silleler hōş
Çor iseñ pāye-i kadrüne pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 101*). [*pāye-i kadr, -üñ, -e*]

pāyende: *Kalıcı, sürekli, daim.*

1. Miyānunda vaţan çutmak haţādur
Şağın pūyendeyi **pāyende** şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 183*). [*pāyende,*]

pāyende ol: *Kalıcı ve daimi olmak.*

1. Ol cān viriser bir gün ‘ömrüñ ola pâyende (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 10*). [pâyende ol, -a]
2. Felek urdı zemîne aḥterümi
Küşâde defterüñ pâyende olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 159*). [pâyende ol, -sun]

pây-i serv-i nâz: *Selvi boylu nazlı güzelin ayağı.*

1. Yeg andan kim ide benden kenâre
Yüz urup öpdi pây-i serv-i nâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 49*). [pây-i serv-i nâz, -i]

pây-i taht: *Başşehir, başkent II. Ayak koyulacak yer.*

1. Her biri ḥasûdı güldürüp ağlatma hâ beni
Sultân-ı ‘aşkuñun ezeli pây-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 7*). [pây-i taht, -i, -(y)am]

pâyına düş: *Çok yalvarmak.*

1. Anı kısmet kıluruz iki yâri
Didi Mecnûn düşüp pâyına fi’l-ḥâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 31*). [pâyına düş, -üp]

pây-tâ-fark: *Ayaktan başın tepesine kadar.*

1. Ne var ayru görünse kâleb ü pöst
Vücüdüm ‘aşk olupdur pây-tâ-fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 161*). [pây-tâ-fark,]

peder: *Baba.*

1. Peder çün gördi ferzendi cemâlin
Aña şükrâne virdi bunca mâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 57*). [peder,]
2. Peder Mecnûn’i çün bu resme gördi
Hemân yırtup yaḥasın na’ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 35*). [peder,]
3. Peder yüzün görüp kaydı kanı
Velî bilmedi bi-ḥüdlıḡdan anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 47*). [peder,]
4. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylî’dür andan ḡayrı kim vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 53*). [peder,]
5. Peder bu ḥâlet ile görüp anı
Gözinden yaş yerine dökdi kanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 57*). [peder,]
6. Peder biçâre çün gördi bu kanı
Tevehhüm muḡtarib iyledi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 55*). [peder,]
7. Peder miskîn ki bağı ḡûna döndi
Ġâm-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [peder,]
8. Peder miskîn ki bağı ḡûna döndi
Ġâm-ı Mecnûn ile mecnûna döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 27*). [peder,]
9. Atası bağıruñ yandı kebâbi
Peder bir küşede oturdu giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 35*). [peder,]

10. Peder mäder bile dil-ḥaste dil-rîş
Görüp görmeyicek ḥāletde amı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 116*). [*peder,]*
11. Pederden perdesin ḥıfz itdi her gâh
Peder çün perdesinden oldı birün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 25*). [*peder,]*
12. Getürdi tıutup ikrârı miyâne
Peder âḥir boyun tıutup rızāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 121*). [*peder,]*
13. Olur senden ḳabileñ cümle bizâr
Olur mäder **peder** ḥıvış u birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 181*). [*peder,]*
14. Baña ḳible yiter didâr-ı yârum
Peder baña ne ḥâcet kim ola yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 189*). [*peder,]*
15. Şavuldı ‘âḳıbet elḥamdülillah
Bunı Leylî işitdi çün **pederden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 21*). [*pederden, -den]*
16. Pederden perdesin ḥıfz itdi her gâh
Peder çün perdesinden oldı birün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 24*). [*pederden, -den]*
17. Yürürse yoldaşı gül-i beyâbân
Ḳatında ne **peder** var ne birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 17*). [*peder,]*
18. Peder tehdidi hem ta‘n-ı birâder
Ḥuşûşâ bir od iyñelü zebañi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 64*). [*peder,]*
19. Bir âdem görđi oḥşar kendüzini
Peder didârına itdi nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 67*). [*peder,]*
20. Unudup bilmese tañ mı cihâni
Peder Mecnûn’a çün bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 71*). [*peder,]*
21. Kenâr u büse oldı bi-nihâyet
Peder görđi ki Mecnûn mest ü ḥayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 77*). [*peder,]*
22. Peder pendin işitdi çünki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 1*). [*peder,]*
23. Peder maḳşudın u mäder şafâsın
Reh-i ‘aşḳ u hevâdan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 4*). [*peder,]*
24. Bilimezdüm bu gün dün yidügüm hem
Bilürem sen **pedersin** ben gülâmıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 31*). [*pedersin, -sin]*
25. Peder çün görđi kim Mecnûn-ı bımâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 1*). [*peder,]*
26. Saña baña hemân itdüm veda‘ı
Peder bi-çäre elden gitdi ağla (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 9*). [*peder,]*
27. Peder gürına dek ‘azm itdi püyân
Görüp ol ḥâki beñzi oldı topraḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 28*). [*peder,]*
28. Velî hiç bilmedüm ḳadrün ben aḥmak
Bu eksüklük suçın âh ey **peder** âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [*peder,]*
29. Şadefden dür şaçardı nice ferseng
Peder gürına ḳarşu tâ seḫer-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 105*). [*peder,]*
30. Peder mevtinden oldı tâze ḥaste
Oḳur geh iştiyâḳuñ ḳışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 132*). [*peder,]*
31. Varurdum saña noḳşānumla ey yâr
Peder mevtinden oldum eyle ḡam-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 213*). [*peder,]*
32. Gül-i şādî bi türür belki yarın
Peder öldi ḡaribem dime zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 239*). [*peder,]*

peder: *Baba. II Mecnun'un babası.*

1. Gide zaḥmuñ du‘ası merheminden
Peder ḳaldı ḳapuda girdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 87*). [*peder,]*
2. ḡam-ı Mecnûnu ol ḥüsn-i dil-efrüz
Peder bu ḳavli ḡuş itdi çü derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 111*). [*peder,]*

3. Peder çünkim işitdi bu kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 1*). [peder,]
4. Kâtı heybet olup virdi selâmı
Peder didârını çün gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 3*). [peder,]
5. Beni böyle ğarîb itmezdi yârum
Nazar kıldı **peder** çün bu kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 19*). [peder,]

peder leyli: *Leyla'nın babası.*

1. Peder Leyli işitdi bu hitâbı
Şeker alup ağu virdi cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 95*). [peder leyli,]

peder ol-: *Baba olmak.*

1. Ebü Cehl'e peder olursa fâzıl
O cehle bu fâziletten ne hâşıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 41*). [peder ol-, -ur, -sa]

peder-i leyli: *Leyla'nın babası.*

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 91*). [peder-i leyli,]
2. Peder-i Leyli bakup bu dâsitâne
Gülüp gösterdi anı döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 141*). [peder-i leyli,]

peder-i mecnun: *Mecnun'un babası.*

1. Peder-i Mecnûn bu müşkil hâle nâ-gâh
İşidüp il dilinden oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 3*). [peder-i mecnun,]
2. Şafâ-yı sa'ya maħmil bağladı il
Peder-i Mecnûn müzeyyen kıldı maħmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 29*). [peder-i mecnun,]
3. 'İlac iylerdi her rişine anuñ
Peder-i Mecnûn sevindi bu hâberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 39*). [peder-i mecnun,]

peder-i miskin: *Zavallı, aciz baba.*

1. Velî yümn-i mübârek oldı bu söz
Peder-i miskin idüp biñ biñ füsünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 77*). [peder-i miskin,]

pehlü: *Omuz. Bedenin iki yanından her biri, yan.*

1. Taş ursa gündüzin pehlüma ağyâr
Olursın baña hem **pehlü** vü hem yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 140*). [pehlü,]
2. Taş ursa gündüzin **pehlüma** ağyâr
Olursın baña hem pehlü vü hem yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 139*). [pehlüma, -m, -a]
3. Zihî luţf u vefâ vü mihr-i bî-ħad
Kenâr itdi başup **pehlüye** küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 139*). [pehlüye, -ye]

pejmürde: *Dağınık, perişan.*

1. Virüp gönlüme dil-ber müjdesini
Ter ü tazeledüñ **pejmürdesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 66*). [*pejmürdesini, -si, -ni*]
2. Nice bir hicr ile **pejmürde** yatam
Dü ‘âlem baña sensüz derd-i serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 106*). [*pejmürde,]*
3. Hâzân bergi gibi **pejmürde** olmuş
Teninden gitdi günden güne kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 6*). [*pejmürde,]*

pek: *Çok fazla, oldukça.*

1. Ki zevcinden dilin itmiş anuñ ferd
Ümid-i yâre gönliñ bağlamış **pek** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 77*). [*pek,]*

pelâs: *Aba ve çul gibi kaba yünden dokunan şeyler ve özellikle bunların eskileri.*

1. Ne denlü şarsalar oda **pelâsi**
Olur ‘üryân yağar cümle libâsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 27*). [*pelâsi, -i*]
2. Hemân kara saçı kalmış libâsi
Anuñ daği perişân her **pelâsi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 32*). [*pelâsi, -i*]
3. Belâsi yiñi vü eski **pelâsi**
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [*pelâsi, -i*]
4. Belâsi yiñi vü eski **pelâsi**
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [*pelâsi, -i*]
5. Yüzün örtüp degişdi hem libâsi
Gedâyâne giyüp köhne **pelâsi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 20*). [*pelâsi, -i*]

peleng: *Kaplan.*

1. Koyun sürisi kurd ile karışdı
Pelengün pençesinden düzdi şefkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 39*). [*pelengün, -üñ*]

penâh: *Sığınacak yer, melce.*

1. Cihân benden uşandı ben cihândan
Ne püştüm var garîbem ne **penâhum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 23*). [*penâhum, -um*]
2. Ne seyr-i serv ü ne şimşâd u şâdi
Murâdı bu ki bulup bir **penâhı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 91*). [*penâhı, -i*]

penâh-ı muhkem: *Sağlam, güçlü koruyucu.*

1. Luţfuñ zirîhi **penâh-ı muhkem**
Kahrûñ kılıcı każâ-yı mübrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 48*). [*penâh-ı muhkem,]*

penbe: Pamuk.

1. Yalan olduñ çün irdi subh-ı sâdık
Bükülmüş ipi yine **penbe** itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 195*). [*penbe,]*
2. Od ile **penbenüñ** olmaz başı hõş
Beni ço vahşiyem sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 80*). [*penbenüñ, -nün]*
3. Ecel şemşir ü ‘Azrâ’îl cellâd
O dem **penbe** olup rahmet sehâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 25*). [*penbe,]*

penbe-i huşk: Kuru pamuk.

1. Nitekim **penbe-i huşk** ile âteş
Yakup tevbe hicâbın çâk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 12*). [*penbe-i huşk,]*

penç: Beş, dörtten sonra gelen sayı.

1. Hârâb-ı bâbı bî-dâd iyleyen ol
‘İmâdın ol sârayuñ **penç** idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 53*). [*penç,]*
2. Kimesne bir pula almazdı **pençin**
Eger Şeh-nâme düzse şimdi Tûsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 24*). [*pençin, -in]*

pençe: Pençe.

1. Koyun sürisi kurd ile karışdı
Pelengün **pençesinden** düzdi şefkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 39*). [*pençesinden, -sin, -den]*

pençe: Yırtıcı hayvanların eli.

1. Yıka yağa komaya hâne vü râht
Çanı bir şîr öleydim **pençesinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 45*). [*pençesinden, -si, -n, -den]*

pençe-be-pençe: Pençe içinde pençe, üst üste pençe.

1. Olup **pençe-be-pençe** dest-ber-dest
Bu mest arşlânlaruñ şavt-ı şedîdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 96*). [*pençe-be-pençe,]*

penç-genc: Nizâmî-i Gencevî'nin *Penç-genc* (Beş hazine) adıyla bilinen hamsesi.

1. Cevâhîr atmağa beñzer yabâna
Nizâmî şimdi düzse **penç-gencin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 23*). [*penç-gencin, -in]*

pend: *Nasihət, ögüt.*

1. Benüm bu **pendümi** güş-ı derün it
O sevdādan geçüp def'-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 99*). [*pendümi, -üm, -i*]
2. ‘Abeş isrâf destin urma **pende**
‘İlâc olmaz devāsuz derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 33*). [*pende, -e*]
3. Bu **pendi** güş idüp Mecnûn-ı hayrân
Dehen dürcinden oldı gevher-efşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 1*). [*pendi, -i*]
4. Tütulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile **pend** ile havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*pend,]*
5. Tütulmaz kılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile **pend** ile havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 26*). [*pend,]*
6. Bu **pendi** güş idüp Mecnûn-ı hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 1*). [*pendi, -i*]
7. Ne güşşa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu **pendi** haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 103*). [*pendi, -i*]
8. Ezelden baña kısmet âh enîndür
Kimesne **pendile** açmaz bu bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 15*). [*pendile, -ile*]
9. Ana kâni kurudı erğuvānuñ
İşit bu **pendi** sen de ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [*pendi, -i*]
10. Peder **pendin** işitdi çünki ferzend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 1*). [*pendin, -in*]
11. Didi atasına Mecnûn-ı haste
Senüñ **pendüñ** ki baña cān-fezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 17*). [*pendüñ, -üñ*]
12. Saña ben dūr idüm çün halka-i der
Senüñ **pendüñ** baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 67*). [*pendüñ, -üñ*]
13. Bilürem şübhesüz tırmarz kaçarsın
Selām’uñ gönline güç geldi bu **pend** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 101*). [*pend,]*
14. O süsen ‘uğdesinden gel haber al
Didi hem aña di benden bu **pendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 119*). [*pendi, -i*]

pend it: *Ögüt vermek, nasihatte bulunmak.*

1. Varup pend itdi Leylâ’ya hazerden
Ki rāzi olmasañ olmağa bu kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 178*). [*pend it, -di*]
2. Şokarken öldürürler anı ekşer
Bu resme pend idüp luğf ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 99*). [*pend it, -üp*]
3. Meger ol pîr-i hûş-rây u hîred-mend
Didi pîrâne itdi oğlına pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 2*). [*pend it-, -di*]

pend tut: *Bir kimsenin uyarılarına, sözlerine inanıp onun dediklerini uygulamak.*

1. Revân ‘azm itdi dilden kim tütup pend
Ri‘âyet iyleye koyup hevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 2*). [*pend tut, -up*]
2. Ne ben pendı tütaram ne beni bend
Harâb oldı yıkıldı cümle vārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 36*). [*pend tut-, -ar, -am*]

pend ü nasihat iyle: *Ögüt vermek.*

1. Bu resme iyledi pend ü naşîhat
Velî Mecnûn ki rind-i ‘âlem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 126*). [*pend ü naşîhat iyle, -di*]

pend-i kâfi: *Yeterli öğüt.*

1. Vücûdun nokta iken kâf içinde
Bu söz olur kişiye **pend-i kâfi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 53*). [*pend-i kâfi,]*

pend-i kur‘ân-ı kerimî: *Kur‘ân-ı Kerîm’in nasihati.*

1. Ki yirsin mâlını karnuñ tolar mâr
Okı tut **pend-i Kur‘ân-ı Kerimî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 141*). [*pend-i kur‘ân-ı kerimî,]*

per: *Kanat.*

1. Aña yitmez mi ol bend-i ‘âzâbı
Melek n’itsün **per** tutmuş delüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 99*). [*per,]*
2. Ki şalam tapuna geh geh selâme
Ne **per** var kim uça bu kuşca cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [*per,]*
3. Gözinden yaşını şabr ile sildi
Uçarken kondı ammâ **per** şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 113*). [*per,]*

perçem: *Alna düşen kısa saç demeti, kakül.*

1. Cihâna **perçemi** hûş-bü şaçardı
Düşüp nilüfer üzre tâb-ı gül-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 18*). [*perçemi, -i*]
2. Olur pür-derd nice nâz-perverd
Aşar ayvâyı müşkin **perçeminden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 31*). [*perçeminden, -in, -den*]

perde: *Hıcap, örtü.*

1. Cihân kim nûr-ı hüsnuñ **perdesidür**
Nevâ-yı ni‘metüñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 45*). [*perdesidür, -si, -dür*]
2. Toğuz ay çün tamâm oldu vü geçdi
Ayuñ on dördü yüzden **perde** açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 46*). [*perde,]*
3. ‘İmârî **perdesinde** Leylî-i zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 1*). [*perdesinde, -s, -i, -n, -de*]
4. Kılurdı **perdede** ney gibi zârî
Ne yârî var ne şabrî ne kararî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 17*). [*perdede, -de*]
5. Gözüm gönüm hayâlün **perdesidür**
Nazar kıl bu hayâlün perdesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 80*). [*perdesidür, -si, -dür*]
6. Gözüm gönüm hayâlün perdesidür
Nazar kıl bu hayâlün **perdesine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 81*). [*perdesine, -si, -ne*]
7. Gören ağlardı ol aşufte hâli
Tırup çâk itdi bir gün **perde** vü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 43*). [*perde,]*

8. Cigerler yakıcı eş'âr-ı Mecnûn
Didi ey **perdede** perverde yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 141*). [*perdede, -de*]
9. Oturup bî -dil ü bî-şabr u bî-yâr
Od urdı **perdesine** nâm u nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 3*). [*perdesine, -si, -ne*]
10. Gice Leylâsı çünküm aşdı **perde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 1*). [*perde,*]
11. Çü **perde** yoğ idi her yanı kızdı
Yoğ idi sâye gibi hîç rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 10*). [*perde,*]
12. Acıdı tınmadı ammâ hâzerden
Belürdükce tutuşmuş **perdeden** âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 23*). [*perdeden, -den*]
13. Çatı hıfz itdi taşdan şişe-i nâm
Nühüfte **perdeden** çün âh iderdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 57*). [*perdeden, -den*]
14. Pederden **perdesin** hıfz itdi her gâh
Peder çün perdesinden oldı birün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 24*). [*perdesin, -si, -n*]
15. Pederden perdesin hıfz itdi her gâh
Peder çün **perdesinden** oldı birün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 25*). [*perdesinden, -si, -n, -den*]
16. Baña vahdet gerek vuşlat gerekmez
Çü sen ben **perdesi** gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 49*). [*perdesi, -si*]
17. Belâsı düşmenüñ yitdi aradan
Çü sen ben **perdesi** ortaya girmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 51*). [*perdesi, -(s)i*]
18. Bütün ne kalb u şaf kodı ne **perde**
Kime ursa geçerdî darb-ı nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [*perde,*]

perde: *Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin kalınlık veya incelik derecesi.*

1. Od oldı **perdesinde** nây u çengüñ
Uşüli naqşına bağlandı taşnif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 4*). [*perdesinde, -si, -nde*]

perde aş: *Perdelemek, kapatmak.*

1. Velî şabr iylemekde yimedi gam
Bucağda perde aşup Leylî aye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 179*). [*perde aş, -up*]

perde çek: *Örtmek, gizlemek.*

1. Çü şahrâ şahınına gül perde çekdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 1*). [*perde çek, -di*]

perde-dâr: *Kapıcı, hizmetçi; koruyucu.*

1. Ümîd-i vuşlatuñdur **perde-dârum**
Ümîd-i vuşlatuñ olmasa ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 142*). [*perde-dârum, -um*]
2. Ayağına düşer zülf-i dirâzi
Baş egdi gönçe açup **perde-dârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 13*). [*perde-dârı, -ı*]

perde-dârı götür-: *Perdeyi kaldırmak, örtüyü kaldırmak.*

1. Ruḥ-ı Leylî götürmüş perde-dârı
Dil-i Mecnûn yile virmiş qarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 23*). [*perde-dârı götür-, -miş*]

perde-i ‘aşk: *Aşk perdesi.*

1. Olurdi **perde-i ‘aşk** ol temâruz
İnanan ta‘n itmezdi te‘âruz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 33*). [*perde-i ‘aşk,]*

perde-i rāz: *Sır perdesi.*

1. Açup kışsa yüzinden **perde-i rāz**
Ki ol şahrâ-bisâṭ u küh-bâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 2*). [*perde-i rāz,]*

perde-i sırr-ı hakikat: *Hakikat sırrının perdesi.*

1. Bulalar rûz-ı şiddetden ḥalâşı
Ridâsı **perde-i sırr-ı hakikat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 29*). [*perde-i sırr-ı hakikat,]*

perde-nişîn: *Kendinin gizlemek, perdelemek.*

1. Senûn zikrûni idinmişdür evrâd
Olup **perde-nişîn** ü rüy-beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 97*). [*perde-nişîn,]*

pergâr: *Pergel.*

1. Saña ger lâmelif olursa **pergâr**
Olasın devr sırrından ḥaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 23*). [*pergâr,]*

pergâr-ves: *Pergel gibi.*

1. Ȑomaz beni yürüyem dâ‘irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki **pergâr-ves** kenâre raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 6*). [*pergâr-ves,]*

perhîz: *Mânen yasaklanan şeylerden kendini çekmek, uzak tutmak.*

perhîz: *Yeme, içmeyi kesme, azaltma.*

1. Olur cānuma kuvvet cismüme zād
Tenüm **perhîz** ile efsürde oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 53*). [*perhîz,]*
2. Ȑaçup andan muḥâṭab itdi **perhîz**
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 74*). [*perhîz,]*

perhîz: *Vücuda tıbben yasaklı ya da zararlı olan şeylerden sakınmak, kendini çekmek.*

1. ‘İlâc itdi şifâ virdi devâsı
Kaçan **perhîzi** bîmârûñ bozuldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 47*). [*perhîzi, -i*]

perhîz iyle: *Sakınmak, uzak durmak.*

1. Ki düşdi merd-i mürde gibi ol dem
Didi ya bu ‘amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 25*). [*perhîz iyle,]*

perhîz-kâr: *Kaçıman, itina eden kimse.*

1. Üzüldi eyle kim ümmîd üzüldi
Ne hoşdur deme **perhîz-kâri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 49*). [*perhîz-kâri, -i*]

perî: *Cisimleri çok lâtif ve görünmez olan hoş mahluk.*

1. Perî gibi aradan yitdi Mecnûn
Ne deñlü kim aratdı Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 212*). [*perî,]*
2. Dili gibi yolu da teng ü târik
Perî gibi yürürken buldı bir gâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 7*). [*perî,]*
3. Diyâr-ı yâre gitdi bî-kes ü ferd
Perî pervâz uçar pervâne gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 55*). [*perî,]*
4. Degül âdem kaçır benden **perî** de
Helâk esbâbı bende müctemî’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 74*). [*perî,]*
5. Nice sultânı bî-fermân idüptür
Eger ins ü melek dîv ü **perîdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 65*). [*perîdür, -dür*]

perî: *Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın, sevgili.*

1. Görüp hüsniñ melekde sen **perîñüñ**
Seni gözi ıyrırmış Müşteri’nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 67*). [*perîñüñ, -n, -üñ*]
2. Perî kim çok seversin anı cândan
Şakın ‘ifrîti-pür-âfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 49*). [*perî,]*
3. Perî şanup seven dîv-i sepîdi
Olur âhîr o ‘aşkun nâ-bedîdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 51*). [*perî,]*
4. Perîler meclisine urdı bünyâd
Çü meclis germ olup kalmadı huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 118*). [*perîler, -ler*]
5. Perî sevmekden uşan dîvünü baş
Perî kim şüreti gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 110*). [*perî,]*
6. Perî sevmekden uşan dîvünü baş
Perî kim şüreti gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 111*). [*perî,]*
7. Olup hâlî şeker gibi megesden
Perî gibi nihânî çıkdı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 21*). [*perî,]*

per-i ŧeb-reng: *Karganın gece renkli /siyah uzun tüyü.*

1. Ki bezer eŧmi ŧebde ŧeb-erga
Per-i ŧeb-rengi ‘Abbs ‘alemdr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 45, Mısra 27*). [*per-i ŧeb-reng, -i*]

per-i zg: *Karga kanadı.*

1. Per-i zg oldu gy dmm-i ŧehbz
Hem isfidc ile ol gyret-i hr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 66*). [*per-i zg,*]

peri-i tą’ir: *Uan peri.*

1. Yrse peyk nince tvŧan idi
Peri-i tą’ir otursa sye-bn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 60, Mısra 49*). [*peri-i tą’ir,*]

per-peyker: *Peri yzly II Sevgili.*

1. Seni yd iyeler itmez yda meyli
Hemiŧe ol **per-peyker** per-zd (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 50, Mısra 95*). [*per-peyker,*]

per-peyker: *Peri yzly.*

1. Diyr-ı in’e dndi nfe tld
emende ol **per-peyker** per-zd (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 117*). [*per-peyker,*]
2. O tgru yr o dem cn atdı n tr
Per-veŧ ol **per-peyker** per-zd (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 68, Mısra 113*). [*per-peyker,*]

per-ry: *Peri yzly, güzel yzly, çok güzel (kimse).*

1. Hill  mh itdiler hem-gŧ
Belinde her **per-ryu** kemer var (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 31, Mısra 45*). [*per-ryu, -un*]

perŧn: *Acınacak durumda, zavallı, kederli, mustarip.*

1. Perŧn hli ml u raht gibi
Yatur yay ıssısında yya dnmŧ (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 100*). [*perŧn,*]
2. Enis olma **perŧn** diller ile
ŧdef olursa yaz yağmurına yr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 144*). [*perŧn,*]
3. Hzr-ı dil **perŧn** cem’e bezer (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 46, Mısra 8*). [*perŧn,*]

perŧn: *Dağnk, düzensiz, karmakarŧık.*

1. Hemân kara saçı kalmış libâsı
Anuñ daği **perîşân** her pelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 32*). [*perîşân,]*
2. Didi ey kayd-ı ‘aşka şayd u naħcîr
Perîşân yıl gibi nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 71*). [*perîşân,]*

perîşân ol-: Dağınık olmak.

1. Şaçı gönli gibi olmuş perîşân
Baş açuk nitekim gül-i beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 15*). [*perîşân ol-, -miş]*
2. Dili hâli gibi oldı perîşân
Yüregi goncesine taldı çün kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 2*). [*perîşân ol-, -dı]*

perîşân ol-: Dağılmak, yayılmak.

1. Bu kışşa düşdi iller dillerine
Perîşân oldu A‘râb illerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 30*). [*perîşân ol-, -du]*
2. Perîşân oldı halka bu hikâyet
Hikâyetden kabîle pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [*perîşân ol-, -dı]*
3. Perîşân oldı halka bu hikâyet
Hikâyetden kabîle pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 21*). [*perîşân ol-, -dı]*

perîşân ol: Acınacak durumda, zavallı, kederli, muzdarip olmak.

1. Bu erden incinür yok buña meyli
Perîşân oldı gönli bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 177*). [*perîşân ol, -dı]*

perî-vâr: Peri gibi.

1. Aradan gâ’ib oldı ol **perî-vâr**
Varup tenhâ bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 120*). [*perî-vâr,]*
2. Buluşurdu nihânî aña geh gâh
Birinüñ şöhetine ol **perî-vâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 13*). [*perî-vâr,]*

perî-veş: Peri gibi güzel.

1. O toğru yâr o dem cân atdı çün tîr
Perî-veş ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 113*). [*perî-veş,]*

perî-zâd: Periden doğmuş, peri gibi güzel.

1. Diyâr-ı Çîn’e döndi nâfe taldı
Çemende ol perî-peyker **perî-zâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 117*). [*perî-zâd,]*
2. Seni yâd iyler itmez yâda meyli
Hemîşe ol perî-peyker **perî-zâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 95*). [*perî-zâd,]*

3. O ٲođru yār o dem cān atdı çün tīr
Perī-veş ol perī-peyker **perī-zād** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 113*). [*perī-zād,]*

perr: *Kanat.*

1. Maĥabbet murğ-ı cānuñ şehperidür
Ne cān kim ide bu **perrile** pervāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 11*). [*perrile, -ile]*

perr-i zāğ: *Karga kanadı.*

1. Gice çün **perr-i zāğ** ile büründi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 1*). [*perr-i zāğ,]*

pertāb it: *Atmak, fırlatmak.*

1. ‘Aceb mi olmasa ĥazrı eger ma‘şūk-ı zībādan
O kim pertāb ider ĥimmet oĥın meydān-ı ‘ırfānda (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 5*). [*pertāb it, -er]*

pertāb iyle: *Atmak, fırlatmak.*

1. Şadef katında anuñ ne işi var
Bu tiri iyleyüp pertāb o pür-tāb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 201*). [*pertāb iyle, -(y)üp]*

pertev: *Işık, parıltı.*

1. İcābet **pertevinüñ** revzenisin
Baña dirler ki geç ‘aşğ u hevesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 92*). [*pertevinüñ, -i, -nüñ]*
2. Felek **pertevlerinden** zer-şemā’il
Demürden kal‘aya dönmiş felekler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 4*). [*pertevlerinden, -ler, -i, -nden]*
3. Görinmez gözüme şüret vişāli
Güneş kim nūr-ı ‘ālem **pertevdür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 43*). [*pertevdür, -i, -dür]*

pervā: *Korku, çekinme.*

1. Cihān **pervālarından** cānı ‘ārī
Yanınca mūnis olmış vahş-ı şahrā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 14*). [*pervālarından, -lar, -i, -ndan]*
2. Vücūdundan ola cānunda **pervā**
Yakup ‘aşğ odı idelden beni ĥāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 120*). [*pervā,]*

pervāne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek.*

1. Diyār-ı yāre gitdi bī-kes ü ferd
Perī pervāz uçar **pervāne** gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 55*). [*pervāne,]*

2. Beni fehm itmek için şüphe sözünden
Yağarken sinede **pervâne** dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 57*). [*pervâne,]*
3. Eritdi şabr elinden yağı hayli
Eri **pervâne** idi ol çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 19*). [*pervâne,]*
4. Hem ağlayup yanıdı şem'a ile
Düzüp **pervâne** gibi tâb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*pervâne,]*

pervâne: *Geceleri ışığın etrafında dönen küçük kelebek II âşık.*

1. Kedi **pervânesin** âvâre hayrân
Diriğâ hâke düşdi tâze ter-gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 90*). [*pervânesin, -sin]*

pervâne: *Ateş böceği.*

1. Ruh-ı Leylî çerâğ-ı âlem-efrûz
Dil-i Mecnûn aña **pervâne** pür-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 40*). [*pervâne,]*
2. Zülâlüne ümidüm var ki kana
Cemâlün şem'inün **pervânesi** çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 99*). [*pervânesi, -si]*
3. Uçar **pervane** gözinde hayâlün
Bu gülşenden seni ey gül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 112*). [*pervane,]*

pervâne ol: *Işığın etrafında dönen kelebek olmak.*

1. Ki pervâne olupdur gayrı şem'e
Bu da anuñ gibi olmadı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 40*). [*pervâne ol, -up, -dur]*

pervâne-i mest: *Kendinden geçmiş pervane böceği.*

1. Çerâğın andı şan **pervâne-i mest**
Düşüp yola yüz üzre râst çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 6*). [*pervâne-i mest,]*

pervâne-vâr: *Mumun (sevgili) etrafında dönen kelebek (aşık) gibi.*

1. Pervâne-vâr âşık olan bî-fiğân gerek
Ahvâl-i süziş-i cigeri şorma şem'adan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 8*). [*pervâne-vâr,]*

pervâ-yı şarâb: *Şarap düşüncesi, şarap alakası.*

1. Ne **pervâ-yı şarâb** u ne gam-ı nân
Meger aña gıdâ rûhânî idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 82*). [*pervâ-yı şarâb,]*

pervâ-yı tu'me: *Yiyecek kaygısı.*

1. Vücūdına şafâ revhânî idi
Kaçan **pervâ-yı tu'me** kılmasa bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 85*). [*pervâ-yı tu'me,]*

pervâz: Uçma, uçuş.

1. İlâhî kârdan kad **pervâz**
Cihân-dâr u cihân-perver cihân-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 7*). [*pervâz,]*
2. Zârîfî tâziler tûrfa hecînler
Urûsî bâz u **pervâzî** şahînler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 104*). [*pervâzî, -î]*
3. Gelüp hâlûme itmezdüñ nazâre
İdiecek dūd-ı âhum gibi **pervâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 55*). [*pervâz,]*
4. Diyâr-ı yâre gitdi bî-kes ü ferd
Perî **pervâz** uçar pervâne gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 55*). [*pervâz,]*
5. Ne bâl u per kalur anda ne **pervâz**
Hüner 'arz iylemek şimdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 20*). [*pervâz,]*

pervâz it-: Uçmak.

1. Maḥabbet murğ-ı cānuñ şehperidür
Ne cān kim ide bu perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 11*). [*pervâz it-, -e]*

pervâz it: Ruhun bedenden çıkması, ölmek.

1. Hemân menzil ferâgat 'âleimidür
Velî bu kuşça cān itdükde pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 19*). [*pervâz it, -dükde]*

pervâz iyle: Uçmak.

1. Kılâm anı senüñle hem-terâzû
Eger kekkik olup iylerse pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 75*). [*pervâz iyle, -r, -se]*

perverde: Beslenmiş, büyütülmüş, terbiye edilmiş.

1. Cihân kim nūr-ı ḥüsnüñ perdesidür
Nevâ-yı ni'metüñ **perverdesidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 46*). [*perverdesidür, -si, -dür]*
2. El üstünde tutar göñlüm belâyı
Vücüdüm 'aşkınuñ **perverdesidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 79*). [*perverdesidür, -si, -dür]*
3. Teraḥḥum kıl ğamuñ **perverdesine**
Dirîğ itme deminde rahmetüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 82*). [*perverdesine, -si, -ne]*
4. Hezârân nâz ile **perverde** iken
Dili pür-ḥün idi Mecnûn'ı için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 48*). [*perverde,]*
5. Cigerler yaqıcı eş'âr-ı Mecnûn
Didi ey perdede **perverde** yârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 141*). [*perverde,]*
6. Kızardı 'ayş ile **perverde** verdi
Çü râḥat buldı giymekden yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 2*). [*perverde,]*

perverde ol-: Beslenmek, büyütülmek, yetiştirilmek II ortaya koymak.

1. Setire goncesin bî-perde olma
Hevâ-yı nefis ile perverde olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 62*). [*perverde ol-, -ma*]

perverdigâr: Bütün yaratıkları besleyen ve yetiştiren Allah.

1. Murâdı olmasa **Perverdigâr'uñ**
Cihân kim iki yüzlü bir varağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 4*). [*perverdigâr'uñ, -uñ*]

perverdigârî: Bütün yaratıkları besleyen ve yetiştiren Allah.

1. Çamu kâr ehline **Perverdigârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 1*). [*perverdigârî,*]

pes: Akabinde, sonra.

1. Ataya terbiyet çün vâcib oldı
Pes oğlı sünnetine râğıp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 96*). [*pes,*]
2. Pes oldı kâşid u maqşûda meşğül
Bulup bir dilde cādū sözde üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 88*). [*pes,*]

peşimân ol: Pişman olmak, yapılan bir işin yanlış ya da uygunsuz sonuç verdiğini anlamak.

1. Zemâne gün gülinden gülşen oldı
Olup ol hükmine sulţân peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 31*). [*peşimân ol, -up*]

peşm: Yün.

1. Ne peşmine ‘abâsı var ne **peşmi**
Yatur ‘üryan u biryân dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 42*). [*peşmi, -i*]

peşmine: Hırka.

1. Ne **peşmine** ‘abâsı var ne peşmi
Yatur ‘üryan u biryân dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 42*). [*peşmine,*]

peşşe: Sinek.

1. Döyer mi **peşşe** darb-ı ejdehāya
Gel ey peyk-i ecel vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 54*). [*peşşe,*]

pey: Ayak.

1. Gerilmiş ʿırķ u **pey** zāhir çün evtār
Alup māder diz üzre mālîş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [pey,]

peyām: Haber, bilgi.

1. Deberdüldükçe bu ʿaşķuñ **peyāmı**
Pür itdi müşk gibi her meşāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 33*). [peyāmı, -ı]
2. Aķardı āb-ı çeşmi eşme gibi
Umardı ʿarf-ı yārinden **peyāmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 89*). [peyāmı, -ı]
3. Varup gelse **peyāmuñla** selāmuñ
İderken bu niyāzı ol büt-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 136*). [peyāmuñla, -uñ, -la]
4. İre hem sākî rûhına şevābı
İrişdürdi çün ilçi bu **peyāmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 31*). [peyāmı, -ı]

pey-ā-pey: Art arda, peş peşe.

1. Nigāra ʿarz-ı hāl için **pey-ā-pey**
Dehān olmış öter ser-tā-ķadem ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 119*). [pey-ā-pey,]
2. Gehi leb-ber-leb ü geh nüş-ber-nüş
Senüñ dest ü dehānuñdan **pey-ā-pey** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 29*). [pey-ā-pey,]

peydā ol-: Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

1. Dürüşdiler egerçi Kays u Leylâ
Ki tās eşrār-ı ʿaşķ olmaya peydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 22*). [peydā ol-, -ma, -ya]

peydā ol: Ortaya çıkmak, belirlemek, görünmek.

1. Şafā-yı vaşl-ı yār-ı cān-fezāya
Ufuķdan Müşteri çün oldı peydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 49*). [peydā ol, -dı]

peygām: Haber, bilgi.

1. Oķurdi aña eşʿār ile **peygām**
Melāḫatde ki Leylî kāmîl idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 102*). [peygām,]
2. Birbirine ʿutarlardı āheng
Kaçan Mecnûn'a irsal itse **peygām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 85*). [peygām,]
3. Ne tuysun nālîş ünün şağ olan dil
İletse Zeyd eger **peygām** u nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 95*). [peygām,]
4. Didi aḫvālî ol esbābı şundi
Semāʿ itdi çün ol **peygāma** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 47*). [peygāma, -a]

peygām-ı yār: *Yarın, sevgilinin haberi.*

1. Diyār-ı ‘aşika peygām-ı yārı
Gül ile bülbül arasında bî-ķayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 192*). [*peygām-ı yār, -ı*]

peyk: *Haber ve mektup taşıyan kimse, haberci.*

1. Tavâf-ı küy-ı yâre gitdi şan **peyk**
Şafâsından diyüp lebbeyk lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 9*). [*peyk,]*
2. Alup **peyk** anı uçdı şan hāmāme
Çü Leylî gördi yāruñ nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 2*). [*peyk,]*
3. Yürüse **peyk** öñince tavşan idi
Peri-i tã’ir otursa sāye-bānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 48*). [*peyk,]*

peykān: *Ok.*

1. Olur gönce anuñ bağrına **peykān**
Olur olmasa ol ķadd-i hırāmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 92*). [*peykān,]*

peykān-ı hār: *Dikenin temreni.*

1. Çeker şan pāydan peykān-ı hārı
Harīrinden gül istebrak tōķurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 14*). [*peykān-ı hār, -ı*]

peykān-ı hıtāb: *Sözlerin oku.*

1. Uçardı zāğ ürküp şāh-be-şāh
Bu peykān-ı hıtābı atdı çün tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 73*). [*peykān-ı hıtāb, -ı*]

peyker-i mäh: *Ay gibi yüz. II Sevgili.*

1. Nice mazlūm vardur devr içinde
Yirinden mähinüñ tã **peyker-i mäh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 33*). [*peyker-i mäh,]*

peyk-i ecel: *Ecel habercisi II Azrail.*

1. Döyer mi peşşe çarb-ı ejdehāya
Gel ey **peyk-i ecel** vaķt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 55*). [*peyk-i ecel,]*

peyk-i vahy-i āsmāni: *Göklerden gelen vahyin habercisi.*

1. Ne hoş vaqt-i ‘urüc-i Aḥmedi’dür
Ki ol şeb **peyk-i vahy-i āsmānī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 9*). [*peyk-i vahy-i āsmānī,*]

peymān: *Ahd, yemin, söz.*

1. Qanı imān qanı eymān u **peymān**
Başup kāfir raqibi tutduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 184*). [*peymān,*]

peymāne: *Şarap kadehi.*

1. Şurāḥī üzre **peymāne** tezerve
Müzehheb çiniler simin siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 16*). [*peymāne,*]

peymāne peymāne: *Kadeh kadeh.*

1. Aqıtdı dilden āteş dideden ḥün
Ki ey **peymāne peymāne** içen qan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 183*). [*peymāne peymāne,*]

pil: *Fil.*

1. O **pil** öñince yürürdü piyāde
O şāhī at u fil ü ziyet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 12*). [*pil,*]

pilav: *Pilav; pirinçten, bulgurdan veya kuskustan yapılan bir yemek.*

1. Şekerden ḥülle giymiş nāz-perverd
Pilāvūñ vaşfi şābit olduğunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 13*). [*pilāvūñ, -uñ*]

pil-i sepide-i mengelüs: *Beyaz Mengelus fili.*

1. ‘Arūsıyçün müzeyyen kıldı maḥmil
Çeküp pil-i sepide-i Mengelüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 7*). [*pil-i sepide-i mengelüs, -i*]

pil-i ser-mest: *Azmiş, kendinden geçmiş fil.*

1. Şer ü şür ile tünd tiz çün şir
Ḥurüş u çüş ile çün **pil-i ser-mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 165*). [*pil-i ser-mest,*]

pinhān: *Gizli, gizlice.*

1. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O **pinhân** sen anuñ-çün 'âleme fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 87*). [*pinhân,]*
2. Gözetdi Leylî'yi **pinhân** u çâpük
Ki firâkatdan ne resme hâste-cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 162*). [*pinhân,]*

pinhân iyle: *Gizlemek.*

1. Gözi ağlar il yüzine şuyı çıkmaz
Şu resme iyledi pinhân özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 73*). [*pinhân iyle, -di]*

pinhân ol: *Gizli, saklı olmak.*

1. Cemâl-i verd-i zehri kıldı gâ'ib
Egerçi bir gül-i zerd oldı pinhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 3*). [*pinhân ol, -dı]*
2. Gül-i şubh oldı pinhân çün ruḥ-ı yâr
Siyeh ṭâlî' siyeh gîce siyeh kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 10*). [*pinhân ol, -dı]*

pinhânî: *Gizli, gizlice.*

1. Çeker **pinhânî** sâgar âşkârâ
Ayağ elde vü el başda ciger ḥûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 62*). [*pinhânî,]*

pîr: *Yaşlı, ihtiyar // görmüş geçirmiş.*

1. Belüm âḥirde şabra bağladum ben
Belâ **pîrine** ol ṭıfl-ı ṭarîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 125*). [*pîrine, -i, -ne]*

pîr: *İhtiyar, yaşlı.*

1. Didi **pîr** atañam ben hâste vü zâr
Senüñ gâvgân ile rüsvây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [*pîr,]*
2. Dili vü didesi ğam-gîn ü nem-gîn
Varup ol derd-mendüñ katına **pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 69*). [*pîr,]*
3. Dirîğa ol civân kanı didi **pîr**
Ḳayurdi Ḳays'ı her ḳavm ü ḳabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 60*). [*pîr,]*
4. Ḳamu ağlaşdılar **pîr** ile bile
Velî Mecnûn pür-sevdâ vü pür-renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 62*). [*pîr,]*
5. 'Azâb-ı ḳabre uğramış ölüdür
Bu söz bî-şabr idüp bî-çâre **pîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 121*). [*pîri, -i]*
6. Vaṭandan iyledi âvâre **pîri**
Ki ibn oldı eb-i Mecnûn sebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 122*). [*pîri, -i]*
7. Şaḳal ağına baḳ cevr itme **pîre**
Esirge köhne pîri nev-civânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 28*). [*pîre, -e]*
8. Şaḳal ağına baḳ cevr itme pîre
Esirge köhne **pîri** nev-civânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 29*). [*pîri, -i]*

9. Esîr ü nâ-tüvân u **pîr** ü haste
Adum bed-nâm u rüsvây-ı ‘Arab’ dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [*pîr,]*
10. Ölüye şan hayât-ı tâze virdi
Meger gördi gelür bir **pîre** ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 15*). [*pîre, -e]*
11. Bir iki gün katından olma hâlî
Nice koyup gidesin **pîr** ü mazlûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 151*). [*pîr,]*
12. Tağıldı fikri **pîrûñ** ‘aklı şaşdı
Egerçi toprak itdi hânümânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 10*). [*pîrûñ, -üñ]*
13. Olur **pîrûñ** o yola reh-nümünü
Dilin teng itdi fikr-i hâne-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 18*). [*pîrûñ, -üñ]*
14. Tapuñ çün bendeden olmaya râzî
Bu gün bağrum pâresi dirdün ey **pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 87*). [*pîr,]*
15. Kim andan bârî añup dökmedüñ yaş
Şağ iken itmedüñ ol **pîre** yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 19*). [*pîre, -e]*
16. Yetim ü ‘aşık u Mecnûn-ı miskîn
Çü fâriğ oldı **pîrûn** mâteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 5*). [*pîrûn, -üñ]*
17. Amânı yoğ ne **pîre** ne civâne
Ne bir dil-haste **pîre** hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 104*). [*pîre, -e]*
18. Amânı yoğ ne **pîre** ne civâne
Ne bir dil-haste **pîre** hürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 105*). [*pîre, -e]*
19. Ola aĥvâline Mecnûn’un âgâh
O yola nâ-gehân ugradı bir **pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 27*). [*pîr,]*
20. Öpüp **pîr** önine kodı sebük-dest
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 58*). [*pîr,]*
21. Ol âvâzi işidüp ben fütâde
O süfte dürleri cibe şalup **pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 73*). [*pîr,]*
22. Huzûrına oğudı döndi pîri
Gelüp evvel zemîne baş kodı **pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 87*). [*pîr,]*
23. Ten ü tenhâ katından vaĥşlar dür
Varup Leylâ’yı âgâh idicek **pîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 111*). [*pîr,]*
24. O câm-ı bâde şuna ben kılam nüş
Nigâra baş egüp ol **pîr** çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 135*). [*pîr,]*
25. Yiñi miĥnetde eski töresinde
Bağup meyl iledi Mecnûn o **pîre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 83*). [*pîre, -e]*
26. Uyup ol **pîre** itdi ‘azm-i mî‘âd
Olup teşne revân oldı Furâta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 102*). [*pîre, -e]*
27. Gidüp ârâmı kendü itdi ârâm
Buyurdi **pîre** kim ey hõş-dem âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 117*). [*pîre, -e]*
28. Huzûrına oğudı döndi **pîri**
Gelüp evvel zemîne baş kodı pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 86*). [*pîri, -i]*
29. Ecel yolına tutdı çeşm ü güşı
Ki **pîri** vü za‘ifi vü zebûnî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 17*). [*pîri, -i]*

pîr: Yaşlı, ihtiyar // görmüş geçirmiş.

1. O **pîr** âgâh olıcak bu haberden
Türup ile haber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 11*). [*pîr,]*

pîr: Şeyh, mürşit.

1. Du‘âsın iste gir yalvar o **pîre**
Seni tâ kırtara Leylî ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 84*). [*pîre, -e*]
2. Nihâni **pîrden** anları şordı
Ki bunlar kim sürerler zevk-ı câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 60*). [*pîrden, -den*]

pîr ol-: Yaşlı olmak.

1. Benüm gibi çü yârın olasın pîr
Geçer fırsat bulunmaz aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 33*). [*pîr ol-, -a, -sın*]

pîr ü civân: İhtiyar ve genç.

1. Şafâsı mest ide pîr ü civânı
Mağabbet râh-ı aşkun rehberidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 8*). [*pîr ü civân, -i*]

pîrân: Yaşlı, ihtiyarlık zamanı.

1. Bu ğam-gîn gönlümi şâd iylemezsin
Bu resme kim za‘îf ü **pîrânunam** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 77*). [*pîrânunam, -un, -am*]

pîrâne: Yaşlılara yakışır surette.

1. Civân iken daği **pîrâne** kıldı
Ne ayak bulunur yarar ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 90*). [*pîrâne,]*
2. Ne gûşı var anuñ cânında ne hûş
Başında hüdhüdün **pîrâne** efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 51*). [*pîrâne,]*
3. Meger ol pîr-i hûş-rây u hîred-mend
Didi **pîrâne** itdi oğlına pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 2*). [*pîrâne,*
4. Ter ince pîrehen tâze ‘imâme
Hem itdi aña **pîrâne** naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 81*). [*pîrâne,]*

pîrân-ı kabîle: Kabilenin yaşlıları, uluları.

1. Yimişdür zahmı yüz yirde baş elde
Bile yanınca **pîrân-ı kabîle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 59*). [*pîrân-ı kabîle,]*

pîrâye: Bezek, süs.

1. El urdı devletün **pîrâyesine**
Girüp hâmmâma çıkdı giydi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 158*). [*pîrâyesine, -si, -ne*]
2. Yeşil dibâda şan **pîrâye** gibi
Özi kim mefreş-i dibâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 22*). [*pîrâye,]*

pîrehen: *Gömlük.*

1. Çıka her yara yirinden buhârî
Hürüc itdi kabâ vü **pîrehenden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 9*). [*pîrehenden, -den*]
2. Kabâ vü **pîrehenden** bağlamaz raht
Gezerdi derd ile şahrâ gehî küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 12*). [*pîrehenden, -den*]
3. Beni odlara yaqdı aḥker oldı
Düşüp ben **pîrehen** gibi kenâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 61*). [*pîrehen,]*
4. Ter ince **pîrehen** tâze ‘imâme
Hem itdi aña pîrâne naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 80*). [*pîrehen,]*
5. Senûñ başuñda efser tâc-ı devlet
Senûñ cismüñde nâzûk **pîrehen** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 95*). [*pîrehen,]*
6. Ki döymez incinürdi **pîrehenden**
Nice hõş şabr ider toprağa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 124*). [*pîrehenden, -den*]

pîr-i fânî: *Pek yaşlı olan.*

1. Yakînüm bu dürür mevte yakînem
Bu derd ile ölicez **pîr-i fânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 79*). [*pîr-i fânî,]*
2. Kesüp ümmîdi âh itdi ciğerden
Dönicek çavmine ol **pîr-i fânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 113*). [*pîr-i fânî,]*

pîr-i ḥar: *Eşeklerin piri.*

1. Cefâ vü cevr ü cebr için olupdur
Mişâlüm pîr-i ḥardur kim çeker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 15*). [*pîr-i ḥar, -dur*]

pîr-i ḥaste: *Hasta, aciz ihtiyar.*

1. Velî toprak saçup yañmadı anı
Çalup bir güşede ol **pîr-i ḥaste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 13*). [*pîr-i ḥaste,]*

pîr-i hevâyî: *İstekli ihtiyar.*

1. Ki mihmân oldı anuñ gibi mûya
Şınayup ‘âşîkı **pîr-i hevâyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 149*). [*pîr-i hevâyî,]*

pîr-i ḥoş-rây: *Güzel fikirli ihtiyar.*

1. Meger ol **pîr-i ḥoş-rây** u ḥired-mend
Didi pîrâne itdi oğlına pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 1*). [*pîr-i ḥoş-rây,]*
2. Belâ def olına diyü püserden
Tırup himmet biline **pîr-i ḥoş-rây** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 41*). [*pîr-i ḥoş-rây,]*

pîr-i maḥzûn: Üzüntülü ihtiyar.

1. Çü aldı bu cevâbı **pîr-i maḥzûn**
Didi ‘aşîkdur oğlum şanma mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 108*). [*pîr-i maḥzûn,]*

pîr-i maḥzûn: Üzgün ihtiyar. II Mecnun'un babası.

1. Emîn olsun belâdan diyen âmîn
Çulak tutup bu kavle **pîr-i maḥzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 37*). [*pîr-i maḥzûn,]*
2. Nitekim küh-ı Lübnan evliyâyâ
Ararken **pîr-i maḥzûn** seyr idüp küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 61*). [*pîr-i maḥzûn,]*
3. Ben işümden işüm benden olup fevt
Esenleyüp anı ol **pîr-i maḥzûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 29*). [*pîr-i maḥzûn,]*

pîr-i mazlûm: Sessiz sakin yaşlı kişi.

1. İrüp bu haberden **pîr-i mazlûm**
Tutuşdı nâr-ı ‘âra nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 19*). [*pîr-i mazlûm,]*
2. Hemân cân atdı irdi **pîr-i mazlûm**
Görüp görmeyicek hâletde anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 42*). [*pîr-i mazlûm,]*

pîr-i miskîn: Miskin pîr, aciz yaşlı.

1. ‘Arab hâlin bu resme iyledi yâd
Ki Mecnûn’uñ atası **pîr-i miskîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 3*). [*pîr-i miskîn,]*

pîr-i müşekkel: Gösterişli ihtiyar.

1. Sürerler geh şafâ-yi la‘l-i yârı
Türur hizmetde bir **pîr-i müşekkel** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 55*). [*pîr-i müşekkel,]*

pîr-i puḥte: Olgun ihtiyar.

1. Dilin delmiş cefâlar nâya dönmiş
Yaturken za‘f ile ol **pîr-i puḥte** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 23*). [*pîr-i puḥte,]*

pîr-i şâdık: Sözüne güvenilir ihtiyar.

1. Şarâb u büse vü câm-ı beḳâyâ
Didi Zeyd’e dönüp ol **pîr-i şâdık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 65*). [*pîr-i şâdık,]*

pîr-i zinde: *Dinç ihtiyar.*

1. Didi ey **pîr-i zinde** Hızr-girdâr
Sözinde âb-ı hayvân çeşmesi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 63*). [*pîr-i zinde,]*
2. Sikender gitdi san âb-ı hayâta
O gice Hızr gibi **pîr-i zinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 105*). [*pîr-i zinde,]*

pîrüz: *Far. Fîruze denilen mavi renkli maruf cevher.*

1. Nişâb-ı rahmetünden vir naşibi
Demirdür t̄ali‘üm **pîrüz** idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 79*). [*pîrüz,]*

pîş: *Pişmek.*

1. Nigâr endişesi pîşinde **pîşe**
Çıkup ol şîşenüñ geh geh buhârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 82*). [*pîşe, -e]*

pîş: *Ön.*

1. İde ol hasteyi bî-zahmet ü derd
O mecrûh irse ger **pîşine** anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 37*). [*pîşine, -i, -n, -e]*
2. Nigâr endişesi **pîşinde** pîşe
Çıkup ol şîşenüñ geh geh buhârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 82*). [*pîşinde, -i, -n, -de]*

pîşe: *Sanat, meslek.*

1. Şevâbuñ saña yapmaz bu hârâbı
Beni terk it ço eski **pîşem** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 117*). [*pîşem, -m]*
2. Za‘if iken dahî rencür düşdüüm
Baña her **pîşede** üstâd idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 55*). [*pîşede, -de]*

pîşe: *İş, amel.*

1. Yiter bî-kâr olmak baña **pîşe**
O bülbül kim kafesde tuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 82*). [*pîşe,]*

pîşe: *Sanat, meslek. II İş, amel. II Huy, âdet, tabiat.*

1. Ki ey keklük saña kandan bu **pîşe**
Bu tırfa çahkaha çün irdi kebbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [*pîşe,]*

pīşe idin: İş, meslek edinmek: Sürekli bir şeyle meşgul olmak.

1. O düşmez sen düşersin aña nā-gāh
İli incitmeği idinme pīşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 95*). [pīşe idin, -me]

pīşe-kâr: Sanatçı.

1. Niçün qor üstüne nokta fezâhat
Ne deñlü **pīşe-kâr** iseñ belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 121*). [pīşe-kâr,]

pīş-keş: Peşkeş, hediye.

1. Nitekim mürdeyi nefh-i Mesîhî
Anuñla **pīş-keş** koşdı leṭâ'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 93*). [pīş-keş,]
2. Anuñ öñinde varı **pīş-keşdür**
Qarib olsa 'aceb mi ol nedime (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 22*). [pīş-keşdür, -dür]

piste: Fıstık.

1. 'Adûlar gibi ammâ bî-amânsın
Egerçi **pistedür** şîrin dehânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 53*). [pistedür,]

piyâde: Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.

1. O pîl öñince yürürdü **piyâde**
O şâhî at u fil ü zîynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 12*). [piyâde,]
2. İrağdan oldu atından **piyâde**
Göricek bildi Mecnûn ol ḥarîfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 16*). [piyâde,]
3. Ki iyler vaşl-ı yâr ile beşâret
Mezâr-ı yâre cân atdı **piyâde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 15*). [piyâde,]

piyâle: Kadeh, şarap bardağı.

1. Kim kıanum içmege la'lindeki **piyâle** yiter
Bu ḥaste câne ne ḥâcet ki gürz-i kıahr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 8*). [piyâle,]
2. Feraḥ güyende efgân epsem oldu
İlinde lâle-veş la'lîn **piyâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 13*). [piyâle,]
3. Olur bir küşede envâ'-ı 'işret
Sürüp gül yüzlüler gül-gün **piyâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 131*). [piyâle,]
4. Şarâb-ı nâb ile güyâ **piyâle**
Olur ser-keşlige çün serv mâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 62*). [piyâle,]
5. Olur 'âşıklara pür-ḥün **piyâle**
Dehân-ı yârdan çün dūr ola cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 90*). [piyâle,]

piyâz: Soğan; değer verilmeyen, sıradan kimse.

1. Piyâz ehli olan ‘âmî ne hazz iyleye selvâdan
Fenâ faqrıdır ey Hamdî sevâdu’l-vech fi’d-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [piyâz,]

post: Kürk. İçi kürklü elbise.

1. Gedâ-perver şafâ-peyker vefâ-dôst
Serinde sırr-ı devlet mağzıdır **pôst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 6*). [pôst,]
2. Gören ağlardı ol âşufte hâli
Tırup çâk itdi bir gün perde vü **pôst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 43*). [pôst,]
3. Libâs emrinde varı belde yek **pôst**
Yatur hâr içre ‘üryân mâra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 56*). [pôst,]
4. Tutuşmuş sineden çâk iyledi **pôst**
Resûl öñinde ağlayup hey-â-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 244*). [pôst,]
5. Taşı ‘üryân belinde bir çürük **pôst**
Hemân varlıkda bir cân kaldı gam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 74*). [pôst,]

post: Deri, cilt.

1. Çü zevk-ı vahdete ire iki dôst
Bir olur ikilik gidüp reg ü **pôst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 62*). [pôst,]
2. Hicâb olmazdı câna bu ten ü **pôst**
Dil-i Mecnûn ki deryâ oldı kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [pôst,]
3. Anı güş iylemez ger mağz u ger **pôst**
Ne sözi kim kıatında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [pôst,]
4. Kıarın oldı nitekim mağz ile **pôst**
Okırdı yâr olup ol hem-zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 64*). [pôst,]
5. İrer andan benüm cismüme yâre
Kıabarsa ayağın altında her **pôst** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 43*). [pôst,]
6. Kı ‘âşık mağz olup ma‘şûk ola **pôst**
Baña hûşdur kıâb-ı dôst olmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 22*). [pôst,]
7. Serine mağz-ı ‘aşkın **pôst** olmağ
Didi bunı vü geçdi iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 24*). [pôst,]
8. Vücüdün âb-ı cândur ten ana **pôst**
Çü ma‘nî kıurbı ola Kıâbe Kıavseyn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 36*). [pôst,]
9. Ne var ayru görinse kıâleb ü **pôst**
Vücüdüm ‘aşk olupdur pây-tâ-farğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 160*). [pôst,]

puhte: Kıvama gelmiş, olgun.

1. Dağı **puhte** degülsin bu hevâda
Nigârumdan habir virmekte ersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 134*). [puhte,]

puhte ol: Pişmek II (Manevi olarak) Olgunlaşmak.

1. Düzilmez söze bî-‘aql u tefekkür
Mecâz âteşlerinden puhte olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 13*). [*puhte ol, -miş*]

pul: Akçe, para.

1. Dil ehli almadı bir **pula** anı
Ne şem‘ün kim degül andan ziyâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 48*). [*pula, -a*]
2. arı illerden akçe **pul** dilerdi
akup boynına urgan gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 48*). [*pul,]*

pülâd: Çelik.

1. Süre her cāna tadîr-i Hudā‘yı
Yiyüp **pülâd** arbin merd-i meydān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 79*). [*pülâd,]*
2. Ne hāşıl seng dîvār olsa **pülâd**
İde çün seyl ekini seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 68*). [*pülâd,]*
3. Ki mûm olur sözinden seng ü **pülâd**
Ölü iş dirgürür avl-i faşîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 90*). [*pülâd,]*
4. ılurlar ‘ömrüñ anbarını sürâh
Ecel bir murğdur minarı **pülâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 81*). [*pülâd,]*

pür: Çok, dolu, pek çok.

1. O hüsne mazhar itdüñ kâ‘inâtı
Cemāl ile **pür** itdüñ şeş-cihâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 56*). [*pür,]*
2. Belî ‘aş ile **pürdür** cümle eşyā
Haıat ‘aşıdır mabül-i Mevlā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 11*). [*pürdür, -dür*]
3. Şadefler iyleyüp nîsān ile **pür**
Deñizler arc iderdi bulmaa dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 15*). [*pür,]*
4. Şadef gerçi olur nîsān ile **pür**
Velî Tadîr ider her atreyi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 35*). [*pür,]*
5. alender-meşreb ü levbālî ‘aşı
Belādan **pür** şafādan hālî ‘aşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [*pür,]*
6. Nazar-gāha ıup badılar ile
Beyābān gördiler **pür** tîg u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 15*). [*pür,]*
7. Şukûfe naşı zeyn-i kehkeşāndur
Pür olmuş jāle ile cev-f-i lāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 61*). [*pür,]*
8. Ney-i dil-sūza beñzer ateş-āvāz
Dür-i fazl ile dür-c-i sinesî **pür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 5*). [*pür,]*
9. Yayılıp söylenürdi hāne hāne
Gül-i gülzār u havlı **pürdür** ammā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 127*). [*pürdür, -dür*]
10. Ciger anın çekerken dānelerde
Dil-i nārî **pür** ider hāne hāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 37*). [*pür,]*

pür it-: Doldurmak II kaplamak, yayılmak.

1. Deberdöldükçe bu ‘aşkuñ peyâmı
Pür itdi müşk gibi her meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 34*). [pür it-, -di]
2. Deberdöldükçe bu ‘aşkuñ peyâmı
Pür itdi müşk gibi her meşâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 34*). [pür it-, -di]

pür it: *Kaplamak.*

1. Ne hâşıl seng divâr olsa pülâd
İde çün seyl ekini seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 69*). [pür it, -e]

pür it: *Doldurmak II kaplamak, yayılmak.*

1. Okı mihr ü vefâ defterlerin hem
Pür it zevk u şafâ şâgarların hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 28*). [pür it,]

pür ol-: *Dolmak, dolu olmak, kaplanmak.*

1. Pür oldı eşk ile çeşmi kıuyısı
Kıyasa şıgmayub Kıays’uñ kıuyısı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [pür ol-, -dı]
2. Pür oldı eşk ile çeşmi kıuyısı
Kıyasa şıgmayub Kıays’uñ kıuyısı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 33*). [pür ol-, -dı]
3. Pür olup ırladı eţfâl-ı hâne
Raķīb it gibi ürdi ol şadāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 130*). [pür ol, -up]
4. Pür olur kıubbe-i eflāke çün dūd
Bu iki dem ki adı rüz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 74*). [pür ol, -ur]
5. Virürem gevher-i nā-süft çün dürr
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 90*). [pür ol-, -a]

pür şafādan: *Neşe dolu.*

1. Kalendar-meşreb ü läubāli ‘āşık
Belādan **pür şafādan** hālī ‘āşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [pür şafādan, -dan]

pür-āb-ı eşk: *Gözyaşı dolu.*

1. Gözi **pür-āb-ı eşk** ü sine pür-āh
Ġarīb ü bī-kes ü bī-çāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 14*). [pür-āb-ı eşk,]

pür-āh: *Ah ile dolu.*

1. Gözi pür-āb-ı eşk ü sine **pür-āh**
Ġarīb ü bī-kes ü bī-çāre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 14*). [pür-āh,]
2. O sensüz yürüyen bī-rāh u **pür-āh**
Yürüyüp çağırur güyā münādī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 38*). [pür-āh,]

pür-âtes: *Aşk, ayrılık, hasret vb. duyguların yakıcı etkisiyle dolu.*

1. Zihî efsâne kim efsûna beñzer
Pür-âteşdür dil-i Mecnûn'a benzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 22*). [*pür-âteşdür, -dür*]
2. Oğudılar o yire geldi Mecnûn
Dil ü sine **pür-âteş** dîde pür-ğün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*pür-âteş,]*
3. Dönüp nevmîd olup sâdât-ı A'râb
Göñül **pür-âteş** ü gam sine pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 168*). [*pür-âteş,]*
4. Pür-âteş berk olup qarşular anı
Sözi zikri 'izâr u zülf-i yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 34*). [*pür-âteş,]*
5. O da pür-derd ü pür-mihnet **pür-âteş**
Geçürüp ğuşşalardan mâh u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 76*). [*pür-âteş,]*

pür-âteş iyle-: *Ateşle dopdolu etmek.*

1. Haşr u neşriñ 'arşasın yarın pür-âteş iyleyem
Ger bu ğün gitmezse sinemden bu te'sir-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 5*). [*pür-âteş iyle-, -(y)em*]

pür-âzer: *Dil bağlamında (gönlü) ateş dolu, (bağrı) yanık.*

1. Anı cāndan şovutdı âh-ı serdi
Dü dîde pür-sirişk ü dil **pür-âzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 9*). [*pür-âzer,]*
2. Bu kâr olmayıcağ sana **pür-âzer**
Yakup Leyli derünin bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 182*). [*pür-âzer,]*
3. Ne peşmine 'abâsı var ne peşmi
Yatur 'üryan u biryân dil **pür-âzer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 43*). [*pür-âzer,]*
4. Ki âhuñ düdesi olmış **pür-âzer**
Niçün yırtup yüzüñ iylerins âhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 22*). [*pür-âzer,]*

pür-bâde: *Şarapla dolu olan, kızıl renkte.*

1. Şunarlar destine **pür-bâde** cāmı
İder biñ cehd ile bir cāma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 40*). [*pür-bâde,]*

pür-belâ: *Çok belalı.*

1. Ne geldi bilmezem benden cevâbı
Bu dem kim 'aşî nefsum **pür-belâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 19*). [*pür-belâdur, -dur*]
2. Yağüd rüz-ı kıyâmet gicesidür
Raķibüñ 'ömri gibi **pür-belâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [*pür-belâdur, -dur*]
3. İnanma uğrıdur düzd-i cihâne
Cihân bir hânedür kim **pür-belâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 85*). [*pür-belâdur, -dur*]

pür-berk ü nevâ: *Sesler ve yeşilliklerle dolu. (Bahar vaktini tariflen).*

1. Cihānuñ bağı pür-berk ü nevādur
Bu dem Hızra dönüp hādra-yı bustān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 52*). [pür-berk ü nevā, -dur]

pürçek: Alından ve şakaklardan sarkan saç, kakül.

1. Fiğān itdi başına saçdı āzer
Açup aq **pürçeginden** mi'cerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 129*). [pürçeginden, -i, -nden]

pür-cerāhat: Yara ve iltihap dolu.

1. Kılınç iyler kılıca oka dir oğ
Anuñ kim oldı bağı **pür-cerāhat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 145*). [pür-cerāhat,]

pür-cevr: Far. cevir, eziyet dolu.

1. Saña lāyık degüldür küşe-i derd
Bu yol **pür-cevr** ü gavğa vü haşardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [pür-cevr,]

pür-cürm ü günāh: Çok hatalı ve günahkar olmak.

1. Düşüp ayağına yüz sürdi Mecnûn
Didi katuñda pür-cürm ü günāhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 5*). [pür-cürm ü günāh, -em]

pür-cüş: Coşku dolu, coşkun.

1. Gül yüzün görse hezārān ol kadar **pür-cüş** olur
Ey melāhat şütisi şeker dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [pür-cüş,]
2. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
Neşid oğur o hōş-āvāz u **pür-cüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 19*). [pür-cüş,]
3. Teninde her kılı bir hāra dönmiş
Ser ile sine pür-sevdā vü **pür-cüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 59*). [pür-cüş,]
4. Hevā-yı yār ile **pür-cüş** geldi
Didi ne nev-behār irdi bu bāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 142*). [pür-cüş,]
5. Şan iki naş-ı şüretdür muķābil
Göñül tābe gibi tāb üzre **pür-cüş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 153*). [pür-cüş,]

pür-derd: Çok sıkıntılı. Dert ile dolu.

1. Varurdi mektebe **pür-derd** ü pür-süz
Vişāl-i yārı yād itmege her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 3*). [pür-derd,]
2. Başumuñ yazusu yüzüm şuyıdur
Egerçi guşşadan **pür-derd** ü süzem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 21*). [pür-derd,]
3. Anañ da öldü tüt **pür-derd** ü miñnet
Evüñe gel atañ ocağımyı yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [pür-derd,]

4. Muḥibbüksin benem maḥbūbuñ ey dōst
Benüm ‘aşqum seni **pür-derd** idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 53*). [*pür-derd,]*
5. O da **pür-derd** ü pür-miḥnet pür-ateş
Geçürüp guşşalardan mâh u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 76*). [*pür-derd,]*
6. Odur **pür-derd** iden vaqt-i ḥazâni
Ruḥ-ı bâği nitekim zerd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 14*). [*pür-derd,]*
7. Olur **pür-derd** nice nâz-perverd
Aşar ayvâyı müşkin perçeminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 30*). [*pür-derd,]*

pür-düd ol-: Çok dumanlı olmak.

1. Baña sem virse ol semden ben ölsem
Odundan dōstlar pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 49*). [*pür-düd ol-, -up, -dur]*

pür-endüh: Çok sıkıntılı. Dert ile dolu.

1. Tırup ‘azm iylediler Necd’e yārān
Ararken buldılar anı **pür-endüh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 27*). [*pür-endüh,]*

pür-ğam: Çok sıkıntılı. Dert ile dolu.

1. Ciger pür-yara irmez vaşl-ı yāre
Göñül **pür-ğam** buluşmaz ğam-güsār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 4*). [*pür-ğam,]*
2. Dili **pür-ğam** yatağı dāmen-i deşt
Yatur vahşî gürühi yöresinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 80*). [*pür-ğam,]*

pür-genc: Hazine dolu köşe, yer.

1. Der ü dīvārını **pür-genc** idüpdür
Hem ihlâşı aña sakf iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 54*). [*pür-genc,]*

pür-girye: Gözyaşı dolu.

1. Taşı ḥandān içi **pür-girye** vü süz
Mulâzım müşterilerden ol aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 66*). [*pür-girye,]*

pür-günāh: Günahkar.

1. O bî-çāre za‘if ü müstemendüñ
Beni ‘afv itsün erçi **pür-günāhem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 35*). [*pür-günāhem, -em]*

pür-ğussa: Çok sıkıntılı. Dert ile dolu.

1. Yüzi şolmış şararmış dide pür-ḥûn
Yürür **pür-ḡuşşa** eşke ğarḡ tâ farḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 7*). [*pür-ḡuşşa,*]

pür-ḥalel: Eksiklik dolu.

1. Ki her yirde her işüm **pür-ḥaleldür**
Yañıldum yirde gökde yılduzum yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 72*). [*pür-ḥaleldür, -dür*]

pür-ḥatar: Tehlike dolu.

1. Anuñ derdinden ağlarsın güler ol
Bu yol kim sen yürürsün **pür-ḥatardur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 91*). [*pür-ḥatardur, -dur*]

pür-hevâ: Kendinden geçmiş II mest.

1. Ḥabâb-ı baḥr-ı cürmem **pür-hevâyem**
O baḥr üzre işüm âvârelikdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 38*). [*pür-hevâyem, -yem*]

pür-ḥûn: Kanlı, kan dolu.

1. Ne gün ne kamer vardur yüzün gibi tâbende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ḡonca gibi **pür-ḥûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 9*). [*pür-ḥûn,*]
2. Oḡudılar o yire geldi Mecnûn
Dil ü sine pür-âteş dide **pür-ḥûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*pür-ḥûn,*]
3. Hezârân nâz ile perverde iken
Dili **pür-ḥûn** idi Mecnûn'ı içün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 49*). [*pür-ḥûn,*]
4. Dili **pür-ḥûn** u câmî ḥaste idi
Göñül teng ü dehân teng ü mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 60*). [*pür-ḥûn,*]
5. Yüzi şolmış şararmış dide **pür-ḥûn**
Yürür pür-ḡuşşa eşke ğarḡ tâ farḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 6*). [*pür-ḥûn,*]
6. Olur 'âşıklara **pür-ḥûn** piyâle
Dehân-ı yârdan çün dür ola cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 90*). [*pür-ḥûn,*]
7. Dil-i Mecnûn gibi **pür-ḥûn** ider ol
Aşar âvenge anı ḥânelerde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 34*). [*pür-ḥûn,*]

pür-letâ'if: Latifelerle dolu, çok hoş, pek güzel.

1. Sibâ' u vaḥşuñ oldu hem enisi
Dise Mecnûn çaşâ'id **pür-letâ'if** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 101*). [*pür-letâ'if,*]

pür-leylî: Leyla (aşkı) ile dolu.

1. Dili **pür-Leylidür** yok ğayra meyli
Bu ḡışşa oldu çün Leylâ'ya ma'lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 42*). [*pür-leylidür, -dür*]

pür-maraz: Çok sıkıntılı, hastalıklı.

1. Şığınma aña kim yoğdur beğası
Zenün kim sağ işi yok **pür-marazdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 59*). [*pür-marazdur, -dur*]

pür-mihnet: Çok sıkıntılı.

1. O da pür-derd ü **pür-mihnet** pür-ateş
Geçürüp güçşalardan mäh u sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 76*). [*pür-mihnet,]*

pür-nâr: Ateş dolu.

1. Yanar bir nâr olmuş şanki **pür-nâr**
Ne küy-ı yâra varmağa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 10*). [*pür-nâr,]*

pür-neheng ü ejdehâ: Yılan ve timsahla dolu.

1. Necât isterseñ ammâ tüt kenârı
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 181*). [*pür-neheng ü ejdehâ, -dur*]

pür-nem: Nemli.

1. Gözüm kuşlı nider **pür-nem** gerekdür
Çü meşşâta düzüp kaçın yoldadı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 154*). [*pür-nem,]*

pür-renc: Çpk dertli, çok sıkıntılı.

1. Kamu ağlaşdılar pîr ile bile
Velî Mecnûn pür-sevdâ vü **pür-renc** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 63*). [*pür-renc,]*

pür-safâ: Neşe dolu, bol eğlenceli.

1. Ki ey puşt u penâh olan zebüne
Bu gün levh-ı peyâmuñ **pür-şafâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 35*). [*pür-şafâdur, -dur*]

pür-sakâmet: Çok bozuk, sakat.

1. Mücâvir var mı kim olmaz misâfir
Ne şihhat var ki olmaz **pür-sakâmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 149*). [*pür-sakâmet,]*

pür-sevdâ: *Sevda ile dolu.*

1. Kâmu ağlaşdılar pîr ile bile
Velî Mecnûn **pür-sevdâ** vü pür-renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 63*). [*pür-sevdâ,*]
2. Teninde her kılı bir hâra dönmiş
Ser ile sine **pür-sevdâ** vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 59*). [*pür-sevdâ,*]

pür-şevk: *Neşe ile dolu.*

1. Tırup **pür-şevk** Mecnûn-ı seher-hîz
O birkaç yâr ile çün âteş-i tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 7*). [*pür-şevk,*]
2. Senüñ ‘aşkuñda **pür-şevk** u şegâbdur
Senüñle şöhbete mî‘âdı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 98*). [*pür-şevk,*]

pür-şikâyet: *Şikayetçi olma, çok şikayet etme hali.*

1. Perîşân oldı halka bu hikâyet
Hikâyetden kabîle **pür-şikâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 22*). [*pür-şikâyet,*]
2. Perîşân oldı halka bu hikâyet
Hikâyetden kabîle **pür-şikâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 22*). [*pür-şikâyet,*]
3. Uyar sekr-i hevâdan cân-ı mesti
Atañ gitdi cihândan **pür-şikâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 63*). [*pür-şikâyet,*]

pür-sirişk: *Gözyaşı ile dolu.*

1. Anı cândan şovutdı âh-ı serdi
Dü dide **pür-sirişk** ü dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 9*). [*pür-sirişk,*]

pür-şive: *Naz ve işve dolu.*

1. Erinüñ öldüğü ammâ bahâne
Añar şivende ol **pür-şive** şüyü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 93*). [*pür-şive,*]

pür-şür: *Gürültü patırtılı.*

1. İrişdi ya‘nî yâra gitdi hârı
Atası geldi **pür-şür** u şegâb-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 7*). [*pür-şür,*]

pür-süz: *Aşk, ayrılık, hasret, azap, hiddet, öfke vb. duyguların yakıcı etkisiyle dolu.*

1. Varurdi mektebe pür-derd ü **pür-süz**
Vişâl-i yârı yâd itmege her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 3*). [*pür-süz,*]

2. Ruḥ-ı Leylî çerâğ-ı ‘âlem-efrûz
Dil-i Mecnûn aña pervâne **pür-sûz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 40*). [*pür-sûz,]*
3. Dil-i ‘âşık gibi rûz oldu **pür-sûz**
Gılâfından çıqup mir’ât-i Çînî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 2*). [*pür-sûz,]*
4. Senüñ mihrüñ odından oldu **pür-sûz**
Şu reyḥân kim bitürmişdür mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 112*). [*pür-sûz,]*

pür-tâb: *Işık ile dolu.*

1. Şadef katında anuñ ne işi var
Bu tiri iyleyüp pertâb o **pür-tâb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 201*). [*pür-tâb,]*

pür-tâb: *Ateşli, hararetli.*

1. Dönüp nevmid olup sādât-ı A‘râb
Göñül pür-âteş ü ğam sine **pür-tâb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 168*). [*pür-tâb,]*
2. Dimiş soñra cefâ-yı bî-kıyâsı
Ki bu nâme ki **pür-tâb** u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [*pür-tâb,]*
3. Ki hem üftâde hem **pür-tâb** çün berķ
Yatup bu hâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [*pür-tâb,]*

pür-‘ukde: *Düğümlele dolu.*

1. Silâhından gül-i ter gibi ḥaste
Velî **pür-‘ukde** tiğından çü süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 77*). [*pür-‘ukde,]*
2. Olur **pür-‘ukde** ‘ukde şâḥ-ber-şâḥ
Eger bey^ç itseler ol deh zebâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 186*). [*pür-‘ukde,]*

pür-yara: *Yara dolu, yarası çok.*

1. Ciger **pür-yara** irmez vaşl-ı yâre
Göñül pür-ğam buluşmaz ğam-ğüsâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 3*). [*pür-yara,]*

pür-zer: *Altınla dolu.*

1. Çanağın **pür-zer** itdi her dilenci
Çayurmayup seḥâ hemyânın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 44*). [*pür-zer,]*

pür-ziyâ: *Işıkla dolu, ışıklı.*

1. Ki nûruñla ırakdan **pür-ziyâyem**
Eger bir çäre bulsam ben giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 210*). [*pür-ziyâyem, -(y)em]*

püser: Oğul, erkek çocuk.

1. O pîr āgâh olıcağ bu haberden
Türup ile haber şordu **püserden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 12*). [*püserden, -den*]
2. Belâ def olına diyü **püserden**
Türup himmet biline pîr-i hoş-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 40*). [*püserden, -den*]

püşt: Post, deri.

1. Alınmaz **püştünüñ** bir kez palânı
Çü biñ biñ ölmüşem gam çarbesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 18*). [*püştünüñ, -i, -nüñ*]
2. Dikince gıce sancâğ-ı siyâhı
Gıce kim bir şadefdür çara **puştı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 97*). [*puştı, -ı*]
3. Meh ile mâhî ile tütü küştü
Şadef **puştına** urup mâhî muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 99*). [*puştına, -ı, -na*]

puşt: Arka, sırt.

1. Cihân benden uşandı ben cihândan
Ne **püştüm** var garîbem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 23*). [*püştüm, -üm*]
2. Atardı gendü çalğanına tîri
Eli irdüğü yirde olsa **puştı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 123*). [*puştı, -ı*]
3. Ururdu gendünüñ **puştınañ** muştı
Eger baş kesse çavminden ‘adüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 124*). [*puştınañ, -ı, -nañ*]
4. Ayağın dâma tütmiş tığa **püştü**
O miskîni başup şayyâd-ı hûnî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 16*). [*püştü, -ı*]
5. Demişlerdür fi’t-te’hîr âfet
Urursañ **puştum** üzre çarb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 87*). [*puştum, -üm*]
6. Felek **puştında** zeyn itdi ‘imârı
İdüp şadr-ı ‘imârîde cülûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 2*). [*puştında, -ı, -nda*]

puşt ol: Arka çıkmak, destek olmak.

1. Mürüvvet mevci dilde iyledi cüş
Didi bu bî-penâha puşt olayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 45*). [*puşt ol, -ayın*]

puşt u penâh: Koruyucu.

1. Ki ey **puşt u penâh** olan zebüne
Bu gün levh-ı peyâmuñ pür-şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 34*). [*puşt u penâh,*]

püşte: Tepe, etrafına göre yüksek olan yığın.

1. Taşup kan mevci aşdı **püştelerden**
Temevvüc iyledükce kan bihârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 176*). [*püştelerden, -ler, -den*]

püşt-i leşker: *Asker yardımcı.*

1. Güşâde iyledi genc-i nihâni
Ki bu vech-i ‘Arab hem **püşt-i leşker** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 99*). [*püşt-i leşker,]*

püşt-i nâzenin: *Nazlı sırt.*

1. Anuñ kanın yire dökmek haţâdur
Yük urılmaz o püşt-i nâzenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 47*). [*püşt-i nâzenin, -e*]

puşt-ı pîl: *Filin sırtı.*

1. Aña yükletdiler taht-ı ‘arûsı
Çü puşt-ı pile çıkdı taht-ı şâhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 9*). [*puşt-ı pîl, -e*]

püşt-i zemîn: *Sırtı yere gelmemiş, mağlup edilmemiş.*

1. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu şurfe sözden ol avcı tutup dağk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 48*). [*püşt-i zemîn, -e*]

puşû: *Birine saldırmak için saklanarak beklenen yer.*

1. Sefâhet ceysi açmadın **puşûyı**
Bu mecnûnlar bizi mecnûn görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 18*). [*puşûyı, -yı*]

püyân: *Koşan.*

1. Peder gürına dek ‘azm itdi **püyân**
Görüp ol hâki beñzi oldı toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 28*). [*püyân,]*

püyende: *Hızla giden, coşkun.*

1. Miyânunda vaţan şutmak haţâdur
Şağın **püyendeyi** pâyende şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 183*). [*püyendeyi, -yi*]

R

râ: *Arapçada "ra" harfi.*

1. Hilâl ebrûlarûnsuz ey dil-ârâ
Dü hânçerdür dilüme zâ ile **râ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 28*). [*râ,]*
2. Elüñde **râ** olursa tîz hânçer
Dü ‘âlem râyuña olur musahhar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 19*). [*râ,]*
3. Egilmiş derd içinde **râya** dönmiş
Muhabbet kim kazâ-yı âsmândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 102*). [*râya, -y, -a]*

rab: Allah, Tanrı.

1. Kapuñ yâ **Rab** taḥayyür dergehîdür
Cihân senden ne tolu ne tehîdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 73*). [*rab,]*
2. Siḥrdür key şaḩın âh-ı seḩerden
Za‘ife ḩayfı ḩo ḩavf iyle **Rab’dan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 25*). [*rab’dan, -dan]*

râci’ ol: Dönmek.

1. Çerâḩuñ başı ḩoş olmaz yil ile
Seferden çün iline râci’ oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 27*). [*râci’ ol, -dı]*

ra’d: Gök gürlemesi, gök gürültüsü.

1. Bulutlar içre güyâ berk-i raḩşân
Ol ebrin her ‘Arab aşlânı **ra’di** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 181*). [*ra’di, -i]*
2. Ğarîbüñ aḩzına ḩamzurdı âbı
Hemân yârânı **ra’d** u berḩ u bârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [*ra’d,]*

ra’d-ı hâ’il: Şiddetli yıldırım, gökgürültüsü.

1. Bu **ra’d-ı hâ’il** ü berḩ u zelâzil
Celâlüñ ḩahrına zâhir delâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 67*). [*ra’d-ı hâ’il,]*

râḩb: Raḩbet eden, istekli.

1. Silâḩ-dâr ola tâ ‘azm itse sulḩân
ḩurur hem Müşterî ‘azmuña **râḩb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 31*). [*râḩb,]*

râḩp ol-: İstekli, raḩbet eden olmak.

1. Ataya terbiyet çün vâcib oldı
Pes oḩlu sünnetine râḩp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 96*). [*râḩp ol-, -dı]*

râḩ: Yol.

1. Ne dil-ber kũyına varmağa **rāhum**
Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 24*). [*rāhum, -um*]
2. İderler ārzũ ol gül-şekerden
Şaçı la'lin umana pāk ider **rāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 37*). [*rāh,]*
3. Aķup yaşı gözinden pāya düşdi
Yürürken deşt içinde **rāh** u bī-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 11*). [*rāh,]*
4. Kāvī yil gibi esdi **rāh** bī-rāh
İder şahrāda mestāne sürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 26*). [*rāh,]*
5. Oturmuş bir şanem **rāh** üzre çün māh
Ne meh burc-ı cemālũñ āfītābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [*rāh,]*
6. İraq ħar-gāhdan miķdār-ı ferseng
Murādı gözlemekden oturup **rāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 25*). [*rāh,]*

rāh: Şarap, içki.

1. Zer ayağ ile sīmīn-sāk sākī
Virür **rāh** ile rūħa ‘ömr-i bākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 112*). [*rāh,]*

rāh: Yol, istikamet.

1. Kırurmuş desti ħôş oldı raķībũñ
Zihī luţf u zihī şıdķ u zihī **rāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [*rāh,]*

rāh bul: Yol bulmak, bir yolunu bulmak, çare bulmak, çözüm üretmek.

1. Avutdılar dil-i āvāresini
Ki buldı şoħbetine Zeyneb’ũñ rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 11*). [*rāh bul, -dı*]

rāh göster-: Yol göstermek.

1. Senũñ āh u fiğānuñ her seħer-gāh
Nice yoldan azana gösterür rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 126*). [*rāh göster-, -ür*]

rāhat: Huzur, mutluluk.

1. Raħat ķomaz oldı baña ey dōst
Çün ħāţıruñ oldı gönliim alduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 2*). [*raħat,]*
2. Didi Mecnũn kayurma ħam degüldür
Ki bu **rāhat** demidür dem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 58*). [*rāhat,]*
3. Ara yirde raķīb itden çoğ idi
Ol iki ‘āşıķa **rāhat** yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 50*). [*rāhat,]*
4. Oturdı ser-be-dest ü dest-ber-ser
Dil ü cāna bu būdan **rāhat** irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 13*). [*rāhat,]*
5. Tene **rāhat** dil ü cāna şafāsın
Cigerde derd-i ‘aşķuñ kim düğündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 104*). [*rāhat,]*

6. Çü bildüm bulmadum bî-çâre kaldum
Ne bir gün ben saña **râhat** getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 63*). [*râhat,]*
7. Ne **râhat** kaldı cânda ne huzûrî
Belâlardan gelüp cânı dehâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 10*). [*râhat,]*

râhat bul: *Rahata kavuşmak, sıkıntılarından kurtulmak, huzura ermek, rahatlamak.*

1. Kızardı ‘ayş ile perverde verdi
Çü râhat buldı giymekden yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 3*). [*râhat bul, -dı]*
2. Bulur dilber okından anca râhat
Anuñ kim hicr elinden bağırı kıandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 146*). [*râhat bul, -ur]*
3. Yanardı bağırı her dem nâr-ı dâğa
Nice râhat bula bülbül kaşesinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 21*). [*râhat bul, -a]*

râhat ol: *Mutlu ve huzurlu olmak.*

1. Ki ef’î kuşadupdur küh-ı Kâfi
Nice râhat ola zevk u şafâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 55*). [*râhat ol, -a]*
2. Diken de döşenürse rahât oldu
O girye kim ‘adûlar güldürür ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 232*). [*rahât ol, -dı]*
3. Nice râhat ola faqr ehli bunda
Dilerseñ olasin bu demde râhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 32*). [*râhat ol, -a]*
4. Nice râhat ola faqr ehli bunda
Dilerseñ olasin bu demde râhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 33*). [*râhat ol, -a, -sın]*

râh-ı ‘aşk: *Aşk yolu.*

1. Şafâsı mest ide pîr ü civâmı
Mağabbet râh-ı ‘aşkun rehberidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 9*). [*râh-ı ‘aşk, -un]*

râh-ı necd: *Necd yolu.*

1. O rengin beyti anuñla yazardı
O mektûbı atardı râh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 115*). [*râh-ı necd, -e]*

râh-ı nefes: *Nefes yolu.*

1. Açılma ey dehen râh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şâd itme zâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 62*). [*râh-ı nefes, -sın]*

râh-ı şahrâ: *Çölün yolu.*

1. Dilerem ol şanemden iyle rûzî
Didi bumı vü tütüdü **râh-ı şahrâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 73*). [*râh-ı şahrâ,]*

rāh-ı yār: *Sevgilinin yolu.*

1. Tıtaradı rāh-ı yāre çeşm-i rüşen
Ki irüp bād-ı gārı yār-ı gārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 58*). [*rāh-ı yār, -e*]

rahm: *Esirgemek, acımak, şefkat etmek, ihsan etmek.*

1. Urursın sen de baña ta'n ile niş
Söyündürmezse **rahmuñ** derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 79*). [*rahmuñ, -uñ*]

rahm it-: *Merhamet etmek, acımak, şefkat göstermek.*

1. Görenler rahm idüp üstine üşdi
Üşüp ol 'aşk u gam divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 110*). [*rahm it-, -üp*]

rahmet: *Esirgemek, acımak, şefkat etmek, ihsan etmek.*

1. Terahhüm kıl gamuñ perverdesine
Diriğ itme deminde **rahmetüñi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 83*). [*rahmetüñi, -üñi, -i*]
2. Ki 'ālem üstine **rahmet** saçıldı
Dil-i Leylî güşāde çün şehër-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 6*). [*rahmet,*]

rahmet: *(Allah'ın) rahmeti, esirgemesi, acıması.*

1. Añub rahmetden iyle cānumı şād
Tıpuñdan **rahmet** umarsam sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 75*). [*rahmet,*]
2. Añub **rahmetden** iyle cānumı şād
Tıpuñdan rahmet umarsam sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 74*). [*rahmetden, -den*]
3. Müsebbih āña her şey'ün zebānı
Zihī **rahmet** zihī ni'met kemāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 173*). [*rahmet,*]
4. İlāhī **rahmete** gārķ olsun ol merd
İdüp dā'im ziyāret ol mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 2*). [*rahmete, -e*]
5. Aña **rahmet** ne hoş şekker yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup düşde görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 2*). [*rahmet,*]

rahmet: *İhsan, yardımcı, hediye.*

1. Ecel şemşir ü 'Azrā'il cellād
O dem penbe olup **rahmet** şehābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 25*). [*rahmet,*]

rahmet it: *Merhamet etmek.*

1. Senüñ ‘acizlığıña raḥmet ide
Dilüñ ḥāk it ki āḥir olısar ḥāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 94*). [*raḥmet it, -e*]
2. Ḥudâ aña ne itdüğün şorıldı
Didi Mecnûn baña Ḥak raḥmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 5*). [*raḥmet it, -di*]

rahmet iyle-: *Acımak, merhamet.*

1. uluñ miskine raḥmet iyeler iseñ
Beni yıkdı amuñ virâne ıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 88*). [*raḥmet iyle-, -r*]

rahmet kapusu: *Af kapısı:Dua eden kulların Allah'ın mağfiretini dilemek için yöneldikleri makam.*

1. o nefsi cāna raḥmet apusın aç
Alınmaz yüksüzüñ tamğası bācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 76*). [*raḥmet Çapusu, -n*]

rahmetu'llah: *Allah'ın rahmeti.*

1. İrer feryāda biñ biñ **rahmetu'llah**
açan Mecnûn cihāndan dürdi raḥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 172*). [*rahmetu'llah,]*

rahş: *At.*

1. Kime dāmān-ı ümmidüm açayın
Ĝazab **rahşın** geçer luḥfuñ semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 53*). [*rahşın, -ın*]
2. İrişmez tozuma **rahş** olsa Şebdiz
Ne ılam n'ıyleyem ılmaz dil ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 24*). [*rahş,]*

rahşende: *Parlak, parlayan.*

1. Ki tā şevum cihānı iyleye ar
Bu beri şev odı **rahşende** iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 51*). [*rahşende,]*

rahş-ı hayal: *Hayal atı.*

1. Geçer rahş-ı ḥayalî iylese ḥiz
Leb ü dendān u uşıdurur sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 44*). [*rahş-ı ḥayal, -i*]

rahş-ı rāy: *Fikir atı.*

1. Gider elden ya başuñ ya külāhuñ
Süvār ol rahş-ı rāya devlet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 97*). [*rahş-ı rāy, -a*]

raht: Mal mülk; eşya.

1. Yıka yağa kıymaya hâne vü **râht**
Kanı bir şir öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 44*). [*râht,]*
2. Ki bahtum gibi **rahtum** olsa fânî
Kanı bir şâ'ika ya şarşar-ı saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 42*). [*rahtum, -um]*
3. Yürürsin 'aşk odına yana yana
Anuñ kim şabr u temkîn ola **rahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [*rahtı, -ı]*
4. Ya zibâ bâğa ya müşkil duzâğa
Esen kal sen ki ben hep **rahtı** dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25*). [*rahtı, -ı]*
5. Vücüdüm hânesinde kalmadı **raht**
Bir oldu cümle 'aşk u 'âşık u döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 158*). [*raht,]*
6. Ki **rahtından** dırahtı ide 'üryan
Kapar her lâleden la'lîn külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 20*). [*rahtından, -ı, -ndan]*
7. İrer feryâda biñ biñ rahmetu'llah
Kaçan Mecnûn cihândan dürdi **rahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 173*). [*rahtı, -ı]*
8. Çü perde yoğ idi her yanı kızdı
Yoğ idi sâye gibi hiç **rahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 11*). [*rahtı, -ı]*
9. Dil-i Ferhâd'tan almaz hayâlin
Bu virândan tapuñ devşürdi **rahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 141*). [*rahtı, -ı]*

raht bağla-: Hazırlık yapmak.

1. Kâbâ vü pîrehenden bağlamaz raht
Gezerdi derd ile şahrâ gehî küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 12*). [*raht bağla-, -maz]*

rakib: Klâsik şiirde sevgiliyi âşıktan uzaklaştırmaya çalışan, sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.

1. Irâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra **rakib**
Katuñda sâye gibi kıldı yüzi kara rākib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 1*). [*rakib,]*
2. Uyarsın har **rakibün** buyruğma
Elüm tütduñ elüm tütmağa evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 188*). [*rakibün, -ün]*
3. Irâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra rakib
Katuñda sâye gibi kıldı yüzi kara rākib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 2*). [*rakib,]*
4. Pür olup ırladı eţfâl-ı hâne
Rakib it gibi ürdi ol şadâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 131*). [*rakib,]*
5. Ya görmüş kimseden hâlin şoraydı
Veli kôrardı ta'nından **rakibün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 55*). [*rakibün, -ün]*
6. Biri göz yaşı oldu biri ahker
Rakibün dehşet idüp heybetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 65*). [*rakibün, -ün]*
7. Güneş yüzüne nazar itmeğe hicâb oldu
Bulut gibi göreyin ola pâre pâre **rakib** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 4*). [*rakib,]*
8. Kıymaz beni yürüyem dâ'irene ser-gerdân
Düşürdi gerçi ki pergâr-veş kenâre **rakib** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 6*). [*rakib,]*
9. Vücüdî sengini âhir kül ider âhum odı
Eger girürse demürden dañi hişâra **rakib** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 8*). [*rakib,]*
10. Nifâk hançerini mekr ü hîle zehri ile
Vişâl kat'ı için nice bir şuvara **rakib** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 10*). [*rakib,]*

11. Nevā vü ni‘met olur mı ‘aceb bu hāle yiter
Rakīb havfı ile zā’il itmezem ğamumu (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 3*). [*rakīb,]*
12. Beni koyup **rakıbe** mâ’il olma
Rakīb-i ehremen şeytan-‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 6*). [*rakıbe, -e]*
13. Ammâ ki bilimen aña yarar üstühân midur
Ey Zeyd ‘Amr vâvı gibi yârdan **rakīb** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 9*). [*rakīb,]*
14. Çü bu resme bahâne oldı bisyâr
Rakīb ol hileden oldı haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 58*). [*rakīb,]*
15. Dü ğamze oldılar remz ile ğammâz
Rakıbe ğā’ib ammâ şüret-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 42*). [*rakıbe, -e]*
16. Bular birbirinüñ ‘aşkında hayrân
Rakīb ortada fitne şanki şeytân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 48*). [*rakīb,]*
17. Ara yirde **rakīb** itden çoğ idi
Ol iki ‘aşıkâ râhât yoğ idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 49*). [*rakīb,]*
18. Okırdı yâre karşı haste Mecnûn
Rakıbinden şikâyet-nâme mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 54*). [*rakıbinden, -i, -n, -den]*
19. ‘Aceb ğavğâ odı yandı başuña
Rakıbe ta‘ne yâre cân atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 21*). [*rakıbe, -e]*
20. Zihî bed-ţālî‘ ü bed-hâl ü bed-baht
Rakıbüñ zehri saña akreb oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 15*). [*rakıbüñ, -üñ]*
21. Ne derdüm var **rakıbüñ** harbesinden
Şu ‘aşık kim olupdur rîze rîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 20*). [*rakıbüñ, -ün]*
22. Rakıbiyle çekişse tañ mı anı
Sipâh el bir idüp çün urdılar tiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 42*). [*rakıbiyle, -iyle]*
23. Gönendi kıltabân kazandı kıltak
Rakīb âhüyı avladı itidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 67*). [*rakīb,]*
24. Kurumış desti hûş oldı **rakıbüñ**
Zihî luţf u zihî şıdık u zihî râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 102*). [*rakıbüñ, -ün]*
25. Nice setr ıleye bir kıru yaprak
Görürken bunca ğavğâsın **rakıbüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 113*). [*rakıbüñ, -üñ]*
26. Rakīb aña ne deñlü ola hâ’il
Beni mest ideli hüsñüñ hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 40*). [*rakīb,]*
27. Yağûd rûz-ı kıyâmet gicesidür
Rakıbüñ ‘ömri gibi pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 13*). [*rakıbüñ, -ün]*
28. Kıanı imân kıanı eymân u peymân
Başup kâfir **rakıbi** tütduñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 185*). [*rakıbi,]*
29. Rākīb olur ğaribe itden artuğ
İtüñ hüd ağzı var ise dili yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 51*). [*rākīb,]*
30. Dilese yollarını kıyruğ ile
Çü yâre it **rakıbi** mâni ‘oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 35*). [*rakıbi, -i]*

rakīb-i dîv: Şeytan rakip II hilekar, kurnaz rakip.

1. Rakīb-i dîve tâ kim ola hâ’il
Şarâb-ı büse ile kıldı bî-hüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 136*). [*rakīb-i dîv, -e]*

rakīb-i ehremen: Şeytan rakip.

1. Beni koyup rakıbe mâ’il olma
Rakīb-i ehremen şeytan-‘ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 7*). [*rakīb-i ehremen,]*

rakīb-i serd: *Hiddetli rakip.*

1. Rakīb-i serd o hāle oldu āgāh
Alup def'i ele şemşir-i 'üryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 76*). [*rakīb-i serd,*]

rakkās: *Oynayan, dans eden.*

1. Şu resme germ idi ol meclis-i hāş
Şarāb ile kebāb olmışdı **rakkās** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 122*). [*rakkās,*]

raqs: *Dans, oyun.*

1. Revān oldu yaşı te'sir idüp derd
Gezüp **raqs** ile Mecnûn lâ'ubālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 161*). [*raqs,*]
2. Yiñi sevdā ile ser-geşte gitdi
Semā' u **raqs** ile çün çerh-ı gerdān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 5*). [*raqs,*]
3. Dönüp **raqs** ile Necd'e gitdi ser-mest
Giderken āh idüp gögsin toķurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 156*). [*raqs,*]

raqs it: *Dans etmek.*

1. Bu raqs idüp döner dönmez tatar baş
Cefā vü cevr-i düşmen çekdi vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 56*). [*raqs it, -üp*]
2. Ki raqs itdi şafādan şan hamāme
Birazdan nāmeyi aldı oturdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 166*). [*raqs it, -di*]

raqs gir: *Dans etmek, coşku ve heyecan ile çeşitli hareketlerde bulunmak.*

1. Girürdi raqs Mecnûn şan hamāme
Muķarreb oldu Mecnûn ķatında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 96*). [*raqs gir, -ür, -di*]

rām: *Boyun eğen, kendini başkasının buyruğuna bırakan.*

1. Enis ü **rām** u ārām u za'if ol
Bir iki gün ki mihmānam cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146*). [*rām,*]

rām ol: *Uymak, boyun eğmek.*

1. Sibā' u vaş olursa tañ mı rāmı
Degüldür bu hevā-yı nefis-i fācir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 122*). [*rām ol, -ur, -sa*]

ra'nā: Güzel, hoş.

1. Güzeller kıdidi gibi hüb u **ra'nā**
Kurulmuş sāyesinde gün gibi taht (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 38*). [*ra'nā,]*

rāst: Doğru, eğri olmayan, müstakim.

1. Hılāf-ı lāf idenler şādık olmaz
Yaraşmaz **rāsta** kavlı-i muhālif (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 27*). [*rāsta, -a]*
2. Egildi **rāst** servi düşdi pāya
Didi ey luṭfī şayd iden sibā'ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 38*). [*rāst,]*
3. Kıpılır nice ser-sebzüñ külāhı
Esicek **rāstı** bād-ı muhālif (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 11*). [*rāstı, -i]*
4. Çerāğın andı şan pervāne-i mest
Düşüp yola yüz üzre **rāst** çün mār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 7*). [*rāst,]*
5. İrişür ṭoğrı oğ gibi nişāne
Ol oğ kim her nişāne **rāst** vara (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [*rāst,]*

rāst ir: Denk gelmek.

1. Bu rüsvāy u melāmet olmağ ister
O laḥza kim du'ā tiri irer rāst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 119*). [*rāst ir, -er]*

rāst ol-: Uygun gelmek, uygun düşmek.

1. Nevāya ney gibi itsem ser-āğāz
Benümle rāst olursın hem-āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 138*). [*rāst ol-, -ur, -sın]*

rāst-bāzī: Okun düz gitmesini sağlayan nesne.

1. Velī aşkum yolında ṭoğrı tîrem
Ol oğ kim anda yoğdur **rāst-bāzī** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 145*). [*rāst-bāzī,]*

rāst-rāy: Doğru fikirli, iyi düşünceli.

1. Metā'uñ açma kim yoğdur ḥaridār
Bu nükte irdi çün ol **rāst-rāya** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 37*). [*rāst-rāya, -a]*

rāvī: Hikāye anlatıcısı, rivayet eden.

1. Didi bu kışşanuñ **rāvīsī** üstād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 1*). [*rāvīsī, -si]*

rāvī-yi kıssa: *Hikaye anlatıcısı.*

1. Didi **rāvī-yi kıssa** hātif-i güy
Söze incü dizen sözi idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 1*). [*rāvī-yi kıssa,]*

ravza: *Bahçe.*

1. Eger aransa şahrâ vü cibâli
İrem ol **ravzaya** dinse haq ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 105*). [*ravzaya, -ya]*
2. Dibinde havz u **ravza** hûb hâlî
Felek havzı mişâlinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 14*). [*ravza,]*
3. Şuyı pāk u muṭahhar şanki Kevşer
Kenâr-ı havza bitmiş taze **ravza** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 17*). [*ravza,]*
4. Yiñi yüz şuyı virmiş **ravza** havza
Kenâr-ı havza varup ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 18*). [*ravza,]*
5. Şuyından **ravza** gibi oldı sır-âb
Düşüp ol **ravza** üzre sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 20*). [*ravza,]*
6. Şuyından **ravza** gibi oldı sır-âb
Düşüp ol **ravza** üzre sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 21*). [*ravza,]*
7. Varup iylerler idi anda zârî
Behişt-i dōstân oldı o **ravza** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 195*). [*ravza,]*
8. Bahâr-ı büstân oldı o **ravza** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 196*). [*ravza,]*
9. Ki anı görenüñ gitdi qarârî
Hemân ol **ravzadan** çün bād-ı pūyân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 13*). [*ravzadan, -dan]*
10. Şiyâbı sündüs ü huḍr u sitebraḳ
Hürâmân **ravzada** gılmân ile hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 25*). [*ravzada, --da]*

ravza-i bāğ-ı behişt: *Cennet bağının bahçesi.*

1. Ki varmış ravza-i bāğ-ı behişt
Kuşūr-ı bî-kusūr u hūr-ı bi-ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 18*). [*ravza-i bāğ-ı behişt, -e]*

ravza-i hüsn: *Güzellik bahçesi.*

1. Ecel gürki aradan ḳapdı anı
Yıkıldı ravza-i hüsnüñ nihâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 35*). [*ravza-i hüsn, -üñ]*

ravza-i leyli: *Leyla'nın bahçesi.*

1. Ğamāme döndi aḡlar ol ğam için
İrişüp ravza-i Leylî'ye cūşân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 9*). [*ravza-i leyli, -ye]*

rāy: *Fikir, düşünce.*

1. Eliñde rā olursa tiz hançer
Dü ‘âlem **rāyuña** olur musahhar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 20*). [*rāyuña, -uñ, -a*]
2. Ulular cem‘ olup araya düşdi
Şakındı âb-ı rûyî **rāya** düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*rāya, -a*]
3. Ulular maşlaḥat görüp bu **rāyî**
Dileyü gitdiler derde devāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [*rāyî, -î*]
4. Tütulmaz kılsa ‘âlem fikr ü **rāyî**
Hevâ bend ile pend ile havāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*rāyî, -î*]
5. Ulular maşlaḥat görüp bu **rāyî**
Dileyü gitdiler derde devāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [*rāyî, -î*]
6. Bulup merhem oñulmaz yâresine
Olındı ittifaḥ âhir bu **rāya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 23*). [*rāya, -a*]
7. İder şabri ile ḥelwâ ḳoruḡı
İşi **rāy** ile kı kim merd-i bî-rāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 81*). [*rāy,]*
8. Tolaşmasa eger **rāy** ile ilgü
Cihânda bir vefâsuzdur murâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 84*). [*rāy,]*
9. Alup ol cevheri gevher vireydüm
Eger var ise bu **rāyuñ** şavabı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 25*). [*rāyuñ, -(u)ñ*]
10. Ḳanı ‘âr u ḳanı nâm u ḳanı neng
Çün iyler **rāyuña** rāyet ḫilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 19*). [*rāyuña, -uñ, -a*]
11. Amân virdi ḳodi elden şikârî
Didi **rāy** ile ḳurtarduñ bu câmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 37*). [*rāy,]*
12. ‘İmâme eğri **rāy** egri ḡazab-nāk
Dili süsen gibi şemşire dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 8*). [*rāy,]*
13. Alam geh bûşe nuḳl için gehî mey
Bu zibâ māl-ḫülyâ vü ḡuzel **rāy** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 31*). [*rāy,]*

rāya düş-: Fikre düşmek, düşünceye kapılmak.

1. Ulular cem‘ olup araya düşdi
Şakındı âb-ı rûyî rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*rāya düş-, -dî*]

rāyegān: Bedava, parasız; pek çok, pek bol.

1. Gelüp kim yirse yisün **rāyegānî**
Fidānlardur bular bir serv-i nāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 64*). [*rāyegānî, -î*]
2. Yabāna gitmez ammā **rāyegānî**
Hemān vech-i ma‘āşum budur ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 38*). [*rāyegānî, -î*]
3. Niçün yir **rāyegānî** anı her zāḡ
İñende meyveye el şunma küstāḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 34*). [*rāyegānî, -î*]

rāyet: (Ar.) Sancak, bayrak.

1. Ḳanı ‘âr u ḳanı nâm u ḳanı neng
Çün iyler rāyuña **rāyet** ḫilâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 19*). [*rāyet,]*

rāy-i mecnûn: Mecnun'un fikri.

1. Çü kaldı bî-bahâne **rāy-ı Mecnûn**
Yiñilendi yine sevdâ-yı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 59*). [*rāy-ı mecnûn,]*

râz: Gizlenen şey, sır.

1. Nazar fitne göz âfet ğamze ğammâz
Dil-i ‘âşık ne deñlü şaklaya **râz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 42*). [*râz,]*
2. Dile alup bu râzi nice ğammâz
Dinildi mâder-i Leylî’ye bu **râz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 52*). [*râz,]*
3. Dile alup bu **râzi** nice ğammâz
Dinildi mâder-i Leylî’ye bu **râz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 51*). [*râzi, -ı]*
4. Dönüp andan eve ‘azm iylediler
O **râzi** şaklamadı ol güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 167*). [*râzi, -ı]*
5. İriş ol yâre ‘arz it bir nice **râz**
Ki şorarsan eger hâl-i ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 56*). [*râz,]*
6. İderdi ol kadar efgân u zârî
Ki **râzi** rûşen olmuş rûza döndü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 67*). [*râzi, -ı]*
7. Anuñ zülfi gibi ben bahtı kara
Çulâğına egilüp söylerem **râz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 69*). [*râz,]*
8. Ki oldur keşf iden her dürlü **râzi**
Zebân-ı ğaybdur her hâtif-i **râz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 2*). [*râzi, -ı]*
9. Şu yirinde ciğer kanın içerde
Bilüp yârâni vü kavmi bu **râzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 7*). [*râzi, -ı]*
10. Anasın hem katına da‘vet itdi
Vaşiyet kıldı aña açdı **râzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 65*). [*râzi, -ı]*

râz-dâr: Sır tutan.

1. Olubdur burc-ı ğabsum pâsbâni
Eger hâlüm disem bir **râz-dâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 67*). [*râz-dâra, -a]*
2. Ne iylerseñ elüñde ihtiyârüñ
Benüm ne **râz-dârum** var ne yârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 61*). [*râz-dârum, -um]*

râzdâr olmağ: Sır tutan olmak.

1. Meger âyine görürdi yüzini
O servüñ olmağ için râzdârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 75*). [*râzdâr olmağ, -ı]*

râzi: Rıza gösterici, rıza veren.

1. Virürseñ **râziyem** kemter kuluña
Dilerseñ şuya at isterseñ oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 90*). [*râziyem, -y, -em]*

râz-ı nihân: Gizli tutulan sır.

1. Dile gelse n'ola rāz-ı nihānum
Çekerdüm genc-i rāzı hıfz için renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 70*). [rāz-ı nihān, -um]

rāzı ol: Razi olmak, kabul etmek.

1. Tapuñ çün bendeden olmaya rāzı
Bu gün bağrum pāresi dirdün ey pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 86*). [rāzı ol, -ma, -(y)a]
2. Varup pend itdi Leylâ'ya hāzerden
Ki rāzı olmasañ olmağa bu kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 179*). [rāzı ol, -ma, -sañ]

re'āya: Bir hükümdarın yönetimi altındaki halk.

1. Şakınmışlar vezîri ile sultān
Sefih itmiş re'āyā 'aqlun ol nüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 7*). [re'āyā,]

rebāb-ı sūz u zārî: Ağlayan ve inleyen rebab (çalgısı).

1. Rebāb-ı sūz u zārî nāy-ı nālîş
Enin ü āha çeng efgāna kânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 4*). [rebāb-ı sūz u zārî,]

rebî'i: Bahar, baharla ,ilgili.

1. Öñüñde hāzîruz uş ben de o da
Egerçi tāze gülşendür rebî'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 93*). [rebî'i,]

recā: Dilek, ümit, yalvarma.

1. Recā elin götürüp iylerem du'ā-yı ümîd (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 12*). [recā,]

recîm-i nefis: Taşlanmış, lanetlenmiş nefis.

1. Düriş ser-ħalka-i cîmi kemend it
Recîm-i nefisüññ boynına bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 18*). [recîm-i nefis, -üñ, -üññ]

redd itmeye: Kabul etmemek, onaylamamak.

1. Ki redd itmeye lütfuñ özr-ħ'āhı
Eger reddiyleseñ kanda varayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 48*). [redd itmeye, -me, -ye]

reddiyle: Kabul etmemek, onaylamamak.

1. Ki redd itmeye lütfuñ özr-ḥ'āhı
Eger **reddiyleseñi** kanda varayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 49*). [*reddiyleseñ, -se, -ñ*]

ref: *Yüceltme, yukarı kaldırma.*

1. Zerüñ anda şına **ref'iyle** şekki
Riyâ gışşından olursañ selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 28*). [*ref'iyle, -iyle*]

ref it: *Kaldırmak.*

1. Didi Mecnûn'a ref^c itdi ḥicâbı
Sözün kim gevher-i nâ-süfte ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 112*). [*ref^c it, -di*]

refik: *Arkadaş, yol arkadaşı, yoldaş.*

1. Ki tâ Rüstem olasın kuvvet ile
Refik it dōstdan bir nice ḥāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 99*). [*refik,]*
2. Ṭarıkında **refikı** nâle vü āh
Giderken irdi nâ-geh bir maḳāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 12*). [*refikı, -ı*]
3. Refikından ğarīb ü yârdan dūr
Yüce tağlar başıdur cilve-gāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 52*). [*refikından, -ı, -ndan*]
4. Refikuñ sāyesinde ola cāyuñ
Başuñdan dūr olup şehler kemendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 58*). [*refikuñ, -uñ*]
5. Tırāş itdi **refikı** kendü ḳaldı
Didi anı gören kim bu ne tedbīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 12*). [*refikı, -ı*]
6. Didi ben ḥasteyem anuñ **refikı**
Ġam içre baña oldur cüft ü hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 48*). [*refikı, -ı*]

refik-ı pāk: *Temiz dost, saf arkadaş.*

1. Cihetden ṭaşra ṭutdı āşiyānı
Refik-ı pāke uçdı cān-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 39*). [*refik-ı pāk, -e*]

reg: *Damar.*

1. Çü zevḳ-ı vaḥdete ire iki dōst
Bir olur ikilik gidüp **reg** ü pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 62*). [*reg,]*

rehber: *Kılavuz, yol gösterici.*

1. Şafāsı mest ide pīr ü civānı
Maḥabbet rāh-ı aşkun **rehberidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 9*). [*rehberidür, -i, -dür*]

reh-i 'aşk: *Aşk yolu.*

1. Peder maqşudın u mäder şafāsın
Reh-i 'aşk u hevādan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 5*). [*reh-i 'aşk,*]

reh-i der-bend: *Geçit yolu.*

1. Eşegi sürme kim çıkmaz çamurdan
Reh-i der-bend olursa h'âb-gâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 95*). [*reh-i der-bend,*]

reh-nümâ: *Yol gösteren, rehber.*

1. Yanınca leşkeri vahşi dirende
Sa'âdet **reh-nümâ** vü baht münkâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 107*). [*reh-nümâ,*]

reh-nümün: *Yol gösteren, rehber.*

1. Olur pîrûñ o yola **reh-nümün**
Dilin teng itdi fikr-i hâne-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 18*). [*reh-nümün, -i*]

reh-nümün ol-: *Yol göstermek.*

1. Eve varınca oldı reh-nümün
Görüp ferzendini bî-çâre mäder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 78*). [*reh-nümün ol-, -dı*]

reh-zen: *Yol kesenler, eşkıyalar.*

1. Gider ol revnağ-ı zîbâsı andan
Gezer **reh-zen** gibi küh u beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 19*). [*reh-zen,*]

re'is-i cümle ahter: *Tüm yıldızların reisi, başı.*

1. Kilid-i kufl-ı bâb-ı fetḥ u nuşret
Sa'âdetde **re'is-i cümle ahter** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 55*). [*re'is-i cümle ahter,*]

re'is-i ehl-i hâl ü vecd: *Vecd hali erbaplarının reisi, aşıkların piri.*

1. Re'is-i ehl-i hâl ü vecd tevbe
Görüp anı taraḥḥum itdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 86*). [*re'is-i ehl-i hâl ü vecd,*]

re'is-i enbiyā: Peygamberlerin başı. (Hz. Muhammed).

1. Re'is-i enbiyā sulṭān-ı kevneyn
Dilā ol seyyidedür bu hitābum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 8*). [re'is-i enbiyā,]

remide: Ürkmüş, korkmuş.

1. Aradığı **remide** nūr-ı dide
Arayup seyr iderken sağ u şolı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 46*). [remide,]
2. Bu tertib üzere nazm itdi cevâhir
Didi ol nâ-bedid olan **remide** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 3*). [remide,]
3. Revân oldı **remide** âramide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 86*). [remide,]

remide ol: Ürkmek, korkmak.

1. Nice bir olasın ilden remide
Nice bir seyr idersin küh u yazı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 58*). [remide ol, -a, -sın]

remz: Gizlice işaret, ima, belirti.

1. Dü gamze oldılar **remz** ile gammâz
Raķibe gâ'ib ammâ şüret-i râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 41*). [remz,]
2. Döner za'f ile 'urcün-ı kadime
Zebân-ı hâl ile bu **remzi** kâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 25*). [remzi, -i]

renc: Zahmet, eziyet, ıstırap, dert.

1. Turunc oldı ruḥ-ı nârenci Ḳays'uñ
Ziyâde oldıgınca **renci** Ḳays'uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 16*). [renci, -i]
2. Esir idi be-ma'nî **renc** içinde
Egerçi gencinüñ çoğ idi nef'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 8*). [renc,]
3. Ki ol âhüyü nice iyleye şayd
Çekerdü dürlü dürlü **renc** ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 49*). [renc,]
4. Ziyâde oldı Zeyd'üñ derd ü **renci**
Okıyup ağlar idi şı'r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 68*). [renci, -i]
5. Dile gelse n'ola râz-ı nihânum
Çekerdüm genc-i râzi hıfz için **renc** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 71*). [renc,]
6. Meğer döndü kuru yaprağa şimdi
İrişdi tâze cismün rüh iken **renc** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 127*). [renc,]

renc çek: Eziyet çekmek.

1. Anuñ derdi gamından çekdi renci
Ṭalebde yıl gibi yildi vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 6*). [renc çek, -di]

2. ‘Aceb cān qorqısı yok mı ki sende
Zihī aħmaq ol ādem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 59*). [renc çek, -üp]

renc ol-: *Eziyet olmak.*

1. Veled çünkim ola bed-ħulq sîret
Ataya renc olur gendüye miħnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 30*). [renc ol-, -ur]

rence-kadem: *Hasta, dertli adımlı.*

1. Semendüñ sürmege meydān senüñdür
Ƙadem eyvānına **rence-kadem** Ƙıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 37*). [rence-kadem,]

rencür: *Hasta, dertli II aşık.*

1. Ƙolaşmış mārā dönmiş seng içinde
Ĝarīb ü bî-kes ü āvāre **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 115*). [rencür,]
2. Ekābirden revā mıdur erācîf
Menem bî-yār u bî-timār u **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 29*). [rencür,]
3. Revānın revħ-ı rahmet iylesün şād
Çü Ƙaldı ħasret ile Zeyd **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 3*). [rencür,]

rencür: *Sıkıntılı, hasta, dertli.*

1. Gözi pür-āb-ı eşk ü sîne pür-āh
Ĝarīb ü bî-kes ü bî-çāre **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 15*). [rencür,]
2. Dir idi añā rıfƘ u rıfƘat ile
Ki ey bencileyin āvāre **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 51*). [rencür,]
3. Eve ğitdi yabānda Ƙaldı Mecnûn
İrişdi külb-e-i aħzāna **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 31*). [rencür,]
4. Ža‘îf iken daħi **rencür** düşdüm
Baña her pişede üstād idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 54*). [rencür,]
5. Ƙapunüñ ‘aşƘ içinde nāşırıyem
Egerçi ħāluñam ben ħaste **rencür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 25*). [rencür,]
6. Gelüp şıħħat bulurdı anda **rencür**
Bu ħāle çünki ħalƘ āĝāh oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 200*). [rencür,]

reng: *Allık.*

1. N’ider **reng** ü ‘ilācı ol ki güldür
Nice hem-serle ol serv-i revāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [reng,]

reng: *Renk.*

1. ‘Alemler dikdi ‘âlemde dü **rengi**
 Țolup berk ü nevâdan bâğ u bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 6*). [*rengi, -i*]
2. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
 Virüp göz yaşı ile riğe **rengi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 3*). [*rengi, -i*]

reng: Görünüş, tarz, şekil, suret.

1. Benefşe kâkülüne tâb virdün
 Güle gülşende **reng** ü âb virdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 62*). [*reng,]*
2. Hâzîne-dâr-ı genc-i âşinâyî
 Ciger kanı virelden cismüne **reng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 187*). [*reng,]*
3. Be-ma‘nî **reng** ü şüretten girizân
 Kaçar hâk olmağa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 6*). [*reng,]*

reng: Nitelik, vasıf, mâhiyet, durum.

1. Ki düşdi güş idenler ihtirâka
 Virüp göz yaşıyla **rengi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 3*). [*rengi, -i*]

reng ü büy: Süs ve bezek; şan ve şöhrat (şevket).

1. Kaçan bî-vaqt iken açılşa gönca
 Bulınmaz **reng ü büy** umuldıgınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 64*). [*reng ü büy,]*
2. Görüp hayrân olurdu reng ü rüyı
 Güzel görmese efğân idi hüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 77*). [*reng ü rüy, -i*]
3. Țutuşmış cân u ten tâb-ı serâba
 Kaşışmış reng ü rüyı bahtı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 99*). [*reng ü rüy, -i*]

reng-â-reng: Rengarenk olmak. Rengarenk hale gelmek.

1. Çiçekler gibi **reng-â-reng** ni‘met
 Bu ezhar içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 10*). [*reng-â-reng,]*

reng-i ‘anber: Anber rengi.

1. Tenine virdi anuñ **reng-i ‘anber**
 Bu ‘anberden müferrih düzdi ma‘cün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 12*). [*reng-i ‘anber,]*

reng-i lâle: Lâle renkli.

1. Țutuşdı yandı cânı nitekim mûm
 Gül-i nesrine döndi **reng-i lâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 45*). [*reng-i lâle,]*

reng-i nîl: *Nîl rengi.*

1. Boyamış reng-i nîle anı mâtem
Hem itmiş seyl-i eşk ü şu'le-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 72*). [*reng-i nîl, -e*]

rengîn: *Güzel, hoş, latif.*

1. O **rengîn** beyti anuñla yazardı
O mektûbı atardı rāh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 114*). [*rengîn,]*
2. Ururlar yüzine itdügi xanı
Be-şüret gerçi **rengîn** berk-i rîzân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 5*). [*rengîn,]*

resen: *İp.*

1. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzı
Resen diyü virüp mâr-ı siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 27*). [*resen,]*

reşk: *Kıskanma, hased.*

1. O göz çıksun ki ilden sürmelüdür
Şalarken pâyı **reşke** sîm-i nâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 39*). [*reşke, -e*]

resm: *Şekil, suret II Yazı.*

1. Birisi naqş-ı Leylî biri Mecnûn
Varaqdan Leylî'nüñ **resmin** kılup hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 49*). [*resmin, -in*]

resm: *Usul, adet.*

1. Resm ile tecâhül itdi Leylî
O miskîn anaya virdi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 7*). [*resm,]*

resm ü 'âdât yirine gel: *Örf ve adetleri yerine getirmek.*

1. Yirine geldi cümle resm ü 'âdât
O meclisde ki ulular oğundı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 134*). [*resm ü 'âdât yirine gel,]*

resm-i dest-bûsı it: *El öpmek.*

1. Selâmın virmege İbnü's-Selâm'uñ
İdüp evvelde resm-i dest-bûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 55*). [*resm-i dest-bûsı it, -üp*]

resûl: Elçi.

1. Tıtuşmış sineden çäk ıyledi pöst
Resûl öninde ağlayup hey-â-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 245*). [resûl,]

resûl: Allah'ın resulü, Hz. Muhammed.

1. Hudâ birdür Muhammed Hâk **resûli**
Bu mühr ol sine şandukına lâyıķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 42*). [resûli, -i]
2. Ulühiyyet ululuğına evvel
Resûl'üñ hem risâlâtı haķıyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 131*). [resûl'üñ, -üñ]

resûlullâh: Allah'ın resulü, Hz. Muhammed.

1. İdüp 'azm-i sarây-ı Ümmühânî
Resûlüllâha virdi Hâk selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 11*). [resûlüllâha, -+]

revâ: Layık, uygun, münasip.

1. Bu firķat derdi çünkim bî-devâdur
Baña şimden girü ölmek **revâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 44*). [revâdur, -dur]
2. Anuñ-çün güş-mâl itmek **revâdur**
Barışmaz tevbe ile 'aşķ-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 10*). [revâdur, -dur]
3. Ğarîb oldur ki saña olmadı yâr
Bu bî-keslikden eğgân ne **revâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 241*). [revâdur, -dur]

revâ mıdur: Uygun mudur, yerinde midir, hiç olur mu.

1. Ekâbirden **revâ mıdur** erâcîf
Menem bî-yâr u bî-timâr u rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 28*). [revâ mıdur,]

revâhil: Yüık hayvanları.

1. Revâhilde ķavâfil fevc-der-fevc
Ķaçan kim geldiler Beytü'l-ħarâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 40*). [revâhilde, -de]

revân: Ruh, can.

1. Revânüm ķabr içinde şâd idesin
Oğul oldur atasın yâd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 170*). [revânüm, -um]
2. Eger toprak gerekse gel tenüm aç
Baña dirsin du'âdan an **revânüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 57*). [revânüm, -um]

3. Revânın revh-ı rahmet iylesün şād
Çü kıaldı h̄asret ile Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 2*). [revânın, -ı, -n]
4. Yirüñ olsun hemîşe beyt-i ma‘mür
Hudâ kandil-i ‘arş itsün **revânuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 147*). [revânuñ, -(u)ñ]

revân: Geçerli, doğru.

1. Tolaşdurma dilüñ sözde **revân** ol
Ciger-güşeñden olmasan eger dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 32*). [revân,]

revân: Hemen, derhal, çabucak.

1. Görüp Mecnûn bu şahşı kıaldı hayrân
Revân anlara karşı vardı turdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 21*). [revân,]
2. Revân ‘azm itdi dilden kim tıutup pend
Ri‘âyet iyleye koyup hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 2*). [revân,]
3. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzi
Ki ey necm-i sa‘âdet hayr mı seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 22*). [revân,]
4. Revân haç çekdi harf-i cür‘etine
Şaķın başma edebden taşra pâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 180*). [revân,]
5. Revân irdi çü bād-ı lâ‘ubālî
Didi Mecnûn’a uçdı bağdan zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 16*). [revân,]

revân: Akan, akıcı, süratle.

1. Binüp sürdi **revân** biri bād-pâyı
Arayup Kays’ı gezdi her arayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 21*). [revân,]
2. Revân zemzem gibi cüş itdüm andan
O merdüm ‘arz idüp ihlâş-ı hâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 48*). [revân,]
3. Binüp sürdi **revân** Zeyd ol gün atı
Cân atup cânib-i Mecnûn’a hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 14*). [revân,]
4. Revân seyr itdi hürşidüñ ‘arûsı
Tırup İbnü’s-Selâm âsüde hûş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 4*). [revân,]

revân: Giden, yürüyen.

1. Revân yirden tırup ol serv-reftâr
Didi üftâdesine düşme ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 31*). [revân,]
2. Zülâl oldur şusızlar içe anı
Du‘âdan anıla saķķā **revâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [revâni, -ı]
3. Zülâl oldur şusızlar içe anı
Du‘âdan anıla saķķā **revâni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [revâni, -ı]
4. Kılurdu fitne ol meftûna anı
Revân ol da bedihî nazm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 119*). [revân,]
5. Belâ-yı guşsada hem-hâline ol
Revân gam yimeyüp and içdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 129*). [revân,]

6. Revān idi yüz üzre dem‘a gibi
Hem ol şem‘iñ harāretten dimāği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 12*). [revān,]
7. Çün irdi dōst apusına āhir
Revān zencir ü bend ile çü Ceyhün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 59*). [revān,]
8. Revān dil dökdi itdi dil-nüvāzı
Resen diyü virüp mār-ı siyāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 26*). [revān,]
9. Yüzi tābende gūyā şem‘-i hānde
Revān serv ü çenāri nāz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 31*). [revān,]
10. Dür-i nā-süfte için ıldı tedbīr
Revān tağdan tağa sa‘y ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [revān,]
11. Meve ne udretim var kim uram dest
Güle karşı **revān** ol bülbül-āvāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 161*). [revān,]

revān eyle: Yola koyulmak, gitmek.

1. Revān eyle ki gözden ışanasın
Murādi nūş u gūş-ı bülbül ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 76*). [revān eyle,]

revān it: Dökmek.

1. Hemān şormağa hālin āni‘ idi
Revān idüp şekerden atlu balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 21*). [revān it, -üp]

revān ol: Akıp gitmek. Salınmak.

1. Yirüñ añduñ revān olduñ cināne
Güzel tūbā idi add-i hīrāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 150*). [revān ol, -du, -ñ]

revān ol: Hareket etmek.

1. Revān oldu ki şayd ide gāzāli
O hāletde şu resme düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 58*). [revān ol, -dı]
2. Uyup ol pīre itdi ‘azm-i mī‘ād
Olup teşne revān oldu Furāta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 103*). [revān ol, -dı]

revān ol: Yola koyulmak, gitmek.

1. Revān oldu diyār-ı yāre bī-‘ār
Anuñ kim derdi vardur ‘ārı n’iylar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 8*). [revān ol, -dı]
2. Revān oldu yaşı te’sir idüp derd
Gezüp raş ile Mecnûn lā‘ubālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 160*). [revān ol, -dı]
3. Veda‘ idüp revāne oldu tağa
Evine gitti māder zār u giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 98*). [revāne ol, -dı]
4. Revān oldu remīde āramīde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 86*). [revān ol, -dı]

5. Uyup atasına oldu revâne
İnandırmadı gerçi bu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 75*). [revâne ol-, -dı]
6. Revâne oldu Necd'e zâr u maḥzûn
Yaşı gibi ciger kınyıyla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 106*). [revâne ol, -dı]

revâne: *Giden, yürüyen.*

1. Yiñinden tâze kan oldu **revâne**
Ne nişter darbu var ne bir bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 53*). [revâne,]
2. Laṭîf ü ter ḥôş-âyende **revâne**
Ögüp Leylâ'yı çün feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 164*). [revâne,]
3. Ki ḥaste bülbülüñ âvâre ḳaldı
Nice bâğa **revâne** oldu servüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 115*). [revâne,]
4. Yaḳañ tâ ḳurtula devrân elinden
Hevâ-yı 'aşḳ ile olan **revâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 95*). [revâne,]

revende: *Gidici, giden.*

1. Revende 'ömrini âyende şanma
Ḳaçan Leyli nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 184*). [revende,]

revhâni: *Gönüle ferahlık veren, gönlü açan.*

1. Vücûdına şafâ **revhâni** idi
Ḳaçan pervâ-yı tu'me ḳılmasa bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 84*). [revhâni,]

revh-ı rahmet: *Merhamet sevinci.*

1. Revânın **revh-ı rahmet** iyalesün şâd
Çü ḳaldı ḥasret ile Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 2*). [revh-ı rahmet,]

revnak: *Parlaklık, letafet.*

1. Gül ağzın açdı ḳaldı aña ḥayrân
Virür elḥâmı her eṭrâfa **revnâḳ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 57*). [revnâḳ,]
2. Ne deñlü ola anda **revnâḳ** u nür
Ḳo ḥarf-i ṭa'nı kim devr-i Zuḥaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 90*). [revnâḳ,]

revnak-ı zîbâ: *Süslü güzellik, çekicilik.*

1. Gider ol revnâḳ-ı zîbâsı andan
Gezer reh-zen gibi küh u beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 18*). [revnâḳ-ı zîbâ, -sı]

revzen: *Pencere.*

1. İcābet pertevinüñ **revzenisin**
Baña dirlir ki geç ‘aşk u hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 92*). [*revzenisin, -i, -sin*]

reyhân: *Fesleğen denilen güzel kokulu bir bitki.*

1. Senüñ mihrüñ odından oldı pür-süz
Şu **reyhân** kim bitürmişdür mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 113*). [*reyhân,]*
2. Cemâli nür u ferr ile mükemmel
Gül ü **reyhân** elinde taze taze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 57*). [*reyhân,]*

rezm: *Cenk, muharebe.*

1. Yanar od idi **rezme** bezme gülşen
Hem ehl-i haşmet idi hem hışım-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 4*). [*rezme, -e*]
2. O gün bu **rezm** içinde ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı kanı ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 172*). [*rezm,]*

ri‘âyet: *İyi karşılamak, ağırlamak, hürmet etmek.*

1. Teğarrub gösterüp kıldı **ri‘âyet**
Didi kandanur ey servi hırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 38*). [*ri‘âyet,]*
2. Ri‘âyetler kırup sultânı gibi
Bu aña ol buña mâ‘şuk u ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 14*). [*ri‘âyetler, -ler*]

ri‘âyet it: *Hürmet etmek, saygı göstermek.*

1. Ri‘âyet idesin ol yâdigâri
‘Aziz idi baña cānumdan ol yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 90*). [*ri‘âyet it, -e, -sin*]

ri‘âyet iyle: *Uymak.*

1. Ri‘âyet iyledi oldukça tākāt
Kelām-ı nerm ile germ itdi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 52*). [*ri‘âyet iyle, -di*]
2. Mu‘aṭṭar büyi bü-yı nev-bahāra
Ri‘âyet iyleyüp yâr u bahārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 33*). [*ri‘âyet iyle, -(y)üp*]
3. Revān ‘azm itdi dilden kim tūtup pend
Ri‘âyet iyleye koyup hevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 3*). [*ri‘âyet iyle, -(y)e*]

ribḥ-ı ticâret: *Ticaret kazancı.*

1. Ekine göre biçersin biçini
Olur **ribḥ-ı ticâret** mâla göre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 125*). [*ribḥ-ı ticâret,]*

ridā: Örtü, şal.

1. Bulalar rûz-ı şiddetden hâlâşı
Ridâsı perde-i sırr-ı hâkîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 29*). [*ridâsı, -sı*]
2. Müzeyyen kıldı nâzûk hîl'at ile
Ridâ vü tavk oldu zûlf ü sâ'id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133*). [*ridâ,]*

ridvân: Cennet kapılarında bekçilik yapan, cenete girecek müminleri selamla karşılayan ve cennette müminlere hizmet eden meleklerin başkanının adı.

1. Biri **Rıdvân** biri cennet 'arûsı
Çekerler geh şarâb-ı hûş-güvârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 52*). [*rıdvân,]*

rıfk: Yumuşaklık, yavaşlık, tatlılık, nezaket.

1. Dir idi aña **rıfk** u rıkkat ile
Ki ey bencileyin âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [*rıfk,]*
2. Ola **rıfk** u vefâ darb-ı dürüstî
Elüñ degmek baña 'ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 88*). [*rıfk,]*
3. Ol am **rıfk** ile iylerdi te'dîb
Didi Zeyd'e ki germ olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 132*). [*rıfk,]*

rîg: Kum.

1. Ki düşdi gûş idenler ihtirâka
Virüp göz yaşı ile **rîge** rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 3*). [*rîge, -e*]

rîg-i hicâzî: Hicaz (çölünün) kumu.

1. Olurdi germ çün **rîg-i Hicâzî**
Geçerdi gûşşasından Zeynebün Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 46*). [*rîg-i hicâzî,]*

rihlet: Göç, dünyadan âhirete göç ediş.

1. Kayurman hâk içinde ger olam hâk
Baña şimden girü **rihlet** demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 17*). [*rihlet,]*

rihlet: Göç, göçme.

1. Bize çâre hemân şabr oldu nâ-çâr
Çü dünyâ menzili **rihlet** evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 225*). [*rihlet,]*

rikkat: *İncelik, naziklik.*

1. Tahayyür ‘âleminde **rikkat** ile
Gönül tahtı gibi bahtı yıkıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 166*). [*rikkat,]*
2. Dir idi aña rıfk u **rikkat** ile
Ki ey bencileyin âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [*rikkat,]*
3. Yirine derd ü gam tolmış gidüp hüş
Varup yanına yap yap **rikkat** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 61*). [*rikkat,]*

rikkat: *İncelik, nazik olma; merhamet, acıma duygusu.*

1. Güle göz şîşesinden saçdı âbı
Görüp ya‘nî bu hâlin **rikkat** itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 63*). [*rikkat,]*

rindâne: *Rintlere yakışır tarzda.*

1. Güher gibi dehân-ı ejdehâda
Geçüp **rindâne** şabrı nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 27*). [*rindâne,]*

rind-i ‘âlem: *Dünyanın rindi; eğlence, içki meclisinin rindi.*

1. Bu resme iyledi pend ü naşîhat
Velî Mecnûn ki **rind-i ‘âlem** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 127*). [*rind-i ‘âlem,]*

rîş: *Sakal, tüy.*

1. Döşedi ter-benefşe ferş-i sincâb
Güler bâbûna **rîşine** cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 5*). [*rîşine, -i, -ne]*

rîş: *Yara. II Aşk yarası.*

1. ‘İlac iylerdi her **rîşine** anuñ
Peder-i Mecnûn sevindi bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 38*). [*rîşine, -i, -ne]*

risâlât: *Risaleler.*

1. Ulûhiyyet ululuğına evvel
Resül’üñ hem **risâlâti** haqıyçün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 131*). [*risâlâti, -ı]*

rîş-hand: *Byık altından gülme. II Alay.*

1. İde sünbüller ile **rîş-ḥandi**
Ġalaṭ didüm degüldi bu murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 88*). [*rîş-ḥandi, -i*]

rîş-ḥande: *Biyyık altından gülmeye. II Alay.*

1. Hem urup yâra hem feryâd idersin
Görinür cünbişüñde **rîş-ḥande** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 31*). [*rîş-ḥande,]*

rîsmân: *İp, bağ.*

1. Belâ bendine muḥkem **rîsmândur**
Kime bend ursa mecnûn iyler anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 104*). [*rîsmândur, -dur*]
2. Ki bilmez âsumândan **rîsmâni**
Şorup ḥâlin o şahş itdi ḥiṭâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 106*). [*rîsmâni, -i*]
3. Ki bilmez âsumândan **rîsmâni**
Varup çağırıldı ol yâr-ı vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 42*). [*rîsmâni, -i*]

rîşte: *İp, bağ.*

1. Ṭolaşdı birbirine lâm-elif-vâr
İki **rîşte** şanasın oldu bir tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 143*). [*rîşte,]*

rîşte-i dâm: *Tuzak ipi.*

1. Olur boynuma sünbül **rîşte-i dâm**
Çü ḥâlî ola ḥâlimden anuñ bāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 96*). [*rîşte-i dâm,]*

rîşte-i kâr: *Fayda ipi.*

1. Siyâh oldu yüzüm şan dūda düşdüm
Degül elde bilürsin **rîşte-i kâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 15*). [*rîşte-i kâr,]*

rîv: *Hile.*

1. İşinden ḳodı eşinden ayurdu
Cihân kim ḥâlî her dem ḥile vü **rîv** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [*rîv,]*
2. Ne bey^c ola kim âḥir fâsid olmaz
Cihân ‘ayyârdur dâ’im işi **rîv** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 153*). [*rîv,]*

rivâyet: *Bir haberi, söz veya olayı nakletme, anlatma.*

1. Bu vech ile beyân iyler **rivâyet**
Ki ol ḥâkî bisâṭ u seng bâliš (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 2*). [*rivâyet,]*

2. Rivāyet kâsesinden kıldı it'âm
Didi bir gün velime itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 2*). [rivāyet,]

rivāyet: *Hikâye edilen hâdise veya söz.*

1. Rivāyet olunur kim bir şehir-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 1*). [rivāyet,]

rivāyet olun-: *-Bir olay, bir haber veya sözün nakledilmesi.*

1. Rivāyet olunur kim Kays-ı mecnûn
Ziyâde gâlib olsa şevk-i meknûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 1*). [rivāyet olun-, -ur]

rivāyet olun: *-Bir olay, bir haber veya sözün nakledilmesi.*

1. Delü şandı anı divâne ahmağ
Rivāyet olunur bir demde Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 35*). [rivāyet olun, -ur]

rivāyet olun: *Anlatılmak.*

1. Bu üslûb üzre olundu rivāyet
Ki mağlûb oldu çün kim Leylî hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 2*). [rivāyet olun, -dı]

riyâ: *İki yüzlülük, gösteriş yapma.*

1. Zerûn anda şına ref'iyle şekki
Riyâ gışşından olursañ selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 29*). [riyâ,]

riyâ: *Bir ibadet veya iyiliğin Allah rızası için değil gösteriş için yapılması.*

1. Anuñ başında yokdur bu kıyâmet
Riyâ aşkın Hudâ aşkı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 19*). [riyâ,]

riyâset: *Reislik, başkanlık.*

1. Riyâset efserinüñ gevherisin
İşigün taşî mihrâb-ı sücüdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 4*). [riyâset,]

riyâz: *Güzel bahçeler.*

1. Riyâz u merta'ı bağ-ı cinândur
Leb-i kevşerden oldu aña meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 48*). [riyâz,]

riyâz-ı cân: *Can, gönül bahçesi.*

1. Egerçi nâr-ı aşkuñ küllhanıdır
Riyâz-ı cânuñ amma gülşenidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 24*). [*riyâz-ı cân, -uñ*]

riyâz-ı cennet-i me'vâ: *Meva cennetinin bahçesi. [(Me'va: Kur'an'da adı geçen sekiz cennetten biri. [Huld, Dâr-üs-selâm, Dâr-ül-karâr, Adn, Me'vâ, Naîm, İlliyyîn, Firdevs.]).*

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 110*). [*riyâz-ı cennet-i me'vâ,*]
2. Riyâz-ı cennet-i me'vâ yiridür
Didi bunı vü qodı dest-ber-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 154*). [*riyâz-ı cennet-i me'vâ,*]

rızâ: *Allah'ın rızası, şükür, hamd.*

1. Yapışdum uş **rızâ** kulbına nâ-çâr
Eger tedbîr ile olaydı kârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 16*). [*rızâ,*]

rızâ: *Rıza gösterme, boyun eğme, kabul etme.*

1. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ ile güli kim vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 89*). [*rızâ,*]
2. Getürdi tütup ikrârı miyâne
Peder âhîr boyun tütup **rızâya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 121*). [*rızâya, -ya*]
3. Sükûtumdan **rızâ** fehmi itdi nâdân
Baña ol dem nikâh-ı fâsid olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 32*). [*rızâ,*]
4. Benüm boynumadır bunun vebâli
Anuñ **rızâsı** bildi kendüye farz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 65*). [*rızâsı, -sı*]

rızâ: *Kendi isteği.*

1. Tül oldum bencileyin bu haķire
Rızâsıyle esîr olup bu âzâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 25*). [*rızâsıyle, -sı, -(y)le*]

rızâ vir: *Razı olmak, izin vermek.*

1. Olursa etmegümi yağa bandı
Vire mi atası ammâ rızâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 87*). [*rızâ vir, -e*]
2. Aña daħi rızâ virürseñ ey mâh
Ecel yaķam tütınca ir eger giç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 52*). [*rızâ vir, -ür, -señ*]

rîze: *Ufak parça, kırıntı, döküntü.*

1. Çıkar her bir delükden bir nevâ tîz
İder ‘uşşâk bağrın **rîze** ney-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 118*). [*rîze,]*

rîze rîze: *Parça parça, lime lime.*

1. Nice başlar ayağda **rîze rîze**
Nefir ü bāng u şabl u na‘ra-i kûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 16*). [*rîze rîze,]*

rîze rîze ol: *Parça parça olmak.*

1. Ne derdüm var raķıbüñ ģarbesinden
Şu ‘āşık kim olupdur rîze rîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 21*). [*rîze rîze ol, -up, -dur]*

rû sür-: *Yüz sürmek II Aşırı sevgi göstermek.*

1. Kıkub gül gibi sürdi pâyine rû
Ki ģāk-i kûy-ı dil-berden gelür bû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 121*). [*rû sür-, -di]*

rûbâh: *Tilki.*

1. Aña cārüb-zen **rûbâh** olurdu
Ťayansa girde-bāliş yavşan idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 46*). [*rûbâh,]*

rû-be-rû: *Yüz yüze, karşı karşıya.*

1. Mekân ola miyân-ı şahn-ı gülşen
Senüñle **rû-be-rû** vü gûş-der-gûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 27*). [*rû-be-rû,]*

rücüm-ı ‘avn: *Yardım taşı.*

1. Rücüm-ı ‘avne tîz itdi ‘ināni
Ģarîb ü nev-civān idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 120*). [*rücüm-ı ‘avn,]*

rücüm-ı kahr: *Kahr taşı.*

1. Rücüm-ı kahr ile şeytān atarsın
Çü şa‘nuñ çaşı kıllāşa şokundu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 22*). [*rücüm-ı kahr,]*

rücüm-ı tîz ü hā’il: *Engel taşları, keskin taşlar.*

1. Şihâb ile atarlar darb-zenler
Atıldukça **rücûm-ı tîz ü hâ'il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 11*). [*rücûm-ı tîz ü hâ'il,]*

rûd: *Irmak, çay.*

1. Kefen gibi yaşamı iyledüm çäk
İki gözden ağıtdum iki **rûdî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 215*). [*rûdî, -i]*

rûgâni: *"Kadı lokması" denilen bir hamur işi, gözleme, poğaç.*

1. İçinde sükkeriler **rûgâniler**
O gün ol bezme hâdim oldı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 18*). [*rûgâniler, -ler]*

rûh: *Ruh, can.*

1. Bir mâhdurur yüzüñ münevver
Bir **rûhdurur** şapuñ mücessem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 22*). [*rûhdurur, -durur]*
2. Mübeşşirdür aña **rûhî** Celîl'üñ
Muşşîr-ı keşî-i Nüh oldı cûdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 20*). [*rûhî, -i]*
3. Zer ayağ ile sîmîn-sâkî sâkî
Virür râh ile **rûha** 'ömr-i bâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 112*). [*rûha, -a]*
4. İre hem sâkî **rûhına** şevâbî
İrişdürdi çün ilçi bu peyâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 30*). [*rûhına, -i, -na]*
5. Olur bî-çâre 'uşşâkuñ nevâsî
Seherde 'aşîkuñ dil-ğaste **rûhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 49*). [*rûhî, -i]*
6. Meger döndi kuru yaprağa şimdi
İrişdi tâze cismün **rûh** iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 127*). [*rûh,]*

rûh: *Yanak.*

1. Sen de baña tolaşmañ ey ardıma firāk
Zülf ü **ruhından** ayru düşelden ħabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*ruhından, -i, -n, -dan]*
2. Sen de baña tolaşmasañ ey ejdehâ firāk
Zülf ü **ruhından** ayru düşelden ħabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 3*). [*ruhından, -i, -n, -dan]*
3. Ruĥı nîlûferi kim ferre yitmiş
Zî nîlûfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 157*). [*ruĥı, -i]*
4. Felek naç'ında mât iyledi mâhî
Ķamer **ruĥlı** nice ferzâne-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 11*). [*ruĥlı, -lı]*
5. Şekerden dür şaçar şîrin dehendür
Ruĥında zülf ü ħâli cîm-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 57*). [*ruĥında, -i, -n, -da]*

ruh devri: *Yanağının yuvarlağı.*

1. Ruĥı devrinde ħâli ħaylî ħôşdur
Ķaremde beslenür tîfl-ı Ķabeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 159*). [*ruh devri, -nde]*

rūhāni: *Manevî.*

1. Ne pervā-yı şarāb u ne ğam-ı nān
Meger aña ğidā **rūhāni** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 83*). [*rūhāni,]*

rūh-efzâ: *Can katan.*

1. Ben nice irem ana ol kânde vü ben kânde
Ne şehd ü şeker vardur la'lün gibi **rūh-efzâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 7*). [*rūh-efzâ,]*
2. Eger vâkı' olursa vây ne hōş hây
Ne **rūh-efzâ** idi bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 33*). [*rūh-efzâ,]*

ruh-ı âzâde: *Özgür yanak, serbest yanak.*

1. Çapularda olur halkaya zincir
Nice yaprak **ruh-ı âzâde** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 169*). [*ruh-ı âzâde,]*

ruh-ı bâğ: *Yanağının bahçesi; sevgilinin yanağı.*

1. Odur pür-derd iden vaqt-i hâzânı
Ruh-ı bâğı nitekim zerd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 15*). [*ruh-ı bâğ, -i]*

ruh-ı engür: *Üzümün yanağı.*

1. Keser sîbüñ serin kaçmaz deminden
Ruh-ı engürü Leylî-gün ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 33*). [*ruh-ı engür, -i]*

ruh-ı leylî: *Leyla'nın yanağı.*

1. Ruh-ı Leylî çerâğ-ı 'âlem-efrûz
Dil-i Mecnûn aña pervâne pür-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 39*). [*ruh-ı leylî,]*
2. Ruh-ı Leylî 'ayân itmiş 'ızârı
Dil-i Mecnûn anuñ âyine-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 41*). [*ruh-ı leylî,]*
3. Ruh-ı Leylî şarâvetde gül olmuş
Dil-i Mecnûn anuñ-çün bülbül olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 43*). [*ruh-ı leylî,]*
4. Ruh-ı Leylî götürmüş perde-dârı
Dil-i Mecnûn yile virmiş kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 23*). [*ruh-ı leylî,]*
5. Rūh-ı Leylî çü 'arz itdi çerâğın
Dil-i Mecnûn eritdi bağı yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 25*). [*rūh-ı leylî,]*
6. Ruh-ı Leyli yile virmiş hiçâbın
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 27*). [*ruh-ı leylî,]*
7. Ruh-ı Leyli gül-i gül-zâra dönmiş
Dil-i Mecnûn çütüşmiş nâra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 29*). [*ruh-ı leylî,]*

8. Ruḥ-ı Leylî güzellenmiş ziyâde
Dil-i Mecnûn yavuz gözden du‘âda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 31*). [*ruḥ-ı leylî,]*
9. Ruḥ-ı Leylî müşerref aya beñzer
Dil-i Mecnûn mücevvef nâya beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 33*). [*ruḥ-ı leylî,]*
10. Ruḥ-ı Leylî bezenmiş bâğa beñzer
Dil-i Mecnûn göyünmüş dâğa beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 35*). [*ruḥ-ı leylî,]*
11. Ruḥ-ı Leylî gül-i nevreste olmuş
Dil-i Mecnûn dikenden ḥaste olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 37*). [*ruḥ-ı leylî,]*

ruḥ-ı nârenc: *Portakal renginde yanak.*

1. Turunc oldu ruḥ-ı nârenci Ḳays’uñ
Ziyâde oldığınca renci Ḳays’uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 15*). [*ruḥ-ı nârenc, -i]*

rûḥ-ı revân: *(Yürüyen latif bir ruha benzetilen) sevgili, güzel.*

1. Anuñ ‘özrin diler luṭf-ı ‘ızâruñ
Ḳanı ḳandesin ey rûḥ-ı revânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 95*). [*rûḥ-ı revân, -um]*

rûḥ-ı revân: *Yürüyen latif rûha benzeyen. (Hz. Muhammed).*

1. Ziyâde şeb-çerâğa beñzemiş kim
Teni ser-tâ-ḳadem rûḥ-ı revândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 47*). [*rûḥ-ı revân, -dur]*

ruḥ-ı yâr: *Sevgilinin yanağı.*

1. Gül-i şubḥ oldu pinhân çün **ruḥ-ı yâr**
Siyeh ṭâlî‘ siyeh gice siyeh kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 10*). [*ruḥ-ı yâr,]*

ruḥşat vir: *İzin vermek, müsaade etmek.*

1. Dirin baña virürseñ söze destür
Eger ruḥşat virürseñ söze ḥaber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 43*). [*ruḥşat vir, -ür, -señ]*

ruk‘a: *Arzuhal II sevgiliden gelen ve üzerinde sevgiliye ait sözler yazılmış olan küçük deri parçası: mektupçuk.*

1. Ulaşdırdı anı Mecnûn’a ḳâşid
Açup gül gibi yâruñ **ruk‘asını** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 89*). [*ruk‘asını, -sı, -nı]*

rûkn: *Kabe'nin farklı köşelerine verilen ad.*

1. Şafâ vü Merve vü **Rûkn** ü Maḳâma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 42*). [*rûkn,]*

rūm: Anadolu.

1. Metā^c-ı **Rūm** u Şām u Mıŝr u Tā³if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [rūm,]

rūmî: Anadolulu.

1. Dil-ārā Hindū vü **Rūmî** dil-efrüz
Şağıŝda bî-nihāyet çün ŝeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [rūmî,]
2. ‘Ubeyd-i zengî vü **rūmî** cevārî
Münaķķaş hülleler altünlu-vārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 105*). [rūmî,]

rūmî: Anadolulu II beyaz.

1. Dil-ārā Hindū vü **Rūmî** dil-efrüz
Şağıŝda bî-nihāyet çün ŝeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [rūmî,]

rūŝen: Parlak, aydın, aydınlık.

1. Ayağuß tozına hep muntazırdur
Felek kim niçe **rūŝen** yılduzı var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 19*). [rūŝen,]
2. Ne yirde gökde **rūŝen** yılduzı var
Eve varsa düşer ğavĝā-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 12*). [rūŝen,]
3. Ya olmaz kimse hergiz āŝināsı
Gice çün yaķa bir **rūŝen** çerāĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 109*). [rūŝen,]
4. Ki iyleyem senüñle i‘tināķı
Zemān ola ĝice hālî vü **rūŝen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 25*). [rūŝen,]

rūŝen ol: Aydınlanma.

1. Bu hālet üzre geçdi yek şeb ü rüz
Sa‘ādet ŝubĝı çünkim rūŝen oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 29*). [rūŝen ol, -dı]

rūŝen ol: Aŝıkar olmak, açığa çıkmak.

1. İderdi ol ķadar efĝān u zārî
Ki rāzî rūŝen olmış rüza döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 67*). [rūŝen ol, -mıŝ]
2. ŝı dīvār u derin kim ola rūŝen
Göñül ŝınmasa hergiz rūŝen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 54*). [rūŝen ol, -a]
3. ŝı dīvār u derin kim ola rūŝen
Göñül ŝınmasa hergiz rūŝen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 55*). [rūŝen ol, -maz]
4. Bu ‘ālemde olur her ĝamdan āzād
Çü rūŝen oldı ŝubĝı-ı ‘ālem-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 79*). [rūŝen ol, -dı]

rüşenâyî: Parlak, aydın, aydınlık.

1. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü **rüşenâyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 58*). [*rüşenâyî,]*
2. Didi sizden murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü **rüşenâyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 58*). [*rüşenâyî,]*
3. Ne düd-ı sîne var ne **rüşenâyî**
Bişer bağıri kebâbı büyü çıkmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 70*). [*rüşenâyî,]*

rüstem: Şeh-nâme'de Zâl'ın dillere destan kahramanlıklarıyla anılan oğlu.

1. Ki tâ **Rüstem** olasın kuvvet ile
Refîk it dôstdan bir nice hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 98*). [*rüstem,]*
2. Bu miñnetdür iden **Rüstem**'leri zâl
Nice Dağhâk'î bu zâr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 58*). [*rüstem*'leri, -ler, -i]

rüsvây: Rezil, kepaze, maskara.

1. Bu **rüsvây** u melâmet olmak ister
O lahza kim du'â tiri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 118*). [*rüsvây,]*

rüsvây it: Rezil etmek.

1. Ne müşkildür ki 'afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm halka rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 83*). [*rüsvây it, -dü, -m]*

rüsvây ol: Ayıplanacak, utanacak bir durumda olmak, rezil olmak.

1. Hemîşe ilde rüsvây ola nâmun
Elüm tüt kaldum üftâde ayağda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 114*). [*rüsvây ol, -a]*

rüsvâ-yı 'arab: Araplar arasında rezil, düşkün.

1. Kamûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Velî Mecnûn melâmetde 'acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 19*). [*rüsvâ-yı 'arab, -dur]*
2. Kamûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Velî Mecnûn melâmetde 'acebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 19*). [*rüsvâ-yı 'arab, -dur]*
3. Ciger-güşeñ senüñ Mecnûn lağabdur
Delü divâne rüsvây-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 104*). [*rüsvây-ı 'arab, -dur]*
4. Ciger-güşeñ senüñ Mecnûn lağabdur
Delü divâne rüsvây-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 104*). [*rüsvây-ı 'arab, -dur]*
5. Esîr ü nâ-tüvân u pîr ü haste
Adum bed-nâm u rüsvây-ı 'Arab'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 79*). [*rüsvây-ı 'arab, -dur]*

rüsvây-ı bāzār: Herkesin içinde küçük düşmek.

1. Didi pîr atañam ben haste vü zâr
Senüñ gavğân ile **rüsvây-ı bāzār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 52*). [*rüsvây-ı bāzār,]*

rüsvây-ı bürehne: Zavallı düşkün.

1. Yanınca nice **rüsvây-ı bürehne**
İdüp hayy ortasında ictima'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 18*). [*rüsvây-ı bürehne,]*

rüsvây-ı hâş u 'âm: Ele güne rezil olmak.

1. Bizi **rüsvây-ı hâş u 'âm** idersin
'Arab ta'nı ile bed-nâm idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 75*). [*rüsvây-ı hâş u 'âm,]*
2. Kişi gündüzini bed-nâm ider mi
Adın **rüsvây-ı hâş u 'âm** ider mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 12*). [*rüsvây-ı hâş u 'âm,]*

rüsvây-ı hâş u 'âm it: Elaleme, herkese rezil etmek.

1. Ne mecnûn nazm-ı şî'rüñ sâhîridür
Bizi rüsvây-ı hâş u 'âm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 15*). [*rüsvây-ı hâş u 'âm it, -üp, -dür]*

ruṭab: Taze hurma.

1. Düşürdi sâye-veş efgende kıldı
Sözi şerbet şunup mey-gün **ruṭabdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 19*). [*ruṭabdan, -dan]*
2. Biraz nerm oldu tā kim seng-i hâtır
Ruṭab almağ için bir gice küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 19*). [*ruṭab,]*
3. O naḥle el uzatdı nite kim şâh
Ruṭab umdı diken yidi o bed-ḥ'âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 21*). [*ruṭab,]*
4. Kan olsun lezzet alursam **ruṭabdan**
Fırâḳ-ı ğabğabından görsem âsîb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 100*). [*ruṭabdan, -dan]*
5. Ki bāzâr-ı güzeşte germ ola tîz
Boyı naḥl u lebi şîrîn **ruṭabdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 97*). [*ruṭabdur, -dur]*

ruvât-ı hâl-i mecnûn: Mecnun'un halini anlatanlar.

1. Söze bu resme dizdi dürr ü gevher
Didi ba'zî **ruvât-ı hâl-i Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 3*). [*ruvât-ı hâl-i mecnûn,]*

rûy: Yüz.

1. Muḥabbet def'a def'a şundi cāmı
Açup **rūy**ı götürdi ḥūy-ı ḥāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 182*). [*rūy*, -ı]
2. Çerāğ-ı şubḥ-ı rüz-efrūz uyandı
Seḥer gibi şafâdan tâze **rūy**ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 89*). [*rūy*, -ı]
3. Görüp âh iyledi bî-çâre mâder
Yudı geh gözleri yaşıyla **rūyın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 45*). [*rūyın*, -ın]

rūy-beste: *Yüzü bağı, örtülü.*

1. Senüñ zikrünü idinmişdür evrād
Olup perde-nişin ü **rūy-beste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 97*). [*rūy-beste*,]

rū'yet-i cān: *Sevgiliyi görme.*

1. Ḥā'il olımaz bu'd-ı mekân rū'yet-i cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 10*). [*rū'yet-i cān*, -e]

rūy-ı cānān: *Sevgilinin yüzü.*

1. Tecelli itmez andan **rūy-ı cānān**
Benüm bādāma dönmişdür mişālim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 178*). [*rūy-ı cānān*,]

rūy-ı pāk: *Temiz yüz.*

1. İnüp tağdan giderdi nitekim seyl
Varup ḥāk üzre ḫordı rūy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 9*). [*rūy-ı pāk*, -ı]
2. İnüp tağdan giderdi nitekim seyl
Varup ḥāk üzre ḫordı rūy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 9*). [*rūy-ı pāk*, -ı]
3. İnüp tağdan giderdi nitekim seyl
Varup ḥāk üzre ḫordı rūy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*rūy-ı pāk*, -ı]

rūy-ı serd: *Soğuk yüz. Soğuk duruş.*

1. Aña göstermez illā rūy-ı serdi
Serāy-ı Leylî bir şeb ol 'asesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 18*). [*rūy-ı serd*, -ı]

rūy-ı sîmîn: *Gümüş renginde yüz, beyaz yüz.*

1. Gül-i nesrine dönmiş erğuvānı
Şararmış **rūy-ı sîmîn** şanki zerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 73*). [*rūy-ı sîmîn*,]

rūy-ı şubḥ-kār: *Sabahın yüzü.*

1. Müşerref kıldı rüy-ı şubh-kârı
Zihî şubh-ı sa'âdet rüz-ı pîrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 2*). [rüy-ı şubh-kâr, -ı]

rüy-ı yâr: *Sevgilinin yüzü.*

1. Olur zindân aña etrâf-ı gülşen
Çü **rüy-ı yâr** ile olmaya dil hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 85*). [rüy-ı yâr,]

rüz: *Gün, gündüz.*

1. Veli hem guşşasuz bî-baht u **rüzem**
Ol iş kim kâr-ı gâmdan ola hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 22*). [rüzem, -em]
2. Dil-i 'âşık gibi **rüz** oldu pür-süz
Gılâfindan çıkup mir'ât-i Çînî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 2*). [rüz,]
3. Müferrih nüş iderken kalbi maHzûn
Geçerdi **rûzi** çün şem'-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 65*). [rûzi, -ı]
4. İderdi ol kadar efğân u zârî
Ki râzi rüşen olmuş **rûza** döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 67*). [rûza, -a]
5. Çarardur **rüzümü** anuñ siyâhı
Umaram ben olasin derde çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 46*). [rüzümü, -um, -ı]
6. Saña görümlü kaldum kâlmadı **rüz**
Senünle yanaşalum hem-zebân ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 30*). [rüz,]
7. Olup çara haberden çara **rûzi**
Bu nevbet nevbet urdı ta-bl-ı âhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 94*). [rûzi, -ı]
8. Çara bahtum şebini **rüz** idesin
Niyâz idüp yaturken fikre taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 80*). [rüz,]
9. Benüm **rüzüm** bu çabs-i teng içinde
Mişalüñdür ol âb-ı zindegânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 190*). [rüzüm, -um]
10. Bulam her cür'ada biñ biñ fütûhı
İlâhî baña bu devletlü **rûzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 71*). [rûzi, -ı]

rüz u leyl: *Gündüz ve gece.*

1. Dükendi 'ömrinüñ çün rüz u leyli
Meger yavuz yıl esdi ol çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 44*). [rüz u leyl, -ı]

rüz u şeb: *Gündüz ve gece.*

1. Başumda **rüz u şeb** gavğa-yı Leylî
Beni ol kim yoğ iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 30*). [rüz u şeb,]
2. Pür olur çubbe-i eflâke çün dūd
Bu iki dem ki adı rüz u şebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 75*). [rüz u şeb, -dür]

rüzgâr: *Zaman, vakit.*

1. Kimüñ ferzendi ƙalsa yâdigârı
Cihânda geçmez anuñ **rûzgârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 22*). [*rûzgârı, -ı*]
2. Bu hâl ile geçerci **rûzgârı**
Fırâķ-ı Leylî'de leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 77*). [*rûzgârı, -ı*]
3. Dilinden zevķ-ı ma'na güş iderdi
Bu hâl ile geçürüp **rûzgârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 25*). [*rûzgârı, -ı*]
4. Eteğüñe dağı el urmayam hiç
Geçüp anuñla bunca **rûzgârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 55*). [*rûzgârı, -ı*]
5. Geçer ĥabs ile her dem **rûzgârım**
Ĥavâle başuma ġavġâ-yı mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 62*). [*rûzgârım, -um*]
6. Sürem anuñla bākı **rûzgârı**
O gice bu du'âyı tâ seĥer-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 36*). [*rûzgârı, -ı*]
7. Bil ey bî-çäre Leylî'nüñ ĥabibi
Geçürdükçe cihânda **rûzgârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 99*). [*rûzgârı, -ı*]

rûzî: *Rızık, nasip, kısmet.*

1. Yılana yaraşur çün ĥâķ **rûzî**
Var ey serv ol çemende ũtma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 66*). [*rûzî,]*
2. Dilerem ol şanemden iyle **rûzî**
Didi bunı vü ũtdu râh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 72*). [*rûzî,]*

rûz-ı falân: *Falanca gün.*

1. Dimiş yağmur yağar rûz-ı falânda
O yağmurdan içen dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 2*). [*rûz-ı falân, -da*]

rûz-ı kıyâmet: *Kıyâmet günü.*

1. Yaĥûd **rûz-ı kıyâmet** gicesidür
Raķibüñ 'ömrü gibi pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 12*). [*rûz-ı kıyâmet,]*

rûz-ı ni'met: *Nimet günü.*

1. Geçerken rûz-ı ni'metde şeb ü rûz
Uçarken bāġ içinde fâriġu'l-bâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 38*). [*rûz-ı ni'met, -de*]

rûzî ol: *Nasip olmak.*

1. Ki ebyât-ı ġaribüñ iyleyem güş
Bi-ĥamdillah ki baña oldu rûzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 47*). [*rûzî ol, -dı*]

rûz-ı 'ömr: *Ömrün günleri, hayat.*

1. Didi ol serv-i nâz itdi niyâzi
Ki ey mâder dükendi rûz-ı ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 67*). [rûz-ı ‘ömr, -üm]

rûz-ı pîrûz: Uğurlu, hayırlı gün.

1. Müşerref kıldı rûy-ı şubh-kârı
Zihî şubh-ı sa‘âdet **rûz-ı pîrûz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [rûz-ı pîrûz,]

rûz-ı rûşen: Aydınlik gün, parlak gün.

1. Meger bir şeb ki güyâ **rûz-ı rûşen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 1*). [rûz-ı rûşen,]

rûz-ı şiddetden: Şiddet günü, mahşer günü.

1. Bulalar **rûz-ı şiddetden** hâlâşı
Ridâsı perde-i sırr-ı haqîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 28*). [rûz-ı şiddetden, -den]

rûz-ı tâlî‘: Bahtımın günü.

1. Didi ey yaram üzre tuz saçan yâr
Adum Leyli vü rûz-ı tâlî‘üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 87*). [rûz-ı tâlî‘, -üm]

S

sa'âdet: *Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk, bahtiyarlık.*

1. Anuñ kim aşkı vardır cevherinde
Sa'âdet tâci konmuşdur serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 16*). [*sa'âdet,]*
2. Güneş bulmuş **sa'âdet** sayesinden
Çamer kadre irişmiş pâyesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 151*). [*sa'âdet,]*
3. Siyeh şeb nitekim şubh-ı sepîde
Sa'âdet ehli olsun hem-nişinüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 59*). [*sa'âdet,]*
4. Bisâf-ı izzetin bālâya şaldı
Sa'âdet bâbinuñ miftâhını Hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 73*). [*sa'âdet,]*
5. Sa'âdetden kaçanlar oldu mahrûm
Anuñ kim hem-demi bî-devlet ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 64*). [*sa'âdetden, -den]*
6. Düriş kaçma ulular hizmetinden
Sa'âdetdür o hizmet sa'y-i maḥdûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 63*). [*sa'âdetdür, -dür]*
7. Bu hâlet üzre geçdi yek şeb ü rüz
Sa'âdet şubhı çünkim rüşen oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 29*). [*sa'âdet,]*
8. Sa'âdet bâbı kuflına anahtar
Baña iyle vefâ ile nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 56*). [*sa'âdet,]*
9. Kilid-i kufl-ı bâb-ı fetḥ u nuşret
Sa'âdetde re'îs-i cümle aḥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 55*). [*sa'âdetde, -de]*
10. Yanınca leşkeri vaḥşî dirende
Sa'âdet reh-nümâ vü baht münkâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 107*). [*sa'âdet,]*

şabâ: *Ar: Sabah vakti esen lâtif rüzgâr.*

1. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen âh **şabâ**
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seḥer-gâh ey **şabâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 1*). [*şabâ,]*
2. Cigerde derd dilde cüş-ber-cüş
Ḥaber gelse **şabâdan** ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 69*). [*şabâdan, -dan]*
3. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen âh **şabâ**
Çin-i zülf-i Leylî'ye varsañ seḥer-gâh ey **şabâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 2*). [*şabâ,]*
4. Çok zamândur kim dil-i miskîne meskendür o çin
Cân daḥi olsun dilersen saña hem-râh ey **şabâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 6*). [*şabâ,]*
5. 'Azm iderdüñ yollarına döne döne dolanup
Büy-i Leylî şemmesinden olsañ âgâh ey **şabâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 8*). [*şabâ,]*
6. Bu diyâra çün dönesin tütü-yı çeşm için
Bizlere öñünde olsun ḥâk-i dergâh ey **şabâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 10*). [*şabâ,]*
7. Şâyed ki küyuña iledeydi **şabâ** beni
Ger ḥâk-i pâyuña çarırsam ḡubâr olup (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 2*). [*şabâ,]*
8. Düzüp âh-ı seḥer-gâhı nevâya
Ḥitâb iylerdi bu resme **şabâya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 32*). [*şabâya, -ya]*
9. Şabâ gibi yilerdi ṭurmayup Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 194*). [*şabâ,]*

şabâ yili: *Sabâ rüzgarı.*

1. Benefşe taze bitdi ‘anber-âmiz
Şabâ yiliyle sünbül itse bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 11*). [*şabâ yili, -(y)le*]

şabak: Ders.

1. Bize bu ħarf-i ta‘ne hoş **şabakdur**
Seni mektebden almağ bil ki ħakdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 77*). [*şabakdur, -dur*]
2. Gel ey cân-ı peder ‘avn iste Ħak’dan
Çazı ‘aşk u hevâ ħarfin **şabakdan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 68*). [*şabakdan, -dan*]
3. Anuñ her şafĥası biñ biñ **şabakdur**
Anuñ bir yüzi tedbîrûñ ĥisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 6*). [*şabakdur, -dur*]

şâbir: Sabredici, eden, sabırlı.

1. Bu bârı çekse nâkam olsa **şâbir**
Cehennemden çıkardı cümle kâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 23*). [*şâbir,]*
2. Cigerde her oñulmaz başlar için
Belâya şabr iden **şâbirler** için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 35*). [*şâbirler, -ler*]

şâbit: Yerinde duran; kalıcı.

1. Ki söz naĥlin dikersin nâbit olsa
Söze kuş kondurırsın **şâbit** olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 109*). [*şâbit,]*
2. Urup Leylî yolına na‘ra-i döst
Çaçan **şâbit** olısar şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 45*). [*şâbit,]*
3. Öñinde nuql u esbâb u nevâle
Vağar u vaşfi **şâbit** kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 15*). [*şâbit,]*
4. Baña ta‘n itme ey yâr-ı ĥadîmüm
O kim **şâbit** şanursın şoĥbetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 25*). [*şâbit,]*

şâbit ol: Durmak, kesinleşmek, ortaya çıkmak.

1. Şekerden ĥülle giymiş nâz-perverd
Pilâvuñ vaşfi şâbit olduğunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 13*). [*şâbit ol, -duğunca*]

şâbit ol-: Yerinde durmak, kımıldamamak.

1. Ki söz naĥlin dikersin nâbit olsa
Söze kuş kondurırsın şâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 98*). [*şâbit ol-, -sa*]
2. Yolında şâbit oldı çekdi zaĥmet
Ħaĥîkat ‘aşkıñ da‘vâ idenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 8*). [*şâbit ol, -dı*]

sabr: Sabır, dayanma, katlanma.

1. Nigāruñ depredürken zülfi zencir
Karār u **şabr** Mecnûn'a ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 40*). [*şabr,]*
2. Kılurdi perdede ney gibi zârî
Ne yârî var ne **şabrî** ne kararî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [*şabrî, -î]*
3. Yakup **şabrî** yile virdi kararî
Yürür âvâre yok âgyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 16*). [*şabrî, -î]*
4. Şovut gönülünü döğme âhen-i serd
Tutalum yok dilünde **şabr** u ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 47*). [*şabr,]*
5. Yürirsin 'aşk odına yana yana
Anuñ kim **şabr** u temkin ola rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [*şabr,]*
6. Düzüp devlet cebinde kor muhakkaç
Eger **şabr** idesin **şabr** ile bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 75*). [*şabr,]*
7. Yire soğa yerindürüp yirinde
Vücüdüm derde **şabr** için olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 13*). [*şabr,]*
8. Düşüp **şabr** ile cânî derd-i sahta
Bir iki gün şikence çekdi hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 40*). [*şabr,]*
9. Mecnûn oldu olur bu daği mest
Ve ger **şabrum** kuşağı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 175*). [*şabrum, -um]*
10. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nâme
Acı **şabr** ağusından taldurup câm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 69*). [*şabr,]*
11. Uçup kaçmış elinden **şabr** zâğı
Yatur yirde söyünmüş şem'e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 6*). [*şabr,]*
12. Gözinden yaşını **şabr** ile sildi
Uçarken kondı ammâ per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 112*). [*şabr,]*
13. Ğam u ğavġâ uyandı **şabr** hufte
İdüp yârûñ cefâsından şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 116*). [*şabr,]*
14. Tehî dilden figân iyledi anca
Koyup **şabr** u kararî zâr u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [*şabr,]*
15. Bize çâre hemân **şabr** oldu nâ-çâr
Çü dünyâ menzili rişlet evidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 224*). [*şabr,]*
16. Daği müşkil budur bî-ğam-güsârem
Ne çârem var ne **şabrum** ne mecâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [*şabrum, -um]*
17. Belüm âhîrde **şabra** bağladum ben
Belâ pîrine ol tıfl-ı şarîkat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 124*). [*şabra, -a]*
18. Eritdi **şabr** elinden yağı haylî
Eri pervâne idi ol çerâġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 18*). [*şabr,]*
19. Güher gibi dehân-ı ejdehâda
Geçüp rindâne **şabrî** nüş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 27*). [*şabrî, -î]*
20. Nigârından yavuz gözler gibi dür
Zemâñ derd ü **şabr** ile geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 5*). [*şabr,]*
21. İrişdi **şabr** olunmaz bir muşîbet
Kara yirden kara şu çıkdı ağıdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 26*). [*şabr,]*
22. Nizâr u zâr u bî-zür oldu ġâyet
Ne **şabrî** kaldı dilde ne sürürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 9*). [*şabrî, -î]*

şabr ile korukdan helvâ yimek: *Sabir ile her zorluġun üstesinden gelinir. Bu zorluklara sabreden sonunda muradına erer.*

1. Korukdan şabr ile helvâ yimişdür
Çekenler zehr-i zenbûruñ belâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 12*). [*şabr ile korukdan helvâ yimek,]*

sabr it: Sabır göstermek, tahammül etmek.

1. Hâyâl-i gâmezî yârûñ baña havâle yiter
Hâsûd diş bileme kıanum içmege **şabr it** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 7*). [*şabr it,]*
2. Düzüp devlet cebinde kıor muhakkak
Eger şabr idesin şabr ile bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 75*). [*şabr it, -e, -sin]*
3. ‘Adûya tîğ tarta dôsta sîm
Ne yiye içe ne şabr ide ne h’âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [*şabr it, -e]*
4. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebâtı
Bu derdi kim çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 105*). [*şabr it, -üp]*
5. Ki döymez incinürdi pîrehenden
Nice hûş şabr ider tıprğa şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 125*). [*şabr it, -er]*
6. Cigerde her oñulmaz başlar için
Belâya şabr iden şâbirler için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 35*). [*şabr it, -en]*
7. Anuñ küçek ğamından yok kıararı
Nice şabr idem añup ben nigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 18*). [*şabr it-, -em]*

sabr iyle-: Sabretmek, tahammül etmek.

1. Nice şabr iyleyem bâr-ı firâka
Ki döymez ol yüki çekmeğe nâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 21*). [*şabr iyle-, -(y)em]*
2. Hêsâbın uydurıamaz ol kitâba
Bu bâğ içre o kim şabr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 11*). [*şabr iyle, -miş, -dür]*
3. Velî şabr iylemekde yimedi ğam
Bucağda perde aşup Leylî aye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 178*). [*şabr iylemek, -de]*
4. Anı nûş iyledi bir nice eyyâm
İşi bî-çârenüñ şabr iylemekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 71*). [*şabr iylemek, -dür]*

sabr-ı cû’: Açlık sabrı.

1. Kıomadı **şabr-ı cû’** anuñ mecâlin
Kıaçan hem-râh ola baykışa şehbâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 206*). [*şabr-ı cû’,]*

sabrı ile kıoruğı helvâ ider: Sabır ile en umulmadık şeyler dahi halledilebilir.

1. İder şabrı ile helvâ kıoruğı
İşi rây ile kııl kim merd-i bî-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 80*). [*şabrı ile kıoruğı helvâ ider,]*

sabr-ı ser-mest: Sarhoş sabrı.

1. Urup Leylî yolına na’ra-i dôst
Kıaçan şâbit olısar **şabr-ı ser-mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 45*). [*şabr-ı ser-mest,]*

sabûh: Sabahları mahmurluk gidermek için içilen şarap.

1. Ki iyler cevherinden toprağı zer
Seher-gehden irüp ‘aşkuñ **şabūhı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 111*). [*şabūhı, -ı*]
2. İçer şubhuñ nesiminden **şabūhı**
Getürse zülfi-yāruñ büyüm bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 50*). [*şabūhı, -ı*]

saç-: Dağıtmak, saçmak.

1. Qabül it sehv ile olan sücudüm
Olup bu murğ-ı cāna **saça** dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 31*). [*saça, -a*]
2. Naşihat iyledükçe itmedi sūd
Şu **şaçdukça** yüceldi āteş ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*şaçdukça, -dukça*]
3. Kayurmayıp kayır gibi **şaçardı**
Mürüvvet itdi ol deñlü olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 84*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
4. Nişār-ı dirhemi derhem şayardı
Aña her kim gül-āb-ı ter **şaçardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 143*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
5. Yaçardı şanasın āzer **şaçardı**
Irak düşdüğü-çün sevgülü yāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 144*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
6. Dü bādām-ı siyehden **şaçdı** ‘ünnāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 202*). [*şaçdı, -dı*]
7. Şadefden dür **şaçardı** nice ferseng
Peder gürına qarşu tā seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 104*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
8. Nihāli nāleden beñzerdi nāle
şaçup sīm üzre nāsüfte ‘aķıkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 47*). [*şaçup, -up*]
9. Yüzine şu **şaçar** düşdüke bi-hüş
Benefşe qaddi gibi kāmeti ham (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 70*). [*şaçar, -ar*]

saç-: (Para vb.ni) Çok sarf etmek, çok harcamak.

1. Quma sīm ü zeri qum gibi **şaçdı**
Tutup hem luş ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 46*). [*şaçdı, -dı*]

saç-: (Bir şeyi) Ortalığa dağıtmak, etrafa serpmek, dökmek.

1. Gözi yaşı gibi **şaçdı** gül-ābı
Biraz vaqt oldılar bunlar gidüp hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 104*). [*şaçdı, -dı*]
2. Çü Mecnûn sineden **şaçdı** bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 1*). [*şaçdı, -dı*]
3. Güle göz şişesinden **şaçdı** ābı
Görüp ya‘ni bu hālin riķkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 62*). [*şaçdı, -dı*]
4. Fiğān itdi başma **şaçdı** āzer
Açup aķ pürçeginden mi‘cerini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 128*). [*şaçdı, -dı*]
5. Cemāl-i ‘ālem üzre müşk **şaçdı**
Aña hōş h‘āb gösterdi ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 16*). [*şaçdı, -dı*]

saç: Saçmak, dökmek (gözyaşı bağlamında).

1. Tütüşdüm yüz şuyın toprağa **şaçdum**
Yaçup şevka vücudum iyledüm berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 48*). [*şaçdum, -dum*]

2. Ecel ben hasteyem baña muhaldur
Baña dirsın ölürem toprağum **şaç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 55*). [*şaç,]*
3. Kara bağı gibi itdi der-âgûş
Şaçup dökerdi akıdup yaşını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 33*). [*şaçup, -up]*
4. Hemân cüftiyle havfından turur tek
Gül üzre **şacdı** nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 79*). [*şacdı, -dı]*

şac: *Yaymak.*

1. Cihâna perçemi hûş-bü **şaçardı**
Düşüp nilüfer üzre tâb-ı gül-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 18*). [*şaçardı, -ar, -dı]*

şac: *Saç, zülf.*

1. Şaçı tāvüs-ı cevlandı meşelde
‘Uķâb-ı âfet-i cāndur ‘amelde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 145*). [*şaçı, -ı]*
2. Biri duhterlerüñ hûb idi haylı
Şaçınuñ dāmı leyl ü nāmı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 132*). [*şaçınuñ, -ı, -nuñ]*
3. Şaçınsuz hâ vü hâ harfeyni ey yâr
Olurlar boynuma çün halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [*şaçınsuz, -u, -ñ, -suz]*
4. İderler ârzü ol gül-şekerden
Şaçı la‘lin umana pāk ider rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 37*). [*şaçı, -ı]*
5. Kilebdān **şaçlu** incü dişlü dilber
Cemāli bî-nihāyet mālî bî-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 204*). [*şaçlu, -lu]*
6. Cigerde dāğ olurdu dāğı üzre
Şaçın meşşāta çün müşkin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 159*). [*şaçın, -ı, -n]*
7. Şaçı ‘anber koğusu ‘anber-āmîz
İderse bir ağız ol gonca güftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 42*). [*şaçı, -ı]*
8. Şaçı ‘anber teni kâfūra beñzer
Cemāli cān gülinden tāze yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 22*). [*şaçı, -ı]*
9. Melek rüy u melek büy u melek hūy
Ser-i ‘āşık **şaçı** çevgānına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 142*). [*şaçı, -ı]*
10. Şaçı gönli gibi olmuş perişān
Baş açuk nitekim gül-i beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 15*). [*şaçı, -ı]*
11. Hemân kara **şaçı** kalmış libāsı
Anuñ daği perişān her pelāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 31*). [*şaçı, -ı]*
12. Hāṭā diyü bu kaşın çin iderdi
Şaçı boynına oldı mār-ı Daḥḥāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 161*). [*şaçı, -ı]*

şac: *Saçı (Hz. Muhammed'in).*

1. Şaçı dil gerdenine tavk-ı hûş-tāb
Mukahhal nergîsinün kuḥli mā-zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 32*). [*şaçı, -ı]*

şac: *Bir şeyi ortalığa dağıtmak, dökmek, yaymak.*

1. Selâmetlik yüzi şuyını **şaçdı**
Kesüp cân u cihandan iltifâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 20*). [*şaçdı, -dı*]

şac: Dağıtmak, saçmak.

1. Gazeller okuyup dürler **şaçardı**
Virüp ol hasteye Nevfel cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 68*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
2. Nitekim tâze gül **şaçmak** türâba
İkimüz de egerçi âdemî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 92*). [*şaçmak, -mak*]
3. Yirüñde yatmağ öğren dâğ gibi
Ėam odına şu **şaçmak** senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 141*). [*şaçmak, -mak*]
4. Du'â tozin velî anda **şaçardı**
O câñibden atılsa tîr-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 112*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
5. Elinde şûr u şer şemşîr olmış
Ol el kim bezm içinde zer **şaçardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
6. O gün bu rezm içinde ser **şaçardı**
Şu deñlü şaçdı kanı ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 172*). [*şaçardı, -ar, -dı*]
7. O gün bu rezm içinde ser şaçardı
Şu deñlü **şaçdı** kanı ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 173*). [*şaçdı, -dı*]
8. Anuñ-çün ağlayup **şaçdı** aña hâk
O demde boynına cevherlü boğmağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 162*). [*şaçdı, -dı*]
9. Velî toprak **şaçup** yañmadı anı
Ėalup bir güşede ol pîr-i haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 12*). [*şaçup, -up*]
10. Şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tâ Ėusl-ı kefen idüp ol âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 12*). [*şaçup, -up*]
11. Şekerden dür **şaçar** şîrîn dehendür
Ruğında zülf ü hâli cîm-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 56*). [*şaçar, -ar*]
12. Dilinden söz yirine dürr **şaçdı**
Ki gördüm dün fülân yirde şeher-Ėâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 48*). [*şaçdı, -dı*]
13. Yüzine dîdeden **şaçdı** gül-âbı
Başına çün ki 'ağl u hüş geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 140*). [*şaçdı, -dı*]
14. Dil-i Zeyd'e naşîhat dürri **şaçdı**
İşidüp haste Zeyd ol hûş cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 186*). [*şaçdı, -dı*]
15. Semen şahrâsına dürr **şaçdı** haylî
Ki teskîn itdi odin dem'a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*şaçdı, -dı*]
16. İrüp kücdü mezârı nitekim yâr
Şu deñlü **şaçtı** gül-gün nergîsi hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 81*). [*şaçtı, -tı*]

şac bendi: Saç bağı.

1. Gözi siħriyle meftûn itdi Ėays'ı
Şaçı bendiyle mecnûn itdi Ėays'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 166*). [*şac bendi, -yle*]

şaçı çîni: Saçlarının kıvrımı.

1. Şaçı çîni nice müşk-i Ėotendür
Sevâdı hîle vü şeher-i fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 59*). [*şaçı çîni,]*

sācid: Secde eden.

1. Bir adımda iderdi iki secde
İki secde iderse n'ola **sācid** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 61*). [*sācid,]*

saçıl-: Ortalığa dağılmak, serpilmek, yayılmak, dökülmek.

1. Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı
Yire yüz şuyu şu gibi **şaçıldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 92*). [*şaçıldı, -dı]*
2. Ki 'âlem üstine rahmet **şaçıldı**
Dil-i Leylî güşâde çün şehër-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 6*). [*şaçıldı, -dı]*

saçıt: Saçmak, dağıtmak, uzaklaştırmak.

1. Odi bir pâre dilden **şaçıdaydı**
Meğer bir tâze nahlistân var idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 98*). [*şaçıdaydı, -a, -(y)dı]*

saçu: Saçı; düğünlerde, bir gelenek olarak, gelinin başına serpilene para, buğday, çiçek, kuru yemiş gibi şeyler.

1. Bölük bölük gelüp sādāt-ı A'râb
Getürdiler **şaçular** māl u esbâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 102*). [*şaçular, -lar]*

sad pâre: Yüz parça.

1. Velî olmadı ikdāmuñ vefāya
Taḥammül den göñül **şad pâre** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 11*). [*şad pâre,]*

şadâ: Ses, avaz, yankı.

1. Pür olup ırladı eṭfâl-ı ḥâne
Raḳīb it gibi ürdi ol **şadāya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 131*). [*şadāya, -ya]*
2. Hicāz iḳlîmin ürkütdi ṭaraḳı
Uyardı düşmeni şavt u **şadāsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 7*). [*şadāsı, -sı]*
3. Ṭuyuldu ilde ḥâl-i derd-nâki
'İrâḳ' a irişüp şavt u **şadāsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 17*). [*şadāsı, -sı]*
4. Şadâ mevciyle ṭoldı evc-i eflâk
Ṭurup geh ḳol şalar cān selvetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 26*). [*şadâ,]*

şadâkat: Dostluk, içten bağlılık, doğruluk, vefalılık.

1. Degül 'āriflere maḥfi bu ḥâlet
Ezeldendür 'adâvet hem **şadâkat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 160*). [*şadâkat,]*

2. Şadâkatda yiter ol fitne cāna
Bir işi it diseñ itmez uruşur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 70*). [*şadâkatda, -da*]
3. Şadâkat burcınıñ tâbende mâhı
Seni şordı selâm iyledi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 90*). [*şadâkat,]*

sādāt: *Halkın ileri gelenleri.*

1. Dügüne itdiler **sādātı** da‘vet
Bişer bir yañada elvân-ı ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 128*). [*sādātı, -ı*]
2. Ɔonuqlandı ve lime oldı **sādāt**
Yirine geldi her âyîn ü âdāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 107*). [*sādāt,]*
3. Ɔerâğ-ı aħter-i burc-ı sa‘âdet
‘Arab **sādātınıñ** ser-defterisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 3*). [*sādātınıñ, -ı, -nuñ*]
4. Şafâ Ɔoldı yemin ile şimâle
Oturup Leylî atasıyla **sādāt** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 133*). [*sādāt,]*

sādāt-ı ‘āmir: *Beni Amir kabilesinin, (Leyla ile Mecnun'un kabilesinin) uluları, büyükleri, ileri gelenleri.*

1. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra yâ **sādāt-ı ‘Āmir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52*). [*sādāt-ı ‘āmir,]*
2. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra yâ **sādāt-ı ‘Āmir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52*). [*sādāt-ı ‘āmir,]*

sādāt-ı a‘rāb: *Arapların ulu kişileri.*

1. Bölük bölük gelüp **sādāt-ı A‘rāb**
Getürdiler şaçular māl u esbāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 101*). [*sādāt-ı a‘rāb,]*
2. Dönüp nevmid olup **sādāt-ı A‘rāb**
Gönül pür-âteş ü ğam sîne pür-tāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 167*). [*sādāt-ı a‘rāb,]*

şadā-yı günbed-i devrān-ı ‘ālem: *Alemin dönen gökyüzünün sesi.*

1. Şadā-yı günbed-i devrān-ı ‘ālem
Bu günbed kim görürsin ‘adl işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 88*). [*şadā-yı günbed-i devrān-ı ‘ālem,]*

şadā-yı na‘ra: *Yüksek sesle haykırmak.*

1. Şadā-yı na‘ra Ɔoldı āsumāna
Öz aşhābiyle sālār-ı qabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 12*). [*şadā-yı na‘ra,]*

şadā-yı şavt-ı ğulğul: *Gürültülü sesler. II Bülbülün ötüşünden kinayedir.*

1. Cihān Ɔoldı **şadā-yı şavt-ı ğulğul**
Ĝül ü nesrinlerüñ her şüh u şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 4*). [*şadā-yı şavt-ı ğulğul,]*

sad-bār: *Yüz kere.*

1. Şekerden tatlı olsa sīb **şad-bār**
Gedilse bir pula almaz hārīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 95*). [*şad-bār,]*
2. İşinden artuğ oldu sözi **şad-bār**
Bulut gibi kararup gitdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 210*). [*şad-bār,]*

sāde: *Arınmış.*

1. Kõdum nağş-ı hūrūfī **sāde** oldum
Çü ‘aşkun derdine üftāde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 37*). [*sāde,]*

şadef: *Sedef; içinden inci çıkan istiridye türünden bir hayvanın kabuğudur.*

1. Şadef gerçi olur nīsān ile pür
Velī Tağdır ider her kaçreyi dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 35*). [*şadef,]*
2. Du‘ā tiri eğer itdi hedefde
Dūr oldu kaçtre-i nīsān **şadefde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 44*). [*şadefde,]*
3. Şadefler iyleyüp nīsān ile pür
Deñizler hārc iderdi bulmağa dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 15*). [*şadefler, -ler]*
4. Şadef katında anuñ ne işi var
Bu tiri iyleyüp pertāb o pür-tāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 200*). [*şadef,]*
5. Meh ile māhī ile tütüdi küştī
Şadef puştına urup māhī muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 99*). [*şadef,]*
6. Dikince gice sancāğ-ı siyāhı
Gice kim bir **şadefdür** kara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 97*). [*şadefdür, -dür]*
7. Dür-i şāhī **şadefden** oldu bīrūn
Gül-i tāze gibi ālūde-i hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 47*). [*şadefden, -den]*
8. Dür-i nā-süfte pākīze **şadefden**
Gül-i nev-reste gülzār-ı şerefdēn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 137*). [*şadefden, -den]*
9. Enīs olma perīşān diller ile
Şadef olursa yaz yağmurına yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 145*). [*şadef,]*
10. Şadefden dūr şaçardı nice ferseng
Peder gūrına kaçrşu tā şehēr-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 104*). [*şadefden, -den]*

sāde-sīne: *Sade, temiz kalp.*

1. Benümle kıldı hem ‘ahd ü kaçrārı
Ki ey kār-ı şafā vü **sāde-sīne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 149*). [*sāde-sīne,]*

şad-hezār: *Yüz bin, yüz bin kere.*

1. İñende Leylī diyü itme feryād
Zenūñ teftiş olınsa **şad-hezārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 53*). [*şad-hezārı, -ı]*

şādık: Sadakatli, içten bağlı kimse.

1. Egerçi âdem olmaz ‘aşık olmaz
Velî Mecnûn mişâli **şādık** olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 32*). [*şādık,]*
2. Hünerde bî-nazîr idi ‘Arab’da
Şadîka mûm idi â‘dâya âhen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 3*). [*şadîka, -a]*
3. Yaşın tutmağ için giydüm kebûdı
Saña ben ‘aşıkam **şādık** muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 217*). [*şādık,]*
4. Muhabbet ehli **şādıklar** haqı-çün
Seherde gözden akan yaşlar için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 32*). [*şādıklar, -lar]*

şādık: Doğru, hakikatli, sadakatli, dürüst.

1. Çü **şādık** ola kalbün şubh-gâhî
Olur ol maṭla‘-ı nûr-ı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 5*). [*şādık,]*
2. Görüb birbirini ol iki ‘aşık
İki yâr-ı muvâfık iki **sādık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 18*). [*sādık,]*
3. Hılâf-ı lâf idenler **şādık** olmaz
Yaraşmaz râsta kavî-i muhâlif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 26*). [*şādık,]*
4. Yoluñda **şādıkam** çün şubh-ı rüşen
Lebüm kim çün şarâb-ı lâle-gündur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 12*). [*şādıkam, -am]*
5. Olur ‘aşkuñ şafâsı bî-‘inâyet
Mücerredür bu kim ‘aşk olsa **şādık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 19*). [*şādık,]*

şādıku'l-va‘d: Sözünde duran, güvenilir.

1. İy cümle va‘desinde **şādıku'l-va‘d**
İy defter-dâr-ı dîvân-ı sa‘âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 52*). [*şādıku'l-va‘d,]*

sad-pâre: Yüz parça.

1. Oñulmaz yâreyi **sad-pâre** itdün
Elüm şundum saña düşdüm ayakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 34*). [*sad-pâre,]*

sadr: Makam.

1. Bülend idi kamu maḥfilde **şadrı**
Yüce pâye büyük sāye uzun boy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 14*). [*şadrı, -ı]*

sadr: Göğüs.

1. Hem ol cānânına **şadr** itdi cānı
Olup hizmetlerinde Zeyd kâ‘im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 110*). [*şadr,]*

sadr-ı ‘imārī: Bayındır yerin başı, makamı.

1. Felek puştında zeyn itdi ‘imārı
İdüp şadr-ı ‘imārīde cülüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 3*). [*şadr-ı ‘imārī, -de*]

sadr-ı şâh: Padişahın makamı.

1. İletdi kalb-i segden şadr-ı şâha
Civâna i‘tizâr idüp didi şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 50*). [*şadr-ı şâh, -a*]

şadr-nişîn-i mülk-i mu‘azzam: Yüce mülkün en başında oturan.

1. Ey mühr-nigîn-i ‘adl u ihsân
Ve ey **şadr-nişîn-i mülk-i mu‘azzam** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 39*). [*şadr-nişîn-i mülk-i mu‘azzam,]*

şāduñ ‘aynı: Arapçadaki sad harfinin gözü. (Sad harfinin yuvarlak kısmı kastedilir.)

1. Kaçan çeşm-i nigâr olsa murāduñ
Yiter manzar gözüñe ‘aynı şāduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 74*). [*şāduñ ‘aynı,]*

şaf: Sıra, dizi.

1. Bütün ne kalb u **şaf** kodı ne perde
Kime ursa geçerdi darb-ı nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [*şaf,]*

şaf: Saf, halis, temiz, berrak; parlak.

1. Mükedder gönlini luţf ile **şaf** it
Var ol âhū-yı müşkîni şikâr it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 32*). [*şaf,]*

şaf: Taraf, dizi.

1. Ki düşmen **şaflarından** boza kalbı
İki kalbı bir idüp iki leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 24*). [*şaflarından, -lar, -ı, -ndan*]

şaf bağla: Sıralı bir şekilde durmak, sıralanmak.

1. İrüp şaf bağlayup ceng iylediler
İrişdi zelzele şakf-ı cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 10*). [*şaf bağla, -(y)up*]

saf düz: Saflar halinde dizilmek.

1. Bu lu⁴be-senc ayasın qarşar idi
Sipâhiler şavaşda şaf düzüp düz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 21*). [*şaf düz, -üp*]

saf şaf: Saflar meydana getirecek şekilde, dizi dizi, sıra sıra.

1. Yürürlerdi çeriler gibi **şaf şaf**
Yürüse şır olur çâvuş yolına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 42*). [*şaf şaf,]*

şafâ: Mekke dolaylarında hac ibadetinin yapıldığı yerlerden biri olup hacıların burası ile Merve adı verilen yer arasında Hz. Hacer'in o dönemde yapmış olduğu gidiş ve geliş hareketini dört gidiş, üç geliş olarak aynen uygulanan yer.

1. Şafâ vü Merve vü Rükûn ü Mağâma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 42*). [*şafâ,]*

safâ: Gönül şenliği, rahat, huzur, kedersizlik, neşe, zevk.

1. Şafâ feyziyle cenb-i Kibriyâdan
Şafâsuz şüfi gibi bârid itme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 44*). [*şafâ,]*
2. Şafâ feyziyle cenb-i Kibriyâdan
Şafâsuz şüfi gibi bârid itme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 45*). [*şafâsuz, -suz*]
3. Şafâ vü şevk ile endâmı töldi
Muhabbet şan mücessem âdem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 87*). [*şafâ,]*
4. Olup birbiriniñ câmıyle ser-mest
Şafâda hem-kadeh vuşlatda hem-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 178*). [*şafâda, -da*]
5. Şafâ divânına sultân-ı âczam
Belâ fenninde burhân-ı müselleme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 3*). [*şafâ,]*
6. Görüb ol ziveri seyyâr-ı gerdün
Şafâdan bî-hüd oldı şanki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 6*). [*şafâdan, -dan*]
7. Tavâf-ı küy-ı yâre gitdi şan peyk
Şafâsından diyüp lebbeyk lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 10*). [*şafâsından, -sın, -dan*]
8. Kalendar-meşreb ü levbâli aşık
Belâdan pür **şafâdan** hâlî aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 8*). [*şafâdan, -dan*]
9. Şafâsı mest ide pîr ü civânı
Mağabbet râh-ı aşkun rehberidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 8*). [*şafâsı, -sı*]
10. Vücûdına **şafâ** revhânî idi
Kaçan pervâ-yı tu'me kılmasa bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 84*). [*şafâ,]*
11. Bunuñ da cüş iderdi hâl-i vecdî
Alup Necd'ün nesiminden **şafâyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 93*). [*şafâyı, -yı*]
12. Bu gam-gîn gönlümü şad iylemezsin
Egerçi va'deler itdün **şafâya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 9*). [*şafâya, -y, -a*]
13. Şafâdan yelmesüzdi virmege cân
Eger ta'n itmese bilmez bu derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 116*). [*şafâdan, -dan*]
14. Şafâ töldi yemin ile şimâle
Oturup Leyli atasıyla sâdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 132*). [*şafâ,]*

15. Vefâ-yı ‘ahd için el ele urmak
Kanı va‘d iylemek şöhbet **şafâsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 13*). [*şafâsın, -s, -ı, -n*]
16. Tene rāhat dil ü cāna **şafâsın**
Cigerde derd-i ‘aşkuñ kim düğündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 104*). [*şafâsın, -sı, -n*]
17. Ğama akreb **şafâ** vü şādiden dūr
Nice bir mübtelâsın hecr-i yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 46*). [*şafâ,]*
18. İçüp âb-ı hayâtı bâkî oldı
Bu nüş anuñ ki olmadı **şafâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 133*). [*şafâsı, -sı*]
19. Peder maqşûdın u mādër **şafâsın**
Reh-i ‘aşk u hevâdan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 4*). [*şafâsın, -sın*]
20. Çerâğ-ı şubh-ı rüz-efrüz uyandı
Seher gibi **şafâdan** tâze rûyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 89*). [*şafâdan, -dan*]
21. Şafâ vü mihr ile mührin götürdi
Okıdı açup ol mektûb-ı yāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 168*). [*şafâ,]*
22. Dürülmüş yüzi açıldı çü nāme
Şafâdan eyile itdi cûş vecdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 163*). [*şafâdan, -dan*]
23. Ki raqş itdi **şafâdan** şan hamāme
Birazdan nāmeyi aldı oturdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 166*). [*şafâdan, -dan*]
24. Baña hil‘at yiter sevdâ-yı dūdum
Şafâsı ‘aşkūn ol dem olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 33*). [*şafâsı, -sı*]
25. Anuñçün yil gibi geçmezdi **şafâsı**
Tür ey gâfil yile söygenme zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 118*). [*şafâsı, -sı*]
26. Saña andan **şafâ** vü şādî vardur
Bu va‘de iyledi Mecnûn’ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 100*). [*şafâ,]*
27. Şafâ fenninde şāhib-mezheb idi
Belâlar seyline olmuşdı hşāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 4*). [*şafâ,]*
28. Olur ‘aşkuñ **şafâsı** bi-‘ināyet
Mücerredür bu kim ‘aşk olsa şādık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 18*). [*şafâsı, -sı*]
29. Şafâdan dōst destine urup dest
İletdi hayme-i hşā hem anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 108*). [*şafâdan, -dan*]
30. Şafâsından semā‘ itdi çü gerdün
Mağabbet çeşmesinden yundı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 48*). [*şafâsından, -sı, -n, -dan*]
31. O yağ ile yanasın nitekim şem‘
Şu kim cānı **şafâ** yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 131*). [*şafâ,]*
32. Cihānda her birinüñ n’ola nāmı
Neden tüş oldılar bu hōş **şafāya** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 63*). [*şafāya, -ya*]
33. Sürerler bunda anuñ **şafāyı**
Bir iki gün cefā oldı bahāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 72*). [*şafāyı, -y, -ı*]
34. Bu ‘ālemd e sürer beyle **şafāyı**
Şu dil kim ol cihānda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 76*). [*şafāyı, -y, -ı*]
35. Şafâ cāmıyle şun bâkî müdāmı
Tokuş yüz bişde bu nazm-ı cevāhır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 46*). [*şafâ,]*

şafâ bul: Mutlu olmak, sevinmek.

1. O nağlistāna vardılar hırāmān
Şafâ bulup çemende gülden anlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 109*). [*şafâ bul, -up*]

şafâ it-: Neşelenmek, keyiflenmek.

1. Bu meşelli yola gitme hayâ it
Otur âzâde-i gam ol şafâ it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 14*). [*şafâ it-,]*

şafâ sür: *Vaktini zevkli, huzurlu, eğlenceli geçirmek.*

1. Şafâ sürdi işitmekden dimekden
Gül-i nesrini oldı ergüvâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 4*). [*şafâ sür, -di]*
2. Şafâ sürsün bir iki gün çemende
Bu gice bunu bulmazsa ögürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 26*). [*şafâ sür, -sün]*
3. Gözüñ yaşı gibi senden kaçar ol
Şafâ sür bir nefes vaqt-i şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 51*). [*şafâ sür,]*
4. Saña cevr itdi sürersin şafâyı
Didi kim baña yitmez mi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 38*). [*şafâ sür, -er, -sin]*
5. Yazukdur gayrılar sürmek şafâsın
Benüm-çün bu meşel oldı muhakkak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 64*). [*şafâ sürmek, -mek]*

şafâ-peyker: *Güler yüzlü.*

1. Gedâ-perver şafâ-peyker vefâ-döst
Serinde sırr-ı devlet mağzıdır pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 5*). [*şafâ-peyker,]*

şafâ-yı bātın: *İç sefası.*

1. Şafâ-yı bātın ile âşikâr ol
Yüceldüğüñce meylüñ zire olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 106*). [*şafâ-yı bātın,]*

şafâ-yı cāvidān: *Daimi, kalıcı zevk.*

1. İrişdiler şafâ-yı cāvidāne
O ‘âlemde o kim çekdi belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 74*). [*şafâ-yı cāvidān, -e]*

şafâ-yı dil: *Gönül huzuru.*

1. Kemâl-i şefkatinden oldı maḥzûn
Şafâ-yı dilden ol luḫf ehli server (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 89*). [*şafâ-yı dil, -den]*

şafâ-yı la‘l-i leylî: *Leylâ'nın (lal gibi kırmızı) dudağının zevki.*

1. Şafâ-yı la‘l-i Leylî nüş-ı Şîrîn
Zihî lezzet ki yok yok anuñ fenâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 86*). [*şafâ-yı la‘l-i leylî,]*

şafâ-yı la‘l-i yâr: *Sevgilinin dudağının zevki.*

1. Süreler geh şafâ-yi la'l-i yârı
Türür hizmetde bir pîr-i müşekkel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 54*). [*şafâ-yi la'l-i yâr, -ı*]

şafâ-yı leyli: *Leyla'nın sefası. II Leyla'ya olan aşkın huzuru.*

1. Şafâ-yı Leylî'yi sevdâ-yı aşkı
Bu gavgâdan serüm hâli gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 68*). [*şafâ-yı leyli, -yi*]

şafâ-yı sa'y: *Hac veya Umre'de Safâ ile Merve arasında usulüne göre yedi defa gelip gitmektir.*

1. Şafâ-yı sa'ya maħmil bağladı il
Peder-i Mecnûn müzeyyen kıldı maħmil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 28*). [*şafâ-yı sa'y, -a*]

şafâ-yı ümîd: *Ümidin mutluluğu.*

1. Kânı o dem ki tölardı gönül **şafâ-yı ümîd** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 1*). [*şafâ-yı ümîd,]*

şafâ-yı vaşl: *Kavuşma neşesi/keyfi.*

1. Şafâ-yı vaşluñ ile dirgüresin
Mezârında yanan şem'î şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 110*). [*şafâ-yı vaşl, -uñ*]

şafâ-yı vaşl-ı leylâ: *Leyla'ya kavuşma mutluluğu.*

1. Zihî Mecnûn ki nâ-pervâ şafâ-yı vaşl-ı Leylâ'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 1*). [*şafâ-yı vaşl-ı leylâ, -dan*]

şafâ-yı vaşl-ı yâr-ı cân-fezâya: *Can veren sevgiliye kavuşma mutluluğu.*

1. Şafâ-yı vaşl-ı yâr-ı cân-fezâya
Ufuğdan Müşteri çün oldı peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 48*). [*şafâ-yı vaşl-ı yâr-ı cân-fezâya,]*

şafâ-yı zemzem: *Zemzem ferahlığı.*

1. Nûr-ı nesebüñ ziyâsı Ka'be
Lezzât-ı lebüñ **şafâ-yı zemzem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 33*). [*şafâ-yı zemzem,]*

saff-ı düşmen: *Düşman ordusu.*

1. Tağıldı **saff-ı düşmen** nitekim miğ
Geçilse ittifâkî cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 44*). [*saff-ı düşmen,]*

safha: Ar. Bir şeyin yassı yüzü. Sayfa, levha.

1. Anuñ her **şafhası** biñ biñ sabağdur
Anuñ bir yüzü tedbirün hisabı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 6*). [*şafhası, -s, -ı*]

şâfi-dil: Saf, temiz gönüllü (kimse).

1. Şu gibi **şâfi-dil** ol âteş olma
Güli gözlük idinmiş nergis-i pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 68*). [*şâfi-dil,]*

şafrevî: Safra ile ilgili, öde özgü.

1. Ki **şafrevî** ne bilsün zevk-ı kandı
Hîred-mend olana olur naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 20*). [*şafrevî,]*

şâğ: Sağ, hayatta.

1. Anuñ-çün iyledüm şulh ile hîle
Gelüp çün **şâğ** esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [*şâğ,]*
2. Ki şoñında senüñ gibi halefdür
Atañdan **şâğ** iken kim dür olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 15*). [*şâğ,]*
3. Kim andan bārī añup dökmedüñ yaş
Şâğ iken itmedüñ ol pîre yārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 19*). [*şâğ,]*

şâğ: Diri, canlı; sağlam.

1. Şığınma aña kim yokdur beğası
Zenüñ kim **şâğ** işi yok pür-marağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 59*). [*şâğ,]*

şâğ: Sağlam, sağlıklı, sıhhatli.

1. Ne tuysun nâliş ünin **şâğ** olan dil
İletse Zeyd eger peygām u nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 94*). [*şâğ,]*

şâğ el: Sağ el.

1. urudı ol kılıç çutduğı desti
Alup hem şâğ ele tığı yürüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 81*). [*şâğ el, -e*]

şâğ ol: Sağ ol, çok yaşa. Sağlıkla kal.

1. Ki ol İbnü's Selâm öldi sen ol sağ
Çurudi gitdi hâr ey haste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 18*). [sağ ol,]

sağ ol: Sağ olmak; yaşamak.

1. Serüñe sağ olup derd irmesün hiç
Göze kim çoğrudur sîmîn ayağün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 62*). [sağ ol, -up]

sağ u selâme ol: Sağ salim olmak.

1. Olur şükrânesi ‘ağd u nikâhı
Şu demde kim ola sağ u selâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 65*). [sağ u selâme ol, -a]

sağ u sol: Sağ ve sol // Her taraf.

1. Aradığı remide nür-ı dide
Arayup seyr iderken sağ u şolı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 47*). [sağ u şol, -ı]

sâğar: Kadeh II şarap.

1. Okı mihr ü vefâ defterlerin hem
Pür it zevk u şafâ **sâğarların** hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 28*). [sâğarların, -lar, -ın]
2. Çeker pinhâni **sâğar** aşkârâ
Ayağ elde vü el başda ciger hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 62*). [sâğar,]

sağiri: Halkın aşağı kesimi, avam.

1. Vezîr ü şâhda kalmış hemân hüş
Dimiş halkuñ **sağiri** vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 9*). [sağiri, -i]

sağıs: Hesap, sayı.

1. Dil-ârâ Hindü vü Rümî dil-efrüz
Şağışda bî-nihâyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88*). [sağışda, -da]
2. Dil-ârâ Hindü vü Rümî dil-efrüz
Şağışda bî-nihâyet çün şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88*). [sağışda, -da]

sahbâ: Şarap, kadeh.

1. Ki ölmedin bulam tâ ‘ömr-i bâkî
Huçeste fâldur bezmünde **sahbâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 59*). [sahbâ,]

sahf: Sayfa.

1. Añun **şahfi** zemâne defteridür
Temâşâ iyleyüp Mecnûn bu bezmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 36*). [*şahfi, -ı*]

şahib-i maqdem-i mübârek: Mübarek adımların, ayakların sahibi.

1. Ey **şahib-i maqdem-i mübârek**
Öñünce mübeşşir İbn-i Meryem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 8*). [*şahib-i maqdem-i mübârek,]*

şahib-i seyf ü kalem: Kalem ve kılıç sahibi olan (kişi).

1. Şehîr ü şehsüvâr u şîr-peyker
Emîr ü şahib-i seyf ü kalemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 101*). [*şahib-i seyf ü kalem, -dür*]

şahib-kerâm: Keramet sahibi.

1. Semâ^c iyeler zihî **şahib-kerâme**
İderdi kaḥḥaha kebk-i hırâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 42*). [*şahib-kerâme, -e*]

şahib-kırân: Her zaman muvaffak olan ve üstünlük kazanan, talihli, mesut, parlak.

1. Melâmet kal'asının pâsbânı
Muḥabbet mülkinüñ **şahib-kırânı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 8*). [*şahib-kırânı, -ı*]

şahib-lafz: Söz sahibi.

1. Şuḥan şarrâfi **şahib-lafz** çün zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 1*). [*şahib-lafz,]*

şahib-mezheb: Meslek sahibi.

1. Şafâ fenninde **şahib-mezheb** idi
Belâlar seyline olmuşdı ḥâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 4*). [*şahib-mezheb,]*

şahib-rivâyet: Hikaye sahibi.

1. Didi **şahib-rivâyet** kışşa-perdâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 1*). [*şahib-rivâyet,]*

şahih: Gerçek, doğru.

1. Yirinde sen esen al saça canı
Dise amm **a** idi keml (Leyl v Mecnn, Mesnevi 76, Mısra 39). [a,]
2. Olur yeste ast- ehriyra
Bu a ile **a** olur amet (Leyl v Mecnn, Mesnevi 85, Mısra 99). [a,]

a: By yapan, efsun ve sihirle uraan kimse, büyücü, sihirbaz.

1. Bilürsin her anem kim amirdr
Arabda sn  hlku **adr** (Leyl v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 180). [adr, -i, -dr]
2. Ne mecnn nazm- ir **adr**
Bizi rsvy- a u m idüpdür (Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 14). [adr, -i, -dr]

an: Avlu, orta, merkez.

1. ym itmez çayanmasa aya
emen **an** meger kim oldu cm (Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 25). [an, -i]
2.  ar **anna** gl perde çekdi (Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 1). [anna, -i, -n, -a]

an- b: Bahçenin yüzeyi.

1. adı şekker mizacı zencebl
onatm ter çiçekler an- b (Leyl v Mecnn, Mesnevi 85, Mısra 29). [an- b, -i]

ara: Çöl, kır, ova.

1. Gezer dil-dde dil-aste dil-efgr
Geh **ar** v kh u gh bzr (Leyl v Mecnn, Mesnevi 11, Mısra 66). [ar,]
2. ab v prehenden balamaz rat
Gezerdi derd ile **ar** geh kh (Leyl v Mecnn, Mesnevi 19, Mısra 13). [ar,]
3. Teni al olmadn her yd elinden
Egerçi gezdiler çok a u **ar** (Leyl v Mecnn, Mesnevi 24, Mısra 57). [ar,]
4.  **ar** anna gl perde çekdi (Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 1). [ar,]
5. Eger aransa **ar** v cibl
rem ol ravzaya dinse a ola (Leyl v Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 104). [ar,]
6. Gözinden adur **arya** dery
arretnden nefes okurdi geh gh (Leyl v Mecnn, Mesnevi 32, Mısra 16). [arya, -y, -a]
7. K döndü murg-zr lle-zra
O **ar** kha döndü ktelerden (Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 175). [ar,]
8. Yüce yalın gibi szn u ser-ke
azeller oıyup **arya** düşdi (Leyl v Mecnn, Mesnevi 43, Mısra 9). [arya, -y, -a]
9. amu dvneler sultn Mecnn
Yürür **arda** yok nsi ens (Leyl v Mecnn, Mesnevi 50, Mısra 7). [arda, -da]
10. Çara ada yeşil **arda** gezdi
Ne del istediye b-behne (Leyl v Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 32). [arda, -da]
11. av yil gibi esdi rh b-rh
der **arda** mestne sürüdü (Leyl v Mecnn, Mesnevi 60, Mısra 27). [arda, -da]

12. Semen **şahrāsına** dürr saçdı haylî
Ki teskîn itdi odın dem'a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*şahrāsına, -sı, -na*]
13. Ne **şahrâ** katlanur cüşına ne tağ
Biñ oldı bir iken Leylî'ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 8*). [*şahrâ,]*

şahrâ-be-şahrâ: *Çölden çöle.*

1. Gerekmiz baña dil-bersüz hayâtı
Düşüp **şahrâ-be-şahrâ** deşt-ber-deşt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 65*). [*şahrâ-be-şahrâ,]*

şahrâ-bisât: *Çöl kilimi.*

1. Açup kışsa yüzinden perde-i râz
Ki ol **şahrâ-bisât** u küh-bâlîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 3*). [*şahrâ-bisât,]*

şahrâlara düş-: *Çöllere düşmek.*

1. Irâğ oldı çü Mecnûn mâh-ı nevdin
Düşüp şahrâlara dūr oldı evden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 62*). [*şahrâlara düş-, -üp]*
2. Beden-i burcın yıkup vîrâne olmuş
Düşüp şahrâlara divâne olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 18*). [*şahrâlara düş-, -üp]*

şahrâya düş-: *Çöle düşmek.*

1. Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî
Enisî Leylî'nin haylî hayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 73*). [*şahrâya düş-, -üp]*
2. Bir adımda bıraktı şeş cihâti
Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 23*). [*şahrâya düş-, -üp]*

saht: *Güç, bela.*

1. Şakınduk göze çöp düşer dimişler
Cihâna gelmedi bahtuñ gibi **saht** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 13*). [*saht,]*

saht: *Kati, sert.*

1. Çeküp tıtdı zimâm-ı nâkasın **saht**
Haber virdi çağırdı ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 24*). [*saht,]*
2. Alurlar dirhemini aççeye anuñ
Eger ola kemân süst ü eger **saht** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [*saht,]*
3. Anı küstâh çekemez merd-i hōş-baht
Ki nâ-geh **saht** olursa zî-hacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 193*). [*saht,]*

saḥtî: Güçlük, zorluk, zahmet.

1. Tabî'at iştiḥâsı mürde oldı
Çaçan cev'ile nefsum ide **saḥtî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 55*). [*saḥtî,]*

sâ'id: Bilek.

1. Müzeyyen kıldı nâzûk ḥil'at ile
Ridâ vü çavḳ oldı zülf ü **sâ'id** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133*). [*sâ'id,]*

şâ'ika: Yıldırım.

1. Ki baḥtum gibi raḥtum olsa fânî
Çanı bir **şâ'ika** ya şarşar-ı saḥt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 43*). [*şâ'ika,]*
2. Düşelden cânuma derd-i dil-ârâm
Baña bu **şâ'ika** kim indi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 27*). [*şâ'ika,]*
3. Biraz dem ditredi vü düşdi bî-hüş
Şan indi deldi gökden **şâ'ika** fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 41*). [*şâ'ika,]*

şâ'im: Oruçlu.

1. Geçer her dem firişteh gibi **şâ'im**
Hemişe kıtına mezra' kanâ't (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 28*). [*şâ'im,]*

şakal: Sakal.

1. Şakalma gülerdi bu cihānuñ
Gice zikri ögünük ismi hū hū (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 46*). [*şakalma, -ı, -na]*

şakâmet: Bozukluk, noksanlık.

1. Olur şâyeste şast-ı şehriyâra
Bu 'aşḳ ile şaḥîḥ olur **şakâmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 99*). [*şakâmet,]*

sakf: Dam, çatı, tavan. Asuman, gökyüzü.

1. Der ü divârını pür-genc idüpdür
Hem ihlâşı aña **sakf** iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 55*). [*sakf,]*

sakf-ı cihân: Alemin çatısı; gökyüzü.

1. İriüp şaf bağlayup ceng iylediler
İrişdi zelzele saḳf-ı cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 11*). [*saḳf-ı cihān, -a*]

sāki: *Kadeh sunan, içki dağıtan.*

1. İre hem **sāki** rûhına sevābı
İrişdürdi çün ilçi bu peyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 30*). [*sāki,]*
2. Ki Mecnûn'a içürem zehr-i kâtil
Buyurdi **sākisine** ol cefākār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 13*). [*sākisine,]*
3. Senüñ-çün hālî kaldı şöhet-i gül
Ecel cāmın içürdi aña **sāki** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 21*). [*sāki,]*
4. Ki bir yirde olalar mest ü **sāki**
Bular dünyāda olmışlardı yek 'ahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 196*). [*sāki,]*

sāki: *Kadeh, içki sunan II sevgili.*

1. Zer ayağ ile sîmin-sāk **sāki**
Virür rāh ile rûha 'ömr-i bākî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 111*). [*sāki,]*
2. Ḳadeh almağa yokdur ḳudret-i dest
Elüñden nüş idem deryâyı **sāki** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 63*). [*sāki,]*

sāki-i mest: *Sarhoş içki sunucusu.*

1. Ki zehr-ālûde bāde kıldı ihzār
Yañılup bezm içinde **sāki-i mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 15*). [*sāki-i mest,]*

şakın: *Çekinmek, kendini gözetmek, korumak.*

1. Göñülden besler idi cānı gibi
Şakınup sinede imānı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 68*). [*şakınup, -up*]
2. Emîn olma **şakın** zehrinden anuñ
İnen depme vaḳārum ḳara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 26*). [*şakın,]*
3. Şakınmışlar vezîri ile sultān
Sefih itmiş re'āyā 'aḳlun ol nüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 6*). [*şakınmışlar, -miş, -lar*]

şakın: *Sakınmak, esirgemek.*

1. Ulular cem' olup araya düşdi
Şakındı āb-ı rûyî rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*şakındı, -dı*]
2. Ulular cem' olup araya düşdi
Şakındı āb-ı rûyî rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 36*). [*şakındı, -dı*]
3. Ne güne **şakınursın** şefḳatüñi
Ḳayālüh pādişāhına efendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 84*). [*şakınursın, -ur, -sın*]

sakın: Sakın, çekin.

1. Sihrdür key **şakın** âh-ı seherden
Za'ife hayfı ço havf iyle Rab'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 24*). [*şakın,]*
2. Şakın kâr ider âhi dert-mendûn
Şakın irüp kıyâmet rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 31*). [*şakın,]*

sakın: "Yapma, yapmaktan çekin" anlamında, yapılması istenmeyen bir davranışa engel olmak için söylenen bir söz II sakın sakın, aman ha!

1. Şakın ey bî-vefâ sengin-dil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 1*). [*şakın,]*
2. Şakın anuñ söziyle 'âmil olma
Hemişe bendûn olsun zülf-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 8*). [*şakın,]*
3. Şakın yüz virme âyine yüzine
Mişâlün gösterür 'âlem gözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 103*). [*şakın,]*
4. Şakın aşl u neseble olma mağrür
Ki âdemlikden aduñ olmaya dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 37*). [*şakın,]*
5. Perî kim çok seversin anı cândan
Şakın ifrit-i pür-âfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 50*). [*şakın,]*
6. Şakın şanma anı kân-ı melâhat
Olur âhir sana bin dürlü âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 57*). [*şakın,]*
7. Şakın kâr ider âhi dert-mendûn
Şakın irüp kıyâmet rüzgârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 30*). [*şakın,]*
8. Hazer iyle **şakın** şer şanma gayra
Kazarsañ qardaşuñ düşmek için çâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 92*). [*şakın,]*
9. Güneş gibi **şakın** kana girürsin
Beni leb-teşne idelden zülâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 54*). [*şakın,]*
10. Revân haç çekdi harf-i cür'etine
Şakın başma edebden taşra pâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 181*). [*şakın,]*
11. Ki ey bezm-i mağabbet nağl-bendi
Şakın şimden girü itme nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 121*). [*şakın,]*
12. Miyânunda vağan çutmak haçâdur
Şakın püyendeyi pâyende şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 183*). [*şakın,]*
13. Eger olsa hamâkatdan nişândur
Şakın aldanma çallâş-ı zamâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 83*). [*şakın,]*
14. Şakın ol kan od urur hürmenüñe
Vaşî olma öksüze zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 138*). [*şakın,]*
15. Şakın bir gün añarsın şonra anı
Urup el-kişşa Mecnûn destine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 80*). [*şakın,]*
16. Şakın hûr añlama ol yâri zinhâr
İdesin hem aña benden selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 92*). [*şakın,]*

sâkin ol: İkamet etmek, oturmak.

1. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl olmaz ise bâri vişâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 132*). [*sâkin ol, -sa]*

sākin ol: Yatışmak, durulmak, rahat olmak.

1. Teselli buldı sākin oldı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 92*). [*sākin ol, -dı*]
2. Biraz sākin olurdu odı tâ ki
Öpüp koçup o hâli bu vefādâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*sākin ol, -ur, -dı*]
3. Biraz sākin olurdu odı tâ ki
Öpüp kucup bu hâki ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 10*). [*sākin ol, -ur, -dı*]

şakınduk göze çöp düşer: Sakınan göze çöp batar. Çok secdiğimiz ve ihtimam gösterdiğimiz halde o şeye zarar gelmesi durumlarında kullanılan bir atasözü.

1. Şakınduk göze çöp düşer dimişler
Cihāna gelmedi bahtuñ gibi saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 12*). [*şakınduk göze çöp düşer,]*
2. Şakınduk göze çöp düşer dimişler
Şular kim meyve-i hikmet yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 20*). [*şakınduk göze çöp düşer,]*

sākit: Ses çıkarmayan, konuşmayan, susan, sessiz.

1. Kāmu Hāq emrine münkād u sākit
Kāmer kim dā'imā yārî güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 20*). [*sākit,]*

sākî-yi devrān: Döne döne içki dağıtan saki; Zamanın sākisi.

1. Şun ey sākî-yi devrān baña şarāb-ı cefā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 1*). [*sākî-yi devrān,]*

sakā: Saka. Evlere, çeşmeden su taşımaya iş edinmiş olan kimse, sucu.

1. Zülāl oldur şusızlar içe anı
Du'ādan añıla sakā revāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [*şakā,]*
2. Zülāl oldur şusızlar içe anı
Du'ādan añıla sakā revāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 70*). [*şakā,]*

sakla: Saklamak, gizlemek.

1. Nāzar fitne göz āfet ğamze ğammāz
Dil-i 'āşık ne deñlü saklaya rāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 42*). [*şaklaya, -(y)a*]
2. N'idersin saklayup dürcüñde borcu
Görürsin her seher bu şubh-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 70*). [*şaklayup, -y, -up*]
3. Tehî diller niye saklarlar anı
Bu dem bağı delükler kim ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 26*). [*şaklarlar, -r, -lar*]
4. Başuñ sakla ki taş taşta tokundu
Çü başduñ kuyruğın uyar yılanuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 24*). [*şakla,]*
5. Dönüp andan eve 'azm iylediler
O rāzî saklamadı ol güzel kız (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 167*). [*şaklamadı, -dı*]

sāl: Yollamak, göndermek, salmak.

1. Yāhūd cennet hümāsı sāye **şalmıŝ**
Zihī sāye ki anı aya **şalmış** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 150*). [*şalmış, -mış*]
2. Bisâṭ-ı ‘izzetin bālāya **şaldı**
Sa‘âdet bâbinuñ miftâhını Hâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 72*). [*şaldı, -dı*]
3. Ki **şalam** ıpuna geh geh selāme
Ne per var kim uça bu kuşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 74*). [*şalam, -am*]
4. Siper **şaldı** şuya be-şüret-i ceng
Kıararmış dide-i nergis seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 20*). [*şaldı, -dı*]
5. İrişdi çün każā-yı āsmānī
İl ucına iricek ilçi **şaldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 21*). [*şaldı, -dı*]
6. Şalup aşhâb-ı Nevfel üzre tâzi
Mübârizler hürüş u cüşa geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 58*). [*şalup, -up*]
7. Çeri dirdi ulaqlar **şaldı** çün bād
Alup bunca çeriyi yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [*şaldı, -dı*]
8. Niçün **şaldıñ** ayağa irdise el
Gice kim yār idüñ yanumca çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 190*). [*şaldıñ, -dıñ*]
9. Seni gönülün gibi **şaldı** kenāra
Girüp döşekde ‘üryān cān cāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 44*). [*şaldı, -dı*]
10. Uvat kim gelmez andan kār-sāzī
Beni seyl-i belā **şalmaz** kenāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 147*). [*şalmaz, -maz*]
11. O göz çıksun ki ilden sürmelüdür
Şalarken pāyī reşke sīm-i nābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 39*). [*şalarken, -ken*]

sāl: Yıl II sene.

1. Kaçan kim ‘ömrinüñ on oldı **sāli**
Hikāyet oldı illerde cemālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 91*). [*sāli, -i*]

sāl: Uzatmak.

1. Dağı boynına kol **şalmış** degüldür
Anı Mecnûn çün egri sözlü gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 108*). [*şalmış, -mış*]

şalāh: İyileşme, iyilik.

1. Tağılır düşmenün kalb ü cenāhı
Eger şulh u **şalāha** iyilese hüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 109*). [*şalāha, -a*]
2. Zemān-ı guşsada ğam-h‘ār idüñ sen
Oğulsuzlıkda gördüñ sen **şalāhı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 49*). [*şalāhı, -ı*]

şalāh-ı dil-nüvāz: Gönül okşayan doğruluk.

1. İder ‘ākıl şalāh-ı dil-nüvāzı
Didi sizden murādum vuşlat idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 20*). [*şalāh-ı dil-nüvāz, -ı*]

sālār: Reis.

1. Tütup dāmānumı da‘vet idersin
Baña **sālār** iken ‘izzet idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 136*). [*sālār,]*

sālār: Salmak, bırakmak, yaymak.

sālār-ı kabîle: Kabile reisi.

1. Şadā-yı na‘ra ıoldı āsumāna
Öz aşhābiyle **sālār-ı kabîle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 13*). [*sālār-ı kabîle,]*

sālik: Bir yolda giden, bir yolu takip eden insan; bir tarikata girmiş, bir mürşide bağlanarak manevi yolculuğa çıkmış olan kimse.

1. O yol **sāliklerinüñ** nola hāli
Ki ‘aklı ola pāyinün ‘ıķālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 79*). [*sāliklerinüñ, -ler, -i, -nüñ]*

salın: Naz ve eda ile yürümek.

1. Şalınmağa bahār oldı bahāne
Kıyāma geldiler şevk u şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 72*). [*şalınmağa, -mağ, -a]*
2. Şalınmak göstere kebg ü tezerve
Ala mülk-i çemenden hem hārācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 84*). [*şalınmak,]*

sāmān: Rahat, huzur.

1. Delürmiş şöyle ne ğam var ne **sāmān**
Yüzi yunmaz meger kim ola giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [*sāmān,]*

sāmān: Saman, saman çöpü.

1. Ki degmen il ıatında bir **şamana**
Şavurduñ yile virdüñ hırmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 32*). [*şamana, -a]*
2. Biter hāşıl anuñ-çün her birinden
Gider uyup **şamān** yile yabāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 101*). [*şamān,]*

sāmān: Orta Asya ve doğu İran'da kurulmuş, adını kurucusu Saman Hüdâ'dan alan bir hanedanlıktır.

1. Yürüttdi başı üzre āsiyābı
Nice **Sāmān'ı** bî-sāmān idüptür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 63*). [*sāmān'ı, -ı]*

samğ-ı dıraht: Ağacın zamkı, reçinesi.

1. Virürem kazıyup şamğ-ı dırahtı
Budur loğma baña yâhüd yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 56*). [*şamğ-ı dıraht, -i*]

sâmi: Dinleyen, dinleyici.

1. Oğur ba'zı cemâ'at ba'zı **sâmi**
Hañib oldı hezâr elhâna çıkdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 26*). [*sâmi,*]

san: İtibar, nam, şöhet, şan, ün.

1. Delüye uyma şıgmaz ad u **şane**
Zihî müşkil fazâhat zî-melâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 158*). [*şane, -e*]

san: Sanki, güya.

1. Nigâr u nakş ile **şan** hâne-i Çin
Muraşşâ' la'l-i ahmerden licâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 54*). [*şan,*]
2. Şafâ vü şevk ile endâmı taldı
Muhabbet **şan** mücessem âdem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 88*). [*şan,*]
3. Olur cîm olmasa ol zülf ü kâkül
Hemişe boynuma **şan** halka-ı gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 20*). [*şan,*]
4. Olur hâlûnsüz olsa nokta-i zâl
Ser-i mâr üzre **şan** nokta-i hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 26*). [*şan,*]
5. Tavâf-ı kûy-ı yâre gitdi **şan** peyk
Şafâsından diyüp lebbeyk lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 9*). [*şan,*]
6. Vücûdî ara yirde hurd u haşhâş
Yeñüd **şan** lâledür bağrında dâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 13*). [*şan,*]
7. El urdı halkaya **şan** zülf-i dil-dâr
Didi yâ Rab bu bende halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 60*). [*şan,*]
8. O da hûş kâr ider **şan** pâre-i nâr
Serâb idi hemân beñzer şarâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 76*). [*şan,*]
9. Siyâh oldı yüzüm **şan** düda düşdüm
Degül elde bilürsin rişte-i kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 14*). [*şan,*]
10. Çeker **şan** pâydan peykân-ı hârı
Harîrinden gül istebrak tokurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 14*). [*şan,*]
11. Kıyâmet koptı **şan** taraf-ı 'Arab'dan
Bu ahterlerde Leyli meh şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 74*). [*şan,*]
12. Güzel ter-sezb hûş bustân var idi
Yeşil hülle giyer her nañl **şan** hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 101*). [*şan,*]
13. Ter ü tâze teni **şan** dürr-i meknûn
Benefşe dâ'ire çekdi semende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 8*). [*şan,*]
14. Omuzda nîzeler **şan** mâr-ı Dahhâk
Kabile-gâh-ı Leyli'ye seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 8*). [*şan,*]
15. Şan ağı şîşesinden şehd umarlar
Şarâb isteyü 'azm iden serâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 172*). [*şan,*]

16. Şan oğlu kıtına şefkatlu ana
Sürüp yüzine destin döstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 46*). [şan,]
17. Şan olmuşdur yükiyle gemisi ğarķ
Yarım günde güneşden cânı kızdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 8*). [şan,]
18. Yeşil dibâda şan pîrâye gibi
Özi kim mefreş-i dibâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 22*). [şan,]
19. Cihân şan kıara ağ ile bürümdi
Felek yılduzları dömdi çerâĝa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 2*). [şan,]
20. Çerâĝın andı şan pervâne-i mest
Düşüp yola yüz üzere râst çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 6*). [şan,]
21. Ölüye şan hayât-ı tâze virdi
Meger gördi gelür bir pîre ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 14*). [şan,]
22. Alup peyk anı uçdı şan hamâme
Çü Leylî gördi yâruñ nâmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 2*). [şan,]
23. Ğam-ı Yûsuf da şan Ya‘kûb-ı ĝam-gin
Nitekim itdi harc ‘ömri vü genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 4*). [şan,]
24. Bu ĝam ĝam yüki üzere oldı ser-bâr
Şan eski hasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 39*). [şan,]
25. Ki raķş itdi şafâdan şan hamâme
Birazdan nâmeyi aldı oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 166*). [şan,]
26. Gelür üftâdeñe geh geh niyâzuñ
Hamâm-ı nâme şan tãvus-ı kudsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 29*). [şan,]
27. Çiçekler gibi reng-â-reng ni‘met
Bu ezhâr içre zerde şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 11*). [şan,]
28. Kıuşatmışlar anı şan halka-i tavķ
Yatur ol halkada şan halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 28*). [şan,]
29. Kıuşatmışlar anı şan halka-i tavķ
Yatur ol halkada şan halka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 29*). [şan,]
30. Yahûd şan halka halka zülfi dil-dâr
Nazar idüp irakdan gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 30*). [şan,]
31. Girürdi raķşa Mecnûn şan hamâme
Muķarreb oldı Mecnûn kıatında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 96*). [şan,]
32. Ara yirde uçardı şan hamâme
Virürdi anlara şevķi bu ĝüyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 106*). [şan,]
33. Müzeyyen şan cemâl-i ‘ıyd-ı nevrüz
Meger kim mühr-i dürc-i mihr açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [şan,]
34. Cemâli güldi şan gül-berg-i cennet
Sütün-ı hayme gibi tütüdi servî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 82*). [şan,]
35. Şan iki naķş-ı şüretdür muķâbil
Göñül tâbe gibi tâb üzere pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 152*). [şan,]
36. Biraz dem ditredi vü düşdi bi-hüş
Şan indi deldi gökden şâ‘iķa fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 41*). [şan,]
37. Zerinden bezesin görseñ yüzini
Yüzün göstermese şan bir hümadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 149*). [şan,]
38. Sibâ‘ anı kıorurlar şan ‘asesler
Irakdan her ki aña olsa nâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 178*). [şan,]

şan: ... olduĝunu düşünmek, zannetmek.

1. Gel ey tãlib ne şanursın bu ‘aşķı
Olur mı gön demür gibi dimişķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [şanursın, -ur, -sın]

2. Şağın **şanma** anı kân-ı melâhat
Olur âhir sana bin dürlü âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 57*). [*şanma, -ma*]
3. Perî **şanup** seven dîv-i sepîdi
Olur âhir o ‘aşkun nâ-bedidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 51*). [*şanup, -up*]
4. Çü aldı bu cevâbı pîr-i mahzûn
Didi ‘âşıkdur oğlum **şanma** mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 120*). [*şanma, -ma*]
5. Çü aldı bu cevâbı pîr-i mahzûn
Didi ‘âşıkdur oğlum **şanma** mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*şanma, -ma*]
6. Muḥabbet mestidir dîvâne **şanma**
Bu sū’-i zann ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [*şanma, -ma*]
7. Gören anı **şanur** kim ḥande iyler
Baña dirler niçün yok sende ḥande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 52*). [*şanur, -ur*]
8. Kıyâmet kopdı şan tarf-ı ‘Arab’dan
Bu aḥterlerde Leyli meh **şanasın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 75*). [*şanasın, -a, -sın*]
9. Şanasın ḥaste bülbüldür kafes teng
Geçerdi şür ile ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 182*). [*şanasın, -a, -sın*]
10. Şanasın kara gözdür kapladı ḥûn
Kimi ğilmân-ı rûmî ḥulle müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 40*). [*şanasın, -a, -sın*]
11. Ağu nüş itdürüp niş-i cevâba
Ki Leylî **şanma** bir leyl-i siyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 35*). [*şanma, -ma*]
12. Şanur gören tenin yüz başlu tinnîn
Görinür farkı üzre berç-ı miğfer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 8*). [*şanur, -ür*]
13. Anı bön düşdi **şanur** ehl-i bâzâr
Añup bî-çäre Mecnûn çeşm-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 66*). [*şanur, -ür*]
14. Kaçup andan muḥâtab itdi perhîz
Bu derdin dökdi hem-derdin **şanup** zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 75*). [*şanup, -up*]
15. Şanasın mest arşlân gezdürürdi
Gezer ‘avret ilüñ dervâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 50*). [*şanasın, -a, -sın*]
16. Yağardı **şanasın** âzer şaçardı
Irak düşdügi-çün sevgülü yâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 144*). [*şanasın, -a, -sın*]
17. Döğünmekden ten oldı pâre pâre
O bed-baḥt anı görüp öldi **şandı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 85*). [*şandı, -dı*]
18. Benüm-çün dil seni ğam yiye **şandı**
Şu resme sevdüñ ol yiñi nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 36*). [*şandı, -dı*]
19. Baña ḥa’n itme ey yâr-ı ḥadîmüm
O kim sâbit **şanursın** şoḥbetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 25*). [*şanursın, -ur, -sın*]
20. Ḥazer iyle şakin şer **şanma** ğayra
Ḥazarsañ ḳardaşuñ düşmek için çâḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 92*). [*şanma, -ma*]
21. Şanasın ay ile ülker ḳonuşdı
Göyüñdi aña özüm çünki gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 82*). [*şanasın, -a, -sın*]
22. Şanasın nây içine düşdi âzer
Didi ey gevherümüñ pâk dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 80*). [*şanasın, -a, -sın*]
23. Bunı sen ot **şanursın** gül-şekerdür
Eger ḥoysañ bunuñ sen lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 26*). [*şanursın, -ur, -sın*]
24. Sikender gitdi **san** âb-ı ḥayâta
O gice Hızr gibi pîr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 104*). [*san,]*
25. Şanasın nâ-resîde ḥıfl-ı şîre
Ḥatından ürküdüp dirende şîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 84*). [*şanasın, -a, -sın*]
26. Eger itmedi aña seng-i küdek
Didi **şanma** beni şüret-perestem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 147*). [*şanma, -ma*]
27. Hevâya uymazam gerçi ki düdem
Beni **şanma** ki nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 153*). [*şanma, -ma*]

28. Eger süst ola virür hem melâlet
Güher bulsañ yabânda şırça **şanma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 195*). [*şanma, -ma*]
29. Hümâ girse elüñe serçe **şañma**
Bilimezseñ cevâhir kıymetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 196*). [*şañma, -ma*]
30. Adı divâne kendü ‘âkil idi
Anı her bî-hâber mecnûn **şanurdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 29*). [*şanurdu, -(u)r, -dı*]
31. Delü **şandı** anı divâne aħmak
Rivâyet olunur bir demde Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 34*). [*şandı, -dı*]
32. Çanı derd ü belâda aña şanı
Anı **şanma** hemân Leylâ’yı sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 31*). [*şanma, -ma*]
33. Şanasın la‘l ka‘r-ı seng içinde
Olurdu genc iken künc-i belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 24*). [*şanasın, -a, -sın*]
34. Anı mecnûn **şanur** her ehl-i tedbîr
Çerağ-ı hüsni iken didar-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 16*). [*şanur, -ür*]
35. Şan oldu şems farkı ma‘la‘-ı mâh
Tenin garq iyleyüp büy-ı ‘abîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 52*). [*şan,]*
36. Tolaşdı birbirine lâm-elif-vâr
İki rişte **şanasın** oldu bir tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 143*). [*şanasın, -a, -sın*]
37. Bunı **şanmañ** ki şehvâni marâzdur
O kim taħşîl ide ‘aşk-ı tamâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 120*). [*şanmañ, -ma, -ñ*]
38. Miyânunda va‘tan çutmak ha‘tâdur
Şa‘kın püyendeyi pâyende **şanma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 183*). [*şanma, -ma*]
39. Revende ‘ömrini âyende **şanma**
Ka‘çan Leyli nüzül itdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 184*). [*şanma, -ma*]
40. Mu‘kîm olmış **şanurdu** ol müsâfir
Yaturdı ol çürümüş üstüh‘ân-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 180*). [*şanurdu, -(u)r, -dı*]
41. Şanasın her biri lü‘lû‘-yi menşür
Sebîl itmiş Ha‘k anda selsebîli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 26*). [*şanasın, -a, -sın*]
42. Mu‘hibbe **şanma** hizmet zaħmet iyer
Var ey kâzib ko bu da‘vâyi zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 24*). [*şanma, -ma*]
43. Anuñ başında yokdur bu kıyâmet
Riyâ ‘aşkın Hüdâ ‘aşkı **şanurlar** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 19*). [*şanurlar, -ür, -lar*]
44. Olur yurdu yuvası ‘âlem-i râz
Bu derdi derdi olmayan **şanur** ‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 13*). [*şanur, -ur*]
45. Ki uçduñ cennete açduñ cenâhı
Atasuzluğu ben sehl ola **şandum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 51*). [*şandum, -du, -m*]

şan kim: *Sanki.Farz edelim ki, güya.*

1. Yürür **şan kim** delürmiş tağa düşmiş
Yider ‘avret anı boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 18*). [*şan kim,]*

şanasın: *Sanırsın ki, sanki.*

1. Güline jâle düşmüş eşk-i terden
Şanasın çeşm-i ‘aşıkdur buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 57*). [*şanasın,]*
2. Şanasın tâze aq gül oldu gönca
Şurâhî beñzemmiş ser-sebz serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 14*). [*şanasın,]*

şanavber: *Çam fıstığı ağacı.*

1. Tır imdi çäre iyle vaşl-ı yāra
Şanavber isteyü ‘azm iyle tağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 29*). [*şanavber,]*
2. Ter ü taze olup serv-i revānı
Şanavber kâmet ü maḥbûb u mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 7*). [*şanavber,]*
3. Ki anı itmedi âḥirde toprak
Ne yirde bitdi bir serv ü **şanavber** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 165*). [*şanavber,]*

şanavber: *Çok uzun bir tür çam; II sevgilinin boyu.*

1. Şerḥa şerḥa oldı şefkatden **şanavber** sinesi
Tağa düşüp itdi Mecnûn şerḥ-i taḫrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 11*). [*şanavber,]*

sancâğ-ı siyâh: *Siyah bayrak.*

1. Dikince gıce sancâğ-ı siyâhı
Gice kim bir şadefdür kara puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 96*). [*sancâğ-ı siyâh, -ı]*

sandal: *Sandal ağacı (güzel koku yayması yönüyle).*

1. Eger **şandal** eger ‘anber eger ‘üd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 128*). [*şandal,]*

şanduk: *İçine çeşitli şeyler koyulan, genellikle tahtadan yapılmış kutu.*

1. Kara taşlar ile döğdi serini
Kırı **şanduk** gibi göğsin döğderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 131*). [*şanduk,]*

şanduk: *Göğüs, sine.*

1. Hudâ birdür Muḥammed Ḥaḫ resüli
Bu mühr ol sine **şandukına** lâyıḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 43*). [*şandukına, -ı, -n, -a]*

şanem: *Güzel, dilber.*

1. Bilürsin her **şanem** kim ‘āmiridür
‘Arabda ḥüsn ü ḥulkuñ sāḫiridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 179*). [*şanem,]*
2. Yaraşmaz sen **şanem** gelmege bu deyr
Yüzüñde gerçi zāḫir dil-nüvāzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 24*). [*şanem,]*

sanem: *Put II tapınır gibi sevilen güzel; sevgili.*

1. Dilerem ol **şanemden** iyle rûzî
Didi bunı vü tütdu rāh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 72*). [*şanemden, -den*]

sanem: *Put; sevgili.*

1. Oturmuş bir **şanem** rāh üzre çün māh
Ne meh burc-ı cemālūñ āfitābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [*şanem,*]

sānî: *İkinci.*

1. Çanı derd ü belāda aña **sānî**
Anı şanma hemāñ Leylâ'yı sevdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 30*). [*sānî,*]

şanki: *Sanki, adeta.*

1. Dirüp emvāl ü genci **şanki** Kārūn
Virüp iylerdi hārcı mişl-i Ceyhūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 9*). [*şanki,*]
2. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler nevāda **şanki** bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 114*). [*şanki,*]
3. Görüb ol ziveri seyyār-ı gerdūn
Şafādan bî-hūd oldı **şanki** Mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 6*). [*şanki,*]
4. Bular birbirinūñ aşkıñda hayrān
Raķīb ortada fitne **şanki** şeytān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 48*). [*şanki,*]
5. Yanar bir nār olmuş **şanki** pür-nār
Ne küy-ı yāra varmağa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 10*). [*şanki,*]
6. Yüzün divāra virdi **şanki** sāye
Otururdu gönül teng ü nefes teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 180*). [*şanki,*]
7. At üstüne atıldı **şanki** efî
Çuķalı āhenin ü kālbi sengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 6*). [*şanki,*]
8. Bir elde tığ-i Hindî **şanki** meş'al
Olarda ser-keş olup nitekim kūh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 54*). [*şanki,*]
9. Keserdi ter kumāşî **şanki** şındı
Nice seyyid seri şalındı pāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 82*). [*şanki,*]
10. Deminde **şanki** bād-ı şarşar idi
Ne yire kim ecel minķarı irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 88*). [*şanki,*]
11. Şuyı pāk u mutāhhar **şanki** Kevşer
Kenār-ı havza bitmiş tāze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 16*). [*şanki,*]
12. Belā vü zaħmet idi **şanki** yāre
Muraşşā' heykel ü altūnlu ħalħāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 166*). [*şanki,*]
13. Ki gül-gūn itdi cümle tağ u taş
Yatur seng arasında **şanki** hāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 83*). [*şanki,*]
14. Düşüp üstine ditrer **şanki** yaprak
Çara toprağı üzre düşdi bî-hūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 30*). [*şanki,*]
15. Üşüp yırtarlar idi **şanki** cellād
Bu da'vet etse görüp āşināyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 54*). [*şanki,*]

16. Gül-i nesrine dönmiş erğuvānı
Şararmış rüy-ı simin **şanki** zerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 73*). [*şanki,]*
17. Hırāmān **şanki** Firdevsün tezervi
Añup maziyi şükri-hâle geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 84*). [*şanki,]*
18. İki ter gül bitürdi **şanki** bir şâh
Elif gibi iki toğru vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [*şanki,]*

şanma: Zannetme!

1. Leb-i yâkütü **şanma** küt-ı cāndur
Ki hün-ı dîdeden bir kıatre kıandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 55*). [*şanma,]*

saña: "Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.

1. Bu yolda yok **saña** ta'n u melâmet
İlâhî cümle 'âşıklar haķı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [*saña,]*

sar: Sarmak, dolamak.

1. Ne denlü **şarsalar** oda pelâsı
Olur 'üryân yaķar cümle libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 27*). [*şarsalar, -sa, -lar]*
2. 'Aşābe **şardı** derdinden serine
Behî bedri hilāle döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 48*). [*şardı, -dı]*
3. Şarılup kıundaĝa ol ĝonce-i ter
Açup dāye dehānın şundi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 51*). [*şarılup, -ıl, -up]*
4. Gül-āb ile yuyup dürr-i şemîni
Harîre **şardılar** çün mişk-i Çinî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 50*). [*şardılar, -dı, -lar]*
5. Kıaçan iyler habîbine hilāfı
Şarup nāfe gibi tā kim harîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 39*). [*şarup, -up]*

şarar: Rengi sarıya dönmek.

1. Gül-i nesrine dönmiş erğuvānı
Şararmış rüy-ı simin şanki zerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 73*). [*şararmış, -miş]*

şarar: (Heyecan, korku, hastalık, açlık vb. sebeplerden yüzünün rengi) Solmak.

1. O ĝonce arturduĝca nāz ü ĝuncı
Şarardı çehre-i Kıays'uñ turuncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 10*). [*şarardı, -dı]*

şararmış solmuş: Sararıp solmak. Rengi ĝitmek.

1. Yüzi şolmuş şararmış dide pür-hün
Yürür pür-ĝuşşa eşke ĝarķ tā fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 6*). [*şararmış şolmuş,]*

sarart: *Sarı hale getirmek.*

1. Şarardur korçudan dīv-i sepīdi
Çekerci her kişi derd-i neberdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 98*). [*şarardur, -ur*]

sāray: *Saray.*

1. Hārāb-ı bābı bī-dād iyleyen ol
‘İmādin ol **sārayuñ** penç idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 53*). [*sārayuñ, -uñ*]

sarāy-ı dīn: *Din sarayı.*

1. Yiter söyünmege başda hevāsı
Sarāy-ı dīni ābād iyleyen ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 51*). [*sarāy-ı dīn,*]

sārbān-ı emr-i bārī: *Allah'ın emrinin devecisi.*

1. Seher çün **sārbān-ı emr-i Bārī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 1*). [*sārbān-ı emr-i bārī,*]

şarf it-: *Harcamak.*

1. Bu gün ‘ömrün bahārı müddetidir
Kemāle şarf it anı fırsatıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 32*). [*şarf it-,*]

sārī: *Birinden diğetine geçen, yayılan, sirāyet eden, nüfuz eden.*

1. Cihānda **sārīdür** esrār-ı ‘aşkuñ
Ne dil var kim yoğ anda nār-ı ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 47*). [*sārīdür, -dür*]

şarıl: *(bir şey diğeri bir şeyin üzerine veya etrafına) dolanmak.*

1. Şarıldı müşk-i ter gibi hārīre
Teni gam micmerinde ‘ūd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 54*). [*şarıldı, -dı*]

şarın: *Kendi üstüne örtmek, bürünmek; (Sarık, kemer vb.ni) üzerine dolamak, üzerine sarmak.*

1. ‘Arab tavrı **şarındı** ter ‘imāme
Hemīşe Nevfel’e hem-şoḥbet oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 160*). [*şarındı, -dı*]
2. Güne gitmedin aya döndi evvel
Şarındı şemsī dülbendin çün ol şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 51*). [*şarındı, -dı*]

sarrâf: Bir şeyden iyi anlayan, o şeyin ehli olan kimse.

1. Şuhan **şarrâfi** şâhib-lafz çün zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 1*). [*şarrâfi, -i*]

sarrâf-ı mâhir: Usta sarraf.

1. Söze incü düzen **şarrâf-ı mâhir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 1*). [*şarrâf-ı mâhir,]*

sars: Sarsmak, sallamak.

1. Giderdi nice fersaḥ yire ḥayli
Her at kim cūşî yiri **şarşar** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [*şarşar, -ar*]
2. Yürekler oynadur tenlerde maḥsûs
Atuñ oynadıḡı yir **şarşar** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 19*). [*şarşar, -ar*]

şarşar-ı saht: Kuvvetli kasırğa.

1. Ki baḥtum gibi raḥtum olsa fânî
Ḳanı bir şâ‘iqa ya **şarşar-ı saht** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 43*). [*şarşar-ı saht,]*

şarul: Sarılmak.

1. Şarulup ğarḳ idem müşk ü ‘abîre
Çıḳardı mefreşinden ḥazḫ-ı dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 40*). [*şarulup, -up*]

sat: Satmak.

1. Bu aldı bir kaç âhû ol da ḥurde
Geçüp dünyâdan ucuz **satsa** bîzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 65*). [*satsa, -sa*]
2. Şataram saña olursan ḥırîdâr
Virüp Mecnûn silâḥ esbâb u varnı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 40*). [*şataram, -ar, -am*]

şatan: Satan (kişi).

1. Suḡan gencin **şatan** gencînesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 1*). [*şatan,]*

şataş: Rastlamak, karşılaşmak.

1. Didi bir şaḡş-ı rindâne-revende
Fülân yirde **şataşdum** ol levende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 14*). [*şataşdum, -dum*]

satıcı: *Tüccar.*

1. Güher **satıcısın** biz müşteriyüz
Behâsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*satıcısın, -sın*]
2. Güher **satıcısın** biz müşteriyüz
Behâsın biñ biñ artur müşteriyüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 79*). [*satıcısın, -sın*]

satranç ağacı: *Satranç oyunu.*

1. Şeh olmak gibidür **satranç ağacı**
Şerî'at bâb-ı kâsır-ı kürbetüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 10*). [*satranç ağacı, -ı*]

şatun al: *Karşılığında bir bedel, değer vererek elde etmek.*

1. Behâsın vir **şatun al** âşkâre
Çü virdi bu cevâbı ol tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 58*). [*şatun al,]*
2. Ol avcıdan şatun aldı şikârın
Görüp şâd oldı bu esbâbı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 42*). [*şatun al, -dı*]

savâb: *Doğru, doğru olan şey.*

1. Benî 'Âmir çün aldılar cevâbı
Hemân dönmeğe gördiler **savâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 166*). [*savâbı, -ı*]
2. Qabûl itmekdedür bildi **savâbı**
Giderdi vahşetin âsüde qaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 150*). [*savâbı, -ı*]
3. Alup ol cevheri gevher vireydüm
Eger var ise bu râyuñ **savâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 25*). [*savâbı, -ı*]
4. Hemân bildi sükût imiş **savâbı**
Nice söz tıflı kim toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 188*). [*savâbı, -ı*]

savaş: *Savaş, cenk.*

1. Hümâ-yı devlet idi hem direm-vâr
Savaş içinde bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 7*). [*savaş,]*
2. Şavaş hâdden geçüp şu baştan aşdı
'Arab seyyidler çün şîr-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 94*). [*savaş,]*
3. Ecelden ğayri yok zehrine tiryâk
Yarağ itdi **savaşa** ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 13*). [*savaşa, -a*]
4. Şavaşa anuñ ile bile bindi
Uçar kuşa binüp yil gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 16*). [*savaşa, -a*]
5. Anuñ sa'yı der-i Leylî tavâfi
Savaşda her kişi ber-kâr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 103*). [*savaşda, -da*]
6. Seher Dahhâki güldi yüzün açdı
Mübârizler **savaşa** bindi çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 7*). [*savaşa, -a*]
7. Ol evvelki **savaş** yirine irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 52*). [*savaş,]*

8. Şavaşa cem‘ idüp her ceng erini
Medîne’den hemân tâ hadd-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 48*). [*şavaşa, --a*]
9. Bu lu‘be-senc ayasın qarşar idi
Sipâhiler **şavaşda** şaf düzüp düz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 21*). [*şavaşda, -da*]
10. Ser-i Elbürzi gürzi iyleye hürd
İder Leylî gürühiyle **şavaşı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 33*). [*şavaşı, -ı*]
11. Aña da katı yiller oldı buyruk
Anuñ-çün biz kıılırduq dün **şavaşı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 149*). [*şavaşı, -ı*]
12. ‘Arabda mu‘teberdür şulh u cengi
Şavaşa varsa şartılmış yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 105*). [*şavaşa, --a*]
13. Kılıç gibi **şavaşda** yüzi ağdur
Yürürse cem‘ idüp ceş ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 106*). [*şavaşda, -da*]

şavt: *Ses, avaz.*

1. Tıyuldı ilde hâl-i derd-nâki
‘Irâk’a irişüp **şavt** u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 17*). [*şavt,]*

şavt: *Bağırma, haykırma, çığlık.*

1. Hicâz iklimin ürkütüdi tarağı
Uyardı düşmeni **şavt** u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 7*). [*şavt,]*

şavt-ı şedid: *Şiddetli haykırış; kükreme.*

1. Olup pençe-be-pençe dest-ber-dest
Bu mest arşlanların şavt-ı şedidi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 97*). [*şavt-ı şedid, -ı*]

şavul: *Savmak, defetmek, uzaklaştırmak.*

1. Şavuldı ‘âkıbet elhamdülillah
Bumı Leylî işitdi çün pederden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 20*). [*şavuldu, -dı*]
2. Şavulmaz bildiler hergiz belâsın
Kesüp ümmîdi gitdiler o yârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 114*). [*şavulmaz, -maz*]

şavur: *Bir yerden başka bir yere sürüklemek.*

1. Acıtma cānını helvâ-yı cānsın
Şavurduñ hırmen-i qadrüm yabaña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 31*). [*şavurduñ, -du, -ñ*]
2. Ki degmen il katında bir şamana
Şavurduñ yile virdüñ hırmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 33*). [*şavurduñ, -du, -ñ*]
3. Dönüp qahrı yili Mecnûn’a esdi
Eşüp **şavurdu** evvel irdi nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 19*). [*şavurdu, -dı*]

say: Kabul etmek, addetmek.

1. Nişār iylerdi dīnār ile dirhem
O her dīnārı dāğ-ı ğam **şayardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 141*). [*şayardı, -ar, -dı*]
2. Nişār-ı dirhemi derhem **şayardı**
Aña her kim gül-âb-ı ter şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 142*). [*şayardı, -ar, -dı*]
3. Sen anuñ gibi yāri yoĝa **şay** var
Çanı ol dōst kim zehrin yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 32*). [*şay,]*

sa'y: Çaba, gayret.

1. Geçürmez **sa'y** ile hergiz nişān-ı mā-^çarafnādan
Mukahhal olmayan gözler 'ināyet tütīyāsından (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 6*). [*sa'y,]*
2. Eger açmasa tevfiķuñ cemāli
Açılmaz **sa'y** ile 'aķluñ 'ıķāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 84*). [*sa'y,]*
3. Velikin ol veled kim nā-ħalefdür
Anuñ taşşilinün **sa'yi** telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 28*). [*sa'yi, -i*]
4. Ki **sa'y** ile ķuculmaz mihr ile māh
Anı da ķıldı mecnûn 'aşķ-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 30*). [*sa'y,]*
5. Anuñ **sa'yi** der-i Leyli řavāfi
Şavaşda her ķişi ber-kār iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 102*). [*sa'yi, -i*]
6. Emek baña yimek aña bitidi
Vişāle yoĝ imiş **sa'y** ile çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 69*). [*sa'y,]*
7. Ne ehl-i beytūñ üzre şefkatūñ var
Ol atanuñ ķamu **sa'yi** telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 13*). [*sa'yi, -i*]
8. Dür-i nā-süfte için ķıldı tedbir
Revān řaĝdan řaĝa **sa'y** ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [*sa'y,]*

sa'y it: Çalışmak, mücadele etmek.

1. Varup **sa'y it** vişāl-i dil-ber için
Baña al gel varup olduĝı cāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 60*). [*sa'y it,]*
2. Getür **sa'y it** ķarışdur balı yaĝa
Niĝāruñ Ka'be-i kūyın řavāf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 30*). [*sa'y it,]*
3. Muħāle sa'y iden 'āķil degüldür
Seni görmek ödinden oda düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 12*). [*sa'y it, -en*]
4. Bu gelmekden bize dek noldu ħācet
Aña sa'y idelüm olduķça řākat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*sa'y it-, -e, -lüm*]
5. Bu gelmekden bize dek noldu ħācet
Aña sa'y idelüm olduķça řākat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*sa'y it-, -e, -lüm*]
6. 'İlāca sa'y idüp anuñla bile
Ki çāre ideler bī-çāresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 20*). [*sa'y it-, -üp*]

sa'y iyle: Çalışmak.

1. Ğazāl için ĝazel oķurdı ĝeh ĝāh
Düşicek vecde sa'y iylerdi Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 19*). [*sa'y iyle, -r, -di*]

şayd: Av.

1. Şehbâz dūrūr ʔapuñ ki sultān
Kıldı seni **şayd** için mu‘allem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 52*). [*şayd,]*
2. Didi ey kayd-ı ‘aşka **şayd** u naħcır
Perişān yıl gibi nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 70*). [*şayd,]*
3. Kemendinden ħalāş olmazdı **şaydı**
Gör ol āhū-yı çeşm-i nāfe-dārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 28*). [*şaydı, -ı]*
4. Zihī tālī‘ ki simurğ oldu **şaydum**
Atıldı yire cüst indı atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 48*). [*şaydum, -um]*
5. Alup yolına gitdi nitekim bād
Varup Mecnûn o **şayda** yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 45*). [*şayda, -a]*
6. Baña ħabbe gerekmez cümlesin al
Görüp şād oldu ol ‘avret bu **şaydı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 39*). [*şaydı, -ı]*
7. Ki geldi ʔapuña ol **şayd** bī-ʔayd
İşigde sāye-veş yüz sürer ol nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 78*). [*şayd,]*

şayd it: Avlamak.

1. Şikārın na‘l ile ʔağlardı zülfi
Cihānı muṭlakā şayd itdi ʔaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 27*). [*şayd it, -di]*
2. Egildi rāst servi düşdi pāya
Didi ey luṭfi şayd iden sibā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 39*). [*şayd it, -en]*
3. Düşerdi maşrıkuñ boynına ʔanı
Ṭotalum dilkü şayd itdi ħorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 23*). [*şayd it, -di]*
4. Revān oldu ki şayd ide ħazāli
O ħāletde şu resme düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 58*). [*şayd it, -e]*
5. Nice üftāde **şayd itmek** ħūyıdur
Ḥuşuşā cān u dilden ħaste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 44*). [*şayd itmek,]*

şayd iyle: Avlamak.

1. Nice dirmek ʔağıt dum yile virdüm
Esen ʔal sen beni şayd iyledi mevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 27*). [*şayd iyle, -di]*
2. Ki ol āhūyı nice iyleye şayd
Çekerdi dürlü dürlü renc ü derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 48*). [*şayd iyle, -ye]*

şayd-ı dām: Tuzak avı.

1. ʔatumda bu sözüñ olurdu maḳbūl
İki ay şayd-ı dāmumdur hemān bu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 53*). [*şayd-ı dām, -um, -dur]*

şayd-ı mübārek ü mükerrerem: Mübarek ve kerem sahibi bir av.

1. Her cān ki senüñ şıḳāruñ oldu
Zī **şayd-ı mübārek ü mükerrerem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 53*). [*şayd-ı mübārek ü mükerrerem,]*

sāye: Gölge.

1. Irāğ idüp beni sen serv-i nev-bahāra raķīb
ĶatunĶa **sāye** gibi Ķaldı yūzi Ķara rāķīb (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 3, Mısra 2*). [*sāye,]*
2. Yāhūd cennet hūmāsı **sāye** ŐalmıŐ
Zihī **sāye** ki anı aya ŐalmıŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 150*). [*sāye,]*
3. Güneş bulmış sa‘ādet **sāyesinden**
Ķamer Ķadre iriŐmiŐ pāyesinden (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 151*). [*sāyesinden, -si, -nden]*
4. Silüp hem Ķam neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı Ka‘be **sāyesine** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 21, Mısra 49*). [*sāyesine, -si, -n, -e]*
5. Bu Ķālī iyle Takdīr’e Ķavāle
Siyeh rüyem fütāde **sāye** gibi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 25, Mısra 9*). [*sāye,]*
6. Beni götürme baş geĶ pāye gibi
Götürmek **sāyeyi** Ķābil degüldür (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 25, Mısra 11*). [*sāyeyi, -yi]*
7. Yoğ idi **sāyesinden** togrı yārı
Gice aĶlasa Ķālīn sāyesine (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 76*). [*sāyesinden, -si, -n, -den]*
8. Yoğ idi sāyesinden togrı yārı
Gice aĶlasa Ķālīn **sāyesine** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 29, Mısra 77*). [*sāyesine, -si, -n, -e]*
9. Yūzin divāra virdi Őanki **sāye**
OtururĶı göñül teng ü nefes teng (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 180*). [*sāye,]*
10. Gül anlardan Ķızardı mülĶen anlar
Ne servūñ **sāyesine** varsa Leylī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 111*). [*sāyesine, -si, -n, -e]*
11. Uyup hem Nevfel’e gitĶi iline
Varup devlet hūmāsı **sāyesine** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 33, Mısra 157*). [*sāyesine, -si, -n, -e]*
12. Ķü perde yoğ idi her yanı Ķızdı
Yoğ idi **sāye** gibi ĶiĶ raĶtı (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 45, Mısra 11*). [*sāye,]*
13. Şuyından ravza gibi oldı sīr-āb
DüŐüp ol ravza üzre **sāye** gibi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 45, Mısra 21*). [*sāye,]*
14. OturĶı **sāyeye** bulup dīraĶtı
Ķoyu gölge dīraĶtı sebz ü ‘ālī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 45, Mısra 12*). [*sāyeye, -ye]*
15. Günāhum ĶoĶ gerek öldür gerek Ķo
Siyeh rüyem öñüñde **sāye** gibi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 65*). [*sāye,]*
16. İrişdi menzil-i mī‘āde dil-Őād
OturĶı **sāyesinde** naĶluñ ol nūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 109*). [*sāyesinde, -si, -n, -de]*
17. Olup bī-Ķūd Ķü **sāye** pāye düŐdi
Görüp Mecnūn da yārīn düŐdi vecde (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 88*). [*sāye,]*
18. Şu olup iyledi dīdāra secde
DüŐiceĶ **sāye** gibi ol iki nūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 91*). [*sāye,]*
19. Bu resme Ķaldılar bir gice bir gün
İki **sāye** gibi Ķün ol iki nūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 149*). [*sāye,]*
20. Uluşur vaĶŐler yanınca bile
Yanınca Zeyd ü Ķün **sāye** siyeh-pūŐ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 69*). [*sāye,]*
21. Güzeller Ķaddi gibi Ķüb u ra‘nā
ĶurulmıŐ **sāyesinde** gün gibi taĶt (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 39*). [*sāyesinde, -si, -n, -de]*

sāye: Gölge // himaye, gözetme.

1. Bülend idi Ķamu maĶfilde Şadrı
Yüce pāye büyük **sāye** uzun boy (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 31, Mısra 15*). [*sāye,]*

2. İşidür oldu illerden sözüni
Geçerken hûş-göñül **sāyeñde** cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 55*). [*sāyeñde, -(ñ), -de*]

sāye: *Aracılığıyla, yardımcıyla.*

1. Refiķuñ **sāyesinde** ola cāyuñ
Başuñdan dūr olup şehler kemendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 58*). [*sāyesinde, -si, -n, -de*]

sāye şal-: *Gölgelemek; korumak, saklamak, gizlemek.*

1. Dem ola üstüme sāye şala hümā-yı ümüd
Eger esāsını ‘ömrün yıķarsa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 8*). [*sāye şal-, -a*]
2. Yāhūd cennet hümāsı sāye şalmıř
Zihī sāye ki anı aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 149*). [*sāye şal-, -mış*]
3. Biter devlete göre büstān da
Kime devlet hümāsı sāye şaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 71*). [*sāye şal, -dı*]

sāye-bān: *Gölgelik, koruyan, şemsiye.*

1. Ola hem **sāye-bānı** sāye-i gül
Ĥayāl-i yāre tolu cām içeydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 78*). [*sāye-bānı, -ı*]
2. Yürüse peyk öñince tavşan idi
Peri-i tã’ir otursa **sāye-bānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 49*). [*sāye-bānı, -ı*]

sāyebān: *Gölgelik, otağ.*

1. Başuñdan gitmedi sevdā-yı meknûn
Otursa **sāyebānı** ümm-i ġyılān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 15*). [*sāyebānı, -ı*]

sāye-i gül: *Gülün gölgesi.*

1. Ola hem sāye-bānı **sāye-i gül**
Ĥayāl-i yāre tolu cām içeydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 78*). [*sāye-i gül,]*
2. Yiridür ger olursa menzili nār
Nice ĥārı ki besler **sāye-i gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 29*). [*sāye-i gül,]*

sāye-vār: *Gölge gibi.*

1. İrişüp **sāye-vār** oldu fütāde
Ĥuçup ağladı ol ĥāk-i mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 16*). [*sāye-vār,]*

sāye-veş: *Gölge gibi.*

1. Düşürdi **sāye-veş** efgende kıldı
Sözi şerbet şunup mey-gün ruṭabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 18*). [*sāye-veş,]*
2. İderdi **sāye-veş** Leyli 'ye meyli
Ne şudan yudısa ol gül 'ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 112*). [*sāye-veş,]*
3. Ki geldi kapuña ol şayd bî-kayd
İşigde **sāye-veş** yüz sürer ol nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 79*). [*sāye-veş,]*

sa'y-ı du'â: *Dua etmek.*

1. Varalar Ka'be'ye sa'y-ı du'âya
Ki hâcet-gâh odur cümle du'âya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 24*). [*sa'y-ı du'â, -(y)a]*

sa'y-i maḥdûm: *Evladın çalışması.*

1. Düriş kaçma ulular hizmetinden
Sa'âdetdür o hizmet **sa'y-i maḥdûm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 63*). [*sa'y-i maḥdûm,]*

sa'y-i maşâf: *Savaşmak.*

1. Velî Kays'ın kayusu Leyli derdi
Kılurdu her kişi sa'y-i maşâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 101*). [*sa'y-i maşâf, -ı]*

sa'y-ı merdûm: *Göz bebeğinin çabası.*

1. Ne izhâr ide anı **sa'y-ı merdûm**
Göze gözlük ki virür tiz-bini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 122*). [*sa'y-ı merdûm,]*

sa'y-ı şafâ: *Hac veya Umre'de Safâ ile Merve arasında usulüne göre yedi defa gelip gitmektir.*

1. Cemâl-i Leyli'nün âvâresidür
Gönüldi hâcılar sa'y-ı şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 35*). [*sa'y-ı şafâ, -ya]*

sa'y-ı timâr: *İyileştirmek için çaba harcamak.*

1. 'Aceb midür iderse **sa'y-ı timâr**
Kişi çok olsa bilmez aç hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 90*). [*sa'y-ı timâr,]*

sa'y-ı vefâ: *Vefa gayreti, bağlılık için çalışmak.*

1. Aña hârc iledi sa'y-ı vefâyı
Vefâlar itdi kim olınsa ger yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 4*). [*sa'y-ı vefâ, -yı]*

sayma: Sayısını bulmak; önemsemek; değer vermek.

1. İnanmazsañ nazar kıl keheşâne
Şu kim bir kâhe **şaymazdı** cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 89*). [*şaymazdı, -z, -dı*]

sayru: Sayrı, hasta.

1. Ölen **şayruya** tap tütüz sipendi
Urıldı cânuma çün dâğ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 16*). [*şayruya, -ya*]
2. Yiñi yiñi belâdan **şayru** Mecnûn
İsuz vîrâneler mihmânı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 4*). [*şayru,]*

şayyâd: Avcı.

1. Tutulmuş pâyı muhkem bend ü bağa
Bıçak almış ele hırş ile **şayyâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 17*). [*şayyâd,]*
2. Süvârî gördi **şayyâd** oldu maḥzûn
Didi Mecnûn konuk geldüm ḥapuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 20*). [*şayyâd,]*
3. ‘Ayâlüm çok ta‘amumdur hemân bu
‘Ayâli çok olup ac olsa **şayyâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 55*). [*şayyâd,]*
4. İnüp virdi atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıçratdı âhû gibi **şayyâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 61*). [*şayyâd,]*
5. O **şayyâd** ola sen aḥun şikârı
Ḥudâ’ya şükr ü minnet kıl ki taḥdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 32*). [*şayyâd,]*
6. Seni **şayyâd** idüpdür anı naḥcîr
Görüp **şayyâd** o ta‘n-ı âşikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 34*). [*şayyâd,]*
7. Seni **şayyâd** idüpdür anı naḥcîr
Görüp **şayyâd** o ta‘n-ı âşikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 35*). [*şayyâd,]*
8. Ol avcıdan şatun aldı şikârın
Görüp şâd oldu bu esbâbı **şayyâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 43*). [*şayyâd,]*

şayyâd-ı ḥünî: Kanlı avcı.

1. Ayağın dâma tütmiş tîğa püşti
O miskîni başup **şayyâd-ı ḥünî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 17*). [*şayyâd-ı ḥünî,]*

sâz: Çalgı aleti.

1. Toli âb-ı zeheb itdü devâtın
Hem almış **sâzını** Zühre kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 25*). [*sâzını, -ı, -n, -ı*]
2. Bu **sâza** dâ‘imâ olsun naşibûñ
Fedâ olsun cemâl-i yâra cânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 12*). [*sâza, -a*]
3. Ara yirde oda yaḥdı cihânı
Ol iki **sâz** u yek söz u dü âheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [*sâz,]*
4. Nevâsı nağme-i ‘uşşâka töldi
Sözi evşâfinuñ süz oldu **sâza** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 9*). [*sâza, -a*]

sebak: Ders, talim.

1. Yüzüñ levhisüz ey dil-dâr-ı dil-cüy
Sebak çeşmüme olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 12*). [*sebak,]*

sebât: Bir noktada kılmıdamadan durma, olduğu yerde karar kılma. Kararından ve sözünden dönmeme.

1. Anuñ-çün hâşıl olmaz anda dâne
Ola çün dânenün yirde **sebâti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 103*). [*sebâti, -i]*
2. Zihî ‘arş-ı mu‘allâ ferş-i menkûş
İder ‘arşı **sebât** ile mu‘ayyen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 9*). [*sebât,]*
3. Kime guşşa virür kim âhîr olmaz
Felek kim yok **sebât** üzre binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 131*). [*sebât,]*
4. Ne lâyıkdur sana ‘âlem-perestî
Cihâna çapma kim yokdur **sebâti** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 165*). [*sebâti, -i]*

sebeb: Sebep, neden, gerekçe.

1. Qabûl it ‘özümi kim ‘özü-ñ’âhem
Nazar iyle **sebeb** şorma bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 7*). [*sebeb,]*
2. Bu bed-nâma çara bahtum **sebebdür**
Bu bed-ñâlî‘ ki bed-hâle binâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 80*). [*sebebdür, -dür]*
3. Senünle ol **sebeden** aşınâyem
Gülüp şem‘a gibi Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 62*). [*sebeden, -den]*
4. Bu zevka bunlaruñ ‘aşkı **sebebdür**
Çekerlerdi bular anda cefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 70*). [*sebebdür, -dür]*

sebeb: Vesile, aracı.

1. Sebeb olma çayanmağa ayağı
Gücüm yitdükce itdüm hâli i‘lâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 82*). [*sebeb,]*

sebîl: Bol bol dağıtmak.

1. Şanasın her biri lû‘lû‘-yi menşür
Sebîl itmiş Hâk anda selsebîli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 27*). [*sebîl,]*

sebîl: Yol.

1. Vağandan iyledi âvâre pîri
Ki ibn oldı eb-i Mecnûn **sebîle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 123*). [*sebîle, -e]*

sebük-dest: Eli yatkın, el işlerini çabuk yapan kimse.

1. O zehri Nevfel'e şundi **sebük-dest**
İçüp Nevfel anı cān virdi derhāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 16*). [*sebük-dest,*]
2. Öpüp ter-gül gibi şundi **sebük-dest**
Bağup Mecnûn bu mektûba kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 160*). [*sebük-dest,*]
3. Öpüp pîr önine kodı **sebük-dest**
Ki al bu dürleri ayak deri-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 58*). [*sebük-dest,*]

sebük-pây: yağlı hafif, ayağına çabuk.

1. Sebük-pây iyledi 'azm-i beyâbân
O 'aşq âvâresini buldı yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 14*). [*sebük-pây,*]

sebz: Yeşil II Taze.

1. Libâsı **sebz** ü sündüs nitekim hür
Elinde mül öniñde gül-cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 46*). [*sebz,*]

sebze: Çimen, yeşillik.

1. Nice toprak ser-i şeh-zâde idi
Nice **sebze** ki hüsnidür bahârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 171*). [*sebze,*]

sebze-zâr-ı pür-ğarâ'ib: Garipliklerle dolu bir bahçe.

1. Yine çün **sebze-zâr-ı pür-ğarâ'ib** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 1*). [*sebze-zâr-ı pür-ğarâ'ib,*]

sebz-i gülşen: Yeşil gül bahçesi.

1. Müzeyyen âsmân çün **sebz-i gülşen**
Kevâkib çün kevâ'ib zer-ğamâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 2*). [*sebz-i gülşen,*]

sebz-i nev-hîz: Taze yeşillikler.

1. Nevâ vü berk ile şürîde destân
Civân itdi cihânı **sebz-i nev-hîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 9*). [*sebz-i nev-hîz,*]

seç: İki veya daha fazla şey veya kimseden birinin daha üstün, daha iyi olduğuna karar vermek, tercih etmek.

1. Ne başdan taş **seçer** ne başı taşdan
Ol âvâre şuş oldı bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [*seçer, -er*]

secde: Namazda eğilip alınımı yere koymak.

1. Kapuñda dide-i ‘akluñ ferî yok
Ne dide **secde** itmeğe seri yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 78*). [*secde,]*

secde it: Secde durumuna gelmek, secde vaziyeti almak.

1. Bir adımda iderdi iki secde
İki secde iderse n’ola sâcid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 60*). [*secde it, -er, -di]*

secde iyle: Secde eylemek, birbirlerinin ayağına kapanmak.

1. Bu va‘de iyledi şükrâne secde
Didi bu söz şeker ezdi şamağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 82*). [*secde iyle, -di]*
2. Düşüp ikisi de şevk ile vecde
Bu aña ol buña iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 20*). [*secde iyle-, -r, -di]*
3. Şu olup iyledi didära secde
Düşecek sâye gibi ol iki nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 90*). [*secde iyle, -di]*

secde kııl: Secde etmek.

1. Delülük tazelendi kırdı zencir
Kılıp mihrâb-ı yâra karşı secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 113*). [*secde kııl, -up]*
2. Kaçan Mecnûn düşeydi hâl-i vecde
Varup Necd’e kıılurdu yâre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 22*). [*secde kııl-, -ur, -dı]*

secde-gâh: Secde edilecek, ibadet edilecek yer; saygı, hürmet, sevgi göstermek için önünde yere kapaklanılacak yer.

1. Kapuñdur **secde-gâhı** ol sücûduñ
Zihî cünbiş ki mañzâ fañl-ı cûdun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 35*). [*secde-gâhı, -ı]*
2. Huzûrunda geçe bu ‘ömr-i bâkî
Ki ola **secde-gâhum** hâk-i pâyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 51*). [*secde-gâhum,]*

secde-i sehv: Hata secdesi, namazda yapılan bir yanlış için namazın sonunda tekrar secde etme.

1. Dileyem secde-i sehvümde anı
Niyâzında şu deñlü itdi cehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 108*). [*secde-i sehv, -üm, -de]*

seçil: Ayırt edilmek, fark edilmek.

1. Dâlâlet ehli hizbinden **seçildi**
İdiecek imtiyâz ile nidâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 14*). [*seçildi, -di]*

sefâhet: Zevk ve eğlenceye ve yasak şeylere düşkünlük, akılsızlık edip lüzumsuz yere, sonunu düşünmeden, hazz-ı nefis için masraf etme.

1. Sefâhet ceysi açmadın puşuyı
Bu mecnûnlar bizi mecnûn görürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 18*). [sefâhet,]

sefer: Yolculuk, seyahat.

1. Koyup anı geçüp yıl gibi esdi
Varup ‘Âmir iline ol **seferden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 111*). [seferden, -den]
2. Çerâğuñ başı hûş olmaz yıl ile
Seferden çün iline râcî‘ oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 27*). [seferden, -den]
3. Ki kız kavminüñ oldı taşu da nerm
Bir iki gün **seferden** diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 87*). [seferden, -den]

sefer ehli: Yolcular, seyahat hâlinde bulunanlar.

1. Saña anda ne menzil kor ne me’vâ
Sefer ehli iseñ tur yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 75*). [sefer ehli,]

sefer it: Yolculuk, seyahat etmek.

1. Sefer itdi koyup kavm u kabîle
O deştüñ geşt idüp vîrânesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 124*). [sefer it, -di]
2. Saña geldüm ki vaşluñdan olam şad
Dañi hergiz sefer itmiş degüldüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 43*). [sefer it, -miş]

sefih: Zevk ve eğlenceye düşkün, parasını pulunu israf eden akılsız.

1. Şaķınmışlar veziri ile sulţân
Sefih itmiş re’âyâ ‘aqlun ol nüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 7*). [sefih,]

sefih: Bayağı ve yaramaz kimse.

1. Anuñ-çün didi mecnûndur Muħammed
Müselmâni **sefih** añlar münâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 25*). [sefih,]
2. Nola öldürsenüz iki **sefih**
Vezîr ol mâcerâdan olup âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 14*). [sefih, -i]

seg: Köpek.

1. Yüzün düşer yire çün mâr-ı bî-pây
Hâlâş itmezdi **segden** cânı dilkü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 83*). [segden, -den]

2. Degül kuru gülîçe kûrs-ı mehdür
Seg almaz ürmek ile kûrs-ı mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 37*). [seg,]
3. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşâd
Ki ey zâlim **segî** gibi zebûn-gîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 23*). [segî, -i]
4. Kâtında besledürdi bir nice **seg**
Kime hışm itse cellâda dir idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 2*). [seg,]
5. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ kâtına ki her **seg** tolandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 21*). [seg,]
6. Bu sözden şâha virdi h'âb-ı hargüş
Seg ü segbân çü bildi haqq-ı nânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 45*). [seg,]
7. Seg oldum kapuña bu hâle yitdüm
İte atduñ etümle üstüh'ânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 58*). [seg,]
8. Kani nân u nemek kâtunda hânüm
Bilür **seg** dôst kâdrin bilmedüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 61*). [seg,]
9. Kılır **seg** Haqq'a hizmet kılmaduñ sen
Següñ şulhı olur bir üstüh'âna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 62*). [seg,]
10. Vefâsuz âdemînüñ kaşdı câna
Sege **seg** olup âdem yidüren beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 65*). [seg,]
11. 'Aceb mi kâfiye olsa aña **seg**
Budur **seg** kışşasından kasd-ı râvî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 66*). [seg,]
12. 'Aceb mi kâfiye olsa aña **seg**
Budur **seg** kışşasından kasd-ı râvî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 67*). [seg,]
13. Seni **segden** ne hoş kırtarmış Allah
Didi kim uğramadın ben bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 52*). [segden, -den]
14. Vefâsuz âdemînüñ kaşdı câna
Sege seg olup âdem yidüren beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 65*). [sege, -e]
15. İte atdılar itlik idüp anı
Aña **segler** hücum itdiler evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 19*). [segler, -ler]
16. Yakından göricek bildi yalandı
Ol âhüyü alup **segler** araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 23*). [segler, -ler]
17. Ki olmışdur kerâmetden sirişte
Ol âhü **segler** ağzında nişeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 39*). [segler, -ler]
18. Dehânı **seglerüñ** mühr ile beste
Dehân-ı segde ol kıl gibi hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 40*). [seglerüñ, -ler, -ün]
19. Kılır seg Haqq'a hizmet kılmaduñ sen
Següñ şulhı olur bir üstüh'âna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 63*). [següñ, -üñ]
20. Nice şokdurdılar ben bî-günâhı
Nice **segler** gelüp dilkülenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 29*). [segler, -ler]

segbân: Köpek bakıcısı.

1. Nice yimişdür anı kelb-i hün-h'âr
Çü **segbân** bu haberden oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 35*). [segbân,]
2. Bu sözden şâha virdi h'âb-ı hargüş
Seg ü **segbân** çü bildi haqq-ı nânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 45*). [segbân,]

segbân-ı şâh: Padişahın köpek bakıcısı.

1. Yağa kendüyi de bu çevre añsuz
Varup **segbân-ı şâh** ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 9*). [segbân-ı şâh,]

segbān-ı sır-pūş: *Sır saklayan köpek bakıcısı.*

1. ılına degmemişler bu ‘aceb sır
Civān haın bilüp **segbān-ı sır-pūş** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 61, Mısra 43*). [*segbān-ı sır-pūş,]*

seg-i bed-būy: *Kötü kokulu köpek.*

1. Didi ger bunda olsa şemme-i hūş
Seg-i bed-būya olmazdı hem-āgūş (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 144*). [*seg-i bed-būy, -a]*

seg-i eshāb-ı kehf: *Ashab-ı Kehf’in Kıtmir isimli köpeği.*

1. Didi ey şir-pençe ejdehā-fer
Seg-i Eshāb-ı Kehfe yār u hem-ser (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 124*). [*seg-i eshāb-ı kehf, -e]*

seg-i leylā: *Leyla'nın köpeği.*

1. Ol eşnāda seg-i Leylā'yı nā-gāh
Görüb Mecnūn ciđerden iyledi āh (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [*seg-i leylā, -yı]*

segird: *Koşmak.*

1. Arayu gitdi ol merd-i Hūdā'yı
Segirdüp bād-pāyı deşt-ber-deşt (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 66, Mısra 15*). [*segirdüp, -üp]*

sehā: *Cömertlik, el açıklığı.*

1. Çanağın pür-zer itdi her dilenci
ayurmayup **sehā** hemyānın açdı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 21, Mısra 45*). [*sehā,]*
2. Ana nām itdiler ism-i Selīm'i
İrerdı ‘āleme hayr u **sehāsi** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 66, Mısra 9*). [*sehāsi, -sı]*

sehāb: *Bulut.*

1. Ecel şemşir ü ‘Azrā'il cellād
O dem penbe olup rahmet **sehābı** (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 25*). [*sehābı, -ı]*

sehāb-ı cefā: *Eziyet bulutu.*

1. Başuma yağduralı yağmurın **sehāb-ı cefā**
Cihān hārābesi bir vādīdür ki anda dile (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 9, Mısra 4*). [*sehāb-ı cefā,]*

seher: *Tan yerinin ağarmasından biraz önceki zaman veya şafağın sökmek üzere olduğu vakit.*

1. Gice göz yummayan ‘uşşâka beñzer
Seher bi-hüd yatan müştâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 44*). [*seher,]*
2. Gözün yummaz gice şevk-ı **seherden**
Olur esrük gibi bi-hüd **seherden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 42*). [*seherden, -den]*
3. Seher olsa idüp âh-ı seher-gâh
Uyanmadun daği ağyâr-ı bed-ğ^vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 13*). [*seher,]*
4. Seherden yolların gözlerdi tâ şâm
Murâdı bu ki Mecnûn’ı göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 52*). [*seherden, -den]*
5. Seherde fâhte evrâdı gû gû
İşidüp bu hîţâbı itmeyen cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 48*). [*seherde, -de]*
6. Siper şaldı şuya be-şüret-i ceng
Çararmış dide-i nergis **seherden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 21*). [*seherden, -den]*
7. Meger kim haste olmuşdur **seherden**
Anuñ-çün yire başmağa ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 22*). [*seherden, -den]*
8. Cihâne tiğ-ı tiz itdi zebânı
Seherden çüş idüp murğ-ı seher-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 39*). [*seherden, -den]*
9. Seher Dahhâki güldi yüzün açdı
Mübârizler şavaşa bindi çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 6*). [*seher,]*
10. Felek Mecnûni düşdi yiñi derde
Anuñ-çün gözlerin yummaz **seherden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 3*). [*seherden, -den]*
11. Seher çün sârbân-ı emr-i Bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 1*). [*seher,]*
12. Çerâğ-ı şubh-ı rüz-efrüz uyandı
Seher gibi şafâdan tâze rüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 89*). [*seher,]*
13. Senüñ nedür gıdân ey şurfe insân
Didi kim her **seher** dil-ber hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 47*). [*seher,]*
14. Olur bi-çâre ‘uşşâkuñ nevâsı
Seherde ‘aşıkuñ dil-haste rûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 49*). [*seherde, -de]*
15. N’idersin şaklayup dürcüñde borcu
Görürsin her **seher** bu şubh-ı dil-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 71*). [*seher,]*
16. Muhabbet ehli şadıklar haqı-çün
Seherde gözden ağan yaşlar için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 33*). [*seherde, -de]*

seher yüzi gülince: *Sabah olunca.*

1. Seher yüzi gülince kıldı zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 12*). [*seher yüzi gülince,]*

seherden: *Sabah güneş doğmadan önce, seher vakti.*

1. Bahâne iyleyüp ol gül **seherden**
Dir idi kim ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 27*). [*seherden,]*

seher-gâh: *Seher vakti.*

1. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen âh şabâ
Çin-i zülf-i Leyli’ye varsañ **seher-gâh** ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 2*). [*seher-gâh,]*

2. Tavâf-ı kûy-ı yâre her **seher-gâh**
Varurlardı bile bir iki hem-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 13*). [*seher-gâh,]*
3. Senûn âh u figânuñ her **seher-gâh**
Nice yoldan azana gösterür râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 125*). [*seher-gâh,]*
4. Omuzda nîzeler san mâr-ı Dahhâk
Kaibile-gâh-ı Leylî'ye **seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 9*). [*seher-gâh,]*
5. Şu resme kim uğundi tâ **seher-gâh**
Tabanca urdı Leylî eyle muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 22*). [*seher-gâh,]*
6. Rivâyet olunur kim bir **seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 1*). [*seher-gâh,]*
7. Şadefden dür şaçardı nice ferseng
Peder gürına qarşu tâ **seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 105*). [*seher-gâh,]*
8. Dilinden söz yirine dürr şaçdı
Ki gördüm dün fülân yirde **seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 49*). [*seher-gâh,]*
9. Ya istiğfâra gelmişdür **seher-gâh**
Baş açup el götürdi hem du'âya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 30*). [*seher-gâh,]*
10. Sürem anuñla bâkî rüzgârı
O gice bu du'âyı tâ **seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 37*). [*seher-gâh,]*
11. Ki 'âlem üstine rahmet şaçıldı
Dil-i Leylî güşâde çün **seher-gâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 7*). [*seher-gâh,]*

seher-geh: *Seher vakti.*

1. Seher-geh çünki şarḫ-ı kırmızı-püş
Müzehebb güş-vârı aşdı der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 1*). [*seher-geh,]*
2. Seher-geh çünki çarḫ-ı laciverdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 1*). [*seher-geh,]*
3. Seher-geh çünki tîr-endâz-ı hâver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 1*). [*seher-geh,]*
4. Mehi virdi dehân-ı ejdehâya
Seher-geh çün 'arûs-ı mihr-i gerdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 123*). [*seher-geh,]*
5. Ki iyler cevherinden toprağı zer
Seher-gehden irüp 'aşkuñ şabûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 111*). [*seher-gehden, -den]*

sehî: *Doğru, düzgün, fidan gibi.*

1. Sehî servi hilâle döndi anuñ
İrüp şimşâde zahm-ı dest-i nîreng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 50*). [*sehî,]*

sehl: *Sade, sıradan.*

1. Kaübül iyle **sehl** iş gibi tutma
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 74*). [*sehl,]*

sehl ol: *Kolay olmak.*

1. Ki uçduñ cennete açduñ cenâhı
Atasuzlığı ben sehl ola şandum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 51*). [*sehl ol, -a]*

sehv: Yanılma, yanlış.

1. Qabül it **sehv** ile olan sücudüm
Olup bu murğ-ı cāna saça dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 30*). [sehv,]

sehv iyle: Yanlış yapmak, hata yapmak.

1. Qıla kıbleñde birkaç gün nemāzı
Eger sehv iyle olsam nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 107*). [sehv iyle, -r]

sekāmet: Yanlışlık, bozukluk, sakatlık.

1. Sekāmet şerbetinden içdi cāmı
Eşer itdi tenine tâbiş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 42*). [sekāmet,]

sekr: Sarhoşluk. (Tasavvufî manada).

1. İçüp vahdet şarābın buldı **sekr**i
‘Urūci harf-ı haṭṭ çekdi cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 66*). [sekr, -i]

sekr-i hevā: Heves sarhoşluğu.

1. Uyar sekr-i hevādan cān-ı mesti
Atağ gitdi cihāndan pür-şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 62*). [sekr-i hevā, -dan]

selām: Selam verme, esenlik dileme.

1. Müheyyā iyleyüp biñ biñ **selāmı**
Ne dem kim cūş ideydi bād-ı Necdī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 90*). [selāmı, -ı]
2. Varup gelse peyāmuñla **selāmuñ**
İderken bu niyāzı ol büt-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 136*). [selāmuñ, -uñ]
3. Kemāl ü hāl ile maqbül-i ādem
‘Aziz oldığı-çün ilde **selāmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 19*). [selāmı, -ı]
4. Selāmın aldılar İbnü’s-Selām’uñ
Didiler yoq kabüle bizde taqşır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 58*). [selāmın, -ın]
5. Baña aşşır budur andan kesildüm
Gelürdi dōstuñ geh geh **selāmı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 25*). [selāmı, -ı]
6. Ki şalam şapuna geh geh **selāme**
Ne per var kim uça bu kuşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 74*). [selāme, -e]
7. Selāmıñdan iñen unutmā bārī
Unutduñ tūtalum ‘ahd-i nihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 18*). [selāmıñdan, -ı, -(n)dan]
8. İraqdan virdi Mecnūn’a selāmı
Anuñ gūş iyleyüp Mecnūn **selāmın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 21*). [selāmın, -ın]

9. Zebân-ı luṭf ile virdi selâmi
Selâmi ḥōṣ gelüp Mecnûn'a ğāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 37*). [*selâmi, -ı*]
10. Anuñlaydı **selâmi** vü kelâmi
Kaçan bir beyt okısa ol cihân-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 200*). [*selâmi, -ı*]

selâm: *Selâm-ı Bağdadî. Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.*

1. Selâm idi anuñ-çün anuñ adı
Ṭarîḳ-ı 'aşḳ içinde cüst ü çālâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 10*). [*selâm,]*
2. Selâm'a olmayalar tâ ki ḥâ'îl
Selâm andan çü gördi bu kıyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 35*). [*selâm,]*
3. Selâm ortaya ḳodı ḥōṣ ṭa'âmi
Didi kim ṭuzlu söze ṭatlu dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 112*). [*selâm,]*
4. Selâm oldı vedâ' üzre ḥavâle
Zarüretden **Selâm** itdi vedâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 210*). [*selâm,]*
5. Selâm oldı vedâ' üzre ḥavâle
Zarüretden **Selâm** itdi vedâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 211*). [*selâm,]*
6. Ki tâ Mecnûn ḳabûl itdi o 'ahdi
Çü maḳbûl iyledi Mecnûn **Selâm'ı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 111*). [*selâm'ı, -ı*]
7. Selâm'a olmayalar tâ ki ḥâ'îl
Selâm andan çü gördi bu kıyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 34*). [*selâm'a, -a*]
8. Kem itme bârî ḳadr ü ḥürmetini
Nedim idindi çün Mecnûn **Selâm'ı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 199*). [*selâm'ı, -ı*]
9. Bilürem şübhesüz ṭurmaz ḳaçarsın
Selâm'uñ gönline güc geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 101*). [*selâm'uñ, -uñ*]
10. Yimekten uyḫudan itmişdi ḥâlî
Velî miskîn **Selâm'uñ** şorma ḥâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 205*). [*selâm'uñ, -uñ*]

selâm it: *Selam söylemek. Selamımı birine götürmesini söylemek.*

1. Şaḳın ḥôr añlama ol yâri zinhâr
İdesin hem aña benden selâmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 93*). [*selâm it, -e, -sin*]
2. Selâm itmege aña sürdi nâḳa
Beriyge içre gitdi nice ferseng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 22*). [*selâm it, -meg, -e*]

selâm iyle: *Selam vermek, selam söylemek.*

1. Şadâkat burcınıñ tâbende mâhı
Seni şordı selâm iyledi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 91*). [*selâm iyle, -di*]

selâm vir: *Selam vermek, selamlamak.*

1. Görüp şeyḫi selâmi virdi Mecnûn
Ṭurup ḳarşısına çün şem'-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 88*). [*selâm vir, -di*]
2. Ḳatı heybet olup virdi selâmi
Peder didârını çün gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 2*). [*selâm vir, -di*]

3. İrakdan virdi Mecnûn'a selâmı
Anuñ güş iyleyüp Mecnûn selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 20*). [*selâm vir, -di*]
4. Zebân-ı luţf ile virdi selâmı
Selâmı hõş gelüp Mecnûn'a ğâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 36*). [*selâm vir, -di*]
5. Selâmın virmege İbnü's-Selâm'uñ
İdüp evvelde resm-i dest-büsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 54*). [*selâm virmek, -e*]

selâmet: *Esenlik, sağlık.*

1. Selâmetlik yüzi şuyını şaçdı
Kesüp cân u cihandan ilţifâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 20*). [*selâmetlik, -lik*]
2. Melâmetden **selâmet** olsa yegdür
Şikâr olmağ kişi çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 110*). [*selâmet,]*
3. Atası Leyli 'yi kurtardı gitdi
Selâmet kıaldı Mecnûn ille maħrûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 41*). [*selâmet,]*
4. Bu cünbişden de döndi âşikâra
Selâmet terk idüp İbnü's- Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 41*). [*selâmet,]*
5. Yüzün döndürmeye vü tuta başı
Şu kim ister melâmetden **selâmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 17*). [*selâmet,]*
6. Zerüñ anda şına ref'ile şekki
Riyâ ğışşından olursañ **selâmet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 29*). [*selâmet,]*

selâmet olmak: *Kurtulmak.*

1. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl andan kim **selâmet olmak** ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 117*). [*selâmet olmak,]*

selâmı kes-: *(Biriyle) her türlü ilişkiye son vermek, alâkayı koparmak.*

1. Cefâ deminde irerdi baña vefâ-yı ümîd
Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 3*). [*selâmı kes-, -e, -(y)di*]

selâmın: *Allah'ın selamı.*

1. İdüp 'azm-i sarây-ı Ümmühâni
Resülüllâha virdi Hâķ **selâmın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 11*). [*selâmın,]*

selâsil: *Zincir(ler).*

1. Biri oldı **selâsil** biri ağlâl
Belâ vü âfet olsa câna tiryâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 168*). [*selâsil,]*

selb ol: *Yok olmak.*

1. Bil andan âdemîlik selb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 138*). [selb ol, -up, -dur]

selîm: *Bir kusuru ve eksiği olmayan, doğru, kusursuz, eksiksiz.*

1. Benî-‘Âmir içinde server idi
Selîm olduğu-çün kalb-i hâlimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 7*). [selîm,]
2. Veli nâm ehli merdüm-zâde idi
Selîm idi çü kalb-i hōş-nihâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 9*). [selîm,]

selîm-i ‘âmirî: *Leylâ ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından biri.*

1. Üninden aňlamayup şordı nâmın
Didi kim ben Selîm-i ‘Amirî’yem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 23*). [selîm-i ‘amirî, -yem]
2. Selîm-i ‘Âmirî’dür hâl-i Mecnûn
Helâl etmeklü devletlü er idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 4*). [selîm-i ‘âmirî, -dür]
3. Yanına aldı gâyet hürmet itdi
Selîm anı çü ‘üryân gördi gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 29*). [selîm,]
4. Vücüdün her libâsın iyleye çäk
Selîm aña o deňlü itdi ibrâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 35*). [selîm,]
5. Bu bir loqma yimedi hep yidi vahş
Selîm aña didi kim ey ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 43*). [selîm,]
6. Gücüm yitse varurdum hizmetine
Selîm anuñ baqup bu hasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 39*). [selîm,]

selîs: *Akıcı.*

1. Selîs ü dil-pezir elfâz u ma‘nî
Ne ehli var ki yiye guşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 36*). [selîs,]

selsebil: *Cennette bir çeşme.*

1. Şanasın her biri lû’lû’-yi menşür
Sebîl itmiş Hâk anda **selsebilî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 27*). [selsebilî, -i]

selvâ: *Tih sahrâsında Allah tarafından, “menn” adlı kudret helvası ile birlikte İsrâiloğulları’na indirildiği bildirilen bıldırcına benzer kuş [Men kelimesiyle birlikte menn ü selvâ şeklinde kullanılmıştır]. (Bakara suresi, 61. ayet).*

1. Piyâz ehli olan ‘âmî ne hazz iyleye **selvâdan**
Fenâ fâkırdur ey Hâmîdî sevâdu’l-vech fi’d-dâreyn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 12*). [selvâdan, -dan]

selvet: *Gönül huzuru, mutluluğu.*

1. Şadâ mevciyle töldi evc-i eflâk
Türup geh qol şalar cân **selvetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 27*). [selvetinden, -i, -nden]

sem: Zehir.

1. Baña **sem** virse ol semden ben ölsem
Odumdan dôstlar pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 48*). [*sem,]*
2. Baña sem virse ol **sem**den ben ölsem
Odumdan dôstlar pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 48*). [*sem*den, -den]
3. Ne hâcet kâse kâse nûş ide **sem**
İçür kanı bu cânı cāmı deñlü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 50*). [*sem,]*

semâ: Gök, âsmân.

1. Zemîn ferşi bisât-ı hikmetüñdür
Semâ ‘arşı binâ-yı kudretüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 24*). [*semâ,]*
2. Zemîne tur didüñ turdı muqarrer
Semâya dön didüñ döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 30*). [*semâya, -y, -a]*
3. Ola çün hırmeni vakti **semânuñ**
Tolar yir gallesinden ola du‘ânun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 41*). [*semânuñ, -nuñ]*

semâ‘: Duyularak öğrenilen.

1. Semâ‘ı germ idüp gavgâ idenler
Belâya olsalar bir kez giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 10*). [*semâ‘ı, -ı]*
2. Semâ‘ iyer zihî şahib-kerâme
İderdi qahqaha kebki-i hırâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 42*). [*semâ‘,]*

semâ‘: Dönme, Mevlevî dervişleri gibi dönme.

1. Semâ‘ u vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İşidüp anı göre vardı her hı‘ış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 114*). [*semâ‘,]*
2. Yiñi sevdâ ile ser-geşte gitdi
Semâ‘ u raqs ile çün çerh-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 5*). [*semâ‘,]*

semâ‘ it: Semâ etmek, dönmek.

1. Şafâsından semâ‘ itdi çü gerdün
Mağabbet çeşmesinden yundı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 48*). [*semâ‘ it, -di]*
2. Ola çün niyetinde kıble vâhid
Gider yâre ider zevk u semâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 63*). [*semâ‘ it, -er]*

semâ‘ it: İştirmek.

1. Niçün Leylî neşâta mağfil oldı
Semâ‘ itdi çü Leylî bu nevâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 159*). [*semâ‘ it, -di]*

2. Didi aḥvāli ol esbābı şundi
Semā' itdi çün ol peygāma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 47*). [*semā' it, -di*]

semā' tut: *Kulak tutmak, dinlemek.*

1. Hevā germiyetinden oda yanduñ
Çü sözüñ süzına tutdum semā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 7*). [*semā' tut, -du, -m*]

semāvi: *Allahtan gelen, göksel, tanrısal.*

1. İle envā'-ı ni'met virdi ḥaylī
Semāvi mā'ide gibi ta'āmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 5*). [*semāvi,]*

seme: *Sersem, ahmak.*

1. Seme serseme uymaz ol ki serdür
Anuñla cüft olup giren döşeğe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 142*). [*seme,]*

semen: *Yasemin.*

1. Teferrüc kıлмаğa meyl itdi ḥaylī
Semen-sā sünbülüne tāb virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 61*). [*semen-sā, -sā*]
2. Ter ü tāze teni şan dürr-i meknûn
Benefşe dā'ire çekdi **semende** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 9*). [*semende, -de*]

semen: *Güzel kokulu, sevgilinin ayva tüylerine benzetilen beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç.*

1. Didi giysün bunu ol serv-i zibā
Semenden gönlek aq gülden 'imāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 43*). [*semenden, -den*]

semen: *Baha, kıymet, değer, tutar.*

1. Tümen dürr ü **semen** şekker be-her-vār
Nice yüz ṭabla nāfe la'l-i kânī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 76*). [*semen,]*
2. Semen şahrāsına dürr şaçdı ḥaylī
Ki teskīn itdi odin dem'a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*semen,]*
3. Şunuñ qārüresin hem serd ider ol
Şikest olur **semen** simāsi andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 17*). [*semen,]*

semen-bü: *Yasemin kokulu.*

1. Semen-bü lāle-rü serv-i revān-ḳad
'Abir-i Mekkīdür büyi ki anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 28*). [*semen-bü,]*

semend: *Güzel, süratli ve çevik at.*

1. Kime dāmān-ı ümmidüm açayın
Ğazab rahşın geçer luţfuñ **semendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 53*). [*semendi, -i*]
2. Semendüñ sürmege meydān seniñdür
Çadem eyvānına rence-çadem kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 36*). [*semendüñ, -üñ*]
3. Açılmaz çün elünden genç bābı
Bu mıdur sürdigiñ devlet **semendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 15*). [*semendi, -i*]
4. Tozuña irmesün avcı **semendi**
Ayağūñ izine gerd irmesün hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 60*). [*semendi, -i*]

semer: *Meyve.*

1. Çiçek gerçi dirahţa zib ü ferdür
Velî maqşūd olan andan **semerdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 24*). [*semerdür, -dür*]
2. Hemān şavşına ger ger kelbe beñzer
Aña dañi ne kuskun bir **semerdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 141*). [*semerdür, -dür*]

semm: *Zehir.*

1. Göñül dürcine gevher derc idersin
Sözūñ **semm** de olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 9*). [*semm,*]

semmi'l-ħiyāt: *Deve (veya urgan) iğne deliğinden geçmedikçe cennete giremezler. (7/ A'râf-40).*

1. Şığardı a'ñi **fi-semmi'l-ħiyāti**
Nizār idüp anı firkat ribāti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 25*). [*fi-semmi'l-ħiyāti, -i*]

semmün: *Evliyânın büyüklerinden. Künyesi Ebü'l-Kâsım, Ebü'l-Hasan ve Ebû Bekr olup, babasının ismi Abdullah'dır. Allahü teâlâya âşık olması ve aşkına dâir sözleri ve yaşayışının dilden dile dolaşması, kendisine "Muhib" (âşık) denilmesine sebep oldu. Aslen Basralı olduğu için Basrî, Bağdât'a yerleştiği için Bağdâdî nisbet edildi. O ise, gerçek âşık olmadığını söyleyerek, kendisine "Kezzâb (yalancı)" dedirtmeye gayret ederd. Cüneyd-i Bağdâdî hazretlerinin devrinde yaşadı. Ondan sonra 932 (H.320) yılında vefât etti.*

1. Muhibler şeyhi **Semmün** hürmetiçün
Ĥabibüñ Muştafa ĥaĥkı İlahî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 38*). [*semmün,*]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (Hz. Muhammed (as.) yerine).*

1. Bü'l-Ĥâsım'ı künyet itdi **saña**
Elţâfuñı iyleyen muĥassem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 47*). [*saña,*]
2. Olmadı cihānda **senden** eşref
Gelmedi vücūda **senden** â'zam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 41*). [*senden, -den*]

3. Olmadı cihānda **senden** eşref
Gelmedi vücūda **senden** ā‘zam (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 42*). [*senden, -den*]
4. Ümmî didiler ʔapuna ammā
‘Ālemde olur mı **senden** a‘lem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 44*). [*senden, -den*]
5. Şehbāz dūrür ʔapuñ ki sultān
Kıldı **seni** şayd içün mu‘allem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 52*). [*seni, -i*]
6. Her cān ki **senüñ** şikāruñ oldu
Zī şayd-ı mübārek ü mükerrrem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 53*). [*senüñ, -(ü)ñ*]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (İnsanın kendi zâtı).*

1. Ne lâyıkdur **sana** ‘ālem-perestī
Cihāna ʔapma kim yoqdur şebātı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 164*). [*sana, -a*]
2. Müsemmasın ki kevne şıgmaz ismüñ
Senüñ-çün halk olundu cümle hestī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 163*). [*senüñ-çün, -üñ, -çün*]

sen: *İkinci tekil şahıs zamiri (Mahmūd yerine).*

1. ʔudümüñle müşerref iyle ʔudsi
Melekler kim **senüñle** müftehirdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 17*). [*senüñle, -üñ, -le*]

sen: *İkinci tekil kişi zamiri. II Sevgili.*

1. ʔaldı gören anı ʔañe ey dōst
Sen şahid için şehid olmak (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 7*). [*sen,]*
2. Keserse boynumu dendānı sīnüñ
Gerekmez ʔarfi **sensüz** sīn ü şımuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 30*). [*sensüz, -süz*]
3. Şikāyet nice itmeyen felekten
Ki ayırdı **senüñ** gibi melekten (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 40*). [*senüñ, -üñ*]

sen: *"Sen" ikinci tekil şahıs zamiri.*

1. Çok zamāndur kim dil-i miskine meskendür o çin
Cān dañi olsun dilersen **saña** hem-rāh ey şabā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 6*). [*saña, -a*]
2. Irāğ idüp beni **sen** serv-i nev-bahāra raķib
ʔatuñda sāye gibi ʔaldı yüzi ʔara rākib (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 1*). [*sen,]*
3. Cānum dañi uşda **saña** ey dōst
İt ʔālūme güldi senden ayru (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 4*). [*saña, -a*]
4. Cānum dañi uşda saña ey dōst
İt ʔālūme güldi **senden** ayru (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 5*). [*senden, -den*]
5. Amān vir ey ecel müsta‘cil olma
Temāyül yaraşur **sen** serve ammā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 5*). [*sen,]*
6. Sen de baña ʔolaşmañ ey ardıma firāk
Zülf ü ruñından ayru düşelden ʔabībüñ (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*sen de, -de*]
7. Sen de baña ʔolaşmasañ ey ejdehā firāk
Zülf ü ruñından ayru düşelden ʔabībümüñ (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 2*). [*sen,]*

8. Semendüñ sürmege meydân **senüñdür**
 Qadem eyvânına rence-ka-dem kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 36*). [*senüñdür, -üñ, -dür*]
9. Ciger-güşem xanı ‘âr ile ğayret
Sañâ lâyıq degüldür bu fazihet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 60*). [*saña, -a*]
10. Saña ta‘lîm-i haṭ yüz qarasıdır
 Qalem şemşîr-i ta‘ne yarasıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 79*). [*saña, -a*]
11. Ki işitdüm fülân yirde fülânı
 Seni sevmiş didiler hem **sen** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 58*). [*sen,]*
12. Görüp hüsniñ melekde **sen** perinüñ
 Seni gözi ışırmış Müşteri’nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 67*). [*sen,]*
13. Ki işitdüm fülân yirde fülânı
Seni sevmiş didiler hem sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 58*). [*seni, -i*]
14. Görüp hüsniñ melekde sen perinüñ
Seni gözi ışırmış Müşteri’nün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 68*). [*seni, -i*]
15. Bize bu harf-i ta‘ne hoş sabakdur
Seni mektebden almak bil ki haḫdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 78*). [*seni, -i*]
16. İşidüp Leylî âvâzın o zâruñ
 Didi dervişsin **saña** Haḫ vire yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 52*). [*saña, -a*]
17. Didi tütup elin ṭur ey hevâ-dâr
Seni Leylî taleb iyer aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 60*). [*seni, -i*]
18. Didi pîr atañam ben ḫaste vü zâr
Senüñ ğavġân ile rüsvây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 52*). [*senüñ, -üñ*]
19. Bu bed-baḫtum bilürem âḫir olmaz
Senüñ müjdeñ hayâlî zâhir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 72*). [*senüñ, -üñ*]
20. Saña anuñ-çün itdüm ârzüyı
 Bulam ḫâk-i ‘Arab’da âb-ı rüyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 5*). [*saña, -a*]
21. Saña ger erre-i sîn ola âlet
 Kesersin komayup ‘ırḫ-ı cehâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 21*). [*saña, -a*]
22. Saña ger lâmelif olursa pergâr
 Olasın devr sırrından ḫaber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 23*). [*saña, -a*]
23. Meded olursa **saña** mîm ile dâl
 Demüñde cümle ḫayre olasın dâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 27*). [*saña, -a*]
24. Şaḫın şanma anı kân-ı melâḫat
 Olur âḫir **sana** bin dürlü âfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 58*). [*sana, -a*]
25. Sen anuñ ğuşşasından zâr u dil-teng
 O **saña** dôst olmaḫdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 78*). [*saña, -a*]
26. Gönül çek añma hergiz nâm-ı Leylî
 Ki anuñ **saña** yok ḫalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 82*). [*saña, -a*]
27. Eger meyl iyemezse ğam degüldür
Sañâ yâr ol ki yâruñ kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [*saña, -a*]
28. Bulunca tâ ki bir ‘âlî-nijâdı
 İdelüm anı **saña** nâm-zâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 96*). [*saña, -a*]
29. Sen anuñ ğuşşasından zâr u dil-teng
 O saña dôst olmaḫdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 77*). [*sen,]*
30. Sen anı istemekde eşk-rizân
 O senden göz yaşı gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 79*). [*sen,]*
31. Sen anı istemekde eşk-rizân
 O **senden** göz yaşı gibi girizân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 80*). [*senden, -den*]
32. Seni dil-teng ider dil-ber dehâni
 Nazar kıl ğonce-i mîme ḫo anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 75*). [*seni, -i*]
33. Bilürsin bellü ḫâlüm **saña** cümle
 Ki düşmedüm bu ḫâle gendü elümle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 7*). [*saña, -a*]

34. Çü gönüm yitdi anı bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın anı **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 18*). [sen,]
35. Anı kim söyledün **sen** dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [sen,]
36. Anı kim söyledün **sen** dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 101*). [sen,]
37. Nola biñ cân ile sevsem seni ben
Ki dört göz ile baqarsın baña **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 128*). [sen,]
38. Ol âhû çeşm için ağlar iken ben
Benüm-çün gülmedün itler gibi **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 132*). [sen,]
39. Nola biñ cân ile sevsem **seni** ben
Ki dört göz ile baqarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [seni, -i]
40. Ciger-güşeñ **senüñ** Mecnûn laqabdur
Delü divâne rüsvây-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [senüñ, -üñ]
41. Ciger-güşeñ **senüñ** Mecnûn laqabdur
Delü divâne rüsvây-ı ‘Arab’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 103*). [senüñ, -üñ]
42. Senüñ âh u figânuñ her seher-gâh
Nice yoldan azana gösterür râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 125*). [senüñ, -üñ]
43. Senüñle gerçi hoşdur cân qarışmaq
Düñür olmaq arada qan qarışmaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 115*). [senüñle, -üñ, -le]
44. Senüñle gerçi hoşdur cân qarışmaq
Düñür olmaq arada qan qarışmaq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 105*). [senüñle, -üñ, -le]
45. Veli ben hasteden divânesi yok
Sañia biñ biñ benüm gibi giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 101*). [saña, -a]
46. Esire yaraşur zencir ü zindân
Seni sevmekden artuq yok günâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 71*). [seni, -i]
47. Ne cürmüm var ki artar her gün âhum
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 73*). [seni, -i]
48. Yimişün göynüdi **sen** dañi hâmsın
Niçün bir gün beni yâd iylemezsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 74*). [sen,]
49. Muñale sa’y iden ‘âkil degüldür
Seni görmek ödinden oda düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 13*). [seni, -i]
50. Zihî bed-ţâlî‘ ü bed-ğâl ü bed-baht
Raķibüñ zehri **saña** akreb oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 15*). [saña, -a]
51. Belâ odında **sen** ben ‘âr içinde
Otur dilden söyünsün âteş-i derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 44*). [sen,]
52. Gelüp ben hasteye itseñ nigâhı
Sen alup başını gitdün yabâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 51*). [sen,]
53. Geçer yıllar dilinden geçmez aduñ
O pinhân **sen** anuñ-çün ‘aleme fâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 87*). [sen,]
54. Ne bende yüz ne **sende** yüz şuyı var
Qanı ‘ırz u qanı gayret qanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [sende, -de]
55. Ki **senden** dür ola derd-i dil-ārām
Kim andan bāri âñir gāh gāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 48*). [senden, -den]
56. Anuñ taş bağı bağıruñda **senün** taş
O senden fāriğ ü sen aña meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 88*). [senün, -ün]
57. Gören anı şanur kim hānde iyler
Baña dirler niçün yok **sende** hānde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 53*). [sende, -de]
58. Ki ey keklük **saña** kandan bu pişe
Bu turfa qahqaha çün irdi kebbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 4*). [saña, -a]
59. Geç ol şudan ki **senden** el yumışdur
Didi çün haste Mecnûn bu cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 32*). [senden, -den]

60. Kıluram **saña** vaşl-ı yâri taḥşîl
Ki hem zer ḥarc idem hem zûr-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 72*). [*saña, -a*]
61. Demür olup çıkaram taşdan anı
Saña me'nûs olunca ol gâzâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 79*). [*saña, -a*]
62. Şevâbuñ **saña** yapmaz bu ḥarâbı
Beni terk it ço eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 116*). [*saña, -a*]
63. Yirüñde yatmağ öğren dâğ gibi
Ġam odına şu şaçmak **senden** olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 141*). [*senden, -den*]
64. Egerçi yundi kat kat nitekim zâğ
Senüñ destüñde var ise kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 103*). [*senüñ, -üñ*]
65. Kılam anı **senüñle** hem-terâzû
Eger keklik olup iylerse pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 74*). [*senüñle, -üñ, -le*]
66. Bir ağız gelmedi gonceñ kelâma
İrişdi sineme şad yara **senden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 19*). [*senden, -den*]
67. İrişmez merhemi bir pâre **senden**
Dükendi tākatum ḳaldum 'amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 20*). [*senden, -den*]
68. Dönersin dōsttan çün devr-i ğaddâr
Biz olduĝ **saña** nuşretde tufeyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 135*). [*saña, -a*]
69. Kılursın **sen** 'adü ḥayline meyli
Didi çün 'aşıka ḥaşm ola dilber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 136*). [*sen,]*
70. El urmak olmaz aña evvel âḥir
Ulaşdum **saña** cānāndan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 23*). [*saña, -a*]
71. Oñulmaz yāreyi şad-pāre itdüñ
Elüm şundum **saña** düşdüm ayakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 35*). [*saña, -a*]
72. Beni yıkmağa tütmişin tolu ya
Yıkup bünyādumı virān **sen** itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 39*). [*sen,]*
73. Bu mecnûn ḥasteyi ḥayrān **sen** itdüñ
Muḳayyed olmayup Nevfel sözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 40*). [*sen,]*
74. Tazarru' bâşın açup dirler idi
Ne ḥâşıl ḳanumuzdan **saña** ey şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 63*). [*saña, -a*]
75. Ki bu eksüklüğe idem mükāfāt
Ki alam bu diyārumdan **saña** cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 201*). [*saña, -a*]
76. Saña devlet ḳapūsın açā mālī
Bu sözi kim didi ol merd-i ğaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 208*). [*saña, -a*]
77. Nola **sen** de geçerseñ kīnelerden
İşidüp bunı Nevfel şefḳat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 68*). [*sen,]*
78. Ola anda ḥalel **sende** ḥacālet
Çü biz da'vā-yı nām u neng idevüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 160*). [*sende, -de*]
79. Elüm de yok tayanmağa tayaḳ da
Dile güm **senden** olmaz ise maḳbûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 117*). [*senden, -den*]
80. İlenür **saña** öĝürü öĝürü
İñende bī-günāha urma bendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 28*). [*saña, -a*]
81. Şataram **saña** olursan ḥırīdār
Virüp Mecnûn silāḥ esbāb u varın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 40*). [*saña, -a*]
82. O Şayyād ola **sen** añun şikārī
Ḥudā'ya şükr ü minnet ḳıl ki taḳdīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 32*). [*sen,]*
83. Esīr ü mübtelā-yı dām-ı düşmen
Ne **sen** benden ne ben senden ḥaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [*sen,]*
84. Ḥudā şaḳlaya gözinden tuzaguñ
Dilerem **senden** ey gül-büy u gül-pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 65*). [*senden, -den*]
85. Esīr ü mübtelā-yı dām-ı düşmen
Ne sen benden ne ben **senden** ḥaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 71*). [*senden, -den*]

86. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yıl kim **senden** almaz yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 79*). [*senden, -den*]
87. Seni şayyâd idüpdür anı naħcîr
Görüp şayyâd o ta'n-ı âşikârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 34*). [*seni, -i*]
88. Ki beñzer **saña** bu bağrumdaki dağ
Konup üstümdeki ser-sebz dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 50*). [*saña, -a*]
89. Hârâb olmağa yüz tütüdi hâlelden
Diridüñ **saña** ğam irse irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 61*). [*saña, -a*]
90. Niçün olduñ siyeh bâl u siyeh hâl
Menem mâtemde ammâ **sen** siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 41*). [*sen,]*
91. Ğam irdi yile virdi irmedüñ **sen**
Çü ilden göz çıka derd-i 'amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 62*). [*sen,]*
92. Menem od üzre n'iyler **sende** bu cüş
Seni kim yaqdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 42*). [*sende, -de*]
93. Menem od üzre n'iyler sende bu cüş
Seni kim yaqdı kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 43*). [*seni, -i*]
94. Ya Hindüsın yaħûd Hindü beçesin
Meger **sensin** ğurâbü'l-beyn ey zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 49*). [*sensin, -sin*]
95. Yüzüm levhı bulur anuñla şuret
Senüñle de ane yok şimdi kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 197*). [*senüñle, -üñ, -le*]
96. Saña görümlü kaldum kalmadı rüz
Senüñle yanaşalum hem-zebân ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 30*). [*saña, -a*]
97. Depeñden beyle çıkmazdı duħânuñ
Saña beñzer kanı şevk ehli ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 37*). [*saña, -a*]
98. Uşan cevri **saña** şavr iylemekden
Meger mihrüñ mübeddel oldı qahra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 42*). [*saña, -a*]
99. Kıyâmet günine qaldı meger şubħ
Uyan **sen** bâri ey şem'-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 29*). [*sen,]*
100. O düşmez **sen** düşersin aña nâ-gâh
İli incitmeği idinme pişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 94*). [*sen,]*
101. Saña görümlü kaldum kalmadı rüz
Senüñle yanaşalum hem-zebân ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 31*). [*senüñle, -üñ, -le*]
102. Dirîğ itme 'aded naqdin aħadden
Şaña bed iylemez her kim bed iyer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 83*). [*şaña, -a*]
103. Baña olmadılar bu dem havâle
Uş on yıldur ki **sana** kulluğ itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 57*). [*sana, -a*]
104. Yaraşur ger **saña** dirlerse insân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 70*). [*saña, -a*]
105. Qanı nân u nemek qatunda hânım
Bilür seg dôst qâdrin bilmedüñ **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 61*). [*sen,]*
106. Qılır seg Haqq'a hizmet qılmaduñ **sen**
Següñ şulħı olur bir üstüħ'âna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 62*). [*sen,]*
107. Seni segden ne hoş kırtarmış Allah
Didi kim uğramadın ben bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 52*). [*seni, -i*]
108. Yaraşmaz **sen** şanem gelmege bu deyr
Yüzünde gerçi zâhir dil-nüvâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 24*). [*sen,]*
109. Kimüñle seyr ider qanda mekânı
Haber var ise andan **sende** zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 119*). [*sende, -de*]
110. Qomadı bende hâkka meyl ü cüşı
Senüñ de hîle ise bâruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [*senüñ, -üñ*]
111. Zihî müşkil belâdur **saña** bu derd
Eger hizmet kılayduñ pâdişâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 22*). [*saña, -a*]
112. Bumı **sen** ot şanursın ğül-şekerdür
Eger toysañ bunuñ **sen** lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 26*). [*sen,]*

113. Bunu **sen** ot şanursın gül-şekerdür
Eger toysañ bunuñ **sen** lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 27*). [*sen,]*
114. Siñerek gözüñi **sen** de kapagör
Ebücehl'üñ çün oldı cehli bi-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 22*). [*sen,]*
115. Qabül iyle sehl iş gibi tütma
Dilegüm bu durur ey ana **senden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 75*). [*senden, -den]*
116. Saña anda ne menzil qor ne me'vâ
Sefer ehli iseñ tır yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 74*). [*saña, -a]*
117. Muhabbet cāmı cānuña ğidādur
Sen ol gencinesin cāndur tılısmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 161*). [*sen,]*
118. Müşerref ola **senden** gülşen ü bāğ
Ayağ altında hāk ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 110*). [*senden, -den]*
119. Quşatmışdur **seni** çün halka-i mār
Eger kim fark iderseñ fark u pāyuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 78*). [*seni, -i]*
120. Senüñ 'acizliğıña raħmet ide
Dilüñ hāk it ki āħir olısar hāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 94*). [*senüñ, -üñ]*

sen: "Sen" ikinci teklik şahıs zamiri II Allah.

1. Qapuñ yā Rab taħayyür dergehidür
Cihān **senden** ne tolu ne tehīdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 74*). [*senden, -den]*
2. O t̄alib kim qapuñda mu'tekifdür
Seni bilmekte 'acze mu'terifdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 86*). [*seni, -i]*
3. Senüñ gibisini kim bildi ey pāk
Seni kim zikr ider vaşfuñca heyhāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 89*). [*seni, -i]*
4. Çerāğ-ı nūr-ı mişkāt-ı cenāndur
Seni zikr itmeyen dil ebkem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 93*). [*seni, --i]*
5. Seni her kim ki kem sevdi kem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 94*). [*seni, --i]*
6. Qamu mülk-i şehādet 'ālem-i ğayb
Senüñ şun'ıñla mevcūd oldı lā-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 22*). [*senüñ, -üñ]*
7. İy vehhāb-ı 'uqūl u bā'ış-i cān
Senüñ hūkmüñe var yoğ cümle yeksān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 72*). [*senüñ, -üñ]*
8. Senüñ gibisini kim bildi ey pāk
Seni kim zikr ider vaşfuñca heyhāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 87*). [*senüñ, -üñ]*
9. Senüñ zikründe dildür cümle zerrāt
Senüñ zikründe ğidā-yı 'aql u cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 90*). [*senüñ, -üñ]*
10. Senüñ zikründe dildür cümle zerrāt
Senüñ zikründe ğidā-yı 'aql u cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 91*). [*senüñ, -üñ]*
11. Qula 'azm u hidāyet ħazretüñden
Sen ol şehsin ki **saña** bende ğayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [*saña, -a]*
12. Saña lāyık olan 'afv u aṭādur
Egerçi ayağa düşdüñ 'amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 58*). [*saña, -a]*
13. Qula 'azm u hidāyet ħazretüñden
Sen ol şehsin ki saña bende ğayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [*sen,]*
14. Qapuñdur halka mihrāb-ı münācāt
Qamu t̄alib yiter maṭlūba **senden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 3*). [*senden, -den]*
15. Qamu 'āşık irer maḥbūba **senden**
T̄aleb kuldan 'ināyet ħazretüñden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 4*). [*senden, -den]*
16. Mürid iyle yoluñda mārīd itme
Budur **senden** ümīdüm yā İlāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 47*). [*senden, -den]*

17. apunda ‘aciz ü efgende ayru
Senüñ ayrua Şehlik tat u tc (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 9*). [*senüñ, -ün*]
18. Senüñ birdir atunda nüş ile zehr
apu ol resme müstan ilh (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 34*). [*senüñ, -üñ*]
19. apundan özge kime yalvarayn
Senüñ hŐmun görüp anda açayn (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 51*). [*senüñ, -ün*]
20. Saa ‘arz iylerem dinle sözümi
O ‘ahdi kim **senüñle** itdüm ey yr (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [*senüñle, -üñ, -le*]
21. apu mevl vü ayrun **saça** bende
Bu cümle Şeş cihet yüce ger ala (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 70*). [*saça, -a*]

sen: *Sen. II Mecnun.*

1. Du‘asn iste gir yalvar o pre
Seni t kurtara Leyl amndan (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 85*). [*seni, -i*]
2. Anun aş bar barunda senüñ aş
O senden fri ü **sen** aa meŐül (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [*sen,]*
3. Anun derdinden aqlarsn üler ol
Bu yol kim **sen** yürürsün pür-aardur (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 91*). [*sen,]*
4. Anun aş bar barunda senüñ aş
O **senden** fri ü sen aa meŐül (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [*senden, -den*]
5. ŐŐüñ Őuqlun hemişe büt-peresti
Saa her dem nice bir büt cefas (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 29*). [*saça, -a*]
6. Saa ol düşmen ola m dir idüñ
‘Adü oldu saça ol b-vef yr (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 34*). [*saça, -a*]
7. Saa ol düşmen ola m dir idüñ
‘Adü oldu **saça** ol b-vef yr (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 35*). [*saça, -a*]
8. Saa yd oldu ayre aŐin yr
üli gibi seni de virdi bda (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 36*). [*saça, -a*]
9. Sen anun-üñ baŐarsn baruna aş
Iraq oldu **saça** ol nice ferseng (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 49*). [*saça, -a*]
10. Düşüp ayana ‘özrin dilendi
Didi **saça** laife iyledüm ben (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 91*). [*saça, -a*]
11. Beni ‘afv iyle kim luf ehlinin sen
Saa gerçek haberi budur ki Leyl (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 93*). [*saça, -a*]
12. Sen anun gibi yr yoa Şay var
am ol dst kim zehrin yir idüñ (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 32*). [*sen,]*
13. Sen anun-üñ baŐarsn baruna aş
Iraq oldu saça ol nice ferseng (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 48*). [*sen,]*
14. Gerek **sen** de urasn ŐiŐeye seng
Seni yıllar geçer ol iyemez yd (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 50*). [*sen,]*
15. Eger itme diseñ durmaz dürişür
Eger **sen** am yiseñ zen hurrem olur (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 73*). [*sen,]*
16. Beni ‘afv iyle kim luf ehlinin **sen**
Saa gerçek haberi budur ki Leyl (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 92*). [*sen,]*
17. Saa yd oldu ayre aŐin yr
üli gibi **seni** de virdi bda (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 37*). [*seni, -i*]
18. Seni öñlüñ gibi Őal kenra
Girüp dŐekte ‘üryn cn cna (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 44*). [*seni, -i*]
19. Seni öñlün gibi at yabna
Anunla Şine-ber-Şine bir evbŐ (*Leyl vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 46*). [*seni, -i*]

20. Gerek sen de urasın şîşeye seng
Seni yıllar geçer ol iyilemez yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 51*). [*seni, -i*]
21. Seni yād iyler itmez yāda meyli
Hemişe ol perî-peyker perî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 94*). [*seni, -i*]
22. Senüñ zikrünü idinmişdür evrād
Olup perde-nişin ü rüy-beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 96*). [*senüñ, -üñ*]
23. Senüñ derdüñle dā'im dil-şikeste
Hayâlünüle geçer şām u şabāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 98*). [*senüñ, -üñ*]
24. Saña 'arz iylerem diñle sözümi
O 'ahdi kim senüñle itdüm ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 8*). [*saña, -a*]
25. Ki umduğın yimez bitüdüğün yir
Bilürsin **saña** zāhîr cümle kārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 29*). [*saña, -a*]
26. Şeker-lebden tuz ekme **sen** de zinhār
Meger zaħm acısından bî-ħabersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 38*). [*sen,]*
27. Ĥabāb-ı eşk olur çeşmüme ey dōst
Kaçan **sen** zāhîr itseñ dūd-ı āhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 45*). [*sen,]*
28. Urursın **sen** de yārem üzre yāre
Umaram ben olasın zaħme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 48*). [*sen,]*
29. İdersin **sen** de düşmen gibi derhem
Egerçi baña yār-ı mihribānsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 50*). [*sen,]*
30. Urursın **sen** de baña ta'n ile niş
Söyündürmezse raħmuñ derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 78*). [*sen,]*
31. Benüm derdüm veli **senden** beterdür
Senüñ var derdüñi yanmağa yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 58*). [*senden, -den*]
32. Senüñ ġayruña zehr-ālūde ĥündür
Lebüme degmemişdür ġayruñ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 14*). [*senüñ, -üñ*]
33. Benüm derdüm veli senden beterdür
Senüñ var derdüñi yanmağa yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 59*). [*senüñ, -üñ*]
34. Ğam u derd ü belā-yı intizāre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 49*). [*sen,]*
35. Ana kıanı kırudı erġuvānuñ
İşit bu pendi **sen** de ser-keş olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [*sen,]*
36. Çemende okıya taħrîr ü taħrîr
Gözün aç **sen** daħi ey ehl-i ĥikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 71*). [*sen,]*
37. Küşāde oldu **sen** de olma maħzün
Ol āşufte olup bu nükteden tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 76*). [*sen,]*
38. Gözüñ yaşı gibi **senden** kaçır ol
Şafā sür bir nefes vaqt-i şafādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 50*). [*senden, -den*]
39. İrüp **saña** nice bir yara sîne
Cihān kim mazīdür ma'nide ĥālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 90*). [*saña, -a*]
40. Geçer **sana** ġam ile māh u sālî
Bu deñlü kim belālarda yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 92*). [*sana, -a*]
41. Dem ola kim arayasın Ya'ķüb müm
Egerçi **saña** bu sözler girāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 153*). [*saña, -a*]
42. Baña idbār irişdi **saña** iķbāl
Benüm 'ömrüm ġünü irdi zevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 162*). [*saña, -a*]
43. Bitüp ser-sebz olur anuñ nebātı
Bu derdi kim çekersin şabr idüp **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 105*). [*sen,]*
44. Felekde aħterüñ tābende olsun
Cihāndan ben ġönildüm **sen** esen kıal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 161*). [*sen,]*
45. Senün ĥüsnün mehi irsün kemāle
Benüm irdi ĥazānum **sen** bahār ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 165*). [*sen,]*

46. Baña irdi hâlel **sen** pây-dâr ol
 Çapımı yapma zinhâr ocağum yak (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 166). [sen,]
47. İtüñ var dirligi ammâ **senün** yok
 Çü âdem oğlusın âdem gibi ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 140). [senün, -üñ]
48. Niçün gül-ı beyâbândur harîfün
Senüñ cinsün benem baña harîf ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 145). [senüñ, -üñ]
49. Senün hüsnün mehi irsün kemâle
 Benüm irdi hâzânüm sen bahâr ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 164). [senün, -üñ]
50. Saña baña hemân itdüm veda'ı
 Peder bî-çäre elden gitdi ağla (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 8). [saña, -a]
51. Yiyessin tâzi gibi tâziyâne
Saña kim döne döne cevr ider devr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 71). [saña, -a]
52. Dirîgâ yol uzağ u azığum az
 Esen kal **sen** ki ben kuş gibi uçdum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21). [sen,]
53. İlümden ğurbet iklimine göçdüm
 Esen kal **sen** ki ben gitdüm uzağa (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 23). [sen,]
54. Ya zibâ bâğa ya müşkil duzâğa
 Esen kal **sen** ki ben hep rahtı dirdüm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 25). [sen,]
55. Nice dirmek tağıtdum yile virdüm
 Esen kal **sen** beni şayd iyledi mevt (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 27). [sen,]
56. Uşanmazsın **sen** andan bu 'aceb tavır
 Ger aşlun tâzi ise ey yegâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 72). [sen,]
57. 'Aceb cân korqusı yok mı ki **sende**
 Zihî ahmağ ol âdem ki çeküp renc (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 58). [sende, -de]
58. Yiter **saña** cihânda meyl-i Leylî
 Ne atañı anañı yâd idersin (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 8). [saña, -a]
59. Yigitlik var idi ma'zûr olurduñ
 Bu kez şimdi kim oldı **saña** çok yaş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 17). [saña, -a]
60. Baña **sen** ter gül idün ben saña seng
 Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74). [sen,]
61. Ki şoñında **senüñ** gibi hâlefdür
 Atañdan şağ iken kim dür olurduñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 14). [senüñ, -üñ]
62. Saña ben dür idüm çün halka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden yeg imiş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 67). [senüñ, -üñ]
63. Niçün ol gitdi **sen** kalduñ nişâni
 Didi ğayret degül mi andan ey döst (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 20). [sen,]
64. Sibâ'ün hâkimi vaḥşuñ muṭâ'ı
 Haberler var **saña** sinemde mestür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 41). [saña, -a]
65. Varurdum **saña** noḫşânumla ey yâr
 Peder mevtinden oldum eyle ğam-nâk (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 212). [saña, -a]
66. Yaşın tutmağ için giydüm kebûdı
Saña ben 'aşıkam şâdık muvâfık (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 217). [saña, -a]
67. Kõ anı kim olasın ğamdan âzâd
 Bu gün **saña** bitüren ğuşşa hârın (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 237). [saña, -a]
68. Ğarîb oldur ki **saña** olmadı yâr
 Bu bî-keslikden efgân ne revâdur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 240). [saña, -a]
69. Sen âb-ı Hızra irem mi 'aceb ben
 Tapuñ mihr-i münevverdür ben âyem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 208). [sen,]
70. Ki cânüm her zaman **senden** degül dür
 Ola çün vaşl-ı cismâniye hâ'il (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 220). [senden, -den]
71. Yiter 'uşşâka vaşl-ı 'âlem-i dil
 Beni **senden** ayırdı çarḫ-ı ğaddâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 223). [senden, -den]

72. Benüm **sensüz** maḳāmum beytü'l-aḫzān
Senüñ cānuñla cānum olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 196*). [*sensüz, -süz*]
73. Ğamāme döndi çeşmi ol ğam için
Senün mestāne nazmuñdan gelüp cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 137*). [*senün, -üñ*]
74. Atañ derdini itdi nevḫa da yād
Senüñ bu ğurbetüñ ḫālūñ añup hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 145*). [*senüñ, -üñ*]
75. Vücüduñ la'le döndi menzilüñ seng
Senüñ 'ömrüñ geçer ol seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 189*). [*senüñ, -üñ*]
76. Sikender teşne-leb çün vire cānı
Senüñ bensüz yirüñ küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 195*). [*senüñ, -üñ*]
77. Benüm sensüz maḳāmum beytü'l-aḫzān
Senüñ cānuñla cānum olalı cüft (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 197*). [*senüñ, -üñ*]
78. Saña cevr itdi sürersin şafāyı
Didi kim baña yitmez mi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 38*). [*saña, -a*]
79. Nedür **saña** ğidā āḫir şeb ü rüz
Didi olmaz ğidā olmasa ḫayvān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 44*). [*saña, -a*]
80. Senüñ nedür ğidān ey ṭurfe insān
Didi kim her seḫer dil-ber hevāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 46*). [*senüñ, -üñ*]
81. Sen ādemsin maḳāmuñ ḫanda ḫanı
Nice bir ilden olursın nühüfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 68*). [*sen,]*
82. Geçer yıl **sen** düşersin āḫir-i kār
Nice yile uyan düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 120*). [*sen,]*
83. Senüñle şoḫbete var meylli ḫaylî
Sana müştāḫdur göre cemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 93*). [*sana, -a*]
84. Saña andan şafā vü şādî vardur
Bu va'de iyledi Mecnûn'ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 100*). [*saña, -a*]
85. Şadākat burcınıñ tābende māḫı
Seni şordı selām iyledi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 91*). [*seni, -i*]
86. Gül-i gülzār ile ṭolsa kenāruñ
Eritdi 'aşḫ odı kıldı **seni** şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 153*). [*seni, -i*]
87. Senüñ 'aşḫuñda pür-şevk u şeğabdur
Senüñle şoḫbete mī'ādı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 98*). [*senüñ, -üñ*]
88. Senüñle şoḫbete var meylli ḫaylî
Sana müştāḫdur göre cemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 92*). [*senüñle, -üñ, -le*]
89. Senüñ 'aşḫuñda pür-şevk u şeğabdur
Senüñle şoḫbete mī'ādı vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 99*). [*senüñle, -üñ, -le*]
90. Saña geldüm ki vaşluñdan olam şād
Daḫi hergiz sefer itmiş degüldüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 42*). [*saña, -a*]
91. Saña ma'lümdur virmez ziyānı
Belā-yı 'aşḫa ben de mübtelāyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 60*). [*saña, -a*]
92. İrüp gördüm bu gün **sen** dil-firūzı
Eger olursa taḫdīrün vifāḫı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 48*). [*sen,]*
93. Döner geh yüzi ḫalka geh ḫafāsı
Dem ola mihr idüp **sen** derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 133*). [*sen,]*
94. ḫalāş itdi belādan ḫaste cānı
Dem ola kim olasın **sen** de ḫāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 139*). [*sen,]*
95. Senüñ gibi şikeste beste idüm
'İnāyet irdi ḫaḫ'dan nā-gehānî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 136*). [*senüñ, -üñ*]
96. Senüñle ol sebebden āşināyem
Gülüp şem'a gibi Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 62*). [*senüñle, -üñ, -le*]
97. Muḫıbbümsin benem maḫbūbuñ ey dōst
Benüm 'aşḫum **seni** pür-derd idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 53*). [*seni, -i*]

98. Niçün **sen** süfte-dil aşüfte ola
Gider başdan ğam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 114*). [*sen,]*
99. İş aşmazsın bu Zeyd üzre ziyâde
Senüñ gibi nice çoğ ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 123*). [*senüñ, -üñ]*
100. Saña cānı sen ol yirinde bākī
Çü Mecnûn'a irişdi bu nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 22*). [*saña, -a]*
101. Yirinde sen esen ğal **saña** cānı
Diseñ ammā şaḥiḥ idi kemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 38*). [*saña, -a]*
102. Ki ol İbnü's Selām öldi **sen** ol sağ
Çurudu gitdi ħâr ey ḥaste bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 18*). [*sen,]*
103. Saña cānı **sen** ol yirinde bākī
Çü Mecnûn'a irişdi bu nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 22*). [*sen,]*
104. Yirinde **sen** esen ğal saña cānı
Diseñ ammā şaḥiḥ idi kemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 38*). [*sen,]*
105. Senüñ 'aşkuña virdi cān-ı pāki
Eğer teftiş iderseñ ol ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 96*). [*senüñ, -üñ]*
106. Hevāñ odiyle tolmışdur türābı
Senüñ şevkuñ dilinde müstemirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 105*). [*senüñ, -üñ]*
107. Senüñ vaşluña cānı muntazırdur
Mezārında biten nergis gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 106*). [*senüñ, -üñ]*
108. Senüñ mihrüñ odından oldi pür-süz
Şu reyḥān kim bitürmişdür mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 112*). [*senüñ, -üñ]*
109. Senüñ derdüñle virdi cān-ı şirîn
Çü Mecnûn bu 'azâyı iyledi ğuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 38*). [*senüñ, -üñ]*

sen: *Sen. II Leyla.*

1. Ehl-i nazar kılır gözine tütüya beni
Öldüm **seni** görüp beni n'iylercin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 5*). [*seni, -i]*
2. Senüñ boynunda n'iyler bend ü zencir
Benem her dem esir-i zülf-i cānān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 68*). [*senüñ, -üñ]*
3. Ben ḥöd senüñem ammā kimüñsin ola **sen** de
Çaddün 'alem-i bālā mānend-i ğad-i ṭübā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*sen,]*
4. Ben ḥöd **senüñem** ammā kimüñsin ola sen de
Çaddün 'alem-i bālā mānend-i ğad-i ṭübā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 4*). [*senüñem, -üñ, -em]*
5. Velī yok baña senden özge bir yār
Beni ey māh-ı nev Mecnûn **sen** itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 103*). [*sen,]*
6. Bu bi-ḥad fitneye meftün **sen** itdüñ
Delürdüp ben ğarib-i bī-nevāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 104*). [*sen,]*
7. Nihān itdi adū **sen** yiñi ayı
Demidür olasin ğün gibi peydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 106*). [*sen,]*
8. O bir içim şuyı da şunmadun **sen**
Eğer ħurbān olursa cān-ı teşne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 96*). [*sen,]*
9. Nice bir hicr ile pejmürde yatam
Dü 'ālem baña **sensüz** derd-i serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 107*). [*sensüz, -süz]*
10. Senüñ ğatuñda ammā ol ḥaṭādur
Ümidüm var ki ğaşdun ola cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 90*). [*senüñ, -üñ]*
11. Kime ağlayayın ben bu cefāyı
Senüñ deşneñ şuyına teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 95*). [*senüñ, -üñ]*
12. Bu kār olmayıcağ **sana** pür-āzer
Yağup Leylî derünün bu fesāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 182*). [*sana, -a]*

13. Ki dād idüp kazandı yaḥşî adı
Ki dest-i Һırış **senden** ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 17*). [*senden, -den*]
14. Olur **senden** kabîleñ cümle bizâr
Olur mâder peder Һ'ış u birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 180*). [*senden, -den*]
15. Dileyüp 'özin itdi çok niyâzi
Ki **senden** kâni' em didâra geh gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 51*). [*senden, -den*]
16. Elüm Һutup yabâna atmağ imiş
Saňa ben cân şataram sen baňa dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 25*). [*saňa, -a*]
17. Dilüm yok 'arz ide Һâlümü **saňa**
Tıtalum başdan ayağa cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 102*). [*saňa, -a*]
18. Elüm Һutup yabâna atmağ imiş
Saňa ben cân şataram **sen** baňa dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 25*). [*sen,]*
19. Niçün **sen** iyledün ğayr ile bâzâr
Taraḥḥum gösterüp bidâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 28*). [*sen,]*
20. İrişmez defteri 'ahdün tamâme
Beni **sen** mümkün olmaz idesin şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 93*). [*sen,]*
21. Benüm-çün dil **seni** ğam yiye şandı
Şu resme sevduñ ol yiñi nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 36*). [*seni, -i*]
22. Gönilerdi **seni** andan da Һânım
Siyeh Һâlün ki gözümdeñ güm oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 56*). [*seni, -i*]
23. Seni ben müntenî'dür itmeyem yâd
Ğamuñsuz olıcak şâd olmazam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 94*). [*seni, -i*]
24. Niçün ğayre vefâda cehd idersin
Senün işün baňa dil şatmağ imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 23*). [*senün, -ün*]
25. Arada iḥtilâf olmağ ne müşkil
Senün ben mihrüne cândan Һarîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 27*). [*senün, -ün*]
26. Belâ-yı ğamdan âzâd itmedün hiç
Senün 'aşkuñ yolında geçdi çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 43*). [*senün, -ün*]
27. İşi ğam eşi vahş u âhuvândur
Senün yükün çekerken ol giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 129*). [*senün, -ün*]
28. Atası mâtemi de oldı ser-bâr
Senün 'aşkundan olmışdı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 131*). [*senün, -ün*]
29. Yüzün görmez senün gibi Һabîbüñ
Yaraşurken **saňa** ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 27*). [*saňa, -a*]
30. Seni benden daḥi kimse ayırmaz
Olup ma'şuk u 'âşik 'aşk ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 52*). [*seni, -i*]
31. Yüzün görmez **senün** gibi Һabîbüñ
Yaraşurken saňa ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 26*). [*senün, -ün*]
32. O **sensüz** yürüyen bî-râh u pür-âh
Yürüyüp çağırur güyâ münâdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 38*). [*sensüz, -süz*]
33. Sığışmaz bir tane ya'nî iki cân
Fedâ iylemişem ben **sana** câmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 21*). [*sana, -a*]
34. Gehi leb-ber-leb ü geh nüş-ber-nüş
Senün dest ü dehânuñdan pey-â-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 29*). [*senün, -ün*]
35. Ki iyleyem **senünle** i'tinâkı
Zemân ola ğice Һâlî vü rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 24*). [*senünle, -ün, -le*]
36. Mekân ola miyân-ı şaḥn-ı gülşen
Senünle rû-be-rû vü ğüş-der-ğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 27*). [*senünle, -ün, -le*]
37. Aduñ söyle **seni** fehmi itmen ünden
Tolupdur 'aşk ile bu çeşm ü ğuşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 48*). [*seni, -i*]
38. Ne cân Һoydi **saňa** ne sen cihâna
Dil-ârâ bağ idün olduñ Һarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [*saňa, -a*]

39. Anuñ kuflı el irmekden emındır
El irmezdi **saña** ey genc-i mañzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 131*). [*saña, -a*]
40. Ne cân ıoydı saña ne **sen** cihâna
Dil-ârâ bağ idüñ olduñ harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [*sen,]*
41. Be-ma'ni hem-dem-i cân u cenânsın
İrağdur gerçi **senden** çeşm-i rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 135*). [*senden, -den*]
42. Uçar pervane gözinde hayâlün
Bu gülşenden **seni** ey gül kim aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 113*). [*seni, -i*]

sen: *Sen. II İbnüselam.*

1. Ya **seni** öldürürem yâ beni tiz
Yemin itdi añup ol Kirdgâr'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 26*). [*seni, -i*]

sen: *Sen. II Mecnun'un babası.*

1. Bilimezdüm bu gün dün yidüğüm hem
Bilürem **sen** pedersin ben ğulâmıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 31*). [*sen,]*
2. Velikin hâtırundan gitdi nâmuñ
Gidersen hâtırundan ğam degül **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 33*). [*sen,]*
3. Didi atasına Mecnûn-ı hâste
Senüñ pendüñ ki baña cân-fezâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 17*). [*senüñ, -üñ*]
4. Çü bildüm bulmadum bî-çâre ıaldum
Ne bir gün ben **saña** râhat getürdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 63*). [*saña, -a*]
5. Saña ben dür idüm çün halka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 66*). [*saña, -a*]
6. Mübârek hâtırıña gerd olurum
Baña sen şadı idüñ ben **saña** ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [*saña, -a*]
7. Saña ben derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulh olurdu ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [*saña, -a*]
8. Saña ben derd idüm sen baña merhem
Baña sen şulh olurdu ben **saña** ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [*saña, -a*]
9. Baña sen ter gül idün ben **saña** seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [*saña, -a*]
10. Ben itdüm anı kim güldi **saña** il
Yimezdüñ büstânüm hışşasından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 76*). [*saña, -a*]
11. Ki añsuz ben ğaribi öksüz itdüñ
Baña miñnet deminde yâr idüñ **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 47*). [*sen,]*
12. Zemân-ı ğuşşada ğam-h'âr idüñ **sen**
Oğulsuzlıkda gördüñ **sen** şalâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 48*). [*sen,]*
13. Zemân-ı ğuşşada ğam-h'âr idüñ **sen**
Oğulsuzlıkda gördüñ **sen** şalâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 49*). [*sen,]*
14. Zâ'if iken dañi rencür düşdüm
Baña her pişede üstâd idüñ **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 55*). [*sen,]*
15. Beni ma'mür iden bünyâd idüñ **sen**
Yıkıldı şimdi bünyâdum dirigâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 56*). [*sen,]*
16. Ne bir ğice kenârunda oturdum
Takarduñ ğuşıma **sen** halka-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 65*). [*sen,]*
17. Mübârek hâtırıña gerd olurum
Baña **sen** şadı idüñ ben saña ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [*sen,]*

18. Saña ben derd idüm **sen** baña merhem
Baña **sen** şulḥ olurdun ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 72*). [*sen,]*
19. Saña ben derd idüm **sen** baña merhem
Baña **sen** şulḥ olurdun ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [*sen,]*
20. Baña sen ter gül idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 75*). [*sen,]*
21. Yir idün gerçi vâfir guşşasından
Baña **sen** bî-ğaraz yâr idün el-ḥaḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 79*). [*sen,]*
22. Odum cüş iylese kime yanayın
Seni ben bilmedüm ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 61*). [*seni, -i]*
23. Ne müşkildür ki ‘afv itmeye Allah
Seni incitdüm itdüm ḥalka rüsvây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 83*). [*seni, -i]*

sen: *Sen. II Mecnun'un annesi.*

1. Kerem kıl **sen** daḡi geç bu hevesden
Bunı böyle diyüp düşdi ayağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 96*). [*sen,]*
2. Nücüm-ı devletümün yüce burcı
Senüñ zātuñdan oldı kâr-ı kiştüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 83*). [*senüñ, -üñ]*
3. Senüñ ayağunı altıdur behiştüm
Bilürsin bende yokdur ‘aql u hüşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 84*). [*senüñ, -üñ]*

sen: *Sen. II Selam-ı Bağdadî.*

1. Saña lâyıḡ degüldür küşe-i derd
Bu yol pür-cevr ü ġavğa vü ḥaḡardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 66*). [*saña, -a]*
2. Ki ben baña ‘adüyam sen **saña** döst
Benüm tâc-ı serüm ḥâk-i melâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [*saña, -a]*
3. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu ḥarfün ŋuymaduñ biñde birin **sen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 69*). [*sen,]*
4. Ne var âsân oḡursañ zâḡirin **sen**
Benümle yâr olan bî-ḡad gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 70*). [*sen,]*
5. Benümle **sen** derilmek mümteni‘dür
Benüm her şeb yatağum bir ḡarâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 76*). [*sen,]*
6. Yaraşmaz **sen** oturasın türâbe
Senüñ ter-penbedür cismün ben âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 78*). [*sen,]*
7. Od ile penbenüñ olmaz başı ḡōş
Beni ḡo vaḡşiyem **sen** inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [*sen,]*
8. Ḳonuḡ olmaḡ baña **sen** ne revâdur
Ey ferzend-i büzürg ehl-i nevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 88*). [*sen,]*
9. Dil-i ‘uşşâḡa nice yâr olasın
Yaraşmaz olasın **sen** baña hem-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 91*). [*sen,]*
10. Ki ben baña ‘adüyam **sen** saña döst
Benüm tâc-ı serüm ḥâk-i melâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 92*). [*sen,]*
11. Melâmetden zebânuñ iyle kütâh
Beni ḡo var **sen** özge ḡâlüñe baḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 167*). [*sen,]*
12. Melâmet âteşine **sen** de ḡap yaḡ
Sözün miḡdârına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 168*). [*sen,]*
13. Yaraşmaz sen oturasın türâbe
Senüñ ter-penbedür cismün ben âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 79*). [*senüñ, -üñ]*

14. Senüñ başuñda efser tãc-ı devlet
Senüñ cismüñde nãzük pîrehen var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 94*). [*senüñ, -üñ*]
15. Senüñ başuñda efser tãc-ı devlet
Senüñ cismüñde nãzük pîrehen var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 95*). [*senüñ, -üñ*]

sen: *Sen. II Zeyd. (Leyla ile Mecnun hikayesinin kahramanlarından.).*

1. Ayrılmaz oldu **saña** bu hal ziyân mıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 10*). [*saña, -a*]
2. Belâ naşşından ama bî-ğabersin
Baña **sen** gerçi dîvâne didüñ nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 137*). [*sen,]*
3. Yapış dîrsin baña **sen** şah-ı hâra
Bu seyle maşlaş olmaz hâr u hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 148*). [*sen,]*
4. Diridi güş idenler âferin bād
Senüñ de hûb ise ey dil hîşâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 7*). [*senüñ, -üñ*]
5. İde ‘âlem **senüñ** de zikrünüñ hayr
Şu dem kim gayra qala kâr u bāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 10*). [*senüñ, -üñ*]
6. Fiğân u sūzişiyile hâl-i tengin
Didi **saña** ne irdi ey bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 21*). [*saña, -a*]

sen ben: *Senlik benlik davası.*

1. Ki bende ‘aşk odına yandı **sen ben**
Ben ürküp yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 34*). [*sen ben,]*
2. Baña vahdet gerek vuşlat gerekmez
Çü **sen ben** perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 49*). [*sen ben,]*
3. Belâsı düşmenüñ yitdi aradan
Çü **sen ben** perdesi ortaya girmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 51*). [*sen ben,]*

sen bilürsin: *"Nasıl uygun bulursan öyle yap" anlamında kullanılan bir söz.*

1. Velî yok qalbümüñ bî-dâde meyli
Eger kız virmeziseñ **sen bilürsin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 131*). [*sen bilürsin,]*

senden özge: *Senden başka.*

1. Velî yok baña **senden özge** bir yār
Beni ey mäh-ı nev Mecnûn sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 102*). [*senden özge,]*

seng: *Taş // Katı, sert.*

1. Ğam-ı cāndan boşalmış qalbi zarfi
Düşüp **seng** üzre yatur vālih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 9*). [*seng,]*
2. Yüregi üzre qomış bir daği **seng**
Cihānda cümle varı ol iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 10*). [*seng,]*

3. Bu vech ile beyân iyler rivâyet
Ki ol hâkî bisât u **seng** bâliş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 3*). [seng,]
4. Tolaşmış mârâ dönmiş **seng** içinde
Ġarîb ü bî-kes ü âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 114*). [seng,]
5. Döşegi ıssı kumdan yaşduğı **seng**
Yatur ne hânümânı var ne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 130*). [seng,]
6. Döşegi hâr ola vü yaşduğı **seng**
Hemân bed-bahtum ister bu belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 38*). [seng,]
7. İrişdi Necd'e güyâ bedr-i ser-mest
Elinde **seng** ü âhen ayağında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 47*). [seng,]
8. Ne hâşıl **seng** dîvâr olsa pülâd
İde çün seyl ekini **seng** ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 68*). [seng,]
9. Ne hâşıl **seng** dîvâr olsa pülâd
İde çün seyl ekini **seng** ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 69*). [seng,]
10. Ki mûm olur sözinden **seng** ü pülâd
Ölü iş dirgürür kavlı-faşıhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 90*). [seng,]
11. Gerek sen de urasın şîşeye **seng**
Seni yıllar geçer ol iyemez yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 50*). [seng,]
12. Ki gül-gün itdi cümle taş u taş
Yatur **seng** arasında şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 83*). [seng,]
13. Bile yanınca etfâl-ı kabîle
Ġafâsından atarlar aña **sengi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 59*). [sengi, -i]
14. Dir idi hem döğüp **seng** ile sîne
Ki ey şefkatlu ata kande gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [seng,]
15. Baña sen ter gül idün ben saña **seng**
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [seng,]
16. Vücüduñ la'le döndi menziliñ **seng**
Senüñ 'ömrüñ geçer ol **seng** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 188*). [seng,]
17. Vücüduñ la'le döndi menziliñ **seng**
Senüñ 'ömrüñ geçer ol **seng** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 189*). [seng,]
18. Vefâ vezninde nice **sengi** vardur
Ola kim germ idüp âvâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 68*). [sengi, -i]
19. Aradı seyr idüp geh kûh u geh **seng**
Bir arada anı buldı yalıncağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 24*). [seng,]
20. Seriyile sırmaya döndi **sengi**
Yolunda kalmadı ġâlib ola Leylî meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [sengi, -i]
21. Añup ol gevherüñ hüsniñ ögerdi
O nevha kim kan ağladurdi **sengi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 133*). [sengi, -i]
22. Ne gülşende hırâmândur tezervüñ
Leb-i la'lüñ ne dürlü **senge** girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 117*). [senge, -e]
23. Seriyile sürmeye döndürdi **sengi**
Yolında kalmadı bir hâr u hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 4*). [sengi, -i]
24. Gel inşâf it hâzırur haber-dâr
Melâmet **sengidür** 'aşkuñ mihengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 27*). [sengidür, -i, -dür]

seng at-: Taş fırlatmak II taş atmak. Söz dokundurmak, birine dolaylı olarak dokunacak acı söz söylemek.

1. Ne dil-ber kûyma varmağa râhum
Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 25*). [seng at-, -di, -lar]

seng-i der-i yār: *Sevgilinin kapısının taşı ve toprağı.*

1. Ölüm döşegine düşsem eger zār
Baña yaşduğ yiter **seng-i der-i yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 36*). [*seng-i der-i yār,]*

seng-i ğam: *Üzüntü taşı.*

1. Cihāndan şovuyup cāndan uşanmış
Vücüdi seng-i ğamdan ħurde olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 5*). [*seng-i ğam, -dan]*

seng-i ħātır: *Taş gibi olan gönül.*

1. Biraz nerm oldu tā kim **seng-i ħātır**
Ruṭab almağ için bir gice küstāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 18*). [*seng-i ħātır,]*

seng-i kūdek: *Ufak taş.*

1. Eşer itmedi aña **seng-i kūdek**
Didi şanma beni şüret-perestem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 146*). [*seng-i kūdek,]*

seng-i melāmet: *Ayıplama, kınama, azarlama taşı.*

1. Şoñ ucı küh-ı Necd'e irdi yolu
Düzüp seng-i melāmetden oṭağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 49*). [*seng-i melāmet, -den]*

seng-i zemān: *Zamanın taşı. II Devrin eziyetleri, kınamaları.*

1. Seri seng-i zemāndan olur āzād
Ḳıl iylik iyleme endişe bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 80*). [*seng-i zemān, -dan]*

sengîn: *Taştan, taş gibi, katı, pek.*

1. Götürmek bu za'if ol yüki ḳandan
Götürmege o **sengîn** bārı bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 27*). [*sengîn,]*
2. At üstüne atıldı şanki ef'î
Çuḳalı āhenin ü ḳalbi **sengîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 7*). [*sengîn,]*

sengîn-dil: *Taş kalpli, acımasız, merhametsiz.*

1. Şakın ey bî-vefā **sengîn-dil** olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 1*). [*sengîn-dil,]*

sensüz: *Sen (sevgili) kişisinden yoksun.*

1. Ki ey lāle-‘izār u sib-ğabgab
Baña **sensüz** cehennem oldu mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 10*). [sensüz,]

senüñ: *İkinci tekil şahıs zamirinin ilgi eki almış hali.*

1. Ki olmuş pāsbān-ı kâsr-ı sultān
Ol aţlas üzre var seyrān **senüñdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 35*). [senüñdür, -dür]

senüñ pāyuña hār degse benüm cismüme yāre irer: *Senin ayağına taş değse benim canım yanar. Sevilen kişinin başına gelen her sıkıntı seven kişinin de içini acıtır.*

1. İrer andan benüm cismüme yāre
Kağarsa ayağın altında her pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 42*). [senüñ pāyuña hār degse benüm cismüme yāre irer, -se-u, -ñ, -a]

senüñ-çün: *Senin için.*

1. Budur havfım işi de nāşī āvāz
Senüñ-çün iyilesem zārī vü feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 71*). [senüñ-çün,]
2. Senüñ-çün hālī kaldı şoĥbet-i gül
Ecel cāmın içürdi aña sākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 20*). [senüñ-çün,]

se-pāre: *Üç parça.*

1. Oğurlar ğayrılar levĥ-i seyyāre
Bularuñ ğamzeden baĝrı **se-pāre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 194*). [se-pāre,]

seped: *Sepet.*

1. Yimişi ādem oĝlunuñ veleddür
Veled olmasa yimişsüz **sepeddür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 26*). [sepeddür, -dür]

sepīd: *Beyaz.*

1. Sepīd olduĝı-çün sevme tenini
Kağar günler getirür cāna kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 53*). [sepīd,]

ser: *Baş uç nihayet, zirve, tepe.*

1. ‘ilac olmaz velî zaḥm-ı lisâna
Ṭapuñ gerçi belâ ehline **serdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 57*). [*serdür, -dür*]

ser: *Kötü, fena.*

1. Hazer iyle şakin **şer** şanma ğayra
Ḳazarsañ ḳardaşuñ düşmek için çâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 92*). [*şer,]*

ser: *Baş, kafa. II Akıl, zihin.*

1. Gedâ-perver şafâ-peyker vefâ-döst
Serinde sırr-ı devlet mağzıdır pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 6*). [*serinde, -i, -n, -de*]

ser: *Baş, kafa.*

1. Kapuñda dide-i ‘akluñ ferî yoḳ
Ne dide secde itmeğe **seri** yoḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 78*). [*seri, -i*]
2. Anuñ kim ‘aşkı vardur cevherinde
Sa‘âdet tâci ḳonmuşdur **serinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 16*). [*serinde, -in, -de*]
3. Dögindi ağladı geh sine geh **ser**
Ḳucup öpdi biraz boynın ‘ızârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 80*). [*ser,]*
4. Civân iken daḫi pirâne ḳıldı
Ne ayak bulunur yarar ne **ser** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [*ser,]*
5. Şafâ-yı Leyli’yi sevdâ-yı ‘aşkı
Bu ğavgâdan **serüm** ḫâlî gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 69*). [*serüm, -üm*]
6. Hemân gendü gibi bed-nâm idüpdür
Gelür her gün **ser** ü pâyi bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 17*). [*ser,]*
7. Serin açmayan ana serseridür
Ne nân u nüşi var ne setr-i püşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 72*). [*serin, -i, -n*]
8. Serine düşmeninüñ muşt olayın
Şikâr idi benim bu ilde ḳaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 46*). [*serine, -i, -n, -e*]
9. O gün bu rezm içinde **ser** şaçardı
Şu deñlü şaçdı ḳanı ol diyâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 172*). [*ser,]*
10. Keserdi ter ḳumâşı şanki şındı
Nice seyyid **seri** şalındı pâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 83*). [*seri, -i*]
11. Hürüşa geldi çün deryâ-yı pür-cüş
Serine şıçradı çün keyf-i bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 3*). [*serine, -i, -n, -e*]
12. Seme serseme uymaz ol ki **serdür**
Anuñla cüft olup giren döşeğe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 142*). [*serdür, -dür*]
13. Siperler ḫaḫıluḫ **serler** dirildi
Ḳaḫan arslâna beñzer Nevfel-i gürd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 30*). [*serler, -ler*]
14. Serüñe şaḫ olup derd irmesün hiç
Göze kim toḫrıdur simin ayaḫuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 62*). [*serüñe, -üñ, -e*]
15. Muḫî‘em cümle fermânına şâhuñ
Çekerseñ tiḫuñı uş cân u **serde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 81*). [*serde, -de*]
16. Ütülmiş murğa beñzer **ser** şikeste
Dür-i nâ-süftesinden sine süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 114*). [*ser,]*

17. Nitekim beyzâdan tûti-beçe **ser**
Bitürmüş dâmen-i küh eyile ter gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 12*). [*ser,]*
18. Teninde her kılı bir hâra dönmiş
Ser ile sine pür-sevdâ vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 59*). [*ser,]*
19. Ne taş döyer belâsına ne âhen
Bu yolda ne **serün** kaldı ne cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107*). [*serün, -ün]*
20. Seri seng-i zemândan olur âzâd
Kıl iylik iyleme endiçe bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 80*). [*seri, -i]*
21. Serine mağz-ı ‘aşkuñ pöst olmak
Didi bunu vü geçdi iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 24*). [*serine, -i, -n, -e]*
22. Yatur bî-hüş olup bî-nüş-ı bâde
Ferâgat cîbine çekmiş **serin** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 39*). [*serin, -in]*
23. Seriyile sırmaya döndi sengi
Yolunda kalmadı gâlib ola Leylî meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*seriyile, -i, -yle]*
24. Keser sîbüñ **serin** kaçmaz deminden
Ruḥ-ı engürî Leylî-gün ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 32*). [*serin, -in]*
25. ‘Aşâbe şardı derdinden **serine**
Behî bedri hilâle döndi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 48*). [*serine, -i, -n, -e]*
26. Kara taşlar ile döğdi **serini**
Ḳurı şanduk gibi göğsin döğderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 130*). [*serini, -i, -n, -i]*
27. Ki bîzâr olmışam ben cân u tenden
Kesil ey **ser** ki bu dem derd-i sersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 59*). [*ser,]*
28. Seriyile sürmeye döndürdi sengi
Yolunda kalmadı bir hâr u hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 4*). [*seriyile, -i, -yle]*

serâb: Çölde güneşin ışığın parlamasıyla su gibi görünen hayal.

1. Zihî aşşı zihî ḥaḳkıyle bâzâr
Serâb olursa ger ‘ahdüñ şarâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 115*). [*serâb,]*
2. Şan ağı şişesinden şehd umarlar
Şarâb isteyü ‘azm iden **serâba** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 173*). [*serâba, -a]*

serâb: Serap; hayal.

1. O da ḥoş kâr ider şan pâre-i nâr
Serâb idi hemân beñzer şarâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 77*). [*serâb,]*

serâb-ı cefâ: Eziyetin serabı, hayali.

1. Şarâb-ı mihr ü vefâ görünür **serâb-ı cefâ**
Felek didükleri bir beyzâ-yı müdevverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 6*). [*serâb-ı cefâ,]*

ser-âgâz: Baş, başlangıç, ilk söz.

1. Çıkup kûha **ser-âgâz** itse Mecnûn
Aña âheng iderdi küh u hâmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 25*). [*ser-âgâz,]*

ser-āğāz it-: 1. Başlamak. 2. Türk müziğinde mürekkep makamların icrası sırasında önce hangi perdeyle başlanacağını veya perdeler arası geçişi ifade etmek için kullanılan bir terim.

1. Nevāya ney gibi itsem ser-āğāz
Benümle rāst olursın hem-āvāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 137*). [ser-āğāz it-, -se, -m]

ser-āğāz it: Başlamak. (Gazel söylemeye).

1. İder Leylî gibi meyli güzeller
İşiden mest olur itse ser-āğāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 23*). [ser-āğāz it, -se]
2. Bu birkaç beyti itdi hoş ser-āğāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 162*). [ser-āğāz it, -di]

ser-āğāz it: Başlamak.

1. Diyüp lebbeyk hācî gibi Hāc'da
O vecd ile ser-āğāz itse Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 21*). [ser-āğāz it, -se]

ser-āğāz iyle: Başlamak.

1. Ser-āğāz iyleyüp feryād iderdi
Bu Leylî dise her düşmen atar taş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 54*). [ser-āğāz iyle, -(y)üp]
2. Ser-āğāz iyleyüp feryād iderdi
Bu Leylî dise her düşmen atar taş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 54*). [ser-āğāz iyle, -(y)üp]

serāy: Saray.

1. N'ola ger naḥluña aşılsa servüm
Serāyuñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [serāyuñ, -uñ]
2. N'ola ger naḥluña aşılsa servüm
Serāyuñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [serāyuñ, -uñ]

serāy-1 leyli: Leyla'nın sarayı.

1. Aña göstermez illā rüy-ı serdi
Serāy-1 Leylî bir şeb ol 'asesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 19*). [serāy-1 leyli,]

ser-bār ol: Birine yük olmak, birine üzüntü ve keder vermek.

1. Bu ğam ğam yüki üzre oldı ser-bār
Şan eski ḥasteye tāze teb irdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 38*). [ser-bār ol, -dı]
2. Atası mātemi de oldı ser-bār
Senün 'aşkundandır olmışdı şikeste (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 130*). [ser-bār ol, -dı]

ser-bāz: *Korkusuz, cesur, yiğit, serdengeçti II aşık.*

1. Dependen beyle çıkmazdı duhānuñ
Saña beñzer xanı şevk ehli **ser-bāz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 37*). [*ser-bāz,]*

ser-be-dest: *Başı avuçlarında.*

1. Oturdu **ser-be-dest** ü dest-ber-ser
Dil ü cāna bu būdan rāhat irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 12*). [*ser-be-dest,]*

ser-be-sîne: *Başı göğsünde.*

1. Vişāl-i dōst olmayup müyesser
Giderdi **ser-be-sîne** dest-ber-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 6*). [*ser-be-sîne,]*

serçe: *Serçegillerden, insanlara yakın yerlerde yaşayan, kışın göçmeyen, koyu boz renkli, ötücü küçük bir kuş.*

1. Hümā girse elüne **serçe** şañma
Bilimezseñ cevāhir kıymetini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 196*). [*serçe,]*
2. Ki buña tu‘me **serçedür** aña kâz
Dükendi şofrada çünkim nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 208*). [*serçedür, -dür]*

serd: *Soğuk.*

1. Söyünüp küre-i derdi olur **serd**
Dil-i Mecnûn ki deryâ idi bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 144*). [*serd,]*

serd: *Soğuk II Sert, haşin.*

1. Ki yaqar **serd** iken cān u cihānı
Güli vü lālesi hūn-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 54*). [*serd,]*
2. Belālardan dili germ ü demi **serd**
N’olaydı seyr idegelseñ bu bāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 128*). [*serd,]*

serd: *Hiddetli, sert, şiddetli.*

1. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen ben **serd** olurum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 69*). [*serd,]*
2. Yüzünü zerd ü āhuñ **serd** idüpdür
Yanarken āteş-i şekvâ yüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 54*). [*serd,]*
3. Yıkılsa tañ mı bünyād-ı muhālif
Odur **serd** iyleyen şab‘-ı zemānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 13*). [*serd,]*

4. Şunuñ kârüresin hem **serd** ider ol
Şikest olur semen simâsı andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 16*). [*serd,]*
5. Kara tonlar giyüp feryâd ider zâğ
Teneffüs kılsa zehr-âlüde vü **serd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 29*). [*serd,]*

ser-defter: Önder, reis.

1. Çerâğ-ı ahter-i burc-ı sa‘âdet
‘Arab sādātınıñ **ser-defterisin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 3*). [*ser-defterisin, -i, -sin]*

serden aş: Başından aşmak, çok fazla olmak.

1. Ğam u ğuşsa dilinde oldı tāze
Göñül sevdāsı artup aşdı serden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 5*). [*serden aş, -dı]*

serden çık: Ölmek, başın gövdeden ayrılması.

1. Girürse ğuşına çıķduķda serden
Meded kıl var iken börkinde başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 48*). [*serden çıķ, -duķ, -da]*

ser-encām: İşin sonu, ölüm.

1. Deler bağrın ne servî dir ne şimşād
Bu seyrüñ kim **ser-encāmı** ‘ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 83*). [*ser-encāmı, -ı]*

ser-gerdān: Başı dönmüş, sersem, şaşkın; perişan.

1. Ğomaz beni yürüyem dā‘irene **ser-gerdān**
Düşürdi gerçi ki pergār-veş kenāre raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 5*). [*ser-gerdān,]*
2. Cemālüñ ayı **ser-gerdān** idüpdür
Gözün her yıldızuñ hayrān idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 39*). [*ser-gerdān,]*

ser-geşte: Başı dönmüş, kafası karışmış (kimse), şaşkın.

1. Kara bahtı gibi **ser-geşte** düşmiş
Ne dārı var ne yārı var ne ‘ārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 12*). [*ser-geşte,]*
2. Olup **ser-geşte** ğāfil her haberden
Yürür anuñ gibi Mecnûn-ı ‘Āmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 4*). [*ser-geşte,]*
3. Yiñi sevdā ile **ser-geşte** gitdi
Semā‘ u raķs ile çün çerħ-ı gerdān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 4*). [*ser-geşte,]*

ser-halka: Baş halka.

1. Beni **ser-ḥalka** kıl aşḥāb-ı ‘aşka
O ḥalka içre dā’im geçe çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 64*). [*ser-ḥalka,]*
2. Yapuş **ser-ḥalkasına** çāre-sāzuñ
Ḳapuda ḥalka gibi var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 52*). [*ser-ḥalkasına, -sı, -na]*
3. Uram **ser-ḥalkasına** zülfünün dest
Lebünden nüş idem cām-ı şabūḥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 68*). [*ser-ḥalkasına, -sı, -na]*

ser-ḥalka-i cīm: *Cim harfinin başındaki halka. Cim harfinin kıvrımı kısmen halkaya benzer.*

1. Düriş ser-ḥalka-i cimi kemend it
Recīm-i nefsiñün boynına bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 17*). [*ser-ḥalka-i cīm, -i]*

ser-ḥalka-i enbiyā: *Peygamberlerin en başı. (Hz. Muhammed).*

1. Ser-ḥalka-i enbiyāsın oldı
Zātuñ güheri niğın-i ḥātem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 16*). [*ser-ḥalka-i enbiyā, -sın]*

serḥōş ol: *Sarhoş olmak.*

1. Ki meyden serḥōş olmuş itmedin nüş
Görüp acıdı ol mest ü ḥarābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 138*). [*serḥōş ol, -miş]*

seri: *Baş, kafa.*

1. Dil üzre dāl zülfüñsüz belādur
Seri derd ü dehāni ejdehādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 24*). [*seri,]*

ser-i ‘āşık: *Aşığın başı.*

1. Melek rüy u melek büy u melek ḥüy
Ser-i ‘āşık şacı çevgānına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 142*). [*ser-i ‘āşık,]*

ser-i elbürz: *Elbürz dağının başı.*

1. Ser-i Elbürzi gürzi iyleye ḥurd
İder Leyli gürühyle şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 32*). [*ser-i elbürz, -i]*

ser-i engüşt: *Parmak ucu.*

1. Olur ol ma’nide zehr-i ḥaṭar-nāk
Ser-i engüştü şoksa nā-geh ef’i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 171*). [*ser-i engüşt, -i]*

ser-i kâf: *Kef harfinin başı.(Şeklen çengele benzer.)*

1. Eger çengālūñ olursa **ser-i kâf**
Yirinden kopa çekseñ kulle-i Kâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 25*). [*ser-i kâf,]*

ser-i küh: *Dağın başı.*

1. Ser-i küh üzere güyâ şems-i hâver
Omuzda tığı güyâ mâr-ı Dağhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 10*). [*ser-i küh,]*
2. Ser-i küh üzere ‘üryân çün **ser-i küh**
Yatur vahşiler ile yâr u me’nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 28*). [*ser-i küh,]*
3. Ser-i küh üzere ‘üryân çün **ser-i küh**
Yatur vahşiler ile yâr u me’nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 28*). [*ser-i küh,]*
4. O da vahş ile tıtdı dâmen-i küh
Ser-i kühūñ anuñ çün tâci oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 39*). [*ser-i küh, -uñ]*
5. Velî güş-ı ferağ çılardı geh gâh
Maqâm oldı aña ol gün **ser-i küh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 9*). [*ser-i küh,]*

ser-i mâr: *Yılanın başı.*

1. Olur hâlūñsüz olsa noқта-i zâl
Ser-i mâr üzere şan noқта-i hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 26*). [*ser-i mâr,]*

ser-i mîh: *Çivinin başı.*

1. Bir olmaz pâre-i sîm ü **ser-i mîh**
Nice def’a yudılar tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 98*). [*ser-i mîh,]*

ser-i nâfe: *Güzel kokulu baş.*

1. Aña bülbül du ‘â efsûn okırdı
Meger sünbül **ser-i nâfe** açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 17*). [*ser-i nâfe,]*

ser-i risâlet: *Peygamberliğin önde geleni.*

1. ‘Urûca da’vet itdi dîn imânın
Ki ey **ser-i risâlet** hûş-hırâm ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 13*). [*ser-i risâlet,]*

ser-i şeh-zâde: *Şehzade başı.*

1. Nice toprak **ser-i şeh-zâde** idi
Nice sebze ki hüsnidür bahârūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 170*). [*ser-i şeh-zâde,]*

ser-i serv: *Selvi ağacının başı.*

1. Kerâmetle geçer büstânda ‘ömri
Ser-i serv ü çınâr üstinde dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 57*). [*ser-i serv,]*

ser-i sevdâ: *Sevdalı baş.*

1. Ser-i sevdâsına hüsniñ müferrih
Hıñbuñ depredür zencirin anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 22*). [*ser-i sevdâ, -sı, -na]*

ser-i sıfâl: *Testinin başı.*

1. Zamâne depmesi geh geh ser-i sıfâle yiter (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 10*). [*ser-i sıfâl, -e]*

ser-i tâc: *Tacın başı.*

1. Ser-i tâc üzre güyâ dürr-i meknûn
Ol âhüyü görüp bu tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 4*). [*ser-i tâc,]*

ser-i ‘ünvân-ı nâme: *Mektubun hitabı, baş sözcüğü.*

1. Ser-i ‘ünvân-ı nâme nâm-ı Sübhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 1*). [*ser-i ‘ünvân-ı nâme,]*

ser-i zülf-i dil-ârâ: *Sevgilinin saçlarının ucu.*

1. Sütün-ı dâr-ı miñnet serv-i büstân
Çün olmaya ser-i zülf-i dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 95*). [*ser-i zülf-i dil-ârâ, -m]*

serine çık-: *Başına çıkmak, üşüşmek.*

1. Çıkup guşşa gibi Mecnûn serine
Şu saçmak istediler âzerine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 175*). [*serine çık-, -up]*

serîr: *Taht.*

1. Aña sîmîn **serîr** olmak ne hoşdur
Çamer kim beyle nürânî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 118*). [*serîr,]*

ser-keş: *Dik başlı, dik kafalı, inatçı, itâatsiz (kimse), isyankâr.*

1. Ne âteş katı yilden tünd ü **ser-keş**
Virün Leylâ'yı kon ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [ser-keş,]
2. Kümeyt-i kîne bindi **ser-keş** oldı
Tolaşdı Nevfel'e töhmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 2*). [ser-keş,]
3. Yüce yalın gibi sūzân u **ser-keş**
Gazeller okıyup şahrâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 8*). [ser-keş,]
4. Ana kanı kurudı erğuvânuñ
İşit bu pendı sen de **ser-keş** olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 67*). [ser-keş,]
5. Dimişler tabl üni hõşdur ırakdan
Yüce tağ gibi olsañ şöyle **ser-keş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 99*). [ser-keş,]

ser-keş ol: *Dik başlı ve itaatsiz olmak.*

1. Bir elde tiğ-i Hindî şanki meş'al
Olarda ser-keş olup nitekim küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 55*). [ser-keş ol, -up]

ser-keş ol: *İtaat etmemek, dik başlılık göstermek.*

1. Ki pervâne olupdur gayrı şem'e
Bu da anuñ gibi olmadı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 41*). [ser-keş ol, -ma, -dı]

ser-keşlik: *İnatçılık, asilik.*

1. Şarâb-ı nâb ile gūyâ piyâle
Olur **ser-keşlige** çün serv mâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 63*). [ser-keşlige, -e]

sermâye: *Varlık, servet.*

1. Didi ol 'ömrinüñ **sermâyesine**
Oğul ser-vaḫti gelmişdür niyâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 50*). [sermâyesine, -si, -ne]

ser-mâye: *Servet, varlık.*

1. Derd-i dil **ser-mâyesidür** iki nesne 'aşışka
Birisi anuñ belâ-yı hasret ü biri firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 7*). [ser-mâyesidür, -si, -dür]

ser-mest: *Kendinden geçmiş.*

1. Nev-bahâr irse gül ü süsen zebân u gūş olur
Būy-ı gülden bülbül-i şūrîde kim **ser-mest** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [ser-mest,]
2. Uşûla çarb ururdı dest-ber-dest
Nevâ iylerdi 'uşşâk ile **ser-mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 28*). [ser-mest,]
3. Hevâ-yı Leylî'den **ser-mest** idüpdür
Beni ol resme Mecnûn itdi taḫdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 32*). [ser-mest,]

4. İletdi hāne-kāh-ı şeyhe **ser-mest**
Didi cān-ı peder yüz sür bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 82*). [*ser-mest,]*
5. Anı gördi yatur **ser-mest** ü medhüş
Harâb olmuş yatur yiri harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 96*). [*ser-mest,]*
6. İder ol tâli‘-i şüm ile cengi
Bu ahvâl ile ol **ser-mest** ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [*ser-mest,]*
7. Kesildi h̄‘âb u h̄ür-veşden şeb ü rûz
Olup Mecnûn-şifat âvâre **ser-mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 71*). [*ser-mest,]*
8. Dönüp raqs ile Necd’e gitdi **ser-mest**
Giderken âh idüp gögsin çoğurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 156*). [*ser-mest,]*

ser-mest iyle: *Sarhoş etmek. II Aşk sarhoşu olmak.*

1. Beni kândur o nūrūn eşmesinden
Nitekim iyledün ‘aşk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 31*). [*ser-mest iyle, -dün]*

ser-mest kıl: *Sarhoş etmek. II Perişan etmek, dertli etmek.*

1. Beni anuñ niyâzi kıldı ser-mest
O dem bir zemzeme güş itdüm andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 46*). [*ser-mest kıl, -dı]*

ser-mest ol: *Sarhoş olmak.*

1. Bu kem harfi koma levhuñda kazı
Çün oldun bü-yı meyden böyle ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 159*). [*ser-mest ol, -du, -n]*
2. Olup birbiriniñ cāmıyle ser-mest
Şafâda hem-kadeh vuşlatda hem-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 177*). [*ser-mest ol-, -up]*
3. Gören ol ğabğabı olurdu ser-mest
Keserdi hem turıncı yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 13*). [*ser-mest ol-, -ur, -dı]*

ser-nāme: *Mektup, kitap vs. nin başına yazılan yazı.*

1. Yazup **ser-nāme** nām-ı Kārsāz’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 1*). [*ser-nāme,]*
2. Her iş **ser-nāmesidür** pāk nāmuñ
İy dārā-yi vücūd u dāver-i cūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 64*). [*ser-nāmesidür, -si, -dür]*
3. Şifā andan bulurlar derd-mendān
Yazup **ser-nāmede** hāmd ü sipāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 15*). [*ser-nāmede, -de]*

ser-nāme-i derd: *Dert kitabının ön sözü.*

1. Ki ol fihrist-i ğam **ser-nāme-i derd**
Nikāh olduĝı-çün ol serv-i nāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 2*). [*ser-nāme-i derd,]*

ser-rişte-i devlet: *Talih ipinin ucu.*

1. İder Hâk'dan bu yây olmağı der-ḥ'âst
Kaçan **ser-rişte-i devlet** ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 121*). [*ser-rişte-i devlet,]*

ser-sebz: *Yemyeşil.*

1. Kamusu bir şudan **ser-sebz** ü tâze
Bular a'nî fürû'-ı Muştafâ'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 66*). [*ser-sebz,]*
2. Ki beñzer saña bu bağrumdaki dağ
Konup üstümdeki **ser-sebz** dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 51*). [*ser-sebz,]*
3. Bitüp **ser-sebz** olur anuñ nebâtı
Bu derdi kim çekersin şabr idüp sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 104*). [*ser-sebz,]*
4. Şanasın tâze ak gül oldı gönca
Şurâhî beñzemiş **ser-sebz** serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 15*). [*ser-sebz,]*
5. Kaşılur nice **ser-sebzüñ** külâhı
Esicek râstî bād-ı muhâlif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 10*). [*ser-sebzüñ, -üñ]*

sersem: *Nalbantların içine mih koydukları kutu.*

1. Seme **serseme** uymaz ol ki serdür
Anuñla cüft olup giren döşege (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 142*). [*serseme, -e]*

serseri: *Ötede beride gezen, başı boş, işi gücü olmayıp boşta dolaşan.*

1. Serin açmayan ana **serseridür**
Ne nân u nüşî var ne setr-i püşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 72*). [*serseridür, -dür]*

ser-tâ-kadem: *Baştan ayağa kadar.*

1. İçüm **ser-tâ-kadem** memlü hevâdur
Geçür ben kalmışî âb u hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 42*). [*ser-tâ-kadem,]*
2. Ziyâde şeb-çerâğa beñzemiş kim
Teni **ser-tâ-kadem** rûḥ-ı revândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 47*). [*ser-tâ-kadem,]*
3. Nigâra 'arz-ı ḥâl için pey-â-pey
Dehân olmuş öter **ser-tâ-kadem** ney (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 120*). [*ser-tâ-kadem,]*
4. Anuñ **ser-tâ-kadem** ay idi cismi
Yaraşur Leylî olsa anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 133*). [*ser-tâ-kadem,]*
5. Beni **ser-tâ-kadem** kaşlar günâhum
Elif kaddüm ğamuñdan döndi lâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 74*). [*ser-tâ-kadem,]*
6. Başından od yanar bağı göyinmiş
Yaşar **ser-tâ-kadem** nâr-ı cüdâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 69*). [*ser-tâ-kadem,]*
7. Olur vahşî ṭabî'at ehl-i nefret
Beni **ser-tâ-kadem** 'aşk âteş itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 39*). [*ser-tâ-kadem,]*
8. Hilâle beñzedi **ser-tâ-kadem** nür
Esîr olduğı-çün hırs-ı ṭa'âma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 64*). [*ser-tâ-kadem,]*
9. İki de leṭâfetden sirişte
Teni her birinüñ **ser-tâ-kadem** nür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 45*). [*ser-tâ-kadem,]*

serv: Selvi ağacı.

1. Gülınden lâleye feyz ide âbı
Boyı nâz öğrede gülşende **serve** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 83*). [*serve, -e*]
2. Gül anlardan kızardı mülden anlar
Ne **servüñ** sâyesine varsa Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 111*). [*servüñ, -üñ*]
3. Şarâb-ı nâb ile gûyâ piyâle
Olur ser-keşlige çün **serv** mâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 63*). [*serv,]*
4. Yılana yaraşur çün hâk rûzî
Var ey **serv** ol çemende tütma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 67*). [*serv,]*
5. Gün üzre giceden itmiş niğâbı
Diridüm **serv** eger **serv** olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 53*). [*serv,]*
6. Gün üzre giceden itmiş niğâbı
Diridüm **serv** eger **serv** olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 53*). [*serv,]*
7. Döşerdi dârb-ı desti **servi** ayağa
Velî ol mâha düşmiş ğam nişânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 66*). [*servi, -i*]
8. Şanasın tâze ağ gül oldu ğonca
Şurâhî beñzemiş ser-sebz **serve** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 15*). [*serve, -e*]
9. Deler bağrın ne **servi** dir ne şimşâd
Bu seyrüñ kim ser-encâmı 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [*servi, -i*]
10. Cemâli güldi şan gül-berg-i cennet
Sütün-ı ğayme gibi tütüdi **servi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 83*). [*servi, -i*]
11. Ki am itmedi âhırde toprak
Ne yirde bitdi bir **serv** ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 165*). [*serv,]*
12. Öter farkında her **servüñ** tezervi
Açılmış tâze güller câm-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 32*). [*servüñ, -üñ*]
13. Vire hem nâfesinden ğonce bâcı
Kılup **servi** gül üzre nağl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 87*). [*servi,]*
14. Münevver her birinüñ şeb-çerâğı
Bitürmiş her çemen bir tâze **servi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 31*). [*servi,]*

serv: Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.

1. Amân vir ey ecel müsta'cil olma
Temâyül yaraşur sen **serve** ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 5*). [*serve, -e*]
2. Hırâmân **servi** itse cerr zeyli
Ayağda çala zeyli gibi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 181*). [*servi, -i*]
3. N'ola ger nağluña aşlansa **servüm**
Serâyüñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*servüm, -üm*]
4. N'ola ger nağluña aşlansa **servüm**
Serâyüñ murğı olsa bu tezervüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 71*). [*servüm, -üm*]
5. Meger âyine görürdi yüzini
O **servüñ** olmağ için râzdârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 75*). [*servüñ, -üñ*]
6. Yüzün görmez senüñ gibi ğabîbüñ
Yaraşurken saña ey **serv** nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 27*). [*serv,]*
7. Yüzi tâbende gûyâ şem'-i ğande
Revân **serv** ü çenârı nâz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 31*). [*serv,]*
8. Sehî **servi** ğilâle döndi anuñ
İrüp şimşâde zağm-ı dest-i nireng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 50*). [*servi, -i*]

9. Gönül virdüm görüp bir **serve** ben de
İrüp bād-ı ḥazānī nā-gehānī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 94*). [*serve, -e*]
10. Ki haste bülbülün âvâre kaldı
Nice bâğa revâne oldu **servüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 115*). [*servüñ, -üñ*]

serv: *Servi gibi uzun ve güzel II Oğul, yavru.*

1. Belâdan olmaz ise **servüñ** âzâd
Anı var bu çemende iyleme yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 149*). [*servüñ, -üñ*]
2. O **servüñ** kim hevâsı bed-hevâdur
Bu bustâna anı dikmek ḥaṭâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 151*). [*servüñ, -üñ*]

ser-vakt: *Yalnız görüşülecek yer.*

1. Didi ol ‘ömrinüñ sermâyesine
Oğul **ser-vakti** gelmişdür niyâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 51*). [*ser-vakti, -i*]

server: *Baş, başkan, reis, ulu.*

1. Kemâl-i şefkatinden oldu maḥzûn
Şafâ-yı dilden ol luṭf ehli **server** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 89*). [*server,]*
2. Benî-‘Âmir içinde **server** idi
Selim olduḡı-çün kalb-i ḥalîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 6*). [*server,]*

servi: *Servi, uzun boylu.*

1. Egildi râst **servi** düşdi pâyâ
Didi ey luṭfi şayd iden sibâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 38*). [*servi,]*
2. Teḳarrub gösterüp kıldı ri‘âyet
Didi ḳandandur ey **servi** ḥırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 39*). [*servi,]*

servi: *Selvi ağacı II sevgilinin uzun boyu.*

1. Gözüm görmek içündür ḳadd-i yârı
O **servisüz** n’iderem bu buñarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 48*). [*servisüz, -süz, -*]

servi: *Uzun boylu, koyu yeşil yapraklı bir ağaç // Uzun boylu ve endamlı kişi.*

1. Boyın barmaḡ ile göstermeli oldu
Nice âzâde **servi** bende kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 17*). [*servi,]*

serv-i âzâd: *Uzun boylu olan selvi (Leyla),.*

1. Veli ben hār u has ol **serv-i āzād**
Şehinşeh-zāde qanda bende qanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 94*). [*serv-i āzād,]*

serv-i bālâ: Uzun servi II Sevgilinin boyu.

1. Cemâli ilde meşhûr oldı hayli
İrişdi serv-i bālâsı kemâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 13*). [*serv-i bālâ, -ı]*

serv-i büstân: Bostan servisi.

1. Zamâne yıksa serv-i büstânı
Yirin tatar bitürse bir fidanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 19*). [*serv-i büstân, -ı]*

serv-i büstân: Bostan servisi. II Sevgili.

1. Sütün-ı dâr-ı miñnet **serv-i büstân**
Çün olmaya ser-i zülf-i dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 94*). [*serv-i büstân,]*

serv-i dil- nüvâz: Gönül okşayan sevgili.

1. Yaban servi için yüklenme nâzi
Getür bustâna serv-i dil- nüvâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 194*). [*serv-i dil- nüvâz, -ı]*

serv-i dil-ārām: Gönle huzur veren servi (sevgili).

1. Yürürsin şu gibi bî-şabr u ārām
Kenârũnda gerek **serv-i dil-ārām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 192*). [*serv-i dil-ārām,]*

serv-i dil-cû: Gönül arayan (çeken) servi boylu güzel.

1. Kenârũnda yaraşur **serv-i dil-cû**
Cemâlin görmedin germ oldı şevkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 154*). [*serv-i dil-cû,]*

serv-i hāk: Topraktan çıkan servilere.

1. İresin lezzet-i bākīye tâ ki
Hevâ-dâr olmasañ her serv-i hāke (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 91*). [*serv-i hāk, -e]*

serv-i hilâf: Aksi servi, aykırı servi.

1. Bu ‘aşkum müşkin aña aşikâr it
Getür serv-i hîlâfî bî-hîlâf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 35*). [*serv-i hîlâf, -i*]

serv-i hürâmân: *Salınarak yürüyen servi.*

1. Yirinden tırdı çün **serv-i hürâmân**
O kelbün ayağına düşdi giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119*). [*serv-i hürâmân,]*

serv-i hōş-büy: *Güzel kokulu servi.*

1. Meh idi mäh olsa **serv-i hōş-büy**
Söze kuş kondurur tūṭi-suhândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 54*). [*serv-i hōş-büy,]*

serv-i hōş-nâz: *Nazlı servi. II İşveli sevgili.*

1. Yaraşur mı harâba **serv-i hōş-nâz**
N’ider gül-geşti ol âvâre deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 102*). [*serv-i hōş-nâz,]*

serv-i mevzûn: *Ölçülü, düzgün servi.*

1. Gelür bir nev-civân çün **serv-i mevzûn**
Çağırdı ol sibâ’-ı vahşe hâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 32*). [*serv-i mevzûn,]*

serv-i mükerrerem: *Muhterem, saygıdeğer (servi gibi uzun boylu) sevgili.*

1. Tırup nâz ile ol **serv-i mükerrerem**
Ki dervîşe taşadduk ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 53*). [*serv-i mükerrerem,]*

serv-i nâz: *İşveli sevgili.*

1. Didi ol **serv-i nâz** itdi niyâzı
Ki ey mâder dükendi rüz-ı ‘ömrüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 66*). [*serv-i nâz,]*
2. Nişâr iyler ol iki serv-i nâze
Çü Zeyd anlarda bu hōş zevkî gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 58*). [*serv-i nâz, -e*]

serv-i nâz: *Nazlı, işveli selvi II nazlı, işveli, uzun boylu sevgili.*

1. Yaşın zülfince kıl ol serv-i nâza
Kıla döndüm egerçi hasretinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 4*). [*serv-i nâz, -a*]
2. Ki siñdi her biri yerlü yirine
Hemân qarşulayup ol serv-i nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 21*). [*serv-i nâz, -i*]
3. Cevâbı böyle virdi ol sözine
Didi ey **serv-i nâz** u nâz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 65*). [*serv-i nâz,]*

serv-i nāze: *Narın, nazlı servi.*

1. Gelüp kim yirse yisün rāyegānī
Fidānlardur bular bir **serv-i nāze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 65*). [*serv-i nāze,*]
2. Ki ol fihrist-i ğam ser-nāme-i derd
Nikāh olduĝı-çün ol **serv-i nāze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 3*). [*serv-i nāze,*]

serv-i nāz-perver: *İşveli sevgili.*

1. Hārâb itdi nazar bir gülsitānı
Ki **serv-i nāz-perver** a'ñi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 43*). [*serv-i nāz-perver,*]

serv-i nāzük: *Nazik yaratılışlı servi.*

1. Getürdi cūşa deryâ-yı bükāyı
O kızlardan meger bir **serv-i nāzük** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 161*). [*serv-i nāzük,*]

serv-i nev-bahār: *İlkbahar servisi; sevgili.*

1. Irāĝ idüp beni sen serv-i nev-bahāra raķīb
Ķatuñda sāye gibi ĳaldı yüzi ĳara rākīb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 1*). [*serv-i nev-bahār, -a*]

serv-i nev-civān: *Taze servi.*

1. Delü gönölüm gibi āvāre yārum
İ **serv-i nev-civān** yār-ı civān-merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 127*). [*serv-i nev-civān,*]

serv-i revān: *Salınan servi.*

1. Virür her za'ferān aña acı dil
Görüp bu cünbişin serv-i revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 65*). [*serv-i revān, -uñ*]
2. Ter ü taze olup serv-i revānı
Şanavber kāmēt ü maħbüb u mevzün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 6*). [*serv-i revān, -ı*]

serv-i revān: *Servi gibi salına salına yürüme.*

1. Cigerde ĳan dimāĝ-ı serde sevdā
Hem ol **serv-i revān** ĳar-ĳāha ĳitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 75*). [*serv-i revān,*]

serv-i revāne: *Servi gibi salına salına yürüyen (sevgili).*

1. N'ider reng ü 'ilâcı ol ki güldür
Nice hem-serle ol **serv-i revâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 71*). [*serv-i revâne,*]

serv-i revân-ķad: *Selvi gibi salınan boylu (Sevgili).*

1. Semen-bū lāle-rū **serv-i revân-ķad**
'Abir-i Mekkidür büyü ki anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 28*). [*serv-i revân-ķad,*]

serv-i sehî: *Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.*

1. Boyı **serv-i sehî** gibi nağar-gāh
Hevāsında yiler bād-ı seğer-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 139*). [*serv-i sehî,*]

serv-i semen-ber: *Göğsü yasemin gibi (beyaz) olan servi (boylu güzel).*

1. İki **serv-i semen-ber** iki gülzār
Biri birine oldılar hevā-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 175*). [*serv-i semen-ber,*]

serv-i ser-keş: *Dik bağlı servi.*

1. Göge degdüirdi zerrîn tâcı nesrîn
Ayağ üstine geldi **serv-i ser-keş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 35*). [*serv-i ser-keş,*]

serv-i Őimşād: *Şimşir ağacı gibi olan selvi.*

1. Çü yir virān ola olmaz ĥarācı
Anuñ kim bārı yok çün **serv-i Őimşād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 79*). [*serv-i Őimşād,*]

serv-i tāze: *Taze servi II Sevgilinin boyu.*

1. Kemāle irmedin ol **serv-i tāze**
'Acebdür Őoldı 'uŐşāķı Hicāz'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 163*). [*serv-i tāze,*]

serv-i temāyül: *Meyleden güzel.*

1. İŞidüp bunu ol **serv-i temāyül**
İdüp 'irfānı yüzinden tecāhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 107*). [*serv-i temāyül,*]

serv-i zibā: *Süslü servi.*

1. Didi giysün bunı ol **serv-i zibā**
Semenden gönlek aq gülden ‘imāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 42*). [*serv-i zibā,]*

serv-kaddi: *Selvi boylu; sevgili.*

1. Mu‘allā **serv-kaddi** Muştafā’ dur
Mübārek ismi anuñ mühr-i imān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 38*). [*serv-kaddi, -i]*

serv-reftār: *Servi salınışlı.*

1. Revān yirden ũrup ol **serv-reftār**
Didi üftādesine düşme ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 31*). [*serv-reftār,]*

setire: *Örtülmüş, kapalı, mestur.*

1. Setire goncesin bī-perde olma
Hevā-yı nefis ile perverde olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 61*). [*setire,]*

setr iyle-: *Örtmek, kapatmak, gizlemek.*

1. Bular setr iyledükçe nār-ı ‘aşkı
Bürehne itdiler esrār-ı ‘aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 23*). [*setr iyle-, -dük, -çe]*
2. Nice setr iyleye bir kuru yaprak
Görürken bunca gavğāsın raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 112*). [*setr iyle, -ye]*

setr-i püş: *Örtü.*

1. Serin açmayan ana serseridür
Ne nān u nüşı var ne setr-i püşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [*setr-i püş, -ı]*

sev: *Sevmek, beğenmek.*

1. Ki iştdüm fülān yirde fülānı
Seni **sevmiş** didiler hem sen anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 58*). [*sevmiş, -miş]*
2. Perī şanup **seven** dīv-i sepīdi
Olur āhır o ‘aşkun nā-bedīdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 51*). [*seven, -en]*
3. Sepīd olduğı-çün **sevme** tenini
Çara günler getirür cāna kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 53*). [*sevme, -me]*
4. Nola biñ cān ile **sevsem** seni ben
Ki dört göz ile baķarsın baña sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 127*). [*sevsem, -sem]*
5. Bütü hiç **sevme** kim yoķdur vefāsı
Cihānda yoğa dönse var iken yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 30*). [*sevme, -me]*
6. Yürür yiler çemende yile beñzer
Severdi ĥaste Mecnûn āhuvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 67*). [*severdi, -er, -di]*

7. Yiri endühdan Mecnûn gibi kûh
Severdi ‘emmüsünüñ duhterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 11*). [*severdi, -er, -di*]
8. Beni ‘âşıklar üzre hücçet itdi
Severken ya‘nî Mecnûn hüsni-şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 7*). [*severken, -er, -ken*]

sev: *Sevgi ve bağlılık duymak, gönül vermek.*

1. ‘Ayāndur kim anı **sevmek** ziyāndur
Kaçarsın ādemiden ādem iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 112*). [*sevmek, -mek*]

sev-: *1. Sevgi beslemek, dostluk göstermek. 2. Aşık olmak. 3. Beğenmek, arzu göstermek.*

1. Seni her kim ki kem **sevdi** kem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 94*). [*sevdi, -di*]

sev-: *Sevmek, beğenmek.*

1. Kimi **sevdüñ** kime sevdā-zedesin
Muhabbet odına āteş-gedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 39*). [*sevdüñ, -dü, -ñ*]
2. Perî kim çok **seversin** anı cāndan
Şaşın ‘ifrit-i pür-āfetdür andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 49*). [*seversin, -er, -sin*]
3. Yılan **sevmedügi** yarpuz idüm ben
Beni yolup yabāna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 60*). [*sevmedügi, -me, -düg, -i*]
4. Ne cürmüm var ki artar her gün āhum
Seni **sevmek** günāh olursa şāhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 73*). [*sevmek, -mek*]
5. Esîre yaraşur zencîr ü zindān
Seni **sevmekden** artuğ yoğ günāhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 71*). [*sevmekden, -mek, -den*]
6. Perî **sevmekden** uşan dîvünü baş
Perî kim şüreti gözden nihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 110*). [*sevmekden, -mek, -den*]
7. Dilerseñ **sevmeyen** Leylî cemālin
Çıkar gir göñlüme anuñ hayālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 15*). [*sevmeyen, -me, -(y)en*]
8. Ğarîbe mihrîbān idi o da hem
Severdi ol dañi bir gül-‘izārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 123*). [*severdi, -er, -di*]
9. Benüm-çün dil seni ğam yiye şandı
Şu resme **sevdüñ** ol yiñi nedîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 37*). [*sevdüñ, -dü, -ñ*]
10. Qanı derd ü belāda aña şānî
Anı şanma hemān Leylâ’yı **sevdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 31*). [*sevdi, -di*]
11. O sevdādan geçüp Mevlâ’yı **sevdi**
O başdan ayağa derd oldu muţlağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 32*). [*sevdi, -di*]
12. Qomışdı yolına cān u serin ol
Anı ol da **severdi** cāmî gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 13*). [*severdi, -er, -di*]

sevāb: *Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı. Allah'ın rızasını kazanmaya mahsus iyi amel ve hayırlı işler.*

1. Be-şüret ol **sevāba** cehd iderdi
Be-ma‘nî yine yiñi ‘ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 35*). [*sevāba, -a*]

2. Şevābuñ saña yapmaz bu hārābı
Beni terk it ço eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 116*). [şevābuñ, -uñ]
3. Şevābuñ kanı meyliñ zenbe itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 196*). [şevābuñ, -uñ]

sevāb: *Sevap, doğruluk ve iyiliğin karşılığı.*

1. İre hem sākī rūhına **sevābı**
İrişdürdi çün ilçi bu peyāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 30*). [sevābı, -ı]

sevābit: *Gezegenler dışında kalan ve yerinde durur gibi görünen yıldızlar.*

1. Ve zeyyennā es-semāe āyetinden
Kimi seyyāredür kimi **sevābit** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 19*). [sevābit,]

sevād: *Siyahlık, karalık, karaltı.*

1. Şaçı çini nice müşk-i Hotendür
Sevādı hile vü şehir-i fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 60*). [sevādı, -ı]
2. Cemāl-i ‘āleme beñdür **sevāduñ**
Cihānda zıkr olunur yahşi aduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 5*). [sevāduñ, -uñ]

sevādā: *Güçlü sevgi, aşk.*

1. Koyup **sevādāyı** Mecnûn ‘ākil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 10*). [sevādāyı, -yı]
2. Yüzi ağ olsun anuñ kim başında var bu **sevādādan** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [sevādādan, -dan]
3. Açup Kays’a ğam u **sevādā** kapusın
Kıomadı ders ile fetvā kayusun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 169*). [sevādā,]
4. Olaruñ fikri ğavġā-yı elif lām
Bunuñ **sevādāsı** ğisū-yı dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 200*). [sevādāsı, -sı]
5. Ne yüzüñ hālīdür sineñde dāġun
Kimüñ **sevādāsı** tıoldurdi dimāġun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 42*). [sevādāsı, -sı]
6. Benüm bu pendümi ġuş-ı derün it
O **sevādādan** geçüp def-i zebün it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 100*). [sevādādan, -dan]
7. Bu **sevādā** tāt ola başumda her-ġāh
Geçince devr-i ‘ömr-i rüzīgārūm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 100*). [sevādā,]
8. O **sevādāda** geçürdi yevm ü leylı
Kişi gönderdi Leylī cānibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 32*). [sevādāda, -da]
9. Yiñi **sevādāda** ol ġice müsāfir
Yürürdi ol belā Mısrı ħurūşān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 6*). [sevādāda, -da]
10. Kātı şūrīde oldı ol ħaberden
Bu **sevādādan** midād-ı tāze ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 7*). [sevādādan, -dan]
11. Ğam u ġuşsa dilinde oldı tāze
Ġöñül **sevādāsı** artup aşdı serden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 5*). [sevādāsı, -(s)ı]
12. Cigerde kıan dimāġ-ı serde **sevādā**
Hem ol serv-i revān ħar-ġāha ġitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 74*). [sevādā,]

13. O **sevdâdan** geçüp Mevlâ'yı sevdi
O başdan ayağa derd oldu muṭlaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 32*). [*sevdâdan, -dan*]
14. Yiñi **sevdâ** ile ser-geşte gitdi
Semâ' u raḳs ile çün çerḫ-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 4*). [*sevdâ,*]
15. Yanınca şîr ü vaḫş ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet yiñi **sevdâ** yiñi baḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 7*). [*sevdâ,*]

sevdâ: İlahi aşk. Yürekte siyah bir nokta vardır. Buna habbetü'l-kalb, sevdâü'l-kalb, süveydaü'l-kalb, dane-i dil gibi isimler verilir. Kalbin en değerli yeri burasıdır. Bazen aşırı sevgi ve şiddetli aşk sebebi ile bu siyah nokta tahrip olur, parçaları bütün vücuda yayılır. Artık bu türlü aşıklarda akıl mantık kalmaz, sevdiklerini çılgınca severler. Bunara sevdalı denir. Bunlar aşk yoluna başlarını koyan aşıklardır.

1. Meger kim ḫabbetü's-sevdâdur ol ḫâl
Ki **sevdâlar** bitürür dilde fi'l-ḫâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 154*). [*sevdâlar, -lar*]

sevdâ-yı 'aşk: Aşk hevesi.

1. Şafâ-yı Leylî'yi sevdâ-yı 'aşkı
Bu ğavġâdan serüm ḫâlî gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 68*). [*sevdâ-yı 'aşk, -ı*]

sevdâ-yı dil-gîr: Kırgın küskün aşk.

1. Demidür ṭutasın ey döst destüm
Beni itdi delü **sevdâ-yı dil-gîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 67*). [*sevdâ-yı dil-gîr,*]

sevdâ-yı dūd: Dumanın sevdası.

1. Baña ḫil'at yiter sevdâ-yı dūdum
Şafâsı 'âşıkun ol dem olur pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 32*). [*sevdâ-yı dūd, -um*]

sevdâ-yı leyli: Leyla'nın aşkı.

1. Ḳamu illerde maṭ'ûn oldı adum
Şikâr itdi beni **sevdâ-yı Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 29*). [*sevdâ-yı leyli,*]

sevdâ-yı mecnûn: Mecnun'un sevdası.

1. Çü ḳaldı bî-bahâne rây-ı Mecnûn
Yiñilendi yine **sevdâ-yı Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 60*). [*sevdâ-yı mecnûn,*]

sevdâ-yı meknûn: Gizli seveda.

1. Başından gitmedi **sevdā-yı meknûn**
Otursa sāyebānı ümm-i ğıylān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 14*). [*sevdā-yı meknûn,]*

sevdā-yı zülf-i dōst: *Sevgilinin saçlarının sevdası, siyahlığı.*

1. Sevdā-yı zülf-i dōst yitürdi belā firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 1*). [*sevdā-yı zülf-i dōst,]*

sevdā-yı zulmet: *Karanlık sevdası.*

1. Gidüp **sevdā-yı zulmet** nūra döndi
Tırup Mecnûn-ı pür-sevdā vü pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 52*). [*sevdā-yı zulmet,]*

sevdā-zede: *Aşk vurgunu, sevdalı.*

1. Kimi sevdüñ kime **sevdā-zedesin**
Muhabbet odına āteş-gedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 39*). [*sevdā-zedesin, -sin]*

sevgü: *Sevgi.*

1. Kõmadı dõstlık **sevgüsine** yir
İlüñ gendüm-nümā vü cev-fürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 32*). [*sevgüsine, -si, -n, -e]*

sevgülü: *Sevgili, aşık olunan, sevilen.*

1. Yağardı şanasın āzer şaçardı
İrağ düşdüğü-çün **sevgülü** yāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 145*). [*sevgülü,]*
2. Anuñla dil-berine nāme yazdı
Ki ey **sevgülü** cüftüñ ğam-güsārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 9*). [*sevgülü,]*
3. İrağ düşmek çatı düşvār u müşkil
Ne müşkildür bu resme **sevgülü** yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 131*). [*sevgülü,]*

sevin-: *Sevinmek, mutlu olmak.*

1. Uvatdı urdı Mecnûn' un çanağın
Bu hāle hāste Mecnûn key **sevindi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 33*). [*sevindi, -di*
2. 'İlac iylerdi her rişine anuñ
Peder-i Mecnûn **sevindi** bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 39*). [*sevindi, -di]*
3. İde mizān-ı 'adlüm size meyli
Virüñ ol şerbeti Mecnûn **sevinsün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 73*). [*sevinsün, -sün]*

seyl: *Sel.*

1. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde **seyli**
Temevvüc iyledi tâ hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 47*). [*seyli, -i*]
2. Nice kûhı yaqıpdur nitekim kâh
O **seyl** aldı beni benden yudu pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 29*). [*seyl,]*
3. 7olu mânendi başlar yire yağdı
Götürdü gövdeyi kan **seyli** taşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 93*). [*seyli, -i*]
4. Ne aşşı iyleye feryâd-ı çübân
Ola çün **seyl** ile vîrâne bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 67*). [*seyl,]*
5. Ne hâşıl seng dîvâr olsa pülâd
İde çün **seyl** ekini seng ile pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 69*). [*seyl,]*
6. Şafâ fenninde şâhib-mezheb idi
Belâlar **seyline** olmuşdı hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 5*). [*seyline, -ine*]
7. Yapış dirsın baña sen şah-ı hâra
Bu **seyle** mağlaş olmaz hâr u hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 149*). [*seyle, -e*]
8. İnüp tağdan giderdi nitekim **seyl**
Varup hâk üzre qordı rûy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [*seyl,]*
9. İnüp tağdan giderdi nitekim **seyl**
Varup hâk üzre qordı rûy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 8*). [*seyl,]*

seyl: Sel; gözyaşı kastedilmiştir. Beyitte gözyaşı çokluğu ve yoğunluğu yönüyle sele teşbih edilmiştir.

1. Kaçan Mecnûn’ı görmez oldu Leylî
Gözünüñ yaşı seylâb itdi **seyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 16*). [*seyli, -i*]

seylâb it-: Sel etmek, sel haline getirmek.

1. Kaçan Mecnûn’ı görmez oldu Leylî
Gözünüñ yaşı seylâb itdi seyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 16*). [*seylâb it-, -di*]

seyl-i âb-ı tîğ: Kılıcın suyunun seli. Kılıç yapılırken, daha sert olması bakımından demire bir miktar su katılması ile ilgili.

1. Nice dil yaqdı oda tâb-ı tîğüm
Nice il yıqdı seyl-i âb-ı tîğüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*seyl-i âb-ı tîğ, -um*]
2. Nice dil yaqdı oda tâb-ı tîğüm
Nice il yıqdı seyl-i âb-ı tîğüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*seyl-i âb-ı tîğ, -um*]

seyl-i belâ: Bela seli.

1. Uvat kim gelmez andan kâr-sâzî
Beni **seyl-i belâ** şalmaz kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 147*). [*seyl-i belâ,]*

seyl-i eşk: Gözyaşı seli.

1. Boyamış reng-i nîle anı mâtem
Hem itmiş **seyl-i eşk** ü şule-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 73*). [*seyl-i eşk,]*

seyl-i üştür: *Deve seli. Çok fazla devenin olması durumu.*

1. İzinden yola dirhemler döşerdi
Aşkardı **seyl-i üştür** mevc-der-mevc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 39*). [*seyl-i üştür,]*

seyr: *Gezinti, gezme.*

1. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzi
Ki ey necm-i sa'âdet hâyr mı **seyr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 23*). [*seyr,]*
2. Deler bağrın ne servî dir ne şimşâd
Bu **seyrûñ** kim ser-encâmı 'ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 83*). [*seyrûñ, -üñ]*

seyr: *Bakma, temaşa etme.*

1. Er ölse oturırdı iki yıl zen
Bir evde oturırdı terk idüp **seyr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 97*). [*seyr,]*

seyr it: *Gezme, gezinmek // temaşa etmek.*

1. Aradığı remide nür-ı dîde
Arayup seyr iderken sağ u şolı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 47*). [*seyr it, -er, -ken]*
2. Kime itsün şikâyet hâste bülbül
Dirigâ seyr iderken bu çemende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 93*). [*seyr it, -er, -ken]*

seyr it: *Dolaşmak.*

1. Kimüñle seyr ider kanda mekânı
Hâber var ise andan sende zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 118*). [*seyr it, -er]*
2. Aradı seyr idüp geh kûh u geh seng
Bir arada anı buldı yalıncağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 24*). [*seyr it, -üp]*

seyr it: *İzlemek. Temaşa etmek.*

1. Belâlardan dili germ ü demi serd
N'olaydı seyr idegelseñ bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 129*). [*seyr it, -(e)ge], -se, -ñ]*
2. Nice bir olasın ilden remide
Nice bir seyr idersin kûh u yazı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 59*). [*seyr it, -er, -sin]*

seyr it: *Seyretmek, bakmak.*

1. Nitekim kûh-ı Lübnan evliyâyâ
Ararken pîr-i mağzûn seyr idüp kûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 61*). [*seyr it, -üp]*

2. Revân seyr itdi hürşidüñ ‘arûsı
Tırup İbnü’s-Selâm âsüde hûş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 4*). [*seyr it, -di*]

seyr it: Seyahat etmek.

1. Ne yir içer ne h d uyur Şeb   r z
Ne ile seyr ider ne Şehre varur (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 125*). [*seyr it, -er*]

seyr   sefer: Gezme, dolaşma, hareket etme.

1. Ben oldum b -niŐ n uş yane yane
A ar ol gönlini seyr   seferde (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 63, Mısra 97*). [*seyr   sefer, -de*]

seyr n: Gezinti, gezme.

1. Ki olmuş p sb n-ı  asr-ı sult n
Ol a las üzre var **seyr n** sen nd r (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 4, Mısra 35*). [*seyr n,]*
2. Meger bir p diŐah **seyr n** içinde (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 67, Mısra 1*). [*seyr n,]*

seyr n it: Gezinti yapmak, gezmek.

1. Bu Ő ret üzre d zdi zülf   h lin
Ki ol günde ki seyr n itdi Leyli (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 31, Mısra 3*). [*seyr n it, -di*]

seyr-i serv: Servi seyri.

1. Ne **seyr-i serv**   ne ŐimŐ d u Ő di
Mur di bu ki bulup bir pen hı (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 90*). [*seyr-i serv,]*

seyy re: Güneşin etrafında dolaşan gezegen, yildız.

1. O kim ol c nbiŐ n **seyy resid r**
Cem l n Őev nmuñ  v resid r (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 1, Mısra 37*). [*seyy resid r, -si, -d r*]
2. Ve zeyyenn  es-sem e  yetinden
Kimi **seyy red r** kimi Őev bit (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 19*). [*seyy red r, -d r*]
3. E er var ise  areñ iyle çare
   gördi çare yok **seyy relerden** (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 59*). [*seyy relerden, -ler, -den*]

seyy r-ı gerd n: Dönen dünya.

1. Görüb ol z veri **seyy r-ı gerd n**
Őaf dan b -h d oldu Şanki Mecn n (*Leylâ vü Mecn n, Mesnevi 17, Mısra 5*). [*seyy r-ı gerd n,]*

seyyid: *Ulu, bir kavmin büyüğü, başı, lideri olan.*

1. Okuyup il ü şehri şöret itdi
‘Arab **seyyidlerini** da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 100*). [*seyyidlerini, -ler, -i, -ni*]
2. Düzüp **seyyidlere** lâyıķ belekler
Yidüb maħmiller öñince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 41*). [*seyyidlere, -ler, -e*]
3. Düzüp **seyyidlere** lâyıķ belekler
Yidüb maħmiller öñince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 41*). [*seyyidlere, -ler, -e*]
4. Dileyü geldi yâr-ı dil-sitâmı
Buluşdı **seyyidine** ol maķāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 53*). [*seyyidine, -i, -ne*]
5. Şavaş ĥadden geçüp şu baştan aşdı
‘Arab **seyyidleri** çün şîr-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 95*). [*seyyidleri, -ler, -i*]

seyyid: *Önder; ileri gelen, baş, başkan.*

1. Keserdi ter ķumāşı şanki şındı
Nice **seyyid** seri şalındı pāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 83*). [*seyyid,]*

seyyid: *Ulu, bir kavmin büyüğü, başı, lideri olan // Hz. Muhammed kastedilmektedir.*

1. Re‘îs-i enbiyâ sulţân-ı kevneyn
Dilâ ol **seyyidedür** bu ĥitâbum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 9*). [*seyyidedür, -e, -dür*]

seyyid-i bār-gāh-ı ā‘lî: *Ululuk sarayının efendisi. (Hz. Muhammed).*

1. Ey **seyyid-i bār-gāh-ı ā‘lî**
Ve ey bende-i ĥazret-i mu‘azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 14*). [*seyyid-i bār-gāh-ı ā‘lî,]*

seyyid-i kavm u kabîle: *Kavim ve kabilenin ulusu, büyüğü.*

1. Atası **seyyid-i kavm u kabîle**
Kim ola ĥüsnini şerĥ idebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 135*). [*seyyid-i kavm u kabîle,]*

seyyidü'l-kavm: *Kavmin reisi, kabilenin önderi.*

1. Ki aña ĥādım ola şāh-ı ĥübān
Buyurdı faħr-i ‘ālem **seyyidü'l-kavm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 23*). [*seyyidü'l-kavm,]*

sezâ: *Layıķ, uygun.*

1. Cemāl-ı luţfunuñ hem ‘aşıķıdur
Ben itdüm anı kim baña **sezâdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 57*). [*sezâdur, -dur*]

2. Añub rahmetden iyle cānumı şād
Ŧapuñdan rahmet umarsam **sezādur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 75*). [*sezādur, -dur*]

şı: *Kırmak, kesmek, bozmak.*

1. Gülün evrâkı olmazdı şikeste
Şımasa mey göñül endişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 87*). [*şımasa, -ma, -sa*]
2. Şımazdı kimse anuñ şışesine
Nice gülsün Ŧapuñdan dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 88*). [*şımazdı, -maz, -dı*]
3. Ğidâ-yı rûhı bî-kâse yimişdür
Yañud aydur ki göñlün kâsesin **şı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 49*). [*şı,]*
4. Şı dîvâr u derin kim ola rüşen
Göñül şınmasa hergiz rüşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 54*). [*şı,]*

şı-: *Yenmek, mağlup etmek, bozguna uğratmak.*

1. Şıdı kırdı bulup âcdāya fırsat
Kimi başın alup kaçdı yabāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 52*). [*şıdı, -dı*]

şıb: *Elma.*

1. Keser **şıbüñ** serin kaçmaz deminden
Ruñ-ı engürü Leyli-gün ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 32*). [*şıbüñ, -üñ*]

şıb: *Elma II çene.*

1. Dilüme ğudde-i Ŧācün olur **şıb**
Çü görmen âdemilerden vefā ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 102*). [*şıb,]*
2. Keşide müy kıddinden miyānı
Zenahdānı ki **şıb** idi gül-ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 37*). [*şıb,]*
3. Şekerden Ŧatlu olsa **şıb** şad-bār
Gedilse bir pula almaz Ħaridār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 95*). [*şıb,]*

şibā: *Yırtıcı hayvanlar.*

1. ‘Aceb midür muŦıf itse sibācı
Süpürdürdi **sibā’a** buyruğ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 33*). [*sibā’a, -a*]
2. ‘Aceb midür muŦıf itse **sibācı**
Süpürdürdi sibā’a buyruğ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 32*). [*sibācı, -ı*]
3. Sibāc u vañşe iñsān idi işi
MuŦıf itmişdi in’āmı sibācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 84*). [*sibāc,]*
4. Sibāc u vañşe iñsān idi işi
MuŦıf itmişdi in’āmı **sibācı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 85*). [*sibācı, -ı*]
5. Sibāc u vañşe eŦrafında enbūh
Degerken cānib-i dil-dāre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 10*). [*sibāc,]*

6. Egildi rāst servi düşdi pāya
Didi ey luṭfī şayd iden **sibāʿī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 39*). [*sibāʿī, -ī*]
7. Sibāʿuñ ḥākimi vaḥşuñ muṭāʿı
Ḥaberler var saña sinemde mestür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 40*). [*sibāʿuñ, -uñ*]
8. O gitdi ḳaldı Mecnûn'a **sibāʿī**
Ḳoyup Mecnûn'ı itdi ʿazm-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 212*). [*sibāʿī, -ī*]
9. Sibāʿ u vaḥşuñ oldı hem enīsi
Dise Mecnûn ḳaşā'id pür-leṭā'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 100*). [*sibāʿ,]*
10. Mülāzım 'Amr vāvı gibi dā'im
Sibāʿ anları ḳaplayup çü ḥalkā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 113*). [*sibāʿ,]*
11. Muṭī'ı olsa ṭañ mı her dirende
O meclis kim **sibāʿ** olmışdı ḥavli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 117*). [*sibāʿ,]*
12. Sibāʿ u vaḥş olursa ṭañ mı rāmı
Degüldür bu hevā-yı nefis-i fācir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 122*). [*sibāʿ,]*
13. Yanınca leşker idinmiş **sibāʿī**
Bu ol demden ki küh-ı Necd'e düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 64*). [*sibāʿī, -ī*]
14. Sibāʿ anı ḳorurlar şan ʿasesler
İraḳdan her ki añı olsa nāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 178*). [*sibāʿ,]*
15. Ṭağıldılar **sibaʿlar** ṭuydılar il
O yirde ḥāzır olan gördi añı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 186*). [*sibaʿlar, -lar*]
16. Sibāʿuñ dehşetinden ṭuymadı il
Yatur ol fāriğ olmuş yok hevesler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 176*). [*sibāʿuñ, -uñ*]
17. Sibaʿdan yırtıcı ḥūyın giderdi
Ḳatında şir ile āhū barışdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 36*). [*sibaʿdan, -dan*]
18. Ḳatında bir iki vaḥşī var nişeste
Sibaʿdan iyleyüp dehşet tamāmī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 19*). [*sibaʿdan, -dan*]

sibāʿ-ı nefis: *Nefsinin yırtıcı hayvanları.*

1. Der ü dāmı ḳılıp bī-dām u maḥbūs
Sibāʿ-ı nefsinüñ olan muṭāʿı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 31*). [*sibāʿ-ı nefis, -i, -nüñ*]

sibāʿ-ı vaḥş: *Vahşi yırtıcı (hayvan).*

1. Gelür bir nev-civān çün serv-i mevzūn
Çağırıldı ol sibāʿ-ı vaḥşe ḥā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 33*). [*sibāʿ-ı vaḥş, -e*]

sīb-ğabğab: *Elmaya benzeyen çene, gerdan.*

1. Ki ey lāle-ʿizār u **sīb-ğabğab**
Baña sensüz cehennem oldı mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 9*). [*sīb-ğabğab,]*

sīb-i gül-āb: *Gülsuyu gibi çene.*

1. Ecel yili añıñ-çün iyledi āh
Turunca döndi çün sib-i gül-ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 61*). [*sīb-i gül-āb, -ı*]

sıçra: (Ânî bir uyarı veya heyecan sebebiyle) Ürkerek olduğu yerde doğrulur gibi sarsılmak.

1. İnüp virdi atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp **şıçratdı** âhû gibi şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 61*). [*şıçratdı, -t, -dı*]

sıçra: Sıçramak. II Çıkmak.

1. Hurûşa geldi çün deryâ-yı pür-cüş
Serine **şıçradı** çün keyf-i bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 3*). [*şıçradı,]*

sıçra: Sıçramak.

1. Yirinden **şıçradı** çün div-zâde
Çukalın giydi tiğn çekdi def'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 4*). [*şıçradı, -dı*]

sıdk: Doğruluk.

1. Kurumış desti hûş oldu raķibûñ
Zihî luţf u zihî **sıdk** u zihî rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [*şıdk,]*

sıfat: Bir kimse veya şeyin sâhip olduğu nitelik, ona âit olan özellik, hal ve vasıf.

1. Tağayyürden münezzeħ pāk zātuñ
Tebeddülden muraddur **şıfātuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 76*). [*şıfātuñ, -uñ*]
2. Ŧapuña girde-bâliş oldu hem ay
‘Uţârid yazmağa hûsnün **şıfâtın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 23*). [*şıfâtın, -ın*]
3. Şeh iken aña kullar derhem itdi
Anı kim bu **şıfat** h’âr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 131*). [*şıfat,]*

sıg: Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek.

1. Ki **sıgmaz** kâseye deryâ-yı ma‘nî
Şu kim bu kâseyi kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 46*). [*sıgmaz, -maz*]
2. Müsemâsın ki kevne **şıgmaz** ismüñ
Senüñ-çün halk olundu cümle hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 162*). [*şıgmaz, -maz*]
3. Şıgardı a‘nî fi-semmi‘l-hıyâti
Nizâr idüp anı firkat ribâti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 25*). [*şıgardı, -ar, -dı*]

sıg: Yakışmak, uygun düşmek.

1. Bu divâne bizüm divâna **sıgmaz**
Bunuñ aħvâli ad u şana **sıgmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 145*). [*sıgmaz, -maz*]

2. Bu divâne bizüm divâna **sıgmaz**
Bunuñ aḥvâli ad u şana **sıgmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 146*). [*sıgmaz, -maz*]
3. Delüye uyma **şıgmaz** ad u şane
Zihî müşkil fazâḥat zî-melâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 158*). [*şıgmaz, -maz*]
4. Ki hiç **şıgmaz** yoluna toḡrınıñ kec
Çün oḡda istiḳâmet fâ'îḳ oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 126*). [*şıgmaz, -maz*]
5. anı Mecnûn ki ide meyl-i Leylî
Bu vaḥdet şoḫbetine **sıgmaz** aḡyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 69*). [*sıgmaz, -maz*]

sıga-: *Okşamak.*

1. Başın yüzün **şıḡadı** şefḳat ile
Aḳıtdı hem ciger çanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 62*). [*şıḡadı, -dı*]

sıgın: *Sıḡınmak, dayanmak, güvenmek.*

1. Şıgınma aña kim yoḡdur beḳâsı
Zenüñ kim şaḡ işi yok pür-marazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 58*). [*şıgınma, -ma*]

sıḡış: *Sıḡmak.*

1. Gidüp benlik bir oldum yâr ile bil
o çalı kim **şıḡışmaz** araya ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 64*). [*şıḡışmaz, -maz*]
2. Sıḡışmaz bir tane ya'nî iki cân
Fedâ iylemişem ben sana câni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 20*). [*şıḡışmaz, -maz*]

sıgmaz ol-: *Sıḡmamak.*

1. ıyâsa sıgmaz oldu derdi ays'uñ
Gül-i nesrine döndi verdi ays'uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 7*). [*sıgmaz ol-, -dı*]

sıḡhat: *Saḡlık, afiyet.*

1. Mücâvir var mı kim olmaz misâfir
Ne **şıḡhat** var ki olmaz pür-saḳâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 149*). [*şıḡhat,]*
2. Gelüp **şıḡhat** bulurdu anda rencür
Bu ḫâle çünki ḫalḫ âḡâḫ oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 200*). [*şıḡhat,]*

sıḡr: *Büyü, efsun.*

1. Gözi **sıḡriyle** meftûn itdi ays'ı
Şaḳı bendiyle mecnûn itdi ays'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 165*). [*sıḡriyle, -i, -y, -le*]
2. Sıḡrdür key şaḳın âḫ-ı seḫerden
Za'ife ḫayfı o ḫavf iyle Rab'dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 24*). [*sıḡrdür, -dür*]

3. Siḥir zahmın yimiş āhūya döndi
Zenehdām tenūr-i āteş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 54*). [*siḥir,]*

sihr iyle: *Sihir, büyü yapmak.*

1. Helâl iyler aña itdügi qanı
Ne sihr iyler ‘aceb ğamzeñ kim anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 111*). [*sihr iyle, -r]*

sihr-âferin: *Sihir yapan, büyüleyici II yetenekli.*

1. Çü bu **sihr-âferinüñ** sözün aldı
Ne deñlü kaçdısa idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 118*). [*sihr-âferinüñ, -üñ]*

sikender: *İskender. Rivayete göre İskender-i Zülkarneyn ordusu ile zulumat ülkesine ab-ı hayatı aramaya gitmiş; ama veziri olan Hızır suyu bulup içtiği halde ona nasip olmamıştır. Kur'an-ı Kerim'de (Kehf 83-99) hayatı hakkında bilgi verilmiştir. Beyitte zulumat ülkesine yaptığı yolculuk yönüyle ele alınmıştır.*

1. Devā bulurlar idi ol iki merd
Sikender çeşme-i ḥayvāmı n'itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 53*). [*sikender,]*
2. Sikender teşne-leb çün vire cāmı
Senüñ bensüz yirüñ küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 194*). [*sikender,]*
3. Sikender gitdi san āb-ı ḥayāta
O gice Hızr gibi pīr-i zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 104*). [*sikender,]*

sikke: *Para.*

1. Siyādet **sikkisini** ebter itdüñ
Başuña çün belā çaqmağı çaqduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 40*). [*sikkisini, -si, -ni]*

sikke-i zer: *Altın para.*

1. Kemāl-i ‘ilm ü ḥilm ile sütüde
Sözi zibā idi çün **sikke-i zer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 9*). [*sikke-i zer,]*

sil-: *Silmek, yok etmek.*

1. Çü Mecnûn **sildi** yüzden gerd-i derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 1*). [*sildi, -di]*

sil-: *Silmek, temizlemek.*

1. Silüp şefkat yeñiyle hem ğubārın
Tonatdı öyle dikdi vuşla-i çāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 82*). [*silüp, -üp]*

2. Yol üzere birbirine karşı medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 103*). [*silüp, -üp*]

sil: *Silmek (Gözyaşı silmek).*

1. Gözinden yaşını şabr ile **sildi**
Uçarken kondı ammâ per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 112*). [*sildi, -di*]
2. Silüp hem ğam neminden çeşm-i mestin
Getürüp anı Ka'be sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 48*). [*silüp, -üp*]

silâh: *Silah, savaş aleti.*

1. Atılmış ok çekilmiş tığ idi ol
Kavî olduğu-çün kalb ü **silâhı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 9*). [*silâhı, -ı*]
2. Gezerdi âh ile deşt ü beyâbân
Silâh u âleti bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 75*). [*silâh,]*
3. Silâhından gül-i ter gibi haste
Velî pür-‘uqde tığından çü süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 76*). [*silâhından, -ı, -ndan*]
4. Şataram saña olursan hırîdâr
Virüp Mecnûn **silâh** esbâb u varın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 41*). [*silâh,]*
5. Kılıç gibi şavaşda yüzi akdur
Yürürse cem‘ idüp ceyš ü **silâhı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 107*). [*silâhı, -ı*]

silâh-dâr: *Osmanlılar döneminde padişah, sadrazam, vezir vb. devlet büyüklerinin silahlarına bakan ve koruyan kimse.*

1. Silâh-dâr ola tâ ‘azm itse sulţân
Tırur hem Müşterî ‘azmuña râġıb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 30*). [*silâh-dâr,]*

sil: *Sallamak, silkelemek, çırpamak.*

1. İdüp her yara üzere bir iki nâle
Başından gâh **silkerdi** ğubârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 53*). [*silkerdi, -er, -di*]

sille: *Tokat, şamar, bela, felaket.*

1. Cefâlar **sillesinden** sînesi çâk
Egerçi ğam-zede âzâde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 6*). [*sillesinden, -si, -n, -den*]
2. Urur devrân kafaña **silleler** hûş
Kor iseñ pây-e-i kadrüñe pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 100*). [*silleler, -ler*]

sille-i merk: *Ölüm tokatı.*

1. Yir âhîr sille-i merki kafası
Nübüvvet mülkine şâh-ı hümâyün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 134*). [*sille-i merk, -i*]

sîm: *Gümüş.*

1. Geçer rahş-ı hayalî iylese hîz
Leb ü dendân u güşidurur **sîm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 45*). [*sîm,]*
2. Ne ‘izzet kaldı ne hürmet ne bir yâr
Çaçan kim **sîm** sîmâñı zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 39*). [*sîm,]*
3. ‘Adüya tîğ tarta dôsta **sîm**
Ne yiye içe ne şabr ide ne h’âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 134*). [*sîm,]*
4. Metâ‘-ı Rûm u Şâm u Mısr u Tâ‘if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü **sîm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [*sîm,]*
5. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O zer kim biri biñ **sîme** geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [*sîme, -e]*

sîm: *Gümüş II sevgilinin teni.*

1. Nihâli nâleden beñzerdi nâle
Şaçup **sîm** üzre nâsüfte ‘aķıkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 47*). [*sîm,]*

sîm ü zer: *Gümüş ve altın.*

1. Çuma sîm ü zeri kum gibi şaçdı
Tutup hem luş ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 46*). [*sîm ü zer, -i]*

sîmâ: *Yüz, çehre.*

1. Ne ‘izzet kaldı ne hürmet ne bir yâr
Çaçan kim sîm **sîmâñı** zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 39*). [*sîmâñı, -ñı]*
2. Boyanur ‘âlemüñ **sîmâsı** kana
Cihân kim hünidür yokdur amâñı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 2*). [*sîmâsı, -sı]*
3. Şunuñ kârüresin hem serd ider ol
Şikest olur semen **sîmâsı** andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 17*). [*sîmâsı, -sı]*

sîmâ-yı sîmîn: *Gümüş gibi parlak yüz.*

1. ‘Urûķ-ı erguvânuñ kanı geldi
Çün açdı yâsemem **sîmâ-yı sîmîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 33*). [*sîmâ-yı sîmîn,]*

sîm-endâm: *Gümüş II sevgilinin teni.*

1. O genci hıfz iderdi ğayretinden
Kemâl-i ‘aķl ile ol **sîm-endâm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 55*). [*sîm-endâm,]*

sîm-i nâb: *Saf gümüş.*

1. O göz çıksun ki ilden sürmelüdür
Şalarken pâyı reşke sîm-i nâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 39*). [*sîm-i nâb, -ı*]

sîmîn: *Gümüş ,gümüştan yapılmış .*

1. Serüñe şağ olup derd irmesün hiç
Göze kim toğrıdur **sîmîn** ayağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 63*). [*sîmîn,]*
2. Taķılmaķdan yeg idi anı boğmaķ
Bilegi **sîmine** altünlu yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 165*). [*sîmine, -e*]
3. Aña **sîmîn** serîr olmak ne hoşdur
Çamer kim beyle nürânî cebîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 118*). [*sîmîn,]*
4. Şurâhî üzre peymâne tezerve
Müzehheb çiniler **sîmîn** siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 17*). [*sîmîn,]*

sîmîn-sâķ: *Baldırı gümüş kadar beyaz ve parlak.*

1. Zer ayağ ile **sîmîn-sâķ** sâķı
Virür râh ile rûha ‘ömr-i bâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 111*). [*sîmîn-sâķ,]*

sîmurğ: *Anka, zümürdüanka kuşu.*

1. Zihî tâlî‘ ki **sîmurğ** oldu şaydum
Atıldı yire cüst indî atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 48*). [*sîmurğ,]*

şın-: *Kırılmak.*

1. Ki **şındı** cām-ı nām u şîşe-i neng
Çamu dillerde Mecnûn oldu adum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 26*). [*şındı, -dı*]
2. Gözi giryân iken göñli avındı
Şınup kâse egerçi oldu haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 35*). [*şınup, -(u)p*]
3. Şı dîvâr u derin kim ola rûşen
Göñül **şınmasa** hergiz rûşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 55*). [*şınmasa, -ma, -sa*]

sîn: (□) *sin harfi.*

1. Keserse boynumu dendâni sînüñ
Gerekmez ħarfi sensüz **sîn** ü şınuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 30*). [*sîn,]*

sîn: *Sin harfi II Diş.*

1. Keserse boynumu dendâni **sînüñ**
Gerekmez ħarfi sensüz sîn ü şınuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 29*). [*sînüñ, -üñ*]

sîn: Gizlenmek, saklanmak, yer tutmak.

1. Ki **sîfîdi** her biri yerlü yirine
Hemân karşılayup ol serv-i nâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 20*). [*sîfîdi, -di*]

sîn: Şin (ش) harfi.

1. Keserse boynumı dendâni sînüñ
Gerekmez harfi sensüz sîn ü **şinuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 30*). [*şinuñ, -uñ*]

sîn: Gizlenmek.

1. Sîñerek gözüñi sen de kapagör
Ebücehl'üñ çün oldı cehli bi-had (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 22*). [*sîñerek, -erek*]

şina-: Denemek, tecrübe etmek.

1. Zerüñ anda **şina** ref'iyile şekki
Riyâ gışşından olursañ selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 28*). [*şina,]*
2. Ki mihmân oldı anuñ gibi müya
Şınayup 'aşığı pîr-i hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 149*). [*şınayup, -(y)up*]

şındı: Makas.

1. Keserdi ter kumâşî şanki **şındı**
Nice seyyid seri şalındı pāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 82*). [*şındı,]*

sîne: Göğüs, bağır; gönül, yürek.

1. Haşr u neşrüñ 'arşasın yarın pür-âteş iyleyem
Ger bu gün gitmezse **sînemden** bu te'sîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 6*). [*sînemden, -m, -den*]
2. Şerha şerha oldı şefkatden şanavber **sînesi**
Tağa düşüp itdi Mecnûn şerh-i takrîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 11*). [*sînesi, -si*]
3. Hudâ birdür Muhammed Haq resüli
Bu mühr ol **sîne** şandukına lâyıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 43*). [*sîne,]*
4. Gönülden besler idi cāni gibi
Şağınup **sîmede** imāni gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 68*). [*sîmede, -de*]
5. Öter ney nitekim minķār-ı kaqnūs
Odından **sîneler** olmuş çü fānūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 116*). [*sîneler, -ler*]
6. Çekerdi geh nühüfte **sînedn** āh
Ki düşmen hālîne olmaya āgāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 35*). [*sînedn, -den*]
7. Dögindi ağladı geh **sîne** geh ser
Kucup öpdî biraz boynın 'ızārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 80*). [*sîne,]*

8. Ne yüzün hâlidür **sineñde** dâğun
Kimün sevdâsı ıdoldurdi dimâğun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 41*). [*sineñde, -ñ, -de*]
9. Oğudılar o yire geldi Mecnûn
Dil ü **sine** pür-âteş dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [*sine,]*
10. Dönüp nevmid olup sâdât-ı A'râb
Gönül pür-âteş ü gam **sine** pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 168*). [*sine,]*
11. Gözi pür-âb-ı eşk ü **sine** pür-âh
Ğarib ü bi-kes ü bi-çäre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 14*). [*sine,]*
12. Bir ağız gelmedi gonceñ kelâma
İrişdi **sine**me şad yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 19*). [*sine, -m, -e*]
13. Işığdan şu'le çıkdı gülleden kan
‘Arablar **sinesin** şemşir-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 81*). [*sinesin, -si, -n*]
14. Götürdi aradan ceng ü cidâli
Çekildi tîr-i kîne **sinelerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 33*). [*sinelerden, -ler, -den*]
15. Bizi başduñ ğazab nefsin dağı baş
Okun nizeñ çü geçeli **sinelerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 67*). [*sinelerden, -ler, -den*]
16. Ütülmiş murğa beñzer ser şikeste
Dür-i nâ-süftesinden **sine** süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 115*). [*sine,]*
17. Teninde her kılı bir hâra dönmiş
Ser ile **sine** pür-sevdâ vü pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 59*). [*sine,]*
18. İrüp saña nice bir yara **sine**
Cihân kim mâzîdür ma'nide hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 90*). [*sine,]*
19. Dir idi hem döğüp seng ile **sine**
Ki ey şefkatlu ata kande gitdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 44*). [*sine,]*
20. Tıtuşmış **sineden** çâk iyledi pöst
Resül öñinde ağlayup hey-â-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 244*). [*sineden, -den*]
21. Sibâ'ın hâkimi vahşun muţâ'ı
Haberler var saña **sinemde** mestür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 41*). [*sinemde, -m, -de*]
22. Ğazâle tavşan uyhusın virürler
Şu deñlü urdu düşmen **sine**me tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 31*). [*sine, -m, -e*]
23. Cefâlar sillesinden **sinesi** çâk
Egerçi gam-zede âzâde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 6*). [*sinesi, -si*]
24. Beni fehm itmek çurfa sözümden
Yağarken **sinede** pervâne dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 57*). [*sinede, -de*]
25. Tehî **sine** tehî hücre tehî dest
İçi hâli hemân kalbinde yek döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 72*). [*sine,]*
26. Od olup başa ağdı **sine** düdi
Cigerden na'ra urup deşte gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 2*). [*sine,]*
27. Çü Mecnûn **sineden** şaçdı bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 1*). [*sineden, -den*]
28. O 'ömrüm hâşılından kıldı maħrûm
Tutarken **sine** bu gam zahmesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 101*). [*sine,]*

sine päre päre it-: Göğsünü dertten, dövünmekten paramparça etmek.

1. Bu resme kim hiţâb iyledi yäre
İderdi sinesini päre päre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 46*). [*sine päre päre it-, -er, -di*]

sine-ber: Göğüs göğüse.

1. Seni gönlün gibi atdı yabāna
Anuñla **sīne-ber-sīne** bir evbāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 47*). [*sīne-ber-sīne,*]

sini: *Bu isim ile maruf tepsi nevi. Büyük tepsi.*

1. Şurāhî üzre peymāne tezerve
Müzehheb çiniler simin **siniler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 17*). [*siniler, -ler*]

sınuk: *Kırık, kırılmış.*

1. Ki cānun bula bī-endāze aşşı
Şınuk olsa gönül ‘ahdi bütündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 51*). [*şınuk,*]

sipāh: *Asker, ordu.*

1. Yüzüñ ağ itdi ceng ile **sipāhuñ**
‘Adūlar üstine ya‘nī iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 8*). [*sipāhuñ, -uñ*]
2. Raķibiyle çekişse tañ mı anı
Sipāh el bir idüp çün urdılar tiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 43*). [*sipāh,*]

sipāhî: *Asker, ordu.*

1. Bu lu‘be-senc ayasın qarşar idi
Sipāhiler savaşda şaf düzüp düz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 21*). [*sipāhiler, -ler*]

sipāh-ı nevfel: *Nevfel'in ordusu.*

1. Dil uzadurdu gendü leşkerine
Sipāh-ı Nevfel içinde yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 109*). [*sipāh-ı nevfel,*]

sipas it: *Şükretmek.*

1. Sipas it Hāmdī bu deñlü niżāma
Ço mecnūnlar yisün il ğuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 94*). [*sipas it,*]

sipend: *Üzerlik tohumu. Tütsü olarak kullanılır.*

1. Ölen şayruya çap tütüz **sipendi**
Urıldı cānuma çün dāğ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 16*). [*sipendi, -i*]

siper: *Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey.*

1. Siperler tağılup serler dirildi
Kağan arslāna beñzer Nevfel-i güird (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 30*). [*siperler, -ler*]

siper: Kalkan, ardına gizlenecek şey.

1. Siper şaldı şuya be-şüret-i ceng
Kaaramış dide-i nergis seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 20*). [*siper,]*

siper ol: Önüne geçmek, engel olmak.

1. Siper olur hadeng ü tiğa dilber
Anuñ kim her dem ola kārī zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 138*). [*siper ol, -ur*]

sipih-r-i bī-müdārā: Yüze gülmeyen talih, kötü kader.

1. Olup nāçār nūş-ı zehr iderdi
Aña dek kim **sipih-r-i bī-müdārā** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 39*). [*sipih-r-i bī-müdārā,]*

sir-āb ol: Susuzluğu gidermek, suya kanmak.

1. Şuyından ravza gibi oldu sir-āb
Düşüp ol ravza üzre sāye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 20*). [*sir-āb ol, -dı*]

sirāb-ı āb-ı ihtidā: Hidayet suyuna kanmış.

1. Kamu sirāb-ı āb-ı ihtidādur
Fürügi ol fürü'un tıldı 'ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 68*). [*sirāb-ı āb-ı ihtidā, -dur*]

sırça: Sırça, cam; camdan yapılmış.

1. Eger süst ola virür hem melālet
Güher bulsañ yabānda **sırça** şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 195*). [*sırça,]*

siret: Bir kimsenin ahlakı, seciyesi, karakteri, dışa akseden davranışı.

1. Veled çünkim ola bed-ıhulq **siret**
Ataya renc olur gendüye miñnet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 29*). [*siret,]*

sirişte: Yoğrulmuş, karıştırılmış.

1. İki de leṭāfetden **sirişte**
Teni her birinüñ ser-tā-ḳadem nūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 44*). [*sirişte,]*

sirişte ol: Yoğrulmak; hamuruna, mayasına karıştırılmak.

1. Ki olmuşdur kerāmetden sirişte
Ol āhū segler ağzında nişteste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 38*). [*sirişte ol, -mı, -dur]*

sirke: Sirke.

1. Gözüñ yum iyle anuñ **sirkessin** nūş
Ġdā itme ḫarāmı cāna zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 118*). [*sirkessin, -sin]*

sırma: Altın yaldızlı veya yaldızsız ince gümüş tel.

1. Seriyile **sırmaya** döndi sengi
Yolunda ḫalmanı ğālib ola Leylî meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 4*). [*sırmaya, -ya]*

sırr: Bilinmesi, duyulması, açığa vurulması istenmeyen, gizli tutulan şey.

1. Varurdu **sırr** ile ṫuymazdı aĝyar
Niyāz ile varup ol dil-nüvāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 14*). [*sırr,]*

sırr: Anlamak ve açıklamakta aklın âciz kaldığı şey.

1. Saña ger lâmelif olursa pergār
Olasın devr **sırrından** ḫaber-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 24*). [*sırrından, -iñ, -dan]*

sırr: Giz, gizem.

1. Bu **sırrı** bilmez illā ‘ālimü’l-ĝayb
Anuñ-çün cehd idüp Mecnûn atası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 14*). [*sırrı, -i]*

sırr-ı devlet: Devlet sırrı.

1. Gedā-perver şafā-peyker vefā-dōst
Serinde **sırr-ı devlet** maĝzıdur pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 6*). [*sırr-ı devlet,]*

sırr-ı nihān: Gizli sır.

1. Dil olur kufî her sırr-ı nihâna
Bu dilsüz açılan genc-i nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 46*). [*sırr-ı nihân, -a*]

sitâre: Yıldız.

1. Beni yakdı biliş ü yâd elinden
Süheylîymiş **sitârem** bi'l-ḥaḳîka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 85*). [*sitârem, -m*]
2. Gerekdür endekiyle de de **sitâre**
Meger kim yılduzum gögde Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 70*). [*sitâre,]*
3. Bu yıl üzere tûtar 'âlem kararî
Ṭoğurmadı bu gerdün bir **sitâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 161*). [*sitâre,]*

sitâre: Yıldız II talih, baht.

1. Sitâremden kem olmaz dilde yaram
Gerekmez ḥôş-dil olmak ben belâ-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 42*). [*sitâremden, -m, -den*]
2. Kõdi nevmid anı yine **sitâre**
Şular kim bî-vefâdan 'ahd umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 170*). [*sitâre,]*

sitâre: Perde. Örtünecek şey.

1. Kara bahtum gibi oldun ḥavâle
Velî olsañ baña kara **sitâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 53*). [*sitâre,]*

sitebrak: İstebrak. Sırma ile dokunmuş bir cins kalın kumaş.

1. Şiyâbî sündüs ü ḥuḍr u **sitebrak**
Ḥirâmân ravzada ḡilmân ile ḥûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 24*). [*sitebrak,]*

sitem: Zulüm, eza, cefa.

1. Aña âḫîr od urur âh-ı bülbül
Sitemden mülk-i devlet olmaz âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 31*). [*sitemden, -den*]

siyâb: Elbiseler, libas.

1. Şiyâbî sündüs ü ḥuḍr u sitebrak
Ḥirâmân ravzada ḡilmân ile ḥûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 24*). [*siyâbî, -i*]

siyâdet: Ululuk, büyüklük.

1. Siyâdet sikkesini ebter itdüñ
Başuña çün belâ çaḳmaḡı çaḳduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 40*). [*siyâdet,]*

2. Siyâdet burcına ‘âlî ‘alemdür
Yücedür kıddi gibi nâm u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 102*). [*siyâdet,]*

siyâh: *Siyah, kara.*

1. Siyâh olmasa müşk olmaz kemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 72*). [*siyâh,]*
2. Niçün câmeñ **siyâh** ey nâmesi ağ
Niçün şeb-reng olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 36*). [*siyâh,]*
3. Karardur rüzümü anuñ **siyâhi**
Umaram ben olasın derde çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 46*). [*siyâhi, -i]*
4. Neñ öldi kim giyersin bu **siyâhi**
Didi anuñ için kim döndi devlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 24*). [*siyâhi, -i]*

siyâh: *Siyah; günahkar.*

1. Siyâh oldı yüzüm şan dūda düşdüm
Degül elde bilürsin rişte-i kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 14*). [*siyâh,]*

siyeh: *Siyah, kara.*

1. Cemâl-i kevnê virdi zülf ü hâlî
Siyeh gerçi nitekim kâkül-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 3*). [*siyeh,]*
2. Olur üç nokça-i şâ cāna üç dāğ
Siyeh hâlîñsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 18*). [*siyeh,]*
3. Bu gâmdan özge aḥvâli gerekmez
Siyehdür didiler Leylî cemâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 71*). [*siyehdür, -dür]*
4. Niçün olduñ **siyeh** bāl u **siyeh** hâl
Menem mâtemde ammâ sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40*). [*siyeh,]*
5. Gönilerdi seni andan da ḥānum
Siyeh hâlîñ ki gözümdeñ güm oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 57*). [*siyeh,]*
6. Bunuñ ḥâki **siyehdür** âbî tîre
Bu bahruñ nef’inüñ yokdur şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 178*). [*siyehdür, -dür]*

siyeh: *Kara; bu renkte olan II kötü, uğursuz.*

1. Unut Leylâ’yı kim leylî **siyehdür**
Anuñ mihrinde yan kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 189*). [*siyehdür, -dür]*
2. Niçün olduñ **siyeh** bāl u **siyeh** hâl
Menem mâtemde ammâ sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40*). [*siyeh,]*
3. Gül-i şubḥ oldı pinhân çün ruḥ-ı yâr
Siyeh ḥâlîñ **siyeh** gîce **siyeh** kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 11*). [*siyeh,]*

siyeh gîce: *Kara gece.*

1. Gül-i şubhı oldı pinhân çün ruḥ-ı yâr
Siyeh ṭâlî‘ **siyeh gıce** siyeh kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 11*). [*siyeh gıce,]*

siyeh rû: *Siyah yüzlü, günahkar.*

1. Günâhum çok gerek öldür gerek ço
Siyeh rüyem öñüñde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 65*). [*siyeh rû, -(y)em]*

siyeh şeb: *Kara gece.*

1. Siyeh şeb nitekim şubh-ı sepîde
Sa‘âdet ehli olsun hem-nişînüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 61*). [*siyeh şeb,]*

siyeh ṭâlî‘: *Kötü talih.*

1. Gül-i şubhı oldı pinhân çün ruḥ-ı yâr
Siyeh ṭâlî‘ siyeh gıce siyeh kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 11*). [*siyeh ṭâlî‘,]*

siyeh-kâr: *Günah işlemiş, suçlu.*

1. Gözüm şeb kûrı yâr-ı âfitâbem
İy zülfi gibi ṭarrâr u **siyeh-kâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 13*). [*siyeh-kâr,]*

siyeh-püş: *Siyahla örtülmüş, siyah giyinmiş.*

1. Oturmuş ḥalveti gibi **siyeh-püş**
O zâğı çün bu ‘aşk abdâli gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 32*). [*siyeh-püş,]*
2. Niçün olduñ siyeh bâl u siyeh ḥâl
Menem mâtemde ammâ sen **siyeh-püş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 41*). [*siyeh-püş,]*
3. Kimi ağlatmaz ol resme muşîbet
Siyeh-puş oldı ol da mâtem için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 7*). [*siyeh-puş,]*
4. Uluşur vaḥşler yanınca bile
Yanınca Zeyd ü çün sâye **siyeh-püş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 69*). [*siyeh-püş,]*

siyeh-rû: *Yüzü kara; günahkar, suçlu.*

1. Bu ḥâli iyle Takdîr’e ḥavâle
Siyeh rüyem fütâde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 9*). [*siyeh-rû, -(y)em]*
2. Siyeh-rûlıkda olam tâ ki tayı
Esed oldı meger burc-ı sitârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 40*). [*siyeh-rûlıkda, -lık, -da]*

siyeh-rüy ol-: *Yüzü kara, günahkar olmak.*

1. Yüzüñ levhisüz ey dil-dâr-ı dil-cüy
Sebağ çeşmüme olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 12*). [*siyeh-rüy ol-, -mış, -dur*]

siyeh-rüz: *Kara günlü (kimse), bedbaht, talihsiz.*

1. İkimüz de belâdan olmaduğ ferd
Benem ol Leyli didügi **siyeh-rüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 51*). [*siyeh-rüz,*]

siz: *"Siz" ikinci çoğul şahıs zamiri.*

1. Didi **sizden** murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*sizden, -den*]
2. Didi **sizden** murâdım âşinâyî
Arada dürlü dürlü rüşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 57*). [*sizden, -den*]
3. Atam anam taleb kılmaz kışâşı
Esen ƣalun **siz** ey yârân ki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 57*). [*siz,*]
4. Dil-i Mecnûn **size** eyler mi meyli
Bilüp bu hâli ol teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 158*). [*size, -e*]
5. İder ‘âkıll şalâh-ı dil-nüvâzı
Didi **sizden** murâdum vuşlat idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 21*). [*sizden, -den*]
6. Bu divâne civâna şerbet idi
Size şerbet behâ çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 23*). [*size, -e*]
7. İde mizân-ı ‘adlüm **size** meyli
Virüñ ol şerbeti Mecnûn sevinŝün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 72*). [*size, -e*]
8. Kemâl u fazl u ‘irfân mecma‘ıdur
Bu deñlü fazl ile **sizden** umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 113*). [*sizden, -den*]
9. Didi âh iyleyüp ey miskîn âne
Size âhum irişmez irdi göge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 185*). [*size, -e*]
10. Didi açuƣ zebân-ı âteş-engiz
Ki **siz** de ğam gibi başuma üŝmeñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 79*). [*siz,*]

ŝofi: *Sofu, ehl-i tasavvuf.*

1. Taşannu‘la tekellüf oldu şimdi
Adın **ŝofi** ƣomıŝ bir türfe fırƣa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 85*). [*ŝofi,*]

şofra: *Sofra.*

1. Ƙomadı gide Mecnûn‘ı ƣatından
Açuƣ **şofra** öñinde ƣodı ni‘met (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 51*). [*şofra,*]
2. Ki buña tu‘me serçedür aña ƣâz
Dükendi **şofrada** çünkim nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 209*). [*şofrada, -da*]

sög: *Kaba söz söylemek, azarlamak.*

1. Tarahhüm iyleyüp divānesine
Söger aşufte Mecnûn şür-ı bahta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 39*). [*söger, -er*]

sohbet: Görüşüp konuşma.

1. Anuñla **sohbete** germ oldı varı
Vilāyet uluları virdi mālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 46*). [*sohbete, -e*]
2. Baña ta'n itme ey yār-ı qadīmüm
O kim sâbit şanursın **sohbetümde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 25*). [*sohbetümde, -üm, -de*]
3. Niyâz ile geh itdi i'tizârın
Bu **sohbet** germ iken ol demde nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 75*). [*sohbet,]*
4. Degüldür kâbil-i işlâh u tīmār
Ümīdin kesdi anuñ **sohbetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 3*). [*sohbetinden, -i, -n, -den*]
5. Senüñle **sohbete** var meyli haylī
Sana müştâkdur göre cemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 92*). [*sohbete, -e*]
6. Senüñ aşkuñda pür-şevk u şegâbdur
Senüñle **sohbete** mi'âdi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 99*). [*sohbete, -e*]
7. Küstül yorganuña göre dimişdür
Şovutma **sohbeti** ey yār olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 173*). [*sohbeti, -i*]
8. O hâzır olıcağ gizlerdi odı
Egerçi fariğ idi **sohbetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 33*). [*sohbetinden, -i, -n, -den*]
9. Avutdılar dil-i âvâresini
Ki buldı **sohbetine** Zeyneb'üñ rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 11*). [*sohbetine, -i, -n, -e*]
10. Buluşurdu nihānī aña geh gāh
Birinüñ **sohbetine** ol perī-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 13*). [*sohbetine, -i, -n, -e*]
11. Bu anuñ kâni' olmuş **sohbetine**
Bunuñ ol 'âşık olmuş sūretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 187*). [*sohbetine, -in, -e*]
12. Bu anuñ **sohbetinden** mest ü hayrān
Bu anuñ ol vuşlatından şād u hāndān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 185*). [*sohbetinden, -i, -n, -den*]
13. Küşāde ola gün gibi cebinüñ
Uşanma ehl-i diller **sohbetinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 61*). [*sohbetinden, -i, -n, -den*]
14. Deñizden āb u āteşden gide nūr
Çü bulduñ **sohbetüme** fırşat u rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 165*). [*sohbetüme, -üm, -e*]
15. Tururlar bî-zebān çün şubh-ı rüşen
Çü gice **sohbetinüñ** şem'ı yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 157*). [*sohbetinüñ, -i, -n, -üñ*]
16. Bu hālvette 'ibâdet tāt iyler
Şeh anuñ **sohbetine** oldı tālīb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 13*). [*sohbetine, -i, -ne*]
17. Vefā-yı 'ahd için el ele urmağ
Kanı va'd iylemek **sohbet** safāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 13*). [*sohbet,]*

sohbet: Allah'a gönül veren insanların bir araya gelip her an O'nunla berâber olduklarını bilmenin edebi ve huzûru içinde, şeyhlerinin veya aralarından ehil birinin yönlendirmesiyle yaptıkları ârifâne söyleşme ve halleşme.

1. Kanı Mecnûn ki ide meyl-i Leylī
Bu vahdet **sohbetine** sıgmaz ağyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 69*). [*sohbetine, -in, -e*]

sohbet it: Konuşmak, sohbet etmek.

1. Anuñla hem nihānī şoĥbet itdi
Gehī nāz ile ‘arz itdi ‘izārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 72*). [*şoĥbet it, -di*]
2. Anı ĥar-gāĥ öñine da‘vet itdi
Dil olup ġamze bir dem şoĥbet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 40*). [*şoĥbet it-, -di*]

şoĥbet iyle: *Sohbet etmek, konuşmak.*

1. Dilinde oldu her endühi efvün
Anuñla anda şoĥbet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 43*). [*şoĥbet iyle, -di, -ler*]
2. Yabānda vaĥşilerle şoĥbet iyeler
Gürüh-ı vaĥş-ı şahrâ vü beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 30*). [*şoĥbet iyle, -r*]

şoĥbet-i gül: *Sevgili ile sohbet.*

1. Senüñ-çün ĥālī ħaldı **şoĥbet-i gül**
Ecel cāmın içürdi aña sākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 20*). [*şoĥbet-i gül,]*

sok: *İçine veya arasına girmesini sağlamak.*

1. Şoĥdı dü-ĥayretten ħalem barmaġın aġzına devāt
Yāra ‘arz-ı ĥāl için itdüm çü taĥrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 9*). [*şoĥdı, -dı*]
2. Ki bir mūrî tutup **şoĥdı** dehāna
Ħarınca ħahĥaha itdi bu işe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 2*). [*şoĥdı, -dı*]
3. Şoĥarken öldürürler anı ekşer
Bu resme pend idüp luĥ ile evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 98*). [*şoĥarken, -ar, -ken*]
4. Nice **şoĥdurdılar** ben bī-günāhi
Nice segler gelüp dilkülenürler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 28*). [*şoĥdurdılar, -dur, -dı, -lar*]
5. Yılan gibi **şokar** bāzār içinde
Yılāndur ol degüldür merd-i çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 62*). [*şokar,]*
6. Olur ol ma‘nide zehr-i ĥaĥar-nāk
Ser-i engüştü **şoksa** nā-geh ef‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 171*). [*şoksa, -sa*]
7. Aġular her kimi **şokarsa** def‘i
Ħanatlu ħuş gibi tiz-reftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 66*). [*şokarsa, -ar, -sa*]

sokma: *Sokmak, batırmak.*

1. Ki incinmeyesin ilden hemişe
Aru kim götürür **şokmaġa** neşter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 97*). [*şokmaġa, -ġ, -a*]

soñi: *Bitiş, nihayet.*

1. Ki **soñında** senüñ gibi ĥalefdür
Atañdan şaġ iken kim dūr olurduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 14*). [*soñında, -ı, -(n)da*]

soñ: *En son, ahir.*

1. Fiğānum ḥalkı bızār itdi benden
Ne ağlar bulunur **soñumda** ölse (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 53). [soñumda, -um, -da]
2. Benüm yāduma gelmez kendü cānum
Baña dirsın **soñumda** ocağum yaq (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 59). [soñumda, -um, -da]

soñ uci: *En sonu, nihayeti.*

1. Şoñ uci küh-ı Necd'e irdi yolu
Düzüp seng-i melâmetden otağı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 48). [şoñ uci,]
2. Şon uci qahr idüp mağbün düşürdüñ
Elüm tıutup şu deñlü içdüñ andı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 34). [şon uci,]
3. Şoñ uci kâh gibi qapdı anı
Ululanmaq kuşurından nüzül it (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 90). [şoñ uci,]

soñra: *-nin ardından, ... arkasından.*

1. Gider evvel 'ilâc it cinnetini
Taleb kıl **soñra** vuşlat cennetini (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 148). [soñra,]
2. Yüz urup istedi **soñra** 'arūsı
Atası anası ol ḥôş-ḥırâmuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 56). [soñra,]
3. İdüp anı ḥazîne-dâra teslim
Tırup **soñra** kilid-i ḥôş-zebânı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 97). [soñra,]
4. Dimiş **soñra** cefâ-yı bî-kıyâsı
Ki bu nâme ki pür-tâb u şererdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 16). [soñra,]
5. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler **soñra** yâ sâdât-ı 'Âmir (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52). [soñra,]

soñra: *Daha ileri bir zamanda; ardından.*

1. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler **soñra** yâ sâdât-ı 'Âmir (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52). [soñra,]

soñra: *Sonra, daha ileri bir zamanda.*

1. Şağın bir gün añarsın **sonra** anı
Urup el-kişşa Mecnûn destine dest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 80). [şonra,]

şor-: *Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.*

1. Sūsen zebân bitürmek için büstân gerek
Ḥün-ı ciger ḥikâyetini **şorma** gönceden (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 5). [şorma, -ma]

2. abl it ‘zrmi kim ‘zr-y’ahem
Nazar iyle sebep **orma** bu hle (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 25, Mısra 7*). [*orma, -ma*]
3. Ya grmi kimseden hlin **oraydı**
Vel orardı ta’nından rakbn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 29, Mısra 54*). [*oraydı, -a, -(y)d*]
4. Olurlar g idenler mest  medh
ile **ordı** anun hyn hlin (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 21*). [*ordı, -d*]
5. ninden alamayup **ordı** nmin
Didi kim ben Selm-i ‘Amir’yem (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 66, Mısra 22*). [*ordı, -d*]
6. Aa hem mderinn **ordı** hlin
Didi hli nedür ol derd-mendn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 32*). [*ordı, -d*]
7. Dehnn adı kef-i rz itdi
Ki andan **ordı** hl-i derd-mendi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 68, Mısra 33*). [*ordı, -d*]
8. adkat burcnun tbende mh
Seni **ordı** selm iyledi Leyl (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 68, Mısra 91*). [*ordı, -d*]
9. İit ol har yitrmi Türk erini
Meger bir v’ize **ormı** harnı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 6, Mısra 2*). [*ormı, -mı*]
10. orarken hlin ol gül ‘andelbn
İitmesn diyü gyr-ı bed-h’h (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 29, Mısra 56*). [*orarken, -ar, -ken*].
11. Pervne-vr ‘aı olan b-fign gerek
Avl-i szi-i cigeri **orma** em’adan (*Leyl v Mecnn, Gazel 15, Mısra 9*). [*orma, -ma*]
12. Dilinde mest bülbül gibi egn
orup ilden bilrd hl-i yri (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 49, Mısra 65*). [*orup, -up*]
13. Bilmem apundan ayrlal çok zemn mdur
Mercn lebne **ordum** idi haste gönlüme (*Leyl v Mecnn, Gazel 13, Mısra 5*). [*ordum, -du, -m*]
14. İnanmazsan ıgr avlini **or**
Eger divne ise apudan sr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 113*). [*or,]*
15. Adın teft idüp hlini **ordum**
eker tengini açup ol eker-br (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 84*). [*ordum, -du, -m*]
16. Dem-i ‘İs gibi dirgrd cn
eker-lebden **orup** hl-i gribi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 64, Mısra 33*). [*orup, -up*]
17. Oıdup hlini **orardı** geh gh
n oldı kendünün hem-derd  hli (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 73, Mısra 80*). [*orardı, -ar, -d*]
18. orardı yrini kimi görürdü
Dilin ‘a od eyle iyledi germ (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 14*). [*orardı, -ar, -d*]
19. Nihn prden anlar **ordı**
Ki bunlar kim sürerler zev-ı cm (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 85, Mısra 60*). [*ordı, -d*]
20. Ki cn mala bula gvg-y bedden
ora n cnuma münkir su’li (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 2, Mısra 69*). [*ora,]*

or: *Emmek.*

1. ormaq ‘aceb degül udaun la’l-i kn mdur (*Leyl v Mecnn, Gazel 13, Mısra 1*). [*ormaq, -maq*]

or: (*hlini*) *sormak.*

1. İri ol yre ‘arz it bir nice rz
Ki **orarsan** eger hl-i gribi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 45, Mısra 57*). [*orarsan, -ar, -san*]

oran: *Soran kii/kimse.*

1. Dimiş vā'ız h̄ar uşda ipi kıanı
O h̄ar **soran** ere gösterüñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 8*). [*soran,]*

sorıl: Sorulmak, sorguya çekilmek.

1. H̄udâ aña ne itdüğün **sorıldı**
Didi Mecnûn baña H̄ak rahmet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 4*). [*sorıldı, -dı]*

soruş: Sormak, soruşturmak.

1. Şoruşurlar idi bu resme h̄âli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 22*). [*şoruşurlar, -ur, -lar]*

sovu: Sevimsiz ve ilgisiz davranış, ilgisizlik.

1. Cihândan **sovuyup** cândan uşanmış
Vücûdi seng-i ğamdan h̄urde olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 4*). [*sovuyup, -yup]*

sovu: Soğumak.

1. Meger burc-ı sitäreñ 'akreb oldu
Şovumazsın eser bād-ı melâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 17*). [*şovumazsın, -maz, -sın]*

sovuk: Soğuk.

1. Kimesne meyvesini dirmemişdür
Şovuk el almasın almış degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 107*). [*şovuk,]*
2. Şovuk kıardan şekerden ta'mı h̄ôş-ter
Leb-i Kevşerde bitmiş kıadd-i Tübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 36*). [*şovuk,]*

šovut: Soğutmak, soğumasını sağlamak.

1. Şovut gönlüni döğme âhen-i serd
Tıtalum yok dilüñde şabr u ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 46*). [*šovut,]*
2. Küsül yorganuña göre dimişdür
Şovutma şöbheti ey yâr olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 173*). [*šovutma, -ma]*

soy: Giysiye çıkarmak.

1. Şoyar hem h̄ülle-i sebz-i giyâhı
Kırudur berk-i h̄üsnin büstânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 22*). [*şoyar, -ar]*

soy: 1.Kesmek.

1. Cihândan **şoyup** cândan uşanmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [*şoyup, -up*]

söygen: Yaslanmak, dayanmak.

1. Anuñçün yıl gibi geçmezdi şafası
Tır ey gâfil yile **söygenme** zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 119*). [*söygenme, -me*]
2. Şusuzlıktan varur hâli hârâba
Yile **söykenme** vü şuya tayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 175*). [*söykenme, -me*]

söyle-: Demek, söylemek.

1. Anı kim **söyledüñ** sen dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 111*). [*söyledüñ, -dü, -n*]
2. Anı kim **söyledüñ** sen dostâne
Bulur düşmen aña biñ biñ bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 101*). [*söyledüñ, -dü, -n*]
3. Anuñ zülfi gibi ben bahtı kara
Kulâğına egilüp **söylerem** râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 69*). [*söylerem, -r, -em*]
4. Şu resme **söyledi** şerhî firâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [*söyledi, -di*]

söylen: Söylenmek, konuşulmak, bahsedilmek.

1. Yayılıp **söylenürdi** hâne hâne
Gül-i gülzâr u havlı pürdür ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 126*). [*söylenürdi, -ür, -di*]

söyün: Sönmek, parlaklığı gitmek.

1. Belâ odında sen ben ‘âr içinde
Otur dilden **söyünsün** âteş-i derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 45*). [*söyünsün, -sün*]
2. Söyünmezdi yürekden tâb-ı tase
Yir idi anı gam ol gam yimezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 82*). [*söyünmezdi, -mez, -di*]
3. O şem‘ ağlardı hânde şüretinden
Güler şem‘i ferağ nûrî **söyünmiş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 67*). [*söyünmiş, -miş*]
4. Ya kara ağ içinde çeşm-i zâğa
Yatur Mecnûn **söyünmüş** dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 5*). [*söyünmüş, -miş*]
5. Uçup kaçmış elinden şabr zâğı
Yatur yirde **söyünmüş** şem‘e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 7*). [*söyünmüş, -miş*]
6. Söyünüp küre-i derdi olur serd
Dil-i Mecnûn ki deryâ idi bî-şek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 144*). [*söyünüp, -üp*]
7. Söyünür eyle kim yanmadı bir dem
Şular kim bu cihânda yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 112*). [*söyünür, -ür*]
8. Yiter **söyünmege** başda hevâsı
Sarây-ı dîni âbâd iyleyen ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 50*). [*söyünmege, -e*]

söyündür-: Söndürmek.

1. Nice bir dögesin bārid demüri
Söyündürseñi nolur yanmış kömüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 32*). [söyündürseñ, -señ]

söyündür: Söndürmek II yok etmek, ortadan kaldırmak.

1. Urursın sen de baña ta'n ile niş
Söyündürmezse rahmuñ derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 79*). [söyündürmezse, -mez, -se]
2. Söyündürdi anuñ da aḥterini
Cihān anuñ daḥi yazdı berātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 144*). [söyündürdi, -di]

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi, kelam, laf, kavi, konuşma.

1. Şakın anuñ **söziyle** ‘āmil olma
Hemīşe bendüñ olsun zülf-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 8*). [söziyle, -iyle]
2. Sözinüñ şirîn cülâbı ḥaste cāna nüş olur
Hümā döndi āteş-i ruḥsāruña karşı gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [sözünüñ, -i, -nüñ]
3. Mühr gibi her **sözün** irse aña mengüş olur
Dil firākuñda lebüñ nüşına irdi nā-gehān (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [sözün, -ün]
4. Anı zıkr itmeyen olmaz müselmān
Temām olsa bulur bu **söz** kabüli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 41*). [söz,]
5. Külāh-ı baḥt ol atuñ toynağıdur
Sözinde ūṭi cevlanında ṭāvūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 61*). [sözinde, -in, -de]
6. Sözi şekker dehānı şekker-engiz
Ḥayādan gül yüzi dā'im ‘arāk-riz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 155*). [sözi, -i]
7. Katında oturup ḥışm ile māder
Yüzinden aḡu saçdı **sözden** āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 56*). [sözden, -den]
8. Velî yümn-i mübārek oldı bu **söz**
Peder-i miskīn idüp biñ biñ füsünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 73*). [söz,]
9. Didi rāvi-yi kışsa hātif-i güy
Söze incü dizen sözi idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 2*). [söze, -e]
10. Didi rāvi-yi kışsa hātif-i güy
Söze incü dizen **sözi** idüp müy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 2*). [sözi, -i]
11. Didi ey pīr-i zinde Hızr-girdār
Sözinde āb-ı ḥayvān çeşmesi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 64*). [sözinde, -in, -de]
12. Bu **söz** olmasa sözüñ fetḥ-i bābı
Ne diñlerdi ne virürdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 17*). [söz,]
13. Bu söz olmasa **sözün** fetḥ-i bābı
Ne diñlerdi ne virürdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 17*). [sözün, -ün]
14. Bu **söz** güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [söz,]
15. Bu **söz** güç geldi birkaç ehl-i ‘āra
Gelimez oldı Mecnûn ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 1*). [söz,]
16. Ki **söz** naḥlin dikersin nābit olsa
Söze kuş kondurırsın şābit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 97*). [söz,]
17. Diz üzre geldi Mecnûn'un atası
Feşāḥatdan kıilup **söze** libāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [söze, -e]

18. Diz üzre geldi Mecnûn'un atası
Feşâhatdan kırup **söze** libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 56*). [söze, -e]
19. 'Azâb-ı kabre uğramış ölüdür
Bu **söz** bî-şabr idüp bî-çäre piri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 121*). [söz,]
20. İrüp börkin tozutmadın şubası
Bu **sözi** güş idicek miskîn ata (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 51*). [sözi, -i]
21. Hemân âh oldı Mecnûn'un cevâbı
Sözinden çün anuñ ümmidi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 109*). [sözinden, -in, -den]
22. Tütüp tırılmaz imiş rastuğı kaşda
Didi **söz** bitüren bostân-ı cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 69*). [söz,]
23. Sözi Kevşer akitdı gözi Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 104*). [sözi, -i]
24. Gönül dürcine gevher derc idersin
Sözün semm de olursa emsemümdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 9*). [sözün, -ün]
25. Ara yirde oda yaqdı cihâni
Ol iki sâz u yek **söz** u dü âheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [söz,]
26. Düşürdi sâye-veş efgende kıldı
Sözi şerbet şunup mey-gün ruţabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 19*). [sözi, -i]
27. Özi gibi sözün de bıkı iderdi
Sözi fikri harîrinden alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 107*). [sözi, -i]
28. Özi gibi **sözün** de bıkı iderdi
Sözi fikri harîrinden alurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 106*). [sözün, -i, -n]
29. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzünden gül **sözinden** düzdi şeker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 33*). [sözinden, -inden]
30. Nevâsı nağme-i 'uşşâka tıldı
Sözi evşâfînuñ süz oldı sâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 9*). [sözi, -i]
31. Meger ol **söz** ki ola zkr-i Leyli
Ne **söz** kim mağzı anuñ olmaya döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 56*). [söz,]
32. Meger ol **söz** ki ola zkr-i Leyli
Ne **söz** kim mağzı anuñ olmaya döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 57*). [söz,]
33. Kemend-i şaydumı kılam havâle
Bu **söz** zevkiyle Mecnûn düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 81*). [söz,]
34. Bu va'de iyledi şükranê secde
Didi bu **söz** şeker ezdi tamağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 83*). [söz,]
35. Virür lezzet eger dönmezse lağa
Bu bal **söz** kim dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 85*). [söz,]
36. Işınmış mûm-veş nerm itdi anı
Anı gördi ki yok bir **söze** meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [söze, -e]
37. Pür-âteş berç olup qarşular anı
Sözi zikri 'izâr u zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 35*). [sözi, -i]
38. Anı güş iylemez ger mağz u ger pöst
Ne **sözi** kim katında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 59*). [sözi, -i]
39. İrüp Nevfel öninde itdi takrîr
İdüp Nevfel gâzab ilçî **söziyle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 43*). [söziyle, -iyle]
40. Bu mecnûn hasteyi hayrân sen itdün
Muqayyed olmayup Nevfel **sözine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 41*). [sözine, -i, -ne]
41. Söze dür düzdi dürc-i sînesinden
Didi Nevfel ki leşker çekdi ol gün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 2*). [söze, -e]
42. Niçün uyup delüye ceng idevüz
Söze uyup çü Nevfel kodı 'ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 163*). [söze, -e]
43. Qolayına figân iyler ceresdür
Sözi bir pula geçmez qalba beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 139*). [sözi, -i]
44. Saña devlet qapūsın açâ mâlı
Bu **sözi** kim didi ol merd-i gaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 209*). [sözi, -i]

45. İşinden artuğ oldu **sözi** şad-bār
Bulut gibi kararup gitdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 210*). [sözi, -i]
46. Cevâbindan **sözünüñ** oldu ‘âciz
O yüzüz dillüye yüz virdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 126*). [sözünüñ, -i, -nüñ]
47. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu türfe **sözden** ol avcı tıutup dağğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [sözden, -den]
48. Söze incü düzen şarrâf-ı mâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 1*). [söze, -e]
49. Qatumba bu **sözünüñ** olurdu mağbûl
İki ay sayd-ı dâmundur hemân bu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 52*). [sözünüñ, -ünüñ]
50. Götüren **söz** ‘arûsından niğâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 1*). [söz,]
51. Pes oldu kâşid u mağşûda meşğûl
Bulup bir dilde cādū **sözde** üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 89*). [sözde, -de]
52. Sözi dilde hadeng-i tire dönmiş
Ki bu gün ol delüye nağş geçdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 10*). [sözi, -i]
53. Çü bu sihr-âferînüñ **sözün** aldı
Ne deñlü kaçdısa idüp bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 118*). [sözün, -in]
54. Ki mûm olur **sözinden** seng ü pülād
Ölü iş dirgürür kavlı-i faşihî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 90*). [sözinden, -inden]
55. Eger şād olasıñ ol ğamdan ölüñ
Bu **sözler** togru zen hağğında hağğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 75*). [sözler, -ler]
56. O herze **sözlerinden** hem utandı
Varup başı ucında ağladı hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 86*). [sözlerinden, -ler, -iñ, -den]
57. İşidür oldu illerden **sözünüñi**
Geçerken hoş-gönül säyeñde cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 54*). [sözünüñi, -ünüñi, -i]
58. Saña ‘arz iylerem diñle **sözümü**
O ‘ahdi kim senüñle itdüm ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 8*). [sözümü, -üm, -i]
59. Tolaşdurma dilüñ **sözde** revān ol
Ciger-güşeñden olmasan eger dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 32*). [sözde, --de]
60. Dem ola kim arayasın Ya‘kûb mûm
Egerçi saña bu **sözler** girāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 153*). [sözler, -ler]
61. Vücüdün noğta iken kâf içinde
Bu **söz** olur kişiyeye pend-i kâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 53*). [söz,]
62. Hevā germiyetinden oda yandıñ
Çü **sözünüñ** süzına tıtdum semā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 7*). [sözünüñ, -ünüñ]
63. Sözüñ kıymetlü gevherden yeg imiş
Kerem germ iylesen ben serd olurdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 68*). [sözünüñ, -ünüñ]
64. Bu **sözden** şāha virdi h‘āb-ı hargūş
Seg ü seğbān çü bildi hağğ-ı nānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 44*). [sözden, -den]
65. Dilinden **söz** yirine düñr şaçdı
Ki gördüm dün fülān yirde seğher-ğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 48*). [söz,]
66. Kemāl-i ‘ağl ile ‘irfān viren ol
Şeker ezmiş bu resme **sözde** evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 177*). [sözde, -de]
67. Dirin baña virürseñ **sözde** destür
Eger ruğşat virürseñ **sözde** haber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 42*). [sözde, -e]
68. Dirin baña virürseñ **sözde** destür
Eger ruğşat virürseñ **sözde** haber al (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 43*). [sözde, -e]
69. Söze bu resme dizdi düñr ü gevher
Didi ba‘zî ruvāt-ı hāl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 2*). [sözde, -e]
70. Didi **söz** cevherin nağm iden üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 1*). [söz,]
71. Ki tā itmeyesin ‘özr-i hağğayı
Kiçi itmek uluya ta‘nile **söz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 183*). [söz,]
72. Selām ortaya kōdi hoş ta‘āmı
Didi kim tuzlu **sözde** tatlı dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 113*). [sözde, -e]

73. Melâmet âteşine sen de ıp yak
Sözün miğdârına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 169*). [sözün, -in]
74. Cevâbı böyle virdi ol **sözine**
 Didi ey serv-i nâz u nâz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 64*). [sözine, -ine]
75. Düzilmez **söze** bi-‘aql u tefekkür
 Mecâz âteşlerinden puhte olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 12*). [söze, -e]
76. Kemâl-i ‘ilm ü hilm ile sûtüde
Sözi zibâ idi çün sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 9*). [sözi, -i]
77. Mağabbet da’vîsin kılmaya nâ-merd
Sözün fehmi itmeyüp her câhil ü dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 25*). [sözün, -in]
78. Ki uyan üstüne gün geldi ey yâr
 Anı fehmi itmeyüp Mecnûn **sözünden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 45*). [sözünden, -i, -n, -den]
79. Beni fehmi itmemek turfa **sözümden**
 Yakarken sinede pervâne dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 56*). [sözümden, -üm, -den]
80. Hemân bildi sükût imiş şavâbı
 Nice **söz** tıflı kim toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 189*). [söz,]
81. Yaratmış ğabğabın âb-ı mu‘allak
 Lebi şekker-şiken **sözi** şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 41*). [sözi, -i]
82. Didi Mecnûn’a ref’ itdi hicâbı
Sözün kim gevher-i nâ-süfte ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 113*). [sözün, -ün]
83. Ki ol yârûñ **sözine** oldu kâ’îl
 Odur kâmil ki olsa Hâk’dan âğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 62*). [sözine, -ine]

söz: Bir işi yapacağını kesin olarak vadedme.

1. Kevşer **sözün** ile buldı lezzet
 Cennet yüziñ ile oldu hurrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 27*). [sözün, -ün]

söz aç: Bahis konusu etmek, söylemek.

1. Hemân fikri vü zikri Leylî Leylî
 Aña her kim ki gayri söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 125*). [söz aç, -ar, -dı]

söz naḥli: Söz fidanı.

1. Ki söz naḥlin dikersin nâbit olsa
 Söze kuş kondurırsın şâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93*). [söz naḥli, -n]

söze kuş kondur-: Olağanüstü, o ana kadar görülmemiş bir şey yapmak.

1. Ki söz naḥlin dikersin nâbit olsa
 Söze kuş kondurırsın şâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 95*). [söze kuş kondur-, -ur, -sın]
2. Ki söz naḥlin dikersin nâbit olsa
 Söze kuş kondurırsın şâbit olsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 98*). [söze kuş kondur-, -ır, -sın]
3. Meh idi mâh olsa serv-i hōş-büy
 Söze kuş kondurur tūḫi-suhândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 55*). [söze kuş kondur, -ur]

sözi kes: Konuşmaya son vermek.

1. Sözi kes kim bıçağ irdi süniğe
Benüm yoğdur ıabile birle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 186*). [sözi kes,]

su: Su, âb, mâ.

1. Temevvüc itdürüp deryâ-yı câna
Şu üstinde binâ urduñ cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 18*). [şu,]
2. Başında od yağar ıahruñ hevânuñ
Yüregin **şu** ider küh-ı girânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 66*). [şu,]
3. ıamusu bir **şudan** ser-sebz ü tâze
Bular a'ñi fûrû'-ı Muştâfâ'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 66*). [şudan, -dan]
4. Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı
Yire yüz şuyu **şu** gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 92*). [şu,]
5. Naşihat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [şu,]
6. Bu tâhir **şu** ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [şu,]
7. Geç ol **şudan** ki senden el yumışdur
Didi çün haste Mecnûn bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 32*). [şudan, -dan]
8. Getüren **şuyı** od ile giderdi
Bu resme arada odlu haberler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 120*). [şuyı, -yı]
9. İderdi sâye-veş Leylî 'ye meyli
Ne **şudan** yudısa ol gül 'ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 113*). [şudan, -dan]
10. Yirüñde yatmağ öğren dâğ gibi
Ğam odına **şu** şaçmak senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 141*). [şu,]
11. Şusuz cân virmege akreb **şudan** dūr
Ciger kaniyle teşne nice kıana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 30*). [şudan, -dan]
12. Virürseñ rāziyem kemter kıuluña
Dilerseñ **şuya** at isterseñ oda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 91*). [şuya, -ya]
13. Şusuzlıkıdan varur hâli harâba
Yile söykenme vü **şuya** kıayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 175*). [şuya, -ya]
14. Şuyı pāk u mutahhar şanki Kevşer
Kenâr-ı havza bitmiş tâze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 16*). [şuyı, -yı]
15. Şuyından ravza gibi oldi sır-âb
Düşüp ol ravza üzre sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 20*). [şuyından, -y, -ın, -dan]
16. Kime ağlayayın ben bu cefâyı
Senüñ deşneñ **şuyına** teşneyem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 95*). [şuyına, -y, -ın, -a]
17. Şu gibi şâfi-dil ol âteş olma
Güli gözlük idinmiş nergis-i pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 68*). [şu,]
18. Otı tîğ ola **şuyı** zehr-i kıatil
Nice bir yüklenüp kıahr-ı zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 68*). [şuyı, -yı]
19. Yügürse yıl yürise **şu** akışlu
Çemende oynanın çâpük kıarab-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 62*). [şu,]
20. Gül-i gülzâr ile kıolsa kenârnuñ
Eritdi aşkı odı kııldı seni **şu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 153*). [şu,]
21. Dimiş biz de içelüm **şudan** ey şâh
İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [şudan, -dan]

22. Dimiş biz de içelüm şudan ey şâh
İçelüm yüz **şuyı** ile bu **şuyı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 17*). [*şuyı, -yı*]
23. Şudan od yağdurur ol la'l-i dür-bâr
İşidüp 'âşik ol âvâz-ı nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 44*). [*şudan, -dan*]
24. Şu yirinde ciger kıanın içerde
Bilüp yârâni vü kavmi bu râzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 6*). [*şu,]*
25. Şu olup iyledi didâra secde
Düşecek sâye gibi ol iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 90*). [*şu,]*
26. Şunuñ kârüresin hem serd ider ol
Şikest olur semen simâsı andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 16*). [*şunuñ, -nuñ*]
27. Çeküp gözleriüme andan yumasın
Beni yumağa **şuyum** eşk-i ter kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 79*). [*şuyum, -yum*]
28. İrişdi şabr olunmaz bir muşibet
Kara yirden kara **şu** çıkdı akdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 27*). [*şu,]*
29. Yüzine **şu** saçar düşdükke bi-hüş
Benefşe kıaddi gibi kâmeti ham (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 70*). [*şu,]*
30. Maḥall idindi fark-ı farka danı
Şu gibi her mizâca ḥôş-güvâr ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 105*). [*şu,]*
31. Yüzüñ **şu** gibi dâ'im yire olsun
Her arada ola tâ kim yüzüñ ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 108*). [*şu,]*

şu: Şu, işaret zamiri.

1. Şu kim bu fitneye olmadı meftün
Didi ğybet dilinden Kays'a Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 43*). [*şu,]*
2. Ki sığmaz kâseye deryâ-yı ma'nî
Şu kim bu kâseyi kesr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 47*). [*şu,]*
3. Zemîn yırtılmayınca gülşen olmaz
Şu kim gönlin hemîşe kâsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 57*). [*şu,]*
4. İnanmazsañ nazar kıl kehkeşâne
Şu kim bir kâhe şaymazdı cihânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 89*). [*şu,]*
5. Nice egriye virdi istikâmet
Şu kim 'aşk âteşyle cân eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 101*). [*şu,]*
6. Yüzün döndürmeye vü tuta başı
Şu kim ister melâmetden selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 17*). [*şu,]*
7. Kõdi nevmid anı yine sitâre
Şular kim bi-vefâdan 'ahd umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 171*). [*şular, -lar*]
8. Uralum yüzine göre şabanca
Şu kim yorganına göre güsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 231*). [*şu,]*
9. O yağ ile yanasın nitekim şem'
Şu kim cânı şafâ yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 131*). [*şu,]*

şu: Şu işaret sıfatı.

1. Kõman dâmân-ı luḫfuñ hergiz elden
Şu dem kim ḫuşk ola cismümde cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 61*). [*şu,]*
2. Şu keklik gibi kim kaçd itdi kıana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 1*). [*şu,]*
3. Avı çıkdı dehâna girmiş iken
Şu gülmek kim alur elden şıkârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 9*). [*şu,]*

4. Ne derdüm var raķībūñ ħarbesinden
Şu ‘āşık kim olupdur rīze rīze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 21*). [*şu,]*
5. Kes anı kim olasın merd-i ġāzī
Şu ‘āşık kim ola ķurbān-ı dil-ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 27*). [*şu,]*
6. Ki mīzāne ururlar anı yārın
Şu cān kim ölmedin dünyāda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 131*). [*şu,]*
7. Hüner medħinde ġūyā zemde ħāmūş
Şu nāķış kim hasūd u bī-vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 69*). [*şu,]*
8. Senūñ mihrūñ odından oldı pür-süz
Şu reyħān kim bitürmişdür mezārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 113*). [*şu,]*
9. Olupdur bŷy-ı zŷlfulŷn yādıġārı
Şu sŷsen kim biter ħākinden anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 115*). [*şu,]*
10. Mŷdārā iyler ol kim ādemīdür
Şu taş kim ayaġundan dŷşŷre nāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 115*). [*şu,]*
11. Ŗılurdı nāle vŷ eġġān u zārī
Şu dŷrler kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 5*). [*şu,]*
12. Bu ‘ālemdede sŷrer beyle şafāyı
Şu dil kim ol cihānda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 77*). [*şu,]*

su: *Su. II akarsu, ırmak.*

1. Bu tākhir **şu** ki deryā-yı edebdür
Zŷlŷlŷn çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [*şu,]*
2. Yŷrŷrsin **şu** ġibi bī-şabr u ārām
Kenārūñda gerek serv-i dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 191*). [*şu,]*
3. Diyār-ı yārı Mecnŷn’dan yudılar
Geçidsŷz **şuyı** köprisŷz ķodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*şuyı, -y, -ı*]
4. Geçemezsin atuñı depme **şuya**
O merdŷm-zādeyi bī-çāre itdŷñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 32*). [*şuya, -y, -a*]
5. Siper şaldı **şuya** be-şŷret-i ceng
Ėararmış dide-i nergis seħerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 20*). [*şuya, -(y)a*]
6. Diyār-ı yārı Mecnŷn’dan yudılar
Geçidsŷz **şuyı** köprisŷz ķodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 4*). [*şuyı, -yı*]

su: *Gözyaşı.*

1. Gözi aġlar il yŷzine **şuyı** çıķmaz
Şu resme iyledi pinħān özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 72*). [*şuyı, -yı*]
2. Şu ŷstinde ķılurdı ħulle-bāfı
Şularđı nergisinden erġuvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 32*). [*şu,]*

şu başdan aş: *Sıkıntılı bir durumun önŷnŷn alınamaması, bir soruna karşı önlem alınamayacak duruma gelmek.*

1. Şu başdan aşdı tınmazsa şubaşı
Ėaçan bu ķışşayı ġŷş itdi şıħne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 30*). [*şu başdan aş, -dı*]

şu baştan aş: *Haddinden fazla olması.*

1. Şavaş hâdden geçüp şu baştan aşdı
‘Arab seyyidleri çün şîr-i ser-mest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 94). [şu baştan aş, -dı]

su gibi sînesi pāk ol-: *Su gibi içi temiz, iyi niyetli.*

1. Şu gibi sînesi pāk olmayan dil
Muhammed medhî şekkerdür muķarrer (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 74). [şu gibi sînesi pāk ol-, -ma, -
(y)an]

su saç-: *Su dökmek, saçmak.*

1. Naşîhat iyledükçe itmedi sūd
Şu saçdukça yüceldi âteş ü düd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24). [şu saç-, -dukça]
2. Çıķup ğuşşa gibi Mecnûn serine
Şu saçmak istediler âzerine (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 176). [şu saç-, -mak]

su’âl: *Soru.*

1. Ki cān maħlaş bula ğavgā-yı bedden
Şora çün cānuma münkir **su’âli** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 69). [su’âli, -i]

su’al-i faẓl u cūd it-: *Cömertlik ve ihsan istemek.*

1. Tıutup ħalka su’al-i faẓl u cūd it
Di yā Rab ben ğaribe luţf-ı ħāş it (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 54). [su’al-i faẓl u cūd it-,]

subaşı: *Komutan.*

1. Şu başdan aşdı tınmazsa **subaşı**
Kaçan bu kışşayı ğuş itdi şihne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 30). [subaşı,]
2. İrişdi vâlid-i Mecnûn’a maħzûn
Didi ir irmedin Kaşs’a **subaşı** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 43). [subaşı,]
3. İrüp borkin tozutmadın **subaşı**
Bu sözi ğuş idicek miskîn ata (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 50). [subaşı,]

subh: *Sabah vakti, sabah.*

1. Zihî **subh** u zihî maţla‘ zihî nūr
Ĥaķîkat Ka‘besi ol kalb-i ma‘mūr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7). [subh,]
2. Ki bir ğam kûşesine kâni‘ oldun
Var imişse belüreydi eger **subh** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 27). [subh,]
3. Kıyâmet gününe ħaldı meĝer **subh**
Uyan sen bâri ey şem‘-i şeb-efrüz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 28). [subh,]

4. Bu üç zulmet içinde kalmışam zâr
Niçün ötmeysin ey **şubhuñ** horôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 13*). [*şubhuñ, -uñ*]
5. Kaşâ'id nazm iderdi iyleyüp âh
Yine çün hâtifi **şubhuñ** dem urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 107*). [*şubhuñ, -uñ*]
6. Bu hâlet üzre geçdi yek şeb ü rüz
Sa'âdet **şubhı** çünkim rüşen oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 29*). [*şubhı, -ı*]
7. Münevver çün cemâl-i baht-ı pîrüz
Yakardı **şubh** cennetden çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 3*). [*şubh,]*
8. İçer **şubhuñ** nesiminden şabûhı
Getürse zülf-i yârûñ büyümî bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 50*). [*şubhuñ, -+uñ*]
9. Çü tahta ağdı **şubhuñ** şehriyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [*şubhuñ, -uñ*]

şubh olunca: *Günün aydınlanması.*

1. Giceler **şubh olunca** zâr u ğam-ğîn
İderdi câmesin eşk ile nem-ğîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 25*). [*şubh olunca,]*

şubh-dem: *Sabah vakti, sabah.*

1. Bu dem dem urmağa yoğ ise ferrüñ
Niçün ey **şubh-dem** hürrem degülsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 21*). [*şubh-dem,]*
2. Urur bağrına tâze tâze dâğı
Çün ola **şubh-dem** urur aña dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 111*). [*şubh-dem,]*

şubh-gâhî: *Sabah vakti, sabah.*

1. Çü şâdık ola kalbün **şubh-gâhî**
Olur ol mañla'-ı nür-ı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 5*). [*şubh-gâhî,]*

şubh-ı 'âlem-efrüz: *Alemi aydınlatan sabah.*

1. 'Alem dikdi çü **şubh-ı 'âlem-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 1*). [*şubh-ı 'âlem-efrüz,]*
2. Bu 'âlemde olur her ğamdan âzâd
Çü rüşen oldı **şubh-ı 'âlem-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 79*). [*şubh-ı 'âlem-efrüz,]*

şubh-ı dahhâk: *Dahhak'ın sabahı.*

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 10*). [*şubh-ı dahhâk,]*
2. Yılan olduñ çü irdi **şubh-ı Dahhâk**
Gice yanumca yâr idüñ muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 192*). [*şubh-ı dahhâk,]*

şubh-ı dil-keş: *Gönül çeken sabah.*

1. N'idersin şaklayup dürcüñde borcu
Görürsin her seher bu **şubh-ı dil-keş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 71*). [*şubh-ı dil-keş,]*

şubh-ı rüşen: *Parlak, aydınlık sabah.*

1. Yoluñda şâdıķam çün **şubh-ı rüşen**
Lebüm kim çün şarâb-ı lâle-gündur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 12*). [*şubh-ı rüşen,]*
2. Tırurlar bî-zebân çün **şubh-ı rüşen**
Çü gice şöbetinüñ şem'î yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 156*). [*şubh-ı rüşen,]*

şubh-ı sa'âdet: *Mutluluk sabahı.*

1. Müşerref kıldı rüy-ı şubh-kârı
Zihî **şubh-ı sa'âdet** rüz-ı pîrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [*şubh-ı sa'âdet,]*

şubh-ı şâdıķ: *Tan yerinin ağarması ,gerçek sabah aydınlığı.*

1. Münevver çün cemâli **şubh-ı şâdıķ**
Zihî şeb zıll-ı nür-ı sermedîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 6*). [*şubh-ı şâdıķ,]*
2. Günün 'ıyd u giceñ kıadr oldı 'aşık
Eger kıalbün ola çün **şubh-ı şâdıķ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 4*). [*şubh-ı şâdıķ,]*

Yalan olduñ çün irdi **şubh-ı şâdıķ**
Bükülmiş ipi yine penbe itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 194*). [*şubh-ı şâdıķ,]*

şubh-ı sepîde: *Tan vakti.*

1. Siyeh şeb nîtekim **şubh-ı sepîde**
Sa'âdet ehli olsun hem-nişinüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 61*). [*şubh-ı sepîde,]*

suc: *Kabahat, hata.*

1. Velî hiç bilmedüm kıadrün ben aħmak
Bu eksüklük **şuçın** âh ey peder âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 81*). [*şuçın, -ın]*

sücüd: *Secde etme, yere eğilme.*

1. Felek kim cünbişi devri aradı
Sücüdi dâ'im itmekdür murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 34*). [*sücüdi,]*
2. Kıapuñdur secde-gâhı ol **sücüdüñ**
Zihî cünbiş ki maħzâ fazl-ı cüduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 35*). [*sücüdüñ, -uñ]*
3. Kıabül it sehv ile olan **sücüdüm**
Olup bu murğ-ı câna saça dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 30*). [*sücüdüm, -um]*

sücüd it-: Secde etmek.

1. Yapuş ser-ħalkasına çāre-sāzuñ
Ķapuda ħalka gibi var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 53*). [*sücüd it-,]*

süd it-: Fayda, kazanç sağlamak.

1. Naşihat iyledükçe itmedi süd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 23*). [*süd it-, -me, -di]*
2. Naşihat iyledükçe itmedi süd
Şu şaçdukça yüceldi âteş ü dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 23*). [*süd it-, -me, -di]*

süfi: Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağılı olan sofu, zâhit.

1. Şafâ feyziyle cenb-i Kibriyâdan
Şafâsuz **süfi** gibi bârid itme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 45*). [*şüfi,]*
2. Muşavvaķ **süfiler** gibi kebüter
Bu efser tavķ ile bayķuşa ħaķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 52*). [*şüfiler, -ler]*

süfte: Delinmiş, delik.

1. Ütülmiş murġa beñzer ser şikeste
Dür-i nâ-süftesinden sine **süfte** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 115*). [*süfte,]*
2. Ol âvâzi işidüp ben fütâde
O **süfte** dürleri cibe şalup pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 73*). [*süfte,]*

süfte-dil: Gönlü delik. II Dertli.

1. Niçün sen **süfte-dil** aşüfte ola
Gider başdan ġam-ı zülf-i siyâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 114*). [*süfte-dil,]*

suġan: Söz.

1. Suġan gencin şatan gencinesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 1*). [*suġan,]*
2. Ne ħâşıl yağsa yağmur yirine dür
Bu atdukça **suġan** tîrini küstâġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 71*). [*suġan,]*
3. Suġan şarrâfı şâhib-lafz çün zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 1*). [*suġan,]*

suġan-güy: Söz söyleyen.

1. Suġan-güy u fasih ü pârsî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 1*). [*suġan-güy,]*

suheyl: *Kişnemek.*

1. Nice h^yāce esir oldı gedāya
İrenler na‘rası atlar **süheylî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 85*). [*süheylî, -i*]

süheylî: *Süheyl yıldızı.*

1. Hāyādan beñzedür yüzüm ‘akîka
Eger bu tälî‘ olmasa **Süheylî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 87*). [*süheylî,]*
2. Beni yakdı biliş ü yād elinden
Süheylîymiş sitārem bi‘l-ḥakîka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 85*). [*süheylîymiş, -(y)miş*]

suhf: *Sayfalar.*

1. Yazup ol gülleri gül yüzlü **şuhfe**
İledüp ‘āşık u ma‘şūka nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 104*). [*şuhfe,]*

sü²-i zann: *Başkası hakkında kötü his beslemek.*

1. Muḥabbet mestidir dīvāne şanma
Bu **sü²-i zann** ile andan uşanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112*). [*sü²-i zann,]*

sükkerî: *Şekerle alakalı, şekerli.*

1. İçinde **sükkerîler** rûgānîler
O gün ol bezme ḥādım oldı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 18*). [*sükkerîler, -ler*]

sükūnet: *Sessizlik, suskunluk.*

1. Tırulmuş lücce-i enbūha döndi
Sükūnet şān-ı ‘aql u zeyn-i cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 17*). [*sükūnet,]*

sükūt: *Sessizlik, suskunluk.*

1. Sükūtumdan rızā fehm itdi nādān
Baña ol dem nikāḥ-ı fāsîd olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 32*). [*sükūtumdan, -um, -dan*]
2. Hemān bildi **sükūt** imiş şavābı
Nice söz tıflı kim toğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 188*). [*sükūt,]*

sula: *Sulamak, su vermek.*

1. Şu üstinde kılurdı hulle-bâfi
şulardı nergisinden ergüvâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 33*). [*şulardı, -r, -di*]

süleymân: Hz. Süleyman (as) peygamber.

1. Ayağa şaldı kime urdısı dest
Süleymân gibi yilden bindüğü at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 167*). [*süleymân,]*
2. Ol anlara musallat çün **Süleymân**
Gürüh-ı vahşe eyle hüküm iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 34*). [*süleymân,]*
3. Bu âteşden yile vardı **Süleymân**
Ki hüküm ü hikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 50*). [*süleymân,]*

sulh: Barışma, barışıklık, uzlaşma.

1. Arada pârelendi **şulh** câmı
Didiler kavm-i Leyli bu hitâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 32*). [*şulh,]*
2. Miyâncı buldı **şulh** araya düşdi
Kaçan ire fesâda tiğ-bâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 18*). [*şulh,]*
3. Anuñ-çün iyledüm **şulh** ile hile
Gelüp çün sağ esen gördüm ilümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 44*). [*şulh,]*
4. Görüp Mecnûn bu **şulhu** âteş oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 1*). [*şulhu, -u*]
5. Hemîşe neng için **şulhı** vü cengi
İte atılsa yeg ol tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 122*). [*şulhı, -ı*]
6. ‘Arabda mu‘teberdür **şulh** u cengi
Şavaşa varsa şartılmış yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 104*). [*şulh,]*
7. Tağlur düşmenün kalb ü cenâhı
Eger **şulh** u şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 109*). [*şulh,]*
8. Saña ben derd idüm sen baña merhem
Baña sen **şulh** olurdu ben saña ceng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 73*). [*şulh,]*
9. Kılur seg Hakk’a hizmet kılmadıñ sen
Segün **şulhı** olur bir üstühvâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 63*). [*şulhı, -ı*]

sultân: Sultan II Hz. Muhammed (sav).

1. Anuñ-çün itdi Hâlık mülk kevnı
Odur **sultân** cihânda halk-ı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 73*). [*sultân,]*

sultân: Allah.

1. Şehbâz dürür tapuñ ki **sultân**
Kıldı seni şayd için mu‘allem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 51*). [*sultân,]*
2. Zihî **sultân** ki ‘âlem aña fermân
Nihân ‘ilmi katında günden izhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 2*). [*sultân,]*

sultân: Hükümdar, sultan, padişah.

1. Silâh-dâr ola tâ ‘azm itse **sultân**
Türur hem Müşterî ‘azmuña râgıb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 30*). [*sultân,]*
2. Kâmu divâneler **sultânı** Mecnûn
Yürür şahrâda yok ünsi enisi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 6*). [*sultânı, -ı]*
3. Zemâne gün gülinden gülşen oldu
Olup ol hükmine **sultân** peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 31*). [*sultân,]*
4. Ya şehvet bâdesi nüşiyile mestem
Beni ‘aşk-ı ezel **sultân** idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 149*). [*sultân,]*
5. Şaķınmışlar veziri ile **sultân**
Sefih itmiş re‘âyâ ‘aqlun ol nüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 6*). [*sultân,]*
6. Ri‘âyetler kılup **sultânı** gibi
Bu aña ol buña mâ‘şûķ u ‘aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 14*). [*sultânı, -ı]*
7. Nice **sultânı** bî-fermân idüptür
Eger ins ü melek div ü peridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 64*). [*sultânı, -ı]*

sultân-ı ‘aşk: *Aşkın sultanı, sevgili.*

1. Her biri hasûdı güldürüp ağlatma hâ beni
Sultân-ı ‘aşkuñ ezelî pây-i tahtıyam (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 7*). [*sultân-ı ‘aşk, -uñ, -uñ]*

sultân-ı ‘aşk: *Aşk sultanı.*

1. Hevâdan kırtarup ma‘şûm idüpdür
Gönül sultân-ı ‘aşka olalı taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 157*). [*sultân-ı ‘aşk, -a]*
2. Ne kârum qaldı ne varum ne yârum
O kim sultân-ı ‘aşkına muñ‘em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 39*). [*sultân-ı ‘aşk, -ı, -na]*

sultân-ı â‘zam: *Yüce sultan.*

1. Şafâ divânına **sultân-ı â‘zam**
Belâ fenninde burhân-ı müselleme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 3*). [*sultân-ı â‘zam,]*

sultân-ı gâzab-nâk: *Öfkeli hükümdar.*

1. Ki ol müşkil iş oldu aña âsân
Meger bir gün o **sultân-ı gâzab-nâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 15*). [*sultân-ı gâzab-nâk,]*

sultân-ı habes: *Habeş ülkesinin sultanı. II Siyahlıktan ötürü vücuttaki ben için kullanılan bir teşbih.*

1. Şeker şîrîn-zebân ise şekersin
Cebîñ hâli sultân-ı Habeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 117*). [*sultân-ı habes, -dür]*

sultân-ı kevneyn: *İki cihanın sultanı, Hz. Peygamber.*

1. Re'is-i enbiyâ **sultân-ı kevineyn**
Dilâ ol seyyidedür bu hitâbum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 8*). [*sultân-ı kevineyn,]*

sultân-ı şer': Şeriatın sultanı. (Hz. Muhammed).

1. Ki andandur ümîd-i fetî-i bâbum
Odur **sultân-ı şer'** ü kâzî-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 11*). [*sultân-ı şer',]*

sultânü'n-nebiyyîn: Peygamberlerin sultanı. II Hz. Muhammed.

1. Ğarazsuz görmediler hiç vefâsın
Nisâ haqqında **Sultânü'n-nebiyyîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 63*). [*sultânü'n-nebiyyîn,]*

sulu: Suyu çok olan.

1. Kelâmıñ meyvesi gerçi **şuludur**
Dilüm gayret odı ammâ toludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 108*). [*şuludur, -dur]*
2. Kelâmıñ meyvesi gerçi **şuludur**
Dilüm gayret odı ammâ toludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 99*). [*şuludur, -dur]*

sun': Yapma, yaratma.

1. Ğamu mülk-i şehâdet 'âlem-i Ğayb
Senüñ **şun'ıñla** mevcüd oldı lâ-reyb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 22*). [*şun'ıñla, -ıñ, -la]*

sun: Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

1. Cihân evvel şekker **şunar** dehâna
İçürür zehri âhir kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 55*). [*şunar, -ar]*
2. Şuñar gül yüzlüler bezm ehline mül
Muğanniler nevâda şanki bülbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 113*). [*şuñar, -ar]*
3. Ğoyup mihr ile mâhı dâye mehde
Şunup şevk ile şirîn şiri şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 66*). [*şunup, -up]*
4. Düşürdi sâye-veş efgende kıldı
Sözi şerbet **şunup** mey-gün ruţabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 19*). [*şunup, -up]*
5. Şunarlar destine pür-bâde câmı
İder biñ cehd ile bir câma meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 40*). [*şunarlar, -ar, -lar]*
6. Dökerdi döst kanın bulsa kanda
Kemân **şunsa** eger bir dest-giri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 121*). [*şunsa, -sa]*
7. Oñulmaz yâreyi şad-pâre itdün
Elüm **şundum** saña düşdüm ayakdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 35*). [*şundum, -dum]*
8. O bir içim şuyı da **şunmadun** sen
Eger Ğurbân olursa cân-ı teşne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 96*). [*şunmadun, -ma, -duñ]*
9. Sunup andan yimedi bir nevâle
Ŧurup ol h'ânı vahşe iyledi baħş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 40*). [*şunup, -up]*

10. O cām-ı bāde **şuna** ben kılam nüş
Nigāra baş egüp ol pīr çün çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 134*). [*şuna, -a*]
11. Vücüdüm cev cev oldu hem-çü hālün
Elünden bāde **şun** ey yār-ı sākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 57*). [*şun,]*
12. Didi ahvāli ol esbābı **şundi**
Semā' itdi çün ol peygāma Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 46*). [*şundi, -dı*]
13. Şafā cāmıyle **şun** bākī müdāmı
Tokuş yüz bişde bu nazm-ı cevāhır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 46*). [*şun,]*
14. Şun ey sākī-yi devrān baña şarāb-ı cefā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 1*). [*şun,]*
15. Şarılup kundağa ol ğonce-i ter
Açup dāye dehānın **şundi** şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 52*). [*şundi, -dı*]
16. Muḥabbet def'a def'a **şundi** cāmı
Açup ruyı götürdi hūy-ı hāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 181*). [*şundi, -dı*]
17. O zehri Nevfel'e **şundi** sebük-dest
İçüp Nevfel anı cān virdi derhāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 16*). [*şundi, -dı*]
18. Öpüp ter-gül gibi **şundi** sebük-dest
Bağup Mecnûn bu mektûba kelāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 160*). [*şundi, -dı*]
19. Zihî ol kavme kim 'ayş itdi ol yevm
Çanağın kim **şunardı** her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 25*). [*şunardı, -ar, -dı*]

sünbül: *Sünbül II Saç.*

1. Teferrüc kıлмаğa meyl itdi ḥaylı
Semen-sā **sünbülüne** táb virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 61*). [*sünbülüne, -i, -n, -e*]
2. Cemālün ḥurmenine hūşe-çindür
Gül ile lāleñe **sünbül** külāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 121*). [*sünbül,]*
3. Kılur bad-ı şabā Çin armağānı
İki **sünbül** iki nergis iki tāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 31*). [*sünbül,]*
4. Metā'ın nev-bahāruñ kāsıd itdi
Müsel **sünbülü** dil-bend ü dil-gır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 7*). [*sünbülü, -i*]

sünbül: *Zambakgillerden, soğanla üretilen, 15-20 cm yükseklikte, çiçekleri kuvvetli kokulu ve türlü renkli çok yıllık bir süs bitkisi.*

1. Giyāhı **sünbüle** cevzā olur cev
Zebercedden müzeyyen ḥāne-i zīn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 52*). [*sünbüle, -e*]
2. Benefşe tāze bitdi 'anber-āmız
Şabā yiliyle **sünbül** itse bāzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 11*). [*sünbül,]*
3. Aña bülbül du 'ā efsün oğurdu
Meger **sünbül** ser-i nāfe açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 17*). [*sünbül,]*
4. Güle karşı nebiz-i hām içeydi
Benefşe **sünbülinden** vire tábı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 81*). [*sünbülinden, -inden*]
5. İde **sünbüller** ile riş-ḥandı
Ġalaḥ didüm degüldi bu murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 88*). [*sünbüller, -ler*]
6. Olur boynuma **sünbül** rişte-i dām
Çü hālî ola ḥālinden anuñ bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 96*). [*sünbül,]*

sündüs: *Bir nevi ince ve lâtif dibâ. Atlas.*

1. Şiyâbı **sündüs** ü huçr u sitebrağ
Hırâmân ravzada ğilmân ile hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 24*). [*sündüs,]*
2. Libâsı sebz ü **sündüs** nitekim hūr
Elinde mül öniñde gül-cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 46*). [*sündüs,]*

sünnet: Erkek çocukta, erkeklik organının ucundaki derinin çepeçevre kesilmesi.

1. Çü **sünnet** emrin irgürdi kemâle
Ol ayı mektebe itdi havâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 123*). [*sünnet,]*
2. Ataya terbiyet çün vâcib oldı
Pes oğlu **sünnetine** râğıp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 96*). [*sünnetine, -i, -ne]*

sünnet: Hz. Muhammed'in müslümanlarca uyulması gereken sözleriyle örnek iş ve davranışlarının tamâmı.

1. Ki bu **sünnet** tapuñdan oldı evvel
O gün kim gördüñ iki naş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 46*). [*sünnet,]*

süñü: Süñü, kargı, mızrak.

1. Halaş oldı cihân endişesinden
Dil uzatmış **süñü** güyâ ki efî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 65*). [*süñü,]*

süñü çuvâle sığmadı: Mızrak çuvala sığmaz.

1. Bularuñ hâli ÷oldı kıyl u kâle
Süñü sığmadı cehd ile çuvâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 32*). [*süñü çuvâle sığmadı,]*

süpürt: Süpürtmek, temizlemek.

1. ‘Aceb midür muñî’ itse sibâ’ı
Süpürdürdi sibâ’a buyruĝ ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 33*). [*süpürdürdi, -ür, -di]*

sür: Sürmek.

1. Süre her câna taqđir-i Hudâ’yı
Yiyüp pülâd ÷arbin merd-i meydân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 78*). [*süre, -e]*
2. Tonuma sür bunu çeşmüme **sürme**
Ki baña yârsuz mâtem gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 152*). [*sürme, -me]*
3. O kânûn gibi inler nâliş eyler
Sürüp şefkat elin cismi çü nâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 51*). [*sürüp, -üp]*
4. Cigerden zâr zâr ağlardı nâ-çar
O derdile gezüp cânın **sürürdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 11*). [*sürürdi, -ür, -di]*
5. Ki âhir **sürmedi** anı kenâre
Bu yir bitürmedi bir tâze yaprağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 162*). [*sürmedi, -me, -di]*

6. Cigerden zār zār ağlardı tekrār
Gezüp ol derd ile cānın **sürürdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 13*). [*sürürdi, -ür, -di*]
7. Tõnuma **sür** bunı çeşmüme sürme
Ki baña yārsuz mâtem gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 152*). [*sür,]*
8. Getür öp **sür** yüzüne di zihî la'ı
Eger bir turş-rüdan göresin cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [*sür,]*

sür: *Şamata, tantana.*

1. Fiğān taldı kamu ilgü içinde
Düşürmiş nālesinden **şūra** şiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 73*). [*şūra, -a*]

sür: *Geçirmek, hayat yaşamak.*

1. Bu 'ālemde **sürer** beyle şafāyı
Şu dil kim ol cihānda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 76*). [*sürer, -er*]
2. Sürerler geh şafā-yı la'l-i yārı
Tırur hizmetde bir pîr-i müşekkel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 54*). [*sürerler, -er, -ler*]
3. Nihānî pîrden anları şordı
Ki bunlar kim **sürerler** zevk-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 61*). [*sürerler, -er, -ler*]
4. Sürerler bunda anuñ şafāyı
Bir iki gün cefā oldı bahāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 72*). [*sürerler, -er, -ler*]

sür: *Boynuzdan yapılmış büyük boru. Kıyamette, Hz. İsrail'in üfleyeceği boru.*

1. Şanasın haste bülbüldür kafes teng
Geçerdi **şür** ile ol teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 183*). [*şür,]*

sür: *Sürmek (at bağlamında).*

1. Açılmaz çün elünden genç bābı
Bu midur **sürdigîñ** devlet semendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 15*). [*sürdigîñ, -di, -giñ*]

sür: *Tuzlu, kekremsi, acı.*

1. Ne şiri kim içerdi **şür** olurdu
Muhabbet hānesi ma'mür olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 71*). [*şür,]*

sür: *Sürmek, yürütmek.*

1. Eşegi **sürme** kim çıkmaz çamurdan
Reh-i der-bend olursa h'âb-gāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 94*). [*sürme, -me*]

sür: Dokundurmak, değdirmek.

1. Cihānda alması bir dest-giri
Yüzini bir zemān **sürdi** zemine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 43*). [*sürdi, -di*]

sür: Sürmek.

1. Semendüñ **sürmege** meydān senüñdür
adem eyvānına rence-adem ıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 36*). [*sürmege, -meg, -e*]
2. Şan oğlı atına Őefatlı ana
Sürüp yüzine destin dōstāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 47*). [*sürüp, -üp*]
3. Yire **sürüp** yüzün ağladı Mecnûn
Didi yāre ki ey Bađdād-i iĥsān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 60*). [*sürüp, -üp*]
4. Olur bir kūŐede envā'-ı 'iŐret
Sürüp gül yüzlüler gül-gün piyāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 131*). [*sürüp, -üp*]
5. Ne yirde olsa iltürdi tamāmī
Binüp bir gün **sürüp** bir bād-pāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 13*). [*sürüp, -üp*]

sür: At sürmek.

1. Binüp **sürdi** revān biri bād-pāyı
Arayup ays'ı gezdi her arayı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 21*). [*sürdi, -di*]
2. Binüp **sürdi** revān Zeyd ol gün atı
Cān atup cānib-i Mecnûn'a ĥāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 14*). [*sürdi, -di*]

sür: Sürmek, gitmek.

1. Nice menzilleri bir demde kesdi
Sürüp Leyli iline nāgehānī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 19*). [*sürüp, -üp*]
2. Hemān ıkr olunur ol 'ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel atına geldi Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 181*). [*sürüp, -üp*]

sür: İçinde bulunup yaşamak, geçirmek.

1. Niçün Leyli **sürer** zev-ı Őarābı
Dil-i Mecnûn melāle menzil oldu (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 156*). [*sürer, -er*]

sür: Ahır hayvanlarının önden gitmesini sağlamak.

1. Selām itmege aña **sürdi** nāa
Beriyeye içre gitti nice ferseng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 22*). [*sürdi, -di*]

sür: Sürmek, sürgün etmek, çıkarmak.

1. O göz çıksun ki ilden **sürmelüdür**
Şalarken pāyı reşke sīm-i nābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 38*). [*sürmelüdür, -melü, -dür*]

sür: *Vakit sürmek, zaman geçirmek.*

1. Sürem anuñla bâkî rüzgârı
O gice bu du‘âyı tâ seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 36*). [*sürem, -em*]

sürâh: *Delik, gedik.*

1. Kılurlar ‘ömrüñ anbarını **sürâh**
Ecel bir murğdur minğarı pülâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 80*). [*sürâh,]*

surâhi: *İçine şarap konan uzun boyunlu kap, kadeh.*

1. Şanasın tâze ak gül oldı gonca
Şurâhi beñzemiş ser-sebz serve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 15*). [*şurâhi,]*
2. Şurâhi üzre peymâne tezerve
Müzehheb çiniler simin siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 16*). [*şurâhi,]*

süret: *Yüz, çehre, surat.*

1. Bu anuñ kâni‘ olmış şöhetine
Bunuñ ol ‘aşık olmış **şüretine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 188*). [*şüretine, -in, -e*]
2. Güliken **şüreti** toprağa döndi
Hey-â-hey ağladı vü itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 142*). [*şüreti, -i*]
3. Ki çapusunda Hindü-yi siyâhem
Çatı müştâkem anuñ **şüretine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 37*). [*şüretine, -i, -n, -e*]
4. Olur müstağni efsün u du‘âdan
Bu ter duhter ki ahter **şüret** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [*şüret,]*

süret: *Şekil, görünüş.*

1. Yarındası yine **şüret** bayâğı
Nemed-püş u gedâ elde çayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 45*). [*şüret,]*
2. Bu **şüret** üzre düzdi zülf ü hâlin
Ki ol günde ki seyrân itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [*şüret,]*
3. Yüzüm levhı bulur anuñla **şüret**
Senüñle de ane yok şimdi kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 196*). [*şüret,]*
4. Perî sevmekden uşan dîvünü baş
Perî kim **şüreti** gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 111*). [*şüreti, -i*]
5. Mağall-i sikke olmaz degme **şüret**
Yüzüm dînârına çarb uralı ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 22*). [*şüret,]*
6. Melek **şüretde** ammâ ma‘nâda dîv
Be-şüret Yūsuf-ı dil-dâra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 48*). [*şüretde, -de*]

7. Tırâş olup ol **şüret** bu kıla bir
Didi bu ‘aşk işi birlik işidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 14*). [*şüret,]*
8. Görünmez gözüme **şüret** vişâli
Güneş kim nür-ı ‘âlem pertevidir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 42*). [*şüret,]*
9. Dilümde ‘aşkuñ arturdi harâret
Baña ma‘nî yiter **şüret** gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 47*). [*şüret,]*
10. Gidüp ma‘nâsı hâlî kaldı **şüret**
Bu zıba hülleñüñ astârı kaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 80*). [*şüret,]*
11. Bu vahdet **şüretinden** oldular dür
Türurlar birbirine karşı yok dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 150*). [*şüretinden, -i, -(n)den]*
12. Melek **şüretde** ammâ ma‘nide dîv
Cihân ‘ayyârınıñ âl itmek işi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 154*). [*şüretde, -de]*
13. Be-ma‘nî reng ü **şüretden** girizân
Kaçar hâk olmağa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 6*). [*şüretden, -den]*
14. Değül hüsñüñden ammâ cân gözi dür
Kaızındı **şüretün** nakşı cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 137*). [*şüretün, -üñ]*
15. Cihâna ‘ibret itmiş **şüretini**
Bu hâle muṭṭalı‘ olup biliş yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 190*). [*şüretini, -ini]*

şüret değıs: *Kılık değışmek.*

1. Ta‘âm umup alurdi mâl u genci
Meger Mecnûn o gün şüret değısdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 27*). [*şüret değıs, -di]*

şüretâ: *Dış görünüşe göre, görünüşte, zâhiren.*

1. Egerçi **şüretâ** yol gösterürdi
Vefâyı ma‘nide bol gösterürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 37*). [*şüretâ,]*
2. ‘Acebdür **şüretâ** olduğı hāmüş
Meger maḥmûrdur nevbet-zen-i şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 28*). [*şüretâ,]*
3. Beni çün il gibi görmedi Leylî
Egerçi **şüretâ** bu iş cefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 41*). [*şüretâ,]*

şüret-i beyn: *Aradaki yüz, ortadaki çehre.*

1. Vişâle hâ‘il olmaz **şüret-i beyn**
Çü ‘aşık ṭuta Ev-ednâda menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 38*). [*şüret-i beyn,]*

şüret-i râz: *Sırların görüntüsü.*

1. Dü gamze oldılar remz ile gammâz
Raķibe gâ‘ib ammâ **şüret-i râz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 42*). [*şüret-i râz,]*

şüret-perest: *Surete tapan.*

1. Eşer itmedi aña seng-i küdek
Didi şanma beni **şüret-perestem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 147*). [*şüret-perestem, -em*]

şür-ı şür: *Sur borusunun şenliği.*

1. Kenâr-ı hâke düşdi cism-i hâki
Uçup cân murğı şür-ı Şür'a çondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 41*). [*şür-ı şür, -a*]

şürme: *Göze çekilen maruf siyah madde.*

1. Anuñ kes boynını kim bî-vefâdur
Çıkarma gözlerin kim **şürmelüdü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 37*). [*şürmelüdü, -lü, -dür*]
2. Seriyile **şürmeye** döndürdi sengi
Yolında kalmadı bir hâr u hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 4*). [*şürmeye, -ye*]

şürme çek: *Gözleri şürme ile boyamak.*

1. Anuñ-çün gözleri bîmâra döndü
Dir idi çekse ger meşşâta şürme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 151*). [*şürme çek, -se*]

şürme-i nâz: *Naz şürmesi.*

1. Ki meftûn ola andan nice miskîn
Çeküp nergislerine **şürme-i nâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 65*). [*şürme-i nâz,*]

şürü: *Sürü, hayvan topluluğu.*

1. Virem hem ol kadar **şürü** koyunu
Derenüñ tola çoltuğı koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 91*). [*şürü,*]

surüd: *Şarkı, türkü, nağme.*

1. Kavî yil gibi esdi râh bî-râh
İder şahrâda mestâne **şürüdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 27*). [*şürüdi, -i*]

şürünü şürünü: *Sürüne sürüne.*

1. Yüz üzre hâke düşdi nitekim nür
Şürünü şürünü yüz üzre çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 79*). [*şürünü şürünü,*]

şürür: *Sevinç, mutluluk.*

1. Ȧasibe vü nesibe ced-ber-ced
Sürür u nür olup hüsn ü cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 207*). [*sürür,]*
2. Nizâr u zâr u bî-zür oldu ğâyet
Ne şabri kaldı dilde ne **sürürü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 9*). [*sürürü, -u]*

süsen: *Susam çiçeği II sivri ve uzun yapraklarından dolayı kılıç, mızrak ve hançere benzetilir.*

1. Nev-bahâr irse gül ü **süsen** zebân u güş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*süsen,]*
2. Süsen zebân bitürmek için büstân gerek
Hün-ı ciger hikâyetini şorma gönceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 4*). [*süsen,]*
3. Çü hem-ser bulmadı nâz iyledi hûş
Çü **süsen** bî-vefâ gördi cihâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 37*). [*süsen,]*
4. İdersin tatlu dilden dil-firibi
Çoğ idi ‘ahde **süsenden** zebânüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 15*). [*süsenden, -den]*
5. Silâhından gül-i ter gibi haste
Velî pür-‘ukde tıgından çü **süsen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 77*). [*süsen,]*
6. ‘İmâme eğri rây eğri ğazab-nâk
Dili **süsen** gibi şemşire dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 9*). [*süsen,]*
7. Hemân atmağ gibidür kulleye koz
Dil uzadur çü **süsen** bâğa küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 185*). [*süsen,]*
8. Dilin **süsen** gibi hâmûş iderdi
Kaçan kim yârin añup âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 28*). [*süsen,]*
9. Olupdur büy-ı zülfüñ yâdigârı
Şu **süsen** kim biter hâkinden anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 115*). [*süsen,]*
10. O **süsen** ‘ukdesinden gel haber al
Didi hem aña di benden bu pendî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 118*). [*süsen,]*
11. Ki hâk-i ravza oldu cümle gül-gün
Ȧurup **süsen** gibi kabr üzre miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 83*). [*süsen,]*

susuz: *Susuz, susamış bir şekilde.*

1. Zülâl oldur **susuzlar** içe anı
Du‘âdan añıla sakķâ revâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [*susuzlar, -lar]*
2. Zülâl oldur **susuzlar** içe anı
Du‘âdan añıla sakķâ revâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [*susuzlar, -lar]*

süst: *Gevşek, zayıf, güçsüz.*

1. Düşüp kalurdi ol şürîde vü **süst**
Dönerdi nâka añup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 7*). [*süst,]*
2. Alurlar dirhemîn akçeye anuñ
Eger ola kemân **süst** ü eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [*süst,]*
3. Eger **süst** ola virür hem melâlet
Güher bulsañ yabânda şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 194*). [*süst,]*

süsti: *Uyuşukluk, zayıflık, tembellik.*

1. Ki hem üftâde hem pür-tâb çün berķ
Yatup bu ħâl ile bir nice dem **süstî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 43*). [*süstî,]*

susuz: *Susamış olan.*

1. Şusuzlar nüş idüp nice ķanardı
Yatur Mecnûn-ı ‘üryân anda bir yân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 80*). [*şusuzlar, -lar]*
2. Şusuz cân virmege akreb şudan dür
Ciger ķaniyle teşne nice ķana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 30*). [*şusuz,]*

şusuzlık: *Susuzluk.*

1. Meded ķıl var iken cismümde cānum
Şusuzlıķdan ciġer ġarķ oldı ķana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 97*). [*şusuzlıķdan, -dan]*
2. Virem anı bulup bir aña lâyıķ
Şusuzlıķdan ölen hem bula ābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 29*). [*şusuzlıķdan, -dan]*
3. Şusuzlıķdan varur ħâli ħarāba
Yile söykenme vü şuya ŧayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 174*). [*şusuzlıķdan, -dan]*

sütüde: *Övülmüş, övülmeye layık.*

1. Kemāl-i ‘ilm ü ħilm ile **sütüde**
Sözi zibā idi çün sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 8*). [*sütüde,]*

sütun: *Direk, rükün.*

1. Sütünü ‘izz ü devlet taġtası baġt
O taġt üzere döşenmiş ferş-i dibā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 40*). [*sütünü, -ı]*

sütün-ı dār-ı miġnet: *Sıkıntı evinin sütunu.*

1. Sütün-ı dār-ı miġnet serv-i büstān
Çün olmaya ser-i zülf-i dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 94*). [*sütün-ı dār-ı miġnet,]*

sütün-ı dîn ü millet: *Dinin ve milletin asası, dayanaġı.*

1. ‘Aşāsıdur **sütün-ı dîn ü millet**
Ķaşı cān kıblesine ŧaķ-ı miġrāb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 30*). [*sütün-ı dîn ü millet,]*

sütün-ı ħayme: *Çadır direġi.*

1. Cemāli ġüldi şan ġül-berg-i cennet
Sütün-ı ħayme gibi ŧıtdı serv-i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 83*). [*sütün-ı ħayme,]*

suvar: *Su vermek, sulamak.*

1. Şuvar anı deminde girme kana
Baña bend iylemezseñ zülf-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 32*). [*şuvar,]*
2. Şuvârur anı cüy-ı âb-ı hayvân
Şu resme dâstân h'ân oldı dostân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 54*). [*şuvârur, -ur]*
3. Nifâk hançerini mekr ü hîle zehri ile
Vişâl kat'ı için nice bir **şuvara** raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 10*). [*şuvara, -a]*

suvar: *Ata binmiş, binici.*

1. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
Ol âvâre şuş oldı bir **süvâra** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 21*). [*süvâra, -a]*

süvâr ol: *Ata binmek.*

1. Gider elden ya başuñ ya külâhuñ
Süvâr ol raķş-ı râya devlet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 97*). [*süvâr ol,]*

süvâri: *Süvari, atlı asker.*

1. Süvâri gördi şayyâd oldı maħzûn
Didi Mecnûn konuk geldüm қаpuña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 20*). [*süvâri,]*

süz: *Yanma, yanık, ateş. II İstırap, keder.*

1. Başumuñ yazusı yüzüm şuyıdur
Egerçi guşşadan pür-derd ü **süzem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 21*). [*süzem, -em]*
2. Yoğ idi bende hiç ümmîd-vârî
Bu resme kıldı Mecnûn âh u **süzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 93*). [*süzi, -ı]*

süz: *Ateş, elem, yanık.*

1. Taşı hândân içi pür-girye vü **süz**
Mulâzım müşterilerden ol aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 66*). [*süz,]*
2. Aramuzda bu deñlödür hemân farķ
Ki anuñ **süzi** ocağı beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 55*). [*süzi, -ı]*

süz: *Aşkın sebep olduğu acı, ızdırıp.*

1. Melâmet yağar üstine çemende
Görüp kavmi bu **süz** u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 15*). [*süz,]*

süz: Yanma, tutuşma, ateş.

1. Hevā germiyyetinden oda yandı
Çü sözün **süzna** tüttdüm semā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 7*). [*süzna, -i, -n, -a*]

süz ol: .

1. Nevâsı nağme-i 'uşşâka tldı
Sözi evşâfınuñ süz oldı sâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 9*). [*süz ol, -dı*]

süzân: Yakan, yakıcı. Ateşli.

1. Yüce yalıñ gibi **süzân** u ser-keş
Gâzeller okıyup şahrâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 8*). [*süzân,]*
2. Kimi nālân kimi **süzân** u giryân
O dem Mecnûn niyâz itdi Hüdâ'ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 28*). [*süzân,]*

süzîş: Yanma, içi yanma, yürek yanığı, büyük acı, ızdırap.

1. Figân u **süzîş**yle hâl-i tengin
Didi saña ne irdi ey bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 20*). [*süzîş*yle, -i, -yle]

süzîş: Yanış, yanma.

1. Āvâre gibi bencileyin yâr-ı nihâne
'Arz itmek için **süzîşini** 'âleme hırşîd (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 3*). [*süzîşini, -i, -ni*]
2. Ğanî fehm iylemez muhtâç hâlin
Ne bilsün **süzîş** bi-dâğ olan dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 93*). [*süzîş, -i*]
3. Anuñ-çün **süzîş** oddan beterdür
Meger eşrât-ı sâ'at gicesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [*süzîş, -i*]

süzîş: Aşkın sebep olduğu acı, ızdırap.

1. Ki yaqdı âhu odı mihr ü mâhu
Ol âhuñ **süzîş** câna boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 49*). [*süzîş, -i*]

Ş

şād: *Arapçadaki sad harfi.*

1. Eger **şād** ile dād ola dü bādām
Gözüksüz harf-i gamdur ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 31*). [*şād,]*

şād: *Mutlu, huzurlu.*

1. Bu anuñ şolbetinden mest ü hayrân
Bu anuñ ol vuşlatından **şād** u hândân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [*şād,]*
2. Dilerem geçmesün ‘ömrüm gibi **şād**
Utañmazsañ eger ehl-i vefâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 82*). [*şād,]*
3. Benümle gam feraḥ ben ğuşşadan **şād**
Dilüm teşne egerçi ğarḳ-ı âbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 10*). [*şād,]*

şād: *Pek çok.*

1. Bir ağız gelmedi gonceñ kelâma
İrişdi sineme **şad** yara senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 19*). [*şad,]*

şād it: *Mutlu etmek.*

1. İrişmez defteri ‘ahdüñ tamāme
Beni sen mümkün olmaz idesin şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 93*). [*şād it, -e, -sin]*
2. Qadīmī yarı da itme ferāmūş
Elüñden göñlümi şād itmedüñ hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 41*). [*şād it, -me, -dü, -ñ]*
3. Añup Leyla’yı anı şād iderdi
Qaçan zıkr itse bir efsâne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 60*). [*şād it, -er, -di]*
4. Açılma ey dehen rāh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şād itme zātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 63*). [*şād it, -me]*
5. Revānum qabr içinde şād idesin
Oğul oldur atasın yād ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 170*). [*şād it, -e, -sin]*
6. Ne bir gün ehl-i beytüñ şād idersin
Ne nāmūsüñ ne ‘aruñ gayretüñ var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 10*). [*şād it, -er, -sin]*

şād iyle: *Mutlu etmek.*

1. Bu gam-gin göñlümi şād iylemezsiz
Bu resme kim za‘if ü pirānunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 76*). [*şād iyle, -mez, -sin]*
2. Bu gam-gin göñlümi şād iylemezsiz
Egerçi va‘deler itdüñ şafāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 8*). [*şād iyle, -mez, -sin]*
3. Revānın revḥ-ı rahmet iylesün şād
Çü kaldı ḥasret ile Zeyd rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 2*). [*şād iyle, -sün]*
4. İrişdür vaşl-ı yāre **şād iyle**
Dehānından çıkınca bu du‘ası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 34*). [*şād iyle,]*
5. Añub rahmetden iyle cānumı şād
Ṭapuñdan rahmet umarsam sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 74*). [*şād iyle,]*

6. Çü Mecnûn'ı bu hîle iyledi şād
Yine bir dürlü âle itdi bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 43*). [*şād iyle-, -di*]

şād kıl: *Sevindirmek, mutlu etmek.*

1. Anı ey döst hergiz kılma maqbûl
O ğuşşa kim kılur düşmenlerüñ şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 235*). [*şād kıl, -ur*]

şād ol: *Mutlu olmak.*

1. Ol avcıdan şatun aldı şikārın
Görüp şād oldu bu esbâbı şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 43*). [*şād ol, -dı*]
2. Baña habbe gerekmez cümlesin al
Görüp şād oldu ol 'avret bu şaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 39*). [*şād ol, -dı*]
3. Seni ben müntenî'dür itmeyem yād
Ġamuñsuz olıcağ şād olmazam ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 95*). [*şād ol, -maz, -am*]
4. Düş ile hayāl ile olur şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 94*). [*şād ol, -ur*]
5. Yazup dürdi cevābuñ nāmesini
Çü virdi kâşıda kâşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 255*). [*şād ol, -up*]
6. Saña geldüm ki vaşluñdan olam şād
Dağı hergiz sefer itmiş degüldüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 42*). [*şād ol, -am*]
7. Eger şād olasin ol ğamdan ölüñ
Bu sözler togru zen hākkında hākdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 74*). [*şād ol, -a, -sın*]
8. Bu 'ālemde süñer beyle şafāyı
Şu dil kim ol cihānda olmadı şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 77*). [*şād ol, -ma, -dı*]

şādî: *Mutluluk, saadet, huzur, sevinç.*

1. Kim ola olmaya bu ğamdan āġāh
Eger elde olaydı ğuşşa **şādî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 35*). [*şādî,]*
2. Ne seyr-i serv ü ne şimşād u **şādî**
Murādı bu ki bulup bir penāhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 90*). [*şādî,]*
3. Ġama akreb şafā vü **şādiden** dūr
Nice bir mübtelāsın hecr-i yāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 46*). [*şādiden, -den*]
4. Mübārek hātırūña gerd olurдум
Baña sen **şādî** idüñ ben saña ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 71*). [*şādî,]*
5. Saña andan şafā vü **şādî** vardur
Bu va'de iyledi Mecnûn'ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 100*). [*şādî,]*

şādî-kudüm: *Çalgı aleti.*

1. Çala **şādî-kudümün** şehriyāra
Günüñ zerrin şabāk farkında hāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 26*). [*şādî-kudümün, -ün*]

şād-mān: *Memnun, mesrur, sevinçli.*

1. Belādan küh olup üstüme düşmeñ
Ġam ile **şād-mānem** ben hemişe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 81*). [*şād-mānem, -em*]

şafak: Güneş doğmadan önce ufukta görülen aydınlık, kızılık.

1. Şafak dâmenlerine kan tölünce (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 188*). [*şafak,]*
2. Bozulmaya bozıla çarh-ı ğaddâr
Şafak gibi demüm dökerse düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 11*). [*şafak,]*
3. Şafak gibi cihân kana boyandı
Hevâ müşkin iken kâfura döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 50*). [*şafak,]*

şağab: Bela uyandıran.

1. Okurlar ğayrılar ‘ilm-i edebden
Bularuñ dersi şevk ile şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 192*). [*şağabdan, -dan]*
2. Şalınmağa bahâr oldu bahâne
Kıyâma geldiler şevk u şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 73*). [*şağabdan, -dan]*

şâh: Güzel, sevgili.

1. Ne cürmüm var ki artar her gün âhum
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 73*). [*şâhum, -um]*

şâh: Dal, budak.

1. Gözi ol devha-i zibâya düşdi
Gözi tuş oldu şâh üstinde zâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 25*). [*şâh,]*
2. İki ter gül bitürdi şanki bir şâh
Elif gibi iki toĝru vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [*şâh,]*

şâh: Padişah, hükümdar- Hz. Muhammed.

1. Hâbîbu’llaha tâ kim ola merkeb
O şâha çünki esb oldu o hûş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 51*). [*şâha, -a]*

şâh: Padişah, hükümdar // sevgili.

1. Muţî’em cümle fermânına şâhuñ
Çekerseñ tiĝuñı uş cân u serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 80*). [*şâhuñ, -uñ]*

şâh: Hükümdar, padişah.

1. Zihî mülk ü zihî hûkm ü zihî şâh
Zihî tertîb-i kâmil bârekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [*şâh,]*
2. Tażarru’ başın açup dirler idi
Ne hâşıl şanumuzdan saña ey şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 63*). [*şâh,]*
3. O naħle el uzatdı nite kim şâh
Ruţab umdı diken yidi o bed-h’âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 20*). [*şâh,]*

4. Varup dergâh-ı şâha didi ey **şâh**
Bu şaḥş âdem degül belki firîşte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 36*). [*şâh,]*
5. Ḥalâş itdiler ol miskîn civâmı
Ta‘accüb itdi **şâh** ol merd-i ḥâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 47*). [*şâh,]*
6. İletdi kalb-i segden şadr-ı şâha
Civâna i‘tizâr idüp didi **şâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 51*). [*şâh,]*
7. Bu sözden **şâha** virdi ḥ‘âb-ı ḥargûş
Seg ü segbân çü bildi ḥaḥḥ-ı nânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 44*). [*şâha, -a]*
8. Atardı itlere itler yir idi
Meger kim bir civân **şahuñ** nedîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 5*). [*şahuñ, -uñ]*
9. Anuñ-çün şaşt **şâha** lâyıḥ oldı
Dil-i dil-ber ki ‘âşîḥdur tamâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 128*). [*şâha, -a]*
10. Delürdi öldürüñ **şâh** u vezîri
Ol il kim ḥâkimi dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 10*). [*şâh,]*
11. Dimiş biz de içelüm şudan ey **şâh**
İçelüm yüz şuyı ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 16*). [*şâh,]*
12. Vezîr ü **şâhda** ḫalmış hemân hüş
Dimiş ḥalkuñ şağîri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 8*). [*şâhda, -da]*
13. Güne gitmedin aya döndi evvel
Şarındı şemsi dülbendin çün ol **şâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 51*). [*şâh,]*
14. Olur **şâh** eferinde zeyn ü zîver
Degirmenci ḫolına ḫonsa şeh-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 18*). [*şâh,]*
15. O yola gitmemege yoḥdur imkân
Ḳamu bay u fâḫîr ü **şâh** u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [*şâh,]*

şâh: Benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi.

1. O defterdür ḫamu defterlere **şâh**
Ola der-i defteri elḥamdulillah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 3*). [*şâh,]*

şâh: Padişah. II Gül çiçeği.

1. Yüzine jâleden lü'lü ḫaḫnımış
‘Arûsa beñzemiş gülşende ol **şâh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 17*). [*şâh,]*

şâhâne: Harika, çok güzel.

1. Ğariḫ-i ni‘met itdi ḥâş u ‘âmı
Ulu bezm itdi **şâhâne** müşerref (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 7*). [*şâhâne,]*

şâh-ber-şâh: Daldan dala.

1. Olur pür-‘uḫde ‘uḫde **şâh-ber-şâh**
Eger bey‘ itseler ol deh zebâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 186*). [*şâh-ber-şâh,]*

şâh-be-şâh: Daldan dala.

1. Uçardı zâğ ürküp **şâh-be-şâh**
Bu peykân-ı hıttâbı atdı çün tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 72*). [*şâh-be-şâh,]*

şâhî: *Şahlık, sultanlık; hükümdara özgü.*

1. O pîl önince yürürdü piyâde
O **şâhî** at u fil ü ziyet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [*şâhî,]*

şâh-ı gül: *Güllerin şahi.*

1. Ki görürse yaqasın yırtâ bülbül
Eline **şâh-ı gül** hımnâ yakınmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 15*). [*şâh-ı gül,]*

şah-ı hâr: *Büyük diken, çalı.*

1. Yapış dırsın baña sen şah-ı hâra
Bu seyle maḥlaş olmaz hâr u hâşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 148*). [*şah-ı hâr, -a]*

şâh-ı hûbân: *Güzellerin şahi, en güzeli.*

1. Ki aña hâdim ola **şâh-ı hûbân**
Buyurdi fahr-i ‘âlem seyîdü’l-ıqavm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 22*). [*şâh-ı hûbân,]*

şâh-ı hümâyûn: *Kutlu hükümdar.*

1. Yir âḥîr sille-i merki kâfası
Nübüvvet mülkine **şâh-ı hümâyûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 135*). [*şâh-ı hümâyûn,]*

şâh-ı kâhhâr: *Kahredenlerin şahi, (Allah).*

1. Zemîne dön diseñ ey **şâh-ı kâhhâr**
Döne dönmeye emründen felek-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 31*). [*şâh-ı kâhhâr,]*

şâh-ı kelâm: *Kelimelerin şahi.*

1. Bunuñ tütisine oldur ‘alâme
Ki kuşlar kondurur şâh-ı kelâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 186*). [*şâh-ı kelâm, -e]*

şâh-ı ser-sebz: *Bitkilerin şahi.*

1. Bu ḥasretde ki nâ-geh ire baḥtı
Bitüre şâh-ı ser-sebzi dirañtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 18*). [*şâh-ı ser-sebz, -i]*

şāh-ı taleb-i evvel: *İlk arzulanaların şahı.*

1. Dem-i uhrāda **şāh-ı taleb-i evvel**
Şehenşāh-ı Kureyş-ı Hāşimī ḥayl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 4*). [*şāh-ı taleb-i evvel,*]

şāhid: *Güzel, sevgili.*

1. Kaldı gören anı tañe ey dōst
Sen **şāhid** için şehid olmak (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 7*). [*şāhid,*]

şāhid ol: *Tanık olmak (bir mesele üzerinde şahitlik etmek).*

1. Bir iki yüzi kara şāhid olmuş
Beni bu işde bil bî-iḥtiyārem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 34*). [*şāhid ol, -mış*]

şāhid-i bezm-i kābe kavseyn: *Kabe-kavseyn meclisinin şahidi.*

1. Ey **şāhid-i bezm-i kābe kavseyn**
Esrār-ı dem-i nûn-ı maḥrem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 18*). [*şāhid-i bezm-i kābe kavseyn,*]

şāhîn: *Şahin kuşu.*

1. Zārîfî tāziler ṭurfa hecinler
Urûsî bâz u pervāzî **şāhînler** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 104*). [*şāhînler, -ler*]
2. Yitem ṭutam olup **şāhîn** ü şehbāz
Od olup ṭaşda gizlense nihānî (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 76*). [*şāhîn,*]

şāḥs: *Kişi, kimse.*

1. Ki bilmez āsumāndan rîsmānı
Şorup ḥālın o **şāḥs** itdi ḥiṭābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 107*). [*şāḥs,*]
2. Bile bir **şāḥs** var dîvāne hey'et
Teni başdan ayağa bağa düşmiş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 16*). [*şāḥs,*]
3. Görüp Mecnûn bu **şāḥsı** kaldı ḥayrān
Revān anlara qarşu vardı turdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 20*). [*şāḥsı, -ı*]
4. Varup dergāh-ı şāha didi ey şāh
Bu **şāḥs** ādem degül belki firişte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 37*). [*şāḥs,*]
5. Benüm **şāḥsum** demür döymez kömürdür
Eger cûş iylese āhum tütünü (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 84*). [*şāḥsum, -um*]

şāḥs-ı ma'dî: *Genç kişi.*

1. Kātına uğradı bir **şāḥs-ı ma'dî**
Geçerken oldı Mecnûn'a gözi ṭuş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 94*). [*şāḥs-ı ma'dî,*]

şahs-ı rindâne-revende: *Kalender yürüyüşlü kişi.*

1. Didi bir **şahs-ı rindâne-revende**
Fülân yirde şataşdum ol levende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 13*). [*şahs-ı rindâne-revende,]*

şâh-zâde: *Şehzade: Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.*

1. Ne lâyıkdur fakîre **şâh-zâde**
Virilse hayfdur şeker gurâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 90*). [*şâh-zâde,]*
2. Göründi meh yüzi bir şeh-süvârüñ
At oynadu gelüp ol **şâh-zâde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 15*). [*şâh-zâde,]*

şâ'ir: *Şiir söyleyen veya yazan kimse.*

1. Egerçi çokdur itden şimdi **şâ'ir**
O hüsnüñ kim ola meşşâtası zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 88*). [*şâ'ir,]*
2. Olurdu cümle **şâ'irler** imâmı
Şikâyet iyleme Hamdî cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 28*). [*şâ'irler, -ler]*

şakâyık: *Bahçelerde yetiştirilen, pembe, kırmızı, alaca çiçekler açan, çok yıllık süs bitkisi.*

1. İnanmazsañ göre dendânın anuñ
Gelincik gibi al giymiş **şakâyık** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 7*). [*şakâyık,]*

şâm: *Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

1. Tolaradı ol şekerden Mısr u **şâm'a** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 56*). [*şâm'a, -a]*
2. Metâ'-ı Rûm u **şâm** u Mısr u Tâ'if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [*şâm,]*

şâm: *Akşam, gece.*

1. Seherden yolların gözlerdi tâ **şâm**
Murâdı bu ki Mecnûn'ı göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 52*). [*şâm,]*

şâm u şabâh: *Akşam ve sabah.*

1. Senüñ derdüñle dâ'im dil-şikeste
Hayâlüñle geçer şâm u şabâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 99*). [*şâm u şabâh, -ı]*

şâm u seher: *Akşam ve sabah.*

1. Şâm u seher zebânıma vird oldı vâ-firâk
Bir niçe def'a görmüşdüm derd-i firâti (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [*şâm u seher,]*

2. Şām u seher zebānuma virdü oldı vā firāk
Bir nice def'a görmiş idüm derd-i firakati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 4*). [*şām u seher,]*
3. Gelüp varurdi her şām u seherler
Ol iki bülbül-i mestüñ figāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 122*). [*şām u seher, -ler]*

şān-ı 'aql: *Akıl şanı.*

1. Turulmuş lücce-i enbūha döndi
Sükûnet **şān-ı 'aql** u zeyn-i cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 17*). [*şān-ı 'aql,]*

şānuña düş-: *Şanına yaraşır, layık.*

1. Çalış 'ilm ü kemāle bu kemāli
Düşer mi şānuña 'aşk-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 16*). [*şānuña düş-, -er]*

şarāb: *Şarap, içki.*

1. Şu resme germ idi ol meclis-i hāş
Şarāb ile kebāb olmışdı rakqāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 122*). [*şarāb,]*
2. O da hōş kār ider şān pāre-i nār
Serāb idi hemān beñzer **şarāba** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 77*). [*şarāba, -a]*
3. Nazar idüp bu miskīn bī-şarāra
Getürürler **şarabi** vü ta'amı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 39*). [*şarabi, -ı]*
4. Şān ağu şişesinden şehd umarlar
Şarāb isteyü 'azm iden serāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 173*). [*şarāb,]*
5. Zihī aşşı zihī haqqıyle bāzār
Serāb olursa ger 'ahdüñ **şarabi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 115*). [*şarabi, -ı]*
6. Varam anda içem vaşluñ **şarābın**
Gözüme nūr idüñ ey gayret-i hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 144*). [*şarābın, -ıñ]*
7. Şarāb u büse vü cām-ı beqāya
Didi Zeyd'e dönüp ol pīr-i şādıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 64*). [*şarāb,]*

şarāb-ı büse: *Öpücük şarabi.*

1. Raqīb-i dīve tā kim ola hā'il
Şarāb-ı büse ile kıldı bī-hūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 137*). [*şarāb-ı büse,]*

şarāb-ı cefā: *Eziyet, sıkıntı içkisi.*

1. Şun ey sākī-yi devrān baña **şarāb-ı cefā** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 1*). [*şarāb-ı cefā,]*

şarāb-ı hōş-güvār: *Hoşa giden şarap.*

1. İçerlerdi şarāb-ı hōş-güvārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 26*). [*şarāb-ı hōş-güvār, -ı]*
2. Biri Rıdvān biri cennet 'arūsı
Çekerler geh şarāb-ı hōş-güvārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 53*). [*şarāb-ı hōş-güvār, -ı]*

şarāb-ı lāle-gün: Lale renkli (kırmızı) şarap.

1. Yoluñda şādıkam çün şubh-ı rüşen
Lebüm kim çün şarāb-ı lāle-gündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 13*). [*şarāb-ı lāle-gün, -dur*]

şarāb-ı mihr ü vefā: Sevgi ve bağıllık şarabı.

1. Şarāb-ı mihr ü vefā görünür serāb-ı cefā
Felek didükleri bir beyzā-yı müdevverdür (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 6*). [*şarāb-ı mihr ü vefā,*]

şarāb-ı nāb: Katıksız halis şarap.

1. Şarāb-ı nāb ile güyā piyāle
Olur ser-keşlige çün serv mā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 62*). [*şarāb-ı nāb,*]

şarāb-ı tã'ifi: Ta'if şarabı.

1. Şarāb-ı Tã'ifi tıldı kü'üsa
Dügün hengāmesi germ oldı gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 126*). [*şarāb-ı tã'ifi,*]

şark-ı kırmızı-püş: Kırmızı giymiş güneş aydınlığı.

1. Seher-geh çünki şark-ı kırmızı-püş
Müzehheb güş-vārı aşdı der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 1*). [*şark-ı kırmızı-püş,*]

şart-ı 'ahd: Sözün şartı.

1. Kıyāma geldi çün yevmü'l-kıyāme
İdüp ol şart-ı 'ahde i'timādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 71*). [*şart-ı 'ahd, -e*]

şaş-: Ne yapacağını bilemez duruma gelmek, şaşırarak, hayret etmek.

1. Tağıldı fikri pîrüh 'aqlı şaşdı
Egerçi toprak itdi hānümāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 10*). [*şaşdı, -dı*]

şaşt: Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük.

1. Anuñ-çün şaş şāha lāyık oldı
Dil-i dil-ber ki 'āşıkdur tamāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 128*). [*şaşt,*]

şast-ı şehriyār: Hükümdarın ok atma yüzüğü.

1. Olur şāyeste şast-ı şehriyāra
Bu ‘aşk ile şahīḥ olur saḳāmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 98*). [*şast-ı şehriyār,]*

şatt-ı hikāyet: *Hikaye ırmağı.*

1. Dilinden aḳıdup **şatt-ı hikāyet**
Didi ol māh-ı nevden ayru Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 2*). [*şatt-ı hikāyet,]*

şāyed: *Belki, ola ki, olur da.*

1. Şāyed ki kūyuña iledeydi şabā beni
Ger ḥāk-i pāyuña ḳarışursam ḡubār olup (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 2*). [*şāyed,]*
2. Bilürsin gitdi göñlüm kūy-ı yāre
Bulursın **şāyed** anı anda ara (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 20*). [*şāyed,]*
3. Görüp ḥavf itdi bu cevr-i ‘azīmi
Ki **şāyed** ḥışm-ı şāh-ı āşinā-süz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 7*). [*şāyed,]*
4. Dikenden güllere çok çok şikāyet
Bulup **şāyed** nesīm-i gülsitāni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 95*). [*şāyed,]*

şāyeste: *Layık, uygun, yaraşır.*

1. Olur **şāyeste** şast-ı şehriyāra
Bu ‘aşk ile şahīḥ olur saḳāmet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 98*). [*şāyeste,]*

şeb: *Gece.*

1. Cihān kim **şeb** libāsın yine giydi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 1*). [*şeb,]*
2. Esīr-i ḳa‘r-ı zindāne **şeb** irdi
Zebûn idüp yetīmi vü esīri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 40*). [*şeb,]*
3. Meger bir **şeb** ki güyā rüz-ı rüşen (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 1*). [*şeb,]*
4. Ḳara baḥtum **şebini** rüz idesin
Niyāz idüp yaturken fikre ḥaldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 80*). [*şebini, -i, -n, -i]*
5. Benümle sen derilmek mümteni‘dür
Benüm her **şeb** yataḡum bir ḥarābe (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 77*). [*şeb,]*
6. Şikāyet ḳıldı yandı şem‘a şebden
Didi bu **şeb** meger dūd-ı cigerdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*şeb,]*
7. Şikāyet ḳıldı yandı şem‘a **şebden**
Didi bu şeb meger dūd-ı cigerdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*şebden, -den]*
8. Yaḳup **şeb** ḥırmenini āteş-i rüz
Ṭurup Zeyd uyḡusundan oldı bīdār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 80*). [*şeb,]*

şeb: *Çayır, yeşillik.*

1. Ki beñzer çeşmi **şebde** şeb-çerāḡa
Per-i şeb-rengi ‘Abbāsī ‘alemdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 26*). [*şebde, -de]*

şeb: Gece (Miraç gecesi bağlamında).

1. Münevver çün cemâli subh-ı şâdık
Zihî **şeb** zıll-ı nûr-ı sermedîdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 7). [şeb,]
2. Ne hoş vaqt-i ‘urûc-ı Aḥmedîdür
Ki ol **şeb** peyk-i vahy-i âsmâni (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 9). [şeb,]

şeb kûrı: Gece körü. Tavuk karası olarak da bilinen gece körlüğü gece ya da loş ışıkta net görememe problemi olarak bilinir.

1. Gözüm **şeb kûrı** yâr-ı âfitâbem
İy zülfî gibi şarrâr u siyeh-kâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 12). [şeb kûrı,]

şeb u rûz: Gece ve gündüz.

1. Dil-ârâ Hindû vü Rûmî dil-efrûz
Şağışda bî-nihâyet çün **şeb u rûz** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88). [şeb u rûz,]
2. Dil-ârâ Hindû vü Rûmî dil-efrûz
Şağışda bî-nihâyet çün **şeb u rûz** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 88). [şeb u rûz,]
3. Geçerken rûz-ı ni‘metde **şeb ü rûz**
Uçarken bâğ içinde fâriḡu’l-bâl (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 38). [şeb ü rûz,]
4. Nedür saña ḡidâ âḡir **şeb ü rûz**
Didi olmaz ḡidâ olmasa ḡayvân (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 44). [şeb ü rûz,]
5. Ne yir içer ne ḡöd uyur **şeb ü rûz**
Ne ile seyr ider ne şehre varur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 124). [şeb ü rûz,]
6. Kesildi ḡ‘âb u ḡûr-veşden **şeb ü rûz**
Olup Mecnûn-şifat âvâre ser-mest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 70). [şeb ü rûz,]

şeb u rûz: Gece gündüz.

1. Bu ḡâlet üzre geçdi yek **şeb ü rûz**
Sa‘âdet şubḡi çünkim rûşen oldı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 28). [şeb ü rûz,]

şebâb: Gençlik, tazelik; maddi ve manevi iyi bir duruma gelme.

1. Şebâb ehline şehvâni marâzdur
Anuñ kim ḡüsni ḡâdiş dil-beridür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 4). [şebâb,]

şeb-çerâḡ: Gece vakti çıra gibi yanan bir cevher. Deniz öküzü, karaya çıkıp otlayacağı zaman, ağzından bu cevheri çıkarıp koyar, onun ışığında otlarmış; bir cins kıymetli taş, şimşirak taşı. Hızır aleyhisselamın şeb-çerâḡ ile zulumat ülkesinde ilerleyerek ölümsüzlük suyuna eriştiği rivayet edilir. Işığını cennette bulunan Tûbâ ağacından aldığı inanılır. Bu cevher, güzellik, parlaklık ve aydınlık simgesidir.

1. Ki beñzer çeşmi şebde **şeb-çerâḡa**
Per-i şeb-rengi ‘Abbâsi ‘alemdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 26). [şeb-çerâḡa, -a]
2. Yine oldı münevver **şeb-çerâḡı**
Yirinden şurdi ol divâne-i mest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 4). [şeb-çerâḡı, -ı]

3. Münevver her biriniñ **şeb-çerāğı**
Bitürmiş her çemen bir taze servi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 30*). [*şeb-çerāğı, -ı*]

şeb-çerāğ: Gece parlayan yakut. (Aşığın "ah" ları).

1. Ziyâde **şeb-çerāğa** beñzemiş kim
Teni ser-tâ-ğadem rûh-ı revândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 46*). [*şeb-çerāğa, -a*]

şebdiz: Husrev-i Pervîz'in atının adı. Şirin'in Gülgûn adlı atı ile aynı kısraktan doğmuştur. Hüsrev bu at öldüğü zaman çok ağlamış ve onu büyük bir merasim ile gömdürtmüştür.

1. İrişmez tozuma rahş olsa **Şebdiz**
Ne kılam n'ileyem kılmaz dil ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 24*). [*şebdiz,]*

şeb-efrüz: Geceyi aydınlatan/ışıklandırıcı.

1. Niçün cāmeñ siyāh ey nāmesi ağ
Niçün şeb-reng olursın ey **şeb-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 37*). [*şeb-efrüz,]*
2. Niyāz yüz urup götürüp el
Didi ey Zühre-i rüşen **şeb-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 41*). [*şeb-efrüz,]*

şeb-i firkat: Ayrılık gecesi.

1. Gülinden ayru düşmiş 'andelibem
Şeb-i firkat uzun çün zülfi dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 9*). [*şeb-i firkat,]*

şeb-reh: Gece yolu.

1. N'ola **şeb-reh** olursa her vilāyet
Kılup hâcet-geh ol hâk-i mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 192*). [*şeb-reh,]*

şeb-reng: Gece renkli.

1. Niçün cāmeñ siyāh ey nāmesi ağ
Niçün **şeb-reng** olursın ey şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 37*). [*şeb-reng,]*

şeddād: Zalimliği ile ün yapmış, yeryüzü cenneti denilen İrem'i kendine kurmuş olan efsanevi hükümdar.

1. Gözüñ aç 'ibret al kaçır-ı İremden
İrem dirken İrem kaçırına **şeddād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 125*). [*şeddād,]*

şefâ'at: Bir suçlunun başışlanması için aracılıkta ve yardımda bulunma.

1. Şefâ'atden dem ura Fahr-ı 'âlem
Za'if ümmetlerinden cümle 'âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 26*). [*şefâ'atden, -den*]

şefâ'at itmeg: Kurtarmak.

1. Döke âhü kıanın niteki cellâd
Şefâ'at itmege at sürdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 19*). [*şefâ'at itmeg, -e*]

şefî: Şefaatçi.

1. Beni öldürmege aña **şefî'em**
Kanı âfet ki irse nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 40*). [*şefî'em, -em*]

şefî: Şefâat eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık eden kimse. (Hz. Muhammed).

1. Şefî'üm çün habibüñ Muştafâ'dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 76*). [*şefî'üm, -üm*]

şefkat: Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi, merhamet.

1. Şerha şerha oldı **şefkatden** şanavber sinesi
Tağa düşüp itdi Mecnûn şerh-i takrîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 11*). [*şefkatden, --den*]
2. Ne güne şakınursın **şefkatüñi**
Hayâlün pâdişâhına efendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 84*). [*şefkatüñi, -üñ, -i*]
3. Şan oğlu kıatına **şefkatlu** ana
Sürüp yüzine destin dôstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 46*). [*şefkatlu, -lü*]
4. Didi ağlayup aña **şefkatinden**
İy bağrum pâresi kıana boyandıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 4*). [*şefkatinden, -i, -n, -den*]
5. Dir idi hem dögüp seng ile sine
Ki ey **şefkatlu** ata kıande gitdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 45*). [*şefkatlu, -lu*]
6. Ne ehl-i beytüñ üzre **şefkatüñ** var
Ol atanüñ kıamu sa'yı telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 12*). [*şefkatüñ, -üñ*]
7. Kıoyun sürisi kıurd ile kıarışdı
Pelengün pençesinden düzdi **şefkat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 39*). [*şefkat,]*
8. Silüp **şefkat** yeñiyle hem gubârın
Tıonatdı öyle dikdi vuşla-i çâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 82*). [*şefkat,]*
9. Cefâsı çok vefâ vü **şefkati** az
İl issına şikâyet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 10*). [*şefkati, -i*]
10. Öperdi çeşm-i mestin 'âşıkâne
Hem arkıasın kıaşurdi **şefkat** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 49*). [*şefkat,]*
11. Başın yüzün şıgadı **şefkat** ile
Akıtdı hem ciger kıanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 62*). [*şefkat,]*
12. O kıânün gibi inler nâliş eyler
Sürüp **şefkat** elin cismi çü nâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 51*). [*şefkat,]*
13. Ayağından çeküp geh nevk-i hârın
Oğula ana miskîn **şefkat** itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 55*). [*şefkat,]*
14. Ne nevreste civâna **şefkati** var
Meger yokdur anuñ mihr ü vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 106*). [*şefkati, -i*]

şefkat it: *Acımak.*

1. Varup Leylî anasına didi tiz
Ki tâ şefkat ide cān pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 169*). [*şefkat it, -e*]
2. Nola sen de geçerseñ kînelerden
İşidüp bunu Nevfel şefkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 69*). [*şefkat it, -di*]
3. Şikâr âzād idüp qalur mı bî-zād
Eğer şefkat idersen bu şikâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 57*). [*şefkat it, -er, -sen*]
4. Eger olsañ ‘adûlar gibi bed-ḥ’âh
Dimezdüñ şefkât idüp baña vâh vâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 130*). [*şefkât it-, -üp*]

şeftâlû: *Koruma, acıma ve esirgeme duygusu ile karışık olan sevgi.*

1. O **şeftâlû** daḥi türvende gitdi
Nitedür ḥâl-i ḥâl-i müşk-dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 120*). [*şeftâlû,]*

şegâb: *Açgözlülük.*

1. Senüñ ‘aşkuñda pür-şevk u **şegâbdur**
Senüñle şoḥbete mi‘âdi vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 98*). [*şegâbdur, -dur*]

şegâb-nâk: *Fitneli bir şekilde. Kötü niyetle.*

1. İrişdi ya‘nî yâra gitdi ḥârı
Atası geldi pür-şür u **şegâb-nâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 7*). [*şegâb-nâk,]*
2. Kerâmet buldı vahşî ḥizmet itdi
Var idi bir geyicek key **şegâb-nâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 59*). [*şegâb-nâk,]*
3. Felek devrinde bakup kıldı nâle
Tırup ḥaykırıldı ol resme **şegâb-nâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 25*). [*şegâb-nâk,]*

şeh: *Sultan, padişah II Sevgili.*

1. Yıkma cefâ ile başuñ için **şehâ** beni
Yağmacı gözlerüñ ne ‘aceb bî-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [*şehâ, -â*]

şeh: *Padişah, hükümdar, şah.*

1. Kapuñda ‘âciz ü efgende gayruñ
Senüñ gayruña **şehlik** taḥt u tâci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 9*). [*şehlik, -lık*]
2. Kula ‘azm u hidâyet ḥazretüñden
Sen ol **şehsin** ki saña bende gayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 7*). [*şehsin, -sin*]
3. Şeh üzre tâ nişâr ide cevâhir
Tıtar Mirriḥ elinde tiğ-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 28*). [*şeh,]*
4. Cihânuñ **şehlerin** muḥtâc idinmiş
Şehenşâh-ı serîr-i mülk-i dîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 22*). [*şehlerin, -ler, -iñ*]

5. Refiķuñ sâyesinde ola câyuñ
Başuñdan dūr olup **şehler** kemendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 59*). [*şehler, -ler*]
6. Burûca pâsbân olmuş melekler
Zihî kal'â zihî **şeh** yapmış anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 7*). [*şeh,]*
7. Şeh-i 'âlî-cenâb ile cenâ'ib
Şehüñ bezmine Zühre muṭrib olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 29*). [*şehüñ, -üñ*]
8. Ne var dervîş ise ma'nide **şehdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 68*). [*şehdür, -dür*]
9. Bu hâlvette 'ibâdet ṭâ'at iyeler
Şeh anuñ şöḫbetine oldı ṭâlib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 13*). [*şeh,]*
10. Hâlâş olur idün **şeh** hizmetinden
Ḳanâ'at genc ü ḳâni' pādîşâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 28*). [*şeh,]*
11. Şeh iken aña ḳullar derhem itdi
Anı kim bu şıfat h'âr iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 130*). [*şeh,]*
12. Bu bendüñ bendesi 'âlemde **şehdür**
Eger çehden bulam dirseñ necâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 160*). [*şehdür, -dür*]
13. Ne ḫayr umar kişi âḫîr zemândan
Çü **şehler** 'âciz olur bu zemânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 31*). [*şehler, -ler*]
14. Biri ma'şûḳadur ol biri 'âşîḳ
Biri 'âlemde 'âşîḳlar **şehidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 67*). [*şehidür, -i, -dür*]

şeh: *Padişah // Allah.*

1. Şeh olmak gibidür satranç ağacı
Şerî'at bâb-ı ḳasr-ı kürbetüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 10*). [*şeh,]*

şeh-bâz: *Doğan kuşu.*

1. Olur şâh efserinde zeyn ü ziver
Degirmenci ḳolına ḳonsa **şeh-bâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 19*). [*şeh-bâz,*
2. Yitem ṭutam olup şâhîn ü **şehbâz**
Od olup ṭaşda gizlense nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 76*). [*şehbâz,]*
3. Ḳomadı şabr-ı cû' anuñ mecâlin
Ḳaçan hem-râh ola bayḳuşa **şehbâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 207*). [*şehbâz,]*

şehbâz dūrür: *Doğan kuşu // Avcı.*

1. Şehbâz dūrür ṭapuñ ki sulṭân
Ḳıldı seni şayd için mu'allem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 50*). [*şehbâz dūrür, -dūrür*]

şehd: *Bal.*

1. Ḳoyup mihr ile mâhî dâye mehde
Şunup şevḳ ile şîrîn şîri **şehde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 66*). [*şehde, -e*]
2. Şan aḡu şîşesinden **şehd** umarlar
Şarâb isteyü 'azm iden serâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 172*). [*şehd,]*
3. Kimisi diş biler yiye o **şehdi**
Atası illâ ḡâyet ḫîşmetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 52*). [*şehdi, -i*]

4. Ya iki **şehd** eriyüp oldu bir âb
Bular bir cān idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 144*). [*şehd,]*

şehd ü şeker: *Bal ve şeker.*

1. Ben nice irem ana ol çande vü ben çande
Ne **şehd ü şeker** vardur la'lün gibi rüh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 7*). [*şehd ü şeker,*
2. Hezâr nâz-ı na'îmle aldı dâye
Kılıp şehd ü şekerler aña mâye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 54*). [*şehd ü şeker, -ler]*

şehenşâh-ı kureys-i haşimî hayl: *Kureys kabilesinin şahı.*

1. Dem-i uhrâda şâh-ı taleb-i evvel
Şehenşâh-ı Kureys-i Haşimî hayl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 5*). [*şehenşâh-ı kureys-i haşimî hayl,]*

şehenşâh-ı kureys-i kâbe-ğavseyñ: *Kabe-ğavseyñ Kureysî'nin şahı. (Hz. Muhammed).*

1. İki zülfi anun lâmeyñ-i v'el-leyl
Şehenşâh-ı Kureys-i kâbe-ğavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 7*). [*şehenşâh-ı kureys-i kâbe-ğavseyñ,]*

şehenşâh-ı serir-i mülk-i dîn: *Din mülkünün tahtının sultanı.*

1. Cihānuñ şehlerin muhtâc idinmiş
Şehenşâh-ı serir-i mülk-i dîndür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 23*). [*şehenşâh-ı serir-i mülk-i dîn, -dür]*

şeh-i 'ālî-cenâb: *Gönlü yüce padişah, cömert padişah.*

1. Şeh-i 'ālî-cenâb ile cenâ'ib
Şehüñ bezmine Zühre muṭrib olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 28*). [*şeh-i 'ālî-cenâb,]*

şeh-i dîn: *Dinin şahı.*

1. İder âb-ı vuzû' ile zirâ'at
Du'âya el götürse ol **şeh-i dîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 31*). [*şeh-i dîn,]*

şeh-i hūbān-ı 'âlem: *Cihan güzellerinin şahı, en güzeli.*

1. Şeh-i hūbān-ı 'âlem a'nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 1*). [*şeh-i hūbān-ı 'âlem,]*

şeh-i hūban-ı heft-i iklim-i 'âlem: *Cihanın, yedi iklimin güzellerinin şahı.*

1. Çerâğ-efrüz-ı mişbâh-ı feşâhat
Şeh-i hūban-ı heft-i iklim-i 'âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 3*). [*şeh-i hūban-ı heft-i iklim-i 'âlem,]*

şehîd: *Aşk yolunda ölen kişi.*

1. Gele cân büyü kabrüm gülşeninden
Anı hem kana boya kim **şehîdem** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 83*). [*şehîdem, -em*]

şehîd olmak: *Şehit olmak.*

1. Kaldı gören anı tañe ey döst
Sen şahid için **şehîd olmak** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 7*). [*şehîd olmak,]*

şehinşeh-zâde: *Şahlar şahının evladı.*

1. Velî ben hâr u has ol serv-i âzâd
Şehinşeh-zâde kanda bende kanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 95*). [*şehinşeh-zâde,]*

şehîr: *Ün kazanmış, namlı, meşhur.*

1. Kabâ'ilde **şehîr** idi Arab'da
Nesebde eşref ü a'lâ hasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 7*). [*şehîr, -la*]
2. Belânuñ bendesi 'aşkuñ esîri
Gam ile guşşa şehrinüñ **şehîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 6*). [*şehîri, -i*]
3. Şehîr ü şehsüvâr u şîr-peyker
Emîr ü şahib-i seyf ü kâlemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 100*). [*şehîr, -la*]

şehîr-i şeh-r-i hüsn: *Güzellik şehrinin en şöretlisi.*

1. Dür-i şehvâr-ı dürc-i şulb-ı âdem
Şehîr-i şeh-r-i hüsn iklim-i behcet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 5*). [*şehîr-i şeh-r-i hüsn,]*

şeh-nâme: *Firdevsi'nin eski İran efsaneleri üzerine kurulu manzum destanıdır.*

1. Kimesne bir pulaalmazdı pencin
Eger **Şeh-nâme** düzse şimdi Tūsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 25*). [*şeh-nâme,]*

şehper: *Kuşun kanadındaki en uzun tüy.*

1. Mağabbet murğ-ı cânüñ **şehperidür**
Ne cân kim ide bu perrile pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 10*). [*şehperidür, -i, -dür*]

şehr: *Kent, şehir.*

1. Okuyup il ü **şehri** şöret itdi
'Arab seyyidlerini da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 99*). [*şehri, -i*]

2. Belānuñ bendesi ‘aşkuñ esiri
Ġam ile ğuşşa **şehriniñ** şehiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 6*). [*şehriniñ, -i, -nüñ*]
3. Ki gün göstermez oldun ile **şehre**
Bu encüm kim atılıp od şaçarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 44*). [*şehre, -e*]
4. Ne yir içer ne hōd uyur şeb ü rüz
Ne ile seyr ider ne **şehre** varur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 125*). [*şehre, -e*]
5. Gerek kim ‘ākibet vîrâne ola
Hārâb idince bunca **şehr** ü dihi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 13*). [*şehr,]*

şehr-i baġdād: *Baġdat şehri.*

1. Niçün terk iyleyüp geldün maġāmuñ
Didi kim geldüğüm yir **şehr-i Baġdād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 41*). [*şehr-i baġdād,]*

şehr-i belâ: *Bela şehri.*

1. Ki ey **şehr-i belâ** iklim-i miñnet
Hemîşe bu cihân bir hâle qalmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 128*). [*şehr-i belâ,]*

şehr-i fiten: *Fitne şehri.*

1. Şaçı çini nice müşk-i Hotendür
Sevâdi hîle vü şehr-i fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 60*). [*şehr-i fiten, -dür*]

şehriyâr: *Padişah, hükümdar, sultan, şah.*

1. Çala şādî-ġudümün **şehriyâra**
Günüñ zerrin ġabaġ farkında hâzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 26*). [*şehriyâra, -a*]
2. Çü taġta aġdı şubhuñ **şehriyârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [*şehriyârı, -ı*]

şeh-süvâr: *Çok usta binici.*

1. Göründi meh yüzi bir **şeh-süvârıñ**
At oynadu gelüp ol şâh-zâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 14*). [*şeh-süvârıñ, -uñ*]
2. Şehîr ü **şehsüvâr** u şîr-peyker
Emîr ü şâhib-i seyf ü ġalemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 100*). [*şehsüvâr,]*

şehvânî: *Şehvetle ilgili hastalık. Şehvet: Aşırı istek II Nefis III Cinsel istek.*

1. Şebâb ehline **şehvânî** marazdur
Anuñ kim ġüsnî hâdiş dil-berîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 4*). [*şehvânî,]*
2. Bunı şanmañ ki **şehvânî** marazdur
O kim taġşîl ide ‘aşġ-ı tamâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 120*). [*şehvânî,]*

şehvet: *Arzu, gelip geçici (maddi) istek(ler).*

1. Ya **şehvet** bādesi nūşiyile mestem
Beni ‘aşk-ı ezel sultān idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 148*). [*şehvet,]*

şeker: Şeker.

1. Gül yüzün görse hezārān ol kadar pür-cüş olur
Ey melāhat tütisi **şeker** dehenden söyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*şeker,]*
2. Şekerden tatlu olsa sib şad-bār
Gedilse bir pula almaz hārīdār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 95*). [*şekerden,]*
3. Şeker haţtı gider mi hiç megesden
Baña dirler ki gamdan gönünü kes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 94*). [*şeker,]*
4. Toları ol **şekerden** Mısr u Şām’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 56*). [*şekerden, -den]*
5. Gül ile çün **şeker** oldu mükerrer
Nice dil-hasteler cān u cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 34*). [*şeker,]*
6. İpek bezler ağır altünlu kat kat
Şeker tenginden oldu hāneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 49*). [*şeker,]*
7. Şeker şirīn-zebān ise şekersin
Cebīnūñ hālī sultān-ı Hābeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 116*). [*şeker,]*
8. Adın teftiş idüp hālīni şordum
Şeker tengini açup ol şeker-bār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 85*). [*şeker,]*
9. Şekerden dür şaçar şirīn dehendür
Ruhında zülf ü hālī cim-i mevzūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 56*). [*şekerden, -den]*
10. Şekerden hüлле giymiş nāz-perverd
Pilāvūñ vaşfi şābit olduğunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 12*). [*şekerden, -den]*
11. Olup hālī **şeker** gibi megesden
Perī gibi nihānī çıkdı derden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 20*). [*şeker,]*
12. Hemān şormağa hālīn kānī‘ idi
Revān idüp **şekerden** tatlu balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 21*). [*şekerden, -den]*
13. Şeker ağzuñ ya kanda tenge girdi
‘Aceb ol kand-ı şirīn kanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 118*). [*şeker,]*
14. Şovuk kardan **şekerden** ta‘mı hōş-ter
Leb-i Kevgerde bitmiş kadd-i Tübā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 36*). [*şekerden, -den]*

şeker: Şeker. // Tatlı (söz bağlamında).

1. Peder Leylī işitdi bu hitābı
Şeker alup ağu virdi cevābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 96*). [*şeker,]*
2. Olurdi cānı cümle yirde bī-derd
Meşel düzen ne hōş **şeker** yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 171*). [*şeker,]*

şeker: Şeker gibi tatlı. II Sevgili.

1. Belā-keş bülbülün āvāre düşdi
Çü düşdüñ ey **şeker** çeng-i gurāba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 49*). [*şeker,]*
2. Şeker şirīn-zebān ise **şekersin**
Cebīnūñ hālī sultān-ı Hābeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 116*). [*şekersin, -sin]*

şeker ağzı: Şeker gibi tatlı ağız.

1. Şeker ağzında şükr-i şehd-i Kıddüs
Geçüp andan ‘urüc-ı sermediye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 62*). [*şeker ağzı, -nda*]

şeker ez: Şeker sunmak.

1. Bu va‘de iyledi şükrâne secde
Didi bu söz şeker ezdi şamağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 83*). [*şeker ez, -di*]
2. Kemâl-i ‘aql ile ‘irfân viren ol
Şeker ezmiş bu resme sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 177*). [*şeker ez, -miş*]

şeker-bâr: Şeker saçan, yağdıran.

1. Adın teftiş idüp hâlîni şordum
Şeker tengini açup ol **şeker-bâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 85*). [*şeker-bâr,]*

şeker-leb: Şeker gibi dudak.

1. Şeker-lebden tuz ekme sen de zinhâr
Meger zahm acısından bi-ğabersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 38*). [*şeker-lebden, -den*]
2. Dem-i ‘îsî gibi dirgürdi cânı
Şeker-lebden şorup hâl-i ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 33*). [*şeker-lebden, -den*]

şeker-rîz: Şeker saçan, pek tatlı, pek hoş.

1. Yaratmış ğabğabın âb-ı mu‘allak
Lebi şekker-şiken sözi **şeker-rîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 41*). [*şeker-rîz,]*
2. Cevâbı beyle virdi ol **şeker-rîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 1*). [*şeker-rîz,]*

şekk: Şüphe.

1. Zerüñ anda şına ref‘iyle **şekki**
Riyâ ğışşından olursañ selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 28*). [*şekki, -i*]

şekker: Şeker, tatlı.

1. Şu gibi sinesi pâk olmayan dil
Muhammed medħi **şekkerdür** muğarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 75*). [*şekkerdür, -dür*]
2. Cihân evvel **şekker** şunar dehâna
İçürür zehri âħir kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 55*). [*şekker,]*
3. Yidükçe şîr ü **şekkerden** ğidâlar
Biterdi tende mihr ile vefâlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 69*). [*şekkerden, -den*]
4. Dönüp hem vâlid-i Leylâ’ya baqdı
Aña tuzlu sözinden **şekker** aqdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*şekker,]*
5. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzinden ğül sözünden düzdi **şekker** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 33*). [*şekker,]*

6. Tümen dürr ü şemen **şekker** be-her-vār
Nice yüz ʔabla nāfe la^l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 76*). [*şekker,]*
7. Varup düşmen gözine merdüm oldı
Dehân-ı ğayra la^lüñ **şekker** oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 59*). [*şekker,]*
8. ʔadı **şekker** mizâcı zencebilî
ʔonatmış ter çiçekler şahn-ı bâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 28*). [*şekker,]*
9. Aña rahmet ne hoş **şekker** yimişdür
Ki Mecnûn fevt olup düşde görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 2*). [*şekker,]*
10. Olur şirin mükerrer olsa **şekker** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 76*). [*şekker,]*
11. Şarılup kundağa ol ğonce-i ter
Açup dâye dehânın şundi **şekker** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 52*). [*şekker,]*
12. Sözi **şekker** dehâni şekker-engîz
Hayâdan gül yüzi dâ'im 'arağ-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 155*). [*şekker,]*
13. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya bağdı
Aña tuzlu sözinden **şekker** ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*şekker,]*

şekker: *Şeker. II Sevgili.*

1. Ne lâyığdur faĳire şâh-zâde
Virilse hayfdur **şekker** ğurâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 91*). [*şekker,]*

şekker-dehân: *Şeker ağızlı, tatlı dilli.*

1. Ta'âlallah zihî luţf-ı ilâhî
Ĵamer **şekker-dehân** ise Ĵamersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 115*). [*şekker-dehân,]*

şekker-engîz: *Şeker karıştırılan yer (ağız için).*

1. Sözi şekker dehâni **şekker-engîz**
Hayâdan gül yüzi dâ'im 'arağ-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 155*). [*şekker-engîz,]*

şekker-şiken: *Tatlı konuşan, tatlı söz söyleyen II Sevgili.*

1. Yaratmış ğabğabın âb-ı mu'allak
Lebi **şekker-şiken** sözi şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 41*). [*şekker-şiken,]*

şekl: *Ar. 1. Biçim, kılık.*

1. Kemâli **şekl** ü şöhret tâc u ğırĴa
Eger eş'âr ise maĴbül nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [*şekl,]*

şekl-i hilâl: *Hilâlin, yeni ayın şekli, biçimi.*

1. Gün iken bağladı şekl-i hilâli
Olup Leylî anuñ hâlinden âĝâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 78*). [*şekl-i hilâl, -i]*

şem^ç: Mum // Sevgili.

1. O **şem^ç** ağlardı hānde şūretinden
Güler şem^çi feraḥ nūri sōyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 66*). [şem^ç,]
2. Ki tā cem^ç iyleye **şem^ç** ile bādı
Degül aña ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 24*). [şem^ç,]
3. Dil-i pervāneden **şem^çe** haberdür
Ki ey Ka'be cemālūñ kıble-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 18*). [şem^çe, -e]

şem^ç: Mum II âşık.

1. Amān virme başın kat^ç iyle **şem^çün**
Baña ḥôşdur öñüñde mürde yatam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 104*). [şem^çün, -ün]

şem^ç: Mum.

1. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne **şem^çün** kim degül andan ziyāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 49*). [şem^çün, -ün]
2. Zülālüne ümidüm var ki kana
Cemālūñ **şem^çinüñ** pervānesi çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 99*). [şem^çinüñ, -i, -nün]
3. Gülerken **şem^ç** gibi girye itdi
Yirinden atılıp çün ḥalka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 58*). [şem^ç,]
4. O şem^ç ağlardı hānde şūretinden
Güler **şem^çi** feraḥ nūri sōyünmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 67*). [şem^çi, -i]
5. Ğiriv idüp gezerdi ive ive
Yatup dinleñmez idi **şem^ça** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 11*). [şem^ça, -a]
6. Revān idi yüz üzre dem^ça gibi
Hem ol **şem^çün** ḥarāretten dimāği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 13*). [şem^çün, -ün]
7. Uçup kaçmış elinden şabr zāği
Yatur yirde sōyünmiş **şem^çe** beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 7*). [şem^çe, -e]
8. Beni ol cem^ç içinde **şem^ç** idüpdür
Dilerseñ kim ziyāsi arta cem^çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 102*). [şem^ç,]
9. Ki pervāne olupdur gayrı **şem^çe**
Bu da anuñ gibi olmadı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 40*). [şem^çe, -e]
10. Yıkıldı kaşrı kabri oldı ābād
Ne cem^çi kaldı ʿālemde ne **şem^çi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 127*). [şem^çi, -i]
11. Hem ağlayup yanışdı **şem^ça** ile
Düzüp pervāne gibi tāb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [şem^ça, -a]
12. Tūrurlar bî-zebān çün şubḥ-ı rüşen
Çü gice şoḥbetinüñ **şem^çi** yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 157*). [şem^çi, -i]
13. Nedür şimdi bu laḥd içinde ḥālūñ
Ne cem^çün **şem^çidür** cemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 111*). [şem^çidür, -idür]
14. O yağ ile yanasın nitekim **şem^ç**
Şu kim cāni şafā yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 130*). [şem^ç,]
15. Cefā yağı ile **şem^ç** oldı yandı
Eger cem^ç iyleseñ cevri ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 132*). [şem^ç,]

şem^ça: Mum.

1. Pervâne-vâr ‘âşık olan bî-fiğân gerek
Aḥvâl-i sūziş-i cigeri şorma **şem‘adan** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 9*). [*şem‘adan, -dan*]
2. Senûnle ol sebebden âşinâyem
Gülüp **şem‘a** gibi Mecnûn yüzine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 63*). [*şem‘a,]*
3. Şikâyet kıldı yandı **şem‘a** şebden
Didi bu şeb meger dūd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*şem‘a, -a*]

şemâ‘il: *A. Huylar, tabiatlar.*

1. Gözetmez ḥâlin ol göz kim kavîdür
Zamân çün göstere bârid **şemâ‘il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 227*). [*şemâ‘il,]*

şem‘-cem‘: *Mumların toplandığı, mum topluluğu.*

1. İy **şem‘-cem‘** ü bezm ü baht-ı pîrüz
İy mihrî-i bâb-ı kaşr-ı tâc-dârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 42*). [*şem‘-cem‘,]*

şem‘-i ‘akl: *Akıl mumu.*

1. Yüceldi zerrelere zirve-i küh
O kim var şem‘-i ‘aklınuñ fîrûğî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 79*). [*şem‘-i ‘akl, -ı, -nuñ*]

şem‘-i bî-nür: *İşıksız mum.*

1. Ḥalife-vâr egerçi nâmi meşhûr
Ḥalefsuzlıkda ammâ **şem‘-i bî-nür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 14*). [*şem‘-i bî-nür,]*

şem‘-i gülşen: *Gül bahçesinin mumu. II Sevgili.*

1. Nazardan gayrı hiç olmadı kârı
Velî ol bâğ-ı ziyet **şem‘-i gülşen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 57*). [*şem‘-i gülşen,]*

şem‘-i ḥande: *Gülen mum.*

1. Yüzi tâbende güyâ **şem‘-i ḥande**
Revân serv ü çenârî nâz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 30*). [*şem‘-i ḥande,]*

şem‘-i rüşen: *Parlak mum.*

1. Görüp şeyḥi selâmı virdi Mecnûn
Ṭurup qarşusına çün **şem‘-i rüşen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 89*). [*şem‘-i rüşen,]*

şem‘-i şeb-efrüz: *Geceyi ışıklandıran mum.*

1. Kıyâmet gününe kaldı meger şubh
Uyan sen bârî ey **şem^c-i şeb-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 29*). [*şem^c-i şeb-efrüz,]*
2. Şafâ-yı vaşluñ ile dirgüresin
Mezârında yanan **şem^c-i şeb-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 111*). [*şem^c-i şeb-efrüz,]*
3. Müferrih nüş iderken kalbi mahzûn
Geçerdi rûzı çün **şem^c-i şeb-efrüz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 65*). [*şem^c-i şeb-efrüz,]*

şem^c-i tâbân: *Yanan, parlayan mum; sevgili.*

1. Anuñ İbnü's-selâm olmışdı nâmi
Göründi çün aña ol **şem^c-i tâbân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 21*). [*şem^c-i tâbân,]*
2. Ne yire varayın âvâre kaldum
Yile vardı dirîgâ **şem^c-i tâbân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 89*). [*şem^c-i tâbân,]*

şemme: *Bir defa koklamak.*

1. ‘Azm iderdüñ yollarına döne döne dolanup
Büy-i Leyli **şemmesinden** olsañ âgâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 8*). [*şemmesinden, -sin, -den]*

şemme-i hüş: *Birazcık,ufacık akıl.*

1. Didi ger bunda olsa **şemme-i hüş**
Seg-i bed-büya olmazdı hem-âgüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 143*). [*şemme-i hüş,]*

şems: *Güneş.*

1. Şan oldı **şems** farkı maṭla^c-ı mâh
Tenin ğarḳ iyleyüp büy-i ‘abîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 52*). [*şems,]*

şemsî: *Güneşe ait.*

1. Güne ğitmedin aya döndi evvel
Şarındı **şemsî** dülbendin çün ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 51*). [*şemsî,]*

şems-i hâver: *Doğudan doğan güneş.*

1. Ser-i küh üzre güyâ **şems-i hâver**
Omuzda tiğı güyâ mâr-ı Dahhâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 10*). [*şems-i hâver,]*

şemşîr: *Kılıç.*

1. Kalem **şemşîr** olur cellâd duḫter
‘Uṭârid de olursa ol bed-aḫter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 83*). [*şemşîr,]*
2. Anı ğamz itdi aña bir iki nâşî
Ḳatı hûn-rîzdür **şemşîr** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 45*). [*şemşîr,]*

3. Kağan arslan gibi cüş itdi şihne
Kılı tire dili **şemşîre** döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 33*). [*şemşîre, -e*]
4. Bu vaşf olan gibi meydânda hâlî
Girüp meydâna Nevfel elde **şemşîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 163*). [*şemşîr,]*
5. Elinde şür u şer **şemşîr** olmuş
Ol el kim bezm içinde zer şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 170*). [*şemşîr,]*
6. ‘İmâme eğri rây egri gâzab-nâk
Dili süsen gibi **şemşîre** dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 9*). [*şemşîre, -e*]
7. Ecel **şemşîr** ü ‘Azrâ’îl cellâd
O dem penbe olup rahmet sehâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 24*). [*şemşîr,]*

şemşîr çek: *Kılıç çekmek; saldırmak veya selamlamak amacıyla kılıcı kınından çıkarmak.*

1. Dilinden cüşa geldi hışm tâbı
Ol âteş leşkeriyle çekdi şemşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 51*). [*şemşîr çek, -di*]

şemşîr-i bürrân: *Keskin kılıç.*

1. Didi bir kâtibe kız gördi Loğmân
Kime tiz oldu bu **şemşîr-i bürrân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 82*). [*şemşîr-i bürrân,]*

şemşîr-i hindî: *Hindistan’da yapılan makbul ve meşhur bir kılıç.*

1. Işıkdan şu’le çıkdı gülleden kan
‘Arablar sînesin **şemşîr-i Hindî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 81*). [*şemşîr-i hindî,]*

şemşîr-i ta’ne: *Ayıplama kılıcı.*

1. Saña ta’lîm-i hâş yüz karasıdır
Kalem **şemşîr-i ta’ne** yarasıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 80*). [*şemşîr-i ta’ne,]*

şemşîr-i ‘üryân: *Kınından çıkmış kılıç.*

1. Rakîb-i serd o hâle oldu âgâh
Alup def’i ele **şemşîr-i ‘üryân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 77*). [*şemşîr-i ‘üryân,]*

şer’: *Allah’ın emri doğrultusunda dini inançlara göre belirlenmiş kurallar, şeriat.*

1. Ey ‘âlem-i hüccet-i ilâhî
Şer’in yoludur tarîk-ı eslem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 12*). [*şer’in, -i, -n*]

şerâre: *Kıvılcım.*

1. Ki âh odından anda yok **şerâre**
Gönülde gâlib olsa Leylî’ye meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 6*). [*şerâre,]*

şerbet: Tatlı içecek.

1. Hızr da bu **şerbete** zulmetde kanda tüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*şerbete, -e*]
2. Aña **şerbet** vireyin âb-ı tîği
Bunu bir ‘Âmirî çünkim işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 38*). [*şerbet,]*
3. Anuñ tâbiyle tölmiş ol hârâbe
O **şerbet** kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 79*). [*şerbet,]*
4. Düşürdi sâye-veş efgende kıldı
Sözi **şerbet** şunup mey-gün ruţabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 19*). [*şerbet,]*
5. Bu gün fermânuñuñ oldu muţî‘î
Velî bu **şerbeti** Mecnûn’a virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 95*). [*şerbeti, -i*]
6. Şekâmet **şerbetinden** içdi câmı
Eşer itdi tenine tâbiş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 42*). [*şerbetinden, -i, -n, -den*]

şerbet: Şerbet II İlaç.

1. Bu divâne civâna **şerbet** idi
Size **şerbet** behâ çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 22*). [*şerbet,]*
2. Bu divâne civâna **şerbet** idi
Size **şerbet** behâ çok zer vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 23*). [*şerbet,]*
3. İde mîzân-ı ‘adlüm size meyli
Virüñ ol **şerbeti** Mecnûn sevinsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 73*). [*şerbeti, -i*]

şerbet-fürüşî: Şerbet dağıtmak.

1. Virüñ bu hasteye şîrîn cevâbı
Eger kılmazsañuz **şerbet-fürüşî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 27*). [*şerbet-fürüşî,]*

şerbet-i nîlüfer: Nîlüfer şerbeti II sakinleştirici ilaç (Nîlüfer çiçeğinin, bünyeyi güçlendirme, şehveti yatıştırma gibi etkileri vardır).

1. O derd-i dil ki virdi dilber anı
Gidermez **şerbet-i nîlüfer** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 26*). [*şerbet-i nîlüfer,]*

şerer: Kıvılcım.

1. Dimiş soñra cefâ-yı bî-kıyâsı
Ki bu nâme ki pür-tâb u **şererdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [*şererdür, -dür*]
2. İdüp bu miñnet ü derdi ferâmüş
Bu şu‘le kim ciger yakar **şererdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 141*). [*şererdür, -dür*]

şerh: Açıklama.

1. Şu resme söyledi **şerh** firâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [*şerh, -ı*]

şerh idebil-: Açıklayabilmek.

1. Atası seyyid-i kavm u kabile
Kim ola hüsnini şerh idebile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 136*). [*şerh idebil-, -e*]

şerh iyle: Açıklamak, izah etmek.

1. Şerh iylemege hâli tolaşmaz zebân gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 10*). [*şerh iyle, -mek, -e*]

şerha şerha ol-: Parça parça olmak.

1. Şerha şerha oldı şefkatden şanavber sînesi
Tağa düşüp itdi Mecnûn şerh-i takrîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 11*). [*şerha şerha ol-, -dı*]

şerh-i takrîr-i firâk: Ayrılığın ifadesinin açıklaması.

1. Şerha şerha oldı şefkatden şanavber sînesi
Tağa düşüp itdi Mecnûn **şerh-i takrîr-i firâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 12*). [*şerh-i takrîr-i firâk,*]

şerîat: A. Doğru yol, Hak yolu.

1. Şeh olmak gibidür satranç ağacı
Şerîat bâb-ı kâsr-ı kürbetüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 11*). [*şerîat,*]

şerîat: Din kuralları.

1. Ebübekr ü ‘Ömer ‘Osmân ‘Alidür
Şerîat bunlaruñ mezhebleridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 61*). [*şerîat,*]

şerik: Ortak, taraftar, yanlı.

1. Şerikem elde olan ni‘metüñe
Dilegüm tüt konuğam luğf-ı hâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 22*). [*şerikem, -em*]

şerm: Utanma, utanç, mahcubiyet.

1. Ğazablar âteşinden kelleler germ
Huşuşâ yüz şuyın hâk iyledi **şerm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 170*). [*şerm,*]
2. Gerekdür âdem olan kişide **şerm**
Ola çün ehli bâzaruñ dil-âzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 174*). [*şerm,*]
3. Ne gayret kayusu kaldı ne hûd **şerm**
Murâd idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 16*). [*şerm,*]

şerm iyle- Utanmak.

1. İde çün müşteri bazarını germ
Bahā biçmekle bāyî' iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 82*). [*şerm iyle-, -mez*]
2. İde çün müşteri bazarını germ
Bahā biçmekle bāyî' iylemez şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 82*). [*şerm iyle-, -mez*]

şermende: Utanan, utangaç, mahcup.

1. Otur şimden girü **şermende** hāmūş
Ço mekteb dersini iyle ferāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 97*). [*şermende,*]

şerm-i yâr: Sevgiliden utanma.

1. Ne **şerm-i yâr** var ne havf-ı ağıyâr
Eger anda çurasın oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 40*). [*şerm-i yâr,*]

şerm-sâr: Utangaç, utanmış.

1. Melâmet iyleme kim **şerm-sârem**
Bu müşkil yaramuñ üstine ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 36*). [*şerm-sârem, -em*]

şeş cihât: Altı cihet, altı yön, her yön, her taraf, dünya.

1. Bir adımda bırağdı şeş cihâtı
Düşüp şahrâya mest ü lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 22*). [*şeş cihât, -ı*]

şeş cihet: Altı yön, her taraf.

1. Tapuñ mevlâ vü gayrun saña bende
Bu cümle **şeş cihet** yüce ger alçağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 71*). [*şeş cihet,*]

şeş-cihât: Altı cihet, altı yön.

1. O hüsne mazhar itdün kâ'inâtı
Cemâl ile pür itdün **şeş-cihâtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 56*). [*şeş-cihâtı, -ı*]

şeş-per çek: Gürz, topuz vurmak.

1. Bu gün uş geldüm ayağumla dâra
Eger dün çekdüm ise gayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 77*). [*şeş-per çek, -düm*]

şevk: Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

1. Koyup mihr ile mâhî dāye mehde
Şunup **şevk** ile şîrîn şîri şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 66*). [*şevk,]*
2. Şafâ vü **şevk** ile endāmı töldi
Muhabbet şan mücessem âdem oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 87*). [*şevk,]*
3. Bulardan ğayrı ders ü ilme meşğül
Bularun dilleri **şevk** ile meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 190*). [*şevk,]*
4. Okurlar ğayrılar ‘ilm-i edebden
Bularuñ dersi **şevk** ile şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 192*). [*şevk,]*
5. Düşüp ikisi de **şevk** ile vecde
Bu aña ol buña iylerdi secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 19*). [*şevk,]*
6. Tütüşdüm yüz şuyın toprağa şaçdum
Yağup **şevka** vücüdüm iyledüm berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 49*). [*şevka, -a]*
7. Ki tâ **şevkum** cihâni iyleye ğarķ
Bu berķi şevk odı raşşende iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 50*). [*şevkum, -um]*
8. Şalınmağa bahâr oldı bahâne
Kıyâma geldiler **şevk** u şağabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 73*). [*şevk,]*
9. Depeñden beyle çıkmazdı duĥânuñ
Saña beñzer kanı **şevk** ehli ser-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 37*). [*şevk,]*
10. Dilüni **şevka** kütâh iylemezsın
Dön ey devrân baña cevri iylemekden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 40*). [*şevka, -a]*
11. Kenâruñda yaraşur serv-i dil-cü
Cemâlin görmedin germ oldı **şevkuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 155*). [*şevkuñ, -uñ]*
12. Ara yirde uçardı şan ĥamâme
Virürdi anlara **şevki** bu güyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 107*). [*şevki, -i]*
13. Hevâñ odiyle tölmişdur türâbı
Senüñ **şevkuñ** dilinde müstemirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 105*). [*şevkuñ, -uñ]*

şevk: Işık, parıltı, şavk.

1. O kim ol cünbişüñ seyyâresidür
Cemâlüñ **şevkinuñ** âvâresidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 38*). [*şevkinuñ, -i, -nuñ]*

şevk odı: Aşk ateşi.

1. Ki tâ şevkum cihâni iyleye ğarķ
Bu berķi **şevk odı** raşşende iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 51*). [*şevk odı,]*
2. Bu **şevk odı** içümden taşra kaçça (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 56*). [*şevk odı,]*

şevk-i meknün: Gizli arzu.

1. Rivâyet olunur kim Kays-ı mecnûn
Ziyâde ğâlib olsa **şevk-i meknün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 2*). [*şevk-i meknün,]*

şevk-i nâme: Mektubun arzusu.

1. Ki yıkdı zelzeleden küh-ı Necd’i
Anı mest itdi eyle **şevk-i nâme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 165*). [*şevk-i nâme,]*

şevk-ı rüşenâyî: Parlak ışık.

1. Olup gün gün ziyâde âşnâyî
Gönülde taldı **şevk-ı rüşenâyî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 184*). [*şevk-ı rüşenâyî,]*

şevk-ı seherden: Seher vaktinin hevesi/arzusu.

1. Gözün yummaz gice **şevk-ı seherden**
Olur esrük gibi bî-hüd seherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 41*). [*şevk-ı seherden, -den]*

şey: Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

1. Ne **şey** olsun o kim görmez o nûri cümle eşyâdan
Ne bilsün tih-ı gâfletde qalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 10*). [*şey,]*

şeydâ: Aşkının çokluğundan akli başından gitmiş, kendini duygularının coşkunluğuna bırakmış (kimse), çılgın, divâne, meczup.

1. Dilerseñ olasin ‘aşk ile **şeydâ**
Okı efsâne-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 19*). [*şeydâ,]*
2. Güzel düşün o tıfla iylese câ
Güzel zülfi gibi olurdu **şeydâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 80*). [*şeydâ,]*
3. Nice bir yürüyem şürîde **şeydâ**
Bu resme nâle idüp yire düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 108*). [*şeydâ,]*

şeyh: Bir tekke veya zaviyede reislik eden ve müritleri bulunan kimse.

1. Görüp **şeyhi** selâmı virdi Mecnûn
Tırup qarşısına çün şem‘-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 88*). [*şeyhi, -i]*
2. Muhibler **şeyhi** Semnûn hürmetiyçün
Hâbîbüñ Muştafâ hâkkı ilâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 38*). [*şeyhi, -i]*

şeytân: Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kıskartan, kötülüğe yönelten cin, iblis II kötü niyetli, kurnaz rakip.

1. Rücûm-ı qahr ile **şeytân** atarsın
Çü ta‘nuñ şası qallâşa toqundi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 22*). [*şeytân,]*

şeytan-‘amel: Şeytan gibi, şeytanın yaptığı işleri yapan.

1. Beni koyup rakîbe mâ‘il olma
Raķib-i ehremen **şeytan-‘ameldür** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 7*). [*şeytan-‘ameldür, -dür]*

şeytân: Şeytan.

1. Bular birbirinüñ ‘aşkında hayrân
Raķıb ortada fitne şanki **şeytân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 48*). [*şeytân,]*
2. Dimişdür nâķışātu'l-‘aķl ve'd-dîn
‘Ömer kim zenlere **şeytân** dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 65*). [*şeytân,]*

şifâr: İz, belirti, işaret, nişan, ayırt edici iyi adet II ilke.

1. Kemâl-i ‘ilm taķşilin taleb kıl
Şi‘āruñ dâ’imâ hilm ü edeb kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 10*). [*Şi‘āruñ, -uñ]*

şiddet: Sertlik, aşırılık; zorluk.

1. Çekersin **şiddetin** her dem cihānuñ
Naşihat itdi çün Mecnûn’a mäder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 78*). [*şiddetin, -i, -n]*
2. Ne deñlü kaçsa bu dāma olur tuş
Bu derdüñ **şiddetinden** öldi Loķmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 49*). [*şiddetinden, -i, -n, -den]*

şifâ: Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma.

1. Şifāsında ne hācet haste nabzi
Bisāt-ı başıdur bu arz-ı mefruş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 6*). [*şifāsında, -sı, -nda]*

şifâ: Derman, ilāç, devâ.

1. Şifâ andan bulurlar derd-mendān
Yazup ser-nāmede hāmd ü sipāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 14*). [*şifâ,]*
2. Ecel çengeli tiz uzatdı ķabza
Marazdan çün **şifâ** vaķtı ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 57*). [*şifâ,]*

şifâ vir: (Hastayı) Eski sağlığına kavuşturmak, iyi etmek, sağlıklı duruma getirmek.

1. ‘İlāc itdi şifâ virdi devāsi
Kaçan perhizi bimāruñ bozuldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 46*). [*şifâ vir, -di]*

şifâ-yı derd-i cümle-derd-mendān: Bütün dertlilerin derdinin şifası.

1. Şifâ-yı derd-i cümle-derd-mendān
Yidi çarķ emrūñ öñinde figende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 68*). [*şifâ-yı derd-i cümle-derd-mendān,]*

şihāb: Alev, ateş parçası, kıvılcım.

1. Şihāb ile atarlar dārb-zenler
Atıldıķça rücüm-ı tiz ü hā’ıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 10*). [*şihāb,]*

şihne: Kadı veya subaşı.

1. Şu başdan aşdı tınmazsa şubaşı
Kaçan bu kışşayı güş itdi **şihne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 31*). [*şihne,]*
2. Kağan arslan gibi cüş itdi **şihne**
Kılı tire dili şemşire döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 32*). [*şihne,]*

şikâr: Av.

1. Her cân ki senün **şikâruñ** oldu
Zi şayd-ı mübârek ü mükerrerrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 53*). [*şikâruñ, -uñ]*
2. Avı çıkdı dehâna girmiş iken
Şu gülmek kim alur elden **şikârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 9*). [*şikârı, -ı]*
3. Olur hem nâfe hem âhü **şikârı**
Müsel sel zülfi olsa vaqt-i naħcîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 30*). [*şikârı, -ı]*
4. Şikârın na'l ile tağlardı zülfi
Cihâni muṭlakâ şayd itdi kaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 26*). [*şikârın, -ın]*
5. Serine düşmeninüñ muşt olayın
şikâr idi benim bu ilde kaydum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 47*). [*şikâr,]*
6. Şikârı oldu bir gün ol nevâhî
Ki varup küh-ı Necd'e Nevfel-i şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 10*). [*şikârı, -ı]*
7. Şikâr âzâd idüp kalur mı bî-zâd
Eğer şefkat idersen bu şikâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 56*). [*şikâr,]*
8. Şikâr âzâd idüp kalur mı bî-zâd
Eğer şefkat idersen bu **şikâre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 57*). [*şikâre, -e]*
9. Qo bu cân ile bu miskin **şikârı**
Bunuñ boynına hañcer ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 34*). [*şikârı, -ı]*
10. O Şayyâd ola sen añun **şikârı**
Hudâ'ya şükr ü minnet kıl ki tağdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 32*). [*şikârı, -ı]*
11. Amân virdi qodı elden **şikârı**
Didi rây ile qurtarduñ bu cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 36*). [*şikârı, -ı]*
12. Ol avcıdan şatun aldı **şikârın**
Görüp şâd oldu bu esbâbî şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 42*). [*şikârın, -ın]*

şikâr it-: Avlamak.

1. Qamu illerde maṭ'ün oldu adum
Şikâr itdi beni sevdâ-yı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 29*). [*şikâr it-, -di]*
2. Mükedder gönlini luṭf ile şâf it
Var ol âhü-yı müşkini **şikâr it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 33*). [*şikâr it,]*

şikâr olmak: Av olmak.

1. Melâmetden selâmet olsa yegdür
Şikâr olmak kişi çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 111*). [*şikâr olmak,]*

şikâyet: Bir kimseden veya bir şeyden hoşnut olmadığını söylemek.

1. Dikenden güllere çok çok **şikâyet**
Bulup şâyed nesim-i gülsitâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 94*). [*şikâyet,]*
2. Aña itmeye Nevfel' den **şikâyet**
Beyâbânda ne hâre kıldı ne hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 10*). [*şikâyet,]*

şikâyet it: *Şikayetçi olmak, yakınmak.*

1. Gam u gavgâ uyandı şabr hufte
İdüp yârûñ cefâsından şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 117*). [*şikâyet it, -üp]*
2. Taşı miñnet içi zevk u şafâdur
Bu hâletden niçün idem şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 169*). [*şikâyet it, -em]*
3. Kime itsün şikâyet haste bülbül
Dirigâ seyr iderken bu çemende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 92*). [*şikâyet it, -sün]*

şikâyet iyle: *Şikayet etmek.*

1. Cefâsı çok vefâ vü şefkati az
İl ıssına şikâyet iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 11*). [*şikâyet iyle, -di, -ler]*
2. Olurdu cümle şâ'irler imâmı
Şikâyet iyleme Hamdî cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 29*). [*şikâyet iyle, -me]*

şikâyet kııl: *Bir kimse yada şeye karşı olan memnuniyetsizliği belirtmek, şikayet etmek, yakınmak.*

1. Şikâyet kııldı yandı şem'a şebden
Didi bu şeb meger dūd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*şikâyet kııl, -dı]*

şikâyet-güne: *Şikayet eder tarzda.*

1. İçüp eş'âr okurlardı muhayyel
Şikâyet-güne Mecnûn ol civâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 3*). [*şikâyet-güne,]*

şikâyet-nâme: *Şikâyet mektubu, şikâyet yazısı.*

1. Okırdı yâre karşı haste Mecnûn
Râkıbinden **şikâyet-nâme** mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 54*). [*şikâyet-nâme,]*

şikence: *Eziyet.*

1. Giyer kürki zemâna göre 'âkil
Çü gördük dest-i 'âlemden **şikence** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 229*). [*şikence,]*

şikence çek: *Eziyet çekmek.*

1. Düşüp şabr ile câmı derd-i sahta
Bir iki gün şikence çekdi hâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 41*). [*şikence çek, -di]*

şikest ol: *Kırılmak, bozulmak.*

1. Şunuñ kārüresin hem serd ider ol
Şikest olur semen simâsı andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 17*). [*şikest ol, -ur*]

şikeste: *Kırık dökük, paramparça, kırılmış, incinmiş.*

1. Gözinden yaşını şabr ile sildi
Uçarken kondı ammâ per **şikeste** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 113*). [*şikeste,]*
2. Ütülmiş murğa beñzer ser **şikeste**
Dür-i nâ-süftesinden sine süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 114*). [*şikeste,]*
3. Kılarum ‘arz-ı hâli ben **şikeste**
Nedür aḥvâlüñ ey yâr-ı kadimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 182*). [*şikeste,]*
4. Dürüst oldı veli ḳalbi **şikeste**
Didiler ḳalḳa iylerken vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 36*). [*şikeste,]*

şikeste beste: *Kırık dökük.*

1. Senüñ gibi **şikeste beste** idüm
‘İnâyet irdi Ḳaḳ’dan nâ-gehâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 136*). [*şikeste beste,]*

şikeste kıl: *Kırmak, incitmek.*

1. Cihân ḳandaklarından ḳalḳıd atı
Çü ben benlik bütün ḳıldum şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 163*). [*şikeste kıl, -du, -m*]

şikeste ol: *Kırılmak.*

1. Zen adında şikeste oldı ḳâme
Hemân çam gölgesidür zen vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 56*). [*şikeste ol, -dı*]
2. Gülüñ evrâḳı olmazdı şikeste
Şımasa mey göñül endişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 86*). [*şikeste ol, -maz, -dı*]
3. Yıḳup cümle binâsın ḳâk ider ol
Zebân-ı tevbe çün oldı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 15*). [*şikeste ol, -dı*]

şikeste ol: *Kırılğan, incinmiş, kederli olmak.*

1. Atası mâtemi de oldı ser-bâr
Senün ‘aşḳundan olmışdı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 131*). [*şikeste ol, -mış, -dı*]

şimâl: *Kuzey.*

1. Şafâ ḳoldı yemîn ile **şimâle**
Oturup Leyli atasıyla sâdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 132*). [*şimâle, -e*]

şimden girü: Artık, bundan sonra.

1. Dirigā xanı üstādum dirigā
İşüm **şimden girü** kime tanayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 59*). [*şimden girü,]*
2. Ki ey bezm-i maḥabbet naḥl-bendi
Şaḫın **şimden girü** itme nazāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 121*). [*şimden girü,]*
3. Otur **şimden girü** şermende ḥāmüş
Ḳo mekteb dersini iyle ferāmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 97*). [*şimden girü,]*
4. Bu firḳat derdi çünkim bî-devādur
Baña **şimden girü** ölmek revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 44*). [*şimden girü,]*
5. Ḳayurman ḥāk içinde ger olam ḥāk
Baña **şimden girü** riḫlet demidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 17*). [*şimden girü,]*

şimdi: "İçinde bulunulan zaman dilimi, şu an" anlamlarında zaman zarfı.

1. Görüp ğaybı Ḥudā'dur diye bî-ayb
Hünerden **şimdi** 'ālem oldu ḫālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 75*). [*şimdi,]*
2. Hemān bir cübbe vü destārî ḳaldı
Taşavvuf ḫôd taşallut oldu **şimdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 83*). [*şimdi,]*
3. Taşannu'la tekellüf oldu **şimdi**
Adın şôfi ḳomış bir ṫurfe firḳa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 84*). [*şimdi,]*
4. Egerçi çokdur itden **şimdi** şâ'ir
O ḫüsnüñ kim ola meşşâtası zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 88*). [*şimdi,]*
5. Ne bāl u per ḳalur anda ne pervāz
Hüner 'arız iylemek **şimdi** cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 21*). [*şimdi,]*
6. Cevāḫir atmağa beñzer yabāna
Nizāmî **şimdi** düzse penc-gencin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 23*). [*şimdi,]*
7. Kimesne bir pula almazdı pencin
Eger Şeh-nāme düzse **şimdi** ṫūsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 25*). [*şimdi,]*
8. Nedür **şimdi** bu laḫd içinde ḫālüñ
Ne cem'üñ şem'idür cemālüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 110*). [*şimdi,]*
9. Meğer döndi ḳuru yaprağa **şimdi**
İrişdi taze cismün rüh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 126*). [*şimdi,]*

şimdi: Artık, bundan böyle.

1. Yüzüm levḫı bulur anuñla şüret
Senüñle de ane yok **şimdi** kārüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 197*). [*şimdi,]*
2. Yigitlik var idi ma'zür olurduñ
Bu kez **şimdi** kim oldu saña çok yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 17*). [*şimdi,]*
3. Beni ma'mür iden bünyād idüñ sen
Yıḳıldı **şimdi** bünyādum dirigā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 57*). [*şimdi,]*
4. Ki döymez incinürdi pîrehenden
Nice hōş şabr ider ṫoprağa **şimdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 125*). [*şimdi,]*

şimsād: Şimşir ağacı II. Sevgilinin boyu.

1. Sehî servi hilâle döndi anuñ
İrüp **şimşâde** zaḥm-ı dest-i nireng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 51*). [*şimşâde, -e*]

şimşâd: Şimşir ağacı, şimşirgillerden, yaprakları her mevsimde yeşil kalan, taşlık, çorak bölgelerde kendiliğinden yetişen veya bahçelerde süs bitkisi olarak yetiştirilen, odunu sarımsı renkli ve çok sert olan bir ağaççık.

1. Ne seyr-i serv ü ne **şimşâd** u şâdî
Murâdı bu ki bulup bir penâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 90*). [*şimşâd,]*
2. Deler bağrın ne servî dir ne **şimşâd**
Bu seyrüñ kim ser-encâmı ‘ademdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 82*). [*şimşâd,]*

şîr: Aslan.

1. Yıka yağa kımaya hâne vü râht
Çanı bir **şîr** öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 45*). [*şîr,]*
2. Velî bulunmadı Mecnûn-ı şeydâ
Didiler ya ecel uğrâdı yâ **şîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 59*). [*şîr,]*
3. Enügin yavu kılmış **şîre** döndi
Çeküp tiz tiğ-i tizi virdi tâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 34*). [*şîre, -e*]
4. O kavme hamle itdi nitekim **şîr**
Bir elde çinî kalkanı muşaykal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 52*). [*şîr,]*
5. Şer ü şîr ile tünd tiz çün **şîr**
Hürüş u çüş ile çün pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 164*). [*şîr,]*
6. Nitekim **şîr** âhü-yı zebûnı
Diler ol bi-günehden döke çanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 18*). [*şîr,]*
7. Ser-i tâc üzre güyâ dürr-i meknûn
Ol âhüyı görüp bu tünd çün **şîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [*şîr,]*
8. Siba’dan yırtıcı hüyın giderdi
Çatında **şîr** ile âhü barışdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 37*). [*şîr,]*
9. Yürürlerdi çeriler gibi şaf şaf
Yürüse **şîr** olur çavuş yolına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 43*). [*şîr,]*
10. Şanasın nâ-resîde tıfl-ı şîre
Çatından ürküdüp dirende **şîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 85*). [*şîri, -i*]
11. Fiğân toldı kamu ilgü içinde
Düşürmüş nâlesinden şûra **şîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 73*). [*şîri, -i*]
12. Yanınca **şîr** ü vaḥş ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet yiñi sevdâ yiñi bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 6*). [*şîr,]*

şîr: Akıl erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

1. Vücūdında bulunmaz gayr-ı yârı
Didiler kıl bu **şîrra** hem beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 19*). [*şîrra, -a*]
2. Kılma degmemişler bu ‘aceb **şîr**
Civân ḥaḳkın bilüp segbân-ı sır-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 42*). [*sır,]*

şîr: Süt.

1. Yidükçe **şîr** ü şekkerden gıdâlar
Biterdi tende mihr ile vefâlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 69*). [*şîr,]*

şîr: *Şır şır akmak.*

1. Ki irmez tozına bād-ı beyabân
Gözi yaşı yüzinden **şırlar** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 7*). [*şırlar, -lar]*

şîr: *Edebi değeri olan ölçülü ve kafiyeli söz.*

1. Gazel oğur añar yâr-ı gazâli
Ne **şîri** kim getirürdi zebâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 25*). [*şîri, -i]*
2. Bu bād öldürür âhîr ol çerâğı
Hicâb-ı ırzumuz çâk itdi **şîri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 27*). [*şîri, -i]*
3. Yüzümüz şuyını hâk itdi **şîri**
Çodi ortaya ol bu yolda başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 28*). [*şîri, -i]*
4. Bedîhi **şîr** ü nâzûk ter-terâne
Yir içerdî anuñla hoş geçerdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 66*). [*şîr,]*
5. İde teşrif okıyup **şîr** çün kând
Ol ebyât okıya ben ıleyem güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 132*). [*şîr,]*
6. Okıya nazm u **şîrûn** tâzesini
Ola kim ola bu gönülüm güşâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 70*). [*şîrûn, -ü, -ñ]*
7. Kemâl ü **şîr** ü inşâya heves-nâk
Cihânda çünki Mecnûn oldı meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 12*). [*şîr,]*
8. Olup boynumda şavkum hük-m-i râyuñ
Şapuñ her **şîre** kim ıleye bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 53*). [*şîre, -e]*
9. Bedîhi didi bir **şîr** âteş-engîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 160*). [*şîr,]*
10. Kelâm u **şîri** şîrin temre beñzer
Dilinde küh-ı enbüh idi endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 8*). [*şîri, -i]*

şîr oku-: *Şiir söylemek.*

1. Bu resme şîr okuyup ağlar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 1*). [*şîr oku-, -(y)up]*
2. Muğayyel şîr okurlardı müselsel
Ele almazdı ansuz bâde câmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 20*). [*şîr oku, -r, -lar, -dı]*
3. Anuñ medhinde şîr okurdu ıuşşâk
Bir oğlan ırlasa bâzâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 98*). [*şîr oku, -r, -dı]*

şîri: *Ana sütü.*

1. Çoyup mihr ile mâhi dâye mehde
Şunup şevk ile şîrin **şîri** şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 66*). [*şîri,]*
2. Ne **şîri** kim içerdî şür olurdu
Muğabbet hânesi ma'mûr olurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 71*). [*şîri,]*

şîr-i dil-süz: *Gönül yakıcı şîir. II Etkileyici şîir.*

1. Ziyâde oldı Zeyd'üñ derd ü renci
Okıyup ağlar idi **şîr-i dil-sûz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 69*). [*şîr-i dil-sûz,]*

şîr-i firâk: *Ayrılık sütü.*

1. Ben o miñnet zâdeyem kim dâye-i devrân beni
Besler anamdan çoğaldan emzürüp **şîr-i firâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 4*). [*şîr-i firâk,]*

şîr-i merdân: *Mertlerin aslanı.*

1. Yanınca şîr ü vahş ol **şîr-i merdân**
Yiñi cinnet yiñi sevdâ yiñi bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 6*). [*şîr-i merdân,]*

şîr-i mest: *Kendinden geçmiş, azgın arslan.*

1. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzinden gül sözinden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 32*). [*şîr-i mest, -e]*
2. Tutar biñ şîr-i mesti çarb-ı desti
Dehâni ğonce-i reyhân- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 62*). [*şîr-i mest, -i]*

şîr-i pāk: *Saf şîir.*

1. Olup eş'arı gūyâ dürr-i menşūr
Okındı cümle dilde şîr-i pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 15*). [*şîr-i pāk, -i]*

şîr-i ser-mest: *Azgın arslan.*

1. Şavaş ğadden geçüp şu baştan aşdı
‘Arab seyyidlerî çün **şîr-i ser-mest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 95*). [*şîr-i ser-mest,]*

şîrîn: *Ferhad ile Şirin hikâyesinin kadın kahramanı.*

1. Kimi Mecnûn kimi Ferhād-ı miskîn
Bahâne arada Leylî vü **Şîrîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 50*). [*şîrîn,]*
2. Qazınmaz ‘aşqun ammâ levĥ-i cāndan
Bozar taşdan zemān **Şîrîn** mişālin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 139*). [*şîrîn,]*

şîrîn: *Tath, güzel, hoş.*

1. Sözinüñ **şîrîn** cülâbı ğaste cāna nüş olur
Hümâ döndi âteş-i ruĥsāruña qarşu ğöñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 6*). [*şîrîn,]*
2. Olur **şîrîn** mükerrer olsa şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 76*). [*şîrîn,]*
3. Qoyup mihr ile mâhî dâye mehde
Şunup şevĥ ile **şîrîn** şîri şehde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 66*). [*şîrîn,]*

4. Viriün bu hasteye **şîrîn** cevâbı
Eger kılmazsañuz şerbet-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 26*). [*şîrîn,]*
5. ‘Adûlar gibi ammâ bî-amânsın
Egerçi pistedür **şîrîn** dehânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 53*). [*şîrîn,]*
6. Şekerden dür şaçar **şîrîn** dehendür
Ruñında zülf ü hâli cîm-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 56*). [*şîrîn,]*
7. İñide bir nefes **şîrîn** makâlüñ
Ğazeller okıyasın hâlet-engîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 94*). [*şîrîn,]*
8. Ki bâzâr-ı güzeşte germ ola tîz
Boyı nañl u lebi **şîrîn** ruţabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 97*). [*şîrîn,]*
9. Kelâm u şî’ri **şîrîn** temre beñzer
Dilinde küh-ı enbüh idi endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 8*). [*şîrîn,]*

şîrîn-zebân: *Tatlı dilli.*

1. Şeker **şîrîn-zebân** ise şekersin
Cebînuñ hâli sultân-ı Habeş’dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 116*). [*şîrîn-zebân,]*

şîr-pençe: *Aslan pençeli olan.*

1. Didi ey **şîr-pençe** ejdehâ-fer
Seg-i Eşhâb-ı Kehfe yâr u hem-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 123*). [*şîr-pençe,]*

şîr-peyker: *Arslan suratlı.*

1. Şehîr ü şehsüvâr u **şîr-peyker**
Emîr ü şâhib-i seyf ü kalemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 100*). [*şîr-peyker,]*

şîşe: *Camdan yapılmış, ağzı dar uzunca kap.*

1. Tûrâba cür‘a-i merdân içürdi
O câmuñ nüş idenler **şîşesinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 63*). [*şîşesinden, -sin, -den]*
2. Şan ağı **şîşesinden** şehd umarlar
Şarâb isteyü ‘azm iden serâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 172*). [*şîşesinden, -sin, -den]*
3. Şımazdı kimse anuñ **şîşesine**
Nice gülsün şapuñdan dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 88*). [*şîşesine, -si, -n, -e]*
4. Diler çâre ide bî-çâresine
Taşa çaldı melâmet **şîşesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 23*). [*şîşesini, -si, -n, -i]*
5. Güle göz **şîşesinden** şaçdı âbı
Görüp ya‘nî bu hâlin riķkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 62*). [*şîşesinden, -sin, -den]*

şîşe: *Şişe.*

1. Dilinden yârinüñ zîkrin ayırmaz
Dili kaynar harâretten çü **şîşe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 81*). [*şîşe,]*

şîşe: Şişe II Gönül.

1. Nigâr endîşesi pişinde pişe
Çıkup ol **şîşenüñ** geh geh buhârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 83*). [*şîşenüñ, -nüñ*]
2. Gerek sen de urasın **şîşeye** seng
Seni yıllar geçer ol iyemez yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 50*). [*şîşeye, -ye*]

şîşe-i nâm: Şan şîşesi, ad şîşesi.

1. Katı hıfz itdi taşdan **şîşe-i nâm**
Nühüfte perdeden çün âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 56*). [*şîşe-i nâm,]*

şîşe-i neng: Utanma şîşesi.

1. Ki şındı cām-ı nâm u **şîşe-i neng**
Çamu dillerde Mecnûn oldı adum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 26*). [*şîşe-i neng,]*

şitâbân: Acele ile giden, acele eden, çabuk giden, seğirten.

1. Çün oldı Nevfelî'lerden büride
Binüp yile yiler eyle **şitâbân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 5*). [*şitâbân,]*
2. Öpüp iki gözinden itdi âzâd
Yilüp âhûlar ardınca **şitâbân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 73*). [*şitâbân,]*

şitâbân ol: Koşmak, seğirtmek, acele gitmek.

1. Yolında yil gibi oldı şitâbân
Budur yil gibi yilmekden murâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 22*). [*şitâbân ol, -dı*]
2. Aña hizmetde olmuşlar şitâbân
Çamu olmuşlar aña bende-fermân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 32*). [*şitâbân ol, -mış, -lar*]

şivân it-: Yas tutmak, inlemek.

1. Şivân itdi biraz çırpındı haylî
İdüp ol şasa ile ‘azm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 53*). [*şivân it-, -dı*]

şive: Naz, işve.

1. Kaçan bu **şiveye** bünyâd iderdi
Tırup şiven urup feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 31*). [*şiveye, -y, -e*]
2. Kılup **şive** tegâfûl itdi Leylî
İle in‘âm iderken bal u yağın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 30*). [*şive,]*
3. Kara gözi gibi uğrı vü ‘ayyâr
Nedür bu **şive** gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 15*). [*şive,]*

şiven: Yas tutmak, feryat etmek.

1. Erinün öldüğü ammā bahāne
Añar **şivende** ol pür-şive şūyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 93*). [*şivende, -de*]

şiven ur-: Matem tutmak.

1. Kaçan bu şiveye bünyād iderdi
Tırup şiven urup feryād iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 32*). [*şiven ur-, -up*]

şöhret: Ün, şöhret.

1. Gelür gün yüzlü yüz yüz ol araya
Bu **şöhret** irdi çün İbnü's-Selām'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 69*). [*şöhret,]*
2. Cemāli **şöhreti** āvāzelendi
Bu hōş bû yayılaldan ilden ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 42*). [*şöhreti, -i*]
3. Kemāli şekl ü **şöhret** tāt u hırқа
Eger eş'ār ise maqbūl nādır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [*şöhret,]*
4. Nice āteş olasın ey ğāzab-nāk
Yire ur **şöhretüñ** tıblın kucaqdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 97*). [*şöhretüñ, -üñ*]

şöhret it-: Meşhur etmek, herkesçe bilinmesini sağlamak.

1. Okuyup il ü şehri şöhret itdi
'Arab seyyidlerini da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 99*). [*şöhret it-, -di*]

şol: Solmak, sararmak.

1. Teb-i ğamdan **şolup** tāze nihāli
Harāb olmuş harābat içre hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 25*). [*şolup, -up*]
2. Gül-i bostān-ı 'ömre gitdi çün bād
Ki ala **şolmadın** horyād elinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 55*). [*şolmadın, -ma, -dın*]
3. Anı zulm ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu meşel gül gibi **şolmaz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 133*). [*şolmaz, -maz*]

şol: "Şu, o" işaret sıfatı.

1. Ki **şol** üftāde ā'mā düşdi yire
Nola ger dest-gİR olsam đarİre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 29*). [*şol,]*
2. Gelüp kime idersin merħabāyı
Ķo **şol** cāmı ki tenden el yumışdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 31*). [*şol,]*

şöyle: Anlatmak.

1. Kim **söylemege** hâlini evvel dehân gerek
Da‘vâ-yı ‘aşk itme ço gavgâyı ‘andelib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 6*). [*söylemege, -me, -ge*]

söyle: Demek, söylemek, konuşmak.

1. Gül yüzün görse hezârân ol kadar pür-cüş olur
Ey melâhât tütisi şeker dehenden **söyle** kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 5*). [*söyle,]*
2. Ne görse **söylemez** iyer ferâmüş
Olur âvâre gerçi gâr ehli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 44*). [*söylemez, -mez*]
3. Aduñ **söyle** seni fehm itmen ünden
Tolupdur ‘aşk ile bu çeşm ü güşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 48*). [*söyle,]*
4. Giren olma yûri bu bezme zinhâr
Ne deñlü **söyleyüp** yalvardı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 71*). [*söyleyüp, -yüp*]
5. Gazeller **söyledi** çün dürr-i meknûn
Çü gördi Zeyd ol dürr-i hûş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 110*). [*söyledi, -di*]
6. Şu resme **söyledi** şerhi firâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 1*). [*söyledi, -di*]

söyle: Öyle bir, çok, o kadar çok.

1. Delürmiş **söyle** ne gam var ne sāmân
Yüzi yunmaz meger kim ola giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [*söyle,]*

söyle: Şöyle, şu şekilde.

1. Dimişler tabl üni hûşdur ırakdan
Yüce tağ gibi olsañ **söyle** ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 99*). [*söyle,]*

söyle kim: Şöyle ki.

1. Öpüp yarı işigin kordı başı
Kuçardı **söyle kim** tıymazdı taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 16*). [*söyle kim,]*

şu dem: Şu zaman, şu vakit.

1. Şu dem kim olmaya destüünde fırsat
Ne işşı başuna hâk-i nedâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 35*). [*şu dem,]*
2. Olur şükranesi ‘ağd u nikâhı
Şu demde kim ola sağ u selâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 65*). [*şu dem, -de*]
3. İde ‘âlem senüñ de zikrünüñ hayr
Şu dem kim gayra kıala kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 11*). [*şu dem,]*

şu deñlü: O kadar, öylesine.

1. Ne dil-ber küyına varmağa râhum
Şu deñlü atldılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 25*). [*şu deñlü,]*

2. Bulutlar gibi āb-efşān hurūşān
Şu deñlü nevhā itdi kıldı zārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 11*). [*şu deñlü,]*
3. O gün bu rezem içinde ser şaçardı
Şu deñlü şaçdı kıamı ol diyāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 173*). [*şu deñlü,]*
4. Anuñ hükminde oldı cümle hālī
Şu deñlü iyledi ihsānı vāfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 17*). [*şu deñlü,]*
5. Hemān maşru‘a döndi yire düşdi
Şu deñlü döğdi ğamdan taşā başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 81*). [*şu deñlü,]*
6. Şon ucı kahr idüp mağbûn düşürdüñ
Elüm şutup **şu deñlü** içdüñ andı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 35*). [*şu deñlü,]*
7. Virürdi itlere etden öyüni
Şu deñlü iyledi in‘ām u ihsān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 13*). [*şu deñlü,]*
8. Ğazāle tavşan uyhusın virürler
Şu deñlü urdı düşmen sīneme tīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 31*). [*şu deñlü,]*
9. Dileyem secde-i sehvümde anı
Niyāzında **şu deñlü** itdi cehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 109*). [*şu deñlü,]*
10. İrüp kücdü mezārı nitekim yār
Şu deñlü şaçdı gül-ğün nergisi hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 81*). [*şu deñlü,]*

şu deñlü ki: Şu kadar ki.

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 90*). [*şu deñlü ki,]*
2. Virürem gevher-i nā-süft çün dürr
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 90*). [*şu deñlü ki,]*

şu deñlü kim: Şu kadar ki.

1. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O zer kim biri biñ sime geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 82*). [*şu deñlü kim,]*

şu resme: Şu suretle ki, şöyle ki.

1. Cihāna tohm-ı ğavġā ekdi ol gün
Şu resme köpdü ğavġā-yı ‘İrākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 5*). [*şu resme,]*
2. Ğarāb olmasam ābād olmazam ben
Beni benden **şu resme** aldı ‘aşkuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 97*). [*şu resme,]*
3. Şuvārur anı cūy-ı āb-ı hayvān
Şu resme dāstān h‘ān oldı dostān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 55*). [*şu resme,]*
4. Şu resme germ idi ol meclis-i hāş
Şarāb ile kebāb olmışdı rakķāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 121*). [*şu resme,]*
5. Şu resme kim uğundi tā seher-ğāh
Tabanca urdı Leylī eyle muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 22*). [*şu resme,]*
6. Meger kim zehr-i kahrūndan kaçarlar
Diyüp bunu **şu resme** itdi āhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 47*). [*şu resme,]*
7. Ne biliş kıaldı yādumda ne hōd yād
İçüm taşum **şu resme** tutdı yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 27*). [*şu resme,]*
8. Şu resme söyledi şerhı firāka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 1*). [*şu resme,]*
9. Revān oldı ki şayd ide ğazālī
O hāletde **şu resme** düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 59*). [*şu resme,]*

10. Şu resme söyledi şerhi firâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 1*). [*şu resme,]*
11. Şu şekilde, şöylece, şu tarzda.
12. Gözi ağlar il yüzine şuyı çıkmaz
Şu resme iyledi pinhân özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 73*). [*şu resme,]*

şu resme: *O kadar çok.*

1. Benüm-çün dil seni gam yiye şandı
Şu resme sevdüñ ol yiñi nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 37*). [*şu resme,]*

şu'â: *Ar. Ziya, tel tel görünen ışık.*

1. Niçün bilmez şu'â'ından çerâğı
Gül için bülbül iyelerken figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 58*). [*şu'â'ından, -ı, -dan]*

şu'be: *Budak, şâh, gusn.*

1. Ki gördi evce irmiş bir dirahıtı
Uçar bir şu'besinden murğ-ı hõş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 85*). [*şu'besinden, -si, -nden]*

şübhe: *Kuşkusuz.*

1. Bilürem şübhesüz turmaz kaçarsın
Selâm'uñ gönline güç geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 100*). [*şübhesüz, -süz]*

şuğl: *İş, meşgul olunacak şey, gaile.*

1. İşüñ şuğlun hemişe büt-peresti
Saña her dem nice bir büt cefası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 28*). [*şuğlun, -un]*

şüh u şeng: *İşveli ve neşeli.*

1. Cihân taldı şadâ-yı şavt-ı gülğul
Gül ü nesrinlerüñ her şüh u şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 5*). [*şüh u şeng, -i]*

şükr kıl: *Allah'a duyulan minneti dile getirme.*

1. O Şayyâd ola sen añun şikârı
Hudâ'ya şükr ü minnet kııl ki tağdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 33*). [*şükr kııl,]*

şükrâne: *Gönül borcu, gönül borcu karşılığı.*

1. Peder çün gördi ferzendi cemâlin
Aña şükrâne virdi bunca mâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 58*). [*şükrâne,]*

2. Olur **şükranesi** ‘ağd u nikâhı
Şu demde kim ola sağ u selâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 64*). [*şükranesi, -si*]

şükranê: *Aşırı bir istekle, arzıyla.*

1. Bu va‘de iyledi **şükranê** secde
Didi bu söz şeker ezdi şamağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 82*). [*şükranê,]*

şükri-hâl: *Hale şükretmek, durum için şükretmek.*

1. Hırâmân şanki Firdevsüñ tezervi
Añup mâziyi şükri-hâle geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 85*). [*şükri-hâl, -e*]

şükri-şehd-i kuddüs: *Kudüs balının şükri.*

1. Şeker ağzında **şükri-şehd-i Kuddüs**
Geçüp andan ‘urüc-ı sermediye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 62*). [*şükri-şehd-i kuddüs,]*

şüküfe: *Çiçek, tomurcuk.*

1. Şüküfe naqşı zeyn-i kehkeşândur
Pür olmuş jâle ile cevfi-lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 60*). [*şüküfe,]*

şular: *Şunlar, şu kişiler.*

1. Yine cânına geldi itdügi âl
Şular kim meyve-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 19*). [*şular,]*
2. Şakınduk göze çöp düşer dimişler
Şular kim meyve-i hikmet yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 21*). [*şular,]*

şular kim: *Şunlar ki, şu kişiler ki.*

1. Gül iken mübtelâ-yı hâr olursın
Şular kim tu‘me-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 11*). [*şular kim,]*
2. Yoşun bitmez yuvalansa şayada
Şular kim ni‘met-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 97*). [*şular kim,]*
3. Söyünür eyle kim yanmadı bir dem
Şular kim bu cihânda yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 113*). [*şular kim,]*

şu‘le: *Alev, ateş.*

1. Işıkdan **şu‘le** çıkdı gülleden kan
‘Arablar sinesin şemşir-i Hindî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 80*). [*şu‘le,]*
2. İdüp bu miñnet ü derdi ferâmüş
Bu **şu‘le** kim ciger yakar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 141*). [*şu‘le,]*

şu'le: Işık, parıltı.

1. Ve ger ne çi kara taş u çi kardaş
Ne **şu'le** vire aya dü büräder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 193*). [*şu'le,]*

şu'le-i dil: Gönül ateşi.

1. Boyamış reng-i nîle anı mâtem
Hem itmiş seyl-i eşk ü **şu'le-i dil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 73*). [*şu'le-i dil,]*

şümâr: Hesap.

1. Ki kesdi dâmen-i gülden elin hâr
Velî bir yüzden itdi bu **şümârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 31*). [*şümârı, -ı]*
2. Bunun hâki siyehdür âbî tîre
Bu bahruñ nef'inüñ yokdur **şümârı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 179*). [*şümârı, -ı]*

şür u şağab: Gürültü ve fitne II coşkunkluk, kendinden geçme.

1. Kara gözi ki yağmacı 'Arabdur
Cihâna fitne vü şür u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 144*). [*şür u şağab, -dur]*

şür u şer: Şamata, gürültü ve kötülük.

1. Elinde **şür u şer** şemşir olmuş
Ol el kim bezm içinde zer şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 170*). [*şür u şer,]*
2. Şer ü şür ile tünd tîz çün şîr
Hürüş u çüş ile çün pîl-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 164*). [*şür ü şer,]*

şura yirde: Şurada.

1. Vefâ umma bitürmez anı zenler
Nitekim **şura yirde** yâsemenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 48*). [*şura yirde,]*

şür-ı baht: Bahtın kavgası, gürültüsü.

1. Taraḥḥum iyleyüp divânesine
Söger âşuften Mecnûn şür-ı bahta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 39*). [*şür-ı baht, -a]*

şürîde: Zavallı, perişan.

1. Nevâ vü berk ile **şürîde** destân
Civân itdi cihâni sebz-i nev-ḥîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 8*). [*şürîde,]*

şürîde: *Perişan; âşık.*

1. Nice bir yürüyem **şürîde** şeydâ
Bu resme nâle idüp yire düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 108*). [*şürîde,]*
2. Hemân gavgâ çeker **şürîde** bülbül
Gül-i vaşluñ çü dest-i hâra düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 46*). [*şürîde,]*
3. İrüp Mecnûn'a çaşd itdi ala cân
İrişdi çala ol **şürîde** mesti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 79*). [*şürîde,]*

şürîde: *Çılgın, perişan, tutkun, düşkün.*

1. Düşüp çalurdı ol **şürîde** vü süst
Dönerdi nâka añup küçegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 7*). [*şürîde,]*

şürîde ol: *Perişan olmak.*

1. Katı şürîde oldı ol haberden
Bu sevdâdan midâd-ı tâze ezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 6*). [*şürîde ol, -dı]*

şürîde-hâl: *Perişan hal.*

1. Gören vehm ider ol şürîde hâli
Vücûdi bir nefes yil gibi ol da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 50*). [*şürîde-hâl, -i]*

şürîdelik: *Perişanlık.*

1. Gerek **şürîdelikden** yuyasın dest
Etege çek ayaguñ tağ gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 138*). [*şürîdelikden, -den]*

şürîde-ser: *Perişan baş.*

1. Uşûli bozmasa çarb-ı zemâne
İñen **şürîde-ser** itme çaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 35*). [*şürîde-ser,]*

şüy: *Yıkama.*

1. Erinüñ öldüğü ammâ bahâne
Añar şivende ol pür-şive **şüyü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 93*). [*şüyü, -i]*

T

tâ: *...sin diye.*

1. Hikāyâtın hidāyet iylemişdi
Ki **tā** ‘ibret ola ‘uŝŝāka ol derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 23*). [tā,]

tā: Öyle ki.

1. Silâh-dâr ola **tā** ‘azm itse sultân
Ïurur hem Müşterî ‘azmuña râĝb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 30*). [tā,]

tā: -den beri, ta ki.

1. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi **tā** hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 48*). [tā,]
2. Yaķaň **tā** kırtula devrân elinden
Hevâ-yı ‘aşķ ile olan revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 94*). [tā,]

tā: -dĝı müddetçe, -dıkça.

1. Diyâr-ı Kûfe’den **tā** hadd-i Bağdâd
İl okudı düĝüne itdi bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 97*). [tā,]
2. Ki **tā** ŝevķum cihânı iyleye ĝarķ
Bu berķi ŝevķ odı rahşende iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 50*). [tā,]
3. Seherden yolların gözlerdi **tā** şâm
Murâdı bu ki Mecnûn’ı göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 52*). [tā,]
4. Ķanup kıandan yorıldı tiĝ-zenler
O ĝün kıan yaĝdı **tā** aĝŝam olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 187*). [tā,]
5. şavaşa cem’ idüp her ceng erini
Medine’den hemân **tā** hadd-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 49*). [tā,]
6. Yüzi şolmış şararmış dide pür-hün
Yürür pür-ĝuŝŝa eşke ĝarķ **tā** fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 7*). [tā,]
7. şu resme kim uĝundi **tā** seher-ĝâh
Ïabanca urdı Leylî eyle muĝkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 22*). [tā,]
8. şaçup üstüme yaşın çeşm-i mestün
Ki **tā** ĝuŝl-ı kefen idüp ol âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 13*). [tā,]
9. şadefden dür şaçardı nice ferseng
Peder ĝürına kıarşu **tā** seher-ĝâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 105*). [tā,]
10. Güle ĝavlı idüp hem ĝâre hem ĝâr
Ki **tā** kıaçmaya bir gice çü mestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 13*). [tā,]
11. Ki **tā** itmeyesin ‘özt-i ĝatâyi
Kıçi itmek uluya ĝa’nile söz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 182*). [tā,]
12. Sürem anuñla bākî rüzĝârı
O gice bu du‘âyı **tā** seher-ĝâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 37*). [tā,]

tā: Bir şeyin baŝladĝı veya sona erdiĝi noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartarak anlatan bir söz.

1. Çün ismu’llah ola ‘unvân-ı defter
Gerek kim **tā** ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 2*). [tā,]
2. şeh üzre **tā** nişâr ide cevâhir
Ïutar Mirriĝ elinde tiĝ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 28*). [tā,]

3. Ki ölmedin bulam **tā** ‘ömr-i bākī
Hüceste fâldur bezmünde şahbâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 58*). [*tā,]*

tā: Böylece.

1. Dürüşdiler egerçi Kays u Leylâ
Ki **tā** esrâr-ı ‘aşk olmaya peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 22*). [*tā,]*
2. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi **tā** hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 48*). [*tā,]*
3. Du‘âsın iste gir yalvar o pîre
Seni **tā** kurtara Leylî ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 85*). [*tā,]*
4. Ki **tā** Rüstem olasın kuvvet ile
Refîk it dōstdan bir nice hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 98*). [*tā,]*
5. Nice mażlûm vardur devr içinde
Yirinden mâhîniñ **tā** peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 33*). [*tā,]*
6. Varup Leylî anasına didi tîz
Ki **tā** şefkat ide cân pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 169*). [*tā,]*
7. Ki **tā** cem‘ iyleye şem‘ ile bâdı
Degül aña ki biñ yilse yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 24*). [*tā,]*

tā: Artık.

1. Ki **tā** Mecnûn qabûl itdi o ‘ahdi
Çü maqbûl iyledi Mecnûn Selâm‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 110*). [*tā,]*

tā ki: Ne zaman ki.

1. Bulunca **tā ki** bir ‘âlî-nijâdı
İdelüm anı saña nâm-zâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 95*). [*tā ki,]*
2. İresin lezzet-i bākîye **tā ki**
Hevâ-dâr olmasañ her serv-i hâke (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 90*). [*tā ki,]*
3. Biraz sâkin olurdu odı **tā ki**
Öpüp koçup o hâli bu vefâdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*tā ki,]*
4. Biraz sâkin olurdu odı **tā ki**
Öpüp kucup bu hâki ol vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 10*). [*tā ki,]*

tā ki: Öyle ki.

1. Siyeh-rûlîkda olam **tā ki** tayı
Esed oldı meger burc-ı sitârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 40*). [*tā ki,]*
2. Beni de gendüyi de kıldı bed-nâm
‘Arab hâkinde **tā ki** qalmadı bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 107*). [*tā ki,]*
3. Selâm’a olmayalar **tā ki** hâ‘il
Selâm andan çü gördi bu kıyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 34*). [*tā ki,]*

tā ki: Böylece.

1. Bulasın **tā ki** düşmenden hālāşı
Demür yürekli olsa yolda yoldaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 100*). [*tā ki,]*

tā kim: *Ta ki, sonunda.*

1. Hâbibu'llaha **tā kim** ola merkeb
O şāha çünki esb oldu o hûş-rev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 50*). [*tā kim,]*
2. Biraz nerm oldu **tā kim** seng-i hâtır
Ruṭab almağ için bir gice küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 18*). [*tā kim,]*
3. Raḳīb-i dīve **tā kim** ola hâ'il
Şarāb-ı büse ile kıldı bî-hüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 136*). [*tā kim,]*

tā kim: *Mesi için, -sin diye // öyle ki.*

1. Kaçan iyler hâbibine hîlâfi
Şarup nâfe gibi **tā kim** harîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 39*). [*tā kim,]*

tā kim: *Öyle ki.*

1. Yüzüñ şu gibi dâ'im yire olsun
Her arada ola **tā kim** yüzüñ ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 109*). [*tā kim,]*

ta'accüb it: *Şaşırmaq.*

1. Hālāş itdiler ol miskîn civānı
Ta'accüb itdi şāh ol merd-i hâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 47*). [*ta'accüb it, -di]*
2. Görüp bir zāhidi vîrân içinde
Ta'accüb itdi kim bu merd-i dānâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 3*). [*ta'accüb it, -di]*

ta'alallāh: *Allah yüceltsin.*

1. Ta'alallah zihî luṭf-ı ilāhî
Kamer şekker-dehân ise şamersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 114*). [*ta'alallah,]*

ta'am: *Yemek, aş.*

1. Nazar idüp bu miskîn bî-ḳarāra
Getürürler şarabı vü **ta'amı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 39*). [*ta'amı, -ı]*
2. Yimezdi ansuz olursa **ta'amın**
Elinden cām-ı saḥbā nūş iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 22*). [*ta'amın, -iñ]*
3. 'Ayālüm çok **ta'amumdur** hemān bu
'Ayāli çok olup ac olsa şayyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 54*). [*ta'amumdur, -um, -dur]*
4. Ta'am umup alurdi māl u genci
Meger Mecnûn o gün şüret değışdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 26*). [*ta'am,]*
5. İle envā'-ı ni'met virdi ḥaylî
Semāvî mā'ide gibi **ta'amı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 5*). [*ta'amı, -ı]*

6. Varup dervişler içre qarışdı
Ṭa'āmin baħş iderken Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 29*). [*ṭa'āmin, -iñ*]
7. Huşûşâ haħķ-ı Mecnûn'a vefâsı
Her ay aña libâsı vü **ṭa'āmi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 11*). [*ṭa'āmi, -ı*]
8. Selâm ortaya kodı hõş **ṭa'āmi**
Didi kim tuzlu söze tatlı dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 112*). [*ṭa'āmi, -ı*]

ṭā'at iyle: *İbadet etmek.*

1. Bu hâlvetde 'ibâdet ṭā'at iyle
Şeh anuñ şoħbetine oldu ṭālib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 12*). [*ṭā'at iyle, -r*]

tāb: *Sıcaklık, hararet.*

1. Dilinden cūşa geldi hışım **tābı**
Ol âteş leşkeriyle çekdi şemşir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 50*). [*tābı, -ı*]
2. Şan iki naķ-ı şüretdür muķābil
Göñül tābe gibi **tāb** üzere pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 153*). [*tāb,]*
3. Büt-i gül-rengi tebden oldu bî-reng
Teni **tāb** üzere düşmiş müya döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 53*). [*tāb,]*

tāb: *Işık, parlıltı.*

1. Benefşe kāküline **tāb** virdüñ
Güle gülşende reng ü āb virdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 61*). [*tāb,]*
2. Anuñ **tābiyle** tölmiş ol hārābe
O şerbet kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 78*). [*tābiyle, -i, -(yl)e*]
3. Teferrüc kıлмаğa meyl itdi haylî
Semen-sā sünbüline **tāb** virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 61*). [*tāb,]*
4. Güle qarşu nebîz-i hām içeydi
Benefşe sünbülinden vire **tābı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 81*). [*tābı, -ı*]
5. Hārîr aña göre gūyâ dikendür
Cihānda **tābda** üç nūra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 127*). [*tābda, -da*]
6. Tolaşdı birbirine lām-elif-vār
İki rişte şanasın oldu bir **tāb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 143*). [*tāb,]*

tab': *Tabiat, mizaç.*

1. Ki düşe üstüne zıll-ı hümāyî
Çü var **tab'uñda** bir resme feşāħat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 119*). [*tab'uñda, -uñ, -da*]

tāb vir: *Hararet, parlaklık vermek.*

1. Enügin yavu kılmış şire döndi
Çeküp tiz tığ-ı tizi virdi tābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 35*). [*tāb vir, -di*]

tabak: *Tabak (Burada ay ve güneş).*

1. Çala şādī-қudūmün şehriyāra
Günüñ zerrin **tabak** farkında hāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 27*). [*tabak,]*

tabanca: *Tokat, şamar.*

1. Bilini бүkdi efgān itdi çün çeng
Yüzine def gibi urdı **tabanca** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 25*). [*tabanca,]*
2. Uralum yüzine göre **tabanca**
Şu kim yorğanına göre güsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 230*). [*tabanca,]*

tabanca ur: *Tokat atmak, darbe vurmak.*

1. Şu resme kim uğundi tā seher-gāh
Tabanca urdı Leylî eyle muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 23*). [*tabanca ur, -dı]*

tābe: *Tava.*

1. Şan iki naqş-ı şüretdür muķābil
Gönül **tābe** gibi tāb üzre pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 153*). [*tābe,]*

tābende: *Parlayan, ışık veren.*

1. Ne gün ne kamer vardur yüzün gibi **tābende**
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-ğün (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [*tābende,]*
2. Gelür farkında қor **tābende** gevher
Çü Mecnûn nergisi uyğuya қandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 86*). [*tābende,]*
3. Yüzi **tābende** güyā şem^c-i hānde
Revān serv ü çenārı nāz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 30*). [*tābende,]*
4. Şadākat burcınıñ **tābende** māhı
Seni şordı selām iyledi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 90*). [*tābende,]*
5. Hūdā **tābendeñi** efgende itsün
Çü gördi Leylî Mecnûn nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 56*). [*tābendeñi, -ñi]*

tābende ol: *Parlamak, parıl parıl olmak.*

1. Felekde aḡterüñ tābende olsun
Cihāndan ben gönildüm sen esen қal (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 160*). [*tābende ol, -sun]*

tāb-ı gül-reng: *Gül renkli parlaklık.*

1. Cihāna perçemi hōş-bū şaçardı
Düşüp nilüfer üzre **tāb-ı gül-reng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 19*). [*tāb-ı gül-reng,]*

tab^c-1 nā-mevzûn: *Düzgün olmayan, yakışsız yaratılışlı kimse.*

1. Güli ol **tab^c-1 nā-mevzûna** virmen
N'ider divâne bu **qand** u **cülâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 96*). [*tab^c-1 nā-mevzûn, -a*]

tâb-1 serâb: *Hayali ateş. II Sevgili.*

1. Tütüşmüş **cân** u **ten tâb-1 serâba**
Çarışmış **reng** ü **rüyı** **bahtı** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 98*). [*tâb-1 serâb, -a*]

tâb-1 tase: *Gam ateşi.*

1. Söyünmezdi **yürekden tâb-1 tase**
Yir idi anı **gam** ol **gam** yimezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 82*). [*tâb-1 tase,]*

tâb-1 teb: *Hararetin parltsı, sıcaklığı.*

1. Hem ağlayup **yanışdı** **şem'a** ile
Düzüp **pervâne** gibi **tâb-1 tebden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*tâb-1 teb, -den*]

tâb-1 tîg: *Kılıcın ateşi, yakıcılığı.*

1. Nice **dil** **yağdı** **oda tâb-1 tîgum**
Nice **il** **yıkdı** **seyl-i âb-1 tîgum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [*tâb-1 tîg, -um*]
2. Nice **dil** **yağdı** **oda tâb-1 tîgum**
Nice **il** **yıkdı** **seyl-i âb-1 tîgum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [*tâb-1 tîg, -um*]

tab^c-1 zemân: *Zamanın tabiatı, devrin huyu.*

1. Yıkılsa **tañ** mı **bünyâd-ı muhâlif**
Odur **serd** **iyleyen** **tab^c-1 zemânı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 13*). [*tab^c-1 zemân, -ı*]

tabî'at: *Mizaç, huy, yaratılış.*

1. **Tabî'at** **iştihâsı** **mürde** **oldı**
Çaçan **cev'ile** **nefsüm** **ide** **sahtı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 54*). [*tabî'at,]*
2. **Çıkardı** **heybesinden** **virdi** **hil'at**
Didi **âteş** **tabî'atdur** **vücüdum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 31*). [*tabî'atdur, -dur*]
3. **Tabî'atda** **komadı** **istikâmet**
İrüp **bimâra** **vaqt-i kile** **men** **râk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 52*). [*tabî'atda, -da*]
4. **Tabî'at** **çâhına** **düşmek** **haşâdur**
Nefes **nefsânı** **olsa** **zî** **hacâlet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 168*). [*tabî'at,]*

tabîb: *Hekim, doktor.*

1. O derd-i dil ki aldı ben ğarībi
‘İlâcından uşandırdı **ṭabībi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 24*). [*ṭabībi, -i*]
2. Oқundı âyet-i ve'l-teffeti's-sâk
Ṭabīb el şunmaz oldu kabz-ı nabza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 55*). [*ṭabīb,]*
3. Gönül derdin dimişsin ey **ṭabībi**
Bilürsin ḥaste ḥâlin diñle ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 34*). [*ṭabībi,]*

ṭabīb-i derd-i mecnûn: *Mecnun'un aşk derdinin doktoru. II Leyla.*

1. Büt-i mihrâb-ı ḥâcet-gâh-ı mestân
Ṭabīb-i derd-i Mecnûn a'nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 11*). [*ṭabīb-i derd-i mecnûn,]*

tâbiş-i teb: *Hararet parıltısı.*

1. Seḳâmet şerbetinden içdi câmı
Eşer itdi tenine **tâbiş-i teb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 43*). [*tâbiş-i teb,]*

ṭabl: *Davul.*

1. Yarasın yâr farkın itmeyüp fark
Ururken **ṭabl** gibi na'ra hâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 111*). [*ṭabl,]*
2. Nice başlar ayağda rîze rîze
Nefir ü bâng u **ṭabl** u na'ra-i kûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [*ṭabl,]*
3. Nice âteş olasın ey ğazab-nâk
Yire ur şöhretüñ **ṭablin** kucağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 97*). [*ṭablin, -i, -n]*

ṭabl üni irakdan ḥôşdur: *Davulun sesi uzaktan hoş gelir, atasözü. Öyle durumlar vardır ki içinde olanı rahatsız eder ama dışında olanlar o duruma imrenirler, işin içinde olmayanlar gerçeği bilmez, işin içinde olmayanlar işi kolay va kazançlı sanırlar” anlamında, görüldüğünden çok farklı durumlar için kullanılır.*

1. Dimişler ṭabl üni ḥôşdur irakdan
Yüce ṭağ gibi olsañ şöyle ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 98*). [*ṭabl üni irakdan ḥôşdur,]*

ṭabla: *Tepsi.*

1. Tümen dürr ü şemen şekker be-her-vâr
Nice yüz **ṭabla** nâfe la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 77*). [*ṭabla,]*

ṭabl-bâz: *Davulcu.*

1. Dirilüp oldılar deryâ-yı enbüh
Urup na'ra üniyle ṭabl- bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 57*). [*ṭabl-bâz, -i]*

ṭabl-ı âh: *Ah davulu, dert davulu.*

1. Olup kara haberden kara rûzı
Bu nevbet nevbet urdı **tabl-ı âhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 95*). [*tabl-ı âhî, -ı*]

tabl-ı şâhî: Şahi davulu, büyük davul.

1. Mü'ezzin yâ kenâr itdi 'arûsı
Niçün dem-beste ola **tabl-ı şâhî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 25*). [*tabl-ı şâhî,]*

tâbüt: Ölü taşınan insan bedeni boyutundaki sandık.

1. Qurumağdan teni tâbüta dönmiş
O **tâbüt** içre cân kim kaygıguludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 119*). [*tâbüt,]*
2. Qurumağdan teni **tâbüta** dönmiş
O tâbüt içre cân kim kaygıguludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 118*). [*tâbüta, -a*]

tâc: Taç, hükümdarların başlarına giydikleri mücevherli ve kıymetli taşlarla süslü başlık.

1. Kapuñda 'âciz ü efgende ğayruñ
Senüñ ğayruña şehlik taht u **tâcî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 9*). [*tâcî, -ı*]
2. Anuñ kim 'aşkı vardur cevherinde
Sa'âdet **tâcî** konmuşdur serinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 16*). [*tâcî, -ı*]
3. Oğur tesbîh âvâzın idüp tîz
Hevâda **tâc** u tavk ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 41*). [*tâc,]*
4. Göge degdürdi zerrin **tâcî** nesrin
Ayağ üstine geldi serv-i ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 34*). [*tâcî, -ı*]
5. O da vahş ile tütüdü dâmen-i küh
Ser-i kühuñ anuñ çün **tâcî** oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 39*). [*tâcî, -ı*]
6. Teheccüd ehlin uyarsun fiğânuñ
Olup erre başuñ kessün ol **tâç** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 17*). [*tâç,]*

tâc: Bazı şeyh ve dervişlerin başlarına giydikleri, ruhani saltanat ve manevi devlet simgesi olarak görülen, dövme yünden yapılan çeşitli şekillerdeki külah. Bu taca bakarak, giyen kişinin hangi tarikattan olduğu anlaşılır.

1. Kemâli şekl ü şöhret **tâc** u hırka
Eger eş'âr ise maqbül nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [*tâc,]*

tâc-ı devlet: Devlet tacı.

1. Senüñ başuñda efser **tâc-ı devlet**
Senüñ cismünde nâzük pîrehan var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 94*). [*tâc-ı devlet,]*

tâc-ı şâhî: Şahlık tacı.

1. Gedâ giymek ne lâyıq **tâc-ı şâhî**
Gözüne nâvek ü başuña tîğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 38*). [*tâc-ı şâhî,]*

tāc-1 ser: Baş tacı.

1. Ki ben baña ‘adüyam sen saña döst
Benüm tāc-1 serüm hāk-i melāmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 93*). [*tāc-1 ser, -üm*]

tāc-1 serî: Baştaçı.

1. Baş açup karşı varur gerd-i yāra
Ki ol toz ‘aşıqun tāc-1 seridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 71*). [*tāc-1 serî, -dür*]

ta‘cîl it: Acele etmek.

1. ‘İmāret iyer idi ol hārābı
Ki ey āvāre ‘aşıq itme ta‘cîl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 71*). [*ta‘cîl it, -me*]

tad: Tat, lezzet.

1. Yavuz ad ile geçse **tadı** yokdur
Zemān-ı ‘ömr egerçi yıl gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 116*). [*tadı, -ı*]
2. Tadı şekker mizācı zencebilî
Tonatmış ter çiçekler şahñ-ı bāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 28*). [*tadı, -ı*]

tağ: Dağ.

1. Şerha şerha oldı şefkatden şanavber sînesi
Tağa düşüp itdi Mecnûn şerh-i takrîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 12*). [*tağa, -a*]
2. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi gezdiler çok **tağ** u şahrā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 57*). [*tağ,]*
3. Gerek şüridelikden yuyasın dest
Etege çek ayaguñ **tağ** gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 139*). [*tağ,]*
4. Refîkından ğarîb ü yārdan dūr
Yüce **tağlar** başıdır cilve-gāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 53*). [*tağlar, -lar*]
5. Kara **tağda** yeşil şahrāda gezdi
Ne deñlü istediye bî-behāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 32*). [*tağda, -da*]
6. Neye irdün ne buldun ne dilersin
Ne bitürdün yilüp **tağda** ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 95*). [*tağda, -da*]
7. Veda‘ idüp revāne oldı **tağa**
Evine gitti māder zār u giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 98*). [*tağa, -a*]
8. Dür-i nā-süfte için kıldı tedbîr
Revān tağdan **tağa** sa‘y ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [*tağa, -a*]
9. Dür-i nā-süfte için kıldı tedbîr
Revān **tağdan** tağa sa‘y ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 75*). [*tağdan, -dan*]
10. İnüp **tağdan** giderdi nitekim seyl
Varup hāk üzre kırdı rüy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [*tağdan, -dan*]
11. Tır imdi çäre iyle vaşl-ı yāra
Şanavber isteyü ‘azm iyle **tağa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 29*). [*tağa, -a*]

12. Ne şahırâ katlanur cūşına ne **tağ**
Biñ oldı bir iken Leylî'ye meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 8*). [*tağ,]*
13. İnüp **tağdan** giderdi nitekim seyl
Varup hâk üzre kırdı rüy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 8*). [*tağdan, -dan]*
14. Dimişler tağl üni hōşdur ırakdan
Yüce **tağ** gibi olsañ şöyle ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 99*). [*tağ,]*

tağ u taş: *Dağ, taş.*

1. Nice vahşî arasında geçersin
Nice cevrin çekersin taş u tağun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 75*). [*tağ u taş,]*
2. Añup itdi o la'li lâlre-rengi
Ol efğân kim delerdi taş u tağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 135*). [*tağ u taş, -ı]*

tağ u taş: *Dağ, taş; her şey.*

1. Ki gül-gün itdi cümle tağ u taşı
Yatur seng arasında şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 82*). [*tağ u taş, -ı]*

tağa düş: *Delirip dağa düşmek.*

1. Yürür şan kim delürmiş tağa düşmiş
Yider 'avret anı boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 18*). [*tağa düş, -miş]*
2. Delürdi tağa düşdi haste bülbül
Diken urur ezelden ter güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 62*). [*tağa düş, -di]*

tağayyür: *Bozulmak, değişmek.*

1. Tağayyürden münezzeş pāk zātuñ
Tebeddülden muraddur şifātuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 75*). [*tağayyürden, -den]*

tağıl: *Dağılmak.*

1. Tağıldılar siba'lar çuydılar il
O yirde hâzır olan gördi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 186*). [*tağıldılar, -dı, -lar]*

tağıl: *Dağılmak II Savrulmak.*

1. Siperler **tağılup** serler dirildi
Kağan arslâna beñzer Nevfel-i gürd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 30*). [*tağılup, -up]*
2. Tağılır düşmenün kalb ü cenâhı
Eger şulh ü şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 108*). [*tağılır, -ur]*
3. Tağıldı şaff-ı düşmen nitekim miğ
Geçilse ittifâkî cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 44*). [*tağıldı, -dı]*

tağul: Yayılmak.

1. Ğam-ı aşkı **tağılmış** müşke döndi
Tolup göñliñ Ğam-ı dil-ber kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 68*). [*tağılmış, -miş*]

tağul-: Dağılmak, kaybolmak.

1. Tağılmış cismi kalmış üstühvâni
Felek anuñ da bozmuş hey'etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 188*). [*tağılmış, -miş*]

tağul: Düzgünlüğü, intizamı bozulmak, toplu ve düzenli durumdan çıkmak, karışık bir hal almak.

1. Tağıldı fikri pîrüh 'aqlı şaşdı
Egerçi toprak itdi hânümâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 10*). [*tağıldı, -dı*]

tağıt: Dağıtmak.

1. Hilâl-i 'ıyd olur cânına hânçer
Hevâ yili **tağıtdı** ben hebâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 29*). [*tağıtdı, -dı*]

tağıt: Dağıtmak II Ortadan kaldırmak.

1. Nice dirmek **tağıtdum** yile virdüm
Esen şal sen beni şayd iyledi mevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 26*). [*tağıtdum, -dum*]

tağıt: Dağıtmak, saçmak, yaymak.

1. Ciger-küşe Ğamından dil-şikeste
Tağıtdı malı ammâ dirdi hüşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 15*). [*tağıtdı, -dı*]

tağla: Yakmak, tutuşturmak.

1. İşiden derd-mendi **tağlar** idi
O fâriğ medh ü zemminden cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 2*). [*tağlar, -r*]

tağla: Yaralamak, yakmak.

1. Şikârın na'l ile **tağlardı** zülfi
Cihâni muñlakâ şayd itdi kaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 26*). [*tağlardı, -r, -dı*]

tağul: Dağılmak, etrafı saçılmak.

1. Çü gencine yıkıldı **tağulur** genc
Vaşiyet iylersem zinhâr unutma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 72*). [*tağulur, -ur*]

tahammül: *Dayanma, katlanma.*

1. Vefâ-yı va‘de-i ma‘hûde kaldı
Taḥammül bendi ile pâyı beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 153*). [*taḥammül,]*
2. Yüzi şuyı ile oldı nişeste
Taḥammülden kemer düzdi biline (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 155*). [*taḥammülden, -den*]
3. Veli olmadı ikdâmuñ vefâya
Taḥammülden gönül şad pâre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 11*). [*taḥammülden, -den*]

taḥayyür: *Hayrete düşme, şaşırma, şaşma.*

1. Kapuñ yâ Rab **taḥayyür** dergehidür
Cihân senden ne tolu ne tehîdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 73*). [*taḥayyür,]*
2. Taḥayyür ‘âleminde rikḳat ile
Gönül taḥtı gibi baḥtı yıkıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 166*). [*taḥayyür,]*

tâhir: *Temiz, pak.*

1. Bu **tâhir** şü ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [*tâhir,]*
2. Bu **tâhir** şü ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 65*). [*tâhir,]*

tahrîr: *Yazı.*

1. Çemende okıya **tahrîr** ü tahrîr
Gözün aç sen daḥi ey ehl-i ḥikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 70*). [*tahrîr,]*

tahrîr it: *Yazmak.*

1. Ebed aḥvâlin itdi anda tahrîr
O levḥe yazılan kara yazumı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 6*). [*tahrîr it, -di*]

tahrîr-i firâk: *Ayrılıḡı yazmak.*

1. Şokdı dü-ḥayretten kalem barmaḡın aḡzına devât
Yâra ‘arz-ı ḥâl için itdüm çü **tahrîr-i firâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 10*). [*tahrîr-i firâk,]*

taḥsîl: *Elde etme, kazanma.*

1. ıluram saña vaşl-ı yâri **taḥsîl**
Ki hem zer ḥarc idem hem zür-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 72*). [*taḥsîl,]*

tahsil: Öğrenme; elde etme, kazanma.

1. Velikin ol veled kim nâ-halefdür
Anuñ **tahsilînün** sa'yi telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 28*). [*tahsilînün, -i, -nün*]
2. Kemâl-i 'ilm **tahsilîn** taleb kııl
Şi'aruñ dâ'imâ hilm ü edeb kııl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 9*). [*tahsilîn, -in*]

tahsil it: İlim öğrenme.

1. Bunı şanmañ ki şehvânî marazdır
O kim tahşil ide 'aşk-ı tamâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 121*). [*tahsil it, -e*]

tahsil iyle-: Okumak.

1. Ki tahşil iyleye 'ilm ü kitâbet
Hecâ vü harf u tecvid ü kırâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 125*). [*tahsil iyle-, -ye*]

tahsil-i vaşl: (Sevgiliye) kavuşma gayreti.

1. Olup tahşil-i vaşla i'tikâdı
İrişdi almağa mihr ile mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 72*). [*tahsil-i vaşl, -a*]

taht: Hükümdara has makam // (Hz. Süleyman (a.s.)'ın sultanlık makamında oturduğu) koltuk.

1. Çapuñda 'âciz ü efgende gayruñ
Senüñ gayruña şehlik **taht** u tâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 9*). [*taht,]*

taht: Taht, makam.

1. Hevâdan kırtarup ma'sûm idüpdür
Gönül sulţân-ı 'aşka olalı **taht** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 157*). [*taht,]*

taht: Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk, hükümdarlık makamı.

1. Olupdur taht-ı sinem tahta-bendi
N'ola **tahtuñ** 'imâret iyer iseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 87*). [*tahtuñ, -uñ*]
2. Tahayyür 'âleminde rikkat ile
Gönül **tahtı** gibi bahtı yıkıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 167*). [*tahtı, -ı*]
3. Çü **tahta** ağdı şubhuñ şehriyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 1*). [*tahta, -a*]
4. Dil ü cân 'âleminde kırdı **tahtı**
Yatup ol hâlet üzre kıaldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 174*). [*tahtı, -ı*]
5. Güzeller kıaddi gibi hûb u ra'nâ
Kurulmuş sâyesinde gün gibi **taht** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 39*). [*taht,]*
6. Sütünü 'izz ü devlet tahtası baht
O **taht** üzre döşenmiş ferş-i dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 41*). [*taht,]*

taht kur-: *Taht kurmak.*

1. Ki ya'nî mürde fâriğdür kefenden
Dü 'âlemden o kim taşra qurar taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 11*). [*taht kur-, -ar*]

taht u tâc: *Taht ve tâc.*

1. Qodılar 'âmiriler taht u tâcı
O yola kim olur Mecnûn 'ilâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 171*). [*taht u tâc, -ı*]

tahta: *Kalınca ve uzun biçilmiş düz ağaç parçası.*

1. Sütünü 'izz ü devlet **tahtası** baht
O taht üzere döşenmiş ferş-i dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 40*). [*tahtası, -(s)ı*]

tahta-bend: *Yatak.*

1. Olupdur taht-ı sinem **tahta-bendi**
N'ola tahtuñ 'imâret iyeler iseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 86*). [*tahta-bendi, -i*]

tahta-i der: *Kapının tahtası.*

1. Ki âhir olmadı ol **tahta-i der**
Nice giysü-yi zîbâ zülf-i dil-gir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 166*). [*tahta-i der,*]

taht-ı 'arūs: *Gelin tahtı.*

1. Aña yükletdiler taht-ı 'arūsı
Çü puşt-ı pile çıkdı taht-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 8*). [*taht-ı 'arūs, -ı*]

taht-ı baht: *Kutlu taht.*

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 98*). [*taht-ı baht,*]
2. Varup cennetde qurdı taht-ı bahtı
Gerek ben de qoyam dünyâ hârâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 142*). [*taht-ı baht, -ı*]

taht-ı du'â: *Dua tahtı.*

1. Yiri taht-ı du'ânuñ âsmândur
Bitürse bitdügi gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 39*). [*taht-ı du'â, -nuñ*]

taht-ı şâhî: *Hükümdarlık tahtı.*

1. Aña yükletdiler taht-ı ‘arūsı
Çü puşt-ı pile çıkdı **taht-ı şahī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 9*). [*taht-ı şahī,]*

taht-ı sînem: *Gönül tahtı.*

1. Olupdur **taht-ı sînem** tahta-bendi
N’ola tahtuñ ‘imâret iyeler iseñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 86*). [*taht-ı sînem, -m]*

tâ’if: *Suudi Arabistan'ın Mekke Bölgesi'nde bir şehir.*

1. Metâ‘-ı Rûm u Şâm u Mısr u **Tâ’if**
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [*tâ’if,]*

tak: *Asmak, iliştirmek.*

1. Baña **tak** bağı boynından anuñ al
Ki mecnûna yaraşur bend ü zencir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 32*). [*tak,]*
2. Zihî tâlî‘ zihî baht-ı müsâ‘id
Kölından boynına **takdı** hamâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 135*). [*takdı, -dı]*
3. Anuñ hıfzı kamu hazm iylemiştir
O dürden güş-ı cân bulsa **takardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 7*). [*takardı, -ar, -dı]*

tak: *Takınmak, giyinmek.*

1. Meşelde aķ yüz üzre zülfi pür-çin
Takup ol mâh-rûlar halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 43*). [*takup, -up]*
2. Karı illerden aķçe pul dilerdi
Takup boynına urgan gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 49*). [*takup, -up]*
3. Takılmağdan yeg idi anı boğmağ
Bilegi simine altunlu yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 164*). [*takılmağdan, -ıl, -mağ, -dan]*

tak: *Kubbe.*

1. Beden burcunda boynı **taka** beñzer
Yazuğdur ol yüce çârdâkı yığma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 42*). [*taka, -a]*
2. Hârâb itme bu burcı **taki** yığma
Mu‘aţtar nâfesi müşk-i Hıţâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 44*). [*taki, -ı]*

tak: *Çatı, kemer, kubbe. II Sevgilinin kaşları.*

1. Kılur bad-ı şabâ Çin armağâni
İki sünbül iki nerğis iki **tak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 31*). [*tak,]*

takaddes: *Mukaddes olsun.*

1. İder a'yāna her dem feyz-i aqdes
‘Aziz ismüñ te‘ālî vü **taḳaddes** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 14*). [*taḳaddes,]*

takar: *Kulağına (bir nesneyi) asmak.*

1. Ne bir gıce kenārunda oturdum
Ṭakarduñ gūşıma sen ḥalka-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 65*). [*ṭakarduñ, -du, -ñ]*

tākat: *Güç, kuvvet, kudret, iktidar.*

1. Bu gelmekden bize dek noldu ḥacet
Aña sa'y idelüm olduḳça **tākat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*tākat,]*
2. Ri‘āyet iyledi olduḳça **tākat**
Kelām-ı nerm ile germ itdi amı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 52*). [*tākat,]*
3. İrişmez merhemi bir pāre senden
Dükendi **tākatum** ḳaldum ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 21*). [*tākatum, -üm]*
4. Bu gelmekden bize dek noldu ḥacet
Aña sa'y idelüm olduḳça **tākat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 54*). [*tākat,]*

takdir: *Kader, yazgı.*

1. Ol itmezdi talebde gerçi taḳşir
Velî maṭlûbı te’ḥîr itdi **Takdir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 34*). [*taḳdir,]*
2. Şadef gerçi olur nisân ile pür
Velî **Takdir** ider her ḳatreyi dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 36*). [*taḳdir,]*
3. Hevâ-yı Leylî’den ser-mest idüpdür
Beni ol resme Mecnûn itdi **takdir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 33*). [*taḳdir,]*
4. O Şayyād ola sen añun şikârı
Ḥudâ’ya şükr ü minnet ḳıl ki **takdir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 33*). [*taḳdir,]*
5. İrüp gördüm bu gün sen dil-firûzı
Eger olursa **takdirün** vifâḳı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 49*). [*taḳdirün, -üñ]*
6. Biri ebvâb **takdirün** kitâbı
Nice ‘âlim olan ‘ilm ü ḥesâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 8*). [*taḳdirün, -üñ]*

takdir’e havâle iyle: *Allah'a havale eylemek, Allah'a bırakmak.*

1. Bu ḥâli iyle Takdir’e havâle
Siyeh rüyem fütâde sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 8*). [*takdir’e havâle iyle,]*

takdir-i ḥudâ: *Allah'ın takdiri, kararı.*

1. Süre her cāna takdir-i Ḥudâ’yı
Yiyüp pülâd ḍarbn merd-i meydân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 78*). [*takdir-i ḥudâ, -yı]*

tāk-ı mihrāb: *Mihrabın kubbesi.*

1. ‘Aşāsıdur sütün-ı dîn ü millet
Kaşı cān kıblesine **tāk-ı mihrāb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 31*). [*tāk-ı mihrāb,]*

tāk-ı tarī: *Tazelik kemeri, kubbesi.*

1. Bile tāk-ı tarinün pādīşāhı
Getürdi çok hazīne māl-i bisyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 74*). [*tāk-ı tarī, -nün]*

takın-: *Süslenmek yahut korunmak amacıyla bir şey takmak.*

1. Yüzine jāleden lü’lü **taķınmış**
‘Arūsa beñzemiş gülşende ol şāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 16*). [*taķınmış, -miş]*

takrīr: *Anlatmak.*

1. Çemende okıya taķrīr ü **takrīr**
Gözün aç sen daħi ey ehl-i hīkmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 70*). [*takrīr,]*

takrīr it: *Anlatmak.*

1. İrüp Nevfel öninde itdi taķrīr
İdüp Nevfel gażab ilçi söziyle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 42*). [*takrīr it, -di]*

taksīr: *Kısaltmak. Bir işi eksik yapmak.*

1. Kūsūrum görüp itme luţfı **takşīr**
Bu hayr işdür kerem kıl kılma te’hīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 93*). [*takşīr,]*

taksīr: *Kusur, eksiklik.*

1. Selāmın aldılar İbnü’s-Selām’uñ
Didiler yok kaḅüle bizde **takşīr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 59*). [*takşīr,]*

takşīr it-: *Kusur etmemek, bir işi eksiksiz yerine getirmek.*

1. Ol itmezdi talebde gerçi takşīr
Velī maṭlūbı te’hīr itdi Takdīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 33*). [*takşīr it-, -mez, -di]*
2. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 92*). [*takşīr it-,]*

takvā: *Dünyadan el etek çekip bir yere kapanma ve ibadetle meşgul olma.*

1. Dürüş **takvāya** oldur anda zāduñ
Bu dünyā kim işüñi gevher iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 144*). [*takvāya, -y, -a]*

taleb: *İsteme, istek, dileme.*

1. amu ‘aşık irer mabba senden
aleb kuldun ‘inayet hazretunden (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 2, Mısra 5*). [*aleb,]7*]
2. Anu derdi ğamından çekdi renci
alebde yil gibi yildi v esdi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 7*). [*alebde, -de]*]

taleb iyle-: *İstemek.*

1. Didi utup elin ur ey hev-dr
Seni Leyl aleb iyleler aa var (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 12, Mısra 60*). [*aleb iyle-, -r]*]

taleb kıl-: *İstemek.*

1. Kem-i ‘ilm taşlin aleb kıl
ř‘aru d‘im ilm  edeb kıl (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 13, Mısra 9*). [*aleb kıl-,]*]
2. Gider evvel ‘ilc it cinnetini
aleb kıl sora vuşlat cennetini (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 148*). [*aleb kıl-,]*]
3. Atam anam aleb kılma işş
Esen alun siz ey yrn ki Mecnn (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 20, Mısra 56*). [*aleb kıl-, -maz]*]
4. Ben-nevn **aleb kıl** cinse br ol
utalum kim tenm aşdur demürdür (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 82*). [*aleb kıl,]*]

talebde: *İstek, dilek.*

1. Ol itmezdi **alebde** geri taşır
Vel malb te‘ir itdi Tadr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 7, Mısra 33*). [*alebde,]*]

tal: *Baht, talih, şans.*

1. Zih **al** ki smur  oldu şaydum
Atıldı yire cüst indi atından (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 48*). [*al,]*]
2. aydan bezedr yüzüm ‘aa
Eger bu **al** olmasa Sheyl (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 87*). [*al,]*]
3. Nişb- rametunden vir naşbi
Demirdür **alm** prz idesin (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 62, Mısra 79*). [*alm, -m]*]
4. Zih **al** zih bat- ms‘id
olundan boynna adı am‘il (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 134*). [*al,]*]

talb: *İsteyen, talep eden, istekli olan kimse; aşık, seven.*

1. Gel ey **alb** ne şanursun bu ‘aşı
Olur m gün demür gibi dmişk (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 5, Mısra 13*). [*alb,]*]
2. amu **albde** Mecnn’un mişal
Vel Mecnn’un artık albi al (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 18, Mısra 15*). [*albde, -de]*]

3. Kamu **ṭālibde** Mecnûn'un mişâli
Velî Mecnûn'un artıq ḳalbi ḥāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 15*). [*ṭālibde, -de*]

ṭālib: İsteyen, arayan, talep ve arzu eden.

1. Kapuñdur ḥalka miḥrâb-ı münâcât
Kamu **ṭālib** yiter maṭlûba senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 3*). [*ṭālib,]*
2. Ki maṭlûbın dileye **ṭālibine**
Nikâh u 'aḳd için ḥarc iyledi naḳd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 34*). [*ṭālibine, -i, -n, -e*]
3. Ki dür **ṭālibleri** ala ḥızâne
Kim el açar ala ol mâh-ı mehdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 50*). [*ṭālibleri, -leri*]

ṭālib: İstekli II Ttasavvufta, mürid olmak isteyen kişi.

1. O **ṭālib** kim kapuñda mu'tekifdür
Seni bilmekte 'acze mu'terifdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 85*). [*ṭālib,]*

ṭālib ol: Talip olmak; istemek.

1. Bu ḥalvetde 'ibâdet ṭā'at iyer
Şeh anuñ şoḫbetine oldı ṭālib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 13*). [*ṭālib ol, -dı*]

ṭāli'-i sa'd: Uğurlu, kutlu talih.

1. Niyâz itdi aña Mecnûn-ı şeydâ
Didi ey Müşterî ey **ṭāli'-i sa'd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 51*). [*ṭāli'-i sa'd,]*

ṭāli'-i şüm: Kötü talih.

1. Neler iyer kişiye **ṭāli'-i şüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 42*). [*ṭāli'-i şüm,]*
2. İder ol **ṭāli'-i şüm** ile cengi
Bu aḥvâl ile ol ser-mest ü abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 60*). [*ṭāli'-i şüm,]*

ta'lim-i 'aşk: Aşkı talim etmek, öğrenmek.

1. Dilâ **ta'lim-i 'aşk** iyle cihâne
Ḳılıp aḥvâl-i Mecnûn'ı behâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 25*). [*ta'lim-i 'aşk,]*

ta'lim-i ḥat: Güzel yazı eğitimi.

1. Saña **ta'lim-i ḥat** yüz ḳarasıdır
Ḳalem şemşir-i ta'ne yarasıdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 79*). [*ta'lim-i ḥat,]*

ta'm: (Ar.) Tad, lezzet.

1. Şovuk kıardan şekerden **ta'mı** hûş-ter
Leb-i Kevgerde bitmiş kıadd-i Tübâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 36*). [*ta'mı, -ı*]

tamaç: Aç gözlülük, doymazlık.

1. Hemân zıkr olunur cevr ile cem'ı
Ṭamaç anı ki 'abdu'd-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 129*). [*ṭamaç,]*
2. Gül iken menzilin hâr iylemiştir
Tamaç h'ârına cânuñ olmasun yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 133*). [*tamaç,]*

tamaç: Umut, beklenti, istek.

1. İderdi bu **ṭamaçda** çok keremler
'Aṭâ iylerdi dinâr u diremler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 31*). [*ṭamaçda, -da*]
2. Yalan ile yılanda cem'ı ider genc
Ṭamaçda mûra beñzer mâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 61*). [*ṭamaçda, -da*]

tamağ: Damak.

1. Bu vaçde iyledi şükrâne secde
Didi bu söz şeker ezdi **tamağa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 83*). [*tamağa, -a*]

tamām: Tam olarak, noksansız olarak.

1. İlâhî başladum nâmuñla nâme
İrişdür hayr ile anı **tamâma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 6*). [*tamâma, -a*]
2. Anı da kesdi vü küsdi **tamāmî**
Ṭapucılar baña oldı ṭapacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [*tamāmî, -î*]
3. İrişmez defteri 'ahdüñ **tamâme**
Beni sen mümkün olmaz idesin şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 92*). [*tamâme, -e*]
4. Anuñ-çün şaşt şāha lâyıķ oldı
Dil-i dil-ber ki 'āşıkdur **tamāmî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 129*). [*tamāmî, -î*]
5. Zuḥal n'olur kıazâ-i lem-yezeldür
Yaķındür 'ömri dünyānuñ **tamâma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 93*). [*tamâma, -a*]

tamām iyle: Tamamlamak, nihayetlendirmek.

1. Tamām iyleyüp anuñ da hayâtın
Ne evvel var cihānda olmaz āḫir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 146*). [*tamām iyle, -(y)üp*]

tamām ol-: Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

1. Ṭoķuz ay çün tamām oldı vü geçdi
Ayuñ on dördi yüzden perde açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 45*). [*tamām ol-, -dı*]

tamām ol: *Bitmek, tamamlanmak, sona ermek.*

1. Tamām oldu dürüldi çün bu nāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 1*). [*tamām ol, -dı*]

tamāma iriş: *Tamamlanmak.*

1. Niçün gönca gibi tütduñ dehānuñ
İrişdi müddeti ‘ahdüñ tamāma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 17*). [*tamāma iriş, -dı*]

tamāmî: *Tamamıyla, bütün, tekmil.*

1. Ne yirde olsa iltürdi **tamāmî**
Binüp bir gün sürüp bir bād-pāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 12*). [*tamāmî,]*
2. atında bir iki vahşî var nişeste
Siba’dan iyleyüp dehşet **tamāmî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 19*). [*tamāmî,]*

tamğa: *Şehirde alınıp satılan her çeşit maldan, dokunan kumaş ve kesilen hayvanlardan alınan vergidir.*

1. o nefsi cāna rahmet apusın aç
Alınmaz yüksüzüñ **tamğası** bācı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 77*). [*tamğası, -sı*]

tāmi’: *Tamah eden, tamahkar.*

1. Nazardan ğayri itmezlerdi bāzār
Egerçi la’l-i yāre **tāmi’** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 19*). [*tāmi’,]*

tāmi’ ol: *Tamah etmek, istemek.*

1. Vişāline o māhuñ tāmî’ oldı
Degül bu nükteden bî-çāre āġāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 28*). [*tāmî’ ol, -dı*]

tamla-: *Damlamak.*

1. Çehinden **tamlamış** bir atre ābı
Ol ābuñ atresinden udret-i Hā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 38*). [*tamlamış, -mış*]

tamzur: *Damlatmak.*

1. Ğarībūñ aġzına **tamzurdi** ābı
Hemān yārānı ra’ d u ber u bārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 26*). [*tamzurdi, -dı*]

ta’n: *Ayıplama, kınama, yerme.*

1. Bizi rüsvây-i hâş u ‘âm idersin
‘Arab **ta‘nı** ile bed-nâm idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 76*). [*ta‘nı, -ı*]
2. Kõdi bu **ta‘nı** düşdi kâlbine şekk
Yakın harfin gönülden iyledi hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 9*). [*ta‘nı, -ı*]
3. Ki ey nür-ı dü-dide ko bu kârı
‘Arab **ta‘niyle** tap vir bize ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 4*). [*ta‘niyle, -i, -(y)le*]
4. Yañılsam bu hañâyâ itsem ikdâm
‘Arab iyeler beni **ta‘niyle** bed-nâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 154*). [*ta‘niyle, -i, -(y)le*]
5. Ne hod havf u ne **ta‘n** u ne melâmet
Tırâş olmış cihândan nâmı harfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [*ta‘n,]*
6. İyü yavuz haber tõi cihâne
Yağup Leylî dilin bu **ta‘n** u ğaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 7*). [*ta‘n,]*
7. Düşürdüñ **ta‘n** eline dâmenümi
İle bakmağâ ağıyar u eger yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 34*). [*ta‘n,]*
8. Rücüm-ı kahr ile şeytân atarsın
Çü **ta‘nuñ** taşı kallâşa toqundı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 23*). [*ta‘nuñ, -uñ*]
9. Ya görmüş kimseden hâlin şoraydı
Velî korıardı **ta‘nından** rakıbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 55*). [*ta‘nından, -ı, -n, -dan*]
10. Ki aña **ta‘n** eliyle tuz ekersin
Senüñ pâyüña degse hâr u hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 40*). [*ta‘n,]*
11. Urursın sen de baña **ta‘n** ile niş
Söyündürmezse raħmuñ derd odını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 78*). [*ta‘n,]*
12. Ki tâ itmeyesin ‘özü-i hañâyı
Kiçi itmek uluya **ta‘nile** söz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 183*). [*ta‘nile, -ile*]
13. Bu yolda yok saña **ta‘n** u melâmet
İlâhî cümle ‘aşıklar hañı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [*ta‘n,]*

tañ: *Ayıp; tuhaf, acayip.*

1. Raķıbiyle çekişse **tañ** mı anı
Sipâh el bir idüp çün urdılar tiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 42*). [*tañ,]*
2. Yıkılsa **tañ** mı bünyâd-ı muhâlif
Odur serd iyleyen tab‘-ı zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 12*). [*tañ,]*

tañ: *Ayıplama.*

1. Kaldı gören anı **tañe** ey dõt
Sen şahid için şehid olmak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 6*). [*tañe, -e*]

tañ: *Danışmak, bir hususta akıl almak, istişare etmek.*

1. Dirîğâ kanı üstâdum dirîğâ
İşüm şimden girü kime **tanayın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 59*). [*tanayın, -a, -yın*]

ta‘n it: *Kınamak, yermek, ayıplamak.*

1. Şafâdan yelmesüzdi virmege cân
Eger ta‘n itmese bilmez bu derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 117*). [*ta‘n it, -me, -se*]

2. Baña ʿaʿn itme ey yār-ı ʿadīmüm
O kim şābit şanursın şoḥbetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 24*). [*ʿaʿn it, -me*]

ʿaʿn it-: *Kınamak, yermek, ayıplamak.*

1. Olurdu perde-i ʿaşḳ ol temāruz
İnanan ʿaʿn itmezdi teʿāruz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 34*). [*ʿaʿn it-, -mez, -di*]

ʿaʿn mî: *Tuhaf mî, şaşılır mî.*

1. Unudup bilmese **ʿaʿn mî** cihānı
Peder Mecnûn'a çün bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 70*). [*ʿaʿn mî,]*
2. Sibā' u vaḥş olursa **ʿaʿn mî** rāmı
Degüldür bu hevā-yı nefis-i fācir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 122*). [*ʿaʿn mî,]*
3. Muḫī' olsa **ʿaʿn mî** her dirende
O meclis kim sibā' olmışdı ḥavli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 116*). [*ʿaʿn mî,]*

ʿaʿn ol: *Ayıplanılmak.*

1. Cefā vü ḡadr ile ʿaʿn ola baña
Hemān budur bu işde fikr-i ʿābil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 10*). [*ʿaʿn ol, -a*]

tāne: *Adet.*

1. Sığışmaz bir **tāne** ya'nî iki cān
Fedā iylemişem ben sana cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 20*). [*tāne,]*

ʿaʿne: *Ayıplama, kınama, yermek.*

1. ʿAceb ḡavḡā odı yandı başuña
Raḳıbe **ʿaʿne** yāra cān atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 21*). [*ʿaʿne,]*
2. Varsa karşı ide biñ merḥabāyı
Eger atılsa yüz biñ **ʿaʿne** ḫaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 15*). [*ʿaʿne,]*

ʿaʿne kıl-: *Sövme; zemmetme, çekiştirme, yermek.*

1. Niçün bu giryeme ʿaʿne kılursın
Çü gendü düşen ağlamaz bilürsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 9*). [*ʿaʿne kıl-, -ur, -sın*]

ʿaʿn-ı āşikār: *Apaçık ortada olan kınama.*

1. Seni şayyād idüpdür anı naḫcîr
Görüp şayyād o ʿaʿn-ı āşikārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 35*). [*ʿaʿn-ı āşikār, -ı*]

ta'n-ı birāder: Erkek kardeşin ayıplaması.

1. Peder tehdidi hem **ta'n-ı birāder**
Huşuṣā bir od iyñelü zebañi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 64*). [*ta'n-ı birāder,]*

ta'n-ı gūne: Gündüzün tuhaflığı.

1. Ki kendü de dirise kār u bārı
Didi zinde hitāb **ta'n-ı gūne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 33*). [*ta'n-ı gūne,]*

tanık: Bir olayı gören kişi, şahid.

1. Didi bilmem daḥi ben Tañrı **tanık**
Nedür ma'sūka n'olur 'aşk u 'aşıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 1*). [*tanık,]*

tañla: Şaşmak, garip bulmak.

1. Bu aña müşfik ol buña mülâ'im
İl anuñ **tañlar** idi bu hisābın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 75*). [*tañlar, -r]*
2. Görendir **tañlayup** lâ-ḥavle kavli
Ki bu 'aşk-ı ḥakīkî bî-ğarazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 118*). [*tañlayup, -yup]*

tañlaş-: Hep birden hayrette kalmak.

1. Tolaşurdu kucup aq boynıñ anuñ
Görenler **tañlaşurdu** oynın anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 82*). [*tañlaşurdu, -ur, -dı]*

tañrı: Allah.

1. Didi bilmem daḥi ben **Tañrı** tanık
Nedür ma'sūka n'olur 'aşk u 'aşıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 1*). [*tañrı,]*

tap: Kulluk etmek, Tapmak.

1. Biliş dil-berlere kapu yaparsın
Büt-i bigāneye niçün **taparsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 196*). [*taparsın, -ar, -sın]*
2. Aña **tap** kim yoğ olmaz pāk zātı
Cemāl-i ḥāke meyl itme hebādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 166*). [*tap,]*
3. Ne lāyıkdur sana 'ālem-perestī
Cihāna **tapma** kim yoqdur şebātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 165*). [*tapma, -ma]*

tap: Yeter, kafi.

1. Çün acıdur baña mihrüñ **tap** acı
Bülend iken cihānda bunca nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 28*). [*tap,]*

tap: Kafi şekilde, yeterli derecede.

1. Ölen şayruya **tap** tütüz sipendi
Urıldı cânuma çün dâğ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 16*). [tap,]
2. Melâmet âteşine sen de **tap** yak
Sözün miqdârına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 168*). [tap,]

tap vir-: Bul.

1. Ki ey nûr-ı dü-dide ço bu kârı
‘Arab ta’niyle tap vir bize ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 4*). [tap vir-,]

tapa: Sıkıntı, bela.

1. Anı da kesdi vü küsdi tamâmî
Tapucular baña oldu **tapacı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 27*). [tapacı, -cı]

tapu: Huzur, nezd, makam, kat.

1. Bilmem **tapuñdan** ayrılalı çok zemân mıdur
Mercân lebûne şordum idi haste gönlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 4*). [tapuñdan, -ñ, -dan]
2. Ümmî didiler **tapuna** ammâ
‘Âlemde olur mı senden a’lem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 43*). [tapuna, -ñ, -a]
3. Çerâğ-ı şu’le-i ilme’l-ya kîndür
Olup dünyâ zelilî **tapusunda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 25*). [tapusunda, -(s)i, -(n)da]
4. Tapuñ bî-derd ben derde giriftâr
Ne nâme var katumda ne hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 72*). [tapuñ, -+ñ]
5. Ki şalam **tapuna** geh geh selâme
Ne per var kim uça bu kuşca cânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 74*). [tapuna, -ñ, -a]
6. Tapuñsuz dirlik ölmekden beterdür
Beni bu derd-i serden kırtar ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 108*). [tapuñsuz, -ñ, -suz]
7. Ki ‘ömrümsin vefâ ‘ömrümde yoğdur
Beni ey ‘ömrüm iden **tapuña** yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 81*). [tapuña, -ñ, -a]
8. Şımazdı kimse anuñ şişesine
Nice gülsün **tapuñdan** dil çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 89*). [tapuñdan, -ñ, -dan]
9. Nice luğf u vefâ oldu nice cevri
Tapuñuñ yok vefâsı cevri çoğdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 79*). [tapuñuñ, -ñ, -uñ]
10. Tapuñ çün bendeden olmaya râzî
Bu gün bağrum pâresi dirdün ey pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 86*). [tapuñ, -+ñ]
11. Güc imiş eyle kim cândan uşandım
Yakında kim **tapuñdan** dür düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 53*). [tapuñdan, -ñ, -dan]
12. Tapuñ mühr-i sa’adet hâtemidür
İrişdür derd-mend oldum devâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 46*). [tapuñ, -+ñ]
13. Tapuñ mevlâ vü gayrun saña bende
Bu cümle şeş cihet yüce ger alçağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 70*). [tapuñ, -+ñ]
14. Ayağuş tozı tâze armağandır
Tapuñ hağrâ-dimen ey Hızr-dâmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 207*). [tapuñ, -+ñ]

15. Sen āb-ı Hızra irem mi ‘aceb ben
Tapuñ mihr-i münevverdür ben ayem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 209*). [*tapuñ, --ñ*]
16. Haberdür derd-mende haste cāndan
Tapuña ya‘nî ey dermānde haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 181*). [*tapuña, -ñ, -a*]
17. Tapunuñ ‘aşk içinde nâşırıyem
Egerçi hâluñam ben haste rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 24*). [*tapunuñ, -ñ, -uñ*]
18. Olup boynumda tavkum hükmi-rāyuñ
Tapuñ her şî‘re kim iyleye bünyād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 53*). [*tapuñ, --ñ*]
19. Ki bu sünnet **tapuñdan** oldı evvel
O gün kim gördüñ iki naş-ı mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 46*). [*tapuñdan, -ñ, -dan*]
20. Dil-i Ferhād‘tan almaz hayālin
Bu vîrāndan **tapuñ** devşürdi rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 141*). [*tapuñ, -ñ*]
21. Bir māhdurur yüzüñ münevver
Bir rühdurur **tapuñ** mücessem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 22*). [*tapuñ, -uñ*]
22. Şehbāz dürür **tapuñ** ki sultān
Kıldı seni şayd için mu‘allem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 51*). [*tapuñ, -uñ*]
23. Ve ey zāt-ı medār-ı devr-i hōş-dem
Hağ didi **tapuña** ey muqaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 8*). [*tapuña, -uñ, -a*]
24. Senüñ birdir řatuñda nüş ile zehr
Tapuñ ol resme müstağnî ilāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 35*). [*tapuñ, -uñ*]
25. řapuñda tütalim biñ ola ‘āşık
Tapuña nām-ı ma‘şūka ne lāyık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 74*). [*tapuña, -uñ, -a*]
26. Vişālüñ merhem olsa dilde dāğa
Tapuñ gün görse ben māh-ı dil-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 131*). [*tapuñ, -uñ*]
27. ‘İlac olmaz velî zaħm-ı lisāna
Tapuñ gerçi belā ehline serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 57*). [*tapuñ, -uñ*]
28. Mürüvvet görmedüm olmağı hāmūş
Tapuñdan bildügüm aħvāli bir bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 123*). [*tapuñdan, -uñ, -dan*]

tapu: Allah'ın huzuru, makamı, katı.

1. Tapuñdan özge kime yalvarayın
Senüñ hışmuñ görüp kanda kaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 50*). [*tapuñdan, -ñ, -dan*]
2. Añub raħmetden iyle cānumı şād
Tapuñdan raħmet umarsam sezādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 75*). [*tapuñdan, -ñ, -dan*]
3. Tapuña girde-bāliş oldu hem ay
‘Uřarid yazmağā hüşnün şifātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 22*). [*tapuña, -ñ, -a*]

tapuci: Hizmetçi, köle.

1. Anı da kesdi vü küsdi tamāmî
Tapucılar baña oldı tapacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 27*). [*tapucılar, -lar*]

tar: Dar.

1. Belāya mübtelā derde tufeylî
Ĝam-ı yārından oldı çün demi **tār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 3*). [*tār,*]

tara: *Taramak (saçı taramak), düzeltmek, düzgün hale getirmek.*

1. Țaradı ördi geh müşk ile müyın
Kuru kânunâ döndürmiş gam-ı yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 46*). [*Țaradı, -+dı*]

tarâb-nâk: *Sevinçli, neşeli, coşkun.*

1. Güzel âdem gibi nâzûk **tarab-nâk**
Kara gözler ile kıyma bakışlu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 60*). [*tarab-nâk,]*

tarab-sâz: *Neşelendirici, coşturucu.*

1. Yügürse yıl yürise şu aklılu
Çemende oynanın çâpük **tarab-sâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 63*). [*tarab-sâz,]*

tarahhüm: *Merhamet etme, acıma.*

1. Günehsüze **tarahhüm** ehli kanı
Çü Mecnûn'a görindi kaşd-ı şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 20*). [*tarahhüm,]*
2. Niçün sen iyledün gayr ile bâzâr
Tarahhüm gösterüp bîdâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 29*). [*tarahhüm,]*

tarahhüm it: *Merhamet etmek.*

1. Re'îs-i ehl-i hâl ü vecd tevbe
Görüp anı tarahhüm itdi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 87*). [*tarahhüm it, -di*]

tarahhüm iyle: *Merhamet etmek, acımak.*

1. Tarahhüm iyleyüp dîvânesine
Söger âşufta Mecnûn şür-ı bahta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 38*). [*tarahhüm iyle, -(y)üp*]

tarak: *Gümbürtü.*

1. Hicâz iklimin ürkütüdi **taraki**
Uyardı düşmeni şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 6*). [*taraki, -i*]

tarâvet: *Tazelik, körpelik.*

1. Ruḥ-ı Leylî **tarâvetde** gül olmuş
Dil-i Mecnûn anuñ-çün bülbül olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 43*). [*tarâvetde, -de*]

tarf-ı 'arab: *Arabistan tarafından.*

1. Kıyâmet kopardı şan taraf-ı ‘Arab’dan
Bu ahterlerde Leyli meh şanasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 74*). [*tarf-ı ‘arab, -dan*]

tarf-ı yâr: *Sevgilinin olduğu taraf.*

1. Aşkardı âb-ı çeşmi eşme gibi
Umardı taraf-ı yârenden peyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 89*). [*tarf-ı yâr, -i, -nden*]

tarh it: *Uzaklaştırmak.*

1. Düşmen olup ilden beni tarh itdi yabâne
Ağlamağa da komadı gülmek degül ancak (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 6*). [*tarh it, -di*]

târ-ı çeng: *Çengin teli (Çeng; Türk musikisinde dik tutularak çalınan, kanuna benzeyen bir çalgı aleti).*

1. Ki ola **târ-ı çeng** ü ‘ûd-ı Nâhîd
Zihî bezm ü zihî dîvân-ı âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 32*). [*târ-ı çeng,]*

ta‘rif: *Tarif, açıklama, tanımlama.*

1. Gâzeller idilüp olındı **ta‘rif**
Cemâli medh olup âfâka taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 6*). [*ta‘rif,]*

ta‘rif it: *Tanımlamak, tanıtmak.*

1. Nevâsı meclisi âbâd iderdi
Gâzelde nakşını ta‘rif iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 167*). [*ta‘rif it, -er, -di*]

tarik: *1. Yol. 2. Usûl. 3. Meslek. 4. vasıta, sebep. 5. Tasavvuf. Bir velinin Tanrı'ya ulaşmak için tuttuğu yol.*

1. ‘Ikâl-ı pay u ‘aql u dîde **târik**
Yol eyle ince güya müy-ı bârik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 81*). [*târik,]*
2. Ter iyle âb-ı zikrûñle dehânum
O **târik** ev ki ismidür anuñ kabır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 63*). [*târik,]*

tarik: *Yol, gidilen güzergah. II uğur.*

1. Tarıkında refiķi nâle vü âh
Giderken irdi nâ-geh bir maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 12*). [*tarıkında, -i, -(n)da*]

tarik: *Terk eden, bırakan.*

1. Dili gibi yolu da teng ü **târik**
Peri gibi yürürken buldı bir gâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 6*). [*târik,]*

tarik-ı aşk: *Aşk yolu.*

1. Selâm idi anuñ-çün anuñ adı
Tarık-ı aşk içinde cüst ü çäläk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 11*). [*tarik-ı aşk,*]

tarik-ı eslem: *En emin yol.*

1. Ey âlem-i hüccet-i ilâhî
Şer'in yoludur **tarik-ı eslem** (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 11*). [*tarik-ı eslem,*]

tarrâr: *Hilekâr.*

1. Gözüm şeb kûrı yâr-ı âfitâbem
İy zülfi gibi **tarrâr** u siyeh-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 13*). [*tarrâr,*]

tart: *Çekmek.*

1. Adüya tiğ **tarta** dôsta sîm
Ne yiye içe ne şabr ide ne h'âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 134*). [*tarta, -a*]

tartılmış: *Çekilmek, sıyrılmak.*

1. Arabda mu'teberdür şulh u cengi
Şavaşa varsa **tartılmış** yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 105*). [*tartılmış,*]

taru: *Darı, mısır.*

1. Başı vü cânı **târü** gibi dirdi
Ayağdan toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 90*). [*târü,*]

taş: *Dış.*

1. Taşı hândân içi pür-girye vü süz
Mulâzım müşterilerden ol aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 66*). [*taşı, -ı*]
2. Dehân-ı ejdehâda kıla dönmiş
Taşı kuru deri içi kemükdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 47*). [*taşı, -ı*]
3. Ne biliş kaldı yādumda ne hōd yād
İçüm **taşum** şu resme tıtdı yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 27*). [*taşum, -um*]
4. İçi mürde **taşı** merkad gerekdür
Dirende yoldaşum cismüm deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 72*). [*taşı, -ı*]
5. Taşı miñnet içi zevk u şafâdur
Bu hâletden niçün idem şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 168*). [*taşı, -ı*]

taş: *Taşmak, artmak, çoğalmak.*

1. Taşup kan mevcı aşdı püştelerden
Temevvüc iyiledükce kan bihârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 176*). [taşup, -up]
2. Taşup aşmış başından mihr cüyü
Kış uyylusunda kuş düşin kılup yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 90*). [taşup, -up]

taş: Taş.

1. Yüregi üzre komış bir daği seng
Cihânda cümle varı ol iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 11*). [taş,]
2. Hevâlar başda vü taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak gibi zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 15*). [taş,]
3. Hevâlar başda vü taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak gibi zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 14*). [taşda, -da]
4. Anuñ taş bağı bağırunda senün taş
O senden färîğ ü sen aña meşgûl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 88*). [taş,]
5. Rücüm-ı kahr ile şeytân atarsın
Çü ta'nuñ taşı kâllâşa toğundi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 23*). [taşı, -ı]
6. Taşı baş toprağı yanmış cigerdür
Der ü der-bendi muhkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 92*). [taşı, -ı]
7. Riyâset efserinüñ gevherisin
İşigüñ taşı mihrâb-ı sücüdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 5*). [taş, -ı]
8. Yitem tutam olup şâhin ü şehbâz
Od olup taşda gizlense nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 77*). [taşda, -da]
9. Demür olup çıkaram taşdan anı
Saña me'nûs olunca ol gâzâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 78*). [taşdan, -dan]
10. 'Ivaz kılsam yaraşur aña câni
Çün ata döst desti 'aşıka taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 151*). [taş,]
11. 'Aceb mi çıksa etmek kuru taşdan
Zafer bulur el uran ittifağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 46*). [taşdan, -dan]
12. Katı hıfz itdi taşdan şîşe-i nâm
Nühüfte perdeden çün âh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 56*). [taşdan, -dan]
13. Ki kız kavminüñ oldı taş da nerm
Bir iki gün seferden diñlenüp ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 86*). [taşı, -ı]
14. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
Ol âvâre şuş oldı bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [taş,]
15. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
Ol âvâre şuş oldı bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 20*). [taşdan, -dan]
16. Ne taş döyer belâsına ne âhen
Bu yolda ne serün kaldı ne cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 106*). [taş,]
17. Taşı toprağı kızmış kora beñzer
O vâdide çeker düzağ 'azâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 38*). [taşı, -ı]
18. Hem artar od gibi 'aşk-ı nihânum
Bu odı kim ne taş örter ne toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [taş,]
19. Döşegüñde uzat bir dem ayağüñ
Degül taşdan demürden baş cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 77*). [taşdan, -dan]
20. Benî-nev'ün taleb kıl cinse bâr ol
Tutalum kim tenüm taşdur demürdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 83*). [taşdur, -dur]
21. Kara taşlar ile döğdi serini
Kuru şanduk gibi göğsin döğerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 130*). [taşlar, -lar]
22. Kazınmaz 'aşkun ammâ levh-i cândan
Bozar taşdan zemân şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 139*). [taşdan, -dan]

23. Kuru toprak döşek yaşduk kara taş
Vaşiyet kıлмаğa yok âdemî-zâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 22). [taş,]
24. Müdârâ iyler ol kim âdemîdür
Şu taş kim ayağundan düşüre nâ'l (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 115). [taş,]
25. Varsa karşı ide biñ merhabâyı
Eger atılsa yüz biñ ta'ne taş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 15). [taşı, -ı]

taş: *Tas II kap.*

1. Bu derde irse dermândan berîdür
Yidi taşdan geçen zehr-i helâhil (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 67). [taşdan, -dan]

taş: *Eşik taşı, eşikteki taş çıkıntı.*

1. Öpüp yarı işigin kordı başı
Kuçardı şöyle kim tuymazdı taş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 16). [taşı, -ı]

taş: *Dış. II Vücut, beden.*

1. Taşı üryân belinde bir çürük pöst
Hemân varlıkda bir cân kaldı gam-keş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 74). [taşı, -ı]

taş-: *Artık kendini tutamamak, kabına sığamayıp coşmak.*

1. Tolu mânendi başlar yire yağdı
Götürdü gövdeyi kan seyli taşdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 93). [taşdı, -dı]

taş at: *Taşlamak, taş fırlatmak.*

1. Ser-âgâz iyleyüp feryâd iderdi
Bu Leylî dise her düşmen atar taş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 55). [taş at, -ar]
2. Belâ-yı aşka açdı öyle başı
İren mecnûn diyü atardı taş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 70). [taş at-, -ar, -dı]

taş taş tokun: *Taş taş dokundu. İki öfkeli kişinin karşılaşmasından kinaye, tehlikenin doğacağını anlatan bir deyim.*

1. Başuñ şakla ki taş taş tokundu
Çü başduñ kuyruğın uyar yılanuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 24). [taş taş tokun, -dı]

taş ur-: *Yaralamak veya öldürmek maksadıyla birisine taş fırlatmak; ağır sözler söyleyerek birisinin incinmesine neden olmak.*

1. Taş ursa gündüzin pehlüma ağyâr
Olursın baña hem pehlü vü hem yâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 139). [taş ur-, -sa]

taş yirinde ağır olur: Herkesin, her şeyin kendi çevresinde önem taşıdığını anlatan bir söz.

1. Yirinde ağır olur taş dimişler
Yile uymaz gidüp dâne yirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 98*). [*taş yirinde ağır olur,]*

tasa: Gam, keder.

1. Şivân itdi biraz çırpındı haylî
İdüp ol **taş**a ile ‘azm-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 54*). [*taş,]*
2. Bu hâli gûş idüp mahremlerinden
Yüregi **tasalandı** ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 30*). [*tasalandı, -lan, -dı]*
3. Bu hâli gûş idüp mahremlerinden
Yüregi **tasalandı** ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 30*). [*tasalandı, -lan, -dı]*

taşa çal: Kırmak.

1. Diler çâre ide bî-çâresine
Taşa çaldı melâmet şişesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 23*). [*taşa çal, -dı]*

taşadduk it-: Sadaka olarak vermek.

1. Turup nâz ile ol serv-i mükerrem
Ki dervîşe taşadduk ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 54*). [*taşadduk it-, -e]*

taşallut: Rahat vermeyecek, bıktırarak, sıkıntı verecek şekilde üstüne düşme, sataşma, musallat olma.

1. Hemân bir cübbe vü destârı kaldı
Taşavvuf hûd **taşallut** oldu şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 83*). [*taşallut,]*

taşannu’: Bir şeyi olduğundan daha kıymetli göstermek uğruna sun’liğe kaçma, yapmacık.

1. Taşannu’la tekellûf oldu şimdi
Adın şôfi komış bir türfe fırça (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 84*). [*taşannu’la, -la]*

taşavvuf: Sufilik, sofuluk, Allah'a yürekten bağlanma.

1. Hemân bir cübbe vü destârı kaldı
Taşavvuf hûd taşallut oldu şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 83*). [*taşavvuf,]*

taşnîf: Sınıflama.

1. Od oldu perdesinde nây u çengün
Uşûli naqşına bağlandı **taşnîf** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 5*). [*taşnîf,]*

taşnîf it: Eser haline getirme.

1. Müvâşşâh nağmeler taşnîf iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 168*). [taşnîf it, -er, -di]

taşra: Dışarı II dışında, haricinde.

1. Demidür göçesin ey yâr gâra
Tekellüf ‘âleminde **taşradur** gâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 39*). [taşradur, -dur]

taşra: Dışarı.

1. Kâdem başma işükden **taşra** ey nûr
Olursun gün gibi ‘âlemde meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 105*). [taşra,]
2. Ki ya’nî mürde fâriğdür kefenden
Dü ‘âlemde o kim **taşra** kırar taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 11*). [taşra,]
3. Bu şevk odı içümde **taşra** kaçça (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 56*). [taşra,]
4. Cihetden **taşra** tutdı âşiyânı
Refîk-ı pâke uçdı cân-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 38*). [taşra,]
5. Dehenden cümle dürlür **taşra** düşdi
Ne dürlür her biri bir dürr-i rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 100*). [taşra,]
6. Revân haţ çekdi harf-i cür’etine
Şaķın başma edebden **taşra** pâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 181*). [taşra,]
7. Edebden **taşra** girmezdi cevâbı
Maħabbetde anı kim kılsa tekzîb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 130*). [taşra,]

tatlu: Tatlı, hoş, güzel.

1. Şekerden **tatlu** olsa sib şad-bâr
Gedilse bir pula almaz harîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 95*). [tatlu,]
2. Hemân şormağa ħâlin kâni‘ idi
Revân idüp şekerden **tatlu** balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 21*). [tatlu,]
3. Unutdı acıdan **tatlu** giyâhı
Enîs olmuş beyâbânuñ vuħuşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 68*). [tatlu,]

tatlu dil: Tatlı dil.

1. İdersin tatlu dilden dil-firîbi
Çoğ idi ‘ahde süsünden zebânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 14*). [tatlu dil, -den]

tatlu dil: Gönül alıcı, okşayıcı söz(ler.) (ADS).

1. Selâm ortaya kodı hõş ta‘âmı
Didi kim tuzlu söze **tatlu dil** aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 113*). [tatlu dil,]

tavâf: Etrafını dolaşmak, etrafı dolaşılmak: tavâf-ı Kâ’be, Beytullahın tavâfı.

1. Tavâf u hacc u lebbeyk ü du‘âya
Güzel dinârî esterler üşerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 36*). [tavâf,]

tavâf: *Etrafını dolaşmak, etrafi dolaşılmak.*

1. Anuñ sa‘yî der-i Leyli **tavâfi**
Şavaşda her kişi ber-kâr iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 102*). [tavâfi, -i]

tavâf it: *Etrafında dolaşmak, çevresinde olmak.*

1. Getür sa‘y it karışdur balı yağa
Nigârûn Ka‘be-i küyün **tavâf it** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 31*). [tavâf it,]

tavâf-ı küy-ı yâr: *Sevgilinin bulunduğu yerin etrafını dolaşmak.*

1. Tavâf-ı küy-ı yâre her seher-gâh
Varurlardı bile bir iki hem-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 13*). [tavâf-ı küy-ı yâr, -e]
2. Tavâf-ı küy-ı yâre gitdi şan peyk
Şafâsından diyüp lebbeyk lebbeyk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 9*). [tavâf-ı küy-ı yâr, -e]

tavk: *Halka.*

1. Olup boynumda **tavkum** hüküm-i râyuñ
Taпуñ her şi‘re kim iyleye bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 52*). [tavkum, -um]

tavk: *Boyna takılan takı, gerdanlık II Kuşların boyunndaki tüy halka.*

1. Oğur tesbîh âvâzın idüp tîz
Hevâda tâc u **tavk** ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 41*). [tavk,]
2. Muṭavvaḳ şüfîler gibi kebüter
Bu efser **tavk** ile baykuşa haḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 53*). [tavk,]

tavk: *Boyna takılan takı, gerdanlık.*

1. Müzeyyen kıldı nâziük hil‘at ile
Ridâ vü **tavk** oldu zülf ü sâ‘id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133*). [tavk,]

tavk-ı hûş-tâb: *Hoş yaratılışlı gerdanlık.*

1. Şaçı dil gerdene **tavk-ı hûş-tâb**
Mukahḳhal nergîsinüñ kuḳlı mâ-zâg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 32*). [tavk-ı hûş-tâb,]

tavr: *Tarz, tür.*

1. ‘Arab **ṭavrı** şarındı ter ‘imāme
Hemîşe Nevfel’e hem-şoḥbet oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 160*). [*ṭavrı, -ı*]

ṭavr: *Davranış.*

1. Uşan cevri saña **ṭavr** iylemekden
Meger mihrüñ mübeddel oldı ḳahra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 42*). [*ṭavr,]*
2. Uşanmazsın sen andan bu ‘aceb **ṭavr**
Ger aşlun tâzî ise ey yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 72*). [*ṭavr,]*

ṭavr-ı kadîm: *Eski usul, adet.*

1. Didüñ kim ‘aşḳ her çüfti ḳılur tek
Gözetdüm ben de ol ṭavr-ı kadîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 51*). [*ṭavr-ı kadîm, -ı*]

ṭavşan: *Tavşan.*

1. Yürüse peyk öñince **ṭavşan** idi
Peri-i ṭâ’ir otursa sāye-bānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 48*). [*ṭavşan,]*

ṭavşan uyḫusun vir: *Tavşan uykusı vermek // yalancı vaatte bulunmak.*

1. Ğazāle ṭavşan uyḫusun virürler
Şu deñlü urdı düşmen sîneme tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 30*). [*ṭavşan uyḫusun vir, -ür, -ler*]

ṭavşan uyḫusu: *Çok derin olmayan, hemen uyanılabilen hafif uyku.*

1. Yâ düş misün ki düşüme gelürsin
Yâ baña ṭavşan uyḫusun virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 70*). [*ṭavşan uyḫusu,]*

ṭavşîn: *Tavşan.*

1. Hemān **ṭavşîna** ger ger kelbe beñzer
Aña daḫi ne ḳuskun bir semerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 140*). [*ṭavşîna, -a*]

tāvūs: *Tavus kuşu.*

1. Külāh-ı baḫt ol atuñ ṭoynağıdır
Sözinde ṭüṭi cevlanında **ṭāvūs** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 61*). [*ṭāvūs,]*

tāvūs-ı cevlan: *(Şam’da bir dağ olan) Cevlan tavusu.*

1. Şaçı ṭāvūs-ı cevlandıır meşelde
‘Uḳāb-ı āfet-i cāndur ‘amelde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 145*). [*ṭāvūs-ı cevlan, -dır*]

tāvus-ı ceylân: *Ceylanların en gösterişlisi.*

1. Gül-i güzlâr u gül-geşt-i çarâvet
Hümâ-yı işve vü **tāvus-ı ceylân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 7*). [*tāvus-ı ceylân,]*

tāvus-ı güzlâr-ı cinânî: *Cennet gülbahçesinin tavusu.*

1. Zihî **tāvus-ı güzlâr-ı cinânî**
Ki Firdevs olmuş anuñ aşşyanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 147*). [*tāvus-ı güzlâr-ı cinânî,]*

tāvus-ı kudsi: *Mukaddes tavus kuşu.*

1. Gelür üftâdeñe geh geh niyâzuñ
Hamâm-ı nâme şan **tāvus-ı kudsi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 29*). [*tāvus-ı kudsi,]*

tay: *Denk, eş, benzer.*

1. Hârîr aña göre güyâ dikendür
Cihânda tâbda üç nûra yok **tay** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 127*). [*tay,]*
2. Siyeh-rûlıkda olam tâ ki **tay**
Esed oldı meger burc-ı sitârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 40*). [*tay,]*

tay: *Tay, at yavrusu.*

1. Belâlar başı olur üstüme bâ
iki **tay** olur iki noқта-i tâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 16*). [*tây,]*

tayağ: *Dayak: Dayanılacak şey, mesnet.*

1. Tutar a'âmâ gibi elde **tayağı**
Düşüp kaşd ile tayandı ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 25*). [*tayağı, -ı]*
2. Yarındası yine şüret bayâğı
Nemed-püş u gedâ elde **tayağı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 46*). [*tayağı, -ı]*
3. Elüm çuta didüm çutduñ ayağum
Düşürdüñ eyle çalmadı **tayağum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 8*). [*tayağum, -um]*
4. Kıyâm itmez çayanmasa **tayağı**
Çemen şahını meger kim oldı cämî' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 24*). [*tayağı, -ı]*
5. Anı yakma urup bârî odını
Eger olmazsañ üftâde **tayağı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 81*). [*tayağı, -ı]*

tayak: *Baston; dayanak.*

1. Elüm de yok çayanmağa **tayak** da
Dile güm senden olmaz ise maqbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 116*). [*tayak,]*

ṭayan-: *Dayanmak, güvenmek.*

1. Şusuzlıktan varur ḥālî ḥarāba
Yile söykenme vü şuya **ṭayanma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 175*). [*ṭayanma, -ma*]
2. Aña cārüb-zen rübâh olurdu
Ṭayansa girde-bâliš yavşan idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 47*). [*ṭayansa, -sa*]

ṭayan: *Kendini dayamak, vücudunu bir yere yaslamak.*

1. Kıyām itmez **ṭayanmasa** ṭayağı
Çemen şaḥnı meger kim oldı cāmîc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 24*). [*ṭayanmasa, -ma, -sa*].
2. Elüm de yoḡ **ṭayanmağa** ṭayaḡ da
Dile güim senden olmaz ise maḡbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 116*). [*ṭayanmağa, -a*]
3. Sebeb olma **ṭayanmağa** ayağı
Gücüm yitdükce itdüm ḥālî i‘lām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 82*). [*ṭayanmağa, -a*]

ta‘yîn: *Açık, belli.*

1. Nitekim kışşa-i Mecnûn u Ferhād
Olur âḥir deminde aña **ta‘yîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 85*). [*ta‘yîn,]*

ṭaylasân: *1. Başa sarılan sarıḡın omuzlar üzerine saliverilen ucu. 2. Başa ve boyuna örtülen şal ve saire.*

1. Dil olup **ṭaylasāni** diye âmîn
Du‘āsı ḥall ider her müşkilâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 32*). [*ṭaylasāni, -ı*]

ṭayy it: *Dürüp bükmek, katlamak.*

1. Yudı göz yaşı ile cāmesini
İderdi nāme gibi ‘ömrini ṭayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 59*). [*ṭayy it, -er, -di*]

ṭayy ol: *Dürülüp bükülmek.*

1. Cemāl oldukça cīm ü mīm elif lām
Yazıldı nāme çün ṭayy oldı kâḡid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 87*). [*ṭayy ol, -dı*]

tażarru‘: *Yalvarıp yakarma.*

1. Tażarru‘c başın açup dirler idi
Ne ḥāşıl ḡanumuzdan saña ey şāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 62*). [*tażarru‘,]*

tāze: *Canlı, yeni, körpe.*

1. amusı bir şudan ser-sebz ü **tāze**
Bular a‘nı fūrū‘-ı Mutafā‘dur (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 3, Mısra 66*). [tāze,]
2. Yiñinden **tāze** an oldu revāne
Ne niter arbu var ne bir bahāne (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 14, Mısra 53*). [tāze,]
3. Didi ey verd-i virde **tāze** gūlen
Du‘ālar allesiniñ ħırmenisin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 90*). [tāze,]
4. Benefşe **tāze** bitdi ‘anber-āmiz
abā yiliyle sūnbūl itse bāzı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 10*). [tāze,]
5. Odu bir pāre dilden açıdaydı
Meğer bir **tāze** nalistān var idi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 99*). [tāze,]
6. Nitekim **tāze** gūl açmak tūrāba
İkimüz de egerçi ādemī-zād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 33, Mısra 92*). [tāze,]
7. Öñüñde hāzırız u ben de o da
Egerçi **tāze** gūlendür rebī‘i (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 93*). [tāze,]
8. Heme neng için ulĥı vü cengi
İte atılsa yeg ol **tāze** meyve (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 123*). [tāze,]
9. uyı pāk u muahhar anki Kevşer
Kenār-ı havza bitmiş **tāze** ravza (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 45, Mısra 17*). [tāze,]
10. Yiñi dil-dārınıñ **tāze** nigārı
anı ol diz-be-diz olup oturmak (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 10*). [tāze,]
11. Ter ince pīrehen **tāze** ‘imāme
Hem itdi aña pīrāne nahat (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 80*). [tāze,]
12. Bu am am yūki ūzre oldu ser-bār
an eski ĥasteye **tāze** teb irdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 39*). [tāze,]
13. Felek anuñla gūyā **tāze** gūlen
O ice çeşm-i Mecnūn-ı Şadef-reng (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 102*). [tāze,]
14. erā-ı ubĥ-ı rūz-efrūz uyandı
Seçer gibi afādan **tāze** rūyı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 62, Mısra 89*). [tāze,]
15. Peder mevtinden oldu **tāze** ĥaste
Our geh itiyākuñ ĥıasından (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 132*). [tāze,]
16. Ayauñ tozu **tāze** armaandur
apuñ ĥarā-dimen ey ĥızr-dāmen (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 206*). [tāze,]
17. anasın **tāze** a gūl oldu onca
urāı beñzemi ser-sebz serve (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 65, Mısra 14*). [tāze,]
18. Oıya nazm u ı‘rūn **tāzesini**
Ola kim ola bu öñlüm gūāde (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 70*). [tāzesini, -si, -ni]
19. O ‘aır ire meer bir **tāze** ‘aı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 1*). [tāze,]
20. Dikenden almaa ol **tāze** verdi
Zebūn idi veli bu yolda ĥāli (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 50*). [tāze,]
21. İdūp yād iyledi ol **tāze** bāı
Olap mātem-zede avm u abile (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 136*). [tāze,]
22. Ki āır sürmedi anı kenāre
Bu yir bitürmedi bir **tāze** yaprak (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 81, Mısra 163*). [tāze,]
23. odi pervānesin āvāre ĥayrān
Dīriā ĥāke dūdi **tāze** ter-gūl (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 91*). [tāze,]
24. odi ayrı ĥiābı yāre itdi
Didi ey **tāze** gūl irdüñ ĥazāna (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 105*). [tāze,]
25. Meger dōndi uru yaprağa imdi
İrişdi **tāze** cismūn rūh iken renc (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 127*). [tāze,]
26. aı ‘anber teni kāfūra beñzer
Cemāli cān gūlinden **tāze** yaprak (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 23*). [tāze,]
27. Mūnevver her birinüñ eb-erāı
Bitürmi her emen bir **tāze** servi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 85, Mısra 31*). [tāze,]

28. Öter farkında her servüñ tezervi
Açılmış **tāze** güller cām-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 33*). [tāze,]
29. Cemāli nūr u ferr ile mükemmel
Gül ü reyhān elinde **tāze** tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 57*). [tāze,]
30. Cemāli nūr u ferr ile mükemmel
Gül ü reyhān elinde **tāze** tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 57*). [tāze,]

tāze nihāl: Taze fidan.

1. Teb-i ğamdan şolup tāze nihāli
Harāb olmuş harābat içre hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 25*). [tāze nihāl, -i]

tāze ol: Yeşermek; canlanmak, yenilenmek.

1. Ğam u ğuşşa dilinde oldı tāze
Gönül sevdāsı artup aşdı serden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 4*). [tāze ol, -di]

tāze rüy: Taze yüzlü, güzel yüzlü.

1. Dehān-ı ğonceyi hōş-büy idersin
Güli luţf ile **tāze rüy** idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 60*). [tāze rüy,]

tāze tāze: Yeni yeni.

1. Bir olmaz pāre-i sīm ü ser-i mīh
Nice def'a yudılar **tāze tāze** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 99*). [tāze tāze,]
2. Urur baĝrına **tāze tāze** dāĝı
Çün ola şubh-dem urur aña dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 110*). [tāze tāze,]
3. Nevāzişler kılurdı **tāze tāze**
Biri biriyle ol iki haridār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 16*). [tāze tāze,]

tāzelen: Tazelenmek, yenilenmek.

1. Ne deñlü kim haber āvāzelendi
O deñlü derdi Ğays'uß **tāzelendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 36*). [tāzelendi, -di]
2. Delülük **tāzelendi** kırdı zencir
Kılup mihrāb-ı yāra qarşu secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 112*). [tāzelendi, -di]
3. Oturur derd-mend ol yār-ı dil-bend
Nesim-i şavtı ammā **tāzelendi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 41*). [tāzelendi, -di]

tāzi: Arap atı.

1. Zārifi **tāziler** turfa hecinler
Urüsî bāz u pervāzi şahinler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 103*). [tāziler, -ler]
2. Yidiler **tāziler** dest-i hademde
Çeküp dināri esterler diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 43*). [tāziler, -ler]

3. Yidiler **tāziler** dest-i hâdemde
Çeküp dînârî esterler diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 43*). [*tāziler, -ler*]
4. Şalup aşhâb-ı Nevfel üzre **tāzi**
Mübârizler hürüş u cûşa geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 58*). [*tāzi,]*
5. Kaţâr ile deve çulları dîbâ
Çekildi **tāzi** vü buhtî ŧonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 81*). [*tāzi,]*
6. Yiyessin **tāzi** gibi tâziyâne
Saña kim döne döne cevr ider devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 70*). [*tāzi,]*
7. Uşanmazsın sen andan bu ‘aceb tavr
Ger aşlun **tāzi** ise ey yegâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 73*). [*tāzi,]*

tāziyâne: Kamçı, kırbaç.

1. Yiyessin tâzi gibi **tāziyâne**
Saña kim döne döne cevr ider devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 70*). [*tāziyâne,]*
2. Tek ü tâz it yimedîn **tāziyâne**
Bu virândan yire ur yüküñi kaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 74*). [*tāziyâne,]*

te‘âlî: Çok yüce.

1. İder a‘yâna her dem feyz-i aqdes
‘Azîz ismüñ **te‘âlî** vü taqâddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 14*). [*te‘âlî,]*

te‘ârûz: Hücüm etmek, karşılık gelmek.

1. Olurdi perde-i ‘aşk ol temârûz
İnanan ta‘n itmezdi **te‘ârûz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 34*). [*te‘ârûz,]*

te‘ârûz iyle-: Hücüm etmek, karşılık gelmek.

1. Dile çün ğam te‘ârûz iyle idi
Gözi gibi temârûz iyle idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 29*). [*te‘ârûz iyle-, -r*]

teb: Ateş, hararet, sıcaklık.

1. Bu ğam ğam yüki üzre oldı ser-bâr
Şan eski hasteye tâze **teb** irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 39*). [*teb,]*
2. Büt-i gül-rengi **tebden** oldu bî-reng
Teni tâb üzre düşmiş müya döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 52*). [*tebden, -den*]

tebeddül: Başka şekle girme, deĝişme, taĝayyür.

1. Taĝayyürden münezzeh pâk zâtuñ
Tebeddülden muraddur şıfâtuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 76*). [*tebeddülden, -den*]

teb-i ğam: Dert ateşi.

1. Teb-i ğamdan şolup tāze nihāli
Ħarāb olmuş Ħarābat içre Ħāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 25*). [*teb-i ğam, -dan*]

teb-i hicrân: Ayrılığın can yakan harareti.

1. Felek çün itdi yārından anı ferd
Teb-i hicrân yüzün itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 20*). [*teb-i hicrân,*]

tecāhül: Cahil gibi görünmek, bilmezlenmek.

1. Resm ile **tecāhül** itdi Leyli
O miskîn anaya virdi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 7*). [*tecāhül,*]

tecāhül it-: Bilmezlikten gelme.

1. İşidüp bunu ol serv-i temāyül
İdüp ‘irfāmı yüzünden tecāhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 108*). [*tecāhül it-, -üp*]

tecdid olun-: Yenilenmek.

1. Yapuşdı dōstunuñ destine ol dem
Yine tecdid olundu ‘ahd-i muĦkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 34*). [*tecdid olun-, -dı*]

tecellî it: Görünmek, ortaya çıkmak.

1. Tecellî itmez andan rüy-ı cānān
Benüm bādāma dönmişdür mişālîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 178*). [*tecellî it, -mez*]

tecessüs iyle-: Araştırmak, gizlice soruşturmak.

1. Tecessüs iyelerüz eṯrāf u eknāf
Ḳabā’ilden gerek a‘vām u eṣnāf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 93*). [*tecessüs iyle-, -r, -üz*]

tecvîd: Kur’an okumadaki kuralları gösteren ilim. Kaynak:Kubbealtı Lugatı.

1. Ki taḥşîl iyleye ‘ilm ü kitābet
Hecā vü Ħarf u **tecvîd** ü kırā’at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 126*). [*tecvîd,*]

tedbîr: Önlem, hazırlık.

1. Çatup **tedbîr** iderler başlarını
Budur **tedbîr** atup tîr-i kazâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 77*). [*tedbîr,]*

tedbîr: *Bir şeyi önlemek veya olmasını sağlamak için yapılan hazırlık, baş vurulan çare, önlem.*

1. Nigârûñ depredürken zülfi zencîr
Çarâr u şabr Mecnûn'a ne **tedbîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 40*). [*tedbîr,]*
2. Yapışdum uş rızâ kulbına nâ-çâr
Eger **tedbîr** ile olaydı kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 17*). [*tedbîr,]*
3. Anuñ her şafhası biñ biñ sabağdur
Anuñ bir yüzi **tedbîrûñ** hisâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 7*). [*tedbîrûñ, -üñ]*

tedbîr: *Bir kişi üzerine yapılan tasarruf, muamele, müdahale.*

1. Benüm gibi çü yârın olasın pîr
Geçer fırsat bulunmaz aña **tedbîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 34*). [*tedbîr,]*
2. Tırâş itdi refiķi kendü kaldı
Didi anı gören kim bu ne **tedbîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 13*). [*tedbîr,]*
3. Beli za'f ile egri toğru **tedbîr**
Delîl ü reh-nümâ çün Hızr-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 28*). [*tedbîr,]*

tedbîr it: *Önlem almak; hazırlanmak.*

1. Çatup tedbîr iderler başlarını
Budur tedbîr atup tîr-i kazâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 76*). [*tedbîr it, -er, -ler]*

tedbîr kıl: *Tedbîr almak: (Bir işi önlemek veya yapılmasını sağlamak için) Gereken hazırlıkları yapmak, gerekli çârelere başvurmak.*

1. Dür-i nâ-süfte için kıldı tedbîr
Revân tağdan tağa sa'y ile çün bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 74*). [*tedbîr kıl, -dı]*

tedbîr-i firāk: *Ayrılığın tedbiri.*

1. İrdi çün kavş-ı felekden cānuma tîr-i firāk
Çalmadı ölmekten özge daħi **tedbîr-i firāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 2*). [*tedbîr-i firāk,]*

tedbîr-i puhte: *Olgun düşünce.*

1. Diline düşdi bu **tedbîr-i puhte**
Ki isteyü gide ferzend-i hāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 24*). [*tedbîr-i puhte,]*

te'dîb it: *Terbiye etmek, haddini bildirmek.*

1. ‘Aceb mi ma‘reke olursa bāzār
Bu harf ile harifi itdi te‘dīb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 177*). [*te‘dīb it, -di*]

te‘dīb iyle: *Haddini bildirme.*

1. Ol anı rıfık ile iylerdi te‘dīb
Didi Zeyd’e ki germ olma ziyāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 132*). [*te‘dīb iyle, -r, -di*]

te‘essüf: *Eseflenme, kederlenme, tasalanma; acıma.*

1. Akıtdı gözlerinden hûn-ı şâfi
Te‘essüf ğamları başına üşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 79*). [*te‘essüf,*]

tefekür: *Düşünme.*

1. Düzilmez söze bî-‘aql u **tefekür**
Mecāz âteşlerinden puhte olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 12*). [*tefekür,*]

teferrüc: *Bakmak, seyretmek.*

1. Müjeñden gül yüzüne çeşm-bend it
Teferrüc ‘âleminden çeşmi bend it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 100*). [*teferrüc,*]

teferrüc it: *Dolaşmak, gezmek.*

1. Niçün Leyli teferrüc ide bāğı
Dil-i Mecnûn çeker cevr ü cefāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 150*). [*teferrüc it, -e*]

teferrüc iyle: *Seyretmek, bakmak.*

1. Zihî ‘âşık ki müstağni temāşā-yı tecellādan
Cemāl-i ‘âşkı her lahza teferrüc iyleyen ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 3*). [*teferrüc iyle, -yen*]

teferrüc kıлмаğ: *Seyretmek.*

1. Teferrüc kıлмаğa meyl itdi hayli
Semen-sā sünbülüne tāb virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 60*). [*teferrüc kıлмаğ, -a*]

teftiş it: *Araştırmak.*

1. Dil-i Mecnûn size eyler mi meyli
Bilüp bu hāli ol teftiş iden merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 159*). [*teftiş it, -en*]
2. Adın teftiş idüp hālını şordum
Şeker tengini açup ol şeker-bār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 84*). [*teftiş it, -üp*]

teftiş it: *Sormak, soruşturmak, araştırmak.*

1. Nice ıutmiş ĥarābe iıre me'vā
Muıarreb beglerinden itdi teftiş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 5*). [teftiş it, -di]
2. Senüñ 'ařkuña virdi cān-ı pāki
Eğer teftiş iderseñ ol ġaribi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 97*). [teftiş it, -er, -sen]

teftiş olun: *Araştırılmak, soruşturulmak.*

1. İñende Leyli diyü itme feryād
Zenüñ teftiş olinsa şad-hezāri (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 53*). [teftiş olun, -sa]

tegāfül it: *Anlamazlıktan gelmek, ilgisiz davranmak.*

1. ıılıp şive tegāfül itdi Leyli
İle in'ām iderken bal u yağın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 30*). [tegāfül it, -di]

tehdid: *Göz dağı verme, birisini korkutma. Korkutulma.*

1. Peder **tehdidi** hem şa'n-ı birāder
Ĥuřuřā bir od iyñelü zebañi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 64*). [tehdidi, -i]

teheccüd: *Gece kalkıp namaz kılmaya başlamak.*

1. Teheccüd ehlin uyarıun fiğānuñ
Olup erre bařuñi kessün ol tāı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 16*). [teheccüd,]

tehi: *Boş.*

1. Tehi sine tehi ĥücre tehi dest
İıi ĥālī hemān şalbinde yek dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 72*). [tehi,]
2. Tehi sine **tehi** ĥücre **tehi** dest
İıi ĥālī hemān şalbinde yek dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 72*). [tehi,]
3. Tehi sine **tehi** ĥücre **tehi** dest
İıi ĥālī hemān şalbinde yek dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 72*). [tehi,]
4. Tehi desti durur bir māl-dāruñ
Nice gül kim bitürür luıf ile ĥāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 174*). [tehi,]

tehi: *Boş, faydasız.*

1. ıapuñ yā Rab taĥayyür dergehidür
Cihān senden ne çolu ne **tehidir** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 74*). [tehidir, -dir]
2. Tehi dilden fiğān iyledi anca
ıoyup şabr u şararı zār u giryān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 26*). [tehi,]

tehî: Boş, yalnız.

1. Tehî kalbün ola a'dāya mā'il
Bu 'ahd üzre eger çurursañ ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 112*). [tehî,]

tehî: Boş II Suskun, susmuş.

1. Tehî diller niye şaklarlar anı
Bu dem bağı delükler kim ider cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 26*). [tehî,]

tehî-dest: Eli boş.

1. Behâsın vir şatun al âşkäre
Çü virdi bu cevâbı ol **tehî-dest** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 59*). [tehî-dest,]

te'hîr it-: Ertelemek; geciktirmek.

1. Ol itmezdi talebde gerçi taqşîr
Velî maqlûbı te'hîr itdi Taqdîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 34*). [te'hîr it-, -di]

te'hîr it: Ertelemek.

1. İdüñ ammâ biraz bu hayrı te'hîr
Ki bu türvende verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 60*). [te'hîr it, -üñ]

te'hîr iyle: Ertelemek.

1. Başarsañ nâr-ı dāğı cānuma baş
Atarsañ oda te'hîr iyleme at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 85*). [te'hîr iyle, -me]

te'hîr kıl-: Ertelemek, sonraya bırakmak.

1. (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [te'hîr kıl-,]
2. Qusûrum görüp itme luftı taqşîr
Bu hayr işdür kerem kıl kılma te'hîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 94*). [te'hîr kıl-, -ma]

tek: Sadece, bir tek.

1. Hemân cüftiyle havfindan çurur **tek**
Gül üzre şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 78*). [tek,]
2. Didüñ kim 'aşk her çüfti kılur **tek**
Gözetdüm ben de ol çavr-ı qadîmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 50*). [tek,]

tek ü t̄az: Koşmak, koşuşturmak.

1. Tek ü t̄az it yimedın t̄azyāne
Bu vırāndan yire ur yüküñi kaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 74*). [tek ü t̄az,]

tekarrüb: İki şeyin birbirine yakın olma hali.

1. Teğarrub gösterüp kıldı ri‘āyet
Didi kıandandur ey servi hırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 38*). [teğarrub,]

tekbir iyle: Tekbir etmek, Allahuekber demek.

1. O düşmen fethine iylerdi tekbir
Biz anuñ yolına olduğ fedāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 152*). [tekbir iyle, -r, -di]

tekbir-i feth: Fetih tekbiri. Allahuekber.

1. İder tekbir-i fethi dilde tekrār
Didi bir yār aña kim niçün ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 132*). [tekbir-i feth, -i]

tekebbür: Kibirlemek, büyüklenmek, nefisini büyük görmek.

1. Veli olmaz tekebbür ‘ār ehli
Hişāra varma ey yār-ı hişārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 46*). [tekebbür,]

tekellüf: Sıkıntı, zorluk, külfetli iş.

1. Yine kaçdı tekellüf ‘āleminden
Gezerken bir gün ol eṭrāf-ı deṣti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 6*). [tekellüf,]
2. Demidür göçesin ey yār ğāra
Tekellüf ‘āleminden taşradur ğār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 39*). [tekellüf,]
3. Taşannu‘la tekellüf oldu şimdi
Adın şôfi қоmış bir ṭurfe fırқа (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 84*). [tekellüf,]

tekellüm: Konuşmak, söylemek.

1. Tekellümden dili hāmüş olupdur
Zemîn-i bî-hayātuñ cānı geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 30*). [tekellümden, -den]

tekrār: Üst üste.

1. İder tekbir-i fethi dilde tekrār
Didi bir yār aña kim niçün ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 132*). [tekrār,]

tekrār: *Bir daha, yeniden.*

1. Cigerden zār zār ağlardı **tekrār**
Gezüp ol derd ile cānın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 12*). [tekrār,]
2. Ki hâlin ağlamaya aña **tekrār**
Giderken iyleyüp efgân u âh o (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 12*). [tekrār,]

tekrār it: *Yinelemek.*

1. Du‘â-yı şulhı ol tekrār iderdi
Şalar baş kesmege her kişi tiği (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 104*). [tekrār it, -er, -di]

tekrîr: *Tekrarlama, yineleme.*

1. Dönüp aḥvâlin itdi ‘arz u **tekrîr**
Ki ey iklîm-i ‘aşkuñ pâdişâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 88*). [tekrîr,]

tekye: *Tekke, dergah.*

1. Bu bed-fikri getürmek kalbe hâşâk
Cihân bir **tekyedür** iki kaḫası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 151*). [tekyedür, -dür]

tezkîb iyle: *Yalanlamak.*

1. Kim ola iyleye ḫaḫ sözi tezkîb
Ḥarîf anuñ çü bildi ḫırfeti ne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 178*). [tezkîb iyle, -ye]

tezkîb kııl: *Yalanlamak.*

1. Edebden ḫaşra girmezdi cevâbı
Maḫabbetde anı kim kıılsa tezkîb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 131*). [tezkîb kııl, -sa]

telef: *Boş yere harcama, yıpratma II değersiz, önemsiz.*

1. Velikin ol veled kim nâ-ḫalefdür
Anuñ taḫşîlinün sa‘yi **telefdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 28*). [telefdür, -dür]
2. Ne ehl-i beytüñ üzre şefkatüñ var
Ol atanuñ ḫamu sa‘yi **telefdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 13*). [telefdür, -dür]

televvün: *Renk değıştirme, renkten renge girme; kararsızlık.*

1. Televvün ehli bed-ḫüya inanma
Kişi itmeyicek ‘ahde vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 176*). [televvün,]

temām: *Son.*

1. Anı zikr itmeyen olmaz müselmān
Temām olsa bulur bu söz kabūli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 41*). [*temām,]*

temāruz: *Hasta gibi görünmek.*

1. Dile çün gam te'āruz iyer idi
Gözi gibi **temāruz** iyer idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 30*). [*temāruz,]*
2. Olurdu perde-i 'aşk ol **temāruz**
İnanan ta'n itmezdi te'āruz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 33*). [*temāruz,]*

temāşā it-: *Seyretmek.*

1. İden didārını 'aşkuñ temāşā
Cemāl-i gayra gönliñ vire hāşā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 17*). [*temāşā it-, -en]*

temāşā iyle: *Seyretmek.*

1. Añun şahfi zemāne defteridür
Temāşā iyleyüp Mecnûn bu bezmi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 37*). [*temāşā iyle, -yüp]*

temāşā-yı gülistān: *Gülbahçesini seyretmek.*

1. Temāşā-yı gülistān itdi Leylī
Gülüñ gülşende bey'in fāsīd itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 4*). [*temāşā-yı gülistān,]*

temāşā-yı tecellā: *Allah'ın sıfatlarının yansımalarını seyr etme.*

1. Zihī 'āşık ki müstağni temāşā-yı tecellādan
Cemāl-i 'aşkı her lahza teferrüc iyleyen 'āşık (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 2*). [*temāşā-yı tecellā, -dan]*

temāyül: *Meyletme.*

1. Amān vir ey ecel müsta'cil olma
Temāyül yaraşur sen serve ammā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 5*). [*temāyül,]*

temekkün iyle: *Mekan tutmak.*

1. (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 55*). [*temekkün iyle,]*

temevvüc: *Dalgalanmak II Coşmak.*

1. Temevvüc itdürüp deryâ-yı cāna
Şu üstinde binâ urduñ cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 17*). [*temevvüc,]*]

temevvüc iyle-: Coşmak, dalgalanmak.

1. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi tâ hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 48*). [*temevvüc iyle-, -di]*]
2. Benî ‘Âmir’den âdem-zâde seyli
Temevvüc iyledi tâ hayy-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 48*). [*temevvüc iyle-, -di]*]

temevvüc iyle: Coşmak, dalgalanmak.

1. Taşup kan mevci aşdı püştelerden
Temevvüc iyledükçe kan bihâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 177*). [*temevvüc iyle, -dükce]*]

temkîn: A. ağırbaşlılık, usluluk, kudret, kararsızlıktan kurtulup huzur ve sükuna mazhar olmak.

1. Yürirsin ‘aşk odına yana yana
Anuñ kim şabr u **temkîn** ola rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [*temkîn,]*]

temr: Taze hurma, rutab.

1. Kelâm u şî’ri şîrîn **temre** beñzer
Dilinde küh-ı enbüh idi endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 8*). [*temre, -e]*]

ten: Beden, cisim, gövde, vücut.

1. Cānumdan uyuvirdi baña yoğsa cān mıdur
Kūyuñ itinden iyilemezem ben **tenüm** dirîğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 7*). [*tenüm, -ü, -m]*]
2. Teni at vü yüzi insāna beñzer
Cemāli dil-ber ü zülfi dil-âvîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 42*). [*teni, -i]*]
3. Ziyāde şeb-çerāğa beñzemiş kim
Teni ser-tâ-kağem rüh-ı revādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 47*). [*teni, -i]*]
4. Yidükçe şîr ü şekkerden ğıdālar
Biterdi **tende** mihr ile vefālar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 70*). [*tende, -de]*]
5. Bürehne cismi ince mūya dönmiş
Tenin mū қаplamış āhūya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 30*). [*tenin, -i, -n]*]
6. Sepîd olduğı-çün sevme **tenini**
Қара günler getürür cāna kini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 53*). [*tenini, -ini]*]
7. Қıla cismüm қılı biñ dürlü feryād
Tenüm mūy-ı miyān-ı mūra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 9*). [*tenüm, -üm]*]
8. Tütüşmiş cān u **ten** tâb-ı serāba
Қarışmış reng ü ruyı bahtı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 98*). [*ten,]*]
9. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi gezdiler çok tağ u şahrā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 56*). [*teni, -i]*]
10. Қurumaқdan **teni** tâbüta dönmiş
O tâbüt içre cān kim қаyğuludur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 118*). [*teni, -i]*]

11. Gelüp kime idersin merhabâyı
 o ol canı ki **tenden** el yumuısdur (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 28, Mısra 31*). [*tenden, -den*]
12. Hicb olmazdı cana bu **ten** ü post
 Dil-i Mecnn ki dery oldu andan (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [*ten,]*
13. Ter ü tze **teni** an durr-i meknn
 Benefşe dire çekdi semende (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 34, Mısra 8*). [*teni, -i*]
14. Yire yağmur yerine an yaardı
 Yatur candan **ten** ü tenh bedenler (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 185*). [*ten,]*
15. anur goren **tenin** yüz balu tinnn
 Gorinr farkı üzre ber-ı mifer (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 8*). [*tenin, -i, -n*]
16. Yürekler oynadur **tenlerde** mass
 Atun oynadığı yir arar idi (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 18*). [*tenlerde, -ler, -de*]
17. Bile bir a var divne heyet
Teni badan ayağa baa dumi (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 47, Mısra 17*). [*teni, -i*]
18. Dogunmekden **ten** oldu pare pare
 O bed-bat anı gorp öldi andı (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 50, Mısra 84*). [*ten,]*
19. Tene raat dil ü cana afsın
 Cigerde derd-i aun kim dugundr (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 51, Mısra 104*). [*tene, -e*]
20. Bu nr içredür anun yiri zulmet
Tenn ol resme nzik-ter bedendür (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 51, Mısra 125*). [*tenn, -n*]
21. Teni ehl-i ıymet gibi uryn
 ıkarup hegbeden giydürdi came (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 78*). [*teni, -i*]
22. Teninde her ılı bir hara donmi
 Ser ile sine pur-sevd vü pur-cu (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 56, Mısra 58*). [*teninde, -in, -de*]
23. Eger oprak gerekse gel **tenüm** a
 Baa dırsin duadan an revnum (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 57, Mısra 56*). [*tenüm, -m*]
24. Yaın oldu ki can **tenden** ola dur
 Bir iki gun vucd-ı n-tvn (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 58, Mısra 32*). [*tenden, -den*]
25. Ol ehl-i hale virdi vecd ü halt
Teni ditrer hemn yaprağa dondi (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 141*). [*teni, -i*]
26. Tenüm b-cuftdr un durr-i nsft
 Egerçi ğayr ile cuft oldu ismm (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 198*). [*tenüm, -m*]
27. Arada var veli havf-ı mnfı
Tenüm mazr ut ger olsa mehcr (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 63, Mısra 219*). [*tenüm, -m*]
28. Vucdun b-ı candur **ten** ana post
 u mani urb ola abe avseyn (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 64, Mısra 36*). [*ten,]*
29. Olur canuma uvvet cismüme zad
Tenüm perhz ile efsürde oldu (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 66, Mısra 53*). [*tenüm, -m*]
30. Tuz etmek bulsam anlara virürem
 Yimek hırından oldu un **tenüm** dur (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 66, Mısra 63*). [*tenüm, -m*]
31. İy meyli olmayan **ten** lezzetine
 Gunn geçdi bu müşkil kar içinde (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 67, Mısra 16*). [*ten,]*
32. Ten ü tenh Çatından valar dur
 Varup Leyly gah idicek pir (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 68, Mısra 110*). [*ten,]*
33. Veli **ten** uvvetinn alı nndur
 Didi a aına ben unıca el (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 116*). [*ten,]*
34. Ben-nevun taleb ıl cinse bar ol
 Tutalum kim **tenüm** adur demürdür (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 83*). [*tenüm, -m*]
35. Cihanun yana almaya butni
Tenüm uryn u müflis b-nevadur (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 70, Mısra 87*). [*tenüm, -m*]
36. Anunla mukem olur **ten** hiarı
 Hiarı aldı un ceys-i semet (*Leyl vü Mecnn, Mesnevi 74, Mısra 50*). [*ten,]*

37. Olur mismār-ı dīde mīh-ı endām
Tenüñ ne borcu kalur çün ne dürci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 69*). [*tenüñ, -üñ*]
38. Birikdi cān u **ten** ƣaldı iki ism
Ƙucuşup mest ü hayrān Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [*ten,]*
39. Şarıldı müşk-i ter gibi harīre
Teni ğam micmerinde ‘ūd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 55*). [*teni, -i*]
40. Şan oldı şems farƣı maţla‘-ı māh
Tenin ğarƣı iyleyüp bŷy-ı ‘abire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 53*). [*tenin, -i, -n*]
41. Büt-i gül-rengi tebden oldu bī-reng
Teni tāb ŷzre dŷşmiş müya döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 53*). [*teni, -i*]
42. Hāzān bergi gibi pejmürde olmiş
Teninden gitdi günden güne kuvvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 7*). [*teninden, -i, -(n)den, -*]
43. Şaçı ‘anber **teni** kāfūra beñzer
Cemālî cān gülinden tāze yapraƣ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 22*). [*teni, -i*]
44. İkişi de leţāfetden sirişte
Teni her birinüñ ser-tā-ƣadem nŷr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 45*). [*teni, -i*]
45. Tenine virdi anuñ reng-i ‘anber
Bu ‘anberden müferrih düzdi ma‘cŷn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 12*). [*tenine, -i, -(n)e*]
46. Seƣāmet şerbetinden içdi cāmı
Eşer itdi **tenine** tābiş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 43*). [*tenine, -i, -(n)e*]

teneffüs: *Nefes alıp vermek, soluk almak.*

1. Ƙara ƣonlar giyüp feryād ider zāğ
Teneffüs ƣılsa zehr-ālŷde vŷ serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 29*). [*teneffüs,]*

teng: *Sıkıntılı, dar.*

1. Didi ol ƣavme gördüği haberden
Ki gördüm Ƙays’ı hāli **teng** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 113*). [*teng,]*
2. Dili pŷr-hŷn u cānı hāste idi
Göñŷl **teng** ü dehān **teng** ü mekān **teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [*teng,]*
3. Dili pŷr-hŷn u cānı hāste idi
Göñŷl **teng** ü dehān **teng** ü mekān **teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [*teng,]*
4. Dili pŷr-hŷn u cānı hāste idi
Göñŷl **teng** ü dehān **teng** ü mekān **teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [*teng,]*
5. Yŷzin dīvāra virdi şanki sāye
Otururdu göñŷl **teng** ü nefes **teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 181*). [*teng,]*
6. Yŷzin dīvāra virdi şanki sāye
Otururdu göñŷl **teng** ü nefes **teng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 181*). [*teng,]*
7. Şanasın hāste bŷlbŷldŷr ƣafes **teng**
Geçerdi şŷr ile ol **teng** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 183*). [*teng,]*
8. Mişāl-i şekker iken **teng** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 184*). [*teng,]*
9. Dili gibi yolu da **teng** ü tārık
Perî gibi yŷrŷrken buldı bir ğār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 6*). [*teng,]*
10. Nefes **teng** iñler ammā nitelim çeng
Bilin egmiş belālar yāya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 20*). [*teng,]*
11. Hezārān ğamlara ya‘nî giriftār
Hişārı **teng** ƣalb-i yārı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 5*). [*teng,]*

12. Şeker ağzuñ ya kıanda **tenge** girdi
‘Aceb ol kıand-ı şırın kıanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 118*). [*tenge, -e*]

teng: *Dar II Küçük.*

1. Şanasın haste bülbüldür kafes **teng**
Geçerdi şır ile ol **teng** içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 182*). [*teng,]*

teng: *Dar, küçük (yer)-sevgilinin ağzının küçük ve dar olmasından kinaye ile- :Ağız.*

1. Adın teftiş idüp hâlini şordum
Şeker **tengini** açup ol şeker-bâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 85*). [*tengini, -i, -n, -i*]

teng: *Eşya.*

1. İpek bezler ağır altünlu kıat kıat
Şeker **tenginden** oldu hâneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 49*). [*tenginden, -i, -nden*]

teng ol: *Eşit olmak.*

1. İpek bezler ağır altünlu kıat kıat
Şeker tenginden oldu hâneler teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 49*). [*teng ol, -dı*]

tenhâ: *Yalnız, ıssız.*

1. Aradan ğâ'ib oldu ol perî-vâr
Varup **tenhâ** bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 121*). [*tenhâ,]*
2. Akıtdı gül yüzine eşk-i gül-gün
Anı **tenhâ** huzûra da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 71*). [*tenhâ,]*
3. Ten ü **tenhâ** kıatından vaşşlar dūr
Varup Leylâ'yı āġâh idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 110*). [*tenhâ,]*

tenhâ: *Yalnız, tek başına.*

1. Yarım yolda beni **tenhâ** kıoyasın
Tutulmadın gazâle bend-i şayda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 106*). [*tenhâ,]*
2. Bir iki beyt okıyup kııldı zâri
ġarib ü bî-kes ü **tenhâ** vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 19*). [*tenhâ,]*

tenhâ: *Yoksun, ârî.*

1. Yire yağmur yerine kıan yağardı
Yatur cândan ten ü **tenhâ** bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 185*). [*tenhâ,]*

ten-i mecnûn: *Mecnun'un bedeni.*

1. Yazardı levh-ı dilde ol civân-merd
Ten-i Mecnûn'ı dâ'im za'f-ı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 203*). [*ten-i mecnûn, -i*]

tenûr-ı âteş-i teb: *Sıcak ateşin tandırı.*

1. Sihir zahmın yemiş âhûya döndi
Zenehdâmı **tenûr-ı âteş-i teb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 55*). [*tenûr-ı âteş-i teb,*]

ter: *Deriden sızan, kendine has kokulu, yapışkan, renksiz, tuzlu sıvı.*

1. Bahâne iyleyüp ol gül şeherden
Dir idi kim ter olmuş gice **terden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 28*). [*terden, -den*]

ter: *Yeni, taze.*

1. Ter iyle âb-ı zikrûnle dehânum
O târik ev ki ismidür anuñ kabr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 62*). [*ter,*]
2. 'Arab tavrı şarındı **ter** 'imâme
Hemişe Nevfel'e hem-şoĥbet oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 160*). [*ter,*]
3. Laţif ü **ter** hûş-âyende revâne
Ögüp Leylâ'yı çün feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 164*). [*ter,*]
4. Keserdi **ter** kumâşî şanki şındı
Nice seyyid seri şalındı pāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 82*). [*ter,*]
5. Gice zâĥın uçurdu tîr atup **ter**
Açıldı her gözün uyĥusu baĥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 2*). [*ter,*]
6. Ter ince pîrehen tâze 'imâme
Hem itdi aña pîrâne naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 80*). [*ter,*]
7. Baña sen **ter** gül idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 74*). [*ter,*]
8. Olur müstaĥni efsûn u du'âdan
Bu **ter** duĥter ki aĥter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 23*). [*ter,*]
9. Delürdi taĥa düşdi ĥaste bülbül
Diken urur ezelden **ter** güle el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 63*). [*ter,*]
10. İki **ter** gül bitürdi şanki bir şâĥ
Elif gibi iki çoĥru vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 140*). [*ter,*]
11. Nicedür âh o çeşm-i âhuvâne
Gül endâmuñ **ter** idi yâsemenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 123*). [*ter,*]
12. Tağı şekker mizâcî zencebilî
Tonatmış **ter** çiçekler şaĥn-ı baĥı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 29*). [*ter,*]

ter gül: *Taze gül, gonca.*

1. Nitekim beyzâdan tûti-beçe ser
Bitürmiş dâmen-i küh eyle **ter gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 13*). [*ter gül,*]

ter ol: *Canlı ve taze olmak.*

1. Bahâne iyleyüp ol gül şeherden
Dir idi kim ter olmuş gice terden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 28*). [ter ol, -muş]

ter ü taze: *Taptaze.*

1. Virüp gönülüne dil-ber müjdesini
Ter ü tazeledüñ pejmürdesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 66*). [ter ü taze, -le, -düñ]
2. Ter ü taze olup serv-i revâni
Şanavber kâmet ü maḥbûb u mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 6*). [ter ü taze,]
3. Ter ü taze teni şan dürr-i meknûn
Benefşe dâ'ire çekdi semende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 8*). [ter ü taze,]

terahḥum iyle: *Merhamet etme, acıma.*

1. Meger ol âdemî kim ola bîmâr
Teraḥḥum iyleyüp hem-sâline ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 127*). [terahḥum iyle, -(y)üp]
2. Ne yüz virür ne yüzden lezzet alur
Teraḥḥum iyleyüp kıldı naşîhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 127*). [terahḥum iyle, -yüp]

terahḥum kıl-: *Merhamet etmek.*

1. Teraḥḥum kıl ğamuñ perverdesine
Diriğ itme deminde raḥmetüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 82*). [terahḥum kıl-,]

terâne: *Nağme, ezgi, âhenk, ses.*

1. Hôş öğretti cihâna ‘aşk-bâzı
‘İrâk ile Hicâz’a bu **terâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 129*). [terâne,]
2. İşi anuñla ‘ayş u ‘işret oldı
Ġazeller idüp ırlardı **terâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 163*). [terâne,]

terâzû: *Terazi; tartı.*

1. Yunup gitmedi ḳalbinden ğubârı
Çü yitdi gevherine hem **terâzû** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 29*). [terâzû,]

ter-benefşe: *Taze menekşe, yeni açmış menekşe.*

1. Döşedi **ter-benefşe** ferş-i sincâb
Güler bâbüna rişine cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 4*). [ter-benefşe,]

terbiyet: *Besleyip büyütmek.*

1. Ataya **terbiyet** çün vâcib oldı
Pes oğlu sünnetine râğıp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 95*). [*terbiyet,]*

ter-duhter: Taze, genç kız.

1. Güzel ğilmân u **ter-duhter** cevârî
Ziyâda ay ile ahterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [*ter-duhter,]*
2. Güzel ğilmân u **ter-duhter** cevârî
Ziyâda ay ile ahterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [*ter-duhter,]*

ter-gonca: Taze gonca.

1. Ne gün ne kamer vardur yüzün gibi tâbende
Derdüñle dil-i Mecnûn **ter-gonca** gibi pür-ñun (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 9*). [*ter-gonca,]*

ter-gül: Taze, yeni açmış gül.

1. Öpüp **ter-gül** gibi şundi sebük-dest
Bağup Mecnûn bu mektûba kelâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 160*). [*ter-gül,]*
2. Ğodı pervânesin âvâre hayrân
Diriğâ hâke düşdi tâze **ter-gül** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 91*). [*ter-gül,]*

terk it: Terk etmek, vazgeçmek, bırakmak.

1. Şevâbuñ saña yapmaz bu Ğarâbı
Beni **terk it** ço eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 117*). [*terk it,]*
2. Bu cünbişden de döndi âşikâra
Selâmet terk idüp İbnü's- Selâm'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 41*). [*terk it, -üp]*
3. Er ölse oturırdı iki yıl zen
Bir evde oturırdı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 97*). [*terk it, -üp]*
4. Diyesin Ğazretine bu kelâmı
Ki terk itdükte Leylî cism-i Ğâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 95*). [*terk it, -dük, -te]*
5. Dilinde Ğuşşa vü endüh-ı enbüh
Ğodı deyyârı terk itdi diyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 15*). [*terk it-, -di]*
6. Ki 'ömri geçdi terk itmez o geşti
Ğılur bed-nâmlar bezminde ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 104*). [*terk it, -mez]*
7. Cihândan bî-ğaber Leylî Ğamında
Dönüp terk itdiler ol derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 121*). [*terk it, -di, -ler]*
8. Yalancılarda n'iyler 'aşğ genci
Çü terk itdün geçen 'ahd u Ğarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 17*). [*terk it, -dün]*
9. Diyârum terk idüp Ğitmiş degüldüm
Ğoyup beytümü düşdüm Ğurbete uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 44*). [*terk it, -üp]*

terk iyle: Bırakmak, terk etmek.

1. Ki ey cân-ı peder **terk iyle** Ğaflet
O yol kim aña miñnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 82*). [*terk iyle,]*

2. Niçün terk iyleyüp geldüñ maqāmuñ
Didi kim geldügüm yir şehr-i Bağdād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 40*). [*terk iyle, -yüp*]

terk-i 'işret ü bezm iyle: *Meclisi ve eğlence yerini terk etmek.*

1. Dil-i Mecnûn'a nice mihrîbândur
Çü terk-i 'işret ü bezm iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 165*). [*terk-i 'işret ü bezm iyle, -di, -ler*]

ter-penbe: *Taze pamuk.*

1. Yaraşmaz sen oturasın türābe
Senüñ **ter-penbedür** cismüñ ben āteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 79*). [*ter-penbedür, -dür*]

ter-sebz: *Taze yeşillikler.*

1. Güzel **ter-sebz** hōş bustān var idi
Yeşil hülle giyer her naḥl şan hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 100*). [*ter-sebz,*]

ter-terāne: *Far. yeni makamlı, yeni âhenkli.*

1. Dehānı huşk ü kavli **ter-terāne**
Dilinden geh gazel gāhî gazāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 132*). [*ter-terāne,*]
2. Bedihî şî'r ü nāziük **ter-terāne**
Yir içerdî anuñla hōş geçerdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 66*). [*ter-terāne,*]
3. Eger vāki' olursa vāy ne hōş hāy
Ne rüh-efzā idi bu **ter-terāne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 33*). [*ter-terāne,*]

tertîb: *Düzen, sıra.*

1. Bu **tertîb** üzre nazm itdi cevāhir
Didi ol nā-bedid olan remide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 2*). [*tertîb,*]

tertîb-i kāmîl: *Tam, mükemmel düzen.*

1. Zihî mülk ü zihî ḥükm ü zihî şāh
Zihî **tertîb-i kāmîl** bārekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 70*). [*tertîb-i kāmîl,*]

tesbîh: *Allah'ı zikir ve tenzih ederken sayının anlaşılması için kullanılan, ibrişim veya ipliğe dizilmiş, çeşitli ağaç veya taşlardan yapılmış, genellikle 33 veya 99 tânedden meydana gelen dizi.*

1. Anuñ-çün xanı kırur erğuvānuñ
Alur **tesbîhîni** elden çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 25*). [*tesbîhîni, -i, -n, -i*]

tesbîh oku: *Allah'ın güzel isimlerini söyleme, tekrar etmek.*

1. Oğur tesbîh âvâzın idüp tîz
Hevâda tâc u çavğ ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 40*). [tesbîh oğru, -r]

teselli: *Avuntu.*

1. Saña cevr itdi sürersin şafâyı
Didi kim baña yitmez mi **teselli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 39*). [teselli,]

teselli bul: *Acı ve sıkıntıyı unutmak, avunmak.*

1. Teselli buldı sâkin oldı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 92*). [teselli bul, -dı]

teselli vir-: *Avutmak, teselli etmek.*

1. Resm ile tecâhül itdi Leylî
O miskîn anaya virdi teselli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 8*). [teselli vir-, -di]
2. İştidi çünki Mecnûn nâm-ı Leylî
Teselli virdi ümmid-i tecelli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 62*). [teselli vir-, -di]

te'sîr: *Bir nesnenin, bir hâlin başka bir kimse veya nesne üzerinde kendini hissettiren gücü, etki.*

1. İrağ olduğça **te'sîri** kavîdür
Ziyâde olduğınca bu'd-ı şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 44*). [te'sîri, -i]
2. Zârüretten düzüpdür ihtiyârı
Ne **te'sîri** ola bu ihtiyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 3*). [te'sîri, -i]

te'sîr it: *Etkilemek.*

1. Revân oldı yaşı te'sîr idüp derd
Gezüp rağş ile Mecnûn lâ'ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 160*). [te'sîr it, -üp]

te'sîr iyle: *Tesir etmek, işlemek, etki etmek.*

1. Dilüñe iyemez mi nâle te'sîr
Amân virseñ n'ola bu derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 24*). [te'sîr iyle, -mez]

te'sîr-i ecel: *Ölümün tesiri.*

1. Mezellet hırkasın nefse kabûl it
Ki **te'sîr-i ecel** çün zağmet ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 93*). [te'sîr-i ecel,]

te'sîr-i firâk: *Ayrılığın etkisi.*

1. Haşr u neşrûñ ‘arşasın yarın pür-âteş iyileyem
Ger bu gün gitmezse sînemden bu **te’sîr-i firâk** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 6*). [*te’sîr-i firâk,*]

teskîn it: Bastırmak, hâretini yatıştırmak.

1. Semen şahrâsına dürr saçdı hayli
Ki teskîn itdi odın dem’a ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5*). [*teskîn it, -di*]

teslîm it: Bir şeyi gerekli yere vermek.

1. Nihâni baña teslîm itdi nâme
Çıkarđı nâmeyi ol bülbül-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 158*). [*teslîm it, -di*]

teslîm it: Bir şeyi sahibine vermek; bir şeyin kullanımını, korunmasını veya mülkiyetini vermek, bırakmak, devretmek.

1. İdüp anı hazîne-dâra teslîm
Tırup soñra kilid-i hûş-zebâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 96*). [*teslîm it, -üp*]
2. İletdi ‘alî kaşra ‘izzet ile
Aña teslîm idüp her mülk ü mâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 15*). [*teslîm it, -üp*]

teslîm-i takdîr: Allah'ın takdirine teslim olmak.

1. Sürerler âkıbet baluñ şafâsın
İder ‘âkil özin **teslîm-i Takdîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 15*). [*teslîm-i takdîr,*]

teşne: Susamış // çok hevesli, çok arzulu.

1. Kime ağlayayın ben bu cefâyı
Senüñ deşneñ şuyına **teşneyem** ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 95*). [*teşneyem, -y, -em*]
2. Uyup ol pîre itdi ‘azm-i mi‘âd
Olup **teşne** revân oldı Furâta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 103*). [*teşne,*]

teşne: Çok susamış.

1. Ciger-güşem nice bir **teşne** yana
Zülâl-i çeşmüñe vaqt oldı kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*teşne,*]
2. Ciger-güşem nice bir **teşne** yana
Zülâl-i çeşmüñe vaqt oldı kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*teşne,*]
3. Şusuz cân virmege akreb şudan dūr
Ciger kaniyle **teşne** nice kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 31*). [*teşne,*]
4. Benümle ğam feraħ ben ğuşşadan şād
Dilüm **teşne** egerçi ğark-ı âbem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 11*). [*teşne,*]
5. Zülâlünden ayırma **teşne** cânı
Kerem iyle ço bu ehl-i niyâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 104*). [*teşne,*]
6. Demüñ içmege iki **teşne** lebdür
İşaretdür baña kim tırdugıñ cây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 76*). [*teşne,*]

teşne-leb: Dudağı kurumuş, çok susamış.

1. Bu t̄ahir Şu ki deryā-yı edebdür
Zülālün çeşmesine **teşne-lebdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 66*). [*teşne-lebdür, -dür*]
2. Bu t̄ahir Şu ki deryā-yı edebdür
Zülālün çeşmesine **teşne-lebdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 66*). [*teşne-lebdür, -dür*]
3. Sikender **teşne-leb** çün vire cāmı
Senün bensüz yirün küh u beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 194*). [*teşne-leb,*]

teşrif it: Şerefliendirmek.

1. İde teşrif okıyup Şi'r çün k̄and
Ol ebyāt okıya ben iyleyem gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 132*). [*teşrif it, -e*]

teşviş-i peder: Baba düşüncesi, baba kaygısı.

1. Ne **teşviş-i peder** ne havf-ı māder
Yüzi elde eli yüzde yürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 12*). [*teşviş-i peder,*]

tevāzü: Alçak gönüllülük.

1. Zamānuñ farkı fevkı ola cāyuñ
Tevāzü her kimün kim ola zeyni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 103*). [*tevāzü,*]

tevbe: Günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınmak.

1. Ayağa düşdi istiğfāra geldi
Ki ey küşe-nişin-i Necd **tevbe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 85*). [*tevbe,*]
2. Re'is-i ehl-i hāl ü vecd **tevbe**
Görüp anı taraħhūm itdi Mecnūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 86*). [*tevbe,*]
3. Anuñ ol tevbesine gūş-mālī
Ki **tevbe** 'āşıkā 'ayn-ı h̄aṭādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 9*). [*tevbe,*]
4. Anuñ-çün gūş-māl itmek revādur
Barışmaz **tevbe** ile 'aşk-ı ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 11*). [*tevbe,*]
5. Nitekim penbe-i huşk ile āteş
Yağup **tevbe** hicābın çāk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 13*). [*tevbe,*]
6. Anuñ ol **tevbesine** gūş-mālī
Ki tevbe 'āşıkā 'ayn-ı h̄aṭādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 8*). [*tevbesine, -si, -ne*]
7. Qomadı 'āşıkā **tevbe** naşūhı
Sürüp h̄ake yüzün ol 'āşık-ı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 112*). [*tevbe,*]

tevbe it: Tövbe etmek.

1. Peder maqşūdın u māder şafāsın
Reh-i 'aşk u hevādan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 5*). [*tevbe it, -e*]

tevehhüm: *Korkmak, vehmetmek.*

1. Peder biçäre çün gördi bu çanı
Tevehhüm muhtarib iyledi anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 56*). [*tevehhüm,]*

tevfik: *Allah'ın yardımı.*

1. Eger açmasa **tevfikuñ** cemâli
Açılmaz sa'y ile 'aqluñ 'ıķālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 83*). [*tevfikuñ, -uñ]*

tevkî: *Padişah buyruklarına çekilen nişan.*

1. Anuñ **tevkî'idur** hatmü'n-nebiyyîn
Fesâhatde aña nükte iden er (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 12*). [*tevkî'idur, -i, -dur]*

tezerv: *Sülün, kılıkuyruk. Klasik şiirde av hayvanı olarak anılır.*

1. N'ola ger naħluña aşlansa servüm
Serâyüñ murğı olsa bu **tezervüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [*tezervüm, -üm]*
2. N'ola ger naħluña aşlansa servüm
Serâyüñ murğı olsa bu **tezervüm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 72*). [*tezervüm, -üm]*
3. Şalınmağ göstere kebg ü **tezerve**
Ala mülk-i çemenden hem ħarâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 84*). [*tezerve, -e]*
4. Şurâhî üzre peymâne **tezerve**
Müzehheb çiniler simîn siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 16*). [*tezerve, -e]*
5. Ħırâmân şanki Firdevsüñ **tezervi**
Añup mâziyi şükri-hâle geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 84*). [*tezervi, -i]*
6. Ne gülşende ħırâmândur **tezervüñ**
Leb-i la'luñ ne dürlü senge girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 116*). [*tezervüñ, -üñ]*
7. Öter farkında her servüñ **tezervi**
Açılmış taze güller cām-be-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 32*). [*tezervi, -i]*

tezerv-i şive: *İşveli sülün. II Sevgili.*

1. Tezerv-i şive vü kebg-i ħırâmân
Cemâli ka'be-i şüret-perestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 8*). [*tezerv-i şive,]*

tezvîr it: *Aldatmak ve yalan söylemek.*

1. İşüñ hem gerçek olsun itme tezvîr
Ben ehl-i kayd u bendem ol degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 34*). [*tezvîr it, -me]*

tıfl: *Çocuk.*

1. Güzel düşün o **tıfla** iylese cā
Güzel zülfî gibi olurdu şeydā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 79*). [*tıfla, -a*]
2. Hemân bildi sükût imiş şavâbı
Nice söz **tıflı** kim çoğardı lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 189*). [*tıflı, -ı*]

tıfl-ı habes: *Habeşli çocuk II esmer çocuk (sevgilinin küçük benî bağlamında).*

1. Ruḥı devrinde ḥālî ḥaylî ḥôşdur
Ḥaremde beslenür tıfl-ı Ḥabeş'dür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 160*). [*tıfl-ı habes, -dür*]

tıfl-ı şîr: *Aslan yavsusu.*

1. Şanasın nâ-resîde tıfl-ı şîre
Ḳatından ürküdüp dirende şîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 84*). [*tıfl-ı şîr, -e*]

tıfl-ı tarikat: *Tarikatın küçüğü, tarikata yeni girmiş.*

1. Belüm âḥirde şabra bağladum ben
Belâ pîrine ol **tıfl-ı tarikat** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 125*). [*tıfl-ı tarikat,]*

tîg: *Kılıç.*

1. Çü 'ömrümüñ güneşi vakt ile zevâle yiter
Ḥavâle iyemesün baña **tîgî** düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 5*). [*tîgî, -ı*]
2. 'Aceb mi baş açarsa tîg-ı tîze
Ṭutarsan 'aşıkun başıña **tîgî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 23*). [*tîgî, -ı*]
3. Atılmış ok çekilmiş **tîg** idi ol
Ḳavî olduğı-çün ḳalb ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 8*). [*tîg,]*
4. 'Adüya **tîg** tarta dôsta sîm
Ne yiye içe ne şabr ide ne ḥ'âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 134*). [*tîg,]*
5. Yoğ ise uşda **tîg** uş lâ'ubâli
İdem aña nevâziş baña lâyıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 26*). [*tîg,]*
6. Siper olur ḥadeng ü **tîga** dilber
Anuñ kim her dem ola ḳârî zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 138*). [*tîga, -a*]
7. Ser-i küh üzre güyâ şems-i ḥâver
Omuzda **tîgî** güyâ mâr-ı Ḍaḥḥâḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 11*). [*tîgî, -ı*]
8. Gedâ giymek ne lâyıḳ tâc-ı şâhî
Gözüne nâvek ü başuña **tîguz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 39*). [*tîguz, -uz*]
9. Nazar-gâha çıḳup baḳdılar ile
Beyâbân gördiler pür **tîg** u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 15*). [*tîg,]*
10. Ḳılur ol ḳavm-i Leylâ'ya du'ayı
Biz anuñ-çün ururuz **tîg** u nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 155*). [*tîg,]*
11. Silâḥından gül-i ter gibi ḥaste
Velî pür-'ukde **tîgından** çü süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 77*). [*tîgından, -ın, -dan*]
12. Ayağın dâma ṭutmuş **tîga** püşti
O miskîni başup şayyâd-ı ḥünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 16*). [*tîga, -a*]
13. Eger ötmey isen bu demde birkaç
Başuña **tîg** olsun bâl u perrüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 19*). [*tîg,]*

14. urudı ol kılıç tutduğı desti
Alup hem Şağ ele **tığı** yüridi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 81*). [*tığı, -ı*]
15. Otı **tığ** ola Şuyı zehr-i âtil
Nice bir yüklenüp ahr-ı zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 68*). [*tığ,]*

tığ al: *Kılıç almak II kılıçla vurmak.*

1. Muayyed olmayasın bend ü ayda
alup düşmen başına tığ çün ber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 109*). [*tığ al, -up*]

tığ ek: *Kılıç ekmek. Saldırmak amacıyla kılıcı kınından çıkarmak.*

1. Yirinden Şıçradı ün dīv-zâde
ukalın giydi tığın çekdi def'i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 5*). [*tığ ek, -di*]
2. Muı'em cümle fermânına Őâhuñ
ekerseñ tıđuñı uş cân u serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 81*). [*tığ ek, -er, -sen*]

tığ ur: *Kılıç vurmak.*

1. Raıbiyle ekiŐse Őañ mı anı
Sipâh el bir idüp çün urdılar tığ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 43*). [*tığ ur, -dı, -lar*]

tığ-bâz: *Kılıç oyunu.*

1. Elinden gelmez anuñ cân dirığı
Ne baş kim gelmez andan **tığ-bâzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 25*). [*tığ-bâzi, -i*]
2. Miyâncı buldı Şulh araya düşdi
açan ire fesâda **tığ-bâzi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 19*). [*tığ-bâzi, -i*]

tığ-ı bî-amân: *Acımasız kılıç.*

1. Kimi baş virdi tığ-ı bî-amâna
Alup başın ele avmuñ emiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 54*). [*tığ-ı bî-amân, -a*]

tığ-ı bürrân: *Keskin kılıç.*

1. Şeh üzre tâ nişâr ide cevâhir
utar Mirrih elinde **tığ-ı bürrân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 29*). [*tığ-ı bürrân,]*
2. Bulut olup göge ağdı buhârı
Buhâr-ı hün içinde **tığ-ı bürrân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 179*). [*tığ-ı bürrân,]*

tığ-ı hindî: *Hindistan'da yapılan kılıç.*

1. Bir elde **tığ-ı Hindî** Şanki meş'al
Olarda ser-keş olup nitekim küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 54*). [*tığ-ı hindî,]*

tîğî sal: *Düşmana kılıçla saldırmak.*

1. Du'â-yı şulhı ol tekrâr iderdi
Şalar baş kesmege her kişi tîğî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 105*). [tîğî sal, -ar]

tîğ-1 tîz: *Keskin kılıç.*

1. Enügin yavu kılmış şîre döndi
Çeküp tîz tîğ-1 tîzi virdi tâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 35*). [tîğ-1 tîz, -i]
2. 'Aceb mi baş açarsa tîğ-1 tîze
Tutarsan 'âşıkun başına tîğî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 22*). [tîğ-1 tîz, -e]
3. Cihâne **tîğ-1 tîz** itdi zebânı
Seherden çüş idüp murğ-1 seher-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 38*). [tîğ-1 tîz,]
4. Çekildi üstünüze tîğ-1 tîzüm
Aķup üstünüze kan bahri irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 46*). [tîğ-1 tîz, -üm]
5. Bu gün boyun uzatdum tîğ-1 tîze
Eger dün cân alup dökdüm ise kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 72*). [tîğ-1 tîz, -e]
6. Bitürür ot yirine tîğ-1 tîzi
Ol oķ kim bî-amândur irse cânê (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 86*). [tîğ-1 tîz, -i]

tîğ-zen: *İyi kılıç kullanan kahraman.*

1. Kanup қandan yorıldı **tîğ-zenler**
O gün kan yağdı tâ aķşam olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 186*). [tîğ-zenler, -ler]

tîh-1 ğaflet: *Gaflet çölü.*

1. Ne şey olsun o kim görmez o nürı cümle eşyâdan
Ne bilsün tîh-1 ğafletde қalanlar minnet-i menni (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 11*). [tîh-1 ğaflet, -de]

tık: *Tıkmak, sokmak.*

1. Cigerler pâresin halka **tıkardı**
Ölüm ceysi ki cânlar tüşesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 72*). [tıkardı, -ar, -dı]

tıklı: *Tıklımak.*

1. Yüregi kopdı hulkuma **tıklıdı**
Ümîdi var iken fi'l-cümle yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 168*). [tıklıdı, -dı]

tılısm: *Büyü, sihir, muska.*

1. Muhabbet cânı cânuña ğıdâdur
Sen ol gencînesin cânur **tılısmuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 161*). [tılısmuñ, -uñ]

tın: Dinlemek, umursamak.

1. Şu başdan aşdı **tınmazsa** şubaşı
Kaçan bu kışşayı güş itdi şihne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 30*). [*tınmazsa, -maz, -sa*]

tın: Ses çıkarmak, söz söylemek.

1. Acıdı **tınmadı** ammâ hâzerden
Belürdükçe tutuşmuş perdeden âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 22*). [*tınmadı, -ma, -dı*]
2. Ya **tınmaz** ya uyurdu yâ kaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 126*). [*tınmaz, -maz*]

tınâb-ı cefâ: Eziyet ipi.

1. ‘Amüdi derd ü gam u güşşadur **tınâb-ı cefâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 10*). [*tınâb-ı cefâ,*]

tîr: Ok.

1. İrer çün menziline **tîr** gibi
Ne hâşıl cân-ı Kays’a bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 46*). [*tîr,*]
2. Kağan arslan gibi cüş itdi şihne
Kılı **tîre** dili şemşire döndü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 33*). [*tîre, -e*]
3. Alup virmekde başı bî-diriguz
Dönüp bu tîz haberle ilçi çün **tîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [*tîr,*]
4. Hem egninde zirih Dâvüdi kâat kâat
Kader yay u kazâlar **tîr** olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 169*). [*tîr,*]
5. Atardı gendü kalkanına **tîri**
Eli irdügi yirde olsa puştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 122*). [*tîri, -i*]
6. Ne hâşıl yağsa yağmur yirine dür
Bu atdukça suhan **tîrini** küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 71*). [*tîrini, -i, -n, -i*]
7. Hâk ecrüñ vire Allah ‘aliyullah
Didi buñı atıldı nitekim **tîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 111*). [*tîr,*]
8. Atarsañ **tîrûñi** hâzır ciger de
Aşarsañ dâra bârî zülfüne aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 82*). [*tîrûñi, -üñ, -i*]
9. Dilinden atdı aña bir nice **tîr**
Ki ey fâriğ unutulduñ anı hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 6*). [*tîr,*]
10. O doğru yâr o dem cân atdı çün **tîr**
Perî-veş ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [*tîr,*]
11. Velî ‘aşkum yolında doğru **tîrem**
Ol oğ kim anda yokdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 144*). [*tîrem, -em*]

tîr: Ok. II Sert söz.

1. Şadef katında anuñ ne işi var
Bu **tîri** iyleyüp pertâb o pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 201*). [*tîri, -i*]

tîr at: Ok atmak.

1. O düşmen fethine açardı başı
Anuñ-çün biz atarduk düşmene tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 151*). [tîr at, -ar, -duk]
2. Gice zâğın uçurdu tîr atup ter
Açıldı her gözün uyhusı bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 2*). [tîr at, -up]

tîr çek: Ok çekme, oku germek.

1. Dilerseñ oqla isterseñ yayuñ yaş
Hañ ile eger çekdümse tîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 69*). [tîr çek, -düm, -se]

tîr ur: Ok atmak.

1. Yarın hışmuñdan urma bağruma tîr
Dileme ola ey merd-i ciger-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 88*). [tîr ur, -ma]
2. Ğazâle tavşan uyhusın virürler
Şu deñlü urdu düşmen sîneme tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 31*). [tîr ur, -dı]

tîrâş it: Kazımak, silmek.

1. Tîrâş itdi refîkı kendü kaldı
Didi anı gören kim bu ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 12*). [tîrâş it, -dı]

tîrâş ol: Kazımak.

1. Tîrâş olup ol şüret bu çala bir
Didi bu ‘aşk işi birlik işidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 14*). [tîrâş ol, -up]

tîrâş ol-: Tîrâş olmak. II Kazımak, ortadan kaldırmak.

1. Ne hüd havf u ne ta‘n u ne melâmet
Tîrâş olmuş cihândan nâmi hârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 7*). [tîrâş ol-, -mîş]

tîre: Bulanık, kara, karanlık.

1. Olayduñ ey hümâ hem-âşiyânum
Naşîbi tîre zâğun bâğa düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 203*). [tîre,]
2. Bunuñ hâki siyehdür âbı tîre
Bu bahruñ nef’inüñ yokdur şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 178*). [tîre,]

tîr-endâz-ı hâver: Sabah doğuşunun ustaca atılmış okları.

1. Seher-geh çünki tîr-endâz-ı hâver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 1*). [tîr-endâz-ı hâver,]

tîr-i bürrân: Keskin ok.

1. Du‘ā ʔozın velī anda ʃaçardı
O cānibden atılsa **tīr-i bürrān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 113*). [*tīr-i bürrān,]*

tīr-i firāk: *Ayrılık okları.*

1. İrdi çün ʔavs-ı felekden cānuma **tīr-i firāk**
ʔalmadı ölmekten özge daḡı tedbīr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 1*). [*tīr-i firāk,]*

tīr-i ʔazā: *Kaza oku.*

1. Çatup tedbīr iderler başlarını
Budur tedbīr atup tīr-i ʔazāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 77*). [*tīr-i ʔazā, -yı]*

tīr-i kīne: *Düşmanlık oku.*

1. Götürdi aradan ceng ü cidālī
Çekildi **tīr-i kīne** sīnelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 33*). [*tīr-i kīne,]*

tīr-i neberd: *Savaş oku.*

1. Atar mı yārına tīr-i neberdi
O cān kim oldı ‘aşḡ odiyle maḡbūḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 142*). [*tīr-i neberd, -i]*

tiryāk: *Bazı hastalıklara ve zehirlenmeye karşı kullanılan ilaç; macun; panzehir.*

1. Ecelden ḡayri yok zehrine **tiryāk**
Yaraḡ itdi şavaşa ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 12*). [*tiryāk, -i]*
2. Olur tiryāk-i ekber ḡasteye mevt
Ecel destinden irdi çün bu **tiryāk** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 59*). [*tiryāk,]*
3. Hüner vaḡtinde ol meydān eridür
Nice zehre girüp **tiryāk** ider ‘aşḡ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 103*). [*tiryāk,]*

tiryāk ol: *Panzehire dönüşmek.*

1. Biri oldı selāsīl bīri aḡlāl
Belā vü āfet olsa cāna tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 169*). [*tiryāk ol, -sa]*

tiryāk-i ekber: *Panzehir // macun.*

1. Olur **tiryāk-i ekber** ḡasteye mevt
Ecel destinden irdi çün bu tiryāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 58*). [*tiryāk-i ekber,]*

tīz: *Keskin.*

1. Çıkar her bir delükden bir nevā **tîz**
İder ‘uşşâk bağrın rîze ney-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 117*). [tîz,]
2. Didi bir kâtibe kız gördi Loqmân
Kime **tîz** oldu bu şemşir-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 82*). [tîz,]
3. Oğur tesbîh âvâzın idüp **tîz**
Hevâda tâc u şavk ile hamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 40*). [tîz,]
4. Rücüm-ı ‘avne **tîz** itdi ‘inânı
Ġarîb ü nev-civân idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 120*). [tîz,]
5. Alup virmekde başı bî-dirîğuz
Dönüp bu **tîz** haberle ilçî çün tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 41*). [tîz,]
6. Nice içmiş ciğerden **tîz** geçerken
Her oğ kim yay bağrından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 70*). [tîz,]
7. Şer ü şûr ile tünd **tîz** çün şîr
Hürüş u çüş ile çün pîl-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 164*). [tîz,]
8. Yiñi **tîz** iğne güyâ eski beze
Ġarışdı ol iki ‘ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 38*). [tîz,]
9. Uçardı zâğ ürküp şâh-be-şâh
Bu peykân-ı hıfâbı atdı çün **tîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 73*). [tîz,]

tîz: Çabucak, derhal, hemen.

1. Enügin yavu kılmış şîre döndi
Çeküp **tîz** tîğ-ı tîzi virdi tâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 35*). [tîz,]
2. Varup Leylî anasına didi **tîz**
Ki tâ şefkât ide cân pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 168*). [tîz,]
3. Ķoyunı kurd ile barışdurur **tîz**
Mürüvvet-kâna ihsân menba‘ıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 110*). [tîz,]
4. Ya seni öldürürem yâ beni **tîz**
Yemîn itdi añup ol Kirdgâr‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 26*). [tîz,]
5. Küşâde oldu sen de olma maħzûn
Ol âşufte olup bu nükteden **tîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 77*). [tîz,]
6. Ki bâzâr-ı güzeşte germ ola **tîz**
Boyu naħl u lebi şîrin ruşabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 96*). [tîz,]
7. Ecel çengeli **tîz** uzatdı kabza
Marazdan çün şifâ vaħtı ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 56*). [tîz,]
8. Çerâğ-ı Leylî hayretten uyandı
Dil uzatdı zebân-ı ‘aşıka **tîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 159*). [tîz,]
9. Tiz ol kim kâr-bân göçmişdür irden
Bu yidi başlu ejderhâ-yı hûn-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 76*). [tîz,]

tîz hançer: Keskin hançer.

1. Elüñde râ olursa **tîz hançer**
Dü ‘âlem râyuña olur musaħħar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 19*). [tîz hançer,]

tîz-bîn: Keskin bakış.

1. Ne izhâr ide anı sa‘y-ı merdüm
Göze gözlük ki virür **tîz-bîni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 123*). [tîz-bîni, -i]

tiz-reftâr: Hızlı giden.

1. Ağular her kimi şokarsa defî
Çanatlu kuş gibi **tiz-reftâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 67*). [*tiz-reftâr,]*

toğ: Doğmak, ortaya çıkmak, görünmek.

1. Ki **toğar** anuñ içinden nice ğurâb-ı cefâ
Cihân didükleri bir köhne ğaymedür kim anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 8*). [*toğar, -ar]*
2. Güher dürr **toğmadı** kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*toğmadı, -ma, -dı]*
3. Güher dürr **toğmadı** kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 63*). [*toğmadı, -ma, -dı]*
4. Hemân bildi sükût imiş şavâbı
Nice söz tıflı kim **toğardı** lebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 189*). [*toğardı, -ar, -dı]*

toğal: Doğalıdan.

1. Ben o miñnet zâdeyem kim dâye-i devrân beni
Besler anamdan **toğaldan** emzürüp şîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 4*). [*toğaldan, -dan]*

toğrı: Doğru, gerçek; hakikat.

1. Yoğ idi sâyesinden **toğrı** yârı
Gice ağlasa ğâlin sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 76*). [*toğrı,]*

toğrı: Doğru, dürüst kimse.

1. Ki hiç şığmaz yoluna **toğrınuñ** kec
Çün oğda istikâmet fâ'ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 126*). [*toğrınuñ, -nuñ]*

toğrı: Doğru, düz.

1. İrişür **toğrı** oğ gibi nişâne
Ol oğ kim her nişâne râst vara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 96*). [*toğrı,]*
2. Eger şâd olasin ol ğamdan ölür
Bu sözler **toğrı** zen hakkında ğağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 75*). [*toğrı,]*
3. İki ter gül bitürdi şanki bir şâğ
Elif gibi iki **toğrı** vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 141*). [*toğrı,]*
4. Serüñe şağ olup derd irmesün hiç
Göze kim **toğrıdur** simin ayağun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 63*). [*toğrıdur, -dur]*
5. Diyânet mezhebinde 'ayb-nâkem
Giderseñ **toğrı** yola egriden geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 125*). [*toğrı,]*

toğrı: Doğru bir şekilde, doğru-dürüst.

1. Ata dede yolınca **toğru** gide
İrişüp itdi ‘aşk-ı lâ’ubālî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 6*). [*toğru,]*

toğru: Doğru, düz.

1. Kaçan meyl itse kalbün kadd-i yâre
Elif kaddine kıl **toğru** nazâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 70*). [*toğru,]*
2. Elif **toğru** boyı egri kaşı nün
Ki ya‘nî naqşum ile ‘ayn-ı cânem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 58*). [*toğru,]*
3. Beli za‘f ile egri **toğru** tedbîr
Delil ü reh-nümâ çün Hızır-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 28*). [*toğru,]*
4. O **toğru** yâr o dem cân atdı çün tîr
Perî-veş ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [*toğru,]*
5. Velî ‘aşkum yolında **toğru** tirem
Ol oğ kim anda yokdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 144*). [*toğru,]*

toğrul: Doğrulamak, yönelmek.

1. Aña demren olurdu bulsa dermân
O cânibden eger **toğru**lsa yelmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 115*). [*toğru*lsa, -sa]

toğur: Doğurmak, dünyaya getirmek.

1. Bu yıl üzere tutar ‘âlem kararî
Toğurmadı bu gerdün bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 161*). [*toğurmadı, -ma, -dı]*

toğm: Bitkilerde döllenne sonunda çiçekten sonra oluşan ve toprağa gömülünce kendisinden yeni bir bitki üreyen tane.

1. İyü **toğm** ek ki hûş-dem hûş-mahaldür
Ki görüp hâşılun yârın içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 122*). [*toğm,]*

töhm: Suç, kabahat.

1. Baña hiç ‘aşk ile **töhm** dinür mi
Dağı ben bilmezem ‘aşkı yinür mi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 5*). [*töhm,]*
2. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
Ne nâmüs u ne nâm u neng ü **töhm** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [*töhm,]*

töhm it: Suçlamak.

1. Kümeyt-i kîne bindi ser-keş oldı
Tolaşdı Nevfel’e töhmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 3*). [*töhm it, -di]*

tohm-ı gavğâ: Kavga tohumu, savaş tohumu.

1. Cihāna **toħm-ı ğavġā** ekdi ol gün
Şu resme ıopdı ğavġā-yı ‘Irākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 4*). [*toħm-ı ğavġā,]*

tok aç hâlin bilmez: *Varlıklı olanlar, yoksulların ne büyük geçim sıkıntısı içinde bulduklarını bilmezler.*

1. ‘Aceb midür iderse sa‘y-ı timâr
Kişi tok olsa bilmez aç hâlin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 91*). [*tok aç hâlin bilmez,]*

tok ağırlamak güç olur: *Tok ağırlamak güç olur. Karnı tok olana yemek beğendirilemeyeceği gibi gönülsüz kişi de memnun edilemez manasında bir atasözü.*

1. Güç olur tok ağırlamak didiler
Ėamı helvâ idinmiş miħneti zâd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 88*). [*tok ağırlamak güç olur,]*

toku: *Dokumak, işlemek.*

1. Çeker şan pâydan peykân-ı hârî
Harîrinden gül istebrak **toħurdu** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 15*). [*toħurdu, -r, -dı]*
2. Gözinden akıdur şahrâya deryâ
Harâretten nefes **toħurdu** geh gâh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 17*). [*toħurdu, -r, -dı]*
3. Dönüp rakş ile Necd’e gitdi ser-mest
Giderken âh idüp gögsin **toħurdu** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 157*). [*toħurdu, -r, -dı]*

tokun: *Temas etmek, dokunmak.*

1. Rücüm-ı kahr ile şeytân atarsın
Çü ta‘nuñ taş kallaşa **toħundi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 23*). [*toħundi, -dı]*

tokuz: *Dokuz.*

1. Şafâ câmiyle şun bâkî müdâmı
Toħuz yüz bişde bu nazm-ı cevâhir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 47*). [*toħuz,]*

tokuz ay: *Dokuz ay.*

1. Toħuz ay çün tamâm oldı vü geçdi
Ayuñ on dördi yüzden perde açdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 45*). [*toħuz ay,]*

tol: *Dolmak, dolu duruma gelmek (Bir şeyin çok fazla olması bağlamında).*

1. Karı o dem ki **tolardı** gönül şafâ-yı ümîd (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 1*). [*tolardı, -ar, -dı]*
2. Ola çün ħırmeni vakti semânuñ
Tolar yir ğallesinden ola du‘ânun (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 42*). [*tolardı, -ar]*
3. Bularuñ hâli **toladı** kıyl u kâle
Süñü sıġmadı cehd ile çuvâle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 31*). [*toladı, -dı]*

4. Virem hem ol kadar sürü koyunu
Derenün **tol**a koıtuğı koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 92*). [*tol*a, -a]
5. Kelâmiñ meyvesi gerçi şuludur
Dilüm ğayret odi ammâ **toludur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 100*). [*toludur*, -u, -dur]
6. İyü yavuz haber **tol**du cihâne
Yağup Leyli dilin bu ta'n u ğaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 6*). [*tol*du, -dı]
7. Tolup ehl-i temâşâ dâmen-i küh
Kağan Leylâ'yı medđi ile bezerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 52*). [*tolup*, -up]
8. Yaşın yağmur idüp karşu yürürdi
Tolup vaşf-ı cemâl-i Leyli afâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 97*). [*tolup*, -up]
9. Cihân **tol**du şadâ-yı şavt-ı ğulğul
Ĝül ü nesrinlerün her şüh u şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 4*). [*tol*du, -dı]
10. Diyâr-ı Çin'e döndi nâfe **tol**du
Çemende ol perî-peyker perî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 116*). [*tol*du, -dı]
11. 'Alemler dikdi 'âlemde dü rengi
Tolup berk ü nevâdan bağ u bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 7*). [*tolup*, -up]
12. Nevâsı nağme-i 'uşşâka **tol**du
Sözi evşâfinuñ süz oldı sâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 8*). [*tol*du, -dı]
13. Şafak dâmenlerine kan **tol**ınca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 188*). [*tol*ınca, -ınca]
14. Bu ğün nâlemler **tol**du heft kişver
Cezâsın iyler iseñ her ğünâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 78*). [*tol*du, -dı]
15. Şafâ **tol**du yemîn ile şimâle
Oturup Leyli atasıyla sâdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 132*). [*tol*du, -dı]
16. Ğam-ı 'aşkı tağılmış müşke döndi
Tolup ğöñliñ ğam-ı dil-ber kayusu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 69*). [*tolup*, -up]
17. Zemîni gevher-i mâh itmiş enver
Tolup bu nâfe gevher kâsr-ı şeş-tâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 15*). [*tolup*, -up]
18. Ĝül-i ğülzâr ile **tol**sa kenârâuñ
Eritdi 'aşk odi kıldı seni şu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 152*). [*tol*sa, -sa]
19. Hâkikat hikmetiyle ğöñli **tol**muş
Geçüp âlâyiş-i şüret-peresti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 14*). [*tol*muş, -muş]
20. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Tolupdur 'aşk ile bu çeşm ü ğuşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [*tolupdur*, -up, -dur]
21. İki yâr u iki müştâk u mehcür
Cihâna **tol**du eğğânun ğurüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 93*). [*tol*du, -dı]
22. Dem-i dil kaçresiyile dâne dâne
Tolar ol kaçre nâra eyle vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 39*). [*tol*ar, -ar]
23. Hevâñ odiyle **tol**muşdur türâbı
Senün şevkuñ dilinde müstemirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 104*). [*tol*muşdur, -muş, -dur]
24. Kızıl kor olup ol zer **tol**a ğuruñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cem' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128*). [*tol*a, -a]
25. Ki yirsin mâlını karnuñ **tol**ar mâr
Okı tut pend-i Qur'an-ı Kerimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 140*). [*tol*ar, -ar]

tol-: (kadeh) dolmak.

1. Şarâb-ı Tâ'ifi **tol**du kü'üsa
Düğün hengâmesi germ oldı ğâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 126*). [*tol*du, -dı]

tol-: (Bir duygu insanın içini, gönlünü...) Kaplamak, sarmak.

1. Fiğân **tolđı** kamu ilgü içinde
Düşürmiş nâlesinden şūra şiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 72*). [*tolđı, -dı*]
2. Gidüp Mecnûn yerine **tolđı** Leyli
Kaşâ'id nazm idüp medh-i vefâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 10*). [*tolđı, -dı*]
3. Göçüp kondı hişâr-ı âhenine
‘Arab kavmi **tolup** anuñ ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 187*). [*tolup, -up*]

tol-: Dolmak, dolu duruma gelmek (Bir şeyin çok fazla olması bağlamında).

1. Kamu sîrâb-ı âb-ı ihtidâdur
Fürûğı ol fürû‘un **tolđı** ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 69*). [*tolđı, -dı*]
2. Şafâ vü şevk ile endâmı **tolđı**
Muhabbet şan mücessem âdem oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 87*). [*tolđı, -dı*]
3. Kemâle irmedin ol serv-i tâze
‘Acebdür **tolđı** ‘uşşâkı Hicâz’e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 164*). [*tolđı, -dı*]
4. Olup gün gün ziyâde âşnâyî
Gönülde **tolđı** şevk-i rûşenâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 184*). [*tolđı, -dı*]
5. Dili hâli gibi oldu perişân
Yüregi ğoncesine **tolđı** çün kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 3*). [*tolđı, -dı*]
6. Anuñ tâbiyle **tolmış** ol hârâbe
O şerbet kim aña düşen yanardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 78*). [*tolmış, -mış*]
7. Tolardı ol şekerden Mısr u Şâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 56*). [*tolardı, -ar, -dı*]
8. Bitürdi lâleler güller kenârı
Nesîm-i büyi ol eţrâfa **tolđı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 115*). [*tolđı, -dı*]
9. Ğazeller idilüp olındı ta‘rîf
Cemâli medh olup âfâka **tolđı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 7*). [*tolđı, -dı*]
10. Şadâ-yı na‘ra **tolđı** âsumâna
Öz aşhâbiyle sâlâr-ı kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 12*). [*tolđı, -dı*]
11. Yirine derd ü ğam **tolmış** gidüp hüş
Varup yanına yap yap rıkkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [*tolmış, -mış*]
12. Şadâ mevciiyle **tolđı** evc-i eflâk
Tırup geh kol şalar cân selvetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 26*). [*tolđı, -dı*]
13. Fiğân u nâle iyler bülbül-i mest
Münevver havza **tolmış** âb-ı Kevşer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 35*). [*tolmış, -mış*]

tolâ: Dolamak, sarmak.

1. Olup Leyli de Kaşâ’un mübtelâsı
Tolaşdı boynına zülfi belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 174*). [*tolaşdı, -ş, -dı*]

tolan-: Bir şeyin etrafında gezinmek, dolaşmak.

1. Bilicek anı andan çekdiler el
Anuñ katına ki her seg **tolandı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 21*). [*tolandı, -dı*]

tolaş-: Dolaşmak, gezinmek, dolanmak.

1. Țolașurdi Țucup aȚ boynıñ anuñ
Görenler Țañlașurdi oynın anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 81*). [*Țolașurdi, -ur, -dı*]
2. Țolașmasa eger rây ile ilgü
Cihânda bir vefâsuzdur murâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 84*). [*Țolașmasa, -ma, -sa*]

Țolaș-: *Dolașmak, zor ayrılır hale gelmek, yakalanmak; gönül vermek, bağlanmak.*

1. Țolașdı birbirine lâm-elif-vâr
İki riște șanasın oldu bir tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 142*). [*Țolașdı, -dı*]

Țolaș: *İlișmek, satașmak.*

1. Sen de baña **Țolașmasañ** ey ejdehâ firâk
Zülf ü ruħından ayru düşelden ĥabibümüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 2*). [*Țolașmasañ, -ma, -sañ*]
2. Kümeyt-i kîne bindi ser-keș oldu
Țolașdı Nevfel'e töhmetler itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 3*). [*Țolașdı, -dı*]

Țolaș: *Dolașmak, birbirne sarılmak.*

1. Țolașmış mâra dönmiş seng içinde
Ĝarib ü bî-kes ü âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 114*). [*Țolașmış, -miş*]

Țolaș: *Dolanmak II müptela olmak.*

1. Sen de baña **Țolașmañ** ey ardıma firâk
Zülf ü ruħından ayru düşelden ĥabibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*Țolașmañ, -ma, -ñ*]

Țolaș: *Birbirine geçip karışmak, güç çözülecek duruma gelmek.*

1. Șerħ iylemege ĥâli **Țolașmaz** zebân gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 10*). [*Țolașmaz, -maz*]
2. Kimüñ ĥârı **Țolașdı** dâmenüne
Șaķıñduķca gözüm bîmâr olursın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 8*). [*Țolașdı, -dı*]

Țoldur-: *Doldurmak, kaplamak.*

1. Ne yüzüñ ĥâlidür sineñde dâğun
Kimüñ sevdâsı **Țoldurdu** dimâğun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 42*). [*Țoldurdu, -dı*]

Țoldur: *Doldurmak.*

1. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nâme
Acı șabr âğusından **Țoldurup** câm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 69*). [*Țoldurup, -up*]

Țolu: *Dolu.*

1. Ȑolu āb-ı zeheb itdü devātın
Hem almış sāzını Zühre kenāra (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 24*). [*Ȑolu,]*

tolun: Dolanmak, kaybolmak.

1. Vefāt-ı Leyli için Ȑıtdı yaşı
Ȑolındı çünki ħurřid-i melāĥat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 191*). [*Ȑolındı, -dı]*

tolu: Bir Şey ile dolu olan; pek çok, fazla.

1. Cihān kim var olupdur ħudretüñden
Ȑolu ‘ibret olupdur ħikmetüñden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 10*). [*Ȑolu,]*
2. Kelāmiñ meyvesi gerçi Şuludur
Dilüm ğayret odi ammā **Ȑoludur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 110*). [*Ȑoludur, -dur]*
3. Ola hem sāye-bāni sāye-i gül
Ĥayāl-i yāre **Ȑolu** cām içeydi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 79*). [*Ȑolu,]*
4. Beni yıĥmaġa Ȑıtmıřsın **Ȑolu** ya
Yıĥup bünyādımı vîrān sen itdüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 38*). [*Ȑolu,]*
5. Çıĥam merdāne bu evden ne mirdār
Cihān kim mār ile çāĥı **Ȑoludur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 155*). [*Ȑoludur, -dur]*
6. Ki künc-i gencüñi **Ȑolu** zer iyler
Ĥabıřsedür ki ‘arz itse özini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 146*). [*Ȑolu,]*

tolu: İçinde, alabileceġi kadar veya ona yakın derecede kimse veya Şey bulunan, dolmuş olan, boş yeri bulunmayan.

1. Ȑapuñ yā Rab taĥayyür dergehidür
Cihān senden ne **Ȑolu** ne tehidir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 74*). [*Ȑolu,]*

tolu: Havanın üst tabakalarındaki su zerrelerinin soġuktan donması ile oluşan ve yere buz hālinde düşen iri, yuvarlak yaġmur tânesi.

1. Ȑolu mânendi başlar yire yaġdı
Götürdü gövdeyi ĥan seyli Ȑařdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 92*). [*Ȑolu,]*
2. Ȑızıl od yaġdı gögden cāni yaĥdı
Ȑolu yaġdı melāĥat gülşenine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 29*). [*Ȑolu,]*

ton: Giysi.

1. Ȑonuma sür buni çeşmüme sürme
Ki baña yārsuz mātem gerekdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 152*). [*Ȑonuma, -um, -a]*
2. Ȑara **tonlar** giyüp feryād ider zāġ
Teneffüs ĥılsa zehr-ālüde vü serd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 28*). [*tonlar, -lar]*

tonanma: Elbise, giyilecek Şey; süslenmek.

1. Kaṭār ile deve çulları dibā
Çekildi tāzī vü buḥtī **ṭonanma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 81*). [*ṭonanma,]*

ṭonat: Süslemek, bezemek, donatmak.

1. Silüp şefkat yeñiyle hem ğubārın
Ṭonatdı öyle dikdi vuşla-i çāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 83*). [*ṭonatdı, -dı]*
2. Ṭadı şekker mizācı zencebilī
Ṭonatmış ter çiçekler şahn-ı bāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 29*). [*ṭonatmış, -mış]*

ṭoprağ: Toprak.

1. Baña olsun belāsı mūnis-i ḥāk
Beni çün **ṭoprağumdan** haşr ide Ḥaḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 105*). [*ṭoprağumdan, -um, -dan]*
2. Ṭaşı baş **ṭoprağı** yanmış cigerdür
Der ü der-bendi muḥkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 92*). [*ṭoprağı, -ı]*
3. Ṭutuşdum yüz şuyın **ṭoprağa** şaçdum
Yakup şevka vücūdum İyledüm berḫ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 48*). [*ṭoprağa, -a]*
4. Ṭaşı **ṭoprağı** kızmış ḳora beñzer
O vādide çeker düzaḫ ‘azābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 38*). [*ṭoprağı, -ı]*
5. Ecel ben ḥasteyem baña muḥaldur
Baña dırsın ölürem **ṭoprağum** şaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 55*). [*ṭoprağum, -um]*
6. Düşüp üstine ditrer şanki yapraḫ
Ḳara **ṭoprağı** üzre düşdi bi-ḥüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 31*). [*ṭoprağı, -ı]*
7. Ki iyler cevherinden **ṭoprağı** zer
Seḫer-gehden irüp ‘aşkuñ şabūhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 110*). [*ṭoprağı, -ı]*
8. Güliken şūreti **ṭoprağa** döndi
Hey-ā-hey ağladı vü itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 142*). [*ṭoprağa, -a]*
9. Girüp **ṭoprağa** āḫir yilden indi
Cihānda ‘ömr-i ādem olmasa yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 114*). [*ṭoprağa, -a]*

ṭoprağ: Mezar, mezar toprağı.

1. Beni ḥışmuñ odı da virse bāda
Felek ger **ṭoprağumdan** düze desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 31*). [*ṭoprağumdan, -um, -dan]*
2. Ki döymezi incinürdi pırehenden
Nice hōş şabr ider **ṭoprağa** şimdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 125*). [*ṭoprağa, -a]*

ṭoprağa var: Ölmek.

1. Varam ṭoprağa bu ṭopraḫ maḥalden
Bu resme nice dürc-i ḥikmet açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 184*). [*ṭoprağa var, -am]*

ṭoprak: Toprak.

1. Hevālar başda vü ṭaşda ayağı
Ṭaş içinde yatur **ṭoprak** gibi zār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 15*). [*ṭoprak,]*

2. Velî **toprak** saçup yañmadı anı
Kâlıp bir güşede ol pîr-i haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 12*). [*toprak,]*
3. Eger **toprak** gerekse gel tenüm aç
Baña dırsın du‘adan an revânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 56*). [*toprak,]*
4. Peder gürına dek ‘azm itdi püyân
Görüp ol hâki beñzi oldı **toprak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 29*). [*toprak,]*
5. Hem artar od gibi ‘aşk-ı nihânum
Bu odı kim ne taş örter ne **toprak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 111*). [*toprak,]*
6. Ki yil çaldı avuçda gözde **toprak**
Dile dâğ urma dınâr u diremden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 122*). [*toprak,]*
7. Varam toprağa bu **toprak** mağalden
Bu resme nice dürc-i hikmet açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 184*). [*toprak,]*
8. Ki anı itmedi âhırde **toprak**
Ne yirde bitdi bir serv ü şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 164*). [*toprak,]*
9. Nice **toprak** ser-i şeh-zâde idi
Nice sebze ki hüşnidür bahârûñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 170*). [*toprak,]*
10. Gömüldüñ genc iken **topraga** ey genc
O gencüñ kim yiri zîr-i zemindür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 128*). [*topraga, -a]*
11. Kuru **toprak** döşek yaşduğ kara taş
Vaşiyet kılmağa yok ademî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 22*). [*toprak,]*

toprak it: *Yıkmak.*

1. Tağıldı fikri pîrûñ ‘aklı şaşdı
Egerçi toprak itdi hânümânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 11*). [*toprak it, -di]*

toprak ola: *Ölmek.*

1. Mucîb iyle bu lâl-i pür-kelâli
Ki yüz şuyıyla **toprak ola** cismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 71*). [*toprak ola, -a]*

töre: *Âdet, sık yapılan ve benimsenmiş davranış.*

1. Yiñi miñnetde eski **töresinde**
Bağup meyl iyledi Mecnûn o pîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 82*). [*töresinde, -si, -nde]*

toy-: *Kanmak, yetinmek.*

1. Ne cân **toydu** saña ne sen cihâna
Dil-ârâ bâğ idüñ olduñ harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 106*). [*toydu, -dı]*

toy: *Doymak.*

1. Bunı sen ot şanursın gül-şekerdür
Eger **toysañ** bunuñ sen lezzetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 27*). [*toysañ, -sañ]*

toynağ: *Tırnak.*

1. Külâh-ı baht ol atun **toynağ**ıdur
Sözinde tütü cevlanında tāvūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 60*). [*toynağ*ıdur, -ı, -dur]

toz: *Çok hafif ve küçük parçalara bölünmüş çok ince toprak.*

1. ‘Adū kaħrına karşı gitdi mağbûn
‘Adûlar gözlerine **toz** idüm ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 59*). [*toz,*]
2. Baş açup karşı varur gerd-i yâra
Ki ol **toz** ‘aşıkun tâc-ı seridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 71*). [*toz,*]
3. Güle luğf-ı semenden âb virdi
Gümân-ı fitneye **toz** itdi müşkîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 63*). [*toz,*]
4. Başı vü cânı tārū gibi dirdi
Ayağdan **toz** belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 91*). [*toz,*]
5. Du‘â **tozin** velî anda şaçardı
O cânibden atılsa tîr-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 112*). [*tozin, -ı, -n*]
6. Ki irmez **tozına** bād-ı beyâbân
Gözi yaşı yüzinden şırlar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 6*). [*tozına, -ı, -n, -a*]
7. Elün altında memlûkündür el-ħağ
Yoluında **toz** olan zî-gevher-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 73*). [*toz,*]
8. Gözine **toz** görindi tütüya-reng
Açıldı bürka‘ı çün ol ğubârūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 12*). [*toz,*]
9. Ayağun **tozi** tâze armağandır
Tapuñ ħadrâ-dimen ey Hızr-dâmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 206*). [*tozi, -ı*]
10. Gice yıldız gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez **tozını** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 8*). [*tozını, -ı, -n, -ı*]
11. İrişmez **tozuma** rahş olsa Şebdiz
Ne kılam n’ileyem kılmaz dil ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 24*). [*tozuma, -um, -a*]
12. Tozuña irmesün avcı semendi
Ayağun izine gerd irmesün hiç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 60*). [*tozuña, -u, -n, -a*]
13. Ki genci qor yılana kendü yir ħağ
Yi genci qalmasun qalbünde **tozi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 65*). [*tozi, -ı*]
14. O **tozdan** yüz çevüren başına ħâk
Vücüdüm ħâk-i ğamdan döndi âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 74*). [*tozdan, -dan*]
15. Ne yüz var yüzüne bakmağa ħanum
İşğünden ne yıl kim almaya **toz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 77*). [*toz,*]

toz: *Ayak tozu.*

1. Tozun kuħlin alur çeşmine ğâlib
Turur bâm-ı sipihr üstinde Keyvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 32*). [*tozun, -un*]

tübâ: *Bütün cennete gölge saldığına inanılan, kökü yukarıda dalları aşağıda bulunan ağaç { güzelin boyu.*

1. Yirün añduñ revân olduñ cinâne
Güzel **tübâ** idi qadd-i ħirâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 151*). [*tübâ,*]

tudağ: Dudak.

1. Şormaq ʿaceb degül **tudağın** la'l-i kân mıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 1*). [*tudağın, -uñ*]

tüfân: Her tarafı istilâ edecek şiddetli yağmur, su, sel. II Çok fazla.

1. Başı üzre direm **tüfânı** yağdı
Varup dergâh-ı Leylî'ye her âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 138*). [*tüfânı, -ı*]

tufeyl: Asalak, dalkavuk.

1. Odur maşşûd aña ʿâlem **tufeyli**
ʿUrûc-ı ʿarş-ı ev-ednâ anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 74*). [*tufeyli, -i*]

tufeyli: Hayran.

1. Dönersin dösttan çün devr-i ğaddâr
Biz olduĝ saña nuşretde **tufeyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 135*). [*tufeyli,]*
2. Belâya mübtelâ derde **tufeyli**
Ğam-ı yârından oldu çün demi târ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 2*). [*tufeyli,]*

tuhfe: Armağan, hediye.

1. Kimin hâtır kimin hâme yazdı
Giderdi **tuhfe** andan her maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 55*). [*tuhfe,]*
2. Alup anı çü helvâ vü kaķâ'if
Hużûr-ı Leylî'ye iltürdi **tuhfe** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 103*). [*tuhfe,]*

tul: Dul.

1. Ğarıya yalvarup hâlini şordı
Didi bir **tul** Ğarıyam ben fâķire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 23*). [*tul,]*
2. Tul oldum bencileyin bu Ğaķire
Rızâsıyla esîr olup bu âzâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 24*). [*tul,]*

tulû' itme: Doĝmak, ortaya çıkmak.

1. Tulû' itmezdi benden mâh-ı Leylî
Ğızum da ben de uş düşdüĝ yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 88*). [*tulû' itme, -z, -di*]

tuman: Duman.

1. Ğatı yağmuru eşk-i derd-mendân
Meger kim âh-ı ʿaşıķdur **tumanı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 53*). [*tumanı, -ı*]

tu'me: Yiyecek, azık.

1. Düşer her murğ u mâhî cevr-i dâma
Aña kim **tu'me** bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 67*). [*tu'me,]*
2. Ki buña **tu'me** serçedür aña kâz
Dükendi şofrada çünkim nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 208*). [*tu'me,]*

tu'me-i bâz: Doğan kuşunun yiyeceği.

1. Anuñ çün dîve beñzer cümle hûyi
Ne lâyıkdur gurâba **tu'me-i bâz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 101*). [*tu'me-i bâz,]*

tu'me-i hikmet: Hikmet yiyeceği.

1. Gül iken mübtelâ-yı hâr olursın
Şular kim **tu'me-i hikmet** yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 11*). [*tu'me-i hikmet,]*

tümen: On bin, pek çok.

1. Tümen dürr ü semen şekker be-her-vâr
Nice yüz tabla nâfe la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 76*). [*tümen,]*

tu'm-ı şerbet: Şerbetin lezzeti.

1. Nitekim **tu'm-ı şerbet** bala göre
Ne tüterseñ ana göre çoğar düd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 126*). [*tu'm-ı şerbet,]*

tünd: Sert.

1. Ne âteş katı yilden **tünd** ü ser-keş
Virüñ Leylâ'yı kon ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [*tünd,]*
2. Şer ü şür ile **tünd** tiz çün şir
Hürüş u çüş ile çün pil-i ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 164*). [*tünd,]*
3. Ser-i tâc üzre güyâ dürr-i meknûn
Ol âhüyü görüp bu **tünd** çün şir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 5*). [*tünd,]*

tünd-mâr: Sert yılan. Yabani yılan.

1. Yanından geçdi beñzer **tünd-mâra**
Çün uğradı bu bi-bahta o bed-bâht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 22*). [*tünd-mâra, -a]*

tur-: Belli bir durumda süreklilik göstermek, devam etmek.

1. Yazardı Zeyd anı **turup** kafâda
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 12*). [turup, -up]

tur- Ayağa kalkmak.

1. Silâh-dâr ola tâ ‘azm itse sultân
Turur hem Müşteri ‘azmuña râğb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 31*). [turur, -ur]
2. Kaçan bu şiveye bünyâd iderdi
Turup şiven urup feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 32*). [turup, -up]
3. Didi tutup elin **tur** ey hevâ-dâr
Seni Leyli taleb iyle aña var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 59*). [tur,]
4. O pîr âgâh olıcak bu haberden
Turup ile haber şordu püserden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 12*). [turup, -up]
5. Turup Mecnûn yirinden mest ü medhûş
Bu resme nevha iyledi kılup cûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 11*). [turup, -up]
6. Görüp şeyhi selâmı virdi Mecnûn
Turup qarşısına çün şem‘-i rûşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 89*). [turup, -up]
7. Gören ağılardı ol âşufte hâli
Turup çâk itdi bir gün perde vü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 43*). [turup, -up]
8. Ki merdüm-zâdedür zât-ı şerifi
Turup depretti vahşuñ her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 19*). [turup, -up]
9. Ki giydi ol libâsı kâm-nâ-kâm
Turup ortaya ni‘met kôdı nice (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 37*). [turup, -up]
10. Turup çekdi hemân Zeyd’i kenâra
Didi ahsent zihî hûş-rây u hûş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 54*). [turup, -up]
11. Tur imdi çäre iyle vaşl-ı yâra
Şanavber isteyü ‘azm iyle tağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 28*). [tur,]
12. Saña anda ne menzil qor ne me‘vâ
Sefer ehli iseñ **tur** yatma yirden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 75*). [tur,]

tur: Bir durumda bulunmak. .

1. Gidüp sevdâ-yı zulmet nûra döndi
Turup Mecnûn-ı pür-sevdâ vü pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 53*). [turup, -up]
2. Vaţan tatan dehân-ı ejdehâda
Turup mesken düzersin bu vaţanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 57*). [turup, -up]

tur: Durmak, belli bir durumda olmak.

1. Yine ‘aklı gelüp **turınca** Mecnûn
Yalanından ol utanmaz utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 88*). [turınca, -ınca]
2. Cihâñ **turduqca** zikr ola kemâlüñ
Qoyup kendü belâñi gözleseñ gayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 8*). [turduqca, -duqca]

tur: Durmak, beklemek.

1. Zemîne **tur** didüñ turdı muqarrer
Semâya dön didüñ döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 29*). [tur,]

2. Zemîne tur didüñ **turdi** muqarrer
Semāya dön didüñ döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 29*). [*turdi, -dı*]
3. Hemân cüftiyle havfından **turur** tek
Gül üzre şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 78*). [*turur, -ur*]
4. Tururlar bî-zebân çün şubh-ı rüşen
Çü gice şoĥbetinüñ şem'î yandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 156*). [*tururlar, -u, -r, -lar*]
5. Turup pür-şevk Mecnûn-ı seĥer-ĥîz
O birkaç yâr ile çün âteş-i tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 7*). [*turup, -(u)p*]
6. Ne şerm-i yâr var ne ĥavf-ı aĥyâr
Eger anda **turasın** oturasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 41*). [*turasın, -a, -sın*]
7. Baña bu derd ile ölmek muĥaldür
Çık ey cân **turma** cânânsuz bedenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 57*). [*turma, -ma*]
8. Tozuñ kuĥlin alur çeşmine ĥâlib
Turur bâm-ı sipîhr üstinde Keyvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 33*). [*turur, -ur*]
9. Tehî ĥalbün ola a'dāya mâ'il
Bu 'ahd üzre eger **turursañ** ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [*turursañ, -ur, -sañ*]
10. Demün içmege iki teşne lebdür
İşaretdür baña kim **turduguñ** cāy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 77*). [*turduguñ, -duĥ, -uñ*]
11. Bu vaĥdet şüretinden oldular dür
Tururlar birbirine ĥarşu yoĥ dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 151*). [*tururlar, -u, -r, -lar*]

tur: Durmak, ayakta durmak, dikilmek.

1. Tururdi diñleyüp aĥzında barınak
Didi ger faĥr u fâĥum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 50*). [*tururdi, -(u)r, -dı*]

tur: Beklemek, bir yerde kalmak.

1. Görüp Mecnûn bu şahşı ĥaldı ĥayrân
Revân anlara ĥarşu vardı **turdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 21*). [*turdi, -dı*]
2. Bilürem şübhesüz **turmaz** ĥaçarsın
Selâm'uñ gönline güç geldi bu pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 100*). [*turmaz, -maz*]
3. Sürerler geh şafâ-yi la'l-i yârı
Turur ĥizmetde bir pîr-i müşekkel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 55*). [*turur, -ur*]

tur: Beklemek, sabretmek.

1. Dönüp iline gitmek oldı cehdi
Turup bî-çâre Mecnûn ĥasret ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 165*). [*turup, -up*]

tur: Bir durumun mevcut haliyle kalması.

1. Revân seyr itdi ĥürşidüñ 'arüsü
Turup İbnü's-Selâm âsüde ĥôş-dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 5*). [*turup, -up*]

tur: Dur, bir dur!.

1. Anuñçün yıl gibi geçmezdi şafası
Ṭur ey gâfil yile söygenme zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 119*). [*ṭur,]*

ṭur: Ayağa kalkmak.

1. Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı ṭuş
Ṭurup bir kimse dimiş ol benem uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 6*). [*ṭurup, -up]*
2. Ṭurup nâz ile ol serv-i mükerrem
Ki dervîşe taşadduk ide dirhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 53*). [*ṭurup, -up]*
3. Ṭurup ‘azm iylediler Necd’e yârân
Ararken buldılar anı pür-endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 26*). [*ṭurup, -up]*
4. Sunup andan yimedi bir nevâle
Ṭurup ol hÿânı vahşe iyledi baḥş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 41*). [*ṭurup, -up]*
5. Felek devrinde baḥup kıldı nâle
Ṭurup haykırdı ol resme şegâb-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 25*). [*ṭurup, -up]*
6. Şadâ mevcîyle ṭoldı evc-i eflâk
Ṭurup geh ḳol şalar cân selvetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 27*). [*ṭurup, -up]*
7. Ṭurup çarḫa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi’l ü bed-âyîn ü bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 44*). [*ṭurup, -up]*
8. Ki ḫâk-i ravza oldu cümle gül-gün
Ṭurup süsen gibi ḳabr üze miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 83*). [*ṭurup, -up]*
9. Yakup şeb ḫırmenini âteş-i rüz
Ṭurup Zeyd uyḫusundan oldu bîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 81*). [*ṭurup, -up]*
10. İdüp anı ḫazîne-dâra teslim
Ṭurup soñra kilid-i ḫoş-zebâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 97*). [*ṭurup, -up]*

ṭur: Ara vermek, dinlenmek, soluklanmak.

1. Şabâ gibi yilerdi **ṭurmayup** Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 194*). [*ṭurmayup, -ma, -y, -up]*

ṭur: Bir iş yapmak için harekete geçmek.

1. Belâ def’ olına diyü püserden
Ṭurup himmet biline pîr-i ḫoş-rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 41*). [*ṭurup, -up]*

türâb: Toprak.

1. Nitekim tâze gül saçmak **türâba**
İkimüz de egerçi âdemî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 92*). [*türâba, -a]*
2. Türâba cür’a-i merdân içürdi
O câmuñ nüş idenler şîşesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 62*). [*türâba, -a]*
3. Girem ol âb-ı rüy ile **türâba**
Vücüdüm çün ola âb ile pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 14*). [*türâba, -a]*
4. Yaraşmaz sen oturasın **türâbe**
Senüñ ter-penbedür cismüñ ben âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 78*). [*türâbe, -e]*
5. Yol üzre birbirine ḳarşu medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden **türâbı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 103*). [*türâbı, -ı]*

6. Hevâñ odiyle ʔolmıřdur **türâbı**
Senüñ řevkuñ dilinde müstemirdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 104*). [*türâbı, -ı*]

türâbe düş: *Toprağa düşmek. II Ölmek.*

1. Muřarrâ verd idüñ düşdün türâbe
Cihânda mâh u mihr idi cemâlün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 108*). [*türâbe düş, -dü, -n*]

turaç: *Durak, kalınan yer.*

1. Hâķ itmiş anı vaşşiler **turağı**
Yili çün âh-ı serd-i mest-mendân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 50*). [*turağı, -ı*]

türbe: *Kabir, mezar.*

1. Dil uzatdı vü çarĥa itdi nefrîn
Yanup ol **türbe** üzre nitekim ‘üd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 85*). [*türbe,]*

turfa: *Nadide, az bulunan, değerli.*

1. Zârîfî tâziler **turfa** hecinler
Urûsî bâz u pervâzî şahînler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 103*). [*turfa,]*
2. Ki ey keklik saña ĥandan bu pîşe
Bu **turfa** ĥahĥaha çün irdi kebge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 5*). [*turfa,]*
3. Beni fehm itmemek **turfa** sözümden
Yaĥarken sinede pervâne dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 56*). [*turfa,]*
4. Ki ya‘ni **turfedür** aĥvâl-ı devrân
Yaĥüd ol ĥahĥaha itdüği anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 44*). [*turfedür, -dür*]
5. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu **turfe** sözden ol avcı ʔutup daĥĥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [*turfe,]*
6. Senüñ nedür ĥdân ey **turfe** insân
Didi kim her seĥer dil-ber hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 46*). [*turfe,]*
7. Taşannu‘la tekellüf oldı şimdi
Adın şöfi ĥomıř bir **turfe** fırĥa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 85*). [*turfe,]*
8. Hemân zulmet belâsın çekdi ĥitdi
Ne **turfe** derd olur bu miĥnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 55*). [*turfe,]*

turıncı: *Sarı ile kırmızının birleşmesinden meydana gelen kızıl sarı renk, turunç rengi, portakal kabuğu rengi.*

1. Turıncı ĥabęabın ĥördükçe anuñ
Turunca döndi ĥays ol civânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 11*). [*turıncı,]*

turıncı: *Portakal gibi bir meyve.*

1. Gören ol ĥabęabı olurdu ser-mest
Keserdi hem **turıncı** yirine dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 14*). [*turıncı,]*

türk eri: Türk kişi.

1. İşit ol ħar yitürmiş Türk erini
Meger bir vâ'ize şormiş ħarımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 1*). [*türk eri, -ni*]

turkur: Ayakta tutmak, kaldırmak.

1. Oda şaldı ferâġat mişesini
Oturup ħücrede **turkurdi** keydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 25*). [*turkurdi, -dı*]

turş-rû: Ekşi yüzlü, asık suratlı.

1. Getür öp sür yüzüne di zihî la'l
Eger bir **turş-rüdan** göresin cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 117*). [*turş-rüdan, -dan*]

turul: Durulmak.

1. Ŧurulmiř lücce-i enbûha döndi
Sükûnet şân-ı 'aql u zeyn-i cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 16*). [*turulmiş, -mış*]

turunc: Aġaç kavunu denilen ve portakala benzeyen meyve.

1. Turunc oldu ruġ-ı nârenci Ŧays'uñ
Ziyâde oldıġınca renci Ŧays'uñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 15*). [*turunc,]*
2. Turıncı ġabġabın gördükçe anuñ
Turunca döndi Ŧays ol civânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 12*). [*turunca, -a*]
3. O ġonce arturduġca nâz ü ġıncı
şarardı çehre-i Ŧays'uñ **turuncı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 10*). [*turuncı, -ı*]
4. Ecel yili anıñ-çün iyledi âġ
Turunca döndi çün sib-i gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 61*). [*turunca, -a*]

türvende: Genç, taze.

1. İdüñ ammâ biraz bu ġayrı te'ġır
Ki bu **türvende** verde gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 61*). [*türvende,]*
2. O şeftâlü daġı **türvende** gitdi
Nitedür ġâl-i ġâl-i müşk-dâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 120*). [*türvende,]*

tuş: Taraf, cihet, yön.

1. Yiter bir ayda bir kez nefsüme ķüt
Çün olmadum tuş etmek gözlere **tuş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 59*). [*tuş,]*

tuş: Eş, arkadaş.

1. Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı **tuş**
Türup bir kimse dimiş ol benim uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 5*). [tuş,]

tuş gel: Denk gelmek.

1. Hemân âh u dirîğ idi celisi
Ne dem kim bü-y-ı yâre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 9*). [tuş gel, -ür, -di]

tüş ol: Yönelmek.

1. Kâtına uğradı bir şahş-ı ma’dî
Geçerken oldı Mecnûn’a gözi tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 95*). [tuş ol, -dı]
2. Tuş oldı hâsreti Mecnûn’a nâ-gâh
Yatur düşmiş yatağı vâdi- i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 128*). [tuş ol, -dı]
3. Gözi gönîli gibi tuş oldı dâma
Meger ol dâma düşmiş gâv-ı deştî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 14*). [tuş ol, -dı]
4. Gözi ol devhâ-i zîbâya düşdi
Gözi tuş oldı şâh üstinde zâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 25*). [tuş ol, -dı]

tüş ol: Rastlamak.

1. Ne başdan taş seçer ne başı taşdan
Ol âvâre tuş oldı bir süvâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 21*). [tuş ol, -dı]
2. İderken anda cüst ü cü-yı naḥcîr
Tuş oldı kühda Mecnûn’a nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 13*). [tuş ol, -dı]

tüş ol: Rastlaşmak, karşılaşmak, rast gelmek.

1. Hızr da bu şerbete zulmetde kanda tüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [tüş ol, -ur]

tüş ol: Müptelâ olma, tutulma; rastlama.

1. Ne deñlü kaçsa bu dâma olur tuş
Bu derdüñ şiddetinden öldi Loḫmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 48*). [tuş ol, -ur]
2. Cihânda her birinüñ n’ola nâmu
Neden tüş oldılar bu hûş şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 63*). [tüş ol, -dı, -lar]

tüşe: Azık, ölmeyecek kadar yenecek şey.

1. Cigerler pâresin ḥalkâ tıḫardı
Ölüm ceysi ki cânlar **tüşesidür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 73*). [tüşesidür, -si, -dür]

tüşî: Şehname yazarı Firdevs-i Tûsî.

1. Kimesne bir pula almazdı pencin
Eger Şeh-nâme düzse şimdi **Ṭūsī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 25*). [*ṭūsī,]*

tut-: Tutmak.

1. Elüm **ṭuta** didüm ṭutduñ ayağum
Düşürdüñ eyle ḳalması ṭayağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 7*). [*ṭuta, -a]*
2. Ṭutulmaz ḳılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile pend ile havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*ṭutulmaz, -ul, -maz]*
3. Ṭutulmaz ḳılsa ‘âlem fikr ü râyı
Hevâ bend ile pend ile havâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [*ṭutulmaz, -ul, -maz]*
4. Ḳuma sîm ü zeri ḳum gibi şaçdı
Ṭutup hem luṭf ile ferzendi destin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 47*). [*ṭutup, -up]*
5. Ṭutup ḫalka su’al-i fazl u cüd it
Di yâ Rab ben ğaribe luṭf-ı ḫâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 54*). [*ṭutup, -up]*
6. Bu raḳş idüp döner dönmez **ṭutar** baş
Cefâ vü cevri-düşmen çekdi vâfir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 56*). [*ṭutar, -ar]*
7. Necât isterseñ ammâ **ṭut** kenârı
Bu deryâ pür-neheng ü ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 180*). [*ṭut,]*

tut-: Yönelmek, ihtiyar etmek.

1. Müdebbirler maḳâmın **ṭuta** aḫmaḳ
Ḳanı Mecnûn gibi ‘aşḳ ile fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 28*). [*ṭuta, -a]*

tut-: Uymak; kabul etmek.

1. Geçer ğam çekmedin **ṭutar** kenâre
Bu ḫâlet ki âleti ‘aşḳ u hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 166*). [*ṭutar, -ar]*

tut-: Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.

1. Çeküp **ṭutdı** zimâm-ı nâḳasın saḫt
Ḫaber virdi çağırdı ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 24*). [*ṭutdı, -dı]*
2. Elüm **ṭut** oldum üftâde ayağdan
İraḳdan baña çeşme gösterürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 52*). [*ṭut,]*
3. Ḳaçan zencirden bunda delüdüdür
Ṭut elde ḫalka-i zenciri zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 157*). [*ṭut,]*

tut-: Bürünmek, benzemek.

1. Dil-i Mecnûn’ı **ṭutdı** bağ-ı Leylî
Leb-i şîrîni bağrum ḫün idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 18*). [*ṭutdı, -dı]*

tut-: Farzetmek, varsaymak.

1. atık idinme anı nāna zinhār
Yidūñ **tut** mālını cümle cihānuñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 84, Mısra 121*). [*tut,]*

tut-: Tutmak, yakalamak.

1. Cemālī güldi Şan gül-berg-i cennet
Sütūn-ı ĥayme gibi **tutdı** servī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 78, Mısra 83*). [*tutdı, -dı]*

tut: Tutmak.

1. Der-i lütfuñda **tutsun** āŐiyāne
Eger luřf idesin ĥalka eger ahr (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 32*). [*tutsun, -sun]*
2. Elüm uta didüm **tutduñ** ayağum
DüŐürdüñ eyle çalmadı ayağum (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 13, Mısra 7*). [*tutduñ, -duñ]*
3. Gelüp apuña **tutdum** ĥalkasın uş
ılup addümi ĥalka bāb-ı ‘aŐa (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 21, Mısra 62*). [*tutdum, -dum]*
4. Uyarsın ĥar raıbüñ buyruğına
Elüm utduñ elüm **tutmağā** evvel (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 189*). [*tutmağā, -mağ, -a]*
5. Aña yitmez mi ol bend-i ‘āzābı
Melek n’itsün per **tutmuş** delüyi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 99*). [*tutmuş, -muş]*
6. Getürdi **tutup** ikrārı miyāne
Peder āĥir boyun **tutup** rızāya (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 120*). [*tutup, -up]*
7. Elüm **tutup** yabāna atmağ imiş
Saña ben cān Őataram sen baña dil (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 24*). [*tutup, -up]*
8. Şon uci ahr idüp mağbün düŐürdüñ
Elüm **tutup** Őu deñlü içdüñ andı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 35*). [*tutup, -up]*
9. ĥelāl itmezseñ anı ĥālūme vāy
Benüm orkum bu yarın **uta** āzī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 85*). [*uta, -a]*
10. Nice **tutmuş** ĥarābe içre me’vā
Muarreb beglerinden itdi teftiŐ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 67, Mısra 4*). [*tutmuş, -muş]*
11. O ‘ömrüm ĥāŐılından ıldı maħrüm
utarken Őine bu ĥam zahmesine (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 82, Mısra 101*). [*utarken, -ar, -ken]*
12. Yüzin döndürmeye vü **uta** başı
Őu kim ister melāmetden selāmet (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 86, Mısra 16*). [*uta, -a]*

tut: Yönelmek, ihtiyar etmek.

1. ‘Aceb mi baş açarsa tiğ-ı tize
utarsan ‘aŐıkuñ baŐıña tiğı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 28, Mısra 23*). [*utarsan, -ar, -san]*
2. Beni yımağā **tutmuşsın** olu ya
Yıup bünyādumı vīrān sen itdüñ (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 38, Mısra 38*). [*tutmuşsın, -muş, -sın]*
3. Ecel yolına **tutdı** eŐm ü gūŐı
Ki pīri vü za‘ıfı vü zebünī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 16*). [*tutdı, -dı]*

tut: Tutmak, elinde bulundurmak.

1. Urur mısın anı püşt-i zemīne
Bu urfe sözden ol avcı **utup** da (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 41, Mısra 49*). [*utup, -up]*

2. Kurudı ol kılıç **tutduğı** desti
Alup hem şağ ele tığı yüridi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 80*). [*tutduğı, -duğ, -ı*]
3. Vişâle hâ'ıl olmaz şüret-i beyn
Çü 'âşık **tuta** Ev-ednâda menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 39*). [*tuta, -a*]
4. şeh üzre tâ nişâr ide cevâhir
Tutar Mirrîh elinde tiğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 29*). [*tutar, -ar*]

tut: *Tutmak, bir nesneyi elle kavramak.*

1. Her yañadan uzatdı zebân gibi zebâne
Tutup elümi nice vefâ 'ahdin iden dôst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [*tutup, -up*]

tut: *Kabul etmek, benimsemek.*

1. şerikem elde olan ni'metüñe
Dilegüm **tut** konuğam luş-ı hâş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 23*). [*tut,]*
2. Cihetden şaşra **tutdı** âşiyâni
Refîķ-ı pâke uçdı cân-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 38*). [*tutdı, -dı*]
3. Ki yirsin mâlinı ķarnuñ țolar mâr
Okı **tut** pend-i ķur'ân-ı Kerimî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 141*). [*tut,]*

tut: *Farzetmek, varsaymak.*

1. Ķapuñda **tutalım** biñ ola 'âşık
Ķapuña nâm-ı ma'řûķa ne lâyiķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 73*). [*tutalım, -alım*]
2. şovut göñlüñi döğme âhen-i serd
Tutalum yoķ dilüñde şabr u ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 47*). [*tutalum, -alu, -m*]
3. Selâmiñdan iñen unutmâ bârî
Unutduñ **tutalum** 'ahd-i nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 19*). [*tutalum, -alu, -m*]
4. Yılana yaraşur çün hâķ rûzi
Var ey serv ol çemende **tutma** menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 67*). [*tutma, -ma*]
5. Anañ da öldü **tut** pür-derd ü miñnet
Evüñe gel atañ ocağını yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [*tut,]*
6. Bir artuķ oldu **tut** ķatuñda vahşî
Ķul idinmek benim gibi civâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 58*). [*tut,]*
7. Düşerdi mařriķuñ boynına ķanı
Tutalum dilkü şayd itdi ĥorôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 23*). [*tutalum, -alu, -m*]
8. Ķabül iyle sehl iş gibi **tutma**
Dilegüm bu durur ey ana senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 74*). [*tutma, -ma*]
9. Dilüm yok 'arz ide hâlümi saña
Tutalum başdan ayağa cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 103*). [*tutalum, -alu, -m*]
10. Benî-nev'ün țaleb ķıl cinse bâr ol
Tutalum kim tenüm şaşdur demürdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 83*). [*tutalum, -alu, -m*]
11. Ķarâbe baña lâyiķ menzil oldu
Kem oldu **tut ki** ķiřtüñde giyâhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 45*). [*tut ki,]*
12. Yil aldı ya bir avuç hâķ-i râhuñ
Üzüldi gülřenüñden **tut ki** bir gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 47*). [*tut ki,]*
13. Ya andan uçdı bir âvâre bülbül
Ķazındı **tut ki** bir ĥarfi kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 49*). [*tut ki,]*

14. Gömüldi **tut ki** bu ‘aşış giriftr
Başa dırsin iriş vaşt-i eceldür (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 57, Mısra 52*). [*tut ki,]*

tut: Doldurmak, istil etmek, görülecek şekilde etrafı kaplamak.

1. Ne biliş şaldı ydumda ne hd yd
İçüm şaşum şu resme **tutdı** yrum (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 57, Mısra 27*). [*tutdı, -dı]*

tut: (Yolunu) tutmak.

1. O da vaşş ile **tutdı** dmen-i kh
Ser-i khuñ anuñ çn tcı oldu (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 54, Mısra 38*). [*tutdı, -dı]*

tut: Kat etmeye başlamak, yola koyulmak.

1. Dilerem ol şanemden iyle rz
Didi bunu v **tutdu** rh-ı řaħr (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 69, Mısra 73*). [*tutdu, -du]*

tut: Tutmak, gitmek.

1. Tütardı rh-ı yre çeşm-i rşen
Ki irüp bd-ı grı yr-ı grı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 49, Mısra 58*). [*ttardı, -ar, -dı]*

tut: Elde bulundurmak, ele almak, kavrayarak eline almak.

1. Bu yil üzre **tutar** ‘lem şarrı
Tğurmadı bu gerdn bir sitre (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 81, Mısra 160*). [*tutar, -ar]*

tut: Yakalamak, yapışmak.

1. Başından **tutdı** dil-drı ğamını
Yiñi tz ekdi eski yresine (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 78, Mısra 20*). [*tutdı, -dı]*

tut: Ele geçirmek, yakalamak.

1. Şanı imn şanı eymn u peymn
Başup kfir raķibi **tutduñ** anı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 39, Mısra 185*). [*tutduñ, -du, -ñ]*

tut: Dut; ak, kara, pembe renkte ekşi veya tatlı, sulu meyve.

1. Yidi bir dne **tut** gibi anı hk
Felek anuñ da drdi defterini (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [*tut,]*

tut: ... Durumda kalmasını sağlamak, ... halde bulundurmak.

1. Țutup Țurmaz imiş rastuğı kaşda
Didi sȚz bitiren bostān-ı cānda (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 26, Mısra 68*). [*Țutup, -up*]

tut: Tutmak, yakalamak.

1. Țutup dāmānumı da‘vet idersin
Baña sālār iken ‘izzet idersin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 135*). [*Țutup, -up*]
2. Ki bir mūrı **Țutup** řokdı dehāna
Ķarınca ĶahĶaha itdi bu iře (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 28, Mısra 2*). [*Țutup, -up*]
3. Yitem **Țutam** olup řāhīn ü řehbāz
Od olup Țařda gizlense nihānī (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 33, Mısra 76*). [*Țutam, -am*]
4. Hāzer iyle du‘ā-yı nīm-şebden
Țutan her dāmeni Ķahr ile Ķün hār (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 40, Mısra 27*). [*Țutan, -an*]
5. Țutar biñ şir-i mesti Ķarb-ı desti
Dehānı Ķonce-i reyhān- nefesdür (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 62*). [*Țutar, -ar*]

tut: Kapatmak.

1. NiĶün Ķonca gibi **Țutduñ** dehānuñ
İriřdi müddeti ‘ahdüñ tamāma (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 35, Mısra 16*). [*Țutduñ, -du, -ñ*]

tut: Yakmak.

1. Nitekim Țu‘m-ı şerbet bala Ķöre
Ne **Țüterseñ** ana Ķöre ĶoĶar düd (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 127*). [*Țüterseñ, -er, -se, -ñ*]

tüti: Papağan.

1. Gül yüzün Ķörse hezārān ol Ķadar pür-cüş olur
Ey melāĶat **Țütisi** řeker dehenden söyle kim (*Leylā vü Mecnūn, Gazel 14, Mısra 5*). [*Țütisi, -s, -i*]
2. Bunuñ **Țütisine** oldur ‘alāme
Ki Ķuřlar Ķondurur řāh-ı kelāme (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 185*). [*Țütisine, -si, -ne*]

tüti: 1. Papağan. 2. Konuşmayı seven, konuşkan.

1. Kūlāh-ı baĶt ol atuñ Țoynađıdır
SȚzinde **Țüti** cevlanında Țāvūs (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 4, Mısra 61*). [*Țüti,]*

tüti-beçe: Papağan yavrusu.

1. Nitekim beyzādan **Țüti-beçe** ser
Bitürmiř dāmen-i kūh eyle ter gül (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 54, Mısra 12*). [*Țüti-beçe,]*

tutuş-: Yanmak.

1. Ruḥ-ı Leylî gül-i gül-zâra dönmiş
Dil-i Mecnûn **tutuşmuş** nâra dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 30*). [*tutuşmuş, -miş*]

tütî-suhân: Papağan dilli, papağan gibi tatlı sözlü.

1. Meh idi mâh olsa serv-i ḥōş-büy
Söze kuş kondurur **tütî-suhândur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 55*). [*tütî-suhândur, -dur*]

tütîyâ: Göze çekilen sürme.

1. Geçürmez sa'y ile hergiz nişân-ı mâ-ʿarafnâdan
Mukahhal olmayan gözler ʿinâyet **tütîyâsından** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 7*). [*tütîyâsından, -sın, -dan*]

tütîyâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu // Güzelin ayak tozu.

1. Ki ol lahza ki cânım gide tenden
Nigârün ḥâk-ı pâyi **tütîyâsın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 77*). [*tütîyâsın, -sın, -*]

tütîyâ: Göze parlaklık ve kuvvet veren sürme taşı tozu.

1. Ehl-i nazar kıılır gözine **tütîya** beni
Öldüm seni görüp beni n'iyilersin öldürüp (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 4*). [*tütîya,]*
2. Ne ḥâşıl olur aña **tütîyâdan**
Kuzuyıçün қаpa gürk-i beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 64*). [*tütîyâdan, -dan*]

tütîyâ-reng: Sürme renkli. Siyah.

1. Gözine toz görindi **tütîyâ-reng**
Açıldı bürka'ı çün ol ḡubârūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 12*). [*tütîyâ-reng,]*

tütîyâ-yı çeşm: Göz sürmesi.

1. Bu diyâra çün dönesin **tütîyâ-yı çeşm** için
Bizlere öñünde olsun ḡâk-i dergâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 9*). [*tütîyâ-yı çeşm,]*

tütî-yi şîrîn-leb: Şirin dudaklı papağan, tatlı ağızlı tuti.(Sevgili).

1. Ey **tütî-yi şîrîn-leb** beñzer dehenüñ қande (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 1*). [*tütî-yi şîrîn-leb,]*

tutul: Yakalanmak.

1. Yarım yolda beni tenhâ koyasın
Țutulmadın gazâle bend-i şayda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 107*). [*Țutulmadın, -madın*]
2. Țutulmuş pâyi muhkem bend ü bağa
Bıçak almış ele hırş ile şayyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 16*). [*Țutulmuş, -miş*]

tütün: *Duman.*

1. Țutuşup ‘aşkuña âhi **tütündür**
Vişâli bâğına yâd irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 104*). [*tütündür, -dür*]
2. Bulınmaz ol göñül ilde **tütündür**
Göñül bir hânedür bî-bâb u revzen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 52*). [*tütündür, -dür*]
3. Benüm şahşum demür döymez kömürdür
Eger cüş iylese âhum **tütünü** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 85*). [*tütünü, -i*]

tutus: *Yanmak, ateş almak // ‘aşk ateşiyile yanıp tutuşmak.*

1. Țutuşup ‘aşkuña âhi tütündür
Vişâli bâğına yâd irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 104*). [*Țutuşup, -up*]

tutus: *Yanmak, acı çekmek.*

1. Țutuşdum yüz şuyın Țoprağa şaçdum
Yakup şevka vücüdüm iyledüm berç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 48*). [*Țutuşdum, -du, -m*]

tutus: *Tutuşmak II yanmak.*

1. İrüp bu haberden pîr-i mazlûm
Țutuşdı nâr-ı ‘âra nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 20*). [*Țutuşdı, -dı*]
2. İde çâre dil-i âvâresine
Dil-i mâder **Țutuşdı** âzer oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 171*). [*Țutuşdı, -dı*]
3. Țutuşdı yandı cânı nitekim mûm
Gül-i nesrine döndi reng-i lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 44*). [*Țutuşdı, -dı*]
4. Țutuşmuş cân u ten tâb-ı serâba
Karışmış reng ü rüyı bahtı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 98*). [*Țutuşmuş, -miş*]
5. Acıdı Țınmadı ammâ hâzerden
Belürdüke **Țutuşmuş** perdeden âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 23*). [*Țutuşmuş, -miş*]
6. Țutuşmuş sineden çâk iyledi pöst
Resül öñinde ağlayup hey-â-hey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 244*). [*Țutuşmuş, -miş*]

tütüz: *Tütsü.*

1. Ölen şayruya Țap **tütüz** sipendi
Urıldı cânuma çün dağ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 16*). [*tütüz,*]

tüvân-ger: *Zengin, paralı.*

1. Yoğ idi h arca ancak genc   m ali
Bu derviş idi ‘emmüsi **t v n-ger** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 53*). [*t v n-ger,*]

tuy: *Duymak; hissetmek, anlamak.*

1.  p p y rı işigin kordı başı
K çardı şöyle kim **tuymazdı** taşı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 11, Mısra 16*). [*tuymazdı, -mazdı*]
2. Varurdu sırr ile **tuymazdı** ağyar
Niy z ile varup ol dil-n v ze (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 75, Mısra 14*). [*tuymazdı, -mazdı*]

tuy: *İşitmek // haber almak, öğrenmek.*

1. Tağıldılar siba‘lar **tuydılar** il
O yirde h z r olan gördi anı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 186*). [*tuydılar, -dı, -lar*]

tuy: *Duymak.*

1. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu h arf n **tuymaduñ** biñde birin sen (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 69*). [*tuymaduñ, -ma, -du, -ñ*]
2. Eri **tuya** diyü k t h iderdi
Ol evden gitse c ş iderdi d dı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 74, Mısra 30*). [*tuya, -a*]
3. Diler çıkmağa andan bir beh ne
Zeb n-ı h lden **tuydı** iş ret (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 13*). [*tuydı, -dı*]
4. Ne **tuysun** n liş  nin şağ olan dil
İletse Zeyd eger peyđ m u n me (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 94*). [*tuysun, -sun*]
5. Sib ‘uñ dehşetinden **tuymadı** il
Yatur ol f riğ olmuş yok hevesler (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 176*). [*tuymadı, -dı, -ma*]

tuy-: *Duymak, fark etmek.*

1. Uğurlandı nazardan **tuymadın** y d
Yak n oldu  u dil-d ra dil- r m (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 68, Mısra 114*). [*tuymadın, -madın*]

tuyul: *Duyulmak.*

1. T yuldı ilde h l-i derd-n ki
‘Ir k’a irişüp şavt u şad sı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 16*). [*tuyuldı, -dı*]

tuyulma: *Duyulmamak //  ğrenilmemek.*

1. T yulmasun diyü k t h iderdi
Egerçi g nce gibi yok deh nı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 58*). [*tuyulmasun, -sun*]

tuy r: *Kuşlar.*

1. Gözüni aç cihānuñ hālīne baķ
Vuħūşuñ hem **tuyūruñ** var mekānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 67*). [*tuyūruñ, -uñ*]

tuz: Suda eriyen, kokusuz, dili yakan bir tada sâhip, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billûrsu madde.

1. Dil-i Ħamdî gibi olmayasın ħ'ār
Deñiz gibi o kim kendü **țuzun** yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [*țuzun, -uñ*]

tuz ek: Yaraya tuz basmak. Acısı olan bir kimsenin üzüntüsü, birtakım söz ve davranışlarla artırılmamalıdır" anlamında kullanılan bir söz.

1. Ki aña ța'n eliyle țuz ekersin
Senüñ pâyūña degse ħâr u ħâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 40*). [*țuz ek, -er, -sin*]

tuz etmek: Tuz-ekmek. İI küçücük bir lütuf.

1. Yiter bir ayda bir kez nefşüme ķüt
Çün olmadum **țuz etmek** gözlere țuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 59*). [*țuz etmek,]*
2. Țuz etmek yimez oldum ben daħi uş
Anuñ-çün vaħş ile dâ'im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 60*). [*țuz etmek,]*
3. Țuz etmek bulsam anlara virürem
Yimek ħırşından oldı çün tenüm dūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 62*). [*țuz etmek,]*

tuz etmek yi: Burada kastedilen tuz etmek hakkının gözetilmesidir. Tuz etmek hakkı, birinin etmek yedirip iyilik ettiği kimse üzerindeki hakkı; minnet, şükran mânâlarına gelir.

1. Țuz etmek yi benümle yürüme aç
Egerçi 'aşķ-ı 'aşķ kuvvet-i cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 114*). [*țuz etmek yi,]*

tuzak: Tuzak.

1. İdüp ağladı bulduķca mecālī
Kesüp ol gāv-ı deştinüñ **țuzakım** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 83*). [*țuzakım, -ın*]
2. Ħudâ şaklaya gözinden **țuzakuñ**
Dilerem senden ey gül-büy u gül-pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 64*). [*țuzakuñ, -uñ*]

tuzak düş: Birilerince hazırlanan hileli, kötü bir duruma uğramak.

1. İrakdan görđi birķaç miskīn āhū
Dil-i 'aşķ gibi düşmiş țuzakā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 15*). [*țuzakā düş, -miş*]

tuzak: Tuzak; tuzaktaki: Kuş veya yaban hayvanlarını yakalamaya yarayan araç veya düzenek.

1. Țuzakdan bir iki miskīni ħalāş it
Elüñ çek cānverden cānı vārdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 24*). [*țuzakdan, -dan*]

2. Gözüñ äyine-i ceşm-î ħumârı
Ĥalâş olup **tuzağdan** dest ü pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 57*). [*tuzağdan, -dan*]

tuzlu: *Tuzlu.*

1. Selâm ortaya ħodı ħoş ta‘âmı
Didi kim **tuzlu** söze taṭlu dil aç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 113*). [*tuzlu,]*

tuzlu söz: *Acı söz, tatsız konuşma.*

1. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya bağdı
Aña tuzlu sözinden şekker ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*tuzlu söz, -in, -den*]
2. Dönüp hem vâlid-i Leylâ'ya bağdı
Aña tuzlu sözinden şekker ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 60*). [*tuzlu söz, -in, -den*]

U

u: *"Ve" bağlacı.*

1. Derd-i dil ser-mâyesidür iki nesne ‘aşığa
Birisi anuñ belâ-yı ħasret **ü** biri firâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 8*). [*ü,]*
2. ‘Amüdi derd ü ħam **u** ħuşşadur tınâb-ı cefâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 10*). [*u,]*
3. İlâhî kârdan kad pervâz
Cihân-dâr **u** cihân-perver cihân-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 8*). [*u,]*
4. Sen de baña tolaşmañ ey ardıma firâğ
Zülf **ü** ruĥından ayru düşelden ħabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [*ü,]*
5. Miĥnet eliyle ideli ħudümi yâ firâğ
Dehrüñ vişâl **ü** firâkatine ħalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*ü,]*
6. Nev-bahâr irse gül **ü** süsen zebân u ħuş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*ü,]*
7. Nev-bahâr irse gül ü süsen zebân **u** ħuş olur
Büy-ı gülden bülbül-i şürîde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [*u,]*
8. Sen de baña tolaşmasañ ey ejdehâ firâğ
Zülf **ü** ruĥından ayru düşelden ħabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 3*). [*ü,]*
9. Miĥnet eliyle ideli ħaddümi yâ firâğ
Dehrüñ vişâl **u** firâkatine ħalma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [*u,]*
10. Ey ‘âlem-i faĥr **u** faĥr-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 1*). [*u,]*
11. Ve ey âdem-i fazl **u** fazl-ı âdem
Äyine-i vech-i zât-ı ‘âlî (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 2*). [*u,]*
12. Benefşe kâküline tâb virdüñ
Güle gülsende reng **ü** âb virdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 62*). [*ü,]*
13. Bu ra‘d-ı hâ‘il **ü** berğ u zelâzil
Celâlün ħahrına zâhir delâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 67*). [*ü,]*
14. Bu ra‘d-ı hâ‘il ü berğ **u** zelâzil
Celâlün ħahrına zâhir delâ‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 67*). [*u,]*
15. Zihî mülk **ü** zihî ħüküm **ü** zihî şâh
Zihî tertîb-i kâmil bârekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [*ü,]*

16. Zihî mülk **ü** zihî hüküm **ü** zihî şâh
Zihî tertîb-i kâmil bârekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [ü,]
17. İy vehhâb-ı ‘uqûl **u** bâ‘is-i cân
Senüñ hükümüne var yok cümle yeksân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 71*). [u,]
18. ‘Ikâl-ı pay **u** ‘aql **u** dîde târik
Yol eyle ince gūya mūy-ı bārîk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 81*). [u,]
19. ‘Ikâl-ı pay **u** ‘aql **u** dîde târik
Yol eyle ince gūya mūy-ı bārîk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 81*). [u,]
20. Çula ‘azm **u** hidāyet hāzretüñden
Sen ol şehsin ki saña bende ğayruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 6*). [u,]
21. Çapuñda ‘âciz **ü** efgende ğayruñ
Senüñ ğayruña şehlik taht u tâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 8*). [ü,]
22. Çapuñda ‘âciz ü efgende ğayruñ
Senüñ ğayruña şehlik taht **u** tâcî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 9*). [u,]
23. Çapuñda bir gedâ vü pâdişâhî
İlâhî müflis **ü** ac u gedāyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 37*). [ü,]
24. Çapuñda bir gedâ vü pâdişâhî
İlâhî müflis ü ac **u** gedāyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 37*). [u,]
25. Saña lâyîk olan ‘afv **u** aţadur
Egerçi ayaĝa dūşdüm ‘amelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 58*). [u,]
26. Olur gülzâr **u** nâr **u** mü’min ü gebr
Ola çün cismüme merķad o hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [u,]
27. Olur gülzâr **u** nâr **u** mü’min ü gebr
Ola çün cismüme merķad o hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [u,]
28. Olur gülzâr u nâr u mü’min **ü** gebr
Ola çün cismüme merķad o hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 64*). [ü,]
29. İ helvâ-yı pesîn **ü** milh-i evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 1*). [ü,]
30. Ümîd-i âcil **ü** naqd-i mu‘accel
Gül-i gülzâr-ı bāĝ-ı şulb-i evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 2*). [ü,]
31. Ki andandur ümîd-i fetĥ-i bâbum
Odur sultân-ı şer‘ **ü** kâzî-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 11*). [ü,]
32. Zihî kuĥl **u** zihî nergis zihî bāĝ
Behişt-i heşt-Riĥvânun emîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [u,]
33. Anuñ bāĝ-ı cemālî hūşe-çini
O bāĝıñ gülleri lutf **u** vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 37*). [u,]
34. Der **ü** dîvârını pür-genc idüpdür
Hem ihlâşî aña sakf iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 54*). [ü,]
35. Ebübekr **ü** ‘Ömer ‘Osmân ‘Alidür
Şer‘at bunlaruñ mezhebleridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 60*). [ü,]
36. Nübüvvet çeşmesi meşreberidür
Diyānet bāĝ **u** bunlar bāĝbānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 63*). [u,]
37. Çamusı bir şudan ser-sebz **ü** tāze
Bular a‘nî fūrū‘-ı Muştafâ’dur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 66*). [ü,]
38. Geçer raĥş-ı ĥayalî iylese ĥîz
Leb **ü** dendân u gūşidurur sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 45*). [ü,]
39. Geçer raĥş-ı ĥayalî iylese ĥîz
Leb ü dendân **u** gūşidurur sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 45*). [u,]
40. Riyāz **u** merta‘ı bāĝ-ı cināndur
Leb-i kevşerden oldı aña meşreb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 48*). [u,]
41. Cemāl-i kevnê virdi zülf **ü** hālî
Siyeh gerçi nitekim kākül-i ĥür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 2*). [ü,]
42. Teni at vü yüzi insāna beñzer
Cemālî dil-ber **ü** zülfi dil-âvîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 43*). [ü,]

43. Günün 'ıyd **u** giceñ qadr oldı 'aşık
Eger qalbün ola çün şubh-ı şâdıq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 3*). [u,]
44. Zihî şubh **u** zihî maṭla' zihî nūr
Ḥaḳıqat Ka'besi ol qalb-i ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7*). [u,]
45. Ḳabâ'ilde şehîr idi Arab'da
Nesebde eşref **ü** a'lâ ḥasebde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 8*). [ü,]
46. Dirüp emvâl **ü** genci şanki Ḳārûn
Virüp iylerdi ḥarcı mişl-i Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 9*). [ü,]
47. Çiçek gerçi dirahṭa zib **ü** ferdür
Velî maḳşûd olan andan şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 23*). [ü,]
48. Yidükçe şîr **ü** şekkerden ğidâlar
Biterdi tende mihr ile vefâlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 69*). [ü,]
49. Oḳuyup il **ü** şehri şöhet itdi
'Arab seyyidlerini da'vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 99*). [ü,]
50. Bölük bölük gelüp sâdât-ı A'râb
Getürdiler şaçular mâl **u** esbâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 102*). [u,]
51. Zarıfî tâziler ṭurfa hecînler
Urûsi bâz **u** pervâzi şahînler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 104*). [u,]
52. Ki taḥşîl iyleye 'ilm ü kitâbet
Hecâ vü ḥarf **u** tecvid ü kırâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 126*). [u,]
53. Ki taḥşîl iyleye 'ilm **ü** kitâbet
Hecâ vü ḥarf **u** tecvid **ü** kırâ'at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 126*). [ü,]
54. Bile bir ḥ'âcede ğilmân **u** vildân
Ḳamûsi gül-'izâr **u** bülbül-elḥân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 127*). [u,]
55. Bile bir ḥ'âcede ğilmân **u** vildân
Ḳamûsı gül-'izâr **u** bülbül-elḥân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 128*). [u,]
56. Bularuñ arasında nice duḥter
Kimisi âftâb **u** kimi aḥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 130*). [u,]
57. Biri duḥterlerüñ ḥüb idi ḥaylî
Şaçınuñ dâmi leyl **ü** nâmı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 132*). [ü,]
58. Melek rüy **u** melek büy **u** melek ḥüy
Ser-i 'aşık şacı çevgânına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 141*). [u,]
59. Melek rüy **u** melek büy **u** melek ḥüy
Ser-i 'aşık şacı çevgânına güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 141*). [u,]
60. Açıp Ḳays'a ğam **u** sevdâ ḳapusın
Ḳomadı ders ile fetvâ ḳayusın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 169*). [u,]
61. Muşâḥib oldı çün ol nâzenîne
Mübeddel oldı 'ayş **u** nâz enîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 172*). [u,]
62. Bu anuñ şöḥbetinden mest **ü** ḥayrân
Bu anuñ ol vuşlatından şâd **u** ḥandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 185*). [ü,]
63. Bu anuñ şöḥbetinden mest **ü** ḥayrân
Bu anuñ ol vuşlatından şâd **u** ḥandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [u,]
64. Bulardan ğayrı ders **ü** ilme meşğül
Bularun dilleri şevk ile meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 189*). [ü,]
65. Oḳurlar ğayrılar esmâ vü ef'âl
Bularuñ dersi 'aşık **u** derd ü aḥvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [u,]
66. Oḳurlar ğayrılar esmâ vü ef'âl
Bularuñ dersi 'aşık **u** derd **ü** aḥvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 196*). [ü,]
67. Ne ḥarf öğrendi ne nokṭa ne mektüb
Hemân sevdâ-yı zülf **ü** ḥâl-i maḥbûb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 202*). [ü,]
68. Dürüşdiler egerçi Ḳays **u** Leylâ
Ki tâ esrâr-ı 'aşık olmaya peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 21*). [u,]

69. Ne deñlü kim haber bî-perde düşdi
O denlü Qays **u** Mecnûn derde düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 38*). [u,]
70. Nigâruñ depredürken zülfi zencir
Qarâr **u** şabr Mecnûn'a ne tedbir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 40*). [u,]
71. Didi bilmem dañi ben Tañrı tanıq
Nedür ma'sûka n'olur 'aşk **u** 'aşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 2*). [u,]
72. Giceler şubh olunca zâr **u** gam-gîn
İderdi câmesin eşk ile nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 25*). [u,]
73. Qaçan kim Leylî'den dür oldı Mecnûn
İki çeşminden aqdı Nil **ü** Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 2*). [ü,]
74. Varurdi mektebe pür-derd **ü** pür-süz
Vişâl-i yârı yâd itmege her rûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 3*). [ü,]
75. Ki ey lâle-'izâr **u** sib-ğabğab
Baña sensüz cehennem oldı mekteb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 9*). [u,]
76. Olur cîm olmasa ol zülf **ü** kâkül
Hemişe boynuma şan halka-ı gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19*). [ü,]
77. Dil üzre dâl zülfüñsüz belâdur
Seri derd **ü** dehâni ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 24*). [ü,]
78. Keserse boynumı dendâni sînüñ
Gerekmez ħarfi sensüz sîn **ü** şınuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 30*). [ü,]
79. Bu resme zâr olup âvâre Mecnûn
Yürürdi bî-kes **ü** bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 2*). [ü,]
80. Ayağ üzre ħurup maħrûm **u** mağmûm
Yanup odlara ağlar nitekim mûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 11*). [u,]
81. Yarındası yine şûret bayâğı
Nemed-püş **u** gedâ elde tayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 46*). [u,]
82. Gezer dil-dâde dil-ħaste dil-efgâr
Gehî şahrâ vü küh **u** gâh bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 66*). [u,]
83. Düşüp şahrâyâ mest **ü** lâ'ubâli
Enisî Leylî'nin ħayli ħayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 73*). [ü,]
84. Gezüp âhu gibi âvâre miskîn
Gönül göz guşşadan gam-gîn **ü** nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 76*). [ü,]
85. Übüvvet mihri urdı câna âteş
Ki oldu dil-figâr **u** dil-müşevveş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 6*). [u,]
86. Meger ol pîr-i ħôş-rây **u** ħired-mend
Didi pîrâne itdi oğlma pend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 1*). [u,]
87. Kemâl-i 'ilm taħşîlin taleb kıl
Şi'aruñ dâ'imâ ħilm **ü** edeb kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 10*). [ü,]
88. Çalış 'ilm **ü** kemâle bu kemâli
Düşer mi şânuña 'aşk-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 15*). [ü,]
89. Gel ey cân-ı peder 'avn iste Ĥağ'dan
Qazı 'aşk **u** hevâ ħarfin sabağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 68*). [u,]
90. Sen anuñ guşşasından zâr **u** dil-teng
O saña dôst olmağdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 77*). [u,]
91. Tecessüs iyelerüz eṭrâf **u** eknâf
Qabâ'ilden gerek a'vâm **u** eşnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 93*). [u,]
92. Tecessüs iyelerüz eṭrâf **u** eknâf
Qabâ'ilden gerek a'vâm **u** eşnâf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 94*). [u,]
93. Didi ey ħurde-dân **u** ħôş şemâ'il
Cemâlün kıble-i kavm **u** qabâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 3*). [u,]
94. Fedâ-yı yâr için besler dil bu cânı
N'ider yâr olmasa cân **u** cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 46*). [u,]

95. Çü zevk-ı vahdete ire iki dōst
Bir olur ikilik gidüp reg **ü** pōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 62*). [ü,]
96. Çıkup kûha ser-âgâz itse Mecnûn
Aña âheng iderdi kûh **u** hāmûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 26*). [u,]
97. Țurup Mecnûn yirinden mest **ü** medhûş
Bu resme nevha iylerdi kılup cûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 11*). [ü,]
98. İçüp firkat şarâbın nûş-ber-nûş
Yürür âvâre Mecnûn mest **ü** medhûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [ü,]
99. Țalender-meşreb **ü** lâubâli ‘âşık
Belâdan pür şafâdan hâlî ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [ü,]
100. Naşîhat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi âteş **ü** dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [ü,]
101. Țutulmaz kılsa ‘âlem fikr **ü** râyı
Hevâ bend ile pend ile havâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 25*). [ü,]
102. İlüm ma‘mür **u** ‘Âmirdür hâzinem
Adum meşhür añılır mihr **ü** kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [u,]
103. İlüm ma‘mür **u** ‘Âmirdür hâzinem
Adum meşhür añılır mihr **ü** kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [ü,]
104. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne bî-hisâb **u** zer be-her-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [u,]
105. Güzel ğilmân **u** ter-duhter cevârî
Ziyâda ay ile ahterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [u,]
106. Țalender-meşreb **ü** levbâli ‘âşık
Belâdan pür şafâdan hâlî ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 7*). [ü,]
107. Naşîhat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça yüceldi âteş **ü** dūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [ü,]
108. İlüm ma‘mür **u** ‘âmirdür hâzinem
Adum meşhür añılır mihr **ü** kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 75*). [u,]
109. İlüm ma‘mür **u** ‘âmirdür hâzinem
Adum meşhür añılır mihr **ü** kinem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 76*). [ü,]
110. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne bî-hisâb **u** zer bihar-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [u,]
111. Güzel ğilmân **u** ter-duhter cevârî
Ziyâda ay ile ahterce varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 85*). [u,]
112. Oğudılar o yire geldi Mecnûn
Dil **ü** sine pür-âteş dide pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 116*). [ü,]
113. Didi ey şîr-pençe ejdehâ-fer
Seg-i Eshâb-ı Kehfe yâr **u** hem-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 124*). [u,]
114. Dönüp nevmid olup sâdât-ı A‘râb
Göñül pür-âteş **ü** ğam sine pür-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 168*). [ü,]
115. Bilürsin her şanem kim ‘âmiridür
‘Arabda hüsñ **ü** hulkuñ sâhiridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 180*). [ü,]
116. Selâmetlik yüzi şuyımı şaçdı
Kesüp cân **u** cihandan iltifâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 21*). [u,]
117. Bir adımda bırağdı şeş cihâtı
Düşüp şahrâya mest **ü** lâ’ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 23*). [ü,]
118. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
Ne nâmüs **u** ne nâm **u** neng **ü** tōhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [u,]
119. Cihân halkı kamu hayrânı anuñ
Ne nâmüs **u** ne nâm **u** neng **ü** tōhmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 5*). [ü,]
120. Ne hod havf **u** ne ta‘n **u** ne melâmet
Tırâş olmış cihândan nâmı harfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 6*). [u,]

121. Ne h d havf u ne  a'n u ne mel met
Tır ş olmsı cih ndan n mi harfi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 6*). [u,]
122. V c di ara yirde h rd u haşh ş
Yeh d şan l led r bağrında d ğı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 12*). [u,]
123. Olup yaşduğla d şek h re v  h r
Yiri h k   g b r u  ehre h k  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 17*). [ ,]
124. Olup yaşduğla d şek h re v  h r
Yiri h k   g b r u  ehre h k  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 17*). [u,]
125. Ki şındı c m-ı n m u şişe-i neng
 amu dillerde Mecn n oldu adum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 26*). [u,]
126. Esire yaraşur zencir   zind n
Seni sevmekden artuğ yoğ g n hum (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 70*). [ ,]
127. G renler raşm id p  stine  şdi
 ş p ol  aş   gam div nesine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 20, Mısra 111*). [u,]
128. Varup el g t r p itmeye z ri
Yiler yanınca hem kavm u kabile (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 19*). [u,]
129.  av f u h cc u lebbeyk   du'aya
G zel din ri esterler  şerdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 36*). [u,]
130.  av f u h cc u lebbeyk   du'aya
G zel din ri esterler  şerdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 36*). [u,]
131.  av f u h cc u lebbeyk   du'aya
G zel din ri esterler  şerdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 36*). [ ,]
132. şaf  v  Merve v  R kn   Maķama
A up Mecn n atası m hr-i genci (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 21, Mısra 42*). [ ,]
133. Bařumuň yazusı yüzüm řuyudur
Egerçi guşşadan p r-derd   s zem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 22, Mısra 21*). [ ,]
134. Veli hem guşşasuz b -başt u r zem
Ol iş kim k r-ı gamdan ola h li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 22, Mısra 22*). [u,]
135. Ciđerden iňledi  n  eng   k n n
Egerçi iňledi geh zir   geh bam (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 22, Mısra 38*). [ ,]
136. Ciđerden iňledi  n  eng   k n n
Egerçi iňledi geh zir   geh bam (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 22, Mısra 39*). [ ,]
137. Bu vech ile bey n iyeler riv yet
Ki ol h ki bis t   seng b liş (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 3*). [u,]
138. Reb b-ı s z u z ri n y-ı n liş
Enin    ha  eng efg na k nun (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 5*). [ ,]
139. Anı c ndan şovutdı  h-ı serdi
D  dide p r-sirişk   dil p r- zer (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 9*). [ ,]
140. Mel met yağar üstine çemende
Görüp kavmi bu s z u iştir ki (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 15*). [u,]
141. Hem n  hından artuğ hem-demi yoğ
Ėarib   derd-mend   z r u miskin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 67*). [ ,]
142. Hem n  hından artuğ hem-demi yoğ
Ėarib   derd-mend   z r u miskin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 67*). [ ,]
143. Hem n  hından artuğ hem-demi yoğ
Ėarib   derd-mend   z r u miskin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 67*). [u,]
144. Dili v  didesi gam-gin   nem-gin
Varup ol derd-mend n katına p r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 68*). [ ,]
145. Didi ey kayd-ı  aşka şayd u naşc r
Periş n yil gibi nice yilersin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 70*). [u,]
146. Bu gam-gin gönlümi ş d iylemezsın
Bu resme kim za'if   pir nunam (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 23, Mısra 77*). [ ,]

147. İcâbet pertevinüñ revzenisin
Baña dirler ki geç ‘aşk **u** hevesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 93*). [u,]
148. Bu rüsvây **u** melâmet olmağ ister
O lahza kim du‘â tiri irer râst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 118*). [u,]
149. İyü yavuz haber töldi cihâne
Yağup Leylî dilin bu ta‘n **u** gaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 7*). [u,]
150. Hemân gendü gibi bed-nâm idüpdür
Gelür her gün ser **ü** pâyî bürehne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 17*). [ü,]
151. Hemân-dem kavmine cân atdı gitdi
Geçüp yıl gibi nice küh **u** hāmün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 41*). [u,]
152. Teni al olmadın her yād elinden
Egerçi gezdiler çok tağ **u** şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 57*). [u,]
153. Dirîğa ol civân kanı didi pîr
Kayurdi Kays’ı her kavm **ü** kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 61*). [ü,]
154. Olup küşe-nişin **ü** güşî süfte
Gözin yollara dutdı Leylî’ye güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 66*). [ü,]
155. Serin açmayan ana serserîdür
Ne nân **u** nüşi var ne setr-i püşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [u,]
156. Ne pervâ-yı şarâb **u** ne ğam-ı nân
Meger aña ğidâ rühânî idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 82*). [u,]
157. Görünmez gözlerine ördek **ü** kaz
Olar kim h‘ân-ı kıkmekten yidiler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 86*). [ü,]
158. Anı gördi yatur ser-mest **ü** medhüş
Harâb olmuş yatur yiri harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 96*). [ü,]
159. Tıtuşmış cân **u** ten tâb-ı serâba
Karışmış reng ü rüyî bahtı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 98*). [u,]
160. Tolaşmış mârâ dönmiş seng içinde
Ğarîb **ü** bî-kes **ü** âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 115*). [ü,]
161. Tolaşmış mârâ dönmiş seng içinde
Ğarîb **ü** bî-kes **ü** âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 115*). [ü,]
162. Velî hâli harâb **u** derdi ma‘mür
Kararmağdan ütülmiş ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 116*). [u,]
163. Sefer itdi koyup kavm **u** kabîle
O deştüñ geşt idüp vîrânesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 124*). [u,]
164. Dehânî huşk **ü** kavli ter-terâne
Dilinden geh ğazel ğâhî ğazâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 132*). [ü,]
165. Dil **ü** cânım gibi odlara yanmış
Nice gözden kelâl oldı cemâlüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 4*). [ü,]
166. Zihî bed-ţâlî‘ **ü** bed-hâl **ü** bed-baht
Raķîbüñ zehri saña akreb oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 14*). [ü,]
167. Zihî bed-ţâlî‘ **ü** bed-hâl **ü** bed-baht
Raķîbüñ zehri saña akreb oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 14*). [ü,]
168. Düşürdüñ ta‘n eline dâmenümi
İle bakmağa ağyâr **u** eger yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 35*). [u,]
169. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı var
Kanı ‘ırz **u** kanı ğayret kanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 37*). [u,]
170. Şovut göñlüñi döğme âhen-i serd
Tıtatum yok dilüñde şabr **u** ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 47*). [u,]
171. Yürirsin ‘aşk odına yana yana
Anuñ kim şabr **u** temkin ola rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 53*). [u,]
172. Anuñ taş bağrı bağruñda senün taş
O senden fâriğ **ü** sen aña meşğül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 89*). [ü,]

173. Taşı baş toprağı yanmış cigerdür
Der **ü** der-bendi muhkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 93*). [ü,]
174. Bilürsin ‘âşık-ı bî-ihtiyârem
Adum Mecnûn **u** bendüm âhenindür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 13*). [u,]
175. Yig andan girye vü efgân **u** zârî
Kaçan kim hânde olmaya yirinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 10*). [u,]
176. Cefâ vü cevr **ü** cebr için olupdur
Mişâlüm pîr-i hârdur kim çeker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 14*). [ü,]
177. İrişdi Necd’e güyâ bedr-i ser-mest
Elinde seng **ü** âhen ayağında (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 47*). [ü,]
178. Tolarđı ol şekerden Mısr **u** Şâm’a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 56*). [u,]
179. Kitâb-ı hüsn **ü** fihrist-i leţâfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 1*). [ü,]
180. Gül-i gülzâr **u** gül-geşt-i tarâvet
Hümâ-yı ‘işve vü tāvus-ı ceylân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 6*). [u,]
181. Urur biñ şîr-i meste bend **ü** zencîr
Yüzinden gül sözinden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 32*). [ü,]
182. Gül ile çün şeker oldı mükerrer
Nice dil-ğasteler cân **u** cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 35*). [u,]
183. Egerçi ğamzesi hışmiyle oğlar
Lebiyle nâz **u** va’d-ı būs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 41*). [u,]
184. Dili pür-hûn **u** cânı hâste idi
Gönül teng ü dehân teng ü mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 60*). [u,]
185. Dili pür-hûn **u** cânı hâste idi
Gönül teng **ü** dehân teng **ü** mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [ü,]
186. Dili pür-hûn **u** cânı hâste idi
Gönül teng **ü** dehân teng **ü** mekân teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 61*). [ü,]
187. Geçerdi âb **u** âteş içre her gâh
Dökerdi âb-ı çeşmi kâse kâse (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 80*). [u,]
188. Ara yirde oda yağıdı cihânı
Ol iki sâz **u** yek söz **ü** dü âheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [u,]
189. Ara yirde oda yağıdı cihânı
Ol iki sâz **u** yek söz **ü** dü âheng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [u,]
190. Ne seyr-i serv **ü** ne şimşâd **u** şâdî
Murâdı bu ki bulup bir penâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 90*). [ü,]
191. Ne seyr-i serv **ü** ne şimşâd **u** şâdî
Murâdı bu ki bulup bir penâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 90*). [u,]
192. Güli bî-ğaşr **u** hâdd bustânı maşşûr
Bulunmaz bâdiye anuñ mişâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 102*). [u,]
193. Ki ey yâr-ı cefâ-kâr **u** dil-fikâr
İ cânum gibi bahtı kara yârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 124*). [u,]
194. Belâlardan dili germ **ü** demi serd
N’olaydı seyr idegelseñ bu bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 128*). [ü,]
195. Firâğ **u** hasret irmezse kemâle
Zebânından n’ola bir nik nâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 134*). [u,]
196. Hiçâb olmazdı cânâ bu ten **ü** pöst
Dil-i Mecnûn ki deryâ oldı kıandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 144*). [ü,]
197. Gözetdi Leylî’yi pinhân **u** çâpük
Ki firâğatdan ne resme hâste-cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 162*). [u,]
198. Yüzün divâra virdi şanki sâye
Otururdu gönül teng **ü** nefes teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 181*). [ü,]
199. Cihân taldı şadâ-yı şavt-ı ğulğul
Gül **ü** nesrinlerüñ her şüh **u** şengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 5*). [ü,]

200. ‘Alemler dikdi ‘âlemde dü rengi
 Țolup berk **ü** nevâdan bağ u bustân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 7*). [ü,]
201. Oķur tesbih âvâzın idüp tiz
 Hevâda tâc **u** řavķ ile şamâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 41*). [u,]
202. Kerâmetle geķer büstânda ‘ömri
 Ser-i serv **ü** çınâr üstinde dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 57*). [ü,]
203. N’ider reng **ü** ‘ilâcı ol ki güldür
 Nice hem-serle ol serv-i revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 70*). [ü,]
204. Şalınmaĝa bahâr oldu bahâne
 Țıyâma geldiler řevķ **u** řaĝabdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 73*). [u,]
205. Revân eyle ki gözden kıřķanasın
 Murâdı nûş **u** gûş-ı bülbül ü mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 77*). [u,]
206. Revân eyle ki gözden kıřķanasın
 Murâdı nûş u gûş-ı bülbül **ü** mül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 77*). [ü,]
207. Şalınmaķ göstere kebg **ü** tezerve
 Ala mülk-i çemenden hem şarâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 84*). [ü,]
208. Bu şüret üzre düzdi zülf **ü** hâlin
 Ki ol günde ki seyşân itdi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [ü,]
209. Metâ’in nev-bahârûñ kâsid itdi
 Müsel sel sünbüli dil-bend **ü** dil-gır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 7*). [ü,]
210. Țabile çok bahâdır şavm ulu boy
 Cemâl **ü** mâl ile meşhür-ı ‘âlem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 17*). [ü,]
211. Kemâl **ü** hâl ile maķbül-i âdem
 ‘Azîz olduĝı-çün ilde selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 18*). [ü,]
212. O sevdâda geķürdi yevm **ü** leyli
 Kişi gönderdi Leyli cânibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 32*). [ü,]
213. Ki maţlûbın dileye şâlibine
 Nikâh **u** ‘aķd için şarc iyledi naķd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 35*). [u,]
214. Hilâl **ü** mâhı itdiler hem-âgûş
 Belinde her perî-rüyuñ kemer var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 44*). [ü,]
215. Olur şükşanesi ‘aķd **u** nikâhı
 Şu demde kim ola saĝ **u** selâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 64*). [u,]
216. Oturup bî -dil **ü** bî-şabr u bî-yâr
 Od urdı perdesine nâm u nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 2*). [ü,]
217. Oturup bî -dil ü bî-şabr **u** bî-yâr
 Od urdı perdesine nâm **u** nengüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 2*). [u,]
218. Od oldu perdesinde nây **u** çengüñ
 Uşûli naķşına baĝlandı taşnif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 4*). [u,]
219. Çalındı kûs ‘uşşâķ **u** hiçâza
 Yürür Mecnûn da şayrân deşte düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 10*). [u,]
220. Ana âheng iderdi küh **u** hâmûn
 Zihî bülbül ki gûş iden nevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 22*). [u,]
221. Atılmış oķ çekilmiş tiĝ idi ol
 Țavî olduĝı-çün kalb **ü** silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 9*). [ü,]
222. Gözi pür-âb-ı eşķ **ü** sîne pür-âh
 Ğarîb **ü** bî-kes ü bî-çâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 14*). [ü,]
223. Gözi pür-âb-ı eşķ **ü** sîne pür-âh
 Ğarîb **ü** bî-kes ü bî-çâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 15*). [ü,]
224. Gözi pür-âb-ı eşķ ü sîne pür-âh
 Ğarîb ü bî-kes **ü** bî-çâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 15*). [ü,]
225. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
 Neşîd oķur o hûş-âvâz **u** pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 19*). [u,]

226. Pür-âteş berķ olup karşular anı
Sözi zikri ‘izâr **u** zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 35*). [u,]
227. Anı gûş iylemez ger mağz **u** ger pöst
Ne sözi kim kıatında yâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 58*). [u,]
228. Bedîhî şî‘r **ü** nâzûk ter-terâne
Yir içerdi anuñla hoş geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 66*). [ü,]
229. Yitem tütam olup şâhîn **ü** şehbâz
Od olup taşda gizlense nihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 76*). [ü,]
230. Bir olmaz pâre-i sîm **ü** ser-i mîh
Nice def‘a yudılar tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 98*). [ü,]
231. Zihî kuvvetlü dest **ü** kıutlu himmet
Budur hıvfum ki â‘dâya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 104*). [ü,]
232. Muķayyed olmayasın bend **ü** kıayda
Çalup düşmen başına tîğ çün berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 108*). [ü,]
233. Rücüm-ı ‘avne tiz itdi ‘inâni
Ėarîb **ü** nev-civân idi o da hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 121*). [ü,]
234. Kelâmu’llah’un âyâtî hıķıyçün
Ki itmeye dirîğ **ü** çekmeye bîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 133*). [ü,]
235. Laţîf **ü** ter hûş-âyende revâne
Öğüp Leylâ’yı çün feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 164*). [ü,]
236. Ter **ü** taze olup serv-i revâni
Şanavber kâmet **ü** maħbûb u mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 7*). [ü,]
237. Ter ü taze olup serv-i revâni
Şanavber kâmet ü maħbûb **u** mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 7*). [u,]
238. Öñinde nuķl **u** esbâb **u** nevâle
Vaķar **u** vaşfi şâbit kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 14*). [u,]
239. Öñinde nuķl **u** esbâb **u** nevâle
Vaķar **u** vaşfi şâbit kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 14*). [u,]
240. Öñinde nuķl **u** esbâb **u** nevâle
Vaķar **u** vaşfi şâbit kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 15*). [u,]
241. Ŧurulmuş lücce-i enbûha döndi
Sükûnet şân-ı ‘aķl **u** zeyn-i cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 17*). [u,]
242. Ekâbirden revâ mıdur erâcîf
Menem bî-yâr **u** bî-timâr **u** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 29*). [u,]
243. Ekâbirden revâ mıdur erâcîf
Menem bî-yâr **u** bî-timâr **u** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 29*). [u,]
244. At üstüne atıldı şanki efî
Çuķalı âhenîn **ü** ķalbi sengîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 7*). [ü,]
245. Ne âteş kıatı yilden tünd **ü** ser-keş
Virûñ Leylâ’yı ķon ceng **ü** cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [ü,]
246. Gedâ giymek ne lâyıķ tâc-ı şâhî
Gözüne nâvek **ü** başuña tîğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 39*). [ü,]
247. Düşerdi dest ü pâdan zâr **u** haste
Eger nuşret bulursa cânib-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 130*). [u,]
248. Siper olur hadeng **ü** tîğa dilber
Anuñ kim her dem ola ķârî zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 138*). [ü,]
249. Ne cânı var ki andan kaçura baş
Virür bâle belâsı bal **u** yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 153*). [u,]
250. Hem egninde zirih Dâvûdî kıat kıat
Ėader yay **u** kıazâlar tîr olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 169*). [u,]
251. Kimi ‘Anter kimisi ‘Amr **u** Ma‘dî
Buķaruñ ebri kim göge ağardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 182*). [u,]

252. Yire yağmur yerine an yağardı
Yatur cāndan ten **ü** tenhā bedenler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 185*). [ü,]
253. anı ‘ār **u** anı nām **u** anı neng
Çün iyer rāyuña rāyet hilāfı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [u,]
254. anı ‘ār **u** anı nām **u** anı neng
Çün iyer rāyuña rāyet hilāfı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 18*). [u,]
255. Hicāz iqlimin ürkütüdi araı
Uyardı dūşmeni şavt **u** şadāsı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 7*). [u,]
256. Nazar-gāha ıup badılar ile
Beyābān gördiler pür tiğ **u** nize (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 15*). [u,]
257. Nice başlar ayada rize rize
Nefir **ü** bāng u abl u na‘ra-i kūs (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [ü,]
258. Nice başlar ayada rize rize
Nefir ü bāng **u** abl **u** na‘ra-i kūs (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [u,]
259. Nice başlar ayada rize rize
Nefir ü bāng **u** abl **u** na‘ra-i kūs (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 17*). [u,]
260. Döner arada cām-ı tiğ **u** ançer
ılıç kār itdi fark-ı her ferıa (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 26*). [u,]
261. Bütün ne alb **u** şaf odı ne perde
Kime ura geçerdi arb-ı nize (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 36*). [u,]
262. ağıldı şaff-ı dūşmen nitelim miğ
Geçilse ittifāı cān **u** başdan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 45*). [u,]
263. Nice bir aqladursız oñ avımsun
Didi Leyli atası zār **u** giryān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 75*). [u,]
264. Esir **ü** nā-tüvān u pır **ü** aste
Adum bed-nām u rüsvāy-ı ‘Arab’dur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [ü,]
265. Esir ü nā-tüvān **u** pır ü aste
Adum bed-nām **u** rüsvāy-ı ‘Arab’dur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [u,]
266. Esir **ü** nā-tüvān u pır **ü** aste
Adum bed-nām u rüsvāy-ı ‘Arab’dur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 78*). [ü,]
267. Esir ü nā-tüvān **u** pır ü aste
Adum bed-nām **u** rüsvāy-ı ‘Arab’dur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 79*). [u,]
268. Güli ol ab‘-ı nā-mevzūna virmen
N’ider divāne bu and **u** cülābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 97*). [u,]
269. İt öñine ataram pāy gibi
Baña anuñ nice bed-nām **u** nengi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 121*). [u,]
270. ılur ol avm-i Leylā’ya du‘ayı
Biz anuñ-çün ururuz tiğ **u** nize (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 155*). [u,]
271. Delüye uyma şıgmaz ad **u** şane
Zihı müşkil fazāat zı-melālet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 158*). [u,]
272. anı imān anı eymān **u** peymān
Başup kāfir raıbi utduñ anı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 184*). [u,]
273. Cihāz **u** ürmet ile dürr-i nā-süft
Gümüş gövdelü altun başlu duter (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 202*). [u,]
274. asıbe vü nesıbe ced-ber-ced
Sürür **u** nür olup üsn ü cemāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 207*). [u,]
275. asıbe vü nesıbe ced-ber-ced
Sürür u nür olup üsn **ü** cemāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 207*). [ü,]
276. Ki ālin aqlamaya aña tekrār
Giderken iyleyüp efgān **u** āh o (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 13*). [u,]
277. utulmuş pāyi mukem bend **ü** baға
Bıçak almış ele ırş ile şayyād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 16*). [ü,]

278. Olupdur ‘ilm **ü** hilm ile mükerrem
Nice gönlün çeker cân incidesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 28*). [ü,]
279. Mu‘aţţar büyü bü-yı nev-bahâra
Ri‘âyet iyleyüp yâr **u** bahârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 33*). [u,]
280.  ururdi diñleyüp ağızında barınak
Didi ger faqr **u** fâķum olmasa bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 51*). [u,]
281. Gezerdi âh ile deşt **ü** beyâbân
Silâh u âleti bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 74*). [ü,]
282. Gezerdi âh ile deşt ü beyâbân
Silâh **u** âleti bilinde beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 75*). [u,]
283. Dili gibi yolu da teng **ü** târik
Peri gibi yürürken buldı bir ğâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 6*). [ü,]
284. Yüce yalıñ gibi süzân **u** ser-keş
Ġazeller okıyup şahrâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 8*). [u,]
285. Aķup yaşı gözinden pâya düşdi
Yürürken deşt içinde râh **u** bi-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 11*). [u,]
286. O Şayyâd ola sen añun şikârı
Ĥudâ’ya şükr **ü** minnet kıl ki taķdır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 33*). [ü,]
287. Şataram saña olursan ĥırîdâr
Virüp Mecnûn silâh esbâb **u** varın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 41*). [u,]
288. Dir idi aña rıfķ **u** rikķat ile
Ki ey bencileyin âvâre rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 50*). [u,]
289. Refiķından ğarîb **ü** yârdan dūr
Yüce taĝlar başıdur cilve-ĝahuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 52*). [ü,]
290. Ĥudâ şaklâya gözinden  uzâĝuñ
Dilerem senden ey gül-büy **u** gül-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 65*). [u,]
291. Libâsı nil **ü** gendü Nil-i cüşân
Gicede beñzeyüp divâne dîve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 8*). [ü,]
292. Dibinde ĥavz **u** ravza ĥüb ĥâlî
Felek ĥavzı mişâlinde müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 14*). [u,]
293. Şuyı pāk **u** muţahhar şanki Kevşer
Kenâr-ı ĥavza bitmiş taze ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 16*). [u,]
294.  ararmış göñlinüñ hem-ĥâlî gördi
Didi ĥâlüñ ferâĝ **u** menzilün bâĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 35*). [u,]
295. Niçün olduñ siyeh bâl **u** siyeh ĥâl
Menem mâtemde ammâ sen siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 40*). [u,]
296. Oturdi ser-be-dest **ü** dest-ber-ser
Dil **ü** cânâ bu bûdan râĥat irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 12*). [ü,]
297. Oturdi ser-be-dest **ü** dest-ber-ser
Dil **ü** cânâ bu bûdan râĥat irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 13*). [ü,]
298. Esîr **ü** müstemendem ol degüldür
Hem ilden ĥâşıl olan ĝalle vü mâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 36*). [ü,]
299. Kimi ĥalkuñ ĝülüşür kimi giryân
Gülerler ĝâfil **ü** bi-derd olanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 45*). [ü,]
300. Çün irdi döst  apusına âĥir
Revân zencîr **ü** bend ile çü Ceyĥûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 59*). [ü,]
301. Muţî‘em cümle fermânına şâhuñ
Çekerseñ tıĝuñı uş cân **u** serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 81*). [u,]
302. Ola rıfķ **u** vefâ ğarb-ı düristî
Elüñ degmek baña ‘ayn-ı vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 88*). [u,]
303. Semâ‘ **u** vecd ile ‘azm itdi Necd’e
İşîdüp anı göre vardı her ĥıř (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 114*). [u,]

304. Ğarīb **ü** bî-nevâ vü müstemendi
Ol anda qaldı yok aġyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 122*). [ü,]
305. İşidüp Leyli hurrem oldı ġâyet
Gülerdi gül gibi hûsn **ü** bahârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 5*). [ü,]
306. İrişdi ya'nî yâra gitdi hârı
Atası geldi pür-şûr **u** şegab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 7*). [u,]
307. Selis **ü** dil-pezir elfâz u ma'nî
Ne ehli var ki yiye ġuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 36*). [ü,]
308. Selis ü dil-pezir elfâz **u** ma'nî
Ne ehli var ki yiye ġuşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 36*). [u,]
309. Tümen dürr **ü** şemen şekker be-her-vâr
Nice yüz tabla nâfe la'l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 76*). [ü,]
310. Pes oldı kâşid **u** makşûda meşġül
Bulup bir dilde cādü sözde üstād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 88*). [u,]
311. Ki mûm olur sözinden seng **ü** pülād
Ölü iş dirgürür qavl-i faşîhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 90*). [ü,]
312. Metâ'ı Rûm **u** Şâm **u** Mısr **u** Tâ'if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [u,]
313. Metâ'ı Rûm **u** Şâm **u** Mısr **u** Tâ'if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [u,]
314. Metâ'ı Rûm **u** Şâm **u** Mısr **u** Tâ'if
Gelüp kâşid bile genc ü zer ü sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 94*). [u,]
315. Metâ'ı Rûm **u** Şâm **u** Mısr **u** Tâ'if
Gelüp kâşid bile genc **ü** zer **ü** sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [ü,]
316. Metâ'ı Rûm **u** Şâm **u** Mısr **u** Tâ'if
Gelüp kâşid bile genc **ü** zer **ü** sim (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [ü,]
317. Şehîr **ü** şehsüvâr u şîr-peyker
Emîr **ü** şâhib-i seyf **ü** kâlemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 100*). [ü,]
318. Şehîr ü şehsüvâr **u** şîr-peyker
Emîr ü şâhib-i seyf ü kâlemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 100*). [u,]
319. Şehîr **ü** şehsüvâr u şîr-peyker
Emîr **ü** şâhib-i seyf **ü** kâlemdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 101*). [ü,]
320. 'Arabda mu'teberdür şulh **u** cengi
Şavaşa varsa tartılmış yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 104*). [u,]
321. Kılıç gibi şavaşda yüzi ağdur
Yürürse cem' idüp ceyš **ü** silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 107*). [ü,]
322. Tağılur düşmenün kalb **ü** cenâhı
Eger şulh **u** şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 108*). [ü,]
323. Tağılur düşmenün kalb ü cenâhı
Eger şulh **u** şalâha iylese hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 109*). [u,]
324. Kemâl **u** fazl **u** 'irfân mecma'idur
Bu deñlü fazl ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 112*). [u,]
325. Kemâl **u** fazl **u** 'irfân mecma'idur
Bu deñlü fazl ile sizden umusı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 112*). [u,]
326. Nikâh **u** 'ağd olup huṭbe oğundı
Haṭîb-i huṭbe kim kürsiye ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 136*). [u,]
327. Belâ vü zaḥmet idi şanki yâre
Muraşşâ' heykel **ü** altünlu ḥalḥâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 167*). [ü,]
328. Olur senden kabîleñ cümle bîzâr
Olur mâder peder ḥ'ış **u** birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 181*). [u,]
329. Ve ger ne çi kara taş **u** çi kardaş
Ne şu'le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [u,]

330. O pîl öñince yürürdü piyāde
O şāhî at u fil ü zîynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [u,]
331. O pîl öñince yürürdü piyāde
O şāhî at u fil ü zîynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [ü,]
332. Hemān āh u dirîğ idi celisi
Ne dem kim büy-yi yāre tuş gelürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 8*). [u,]
333. Olursa ümm-i ğıylān ola māder
Yürür āzāde fāriğ cān u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 19*). [u,]
334. Senüñ zikrünü idinmişdür evrād
Olup perde-nişin ü rüy-beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 97*). [ü,]
335. Ğam u ğavġā uyandı şabr huftē
İdüp yāruñ cefāsından şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 116*). [u,]
336. Yalancılarda n'iylē 'aşq genci
Çü terk itdün geçen 'ahd u kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 17*). [u,]
337. Nice ma'sûk u 'āşık var cihānda
Cihānda çarh-ı ġaddār ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 76*). [u,]
338. Nice luţf u vefā oldı nice cevri
Taḫuñuñ yoq vefası cevri çoqdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [u,]
339. Irāq düşmek ḫatı düşvār u müşkil
Ne müşkildür bu resme sevgülü yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 130*). [u,]
340. Ki aña ḫa'n eliyle tuş ekersin
Senüñ pāyuña degse ḫār u ḫāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 41*). [u,]
341. Daḫi ḫācet degül ilḫāḫ u ibrām
Cemālün ḫurrem olsun ey dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 84*). [u,]
342. Cemāl olduqça cīm ü mīm elif lām
Yazıldı nāme çün ḫayy oldı kāğid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 86*). [ü,]
343. Añup anı didiler cümle maḫzūn
Ki ol üftāde vü mehcūr u nā-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 23*). [u,]
344. Demidür ola bu dem ġamdan āzād
Zemān-ı ḫurrem ü faşl-ı bahārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 25*). [ü,]
345. Ser-i kūh üzre 'üryān çün ser-i kūh
Yatur vaḫşiler ile yār u me'nūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 29*). [u,]
346. Der ü dāmı ḫılıp bī-dām u maḫbūs
Sibā'-ı nefsinüñ olan muḫā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [ü,]
347. Der ü dāmı ḫılıp bī-dām u maḫbūs
Sibā'-ı nefsinüñ olan muḫā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 30*). [u,]
348. Dil üşürüp naşihāt iylediler
Ki ey zār u ġarib ü ḫ'ôr u mehcūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [u,]
349. Dil üşürüp naşihāt iylediler
Ki ey zār u ġarib ü ḫ'ôr u mehcūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [ü,]
350. Dil üşürüp naşihāt iylediler
Ki ey zār u ġarib ü ḫ'ôr u mehcūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [u,]
351. Ğam u derd ü belā-yı intizāre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 48*). [u,]
352. Ğam u derd ü belā-yı intizāre
Sen anuñ-çün dökersin göz yaşın bol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 48*). [ü,]
353. Çemende oḫıya taḫrîr ü taḫrîr
Gözün aç sen daḫi ey ehl-i ḫikmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 70*). [ü,]
354. Leb-i cām u leb-i cüy u leb-i yār
Bu dem her ġonce-i dil-teng ü pür-ḫün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 74*). [u,]
355. Leb-i cām u leb-i cüy u leb-i yār
Bu dem her ġonce-i dil-teng ü pür-ḫün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 74*). [u,]

356. Yeg andan ma'nide kelb-i muvâfık
Nice âdem ki nân **u** ni'metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [u,]
357. Yaluñuz kaldı Mecnûn mest **ü** hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 116*). [ü,]
358. Yanarsın yok dilünde âh **u** âvâz
Keserler başuñı âh iyemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 38*). [u,]
359. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider ol mest **ü** bî-hüd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 57*). [ü,]
360. İder ol tâlî'-i şüm ile cengi
Bu ahvâl ile ol ser-mest **ü** abdâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 61*). [ü,]
361. Çurumış desti hûş oldu raķıbüñ
Zihî luţf **u** zihî şıdķ **u** zihî râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [u,]
362. Çurumış desti hûş oldu raķıbüñ
Zihî luţf **u** zihî şıdķ **u** zihî râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [u,]
363. Zihî 'aşķ **u** kerâmet Bârek-Allâh
Çoyup Leylâ'yı anda haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 104*). [u,]
364. Revâne oldu Necd'e zâr **u** maħzûn
Yaşı gibi ciger kınyıla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 106*). [u,]
365. Suħan-güy **u** fasiħ ü pârsî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 1*). [u,]
366. Suħan-güy **u** fasiħ **ü** pârsî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 1*). [ü,]
367. Ecel yolına tutdı çeşm **ü** güşı
Ki pîri vü za'îfi vü zebünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 16*). [ü,]
368. Yirine derd **ü** ğam tolmış gidüp hüş
Varup yanına yap yap riķķat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [ü,]
369. Kenâr **u** büse oldu bî-nihâyet
Peder gördi ki Mecnûn mest **ü** hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 76*). [u,]
370. Enîs **ü** râm **u** ârâm **u** za'îf ol
Bir iki gün ki mihmânam cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146*). [ü,]
371. Enîs **ü** râm **u** ârâm **u** za'îf ol
Bir iki gün ki mihmânam cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146*). [u,]
372. Enîs **ü** râm **u** ârâm **u** za'îf ol
Bir iki gün ki mihmânam cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146*). [u,]
373. Nice zehr içürürsin haste câna
Esirge bu za'îf **ü** haste-hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 149*). [ü,]
374. Bir iki gün katından olma hâli
Nice çoyup gidesin pîr **ü** mażlûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 151*). [ü,]
375. Peder maķşûdın **u** mâder şafâsın
Reh-i 'aşķ **u** hevâdan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 4*). [u,]
376. Peder maķşûdın **u** mâder şafâsın
Reh-i 'aşķ **u** hevâdan tevbe ide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 5*). [u,]
377. Dirîğâ yol uzağ **u** azığum az
Esen çal sen ki ben kuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 20*). [u,]
378. Tehî dilden fiğân iyledi anca
Çoyup şabr **u** çarârı zâr **u** giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [u,]
379. Tehî dilden fiğân iyledi anca
Çoyup şabr **u** çarârı zâr **u** giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [u,]
380. Yoğ idi bende hiç ümmîd-vârî
Bu resme kıldı Mecnûn âh **u** süzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 93*). [u,]
381. Cân atdı kulle-i Necd üzre ğam-nâk
İşi Leylâ için âh **u** ğam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 115*). [u,]
382. Açup kışsa yüzinden perde-i râz
Ki ol şahrâ-bisâţ **u** küh-bâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 3*). [u,]
383. Yetîm **ü** 'aşıķ **u** Mecnûn-ı miskîn
Çü fariğ oldu pîrün mâteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 4*). [ü,]

384. Yetim ü 'aşığ u Mecnûn-ı miskîn
Çü fâriğ oldı pîrûn mâteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 4*). [u,]
385. Çemen-efrüz u zibâ gerden-efrâz
Güzel boynuz gümüştenden mile beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 64*). [u,]
386. Sibâ' u vaḥşe iḥsân idi işi
Muṭî' itmişdi in'âmı sibâ'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 84*). [u,]
387. Bu sözden şâha virdi ḥ'âb-ı ḥargûş
Seg ü segbân çü bildi ḥaḥḥ-ı nânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 45*). [ü,]
388. Ki burcınuñ melekdür pâsbânı
Melekler ḥıfz idüp burc u bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 9*). [u,]
389. Qamu Ḥaḥ emrine münkâd u sâkit
Qamer kim dâ'imâ yârı güneşdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 20*). [u,]
390. Ki ola târ-ı çeng ü 'üd-ı Nâhîd
Zihî bezm ü zihî dîvân-ı âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 32*). [ü,]
391. Ki ola târ-ı çeng ü 'üd-ı Nâhîd
Zihî bezm ü zihî dîvân-ı âbâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 33*). [ü,]
392. İy şem'-cem' ü bezm ü baḥt-ı pîrüz
İy mihrî-i bâb-ı ḥaşr-ı tâc-dârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 42*). [ü,]
393. İy şem'-cem' ü bezm ü baḥt-ı pîrüz
İy mihrî-i bâb-ı ḥaşr-ı tâc-dârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 42*). [ü,]
394. Her iş ser-nâmesidür pâk nâmuñ
İy dârâ-yi vücûd u dâver-i cûd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 65*). [u,]
395. Sibâ' u vaḥş eṭrâfında enbûh
Degerken cānib-i dil-dâre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 10*). [u,]
396. Qomadı bende ḥalka meyl ü cûşı
Senüñ de ḥile ise bâruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 34*). [ü,]
397. Şekerden dür şaçar şîrîn dehendür
Ruḥında zülf ü ḥâlî cîm-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 57*). [ü,]
398. Anuñ 'ıṭrı cihân u cāna besdür
Çınâr-ı kâmetin 'arz itse bâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 64*). [u,]
399. Benüm hem-şoḥbetüm âh-ı seḥerdür
Anuñ hem-şoḥbeti gürk ü gâzâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 103*). [ü,]
400. İşi ğam eşi vaḥş u âhuvândur
Senüñ yüküñ çekerken ol giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 128*). [u,]
401. Ol ehl-i ḥâle virdi vecd ü ḥâlât
Teni ditrer hemân yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 140*). [ü,]
402. Benümle kıldı hem 'ahd ü qarârı
Ki ey kân-ı şafâ vü sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 148*). [ü,]
403. Vazîfe-h'ârîdur her murğ u mâhî
Cihānda ins ü cinne cān viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 174*). [u,]
404. Sikender teşne-leb çün vire cānı
Senüñ bensüz yirüñ kûh u beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 195*). [u,]
405. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pây
Didi bende ne kâğıd var ne ḥāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 246*). [ü,]
406. Qılır ferşi nebât ile müzeyyen
Qoyar ol ḫudret ü 'ilm issi Bârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 11*). [ü,]
407. Dimiş soñra cefâ-yı bî-kiyâsı
Ki bu nāme ki pür-tâb u şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 17*). [u,]
408. Seni benden daḥi kimse ayırmaz
Olup ma'sûḫ u 'aşığ 'aşğ ile bir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 53*). [u,]
409. Firâḫ u vaşla aşlâ ḫalmanı yir
Gül-i ḥüsnüñ hemişe ḥande itsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 54*). [u,]

410. İle in‘ām **u** ihsân itdi haylî
Zihî bezm-i mübârek ‘işret-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 20*). [u,]
411. Ta‘âm umup alurdu māl **u** genci
Meger Mecnûn o gün şuret değışdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 26*). [u,]
412. Şı dīvār **u** derin kim ola rüşen
Gönül şınmasa hergiz rüşen olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 54*). [u,]
413. Söze bu resme dizdi dürr **ü** gevher
Didi ba‘zî ruvât-ı hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 2*). [ü,]
414. Ana nām itdiler ism-i Selim’i
İrerdî ‘äleme hayr **u** sehâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 9*). [u,]
415. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir küh içinde zâr **u** haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [u,]
416. Düşer her murğ **u** mâhî cevr-i dâma
Aña kim tu‘me bir loğma giyehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 66*). [u,]
417. Hâlâş olur idün şeh hizmetinden
Kânâ‘at genc **ü** kâni‘ pâdişâhdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 29*). [ü,]
418. O bî-çâre za‘îf **ü** müstemendün
Beni ‘afv itsün erçi pür-günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 34*). [ü,]
419. Ne peşmine ‘abâsı var ne peşmi
Yatur ‘üryan **u** biryân dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 43*). [u,]
420. Gerilmiş ‘ırk **u** pey zâhir çün evtâr
Alup mâder diz üzre mâliş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [u,]
421. Nice bir olasın ilden remîde
Nice bir seyr idersin küh **u** yazı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 59*). [u,]
422. Anañ da öldü tüt pür-derd **ü** miñnet
Evüñe gel atañ ocağımı yağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 64*). [ü,]
423. Senün ayağın altıdur behiştüm
Bilürsin bende yokdur ‘aql **u** hüşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 85*). [u,]
424. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun gibi belâ vü ‘aşk **u** zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 87*). [u,]
425. Yüzi tâbende güyâ şem‘-i hânde
Revân serv **ü** çenârî nâz itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 31*). [ü,]
426. Ğarîbi ya‘nî Mecnûn müstemendi
Ki ol vañşî-nişin **ü** vañşet-âmiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 35*). [ü,]
427. O sensüz yürüyen bî-râh **u** pür-âh
Yürüyüp çağırur güyâ münâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 38*). [u,]
428. Didi ben hasteyem anuñ refîkı
Ğam içre baña oldur cüft **ü** hem-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 49*). [ü,]
429. Oқыya nazm **u** şî‘rün tâzesini
Ola kim ola bu gönüm güşâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 70*). [u,]
430. Dönüp ahvâlin itdi ‘arz **u** tekrîr
Ki ey iklîm-i ‘aşkuñ pâdişâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 88*). [u,]
431. Ki bâzâr-ı güzeşte germ ola tîz
Boyu nağl **u** lebi şîrin ruğabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 97*). [u,]
432. Senün ‘aşkuñda pür-şevk **u** şegâbdur
Senünle şöhbete mi‘âdî vardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 98*). [u,]
433. Ten **ü** tenhâ katından vañşlar dūr
Varup Leylâ’yı âğâh idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 110*). [ü,]
434. Bilürem ol da hōş görmez harâmı
Dilek it var ki ol dil-dâr **u** dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [u,]
435. Ki meyden serhōş olmuş itmedin nüş
Görüp acıdı ol mest **ü** harâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 139*). [ü,]

436. Oğur yāre ƙaşıde-ber-ƙaşıde
Ki ey yār-ı şafā-balğş **u** vefāyī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 3*). [u,]
437. Ne hoş ańduń vefādan ben gedāyı
Benem bī-rāhat **u** bī-yār **u** bī-‘ār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 5*). [u,]
438. Ne hoş ańduń vefādan ben gedāyı
Benem bī-rāhat **u** bī-yār **u** bī-‘ār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 5*). [u,]
439. Gözüm şeb kūrı yār-ı āfitābem
İy zülfi gibi ƙarrār **u** siyeh-kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 13*). [u,]
440. Gehi leb-ber-leb **ü** geh nüş-ber-nüş
Senüń dest **ü** dehānuńdan pey-ā-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 28*). [ü,]
441. Gehi leb-ber-leb **ü** geh nüş-ber-nüş
Senüń dest **ü** dehānuńdan pey-ā-pey (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 29*). [ü,]
442. Ki ejderhādur anuń mūr **u** mārı
Diyār-ı gāra göç ol hurrem **ü** şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 48*). [u,]
443. Firāk **u** derd elinden āha gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 76*). [u,]
444. Kemāl **ü** şı‘r **ü** inşāya heves-nāk
Cihānda çünki Mecnûn oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 12*). [ü,]
445. Kemāl **ü** şı‘r **ü** inşāya heves-nāk
Cihānda çünki Mecnûn oldı meşhūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 12*). [ü,]
446. ƙuyuldu ilde hāl-i derd-nāki
‘Irāk’a irişüp şavt **u** şadāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 17*). [u,]
447. Aradı seyr idüp geh kūh **u** geh seng
Bir arada anı buldı yalıncağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 24*). [u,]
448. Ben anı cān **u** dilden iyleyem yād
Haƙā ƙılsam eger ‘afv **u** ‘atā ƙıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 55*). [u,]
449. Cevābı böyle virdi ol sözine
Didi ey serv-i nāz **u** nāz-perverd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 65*). [u,]
450. Saña lāyık degüldür kūşe-i derd
Bu yol pür-cevr **ü** gavga vü haƙardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [ü,]
451. Cihānuń yana ƙalmaya bütünü
Tenüm ‘üryān **u** müflis bī-nevādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 87*). [u,]
452. Benüm ‘üryān ne gūr **u** ne kefen var
Muşāhib olımaz mest ile huşyār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [u,]
453. İdüp bu mişnet **ü** derdi ferāmüş
Bu şu‘le kim ciger yaƙar şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 140*). [ü,]
454. Vücüdüm hānesinde ƙalmadı raht
Bir oldı cümle ‘aşƙ **u** ‘aşık **u** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [u,]
455. Vücüdüm hānesinde ƙalmadı raht
Bir oldı cümle ‘aşƙ **u** ‘aşık **u** dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 159*). [u,]
456. Ne var ayru görinse ƙaleb **ü** pōst
Vücüdüm ‘aşƙ olupdur pāy-tā-farƙ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 160*). [ü,]
457. Deńizden āb **u** āteşden gide nūr
Çü bulduń şoşbetüme fırşat **u** rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 164*). [u,]
458. Alurlar dirhemini aƙçeye anuń
Eger ola kemān süst **ü** eger saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 191*). [ü,]
459. Kem itme bārı ƙadr **ü** hürmetini
Nedim idindi çün Mecnûn Selām’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 198*). [ü,]
460. Ola zen-pāre vü nā-pāk **u** nā-merd
Ola hāne dağal ehl-i hıyānet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 2*). [u,]
461. Hevāyī vü zağal mağlūb-ı şehvet
Zarif **ü** ‘ārif-i devr idi belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 5*). [ü,]
462. Düzilmez söze bī-‘aƙl **u** tefekkür
Mecāz āteşlerinden puhte olmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 12*). [u,]

463. Maḥabbet da‘vîsin kılmaya nâ-merd
Sözün fehm itmeyüp her câhil **ü** dün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 25*). [ü,]
464. Vezîr **ü** şâhda qalmış hemân hüş
Dimiş halkuñ şağiri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 8*). [ü,]
465. Delürdi öldürüñ şâh **u** vezîri
Ol il kim ḥâkimi divâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 10*). [u,]
466. Gerek kim ‘âkıbet vîrâne ola
Ḥarâb idince bunca şehîr **ü** dihi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 13*). [ü,]
467. Aduñ söyle seni fehm itmen ünden
Ṭolupdur ‘aşk ile bu çeşm **ü** güşüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 49*). [ü,]
468. Yüzünü zerd **ü** âhuñ serd idüpdür
Yanarken âteş-i şeşvâ yüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 54*). [ü,]
469. Kelâm **u** şî’ri şîrin temre beñzer
Dilinde küh-ı enbüh idi endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 8*). [u,]
470. Ri‘âyetler kılp sultânı gibi
Bu aña ol buña mâ‘şük **u** ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 15*). [u,]
471. Olup birbirine küvf **ü** muvâfık
İki cânibden olıcaq maḥabbet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 16*). [ü,]
472. Kerâmetle kılpur ma‘şükü ‘âşık
Arınsa ‘aşk eger gill **u** hevâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 21*). [u,]
473. Olur müstağni efsûn **u** du‘âdan
Bu ter duḥter ki aḥter şüret idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 22*). [u,]
474. Dil-âşüb **u** dil-ârâ vü dil-ârâm
Gül **ü** gülşen nesim **ü** erğuvân-ḥad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 26*). [u,]
475. Dil-âşüb **u** dil-ârâ vü dil-ârâm
Gül **ü** gülşen nesim **ü** erğuvân-ḥad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 27*). [ü,]
476. Dil-âşüb **u** dil-ârâ vü dil-ârâm
Gül **ü** gülşen nesim **ü** erğuvân-ḥad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 27*). [ü,]
477. Ki ol âhüyü nice ıleye şayd
Çekerdi dürlü dürlü renc **ü** derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 49*). [ü,]
478. Yoğ idi ḥarca ancak genc **ü** mâlı
Bu dervîş idi ‘emmüsi tüvân-ger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [ü,]
479. Ziyâde oldı Zeyd’üñ derd **ü** renci
Okıyup ağlar idi şî’r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 68*). [ü,]
480. Kesildi ḥ’âb **u** ḥür-veşden şeb **ü** rüz
Olup Mecnûn-şîfat âvâre ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 70*). [u,]
481. O da pür-derd **ü** pür-mihnet pür-ateş
Geçürüp ğuşşalardan mâh **u** sâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 76*). [ü,]
482. Ne ṭıysun nâliş ünin şağ olan dil
İletse Zeyd eger peygâm **u** nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 95*). [u,]
483. Sibâ‘ **u** vaḥşuñ oldı hem enîsi
Dise Mecnûn qaşâ‘id pür-leṭâ‘if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 100*). [u,]
484. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuḥfe
İledüp ‘âşık **u** ma‘şûka nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 105*). [u,]
485. Geçer ğam çekmedin ṭutar kenâre
Bu ḥâlet ki âleti ‘aşk **u** hevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 167*). [u,]
486. Biri ebvâb taqdîrüñ kitâbı
Nice ‘âlim olan ‘ilm **ü** ḥesâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 9*). [ü,]
487. Niğârından yavuz gözler gibi dūr
Zemâni derd **ü** şabr ile geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 5*). [ü,]
488. Ṭurup çekdi hemân Zeyd’i kenâra
Didi ahsent zihî ḥoş-rây **u** ḥoş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 55*). [u,]

489. Zihî nefis-i nefis hûş-zât **u** hûş-büy
 Hâfâdan fark idüp ‘ayn-ı şavâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 56*). [u,]
490. Hüner medhinde güyâ zemde hâmûş
 Şu nâkış kim hasûd **u** bî-vefâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 69*). [u,]
491. Hünerde manzarı hâbt **u** hâfâdur
 Dimiş ol kim dilinde vardur uzluğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 70*). [u,]
492. Kemâli şekl **ü** şöhret tâc u hırka
 Eger eş‘âr ise maqbûl nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [ü,]
493. Kemâli şekl **ü** şöhret tâc **u** hırka
 Eger eş‘âr ise maqbûl nâdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 86*). [u,]
494. Ne deñlü ola anda revnağ **u** nûr
 Ço harf-i ta‘mı kim devr-i Zuhaldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 90*). [u,]
495. Zer **ü** dürr ile zeyn itdi müretteb
 ‘Arûs-ı ‘âlem-i hûsn a‘nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [ü,]
496. Olur her nûri nâr **u** her güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [u,]
497. Añup yârin gamın yir âşikârâ
 Gözinde âb-ı eşk **ü** dilde âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 11*). [ü,]
498. Şarulup garğ idem müşk **ü** ‘abîre
 Çıkardı mefreşinden hazz-ı dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 40*). [ü,]
499. Güneşden yaña ‘azmi dūd gibi
 Gazel-güyân **u** mest **ü** lâ‘ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 57*). [u,]
500. Güneşden yaña ‘azmi dūd gibi
 Gazel-güyân **u** mest **ü** lâ‘ubâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 57*). [ü,]
501. Ola çün niyetinde kıble vâhid
 Gider yâre ider zevk **u** semâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 63*). [u,]
502. İki yâr **u** iki müştâk **u** mehcür
 Cihâna töldi efgânun hürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 92*). [u,]
503. İki yâr **u** iki müştâk **u** mehcür
 Cihâna töldi efgânun hürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 92*). [u,]
504. Sibâ‘ **u** vaşş olursa tañ mı râmı
 Degüldür bu hevâ-yı nefis-i fâcir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 122*). [u,]
505. Yayılup söylenürdi hâne hâne
 Gül-i gülzâr **u** havlı pürdür ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 127*). [u,]
506. Müzeyyen kıldı nâzük hil‘at ile
 Ridâ vü tavk oldu zülf **ü** sâ‘id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133*). [ü,]
507. Zihî luğf **u** vefâ vü mihr-i bî-ğad
 Kenâr itdi başup pehlüye küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 138*). [u,]
508. Birikdi cân **u** ten çaldı iki ism
 Kucuşup mest **ü** hayrân Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 146*). [u,]
509. Birikdi cân **u** ten çaldı iki ism
 Kucuşup mest **ü** hayrân Leylî Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 147*). [ü,]
510. Yiñi sevdâ ile ser-geşte gitdi
 Semâ‘ **u** rağs ile çün çerh-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 5*). [u,]
511. Yanınca şîr **ü** vaşş ol şîr-i merdân
 Yiñi cinnet yiñi sevdâ yiñi bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 6*). [ü,]
512. Olur şâh efsesinde zeyn **ü** zîver
 Degirmenci kolına kónsa şeh-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 18*). [ü,]
513. Gerekdür gurbet **ü** ‘uzlet kanâ‘at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 34*). [ü,]
514. Be-ma‘nî reng **ü** şüretten girizân
 Kaçar hâk olmağa bir bâda döymez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 6*). [ü,]
515. Gider ol revnağ-ı zîbâsı andan
 Gezer reh-zen gibi küh **u** beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 19*). [u,]

516. Ki anı itmedi âhırde toprak
Ne yirde bitdi bir serv **ü** şanavber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 165*). [ü,]
517. Fiğân **u** süzişiyle hâl-i tengin
Didi saña ne irdi ey bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 20*). [u,]
518. Xanı Leyli xanı anuñ cemâli
Xanı ol husrev-i hüsn **ü** büt-i çin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 37*). [ü,]
519. Tırup çarğa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi'l **ü** bed-âyin **ü** bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [ü,]
520. Tırup çarğa dil uzatdı didi cüst
Ki ey bed-fi'l **ü** bed-âyin **ü** bed-devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 45*). [ü,]
521. Uluşur vaşşler yanınca bile
Yanınca Zeyd **ü** çün sâye siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 69*). [ü,]
522. Boyamış reng-i nîle anı mâtem
Hem itmiş seyl-i eşk **ü** şu'le-i dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 73*). [ü,]
523. Seriyile sürmeye döndürdi sengi
Yolında qalması bir hâr **u** hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 5*). [u,]
524. Olur her nûri nâr **u** her güli hâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 20*). [u,]
525. Nizâr **u** zâr **u** bî-zür oldu gâyet
Ne şabrı kaldı dilde ne sürûru (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 8*). [u,]
526. Nizâr **u** zâr **u** bî-zür oldu gâyet
Ne şabrı kaldı dilde ne sürûru (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 8*). [u,]
527. Bir iki beyt okıyup kıldı zâri
Ėarib **ü** bî-kes **ü** tenhâ vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 19*). [ü,]
528. Bir iki beyt okıyup kıldı zâri
Ėarib **ü** bî-kes **ü** tenhâ vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 19*). [ü,]
529. Qatında bir iki vaşşî var nişeste
Yatur yoq hizmetinde yâr **u** qardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 21*). [u,]
530. Ecel şemşîr **ü** 'Azrâ'il cellâd
O dem penbe olup rahmet sehâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 24*). [ü,]
531. Ėaribûñ ağızına şamzurdı âbı
Hemân yârânı ra'd **u** berq **u** bârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [u,]
532. Ėaribûñ ağızına şamzurdı âbı
Hemân yârânı ra'd **u** berq **u** bârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [u,]
533. Kimi nâlân kimi süzân **u** giryân
O dem Mecnûn niyâz itdi Hudâ'ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 28*). [u,]
534. O yola gitmege yoqdur imkân
Qamu bay **u** fâkir ü şâh **u** çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [u,]
535. O yola gitmege yoqdur imkân
Qamu bay **u** fâkir **ü** şâh **u** çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [ü,]
536. O yola gitmege yoqdur imkân
Qamu bay **u** fâkir ü şâh **u** çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 45*). [u,]
537. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki hüküm **ü** hikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 51*). [ü,]
538. Nice sultânı bî-fermân idüptür
Eger ins **ü** melek div **ü** peridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 65*). [ü,]
539. Quşatmışdur seni çün halka-i mâr
Eger kim fark iderseñ fark **u** pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 79*). [u,]
540. Müşerref ola senden gülşen **ü** bâğ
Ayağ altında hâk ol nitekim yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 110*). [ü,]
541. Yüzünü yırtana mâl **u** ni'am vir
Müdârâ kıl müdârâ 'âlemdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 112*). [u,]
542. Virisersin hisâbın âhır anuñ
Ne deñlü cem' iderseñ mâl **u** dinâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 123*). [u,]

543. Üşe başuña zenbûri vebâli
Eger gâşb idesin ‘arz **u** ‘akârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 135*). [u,]
544. Ki bir yirde olalar mest **ü** sâkî
Bular dünyâda olmuşlardı yek ‘ahd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 196*). [ü,]
545. Cihân halkına hâcet-gâh oldı
İlâhî ol iki pâk **ü** iki nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 203*). [ü,]
546. Kılurdu nâle vü efğân **u** zârî
Şu dürler kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 4*). [u,]
547. Ki varmış ravza-i bâğ-ı behişte
Kuşûr-ı bî-kusûr **u** hür-ı bî-‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 19*). [u,]
548. Şiyâbî sündüs **ü** huçr u sitebrağ
Hırâmân ravzada ğılmân ile hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 24*). [ü,]
549. Şiyâbî sündüs ü huçr **u** sitebrağ
Hırâmân ravzada ğılmân ile hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 24*). [u,]
550. Fiğân **u** nâle iyler bülbül-i mest
Münevver havza tolmuş âb-ı Kevşer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 34*). [u,]
551. Güzeller kıaddi gibi hûb **u** ra‘nâ
Kurulmuş sâyesinde gün gibi taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 38*). [u,]
552. Gül-i cennet gibi maħbûb **u** zibâ
O ferş üstinde var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 42*). [u,]
553. Libâsı sebz **ü** sündüs nitekim hür
Elinde mül öniñde gül-cemâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 46*). [ü,]
554. İderler birbiriyle hûş-mağâlî
Leb-i cüy leb-i câm **u** leb-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 49*). [u,]
555. Cemâli nûr **u** ferr ile mükemmel
Gül ü reyhân elinde tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 56*). [u,]
556. Cemâli nûr u ferr ile mükemmel
Gül **ü** reyhân elinde tâze tâze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 57*). [ü,]
557. Şarâb **u** büse vü câm-ı beğâya
Didi Zeyd’e dönüp ol pîr-i şâdığ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 64*). [u,]
558. Bu yolda yok saña ta‘n **u** melâmet
İlâhî cümle ‘âşıklar hağrı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [u,]

‘ubeyd-i zengî: Zenci köleler.

1. ‘Ubeyd-i zengî vü rûmî cevârî
Münakkaş hülleler altınlu-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 105*). [‘ubeyd-i zengî,]

uç-: Uçmak, havalanmak.

1. Ya andan **uçdı** bir âvâre bülbül
Kazındı tüt ki bir harfi kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 48*). [uçdı, -dı]
2. Ara yirde **uçardı** şan hamâme
Virürdi anlara şevkı bu gūyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 106*). [uçardı, -ar, -dı]
3. Cihetden taşra tütüdi âşiyânı
Refîğ-ı pâke **uçdı** cân-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 39*). [uçdı, -dı]
4. Revân irdi çü bād-ı lâ‘ubâlî
Didi Mecnûn’a **uçdı** bağdan zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 17*). [uçdı, -dı]
5. Bu yol ‘azminde olurlar berâber
Cihânda her kaçar vahşî **uçar** kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 47*). [uçar, -ar]

uçar kuş: Hızlı uçan kuş.

1. Şavaşa anuñ ile bile bindi
Uçar kuşa binüp yıl gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 17*). [uçar kuş, -a]
2. Eşekden düşe ya bine eşege
Eser yildür uçar kuşdur hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 145*). [uçar kuş, -dur]

uçur-: Havalandırmak, yerden yükseltmek, uçurtmak.

1. Uçur cān murğımı ħabs-ı kafesden
Leb-i deryâ dehân-ı ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 70*). [uçur,]
2. Gice zâğın uçurdu tır atup ter
Açıldı her gözüñ uyħusu bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 2*). [uçurdu, -dı]

ucuz: Ucuz.

1. Bu aldı bir kaç āhū ol da ħurde
Geçüp dünyâdan ucuz satsa bîzār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 65*). [ucuz,]

ucuz: Fiyatı düşük olan II az emekle, kolaylıkla elde edilen.

1. Kızın da virmedi aña ucuz hem
Budur ‘âdet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 56*). [ucuz,]

‘ūd: Dulaptal otugillerden, tropik bölgelerde yetişen, dinî törenlerde yakılan ve yanarken güzel koku veren, odunu ve kabuğu hoş kokulu bir ağaç.

1. Eger şandal eger ‘anber eger ‘ūd
‘Amel zerdür dürüst iyle ‘ayārın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 128*). [‘ūd,]
2. Hevāmı ħükmüme fermān idüpdür
Maħabbet nârdur ben ana ‘üdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 151*). [‘üdem, -em]
3. Şarıldı müşk-i ter gibi ħarîre
Teni ħam micmerinde ‘ūd gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 55*). [‘ūd,]
4. Dil uzatdı vü çarħa itdi nefrîn
Yanup ol türbe üzre nitekim ‘ūd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 85*). [‘ūd,]

‘ūd-ı nāhîd: Venüs'ün udu. (Venüs, minyatürlerde çoğunlukla çeng çalarken gösterilir. Etkisi eğlenceye, neşeye, sevgiye yöneliktir.).

1. Ki ola tār-ı çeng ü ‘ūd-ı Nāhîd
Zihî bezm ü zihî dīvān-ı ābād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 32*). [‘ūd-ı nāhîd,]

ufuk: Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi görüldüğü yer.

1. Bu zīverden **ufuk** döndi ‘arūsa
Hicāb aşdı gice vech-i ‘abūsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 3*). [*ufuk,]*
2. Şafâ-yı vaşl-ı yâr-ı cān-fezāya
Ufukdan Müşterî çün oldı peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 49*). [*ufukdan, -dan]*

uğra: *Uğramak.*

1. Yanından geçdi beñzer tünd-māra
Çün **uğradı** bu bi-bahta o bed-bāht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 23*). [*uğradı, -dı]*

uğra: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek.*

1. Diyār-ı yāre **uğradı** güzeşti
Geçerken yıl gibi gördi o maḥzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 8*). [*uğradı, -dı]*
2. Ola aḥvāline Mecnûn’un āgāh
O yola nā-gehān **uğradı** bir pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 27*). [*uğradı, -dı]*

uğra: *Uğramak II ziyaret etmek.*

1. Elüm tüt pāya düşdüm ben kemîne
Yine **uğraya** yoluñ çün bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 151*). [*uğraya, -y, -a]*

uğra: *...ile karşılaşmak, ...ya maruz kalmak.*

1. ‘Azāb-ı kabre **uğramış** ölüdür
Bu söz bi-şabr idüp bi-çāre pîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 120*). [*uğramış, -miş]*
2. Cemāl-i Leylî gibi ḥurrem oldı
Ḥazāne **uğramış** gül gibi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 5*). [*uğramış,]*
3. Seni segden ne ḥoş kırtarmış Allah
Didi kim **uğramadın** ben bu ḥāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 53*). [*uğramadın, -madın]*

uğra: *Geçerken bir yere ilişmek, kısa bir süre durmak; yolu düşmek.*

1. atına **uğradı** bir şahş-ı ma‘dî
Geçerken oldı Mecnûn’a gözi tuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 94*). [*uğradı, -dı]*

uğra-: *Bir yerin yanından, yakınından, içinden geçmek; yaklaşmak.*

1. Yoluma ben de gitdüm yane yane
Yolum kim **uğradı** dün ol maḥāme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 157*). [*uğradı, -dı]*

uğra-: *...ile karşılaşmak, ...ya maruz kalmak.*

1. Virüp emr-i Ḥudā’ya cān-ı şîrîn
Bu derde **uğrayup** bi-çāre māder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 127*). [*uğrayup, -y, -(u)p]*

uğrı: Hırsız.

1. Kara gözi gibi **uğrı** vü ‘ayyār
Nedür bu şive gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 14*). [*uğrı,]*
2. İnanma **uğrıdur** düzd-i cihâne
Cihân bir hânedür kim pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 84*). [*uğrıdur, -dur]*

uğun: Bayılacak hale gelmek, bayılmak, akli başından gitmek.

1. Şu resme kim **uğundi** tâ seher-gâh
Tabanca urdı Leylî eyle muhkem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 22*). [*uğundi, -dı]*

uğurla: Gideni esenlik ve sevgi dilekleriyle geçirmek, yolcu etmek, yollamak. (GTS).

1. Uğurlandı nazardan tuymadın yād
Yakîn oldı çü dil-dâra dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 114*). [*uğurlandı, -n, -dı]*

‘ukâb-ı âfet-i cân: Can alan kartal, cana bela olan kartal.

1. Saçı tāvüs-ı cevlândır meşelde
‘Ukâb-ı âfet-i cândur ‘amelde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 146*). [*‘ukâb-ı âfet-i cân, -dur]*

‘ukde: Gönle dert olan şey.

1. Olur pür-‘ukde **‘ukde** şâh-ber-şâh
Eger bey‘ itseler ol deh zebâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 186*). [*‘ukde,]*

‘ukde: Dügüm.

1. Ya dil germinden âh-ı serd irişdi
Eger bu **‘ukdeden** bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 63*). [*‘ukdeden, -den]*
2. O süsen **‘ukdesinden** gel haber al
Didi hem aña di benden bu pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 118*). [*‘ukdesinden, -si, -nden]*

ulak: Haberci, postacı.

1. Çeri dirdi **ulaklar** şaldı çün bād
Alup bunca çeriye yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 50*). [*ulaklar, -lar]*

ulaş: Ulaşmak, erişmek.

1. Beni alsun yitürsün Nile meyli
Ulaşdur ‘ömrüm ol zülfi dirâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 3*). [*ulaşdur, -dur]*

ulaş: Erişmek II yaklaşmak.

1. El urmak olmaz aña evvel āhîr
Ulaşdum saña cānāndan kesildüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 23*). [*ulaşdum, -du, -m*]

ulaşdur-: Ulaştırmak.

1. Ulaşdurdı anı Mecnûn'a kâşîd
Açup gül gibi yāruñ ruķ'asını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 88*). [*ulaşdurdı, -dı*]

ulu: Köpeklerin çıkardıkları ses, ulumak.

1. Uluşurlar olar bu itse cūşî
Düşüp dīvānelik dilkü içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 70*). [*uluşurlar, -şurlar*]
2. Uluşur vaşşler yanınca bile
Yanınca Zeyd ü çün sāye siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 68*). [*uluşur, -ş, -ur*]

ulu: Sözüne ve düşüncesine değer verilen, nüfuzlu ve itibarlı kimse.

1. Her **ulu** nūr u fer virmiş cemāle
Cemāli maħmili beñzer cibāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [*ulu,]*
2. Ulular cem' olup araya düşdi
Şaķındı āb-ı rūyî rāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 35*). [*ulular, -lar*]
3. Ulular maşlaħat görüp bu rāyî
Dileyü gitdiler derde devāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 39*). [*ulular, -lar*]
4. Yirine geldi cümle resm ü 'ādāt
O meclisde ki **ulular** oķundı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 135*). [*ulular, -lar*]
5. Her **ulu** nūr u fer virmiş cemāle
Cemāli maħmili beñzer cibāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 45*). [*ulu,]*
6. Ki tā itmeyesin 'özü-i ħaṭāyî
Kiçi itmek **uluya** ṭa'ñile söz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 183*). [*uluya, -y, -a*]
7. 'Arabda bir **ulu** var idü meşhūr
Benî 'Āmir ili anuñla ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 3*). [*ulu,]*

ulu: Büyük, yüce, değerli.

1. Ğariķ-i ni'met itdi ħāş u 'āmî
Ulu bezm itdi şāhāne müşerref (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 7*). [*ulu,]*

ulu: Çok üstün niteliklere sâhip, çok büyük, yüce (kimse).

1. Düriş kaçma **ulular** ħizmetinden
Sa'adetdür o ħizmet sa'y-i maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 62*). [*ulular, -lar*]

ulu: Büyük, iri.

1. ab le çok bah dir avm **ulu** boy
Cem l   m l ile meşh r-ı  alem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 31, Mısra 16*). [ulu,]

ul hiyyet: *Ar. Allahlık, mabudluk, Tanrılık. ("il het", "ul het" dahi l gattir.).*

1. Ul hiyyet ululuğına evvel
Res l' n hem ris l ti aıy n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 130*). [ul hiyyet,]

ululan-: *B y klenmek, kendini üstün görmek, büyüklük taslamak.*

1. Őo  ucı k h gibi apdı anı
Ululanmağ uŐurundan n z l it (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 91*). [ululanmağ, -mağ]

ulular: *Yüce kimseler, büyükler.*

1. Ulular cem' olup araya düşdi
Őaındı  b-ı r yı r ya düşdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 35*). [ulular,]
2. Ulular maŐlaھاat görüp bu r yı
Dileyü gitdiler derde dev yı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 39*). [ulular,]
3. Anu la Şoşbete germ oldu varı
Vil yet **uluları** virdi m li (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 47*). [uluları, -ı]

ululuğ: *Büyüklük , yücelik.*

1. Ul hiyyet **ululuğına** evvel
Res l' n hem ris l ti aıy n (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 33, Mısra 130*). [ululuğına, -ı, -na]

um: *Bir Şeyin olmasını istemek, ümitle bekleme,  mit etme.*

1. A ub raħmetden iyle c numı Ş d
Őapu ndan raħmet **umarsam** sez dur (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 2, Mısra 75*). [umarsam, -ar, -sa, -m]
2. İderler  rz  ol gül-Şekerden
Şaı la'lin **umana** p k ider r h (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 37*). [umana, -an, -a]
3. Açardı  b-ı çeşmi eşme gibi
Umardı arf-ı y rinden pey mı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 29, Mısra 89*). [umardı, -ar, -dı]
4. odı nevm d anı yine sit re
Şular kim b -vef dan  ahd **umarlar** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 171*). [umarlar, -ar, -lar]
5. Şan ağu Şişesinden Şehd **umarlar**
Őar b isteyü  azm iden ser ba (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 172*). [umarlar, -ar, -lar]
6. Şa' m **umup** alurdu m l u genci
Meger Mecn n o gün Şuret değişdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 65, Mısra 26*). [umup, -up]
7. Ne ھاyr **umar** kişi  ħir zem ndan
  Şehler  aciz olur bu zem nda (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 80, Mısra 30*). [umar, -ar]
8. G zin yummaz gözedür d 'ima yol
Umar kim n -geh n bir gün iresin (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 109*). [umar, -ar]
9. O naħle el uzatdı nite kim Ő ħ
RuŐab **umdı** diken yidi o bed-ħ' h (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 49, Mısra 21*). [umdı, -dı]

10. Karardur rüzümü anuñ siyâhı
Umaram ben olasin derde çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 47*). [*umaram, -ar, -am*]
11. Urursın sen de yârem üzre yâre
Umaram ben olasin zahme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 49*). [*umaram, -ar, -am*]

umduğın yimez bitüdüğın yir: *Misafir umduğunu değil bulduğunu yer, atasözü. Konuk, ev sahibinin kendisine çok şeyler ikram etmesini bekleyebilir ama ev sahibi ona ancak evinde bulunanı sunar.*

1. Ki **umduğın yimez bitüdüğın yir**
Bilürsın saña zâhir cümle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 28*). [*umduğın yimez bitüdüğın yir,]*

‘ummân: *Okyanus. II Ordu.*

1. Yiñi tiz iğne güyâ eski beze
Çarışdı ol iki **‘ummân** çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 39*). [*‘ummân,]*

umu: *İstek, arzu, ümit.*

1. Kemâl u fazl u ‘irfân mecma‘ıdur
Bu deñlü fazl ile sizden **umusu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 113*). [*umusu, -sı*]

umul-: *Beklenmek II istenmek.*

1. Kaçan bî-vaqt iken açılsa gönca
Bulunmaz reng ü bÿy **umuldıgınca** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 64*). [*umuldıgınca, -dıg, -ınca*]

‘unnâb: *Hünnap; kabuğu kırmızı ve çekirdeği pek sert bir cins küçük meyve, çiğde.*

1. Dü bādām-ı siyehden şaçdı **‘unnâb** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 202*). [*‘unnâb,]*

unut: *Aklında kalmamak, hatırlamamak.*

1. Unut Leylâ’yı kim leylî siyehdür
Anuñ mihrinde yan kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 189*). [*unut,]*
2. Bir iki beyt oқıdı ‘aşıkâne
Ki ey fâriğ **unutduñ** derd-i yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 5*). [*unutduñ, -duñ*]
3. Selâmiñdan iñen unutma bārī
Unutduñ tūalum ‘ahd-i nihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 19*). [*unutduñ, -duñ*]
4. Unudup bilmese tañ mı cihānı
Peder Mecnûn’a çün bildürdi özin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 70*). [*unudup, -up*]
5. Dilinden atdı aña bir nice tır
Ki ey fâriğ **unutduñ** anı haylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 7*). [*unutduñ, -duñ*]
6. Unutdı acidan tañlu giyāhı
Enis olmış beyābānuñ vuñuşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 68*). [*unutdı, -dı*]
7. Çü gencine yıkıldı tağulur genc
Vaşiyet iylersem zinhār **unutma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 73*). [*unutma, -ma*]

unutma: *Unutma sakın! Aman unutma! (hâ!) Dikkat çekmek, uyarmak için kullanılan bir söz (TDK).*

1. Selâmiñdan inen **unutma** bârî
Unutduñ tütalum ‘ahd-i nihâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 18*). [*unutma,*]

‘unvân-ı defter: *Defterin, kitabın ismi, ünvanı.*

1. Çün ismu’llah ola **‘unvân-ı defter**
Gerek kim tâ ebed olmaya ebter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 1*). [*‘unvân-ı defter,*]

ur: *Nakşetmek, işlemek.*

1. Temevvüc itdürüp deryâ-yı cāna
Şu üstinde binâ **urduñ** cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 18*). [*urduñ, -du, -ñ*]

ur: *Vurmak, yaralamak.*

1. Kim kanum içmege la‘lindeki piyāle yiter
Bu hāste cāne ne hācet ki gürz-i kahr **urasın** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 9*). [*urasın, -a, -sın*]
2. O balsa nizesin **ururdu** bize
Degül ef’ālî anuñ ‘ākılāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 156*). [*ururdu, -ur, -dı*]
3. Hem **urup** yāra hem feryād idersin
Görinür cünbişüñde riş-ħande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 30*). [*urup, -up*]
4. Urursın sen de yārem üzre yāre
Umaram ben olasın zaħme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 48*). [*urursın, -ur, -sın*]
5. Kılur ol kavm-i Leylā’ya du‘ayı
Biz anuñ-çün **ururuz** tiğ u nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 155*). [*ururuz, -ur, -uz*]
6. Urursañ yara **ur** endāmı deñlü
Za‘ifem döymezem ben bu belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 52*). [*ur,*]
7. Bu gün uş oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün **urmağa** nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 71*). [*urmağa, -mağa*]
8. Demişlerdür fi’t-te’ħir āfet
Urursañ puştum üzre çarb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 87*). [*urursañ, -ur, -sa, -ñ*]
9. Urursañ yara ur endāmı deñlü
Za‘ifem döymezem ben bu belāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 52*). [*urursañ, -ur, -sa, -ñ*]

ur: *Vurmak, damgalamak.*

1. Zihî kudret **urup** bünyād-ı hestî
Dü ħarf ile kılur ābād-ı hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 11*). [*urup, -up*]

ur: *Vurmak.*

1. Yarasın yār farkın itmeyüp fark
Ururken tabl gibi na‘ra hā’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 111*). [*ururken, -ur, -ken*]

2. Urup dil nizesin hiddetler itdi
Didi ahsente zî-ümmid-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 4*). [urup, -up]
3. Bütün ne kalb u şaf kodı ne perde
Kime **ursa** geçirdi darb-ı nize (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 37*). [ursa, -sa]
4. Uralum yüzine göre tabanca
Şu kim yorğanına göre güsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 230*). [uralum, -alım]
5. Urur devrân kafaña silleler hûş
Çor iseñ pây-e-i kadrüñe pâyüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 100*). [urur, -ur]

ur: *Takmak.*

1. Buña **urdi** alup ol bend ü kaydı
Yidüp gezdürdi anı hâne hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 40*). [urdi, -dı]

ur: *Vurmak, çarpmak.*

1. Meded ırgürmez iseñ düşdüm elden
Vefâya evvel **urmağ** bunca lâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 23*). [urmağ, -mağ]

ur: *Vurmak, hedefi vurmak.*

1. Ururdu gendünüñ puştınañ muştı
Eger baş kesse kavminden ‘adüsü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 124*). [ururdu, -u, -r, -dı]

ur: *Atmak, vurmak.*

1. Gerek sen de **urasın** şıseye seng
Seni yıllar geçer ol iyilemez yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 50*). [urasın, -a, -sın]
2. Anı yakma **urup** bârî odını
Eger olmazsañ üftâde tayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 80*). [urup, -up]

ur: *Vurmak, takmak.*

1. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzinden gül sözünden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 32*). [urur, -ur]

ur: *Vurmak, çalmak.*

1. Ölen şayruya tap tütüz sipendi
Urıldı cânuma çün dağ-ı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 17*). [urıldı, -ı, -dı]
2. Olup kara haberden kara rûzı
Bu nevbet nevbet **urdi** tağl-ı âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 95*). [urdi, -dı]

ur: *Belli bir sesi yüksek olarak çıkarmak, haykırmak.*

1. Urup Leylî yolına na'ra-i dōst
Kaçan şābit olısar şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 44*). [urup, -up]

ur: Havlamak.

1. Degül kıru gülîçe kıruş-ı mehdür
Seg almaz **ürmek** ile kırs-ı mâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 37*). [ürmek, -mek]

ur-: Değdirmek; koymak.

1. Urur mısın anı püşt-i zemîne
Bu türfe sözden ol avcı tıttup dağk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 48*). [urur, -ur]

ur-: Vurmak.

1. İlenür saña ögürî ögürî
İnende bî-günâha **urma** bendüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 29*). [urma, -ma]
2. Bilini bükdi efgân itdi çün çeng
Yüzine def gibi **urdi** tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 25*). [urdi, -di]
3. Meh ile mâhî ile tıttı küştî
Şadef puştına **urup** mâhî muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 99*). [urup, -up]

ur-: Havlamak.

1. Pür olup ırladı eţfâl-ı hâne
Raķîb it gibi **ürdi** ol şadâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 131*). [ürdi, -di]

ur-: Saplamak, vurmak. (Çivi bağlamında).

1. Meger niş **urdi** kıncı dest-i yâre
Bu kıan andan aķar bî-zaķım u yara (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 59*). [urdi, -di]

ur-: Çarpmak, vurmak.

1. Felek **urdi** zemîne aķterümi
Küşâde defterüñ pâyende olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 158*). [urdi, -di]
2. Uvatdı **urdi** Mecnûn' un çanağın
Bu hâle haste Mecnûn key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 32*). [urdi, -di]

urcün-ı kadim: Kurumuş hurma dalı.

1. Döner za'f ile urcün-ı kadime
Zebân-ı hâl ile bu remzi kıâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 24*). [urcün-ı kadim, -e]

urġan: Kalın ip.

1. Yürür şan kim delürmiş taġa düşmiş
Yider ‘avret anı boynında **urġan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 19*). [*urġan,]*
2. Ol ilden ġalle dirdi bu bahâne
Uyup Mecnûn yiler boynında **urġan** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 43*). [*urġan,]*
3. Ğarı illerden aġçe pul dilerdi
Taġup boynına **urġan** gezdürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 49*). [*urġan,]*

urış: Vuruşmak, mücadele etmek; karşı gelmek.

1. Şadâkatda yiter ol fitne cāna
Bir işi it diseñ itmez **urışur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 71*). [*urışur, -ur]*

‘urûc: Yukarı çıkma, yükselme, aġma.

1. ‘Urûca da‘vet itdi dîn imānın
Ki ey ser-i risâlet hûş-hırâm ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 12*). [*‘urûca, -a]*
2. İçüp vahdet şarâbın buldı sekri
‘Urûci ġarf-ı ġaġ çekdi cihâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 67*). [*‘urûci, -ı]*

‘urûca baġla-: Miraca çıkmak.

1. Cemâlûñ Ka‘bedür anı ġarem kıl
Muġammed çün ‘urûca baġladı bil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 39*). [*‘urûca baġla-, -dı]*

‘urûc-ı ‘arş-ı ev-ednâ: Ev-edna göġünün tepesi.

1. Odur maġşûd aña ‘âlem tufeylî
‘Urûc-ı ‘arş-ı ev-ednâ anuñdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 75*). [*‘urûc-ı ‘arş-ı ev-ednâ,]*

‘urûc-ı sermedi: Ebedi, sonsuz yükseklik.

1. Şeker aġzında şükr-i şehd-i Ğuddûs
Geçüp andan ‘urûc-ı sermediye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 63*). [*‘urûc-ı sermedi, -ye]*

‘urûk-ı erġuvân: Erguvanın kökleri.

1. ‘Urûk-ı erġuvānuñ ġanı geldi
Çün açdı yâsemen simâ-yı simin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 32*). [*‘urûk-ı erġuvân, -uñ]*

urûsi: Savaşçı, yırtıcı.

1. Zārîfî tâzîler tûrfa hecînler
Urûsî bâz u pervâzî şahînler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 104*). [*urûsî,]*

‘uryân: *Çıplak.*

1. Yatur Mecnûn düşüp bir yana **‘uryân**
Yine anı iletî hânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 36*). [*‘uryân,]*
2. Belâlu bülbülü âvâre düşdi
Girüp **‘uryân** döşekde ol kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 43*). [*‘uryân,]*
3. Seni gönülün gibi şaldı kenâra
Girüp döşekde **‘uryân** cân cânâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 45*). [*‘uryân,]*
4. Ser-i kûh üzre **‘uryân** çün ser-i kûh
Yatur vaşşiler ile yâr u me'nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 28*). [*‘uryân,]*
5. Libâs emrinde varı belde yek pöst
Yatur hâr içre **‘uryân** mârâ dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 57*). [*‘uryân,]*
6. Teni ehl-i kıyâmet gibi **‘uryân**
Çıkarup hegbeden giydürdi câme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 78*). [*‘uryân,]*
7. Yanına aldı gâyet hürmet itdi
Selîm anı çü **‘uryân** gördi gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 29*). [*‘uryân,]*
8. Ne peşmine ‘abâsı var ne peşmi
Yatur **‘uryan** u biryân dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 43*). [*‘uryan,]*
9. Cihânuñ yana qalmaya bütünü
Tenüm **‘uryân** u müflis bî-nevâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 87*). [*‘uryân,]*
10. Benüm **‘uryân** ne gür u ne kefen var
Muşâhib olamaz mest ile huşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [*‘uryân,]*
11. Taşı **‘uryân** belinde bir çürük pöst
Hemân varlıkda bir cân qaldı gam-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 74*). [*‘uryân,]*
12. Yiter âyineye hil'at cilâsı
Eger kim olmaya âyine **‘uryân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 177*). [*‘uryân,]*
13. Ağarmaz olmasam **‘uryân** cemâlim
Benüm yüzüm şuyıdur kara toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 180*). [*‘uryân,]*
14. Ki rahtından dırahtı ide **‘uryan**
Qapar her lâleden la'îlîn külâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 20*). [*‘uryan,]*

uş: *İşte.*

1. Cānum daḥi **uşda** saña ey dōst
İt ḥālūme güldi senden ayru (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 6, Mısra 4*). [*uşda, -da]*
2. Ki derd-i ‘aşka hergiz olmadı tuş
Tırup bir kimse dimiş ol benem **uş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 6*). [*uş,]*
3. Gelüp kapuña tutdum ḥalkāsın **uş**
Kılup ḳaddūmî ḥalka bâb-ı ‘aşka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 62*). [*uş,]*
4. Yapışdum **uş** rızâ ḳulbına nâ-çâr
Eger tedbîr ile olaydı kârüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 16*). [*uş,]*
5. Ḥaber gönderdi gendü anda ḳaldı
Ki **uş** irdüm yanumca baḥr-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 23*). [*uş,]*
6. Yoğ ise uşda tiğ **uş** lâ'ubâli
İdem aña nevâziş baña lâyıḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 26*). [*uş,]*
7. Tūlū' itmezdi benden mâh-ı Leylî
Ḳızum da ben de **uş** düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 89*). [*uş,]*

8. Öñüñde hâzırız **uş** ben de o da
Egerçi tâze gülşendür rebî'î (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 92*). [*uş,]*
9. Gelüp **uş** pâyâ düşdüm pâyê gibi
Dilerseñ baş dilerseñ dârûña aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 66*). [*uş,]*
10. Bu gün **uş** oldum ol cürmüñ esiri
El uzatdumsa dün urmağa nîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 70*). [*uş,]*
11. Bu gün **uş** cân virürem virmege cân
Elümle dün günâh itdümse yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 74*). [*uş,]*
12. Bu gün **uş** geldüm ayağumla dâra
Eger dün çekdüm ise ğayre şeş-per (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 76*). [*uş,]*
13. Muñ'em cümle fermânına şâhuñ
Çekerseñ tığıñı **uş** cân u serde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 81*). [*uş,]*
14. Ben oldum bî-nişân **uş** yane yane
Açar ol gönlini seyr ü seferde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 96*). [*uş,]*
15. Eger virmezseñ **uş** gitdüm esen kal
Haberden 'aşık oldı çün haber-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 44*). [*uş,]*
16. Tuz etmek yimez oldum ben dañi **uş**
Anuñ-çün vahş ile dâ'im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 60*). [*uş,]*
17. Diyârum terk idüp gitmiş degüldüm
Koyup beytümü düşdüm ğurbete **uş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 45*). [*uş,]*
18. Baña olmadılar bu dem havâle
Uş on yıldur ki sana kulluğ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 57*). [*uş,]*

uş: Üşüşmek, toplanmak.

1. Belâdan başına ğavğâlar **üşmez**
Ev aña baña kim cânâ kafesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 92*). [*üşmez, -mez*]

uşan: Bıkmak.

1. O derd-i dil ki aldı ben ğarîbi
'İlâcından **uşandırdı** tabîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 24*). [*uşandırdı, -dırdı*]
2. Uşan cevri saña tavr iylemekden
Meger mihrüñ mübeddel oldı kâhra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 42*). [*uşan,]*
3. Perî sevmekden **uşan** dîvünî baş
Perî kim şüreti gözden nihândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 110*). [*uşan,]*
4. Cihândan şoyup cândan **uşanmış** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 4*). [*uşanmış, -mış*]
5. Cihândan şovuyup cândan **uşanmış**
Vücüdî seng-i ğamdan hürde olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 4*). [*uşanmış, -mış*]
6. Belâ gelse anuñ-çün **uşanurlar**
Olur hizmet Muħabbet olsa maħdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 20*). [*uşanurlar, -ur, -lar*]
7. Cihân benden **uşandı** ben cihândan
Ne püştüm var ğarîbem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 22*). [*uşandı, -dı*]
8. Odumdân düşmenüm hoşnüd olupdur
Uşandı akrabâ 'âr itdi benden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 51*). [*uşandı, -dı*]

uşan: Bıkmak, bezmek II yorulmak, yorgun düşmek.

1. Uşanmazsın sen andan bu ‘aceb tavr
Ger aşlun tazi ise ey yegane (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 72). [uşanmazsın, -maz, -sın]
2. Muhabbet mestidir divâne şanma
Bu sü’-i zann ile andan **uşanma** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 112). [uşanma, -ma]
3. Küşâde ola gün gibi cebinüñ
Uşanma ehl-i diller şohbetinden (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 61). [uşanma, -ma]

uşda: *İşte.*

1. Dimiş vâ’ız hâr **uşda** ipi kanı
O hâr soran ere gösterün amı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 7). [uşda,]
2. Yoğ ise **uşda** tiğ uş lâ’ubâli
İdem aña nevâziş baña lâyıq (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 26). [uşda,]

uşlu: *Akıllı.*

1. Didi anuñ gibi **uşluya** mecnûn
O hüd cümle hünerde kâmil idi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 26). [uşluya, -ya]

‘uşşâk: *Aşıklar.*

1. ‘Uşşâka irer nevâzişüñden
Envâ’-ı vezâ’if-i müneccem (Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 35). [‘uşşâka, -a]
2. Gice göz yummayan **‘uşşâka** beñzer
Seher bi-hüd yatan müştâka beñzer (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 43). [‘uşşâka, -a]
3. Cihân kim bir muhabbet kışşasıdur
Belâ **‘uşşâka** andan hişşesidür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 52). [‘uşşâka, -a]
4. Çıkar her bir delükden bir nevâ tiz
İder **‘uşşâk** bağrın rize ney-riz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 118). [‘uşşâk,]
5. Kemâle irmedin ol serv-i tâze
‘Acebdür taldı **‘uşşâkı** Hicâz’e (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 164). [‘uşşâkı, -ı]
6. Uşûla çarb ururdu dest-ber-dest
Nevâ iylerdi **‘uşşâk** ile ser-mest (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 28). [‘uşşâk,]
7. Anuñ medhinde şî’r okurdu **‘uşşâk**
Bir oğlan ırlasa bâzâr içinde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 98). [‘uşşâk,]
8. Kimin nây itdi **‘uşşâkuñ** kimin çeng
Ol iki ‘aşıkuñ nâz u niyâzi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 126). [‘uşşâkuñ, -uñ]
9. Yiter **‘uşşâka** vaşl-ı ‘âlem-i dil
Beni senden ayırdı çarh-ı ğaddâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 222). [‘uşşâka, -a]
10. Olur bi-çâre **‘uşşâkuñ** nevâsı
Seherde ‘aşıkuñ dil-ħaste rûhı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 48). [‘uşşâkuñ, -uñ]
11. Muħayyer itdi **‘uşşâkı** nevâsı
Her ehl-i dil Hicâzi ger ‘İrâkı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 18). [‘uşşâkı, -ı]
12. Hikâyâtın hidâyet iylemişdi
Ki tâ ‘ibret ola **‘uşşâka** ol derd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 23). [‘uşşâka, -a]
13. O da yüz tutdı âhîr irtihâle
Cihân **‘uşşâka** bi-dîdâr-ı dil-dâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 19). [‘uşşâka, -a]
14. Nice **‘uşşâkı** güşından yakardı
Cihâna kışşa-i Mecnûn u Leylâ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 8). [‘uşşâkı, -ı]

‘uŝŝāk: *Türk musikisinde Uşşak makamı.*

1. Çalındı kūs ‘uŝŝāk u hiçāza
Yürür Mecnûn da hayrân deŝte dūŝmiŝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 10*). [*‘uŝŝāk,]*

uŝûl: *Düzen.*

1. Od oldı perdesinde nây u çengüñ
Uşûlî naqşına baĝlandı taşnif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 5*). [*uşûlî, -i]*
2. Uşûlî bozmasa çarb-ı zemāne
İñen şürîde-ser itme ğarîbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 34*). [*uşûlî, -i]*

uŝûl: *Soylular.*

1. Uşûla çarb ururdu dest-ber-dest
Nevâ iylerdi ‘uŝŝāk ile ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 27*). [*uşûla, -a]*

utan-: *Kusurlu duruma dūŝmekten veya kendini öyle görmekten ileri gelen bir eziklik duygusuna kapılmak, gülünç olduĝu veya küçük dūŝtüĝü için üzüntü duymak, mahcup olmak.*

1. O herze sözlerinden hem **utandı**
Varup başı ucında aĝladı hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 86*). [*utandı, -dı]*
2. Yine ‘aqlı gelüp turınca Mecnûn
Yalanından ol utanmaz **utandı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 89*). [*utandı, -dı]*
3. Cefâ itme **utan** bārî Ğudâ’dan
Eger bülbülleri kılmasa haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 84*). [*utan,]*
4. Eger hâlin bileydi **utanurdu** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 30*). [*utanurdu, -ur, -dı]*
5. Dilerem geçmesün ‘ömrüm gibi ŝād
Utañmazsañ eger ehl-i vefâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 83*). [*utañmazsañ, -maz, -sañ]*

utanmaz: *Edepsiz kimse.*

1. Yine ‘aqlı gelüp turınca Mecnûn
Yalanından ol **utanmaz** utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 89*). [*utanmaz,]*

‘uṭārid: *Güneşe en yakın olan gezegen, Merkür. Klasik edebiyatta Debîr-i çarh diye nam salan bu gezegen, feleĝin katibi olarak bilindir; güzel söz, yazı ve sanatkarlığın sembolüdür.*

1. Tapuña girde-bâliş oldu hem ay
‘Uṭārid yazmaĝa hūsnün ŝifātın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 23*). [*‘uṭārid,]*
2. Kalem şemşir olur cellād duḥter
‘Uṭārid de olursa ol bed-aḥter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 84*). [*‘uṭārid,]*
3. ‘Uṭārid ehl-i defter kâtib olmiş
Büker zerrîn-ter çarḥ ile Ğürŝid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 30*). [*‘uṭārid,]*

uvan: *Ufalanmak.*

1. Vefâsı az cefâ vü mihneti çok
Meger kim mihver-i gerdün **uvandı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 17*). [*uvandı, -dı*]
2. Uvat kim gelmez andan kâr-sâzî
Beni seyl-i belâ şalmaz kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 146*). [*uvat,*]

uvat: *Kırmak, ufaltmak.*

1. Uvatdı urdı Mecnûn' un çanağın
Bu hâle haste Mecnûn key sevindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 32*). [*uvatdı, -dı*]
2. Uvatmağdan çanağın ben ğarîbüñ
Vücûdun kâsesin kesr iyle ya'nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 44*). [*uvatmağdan, -mağ, -dan*]

uy-: *Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.*

1. Eger Mecnûn diyü çağırsa 'âmî
Uyuvirürdi kesmezdi kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 50*). [*uyuvirürdi, -(u)ver, -ir, -di*]
2. Uyup atasına oldı revâne
İnanırmadı gerçi bu bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 75*). [*uyup, -up*]
3. Uyup ardınca bir kaç vahşî üşmiş
Neşîd okur o hûş-âvâz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 18*). [*uyup, -up*]
4. Niçün **uyup** delüye ceng idevüz
Söze **uyup** çü Nevfel kodı 'ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 162*). [*uyup, -up*]
5. Niçün **uyup** delüye ceng idevüz
Söze **uyup** çü Nevfel kodı 'ahdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 163*). [*uyup, -up*]
6. Ol ilden ğalle dirdi bu bahâne
Uyup Mecnûn yiler boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 43*). [*uyup, -up*]
7. Yirinde ağır olur taş dimişler
Yile **uymaz** gidüp dâne yirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 99*). [*uymaz, -maz*]
8. Biter hâşıl anuñ-çün her birinden
Gider **uyup** şamân yile yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 101*). [*uyup, -up*]
9. Geçer yil sen düşersin âhir-i kâr
Nice yile **uyan** düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 121*). [*uyan, -an*]
10. Dil ü cândan **uyuvirürdi** güyâ
Meger bir gün hûş olup vaqt-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 108*). [*uyuvirürdi, -(u)ver, -ir, -di*]

uy-: *Birine veya bir şeye tabi olmak, bağlanmak.*

1. Delüye **uyma** şığmaz ad u şane
Zihî müşkil fazâhat zî-melâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 158*). [*uyma, -ma*]
2. Ki olsa efserüñ devlet külâhı
Hevâya **uyma** ey murğ-ı hevâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 117*). [*uyma, -ma*]
3. Uyup hem Nevfel'e gitdi iline
Varup devlet hümâsı sâyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 156*). [*uyup, -up*]
4. Seme serseme **uymaz** ol ki serdür
Anuñla cüft olup giren döşeğe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 142*). [*uymaz, -maz*]

5. Hevāya **uymazam** gerçi ki düdem
Beni şanma ki nefsum bendesiyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 152*). [*uymazam, -maz, -am*]
6. Yüri var **uymazam** her büt-pereste
Çeker ‘âkıl olan cām-ı muğāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 164*). [*uymazam, -maz, -am*]
7. Yatakdan nefret itdürmiş nefiri
‘Acebdür **uydı** âdemden kaçanlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 75*). [*uydı, -dı*]

uy-: Davranışlarını, hareket, fikir vb.ni karşısında mevcut kimse veya şeye göre ayarlamak, ona tâbi olmak, ittibâ etmek, ayak uydurmak. II kanmak, aldanmak.

1. Uyarsın hâr raķibün buyruğına
Elüm tütduñ elüm tütmağa evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 188*). [*uyarsın, -(a)r, -sın*]

uy-: Kapılmak, bağlanmak.

1. Zihî kuvvetlü dest ü tütlu himmet
Budur hâvfum ki â‘dāya **uyasın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 105*). [*uyasın, -a, -sın*]

uy: (Şartları veya özellikleri bakımından) Birbiriyle bağdaşmak, uyuşmak, mutâbık olmak, intibak etmek.

1. Cānumdan **uyuvirdi** baña yoksa cān mıdur
Küyuñ itinden iylemezem ben tenüm dirig (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 6*). [*uyuvirdi, -u, -vir, -di*]

uy: Birine veya bir şeye tabi olmak, bağlanmak.

1. Uyup ol pîre itdi ‘azm-i mî‘ād
Olup teşne revān oldı Furāta (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 102*). [*uyup, -up*]

uyan-: Uyanmak.

uyan: Gaflet içinde ve olup bitenden habersiz durumda iken gerçeklerin farkına varmaya başlamak, hakikatı görmek, gözü açılmak.

1. Dağıtma ‘aķluñı āşüfte olma
Uyan devlet demidür hufte olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 30*). [*uyan,]*

uyan: Uyku durumundan çıkmak.

1. Çerāğ-ı Leylî hayretten **uyandı**
Dil uzatdı zebān-ı ‘āşıķa tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 158*). [*uyandı, -dı*]
2. Seher olsa idüp āh-ı seher-gāh
Uyanmadun dañı aġyār-ı bed-h‘āh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 14*). [*uyanmadun, -ma, -du, -ñ*]
3. Ğam u ġavġā **uyandı** şabr hufte
İdüp yāruñ cefāsından şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 116*). [*uyandı, -dı*]
4. Uyarsañ n’ola ġafletden nüfûsı
Ķo uyħuyı **uyan** var ise cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 15*). [*uyan,]*

5. Kıyâmet gününe kaldı meger şubh
Uyan sen bârî ey şem^c-i şeb-efrûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 29*). [uyan,]
6. Çerâğ-ı şubh-ı rûz-efrûz **uyandı**
Seher gibi şafâdan tâze rûyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 88*). [uyandı, -dı]
7. Ki **uyan** üstüne gün geldi ey yâr
Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [uyan,]

uyar: Uyanmak.

1. Uyarsañ n'ola ğafletden nüfûsı
Ço uyhuyı uyan var ise cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 14*). [uyarsañ, -sa, -ñ]
2. Teheccüd ehlin **uyarsun** figânuñ
Olup erre başuñı kessün ol tâç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 16*). [uyarsun, -sun]
3. Uyar sekr-i hevâdan cân-ı mesti
Atañ gitdi cihândan pür-şikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 62*). [uyar,]
4. Hicâz iklimin ürkütüdi taraķi
Uyardı düşmeni şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 7*). [uyardı, -dı]

uyar yılanuñ kıyruğın baş: Uyuyan yılanı uyandırmak. Kendi halindeyken durduk yere tehlikeyi üstüne çekmek anlamında bir atasözü.

1. Başuñ şakla ki taş taşta tokundi
Çü başduñ kıyruğın uyar yılanuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 25*). [uyar yılanuñ kıyruğın baş, -duñ]

uydur: Diye düşünmek.

1. Diledi hâşıl-ı 'ömre cân ata
Bile **uydurdı** bir kaç yâr-ı hem-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 53*). [uydurdı, -dı]

uydur: Uymasını sağlamak, uygun düşürmek, ayarlayıp denk getirmek.

1. Hesâbın **uydurmaz** ol kitâba
Bu bâğ içre o kim şabr iylemiştir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 10*). [uydurmaz, -ımaz]

uyhu: Uyku.

1. Gice zâğın uçurdu tîr atup ter
Açıldı her gözüñ **uyhusı** bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 3*). [uyhusı, -s, -ı]
2. Uyarsañ n'ola ğafletden nüfûsı
Ço **uyhuyı** uyan var ise cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 15*). [uyhuyı, -y, -ı]
3. Imızğandı gözüni **uyhu** aldı
Dil-i Mecnûn'a düş gösterdi bahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 82*). [uyhu,]
4. Gelür farķında ğor tâbende gevher
Çü Mecnûn nergisi **uyhuya** ğandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 87*). [uyhuya, -y, -a]
5. Yimekden **uyhudan** itmişdi hâlî
Velî miskîn Selâm'uñ şorma hâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 204*). [uyhudan, -dan]

6. Yakup Şeb hırmenini āteŐ-i rŭz
Tırup Zeyd **uyĥusundan** oldu bĭdār (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 85, Mısra 81*). [*uyĥusundan, -s, -u, -n, -dan*]

uyku: *Uyku.*

1. Őomazdı **uyĥuyı** hem-sāyesine
Geh aglar gāh iderdi āteŐin āh (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 29, Mısra 78*). [*uyĥuyı,]*

uyu-: *Uyku.*

1. Őıyām it baŐuĥa Çopdı Őıyāmet
Uyursın fitne uyandı baŐuĥa (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 26, Mısra 19*). [*uyursın, -r, -sın*]
2. Ya tınmaz ya **uyurđı** yā Şaçardı (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 47, Mısra 126*). [*uyurđı, -r, -dı*]
3. Ne yir iĥer ne ĥöd **uyur** Şeb ũ rŭz
Ne ile seyr ider ne Şehre varur (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 70, Mısra 124*). [*uyur, -r*]

uzaĥ: *Uzak.*

1. Dirĭgā yol **uzaĥ** u azıĥum az
Esen Şal sen ki ben Şuş gibi uĥdum (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 58, Mısra 20*). [*uzaĥ,]*
2. İlŭmden ĥurbet iĥlimine göĥdŭm
Esen Şal sen ki ben gitdŭm **uzaĥa** (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 58, Mısra 23*). [*uzaĥa, -a*]

uzak: *Uzak.*

1. Zen egri olsa evŐāfi **uzakđur**
İŐidŭp ĥaste Mecnŭn bu gŭzāfi (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 50, Mısra 76*). [*uzakđur, -dur*]

uzat: *Uzatmak.*

1. Her yaĥadan **uzatdı** zebān gibi zebāne
Tŭtup elŭmi nice vefā ‘ahdin iden dōŐ (*Leylā vŭ Mecnŭn, Gazel 7, Mısra 4*). [*uzatdı, -dı*]
2. ĥalāŐ oldu cihān endişesinden
Dil **uzatmış** sŭĥŭ gŭyā ki efĭ (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 36, Mısra 65*). [*uzatmış, -mış*]
3. Ecel ĥengeli tiz **uzatdı** Őabza
Marazdan ĥŭn Őifā vāĥti ola fevt (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 74, Mısra 56*). [*uzatdı, -dı*]
4. DöŐegŭĥnde **uzat** bir dem ayaĥuĥ
Degŭl ŐaŐdan demŭrden baş cānuĥ (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 67, Mısra 76*). [*uzat,]*

‘uzlet: *Bir köşeye ĥekilip toplumdan, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak.*

1. Yiri virāndur ammā Çalbi ma‘mŭr
ŐarıŐmaz ĥalkā dā‘im **‘uzlet** iyler (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 67, Mısra 11*). [*‘uzlet,]*
2. Gerekdŭr ĥurbet ũ **‘uzlet** Őanā‘at (*Leylā vŭ Mecnŭn, Mesnevi 80, Mısra 34*). [*‘uzlet,]*

‘uzlet it: *Bir köşeye çekilip toplumdun, insanlardan uzak, yalnız başına yaşamak.*

1. Beyābānda ne āsūde ne hufte
Nice ‘uzlet idersin gār içinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 71*). [*‘uzlet it, -er, -sîn*]

uzluk: *Uсталık, maharet, hüner.*

1. Hünerde manzarı hābt u hāṭādur
Dimiş ol kim dilinde vardur **uzluk** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 71*). [*uzluk,]*

uzun: *Uzunluk. Boy.*

1. Bülend idi kamu maḥfilde şadı
Yüce pāye büyük sāye **uzun** boy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 15*). [*uzun,]*

uzun: *Çok süren, çok zaman alan.*

1. Kıza ‘ār ehli olursa **uzun** yaş
Eger bī-‘ār olursa başına taş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 85*). [*uzun,]*
2. Gülınden ayru düşmiş ‘andelibem
Şeb-i firḫat **uzun** çün zülf-i dil-dār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 9*). [*uzun,]*

Ü

übüvvet: *Babalık.*

1. Übüvvet mihri urdı cāna āteş
Ki oldu dil-figār u dil-müşevveş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 5*). [*übüvvet,]*

uç: *Havaya kalkıp gitmek, tayeran etmek.*

1. Diyār-ı yāre gitdi bī-kes ü ferd
Perī pervāz **uçar** pervāne gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 55*). [*uçar, -ar*]
2. Dirīgā yol uzağ u azıgum az
Esen ḫal sen ki ben ḫuş gibi **uçdum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 21*). [*uçdum, -dum*]
3. Kenār-ı ḫāke düşdi cism-i ḫāki
Uçup cān murğ-ı sūr-ı Şūr’a ḫondı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 41*). [*uçup, -up*]
4. Beden ḫāke ḫavuşdı gūra ḫondı
Uçup cān bir cihāndan bir cihāna (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 43*). [*uçup, -up*]
5. Ki **uçduñ** cennete açduñ cenāhı
Atasuzlığı ben sehl ola şandum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 50*). [*uçduñ, -duñ*]
6. Ki gördi evce irmiş bir dirāhtı
Uçar bir şu‘besinden murğ-ı ḫōş-per (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 85*). [*uçar, -ar*]
7. Dil-i divāneye vīrāne besdür
Benim murğum **uçupdur** ol ḫafesden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 95*). [*uçupdur, -up, -dur*]
8. Uçar pervane gözinde ḫayālün
Bu gülşenden seni ey gül kim aldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 112*). [*uçar, -ar*]

üç: İkidenden sonra dördten önce gelen sayı, üç.

1. Olur **üç** nokta-i sâ cāna **üç** dāğ
Siyeh hālūñsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 17*). [üç,]
2. Olur **üç** nokta-i sâ cāna **üç** dāğ
Siyeh hālūñsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 17*). [üç,]
3. Harîr aña göre güyâ dikendür
Cihānda tâbda **üç** nûra yok tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 127*). [üç,]
4. Okı levh-i çemende haţţ-ı ‘ibret
Bu mevsimde bu **üçden** lezzet al var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [üçden, -den]
5. Bu **üç** zulmet içinde kalmışam zâr
Niçün ötmesin ey şubhuñ horôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 12*). [üç,]

üç: Uçmak, havalanmak.

1. Ki şalam şapuna geh geh selāme
Ne per var kim **uç**a bu kuşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [uç, -a]
2. Uçardı zâğ ürküp şâh-be-şâh
Bu peykân-ı hıţbâbı atdı çün tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 72*). [uçardı, -ar, -dı]
3. Geçerken rüz-ı ni‘metde şeb ü rüz
Uçarken bâğ içinde fâriğu‘l-bāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 39*). [uçarken, -ar, -ken]
4. Uçup zâğ urdı cānına yiñi dâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 76*). [uçup, -up]
5. Uçup kaçmış elinden şabr zâğı
Yatur yirde söyünmiş şem‘e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 6*). [uçup, -up]
6. Gözinden yaşını şabr ile sildi
Uçarken kondı ammâ per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 113*). [uçarken, -ar, -ken]
7. Uçarken göñli gülzâr-ı hevesde
Geçerdi ol belâ-yı teng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 22*). [uçarken, -ar, -ken]

üç: Çok hızlı gitmek.

1. Alup peyk anı **uçdı** şan hamāme
Çü Leylî gördi yāruñ nāmesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 2*). [uçdı, -dı]
2. Alup Zeyd anı **uçdı** çün hamāme
İrişüp burc-ı gâr-ı yāre kondı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 44*). [uçdı, -dı]

üftāde: Düşmüş, zavallı.

1. Görüp ol nākayı yārān-ı Mecnûn
Bulurlardı anı **üftāde** meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 10*). [üftāde,]
2. Hemîşe ilde rüsvāy ola nānum
Elüm tüt kaldum **üftāde** ayağda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 115*). [üftāde,]

üftāde: Düşkün, tutkun. // Aşık.

1. Ki şol **üftāde** ā‘mā düşdi yire
Nola ger dest-gîr olsam çarîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 29*). [üftāde,]

2. Revân yirden tırup ol serv-reftâr
Didi **üftâdesine** düşme ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 32*). [*üftâdesine, -s, -i, -n, -e*]
3. Nice **üftâde** şayd itmek hūyudur
Huşuşâ cān u dilden haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 44*). [*üftâde,]*
4. Anı yakma urup bârî odını
Eger olmazsañ **üftâde** tayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 81*). [*üftâde,]*
5. Añup anı didiler cümle maḥzûn
Ki ol **üftâde** vü mehcûr u nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 23*). [*üftâde,]*
6. Gelür **üftâdeñe** geh geh niyâzuñ
Ḥamām-ı nāme şan tāvus-ı kudsî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 28*). [*üftâdeñe, -ñe*]
7. Ki hem **üftâde** hem pür-tâb çün berķ
Yatup bu ḥâl ile bir nice dem süstî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 42*). [*üftâde,]*

üftâde ol-: *Düşkün olmak, tutulmak; âşık olmak.*

1. Kõdum naķş-ı ḥurûfî sâde oldum
Çü ‘aşkun derdine üftâde oldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 38*). [*üftâde ol-, -du, -m*]
2. Mecālüm kalmadı ārāma ey dõst
İnen üftâde oldu cān-ı mestüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 65*). [*üftâde ol-, -dı*]

üftâde ol: *Düşkün olmak, biçâre olmak.*

1. Elüm tüt oldum üftâde ayaḳdan
İraḳdan baña çeşme gösterürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 52*). [*üftâde ol, -dum*]

üğü: *Baykuş türünden olan puhukuşunun bir çeşidi.*

1. Günüzin zâğ olur gice **üğüdür**
‘Adâvet kılsa âfetdür cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 68*). [*üğüdür, -dür*]

ülker: *Ülker yıldızı.*

1. Şanasın ay ile **ülker** konuşdı
Göyüñdi aña özüm çünki gördüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 82*). [*ülker,]*

ümid: *Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, umut.*

1. Mürîd iyle yoluñda mārîd itme
Budur sendeñ **ümidüm** yâ İlahî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 47*). [*ümidüm, -üm*]
2. Zülâlüne **ümidüm** var ki kana
Cemālün şem‘inün pervānesi çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 98*). [*ümidüm, -üm*]
3. Her arada **ümidüñ** ara iste
Nice nevmîd irer âḥîr ümîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 56*). [*ümidüñ, -ün*]
4. Yüreği kopdı ḥulkuma tıķıldı
Ümîdi var iken fî’l-cümle yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 169*). [*ümidî, -i*]
5. Senüñ katuñda ammā ol ḥaṭâdur
Ümidüm var ki kaşduñ ola cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 91*). [*ümidüm, -üm*]

6. Konup göçmege yapılmış yapısı
Ümîdüm var olıcağ âhîr-ı kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 153*). [ümîdüm, -üm]

ümîd eteği: Ümit eteği.

1. Fezâ-yı dilde harâb olmaya binâ-yı ümîd
Ne deñlü ayağa düşsem koman ümîd eteğin (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 11*). [ümîd eteği, -n]

ümîd it: Ümit etmek.

1. O da yilden gelür bir şemme bûdur
Gice gündüz ümîd idindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 29*). [ümîd it, -in, -di]

ümîde ir: Amaca ulaşmak.

1. Her arada ümîdüñ ara iste
Nice nevmîd irer âhîr ümîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 60*). [ümîde ir, -er]

ümîd-i âcil: Son ümit.

1. Ümîd-i âcil ü naqd-i mu'accel
Gül-i gülzâr-ı bâğ-ı şulb-i evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 2*). [ümîd-i âcil,]

ümîd-i feth-i bâbum: (Kurtuluş) kapısının anahtarı.

1. Ki andandur **ümîd-i feth-i bâbum**
Odur sulţân-ı şer^c ü kâzî-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 10*). [ümîd-i feth-i bâbum, -um]

ümîdi kes: Umudunu yitirmek, beklentisi sona ermek.

1. Degüldür kâbil-i işlâh u tîmâr
Ümîdin kesdi anuñ şöhetinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 3*). [ümîdi kes, -di]

ümîd-i vuşlat: Kavuşma ümidi, arzusu.

1. Ümîd-i vuşlatuñdur perde-dârum
Ümîd-i vuşlatuñ olmasa ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 142*). [ümîd-i vuşlat, -uñ, -dur]
2. Ümîd-i vuşlatuñdur perde-dârum
Ümîd-i vuşlatuñ olmasa ey döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 143*). [ümîd-i vuşlat, -uñ]

ümîd-i yâr: Sevgili ümidi, sevgiliye kavuşma arzusu.

1. Ki zevcinden dilin itmiş anuñ ferd
Ümîd-i yâre gönliñ bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 77*). [ümîd-i yâr, -e]

ümîzi kes-: Ümidi kesmek.

1. Kesüp Leyli vişâlınden ümîzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 28*). [*ümîzi kes-, -üp*]

ümmet: Bir peygambere inanan topluluk.

1. Bâb-ı keremüñi buldı meftûh
Her kim ola **ümmetüñe** munzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 38*). [*ümmetüñe, -üñ, -e*]
2. Bu miskîn **ümmete** vaqf iylemişdür
Halelden hıfz için dâ'im o dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 56*). [*ümmete, -e*]
3. Şefâ'atden dem ura Fahr-ı 'âlem
Za'if **ümmetlerinden** cümle 'âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 27*). [*ümmetlerinden, -ler, -i, -nden*]

ümmî: Anasından nasıl doğmuş ise öyle kalıp okuma yazma öğrenmemiş (kimse).

1. Ümmî didiler tapuna ammâ
'Âlemdede olur mı senden a'lem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 43*). [*ümmî,]*

ümm-i gıylân: Hortlaklar menşei.

1. Başından gitmedi sevdâ-yı meknûn
Otursa säyebânı **ümm-i gıylân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 15*). [*ümm-i gıylân,]*

ümmîd: Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma, ümit.

1. Ümmîd odur aña varduğuñ dem
Meddâhına diye hayr-ı maqdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 57*). [*ümmîd,]*
2. Üzüldi eyle kim **ümmîd** üzüldi
Ne hoşdur deme perhîz-kâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 48*). [*ümmîd,]*

ümmîdi kes: Umudunu kesmek. Bir şeyin artık gerçekleşmeyeceği inancına varmak, ummaz olmak.

1. Kesüp ümmîdi âh itdi cigerden
Dönicek kavmine ol pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 112*). [*ümmîdi kes, -üp*]
2. Hemân âh oldı Mecnûn'un cevâbı
Sözinden çün anuñ ümmîdi kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 109*). [*ümmîdi kes, -di*]
3. Şavulmaz bildiler hergiz belâsın
Kesüp ümmîdi gitdiler o yârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 115*). [*ümmîdi kes, -üp*]
4. Çü gördi çäre yoq ümmîdi kesdi
Çü Ceyhûn gibi Mecnûn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 8*). [*ümmîdi kes, -di*]

ümmîd-i tecellî: Görme ümidi.

1. İşitdi çünkü Mecnûn nâm-ı Leyli
Teselli virdi **ümmîd-i tecellî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 62*). [*ümmîd-i tecellî,]*

ümmîd-vârî: Ümid sahibi.

1. Yoğ idi bende hiç **ümmîd-vârî**
Bu resme kıldı Mecnûn âh u sūzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 92*). [*ümmîd-vârî,]*

ün: Ses.

1. Dirilüp oldılar deryâ-yı enbüh
Urup na'ra **ünîyle** tabl- bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 57*). [*ünîyle, -i, -(y)le]*
2. Üninden añlamayup şordı nâmin
Didi kim ben Selîm-i 'Amirî'yem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 22*). [*üninden, -i, -n, -den]*
3. Aduñ söyle seni fehmi itmen **ünden**
Tolupdur 'aşk ile bu çeşm ü güşum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 48*). [*ünden, -den]*
4. Ne tuysun nâliş **ünün** sağ olan dil
İletse Zeyd eger peygâm u nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 94*). [*ünün, -in]*

üns: Alışma, ülfet, alışkanlık.

1. Ne resme **üns** ala insân yüzümden
O kim ola enîs-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 36*). [*üns,]*
2. Gelüp virdi bu vahşî câna **ünsi**
Anuñ Aḥmed gibi mu'ciz beyânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 30*). [*ünsi, -i]*
3. Od ile penbenüñ olmaz başı hōş
Beni ço vahşiyem sen inse **üns** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [*üns,*
4. Nebîler iktidâ itsün imâm ol
İdüp ervâḥ-ı kudîlerle **ünsi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 15*). [*ünsi, -i]*
5. Kâmu divâneler sultânı Mecnûn
Yürür şahrâda yok **ünsi** enîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 7*). [*ünsi, -i]*

ürk: Ürkemek.

1. Gözinden öpdî kırtardı ayağın
Çün **ürküüp** kaçdı vahş-ı dâm-dîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 85*). [*ürküüp, -üp]*
2. Uçardı zâğ **ürküüp** şâḥ-be-şâḥ
Bu peykân-ı hıḫâbı atdı çün tîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 72*). [*ürküüp, -üp]*
3. Ki bende 'aşk odına yandı sen ben
Ben **ürküüp** yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 35*). [*ürküüp, -üp]*

ürküt: Korkutup kaçırmak.

1. Hicâz iklîmin **ürkütdi** taraķı
Uyardı düşmeni şavt u şadâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 6*). [*ürkütdi, -di]*
2. Şanasın nâ-resîde tıfl-ı şîre
Kâtından **ürküdüp** dirende şîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 85*). [*ürküdüp, -üp]*

üryân ol-: Çıplak olmak.

1. Ne denlü şarsalar oda pelâsi
Olur ‘üryân yağar cümle libâsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 28*). [*‘üryân ol-, -ur*]

üş- *Üşüşmek, toplanmak.*

1. ‘İlâca çünki himmet iylediler
Üşüp evvel naşihat iylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 174*). [*üşüp, -üp*]
2. Görenler rahm idüp üstine üşdi
Üşüp ol ‘aşk u ğam divânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 111*). [*üşüp, -(ü)p*]
3. Tāvâf u hacc u lebbeyk ü du‘āya
Güzel dīnārī esterler **üşerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 37*). [*üşerdi, -er, -di*]
4. Uyup ardınca bir kaç vahşī **üşmiş**
Neşid oğur o hōş-āvâz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 18*). [*üşmiş, -miş*]
5. Üşüp yırtarlar idi şanki cellād
Bu da‘vet etse görüp aşınāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 54*). [*üşüp, -(ü)p*]

üsküf: *Başlık, serpuş.*

1. Yahūd nergis gözi degdi o bāğa
Götürüp altün **üsküfi** yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 47*). [*üsküfi, -i*]

üslüb: *Tarz, yol, biçim.*

1. Dür-i efsāneye viren nizāmı
Bu **üslüb** üzre nazm itdü kelāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 2*). [*üslüb,]*
2. Bu **üslüb** üzre olundu rivāyet
Ki mağlûb oldu çün kim Leyli hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 2*). [*üslüb,]*

üst: *Üzeri, olaylara maruz kalan varlığın kendisi, vücut, beden.*

1. Çekildi **üstüñüze** tîğ-i tizüm
Açup **üstüñüze** kan bahri irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 46*). [*üstüñüze, -üñüz, -e, -*]
2. Baña sen ter gül idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ **üstümnden** yavuz yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 75*). [*üstümnden, -üm, -den*]

üst: *Bir şeyin yukarı kısmı II üzeri.*

1. At **üstüne** atıldı şanki ef’i
Çukalı ahenin ü kalbi sengin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 6*). [*üstüne, -ü, -(n)e*]
2. Çekildi **üstüñüze** tîğ-i tizüm
Açup **üstüñüze** kan bahri irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 47*). [*üstüñüze, -ü, -nüz, -e*]
3. Ki beñzer saña bu bağrumdaki dağ
Konup **üstümdeki** ser-sebz dala (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 51*). [*üstümdeki, -üm, -de, -ki*]
4. Belüñden gelmedi ya katre ābuñ
Kazup bir gürü ağla **üstine** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 51*). [*üstine, -i, -(n)e*]
5. Düşüp **üstine** ditrer şanki yaprak
Kara toprağı üzre düşdi bī-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 30*). [*üstine, -i, -(n)e*]

6. Niçün kor **üstüne** nokta fezâhat
Ne deñlü pişe-kâr iseñ belâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 120*). [*üstüne, -ü, -ne*]

üst: *Bir kimsenin kendisi, şahsı.*

1. Melâmet yağar **üstine** çemende
Görüp kavmi bu süz u ihtirâkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 14*). [*üstine, -i, -(n)e*]

üst: *Bir şeyin dış yüzü, dış taraftan yüzeyi.*

1. Temevvüc itdürüp deryâ-yı cāna
Şu **üstinde** binâ urduñ cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 18*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
2. Nefâz-ı emrüne ‘âlem musahhar
Hevâ **üstinde** hükümñle muqarrer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 20*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
3. Tozuñ kuñlin alur çeşmine gâlib
Turur bām-ı sipihr **üstinde** Keyvân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 33*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
4. Hevâ **üstinde** yapmışdur bināmı
Du‘â iyle baña ey mürşid-i rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 98*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
5. Kerâmetle geçer büstānda ‘ömri
Ser-i serv ü çinâr **üstinde** dürrâc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 57*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
6. Gözi ol devha-i zibāya düşdi
Gözi tuş oldu şāh **üstinde** zāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 25*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
7. Şu **üstinde** kılordı hulle-bāfi
Şulardı nergisinden ergüvāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 32*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
8. Ki iderler bir mezār **üstinde** zārı
Varuram ben de giryān ol miyāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 74*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
9. Anuñ **üstinde** kimse tutmadı yir
O kim gayr etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 136*). [*üstinde, -i, -(n)de*]
10. Gül-i cennet gibi mañbûb u zibā
O ferş **üstinde** var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 43*). [*üstinde, -i, -n, -de*]
11. Anuñ-çün **üstine** düşdüm çü yaprak
Çün āvâz-ı rahîl ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 182*). [*üstine, -i, -n, -e*]
12. Yüzüñ ağ itdi ceng ile sipāhuñ
‘Adûlar **üstine** ya‘ni iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 9*). [*üstine, -ñ, -e*]
13. Ki ‘âlem **üstine** rahmet saçıldı
Dil-i Leyli güşāde çün seher-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 6*). [*üstine,*

üst: *Bir şeyin yukarı doğru olan yanı II vücudun belden yukarı kısmı.*

1. Dem ola **üstüme** sāye şala hümā-yı ümîd
Eger esāsını ‘ömriñ yıkarsa devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 8*). [*üstüme, -üm, -e*]
2. Eğilmiş kaddi inler nitekim çeng
Okı **üstine** düşmiş yañ nişāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 71*). [*üstine, -i, -ne*]

üst: *Beden, vücut, bir kimsenin kendi şahsı.*

1. Belâlar başı olur **üstüme** bā
İki tây olur iki nokta-i tā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 15*). [*üstüme, -üm, -e*]

2. Belâdan küh olup **üstüme** düşmeñ
Ğam ile şâd-mānem ben hemîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 80*). [üstüme, -üm, -e]
3. Şaçup **üstüme** yaşın çeşm-i mestüñ
Ki tâ ğusl-ı kefen idüp ol âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 12*). [üstüme, -üm, -e]
4. Ki uyan **üstüme** gün geldi ey yâr
Anı fehm itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [üstüne, -ü, -(n)e]
5. Ki düşe **üstüne** zıll-ı hümâyî
Çü var ıtab'ında bir resme feşâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 118*). [üstüne, -ü, -(n)e]

üstâd: *Bir bilim veya sanat alanında üstün yeri olan kimse II usta (şair).*

1. Didi söz cevherin nazm iden **üstâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 1*). [üstâd,]

üstâd: *Bir ilim veya sanat alanında seçkin yeri olan kimse, usta, üstat.*

1. Pes oldı kâşid u maķşûda meşğül
Bulup bir dilde cādū sözde **üstâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 89*). [üstâd,]
2. Zâ'if iken dağı rencür düşdüm
Baña her pişede **üstâd** idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 55*). [üstâd,]
3. Dirigâ kanı **üstâdum** dirigâ
İşüm şimden girü kime ıanayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 58*). [üstâdum, -um]
4. Didi bu kışşanuñ râvisi **üstâd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 1*). [üstâd,]

üstüne üş-: *Üstüne üşüşmek, üstüne toplanmak.*

1. Görenler raĥm idüp üstüne üşdi
Üşüp ol 'aşķ u ğam divānesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 110*). [üstüne üş-, -di]

üstüh'ân: *Kemik.*

1. Kılur seg Hâķķ'a ĥizmet kılmađuñ sen
Següñ şulĥı olur bir **üstüh'âna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 63*). [üstüh'âna, -a]
2. ıağılmış cismi kalmış **üstüh'ânı**
Felek anuñ da bozmuş hey'etini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 188*). [üstüh'ânı, -ı]
3. Ammâ ki bilimen aña yarar **üstüh'ân** mıdur
Ey Zeyd 'Amr vâvı ğibi yârdan raķıb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [üstüh'ân,]
4. Seg oldum kapuña bu ĥâle yitdüm
İte atđuñ etümle üstüh'ânım (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 59*). [üstüh'ân, -um]

üstüh'ân-ĥ'âr: *Kemik yiyici (vahşî hayvan).*

1. Anı beklerdi nice **üstüh'ân-ĥ'âr**
Görüñ ol üstüh'ân- ĥ'ârũñ vefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 182*). [üstüh'ân-ĥ'âr,]
2. Anı beklerdi nice **üstüh'ân-ĥ'âr**
Görüñ ol üstüh'ân- ĥ'ârũñ vefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 183*). [üstüh'ân-ĥ'âr, -uñ]

üstüh'ân-vâr: Kemik gibi.

1. Muķim olmuş şanurdu ol müsâfir
Yaturdu ol çürimiş **üstüh'ân-vâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 181*). [*üstüh'ân-vâr,]*

üstün: Direk, sütun.

1. Her **üstünü** anuñ bir ejdehâdur
Müdevver kehrübâdandır bu hâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 86*). [*üstünü, -i]*

üştür: Deve.

1. Gümüş küh üzre altundan kemer-vâr
Kaţâr ile kaţır **üştür** güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 47*). [*üştür,]*

üstüvâr: Sağlam, kuvvetli, dayanaklı.

1. Bulunmaz bir vefâda **üstüvârı**
Yazıldıķda vefâ-yı 'ahd-nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 54*). [*üstüvârı, -i]*

üt: Kesmek.

1. Veli hâli hârâb u derdi ma'mûr
Kaşarmakdan **ütülmüş** ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 117*). [*ütülmüş, -ül, -miş]*

ütülmüş: Kesilmiş.

1. Ütülmüş murģa beñzer ser şikeste
Dür-i nâ-süftesinden sine süfte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 114*). [*ütülmüş,]*

üzre: Üstünde, üzerinde.

1. Şeh **üzre** tâ nişâr ide cevâhir
Tutar Mirrih elinde tiğ-ı bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 28*). [*üzre,]*
2. Dil **üzre** dâl zülfüñsüz belâdur
Seri derd ü dehâni ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 23*). [*üzre,]*
3. Olur hâlüñsüz olsa noķta-i zâl
Ser-i mâr **üzre** şan noķta-i hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 26*). [*üzre,]*
4. Ğam-ı cândan boşalmış ğalbi zarfi
Düşüp seng **üzre** yatur vâlih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 9*). [*üzre,]*
5. Yüregi **üzre** ğomış bir daħi seng
Cihânda cümle varı ol iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 10*). [*üzre,]*
6. Cihâna perçemi hûş-bû şaçardı
Düşüp nilüfer **üzre** tâb-ı gül-reng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 19*). [*üzre,]*

7. Vire hem nâfesinden gonce bâcı
Kılıp servi gül **üzre** nahıl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 87*). [üzre,]
8. Niçün Leyl î degül âhından âgâh
Dil-i Mecnûn yaķar dâĝ **üzre** dâĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 149*). [üzre,]
9. Meşelde aķ yüz **üzre** zülf-i pür-çin
Taķup ol mâh-rûlar ĥalka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 42*). [üzre,]
10. Gümüş kûh **üzre** altundan kemer-vâr
Kaķâr ile ķatır üstür güzel at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 46*). [üzre,]
11. Şanur gören tenin yüz başlu tinnîn
Görinür farkı **üzre** berķ-ı miĝfer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 9*). [üzre,]
12. Ser-i kûh **üzre** güyâ şems-i ĥâver
Omuzda tiĝi güyâ mâr-ı Ðaĥĥâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 10*). [üzre,]
13. Revân idi yüz **üzre** dem'â gibi
Hem ol şem'ün ĥarâretten dimâĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 12*). [üzre,]
14. Şuyından ravza gibi oldu sir-âb
Düşüp ol ravza **üzre** sâye gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 21*). [üzre,]
15. Demişlerdür fi't-te'ĥîr âfet
Urursañ puştum **üzre** darb-ı muştı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 87*). [üzre,]
16. Bu gendüyi dögüp başın yolarđı
Ne beñ kim ķonsa yüzi aĝı **üzre** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [üzre,]
17. Cigerde dâĝ olurđı dâĝı **üzre**
Şaçın meşşâta çün müşķin iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 158*). [üzre,]
18. Urursın sen de yârem **üzre** yâre
Umaram ben olasın zaĥme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 48*). [üzre,]
19. Mesîĥ-i rûĥ-perver gibi ĥôş-dem
Çemen **üzre** ĥırâmân olmaĝa âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 3*). [üzre,]
20. Ser-i kûh **üzre** 'üryân çün ser-i kûh
Yatur vaĥşiler ile yâr u me'nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 28*). [üzre,]
21. Düşüp yüz **üzre** eĝĝâniyle gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 108*). [üzre,]
22. Ciger-güşesi **üzre** çeşm-i terden
Açup Mecnûn gözün dirdi özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 64*). [üzre,]
23. Görür Necd'e çıkup bir avcı nâ-gâh
Oturmuş ķulle-i Necd **üzre** Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 3*). [üzre,]
24. Ser-i tâc **üzre** güyâ dürr-i meknûn
Ol âĥüyü görüp bu tünd çün şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 4*). [üzre,]
25. Ne ehl-i beytün **üzre** şefkatün var
Ol atanun ķamu sa'yı telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 12*). [üzre,]
26. Düşüp üstine ditrer şanki yapraķ
Kara topraĝı **üzre** düşdi bi-ĥüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 31*). [üzre,]
27. Bu ĝam ĝam yüki **üzre** oldu ser-bâr
Şan eski ĥasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 38*). [üzre,]
28. Oturmuş bir şanem râh **üzre** çün mâh
Ne meh burc-ı cemâlün âfitâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 50*). [üzre,]
29. Gün **üzre** giceden itmiş niķâbı
Diridüm serv eger serv olsa meh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 52*). [üzre,]
30. Hemân cüftiyle ĥavfindan ťurur tek
Gül **üzre** şacdı nergisten gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 79*). [üzre,]
31. Gerilmiş 'ırķ u pey zâhir çün evtâr
Alup mâder diz **üzre** mâliş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 49*). [üzre,]
32. İdüp her yara **üzre** bir iki nâle
Başından ĝâh silkerdi ĝubârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 52*). [üzre,]
33. Dili meşĝül-i dil-ber fâriĝ erden
Varup oturđı bir yol **üzre** dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 23*). [üzre,]

34. Nihâli nâleden beñzerdi nâle
Şaçup sîm **üzre** nâsüfte ‘aķıķı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 47*). [üzre,]
35. Kime ğuşşa virür kim âhir olmaz
Felek kim yok şebât **üzre** binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 131*). [üzre,]
36. İş aşmazsın bu Zeyd **üzre** ziyâde
Senüñ gibi nice çoğ ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 122*). [üzre,]
37. İnüp tağdan giderdi nitekim seyl
Varup hâķ **üzre** ķordı rüy-ı pâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [üzre,]
38. Yol **üzre** birbirine ķarşu medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 102*). [üzre,]
39. Şan iki naķş-ı şüretdür muķâbil
Gönül tâbe gibi tâb **üzre** pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 153*). [üzre,]
40. Büt-i gül-rengi tebden oldu bî-reng
Teni tâb **üzre** düşmiş müya döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 53*). [üzre,]
41. Bu yıl **üzre** tatar ‘âlem ķarârı
Toğurmadı bu gerdün bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 160*). [üzre,]
42. Ki hâķ-i ravza oldu cümle gül-gün
Tırup süsen gibi ķabr **üzre** miskın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 83*). [üzre,]
43. Dil uzatdı vü ķarķa itdi nefrîn
Yanup ol türbe **üzre** nitekim ‘üd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 85*). [üzre,]
44. İnüp tağdan giderdi nitekim seyl
Varup hâķ **üzre** ķordı rüy-ı pâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 9*). [üzre,]
45. Sütünü ‘izz ü devlet taķtası baķt
O taķt **üzre** döşenmiş ferş-i dibâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 41*). [üzre,]
46. Beni ‘âşıkķlar **üzre** hücçet itdi
Severken ya‘nî Mecnûn hüsn-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 6*). [üzre,]

üzre: Bir istikamet doğrultusunda, boyunca.

1. Hâbâb-ı baķr-ı cürmem pür-hevâyem
O baķr **üzre** işüm âvâreliķdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 39*). [üzre,]
2. Dür-i efsâneye viren niżâmı
Bu üslûb **üzre** nazm itdü kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 2*). [üzre,]
3. Tehî ķalbün ola a‘dâya mâ’il
Bu ‘ahd **üzre** eger ķurursañ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [üzre,]
4. Bu şüret **üzre** düzdi zülf ü hâlin
Ki ol günde ki seyran itdi Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [üzre,]
5. Bu üslûb **üzre** olundu rivâyet
Ki mağlûb oldu çün kim Leyli hayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 2*). [üzre,]
6. Bu tertib **üzre** nazm itdi cevâhir
Didi ol nâ-bedid olan remide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 2*). [üzre,]
7. Cân atdı ķulle-i Necd **üzre** ğam-nâķ
İşi Leylâ için âh u ğam idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 114*). [üzre,]
8. Bu hâlet **üzre** geçdi yek şeb ü rüz
Sa‘âdet şubķı çünkim rüşen oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 28*). [üzre,]
9. Selâm oldu vedâ‘ **üzre** havâle
Zarüretden Selâm itdi vedâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 210*). [üzre,]
10. Dil ü cân ‘âleminde ķurdu taķtı
Yatup ol hâlet **üzre** ķaldı bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [üzre,]
11. Gemürmezdi varup anuñ ķafâsın
Bu hâlet **üzre** çünkim geçdi bir yıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [üzre,]

üzre: *Üzerine II için.*

1. Şalup aşhâb-ı Nevfel **üzre** tâzi
Mübârizler hürüş u cûşa geldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 58*). [üzre,]

üzre: *Üstünde, üzerinde II tepesinde.*

1. Ki maḥzûn idi ol meftûnı için
Çıķup bâm **üzre** maḥfî ol dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 51*). [üzre,]

üzre: *Üstünde, üzerinde II içinde.*

1. Şurâhî **üzre** peymâne tezerve
Müzehheb çiniler simîn siniler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 16*). [üzre,]

üzre: *Üzere, üzerine.*

1. Cemâl-i ‘âlem **üzre** müşk şaçdı
Aña hûş h‘âb gösterdi ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 16*). [üzre,]

üzre var: *Sürünerek gitmek. Yüzü yerde gitmek.*

1. Ki olmuş pâsbân-ı ķasr-ı sulţân
Ol atlas **üzre var** seyrân senüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 35*). [üzre var,]

üzül: *Üzülmek, hüzünlenmek.*

1. Üzüldi eyle kim ümmîd üzüldi
Ne hûşdur deme perhîz-kâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 48*). [üzüldi, -di]

üzül: *Kesilmek, kırılmak.*

1. Üzüldi eyle kim ümmîd **üzüldi**
Ne hûşdur deme perhîz-kâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 48*). [üzüldi, -di]

üzül: *Kopmak, kesilmek.*

1. Yil aldı ya bir avuç ḥāk-i râhuñ
Üzüldi gülşenüñden tüt ki bir gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 47*). [üzüldi, -di]

V

vā: Vay, vah, yazık.

1. Şām u seher zebānuma virdü oldı **vā** firāk
Bir nice def'a görmüş idüm derd-i firqati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 4*). [*vā,]*

vācib ol-: Gerekme, yapılması dinen gerekli olan.

1. Ataya terbiyet çün vācib oldı
Pes oğlı sünnetine rāgıp oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 95*). [*vācib ol-, -dı]*

va'd: Söz, vaat.

1. Saña andan şafâ vü şādî vardur
Bu **va'de** iyledi Mecnûn'ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 101*). [*va'de, -e]*

va'd iylemek: Söz vermek.

1. Vefâ-yı 'ahd için el ele urmağ
Kanı **va'd iylemek** şöhbet safâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 13*). [*va'd iylemek, -mek]*

vā'de: Söz, vaat.

1. Bu **va'de** iyledi şükrâne secde
Didi bu söz şeker ezdi tamağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 82*). [*va'de,]*
2. Bu ğam-gîn göñlümi şād iylemezsin
Egerçi **va'deler** itdüñ şafâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 9*). [*va'deler, -ler]*

vā'de: Söz, vaat II süre.

1. İy cümle **va'desinde** şādıku'l-va'd
İy defter-dâr-ı dīvân-ı sa'âdet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 52*). [*va'desinde, -si, -nde]*

vādî: Vadi, alan, saha.

1. Başuma yağduralı yağmurın şehâb-ı cefâ
Cihân hârâbesi bir **vādîdür** ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 5*). [*vādîdür, -dür]*

vādî: İki dağ arasında uzanan arâzi II alan, saha, meydan II çöl, sahra.

1. Didi gördüm fülân **vādide** anı
Adı vādîdür ammâ gūra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 36*). [*vādide, -de]*

2. Taşı toprağı kızmış qora beñzer
O **vādide** çeker dūzaḥ ‘azābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 39*). [*vādide, -de*]
3. Yüregi oynadı vü yandı cāni
Qara **vādide** kuru mile dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 45*). [*vādide, -de*]
4. Didi gördüm fülân vādide anı
Adı **vādīdür** ammā gūra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 37*). [*vādīdür, -dür*]

vā‘d-ı būs it: Öpmeyi vadetmek.

1. Egerçi gānzesi hışmiyle oqlar
Lebiyle nāz u vā‘d-ı būs iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 41*). [*vā‘d-ı būs it, -er, -di*]

vādī-i teng: Sıkıntı vadisi.

1. Tuş oldı ḥasreti Mecnûn’a nā-gāh
Yatur düşmiş yatağı vādī- i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 129*). [*vādī-i teng,]*

vāfir: Fazla, çok.

1. Dilendi kapu kapu gezdi **vāfir**
Der-i ḥar gāh-ı yāra geldi āḥir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 23*). [*vāfir,]*
2. İdüp evvel ziyāfet emri **vāfir**
Didiler soñra yā sādāt-ı ‘Āmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [*vāfir,]*
3. İdüp evvel ziyāfet emri **vāfir**
Didiler soñra yā sādāt-ı ‘Āmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [*vāfir,]*
4. Bu raqş idüp döner dönmez çutar baş
Cefâ vü cevri- düşmen çekdi **vāfir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 57*). [*vāfir,]*
5. Anuñ ḥükminde oldı cümle ḥālī
Şu deñlü iyledi iḥsānı **vāfir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 17*). [*vāfir,]*
6. Yir idün gerçi **vāfir** guşşasından
Baña sen bī-ğaraz yār idün el-ḥaḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 78*). [*vāfir,]*
7. Getürürlerdi lüt ālātı **vāfir**
Yir idi kendü bir zerre nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 80*). [*vāfir,]*
8. Dem-i dil çatresiyle dāne dāne
Tolar ol çatre nāra eyle **vāfir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 39*). [*vāfir,]*

vāfir ol-: Çok, bol olmak.

1. Ziyāsı her ne deñlü olsa vāfir
İrişmez aya yıldız ferri zāhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 71*). [*vāfir ol-, -sa*]

vā-firāk: Vah ayrılık.

1. Şām u seḥer zebānıma vird oldı **vā-firāk**
Bir niçe def’a görmüşdüm derd-i firākati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [*vā-firāk,]*

vāh vāh: Çok yazık.

1. Eger olsañ ‘adūlar gibi bed-ḥ’āh
Dimezdüñ şefkāt idüp baña **vāh vāh** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 130*). [*vāh vāh,]*

vahdet: Birlik, teklik, bir olmak.

1. Baña **vahdet** gerek vuşlat gerekmez
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 48*). [*vahdet,]*
2. Bu **vahdet** şüretinden oldular dūr
Ṭururlar birbirine karşı yok dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 150*). [*vahdet,]*

vahdet: Birlik, bütünlük; Allah'ın varlıktaki birliği.

1. Kanı Mecnûn ki ide meyl-i Leylî
Bu **vahdet** şöhetine sıgmaz ağyar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 69*). [*vahdet,]*

vahdet şarābı: Birlik şarabı.

1. İçüp vahdet şarābın buldı sekri
‘Urūcî ḥarf-ı ḥaṭṭ çekdi cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 66*). [*vahdet şarābı, -n]*

vāhid: Bir, tek.

1. Ola çün niyetinde kıble **vāhid**
Gider yāre ider zevk u semā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 62*). [*vāhid,]*

vahş: İnsandan kaçan, ehli olmayan, yabânî (hayvan).

1. O da **vahş** ile ṭutdı dāmen-i kūh
Ser-i kūhuñ anuñ çün tācî oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 38*). [*vahş,]*
2. Anuñ-çün **vahşe** oldum āşinā ben
Ol ādem-zāde kim ola münāfik (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 104*). [*vahşe, -e]*
3. İderdi bākisin **vahşe** ḥavāle
Bu ḥāletde geçerdı yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 82*). [*vahşe, -e]*
4. Sibā‘ u **vahşe** iḥsān idi işi
Muṭī‘ itmişdi in‘āmı sibā‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 84*). [*vahşe, -e]*
5. Sibā‘ u **vahş** eṭrāfında enbūh
Degerken cānib-i dil-dāre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 10*). [*vahş,]*
6. İşi ğam eşi **vahş** u āhuvāndur
Senüñ yüküñ çekerken ol giriftār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 128*). [*vahş,]*
7. Ki merdüm-zādedür zāt-ı şerifi
Ṭurup depretdi **vahşuñ** her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 19*). [*vahşuñ, -uñ]*
8. Sibā‘uñ ḥākimi **vahşuñ** muṭā‘ı
Ḥaberler var saña sīnemde mestūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 40*). [*vahşuñ, -uñ]*

9. Bu bir lokma yimedi hep yidi **vaḥş**
Selīm aña didi kim ey ciger-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [*vaḥş,]*
10. Tuz etmek yimez oldum ben daḥi uş
Anuñ-çün **vaḥş** ile dâ'im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 61*). [*vaḥş,]*
11. Sunup andan yimedi bir nevâle
Tırup ol ḥ'âni **vaḥşe** iyledi baḥş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 41*). [*vaḥşe, -e]*
12. Ten ü tenhâ katından **vaḥşlar** dūr
Varup Leylâ'yı āgâh idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 110*). [*vaḥşlar, -lar]*
13. Sibâ' u **vaḥşuñ** oldı hem enîsi
Dise Mecnûn qaşâ'id pür-leṭâ'if (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 100*). [*vaḥşuñ, -uñ]*
14. Sibâ' u **vaḥş** olursa tañ mı râmı
Degüldür bu hevâ-yı nefis-i fâcir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 122*). [*vaḥş,]*
15. Yanınca şîr ü **vaḥş** ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet yiñi sevdâ yiñi bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 6*). [*vaḥş,]*
16. Uluşur **vaḥşler** yanınca bile
Yanınca Zeyd ü çün sâye siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 68*). [*vaḥşler, -ler]*

vaḥşet: *Korku, ürküntü, dehşet.*

1. Qabûl itmekdedür bildi şavâbı
Giderdi **vaḥşetin** âsüde qaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 151*). [*vaḥşetin, -in]*

vaḥşet: *Yabani, vaḥşi olma durumu.*

1. İderlerdi olarda merḥabâyı
O 'aşık çün cihândan **vaḥşet** itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 57*). [*vaḥşet,]*

vaḥşet-âmîz: *Vaḥşi hayvanlara karışmış.*

1. Ğarîbi ya'nî Mecnûn müstemendi
Ki ol vaḥşî-nişin ü **vaḥşet-âmîz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 35*). [*vaḥşet-âmîz,]*

vaḥşî: *Vaḥşi, insandan kaçan, insana alışkın olmayan, yabani.*

1. Hâq itmiş anı **vaḥşiler** turağı
Yili çün âh-ı serd-i mest-mendân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 50*). [*vaḥşiler, -ler]*
2. 'Âdû mekrine aḳreb dôstdan dūr
Miyân-ı âdemiden **vaḥşî** düşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 17*). [*vaḥşî,]*
3. Uyup ardınca bir kaç **vaḥşî** üşmiş
Neşid oḳur o ḥoş-âvâz u pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 18*). [*vaḥşî,]*
4. Ser-i küh üzre 'üryân çün ser-i küh
Yatur **vaḥşiler** ile yâr u me'nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 29*). [*vaḥşiler, -ler]*
5. Qamu **vaḥşileri** muḥtâcı oldı
Çü gördi keşret-i yârâmı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 40*). [*vaḥşileri, -ler, -i]*
6. Yiler gözden nihân yazıda yolda
Hemân **vaḥşî** derisinden izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 53*). [*vaḥşî,]*
7. Ḥayâl-i Leylî'ye oḳur dūrüdü
Boşanmış **vaḥşî** gibi nefret iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 29*). [*vaḥşî,]*

8. Kerāmet buldı **vahşî** hizmet itdi
Var idi bir geyicek key şegab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 58*). [*vahşî,]*
9. Yabānda **vahşîlerle** şöhet iyeler
Gürüh-ı vahş-ı şahrâ vü beyābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 30*). [*vahşîlerle, -lerle]*
10. Gelüp virdi bu **vahşî** cāna ünsi
Anuñ Aḥmed gibi mu'ciz beyānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 30*). [*vahşî,]*
11. atında bir iki **vahşî** var nişeste
Siba'dan iyleyüp dehşet tamāmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 18*). [*vahşî,]*
12. Nice gül-reng olursıñ hār içinde
Nice **vahşî** gibi ilden kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 73*). [*vahşî,]*
13. Nice **vahşî** arasında geçersin
Nice cevrin çekersin taş u ağun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 74*). [*vahşî,]*
14. Dili pür-ğam yatağı dāmen-i deşt
Yatur **vahşî** gürühi yöresinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 81*). [*vahşî,]*
15. Yanınca leşkeri **vahşî** dirende
Sa'adet reh-nümā vü baht münkād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 106*). [*vahşî,]*
16. Hemān kendü yüküñi götüresin
Enisün bir iki **vahşî** ol da hāmūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 43*). [*vahşî,]*
17. Odur bildi nişānından bulınca
Var eṭrāfında **vahşî** cinsi bir cev (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 27*). [*vahşî,]*
18. Od ile penbenün olmaz başı hōş
Beni o **vahşiyem** sen inse üns ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 81*). [*vahşiyem, -y, -em]*
19. atında bir iki **vahşî** var nişeste
Yatur yok hizmetinde yār u ardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 20*). [*vahşî,]*

vahşî: *Yabanî, insan içine girmeyen, insandan kaçan.*

1. Bir artu oldu ut atuñda **vahşî**
ul idinmek benüm gibi civānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 58*). [*vahşî,]*
2. Bu yol 'azminde olurlar berāber
Cihānda her açar **vahşî** uçar uş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 47*). [*vahşî,]*

vahş-ı dām-dīde: *Tuzağın gözündeki hayvan.*

1. Gözinden öpdi urtardı ayağın
Çün ürküp açdı **vahş-ı dām-dīde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 85*). [*vahş-ı dām-dīde,]*

vahş-ı şahrâ: *öldeki vahşî hayvanlar.*

1. Cihān pervālarından cānı 'ārî
Yanınca mūnis olmuş **vahş-ı şahrâ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 15*). [*vahş-ı şahrâ,]*

vahşî-nişin: *Vahşî hayvanlarla oturan.*

1. Ğaribi ya'nî Mecnûn müstemendi
Ki ol **vahşî-nişin** ü vahşet-āmiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 35*). [*vahşî-nişin,]*

vahşi-tabî'at: *Yabanî mizaçlı. II ürkek, vahşi, yabanî.*

1. Olur vahşi tabî'at ehl-i nefret
Beni ser-tâ-kağem 'aşk âteş itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 38*). [*vahşi-tabî'at,*]

vâ'iz: *Vaaz eden, vaiz.*

1. Dimüş **vâ'iz** da hâzır halka ol dem
'Aceb var mı içünüzde bir Âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 3*). [*vâ'iz,*]
2. Dimiş **vâ'iz** har uşda ipi kanı
O har soran ere gösterüñ anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 7*). [*vâ'iz,*]

vâ'iz: *Dini öğütlerde bulunan kişi.*

1. İşit ol har yitürmiş Türk erini
Meger bir **vâ'ize** şormuş harımı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 2*). [*vâ'ize, -e*]

vakâr: *Ağırbaşlılık, temkinlilik.*

1. Emîn olma şağın zehrinden anuñ
İnen depme **vakârum** kara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 27*). [*vakârum, -um*]
2. Öñinde nuql u esbâb u nevâle
Vakâr u vaşfi sâbit kûha döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 15*). [*vakâr,*]

vakf iyle: *Adamak.*

1. Bu miskîn ümmete vakf iylemişdür
Halelden hıfz için dâ'im o dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 56*). [*vakf iyle, -miş, -dür*]

vâkı' ol: *Gerçekleşme, vuku bulma, meydana gelme.*

1. Eger vâkı' olursa vây ne hōş hây
Ne rûh-efzâ idi bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 32*). [*vâkı' ol, -ur, -sa*]

vâkı'a-bîn: *Olayları gören.*

1. Karîn oldı aña bir nice gam-gîn
Belâda gendü gibi **vâkı'a-bîn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 12*). [*vâkı'a-bîn,*]

vâkıf ol: *İdrak etmek, kavramak.*

1. Esrâr-ı 'aşka vâkıf olan bî-zebân gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 1*). [*vâkıf ol, -an*]

vakt: *Vakit, zaman.*

1. Çū ‘ömrümün güneşi **vakt** ile zevāle yiter
Havāle iyemesün baña tîği düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [*vaqt,]*
2. Vaqt ola bula vaşl gibi intihâ firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*vaqt,]*
3. Taḫî‘atda qomadı istikâmet
İrüp bimāra **vakt-i** kıle men rāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 53*). [*vaqt-i,]*
4. Ecel çengeli tiz uzatdı kabza
Marażdan çün şifâ **vakti** ola fevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 57*). [*vaqti, -i]*
5. Gözi yaşı gibi şaçdı gül-ābı
Biraz **vakt** oldılar bunlar gidüp hūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 105*). [*vaqt,]*
6. Hāzān **vakti** qadem başsa cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 1*). [*vaqti, -i]*
7. Hüner **vaktinde** ol meydān eridür
Nice zehre girüp tiryāk ider ‘aşq (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 102*). [*vaqtinde, -i, -n, -de]*

vakt: *İçinde bulunulan an, zaman.*

1. Bu biş **vakt** ol qapuda nevbetüñdür
Aña kim bāb-ı tevfiqun açıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 12*). [*vaqt,]*

vakt: *Uygun zaman.*

1. Ola çün hırmeni **vakti** semānuñ
Tolar yir gallesinden ola du‘ānun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 41*). [*vaqti, -i]*

vakt ol-: *Vakit olmak; vakti gelmek.*

1. Ciger-güşem nice bir teşne yana
Zülāl-i çeşmüñe vaqt oldı qana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 68*). [*vaqt ol-, -dı]*
2. Ciger-güşem nice bir teşne yana
Zülāl-i çeşmüñe vaqt oldı qana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 68*). [*vaqt ol-, -dı]*

vakt ola: *Zaman gelir II an olur.*

1. Vaqt ola bula vaşl gibi intihâ firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 10*). [*vaqt ola,]*

vakt-i ecel: *Ölüm vakti, zamanı.*

1. Gömüldi tüt ki bu ‘aşık giriftār
Baña dirsın iriş vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 53*). [*vaqt-i ecel, -dür]*
2. Döyer mi peşşe darb-ı ejdehāya
Gel ey peyk-i ecel vaqt-i eceldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 55*). [*vaqt-i ecel, -dür]*

vakt-i hāzān: *Sonbahar zamanı/mevsimi.*

1. Odur pür-derd iden vakt-i h̄azānı
Ruḥ-ı bāḡı nitekim zerd ider ol (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 14*). [*vakt-i h̄azān, -ı*]

vakt-i mecnûn: *Mecnun'un zamanı, vakti.*

1. Dil ü cāndan uyuvirürdi gūyā
Meger bir gün h̄oş olup **vakt-i Mecnûn** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 109*). [*vakt-i mecnûn,]*

vakt-i naḥcîr: *Av zamanı.*

1. Olur hem nāfe hem āhū şikārı
Müsel sel zülfi olsa **vakt-i naḥcîr** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 31*). [*vakt-i naḥcîr,]*

vakt-i şafā: *Safa, eğlence vakti.*

1. Gözüñ yaşı gibi senden kaçır ol
Şafā sür bir nefes vakt-i şafādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 51*). [*vakt-i şafā, -dur*]

vakt-i 'urûc-ı ahmedî: *Peygamberin göğşe yükseliş vakti.*

1. Ne hoş vakt-i 'urûc-ı Ahmedî'dür
Ki ol şeb peyk-i vahy-i āsmānî (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 8*). [*vakt-i 'urûc-ı ahmedî,]*

vālid-i leylā: *Leyla'nın annesi.*

1. Dönüp hem vālid-i Leylā'ya bakdı
Aña tuzlu sözinden şekker aqdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [*vālid-i leylā, -ya*]
2. Dönüp hem vālid-i Leylā'ya bakdı
Aña tuzlu sözinden şekker aqdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 59*). [*vālid-i leylā, -ya*]

vālid-i mecnûn: *Mecnun'un babası.*

1. İrişdi vālid-i Mecnûn'a maḥzûn
Didi ir irmedin Ḳays'a şubaşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 42*). [*vālid-i mecnûn, -a*]

vālih ü deng: *Şaşırılmış ve şaşkın.*

1. Ğam-ı cāndan boşalmış ḳalbi zarfi
Düşüp seng üzre yatur **vālih ü deng** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 9*). [*vālih ü deng,]*

vallāh: *"Allah'a yemin olsun ki." anlamındadır.*

1. Ḳıluram Leylī'yi **vallāh** maḳtûl
Kesilmiş başın anuñ ay gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 118*). [*vallāh,]*

vām: Borç.

1. Düriş maḥbûb-ı Rabbü'l-‘âlemîn ol
Virilmezse emânetle eger **vām** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 67*). [*vām,]*

var: Ulaşmak, varmak, gitmek.

1. Āhumı güş iyleyüp cüş iylesen āh şabā
Çin-i zülf-i Leylî'ye **varsañ** seher-gāh ey şabā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 2*). [*varsañ, -sa, -ñ]*
2. Ümmid odur aña **varduğuñ** dem
Meddâhına diye ḥayr-ı maḥdem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 57*). [*varduğuñ, -duk, -un]*
3. Ki redd itmeye lütfuñ öZR-ḥ'āhı
Eger reddiyleseñ kanda **varayın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 49*). [*varayın, -a, -yın]*
4. Gice **varup** nihānî kûy-ı yāre
Ciger ḥasret elinden pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 9*). [*varup, -up]*
5. Eve **varınca** oldı reh-nümünü
Görüp ferzendini bî-çāre māder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 78*). [*varınca, -ınca]*
6. Anı isteyü **varsan** kûy-ı yāre
Bulnıyadı ya dil ya derde çāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 21*). [*varsan, -sa, -ñ]*
7. Kaçan Mecnûn düşeydi ḥāl-i vecde
Varup Necd'e kılurdu yāre secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 22*). [*varup, -up]*
8. Ki **varmış** ravza-i bāğ-ı behişte
Kuşūr-ı bî-kusūr u ḥūr-ı bî-‘ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 18*). [*varmış, -mış]*
9. Görinse ḥayy-ı Leylî **varsa** Necd'e
Düşerdi nākadān düşdükke vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 5*). [*varsa, -sa]*
10. Varup ḥar-gāh-ı yāre bağırı tağlu
Başı elde eli göğsinde bağır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 13*). [*varup, -up]*
11. Ne dil-ber kûyına **varmağa** rāhum
Şu deñlü atdılar her yañadan seng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 24*). [*varmağa, -mağ, -a]*
12. Ki **varup** yoluña baş koyam ey yār
Ne deñlü olsa zulm-ı bî-şümāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 92*). [*varup, -up]*
13. Yanar bir nār olmuş şanki pür-nār
Ne kûy-ı yāra **varmağa** yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 11*). [*varmağa, -mak, -a]*
14. Ne yirde gökde rüşen yıldızı var
Eve **varsa** düşer gavgā-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 13*). [*varsa, -sa]*
15. Dili vü didesi ğam-gīn ü nem-gīn
Varup ol derd-mendüñ katına pīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 69*). [*varup, -up]*
16. Koyup anı geçüp yil gibi esdi
Varup ‘Āmir iline ol seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 111*). [*varup, -up]*
17. Gül anlardan kızardı mülden anlar
Ne servüñ sāyesine **varsa** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 111*). [*varsa, -sa]*
18. Aradan gā'ib oldı ol perî-vār
Varup tenhā bir arada oturdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 121*). [*varup, -up]*
19. Varup gelse peyāmuñla selāmuñ
İderken bu niyāzı ol büt-i nāz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 136*). [*varup, -up]*
20. Şikārı oldı bir gün ol nevāhî
Ki **varup** küh-ı Necd'e Nevfel-i şīr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 11*). [*varup, -up]*
21. Uyup hem Nevfel'e gitdi iline
Varup devlet hümāsı sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 157*). [*varup, -up]*

22. Şusuzlıktan **varur** hâli hârâba
Yile söykenme vü şuya tayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 174*). [*varur, -ur*]
23. Yiñi yüz şuyı virmiş ravza havza
Kenâr-ı havza **varup** ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 19*). [*varup, -up*]
24. O herze sözlerinden hem utandı
Varup başı ucında ağladı hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 87*). [*varup, -up*]
25. Var ölüsin ziyâret iyle bârî
Gerekdür kim mezârına **varasın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 21*). [*varasın, -a, -sın*]
26. Katına **varamazdı** kimse anuñ
İcâzetsüz o yire gelse bir yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 52*). [*varamazdı, -amaz, -dı*]
27. Varup dergâh-ı şâha didi ey şâh
Bu şaḥş âdem degül belki firişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 36*). [*varup, -up*]
28. Varup dervîşler içre çarışdı
Ta'âmın baḥş iderken Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 28*). [*varup, -up*]
29. Anı da'vet kılup gönderdi hâcib
Didi hâcib **varup** zâhid katına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 15*). [*varup, -up*]
30. Gücüm yitse **varurdum** hizmetine
Selîm anuñ bakup bu ḥasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 38*). [*varurdum, -ur, -du, -m*]
31. Fülân me'vâda hâzîr iyle hâli
Baña gel ben de **varam** ol maḳâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 65*). [*varam, -a, -m*]
32. Dili meşgûl-i dil-ber fâriğ erden
Varup oturdu bir yol üzre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 23*). [*varup, -up*]
33. Varup sa'y it vişâl-i dil-ber içün
Baña al gel **varup** olduğı câya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 61*). [*varup, -up*]
34. Ten ü tenhâ katından vaḥşlar dür
Varup Leylâ'yı âgâh idicek pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 111*). [*varup, -up*]
35. Velî olmaz tekebbür 'âr ehli
Hişâra **varma** ey yâr-ı hişârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 47*). [*varma, -ma*]
36. Ne yir içre ne ḥöd uyur şeb ü rûz
Ne ile seyr ider ne şehre **varur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 125*). [*varur, -ur*]
37. Çü mecnûn olmayavuz öldürürler
Meşeldür **varduğuiñ** yir çün ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 21*). [*varduğuiñ, -duk, -un*]
38. Ki bilmez âsumândan rîsmânı
Varup çağırdı ol yâr-ı vefâ-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 43*). [*varup, -up*]
39. Ne yire **varayın** âvâre kaldum
Yile vardı dirîğâ şem'-i tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 88*). [*varayın, -ayın*]
40. Ne yire varayın âvâre kaldum
Yile **vardı** dirîğâ şem'-i tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 89*). [*vardı, -dı*]
41. Varup âḥîr mezâr-ı yâre gitdi
İraḳdan görüp ol ḥâki bu mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 76*). [*varup, -up*]
42. Varup cennetde kırdı taḥt-ı baḥtı
Gerek ben de ḳoyam dünyâ hârâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 142*). [*varup, -up*]
43. İnüp tağdan giderdi nitelim seyl
Varup ḥâk üzre ḳordı rûy-ı pâki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 9*). [*varup, -up*]
44. İrişür toğrı oğ gibi nişâne
Ol oğ kim her nişâne râst **vara** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 97*). [*vara, -a*]
45. Varurdi mektebe pür-derd ü pür-süz
Vişâl-i yârî yâd itmege her rûz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 3*). [*varurdi, -ur, -dı*]
46. Di ne gülzâre **varam** ya ne bâğa
'îlâc olmağa 'ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [*varam, -a, -m*]
47. Tavâf-ı küy-ı yâre her şehre-gâh
Varurlardı bile bir iki hem-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 14*). [*varurlardı, -ur, -lar, -dı*]

48. Yapuş ser-ħalkasına çäre-sāzuñ
 apuda ħalka gibi **var** sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 53*). [*var,]*
49. Varalar Ka‘be’ye sa‘y-ı du‘āya
 Ki ħacet-gāh odur cümle du‘āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 24*). [*varalar, -a, -lar]*
50. Varup el götürüp itmeye zārī
 Yiler yanınca hem avm u abile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 18*). [*varup, -up]*
51. Ki **varup** Ka‘be’ye ħall ide müşkil
 ayurdu ays için bir ħoş mehāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 30*). [*varup, -(u)p]*
52. Gelüp **varurdu** her şām u seherler
 Ol iki bülbül-i mestûñ fiğānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 122*). [*varurdu, -ur, -dı]*
53. O naħlistāna **vardılar** ħırāmān
 Şafā bulup çemende gülden anlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 108*). [*vardılar, -dı, -lar]*
54. Varup Nevfel öñinde öpdi yiri
 Kefen boynında yüz yirde baş elde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 56*). [*varup, -up]*
55. Görüp Mecnûn bu şahşı ħaldı ħayrān
 Revān anlara çarşu **vardı** turdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 21*). [*vardı, -dı]*
56. ‘Arabda mu‘teberdür şulĥ u cengi
 Şavaşa **varsa** tartılmış yarağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 105*). [*varsa, -sa]*
57. Varup pend itdi Leylā’ya ħazerden
 Ki rāzi olmasañ olmağā bu kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 178*). [*varup, -(u)p]*
58. Vara ağyāra ‘aşığ çala nāçār
 Baña çalmadı bundan özge ħile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 132*). [*vara, -a]*
59. Ki iderler bir mezār üstinde zārī
Varuram ben de giryān ol miyāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 75*). [*varuram, -ur, -am]*
60. Varup sa‘y it vişāl-i dil-ber için
 Baña al gel varup olduğı cāya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 60*). [*varup, -(u)p]*
61. İşüm ħoş gelmedin yirüñe ħoş **var**
 Bir iki gün ki miħnetde geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 98*). [*var,]*
62. İnüp ağdan giderdi nitekim seyl
Varup ħāk üzre ordı rüy-ı pāki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 7*). [*varup, -(u)p]*
63. Mükedder göñlini luţf ile şāf it
Var ol āhū-yı müşkīni şikār it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 33*). [*var,]*
64. Varam anda içem vaşluñ şarābın
 Gözüme nūr idüñ ey ħayret-i ħūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 144*). [*varam, -a, -m]*

var: Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

1. Kim aldı **varumu** daħi omaz baña beni
 Cānāna bende olalı meyl itmezem eger (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 10*). [*varumu, -um, -u]*
2. Güzel ħılmān u ter-duħter cevārī
 Ziyāda ay ile aħterce **varı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*varı, -ı]*
3. Güzel ħılmān u ter-duħter cevārī
 Ziyāda ay ile aħterce **varı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*varı, -ı]*
4. Ne ben pendi utaram ne beni bend
 ħarāb oldu yıĥıldı cümle **vārum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 37*). [*vārum, -um]*
5. Ne kārūm aldı ne **varum** ne yārum
 O kim sulţān-ı ‘aşığına muţı‘em (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [*varum, -um]*
6. ħaıat cümle **varum** ol yañadur
 Çün ol cānibdedür didār-ı Leyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 156*). [*varum, -um]*
7. Şataram saña olursan ħurīdār
 Virüp Mecnûn silāħ esbāb u **varın** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 41*). [*varın, -ın]*

8. Ne kārūm aldı yādumda ne **varum**
Gice gündüz yidügüm olmasa am (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 57, Mısra 28*). [*varum, -um*]
9. Hem n iyl k alur atu nda **varu n**
aan İbnü's Sel m öldi itdi vef tı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 12*). [*varu n, -u n*]
10. Hem n  aku n idi **varı** v  k rı
Esüp b d-ı ecel  n aldı anı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 81, Mısra 100*). [*varı, -ı*]

var: *Varlık, mal, mülk, para.*

1. İki gören biri evel kişidür
Odur  aşı ki ger aransa **varı** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 60, Mısra 17*). [*varı, -ı*]
2. Nice itsün ol idi anu n da **varı**
 n  hir iyledi er m temini (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 18*). [*varı, -ı*]

var: *Haydi durmal Var git!*

1. Bel dan olmaz ise serv n  z d
Anı **var** bu çemende iyleme y d (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 150*). [*var,]*
2. Sen anu n gibi y rı yoa şay **var**
anı ol d st kim zehr n yir idün (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 32*). [*var,]*
3. Belünden gelmedi ya atre  bu n
azup bir g rı ala üstine **var** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 57, Mısra 51*). [*var,]*
4. Yılana yaraşur  n h k r z 
Var ey serv ol çemende t tma menzil (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 58, Mısra 67*). [*var,]*
5. Var  l sin ziy ret iyle b r 
Gerekdür kim mez rına varasın (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 59, Mısra 20*). [*var,]*
6. Mel metden zeb nu n iyle k t h
Beni o **var** sen  zge h l ne ba (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 70, Mısra 167*). [*var,]*
7. Muibbe şanma hizmet zamet iyeler
Var ey k zib ko bu da v y  zinh r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 86, Mısra 25*). [*var,]*

var: *Sahip olunan Şeylerin bütünü, mal, servet.*

1. Ne k r dur anu n bu kethud y 
Varı  c iki anat biri kuyruk (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 39, Mısra 147*). [*varı, -ı*]

var: *(Birinin yanına)Varmak, gitmek.*

1. Varup Leyl  anasına didi t z
Ki t  Şefat ide c n p resine (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 30, Mısra 168*). [*varup, -up*]
2. Başı üzre direm t f n  yadı
Varup derg h-ı Leyl 'ye her  dem (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 48, Mısra 139*). [*varup, -up*]
3. Varup düşmen gözine merdüm oldu
Deh n-ı ğayra la'lu n Şekker oldu (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 51, Mısra 58*). [*varup, -up*]
4. Yirine derd   am t lm ş gidüp h ş
Varup yanına yap yap r kat ile (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 56, Mısra 61*). [*varup, -up*]
5. Yaa kend y  de bu cevre a nsuz
Varup segb n-ı Ő h ile bilişdi (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 61, Mısra 9*). [*varup, -up*]

6. Varurdu sırr ile tıymazdı ağyar
Niyāz ile **varup** ol dil-nüvāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 15*). [*varup, -up*]
7. Varup iylerler idi anda zārī
Behişt-i dōstān oldu o ravza (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 194*). [*varup, -up*]
8. Gemürmezdi **varup** anuñ kařāsın
Bu hālet üzre çünkim geçdi bir yıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 184*). [*varup, -up*]

var: *Başına geldiği cümlelere “istersen, haydi” vb. anlamlar katar.*

1. Birine kullarından kıldı fermān
Didi ol bī-günāh āhūyī gör **var** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 33*). [*var,]*
2. Bilürem ol da hōş görmez hārāmı
Dilek it **var** ki ol dil-dār u dil-bend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 131*). [*var,]*

var: *Bulunmak, sahip olmak.*

1. Senüñ katuñda ammā ol hāřadur
Ümidüm **var** ki kaşadun ola cāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 91*). [*var,]*
2. Elinde nūşı **var** yiñinde nişi
Hemīşe döndüği bu çarhı-ı ‘ālem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 156*). [*var,]*

var: *Bulunmakta, mevcut.*

1. Ben nice irem ana ol kande vü ben kande
Ne şehd ü şeker **vardur** la‘lün gibi rüh-efzā (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 7*). [*vardur, -dur*]
2. Ne gün ne kamer **vardur** yüzün gibi tābende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-hün (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [*vardur, -dur*]
3. Yüzi ağ olsun anuñ kim başında **var** bu sevdādan (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [*var,]*
4. Cihān kim **var** olupdur kudretüñden
Tolu ‘ibret olupdur hikmetüñden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 9*). [*var,]*
5. Cihānda sārīdür esrār-ı ‘aşkuñ
Ne dil **var** kim yoğ anda nār-ı ‘aşkuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 48*). [*var,]*
6. İy vehhāb-ı ‘uķül u bā‘iṣ-i cān
Senüñ hūkmüñe **var** yoķ cümle yeksān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 72*). [*var,]*
7. Ayađuñ tozına hep muntaızırdur
Felek kim niçe rüşen yılduzu **var** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 19*). [*var,]*
8. Cemālün görmege biñ biñ gözi **var**
Felek ağlas döşendi başasın pāy (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 20*). [*var,]*
9. Anuñ kim ‘aşkı **vardur** cevherinde
Sa‘ādet tācı kōnmişdur serinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 15*). [*vardur, -dur*]
10. Güneşsin yirde gögde yılduzuñ **var**
Niçün hākiler ile olasın yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 69*). [*var,]*
11. Kılurdu perdede ney gibi zārī
Ne yārı **var** ne şabrı ne kārārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [*var,]*
12. Ğam-ı firķat bu ise kim benüm **var**
Firāķa düşmesün kāfir de ey yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 41*). [*var,]*
13. Delürmiş şöyle ne Ğam **var** ne sāmān
Yüzi yummaz meger kim ola giryān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 27*). [*var,]*

14. Didi Mecnûn peder ne olur ey yâr
Cihân Leylîdür andan gayrı kim **vâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 54*). [vâr,]
15. Didi ey pîr-i zinde Hızır-girdâr
Sözinde âb-ı hayvân çeşmesi **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 64*). [var,]
16. Yiñinden tâze kan oldu revâne
Ne nişter darbu **var** ne bir bahâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 54*). [var,]
17. Râķib olur ğaribe itden artuķ
İtüñ ğod ağzı **var** ise dili yoķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [var,]
18. Cihân benden uşandı ben cihândan
Ne püştüm **var** ğaribem ne penâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 23*). [var,]
19. Ne cürmüm **var** ki artar her gün âhum
Seni sevmek günâh olursa şâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 72*). [var,]
20. Civân iken dağı pîrâne kıldı
Ne ayak bulunur yarar ne ser **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [var,]
21. Zülâlüne ümidüm **var** ki kana
Cemâlün şem‘iniñ pervânesi çoķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 98*). [var,]
22. Ne yirde gökde rüşen yıldızı **var**
Eve varsa düşer ğavğâ-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 12*). [var,]
23. Atasına didiler ittifâķı
Fülân ğâr içre bir zâhid velî **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [var,]
24. Velâyetden kerâmetden eli **var**
Du‘â miftâħıdır anuñ zebânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 18*). [var,]
25. Serin açmayan ana serserîdür
Ne nân u nüşi **var** ne setr-i püşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 73*). [var,]
26. Döşegi ıssı kumdan yaşduğı seng
Yatur ne ğânümânı **var** ne ğâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 131*). [var,]
27. Ne bende yüz ne sende yüz şuyı **var**
Ķanı ‘ırz u Ķanı ğayret Ķanı ‘âr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [var,]
28. Yüceldi zerrelerden zirve-i küh
O kim **var** şem‘-i ‘aķlınuñ fûrûğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 79*). [var,]
29. Nice mażlûm **vardur** devr içinde
Yirinden mâhinüñ tâ peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 32*). [vardur, -dur]
30. Ne derdüm **var** raķibüñ ğarbesinden
Şu ‘aşıķ kim olupdur rîze rîze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 20*). [var,]
31. Ne düd-ı sîne **var** ne rüşenâyı
Bişer bağrı kebâbı büyi çıķmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 70*). [var,]
32. Ne ğüşı **var** anuñ cânında ne hüş
Başında hüdhüdüñ pîrâne efser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 50*). [var,]
33. Hilâl ü mâhı itdiler hem-âğuş
Belinde her perî-rüyuñ kemer **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 45*). [var,]
34. Ķara bağtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dârı **var** ne yârı **var** ne ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [var,]
35. Ķara bağtı gibi ser-geşte düşmiş
Ne dârı **var** ne yârı **var** ne ‘ârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [var,]
36. Egerçi yundi Ķat Ķat nitekim zâğ
Senüñ destüñde **var** ise kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 103*). [var,]
37. Ne cânı **var** ki andan kaçura baş
Virür bâle belası bal u yağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 152*). [var,]
38. Tuzakdan bir iki miskîni ğalâş it
Elüñ çek cânverden cânı **vardur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 25*). [vardur, -dur]
39. Esirger cân o kim imânı **vardur**
Yavuz Ķurd olma ey âdem ki âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 26*). [vardur, -dur]

40. Ȧapuñ bî-derd ben derde giriftâr
Ne nâme **var** atumda ne amâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 73*). [*var,]*
41. Ki alam apuna geh geh selâme
Ne per **var** kim ua bu uşca cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 75*). [*var,]*
42. Bile bir aşş **var** dîvâne hey'et
Teni badan ayağa baa dūşmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 16*). [*var,]*
43. Revān oldı diyār-ı yāre bî-‘ār
Anuñ kim derdi **vardur** ‘arı n’iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 9*). [*vardur, -dur]*
44. Selīs ü dil-pezir elfāz u ma‘nī
Ne ehli **var** ki yiye uşşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 37*). [*var,]*
45. Ne yārı **var** ki diye ışşasını
apu baqlu ayada āhenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 38*). [*var,]*
46. Yürürse yoldaşı gül-i beyābān
atında ne peder **var** ne birāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 17*). [*var,]*
47. Bütü hiç sevme kim yodur vefāsı
Cihānda yoa dōnse **var** iken yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 31*). [*var,]*
48. Zihī Fārū kim fark iylemişdür
Nice zen **var** ise ii bügüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 67*). [*var,]*
49. Nice ma‘şū u ‘āşiq **var** cihānda
Cihānda ar-ı addār ideli devr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 76*). [*var,]*
50. Benüm derdüm veli senden beterdür
Senüñ **var** derdüñi yanmaa yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 59*). [*var,]*
51. Ne iylerseñ elüñde itiyāruñ
Benüm ne rāz-dārum **var** ne yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 61*). [*var,]*
52. Uyarsañ n’ola afletden nüfūsı
o uyuyı uyan **var** ise cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 15*). [*var,]*
53. Ki bir am küşesine āni‘ oldun
Var imişse belüreydi eger şub (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 27*). [*var,]*
54. İtüñ **var** dirligi ammā senün yo
ü ādem oqlısın ādem gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 140*). [*var,]*
55. Didi el-mü‘minüne lā-yemü tüne
Cihānda her amun pāyāni **vardur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 137*). [*vardur, -dur]*
56. Belā vü minetüñ oramı **vardur**
Hemān it gibi hālūñ meskenün yo (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 138*). [*vardur, -dur]*
57. Göbekden dize dek anın da **varı**
Cihān içinde yārı dilde yek dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 54*). [*varı, -ı]*
58. Be-ma‘nī gürk-i merdüm-h’vāra beñzer
Var ey ğāfil yüriyen lāf içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 51*). [*var,]*
59. Ne bir gün ehl-i beytüñ şād idersin
Ne nāmūsüñ ne ‘āruñ ayretüñ **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 11*). [*var,]*
60. Ne ehl-i beytüñ üzre şefkatüñ **var**
Ol atanuñ amu sa‘yı telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 12*). [*var,]*
61. Kerāmet buldı vaşī izmet itdi
Var idi bir geyicek key şeqab-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 59*). [*var,]*
62. Eger **var** ise āreñ iyle çāre
ü görđi çāre yo seyyārelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 58*). [*var,]*
63. Sibā‘uñ hākimi vaşuñ muā‘ı
aberler **var** saña sinemde mestür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 41*). [*var,]*
64. Dönüp didi getür ortaya neñ **var**
aber ehli aber yükin çün adı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 46*). [*var,]*
65. Dağı müşkil budur bî-am-güsārem
Ne ārem **var** ne şabrum ne mecālüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 107*). [*var,]*

66. Kimüñle seyr ider kıanda mekānı
Haber **var** ise andan sende zinhār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 119*). [var,]
67. Arada **var** veli havf-ı münâfık
Tenüm ma'zûr tüt ger olsa mehcûr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 218*). [var,]
68. Düşüp öperdi geh dest ü gehî pây
Didi bende ne kâgüd **var** ne hâme (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 247*). [var,]
69. Kātında bir iki vahşî **var** nişeste
Siba'dan iyleyüp dehşet tamāmî (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 18*). [var,]
70. Ne peşmine 'abâsı **var** ne peşmi
Yatur 'üryan u biryân dil pür-âzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 42*). [var,]
71. Gözüñi aç cihānuñ hâline bak
Vuñuşuñ hem tıyūruñ **var** mekānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 67*). [var,]
72. Amānı yok ne pîre ne civâne
Ne bir dil-haste pîre hürmeti **var** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 105*). [var,]
73. Ne nevrete civāna şefkati **var**
Meger yokdur anuñ mihr ü vefâsı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 106*). [var,]
74. Senüñle şöhbete **var** meyli haylî
Sana müştâkdur göre cemālūñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 92*). [var,]
75. Meye ne kudretim **var** kim uram dest
Güle qarşu revân ol bülbül-âvâz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 160*). [var,]
76. Nazar iyleyem ol bedr-i tamāma
Görem anı ne âb u rengi **vardur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 67*). [vardur, -dur]
77. Vefâ vezninde nice sengi **vardur**
Ola kim germ idüp âvâzesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 68*). [vardur, -dur]
78. Senüñ 'aşkuñda pür-şevk u şeğabdur
Senüñle şöhbete mi'âdı **vardur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 99*). [vardur, -dur]
79. Saña andan şafâ vü şâdî **vardur**
Bu va'de iyledi Mecnûn'ı dil-şâd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 100*). [vardur, -dur]
80. Ne şerm-i yâr **var** ne havf-ı ağıyâr
Eger anda tırasın oturasın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 40*). [var,]
81. Var idi bir fetâ ferzend-i Bağdâd
Zarâfet ehli 'âşık-meşreb idi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 2*). [var,]
82. Odur bildi nişânından bulıncağ
Var etrâfında vahşî cinsi bir cevğ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 27*). [var,]
83. Senüñ başuñda efser tâc-ı devlet
Senüñ cismüñde nâzük pîrehen **var** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 95*). [var,]
84. Benüm 'üryân ne gür u ne kefen **var**
Muşâhib olamaz mest ile huşyâr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 96*). [var,]
85. Didi Leylâ'ya istignâ yüzinden
Ferâğum **var** benüm ay ile günden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 47*). [var,]
86. Ara yirde ne Leylî **var** ne Mecnûn
Hemân kendüyedür 'aşkuñ çü meyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 66*). [var,]
87. Ki düşe üstüne zıll-ı hümâyî
Çü **var** tab'ında bir resme feşâhat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 119*). [var,]
88. Kõnup göçmege yapılmış yapısı
Ümidüm **var** olıcağ âhîr-ı kâr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 153*). [var,]
89. Benüm cânım aña kurbân gerekdür
O **var** iken kıatumda aña cânı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 43*). [var,]
90. Hünerde manzarı hâbt u hâţâdur
Dimiş ol kim dilinde **vardur** uzluğ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 71*). [vardur, -dur]
91. Tamâm iyleyüp anuñ da hayâtın
Ne evvel **var** cihânda olmaz âhîr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 147*). [var,]

92. Mücāvır **var** mı kim olmaz misâfir
Ne şihhat **var** ki olmaz pür-sakâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 148*). [*var,]*
93. Mücāvır **var** mı kim olmaz misâfir
Ne şihhat **var** ki olmaz pür-sakâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 149*). [*var,]*
94. atında bir iki vahşî **var** nişeste
Yatur yok hizmetinde yâr u ardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 20*). [*var,]*
95. Didi lâ takrabu mâle'l-yetimî
Eger **var** ise haşre itikâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 143*). [*var,]*
96. Ne cân **vardur** ki âhir göçmez andan
O gitdi biz daği gitsek gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 40*). [*vardur, -dur]*
97. Gül-i cennet gibi maħbûb u zibâ
O ferş üstinde **var** iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 43*). [*var,]*
98. Varsa arşu ide biñ merħabâyı
Eger atılsa yüz biñ ta'ne aşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 14*). [*varsâ, -sa]*

var: Varlık, mevcudiyet.

1. Anuñla şöhbete germ oldı **varı**
Vilâyet uluları virdi mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 46*). [*varı, -ı]*
2. Libâs emrinde **varı** belde yek pôt
Yatur hâr içre üryân mârâ dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 56*). [*varı, -ı]*
3. Anuñ öninde **varı** piş-keşdür
arîb olsa 'aceb mi ol nedime (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 22*). [*varı, -ı]*

var: Mevcut, bulunmakta. II Var git, yap.

1. Okı levh-i çemende haţt-ı 'ibret
Bu mevsimde bu üçden lezzet al **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 73*). [*var,]*

var: Birine varmak, eş olmak.

1. Varurdum saña noķşânumla ey yâr
Peder mevtinden oldum eyle ğam-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 212*). [*varurdum, -ur, -du, -m]*.

var-: Ayağına gitmek.

1. Alup yolına gitdi nitekim bād
Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 45*). [*varup, -up]*

var-: Gitmek, bir amaca yönelik yola yola koyulmak.

1. Didi tutup elin ur ey hevâ-dâr
Seni Leyli aleb iylere aña **var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 60*). [*var,]*

var-: Bir maksatla bir yere uğramak.

1. Varurdi sırr ile tıymazdı ağyar
Niyāz ile varup ol dil-nüvāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 14*). [*varurdi, -ur, -dı*]

var idi: *Vardı.*

1. Muḥabbet zāhir oldı gevherinde
Ezelden **var idi** çün cevherinde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 90*). [*var idi,]*
2. Meger ‘aşq ile gelmişti ezelden
Anuñ-çün ḥazrı **var idi** güzelden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 74*). [*var idi,]*
3. Odı bir pāre dilden saçıdaydı
Meğer bir tāze naḥlistān **var idi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 99*). [*var idi,]*
4. Güzel ter-sezb ḥôş bustān **var idi**
Yeşil ḥülle giyer her naḥl şan ḥür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 100*). [*var idi,]*
5. Yigitlik **var idi** ma‘zür olurduñ
Bu kez şimdi kim oldı saña çok yaş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 16*). [*var idi,]*
6. ‘Arabda bir ulu **var idü** meşhür
Beni ‘Āmir ili anuñla ma‘mür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 3*). [*var idü,]*

var iken: *Varken.*

1. Meded kıl **var iken** cismümde cānum
Şusuzlıqdan ciğer ğarq oldı kana (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 96*). [*var iken,]*
2. Girürse gūşına çıķduķda serden
Meded kıl **var iken** borkinde başı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 49*). [*var iken,]*
3. Yüreği kopdı ḥuķkuma tıķıldı
Ümüdi **var iken** fi’l-cümle yāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 169*). [*var iken,]*

var ise: *Varsa.*

1. Alup ol cevheri gevher vireydüm
Eger **var ise** bu rāyuñ şavābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 25*). [*var ise,]*

var mı: *Mevcut mu?*

1. Dimüş vā‘iz da ḥāzır ḥalka ol dem
‘Aceb **var mı** içüñüzde bir Ādem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 4*). [*var mı,]*

varak: *Yaprak, kağıt.*

1. Murādi olmasa Perverdigār’uñ
Cihān kim iki yüzlü bir **varakdur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 5*). [*varakdur, -dur*]

varak: *Yaprak, sayfa.*

1. Birisi naķş-ı Leyli biri Mecnûn
Varakdan Leyli’nüñ resmin ķilup ḥakk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 49*). [*varakdan, -dan*]

varlıg: *Mevcudiyet, vücut.*

1. atımda bir pula degmez d alem
Hev-y yr idelden **varlıgum** bd (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 57, Mısra 25*). [*varlıgum, -um*]

varlık: *Yaşam, hayat.*

1. aşı iryn belinde bir çürük pst
Hemn **varlıkda** bir cn ald gm-keş (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 73, Mısra 75*). [*varlıkda, -da*]

vasf: *Nitelik, zellik, ayrıcalık.*

1. Senin gbisini kim bildi ey pk
Seni kim zıkr ider **vaşfuca** heyht (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 1, Mısra 89*). [*vaşfuca, -u, -ca*]
2. Biri Nevfel'dr işt **vaşfin** anu (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 32, Mısra 26*). [*vaşfin, -i, -n*]
3. ninde nuql u esbb u nevle
Vakar u **vaşfi** sbit kha döndi (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 34, Mısra 15*). [*vaşfi, -i*]
4. Şekerden hülle giymiş nz-perverd
Pilvun **vaşfi** Őabit olduğunca (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 65, Mısra 13*). [*vaşfi, -i*]

vasf: *Tarif, izah.*

1. Bu **vaşf** olan gibi meydnda hl
Girüp meydna Nevfel elde Şemşir (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 36, Mısra 162*). [*vaşf,]*

vasf it: *Anlatmak II nitelendirmek.*

1. An vaşf itmez ill lim'l-gayb
O hrun her biri bir nra bezer (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 85, Mısra 20*). [*vaşf it, -mez*]

vaşf- ceml-i leyli: *Leyla'nın güzel yüzünün vasıfları.*

1. Yaşın yağmur idüp çarşu yürürdi
olup **vaşf- ceml-i Leyli** afk (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 29, Mısra 97*). [*vaşf- ceml-i leyli,]*

vaşf- hl: *Bir kimsenin veya Şeyin durumunu anlatarak tarif etmek.*

1. Didiler her ne ise vaşf- hlin
Ki bir duhter bunu dvne ıldı (*Leyl v Mecnn, Mesnevi 33, Mısra 22*). [*vaşf- hl, -in*]

vaşf- keml-i zt- insn: *nsanın olgunluk vasfı.*

1. Gencne-i genc-i ism-i zam
Ey **vaşf- keml-i zt- insn** (*Leyl v Mecnn, Kaside 1, Mısra 5*). [*vaşf- keml-i zt- insn,]*

vaşf-ı mükerrem: Kerem sahibi.

1. Ey ism-i mübâreküñ Muḥammed
Ve ey vaşf-ı mükerremüñ mufahḥam (Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 45). [vaşf-ı mükerrem, -üñ]

vaşî: Ölen bir kişinin vasiyetini yerine getirmeye memur edilen kimse. II Kendi malını idâre edemeyecek durumda olan akılca hasta veya zayıf bir kimsenin, bir yetimin, küçük bir çocuğun malını yöneten kimse.

1. Şaḥın ol ḡan od urur ḡırmenuñe
Vaşî olma öksüze zinhâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 139). [vaşî,]

vasiyyet: Bir kimsenin ölümünden sonra yapılmasını istediği şey.,

1. Ḥuru toprak döşek yaşduk ḡara taş
Vasiyyet kıлмаға yok âdemî-zâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 23). [vasiyyet,]

vasiyyet iyle: Vasiyet etmek, kişinin ölümünün ardından yapılmasını istediği şeyler.

1. Çü gencine yıkıldı ḡaḡulur genc
Vasiyyet iylersem zinhâr unutma (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 73). [vasiyyet iyle, -r, -se, -m]

vasiyyet kıl: Öldükten sonra herhangi bir şeyin yapılmasını istemek.

1. Anasın hem ḡatına da'vet itdi
Vasiyyet kıldı aña açdı râzı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 65). [vasiyyet kıl, -dı]

vaşl: Kavuşma.

1. Çü **vaşlı** müşkil oldı yâr-ı cânuñ
Anasına didi bir kimse Leylî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 174). [vaşlı, -ı]
2. Firâḡ u **vaşla** aşlâ ḡalmadı yir
ḡül-i ḡüsnüñ hemişe ḡande itsün (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 54). [vaşla, -a]
3. Saña geldüm ki **vaşluñdan** olam şâd
Daḡi hergiz sefer itmiş degüldüm (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 42). [vaşluñdan, -uñ, -dan]
4. Varam anda içem **vaşluñ** şarâbın
Gözüme nür idüñ ey ḡayret-i ḡür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 144). [vaşluñ, -un]

vaşl: (Sevgiliye) Kavuşma.

1. Vakt ola bula **vaşl** gibi intihâ firâḡ (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10). [vaşl,]
2. Vakt ola bula **vaşl** gibi intihâ firâḡ (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 10). [vaşl,]
3. O **vaşl** olur çekerem ben belâyı
Ben alursam eger virmeyüp aña (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 8). [vaşl,]
4. Senüñ **vaşluña** cânı muntazırdur
Mezârında biten nergis gibi ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 106). [vaşluña, -uñ, -a]

vaşl-ı ‘âlem-i dil: *Gönül aleminin vuslatı.*

1. Yiter ‘uşşâka **vaşl-ı ‘âlem-i dil**
Beni senden ayırdı çarh-ı ğaddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 222*). [*vaşl-ı ‘âlem-i dil,]*

vaşl-ı cismânî: *Maddi, bedenen kavuşma.*

1. Ki cānum her zaman senden degül dūr
Ola çün vaşl-ı cismāniye hâ’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 221*). [*vaşl-ı cismānî, -ye]*

vaşl-ı ğazâl: *Ceylana kavuşmak.*

1. O da vaşl-ı ğazâle kâni’ oldı
Yakaya şaldı anı çünki endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 36*). [*vaşl-ı ğazâl, -e]*

vaşl-ı nigâr: *Sevgiliye kavuşma.*

1. Cefâ deminde irerdi baña vefâ-yı ümîd
Eger selâmnı benden keseydi **vaşl-ı nigâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 3*). [*vaşl-ı nigâr,]*

vaşl-ı yâr: *Sevgiliye kavuşma.*

1. Vaşl-ı yâre irişen ‘âşık niçün hāmûş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [*vaşl-ı yâr, -e]*
2. Ciger pür-yara irmez vaşl-ı yâre
Gönül pür-ğam buluşmaz ğam-güsâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 3*). [*vaşl-ı yâr, -e]*
3. Devâ kıl luţf ile bu derd-i dâġa
Müyesser iyle yâ Rab vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 35*). [*vaşl-ı yâr, -ı]*
4. Ne ġayret kayusı kâldı ne hûd şerm
Murâd idinmiş idi vaşl-ı yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 17*). [*vaşl-ı yâr, -ı]*
5. Tır imdi çâre iyle vaşl-ı yâra
Şanavber isteyü ‘azm iyle taġa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 28*). [*vaşl-ı yâr, -a]*
6. Ki iyeler **vaşl-ı yâr** ile beşâret
Mezâr-ı yâre cān atdı piyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 14*). [*vaşl-ı yâr,]*
7. İrişdür vaşl-ı yâre şâd iyle
Dehânından çıkınca bu du‘âsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 34*). [*vaşl-ı yâr, -e]*
8. Kıluram saña vaşl-ı yârı taşşîl
Ki hem zer hârc idem hem zür-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 72*). [*vaşl-ı yâr, -i]*

vaţan: *Bir kimsenin doğduġu, yaşadığı yer, memleket.*

1. Vaţandan iyledi âvâre piri
Ki ibn oldı eb-i Mecnûn sebîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 122*). [*vaţandan, -dan]*
2. Vaţan tıtan dehân-ı ejdehâda
Tırup mesken düzersin bu **vaţanda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 57*). [*vaţanda, -da]*

vatan tut: *Bir yeri yurt edinmek.*

1. Vatan tutan dehân-ı ejdehâda
Tırup mesken düzersin bu vağanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 56*). [*vatan tut, -an*]
2. Miyânunda **vatan tutmak** hağâdur
Şağın püyendeyi pâyende şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 182*). [*vatan tutmak,]*

vây: *Eyvah, yazık; vay (ki vay).*

1. Vay aña kim yiledür i'timâdı
Buña yil bû getürse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 30*). [*vay,]*

vây: *Şaşırma, sevinç ifade eder.*

1. Eger vâki' olursa **vây** ne hoş hây
Ne rüh-efzâ idi bu ter-terâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 32*). [*vây,]*

vây hâlûme: *Yazık bana.*

1. Hêlâl itmezseñ anı hâlûme vây
Benüm qorqum bu yarın tuta kâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 84*). [*vây hâlûme,]*

vazîfe-h'âr: *Vazifeli, görevli.*

1. Vazîfe-h'âridur her murğ u mâhî
Cihânda ins ü cinne cân viren ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 174*). [*vazîfe-h'âridur, -i, -dur*]

ve: *Ve bağlacı.*

1. Ey mühr-nigîn-i 'adl u ihsân
Ve ey şadr-nişîn-i mülk-i mu'azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 40*). [*ve,]*
2. Ey ism-i mübâreküñ Muğammed
Ve ey vaşf-ı mükerremüñ mufahğam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 46*). [*ve,]*
3. Qonuğlandı **ve** lime oldı sâdât
Yirine geldi her âyîn ü âdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 107*). [*ve,]*
4. Mecnûn oldı olur bu dağhi mest
Ve ger şabrum kuşağı gide belden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 175*). [*ve,]*
5. Ve ger ne çi kara taş u çi kardaş
Ne şu'le vire aya dü bürâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 192*). [*ve,]*
6. Anuñla gönderürdi ol dil-ârâm
Çün oldı Leylî **ve** Mecnûn'a hem-hâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 87*). [*ve,]*
7. Ve ey âdem-i fazl u fazl-ı âdem
Âyine-ve vech-i zât-ı 'âlî (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 2*). [*ve,]*
8. Ve ey zât-ı medâr-ı devr-i hoş-dem
Hağ didi tapuña ey muğaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 6*). [*ve,]*
9. Ey hâkim-i kişver-i kıyâfet
Ve ey hâfiz-ı burc-ı şer'-i muğkem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 14*). [*ve,]*

10. Ey seyyid-i bār-gāh-ı ā'li
Ve ey bende-i ḥazret-i mu'azzam (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 16*). [ve,]

ve zeyyennâ es-semâe: *Gökleri biz süsledik, Saffat suresi, 6. ayet.*

1. Ve zeyyennâ es-semâe âyetinden
Kimi seyyâredür kimi sevâbit (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 18*). [ve zeyyennâ es-semâe,]

vebâ: *Hasta farelerden insana geçen bir mikrobu oluşturduğu bulaşıcı, öldürücü bir hastalık, taun.*

1. Üşe başuña zembürü **vebâli**
Eger ğaşb idesin 'arz u 'aķarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 134*). [vebâli, -lı]

vebâl ol: *Günah olmak.*

1. Vebâl olur olursam bâle yağı
Dilüm cānum nigārum ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 154*). [vebâl ol, -ur]

vebâli benüm boynuma: *Günahı benim boynuma, sebebi benim.*

1. Benüm boynumadur bunun vebâli
Anuñ rızâsı bildi kendüye farz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 64*). [vebâli benüm boynuma, -dur]

vecd: *İlahi aşkla kendinden geçme.*

1. Görinse ḥayy-ı Leylî varsa Necd'e
Düşerdi nâkadān düşdüķçe **vecde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 6*). [vecde, -e]

vecd: *Coşkunluk.*

1. Bulanlar okıyup düşerdi **vecde**
Virürdi irişüp Mecnûn'a anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 116*). [vecde, -e]
2. Diyüp lebbeyk ḥâcî gibi Ḥac'da
O **vecd** ile ser-âġâz itse Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 21*). [vecd,]
3. Semâ' u **vecd** ile 'azm itdi Necd'e
İşidüp anı göre vardı her ḥ'ış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 114*). [vecd,]
4. Ol ehl-i ḥâle virdi **vecd** ü ḥâlât
Teni ditrer hemân yapraġa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 140*). [vecd,]
5. Dürülmiş yüzi açıldı çü nâme
Şafâdan eyle itdi cûş **vecdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 163*). [vecdi, -i]

vecd ile tol: *Çok coşkulu olmak.*

1. Tölup vecd ile ol Necd'ün taġında
Dögüp göġsin okurdi ḥoş ġazeller (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 48*). [vecd ile tol, -up]

vecde düş: Coşmak, kendinden geçmek.

1. Ğazāl için ğazel okurdu geh gāh
Düşicek vecde sa'y iylərđ Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 19*). [*vecde düş, -icek*]
2. Kemend-i şaydumı kılam havāle
Bu söz zevkiyle Mecnûn düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 81*). [*vecde düş, -di*]
3. Düşüp ikisi de şevk ile vecde
Bu aña ol buña iylərđı secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 19*). [*vecde düş-, -üp*]
4. Revān oldu ki şayd ide ğazāli
O hāletde şu resme düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 59*). [*vecde düş, -di*]
5. Vuħūşı küh-ı Necd'üñ vecde düşdi
Nice āhū-yı miskīn itdi āhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 66*). [*vecde düş, -di*]
6. Olup bī-hūd çü sāye pāye düşdi
Görüp Mecnûn da yārın düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 89*). [*vecde düş, -di*]

vech-i 'abūs: Asık yüzlü.

1. Bu zīverden ufuk döndi 'arūsa
Hicāb aşdı gice vech-i 'abūsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 4*). [*vech-i 'abūs, -a*]

vech-i 'arab: Arap yüzlü.

1. Ğüşāde iyledi genc-i nihānı
Ki bu **vech-i 'Arab** hem püşt-i leşker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 99*). [*vech-i 'arab,]*

vech-i ma'ās: Geçim vasıtası // geçinmek için.

1. Yabāna gitmez ammā rāyegānı
Hemān vech-i ma'āşum budur ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 39*). [*vech-i ma'āş, -um*]

vedā': Ayrılık, vedā.

1. Selām oldu **vedā'** üzre havāle
Zarūretden Selām itdi vedā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 210*). [*vedā',]*

veda' it: Veda etmek, ayrılmak.

1. Saña baña hemān itdüm veda'ı
Peder bī-çāre elden gitdi ağla (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 8*). [*veda' it, -dü, -m*]
2. Veda' idüp revāne oldu tağa
Evine gitdi māder zār u giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 98*). [*veda' it, -üp*]
3. Selām oldu vedā' üzre havāle
Zarūretden Selām itdi vedā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 211*). [*vedā' it, -di*]

ve'd-đuhā: Duha suresi. Kur'an-ı Kerim'in 93. suresidir. 11 ayetten oluşur.

1. Alnuñ güneşi ki **ve'd-đuhādur**
Mihrāb-ı zemīn ü āsman hem (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 23*). [*ve'd-đuhādur, -dur*]

vefā: Sadakat, sevgi bağlılığı, sözünde durma.

1. Her yañadan uzatdı zebān gibi zebāne
Tutup elümi nice **vefā** 'ahdın iden dōst (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 5*). [*vefā,]*
2. Vefāsuz Nevfel'e hicv ırlar idi
Ne yil ıaldı ne yir ne il vilāyet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 8*). [*vefāsuz, -suz*]
3. Vefāsuz ādemīnüñ ıaşdı cāna
Sege seg olup ādem yidüren beg (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 64*). [*vefāsuz, -suz*]
4. Anuñ bāđ-ı cemāli hūşe-çini
O bāđıñ gülleri luţf u **vefādur** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 37*). [*vefādur, -dur*]
5. Dilerseñ ol Cem'üñ cām-ı şafāsın
İşit efsāne-i 'aşkuñ **vefāsın** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 36*). [*vefāsın, -sın*]
6. Egerçi şüretā yol gösterürdi
Vefāyı ma'ñide bol gösterürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 38*). [*vefāyı, -yı*]
7. Cefāsı çok **vefā** vü şefkati az
İl issına şikāyet iylediler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 10*). [*vefā,]*
8. Ki ħarc-ı nağd ile ħall olunur 'ağd
Vefā vü mihr ile mühr urdı mehre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 37*). [*vefā,]*
9. Veli olmadı iđdāmuñ **vefāya**
Taĥammülden gönül şad pāre oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 10*). [*vefāya, -(y)a*]
10. Meded irgürmez iseñ düşdüm elden
Vefāya evvel urmağ bunca lāfi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 23*). [*vefāya, -(y)a*]
11. Ola rıfı u **vefā** đarb-ı dürüstī
Elüñ degmek baña 'ayn-ı vefādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 88*). [*vefā,]*
12. Bulunmaz bir **vefāda** üstüvāri
Yazıldığda vefā-yı 'ahd-nāme (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 54*). [*vefāda, -da*]
13. Zen adında şikeste oldı ħāme
Hemān çam gölgesidür zen **vefāsı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 57*). [*vefāsı, -sı*]
14. Vefāsı ħiledür işi ħarāzdur
Zenüñ çok çekdiler cevri ü cefāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 60*). [*vefāsı, -sı*]
15. ħarāzsuz görmediler hiç **vefāsın**
Nisā ħađđında Sultānu'n-nebiyyin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 62*). [*vefāsın, -sın*]
16. Nice luţf u **vefā** oldı nice cevri
Tāpuñuñ yoğ vefāsı cevri çokdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 78*). [*vefā,]*
17. Ki 'ömrümsin **vefā** 'ömrümde yoğdur
Beni ey 'ömrüm iden tāpuña yād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 80*). [*vefā,]*
18. Niçün ħayre **vefāda** cehd idersin
Senüñ işüñ baña dil şatmağ imiş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 22*). [*vefāda, -da*]
19. Nice luţf u vefā oldı nice cevri
Tāpuñuñ yoğ **vefāsı** cevri çokdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 79*). [*vefāsı, -(s)ı*]
20. Ya dilde dōstlık da'vāsı kāmı
Vefāya çün benümle 'ahd idersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 21*). [*vefāya, -(y)a*]
21. Dilüme ħudde-i tāt'ün olur sib
Çü görmen ādemilerden **vefā** ben (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 103*). [*vefā,]*
22. Vefā vezninde nice sengi vardur
Ola kim germ idüp āvāzesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 68*). [*vefā,]*
23. Ne ħōş añduñ **vefādan** ben gedāyı
Benem bī-rāĥat u bī-yār u bī-'ār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 4*). [*vefādan, -dan*]

24. Aña h arc iyledi sa'y-ı vef ayı
Vef alar itdi kim olmsa ger y ad (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 76, Mısra 5*). [*vef alar, -lar*]
25. Zih  lu f u **vef ** v  mihr-i b -had
Ken r itdi ba up pehl ye k st h (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 138*). [*vef ,]*
26. Anı beklerdi nice  st h' n-h'y r
G r n ol  st h' n- h'y ru  **vef s n** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 183*). [*vef s n, -s , -n*]
27. Vef  dery s  Zeyd-i mihr-perverd (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 85, Mısra 1*). [*vef ,]*
28. B t  h c sevme kim yo dur **vef s **
Cih nda yo a dönse var iken y r (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 50, Mısra 30*). [*vef s ,]*
29. H      h k -i Mecn n'a **vef s **
Her ay a a lib s  v   a' m  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 66, Mısra 10*). [*vef s ,]*
30. Vef s  az cef  v  mihneti çok
Meger kim mih ver-i gerd n uvandı (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 77, Mısra 16*). [*vef s ,]*

vef  iyle: *Merhamet etmek, acımak, dostluk göstermek.*

1. Sa'adet b b  k flma anahtar
Ba a iyle vef  ile naz re (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 62, Mısra 57*). [*vef  iyle,]*

vef  um-: *Vef  bekleme.*

1. Vef  umma bitürmez anı zenler
Nitekim  ura yirde y semenler (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 13, Mısra 47*). [*vef  um-, -ma*]

vef -d r: *Sevgisi geçici olmayan, sadık, vef li.*

1. İki ter g l bitürdi şanki bir  ah
Elif gibi iki  o ru **vef -d r** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 78, Mısra 141*). [*vef -d r,]*
2. Biraz s kin olurdu odi t  ki
 p p kucup bu h ki ol **vef -d r** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 83, Mısra 11*). [*vef -d r,]*
3. Biraz s kin olurdu odi t  ki
 p p ko up o h li bu **vef d r** (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 77, Mısra 9*). [*vef d r,]*

vef -d st: *Vef li, dost canlısı.*

1. Ged -perver  af -peyker **vef -d st**
Serinde sırr-ı devlet ma zıdır p st (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 7, Mısra 5*). [*vef -d st,]*

vef suz: *Vef s  olmayan, sevgisinde, dostlu unda sebat göstermeyen (kimse).*

1.  ola masa eger r y ile ilg 
Cih nda bir **vef suzdur** mur du  (*Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 26, Mısra 85*). [*vef suzdur, -dur*]

vef t it: * lmek.*

1. Hemāñ iylik alır atuñda varuñ
açan İbnü's Selām öldi itdi vefatı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 13*). [vefât it, -di]

vefât-1 leylî: *Leyla'nın ölümü.*

1. Vefât-1 Leyli için ıtdı yaşı
olındı çünkü urşid-i melâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 190*). [vefât-1 leylî,]

vefâyi: *vefâlı, sadık.*

1. Okur yâre aşıde-ber-aşıde
Ki ey yâr-ı şafâ-baş u **vefâyi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 3*). [vefâyi,]

vefâ-yı 'ahd: *Sözünde durma.*

1. Vefâ-yı 'ahd için el ele urma
Kanı va'd iylemek şobet safâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 12*). [vefâ-yı 'ahd,]

vefâ-yı 'ahd-nâme: *Vefa sözleşmesi, balılık yemini.*

1. Bulunmaz bir vefâda üstüvârı
Yazıldıda **vefâ-yı 'ahd-nâme** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 55*). [vefâ-yı 'ahd-nâme,]

vefâ-yı hakk-ı nân: *Ekmek hakkının vefası. Kendisine rızık verene vefa göstermek.*

1. Kimi yüz sürdi deste kimi pâya
Gözetdiler vefâ-yı a-ı nânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 25*). [vefâ-yı a-ı nân, -ı]

vefâyi iyle: *Dostluk göstermek, iyilik yapmak, merhamet etmek.*

1. Dürüst oldu velî albi şikeste
Didiler alka iylerken vefâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 37*). [vefâyi iyle, -r, -ken]

vefâ-yı ümid: *Ümidin vefası, dostluğu.*

1. Cefâ deminde irerdi baña **vefâ-yı ümid**
Eger selâmını benden keseydi vaşl-ı nigâr (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 2*). [vefâ-yı ümid,]

vefâ-yı va'de-i ma'hüde: *Verilen söze uymak.*

1. Vefâ-yı va'de-i ma'hüde aldı
Taammül bendi ile pâyi beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 152*). [vefâ-yı va'de-i ma'hüde,]

vehhâb-ı ũkũl: Akılların bağışlayanı (Allah).

1. İy **vehhâb-ı ũkũl** u bā'ış-i cān
Senũñ hũkmũñe var yoğ cũmle yeksān (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 1, Mısra 71*). [*vehhâb-ı ũkũl,]*

vehm it-: Korkmak, çekinmek, sakınmak.

1. Muĥabbet hālını vehm iylediler
Ne vehm itmek 'ayān fehmi iylediler (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 8, Mısra 20*). [*vehm it-, -mek]*
2. Gören vehm ider ol řũrīde hālī
Vũcũdı bir nefes yil gibi ol da (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 56, Mısra 50*). [*vehm it, -er]*

vehm iyle-: Vehmetmek, kuruntu.

1. Muĥabbet hālını vehm iylediler
Ne vehm itmek 'ayān fehmi iylediler (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 8, Mısra 19*). [*vehm iyle-, -di, -ler]*

vekīl-ĥarc: Eskiden saray ve konaklarda, hastahâne, yatılı okul vb. kurumlarda alış verişe ve harcamalara bakmakla görevli kimse.

1. Zuhaldur pāsban Mirriĥ-i cellād
Vekīl-ĥarcı o bezmũñ Mũřterīdũr (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 62, Mısra 35*). [*vekīl-ĥarcı, -ı]*
2. Vekīl-ĥarcı gibi def'īdũr inci
Aña virdi ĥalem kāđıd mũrekkeb (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 63, Mısra 250*). [*vekīl-ĥarcı, -ı]*

velāyet: Kulun Hakk'a yakınlığı ve Hakk'ın kulu, kulun Hakk'ı dost edinmesi durumu, velī olma, velīlik, ermişlik.

1. Velāyetden kerāmetden eli var
Du'ā miftāĥıdır anuñ zebānı (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 23, Mısra 18*). [*velāyetden, -den]*

veled: Çocuk, oğul, yavru.

1. Yimişi ādem ođlunuñ veleddür
Veled olmasa yimiřsũz sepeddür (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 7, Mısra 26*). [*veled,]*
2. Velīkin ol **veled** kim nā-ĥalefdũr
Anuñ taĥřilinũn sa'yi telefdũr (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 7, Mısra 27*). [*veled,]*
3. Veled çũnkim ola bed-ĥulĥ siret
Ataya renc olur gendũye miĥnet (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 7, Mısra 29*). [*veled,]*
4. Yimişi ādem ođlunuñ **veleddür**
Veled olmasa yimiřsũz sepeddür (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 7, Mısra 25*). [*veleddür, -dür]*

veli: Cenāb-ı Hakk'a yakınlık mertebesini kazanmış olan seçkin kul, Allah'ın dostu ve sevgili kulu.

1. Ĥalīfe oldı ana çāryārı
Bular kim her biri bī-şek **velīdür** (*Leylā vũ Mecnũn, Mesnevi 3, Mısra 59*). [*velīdür, -dür]*

veli: *Ama, fakat.*

1. Veli bilmem n'olur ahirde hali
Benüm boynuma yükletdün o bari (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 22). [veli,]
2. Egerçi âdem olmaz 'âşık olmaz
Veli Mecnûn mişâli şâdık olmaz (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 32). [veli,]
3. Çiçek gerçi dirahhta zib ü ferdür
Veli maşşüd olan andan şemerdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 24). [veli,]
4. Ol itmezdi talebde gerçi taşşir
Veli maşşübü te'hîr itdi Taqdîr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 34). [veli,]
5. Şadef gerçi olur nisân ile pür
Veli Taqdîr ider her kaçreyi dür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 36). [veli,]
6. Peder yüzün görüp kaynadıkanı
Veli bilmedi bi-hüdlükdan anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 48). [veli,]
7. Veli yümn-i mübarek oldı bu söz
Peder-i miskin idüp biñ biñ füsünü (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 73). [veli,]
8. Kâmu tâlibde Mecnûn'un mişâli
Veli Mecnûn'un artık kalbi hali (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16). [veli,]
9. Belâdan her biri gerçi meşeldür
Veli Mecnûn belâsı bi-bedeldür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18). [veli,]
10. Kâmûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Veli Mecnûn melâmetde 'acebdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20). [veli,]
11. Veli yâr olımaz mecnûna 'âkil
Huşûşâ olmaya işlâha kâbil (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117). [veli,]
12. Kâmu tâlibde Mecnûn'un mişâli
Veli Mecnûn'un artık kalbi hali (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 16). [veli,]
13. Belâdan her biri gerçi meşeldür
Veli Mecnûn belâsı bi-bedeldür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 18). [veli,]
14. Kâmûsı gerçi rüsvâ-yı 'Arab'dur
Veli Mecnûn melâmetde 'acebdür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 20). [veli,]
15. Veli yâr olımaz mecnûna 'âkil
Huşûşâ olmaya işlâha kâbil (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107). [veli,]
16. 'Adûlar 'âkile mecnûn dimişler
Veli hâşâ 'aceb herze yimişler (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 162). [veli,]
17. Veli ben hasteden divânesi yok
Saña biñ biñ benüm gibi giriftâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 100). [veli,]
18. Veli yok baña senden özge bir yâr
Beni ey mâh-ı nev Mecnûn sen itdün (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 102). [veli,]
19. Veli hem guşşasuz bi-baht u rüzem
Ol iş kim kâr-ı gamdan ola hali (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 22). [veli,]
20. Veli kânûnı bildi oldı epsem
Anı bildi devâsuz rence düşmiş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 40). [veli,]
21. Miyân bendi **veli** ney gibi muhkem
O deşti geşt idüp kadd-i hamide (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 44). [veli,]
22. Veli bulunmadı Mecnûn-ı şeydâ
Didiler ya ecel uğrâdı yâ şîr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 58). [veli,]
23. Kâmu ağlaşdılar pîr ile bile
Veli Mecnûn pür-sevdâ vü pür-renc (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 63). [veli,]
24. Eger derhem de itseñ merhemümdür
Veli ben haste-dil kim bi-karârem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 11). [veli,]
25. Ya görmüş kimseden halin şoraydı
Veli korğardı ta'nından rakîbüñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 55). [veli,]

26. Velî şabr iylemekde yimedi ğam
Bucağda perde aşup Leylî aye (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 178*). [velî,]
27. Velî ben hâr u has ol serv-i âzâd
Şehinşeh-zâde ğanda bende ğanda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 94*). [velî,]
28. Velî ‘âşıklara kûh-i girândur
Anı yüz nâz ile beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 18*). [velî,]
29. Velî olmadı ikdâmuñ vefâya
Taĥammûlden göñül şad pâre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 10*). [velî,]
30. Velî Ğays’uñ ğayusı Leylî derdi
Ğilurdu her kişi sa’y-i maşâfı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 100*). [velî,]
31. Du‘â tozin **velî** anda şaçardı
O cânibden atılsa tîr-i bürrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 112*). [velî,]
32. Bu gün fermânuñuñ oldı muñî‘ı
Velî bu şerbeti Mecnûn’a virmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 95*). [velî,]
33. Velî yok ğalbümüñ bi-dâde meyli
Eger kız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 130*). [velî,]
34. Silâhından gül-i ter gibi ğaste
Velî pür-‘ukde tiĝından çü süsen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 77*). [velî,]
35. Hôş âyine **velî** jeng iylemiş hün
Yirinden tûrdı güyâ düd-i âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 6*). [velî,]
36. Ğara baĥtum gibi oldun ğavâle
Velî olsañ baña ğara sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 53*). [velî,]
37. Velî bi-ĥad idi baĝrında ğanı
Yir iĝer ol da aĝyâra müdârâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 60*). [velî,]
38. Nazardan ĝayrı hiç olmadı kârı
Velî ol bâĝ-ı ziyet şem‘i gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 57*). [velî,]
39. ‘îlac olmaz **velî** zaĥm-ı lisâna
Taĥpuñ gerçi belâ ehline serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 56*). [velî,]
40. Benüm derdüm **velî** senden beterdür
Senüñ var derdüñi yanmaĝa yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 58*). [velî,]
41. Velî aĝ güller açıldı hezârân
Görüp anları Mecnûn itdi feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 4*). [velî,]
42. Velî toprak şaçup yañmadı anı
Ğalup bir güşede ol pîr-i ğaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 12*). [velî,]
43. Anı gûş itmemek ‘ayn-ı ğaĥâdur
Velî bend ehli bilmez ğadr-i pendı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 19*). [velî,]
44. Hemân menzil ferâĝat ‘âlemidür
Velî bu ğuşça cân itdükde pervâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 19*). [velî,]
45. Velî hiç bilmedüm ğadrüñ ben aĥmaĝ
Bu eksüklük suçın âh ey peder âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 80*). [velî,]
46. Velî güş-ı feraĥ çıñlardı geh ĝâh
Maĝâm oldı aña ol gün ser-i kûh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 8*). [velî,]
47. Döşerdi ğarb-ı destı servi ayaĝa
Velî ol mâha düşmiş ĝam nişâñı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 67*). [velî,]
48. Velî andan beter bu derd-i mestür
Egerçi oldı ol ‘aşĝa nişâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 94*). [velî,]
49. Velî cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm ben ki geçdüke zamânum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 200*). [velî,]
50. Arada var **velî** ğavf-ı münâfıĝ
Tenüm ma‘zûr tüt ger olsa mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 218*). [velî,]
51. Dürüst oldı **velî** ğalbi şikeste
Didiler ğalĝa iylerken vefâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 36*). [velî,]

52. Velî ma'nî yüzinden merḥabâdur
Ne bildüñüz nedür kaşdı ḥabîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 42*). [velî,]
53. Muḥabbet âşikârâ iyler idi
Velî Leylî dilinde yâr-ı derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 17*). [velî,]
54. Velî olmaz tekebbür 'âr ehli
Ḥişâra varma ey yâr-ı ḥişârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 46*). [velî,]
55. Velî nâm ehli merdüm-zâde idi
Selîm idi çü kalb-i ḥōş-nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 8*). [velî,]
56. Velî ten kuvvetinüñ aşlı nândur
Didi 'aşş aşına ben şunıcağ el (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 116*). [velî,]
57. Yimekten uyḥudan itmişdi ḥâlî
Velî miskîn Selâm'un şorma ḥâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 205*). [velî,]
58. Dikenden almağa ol tâze verdi
Zebûn idi **velî** bu yolda ḥâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 51*). [velî,]
59. Bu resme iyledi pend ü naşîḥat
Velî Mecnûn ki rind-i 'âlem idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 127*). [velî,]
60. Velî divâne oldur ola ḥôd-kâm
Beni div ańlama kim div-bendem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 138*). [velî,]
61. Velî 'aşkum yolında toğru tirem
Ol oğ kim anda yoğdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 144*). [velî,]
62. Velî dehşet iderdi ḥişmetinden
Kişi nâ-cinse hem-dem olsa nâ-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 34*). [velî,]
63. Ki kesdi dâmen-i gülden elin ḥâr
Velî bir yüzden itdi bu şümârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 31*). [velî,]
64. Velîkin ol veled kim nâ-ḥalefdür
Anuñ taḥşîlinün sa'yi telefdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 27*). [velîkin,]
65. Velîkin ḥağ budur Ḥağğ'a 'ayândur
Yağîn oldı cihândan irtiḥâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 154*). [velîkin,]
66. Velîkin ḥâtrumdan gitdi nâmuñ
Gidersen ḥâtrumdan ğam degül sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 32*). [velîkin,]
67. Velîkin pâsbân olmışdı efî
Eri ol genci ḥıfz iylerdi çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 10*). [velîkin,]

velî: Hatta, üstelik.

1. Velî ḥâlî ḥarâb u derdi ma'mûr
Ḳararmağdan ütülmiş ota dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 116*). [velî,]

velî: Allah dostu.

1. Ḥağğatde **velî** nûrun 'alâ-nûr
Müfessser çün duḥân-ı âh-ı 'âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 4*). [velî,]
2. Atasına didiler ittifağî
Fülân ğâr içre bir zâhid **velî** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [velî,]

velîme: Düğün yemeği.

1. Rivâyet kâsesinden kıldı it'âm
Didi bir gün **velîme** itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 3*). [velîme,]

verd: *Gül.*

1. Kıyāsa sığmaz oldu derdi Kays'ıñ
Gül-i nesrine döndi **verdi** Kays'ıñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 8*). [verdi, -i]
2. İdüñ ammâ biraz bu hayrı te'ñir
Ki bu türvende **verde** gerd irişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 61*). [verde, -e]
3. Kızardı 'ayş ile perverde **verdi**
Çü rāhat buldı giymekden yimekten (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 2*). [verdi, -i]
4. Anuñ-çün beñzedi nesrine **verdüm**
Egerçi 'aşğ ile ol oldu meşhür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 92*). [verdüm, -üm]
5. Muṭarrā **verd** idüñ düşdün türābe
Cihānda mäh u mihr idi cemālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 108*). [verd,]

verd: *Gül. II sevgili.*

1. Dikenden almağa ol tāze **verdi**
Zebün idi veli bu yolda hāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 50*). [verdi, -i]

verd-i ter: *Taze gül.*

1. Bu yola düşmez ol kim verd-i terdür
Bu harfüñ ṭuymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 68*). [verd-i ter, -dür]

verd-i vird: *Dua güli.*

1. Didi ey verd-i virde tāze gülşen
Du'ālar ğallesinüñ ḥırmenisin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 90*). [verd-i vird, -e]

verd-i zerd: *Sarı gül, solmuş gül.*

1. Zer-efşān itdi yine verd-i zerd
Cihān yüzi kızıl gül gibi güldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 2*). [verd-i zerd, -i]

verem: *Herhangi bir organa ve en çok akciğerlere yerleşen Koh basilinin yol açtığı ateşli ve bulaşıcı bir hastalık, tüberküloz.*

1. Olurlar 'ākibet cāna **veremler**
Eger zer ğaşbına olursa zūruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 126*). [veremler, -ler]

vesme: *Kadınların süs olarak kaşlarına çektikleri rastık II sürme.*

1. Kaşı ol duḥterüñ kim **vesmelüdü**
Başup göz göre başın kesmelüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 89*). [vesmelüdü, -lü, -dür]

vey: *Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.*

1. Hüsniñ güline karşı cān bülbül-i güyende
Ey cān-ı cihān-ārā **vey** dil-ber-i bī-hemtā (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 3*). [vey,]

vezîr: *Hükümdar vekili, sivil ve askeri yetkileri olan ve paşa sanına erişmiş bulunan en yüksek aşamalı görevli.*

1. Vezîr ü şâhda kalmış hemân hüş
Dimiş halkuñ şağîri vü kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 8*). [vezîr,]
2. Nola öldürsenüz iki sefîhi
Vezîr ol mâcerâdan olup âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 15*). [vezîr,]
3. Şağınmışlar **vezîri** ile sultân
Sefîh itmiş re‘âyâ ‘aqlun ol nüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 6*). [vezîri, -i]
4. Delürdi öldürün şâh u **vezîri**
Ol il kim hâkimi dîvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 10*). [vezîri, -i]

vezn: *Tartı, ölçü.*

1. Vefâ **vezninde** nice sengi vardur
Ola kim germ idüp âvâzesini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 68*). [vezninde, -i, -nde]

vifâk: *Dostluk, aynı düşüncede olma.*

1. İrüp gördüm bu gün sen dil-firûzi
Eger olursa taqdirün **vifâkı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 49*). [vifâkı, -i]

vilâyet: *İl, diyar, ülke, memleket.*

1. Vefâsuz Nevfel'e hicv ırlar idi
Ne yil kaldı ne yir ne il **vilâyet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [vilâyet,]
2. Anuñla şöhbete germ oldı varı
Vilâyet uluları virdi mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 47*). [vilâyet,]
3. Ki bundan gayri yok imin **vilâyet**
Benüm kim menzilüm oldı hârâbât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 170*). [vilâyet,]
4. N'ola şeb-reh olursa her **vilâyet**
Kılup hâcet-geh ol hâk-i mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 192*). [vilâyet,]

vildân: *Allah'ın cennettekilerle hizmet için nurdan yarattığı güler yüzlü ve tatlı dilli hizmetçiler.*

1. Bile bir h'âcede gilmân u **vildân**
Çamûsı gül-‘izâr u bülbül-elhân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 127*). [vildân,]

vir: *Vermek, ihsân etmek, başlamak.*

1. Benefşe kāküline táb **virdüñ**
Güle gülşende reng ü äb **virdüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 61*). [*virdüñ, -dün*]
2. Benefşe kāküline táb **virdüñ**
Güle gülşende reng ü äb **virdüñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 62*). [*virdüñ, -dün*]
3. Güneş gibi münevver oldı ‘âlem
Anuñ iksiri **viridi** hâke levni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 71*). [*viridi, -di*]
4. Dirüp emvâl ü genci şanki Qārûn
Virüp iylerdi hârcı mişl-i Ceyhûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 10*). [*virüp, -üp*]
5. Yâ düş misün ki düşüme gelürsin
Yâ baña şavşan uyqusın **virürsin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 70*). [*virürsin, -ür, -sin*]
6. Virem hem ol kadar sürü koyunu
Derenüñ tola koltuğı koyunu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 91*). [*virem, -em*]
7. Virürem gevher-i nâ-süft çün dürr
Şu deñlü ki ola dest-i dilün pür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 89*). [*virürem, -ür, -em*]
8. Aña şerbet **vireyin** äb-ı tiğı
Bunı bir ‘Âmiri çünkim işitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 38*). [*vireyin, -eyin*]
9. Güle luţf-ı semenden äb **viridi**
Gümân-ı fitneye toz itdi müşkin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 62*). [*viridi, -di*]
10. Ne lâyıkdur fakîre şâh-zâde
Virilse hayfdur şekker gurâba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 91*). [*virilse, +-il, +-se*]
11. Virür lezzet eger dönmezse lağa
Bu bal söz kim dehân andan şulandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 84*). [*virür, -ür*]
12. Virem anı bulup bir aña lâyıķ
Şusuzlıķdan ölen hem bula äbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 28*). [*virem, -em*]
13. Didi bunuñ vişâli baña lâyıķ
Eger Mecnûn’a **virürsem** bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 7*). [*virürsem, -ür, -se, -m*]
14. Ölüye şan hayât-ı tâze **viridi**
Meger gördi gelür bir pîre ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 14*). [*viridi, -di*]
15. Anuñla şoĥbete germ oldı varı
Vilâyet uluları **viridi** mâlı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 47*). [*viridi, -di*]
16. Gül ağzın açdı qaldı aña ĥayrân
Virür elĥâmı her eţrâfa revnâķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 57*). [*virür, -ür*]
17. Bu sözden şâha **viridi** ĥ’âb-ı ĥarguş
Seg ü seĥbân çü bildi ĥaķķ-ı nânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 44*). [*viridi, -di*]
18. Virürdi itlere etden öyüni
Şu denlü iyledi in‘âm u iĥsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 12*). [*virürdi, -(ü)r, -di*]
19. Virürdüm itlere elden nevâle
Yidiler çün o dem benden nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 54*). [*virürdüm, -ür, -dü, -m*]
20. Vekil-ĥarcı gibi def‘idür inci
Aña **viridi** qalem kâĥıd mürekkeb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 251*). [*viridi, -di*]
21. Gelüp **viridi** bu vahşî câna ünsi
Anuñ Aĥmed gibi mu‘ciz beyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 30*). [*viridi, -di*]
22. İle envâ‘-ı ni‘met **viridi** ĥaylî
Semâvî mâ‘ide gibi ta‘âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 4*). [*viridi, -di*]
23. Çıqardı heybesinden **viridi** ĥil‘at
Didi âteş tabi‘atdur vücüdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 30*). [*viridi, -di*]
24. Tuz etmek bulsam anlara **virürem**
Yimek ĥırşından oldı çün tenüm dürr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 62*). [*virürem, -ür, -em*]
25. Ki büy-ı cân-fezâ **viridi** dimâĥa
Ne nisbet ola bu bû nev-beĥâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 144*). [*viridi, -di*]
26. Ara yirde uçardı şan ĥamâme
Virürdi anlara şevķi bu güyâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 107*). [*virürdi, -ürdi*]

27. Ki düşdi güş idenler ihtirāka
Virüp göz yaşıyla rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 3*). [*virüp, -üp*]
28. Senün ‘aşkuña **viridi** cân-ı pâki
Eğer teftiş idersen ol ğaribi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 96*). [*viridi, -di*]
29. Diyüp ey döst **viridi** cân-ı pâkin
O da göçdi belâ ile cihândan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 38*). [*viridi, -di*]
30. Nice egriye **viridi** istiķâmet
Şu kim ‘aşķ âteşyle cân eridür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 100*). [*viridi, -di*]
31. Nice nâ-pâke irüp pâk ider ‘aşķ
Nice acılara lezzet **virür** ‘aşķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 105*). [*virür, -ür*]
32. İşidüp Leyli âvâzın o zâruñ
Didi dervîşsin saña Hâķ **vire** yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 52*). [*vire, -e*]
33. Güle ķarşu nebîz-i hām içeydi
Benefşe sünbülinden **vire** tâbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 81*). [*vire, -e*]
34. Vire hem nâfesinden ğonce bâcı
Kılup servi gül üzre nahl-bendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 86*). [*vire, -e*]
35. Delüye **virmege** ol yiñi ayı
Rızâ ile güli kim vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 88*). [*virmege, -me, -ge*]
36. Şataram saña olursan hırîdâr
Virüp Mecnûn silâh esbâb u varın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 41*). [*virüp, -üp*]
37. Yiñi yüz şuyı **virmiş** ravza havza
Kenâr-ı havza varup ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 18*). [*virmiş, -miş*]
38. Hâķ ecrüñ **vire** Allah ‘aliyullah
Didi buñı atıldı nitekim tîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 110*). [*vire, -e*]
39. Nişâb-ı rahmetünden **vir** naşibi
Demirdür ħâlî‘üm pirüz idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 78*). [*vir, -*]
40. Vazîfe-h‘âridur her murğ u mâhî
Cihânda ins ü cinne cân **viren** ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 175*). [*viren, -en*]
41. Kemâl-i ‘âķl ile ‘irfân **viren** ol
Şeker ezmiş bu resme sözde evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 176*). [*viren, -en*]
42. Ney olmuş ķaddi ammâ ney şekerdür
Aña **virmiş** maķabbet bir ‘aceb derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 75*). [*virmiş, -miş*]
43. Vire ağlatduĝı miķdârı hânde
Belâdan ben daĝı dil-haste idüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 134*). [*vire, -e*]

vir: Bahşetmek, kazandırmak.

1. Cemâl-i keвне **viridi** zülf ü hâlî
Siyeh gerçi nitekim kâkül-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 2*). [*viridi, -di*]
2. İdüp ‘azm-i sarây-ı Ümmühânî
Resülüllâha **viridi** Hâķ selâmın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 11*). [*viridi, -di*]
3. Dür-i efsâneye **viren** niżâmı
Bu üslüb üzre nazm itdü kelâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 1*). [*viren, -en*]
4. Cibilli ķahķahasın **viridi** kebge
Açıldı burmı ķana girmiş iken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 6*). [*viridi, -di*]
5. Teferrüc kıлмаĝa meyl itdi haylî
Semen-sâ sünbülüne tâb **viridi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 61*). [*viridi, -di*]
6. Tenine **viridi** anuñ reng-i ‘anber
Bu ‘anberden müferrih düzdü ma‘cün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 12*). [*viridi, -di*]
7. Virür her za‘ferân aña acı dil
Görüp bu cünbişin serv-i revânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 64*). [*virür, -ür*]

vir: Vermek, sunmak, ikram etmek.

1. Gerekmez **virse** büy-i nev-bahârî
Bu resme nice biñ biñ ‘arz-ı hâli (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 80). [virse, -se]

vir: Vermek.

1. Kûl olmuş yâra âgyârından âzâd
Zihî gam kim aña **virmiş** berâtı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 91). [virmiş, -miş]
2. Bulanlar okıyup düşerdi vecde
Virürdi irişüp Mecnûn’a anı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 117). [virürdi, -ür, -di]
3. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ ile güli kim **vire** bâde (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 89). [vire, -e]
4. Ne cāmı var ki andan kaçura baş
Virür bâle belası bal u yağı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 153). [virür, -ür]
5. Bu divâne civâna şerbet idi
Size şerbet behâ çok zer **vireydüm** (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 23). [vireydüm, -e, -(y)dü, -m]
6. Alup ol cevheri gevher **vireydüm**
Eger var ise bu râyuñ şavâbı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 24). [vireydüm, -e, -(y)dü, -m]
7. Virürseñ râziyem kemter kuluña
Dilerseñ şuya at isterseñ oda (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 90). [virürseñ, -ür, -señ]
8. Yeg andan kim kıla ‘âlemde nenge
Virürseñ destine anuñ zimâmum (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 113). [virürseñ, -ür, -señ]
9. İnüp **viridi** atın Mecnûn-ı ser-mest
Binüp şıçratdı âhü gibi şayıâd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 60). [viridi, -di]
10. Ve ger ne çi kara taş u çi kardaş
Ne şu’le **vire** aya dü bürâder (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 193). [vire, -e]
11. Bulınmadı ne nām u ne nişâne
Bir âdem ‘âkıbet **viridi** nişanı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 35). [viridi, -di]
12. Hâzîne-dâr-ı genc-i âşinâyî
Ciger kanı **virelden** cismüne reng (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 187). [virelden, -el, -den]
13. Eger **virmezseñ** uş gitdüm esen kal
Hâberden ‘âşık oldı çün hâber-dâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 44). [virmezseñ, -mez, -señ]
14. Revân dil dökdi itdi dil-nüvâzi
Resen diyü **virüp** mâr-ı siyâhı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 27). [virüp, -üp]
15. Cevâbı böyle **viridi** ol sözine
Didi ey serv-i nâz u nâz-perverd (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 64). [viridi, -di]
16. Kime guşşa **virür** kim âhîr olmaz
Felek kim yok şebât üzre binâsı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 130). [virür, -ür]
17. Eger süst ola **virür** hem melâlet
Güher bulsañ yabânda şırça şanma (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 194). [virür, -ür]
18. Anuñ-çün virmez idi Zeyd’e duhter
O māl istedi **viridi** ‘emmüsi gam (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 55). [viridi, -di]
19. Virür âhîr edâ-yı borca anı
Dilâ her borcu virmekte emîn ol (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 64). [virür, -ür]
20. Kesüp yol **virmediler** gayr halka
Dirende nefsin ol kim çekdi bende (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 114). [virmediler, -me, -di, -ler]
21. Aña **virmezdi** kimse fülüsi
Eger evvel zamânda gelse Câmî (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 26). [virmezdi, -mez, -di]

22. Virüp emr-i Hudâ'ya cân-ı şîrîn
Bu derde uğrayup bî-çâre mâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 126*). [virüp, -üp]
23. Yüzünü yırtana mâl u ni'âm **vir**
Müdârâ kıl müdârâ 'âlemidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 112*). [vir,]
24. Baña sem **virse** ol semden ben ölsem
Odumdan dôstlar pür-düd olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 48*). [virse, -se]
25. Ne âteş katı yilden tünd ü ser-keş
Virüñ Leylâ'yı kon ceng ü cidâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 25*). [virüñ, -üñ]
26. Virüñ bu hasteye şîrîn cevâbı
Eger kılmazsañuz şerbet-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 26*). [virüñ, -üñ]
27. İde mizân-ı 'adlüm size meyli
Virüñ ol şerbeti Mecnûn sevinsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 73*). [virüñ, -üñ]
28. O vaşl olur çekerem ben belâyı
Ben alursam eger **virmeypüp** aña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 9*). [virmeypüp, -me, -y, -üp]
29. Virürem kazıyup şamğ-ı dirahtı
Budur loğma baña yâhüd yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 56*). [virürem, -ür, -em]
30. Kızın da **virmedi** aña ucuz hem
Budur 'âdet ezelden ehl-i mâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 56*). [virmedi, -me, -di]
31. Anuñ-çün **virmez** idi Zeyd'e duhter
O mâl istedi virdi 'emmüsi gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 54*). [virmez, -mez]

vir: Vermek, sağlamak.

1. Zer ayağ ile sîmîn-sâk sâkî
Virür râh ile rûha 'ömr-i bâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 112*). [virür, -ür]

vir: Herhangi bir duruma yol açmak.

1. Ol ehl-i hâle **virdi** vecd ü hâlât
Teni ditrer hemân yaprağa döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 140*). [virdi, -di]

vir: Vermek. Kızı, kadını biriyle evlendirmek.

1. Mehi **virdi** dehân-ı ejdehâya
Seher-geh çün 'arûs-ı mihr-i gerdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 122*). [virdi, -di]

vir: İmkan vermek, olanak sağlamak.

1. Ne izhâr ide anı sa'y-ı merdüm
Göze gözlük ki **virür** tiz-bîni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 123*). [virür, -ür]

vir: Vermek, teslim etmek.

1. Senüñ derdüñle **virdi** cân-ı şîrîn
Çü Mecnûn bu 'azâyı iyledi güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 38*). [virdi, -di]

vir: İletmek.

1. Yazup dürdi cevābuñ nāmesini
Çü **viridi** kâşıda kâşid olup şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 255*). [*viridi, -di*]

vir: Haber vermek.

1. Çeküp tutdı zimām-ı nākasın saht
Haber **viridi** çağırdı ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 25*). [*viridi, -di*]
2. Haber **vir** cânun için ey haber-dār
Anuñ çün bu niyāzın iyledüm gūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 120*). [*vir,*]

vir: (Bir şeyi bir kimseye) iletmek, eriştirmek; ödemek.

1. Düriş maḥbûb-ı Rabbü'l-‘ālemîn ol
Virilmezse emānetle eger vām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 67*). [*virilmezse, -il, -mez, -se*]
2. Virür aḥir edā-yı borca anı
Dilā her borcu **virme**de emîn ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 65*). [*virme*de, -mek, -de]

vir: Kazandırmak.

1. Ki düşdi gūş idenler ihtirāka
Virüp göz yaşı ile riğe rengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 3*). [*virüp, -üp*]

vir: Yönelmek.

1. Yüzün divāra **viridi** şanki sāye
Otururdu göñül teng ü nefes teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 180*). [*viridi, -di*]

vir: Vermek, ödemek.

1. Behāsın **vir** şatun al āşkäre
Çü viridi bu cevābı ol tehî-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 58*). [*vir,*]

vir-: Vermek, koymak.

1. Virüp bād-ı gurūra ben gubārı
Benüm derdüm niçün yād iylemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 6*). [*virüp, -üp*]

vir-: Vermek; feda etmek.

1. Nazar itdükce mihr ile o bedre
Gedāya zer **virürdi** bedre bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 60*). [*virürdi, -ür, -di*]

2. Virür almağ için ervâh-ı ahbâb
Müje tığına zehr-i kâhrdan âb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 63*). [virür, -ür]
3. Nice ‘âcizlere kudret **virür** ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 106*). [virür, -ür]

vir-: Vermek, başışlamak, hediye etmek.

1. Peder çün gördi ferzendi cemâlin
Aña şükkrâne **viridi** bunca mâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 58*). [viridi, -di]
2. O derd-i dil ki **viridi** dilber anı
Gidermez şerbet-i nilüfer anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 25*). [viridi, -di]
3. Bu gün fermânuñuñ oldu muñı
Velî bu şerbeti Mecnûn’a **virmen** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 95*). [virmen, -me, -ñ]
4. Güli ol şab‘ı nâ-mevzûna **virmen**
N’ider divâne bu kând u cülâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 96*). [virmen, -me, -ñ]
5. Bu kim mâlin **virüp** ala ‘arûsı
Oğudı çün bu efsûnı ol âğâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 114*). [virüp, -(ü)p]

vir-: Hasıl etmek, yapmak, etmek.

1. Virisersin hisâbın âhîr anuñ
Ne deñlü cem‘ iderseñ mâl u dinâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 122*). [virisersin, -iser, -sin]

virân: Yıkık, dökük harap.

1. Ölürse kimseye hâlin dimezdi
Yatup **virandâ** ol keklık çü bayküş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 85*). [virandâ, -da]
2. Çü yir **virân** ola olmaz hârâcı
Anuñ kim bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 78*). [virân,]
3. Tek ü tâz it yimedîn tâziyâne
Bu **virândan** yire ur yüküñi kaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 75*). [virândan, -dan]
4. Görüp bir zâhidi **virân** içinde
Ta‘accüb itdi kim bu merd-i dâñâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 2*). [virân,]
5. Yiri **virândur** ammâ kalbi ma‘mûr
Çarışmaz halka dâ‘im ‘uzlet iyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 10*). [virândur, -dur]
6. Dil-i Ferhâd’tan almaz hayâlin
Bu **virândan** tapuñ devşürdi rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 141*). [virândan, -dan]

virân it: Yıkık, Viran etmek.

1. Beni yıkmağa tütmişsin tolu ya
Yıkup bünyâdumu virân sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 45*). [virân it, -dü, -ñ]

virâne: Yıkık, dökük harap.

1. Değerken her yirün **virânesine**
Buluşdı gündünün divânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 23*). [virânesine, -si, -ne]

2. uluñ miskine raħmet iyeler iseñ
Beni yıkdı amuñ **vırane** kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 89*). [*vırane,]*
3. Sefer itdi oyup avm u abile
O deştüñ geşt idüp **vıranesini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 125*). [*vıranesini, -si, -ni]*
4. Yiri **vırane** ħalvet zıkrı Ĥa'dur
Çün oldı yâ Kerim evrâd-ı umrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 54*). [*vırane,]*
5. Vücüdü mülkiñi **vırane** kıldı
Geçer eş'ar ile leyl ü nehârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 24*). [*vırane,]*
6. Yiñi yiñi belâdan şayru Mecnûn
Isuz **vıraneler** mihmâni Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 5*). [*vıraneler, -ler]*
7. amu **vıranesin** âbâd ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 172*). [*vıranesin, -si, -n]*
8. Dil-i divâneye **vırane** besdür
Benim murğum uçupdur ol afesden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 94*). [*vırane,]*
9. Ki bu **vıranede** n'iyeler bu derviş
Ne yir içer ne yirdendür ma'âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 6*). [*vıranede, -de]*
10. Binâsı 'alınuñ **vırane** ola
İl içmişler yağup ol günde bârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 4*). [*vırane,]*
11. Gerek kim 'âkıbet **vırane** ola
Ĥarâb idince bunca şehr ü dihi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 12*). [*vırane,]*

vırane ol-: *Yıkılma, harap olma.*

1. Beden-i burcın yıkup vırane olmuş
Düşüp şahrâlara divâne olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 17*). [*vırane ol-, -muş]*
2. Ne aşşî iyleye feryâd-ı çübân
Ola çün seyl ile vırane bünyâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 67*). [*vırane ol, -a]*

vird: *Diline dolamak, sürekli tekrar etmek.*

1. Şâm u şehr zebânıma **vird** oldı vâ-firâ
Bir niçe def'a görmüşdüm derd-i firati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [*vird,]*
2. Dilinde **vird** idindi iyledi âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 38*). [*vird,]*

vird: *Belirli zamanlarda mânevî bir görev olarak düzenli şekilde okunan âyet, esmâ-i hüsnâ veya duâlar.*

1. Dilinde **virdi** dâ'im zıkr-i Leylî
Gönülde derd-i â'im fikr-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 15*). [*virdi, -i]*

vird: *Dinî bir sözü sürekli tekrarlama; çok tekrarlama, diline dolama.*

1. Şâm u şehr zebânıma **virdü** oldı vâ firâ
Bir nice def'a görmiş idüm derd-i firati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 4*). [*virdü, -ü]*

vişâl: *Buluşma, yâre kavuşma, vuslat.*

1. Miħnet eliyle ideli udümi yâ firâ
Dehrüñ **vişâl** ü firatine alma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 9*). [*vişâl,]*

2. Miñnet eliyle ideli kıaddümi yâ firâķ
Dehrüñ **vişâl** u firķatine ķalma ey göñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 9*). [*vişâl,]*
3. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl olmaz ise bârî **vişâle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 133*). [*vişâle, -e]*
4. Nifâķ hançerini mekr ü hîle zehri ile
Vişâl ķat'ı için nice bir şuvara raķıb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 10*). [*vişâl,]*
5. Baña kim müjde idersin **vişâli**
Yâ düş midür görürdüm ya hayâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 67*). [*vişâli, -i]*
6. Kesüp Leyli **vişâlınden** ümizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 28*). [*vişâlınden, -in, -den]*
7. O yirde buldılar mı ki **vişâli**
Gice çün kim dehân-ı nâfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 14*). [*vişâli, -i]*
8. Vişâlün merhem olsa dilde dâģa
Tapuñ gün görse ben mâh-ı dil-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 130*). [*vişâlün, -ü, -ñ]*
9. Vişâline o mâhuñ tãmi' oldı
Degül bu nükteden bi-çäre âģâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 28*). [*vişâline, -i, -(n)e]*
10. Didi bunuñ **vişâli** baña lâyıķ
Eger Mecnûn'a virürsem bu ayı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 6*). [*vişâli, -i]*
11. Tütüşüp 'aşķuña âhı tütündür
Vişâli bâģına yâd irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 105*). [*vişâli, -i]*
12. Emek baña yimek aña bitidi
Vişâle yoģ imiş sa'y ile çäre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 69*). [*vişâle, -e]*
13. Vişâle hâ'il olmaz şüret-i beyn
Çü 'âşık tuta Ev-ednâda menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 38*). [*vişâle, -e]*
14. Görinmez gözüme şüret **vişâli**
Güneş kim nür-ı 'âlem pertevdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 42*). [*vişâli, -i]*
15. Dem-i vaşluñ dil-i bîmâre dermân
Vişâlün bend-i Mecnûn'a müfettiħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 21*). [*vişâlün, -ü, -ñ]*

vişâl-i dil-ber: *Sevgiliye kavuşmak.*

1. Varup sa'y it **vişâl-i dil-ber** için
Baña al gel varup olduģı câya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 60*). [*vişâl-i dil-ber,]*

vişâl-i döst: *Sevgiliye kavuşma.*

1. Vişâl-i döst olmayup müyesser
Giderdi ser-be-sine dest-ber-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 5*). [*vişâl-i döst,]*

vişâl-i yâr: *Sevgiliye kavuşma.*

1. Varurdi mektebe pür-derd ü pür-süz
Vişâl-i yârı yâd itmege her rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 4*). [*vişâl-i yâr, -ı]*

vü: "Ve" bağlacı.

1. Nevâ **vü** ni'met olur mı 'aceb bu hâle yiter
Raķıb ħavfı ile zâ'il itmezem ğamumı (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*vü,]*

2. Ben nice irem ana ol **vü** ben **ķ**ande
Ne Şehd ü Şeker vardur la'lün gibi rüh-efzâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 6*). [vü,]
3. İder a'ÿâna her dem feyz-i aķdes
'Aziz ismün te'âlî **vü** taķaddes (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 14*). [vü,]
4. Kimi Mecnûn kimi Ferhâd-ı miskîn
Bahâne arada Leylî **vü** Şirîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 50*). [vü,]
5. Ķapuñda bir gedâ **vü** pâdişâhî
İlâhî müflis ü ac u gedâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 36*). [vü,]
6. Belâ **vü** ders ile bî-ĉâreliķdur
Vücüdum zâhirâ bir ķatre mādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 40*). [vü,]
7. Teni at **vü** yüzi insâna beñzer
Cemâli dil-ber ü zülfi dil-âvîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 42*). [vü,]
8. Ķoķuz ay ĉün tamâm oldu **vü** geĉdi
Ayuñ on dördü yüzden perde açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 45*). [vü,]
9. Şafâ **vü** Őevķ ile endâmı ÷oldı
Muħabbet Şan mücessem âdem oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 87*). [vü,]
10. 'Ubeyd-i zengî **vü** rûmî cevârî
Münaķķaş hülleler altünlu-vârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 105*). [vü,]
11. Ķara gözi ki yağmacı 'Arabdur
Cihâna fitne **vü** Şür u Şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 144*). [vü,]
12. Oķurlar ĝayrılar esmâ **vü** ef'âl
Bularuñ dersi 'aşķ u derd ü aħvâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 195*). [vü,]
13. Őaçuñsuz hâ **vü** hâ ħarfeyni ey yâr
Olurlar boynuma ĉün ħalka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [vü,]
14. Gezer dil-dâde dil-ħaste dil-efĝâr
Gehî Şahrâ **vü** küh u ĝâh bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 66*). [vü,]
15. Yoĝ idi eksüĝi divânelikte
Belâ-keşlikde **vü** mestânelikte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 72*). [vü,]
16. Didi pîr atañam ben ħaste **vü** zâr
Senüñ ĝavgân ile rüsÿây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [vü,]
17. Şaçı ĉini nice müŐķ-i Ķotendür
Sevâdi ħile **vü** Şehr-i fitendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 60*). [vü,]
18. Düşüp ħalurdı ol Şürîde **vü** süst
Dönerdi nâķa añup küĉegin cüst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 7*). [vü,]
19. Dirîĝâ **vü** dirîĝâ **vü** dirîĝâ
Ki pâyân olmaz imiş ayrılıĝa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 27*). [vü,]
20. Dirîĝâ **vü** dirîĝâ **vü** dirîĝâ
Ki pâyân olmaz imiş ayrılıĝa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 27*). [vü,]
21. Belâsı yiñi **vü** eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [vü,]
22. Dil-ârâ Hindü **vü** Rûmî dil-efrüz
ŐaĝıŐda bî-nihâyet ĉün Şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [vü,]
23. Belâsı yiñi **vü** eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [vü,]
24. Dil-ârâ Hindü **vü** Rûmî dil-efrüz
ŐaĝıŐda bî-nihâyet ĉün Şeb u rüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 87*). [vü,]
25. Ķaş ursa gündüzün pehlüma aĝyâr
Olursın baña hem pehlü **vü** hem yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 140*). [vü,]
26. Yüri var iyle bu fikri ferâmüş
Bunu böyle didi **vü** oldu ħâmüŐ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 156*). [vü,]
27. Ķıķa her yara yirinden buħârî
Ķurüc itdi ħabâ **vü** pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 9*). [vü,]

28. Kabā **vü** pîrehenden bağlamaz raht
Gezerdi derd ile şahrâ gehî küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 12*). [vü,]
29. Dilinde guşşa **vü** endüh-ı enbüh
Kodı deyyârı terk itdi diyârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 14*). [vü,]
30. Hevâlar başda **vü** taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak gibi zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 14*). [vü,]
31. Olup yaşdukla döşek hâre **vü** hâr
Yiri hâk ü gubâr u çehre hâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 16*). [vü,]
32. Yıka yağa komaya hâne **vü** râht
Kanı bir şîr öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 44*). [vü,]
33. Şafâ **vü** Merve **vü** Rükûn ü Mağâma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 42*). [vü,]
34. Şafâ **vü** Merve **vü** Rükûn ü Mağâma
Açup Mecnûn atası mühr-i genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 42*). [vü,]
35. Ki yaqar serd iken cân u cihâmî
Güli **vü** lâlesi hûn-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 55*). [vü,]
36. Dili **vü** didesi gam-gîn ü nem-gîn
Varup ol derd-mendûn katına pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 68*). [vü,]
37. Cefâsı çok vefâ **vü** şefkati az
İl ıssına şikâyet ıylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 10*). [vü,]
38. Kamu ağlaşdılar pîr ile bile
Velî Mecnûn pür-sevdâ **vü** pür-renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 63*). [vü,]
39. Döşegi hâr ola **vü** yaşduğı seng
Hemân bed-bahtum ister bu belâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 38*). [vü,]
40. Yig andan girye **vü** efgân u zârî
Kaçan kim hânde olmaya yirinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 10*). [vü,]
41. Gören ağlardı ol âşufte hâli
Tırup çâk itdi bir gün perde **vü** pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 43*). [vü,]
42. Gül-i gülzâr u gül-geşt-i tarâvet
Hümâ-yı ‘işve **vü** tâvus-ı ceylân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 7*). [vü,]
43. Tezerv-i şîve **vü** kebg-i hırâmân
Cemâli ka’be-i şüret-perestân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 8*). [vü,]
44. Hâyâle kâni’ **vü** beñzer hâyâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 134*). [vü,]
45. Nevâ **vü** berk ile şürîde destân
Civân itdi cihâmî sebz-i nev-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 8*). [vü,]
46. Eger aransa şahrâ **vü** cibâli
İrem ol ravzaya dinse haq ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 104*). [vü,]
47. Ki hârc-ı naqd ile hâll olınur ‘aqd
Vefâ **vü** mihr ile mühr urdı mehre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 37*). [vü,]
48. Nazar idüp bu miskîn bî-ğarâra
Getürürler şarabı **vü** ta’âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 39*). [vü,]
49. Başı **vü** cânı târû gibi dirdi
Ayaqdan toz belürdi göge ağdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 90*). [vü,]
50. Anı da kesdi **vü** küsdi tamâmî
Tıpuclar baña oldı tıpacı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 26*). [vü,]
51. Hemân cümle ğanîsi **vü** gedâsı
Dirilüp cenge âheng ıylediler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 8*). [vü,]
52. Komiş Mecnûn için ortaya başı
Düşüp ol derd için gavğâ **vü** derde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 35*). [vü,]
53. Hemîşe neng için şulhı **vü** cengi
İte atılsa yeg ol tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 122*). [vü,]
54. Şusuzlıqdan varur hâli hârâba
Yile söykenme **vü** şuya tayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 175*). [vü,]

55. Hāsibe **vü** nesibe ced-ber-ced
Sürür u nür olup hüsn ü cemāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 206*). [vü,]
56. Cefâ **vü** ğadr ile ta'n ola baña
Hemân budur bu işde fikr-i kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 10*). [vü,]
57. Tarîkında refîkı nâle **vü** âh
Giderken irdi nâ-geh bir maķâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 12*). [vü,]
58. Esîr ü müstemendem ol degüldür
Hem ilden hâşıl olan ğalle **vü** māl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 37*). [vü,]
59. Ğarîb ü bî-nevâ **vü** müstemendi
Ol anda qaldı yoķ ağyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 122*). [vü,]
60. Hemân fikri **vü** zikri Leyli Leyli
Aña her kim ki ğayrı söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 124*). [vü,]
61. Çeker pinhâni sāğar âşkârâ
Ayağ elde **vü** el başda ciger hün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 63*). [vü,]
62. Taşı hândân içi pür-giryeye **vü** süz
Mulâzım müşterilerden ol aya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 66*). [vü,]
63. Kaķâr ile deve çulları dibâ
Çekildi tâzi **vü** buhtî tonanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 81*). [vü,]
64. Belâ **vü** zaħmet idi şanki yâre
Muraşsa^c heykel ü altünlu ğalğâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 166*). [vü,]
65. Biri oldı selâsil biri ağlâl
Belâ **vü** âfet olsa câna tiryâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 169*). [vü,]
66. Añup anı didiler cümle maħzûn
Ki ol üftâde **vü** mehçür u nâ-şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 23*). [vü,]
67. Ğama akreb şafâ **vü** şâdiden dür
Nice bir mübtelâsın hecr-i yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 46*). [vü,]
68. Ğam-ı Yûsuf da şan Ya'ķüb-ı ğam-ĝin
Nitekim itdi harc 'ömri **vü** genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 5*). [vü,]
69. Anuñ derdi ğamından çekdi renci
Taķebde yil gibi yildi **vü** esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 7*). [vü,]
70. Ecel yolına tütüdi çeşm ü ğüşı
Ki pîri **vü** za'ıfı **vü** zebûni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 17*). [vü,]
71. Ecel yolına tütüdi çeşm ü ğüşı
Ki pîri **vü** za'ıfı **vü** zebûni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 17*). [vü,]
72. Yüregi oynadı **vü** yandı câni
Kaķa vâdide ķuru mile dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 44*). [vü,]
73. Teninde her kılı bir hâra dönmiş
Ser ile sine pür-sevdâ **vü** pür-cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 59*). [vü,]
74. Düşüp pâyına Mecnûn sürdi yüzün
İki cānibde oldı giryeye **vü** cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 73*). [vü,]
75. Belâ **vü** miħnetüñ oranı vardur
Hemân it gibi hālüñ meskenün yoķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 138*). [vü,]
76. İşinden ķodi eşinden ayurdu
Cihân kim hâli her dem ğile **vü** rîv (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 47*). [vü,]
77. Başına ğâki **vü** ğâke başını
Esîr-i 'aşķ iken bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 34*). [vü,]
78. Esîr-i ķa'r-ı zindâne şeb irdi
Zebûn idüp yetimi **vü** esîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 41*). [vü,]
79. Serine mağz-ı 'aşķuñ pöst olmaķ
Didi bunı **vü** geçdi iyleyüp âh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 25*). [vü,]
80. Taķuñ mevlâ **vü** ğayrun saña bende
Bu cümle şeş cihet yüce ger alçaķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 70*). [vü,]

81. Didi ey yaram üzre tuz saçan yār
Adum Leylî **vü** rüz-î ħālî'üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 87*). [vü,]
82. Gülîken şüreti toprağa döndi
Hey-â-hey ağladı **vü** itdi feryād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 143*). [vü,]
83. Dögindi ağladı cüş itdi muhkem
Biraz kim ağladı **vü** itdi zārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 147*). [vü,]
84. Benümle kıldı hem 'ahd ü kararî
Ki ey kân-î şafâ **vü** sâde-sîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 149*). [vü,]
85. İlet lutf it o 'aşq âvâresine
Didi bunu **vü** itdi 'azm-î ħâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 155*). [vü,]
86. Şafâ **vü** mihr ile mührin götürdi
Okıdı açup ol mektüb-î yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 168*). [vü,]
87. Nehâra leyli **vü** leyle nehârî
Gül-i gül-zâr anuñ lutfıyle ħandân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 12*). [vü,]
88. Huşüşâ ħakq-ı Mecnûn'a vefâsı
Her ay aña libâsı **vü** ta'âmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 11*). [vü,]
89. Kebâb-ı tâze **vü** ħelvâ küliçe
Nice kim yalvarup oldı ħavâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 38*). [vü,]
90. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun gibi belâ **vü** 'aşq u zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 87*). [vü,]
91. Saña andan şafâ **vü** şādî vardur
Bu va'de iyledi Mecnûn'ı dil-şād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 100*). [vü,]
92. Yanınca leşkeri vahşî dirende
Sa'âdet reh-nümâ **vü** baht münkâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 107*). [vü,]
93. Ĥarîdâr-ı belâ **vü** cân-fürüşem
Zemâne kulluğından cânum âzâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 8*). [vü,]
94. Ĥara gözi gibi uğrı **vü** 'ayyâr
Nedür bu şive gelmedin kaçarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 14*). [vü,]
95. Ki iyleyem senüñle i'tinâkı
Zemân ola gıce ħâlî **vü** rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 25*). [vü,]
96. Mekân ola miyân-ı şahn-ı gülşen
Senüñle rû-be-rû **vü** güş-der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 27*). [vü,]
97. Alam geh bûşe nuql için gehî mey
Bu zibâ mâl-ĥülyâ **vü** güzel rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 31*). [vü,]
98. Dilerem ol şanemden iyle rüzî
Didi bunu **vü** tütdu râh-ı şahrâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 73*). [vü,]
99. Saña lâyıq degüldür küşe-i derd
Bu yol pür-cevr ü gavğa **vü** ĥařardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [vü,]
100. Anuñlaydı selâmı **vü** kelâmı
Ĥaçan bir beyt okısa ol cihân-gerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 200*). [vü,]
101. Ola zen-pâre **vü** nâ-pâk u nâ-merd
Ola ħâne dağal ehl-i ĥiyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 2*). [vü,]
102. Hevâyî **vü** zağal mağlûb-ı şehvet
Zarîf ü 'ârif-i devr idi belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 4*). [vü,]
103. Vezîr ü şahda qalmış hemân hüş
Dimiş ĥalkuñ şağiri **vü** kebîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 9*). [vü,]
104. Dil-âşüb u dil-ârâ **vü** dil-ârâm
Gül ü gülşen nesîm ü ergüvân-ĥad (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 26*). [vü,]
105. Alup anı çü ħelvâ **vü** ĥata'îf
Ĥüzür-ı Leylî'ye iltürdi tuĥfe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 102*). [vü,]
106. Şu yirinde ciger qanın içerdî
Bilüp yârânı **vü** kavmi bu râzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 7*). [vü,]

107. Vefâsı az cefâ **vü** mihneti çok
Meger kim mihver-i gerdün uvandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [vü,]
108. Müzeyyen kıldı nâzûk hil'at ile
Ridâ **vü** tavk oldu zülfi ü sâ'id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133*). [vü,]
109. Zihî lu'f u vefâ **vü** mihr-i bî-ħad
Kenâr itdi başup pehlüye küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 138*). [vü,]
110. Ğara ũonlar giyüp feryâd ider zâğ
Teneffüs kılsa zehr-âlüde **vü** serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 29*). [vü,]
111. Hemân 'aşkuñ idi varı **vü** kârı
Esiþ bād-ı ecel çün aldı anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 100*). [vü,]
112. Olur ol 'âkil iken adı mecnûn
Didi bumı **vü** ağladı o miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 125*). [vü,]
113. Ğara giydi Ğamusı mâteminden
Ol iĞlimuñ Ğamu 'âmu **vü** hâşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 189*). [vü,]
114. Biraz dem ditredi **vü** düşdi bî-hüş
Şan indi deldi gökden şâ'ika fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 40*). [vü,]
115. Dil uzatdı **vü** çarĞa itdi nefrîn
Yanup ol türbe üzre nitekim 'üd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 84*). [vü,]
116. Riyâz-ı cennet-i me'vâ yiridür
Didi bunı **vü** Ğodi dest-ber-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 155*). [vü,]
117. Bir iki beyt okıyup kıldı zârı
Ğarib ü bî-kes ü tenhâ **vü** haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 19*). [vü,]
118. Anuñ-çün itdiler efgân **vü** feryâd
AĞıdup göz yaşın anı yudılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 192*). [vü,]
119. Ğılurdı nâle **vü** efgân u zârı
Şu dürler kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 4*). [vü,]
120. Şarâb u büse **vü** câm-ı beĞâyâ
Didi Zeyd'e dönüp ol pîr-i şâdıĞ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 64*). [vü,]
121. Yüzün döndürmeye **vü** ũuta başı
Şu kim ister melâmetden selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 16*). [vü,]

vücüd: *Beden, cisim, varlık.*

1. O feyz ile çün aĞdı 'ayn a'yân
Vücüda geldi baĞr-i 'âlem-i cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 16*). [vücüda, -a]
2. Ğıl ey lu'f ehli Bârî bana yârı
Çıkar çâh-ı şâķavetden **vücüdum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 29*). [vücüdum, -um]
3. Belâ vü ders ile bî-çâreliĞdur
Vücüdum zâhirâ bir Ğatre mâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 41*). [vücüdum, -um]
4. Anunçün cüdına nisbet **vücüdi**
O dem kim 'âciz ola anda LoĞmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 22*). [vücüdi, -ı]
5. Vücüdi ara yirde Ğurd u ĞaşĞaş
Yehüd şan lâledür baĞrında dâĞı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 12*). [vücüdi, -ı]
6. El üstünde tutar gönüm belâyı
Vücüdum 'aşkınuñ perverdesidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 79*). [vücüdum, -um]
7. Vücüdum gencinüñ yâķütü Ğamdur
Ezelden ben faĞırüñ Ğam Ğüyıdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 18*). [vücüdum, -um]
8. Vücüdumdan hevâsın neşr ide ĞaĞ
Belâdur 'âşika her zindeĞânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 106*). [vücüdumdan, -um, -dan]
9. Vücüdına şafâ revĞânı idi
Ğaçan pervâ-yı ũu'me kılmasa bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 84*). [vücüdına, -ı, -n, -a]

10. Eşerdür luṭf-ı cūdundan **vücūdum**
Naşihat naḳdini ḥôş ḥarc idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 6*). [*vücūdum, -um*]
11. Tıtuşdum yüz şuyın toprağa saçdum
Yakup şevka **vücūdum** iyledüm berç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 49*). [*vücūdum, -um*]
12. Yire soğa yerindürüp yirinde
Vücūdum derde şabr için olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 13*). [*vücūdum, -um*]
13. Vücūdı zehr-i kâtil ola defî
Çü Mecnûn ḥaste gördi bu cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 148*). [*vücūdı, -ı*]
14. Gören vehm ider ol şūrîde ḥâli
Vücūdı bir nefes yil gibi ol da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [*vücūdı, -ı*]
15. Vücūdun noḳta iken kâf içinde
Bu söz olur kişiye pend-i kâfî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 52*). [*vücūdun, -uñ*]
16. Vücūdında bulunmaz ḡayr-ı yârı
Didiler kıl bu şırâ hem beyâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 18*). [*vücūdında, -ın, -da*]
17. O tozdan yüz çevüren başına ḥâk
Vücūdum ḥâk-i ḡamdan döndi âba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 75*). [*vücūdum, -um*]
18. Vücūduñ la‘le döndi menzilüñ seng
Senüñ ‘ömrüñ geçer ol seng içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 188*). [*vücūduñ, -uñ*]
19. Uvatmaḳdan çanaḡın ben ḡarîbüñ
Vücūdum kâsesin kesr iyle ya‘nî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 45*). [*vücūdun, -uñ*]
20. Çıkarđı heybesinden virdi ḥil‘at
Didi âteş tabî‘atdur **vücūdum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 31*). [*vücūdum, -um*]
21. Vücūdun her libâsın iyleye çâk
Selim aña o deñli itdi ibrâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 34*). [*vücūdun, -uñ*]
22. Vücūdum cev cev oldu hem-çü ḥâlün
Elüñden bâde şun ey yâr-ı sâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 56*). [*vücūdum, -um*]
23. Yaḥūd bâd-ı hevâ eḡendesiyem
Ol âteş kim **vücūdum** mûm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 155*). [*vücūdum, -um*]
24. Vücūdum ḥânesinde ḳalmadı raḥt
Bir oldu cümle ‘aşḳ u ‘âşḳ u döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 158*). [*vücūdum, -um*]
25. Ne var ayru görinse ḳâleb ü pöst
Vücūdum ‘aşḳ olupdur pây-tâ-farḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 161*). [*vücūdum, -um*]
26. Vücūdundan ola cânunda pervâ
Yakup ‘aşḳ odı idelden beni ḥâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 120*). [*vücūdundan, -un, -dan*]
27. Emel zehrinden itdi cânını pâk
Vücūdı naḳdin ol da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 61*). [*vücūdı, -ı*]
28. Cihândan şovuyup cândan uşanmış
Vücūdı seng-i ḡamdan ḥurde olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 5*). [*vücūdı, -ı*]
29. Vücūdı mülkiñi virâne ḳıldı
Geçer eş‘âr ile leyl ü nehârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 24*). [*vücūdı, -ı*]
30. Budur ḳorḳum cihâni yaḳa dūdı
Vücūdum çün ḥarâba mâ‘il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 43*). [*vücūdum, -(u)m*]
31. Girem ol âb-ı rûy ile türâba
Vücūdum çün ola âb ile pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 15*). [*vücūdum, -(u)m*]
32. Vücūduñ âb-ı cândur ten ana pöst
Çü ma‘nî ḳurbı ola Ḳâbe Ḳavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 36*). [*vücūduñ, -(u)ñ*]
33. Vücūdüm maḥv idüp kendü ḳalupdur
Beni deryâ-yı ‘aşḳuñ ideli ḡarḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 62*). [*vücūdüm, -(u)m*]

vücūda gel-: Yaratılma, var edilme, vücuda getirilme.

1. Olmadı cihānda senden eşref
Gelmedi vücūda senden ā'zam (*Leylā vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 41*). [*vücūda gel-, -me, -di*]

vücūd-ı nā-tüvān: *Güçsüz zayıf beden, kimse.*

1. Yakın oldu ki cān tenden ola dūr
Bir iki gün vücūd-ı nā-tüvānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 33*). [*vücūd-ı nā-tüvān, -ı*]

vücūd-ı şems: *Güneş (gibi) vücut.*

1. Vücūd-ı şems cūduñ çeşmesidür
Ne çeşme belki kemter eşmesidür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 27*). [*vücūd-ı şems,]*

vücūdî sengi: *Taş gibi vücut, taştan (duygusuz) beden.*

1. Vücūdî sengini āhîr kül ider āhum odı
Eger girürse demürden dañi hişāra raķib (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 7*). [*vücūdî sengi, -ni*]

vuhûs: *Yabanî, vahşi hayvanlar.*

1. Gözüñi aç cihānuñ hālîne bak
Vuhûşuñ hem tıyūruñ var mekānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 67*). [*vuhûşuñ, -uñ*]
2. Vuhûşile gehi āvāre oldı
Düşüp bir niçe gün bu resme hāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14*). [*vuhûşile, -ile*]
3. Getürdi cūşa deryā-yı vuhûşı
Vuhûş itdiler anları ihāta (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 95*). [*vuhûş,]*
4. Vuhûşı küh-ı Necd'üñ vecde düşdi
Nice āhū-yı miskîn itdi āhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 66*). [*vuhûşı, -ı*]
5. Unutdı acıdan tatlı giyāhı
Enis olmuş beyābānuñ **vuhûşı** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 69*). [*vuhûşı, -ı*]
6. Vuhûş ile gehi āvāre oldı
Düşüp bir nice gün bu resme hāle (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 16*). [*vuhûş,]*

vuşla-i çāk: *Yama yapmak.*

1. Silüp şefkat yeñiyle hem gubārın
Tonatdı öyle dikdi **vuşla-i çāk** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 83*). [*vuşla-i çāk,]*

vuşlat: *Kavuşma, buluşma.*

1. Olup birbirinüñ cāmıyle ser-mest
Şafāda hem-ķadeh **vuşlatda** hem-dest (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 178*). [*vuşlatda, -da*]
2. Gider evvel 'ilāc it cinnetini
Taleb kıl soñra **vuşlat** cennetini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 148*). [*vuşlat,]*
3. Baş açup iylemek **vuşlat** du'āsın
Kanı da'vā-yı 'aşquñ hey yalancı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 14*). [*vuşlat,]*

4. Baña vahdet gerek **vuşlat** gerekmez
Çü sen ben perdesi gitdi aradan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 48*). [*vuşlat,]*
5. Gönül mihmânını hûş gördi haylî
Müşerref itdi anı **vuşlat** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 131*). [*vuşlat,]*
6. Bu anuñ şöhetinden mest ü hayrân
Bu anuñ ol **vuşlatından** şâd u hândân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 186*). [*vuşlatından, -i, -n, -dan]*
7. İder ‘âkil şalâh-ı dil-nüvâzı
Didi sizden murâdum **vuşlat** idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 21*). [*vuşlat,]*

Y

yâ: Yay, ok atılan yay.

1. Miñnet eliyle ideli kıddümi **yâ** firâk
Dehrüñ vişâl u firqâtime kılma ey gönül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 8*). [*yâ,]*
2. Beni yıkmağa tutmuşsın tolu **ya**
Yıkup bünyâdumu vîrân sen itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 38*). [*ya,]*
3. Nefes teng inler ammâ nitekim çeng
Bilin egmiş belâlar **yâya** dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 21*). [*yâya, -y, -a]*

yâ: Ya da.

1. Ya dil germinden âh-ı serd irişdi
Eger bu ‘ukdeden bula felâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 62*). [*ya,]*

yâ: Ya ... ya ... bağlacı. Karşılaştırılan unsurlardan birini ifade etmek için kullanılır.

1. Baña kim müjde idersin vişâli
Yâ düş midür görürdüm ya hayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 68*). [*yâ,]*
2. Baña kim müjde idersin vişâli
Yâ düş midür görürdüm **ya** hayâlî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 68*). [*ya,]*
3. Yâ düş misün ki düşüme gelürsin
Yâ baña tavşan uykusın virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 69*). [*yâ,]*
4. Yâ düş misün ki düşüme gelürsin
Yâ baña tavşan uykusın virürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 70*). [*yâ,]*
5. Nasîhat iylediler aña muhkem
Dimişlerdür yevminden **ya** bir oğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 74*). [*ya,]*
6. Anı isteyü varsan küy-ı yâre
Bulnaydı **ya** dil **ya** derde çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 22*). [*ya,]*
7. Anı isteyü varsan küy-ı yâre
Bulnaydı **ya** dil **ya** derde çâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 22*). [*ya,]*
8. Velî bulunmadı Mecnûn-ı şeydâ
Didiler **ya** ecel uğradı yâ şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 59*). [*ya,]*
9. Velî bulunmadı Mecnûn-ı şeydâ
Didiler ya ecel uğradı **yâ** şîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 59*). [*yâ,]*
10. Gider elden **ya** başuñ **ya** külâhuñ
Süvâr ol rağş-ı râya devlet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 96*). [*ya,]*
11. Gider elden **ya** başuñ **ya** külâhuñ
Süvâr ol rağş-ı râya devlet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 96*). [*ya,]*

12. Ya yolundan gidün ya ğarğa virdi
Yine Nevfel çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 48*). [ya,]
13. Ya yolundan gidün **ya** ğarğa virdi
Yine Nevfel çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 48*). [ya,]
14. Ya Hindüsün yahûd Hindü beçesin
Meger sensin ğurâbü'l-beyn ey zâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 48*). [ya,]
15. Ya tınmaz ya uyurdu yâ kaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 126*). [ya,]
16. Ya tınmaz **ya** uyurdu yâ kaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 126*). [ya,]
17. Ya tınmaz ya uyurdu **yâ** kaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 126*). [yâ,]
18. Ki düşdi merd-i mürde gibi ol dem
Didi **ya** bu ‘amelden iyle perhîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 25*). [ya,]
19. Ya seni öldürürem yâ beni tîz
Yemîn itdi añup ol Kirdġâr’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 26*). [ya,]
20. Ya seni öldürürem **yâ** beni tîz
Yemîn itdi añup ol Kirdġâr’ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 26*). [yâ,]
21. Yil aldı **ya** bir avuç ħâk-i râhuñ
Üzüldi ġülşenüñden tüt ki bir ġül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 46*). [ya,]
22. Ya andan uçdı bir âvâre bülbül
Ķazındı tüt ki bir ħarfi kitâbuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 48*). [ya,]
23. Belüñden gelmedi **ya** katre âbuñ
Ķazup bir ġürî ağla üstine var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 50*). [ya,]
24. Mü’ezzin **yâ** kenâr itdi ‘arûsı
Niçün dem-beste ola tıabl-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 24*). [yâ,]
25. Eğilmiş Ķaddi inler nitekim çeng
OĶı üstine düşmiş **yâ** nişâmî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 71*). [yâ,]
26. Ya şehvet bâdesi nüşîyle mestem
Beni ‘aşĶ-ı ezel sultân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 148*). [ya,]
27. Ya iki şehd eriyüp oldu bir âb
Bular bir cân idi evvel iki cism (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 144*). [ya,]
28. Şeker ağzuñ **ya** kanda tenge girdi
‘Aceb ol Ķand-ı şîrîn kanda gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 118*). [ya,]
29. Ya zîbâ bâġa ya müşkil duzâġa
Esen Ķal sen ki ben hep raġtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 24*). [ya,]
30. Ya zîbâ bâġa **ya** müşkil duzâġa
Esen Ķal sen ki ben hep raġtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 24*). [ya,]

yâ: Ey; seslenme edatı.

1. Miġnet eliyle ideli Ķudümi **yâ** firâĶ
Dehrüñ vişâl ü firĶatine Ķalma ey ġöñül (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 8*). [yâ,]
2. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra **yâ** sâdât-ı ‘Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52*). [yâ,]
3. İdüp evvel ziyâfet emri vâfir
Didiler soñra **yâ** sâdât-ı ‘Âmir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 52*). [yâ,]
4. Yiri vîrâne ħalvet zikri ĦaĶ’dur
Çün oldı **yâ** Kerîm evrâd-ı Ķumrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 55*). [yâ,]

yâ: Veya, yahut, ya da.

1. Ki ey cān-ı peder ne oldı hālün
Düşüñ midür bu miñnet **ya** hayālün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 38*). [ya,]
2. Di ne gülzâre varam **ya** ne bâğa
‘İlâc olmağa ‘ıtrı bu dimâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 43*). [ya,]
3. Ki bahtum gibi rahtum olsa fânî
Çanı bir şâ‘içe **ya** şarşar-ı saht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 43*). [ya,]
4. Ya görmüş kimseden hālîn şoraydı
Veli kôrşardı ta‘nından raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 54*). [ya,]
5. Ala yār-ı ğaribinden nişānı
Ya bâri kâlbi bir dem açılardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 97*). [ya,]
6. Eşekden düşe **ya** bine eşege
Eser yildür uçar kuşdur hevāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 144*). [ya,]
7. Ya kâra ağ içinde çeşm-i zāğa
Yatur Mecnûn söyünmiş dil çerāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 4*). [ya,]
8. Ya olmaz kimse hergiz aşināsı
Gice çün yağa bir rüşen çerāğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 108*). [ya,]
9. Ya istiğfâra gelmişdür seher-ğāh
Baş açup el götürdi hem du‘āya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 30*). [ya,]

yâ: "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme sözü.

1. Çapuñ **yâ** Rab taħayyür dergehidür
Cihān senden ne ʔolu ne tehîdir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 73*). [yâ,]
2. Mürîd iyle yoluñda mârîd itme
Budur senden ümidüm **yâ** İlâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 47*). [yâ,]

yâ: Peki, iyi ama.

1. Ya dilde dōstlık da‘vāsı çanı
Vefāya çün benümle ‘ahd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 20*). [ya,]

yâ rab: Ey rabbim.

1. Yâ Rab ne günāh itdüm ola devr-i zemāne
Her yirde görür cān gözi didārımı yāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 8*). [yâ rab,]

yâ rab: Ey Rabbim.

1. Ğamın anuñ da çekdi bir nice dem
Ne merdüm-h‘ārdur **yâ Rab** zemāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 103*). [yâ rab,]
2. Münâcāt itdi yalvardı Hudā'ya
Ki **yâ Rab** cānı irgür ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 33*). [yâ rab,]
3. Devā kıl luţf ile bu derd-i dāğa
Müyesser iyle **yâ Rab** vaşl-ı yārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 35*). [yâ rab,]

yâ rab: Ey Rabbim.

1. Tütüp halka su'al-i fazl u cüd it
Di **yā Rab** ben ğaribe luṭf-ı hāş it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 55*). [*yā rab,]*
2. El urdı halkaya şan zülf-i dil-dâr
Didi **yā Rab** bu bende halka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 61*). [*yā rab,]*

yabân: *Kır, taşra, hariç.*

1. Biter hâşıl anuñ-çün her birinden
Gider uyup şamân yile **yabâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 101*). [*yabâne, -e]*

yabân: *Yabancı yer veya kimse.*

1. Eger süst ola virür hem melâlet
Güher bulsañ **yabânda** şırça şanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 195*). [*yabânda, -da]*

yabân: *Çöl, sahra.*

1. Düşmen olup ilden beni tarh itdi **yabâne**
Ağlamağa da komadı gülmek degül ancağ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 6*). [*yabâne, -e]*
2. Ne yitürdün **yabanda** ne dilersin
Temâma irdi 'ömrün nâ-tamâmsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 72*). [*yabanda, -da]*
3. Eve gitdi **yabânda** kaldı Mecnûn
İrişdi külb-i aHzâna rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 30*). [*yabânda, -da]*
4. Yabânda vaḥşilerle şöḥbet iyer
Gürüh-ı vaḥş-ı şahrâ vü beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 30*). [*yabânda, -da]*

yabân: *Başka, dışarı.*

1. Acıtma cānını ḥelvâ-yı cānsın
Şavurduñ ḥirmen-i kâdrüm **yabaña** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 31*). [*yabaña, -a]*
2. Gelüp ben ḥasteye itseñ nigâhı
Sen alup başunı gitdün **yabâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 51*). [*yabâna, -a]*
3. Şıdı kırdı bulup â'dāya fırsat
Kimi başın alup kaçdı **yabâna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 53*). [*yabâna, -a]*
4. Cevâḥir atmağa beñzer **yabâna**
Nizâmî şimdi düzse penc-gencin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 22*). [*yabâna, -a]*

yaban servî: *Başka dıyarın servisi. II Başka güzel, sevgili.*

1. Yaban servî için yüklenme nâzi
Getür bustâna serv-i dil- nüvâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 193*). [*yaban servî,]*

yabâna at: *Yabana atmak II Dikkate almamak, itibar etmemek; değer, önem vermemek.*

1. Seni gönülün gibi atdı yabâna
Anuñla sine-ber-sine bir evbâş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 46*). [*yabâna at, -dı]*

2. Yılan sevmedüğü yarpuz idüm ben
Beni yolup yabāna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 61*). [*yabāna at-, -dı*]

yabāna atmağ: *Yabana atmak II Dikkate almamak, itibar etmemek; değer, önem vermemek.*

1. Elüm tütüp **yabāna atmağ** imiş
Saña ben cān şataram sen baña dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 24*). [*yabāna atmağ, -mağ*]

yabāna git: *Boşa harcanmak.*

1. Yabāna gitmez ammā rāyegānī
Hemān vech-i ma‘āşum budur ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 38*). [*yabāna git, -mez*]

yād: *Hatırlama, anma.*

1. Ne biliş kaldı **yādumda** ne hōd yād
İçüm taşum şu resme tütüdi yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26*). [*yādumda, -um, -da*]
2. Ne kārüm kaldı **yādumda** ne varum
Gice gündüz yidügüm olmasa gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 28*). [*yādumda, -um, -da*]

yād: *Yabancı, hasım kimse.*

1. Teni al olmadın her **yād** elinden
Egerçi gezdiler çok tağ u şahrā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 56*). [*yād,]*
2. Uğurlandı nazardan tuymadın **yād**
Yakın oldu çü dil-dāra dil-ārām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 114*). [*yād,]*

yād: *Yabancı.*

1. Tütüşüp ‘aşkuña āhı tütündür
Vişāli bāğına **yād** irmemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 105*). [*yād,]*
2. Aduñ yād iylemez yār oldu **yāda**
Nikāh itdiler anı bir civāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 38*). [*yāda, -a*]
3. Seni yād iyler itmez **yāda** meyli
Hemīşe ol perī-peyker perī-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 94*). [*yāda, -a*]
4. Ne biliş kaldı yādumda ne hōd **yād**
İçüm taşum şu resme tütüdi yārum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 26*). [*yād,]*
5. atına varamazdı kimse anuñ
İcāzetsüz o yire gelse bir **yād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 53*). [*yād,]*
6. Cihāna ‘ibret itmiş şüretini
Bu hāle muṭṭali‘ olup biliş **yād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 191*). [*yād,]*

yād: *Anmak, hatırlamak.*

1. atūnda ehl-i nār olmaya ismüm
Beni **yād** itmez olduda biliş **yād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 73*). [*yād,]*

yād it: *Hatırlamak, anmak, bahsetmek.*

1. Anı gūş iylemez ger mağz u ger pōst
Ne sözi kim çatında yād iderdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 33, Mısra 59*). [*yād it, -er, -di*]
2. eker Mecnūn-ı mest āvāzesini
azelde Leyli adın yād iderdi (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 47, Mısra 53*). [*yād it, -er, -di*]
3. Seni ben mūnteni'dür itmeyem yād
amuñsuz olıcağ şād olmazam ben (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 94*). [*yād it, -me, -(y)em*]
4. Meğer Leylā'nuñ itdi a gūlin yād
Didi eyvah dirīgā kim ğaribem (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 55, Mısra 6*). [*yād it, -di*]
5. Açup 'ibret gōzin bu hālūme ba
Beni dā'im du'ādan yād idesin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 169*). [*yād it, -e, -sin*]
6. Revānum şabr içinde şād idesin
Oğul oldur atasın yād ider ol (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 171*). [*yād it, -er*]
7. Yiter saña cihānda meyl-i Leyli
Ne atañı anañı yād idersin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 59, Mısra 9*). [*yād it, -er, -sin*]
8. Atañ derdini itdi nevħa da yād
Senūñ bu ğurbetūñ hālūñ añup hem (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 63, Mısra 144*). [*yād it, -di*]
9. Iinden dōst derdin yād iderdi
Aar yāriyun eški dāne dāne (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 74, Mısra 90*). [*yād it, -er, -di*]
10. Varurdi mektebe pūr-derd ü pūr-sūz
Vişāl-i yāri yād itmege her rūz (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 10, Mısra 4*). [*yād it-, -meg, -e*]
11. atuñda ehl-i nār olmaya ismūm
Beni **yād itmez** olduda biliş yād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 2, Mısra 73*). [*yād itmez,*]

yād it: *Uzak tutmak, uzaklaştırmak.*

1. Ki 'ömrümsin vefā 'ömrümde yodur
Beni ey 'ömrüm iden çapuña yād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 51, Mısra 81*). [*yād it, -en*]

yād iyle: *Anmak, hatıra getirmek.*

1. Yimişūñ göynüdi sen daı hāmsın
Niun bir gün beni yād iylemezsin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 75*). [*yād iyle, -mez, -sin*]
2. Virüp bād-ı ğurūra ben ğubārı
Benüm derdüm niun yād iylemezsin (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 35, Mısra 7*). [*yād iyle, -mez, -sin*]
3. Ki adın duterümüñ iylemez yād
Kişi bed-nām olunca ölse yegdür (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 39, Mısra 108*). [*yād iyle, -mez*]
4. açan yād iyleseñ zūlf-i siyāhı
Cemāl-i cım ü lāme kıl nigāhı (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 13, Mısra 71*). [*yād iyle-, -señ*]
5. Belādan olmaz ise servūñ āzād
Anı var bu çemende iyleme yād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 150*). [*yād iyle-, -me*]
6. Aduñ yād iylemez yār oldu yāda
Nikāh itdiler anı bir civāna (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 38*). [*yād iyle, -mez*]
7. Gerek sen de urasın şışeye seng
Seni yıllar geçer ol iylemez yād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 51*). [*yād iyle, -mez*]
8. Seni yād iyler itmez yāda meyli
Hemişe ol perī-peyker perī-zād (*Leylā vü Mecnūn, Mesnevi 50, Mısra 94*). [*yād iyle, -r*]

9. Bir ölmüş kavmüm adın iylerem yād
Görem çün yaşlu birkaç dil-figārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 72*). [*yād iyle, -r, -em*]
10. ‘Arab hālın bu resme iyledi yād
Ki Mecnûn’uñ atası pîr-i miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 2*). [*yād iyle, -di*]
11. Ben anı cân u dilden iyleyem yād
Hıta kılısam eger ‘afv u ‘atâ kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 54*). [*yād iyle, -yem*]
12. ‘Acâ’ib hōş kaşâ’id iyleyüp yād
Ne yirde kim oçurdu bir kaşide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 214*). [*yād iyle, -yüp*]
13. İdüp yād iyledi ol taze bāğ
Olup mâtem-zede kavm u kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 136*). [*yād iyle, -di*]

yād kıl: Hatırlamak, aklına getirmek.

1. Taşup aşmış başından mihr cūy
Kış uyhusında kuş düşün kılup yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 91*). [*yād kıl, -up*]

yād ol: Yabancı kalmak.

1. Saña yād oldu ğayre āşinā yār
Güli gibi seni de virdi bāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 36*). [*yād ol, -di*]

yād ol: Hatırlanmak.

1. Aña hıarc iyledi sa’y-ı vefāy
Vefālar itdi kim olınsa ger yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 5*). [*yād ol, -ın, -sa*]

yāda gel-: Hatırlamak, aklına gelmek.

1. Zebānın itdi Mecnûn çün küşāde
Eñ evvel nām-ı Leyli geldi yāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 46*). [*yāda gel-, -di*]
2. Benüm yāduma gelmez kendü cānum
Baña dirsın şönumda ocağum yağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 58*). [*yāda gel, -mez*]

yādigār: Armağan, hediye, hatıra.

1. Kimüñ ferzendi kalsa **yādigārı**
Cihānda geçmez anuñ rüzgārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 21*). [*yādigārı, -ı*]
2. Çemende yāsemenlerdür giyāhuñ
Koquñ büy-i nigāruñ **yādigārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 55*). [*yādigārı, -ı*]
3. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yil kim senden almaz **yādigārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 79*). [*yādigārı, -ı*]
4. Olupdur büy-ı zülfüñ **yādigārı**
Şu süsen kim biter hākinden anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 114*). [*yādigārı, -ı*]
5. Rı’āyet idesin ol **yādigārı**
‘Aziz idi baña cānumdan ol yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 90*). [*yādigārı, -ı*]

yādına gel: Hatırına gelmek, hatırlamak.

1. Anı fehm itmeyüp kaçdı kenāre
O kim yādına gelmez kendü cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 69*). [*yādına gel, -mez*]

yādına getir: *Hatırlamak, anmak, yad etmek.*

1. Hâyâl-i yâri yādına getürdi
Hıṭâb itdi nigārâ ağlayup zâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 122*). [*yādına getir, -di*]

yağ: (*Yağmur, kar, dolu vb.*) *Gökten yere düşmek.*

1. Yire yağmur yerine kan **yağardı**
Yatur cāndan ten ü tenhâ bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 184*). [*yağardı, -ar, -dı*]
2. Başı üzre direm tûfânı **yağdı**
Varup dergâh-ı Leylî'ye her âdem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 138*). [*yağdı, -dı*]
3. Dimiş yağmur **yağar** rüz-ı falânda
O yağmurdan içen dīvâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 2*). [*yağar, -ar*]
4. Binâsı ‘aqlınuñ vîrâne ola
İl içmişler **yağup** ol günde bārân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 5*). [*yağup, -up*]
5. Başuma **yağduralı** yağmurın şehâb-ı cefâ
Cihân hârabesi bir vâdidür ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 4*). [*yağduralı, -dur, -alı*]

yağ: *Çok söylemek.*

1. Melâmet **yağar** üstine çemende
Görüp kavmi bu süz u ihtirākı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 14*). [*yağar, -ar*]

yağ: *Yağ.*

1. Ne cāmı var ki andan kaçura baş
Virür bâle belâsı bal u **yağı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 153*). [*yağı, -ı*]
2. Yanardı nitekim bağrında **yağı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 14*). [*yağı, -ı*]
3. Erür her dem oduñdan bağı **yağı**
Dürildi ‘ömrüm eyyâmı çü nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 90*). [*yağı, -ı*]
4. Eritmezdüñ ciger **yağın** çü mehcür
Firâk odlarına yanmasa cānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 34*). [*yağın, -ın*]
5. Eritdi şabr elinden **yağı** haylî
Eri pervâne idi ol çerâğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 18*). [*yağı, -ı*]
6. Getür sa’y it karışdur balı **yağa**
Nigāruñ Ka‘be-i küyın tavâf it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 30*). [*yağa, -a*]
7. Kızıl çor olup ol zer tola gūruñ
Eger kim zulm ile **yağ** idesin cem^c (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 129*). [*yağ,]*
8. O **yağ** ile yanasın nitekim şem^c
Şu kim cāmı şafâ yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 130*). [*yağ,]*
9. Cefâ **yağı** ile şem^c oldı yandı
Eger cem^c iyleseñ cevr ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 132*). [*yağı, -ı*]
10. O yağ ile yanasın nitekim şem^c
Şu kim cāmı şafâ **yağına** bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 131*). [*yağına, -ı, -na*]

yağ: Çok miktarda, arka arkaya gelmek.

1. Tolu mænendi başlar yire **yağdı**
Götürdü gövdeyi kan seyli taşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 92*). [*yağdı, -dı*]

yağ-: Gökten yere düşmek.

1. Kanup kandan yorıldı tiğ-zenler
O gün kan **yağdı** tâ aḥşam olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 187*). [*yağdı, -dı*]
2. Kızıl od **yağdı** gögden cânı yaqdı
Tolu **yağdı** melâḥat gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 28*). [*yağdı, -dı*]
3. Kızıl od **yağdı** gögden cânı yaqdı
Tolu **yağdı** melâḥat gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 29*). [*yağdı, -dı*]

yağdur: Yağmasını sağlamak // Çok miktarda atmak, savurmak.

1. Şudan od **yağdurur** ol la'l-i dür-bār
İşidüp 'âşık ol âvâz-ı nâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 44*). [*yağdurur, -ur*]

yağı: Düşman.

1. Vebâl olur olursam bâle **yağı**
Dilüm cânım niğârum ol yañadur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 154*). [*yağı,]*

yağmacı: Yağma edenler (gözler kastedilerek).

1. Yıkma cefâ ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı gözlerün ne 'aceb bi-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 9*). [*yağmacı,]*

yağmacı: Yağma eden, yağmalayan.

1. Kara gözi ki **yağmacı** 'Arabdur
Cihâna fitne vü şür u şağabdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 143*). [*yağmacı,]*

yağmacı 'arab: Yağma yapan, yağmacı Arap.

1. Kara gözi ki yağmacı 'Arab'dur
Bu kara bahtuña 'ayn-ı sebebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 61*). [*yağmacı 'arab, -dur*]

yağmur: Yağmur.

1. Başuma yağduralı **yağmurın** şehâb-ı cefâ
Cihân ḥarâbesi bir vâdidür ki anda dile (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 9, Mısra 4*). [*yağmurın, -ın*]

2. atı **yağmuri** eşk-i derd-mendân
Meger kim âh-ı aşıkdur umamı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 52*). [*yağmuri, -ı*]
3. Yaşın **yağmur** idüp karşı yürürdi
olup vaşf-ı cemâl-i Leylî afâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 96*). [*yağmur,]*
4. Yire **yağmur** yerine kan yağardı
Yatur cândan ten ü tenhâ bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 184*). [*yağmur,]*
5. Dimiş **yağmur** yağar rûz-ı falânda
O yağmurdan içen divâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 2*). [*yağmur,]*
6. Dimiş yağmur yağar rûz-ı falânda
O **yağmurdan** içen divâne ola (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 3*). [*yağmurdan, -dan*]

yağmur: Yağmur. II Çok fazla.

1. Okı **yağmur** idüp haşmı büridi
Çü Nevfel gördi bu cem'-i girâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 14*). [*yağmur,]*

yağmur yağ: Yağmurun yağması.

1. Ne hâşıl yağsa yağmur yirine dür
Bu atduca suhan tîrini küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 70*). [*yağmur yağ, -sa*]

yağmurdan kaçup toluya uğra: Kötü bir durumdan kaçarken daha kötüsü ile karşılaşmak.

1. Umarken boynuzı ıkdum uladan
açup yağmurdan uğradum oluya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 43*). [*yağmurdan kaçup toluya uğra, -du, -m*]

yaşsi: Güzel, iyi.

1. Ki dâd idüp azandı **yaşsi** adı
Ki dest-i ırşî senden ol da kesdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 16*). [*yaşsi,]*

yâhûd: Daha doğrusu.

1. Ki ya'ni urfedür avâl-ı devrân
Yâhûd ol çahçaha itdügi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 45*). [*yâhûd,]*
2. Yâhûd şan alka alka zülf-i dil-dâr
Nazar idüp iraqdan gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 30*). [*yâhûd,]*
3. Yâhûd nergis gözi degdi o bâğa
Götürüp altûn üsküfi yirine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 46*). [*yâhûd,]*

yâhûd: Veya, ya da.

1. Yâhûd cennet hümâsı sâye şalmış
Zihî sâye ki anı aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 149*). [*yâhûd,]*

2. Ya Hindūsın **yaḥūd** Hindū beçesin
Meger sensin gurābü'l-beyn ey zāğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 48*). [*yaḥūd,]*
3. Ğidā-yı rūḥı bî-kāse yimişdür
Yaḥūd aydur ki gönün kâsesin şı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 49*). [*yaḥūd,]*
4. Virürem kazıyup şamğ-ı dirahtı
Budur loğma baña **yāhūd** yirem ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 57*). [*yāhūd,]*
5. Yaḥūd bād-ı hevā efgendesiyem
Ol âteş kim vücudum mûm idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 154*). [*yaḥūd,]*
6. Yaḥūd rüz-ı kıyâmet gicesidür
Raḳîbüñ 'ömri gibi pür-belâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 12*). [*yaḥūd,]*
7. Yaḥūd âhum irişdi oda yandı
Niçün ötmez aceb murğ-ı seḫer-hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 18*). [*yaḥūd,]*

yak: Ateşe vermek, acıtmak.

1. Nice 'uşşâkı güşından **yaḳardı**
Cihâna kışşa-i Mecnûn u Leylâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 8*). [*yaḳardı, -a, -r, -dı]*

yak: Yakmak // gönlü tutuşturmak, gönülde meydana gelen yangından dolayı ıstırap çektirmek (od bağlamında).

1. Vücüdünden ola cānunda pervā
Yaḳup 'aşğ odı idelden beni ḥāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 121*). [*yaḳup, -up]*

yak: Yakmak // gönlü tutuşturmak, ıstırap çektirmek.

1. Bu kār olmayıcağ sana pür-âzer
Yaḳup Leylî derünün bu fesâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 183*). [*yaḳup, -up]*

yak: Yakmak, yoketmek.

1. Ne denlü şarsalar oda pelâsı
Olur 'üryân **yaḳar** cümle libâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 28*). [*yaḳar, -ar]*
2. Yaḳarsın 'ömrünü hoş-âlem iken
Zemân-ı 'ömr kim bünyâdı yoḳdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 114*). [*yaḳarsın, -ar, -sın]*
3. Beyâbânı baña menzil ḥôş itdi
Ocağın **yaḳmağa** iltüp bu odı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 41*). [*yaḳmağa, -mag, -a]*

yak: Acıtmak, incitmek.

1. Kızıl od yağdı gögden cānı **yaḳdı**
Ṭolu yağdı melâḫat gülşenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 28*). [*yaḳdı, -dı]*

yak: Yakmak, mecazen yok etmek.

1. Beni fehm itmemek ṭurfa sözümden
Yaḳarken sinede pervâne dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 57*). [*yaḳarken, -ar, -ken]*

yak: Yakmak, ateşe vermek.

1. Nice dil **yakdı** oda táb-ı tığum
Nice il yıkdı seyl-i âb-ı tığum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 77*). [*yakdı, -dı*]
2. Ki **yağar** serd iken cân u cihâni
Güli vü lâlesi hûn-ı cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 54*). [*yağar, -ar*]
3. Nice kûhı **yağupdur** nitekim kâh
O seyl aldı beni benden yudı pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 28*). [*yağupdur, -up, -dur*]
4. Başından od yanar bağı göyinmiş
Yağar ser-tâ-kağem nâr-ı cüdâyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 69*). [*yağar, -ar*]
5. Karâra **yakdı** Mecnûn bî-ğarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 84*). [*yakdı, -dı*]
6. Yağardı Leylî odından cihâni
Ciger yağar ğazel okurdu ya'ni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 34*). [*yağardı, -ar, -dı*]
7. Yağardı şanasın âzer şaçardı
İraq düşdüğü-çün sevgülü yâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 144*). [*yağardı, -ar, -dı*]
8. Okuyup **yakdı** âhı buğ'asını
Çü ma'lûm oldu aña hâl-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 90*). [*yakdı, -dı*]
9. Anı **yağma** urup bârî odını
Eger olmazsañ üftâde şayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 80*). [*yağma, -ma*]
10. Ki **yakdı** âhı odı mihr ü mâhı
Ol âhuñ süzişi cânâ boyandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 48*). [*yakdı, -dı*]
11. Benüm yâduma gelmez kendü cânüm
Baña dirsın şoñumda ocağum **yağ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 59*). [*yağ,]*
12. Budur korğum cihâni **yağ** dūdı
Vücūdum çün ħarâba mâ'il oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 42*). [*yağ, -a*]
13. Yağ kendüyi de bu cevre añsuz
Varup seğbân-ı şâh ile bilişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 8*). [*yağ, -a*]
14. Münevver çün cemâl-i baht-ı pîrüz
Yağardı şubh cennetden çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 3*). [*yağardı, -ar, -dı*]
15. Anañ da öldü tüt pür-derd ü miñnet
Evüñe gel atañ ocağımı **yağ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 65*). [*yağ,]*
16. Ya olmaz kimse hergiz âşinâsı
Gice çün **yağ** bir rüşen çerâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 109*). [*yağ, -a*]
17. Melâmet âteşine sen de tap **yağ**
Sözün miğdarına göre dise merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 168*). [*yağ,]*
18. Bu gönñlüm bağı gibi **yakdı** anı
Gülistânımda bir gül bitmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 96*). [*yakdı, -dı*]
19. Yağup şabri yile virdi qarârı
Yürür âvâre yoğ ağıyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 16*). [*yağup, -up*]
20. Yığa **yağ** komaya hâne vü râht
Çanı bir şîr öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 44*). [*yağ, -a*]
21. İyü yavuz ħaber töldi cihâne
Yağup Leylî dilin bu ta'n u ğaybet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 7*). [*yağup, -up*]
22. Niçün Leylî degül âhından ağâh
Dil-i Mecnûn **yağar** dağ üzre dağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 149*). [*yağar, -ar*]
23. Baña irdi ħalel sen pây-dâr ol
Çapımı yapma zinhâr ocağum **yağ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 167*). [*yağ,]*
24. Nitekim penbe-i ħuşk ile âteş
Yağup tevbe ħicâbın çâk ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 13*). [*yağup, -up*]
25. İdüp bu miñnet ü derdi ferâmüş
Bu şu'le kim ciger **yağar** şererdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 141*). [*yağar, -ar*]

26. Yakup Şeb hırmenini âteş-i rüz
Tırup Zeyd uyhuşundan oldu bîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 80*). [*yaşup, -up*]

yak: Ateşe vermek, tutuşturmak; acı, keder vermek; aşk ateşiyle yakmak.

1. Menem od üzre n'iyler sende bu cüş
Seni kim **yaşdı** kime mübtelâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 43*). [*yaşdı, -dı*]
2. Başında od **yaşar** şahruñ hevânuñ
Yüregin Şu ider küh-ı girânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 65*). [*yaşar, -ar*]
3. Yaşardı Leylî odından cihâni
Ciger **yaşar** ğazel okurdu ya'ni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 35*). [*yaşar, -ar*]

yak-: Acıtmak, incitmek.

1. Beni **yaşdı** biliş ü yâd elinden
Süheylîymiş sitârem bi'l-ħaķıķa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 84*). [*yaşdı, -dı*]

yak-: Tutuşturmak, ateşe vermek; gönül vermek, sevdalanmak.

1. Tıtuşdum yüz Şuyın topraĝa Şaçdum
Yakup Őevķa vücüdüm iyledüm berķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 49*). [*yaşup, -up*]

yaka: Elbise boynu, elbisenin boyun geķecek ve buynu örtecek yeri.

1. Yakañ tâ ķurtula devrân elinden
Hevâ-yı 'aşķ ile olan revâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 94*). [*yaşañ, -n*]

yaka çāk iyle: Yaka yırtmak. Çok üzüntülü, vecd hali anlatır.

1. Gül-i ter gibi çāk iyler yaķasın
Hevâ-dârından ol ehl-i nevânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 24*). [*yaķa çāk iyle, -r*]
2. Kefen gibi yaķamı iyledüm çāk
İki gözden aķıtdum iki rüdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 214*). [*yaķa çāk iyle, -dü, -m*]

yaka tut: Yakasından tutmak, yakalanmak, ... ya uğramak.

1. Aña daĝı rızâ virürseñ ey mâh
Ecel yaķam Őutinca ir eger giç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 53*). [*yaķa tut, -ınca*]

yaka yırt: Yakasını yırtmak, çok üzülmek.

1. Yaķa yırtup yire urdu 'imâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 20*). [*yaķa yırt, -up*]
2. Ki görürse yaķasın yırtâ bülbül
Eline Şâh-ı gül ħımnâ yaķınmiŐ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 14*). [*yaķa yırt, -a*]

3. Peder Mecnûn'ı çün bu resme gördi
Hemân yırtup yaqasın na'ra urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 36*). [*yaqa yırt-, -up*]

yakaya şal: Kenara atmak.

1. O da vaşl-ı gâzâle kâni'f oldı
Yakaya şaldı anı çünki endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 37*). [*yaqaya şal, -dı*]

yakıcı: Yakan.

1. Cigerler **yakıcı** eş'âr-ı Mecnûn
Didi ey perdede perverde yârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 140*). [*yakıcı,]*

yakîn: Yakın.

1. Yakînüm bu dürür mevte **yakînem**
Bu derd ile ölicecek pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 78*). [*yakînem, -em*]
2. Zuhal n'olur kazâ-i lem-yezeldür
Yakîndür 'ömri dünyânuñ tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 93*). [*yakîndür, -dur*]
3. Çü nefsanî hevâdan oldılar dür
Olari luţfuña her dem **yakîn** it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 205*). [*yakîn,]*

yakîn: Kısa zaman.

1. Güc imiş eyle kim cândan uşandım
Yakînda kim şapuñdan dür düşdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 53*). [*yakînda, -da*]

yakîn: Doğru, sahih, gerçek.

1. Qodı bu ta'ni düşdi qalbine şekk
Yakîn harfin gönülden iyledi hakk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 10*). [*yakîn,]*

yakîn: Yakından, iyice, tam olarak.

1. Yakından göricek bildi yalandı
Ol âhüyü alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 22*). [*yakından, -dan*]

yakîn: Bir şeyi şüphesiz olarak tam ve doğru şekilde bilme.

1. Yakînüm bu dürür mevte yakînem
Bu derd ile ölicecek pîr-i fânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 78*). [*yakînüm, -üm*]

yakîn gel: Yaklaşmak.

1. Yakîn gelmezdi giñ yirde kalurdi
Yarım gün yatdılar ol iki bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 100*). [*yaķîn gel, -mez, -di*]

yaķîn ol: *Yaklaşmak.*

1. Yakîn olmazdı göñli kâr u bâra
Başına la'1-i efser ahker oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 146*). [*yaķîn ol, -maz, -dı*]
2. Velîkin haķ budur Haķķ'a 'ayândur
Yakîn oldı cihândan irtiĥâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 155*). [*yaķîn ol, -dı*]
3. Yakîn oldı ki cân tenden ola dūr
Bir iki gün vücūd-ı nâ-tüvâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 32*). [*yaķîn ol, -dı*]

yaķîn ol: *Yanında olmak, yaklaşmak.*

1. Uğurlandı nazardan ũymanın yâd
Yakîn oldı çü dil-dâra dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 115*). [*yaķîn ol, -dı*]

yaķîn ol: *Yakın olmak.*

1. Yakîn gelmez budur 'ayyâra 'âdet
Yakîn olmaduĥı cismüme cânân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 19*). [*yaķîn ol, -ma, -duĥ, -ı*]

ya'ķüb: *Hz. Ya'ķüb, çile çeken, hasret duyan, ağlayan.*

1. Dem ola kim arayasın **Ya'ķüb** müm
Egerçi saña bu sözler girândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 152*). [*ya'ķüb,]*

ya'ķüb-ı ĥam-gîn: *Gamlı Ya'ķub.*

1. ĥam-ı Yūsuf'da şan **Ya'ķüb-ı ĥam-gîn**
Nitekim itdi ĥarc 'ömri vü genci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 4*). [*ya'ķüb-ı ĥam-gîn,]*

yākūt: *Yakut, değerli taş.*

1. Vücūdum gencinüñ **yākūti** ĥamdur
Ezelden ben faķirüñ ĥam ĥüyüdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 18*). [*yākūti, -ı*]

yākūti: *Yakut gibi kırmızı.*

1. Açar ĥan içmege **yākūti** minķâr
Boyamışdur dehâni ĥan içerken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 68*). [*yākūti,]*

yalan: *Doĥru olmayan, düzmece, sahte.*

1. Bulursın ejdehâ farkında cāyuñ
Yılan farkında ‘ayş itmek **yalandur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 81*). [*yalandur, -dur*]
2. Yine ‘aqlı gelüp tırınca Mecnûn
Yalanından ol utanmaz utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 89*). [*yalanından, -ı, -ndan*]
3. Yalan ile yılanda cem‘ ider genc
Tama‘da mûra beñzer mâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 60*). [*yalan,*]
4. Yalan olduñ çün irdi subh-ı sâdik
Bükülmiş ipi yine penbe itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 194*). [*yalan,*]

yalan: *Yalanlamak, yalamak (Köpeğin tanıma göstergesi olarak sahibini yalaması.).*

1. Yakından göricek bildi **yalandı**
Ol âhüyi alup segler araya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 22*). [*yalandı, -dı*]

yalancı: *Yalan söyleyen, doğru konuşmayan.*

1. Baş açup iylemek vuşlat du‘âsın
Kanı da‘vâ-yı ‘aşkuñ hey **yalancı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 15*). [*yalancı,*]
2. Yalancılarda n’iyler ‘aşk genci
Çü terk itdüñ geçen ‘ahd u kararını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 16*). [*yalancılarda, -lar, -da*]

yalıñ: *Alev.*

1. Yüce **yalıñ** gibi sūzân u ser-keş
Gazeller okıyup şahrâya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 8*). [*yalıñ,*]
2. Yalıñ od düşdi devlet hırmenine
Kažâdan nâzil oldu bir zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 30*). [*yalıñ,*]
3. Kızıl **yalıñlar** ola lâle-zârı
Nice kan yükledürsin gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 136*). [*yalıñlar, -lar*]

yalıncak: *Üstü başı olmayan, çıplak.*

1. Aradı seyr idüp geh kûh u geh seng
Bir arada anı buldı **yalıncak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 25*). [*yalıncak,*]

yaluñuz: *Sadece.*

1. Benüm gibi olupdur nice hâşâk
Yaluñuz ben degülem cevr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 31*). [*yaluñuz,*]

yaluñuz kal: *Yalnız başına kalmak.*

1. Yaluñuz kaldı Mecnûn mest ü hayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 116*). [*yaluñuz kal, -dı*]

yalvar: *Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek, yalvarmak.*

1. Du'âsın iste gir **yalvar** o pîre
Seni tâ kırtara Leylî ğamından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 84*). [*yalvar,]*
2. Giren olma yûri bu bezme zinhâr
Ne deñlü söyleyüp **yalvardı** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 71*). [*yalvardı, -dı]*
3. Münâcât itdi **yalvardı** Ğudâ'ya
Ki yâ Rab câmî irgür ol çerâĝa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 32*). [*yalvardı, -dı]*
4. Țapuñdan özge kime **yalvarayın**
Senüñ hıřmuñ görüp çanda şaçayın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 50*). [*yalvarayın, -a, -y, -ın]*
5. Țarıya **yalvarup** ħâlîni şordı
Didi bir Țul şarıyam ben fâķire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 22*). [*yalvarup, -up]*
6. Kebâb-ı tâze vü ħelvâ küliçe
Nice kim **yalvarup** oldı ħavâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 39*). [*yalvarup, -up]*

yan-: Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Unut Leylâ'yı kim leylî siyehdür
Anuñ mihrinde **yan** kim mihr ü mehdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 190*). [*yan,]*

yan-: Yanmak // 'aşk ateşiyile yanmak.

1. Benüm derdüm velî senden beterdür
Senüñ var derdüñi **yanmaĝa** yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 59*). [*yanmaĝa, -maĝ, -a]*
2. Hem ağlayup **yanışdı** şem'â ile
Düzüp pervâne gibi tâb-ı tebden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 6*). [*yanışdı, -(i)ř, -dı]*

yan-: Aşırı derecede üzölmek, acı ve sıkıntı çekmek.

1. Țutuřdı **yandı** câmî nitekim mûm
Ĝül-i nesrine döndi reng-i lâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 44*). [*yandı, -dı]*

yan-: Alev almak, yanmak, tutuşmak.

1. Anuñ tâbiyle Țolmuş ol ħarâbe
O şerbet kim aña düşen **yanardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 79*). [*yanardı, -ar, -dı]*
2. Beni de başuñı da oda yaķduñ
Yanaruz ikimiz de nâr içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 43*). [*yanaruz, -ar, -uz]*
3. Yanardı nitekim baĝrında yaĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 14*). [*yanardı, -ar, -dı]*
4. Velî Țopraķ şaçup **yañmadı** anı
Ķalup bir ĝüşede ol pîr-i ħaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 12*). [*yañmadı, -ma, -dı]*
5. Söyünür eyle kim **yanmadı** bir dem
şular kim bu cihânda yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 112*). [*yanmadı, -ma, -dı]*
6. Yanardı baĝrı her dem nâr-ı dâĝa
Nice râĥat bula bülbül şafesde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 20*). [*yanardı, -ar, -dı]*
7. Dil uzatdı vü çarĥa itdi nefrîn
Yanup ol türbe üzre nitekim şüd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 85*). [*yanup, -up]*

yan-: Çok susuz kalmak.

1. Ciger-güşem nice bir teşne **yana**
Zülâl-i çeşmüne vakt oldu kıana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*yana, -a*]
2. Ciger-güşem nice bir teşne **yana**
Zülâl-i çeşmüne vakt oldu kıana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 67*). [*yana, -a*]

yan-: Çok ızdırıp çekmek, büyük bir acı içinde olmak, çok üzülmek.

1. Yüzünü zerd ü âhuñ serd idüpdür
Yanarken âteş-i şeqvâ yüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 55*). [*yanarken, -ar, -ken*]

yan: Çok elem, keder, aşk ve hicran çekmek.

1. Eritmezdüñ ciger yağın çü mehcür
Fırâk odlarına **yanmasa** cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 35*). [*yanmasa, -ma, -sa*]
2. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur gâfil o çiftüm gerçi hufte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 118*). [*yanaram, -ar, -am*]

yan: Ateş durumuna geçmek, tutuşmak.

1. Yanar bir nâr olmuş şanki pür-nâr
Ne küy-ı yâra varmağa yüzi var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 10*). [*yanar, -ar*]
2. Odum cüş iylese kime **yanayın**
Seni ben bilmedüm ol dem ki buldum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 60*). [*yanayın, -a, -yın*]
3. Şikâyet kıldı **yandı** şem'a şebden
Didi bu şeb meger düd-ı cigerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 8*). [*yandı, -dı*]
4. Tırurlar bî-zebân çün şubh-ı rüşen
Çü gice şöhetiniñ şem'i **yandı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 157*). [*yandı, -dı*]
5. Ne var mañbûs iseñ habsında anuñ
Yanar kerrübî bezminde çerâğuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 157*). [*yanar, -ar*]

yan: Gönülden acı çekmek, gönü yanmak // ızdırıp duymak, kahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak.

1. Atası bağıruñ **yandı** kebâbı
Peder bir küşede oturdu giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 34*). [*yandı, -dı*]

yan: Yan, taraf.

1. Şusuzlar nüş idüp nice kıanardı
Yatur Mecnûn-ı 'ürÿân anda bir **yân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 81*). [*yân,]*

yan: Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında kalan bölümü.

1. Yirine derd ü gam tölmiş gidüp hüş
Varup **yanına** yap yap rıkkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 61*). [*yanına, -ı, -n, -a*]

yan: Birlikte, beraberinde olma.

1. Yanına aldı gāyet hürmet itdi
Selīm anı çü ‘üryān gördi gāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 28*). [*yanına, -i, -n, -a*]

yan: Yanmak.

1. ‘Aceb gavgâ odı **yandı** başuñā
Raķibe şa‘ne yāra cān atarsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 20*). [*yandı, -dı*]
2. Çerāğın gördüğü dem **yana** gibi
Gider ol mest ü bî-hūd yile yile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 56*). [*yana, -a*]
3. Yanarsın yok dilüñde āh u āvāz
Keserler başuñi āh iyemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 38*). [*yanarsın, -ar, -sın*]
4. Ben ocağam **yanaram** hālūme baķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 60*). [*yanaram, -a, -r, -a, -m*]
5. Cihānuñ **yana** kıalmaya bütünü
Tenüm ‘üryān u müflis bî-nevādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 86*). [*yana, -a*]
6. Ki A‘rāb ili **yandı** hāne hāne
Büt-i Yūsuf-cemālūñ hūsni kıanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 32*). [*yandı, -dı*]
7. O yağ ile **yanasın** nitekim şem‘
Şu kim cānı řafā yağına bandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 130*). [*yanasın, -asın*]
8. Yanar od idi rezme bezme gülşen
Hem ehl-i şaşmet idi hem hışım-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 4*). [*yanar, -ar*]
9. Güneşden **yañā** ‘azmi dūd gibi
Ėazel-gūyān u mest ü lā‘ubālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 56*). [*yañā, -a*]
10. Yanar kıahr ile olup hār u hāřāk
Miyān-ı baħr-ı Ėamdur bu cezīre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 176*). [*yanar, -ar*]
11. Cefā yağı ile şem‘ oldı **yandı**
Eger cem‘ iyleseñ cevri ile balı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 132*). [*yandı, -dı*]

yan: (Işık kaynağı için) ışık vermek, ışık enerjisine dönüşerek tükenmek.

1. řafā-yı vařluñ ile dirĖüresin
Mezārında **yanan** şem‘-i şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 111*). [*yanan, -an*]

yan: Yan, yakın.

1. Yanından geçdi beñzer tünd-māra
Çün uğradı bu bî-baħta o bed-bāħt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 22*). [*yanından, -i, -(n)dan*]

yan: Gönülden acı çekmek, Ėönlü yanmak; ızdırap duymak, kıahrolmak, eleminden dolayı sızlanmak.

1. Ne hālüm **yanmağa** bir ehl-i hālüm
Kuru yaprağa döñdi cism ü cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 108*). [*yanmağa, -mağ, -a*]

yan: Yanmak, yok olmak.

1. Ki bende ‘aşk odına **yandı** sen ben
Ben ürküp yürürem çün kendüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 34*). [*yandı, -dı*]

yana yana: *Tekrar tekrar yanmak, yanarak.*

1. Yürürsin ‘aşk odına **yana yana**
Anuñ kim şabr u temkîn ola rahtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 52*). [*yana yana,]*
2. Alup yolına gitdi nitekim bād
Varup Mecnûn o şayda **yana yana** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 45*). [*yana yana,]*

yanaş: *Yakınlaşma, aynı hizaya gelme.*

1. Saña görümlü kıaldum kıaldı rüz
Senüñle **yanaşalum** hem-zebân ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 31*). [*yanaşalum, -alum*]

yane yane: *Yana yana.*

1. Yoluma ben de gitdüm **yane yane**
Yolum kim uğradı dün ol maķâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 156*). [*yane yane,]*

yane yane: *Yana yana, tutuşarak II bir şeyi çok fazla arzularak.*

1. Ben oldum bî-nişân uş **yane yane**
Açar ol gönlini seyr ü seferde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 96*). [*yane yane,]*

ya’ni: *Yani, sözün kıtası, sözün doğrusu.*

1. Buḥârî iyledi **ya’ni** biḥâre
Añduķça derünin derd-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 6*). [*ya’ni,]*
2. İrişdi **ya’ni** yâra gitdi ḥârî
Atası geldi pür-şür u şeğab-nâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 6*). [*ya’ni,]*
3. Ki **ya’ni** mürde fâriğdür kefenden
Dü ‘âlemden o kim taşra kırar taht (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 10*). [*ya’ni,]*
4. Ki **ya’ni** ṭurfedür aḥvâl-ı devrân
Yaḥûd ol kaḥķaha itdügi anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 44*). [*ya’ni,]*
5. Yüzüñ ağ itdi ceng ile sipâhuñ
‘Adûlar üstine **ya’ni** iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 9*). [*ya’ni,]*
6. İdüp âhûları ḥırşından âzâd
O kaçdı **ya’ni** geçdi buña ḥurde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 63*). [*ya’ni,]*
7. Yaķardı Leylî odından cihânı
Ciger yaķar ğazel oķurdı **ya’ni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 35*). [*ya’ni,]*
8. Elif toĝru boyı egri kaşı nûn
Ki **ya’ni** naķşum ile ‘ayn-ı cānem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 59*). [*ya’ni,]*
9. Ḥaberdür derd-mende ḥaste cāndan
Ṭapuña **ya’ni** ey dermānde ḥaste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 181*). [*ya’ni,]*
10. Uvatmaķdan çanaĝın ben ĝaribüñ
Vücûdun kâsesin kesr iyle **ya’ni** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 45*). [*ya’ni,]*

11. Hezārān ğamlara **ya'ni** giriftār
Hişārı teng kalb-i yārı gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 4*). [*ya'ni,]*
12. Ğarîbi **ya'ni** Mecnûn müstemendi
Ki ol vahşî-nişin ü vahşet-âmiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 34*). [*ya'ni,]*
13. Sığışmaz bir tane **ya'ni** iki cān
Fedâ iylemişem ben sana cānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 20*). [*ya'ni,]*
14. Kığırdı ħalvetine **ya'ni** Zeyd'i
Ki bu dem dem degüldür intizāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 26*). [*ya'ni,]*
15. İderdi bülbül ile bezm-i tenhâ
O gün her-ġah içinde **ya'ni** Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 129*). [*ya'ni,]*
16. Güle göz şişesinden saçdı ābı
Görüp **ya'ni** bu ħālin riġkat itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 63*). [*ya'ni,]*
17. Beni 'āşıklar üzre ħüccet itdi
Severken **ya'ni** Mecnûn ħüsn-i şüret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 7*). [*ya'ni,]*

yañil: Yanılmak, hata yapmak.

1. Ki zehr-ālûde bāde kıldı ihzār
Yañilup bezm içinde sākî-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 15*). [*yañilup, -up]*
2. Eliñ degmege olurdu bahāne
Yañilup iylemezsen ol ħaṭāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 93*). [*yañilup, -up]*
3. Yañıldur dilde evrādın hezāruñ
Olur mātem-gede her küşe-i bāġ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 26*). [*yañıldur, -d, -ur]*
4. Ki her yirde her işüm pür-ħaleldür
Yañıldum yirde gökde yılduzum yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 73*). [*yañıldum, -du, -m]*
5. Yañılsam bu ħaṭāya itsem ikdām
'Arab iyler beni ṭa'niyle bed-nām (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 153*). [*yañılsam, -sa, -m]*

yanınca: Yanında, beraberinde.

1. Varup el götürüp itmeye zārı
Yiler **yanınca** hem kavm u qabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 19*). [*yanınca,]*
2. Yanınca nice rüsvāy-ı bürehne
İdüp ħayy ortasında ictima'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 18*). [*yanınca,]*
3. Gürüh-ı vahş **yanınca** yürürdi
Gehi 'azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 12*). [*yanınca,]*

yanış: Yanaşmak, yakınlaşmak.

1. Anuñla **yanışurdu** bulsa ħālî
Biri nāy olup eġġānda biri çeng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 82*). [*yanışurdu, -ur, -dı]*

yanmış: Yanmış, yanık.

1. Nice bir dögesin bārid demüri
Söyündürseñ nolar **yanmış** kömüri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 32*). [*yanmış,]*
2. Taşı baş toprağı **yanmış** cigerdür
Der ü der-bendî muġkemdür demürden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 92*). [*yanmış,]*

yanumca: Yanımda, benimle birlikte.

1. Nevâzişler kılup güldi yüzine
Ki azdur leşkerüm **yanumca** bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 43*). [*yanumca,]*
2. Niçün şalduñ ayağa irdise el
Gice kim yâr idüñ **yanumca** çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 191*). [*yanumca,]*
3. Haber gönderdi gendü anda kaldı
Ki uş irdüm **yanumca** bañr-ı âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 23*). [*yanumca,]*
4. Yılan olduñ çü irdi subh-ı Dañhâk
Gice **yanumca** yâr idüñ muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 193*). [*yanumca,]*

yap-: Bina etme.

1. Burûca pâsbân olmış melekler
Zihî kal'â zihî şeh **yapmış** anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 7*). [*yapmış, -miş]*
2. Hevâ üstinde **yapmışdur** binâmı
Du'â iyle baña ey mürşid-i râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 98*). [*yapmışdur, -miş, -dur]*
3. Şevâbuñ saña **yapmaz** bu ħarâbı
Beni terk it ço eski pişem ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 116*). [*yapmaz, -maz]*

yap: Yapmak.

1. Baña irdi ħalel sen pây-dâr ol
Çapumı **yapma** zinhâr ocağum yak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 167*). [*yapma, -ma]*

yap yap: Yavaş yavaş, usul usul, sessizce.

1. Yirine derd ü ħam tolmış gidüp hüş
Varup yanına **yap yap** rikkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 61*). [*yap yap,]*

yapıl: Yapılmak. Gerçekleştirilmek, ortaya çıkarılmak.

1. Çonup göçmege **yapılmış** yapısı
Ümîdüm var olıcağ âñir-ı kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 152*). [*yapılmış, -miş]*

yapış: Yapışmak, yakalamak.

1. Yapışdum uş rızâ ħulbına nâ-çâr
Eger tedbir ile olaydı kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 16*). [*yapışdum, -du, -m]*

yapış: Tutmak, sarılmak, sıkıca yakalamak.

1. Yapış dirsın baña sen şah-ı ħâra
Bu seyle mañlaş olmaz ħâr u ħaşâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 148*). [*yapış,]*

yaprağ: *Yaprak.*

1. Ne hālüm yanmağa bir ehl-i hālüm
Çuru **yaprağa** döndi cism ü cānum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 109*). [*yaprağa, -a*]
2. Ol ehl-i hāle virdi vecd ü hālāt
Teni ditrer hemān **yaprağa** döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 141*). [*yaprağa, -a*]
3. Meger döndi çuru **yaprağa** şimdi
İrişdi taze cismün rüh iken renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 126*). [*yaprağa, -a*]

yaprak: *Yaprak.*

1. Düşüp üstine ditrer şanki **yaprak**
Kara toprağı üzre düşdi bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 30*). [*yaprak,]*
2. Nice setr ilyeye bir çuru **yaprak**
Görürken bunca gavğāsın raķibüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 112*). [*yaprak,]*
3. Geçer yil sen düşersin āhir-i kār
Nice yile uyan düşdi çü **yaprak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 121*). [*yaprak,]*
4. Anuñ-çün üstine düşdüm çü **yaprak**
Çün āvāz-ı raķil ire ecelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 182*). [*yaprak,]*
5. Ki āhir sürmedi anı kenāre
Bu yir bitürmedi bir taze **yaprak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 163*). [*yaprak,]*
6. Çapularda olur halkaya zincir
Nice **yaprak** ruķ-ı āzāde idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 169*). [*yaprak,]*
7. Hıa-ı ser-sebzidür bir gül-izāruñ
Nice **yaprak** ki bergidür çenāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 173*). [*yaprak,]*
8. Şaçı anber teni kâfūra beñzer
Cemāli cān gülinden taze **yaprak** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 23*). [*yaprak,]*

yapu: *Bina, inşaat, ev, yapı.*

1. Konup göçmege yapılmış **yapısı**
Ümidüm var olıcaķ āhir-i kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 152*). [*yapısı, -sı*]

yapuş-: *Yapışmak, sıkıca tutmak.*

1. Yapuş ser-ħalkasına çāre-sāzuñ
Çapuda ħalka gibi var sücüd it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 52*). [*yapuş,]*

yār: *Dost, arkadaş.*

1. Kıl ey luţf ehli Bārī bana **yārī**
Çıkar çāh-ı şakāvetden vücūdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 28*). [*yārī, -i*]
2. Tırup pür-şevķ Mecnûn-ı seher-ħız
O birkaç **yār** ile çün āteş-i tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 8*). [*yār,]*
3. Didi ey şir-pençe ejdehā-fer
Seg-i Eşhāb-ı Kehfe **yār** u hem-ser (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 124*). [*yār,]*

4. Ne ‘izzet kaldı ne hürmet ne bir **yār**
Kaçan kim sīm sīmāñi zer itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 38*). [*yār,]*
5. Yoğ idi sāyesinden toğrı **yāri**
Gice ağlasa hālın sāyesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 76*). [*yāri, -i]*
6. Yarasin **yār** farkın itmeyüp fark
Ururken tabl gibi na‘ra hā’il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 110*). [*yār,]*
7. Tehī qalbūñ ola a‘dāya mā’il
Bu ‘ahd üzre eger çurursañ ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 113*). [*yār,]*
8. İder tekbir-i fetħi dilde tekrār
Didi bir **yār** aña kim niçün ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [*yār,]*
9. İder tekbir-i fetħi dilde tekrār
Didi bir **yār** aña kim niçün ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 133*). [*yār,]*
10. Niçün şalduñ ayağa irdise el
Gice kim **yār** idüñ yanumca çalāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 191*). [*yār,]*
11. Yılan olduñ çü irdi subħ-ı Daħħāk
Gice yanumca **yār** idüñ muvāfiğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 193*). [*yār,]*
12. Naşib olmayıcağ iş başup olmaz
Didiler Nevfel’üñ bir nice **yāri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 135*). [*yāri, -i]*
13. İdüp Leylâ’nuñ atasına **yāri**
Ki bu Mecnûn ki Leylâ’ya hevesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 136*). [*yāri, -i]*
14. Yabāna gitmez ammā rāyegāñi
Hemān vech-i ma‘āşum budur ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 39*). [*yār,]*
15. Dilenüp cem‘ iderüz küt-ı yevmi
Ne hāşıl olsa bu **yār** ile bāri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 29*). [*yār,]*
16. Anı kısmet kıluruz iki **yāri**
Didi Mecnûn düşüp pāyına fi’l-hāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 30*). [*yāri, -i]*
17. Belā vü zaħmet idi şanki **yāre**
Muraşşac heykeli ü altünlu ħalħāl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 166*). [*yāre, -e]*
18. Ne **yāri** var ki diye kışşasını
Çapu bağı ayakda ahenin bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 38*). [*yāri, -i]*
19. Saña ol düşmen ola mı dir idüñ
‘Adū oldu saña ol bī-vefā **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 35*). [*yār,]*
20. Ser-i küh üzre ‘üryāñ çün ser-i küh
Yatur vaħşiler ile **yār** u me’nūs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 29*). [*yār,]*
21. Ki añsuz ben ħaribi öksüz itdüñ
Baña miħnet deminde **yār** idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 47*). [*yār,]*
22. Yir idün gerçi vāfir ħuşşasından
Baña sen bī-ğaraz **yār** idün el-ħağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 79*). [*yār,]*
23. Kim andan bāri añup dökmedüñ yaş
Şağ iken itmedüñ ol püre **yāri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 19*). [*yāri, -i]*
24. Çomadı bende ħalka meyl ü cüşı
Senüñ de ħile ise bāruñ ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 35*). [*yār,]*
25. Kūsül yorğanuña göre dimişdür
Şovutma şöħbeti ey **yār** olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 173*). [*yār,]*
26. Ki ol **yāruñ** sözine oldu qā’il
Odur kāmili ki olsa ħağ’dan āğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 62*). [*yāruñ, -üñ]*
27. Sebük-pāy iyledi ‘azm-i beyābān
O ‘aşğ āvāresini buldı **yāri** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 15*). [*yāri, -i]*
28. Çatında bir iki vaħşī var nişeste
Yatur yoğ ħizmetinde **yār** u çardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 21*). [*yār,]*

1. Yarasın yār farkın itmeyüp fark
Ururken ṭabl gibi na'ra hā'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 110*). [*yarasın, -a, -sın*]
2. İrüp saña nice bir **yara** sîne
Cihân kim mâzîdür ma'nîde ḥâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 90*). [*yara, -a*]

yār: *Sevgili.*

1. Şokdı dü-ḥayretten kalem barmağın ağzına devât
Yāra 'arz-ı ḥāl için itdüm çü taḥrîr-i firâk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 10*). [*yāra, -a*]
2. Ḥayâl-i ğamzesi **yāruñ** baña ḥavāle yiter
Ḥasûd diş bileme kanum içmege şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 6*). [*yāruñ, -uñ*]
3. Yā Rab ne günâh itdüm ola devr-i zemâne
Her yirde görür cân gözi dîdârımı **yāruñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 9*). [*yāruñ, -uñ*]
4. Ammâ ki bilimen aña yarar üstühân mîdur
Ey Zeyd 'Amr vāvı gibi **yārdan** raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 9*). [*yārdan, -dan*]
5. Ğam-ı yāra düşen gözler mi 'ārı
Meger **yārı** ğamından olan 'ārî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 48*). [*yārı, -ı*]
6. Kılurdı perdede ney gibi zārî
Ne **yārı** var ne şabrı ne qarârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 18*). [*yārı, -ı*]
7. Felek çün itdi **yārından** anı ferd
Teb-i hicrân yüzün itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 19*). [*yārından, -ı, -ndan*]
8. Şaçınsuz ḥâ vü ḥâ ḥarfeyni ey **yār**
Olurlar boynuma çün ḥalka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 21*). [*yār,]*
9. Ğam-ı firâk bu ise kim benüm var
Firâka düşmesün kâfir de ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 42*). [*yār,]*
10. Bu resme kim ḥiṭâb iylerdi **yāre**
İderdi sinesini pāre pāre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 45*). [*yāre, -e*]
11. Revân yirden ṭurup ol serv-reftâr
Didi üftâdesine düşme ey **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 32*). [*yār,]*
12. Görüp birbirini bir dem iki **yār**
Enîn ü âh ile olundu bāzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 55*). [*yār,]*
13. O **yāre** bende bendi **yāre** mâni'
İkisi birbirinden būya kâni' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 5*). [*yāre, -e*]
14. O **yāre** bende bendi **yāre** mâni'
İkisi birbirinden būya kâni' (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 5*). [*yāre, -e*]
15. Öpüp **yārı** işigin ḳordı başı
Ḳuçardı şöyle kim ṭuymazdı taşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 15*). [*yārı, -ı*]
16. Gezüp âvāre bāzârı be-zārî
Dilinde nâleler gönünde **yārı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 68*). [*yārı, -ı*]
17. İşidüp Leylî âvâzın o zāruñ
Didi dervîşsin saña Ḥaḳ vire **yāruñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 52*). [*yāruñ, -uñ*]
18. Didi Mecnûn peder ne olur ey **yār**
Cihân Leylî'dür andan ğayrı kim vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 53*). [*yār,]*
19. Eger meyl iylemezse ğam degüldür
Saña **yār** ol ki yāruñ kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [*yār,]*
20. Eger meyl iylemezse ğam degüldür
Saña yār ol ki **yāruñ** kem degüldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 84*). [*yāruñ, -uñ*]
21. Fedâ-yı **yār** için besler dil bu cānı
N'ider **yār** olmasa cân u cihānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 46*). [*yār,]*
22. Başum ḥoş olduĝı gözümle her dem
Anuñ-çündür ki ağlar **yār** için dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 50*). [*yār,]*

23. Gidüp benlik bir oldum **yār** ile bil
 o çalı kim ŐiŐiŐmaz araya ıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 63*). [*yār,]*
24. Cihānun fitnesiyle **yāre** meftûn
 Esîr-i zülf-i Leylî a'nî Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 9*). [*yāre, -e]*
25. açan Mecnûn dūŐeydi hāl-i vecde
 Varup Necd'e Çılurdu **yāre** secde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 22*). [*yāre, -e]*
26. Aña kûçek ayusı ays'a Leylî
 Olur her hātıruñ bir **yāre** meyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 16*). [*yāre, -e]*
27. Oırdı **yāre** arşu hāste Mecnûn
 Rāıbinden Őikāyet-nāme mevzûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 53*). [*yāre, -e]*
28. Velî **yār** olımaz mecnûna 'āıl
 HūŐūŐa olmaya ıŐlāha ābil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 117*). [*yār,]*
29. Ki varup yoluña baş oyam ey **yār**
 Ne deñlü olsa zulm-i bi-Őümāruñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 92*). [*yār,]*
30. Velî yok baña senden özge bir **yār**
 Beni ey māh-ı nev Mecnûn sen itdûñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 102*). [*yār,]*
31. Ne kārūm aldı ne varum ne **yārūm**
 O kim sulān-ı 'aŐına muı'em (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 38*). [*yārūm, -um]*
32. Muı'em dōke bağrum **yāre** anum
 Başumdan ğitmesûn Leylî belāsi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 14*). [*yāre, -e]*
33. Beni bōyle ğarîb itmezdi **yārūm**
 Nazar ıldı peder çûn bu kelāma (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 18*). [*yārūm, -um]*
34. 'Aceb ğavgā odı yandı baŐuña
 Raıbe a'ne **yāra** cān atarsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 21*). [*yāra, -a]*
35. Ki ey yār-ı cefā-kār u dil-fikār
 İ cānum gibi baħtı ara **yārūm** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 125*). [*yārūm, -um]*
36. Delü ğōñlüm gibi āvāre **yārūm**
 İ serv-i nev-civān yār-ı civān-merd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 126*). [*yārūm, -um]*
37. Cigerler yaıcı eş'ār-ı Mecnûn
 Didi ey perdede perverde **yārūm** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 141*). [*yārūm, -um]*
38. Çara baħtı gibi ser-geŐte dūŐmiŐ
 Ne dārı var ne **yārı** var ne 'ārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 13*). [*yārı, -ı]*
39. Hemān yilden alur bűy-ı niğārı
 NaŐıbi **yārdan** geh geh okudur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 27*). [*yārdan, -dan]*
40. ılur mı **yār** ile ol kārı zārı
 Anı kim yāy idűp dűr **yār** derdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [*yār,]*
41. ılur mı **yār** ile ol kārı zārı
 Anı kim yāy idűp dűr **yār** derdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 141*). [*yār,]*
42. Atar mı **yārına** tîr-i neberdi
 O cān kim oldu 'aŐ odıyle mabűh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 142*). [*yārına, -ı, -n, -a]*
43. Yűreği opdı hűlkuma ııldı
 Ŭmîdi var iken fi'l-cűmle **yāre** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 169*). [*yāre, -e]*
44. Mu'atar bűyı bű-yı nev-bahāra
 Ri'āyet iyleyűp **yār** u bahārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 33*). [*yār,]*
45. Dilinden **yārınűñ** zıkrin ayırmaz
 Dili aynar harāretten çű ŐiŐe (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 80*). [*yārınűñ, -ı, -n, -űñ]*
46. Refiından ğarîb ű **yārdan** dűr
 Yűce aĐlar baŐıdur cilve-ğāhuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 52*). [*yārdan, -dan]*
47. İriş ol **yāre** 'arz it bir nice rāz
 Ki Şorarsan eger hāl-i ğaribi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 56*). [*yāre, -e]*
48. Yire sűrűp yűzin aĐladı Mecnûn
 Didi **yāre** ki ey BaĐdād-ı ihsān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 61*). [*yāre, -e]*

49. Bu gün uş cān virürem virmege cān
Elümlle dün günāh itdümse **yāre** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 75*). [*yāre, -e*]
50. O kim ‘ārīdür andan **yāri** n’iyler
Çü qarşu geldi bü-y-ı küy-ı dil-ber (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 10*). [*yāri, -i*]
51. İrişdi ya’nī **yāra** gitdi hārı
Atası geldi pür-şūr u şegab-nāk (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 6*). [*yāra, -a*]
52. Yağardı şanasın āzer şaçardı
İraq düşdügi-çün sevgülü **yāra** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 145*). [*yāra, -a*]
53. Tönuma sür bunu çeşmüme sürme
Ki baña **yārsuz** mātem gerekdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 153*). [*yārsuz, -suz*]
54. Baña besdür iki ‘ālemde **yārum**
İre çün cevheriye dürr-i şehvār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 198*). [*yārum, -um*]
55. Bütü hīç sevme kim yoğdur vefāsı
Cihānda yoğa dönse var iken **yār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 31*). [*yār,]*
56. Saña yād oldı gayre āşinā **yār**
Güli gibi seni de virdi bāda (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 36*). [*yār,]*
57. Aduñ yād iylemez **yār** oldı yāda
Nikāh itdiler anı bir civāna (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 38*). [*yār,]*
58. Sen anuñ gibi **yāri** yoğa şay var
Çanı ol dōst kim zehrīn yir idüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 32*). [*yāri, -i*]
59. Ğam u ğavġā uyandı şabr hufte
İdüp **yāruñ** cefāsından şikāyet (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 117*). [*yāruñ, -uñ*]
60. Ki gelmez göñlüñe yār-ı kādīm
Yiñi **yār** ile çün olduñ hem-āġuş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 39*). [*yār,]*
61. İrāk düşmek kaçtı düşvār u müşkil
Ne müşkildür bu resme sevgülü **yār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 131*). [*yār,]*
62. Hem urup **yāra** hem feryād idersin
Görinür cünbişüñde riş-ħande (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 30*). [*yāra, -a*]
63. Biri Leyli biri Gün birisi Ay
Bu resme **yārdan** Mecnûn-ı bi-dil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 129*). [*yārdan, -dan*]
64. Kādīmī **yāri** da itme ferāmūş
Elüñden göñlümi şād itmedüñ hīç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 40*). [*yāri, -i*]
65. Alup peyk anı uçdı şan ħamāme
Çü Leyli gördi **yāruñ** nāmesini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 3*). [*yāruñ, -uñ*]
66. Saña ‘arz iyelerem diñle sözümi
O ‘ahdi kim senüñle itdüm ey **yār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 9*). [*yār,]*
67. Senüñ ğayruña zehr-ālūde ħündür
Lebüme degmemişdür ğayruñ ey **yār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 15*). [*yār,]*
68. Melāmet iyleme kim şerm-sārem
Bu müşkil yaramuñ üstine ey **yār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 37*). [*yār,]*
69. Ne iylersen elüñde iħtiyāruñ
Benüm ne rāz-dārum var ne **yārum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 61*). [*yārum, -um*]
70. Benüm derdüm velī senden beterdür
Senüñ var derdüñi yanmağa **yāruñ** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 59*). [*yāruñ, -uñ*]
71. Ulaşdırdı anı Mecnûn’a kāşid
Açup gül gibi **yāruñ** ruķ’asını (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 89*). [*yāruñ, -uñ*]
72. Dilese yollarını kıyruğ ile
Çü **yāre** it rakībi māni ‘oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 35*). [*yāre, -e*]
73. Göbekden dize dek anın da varı
Cihān içinde **yāri** dilde yek dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 55*). [*yāri, -i*]
74. O daħi ney gibi delük delükdür
Ĥayāl itmiş anı **yārūn** ĥayāli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 49*). [*yārūn, -uñ*]

75. Ne biliş ƙaldı yādumda ne hōd yād
İçüm ƙaşum Şu resme ƙutdı **yārum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 27*). [*yārum, -um*]
76. Didi ey yaram üzre ƙuz Şaçan **yār**
Adum Leylî vü rüz-i ƙālî'üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 86*). [*yār,]*
77. Varurdum saña noƙŐānumla ey **yār**
Peder mevtinden oldum eyle ğam-nāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 212*). [*yār,]*
78. Ki bensüz hālî ol **yāruñ** nicedür
Ne yir ne içer nice geçer zemānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 116*). [*yāruñ, -uñ*]
79. O ƙoĝru **yār** o dem cān atdı çün tîr
Perî-veş ol perî-peyker perî-zād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 112*). [*yār,]*
80. Ƙapusu baĝlu **yārî** kārî gibi
Be-Şuret gevher idi genc içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 6*). [*yārî, -î*]
81. Hārîf iseñ eger bismillah ey **yār**
Ben aƙlas çāk idici hırƙa-püşem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 6*). [*yār,]*
82. Demidür ĝöçesin ey **yār** ĝāra
Tekellüf 'āleminden ƙaşradur ĝār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 38*). [*yār,]*
83. Oƙur **yāre** ƙaŐide-ber-ƙaŐide
Ki ey yār-î Őafā-baĝŐ u vefāyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 2*). [*yāre, -e*]
84. Ki uyan üstüne ĝün geldi ey **yār**
Anı fehmi itmeyüp Mecnûn sözinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 44*). [*yār,]*
85. O 'āŐıƙ itmedi Leylî'ye meyli
Ƙaçan yüz bulmadı **yārından** ol māh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 73*). [*yārından, -in, -dan*]
86. Dilin süsen gibi hāmüş iderdi
Ƙaçan kim **yārîn** añup āh iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 29*). [*yārîn, -iñ*]
87. İçinden dōst derdin yād iderdi
Aƙar **yāriyçün** eşki dāne dāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 91*). [*yāriyçün, -i, -yçün*]
88. Oturup **yāriyçün** aĝladı hālvet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 100*). [*yāriyçün, -i, -yçün*]
89. Dil-i bīmāra hōŐ virdüñ cevābı
Anuñ kim **yārî** ehl-i hāl olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 59*). [*yārî, -î*]
90. İki **yār** u iki müŐtāk u mehçür
Cihāna ƙoldı eĝānun hürüşü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 92*). [*yār,]*
91. Ola çün niyetinde ƙible vāhid
Gider **yāre** ider zevĝ u semā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 63*). [*yāre, -e*]
92. Añup **yārîn** ĝamın yir āŐikārā
ĝözinde āb-î eşk ü dilde āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 10*). [*yārîn, -in*]
93. Olup bî-hüd çü sāye pāye dūŐdi
ĝörüp Mecnûn da **yārîn** dūŐdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 89*). [*yārîn, -in*]
94. Şorardı **yārini** kimi ĝörürdi
Dilin 'aŐƙ odı eyle iyledi germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 14*). [*yārini, -i, -(n)i*]
95. Rî'āyet idesin ol yādigāri
'Aziz idi baña cānumdan ol **yār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 91*). [*yār,]*
96. Cemāl-i luƙf-î Hāk'dan özge **yāre**
ĝalaƙ idüp olan maĝlūka meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 122*). [*yāre, -e*]
97. Ziyāret ƙılmaĝa hāk-i mezārüm
Benüm kâ'im-maƙāmum ƙıl o **yārî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 89*). [*yārî, -î*]
98. Őaƙım hōr añlama ol **yārî** zinhār
İdesin hem aña benden selāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 92*). [*yārî, -î*]
99. Ki dā'im ƙible oldur ben ĝarîbe
İŞidüp çün gele āvāre **yārum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 87*). [*yārum, -um*]
100. İrüp ƙucdı mezārî nitekim **yār**
Őu deñlü Őaƙı ĝül-ĝün nergisi hūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 80*). [*yār,]*
101. Ƙodi ĝayrı hıƙābı **yāre** itdi
Didi ey tāze ĝül irdüñ hāzāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 104*). [*yāre, -e*]

yār için ölmek: *Sevgili uğrunda camı feda etmek, o derece sevmek.*

1. Hāyatumdur benüm **yār için ölmek**
Benüm fahrumdur anuñ-çün döğölmek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 39*). [*yār için ölmek,]*

yār ol-: *Sevgili, dost olmak.*

1. Güneşsin yirde gögde yılduzuñ var
Niçün hākiler ile olasın yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 70*). [*yār ol-, -a, -sın]*
2. Velî yār olmaz mecnûna ‘âkil
Huşûşâ olmaya işlâha kâbil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 107*). [*yār ol-, -maz]*
3. Taş ursa gündüzün pehlûma ağyār
Olursın baña hem pehlû vü hem yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 140*). [*yār ol-, -ur, -sın]*
4. Enis olma perîşân diller ile
Şadef olursa yaz yağmurına yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 145*). [*yār ol, -ur, -sa]*
5. Olur deryâ dibinde dürr-i şehvār
Eger anuñla yār olursa efî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 147*). [*yār ol, -ur, -sa]*
6. Ğarîb oldur ki saña olmadı yār
Bu bi-keslikden efgân ne revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 240*). [*yār ol, -ma, -dı]*

yār ol: *Dost olmak.*

1. Ne var âsân oğursañ zâhirin sen
Benümle yār olan bi-hâd gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 71*). [*yār ol, -an]*
2. Dil-i ‘uşşâka nice yār olasın
Yaraşmaz olasın sen baña hem-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 90*). [*yār ol, -a, -sın]*
3. Ğarîn oldı nitekim mağz ile pöst
Oğurdu yār olup ol hem-zebâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 65*). [*yār ol, -up]*
4. Gül iken menzilin hâr iylemişdür
Tama‘ h‘ârına cânuñ olmasun yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 133*). [*yār ol, -ma, -sun]*

yār ol: *Sevgili olmak.*

1. Baña kıble yiter didâr-ı yârüm
Peder baña ne hâcet kim ola yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 189*). [*yār ol, -a]*

yār u ağyar: *Sevgili ve başkaları.*

1. Bir oldı **yār u ağyar** itmezsem fark
Mağabbet eyledi kendüye meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 64*). [*yār u ağyar,]*

yara-: *Layık olmak, uygun olmak.*

1. Civân iken daği pîrâne kıldı
Ne ayağ bulunur **yarar** ne ser var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 91*). [*yarar, -r]*

yara: *Yara.Dert, üzüntü, acı.*

1. Saña ta'lim-i haþ yüz karasıdur
Kaalem şemşir-i ta'ne **yarasıdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 80*). [*yarasıdur, -sı, -dur*]
2. Bir ağız gelmedi gonceñ kelâma
İrişdi sineme şad **yara** senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 19*). [*yara,]*
3. İdüp her **yara** üzre bir iki nâle
Başından gâh silkerdi ğubârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 52*). [*yara,]*

yara: *Yara // 'aşk yarası, gönül yarası.*

1. Urursañ **yara** ur endâmı deñlü
Za'ifem döymezem ben bu belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 52*). [*yara,]*

yara: *Aşkın neden olduğu üzüntü, keder, dert.*

1. Sitâremden kem olmaz dilde **yaram**
Gerekmez hoş-dil olmak ben belâ-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 42*). [*yaram, -m*]

yāra kul ol: *Sevgiliye kul olmak, o derece bağlı olmak.*

1. Kul olmuş yāra ağıyarından āzād
Zihî ğam kim aña virmüş berātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 90*). [*yāra kul ol, -muş*]

yara üstine tuz ekme: *Yaraya tuz basmak. Acısı olan bir kimsenin üzüntüsü, birtakım söz ve davranışlarla artırılmamalıdır" anlamında kullanılan bir söz.*

1. Melâmet iyleme kim şerm-sārem
Bu müşkil yaramuñ üstine ey yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 38*). [*yara üstine tuz ekme,]*

yara üzre tuz saç: *Yaraya tuz basmak. Dert, yarası, acısı olan bir kimsenin dertini, acısını artıracak davranışta bulunmak.*

1. Didi ey yaram üzre tuz saçan yār
Adum Leyli vü rüz-ı t̄ali'üm leyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 86*). [*yara üzre tuz saç, -an*]

yara yiri: *Yaranın olduğu yer.*

1. Çıka her yara yirinden buhârı
Hüruc itdi kabâ vü pîrehenden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 8*). [*yara yiri, -n, -den*]

yarağ it: *Hazırlık yapmak.*

1. Ecelden ğayri yok zehrine tiryāk
Yarağ itdi şavaşa ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 13*). [*yarağ it, -di*]

yarak: Savaş âleti, silâh.

1. ‘Arabda mu‘teberdür şulh u cengi
Şavaşa varsa tartışılmış **yarakdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 105*). [*yarakdur, -dur*]

yārān: Arkadaşlar, dostlar.

1. Bu **yārān** cümle A‘rābun levendi
Ġalaṭ didüm muḥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [*yārān,]*
2. Bu **yārān** cümle ā‘rābun levendi
Ġalaṭ didüm muḥabbet derd-mendi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 13*). [*yārān,]*
3. Atam anam ṭaleb kılmaz kışâşı
Esen ḳalun siz ey **yārān** ki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 57*). [*yārān,]*
4. Ṭurup ‘azm iylediler Necd’e **yārān**
Ararken buldılar anı pür-endüh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 26*). [*yārān,]*
5. İtüñ ḥôd bâri ağzı var dili yok
Çü **yārān** gördiler anuñ hevâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 113*). [*yārān,]*
6. Şavulmaz bildiler hergiz belâsın
Kesüp ümmîdi gitdiler o **yārān** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 115*). [*yārān,]*
7. Şu yirinde ciger ḳanın içerdi
Bilüp **yārānı** vü ḳavmi bu râzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 7*). [*yārānı, -ı*]
8. Ġarîbüñ ağzına ṭamzurdu âbı
Hemân **yārānı** ra‘d u berḳ u bârân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 27*). [*yārānı, -ı*]

yārān-ı mecnûn: Mecnun'un arkadaşları.

1. Görüp ol nâḳayı **yārān-ı Mecnûn**
Bulurlardı anı üftâde meftûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 9*). [*yārān-ı mecnûn,]*
2. Güli deff itmiş evrâḳın celâcil
Bu meclisde meger **yārān-ı Mecnûn** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 21*). [*yārān-ı mecnûn,]*

yarar: Faydalı, yararlı.

1. Ammâ ki bilimen aña **yarar** üstülḥân mıdur
Ey Zeyd ‘Amr vâvı gibi yârdan raḳîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 8*). [*yarar,]*

yaras: Yakışmak, uygun düşmek, layık ve münasip olmak.

1. Yaraşmaz iylemek mestüre leyli
Güneş nûri gibi her yâña meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 65*). [*yaraşmaz, -maz*]
2. Yüzün görmez senüñ gibi ḥabîbüñ
Yaraşurken saña ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 27*). [*yaraşurken, -ur, -ken*]
3. Behişt olmaḳ **yaraşurdu** maḳâmuñ
Mizâc-ı la‘l-i nâbuñ kevşerîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 152*). [*yaraşurdu, -ur, -du*]
4. Kenâruñda **yaraşur** serv-i dil-cü
Cemâlin görmedin germ oldı şevḳuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 154*). [*yaraşur, -ur*]

5. Anuñ ser-tâ-kağem ay idi cismi
Yaraşur Leylî olsa anuñ ismi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 134*). [*yaraşur, -ur*]
6. Esîre **yaraşur** zencîr ü zindân
Seni sevmekden artuğ yok günâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 70*). [*yaraşur, -ur*]
7. Hîlâf-ı lâf idenler şâdığ olmaz
Yaraşmaz râsta kavî-i muhâlif (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 27*). [*yaraşmaz, -maz*]
8. Yaraşmaz sen şanem gelmege bu deyr
Yüzüñde gerçi zâhir dil-nüvâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 24*). [*yaraşmaz, -maz*]
9. Yaraşmaz sen oturasın türâbe
Senüñ ter-penbedür cismüñ ben âteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 78*). [*yaraşmaz, -maz*]
10. Dil-i ‘uşşâka nice yâr olasın
Yaraşmaz olasın sen baña hem-pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 91*). [*yaraşmaz, -maz*]

yaraşur: *Layık, uygun, değer.*

1. Amân vir ey ecel müsta‘cil olma
Temâyül **yaraşur** sen serve ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 5*). [*yaraşur,]*
2. ‘İvaż kılsam **yaraşur** aña cânı
Çün ata dôst destî ‘âşîka taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 150*). [*yaraşur,]*
3. Baña şak bağı boynından anuñ al
Ki mecnûna **yaraşur** bend ü zencîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 33*). [*yaraşur,]*
4. Yılana **yaraşur** çün hâk rûzî
Var ey serv ol çemende şutma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 66*). [*yaraşur,]*
5. Yaraşur ger saña dirlerse insân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 70*). [*yaraşur,]*

yaraşur mı: *Hîç yakışır mı, münasip mi? (Yakışmaz, reva değil anlamlarını karşılayan bir ifade).*

1. Yaraşur mı harâba serv-i hûş-nâz
N’ider gül-geşti ol âvâre deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 102*). [*yaraşur mı,]*

yarat: *Yaratmak, meydana getirmek.*

1. Yaratmış ğabğabın âb-ı mu‘allağ
Lebi şekker-şiken sözi şeker-rîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 40*). [*yaratmış,]*
2. Virüp andı didi ol arzû-mend
Hudâ için ki **yaratdı** cihâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 103*). [*yaratdı, -dı*]

yâre: *Yara.*

1. Urursın sen de yârem üzre **yâre**
Umaram ben olasın zahme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 48*). [*yâre,]*
2. Urursın sen de **yârem** üzre yâre
Umaram ben olasın zahme merhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 48*). [*yârem, -m*]
3. Nice olur ana cânun nişâne
O hançer kim em olmaz **yâresine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 89*). [*yâresine, -si, -n, -e*]

yâre: *Yara // Sevgiliden kaynaklı âşîğın gönül yarası.*

1. Olurdu ara yaşlılar gibi zār
Dir idi dilde **yāre** ol dil-figār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 10, Mısra 8*). [*yāre,]*

yāre: *Bilezik.*

1. Taılmadan yeg idi anı boma
Bilegi sımıne altūnlu **yāre** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 165*). [*yāre,]*

yarı: *Yarım.*

1. amu Ha emrine mūnād u sākıt
amer kim dā'imā **yārı** gūneřdūr (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 62, Mısra 21*). [*yārı,]*

yār-ı āfitāb: *Gūnesin sevgilisi.*

1. Gōzūm řeb kūrı yār-ı āfitābem
İy zūlfi gibi řarrār u siyeh-kār (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 69, Mısra 12*). [*yār-ı āfitāb, -em]*

yār-ı cān: *Sevgili.*

1. ū vařlı mūřkil oldu yār-ı cānuñ
Anasına didi bir kimse Leyli (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 174*). [*yār-ı cān, -uñ]*

yār-ı cefā-kār: *Cefā çeken sevgili.*

1. Ki ey **yār-ı cefā-kār** u dil-fikār
İ cānum gibi batı ara yārūm (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 124*). [*yār-ı cefā-kār,]*

yār-ı civān-merd: *Mert sevgili.*

1. Delū gōnlūm gibi āvāre yārūm
İ serv-i nev-civān **yār-ı civān-merd** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 30, Mısra 127*). [*yār-ı civān-merd,]*

yār-ı derd: *Dert ortağı.*

1. Muabbet āřikārā iyler idi
Velī Leyli dilinde yār-ı derdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 68, Mısra 17*). [*yār-ı derd, -i]*

yār-ı dil-bend: *Gōnlū balayan sevgili.*

1. Giriftār idemez bend ile zencīr
Delūrdelden beni ol **yār-ı dil-bend** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 20, Mısra 35*). [*yār-ı dil-bend,]*
2. Oturur derd-mend ol **yār-ı dil-bend**
Nesīm-i řavtı ammā tāzelendi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 48, Mısra 40*). [*yār-ı dil-bend,]*

yār-ı dil-sitān: *Gönül ahcı sevgili.*

1. Dileyü geldi yār-ı dil-sitānı
Buluşdı seyyidine ol maķāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 52*). [*yār-ı dil-sitān, -ı*]

yār-ı dil-süz: *Yüreği yanmış dost.*

1. Kimi havlısı kimi pāsbānı
Anı hıfz itdiler çün **yār-ı dil-süz** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 27*). [*yār-ı dil-süz,]*

yār-ı ğār: *Mağara dostu.*

1. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yārı
Gice bir nice ‘āşık yār-ı ğārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [*yār-ı ğār, -ı*]
2. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yārı
Gice bir nice ‘āşık yār-ı ğārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 12*). [*yār-ı ğār, -ı*]
3. Ki aña yatduğı yir āteş idi
Anuñ-çün nāle olup yār-ı ğārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 11*). [*yār-ı ğār, -ı*]
4. Tutaradı rāh-ı yāre çeşm-i rüşen
Ki irüp bād-ı ğārı yār-ı ğārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 59*). [*yār-ı ğār, -ı*]

yār-ı ğarīb: *Garip, mahzun sevgili.*

1. Ala yār-ı ğarībinden nişānı
Ya bārī kalbi bir dem açılardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 96*). [*yār-ı ğarīb, -i, -nden*]

yār-ı ğazāl: *Ceylan gibi sevgili.*

1. Ğazel oğur añar yār-ı ğazālī
Ne şîri kim getirürdi zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 24*). [*yār-ı ğazāl, -i*]

yār-ı hem-zād: *Yaşıt arkadaş.*

1. Diledi hāşıl-ı ‘ömre cān ata
Bile uydurdu bir kaç **yār-ı hem-zād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 53*). [*yār-ı hem-zād,]*

yār-ı hişārī: *Kalede olan sevgili.*

1. Veli olmaz tekebbür ‘ār ehli
Hişāra varma ey **yār-ı hişārī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 47*). [*yār-ı hişārī,]*

yār-ı kadīm: *Eski yār, sevgili.*

1. Ki gelmez gönlüne **yār-ı kâdīm**
Yiñi yār ile çün olduñ hem-âğüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 38*). [*yār-ı kâdīm,]*
2. Baña ța'n itme ey yār-ı kâdīmüm
O kim sâbit şanursın şöhetümde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 24*). [*yār-ı kâdīm, -üm]*
3. Kılarum ʿarz-ı hâli ben şikeste
Nedür aḥvâlüñ ey **yār-ı kâdīmī** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 183*). [*yār-ı kâdīmī,]*

yār-ı mihribân: Şefkatli, merhametli, güler yüzlü sevgili.

1. İdersin sen de düşmen gibi derhem
Egerçi baña yār-ı mihribânsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 51*). [*yār-ı mihribân, -sın]*

yār-ı muvâfık: Münasip sevgili.

1. Görüb birbirini ol iki ʿâşık
İki **yār-ı muvâfık** iki sâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 18*). [*yār-ı muvâfık,]*

yār-ı nihâne: Gizli dost.

1. Āvâre gibi bencileyin **yār-ı nihâne**
ʿArz itmek için sūzişini ʿäleme ḥurşid (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 2*). [*yār-ı nihâne,]*

yār-ı şafâ-baḥş: Mutluluk veren sevgili.

1. Oḡur yâre kaşide-ber-kaşide
Ki ey **yār-ı şafâ-baḥş** u vefâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 3*). [*yār-ı şafâ-baḥş,]*

yār-ı sâkî: İçki dağıtan sevgili.

1. Vücüdüm cev cev oldı hem-çü ḥâlün
Elüñden bâde şun ey **yār-ı sâkî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 57*). [*yār-ı sâkî,]*

yār-ı vefâ-dâr: Vefalı sevgili.

1. Ki bilmez âsumândan rismâni
Varup çağırđı ol **yār-ı vefâ-dâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 43*). [*yār-ı vefâ-dâr,]*

yarı yolda koy: Yapılan yardımı sonuna kadar sürdürmemek.

1. Yarım yolda beni tenhâ koyasın
Tutulmadın gazâle bend-i şayda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 106*). [*yarı yolda koy, -asın]*

yarım: Bir bütüñün yarısı.

1. Yakîn gelmezdi giñ yirde kalurdi
Yarım gün yatdılar ol iki bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 101*). [*yarım,]*

yarım gün: Yarım gün.

1. Şan olmuşdur yükiyle gemisi ğark
Yarım günde güneşden cāni kızdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 9*). [*yarım gün, -de]*

yarın: Gelecek, ilerideki zaman.

1. Benüm gibi çü **yārın** olasın pîr
Geçer fırsat bulunmaz aña tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 33*). [*yārın,]*
2. İyü toħm ek ki hûş-dem hûş-mahaldür
Ki görüp haşiluñ **yārın** içini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 123*). [*yārın,]*
3. Ki mizâne ururlar anı **yārın**
Şu cān kim ölmedin dünyāda öldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 130*). [*yārın,]*
4. Gül-i şādî bi türür belki **yarın**
Peder öldi ğarîbem dime zinhār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 238*). [*yarın,]*

yarın: Ahiret günü.

1. Haşr u neşrûñ ‘arşasın **yarın** pür-âteş iyleyem
Ger bu gün gitmezse sinemden bu te’sîr-i firāk (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 1, Mısra 5*). [*yarın,]*
2. Helâl itmezseñ anı hālûme vāy
Benüm qorqum bu **yarın** tuta kâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 85*). [*yarın,]*

yarın: Gelecek, ilerideki zaman. II mahşer.

1. Yarın hışmuñdan urma bağruma tîr
Dileme ola ey merd-i ciger-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 88*). [*yarın,]*

yarındası: Yarın, ertesi gün.

1. Yarındası yine şûret bayāğı
Nemed-püş u gedā elde tayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 45*). [*yarındası,]*

yarpuz: Yabannanesi.

1. Yılan sevmedüğü **yarpuz** idüm ben
Beni yolup yabāna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 60*). [*yarpuz,]*

yaş: Yaş, sene.

1. Yaşum geçsün kuru endişem ile
Görüp Nevfel kıtı bî-çäre anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 118*). [*yaşum, -um]*

yaş: Gözyaşı.

1. Bu hâle lâlenün göyündi özi
Tolup nergislerün **yaş** ile gözi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 24*). [*yaş,]*
2. Yaşın yağmur idüp karşı yürürdi
Tolup vaşf-ı cemâl-i Leyli afâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 96*). [*yaşın, -in]*
3. Aķup **yaşı** gözinden pāya düşdi
Yürürken deşt içinde rāh u bi-rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 10*). [*yaşı, -ı]*
4. Yaşı nergislerini itdi gül-gün
Deñizler akıdup ol eşk-bārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 26*). [*yaşı, -ı]*
5. Gözinden **yaşını** şabr ile sildi
Uçarken ķondu ammā per şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 112*). [*yaşını, -ı, -n, -ı]*
6. Revāne oldu Necd'e zār u maķzûn
Yaşı gibi ciger ķanıyla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 107*). [*yaşı, -ı]*
7. Şaçup üstüme **yaşın** çeşm-i mestün
Ki tā ğusl-ı kefen idüp ol āba (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 12*). [*yaşın, -in]*
8. Kara bağrı gibi itdi der-ağuş
Şaçup dokerdi akıdup **yaşını** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 33*). [*yaşını, -ı, -n, -ı]*
9. Görüp āh iyledi bi-ĉāre māder
Yudı geh gözleri **yaşıyla** rüyın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 45*). [*yaşıyla, -ı, -y, -la]*
10. Muķabbet ehli şādıklar ĥaķı-ĉün
Seherde gözden aķan **yaşlar** için (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 33*). [*yaşlar, -lar]*

yaş: Hayat, ömür.

1. Kıza ʿār ehli olursa uzun **yaş**
Eger bi-ʿār olursa başına taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 85*). [*yaş,]*
2. Yaşın zülfince ķıl ol serv-i nāza
Ķıla döndüm egerĉi ĥasretinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 4*). [*yaşın, -in]*

yaş dök: Ağlamak, gözyaşı dökmek.

1. Kim andan bārī añup dökmedün yaş
Şağ iken itmedün ol pīre yārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 18*). [*yaş dök, -me, -dü, -ñ]*

yaş ol: Yaş almak, yaşı olmak.

1. Yigitlik var idi maʿzūr olurduñ
Bu kez şimdi kim oldu saña çok yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 17*). [*yaş ol, -dı]*

yaş tut: Çok üzölmek, yasa bürünmek, matem tutmak.

1. Vefāt-ı Leyli için tutdı yaşı
Tolındı ĉünkü ĥurşid-i melāĥat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 190*). [*yaş tut, -dı]*
2. Yaşın tutmağ için giydüm kebüdi
Saña ben ʿaşıķam şādık muvāfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 216*). [*yaş tutmağ,]*

yasdan: *Yaslanmak, dayanmak. (TS).*

1. Yatarsa **yaşdanur** āhū kōlina
Çü bir yir bezm-gāh-ı şāh olurdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 44*). [*yaşdanur, -ur*]

yaşduk: *Yastık.*

1. Ölüm döşegine düşsem eger zār
Baña **yaşduk** yiter seng-i der-i yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 36*). [*yaşduk,]*
2. Olup **yaşdukla** döşek hāre vü hār
Yiri hāk ü gubār u çehre hākī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 16*). [*yaşdukla, -la*]
3. Döşegi ıssı kumdan **yaşduğı** seng
Yatur ne hānümānı var ne hāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 130*). [*yaşduğı, -ı*]
4. Döşegi hār ola vü **yaşduğı** seng
Hemān bed-bahtum ister bu belāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 38*). [*yaşduğı, -ı*]
5. Kuru toprak döşek **yaşduk** kara taş
Vaşiyet kıлмаğa yok ādemī-zād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 22*). [*yaşduk,]*

yāsemen: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç, yasemen çiçeği.*

1. Vefā umma bitürmez anı zenler
Nitekim şura yirde **yāsemenler** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 48*). [*yāsemenler, -ler*]
2. ‘Urūq-ı ergüvānuñ kani geldi
Çün açdı **yāsemen** simā-yı simin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 33*). [*yāsemen,]*
3. Çemende **yāsemenlerdür** giyāhuñ
Koķuñ bŷy-i nigāruñ yādigārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 54*). [*yāsemenlerdür, -ler, -dür*]
4. Nicedür āh o çeşm-i āhuvāne
Gül endāmuñ ter idi **yāsemenden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 123*). [*yāsemenden, -den*]

yāsemin: *Güzel kokulu, beyaz ve güzel çiçekler açan sarmaşık cinsinden bir ağaç, yasemen çiçeği.*

1. Gül ile **yāsemini** hem-lihāf it
Galať didüm o resme ‘aşk-ı şāfi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 36*). [*yāsemini, -ı*]

yaşı: *Gözyaşı.*

1. Revān oldı **yaşı** te’sir idüp derd
Gezüp raķş ile Mecnûn lā’ubālī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 160*). [*yaşı,]*

yaşlu: *Yaşlı, ihtiyar, kocamış.*

1. Bir ölmüş kavmüm adın iylerem yād
Görem çün **yaşlu** birkaç dil-figārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 73*). [*yaşlu,]*

yat-: *Bir yere veya bir şeyin üzerine boylu boyunca uzanmak; bulunmak, var olmak.*

1. Yaturdı bir Һarābe iĉre ĉün genc
İdüp bir küşede gencin nüĥüfte (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 64*). [*yaturdı, -ur, -dı*]
2. Yire yağmur yerine Һan yağardı
Yatur cāndan ten ü tenĥā bedenler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 185*). [*yatur, -ur*]
3. Yakĥn gelmezdi giĥ yirde Һalurdı
Yarım gün **yatdılar** ol iki bĥ-hüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 101*). [*yatdılar, -dı, -lar*]
4. Muĥĥm olmış Şanurdı ol müsāfir
Yaturdı ol ĉürimiş üstüĥ^vān-vār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 181*). [*yaturdı, -ur, -dı*]
5. Öürse kimseye ĥālin dimezdi
Yatup vĥrandā ol keklik ĉü bayküş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 85*). [*yatup, -up*]
6. Ki aĥa **yatduĥı** yir āteş idi
Anuĥ-ĉün nāle olup yār-ı ĥārı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 10*). [*yatduĥı, -duĥ, -ı*]
7. Ğıriv idüp gezerdi ive ive
Yatup dinleĥmez idi Şem‘a gibi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 11*). [*yatup, -up*]
8. Amān virme başın Һat‘ iyle Şem‘ün
Baĥa ĥōşdur öñüñde mürde **yatam** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 105*). [*yatam, -am*]
9. Nice bir hicr ile pejmürde **yatam**
Dü ‘ālem baĥa sensüz derd-i serdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 106*). [*yatam, -am*]
10. Yatursa yařdanur āĥū Һolına
ĉü bir yir bezm-gāĥ-ı Őāĥ olurdı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 44*). [*yatursa, -ur, -sa*]
11. Saĥa anda ne menzil Һor ne me‘vā
Sefer ehli iseĥ tūr **yatma** yirden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 75*). [*yatma, -ma*]
12. Ki hem üftāde hem pür-tāb ĉün berĥ
Yatup bu ĥāl ile bir nice dem süstĥ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 43*). [*yatup, -up*]
13. Dil ü cān ‘āleminde Һurdı taĥtı
Yatup ol ĥālet üzre Һaldı bir yıl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [*yatup, -up*]
14. Gice göz yummayan ‘uşşāka beĥzer
Seĥer bĥ-hüd **yatan** müştāka beĥzer (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 44*). [*yatan, -an*]
15. Ğam-ı cāndan boşalmış Һalbi zārfi
Düşüp seng üzre **yatur** vālih ü deng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 9*). [*yatur, -ur*]
16. Hevālar başda vü taşda ayaĥı
Taş iĉinde **yatur** tōprak gibi zār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 15*). [*yatur, -ur*]
17. Yatur bĥ-hüş fāriĥ her eĥadden
Ğam-ı dil-berden özge maĥremi yok (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 64*). [*yatur, -ur*]
18. Şusuzlar nüş idüp nice Һanardı
Yatur Mecnûn-ı ‘üryān anda bir yān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 81*). [*yatur, -ur*]
19. Anı gördi **yatur** ser-mest ü medĥüş
Ĥarāb olmış **yatur** yiri Һarābe (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 96*). [*yatur, -ur*]
20. Anı gördi **yatur** ser-mest ü medĥüş
Ĥarāb olmış **yatur** yiri Һarābe (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 97*). [*yatur, -ur*]
21. Perişān ĥāli māl u raĥtı gibi
Yatur yay ıssısında yāya dönmüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 101*). [*yatur, -ur*]
22. Tūř oldı ĥasreti Mecnûn’a nā-gāĥ
Yatur düşmiş yataĥı vādĥ- i teng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 129*). [*yatur, -ur*]
23. Dōşegi ıssı Һumdan yařduĥı seng
Yatur ne ĥānümāni var ne ĥāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 131*). [*yatur, -ur*]
24. Ki bula ĥayri ĥamlardan necāti
Yaturken kıvrılıp ĉün müy-i ca‘dĥ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 93*). [*yaturken, -ur, -ken*]
25. Yatur Mecnûn düşüp bir yana ‘uryān
Yine anı iletđi ĥānesine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 36*). [*yatur, -ur*]
26. Ya Һara aĥ iĉinde ĉeřm-i zāĥa
Yatur Mecnûn söyünmüş dil ĉerāĥı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 5*). [*yatur, -ur*]

27. Uçup kaçmış elinden şabr zāğı
Yatur yirde söyünmüş şem'e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 7*). [yatur, -ur]
28. Ki gül-gün itdi cümle tağ u taşu
Yatur seng arasında şanki hâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 83*). [yatur, -ur]
29. Ser-i küh üzre 'üryân çün ser-i küh
Yatur vahşiler ile yâr u me'nûs (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 29*). [yatur, -ur]
30. Libâs emrinde varı belde yek pöst
Yatur hâr içre 'üryân mârâ dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 57*). [yatur, -ur]
31. Dilin delmiş cefâlar nâya dönmiş
Yaturken za'f ile ol pîr-i puhte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 23*). [yaturken, -ur, -ken]
32. Kara bahtum şebini rûz idesin
Niyâz idüp **yaturken** fikre taldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 81*). [yaturken, -ur, -ken]
33. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir küh içinde zâr u haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [yatur, -ur]
34. Ne peşmîne 'abâsı var ne peşmi
Yatur 'üryan u biryân dil pür-âzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 43*). [yatur, -ur]
35. Dili pür-gam yatağı dâmen-i deşt
Yatur vahşî gürûhi yöresinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 81*). [yatur, -ur]
36. Yanaram bir adım ger artuğ atam
Yatur gâfil o çüftüm gerçi huftu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 119*). [yatur, -ur]
37. Nevâlar mâyesine itdi âheng
Anı gördi ki **yatur** bî-dil ü hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 137*). [yatur, -ur]
38. Kuşatmışlar anı şan hâlka-i tavk
Yatur ol hâlkada şan hâlka-i mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 29*). [yatur, -ur]
39. Yatur bî-hüş olup bî-nüş-ı bâde
Ferâgat cîbine çekmiş serin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 38*). [yatur, -ur]
40. Katında bir iki vahşî var nişeste
Yatur yok hizmetinde yâr u kardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 21*). [yatur, -ur]
41. Sibâ'ûñ dehşetinden tuymadı il
Yatur ol fâriğ olmuş yok hevesler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 177*). [yatur, -ur]

yat: Yatmak, uyumak.

1. Girüp kıvrıldı **yatdı** nitekim mâr
Eger kıl gibi kıvrılrsa hûş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 8*). [yatdı, -dı]

yatağ: Yatak il barınak.

1. Tuş oldu hasreti Mecnûn'a nâ-gâh
Yatur düşmüş **yatağı** vâdi- i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 129*). [yatağı, -ı]
2. Benümle sen derilmek mümteni'dür
Benüm her şeb **yatağum** bir harâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 77*). [yatağum, -um]

yatak: Döşek.

1. Dili pür-gam **yatağı** dâmen-i deşt
Yatur vahşî gürûhi yöresinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 80*). [yatağı, -ı]

yatak: Uyuma, dinlenme vb. amaçlarla üzerine veya içine yatırılan eşya, döşek; barınak, in.

1. Yataktan nefret itdürmiş nefiri
‘Acebdür uydı âdemden kaçanlar (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 74). [yataktan, -dan]

yavşan: Özel kokulu, acı, kaynatılıp suyu ilaç olarak içilen bir ot.

1. Aña cārüb-zen rübâh olurdu
Tayansa girde-bâliš **yavşan** idi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 47). [yavşan,]

yavu kıl: Kaybetmek, yitirmek.

1. Enügin yavu kılmış şire döndi
Çeküp tiz tiğ-ı tizi virdi tâbı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 34). [yavu kıl, -miş]

yavuz: Kötü, fena.

1. Gül-i tersin hevâya mâ’il olma
Yavuz fitne yilinden gâfil olma (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 46). [yavuz,]
2. ‘Aceb ‘aşka düşürdi ol civâmı
Düşüp bu her iyü **yavuz** zebâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 5). [yavuz,]
3. İyü **yavuz** haber tıldı cihâne
Yağup Leylî dilin bu ta’n u gaybet (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 6). [yavuz,]
4. Esirger cân o kim imâni vardur
Yavuz kırd olma ey âdem ki âdem (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 27). [yavuz,]
5. Yavuz ad ile geçse tadı yoğdur
Zemân-ı ‘ömr egerçi yil gibidür (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 116). [yavuz,]
6. Baña sen ter gül idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden **yavuz** yil (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 75). [yavuz,]

yavuz: Sert, çetin, yaman.

1. Buyurdu yüz **yavuz** divâne dîve
Ki her biri od olup yile bindi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 14). [yavuz,]

yavuz göz: Kötü göz; nazar.

1. Ruğ-ı Leylî güzellenmiş ziyâde
Dil-i Mecnûn yavuz gözden du’âda (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 32). [yavuz göz, -den]
2. Nigârından yavuz gözler gibi dūr
Zemâni derd ü şabr ile geçerdi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 4). [yavuz göz, -ler]

yavuz yil es: Kötü rüzgar esmek, olumsuz bir durum olması.

1. Dükendi ‘ömrünüñ çün rüz u leyli
Meger yavuz yil esdi ol çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 45*). [*yavuz yil es, -di*]

yay: *Yay, ok atma aracı.*

1. Nice içmiş ciğerden tiz geçerken
Her oğ kim **yay** bağından çıkardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 71*). [*yay,]*
2. Qılur mı yâr ile ol kârî zârî
Anı kim **yây** idüp dür yâr derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 141*). [*yây,]*
3. Hem egninde zirih Dâvûdî kât kât
Qader **yay** u kazâlar tîr olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 169*). [*yay,]*
4. Cihân her hükmine fermân musahhar
Felek **yayın** eger bî-ğabza qabzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 5*). [*yayın, -in*]
5. İder Hâk’dan bu **yây** olmağı der-ğ’âst
Qaçan ser-rişte-i devlet ola güm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 120*). [*yây,]*

yay ıssısı: *Yaz sicağı.*

1. Perişân hâli mâl u rahtı gibi
Yatur yay ıssısında yâya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 101*). [*yay ıssısı, -nda*]

yay yas: *Yayı gevşetmek. II Vazgeçmek.*

1. Henüz ‘azminde muhkemdür ‘inānuñ
Nişānuñ qalması çün yayunu yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 109*). [*yay yaş,]*
2. Oğ atmadın dağı yayunu yasduñ
Zer zûri ki böyle harc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 16*). [*yay yas, -du, -ñ*]
3. Dilerseñ oğla isterseñ yayunu yaş
Hağâ ile eger çekdümse tiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 68*). [*yay yaş,]*
4. Bizi ‘afveyle el-ecri ‘aliyullah
Oğunuñ irdi nişāna **yayunu yaş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 65*). [*yayunu yaş,]*

yâya dön: *Yay gibi eğri olmak.*

1. Perişân hâli mâl u rahtı gibi
Yatur yay ıssısında yâya dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 101*). [*yâya dön, -miş*]

yayıl: *Etrafa dağılmak; herkes tarafından duyulmak II hâkim olmak.*

1. Cemâli şöhreti âvâzelendi
Bu hûş bû **yayılaldan** ilden ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 43*). [*yayılaldan, -al, -dan*]

yayıl: *Herkes tarafından duyulmak, şeyvü bulmak.*

1. Yayılıp söylenürdi hâne hâne
Gül-i gülsâr u havlı pürdür ammâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 126*). [*yayılıp, -up*]

yaz: Yazmak, kaleme almak.

1. Zihî didâr-ı dil-ber hüsni-i dil-bend
Ki naqşına **yazamaz** Mânî mænend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 162*). [yazamaz, -a, -maz]
2. Kimin hâtır kimin hâme **yazardı**
Giderdi tuhfе andan her maqâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 54*). [yazardı, -ardı]
3. İçinde zıkr olınsa hâl-i Mecnûn
Yazardı defî ol beyte cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 111*). [yazardı, -ardı]
4. O rengin beyti anuñla **yazardı**
O mektûbı atardı râh-ı Necd'e (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 114*). [yazardı, -ardı]
5. Bulunmaz bir vefâda üstüvârı
Yazıldı vefâ-yı ‘ahd-nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 55*). [yazıldı, -ıl, -du, -da]
6. Ki **yaza** nâme-i şerh-i vidâdı
Ele barmağı gibi aldı hâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 6*). [yaza, -a]
7. Cevâbıçün nigâra **yazdı** nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 52, Mısra 8*). [yazdı, -dı]
8. Yazup ser-nâme nâm-ı Kârsâz'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 1*). [yazup, -up]
9. Buluşmayınca geçme ben hâkîre
Yazam aḥvâli baḡrum pâresine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 153*). [yazam, -m, -a]
10. Dönüp hâlin beyân itmiş mufaşşal
Dimiş bu nâme kim **yazıldı** kandan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 179*). [yazıldı, -ıl, -dı]
11. Cevâb olmağ için **yazmağa** nâme
Miyânından çıkardı ol miyâncı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 248*). [yazmağa, -ma, -ğ, -a]
12. Yazup dürdi cevâbuñ nâmesini
Çü virdi kâşıda kâşid olup şâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 254*). [yazup, -up]
13. Yazup ol gülleri gül yüzlü şuhfe
İledüp ‘âşık u ma‘şûka nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 104*). [yazup, -up]
14. Yazardı Zeyd anı tırup kâfâda
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 12*). [yazardı, -ardı]
15. Söyündürdi anuñ da aḡterini
Cihân anuñ daḡı **yazdı** berâtın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 145*). [yazdı, -dı]
16. Yazan bu mâtem-i Leylî'yi levḡa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 1*). [yazan, -an]
17. Anuñla dil-berine nâme **yazdı**
Ki ey sevgülü cüftüñ ḡam-güsârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 8*). [yazdı, -dı]
18. Yazardı güş iden levḡ-ı cenâna
Ciger kanıyle nüş ider nebîzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 26*). [yazardı, -ar, -dı]
19. Ebed aḡvâlin itdi anda taḡrîr
O levḡe **yazılan** kara yazumı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 7*). [yazılan, -ıl, -an]
20. Şifâ andan bulurlar derd-mendân
Yazup ser-nâmede ḡamd ü sipâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 15*). [yazup, -up]
21. Yazardı levḡ-ı dilde ol civân-merd
Ten-i Mecnûn'ı dâ'im za'f-ı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 202*). [yazardı, -ar, -dı]
22. Ṭapuña girde-bâliš oldu hem ay
‘Uṭârid **yazmağa** hüsün şifâtın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 23*). [yazmağa, -a]

yaz u kış: Yaz ve kış.

1. İderdi bākîsin vahşe havâle
Bu hâletde geçerdi yaz u kışı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 83*). [yaz u kış, -ı]

yaz yağmuru: Yaz yağmuru.

1. Enis olma perîşân diller ile
Şadef olursa yaz yağmurına yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 145*). [*yaz yağmuru, -na*]

yazı: Kır, ova.

1. Yiler gözden nihân **yazıda** yolda
Hemân vaḥşî derisinden izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 52*). [*yazıda, -da*]

yazı: Ova, sahra, ıssız kır.

1. Nice bir olasın ilden remîde
Nice bir seyr idersin küh u **yazı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 59*). [*yazı,]*

yazı: Talih, nasip, kader.

1. Bu **yazıdır** degüldür ‘aşk-bâzî
Uzatmadın ecel cellâdı desti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 60*). [*yazıdır, -dur*]

yazıl: Yazma işi yapılmak.

1. Cemâl oldukça cîm ü mîm elif lâm
Yazıldı nâme çün tayy oldı kâğıd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 87*). [*yazıldı, -dı*]

yazıl: Yazılmak, çizilmek, nakşedilmek.

1. Bir arada **yazılmış** Leylî Mecnûn
Yirinden el urup ol nakşî aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 10*). [*yazılmış, -mîş*]
2. Yazılmış evvelinde nâm-ı Bârî
Ki oldur cümle kârün kâr-dâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 170*). [*yazılmış, -mîş*]

yazık: Yazık; günah.

1. Beden burcunda boynı t̄aka beñzer
Yazıkdur ol yüce çârdâkı yıkma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 43*). [*yazıkdur, -dur*]
2. Yazıkdur gayrılar sürmek şafâsın
Benüm-çün bu meşel oldı muḥaḳḳak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 64*). [*yazıkdur, -dur*]

ye-: Yemek.

1. Aña rahmet ne hoş şekker **yimişdür**
Ki Mecnûn fevt olup düşde görildi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 2*). [*yimişdür, -mîş, -dür*]

yedek: *Yedekte götürülen at.*

1. Düzüp seyyidlere lâyiķ belekler
Yidüb maħmiller öñince **yedekler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*yedekler, -ler*]
2. Düzüp seyyidlere lâyiķ belekler
Yidüb maħmiller öñince **yedekler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*yedekler, -ler*]

yeg: *Daha iyi, daha üstün.*

1. O **yegdür** kim beni baña koyasın
Yüzüñ şuyiyle benden el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 29*). [*yegdür, -dür*]
2. Hemîşe neng için şulhı vü cengi
İte atılsa **yeg** ol tâze meyve (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 123*). [*yeg,]*
3. Ki adın duħterümüñ iylemez yâd
Kişi bed-nâm olınca ölse **yegdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 109*). [*yegdür, -dür*]
4. Melâmetden selâmet olsa **yegdür**
Şikâr olmak kişi çeng-i nehenge (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 110*). [*yegdür, -dür*]
5. Taķılmaķdan **yeg** idi anı boĝmaķ
Bilegi simine altünlu yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 164*). [*yeg,]*
6. Yeg andan ma'ñide kelb-i muvâfıķ
Nice âdem ki nân u ni'metüñ yir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 106*). [*yeg,]*
7. İki yüzlü kılıç olur kafâda
Ol âdem-zâdeden it **yeg** durur çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 111*). [*yeg,]*
8. Saña ben dür idüm çün ħalka-i der
Senüñ pendüñ baña zerden **yeg** imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 67*). [*yeg,]*
9. Sözüñ kıymetlü gevherden **yeg** imiş
Kerem germ iylesen ben serd olurдум (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 68*). [*yeg,]*

yeg andan: *Ondan daha iyi.*

1. Yeg andan kim ħala 'âlemden nenge
Virürseñ destine anuñ zimâmum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 112*). [*yeg andan,]*

yegâne: *Biricik, tek.*

1. Uşanmazsın sen andan bu 'aceb tavr
Ger aşlun tâzî ise ey **yegâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 73*). [*yegâne,]*

yehud: *Yahut.*

1. Vücüdı ara yirde ħurd u ħaşĥâş
Yehüd şan lâledür baĝrında dâĝı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 13*). [*yehüd,]*

yek: *Bir, tek.*

1. Ara yirde oda yaqdı cihānı
Ol iki sāz u **yek** söz u dü āheng (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 125*). [yek,]
2. Göbekden dize dek anın da varı
Cihān içinde yārı dilde **yek** dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 55*). [yek,]
3. Libās emrinde varı belde **yek** pōst
Yatur hār içre ‘üryān māra dönmiş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 56*). [yek,]
4. Bu hālet üzre geçdi **yek** şeb ü rüz
Sa‘ādet şubhı çünkim rüşen oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 28*). [yek,]
5. Tehī sine tehī hücre tehī dest
İçi hālī hemān qalbinde **yek** dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 73*). [yek,]
6. Ki bir yirde olalar mest ü sākī
Bular dünyāda olmışlardı **yek** ‘ahd (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 197*). [yek,]
7. Anuñ-çün oldılar āhırde **yek** mehd
Hem ol mehd-i mübārek oldı meşhūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 198*). [yek,]

yeksān: *Beraber, birlikte.*

1. İy vehhāb-ı ‘uqūl u bā‘ış-i cān
Senüñ hūkmüñe var yoq cümle **yeksān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 72*). [yeksān,]

yelmān: *Sivri savaş aleti, ok.*

1. Aña demren olurdu bulsa dermān
O cānibden eger toğrusla **yelmān** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 115*). [yelmān,]

yelme: *Bir işin, bir şeyin, birinin peşinde koşmak, koşturmak.*

1. Şafādan **yelmesüzdi** virmege cān
Eger ta‘n itmese bilmez bu derdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 116*). [yelmesüzdi, -süz, -di]

yemen: *Arap yarımadasının güneybatısındaki ülkenin adı.*

1. Çemen döndi **Yemen** gibi ‘aķıķa
Kılıç dendānı kesmekden gedildi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 28*). [yemen,]

yemīn: *Sağ taraf.*

1. Şafā tōldi **yemīn** ile şimāle
Oturup Leylī atasıyla sādāt (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 132*). [yemīn,]

yemīn it: *Ant içmek.*

1. Ya seni öldürürem yā beni tīz
Yemīn itdi aņup ol Kirdgār’ı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 27*). [yemīn it, -di]

yeñi: *Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.*

1. Silüp şefkat **yeñiyle** hem ğubārın
Tonatdı öyle dikdi vuşla-i çäk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 82*). [*yeñiyle, -i, -yle*]

yér: *Zemin.*

1. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı **yerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [*yerden, -den*]
2. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı **yerden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [*yerden, -den*]

yerindür: *Yerindirmek; üzmek, müteessir etmek.*

1. Yire soğa **yerindürüp** yirinde
Vücüdüm derde şabr için olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 12*). [*yerindürüp, -üp*]

yerine: *(Onun) yerine.*

1. Yire yağmur **yerine** çan yağardı
Yatur cāndan ten ü tenhā bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 184*). [*yerine,]*

yerlü yirine: *Yerli yerine, herkes kendi yerine.*

1. Ki siñdi her biri **yerlü yirine**
Hemān karşılayup ol serv-i nāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 20*). [*yerlü yirine,]*

yeşil: *Yeşil renk.*

1. Güzel ter-sebz hûş bustān var idi
Yeşil hülle giyer her naḥl şan hūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 101*). [*yeşil,]*
2. Yeşil dibāda şan pīrāye gibi
Özi kim mefreş-i dibāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 22*). [*yeşil,]*
3. Kara tağda **yeşil** şahrāda gezdi
Ne deñlü istediye bi-behāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 32*). [*yeşil,]*

yetim: *Babası ölmüş olan, babasız.*

1. Yetim oldı bu kez ol dürr-i meknûn
Yetim oldı esir-i zülf-i dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 36*). [*yetim,]*
2. Yetim oldı bu kez ol dürr-i meknûn
Yetim oldı esir-i zülf-i dil-dār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 37*). [*yetim,]*
3. Esir-i ka'r-ı zindāne şeb irdi
Zebûn idüp **yetimi** vü esiri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 41*). [*yetimi, -i*]

4. Yetim ü 'âşık u Mecnûn-ı miskîn
Çü fâriğ oldı pîrûn mâteminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 4*). [*yetim,]*

yevm: Gün.

1. Nasîhat iylediler aña muhkem
Dimişlerdür **yevminden** ya bir oğuz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 74*). [*yevminden, -i, -n, -den]*
2. O sevdâda geçürdi **yevm** ü leyli
Kişi gönderdi Leylî cânibine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 32*). [*yevm,]*

yevmü'l-kıyâme: Kıyâmet günü.

1. Kıyâma geldi çün **yevmü'l-kıyâme**
İdüp ol şart-ı 'ahde itimâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 70*). [*yevmü'l-kıyâme,]*

yi-: Yemek, ağızda çiğneyerek yutmak.

1. Yidükçe şîr ü şekkerden ğidâlar
Biterdi tende mihr ile vefâlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 69*). [*yidükçe, -dük, -çe]*
2. Yidiler tâziler dest-i ħademde
Çeküp dînârî esterler diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 43*). [*yidiler, -di, -ler]*
3. Yidiler tâziler dest-i ħademde
Çeküp dînârî esterler diremde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 43*). [*yidiler, -di, -ler]*
4. Görünmez gözlerine ördek ü kaz
Olar kim ħ'ân-ı kıkmekten **yidiler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 87*). [*yidiler, -di, -ler]*
5. Gül iken mübtelâ-yı ħâr olursın
Şular kim tu'fe-i ħikmet **yimişler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 11*). [*yimişler, -miş, -ler]*
6. Şakınduk göze çöp düşer dimişler
Şular kim meyve-i ħikmet **yidiler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 21*). [*yidiler, -di, -ler]*
7. Yine cânma geldi itdüği âl
Şular kim meyve-i ħikmet **yimişler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 19*). [*yimişler, -miş, -ler]*
8. Sen anuñ gibi yârı yoğa şay var
Kañı ol dôst kim zehrin **yir** idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [*yir, -r]*
9. Yoşun bitmez yuvalansa kayada
Şular kim ni'fet-i ħikmet **yimişler** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 97*). [*yimişler, -miş, -ler]*
10. Getürürlerdi lût âlâtı vâfir
Yir idi kendü bir zerre nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 81*). [*yir, -r]*
11. Virürdüm itlere elden nevâle
Yidiler çün o dem benden nevâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 55*). [*yidiler, -di, -ler]*
12. Sunup andan **yimedi** bir nevâle
Türup ol ħ'ânı vahşe iyledi baħş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 40*). [*yimedi, -me, -di]*
13. Bu bir loğma **yimedi** hep yidi vahş
Selim aña didi kim ey ciğer-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [*yimedi, -me, -di]*
14. Tuz etmek **yimez** oldum ben daħi uş
Anuñ-çün vahş ile dâ'im yürürem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 60*). [*yimez, -mez]*
15. Ne **yirsin** bu ħarâbe gâr içinde
Aña gösterdi zâhid bir pâre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 18*). [*yirsin, -r, -sin]*
16. Ĥarâm olsun **yidüğü** nân u ni'fet
Eriyçün zâhirâ feryâd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 88*). [*yidüğü, -düg, -i]*

17. Yir idi illā Mecnûn ğıdasını
 oyup kendü başındağı belāyı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 2*). [*yir, -r*]
18. Yidi bir dāne tut gibi anı hāk
 Felek anuğı da dürdi defterini (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 142*). [*yidi, -di*]
19. Gelüp kim yirse **yisün** rāyegāni
 Fidānlardur bular bir serv-i nāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 64*). [*yisün, -sün*]
20. Niçün **yir** rāyegāni anı her zāğ
 İñende meyveye el şunma küstāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 34*). [*yir, -r*]
21. Yeg andan ma'nide kelb-i muvāfık
 Nice ādem ki nān u ni'metüñ **yir** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 107*). [*yir, -r*]
22. Ki genci şor yılana kendü yir hāk
Yi genci şalmasun çalbünde tozı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 65*). [*yi,*]
23. Ki genci şor yılana kendü **yir** hāk
 Yi genci şalmasun çalbünde tozı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [*yir, -r*]
24. Nice **yimişdür** anı kelb-i hün-h'ār
 Çü seğbān bu haberden oldı āğāh (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 34*). [*yimişdür, -miş, -dür*]
25. Ğıdā-yı rūhı bī-kāse **yimiřdür**
 Yaĥūd aydur ki ğöñlün kāsesin řı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 48*). [*yimiřdür, -miř, -dür*]
26. Bu bir loşma yimedi hep **yidi** vahş
 Selim aña didi kim ey ciĝer-süz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 42*). [*yidi,*]
27. Dil-i Ħamdı gibi olmayasın h'ār
 Deñiz gibi o kim kendü şuzun **yir** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 135*). [*yir, -r*]
28. Ğıdā h'ān-ı tenümden **yidüm** evvel
 Aña kuvvet olur nān ile helvā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 118*). [*yidüm, -dü, -m*]
29. Olurdu cāni cümle yirde bī-derd
 Meşel düzen ne hōř şeker **yimişdür** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 171*). [*yimişdür, -miş, -dür*]
30. Ne **yir** içer ne hōd uyur şeb ü rüz
 Ne ile seyr ider ne şehre varur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 124*). [*yir, -r*]
31. Gelüp kim **yirse** yisün rāyegāni
 Fidānlardur bular bir serv-i nāze (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 64*). [*yirse, -r, -se*]
32. Baña hiç 'ařķ ile tōhmet dinür mi
 Daĥı ben bilmezem 'ařķı **yinür** mi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 6*). [*yinür, -n, -ür*]
33. 'Adūya tiĝ řarta dōsta sim
 Ne **yie** içe ne şabr ide ne h'āb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 135*). [*yiye, -ye*]
34. Yimezdi ansuz olursa şa'āmin
 Elinden cām-ı saĥbā nüş iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 22*). [*yimezdi, +-mez, +di*]
35. Velī bī-ĥad idi baĝrında şanı
Yir içer ol da āĝyāra müdārā (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 61*). [*yir, -r*]
36. Kimisi diş biler **yie** o şehdi
 Atası illā ğāyet ĥiřmetinden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 52*). [*yiye, -(y)e*]
37. Emek baña **yimek** aña bitidi
 Viřāle yoĝ imiş sa'y ile çāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 68*). [*yimek, -mek*]
38. Bilimezdüm bu ğün dün **yidügüm** hem
 Bilürem sen pedersin ben ğulāmiñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 30*). [*yidügüm, -dü, -güm*]
39. Yiyesin tāzi gibi tāziyāne
 Saña kim dōne dōne cevr ider devr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 70*). [*yiyesin, -(y)e, -sin*]
40. Virürem şazıyup řamĝ-ı dirāĥtı
 Budur lořma baña yāhūd **yirem** ot (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 57*). [*yirem, -r, -em*]
41. Ķatık idinme şanı nāna zinhār
Yidüñ çut mālını cümle cihānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 121*). [*yidüñ, -dün*]

1. Süre her cāna taqdīr-i Hudā'yı
Yiyüp pülād dārbın merd-i meydān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 79*). [*yiyüp, -yüp*]
2. Yimişdür zaḥmı yüz yirde baş elde
Bile yanınca pīrān-ı ḳabile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 58*). [*yimişdür, -miş, -dür*]
3. Yir āḫir sille-i merki ḳafası
Nübüvvet mülkine şāh-ı hümāyūn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 134*). [*yir, -r*]
4. Tek ü tāz it **yimedīn** tāziyāne
Bu vīrāndan yire ur yüküni ḳaç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 74*). [*yimedīn, -medīn*]
5. O naḥle el uzatdı nite kim şāḫ
Ruṭab umdı diken **yidi** o bed-ḫ'āḫ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 21*). [*yidi, -di*]
6. Siḫir zaḥmın **yimiş** āḫūya döndi
Zeneḫdām tenūr-ı āteş-i teb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 54*). [*yimiş, -miş*]

yi: Yemek, tüketmek.

1. Ben itdüm anı kim güldi saña il
Yimezdüñ büstānum ḫışşasından (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 77*). [*yimezdüñ, -mez, -dü, -ñ*]
2. Yir idün gerçi vāfir ḡuşşasından
Baña sen bī-ḡaraz yār idün el-ḫaḳ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 78*). [*yir, -r*]
3. Atardı itlere itler **yir** idi
Meger kim bir civān şāhuñ nedimi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 4*). [*yir, -r*]
4. Ki bu vīrānede n'iyler bu derviş
Ne **yir** iḳer ne yirdendür ma'āşı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 7*). [*yir, -r*]

yid-: Çekerek peşinden götürmek, yedeğinde götürmek.

1. Buña urdı alup ol bend ü ḳaydı
Yidüp gezdürdi anı ḫāne ḫāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 41*). [*yidüp, -üp*]
2. Yürür şan kim delürmiş ṭaḡa düşmiş
Yider 'avret anı boynında urḡan (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 19*). [*yider, -er*]

yidi: Yedi sayısı.

1. Aña bindi çü kevneynüñ imāmı
Yidi meydānını çarḫuñ bir itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 57*). [*yidi,]*
2. Bu derde irse dermāndan beridür
Yidi ṭasdan geḳen zehr-i helāhil (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 67*). [*yidi,]*

yidi başlu ejderhā-yı ḫün-vār: Yedi başlı kan dökücü ejderha.

1. Tiz ol kim kār-bān göçmişdür irden
Bu **yidi başlu ejderhā-yı ḫün-vār** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 77*). [*yidi başlu ejderhā-yı ḫün-vār,]*

yidi çarḫ: Yedi kat gökyüzü.

1. Şifā-yı derd-i cümle-derd-mendān
Yidi çarḫ emrūñ öñinde figende (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 69*). [*yidi çarḫ,]*

vidür: Yedirmek, yemesini sağlamak.

1. Vefâsuz âdemîniñ kaşdı cāna
Sege seg olup âdem **vidüren** beg (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 65*). [*vidüren, -en*]

yigitlik: Delikanlılık, kahramanlık.

1. Yigitlik âteşinden bir eşerdür
Yigitlik ‘âleminde çün geçe merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 142*). [*yigitlik,]*
2. Yigitlik âteşinden bir eşerdür
Yigitlik ‘âleminde çün geçe merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 143*). [*yigitlik,]*

yigitlik: Gençlik.

1. Yigitlik var idi ma‘zûr olurduñ
Bu kez şimdi kim oldu saña çok yaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 16*). [*yigitlik,]*

yil: Yel, rüzgar.

1. O da **yilden** gelür bir şemme bûdur
Gice gündüz ümid indindi bâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 28*). [*yüiden, -den*]

yık: Bozmak, tahrip etmek.

1. Dem ola üstüme sâye şala hümâ-yı ümid
Eger esâsını ‘ömrüñ **yıkarsa** devr-i felek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 9*). [*yıkarsa, -ar, -sa*]
2. Nice dil yakdı oda tâb-ı tîğüm
Nice il **yıkdı** seyl-i âb-ı tîğüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*yıkdı, -dı*]
3. Nice dil yakdı oda tâb-ı tîğüm
Nice il **yıkdı** seyl-i âb-ı tîğüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 78*). [*yıkdı, -dı*]
4. Beni **yıkmağa** tutmuşsın tolu ya
Yıkup bünyâdumu vîrân sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 38*). [*yıkmağa, -mak, -a*]
5. Beden burcunda boynı tākā beñzer
Yazuğdur ol yüce çârdâkı **yıkma** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 43*). [*yıkma, -ma*]
6. Ki **yıkdı** zelzeleden küh-ı Necd’i
Anı mest itdi eyle şevk-ı nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 164*). [*yıkdı, -dı*]
7. Yıkıldı kaşrı kabri oldu âbâd
Ne cem’i kaldı ‘âlemde ne şem’i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 126*). [*yıkıldı, -ıl, -dı*]
8. Ecel gürki aradan kapdı anı
Yıkıldı ravza-i hüsniñ nihâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 35*). [*yıkıldı, -ıl, -dı*]
9. Yıkma cefâ ile başuñ için şehâ beni
Yağmacı gözlerüñ ne ‘aceb bî-amân imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 8*). [*yıkma, -ma*]
10. Zamâne **yıkça** serv-i büstâni
Yirin tutar bitürse bir fidâni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 19*). [*yıkça, -sa*]
11. Beden-i burcın **yıkup** vîrâne olmuş
Düşüp şahrâlara divâne olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 17*). [*yıkup, -up*]

12. Yıka yağa kıomaya hâne vü râht
Kanı bir şır öleydim pençesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 44*). [*yıka, -a*]
13. Ne ben pendî tütaram ne beni bend
Harâb oldu **yıkıldı** cümle vârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 37*). [*yıkıldı, -ıl, -dı*]
14. Beni yıkağa tütmişsin tolu ya
Yıkup bünyâdumî vîrân sen itdün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 39*). [*yıkup, -up*]
15. Harâb itme bu burcî tākî **yıkma**
Mu‘aţtar nâfesi müşk-i Hıttâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 44*). [*yıkma, -ma*]
16. Yıkup cümle binâsın hâk ider ol
Zebân-ı tevbe çün oldu şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 14*). [*yıkup, -up*]
17. Kuluñ miskîne rahmet iyler iseñ
Beni **yıkıdı** ğamuñ vîrâne kıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 89*). [*yıkıdı, -dı*]

yıkıl: Devrilmek, çökmek, dağılmak.

1. Beni ma‘mür iden bünyâd idün sen
Yıkıldı şimdi bünyâdum dirîĝâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 57*). [*yıkıldı, -dı*]
2. Kõ **yıkılsun** ki ma‘nide kafesdür
Helâli öldüğün isterse ‘avret (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 86*). [*yıkılsun, -sun*]
3. Çü gencîne **yıkıldı** tağulur genc
Vaşiyet iylersem zinhâr unutma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 72*). [*yıkıldı, -dı*]
4. Yıkılsa tañ mı bünyâd-ı muhâlif
Odur serd iyleyen tab‘-ı zemânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 12*). [*yıkılsa, -sa*]

yıkıl: Parçalanmak, bozulmak, çökmek, târumar olmak.

1. Tahayyür ‘âleminde rikkkat ile
Göñül tahtı gibi bahtı **yıkıldı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 167*). [*yıkıldı, -dı*]

yil-: Koşmak, seğirtmek.

1. Varup el götürüp itmeye zârî
Yiler yanınca hem kavm u kıabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 19*). [*yiler, -er*]
2. Ki tâ cem‘ iyleye şem‘ ile bâdı
Degül aña ki biñ **yilse** yil ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [*yilse, -se*]

yil-: Esmek.

1. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün göñül
Hüy idindi **yilmegi** büyüñla her ĝâh her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 4*). [*yilmegi, -meg, -i*]

yil: Sene, yıl.

1. Du‘â mihrâbidur arz u semâya
Kaçan kim mevsim-i hac irdi ol **yil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 27*). [*yıl,]*
2. Belâ oldu ol iki mübtelâya
Bular bir **yıl** esîr olup bu hâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 133*). [*yıl,]*

3. Gerek sen de urasın şîşeye seng
Seni **yıllar** geçer ol iyilemez yād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 51*). [*yıllar, -lar*]
4. Baña olmadılar bu dem havāle
Uş on **yıldur** ki sana kulluğ itdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 57*). [*yıldur, -dur*]
5. Er ölse oturırdı iki **yıl** zen
Bir evde oturırdı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 96*). [*yıl,]*
6. Dil ü cān ‘āleminde kırdı tahtı
Yatup ol hālet üzre kıldı bir **yıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 175*). [*yıl,]*
7. Gemürmezdi varup anuñ kafāsın
Bu hālet üzre çünkim geçdi bir **yıl** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 185*). [*yıl,]*
8. Geçer **yıllar** dilinden geçmez aduñ
O pinhān sen anuñ-çün ‘āleme fāş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 86*). [*yıllar, -lar*]

yil: Koşmak, seğırtmek.

1. Gice yılduz gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 8*). [*yiler, -er*]
2. Didi ey kayd-ı ‘aşka şayd u naħcır
Perişān yıl gibi nice **yilersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 71*). [*yilersin, -er, -sin*]
3. Çün oldı Nevfelî’lerden büride
Binüp yile **yiler** eyle şitābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 5*). [*yiler, -er*]
4. Öpüp iki gözinden itdi āzād
Yilüp āhūlar ardınca şitābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 73*). [*yilüp, -üp*]
5. Ol ilden galle dirdi bu bahāne
Uyup Mecnūn **yiler** boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 43*). [*yiler, -er*]
6. Yiler gözden nihān yazıda yolda
Hemān vahşî derisinden izārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 52*). [*yiler, -er*]
7. Geçer sana ğam ile māh u sāli
Bu deñlü kim belālarda **yilersin** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 93*). [*yilersin, -er, -sin*]
8. Neye irdün ne buldun ne dilersin
Ne bitürdün **yilüp** tağda ovada (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 95*). [*yilüp, -üp*]
9. Yürür **yiler** çemende yile beñzer
Severdi hāste Mecnūn āhuvānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 66*). [*yiler, -er*]
10. Dili derdüñle pāre pāre olmuş
Yiler yıl gibi dā’im lā-mekāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 127*). [*yiler, -er*]
11. Şabā gibi **yilerdi** tırmayup Zeyd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 194*). [*yilerdi, -er, -di*]
12. Dil uzadurdu gendü leşkerine
Sipāh-ı Nevfel içinde **yilerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 109*). [*yilerdi, -r, -di*]
13. İderler girye ‘ākil-merd olanlar
O zincire boyun tıtip **yilerdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 47*). [*yilerdi, -r, -di*]
14. Yolında yıl gibi oldı şitābān
Budur yıl gibi **yilmekden** murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 23*). [*yilmekden, -den*]

yil: Esmek.

1. Boyı serv-i sehî gibi naẓar-gāh
Hevāsında **yiler** bād-ı şehër-gāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 140*). [*yiler, -er*]
2. Gice yılduz gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki **yil** görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 8*). [*yil,]*

3. Anuñ derdi ğamından çekdi renci
Țalebde yıl gibi **yildi** vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 7*). [*yildi, -dı*]

yil: *Yel, rüzgar.*

1. Gül-i tersin hevāya mā'il olma
Yavuz fitne **yilinden** ğāfil olma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 46*). [*yilinden, -in, -den*]
2. Didi ey kayd-ı 'aşka şayd u naħcır
Periřān **yil** gibi nice yilersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 71*). [*yil,]*
3. Hāķ itmiş anı vaħřiler turağı
Yili çün āh-ı serd-i mest-mendān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 51*). [*yili, -i*]
4. Yolında **yil** gibi oldu řitābān
Budur **yil** gibi yilmekden murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 22*). [*yil,]*
5. Yolında **yil** gibi oldu řitābān
Budur **yil** gibi yilmekden murādı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 23*). [*yil,]*
6. Ki tā cem' iyleye şem' ile bādı
Degül aña ki biñ yilse **yil** ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 25*). [*yil,]*
7. Çerāğuñ başı hōř olmaz **yil** ile
Seferden çün iline rāci' oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 26*). [*yil,]*
8. Vay aña kim yiledür i'timādı
Buña **yil** bũ getirse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 31*). [*yil,]*
9. Hemān **yilden** alur bũy-ı niğarı
Naşibi yārdan geh geh koķudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 26*). [*yilden, -den*]
10. Vay aña kim **yiledür** i'timādı
Buña yıl bũ getirse ol güzelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 30*). [*yiledür, -e, -dür*]
11. şavaşa anuñ ile bile bindi
Uçar şuşa binüp **yil** gibi esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 17*). [*yil,]*
12. Ne āteř çatı **yilden** tünd ü ser-keş
Virüñ Leylā'yı koñ ceng ü cidāli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 24*). [*yilden, -den*]
13. Ayağa şaldı kime urdisa dest
Süleymān gibi **yilden** bindüği at (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 167*). [*yilden, -den*]
14. Buyurdı yüz yavuz divāne dīve
Ki her biri od olup **yile** bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 15*). [*yile, -e*]
15. Eşekden düşe ya bine eşege
Eser **yildür** uçar şuşdur hevāyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 145*). [*yildür, -dür*]
16. řusuzlıķdan varur hāli ħarāba
Yile söykenme vü şuya şayanma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 175*). [*yile, -e*]
17. Aña da çatı **yiller** oldı buyruk
Anuñ-çün biz kılruduk dün şavaşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 148*). [*yiller, -ler*]
18. Vefāsz Nevfel'e hicv ırlar idi
Ne **yil** şaldı ne yir ne il vilāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [*yil,]*
19. Çün oldı Nevfelilerden büride
Binüp **yile** yiler eyle řitābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 5*). [*yile, -e*]
20. Ne yüz var yüzüne baķmağa ħānum
İşiğünden ne **yil** kim almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 77*). [*yil,]*
21. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne **yil** kim senden almaz yādiğarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 79*). [*yil,]*
22. Dönüp şahrı **yili** Mecnûn'a esdi
Esüp şavurdu evvel irdi nā-ğāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 18*). [*yili, -i*]
23. Anuñ derdi ğamından çekdi renci
Țalebde **yil** gibi yildi vü esdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 7*). [*yil,]*

24. Gören vehm ider ol şürîde hâli
Vücûdî bir nefes **yil** gibi ol da (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 51*). [*yil,]*
25. Yavuz ad ile geçse şadı yokdur
Zemân-ı ‘ömr egerçi **yil** gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 117*). [*yil,]*
26. Yirinde ağır olur taş dimişler
Yile uymaz gidüp dâne yirinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 99*). [*yile, -e]*
27. Biter hâşıl anuñ-çün her birinden
Gider uyup şamân **yile** yabâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 101*). [*yile, -e]*
28. Baña sen ter gül idün ben saña seng
Sen esdürmezdüñ üstümden yavuz **yil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 75*). [*yil,]*
29. Diyâr-ı yâre uğradı güzeste
Geçerken **yil** gibi gördi o mañzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 9*). [*yil,]*
30. Qavî **yil** gibi esdi rāh bî-rāh
İder şahrâda mestâne sürüdü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 26*). [*yil,]*
31. Yügürse **yil** yürise şu aqışlu
Çemende oynagın çâpük çarab-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 62*). [*yil,]*
32. Yürür yiler çemende **yile** beñzer
Severdi hâste Mecnûn âhuvânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 66*). [*yile, -e]*
33. Dili derdüñle pâre pâre olmış
Yiler **yil** gibi dâ’im lâ-mekândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 127*). [*yil,]*
34. Girüp toprağa âhîr yilden indi
Cihânda ‘ömr-i âdem olmasa **yil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 115*). [*yil,]*
35. Geçer **yil** sen düşersin âhîr-i kâr
Nice yile uyan düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 120*). [*yil,]*
36. Ki **yil** kaldı avuçda gözde toprak
Dile dâğ urma dînâr u diremden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 122*). [*yil,]*
37. Girüp toprağa âhîr **yilden** indi
Cihânda ‘ömr-i âdem olmasa yil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 114*). [*yilden, -den]*
38. Söyünür eyle kim yanmadı bir dem
Şular kim bu cihânda **yile** bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 113*). [*yile, -e]*
39. Anuñçün yil gibi geçmezdi şafâsı
Tür ey gâfil **yile** söygenme zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 119*). [*yile, -e]*
40. Geçer yil sen düşersin âhîr-i kâr
Nice **yile** uyan düşdi çü yaprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 121*). [*yile, -e]*
41. Bu **yil** üzere tutar ‘âlem qarârı
Toğurmadı bu gerdün bir sitâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 160*). [*yil,]*
42. Qafâ döndürdügidir hâlqa her dem
‘Aceb **yildür** bu devr-i rüzgârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 159*). [*yildür, -dür]*
43. Ecel **yili** anıñ-çün iyledi âh
Turunca döndi çün sib-i gül-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 60*). [*yili, -i]*
44. Ne yire varayın âvâre kaldum
Yile vardı dirîgâ şem‘-i tâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 89*). [*yile, -e]*

yil aldı: *Yel aldı, rüzgar uçurdu, ortadan yok oldu.*

1. Yil aldı ya bir avuç hâk-i râhuñ
Üzüldi gülşenüñden tut ki bir gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 46*). [*yil aldı,]*

yil gibi es: *Çok hızlı gitmek, gelmek.*

1. Koyup anı geçüp yıl gibi esdi
Varup ‘Âmir iline ol seferden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 110*). [*yıl gibi es, -di*]

yıl gibi geç: *Yel gibi geçmek, çok hızlı geçmek.*

1. Hemân-dem kavmine cân atdı gitdi
Geçüp yıl gibi nice küh u hāmūn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 41*). [*yıl gibi geç, -üp*]
2. Anuñçün yıl gibi geçmezdi şafası
Tır ey gâfil yile söygenme zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 118*). [*yıl gibi geç, -mez, -di*]

yıl ol: *Yel olmak. II Kalıcı olmamak.*

1. Aña bir dem gibi geçmezdi biñ yıl
Yıl olmasa eger ‘ömrün binası (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 117*). [*yıl ol, -ma, -sa*]

yılan: *Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan, yılan.*

1. Yılan sevmedügi yarpuz idüm ben
Beni yolup yabâna atdı düşmen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 60*). [*yılan,]*
2. Mağall-i rāhata gavgā yirinden
Gicenüñ çün kara **yılanı** kaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 5*). [*yılanı, -ı*]
3. Yılan olduñ çü irdi subh-ı Dahhāk
Gice yanumca yār idüñ muvâfık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 192*). [*yılan,]*
4. Yılan gibi şokar bāzār içinde
Yılāndur ol degüldür merd-i çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 62*). [*yılan,]*
5. Ki genci kor **yılana** kendü yir hāk
Yi genci çalmasın çalbünde tozu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 64*). [*yılana, -a*]
6. Yılana yaraşur çün hāk rūzī
Var ey serv ol çemende tütma menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 66*). [*yılana, -a*]
7. Yalan ile **yılanda** cem‘ ider genc
Tāma‘da mūra beñzer mār içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 60*). [*yılanda, -da*]
8. Yılan gibi şokar bāzār içinde
Yılāndur ol degüldür merd-i çālāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 63*). [*yılāndur, -dur*]
9. Bulursın ejdehā farkında cāyuñ
Yılan farkında ‘ayş itmek yalandur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 81*). [*yılan,]*

yıldız: *Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri.*

1. Ayağūñ tozına hep muntazırdur
Felek kim niçe rüşen **yılduzı** var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 19*). [*yılduzı, -ı*]
2. Ziyâsı her ne deñlü olsa vâfir
İrişmez aya **yılduz** ferri zâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 72*). [*yılduz,]*
3. Gice **yılduz** gibi yummaz gözini
Yiler gündüz ki yıl görmez tozını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 7*). [*yılduz,]*
4. Cihân şan çara ağ ile büründi
Felek **yılduzları** döndi çerāğa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 3*). [*yılduzları, -lar, -ı*]
5. Mu‘athtar hem münevver oldı āfāk
Oğur **yılduz** zebân-ı hâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 17*). [*yılduz,]*

6. Cemâlûñ ayı ser-gerdân idüpdür
Gözün her **yılduzuñ** hayrân idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 40*). [*yılduzuñ, -uñ*]

yılduz: Yıldız, ışıklı ve sâbit bir nokta hâlinde görülen gök cisimlerinden her biri. // Baht, talih, kader.

1. Güneşsin yirde gögde **yılduzuñ** var
Niçün hâkiler ile olasin yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 69*). [*yılduzuñ, -uñ*]
2. Ne yirde gökde rüşen **yılduzı** var
Eve varsa düşer gavgâ-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 12*). [*yılduzı, -ı*]
3. Gerekdür endekiyle de de sitâre
Meger kim **yılduzum** gögde Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 71*). [*yılduzum, -um*]
4. Ki her yirde her işüm pür-âleldür
Yañıldum yirde gökde **yılduzum** yoğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 73*). [*yılduzum, -um*]

yile var: Yele varmak, rüzgâra karışmak, yok olup gitmek.

1. Hevâñ odında yile vardı bâğum
Naşib hâr u hasdur dâmen-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 44*). [*yile var, -dı*]
2. Bu âteşden yile vardı Süleymân
Ki hüküm ü hikmet ile gitse bu derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 50*). [*yile var, -dı*]

yile vir: Heba etmek, havaya gitmek, boşa gitmek, savurmak.

1. Ki degmen il katında bir şamana
Şavurduñ yile virdüñ hırmenümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 33*). [*yile vir, -dü, -ñ*]
2. Niçün yile virürsin hırmenüñi
Gönilerken gönül cândan yüzüñi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 52*). [*yile vir, -ür, -sin*]
3. Ğam irdi yile virdi irmedüñ sen
Çü ilden göz çıka derd-i amâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 62*). [*yile vir, -dı*]
4. Ki virem cânımı yoluñda yile
Nesim-i küyuñ alup bu nişârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 134*). [*yile vir, -em*]
5. Nice dirmek tağıtdum yile virdüm
Esen çal sen beni şayd iyledi mevt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 26*). [*yile vir, -dü, -m*]
6. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün gönül
Hüy idindi yilmegi büyüñla her gâh her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 3*). [*yile vir-, -düg, -in*]
7. Yile virse kararın bād-ı endüh
Muğır olmazdı aña illa ol küh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 23*). [*yile vir-, -se*]
8. Ruğ-ı Leylî götürmiş perde-dârı
Dil-i Mecnûn yile virmiş kararı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 24*). [*yile vir-, -miş*]
9. Ruğ-ı Leyli yile virmiş hicâbın
Dil-i Mecnûn oda yakmış kebâbın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 27*). [*yile vir-, -miş*]
10. Yakup şabrı yile virdi kararı
Yürür âvare yoğ âğyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 16*). [*yile vir-, -di*]

yile yile: Koşa koşa.

1. Çerâğın gördüğü dem yana gibi
Gider ol mest ü bi-hüd **yile yile** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 57*). [*yile yile,*]

2. Fiġān u nāle ile iyledi geşt
Gezer efgān ile ol **yile yile** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 67*). [*yile yile,]*

yimek: *Yemek yeme işi, yemek.*

1. Kızardı ‘ayş ile perverde verdi
Çü rāhat buldı giymekden **yimekden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 3*). [*yimekden, -den]*
2. Tuz etmek bulsam anlara virürem
Yimek hırşından oldı çün tenüm dūr (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 63*). [*yimek,]*
3. Yimekden uyħudan itmişdi ħālī
Velī miskīn Selām’uñ şorma ħālin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 204*). [*yimekden, -den]*

yimek içmek: *Yeme içme.*

1. Yimek içmek ġamından iyledi pāk
Çü ġördi ol civān kim bu ciger-süz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 122*). [*yimek içmek,]*

yimiş: *Meyve.*

1. Yimişi ādem oġlınıñ veleddür
Veled olmasa yimişsüz sepeddür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 25*). [*yimişi, -i]*
2. Yimişi ādem oġlınıñ veleddür
Veled olmasa **yimişsüz** sepeddür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 26*). [*yimişsüz, -süz]*
3. Yimişüñ ġöynüdi sen daħi ħāmsın
Niçün bir ġün beni yād iylemezsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 74*). [*yimişüñ, -üñ]*

yiñ: *Elbise kolunun el üzerine gelen kısmı.*

1. Yiñinden tāze ġan oldı revāne
Ne nişter ġarbí var ne bir bahāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 53*). [*yiñinden, -in, -den]*
2. Elinde nūşı var **yiñinde** nīşi
Hemişe döndüġi bu çarħı-ı ‘ālem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 156*). [*yiñinde, -i, -nde]*

yine: *Bir daha, tekrar, gene.*

1. Yapuşdı dōstunuñ destine ol dem
Yine tecdid olundı ‘ahd-i muħkem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 34*). [*yine,]*
2. Be-şüret ol şevāba ceħd iderdi
Be-ma’f’nī **yine** yiñi ‘ahd iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 36*). [*yine,]*
3. Çü Mecnûn’ı bu ħīle iyledi şād
Yine bir dürlü āle itdi bünyād (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 44*). [*yine,]*
4. Yarındası **yine** şüret bayāġı
Nemed-puş u gedā elde tayaġı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 45*). [*yine,]*
5. Çü ġaldı bī-bahāne rāy-ı Mecnûn
Yiñilendi **yine** sevdā-yı Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 60*). [*yine,]*
6. Çün ölem **yine** anuñ mürdesi ġıl
İki ‘ālemde ‘aşġ olsun baña dīn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 34*). [*yine,]*

7. Yatur Mecnûn düşüp bir yana ‘uryân
Yine anı iletirdi hânesine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 37*). [yine,]
8. Yine âşüfte olayın ço bārī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 34*). [yine,]
9. Yine gönderdi ayağı toziyle
Ki ey gâfil kabîle irdi hîzûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 44*). [yine,]
10. Ya yolından gidüñ ya garğa virdi
Yine Nevfel çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 49*). [yine,]
11. Cihân kim şeb libâsın **yine** giydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 1*). [yine,]
12. Çodı nevmîd anı **yine** sitâre
Şular kim bî-vefâdan ‘ahd umarlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 170*). [yine,]
13. Yalan olduñ çün irdi subh-ı sâdik
Bükülmiş ipi **yine** penbe itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 195*). [yine,]
14. Yine cāmına geldi itdüğü āl
Şular kim meyve-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 18*). [yine,]
15. Yine oldu münevver şeb-çerâğı
Yirinden tırdu ol divâne-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 4*). [yine,]
16. Yine çün sebze-zâr-ı pür-ğarâ’ib (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 1*). [yine,]
17. Kāsâ’id nazm iderdi iyleyüp āh
Yine çün hâtifi şubhuñ dem urdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 107*). [yine,]
18. Yine kaçdı tekellûf ‘âleminden
Gezerken bir gün ol eţrâf-ı deşti (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 6*). [yine,]
19. Elüm tüt pāya düşdüm ben kemîne
Yine uğraya yoluñ çün bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 151*). [yine,]
20. Nedür bu mübtelāya **yine** bu cevır
Ki yükletdüñ za’ife bunca bārı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 46*). [yine,]

yine: Sonunda, sonuç olarak, neticede.

1. Yine ‘aqlı gelüp tırınca Mecnûn
Yalanından ol utanmaz utandı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 88*). [yine,]

yine: Her zaman olduğu gibi.

1. Zer-efşân itdi **yine** verd-i zerdı
Cihân yüzi kıızıl gül gibi güldü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 2*). [yine,]

yiñi: Yeni, şimdi.

1. Be-şüret ol şevāba cehd iderdi
Be-ma’nî yine **yiñi** ‘ahd iderdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 36*). [yiñi,]
2. Belâsı **yiñi** vü eski pelâsı
Yiñi **yiñi** belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [yiñi,]
3. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [yiñi,]
4. Belâsı **yiñi** vü eski pelâsı
Yiñi **yiñi** belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [yiñi,]
5. Yiñi yüz şuyı virmiş ravza havza
Kenâr-ı havza varup ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 18*). [yiñi,]

6. Yiñi dil-dârınuñ tâze nigârı
Kaını ol diz-be-diz olup oturmak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 10*). [yiñi,]
7. Yiñi miñnetde eski töresinde
Baķup meyl yledi Mecnûn o pîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 82*). [yiñi,]
8. Yiñi sevdâ ile ser-geşte gitdi
Semâ^c u raķs ile çün çerh-ı gerdân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 4*). [yiñi,]
9. Yanınca şîr ü vaķş ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet yiñi sevdâ yiñi baĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 7*). [yiñi,]
10. Yanınca şîr ü vaķş ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet **yiñi** sevdâ **yiñi** baĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 7*). [yiñi,]

yiñi: Yeni.

1. Belâsı **yiñi** vü eski pelâsı
Yiñi **yiñi** belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 9*). [yiñi,]
2. Belâsı yiñi vü eski pelâsı
Yiñi yiñi belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [yiñi,]
3. Belâsı **yiñi** vü eski pelâsı
Yiñi **yiñi** belâlar mübtelâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 10*). [yiñi,]
4. Yiñi tiz iĝne gūyâ eski beze
Kaışığı ol iki ‘ummân çekişdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 38*). [yiñi,]
5. Felek Mecnûnı dūřdı **yiñi** derde
Anuñ-çün gözlerin yummaz seħerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 2*). [yiñi,]
6. Yiñi sevdâda ol gice müsâfir
Yürürdi ol belâ Mıřı hūrūřân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 6*). [yiñi,]
7. Uçup zâĝ urdı cânına **yiñi** dâĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 76*). [yiñi,]
8. Benüm-çün dil seni ĝam yiye şandı
şu resme sevdüñ ol **yiñi** nedimi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 37*). [yiñi,]
9. Ki gelmez göñlüñe yâr-ı ķadım
Yiñi yâr ile çün olduñ hem-âĝūř (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 39*). [yiñi,]
10. Yanınca şîr ü vaķş ol şîr-i merdân
Yiñi cinnet **yiñi** sevdâ **yiñi** baĝ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 7*). [yiñi,]

yiñi ay: Yeni ay. II Sevgili.

1. Nihân itdi adū sen yiñi ayı
Demidür olasın ĝün gibi peydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 106*). [yiñi ay, -1]
2. Delüye virmege ol yiñi ayı
Rızâ ile ĝüli kim vire bâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 88*). [yiñi ay, -1]

yiñi yiñi: Yeni yeni.

1. Yiñi yiñi belâdan şayru Mecnûn
Isuz virâneler miħmânı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 4*). [yiñi yiñi,]

yiñilen-: Yenilenmek.

1. Çü kaldı bî-bahâne rây-ı Mecnûn
Yifilendi yine sevdâ-yı Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 60*). [*yifilendi, -di*]

yir: Yerini tutmak üzere.

1. Yire soğa yerindürüp **yirinde**
Vücüdüm derde şabr için olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 12*). [*yirinde, -i, -n, -de*]

yir: Toprak, zemin, yeryüzü.

1. Göğî kılduñ müzeyyen encüm ile
Yiri itdüñ müşerref merdüm ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 26*). [*yiri, -i*]
2. Yire kıosa güzel düşından anı
İrerdî göge ağlayup figâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 83*). [*yire, -e*]
3. Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı
Yire yüz şuyı şu gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 92*). [*yire, -e*]
4. Tolu mânendi başlar **yire** yağdı
Götürdü gövdeyi kan seyli taşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 92*). [*yire, -e*]
5. Yire yağmur yerine kıan yağardı
Yatur cândan ten ü tenhâ bedenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 184*). [*yire, -e*]
6. Giderdi nice fersah yire hayli
Her at kim cüşü **yiri** şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 87*). [*yiri, -i*]
7. Yürekler oynadur tenlerde maşsüs
Atuñ oynadığı **yir** şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 19*). [*yir,]*
8. Ki her **yirde** her işüm pür-ħaleldür
Yañıldum **yirde** gökde yılduzum yok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 73*). [*yirde, -de*]
9. Anuñ-çün ħâşıl olmaz anda dâne
Ola çün dânenün **yirde** sebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 103*). [*yirde, -de*]
10. Müşerref ola senden gülşen ü bāğ
Ayağ altında ħāk ol nitekim **yir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 111*). [*yir,]*
11. Saña anda ne menzil kıor ne me'vâ
Sefer ehli iseñ tır yatma **yirden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 75*). [*yirden, -den*]
12. Meger kim ħaste olmuşdur seħerden
Anuñ-çün **yire** başmağa ayağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 23*). [*yire, -e*]

yir: Yer, bölge, mahal.

1. Yiri taht-ı du'ānuñ āsmāndur
Bitürse bitdüğü gözden nihāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 39*). [*yiri, -i*]
2. Tırup Mecnûn **yirinden** mest ü medhūs
Bu resme nevħa iylerdi kılup cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 11*). [*yirinden, -i, -(n)den*]
3. Olup yaşduķla döşek ħāre vü ħār
Yiri ħāk ü ħubār u çehre ħākı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 17*). [*yiri, -i*]
4. Yir olsun ħalka-i yāra kıulağum
Baña dirler ki kıo ħavġā-yı 'aşkı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 66*). [*yir,]*
5. Gülerken şem' gibi ħirye itdi
Yirinden atılıp çün ħalka-i mār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 59*). [*yirinden, -i, -n, -den*]
6. Nice **yirden** kıuşandı nitekim nāy
Egerçi çeng-veş ħamdan bili ħam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 42*). [*yirden, -den*]

7. İletdi hâne-kâh-ı şeyhe ser-mest
Didi cân-ı peder yüz sür bu **yire** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 83*). [*yire, -e*]
8. Kâra kulluğçısıdur kâpusında
Yiri göz gibi mihrâb içre dâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 27*). [*yiri, -i*]
9. Anı gördi yatur ser-mest ü medhüş
Hârâb olmuş yatur **yiri** hârâbe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 97*). [*yiri, -i*]
10. Nice mazlûm vardur devr içinde
Yirinden mâhînüñ tâ peyker-i mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 33*). [*yirinden, -i, -(n)den*]
11. Yiri virâne halvet zikri Hâk'dur
Çün oldı yâ Kerim evrâd-ı kumrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 54*). [*yiri, -i*]
12. Giderdi nice fersah **yire** hayli
Her at kim cüşî yiri şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 86*). [*yire, -e*]
13. Yirinden şıçradı çün div-zâde
Çukalın giydi tiğn çekdi defî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 4*). [*yirinden, -i, -n, -den*]
14. Mağall-i râhata ğavgâ **yirinden**
Gicenüñ çün kâra yılanı kaçdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 4*). [*yirinden, -i, -n, -den*]
15. Ol evvelki savaş **yirine** irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 52*). [*yirine, -i, -n, -e*]
16. Yimişdür zaħmı yüz **yirde** baş elde
Bile yanınca pirân-ı kabile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 58*). [*yirde, -de*]
17. Vefâsuz Nevfel'e hicv ırlar idi
Ne yil kaldı ne **yir** ne il vilâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 9*). [*yir,]*
18. Bu nûr içredür anuñ **yiri** zulmet
Tenüñ ol resme nâzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 124*). [*yiri, -i*]
19. Ki ben yitdüm **yirümde** kaldı 'aşkuñ
Çü bende kâlmadı benlik hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 98*). [*yirümde, -ü, -m, -de*]
20. Müsâfir olmaz ana merd-i 'âkıl
Niçün itmezsin ol **yirden** girizi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 85*). [*yirden, -den*]
21. Yirinde ağır olur taş dimişler
Yile uymaz gidüp dâne **yirinden** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 99*). [*yirinden, -i, -(n)den*]
22. Yirün 'âlemeddür 'âlem gibi ol
Çü Âdem aşıldur zât-ı şerifüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 142*). [*yirün, -üñ*]
23. Çü **yir** virân ola olmaz hârâcı
Anuñ kim bârı yok çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 78*). [*yir,]*
24. Yatarsa yaşdanur âhü kolinâ
Çü bir **yir** bezm-ğâh-ı şâh olurdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 45*). [*yir,]*
25. Kâtına varamazdı kimse anuñ
İcâzetsüz o **yire** gelse bir yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 53*). [*yire, -e*]
26. Bir arada yazılmış Leylî Mecnûn
Yirinden el urup ol nakşî aldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 11*). [*yirinden, -i, -(n)den*]
27. Kõmadı dõstlık sevgüsine **yir**
İlüñ gendüm-nümâ vü cev-fürüşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 32*). [*yir,]*
28. Elüm tüt pâya düşdüm ben kemine
Yine uğraya yoluñ çün bu **yire** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 151*). [*yire, -e*]
29. Sikender teşne-leb çün vire cânı
Senüñ bensüz **yirüñ** küh u beyâbân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 195*). [*yirüñ, -üñ*]
30. 'İtâbuñ âteş iyeler yirin anuñ
Yiri od olmasun mı ol ğaribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 25*). [*yiri, -i*]
31. 'İtâbuñ âteş iyeler **yirin** anuñ
Yiri od olmasun mı ol ğaribüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 24*). [*yirin, -in*]
32. Yiri virândur ammâ kalbi ma'mûr
Karışmaz halkâ dâ'im 'uzlet iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 10*). [*yiri, -i*]
33. Niçün terk ıleyüp geldüñ maķâmuñ
Didi kim geldüğüm **yir** şehri-i Bağdâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 41*). [*yir,]*

34. Olurdu cānı cümle **yirde** bî-derd
Meşel düzen ne hōş şeker yimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 170*). [*yirde, -de*]
35. İşüm hōş gelmedin **yirüñe** hōş var
Bir iki gün ki miñnetde geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 98*). [*yirüñe, -üñ, -e*]
36. Çü mecnûn olmayavuz öldürürler
Meşeldür varduğın **yir** çün ola kör (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 21*). [*yir,]*
37. Yiri endühdan Mecnûn gibi küh
Severdi ‘emmüsünüñ duñterin ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 10*). [*yiri, -i*]
38. O genc-i hüsnî gömdiler **yirine**
Melâhat meyvesiyken ol gül-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 140*). [*yirine, -i, -(n)e*]
39. Ne **yire** varayın āvāre kıaldum
Yile vardı dirīgā şem‘-i tābān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 88*). [*yire, -e*]
40. Riyāz-ı cennet-i me‘vā **yiridür**
Didi bunı vü qodı dest-ber-dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 154*). [*yiridür, -i, -dür*]
41. Yirüñ olsun hemişe beyt-i ma‘mūr
Hudā kıandil-i ‘arş itsün revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 146*). [*yirüñ, -üñ*]
42. Yirüñ añduñ revān olduñ cināne
Güzel tūbā idi kıadd-i hırāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 150*). [*yirüñ, -üñ*]
43. O **yirde** buldılar mı ki vişāli
Gice çün kim dehān-ı nāfe açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 14*). [*yirde, -de*]
44. Yakīn gelmezdi giñ **yirde** kıalurdu
Yarım gün yatdılar ol iki bî-hüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 100*). [*yirde, -de*]

yir: *Bir şey veya şahıs yerine geçmek, onun işini görmek.*

1. Bitürür ot **yirine** tīg-i tizi
Ol oğ kim bî-amāndur irse cāne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 86*). [*yirine, -i, -n, -e*]

yir: *Lüzum, gerek.*

1. Firāk u vaşla aşlā kıalmadı **yir**
Gül-i hüsnüñ hemişe hānde itsün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 54*). [*yir,]*

yir içer: *Yiyip içmek, sıkı dost olmak.*

1. Bedihî şî‘r ü nāzük ter-terāne
Yir içerdi anuñla hoş geçerdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 67*). [*yir içer, -di*]

yir tut: *Bir yeri mesken tutup yerleşmek.*

1. Anuñ üstinde kimse tütmedi yir
O kim ğayr etmegine kelb olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 136*). [*yir tut, -ma, -dı*]

yirde gögde: *Yerde gökte.*

1. Güneşsin **yirde gögde** yılduzuñ var
Niçün hākiler ile olasın yār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 69*). [*yirde gögde,]*

yirde gökde: *Yerde, gökte; her yerde.*

1. Ne **yirde gökde** rüşen yılduzı var
Eve varsa düşer gâvğâ-yı pende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 12*). [*yirde gökde,]*

yirden tur-: *Ayağa kalkmak.*

1. Revân yirden turup ol serv-reftâr
Didi üftâdesine düşme ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 31*). [*yirden tur-, -up]*

yire atıl: *Hızlıca yere inmek.*

1. Zihî tâlî' ki simurğ oldu şaydum
Atıldı yire cüst indî atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 49*). [*yire atıl, -dı]*

yire düş: *Yere düşmek.*

1. Yire düşüp yitürdi kendüzini
Göründi Leylî'ye çün hâl-i Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 68*). [*yire düş, -üp]*

yire düş-: *Yere düşmek, yere devrilmek, yere serilmek.*

1. Nice bir yürüyem şürde şeydâ
Bu resme nâle idüp yire düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 109*). [*yire düş-, -di]*
2. Ki şol üftâde â'mâ düşdi yire
Nola ger dest-gîr olsam çarîre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 29*). [*yire düş-, -di]*

yire sok: *Birini türlü yönlerden eleştirerek onu çok aşağılayıcı bir duruma düşürmek.*

1. Yire soğa yerindürüp yirinde
Vücüdüm derde şabr için olupdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 12*). [*yire sok, -a]*

yire ur: *(bir nesneyi) yere atmak.*

1. Yağa yırtup yire urdı 'imâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 20*). [*yire ur, -dı]*
2. Tek ü tâz it yimedîn tâziyâne
Bu vîrândan **yire ur** yükünü kaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 75*). [*yire ur,]*

yire ur: *Yere vurmak, kırmak, parçalamak, atmak, yok etmek.*

1. Nice âteş olasın ey gâzab-nâk
Yire ur şöretün tablin kucağdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 97*). [*yire ur,]*

yiri: *Layıktır, münasıptır.*

1. Yiridür ger olursa menzili nār
Nice hārī ki besler sāye-i gül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 28*). [*yiridür, -dür*]

yiri öp: *Yeri öpmek, birinin huzurunda eğilmek.*

1. Varup Nevfel öñinde öpdi yiri
Kefen boynında yüz yirde baş elde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 56*). [*yiri öp, -di*]

yirin tut-: *Yerini tutmak, yerine geçmek.*

1. Zamāne yıksa serv-i büstānı
Yirin tutar bitürse bir fidānı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 20*). [*yirin tut-, -ar*]

yirinde: *Olduğu yerde, yerinde.*

1. Yirinde sen esen ƙal saña cānı
Diseñ ammā şahīḥ idi kemālūñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 38*). [*yirinde,]*
2. Açup dürci **yirinde** ḥarc iderdi
Eger gevher-şināsa düşse gevher (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 16*). [*yirinde,]*

yirinde: *Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere, karşılığında.*

1. Şu **yirinde** ciger ƙanın içerde
Bilüp yārānı vü ƙavmi bu rāzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 6*). [*yirinde,]*
2. Saña cānı sen ol **yirinde** bāƙı
Çü Mecnûn'a irişdi bu nevāle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 22*). [*yirinde,]*

yirinde: *İyi, yeterli; uygun, gerektiği biçimde.*

1. Yig andan girye vü efgān u zārī
Ƙaçan kim ḥande olmaya **yirinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 11*). [*yirinde,]*

yirinden kop-: *Yerinden kopmak, ayrılmak.*

1. Eger çengālūñ olursa ser-i ƙāf
Yirinden ƙopa çekseñ ƙulle-i Ƙāf (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 26*). [*yirinden kop-, -a*]

yirinden tur: *Yerinden kalmak, ayağa kalkmak.*

1. Hôş āyine velī jeng iyemiş ḥūn
Yirinden turdı güyā düd-ı āteş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 7*). [*yirinden tur, -dı*]

2. Yine oldu münevver şeb-çerâğı
Yirinden tırdı ol divâne-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 5*). [*yirinden tır-, -dı*]
3. Yirinden tırdı çün serv-i hırâmân
O kelbûn ayağına düşdi giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 119*). [*yirinden tır-, -dı*]

yirine: *Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere, karşılığında.*

1. Gören ol gabğabı olurdu ser-mest
Keserdi hem turıncı **yirine** dest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 14*). [*yirine,*]
2. Ne hâşıl yağsa yağmur **yirine** dür
Bu atduqca suhan tîrini küstâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 70*). [*yirine,*]
3. Yirine derd ü gam ʔolmuş gidüp hüş
Varup yanına yap yap rıkkat ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 60*). [*yirine, --i, --(n)e*]
4. Dilinden söz **yirine** dürr şaçdı
Ki gördüm dün fülân yirde seher-gâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 48*). [*yirine,*]
5. Gidüp Mecnûn **yirine** ʔoldı Leyli
Kaşâ'id nazm idüp medh-i vefâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 10*). [*yirine,*]
6. Yaḥûd nergis gözi degdi o bâğa
Götürüp altûn üsküfi **yirine** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 47*). [*yirine, --i, --(n)e*]

yirine gel-: *Gerçekleşmek, yapmak.*

1. ʔonuqlandı ve lime oldu sâdât
Yirine geldi her âyin ü âdât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 108*). [*yirine gel-, -di*]

yirt: *Yırtmak, parçalamak.*

1. Üşüp **yirtarlar** idi şanki cellâd
Bu daʔvet etse görüp âşinâyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 54*). [*yirtarlar, -ar, -lar*]
2. Ki âhuñ düdesi olmuş pür-âzer
Niçün **yirtup** yüzüñ iyler sin âhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 23*). [*yirtup, -up*]
3. Yüzüñi **yirtana** mâl u niʔam vir
Müdârâ kıl müdârâ ʔâleimidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 112*). [*yirtana, -an, -a*]

yirtıcı: *Etlerini yiyip beslenmek için diğەر hayvanları dişleri ve tırnakları ile parçalayan (hayvan).*

1. Sibaʔdan **yirtıcı** hüyın giderdi
ʔatında şir ile âhü barışdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 36*). [*yirtıcı,*]

yirtıl: *Yırtmak, parçalamak.*

1. Zemîn **yirtılmayınca** gülşen olmaz
Şu kim gönlin hemişe kâsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 56*). [*yirtılmayınca, -ma, -yınca*]

yirüñde yatmağ: *Olduğu yerde sabit kalmak.*

1. Yirüñde yatmağ öğren dâğ gibi
Ġam odına Şu Şaçmak senden olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 140*). [*yirüñde yatmağ.*]

yit-: YetiŐecek miktarda veya derecede olmak, kâfi gelmek.

1. Nevâle ‘aŐıĳ-ı miskine ħâl-i nâle **yiter** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 1*). [*yiter, -er*]
2. Nevâ vü ni‘met olur mı ‘aceb bu ħâle **yiter**
Raĳıb ħavfı ile zâ‘il itmezem ğamumu (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 2*). [*yiter, -er*]
3. Çü ‘ömrümün güneşi vaĳt ile zevâle **yiter**
Ĥavâle iyemesün baña tĳĳi düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [*yiter, -er*]
4. Ĥayâl-i ğamzesi yâruñ baña ħavâle **yiter**
Ĥasûd diş bileme ĳanum içmege Şabr it (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 6*). [*yiter, -er*]
5. Kim ĳanum içmege la‘indeki piyâle **yiter**
Bu ħaste câne ne ħâcet ki ğürz-i ĳahr urasın (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 8*). [*yiter, -er*]
6. Zamâne depmesi geh geh ser-i sıfâle **yiter** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 10*). [*yiter, -er*]
7. ĳapuñdur ħalka miĳrâb-ı münâcât
ĳamu tãlib **yiter** ma‘lûba senden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 3*). [*yiter, -er*]
8. Yiter söyünmege başda hevâsı
Sarây-ı dîni âbâd iyleyen ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 50*). [*yiter, -er*]
9. Yiter insâna neng ü ‘âr-ı duĳter
ĤuŐuŐâ kim ola duĳter bed aĳter (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 87*). [*yiter, -er*]
10. ĳaçan çeşm-i nigâr olsa murâduñ
Yiter manzar gözüñe ‘aynı Őâduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 74*). [*yiter, -er*]
11. Düzüp seyyidlere lâyiĳ belekler
Yidüb maĳmiller önince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*yidüb, -üp*]
12. Düzüp seyyidlere lâyiĳ belekler
Yidüb maĳmiller önince yedekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 42*). [*yidüb, -üp*]
13. Baña ĳible **yiter** didâr-ı yârum
Peder baña ne ħâcet kim ola yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 188*). [*yiter, -er*]
14. Őadâĳatda **yiter** ol fitne câna
Bir işi it diseñ itmez urışur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 70*). [*yiter, -er*]
15. Yiter bî-kâr olmak baña pişe
O bülbül kim ĳafesde ĳuta mesken (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 82*). [*yiter, -er*]
16. Yiter saña cihânda meyl-i Leyli
Ne atañı anañı yâd idersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 8*). [*yiter, -er*]
17. Yiter ‘uŐŐâĳa vaşl-ı ‘âlem-i dil
Beni senden ayırdı çarĳ-ı ĳâddâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 222*). [*yiter, -er*]
18. Dilümde ‘aŐıĳıñ arturdi ħarâret
Baña ma‘nî **yiter** Şûret gerekmez (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 47*). [*yiter, -er*]
19. Saña cevritdi sürersin Şafâyı
Didi kim baña **yitmez** mi tesellî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 39*). [*yitmez, -mez*]
20. Baña ĳil‘at **yiter** sevdâ-yı düdum
Şafâsı ‘aŐıĳıñ ol dem olur pâĳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 32*). [*yiter, -er*]
21. Yiter bir ayda bir kez nefsüme ĳüt
Çün olmadum ĳuz etmek gözlere ĳuŐ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 58*). [*yiter, -er*]
22. Yiter âyineye ĳil‘at cilâsı
Eger kim olmaya âyine ‘üryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 176*). [*yiter, -er*]
23. İçürdüñ ħaste mûra zehr-i mâri
Yiter mür-ı za‘ife çarb-ı yek-dem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 49*). [*yiter, -er*]
24. Yunup ĳitmedi ĳalbinden ĳubârı
Çü **yitdi** gevherine hem terâzû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 29*). [*yitdi, -di*]

25. Sebeb olma ayanmaĝa ayaĝı
Gücüm **yitdükce** itdüm ħâli i'flâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 83*). [*yitdükce, -dükce*]
26. Gücüm **yitse** varurdum ħizmetine
Selîm anuñ baķup bu ħasretine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 38*). [*yitse, -se*]
27. 'İlâciyçün belâ çekdi **yitesi**
Ne ħâcet-gah ķodi ne bu mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 16*). [*yitesi, -si*]

yit: *Yok olmak.*

1. Yitem ben ķala 'aşķum bi's-selâma
Ziyâ feyz it muĥabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 28*). [*yitem, -em*]
2. Perî gibi aradan **yitdi** Mecnûn
Ne deñlü kim aradı Nevfel anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 212*). [*yitdi, -di*]
3. Ki ben **yitdüm** yirümde ķaldı 'aşķuñ
Çü bende ķalmadı benlik hevâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 98*). [*yitdüm, -dü, -m*]

yit: *Yetişmek, erişmek, ulaşmak.*

1. Ruĥı nilüferi kim ferre **yitmiş**
Zi nilüfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 157*). [*yitmiş, -miş*]
2. Yitem utam olup şâhîn ü şehbâz
Od olup aşda gizlense nihânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 76*). [*yitem, -em*]
3. Seg oldum ķapuña bu ħâle **yitdüm**
İte atduñ etümle üstüĥ v'ânüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 58*). [*yitdüm, -düm*]
4. Cemâli ĥôş kemâle **yitmiş** idi
Baña bi-dâd idüp bir bād-ı meş'üm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 98*). [*yitmiş, -miş*]

yit: *Yok olmak // Perişan hale gelmek.*

1. Çü göñlüm **yitdi** anı bulmazam ben
Bulup nice çıkarursın anı sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 17*). [*yitdi, -di*]

yitmez mi: *Yetmez mi.*

1. Aña **yitmez mi** ol bend-i 'âzâbı
Melek n'itsün per çutmuş delüyi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 98*). [*yitmez mi,*]

yitür: *Yetiştirmek, ulaştırmak, götürmek.*

1. Ķadem başıdı maķâm-ı câvidâna
Elif ķaddi **yitürdi** mîm-i Aĥmed (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 69*). [*yitürdi, -di*]
2. Beni alsun **yitürsün** Nîle meyli
Ulaşdur 'ömrüm ol zülf-i dırâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 2*). [*yitürsün, -sün*]
3. Meded **yitürmez** ise cānuma devâ-yı ümîd
Başumda gerçi yuva yapıdı laķlaķ-ı firķat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 6*). [*yitürmez, -mez*]

yitür: Kaybetmek.

1. Sevdā-yı zülf-i dōst **yitürdi** belā firāk (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 1*). [yitürdi, -di]
2. İşit ol ħar **yitürmiş** Türk erini
Meger bir vā'ize şormiş ħarını (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 1*). [yitürmiş, -miş]
3. Yitürdüm ben beni ne ata meyli
Çıķaldan ħatırumdan ħayr-ı Leyli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 55*). [yitürdüm, -düm]
4. Ne **yitürdün** yabanda ne dilersin
Temāma irdi 'ömrüñ nā-tamāmsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 72*). [yitürdün, -dü, -n]
5. Bulup maķřūdumı anı **yitürdüm**
İrişsün Nevfel'e Ħaķ'dan murādı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 14*). [yitürdüm, -düm]
6. Sevdā-yı zülf dost **yitürdi** belā firāk (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 1*). [yitürdi, -di]
7. Belā-yı nāħehānī atdı düşmen
Yitürdiler beni arama ey dōst (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 63*). [yitürdiler, -di, -ler]

yoĝ: Bulunmamak, mevcut olmamak.

1. Cihānda sārīdür esrār-ı 'ařķuñ
Ne dil var kim **yoĝ** anda nār-ı 'ařķuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 48*). [yoĝ,]
2. Yoĝ idi sāyesinden şogrı yārı
Gice aĝlasa ħālin sāyesine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 76*). [yoĝ,]
3. Yoĝ ise uşda tiĝ uş lā'ubāli
İdem aña nevāziř baña lāyık (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 26*). [yoĝ,]
4. Kesilmekten **yoĝ** anda baş dirīĝı
Dil-āzār olmamaĝa dilberine (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 106*). [yoĝ,]
5. Çü perde **yoĝ** idi her yanı kızdı
Yoĝ idi sāye gibi ħiç raĥtı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 10*). [yoĝ,]
6. Çü perde yoĝ idi her yanı kızdı
Yoĝ idi sāye gibi ħiç raĥtı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 11*). [yoĝ,]
7. Bütü ħiç sevme kim yoķdur vefāı
Cihānda **yoĝa** dönse var iken yār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 31*). [yoĝa, -a]
8. Sen anuñ gibi yārı **yoĝa** şay var
Şanı ol dōst kim zehrin yir idüñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 32*). [yoĝa, -a]
9. Emek baña yimek aña bitidi
Viřāle **yoĝ** imiş sa'y ile çāre (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 69*). [yoĝ,]
10. Bu dem dem urmaĝa **yoĝ** ise ferrüñ
Niçün ey řubĥ-dem ħurrem degülsin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 20*). [yoĝ,]
11. Yoĝ idi bende ħiç ümmīd-vārī
Bu resme kıldı Mecnûn āh u sūzi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 92*). [yoĝ,]
12. Anuñ-çün **yoĝ** idi derdi belādan
Anı Ħaķ ħalka ħüccet iylemişdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 20*). [yoĝ,]
13. Yoĝ idi ħarca ancak genc ü mālī
Bu derviş idi 'emmüsi tüvān-ger (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 52*). [yoĝ,]
14. Aña şap kim **yoĝ** olmaz pāk zātı
Cemāl-i ħāke meyl itme hebādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 166*). [yoĝ,]
15. Hem ehl-i ħařmet idi hem ħired-mend
Yoĝ idi eksüĝi illā ki ferzend (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 12*). [yoĝ idi,]
16. Ara yirde raķīb itden çoĝ idi
Ol iki 'ařıķa rāĥat **yoĝ idi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 50*). [yoĝ idi,]

yog iken hest it-: *Yokken var etmek.*

1. Başumda rüz u şeb gavğa-yı Leyli
Beni ol kim yog iken hest idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 31*). [*yog iken hest it-, -üp, -dür*]

yok: *Boş.*

1. Hevâ ile geçerse **yok** hevesdür
Bu gün 'ömrün ki dihkânî 'ameldür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 120*). [*yok,*]

yok: *Bulunmamak, mevcut olmamak.*

1. İy vehhâb-ı 'uqûl u bâ'is-i cân
Senüñ hûkmüñe var **yok** cümle yeksân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 72*). [*yok,*]
2. Kapuñda dide-i 'akluñ ferî **yok**
Ne dide secde itmeğe seri **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 77*). [*yok,*]
3. Kapuñda dide-i 'akluñ ferî **yok**
Ne dide secde itmeğe seri **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 78*). [*yok,*]
4. Cihânda gerçi 'aşka kışsa çoğdur
Ğam-ı Mecnûn'a benzer ğuşşa **yokdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 30*). [*yokdur, -dur*]
5. Gönül çek añma hergiz nâm-ı Leyli
Ki anuñ saña **yok** kalbinde meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 82*). [*yok,*]
6. Râķib olur ğaribe itden artuğ
İtüñ ğod ağız var ise dili **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 52*). [*yok,*]
7. Yağup şabri yile virdi qararı
Yürür âvâre **yok** ağıyâra meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 17*). [*yok,*]
8. Esîre yaraşur zencîr ü zindân
Seni sevmekden artuğ **yok** günâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 71*). [*yok,*]
9. Velî ben ğasteden dîvânesi **yok**
Saña biñ biñ benüm gibi giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 100*). [*yok,*]
10. Velî **yok** baña senden özge bir yâr
Beni ey mâh-ı nev Mecnûn sen itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 102*). [*yok,*]
11. Yatur bi-huş fâriğ her eħadden
Ğam-ı dil-berden özge maħremi **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 65*). [*yok,*]
12. Hemân âhından artuğ hem-demi **yok**
Ēarîb ü derd-mend ü zâr u miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 66*). [*yok,*]
13. Şovut gönülünü döğme âhen-i serd
Tıtalum **yok** dilünde şabr u ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 47*). [*yok,*]
14. Gören anı şanur kim ğande iyler
Baña dirler niçün **yok** sende ğande (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 53*). [*yok,*]
15. Selâmın aldılar İbnü's-Selâm'uñ
Didiler **yok** kabûle bizde tağşîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 59*). [*yok,*]
16. Işınmış mûm-veş nerm itdi anı
Anı gördi ki **yok** bir söze meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 55*). [*yok,*]
17. Ecelden ğayri **yok** zehrîne tiryâk
Yarağ itdi şavaşa ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 12*). [*yok,*]
18. Birinde **yok** yüz erden döndire yüz
Ciger-dâr olanuñ cünbişde ğalbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 22*). [*yok,*]

19. Elüm de **yok** tayanmağa tayak da
Dile güim senden olmaz ise maqbül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 116*). [yok,]
20. Veli **yok** kalbümüñ bi-dâde meyli
Eger kız virmeziseñ sen bilürsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 130*). [yok,]
21. Ğarîb ü bi-nevâ vü müstemendi
Ol anda qaldı **yok** ağıyara meyli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 123*). [yok,]
22. Tıyulmasun diyü kütâh iderdi
Egerçi ğonce gibi **yok** dehâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 59*). [yok,]
23. Bu erden incinür **yok** buña meyli
Perişân oldı ğönli bu haberden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 176*). [yok,]
24. Yüzüm levhı bulur anuñla şüret
Senüñle de ane **yok** şimdi kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 197*). [yok,]
25. Sözi kes kim bıcaq irdi süñüğe
Benüm **yokdur** kabile birle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 187*). [yokdur, -dur]
26. Qamu divâneler sultânı Mecnûn
Yürür şahrâda **yok** ünsi enîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 7*). [yok,]
27. Şıgınma aña kim yokdur beqası
Zenüñ kim şaq işi **yok** pür-marazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 59*). [yok,]
28. Bütü hiç sevme kim **yokdur** vefâsı
Cihânda yoĝa dönse var iken yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 30*). [yokdur, -dur]
29. Şıgınma aña kim **yokdur** beqası
Zenüñ kim şaq işi yok pür-marazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 58*). [yokdur, -dur]
30. Ki her yirde her işüm pür-ħaleldür
Yañıldum yirde gökde yılduzum **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 73*). [yok,]
31. Nice luţf u vefâ oldı nice cevri
Tıpuñuñ **yok** vefâsı cevri çokdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 79*). [yok,]
32. Kime izâ ide cevriñ belâsı
Dehânum **yok** dil uzâda cefâña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 101*). [yok,]
33. Dilüm **yok** ‘arz ide ħâlümü saña
Tıtalum başdan ayaĝa cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 102*). [yok,]
34. Ğarîr aña göre ğüyâ dikendür
Cihânda tâbda üç nûra **yok** tay (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 127*). [yok,]
35. Ki ‘ömrümsin vefâ ‘ömrümde **yokdur**
Beni ey ‘ömrüm iden tıpuña yâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 80*). [yokdur, -dur]
36. Ki **yokdur** bu nikâha ihtiyârum
Meger oldum o dem dem-beste ħayrân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 30*). [yokdur, -dur]
37. Yanarsın **yok** dilüñde âh u âvâz
Keserler başuñı âh iyemezsin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 38*). [yok,]
38. Çü gördi çäre **yok** ümmidi kesdi
Çü Ceyhûn gibi Mecnûn başdan aşdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 8*). [yok,]
39. Belâ vü miħnetüñ oranı vardur
Hemân it gibi ħâlüñ meskenün **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 139*). [yok,]
40. İtüñ var dirligi ammâ senün **yok**
Çü âdem oĝlın âdem gibi ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 140*). [yok,]
41. Yağarsın ‘ömrüni hoş-‘âlem iken
Zemân-ı ‘ömr kim bünyâdı **yokdur** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 115*). [yokdur, -dur]
42. Yavuz ad ile geçse tıadı **yokdur**
Zemân-ı ‘ömr egerçi yil gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 116*). [yokdur, -dur]
43. ‘Aceb cân qorqusı **yok** mı ki sende
Zihî aħmaq ol âdem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 58*). [yok,]
44. Çü yir virân ola olmaz ħarâcı
Anuñ kim bârı **yok** çün serv-i şimşâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 79*). [yok,]

45. Eğer var ise çäreñ iyle çäre
Çü gördi çäre **yok** seyyârelerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 59*). [yok,]
46. Metâ‘uñ açma kim **yoğdur** ħarîdâr
Bu nükte irdi çün ol râst-râya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 36*). [yoğdur, -dur]
47. Od ocağ **yok** ne yirde bişer aşı
Didiler merd-i zâhiddür bu meşhûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 8*). [yok,]
48. Amânı **yok** ne pîre ne civâne
Ne bir dil-ħaste pîre ħürmeti var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 104*). [yok,]
49. Senüñ ayağüñ altıdur behiştüm
Bilürsin bende **yoğdur** ‘aql u ħüşyâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 85*). [yoğdur, -dur]
50. Ne nevrete civâna şefkati var
Meger **yoğdur** anuñ mihr ü vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 107*). [yoğdur, -dur]
51. Dili pür-Leylidür **yok** ħayra meyli
Bu kışşa oldı çün Leylâ’ya ma’lûm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 42*). [yok,]
52. Ķadeħ almağa **yoğdur** ħudret-i dest
Elüñden nüş idem deryâyı sâķi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 62*). [yoğdur, -dur]
53. Kime ħuşşa virür kim âħir olmaz
Felek kim **yok** şebât üzre binâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 131*). [yok,]
54. Ki bundan ħayri **yok** imîn vilâyet
Benüm kim menzilüm oldı ħarâbât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 170*). [yok,]
55. Velî ‘aşķum yolında toğru tirem
Ol oğ kim anda **yoğdur** râst-bâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 145*). [yoğdur, -dur]
56. Anuñ-çün ħaddi **yok** bi-intihâdur
Ķara baħtum midur kim ħâyeti **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 14*). [yok,]
57. Anuñ-çün ħaddi **yok** bi-intihâdur
Ķara baħtum midur kim ħâyeti **yok** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 15*). [yok,]
58. Bu vaħdet şüretinden oldular dūr
Tırurlar birbirine ħarşu **yok** dil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 151*). [yok,]
59. Boyanur ‘âlemüñ sîmâsı ħana
Cihân kim ħünîdür **yoğdur** amânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 3*). [yoğdur, -dur]
60. Bunuñ ħâķi siyehdür âbi tîre
Bu bahruñ nef’inüñ **yoğdur** şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 179*). [yoğdur, -dur]
61. Ki âh odından anda **yok** şerâre
Göñülde ħâlib olsa Leylî’ye meyl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 6*). [yok,]
62. Ķatında bir iki vaħşî var nişeste
Yatur **yok** ħizmetinde yâr u ħardaş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 21*). [yok,]
63. Ķuru toprak döşek yaşduk ħara taş
Vaşiyet kılmağa **yok** âdemî-zâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 23*). [yok,]
64. Sibâ‘uñ dehşetinden tuymadı il
Yatur ol fâriğ olmış **yok** hevesler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 177*). [yok,]
65. O yola gitmege **yoğdur** imkân
Ķamu bay u fâķir ü şâh u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 44*). [yoğdur, -dur]
66. Ne lâyiğdur sana ‘âlem-perestî
Cihâna ħapma kim **yoğdur** şebâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 165*). [yoğdur, -dur]
67. Şafâ-yı la‘l-i Leylî nüş-ı Şîrîn
Zihî lezzet ki **yok** yoğ anuñ fenâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [yok,]
68. Şafâ-yı la‘l-i Leylî nüş-ı Şîrîn
Zihî lezzet ki **yok** yoğ anuñ fenâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [yok,]
69. Bu yolda **yok** saña ħa‘n u melâmet
İlâhî cümle ‘âşıklar ħaķı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [yok,]
70. Anuñ başında **yoğdur** bu kıyâmet
Riyâ ‘aşķın ħudâ ‘aşķı şanurlar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 18*). [yoğdur, -dur]

yoksa: Bir düşünce, davranışın veya tutumun ters durumunu ya da görüşünü ifade eden söz, ve illa, yahut, ya da.

1. Cānumdan uyuvirdi baña **yoksa** cān midur
Küyuñ itinden iyilemez ben tenüm dirig (Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 6). [yoksa,]

yol: Yol, güzergah // uğur, uğruna.

1. Yolında yil gibi oldu şitâbân
Budur yil gibi yilmekten murâdı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 22). [yolında, -i, -(n)da]

yol-: Yolmak; tartaklamak.

1. Yılan sevmediği yarpuz idüm ben
Beni **yolup** yabâna atdı düşmen (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 61). [yolup, -up]

yol: Uyulan ilke, sistem, usul.

1. Ey ‘âlem-i hüccet-i ilâhî
Şer‘in **yoldur** tarîk-ı eslem (Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 12). [yoldur, -i, -dur]

yol: (Sevgilinin) uğruna, yolunda.

1. Ki virem cānumı **yoluñda** yile
Nesim-i küyuñ alup bu nişârı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 134). [yoluñda, -uñ, -da]

yol: (Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir.

1. Seriyle sırmaya döndi sengi
Yolunda kalmadı gâlib ola Leylî meyl (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 5). [yolunda, -uñ, -da]

yol: Güzergah, yol.

1. ‘Ikâl-ı pay u ‘aql u dide tarîk
Yol eyle ince gūya müy-ı bārîk (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 82). [yol,]
2. İzinden **yola** dirhemler döşerdi
Aşkardı seyl-i üştür mevc-der-mevc (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 38). [yola, -a]
3. Şoñ ucu küh-ı Necd’e irdi **yoli**
Düzüp seng-i melâmetden otağı (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 48). [yoli, -i]
4. Bulasın tâ ki düşmenden hâlâşu
Demür yürekli olsa **yolda** yoldaş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 101). [yolda, -da]
5. Gazel başladı **yolda** bir hoş-âvâz
Hoş-âyende nitekim dürr-i meknûn (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 138). [yolda, -da]
6. Dili gibi **yoli** da teng ü tarîk
Perî gibi yürürken buldı bir gâr (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 6). [yoli, -i]

7. Alup **yolına** gitdi nitekim bād
Varup Mecnûn o şayda yana yana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 44*). [*yolına, -ı, -n, -a*]
8. Kara günde **yolum** görmege gündür
Kaçan itseñ cefâ-yı bi-şümârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 106*). [*yolum, -um*]
9. Dilese **yollarını** kuyruğ ile
Çü yâre it rakîbi mâni ‘oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 34*). [*yollarını, -lar, -ı, -n, -ı*]
10. Ki ey cân-ı peder terk iyle ğaflet
O **yol** kim aña miñnet ola menzil (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 83*). [*yol,]*
11. Olur pîrûñ o **yola** reh-nümünü
Dilin teng itdi fikr-i hâne-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 18*). [*yola, -a*]
12. Dirigâ **yol** uzağ u azıgum az
Esen kal sen ki ben kuş gibi uçdum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 20*). [*yol,]*
13. Yürürlerdi çeriler gibi şaf şaf
Yürüse şîr olur çâvuş **yolına** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 43*). [*yolına, -ı, -n, -a*]
14. Yoluma ben de gitdüm yane yane
Yolum kim uğradı dün ol maķâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 157*). [*yolum, -um*]
15. Yoluma ben de gitdüm yane yane
Yolum kim uğradı dün ol maķâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 156*). [*yoluma, -um, -a*]
16. Elüm tüt pâyâ düşdüm ben kemine
Yine uğraya **yoluñ** çün bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 151*). [*yoluñ, -uñ*]
17. Dili meşğül-i dil-ber fâriğ erden
Varup oturdu bir **yol** üzre dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 23*). [*yol,]*
18. Ola aĥvâline Mecnûn’un âğâh
O **yola** nâ-gehân uğradı bir pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 27*). [*yola, -a*]
19. Diyânet mezhebinde ‘ayb-nâkem
Giderseñ toğrı **yola** egriden geç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 125*). [*yola, -a*]
20. Gözin yummaz gözedür dâ’ima **yol**
Umar kim nâ-gehân bir gün iresin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 108*). [*yol,]*
21. Bu **yol** ‘azminde olurlar berâber
Cihânda her kaçar vaĥşî uçar kuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 46*). [*yol,]*
22. O **yola** gitmege yokdur imkân
Kamu bay u fâķir ü şâh u çâker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 44*). [*yola, -a*]
23. Kılurdu ağlayu ‘azm-i güzer-gâh
Gezüp **yollarda** çün kebk-i ĥirâmân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 63*). [*yollarda, -lar, -da*]
24. Yiler gözden nihân yazıda **yolda**
Hemân vaĥşî derisinden izârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 52*). [*yolda, -da*]
25. Ki hiç şıgmaz **yoluna** toğrınuñ kec
Çün oķda istikâmet fâ’ik oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 126*). [*yoluna, -u, -n, -a*]
26. Yol üzre birbirine karşı medhüş
Silüp Zeyd iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 102*). [*yol,]*
27. Seriyile sürmeye döndürdi sengi
Yolında kalmadı bir ĥâr u ĥâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 5*). [*yolında, -ı, -(n)da*]
28. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel yolu ‘aceb **yoldur** ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 43*). [*yoldur, -dur*]
29. Kara yire nüzül itsek gerekdür
Ecel **yoli** ‘aceb yoldur ki cân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 43*). [*yoli, -ı*]
30. ‘Azm iderdüñ **yollarına** döne döne dolanup
Büy-i Leylî şemmesinden olsañ âğâh ey şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 7*). [*yollarına, -lar, -ı, -(n)a*]

yol: Gaye, amaç, maksat.

1. O **yol** sâliklerinüñ nola hâli
Ki ‘aklı ola pâyinün ıķâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 79*). [*yol,]*
2. Mürid iyle **yoluñda** mârid itme
Budur senden ümidüm yâ İlâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 46*). [*yoluñda, -uñ, -da]*
3. Elif harfin bu güç **yolda** ‘aşâ kıl
Dehinde Mūsâ gibi ejdehâ kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 11*). [*yolda, -da]*
4. Ɛodılar ‘âmiriler taht u tâci
O **yola** kim olur Mecnûn ‘ilâci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 172*). [*yola, -a]*
5. Yüzümüz şuyını hâk itdi şî‘ri
Ɛodi ortaya ol bu **yolda** başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 29*). [*yolda, -da]*
6. Urup Leylî **yolına** na‘ra-i döst
Ɛaçan sâbit olısar şabr-ı ser-mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 44*). [*yolına, -ı, -(n)a]*
7. Yükinden cânına zaħm olmaz eksük
Belâ **yolunda** virmeyince cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 17*). [*yolunda, -uñ, -da]*
8. Ya **yolundan** gidüñ ya ğarķa viridi
Yine Nevfel çün aldı bed cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 48*). [*yolundan, -ı, -(n)dan]*
9. O düşmen fethine iylerdi tekbîr
Biz anuñ **yolına** olduk fedâyî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 153*). [*yolına, -ı, -(n)a]*
10. Yoluñda şâdıķam çün şubħ-ı rüşen
Lebüm kim çün şarâb-ı lâle-gündür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 12*). [*yoluñda, -uñ, -da]*
11. Ecel **yolına** tütüdi çeşm ü güşü
Ki pîri vü za‘îfi vü zebünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 16*). [*yolına, -ı, -(n)a]*
12. Elüñ altında memlûküñdür el-ħaķ
Yoluñda toz olan zî-gevher-i pâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 73*). [*yoluñda, -uñ, -da]*
13. Dikenden almağa ol tâze verdi
Zebün idi velî bu **yolda** hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 51*). [*yolda, -da]*
14. Bu **yolda** yok saña ıa‘n u melâmet
İlâhî cümle ‘âşıklar ğaķı-çün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 30*). [*yolda, -da]*
15. Yükiüm küh-ı mu‘azzam ben ğâķirem
Bu za‘file **yolında** iylesem ğîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 23*). [*yolında, -ı, -(n)da]*
16. Velî ‘aşķum **yolında** toğru tirem
Ol oķ kim anda yokdur râst-bâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 144*). [*yolında, -ı, -(n)da]*

yol: Bir Şeye ulaşmak için takip edilen seyir.

1. Bu meşelli **yola** gitme ğayâ it
Oıur âzâde-i ğam ol şafa it (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 13*). [*yola, -a]*
2. Anuñ derdinden ağlarsın güler ol
Bu **yol** kim sen yürürsin pür-ğaıardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 91*). [*yol,]*
3. Saña lâyiķ degüldür küşe-i derd
Bu **yol** pür-cevr ü ğavğa vü ğaıardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 67*). [*yol,]*
4. Bu **yola** düşmez ol kim verd-i terdür
Bu ğarfüñ Őuymaduñ biñde birin sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 68*). [*yola, -a]*

yol: (Aşk ve sevgili için) Takip edilen seyir, uğur, amaç.

1. Ne taş döyer belâsına ne âhen
Bu **yolda** ne serün ğaldı ne cânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 107*). [*yolda, -da]*

yol: *Yolmak; tartaklamak.*

1. Gözüm kuşlı nider pür-nem gerekdür
Çü meşşâta düzüp kaçın **yolardı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 155*). [*yolardı, -ar, -dı*]
2. Yolarken hasret-i yâr ile müyü
‘Arabda âdet idi bu ezelden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 94*). [*yolarken, -ar, -ken*]

yol bul: *Ulaşmaya fırsat ve imkan bulmak.*

1. Hümâ-yı devlet idi hem direm-vâr
Şavaş içinde bulsa düşmene yol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 7*). [*yol bul, -sa*]

yol eri: *Yolcu.*

1. Ne guşşa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu pendî haste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 102*). [*yol eri, -ne*]

yol göster-: *Kılavuzluk, rehberlik etmek, hakikate ulaştırmak.*

1. Egerçi şüretâ yol gösterürdi
Vefâyı ma’nide bol gösterürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 37*). [*yol göster-, -ür, -dı*]

yol kes: *Geçmesine engel olmak, yolundan etmek, durdurmak.*

1. Kesüp yol virmediler gayr halka
Dirende nefsin ol kim çekdi bende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 114*). [*yol kes, -üp*]

yola düş: *Yola çıkmak, yol almaya başlamak.*

1. Çerâğın andı şan pervâne-i mest
Düşüp yola yüz üzre râst çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 7*). [*yola düş, -üp*]

yola gir: *Yola düşmek.*

1. Çeri dirdi ulaqlar şaldı çün bād
Alup bunca çeriyi yola girdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 57*). [*yola gir, -dı*]

yoldan az-: *Hedefte şaşmak; yoldan çıkmak.*

1. Senüñ âh u figānuñ her seher-gāh
Nice yoldan azana gösterür rāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 126*). [*yoldan az-, -an, -a*]

yoldaş: *Yol arkadaşı, dost.*

1. Yürürse **yoldaşı** gül-i beyābān
Kaṭında ne peder var ne birāder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 16*). [*yoldaşı, -ı*]
2. İçi mürde taşu merḳad gerekdür
Dirende **yoldaşum** cismüm deride (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 73*). [*yoldaşum, -um*]

yoldaş: *Yol arkadaşı, aynı yolda yürüyenler; kader birliği yapanlar, aynı dertten muzdarip olanlar.*

1. Bulasın tā ki düşmeden ḫalāşı
Demür yürekli olsa yolda **yoldaş** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 101*). [*yoldaş,]*

yoldaş ol: *Yoldaş, arkadaş olmak.*

1. Ne guşşa yol erine olsa yoldaş
İşitdi çün bu pendi ḫaste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 102*). [*yoldaş ol, -sa*]

yolına cān u ser ko: *Bir amaca yönelmek, bütün varlığıyla kendini vermek.*

1. Ḳomişdı yolına cān u serin ol
Anı ol da severdi cāni gibi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 12*). [*yolına cān u ser ko, -mı, -dı*]

yolınca: *Usulü çerçevesinde, âdet ve töresine uygun olarak.*

1. Ata dede **yolınca** ṭoḡru gide
İrişüp itdi ‘aşḳı-ı lā’ubālī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 6*). [*yolınca,]*

yolında: *(Sevgilinin) uğrunda, yolunda.*

1. Belā-yı ḡamdan āzād itmedün ḫiç
Senün ‘aşḳuñ **yolında** geçdi çağum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 43*). [*yolında,]*
2. Yolında şābit oldı çekdi zaḫmet
Ḥaḳīkat ‘aşḳını da’vā idenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 8*). [*yolında,]*

yolların gözle: *Yollarını gözlemek, dört gözle beklemek.*

1. Seḫerden yolların gözlerdi tā şām
Murādi bu ki Mecnûn’ı göreydi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 52*). [*yolların gözle, -r, -di*]

yoluña baş koy-: *Bir amaca yönelmek, bütün varlığıyla kendini vermek.*

1. Ki varup yoluña baş koyam ey yār
Ne deñlü olsa zulm-ı bi-şümāruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 92*). [*yoluña baş koy-, -am*]

yoluña düş: *Peşinden gitmek.*

1. Țulū' itmezdi benden mäh-ı Leylî
Kızum da ben de uş düşdük yoluña (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 89*). [*yoluña düş, -dük*]

yön: Yön, cihet.

1. Kâtil-i hançer-i 'aşk-ı şedidem
Yönüm döndür lahidde ol hâbibe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 85*). [*yönüm, -üm*]

yöre: Semt, mahalle; çevre.

1. Ögerdi Leylî'yi eş'âr içinde
Yöresinden geçerken hâş eger 'âm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 101*). [*yöresinden, -si, -nden*]

yöre: Etraf, çevre, civar.

1. Dili pür-ğam yatağı dâmen-i deşt
Yatur vahşî gürühi **yöresinde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 81*). [*yöresinde, -(s)i, -(n)de*]

yorğan: Yatakta örtünmeye yarayan, içi pamuk, yün vb. şeylerle doldurularak dikilmiş geniş örtü.

1. Uralum yüzine göre şabanca
Şu kim **yorğanına** göre güsüldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 231*). [*yorğanına, -i, -na*]

yorğanuña göre küsül: Ayağını yorganına göre uzat, atasözü.

1. Küsül yorğanuña göre dimişdür
Şovutma şöhbeti ey yâr olup germ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 172*). [*yorğanuña göre küsül,]*

yorıl: Yorgun duruma gelmek.

1. Kânup kandan **yorıldı** tığ-zenler
O gün kân yağdı tâ aştam olunca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 186*). [*yorıldı, -dı*].

yu: Temizlemek, yıkamak.

1. Gül-âb ile **yuyup** dürr-i semîni
Harîre şardılar çün mişk-i Çînî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 49*). [*yuyup, -y, -up*]
2. Yuyup cismi gubarın iyledi pāk
Üşüp başına kavmi nitekim ğam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 84*). [*yuyup, -y, -up*]
3. Diyâr-ı yârı Mecnûn'dan **yudılar**
Geçidsüz şuyı köprisüz qodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 3*). [*yudılar, -dılar*]
4. Nice kûhî yakupdur nitekim kâh
O seyl aldı beni benden **yudi** pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 29*). [*yudi, -dı*]
5. İderdi sâye-veş Leylî 'ye meyli
Ne şudan **yudısa** ol gül 'ızârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 113*). [*yudısa, -dı, -sa*]

6. Bir olmaz pāre-i sīm ü ser-i mīḥ
Nice def'a **yudılar** tāze tāze (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 99*). [*yudılar, -dı, -lar*]
7. Anı **yurdi** aqıdup dîdeden āb
Eger aşḥābı kuvvet bulsa deste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 128*). [*yurdi, -r, -dı*]
8. Yudi göz yaşı ile cāmesini
İderdi nāme gibi 'ömrini ṭayy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 58*). [*yudi, -dı*]
9. Görüp āh iyledi bî-çāre māder
Yudi geh gözleri yaşıyla rüyın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 45*). [*yudi, -dı*]
10. Hem ildi dikdi hem **yudi** arıtdı
Naşīḥat itdi kim ey nūr-ı dîde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 56*). [*yudi, -dı*]
11. Diyār-ı yārı Mecnûn'dan **yudılar**
Geçidsüz şuyı köprisüz ḳodılar (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 3*). [*yudılar, -dı, -lar*]

yu: (ölü) yıkamak.

1. Çeküp gözlerüme andan yumasın
Beni **yumağa** şuyum eşk-i ter kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 79*). [*yumağa, -+mağ, -+a*]
2. Anuñ-çün itdiler efgān vü feryād
Aqıdup göz yaşın anı **yudılar** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 193*). [*yudılar, -dı, -lar*]

yüce: Ulu, büyük, yüce, yüksek.

1. Bülend idi ḳamu maḥfilde şadı
Yüce pāye büyük sāye uzun boy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 15*). [*yüce,]*
2. Oda girmek ne lāyıkdur kebābı
Yüce boynuzları çārdāḳa beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 41*). [*yüce,]*
3. Beden burcunda boynı ṭāḳa beñzer
Yazuḳdur ol **yüce** çārdāḳı yıḳma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 43*). [*yüce,]*
4. Yüce yalıñ gibi sūzān u ser-keş
Ġazeller oḳıyup şahrāya düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 8*). [*yüce,]*
5. Refīḳından ğarīb ü yārdan dūr
Yüce ṭağlar başıdur cilve-ğāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 53*). [*yüce,]*
6. Siyādet burcına 'ālī 'alemdür
Yücedür ḳaddi gibi nām u nengi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 103*). [*yücedür, -dür*]
7. Ṭapuñ mevlâ vü ğayrun saña bende
Bu cümle şeş cihet **yüce** ger alçaḳ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 71*). [*yüce,]*
8. Nücüm-ı devletümün **yüce** burcı
Senün zātuñdan oldı kār-ı ḳiştüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 82*). [*yüce,]*
9. Dimişler ṭabl üni ḥôşdur ırāḳdan
Yüce ṭağ gibi olsañ söyle ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 99*). [*yüce,]*

yücel: Yüce bir duruma gelmek.

1. Yüceldi zerrelerden zirve-i kūḥ
O kim var şem'-i 'aḳlınuñ fūrūḳı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 78*). [*yüceldi, -di*]
2. Ki āsān iyledün düşvār kārı
Başuñ şağ ola **yüceldi** külāhuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 7*). [*yüceldi, -di*]
3. Şafā-yı bātın ile āşīkār ol
Yüceldüğüñce meylün zire olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 107*). [*yüceldüğüñce, -düg, -üñce*]

yücel-: Büyümek, gelişmek.

1. Naşihat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça **yüceldi** âteş ü düd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*yüceldi, -di*]
2. Naşihat iyledükçe itmedi sūd
Şu şaçdukça **yüceldi** âteş ü düd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 24*). [*yüceldi, -di*]

yügür: Koşmak, seğırtmek, hareket etmek.

1. Yügürse yil yürise şu ağışlu
Çemende oynagın çâpük çarab-sâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 62*). [*yügürse, -se*]

yük: Ağır şey, ağırlık.

1. Yükinden cânına zaħm olmaz eksük
Belâ yolunda virmeyince cânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 16*). [*yükinden, -i, -nden*]
2. Tek ü tâz it yimedın tâziyâne
Bu virândan yire ur **yüküñi** kaç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 75*). [*yüküñi, -ü, -ñ, -i*]

yük: Ağırlık, sıkıntı.

1. Götürmek bu za'if ol **yüki** kandan
Götürmege o sengin bârı bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 26*). [*yüki, -i*]
2. Yükiüm küh-ı mu'azzam ben hâkîrem
Bu za'file yolında iyilesem hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 22*). [*yükiüm, -üm*]
3. Bu ğam ğam **yüki** üzre oldı ser-bâr
Şan eski hasteye tâze teb irdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 38*). [*yüki, -i*]
4. İşi ğam eşi vahş u âhuvândur
Senüñ **yüküñi** çekerken ol giriftâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 129*). [*yüküñ, -üñ*]
5. Hemân kendü **yüküñi** götüresin
Enisüñ bir iki vahşi ol da hâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 42*). [*yüküñi, -ü, -n, -i*]

yük: Bir insan veya taşıtın taşıdığı şeylerin bütünü.

1. Dönüp didi getir ortaya neñ var
Haber ehli haber **yükün** çün açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 47*). [*yükün, -i, -n*]

yük çek-: Yük taşımak.

1. Nice şabr iyleyem bâr-ı firâka
Ki döymez ol yüki çekmeğe nâka (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 22*). [*yük çek-, -mek, -e*]
2. Cefâ vü cevr ü cebr için olupdur
Mişâlüm pîr-i hârdur kim çeker yük (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 15*). [*yük çek, -er*]

yük ur: Yük yüklemek.

1. Anuñ kanın yire dökmek **haṭādur**
Yük urılmaz o puşt-i nâzenine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 47*). [yük ur, -ı, -maz]

yükiyle gemisi ğark olmuş: Bugün "Karadeniz'de gemileri batmış" olarak kullandığımız söz manasında. Çok üzgün olmak.

1. Şan olmuşdur yükiyle gemisi ğark
Yarım günde güneşden cânı kızdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 8*). [yükiyle gemisi ğark olmuş, -dur]

yükle: Yüklemek, doldurmak.

1. Velî bilmem n'olur âhîrde hâli
Benüm boynuma **yükletdün** o bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 23*). [yükletdün, -t, -dün]
2. Nedür bu mübtelâya yine bu cevır
Ki **yükletdün** za'ife bunca bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 47*). [yükletdün, -t, -dün]

yükled: Bir yükü taşımaya üstüne almak.

1. Kızıl yalıñlar ola lâle-zârı
Nice kan **yükledürsin** gerdenüñe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 137*). [yükledürsin, -ür, -sin]

yüklen-: Üzerine almak, ...nın altında kalmak.

1. Otı tığ ola şuyı zehr-i kâtil
Nice bir **yüklenüp** kahr-ı zemâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 69*). [yüklenüp, -(ü)p]

yüklet: Yükleme işini yaptırmak.

1. Aña **yükletdiler** taht-ı 'arısı
Çü puşt-ı pile çıkdı taht-ı şâhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 8*). [yükletdiler, -di, -ler]

yüksüz: Malsız mülksüz, fakir.

1. Kõo nefsi cânâ rahmet kapusın aç
Alınmaz **yüksüzün** tamğası bâcı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 77*). [yüksüzün, -ün]

yum: Kısarak kapamak, sıkarak kapalı duruma getirmek.

1. Gice göz **yummayan** 'uşşâka beñzer
Seher bi-hüd yatan müştâka beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 43*). [yummayan, -ma, -(y)an]
2. Çeküp gözlerüme andan **yumasın**
Beni yumağa şuyum eşk-i ter kıl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 78*). [yumasın, -a, -sın]
3. Gözin **yumdı** elin açdı du'âya
Didi ey Hâlik-ı her-âferide (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 30*). [yumdı, -dı]

yum-: *Kapatmak.*

1. Gözün **yummaz** gice şevk-ı şeherden
Olur esrük gibi bî-ḥüd şeherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 41*). [*yummaz, -maz*]
2. Felek Mecnûnı düşdi yiñi derde
Anuñ-çün gözlerin **yummaz** şeherden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 3*). [*yummaz, -maz*]
3. Gözin **yummaz** gözedür dâ'ima yol
Umar kim nâ-gehân bir gün iresin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 108*). [*yummaz, -maz*]
4. Gözüñ **yum** iyle anuñ sirkesin nüş
Gıdâ itme ḥarâmı câna zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 118*). [*yum,]*

yümn: *Uğur, bereket.*

1. Bulursa bulur andan ol necâti
Ola kim himmeti **yümniyle** ol merd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 35*). [*yümniyle, -i, -(y)le*]

yümn-i mübârek: *Çok mübarek, kutlu.*

1. Velî **yümn-i mübârek** oldu bu söz
Peder-i miskîn idüp biñ biñ füsünü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 73*). [*yümn-i mübârek,]*

yun-: *Yıkanmak.*

1. Yunup gitmedi ḳalbinden ḡubârı
Çü yitdi gevherine hem terâzû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 28*). [*yunup, -up*]
2. Egerçi **yundi** ḳat ḳat nitekim zâḡ
Senüñ destüñde var ise kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 102*). [*yundi, -dı*]
3. Şafâsından semâ' itdi çü gerdün
Maḥabbet çeşmesinden **yundi** evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 49*). [*yundi, -dı*]

yür: *Yol almak, ilerlemek.*

1. Ḳamu divâneler sultânı Mecnûn
Yürür şahrâda yok ünsi enîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 7*). [*yürür, -ür*]

yurd yuva: *Ev bark.*

1. Olur yurdu yuvası 'âlem-i râz
Bu derdi derdi olmayan şanur 'ayb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 12*). [*yurd yuva, -sı*]

yüreg: *Gönül, kalp, yürek.*

1. Başında od yaḳar ḳahruñ hevânuñ
Yüregin şu ider küh-ı girânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 66*). [*yüregin, -in*]

2. Bu hâli gûş idüp mahremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 30*). [yüregi, -i]
3. Bu hâli gûş idüp mahremlerinden
Yüregi tasalandı ğamlarından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 30*). [yüregi, -i]
4. Dili hâli gibi oldu perişân
Yüregi goncesine taldı çün kan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 3*). [yüregi, -i]
5. Yüregi üzre kômîş bir daĥi seng
Cihânda cümle varı ol iki taş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 10*). [yüregi, -i]

yüregi oyna: Kalbi çarpmak, heyecanlanmak.

1. Yüregi oynadı vü yandı cânı
Kara vâdide kuru mile dönmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 44*). [yüregi oyna, -dı]

yürek: Gönül, kalp, yürek.

1. Söyünmezdi **yürekden** tâb-ı tase
Yir idi anı ğam ol ğam yimezdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 82*). [yürekden, -den]
2. Yürekde sâkin olsa âteş-i süz
Mecâl olmaz ise bârî vişâle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 132*). [yürekde, -de]
3. Yüregi kopdı hulkuma tıkdı
Ümîdi var iken fi'l-cümle yâre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 168*). [yüregi, -i]

yürek oynat: İçini titretmek, heyecanlandırmak.

1. Yürekler oynadur tenlerde maşsûs
Atuñ oynaduĥı yir şarşar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 18*). [yürek oynat, -ur]

yüri: Adım atarak ilerlemek, gitmek.

1. Yürirsın ʿaşk odına yana yana
Anuñ kim şabr u temkîn ola raĥtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 52*). [yürirsın, -r, -sın]
2. Dirildi ölmüş iken ĥayy-ı Leylî
Bu çok leşker bulut gibi **yüridi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 13*). [yüridi, -di]
3. Be-maʿnî gürk-i merdüm-ĥʿara beñzer
Var ey ğâfil **yüriyen** lâf içinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 51*). [yüriyen, -y, -en]
4. O sensüz **yüriyen** bî-râh u pür-âh
Yürüyüp çağırur güyâ münâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 38*). [yüriyen, -y, -en]
5. O sensüz yüriyen bî-râh u pür-âh
Yürüyüp çağırur güyâ münâdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 39*). [yürüyüp, -y, -üp]

yüri: Var git!, uzaklaş!.

1. Giren olma **yüri** bu bezme zinhâr
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 70*). [yüri,]

yüri-: Hücum etmek, saldırmak.

1. urudı ol kılıç tıttuğı desti
Alup hem sağ ele tığı **yürüdi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 81*). [*yürüdi, -di*]

yüri var: Haydi git! Var git.

1. Yüri var iyle bu fikri ferâmüş
Bunu böyle didi vü oldu hâmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 155*). [*yüri var,]*
2. Yüri var uymazam her büt-pereste
Çeker ‘âkıl olan câm-ı muğâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 164*). [*yüri var,]*

yürü: Adım atarak ilerlemek, gitmek.

1. Bu resme zâr olup âvâre Mecnûn
Yürürdi bî-kes ü bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 2*). [*yürürdi, -r, -di*]
2. İçüp firat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*yürür, -r*]
3. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yârı
Gice bir nice ‘âşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*yürür, -r*]
4. İçüp firat şarâbın nüş-ber-nüş
Yürür âvâre Mecnûn mest ü medhüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 6*). [*yürür, -r*]
5. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yârı
Gice bir nice ‘âşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*yürür, -r*]
6. Yürürsin şü gibi bî-şabr u ârâm
Kenâruñda gerek serv-i dil-ârâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 191*). [*yürürsin, -r, -si, -n*]
7. Anuñ derdinden ağlarsın güler ol
Bu yol kim sen **yürürsin** pür-aardur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 91*). [*yürürsin, -r, -si, -n*]
8. Yaşın yağmur idüp karşı **yürürdi**
olup vaşf-ı cemâl-i Leylî afâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 96*). [*yürürdi, -r, -di*]
9. Çalındı kûs ‘uşşâk u hicâza
Yürür Mecnûn da hayrân deşte düşmüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 11*). [*yürür, -r*]
10. Cihân hâlvat alup il girdi dâra
Beyâbânda **yürür** âvâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 3*). [*yürür, -r*]
11. Açup yaşı gözinden pâya düşdi
Yürürken deşt içinde râh u bî-râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 11*). [*yürürken, -r, -ken*]
12. Olup ser-geşte ğâfil her haberden
Yürür anuñ gibi Mecnûn-ı ‘Amir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 5*). [*yürür, -r*]
13. Yüzi şolmuş şararmış dide pür-hûn
Yürür pür-ğuşşa eşke ğar tâ fark (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 7*). [*yürür, -r*]
14. Yürür şan kim delürmüş çağa düşmüş
Yider ‘avret anı boynında urğan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 18*). [*yürür, -r*]
15. Kılıç gibi şavaşda yüzi adur
Yürürse cem’ idüp ceyš ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 107*). [*yürürse, -r, -se*]
16. O pîl öñince **yürürdü** piyâde
O şâhî at u fil ü zîynet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 12*). [*yürürdü, -r, -dü*]
17. Olursa ümm-i ğıylân ola mâder
Yürür âzâde fâriĝ cân u başdan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 19*). [*yürür, -r*]

18. Yürürse yoldaşı gül-i beyābān
 atında ne peder var ne birāder (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 16*). [*yürürse, -r, -se*]
19. Yürür yiler çemende yile beñzer
 Severdi ĥaste Mecnûn āhuvānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 66*). [*yürür, -r*]
20. Yürürlerdi çeriler gibi şaf şaf
Yürüse şir olur çāvuş yolına (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 43*). [*yürüse, -se*]
21. Yürüse peyk öñince avşan idi
 Peri-i ā'ir otursa sāye-bānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 48*). [*yürüse, -se*]
22. uz etmek yimez oldum ben daı uş
 Anuñ-çün vaĥş ile dā'im **yürürem** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 61*). [*yürürem, +-rem*]
23. uz etmek yi benümle **yürüme** aç
 Egerçi 'aş-ı 'āşık kuvvet-i cāndur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 114*). [*yürüme, -me*]
24. omaz beni **yüriyem** dā'irene ser-gerdān
 Düşürdi gerçi ki pergār-veş kenāre raıb (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 5*). [*yüriyem, -ye, -m*]
25. Nice bir **yüriyem** şüride şeydā
 Bu resme nāle idüp yire düşdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 108*). [*yüriyem, -ye, -m*]
26. Dil-i āhūya ullāb-ı maĥabbet
Yürise bu emirāne mükellef (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 41*). [*yürise, -se*]
27. Yügürse yil **yürise** şu aışlu
 Çemende oynaın çāpük arab-sāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 62*). [*yürise, -se*]
28. Yaup şabrı yile virdi arānı
Yürür āvāre yo ayāra meylli (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 17*). [*yürür, -r*]
29. Gözine ar cihān çün çeşm-i cevşen
Yürür kızmış um içinde ayurmaz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 79*). [*yürür, -r*]
30. Dili gibi yolu da teng ü tārik
 Perī gibi **yürürken** buldı bir gār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 7*). [*yürürken, -r, -ken*]
31. Yiñi sevdāda ol gice müsāfir
Yürürdi ol belā Mısrı ĥurūşān (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 7*). [*yürürdi, -r, -di*]
32. Ki andan alalar zev-ı vişāli
Yürür dellāle biñ biñ der-miyāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 49*). [*yürür, -r*]
33. Ki bende 'aş odına yandı sen ben
 Ben ürküp **yürürem** çün kendüzümden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 35*). [*yürürem, -r, -em*]
34. Yürürlerdi çeriler gibi şaf şaf
 Yürüse şir olur çāvuş yolına (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 42*). [*yürürlerdi, -r, -ler, -di*]
35. Ne teşviş-i peder ne ĥavf-ı māder
 Yüzi elde eli yüzde **yürürdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 13*). [*yürürdi, -r, -di*]
36. Gürüh-ı vaĥş yanınca **yürürdi**
 Gehī 'azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 14*). [*yürürdi, -r, -di*]
37. Kūçegin nāasından ayırurdı
 Binüp Leylī diyārına **yürürdi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 16, Mısra 4*). [*yürürdi, -di*]
38. Gürüh-ı vaĥş yanınca **yürürdi**
 Gehī 'azmi mezār-ı yāre oldı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 12*). [*yürürdi, -di*]

yürüt-: Bir yerden başka bir yere götürmek.

1. Yürütđi başı üzre āsiyābı
 Nice Sāmān'ı bī-sāmān idüptür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 62*). [*yürütđi, -di*]

yūsuf-ı dil-dār: Gönül çeken Yusuf.

1. Melek şüretde ammā ma'nāda div
Be-şüret Yūsuf-ı dil-dāra beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 49*). [*yūsuf-ı dil-dār, -a*]

yuva yap-: Yuva yapmak.

1. Meded yitürmez ise cānuma devā-yı ümid
Başumda gerçi yuva yaptı lağlak-ı firķat (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 4, Mısra 7*). [*yuva yap-, -dı*]

yuvarlanan kayada yoşun bitmez: Yuvarlanan taş yoşun tutmaz. Durmadan iş ve yer değıştiren kimse eşya alamaz, dünyalık edinemez, başarı sağlayamaz.

1. Yoşun bitmez yuvalansa kayada
Şular kim ni'fet-i hikmet yimişler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 96*). [*yuvarlanan kayada yoşun bitmez,]*

yüz: Yüz, yanak.

1. Ki āb-ı ğariķ itdi āfitābı
Gözinden kaçreler kim **yüze** düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 81*). [*yüze, -e*]

yüz: Yüz, suret, çehre.

1. Güneş **yüzüne** nazar itmeğe hicāb oldı
Bulut gibi göreyin ola pāre pāre raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 3*). [*yüzüne, -ü, -ñ, -e, -*]
2. 'Ālem **yüzini** münevver itdün
Ey çeşm-i çerāğ-i her-dü-'ālem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 25*). [*yüzini, -i, -(n)i*]
3. Bir mähdurur **yüzün** münevver
Bir rühdurur řapuñ mücesssem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 21*). [*yüzün, -ün*]
4. Meyl iyledi gendüm-i behişte
Yüzünde çü gördi ħālün Ādem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 30*). [*yüzünde, -ün, -de*]
5. Teni at vü **yüzi** insāna beñzer
Cemāli dil-ber ü zülfi dil-āviz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 42*). [*yüzi, -i*]
6. Toķuz ay çün tamām oldı vü geçdi
Ayuñ on dördi **yüzden** perde açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 46*). [*yüzden, -den*]
7. Katında oturup hışm ile māder
Yüzinden ağu şaçdı sözden āzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 56*). [*yüzinden, -i, -n, -den*]
8. Şaķın yüz virme āyine **yüzine**
Mişālün gösterür 'ālem gözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 103*). [*yüzine, -in, -e*]
9. Felek çün itdi yārından anı ferd
Teb-i hicrān **yüzin** itdi gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 20*). [*yüzin, -in*]
10. İdüp bir yüzden ammā ihtiyātı
Yüzine bağladı bāb-ı neşātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 12*). [*yüzine, -i, -n, -e*]
11. Yüzün örtüp değışdi hem libāsi
Gedāyāne giyüp köhne pelāsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 19*). [*yüzün, -ün*]
12. Peder **yüzin** görüp kaynadı kıanı
Veli bilmedi bi-ħüdhıķdan anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 47*). [*yüzin, -in*]
13. Siyāh oldı **yüzüm** şan düda düşdüm
Degül elde bilürsin rişte-i kār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 14*). [*yüzüm, -üm*]

14. Belâdan gözine mülk-i cihân teng
Yüzinde la'î ile lû'lû-yi ziver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 63*). [yüzinde, -in, -de]
15. Urur biñ şîr-i meste bend ü zencîr
Yüzinden gül sözinden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 33*). [yüzinden, -i, -n, -den]
16. Meger âyîne görürdi **yüzini**
O servüñ olmağ için râzdârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 74*). [yüzini, -i, -n, -i]
17. Yüzün dîvâra virdi şanki sâye
Otururdu göñül teng ü nefes teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 180*). [yüzün, -in]
18. Çü Mecnûn sildi **yüzden** gerd-i derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 1*). [yüzden, -den]
19. Hayâdan beñzedür **yüzüm** 'akîka
Eger bu tâli' olmasa Süheylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 86*). [yüzüm, -üm]
20. Şan oğlı katına şefkatlu ana
Sürüp **yüzine** destin dôstâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 47*). [yüzine, -i, -n, -e]
21. Revân idi **yüz** üzre dem'a gibi
Hem ol şem'üñ harâretten dimâğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 44, Mısra 12*). [yüz,]
22. Yüzi şolmış şararmış dide pür-hûn
Yürür pür-ğuşsa eşke garç tâ farç (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 6*). [yüzi, -i]
23. Ki göynüklü gibi **yüzi** qarasin
Qara giydün çü göynüklü geçersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 44*). [yüzi, -i]
24. Yire sürüp **yüzün** ağıladı Mecnûn
Didi yâre ki ey Bağdâd-ı ihsân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 60*). [yüzün, -in]
25. Bu gendüyi döğüp başın yolardı
Ne beñ kim konuşa **yüzi** ağı üzre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 157*). [yüzi, -i]
26. Yüzine incüler eşk-i ter oldı
Gözine mîl-i sürme hâra döndi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 148*). [yüzine, -in, -e]
27. Yüzüm levhî bulur anuñla şüret
Senüñle de ane yok şimdi kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 196*). [yüzüm, -ü, -m]
28. Niçün yile virürsin hürmenüñi
Gönilerken göñül candan **yüzüñi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 53*). [yüzüñi, -üñ, -i]
29. Leb-i küze meger ol dağı nâçâr
Yüze **yüz** görmedi gayruñ cemâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 17*). [yüz,]
30. Leb-i küze meger ol dağı nâçâr
Yüze yüz görmedi gayruñ cemâlüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 17*). [yüze, -e]
31. Meger âyîne ol dağı mişâlüm
Yüzüñden gayriye itmen nigâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 19*). [yüzüñden, -üñ, -den]
32. Yüzine jâleden lû'lü taşınmış
'Arûsa beñzemmiş gülşende ol şâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 16*). [yüzine, -in, -e]
33. Kaçan gıybetde añılsañ etüñ yir
Kılınç iyler **yüzüñe** merhabâda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 109*). [yüzüñe, -ü, -ñ, -e, -]
34. Düşüp **yüz** üzre efgâniyle gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 108*). [yüz,]
35. Qodı 'ırzı cemâlin iyledi 'arz
Görüp Mecnûn anuñ zibâ **yüzini** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 67*). [yüzini, -i, -n, -i]
36. Başın **yüzün** şıgadı şefkat ile
Ağıttı hem ciger qanın cigerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 62*). [yüzün, -in]
37. Mağall-i sikke olmaz degme şüret
Yüzüm dînârına darb uralı gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 23*). [yüzüm, -üm]
38. Ne resme üns ala insân **yüzümden**
O kim ola enis-i ehl-i vahşet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 36*). [yüzümden, -üm, -den]
39. Bilini bükdi efgân itdi çün çeng
Yüzine def gibi urdı tabanca (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 25*). [yüzine, -i, -n, -e]
40. Cihânda qalmadı bir dest-giri
Yüzini bir zemân sürdi zemîne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 43*). [yüzini, -i, -n, -i]

41. Açup kışsa **yüzinden** perde-i rāz
Ki ol şahrā-bisāṭ u kūh-bālīn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 2*). [yüzinden, -i, -n, -den]
42. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdi bir iki it **yüzlü** zebānī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 17*). [yüzlü, -lü]
43. Göründi meh **yüzi** bir şeh-süvāruñ
At oynadu gelüp ol şāh-zāde (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 14*). [yüzi, -i]
44. Dürülmüş **yüzi** açıldı çü nāme
Şafādan eyle itdi cūs vecdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 162*). [yüzi, -i]
45. Uralum **yüzine** göre ṭabanca
Şu kim yorğanına göre güsüldi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 230*). [yüzine, -in, -e]
46. Yaraşmaz sen şanem gelmege bu deyr
Yüzüñde gerçi zāhir dil-nüvāzī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 25*). [yüzüñde, -ü, -n, -de]
47. Yüzi tābende gūyā şem^c-i ḥānde
Revān serv ü çenārī nāz itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 30*). [yüzi, -i]
48. Yüzine dīdeden şaçdı gül-ābı
Başına çün ki ‘aql u hūş geldi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 140*). [yüzine, -i, -n, -e]
49. Ne yüz virür ne **yüzden** lezzet alur
Terahḥum ıleyüp kıldı naşīḥat (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 126*). [yüzden, -den]
50. Senünle ol sebebden āşināyem
Gülp şem‘a gibi Mecnûn **yüzine** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 63*). [yüzine, -i, -n, -e]
51. Didi Leylā’ya istignā **yüzinden**
Ferāğum var benüm ay ile günden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 46*). [yüzinden, -i, -n, -den]
52. Yüzünü zerd ü āhuñ serd idüpdür
Yanarken āteş-i şeḳvā **yüzümden** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 55*). [yüzümden, -üm, -den]
53. Yüzünü zerd ü āhuñ serd idüpdür
Yanarken āteş-i şeḳvā yüzümden (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 54*). [yüzünü, -üñ, -i]
54. Ne teşviş-i peder ne ḥavf-ı māder
Yüzi elde eli **yüzde** yürürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 13*). [yüzde, -de]
55. Ne teşviş-i peder ne ḥavf-ı māder
Yüzi elde eli yüzde yürürdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 13*). [yüzi, -i]
56. Diler bir dem **yüzüñ** görmege destür
İrişdi Leylā’ye çün bu beşāret (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 80*). [yüzüñ, -üñ]
57. Yüzine şu şaçar düşdükce bi-hūş
Benefşe ḳaddi gibi ḳāmeti ḥam (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 70*). [yüzine, -i, -(n)e]
58. Ki āhuñ düdesi olmış pür-āzer
Niçün yırtup **yüzüñ** iyler sin āhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 23*). [yüzüñ, -üñ]
59. Zerinden bezesin görseñ yüzini
Yüzün gösterme şan bir hümādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 149*). [yüzün, -in]
60. Yüzün gösterse gūyā ejdehādur
İy ḥabş-ı ‘āleme düşen gözün aç (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 150*). [yüzün, -in]
61. Gözedür muḥlişi ḳaçmağa ḳābil
Yüzine bensin ey ādem cihānuñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 155*). [yüzine, -i, -(n)e]
62. Zerinden bezesin görseñ **yüzini**
Yüzün gösterme şan bir hümādur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 148*). [yüzünü, -i, -n, -i]
63. Yüzüñ şu gibi dā’im yire olsun
Her arada ola tā kim yüzüñ ağ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 108*). [yüzüñ, -üñ]
64. Yüzüñ ārāyişidür heft bāguñ
Dilüñ āyine-i vech-i Ḥudā’dur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 158*). [yüzüñ, -üñ]
65. Getür öp sür **yüzüne** di zihī la^l
Eger bir turş-rūdan göresin cüş (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [yüzüne, -ü, -ñ, -e, -]
66. Yüzüñi yırtana māl u ni‘am vir
Müdārā ḳıl müdārā ‘āleimidür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 112*). [yüzüñi, -üñ, -i]

67. Yüzün döndürmeye vü tuta başı
Şu kim ister melâmetden selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 16*). [yüzün, -in]

yüz: Pek çok.

1. Velî ‘aşıklara küh-i girândur
Anı **yüz** nâz ile beslerdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 19*). [yüz,]

yüz: Yüz, çehre (sevgilinin güzel yüzü).

1. Ne gün ne kamer vardur **yüzün** gibi tâbende
Derdüñle dil-i Mecnûn ter-ğonca gibi pür-hûn (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 11, Mısra 8*). [yüzün, -üñ]
2. Yüzüñ levhisüz ey dil-dâr-ı dil-cüy
Sebak çeşmüme olmışdır siyeh-rüy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 11*). [yüzüñ, -üñ]
3. Yüzün görmez senüñ gibi habîbüñ
Yaraşurken saña ey serv nâzuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 26*). [yüzün, -in]
4. Çü gül yüzlü kızun **yüzi** açıldı
Yire yüz şuyu şu gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 91*). [yüzi,]

yüz: Satır, yüzey.

1. Zer-efşân itdi yine verd-i zerdî
Cihân **yüzi** kızıl gül gibi güldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 3*). [yüzi, -i]
2. Döner geh **yüzi** halka geh kafâsı
Dem ola mihr idüp sen derd-mende (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 132*). [yüzi, -i]

yüz: 100 sayısı.

1. Buyurdu **yüz** yavuz divâne dîve
Ki her biri od olup yile bindi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 14*). [yüz,]
2. Birinde yok **yüz** erden döndire **yüz**
Ciger-dâr olanuñ cünbişde kalbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 22*). [yüz,]
3. Yimişdür zaħmı **yüz** yirde baş elde
Bile yanınca pîrân-ı kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 58*). [yüz,]
4. Tümen dürr ü şemen şekker be-her-vâr
Nice **yüz** tabla nâfe la‘l-i kânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 77*). [yüz,]
5. Şafâ câmiyle şun bâkî müdâmı
Toğuz **yüz** bişde bu nazm-ı cevâhîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 47*). [yüz,]

yüz başlu tinnîn: Yüz başlı ejderha.

1. Şanur gören tenin **yüz başlu tinnîn**
Görinür farkı üzre berç-ı miğfer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 8*). [yüz başlu tinnîn,]

yüz biñ: Yüz bin sayısı, çokluğu ifade etmek için kullanılmıştır.

1. Varsa karşı ide biñ merhabâyı
Eger atılsa **yüz biñ** ta'ne taş (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 15). [yüz biñ,]

yüz bul: Kendisine gösterilen hoşgörüden yararlanma yoluna gidip şıarmak, hoş gitmeyen davranışlarda bulunmak. ilgi ve yakınlık görmek (ASD).

1. O 'âşık itmedi Leyli'ye meyli
Kaçan yüz bulmadı yarımdan ol mâh (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 73). [yüz bul, -ma, -dı]

yüz çevür: Vazgeçmek, geri dönmek.

1. O tozdan yüz çevüren başına hâk
Vücüdüm hâk-i gamdan döndü âba (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 74). [yüz çevür, -en]

yüz döndir: Yüz çevirmek, terketmek, iltifat etmemek.

1. Birinde yok yüz erden döndire yüz
Ciger-dâr olanuñ cünbişde kalbi (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 22). [yüz döndir, -e]
2. Yüzün döndirdi ol âvârelerden
Kodı dâmânın elden hoşkâbazuñ (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 60). [yüz döndir, -di]
3. Hemân yüz döndürüp dizgin çevürdi
Didi Nevfel idüp anca mürâ 'ât (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 198). [yüz döndür, -üp]

yüz dürlü: Yüzlerce, pek çok.

1. Kılıp her günde **yüz dürlü** bahâne
İderdi Leyli'yi mañbûs-ı hâne (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 13). [yüz dürlü,]

yüz dut-: Olmaya yaklaşmak, olmak üzere bulunmak.

1. Dü hefte mâh olunca heft-sâle
Cemâli ayı yüz dutdı kemâle (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 86). [yüz dut-, -dı]

yüz karası: Utanılacak durum.

1. Saña ta'lim-i hañ yüz karasıdur
Kaalem şemşir-i ta'ne yarasıdur (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 79). [yüz karası, -dur]
2. Dilenesin yüz urup yüz karasın
Bu kılı güş idüp Mecnûn-ı dil-teng (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 22). [yüz karası, -n]

yüz katlı gül: Yüz yapraklı gül; Güzel bir gül çeşidi. Gül-i sad-berg.

1. Aña yüz katlı gülden hûş gelürdi
Bu büy-i hûş-nesim-i rûh-perver (Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 10). [yüz katlı gül, -den]

yüz sür: Baş eğmek, (huzurunda) yere kapanmak, ayaklara kapanmak (saygı bağlamında).

1. İletdi hâne-kâh-ı şeyhe ser-mest
Didi cân-ı peder **yüz sür** bu yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 83*). [yüz sür,]
2. Düşüp ayağına yüz sürdi Mecnûn
Didi катуnda pür-cürm ü günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 25, Mısra 4*). [yüz sür, -di]
3. Ki geldi қаpuña ol şayd bî-қayd
İşigde sāye-veş yüz sürer ol nûr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 79*). [yüz sür, -er]
4. Düşüp pâyına Mecnûn sürdi yüzün
İki cânibde oldu girye vü cüş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 72*). [yüz sür, -di]

yüz sür: Kutsal veya saygın birinin huzuruna çıkarken ayağına doğru eğilmek, saygı göstermek; aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek, yere kapanmak.

1. Kimi yüz sürdi deste kimi pāya
Gözetdiler vefā-yı haққ-ı nāni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 24*). [yüz sür, -di]

yüz şuyı: Onur, haysiyet.

1. Ne bende yüz ne sende **yüz şuyı** var
Қanı ‘ırz u қanı ğayret қanı ‘ār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 36*). [yüz şuyı,]
2. Dimiş biz de içelüm şudan ey şāh
İçelüm **yüz şuyı** ile bu şuyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 17*). [yüz şuyı,]
3. Yüzi şuyı daһi қalmadı anuñ
Eger ‘ilm ise olmışdur izāfet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 78*). [yüz şuyı,]
4. Mucib iyle bu lāl-i pür-kelāli
Ki **yüz şuyıyla** topraқ ola cismüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 71*). [yüz şuyıyla, -(y)la]

yüz şuyı: Onur, şeref II Gözyaşı.

1. O yegdür kim beni baña қoyasın
Yüzüñ şuyıyle benden el yuyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 30*). [yüz şuyı, -yle]

yüz şuyı: Gözyaşı.

1. Selāmetlik yüzi şuyını şaçdı
Kesüp cân u cihandan iltifātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 20*). [yüz şuyı, -nı]
2. Başumuñ yazusı yüzüm şuyıdur
Egerçi ğuşşadan pür-derd ü süzem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 20*). [yüz şuyı, -dur]
3. Döne döne hikāyet itdi anı
Didi **yüz şuyı** ile andan el yuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 115*). [yüz şuyı,]
4. Tıtuşdum yüz şuyın toprağa şaçdum
Yaқup şevқа vücüdüm İyledüm berқ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 48*). [yüz şuyı, -n]

yüz şuyı: Güzellik, letafet II hicap, haya, namus, şeref, haysiyet itibar.

1. Ruḥı nılūferi kim ferre yitmiş
Zī nılūfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 158*). [yüz şuyı, -nda]
2. Yiñi **yüz şuyı** virmiş ravza havza
Kenâr-ı havza varup ol ciger-tâb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 18*). [yüz şuyı,]

yüz şuyı: *Yüzünün suyu II nur; şeref, onur.*

1. Ağarmaz olmasam ‘uryân cemâlim
Benüm yüzüm şuyıdır kara toprak (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 181*). [yüz şuyı, -dır]

yüz şuyın hâk iyle-: *Gururu ayaklar altına almak.*

1. Ğazablar âteşinden kelleler germ
Huşuşâ yüz şuyın hâk iyledi şerm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 170*). [yüz şuyın hâk iyle-, -di]
2. Yüzümüz şuyını hâk itdi şi‘ri
Çodi ortaya ol bu yolda başı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 28*). [yüz şuyını hâk it,]

yüz şuyı: *Ter, gözyaşı.*

1. Çü gül yüzlü kızun yüzi açıldı
Yire **yüz şuyı** şu gibi şaçıldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 92*). [yüz şuyı,]

yüz tut: *Yönelmek, meyletmek; bkz. TS. C. VI, s. 4789-92.*

1. O da yüz tutdı âhîr irtiḥâle
Cihân-ı ‘uşşâka dîzâr-ı dildâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 16*). [yüz tut, -dı]

yüz tut: *Yönelmek, meyletmek.*

1. Hemân ihmâle yüz tutdı o mühmel
Didi gerçi dirüp geldüm bu ḥayli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 128*). [yüz tut, -dı]
2. Ḥarâb olmağa yüz tutdı ḥalelden
Diridüñ saña ğam irse irem ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 60*). [yüz tut, -dı]
3. Niyâz ile du‘âya itdi ‘azmi
Cemâl-i Zühreye yüz tutdı evvel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 39*). [yüz tut, -dı]
4. O da yüz tutdı âhîr irtiḥâle
Cihân ‘uşşâka bî-dîdâr-ı dil-dâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 18*). [yüz tut, -dı]

yüz ur: *Yere kapanmak.*

1. Yüz urup istedi soñra ‘arûsı
Atası anası ol ḥôş-ḥırâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 56*). [yüz ur, -up]
2. Yüz urup baş koyup hâk-i sebîle
İdüp feryâd dâd isterler idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 60*). [yüz ur, -up]
3. Yeg andan kim ide benden kenâre
Yüz urup öpdi pây-ı serv-i nâzi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 49*). [yüz ur, -up]

4. Dilenesin yüz urup yüz kıarasın
Bu kıulı gūş idüp Mecnûn-ı dil-teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 22*). [yüz ur, -up]
5. Niyâz yüz urup götürüp el
Didi ey Zühre-i rüßen şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 40*). [yüz ur, -up]
6. Yüz urup diseñ aña kim yile virdüğün göñül
Hüy idindi yilmegi büyüñla her gâh her şabâ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 2, Mısra 3*). [yüz ur-, -up]

yüz ur: *Yüz sürmek, bir şey istemek amacıyla bir kimsenin huzuruna çıkmak.*

1. Yüz urdı hâzretine çâre-sâzuñ
Didi ey Müşterî Zühre gülâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 62*). [yüz ur, -dı]

yüz üzre: *Yüz üstü, sürünerek.*

1. Çerâğın andı şan pervâne-i mest
Düşüp yola **yüz üzre** râst çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 7*). [yüz üzre,]
2. Yüz üzre hâke düşdi nitekim nür
Sürünü sürünü **yüz üzre** çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 78*). [yüz üzre,]
3. Yüz üzre hâke düşdi nitekim nür
Sürünü sürünü **yüz üzre** çün mâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 79*). [yüz üzre,]

yüz vir-: *İlgi, yakınlık göstermek.*

1. Şaķın yüz virme âyine yüzine
Mişâlüñ gösterür ‘âlem gözine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 103*). [yüz vir-, -me]
2. Eger yüz yüz gelürse virmezem yüz
Ne yil kim senden almaz yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 78*). [yüz vir, -mez, -em]
3. Ne yüz virür ne yüzden lezzet alur
Teraħhum iyleyüp kıldı naşihat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 126*). [yüz vir, -ür]
4. Cevâbından sözünüñ oldı ‘âciz
O yüzüz dillüye yüz virdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 127*). [yüz vir, -di]

yüz yirde baş elde: *Birinin huzurunda el pençe durmak, beklemek.*

1. Varup Nevfel öñinde öpdi yiri
Kefen boynında **yüz yirde baş elde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 57*). [yüz yirde baş elde,]

yüz yu-: *Yüz yıkamak. Yüzü kapamak.*

1. Delürmiş şöyle ne gam var ne sāmān
Yüzü yunmaz meger kim ola giryān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 28*). [yüz yu-, -n, -maz]

yüz yüz: *Yüzlerce, pek çok.*

1. Kılurdi aña **yüz yüz** merhabâyı
Kačan ol cânibüñ ebrin görürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 94*). [yüz yüz,]

2. Eger **yüz yüz** gelürse virmezem yüz
Ne yıl kim senden almaz yâdigârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 78*). [yüz yüz,]
3. Gelür gün yüzlü **yüz yüz** ol araya
Bu şöhrat irdi çün İbnü's-Selâm'a (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 68*). [yüz yüz,]

yüzi ağ ol: *Yüzü ak olmak II "Alnı açık yüzü ak (olmak)" deyiminin karşılığı olarak "herhangi bir utanılacak, ayıplanacak kusuru, günahı olmamak".*

1. Yüzi ağ olsun anuñ kim başında var bu sevdâdan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 14*). [yüzi ağ ol, -sun]

yüzi ağ ol-: *Yüzü ak olmak II alnı açık yüzü ak (olmak). Çekinecek hiçbir durumu veya ayıbı olmamak.*

1. Olur üç nokta-i şâ câna üç dâğ
Siyeh hâlünsüz olsa ey yüzi ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 18*). [yüzi ağ ol-, -sa]

yüzi ak: *Temiz, saf yüzlü.*

1. Kılıç gibi savaşda yüzi akdur
Yürürse cem' idüp ceş ü silâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 106*). [yüzi ak, -dur]

yüzi kara: *Utanmaz, yüzsüz.*

1. Irâğ idüp beni sen serv-i nev-bahâra rakîb
Katuñda sâye gibi kaldı **yüzi kara** rākîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 2*). [yüzi kara,]
2. Bir iki **yüzi kara** şahid olmuş
Beni bu işde bil bî-ihtiyârem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 34*). [yüzi kara,]

yüzi şuyı: *Onur, haysiyet.*

1. Yüzi şuyından el yumış anı koñ
İl andan kim selâmet olmak ister (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 116*). [yüzi şuyı, -ndan]

yüzi şuyı: *Gözyaşı.*

1. Yüzi şuyı ile oldı nişeste
Taħammülden kemer düzdi biline (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 154*). [yüzi şuyı,]

yüzi var: *(bir şeye) yüzü olmamak, o şeye dayanamamak; cüret ve cesareti olmamak; utanmak.*

1. Yanar bir nâr olmuş şanki pür-nâr
Ne küy-ı yâra varmağa **yüzi var** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 11*). [yüzi var,]

yüzi yire düş: *Utanılacak bir duruma gelmek.*

1. Yüzün düşer yire çün mâr-ı bî-pây
Hâlâş itmezdi segden câmî dîlkü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 82*). [yüzi yire düş, -er]

yüzün aç: *Yüzünü göstermek, açığa çıkartmak.*

1. Seher Dahhâki güldi yüzün açdı
Mübârizler şavaşa bindi çâlâk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 6*). [yüzün aç, -dı]

yüzün dür: *Surat asmak, yüz buruşturmak.*

1. Yüzün dürdi bilin bükdi çü nâme
Acı şabr âğusından taldurup câm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 68*). [yüzün dür, -di]

yüzün yu: *Yüz yıkamak. II el etek çekmek, bırakmak, meyletmemek.*

1. Hemân zenbûr kaldı gitdi balı
Hünerden yudılar yüzün cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 77*). [yüzün yu, -dı, -lar]

yüzinden: *Yönünden, gözüyle.*

1. Velî ma'nî **yüzinden** merhabâdur
Ne bildüñüz nedür kaşdı habîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 42*). [yüzinden,]

yüzinden: *-den ötürü, -den dolayı.*

1. İşidüp bunu ol serv-i temâyül
İdüp 'îrfânî **yüzinden** tecâhül (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 108*). [yüzinden,]
2. Ki irmez tozına bād-ı beybân
Gözi yaşî **yüzinden** şırlar idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 7*). [yüzinden,]

yüzine gül: *Gülümsemek, sevgi göstermek.*

1. Nevâzişler kılup güldi yüzine
Ki azdur leşkerüm yanumca bile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 48*). [yüzine gül, -di]

yüzine ur: *Yüzüne vurmak, işlediği bir suçu ya da kabahati birinin açıkça yüzüne söyleyip onun utanmasına yol açmak.*

1. Ururlar yüzine itdügi xanı
Be-şüret gerçi rengin berk-i rîzân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 4*). [yüzine ur, -ur, -lar]

yüzsüz: *Yüzsüz; arsız, sırnaşık, utanmaz.*

1. Cevâbindan sözünüñ oldı 'âciz
O **yüzsüz** dillüye yüz virdi Nevfel (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 127*). [yüzsüz,]

yüzü ağ ol: *Temiz, günahsız olmak, alını açık olmak.*

1. Yüzün şu gibi dâ'im yire olsun
Her arada ola tâ kim yüzün ağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 109*). [*yüzü ağ ol, -a*]

yüzü gül: *Mutlu olmak, sevinmek.*

1. Benüm gibi esîr-i ğam degülsin
Yüzün gülmez meger kim ğam-zedesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 23*). [*yüzü gül, -mez*]

yüzü olmamak: *Utanmak.*

1. Anuñ-çün kimse çatında yüzüm yok
Hemân biz görmedük bu derdi cânda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 74*). [*yüzü olmamak,]*

yüzüñ ağ it: *Onurlandırmak, gururlandırmak.*

1. Yüzün ağ itdi ceng ile sipâhuñ
‘Adûlar üstine ya‘nî iş aşduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 14*). [*yüzüñ ağ it, -di*]

yüzünden: *-den ötürü, -den dolayı.*

1. Kara bahtum **yüzünden** iyledi dür
Çü bildi anı Mecnûn da‘vet itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 26*). [*yüzünden,]*

yüzüne bakmağa yüz olmamak: *Yüzüne bakacak yüzü olmamak, mahcup olmak.*

1. Ne yüz var yüzüne bakmağa hânım
İşigünden ne yil kim almaya toz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 76*). [*yüzüne bakmağa yüz olmamak,]*

yüzüp kuyruğına ir: *Yüzüp yüzüp kuyruğına gelmek. Bir işin son aşamasına kadar ilerlemek.*

1. Hey imânsuz niçün virdüñ emâni
Yüzüp öküzi irdüñ kuyruğına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 187*). [*yüzüp kuyruğına ir, -dün*]

Z

zā: Arapçadaki "ze" harfi.

1. Hilāl ebrûlarûñsuz ey dil-ārā
Dü hañçerdür dilüme **zā** ile rā (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 28*). [*zā,*]

zād: Yiyecek, azık.

1. Güç olur toğ ağırlamağ didiler
Ğamı helvâ idinmiş miñneti **zād** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 89*). [*zād,*]
2. Gezüp cerr iderem ilden buña **zād**
Gezüp bu hîle ile cümle kavmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 26*). [*zād,*]
3. Olur cānuma kuvvet cismüme **zād**
Tenüm perhîz ile efsürde oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 52*). [*zād,*]
4. Dürüş tağvāya oldur anda **zāduñ**
Bu dünyā kim işüñi gevher iyeler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 144*). [*zāduñ, -uñ*]

za'f: Güçsüzlük, zayıflık.

1. Yükmü küh-ı mu'azzam ben hâkîrem
Bu **za'file** yolında iyilesem hîz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 27, Mısra 23*). [*za'file, -ile*]
2. Dilin delmiş cefâlar nāya dönmiş
Yaturken **za'f** ile ol pîr-i puhte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 23*). [*za'f,*]
3. Beli **za'f** ile egri toğru tedbir
Delil ü reh-nümā çün Hızır-ı zinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 28*). [*za'f,*]

za'f: Aşırı alaka duyma, düşünlük.

1. Döner **za'f** ile 'urcün-ı kadîme
Zebân-ı hâl ile bu remzi kâ'il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 24*). [*za'f,*]

zafer: Galibiyet.

1. 'Aceb mi çıksa etmek kıru taşdan
Zafer bulur el uran ittifağa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 47*). [*zafer,*]

za'ferān: Safran renginde yüz // Üzüntüden sararıp solan yüz.

1. Belā-yı hüsni ol gönce dehānun
Görüp acıdı içi **za'ferānun** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 22*). [*za'ferānun, -un*]

za'ferān: Güzel kokulu, sarı renkli meşhur bir çiçek.

1. Acıdur **za'ferān** gibi zebānuñ
Olur merhem cerāhāt-ı sināna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 54*). [*za'ferān,]*
2. Virür her **za'ferān** aña acı dil
Görüp bu cünbişin serv-i revānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 64*). [*za'ferān,]*
3. Kimesne bir pula almazdı anı
Kışadur çün zebānı **za'ferānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 189*). [*za'ferānuñ, -uñ]*

za'f-ı hāl: *Güçsüz bir hâlde.*

1. Yazardı levh-ı dilde ol civān-merd
Ten-i Mecnûn'ı dâ'im za'f-ı hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 203*). [*za'f-ı hâl, -i]*

zâğ: *Karga.*

1. Egerçi yundi kat kat nitekim **zâğ**
Senüñ destüñde var ise kerâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 102*). [*zâğ,]*
2. Ya Hindüsın yañud Hindü beçesin
Meger sensin gurâbü'l-beyn ey **zâğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 49*). [*zâğ,]*
3. Uçardı **zâğ** ürküp şâh-be-şâh
Bu peykân-ı hıñâbı atdı çün tiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 72*). [*zâğ,]*
4. Kaçup andan muñâtab itdi perhiz
Bu derdin dökdi hem-derdin şanup **zâğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 75*). [*zâğ,]*
5. Uçup **zâğ** urdı cânına yiñi dâğ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 76*). [*zâğ,]*
6. Gözi ol devha-i zibāya düşdi
Gözi tuş oldu şâh üstinde **zâğa** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 25*). [*zâğa, -a]*
7. Oturmuş halveti gibi siyeh-püş
O **zâğı** çün bu aşğ abdâli gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 33*). [*zâğı, -ı]*
8. Uçup kaçmış elinden şabr **zâğı**
Yatur yirde söyünmüş şem'e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 46, Mısra 6*). [*zâğı, -ı]*
9. Gice **zâğın** uçurdu tır atup ter
Açıldı her gözün uyhusı bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 2*). [*zâğın, -ın]*
10. Niçün yir rāyegāni anı her **zâğ**
İñinde meyveye el şınma küstāh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 34*). [*zâğ,]*
11. Günüzin **zâğ** olur gice üğüdür
'Adâvet kılsa âfetdür cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 68*). [*zâğ,]*
12. Olayduñ ey hümā hem-āşiyānum
Naşibi tıre **zâğunı** bāğa düşdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 203*). [*zâğunı, -uñ]*
13. Kara tonlar giyüp feryād ider **zâğ**
Teneffüs kılsa zehr-ālūde vü serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 28*). [*zâğ,]*

zâğ: *Karga // rakip.*

1. Revān irdi çü bād-ı lâ'ubāli
Didi Mecnûn'a uçdı bāğdan **zâğ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 17*). [*zâğ,]*

zâğal: *Yaramaz iş, zarar.*

1. Hevâyî vü **zağal** mağlûb-ı şehvet
Zarîf ü ‘arîf-i devr idi belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 4*). [*zağal,]*

zâhid: *Dünyayı terk edip dinin emirlerine çok titizlikle riayet eden, züht ve takva sahibi, dindar, müttaki (kimse).*

1. Atasına didiler ittifâkî
Fülân gâr içre bir **zâhid** velî var (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 17*). [*zâhid,]*
2. Anı da‘vet kıilup gönderdi hâcib
Didi hâcib varup **zâhid** katına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 15*). [*zâhid,]*
3. Ne yirsin bu hârâbe gâr içinde
Aña gösterdi **zâhid** bir pâre ot (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 19*). [*zâhid,]*
4. Esîr olmazdı cânûñ bu giyâha
Didi **zâhid** ki ‘aqluñ bi-heberdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 25*). [*zâhid,]*
5. Görüp bir **zâhidi** vîrân içinde
Ta‘accüb itdi kim bu merd-i dâñâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 2*). [*zâhidi, -i]*

zâhir: *Açık, aşına, görünür.*

1. Bu ra‘d-ı hâ’îl ü berķ u zelâzil
Celâlûñ kahrına **zâhir** delâ’îl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 68*). [*zâhir,]*
2. Belâ vü ders ile bi-çârelikdur
Vücûdum **zâhirâ** bir katre mâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 41*). [*zâhirâ, -â]*
3. Ziyâsı her ne deñlü olsa vâfir
İrişmez aya yılduz ferri **zâhir** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 72*). [*zâhir,]*
4. Ki umduğın yimez bitüdüğün yir
Bilürsin saña **zâhir** cümle kârum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 29*). [*zâhir,]*
5. Yaraşmaz sen şanem gelmege bu deyr
Yüzüñde gerçi **zâhir** dil-nüvâzî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 25*). [*zâhir,]*
6. Gerilmiş ‘ırķ u pey **zâhir** çün evtâr
Alup mâder diz üzre mâliş eyler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 48*). [*zâhir,]*
7. Ne var âsân okursañ **zâhirin** sen
Benümle yâr olan bi-hâd gerekdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 70*). [*zâhirin, -in]*

zâhir it: *Ortaya çıkarmak, görünür hale getirmek.*

1. Hâbâb-ı eşk olur çeşmüme ey döst
Kaçan sen zâhir itseñ düd-ı âhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 45*). [*zâhir it, -se, -ñ]*

zâhir ol: *Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.*

1. Olur dendân gibi ağzında zâhir
Bu resme germ iken bād-ı hâzânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 40*). [*zâhir ol, -ur]*
2. Gözine zâhir oldı küh-ı endüh
Anı gördi kesilmiş nîk ü bedden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 62*). [*zâhir ol, -dı]*
3. Muhabbet zâhir oldı gevherinde
Ezelden var idi çün cevherinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 89*). [*zâhir ol-, -dı]*
4. Bu bed-bahtum bilürem âhîr olmaz
Senüñ müjdeñ hayâlî zâhir olmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 72*). [*zâhir ol-, -maz]*

zāhirā: Görünen, aşikar, ortada, herkesçe bilinen.

1. Hārām olsun yidügi nān u ni‘met
Eriyçün **zāhirā** feryād iderdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 89*). [*zāhirā,]*

zaḥm: Yara.

1. Yükinden cānına **zaḥm** olmaz eksük
Belā yolunda virmeyince cānı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 16*). [*zaḥm,]*
2. Yimişdür **zaḥmı** yüz yirde baş elde
Bile yanınca pīrān-ı ḳabile (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 58*). [*zaḥmı, -ı]*
3. Urursın sen de yārem üzre yāre
Umaram ben olasın **zaḥme** merhem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 49*). [*zaḥme, -e]*
4. Siḥir **zaḥmın** yimiş āhūya döndi
Zeneḥdām tenūr-ı āteş-i teb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 54*). [*zaḥmın, -ı, -n]*
5. Nazar ḳıldı nigāruñ zaḥmesine
Dilin ol **zaḥme** pāre pāre itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 103*). [*zaḥme, -e]*

zaḥm: Yara. II aşḳ yarası, gönül yarası.

1. Gide **zaḥmuñ** du‘ası merheminden
Peder ḳaldı ḳapuda girdi Mecnûn (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 86*). [*zaḥmuñ, -uñ]*
2. Şeker-lebden ṭuz ekme sen de zinhār
Meger **zaḥm** acısından bi-ḥabersin (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 39*). [*zaḥm,]*

zahme: Yara.

1. O ‘ömrüm ḥāşılından ḳıldı maḥrûm
Ṭutarken sine bu ğam **zahmesine** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 101*). [*zahmesine, -si, -ne]*
2. Nazar ḳıldı nigāruñ **zahmesine**
Dilin ol zaḥme pāre pāre itdi (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 102*). [*zahmesine, -si, -ne]*

zahmet: Sıkıntı, eziyet, güçlük, zorluk.

1. Mezellet hırḳasın nefse ḳabûl it
Ki te’sir-i ecel çün **zahmet** ide (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 93*). [*zahmet,]*
2. Belā vü **zahmet** idi şanki yāre
Muraşsa‘ heykel ü altûnlu ḥalḥāl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 166*). [*zahmet,]*
3. Muḥibbe şanma ḥizmet **zahmet** iyeler
Var ey kāzib ko bu da‘vāyı zinhār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 24*). [*zahmet,]*

zahmet çek: Zahmet, eziyet, sıkıntı çekmek.

1. Yolında şābit oldı çekdi zaḥmet
Ḥaḳīḳat ‘aşḳını da‘vā idenler (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 8*). [*zahmet çek, -di]*

zaḥm-ı dest-i nireng: *Hilekar elin oku.*

1. Sehî servi hilâle döndi anuñ
İrüp şimşâde **zaḥm-ı dest-i nireng** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 51*). [*zaḥm-ı dest-i nireng,]*

zaḥm-ı lisân: *Dil yarası.*

1. ‘İlac olmaz velî zaḥm-ı lisâna
Taḫuñ gerçi belâ ehline serdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 56*). [*zaḥm-ı lisân, -a]*

za‘îf: *Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz, takatsiz.*

1. Götürmek bu **za‘îf** ol yüki kıandan
Götürmege o sengin bârı bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 26*). [*za‘îf,]*
2. Şefâ‘atden dem ura Fahr-ı ‘âlem
Ža‘îf ümmetlerinden cümle ‘âşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 27*). [*za‘îf,]*
3. Bu ğam-gin gönlümi şâd iylemezsın
Bu resme kim **za‘îf** ü pirânunam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 77*). [*za‘îf,]*
4. Siḫrdür key şakın âh-ı seḫerden
Ža‘ife hayfı қо ḫavf iyle Rab’dan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 25*). [*za‘ife, +-e]*
5. Nice zehr içürürsın ḫaste câna
Esirge bu **za‘îf** ü ḫaste-ḫâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 149*). [*za‘îf,]*
6. Ecel yolına tıtdı çeşm ü güşı
Ki piri vü **za‘îfi** vü zebünî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 17*). [*za‘îfi, -i]*
7. Ža‘îf iken daḫi rencür düşdüüm
Baña her pişede üstâd idüñ sen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 54*). [*za‘îf,]*
8. O bî-çâre **za‘îf** ü müstemendüñ
Beni ‘afv itsün erçi pür-günâhem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 34*). [*za‘îf,]*
9. Nedür bu mübtelâya yine bu cevır
Ki yükletdüñ **za‘ife** bunca bârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 47*). [*za‘ife, -e]*
10. Urursañ yara ur endâmı deñlü
Ža‘ifem döymezem ben bu belâya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 53*). [*za‘ifem, -em]*

za‘îf: *Güçsüz. II Boyun eğen.*

1. Enîs ü râm u ârâm u **za‘îf** ol
Bir iki gün ki miḫmānam cihāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 146*). [*za‘îf,]*

za‘îf ol: *Kuvvetsiz olmak.*

1. Olur anuñla muḫkem her ‘alâķa
Ne deñlü kııl za‘îf olursa kıatı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 49*). [*za‘îf ol, -ur, -sa]*
2. Ža‘îf olmış durur ğâyetde ḫâlüm
Cihān dürdi benüm de defterümi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 156*). [*za‘îf ol, -mış]*

zâ‘il it: *Yok etmek, ortadan kaldırmak.*

1. Nevā vü ni‘met olur mı ‘aceb bu hāle yiter
Raķīb havfı ile zā‘il itmezem ğamumu (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 3*). [*zā‘il it, -mez, -em*]

zā‘il ol: Yok olmak, ortadan kalkmak.

1. Gelüp dād ile hoş ad ile gitdi
Geçer kışşa olur çün ‘ömr zā‘il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 35*). [*zā‘il ol, -ur*]

zāl: Ak sakallı, ihtiyar.

1. Bu miñnetdür iden Rüstem’leri **zāl**
Nice Đahhāk’i bu zār iylemişdür (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 58*). [*zāl,*]

zālīm: Acımasız ve haksız davranan, zulmeden.

1. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşād
Ki ey **zālīm** seği gibi zebün-ĝir (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 23*). [*zālīm,*]

zamān: Devir, zaman, vakit.

1. Gözetmez hālin ol göz kim kavidür
Zamān çün göstere bārid şemā‘il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 227*). [*zamān,*]
2. Velī cüft olmadı cismine cismüm
Dilerdüm ben ki geçdüke **zamānum** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 201*). [*zamānum, -um*]
3. Nücüm ehli meĝer geçmiş **zamānda** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 1*). [*zamānda, -da*]
4. Aña virmezdi kimse fülüsi
Eger evvel **zamānda** gelse Cāmī (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 27*). [*zamānda, -da*]
5. Zamānuñ farķı fevķı ola cāyuñ
Tevāzu‘ her kimüñ kim ola zeyni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 102*). [*zamānuñ, -uñ*]

zamāne: Baht, talih.

1. Zamāne depmesi geh geh ser-i sıfāle yiter (*Leylā vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 10*). [*zamāne,*]

zamāne: Devir, zaman, vakit.

1. Zamāne yıķsa serv-i büstāni
Yirin çutar bitürse bir fidāni (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 19*). [*zamāne,*]

zambak: Zambak; zambakgillerden, 90-100 santimetre yüksekliğinde, güzel ve iri çiçekli, çok yıllık bir süs bitkisi, top zambak (*Lilium candidum*).

1. Anuñ-çün minber-i aĝsāna çıktı
Elhāna ki **zambak** ĝüş olupdur (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 29*). [*zambak,*]

zann it: *Sanmak.*

1. Dilâ zann itme kim Mecnûn-ı pür-derd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 1*). [*zann it, -me*]

zâr: *Ağlama, inleme.*

1. Giceler şubh olunca **zâr** u gam-gîn
İderdi câmesin eşk ile nem-gîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 25*). [*zâr,]*
2. İşidüp Leylî âvâzın o **zâruñ**
Didi dervîşin saña Hâk vire yâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 51*). [*zâruñ, -uñ*]
3. Didi pîr atañam ben haste vü **zâr**
Senüñ gavğân ile rüsvây-ı bâzâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 51*). [*zâr,]*
4. Sen anuñ guşşasından **zâr** u dil-teng
O saña dôst olmağdan kılur neng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 77*). [*zâr,]*
5. Ölüm döşegine düşsem eger **zâr**
Baña yaşduğ yiter seng-i der-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 35*). [*zâr,]*
6. Hevâlar başda vü taşda ayağı
Taş içinde yatur toprak gibi **zâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 15*). [*zâr,]*
7. Hâyâl-i yâri yâdına getürdi
Hıtab itdi nigârâ ağlayup **zâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 123*). [*zâr,]*
8. Düşerdi dest ü pâdan **zâr** u haste
Eger nuşret bulursa cânib-i yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 130*). [*zâr,]*
9. Siper olur hadeng ü tiğa dilber
Anuñ kim her dem ola kârî **zârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 139*). [*zârî, -i*]
10. Kılur mı yâr ile ol kârî **zârî**
Anı kim yây idüp dür yâr derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 140*). [*zârî, -i*]
11. Nice bir ağladursız koñ avinsun
Didi Leylî atası **zâr** u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 75*). [*zâr,]*
12. Dil üşürüp naşihat iylediler
Ki ey **zâr** u garib ü h^vôr u mehcür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 45*). [*zâr,]*
13. Bu üç zulmet içinde çalmışam **zâr**
Niçün ötmeszin ey şubhuñ horôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 12*). [*zâr,]*
14. Revâne oldı Necd'e **zâr** u mağzûn
Yaşı gibi ciger kınyıla gitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 106*). [*zâr,]*
15. Tehî dilden fiğân iyledi anca
Koyup şabr u qarârî **zâr** u giryân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 27*). [*zâr,]*
16. Aradı buldı anı iyleyüp geşt
Yatur bir küh içinde **zâr** u haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 17*). [*zâr,]*
17. Mükellef olmayan olmaz günah-kâr
Bunun gibi belâ vü aşk u **zârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 87*). [*zârî, -i*]
18. Varup iylerler idi anda **zârî**
Behişt-i dôstân oldı o ravza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 194*). [*zârî, -i*]
19. Bulutlar gibi âb-efşân hurûşân
Şu deñlü nevha itdi kıldı **zârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 11*). [*zârî, -i*]
20. Nizâr u **zâr** u bî-zür oldı gâyet
Ne şabrı kaldı dilde ne sürürü (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 8*). [*zâr,]*
21. Bu miñnetdür iden Rüstem'leri zâl
Nice Dağhâk'i bu **zâr** iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 59*). [*zâr,]*
22. Kılurdi nâle vü efğân u **zârî**
Şu dürler kim bular nazm iylemişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 4*). [*zârî, -i*]

23. Hemân âhından artuğ hem-demi yoğ
Ėarîb ü derd-mend ü **zâr** u miskîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 67*). [*zâr,]*

zâr it: Ağlamak.

1. Ki iderler bir mezâr üstinde zârı
Varuram ben de giryân ol miyâna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 74*). [*zâr it, -er, -ler]*

zâr ol: Ağlamak, inlemek.

1. Olurdi çara yaşlılar gibi zâr
Dir idi dilde yâre ol dil-figâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 7*). [*zâr ol-, -ur, -dı]*
2. Bu resme zâr olup âvâre Mecnûn
Yürürdi bî-kes ü bî-çâre Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 1*). [*zâr ol-, -up]*

zâr u giryân: Ağlayıp inlemek.

1. Veda^ç idüp revâne oldu tağa
Evine gitdi mâder **zâr u giryân** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 99*). [*zâr u giryân,]*

zâr u zâr: İnleye inleye.

1. Hüsûf irdüğine ol mâha nâ-gâh
Acıyup **zâr u zâr** ağladı gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 5*). [*zâr u zâr,]*

zâr zâr ağla: İnleyerek ağlamak.

1. Cigerden zâr zâr ağlardı nâ-çâr
O derdile gezüp cânın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 10*). [*zâr zâr ağla, -r, -dı]*
2. Cigerden zâr zâr ağlardı tekrâr
Gezüp ol derd ile cânın sürürdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 83, Mısra 12*). [*zâr zâr ağla, -r, -dı]*

zarâfet: İncelik, güzellik.

1. Var idi bir fetâ ferzend-i Bağdâd
Zarâfet ehli ‘âşîk-meşreb idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 3*). [*zarâfet,]*

zarf: Kap, kılıf.

1. Ėam-ı cândan boşalmış çalbi **zarfi**
Düşüp seng üzre yatur vâlih ü deng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 8*). [*zarfi, -i]*

zârî: Ağlama, inleyerek gözyaşı dökme.

1. Yig andan girye vü efgân u **zârî**
Kaçan kim hânde olmaya yirinde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 28, Mısra 10*). [*zârî,]*

zârî it-: Ağlamak, inlemek, yalvarmak.

1. Varup el götürüp itmeye zârî
Yiler yanınca hem kavm u kabîle (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 18*). [*zârî it-, -me, -ye]*
2. Dögindi ağladı cüş itdi muhkem
Biraz kim ağladı vü itdi zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 147*). [*zârî it, -di]*

zârî iyle: Ağlamak, inlemek.

1. Öpüp âhû gözin iylerdi zârî
Ki bu çeşm-i siyeh kim hûb-terdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 68*). [*zârî iyle, -r, -di]*

zârî kıı: Ağlamak.

1. Seher yüzi gülince kııldı zârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 42, Mısra 12*). [*zârî kıı, -dı]*
2. Oturup aña karşu kııldı zârî
Dögüp ağlayu ağlayu başın ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 16*). [*zârî kıı, -dı]*
3. Bir iki beyt okıyup kııldı zârî
Ğarib ü bi-kes ü tenhâ vü haste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 18*). [*zârî kıı, -dı]*
4. Kııurdu perdede ney gibi zârî
Ne yârî var ne şabrî ne qarârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 9, Mısra 17*). [*zârî kıı-, -ur, -dı]*

zârî vü feryâd iyle: Ağlamak ve inlemek.

1. Budur havfum işi de nâşî âvâz
Senûn-çün iyleşem zârî vü feryâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 71*). [*zârî vü feryâd iyle, -se, -m]*

zarîf: Çekicilik, biçim, görünüş, durum, konuşma ve davranışlarıyla hoş giden, beğenilen, zarafetli.

1. Zârîfî tâziler turfa hecinler
Urûsî bâz u pervâzî şahînler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 103*). [*zârîfî, -i]*

zarîf: Zarîf, kibar.

1. Hevâyî vü zağal mağlûb-ı şehvet
Zârîf ü ‘ârîf-i devr idi belki (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 5*). [*zârîf,]*

zarûret: Mecbûriyet, zorunluluk.

1. Selâm oldı vedâ‘ üzre havâle
Zârûretden Selâm itdi vedâ‘ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 211*). [*zârûretden, -den]*

2. Żarüretden düzüpdür ihtiyârı
Ne te'siri ola bu ihtiyârũñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 2*). [*żarüretden, -den*]

zât: *Kendi, bizzat kendi.*

1. Aña ıap kim yoğ olmaz pāk zātı
Cemâl-i hâke meyl itme hebâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 166*). [*zâtı, -ı*]

zât: *Allah'ın varlığı.*

1. Tağayyürden münezzeh pāk zātuñ
Tebeddülden muraddur şıfātuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 75*). [*zātuñ, -un*]

zât: *Kişilik, şahsiyet.*

1. Nücüm-ı devletimüñ yüce burcı
Senüñ zātuñdan oldı kâr-ı kiştüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 83*). [*zātuñdan, -uñ, -dan*]

zât: *Kendi II Öz.*

1. Açılma ey dehen rāh-ı nefessin
Gidüp gelme nefes şād itme zātı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 63*). [*zātı, -ı*]

zât: *Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse. II Hz. Muhammed.*

1. Ser-ıalķa-i enbiyāsın oldı
Zātuñ güheri niçin-i hâtem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 18*). [*zātuñ, -uñ*]

zāt-ı medār-ı devr-i hōş-dem: *Hoş zamanlara vesile olan kişi. (Hz. Muhammed).*

1. Ve ey zāt-ı medār-ı devr-i hōş-dem
Haķ didi ıapuña ey muķaddem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 6*). [*zāt-ı medār-ı devr-i hōş-dem,*]

zāt-ı şerif: *Şerefli kişi, soylu kimse.*

1. Yirün 'ālemeddür 'ālem gibi ol
Çü Ādem aşıldır zāt-ı şerifüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 143*). [*zāt-ı şerif, -üñ*]
2. Kİ merdüm-zâdedür zāt-ı şerifi
ıurup depretdi vaıuşuñ her birine (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 18*). [*zāt-ı şerif, -ı*]

zebān: *Dil, lisan.*

1. Her yañadan uzatdı zebān gibi zebāne
ıutup elümi nice vefā 'ahdin iden dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 4*). [*zebān,*]

2. Nev-bahār irse gül ü süsen **zebān** u gūş olur
Būy-ı gülden bülbül-i şūrîde kim ser-mest idi (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 2*). [zebān,]
3. Şām u seher **zebānuma** vird oldu vā-firāk
Bir nice def'a görmüşdüm derd-i firākati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 4*). [zebānuma, -ım, -a]
4. Süsen **zebān** bitürmek için büstān gerek
Hūn-ı ciger hikāyetini şorma gönceden (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 4*). [zebān,]
5. Şerh iylemege hāli tolaşmaz **zebān** gerek (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 15, Mısra 10*). [zebān,]
6. Şām u seher **zebānuma** virdü oldu vā firāk
Bir nice def'a görmüş idüm derd-i firākati (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 4*). [zebānuma, -um, -a]
7. Ki māl-ā-māl ola māl-ı hākāyık
Bu mühri Hāk naşib itse **zebāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 45*). [zebāna, -a]
8. Gezüp her cānibi itdi gedāyī
Zebānunda hadīs-i bī-nevāyī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 11, Mısra 22*). [zebānunda, -uñ, -da]
9. O demde hem-zebān ol haste cāna
Dehenden cān yakup çıkan **zebāna** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 34*). [zebāna, -a]
10. Zebānın itdi Mecnûn çün küşāde
Eñ evvel nām-ı Leylî geldi yāde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 12, Mısra 45*). [zebānın, -ın]
11. Velāyetden kerāmetden eli var
Du'ā miftāhıdır anuñ **zebānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 19*). [zebānı, -ı]
12. Cihāne tīg-ı tiz itdi **zebānı**
Seherden çüş idüp murğ-ı seher-ñiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 38*). [zebānı, -ı]
13. Firāk u hasret irmezse kemāle
Zebānından n'ola bir nik nāmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 135*). [zebānından, -ından]
14. İdersin tatlu dilden dil-firibi
Çoğ idi 'ahde süsenden **zebānuñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 15*). [zebānuñ, -uñ]
15. Acıdur za'ferān gibi **zebānuñ**
Olur merhem cerāhāt-ı sināna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 54*). [zebānuñ, -uñ]
16. Müsebbih āna her şey'üñ **zebānı**
Zihî rahmet zihî ni'met kemāhî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 172*). [zebānı, -ı]
17. Olur pür-ukde 'ukde şāh-ber-şāh
Eger bey' itseler ol deh **zebānı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 187*). [zebānı, -ı]
18. Kimesne bir pula almazdı anı
Kışadur çün **zebānı** za'ferānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 189*). [zebānı, -ı]
19. Melāmetden **zebānuñ** iyle kütāh
Beni ko var sen özge hālūne bağ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 166*). [zebānuñ, -uñ]
20. Zebān kise dehānı gibi hāmüş
Birbirine qarşu iki gülşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 154*). [zebān,]
21. Zebānı çün **zebāna** āteş-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 2*). [zebāna, -a]
22. Zebānı çün zebāna āteş-engiz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 79, Mısra 2*). [zebānı, -ı]

zebāna getür-: Dile getirmek, söylemek.

1. Ğazel oğur añar yār-ı ğazālī
Ne şî'ri kim getürürdi zebāna (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 25*). [zebāna getür-, -ir, -di]

zebāne: Ateş alevi.

1. Her yañadan uzatdı zebān gibi **zebāne**
Tutup elümi nice vefā 'ahdin iden dōst (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 7, Mısra 4*). [zebāne,]

2. Yalın od düşdi devlet hırmenine
Kažādan nāzil oldı bir **zebāne** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 31*). [*zebāne,]*

zebāne dūs: *Hakkında dedikodu yapılmak.*

1. ‘Aceb ‘aşka düşürdi ol civāni
Düşüp bu her iyü yavuz zebāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 5*). [*zebāne dūs, -üp]*

zebāni: *Cehennemlikleri ateşe atmakla görevli melek, cehennem bekçisi.*

1. Peder tehdidi hem ta‘n-ı birāder
Huşūşā bir od iyñelü **zebañi** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 65*). [*zebañi,]*
2. Diledi ol nedimi ide ihlāk
Buyurdi bir iki it yüzlü **zebāni** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 17*). [*zebāni,]*

zebān-ı ‘āşık: *Âşığın dili.*

1. Çerāğ-ı Leyli hayretten uyandı
Dil uzatdı zebān-ı ‘āşıkā tiz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 159*). [*zebān-ı ‘āşık, -a]*

zebān-ı āteş-ālūd: *Ateşe bulanmış dil.*

1. Hemān açdı **zebān-ı āteş-ālūd**
Ki eyvāh n’ideyin bi-çāre kaldum (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 86*). [*zebān-ı āteş-ālūd,]*

zebān-ı āteş-engiz: *Ateş veren dil.*

1. Didi açup **zebān-ı āteş-engiz**
Ki siz de gam gibi başuma üşmeñ (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 78*). [*zebān-ı āteş-engiz,]*

zebān-ı ğayb: *Gizli lisan.*

1. Ki oldur keşf iden her dürlü rāzi
Zebān-ı ğaybdur her hātif-i rāz (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 3*). [*zebān-ı ğayb, -dur]*

zebān-ı hāl: *Hal dili.*

1. Döner zāf ile ‘urcūn-ı kādime
Zebān-ı hāl ile bu remzi kã‘il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 25*). [*zebān-ı hāl,]*
2. Zebān-ı hālīdür ol mürde cānuñ
Bilem dirseñ nedür göñlindeki hāl (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 116*). [*zebān-ı hāl, -i, -dür]*
3. Diler çıkmāğa andan bir behāne
Zebān-ı hālden tıydu işāret (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 13*). [*zebān-ı hāl, -den]*

zebân-ı hâl: Hal dili. II Gönül dili.

1. Mu'athtar hem münevver oldı âfâk
Okur yıldız zebân-ı hâletinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 17*). [zebân-ı hâl, -in, -den]

zebân-ı hâtif-i gayb-ı hikâyet: Hikayenin bilinmezlerinden seslenen dili.

1. Zebân-ı hâtif-i gayb-ı hikâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 1*). [zebân-ı hâtif-i gayb-ı hikâyet,]

zebân-ı lutf: Tatlı dil.

1. Zebân-ı lutf ile virdi selâmı
Selâmı hõş gelüp Mecnûn'a gâyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 36*). [zebân-ı lutf,]

zebân-ı ta'n uzat: Dil uzatma, ayıplama.

1. Zebân-ı ta'n uzatdı nice evbâş
Ki Leylî'nün cemâli dil-sitâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 2*). [zebân-ı ta'n uzat, -dı]

zebân-ı tevbe: Tövbe dili, tövbe etmek.

1. Yıkup cümle binâsın hâk ider ol
Zebân-ı tevbe çün oldı şikeste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 15*). [zebân-ı tevbe,]

zeberced: Zümrüt gibi bir nevi cevher. (Rengi fıstıkîdir.).

1. Giyâhı sünbüle cevzâ olur cev
Zebercedden müzeyyen hâne-i zîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 53*). [zebercedden, -den]

zebûn: Zayıf, güçsüz, aciz.

1. Ecel yolına tıtdı çeşm ü güşü
Ki pîrî vü za'îfi vü **zebûnî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 17*). [zebûnî, -î]
2. Esîr-i ka'r-ı zindâne şeb irdi
Zebûn idüp yetimi vü esîri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 41*). [zebûn,]
3. Dikenden almağa ol tâze verdi
Zebûn idi velî bu yolda hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 51*). [zebûn,]
4. Ki ey puşt u penâh olan **zebûne**
Bu gün levh-ı peyâmûn pür-şafâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 34*). [zebûne, -e]

zebûn-gîr: Zayıf ve güçsüzleri koruyan.

1. Dil uzatdı aña çün niş-i faşşâd
Ki ey zâlim seğı gibi **zebûn-gîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 43, Mısra 23*). [zebûn-gîr,]

zehr: İçine işlediği organı bozan ve öldüren madde, zehir.

1. Ecelden gayri yok **zehrine** tiryāk
Yarağ itdi şavaşa ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 12*). [*zehrine, -i, -n, -e*]
2. Sen anuñ gibi yârı yoğa şay var
Kaını ol dôst kim **zehrîn** yir idüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 33*). [*zehrîn, -in*]
3. Hüner vaqtinde ol meydân eridür
Nice **zehre** girüp tiryāk ider ‘aşk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 103*). [*zehre, -e*]
4. Nifāk hançerini mekr ü hîle **zehri** ile
Vişāl kat‘ı için nice bir şuvara raķib (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 3, Mısra 9*). [*zehri, -i*]
5. Senüñ birdir řatuñda nüş ile **zehr**
Ŧapuñ ol resme müstağni ilâhi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 2, Mısra 34*). [*zehr,]*
6. Cihân evvel şekker şunar dehâna
İçürür **zehri** âhîr kana kana (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 56*). [*zehri, -i*]
7. Zihî bed-şâli‘ ü bed-hâl ü bed-baht
Raķibüñ **zehri** saña akreb oldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 15*). [*zehri, -i*]
8. Emîn olma şaķın **zehrinden** anuñ
İnen depme vaķârüm kıara yire (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 26*). [*zehrinden, -i, -nden*]
9. O **zehri** Nevfel’e şundi sebük-dest
İçüp Nevfel anı cân virdi derhâl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 16*). [*zehri, -i*]
10. Nice **zehr** içirürsin hâste cânâ
Esirge bu za‘îf ü hâste-hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 148*). [*zehr,]*
11. Emel **zehrinden** itdi cânını pāk
Vücüdı naķdin ol da borca virdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 60*). [*zehrinden, -i, -nden*]

zehr-âlûde: Zehir karışımı; zehirli.

1. İçürmeñ bārî **zehr-âlûde** nüşı
Hûş itmezsis çün ol nüş ile anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 28*). [*zehr-âlûde,]*
2. Ki **zehr-âlûde** bâde kıldı ihzâr
Yañılıp bezm içinde sâķi-i mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 14*). [*zehr-âlûde,]*
3. Senüñ gayruña **zehr-âlûde** hündür
Lebüme degmemişdür gayruñ ey yâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 14*). [*zehr-âlûde,]*
4. Kıara şonlar giyüp feryâd ider zâğ
Teneffüs kılsa **zehr-âlûde** vü serd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 29*). [*zehr-âlûde,]*

zehr-i haşar-nāk: Tehlikeli, öldürücü zehir.

1. Olur ol ma‘nide **zehr-i haşar-nāk**
Ser-i engüşti şoksa nâ-geh ef‘i (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 170*). [*zehr-i haşar-nāk,]*

zehr-i helâhil: Panzehiri bulunmayan çok kuvvetli zehir.

1. Bu derde irse dermândan beridür
Yidi şasdan geçen **zehr-i helâhil** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 67*). [*zehr-i helâhil,]*

zehr-i kahr: Kahrının zehri.

1. Virür almağ için ervāh-ı aḥbāb
Müje tiğına zehr-i ḳahrđan āb (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 64*). [*zehr-i ḳahr, -dan*]
2. Meger kim zehr-i ḳahrũđan ḳaçarlar
Diyüp bunı Şu resme itdi āhı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 46*). [*zehr-i ḳahr, -uñ, -dan*]

zehr-i ḳātil: Öldürücü zehir.

1. Vücüdı **zehr-i ḳātil** ola def'ı
Çü Mecnûn ḥaste gördi bu cevābı (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 148*). [*zehr-i ḳātil,]*
2. Ki Mecnûn'a içürem **zehr-i ḳātil**
Buyurdi sākisine ol cefākār (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 12*). [*zehr-i ḳātil,]*
3. Oti tiğ ola Şuyı **zehr-i ḳātil**
Nice bir yüklenüp ḳahr-ı zemāne (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 68*). [*zehr-i ḳātil,]*

zehr-i mār: Yılan zehri.

1. İçürdüñ ḥaste mūra zehr-i mārı
Yiter mūr-ı za'ife ḳarb-ı yek-dem (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 48*). [*zehr-i mār, -ı*]

zehr-i zenbũruñ belāsın çekenler āḳıbet baluñ şafāsın sürerler: Arının iğnesinin acısına dayanabilenler sonunda bala ulaşırlar. Sabır ile insan muradına erer.

1. Ḳoruḳđan Şabr ile ḥelvā yimişdür
Çekenler zehr-i zenbũruñ belāsın (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 14*). [*zehr-i zenbũruñ belāsın çekenler āḳıbet baluñ şafāsın sürerler,]*

zelāzil: Zelzeleler, depremler.

1. Bu ra'c-ı hā'il ü berḳ u **zelāzil**
Celālũñ ḳahrına zāhir delā'il (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 67*). [*zelāzil,]*
2. Düşer endāmına dīvũñ **zelāzil**
Zemāne nāfe-i Şebden mu'anber (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 12*). [*zelāzil,]*

zelil: Hor, hakir, muhakkar.

1. Meger kim da'vet itmişdür ḥalili
Cemāli ka'besinden ol **zelili** (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 12*). [*zelili, -i*]
2. Çerāğ-ı Şu'le-i ilme'l-ya kindür
Olup dünyā **zelili** ḥapusunda (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 25*). [*zelili, -i*]

zelzele: Deprem, sarsılma, sarsıntı.

1. İrüp Şaf bağlayup ceng iylediler
İrişdi **zelzele** saḳf-ı ciḥāna (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 11*). [*zelzele,]*
2. Ki yıḳdı **zelzeleden** kũh-ı Necd'i
Anı mest itdi eyle Őevḳ-ı nāme (*Leylā vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 164*). [*zelzeleden, -den*]

zemân: Zaman, devir.

1. Düşer endâmına divûñ zelâzil
Zemâne nâfe-i şebden mu‘anber (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 13*). [*zemâne, -e*]
2. Kazınmaz ‘aşkun ammâ levh-i cândan
Bozar taşdan **zemân** şîrîn mişâlin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 139*). [*zemân,]*

zemân: Zaman, vakit.

1. Bilmem şapuñdan ayrıralı çok **zemân** mıdır
Mercân lebüñe şordum idi haste göñlüme (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 4*). [*zemân,]*
2. Giyer kürki **zemâna** göre ‘âkil
Çü gördük dest-i ‘âlemden şikence (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 228*). [*zemâna, -a*]
3. Ki bensüz hâli ol yâruñ nicedür
Ne yir ne içer nice geçer **zemânı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 117*). [*zemânı, -ı*]
4. Ki zulmetde geçer anuñ **zemânı**
Ne hâsıl aşsa âb-ı zinde-gânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 192*). [*zemânı, -ı*]
5. Ki iyleyem senüñle i‘tinâkı
Zemân ola gıce hâli vü rüşen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 25*). [*zemân,]*
6. Nigârından yavuz gözler gibi dūr
Zemânı derd ü şabr ile geçerdî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 5*). [*zemânı, -ı*]
7. Ne hayr umar kişi âhîr zemândan
Çü şehler ‘âciz olur bu **zemânda** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 31*). [*zemânda, -da*]

zemâne: Zaman, devir.

1. Zemâne gün gülinden gülşen oldı
Olup ol hükmine sultân peşimân (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 61, Mısra 30*). [*zemâne,]*
2. Añun şahfı **zemâne** defteridür
Temâşâ iyleyüp Mecnûn bu bezmi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 36*). [*zemâne,]*
3. Ğamın anuñ da çekdi bir nice dem
Ne merdüm-ıy‘ârdur yâ Rab **zemâne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 103*). [*zemâne,]*
4. Harîdar-ı belâ vü cân-fürüşem
Zemâne kulluğundan cânım âzâd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 9*). [*zemâne,]*

zemâne-âzmüde: Devrin tecrübelisi.

1. Her işde manzar-ı gavv idî belki
Cihân-dide **zemâne-âzmüde** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 7*). [*zemâne-âzmüde,]*

zemân-ı ğuşsa: Dertli zaman.

1. Zemân-ı ğuşsada ğam-ıy‘âr idüñ sen
Oğulsuzlıkda gördüñ sen şalâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 48*). [*zemân-ı ğuşsa, -da*]

zemân-ı hurrem: Mutluluk zamanı.

1. Demidür ola bu dem ğamdan āzād
Zemān-ı ħurrem ü faşl-ı bahārān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 25*). [*zemān-ı ħurrem,]*

zemān-ı ‘ömr: (*Ömür*) *Hayat süresi.*

1. Yavuz ad ile geçse ũadı yokdur
Zemān-ı ‘ömr egerçi yıl gibidür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 117*). [*zemān-ı ‘ömr,]*
2. Yaķarsın ‘ömrüni ħoş-‘ālem iken
Zemān-ı ‘ömr kim bünyādı yokdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 115*). [*zemān-ı ‘ömr,]*
3. Ĥôş olsa bir demi bin yıl gibidür
Zemān-ı ‘ömr kim bir ħôş- nefesdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 119*). [*zemān-ı ‘ömr,]*

zemîn: *Dünya, yeryüzü.*

1. Zemîn ferşi bisāt-ı ħikmetüñdür
Semā ‘arşı binā-yı kudretüñdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 23*). [*zemîn,]*
2. Zemîne ũur didüñ ũurdu muķarrer
Semāya dön didüñ döndi müdevver (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 29*). [*zemîne, -e]*
3. Zemîne dön diseñ ey şāh-ı ķahhār
Döne dönmeye emründen felek-vār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 31*). [*zemîne, -e]*

zemîn: *Yer, toprak.*

1. Felek urdı **zemîne** aķterümi
Küşāde defterüñ pāyende olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 158*). [*zemîne, -e]*
2. Cihānda ķalması bir dest-ġiri
Yüzini bir zemān sürdi **zemîne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 43*). [*zemîne, -e]*
3. Zemîni gevher-i māh itmiş enver
Ťolup bu nāfe gevher ķasr-ı şeş-ũāķ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 14*). [*zemîni, -i]*
4. Zemîn yırtılmayınca ġülşen olmaz
Şu kim ġöñlin hemîşe ķāsir olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 56*). [*zemîn,]*
5. Revende ‘ömrini āyende şanma
Ķaçan Leyli nüzül itdi **zemîne** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 185*). [*zemîne, -e]*

zemîne baş ķo: *Eġilip selamlamak.*

1. Ĥuzūrına oķudı döndi piri
ġelüp evvel zemîne baş ķodı pîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 87*). [*zemîne baş ķo, -dı]*

zemîn-i bî-ĥayāt: *Kuru zemin, cansız toprak.*

1. Tekellümden dili ħāmüş olupdur
Zemîn-i bî-ĥayātuñ cāni ġeldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 31*). [*zemîn-i bî-ĥayāt, -uñ]*

zemîn-i sebz: *Yeşil toprak.*

1. Müşerref oldu andan gūş-ı zanbağ
Zemîn-i sebz gūyā āsmāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 59*). [zemîn-i sebz,]

zemm: Yermek.

1. Hüner medhinde gūyā **zemde** hāmūş
Şu nâkış kim hasūd u bî-vefādur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 68*). [zemde, -de]

zemzem: Ar. Kâ'be-i Muazzama kurbundaki maruf ve mübarek kuyunun suyu.

1. Revân **zemzem** gibi cūş itdüm andan
O merdüm 'arz idüp ihlâş-ı hâşî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 48*). [zemzem,]

zemzeme: Ezgi, şarkı, terennüm.

1. Beni anuñ niyâzı kıldı ser-mest
O dem bir **zemzeme** gūş itdüm andan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 47*). [zemzeme,]

zen: Kadın.

1. Vefā umma bitürmez anı **zenler**
Nitekim şura yirde yâsemenler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 47*). [zenler, -ler]
2. Zen adında şikeste oldı hāme
Hemān çam gölgesidür zen vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 56*). [zen,]
3. Zen adında şikeste oldı hāme
Hemān çam gölgesidür **zen** vefâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 57*). [zen,]
4. Zihî Fārûk kim fark iylemiştir
Nice **zen** var ise işi bğüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 67*). [zen,]
5. Eger itme diseñ durmaz dürişür
Eger sen ğam yiseñ **zen** hurrem olur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 73*). [zen,]
6. Eger şād olasın ol ğamdan ölür
Bu sözler togru **zen** hakkında hağdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 75*). [zen,]
7. Zen egri olsa evşâfi uzağdur
İşidüp haste Mecnûn bu güzâfi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 76*). [zen,]
8. Dimişdür nâkışātu'l-'aql ve'd-dîn
'Ömer kim **zenlere** şeytân dimişdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 65*). [zenlere, -ler, -e]
9. İñende Leylî diyü itme feryād
Zenüñ teftiş olinsa şad-hezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 53*). [zenüñ, -üñ]
10. Şığınma aña kim yoğdur beğası
Zenüñ kim sağ işi yok pür-marazdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 59*). [zenüñ, -üñ]
11. Vefâsı hiledür işi ğarazdur
Zenüñ çoğ çekdiler cevr ü cefâsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 61*). [zenüñ, -üñ]
12. Er ölse oturırdı iki yıl **zen**
Bir evde oturırdı terk idüp seyr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 96*). [zen,]

zenahdân: Çene, çene çukuru, zekan.

1. Egerçi ‘āşîka efsûs iderdi
Zenaḥdâni ki mihmâna kıyudur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 43*). [*zenaḥdâni, -ı*]
2. Keşide müy kıaddinden miyâni
Zenaḥdâni ki sîb idi gül-âbi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 37*). [*zenaḥdâni, -ı*]

zenb: *Günah, suç.*

1. Şevâbuñ kıanı meyliñ **zenbe** itdüñ
Biraz nükte idüp esdi şavurdu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 196*). [*zenbe, -e*]

zenbür: *Arı, bal arısı.*

1. Hemân **zenbür** kıaldı gitdi balı
Hünerden yudılar yüzün cihânuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 76*). [*zenbür,]*
2. Üşe başuña **zenbüri** vebâli
Eger ğaşb idesin ‘arz u ‘akârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 134*). [*zenbüri, -ı*]

zencebil: *Cennetteki ırmaklardan biri. II Zencebil Irmağı.*

1. Țadı şekker mizâcı **zencebilî**
Țonatmış ter çiçekler şaḥn-ı bağı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 28*). [*zencebilî, -ı*]

zencir: *Zincir, pranga.*

1. Giriftâr idemez bend ile **zencir**
Delürdelden beni ol yâr-ı dil-bend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 34*). [*zencir,]*
2. Delülük tâzelendi kırdı **zencir**
Kılup miḥrâb-ı yâra kıarşu secde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 112*). [*zencir,]*
3. Ser-i sevdâsına ḥüsnüñ müferriḥ
Ḥiṭâbuñ depredür **zencirin** anuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 23*). [*zencirin, -i, -n*]
4. Kıaçan **zencirden** bunda delüdü
Țut elde ḥalka-i zenciri zinhâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 156*). [*zencirden, --den*]
5. Esire yaraşur **zencir** ü zindân
Seni sevmekden artuğ yok günâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 70*). [*zencir,]*
6. Urur biñ şir-i meste bend ü **zencir**
Yüzünden gül sözünden düzdi şekker (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 32*). [*zencir,]*
7. Çün irdi döst kıapusına âḥir
Revân **zencir** ü bend ile çü Ceyḥün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 59*). [*zencir,]*

zencir: *Zincir. II Sevgilinün saçı.*

1. Nigâruñ depredürken zülfi **zencir**
Kıarâr u şabr Mecnûn’a ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 39*). [*zencir,]*

zeneḥdân: *Çene çukuru.*

1. Sihir zahmın yimiş āhūya döndi
Zenehdām tenür-ı âteş-i teb (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 55*). [*zenehdām, -ı*]

zengi: *Siyah ırka mensup (kimse), siyahi.*

1. Ne bulursın ol ebrüdan murâdı
Ki **zengiler** gibi kecdür nihâdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 66*). [*zengiler, -ler*]
2. Niçün göynüklüden beyle kaçarsın
‘Aceb mi **zengi** kıl gibi kaçasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 47*). [*zengi,]*

zen-pâre: *Kadın düşkünü, hovarda.*

1. Ola **zen-pâre** vü nâ-pâk u nâ-merd
Ola hâne dağal ehl-i hıyânet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 2*). [*zen-pâre,]*

zer: *Altın, para.*

1. Nażar itdükce mihr ile o bedre
Gedāya **zer** virürdi bedre bedre (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 60*). [*zer,]*
2. Zer ayağ ile sîmîn-sâk sâkî
Virür rāh ile rūha ‘ömr-i bâkî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 111*). [*zer,]*
3. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne bî-ħisâb u **zer** be-her-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [*zer,]*
4. Getürdim kim bite kâtuñda bu kâr
Hâzîne bî-ħisâb u **zer** bihar-vâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 84*). [*zer,]*
5. Ne ola beñzeye lezzetde kanda
Degüldür **zer** gibi kıymetde zırniħ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 97*). [*zer,]*
6. Elinde şür u şer şemşir olmış
Ol el kim bezm içinde **zer** şaçardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 171*). [*zer,]*
7. Şu deñlü kim eger dinse inanma
O **zer** kim biri biñ sîme geçerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 83*). [*zer,]*
8. Metâ‘-ı Rûm u Şâm u Mısr u Tâ‘if
Gelüp kâşid bile genc ü **zer** ü sîm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 95*). [*zer,]*
9. Eger şandal eger ‘anber eger ‘üd
‘Amel **zerdür** dürüst iyle ‘ayârın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 129*). [*zerdür, -dür*]
10. Ki iyler cevherinden toprağı **zer**
Seher-gehden irüp ‘aşkuñ şabûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 110*). [*zer,]*
11. Saña ben dūr idüm çün halka-i der
Senüñ pendüñ baña **zerden** yeg imiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 67*). [*zerden, -den*]
12. Gül-i nesrine dönmiş erğuvanı
Şararmış rüy-ı sîmîn şanki **zerdür** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 73*). [*zerdür, -dür*]
13. Şuhan şarrâfî şâhib-lafz çün **zer** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 1*). [*zer,]*
14. Cihānuñ bir pula almaz **zerin** ol
Maħabbet eyle bî-ħüş itmiş anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 40*). [*zerin, -i, -n*]
15. Ki künc-i gencüñi tolu **zer** iyler
Hâbişedür ki ‘arż itse özini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 146*). [*zer,]*
16. Zerinden bezesin görseñ yüzini
Yüzin göstermese şan bir hümâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 148*). [*zerinden, -i, -n, -den*]

17. Kıluram saña vaşl-ı yâri taḥşîl
Ki hem **zer** ḥarc idem hem zûr-ı bazû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 73*). [zer,]
18. Bu dîvâne civâne şerbet idi
Size şerbet behâ çok **zer** vireydüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 37, Mısra 23*). [zer,]
19. Oğ atmadın daḥi yayuñı yasduñ
Zer zûri ki böyle ḥarc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 11*). [zer,]
20. Olurlar ‘âķibet cāna veremler
Eger **zer** ğaşbına olursa zûruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 127*). [zer,]
21. Zerüñ anda şına ref’iyle şekki
Riyâ ğışşından olursañ selâmet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 28*). [zerüñ, -üñ]
22. Zer ü dürr ile zeyn itdi müretteb
‘Arûs-ı ‘âlem-i ḥüsn a’nî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 77, Mısra 2*). [zer,]
23. Kızıl qor olup ol **zer** tola ğuruñ
Eger kim zulm ile yağ idesin cem’ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 128*). [zer,]
24. Dürüst ola ‘ayarı nitekim **zer**
İçür cām-ı maḥabbet mest olalum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 42*). [zer,]

zer: *Altın II sararmış yüz.*

1. Ne ‘izzet kaldı ne ḥürmet ne bir yār
Kaçan kim sîm sîmâñı **zer** itdüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 39*). [zer,]

zerd: *Altın; sarı renk.*

1. Yüzünü **zerd** ü āhuñ serd idüpdür
Yanarken āteş-i şekvâ yüzümden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 54*). [zerd,]

zerd: *Sararmış, solgun anlamındaki kelime.*

1. Odur pür-derd iden vaqt-i ḥazānı
Ruḥ-ı bāğı nitekim **zerd** ider ol (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 15*). [zerd,]

zerde: *Safran, pirinç ve şekerle pişirilen bir tatlı.*

1. Çiçekler gibi reng-ā-reng ni‘met
Bu ezḥār içre **zerde** şan gül-i zerd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 11*). [zerde,]

zer-efşân it: *Altın saçmak.*

1. Zer-efşân itdi yine verd-i zerdî
Cihân yüzi kızıl gül gibi güldi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 45, Mısra 2*). [zer-efşân it, -di]

zer-ḥamā’il: *Altın muska.*

1. Müzeyyen āsmān çün sebz-i gülşen
Kevākib çün kevā’ib **zer-ḥamā’il** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 3*). [zer-ḥamā’il,]

zerrât: Zerreler, yüz tanesi bir arpa veznine mu'adil olunabilecek küçük şeyler. "Zerre"nin cem'idir: zerrât-ı cihân.

1. Senûñ zikrûñde dildür cümle **zerrât**
Senûñ zikrûñ gıdâ-yı 'aql u cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 90*). [zerrât,]

zerre: Çok küçük parçacık, zerre.

1. Yüceldi **zerrelerden** zirve-i küh
O kim var şem'-i 'aqlınuñ fūrûğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 78*). [zerrelerden, -ler, -den]

zerrîn: Altın.

1. Çala şādî-ğudümün şehriyāra
Günûñ **zerrîn** tabağ farkında hāzır (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 27*). [zerrîn,]
2. Göge degdürdi **zerrîn** tācı nesrîn
Ayağ üstine geldi serv-i ser-keş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 34*). [zerrîn,]

zerrîn-ter: Altınla dolu.

1. 'Uğārid ehl-i defter kātib olmış
Büker **zerrîn-ter** çarğ ile Hürşid (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 31*). [zerrîn-ter,]

zer-şemā'il: Altın biçiminde.

1. Felek pertevlerinden **zer-şemā'il**
Demürden kal'aya dönmiş felekler (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 4*). [zer-şemā'il,]

zevāl: Son bulmak, nihayete ermek.

1. Baña idbār irişdi saña iğbāl
Benüm 'ömrüm günü irdi **zevāle** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 163*). [zevāle, -e]

zevāl: Güneşin batması, parlaklığının azalması.

1. Çū 'ömrümün güneşi vaqt ile **zevāle** yiter
Havāle iyemesün baña tiğı düşmen kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 5, Mısra 4*). [zevāle, -e]

zevc: Karı ve kocanın her biri.

1. Ki **zevcinden** dilin itmiş anuñ ferd
Ümîd-i yāre gönliñ bağlamış pek (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 76*). [zevcinden, -i, -nden]

zevk: Tat, keyif, haz.

1. Kemend-i şaydumı kılam havāle
Bu söz **zevkiyle** Mecnûn düşdi vecde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 81*). [*zevkiyle, -i, -y, -le*]
2. Eger görseñ dañi artardı **zevkuñ**
Didi Mecnûn ana ey fitne-sāzī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 156*). [*zevkuñ, -uñ*]
3. Bekā **zevkin** fenāda bulmış idi
Beden efsürde olmışdı fenādan (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 18*). [*zevkin, -i, -n*]
4. Ola çün niyetinde kıble vāñid
Gider yāre ider **zevķ** u semā'ı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 63*). [*zevķ,]*
5. Bu **zevķa** bunlaruñ 'aşķı sebebdür
Çekerlerdi bular anda cefāyı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 70*). [*zevķa, -a*]
6. Nişār iyler ol iki serv-i nāze
Çü Zeyd anlarda bu hōş **zevķı** gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 59*). [*zevķı, -ı*]

zevķ u şafā: *Zevķ ve mutluluk.*

1. Oķı mihr ü vefā defterlerin hem
Pür it **zevķ u şafā** şāğarların hem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 28*). [*zevķ u şafā,]*
2. Taşı miñnet içi zevķ u şafādur
Bu hāletden niçün idem şikāyet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 168*). [*zevķ u şafā, -dur*]
3. Ki ef'ī kuşadupdur kūh-ı Kāfi
Nice rāhat ola zevķ u şafāda (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 55*). [*zevķ u şafā, -da*]

zevķ u şafā sūr: *Zevķ ve sefā içerisinde gününü gün etmek.*

1. Niçün Leylī sürer zevķ u şafāyı
Dil-i Mecnûn'a gelmez ğayr-ı Leylī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 152*). [*zevķ u şafā sūr, -er*]

zevķ-ı būs: *Öpücük zevķi.*

1. Onlara hāşıl olmuş zevķ-ı tekrār
Alurlar birbirinden zevķ-ı būsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 51*). [*zevķ-ı būs, -ı*]

zevķ-ı cām: *İçki kadehinin verdiği zevķ.*

1. Nihānī pirden anları şordı
Ki bunlar kim sürerler zevķ-ı cāmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 61*). [*zevķ-ı cām, -ı*]

zevķ-ı kand: *Şekerin lezzeti.*

1. Ki şafrāvī ne bilsün zevķ-ı kandı
Hıred-mend olana olur naşihāt (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 57, Mısra 20*). [*zevķ-ı kand, -ı*]

zevķ-ı ma'nā: *Anlaman zevķi.*

1. Dilinden **zevķ-ı ma'nā** gūş iderdi
Bu hāl ile geçürüp rüzġarı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 34, Mısra 24*). [*zevķ-ı ma'nā,]*

zevk-1 şarâb: *Aşk şarabının zevki.*

1. Niçün Leylî sürer zevk-1 şarâbı
Dil-i Mecnûn melâle menzil oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 156*). [*zevk-1 şarâb, -i*]

zevk-1 tekrâr: *Tekrar eden zevk.*

1. Onlara hâşıl olmuş **zevk-1 tekrâr**
Alurlar birbirinden zevk-1 bûsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 50*). [*zevk-1 tekrâr,]*

zevk-1 vahdet: *Birlik zevki.*

1. Çü zevk-1 vahdete ire iki döst
Bir olur ikilik gidüp reg ü pöst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 61*). [*zevk-1 vahdet, -e*]

zevk-1 vişâl: *Kavuşma zevki.*

1. Ki andan alalar zevk-1 vişâli
Yürür dellâle biñ biñ der-miyâne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 48, Mısra 48*). [*zevk-1 vişâl, -i*]

zeyd: *Leyla ve Mecnun hikayesi kahramanlarından.*

1. Ammâ ki bilimen aña yarar üstühân midur
Ey **Zeyd** ‘Amr vâvî gibi yârdan rakîb (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 9*). [*zeyd,]*
2. Kaşâ’id nazm iderdi nitelim dür
Adı **Zeyd** ille çâpük ‘Amr’e beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 7*). [*zeyd,]*
3. Olurdi germ çün rîg-i Hicâzî
Geçerdi guşşasından Zeynebün **Zeyd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 47*). [*zeyd,]*
4. Ne tuysun nâliş ünin şağ olan dil
İletse **Zeyd** eger peygâm u nâme (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 95*). [*zeyd,]*
5. Hârif oldu aña gam hırfetinde
Çün oldu **Zeyd** Mecnûn'ün celîsi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 99*). [*zeyd,]*
6. Gazeller söyledi çün dürr-i meknûn
Çü gördi **Zeyd** ol dürr-i hûş-âbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 111*). [*zeyd,]*
7. İş aşmazsın bu **Zeyd** üzre ziyâde
Senün gibi nice çoğ ağladum ben (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 122*). [*zeyd,]*
8. Dil-i Zeyd'e naşîhat dürr-i şaçdı
İşidüp haste **Zeyd** ol hûş cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 187*). [*zeyd,]*
9. Şabâ gibi yilerdi tırmayup **Zeyd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 194*). [*zeyd,]*
10. Ziyâde oldu **Zeyd'ün** derd ü renci
Okıyup ağlar idi şî'r-i dil-süz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 68*). [*zeyd'ün, -ün*]
11. Anuñ-çün virmez idi **Zeyd'e** duhter
O mâl istedi virdi ‘emmüsi gam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 54*). [*zeyd'e, -e*]
12. Ol am rıfık ile iylerdi te'dib
Didi **Zeyd'e** ki germ olma ziyâde (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 133*). [*zeyd'e, -e*]
13. Revânın revh-ı rahmet iylesün şâd
Çü kaldı hâsret ile **Zeyd** rencür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 75, Mısra 3*). [*zeyd,]*

14. Egerçi **Zeyd** ögerdi kışşasını (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 1*). [zeyd,]
15. Binüp sürdi revân **Zeyd** ol gün atı
Cân atup cânib-i Mecnûn'a hâli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 14*). [zeyd,]
16. O besdür baña ço cân u cihânı
Didi **Zeyd** iyledi bu müşkili hâll (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 45*). [zeyd,]
17. Țurup çekdi hemân **Zeyd'i** kenâra
Didi ahsent zihî hûş-rây u hûş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 54*). [zeyd'i, -i]
18. Alup **Zeyd** anı uçdı çün hamâme
İrişüp burc-ı gâr-ı yâre kındı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 44*). [zeyd,]
19. Kaçup mecnûn didi 'âkil geçenler
Haber itdi irişdi Leylî'ye **Zeyd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 77*). [zeyd,]
20. Yol üzre birbirine karşı medhüş
Silüp **Zeyd** iki gül yüzden türâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 103*). [zeyd,]
21. Hem ol cânânına şadr itdi cânı
Olup hizmetlerinde **Zeyd** kâ'im (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 111*). [zeyd,]
22. Kığırdı hâlvetine ya'nî **Zeyd'i**
Ki bu dem dem degüldür intizâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 26*). [zeyd'i, -i]
23. Yazardı **Zeyd** anı Țurup kâfâda
Ne dürr kim bu iderdi nazm ile kayd (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 12*). [zeyd,]
24. Kaşardı kehrübâ gibi anı **Zeyd**
O dürrlerden ki dürc derci derdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 14*). [zeyd,]
25. Uluşur vaşşler yanınca bile
Yanınca **Zeyd** ü çün sâye siyeh-püş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 69*). [zeyd,]
26. Nişâr iyeler ol iki serv-i nâze
Çü **Zeyd** anlarda bu hûş zevkı gördi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 59*). [zeyd,]
27. Yakup şeb hırmenini âteş-i rüz
Țurup **Zeyd** uyhusundan oldı bîdâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 81*). [zeyd,]
28. Şarâb u büse vü câm-ı beķâyâ
Didi **Zeyd'e** dönüp ol pîr-i şâdık (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 65*). [zeyd'e, -e]

zeyd ü 'amr: *Arapça'da bir konuda insan ismi kullanılması gerektiğinde kullanılan isim çifti. Bizdeki Ali ile Veli gibi.*

1. İrişmese huşül-i vaķti emrûn
Kaşbül olmaz du'âsı Zeyd ü 'Amr'ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 38*). [zeyd ü 'amr, -ün]

zeyd-i mihr-perverd: *Sevgiyle büyütölmüş Zeyd.*

1. Vefâ deryâsı **Zeyd-i mihr-perverd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 1*). [zeyd-i mihr-perverd,]

zeyd-i vefâ-dâr: *Vefalı Zeyd.*

1. Bu resme itdi ol mâtemde nevha
Ki çün **Zeyd-i vefâ-dâr** oldı âgâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 3*). [zeyd-i vefâ-dâr,]

zeyl: *Etek.*

1. Hırâmân servi itse cerr **zeyli**
Ayaķda ķala **zeyli** gibi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 181*). [zeyli, -i]

2. Hırāmān serviitse cerr **zeyli**
Ayağda çala **zeyli** gibi Leyl  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 18, Mısra 182). [zeyli, -i]

zeyn: S s, bezek, ziynet.

1. Gögi **zeyn** itdi env r-ı kev kib
Yiri nağş itdi ezh r-ı ęar 'ib (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 1, Mısra 57). [zeyn,]
2. Olur ş h efserinde **zeyn**   ziver
Degirmenci olına onsa şeh-b z (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 80, Mısra 18). [zeyn,]
3. Zam nuñ farkı fevı ola c yuy 
Tev zu' her kimün kim ola **zeyni** (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 84, Mısra 103). [zeyni, -i]

zeyn it: Süslemek.

1. Felek puştında zeyn itdi 'im r 
İdüp şadr-ı 'im ride c l sı (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 49, Mısra 2). [zeyn it, -di]
2. Zer   dürr ile zeyn itdi müretteb
'Ar s-ı ' lem-i h sn a'n  Leyl  (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 77, Mısra 2). [zeyn it, -di]

zeyneb: Leyla ile Mecnun hikayesinin kişilerinden.

1. Adı **Zeyneb** cem li ziynet idi
G l-i nev-reste gibi n z k-end m (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 24). [zeyneb,]
2. Adın **Zeyneb** dinürken ziynet itdi
Nühüfte m r çeşminden deh m (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 34). [zeyneb,]
3. Olurdi germ  n riğ-i H c z 
Geçerdi ęuřşasından **Zeynebün** Zeyd (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 47). [zeyneb n, - n]
4. Avutdılar dil-i  v resini
Ki buldı řoĥbetine **Zeyneb' n** r h (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 75, Mısra 11). [zeyneb' n, - n]

zeyn-i c n: Ruhun, bedenin s s .

1. urulmuş lücce-i enb ha döndi
S k net ş n-ı 'aql u zeyn-i c ndur (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 34, Mısra 17). [zeyn-i c n, -dur]

zeyn-i kehkeş n: Samanyolunun s s .

1. şuk fe nağşı zeyn-i kehkeş ndur
P r olmuş j le ile cevfi-l le (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 54, Mısra 60). [zeyn-i kehkeş n, -dur]

zeyn-i şuret: Yüz s s .

1. Bel da her biri  ş b-ı  f k
  noğta h li **zeyn-i şuret** itdi (Leyl  v  Mecn n, Mesnevi 73, Mısra 33). [zeyn-i şuret,]

zî: *Ne güzel, ne hoş.*

1. Her cân ki senüñ şikâruñ oldu
Zî şayd-ı mübârek ü mükerrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 54*). [zî,]
2. Ruĥı nilüferi kim ferre yitmiş
Zî nilüfer ki yüz şuyında bitmiş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 158*). [zî,]

zîb: *Süs.*

1. Çiçek gerçi dirahhta zîb ü ferdür
Velî maķşûd olan andan şemerdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 23*). [zîb,]

zîbâ: *Güzel, süslü, gösterişli.*

1. Kıdı ‘ırzı cemâlin iyledi ‘arz
Görüp Mecnûn anuñ zîbâ yüzini (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 67*). [zîbâ,]
2. Ya zîbâ bâġa ya müşkil duzâġa
Esen ġal sen ki ben hep raġtı dirdüm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 24*). [zîbâ,]
3. Çemen-efrüz u zîbâ gerden-efrâz
Güzel boynuz gümüşden mile beñzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 60, Mısra 64*). [zîbâ,]
4. Alam geh bûşe nuġl için gehî mey
Bu zîbâ mâl-ġülyâ vü güzel rây (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 31*). [zîbâ,]
5. Gidüp ma’nâsı ġâlî ġaldı şüret
Bu zîba ġüllenüñ astâri ġaldı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 81*). [zîba,]
6. Gül-i cennet gibi maġbûb u zîbâ
O ferş üstinde var iki ferişte (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 42*). [zîbâ,]
7. Kemâl-i ‘ilm ü ġilm ile sûtüde
Sözi zîbâ idi çün sikke-i zer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 71, Mısra 9*). [zîbâ,]

zî-gevher-i pāk: *Saf cevher sahibi.*

1. Elüñ altında memlûküñdür el-ġaġ
Yoluñda toz olan zî-gevher-i pāk (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 73*). [zî-gevher-i pāk,]

zî-ġacâlet: *Utanmaktan.*

1. Anı küstâġ çekemez merd-i ġoş-baġt
Ki nâ-geh saġt olursa zî-ġacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 193*). [zî-ġacâlet,]
2. Taġî‘at çâhına düşmek ġaġadur
Nefes nefsanî olsa zî ġacâlet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 169*). [zî-ġacâlet,]

zihî: *Ne güzel, ne hoş, ne iyi.*

1. Zihî Mecnûn ki nâ-pervâ şafâ-yı vaşl-ı Leylâ’dan (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 1*). [zihî,]
2. Zihî ‘âşık ki müstaġni temâşâ-yı tecellâdan
Cemâl-i ‘aşkı her laġza teferrüc iyleyen ‘âşık (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 12, Mısra 2*). [zihî,]

3. Kapuñdur secde-gāhı ol sücūduñ
Zihī cünbiş ki maħzā fazl-ı cūdun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 36*). [zihî,]
4. Baş eğmezse anuñ gibi faşılâ
Zihī dürr-i yetim-i baħr-ı mevṵac (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 17*). [zihî,]
5. Zihī kuħl u zihī nergis zihī bāğ
Behişt-i heşt-Riḡvānun emīni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [zihî,]
6. Zihī kuħl u **zihī** nergis **zihī** bāğ
Behişt-i heşt-Riḡvānun emīni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [zihî,]
7. Zihī kuħl u **zihī** nergis **zihī** bāğ
Behişt-i heşt-Riḡvānun emīni (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 34*). [zihî,]
8. Zihī şubħ u zihī maṭla^c zihī nūr
Ḥaḡīkat Ka'besi ol ḡalb-i ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7*). [zihî,]
9. Zihī şubħ u **zihī** maṭla^c **zihī** nūr
Ḥaḡīkat Ka'besi ol ḡalb-i ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7*). [zihî,]
10. Zihī şubħ u **zihī** maṭla^c **zihī** nūr
Ḥaḡīkat Ka'besi ol ḡalb-i ma'mūr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 5, Mısra 7*). [zihî,]
11. Zihī efsāne kim efsūna beñzer
Pür-āteşdür dil-i Mecnûn'a benzer (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 6, Mısra 21*). [zihî,]
12. Zihī ṭāvūs-ı ḡülzār-ı cināni
Ki Firdevs olmuş anuñ aşıyanı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 147*). [zihî,]
13. Yāħūd cennet hümāsı sāye şalmış
Zihī sāye ki anı aya şalmış (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 150*). [zihî,]
14. Zihī didār-ı dil-ber ħüsn-i dil-bend
Ki naḡşına yazamaz Māni mānend (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 161*). [zihî,]
15. Zihī 'āşık ki bulup 'aşḡ-ı ħāşı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 1*). [zihî,]
16. Semā^c iyeler **zihī** şāħib-kerāme
İderdi ḡahḡaha kebk-i ħırāmān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 42*). [zihî,]
17. Ana āheng iderdi kūh u hāmūn
Zihī bülbül ki ḡüş iden nevāsın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 32, Mısra 23*). [zihî,]
18. Zihī kuvvetlü dest ü ḡutlu himmet
Budur ħavfum ki ā'dāya uyasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 104*). [zihî,]
19. Delüye uyma şıḡmaz ad u şane
Zihī müşkil fazāħat zı-melālet (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 159*). [zihî,]
20. Zihī Fārūḡ kim fark iylemişdür
Nice zen var ise işi büḡüdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 66*). [zihî,]
21. Ta'ālallah **zihī** luṭf-ı ilāhī
Ḳamer şekker-dehān ise ḡamersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 114*). [zihî,]
22. Burūca pāsbān olmuş melekler
Zihī ḡal'a zihī şeh yapmış anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 7*). [zihî,]
23. Burūca pāsbān olmuş melekler
Zihī ḡal'a **zihī** şeh yapmış anı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 7*). [zihî,]
24. Ki ola tār-ı çeng ü 'ūd-ı Nāhīd
Zihī bezm ü zihī dīvān-ı ābād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 33*). [zihî,]
25. Ki ola tār-ı çeng ü 'ūd-ı Nāhīd
Zihī bezm ü **zihī** dīvān-ı ābād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 33*). [zihî,]
26. Müsebbih āna her şey'üñ zebāni
Zihī rahmet zihī ni'met kemāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 173*). [zihî,]
27. Müsebbih āna her şey'üñ zebāni
Zihī rahmet **zihī** ni'met kemāhī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 173*). [zihî,]
28. Zihī sulṭān ki 'ālem āna fermān
Nihān 'ilmi ḡatında ḡünden izħār (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 2*). [zihî,]
29. Zihī 'arş-ı mu'allā ferş-i menḡuş
İder 'arşı şebāt ile mu'ayyen (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 64, Mısra 8*). [zihî,]

30. İle in‘ām u ihsān itdi haylī
Zihī bezm-i mübārek ‘işret-i cān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 21*). [zihī,]
31. Zihī ol kavme kim ‘ayş itdi ol yevm
Çanağın kim şunardı her dilenci (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 65, Mısra 24*). [zihī,]
32. Ağu da içsem ol ‘aşka olur nüş
Zihī ‘işret ki cāmundan olup mest (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 67*). [zihī,]
33. Tırup çekdi hemān Zeyd’i kenāra
Didi ahsent **zihī** hōş-rāy u hōş-güy (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 55*). [zihī,]
34. Zihī nefsi-i nefis hōş-zāt u hōş-büy
Haṭādan fark idüp ‘ayn-ı şavābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 56*). [zihī,]
35. Kāmu işkāle ol ḥallāl olupdur
Zihī Kays-ı hüner-ver merd-i kāmīl (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 61*). [zihī,]
36. Müşerref kıldı rüy-ı şubḥ-kārı
Zihī şubḥ-ı sa‘ādet rüz-ı pīrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 3*). [zihī,]
37. Zihī ṭālī‘ zihī baḥt-ı müsā‘id
Kōlından boynına ṭaḳdı ḥamā‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 134*). [zihī,]
38. Zihī ṭālī‘ **zihī** baḥt-ı müsā‘id
Kōlından boynına ṭaḳdı ḥamā‘il (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 134*). [zihī,]
39. Zihī luṭf u vefā vü mihr-i bī-ḥad
Kenār itdi başup pehlūye küstāḥ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 138*). [zihī,]
40. Getür öp sür yüzüne di **zihī** la‘l
Eger bir turş-rüdan göresin cūş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 116*). [zihī,]
41. Şafā-yı la‘l-i Leylī nüş-ı Şīrīn
Zihī lezzet ki yok yok anuñ fenāsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 87*). [zihī,]
42. Zihī ni‘met ki olmaz intihāsı
Kāl ey dil ‘ālem-i ḥākide pākī (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 88*). [zihī,]

zihī: *İşte.*

1. Zihī mülk ü zihī ḥükm ü zihī şāh
Zihī tertīb-i kāmīl bārekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [zihī,]
2. Zihī mülk ü **zihī** ḥükm ü **zihī** şāh
Zihī tertīb-i kāmīl bārekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [zihī,]
3. Zihī mülk ü **zihī** ḥükm ü **zihī** şāh
Zihī tertīb-i kāmīl bārekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 69*). [zihī,]
4. Zihī mülk ü zihī ḥükm ü zihī şāh
Zihī tertīb-i kāmīl bārekallah (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 70*). [zihī,]
5. Münevver çün cemālī subḥ-ı şādık
Zihī şeb zıll-ı nūr-ı sermedīdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 7*). [zihī,]
6. Ne gün kim cānuma kaşdı ide cānān
Zihī ‘ıyd-ı mübārek ḳutlu ḳurbān (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 44*). [zihī,]
7. Zihī aşşı zihī ḥaḳḳıyle bāzār
Serāb olursa ger ‘ahdüñ şarābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 114*). [zihī,]
8. Zihī aşşı **zihī** ḥaḳḳıyle bāzār
Serāb olursa ger ‘ahdüñ şarābı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 114*). [zihī,]
9. Zihī ‘ıyd-ı hilāl Allahu ekber
Ḥudā kim bezm-i ‘aşḳuñ cem‘ idüpdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 100*). [zihī,]

zihī: *"Ne acayip, ne kadar garip" manasında şaşkınlık bildirir.*

1. Zihî kudret urup bünyâd-ı hestî
Dü harf ile kılır âbâd-ı hestî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 11*). [zihî,]
2. ul olmuş yâra ağıyârından âzâd
Zihî am kim aña virmüş berâtı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 24, Mısra 91*). [zihî,]
3. Zihî tâlî‘ ki simurğ oldu şaydum
Atıldı yire cüst indi atından (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 48*). [zihî,]
4. urumış desti hûş oldu raibûñ
Zihî luf u zihî şıd u zihî râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [zihî,]
5. urumış desti hûş oldu raibûñ
Zihî luf u **zihî** şıd u **zihî** râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [zihî,]
6. urumış desti hûş oldu raibûñ
Zihî luf u **zihî** şıd u **zihî** râh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 103*). [zihî,]
7. Zihî ‘aş u kerâmet Bârek-Allâh
oyup Leylâ’yı anda hâste Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 104*). [zihî,]
8. ‘Aceb cân orkusu yok mı ki sende
Zihî açmak ol âdem ki çeküp renc (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 59*). [zihî,]
9. Dehân-ı leyle mühr-i hâtem urdı
Zihî iksir-i şub-ı kimyâger (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 109*). [zihî,]

zihî: Öyle, o derece.

1. Zihî bed-âlî‘ ü bed-hâl ü bed-bat
Raibûñ zehri saña akreb oldu (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 14*). [zihî,]
2. Zihî müşkil belâdur saña bu derd
Eger hizmet kılayduñ pâdişâha (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 22*). [zihî,]

zikr: Allah’ın isimlerini (esmâ-yı hüsnâyı) söylemek sûretiyle yapılan ibâdet.

1. Senûñ zikrûñde dildür cümle zerrât
Senûñ **zikrûñ** ıdâ-yı ‘al u cândur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 91*). [zikrûñ, -üñ]
2. Şaalına gülerdi bu cihânuñ
Gice **zikri** ögünük ismi hû hû (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 47*). [zikri, -i]
3. Yiri vîrâne hâlvet **zikri** Hâ’dur
Çün oldu yâ Kerîm evrâd-ı umrî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 54*). [zikri, -i]

zikr: Söz, kelam.

1. Pür-âteş ber olup arşular anı
Sözi **zikri** ‘izâr u zülf-i yârî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 35*). [zikri, -i]
2. Hemân fikri vü **zikri** Leylî Leylî
Aña her kim ki ayrı söz açardı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 124*). [zikri, -i]

zikr: Anma, yâd etme, hatırlama.

1. Senûñ gibisini kim bildi ey pâk
Seni kim **zikr** ider vaşfuñca heyhât (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 89*). [zikr,]
2. Çerâğ-ı nûr-ı mişkât-ı cenândur
Seni **zikr** itmeyen dil ebkem olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 93*). [zikr,]

3. Senüñ **zıkrüñde** dildür cümle zerrât
Senüñ zıkrüñ ğıdâ-yı ‘aql u cāndur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 1, Mısra 90*). [*zıkrüñde, -üñ, -de*]
4. Anı **zıkr** itmeyen olmaz müselmân
Temâm olsa bulur bu söz kabûli (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 40*). [*zıkr,*]
5. Hemân **zıkri** dilinde Leylî Leylî
Düşüp ‘aşka melâmet başın açdı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 19, Mısra 18*). [*zıkri, -i*]
6. Dilinden yârinüñ **zıkrin** ayırmaz
Dili kaynar harâretten çü şîşe (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 41, Mısra 80*). [*zıkrin, -in*]
7. Senüñ **zıkrüñi** idinmişdür evrâd
Olup perde-nişin ü rüy-beste (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 96*). [*zıkrüñi, -üñ, -i*]
8. Güzer-gâhı miyân-ı ka’r-ı vâdî
Nidâsı **zıkri** dâ’im Leylî Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 41*). [*zıkri, -i*]
9. Ki oldur enbiyâya dürrütü’t-tâc
Anuñ **zıkri** du‘âsıdur Hâlıl’üñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 19*). [*zıkri, -i*]

zıkr it: Anmak, zikretmek, hatırlamak.

1. Añup Leyla’yı anı şâd iderdi
Kaçan zıkr itse bir efsâne-i nağz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 61*). [*zıkr it, -se*]
2. Kimüñ zıkrin ider ola güher-rîz
Didi mihr ile mühr açup ki ey mâh (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 68, Mısra 36*). [*zıkr it, -er*]
3. İde ‘âlem senüñ de zıkrüñi hayr
Şu dem kim gayra kıla kâr u bâruñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 10*). [*zıkr it, -e*]

zıkr ol-: Sözüñü etmek, dile getirmek, anmak.

1. Cemâl-i ‘âleme beñdür sevâduñ
Cihânda zıkr olunur yahşi aduñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 14, Mısra 6*). [*zıkr ol-, -in, -ur*]
2. İçinde zıkr olınsa hâl-i Mecnûn
Yazardı defî ol beyte cevâbı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 110*). [*zıkr ol, -in, -sa*]
3. Cihâñ şurduqça zıkr ola kemâlüñ
Koyup kendü belâñi gözleseñ gayr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 8*). [*zıkr ol, -a*]

zıkr olun: Anlatılan, sözü edilen.

1. Hemân zıkr olunur ol ‘ahd-i mühmel
Sürüp Nevfel kıtına geldi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 180*). [*zıkr olun, -ur*]

zıkr olun: Anılmak, yad edilmek.

1. Hemân zıkr olunur cevri ile cem’i
Şama‘ anı ki ‘abdu’d-dirhem itdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 128*). [*zıkr olun, -ur*]
2. Hemân zıkr olunur ol kışsa-i dün
Ağu içüp çü Nevfel işi bitdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 40, Mısra 38*). [*zıkr olun, -ur*]

zıkr-i leyli: Leyla'nın zıkri.

1. Dilinde virdi dā'im **zıkr-i Leylî**
Göñülde derd-i kâ'im fikr-i Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 15, Mısra 15*). [*zıkr-i leylî,]*

zıkr-i yâr: *Sevgiliyi anma.*

1. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yârı
Gice bir nice 'âşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*zıkr-i yâr, -ı]*
2. Yürür gündüz dilinde zıkr-i yârı
Gice bir nice 'âşık yâr-ı ğârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 11*). [*zıkr-i yâr, -ı]*

zıll-ı hümayî: *Devlet kuşunun gölgesi.*

1. Ki düşe üstüne **zıll-ı hümayî**
Çü var tab'ında bir resme feşâhat (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 118*). [*zıll-ı hümayî,]*

zıll-ı memdûd: *Uzun gölge, gece.*

1. Cihānuñ hırmenine urur âteş
Görürsin her gice bu **zıll-ı memdûd** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 74, Mısra 73*). [*zıll-ı memdûd,]*

zıll-ı nûr-ı sermedî: *Ebedi nurun gölgesi.*

1. Münevver çün cemâli subh-ı şâdık
Zihî şeb zıll-ı nûr-ı sermedîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 7*). [*zıll-ı nûr-ı sermedî, -dür]*

zimâm: *Yular.*

1. Yeg andan kim kıla 'âlemde nenge
Virürseñ destine anuñ **zimâmum** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 113*). [*zimâmum, -um]*

zimâm-ı nâka: *Deve yuları.*

1. Çeküp tıtdı zimâm-ı nâkasın saht
Haber virdi çağırdı ive ive (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 50, Mısra 24*). [*zimâm-ı nâka, -sı, -n]*

zî-melâlet: *Utaç verici.*

1. Delüye uyma şıgmaz ad u şane
Zihî müşkil fazâhat **zî-melâlet** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 159*). [*zî-melâlet,]*

zincîr: *Birbirine geçmiş bir sıra metal halkadan oluşın bağ.*

1. İderler girye 'âkil-merd olanlar
O **zincîre** boyun tıttı yilerdi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 47*). [*zincîre, -e]*

2. apularada olur alkaya **zincir**
Nice yaprak ru-ı azaede idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 168*). [*zincir,]*

zindân: *Zindan, tutukluların konulduğu yer.*

1. Esire yaraşur zencir ü **zindân**
Seni sevmekden artu yok günâhum (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 70*). [*zindân,]*
2. Olur **zindân** aña etraf-ı gülşen
Çü rüy-ı yâr ile olmaya dil hûş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 54, Mısra 84*). [*zindân,]*

zinde: *Canlı, diri.*

1. Ki kendü de dirise kâr u bârı
Didi **zinde** hitâb ta‘n-ı güne (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 33*). [*zinde,]*

zinde-gânî: *Dirilik, hayat, yaşayış.*

1. İderken ęuşa ile **zinde-gânî**
Ecel nâ-geh hücum itdi keminden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 58, Mısra 34*). [*zinde-gânî,]*
2. Vücüdumdan hevâsın neşr ide Hâk
Belâdur ‘âşîka her **zindegânî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 107*). [*zindegânî,]*
3. Anuñla **zindegânî** iyledi hûş
Görüp anı muhabbet itmiş idi (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 42*). [*zindegânî,]*

zinhâr: *Kesinlikle, asla.*

1. Giren olma yûri bu bezme **zinhâr**
Ne deñlü söyleyüp yalvardı Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 72, Mısra 70*). [*zinhâr,]*

zinhâr: *Aman ha!*

1. Şeker-lebden ız ekme sen de **zinhâr**
Meger zam acısından bî-abersin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 38*). [*zinhâr,]*
2. Baña irdi alel sen pây-dâr ol
apumı yapma **zinhâr** ocağum ya (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 56, Mısra 167*). [*zinhâr,]*
3. Kimüñle seyr ider anda mekânı
aber var ise andan sende **zinhâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 119*). [*zinhâr,]*
4. Gül-i şâdi bi türür belki yarın
Peder öldi ęaribem dime **zinhâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 239*). [*zinhâr,]*
5. Anuñçün yil gibi geçmezdi şafâsı
ur ey ęâfil yile söygenme **zinhâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 67, Mısra 119*). [*zinhâr,]*
6. açan zencirden bunda delüdüdür
ut elde alka-i zenciri **zinhâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 157*). [*zinhâr,]*
7. Çü gencine yıkıldı ağulur genc
Vaşyyet iylersem **zinhâr** unutmâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 73*). [*zinhâr,]*
8. Şaın hûr añlama ol yâri **zinhâr**
İdesin hem aña benden selâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 92*). [*zinhâr,]*

9. Gözüñ yum iyile anuñ sirkessin nüş
Ğidâ itme ħarâmı cāna **zinhār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 119*). [*zinhār,]*
10. Kâtık idinme ħanı nāna **zinhār**
Yidüñ tüt mālını cümle cihānuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 120*). [*zinhār,]*
11. Şaħın ol ħan od urur ħürmenüñe
Vaşı olma öksüze **zinhār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 139*). [*zinhār,]*
12. Muħibbe şanma ħizmet zaħmet iyler
Var ey kâzib ko bu da‘vâyı **zinhār** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 86, Mısra 25*). [*zinhār,]*

zîr: *Altta, aşığıda olan.*

1. Şafâ-yı bāṭın ile âşikār ol
Yüceldüğüñce meylüñ **zîre** olsun (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 107*). [*zîre, -e]*

zîr: *Yer, zemin. II Tambur vb. sazların en ince ses veren teli.*

1. Ciğerden inledi çün çeng ü kânûn
Egerçi inledi geh **zîr** ü geh bam (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 39*). [*zîr,]*

zîr ü zeber: *Karmakarışık, darmadağınık.*

1. Kâtı **zîr ü zeber** itme ħarîbi
Nice maħbûs olursın ol ħişāra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 36*). [*zîr ü zeber,]*

zîrā‘at: *Çiftçilik.*

1. İder āb-ı vuzū‘ ile **zîrā‘at**
Du‘āya el götürse ol şeh-i dîn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 23, Mısra 30*). [*zîrā‘at,]*

zîr-i zemîn: *Zemin, yer altı.*

1. Gömüldüñ genc iken toprağa ey genc
O gencüñ kim yiri zîr-i zemindür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 82, Mısra 129*). [*zîr-i zemîn, -dür]*

zîrih: *Zırh.*

1. Luṭfuñ **zîrihi** penāh-ı muħkem
Ķahruñ kılıcı ħazā-yı mübrem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 49*). [*zîrihi, -i]*
2. Hem egninde **zîrih** Dāvüdi ħat ħat
Ķader yay u ħazālar tîr olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 36, Mısra 168*). [*zîrih,]*

zîrniħ: *Arsenik, halk ağzı. sıçan otu.*

1. Ne ola beñzeye lezzetde ħanda
Degüldür zer gibi ħıymetde **zîrniħ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 97*). [*zîrniħ,]*

zirve-i küh: Dağın tepesi.

1. Yüceldi zerrelere **zirve-i küh**
O kim var şem‘i ‘aqlınuñ fūrūğı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 26, Mısra 78*). [*zirve-i küh,]*

zişt-süret: Çirkin suratlı.

1. Ne fer vire ‘arüsa hüsn-i mäder
Çün ola **zişt-süret** ey birâder (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 40*). [*zişt-süret,]*

zi-ümmid-vārî: Ümid sahibi.

1. Urup dil nizesin hiddetler itdi
Didi ahsente **zi-ümmid-vārî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 5*). [*zi-ümmid-vārî,]*

ziver: Süs.

1. Bu **ziverden** ufuk döndi ‘arüsa
Hicâb aşdı gice vech-i ‘abüsa (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 3*). [*ziverden, -den]*
2. Görüb ol **ziveri** seyyâr-ı gerdün
Şafâdan bî-hüd oldı şanki Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 17, Mısra 5*). [*ziveri, -i]*
3. Olur şâh efserinde zeyn ü **ziver**
Degirmenci kolına kónsa şeh-bâz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 80, Mısra 18*). [*ziver,]*

ziyâ: Parlaklık, aydınlık, ışıık.

1. Nûr-ı nesebüñ **ziyâsı** Ka‘be
Lezzât-ı lebüñ şafâ-yı zemzem (*Leylâ vü Mecnûn, Kaside 1, Mısra 33*). [*ziyâsı, -sı]*
2. Dil ehli almadı bir pula anı
Ne şem‘ün kim degül andan **ziyâsı** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 49*). [*ziyâsı, -sı]*
3. Ziyâsı her ne deñlü olsa vâfir
İrişmez aya yıldız ferri zâhir (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 71*). [*ziyâsı, -sı]*
4. Güzel ğilmân u ter-duhter cevârî
Ziyâda ay ile ahterçe varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*ziyâda, -da]*
5. Güzel ğilmân u ter-duhter cevârî
Ziyâda ay ile ahterçe varı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 86*). [*ziyâda, -da]*
6. Yitem ben kıala ‘aşkıñ bi’s-selâma
Ziyâ feyz it muhabbet çeşmesinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 29*). [*ziyâ,]*
7. Beni ol cem‘ içinde şem‘ idüpdür
Dilerseñ kim **ziyâsı** arta cem‘ün (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 103*). [*ziyâsı, -sı]*

ziyâde: Çok, fazla.

1. Ziyâde şeb-çerâğa beñzemiş kim
Teni ser-tâ-kağem rûh-ı revâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 46*). [*ziyâde,]*

2. Rivāyet olunur kim ays-ı mecnūn
Ziyāde gālib olsa Őevk-i meknūn (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 16, Mısra 2*). [*ziyāde,]*
3. Ru-ı Leyli gūzellenmiŐ **ziyāde**
Dil-i Mecnūn yavuz gōzden du‘āda (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 17, Mısra 31*). [*ziyāde,]*
4. İŞ aşmazsın bu Zeyd ũzre **ziyāde**
Senūn gibi nice o aqladum ben (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 122*). [*ziyāde,]*
5. Ol anı rıf ile iylerdi te‘dīb
Didi Zeyd’e ki germ olma **ziyāde** (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 133*). [*ziyāde,]*

ziyāde ol: *Artmak, oalmak.*

1. Ğam-ı cānāndan ayru olsa cānı
Du‘ā it kim ziyāde ola her rūz (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 109*). [*ziyāde ol, -a]*
2. Ziyāde oldu Zeyd’ūn derd ũ renci
Okıyup aqlar idi Ői‘r-i dil-sūz (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 73, Mısra 68*). [*ziyāde ol, -dı]*
3. Esir-i ‘aŐ-ı Leyli a‘nī Mecnūn
Ziyāde oldu gūnden gūne derdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 23, Mısra 7*). [*ziyāde ol, -dı]*
4. İra olduca te‘siri kavīdūr
Ziyāde olduınca bu‘d-ı Őūret (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 64, Mısra 45*). [*ziyāde ol, -duınca]*
5. Henūz evvel olıca nūŐ-ı bāde
Olur keyfiyeti mestūn ziyāde (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 180*). [*ziyāde ol-, -ur]*
6. Olup gūn gūn ziyāde āŐnāyī
Gōnūlde oldı Őevk-ı rūŐenāyī (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 7, Mısra 183*). [*ziyāde ol-, -up]*
7. Turunc oldu ru-ı nārenci ays’uñ
Ziyāde olduınca renci ays’uñ (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 8, Mısra 16*). [*ziyāde ol-, -dış, -ı, -(n)ca]*
8. Gūzellendūke gūnden gūne Leyli
Ziyāde oldu ays’uñ aña meyli (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 8, Mısra 6*). [*ziyāde ol-, -dı]*

ziyāfet: *Misafiri yedirip içirme, Őōlen, davet.*

1. İdūp evvel **ziyāfet** emri vāfir
Didiler soñra yā sādāt-ı ‘Āmir (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [*ziyāfet,]*

ziyāfet emri it-: *Ziyāfet hazırlanması için emir vermek.*

1. İdūp evvel ziyāfet emri vāfir
Didiler soñra yā sādāt-ı ‘Āmir (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 18, Mısra 51*). [*ziyāfet emri it-, -ūp]*

ziyān: *Zarar, ziyan.*

1. Olur bildi barışmasa **ziyānı**
ū gōrdi kim cihān baŐına ũŐdi (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 37, Mısra 16*). [*ziyānı, -ı]*
2. ‘Ayāndur kim anı sevmek **ziyāndur**
açarsın ādemīden ādem iken (*Leylā vū Mecnūn, Mesnevi 56, Mısra 112*). [*ziyāndur, -dur]*
3. Ayrılmaz oldu saña bu hāl **ziyān** mīdur (*Leylā vū Mecnūn, Gazel 13, Mısra 10*). [*ziyān,]*

ziyān vir: *Zarar vermek, ziyan etmek.*

1. Saña ma'lûmdur virmez ziyâni
Belâ-yı 'aşka ben de mübtelâyem (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 60*). [*ziyân vir, -i-mez*]

ziyâret: *Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.*

1. Ziyâret kıılmağa hâk-i mezârum
Benüm kâ'im-makâmum kııl o yâri (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 88*). [*ziyâret,]*

ziyâret it: *Bir yeri görmeye gitmek.*

1. İlâhî rahmete ğarķ olsun ol merd
İdüp dâ'im ziyâret ol mezârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 85, Mısra 3*). [*ziyâret it, -üp*]

ziyâret iyle: *Ziyaret etmek, uğramak.*

1. Var ölüsin ziyâret iyle bâri
Gerekdür kim mezârına varasın (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 59, Mısra 20*). [*ziyâret iyle,]*

ziynet: *Süs.*

1. O pîl öñince yürürdü piyâde
O şâhî at u fil ü ziyânet ile (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 49, Mısra 13*). [*ziynet,]*
2. Adı Zeyneb cemâli ziyânet idi
Gül-i nev-reste gibi nâzûk-endâm (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 24*). [*ziynet,]*
3. Adın Zeyneb dinürken ziyânet itdi
Nühüfte mür çeşminden dehânı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 73, Mısra 34*). [*ziynet,]*

zkr-i leyli: *Leyla, Leyla bahsî.*

1. Meger ol söz ki ola zkr-i Leyli
Ne söz kim maġzı anuñ olmaya döst (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 56*). [*zkr-i leyli,]*

zûhal: *Satürn gezegeni. Ahmaklık, cahillik, pintilik vs. özellikler ile anılır.*

1. Gerekdür endekiyle de de sitâre
Meger kim yılduzum gögde Zühâldur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 71*). [*zühâldur, -dür*]
2. Zuhaldur pâsbân Mirrih-i cellâd
Vekîl-harcı o bezmüñ Müşterîdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 34*). [*zuhaldur, -dür*]

zûhal: *Eskilerin inancına göre âlemin bir devir müddeti vardı ve bu müddetin her biri 49. 000 sene sürüyordu. 49. bin yıllık müddet yedi devre ayrılıyordu. Bu yedi devrenin her bir devir müddeti Seba-ı seyyare denilen gökteki en önemli yıldızlar olan Satürn, Jüpiter, Mars, Güneş, Venüs, Merkür ve Ay (o devirlerdeki isimleriyle Zuhal, Müşteri, Mirrih, Şems, Zühre, Utarid ve Kamer) tarafından idare ediliyordu. Bir devre 49. 000 yıl sürüyor, bu süre yedli yıldızın devirlerine bölünüyor, her yıldızın devri 7.000 sene devam ediyordu. " Her yıldız için süren 7. 000 yıllık her bir devrenin ilk bin yılını yedi seyyareden biri müstakil olarak idare ediyor, diğer altı bin seneyi ise diğer seyyarelerle birlikte müşterekidare ediyordu.*

Eskilerin inancına göre birinci devrin ilk bin yılı Zühhal ile başlamıştı ve bu yüzden ilk devre Devr-i Zühhal denmiş, Hz Âdem bu devre de dünyaya geldiği için bu devre Devr-i Âdem de denilmiştir.

1. Zuhal n'olur kazâ-i lem-yezeldür
Yakındır 'ömri dünyânun tamâma (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 92*). [zuhal,]

zühre: Çoban yıldızı, Venüs, Zühre (çalgıcı özelliği ile).

1. Toli âb-ı zeheb itdü devâtın
Hem almış sâzını **Zühre** kenâra (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 25*). [zühre,]
2. Şeh-i 'âlî-cenâb ile cenâ'ib
Şehûn bezmine **Zühre** mu'trib olmuş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 29*). [zühre,]

zühre: Çoban yıldızı, Venüs.

1. Yüz urdı hâzretine çâre-sâzuñ
Didi ey Müşteri **Zühre** gulâmuñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 63*). [zühre,]

zühre-i rüşen: Parlak Zühre, ışıltılı Venüs.

1. Niyâz yüz urup götürüp el
Didi ey **Zühre-i rüşen** şeb-efrüz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 62, Mısra 41*). [zühre-i rüşen,]

zülâl: Safi, hafif, soğuk, güzel su.

1. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [zülâl,]
2. Zülâl oldur şusızlar içe anı
Du'âdan añıla saqqâ revâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [zülâl,]
3. Güher dürr toğmadı kumdan kayırdan
Zülâl ise ne var çıkmadı yerden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 64*). [zülâl,]
4. Bu tâhir şu ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 66*). [zülâlün, -ün]

zülâl: Safi, hafif, soğuk, güzel su. II Sevgilinin dudağı.

1. Zülâl oldur şusızlar içe anı
Du'âdan añıla saqqâ revâmı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 69*). [zülâl,]
2. Bu tâhir şu ki deryâ-yı edebdür
Zülâlün çeşmesine teşne-lebdür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 66*). [zülâlün, -ün]
3. Zülâlüne ümidüm var ki çana
Cemâlün şem'înün pervânesi çok (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 98*). [zülâlüne, -ün, -e]
4. Güneş gibi şakin çana girürsin
Beni leb-teşne idelden **zülâlün** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 55*). [zülâlün, -ün]
5. Zülâlünden ayırma teşne cânı
Kerem iyle ço bu ehl-i niyâzı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 104*). [zülâlünden, -ün, -den]

zülâl-i çeşm: Göz yaşı.

1. Ciger-güşem nice bir teşne yana
Zülâl-i çeşmüne vakt oldu kına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 68*). [zülâl-i çeşm, -üñ, -e]

zülâl-i çeşm: Gözyaşı; Sevgilinin gözyaşı.

1. Ciger-güşem nice bir teşne yana
Zülâl-i çeşmüne vakt oldu kına (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 18, Mısra 68*). [zülâl-i çeşm, -üñ, -e]

zülfi: Yüzün iki cihetinden sarkan saç, saç büklümü.

1. Sen de baña tolaşmañ ey ardıma firâk
Zülfi ü ruñından ayrı düşelden habîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 3*). [zülfi,]
2. Sen de baña tolaşmasañ ey ejdehâ firâk
Zülfi ü ruñından ayrı düşelden habîbüñ (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 16, Mısra 3*). [zülfi,]
3. İki **zülfi** anun lâmeyn-i v'el-leyl
Şehenşâh-ı Kureyş-i kâbe-ķavseyñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 3, Mısra 6*). [zülfi, -i]
4. Cemâl-i kevnê virdi **zülfi** ü hâlî
Siyeh gerçi nitekim kâkül-i hür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 2*). [zülfi,]
5. Teni at vü yüzi insâna beñzer
Cemâli dil-ber ü **zülfi** dil-âviz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 4, Mısra 43*). [zülfi, -i]
6. Güzel düşün o tıfla iylese câ
Güzel **zülfi** gibi olurdu şeydâ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 80*). [zülfi, -i]
7. Olup Leylî de Kays'un mübtelâsı
Tolaşdı boynına **zülfi** belâsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 7, Mısra 174*). [zülfi, -i]
8. Nigârüñ depredürken **zülfi** zencîr
Ķarâr u şabr Mecnûn'a ne tedbîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 8, Mısra 39*). [zülfi, -i]
9. Olur cîm olmasa ol **zülfi** ü kâkül
Hemişe boynuma şan Ķalka-ı Ķul (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 19*). [zülfi,]
10. Dil üzre dâl **zülfiñsüz** belâdur
Seri derd ü dehâni ejdehâdur (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 10, Mısra 23*). [zülfiñsüz, -üñ, -süz]
11. Yaşın **zülfince** Ķıl ol serv-i nâza
Ķıla döndüm egerçi Ķasretinden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 4*). [zülfince, -i, -nce]
12. Ne cân cümle cihâne fitne oldu
Geh avlar Ķamzesi baĶlardı **zülfi** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 25*). [zülfi, -i]
13. Şikârın na'î ile ĶaĶlardı **zülfi**
Cihâni muĶlakâ şayd itdi Ķaydı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 26*). [zülfi, -i]
14. Olur hem nâfe hem âhü şikârı
Müsel sel **zülfi** olsa vakt-i naĶcîr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 29, Mısra 31*). [zülfi, -i]
15. Bu şüret üzre düzdi **zülfi** ü hâlin
Ki ol günde ki seyrân itdi Leylî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 2*). [zülfi,]
16. Atarsañ tirüñi Ķâzîr ciger de
Aşarsañ dâra bâri **zülfiñe** aş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 47, Mısra 83*). [zülfiñe, -üñ, -e]
17. Anuñ **zülfi** gibi ben baĶtı Ķara
ĶulâĶına egilüp söylerem râz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 53, Mısra 68*). [zülfi, -i]
18. Şekerden dür şaĶar şîrin dehendür
Ruñında **zülfi** ü hâlî cîm-i mevzûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 57*). [zülfi,]

19. Gözüm şeb kürü yâr-ı âfitâbem
İy **zülfi** gibi tarrâr u siyeh-kâr (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 13*). [zülfi, -i]
20. Uram ser-ħalkasına **zulfünün** dest
Lebünden nüş idem cām-ı şabûhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 69, Mısra 68*). [zulfünün, -ü, -nün]
21. Müzeyyen kıldı nâzük ħil'at ile
Ridâ vü tavrı oldu **zulf** ü sâ'id (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 78, Mısra 133*). [zulf,]

zulf-i dil-dâr: Gönül alan sevgilinin saçları.

1. El urdı ħalkaya şan **zulf-i dil-dâr**
Didi yâ Rab bu bende ħalka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 21, Mısra 60*). [zulf-i dil-dâr,]
2. Yahûd şan ħalka ħalka **zulf-i dil-dâr**
Nazar idüp irakdan gördi Mecnûn (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 70, Mısra 30*). [zulf-i dil-dâr,]
3. Gülinden ayru düşmiş 'andelibem
Şeb-i firķat uzun çün **zulf-i dil-dâr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 9*). [zulf-i dil-dâr,]

zulf-i dil-gîr: Gücenmiş zülûf.

1. Ki âĥir olmadı ol tahta-i der
Nice giysü-yi zîbâ **zulf-i dil-gîr** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 167*). [zulf-i dil-gîr,]

zulf-i dırâz: Uzun saç.

1. Ayağına düşer zulf-i dırâzı
Baş egdi gonce açup perde-dârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 30, Mısra 12*). [zulf-i dırâz, -i]

zulf-i dırâz: Uzun saç. II Sevgilinin uzun saçı.

1. Beni alsun yitürsün Nîle meyli
Ulaşdur 'ömrüm ol zulf-i dırâza (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 22, Mısra 3*). [zulf-i dırâz, -a]

zulf-i leyli: Leylâ'nın saçı.

1. Şakın anuñ söziyle 'amil olma
Hemişe bendün olsun **zulf-i Leyli** (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 8, Mısra 9*). [zulf-i leyli,]

zulf-i pür-çîn: Kıvrım kıvrım olan saç.

1. Meşelde aķ yüz üzre **zulf-i pür-çîn**
Taķup ol mâh-rûlar ħalka der-güş (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 31, Mısra 42*). [zulf-i pür-çîn,]

zulf-i siyâh: Sevgilinin siyah saçı.

1. Kaçan yâd iylesen zulf-i siyâhı
Cemâl-i cüm ü lâme kıl nigâhı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 13, Mısra 71*). [zulf-i siyâh, -i]

zülfi-yâr: *Sevgilinin saçı.*

1. Mülk-i cihâna iyleyeler pâdişâ beni
Ey Hâmdî **zülfi-yâr** ile kışşam dırâzdur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 10, Mısra 13*). [*zülfi-yâr,]*
2. Şuvar anı deminde girme kına
Baña bend iylemezseñ zülfi-yârı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 35, Mısra 33*). [*zülfi-yâr, -ı*]
3. İçer şubhuñ nesiminden şabûhı
Getürse zülfi-yârũñ büyını bād (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 66, Mısra 51*). [*zülfi-yâr, -uñ*]
4. Buñur-ı ‘ıtrumu büy-ı ciger kıl
Kefen kıl zülfi-yârũñ dâmeninden (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 81, Mısra 81*). [*zülfi-yâr, -uñ*]

zülfi-yârî: *Sevgilinin saçı.*

1. Pür-âteş berç olup karşular anı
Sözi zikri ‘izâr u **zülfi-yârî** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 35*). [*zülfi-yârî,]*

zulm: *Eziyet, cevir, cefâ.*

1. Al iden anı **zulm** ile itdügi kıan midur
Oldum hayâl-i hüsnüñe müstağrak eyle kim (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 13, Mısra 2*). [*zulm,]*
2. Kızıl qor olup ol zer tola gürũñ
Eger kim **zulm** ile yağ idesin cem^c (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 129*). [*zulm,]*
3. Anı **zulm** ile alman ben bilürsin
Meşeldür bu meşel gül gibi şolmaz (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 39, Mısra 132*). [*zulm,]*

zulmet: *Karanlık.*

1. Hızr da bu şerbete **zulmetde** kıanda tüş olur (*Leylâ vü Mecnûn, Gazel 14, Mısra 10*). [*zulmetde, -de*]
2. Bu nür içredür anuñ yiri **zulmet**
Tenũñ ol resme nâzik-ter bedendür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 51, Mısra 124*). [*zulmet,]*
3. Bu üç **zulmet** içinde kıalmışam zâr
Niçün ötmesin ey şubhuñ horôsı (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 55, Mısra 12*). [*zulmet,]*
4. Ki **zulmetde** geçer anuñ zemâni
Ne hâsıl aqsa âb-ı zinde-gânî (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 63, Mısra 192*). [*zulmetde, -de*]
5. Hemân **zulmet** belâsın çekdi gitdi
Ne tırfe derd olur bu miñnet-i teng (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 54*). [*zulmet,]*

zulm-ı bi-şümâr: *Sayısız, çok fazla eziyet.*

1. Ki varup yoluña baş kıoyam ey yâr
Ne deñlü olsa zulm-ı bi-şümârũñ (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 20, Mısra 93*). [*zulm-ı bi-şümâr, -uñ*]

zür: *Güç, kuvvet.*

1. Olurlar ‘âkıbet câna veremler
Eger zer ğaşbına olursa **zürũñ** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 84, Mısra 127*). [*zürũñ, -uñ*]

zür ol: Zor olmak, güç olmak.

1. Egerçi çokdur itden şimdi şâ'ir
O hüsnüñ kim ola meşşâtası zür (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 76, Mısra 89*). [zür ol, -a]

zürî: Güç, kuvvet.

1. Oğ atmadın dağı yayuñı yasduñ
Zer **zürî** ki böyle ħarc idesin (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 38, Mısra 11*). [zürî,]

zür-ı bazû: Zor kullanmak, kaba kuvvet.

1. Kıluram saña vaşl-ı yâri taşşıl
Ki hem zer ħarc idem hem **zür-ı bazû** (*Leylâ vü Mecnûn, Mesnevi 33, Mısra 73*). [zür-ı bazû,]